ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΗΣ

ΘΕΜΙΔΟΣ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ,

ΗΤΟΙ

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ
ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡ. ΠΑΓΟΥ,
ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΚΑΙ ΕΝ ΝΑΥΠΛ.
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΤΩΝ ΕΦΕΤΩΝ.

ΥΠΟ

Ν. ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ,

Ἐφέτου.

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ ΔΕ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΛΕΩΝΙΔΑ Λ. ΣΓΟΥΤΑ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ — ΝΟΜΗ.

[illegible]

ΑΘΗΝΗΣΙ,

1853.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ ἐπὶ πολιτικῶν δικῶν. (Ἐξακολούθησις.)

§ 105. Δύνασαι ν' ἀποδείξῃς διὰ μαρτύρων, ὅτι εἰς τὴν οἰκοδομήν τινος ἐξώδευσας ἐξ ἰδίων σου; ὅρα Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 597 =Τροπλ. *mandat* § 146.=Τροπλ. *louage* τόμ. 1, τὸν πίνακα ἐν λ. *Acte.* — Εὑρ. Ῥολλ. λ. *Preuve par temoins* ἀρ. 208—212. — Ἡμέτ. Εὑρ. λ. *Ἐντολὴ* § 8 καὶ 9.

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ, ἡ ἀπόφ. 8389 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἔχει οὕτως·

« Ἐπειδή, προκύπτοντος ἔκ τε τῶν ἐν τῇ ἀγωγῇ καὶ ταῖς ἐγγράφοις προτάσεσι τοῦ ἐφεσιβλήτου ἀναφερομένων καὶ ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζήτησιν λεχθέντων, ὅτι κατὰ τὴν δικαζομένην ὑπόθεσιν πρόκειται περὶ δικαίου πηγάζοντος ὡς ἐκ δαπανῶν, τὰς ὁποίας κατέβαλεν ὁ δικαιοπάροχος τοῦ ἐφεσιβλήτου ἐνεργήσας οἰκοδομὴν ἐπὶ ἐξωπροίκου γηπέδου, ὅπερ κατεῖχε καὶ διεχειρίζετο, οὐχὶ διανοίᾳ κυρίου, ἀλλ' ὡς σύζυγος τῆς ἐκκαλούσης, καὶ ἀποδεικνυομένου τούτου, κατὰ τὴν τοῦ δικαστηρίου τούτου κρίσιν, ἐκ τοῦ μεταξὺ τῆς ἐκκαλούσης καὶ τοῦ Γ ὑπάρχοντος συζυγικοῦ δεσμοῦ καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ὁ διαληφθεὶς Γ δὲν ἀντιποιεῖται, ὅπερ προκύπτει ἐκ τοῦ συμβολαίου τοῦ γενομένου ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Π, δικαιώματα κυριότητος ἐπὶ τοῦ γηπέδου, ἐφ' οὗ ἀνηγέρθη ἡ οἰκία, αἱ τὸ διεκδικούμενον δίκαιον διέπουσαι ἀρχαὶ τοῦ νόμου δὲν εἶναι αἱ τὰς σχέσεις τοῦ κυρίου καὶ τῆς καλῆς ἢ κακῆς πίστεως κατόχου κανονίζουσαι, ὅπερ ἐπικαλεῖται ἡ ἐκκαλοῦσα, καθόσον αἱ ἀρχαὶ αὗται τότε μόνον ἐφαρμόζονται, ὅταν ἐπὶ ἀλλοτρίου ἐδάφους οἰκοδομῶν ἢ ἐμφυτεύων ἐνεργῇ τις τὰς πράξεις ταύτας ἐν ἰδίῳ ὀνόματι καὶ δι' ἴδιον λογαριασμόν, κατέχων τὸ ἀλλότριον ἔδαφος διανοίᾳ κυρίου, ἀλλ' εἰδικαὶ καὶ κατὰ συνέπειαν ἐπικρατέστεραι, αἱ προβλέπουσαι τὰς συνεπείας τῆς παρὰ τοῦ συζύγου διαχειρίσεως τῶν ἐξωπροίκων· κατὰ ταύτας δὲ [Ν. 8 Κ. (5, 15)] ἡ παρα τοῦ συζύγου διαχείρισις τῶν ἐξωπροίκων τότε μόνον οὐδὲν ὑπὲρ τούτου κατὰ τῆς γυναικὸς παράγει δικαίωμα, ὅταν ὁ σύζυγος ἀναμιγνύηται εἰς τὰ ἐξώπροικα κωλυούσης τοῦτο τῆς γαμετῆς (ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου οὔτε ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐνόντων, οὔτε ἰσχυρίσθη ἡ ἐκκαλοῦσα ὅτι ὁ σύζυγός της, κωλυούσης αὐτῆς, ἀνέλαβε

τὴν διαχείρισιν τοῦ ἐξωπροίκου γηπέδου της ἢ ᾠκοδόμησεν ἐπ' αὐτοῦ)· ἄλλως, καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ προαναφερθέντος νόμου καὶ κατὰ τὴν διάταξιν 60 Πανδ. (50. 1), ὡς ἐκ τῆς ἄνευ ἀπαγορεύσεως ἐκ μέρους τῆς γυναικὸς διαχειρίσεως τῶν ἐξωπροίκων παρὰ τοῦ ἀνδρὸς συνάπτεται συνάλλαγμα σιωπηρᾶς ἐντολῆς· ὥστε, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὁ σύζυγος, ὥσπερ ὑπόκειται εἰς τὰς ὑποχρεώσεις, οὕτως ἀναλαμβάνει καὶ τὰ δίκαια τοῦ ἐντολοδόχου· ἐκ δὲ τούτου ἕπεται ὅτι ἀνυπόστατοι μὲν εἶσιν αἱ περὶ ἀπαραδέκτου τῆς προκειμένης ἀγωγῆς, λόγῳ ὅτι ὁ Γ' πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς κακῆς πίστεως διακάτοχος, λόγῳ ὅτι δὲν ἔχει οὗτος τὴν κατοχὴν τῆς οἰκίας, ἢ λόγῳ τοῦ κανόνος τοῦ λέγοντος ὅτι τὰ ἐπικείμενα εἴκουσι τοῖς ὑποκειμένοις. Παραδεκτὴ ὅμως εἶναι ἡ περὶ ἀπαγορεύσεως τοῦ μέσου τῶν μαρτύρων πρότασις τῆς ἰδίας, τὸ μὲν δι' αὐτὰ ταῦτα, τὰ ὅσα προεξέθεσε· τὸ δέ, διότι πρόκειται περὶ ἀποδείξεως πράξεων παραγουσῶν, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, σιωπηρὰν ἐντολήν, καὶ οὐχὶ οἱονεὶ συνάλλαγμα· διότι δύναται νὰ προμηθευθῇ ὁ ἐφεσίβλητος μὲ ἔγγραφον ἀπόδειξιν, καὶ διότι παρέστη, διὰ τῆς ἀγωγῆς, ὡς ἐκδοχεὺς τῶν δικαιωμάτων τοῦ Γ' καὶ οὐχὶ ὡς δανειστὴς τούτου, καὶ δὲν δύναται ἤδη νὰ μεταβάλῃ τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς του· ἄρα ἡ προκειμένη ἔφεσις καθίσταται παραδεκτὴ μόνον ὡς πρὸς τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ μέσου τῶν μαρτύρων.

— Ἀποδεικτικὰ τοῦ μισθωτοῦ περὶ δαπάνης, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ ἰδιοκτήτου, πρὸς διατήρησιν τῆς οἰκίας, ἰσχύουσιν;

Ἀπόφ. α' Ἐπειδή, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς 11 σκέψεως τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, τὸ κεφάλαιον τῶν 519 δραχ. τῶν δαπανῶν συνίστατο ἐκ διαφόρων εἰς διάφορα πρόσωπα καταβληθέντων ποσῶν, ἕκαστον τῶν ὁποίων δὲν ὑπερέβαινε τὰς 50 δραχμάς· ἑπομένως τὸ αὐτὸ ἐφετεῖον ἠδύνατο νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ παρουσιασθέντα παρὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ἀποδεικτικὰ τῶν ἐνοικιαστῶν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος οἰκίας, δι' ὅσας δαπάνας ἐγένοντο ἀπὸ τοῦ ἔτους 1839 μέχρι τοῦ 1848 πρὸς συντήρησιν τῆς οἰκίας, καὶ ἐνισχύον αὐτὰ μὲ τὴν ὀρθὴν σκέψιν του, ὅτι ἡ οἰκία δὲν ἠδύνατο νὰ διατηρηθῇ ἀβλαβὴς ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἄνευ ἐπισκευῶν καὶ ἐπιδιορθώσεων, νὰ ἐξάξῃ συμπέρασμα καθιστῶν σφόδρα πιθανὸν τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, καὶ ἑπομένως νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ἀναπληρωτικὸν ὅρκον πρὸς συμπλήρωσιν ἐντελοῦς ἀποδείξεως, ἄνευ ἄλλης ἢ τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως, ἥτις (ὡς βεβαιοῖ τὸ ἐφετεῖον) καθίστατο

τόσον δυσχερὴς καὶ πολυδάπανος, ὅσον τὰ ποσὰ ἦσαν σμικρὰ καὶ διάφορα, καὶ ἀπέβλεπον δαπάνας γενομένας κατὰ διαφόρους ἐποχάς.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 210 τοῦ 1851.

§ 105² Συγχωρεῖται τὸ μέσον τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως, ὅτι ὁ συγκοινωνὸς συνήνεσεν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ συγκοινωνοῦ γενομένην ἐμφύτευσιν; Ὄχι, διότι πρόκειται περὶ πράξεως, δι' ἧς, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐγένετο διάθεσις τῆς κυριότητος τοῦ κοινοῦ, ἀπαγορευομένη ἀπὸ τὸ τεμ. 68 Πανδ. (17, 2) καὶ ὄχι περὶ διοικήσεως καθαρᾶς, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ ἀντικείμενον ὑπερβαίνει τὰς 50 δραχ. Ἀδιάφορον δ' εἶναι ἂν πρόκηται περὶ σιωπηρᾶς ἀποδοχῆς, διότι καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ταύτης δὲν συγχωροῦνται εἰμὴ τὰ ἀποδείξεως ἐκεῖνα μέσα, ὅσα συγχωροῦνται καὶ διὰ τὴν ῥητήν (1).

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 186 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5399).

§ 105³ Ἡ δαπάνη, τὴν ὁποίαν ἔκαμέ τις πρὸς βελτίωσιν τῶν κτημάτων ἄλλου, πότε ἀποτελεῖ οἱονεὶ συνάλλαγμα; — Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις περὶ τῆς δαπάνης ταύτης ἐπιτρέπεται πάντοτε;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ κείμενα τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου (Εἰσηγ. Ἰουστ. βιβλ. Γ'. τίτ. 27, 1.—Πανδ. βιβλ. Γ'. τίτ. 5 τεμ. 1 καὶ 2), τότε μόνον λαμβάνοντα ὕπαρξιν τὸ τῆς διοικήσεως ἀλλοτρίων πραγμάτων οἱονεὶ συνάλλαγμα, ὅταν ἀναλαμβάνῃ τις τὴν διοίκησιν ἀλλοτρίων πραγμάτων ἀπόντος τοῦ κυρίου αὐτῶν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου οὔτε ἀπέδειξεν ἢ ἰσχυρίσθη ὁ ἐφεσίβλητος; οὔτε πιθανολογεῖται, ὅτι, ἀπούσης τῆς ἐκκαλούσης, προσεπάγετο ἑαυτὸν ὁ ἐφεσίβλητος τῇ διοικήσει τῶν πραγμάτων αὐτῆς· ἄρα ἡ παρὰ τοῦ ἐφεσιβλήτου γενομένη τυχὸν δαπάνη πρὸς βελτίωσιν κτημάτων τῆς ἐκκαλούσης, δὲν παράγει τὸ οἱονεὶ συνάλλαγμα τῆς διοικήσεως ἀλλοτρίων πραγμάτων.

Ἐπειδὴ ἡ ἐν ταῖς ἀπὸ 4 Ἰουν. 1848 ἐνώπιον τῶν ἐν Μεσολογγίῳ πρωτοδικῶν ἐγγράφοις προτάσεσι τῆς ἐκκαλούσης, ὁμολογία αὐτῆς περὶ τοῦ ὅτι ὁ σύζυγός της προσέλαβε τὸν ἐφεσίβλητον εἰς τὴν οἰκίαν του, δὲν καθιστᾷ, κατὰ τὴν τοῦ δικαστηρίου τούτου κρίσιν, πιθανὸν τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐφεσιβλήτου τὸν περὶ δαπανῶν παρ' αὐτοῦ γενομένων πρὸς βελτίωσιν κτημάτων τῆς ἐκκαλούσης, διότι καὶ ἂν ὑποτεθῇ ἐν τῇ συζυγικῇ οἰκίᾳ ὡς ἐσώγαμβρος (ὅπερ δὲν προκύπτει ἐν τούτοις ἐκ τῶν ἐν ταῖς εἰρημέναις ἐγγράφοις προ-

(1) Ἡ ἀπόφασις περιέχει καὶ γνώμην μειονοψηφίας, ἥτις στηρίζεται εἰς τοὺς λόγους ὅτι οἱ κοινωνοί εἶναι ὡς ἀδελφοί (61 Βασιλ. 12. 1).

τὴν διαχείρισιν τοῦ ἐξωπροίκου γηπέδου της ἢ ᾠκοδόμησεν ἐπ' αὐτοῦ)· ἄλλως, καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ προαναφερθέντος νόμου καὶ κατὰ τὴν διάταξιν 60 Πανδ. (50. 1), ὡς ἐκ τῆς ἄνευ ἀπαγορεύσεως ἐκ μέρους τῆς γυναικὸς διαχειρίσεως τῶν ἐξωπροίκων παρὰ τοῦ ἀνδρὸς συνάπτεται συνάλλαγμα σιωπηρᾶς ἐντολῆς· ὥςε, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὁ σύζυγος, ὥσπερ ὑπόκειται εἰς τὰς ὑποχρεώσεις, οὕτως ἀναλαμβάνει καὶ τὰ δίκαια τοῦ ἐντολοδόχου· ἐκ δὲ τούτου ἕπεται ὅτι ἀνυπόστατοι μὲν εἰσὶν αἱ περὶ ἀπαραδέκτου τῆς προκειμένης ἀγωγῆς, λόγῳ ὅτι ὁ Γ' πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς κακῆς πίστεως διακάτοχος, λόγῳ ὅτι δὲν ἔχει οὗτος τὴν κατοχὴν τῆς οἰκίας, ἢ λόγῳ τοῦ κανόνος τοῦ λέγοντος ὅτι τὰ ἐπικείμενα εἴκουσι τοῖς ὑποκειμένοις. Παραδεκτὴ ὅμως εἶναι ἡ περὶ ἀπαγορεύσεως τοῦ μέσου τῶν μαρτύρων πρότασις τῆς ἰδίας, τὸ μὲν δι' αὐτὰ ταῦτα, τὰ ὅσα προεξέθεσε· τὸ δὲ, διότι πρόκειται περὶ ἀποδείξεως πράξεων παραγουσῶν, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, σιωπηρὰν ἐντολὴν, καὶ οὐχὶ οἱονεὶ συνάλλαγμα, διότι δύναται νὰ προμηθευθῇ ὁ ἐφεσίβλητος μὲ ἔγγραφον ἀπόδειξιν, καὶ διότι παρέστη, διὰ τῆς ἀγωγῆς, ὡς ἐκδοχεὺς τῶν δικαιωμάτων τοῦ Γ καὶ οὐχὶ εἰς δανειστὴς τούτου, καὶ δὲν δύναται ἤδη νὰ μεταβάλῃ τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς του· ἄρα ἡ προκειμένη ἔφεσις καθίσταται παραδεκτὴ μόνον ὡς πρὸς τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ μέσου τῶν μαρτύρων.

— Ἀποδεικτικὰ τοῦ μισθωτοῦ περὶ δαπάνης, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ ἰδιοκτήτου, πρὸς διατήρησιν τῆς οἰκίας, ἰσχύουσιν;

Ἀποφ. α' Ἐπειδὴ, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς 11 σκέψεως τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, τὸ κεφάλαιον τῶν 319 δραχ. τῶν δαπανῶν συνίσταται ἐκ διαφόρων εἰς διάφορα πρόσωπα καταβληθέντων ποσῶν, ἕκαστον τῶν ὁποίων δὲν ὑπερέβαινε τὰς 50 δραχμάς· ἑπομένως τὸ αὐτὸ ἐφετεῖον ἠδύνατο νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ παρουσιασθέντα παρὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ἀποδεικτικὰ τῶν ἐνοικιαστῶν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος οἰκίας, δι' ὅσας δαπάνας ἐγένοντο ἀπὸ τοῦ ἔτους 1839 μέχρι τοῦ 1848 πρὸς συντήρησιν τῆς οἰκίας, καὶ ἐνισχύον αὐτὰ μὲ τὴν ὀρθὴν σκέψιν του, ὅτι ἡ οἰκία δὲν ἠδύνατο νὰ διατηρηθῇ ἀβλαβὴς ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἄνευ ἐπισκευῶν καὶ ἐπιδιορθώσεων, νὰ ἐξάξῃ συμπέρασμα καθιςῶν σφόδρα πιθανὸν τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, καὶ ἑπομένως νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ἀναπληρωτικὸν ὅρκον πρὸς συμπλήρωσιν ἐντελοῦς ἀποδ[illegible] ἄνευ ἄλλ[illegible] διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως, ἥτις [illegible]

τόφοι δυσχερὴς καὶ πολυδάπανος, ὅσον τὰ ποσὰ ἦσαν σμικρὰ καὶ διάφορα, καὶ ἀπέβλεπον δαπάνας γενομένας κατὰ διαφόρους ἐποχάς.»

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Πάγου 240 τοῦ 1851.

§ 105² Συγχωρεῖται τὸ μέσον τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως, ὅτι ὁ συγκοινωνὸς συνῄνεσεν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ συγκοινωνοῦ γενομένην ἐμφύτευσιν; ὄχι, διότι πρόκειται περὶ πράξεως, δι' ἧς, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐγένετο διάθεσις τῆς κυριότητος τοῦ κοινοῦ, ἀπαγορευομένη ἀπὸ τὸ τεμ. 68 Πανδ. (17, 2) καὶ ὄχι περὶ διοικήσεως καθαρᾶς, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ ἀντικείμενον ὑπερβαίνει τὰς 50 δραχ. Ἀδιάφορον δ' εἶναι ἂν πρόκηται περὶ σιωπηρᾶς ἀποδοχῆς, διότι καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ταύτης δὲν συγχωροῦνται εἰμὴ τὰ ἀποδείξεως ἐκεῖνα μέσα, ὅσα συγχωροῦνται καὶ διὰ τὴν ῥητὴν (1).

'Απόφ. ἐφ. Ναυπλ. 186 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5399).

§ 105³ Ἡ δαπάνη, τὴν ὁποίαν ἔκαμέ τις πρὸς βελτίωσιν τῶν κτημάτων ἄλλου, πότε ἀποτελεῖ οἱονεὶ συνάλλαγμα; — Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις περὶ τῆς δαπάνης ταύτης ἐπιτρέπεται πάντοτε;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ κείμενα τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου (Εἰσηγ. Ἰουστ. βιβλ. Γ'. τίτ. 27, 1.—Πανδ. βιβλ. Γ'. τίτ. 5 τεμ. 1 καὶ 2), τότε μόνον λαμβάνοντα ὕπαρξιν τὸ τῆς διοικήσεως ἀλλοτρίων πραγμάτων οἱονεὶ συνάλλαγμα, ὅταν ἀναλαμβάνῃ τις τὴν διοίκησιν ἀλλοτρίων πραγμάτων ἀπόντος τοῦ κυρίου αὐτῶν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου οὔτε ἀπέδειξεν ἢ ἰσχυρίσθη ὁ ἐφεσίβλητος, οὔτε πιθανολογεῖται, ὅτι, ἀπούσης τῆς ἐκκαλούσης, προσέταξεν ἑαυτὸν ὁ ἐφεσίβλητος τῇ διοικήσει τῶν πραγμάτων αὐτῆς· ἄρα ἡ παρὰ τοῦ ἐφεσιβλήτου γενομένη τυχὸν δαπάνη πρὸς βελτίωσιν κτημάτων τῆς ἐκκαλούσης, δὲν παράγει τὸ οἱονεὶ συνάλλαγμα τῆς διοικήσεως ἀλλοτρίων πραγμάτων.

Ἐπειδὴ ἡ, ἐν ταῖς ἀπὸ 4 ἰουν. 1848 ἐνώπιον τῶν ἐν Μεσολογγίῳ πρωτοδικῶν ἐγγράφοις προτάσεσι τῆς ἐκκαλούσης, ὁμολογία αὐτῆς περὶ τοῦ ὅτι ὁ σύζυγός της προσέλαβε τὸν ἐφεσίβλητον εἰς τὴν οἰκίαν του, δὲν καθιστᾷ, κατὰ τὴν τοῦ δικαστηρίου τούτου κρίσιν, πιθανὸν τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐφεσιβλήτου τὸν περὶ δαπανῶν παρ' αὐτοῦ γενομένων πρὸς βελτίωσιν κτημάτων τῆς ἐκκαλούσης, διότι καὶ ἂν ὑποτε[illegible] συζυγικῇ οἰκίᾳ ὡς ἐσώγαμβρος (ὅπερ δὲν προκύπτει ἐν [illegible] ἐν ταῖς εἰρημέναις [illegible] προ-

(1) Ἡ [illegible]

τάσεσιν ἐκφράσεων), δὲν ὑπάρχει μεταξὺ ὁμολογηθέντος δῆθεν γεγονότος καὶ τοῦ ἀμφισβητουμένου τοιαύτη συνέπεια, ὥστε νὰ ἐξαχθῇ ἐκ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἑνὸς τεκμήριόν τι περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ ἑτέρου.

Ἐπειδὴ δὲν ὑποβάλλεταί τι καταδεικνύον ὅτι ἦτο φυσικῶς ἢ καὶ ἠθικῶς ἀδύνατον εἰς τὸν ἐφεσίβλητον νὰ προμηθευθῇ καὶ μὲ ἔγγραφον ἀπόδειξιν προερχομένην τοὐλάχιστον παρ' ἐκείνων, οἵτινες, ἐργασθέντες εἰς τὰ κτήματα τῆς ἐκκαλούσης κατὰ παραγγελίαν του, ἐπληρώθησαν παρ' αὐτοῦ.

Ἐπειδή, τούτων οὕτως ἐχόντων, ἕπεται ὅτι ἐσφαλμένως ἀπεφάσισε τὸ πρωτοδικεῖον Μεσολογγίου, ἐπιτρέψαν τὸ τῶν μαρτύρων μέσον πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἰσχυρισμῶν τοῦ ἐφεσιβλήτου.

Ἐπειδή, καίτοι ἐπιτραπέντος εἰς τὸν ἐφεσίβλητον ν' ἀποδείξῃ τοὺς ἰσχυρισμούς του δι' ὅλων τῶν νομίμων μέσων, δὲν προσήγαγε καὶ δὲν προσάγει εἰμὴ μαρτυρίας.

Ἐπειδὴ μὴ ἀποδεικνυομένων τῶν ἰσχυρισμῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται ἡ περὶ ἧς πρόκειται ἀγωγὴ τοῦ ἐφεσιβλήτου, ἡ ἀγωγὴ αὕτη καθίσταται ἀποῤῥιπτέα, ἀκυρουμένης καὶ τῆς ἐνεργηθείσης κατασχέσεως· ἄρα ἐσφαλμένη εἶναι καὶ ἡ ὁριστικὴ ἀπόφασις τῶν ἐν Μεσολογγίῳ πρωτοδικῶν.»

Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 8933 τοῦ 1851.

105⁴ Δύναται ὁ ἐκδοχεὺς ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὰς εἰς κοινόν τι κτῆμα γενομένας δαπάνας;

Ἀπόφ. «Ὡς πρὸς τὴν αἴτησιν τοῦ νὰ τῷ ἐπιτραπῇ νὰ ἀποδείξῃ καὶ διὰ μαρτύρων τὰς δαπάνας δι' ἐπισκευάς, δὲν εἶναι νόμιμος ὁ λόγος, εἰς ὃν στηρίζεται ἡ αἴτησις αὕτη, διότι ὁ δικαιοκτήτορος τοῦ Α, καταβαλὼν δαπάνας δι' ἐπισκευὴν εἰς κοινὸν κτῆμα, ὅπερ διεχειρίσθη μόνος, καὶ ὢν ὑπεύθυνος εἰς λογοδοσίαν πρὸς τὸν συγκοινωνόν, ἐδύνατο καὶ ὤφειλε νὰ ἔχῃ ἐγγράφους ἀποδείξεις, ἤτοι τῶν παρασχόντων τὴν ὑπηρεσίαν των εἰς τὰς ἐπισκευάς, ὡς λαβόντων τὸν μισθόν, ἃ δὲν εἶναι ἁπλᾶ ἐκμαρτύρια, ὡς ἐσφαλμένως δυσχυρίζεται λέγων ὁ Α, διὰ ν' ἀπαλλαχθῇ τῆς ὑποχρεώσεως εἰς ἀπόδειξιν δι' ἐγγράφων.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8025 τοῦ 1851.

§ 106. Τὸ περὶ τῆς εἰκονικότητος ἐγγράφου τινὸς ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων;

Διακριτέον τοὺς διαδίκους ἀπὸ τοὺς τρίτους· εἰς ἐκείνους δὲν ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις (ἴδε Εὐρ. τόμ. 6 σ. 476—478

λ. *Εἰκονικότης*) ἐνῷ εἰς τοὺς τρίτους (αὐτόθι) συγχωρεῖται τὸ μέσον τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως. Ἐκτὸς τῶν ἀποφάσεων, ὅσας αὐτόθι ἐσημείωσα, προσθέτω τὰς ἑπομένας.

§ 107. Ἡ Α ἐζήτησε ν' ἀποδείξῃ, διὰ μαρτύρων, ὅτι ὁ Β ἠγόρασεν ἐπὶ πλειστηριασμοῦ τὰ κτήματά της ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ θεωρῆται εἰκονικὸς κύριος μεχρισοῦ ἐκείνη πληρώσῃ τὸ τίμημα· ἀλλὰ τὸ δικαστήριον δὲν ἐπέτρεψε τὴν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν, δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 300 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἀποφανθὲν προσέτι ὅτι τὸ περιστατικὸν, ὅτι ἡ Α διέμεινεν εἰς τὴν νομὴν τῶν κτημάτων εἶναι ἁπλοῦν δικαστικὸν τεκμήριον (276 Πολ. Δικον.).

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9165 τοῦ 1852.

§ 108. Προκειμένου περὶ εἰκονικότητος, καθ' ἣν, ὡς διϊσχυρίζεται ὁ προτείνων αὐτὴν, ἠπατήθη καὶ ἐζημιώθη παρανόμως, καὶ ἂν ἤθελαν ὑπάρχει τεκμήρια ἐναντία, εἶναι παραδεκτὴ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἀλληλουχίας τῶν μεταξὺ τῶν διαδίκων γενομένων τεσσάρων ἐπισήμων συμβολαίων ἀλληλοδιαδόχως, ἀρχομένων μὲν ἀπὸ τὴν 20 σεπτεμβρίου 1839, ληγόντων δὲ τὴν 15 δεκεμβρίου 1842, καὶ τοῦ ἰδιαιτέρου τῆς 7 μαρτίου 1843, καὶ συνοδευομένων ἑκάστοτε ἀπὸ λογαριασμοὺς ἰδιαιτέρους λεπτομερεῖς, ἐγχειριζομένους ἀπὸ τὸν δανειστὴν, καὶ ἐπικυρωμένους ἀπὸ τὸν ὀφειλέτην, καὶ τὴν συμπαραβολὴν αὐτῶν, ἐπαληθεύεται ἡ γένεσις ἑκάστου χρεωστηθέντος κεφαλαίου, ἰδίως δὲ τὸ ἀμφισβητούμενον ὑπ' ἀριθ. 6974 συμβόλαιον τῆς 20 μαρτίου 1842 ἐπαληθεύεται ἀπὸ τὰ πρότερα, καὶ ἀπὸ τὸν σύγχρονον λογαριασμὸν ἐντελῶς σύμφωνα. Τοῦ δὲ ἐν αὐτῷ διαλαμβανομένου κεφαλαίου, διαιρουμένου εἰς δύο, ἤτοι εἰς δραχ. 1576, ἀποδοτέας εἰς σταφίδα τὸν αὔγουστον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, καὶ εἰς δραχ. 3000 δανεικὰς, πληρωτέας μετὰ ἓν ἔτος, ἤτοι τὴν 20 μαρτίου 1843. Οἱ λογαριασμοὶ, οἱ συνταχθέντες τὴν 30 νοεμβρίου, καὶ 25 δεκεμβρίου 1842 ἀναφορικῶς πρὸς τὸ πρῶτον κεφάλαον τῶν δραχ. 1576 καὶ τὴν δοθεῖσαν σταφίδα, δικαιολογοῦν τὸ ὑπ' ἀριθ. 7645 τελευταῖον συμβόλαιον, τὸ ὁποῖον τροπολογοῦν μόνον τὸ ῥηθὲν ἐκ δρ. 1576 ληξιπρόθεσμον δραχ. 1100, καὶ ἀναφέρον τὸ ὑπ' ἀριθ. 6974 συμβόλαιον, καὶ τὸ, δυνάμει αὐτοῦ, μένον, ἤτοι χρεωστούμενον μὲν, μὴ ληξιπρόθεσμον δὲ, ἕτερον ποσὸν τῶν δραχ. 300 διὰ τῆς φράσεως, «μέχρι τῆς ἐκπεραιώσεως τοῦ τωρινοῦ χρέους, καὶ τοῦ προγεγονότος ἄλλου, ὅπου τὸ αὐτὸ συμβόλαιον ἐμπεριέχει·» ὄχι μόνον δὲν ἐξασθενεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐνισχύει αὐτὸ, τὸ δὲ ἰδιωτικὸν ἐκ δραχ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΗΣ

ΘΕΜΙΔΟΣ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΗΣ

ΘΕΜΙΔΟΣ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ,

ΗΤΟΙ

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤ ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ
ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡ. ΠΑΓΟΥ,
ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΚΑΙ ΕΝ ΝΑΥΠΛ.
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΤΩΝ ΕΦΕΤΩΝ.

ΥΠΟ

Ν. ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ,
Ἐφέτου.

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ ΔΕ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΛΕΩΝΙΔΑ Λ. ΣΓΟΥΤΑ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ — ΝΟΜΗ.

ΑΘΗΝΗΣΙ,

1853.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ ἐπὶ πολιτικῶν δικῶν. (Ἐξακολούθησις.)

§ 105. Δύνασαι ν' ἀποδείξῃς διὰ μαρτύρων, ὅτι εἰς τὴν οἰκοδομήν τινος ἐξώδευσας ἐξ ἰδίων σου; ὅρα Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 597 =Τροπλ. *mandat* § 146.=Τροπλ. *louage* τόμ. 1, τὸν πίνακα ἐν λ. *Acte*. — Εὑρ. Ῥολλ. λ. *Preuve par temoins* ἀρ. 208—212. — Ἡμέτ. Εὑρ. λ. *Ἐντολὴ* § 8 καὶ 9.

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ, ἡ ἀπόφ. 8389 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἔχει οὕτως·

« Ἐπειδή, προκύπτοντος ἔκ τε τῶν ἐν τῇ ἀγωγῇ καὶ ταῖς ἐγγράφοις προτάσεσι τοῦ ἐφεσιβλήτου ἀναφερομένων καὶ ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζήτησιν λεχθέντων, ὅτι κατὰ τὴν δικαζομένην ὑπόθεσιν πρόκειται περὶ δικαίου πηγάζοντος ὡς ἐκ δαπανῶν, τὰς ὁποίας κατέβαλεν ὁ δικαιοπάροχας τοῦ ἐφεσιβλήτου ἐνεργήσας οἰκοδομὴν ἐπὶ ἐξωπροίκου γηπέδου, ὅπερ κατεῖχε καὶ διεχειρίζετο, οὐχὶ διανοίᾳ κυρίου, ἀλλ' ὡς σύζυγος τῆς ἐκκαλούσης, καὶ ἀποδεικνυομένου τούτου, κατὰ τὴν τοῦ δικαστηρίου τούτου κρίσιν, ἐκ τοῦ μεταξὺ τῆς ἐκκαλούσης καὶ τοῦ Γ ὑπάρχοντος συζυγικοῦ δεσμοῦ καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ὁ διαληφθεὶς Γ δὲν ἀντιποιεῖται, ὅπερ προκύπτει ἐκ τοῦ συμβολαίου τοῦ γενομένου ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Π, δικαιώματος κυριότητος ἐπὶ τοῦ γηπέδου, ἐφ' οὗ ἀνηγέρθη ἡ οἰκία, αἱ τὸ διεκδικούμενον δίκαιον διέπουσαι ἀρχαὶ τοῦ νόμου δὲν εἶναι αἱ τὰς σχέσεις τοῦ κυρίου καὶ τῆς καλῆς ἢ κακῆς πίστεως κατόχου κανονίζουσαι, ὅπερ ἐπικαλεῖται ἡ ἐκκαλοῦσα, καθόσον αἱ ἀρχαὶ αὗται τότε μόνον ἐφαρμόζονται, ὅταν ἐπὶ ἀλλοτρίου ἐδάφους οἰκοδομῶν ἢ ἐμφυτεύων ἐνεργῇ τις τὰς πράξεις ταύτας ἐν ἰδίῳ ὀνόματι καὶ δι' ἴδιον λογαριασμόν, κατέχων τὸ ἀλλότριον ἔδαφος διανοίᾳ κυρίου, ἀλλ' εἰδικαὶ καὶ κατὰ συνέπειαν ἐπικρατέστεραι, αἱ προβλέπουσαι τὰς συνεπείας τῆς παρὰ τοῦ συζύγου διαχειρίσεως τῶν ἐξωπροίκων· κατὰ ταύτας δὲ [Ν. 8 Κ. (5, 15)] ἡ παρα τοῦ συζύγου διαχείρισις τῶν ἐξωπροίκων τότε μόνον οὐδὲν ὑπὲρ τούτου κατὰ τῆς γυναικὸς παράγει δικαίωμα, ὅταν ὁ σύζυγος ἀναμιγνύηται εἰς τὰ ἐξώπροικα κωλυούσης τοῦτο τῆς γαμετῆς (ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου οὔτε ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐνόντων, οὔτε ἰσχυρίσθη ἡ ἐκκαλοῦσα ὅτι ὁ σύζυγός της, κωλυούσης αὐτῆς, ἀνέλαβε

τὴν διαχείρισιν τοῦ ἐξωπροίκου γηπέδου της ἢ ᾠκοδόμησεν ἐπ' αὐτοῦ)· ἄλλως, καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ προαναφερθέντος νόμου καὶ κατὰ τὴν διάταξιν 60 Πανδ. (50. 1), ὡς ἐκ τῆς ἄνευ ἀπαγορεύσεως ἐκ μέρους τῆς γυναικὸς διαχειρίσεως τῶν ἐξωπροίκων παρὰ τοῦ ἀνδρὸς συνάπτεται συνάλλαγμα σιωπηρᾶς ἐντολῆς· ὥςε, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὁ σύζυγος, ὥσπερ ὑπόκειται εἰς τὰς υποχρεώσεις, οὕτως ἀναλαμβάνει καὶ τὰ δίκαια τοῦ ἐντολοδόχου· ἐκ δὲ τούτου ἕπεται ὅτι ἀνυπόστατοι μὲν εἰσὶν αἱ περὶ ἀπαραδέκτου τῆς προκειμένης ἀγωγῆς, λόγῳ ὅτι ὁ Γ' πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς κακῆς πίστεως διακάτοχος, λόγῳ ὅτι δὲν ἔχει οὗτος τὴν κατοχὴν τῆς οἰκίας, ἢ λόγῳ τοῦ κανόνος τοῦ λέγοντος ὅτι τὰ ἐπικείμενα εἴκουσι τοῖς ὑποκειμένοις. Παραδεκτὴ ὅμως εἶναι ἡ περὶ ἀπαγορεύσεως τοῦ μέσου τῶν μαρτύρων πρότασις τῆς ἰδίας, τὸ μὲν δι' αὐτὰ ταῦτα, τὰ ὅσα προεξέθεσε· τὸ δὲ, διότι πρόκειται περὶ ἀποδείξεως πράξεων παραγουσῶν, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, σιωπηρὰν ἐντολὴν, καὶ οὐχὶ οἱονεὶ συνάλλαγμα; διότι δύναται νὰ προμηθευθῇ ὁ ἐφεσίβλητος μὲ ἔγγραφον ἀπόδειξιν, καὶ διότι παρέστη, διὰ τῆς ἀγωγῆς, ὡς ἐκδοχεὺς τῶν δικαιωμάτων τοῦ Γ' καὶ οὐχὶ ὡς δανειστὴς τούτου, καὶ δὲν δύναται ἤδη νὰ μεταβάλῃ τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς του· ἄρα ἡ προκειμένη ἔφεσις καθίσταται παραδεκτὴ μόνον ὡς πρὸς τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ μέσου τῶν μαρτύρων.

— Ἀποδεικτικὰ τοῦ μισθωτοῦ περὶ δαπάνης, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ ἰδιοκτήτου, πρὸς διατήρησιν τῆς οἰκίας, ἰσχύουσιν;

Ἀποφ. α' Ἐπειδὴ, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς 11 σκέψεως τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, τὸ κεφάλαιον τῶν 519 δραχ. τῶν δαπανῶν συνίστατο ἐκ διαφόρων εἰς διάφορα πρόσωπα καταβληθέντων ποσῶν, ἕκαστον τῶν ὁποίων δὲν ὑπερέβαινε τὰς 50 δραχμάς· ἑπομένως τὸ αὐτὸ ἐφετεῖον ἠδύνατο νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ παρουσιασθέντα παρὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ἀποδεικτικὰ τῶν ἐνοικιαστῶν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος οἰκίας, δι' ὅσας δαπάνας ἐγένοντο ἀπὸ τοῦ ἔτους 1839 μέχρι τοῦ 1848 πρὸς συντήρησιν τῆς οἰκίας, καὶ ἐνίσχυον αὐτὰ μὲ τὴν ὀρθὴν σκέψιν του, ὅτι ἡ οἰκία δὲν ἠδύνατο νὰ διατηρηθῇ ἀσκαθὴς ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἄνευ ἐπισκευῶν καὶ ἐπιδιορθώσεων, νὰ ἐξάξῃ συμπέρασμα καθιςῶν σφόδρα πιθανὸν τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, καὶ ἑπομένως νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ἀναπληρωτικὸν ὅρκον πρὸς συμπλήρωσιν ἐντελοῦς ἀποδείξεως, ἄνευ ἄλλης ἢ τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως, ἥτις (ὡς βεβαιοῖ τὸ ἐφετεῖον) καθίστατο

τόσον δυσχερὴς καὶ πολυδάπανος, ὅσον τὰ ποσὰ ἦσαν σμικρὰ καὶ διάφορα, καὶ ἀπέβλεπον δαπάνας γενομένας κατὰ διαφόρους ἐποχάς.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 240 τοῦ 1851.

§ 105[1] Συγχωρεῖται τὸ μέσον τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως, ὅτι ὁ συγκοινωνὸς συνῄνεσεν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ συγκοινωνοῦ γενομένην ἐμφύτευσιν; ὄχι, διότι πρόκειται περὶ πράξεως, δι' ἧς, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐγένετο διάθεσις τῆς κυριότητος τοῦ κοινοῦ, ἀπαγορευομένη ἀπὸ τὸ τεμ. 68 Πανδ. (17, 2) καὶ ὄχι περὶ διοικήσεως καθαρᾶς, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ ἀντικείμενον ὑπερβαίνει τὰς 50 δραχ. Ἀδιάφορον δ' εἶναι ἂν πρόκηται περὶ σιωπηρᾶς ἀποδοχῆς, διότι καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ταύτης δὲν συγχωροῦνται εἰμὴ τὰ ἀποδείξεως ἐκεῖνα μέσα, ὅσα συγχωροῦνται καὶ διὰ τὴν ῥητήν (1).

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 186 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5399).

§ 105[3] Ἡ δαπάνη, τὴν ὁποίαν ἔκαμέ τις πρὸς βελτίωσιν τῶν κτημάτων ἄλλου, πότε ἀποτελεῖ οἱονεὶ συνάλλαγμα; — Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις περὶ τῆς δαπάνης ταύτης ἐπιτρέπεται πάντοτε;

Ἀποφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὰ κείμενα τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου (Εἰσηγ. Ἰουστ. βιβλ. Γ'. τίτ. 27, 1.—Πανδ. βιβλ. Γ'. τίτ. 5 τεμ. 1 καὶ 2), τότε μόνον λαμβάνοντα ὕπαρξιν τὸ τῆς διοικήσεως ἀλλοτρίων πραγμάτων οἱονεὶ συνάλλαγμα, ὅταν ἀναλαμβάνῃ τις τὴν διοίκησιν ἀλλοτρίων πραγμάτων ἀπόντος τοῦ κυρίου αὐτῶν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου οὔτε ἀπέδειξεν ἢ ἰσχυρίσθη ὁ ἐφεσίβλητος; οὔτε πιθανολογεῖται, ὅτι, ἀπούσης τῆς ἐκκαλούσης, προσήγαγεν ἑαυτὸν ὁ ἐφεσίβλητος τῇ διοικήσει τῶν πραγμάτων αὐτῆς· ἄρα ἡ παρὰ τοῦ ἐφεσιβλήτου γενομένη τυχὸν δαπάνη πρὸς βελτίωσιν κτημάτων τῆς ἐκκαλούσης, δὲν παράγει τὸ οἱονεὶ συνάλλαγμα τῆς διοικήσεως ἀλλοτρίων πραγμάτων.

Ἐπειδὴ ἧς ἐν ταῖς ἀπὸ 4 ἰουν. 1848 ἐνώπιον τῶν ἐν Μεσολογγίῳ πρωτοδικῶν ἐγγράφοις προτάσεσι τῆς ἐκκαλούσης, ὁμολογία αὐτῆς περὶ τοῦ ὅτι ὁ σύζυγός της προσέλαβε τὸν ἐφεσίβλητον εἰς τὴν οἰκίαν του, δὲν καθιστᾷ, κατὰ τὴν τοῦ δικαστηρίου τούτου κρίσιν, πιθανὸν τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐφεσιβλήτου τὸν περὶ δαπανῶν παρ' αὐτοῦ γενομένων πρὸς βελτίωσιν κτημάτων τῆς ἐκκαλούσης, διότι καὶ ἂν ὑποτεθῇ ἐν τῇ συζυγικῇ οἰκίᾳ ὡς ἐσώγαμβρος (ὅπερ δὲν προκύπτει ἐν τούτοις ἐκ τῶν ἐν ταῖς εἰρημέναις ἐγγράφοις προ-

(1) Ἡ ἀπόφασις περιέχει καὶ γνώμην μειονοψηφίας, ἥτις στηρίζεται εἰς τοὺς λόγους ὅτι οἱ κοινωνοὶ εἶναι ὡς ἀδελφοί (61 Βασιλ. 12. 1).

τάσεσιν ἐκφράσεων), δὲν ὑπάρχει μεταξὺ ὁμολογηθέντος δῆθεν γεγονότος καὶ τοῦ ἀμφισβητουμένου τοιαύτη συνέπεια, ὥστε νὰ ἐξαχθῇ ἐκ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἑνὸς τεκμήριόν τι περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ ἑτέρου.

Ἐπειδὴ δὲν ὑποβάλλεταί τι καταδεικνύον ὅτι ἦτο φυσικῶς ἢ καὶ ἠθικῶς ἀδύνατον εἰς τὸν ἐφεσίβλητον νὰ προμηθευθῇ καὶ μὲ ἔγγραφον ἀπόδειξιν προερχομένην τουλάχιστον παρ' ἐκείνων, οἵτινες, ἐργασθέντες εἰς τὰ κτήματα τῆς ἐκκαλούσης κατὰ παραγγελίαν του, ἐπληρώθησαν παρ' αὐτοῦ.

Ἐπειδή, τούτων οὕτως ἐχόντων, ἕπεται ὅτι ἐσφαλμένως ἀπεφάσισε τὸ πρωτοδικεῖον Μεσολογγίου, ἐπιτρέψαν τὸ τῶν μαρτύρων μέσον πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἰσχυρισμῶν τοῦ ἐφεσιβλήτου.

Ἐπειδή, καίτοι ἐπιτραπέντος εἰς τὸν ἐφεσίβλητον ν' ἀποδείξῃ τοὺς ἰσχυρισμούς του δι' ὅλων τῶν νομίμων μέσων, δὲν προσήγαγε καὶ δὲν προσάγει εἰμὴ μαρτυρίας.

Ἐπειδὴ μὴ ἀποδεικνυομένων τῶν ἰσχυρισμῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται ἡ περὶ ἧς πρόκειται ἀγωγὴ τοῦ ἐφεσιβλήτου, ἡ ἀγωγὴ αὕτη καθίσταται ἀποῤῥιπτέα, ἀκυρουμένης καὶ τῆς ἐνεργηθείσης κατασχέσεως· ἄρα ἐσφαλμένη εἶναι καὶ ἡ ὁριστικὴ ἀπόφασις τῶν ἐν Μεσολογγίῳ πρωτοδικῶν.»

Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 8933 τοῦ 1851.

105ᵃ Δύναται ὁ ἐκδοχεὺς ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὰς εἰς κοινόν τι κτῆμα γενομένας δαπάνας;

Ἀπόφ. «Ὡς πρὸς τὴν αἴτησιν τοῦ νὰ τῷ ἐπιτραπῇ νὰ ἀποδείξῃ καὶ διὰ μαρτύρων τὰς δαπάνας δι' ἐπισκευάς, δὲν εἶναι νόμιμος ὁ λόγος, εἰς ὃν στηρίζεται ἡ αἴτησις αὕτη, διότι ὁ δικαιοπάροχος τοῦ Α, καταβαλὼν δαπάνας δι' ἐπισκευὴν εἰς κοινὸν κτῆμα, ὅπερ διεχειρίσθη μόνος, καὶ ὢν ὑπεύθυνος εἰς λογοδοσίαν πρὸς τὸν συγκοινωνόν, ἐδύνατο καὶ ὤφειλε νὰ ἔχῃ ἐγγράφους ἀποδείξεις, ἤτοι τῶν παρασχόντων τὴν ὑπηρεσίαν των εἰς τὰς ἐπισκευάς, ὡς λαβόντων τὸν μισθόν, ἃ δὲν εἶναι ἁπλᾶ ἐκμαρτύρια, ὡς ἐσφαλμένως διισχυρίζεται λέγων ὁ Α, διὰ ν' ἀπαλλαχθῇ τῆς ὑποχρεώσεως εἰς ἀπόδειξιν δι' ἐγγράφων.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8025 τοῦ 1851.

§ 106. Τὸ περὶ τῆς εἰκονικότητος ἐγγράφου τινὸς ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων;

Διακριτέον τοὺς διαδίκους ἀπὸ τοὺς τρίτους· εἰς ἐκείνους δὲν ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις (ἴδε Εὐρ. τόμ. 6 σ. 476—478

λ. *Εἰκονικότης*) ἐνῷ εἰς τοὺς τρίτους (αὐτόθι) συγχωρεῖται τὸ μέσον τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως. Ἐκτὸς τῶν ἀποφάσεων, ὅσας αὐτόθι ἐσημείωσα, προσθέτω τὰς ἑπομένας.

§ 107. Ὁ Α ἐζήτησε ν' ἀποδείξῃ, διὰ μαρτύρων, ὅτι ὁ Β ἠγόρασεν ἐπὶ πλειστηριασμοῦ τὰ κτήματά της ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ θεωρῆται εἰκονικὸς κύριο; μεχρισοῦ ἐκείνη πληρώσῃ τὸ τίμημα· ἀλλὰ τὸ δικαστήριον δὲν ἐπέτρεψε τὴν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν, δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 300 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἀποφανθὲν προσέτι ὅτι τὸ περιστατικὸν, ὅτι ἡ Α διέμεινεν εἰς τὴν νομὴν τῶν κτημάτων εἶναι ἁπλοῦν δικαστικὸν τεκμήριον (276 Πολ. Δικον.).

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9165 τοῦ 1852.

§ 108. Προκειμένου περὶ εἰκονικότητος, καθ' ἣν, ὡς διϊσχυρίζεται ὁ προτείνων αὐτὴν, ἠπατήθη καὶ ἐζημιώθη παρανόμως, καὶ ἂν ἤθελαν ὑπάρχει τεκμήρια ἐναντία, εἶναι παραδεκτὴ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἀλληλουχίας τῶν μεταξὺ τῶν διαδίκων γενομένων τεσσάρων ἐπισήμων συμβολαίων ἀλληλοδιαδόχως, ἀρχομένων μὲν ἀπὸ τὴν 20 σεπτεμβρίου 1839, ληγόντων δὲ τὴν 15 δεκεμβρίου 1842, καὶ τοῦ ἰδιαιτέρου τῆς 7 μαρτίου 1843, καὶ συνοδευομένων ἑκάστοτε ἀπὸ λογαριασμοὺς ἰδιαιτέρους λεπτομερεῖς, ἐγχειριζομένους ἀπὸ τὸν δανειστὴν, καὶ ἐπικυρωμένους ἀπὸ τὸν ὀφειλέτην, καὶ τὴν συμπαραβολὴν αὐτῶν, ἐπαληθεύεται ἡ γένεσις ἑκάστου χρεωστηθέντος κεφαλαίου, ἰδίως δὲ τὸ ἀμφισβητούμενον ὑπ' ἀριθ. 6974 συμβόλαιον τῆς 20 μαρτίου 1842 ἐπαληθεύεται ἀπὸ τὰ πρότερα, καὶ ἀπὸ τὸν σύγχρονον λογαριασμὸν ἐντελῶς σύμφωνα. Τοῦ δὲ ἐν αὐτῷ διαλαμβανομένου κεφαλαίου, διαιρουμένου εἰς δύο, ἤτοι εἰς δραχ. 1576, ἀποδοτέας εἰς σταφίδα τὸν αὔγουστον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, καὶ εἰς δραχ. 3000 δανεικὰς, πληρωτέας μετὰ ἓν ἔτος, ἤτοι τὴν 20 μαρτίου 1843. Οἱ λογαριασμοὶ, οἱ συνταχθέντες τὴν 30 νοεμβρίου, καὶ 25 δεκεμβρίου 1842 ἀναφορικῶς πρὸς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῶν δραχ. 1576 καὶ τὴν δοθεῖσαν σταφίδα, δικαιολογοῦν τὸ ὑπ' ἀριθ. 7645 τελευταῖον συμβόλαιον, τὸ ὁποῖον τροπολογοῦν μόνον τὸ ῥηθὲν ἐκ δρ. 1576 ληξιπρόθεσμον δραχ. 1100, καὶ ἀναφέρον τὸ ὑπ' ἀριθ. 6974 συμβόλαιον, καὶ τὸ, δυνάμει αὐτοῦ, μένον, ἤτοι χρεωστούμενον μὲν, «μὴ ληξιπρόθεσμον δὲ, ἕτερον ποσὸν τῶν δραχ. 300 διὰ τῆς φράσεως, «μέχρι τῆς ἐκπεραιώσεως τοῦ τωρινοῦ χρέους, καὶ τοῦ προγεγονότος ἄλλου, ὅπου τὸ αὐτὸ συμβόλαιον ἐμπεριέχει·» ὄχι μόνον δὲν ἐξασθενεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐνισχύει αὐτὸ, τὸ δὲ ἰδιωτικὸν ἐκ δραχ.

12 1/2 ἀναφερόμενον εἰς τὸ τελευταῖον, δὲν παράγει τεκμήριόν τι ἐναντίον· διότι ἀπὸ τὸν δεκέμβριον τοῦ 1842, ὅτε ὁ Β ἔλαβε δρ. 134, μέχρι τοῦ μαρτίου 1845, παρῆλθον τρεῖς μῆνες, καὶ ἦτον ἐνδεχόμενον νὰ ἔχῃ χρείαν· ὥστε ἐκ τούτων δὲν ἐξάγεται τεκμήριόν τι εἰκονικότητος τοῦ ὑπ' ἀριθ. 6974 συμβολαίου, ὡς πρὸς τὰς δραχμὰς 3000· ὅθεν καλῶς ἐξετίμησε ταῦτα τὸ πρωτοδικεῖον.

Ἐπειδὴ ὅμως, ὅταν πρόκηται περὶ εἰκονικότητος, καθ' ἣν διϊσχυρίζεταί τις, ὅτι ἠπατήθη καὶ ἐζημιώθη παρανόμως, συγχωρεῖται καὶ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις αὐτῆς, ἄρθρ. 304 § 2 τῆς Πολ. Δικονομίας· ὅθεν καλῶς συγχωρήθη ἀπὸ τὸ πρωτοδικεῖον, καὶ ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις.»

Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 82 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4135).

§ 109. Ἡ εἰκονικότης δὲν ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων εἰμὴ ὅταν προτείνεται ὑπό τινος τρίτου, μὴ λαβόντος μέρος εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ὡς εἰκονικοῦ προσβαλλομένου ἐγγράφου.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4373 τοῦ 1847.

§ 110. Εἰς τὸν τρίτον τὸν προσβάλλοντα ἔγγραφόν τι ὡς εἰκονικόν, ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις (304 § 2 Πολ. Δικονομίας).

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 75 τοῦ 1842 (Νομικ. σ. 2873).

§ 111. Κατὰ τὸ 404 ἄρθρ. τῆς Πολ. Δικονομίας, τὰ ἔγγραφα δὲν ἀποδεικνύουν ὡς πρὸς τρίτους, ἀλλ' ὑποχρεοῦν τοὺς διαδίκους καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους· τοιαῦτα μάλιστα ἔγγραφα δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν οὔτε ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως ὡς πρὸς τρίτους, ἡ δὲ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τῆς εἰκονικότητος δὲν ἐπιτρέπεται, εἰμὴ μόνον πρὸς ὄφελος τῶν τρίτων.

Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Π. 49 τοῦ 1843.

Ὅθεν τὸ ἄρθρ. 303 τῆς πολιτικῆς δικονομίας δὲν ἀφορᾷ τοὺς τρίτους. Dur. τόμ. 13 ἀρ. 338.—Roll. ἀρ' 83 —D. a. 10, 728. ἀρ. 18.

§ 112. Καὶ ἂν ἐκ τοῦ δημοσίου ἐγγράφου φαίνεται ὅτι τὰ χρήματα ἐμετρήθησαν ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου, οἱ τρίτοι δύνανται ν' ἀποδείξωσι τὴν εἰκονικότητα αὐτοῦ διὰ μαρτύρων, καὶ ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως.

Ἀποφ. ἐφ. Ναυπλ. 481 καὶ 306 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4478, 4234).

§ 113. Οἱ τρίτοι δύνανται ν' ἀποδείξωσι διὰ μαρτύρων τὴν εἰκονικότητα.

Ἀπόφ. 132 τοῦ 1846 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἣν ἐν Βιβλ. λ. Εἰκονικότης.

§ 114. Ἐπιτρέπεται ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις, ὅτι τὸ δημόσιον εἶχε τὴν κατοχὴν γηπέδων, καλλιεργουμένων ἐν ὀνόματι του παρ' ἄλλων.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὀρθῶς, διὰ τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως, ἐπετράπη καί, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις, διὰ τοὺς ἐν τῇ ἀποφάσει περιλαμβανομένους λόγους, καὶ διότι ὡς πρὸς τὴν καλλιέργειαν ἐθνικῶν κτημάτων ὑπὸ γεωργοῦ ἐξ ὀνόματος τοῦ δημοσίου γενομένην δὲν συντάττεται ἔγγραφον, ὥστε ν' ἀπαιτηθῇ τοιαύτη ἔγγραφος ἀπόδειξις καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου γηπέδου· ἐκτὸς δὲ τούτου, τῆς εἰρημένης πράξεως ἐμφαινούσης δικαίωμα κυριότητος, ἡ τοιαύτη μαρτυρικὴ ἀπόδειξις ζητεῖται συνδυασμένη μὲ τὰς λοιπάς, ὅτι δηλαδὴ τὸ γήπεδον ἦτο βακούφιον ὀθωμανικοῦ κοιμητηρίου· ὥστε ἡ ἔγγραφος ἀπόδειξις ἀνέφικτος καθίσταται, οὐδὲ ἦτον ὑποχρεωμένον τὸ δημόσιον νὰ προμηθευθῇ, ὡς φρονεῖ, ὁ ἐκκαλῶν, κατάλογον περιγράφοντα τὰ κατὰ μέρος ἐθνικὰ κτήματα.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 8114 τοῦ 1851.

§ 114ª Ὅταν ὁ ἐνάγων διατείνηται, ὅτι ὁ ἐναγόμενος κατεῖχε τὸ περὶ οὗ ἡ δίκη κτῆμα κατὰ *παράκλησιν*, ὀφείλει ἐκεῖνος ν' ἀποδείξῃ τὸν ἰσχυρισμόν του, ἀλλ' ὄχι διὰ μαρτύρων, ὅταν τὸ ἀντικείμενον ὑπερβαίνῃ τὰς 50 δραχμάς.

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 8134 τοῦ 1851.

§ 115. Δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων ἐξώδικος ὁμολογία λαβοῦσα μὲν χώραν μετὰ τὴν πολιτικὴν δικονομίαν, ἀφορῶσα δὲ ὑπόθεσιν ἀρχαιοτέραν ταύτης; Ἡ ὑπ' ἀριθ. 723 τοῦ 1849 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν λύει καταφατικῶς τὸ ζήτημα, περιέχει δὲ καὶ γνώμην μειονοψηφίας (Θεμις. σελ. 5228).

§ 116. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις περὶ τῆς καταβολῆς τοῦ φόρου συγχωρεῖται; Ἡ ἀπόφασις 729 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν φέρει·

«Ἐπειδὴ τότε μόνον συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τῆς πληρωμῆς, ὅταν τὸ χρέος ἀποδεικνύηται δι' ἐγγράφου ἢ ἄλλων νομίμων ἀποδείξεων, ἐκτὸς τῆς μαρτυρικῆς· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου εἶναι ἀναμφισβήτητον μόνον, ὅτι κατὰ τὰ ἔτη 1834 καὶ 1835, ὁ ἐκκαλῶν ἦτον ἐνοικιαστὴς τοῦ εἰρημένου χωρίου, καὶ ὁ ἐφεσίβλητος εἷς ἐκ τῶν φορολογουμένων· ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἕπεται ἀναγκαίως καὶ ὅτι χρεωστεῖ ἀκόμη τοὺς φόρους του· διότι, κατὰ τοὺς νόμους τῆς φορολογίας τῶν 1834 καὶ 1835, οἱ φόροι ἐλαμβάνοντο παραυτά, κατὰ τὴν συγκομιδήν, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-

στον εἰς εἴδη, κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν εἰρημένων νόμων· ἐσυγχωρεῖτο δὲ εἰς τοὺς φορολογουμένους καὶ ἐνοικιαστὰς νὰ κάμουν, οἰκείᾳ θελήσει, καὶ ἰδιαιτέρας περὶ τῆς ἀποδεκατώσεως συμφωνίας, ἀλλ' αἱ περὶ αὐτῶν διενέξεις ὑπέκειντο εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ἑπομένως καὶ τοὺς περὶ ἀποδείξεων γενικοὺς κανόνας, ἐν δὲ ἐλλείψει τοιούτων ἰδιαιτέρων συμφωνιῶν ἢ ἄλλων ἀποδείξεων ἐγκαίρων καὶ ἀποχρωσῶν βεβαιώσεων περί τε τῆς καταμετρήσεως καὶ τῶν ποσοτήτων καὶ περὶ τῆς ἀρνήσεως τῆς πληρωμῆς, ἡ πρόληψις εἶναι ὅτι οἱ φόροι ἐπληρώθησαν πάραυτα· ἄλλως, ἐὰν τὸ ἐναντίον ὑπετίθετο, ἅπαντες οἱ φορολογούμενοι, καὶ αὐτοὶ οἱ παραχρῆμα πληρώσαντες, ἤθελον εἶσθαι ὑποκείμενοι εἰς νέας ἀπαιτήσεις, καὶ δὲν ἤθελον εἶσθαι ἀσφαλεῖς περὶ τῶν πληρωμῶν, ὅπερ ἄτοπον· ἐκ δὲ τούτων ἕπεται, ὅτι ὁποῖα μέσα ἀπαιτοῦνται πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ χρέους, κατὰ τοσοῦτον συγχωρεῖται ἡ τοιαύτη ἀπόδειξις καὶ περὶ τῆς πληρωμῆς, καὶ ὅτι καθόσον συγχωρεῖται ἡ ἀπόδειξις διὰ μαρτύρων καὶ περὶ τοῦ χρέους, κατὰ τοσοῦτον συγχωρεῖται ἡ τοιαύτη ἀπόδειξις καὶ περὶ τῆς πληρωμῆς· ὅθεν ἐὰν ὁ ἐκκαλῶν καὶ ἐνάγων δὲν προσαγάγῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν περὶ τῶν φόρων καὶ τοῦ χρέους τοῦ ἐναγομένου, ἀλλὰ στηρίζει αὐτὴν εἰς μόνας μαρτυρικὰς ἀποδείξεις, δὲν ἔχει δίκαιον ν' ἀποκλείσῃ ταύτης τὸν ἀντίδικον, περὶ τῆς πληρωμῆς τοῦ τοιούτου χρέους.» (Νομικ. σ. 5228.)

§ 117. Δὲν ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ὅτι ἐγένετο ἡ κοινοποίησις, περὶ ἧς διαλαμβάνει τὸ ἄρθρ. 13 τοῦ ἀπὸ 8 αὐγούστου 1845 νόμου περὶ ἐκποιήσεως τῶν δημοσίων γεννημάτων.

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 6789 τοῦ 1851.

117[a] Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὅταν πρόκηται περὶ τῶν ὁρίων ἐθνικοῦ ἐνοικιασθέντος κτήματος, ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ ὁ διάδικος ἔγγραφον ἀπόδειξιν.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Πάγου 171 τοῦ 1848.

§ 118. Δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων ἡ βεβαία χρονολογία; Ναί, ὁσάκις ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως. Ἡ ἀπόφ. 345 τοῦ 1849 τῶν Ναυπλ. ἐφ. φέρει·

«Ἐπειδὴ ναὶ μὲν τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα λαμβάνουσι βεβαίαν καὶ ὡς πρὸς τοὺς τρίτους χρονολογίαν, κατὰ τὸ ἄρθρ. 413, διὰ τῆς θεωρήσεως τοῦ συμβολαιογράφου ἢ διὰ δημοσίου ἐγγράφου, ἀναφέροντος αὐτὸ κατὰ τὴν οὐσιώδη ἔννοιάν του· ἀλλ' ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου τούτου ὁρίζουσα, πότε τὰ ἰδιωτικὰ λαμβάνουσι χρονολογίαν βεβαίαν, οἵαν καὶ τὰ δημόσια, δὲν ἔχει σκοπὸν ν' ἀποκλείσῃ τὴν διὰ τῶν ἄλλων νομίμων μέσων ἀπόδειξιν αὐτῆς.

Ἐπειδὴ, προκειμένου περὶ ἀποδείξεως τοιαύτης, ἐφαρμόζονται καὶ εἰς αὐτὴν οἱ γενικοὶ περὶ ἀποδείξεως ὁρισμοὶ, ἑπομένως καὶ οἱ περὶ τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως.

Ἐπειδὴ ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις συγχωρεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 304 § 3 τῆς Πολ. Δικονομίας, ὁσάκις ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως· τοιαύτη δὲ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 305, ὑπάρχει, ὁσάκις ἔγγραφον, συντεταγμένον κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον, καθιστᾷ πιθανὸν, ἂν καὶ δὲν ἀποδεικνύῃ ἐντελῶς τὸ προκείμενον· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου αὐτὰ ταῦτα τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα τοῦ Μ Δ, τῶν ὁποίων ἡ χρονολογία ἀμφισβητεῖται, συντεταγμένα κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον (409—411), ἀναφερόμενα εἰς τὰ ἐκτελούμενα ἀναμφισβήτητα δημόσια ἔγγραφα τοῦ ἰδίου Μ Δ, τῶν ὁποίων ὁ Κ Γ, ὡς ἐκδοχεὺς, κάμνει χρῆσιν, καὶ ἀναφέροντα χρονολογίαν, πρὸ τῆς εἰς αὐτὸν (τὸν Γ) παραχωρήσεώς των, ἂν καὶ δὲν ἀποδεικνύουν ἐντελῶς, ἀποτελοῦν ὅμως περὶ αὐτοῦ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, καθιστῶσαν πιθανὴν τὴν ἀλήθειάν της, διότι, ἐὰν ἀληθῶς ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ παραχωρητοῦ Δ, ὑπὸ τὸ κράτος καὶ τὴν διάρκειαν τῆς ἐντολῆς, θέλουν εἶσθαι ὑποχρεωτικὰ καὶ κατὰ τοῦ ἐκδοχέως· ὅθεν δύναται νὰ συγχωρηθῇ καὶ ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις.» (Νομικ. σ. 5076.)

§ 119. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἐγγυοδοσίας λαβούσης χώραν πρὸ τῆς δικονομίας;

Ναὶ, ὅταν ἡ ἐγγύησις ἐδόθη ὄχι κατὰ συνέπειαν ἀποφάσεως, καὶ ἑπομένως ὅταν δὲν ἦναι δικαστικὴ, δι' ἣν ἀπαιτεῖται σύνταξις ἐκθέσεως.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 154 τοῦ 1850 (Νομικ. σ. 5310).

119[a] Τεκμήρια ἐξαγόμενα ἐξ ἐγγράφων καθιστῶσι παραδεκτὴν τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν.

Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 7498 τοῦ 1850.

§ 120. Δύναταί τις ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων, ὅτι τρίτος τις ἔλαβε χρήματά του ἀπὸ τὸν Α;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, καθόσον ἀφορᾷ τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 1462, τὸ ὁποῖον ὁ Χ ἐκ τοῦ τιμήματος ἐμέτρησε κατὰ τὴν τῆς 22 ἀπριλίου 1844 ἔγγραφον ἀπόδειξιν εἰς διαφόρους δόσεις πρὸς τοὺς τοὺς Δ Μ, Α Α καὶ Κ Α, ὁ ἐκκαλῶν ἰσχυρίσθη προσέτι ὅτι ὁ εἰρημένος Κ Α Α ἦτο διωρισμένος παρὰ τῆς ἐφεσιβλήτου πληρεξούσιός της, πρὸς παραλαβὴν τῶν εἰρημένων χρημάτων, ὥσπερ φαίνεται συνυπογεγραμμένος καὶ ὡς τοιοῦτος, ὥστε δὲν δύναται ἡ ἐφεσίβλητος νὰ ζητῇ ὑπὸ μόνου τοῦ ἐκκαλοῦντος τὸ ποσὸν τῶν εἰρημένων δραχ. 1462, ἐνῷ φαίνονται ληφθέντα παρ' ἀμφοτέρων τὰ ἐν

τῇ [illegible] ἀποδείξει μνημονευόμενα ποσά. Ἡ δὲ ἐφεσίβλητος ἠρνήθη τὴν ἀποδιδομένην εἰς τὸν Κ Α Α ἰδιότητα τοῦ πληρεξουσίου της· ὅθεν ἀπαιτεῖται ν' ἀποδείξῃ ὁ ἐκκαλῶν τὸν εἰρημένον ἰσχυρισμόν του, καὶ τοῦτο δύναται νὰ πράξῃ καὶ διὰ μαρτύρων, προκειμένου λόγου περὶ πράξεως τρίτων καὶ περὶ ἐντολῆς, ἥτις ἠδύνατο νὰ δοθῇ καὶ διὰ ἰδιαιτέρου ἐγγράφου, τοῦ ὁποίου αὐτὸς δὲν εἶναι κάτοχος. Ἐκ δὲ τοὐναντίου, ἡ ἐφεσίβλητος διατείνεται ὅτι ἂν καὶ συνυπεγράφη εἰς τὴν μνημονευθεῖσαν ἀπόδειξιν ὡς παραλαβοῦσα τὰ χρήματα ἐν μέρει, πραγματικῶς ὅμως ἅπαντα τὰ χρήματα παρέλαβε καὶ κατεκράτησεν ὁ Μ· ὅθεν ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ αὕτη τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον.

Ἐπειδή, καθόσον ἀφορᾷ τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως ὡς πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Χ δοθὲν ποσὸν εἰς τὸν ἐκκαλοῦντα, ὡς αὐτὴ διατείνεται, ἐπιτρέπονται μάρτυρες, προκειμένου περὶ πράξεως τρίτων, δι' ἣν δὲν ἠδύνατο ἡ ἐνάγουσα νὰ ἔχῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν, κατὰ τὸ ἄρθ. 204 § 2 τῆς Πολ. Δικονομίας· ὡς δὲ πρὸς τὸ ποσόν, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ἡ ἰδία, ὡς ἀξιοῖ, τὸ μέσον τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως δὲν δύναται νὰ ἐπιτραπῇ, ὑπερβαίνοντος τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ τὰς 50 δραχμάς, καὶ μὴ ὑπαρχούσης οὐδεμιᾶς τῶν εἰς τὸ μνησθὲν ἄρθρον ἀναφερομένων ἐξαιρετικῶν περιπτώσεων· ἑπομένως καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ἡ ἀπόφασις μεταρρυθμιστέα.

Ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἀνωτέρω μνησθείσης ἐγγράφου ἀποδείξεως ὑπογεγραμμένης ὑπὸ τοῦ ἐκκαλοῦντος καὶ τοῦ Κ Α Α ἀντὶ τῆς ἐναγούσης, εἰς ἣν ἀναφέρεται, ὅτι τὰ ἐν αὐτῷ διαλαμβανόμενα ποσὰ ἀπεδόθησαν εἰς τὴν ἐνάγουσαν, δὲν δύναται νὰ προκύψῃ ὑπὲρ αὐτοῦ οὐδεμία ἀπόδειξις, καθότι οὗτος καὶ ὁ Κ Α Α ὑποτιθέμενος ὡς συμπληρεξούσιός του ἐδύναντο μέν, ὡς ἐντολοδόχοι αὐτῆς, νὰ ἐνεργῶσιν ἐγκύρως καὶ ἰσχυόντως εἰς ὑποθέσεις αὐτῆς μετ' ἄλλων, ἀλλ' ὄχι ποτὲ καὶ εἰς τὰς μετ' αὐτῶν τῶν ἰδίων σχέσεις της, διότι δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῇ, χωρὶς ἀτοπίας, ὅτι δύναταί τις νὰ δώσῃ πληρεξουσιότητα εἰς τὸν ὀφειλέτην του νὰ ὑπογράφῃ ἀντ' αὐτοῦ ἐξοφλήσεις χρεῶν, τὰ ὁποῖα αὐτὸς (ὁ ὀφειλέτης) ἤθελεν ἔχει πρὸς αὐτὸν τὸν ἴδιον ἐντολέα του. Ἐντεῦθεν δὲ συνάγεται ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀπόδειξις ἐγένετο διὰ νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ ἀγοραστοῦ Χ ἀπέναντι τῆς ἐκκαλούσης καὶ οὐχὶ ὡς ἀπόδειξις τῶν ἐντολοδόχων ἀπέναντι τῆς ἰδίας, καὶ καθότι ἄλλως ἡ σημείωσις αὕτη ἤθελεν ὑπάρχει εἰς χεῖρας τῶν ἐντολοδόχων καὶ οὐχὶ τοῦ Χ, παρ' οὗ τὴν ἔλαβεν ἡ ἐνάγουσα, ἥτις τὴν προσήγαγεν· ὅθεν ὁ ἐκκαλῶν ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ τὸν περὶ παραδόσεως τῆς ποσότητος αὐτῆς εἰς τὴν ἐφεσίβλητον ἰσχυρισμόν του· ἐκτὸς ὅμως τοῦ μέσου

τῶν μαρτύρων, ὡς ὑπερβαινούσης τῆς ποσότητος τὰς 50 δραχμάς, κατὰ τὸ ἄρθρ. 300 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας.

Ἀπόφ. Ἐφετ. Ἀθηνῶν 5578 τοῦ 1849.

§ 120[a] Εἰς τὰ περὶ ἀνηλικιότητος ἐπιτρέπεται ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις; Ἴδε Θέμ. τόμ. Θ σελ. 649 ἐν τέλ.

Κατὰ τοῦ ἐν τοῖς ἐγγράφοις περιεχομένου συγχωροῦνται μάρτυρες;

§ 121. Ἴδε τὰ ἀνωτέρω (§ 106—113) περὶ εἰκονικότητος ἐκτεθέντα.

§ 122. Ὁ νόμος ἐπιτρέπει τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινός, ὅταν ἄλλως ἦτον ἀδύνατον εἰς τὸν προτείνοντα τὴν εἰκονικότητα νὰ ἔχῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν.

Ἀπόφ. α' Ἐπειδὴ ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 303 τῆς Πολ. Δικονομίας συνδυαζομένου μὲ τὸν § 2 τοῦ ἄρθρ. 304 αὐτῆς γίνεται πρόδηλον, ὅτι ὁπόταν, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, δὲν πρόκηται περὶ ὑποθέσεως ἐμπορικῆς, καὶ δὲν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, ὁ νομοθέτης συγχωρεῖ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινὸς εἰς ἐκείνας μόνας τὰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς προκύπτει, ὅτι ἦτον ἀδύνατον ν' ἀποκτήσῃ τις ἔγγραφον ἀπόδειξιν· διότι, ἐκτὸς τοῦ, ὅτι τοῦτο ὁρίζεται ῥητῶς εἰς τὴν τελευταίαν περίοδον τοῦ μνημονευθέντος ἀριθ. 2 τοῦ ἄρθρ. 304, ἡ ἔννοια τῆς ἐξαιρέσεως ταύτης τοῦ νομοθέτου ἐξάγεται καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ εἰδικὰ περιστατικά, τὰ ὁποῖα ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς ἐνδεικτικῶς διαγράφει, ἤγουν τοῦ οἱονεὶ συμβολαίου, τοῦ ἀδικήματος, τοῦ οἱονεὶ ἀδικήματος, τῆς κατ' ἀνάγκην παρακαταθήκης, τῆς ἀπωλείας τοῦ δικαιογράφου, τῆς βίας, τῆς ἀπάτης, καὶ τῆς πλαστογραφίας. Ὅθεν, ἐὰν ὁ εἰρημένος ἀριθμὸς περιλαμβάνῃ ἐν ἑαυτῷ καὶ τὴν περίπτωσιν τοῦ εἰκονικοῦ, συμπεραίνει τις ἀναγκαίως, διὰ νὰ μὴ χαρακτηρίσῃ ἀδολεσχολογίας τὸν νομοθέτην ἀσυνεπῆ μὲ ἑαυτόν, ὅτι τότε μόνον ἐπιτρέπει, λόγῳ εἰκονικότητος, τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινός, ὅταν ἄλλως ἦτον ἀδύνατον εἰς τὸν προτείνοντα τὴν εἰκονικότητα τοῦ ἐγγράφου νὰ ἀποκτήσῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν περὶ αὐτῆς, ὡς, παραδείγματος χάριν, ὅταν ὁ προτείνων τὸ εἰκονικὸν ἦναι πρόσωπον τρίτον, μὴ λαβὸν μέρος εἰς τὸ προσβαλλόμενον συμβόλαιον, ἢ ὅταν ἐκεῖνος ἐκ τῶν συμβαλλομένων, καθ' οὗ προτείνεται τὸ εἰκονικόν, δὲν ἐγνώριζε γράμματα, διὰ νὰ χορηγήσῃ εἰς τὸν ἕτερον ἰδιωτικὸν ἔγγραφον ἀπόδειξιν τῆς εἰκονικότητος (καθότι συμβολαιογραφικὴ ἀπόδειξις

δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἀπαιτητή, ὡς ἀνατρέπουσα διὰ τῆς δημοσιότητος τὸν σκοπόν, ὅστις ὑπηγόρευσε τὴν χρῆσιν τοῦ εἰκονικοῦ).

Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὁ μὲν Γ Κ πατὴρ μὴ μετασχὼν αὐτοπροσώπως εἰς τὸ ὡς εἰκονικὸν προσβαλλόμενον τελευταῖον χρεωστικὸν ἔγγραφον τῆς 16 ἀπριλίου 1843, καθὼς οὐδὲ εἰς τὸ προηγούμενον περὶ τῶν τεσσάρων χιλιάδων δραχμῶν τῆς 19 μαΐου 1842, ἔχων δὲ συμφέρον εἰς τὴν ὑπόθεσιν, καθ' ὅσον ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὅτι τὸ χρέος τοῦτο εἶναι πραγματικόν, ὑπεχρεώθη πρὸς τὸν υἱόν του Σ διὰ τῆς γενικῆς μετὰ τούτου συστηθείσης τὴν 26 φεβρουαρίου 1843 ἑταιρίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀμφότεροι, ὅ,τε πατὴρ καὶ υἱός, κατέφαγον ὅλην τὴν κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν των (ἐν ᾗ καὶ τὰ ἐνυπόθηκα κτήματα), ὡς κτῆμα κοινόν, νὰ συντρέξῃ εἰς τὴν πληρωμὴν τούτου, συμμερίζεται δὲ τὰς συνεπείας τοῦ ἀναγκαστικῶς καταδιωκομένου πλειστηριασμοῦ τῶν ἐνυποθήκων ἑταιρικῶν ἤδη κτημάτων, δύναται διὰ τοῦτο, κατὰ τὰς ἀνωτέρω ἀρχάς, νὰ προτείνῃ νομίμως τὸ μέσον τῶν μαρτύρων πρὸς ἀπόδειξιν τῆς προσβαλλομένης εἰκονικότητος τοῦ μεταξὺ τοῦ υἱοῦ του καὶ τοῦ Ι Π, συνταχθέντος χρεωστικοῦ συμβολαίου· ὁ δὲ Σ στερεῖται τοῦ δικαιώματος τούτου, διότι ὁ Ι Π, ὁ μετ' αὐτοῦ συμβαλλόμενος, γνωρίζει γράμματα, ὡς δηλοῦσι τὰ παρ' αὐτοῦ ὑπογεγραμμένα συμβόλαια· διὸ ὁ διαληφθεὶς Σ ἠδύνατο καὶ ὤφειλε ν' ἀποκτήσῃ παρ' αὐτοῦ ἔγγραφον ἀπόδειξιν περὶ τοῦ εἰκονικοῦ τοῦ τελευταίου ἐκ δραχμῶν 1600 συμβολαίου, ὅπερ καὶ ὁ ἴδιος αὐτὸς πλαγίως ἀναγνωρίζει, διατεινόμενος, ὅτι εἶχε δῆθεν λάβει ἔγγραφον ἀνταπόδειξιν τοῦ αὐτοῦ Ι Π, ἀφορῶσαν τὰς περὶ τοῦ προκειμένου συμβολαίου τῶν 4000 δραχ. σχέσεις των, καὶ τὴν ὁποίαν ἀδικαιολογήτως προτείνει, ὅτι ἀπέδωκεν.»

Ἀπ. ἐφ Ναυπλ. 139 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4001).

§ 123. Ὁσάκις τις θέλει ν' ἀποδείξῃ ἀντικείμενόν τι διὰ μαρτύρων, δὲν δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τούτου, ἂν καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγωγῆς δὲν ὑπερβαίνῃ τὰς 50 δραχμάς, καὶ ἄλλως πρόκειται ν' ἀντικρούσῃ τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου.

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, γενομένων τῶν εἰρημένων δημοσίων ἐγγράφων συμβολαίων ὑπὸ τὸ κράτος τῆς νῦν ἰσχυούσης Πολ. Δικονομίας, διέπονται ταῦτα ὡς πρὸς τὴν ἀποδεικτικὴν ἰσχύν των ἀπὸ τοὺς ὁρισμοὺς τῆς εἰρημένης δικονομίας.

Ἐπειδὴ τ' ἄρθρα 400 καὶ 401 τῆς Πολ. Δικονομίας διαλαμβάνουν ὅτι δημόσια ἔγγραφα ἀποτελοῦν περὶ ὅλων, ὅσα, συμβάντα ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου, περιέχονται ἐν τῷ ἐγγράφῳ, ἐν-

τελῆ καὶ ὑποχρεωτικὴν ἀπόδειξιν πρὸς τοὺς συναλλαττομένους, καὶ ὅτι τοῦτο ἐφαρμόζεται καὶ εἰς πᾶν ὅ,τι ἀναφέρεται μόνον διηγηματικῶς ἔν τινι δημοσίῳ ἐγγράφῳ περὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων τῶν διαδίκων, καθ' ὅσον ἡ ἀναφορὰ αὕτη ἔχει ἄμεσον συνάφειαν μὲ τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐγγράφου (καθὼς εἶναι ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ ἀναφερομένη σχέσις τοῦ ἀμπελῶνος ὡς ἐξωπροίκου, ἔχουσα ἄμεσον συνάφειαν μὲ τὴν συμφωνίαν τῆς ὑποθηκεύσεως καὶ τοῦ δανείου, διότι ἐπὶ τῆς δηλώσεως τοιαύτης σχέσεως ἔγινε δεκτὴ ἡ ὑποθήκη, καὶ ἐδόθη τὸ δάνειον)· τὸ δὲ ἄρθρ. 303 ὁρίζει, ὅτι κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινὸς, δὲν εἶναι δεκτὴ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, τοῦτο δὲ, ἂν καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγωγῆς ἀποτελῇ ὀλιγώτερον τῶν 50 δραχ., ὅπερ ἐστὶ, καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκείνας, καθ' ἃς ἄλλως τε, δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 300, εἶναι συγκεχωρημένη ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις· ὅθεν ἐκ τῶν ἄρθρων τούτων συνάγεται ὡς κεκυρωμένη ἡ ἀρχὴ ὅτι καὶ ὁσάκις τις ἔχει νόμιμον δικαίωμα τοῦ ν' ἀποδείξῃ ἀντικείμενόν τι διὰ μαρτύρων, δὲν δύναται ὅμως νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τούτου, ὅταν πρόκηται ν' ἀντικρούσῃ τὸ περιεχόμενον ἐγγράφου τινος διαλαμβάνοντος τὸ ἐναντίον ἀφ' ὅ,τι ὁ ἀποδεικνύων προτίθεται διὰ τῶν μαρτύρων νὰ ἀποδείξῃ, ἐκτὸς μόνον κατὰ τὰς ῥητῶς διαγεγραμμένας εἰς τὸ ἄρθρ. 104 ἐξαιρέσεις. Καὶ ἑπομένως, ἂν καὶ ἡ ἐφεσίβλητος εἶχεν ἐν γένει τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὴν προικῴαν, κατὰ τοὺς ἰσχυρισμούς της, ἰδιότητα τοῦ περὶ οὗ ἡ δίκη ἀμπελῶνος, ὡς δῆθεν πρὸ τῆς Πολ. Δικονομίας ἀγορασθέντος διὰ προικιμαίων χρημάτων πρὸς ἀντικατάστασιν αὐτῶν, ἀφοῦ ὅμως διὰ τοῦ περιεχομένου δημοσίου ἐγγράφου, γενομένου ὑπὸ τὸ κράτος τῆς διαληφθείσης Δικονομίας, ἀποδεικνύεται κατὰ τύπον ὑποχρεωτικὸν δι' αὐτὴν, ὅτι ὁ εἰρημένος ἀμπελὼν δὲν εἶναι προικῷος, δὲν ἐπιτρέπεται κατ' αὐτοῦ τοῦ ἐγγράφου ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, τὴν ὁποίαν τὸ πρωτοδικεῖον παρὰ τὸν νόμον ἐπέτρεψε, καὶ ἐφ' ἧς μόνης στηριχθὲν διὰ τῆς ἐκκληθείσης ὁριστικῆς ἀποφάσεως παρεδέχθη τὴν ἀγωγὴν τῆς ἐφεσιβλήτου.»

'Απόφ. ἐφετ. 'Αθηνῶν 1483.

— Δὲν ἐπιτρέπεται μαρτυρικὴ ἀπόδειξις, ὅταν δ' αὐτῆς πρόκηται ν' ἀνατραπῶσιν ἢ νὰ μεταβληθῶσιν ὁπωσδήποτε τὰ διὰ ἐγγράφου τινὸς ὑπὸ τῶν συμβαλλομένων ὁμολογηθέντα.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 239 τοῦ 1849.

— Κατὰ τὸ ἄρθρ. 30 τῆς Διαδικασίας τοῦ 1830 καὶ τὸ 303 τῆς ἰσχυούσης κατὰ τοῦ ἐμπεριεχομένου ἐγγράφου ἐγγράφου τινὸς

ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις δὲν εἶναι δεκτή· μάλιστα κατὰ τὸν 2 § τοῦ ῥηθέντος ἄρθρου δὲν δύναται νὰ ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων πρᾶξίς τις, ἡ ὁποιαδήποτε συμφωνία γενομένη πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου, κατὰ τὴν σύνταξιν ἢ μετ' αὐτήν, ἥτις μὴ ἀντικειμένη μὲν εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγγράφου, ἔχουσα ὅμως σχέσιν μετ' αὐτῆς, δὲν περιέχεται ἐν τῷ ἐγγράφῳ καὶ ἀντίκειται εἰς τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 37 τοῦ 1836.

§ 124. Κατὰ τὴν παύσασαν Διαδικασίαν, ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις δὲν ἐσυγχωρεῖτο κατὰ δημοσίων ἐγγράφων (98 Πολ. Διαδικασίας).

'Απόφ. ἐφ. Ναυπλ. 43 τοῦ 1835 (Νομικ. σ. 3238).

§ 125. Ὁ νόμος δὲν ἐπιτρέπει τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν τοῦ ἐναντίου τῶν ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων ὑπαλλήλων σημειωθέντων ἔν τινι ἐγγράφῳ. Δὲν ἀπαγορεύει δὲ τὴν ἀπόδειξιν τῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα ὁ ὑπάλληλος δὲν δύναται νὰ βεβαιώσῃ, οἷον τοῦ τίς εἶναι κύριος τοῦ πωλουμένου.

'Απόφ. «Ἐπειδὴ τὰ δημόσια ἔγγραφα ἀποτελοῦν, κατὰ τὸ ἄρθρ. 400 τῆς Πολ. Δικονομίας, περὶ ὅλων ὅσα συμβάντα ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου περιέχονται ἐν τῷ ἐγγράφῳ, ἐντελῆ ἀπόδειξιν πρός τε τοὺς διαδίκους, τοὺς κληρονόμους καὶ ἄλλους ἀντιπροσώπους αὐτῶν· ἐκ τῆς διατάξεως δὲ ταύτης ἕπεται, ὅτι ὁ νόμος θεωρεῖ ἀναντίῤῥητα, καὶ ἑπομένως ἀνεπίδεκτα, κατὰ τὸ ἄρθρ. 306 τῆς Πολ. Δικονομίας, τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου, μόνα τὰ ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου ῥηθέντα καὶ γενόμενα, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἀληθὲς ἢ μὴ τῶν ῥηθέντων ἢ ὁμολογηθέντων, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ δημόσιος ὑπάλληλος οὐδὲ νὰ γινώσκῃ, οὐδὲ νὰ βεβαιώσῃ δύναται.

Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ ἐφεσίβλητος ἰσχυριζομένη ὅτι τὸ κατασχεθὲν γήπεδον παρεχωρήθη εἰς τὸν σύζυγόν της ἀπέναντι προικώων γηπέδου καὶ περιβόλου, δὲν προσβάλλει τὸ περιεχόμενον τοῦ παραχωρητηρίου ἐγγράφου τῆς ἐπὶ τῶν ἀποζημιώσεων ἐπιτροπῆς, ἀλλὰ τὴν ψευδῆ παράστασιν τῶν προικώων πραγμάτων της, ὡς ἰδιοκτησίαν τοῦ συζύγου της· ἑπομένως ἔπρεπε νὰ τῆς ἐπιτραπῇ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τοῦ ἰσχυρισμοῦ της, καὶ ὀρθῶς τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Πάτραις πρωτοδικῶν ἐνέδοσεν εἰς τὴν πρότασίν της.»

'Απόφ. ἐφ. Ναυπλ. 287 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 1222). — Ὅρα ἐν Εὑρ. τόμ. 7 τὰ περὶ ἐπιδοτηρίων, καὶ τόμ. 8 τὰ περὶ διαθηκῶν. — Πρβ. καὶ τὸν ἀνωτ. §

§ 126. Τότε μόνον δύναταί τις νὰ θεωρήσῃ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν ὡς ἀντιβαίνουσαν εἰς τὸ περιεχόμενον ἐγγράφου τινός, ὅταν σκοπὸς τῆς ἀποδείξεως ἦναι νὰ ἀνατρέψῃ ἢ νὰ μεταβάλῃ ὁπωσδήποτε τὰς διαλαμβανομένας εἰς τὸ ἔγγραφον ὑποχρεώσεις τῶν συμβαλλομένων, δηλ. ἀφορᾷ ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν θέλησιν τῶν μερῶν, καὶ περὶ τῶν ὁποίων ἡ θέλησις αὕτη ἐξεφράσθη ἅπαξ διὰ τοῦ ἐγγράφου, ὄχι δὲ καὶ ὅταν ἀφορᾷ π. χ. τὸν προσδιορισμὸν ὁρίων, περὶ ὧν τὸ συμβόλαιον σιωπᾷ.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Π. 104 τοῦ 1837.

§ 127. Συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὅταν ὁ τὸ μέσον αὐτὸ προκαλῶν ἀναγνωρίζῃ μὲν τὸ ἔγγραφον, ζητῇ δὲ νὰ ἀποδείξῃ, διὰ τῶν μαρτύρων, τὴν μετάβασιν τῶν ἀμφισβητουμένων κτημάτων εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Α. — Ἡ ἀπόδειξις αὕτη δὲν εἶναι κατὰ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 63 τοῦ 1836, ἣν ἐν λέξει Ἔγγραφα.

§ 128. Τὸ ἄρθρ. 303 τῆς Πολ. Δικονομίας, κατὰ τὸ ὁποῖον κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινός, δὲν εἶναι δεκτὴ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ἀφορᾷ μόνον τοὺς συμβαλλομένους, πρὸς οὓς μόνον ἔχει τὸ ἔγγραφον ὑποχρεωτικὴν δύναμιν, καὶ ὄχι τοὺς τρίτους.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 303 τῆς Πολ. Δικονομίας, κατὰ τὸ ὁποῖον κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινὸς δὲν εἶναι δεκτὴ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ἀφορᾷ μόνον τοὺς συμβαλλομένους, πρὸς οὓς ἔχει μόνον τὸ ἔγγραφον ὑποχρεωτικὴν δύναμιν, καὶ ὄχι τοὺς τρίτους.

Ἐπειδὴ τὸ διὰ τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως προσδιορισθὲν θέμα ἀποδείξεως, ὅτι ἡ εἰς τὸ ἀπὸ 18 μαρτίου 1839 συμβόλαιον διαλαμβανομένη ἀγοραπωλησία εἶναι εἰκονική, δὲν εἶναι ἀφηρημένον.

Ἐπειδή, διὰ τῶν ἀπὸ 15 ἰουνίου 1840 ἐγγράφων προτάσεων τοῦ Κ Ν, αἵτινες, ὡς δὲν ἀντέτεινεν ὁ Γ Ι, ἀνεγνώσθησαν κατὰ τὴν 9 ἰουλίου πρώτην ἐπὶ τοῦ ἀκροατηρίου τῶν πρωτοδικῶν συνεδρίασιν τῆς εἰρημένης ὑποθέσεως, διϊσχυρίσθη ὁ πληρεξούσιος τοῦ πρώτου, ὅτι ὁ Γ Ι δὲν ἔλαβε ποτὲ τὴν κατοχὴν τῶν εἰς αὐτὸν πωληθέντων κτημάτων.

Ἐπειδὴ τὸ ἀπὸ 18 μαρτίου 1839 συμβόλαιον περιέχει μὲν τὴν ὁμολογίαν τῶν συμβαλλομένων Ι καὶ Π, ὅτι παρεδόθησαν τὰ πωληθέντα, ἡ ὁμολογία ὅμως αὕτη δὲν ἔχει ὑποχρεωτικὴν δύναμιν

κατὰ τοῦ τρίτου Χ Ν, ὅστις ἐπομένως ἠμπορεῖ ν' ἀποδείξῃ τὸ ἐναντίον.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 1852 τοῦ 1841. — Ἴδε. ἀνωτ. καὶ τὰ περὶ εἰκονικότητος.

§ 128² Τί δὲ ὅταν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως; Ἴδε κατωτ. § 137 ἐπ.

Παρατηρήσεις τινὲς (ἀπὸ § 129—136). — § 129. Κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινὸς δὲν εἶναι δεκτὴ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ἂν καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγωγῆς ἀποτελῇ ὀλιγώτερον τῶν 50 δραχμῶν.

Ἐπίσης δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων πρᾶξίς τις, ἢ ὁποιαδήποτε πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου, κατὰ τὴν σύνταξιν, ἢ μετ' αὐτὴν γενομένη συμφωνία, ἥτις, καὶ ἂν δεν ἀντίκηται εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγγράφου, ἔχει ὅμως σχέσιν μετ' αὐτῆς, ἀλλὰ δὲν περιέχεται ἐν τῷ ἐγγράφῳ (303 Πολ. Δικον.).

§ 130. Ὁ δανεισθεὶς λοιπὸν δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ὀφείλει ποσὸν ὀλιγώτερον παρὰ τὸ ἐν τῷ ἐγγράφῳ διαλαμβανόμενον, μήτε, καί, κατὰ μείζονα λόγον, ὅτι δὲν ὀφείλει τί. Δέλβινκ. τόμ. 2 σελ. 623.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 330. Δὲν δύναται ἐπίσης ν' ἀποδείξῃ, ὅτι δὲν ὀφείλει τι πλέον, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἐπλήρωσε τὸ χρέος. Ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἀποδείξεως προτάσεως γεγονότος, λαβόντος χώραν μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου, δὲν ἀφορᾷ εἰμὴ τὰ γεγονότα, ἅτινα τροπολογοῦν τὴν ἔγγραφον συμφωνίαν, καὶ ὄχι νέαν συμφωνίαν, ὑποθέτουσαν τὴν πλήρη ἐκτέλεσιν τῆς πρώτης. (Δέλβ. τόμ. 2. 623.—Γουλλ. τ. 9 ἀρ. 69. — Κατὰ, Φαβάρδ λ. *Preuve* § 1 ἀρ. 7). La loi, λέγει οὗτος, en prohibant la preuve orale des allégations sur ce qui aurait été dit dépuis l'acte, défend par cela même la preuve vocale de toute convention dérogatoire ou tend à modifier la valeur de la prémière.

§ 131. Ὁ Δουρ. (ἀρ. 13?2) φρονεῖ, διὰ τοὺς ἰδίους λόγους, ὅτι δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ποσότητος ἥττονος τῶν 50 δραχμῶν, γενομένης προφορικῶς μετὰ τὸ ἔγγραφον. Δαλλ. Α. 10. 725. ἀρ. 17.

§ 132. Συνεταῖρός τις δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων, ὅτι συμβόλαιον ἑταιρίας, τῆς ὁποίας ἡ διάρκεια δὲν ἐσυμπληρώθη εἰσέτι, διελύθη διὰ προφορικῆς συμφωνίας· καθότι τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου. Δαλλ. Πατ. 28. 2. 42. 192.

§ 133. Δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου ἡ

ἀπόδειξις, ὅτι συνετάχθη εἰς τὸν δεῖνα τόπον ἢ χρόνον. Τουλλ. τ. 9 ἀρ. 76. 224.

§ 134. Ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 303 τῆς Πολ. Δικονομίας ἕπεται, ὅτι διάδικός τις δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ τῶν μαρτύρων, οἵτινες παρευρέθησαν εἰς τὴν σύνταξιν ἐγγράφου τινὸς, ἢ διὰ τοῦ συμβολαιογράφου, ὅστις τὸ συνέταξε, τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ. Ποτ. ἀρ. 762.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 337.—Τουλλ. ἀρ. 77.

Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις καὶ ὁ ὅρκος αὐτὸς (λέγει ὁ *Champion*, τόμ. 3 ἀρ. 2416) δὲν ἐπιτρέπεται πρὸς ἐξήγησιν τῶν διατάξεων τοῦ διαθέτου.

§ 135. Ὁ δόλος, ἡ βία καὶ ἡ πλάνη δύνανται ν' ἀποδειχθῶσι διὰ μαρτύρων, καὶ ἂν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀποδείξεως ἀντιβαίνῃ εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου. Ποτ. ἀρ. 765.—Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 80.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 333. — Ἴδε κατωτ. § 137 ἐπ.

§ 136. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις κατὰ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου· ὁ Δουρ. (τόμ. 13 ἀρ. 339) φρονεῖ, ὅτι ἐὰν ἡ ἀρχὴ τῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως συνετάχθη εἰς ἐποχὴν προγενεστέραν τοῦ ἐγγράφου, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἶναι ἀπαράδεκτος.

Ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος 1] *ὑπαρχούσης ἐγγράφου ἀποδείξεως.*

§ 137. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὡς προείρηται (1), συγχωρεῖται, ὅταν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, καὶ κατὰ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 218 τοῦ 1843 (Νομικ. σ. 3958).

§ 138. Συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τῆς εἰκονικότητος συμβολαίου μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων, ὅταν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 208 τοῦ 1847.

§ 139. Ὑπαρχούσης ἀρχῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἶναι παραδεκτὴ (304 § 3 καὶ 305 Πολ. Δικον.).

Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 249 τοῦ 1849.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 6 τοῦ 1837 (Νομικ. σ. 444).

§ 140. Μάλιστα ὑπαρχούσης ἀρχῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως, τὸ

(1) Ἴδε ἀνωτέρω § 121—136.

δικαιώματα καὶ ... ὁπότε δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 183 τοῦ 1847.

§ 141. Τὸ περιστατικὸν ὅτι ὑπάρχει ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, καθὸ πραγματικόν, διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ὅρα τὴν νομολ. ἐν λ. Ἄρειος Πάγος, ἤτοι ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 231 καὶ 232.

§ 142. Ἡ σύνδρομὴ πολλῶν ἐγγράφων μὴ ἀποτελούντων ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, παρέχουσι τὸ δικαίωμα τῆς χρήσεως τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως;

Ἀπόφ. 205 τοῦ 1846 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἣν ἴδε ἐν λ. Εἰκονικότης.

§ 143. Δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως ἐξ ἐγγράφων ὑπογεγραμμένων καὶ παρουσιαζομένων παρὰ τοῦ προσάγοντος αὐτά.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 191 τοῦ 1848.

§ 144. Ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ἡ ἐνώπιον ἀνακριτοῦ τινος ἐπαλλήλου γενομένη ἐν πράξει ἐξέτασις (304 § 3 Πολ. Δικονομίας) (1).

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4370 τοῦ 1847, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 5 σ. 161.

Ὅρα τὸ ἄρθ. 24 Π. de proc. consul., ὃ ἑρμηνεύει ὁ Merlin εἰς τὸ σύγγραμμα Quéstion, λέξει Confession.

§ 145. Αἱ ἐπιστολαὶ ἀποτελοῦν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Αἱ διαθῆκαι;

Ὅρα τὴν νομολ. ἐν Εὐρ. τόμ. 5 σ. 162 ἑπ.

§ 146. Ἡ πρὸς πληρωμὴν ἐπιταγὴ θεωρεῖται ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, ὅταν ἦναι συντεταγμένη κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον, καὶ φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ δανειστοῦ.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. τοῦ 1847, ἣν ὅρα ἐν Εὐρ. τόμ. 5 σ. 164.

§ 147. Ἡ νομικὴ πρόληψις (οἷον ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου μου οἰκοδομὴ μοὶ ἀνήκει) ἰσοδυναμεῖ μὲ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως.

Ἀπόφ. 2139 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετ. (Νομικ. σ. 2724).

§ 148. Ἐπιστολαὶ τρίτου δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως; — Ὅρα τὴν νομολ. ἐν Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 165 ἑπόμ.

---

(1) Ὅρα τὴν ὑποσημ. τῆς σελ. 162 τοῦ Εὐρ. τόμ. 5.

§ 149. Τὸ εἰς τὰς ἐγγράφους προτάσεις περιεχόμενον ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; — Τὰ ἐν ἐπισήμῳ ἐγγράφῳ περιεχόμενα ἀποτελοῦν, διαιρούμενα, ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; αὐτ.

§ 150. Τὰ τεκμήρια, ἐὰν καθιστῶσι πιθανὸν τὸ προτεινόμενον, ἀποτελοῦν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, ἅμα σημειωθῶσιν εἰς ἐπίσημον ἔγγραφον.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 74 τοῦ 1847, ἣν ἐν Εὑρ. τόμ. 5 σ. 169.

§ 151. Δὲν δύνανται ὅμως νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν τεκμήρια, ὅταν ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις δὲν ἐπιτρέπηται.

Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 118 καὶ 92 τοῦ 1847. Βλ. τὴν τελ. ἐν Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 170.

§ 152. Ἐπιστολὴ διαδίκου τινὸς πρὸς τρίτον πρόσωπον ἀποτεινομένη χρησιμεύει ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως;

Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 76 τοῦ 1848, ἣν ἐν Εὑρ. τόμ. 7 σ. 190 ἐν μέσ.

§ 153. Τὸ δικαστήριον δὲν εἶναι ὑπόχρεων ν' ἀναφέρῃ ἐν τῇ ἀποφάσει του τὰ χωρία ἐκεῖνα τῶν ἐπιστολῶν, ἐξ ὧν ὁ δικαστὴς ἐξάγει τὴν ὕπαρξιν ἀρχῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 194 τοῦ 1849.

§ 154. Τὸ ἄκυρον καταστατικὸν ἑταιρίας τινὸς ἐγγράφου δὲν ἐπιφέρει ἀποτελέσματα οὔτε ὡς πρὸς τὸ παρελθόν, οὔτε ὡς πρὸς τὸ μέλλον, καὶ ἂν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως. Αἱ ἐνεργηθεῖσαι ἐπιχειρήσεις κανονίζονται κατὰ τὸ κοινὸν δίκαιον. Δύνανται δὲ νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν ἀκυρότητα καὶ οἱ συνεταῖροι κατ' ἀλλήλων.

Ῥάλλ. ἐμπ. δίκ. § 150 ἐπ. τόμ. 1.—Ἴδε τὴν λέξιν Κοινωνία ἐν Εὑρ. τόμ. 9 σ. 232 λ. Καταστατικόν.—Ἴδε καὶ κατ. § 242 ἐπ.

§ 155. Ἐξ ἐπιστολῶν μὴ ἀφορωσῶν ἀπ' εὐθείας τὸ περὶ οὗ ἡ δίκη ἀντικείμενον, δύναται τὸ δικαστήριον νὰ ἐξάξῃ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Ὅρα ἀπόφασιν 5185 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν Εὑρετηρίῳ τόμ. 5 σελ. 170.

§ 156. Ὑπαρχούσης ἀρχῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως, τὸ δικαστήριον καὶ αὐτεπαγγέλτως δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 193 τοῦ 1847.

§ 157. Συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τῆς εἰκονικότητος, ὅταν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 208 τοῦ 1847, ἣν ἐν Εὑρ. τόμ. 5 σ. 172.

§ 158. Ἄκυρος διαθήκη, φέρουσα τὴν ὑπογραφὴν τοῦ δια-

θέτου, ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως τῆς ἐν αὐτῇ περιεχομένης ὁμολογίας χρέους;

Ὅρα τὴν νομολ. ἐν Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 172 ἐπ. καὶ τὴν αὐτ. γαλλ. νομολ.—Ἰδίως δὲ τόμ. 6 σελ. 17 ἐπ. καὶ 395 ἐν τέλ.

§ 159. Ἀκύρου ὄντος τοῦ δωρητηρίου, δύναται νὰ παραχθῇ ἐξ αὐτοῦ πιθανότης, ὥστε νὰ ἐπιτραπῇ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις;

Ὅρα τὴν νομολ. ἐν Εὑρ. τόμ. 6 σελ. 322 § 3 ἐν τέλ. (λ. Δωρεά).

§ 160. Ὁ ἔχων ἐνοικιαστήριον ἔγγραφον, γενόμενον μετὰ τὴν πώλησιν τοῦ ἐνοικιασθέντος κτήματος, δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὴν εἰκονικότητα τῆς πωλήσεως, καθότι τὸ ἔγγραφον ἐκεῖνο ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως.

Ἀπόφ. 213 τοῦ 1843 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν, ἣν ἐν Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 175.—Ἀπόφ. 132 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν τοῦ 1846, ἣν ἐν Εὑρ. τόμ. 6 σ. 477. Ὅρα requis. Dupin, τόμ. 3 σελ. 77 ἐπ., ἔνθα ἀξιόλογοι παρατηρήσεις.

§ 161. Ὅταν ὑπάρχωσιν ἔγγραφα, καθιστῶντα πιθανὰ τὰ προτεινόμενα, εἶναι καὶ τὰ τεκμήρια παραδεκτά, κατὰ τὰ ἄρθρ. 304 § 3, καὶ 276 τῆς Πολ. Δικονομίας.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 4 τοῦ 1847.

— Σημείωσις ἀνυπόγραφος, ἂν καὶ γεγραμμένη διὰ χειρὸς τοῦ ἐναγομένου, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἰσχὺν ἀποδείξεως, διότι ἡ σημείωσις αὕτη μήτε βιβλίον ἐμπορικὸν εἶναι, μήτε ἰδιωτικὸν μνημεῖον.

Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 553 τοῦ 1837.—Ὅρα τὴν λέξιν Ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως.

— Ἔγγραφα, συνταχθέντα μεταξὺ ἄλλων, δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, ἐπικαλούμενα παρά τινος διαδίκου.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθ. 553 τῆς 12 8βρ. 1837.

— Ἡ ὁμολογία τινός, ὅτι κιβώτιόν τι ἦτον εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ ὅτι οὗτος εἰδοποίησε τὸν ἀντίδικόν του περὶ τῆς ἀνοίξεως αὐτοῦ, εἶναι ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, καθιστῶσα παραδεκτὴν τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1954 τοῦ 1841.

— Ὑπάρχει ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, ὅταν ἔγγραφον συντεταγμένον κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον καθιστᾷ πιθανόν, ἂν καὶ δὲν ἀποδεικνύῃ ἐντελῶς, τὸ προτεινόμενον, καί, κατὰ τὰ ἄρθα 402, 409, 412 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἔγγραφον δημόσιον συντεταγμένον

όχι κατὰ τοὺς νομίμους τύπους καὶ παρά τινος μὴ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου, ἔχει ἰσχὺν ὡς ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, ἐὰν φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν ἐκείνων, οἵτινες δι' αὐτοῦ ὑπεχρεώθησαν, καὶ ἀποτελεῖ, ὡς τοιοῦτον, πλήρη μὲν ἀπόδειξιν περί τε τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ἐγγράφου καὶ περὶ τῶν ὅσα ἄμεσον μὲν μὲ αὐτὸ ἔχουν συνάφειαν, διηγηματικῶς δὲ ἐν αὐτῷ ἀναφέρονται· ἁπλῆν δὲ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως περὶ τῶν ἑτερογενῶν ἐκφράσεων καὶ ἀναφορῶν του. Τὸ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον, ὅπερ εἶναι ἀνίσχυρον μὲν ὡς δημόσιον, διότι δὲν φέρει τὰς ὑπογραφὰς τῶν μαρτύρων, εἶναι ἰσχυρὸν ὡς ἰδιωτικὸν κατὰ τῶν συναλλαττομένων. Ἄρα ἔγγραφον τοιοῦτον, ἔχον ἀντικείμενον νὰ διομολογήσῃ ὁ Α πρὸς τὸν Β τὴν νόμιμον ἡλικίαν του, καὶ ὅτι ἀγοράζει τι, ἰσχύει ὡς ἰδιωτικόν.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 6 τοῦ 1837 (Νομικ. σ. 440).

§ 162. Ἡ εἰκονικότης τῶν μεταξὺ τῶν συναλλαττομένων συνταχθέντων ἐγγράφων δὲν ἀποδεικνύεται εἰς διαφορὰν ὑφισταμένην μεταξὺ αὐτῶν, διὰ μαρτύρων· ἐκτὸς ἂν ὑπάρχῃ ἀντεπιστολή. — Οἱ τρίτοι ὅμως δύνανται νὰ τὴν ἀποδείξωσι καὶ διὰ μαρτύρων.

Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Π. 54 τοῦ 1849.

§ 163. Ἡ πιθανότης, τὴν ὁποίαν ἀπαιτεῖ ὁ νόμος ἵνα θεωρηθῇ τὸ ἔγγραφον ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, πρέπει νὰ προκύπτῃ ἐκ μόνων τῶν ἐκφράσεων τοῦ ἐγγράφου; Τὸ 305 ἄρθρ. τῆς Πολ. Δικονομίας δὲν ἐννοεῖ τὴν ἐκ μόνων τῶν ἐκφράσεών του προκύπτουσαν πιθανότητα, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐξ αὐτοῦ ἀποδεικνυομένας σχέσεις καὶ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν μετ' αὐτοῦ συνεχομένων περιστατικῶν.

Ἀπόφ. 7 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομικ. σ. 1255).

— Ὅταν ὁ Α συνέταξε κατάλογόν τινα, εἰς ὃν ἐσημείωσεν ὡς ὀφειλέτην του τὸν Β, οὗτος δὲ ἐκδώσῃ μετὰ ταῦτα ἀντίγραφον τοῦ καταλόγου αὐτοῦ, φέρον « ὅτι ἀκριβὴς ἡ ἀντιγραφὴ » ὑπάρχει ἀπόδειξις, ὅτι ὁ Β ὀφείλει τῳόντι εἰς τὸν Α; ὄχι, διότι τὸν κατάλογον συνέταξεν ἄλλο πρόσωπον, καὶ ὁ Β ἐσημείωσε διὰ τῆς ὑπογραφῆς του μόνον τὴν μετὰ τοῦ πρωτοτύπου ταυτότητα τοῦ ἐγγράφου.

Ἀπόφ 5374 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 164. Ὅρα ἐν Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 176 καὶ ἑτέραν περίπτωσιν, θεωρηθεῖσαν ὡς ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως.

§ 165. Βεβαίου ὄντος ἐξ ἐπισήμου τινὸς ἐγγράφου, ὅτι ἀγρός τις ὑπεσχέθη εἰς προῖκα καὶ ὅτι ὁ γάμος ἐτελέσθη, χρησιμεύει τὸ

ἔγγραφον ἐκεῖνο ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως περὶ τῆς παραδόσεως τοῦ ἀγροῦ;

Ὅρα ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3089 ἐν Εὐρ. τόμ. 2 σ. 162.

§ 166. Πότε ὑπάρχει ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἐπὶ τῶν δύο ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα ὁ Ν ἐπικαλεῖται, ὡς ἀποτελοῦντα ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, τὸ μὲν ἐπιγεγραμμένον: Σημείωσις δανείου ὁμολογίας: δὲν φέρει καμμίαν ὑπογραφήν, καὶ ἑπομένως στερούμενον ἀποδεικτικοῦ τύπου, δὲν δύναται, κατὰ τὰ ἄρθρ. 305 καὶ 409 Πολ. Δικονομίας, νὰ ληφθῇ παντελῶς ὑπ' ὄψιν, μολονότι ἐκ τοῦ περιεχομένου του προκύπτει πιθανότης ὑπὲρ τοῦ ἀποδεικτέου ἰσχυρισμοῦ. Ἡ δὲ ἀχρονολόγητος ἐπιστολὴ τοῦ Σ πρὸς τὸν Ν δὲν περιέχει ὡσαύτως οὐδεμίαν πιθανότητα περὶ τῆς εἰκονικότητος, διότι ἡ ἑξῆς περικοπή, περὶ ἧς ἐγένετο κατὰ τὴν συζήτησιν λόγος «σήμερον μ' ὅλην τοῦ ὑποχρεώσεώς μου τὴν ἀνέχειαν ἐπλήρωσα εἰς τὸ δικαστήριον δραχ. 17 καὶ εἰς εἴδησίν σου» δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν προτεινομένην εἰκονικότητα, ἡ δὲ προφορικὴ ὑπὸ τοῦ Ν γενομένη προσθήκη, εἰπόντος ὅτι αἱ δραχ. 17 ἀποτελοῦν ἔξοδα γενόμενα ἐπὶ τῆς προκειμένης δίκης, καὶ ἂν ἠδύνατο νὰ δικαιολογήσῃ τὸν περὶ τῆς εἰκονικότητος ἰσχυρισμόν, δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπὸ σκέψιν, καθότι ἡ πιθανότης πρέπει, κατὰ τὸ ἄρθρ. 305 Πολιτ. Δικονομίας, νὰ προκύπτῃ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἐγγράφου καὶ ὄχι ἐκ προφορικῶν συμπληρώσεων τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ· ἑπομένως δὲν ὑπάρχει ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, καὶ δὲν δύναται καὶ ἐκ τούτου τοῦ λόγου νὰ συγχωρηθῇ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις.»

Ἀπόφ. 4373 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 167. Ὁμολογία περιεχομένη εἰς τὰ πρακτικὰ τὰ συνταχθέντα συνεπείᾳ τῆς κλήσεως τῆς πρὸς ἀπόπειραν συμβιβασμοῦ, ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἀποδείξεως, ἐπιφέρουσα τὸ παραδεκτὸν τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὁ ἐφεσίβλητος ἐζήτησε νὰ τῷ ἐπιτραπῇ καὶ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ἡ δὲ αἴτησις αὕτη εἶναι νόμιμος, διότι τὸ μέσον αὐτὸ ἐπιτρέπει ὁ νόμος, ὅταν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, καθιστῶσα πιθανὸν τὸ προτεινόμενον, ἡ δὲ ἐξώδικος τοῦ ἐναγομένου ὁμολογία, ἡ ὑπάρχουσα εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς πρὸς συμβιβασμὸν ἀποπείρας, τῆς προηγηθείσης τῆς προκειμένης δίκης, (Ἔκθεσιν, ἥτις δὲν φέρει μὲν τὴν τοῦ ἐκκαλοῦντος ὑπογραφήν, διότι, κατὰ τὴν ἔκθεσιν αὐτήν, ὁ ἐκκαλῶν εἶναι ἀγράμματος, ἀλλ' ἔχει

ἐπὶ γράμματος, οὕτω σχεδιασμένης περὶ συμβιβασμοῦ ...... δὲν κατωρθώθη, διότι ὁ φαινόμενος ... ὅτι δὲν ... τὸ ὁποῖον ὁ ἐνάγων ... ποσὸν, ἀλλ' ὀλιγώτερον) ... ὡς εἴρηται, ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως συνδυαζομένη μάλιστα καὶ μὲ τὴν τοῦ ἐγκαλοῦντος ἐπίσημον διαμαρτυρίαν, ὅπου εὕρηται ὁ αὐτὸς ἰσχυρισμός.

Ἐπειδὴ ἡ τοιαύτη φύσεως ὁμολογία θεωρεῖται μὲν ὡς ἐξώδικος, δὲν δύναται ὅμως ν' ἀνακληθῇ, ὅταν ὁ ἕτερος τῶν διαδίκων τὴν ἐπικαλεσθῇ πρὸ τῆς ἀνακλήσεως, ὡς συνέβη ἐπὶ τοῦ προκειμένου (*Ledru m^o Aveu n.* 36. *Dur. T.* 13 *n.* 562, 563). Κατὰ δὲ ταῦτα δύναται νὰ συγχωρηθῇ εἰς τὸν ἐνάγοντα καὶ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς του.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 6866 τοῦ 1850.

§ 167² Ὁμολογία περιεχομένη εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς περὶ διαζεύξεως ἀγωγῆς θεωρεῖται ὡς ἐξώδικος εἰς τὴν περὶ προικὸς, ὅλως ἄσχετον οὖσαν μὲ ἐκείνην· ἀποφανθέντος δὲ τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας, ὅτι, ὡς τοιαύτη, δὲν ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, ὁ Α Π δὲν ἐπεμβαίνει, διότι ἡ ἐκτίμησις ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ κατώτερον δικαστήριον.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Π. 13 τοῦ 1850.

§ 167³ Ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν δύναται νὰ ἐξετάσῃ ἂν τὰ εἰς τὸ κατώτερον δικαστήριον προσαχθέντα ἔγγραφα ἀποτελοῦν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 123 τοῦ 1850.

§ 167⁴ Ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν κρίνει ἂν ὀρθῶς τὸ κατώτερον δικαστήριον ἀπεφήνατο ὅτι τὰ προσαχθέντα ἔγγραφα δὲν ἀποτελοῦν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 221 τοῦ 1850.

Παρατηρήσεις τινὲς (ἀπὸ 168—197). — § 168. Αἱ διατάξεις, διὰ τῶν ὁποίων ἀπαγορεύεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, δὲν ἐφαρμόζονται, ὅταν ὁ ζητῶν νὰ τῷ συγχωρηθῇ αὕτη ἔχῃ εἰς χεῖράς του ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως (301 Πολ. Δικον.).

Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως, κατὰ τὴν ἐκτενεστέραν ἔννοιαν, περιλαμβάνει ὅ,τι ἀποτελεῖ, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, ἡμιτελῆ ἀπόδειξιν, πηγάζουσαν ἐξ ἐγγράφου τινός. Ὅθεν τὸ ἄρθρ. 305 τῆς Πολ. Δικον. φέρει «Ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως ὑπάρχει τότε, ὅταν τὸ ἔγγραφον συντεταγμένον κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον ... ἂν καὶ δὲν ... τὸ προτεινόμενον.»

§ 169. Ἔγγραφον γεγραμμένον παρὰ τοῦ προσάγοντος αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως· καθότι κανεὶς δὲν δύναται νὰ πλάσῃ τίτλον ὑπὲρ ἑαυτοῦ· ὑπάρχει ὅμως ἐξαίρεσις ὡς πρὸς ἐμπορικὰ βιβλία. Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 342.

§ 170. Ἐν τούτοις ὁ ἔμπορος δὲν δύναται νὰ παρουσιάσῃ ὡς ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ἀποσπάσματα τῶν βιβλίων του. Δ. Α. 4, 171.—Δ. Π. 1, 1057.— Ἴδε τὴν λέξιν *Βιβλία ἐμπορικὰ* ἐν ἡμετ. Εὑρ. τόμ. 5.

§ 171. Ἔγγραφον ὑπογεγραμμένον παρὰ τρίτου δὲν ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, θεωρούμενον ὡς μαρτυρικὸν ἔγγραφον, ἐκτὸς ὅταν ὁ νόμος διατάττῃ τὸ ἐναντίον. Ποτιέρ. ἀρ. 773.— Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 66.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 351.

§ 172. Ὅθεν ὁ ἔμπορος δὲν δύναται νὰ παρουσιάσῃ ὡς ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ἐπιστολὰς τοῦ ἀνταποκριτοῦ του. Δ. Α. 4, 171.—Δαλλ. Πατ. 1057.

§ 173. Ὡσαύτως διαδηλώσεις ὑπάρχουσαι εἰς ἔγγραφον συντεταγμένον παρὰ συμβολαιογράφου, μὴ ἔχοντος μέρος εἰς αὐτό, οὔτε συμφέρον τι, δὲν ἀποτελεῖ κατ' αὐτοῦ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, ὅταν μάλιστα τὸ ἔγγραφον αὐτὸ δὲν περιέχῃ τι γενικὸν πρὸς τὸ ἀποδειχθησόμενον θέμα. Δαλλ. Πατ. 32, 2. 119.—Δαλλ. νέος λ. *Preuve testim.* ἀρ. 125.

§ 174. Εἶναι ἀδιάφορον ἂν ὁ τρίτος ὑπέγραψε τὸ ἔγγραφον κατ' αἴτησιν τοῦ διαδίκου μὴ εἰδότος γράφειν. Τουλλ. αὐτ.

§ 175. Ἀλλὰ δὲν δύναταί τις νὰ θεωρήσῃ τὸν ἐντολοδόχον ὡς τρίτον, καθότι αὐτὸς ἀντιπροσωπεύει τὸν ἐντολέα. Ὅθεν ἔγγραφον ὑπογεγραμμένον παρὰ τοῦ ἐντολοδόχου ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως κατὰ τοῦ ἐντολέως. Δ. Α. 10, 729 ἀρ. 5.—Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 67.

§ 176. Δήλωσις γενομένη ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου ὡς συμβιβαστοῦ δικαστοῦ ὑπὸ τοῦ ἐντολοδόχου, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως. Δαλλ. Πατ. 31, 1. 92.

§ 177. Δὲν πρέπει νὰ ἐξομοιόνωμεν μὲ τὸν ἐντολοδόχον ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἁπλοῦν συμφέρον εἰς τὸ γεγονός, περὶ τῆς ἀποδείξεως τοῦ ὁποίου πρόκειται. Ἡ ἔγγραφος δήλωσίς των δὲν θεωρεῖται εἰμὴ ὡς μαρτυρία τρίτου προσώπου ὡς πρὸς τοὺς συνενεχομένους. Ποτιέρ. ἀρ. 773. — Τουλλ. τόμ. 9. ἀρ. 66, 67.

§ 178. Ὁ ἀγοραστὴς ταυτίζεται, ὡς πρὸς τὰ μεταβιβασθέντα

αὐτῷ δικαιώματα, μὲ τὸν πωλητήν· ἑπομένως ἐξοφλήσεις περὶ τοῦ ἐνοικίου, δοθεῖσαι ἀπὸ τὸν κατασχόντα τὸ κτῆμα, δύνανται ν' ἀντιταχθῶσιν ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως κατὰ τοῦ ὑπερθεματιστοῦ. Δ. Α. 10, 728 ἀρ. 3.

§ 179. Θεωρεῖται ὡς ἐκδεδομένος ἀπὸ τὸν διάδικον καὶ ἀποτελῶν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως λογαριασμὸς φέρων τὴν ὑπογραφήν του, μολονότι οὗτος μὲν ὑπεγράφη ὑπὸ τὴν εταιρικὴν ἐπωνυμίαν, ἡ δὲ δίκη ἀφορᾷ προσωπικὸν συμφέρον αὐτοῦ. Δαλλ. Πατ. 33, 2. 59.

§ 180. Η ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως πηγάζει ὄχι μόνον ἐξ ἐγγράφου ἐκδοθέντος ἀμέσως ἀπὸ τὸ πρόσωπον, καθ' οὗ ἀντιτάττεται, ἀλλὰ προσέτι ἐξ ἐγγράφου πηγάζοντος ἀμέσως ἀπὸ αὐτὸν ἢ ἀπὸ ἐκεῖνον, ὅστις τὸν ἀντιπροσωπεύει, π. χ. ἡ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως τῆς ἀπαλλαγῆς ὀφειλέτου τινὸς δύναται νὰ προκύψῃ ἐκ τῶν βιβλίων τοῦ συμβολαιογράφου, δι' ὧν βεβαιοῦται, ὅτι ὁ δανειστὴς ἔλαβε χρήματα τοῦ ὀφειλέτου, καταθεμένα εἰς τὸ συμβολαιογραφεῖον. Δαλλ. Πατ. 34, 2, 35.

§ 181. Γραμμάτιον μὴ φέρον τὴν ὑπογραφὴν ἐκείνου, εἰς ὃν ἀποδίδεται, καὶ ὅστις δὲν τὸ ἀναγνωρίζει ὡς παρ' αὐτοῦ ἐκδοθέν, δὲν ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως. Δαλλ. νέος λ. *Preuve testim.* ἀρ. 138.

§ 182. Λόγοι ἁπλοῖ δὲν ἀποτελοῦν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως. αὐτ. 139.

§ 183. Ο νόμος δὲν ἀπαιτεῖ νὰ ἦναι τὸ ἔγγραφον ὑπογεγραμμένον παρ' ἐκείνου, καθ' οὗ ἀντιτάττεται· ἀπαιτεῖται μόνον νὰ πηγάζῃ ἀπὸ αὐτόν. Τουλλ. τόμ. 8 ἀρ. 369, 436 καὶ τόμ. 9 ἀρ. 67.

§ 184. Ἔγγραφον μὴ προερχόμενον ἀπὸ τὸν διάδικον, κατὰ τοῦ ὁποίου ἀντιτάττεται, ἰσχύει ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως κατ' αὐτοῦ, ἂν ἦναι τοιαύτης φύσεως, ὥστε ν' ἀποτελῇ κατ' αὐτοῦ πλήρη ἀπόδειξιν· καθότι τὸ ἔλαττον περιέχεται εἰς τὸ μεῖζον. Ῥολλ. ἀρ. 11, 12.

§ 185. Τὰ βιβλία τῶν ἐμπόρων δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως. Τοῦτο δὲ εἶναι συνέπεια τῆς διαφορᾶς, ἥτις ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τῶν φερόντων τὴν ὑπογραφὴν διαδίκων, καὶ τῶν ἐγγράφων, ἅτινα ἁπλῶς πηγάζουν ἀπὸ αὐτούς. Δαλλ. νέος 10, 729 ἀρ. 6.—Ῥολλ. ἀρ. 14.

§ 186. Ο νόμος ἀφῆκεν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ ν' ἀποφανθῇ ποῖα ἔγγραφα καθιστῶσι πιθανὴν τὴν αἴτησιν. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 19 καὶ 133.—Δουραντ. ἀρ. 344.

§ 187. Αἱ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων αἱ ἀποφαινόμεναι, ὅτι ὑπάρχει ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, εἶναι κυριαρχικαί· ἡ δὲ περὶ τούτου διαφάρισις διαφεύγει τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ποτιέρ. ἀρ. 767.—Τουλλ. τόμ. 8 ἀρ. 218, 287 καὶ τόμ. 9 ἀρ. 127, 133.—Δουραντ. τόμ. 13 ἀρ. 344.—Δαλλ. νέος 10, 739 ἀρ. 1.—Δαλλ. Πατ. 7, 1, 401.

§ 188. Ἀπόφασίς τις δὲν δύναται, χωρὶς νὰ ἦναι ἀναιρετέα, νὰ καθιερώσῃ ὡς ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ἰδιωτικὸν ἔγγραφον μὴ ἀναγνωριζόμενον ὑπὸ τοῦ κληρονόμου ἐκείνου, καθ' οὗ ἀντιτάττεται καὶ μὴ ὁμολογηθὲν ὡς γνήσιον ὑπὸ πραγματογνωμόνων. Δαλλ. νέος λ. *Preuve test.* ἀρ. 156.

§ 189. Ἔγγραφον συμβολαιογραφικὸν ἄκυρον δι' ἔλλειψιν διατυπώσεων δὲν ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, ὅταν δὲν ἦναι ὑπογεγραμμένον ἀπὸ τοὺς συμβαλλομένους. Δουρ. τόμ. 3 ἀρ. 352.—Σόλ. τόμ. 2 ἀρ. 18.—Δαλλ. νέος, αὐτ. 157.

§ 190. Τὸ αὐτὸ λέγομεν καὶ περὶ τῶν ἰδιογράφων, τὰ ὁποῖα δὲν φέρουν ὑπογραφήν. Δαλλ. νέος λ. *Preuve test.* ἀρ. 158, 159.

§ 191. Ἂν τὸ ἔγγραφον ἦναι ὑπογεγραμμένον ἀπὸ τοὺς δύο συμβαλλομένους, θεωρεῖται ὡς φέρον πλήρη ἀπόδειξιν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει, ὅταν ὁ διὰ αὐτοῦ ὑποχρεούμενος ὑπέγραψε μόνος· ὅταν ὅμως πρόκηται περὶ ἐγγράφων περιεχόντων συμβάσεις συναλλακτικάς, ἀλλ' ἐκ τῶν συμβαλλομένων εἷς μόνον ὑπέγραψε τὰ ἔγγραφον, ὁ δὲ ἕτερος δὲν ἠξεύρει γράμματα, δύναται τὸ ἔγγραφον αὐτὸ νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως κατὰ τοῦ μὴ ὑπογράψαντος; Ὁ Δουρ. (ἀρ. 52) λύει ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, ὁ δὲ Τουλλ. (τόμ. 9 ἀρ. 87 ἐπ.) καταφατικῶς.

§ 192. Ὅταν τὸ ἔγγραφον δὲν ἐγένετο διπλοῦν, οἱ δικασταὶ δύνανται νὰ τὸ θεωρήσωσιν ὡς φέρον ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Μερλ. ρεπ. λ. *Double ecrit.*—Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 83.—Δαλλ. νέος, 10, 731 ἀρ. 9. Κατά, Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 164—Σόλ. ἀρ. 142.

§ 193. Ἔγγραφα ὑπογεγραμμένα παρ' ἀνικάνου προσώπου, δὲν ἀποτελοῦν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, καθότι ἡ ἀκυρότης των πηγάζει ἀπὸ ἐσωτερικὸν ἐλάττωμα. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 105.

§ 194. Τίτλος παραγεγραμμένος δὲν ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ. Τουλλ. 9 ἀρ. 97.

§ 195. Ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως ὑπάρχει εἰς ἔγγραφον, διὰ τοῦ ὁποίου ὑπόσχομαι νὰ πληρώσω χρηματικόν τι ποσὸν ὡς αὐτί-

τιμον πραγματειῶν, τὰς ὁποίας θέλει μοὶ πώσει· ἡ παράδοσις δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων. Ποτ. ἀρ. 767.—Τουλ. τόμ. 9 ἀρ. 107.—Δοὺρ. τόμ. 13 ἀρ. 346.

§ 196. Ἔγγραφα τὰ ὁποῖα δὲν φέρουσι τὴν ὑπογραφὴν ἐκείνου, παρ' οὗ ἐγράφησαν, ἀποτελοῦν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Ὄρα Ποτιέ ἀρ. 771.—Τουλ. τόμ. 9 ἀρ. 128, 131, 469.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 350.

Μοὶ ἔγραψες νὰ δώσω εἰς τὸν υἱόν σου 100 δραχμάς, ἐγὼ δὲ, δοὺς αὐτὰς, δὲν ἔλαβα ἀπόδειξιν· ἡ ἐπιστολήσου λοιπὸν ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Ναί. Ποτ. ἀρ. 768.—Τουλλ. τόμ. 8 ἀρ. 322 τόμ. 9 ἀρ. 110.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 347.

§ 197. Ἐπιστολή τις φέρουσα: *θέλω σὲ εὐχαριστήσει ἐπὶ τῆς γνώσεως σου ἐπιδείξεως*: ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ὑπὲρ ἐκείνου, ὅστις ἰσχυρίζεται, ὅτι κατέθεσέ τι παρὰ τῷ γράφοντι; Ναί. Τουλλ. τόμ. 8 ἀρ. 322 τόμ. 9 ἀρ. 106.—Ποτ. ἀρ. 770. —Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 349.

§ 197[2] Τὸ ἔγγραφον, ὅπερ δὲν περιέχει τὸ αἴτιον τῆς ἐνοχῆς καὶ τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ χρέους, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, καθότι καθιστᾷ πιθανὴν τὴν αἴτησιν. Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 354.

§ 197[3]. Ἐθεωρήθησαν πάντοτε ὡς ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως τὴν ὁμολογίαν, ἣν ἐρωτώμενος ἔκαμε διάδικός τις. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 116—118.—Σόλ. ἀρ. 142.

§ 197[4] Ἐπίσης ἐθεωρήθησαν ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως ἀπαντήσεις περιεχόμεναι εἰς ἔκθεσιν ἀποπείρας συμβιβασμοῦ. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 119—123.—Δαλλ. Α. 19, 736 ἀρ. 13.

§ 197[5] Ὁ δανειστὴς δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ, ὅτι πρὸ τῆς συντάξεως, κατὰ τὴν σύνταξιν ἢ μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου, ὁ ὀφειλέτης ὑπεσχέθη νὰ πληρώσῃ τόκους. *Pigeau* 1, 326.

§ 197[6] Ὅταν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, οἱ δικασταὶ δύνανται, πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀποδείξεως, νὰ ἐπιβάλωσι τὸν ἀναπληρωτικὸν ὅρκον. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 124.—Δαλλ. Π. 2. 856 ἀρ. 1.

§ 197[7] Ἰδιόγραφον, μὴ ἔχον βεβαίαν χρονολογίαν, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως; Δαλλ. νέος, λέξ. *Preuve testim.* ἀρ. 163.

Ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος 2) ἐν περιπτώσει ἀδικήματος, οἱονεὶ ἀδικήματος κτλ.

§. 198. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικονομίας, συγχωρεῖται

ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἰς ὁποιανδήποτε περίπτωσιν, καθ' ἣν ἦτον ἀποδεδειγμένως ἀδύνατον ν' ἀποκτήσῃ τις ἔγγραφον ἀπόδειξιν· ἡ ἐκτίμησις δὲ τῶν περιστάσεων, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦσι τὸ ἀδύνατον, ἐξήρτηται ἀπὸ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 14 τοῦ 1843, κυροῦσα τὰς 2092 καὶ 2389 τῶν ἐν 'Αθήναις ἐφετῶν.

— ὅταν ἦτον ἠθικῶς ἀδύνατον νὰ συνταχθῇ ἔγγραφον, ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις;

Απόφ. «Ἐπειδή, συνοικοῦντος τοῦ Μ μετὰ τοῦ θείου αὐτοῦ Μ, ἀσθενοῦντος δὲ τούτου πρὸ πολλοῦ, κατὰ τὸν μὴ ἀντικρουσθέντα ἰσχυρισμὸν τῶν ἐφεσιβλήτων, δὲν ἦτον δυνατὸν εἰς τὸν Μ Μ ν' ἀπαιτήσῃ ἔγγραφον ἐντολὴν τοῦ Ι Μ τοῦ νὰ δαπανᾷ ἐκεῖνος εἰς τὰ πρὸς διατροφὴν καὶ θεραπείαν του ἀναγκαῖα, ὁ δὲ νόμος, ἐπιτρέπων τὸ μέσον τῶν μαρτύρων καθ' ἃς περιπτώσεις δὲν ἦτο δυνατὴ σύστασις ἐγγράφου ἀποδείξεως, δὲν ἐννόησε ν' ἀποκλείσῃ τὴν ἠθικὴν ἀδυναμίαν· ὅθεν ὑπαρχούσης ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοιαύτης, ἕνεκα τῆς σχέσεως τοῦ Μ Μ πρὸς τὸν Ι Μ καὶ τῆς καταστάσεως τῆς ὑγείας τούτου, τὸ μέσον τῶν μαρτύρων εἶναι παραδεκτόν.»

'Απόφ. 3 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετ. (Νομικ. σ. 5374).

— ὅταν οἱ ἐφέται παραδέχωνται, ὅτι ἦτον ἀδύνατον εἴς τινα διάδικον νὰ ἐφοδιασθῇ μὲ ἔγγραφον ἀπόδειξιν, καὶ ὅτι, τούτου ἕνεκα, συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις (304 § 2 Πολιτ. Δικον.), ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἐπεμβαίνει.

'Απόφ πολ. 'Αρ. Π. 162 τοῦ 1851, κυροῦσα τὴν 251 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν.

§ 199. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις δύναται νὰ ἐπιτραπῇ ἐπὶ ἀντικειμένου ὑπερβαίνοντος τὰς 50 δραχμάς, ὅταν τὸ δικαστήριον πεισθῇ, ὅτι ἦτον ἀποδεδειγμένως ἀδύνατον εἰς τὸν διάδικον ν' ἀποκτήσῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Ἄρα τὸ περιστατικὸν ὅτι ἐξώσθη τις ἀπὸ μισθωμένον κτῆμα, δύναται ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων (304 § 2 Πολ. Δικονομίας).

'Απ. πολ. 'Αρ. Πάγου 19, 30, 171, 172 καὶ 183 τοῦ 1849.

§ 200. Συγχωρεῖται ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις κατὰ τῶν ἐγγράφων δι' ἀνατοκισμὸν κεκαλυμμένον ἢ ἀπροκάλυπτον;

Ἡ νομολογία δὲν εἶναι σαθερὰ εἰς τὸ ζήτημα αὐτό· σημειῶ δὲ ὅτι,

α] Τὸ ἐν Ναυπλίῳ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν (1) θεωροῦν τὴν

---

(1) Ἐφ' ὅσον ὁ ἐνάγων ἰσχυρίζεται, ὅτι ὑπάρχει μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ

πρᾶξιν ὡς ἀδίκημα (434 Ποιν. νόμου.—Ἀρμενοπ. Γ΄ ζ΄ 12, 201. —Πολ. Δικον. 304 § 2) ἔλυσε τὸ ζήτημα καταφατικῶς, 1) διὰ τῆς 217 τοῦ 1837 ἀποφάσεως (ὅρα αὐτὴν ἐν Νομικῇ σελ. 63 ἐπ. 3633)· 2) διὰ τῆς 512 τοῦ 1852 ἀποφάσεώς του (ὅρα αὐτὴν ἐν Νομικ. σ. 5624). 3) Διὰ τῆς 319 τοῦ 1845 (ἐν Νομικ. σ. 4234). Επρόκειτο δὲ λόγος περὶ γραμματίων.

6΄] Ἐν Νομικῇ σελὶς 110 εὕρηται καὶ διατριβή τις, καταφατικῶς τὸ ζήτημα λύουσα.

γ΄] Ἐν Νομικῇ σελ. 109 εὕρηνται καὶ τὰ ἑπόμενα·

« Δανειστὴς ἐπισπεύδει τὴν ἐκτέλεσιν ἐκτελεστοῦ συμβολαιο»γραφικοῦ ἐγγράφου· ὁ ὀφειλέτης προσβάλλει τὸ συμβόλαιον λόγῳ »τοκογλυφίας. Δύναται τὸ πολιτικὸν δικαστήριον νὰ παραδεχθῇ »τὴν τοιαύτην ἔνστασιν, καὶ νὰ διατάξῃ τὴν τῶν μαρτύρων ἀπό»δειξιν; »

« Ἡ τοκογλυφία δὲν εἶναι ἄλλο τι, εἰμὴ τὸ ἀθέμιτον κέρδος ἑνὸς δανείου εἰς τόκον ὑπερβαίνοντα τὸν συγχωρούμενον παρὰ τῶν πολιτικῶν νόμων.

Ὅταν τὸ ἀθέμιτον τοῦτο κέρδος, τουτέςιν ἡ τοκογλυφία, δύναται νὰ ἦναι ἀντικείμενον ποινικῆς καταδιώξεως, ἕπεται ὅτι αὕτη, καθὼς καὶ πᾶσα ἄλλη ἀξιόποινος πρᾶξις, δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ὡς καὶ δι' ὅλων τῶν μέσων· ἀλλ' ἐμπορεῖ νὰ εἴπῃ τις, ὅτι κανεὶς δὲν ἀντιτείνει εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην, ὅταν ὁ ἐπὶ τοκογλυφίᾳ κατηγορούμενος καταδιώκηται ἐνώπιον ποινικοῦ δικαςηρίου, ἀλλ' ὅταν τὸ συμβόλαιον προσβάλληται, λόγῳ τοκογλυφίας, ἐνώπιον πολιτικοῦ δικαστηρίου, τότε, ἂν τὸ δικαστήριον παραδεχθῇ τὴν τοιαύτην ἔνστασιν καὶ συγχωρήσῃ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὸ ἄρθρ. 303 τῆς Πολ. Δικονομίας, τὸ ὁποῖον δὲν συγχωρεῖ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινός, ἀκόμη καὶ ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγωγῆς ἦναι ὀλιγώτερον τῶν 50 δραχμῶν;

Ὁ ἀδικηθείς, κατὰ συνέπειαν μιᾶς ἀξιοποίνου πράξεως, ἔχει τὸ

ἀναγομένου ἔγγραφος συμφωνία, γενομένη πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, δυνάμει τῆς ὁποίας συμπεριελήφθη εἰς τό, διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου ἀναφερόμενον ποσὸν τοῦ χρέους του, ποσότης μὴ ἀληθῶς μετρηθεῖσα ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐκπτώσεως αὐτῆς, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις καθίσταται ἀπαράδεκτος· ἐφ' ὅσον δὲ ἤθελε νομίμως ἰσχυρίζεσθαι, ὅτι εἰς τὴν διὰ τοῦ συμβολαίου ἀναφερομένην ὑποχρέωσίν του καλύπτονται τόκοι παράνομοι, ἡ ἀπόδειξις καθίσταται παραδεκτή.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 217 τοῦ 1837 (Νομικ. σ. 113).

δικαίωμα) κατὰ τὸ ἄρθρ. 6 τῆς ποιν. δικον., ἢ νὰ κάμῃ τὰς περὶ ἀποζημιώσεως ἀπαιτήσεις του ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου, τὸ ὁποῖον ὡς ἐπιτοπλεῖστον στηρίζει τὴν ἀπόφασίν του εἰς τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, ἢ νὰ εἰσαγάγῃ τὴν τοιαύτην ἀγωγὴν ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ ἁρμόδιον πολιτικὸν δικαστήριον, καὶ ν' ἀναλάβῃ τοιουτοτρόπως τὸν ἀγῶνα τῆς ἀποδείξεως τοῦ ν' ἀποδείξῃ τὴν παράβασιν τοῦ νόμου, ἐκ τῆς ὁποίας προέκυψεν ἡ ζημία, καθότι ἡ τύχη τῆς ἀγωγῆς του κρέμαται ἀπὸ μόνην τὴν ἀπόδειξιν τῆς παραβάσεως ταύτης. Τὸ πολιτικὸν δικαστήριον δὲν δύναται λοιπὸν ν' ἀποποιηθῇ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, τῆς ὁποίας ἠδύνατο νὰ γίνῃ χρῆσις ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου, διότι τότε τὸ ἄρθρ. 7 τῆς ποιν. δικον. καὶ ὁ νόμος, χορηγῶν τὸ δικαίωμα εἰς τὸν ἀδικηθέντα νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγήν του ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, δὲν ἐννόησε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν· καθότι τότε ἤθελε δώσει τὸ τέλος χωρὶς τὰ μέσα· τὸ ἄρθρ. 303 δὲν προσβάλλεται λοιπὸν κατ' οὐδένα τρόπον. Καὶ τῷ ὄντι ἡ ἀπόδειξις, τὴν ὁποίαν ἀπαγορεύει τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐναντίον τοῦ ἐμπεριεχομένου ἑνὸς ἐγγράφου, δύναται νὰ γίνῃ κατὰ δύο τρόπους, ἢ ὅτι δὲν ἐπηρωτήθη τόκος, ἐνῷ τὸ ἔγγραφον περιέχει τόκον, ἢ ἐπηρωτήθη τόκος, χωρὶς νὰ φαίνεται τοιοῦτος εἰς τὰ ἔγγραφα, ἀλλ' εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις δὲν πρόκειται ν' ἀποδειχθῇ καμμία παράβασις· ὅτι τοιαύτη εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθρου 303 τῆς Πολ. Δικον. τοῦτο ἀποκαθίσταται ἔτι μᾶλλον σαφὲς ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 304 ἐδ. 2 τῆς αὐτῆς Δικονομίας· ὁ λόγος εἶναι ὅτι ὁ νόμος δίδων τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐγκλήματος εἰς τὴν τοκογλυφίαν, καθιέρωσε τὴν νομικὴν πρόληψιν ὅτι ὑπῆρχε δόλος ἢ ἀπάτη εἰς πᾶσαν πρᾶξιν, εἰς πᾶσαν συμφωνίαν δανείου, ὅπου ἐπηρωτήθη τόκος ὑπὲρ τὸν νόμιμον· ὑπέθεσε ὅτι συγκατατεθεὶς ὁ ὀφειλέτης εἰς τὸν παράνομον τόκον δὲν ἐνήργησε διόλου ἐλευθέρως, καὶ ὁ δανειστὴς ὅτι ἀπαιτῶν τοῦτον, ἐνήργησε μὲ ἀπάτην.

Ὅτι ἡ τοκογλυφία θεωρουμένη ὡς μία ἀξιόποινος πρᾶξις, δύναται νὰ ἦναι τὸ ἀντικείμενον τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως ἀδιαφόρως ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ καὶ πολιτικοῦ δικαστηρίου, τοῦτο ἐπικυροῦται καὶ ἐκ μιᾶς ἀποφάσεως, τῆς 2 δεκεμβρ. 1814 τοῦ ἀκυρωτικοῦ δικαστηρίου τῆς Γαλλίας.

Μία ἀπὸ τὰς σκέψεις τῆς ἀποφάσεως ταύτης εἶναι ὅτι, τὸ ἔγκλημα τῆς τοκογλυφίας δὲν φέρει ἐπὶ πραγμάτων ἐξωτερικῶν τοῦ συμβολαίου καὶ τοιουτοτρόπως δὲν ὑποθάλπει, καθὼς ἡ παραβίασις μιᾶς ὑποθήκης, τὴν προϋπαρξιν μιᾶς συμφωνίας· ὅτι τὸ ἔγκλημα τοῦτο σχηματίζεται εἰς τὴν πρᾶξιν αὐτὴν τοῦ δανείου, καὶ θεωρεῖ

ται ἀδιαχώριστον ἀπὸ τὸ δάνειον· καὶ συγχέεται μὲ τοῦτο. Ἐξ οὗ ἕπεται ὅτι πᾶσα παραβίασις ὑπόκειται εἰς πᾶν εἶδος ἀποδείξεως· αἱ δὲ τοκογλυφικαὶ συμφωνίαι πρέπει νὰ καθυποβάλλωνται εἰς τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, ἂν καὶ ἀναφέρωνται εἰς πολιτικὰ συμβόλαια, καὶ οἱ ἐν τῷ συμβολαίῳ ὅροι δύνανται νὰ εὑρεθῶσιν εἰς σύγκρουσιν μὲ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως.

Τρεῖς ἄλλαι ἀποφάσεις τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, ἤτοι τοῦ 13 ἔτους τῆς δημοκρατίας, 18 Θερμιδώρου (18 αὐγούστου) 1805, τῆς 18 ἰανουαρ. 1811, καὶ 18 φεβρ. 1829, καθιέρωσαν τὴν ἀρχὴν ταύτην, ἀκόμη καὶ ὅταν πρόκηται λόγος περὶ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, τὸ ὁποῖον προσβάλλεται λόγῳ τοκογλυφίας, ἂν καὶ ἀναφέρῃ ὅτι τὰ χρήματα ἐμετρήθησαν σῶα ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου· ἡ μέτρησις αὕτη δύναται νὰ ἦναι εἰκονική, καὶ ὁ ὀφειλέτης μὴ ὢν ἐλεύθερος, ἀλλ' ὑπάρχεως ὡς ἐκ τῆς δεινῆς θέσεώς του, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς συνένοχος, ἀλλ' ὡς θῦμα αὐτῆς τῆς εἰκονικῆς παραστάσεως τῶν χρημάτων.

δ'] Οἱ ἐν Ἀθήναις ἐφέται, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1930 τοῦ 1861 ἀποφάσεώς των, ἔλυσαν ὡσαύτως καταφατικῶς τὸ ζήτημα. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐναντία νομολογία αὐτῶν, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἑπομ.

Δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀπόδειξη τις διὰ μαρτύρων ὅτι ἐκ τῆς συγκεφαλαιώσεως παρανόμων τόκων ἀπετελέσθη χρέος τι ὑπέρογκον, ὅταν δὲν διατείνηται προσέτι ὁ ἐναγόμενος ὅτι δι' ἀθεμίτου τινὸς μέσου, ἢ διὰ κακῆς πίστεως, κατωρθώθη ἡ σύνταξις τοῦ ἐγγράφου (ὅρα ὧδε εἰς τὴν § 765 τοῦ Ζαχ. σημείωσιν, καὶ *Bavutin droit crim.* §. 213—215).

[1]Ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 3064 τοῦ 1851.

ΣΗΜ. Προκειμένου λόγου περὶ τοκογλυφίας, ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις κατὰ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου. —Ἀπ. 10029 ἐφ. Ἀθ. —Ἴδε κατωτ. (εἰς τὰς προσθήκας) καὶ τὴν 10114 ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν.

§ 201. Συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ὅτι συμβόλαιόν τι στηρίζεται εἰς ἀθέμιτον αἰτίαν;

Ἀπεδείχθη, μολονότι ἠδύνατό τις ἀμφιβάλλων νὰ εἴπῃ ὅτι κατὰ μὲν τὸ ἄρθρ. 303 τῆς Πολ. Δικον., κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινός, δὲν εἶναι δεκτὴ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, οὐδὲ δύναταί τις ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων πρᾶξίν τινα καὶ ἀπαιτήματα πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου, κατὰ τὴν σύνταξιν, ἢ μετὰ ταῦτα γενομένην συμφωνίαν, ὅστις, καὶ ἐὰν δὲν ἀντίκειται εἰς τὸ ἔνσωμα τοῦ ἐγγράφου, ἔχει ὅμως σχέσιν μετ' αὐτοῦ, δὲν περιέχεται δὲ ἐντὸς τοῦ ἐγγράφου, καὶ κατ' ἐξαίρεσιν τὸ μέσον τοῦτο ἐπιτρέπεται εἰς τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 304 τῆς αὐτῆς ἀναφερομένας περιπτώσεις· ὅτι ἐπειδὴ

μένως ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις δὲν ἐδύνατο νὰ ἐπιτραπῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, κατὰ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἀπὸ 12 νοεμβρίου 1840 ὁμολόγου τοῦ Ρ Κ, καθότι οὐδεμία ἐκ τῶν ἐξαιρετικῶν τοῦ ἄρθρ. 304 περιπτώσεων ὑπάρχει, ἵνα ἐπιτραπῇ τὸ μέσον τῶν μαρτύρων· ἡ δὲ δευτέρα διάταξις τοῦ ἄρθρ. 304 ἀφορᾷ ὑποχρέωσιν ἐξ ἀδικήματος, περὶ ἧς δὲν συνετάχθη ἔγγραφον· ἄλλως ἡ ἰσχὺς τῶν ἐγγράφων θέλει κατασταθῆ προβληματικὴ διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως κατὰ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν.

Μολαταῦτα·

Ἐπειδὴ ἡ ἔν τινι συμβολαίῳ καλυπτομένη ἀθέμιτος αἰτία τῆς ὑποχρεώσεως, περιλαμβάνεται εἰς τὴν ἀπαρίθμισιν τῶν ἐν τῷ ἄρθ. 304 τῆς Πολ. Δικον. διαλαμβανομένων περιπτώσεων, καθ' ἃς ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις συγχωρεῖται καὶ κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινός· διότι διὰ τῆς φράσεως « ἐπὶ ὑποχρεώσεων προερχομένων ἐξ ἀδικήματος » δὲν ἐννόησεν ὁ νόμος μόνον πράξεις, περὶ ὧν δὲν συνετάχθη μὲν ἔγγραφον, ἀλλὰ καὶ ὑποχρεώσεις, περὶ ὧν συνετάχθη μὲν ἔγγραφον, πηγαζούσας ὅμως ἐξ ἀθεμίτου αἰτίας, οἷα ἡ τῆς δωροδοκίας· ἄλλως ὁ νόμος δὲν ἤθελε συγχωρήσει τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν καὶ κατὰ τοῦ περιεχομένου τῶν συμβολαίων, περὶ δὲ τούτου οὐδεμία δύναται νὰ ἐγχωρήσῃ ἀμφιβολία, ἐκ τοῦ ὅτι ὁ νόμος ἐπιτρέπει τὴν ἐμμάρτυρον ἀπόδειξιν, ὅταν τὸ συμβόλαιον προσβάλληται ὡς διὰ βίας ἢ ἀπάτης γενόμενον· διότι αἱ περιστάσεις τῆς βίας ἢ τῆς ἀπάτης, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων διωμολογήθη τι, εἶναι ἀνεξάρτητοι τῶν ἀδικημάτων, ἐξ ὧν γεννᾶται ἡ ὑποχρέωσις, καὶ β' διότι ὁ νόμος, ἀναφέρων τὴν βίαν καὶ τὴν ἀπάτην, δὲν ἐννόησε ν' ἀποκλείσῃ τὰς λοιπὰς περιπτώσεις, τὸν δόλον, π. χ. τὴν ἔννοιαν τοῦ ὑποβαλλομένου εἰς ὑποχρεώσεις, ἀλλὰ νὰ ὑποδείξῃ τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ σύνταξις ἐγγράφου δὲν εἶναι δυνατή· εἰς τὴν κατηγορίαν δὲ ταύτην ὑπάγεται καὶ ἡ ὑποχρέωσις, τῆς ὁποίας ἀληθὴς αἰτία εἶναι ἡ προσδοκία, καθόσον ἀντίγραφον ἐπὶ τοιούτων ὑποχρεώσεων δὲν δύναται, ἄνευ κινδύνου ἀνακαλύψεως, νὰ ἐκδοθῇ· ὅθεν τὸ πρωτοδικεῖον ἐσφαλμένως ἠρνήθη τὸ μέσον τῶν μαρτύρων.»

Ἀπόφ. 525 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετ. (Νομικ. σελ. 5344).

Σημ. Δύναται ν' ἀποδεχθῇ διὰ μαρτύρων ὅτι ὁμόλογον χρεωστικὸν ἔχει ὡς αἰτίαν τὴν περίπτωσιν τῆς μὴ ἐκπληρώσεως γάμου; ὅρα σαφεστάτην ἔκθεσιν εἰς τὰ *requisitoires* τοῦ Δουπίνου, τόμ. γ'. σελ. 75 ἐπ.

§ 202. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἕνεκα δόλου καὶ ἀπάτης;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὁ Ν ζητεῖ προσέτι τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἐδ. 2 τοῦ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ.. Δικ. λόγῳ ἀπάτης καὶ δόλου, καθόσον ἡ ἀντίδικός του τὸν κατεδολιεύθη καταχρωμένη τῆς καλῆς του πίστεως, ἀλλ', ἐκτὸς ὅτι δὲν ἀναφέρει, ὡς ὤφειλεν, ὡρισμένα γεγονότα δόλου καὶ ἀπάτης, τὰ ὁποῖα νὰ δυνηθῇ τὸ δικαστήριον τοῦτο, ἂν ἤθελε τὰ θεωρήσῃ οὐσιώδη, νὰ θέσῃ καθαρῶς καὶ σαφῶς εἰς ἀπόδειξιν (ἄρθρ. 137 καὶ 249 τῆς Πολ. Δικον.), πρὸς τούτοις, καθ' ὃν τρόπον ἐκφράζεται ἡ ῥηθεῖσα πρότασις, ἥτις ἄλλως δὲν ἀνεπτύχθη προφορικῶς, φαίνεται ἀποδίδουσα δόλον καὶ ἀπάτην εἰς τὴν Θ, ὡς στηριζομένην ἐπὶ ἐγγράφου, τὸ ὁποῖον γινώσκει εἰκονικὸν, καὶ ὄχι ὡς δολίως προκαλέσασαν τὸ περὶ οὗ πρόκειται ἔγγραφον· ὅθεν, εἴτε διὰ τὸ ἀόριστον τῆς προτάσεως, εἴτε διότι δὲν προσβάλλεται αὐτὸ τὸ συμβόλαιον, ὡς διὰ δόλου καὶ ἀπάτης γενόμενον, δὲν ὑπάρχει περίπτωσις νὰ συγχωρηθῇ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4373 τοῦ 1847.

ΣΗΜ. α΄. Ποία ἀπάτη ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων; Ὅρα Εὐρ. τόμ. 9 σ. 223 (λέξει Κοινωνία § 235 ἐν τέλ.).

ΣΗΜ. β΄. Ὅταν ὁ ἐναγόμενος διατείνηται ὅτι ἐξέδωκε δύο ὁμόλογα, δι' ἓν καὶ τὸ αὐτὸ χρέος, καὶ ὅτι ἐξέδωκε τὸ δεύτερον, ἀφοῦ εἶχεν ἐγχειρίσει τὸ πρῶτον, συνεπείᾳ παρατηρήσεων ὅτι τὸ χρέος ἦτον ἀνώτερον, δὲν ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὅταν δὲν εἰδικεύῃ τὰ περιστατικὰ τῆς ἀπάτης, δι' ἣν ἔγγραφον ἀπόδειξιν δὲν ἐδύνατο νὰ λάβῃ.

Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 8966 τοῦ 1851.

§ 202² Κατὰ τὸ ἄρθ. 98 τῆς πολ. διαδικασίας τοῦ 1830, δὲν συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις κατὰ τοῦ περιεχομένου τῶν ἐγγράφων, ὅσα ἀφ' ἑαυτῶν ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν, ἐκτὸς ἂν προσβάλλωνται ἐπὶ ἀπάτῃ, δόλῳ, βίᾳ καὶ παρανόμῳ αἰσχροκερδείᾳ.

Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 307 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4232).

§ 203. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἐπιτρέπεται πρὸς ἀπόδειξιν τῆς λαβούσης χώραν ἀπάτης εἰς ἐξόφλησιν χρέους, οὐδέποτε ἀποδοθέντος.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, καθ' ἃ ὁ Π Λ ἐκθέτει ἐν τῇ ἀγωγῇ του, ἐνῷ ὁ ἀντίδικός του τῷ ὤφειλε, δυνάμει ἐπισήμου συμβολαίου, δραχ. 336 μετὰ τοῦ τόκου, ἐσυμφώνησε μετὰ τοῦ ὀφειλέτου του νὰ τῷ πωλήσῃ οὗτος 114 πρόβατά του καὶ νὰ λογισθῇ τὸ εἰρημένον χρέος του εἰς τὸ ἀντίτιμον τῶν προβάτων, τὰ ὁποῖα. πρὸς καιρὸν τῷ ἔδωκε, καὶ οὕτως ὁ δανειστὴς ἐξώφλησε τὸ δανειστικὸν εἰς αὐτὸν συμβόλαιον, ἀλλ' ἐνῷ ἀπελείπετο νὰ συνταχθῇ τὸ τῆς ἀγοραπωλη-

οίας ἔγγραφον, ὁ ἀντίδικος ἐπανέλαβε τὰ πρόβατα, ἀρνηθεὶς τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀγοραπωλησίας, τὸ δὲ πρωτοδικεῖον, ἐκτιμῆσαν τὰ εἰς τὴν ἀγωγὴν ταύτην ἐκτεθέντα περιςατικὰ, ἐθεώρησεν ὅτι ἡ συμφωνία τῶν μερῶν ἦτο διὰ νὰ γίνῃ ἐγγράφως ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀγοραπωλησία· ἡ τοιαύτη ἄρα ἐκτίμησις περιστρεφομένη εἰς πραγματικὰ γεγονότα, ἐξ ὧν ῥητῶς τὸ ἐναντίον δὲν ἀποδεικνύεται, διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἀρείου Πάγου. Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, ὀρθῶς τὸ ἐν Μεσολογγίῳ πρωτοδικεῖον ἐσκέφθη ὅτι δὲν ἦτο τελειοποιημένη ἡ ἀγοραπωλησία τῶν προβάτων, διότι, κατὰ τὸ βιβλ. Γ' τίτλ. 23 καὶ 24 τῶν Εἰσηγ. τοῦ Ἰουστ., ὅταν συμφωνηθῇ νὰ γίνῃ ἐγγράφως ἡ ἀγοραπωλησία, αὕτη δὲν εἶναι τελεία, ἂν δὲν συνταχθῇ τὸ περὶ αὐτῆς ἔγγραφον, καὶ ὅτι ὁ Π Α ἐξαπατηθεὶς ἐξώφλησε τὸ πρὸς αὐτὸν ἔγγραφον τοῦ δανείου. διότι ἐπὶ τῇ καλῇ πίστει τοῦ νὰ λογισθῇ τὸ δάνειον αὐτὸ εἰς τὸ ἀντίτιμον τῶν προβάτων ἐνήργησε τὴν ἐξόφλησιν τοῦ ἐγγράφου· ἐπομένως ὀρθῶς καὶ συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικον. ἐπέτρεψεν εἰς τὸν Α τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν τῶν ἐν τῇ ἀγωγῇ του ἐκτεθέντων περιστατικῶν, τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουν τὴν ἀπάτην· ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἀναιρεσείοντος ὅτι τὸ δικαστήριον δὲν ἐκθέτει ποῖα εἶναι τὰ περιστατικὰ τῆς ἀπάτης δὲν εἶναι ἀληθής, διότι ταῦτα ἐνῷ ἀναφέρονται εἰς τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀποφάσεως, τὸ δικαστήριον καὶ εἰς τὴν πρώτην αἰτιολογίαν τῆς ἀποφάσεώς του τὰ ἐκθέτει.

Ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ δικαστήριον ἐθεώρησεν ἐξώδικόν τινα ὁμολογίαν τοῦ Π Ρ ὡς δικαστικὴν, διότι ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ὑπ' ἀριθ. 178 ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ δικαστήριον στηρίζει τὴν ἀπόφασίν του ταύτην κυρίως εἰς τὰς καταθέσεις τῶν μαρτύρων, τὴν δὲ ὁμολογίαν τοῦ εἰρημένου Ρ ἐξετίμησεν ὡς ἐξώδικον, ὡς εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ πράξῃ τοῦτο, δυνάμει τῶν ἄρθρ. 267, 268 καὶ 276 τῆς Πολ. Δικονομίας, προκειμένου περὶ ἀποδείξεως τῆς ἀπάτης, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐσυγχωρήθη ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 21 τοῦ 1849.

§ 204. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις συγχωρεῖται, ὅταν συμβόλαιόν τι προσβάλληται ὡς πλαστογραφημένον, εἴτε δημόσιον, εἴτε ἰδιωτικὸν εἶναι (304 § 2 Πολ Δικον.).

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Παγου 225 τοῦ 1851, χυροῦσα τὴν 5465 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Ἡ συμπλήρωσις ἐν λ. Πλαστογραφία.—Ἴδε δὲ καὶ Εὐρ. τ. 6, λέξει Ἔγγραφα.

§ 205. Ἂν καὶ κατὰ τὸ ἄρθ. 304 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις συγχωρεῖται, ὅταν συμβόλαιόν τι προσβάλληται ὡς διὰ βίας ἢ ἀπάτης γενόμενον, ἡ αἴτησις ὅμως τοῦ ν'ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων, ὅτι ὡμολόγησαν ἐνώπιον αὐτῶν, ὅτι τὸ ἔγγραφον, ἐφ'οὗ στηρίζει ὁ τελευταῖος τὰ δικαιώματά του, εἶναι εἰκονικὸν, ἀπωλεσμένον καὶ ἄκυρον ὁψέποτε ἤθελεν εὑρεθῆ, δὲν ἀποδεικνύει μήτε ἀπάτην, μήτε βίαν, διότι ἐκ τῆς ἀποδείξεως τῶν περιστατικῶν αὐτῶν δὲν προκύπτει ἐκ προθέσεως ἀπόκρυψις τῆς ἀληθείας, γενομένη ἐπὶ σκοπῷ νὰ δοθῇ τὸ ἔγγραφον, μήτε ἀπειλὴ δεινὴ γενομένη ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ. Ἄλλως τε δὲ δὲν συγχωρεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 303 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις περὶ πράξεως ἢ ὁποιασδήποτε συμφωνίας, πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου, κατὰ τὴν σύνταξιν ἢ μετ' αὐτὴν, μὴ ἀντικειμένης εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγγράφου, ἀλλ' ἐχούσης σχέσιν μετ' αὐτοῦ, μὴ περιεχομένης δὲ ἐν τῷ ἐγγράφῳ.

Ἀπόφ. 841 τοῦ 1838 τῶν ἐν Ἀθήν. ἐφετῶν.

Παρατηρήσεις τινὲς ἀπὸ § 206—241. — § 206. Ἐξαίρεσις τοῦ ἐν τοῖς ἄρθροις 300—303 διαλαμβανομένου κανόνος γίνεται προσέτι, ὅταν δὲν ἦτο δυνατὸν εἰς τὸν δανειστὴν νὰ λάβῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Τὸ ἐδ. 2 τοῦ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικονομίας μνημονεύει τινὰς ἐκ τῶν περιπτώσεων αὐτῶν, χωρὶς νὰ ἀποκλείῃ τὴν ὕπαρξιν ἄλλων (Φαβὰρδ *rép.* λ. *Preuve* § 1 *n.* 20).

§ 207. Εἰς τὰς παρὰ τοῦ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικονομίας προνοουμένας περιπτώσεις συνυπακούεται λοιπὸν καὶ ἐκείνη, καθ' ἣν ἐκ περιπτώσεως τυχαίας, ἀπροόπτου καὶ προερχομένης ἀπὸ κρείττονός τινος δυνάμεως, ὁ δανειστὴς ἀπώλεσε τὸ δικαιόγραφον, τὸ ὁποῖον τῷ ἐχρησίμευεν ὡς ἔγγραφος ἀπόδειξις.

§ 208. Τὸ ἀδύνατον, περὶ οὗ προνοεῖ τὸ ἄρθρ. 304 § 2 τῆς Πολ. Δικονομίας, δὲν ἀνάγεται ἁπλῶς εἰς φυσικὰ αἴτια· περιλαμβάνει προσέτι καὶ τὸ ἠθικῶς ἀδύνατον, ὅπερ γεννᾶται ἐκ τῶν περιστάσεων. Δαλλ. Πατ. 25, 2, 131.

§ 209. Τὸ ἀδύνατον, περὶ οὗ ὁ λόγος, δὲν εἶναι τὸ ἀπολύτως ἠθικῶς ἀδύνατον· ἐν γένει ὅμως ἀνήκει εἰς τὰ δικαστήρια νὰ ἐκτιμήσωσι τὰς περιπτώσεις, ἔχοντα ὑπ' ὄψιν τὸν χαρακτῆρα τῶν προσώπων. Τουλλ. τόμ. 6 ἀρ. 139, 200, 203.—Δέλβ. τόμ. 2 ἀρ. 626.

§ 210. Ὁ ὑπηρέτης ἰσχυριζόμενος, ὅτι ἐδάνεισε χρήματα εἰς τὸν κύριόν του, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ λάβῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Δαλλ. Πατ. 33, 2, 234.

§ 211. Ὅταν συμβολαιογράφος τις ἀρνῆται νὰ δώσῃ ἀπόγραφον ἐγγράφου τινός, ἀρνούμενος ὅτι συνετάχθη ἐνώπιόν του, δύναται ν' ἀποδείξῃ ὁ διάδικος διὰ μαρτύρων, ὅτι συνετάχθη, ἐνώπιον ἐκείνου, τὸ ἔγγραφον, καὶ ἂν τοῦτο ἀφορᾷ ἀντικείμενον ἀξίας ἀνωτέρας τῶν 50 δραχμῶν. Δαλλ. νέος, αὐτ. 227.

§ 212. Ὅταν ὁ συμβαλλλόμενος ἐπικαλῆται, πρὸς ἀκύρωσιν τοῦ συμβολαίου, τὴν μέθην, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἶναι παραδεκτή. Δαλλ. νέος, αὐτ. 228.

§ 213. Ὅταν ἰδιώτης τις δὲν ἠδυνήθη νὰ λάβῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν περὶ τῆς ὑπό τινος τῶν διαδίκων ἐκουσίας ἐκτελέσεως ἐγγράφου τινός, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἶναι παραδεκτή. Δαλλ. Πατ. 30, 2, 162.

§ 214. Ὁ νόμος λέγει· *ἐπὶ ὑποχρεώσεων, αἵτινες προέρχονται ἔκ τινος οἱονεὶ συμβολαίου, ἀδικήματος ἢ οἱονεὶ ἀδικήματος*. Τὰ οἱονεὶ συμβόλαια γίνονται ἄνευ τῆς συμπράξεως τοῦ χρήστου, εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι σχεδὸν πάντοτε ἀδύνατον νὰ λάβῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Ποτ. ἀρ. 778.—Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 141.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 356.—Δεβιλ. τόμ. 2 σελ. 625.

Ὅθεν ὅταν πρόκηται περὶ τῆς ὑποχρεώσεώς τινος εἰς τὸ νὰ χορηγῇ διατροφὴν πηγάζουσαν ἔκ τινος οἱονεὶ συμβολαίου, ἡ χορήγησις τῆς διατροφῆς δύναται ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων (Le fait d'alimens fournis peut être etabli par la preuve testimoniale). *Dall. jeune*, αὐτ. 232.

§ 215. Ὅθεν περιστατικὰ τείνοντα νὰ βεβαιωθῇ, ὅτι ἔλαβε χώραν οἱονεὶ συμβόλαιον διαχειρίσεως ἀλλοτρίων πραγμάτων, δύνανται ν' ἀποδειχθῶσι διὰ μαρτύρων, καὶ ἂν τὸ ἀντικείμενον ὑπερβαίνῃ τὰς 50 δραχμάς. Δαλλ. νέος αὐτ. 233. (Ἴδε ἀνωτ. § 105³ ἐπ.)

§ 216. Ἀλλά, μολονότι ἡ ἔκ τινος οἱονεὶ συμβολαίου πηγάζουσα ἐνοχὴ δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ὁ διαχειρισθεὶς τὰς ὑποθέσεις ἀπόντος τινός, ἄνευ ἐντολῆς, δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὰ γενόμενα τυχὸν ἔξοδα, καθότι ἐδύνατο νὰ λάβῃ ἀποδείξεις παρ' ἐκείνων, εἰς οὓς ἐπλήρωσε χρήματα ὡς διαχειριστής. Δαλλ. νέος, αὐτ. 234.

§ 217. Ἐπίσης, τὸ πρόσωπον, τοῦ ὁποίου τὰς ὑποθέσεις διεχειρίσθη τις, δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὰς εἰσπράξεις, ὅσας τυχὸν ὁ διαχειριστὴς ἔλαβεν, καθότι δύναται νὰ ζητήσῃ τὰς περὶ τῆς ἐξοφλήσεως ἀποδείξεις ἀπὸ τοὺς ὀφειλέτας. Ἀπόφ. 13 Ἰανουαρ. 1820 Βρυξελλῶν. — Κατά, Ῥολλ. ἀρ. 90.

§ 218. Ὁ κανὼν οὗτος ἐφαρμόζεται εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς

διαχειρίσεως κοινοῦ τινος πράγματος ὑπό τινος τῶν κοινωνῶν. Δουρ. ἀρ. 356.

§ 219. Μολονότι ἡ πληρωμὴ ποσοῦ, ὅπερ δὲν ὠφείλετο, ἀποτελεῖ οἱονεὶ συνάλλαιον, μολοντοῦτο ὁ πληρώσας ποσὸν μὴ ὀφειλόμενον, δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων, καθότι ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἔγγραφον. Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 358.

§ 220. Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς (ἀρ. 357) φρονεῖ ἐν τούτοις, ὅτι πρέπει νὰ διακρίνωμεν, ὡς πρὸς τὴν παραδοχὴν τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως, μεταξὺ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου αἱ ὑποθέσεις διεχειρίσθησαν, ἐγίνωσκε, καὶ ἐκείνης, καθ' ἣν δὲν ἐγίνωσκε τὴν διαχείρισιν· ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις δὲν πρέπει νὰ ἦναι, ἐν γένει τουλάχιστον, δεκτή.

§ 221. *Ἀδικήματα· οἱονεὶ ἀδικήματα.* — Εἰς τὴν ποινικὴν διαδικασίαν συγχωρεῖται ἐν γένει πᾶν εἶδος ἀποδεικτικῶν μέσων. Περὶ δὲ τῶν ἐξαιρέσεων, ὅρα *Θέμιδα*, τόμ. Α'. σελ. 38—46, 65—73.

§ 222. Ὅταν πρόκηται περὶ πράξεως, δι' ἧς ἄνθρωπός τις ἐπροξένησε ζημίαν εἰς ἄλλον, ἄνευ ἐγκληματικοῦ σκοποῦ, εἶναι πρόδηλον, ὅτι ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ γεγονότος ἐκείνου, εἶναι παραδεκτή. Ποτ. ἀρ. 776.

§ 223. Πλημμέλειαι (*fautes*) λαβοῦσαι χώραν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν συμβολαίων, δύνανται ν' ἀποδειχθῶσι διὰ μαρτύρων, διότι οἱ παθόντες ἐξ αὐτῶν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχωσιν ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Δουρ. 359.

§ 224. Διατάραξις τῆς κατοχῆς εἶναι οἱονεὶ ἀδίκημα, δυνάμενον ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων. Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 360.

§ 225. Ὅταν πρόκηται περὶ δόλου, ἠθικῶς κατακριτέου, ἀλλ' ὄχι ἐπιδεκτικοῦ ποινικῆς καταδιώξεως, δυναμένου ὅμως νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς πολιτικὴν ἀγωγήν, διακριτέον ἂν ὁ δόλος ἐγένετο μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων πρὸς βλάβην τρίτων μὴ παρόντων, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἐπιτρέπεται· κατὰ τῶν τρίτων δὲν ἰσχύει ἡ ἀπαγόρευσις. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 161, 165, 166.—Δαλλ. Α. 10, 741 ἀρ. 20.

§ 226. Δόλος συνιστάμενος εἰς μηχανουργήματα, τείνοντα νὰ ἐξαπατήσωσι τὸν ἕτερον τῶν συμβαλλομένων, δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ἀλλ' ὁ ζητῶν τὴν ἀπόδειξιν ὀφείλει νὰ ἐκθέτῃ τὰ περιστατικά. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 167—177.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 383.—Μερλ. *réper.* λέξει. *Preuve.*—*Chardon*. τόμ. 1 ἀρ. 93.

§ 227. Ὅταν τις προτείνῃ, ὅτι ἐπίσημόν τι ἔγγραφον δὲν εἶναι

πλαστὸν, ἀλλ' ἐλήφθη βιαίως, δύναται ν' ἀποδείξῃ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον διὰ μαρτύρων, χωρὶς νὰ προσβάλῃ τὸ ἔγγραφον ὡς πλαστόν. Δαλλ. νέος, αὐτ. 269.

§ 228. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ συγχέωμεν τὸν δόλον τὸν τείνοντα εἰς τὴν σύνταξιν συμβολαίου τινὸς, μὲ τὸν δόλον, ὅστις παρακολουθεῖ αὐτὸ μὲ ὑποσχέσεις τεινούσας εἰς τὴν ἐκτέλεσίν του. Δαλλ. Α. 10, 742 ἀρ. 22.

§ 229. Ὅθεν ὀφειλέτης τις δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρμαρτύρων, ὅτι ὁ δανειστής του κατώρθωσε νὰ ἔχῃ δύο διακεκριμένα δικαιόγραφα, διότι διετήρησε τὸ ἓν, ὅπερ ἔπρεπε ν' ἀποδώσῃ, ὅταν ἔλαβε τὸ ἕτερον. Δαλλ. νέος, αὐτ. 271.

§ 230. Ὡσαύτως, ὁ πωλητὴς, ὅστις δὲν ἐνήργησε τὸ τῆς ἐξωνήσεως δικαίωμα ἐντὸς τῆς ὡρισμένης προθεσμίας, δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων, ὑπὸ τὸ πρόσχημα δόλου ἢ ἀπάτης, ὅτι ὁ ἀγοραστὴς τῷ εἶπε νὰ διαῤῥήξωσι τὸ συμβόλαιον, ὅταν θελήσῃ. Δαλλ. νέος, αὐτ. 271.

§ 231. Ὁ *Duranton* (τόμ. 10) λέγει, ὅτι διάδικός τις δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ ἐν τῷ ἐγγράφῳ ἀναφερομένη αἰτία εἶναι ψευδὴς καὶ ὅτι ὑποκρύπτεται ἐν αὐτῷ δωρεὰ, ἐκτὸς ἂν ἡ μνημονευομένη αἰτία ἦναι συνέπεια ἀπάτης. Ὅρα Μερλ. λ. *Simulation*.

§ 232. Οἱ τρίτοι ἔχουν τὸ δικαίωμα ν' ἀποδείξωσι τὴν εἰκονικότητα, ἐξ ἧς παραβλάπτονται. Δαλλ. Α. 10, 742.

§ 233. Ὅθεν ὁ Προυδ. (*de l'usufr.* τόμ. 3 ἀρ. 1308, ἔκδ. α.), λέγει, ὅτι ὁ δόλος, ἡ ἀπάτη ἢ ἡ εἰκονικότης δίδουσι πάντοτε χώραν εἰς ἀγωγὴν ὑπὲρ τῶν τρίτων, οἵτινες βλάπτονται.

§ 235. Ἡ ἐξαίρεσις, τὴν ὁποίαν ὁ νόμος (304 Πολ. Δικονομ.) καθιερόνει ὡς πρὸς τὰς κατ' ἀνάγκην παρακαταθήκας, ἐκτείνεται εἰς ὅλα τὰ ἀπρονόητα συμβεβηκότα. Πολ. ἀρ. 779.—Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 194.

§ 236. Δύναταί τις νὰ ἐξομοιώσῃ μὲ τὰς κατ' ἀνάγκην παρακαταθήκας τὰ πειστήρια, ἅτινα δίδονται εἰς ὑπάλληλόν τινα, διὰ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν καταδίωξιν. Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 316.

§ 237. Τὸ ἄρθρ. 1348 τοῦ Γαλλ. Πολ. Κώδ. ἀναφέρει, ὅτι εἰς τὸν κανόνα τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως γίνεται προσέτι ἐξαίρεσις εἰς τὰς ἐν ἀπροόπτοις περιπτώσεσι, καθ' ἃς δὲν ἠδύνατό τις νὰ κάμῃ ἐγγράφους πράξεις, συνομολογηθείσας ὑποχρεώσεις. Ὅρα Τουλλ. τ. 9 ἀρ. 198, 199.—Δουρ. τ. 13 ἀρ. 367.—Ῥολλ. ἀρ. 111 καὶ ἐπ.—Δαλλ. Α. 10, 746 ἀρ. 25.

§ 238. Ὁ θέλων νὰ τῷ ἐπιτραπῇ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις

πρὸς ἀπόδειξιν ἐνοχῆς, τὸ περὶ τῆς ὁποίας δικαιόγραφον ἀπώλεσεν, ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἐγγράφου, τὸ συμβεβηκός, ὅπερ ἐπέφερε τὴν ἀπώλειαν, π. χ. τὸν ἐμπρησμόν, τὴν διαρπαγὴν κλπ. Τουλλ. τ. 9 ἀρ. 206. 207.—Μερλ. *quest.* λ. *Preuve.*—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 368.—Ῥολλ. ἀρ. 117—121.

Περὶ τοῦ εἴδους τοῦ συμβεβηκότος ὅρα Δαλλ. Α. 10, 717 ἀρ. 1.—Δαλλ. Π. 3, 1, 609.

§ 239. Περὶ τῆς ἀπωλείας τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, ὅρα Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 212, 215 καὶ κατωτ. § 317.

§ 240. Περὶ τῶν περιστατικῶν, ἅτινα εἶναι ἀνάγκη νὰ μνημονεύωσιν οἱ μάρτυρες πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἀπωλείας, ὅρα Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 209—214.—Ῥολλ. ἀρ. 119—125.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 368.

§ 241. Ὅταν τὸ ἀπολεσθὲν ἔγγραφον ἦναι ἐξ ἐκείνων, πρὸς ὕπαρξιν τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖται ἡ συνδρομὴ διατυπώσεών τινων, οἱ μάρτυρες πρέπει νὰ βεβαιόνωσι τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν. Τουλλ. ἀρ. 212—214.—Ῥολλ. ἀρ. 122—125.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 368.

Ἀλλ' ἡ ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως τῶν διατυπώσεων αὐτῶν δὲν εἶναι ἀναγκαία, ὅταν τὸ ἔγγραφον ἐξηφανίσθη ἐξ αἰτίας τῶν ἐνεχομένων μερῶν. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 218, 219.—Ῥολλ. ἀρ. 128.

§ 241[2] Περὶ τῆς ἀπωλείας τοῦ ἐγγράφου, ἴδε Εὐρ. τ. 7 σελ. 103 ἐπ.

Ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος 3) ἐπὶ ἐμπορικῶν δικῶν.

§ 242. Ἡ ἐπὶ ἐμπορικῶν δικῶν συγχώρησις τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως, καὶ ἡ παραδοχὴ ἀρχῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως, ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς κρίσεως καὶ τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ δικαστοῦ τῆς οὐσίας.

Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 124 καὶ 282 τοῦ 1849.

§ 242[2] Τῆς ἑτεροῤῥύθμου ἑταιρίας ἡ ὕπαρξις δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ μεταξὺ τῶν συνεταίρων, εἰμὴ μόνον διὰ τοῦ ἐγγράφου καταστατικοῦ αὐτῆς, καὶ οὐχὶ δι' ἄλλων μέσων καὶ διὰ μαρτύρων (1).

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 127 τοῦ 1848.—Ἴδε Εὐρ. τόμ. 9 σελ. 223 πῶς ἀποδεικνύεται ἡ ἀνώνυμος ἑταιρία..

242[3] Εἰς δίκας, ἀφορώσας τὸ ἐμπόριον καὶ τὰς συναλλαγματικάς, τὸ παραδεκτὸν τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως, ἐξαρτᾶται συνήθως ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ δικαστοῦ.

Ἀπόφ. τῆς 23 δεκ. 1840 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομικ. σ. 2302).

---

(1) Ἴδε σχετικὰ ζητήματα εἰς σελ. 236 ἐν τέλ. τοῦ 9 τόμ. τοῦ Εὐρ.

§ 243. Εἰς τὰ ἐμπορικὰ περὶ ἐνεχύρων συναλλάγματα ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις. Ὅρα ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 63 τοῦ 1845 ἐν λέξει *Ἐνέχυρα* (Εὑρετ. τόμ. 6 σελ. 626 § 89.)

§ 244. Ἡ ἐντολὴ περὶ ἀγορᾶς πλοίου δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων;

Ὅρα ἐν λέξ. Ἐντολὴ τὴν ὑπ' ἀριθ. 90 τοῦ 1848 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Π.

Σημ. Δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων ἡ ναύλωσις πλοίου καὶ ἡ περὶ ναύλου συμφωνία; Ὄχι, κατὰ τὸ ἄρθρ. 272 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 955 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5512).

§ 245. Κατὰ τὰ ἄρθρα 187, 137 καὶ 138 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, πᾶσα ὀπισθογράφησις πρέπει νὰ ἐκφράζῃ τὴν δοθεῖσαν ἀξίαν· ἄλλως δὲν ἐπιφέρει μεταφορὰν κυριότητος, ἀλλ' ἔχει ἁπλῶς ἰσχὺν ἐπιτροπικοῦ· ὅταν δέ τις τῶν διαδίκων ἰσχυρίζηται, ὅτι ἡ ἀξία δὲν ἐδόθη πραγματικῶς, ἀλλ' ἡ ὀπισθογράφησις ἐγένετο οἰκονομικῶς, ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2064 τοῦ 1841.

§ 246. Συμφωνία μεταξὺ παραγγελέως καὶ παραγγελιοδόχου ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων; Ἴδε ἐν λέξει *Παραγγελία* τὴν ἀπόφασιν 615 τοῦ 1852 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

246α Δύναται ν' ἀποδείξῃ τις διὰ μαρτύρων, ὅτι ὁ ὑπουργὸς ἔδωκε παραγγελίαν τινά, ἀφορῶσαν τὴν μετὰ τοῦ Δημοσίου διένεξίν του (1).

Ἀπόφ. « Ἐπειδή, καθόσον ἀφορᾷ τὴν εἰδικὴν δῆθεν ἐντολὴν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν πρὸς τὸν ταμίαν Τριφυλλίας τοῦ νὰ ἐκδώσῃ τὸ ὑπ' ἀριθ. 977 δηλωτικὸν μὲ τοὺς ἐν αὐτῷ ὅρους, ἐπειδὴ πρόκειται ἁπλῶς περὶ ἐγγράφου τῆς ὑπηρεσίας καὶ ἀλληλογραφίας μεταξὺ τῶν σχετικῶν ἀρχῶν, ὁ ἐκκαλῶν, ὡς τρίτος, δικαιοῦται ἀναγκαίως καὶ διὰ μαρτύρων ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὑπῆρξε τοιαύτη ἔγγραφος ἐντολὴ τοῦ ὑπουργοῦ πρὸς τὸν ταμίαν, ὅπως ὑποχρεωθῇ ὁ κατέχων αὐτὴν νὰ τὴν ἐπιδείξῃ· ὅθεν κατὰ τοῦτο μόνον εἶναι ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις ἐλλειπής, καὶ ἡ ἔφεσις τοῦ Φ κατ' αὐτῆς βάσιμος.»

Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 7514 τοῦ 1850.

Ἴδε τὴν περὶ ἐμπ. δικαίου πραγματείαν Ῥάλλ. τόμ. 2 σ. 242 σημ. ά.

---

(1) Ὅρα τὴν λέξιν Ἐντολὴ ἐν Εὑρ. τ. 6 σ. 101 ἐπ.

§ 247. Τὸ τίμημα, ἐπὶ ἀγοραπωλησίας συναφθείσης μεταξὺ ἐμπόρων, δύναται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 304 § 1 τῆς Πολ. Δικονομίας, ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων καὶ ἂν ἡ ὑπόθεσις δικάζηται ἐνώπιον τακτικοῦ δικαστηρίου· καθότι ὁ νόμος, ἀπαγορεύων ἢ ἐπιτρέπων τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, ἔχει ὑπ' ὄψιν ἁπλῶς τὸ ἀποδεικτέον ἀντικείμενον.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 99 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4639).

§ 248. Λογοδοσία (1) εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἑταιρίας δύναται νὰ ἐπιτραπῇ διὰ μαρτύρων ; Τὸ ζήτημα κρέμαται ἀπὸ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου· ὅθεν οἱ ἐν Ἀθήναις ἐφέται ἐξέδωκαν δύο διαφόρου φύσεως ἀποφάσεις.

Ἀπόφ. « Ἐπειδή, ἀρνηθέντων τῶν ἐκκαλούντων τὸν περὶ τῆς διαλύσεως τῆς ἑταιρίας ἰσχυρισμὸν τοῦ Α, ὀρθῶς μὲν τὸ διαληφθὲν πρωτοδικεῖον διέταξε, διὰ τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεώς του, τὸν Β ν' ἀποδείξῃ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον ὡς οὐσιώδη ἐπιῤῥοὴν ἔχοντα εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ὑποθέσεως, οὐκ ὀρθῶς δὲ τὸ νὰ γίνῃ ἡ ἀπόδειξις αὕτη καὶ διὰ μαρτύρων, καθότι, ἂν καὶ πρόκηται περὶ ἐμπορικῆς ὑποθέσεως καὶ περὶ διαλύσεως ἑταιριας μὴ συστηθείσης ἐγγράφως, καὶ ἐπικρατούσης τῆς μεταξὺ τῶν συνεταίρων καλῆς πίστεως κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς, δὲν δύναται, μολαταῦτα, νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι ἡ διάλυσις τῆς ῥηθείσης ἑταιρίας καὶ ἡ ἐκκαθάρισις τῶν λογαριασμῶν αὐτῆς, τῶν ὁποίων τούτων πράξεων ἡ φύσις προϋποθέτει ἔγγραφον καὶ τακτικὴν ἐκκαθάρισιν καὶ ἐπεξεργασίαν λογαριασμῶν, ἐνῷ μάλιστα ὁμολογεῖται καὶ παρὰ τῶν διαδίκων, ὅτι ἡ ἑταιρία αὕτη εἶχεν ὅλα, καὶ μ' ὅλην τὴν κατὰ νόμον τάξιν, τὰ ἀπαιτούμενα ἑταιρικὰ βιβλία· ἑπομένως ἡ περὶ τῶν ἀνωτέρω ἀντικειμένων ἀπόδειξις πρέπει νὰ γίνῃ δι' ἐγγράφων, καὶ οὐχὶ διὰ μαρτύρων.»

Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 3934 τοῦ 1846.

§ 249. Ἡ ἔκθεσις περὶ τῆς δυστυχηματαποδείξεως εἶναι ἄκυρος, ὅταν οἱ ναῦται δὲν ἐξετάσθησαν χωριστὰ καὶ κατ' ἰδίαν ἐπὶ τῶν περιστατικῶν τοῦ ναυαγίου. — Τὸ δὲ περὶ ναυαγίου ἀντικείμενον δύναται ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4360 τοῦ 1847.

Ἡ 4 σκέψις τῆς 90 τοῦ 1846 ἀποφ. τοῦ Ἀρ. Π. φέρει οὕτως· « Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἐμπορικὸν δίκαιον, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις

---

(1) Ἴδε τὰς λέξεις Κοινωνία καὶ Λογιστικαὶ δίκαι.

μένως ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις δὲν ἐδύνατο νὰ ἐπιτραπῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, κατὰ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἀπὸ 12 νοεμβρίου 1840 ὁμολόγου τοῦ Ρ Κ, καθότι οὐδεμία ἐκ τῶν ἐξαιρετικῶν τοῦ ἄρθρ. 304 περιπτώσεων ὑπάρχει, ἵνα ἐπιτραπῇ τὸ μέσον τῶν μαρτύρων· ἡ δὲ δευτέρα διάταξις τοῦ ἄρθρ. 304 ἀφορᾷ ὑποχρέωσιν ἐξ ἀδικήματος, περὶ ἧς δὲν συνετάχθη ἔγγραφον· ἄλλως ἡ ἰσχὺς τῶν ἐγγράφων θέλει κατασταθῆ προβληματικὴ διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως κατὰ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν.

Μολαταῦτα·

Ἐπειδὴ ἡ ἔν τινι συμβολαίῳ καλυπτομένη ἀθέμιτος αἰτία τῆς ὑποχρεώσεως, περιλαμβάνεται εἰς τὴν ἀπαρίθμισιν τῶν ἐν τῷ ἄρθ. 304 τῆς Πολ. Δικον. διαλαμβανομένων περιπτώσεων, καθ' ἃς ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις συγχωρεῖται καὶ κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινός· διότι διὰ τῆς φράσεως « ἐπὶ ὑποχρεώσεων προερχομένων ἐξ ἀδικήματος » δὲν ἐννόησεν ὁ νόμος μόνον πράξεις, περὶ ὧν δὲν συνετάχθη μὲν ἔγγραφον, ἀλλὰ καὶ ὑποχρεώσεις, περὶ ὧν συνετάχθη μὲν ἔγγραφον, πηγαζούσας ὅμως ἐξ ἀθεμίτου αἰτίας, οἷα ἡ τῆς δωροδοκίας· ἄλλως ὁ νόμος δὲν ἤθελε συγχωρήσει τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν καὶ κατὰ τοῦ περιεχομένου τῶν συμβολαίων, περὶ δὲ τούτου οὐδεμία δύναται νὰ ἐγχωρήσῃ ἀμφιβολία, ἐκ τοῦ ὅτι ὁ νόμος ἐπιτρέπει τὴν ἐμμάρτυρον ἀπόδειξιν, ὅταν τὸ συμβόλαιον προσβάλληται ὡς διὰ βίας ἢ ἀπάτης γενόμενον· διότι αἱ περιστάσεις τῆς βίας ἢ τῆς ἀπάτης, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων διωμολογήθη τι, εἶναι ἀνεξάρτητοι τῶν ἀδικημάτων, ἐξ ὧν γεννᾶται ἡ ὑποχρέωσις, καὶ β' διότι ὁ νόμος, ἀναφέρων τὴν βίαν καὶ τὴν ἀπάτην, δὲν ἐννόησε ν' ἀποκλείσῃ τὰς λοιπὰς περιπτώσεις, τὸν δόλον, π. χ. τὴν ἔννοιαν τοῦ ὑποβαλλομένου εἰς ὑποχρεώσεις, ἀλλὰ νὰ ὑποδείξῃ τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ σύνταξις ἐγγράφου δὲν εἶναι δυνατή· εἰς τὴν κατηγορίαν δὲ ταύτην ὑπάγεται καὶ ἡ ὑποχρέωσις, τῆς ὁποίας ἀληθὴς αἰτία εἶναι ἡ προσδοκία, καθόσον ἀντίγραφον ἐπὶ τοιούτων ὑποχρεώσεων δὲν δύναται, ἄνευ κινδύνου ἀνακαλύψεως, νὰ ἐκδοθῇ· ὅθεν τὸ πρωτοδικεῖον ἐσφαλμένως ἠρνήθη τὸ μέσον τῶν μαρτύρων.»

Ἀπόφ. 525 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετ. (Νομικ. σελ. 5341).

Σημ. Δύναται ν' ἀποδεχθῇ διὰ μαρτύρων ὅτι ὁμόλογον χρεωστικὸν ἔχει ὡς αἰτίαν τὴν περίπτωσιν τῆς μὴ ἐκπληρώσεως γάμου; ὅρα σαφεστάτην ἔκθεσιν εἰς τὰ *requisitoires* τοῦ Δουπίνου, τόμ. γ'. σελ. 75 ἐπ.

§ 202. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἕνεκα δόλου ἢ ἀπάτης;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὁ Ν ζητεῖ προσέτι τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἐδ. 2 τοῦ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ.. Δικ. λόγῳ ἀπάτης καὶ δόλου, καθόσον ἡ ἀντίδικός του τὸν κατεδολιεύθη καταχρωμένη τῆς καλῆς του πίστεως, ἀλλ', ἐκτὸς ὅτι δὲν ἀναφέρει, ὡς ὤφειλεν, ὡρισμένα γεγονότα δόλου καὶ ἀπάτης, τὰ ὁποῖα νὰ δυνηθῇ τὸ δικαστήριον τοῦτο, ἂν ἤθελε τὰ θεωρήσῃ οὐσιώδη, νὰ θέσῃ καθαρῶς καὶ σαφῶς εἰς ἀπόδειξιν (ἄρθρ. 137 καὶ 249 τῆς Πολ. Δικον.), πρὸς τούτοις, καθ' ὃν τρόπον ἐκφράζεται ἡ ῥηθεῖσα πρότασις, ἥτις ἄλλως δὲν ἀνεπτύχθη προφορικῶς, φαίνεται ἀποδίδουσα δόλον καὶ ἀπάτην εἰς τὴν Θ, ὡς στηριζομένην ἐπὶ ἐγγράφου, τὸ ὁποῖον γινώσκει εἰκονικόν, καὶ ὄχι ὡς δολίως προκαλέσασαν τὸ περὶ οὗ πρόκειται ἔγγραφον· ὅθεν, εἴτε διὰ τὸ ἀόριστον τῆς προτάσεως, εἴτε διότι δὲν προσβάλλεται αὐτὸ τὸ συμβόλαιον, ὡς διὰ δόλου καὶ ἀπάτης γενόμενον, δὲν ὑπάρχει περίπτωσις νὰ συγχωρηθῇ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 4373 τοῦ 1847.

ΣΗΜ. ά. Ποία ἀπάτη ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων; Ὅρα Εὑρ. τόμ. 9 σ. 223 (λέξει Κοινωνία § 235 ἐν τέλ.).

ΣΗΜ. β'. Ὅταν ὁ ἐναγόμενος διατείνηται ὅτι ἐξέδωκε δύο ὁμόλογα, δι' ἓν καὶ τὸ αὐτὸ χρέος, καὶ ὅτι ἐξέδωκε τὸ δεύτερον, ἀφοῦ εἶχεν ἐγχειρίσει τὸ πρῶτον, συνεπείᾳ παρατηρήσεων ὅτι τὸ χρέος ἦτον ἀνώτερον, δὲν ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὅταν δὲν εἰδικεύῃ τὰ περιστατικὰ τῆς ἀπάτης, δι' ἣν ἔγγραφον ἀπόδειξιν δὲν ἐδύνατο νὰ λάβῃ.

'Απόφ. ἐφ. 'Αθηνῶν 8966 τοῦ 1851.

§ 202α Κατὰ τὸ ἄρθ. 98 τῆς πολ. διαδικασίας τοῦ 1830, δὲν συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις κατὰ τοῦ περιεχομένου τῶν ἐγγράφων, ὅσα ἀφ' ἑαυτῶν ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν, ἐκτὸς ἂν προσβάλλωνται ἐπὶ ἀπάτῃ, δόλῳ, βίᾳ καὶ παρανόμῳ αἰσχροκερδείᾳ.

'Απ. ἐφ. Ναυπλ. 307 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4232).

§ 203. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἐπιτρέπεται πρὸς ἀπόδειξιν τῆς λαβούσης χώραν ἀπάτης εἰς ἐξόφλησιν χρέους, οὐδέποτε ἀποδοθέντος.

'Απόφ. «Ἐπειδή, καθ' ἃ ὁ Π Α ἐκθέτει ἐν τῇ ἀγωγῇ του, ἐνῷ ὁ ἀντίδικός του τῷ ὤφειλε, δυνάμει ἐπισήμου συμβολαίου, δραχ. 336 μετὰ τοῦ τόκου, ἐσυμφώνησε μετὰ τοῦ ὀφειλέτου του νὰ τῷ πωλήσῃ οὗτος 114 πρόβατά του καὶ νὰ λογισθῇ τὸ εἰρημένον χρέος του εἰς τὸ ἀντίτιμον τῶν προβάτων, τὰ ὁποῖα πρὸς καιρὸν τῷ ἔδωκε, καὶ οὕτως ὁ δανειστὴς ἐξώφλησε τὸ δανειστικὸν εἰς αὐτὸν συμβόλαιον, ἀλλ' ἐνῷ ἀπελείπετο νὰ συνταχθῇ τὸ τῆς ἀγοραπωλη-

μένως ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις δὲν ἐδύνατο νὰ ἐπιτραπῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, κατὰ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἀπὸ 12 νοεμβρίου 1840 ὁμολόγου τοῦ Ρ Κ, καθότι οὐδεμία ἐκ τῶν ἐξαιρετικῶν τοῦ ἄρθρ. 304 περιπτώσεων ὑπάρχει, ἵνα ἐπιτραπῇ τὸ μέσον τῶν μαρτύρων· ἡ δὲ δευτέρα διάταξις τοῦ ἄρθρ. 304 ἀφορᾷ ὑποχρέωσιν ἐξ ἀδικήματος, περὶ ἧς δὲν συνετάχθη ἔγγραφον· ἄλλως ἡ ἰσχὺς τῶν ἐγγράφων θέλει κατασταθῆ προβληματικὴ διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως κατὰ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν.

Μολαταῦτα·

Ἐπειδὴ ἡ ἔν τινι συμβολαίῳ καλυπτομένη ἀθέμιτος αἰτία τῆς ὑποχρεώσεως, περιλαμβάνεται εἰς τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ἐν τῷ ἄρθ. 304 τῆς Πολ. Δικον. διαλαμβανομένων περιπτώσεων, καθ' ἃς ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις συγχωρεῖται καὶ κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινός· διότι διὰ τῆς φράσεως «ἐπὶ ὑποχρεώσεων προερχομένων ἐξ ἀδικήματος» δὲν ἐννόησεν ὁ νόμος μόνον πράξεις, περὶ ὧν δὲν συνετάχθη μὲν ἔγγραφον, ἀλλὰ καὶ ὑποχρεώσεις, περὶ ὧν συνετάχθη μὲν ἔγγραφον, πηγαζούσας ὅμως ἐξ ἀθεμίτου αἰτίας, οἷα ἡ τῆς δωροδοκίας· ἄλλως ὁ νόμος δὲν ἤθελε συγχωρήσει τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν καὶ κατὰ τοῦ περιεχομένου τῶν συμβολαίων, περὶ δὲ τούτου οὐδεμία δύναται νὰ ἐγχωρήσῃ ἀμφιβολία, ἐκ τοῦ ὅτι ὁ νόμος ἐπιτρέπει τὴν ἐμμάρτυρον ἀπόδειξιν, ὅταν τὸ συμβόλαιον προσβάλληται ὡς διὰ βίας ἢ ἀπάτης γενόμενον· διότι αἱ περιστάσεις τῆς βίας ἢ τῆς ἀπάτης, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων διωμολογήθη τι, εἶναι ἀνεξάρτητοι τῶν ἀδικημάτων, ἐξ ὧν γεννᾶται ἡ ὑποχρέωσις, καὶ β' διότι ὁ νόμος, ἀναφέρων τὴν βίαν καὶ τὴν ἀπάτην, δὲν ἐννόησε ν' ἀποκλείσῃ τὰς λοιπὰς περιπτώσεις, τὸν δόλον, π. χ. τὴν ἔννοιαν τοῦ ὑποβαλλομένου εἰς ὑποχρεώσεις, ἀλλὰ νὰ ὑποδείξῃ τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ σύνταξις ἐγγράφου δὲν εἶναι δυνατή· εἰς τὴν κατηγορίαν δὲ ταύτην ὑπάγεται καὶ ἡ ὑποχρέωσις, τῆς ὁποίας ἀληθὴς αἰτία εἶναι ἡ προσδοκία, καθόσον ἀντίγραφον ἐπὶ τοιούτων ὑποχρεώσεων δὲν δύναται, ἄνευ κινδύνου ἀνακαλύψεως, νὰ ἐκδοθῇ· ὅθεν τὸ πρωτοδικεῖον ἐσφαλμένως ἠρνήθη τὸ μέσον τῶν μαρτύρων.»

Ἀπόφ. 525 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετ. (Νομικ. σελ. 5341).

Σημ. Δύναται ν' ἀποδεχθῇ διὰ μαρτύρων ὅτι ὁμόλογον χρεωστικὸν ἔχει ὡς αἰτίαν τὴν περίπτωσιν τῆς μὴ ἐκπληρώσεως γάμου; ὅρα σαφεστάτην ἔκθεσιν εἰς τὰ *requisitoires* τοῦ Δουπίνου, τόμ. γ'. σελ. 75 ἑπ.

§ 202. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἕνεκα δόλου ἢ ἀπάτης;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὁ Ν ζητεῖ προσέτι τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἐδ. 2 τοῦ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικ. λόγῳ ἀπάτης καὶ δόλου, καθόσον ἡ ἀντίδικός του τὸν κατεδολιεύθη καταχρωμένη τῆς καλῆς του πίστεως, ἀλλ', ἐκτὸς ὅτι δὲν ἀναφέρει, ὡς ὤφειλεν, ὡρισμένα γεγονότα δόλου καὶ ἀπάτης, τὰ ὁποῖα νὰ δυνηθῇ τὸ δικαστήριον τοῦτο, ἂν ἤθελε τὰ θεωρήσῃ οὐσιώδη, νὰ θέσῃ καθαρῶς καὶ σαφῶς εἰς ἀπόδειξιν (ἄρθρ. 137 καὶ 249 τῆς Πολ. Δικον.), πρὸς τούτοις, καθ' ὃν τρόπον ἐκφράζεται ἡ ῥηθεῖσα πρότασις, ἥτις ἄλλως δὲν ἀνεπτύχθη προφορικῶς, φαίνεται ἀποδίδουσα δόλον καὶ ἀπάτην εἰς τὴν Θ, ὡς στηριζομένην ἐπὶ ἐγγράφου, τὸ ὁποῖον γινώσκει εἰκονικόν, καὶ ὄχι ὡς δολίως προκαλέσασαν τὸ περὶ οὗ πρόκειται ἔγγραφον· ὅθεν, εἴτε διὰ τὸ ἀόριστον τῆς προτάσεως, εἴτε διότι δὲν προσβάλλεται αὐτὸ τὸ συμβόλαιον, ὡς διὰ δόλου καὶ ἀπάτης γενόμενον, δὲν ὑπάρχει περίπτωσις νὰ συγχωρηθῇ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 4373 τοῦ 1847.

ΣΗΜ. ά. Ποία ἀπάτη ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων; Ὅρα Εὐρ. τόμ. 9 σ. 223 (λέξει Κοινωνία § 235 ἐν τέλ.).

ΣΗΜ. β'. Ὅταν ὁ ἐναγόμενος διατείνηται ὅτι ἐξέδωκε δύο ὁμόλογα, δι' ἓν καὶ τὸ αὐτὸ χρέος, καὶ ὅτι ἐξέδωκε τὸ δεύτερον, ἀφοῦ εἶχεν ἐγχειρίσει τὸ πρῶτον, συνεπείᾳ παρατηρήσεων ὅτι τὸ χρέος ἦτον ἀνώτερον, δὲν ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὅταν δὲν εἰδικεύῃ τὰ περιστατικὰ τῆς ἀπάτης, δι' ἣν ἔγγραφον ἀπόδειξιν δὲν ἐδύνατο νὰ λάβῃ.

'Απόφ. ἐφ. 'Αθηνῶν 8966 τοῦ 1851.

§ 202[a] Κατὰ τὸ ἄρθ. 98 τῆς πολ. διαδικασίας τοῦ 1830, δὲν συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις κατὰ τοῦ περιεχομένου τῶν ἐγγράφων, ὅσα ἀφ' ἑαυτῶν ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν, ἐκτὸς ἂν προσβάλλωνται ἐπὶ ἀπάτῃ, δόλῳ, βίᾳ καὶ παρανόμῳ αἰσχροκερδείᾳ.

'Απ. ἐφ. Ναυπλ. 307 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4232).

§ 203. Η διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἐπιτρέπεται πρὸς ἀπόδειξιν τῆς λαβούσης χώραν ἀπάτης εἰς ἐξόφλησιν χρέους, οὐδέποτε ἐκ... δοθέντος.

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, καθ' ἃ ὁ Π Λ ἐκθέτει ἐν τῇ ἀγωγῇ του ... ὁ ἀντίδικός του τῷ ὤφειλε, δυνάμει ἐπισήμου συμβολαίου ... 336 μετὰ τοῦ τόκου, ἐσυμφώνησε μετὰ τοῦ ὀφειλέτου του ... πωλήσῃ οὗτος 114 πρόβατά του καὶ νὰ λογισθῇ τὸ εἰσ... τῷ ... ις του εἰς τὸ ἀντίτιμον τῶν προβάτων, τὰ ὁποῖα ... αὐτὸν ... λάβῃ ἔδωκε, καὶ οὕτως ὁ δανειστὴς ἐξώφλησε τὸ δανειστικὸν ... πωλ... συμβόλαιον ἀλλ' ἐνῷ ... το ν... ταχθῇ ...

σίας ἔγγραφον, ὁ ἀντίδικος ἐπανέλαβε τὰ πρόβατα, ἀρνηθεὶς τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀγοραπωλησίας, τὸ δὲ πρωτοδικεῖον, ἐκτιμῆσαν τὰ εἰς τὴν ἀγωγὴν ταύτην ἐκτεθέντα περιστατικὰ, ἐθεώρησεν ὅτι ἡ συμφωνία τῶν μερῶν ἦτο διὰ νὰ γίνῃ ἐγγράφως ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀγοραπωλησία· ἡ τοιαύτη ἄρα ἐκτίμησις περιστρεφομένη εἰς πραγματικὰ γεγονότα, ἐξ ὧν ῥητῶς τὸ ἐναντίον δὲν ἀποδεικνύεται, διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἀρείου Πάγου. Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, ὀρθῶς τὸ ἐν Μεσολογγίῳ πρωτοδικεῖον ἐσκέφθη ὅτι δὲν ἦτο τελειοποιημένη ἡ ἀγοραπωλησία τῶν προβάτων, διότι, κατὰ τὸ βιβλ. Γ' τίτλ. 23 καὶ 24 τῶν Εἰσηγ. τοῦ Ἰουστ., ὅταν συμφωνηθῇ νὰ γίνῃ ἐγγράφως ἡ ἀγοραπωλησία, αὕτη δὲν εἶναι τελεία, ἂν δὲν συνταχθῇ τὸ περὶ αὐτῆς ἔγγραφον, καὶ ὅτι ὁ Π Α ἐξαπατηθεὶς ἐξώφλησε τὸ πρὸς αὐτὸν ἔγγραφον τοῦ δανείου. διότι ἐπὶ τῇ καλῇ πίστει τοῦ νὰ λογισθῇ τὸ δάνειον αὐτὸ εἰς τὸ ἀντίτιμον τῶν προβάτων ἐνήργησε τὴν ἐξόφλησιν τοῦ ἐγγράφου· ἑπομένως ὀρθῶς καὶ συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικον. ἐπέτρεψεν εἰς τὸν Α τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν τῶν ἐν τῇ ἀγωγῇ του ἐκτεθέντων περιστατικῶν, τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουν τὴν ἀπάτην· ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἀναιρεσείοντος ὅτι τὸ δικαστήριον δὲν ἐκθέτει ποῖα εἶναι τὰ περιστατικὰ τῆς ἀπάτης δὲν εἶναι ἀληθής, διότι ταῦτα ἐνῷ ἀναφέρονται εἰς τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀποφάσεως, τὸ δικαστήριον καὶ εἰς τὴν πρώτην αἰτιολογίαν τῆς ἀποφάσεώς του τὰ ἐκθέτει.

Ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ δικαστήριον ἐθεώρησεν ἐξώδικόν τινα ὁμολογίαν τοῦ Π Ρ ὡς δικαστικὴν, διότι ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ὑπ' ἀριθ. 178 ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ δικαστήριον στηρίζει τὴν ἀπόφασίν του ταύτην κυρίως εἰς τὰς καταθέσεις τῶν μαρτύρων, τὴν δὲ ὁμολογίαν τοῦ εἰρημένου Ρ ἐξετίμησεν ὡς ἐξώδικον, ὡς εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ πράξῃ τοῦτο, δυνάμει τῶν ἄρθρ. 267, 268 καὶ 276 τῆς Πολ. Δικονομίας, προκειμένου περὶ ἀποδείξεως τῆς ἀπάτης, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐσυγχωρήθη ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 21 τοῦ 1849.

§ 204. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις συγχωρεῖται, ὅταν συμβόλαιόν τι προσβάλληται ὡς πλαστογραφημένον, εἴτε δημόσιον, εἴτε ἰδιωτικὸν εἶναι (304 § 2 Πολ Δικον.).

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Παγου 225 τοῦ 1851, κυροῦσα τὴν 5465 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Ἡ συμπλήρωσις ἐν λ. Πλαστογραφία.—Ἴδε δὲ καὶ Εὑρ. τ. 6, λέξει Ἔγγραφα.

§ 205. Ἂν καὶ κατὰ τὸ ἄρθ. 304 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις συγχωρεῖται, ὅταν συμβόλαιόν τι προσβάλληται ὡς διὰ βίας ἢ ἀπάτης γενόμενον, ἡ αἴτησις ὅμως τοῦ ν'ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων, ὅτι ὡμολόγησαν ἐνώπιον αὐτῶν, ὅτι τὸ ἔγγραφον, ἐφ'οὗ στηρίζει ὁ τελευταῖος τὰ δικαιώματά του, εἶναι εἰκονικὸν, ἀπωλεσμένον καὶ ἄκυρον ὁψέποτε ἤθελεν εὑρεθῆ, δὲν ἀποδεικνύει μήτε ἀπάτην, μήτε βίαν, διότι ἐκ τῆς ἀποδείξεως τῶν περιστατικῶν αὐτῶν δὲν προκύπτει ἐκ προθέσεως ἀπόκρυψις τῆς ἀληθείας, γενομένη ἐπὶ σκοπῷ νὰ δοθῇ τὸ ἔγγραφον, μήτε ἀπειλὴ δεινὴ γενομένη ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ. Ἄλλως τε δὲ δὲν συγχωρεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 303 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις περὶ πράξεως ἢ ὁποιασδήποτε συμφωνίας, πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου, κατὰ τὴν σύνταξιν ἢ μετ' αὐτὴν, μὴ ἀντικειμένης εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγγράφου, ἀλλ' ἐχούσης σχέσιν μετ' αὐτοῦ, μὴ περιεχομένης δὲ ἐν τῷ ἐγγράφῳ.

Ἀπόφ. 841 τοῦ 1838 τῶν ἐν Ἀθήν. ἐφετῶν.

Παρατηρήσεις τινὲς ἀπὸ § 206—241. — § 206. Ἐξαιρέσεις τοῦ ἐν τοῖς ἄρθροις 300—303 διαλαμβανομένου κανόνος γίνεται προσέτι, ὅταν δὲν ἦτο δυνατὸν εἰς τὸν δανειστὴν νὰ λάβῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Τὸ ἐδ. 2 τοῦ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικονομίας μνημονεύει τινὰς ἐκ τῶν περιπτώσεων αὐτῶν, χωρὶς νὰ ἀποκλείῃ τὴν ὕπαρξιν ἄλλων (Φαβὰρδ *rép.* λ. *Preuve* § 1 *n.* 20).

§ 207. Εἰς τὰς παρὰ τοῦ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικονομίας προνοουμένας περιπτώσεις συνυπακούεται λοιπὸν καὶ ἐκείνη, καθ' ἣν ἐκ περιπτώσεως τυχαίας, ἀπροόπτου καὶ προερχομένης ἀπὸ κρείττονός τινος δυνάμεως, ὁ δανειστὴς ἀπώλεσε τὸ δικαιόγραφον, τὸ ὁποῖον τῷ ἐχρησίμευεν ὡς ἔγγραφος ἀπόδειξις.

§ 208. Τὸ ἀδύνατον, περὶ οὗ προνοεῖ τὸ ἄρθρ. 304 § 2 τῆς Πολ. Δικονομίας, δὲν ἀνάγεται ἁπλῶς εἰς φυσικὰ αἴτια· περιλαμβάνει προσέτι καὶ τὸ ἠθικῶς ἀδύνατον, ὅπερ γεννᾶται ἐκ τῶν περιστάσεων. Δαλλ. Πατ. 25, 2, 131.

§ 209. Τὸ ἀδύνατον, περὶ οὗ ὁ λόγος, δὲν εἶναι τὸ ἀπολύτως ἠθικῶς ἀδύνατον· ἐν γένει ὅμως ἀνήκει εἰς τὰ δικαστήρια νὰ ἐκτιμήσωσι τὰς περιπτώσεις, ἔχοντα ὑπ' ὄψιν τὸν χαρακτῆρα τῶν προσώπων. Τουλλ. τόμ. 8 ἀρ. 139, 200, 203.—Δέλβ. τόμ. 2 ἀρ. 626.

§ 210. Ὁ ὑπηρέτης ἰσχυριζόμενος, ὅτι ἐδάνεισε χρήματα εἰς τὸν κύριόν του, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ λάβῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Δαλλ. Πατ. 33, 2, 234.

§ 211. ὅταν συμβολαιογράφος τις ἀρνῆται νὰ δώσῃ ἀπόγραφον ἐγγράφου τινός, ἀρνούμενος ὅτι συνετάχθη ἐνώπιόν του, δύναται ν' ἀποδείξῃ ὁ διάδικος διὰ μαρτύρων, ὅτι συνετάχθη, ἐνώπιον ἐκείνου, τὸ ἔγγραφον, καὶ ἂν τοῦτο ἀφορᾷ ἀντικείμενον ἀξίας ἀνωτέρας τῶν 50 δραχμῶν. Δαλλ. νέος, αὐτ. 227.

§ 212. ὅταν ὁ συμβαλλλόμενος ἐπικαλῆται, πρὸς ἀκύρωσιν τοῦ συμβολαίου, τὴν μέθην, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἶναι παραδεκτή. Δαλλ. νέος, αὐτ. 228.

§ 213. ὅταν ἰδιώτης τις δὲν ἠδυνήθη νὰ λάβῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν περὶ τῆς ὑπό τινος τῶν διαδίκων ἐκουσίας ἐκτελέσεως ἐγγράφου τινός, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἶναι παραδεκτή. Δαλλ. Πατ. 30, 2, 162.

§ 214. Ὁ νόμος λέγει· *ἐπὶ ὑποχρεώσεων, αἵτινες προέρχονται ἔκ τινος οἱονεὶ συμβολαίου, ἀδικήματος ἢ οἱονεὶ ἀδικήματος*. Τὰ οἱονεὶ συμβόλαια γίνονται ἄνευ τῆς συμπράξεως τοῦ χρήστου, εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι σχεδὸν πάντοτε ἀδύνατον νὰ λάβῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Ποτ. ἀρ. 778.—Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 141.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 356.—Δεβιλ. τόμ. 2 σελ. 625.

Ὅθεν ὅταν πρόκηται περὶ τῆς ὑποχρεώσεώς τινος εἰς τὸ νὰ χορηγῇ διατροφὴν πηγάζουσαν ἔκ τινος οἱονεὶ συμβολαίου, ἡ χορήγησις τῆς διατροφῆς δύναται ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων (Le fait d'alimens fournis peut être etabli par la preuve testimoniale). *Dall. jeune*, αὐτ. 232.

§ 215. ὅθεν περιστατικὰ τείνοντα νὰ βεβαιωθῇ, ὅτι ἔλαβε χώραν οἱονεὶ συμβόλαιον διαχειρίσεως ἀλλοτρίων πραγμάτων, δύνανται ν' ἀποδειχθῶσι διὰ μαρτύρων, καὶ ἂν τὸ ἀντικείμενον ὑπερβαίνῃ τὰς 50 δραχμάς. Δαλλ. νέος αὐτ. 233. (Ἴδε ἀνωτ. § 105³ ἐπ.)

§ 216. Ἀλλά, μολονότι ἡ ἔκ τινος οἱονεὶ συμβολαίου πηγάζουσα ἐνοχὴ δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ὁ διαχειρισθεὶς τὰς ὑποθέσεις ἀπόντος τινός, ἄνευ ἐντολῆς, δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὰ γενόμενα τυχὸν ἔξοδα, καθότι ἐδύνατο νὰ λάβῃ ἀποδείξεις παρ' ἐκείνων, εἰς οὓς ἐπλήρωσε χρήματα ὡς διαχειριστής. Δαλλ. νέος, αὐτ. 234.

§ 217. Ἐπίσης, τὸ πρόσωπον, τοῦ ὁποίου τὰς ὑποθέσεις διεχειρίσθη τις, δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὰς εἰσπράξεις, ὅσας τυχὸν ὁ διαχειριστὴς ἔλαβεν, καθότι δύναται νὰ ζητήσῃ τὰς περὶ τῆς ἐξοφλήσεως ἀποδείξεις ἀπὸ τοὺς ὀφειλέτας. Ἀπόφ. 13 Ἰανουαρ. 1820 Βρυξελλῶν. — Κατά, Ῥολλ. ἀρ. 90.

§ 218. Ὁ κανὼν οὗτος ἐφαρμόζεται εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς

διαχειρίσεως κοινοῦ τινος πράγματος ὑπό τινος τῶν κοινωνῶν. Δουρ. ἀρ. 356.

§ 219. Μολονότι ἡ πληρωμὴ ποσοῦ, ὅπερ δὲν ὠφείλετο, ἀποτελεῖ οἱονεὶ συϐόλαιον, μολοντοῦτο ὁ πληρώσας ποσὸν μὴ ὀφειλόμενον, δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων, καθότι ἠδύνατο νὰ λάϐῃ ἔγγραφον. Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 358.

§ 220. Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς (ἀρ. 357) φρονεῖ ἐν τούτοις, ὅτι πρέπει νὰ διακρίνωμεν, ὡς πρὸς τὴν παραδοχὴν τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως, μεταξὺ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου αἱ ὑποθέσεις διεχειρίσθησαν, ἐγίνωσκε, καὶ ἐκείνης, καθ' ἣν δὲν ἐγίνωσκε τὴν διαχείρισιν· ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις δὲν πρέπει νὰ ἦναι, ἐν γένει τουλάχιστον, δεκτή.

§ 221. *Ἀδικήματα· οἱονεὶ ἀδικήματα.* — Εἰς τὴν ποινικὴν διαδικασίαν συγχωρεῖται ἐν γένει πᾶν εἶδος ἀποδεικτικῶν μέσων. Περὶ δὲ τῶν ἐξαιρέσεων, ὅρα *Θέμιδα*, τόμ. Α'. σελ. 38—46, 65—73.

§ 222. Ὅταν πρόκηται περὶ πράξεως, δι' ἧς ἄνθρωπός τις ἐπροξένησε ζημίαν εἰς ἄλλον, ἄνευ ἐγκληματικοῦ σκοποῦ, εἶναι πρόδηλον, ὅτι ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ γεγονότος ἐκείνου, εἶναι παραδεκτή. Ποτ. ἀρ. 776.

§ 223. Πλημμέλειαι (*fautes*) λαϐοῦσαι χώραν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν συμϐολαίων, δύνανται ν' ἀποδειχθῶσι διὰ μαρτύρων, διότι οἱ παθόντες ἐξ αὐτῶν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχωσιν ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Δουρ. 359.

§ 224. Διατάραξις τῆς κατοχῆς εἶναι οἱονεὶ ἀδίκημα, δυνάμενον ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων. Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 360.

§ 225. Ὅταν πρόκηται περὶ δόλου, ἠθικῶς κατακριτέου, ἀλλ' ὄχι ἐπιδεκτικοῦ ποινικῆς καταδιώξεως, δυναμένου ὅμως νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς πολιτικὴν ἀγωγήν, διακριτέον ἂν ὁ δόλος ἐγένετο μεταξὺ τῶν συμϐαλλομένων πρὸς βλάϐην τρίτων μὴ παρόντων, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἐπιτρέπεται· κατὰ τῶν τρίτων δὲν ἰσχύει ἡ ἀπαγόρευσις. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 161, 165, 166.—Δαλλ. Α. 10, 741 ἀρ. 20.

§ 226. Δόλος συνιστάμενος εἰς μηχανουργήματα, τείνοντα νὰ ἐξαπατήσωσι τὸν ἕτερον τῶν συμϐαλλομένων, δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ἀλλ' ὁ ζητῶν τὴν ἀπόδειξιν ὀφείλει νὰ ἐκθέτῃ τὰ περιστατικά. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 167—177.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 383.—Μερλ. *réper.* λέξει. *Preuve.*—*Chardon*. τόμ. 1 ἀρ. 93.

§ 227. Ὅταν τις προτείνῃ, ὅτι ἐπίσημόν τι ἔγγραφον δὲν εἶναι

πλαστὸν, ἀλλ' ἐλήφθη βιαίως, δύναται ν' ἀποδείξῃ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον διὰ μαρτύρων, χωρὶς νὰ προσβάλῃ τὸ ἔγγραφον ὡς πλαςόν. Δαλλ. νέος, αὐτ. 269.

§ 228. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ συγχέωμεν τὸν δόλον τὸν τείνοντα εἰς τὴν σύνταξιν συμβολαίου τινὸς, μὲ τὸν δόλον, ὅστις παρακολουθεῖ αὐτὸ μὲ ὑποσχέσεις τεινούσας εἰς τὴν ἐκτέλεσίν του. Δαλλ. Α. 10, 742 ἀρ. 22.

§ 229. Ὅθεν ὀφειλέτης τις δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρμαρτύρων, ὅτι ὁ δανειστής του κατώρθωσε νὰ ἔχῃ δύο διακεκριμένα δικαιόγραφα, διότι διετήρησε τὸ ἓν, ὅπερ ἔπρεπε ν' ἀποδώσῃ, ὅταν ἔλαβε τὸ ἕτερον. Δαλλ. νέος, αὐτ. 271.

§ 230. Ὡσαύτως, ὁ πωλητὴς, ὅστις δὲν ἐνήργησε τὸ τῆς ἐξωνήσεως δικαίωμα ἐντὸς τῆς ὡρισμένης προθεσμίας, δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων, ὑπὸ τὸ πρόσχημα δόλου ἢ ἀπάτης, ὅτι ὁ ἀγοραστὴς τῷ εἶπε νὰ διαῤῥήξωσι τὸ συμβόλαιον, ὅταν θελήσῃ. Δαλλ. νέος, αὐτ. 271.

§ 231. Ὁ *Duranton* (τόμ. 10) λέγει, ὅτι διάδικός τις δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ ἐν τῷ ἐγγράφῳ ἀναφερομένη αἰτία εἶναι ψευδὴς καὶ ὅτι ὑποκρύπτεται ἐν αὐτῷ δωρεὰ, ἐκτὸς ἂν ἡ μνημονευομένη αἰτία ἦναι συνέπεια ἀπάτης. Ὅρα Μερλ. λ. *Simulation*.

§ 232. Οἱ τρίτοι ἔχουν τὸ δικαίωμα ν' ἀποδείξωσι τὴν εἰκονικότητα, ἐξ ἧς παραβλάπτονται. Δαλλ. Α. 10, 742.

§ 233. Ὅθεν ὁ Προυδ. (*de l'usufr*. τόμ. 3 ἀρ· 1308, ἔκδ. ε.), λέγει, ὅτι ὁ δόλος, ἡ ἀπάτη ἢ ἡ εἰκονικότης δίδουσι πάντοτε χώραν εἰς ἀγωγὴν ὑπὲρ τῶν τρίτων, οἵτινες βλάπτονται.

§ 235. Ἡ ἐξαίρεσις, τὴν ὁποίαν ὁ νόμος (304 Πολ. Δικονομ.) καθιερόνει ὡς πρὸς τὰς κατ' ἀνάγκην παρακαταθήκας, ἐκτείνεται εἰς ὅλα τὰ ἀπρονόητα συμβεβηκότα. Πολ. ἀρ. 779.—Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 194.

§ 236. Δύναταί τις νὰ ἐξομοιώσῃ μὲ τὰς κατ' ἀνάγκην παρακαταθήκας τὰ πειστήρια, ἅτινα δίδονται εἰς ὑπάλληλόν τινα, διὰ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν καταδίωξιν. Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 316.

§ 237. Τὸ ἄρθρ. 1348 τοῦ Γαλλ. Πολ. Κώδ. ἀναφέρει, ὅτι εἰς τὸν κανόνα τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως γίνεται προσέτι ἐξαίρεσις εἰς τὰς ἐν ἀπροόπτοις περιπτώσεσι, καθ' ἃς δὲν ἠδύνατό τις νὰ κάμῃ ἐγγράφους πράξεις, συνομολογηθείσας ὑποχρεώσεις. Ὅρα Τουλλ. τ. 9 ἀρ. 198, 199.—Δουρ. τ. 13 ἀρ. 367.—Ῥολλ. ἀρ. 111 καὶ ἐπ.—Δαλλ. Α. 10, 746 ἀρ. 25.

§ 238. Ὁ θέλων νὰ τῷ ἐπιτραπῇ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις

πρὸς ἀπόδειξιν ἐνοχῆς, τὸ περὶ τῆς ὁποίας δικαιόγραφον ἀπώλεσεν, ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἐγγράφου, τὸ συμβεβηκὸς, ὅπερ ἐπέφερε τὴν ἀπώλειαν, π. χ. τὸν ἐμπρησμὸν, τὴν διαρπαγὴν κλπ. Τουλλ. τ. 9 ἀρ. 206. 207.—Μερλ. *quest.* λ. *Preuve.*— Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 368.—Ρολλ. ἀρ. 117—121.

Περὶ τοῦ εἴδους τοῦ συμβεβηκότος ὅρα Δαλλ. Α. 10, 717 ἀρ. 1.—Δαλλ. Π. 3, 1, 609.

§ 239. Περὶ τῆς ἀπωλείας τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, ὅρα Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 212, 215 καὶ κατωτ. § 317.

§ 240. Περὶ τῶν περιστατικῶν, ἅτινα εἶναι ἀνάγκη νὰ μνημονεύωσιν οἱ μάρτυρες πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἀπωλείας, ὅρα Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 209—214.—Ρολλ. ἀρ. 119—125.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 368.

§ 241. Ὅταν τὸ ἀπολεσθὲν ἔγγραφον ἦναι ἐξ ἐκείνων, πρὸς ὕπαρξιν τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖται ἡ συνδρομὴ διατυπώσεών τινων, οἱ μάρτυρες πρέπει νὰ βεβαιόνωσι τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν. Τουλλ. ἀρ. 212—214.—Ρολλ. ἀρ. 122—125.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 368.

Ἀλλ' ἡ ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως τῶν διατυπώσεων αὐτῶν δὲν εἶναι ἀναγκαία, ὅταν τὸ ἔγγραφον ἐξηφανίσθη ἐξ αἰτίας τῶν ἐνεχομένων μερῶν. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 218, 219.—Ρολλ. ἀρ. 128.

§ 241ª Περὶ τῆς ἀπωλείας τοῦ ἐγγράφου, ἴδε Εὐρ. τ. 7 σελ. 103 ἐπ.

Ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος 3) *ἐπὶ ἐμπορικῶν δικῶν.*

§ 242. Ἡ ἐπὶ ἐμπορικῶν δικῶν συγχώρησις τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως, καὶ ἡ παραδοχὴ ἀρχῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως, ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς κρίσεως καὶ τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ δικαστοῦ τῆς ουσίας.

Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 124 καὶ 282 τοῦ 1849.

§ 242ª Τῆς ἑτεροῤῥύθμου ἑταιρίας ἡ ὕπαρξις δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ μεταξὺ τῶν συνεταίρων, εἰμὴ μόνον διὰ τοῦ ἐγγράφου καταστατικοῦ αὐτῆς, καὶ οὐχὶ δι' ἄλλων μέσων καὶ διὰ μαρτύρων (1).

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 127 τοῦ 1848.—Ἴδε Εὐρ. τόμ. 9 σελ. 223 πῶς ἀποδεικνύεται ἡ ἀνώνυμος ἑταιρία..

242³ Εἰς δίκας, ἀφορώσας τὸ ἐμπόριον καὶ τὰς συναλλαγματικὰς, τὸ παραδεκτὸν τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως, ἐξαρτᾶται συνήθως ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ δικαστοῦ.

Ἀπόφ. τῆς 23 δεκ. 1840 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομικ. ρ. 2302).

---

(1) Ἴδε σχετικὰ ζητήματα εἰς σελ. 236 ἐν τέλ. τοῦ 9 τόμ. τοῦ Εὐρ.

§ 187. Αἱ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων αἱ ἀποφαινόμεναι, ὅτι ὑπάρχει ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, εἶναι κυριαρχικαί· ἡ δὲ περὶ τούτων διακάρισις διαφεύγει τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ποτιέρ. ἀρ. 767.—Τουλλ. τόμ. 8 ἀρ. 218, 287 καὶ τόμ. 9 ἀρ. 127, 133.—Δουραντ. τόμ. 13 ἀρ. 344.—Δαλλ. νέο; 10, 739 ἀρ. 1.—Δαλλ. Πατ. 7, 1, 401.

§ 188. Απόφασίς τις δὲν δύναται, χωρὶς νὰ ἦναι ἀναιρετέα, νὰ καθιερώσῃ ὡς ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ἰδιωτικὸν ἔγγραφον μὴ ἀναγνωριζόμενον ὑπὸ τοῦ κληρονόμου ἐκείνου, καθ' οὗ ἀντιτάττεται καὶ μὴ ὁμολογηθὲν ὡς γνήσιον ὑπὸ πραγματογνωμόνων. Δαλλ. νέος λ. *Preuve test.* ἀρ. 156.

§ 189. Ἔγγραφον συμβολαιογραφικὸν ἄκυρον δι' ἔλλειψιν διατυπώσεων δὲν ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, ὅταν δὲν ἦναι ὑπογεγραμμένον ἀπὸ τοὺς συμβαλλομένους. Δουρ. τόμ. 3 ἀρ. 352.—Σόλ. τόμ. 2 ἀρ. 18.—Δαλλ. νέος, αὐτ. 157.

§ 190. Τὸ αὐτὸ λέγομεν καὶ περὶ τῶν ἰδιογράφων, τὰ ὁποῖα δὲν φέρουν ὑπογραφήν. Δαλλ. νέος λ. *Preuve test.* ἀρ. 158, 159.

§ 191. Ἂν τὸ ἔγγραφον ἦναι ὑπογεγραμμένον ἀπὸ τοὺς δύο συμβαλλομένους, θεωρεῖται ὡς φέρον πλήρη ἀπόδειξιν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει, ὅταν ὁ διὰ αὐτοῦ ὑποχρεούμενος ὑπέγραψε μόνος· ὅταν ὅμως πρόκειται περὶ ἐγγράφων περιεχόντων συμβάσεις συναλλακτικάς, ἀλλ' ἐκ τῶν συμβαλλομένων εἷς μόνον ὑπέγραψε τὰ ἔγγραφον, ὁ δὲ ἕτερος δὲν ἠξεύρει γράμματα, δύναται τὸ ἔγγραφον αὐτὸ νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως κατὰ τοῦ μὴ ὑπογράψαντος; Ὁ Δουρ. (ἀρ. 52) λύει ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, ὁ δὲ Τουλλ. (τόμ. 9 ἀρ. 87 ἐπ.) καταφατικῶς.

§ 192. Ὅταν τὸ ἔγγραφον δὲν ἐγένετο διπλοῦν, οἱ δικασταὶ δύνανται νὰ τὸ θεωρήσωσιν ὡς φέρον ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Μερλ. ρεπ. λ. *Double ecrit.*—Τουλ. τόμ. 9 ἀρ. 83.—Δαλλ. νέος; 10, 731 ἀρ. 9. Κατὰ, Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 164—Σόλ. ἀρ. 142.

§ 193. Ἔγγραφα ὑπογεγραμμένα παρ' ἀνικάνου προσώπου, δὲν ἀποτελοῦν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, καθότι ἡ ἀκυρότης των πηγάζει ἀπὸ ἐσωτερικὸν ἐλάττωμα. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 105.

§ 194. Τίτλος παραγεγραμμένος δὲν ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ. Τουλλ. 9 ἀρ. 97.

§ 195. Ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως ὑπάρχει εἰς ἔγγραφον, διὰ τοῦ ὁποίου ὑπόσχομαι νὰ πληρώσω χρηματικόν τι ποσὸν ὡς ἀντί-

τιμον πραγματειῶν, τὰς ἀπαιτίας θέλει μοὶ πώσει· ἡ παράδοσις δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων. Ποτ. ἀρ. 767.—Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 107.—Δούρ. τόμ. 13 ἀρ. 346.

§ 196. Ἔγγραφα τὰ ὁποῖα δὲν φέρουσι τὴν ὑπογραφὴν ἐκείνου, παρ' οὗ ἐγράφησαν, ἀποτελοῦν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Ὄρα Ποτιέ ἀρ. 771.—Τουλ. τόμ. 9 ἀρ. 128, 131, 469.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 350.

Μοὶ ἔγραψες νὰ δώσω εἰς τὸν υἱόν σου 100 δραχμάς, ἐγὼ δὲ, δοὺς αὐτὰς, δὲν ἔλαβα ἀπόδειξιν· ἡ ἐπιστολήσου λοιπὸν ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Ναί. Ποτ. ἀρ. 768.—Τουλλ. τόμ. 8 ἀρ. 322 τόμ. 9 ἀρ. 110.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 347.

§ 197. Ἐπιστολή τις φέρουσα: *θέλω σὲ εὐχαριστήσει ἐπὶ τῆς γνώσεως σου ἐκείνως*: ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ὑπὲρ ἐκείνου, ὅστις ἰσχυρίζεται, ὅτι κατέθεσέ τι παρὰ τῷ γράφοντι; Ναί. Τουλλ. τόμ. 8 ἀρ. 322 τόμ. 9 ἀρ. 108.—Ποτ. ἀρ. 770. —Δουρ τόμ. 13 ἀρ. 349.

§ 197[2] Τὸ ἔγγραφον, ὅπερ δὲν περιέχει τὸ αἴτιον τῆς ἐνοχῆς καὶ τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ χρέους, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, καθότι καθιστᾷ πιθανὴν τὴν αἴτησιν. Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 354.

§ 197[3]. Ἐθεωρήθησαν πάντοτε ὡς ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως τὴν ὁμολογίαν, ἣν ἐρωτώμενος ἔκαμε διάδικός τις. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 116—118.—Σόλ. ἀρ. 142.

§ 197[4] Ἐπίσης ἐθεωρήθησαν ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως ἀπαντήσεις περιεχόμεναι εἰς ἔκθεσιν ἀποπείρας συμβιβασμοῦ. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 119—123.—Δαλλ. Α. 10, 736 ἀρ. 13.

§ 197[5]. Ὁ δανειστὴς δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ, ὅτι πρὸ τῆς συντάξεως, κατὰ τὴν σύνταξιν ἢ μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου, ὁ ὀφειλέτης ὑπεσχέθη νὰ πληρώσῃ τόκους. *Pigeau* 1, 326.

§ 197[6] Ὅταν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, οἱ δικασταὶ δύνανται, πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀποδείξεως, νὰ ἐπιβάλωσι τὸν ἀναπληρωτικὸν ὅρκον. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 124.—Δαλλ. Π. 2. 856 ἀρ. 1.

§ 197[7] Ἰδιόγραφον, μὴ ἔχον βεβαίαν χρονολογίαν, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως; Δαλλ. νέος, λέξ. *Preuve testim.* ἀρ. 163.

Ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος 2) ἐν περιπτώσει ἀδικήματος, οἱονεὶ ἀδικήματος κτλ.

§ 198. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικονομίας, συγχωρεῖται

ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἰς ὁποιανδήποτε περίπτωσιν, καθ' ἣν ἦτον ἀποδεδειγμένως ἀδύνατον ν' ἀποκτήσῃ τις ἔγγραφον ἀπόδειξιν· ἡ ἐκτίμησις δὲ τῶν περιστάσεων, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦσι τὸ ἀδύνατον, ἐξήρτηται ἀπὸ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 14 τοῦ 1843, κυροῦσα τὰς 2092 καὶ 2389 τῶν ἐν 'Αθήναις ἐφετῶν.

— Ὅταν ἦτον ἠθικῶς ἀδύνατον νὰ συνταχθῇ ἔγγραφον, ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις;

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, συνοικοῦντος τοῦ Μ μετὰ τοῦ θείου αὐτοῦ Μ, ἀσθενοῦντος δὲ τούτου πρὸ πολλοῦ, κατὰ τὸν μὴ ἀντικρουσθέντα ἰσχυρισμὸν τῶν ἐφεσιβλήτων, δὲν ἦτον δυνατὸν εἰς τὸν Μ Μ ν' ἀπαιτήσῃ ἔγγραφον ἐντολὴν τοῦ Ι Μ τοῦ νὰ δαπανᾷ ἐκεῖνος εἰς τὰ πρὸς διατροφὴν καὶ θεραπείαν του ἀναγκαῖα, ὁ δὲ νόμος, ἐπιτρέπων τὸ μέσον τῶν μαρτύρων καθ' ἃς περιπτώσεις δὲν ἦτο δυνατὴ σύστασις ἐγγράφου ἀποδείξεως, δὲν ἐννόησε ν' ἀποκλείσῃ τὴν ἠθικὴν ἀδυναμίαν· ὅθεν ὑπαρχούσης ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοιαύτης, ἕνεκα τῆς σχέσεως τοῦ Μ Μ πρὸς τὸν Ι Μ καὶ τῆς καταστάσεως τῆς ὑγείας τούτου, τὸ μέσον τῶν μαρτύρων εἶναι παραδεκτόν.»

'Απόφ. 3 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετ. (Νομικ. σ. 5374).

— Ὅταν οἱ ἐφέται παραδέχωνται, ὅτι ἦτον ἀδύνατον εἴς τινα διάδικον νὰ ἐφοδιασθῇ μὲ ἔγγραφον ἀπόδειξιν, καὶ ὅτι, τούτου ἕνεκα, συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις (304 § 2 Πολιτ. Δικον.), ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἐπεμβαίνει.

'Απόφ πολ. 'Αρ. Π. 162 τοῦ 1851, κυροῦσα τὴν 251 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν.

§ 199. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις δύναται νὰ ἐπιτραπῇ ἐπὶ ἀντικειμένου ὑπερβαίνοντος τὰς 50 δραχμάς, ὅταν τὸ δικαστήριον πεισθῇ, ὅτι ἦτον ἀποδεδειγμένως ἀδύνατον εἰς τὸν διάδικον ν' ἀποκτήσῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Ἄρα τὸ περιστατικὸν ὅτι ἐξώσθη τις ἀπὸ μισθωμένον κτῆμα, δύναται ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων (304 § 2 Πολ. Δικονομίας).

'Απ. πολ. 'Αρ. Πάγου 19, 30, 171, 172 καὶ 183 τοῦ 1849.

§ 200. Συγχωρεῖται ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις κατὰ τῶν ἐγγράφων δι' ἀνατοκισμὸν κεκαλυμμένον ἢ ἀπροκάλυπτον;

Ἡ νομολογία δὲν εἶναι σταθερὰ εἰς τὸ ζήτημα αὐτό· σημειῶ δὲ ὅτι, α'] Τὸ ἐν Ναυπλίῳ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν (1) θεωροῦν τὴν

(1) Ἐφ' ὅσον ὁ ἐνάγων ἰσχυρίζεται, ὅτι ὑπάρχει μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ

πρᾶξιν ὡς ἀδίκημα (434 Ποιν. νόμου.—Ἀρμενοπ. Γ' ζ' 12, 201. —Πολ. Δικον. 304 § 2) ἔλυσε τὸ ζήτημα καταφατικῶς, 1) διὰ τῆς 217 τοῦ 1837 ἀποφάσεως (ὅρα αὐτὴν ἐν Νομικῇ σελ. 63 ἐπ. 3633)· 2) διὰ τῆς 512 τοῦ 1852 ἀποφάσεώς του (ὅρα αὐτὴν ἐν Νομικ. σ. 5624). 3) Διὰ τῆς 319 τοῦ 1845 (ἐν Νομικ. σ. 4234). Ἐπρόκειτο δὲ λόγος περὶ γραμματίων.

β'] Ἐν Νομικῇ σελίς 110 εὕρηται καὶ διατριβή τις, καταφατικῶς τὸ ζήτημα λύουσα.

γ'] Ἐν Νομικῇ σελ. 109 εὕρηνται καὶ τὰ ἑπόμενα·

« Δανειστὴς ἐπισπεύδει τὴν ἐκτέλεσιν ἐκτελεστοῦ συμβολαιο»γραφικοῦ ἐγγράφου· ὁ ὀφειλέτης προσβάλλει τὸ συμβόλαιον λόγῳ »τοκογλυφίας. Δύναται τὸ πολιτικὸν δικαστήριον νὰ παραδεχθῇ »τὴν τοιαύτην ἔνστασιν, καὶ νὰ διατάξῃ τὴν τῶν μαρτύρων ἀπό»δειξιν; »

« Ἡ τοκογλυφία δὲν εἶναι ἄλλο τι, εἰμὴ τὸ ἀθέμιτον κέρδος ἑνὸς δανείου εἰς τόκον ὑπερβαίνοντα τὸν συγχωρούμενον παρὰ τῶν πολιτικῶν νόμων.

Ὅταν τὸ ἀθέμιτον τοῦτο κέρδος, τουτέστιν ἡ τοκογλυφία, δύναται νὰ ἦναι ἀντικείμενον ποινικῆς καταδιώξεως, ἕπεται ὅτι αὕτη, καθὼς καὶ πᾶσα ἄλλη ἀξιόποινος πρᾶξις, δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ὡς καὶ δι' ὅλων τῶν μέσων· ἀλλ' ἐμπορεῖ νὰ εἴπῃ τις, ὅτι κανεὶς δὲν ἀντιτείνει εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην, ὅταν ὁ ἐπὶ τοκογλυφίᾳ κατηγορούμενος καταδιώκηται ἐνώπιον ποινικοῦ δικαστηρίου, ἀλλ' ὅταν τὸ συμβόλαιον προσβάλληται, λόγῳ τοκογλυφίας, ἐνώπιον πολιτικοῦ δικαστηρίου, τότε, ἂν τὸ δικαστήριον παραδεχθῇ τὴν τοιαύτην ἔνστασιν καὶ συγχωρήσῃ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὸ ἄρθρ. 303 τῆς Πολ. Δικονομίας, τὸ ὁποῖον δὲν συγχωρεῖ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινός, ἀκόμη καὶ ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγωγῆς ἦναι ὀλιγώτερον τῶν 50 δραχμῶν;

Ὁ ἀδικηθείς, κατὰ συνέπειαν μιᾶς ἀξιοποίνου πράξεως, ἔχει τὸ

ἀναγομένου ἔγγραφος συμφωνία, γενομένη πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, δυνάμει τῆς ὁποίας συμπεριελήφθη εἰς τό, διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου ἀναφερόμενον ποσὸν τοῦ χρέους του, ποσότης μὴ ἀληθῶς μετρηθεῖσα ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐκπτώσεως αὐτῆς, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις καθίσταται ἀπαράδεκτος· ἐφ' ὅσον δὲ ἤθελε νομίμως ἰσχυρίζεσθαι, ὅτι εἰς τὴν διὰ τοῦ συμβολαίου ἀναφερομένην ὑποχρέωσίν του καλύπτονται τόκοι παράνομοι, ἡ ἀπόδειξις καθίσταται παραδεκτή.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 217 τοῦ 1837 (Νομικ. σ. 113).

δικαίωμα κατὰ τὸ ἄρθρ. 6 τῆς ποιν. δικον., ἢ νὰ κάμῃ τὰς περὶ ἀποζημιώσεως ἀπαιτήσεις του ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου, τὸ ὁποῖον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον στηρίζει τὴν ἀπόφασίν του εἰς τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, ἢ νὰ εἰσαγάγῃ τὴν τοιαύτην ἀγωγὴν ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ ἁρμόδιον πολιτικὸν δικαστήριον, καὶ ν' ἀναλάβῃ τοιουτοτρόπως τὸν ἀγῶνα τῆς ἀποδείξεως τοῦ ν' ἀποδείξῃ τὴν παράβασιν τοῦ νόμου, ἐκ τῆς ὁποίας προέκυψεν ἡ ζημία, καθότι ἡ τύχη τῆς ἀγωγῆς του κρέμαται ἀπὸ μόνην τὴν ἀπόδειξιν τῆς παραβάσεως ταύτης. Τὸ πολιτικὸν δικαστήριον δὲν δύναται λοιπὸν ν' ἀποποιηθῇ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, τῆς ὁποίας ἠδύνατο νὰ γίνῃ χρῆσις ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου, διότι τότε τὸ ἄρθρ. 7 τῆς ποιν. δικον. καὶ ὁ νόμος, χορηγῶν τὸ δικαίωμα εἰς τὸν ἀδικηθέντα νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγήν του ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, δὲν ἐννόησε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν· καθότι τότε ἤθελε δώσει τὸ τέλος χωρὶς τὰ μέσα. Τὸ ἄρθρ. 303 δὲν προσβάλλεται λοιπὸν κατ' οὐδένα τρόπον. Καὶ τῳόντι ἡ ἀπόδειξις, τὴν ὁποίαν ἀπαγορεύει τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐναντίον τοῦ ἐμπεριεχομένου ἑνὸς ἐγγράφου, δύναται νὰ γίνῃ κατὰ δύο τρόπους, ἢ ὅτι δὲν ἐπηρωτήθη τόκος, ἐνῷ τὸ ἔγγραφον περιέχει τόκον, ἢ ἐπηρωτήθη τόκος, χωρὶς νὰ φαίνεται τοιοῦτος εἰς τὰ ἔγγραφα, ἀλλ' εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις δὲν πρόκειται ν' ἀποδειχθῇ καμμία παράβασις· ὅτι τοιαύτη εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθρου 303 τῆς Πολ. Δικον. τοῦτο ἀποκαθίσταται ἔτι μᾶλλον σαφὲς ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 304 ἐδ. 2 τῆς αὐτῆς Δικονομίας· ὁ λόγος εἶναι ὅτι ὁ νόμος διδων τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐγκλήματος εἰς τὴν τοκογλυφίαν, καθιέρωσε τὴν νομικὴν πρόληψιν ὅτι ὑπῆρχε δόλος ἢ ἀπάτη εἰς πᾶσαν πρᾶξιν, εἰς πᾶσαν συμφωνίαν δανείου, ὅπου ἐπηρωτήθη τόκος ὑπὲρ τὸν νόμιμον· ὑπέθεσε ὅτι συγκατατεθεὶς ὁ ὀφειλέτης εἰς τὸν παράνομον τόκον δὲν ἐνήργησε διόλου ἐλευθέρως, καὶ ὁ δανειστὴς ὅτι ἀπαιτῶν τοῦτον, ἐνήργησε μὲ ἀπάτην.

Ὅτι ἡ τοκογλυφία θεωρουμένη ὡς μία ἀξιόποινος πρᾶξις, δύναται νὰ ἦναι τὸ ἀντικείμενον τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως ἀδιαφόρως ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ καὶ πολιτικοῦ δικαστηρίου, τοῦτο ἐπικυροῦται καὶ ἐκ μιᾶς ἀποφάσεως τῆς 2 δεκεμβρ. 1814 τοῦ ἀκυρωτικοῦ δικαστηρίου τῆς Γαλλίας.

Μία ἀπὸ τὰς σκέψεις τῆς ἀποφάσεως ταύτης εἶναι ὅτι, τὸ ἔγκλημα τῆς τοκογλυφίας δὲν φέρει ἐπὶ πραγμάτων ἐξωτερικῶν τοῦ συμβολαίου καὶ τοιουτοτρόπως δὲν ὑποθέτει, καθὼς ἡ παραδίδουσα μιᾶς ὑποθήκης, τὴν προϋπάρξιν μιᾶς συμφωνίας· ὅτι τὸ ἔγκλημα τοῦτο σχηματίζεται εἰς τὴν πρᾶξιν αὐτὴν τοῦ δανείου, καὶ θεωρεῖ

ται ἀδιαχώριστον ἀπὸ τὸ δάνειον, καὶ συγχέεται μὲ τοῦτο· ἐξ οὗ ἕπεται ὅτι πᾶσα παραβίασις ὑπάγεται εἰς πᾶν εἶδος ἀποδείξεως· αἱ δὲ τοκογλυφικαὶ συμφωνίαι πρέπει νὰ καθυποβάλλωνται εἰς τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, ἂν καὶ ἀναφέρωνται εἰς πολιτικὰ συμβόλαια, καὶ οἱ ἐν τῷ συμβολαίῳ ὅροι δύνανται νὰ εὑρεθῶσιν εἰς σύγκρουσιν μὲ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως.

Τρεῖς ἄλλαι ἀποφάσεις τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, ἤτοι τοῦ 13 ἔτους τῆς δημοκρατίας, 18 Θερμιδώρου (18 αὐγούστου) 1805, τῆς 18 ἰανουαρ. 1811, καὶ 18 φεβρ. 1829, καθιέρωσαν τὴν ἀρχὴν ταύτην, ἀκόμη καὶ ὅταν πρόκηται λόγος περὶ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, τὸ ὁποῖον προσβάλλεται λόγῳ τοκογλυφίας, ἂν καὶ ἀναφέρῃ ὅτι τὰ χρήματα ἐμετρήθησαν τῷ ὄντι ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου· ἡ μέτρησις αὕτη δύναται νὰ ἦναι εἰκονική, καὶ ὁ ὀφειλέτης, μὴ ὢν ἐλεύθερος, ἀλλ' ὑπόχρεως ὡς ἐκ τῆς δεινῆς θέσεώς του, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς συνένοχος, ἀλλ' ὡς θῦμα αὐτῆς τῆς εἰκονικῆς παραστάσεως τῶν χρημάτων.

δ'] Οἱ ἐν Ἀθήναις ἐφέται, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1936 τοῦ 1861 ἀποφάσεώς των, ἔλυσαν ὡσαύτως καταφατικῶς τὸ ζήτημα. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐναντία νομολογία αὐτῶν, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἑπομ.

Δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀπόδειξις τις διὰ μαρτύρων ὅτι ἐκ τῆς συγκεφαλαιώσεως παρανόμων τόκων ἀπετελέσθη χρέος τι ὑπέρογκον, ὅταν δὲν διατείνηται προσέτι ὁ ἐναγόμενος ὅτι δι' ἀθεμίτου συμφέροντος, ἢ διὰ κακῆς πίστεως, κατωρθώθη ἡ σύνταξις τοῦ ἐγγράφου (ὅρα τὰς εἰς τὴν § 765 τοῦ Ζαχ. σημειώσεις καὶ *Bertauld, droit crim.* § 213—215).

[1]Απόφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 8061 τοῦ 1861.

ΣΗΜ. Προκειμένου λόγου περὶ τοκογλυφίας, ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις κατὰ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου. — Ἀπ. 10029 ἐφ. Ἀθ. — Ἴδε κατωτ. (εἰς τὰς προσθήκας) καὶ τὴν 10114 ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν.

§ 201. Συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὅτι συμβόλαιόν τι στηρίζεται εἰς ἀθέμιτον αἰτίαν;

Ἀπόφ. ἀρνητ., μολονότι ἠδύνατό τις ἀμφιβάλλων νὰ εἴπῃ ὅτι, κατὰ μὲν τὸ ἄρθρ. 303 τῆς Πολ. Δικον., κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινός, δὲν εἶναι δεκτὴ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, οὐδὲ δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων πρᾶξίς τις καὶ ὁποιαδήποτε πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου, κατὰ τὴν σύνταξιν, ἢ μετ' αὐτὴν γενομένη συμφωνία, ἥτις, καὶ ἐὰν δὲν ἀντίκηται εἰς τὸ ὕφασμα τοῦ ἐγγράφου, ἔχει ὅμως σχέσιν μετ' αὐτοῦ, δὲν περιέχεται δὲ ἐν τῷ ἐγγράφῳ, καὶ κατ' ἐξαίρεσιν τὸ μέσον τοῦτο ἐπιτρέπεται εἰς τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 304 τῆς αὐτῆς ἀναφερομένας περιπτώσεις· ὅτι ἐπειδὴ

μένως ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις δὲν ἐδύνατο νὰ ἐπιτραπῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, κατὰ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἀπὸ 12 νοεμβρίου 1840 ὁμολόγου τοῦ Ρ Κ., καθότι οὐδεμία ἐκ τῶν ἐξαιρετικῶν τοῦ ἄρθρ. 304 περιπτώσεων ὑπάρχει, ἵνα ἐπιτραπῇ τὸ μέσον τῶν μαρτύρων· ἡ δὲ δευτέρα διάταξις τοῦ ἄρθρ. 304 ἀφορᾷ ὑποχρέωσιν ἐξ ἀδικήματος, περὶ ἧς δὲν συνετάχθη ἔγγραφον· ἄλλως ἡ ἰσχὺς τῶν ἐγγράφων θέλει κατασταθῆ προβληματικὴ διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως κατὰ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν.

Μολαταῦτα·

Ἐπειδὴ ἡ ἔν τινι συμβολαίῳ καλυπτομένη ἀθέμιτος αἰτία τῆς ὑποχρεώσεως, περιλαμβάνεται εἰς τὴν ἀπαρίθμισιν τῶν ἐν τῷ ἄρθ. 304 τῆς Πολ. Δικον. διαλαμβανομένων περιπτώσεων, καθ' ἃς ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις συγχωρεῖται καὶ κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινός· διότι διὰ τῆς φράσεως « ἐπὶ ὑποχρεώσεων προερχομένων ἐξ ἀδικήματος » δὲν ἐννόησεν ὁ νόμος μόνον πράξεις, περὶ ὧν δὲν συνετάχθη μὲν ἔγγραφον, ἀλλὰ καὶ ὑποχρεώσεις, περὶ ὧν συνετάχθη μὲν ἔγγραφον, πηγαζούσας ὅμως ἐξ ἀθεμίτου αἰτίας, οἷα ἡ τῆς δωροδοκίας· ἄλλως ὁ νόμος δὲν ἤθελε συγχωρήσει τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν καὶ κατὰ τοῦ περιεχομένου τῶν συμβολαίων, περὶ δὲ τούτου οὐδεμία δύναται νὰ ἐγχωρήσῃ ἀμφιβολία, ἐκ τοῦ ὅτι ὁ νόμος ἐπιτρέπει τὴν ἐμμάρτυρον ἀπόδειξιν, ὅταν τὸ συμβόλαιον προσβάλληται ὡς διὰ βίας ἢ ἀπάτης γενόμενον· διότι αἱ περιστάσεις τῆς βίας ἢ τῆς ἀπάτης, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων διωμολογήθη τι, εἶναι ἀνεξάρτητοι τῶν ἀδικημάτων, ἐξ ὧν γεννᾶται ἡ ὑποχρέωσις, καὶ β' διότι ὁ νόμος, ἀναφέρων τὴν βίαν καὶ τὴν ἀπάτην, δὲν ἐννόησε ν' ἀποκλείσῃ τὰς λοιπὰς περιπτώσεις, τὸν δόλον, π. χ. τὴν ἔννοιαν τοῦ ὑποβαλλομένου εἰς ὑποχρεώσεις, ἀλλὰ νὰ ὑποδείξῃ τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ σύνταξις ἐγγράφου δὲν εἶναι δυνατή· εἰς τὴν κατηγορίαν δὲ ταύτην ὑπάγεται καὶ ἡ ὑποχρέωσις, τῆς ὁποίας ἀληθὴς αἰτία εἶναι ἡ προσδοκία, καθόσον ἀντίγραφον ἐπὶ τοιούτων ὑποχρεώσεων δὲν δύναται, ἄνευ κινδύνου ἀνακαλύψεως, νὰ ἐκδοθῇ· ὅθεν τὸ πρωτοδικεῖον ἐσφαλμένως ἠρνήθη τὸ μέσον τῶν μαρτύρων.»

Ἀπόφ. 525 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετ. (Νομικ. σελ. 5341).

Σημ. Δύναται ν' ἀποδεχθῇ διὰ μαρτύρων ὅτι ὁμόλογον χρεωστικὸν ἔχει ὡς αἰτίαν τὴν περίπτωσιν τῆς μὴ ἐκπληρώσεως γάμου· ὅρα σαφεστάτην ἔκθεσιν εἰς τὰ *requisitoires* τοῦ Δουπίνου, τόμ. γ'. σελ. 75 ἑξ.

§ 202. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἕνεκα δόλου καὶ ἀπάτης;

Απόφ. «Ἐπειδὴ ὁ Ν ζητεῖ προσέτι τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἐδ. 2 τοῦ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ.. Δικ. λόγῳ ἀπάτης καὶ δόλου, καθόσον ἡ ἀντίδικός του τὸν κατεδολιεύθη καταχρωμένη τῆς καλῆς του πίστεως, ἀλλ', ἐκτὸς ὅτι δὲν ἀναφέρει, ὡς ὤφειλεν, ὡρισμένα γεγονότα δόλου καὶ ἀπάτης, τὰ ὁποῖα νὰ δυνηθῇ τὸ δικαστήριον τοῦτο, ἂν ἤθελε τὰ θεωρήσῃ οὐσιώδη, νὰ θέσῃ καθαρῶς καὶ σαφῶς εἰς ἀπόδειξιν (ἄρθρ. 137 καὶ 249 τῆς Πολ. Δικον.), πρὸς τούτοις, καθ' ὃν τρόπον ἐκφράζεται ἡ ῥηθεῖσα πρότασις, ἥτις ἄλλως δὲν ἀνεπτύχθη προφορικῶς, φαίνεται ἀποδίδουσα δόλον καὶ ἀπάτην εἰς τὴν Θ, ὡς στηριζομένην ἐπὶ ἐγγράφου, τὸ ὁποῖον γινώσκει εἰκονικὸν, καὶ ὄχι ὡς δολίως προκαλέσασαν τὸ περὶ οὗ πρόκειται ἔγγραφον· ὅθεν, εἴτε διὰ τὸ ἀόριστον τῆς προτάσεως, εἴτε διότι δὲν προσβάλλεται αὐτὸ τὸ συμβόλαιον, ὡς διὰ δόλου καὶ ἀπάτης γενόμενον, δὲν ὑπάρχει περίπτωσις νὰ συγχωρηθῇ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 4373 τοῦ 1847.

ΣΗΜ. α΄. Ποία ἀπάτη ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων; Ὅρα Εὑρ. τόμ. 9 σ. 223 (λέξει Κοινωνία § 235 ἐν τέλ.).

ΣΗΜ. β΄. Ὅταν ὁ ἐναγόμενος διατείνηται ὅτι ἐξέδωκε δύο ὁμόλογα, δι' ἓν καὶ τὸ αὐτὸ χρέος, καὶ ὅτι ἐξέδωκε τὸ δεύτερον, ἀφοῦ εἶχεν ἐγχειρίσει τὸ πρῶτον, συνεπείᾳ παρατηρήσεων ὅτι τὸ χρέος ἦτον ἀνώτερον, δὲν ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὅταν δὲν εἰδικεύῃ τὰ περιστατικὰ τῆς ἀπάτης, δι' ἣν ἔγγραφον ἀπόδειξιν δὲν ἐδύνατο νὰ λάβῃ.

'Απόφ. ἐφ. 'Αθηνῶν 8966 τοῦ 1851.

§ 202² Κατὰ τὸ ἄρθ. 98 τῆς πολ. διαδικασίας τοῦ 1830, δὲν συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις κατὰ τοῦ περιεχομένου τῶν ἐγγράφων, ὅσα ἀφ' ἑαυτῶν ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν, ἐκτὸς ἂν προσβάλλωνται ἐπὶ ἀπάτῃ, δόλῳ, βίᾳ καὶ παρανόμῳ αἰσχροκερδείᾳ.

'Απ. ἐφ. Ναυπλ. 307 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4232).

§ 203. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἐπιτρέπεται πρὸς ἀπόδειξιν τῆς λαβούσης χώραν ἀπάτης εἰς ἐξόφλησιν χρέους, οὐδέποτε ἀποδοθέντος.

Απόφ. «Ἐπειδὴ, καθ' ἃ ὁ Π Λ ἐκθέτει ἐν τῇ ἀγωγῇ του, ἐνῷ ὁ ἀντίδικός του τῷ ὤφειλε, δυνάμει ἐπισήμου συμβολαίου, δραχ. 336 μετὰ τοῦ τόκου, ἐσυμφώνησε μετὰ τοῦ ὀφειλέτου του νὰ τῷ πωλήσῃ οὗτος 114 πρόβατά του καὶ νὰ λογισθῇ τὸ εἰρημένον χρέος του εἰς τὸ ἀντίτιμον τῶν προβάτων, τὰ ὁποῖα, πρὸς καιρὸν τῷ ἔδωκε, καὶ οὕτως ὁ δανειστὴς ἐξώφλησε τὸ δανειστικὸν εἰς αὐτὸν συμβόλαιον, ἀλλ' ἐνῷ ἀπελείπετο νὰ συνταχθῇ τὸ τῆς ἀγοραπωλη-

σίας ἔγγραφον, ὁ ἀντίδικος ἐπανέλαβε τὰ πρόβατα, ἀρνηθεὶς τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀγοραπωλησίας, τὸ δὲ πρωτοδικεῖον, ἐκτιμῆσαν τὰ εἰς τὴν ἀγωγὴν ταύτην ἐκτεθέντα περιςατικὰ, ἐθεώρησεν ὅτι ἡ συμφωνία τῶν μερῶν ἦτο διὰ νὰ γίνῃ ἐγγράφως ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀγοραπωλησία· ἡ τοιαύτη ἄρα ἐκτίμησις περιστρεφομένη εἰς πραγματικὰ γεγονότα, ἐξ ὧν ῥητῶς τὸ ἐναντίον δὲν ἀποδεικνύεται, διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἀρείου Πάγου. Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, ὀρθῶς τὸ ἐν Μεσολογγίῳ πρωτοδικεῖον ἐσκέφθη ὅτι δὲν ἦτο τελειοποιημένη ἡ ἀγοραπωλησία τῶν προβάτων, διότι, κατὰ τὸ βιβλ. Γ' τίτλ. 23 καὶ 24 τῶν Εἰσηγ. τοῦ Ἰουστ., ὅταν συμφωνηθῇ νὰ γίνῃ ἐγγράφως ἡ ἀγοραπωλησία, αὕτη δὲν εἶναι τελεία, ἂν δὲν συνταχθῇ τὸ περὶ αὐτῆς ἔγγραφον, καὶ ὅτι ὁ Π Α ἐξαπατηθεὶς ἐξώφλησε τὸ πρὸς αὐτὸν ἔγγραφον τοῦ δανείου. διότι ἐπὶ τῇ καλῇ πίστει τοῦ νὰ λογισθῇ τὸ δάνειον αὐτὸ εἰς τὸ ἀντίτιμον τῶν προβάτων ἐνήργησε τὴν ἐξόφλησιν τοῦ ἐγγράφου· ἐπομένως ὀρθῶς καὶ συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικον. ἐπέτρεψεν εἰς τὸν Α τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν τῶν ἐν τῇ ἀγωγῇ του ἐκτεθέντων περιστατικῶν, τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουν τὴν ἀπάτην· ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἀναιρεσείοντος ὅτι τὸ δικαστήριον δὲν ἐκθέτει ποῖα εἶναι τὰ περιστατικὰ τῆς ἀπάτης δὲν εἶναι ἀληθής, διότι ταῦτα ἐνῷ ἀναφέρονται εἰς τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀποφάσεως, τὸ δικαστήριον καὶ εἰς τὴν πρώτην αἰτιολογίαν τῆς ἀποφάσεώς του τὰ ἐκθέτει.

Ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ δικαστήριον ἐθεώρησεν ἐξώδικόν τινα ὁμολογίαν τοῦ Π Ρ ὡς δικαστικὴν, διότι ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ὑπ' ἀριθ. 178 ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ δικαστήριον στηρίζει τὴν ἀπόφασίν του ταύτην κυρίως εἰς τὰς καταθέσεις τῶν μαρτύρων, τὴν δὲ ὁμολογίαν τοῦ εἰρημένου Ρ ἐξετίμησεν ὡς ἐξώδικον, ὡς εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ πράξῃ τοῦτο, δυνάμει τῶν ἄρθρ. 267, 268 καὶ 276 τῆς Πολ. Δικονομίας, προκειμένου περὶ ἀποδείξεως τῆς ἀπάτης, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐσυγχωρήθη ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 21 τοῦ 1849.

§ 204. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις συγχωρεῖται, ὅταν συμβόλαιόν τι προσβάλληται ὡς πλαστογραφημένον, εἴτε δημόσιον, εἴτε ἰδιωτικὸν εἶναι (304 § 2 Πολ Δικον.).

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 225 τοῦ 1851, κυροῦσα τὴν 5465 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Ἡ συμπλήρωσις ἐν λ. Πλαστογραφία.—Ἴδε δὲ καὶ Εὑρ. τ. 6, λέξει Ἔγγραφα.

§ 205. Ἂν καὶ κατὰ τὸ ἄρθ. 304 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις συγχωρεῖται, ὅταν συμβόλαιόν τι προσβάλληται ὡς διὰ βίας ἢ ἀπάτης γενόμενον, ἡ αἴτησις ὅμως τοῦ ν'ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων, ὅτι ὡμολόγησαν ἐνώπιον αὐτῶν, ὅτι τὸ ἔγγραφον, ἐφ'οὗ στηρίζει ὁ τελευταῖος τὰ δικαιώματά του, εἶναι εἰκονικὸν, ἀπωλεσμένον καὶ ἄκυρον ὁψέποτε ἤθελεν εὑρεθῆ, δὲν ἀποδεικνύει μήτε ἀπάτην, μήτε βίαν, διότι ἐκ τῆς ἀποδείξεως τῶν περισταστικῶν αὐτῶν δὲν προκύπτει ἐκ προθέσεως ἀπόκρυψις τῆς ἀληθείας, γενομένη ἐπὶ σκοπῷ νὰ δοθῆ τὸ ἔγγραφον, μήτε ἀπειλὴ δεινὴ γενομένη ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ. Ἄλλως τε δὲ δὲν συγχωρεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 303 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις περὶ πράξεως ἢ ὁποιασδήποτε συμφωνίας, πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου, κατὰ τὴν σύνταξιν ἢ μετ' αὐτὴν, μὴ ἀντικειμένης εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγγράφου, ἀλλ' ἐχούσης σχέσιν μετ' αὐτοῦ, μὴ περιεχομένης δὲ ἐν τῷ ἐγγράφῳ.

Ἀπόφ. 841 τοῦ 1838 τῶν ἐν Ἀθήν. ἐφετῶν.

Παρατηρήσεις τινὲς ἀπὸ § 206—241. — § 206. Ἐξαίρεσις τοῦ ἐν τοῖς ἄρθροις 300—303 διαλαμβανομένου κανόνος γίνεται προσέτι, ὅταν δὲν ἦτο δυνατὸν εἰς τὸν δανειστὴν νὰ λάβῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Τὸ ἐδ. 2 τοῦ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικονομίας μνημονεύει τινὰς ἐκ τῶν περιπτώσεων αὐτῶν, χωρὶς νὰ ἀποκλείῃ τὴν ὕπαρξιν ἄλλων (Φαβὰρδ *rép.* λ. *Preuve* § 1 *n.* 20).

§ 207. Εἰς τὰς παρὰ τοῦ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικονομίας προνοουμένας περιπτώσεις συνυπακούεται λοιπὸν καὶ ἐκείνη, καθ' ἣν ἐκ περιπτώσεως τυχαίας, ἀπροόπτου καὶ προερχομένης ἀπὸ κρείττονός τινος δυνάμεως, ὁ δανειστὴς ἀπώλεσε τὸ δικαιόγραφον, τὸ ὁποῖον τῷ ἐχρησίμευεν ὡς ἔγγραφος ἀπόδειξις.

§ 208. Τὸ ἀδύνατον, περὶ οὗ προνοεῖ τὸ ἄρθρ. 304 § 2 τῆς Πολ. Δικονομίας, δὲν ἀνάγεται ἁπλῶς εἰς φυσικὰ αἴτια· περιλαμβάνει προσέτι καὶ τὸ ἠθικῶς ἀδύνατον, ὅπερ γεννᾶται ἐκ τῶν περιστάσεων. Δαλλ. Πατ. 25, 2, 131.

§ 209. Τὸ ἀδύνατον, περὶ οὗ ὁ λόγος, δὲν εἶναι τὸ ἀπολύτως ἠθικῶς ἀδύνατον· ἐν γένει ὅμως ἀνήκει εἰς τὰ δικαστήρια νὰ ἐκτιμήσωσι τὰς περιπτώσεις, ἔχοντα ὑπ' ὄψιν τὸν χαρακτῆρα τῶν προσώπων. Τουλλ. τόμ. 6 ἀρ. 139, 200, 203.—Δέλβ. τόμ. 2 ἀρ. 626.

§ 210. Ὁ ὑπηρέτης ἰσχυριζόμενος, ὅτι ἐδάνεισε χρήματα εἰς τὸν κύριόν του, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ λάβῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Δαλλ. Πατ. 33, 2, 234.

§ 211. ὅταν συμβολαιογράφος τις ἀρνῆται νὰ δώσῃ ἀπόγραφον ἐγγράφου τινός, ἀρνούμενος ὅτι συνετάχθη ἐνώπιόν του, δύναται ν' ἀποδείξῃ ὁ διάδικος διὰ μαρτύρων, ὅτι συνετάχθη, ἐνώπιον ἐκείνου, τὸ ἔγγραφον, καὶ ἂν τοῦτο ἀφορᾷ ἀντικείμενον ἀξίας ἀνωτέρας τῶν 50 δραχμῶν. Δαλλ. νέος, αὐτ. 227.

§ 212. ὅταν ὁ συμβαλλλόμενος ἐπικαλῆται, πρὸς ἀκύρωσιν τοῦ συμβολαίου, τὴν μέθην, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἶναι παραδεκτή. Δαλλ. νέος, αὐτ. 228.

§ 213. ὅταν ἰδιώτης τις δὲν ἠδυνήθη νὰ λάβῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν περὶ τῆς ὑπό τινος τῶν διαδίκων ἐκουσίας ἐκτελέσεως ἐγγράφου τινός, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἶναι παραδεκτή. Δαλλ. Πατ. 30, 2, 162.

§ 214. Ὁ νόμος λέγει· *ἐπὶ ὑποχρεώσεων, αἵτινες προέρχονται ἔκ τινος οἱονεὶ συμβολαίου, ἀδικήματος ἢ οἱονεὶ ἀδικήματος*. Τὰ οἱονεὶ συμβόλαια γίνονται ἄνευ τῆς συμπράξεως τοῦ χρήστου, εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι σχεδὸν πάντοτε ἀδύνατον νὰ λάβῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Ποτ. ἀρ. 778.—Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 141.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 356.—Δεβιλ. τόμ. 2 σελ. 625.

Ὅθεν ὅταν πρόκηται περὶ τῆς ὑποχρεώσεώς τινος εἰς τὸ νὰ χορηγῇ διατροφὴν πηγάζουσαν ἔκ τινος οἱονεὶ συμβολαίου, ἡ χορήγησις τῆς διατροφῆς δύναται ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων (Le fait d'alimens fournis peut être etabli par la preuve testimoniale). *Dall. jeune*, αὐτ. 232.

§ 215. Ὅθεν περιστατικὰ τείνοντα νὰ βεβαιωθῇ, ὅτι ἔλαβε χώραν οἱονεὶ συμβόλαιον διαχειρίσεως ἀλλοτρίων πραγμάτων, δύνανται ν' ἀποδειχθῶσι διὰ μαρτύρων, καὶ ἂν τὸ ἀντικείμενον ὑπερβαίνῃ τὰς 50 δραχμάς. Δαλλ. νέος αὐτ. 233. (Ἴδε ἀνωτ. § 105[3] ἐπ.)

§ 216. Ἀλλά, μολονότι ἡ ἔκ τινος οἱονεὶ συμβολαίου πηγάζουσα ἐνοχὴ δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ὁ διαχειρισθεὶς τὰς ὑποθέσεις ἀπόντος τινός, ἄνευ ἐντολῆς, δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὰ γενόμενα τυχὸν ἔξοδα, καθότι ἐδύνατο νὰ λάβῃ ἀποδείξεις παρ' ἐκείνων, εἰς οὓς ἐπλήρωσε χρήματα ὡς διαχειριστής. Δαλλ. νέος, αὐτ. 234.

§ 217. Ἐπίσης, τὸ πρόσωπον, τοῦ ὁποίου τὰς ὑποθέσεις διεχειρίσθη τις, δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὰς εἰσπράξεις, ὅσας τυχὸν ὁ διαχειριστὴς ἔλαβεν, καθότι δύναται νὰ ζητήσῃ τὰς περὶ τῆς ἐξοφλήσεως ἀποδείξεις ἀπὸ τοὺς ὀφειλέτας. Ἀπόφ. 13 Ἰανουαρ. 1820 Βρυξελλῶν. — Κατά, Ῥολλ. ἀρ. 90.

§ 218. Ὁ κανὼν οὗτος ἐφαρμόζεται εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς

διαχειρίσεως κοινοῦ τινος πράγματος ὑπό τινος τῶν κοινωνῶν. Δουρ. ἀρ. 356.

§ 219. Μολονότι ἡ πληρωμὴ ποσοῦ, ὅπερ δὲν ὠφείλετο, ἀποτελεῖ οἱονεὶ συνάλλαιον, μολοντοῦτο ὁ πληρώσας ποσὸν μὴ ὀφειλόμενον, δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων, καθότι ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἔγγραφον. Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 358.

§ 220. Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς (ἀρ. 357) φρονεῖ ἐν ταύτοις, ὅτι πρέπει νὰ διακρίνωμεν, ὡς πρὸς τὴν παραδοχὴν τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως, μεταξὺ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου αἱ ὑποθέσεις διεχειρίσθησαν, ἐγίνωσκε, καὶ ἐκείνης, καθ' ἣν δὲν ἐγίνωσκε τὴν διαχείρισιν· ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις δὲν πρέπει νὰ ἦναι, ἐν γένει τουλάχιστον, δεκτή.

§ 221. *Ἀδικήματα· οἱονεὶ ἀδικήματα.* — Εἰς τὴν ποινικὴν διαδικασίαν συγχωρεῖται ἐν γένει πᾶν εἶδος ἀποδεικτικῶν μέσων. Περὶ δὲ τῶν ἐξαιρέσεων, ὅρα *Θέμιδα*, τόμ. Α'. σελ. 38—46, 65—73.

§ 222. Ὅταν πρόκηται περὶ πράξεως, δι' ἧς ἄνθρωπός τις ἐπροξένησε ζημίαν εἰς ἄλλον, ἄνευ ἐγκληματικοῦ σκοποῦ, εἶναι πρόδηλον, ὅτι ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ γεγονότος ἐκείνου, εἶναι παραδεκτή. Ποτ. ἀρ. 776.

§ 223. Πλημμέλειαι (*fautes*) λαβοῦσαι χώραν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν συμβολαίων, δύνανται ν' ἀποδειχθῶσι διὰ μαρτύρων, διότι οἱ παθόντες ἐξ αὐτῶν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχωσιν ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Δουρ. 359.

§ 224. Διατάραξις τῆς κατοχῆς εἶναι οἱονεὶ ἀδίκημα, δυνάμενον ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων. Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 360.

§ 225. Ὅταν πρόκηται περὶ δόλου, ἠθικῶς κατακριτέου, ἀλλ' ὄχι ἐπιδεκτικοῦ ποινικῆς καταδιώξεως, δυναμένου ὅμως νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς πολιτικὴν ἀγωγήν, διακριτέον ἂν ὁ δόλος ἐγένετο μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων πρὸς βλάβην τρίτων μὴ παρόντων, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἐπιτρέπεται· κατὰ τῶν τρίτων δὲν ἰσχύει ἡ ἀπαγόρευσις. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 161, 165, 166.—Δαλλ. Α. 10, 741 ἀρ. 20.

§ 226. Δόλος συνιστάμενος εἰς μηχανουργήματα, τείνοντα νὰ ἐξαπατήσωσι τὸν ἕτερον τῶν συμβαλλομένων, δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ἀλλ' ὁ ζητῶν τὴν ἀπόδειξιν ὀφείλει νὰ ἐκθέτῃ τὰ περιστατικά. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 167—177.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 383.—Μερλ. *réper.* λέξει. *Preuve.*—*Chardon*. τόμ. 1 ἀρ. 93.

§ 227. Ὅταν τις προτείνῃ, ὅτι ἐπίσημόν τι ἔγγραφον δὲν εἶναι

§ 169. Ἔγγραφον γεγραμμένον παρὰ τοῦ προσάγοντος αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως· καθότι κανεὶς δὲν δύναται νὰ πλάσῃ τίτλον ὑπὲρ ἑαυτοῦ· ὑπάρχει ὅμως ἐξαίρεσις ὡς πρὸς ἐμπορικὰ βιβλία. Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 342.

§ 170. Ἐν τούτοις ὁ ἔμπορος δὲν δύναται νὰ παρουσιάσῃ ὡς ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ἀποσπάσματα τῶν βιβλίων τού. Δ. Α. 4, 171.—Δ. Π. 1, 1057.— Ἴδε τὴν λέξιν *Βιβλία ἐμπορικὰ* ἐν ἡμετ. Εὑρ. τόμ. 5.

§ 171. Ἔγγραφον ὑπογεγραμμένον παρὰ τρίτου δὲν ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, θεωρούμενον ὡς μαρτυρικὸν ἔγγραφον, ἐκτὸς ὅταν ὁ νόμος διατάττῃ τὸ ἐναντίον. Ποτιέρ. ἀρ. 773.—Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 66.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 351.

§ 172. Ὅθεν ὁ ἔμπορος δὲν δύναται νὰ παρουσιάσῃ ὡς ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ἐπιστολὰς τοῦ ἀνταποκριτοῦ του. Δ. Α. 4, 171.—Δαλλ. Πατ. 1057.

§ 173. Ὡσαύτως διαδηλώσεις ὑπάρχουσαι εἰς ἔγγραφον συντεταγμένον παρὰ συμβολαιογράφου, μὴ ἔχοντος μέρος εἰς αὐτὰ, οὔτε συμφέρον τι, δὲν ἀποτελεῖ κατ' αὐτοῦ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, ὅταν μάλιστα τὸ ἔγγραφον αὐτὸ δὲν περιέχῃ τι γενικὸν πρὸς τὸ ἀποδειχθησόμενον θέμα. Δαλλ. Πατ. 32, 2. 119.—Δαλλ. νέος λ. *Preuve testim.* ἀρ. 125.

§ 174. Εἶναι ἀδιάφορον ἂν ὁ τρίτος ὑπέγραψε τὸ ἔγγραφον κατ' αἴτησιν τοῦ διαδίκου μὴ εἰδότος γράφειν. Τουλλ. αὐτ.

§ 175. Ἀλλὰ δὲν δύναταί τις νὰ θεωρήσῃ τὸν ἐντολοδόχον ὡς τρίτον, καθότι αὐτὸς ἀντιπροσωπεύει τὸν ἐντολέα. Ὅθεν ἔγγραφον ὑπογεγραμμένον παρὰ τοῦ ἐντολοδόχου ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως κατὰ τοῦ ἐντολέως. Δ. Α. 10, 729 ἀρ. 5.—Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 67.

§ 176. Δήλωσις γενομένη ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου ὡς συμβιβαστοῦ δικαστοῦ ὑπὸ τοῦ ἐντολοδόχου, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως. Δαλλ. Πατ. 31, 1. 92.

§ 177. Δὲν πρέπει νὰ ἐξομοιόνωμεν μὲ τὸν ἐντολοδόχον ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἁπλοῦν συμφέρον εἰς τὸ γεγονὸς, περὶ τῆς ἀποδείξεως τοῦ ὁποίου πρόκειται. Ἡ ἔγγραφος δήλωσίς των δὲν θεωρεῖται εἰμὴ ὡς μαρτυρία τρίτου προσώπου ὡς πρὸς τοὺς συνενεχομένους. Ποτιέρ. ἀρ. 773. — Τουλλ. τόμ. 9. ἀρ. 66, 67.

§ 178. Ὁ ἀγοραστὴς ταυτίζεται, ὡς πρὸς τὰ μεταβιβασθέντα

αὐτῷ δικαιώματα, μὲ τὸν πωλητήν· ἑπομένως ἐξοφλήσεις περὶ τοῦ ἐνοικίου, δοθεῖσαι ἀπὸ τὸν κατασχόντα τὸ κτῆμα, δύνανται ν' ἀντιταχθῶσιν ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως κατὰ τοῦ ὑπερθεματιστοῦ. Δ. Α. 10, 728 ἀρ. 3.

§ 179. Θεωρεῖται ὡς ἐκδεδομένος ἀπὸ τὸν διάδικον καὶ ἀποτελῶν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως λογαριασμὸς φέρων τὴν ὑπογραφήν του, μολονότι οὗτος μὲν ὑπεγράφη ὑπὸ τὴν ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν, ἡ δὲ δίκη ἀφορᾷ προσωπικὸν συμφέρον αὐτοῦ. Δαλλ. Πατ. 33, 2. 59.

§ 180. Ἡ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως πηγάζει ὄχι μόνον ἐξ ἐγγράφου ἐκδοθέντος ἀμέσως ἀπὸ τὸ πρόσωπον, καθ' οὗ ἀντιτάττεται, ἀλλὰ προσέτι ἐξ ἐγγράφου πηγάζοντος ἀμέσως ἀπὸ αὐτὸν ἢ ἀπὸ ἐκεῖνον, ὅστις τὸν ἀντιπροσωπεύει, π. χ. ἡ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως τῆς ἀπαλλαγῆς ὀφειλέτου τινὸς δύναται νὰ προκύψῃ ἐκ τῶν βιβλίων τοῦ συμβολαιογράφου, δι' ὧν βεβαιοῦται, ὅτι ὁ δανειστὴς ἔλαβε χρήματα τοῦ ὀφειλέτου, καταθεμένα εἰς τὸ συμβολαιογραφεῖον. Δαλλ. Πατ. 34, 2, 35.

§ 181. Γραμμάτιον μὴ φέρον τὴν ὑπογραφὴν ἐκείνου, εἰς ὃν ἀποδίδεται, καὶ ὅστις δὲν τὸ ἀναγνωρίζει ὡς παρ' αὐτοῦ ἐκδοθέν, δὲν ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως. Δαλλ. νέος λ. *Preuve testim.* ἀρ. 138.

§ 182. Λόγοι ἁπλοῖ δὲν ἀποτελοῦν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως. αὐτ. 139.

§ 183. Ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ νὰ ἦναι τὸ ἔγγραφον ὑπογεγραμμένον παρ' ἐκείνου, καθ' οὗ ἀντιτάττεται· ἀπαιτεῖται μόνον νὰ πηγάζῃ ἀπὸ αὐτόν. Τουλλ. τόμ. 8 ἀρ. 369, 436 καὶ τόμ. 9 ἀρ. 67.

§ 184. Ἔγγραφον μὴ προερχόμενον ἀπὸ τὸν διάδικον, κατὰ τοῦ ὁποίου ἀντιτάττεται, ἰσχύει ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως κατ' αὐτοῦ, ἂν ἦναι τοιαύτης φύσεως, ὥστε ν' ἀποτελῇ κατ' αὐτοῦ πλήρη ἀπόδειξιν· καθότι τὸ ἔλαττον περιέχεται εἰς τὸ μεῖζον. Ρολλ. ἀρ. 11, 12.

§ 185. Τὰ βιβλία τῶν ἐμπόρων δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως. Τοῦτο δὲ εἶναι συνέπεια τῆς διαφορᾶς, ἥτις ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τῶν φερόντων τὴν ὑπογραφὴν διαδίκων, καὶ τῶν ἐγγράφων, ἅτινα ἁπλῶς πηγάζουν ἀπὸ αὐτούς. Δαλλ. νέος 10, 729 ἀρ. 6.—Ρολλ. ἀρ. 14.

§ 186. Ὁ νόμος ἀφῆκεν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ ν' ἀποφανθῇ ποῖα ἔγγραφα καθιστῶσι πιθανὴν τὴν αἴτησιν. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 19 καὶ 133.—Δουραντ. ἀρ. 344.

§ 187. Αἱ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων αἱ ἀποφαινόμεναι, ὅτι ὑπάρχει ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, εἶναι κυριαρχικαί· ἡ δὲ περὶ τούτου διάγνωσις διαφεύγει τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ποτιέρ. ἀρ. 767.—Τουλλ. τόμ. 8 ἀρ. 218, 287 καὶ τόμ. 9 ἀρ. 121, 133.—Δουραντ. τόμ. 13 ἀρ. 344.—Δαλλ. νέο; 10, 739 ἀρ. 1.—Δαλλ. Πατ. 7, 1, 401.

§ 188. Απόφασίς τις δὲν δύναται, χωρὶς νὰ ἦναι ἀναιρετέα, νὰ καθιερώσῃ ὡς ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ἰδιωτικὸν ἔγγραφον μὴ ἀναγνωριζόμενον ὑπὸ τοῦ κληρονόμου ἐκείνου, καθ' οὗ ἀντιτάττεται καὶ μὴ ὁμολογηθὲν ὡς γνήσιον ὑπὸ πραγματογνωμόνων. Δαλλ. νέος λ. *Preuve test.* ἀρ. 156.

§ 189. Ἔγγραφον συμβολαιογραφικὸν ἄκυρον δι' ἔλλειψιν διατυπώσεων δὲν ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, ὅταν δὲν ἦναι ὑπογεγραμμένον ἀπὸ τοὺς συμβαλλομένους. Δουρ. τόμ. 3 ἀρ. 352.—Σόλ. τόμ. 2 ἀρ. 18.—Δαλλ. νέος, αὐτ. 157.

§ 190. Τὸ αὐτὸ λέγομεν καὶ περὶ τῶν ἰδιογράφων, τὰ ὁποῖα δὲν φέρουν ὑπογραφήν. Δαλλ. νέος λ. *Preuve test.* ἀρ. 158, 159.

§ 191. Ἂν τὸ ἔγγραφον ἦναι ὑπογεγραμμένον ἀπὸ τοὺς δύο συμβαλλομένους, θεωρεῖται ὡς φέρον πλήρη ἀπόδειξιν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει, ὅταν ὁ διὰ αὐτοῦ ὑποχρεούμενος ὑπέγραψε μόνος· ὅταν ὅμως πρόκηται περὶ ἐγγράφων περιεχόντων συμβάσεις συναλλακτικάς, ἀλλ' ἐκ τῶν συμβαλλομένων εἷς μόνον ὑπέγραψε τὸ ἔγγραφον, ὁ δὲ ἕτερος δὲν ἠξεύρει γράμματα, δύναται τὸ ἔγγραφον αὐτὸ νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως κατὰ τοῦ μὴ ὑπογράψαντος; Ὁ Δουρ. (ἀρ. 52) λύει ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, ὁ δὲ Τουλλ. (τόμ. 9 ἀρ. 87 ἐπ.) καταφατικῶς.

§ 192. Ὅταν τὸ ἔγγραφον δὲν ἐγένετο διπλοῦν, οἱ δικασταὶ δύνανται νὰ τὸ θεωρήσωσιν ὡς φέρον ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Μερλ. ῥεπ. λ. *Double ecrit.*—Τουλ. τόμ. 9 ἀρ. 83.—Δαλλ. νέος, 10, 731 ἀρ. 9. Κατὰ, Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 164—Σόλ. ἀρ. 142.

§ 193. Ἔγγραφα ὑπογεγραμμένα παρ' ἀνικάνου προσώπου, δὲν ἀποτελοῦν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, καθότι ἡ ἀκυρότης των πηγάζει ἀπὸ ἐσωτερικὸν ἐλάττωμα. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 105.

§ 194. Τίτλος παραγεγραμμένος δὲν ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ. Τουλλ. 9 ἀρ. 97.

§ 195. Ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως ὑπάρχει εἰς ἔγγραφον, διὰ τοῦ ὁποίου ὑπόσχομαι νὰ πληρώσω χρηματικόν τι ποσὸν ὡς ἀντί-

τιμον πραγματειῶν, τὰς ὁποίας θέλει μοὶ πώσει· ἡ παράδοσις δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων. Πατ. ἀρ. 767.—Τουλ. τόμ. 9 ἀρ. 107.—Δούρ. τόμ. 13 ἀρ. 346.

§ 196. Ἔγγραφα τὰ ὁποῖα δὲν φέρουσι τὴν ὑπογραφὴν ἐκείνου, παρ' οὗ ἐγράφησαν, ἀποτελοῦν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Ὅρα Ποτιέ ἀρ. 771.—Τουλ. τόμ. 9 ἀρ. 128, 131, 469.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 350.

Μοὶ ἔγραψες νὰ δώσω εἰς τὸν υἱόν σου 100 δραχμάς, ἐγὼ δὲ δοὺς αὐτάς, δὲν ἔλαβα ἀπόδειξιν· ἡ ἐπιστολή σου λοιπὸν ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Ναί. Ποτ. ἀρ. 768.—Τουλλ. τόμ. 8 ἀρ. 322 τόμ. 9 ἀρ. 110.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 347.

§ 197. Ἐπιστολή τις φέρουσα: *θέλω σὲ εὐχαριστήσει ἐπὶ τῆς γνωστῆς σοι ὑποθέσεως*: ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ὑπὲρ ἐκείνου, ὅστις ἰσχυρίζεται, ὅτι κατέθεσέ τι παρὰ τῷ γράψαντι; Ναί. Τουλλ. τόμ. 8 ἀρ. 322 τόμ. 9 ἀρ. 108.—Ποτ. ἀρ. 770. —Δουρ τόμ. 13 ἀρ. 349.

§ 197[2] Τὸ ἔγγραφον, ὅπερ δὲν περιέχει τὸ αἴτιον τῆς ἐνοχῆς καὶ τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ χρέους, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, καθότι καθιστᾷ πιθανὴν τὴν αἴτησιν. Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 354.

§ 197[3]. Ἐθεωρήθησαν πάντοτε ὡς ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως τὴν ὁμολογίαν, ἣν ἐρωτώμενος ἔκαμέ διάδικός τις. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 116—118.—Σόλ. ἀρ. 142.

§ 197[4] Ἐπίσης ἐθεωρήθησαν ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως ἀπαντήσεις περιεχόμεναι εἰς ἔκθεσιν ἀποπείρας συμβιβασμοῦ. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 119—123.—Δαλλ. Α. 10, 736 ἀρ. 13.

§ 197[5] Ὁ δανειστὴς δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ, ὅτι πρὸ τῆς συντάξεως, κατὰ τὴν σύνταξιν ἢ μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου, ὁ ὀφειλέτης ὑπεσχέθη νὰ πληρώσῃ τόκους. *Pigeau* 1, 326.

§ 197[6] Ὅταν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, οἱ δικασταὶ δύνανται, πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀποδείξεως, νὰ ἐπιβάλωσι τὸν ἀναπληρωτικὸν ὅρκον. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 124.—Δαλλ. Π. 2. 856 ἀρ. 1.

§ 197[7] Ἰδιόγραφον, μὴ ἔχον βεβαίαν χρονολογίαν, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως; Δαλλ. νέος, λέξ. *Preuve testim.* ἀρ. 163.

Ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος 2) ἐν περιπτώσει ἀδικήματος, οἱονεὶ ἀδικήματος κτλ.

§ 198. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικονομίας, συγχωρεῖται

ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἰς ὁποιανδήποτε περίπτωσιν, καθ' ἣν ἦτον ἀποδεδειγμένως ἀδύνατον ν' ἀποκτήσῃ τις ἔγγραφον ἀπόδειξιν· ἡ ἐκτίμησις δὲ τῶν περιστάσεων, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦσι τὸ ἀδύνατον, ἐξήρτηται ἀπὸ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 14 τοῦ 1843, κυροῦσα τὰς 2092 καὶ 2389 τῶν ἐν 'Αθήναις ἐφετῶν.

— Ὅταν ἦτον ἠθικῶς ἀδύνατον νὰ συνταχθῇ ἔγγραφον, ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, συνοικοῦντος τοῦ Μ μετὰ τοῦ θείου αὐτοῦ Μ, ἀσθενοῦντος δὲ τούτου πρὸ πολλοῦ, κατὰ τὸν μὴ ἀντικρουσθέντα ἰσχυρισμὸν τῶν ἐφεσιβλήτων, δὲν ἦτον δυνατὸν εἰς τὸν Μ Μ ν' ἀπαιτήσῃ ἔγγραφον ἐντολὴν τοῦ Ι Μ τοῦ νὰ δαπανᾷ ἐκεῖνος εἰς τὰ πρὸς διατροφὴν καὶ θεραπείαν του ἀναγκαῖα, ὁ δὲ νόμος, ἐπιτρέπων τὸ μέσον τῶν μαρτύρων καθ' ἃς περιπτώσεις δὲν ἦτο δυνατὴ σύστασις ἐγγράφου ἀποδείξεως, δὲν ἐννόησε ν' ἀποκλείσῃ τὴν ἠθικὴν ἀδυναμίαν· ὅθεν ὑπαρχούσης ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοιαύτης, ἕνεκα τῆς σχέσεως τοῦ Μ Μ πρὸς τὸν Ι Μ καὶ τῆς καταστάσεως τῆς ὑγείας τούτου, τὸ μέσον τῶν μαρτύρων εἶναι παραδεκτόν.»

'Απόφ. 3 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετ. (Νομικ. σ. 5374).

— Ὅταν οἱ ἐφέται παραδέχωνται, ὅτι ἦτον ἀδύνατον εἴς τινα διάδικον νὰ ἐφοδιασθῇ μὲ ἔγγραφον ἀπόδειξιν, καὶ ὅτι, τούτου ἕνεκα, συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις (304 § 2 Πολιτ. Δικον.), ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἐπεμβαίνει.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 162 τοῦ 1851, κυροῦσα τὴν 251 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν.

§ 199. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις δύναται νὰ ἐπιτραπῇ ἐπὶ ἀντικειμένου ὑπερβαίνοντος τὰς 50 δραχμὰς, ὅταν τὸ δικαστήριον πεισθῇ, ὅτι ἦτον ἀποδεδειγμένως ἀδύνατον εἰς τὸν διάδικον ν' ἀποκτήσῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Ἄρα τὸ περιστατικὸν ὅτι ἐξώσθη τις ἀπὸ μισθωμένον κτῆμα, δύναται ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων (304 § 2 Πολ. Δικονομίας).

'Απ. πολ. 'Αρ. Πάγου 19, 30, 171, 172 καὶ 183 τοῦ 1849.

§ 200. Συγχωρεῖται ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις κατὰ τῶν ἐγγράφων δι' ἀνατοκισμὸν κεκαλυμμένον ἢ ἀπροκάλυπτον;

Ἡ νομολογία δὲν εἶναι σταθερὰ εἰς τὸ ζήτημα αὐτό· σημειῶ δὲ ὅτι,

α'] Τὸ ἐν Ναυπλίῳ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν (1) θεωροῦν τὴν

(1) Ἐφ' ὅσον ὁ ἐνάγων ἰσχυρίζεται, ὅτι ὑπάρχει μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ

πρᾶξιν ὡς ἀδίκημα (434 Ποιν. νόμου.—Ἀρμενοπ. Γ' ζ' 12, 201. —Πολ. Δικον. 304 § 2) ἔλυσε τὸ ζήτημα καταφατικῶς, 1) διὰ τῆς 217 τοῦ 1837 ἀποφάσεως (ὅρα αὐτὴν ἐν Νομικῇ σελ. 63 ἐπ. 3633)· 2) διὰ τῆς 512 τοῦ 1852 ἀποφάσεώς του (ὅρα αὐτὴν ἐν Νομικ. σ. 5624). 3) Διὰ τῆς 319 τοῦ 1845 (ἐν Νομικ. σ. 4234). Ἐπρόκειτο δὲ λόγος περὶ γραμματίων.

6'] Ἐν Νομικῇ σελὶς 110 εὕρηται καὶ διατριβή τις, καταφατικῶς τὸ ζήτημα λύουσα.

γ'] Ἐν Νομικῇ σελ. 109 εὕρηνται καὶ τὰ ἑπόμενα·

« Δανειστὴς ἐπισπεύδει τὴν ἐκτέλεσιν ἐκτελεστοῦ συμβολαιο»γραφικοῦ ἐγγράφου· ὁ ὀφειλέτης προσβάλλει τὸ συμβόλαιον λόγῳ »τοκογλυφίας. Δύναται τὸ πολιτικὸν δικαστήριον νὰ παραδεχθῇ »τὴν τοιαύτην ἔνστασιν, καὶ νὰ διατάξῃ τὴν τῶν μαρτύρων ἀπό»δειξιν; »

« Ἡ τοκογλυφία δὲν εἶναι ἄλλο τι, εἰμὴ τὸ ἀθέμιτον κέρδος ἑνὸς δανείου εἰς τόκον ὑπερβαίνοντα τὸν συγχωρούμενον παρὰ τῶν πολιτικῶν νόμων.

Ὅταν τὸ ἀθέμιτον τοῦτο κέρδος, τουτέστιν ἡ τοκογλυφία, δύναται νὰ ἦναι ἀντικείμενον ποινικῆς καταδιώξεως, ἕπεται ὅτι αὕτη, καθὼς καὶ πᾶσα ἄλλη ἀξιόποινος πρᾶξις, δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ὡς καὶ δι' ὅλων τῶν μέσων· ἀλλ' ἐμπορεῖ νὰ εἴπῃ τις, ὅτι κανεὶς δὲν ἀντιτείνει εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην, ὅταν ὁ ἐπὶ τοκογλυφίᾳ κατηγορούμενος καταδιώκηται ἐνώπιον ποινικοῦ δικαστηρίου, ἀλλ' ὅταν τὸ συμβόλαιον προσβάλληται, λόγῳ τοκογλυφίας, ἐνώπιον πολιτικοῦ δικαστηρίου, τότε, ἂν τὸ δικαστήριον παραδεχθῇ τὴν τοιαύτην ἔνστασιν καὶ συγχωρήσῃ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὸ ἄρθρ. 303 τῆς Πολ. Δικονομίας, τὸ ὁποῖον δὲν συγχωρεῖ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινός, ἀκόμη καὶ ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγωγῆς ἦναι ὀλιγώτερον τῶν 50 δραχμῶν;

Ὁ ἀδικηθείς, κατὰ συνέπειαν μιᾶς ἀξιοποίνου πράξεως, ἔχει τὸ

ἀναγομένου ἔγγραφος συμφωνία, γενομένη πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, δυνάμει τῆς ὁποίας συμπεριελήφθη εἰς τό, διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου ἀναφερόμενον ποσὸν τοῦ χρέους του, ποσότης μὴ ἀληθῶς μετρηθεῖσα ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐκπτώσεως αὐτῆς, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις καθίσταται ἀπαράδεκτος· ἐφ' ὅσον δὲ ἤθελε νομίμως ἰσχυρίζεσθαι, ὅτι εἰς τὴν διὰ τοῦ συμβολαίου ἀναφερομένην ὑποχρέωσίν του καλύπτονται τόκοι παράνομοι, ἡ ἀπόδειξις καθίσταται παραδεκτή.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 217 τοῦ 1837 (Νομικ. σ. 113).

δικαίωμα; κατὰ τὸ ἄρθρ. 6 τῆς ποιν. δικον., ἢ νὰ κάμῃ τὰς περὶ ἀποζημιώσεως ἀπαιτήσεις του ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου, τὸ ὁποῖον ὡσεπιτοπλεῖστον στηρίζει τὴν ἀπόφασίν του εἰς τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, ἢ νὰ εἰσαγάγῃ τὴν τοιαύτην ἀγωγὴν ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ ἁρμόδιον πολιτικὸν δικαστήριον, καὶ ν' ἀναλάβῃ τοιουτοτρόπως τὸν ἀγῶνα τῆς ἀποδείξεως τοῦ ν' ἀποδείξῃ τὴν παράβασιν τοῦ νόμου, ἐκ τῆς ὁποίας προέκυψεν ἡ ζημία, καθότι ἡ τύχη τῆς ἀγωγῆς του κρέμαται ἀπὸ μόνην τὴν ἀπόδειξιν τῆς παραβάσεως ταύτης. Τὸ πολιτικὸν δικαστήριον δὲν δύναται λοιπὸν ν' ἀποποιηθῇ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, τῆς ὁποίας ἠδύνατο νὰ γίνῃ χρῆσις ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου, διότι τότε τὸ ἄρθρ. 7 τῆς ποιν. δικον. καὶ ὁ νόμος, χορηγῶν τὸ δικαίωμα εἰς τὸν ἀδικηθέντα νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγήν του ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, δὲν ἐννόησε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν· καθότι τότε ἤθελε φθάσει τὸ τέλος χωρὶς τὰ μέσα· τὸ ἄρθρ. 303 δὲν προσβάλλεται λοιπὸν κατ' οὐδένα τρόπον. Καὶ τῷόντι ἡ ἀπόδειξις, τὴν ὁποίαν ἀπαγορεύει τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐναντίον τοῦ ἐμπεριεχομένου ἑνὸς ἐγγράφου, δύναται νὰ γίνῃ κατὰ δύο τρόπους, ἢ ὅτι δὲν ἐπηρωτήθη τόκος, ἐνῷ τὸ ἔγγραφον περιέχει τόκον, ἢ ἐπηρωτήθη τόκος, χωρὶς νὰ φαίνεται τοιοῦτος εἰς τὰ ἔγγραφα, ἀλλ' εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις δὲν πρόκειται ν' ἀποδειχθῇ καμμία παράβασις: ὅτι τοιαύτη εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθρου 303 τῆς Πολ. Δικον. τοῦτο ἀποκαθίσταται ἔτι μᾶλλον σαφὲς ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 304 ἐδ. 2 τῆς αὐτῆς Δικονομίας· ὁ λόγος εἶναι ὅτι ὁ νόμος ἀφῶν τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐγκλήματος εἰς τὴν τοκογλυφίαν, καθιέρωσε τὴν νομικὴν πρόληψιν ὅτι ὑπῆρχε δόλος ἢ ἀπάτη εἰς πᾶσαν πρᾶξιν, εἰς πᾶσαν συμφωνίαν δανείου, ὅπου ἐπηρωτήθη τόκος ὑπὲρ τὸν νόμιμον· ὑποθέτει ὅτι συγκατατεθεὶς ὁ ὀφειλέτης εἰς τὸν παράνομον τόκον δὲν ἐνήργησε διόλου ἐλευθέρως, καὶ ὁ δανειστὴς ὅτι ἀπαιτῶν τοῦτον, ἐνήργησε μὲ ἀπάτην.

Ὅτι ἡ τοκογλυφία θεωρουμένη ὡς μία ἀξιόποινος πρᾶξις, δύναται νὰ ἦναι τὸ ἀντικείμενον τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως ἀδιαφόρως ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ καὶ πολιτικοῦ δικαστηρίου, τοῦτο ἐπικυροῦται καὶ ἐκ μιᾶς ἀποφάσεως τῆς 2 Δεκεμβρ. 1814 τοῦ ἀκυρωτικοῦ δικαστηρίου τῆς Γαλλίας.

Μία ἀπὸ τὰς σκέψεις τῆς ἀποφάσεως ταύτης εἶναι ὅτι, τὸ ἔγκλημα τῆς τοκογλυφίας δὲν φέρει ἐπὶ πραγμάτων ἐξωτερικῶν τοῦ συμβολαίου καὶ τοιουτοτρόπως δὲν ὑπάρχει, καθὼς ἡ παράδοσις μιᾶς ὑποθήκης, τὴν προϋπαρξιν μιᾶς συμφωνίας· ὅτι τὸ ἔγκλημα τοῦτο σχηματίζεται εἰς τὴν πρᾶξιν αὐτὴν τοῦ δανείου, καὶ θεωρεῖ

ται ἀδιαχώριστον ἀπὸ τὸ δάνειον, καὶ συγχέεται μὲ τοῦτο· ἐξ οὗ ἔπεται ὅτι πᾶσα παραβίασις ὑπόκειται εἰς πᾶν εἶδος ἀποδείξεως· αἱ δὲ τοκογλυφικαὶ συμφωνίαι πρέπει νὰ καθυποβάλλωνται εἰς τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, ἂν καὶ ἀναφέρωνται εἰς πολιτικὰ συμβόλαια, καὶ οἱ ἐν τῷ συμβολαίῳ ὅροι δύνανται νὰ εὑρεθῶσιν εἰς σύγκρουσιν μὲ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως.

Τρεῖς ἄλλαι ἀποφάσεις τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, ἤτοι τοῦ 13 ἔτους τῆς δημοκρατίας, 18 Θερμιδώρου (18 αὐγούστου) 1805, τῆς 18 ἰανουαρ. 1811, καὶ 18 φεβρ. 1829, καθιέρωσαν τὴν ἀρχὴν ταύτην, ἀκόμη καὶ ὅταν πρόκηται λόγος περὶ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, τὸ ὁποῖον προεβάλλεται λόγῳ τοκογλυφίας, ἂν καὶ ἀναφέρῃ ὅτι τὰ χρήματα ἐμετρήθησαν τότε ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου· ἡ μέτρησις αὕτη δύναται νὰ ἦναι εἰκονική, καὶ ὁ ὀφειλέτης μὴ ὢν ἐλεύθερος, ἀλλ' ὑπόχρεως ὡς ἐκ τῆς δεινῆς θέσεώς του, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς συνένοχος, ἀλλ' ὡς θῦμα αὐτῆς τῆς εἰκονικῆς παραστάσεως τῶν χρημάτων.[1]

Οἱ ἐν Ἀθήναις ἐφέται, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1930 τοῦ 1851 ἀποφάσεώς των, ἔλυσαν ὡσαύτως καταφατικῶς τὸ ζήτημα. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐναντία νομολογία αὐτῶν, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἑπομ.

Δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀποδείξῃ τις διὰ μαρτύρων ὅτι ἐκ τῆς κεφαλαιώσεως παρανόμων τόκων ἀπετελέσθη χρέος τι ὑπέρογκον, ὅταν δὲν διατείνηται προσέτι ὁ ἐναγόμενος ὅτι δι' ἀθεμίτου τινὸς μέσου, ἢ διὰ κακῆς πίστεως, κατωρθώθη ἡ σύνταξις τοῦ ἐγγράφου (ὅρα καὶ εἰς τὴν § 765 τοῦ Ζαχ. σημειώσεις καὶ *Bonnier*, *droit crim.* § 213—215).

[1] Ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 8061 τοῦ 1851.

ΣΗΜ. Προκειμένου λόγου περὶ τοκογλυφίας, ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις κατὰ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου. — Ἀπ. 10029 ἐφ. Ἀθ. — Ἴδε κατωτ. (εἰς τὰς προσθήκας) καὶ τὴν 10114 ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν.

§ 201. Συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὅτι συμβόλαιόν τι στηρίζεται εἰς ἀθέμιτον αἰτίαν;

Ἀπόφ. ὑπέρ., μολονότι ἠδύνατό τις ἀμφιβάλλειν νὰ εἴπῃ ὅτι κατὰ μὲν τὸ ἄρθρ. 303 τῆς Πολ. Δικον., κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινός, δὲν εἶναι δεκτὴ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις· οὐδὲ δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων πρᾶξίς τις καὶ ὅ,τι ἐλέχθη πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου, κατὰ τὴν σύνταξιν, ἢ μετ' αὐτὴν γενομένη συμφωνία, ἥτις, καὶ ἐὰν δὲν ἀνήκῃ εἰς τὸν ὅρον τοῦ ἐγγράφου, ἔχει ὅμως σχέσιν μετ' αὐτοῦ, δὲν περιέχεται δὲ ἐν τῷ ἐγγράφῳ, καὶ κατ' ἐξαίρεσιν τὸ μέσον τοῦτο ἐπιτρέπεται εἰς τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 304 τῆς αὐτῆς ἀναφερομένας περιπτώσεις· ὅτι ὅταν

μένως ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις δὲν ἐδύνατο νὰ ἐπιτραπῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, κατὰ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἀπὸ 12 νοεμβρίου 1840 ὁμολόγου τοῦ Ρ Κ, καθότι οὐδεμία ἐκ τῶν ἐξαιρετικῶν τοῦ ἄρθρ. 304 περιπτώσεων ὑπάρχει, ἵνα ἐπιτραπῇ τὸ μέσον τῶν μαρτύρων· ἡ δὲ δευτέρα διάταξις τοῦ ἄρθρ. 304 ἀφορᾷ ὑποχρέωσιν ἐξ ἀδικήματος, περὶ ἧς δὲν συνετάχθη ἔγγραφον· ἄλλως ἡ ἰσχὺς τῶν ἐγγράφων θέλει κατασταθῆ προβληματικὴ διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως κατὰ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν.

Μολαταῦτα·

Ἐπειδὴ ἡ ἔν τινι συμβολαίῳ καλυπτομένη ἀθέμιτος αἰτία τῆς ὑποχρεώσεως, περιλαμβάνεται εἰς τὴν ἀπαρίθμισιν τῶν ἐν τῷ ἄρθ. 304 τῆς Πολ. Δικον. διαλαμβανομένων περιπτώσεων, καθ' ἃς ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις συγχωρεῖται καὶ κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινός· διότι διὰ τῆς φράσεως « ἐπὶ ὑποχρεώσεων προερχομένων ἐξ ἀδικήματος » δὲν ἐννόησεν ὁ νόμος μόνον πράξεις, περὶ ὧν δὲν συνετάχθη μὲν ἔγγραφον, ἀλλὰ καὶ ὑποχρεώσεις, περὶ ὧν συνετάχθη μὲν ἔγγραφον, πηγαζούσας ὅμως ἐξ ἀθεμίτου αἰτίας, οἷα ἡ τῆς δωροδοκίας· ἄλλως ὁ νόμος δὲν ἤθελε συγχωρήσει τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν καὶ κατὰ τοῦ περιεχομένου τῶν συμβολαίων, περὶ δὲ τούτου οὐδεμία δύναται νὰ ἐγχωρήσῃ ἀμφιβολία, ἐκ τοῦ ὅτι ὁ νόμος ἐπιτρέπει τὴν ἐμμάρτυρον ἀπόδειξιν, ὅταν τὸ συμβόλαιον προσβάλληται ὡς διὰ βίας ἢ ἀπάτης γενόμενον· διότι αἱ περιστάσεις τῆς βίας ἢ τῆς ἀπάτης, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων διωμολογήθη τι, εἶναι ἀνεξάρτητοι τῶν ἀδικημάτων, ἐξ ὧν γεννᾶται ἡ ὑποχρέωσις, καὶ ϐ' διότι ὁ νόμος, ἀναφέρων τὴν βίαν καὶ τὴν ἀπάτην, δὲν ἐννόησε ν' ἀποκλείσῃ τὰς λοιπὰς περιπτώσεις, τὸν δόλον, π. χ. τὴν ἔννοιαν τοῦ ὑποβαλλομένου εἰς ὑποχρεώσεις, ἀλλὰ νὰ ὑποδείξῃ τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ σύνταξις ἐγγράφου δὲν εἶναι δυνατή· εἰς τὴν κατηγορίαν δὲ ταύτην ὑπάγεται καὶ ἡ ὑποχρέωσις, τῆς ὁποίας ἀληθὴς αἰτία εἶναι ἡ προσδοκία, καθόσον ἀντίγραφον ἐπὶ τοιούτων ὑποχρεώσεων δὲν δύναται, ἄνευ κινδύνου ἀνακαλύψεως, νὰ ἐκδοθῇ· ὅθεν τὸ πρωτοδικεῖον ἐσφαλμένως ἠρνήθη τὸ μέσον τῶν μαρτύρων.»

Ἀπόφ. 525 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετ. (Νομικ. σελ. 5341).

Σημ. Δύναται ν' ἀποδεχθῇ διὰ μαρτύρων ὅτι ὁμόλογον χρεωστικὸν ἔχει ὡς αἰτίαν τὴν περίπτωσιν τῆς μὴ ἐκπληρώσεως γάμου; ὅρα σαφεστάτην ἔκθεσιν εἰς τὰ *requisitoires* τοῦ Δουπίνου, τόμ. γ'. σελ. 75 ἐπ.

§ 202. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἕνεκα δόλου καὶ ἀπάτης;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὁ Ν ζητεῖ προσέτι τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἐδ. 2 τοῦ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ.. Δικ. λόγῳ ἀπάτης καὶ δόλου, καθόσον ἡ ἀντίδικός του τὸν κατεδολιεύθη καταχρωμένη τῆς καλῆς του πίστεως. ἀλλ', ἐκτὸς ὅτι δὲν ἀναφέρει, ὡς ὤφειλεν, ὡρισμένα γεγονότα δόλου καὶ ἀπάτης, τὰ ὁποῖα νὰ δυνηθῇ τὸ δικαστήριον τοῦτο, ἂν ἤθελε τὰ θεωρήσῃ οὐσιώδη, νὰ θέσῃ καθαρῶς καὶ σαφῶς εἰς ἀπόδειξιν (ἄρθρ. 137 καὶ 249 τῆς Πολ. Δικον.), πρὸς τούτοις, καθ' ὃν τρόπον ἐκφράζεται ἡ ῥηθεῖσα πρότασις, ἥτις ἄλλως δὲν ἀνεπτύχθη προφορικῶς, φαίνεται ἀποδίδουσα δόλον καὶ ἀπάτην εἰς τὴν Θ, ὡς στηριζομένην ἐπὶ ἐγγράφου, τὸ ὁποῖον γινώσκει εἰκονικόν, καὶ ὄχι ὡς δολίως προκαλέσασαν τὸ περὶ οὗ πρόκειται ἔγγραφον· ὅθεν, εἴτε διὰ τὸ ἀόριστον τῆς προτάσεως, εἴτε διότι δὲν προσβάλλεται αὐτὸ τὸ συμβόλαιον, ὡς διὰ δόλου καὶ ἀπάτης γενόμενον, δὲν ὑπάρχει περίπτωσις νὰ συγχωρηθῇ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 4373 τοῦ 1847.

ΣΗΜ. α'. Ποία ἀπάτη ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων; Ὅρα Εὐρ. τόμ. 9 σ. 223 (λέξει Κοινωνία § 235 ἐν τέλ.).

ΣΗΜ. β'. Ὅταν ὁ ἐναγόμενος διατείνηται ὅτι ἐξέδωκε δύο ὁμόλογα, δι' ἓν καὶ τὸ αὐτὸ χρέος, καὶ ὅτι ἐξέδωκε τὸ δεύτερον, ἀφοῦ εἶχεν ἐγχειρίσει τὸ πρῶτον, συνεπείᾳ παρατηρήσεων ὅτι τὸ χρέος ἦτον ἀνώτερον, δὲν ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὅταν δὲν εἰδικεύῃ τὰ περιστατικὰ τῆς ἀπάτης, δι' ἣν ἔγγραφον ἀπόδειξιν δὲν ἐδύνατο νὰ λάβῃ.

'Απόφ. ἐφ. 'Αθηνῶν 8966 τοῦ 1851.

§ 202[a] Κατὰ τὸ ἄρθ. 98 τῆς πολ. διαδικασίας τοῦ 1830, δὲν συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις κατὰ τοῦ περιεχομένου τῶν ἐγγράφων, ὅσα ἀφ' ἑαυτῶν ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν, ἐκτὸς ἂν προσβάλλωνται ἐπὶ ἀπάτῃ, δόλῳ, βίᾳ καὶ παρανόμῳ αἰσχροκερδείᾳ.

'Απ. ἐφ. Ναυπλ. 307 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4232).

§ 203. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἐπιτρέπεται πρὸς ἀπόδειξιν τῆς λαβούσης χώραν ἀπάτης εἰς ἐξόφλησιν χρέους, οὐδέποτε ἀποδιθέντος.

'Απόφ. «Ἐπειδὴ, καθ' ἃ ὁ Π Λ ἐκθέτει ἐν τῇ ἀγωγῇ του, ἐνῷ ὁ ἀντίδικός του τῷ ὤφειλε, δυνάμει ἐπισήμου συμβολαίου, δραχ. 336 μετὰ τοῦ τόκου, ἐσυμφώνησε μετὰ τοῦ ὀφειλέτου του νὰ τῷ πωλήσῃ οὗτος 114 πρόβατά του καὶ νὰ λογισθῇ τὸ εἰρημένον χρέος του εἰς τὸ ἀντίτιμον τῶν προβάτων, τὰ ὁποῖα πρὸς καιρὸν τῷ ἔδωκε, καὶ οὕτως ὁ δανειστὴς ἐξώφλησε τὸ δανειστικὸν εἰς αὐτὸν συμβόλαιον, ἀλλ' ἐνῷ ἀπελείπετο νὰ συνταχθῇ τὸ τῆς ἀγοραπωλη-

σίας ἔγγραφον, ὁ ἀντίδικος ἐπανέλαβε τὰ πρόβατα, ἀρνηθεὶς τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀγοραπωλησίας, τὸ δὲ πρωτοδικεῖον, ἐκτιμῆσαν τὰ εἰς τὴν ἀγωγὴν ταύτην ἐκτεθέντα περιςατικά, ἐθεώρησεν ὅτι ἡ συμφωνία τῶν μερῶν ἦτο διὰ νὰ γίνῃ ἐγγράφως ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀγοραπωλησία· ἡ τοιαύτη ἄρα ἐκτίμησις περιστρεφομένη εἰς πραγματικὰ γεγονότα, ἐξ ὧν ῥητῶς τὸ ἐναντίον δὲν ἀποδεικνύεται, διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἀρείου Πάγου. Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, ὀρθῶς τὸ ἐν Μεσολογγίῳ πρωτοδικεῖον ἐσκέφθη ὅτι δὲν ἦτο τελειοποιημένη ἡ ἀγοραπωλησία τῶν προβάτων, διότι, κατὰ τὸ βιβλ. Γ' τίτλ. 23 καὶ 24 τῶν Εἰσηγ. τοῦ Ἰουστ., ὅταν συμφωνηθῇ νὰ γίνῃ ἐγγράφως ἡ ἀγοραπωλησία, αὕτη δὲν εἶναι τελεία, ἂν δὲν συνταχθῇ τὸ περὶ αὐτῆς ἔγγραφον, καὶ ὅτι ὁ Π Α ἐξαπατηθεὶς ἐξώφλησε τὸ πρὸς αὐτὸν ἔγγραφον τοῦ δανείου. διότι ἐπὶ τῇ καλῇ πίστει τοῦ νὰ λογισθῇ τὸ δάνειον αὐτὸ εἰς τὸ ἀντίτιμον τῶν προβάτων ἐνήργησε τὴν ἐξόφλησιν τοῦ ἐγγράφου· ἐπομένως ὀρθῶς καὶ συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικον. ἐπέτρεψεν εἰς τὸν Α τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν τῶν ἐν τῇ ἀγωγῇ του ἐκτεθέντων περιστατικῶν, τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουν τὴν ἀπάτην· ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἀναιρεσείοντος ὅτι τὸ δικαστήριον δὲν ἐκθέτει ποῖα εἶναι τὰ περιστατικὰ τῆς ἀπάτης δὲν εἶναι ἀληθής, διότι ταῦτα ἐνῷ ἀναφέρονται εἰς τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀποφάσεως, τὸ δικαστήριον καὶ εἰς τὴν πρώτην αἰτιολογίαν τῆς ἀποφάσεώς του τὰ ἐκθέτει.

Ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ δικαστήριον ἐθεώρησεν ἐξώδικόν τινα ὁμολογίαν τοῦ Π Ρ ὡς δικαστικήν, διότι ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ὑπ' ἀριθ. 178 ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ δικαστήριον στηρίζει τὴν ἀπόφασίν του ταύτην κυρίως εἰς τὰς καταθέσεις τῶν μαρτύρων, τὴν δὲ ὁμολογίαν τοῦ εἰρημένου Ρ ἐξετίμησεν ὡς ἐξώδικον, ὡς εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ πράξῃ τοῦτο, δυνάμει τῶν ἄρθρ. 267, 268 καὶ 276 τῆς Πολ. Δικονομίας, προκειμένου περὶ ἀποδείξεως τῆς ἀπάτης, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐσυγχωρήθη ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 21 τοῦ 1849.

§ 204. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις συγχωρεῖται, ὅταν συμβόλαιόν τι προσβάλληται ὡς πλαστογραφημένον, εἴτε δημόσιον, εἴτε ἰδιωτικὸν εἶναι (304 § 2 Πολ Δικον.).

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Παγου 225 τοῦ 1851, κυροῦσα τὴν 5465 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Ἡ συμπλήρωσις ἐν λ. Πλαστογραφία.—Ἴδε δὲ καὶ Εὐρ. τ. 6, λέξει Ἔγγραφα.

§ 205. Ἂν καὶ κατὰ τὸ ἄρθ. 304 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις συγχωρεῖται, ὅταν συμβόλαιόν τι προσβάλληται ὡς διὰ βίας ἢ ἀπάτης γενόμενον, ἡ αἴτησις ὅμως τοῦ ν'ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων, ὅτι ὡμολόγησαν ἐνώπιον αὐτῶν, ὅτι τὸ ἔγγραφον, ἐφ'οὗ στηρίζει ὁ τελευταῖος τὰ δικαιώματά του, εἶναι εἰκονικὸν, ἀπωλεσμένον καὶ ἄκυρον ὁψέποτε ἤθελεν εὑρεθῇ, δὲν ἀποδεικνύει μήτε ἀπάτην, μήτε βίαν, διότι ἐκ τῆς ἀποδείξεως τῶν περιστατικῶν αὐτῶν δὲν προκύπτει ἐκ προθέσεως ἀπόκρυψις τῆς ἀληθείας, γενομένη ἐπὶ σκοπῷ νὰ δοθῇ τὸ ἔγγραφον, μήτε ἀπειλὴ δεινὴ γενομένη ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ. Ἄλλως τε δὲ δὲν συγχωρεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 303 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις περὶ πράξεως ἢ ὁποιασδήποτε συμφωνίας, πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου, κατὰ τὴν σύνταξιν ἢ μετ' αὐτὴν, μὴ ἀντικειμένης εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγγράφου, ἀλλ' ἐχούσης σχέσιν μετ' αὐτοῦ, μὴ περιεχομένης δὲ ἐν τῷ ἐγγράφῳ.

'Απόφ. 841 τοῦ 1838 τῶν ἐν 'Αθήν. ἐφετῶν.

Παρατηρήσεις τινὲς ἀπὸ § 206—241. — § 206. Ἐξαιρέσεις τοῦ ἐν τοῖς ἄρθροις 300—303 διαλαμβανομένου κανόνος γίνεται προσέτι, ὅταν δὲν ἦτο δυνατὸν εἰς τὸν δανειστὴν νὰ λάβῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Τὸ ἐδ. 2 τοῦ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικονομίας μνημονεύει τινὰς ἐκ τῶν περιπτώσεων αὐτῶν, χωρὶς νὰ ἀποκλείῃ τὴν ὕπαρξιν ἄλλων (Φαβὰρδ *rép.* λ. *Preuve* § 1 *n.* 20).

§ 207. Εἰς τὰς παρὰ τοῦ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικονομίας προνοουμένας περιπτώσεις συνυπακούεται λοιπὸν καὶ ἐκείνη, καθ' ἣν ἐκ περιπτώσεως τυχαίας, ἀπροόπτου καὶ προερχομένης ἀπὸ κρείττονός τινος δυνάμεως, ὁ δανειστὴς ἀπώλεσε τὸ δικαιόγραφον, τὸ ὁποῖον τῷ ἐχρησίμευεν ὡς ἔγγραφος ἀπόδειξις.

§ 208. Τὸ ἀδύνατον, περὶ οὗ προνοεῖ τὸ ἄρθρ. 304 § 2 τῆς Πολ. Δικονομίας, δὲν ἀνάγεται ἁπλῶς εἰς φυσικὰ αἴτια· περιλαμβάνει προσέτι καὶ τὸ ἠθικῶς ἀδύνατον, ὅπερ γεννᾶται ἐκ τῶν περιστάσεων. Δαλλ. Πατ. 25, 2, 131.

§ 209. Τὸ ἀδύνατον, περὶ οὗ ὁ λόγος, δὲν εἶναι τὸ ἀπολύτως ἠθικῶς ἀδύνατον· ἐν γένει ὅμως ἀνήκει εἰς τὰ δικαστήρια νὰ ἐκτιμήσωσι τὰς περιπτώσεις, ἔχοντα ὑπ' ὄψιν τὸν χαρακτῆρα τῶν προσώπων. Τουλλ. τόμ. 6 ἀρ. 139, 200, 203.—Δέλβ. τόμ. 2 ἀρ. 626.

§ 210. Ὁ ὑπηρέτης ἰσχυριζόμενος, ὅτι ἐδάνεισε χρήματα εἰς τὸν κύριόν του, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ λάβῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Δαλλ. Πατ. 33, 2, 234.

§ 211. ὅταν συμβολαιογράφος τις ἀρνῆται νὰ δώσῃ ἀπόγραφον ἐγγράφου τινὸς, ἀρνούμενος ὅτι συνετάχθη ἐνώπιόν του, δύναται ν' ἀποδείξῃ ὁ διάδικος διὰ μαρτύρων, ὅτι συνετάχθη, ἐνώπιον ἐκείνου, τὸ ἔγγραφον, καὶ ἂν τοῦτο ἀφορᾷ ἀντικείμενον ἀξίας ἀνωτέρας τῶν 50 δραχμῶν. Δαλλ. νέος, αὐτ. 227.

§ 212. ὅταν ὁ συμβαλλλόμενος ἐπικαλῆται, πρὸς ἀκύρωσιν τοῦ συμβολαίου, τὴν μέθην, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἶναι παραδεκτή. Δαλλ. νέος, αὐτ. 228.

§ 213. ὅταν ἰδιώτης τις δὲν ἠδυνήθη νὰ λάβῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν περὶ τῆς ὑπό τινος τῶν διαδίκων ἐκουσίας ἐκτελέσεως ἐγγράφου τινὸς, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἶναι παραδεκτή. Δαλλ. Πατ. 30, 2, 162.

§ 214. ὁ νόμος λέγει· *ἐπὶ ὑποχρεώσεων, αἵτινες προέρχονται ἔκ τινος οἱονεὶ συμβολαίου, ἀδικήματος ἢ οἱονεὶ ἀδικήματος*. Τὰ οἱονεὶ συμβόλαια γίνονται ἄνευ τῆς συμπράξεως τοῦ χρήστου, εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι σχεδὸν πάντοτε ἀδύνατον νὰ λάβῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Ποτ. ἀρ. 778.—Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 141.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 356.—Δεβιλ. τόμ. 2 σελ. 625.

Ὅθεν ὅταν πρόκηται περὶ τῆς ὑποχρεώσεώς τινος εἰς τὸ νὰ χορηγῇ διατροφὴν πηγάζουσαν ἔκ τινος οἱονεὶ συμβολαίου, ἡ χορήγησις τῆς διατροφῆς δύναται ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων (Le fait d'alimens fournis peut être etabli par la preuve testimoniale). *Dall. jeune*, αὐτ. 232.

§ 215. Ὅθεν περιστατικὰ τείνοντα νὰ βεβαιωθῇ, ὅτι ἔλαβε χώραν οἱονεὶ συμβόλαιον διαχειρίσεως ἀλλοτρίων πραγμάτων, δύνανται ν' ἀποδειχθῶσι διὰ μαρτύρων, καὶ ἂν τὸ ἀντικείμενον ὑπερβαίνῃ τὰς 50 δραχμάς. Δαλλ. νέος αὐτ. 233. (Ἴδε ἀνωτ. § 105[3] ἐπ.)

§ 216. Ἀλλά, μολονότι ἡ ἔκ τινος οἱονεὶ συμβολαίου πηγάζουσα ἐνοχὴ δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ὁ διαχειρισθεὶς τὰς ὑποθέσεις ἀπόντος τινὸς, ἄνευ ἐντολῆς, δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὰ γενόμενα τυχὸν ἔξοδα, καθότι ἐδύνατο νὰ λάβῃ ἀποδείξεις παρ' ἐκείνων, εἰς οὓς ἐπλήρωσε χρήματα ὡς διαχειριστής. Δαλλ. νέος, αὐτ. 234.

§ 217. Ἐπίσης, τὸ πρόσωπον, τοῦ ὁποίου τὰς ὑποθέσεις διεχειρίσθη τις, δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὰς εἰσπράξεις, ὅσας τυχὸν ὁ διαχειριστὴς ἔλαβεν, καθότι δύναται νὰ ζητήσῃ τὰς περὶ τῆς ἐξοφλήσεως ἀποδείξεις ἀπὸ τοὺς ὀφειλέτας. Ἀπόφ. 13 Ἰανουαρ. 1820 Βρυξελλῶν. — Κατὰ, Ῥολλ. ἀρ. 90.

§ 218. Ὁ κανὼν οὗτος ἐφαρμόζεται εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς

διαχειρίσεως κοινοῦ τινος πράγματος ὑπό τινος τῶν κοινωνῶν. Δουρ. ἀρ. 356.

§ 219. Μολονότι ἡ πληρωμὴ ποσοῦ, ὅπερ δὲν ὠφείλετο, ἀποτελεῖ οἱονεὶ συνάλλαιον, μολοντοῦτο ὁ πληρώσας ποσὸν μὴ ὀφειλόμενον, δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων, καθότι ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἔγγραφον. Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 358.

§ 220. Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς (ἀρ. 357) φρονεῖ ἐν τούτοις, ὅτι πρέπει νὰ διακρίνωμεν, ὡς πρὸς τὴν παραδοχὴν τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως, μεταξὺ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου αἱ ὑποθέσεις διεχειρίσθησαν, ἐγίνωσκε, καὶ ἐκείνης, καθ' ἣν δὲν ἐγίνωσκε τὴν διαχείρισιν· ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις δὲν πρέπει νὰ ἦναι, ἐν γένει τουλάχιστον, δεκτή.

§ 221. *Ἀδικήματα· οἱονεὶ ἀδικήματα.* — Εἰς τὴν ποινικὴν διαδικασίαν συγχωρεῖται ἐν γένει πᾶν εἶδος ἀποδεικτικῶν μέσων. Περὶ δὲ τῶν ἐξαιρέσεων, ὅρα *Θέμιδα*, τόμ. Α'. σελ. 38—46, 65—73.

§ 222. Ὅταν πρόκηται περὶ πράξεως, δι' ἧς ἄνθρωπός τις ἐπροξένησε ζημίαν εἰς ἄλλον, ἄνευ ἐγκληματικοῦ σκοποῦ, εἶναι πρόδηλον, ὅτι ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ γεγονότος ἐκείνου, εἶναι παραδεκτή. Ποτ. ἀρ. 776.

§ 223. Πλημμέλειαι (*fautes*) λαβοῦσαι χώραν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν συμβολαίων, δύνανται ν' ἀποδειχθῶσι διὰ μαρτύρων, διότι οἱ παθόντες ἐξ αὐτῶν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχωσιν ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Δουρ. 359.

§ 224. Διατάραξις τῆς κατοχῆς εἶναι οἱονεὶ ἀδίκημα, δυνάμενον ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων. Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 360.

§ 225. Ὅταν πρόκηται περὶ δόλου, ἠθικῶς κατακριτέου, ἀλλ' ὄχι ἐπιδεκτικοῦ ποινικῆς καταδιώξεως, δυναμένου ὅμως νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς πολιτικὴν ἀγωγήν, διακριτέον ἂν ὁ δόλος ἐγένετο μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων πρὸς βλάβην τρίτων μὴ παρόντων, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἐπιτρέπεται· κατὰ τῶν τρίτων δὲν ἰσχύει ἡ ἀπαγόρευσις. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 161, 165, 166.—Δαλλ. Δ. 10, 741 ἀρ. 20.

§ 226. Δόλος συνιστάμενος εἰς μηχανουργήματα, τείνοντα νὰ ἐξαπατήσωσι τὸν ἕτερον τῶν συμβαλλομένων, δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ἀλλ' ὁ ζητῶν τὴν ἀπόδειξιν ὀφείλει νὰ ἐκθέτῃ τὰ περιστατικά. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 167—177.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 383.—Μερλ. *réper.* λέξει. *Preuve.*—*Chardon*. τόμ. 1 ἀρ. 93.

§ 227. Ὅταν τις προτείνῃ, ὅτι ἐπίσημόν τι ἔγγραφον δὲν εἶναι

§ 187. Αἱ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων αἱ ἀποφαινόμεναι, ὅτι ὑπάρχει ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, εἶναι κυριάρχικαί· ἡ δὲ περὶ τούτου διάγνωσις διαφεύγει τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ποτιέρ. ἀρ. 767.—Τουλλ. τόμ. 8 ἀρ. 218, 287 καὶ τόμ. 9 ἀρ. 121, 133.—Δουραντ. τόμ. 13 ἀρ. 344.—Δαλλ. νέος, 10, 739 ἀρ. 1.—Δαλλ. Πατ. 7, 1, 491.

§ 188. Ἀπόφασίς τις δὲν δύναται, χωρὶς νὰ ἦναι ἀναιρετέα, νὰ καθιερώσῃ ὡς ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ἰδιωτικὸν ἔγγραφον μὴ ἀναγνωριζόμενον ὑπὸ τοῦ κληρονόμου ἐκείνου, καθ' οὗ ἀντιτάττεται καὶ μὴ ὁμολογηθὲν ὡς γνήσιον ὑπὸ πραγματογνωμόνων. Δαλλ. νέος λ. *Preuve test.* ἀρ. 156.

§ 189. Ἔγγραφον συμβολαιογραφικὸν ἄκυρον δι' ἔλλειψιν διατυπώσεων δὲν ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, ὅταν δὲν ἦναι ὑπογεγραμμένον ἀπὸ τοὺς συμβαλλομένους. Δουρ. τόμ. 3 ἀρ. 352.—Σόλ. τόμ. 2 ἀρ. 18.—Δαλλ. νέος, αὐτ. 157.

§ 190. Τὸ αὐτὸ λέγομεν καὶ περὶ τῶν ἰδιογράφων, τὰ ὁποῖα δὲν φέρουν ὑπογραφήν. Δαλλ. νέος λ. *Preuve test.* ἀρ. 158, 159.

§ 191. Ἂν τὸ ἔγγραφον ἦναι ὑπογεγραμμένον ἀπὸ τοὺς δύο συμβαλλομένους, θεωρεῖται ὡς φέρον πλήρη ἀπόδειξιν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει, ὅταν ὁ διὰ αὐτοῦ ὑποχρεούμενος ὑπέγραψε μόνος· ὅταν ὅμως πρόκηται περὶ ἐγγράφων περιεχόντων συμβάσεις συναλλακτικάς, ἀλλ' ἐκ τῶν συμβαλλομένων εἷς μόνον ὑπέγραψε τὸ ἔγγραφον, ὁ δὲ ἕτερος δὲν ἠξεύρει γράμματα, δύναται τὸ ἔγγραφον αὐτὸ νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως κατὰ τοῦ μὴ ὑπογράψαντος; Ὁ Δουρ. (ἀρ. 52) λύει ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, ὁ δὲ Τουλλ. (τόμ. 9 ἀρ. 87 ἐπ.) καταφατικῶς.

§ 192. Ὅταν τὸ ἔγγραφον δὲν ἐγένετο διπλοῦν, οἱ δικασταὶ δύνανται νὰ τὸ θεωρήσωσιν ὡς φέρον ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Μερλ. repr. λ. *Double ecrit.*—Τουλ. τόμ. 9 ἀρ. 83.—Δαλλ. νέος, 10, 731 ἀρ. 9. Κατὰ, Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 164—Σόλ. ἀρ. 142.

§ 193. Ἔγγραφα ὑπογεγραμμένα παρ' ἀνικάνου προσώπου, δὲν ἀποτελοῦν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, καθότι ἡ ἀκυρότης των πηγάζει ἀπὸ ἐσωτερικὸν ἐλάττωμα. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 105.

§ 194. Τίτλος παραγεγραμμένος δὲν ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ. Τουλλ. 9 ἀρ. 97.

§ 195. Ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως ὑπάρχει εἰς ἔγγραφον, διὰ τοῦ ὁποίου ὑπόσχομαι νὰ πληρώσω χρηματικόν τι ποσὸν ὡς αὐτί-

τιμίου πραγματευῶν, τὰς ὁποίας θέλει μοὶ πωλήσει· ὁ παράδοσις δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων. Ποτ. ἀρ. 767.—Τουλ. τόμ. 9 ἀρ. 107.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 346.

§ 196. Ἔγγραφα τὰ ὁποῖα δὲν φέρουσι τὴν ὑπογραφὴν ἐκείνου παρ' οὗ ἐγράφησαν, ἀποτελοῦν ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Ὅρα Ποτιέ ἀρ. 771.—Τουλ. τόμ. 9 ἀρ. 128, 131, 469.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 350.

Μοὶ ἔγραψες νὰ δώσω εἰς τὸν υἱόν σου 100 δραχμάς, ἐγὼ δέ, δοὺς αὐτάς, δὲν ἔλαβα ἀπόδειξιν· ἡ ἐπιστολή σου λοιπὸν ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Ναί. Ποτ. ἀρ. 768.—Τουλλ. τόμ. 8 ἀρ. 322 τόμ. 9 ἀρ. 110.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 347.

§ 197. Ἐπιστολή τις φέρουσα: *θέλω σὲ εὐχαριστήσει ἐπὶ τῆς γνωστῆς σοι παρακαταθέσεως*: ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ὑπὲρ ἐκείνου, ὅστις ἰσχυρίζεται, ὅτι κατέθεσέ τι παρὰ τῷ γράφοντι; Ναί, Τουλλ. τόμ. 8 ἀρ. 322 τόμ. 9 ἀρ. 108.—Ποτ. ἀρ. 770.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 349.

§ 197^2 Τὸ ἔγγραφον, ὅπερ δὲν περιέχει τὸ *αἴτιον* τῆς ἐνοχῆς καὶ τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ χρέους, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, καθότι καθιστᾷ πιθανὴν τὴν αἴτησιν. Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 354.

§ 197^3. Ἐθεώρησαν πάντοτε ὡς ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως τὴν ὁμολογίαν, ἣν ἐρωτώμενος ἔκαμε δικαστικῶς τις. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 116—118.—Σόλ. ἀρ. 142.

§ 197^4 Ἐπίσης ἐθεωρήθησαν ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως ἀπαντήσεις περιεχόμεναι εἰς ἔκθεσιν ἀποπείρας συμβιβασμοῦ. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 119—123.—Δαλλ. Α. 10, 736 ἀρ. 13.

§ 197^5 Ὁ δανειστὴς δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ ὅτι πρὸ τῆς συντάξεως, κατὰ τὴν σύνταξιν ἢ μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου, ὁ ὀφειλέτης ὑπεσχέθη νὰ πληρώσῃ τόκους. *Pigeau* 1, 326.

§ 197^6 Ὅταν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, οἱ δικασταὶ δύνανται, πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀποδείξεως, νὰ ἐπιβάλωσι τὸν ἀναπληρωτικὸν ὅρκον. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 124.—Δαλλ. Π. 2. 856 ἀρ. 1.

§ 197^7 Ἰδιόγραφον, μὴ ἔχον βεβαίαν χρονολογίαν, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως; Δαλλ. νέος, λέξ. *Preuve testim.* ἀρ. 163.

Ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος 2] *ἐν περιπτώσει ἀδικήματος, οἱονεὶ ἀδικήματος κτλ.*

§ 198. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικονομίας, συγχωρεῖται

ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἰς ὁποιανδήποτε περίπτωσιν, καθ' ἣν ἦτον ἀποδεδειγμένως ἀδύνατον ν' ἀποκτήσῃ τις ἔγγραφον ἀπόδειξιν· ἡ ἐκτίμησις δὲ τῶν περιστάσεων, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦσι τὸ ἀδύνατον, ἐξήρτηται ἀπὸ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 14 τοῦ 1843, κυροῦσα τὰς 2092 καὶ 2389 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

— ὅταν ἦτον ἠθικῶς ἀδύνατον νὰ συνταχθῇ ἔγγραφον, ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, συνοικοῦντος τοῦ Μ μετὰ τοῦ θείου αὐτοῦ Μ, ἀσθενοῦντος δὲ τούτου πρὸ πολλοῦ, κατὰ τὸν μὴ ἀντικρουσθέντα ἰσχυρισμὸν τῶν ἐφεσιβλήτων, δὲν ἦτον δυνατὸν εἰς τὸν Μ Μ ν' ἀπαιτήσῃ ἔγγραφον ἐντολὴν τοῦ Ι Μ τοῦ νὰ δαπανᾷ ἐκεῖνος εἰς τὰ πρὸς διατροφὴν καὶ θεραπείαν του ἀναγκαῖα, ὁ δὲ νόμος, ἐπιτρέπων τὸ μέσον τῶν μαρτύρων καθ' ἃς περιπτώσεις δὲν ἦτο δυνατὴ σύστασις ἐγγράφου ἀποδείξεως, δὲν ἐννόησε ν' ἀποκλείσῃ τὴν ἠθικὴν ἀδυναμίαν· ὅθεν ὑπαρχούσης ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοιαύτης, ἕνεκα τῆς σχέσεως τοῦ Μ Μ πρὸς τὸν Ι Μ καὶ τῆς καταστάσεως τῆς ὑγείας τούτου, τὸ μέσον τῶν μαρτύρων εἶναι παραδεκτόν.»

Ἀπόφ. 3 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετ. (Νομικ. σ. 5374).

— ὅταν οἱ ἐφέται παραδέχωνται, ὅτι ἦτον ἀδύνατον εἴς τινα διάδικον νὰ ἐφοδιασθῇ μὲ ἔγγραφον ἀπόδειξιν, καὶ ὅτι, τούτου ἕνεκα, συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις (304 § 2 Πολιτ. Δικον.), ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἐπεμβαίνει.

Ἀπόφ πολ. Ἀρ. Π. 162 τοῦ 1851, κυροῦσα τὴν 251 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν.

§ 199. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις δύναται νὰ ἐπιτραπῇ ἐπὶ ἀντικειμένου ὑπερβαίνοντος τὰς 50 δραχμὰς, ὅταν τὸ δικαστήριον πεισθῇ, ὅτι ἦτον ἀποδεδειγμένως ἀδύνατον εἰς τὸν διάδικον ν' ἀποκτήσῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Ἄρα τὸ περιστατικὸν ὅτι ἐξώσθη τις ἀπὸ μισθωμένον κτῆμα, δύναται ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων (304 § 2 Πολ. Δικονομίας).

Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 19, 30, 171, 172 καὶ 183 τοῦ 1849.

§ 200. Συγχωρεῖται ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις κατὰ τῶν ἐγγράφων δι' ἀνατοκισμὸν κεκαλυμμένον ἢ ἀπροκάλυπτον;

Ἡ νομολογία δὲν εἶναι σταθερὰ εἰς τὸ ζήτημα αὐτό· σημειῶ δὲ ὅτι,

ά] Τὸ ἐν Ναυπλίῳ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν (1) θεωροῦν τὴν

---

(1) Ἐφ' ὅσον ὁ ἐνάγων ἰσχυρίζεται, ὅτι ὑπάρχει μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ

πρᾶξιν ὡς ἀδίκημα (434 Ποιν. νόμου.—Ἁρμενοπ. Γ' ζ' 12, 201. —Πολ. Δικον. 304 § 2) ἔλυσε τὸ ζήτημα καταφατικῶς, 1) διὰ τῆς 217 τοῦ 1837 ἀποφάσεως (ὅρα αὐτὴν ἐν Νομικῇ σελ. 63 ἐπ. 3633)· 2) διὰ τῆς 512 τοῦ 1852 ἀποφάσεώς του (ὅρα αὐτὴν ἐν Νομικ. σ. 5624). 3) Διὰ τῆς 319 τοῦ 1845 (ἐν Νομικ. σ. 4234). Επρόκειτο δὲ λόγος περὶ γραμματίων.

ϐ'] Ἐν Νομικῇ σελὶς 110 εὕρηται καὶ διατριβή τις, καταφατικῶς τὸ ζήτημα λύουσα.

γ'] Ἐν Νομικῇ σελ. 109 εὕρηνται καὶ τὰ ἑπόμενα·

« Δανειστὴς ἐπισπεύδει τὴν ἐκτέλεσιν ἐκτελεστοῦ συμϐολαιο» γραφικοῦ ἐγγράφου· ὁ ὀφειλέτης προσβάλλει τὸ συμϐόλαιον λόγῳ » τοκογλυφίας. Δύναται τὸ πολιτικὸν δικαστήριον νὰ παραδεχθῇ » τὴν τοιαύτην ἔνστασιν, καὶ νὰ διατάξῃ τὴν τῶν μαρτύρων ἀπό» δειξιν; »

« Ἡ τοκογλυφία δὲν εἶναι ἄλλο τι, εἰμὴ τὸ ἀθέμιτον κέρδος ἑνὸς δανείου εἰς τόκον ὑπερβαίνοντα τὸν συγχωρούμενον παρὰ τῶν πολιτικῶν νόμων.

Ὅταν τὸ ἀθέμιτον τοῦτο κέρδος, τουτέστιν ἡ τοκογλυφία, δύναται νὰ ἦναι ἀντικείμενον ποινικῆς καταδιώξεως, ἕπεταί ὅτι αὕτη, καθὼς καὶ πᾶσα ἄλλη ἀξιόποινος πρᾶξις, δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ὡς καὶ δι' ὅλων τῶν μέσων· ἀλλ' ἐμπορεῖ νὰ εἴπῃ τις, ὅτι κανεὶς δὲν ἀντιτείνει εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην, ὅταν ὁ ἐπὶ τοκογλυφίᾳ κατηγορούμενος καταδιώκηται ἐνώπιον ποινικοῦ δικαστηρίου, ἀλλ' ὅταν τὸ συμϐόλαιον προσβάλληται, λόγῳ τοκογλυφίας, ἐνώπιον πολιτικοῦ δικαστηρίου, τότε, ἂν τὸ δικαστήριον παραδεχθῇ τὴν τοιαύτην ἔνστασιν καὶ συγχωρήσῃ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, δὲν ἀντιϐαίνει εἰς τὸ ἄρθρ. 303 τῆς Πολ. Δικονομίας, τὸ ὁποῖον δὲν συγχωρεῖ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινός, ἀκόμη καὶ ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγωγῆς ἦναι ὀλιγώτερον τῶν 50 δραχμῶν;

Ὁ ἀδικηθείς, κατὰ συνέπειαν μιᾶς ἀξιοποίνου πράξεως, ἔχει τὸ

ἀναγομένου ἔγγραφος συμφωνία, γενομένη πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ συμϐολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, δυνάμει τῆς ὁποίας συμπεριελήφθη εἰς τό, διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου ἀναφερόμενον ποσὸν τοῦ χρέους του, ποσότης μὴ ἀληθῶς μετρηθεῖσα ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐκπτώσεως αὐτῆς, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις καθίσταται ἀπαράδεκτος· ἐφ' ὅσον δὲ ἤθελε νομίμως ἰσχυρίζεσθαι, ὅτι εἰς τὴν διὰ τοῦ συμβολαίου ἀναφερομένην ὑποχρέωσίν του καλύπτονται τόκοι παράνομοι, ἡ ἀπόδειξις καθίσταται παραδεκτή.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 217 τοῦ 1837 (Νομικ. σ. 113).

δικαίωμα κατὰ τὸ ἄρθρ. 6 τῆς ποιν. δικον., ἢ νὰ κάμῃ τὰς περὶ ἀποζημιώσεως ἀπαιτήσεις του ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου, τὸ ὁποῖον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον στηρίζει τὴν ἀπόφασίν του εἰς τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, ἢ νὰ εἰσαγάγῃ τὴν τοιαύτην ἀγωγὴν ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ ἁρμόδιον πολιτικὸν δικαστήριον, καὶ ν' ἀναλάβῃ τοιουτοτρόπως τὸν ἀγῶνα τῆς ἀποδείξεως τοῦ ν' ἀποδείξῃ τὴν παράβασιν τοῦ νόμου, ἐκ τῆς ὁποίας προέκυψεν ἡ ζημία, καθότι ἡ τύχη τῆς ἀγωγῆς του κρέμαται ἀπὸ μόνην τὴν ἀπόδειξιν τῆς παραβάσεως ταύτης. Τὸ πολιτικὸν δικαστήριον δὲν δύναται λοιπὸν ν' ἀποποιηθῇ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, τῆς ὁποίας ἠδύνατο νὰ γίνῃ χρῆσις ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου, διότι τότε τὸ ἄρθρ. 7 τῆς ποιν. δικον. καὶ ὁ νόμος, χορηγῶν τὸ δικαίωμα εἰς τὸν ἀδικηθέντα νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγήν του ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, δὲν ἐννόησε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν· καθότι τότε ἤθελε δώσει τὸ τέλος χωρὶς τὰ μέσα· τὸ ἄρθρ. 303 δὲν προσβάλλεται λοιπὸν κατ' οὐδένα τρόπον. Καὶ τῷ ὄντι ἡ ἀπόδειξις, τὴν ὁποίαν ἀπαγορεύει τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐναντίον τοῦ ἐμπεριεχομένου ἑνὸς ἐγγράφου, δύναται νὰ γίνῃ κατὰ δύο τρόπους, ἢ ὅτι δὲν ἐπηρωτήθη τόκος, ἐνῷ τὸ ἔγγραφον περιέχει τόκον, ἢ ἐπηρωτήθη τόκος, χωρὶς νὰ φαίνεται τοιοῦτος εἰς τὰ ἔγγραφα, ἀλλ' εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις δὲν πράκειται ν' ἀποδειχθῇ καμμία παράβασις· ὅτι τοιαύτη εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθρου 303 τῆς Πολ. Δικον. τοῦτο ἀποκαθίσταται ἔτι μᾶλλον σαφὲς ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 304 ἐδ. 2 τῆς αὐτῆς Δικονομίας· ὁ λόγος εἶναι ὅτι ὁ νόμος δίδων τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐγκλήματος εἰς τὴν τοκογλυφίαν, καθιέρωσε τὴν νομικὴν πρόληψιν ὅτι ὑπῆρχε δόλος ἢ ἀπάτη εἰς πᾶσαν πρᾶξιν, εἰς πᾶσαν συμφωνίαν δανείου, ὅπου ἐπηρωτήθη τόκος ὑπὲρ τὸν νόμιμον· ὑπέθεσε ὅτι συγκατατεθεὶς ὁ ὀφειλέτης εἰς τὸν παράνομον τόκον δὲν ἐνήργησε διόλου ἐλευθέρως, καὶ ὁ δανειστὴς ὅτι ἀπαιτῶν τοῦτον, ἐνήργησε μὲ ἀπάτην.

Ὅτι ἡ τοκογλυφία θεωρουμένη ὡς μία ἀξιόποινος πρᾶξις, δύναται νὰ ἦναι τὸ ἀντικείμενον τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως ἀδιαφόρως ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ καὶ πολιτικοῦ δικαστηρίου, τοῦτο ἐπικυροῦται καὶ ἐκ μιᾶς ἀποφάσεως τῆς 2 Δεκεμβρ. 1814 τοῦ ἀκυρωτικοῦ δικαστηρίου τῆς Γαλλίας.

Μία ἀπὸ τὰς σκέψεις τῆς ἀποφάσεως ταύτης εἶναι ὅτι, τὸ ἔγκλημα τῆς τοκογλυφίας δὲν φέρει ἐπὶ πραγμάτων ἐξωτερικῶν τοῦ συμβολαίου καὶ τοιουτοτρόπως δὲν ὑποβάλλει, καθὼς ἡ παραβίασις μιᾶς ὑποθήκης, τὴν προϋπαρξιν μιᾶς συμφωνίας· ὅτι τὸ ἔγκλημα τοῦτο σχηματίζεται εἰς τὴν πρᾶξιν αὐτὴν τοῦ δανείου, καὶ θεωρεῖ

ται ἀδιαχώριστον ἀπὸ τὸ δάνειον, καὶ συγχέεται μὲ τοῦτο· ἐξ οὗ ἕπεται ὅτι πᾶσα παραβίασις ὑπάκειται εἰς πᾶν εἶδος ἀποδείξεως· αἱ δὲ τοκογλυφικαὶ συμφωνίαι πρέπει νὰ καθυποβάλλωνται εἰς τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, ἂν καὶ ἀναφέρωνται εἰς πολιτικὰ συμβόλαια, καὶ οἱ ἐν τῷ συμβολαίῳ ὅροι δύνανται νὰ εὑρεθῶσιν εἰς σύγκρουσιν μὲ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως.

Τρεῖς ἄλλαι ἀποφάσεις τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, ἤτοι τοῦ 13 ἔτους τῆς δημοκρατίας, 18 Θερμιδώρου (18 αὐγούστου) 1805, τῆς 18 ἰανουαρ. 1811, καὶ 18 φεβρ. 1829, καθιέρωσαν τὴν ἀρχὴν ταύτην, ἀκόμη καὶ ὅταν πρόκηται λόγος περὶ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, τὸ ὁποῖον προσεβάλλεται λόγῳ τοκογλυφίας, ἂν καὶ ἀναφέρῃ ὅτι τὰ χρήματα ἐμετρήθησαν τώρα ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου· ἡ μέτρησις αὐτὴ δύναται νὰ ἦναι εἰκονική, καὶ ὁ ὀφειλέτης, μὴ ὢν ἐλεύθερος, ἀλλ' ὑπάρχων ὡς ἐκ τῆς δεινῆς θέσεώς του, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς συναίτιος, ἀλλ' ὡς θῦμα αὐτῆς τῆς εἰκονικῆς παραστάσεως τῶν χρημάτων.

(¹) Ὅθεν ἐν Ἀθήναις ἐφέτει, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1936 τοῦ 1861 ἀποφάσεώς των, ἔλυσαν ὡσαύτως καταφατικῶς τὸ ζήτημα. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐναντία νομολογία αὐτῶν, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἑπομ.

Δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀποδείξῃ τις διὰ μαρτύρων ὅτι ἐκ τῆς κεφαλαιώσεως παρανόμων τόκων ἀπετελέσθη χρέος τι ὑπέρογκον, ὅταν δὲν διατείνηται προσέτι ὁ ἐναγόμενος ὅτι δι' ἀθεμίτου τινὸς μέσου, ἢ διὰ κακῆς πίστεως, κατωρθώθη ἡ σύνταξις τοῦ ἐγγράφου. (ὅρα τὰς εἰς τὴν § 765 τοῦ Ζαχ. σημειώσεις, καὶ Bonnier, droit crim. § 213—215).

¹Ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 8064 τοῦ 1861.

ΣΗΜ. Προκειμένου λόγου περὶ τοκογλυφίας, ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις κατὰ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου. — Ἀπ. 10089 ἐφ. Ἀθ. — Ἴδε κατωτ. (εἰς τὰς προσθήκας) καὶ τὴν 10114 ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν.

§ 201. Συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὅτι συμβόλαιόν τι στηρίζεται εἰς ἀθέμιτον αἰτίαν;

Ἀπόφ. ἀρεῖου πάγου, μολονότι ἠδύνατό τις ἀμφιβάλλει καὶ ἐν τούτοις κατὰ μὲν τὸ ἄρθρ. 303 τῆς Πολ. Δικον., κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινὸς, δὲν εἶναι δεκτὴ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις· οὐδὲ δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων πρᾶξίς τις καὶ ἂν ἔγινε πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου, κατὰ τὴν σύνταξιν ἢ μετ' αὐτὴν γενομένη συμφωνία, ἥτις, καὶ ἐὰν δὲν ἀντίκειται εἰς τὸν ὅρον τοῦ ἐγγράφου, ἔχει ὅμως σχέσιν μετ' αὐτοῦ, δὲν περιέχεται δὲ ἐν τῷ ἐγγράφῳ, καὶ κατ' ἐξαίρεσιν τὸ μέσον τοῦτο ἐπιτρέπεται εἰς τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 304 τῆς αὐτῆς ἀναφερομένας περιπτώσεις· ὅτι ἐπο-

μένως ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις δὲν ἐδύνατο νὰ ἐπιτραπῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, κατὰ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἀπὸ 12 νοεμβρίου 1840 ὁμολόγου τοῦ Ρ Κ, καθότι οὐδεμία ἐκ τῶν ἐξαιρετικῶν τοῦ ἄρθρ. 304 περιπτώσεων ὑπάρχει, ἵνα ἐπιτραπῇ τὸ μέσον τῶν μαρτύρων· ἡ δὲ δευτέρα διάταξις τοῦ ἄρθρ. 304 ἀφορᾷ ὑποχρέωσιν ἐξ ἀδικήματος, περὶ ἧς δὲν συνετάχθη ἔγγραφον· ἄλλως ἡ ἰσχὺς τῶν ἐγγράφων θέλει κατασταθῇ προβληματικὴ διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως κατὰ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν.

Μολαταῦτα·

Ἐπειδὴ ἡ ἔν τινι συμβολαίῳ καλυπτομένη ἀθέμιτος αἰτία τῆς ὑποχρεώσεως, περιλαμβάνεται εἰς τὴν ἀπαρίθμισιν τῶν ἐν τῷ ἄρθ. 304 τῆς Πολ. Δικον. διαλαμβανομένων περιπτώσεων, καθ' ἃς ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις συγχωρεῖται καὶ κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγράφου τινός· διότι διὰ τῆς φράσεως « ἐπὶ ὑποχρεώσεων προερχομένων ἐξ ἀδικήματος » δὲν ἐννόησεν ὁ νόμος μόνον πράξεις, περὶ ὧν δὲν συνετάχθη μὲν ἔγγραφον, ἀλλὰ καὶ ὑποχρεώσεις, περὶ ὧν συνετάχθη μὲν ἔγγραφον, πηγαζούσας ὅμως ἐξ ἀθεμίτου αἰτίας, οἷα ἡ τῆς δωροδοκίας· ἄλλως ὁ νόμος δὲν ἤθελε συγχωρήσει τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν καὶ κατὰ τοῦ περιεχομένου τῶν συμβολαίων, περὶ δὲ τούτου οὐδεμία δύναται νὰ ἐγχωρήσῃ ἀμφιβολία, ἐκ τοῦ ὅτι ὁ νόμος ἐπιτρέπει τὴν ἐμμάρτυρον ἀπόδειξιν, ὅταν τὸ συμβόλαιον προσβάλληται ὡς διὰ βίας ἢ ἀπάτης γενόμενον· διότι αἱ περιστάσεις τῆς βίας ἢ τῆς ἀπάτης, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων διωμολογήθη τι, εἶναι ἀνεξάρτητοι τῶν ἀδικημάτων, ἐξ ὧν γεννᾶται ἡ ὑποχρέωσις, καὶ 6' διότι ὁ νόμος, ἀναφέρων τὴν βίαν καὶ τὴν ἀπάτην, δὲν ἐννόησε ν' ἀποκλείσῃ τὰς λοιπὰς περιπτώσεις, τὸν δόλον, π. χ. τὴν ἔννοιαν τοῦ ὑποβαλλομένου εἰς ὑποχρεώσεις, ἀλλὰ νὰ ὑποδείξῃ τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ σύνταξις ἐγγράφου δὲν εἶναι δυνατή· εἰς τὴν κατηγορίαν δὲ ταύτην ὑπάγεται καὶ ἡ ὑποχρέωσις, τῆς ὁποίας ἀληθὴς αἰτία εἶναι ἡ προσδοκία, καθόσον ἀντίγραφον ἐπὶ τοιούτων ὑποχρεώσεων δὲν δύναται, ἄνευ κινδύνου ἀνακαλύψεως, νὰ ἐκδοθῇ· ὅθεν τὸ πρωτοδικεῖον ἐσφαλμένως ἠρνήθη τὸ μέσον τῶν μαρτύρων.»

'Απόφ. 525 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετ. (Νομικ. σελ. 5341).

Σημ. Δύναται ν' ἀποδεχθῇ διὰ μαρτύρων ὅτι ὁμόλογον χρεωστικὸν ἔχει ὡς αἰτίαν τὴν περίπτωσιν τῆς μὴ ἐκπληρώσεως γάμους ὅρα σαφεστάτην ἔκθεσιν εἰς τὰ *requisitoires* τοῦ Δουπίνου, τόμ. γ'. σελ. 75 ἑπ.

§ 202. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἕνεκα δόλου καὶ ἀπάτης;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὁ Ν ζητεῖ προσέτι τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἐδ. 2 τοῦ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ.. Δικ. λόγῳ ἀπάτης καὶ δόλου, καθόσον ἡ ἀντίδικός του τὸν κατεδολιεύθη καταχρωμένη τῆς καλῆς του πίστεως, ἀλλ', ἐκτὸς ὅτι δὲν ἀναφέρει, ὡς ὤφειλεν, ὡρισμένα γεγονότα δόλου καὶ ἀπάτης, τὰ ὁποῖα νὰ δυνηθῇ τὸ δικαστήριον τοῦτο, ἂν ἤθελε τὰ θεωρήσῃ οὐσιώδη, νὰ θέσῃ καθαρῶς καὶ σαφῶς εἰς ἀπόδειξιν (ἄρθρ. 137 καὶ 249 τῆς Πολ. Δικον.), πρὸς τούτοις, καθ' ὃν τρόπον ἐκφράζεται ἡ ῥηθεῖσα πρότασις, ἥτις ἄλλως δὲν ἀνεπτύχθη προφορικῶς, φαίνεται ἀποδίδουσα δόλον καὶ ἀπάτην εἰς τὴν Θ, ὡς στηριζομένην ἐπὶ ἐγγράφου, τὸ ὁποῖον γινώσκει εἰκονικὸν, καὶ ὄχι ὡς δολίως προκαλέσασαν τὸ περὶ οὗ πρόκειται ἔγγραφον· ὅθεν, εἴτε διὰ τὸ ἀόριστον τῆς προτάσεως, εἴτε διότι δὲν προσβάλλεται αὐτὸ τὸ συμβόλαιον, ὡς διὰ δόλου καὶ ἀπάτης γενόμενον, δὲν ὑπάρχει περίπτωσις νὰ συγχωρηθῇ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4373 τοῦ 1847.

ΣΗΜ. ά. Ποία ἀπάτη ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων; Ὅρα Εὑρ. τόμ. 9 σ. 223 (λέξει Κοινωνία § 235 ἐν τέλ.).

ΣΗΜ. β'. Ὅταν ὁ ἐναγόμενος διατείνηται ὅτι ἐξέδωκε δύο ὁμόλογα, δι' ἓν καὶ τὸ αὐτὸ χρέος, καὶ ὅτι ἐξέδωκε τὸ δεύτερον, ἀφοῦ εἶχεν ἐγχειρίσει τὸ πρῶτον, συνεπείᾳ παρατηρήσεων ὅτι τὸ χρέος ἦτον ἀνώτερον, δὲν ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὅταν δὲν εἰδικεύῃ τὰ περιστατικὰ τῆς ἀπάτης, δι' ἣν ἔγγραφον ἀπόδειξιν δὲν ἐδύνατο νὰ λάβῃ.

Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 8966 τοῦ 1851.

§ 202[a] Κατὰ τὸ ἄρθ. 98 τῆς πολ. διαδικασίας τοῦ 1830, δὲν συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις κατὰ τοῦ περιεχομένου τῶν ἐγγράφων, ὅσα ἀφ' ἑαυτῶν ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν, ἐκτὸς ἂν προσβάλλωνται ἐπὶ ἀπάτῃ, δόλῳ, βίᾳ καὶ παρανόμῳ αἰσχροκερδείᾳ.

Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 307 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4232).

§ 203. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἐπιτρέπεται πρὸς ἀπόδειξιν τῆς λαβούσης χώραν ἀπάτης εἰς ἐξόφλησιν χρέους, οὐδέποτε ἀποδιθέντος.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, καθ' ἃ ὁ Π Λ ἐκθέτει ἐν τῇ ἀγωγῇ του, ἐνῷ ὁ ἀντίδικός του τῷ ὤφειλε, δυνάμει ἐπισήμου συμβολαίου, δραχ. 336 μετὰ τοῦ τόκου, ἐσυμφώνησε μετὰ τοῦ ὀφειλέτου του νὰ τῷ πωλήσῃ οὗτος 114 πρόβατά του καὶ νὰ λογισθῇ τὸ εἰρημένον χρέος του εἰς τὸ ἀντίτιμον τῶν προβάτων, τὰ ὁποῖα. πρὸς καιρὸν τῷ ἔδωκε, καὶ οὕτως ὁ δανειστὴς ἐξώφλησε τὸ δανειστικὸν εἰς αὐτὸν συμβόλαιον, ἀλλ' ἐνῷ ἀπελείπετο νὰ συνταχθῇ τὸ τῆς ἀγοραπωλη-

σίας ἔγγραφον, ὁ ἀντίδικος ἐπανέλαβε τὰ πρόβατα, ἀρνηθεὶς τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀγοραπωλησίας, τὸ δὲ πρωτοδικεῖον, ἐκτιμῆσαν τὰ εἰς τὴν ἀγωγὴν ταύτην ἐκτεθέντα περιςατικά, ἐθεώρησεν ὅτι ἡ συμφωνία τῶν μερῶν ἦτο διὰ νὰ γίνῃ ἐγγράφως ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀγοραπωλησία· ἡ τοιαύτη ἄρα ἐκτίμησις περιστρεφομένη εἰς πραγματικὰ γεγονότα, ἐξ ὧν ῥητῶς τὸ ἐναντίον δὲν ἀποδεικνύεται, διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἀρείου Πάγου. Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, ὀρθῶς τὸ ἐν Μεσολογγίῳ πρωτοδικεῖον ἐσκέφθη ὅτι δὲν ἦτο τελειοποιημένη ἡ ἀγοραπωλησία τῶν προβάτων, διότι, κατὰ τὸ βιβλ. Γ' τίτλ. 23 καὶ 24 τῶν Εἰσηγ. τοῦ Ἰουστ., ὅταν συμφωνηθῇ νὰ γίνῃ ἐγγράφως ἡ ἀγοραπωλησία, αὕτη δὲν εἶναι τελεία, ἂν δὲν συνταχθῇ τὸ περὶ αὐτῆς ἔγγραφον, καὶ ὅτι ὁ Π Α ἐξαπατηθεὶς ἐξώφλησε τὸ πρὸς αὐτὸν ἔγγραφον τοῦ δανείου. διότι ἐπὶ τῇ καλῇ πίστει τοῦ νὰ λογισθῇ τὸ δάνειον αὐτὸ εἰς τὸ ἀντίτιμον τῶν προβάτων ἐνήργησε τὴν ἐξόφλησιν τοῦ ἐγγράφου· ἐπομένως ὀρθῶς καὶ συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικον. ἐπέτρεψεν εἰς τὸν Α τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν τῶν ἐν τῇ ἀγωγῇ του ἐκτεθέντων περιστατικῶν, τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουν τὴν ἀπάτην· ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἀναιρεσείοντος ὅτι τὸ δικαστήριον δὲν ἐκθέτει ποῖα εἶναι τὰ περιστατικὰ τῆς ἀπάτης δὲν εἶναι ἀληθής, διότι ταῦτα ἐνῷ ἀναφέρονται εἰς τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀποφάσεως, τὸ δικαστήριον καὶ εἰς τὴν πρώτην αἰτιολογίαν τῆς ἀποφάσεώς του τὰ ἐκθέτει.

Ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ δικαστήριον ἐθεώρησεν ἐξώδικόν τινα ὁμολογίαν τοῦ Π Ρ ὡς δικαστικήν, διότι ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ὑπ' ἀριθ. 178 ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ δικαστήριον στηρίζει τὴν ἀπόφασίν του ταύτην κυρίως εἰς τὰς καταθέσεις τῶν μαρτύρων, τὴν δὲ ὁμολογίαν τοῦ εἰρημένου Ρ ἐξετίμησεν ὡς ἐξώδικον, ὡς εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ πράξῃ τοῦτο, δυνάμει τῶν ἄρθρ. 267, 268 καὶ 276 τῆς Πολ. Δικονομίας, προκειμένου περὶ ἀποδείξεως τῆς ἀπάτης, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐσυγχωρήθη ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 21 τοῦ 1849.

§ 204. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις συγχωρεῖται, ὅταν συμβόλαιόν τι προσβάλληται ὡς πλαστογραφημένον, εἴτε δημόσιον, εἴτε ἰδιωτικὸν εἶναι (304 § 2 Πολ Δικον.).

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Παγου 225 τοῦ 1851, κυροῦσα τὴν 5465 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Ἡ συμπλήρωσις ἐν λ. Πλαστογραφία.—Ἴδε δὲ καὶ Εὐρ. τ. 6, λέξει Ἔγγραφα.

§ 205. Ἂν καὶ κατὰ τὸ ἄρθ. 304 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις συγχωρεῖται, ὅταν συμβόλαιόν τι προσβάλληται ὡς διὰ βίας ἢ ἀπάτης γενόμενον, ἡ αἴτησις ὅμως τοῦ ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων, ὅτι ὡμολόγησαν ἐνώπιον αὐτῶν, ὅτι τὸ ἔγγραφον, ἐφ' οὗ στηρίζει ὁ τελευταῖος τὰ δικαιώματά του, εἶναι εἰκονικόν, ἀπωλεσμένον καὶ ἄκυρον ὁψέποτε ἤθελεν εὑρεθῆ, δὲν ἀποδεικνύει μήτε ἀπάτην, μήτε βίαν, διότι ἐκ τῆς ἀποδείξεως τῶν περιστατικῶν αὐτῶν δὲν προκύπτει ἐκ προθέσεως ἀπόκρυψις τῆς ἀληθείας, γενομένη ἐπὶ σκοπῷ νὰ δοθῇ τὸ ἔγγραφον, μήτε ἀπειλὴ δεινὴ γενομένη ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ. Ἄλλως τε δὲ δὲν συγχωρεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 303 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις περὶ πράξεως ἢ ὁποιασδήποτε συμφωνίας, πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου, κατὰ τὴν σύνταξιν ἢ μετ' αὐτήν, μὴ ἀντικειμένης εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγγράφου, ἀλλ' ἐχούσης σχέσιν μετ' αὐτοῦ, μὴ περιεχομένης δὲ ἐν τῷ ἐγγράφῳ.

Ἀπόφ. 841 τοῦ 1838 τῶν ἐν Ἀθήν. ἐφετῶν.

Παρατηρήσεις τινὲς ἀπὸ § 206—241. — § 206. Ἐξαιρέσεις τοῦ ἐν τοῖς ἄρθροις 300—303 διαλαμβανομένου κανόνος γίνεται προσέτι, ὅταν δὲν ἦτο δυνατὸν εἰς τὸν δανειστὴν νὰ λάβῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Τὸ ἐδ. 2 τοῦ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικονομίας μνημονεύει τινὰς ἐκ τῶν περιπτώσεων αὐτῶν, χωρὶς νὰ ἀποκλείῃ τὴν ὕπαρξιν ἄλλων (Φαβὰρδ *rép.* λ. *Preuve* § 1 *n.* 20).

§ 207. Εἰς τὰς παρὰ τοῦ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικονομίας προνοουμένας περιπτώσεις συνυπακούεται λοιπὸν καὶ ἐκείνη, καθ' ἣν ἐκ περιπτώσεως τυχαίας, ἀπροόπτου καὶ προερχομένης ἀπὸ κρείττονός τινος δυνάμεως, ὁ δανειστὴς ἀπώλεσε τὸ δικαιόγραφον, τὸ ὁποῖον τῷ ἐχρησίμευεν ὡς ἔγγραφος ἀπόδειξις.

§ 208. Τὸ ἀδύνατον, περὶ οὗ προνοεῖ τὸ ἄρθρ. 304 § 2 τῆς Πολ. Δικονομίας, δὲν ἀνάγεται ἁπλῶς εἰς φυσικὰ αἴτια· περιλαμβάνει προσέτι καὶ τὸ ἠθικῶς ἀδύνατον, ὅπερ γεννᾶται ἐκ τῶν περιστάσεων. Δαλλ. Πατ. 25, 2, 131.

§ 209. Τὸ ἀδύνατον, περὶ οὗ ὁ λόγος, δὲν εἶναι τὸ ἀπολύτως ἠθικῶς ἀδύνατον· ἐν γένει ὅμως ἀνήκει εἰς τὰ δικαστήρια νὰ ἐκτιμήσωσι τὰς περιπτώσεις, ἔχοντα ὑπ' ὄψιν τὸν χαρακτῆρα τῶν προσώπων. Τουλλ. τόμ. 6 ἀρ. 139, 200, 203.—Δέλβ. τόμ. 2 ἀρ. 626.

§ 210. Ὁ ὑπηρέτης ἰσχυριζόμενος, ὅτι ἐδάνεισε χρήματα εἰς τὸν κύριόν του, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ λάβῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Δαλλ. Πατ. 33, 2, 234.

§ 211. Ὅταν συμβολαιογράφος τις ἀρνῆται νὰ δώσῃ ἀπόγραφον ἐγγράφου τινός, ἀρνούμενος ὅτι συνετάχθη ἐνώπιόν του, δύναται ν' ἀποδείξῃ ὁ διάδικος διὰ μαρτύρων, ὅτι συνετάχθη, ἐνώπιον ἐκείνου, τὸ ἔγγραφον, καὶ ἂν τοῦτο ἀφορᾷ ἀντικείμενον ἀξίας ἀνωτέρας τῶν 50 δραχμῶν. Δαλλ. νέος, αὐτ. 227.

§ 212. Ὅταν ὁ συμβαλλλόμενος ἐπικαλῆται, πρὸς ἀκύρωσιν τοῦ συμβολαίου, τὴν μέθην, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἶναι παραδεκτή. Δαλλ. νέος, αὐτ. 228.

§ 213. Ὅταν ἰδιώτης τις δὲν ἠδυνήθη νὰ λάβῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν περὶ τῆς ὑπό τινος τῶν διαδίκων ἑκουσίας ἐκτελέσεως ἐγγράφου τινός, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἶναι παραδεκτή. Δαλλ. Πατ. 30, 2, 162.

§ 214. Ὁ νόμος λέγει· *ἐπὶ ὑποχρεώσεων, αἵτινες προέρχονται ἔκ τινος οἱονεὶ συμβολαίου, ἀδικήματος ἢ οἱονεὶ ἀδικήματος*. Τὰ οἱονεὶ συμβόλαια γίνονται ἄνευ τῆς συμπράξεως τοῦ χρήστου, εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι σχεδὸν πάντοτε ἀδύνατον νὰ λάβῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Ποτ. ἀρ. 778.—Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 141.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 356.—Δεβιλ. τόμ. 2 σελ. 625.

Ὅθεν ὅταν πρόκηται περὶ τῆς ὑποχρεώσεώς τινος εἰς τὸ νὰ χορηγῇ διατροφὴν πηγάζουσαν ἔκ τινος οἱονεὶ συμβολαίου, ἡ χορήγησις τῆς διατροφῆς δύναται ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων (Le fait d'alimens fournis peut être etabli par la preuve testimoniale). *Dall. jeune*, αὐτ. 232.

§ 215. Ὅθεν περιστατικὰ τείνοντα νὰ βεβαιωθῇ, ὅτι ἔλαβε χώραν οἱονεὶ συμβόλαιον διαχειρίσεως ἀλλοτρίων πραγμάτων, δύνανται ν' ἀποδειχθῶσι διὰ μαρτύρων, καὶ ἂν τὸ ἀντικείμενον ὑπερβαίνῃ τὰς 50 δραχμάς. Δαλλ. νέος αὐτ. 233. (Ἴδε ἀνωτ. § 105[3] ἐπ.)

§ 216. Ἀλλά, μολονότι ἡ ἔκ τινος οἱονεὶ συμβολαίου πηγάζουσα ἐνοχὴ δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ὁ διαχειρισθεὶς τὰς ὑποθέσεις ἀπόντος τινός, ἄνευ ἐντολῆς, δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὰ γενόμενα τυχὸν ἔξοδα, καθότι ἐδύνατο νὰ λάβῃ ἀποδείξεις παρ' ἐκείνων, εἰς οὓς ἐπλήρωσε χρήματα ὡς διαχειριστής. Δαλλ. νέος, αὐτ. 234.

§ 217. Ἐπίσης, τὸ πρόσωπον, τοῦ ὁποίου τὰς ὑποθέσεις διεχειρίσθη τις, δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὰς εἰσπράξεις, ὅσας τυχὸν ὁ διαχειριστὴς ἔλαβεν, καθότι δύναται νὰ ζητήσῃ τὰς περὶ τῆς ἐξοφλήσεως ἀποδείξεις ἀπὸ τοὺς ὀφειλέτας. Ἀπόφ. 13 ἰανουαρ. 1820 Βρυξελλῶν. — Κατά, Ῥολλ. ἀρ. 90.

§ 218. Ὁ κανὼν οὗτος ἐφαρμόζεται εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς

διαχειρίσεως κοινοῦ τινος πράγματος ὑπό τινος τῶν κοινωνῶν. Δουρ. ἀρ. 356.

§ 219. Μολονότι ἡ πληρωμὴ ποσοῦ, ὅπερ δὲν ὠφείλετο, ἀποτελεῖ οἱονεὶ συνάλλαιον, μολοντοῦτο ὁ πληρώσας ποσὸν μὴ ὀφειλόμενον, δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων, καθότι ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἔγγραφον. Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 358.

§ 220. Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς (ἀρ. 357) φρονεῖ ἐν τούτοις, ὅτι πρέπει νὰ διακρίνωμεν, ὡς πρὸς τὴν παραδοχὴν τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως, μεταξὺ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου αἱ ὑποθέσεις διεχειρίσθησαν, ἐγίνωσκε, καὶ ἐκείνης, καθ' ἣν δὲν ἐγίνωσκε τὴν διαχείρισιν· ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις δὲν πρέπει νὰ ἦναι, ἐν γένει τουλάχιστον, δεκτή.

§ 221. *Ἀδικήματα· οἱονεὶ ἀδικήματα.* — Εἰς τὴν ποινικὴν διαδικασίαν συγχωρεῖται ἐν γένει πᾶν εἶδος ἀποδεικτικῶν μέσων. Περὶ δὲ τῶν ἐξαιρέσεων, ὅρα *Θέμιδα*, τόμ. Α'. σελ. 38—46, 65—73.

§ 222. Ὅταν πρόκηται περὶ πράξεως, δι' ἧς ἄνθρωπός τις ἐπροξένησε ζημίαν εἰς ἄλλον, ἄνευ ἐγκληματικοῦ σκοποῦ, εἶναι πρόδηλον, ὅτι ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ γεγονότος ἐκείνου, εἶναι παραδεκτή. Ποτ. ἀρ. 776.

§ 223. Πλημμέλειαι (*fautes*) λαβοῦσαι χώραν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν συμβολαίων, δύνανται ν' ἀποδειχθῶσι διὰ μαρτύρων, διότι οἱ παθόντες ἐξ αὐτῶν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχωσιν ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Δουρ. 359.

§ 224. Διατάραξις τῆς κατοχῆς εἶναι οἱονεὶ ἀδίκημα, δυνάμενον ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων. Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 360.

§ 225. Ὅταν πρόκηται περὶ δόλου, ἠθικῶς κατακριτέου, ἀλλ' ὄχι ἐπιδεκτικοῦ ποινικῆς καταδιώξεως, δυναμένου ὅμως νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς πολιτικὴν ἀγωγήν, διακριτέον ἂν ὁ δόλος ἐγένετο μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων πρὸς βλάβην τρίτων μὴ παρόντων, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἐπιτρέπεται· κατὰ τῶν τρίτων δὲν ἰσχύει ἡ ἀπαγόρευσις. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 161, 165, 166.—Δαλλ. Α. 10, 741 ἀρ. 20.

§ 226. Δόλος συνιστάμενος εἰς μηχανουργήματα, τείνοντα νὰ ἐξαπατήσωσι τὸν ἕτερον τῶν συμβαλλομένων, δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ἀλλ' ὁ ζητῶν τὴν ἀπόδειξιν ὀφείλει νὰ ἐκθέτῃ τὰ περιστατικά. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 167—177.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 383.—Μερλ. *réper.* λέξει. *Preuve.*—*Chardon*. τόμ. 1 ἀρ. 93.

§ 227. Ὅταν τις προτείνῃ, ὅτι ἐπίσημόν τι ἔγγραφον δὲν εἶναι

πλαστὸν, ἀλλ' ἐλήφθη βιαίως, δύναται ν' ἀποδείξῃ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον διὰ μαρτύρων, χωρὶς νὰ προσβάλῃ τὸ ἔγγραφον ὡς πλαςόν. Δαλλ. νέος, αὐτ. 269.

§ 228. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ συγχέωμεν τὸν δόλον τὸν τείνοντα εἰς τὴν σύνταξιν συμβολαίου τινὸς, μὲ τὸν δόλον, ὅστις παρακολουθεῖ αὐτὸ μὲ ὑποσχέσεις τεινούσας εἰς τὴν ἐκτέλεσίν του. Δαλλ. Α. 10, 742 ἀρ. 22.

§ 229. Ὅθεν ὀφειλέτης τις δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρμαρτύρων, ὅτι ὁ δανειστής του κατώρθωσε νὰ ἔχῃ δύο διακεκριμένα δικαιόγραφα, διότι διετήρησε τὸ ἓν, ὅπερ ἔπρεπε ν' ἀποδώσῃ, ὅταν ἔλαβε τὸ ἕτερον. Δαλλ. νέος, αὐτ. 271.

§ 230. Ὡσαύτως, ὁ πωλητὴς, ὅστις δὲν ἐνήργησε τὸ τῆς ἐξωνήσεως δικαίωμα ἐντὸς τῆς ὡρισμένης προθεσμίας, δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων, ὑπὸ τὸ πρόσχημα δόλου ἢ ἀπάτης, ὅτι ὁ ἀγοραστὴς τῷ εἶπε νὰ διαῤῥήξωσι τὸ συμβόλαιον, ὅταν θελήσῃ. Δαλλ. νέος, αὐτ. 271.

§ 231. Ὁ *Duranton* (τόμ. 10) λέγει, ὅτι διάδικός τις δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ ἐν τῷ ἐγγράφῳ ἀναφερομένη αἰτία εἶναι ψευδὴς καὶ ὅτι ὑποκρύπτεται ἐν αὐτῷ δωρεὰ, ἐκτὸς ἂν ἡ μνημονευομένη αἰτία ἦναι συνέπεια ἀπάτης. Ὅρα Μερλ. λ. *Simulation*.

§ 232. Οἱ τρίτοι ἔχουν τὸ δικαίωμα ν' ἀποδείξωσι τὴν εἰκονικότητα, ἐξ ἧς παραβλάπτονται. Δαλλ. Α. 10, 742.

§ 233. Ὅθεν ὁ Προυδ. (*de l'usufr.* τόμ. 3 ἀρ. 1308, ἔκδ. ε.), λέγει, ὅτι ὁ δόλος, ἡ ἀπάτη ἢ ἡ εἰκονικότης δίδουσι πάντοτε χώραν εἰς ἀγωγὴν ὑπὲρ τῶν τρίτων, οἵτινες βλάπτονται.

§ 235. Ἡ ἐξαίρεσις, τὴν ὁποίαν ὁ νόμος (304 Πολ. Δικονομ.) καθιερόνει ὡς πρὸς τὰς κατ' ἀνάγκην παρακαταθήκας, ἐκτείνεται εἰς ὅλα τὰ ἀπρονόητα συμβεβηκότα. Πολ. ἀρ. 779.—Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 194.

§ 236. Δύναταί τις νὰ ἐξομοιώσῃ μὲ τὰς κατ' ἀνάγκην παρακαταθήκας τὰ πειστήρια, ἅτινα δίδονται εἰς ὑπάλληλόν τινα, διὰ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν καταδίωξιν. Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 316.

§ 237. Τὸ ἄρθρ. 1348 τοῦ Γαλλ. Πολ. Κώδ. ἀναφέρει, ὅτι εἰς τὸν κανόνα τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως γίνεται προσέτι ἐξαίρεσις εἰς τὰς ἐν ἀπροόπτοις περιπτώσεσι, καθ' ἃς δὲν ἠδύνατό τις νὰ κάμῃ ἐγγράφους πράξεις, συνομολογηθείσας ὑποχρεώσεις. Ὅρα Τουλλ. τ. 9 ἀρ. 198, 199.—Δουρ. τ. 13 ἀρ. 367.—Ῥολλ. ἀρ. 111 καὶ ἑπ.—Δαλλ. Α. 10, 746 ἀρ. 25.

§ 238. Ὁ θέλων νὰ τῷ ἐπιτραπῇ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις

πρὸς ἀπόδειξιν ἐνοχῆς, τὸ περὶ τῆς ὁποίας δικαιόγραφον ἀπώλεσεν, ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἐγγράφου, τὸ συμβεβηκὸς, ὅπερ ἐπέφερε τὴν ἀπώλειαν, π. χ. τὸν ἐμπρησμὸν, τὴν διαρπαγὴν κλπ. Τουλλ. τ. 9 ἀρ. 206. 207.—Μερλ. *quest.* λ. *Preuve.*—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 368.—Ῥολλ. ἀρ. 117—121.

Περὶ τοῦ εἴδους τοῦ συμβεβηκότος ὅρα Δαλλ. Α. 10, 717 ἀρ. 1.—Δαλλ. Π. 3, 1, 609.

§ 239. Περὶ τῆς ἀπωλείας τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, ὅρα Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 212, 215 καὶ κατωτ. § 317.

§ 240. Περὶ τῶν περιστατικῶν, ἅτινα εἶναι ἀνάγκη νὰ μνημονεύωσιν οἱ μάρτυρες πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἀπωλείας, ὅρα Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 209—214.—Ῥολλ. ἀρ. 119—125.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 368.

§ 241. Ὅταν τὸ ἀπολεσθὲν ἔγγραφον ἦναι ἐξ ἐκείνων, πρὸς ὕπαρξιν τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖται ἡ συνδρομὴ διατυπώσεών τινων; οἱ μάρτυρες πρέπει νὰ βεβαιόνωσι τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν. Τουλλ. ἀρ. 212—214.—Ῥολλ. ἀρ. 122—125.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 368.

Ἀλλ' ἡ ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως τῶν διατυπώσεων αὐτῶν δὲν εἶναι ἀναγκαία, ὅταν τὸ ἔγγραφον ἐξηφανίσθη ἐξ αἰτίας τῶν ἐνεχομένων μερῶν. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 218, 219.—Ῥολλ. ἀρ. 128.

§ 241[2] Περὶ τῆς ἀπωλείας τοῦ ἐγγράφου, ἴδε Εὐρ. τ. 7 σελ. 103 ἐπ.

Ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος 3) *ἐπὶ ἐμπορικῶν δικῶν.*

§ 242. Ἡ ἐπὶ ἐμπορικῶν δικῶν συγχώρησις τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως, καὶ ἡ παραδοχὴ ἀρχῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως, ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς κρίσεως καὶ τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ δικαστοῦ τῆς οὐσίας.

Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 124 καὶ 282 τοῦ 1849.

§ 242[2] Τῆς ἑτερορρύθμου ἑταιρίας ἡ ὕπαρξις δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ μεταξὺ τῶν συνεταίρων, εἰμὴ μόνον διὰ τοῦ ἐγγράφου καταστατικοῦ αὐτῆς, καὶ οὐχὶ δι' ἄλλων μέσων καὶ διὰ μαρτύρων (1).

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 127 τοῦ 1848.—Ἴδε Εὐρ. τόμ. 9 σελ. 223 πῶς ἀποδεικνύεται ἡ ἀνώνυμος ἑταιρία..

242[3] Εἰς δίκας, ἀφορώσας τὸ ἐμπόριον καὶ τὰς συναλλαγματικὰς, τὸ παραδεκτὸν τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως, ἐξαρτᾶται συνήθως ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ δικαστοῦ.

Ἀπόφ. τῆς 23 δεκ. 1840 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομικ. σ. 2302).

---

(1) Ἴδε σχετικὰ ζητήματα εἰς σελ. 236 ἐν τέλ. τοῦ 9 τόμ. τοῦ Εὐρ.

§ 243. Εἰς τὰ ἐμπορικὰ περὶ ἐνεχύρων συναλλάγματα ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις. Ὅρα ἀπόφασιν πολιτικὴν Ἀρείου Πάγου 63 τοῦ 1845 ἐν λέξει *Ἐνέχυρα* (Εὑρετ. τόμ. 6 σελ. 626 § 89.)

§ 244. Ἡ ἐντολὴ περὶ ἀγορᾶς πλοίου δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων;

Ὅρα ἐν λέξ. Ἐντολὴ τὴν ὑπ' ἀριθ. 90 τοῦ 1848 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Π.

Σημ. Δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων ἡ ναύλωσις πλοίου καὶ ἡ περὶ ναύλου συμφωνία; Ὄχι, κατὰ τὸ ἄρθρ. 272 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 955 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5512).

§ 245. Κατὰ τὰ ἄρθρα 187, 137 καὶ 138 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, πᾶσα ὀπισθογράφησις πρέπει νὰ ἐκφράζῃ τὴν δοθεῖσαν ἀξίαν· ἄλλως δὲν ἐπιφέρει μεταφορὰν κυριότητος, ἀλλ' ἔχει ἁπλῶς ἰσχὺν ἐπιτροπικοῦ· ὅταν δέ τις τῶν διαδίκων ἰσχυρίζηται, ὅτι ἡ ἀξία δὲν ἐδόθη πραγματικῶς, ἀλλ' ἡ ὀπισθογράφησις ἐγένετο οἰκονομικῶς, ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2064 τοῦ 1841.

§ 246. Συμφωνία μεταξὺ παραγγελέως καὶ παραγγελιοδόχου ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων; Ἴδε ἐν λέξει *Παραγγελία* τὴν ἀπόφασιν 615 τοῦ 1852 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

246ᵃ Δύναται ν' ἀποδείξῃ τις διὰ μαρτύρων, ὅτι ὁ ὑπουργὸς ἔδωκε παραγγελίαν τινὰ, ἀφορῶσαν τὴν μετὰ τοῦ Δημοσίου διένεξίν του (1).

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, καθόσον ἀφορᾷ τὴν εἰδικὴν δῆθεν ἐντολὴν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν πρὸς τὸν ταμίαν Τριφυλλίας τοῦ νὰ ἐκδώσῃ τὸ ὑπ' ἀριθ. 977 δηλωτικὸν μὲ τοὺς ἐν αὐτῷ ὅρους, ἐπειδὴ πρόκειται ἁπλῶς περὶ ἐγγράφου τῆς ὑπηρεσίας καὶ ἀλληλογραφίας μεταξὺ τῶν σχετικῶν ἀρχῶν, ὁ ἐκκαλῶν, ὡς τρίτος, δικαιοῦται ἀναγκαίως καὶ διὰ μαρτύρων ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὑπῆρξε τοιαύτη ἔγγραφος ἐντολὴ τοῦ ὑπουργοῦ πρὸς τὸν ταμίαν, ὅπως ὑποχρεωθῇ ὁ κατέχων αὐτὴν νὰ τὴν ἐπιδείξῃ· ὅθεν κατὰ τοῦτο μόνον εἶναι ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις ἐλλειπὴς, καὶ ἡ ἔφεσις τοῦ Φ κατ' αὐτῆς βάσιμος.»

Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 7514 τοῦ 1850.

Ἴδε τὴν περὶ ἐμπ. δικαίου πραγματείαν Ῥάλλ. τόμ. 2 σ. 242 σημ. ά.

---

(1) Ὅρα τὴν λέξιν Ἐντολὴ ἐν Εὑρ. τ. 6 σ. 101 ἑπ.

§ 247. Τὸ τίμημα, ἐπὶ ἀγοραπωλησίας συναφθείσης μεταξὺ ἐμπόρων, δύναται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 304 § 1 τῆς Πολ. Δικονομίας, ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων καὶ ἂν ἡ ὑπόθεσις δικάζηται ἐνώπιον τακτικοῦ δικαστηρίου· καθότι ὁ νόμος, ἀπαγορεύων ἢ ἐπιτρέπων τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, ἔχει ὑπ' ὄψιν ἁπλῶς τὸ ἀποδεικτέον ἀντικείμενον.

'Απόφ. ἐφ. Ναυπλ. 99 τοῦ 1846 (Νομικ. φ. 1639).

§ 248. Λογοδοσία (1) εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἑταιρίας δύναται νὰ ἐπιτραπῇ διὰ μαρτύρων; Τὸ ζήτημα κρέμαται ἀπὸ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου· ὅθεν οἱ ἐν Ἀθήναις ἐφέται ἐξέδωκαν δύο διαφόρου φύσεως ἀποφάσεις.

Απόφ. «Ἐπειδὴ, ἀρνηθέντων τῶν ἐκκαλούντων τὸν περὶ τῆς διαλύσεως τῆς ἑταιρίας ἰσχυρισμὸν τοῦ Α, ὀρθῶς μὲν τὸ διαληφθὲν πρωτοδικεῖον διέταξε, διὰ τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεώς του, τὸν Β ν' ἀποδείξῃ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον ὡς οὐσιώδη ἐπιῤῥοὴν ἔχοντα εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ὑποθέσεως, οὐκ ὀρθῶς δὲ τὸ νὰ γίνῃ ἡ ἀπόδειξις αὕτη καὶ διὰ μαρτύρων, καθότι, ἂν καὶ πρόκηται περὶ ἐμπορικῆς ὑποθέσεως καὶ περὶ διαλύσεως ἑταιριας μὴ συστηθείσης ἐγγράφως, καὶ ἐπικρατούσης τῆς μεταξὺ τῶν συνεταίρων καλῆς πίστεως κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς, δὲν δύναται, μολαταῦτα, νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι ἡ διάλυσις τῆς ῥηθείσης ἑταιρίας καὶ ἡ ἐκκαθάρισις τῶν λογαριασμῶν αὐτῆς, τῶν ὁποίων τούτων πράξεων ἡ φύσις προϋποθέτει ἔγγραφον καὶ τακτικὴν ἐκκαθάρισιν καὶ ἐπεξεργασίαν λογαριασμῶν, ἐνῷ μάλιστα ὁμολογεῖται καὶ παρὰ τῶν διαδίκων, ὅτι ἡ ἑταιρία αὕτη εἶχεν ὅλα, καὶ μ' ὅλην τὴν κατὰ νόμον τάξιν, τὰ ἀπαιτούμενα ἑταιρικὰ βιβλία· ἑπομένως ἡ περὶ τῶν ἀνωτέρω ἀντικειμένων ἀπόδειξις πρέπει νὰ γίνῃ δι' ἐγγράφων, καὶ οὐχὶ διὰ μαρτύρων.»

'Απόφ. ἐφ. 'Αθηνῶν 3934 τοῦ 1846.

§ 249. Ἡ ἔκθεσις περὶ τῆς δυστυχηματαποδείξεως εἶναι ἄκυρος, ὅταν οἱ ναῦται δὲν ἐξετάσθησαν χωριστὰ καὶ κατ' ἰδίαν ἐπὶ τῶν περιστατικῶν τοῦ ναυαγίου. — Τὸ δὲ περὶ ναυαγίου ἀντικείμενον δύναται ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων.

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 4360 τοῦ 1847.

Ἡ 4 σκέψις τῆς 90 τοῦ 1846 ἀποφ. τοῦ Ἀρ. Π. φέρει οὕτως· «Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἐμπορικὸν δίκαιον, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις

(1) Ἴδε τὰς λέξεις Κοινωνία καὶ Λογιστικαὶ δίκαι.

εἶναι δεκτή, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, εἰς ὑποθέσεις ἀφορώσας τὸ ἐμπόριον καὶ τὰς συναλλαγματικάς· τὴν ἀρχὴν δὲ ταύτην ἔθεσε καὶ ἡ Πολιτικὴ Δικονομία ἐν τῷ ἄρθρῳ 304 § 1, ὅπου δὲ ὁ νομοθέτης τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου δὲν ἠθέλησε νὰ τὴν ἐπιτρέψῃ, ἀπηγόρευσε ταύτην ῥητῶς· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ζητήσαντος τοῦ ἀναιρεσείοντος Κ. νὰ τῷ συγχωρηθῇ νὰ ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὸ περὶ οὗ πρόκειται ναυάγιον, παρανόμως τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἀπέῤῥιψε τὴν αἴτησιν αὐτοῦ, καθότι δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν ἐμπορικὸν νόμον οὐδεμία διάταξις ἀπαγορεύουσα περὶ τούτου τὸ τοιοῦτον ἀποδεικτικὸν μέσον, τὸ δὲ ἄρθρ. 247 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, τὸ ὁποῖον ἐπικαλεῖται ὁ ἀναιρεσίβλητος, ἀφορᾷ τὸν τρόπον, καθ' ὃν πρέπει νὰ βεβαιοῦται ἡ περὶ ναυαγίου ἔκθεσις τοῦ πλοιάρχου, καὶ ὅτι δὲν θέλει παρέχει πίστιν, ἐὰν δὲν γίνῃ αὕτη κατὰ νόμον, ἀλλὰ δὲν ἀπαγορεύει καὶ τὸ μέσον τῶν μαρτύρων πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ναυαγίου· ἀπ' ἐναντίας δὲ λέγει ῥητῶς «ἄνευ βλάβης τῶν ἄλλων ἀποδείξεων» καὶ τὸ ἄρθρ. 283 τοῦ ἰδίου νόμου ἀποφαινόμενον ὅτι τὸ κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον συντεταγμένον φορτωτικὸν παρέχει πίστιν μεταξὺ τῶν μετόχων τοῦ φορτίου καὶ μεταξὺ τούτων καὶ τῶν ἀσφαλιστῶν, ἀφορᾷ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ εἴδους τῶν φορτωθεισῶν καὶ τῶν ἀσφαλισθεισῶν πραγματειῶν, ὥστε οὔτε δύναται νὰ ἐξαχθῇ παντάπασιν ἐκ τῶν εἰρημένων διατάξεων ὅτι ἀποκλείεται ὁ ἀσφαλιζόμενος τοῦ εἰρημένου μέσου, ὅταν δὲν ἤθελε δικαιολογήσει τὸ ναυάγιον διά τινος τακτικῆς ἐκθέσεως, ἢ ὅταν ὁ πλοίαρχος ἤθελε παραλείψει τὴν ἔκθεσιν, καθότι ἡ ἔκθεσις αὕτη εἶναι μὲν τὸ πλέον εὔκολον καὶ ἀσφαλὲς μέσον πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ δυστυχήματος, ἀλλ' ἡ ἔλλειψις, ἢ τὸ ἄτακτον αὐτῆς, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς αἰτία ὥστε νὰ ἀρνηθῇ τὸ δικαστήριον εἰς τὸν ἀσφαλιζόμενον τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἀποδείξῃ διὰ παντὸς ἄλλου νομίμου μέσου πρᾶξιν, ἥτις δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ φύσιν καὶ τόσον μᾶλλον, καθ' ὅσον πρόκειται νὰ ἀποδείξῃ αὐτὸς πρᾶξιν τρίτου, ἥτις ἐνδέχεται νὰ ἦναι δολία μεταξὺ τούτου καὶ ἐκείνου, καθ' οὗ συνηλλάξατο ὁ ἀσφαλιζόμενος, καθ' ἣν δὲν ἐμπορεῖ οὗτος νὰ βλαφθῇ· ὅθεν τὸ μνησθὲν δικαστήριον, ἀποῤῥίψαν τὴν εἰρημένην αἴτησιν τοῦ ἀναιρεσείοντος ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν εἶναι νόμιμος, παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεως ἀρχὰς τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου καὶ ἰδίως τὸ ἄρθρ. 304 § 1 τῆς Πολ. Δικονομίας, τὸ ὁποῖον εἶναι οὐσιῶδες, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ δικαίωμα τῆς ὑπερασπίσεως, ἡ δὲ τοιαύτη παραβίασις δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 3864 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, κατὰ τὸ ἄρθρ. 807 § 5 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας.»

§ 250. Εἰς ἀνακοπὴν κατὰ δηλώσεως, λαβούσης χώραν συνεπείᾳ κατασχέσεως, ἐπροτάθησαν πραγματικά τινα γεγονότα, ἅτινα ἀφορῶσι σχέσεις ἐμπορικάς. Ζητεῖται λοιπὸν ἂν ἐπιτρέπηται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις. — Τὸ δικαστήριον ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8100 τοῦ 1851.

§ 251. Ὁ Α (μὴ ἔμπορος) ἐνήγαγε τὸν Β (ἔμπορον) διατεινόμενος ὅτι τῷ ἔδωκε χρηματικόν τι ποσόν, τὸ ὁποῖον μετεχειρίζετο ἀτόκως εἰς τὸ ἐμπόριόν του. — Ζητεῖται ἂν ἐπιτρέπηται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τοῦ ἰσχυρισμοῦ ἐκείνου. — Τὸ δικαστήριον ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα.

Ἀπόφ. 7854 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 252. Συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τῆς πληρωμῆς τῆς συναλλαγματικῆς; Ναί, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, διότι τὸ ἄρθρ. 109 τοῦ ἐμπ. νόμου ἐπιτρέπει τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν τῆς πληρωμῆς χρέους ἐξ ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως· ἐξ ἀναλογίας δὲ δύναται νὰ ἐπιτραπῇ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τῆς καταβολῆς χρέους πηγάζοντος ἐξ ἄλλου λόγου (*Pard. n.* 263), ἄρα καὶ ἐκ συναλλαγματικῆς.

Ἀπόφ. 848 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν. (Νομικ. σ. 5267).

§ 253. Τὸ ναυτοδάνειον δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων; — Ἡ πλειονοψηφία ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, εἰποῦσα ὅτι τὸ ἄρθρ. 311 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἀπαιτεῖ, διὰ τὰ ναυτοδάνεια, σύνταξιν ἐγγράφου περιέχοντος τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ αὐτῷ διαγραφόμενα· ἐντεῦθεν δὲ συνάγεται, ὅτι διὰ τὰ ναυτοδάνεια πρέπει νὰ συντάσσωνται ἔγγραφα, εἴτε ὑπάρχουσιν, εἴτε δὲν ὑπάρχουν, αἱ περιπτώσεις τῶν ἄρθρ. 300, 304 § 2, 3 καὶ 305 τῆς Πολ. Δικον.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 852 τοῦ 1849 (Νομικ. σ. 5269).

§ 253[a] Καὶ διὰ μαρτύρων δύναται ν' ἀποδειχθῇ ὅτι τὸ πρωτότυπον τοῦ θαλασσοδανείου εἶναι κατατεθειμένον εἰς τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ῥωσσικὸν προξενεῖον, καὶ ὅτι, κατὰ τοὺς ῥωσσικοὺς νόμους, ἀπαγορεύεται εἰς τὸ προξενεῖον νὰ δίδῃ τὰ πρωτότυπα τῶν κατατεθειμένων ἐγγράφων.

Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 95 τοῦ 1851.

Παρατηρήσεις ἀπὸ § 254—259. — § 254. Τὸ ἄρθρ. 304 τῆς Πολ. Δικονομίας φέρει· ἐξαίρεσις τοῦ ἐν τοῖς ἄρθρ. 300, 303 διαλαμβανομένου κανόνος γίνεται 1] εἰς ὑποθέσεις ἀφορώσας τὰ

ἐμπόριον καὶ τὰς συναλλαγματικὰς, εἰς τὰς ὁποίας, κατὰ τὰ ἐν τῷ ἐμπορικῷ νόμῳ ὡρισμένα, τὸ παραδεκτὸν τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως ἐξήρτηται συνήθως ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ δικαστοῦ.

Μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθρων 49 καὶ 109 τοῦ ἐμπ. νόμου δὲν εἶναι παραδεκτὴ, ἄνευ περιορισμοῦ, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις· τὰ ἄρθρα ὅμως ταῦτα δὲν ἀποτελοῦν ἐξαίρεσιν, ἀλλ' εἰσὶν εἰδικαὶ ἐφαρμογαὶ τοῦ συστήματος, τὸ ὁποῖον παρεδέχθη ὁ νόμος ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων. Λοκρὲ, εἰς τὸ ἄρθρον 109.—Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 230 καὶ ἐπ.—Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 340, 341. —Παρδ. ἀρ. 241, 262.—Ρολλ. ἀρ. 131.

Ἡ παραδοχὴ τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως δὲν δίδει ἀφορμὴν ἀναιρέσεως. Δαλλ. νέος, λέξει *Preuve test. n.* 330.

§ 255. Ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις δὲν εἶναι δεκτὴ κατὰ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου, εἰμὴ, ὅταν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, ἢ τεκμήρια σοβαρὰ δόλου ἢ ἀπάτης. Δαλλ. νέος, αὐτ. ἀρ. 328.

§ 255. Εἰς τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις κατὰ τοῦ περιεχομένου τῶν ἐγγράφων· εἰς τὴν Γαλλίαν ἐξεδόθησαν ἐναντίαι ἀποφάσεις, μνεία τῶν ὁποίων εὑρίσκετε εἰς τὸν *Bioche, enquête*, 17. Ὁ Τουλλιέρος τ. 9 ἀρ. 233. —Ὁ Παρδέσσιος 2, 263, ὑποστηρίζουσιν ὅτι συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει· ὅθεν συγχωρεῖται τὸ μέσον αὐτὸ, διὰ νὰ ἀποδειχθῇ 1] ὅτι ὑπάρχει ὑποβολὴ τόπου εἴς τινα συναλλαγματικήν. Παρδ. ἀρ. 459.— 2] ὅτι ὁ ὑπογράψας γραμμάτιόν τι εἰς διαταγὴν, ὡς ἔμπορος, δὲν εἶναι τοιοῦτος. Σιρ. 12, 168.—Παρδ. 264. Ὅρα καὶ ἄλλας περιπτώσεις εἰς τὸν *Bioche, enquête*, 17.

§ 156. Ἀφοῦ, ἐν περιπτώσει δόλου καὶ ἀπάτης, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἐπιτρέπεται εἰς πᾶσαν ὑπόθεσιν, κατὰ μείζονα λόγον ἐπιτρέπεται εἰς τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις. Δαλλ. Πατ. 26. 1. 137.

§ 257. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις δύναται νὰ ἐπιτραπῇ διὰ νὰ ἀποδειχθῶσι γεγονότα, τείνοντα νὰ βεβαιώσωσιν ὅτι ἐγένετο πληρωμὴ ἢ συμψηφισμός τις γραμματίων εἰς διαταγήν. Δαλλ. νέος λέξει *Preuve testim.* ἀρ. 344.

§ 258. Ἔμπορός τις, εναγόμενος ἐνώπιον ἐμπορικοῦ δικαστηρίου παρά τινος μὴ ἐμπόρου, πρὸς πληρωμὴν πωληθεισῶν πραγματειῶν, δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων, ὅτι ἠγόρασε πραγματείας ἀξίας κατωτέρας ἐκείνης, ἣν ἀναφέρει ὁ ἐνάγων. Ἐμπ. νόμου 110.—Δαλλ. αὐτ. 348.

§ 259. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων δὲν εἶναι δεκτή, ὅταν ὁ νόμος ἀπαιτῇ ἔγγραφον, π. χ. ὅταν πρόκηται περὶ ἑταιρίας *en commendite* ἢ ὑπὸ ἑταιρικὴν ἐπωνυμίαν (*en nom collectif*), περὶ ἀσφαλειῶν κτλ. Δουρ. τόμ. 13 ἀρ. 305. 306.—Δαλλ. νέος, αὐτ. 350.

§ 259α Ἴδε καὶ ἑτέρας περιπτώσεις περὶ τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως κατωτέρω (εἰς τὰς προσθήκας).

Γνωστοποίησις τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων.—Τίνι;—Ὑπογραφή.—Κλῆσις.—Μὴ ἐμφάνισις.

§ 260. Ὁ κατάλογος τῶν μαρτύρων πρέπει νὰ κοινοποιῆται, καὶ ἂν πρόκηται νὰ ἐξετασθῶσιν (οἱ μάρτυρες) εἰς Κέρκυραν, π. χ. ὅπου δὲν διώρισεν ἀντίκλητον ὁ πρὸς ὃν ἡ κοινοποίησις.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5386 τοῦ 1849.

§ 261. Πότε πρέπει νὰ γίνηται ἡ γνωστοποίησις τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων;

Ἡ γνωστοποίησις τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων πρέπει νὰ γίνηται ἐντὸς 24 ὡρῶν, πρὸ τῆς πρὸς ἐμφάνισιν τῆς ἐν τῇ ἐξετάσει ὁρισθείσης ἡμέρας (310 ἐδ. 2, 312 Πολ. Δικονομίας)· ἂν δὲ ἡ μὲν γνωστοποίησις γίνῃ ὄχι κατὰ τὰς διατάξεις ταύτας, ἡ δὲ ἐξέτασις γίνῃ ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας, ἐπιτρέπεται, κατ' αἴτησιν τοῦ διαδίκου, ἡ ἐκ νέου ἐξέτασις, ὅτε δύνανται νὰ προσαχθῶσι καὶ ἀνταποδείξεως μάρτυρες.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθ. 7157 τοῦ 1850.

ΣΗΜ. α'. Ἂν ὁ εἰσηγητὴς δικαστὴς παρέτεινε, διὰ νεωτέρας πράξεως, τὴν πρὸς ἐξέτασιν προθεσμίαν, ἣν διὰ προηγουμένης ἔταξεν, ἡ δὲ παράτασις περιέχεται ἐντὸς τοῦ χρόνου, ὃν τὸ δικαστήριον ὥρισε διὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων, ἡ γνωστοποίησις τούτων δύναται νὰ γίνῃ 24 ὥρας πρὸ τῆς τελευταίας προθεσμίας, καθότι ἡ πρώτη ἀνετράπη (312 Πολιτ. Δικονομίας).

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5033 τοῦ 1848.

ΣΗΜ. β'. Ἡ γνωστοποίησις τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων πρέπει νὰ γίνηται 24 ὥρας πρὸ τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων· ἄλλως δύναται νὰ ζητηθῇ ἡ ἀκύρωσις τῶν μαρτυριῶν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, καὶ ἂν δὲν γίνῃ τοιαύτη αἴτησις ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ· ἡ ἡμέρα δὲ τῆς κοινοποιήσεως δὲν λογίζεται.

Ἀπόφ. 2510 τοῦ 1843 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

ΣΗΜ. γ'. Γνωστοποίησις μαρτύρων γενομένη τὴν 31 Ἰανουαρίου, ἐνῷ ἡ τῶν μαρτύρων ἐξέτασις ἔμελλε ν' ἀρχίσῃ τὴν 1 φεβρουαρίου, εἶναι ἔγκυ-

ρος; ὄχι, δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 312 τῆς Πολ. Δικονομίας ἀπαιτοῦντος νὰ γίνῃ ἡ γνωστοποίησις πρὸ τῶν 24 ὡρῶν.

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 6107.

§ 262 Ὁ κατάλογος τῶν μαρτύρων τῆς ἀνταποδείξεως (1) δύναται νὰ κοινοποιηθῇ μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων τῆς ἀποδείξεως; Ναί, ἂν ἡ πρᾶξις τοῦ εἰσηγητοῦ, ἡ ὁρίσασα ἡμέραν πρὸς ἐξέτασιν, π. χ. τὴν 6 νοεμβρίου 1847, ἐκοινοποιήθη εἰς τὸν ἀνταποδεικνύοντα τὴν 4 νοεμβρίου 1847, ἡ δὲ ἀπόφασις, δυνάμει τῆς ὁποίας ἐνήργησεν ὁ εἰσηγητής, ἔταττε μακροτέραν προθεσμίαν.

'Απόφ. ἐφ. 'Αθην. 5423 τοῦ 1849, ἴδε κατωτ. § 284.

§ 263. Ἡ περὶ ἀκυρότητος πρότασις, ἕνεκα τῆς μὴ γνωςοποιήσεως τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων, δύναται νὰ γίνῃ εἰς πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν; (2) Παρατηρῶ ὅτι·

Α'. Κατὰ τοὺς ἐν Ναυπλίῳ ἐφέτας (ἀπόφασις 140 τοῦ 1837 ἐν Νομικῇ σελ. 867), ἡ πρότασις αὕτη δύναται νὰ γίνῃ κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν. — Παρευρισκομένου δὲ τοῦ διαδίκου εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου ὅτι τῷ ἐγένετο ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ 310 τῆς Πολ. Δικονομίας ὁριζομένη γνωστοποίησις. Ἐκ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ διαδίκου εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων εἰκάζεται τὸ πολὺ ἡ κλήτευσίς του, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ εἰς αὐτὸν γνωστοποίησις τῶν ὀνομάτων τῶν μαρτύρων, οὔτε καλύπτεται ἡ ἀκυρότης τῆς μὴ γνωστοποιήσεως τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων (Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλίου 140 τοῦ 1837 ἐν Νομικῇ σελ. 3466). —Δι' ἄλλης ἀποφάσεώς των (ἀπ. 57 τοῦ 1842, ἣν ἐν Εὑρετηρίῳ τόμ. 2), οἱ ἐν Ναυπλίῳ ἐφέται ἀπεφάνθησαν, ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἔλλειψις εἶναι μὲν οὐσιώδης, δὲν ἀφορᾷ δὲ τὴν δημοσίαν τάξιν. Ἄρα δὲν ἀναπληρόνεται ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ.

Β'. Κατὰ τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον (ἀπ. 2510 τοῦ 1843) ἡ περὶ τῆς μὴ γνωστοποιήσεως τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων ἔνστασις δύναται νὰ γίνῃ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, καὶ ἂν δὲν ἐγένετο ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ.

Γ'. Κατὰ τὸν Ἄρειον Πάγον (ἀπ. πολ. 94 τοῦ 1837), ἡ ἔνστασις αὕτη δὲν καλύπτεται, διότι ἠδύνατο νὰ ζητηθῇ ἀναίρεσις

---

(1) Ἴδε καὶ κατωτ. § 287.

(2) Πότε πρέπει νὰ προτείνηται ἡ ἔνστασις κατὰ τοῦ ἀπαραδέκτου τῶν μαρτύρων τῆς ἀνταποδείξεως; Ἴδε κατωτ. § 287 β'.

κατ' αὐτῆς. (312, 345 καὶ 202 τῆς Πολ. Δικονομίας) (1). — Δι' ἄλλης ἀποφάσεως ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπεφάσισεν ὅτι ἐνώπιόν του δὲν χωρεῖ πρότασις, ὅτι ἀκύρως μάρτυς τις ἐξετάσθη κατ' οἶκον ὑπὸ εἰσηγητοῦ, μὴ ἔχοντος τοιαύτην ἐντολήν. — Ἰδοὺ ἡ ἀπόφασις αὕτη (2)·

«Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρ. 810 § 2 συνδυασμένον μὲ τὰ 345 καὶ 202 τῆς Πολ. Δικονομίας, πᾶσα ἀκυρότης μὴ προταθεῖσα ἐνώπιον τῶν κατωτέρων δικαστηρίων, δὲν δύναται νὰ προταθῇ ὡς λόγος ἀναιρέσεως ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐκτὸς ἂν ἦναι ἐξ ἐκείνων, αἵτινες ἀνάγονται εἰς τὴν κοινὴν εὐταξίαν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, καὶ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως, οὐδεμία ἀκυρότης, ἀφορῶσα τὴν πρὸς ἀπόδειξιν διαδικασίαν, ἐπροτάθη ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἡ δὲ προτεινομένη ἤδη ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀκυρότης τῆς μαρτυρίας τῆς Γ Π Κ δὲν εἶναι ἐξ ἐκείνων, αἵτινες ἀφορῶσι τὴν δημοσίαν τάξιν, οὔτε δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ δικαστὴς Γ Κ ὡς μὴ ἁρμόδιος νὰ λάβῃ τὴν μαρτυρίαν τῆς ῥηθείσης

---

(1) Κατὰ τὰ ἄρθρ. 345 καὶ 202 τῆς πολ. δικονομίας, αἱ ἀκυρότητες τῆς περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίας πρέπει μέν, ἐπὶ ποινῇ ἀποκλεισμοῦ, νὰ προταθῶσιν ἀμέσως μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσεως πρὸ πάσης ἄλλης ἐνστάσεως, ἀλλὰ τοῦ κανόνος τούτου ἐξαιροῦνται αἱ ἀκυρότητες, αἵτινες, κατὰ ῥητὴν τοῦ νόμου διάταξιν, δύνανται νὰ προβληθῶσι κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν, ἢ κατὰ τῶν ὁποίων ἠμπορεῖ νὰ ζητηθῇ ἀναίρεσις, καί, κατὰ τὸ ἄρθρ. 807 § 5 τῆς πολ. δικον., λόγος ἀναιρέσεως ὑπάρχει, ὁσάκις παραβιάζεται διαδικασία, τύπος ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος διατεταγμένος, τὰ δὲ ἄρθ. 310 § 2 καὶ 312 τῆς πολ. δικον. ὁρίζουσιν, ὅτι 24 ὥρας πρὸ τῆς πρὸς ἐμφάνισιν τῶν μαρτύρων προσδιωρισμένης ἡμέρας πρέπει νὰ γνωστοποιῇ ὁ διάδικος εἰς τὸν ἀντίδικόν του τὰ ὀνόματα καὶ τὰ λοιπὰ τῶν μαρτύρων ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος· ὥστε τῆς παραβιάσεως τῶν ὁρισμῶν τούτων ἐπιφερούσης ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως, ἕπεται ὅτι ἡ ἔνστασις τῆς ἀκυρότητος δύναται νὰ προταθῇ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 57 τοῦ 1846.

Ἴδε καὶ ἐν Νομικ. σελ. 383 διατριβήν τινα περὶ τούτου.

(2) Κατὰ τὸ 345 ἄρθ. τῆς πολ. δικονομ., πᾶσα ἀκυρότης, συμβᾶσα εἰς τὴν πρὸς ἀπόδειξιν διαδικασίαν, μὴ προτεινομένη πρὸ τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσεως ἢ πρὸ τοῦ τέλους τῆς συζητήσεως, δὲν εἶναι πλέον δεκτὴ ἐκτὸς τῶν ἀκυροτήτων, αἵτινες, κατὰ τὸ 202 ἄρθρ., δύνανται νὰ προταθῶσι κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν, ἢ κατὰ τῶν ὁποίων δύναται νὰ ζητηθῇ ἀναίρεσις ὡς ἀφορωσῶν τὴν δημοσίαν τάξιν· τοιαύτη δὲ δὲν εἶναι ἡ μὴ κοινοποίησις τοῦ ὀνόματος, τῆς κατοικίας καὶ τοῦ ἐπαγγέλματος μάρτυρός τινος.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 326 τοῦ 18440.

Κ, διότι ὁ δικαστὴς οὗτος, δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθ. 691 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἦτον ἁρμόδιος] νὰ λάβῃ ὅλας τὰς προταθείσας ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως μαρτυρίας· ἑπομένως ὁ ἀφορῶν τὴν ἀκυρότητα τῆς μαρτυρίας τῆς Γ Β Κ ἀναιρέσεως λόγος εἶναι πάντῃ ἀνίσχυρος.»

Ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου 291 τοῦ 1839.

— Ὁ διάδικος δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ προτείνῃ ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ τὰς κατὰ τῆς μαρτυρίας τυπικὰς ἀκυρωτικὰς ἐνστάσεις, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 141 τοῦ 1848.

§ 266. Ἡ δι' ἑνὸς δικογράφου κοινοποίησις τῶν ὀνομάτων τῶν μαρτύρων τῶν ἐξεταστέων εἰς διαφόρους εἰρηνοδίκας, δὲν ἐπιφέρει τὴν ἀκύρωσιν τῆς διαδικασίας.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 328 τοῦ 1845 (νομικ. σελ. 4237).

§ 267. Τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν γνωστοποίησιν μαρτύρων μὴ γεγραμμένην ἐπὶ τοῦ ἁρμοδίου ἐνσήμου χάρτου, καθότι θεωρεῖται ὡς ἄκυρος· δύναται ὅμως τὸ δικαστήριον, αἰτοῦντός τινος τῶν διαδίκων, νὰ διατάξῃ τὴν ἐπανάληψιν τῆς διαδικασίας (1).

Ἀπόφ. 4109 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 268. Εἰς τίνα πρέπει νὰ κοινοποιῆται ὁ κατάλογος τῶν μαρτύρων;

Κατὰ τοὺς ἐν Ναυπλίῳ ἐφέτας, ἡ κοινοποίησις τοῦ καταλόγου αὐτῶν γίνεται νομίμως καὶ εἰς τὸν πληρεξούσιον, δυνάμει τῶν ἄρθρων 312, 95, 153, 152, 138 καὶ 143 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας (2). — Ἄρα, ὑπάρχοντος ἀντικλήτου, δὲν ἀπαιτεῖται ἡ εἰς αὐτὸν τὸν διάδικον γνωστοποίησις τῶν ἐξεταστέων μαρτύρων (3).

---

(1) Ἀναντιῤῥήτως ἡ προκειμένη ἀπόφασις εἶναι ἐσφαλμένη. — Ὅρα τὴν λ. Ἔφεσις (Εὑρ. τόμ. 7 σελ. 321 § 39).

(2) Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 185 τοῦ 1839 (Νομικ. σ. 3697). — Ἴδε καὶ σελ. 898 τῆς Νομικῆς. Σημειωτέον, ὅτι τὸ ζήτημα ἀμφιβάλλεται (ἴδε ἄρθρ. 261 γαλλ. δικον.) Ἀφ' ἑνὸς ἡ μεταξὺ τῶν ἄρθρ. 139 καὶ 312 ἀμοιβαία παραπομπὴ ὑποστηρίζει τὴν γνώμην ὅτι ἡ κοινοποίησις πρέπει νὰ γίνηται τῷ διαδίκῳ· ἀφ' ἑτέρου ὁ κανὼν τῶν ἄρθρων 138, 143 δικαιολογεῖ τὴν γνώμην, ὅτι συγχωρεῖται καὶ ἡ εἰς τὸν πληρεξούσιον κοινοποίησις.

(3) Ἀποφ. 94 καὶ 144 τοῦ 1845 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. Νομικ. σ. 4143 καὶ 4158. — Ἴδε διατριβὴν ἐναντίαν ἐν Νομικῇ σελ. 96.

— Τὴν αὐτὴν γνώμην ἐξέφρασαν καὶ οἱ ἐν Ἀθήναις ἐφέται διὰ τῆς 4352 τοῦ 1847 ἀποφάσεώς των, ὡς καὶ διὰ τῆς 5133 τοῦ 1848 (ἐν Εὐρ. τόμ. 7 σελ. 144 ἐν ὑποσημ.), μολονότι, διὰ προγενεστέρας ὑπ' ἀριθ. 2261 τοῦ 1842 ἀποφάσεώς των, ἄλλην ἐξέφρασαν γνώμην, στηριχθέντες εἰς τὸν λόγον, ὅτι μόνος ὁ διάδικος γινώσκει τοὺς λόγους τῆς ἐξαιρέσεως (1).

Ὁ Ἄρειος Πάγος, διὰ τῆς 145 τοῦ 1849 ἀποφάσεώς του, ἐξεφράσθη οὕτως·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ ἄρθρα 138, 143 καὶ 152 τῆς Πολ. Δικονομίας, τὰ δικόγραφα, αἱ κλήσεις καὶ αἱ ἀποφάσεις ἐπιδίδονται πάντοτε εἰς τοὺς διαδίκους ἢ εἰς τοὺς ἀντικλήτους καὶ πληρεξουσίους αὐτῶν ἀδιαφόρως, καθότι ὁ ἀντίκλητος ἢ πληρεξούσιος ταυτίζεται μὲ τὸ πρόσωπον τοῦ διαδίκου πλὴν τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ 139 διαλαμβανομένης περιπτώσεως, καθ' ἣν, ἐὰν ἡ ἐμφάνισις τοῦ διαδίκου ἦναι οὐσιωδῶς ἀναγκαία πρὸς ἐξέτασιν αὐτοῦ, ἐπιδίδεται ἡ κλῆσις πρὸς τὸν ἴδιον διάδικον· ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἀπεφάσισε νομίμως, ἀποῤῥίψαν τὴν, λόγῳ μὴ κοινοποιήσεως τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων εἰς τὸν ἴδιον διάδικον, ἀκυρωτικὴν ἔνστασιν τοῦ ἀναιρεσείοντος.»

§ 268² Ὁ κατάλογος τῶν μαρτύρων πρέπει νὰ κοινοποιῆται εἰς αὐτὸν τὸν διάδικον, ἢ ἀρκεῖ καὶ ἡ εἰς τὸν πληρεξούσιον ἐπίδοσις αὐτοῦ; — Ὅρα τὴν περὶ τούτου διατριβὴν ἐν Νέᾳ Ἑλλ. φύλλ. 167 καὶ 169, λύουσαν καταφατικῶς τὸ ζήτημα.

§ 268³ Εἶναι ἄκυρος ἡ πρὸς τοὺς μάρτυρας γνωστοποίησις τῆς πρὸς ἐμφάνισιν τῶν κλήσεως, ἐὰν αὕτη τοιχοκολληθῇ ἐν τῇ ἐν Ἄργει, π. χ., οἰκίᾳ των, ὅταν δὲν εὑρεθῶσιν ἐν αὐτῇ (οἷον ἂν κρατῶνται εἰς τὴν ἐν Ναυπλίῳ φυλακήν); — Ὄχι· τὸ ἄρθρ. 139 τῆς Πολ. Δικονομίας ἐννοεῖ ἁπλῶς ὅτι δι' ἀντικλήτου, ἐν τῇ περιπτώ-

(1) Γνωστοποίησις μαρτύρων, γενομένη εἰς ἀντίκλητον, δηλώσαντα ἐν τῷ ἐπιδοτηρίῳ τῆς γνωστοποιήσεως αὐτῆς ὅτι ἔπαυσε νὰ ἦναι ἀντίκλητος, δύναται νὰ ἔχῃ ἐννόμους συνεπείας; ὄχι, διότι ἐγένετο εἰς πληρεξούσιον παραιτηθέντα καὶ παύσαντα νὰ ἦναι τοιοῦτος, κατὰ τὸ ἄρθρ. 102 § 4 τῆς πολ. δικονομίας, οὐδὲ ἦτον ἀναγκαία διὰ τὴν παῦσιν τῆς πληρεξουσιότητος δηλοποίησις πρὸς τὸν ἀντίδικον, κατὰ τὸ ἄρθρ. 463 § 3 τῆς πολ. δικονομίας, ὅπερ ἐφαρμόζεται ὅταν γίνωσι μεταβολαὶ εἰς τὴν προσωπικὴν κατάστασιν τῶν διαδίκων, καὶ ὄχι ὅταν ὁ πληρεξούσιος παραιτηθῇ τῆς πληρεξουσιότητος.
Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 6407 τοῦ 1849.

σει ἐκείνη, δὲν ἐπιτρέπεται κλήτευσις· ἄλλως τε δὲ, δὲν εἶναι ὑπόχρεοι οἱ διάδικοι νὰ γινώσκωσιν εἰς ποῖα τῆς ἐπικρατείας μέρη διαμένουσιν οἱ μάρτυρες.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 382 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5487).

§ 268. Εἶναι ἄκυρος ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων, τοὺς ὁποίους ὁ ἐνάγων ἐπροσκάλεσεν, ὅταν δὲν ἐγνωστοποίησε τὸν κατάλογον τῶν μαρτύρων εἰς τὸν παρεμβάντα;

Ἱστορικόν. Ὁ Β ἀνήγαγε τὸν Τ ἐπὶ διαταράξει κατοχῆς· ὁ Τ ἀνεκοίνωσε τὴν ἀγωγὴν εἰς τον Κ, παρ' οὗ ἠγόρασε τὸ ἐπίδικον κτῆμα, ὁ δὲ Κ ἀνεκοίνωσε τὰ ἔγγραφα εἰς τὴν Γ, ἥτις ἐπὶ δημοπρασίας τῷ ἐπώλησε τὸ οἰκόπεδον· ἡ συζήτησις ἐγένετο μεταξὺ ὅλων τῶν διαδίκων, τὸ δὲ πρωτοδικεῖον ἐξέδωκεν ἀπόφασιν, ἐπιβάλλουσαν ἀποδείξεις εἰς τὸν ἐνάγοντα, ὅστις ἐκάλεσε καὶ ἐξέτασε μάρτυρας, χωρὶς νὰ κοινοποιήσῃ τὴν ἀπόφασιν εἰς τὸν Κ, ὅστις, ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως ταύτης, ἐπρότεινε τὴν ἀκυρότητα τῶν μαρτυριῶν.—Ἐπὶ τῇ προτάσει ταύτῃ, τὰ δικαστήρια τῶν ἐν Ἀθήναις πρωτοδικῶν (ἀπόφασι: 18201) καὶ ἐφετῶν δὲν ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὰς μαρτυρίας τοῦ ἐνάγοντος, διότι ἡ ἀπόφασις καὶ ὁ κατάλογος τῶν μαρτύρων ἔπρεπε νὰ κοινοποιηθῶσι καὶ εἰς τὸν Κ, διότι ἠδύνατο καὶ οὗτος νὰ κλητεύσῃ μάρτυρας..

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8683 τοῦ 1851.

§ 269. Δὲν ἔχει ἰσχὺν ἡ γνωστοποίησις τῶν ὀνομάτων τῶν μαρτύρων, ἡ γενομένη προφορικῶς ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ (312 τῆς Πολ. Δικονομίας).

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 99 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4639).

§ 270. Δὲν δύναται νὰ ἐξετασθῇ μάρτυς τις, τοῦ ὁποίου τὸ ἐπάγγελμα δὲν ἐκοινοποιήθη εἰς τὸν διάδικον, ὅταν μάλιστα δὲν προτείνηται ὅτι ὁ μάρτυς δὲν εἶχεν ἐπάγγελμα (312 τῆς Πολιτ. Δικονομίας).

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 32 τοῦ 1846.

ΣΗΜ. α'. Ἡ ἀκυρότης τῆς κοινοποιήσεως τοῦ κυρίου ὀνόματος, τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τῆς κατοικίας τοῦ μάρτυρος καλύπτεται, καὶ δὲν δύναται νὰ προταθῇ διὰ πρώτην φορὰν ἐφεσίμως· Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 326 τοῦ 1839.

ΣΗΜ. β'. Ἡ μὴ κοινοποίησις τῶν ὀνομάτων τῶν μαρτύρων τῆς ἀνταποδείξεως δὲν εἶναι δημοσίου τάξεως· ἑπομένως δὲν δύναται νὰ προταθῇ κατὰ πρῶτον εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 20 τοῦ 1844.

ΣΗΜ γ'. Δὲν δύναται νὰ ἐξετασθῇ μάρτυς, τοῦ ὁποίου τὸ ἐπάγγελμα δὲν ἐκοινοποιήθη εἰς τὸν διάδικον. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 32 τοῦ 1846.

ΣΗΜ. δ'. Ἴδε δὲ κατωτ. § 400—419.

§ 271. Εἶναι παραδεκτὴ ἡ μαρτυρία τοῦ μάρτυρος ἐκείνου, τοῦ

ὁποίου τὸ ὄνομα ἐγνωστοποιήθη μὲν εἰς τὸν ἀντίδικον πριτοῦ ν'ἀρχίσῃ ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων, ἀλλ' ἡ μαρτυρία του ἐλήφθη εἰς μεταγενεστέραν συνεδρίασιν καὶ μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν λοιπῶν.

'Απόφ. ἐφ. Ναυπλ. τῆς 11 μαρτ. 1841 (Νομικ. σελ. 2373).

§ 272. Δὲν πρέπει νὰ ἀκυρόνηται ἡ μαρτυρία μάρτυρος, τοῦ ὁποίου ἐσημειώθη τὸ παλαιὸν ἐπάγγελμα, ἂν ἐκ τῆς σημειώσεως ταύτης δὲν προκύπτῃ ἀμφιβολία τις περὶ τοῦ προσώπου του (312 Πολ. Δικονομίας).

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 5423.

§ 273. Ἡ τῶν μαρτύρων γνωστοποίησις δύναται νὰ ὑπογραφῇ ἀπὸ τὸν πληρεξούσιον (ἔστω καὶ μὴ δικηγόρον), ὅστις παρεστάθη εἰς τὰς ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου ἐξετάσεις, ἄνευ ἀντιῤῥήσεώς τινος.

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων ἐπὶ τῇ προκειμένῃ διαφορᾷ ἐκθέσεως τοῦ εἰρηνοδίκου Θηβῶν, ὁ Π παρουσιασθεὶς ἐνώπιον τοῦ εἰρημένου εἰρηνοδίκου, διώρισε πληρεξούσιόν του, εἰς τὴν ἐνώπιον αὐτοῦ ἐξέτασιν μαρτύρων, τὸν Α, καὶ αὐτὸν ὡς νομίμως διορισθέντα, κατὰ τοὺς περὶ παραστάσεως ἐνώπιον τῶν εἰρηνοδικῶν νόμους, παρεδέχθη ἐν γένει ὁ διαληφθεὶς εἰρηνοδίκης, οὐδὲ ἀπέκρουσεν αὐτήν, ὡς μὴ νόμιμον, ὁ ἀντίδικός του· ὅθεν καὶ ὁ ῥηθεὶς Α διεξήγαγεν ὅλην τὴν μαρτυρικὴν διαδικασίαν, ὑπογράψας τὰς περὶ ἐξετάσεως ἐκθέσεις, ἄνευ τινὸς ἐνστάσεως.

Ἐπειδὴ διὰ ταῦτα ἡ περὶ ἀκυρώσεως τῆς γνωστοποιήσεως τῶν μαρτύρων ἤδη προτεινομένη ἔνστασις τοῦ Σ, λόγῳ τοῦ ὅτι ἡ γνωστοποίησις αὕτη τοῦ ἀντιδίκου δὲν εἶναι ὑπογεγραμμένη ἀπὸ δικηγόρον, ἢ ἀπὸ νόμιμον πληρεξούσιον τοῦ ἀντιδίκου, ἀλλ' ἀπὸ αὐτὸν τὸν Α, πρόσωπον ξένον δῆθεν καὶ μὴ συγγενεύοντα μὲ αὐτόν, δὲν εἶναι βάσιμος.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 10149 τοῦ 1852.

§ 274 Ὁ ὑπὸ τὴν κλῆσιν κατάλογος τῶν μαρτύρων δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἦναι ὑπογεγραμμένος, ὅταν ἄλλως αὐτὴ ἡ κλῆσις ἦναι προσηκόντως ὑπογεγραμμένη.

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 4351 τοῦ 1847.

§ 275. Αἱ ἐκθέσεις τῶν μαρτύρων, οἵτινες ἐξετάσθησαν ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ καθ' οὗ διεξάγεται ἡ ἀπόδειξις, δὲν εἶναι ἄκυροι, ἐὰν αὐτὸς κλητευθεὶς δὲν ἐνεφανίσθη.

'Απόφ. ἐφετ. Ναυπλ. 95 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4143).

§ 275α Οὐδεμία τοῦ νόμου διάταξις ὁρίζει ὅτι ἀπαιτεῖται, ἐπὶ

ποινῇ μάλιστα ἀκυρότητος τῆς περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίας, ἡ κοινοποίησις τῆς πράξεως, τὴν ὁποίαν ὁ εἰσηγητὴς ἐκδίδει προσδιορίζων, οὐχὶ τὸν πρὸς ἀπόδειξιν χρόνον ἤδη διὰ τῆς ἀποφάσεως ὁρισθέντα, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν, ἐντὸς τοῦ ταχθέντος αὐτοῦ χρόνου, πρὸς ἔναρξιν καὶ διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως. Δὲν εἶναι δὲ οὐσιώδης καὶ ἡ παράλειψις αὕτη, ὅταν ὁ προκαλέσας τὴν πρᾶξιν τοῦ εἰσηγητοῦ ἐπροσκάλεσε τὸν ἀντίδικόν του νὰ ἐμφανισθῇ κατὰ τὸν δι' αὐτῆς ὁριζόμενον χρόνον. — Τὸ ἄρθρ. 261 τῆς Πολ. Δικον. ἐννοεῖ τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου.

'Απόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8244 τοῦ 1851.

§ 275[3] Κατὰ τὸ ἄρθρ. 310 τῆς Πολ. Δικονομίας, ὁ διεξάγων τὴν ἀπόδειξιν διάδικος πρέπει νὰ γνωστοποιῇ εἰς τὸν ἀντίδικόν του, πρὸς τοῖς ἄλλοις, τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν, ὅτε θέλει ἐξετασθῇ ὁ μάρτυς, ἵνα παρευρεθῇ εἰς τὴν ἐξέτασιν αὐτοῦ· ὁ λόγος δ' οὗτος εἶναι οὐσιώδης (ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. τῆς 29 μαρτ. 1840 Νομικ. σ. 2038). Ὅταν δὲ παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις δὲν προσδιορίζῃ τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, ὁ διάδικος δὲν δύναται νὰ κάμῃ τὸν προσδιορισμὸν αὐτόν, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ δικαστήριον, κατ' αἴτησιν, ἀναπληροῖ τὴν ἔλλειψιν ταύτην.

'Απόφ. ἐφ. Ναυπλ. 260 τοῦ 1844 (Νομικ. σ. 4071).

§ 276. Συντηρητικὴ μαρτυρία δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, ὅταν δὲν ἐκλητεύθησαν νὰ λάβωσι μέρος καὶ οἱ καθ' ὧν ἐπροχλήθη καίτοι παρόντες (ἄρθρ. 260 Πολ. Δικονομίας).

'Απόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 4977.

§ 276[2] Κατὰ τὸ ἄρθρ. 260 τῆς Πολ. Δικονομίας καλεῖται ὁ καθ' οὗ ἡ συντηρητικὴ ἀπόδειξις, *ἐὰν αἱ περιστάσεις τὸ ἐπιτρέπωσιν* (Ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν 8929 τοῦ 1851).

§ 277. Ἡ πρὸς τὸν εἰσηγητὴν αἴτησις περὶ προσδιορισμοῦ τῆς πρὸς ἔναρξιν τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων ἡμέρας, δὲν πρέπει νὰ κοινοποιῆται καὶ εἰς τὸν ἀντίδικον.

'Απόφ. ἐφ. Ναυπλ. 13 τοῦ 1843 (Νομικ. σ. 4087).

§ 278. Ἂν ἡ τῶν μαρτύρων ἐξέτασις δὲν πραγματοποιηθῇ κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ἡμέραν, ἀπαιτεῖται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, δευτέρα κοινοποίησις τῆς ἡμέρας καὶ ὥρας τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων.

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. τῆς 29 μαρτ. 1840 (Νομικ. σ. 2038).

§ 280. Ἀφοῦ ὁ διάδικος κλητεύσῃ μάρτυρας καὶ κοινοποιήσῃ

τὸν κατάλογον αὐτῶν, δύναται νὰ παραιτηθῇ, ἀντιτείνοντος τοῦ ἀντιδίκου του;

Ὄχι: κατὰ τὴν 357 τοῦ 1843 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν, ἔχουσαν οὕτως·

«Ἐπειδὴ, ἀφοῦ ἅπαξ ὁ ἐκκαλῶν ἐπρότεινε μάρτυρας καὶ ἐγνωστοποίησε τὰ ὀνόματα αὐτῶν πρὸς τὸν ἀναποδεικνύοντα ἐφεσίβλητον, δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ παραιτηθῇ, ἄνευ τῆς συναινέσεως καὶ τούτου, τῆς ἐξετάσεως αὐτῶν· διότι ἄλλως ἤθελε προσβληθῇ τὸ τῆς ὑπερασπίσεως δικαίωμα αὐτοῦ τοῦ ἀνταποδεικνύοντος, φρονοῦντος ἴσως νὰ προτείνῃ πρὸς ἀνταπόδειξιν τοὺς αὐτοὺς ἐκείνους μάρτυρας, τοὺς ὁποίους ὁ ἐκκαλῶν πρὸς ἀπόδειξιν, καὶ ἀποφυγόντος τοῦτο, ἀφοῦ εἶδεν ὅτι ἐπρότεινε τοὺς ἰδίους ὁ ἀποδεικνύων ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καθ' ὅσον ἠδύνατο νὰ κάμῃ χρῆσιν καὶ αὐτὸς ὁ ἀνταποδεικνύων τῶν καταθέσεων τῶν μαρτύρων τούτων, αἱ ὁποῖαι, κατὰ τὸ ἄρθρ. 254 τῆς Πολ. Δικονομίας, εἶναι κοινὰ μέσα ἀποδείξεως εἰς ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους.» (Νομικ. σ. 3423) (1).

Ναί, κατὰ τὴν 439 τοῦ 1848 ἀπόφασιν τῶν ἰδίων ἐφετῶν, ἔχουσαν οὕτως·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 954 τῆς Πολ. Δικονομίας, κοινὰ ἀποδεικτικὰ μέσα γίνονται αἱ παρά τινος τῶν διαδίκων καθυποβληθεῖσαι ἐξομολογήσεις τῶν μαρτύρων, καὶ ἕκαστος δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν· ἐκ δὲ τούτου συνάγεται, ὅτι, μόνον ἀφοῦ ἐξετασθῇ μάρτυς τις, γίνεται ἡ μαρτυρία αὐτοῦ κοινὸν μέσον ἀποδείξεως· ὅταν ὅμως ὀφείλοντα καὶ τὰ δύο μέρη ἀποδείξεις ἰδίας, προτείνωσιν ἕκαστος ἰδίους μάρτυρας, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οἱ μάρτυρες δὲν γίνονται κοινοὶ περὶ ἀμφοτέρων τῶν θεμάτων, ἐὰν τὰ μέρη δὲν συμφωνοῦν, οὐδὲ ἀποκτᾷ ὁ ἕτερος δικαίωμα ἐκ τῆς τοῦ ἄλλου ἐπ' ἄλλης προτάσεως· διότι ἕκαστος χρεωστεῖ νὰ προτείνῃ αὐτοὺς τοὺ, μάρτυρας τῆς ἰδίας του ἀποδείξεως· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, οἱ μὲν ἐνάγοντες, ὑπόχρεοι νὰ φέρουν ἀπόδειξιν περὶ τῶν κινητῶν καὶ τῆς ἀξίας αὐτῶν, δὲν ἐπρότεινον ὅμως ὡς μάρτυρα περὶ τούτου τὸν Μ· ἐπρότειναν δὲ αὐτὸν οἱ ἐναγόμενοι πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἐπιβληθέντος εἰς αὐτοὺς περὶ τῆς διατροφῆς θέματος· ὅθεν, παραιτηθέντων τούτων αὐτοῦ, δὲν εἶχον δικαίωμα

(1) Ὄχι καὶ κατὰ τὴν 74 τοῦ 1849 ἀπόφασίν των, διότι μόνον ἡ τοῦ μάρτυρος ἐξέτασις γίνεται κοινὸν μέσον ἀποδείξεως (254 πολ. δικονομίας), ὁ δὲ παρά τινος τῶν διαδίκων προσκληθεὶς μάρτυς δὲν ὑπάγεται, πρὶν ἢ ἐξετασθῇ, εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην (Ἀπ. 74 τῆς 4 φεβρ. 1849 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν, Νομικ. σ. 4981).

οἱ ἐνάγοντες νὰ ἐξετάσουν αὐτὸν, ὡς ἔπραξαν, περὶ τοῦ εἰς αὐτοὺς ἐπιβεβλημένου θέματος τῶν κινητῶν, διότι ἡ πρᾶξις αὕτη ἰσοδυναμεῖ μὲ πρότασιν νέων μαρτύρων, ἥτις δὲν συγχωρεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 328, ἐὰν ἀμφότεροι οἱ διάδικοι δὲν συμφωνοῦν· ὅθεν ἡ ἔνστασις τῶν Γ, ἡ περὶ ἐξαιρέσεως τῆς μαρτυρίας τοῦ Μ, εἶναι βάσιμος, καὶ ἐπομένως δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν.»

(Νομικ. σ. 1928.)

Ναί, κατὰ τοὺς ἐν Ἀθήναις ἐφέτας.

Ὅταν ὁ Α ἐκλήτευσε μάρτυρας, καὶ, πρὸ τῆς ἐξετάσεώς των παραιτεῖται αὐτῶν, ὁ ἀντίδικός του δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν ἐξέτασίν των (254 πολ. δικον., καθ' ὃ μόναι αἱ ληφθεῖσαι μαρτυρίαι καθίστανται κοινὰ ἀποδείξεως μέσα).

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5580 τοῦ 1849.

Σημ. ά. ὅταν ὁ προσκαλέσας μάρτυρας πρὸς ἐξέτασιν παραιτῆται πρὸ τῆς ἐξετάσεως, τῆς μαρτυρίας των, ὁ ἀντίδικος ἐκείνου δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ τοὺς ἐξετάσῃ, διότι μόνον αἱ ἐξετάσεις γίνονται κοινὰ ἀποδείξεως μέσα.

Ἀπόφ. 907 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομικ. σ. 5285).

Σημ. β'. ὅταν ὁ κλητεύσας μάρτυράς τινας παραιτῆται, ὁ ἀντίδικός του ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξέτασίν των; ὄχι· ἐκ τοῦ ἄρθρ. 254 τῆς Πολ. Δικονομίας ἐξάγεται ὅτι αἱ μαρτυρίαι, ἀφοῦ ληφθῶσι, γίνονται κοινὰ μέσα ἀποδείξεως· ὅθεν δύναται ἕκαστος νὰ παραιτήσῃ τὸν ὁποῖον ἐπρότεινε μάρτυρα πρὶν ἐξετασθῇ, ἢ διὰ λόγον ἐξαιρέσεως, τὸν ὁποῖον ἀνεκάλυψεν, διὰ τὸ ἀνωφελὲς ἢ περιττὸν, ἢ δι' ὁποιονδήποτε ἄλλον λόγον· ὁ δὲ ἀντίδικος, ἔχων καὶ αὐτὸς δικαίωμα ἴδιον τῆς προτάσεως, καὶ μὴ προτείνας δὲν ἀποκτᾷ δικαίωμα ἐκ μόνης τῆς προτάσεως τοῦ ἑτέρου, διότι δὲν καθιστᾷ αὐτοὺς κοινοὺς ἡ πρότασις, ἀλλὰ μόνον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐξετάσεως αὐτῶν.

Ἀπ. ἐφ Ναυπλ. 281 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5416).

§ 281. Ἡ ἀπόφασις, τὴν ὁποίαν ἐκδίδει δικαστήριόν τι ἐνεργοῦν εἰσήγησίν τινα κατὰ παράκλησιν ἄλλου, θεωρεῖται ὡς ἁπλῆ πρᾶξις κατὰ τὴν αὐτὴν τοῦ ἀκροατηρίου διαδικασίαν· ἐπομένως δὲν ἐπιτρέπεται κατ' αὐτοῦ τὸ ἔνδικον μέσον τῆς ἐφέσεως.— Ὅρα Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 141 ἐπ. — Ἴδε καὶ Καῤῥὲ ζήτ. 1031 ἐπ.

Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν εἰς ἑτέραν τινὰ περίπτωσιν περὶ τοῦ ἂν ἡ καταδικάζουσα μάρτυρά τινα ἀπόφασις ὑπόκηται εἰς ἔφεσιν, ἀπεφήνατο οὕτως·

«Ἐπειδὴ αἱ ἀποφάσεις αἱ ἐκδιδόμεναι ὑπὸ εἰσηγητοῦ δικαστοῦ, ἐνεργοῦντος κατὰ παραγγελίαν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐφετῶν, δὲν εἶναι ἐπιδεκτικαὶ οὐδενὸς ἐνδίκου μέσου, διότι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὁ εἰσηγητὴς ἐνεργεῖ ὡς μέλος τοῦ παραγγείλαντος αὐτὸν πρὸς διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων δικαστηρίου, ὅπερ μεγαλητέραν παρ' αὐτοῦ δικαιοδοσίαν δὲν ἔχει (ἴδε καὶ *Carré*, ζ. 1032). Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὁ ἀναπληρῶν τὸν εἰρηνοδίκην εἰρηνοδικειακὸς πάρεδρος, ὅτε ἐξέδωκε τὰς ἀποφάσεις, τῶν ὁποίων ἡ ἀνάκλησις ζητεῖται παρὰ τοῦ ἀνακόπτοντος Α Χ Ο, ἐνήργει ὡς εἰσηγητὴς κατὰ παραγγελίαν τοῦ δικαστηρίου τούτου, καὶ ἐθεωρεῖτο κατὰ τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ὡς μέλος του· ὅθεν αἱ εἰρημέναι ἀποφάσεις του, αἱ καταδικάσασαι τὸν αὐτὸν ἀνακόπτοντα, ὡς μάρτυρα, εἰς πρόστιμον καὶ εἰς τὰ ἔξοδα, δὲν εἶναι ἐπιδεκτικαὶ οὐδενὸς ἐνδίκου μέσου, καὶ ἡ τοῦ ἐναντίου αἴτησις τοῦ ἰδίου ἀνακόπτοντος εἶναι μὴ βάσιμος.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9792 τοῦ 1852.—Ἴδε καὶ ἀπόφ. 8341 τοῦ 1852, ὡσαύτως τὸ ζήτημα λύουσαν.

§ 282. Οἱ δὶς προσκληθέντες καὶ μὴ ἐμφανισθέντες μάρτυρες, ἀλλὰ καταδικασθέντες εἰς πρόστιμον, δὲν δύνανται νὰ καταδικασθῶσιν ἐκ τρίτου (1).

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὅταν οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος τρεῖς μάρτυρες, καταδικασθέντες εἰς πρόστιμον διὰ τὴν μὴ ἐμφάνισίν των εἰς τὴν πρώτην κλῆσιν, καὶ κλητευθέντες πάλιν, ἠρνήθησαν καὶ τότε νὰ ἐμφανισθῶσιν, ὁ Α Β, ἀντὶ νὰ κάμῃ χρῆσιν τῶν βεβαίων ὠφελειῶν, τὰς ὁποίας τῷ προσέφερον αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 315 τῆς Πολ. Δικον. προέκρινε νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ δικαστηρίου τὴν ἄδειαν καὶ τρίτης κλητεύσεως, καὶ ἑπομένως ἑκουσίως ὑπεβλήθη εἰς ἀβεβαίους συνεπείας αὐτῆς.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 197 τῆς αὐτῆς δικονομίας, τὰ δικαστήρια ἐν γένει δὲν δύνανται νὰ ἀπομακρυνθῶσι παντάπασιν ἀπὸ τὸν νόμον καὶ τὴν ἀπόφασιν, ὡς πρὸς τὰς ὡρισμένας προθεσμίας, εἰμὴ μόνον συναινέσει τῶν διαδίκων· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ ἀντίδικος τοῦ Β δὲν συναινεῖ εἰς ἐπέκτασιν τῆς δι' ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τούτου ὁρισθείσης τεσσαρακονθημέρου προθεσμίας, πρὸς ἐξέτασιν τῶν κατ' ἀνταπόδειξιν προβληθέντων ὑπὸ τοῦ Β μαρτύρων· ἐὰν δὲ κατ' ὀρθὸν λόγον, καὶ κατὰ νόμον, εἰς τὰς παρὰ τῶν δικαστηρίων ταττομένας προθεσμίας, ὡς ἐν γένει καὶ εἰς τὰς παρὰ τοῦ νόμου διαγραφομένας, δὲν πρέπῃ νὰ λογίζηται ὁ χρόνος, κατὰ τὸν

(1) Ἴδε τὰ ἄρθρα 314, 315, 316 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

ὁποῖον τυχὸν δι' ἀνώτερα τῆς θελήσεως καὶ τῆς δυνάμεως ἐμπόδια ἐπισυμβάντα μετὰ τὴν παραχώρησιν τῆς προθεσμίας, δὲν δύναται νὰ ἐνεργῇ ὁ διεξάγων τὴν ἀπόδειξιν τὰ πρὸς διεξαγωγὴν αὐτῆς ἀπαιτούμενα, πρέπει ὅμως πρὸς τοῦτο νὰ ἦναι προφανῶς ἀποδεδειγμένον· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ Α Β δὲν ἀπέδειξεν, ὅτι οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος τρεῖς μάρτυρες ἀνεχώρησαν ἐκ Πετσῶν μετὰ τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν οὗτος ἐζήτησεν ἐπὶ δικαστηρίου νὰ κλητευθῶσι καὶ τρίτην φοράν, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προπαραχωρηθείσης αὐτῷ τεσσαρακονθημέρου προθεσμίας· ἐὰν δὲ οὗτοι εἶχον ἀναχωρήσει πρότερον, ὤφειλεν αὐτὸς (ὅστις, ὡς αἰτῶν, ὑπεχρεοῦτο νὰ γνωρίζῃ βεβαίως ὅλα τὰ πρὸς ὑποστήριξιν καὶ παραδοχὴν τῆς αἰτήσεώς του ἀναγκαῖα, qui agit certus esse debet), ἢ νὰ μὴ προκαλέσῃ ἐπὶ ματαίῳ μίαν τρίτην κλῆσιν τῶν αὐτῶν μαρτύρων, ἐνῷ εἶχεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ εἰρημένον ἄρθρον 315, ἢ νὰ ζητήσῃ κἂν ἔκτοτε πρὸς ἐμφάνισιν τῶν κλητευθέντων μαρτύρων προθεσμίαν (ἄρθρ. 160 τῆς Πολ. Δικονομίας).

Ἐπειδὴ εἰς τοιαύτας περιπτώσεις ἡ παρὰ τῶν δικαστηρίων παραδοχὴ συστήματος ἐναντίου εἰς τοὺς διὰ τῶν ἀνωτέρω σκέψεων ἐκτεθειμένους κανόνας, ἤθελε δίδει χώραν πολλάκις εἰς ψευδορκίας, καὶ εἰς ἀπείρους ἀναβολὰς καὶ διαιωνίσεις τῶν δικῶν, κατὰ παράβασιν τῶν παρὰ τῆς δικονομίας πρὸς ταχεῖαν διεκπεραίωσιν αὐτῶν καθιερωμένων ἀρχῶν, καὶ τοῦτο τόσον μᾶλλον, καθόσον προσέτι εἶναι, ὡς ἐνταῦθα, ἀβέβαιον, ἐὰν καί ποτε θέλουν ἐπιστρέψει οἱ εἰρημένοι μάρτυρες.»

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 195 τοῦ 1842 (Νομικ. σ. 3723).

§ 283. Οἱ λειπομάρτυρες προσάγονται διὰ τῆς βίας;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 308 τῆς Πολ. Δικονομίας, οἱ διάδικοι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ καλέσουν ἐκ νέου δι' ἰδίας των δαπάνης εἰς τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου διαδικασίαν ἕνα ἢ πλείονα τῶν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου ἐξετασθέντων ἤδη μαρτύρων, διὰ νὰ ἀποτείνουν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἄλλας ἐρωτήσεις κλπ. ἑπομένως ἡ περὶ τῆς ἐκ νέου κλητεύσεως τοῦ ἐξετασθέντος μάρτυρος πρότασις εἶναι νόμιμος, ἡ δὲ ἔνστασις τοῦ πληρεξουσίου τοῦ Κ ὅτι, μὴ κλητευθέντος τοῦ μάρτυρος τούτου, δὲν δύναται νὰ διαταχθῇ ἡ διὰ βίας προσαγωγή του εἶναι βάσιμος, καθόσον ἀφορᾷ τὸ μέσον τῆς προσαγωγῆς, καθότι ὁ νόμος, προνοῶν περὶ λειπομαρτυρίας, τιμωρεῖ αὐτὴν (ἄρθρ. 314 τῆς Πολ. Δικον.) διὰ προστίμου, μηδόλως ἐπιτρέπων εἰς πολιτικὰς δίκας τὴν χρῆσιν τῆς βίας.»

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 190 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4687).

Προθεσμία πρὸς ἀπόδειξιν.—Ἀνταπόδειξις.— Παράτασις (1).

§ 284. Πρὶν ἢ μεταβῶ εἰς τὴν νομολογίαν, σημειῶ τὰ ἑπόμενα.

ΣΗΜ. Περὶ τοῦ χρόνου πρὸς διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως ὑπάρχει τὸ ἄρθρ. 338 τῆς πολ. δικονομίας, τὸ ὁποῖον εἰς τὴν ἐπίσημον μετάφρασιν ἔφερε τὴν λέξιν προθεσμία, ἥνπερ ἄνευ ἀνάγκης, ὡς ἄλλοτε ἐν ἐκτάσει, οἱ ἐκδόται τῶν Κωδήκων μετέτρεψαν εἰς τὴν λέξιν διορία (2).

Τὸ ἄρθρ. 338 περιέχει δύο κανόνας, τοὺς ὁποίους ὑπηγόρευσεν ὁ αὐτὸς σκοπὸς τοῦ νὰ προκαταληφθῇ ἡ παρέγκλισις τῶν διαφερομένων ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁδοῦ, καὶ τῆς καλῆς πίστεως.

Ἐπὶ τοῦ πρώτου κανόνος (μάρτυρες ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως ἐξετάζονται ἐν τῇ αὐτῇ διὰ τῆς πρὸς ἀπόδειξιν παρεμπιπτούσης προτάσεως ὡρισμένῃ προθεσμίᾳ) ἀναφέρεται τὸ ἑξῆς ζήτημα. Γενικῶς ἐπὶ τοῦ ὑπολογιστοῦ τῶν προθεσμιῶν ἀναφέρει τὸ ἄρθρ. 193 § 2 ὅτι ὁ ὑπολογισμὸς γίνεται μόνον ὑπὲρ τοῦ κοινοποιοῦντος τὴν ἀπόφασιν, καὶ ποτὲ κατ' αὐτοῦ.

Ἡ διάταξις αὕτη εἶναι ἀσυμβίβαστος μὲ τὴν τοῦ ἄρθρ. 338, καὶ τότε μόνον ἠδύνατο νὰ συμβιβασθῇ, ὅταν ἀμφότεροι οἱ διάδικοι ἤθελον τὴν αὐτὴν ἡμέραν κοινοποιήσει πρὸς ἀλλήλους τὴν περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασιν, ἀλλ' ἡ τοῦ 338 εἶναι διάταξις εἰδική, καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ τῆς ἀποδείξεως διὰ μαρτύρων κατισχύει τῆς γενικῆς τοῦ 193 § 2. Τοῦτο καθιέρωσεν ὁ Ἄρειος Πάγος ἰδίως διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 17 τοῦ 1844 πολιτικῆς ἀποφάσεώς του, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 131 ἐπ.

Ὡς πρὸς τὸν δεύτερον κανόνα τοῦ ἄρθρου 338 τῆς πολ. δικονομίας, παρατηρητέον, ὅτι ὁσάκις τὸ δικαστήριον προσδιορίζει προθεσμίαν διὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων, δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι ἅμα κατὰ τὴν προθεσμίαν γίνῃ ἔναρξις τῆς ἐξετάσεως, καὶ ἂν δὲν ἀποπερατωθῇ αὕτη, δὲν δύνανται πλέον οὐδεὶς τῶν διαδίκων νὰ προτείνῃ νέους μάρτυρας.—Ὁσάκις ὅμως ἡ ἀπόφασις τάττῃ διορίαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας πρέπει νὰ ἐξετασθῶσιν οἱ μάρτυρες, καὶ ἀφίνει εἰς τὸν εἰσηγητὴν τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἡμέρας, γεννᾶται ἡ ἑξῆς ἀμφιβολία. Πρέπει ἆρά γε πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ προσδιορισθείσης ἡμέρας νὰ προβληθῶσι παρ' ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων οἱ μάρτυρες αὐτῶν, ἀποκλειομένης τῆς προσαγωγῆς παντὸς μάρτυρος μὴ προβληθέντος ἤδη πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐξετάσεως; ἢ συγχωρεῖται ἡ πρότασις νέων μαρτύρων καὶ μετὰ τὴν ἐν τῇ παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ ὁρισθείσῃ ἡμέρᾳ ἔναρξιν

---

(1) Ἴδε καὶ τοὺς ἑπομένους §§ 400 ἐπ. ἔχοντας σχέσιν μὲ τὸ προκείμενον.

(2) Διορία (delai) ὑπάρχει, ὅταν προσδιορίζηται διάστημα χρονικόν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου δύναται νὰ ἐπιχειρισθῇ ἡ περὶ ἧς πρόκειται πρᾶξις ἀδιαφόρως εἰς ποίαν ἡμέραν τοῦ χρονικοῦ αὐτοῦ διαστήματος (διορία 30 ἡμερῶν πρὸς ἔφεσιν).

Προθεσμία (terme) λέγεται ὁ χρονικὸς προσδιορισμός, ἤγουν ἡ ῥητὴ ἡμέρα πρὸς ἐπιχείρησιν τῆς πράξεως (προθεσμία πρὸς ἐμφάνισιν εἰς συζήτησιν ἡ ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς τρίτη ἡμέρα).

τῆς ἐξετάσεως, ἀρκεῖ ἡ πρότασις καὶ προσαγωγὴ τῶν νέων μαρτύρων νὰ γίνῃ ἐντὸς τῆς διορίας;

Πρὸς ὀρθὴν ἐφαρμογὴν τοῦ κανόνος, περὶ οὗ πρόκειται, εἰς περίπτωσιν διορίας καὶ ὄχι προθεσμίας, ἀπαιτεῖται νὰ ἐξετάσωμεν αὐτῶν τῶν πραγμάτων τὴν κατάστασιν καὶ τὴν καθ' αὑτὸ θέσιν τῶν διαδίκων.

Ὁ ἐπισπεύδων διάδικος εἶναι, φυσικῷ τῷ λόγῳ, ὁ προκαλῶν τῆς ἡμέρας τὸν ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ εἰδικὸν προσδιορισμόν. Μὴ ὀφείλων νὰ κοινοποιήσῃ τὴν ἡμέραν ταύτην εἰς τὸν ἀντίδικόν του εἰμὴ 24 ὥρας πρὸ αὐτῆς, ὅτε συγχρόνως ὀφείλει καὶ τὴν γνωστοποίησιν τῶν μαρτύρων, δύναται ν' ἀφήσῃ τὴν κοινοποίησιν ταύτην εἰς τὴν τελευταίαν ὥραν, ὅτε ὅμως ὁ λαμβάνων τὴν κοινοποίησιν διάδικος δὲν ἔχει πλέον καιρὸν νὰ ἀντικοινοποιήσῃ καὶ αὐτὸς τοὺς μάρτυράς του, καὶ νὰ κλητεύσῃ αὐτούς, περὶ ὧν ἔμενεν ἥσυχος γινώσκων ὅτι ἔχει ἔτι καιρὸν εἰς τοῦτο μέχρι τέλους τῆς διορίας.

Ἐὰν λοιπὸν ἡ ἔναρξις τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων τοῦ ἐπισπεύδοντος τὴν ὑπόθεσιν ἠδύνατο εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ν' ἀποκλείσῃ τὴν πρότασιν μαρτύρων ἐκ μέρους τοῦ ἄλλου διαδίκου, ἤθελεν οὗτος ἀδικηθῆ ὑποχρεούμενος εἰς τὰ ἀδύνατα. Πρέπει ἑπομένως νὰ ἦναι εἰς τὸν διάδικον τοῦτον, τὸν μὴ προκαλέσαντα τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἡμέρας, ἐλεύθερον νὰ φέρῃ τοὺς μάρτυράς του, καίτοι ἀρξαμένης ἤδη τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων τοῦ ἀντιδίκου του. Σύμφωνα μὲ ταῦτα, ὡς πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι καὶ αἱ τοῦ Ἀρ. Π. ἀποφάσεις 20 τοῦ 1844 καὶ 38 καὶ 210 τοῦ 1847, ἔχουσαι οὕτως·

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρ. 338 τῆς Πολ. Δικ., ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων τῆς ἀποδείξεως καὶ τῆς ἀνταποδείξεως γίνεται ἐντὸς τῆς διορίας τῆς παρὰ τοῦ δικαστηρίου ταττομένης· ὅθεν ἡ διεξαγωγὴ τῆς ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως δύναται νομίμως νὰ λάβῃ χώραν εἰς διαφόρους ἐποχὰς ἐντὸς τῆς ῥηθείσης διορίας καὶ ν' ἀπαρτίσῃ δύο διακεκριμένας διαδικασίας, ἐκ δὲ τούτων προκύπτει ἡ ἀληθὴς ἔννοια τοῦ ἄρθρ. 338 τῆς Πολ. Δικονομίας, ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις τῆς προτάσεως νέων μαρτύρων μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐξετάσεως τῶν προσαχθέντων, ἀφορᾷ μόνον ἐκεῖνον τὸν διάδικον, οἱ μάρτυρες τοῦ ὁποίου ἤρξαντο τῆς καταθέσεώς των, οὐχὶ δὲ καὶ τὸν διάδικον, τοῦ ὁποίου οἱ μάρτυρες δὲν ἐξετάσθησαν εἰσέτι· ὀρθῶς ἄρα τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἡρμήνευσε τὸ ῥηθὲν 338 ἄρθρ. τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας.

Ἐπειδὴ ἡ ὕπαρξις ἢ μὴ τῆς παραιτήσεως δικαιώματός τινος ἀποτελεῖ ζήτημα πραγματικόν, ὑπαγόμενον εἰς μόνα τὰ κατώτερα δικαστήρια· τὸ δικαστήριον ἑπομένως τοῦ Ἀρείου Πάγου δὲν δύναται νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν περιστατικῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηριχθὲν τὸ δικαστήριον τῶν ἐνταῦθα ἐφετῶν παρεδέχθη, ὅτι δὲν ἔλαβε χώραν ἐκ μέρους τοῦ ἀναιρεσιβλήτου παραίτησις τοῦ δικαιώματος τῆς ἀνταποδείξεως.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 20 τοῦ 1844.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ἀκυρώσασα, δυνά-

μον τοῦ ἄρθρ. 338 τῆς Πολ. Δικονομίας, τὰς παρὰ τῶν ἀδελφῶν Κ παρουσιασθείσας μαρτυρίας Γ Γ, Δ Κ καὶ Κ, ὡς μαρτυρίας ἀνταποδείξεως, διὰ τὸν λόγον ὅτι οὗτοι δὲν ἐξετάσθησαν, οὐδ' ἐκλητεύθησαν κατὰ τὴν 12 μαΐου 1845, ἡμέραν προσδιορισθεῖσαν παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου Ἀμφίσσης, κατ' αἴτησιν τοῦ Π πρὸς ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων τῆς ἀποδείξεως, χωρὶς ἄλλως νὰ βεβαιώσῃ ὅτι οἱ διαληφθέντες μάρτυρες τῆς ἀνταποδείξεως ἐξετάσθησαν δῆθεν ἐκτὸς τῆς διορίας τῆς ταχθείσης διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως ἀπὸ τὴν ὑπ' ἀριθ. 3344 παρεμπίπτουσαν ἀπόφασιν τῶν ἐφετῶν, ἐσφαλμένως ἐφήρμοσε τὸ ἄρθρ. 338, διότι ἡ διαληφθεῖσα ἀπόφασις δὲν ὥριζε πρὸς διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως τὴν ἡμέραν, τὴν ὁποίαν ὁ εἰρηνοδίκης ἤθελε προσδιορίσει κατ' αἴτησιν τοῦ ἀποδεικνύοντος Π, ὁπότε βεβαίως ἔπρεπε κατ' αὐτὴν νὰ ἐξετασθῶσι καὶ οἱ μάρτυρες τῆς ἀνταποδείξεως, δυνάμει τοῦ προμνημονευθέντος ἄρθρου 338, ἀλλὰ διέταξεν οἱ μάρτυρες τῆς τε ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως νὰ ἐξετασθῶσιν ἐντὸς τῆς παραταθείσης δι' αὐτῆς διμήνου διορίας εἰς ἡμέραν διορισθησομένην ὑπὸ τοῦ εἰρηνοδίκου, κατ' αἴτησιν τοῦ ἑτέρου τῶν διαδίκων· ὅθεν, κατὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἡ ὑποχρεωτικὴ προθεσμία ἄλλη δὲν ἦτον εἰμὴ ἡ δίμηνος διορία, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὁ ἀνταποδεικνύων εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ καὶ αὐτὸς παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου τὸν προσδιορισμὸν ἡμέρας πρὸς ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων του· ὅθεν ὁ λόγος οὗτος εἶναι βάσιμος, διότι ἀφορᾷ παράβασιν τύπου οὐσιώδους, περιορίζουσαν ἀμέσως τὸ τῆς ὑπερασπίσεως δικαίωμα.»

'Αποφ. πολ. 'Αρ. Π. 38 τοῦ 1847.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὁρίσαντος τοῦ Ἀρείου Πάγου διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 111 ἀποφάσεώς του δύο μηνῶν προθεσμίαν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως αὐτῆς τῆς ἀποφάσεως, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἔπρεπε νὰ διεξαχθῇ ἡ ἀπόδειξις καὶ ἀνταπόδειξις συγχρόνως, ἕπεται ὅτι ἡ Μ Τ ὡς ἀνταποδεικνύουσα, ἠδύνατο, ἂν καὶ ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ ὡρίσθη ἡ 3 ὀκτωβρίου 1847 διὰ τὴν ἀπόδειξιν, νὰ ζητήσῃ νὰ προσδιορισθῇ ἄλλη μετὰ ταῦτα ἡμέρα διὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων τῆς ἀνταποδείξεως, ἤρκει δὲ ἡ ἡμέρα αὕτη νὰ ἦναι ἐντὸς τῆς ἀπὸ τῆς μνησθείσης ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου ὁρισθείσης προθεσμίας, καθὼς τῷ ὄντι ἡ 20 ὀκτωβρίου, εἰς ἣν ἐζητήθη ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων τῆς ἀνταποδείξεως, ἦτον ἐντὸς τῆς προθεσμίας ταύτης· ὥστε ἡ αἴτησις τῆς Μ Τ ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ ἐγένετο συμφώνως μὲ τὸ 1 ἐδ. τοῦ 338 ἄρθρ. τῆς Πολ. Δικ., κατὰ τὸ ὁποῖον οἱ μάρτυρες τῆς ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως ἐξετάζονται ἐν τῇ αὐτῇ διὰ τῆς πρὸς ἀπόδειξιν παρεμπιπτούσης πράξεως ὡρισμένης διο-

ρίας, καὶ παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως πρᾶξις ἡ ἀπόφασις εἶναι· ἡ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἥτις ὡρίσατο ἤδη τὴν προθεσμίαν, τὸ δὲ 2: ἐδάφιον τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου, διαλαμβάνον ὅτι, ἀρξαμένης τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, δὲν δύνανται πλέον νὰ προβληθῶσι νέοι μάρτυρες, δὲν ἐννοεῖ, ὁσάκις ἀρχίσει ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων τῆς ἀποδείξεως, ὅτι ἀποκλείεται ὁ ἀνταποδεικνύων νὰ προτείνῃ μάρτυρας, καὶ ὅταν ἦναι ἐντὸς τῆς προθεσμίας καὶ τ' ἀνέπαλιν, ἀλλ' ὅτε δὲν συγχωρεῖται νὰ προβληθῶσι νέοι μάρτυρες τῆς ἀποδείξεως, ἂν ἤρξατο ἡ ἐξέτασις τοιούτων μαρτύρων· περίπτωσις, ἥτις ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ὑπάρχει.

Ἐπειδή, γενομένης ἐμπροθέσμως τῆς αἰτήσεως περὶ παρατάσεως προθεσμίας, πρέπει ἡ αἴτησις αὕτη νὰ γίνῃ δεκτή, καθότι, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν προσκτεθέντων, ἡ αἰτοῦσα αὐτὴν παρημέλησε νὰ ἐνεργήσῃ τὸ καθ' ἑαυτὴν ἐντὸς τῆς ὁρισθείσης προθεσμίας, ἀλλ' ὁ χρόνος τῆς παρατάσεως, τὸν ὁποῖον ζητεῖ, ὡς λίαν ἐκτεταμένος, δύναται νὰ περιορισθῇ εἰς τὸν ἀνάλογον.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Π. 240 τοῦ 1847.

§ 284² Ἡ πρὸς ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων προθεσμία ἄρχεται καὶ κατὰ τοῦ κοινοποιοῦντος τὴν ἀπόφασιν; Ὁμολογητέον, ὅτι καὶ εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἡ ἑλληνικὴ νομολογία δὲν εἶναι σταθερά, οὐδ' ἱκανοποιεῖ ἐντελῶς τὸν νόμον· ἰδοὺ δὲ τί ἐν αὐτῇ εὕρηται·

ά] Ἡ προθεσμία δὲν ἄρχεται καὶ κατὰ τοῦ κοινοποιοῦντος τὴν ἀπόφασιν εἰμὴ τότε μόνον, ὅταν, μετὰ τὴν κοινοποίησιν ταύτην γίνῃ ἔναρξις τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων (1).

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 106 τοῦ 1850, κυροῦσα τὴν 5189 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρουσαν οὕτως:

«Ἐπειδὴ ἂν καί, ὡς ἐκ τοῦ σημειουμένου εἰς τὴν ἀνωτέρω ἀπόφασιν ἄρθρ. 338 τῆς Πολ. Δικονομίας ἐξάγεται, ὑπάρχῃ ἐξαίρεσίς τις τοῦ γενικοῦ κανόνος, τὸν ὁποῖον καθιέρωσε τὸ ἄρθρ. 193 § 2 τῆς αὐτῆς Δικονομίας, καὶ κατὰ ταύτην προκειμένου λόγου ἰδίως

---

(1) Κατὰ τῆς τεθείσης ἐν τῷ ἄρθρ. 193 τῆς πολ. δικονομίας ἀρχῆς, ὑπάρχει μὲν ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ 338 διάταξις, ὅτι μάρτυρες ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως ἐξετάζονται ἐν τῇ αὐτῇ διὰ τῆς πρὸς ἀπόδειξιν ἀποφάσεως ὁριζομένῃ προθεσμίᾳ, ἀλλ' ἡ ἐξαίρεσις αὕτη ἐννοεῖ ὅτι τότε μόνον ἄρχεται ἡ προθεσμία καὶ κατὰ τοῦ κοινοποιοῦντος αὐτοῦ τὴν ἀπόφασιν, ὅταν, μετὰ τὴν κοινοποίησιν ταύτην, γίνῃ ἔναρξις τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων· τοιαύτης δὲ μὴ γενομένης, ἰσχύει ἡ ἀνωτέρω γενικὴ ἀρχή.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 106 τοῦ 1850.

περὶ ἐξετάσεως μαρτύρων, ἡ ταχθεῖσα διὰ τῆς ἀποφάσεως προθεσμία ἄρχεται οὐχὶ μόνον ὑπὲρ τοῦ κοινοποιοῦντος τὴν ἀπόφασιν, ἀλλὰ καὶ κατ' αὐτοῦ, διότι ἄλλως, ὡς σκέπτεται καὶ τὸ πρωτοδικεῖον, ἤθελεν ἀποβῆ ἀνεφάρμοστος ἡ διάταξις τοῦ εἰρημένου ἄρθρ. 338, ἡ ἀποδεικνύουσα τὴν ἀπαραίτητον ἀνάγκην τοῦ νὰ ἐξετάζωνται ἐν τῇ αὐτῇ διορίᾳ οἱ μάρτυρες τῆς ἀποδείξεως, μολοντοῦτο δὲν θεωρεῖται ἀποκλεισμένος τοῦ τῆς ἀποδείξεως δικαιώματος ὁ κοινοποιήσας τὴν ἀπόφασιν, παρ' ὁσάκις ἐντὸς τῆς ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως προθεσμίας ἤρξατο ἤδη ἡ ἐξέτασις μαρτύρων καὶ πρόκειται ὡς ἐκ τοῦ λόγου ὅτι κατὰ τοῦ κοινοποιοῦντος δὲν ἄρχεται ἡ προθεσμία, νὰ φέρῃ οὗτος τοὺς μάρτυράς του καὶ μετὰ ταῦτα; διότι εἰς μόνην τὴν εἰρημένην περίπτωσιν ὑπάρχει ὁ κίνδυνος, τὸν ὁποῖον ὁ νομοθέτης διὰ τοῦ ἄρθρ. 338 ἐπρονόησε νὰ ἀπομακρύνῃ; ἀλλ' ὁπόταν τοιαύτη ἐξέτασις μαρτύρων δὲν ἤρξατο, ἔρχεται εἰς βοήθειαν τοῦ κοινοποιοῦντος τὸ ἄρθρ. 193 § 2, καθ' ὃ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ οὐχὶ κατ' αὐτοῦ ἄρχεται ἡ προθεσμία.

Ἐπειδή, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, ἐσφαλμένως, διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεώς του, τὸ πρωτοδικεῖον Χαλκίδος ἐκήρυξεν ἐκπτώτους τοὺς ἐκκαλοῦντας τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπιβληθείσης αὐτοῖς ἀποδείξεως, διότι, μὴ ἀρξαμένης οὐδεμιᾶς ἀποδείξεως, δὲν ἔπρεπε νὰ λογίσῃ τὴν ἔναρξιν τῆς προθεσμίας ἀπὸ τῆς 13 μαρτίου 1848, ὅτε οὗτοι ἐκοινοποίησαν τὴν περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασιν εἰς τὴν ἐφεσίβλητον, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς 17 ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὅτε ἡ δευτέρα πρὸς τοὺς πρώτους, τὴν αὐτὴν ἀπόφασιν ἐκοινοποίησε, καί, ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ, κατὰ τὴν δευτέραν ἰουνίου τοῦ ἰδίου ἔτους, ὅτε ἐπρόκειτο νὰ ἐξετασθῶσιν οἱ μάρτυρες, ὤφειλε νὰ θεωρήσῃ ἐμπροθέσμους τοὺς ἀποδεικνύοντας, διότι εἰς αὐτοὺς ἐχορηγήθη, διὰ τῆς περὶ ἀποδείξεως ὑπ' ἀριθ. 284 ἀποφάσεως, τριακονταπενθήμερος προθεσμία παραταθεῖσα ἐπὶ 15 εἰσέτι ἡμέρας διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 314 ἀποφάσεως, καὶ αὕτη δὲν εἶχε παρέλθει· ὡς ἐκ περισσοῦ δὲ ἡ ἐκ μέρους τῶν ἐκκαλούντων γενομένη κοινοποίησις δὲν ἐγένετο πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, ἀλλὰ διὰ νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἐκδίκασιν τοῦ παρ' αὐτοῦ φερθέντος ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου παρεμπίπτοντος ζητήματος περὶ ἐπαναλήψεως τῆς δῆθεν διακοπείσης δίκης· ὥστε καὶ διὰ τὸν εἰρημένον λόγον δὲν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀρξαμένη κατὰ τῶν διαληφθέντων ἡ προθεσμία ἀπὸ τῆς 18 μαρτίου τοῦ 1848.

Ἐπειδὴ τὸ πρωτοδικεῖον Χαλκίδος, διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεώς του, ἐσφαλμένως ἐξέτεινε τὴν περὶ ἐκπτώσεως τῶν ἐκκαλούντων ἀπὸ τὸ τῆς ἀποδείξεως δικαίωμα διάταξίν του καὶ ὡς

πρὸς τὴν προσαγωγὴν τῆς διαθήκης, διότι ταύτην, ὡς ἔγγραφον, ἠδύνατο καὶ βραδύτερον μέχρι τῆς οὐσιαστικῆς ἐκδικάσεως τῆς ὑποθέσεως νὰ προσάξουν.

Ἐπειδὴ καθίσταται μεταῤῥυθμιστέα ἡ ἀπόφασις διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ν' ἀποῤῥιφθῇ ἡ περὶ ἐκπροθέσμου αἴτησις τῆς ἐφεσιβλήτου· ἀναγκαῖον δ' ἀποβαίνει νὰ διαταχθῇ νέα προθεσμία πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεως, καθόσον ἡ μὴ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων τῶν ἐκκαλούντων καὶ ἀποδεικνυόντων δὲν δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς ἔλλειψιν τούτων.

Ἐπειδή, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως, ἂν καὶ κατ' ἀμφοτέρων τῶν ἀντιδίκων τῆς Φ ἐννόησε τὸ πρωτοδικεῖον νὰ παραδεχθῇ τὴν περὶ ἐκπροθέσμου αἴτησιν αὐτῆς, διότι ἀμφότεροι οὗτοι κατὰ τῆς εἰρημένης γυναικὸς εἰς ἀντιδικίαν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἦλθον καὶ ἐδικάσθησαν· μολαταῦτα παρέλειψε νὰ συμπεριλάβῃ εἰς τὸ διατακτικὸν μέρος τὸν Γ Κ καὶ ὡς ἐκ τούτου ἤθελεν εἶσθαι βάσιμος ἡ ἔφεσις τῆς Φ, καθ' ἣν περίπτωσιν δὲν μεταῤῥυθμίζετο ἡ αὐτὴ ἀπόφασις, κατὰ συνέπειαν τῆς ἐφέσεως τῶν Β καὶ Γ Κ, ἀλλὰ ταύτης μεταῤῥυθμιζομένης καὶ ἀποῤῥιπτομένης τῆς αἰτήσεως τῆς Φ περὶ ἐκπτώσεως τῶν ἀντιδίκων της πρὸς ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων των, πρὸς δὲ ταττομένης νέας προθεσμίας πρὸς ἐξέτασιν αὐτῶν, ἀποβαίνει ματαία ἡ μεταῤῥύθμισις τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως, κατὰ συνέπειαν τῆς ἐφέσεως τῆς Φ, ἀντικείμενον ἐχούσης τὴν ἔκπτωσιν καὶ τοῦ Α Κ ἀπὸ τὸ τῆς ἀποδείξεως δικαίωμα.

Ἐπειδὴ ἡ ὑπόθεσις δὲν ἐσυζητήθη κατ' οὐσίαν ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου, διότι τοῦτο ἐπεριωρίσθη εἰς τὴν περὶ ἐκπτώσεως ἐκ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀποδείξεως ἀπόφασίν του· ὅθεν ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων καὶ ἡ περαιτέρω συζήτησις πρέπει νὰ παραπεμφθῇ εἰς αὐτό.»

Ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 5189 τοῦ 1849.—Ἴδε καὶ κατ. π. 65.

Εἰς τὴν νομολογίαν δὲ ταύτην φαίνεται ἀντιβαίνουσα ἡ 5 τοῦ 1849 ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἔχουσα οὕτως·

«Ἐπειδὴ ὁ Π Κ εἶχε τὸ δικαίωμα, κατὰ τὸ ἄρθρ. 338 τῆς Πολ. Δικονομίας, νὰ ἐξετάσῃ τοὺς μάρτυρας τῆς ἀνταποδείξεως τοῦ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 210 τοῦ ἔτους 1848 ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐπιβληθέντος εἰς τὸ δημόσιον θέματος ἐντὸς τῆς αὐτῆς προθεσμίας, καθ' ἣν τὸ δημόσιον ὤφειλε νὰ προσαγάγῃ τοὺς τῆς ἀποδείξεως τοῦ αὐτοῦ θέματος μάρτυρας, τοῦ δὲ δικαιώματος τούτου οὐδόλως παρῃτήθη ὁ Κ διὰ τῆς εἰς τὸν εἰσηγητὴν ὑποβληθείσης αἰτήσεώς του, δι' ἧς ἁπλῶς ἐζητήσατο νὰ προσδιορίσῃ οὗτος ἡμέ-

ραν πρὸς ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων ἐπὶ τῶν διὰ τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως τεθέντων θεμάτων.

Ἐπειδὴ βεβαιοῦται ἐκ τοῦ ἀπὸ 24 δεκεμβρίου 1848 ἀποδεικτικοῦ τοῦ δικαστικοῦ κλητῆρος Φ Τ, ὅτι ὁ ὑπὸ τοῦ Π Κ ἐντὸς τῆς ὑπὸ τῶν ὑπ' ἀριθ. 210 καὶ 213 ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου ταχθείσης προθεσμίας κλητευθεὶς μάρτυς Δ Π πρὸς ἀνταπόδειξιν τοῦ εἰς τὸ δημόσιον ἐπιβληθέντος θέματος ἀποδείξεως δὲν εὑρέθη ἐνταῦθα κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κλητεύσεώς του ἀπελθὼν ὡς στρατιωτικὸς ἰατρὸς εἰς Λαμίαν ὁ δὲ Κ, ἐντὸς τῆς διὰ τῶν αὐτῶν ἀποφάσεων ὁρισθείσης προθεσμίας, ἐκοινοποίησεν εἰς τὸ δημόσιον τὴν προκειμένην αἴτησιν τοῦ νὰ παραγγείλῃ τὸ δικαστήριον τοῦτο τὸ ἐν Λαμίᾳ πρωτοδικεῖον νὰ ἐξετάσῃ τὸν εἰρημένον μάρτυρα ἐπὶ τοῦ εἰς τὸ δημόσιον ἐπιβληθέντος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 201 ἀποφάσεως θέματος ἐντὸς ὡρισμένης προθεσμίας, ὥστε διὰ τῆς ἐγκαίρως γενομένης ταύτης αἰτήσεώς του, ἐζήτησεν ὁ Κ καὶ παράτασιν τῆς ταχθείσης προθεσμίας.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, ἡ παράλειψις τῆς ἐξετάσεως τοῦ εἰρημένου μάρτυρος ἐν Ἀθήναις ἐντὸς τῆς ὁρισθείσης προθεσμίας προῆλθεν ἐκ γεγονότων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως τοῦ αἰτοῦντος.»

Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 5 τοῦ 1849.

ϐ'] Ἂν ὅμως ὁ ἕτερος τῶν διαδίκων ἐξέτασε τοὺς παρ' αὐτοῦ κλητευθέντας μάρτυρας, ὁ ἀντίδικός του δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ προτείνῃ πλέον μάρτυρά τινα, κατὰ τὸ ἄρθρ. 338 τῆς Πολ. Δικονομίας, καὶ ἂν αὐτὸς ἐκοινοποίησε τὴν ἀπόφασιν.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 17 τοῦ 1844, ἣν ἐν Εὐρ. τ. 2 σελ. 131 ἐπ. Ἴδε τὴν Γαλλ. νομολογίαν αὐτόθι.

γ'] Ἄλλαι ἀρχαὶ ἐφαρμόζονται εἰς τὰς περὶ ὅρκου προθεσμίας. —Ἴδε τὴν λέξιν *Ὅρκος*.

§ 284² Ἡ προθεσμία τρέχει κατ' ἀνάγκην καὶ κατὰ τοῦ κοινοποιοῦντος τὴν ἀπόφασιν, ὅταν πρόκηται περὶ διεξαγωγῆς μαρτυρικῆς τινος ἀποδείξεως; (ἄρθρ. 193 καὶ 138 τῆς Πολ. Δικονομίας.)

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, καθόσον ἀφορᾷ τὴν κυρίαν αἴτησιν τοῦ ἐκκαλοῦντος, ἡ πρώτη αἰτιολογία τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως εἶναι ὀρθὴ καὶ νόμιμος, διότι αὐτοὶ οἱ ὑπόχρεοι εἰς τὴν ἀπόδειξιν ἐφεσίβλητοι εἶχαν κοινοποιήσει τὴν διατάττουσαν τὴν ἀπόδειξιν ἀπόφασιν εἰς τὸ ἀντίδικον δημόσιον, ἡ δὲ προθεσμία, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, δὲν δύναται νὰ λογισθῇ ἀρξαμένη κατ' αὐτῶν, κατὰ τὸ ἄρθρ. 193 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τοῦ δημοσίου, ὡς μὴ ὑπο-

χρεομένου εἰς καμμίαν διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐκτέλεσιν, καὶ ἔχοντος τὸ δικαίωμα νὰ φέρῃ τὴν ἀνταπόδειξιν, ἄνευ δικαστικῆς ἐπιταγῆς, ἐντὸς τῆς διὰ τοὺς ὑποχρέους εἰς ἀπόδειξιν ταττομένης προθεσμίας, ἥτις ἔμελλε ν' ἀρχίσῃ ὑποχρεωτικῶς μόνον ἀφοῦ τὸ δημόσιον ἤθελε τοῦ κοινοποιήσει τὴν ἀπόφασιν. Κατ' ἐξαίρεσιν δὲ εἰδικὴν τοῦ γενικοῦ κανόνος, τὸν ὁποῖον καθιεροῖ τὸ ἄρθρ. 193, ἡ προθεσμία λογίζεται καὶ κατὰ τοῦ κοινοποιοῦντος, τότε μόνον, ὅταν οὗτος ἦναι ἀνταποδεικνύων· καθόσον, κατὰ τὸ ἄρθρ. 338, οἱ μάρτυρες τῆς ἀνταποδείξεως πρέπει νὰ ἐξετασθῶσιν ἐν τῇ αὐτῇ διὰ τῆς πρὸς ἀπόδειξιν παρεμπιπτούσης πράξεως ὡρισμένῃ διορίᾳ· καὶ ἑπομένως ἡ προθεσμία τρέχει κατ' ἀνάγκην καὶ κατὰ τοῦ κοινοποιοῦντος ἀνταποδεικνύοντος· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ὑπάρχει τοιαύτη περίπτωσις, διότι, ὡς προελέχθη, οἱ κοινοποιήσαντες τὴν ἀπόφασιν ἦσαν οἱ εἰς τὴν ἀπόδειξιν ὑπόχρεοι, ἀλλ' οὐχὶ ὁ ἀνταποδεικνύων· ὅθεν κατὰ τοῦτο ἡ ἔφεσις τοῦ δημοσίου εἶναι ἀνυπόστατος.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἔφεσις, καθόσον ἀφορᾷ τὴν δευτέραν αἴτησιν περὶ τοῦ νὰ διορισθῶσιν ὡς εἰσηγηταὶ πρὸς ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων διαμενόντων εἰς διάφορα μέρη οἱ εἰρηνοδίκαι τῆς διαμονῆς τούτων, τὴν ὁποίαν παραδέχονται καὶ οἱ ἐφεσίβλητοι, εἶναι βάσιμος, δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 309 τῆς Πολ. Δικονομίας, καὶ μὴ ὀρθῶς ἀπέρριψεν αὐτὴν τὸ πρωτοδικεῖον ὡς ἀόριστον, λόγῳ τοῦ ὅτι τὸ δημόσιον δὲν ἐδήλωσε ποῦ κατοικοῦσιν οἱ προσακτέοι μάρτυρες, καθόσον ὁ διάδικος δὲν ὑποχρεοῦται νὰ γνωστοποιήσῃ τοὺς ἐξεταστέους μάρτυρας καὶ τὴν κατοικίαν αὐτῶν πρὸ τῆς προθεσμίας, τὴν ὁποίαν πρὸς τοῦτο τοῦ χορηγεῖ ὁ νόμος »

Ἀπόφ 8473 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν (1).

284⁴ Ἡ γενικὴ τοῦ ἄρθρ. 193 § 2 τῆς Πολ. Δικονομίας ἀρχή, καθ' ἣν δὲν ἄρχεται ἡ προθεσμία κατὰ τοῦ κοινοποιοῦντος τὴν ἀπόφασιν, ὑπόκειται μὲν εἰς ἐξαίρεσιν στηριζομένην εἰς τὴν σύγχρονον ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων, κατὰ τὸ ἄρθρ. 338 τῆς αὐτῆς Δικονομίας, ἀλλ' ἡ ἐξαίρεσις αὕτη ἐφαρμόζεται, ὅταν γίνῃ ἔναρξις τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, ἢ ὅταν ὁ κοινοποιῶν τὴν ἀπόφασιν ἦναι ὁ ἀνταποδεικνύων· ἡ δὲ γενικὴ ἀρχὴ ἐξακολουθεῖ ἰσχύουσα εἰς ἐναντίαν περίπτωσιν.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8494 τοῦ 1851.

---

(1) Ἡ ὑπόθεσις ἔχει οὕτως « ὁ Α ἐζήτησε παράτασιν προθεσμίας τινός, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑπεχρεώθη ν' ἀποδείξῃ θέματά τινα, ἀλλ' ἡ προ-

§ 284[5] Κατὰ τοῦ κοινοποιοῦντος ἀπόφασίν τινα, κατάττουσαν ἐμμάρτυρον ἀπόδειξιν, δὲν τρέχει ἡ προθεσμία, ἂν δὲν ἐγένετο ἔναρξις ἐξετάσεως μαρτύρων.

Ἱστορικόν. Ἡ Α ὑπεχρεώθη ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ σύζυγός της περιέπεσεν εἰς χρέη, δικαιολογοῦντα τὸν χωρισμὸν τῆς προικός της· ἡ Α ἐκοινοποίησε τὴν ἀπόφασιν εἰς τὸν σύζυγόν της, ἀλλὰ οὔτε ἐκείνη, οὔτε οὗτος ἐξέτασαν μάρτυρας κατὰ τὴν ταχθεῖσαν ἡμέραν· ἐξέτασεν ὅμως ἐκείνη μάρτυρας μίαν ἡμέραν ἀργότερα. Ἐζητήθη λοιπὸν ὑπὸ τοῦ συζύγου της ἡ ἀκύρωσις τῶν μαρτυριῶν, ἡ δὲ Α ἐζήτησε τὴν ἐπανάληψιν αὐτῶν, καὶ τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν τὴν ἐπέτρεψε, διότι· ά. Ναὶ μὲν τὸ ἄρθ. 338 τῆς Πολ. Δικονομίας καθιεροῖ ἐξαίρεσίν τινα εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 193 § 2 τῆς Πολ Δικον., ἀλλὰ τὸ ἄρθρ. 338 τότε μόνον ἐφαρμόζεται, ὅταν ἐγένετο ἔγκαιρος ἔναρξις τῆς ἐξετάσεως μαρτύρων τῆς ἀποδείξεως ἢ ἀνταποδείξεως. Ταύτης δὲ μὴ γενομένης, ἰσχύει ἡ γενικὴ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 193· καὶ 6. ὅτι ἂν δὲν ἐξετάσθησαν μάρτυρες ἀποδείξεως, ὑπάρχει παραμέλησις προθεσμίας, ἥτις ἐπαναλαμβάνεται, κατ' αἴτησίν τινος τῶν διαδίκων (200 Πολ. Δικον.)· ὥστε πρέπει νὰ γίνῃ ἐκ νέου κοινοποίησις τῆς ἀποφάσεως (1).

Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 8731 τοῦ 1851.

§ 284[6] Μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων τῆς ἀποδείξεως δύνανται νὰ ἐξετασθῶσι μάρτυρες ἀνταποδείξεως, ἐὰν δὲν παρῆλθεν ἡ πρὸς ἀπόδειξιν προθεσμία; Ναί.

Ἐκ τοῦ ἄρθρ. 338 τῆς Πολ. Δικονομίας προκύπτει, ὅτι ἡ ἀπόδειξις ἀπαιτεῖται νὰ διεξάγηται ἐντὸς τῆς ὡρισμένης διορίας, οὐχὶ δὲ συγχρόνως, καθότι ἄλλως ἤθελον ἐξαρτᾶσθαι ἀπὸ τὸν ἀποδεικνύοντα τὰ μετὰ τῆς ἀποδείξεώς του. — Ἡ διάταξις ἐκείνη δὲν ἀφορᾷ ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους, ἀλλ' ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου οἱ μάρτυρες ἤρχισαν νὰ ἐξετάζωνται· ἄρα ὁ ἀνταποδεικνύων δύναται νὰ κοινοποιήσῃ τοὺς μάρτυράς του καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀποδείξεως, ἀλλ' ἐντὸς τῆς προθεσμίας.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 620 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5464).

θεσμία ἔπρεπε νὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τῆς πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου του Β κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως.— Ὁ ἀντίδικός του Β ἐπρότεινε τὸ ἐκπρόθεσμον τῆς περὶ πραγματείας αἰτήσεως, ἰσχυριζόμενος ὅτι παρῆλθεν ἡ πρὸς ἀπόδειξιν προθεσμία, ὅταν ὑπολογισθῇ ἡ παρὰ τοῦ Α γενομένη πρὸς αὐτὸν τὸν Β κοινοποίησις τῆς ἀποφάσεως.»

(1) Τὴν αὐτὴν ἀρχὴν καθιέρωσε καὶ ὁ Ἄρ. Πάγος (ἀπ. 106 τοῦ 1850 ἀνωτέρω § 284[2]).

§ 284[7] Κατὰ τὸ ἄρθρ 338 τῆς Πολ. Δικον., οἱ μάρτυρες τῆς τε ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως ἐξετάζονται ἐν τῇ αὐτῇ, διὰ τῆς περὶ ἀποδείξεως παρεμπιπτούσης ἀποφάσεως ὡρισμένῃ διορίᾳ, ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἕπεται καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἐξετάζωνται τὴν αὐτὴν ἡμέραν, διότι ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου δὲν ἐξάγεται τὸ τοιοῦτον, διότι εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀδύνατος ἡ σύγχρονος ἐξέτασις τῶν μαρτύρων τῆς ἀποδείξεως, οὔτε δύναταί κἂν νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ὁ νόμος ἐπέταξεν ὅ,τι ἀνέφικτον εἶναι, καὶ διότι ἀφοῦ, ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων, μεσολαβεῖ πάντοτε χρονικόν τι διάστημα μεταξὺ τῆς ἐξετάσεως τῶν τῆς ἀποδείξεως μαρτύρων καὶ ἐκείνων τῆς ἀνταποδείξεως, δὲν ὑπάρχει λόγος ν' ἀπαιτήσῃ ὁ νομοθέτης τὴν σύγχρονον ἐξέτασιν τούτων καὶ ἐκείνων.

'Απόφ. 8721 τοῦ 1851 τῶν ἐν 'Αθ ἐφετῶν.

§ 285. Ἀπό τινος χρόνου τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἀπεφάσισεν ὅτι ἡ προθεσμία δὲν τρέχει οὔτε κατ' ἐκείνου, εἰς ὃν ἐκοινοποιήθη ἡ ἀπόφασις, ἂν ὁ ἀντίδικός του δὲν ἐξέτασε μάρτυρας, ἢ δὲν τὸν ἐκήρυξεν ἔκπτωτον· ἡ γνώμη αὕτη ἀμφιταλαντεύεται· ἰδοὺ δὲ μία ἐκ τῶν πολλῶν ἀποφάσεών του.

'*Απόφ.* α' Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρ. 200 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἐὰν οἱ διάδικοι παρημέλησαν προθεσμίαν τινά, καταλείπεται ἡ ὑπόθεσις μεχρισότου τὴν ἐπαναλάβουν. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, δὲν ἀμφισβητεῖται ὅτι ὁ Ρ ἐκοινοποίησε μὲν τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου τούτου εἰς τὸ δημόσιον, δὲν ἐφρόντισε δὲ νὰ ὁρισθῇ, διὰ πράξεως τοῦ εἰσηγητοῦ, ἡ ἡμέρα τῆς τῶν μαρτύρων ἐξετάσεως, οὔτε ἄλλως ἐπροκάλεσε τὴν κατὰ τὴν ἔκπνευσιν τῆς προθεσμίας σύνταξιν ἐκθέσεως, ἐξ ἧς νὰ προκύπτῃ ὅτι αὐτὸς δὲν παρημέλησε πᾶν ὅ,τι ἀνάγεται εἰς αὐτόν.

Ἐπειδὴ τὰ περιστατικὰ ταῦτα δὲν ἐμφαίνουν εἰμὴ τὴν ἑκατέρωθεν παραμέλησιν τῆς προθεσμίας, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει λαμβάνει ἐφαρμογὴν ἡ εἰρημένη διάταξις, ἥτις, εἰς τὸ γενικὸν μέρος τῆς Δικονομίας εὑρισκομένη, ἐφαρμόζεται εἰς ὅλα τὰ εἴδη τῆς διαδικασίας, οὐδ' ἀνατρέπεται ἀπὸ τὴν μερικωτέραν διάταξιν τοῦ ἄρθ. 338 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἥτις σκοπὸν κύριον ἔχει νὰ προλάβῃ ἐνδεχόμενα ἀτοπήματα μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, ὅπερ ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἔλαβε χώραν.

Ἐπειδὴ τὸ ἐπιχείρημα τοῦ Ρ, ὅτι ἤρκει ἡ κλήτευσις τοῦ δημοσίου πρὸς συζήτησιν τῆς οὐσίας μετὰ τὴν ἔκπνευσιν τῆς προθεσμίας διὰ νὰ τὸ καταστήσῃ ὑπερήμερον, δὲν ἀνατρέπει τὰ προεκτεθέντα, καθότι ἡ κλήτευσις αὕτη ἐγένετο μετὰ τὴν προθεσμίαν καὶ πρὸς

ἄλλο τέλος, τὸ τῆς συζητήσεως τῆς οὐσίας, ὥστε ἂν ὁ Ρ θέλῃ νὰ ἐπισπεύσῃ τὸ πέρας τῆς ὑποθέσεως, ὀφείλει νὰ κοινοποιήσῃ ἐκείνην τὴν ἀπόφασιν, νὰ προκαλέσῃ πρᾶξιν τοῦ εἰσηγητοῦ περὶ τῆς ἡμέρας τῆς τῶν μαρτύρων ἐξετάσεως κτλ.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 9927 τοῦ 1852.

§ 285^a Ἀποφασίσαν τὸ δικαστήριον, ὅτι ὁ διάδικος ἀπώλεσε τὸ δικαίωμα ν' ἀποδείξῃ θέμα τι, τοῦ ὁποίου ἡ ἀπόδειξις τῷ ἐπεβλήθη, δύναται αὐτεπαγγέλτως νὰ ἐπιτρέψῃ, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 172 τῆς Πολ. Δικονομίας, τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ἰδίου θέματος;

Τὸ ζήτημα αὐτὸ ἀνεφύη ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅστις διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1 τοῦ 1843 ἀποφάσεώς του (Κὺρ. τόμ. 1 σελ. 161 ἐν ἀρχ.) ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα· ἴσως ἡ ἀπόφασις αὕτη ἀντιβαίνει εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἄλλων, ἃς ἐμνημόνευσα ἐνταῦθα, ὡς καὶ εἰς τὴν 73 πολιτικὴν τοῦ 1846 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἔχουσαν οὕτως·

«Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρ. 746 τῆς Πολ. Δικονομίας, δὲν συγχωροῦνται ἐν τῇ ἐφεσίμῳ δίκῃ νέοι μάρτυρες περὶ τοιούτων προτάσεων, περὶ τῶν ὁποίων ἐξετάσθησαν ἤδη μάρτυρες πρωτοδίκως· ἑπομένως τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ συγχωρήσῃ ἀπόδειξιν διὰ μαρτύρων ἐπὶ πραγμάτων, περὶ ὧν ἐξετάσθησαν πρωτοδίκως μάρτυρες, καθότι ἡ εἰρημένη διάταξις εἶναι εἰδική, καί, ὡς τοιαύτη, ἐπικρατεστέρα, καὶ κατ' ἐξαίρεσιν ῥητῶς δὲν ἐπιτρέπει τοῦτο· ἄλλως ἡ συγχώρησις τῆς ἀλληλοδιαδόχου διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως καὶ βλάβην ἐπιφέρει εἰς τοὺς διαδίκους, ὡς δίδουσα χώραν εἰς τὴν στρεψοδικίαν καὶ χρονίζουσα τὰς δίκας καὶ ἀντίκειται εἰς τὸν σκοπὸν τῆς Πολ. Δικονομίας. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, διατάξαντος τοῦ ἐν Ἀθήναις πρωτοδικείου ἀπόδειξιν διὰ μαρτύρων καὶ ἐξετασθέντων τούτων πρωτοδίκως· α. ἂν ἐντὸς ἓξ μηνῶν ἀπὸ τῆς 1 ἀπριλίου 1840 ἐδέχθησαν οἱ διάδικοι καὶ ὁ Τ Κ ἢ εἷς ἢ πλείονες αὐτῶν, ζῶντος τούτου, τὰς ἐν τῇ ἀγωγῇ τοῦ Μ διαλαμβανομένας ἐργολαβίας· καὶ β΄. ὅτι τὰ ἐκ τῶν διαφόρων ἐργολαβιῶν χρήματα διεχειρίζετο ὁ Ε Φ, δὲν ἐδύνατο πλέον τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν νὰ διατάξῃ διὰ νὰ ἐξετασθῶσι καὶ ἐφεσίμως μάρτυρες περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων. Ἂν δὲ ἐξετάσθησαν πρωτοδίκως μόνον μάρτυρες τοῦ ἀνταποδεικνύοντος καὶ δὲν ἐξετάσθησαν καὶ τοῦ ἀποδεικνύοντος Μ, αἴτιος τούτου εἶναι αὐτὸς ὁ Μ, καθότι καὶ ἡ εἰρημένη διάταξις, ὡς προεῤῥέθη, καὶ προσέτι τὸ ἄρθρ. 338 τῆς ἰδίας Δικονομίας, δὲν ἐπιτρέπουσιν ἐξέτασιν νέων μαρτύρων· ὅθεν ἡ ἀπὸ 2 ἀπριλίου 1846 ὑπ' ἀριθ. 3808 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθή-

ναις ἐφετῶν, ἥτις διέταξε τὴν ἀπόδειξιν, καθίσταται ἀναιρετέα, ὡς παραβιάσασα τὰς ἀνωτέρω οὐσιώδεις διατάξεις, καθὼς καὶ ἡ ἀπὸ 28 μαΐου ἰδίου ἔτους ὑπ' ἀριθ. 3876 ὁριστικὴ ἀπόφασις κατ' ἀναγκαίαν συνέπειαν ὡς ἐπιστηριζομένη εἰς τὴν διὰ τῆς προδικαστικῆς διαταχθεῖσαν ἀπόδειξιν.

Διὰ ταῦτα ἀναιρεῖ τὰς ἀπὸ 2 ἀπριλίου καὶ 28 μαΐου 1846 ὑπ' ἀριθ. 3808 καὶ 2876 ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.»

Ἴδε τὸν *Bioche*, τόμ. 2 σ. 493 § 328 (1).

§ 285[3] ὅταν ζητηθῇ ἐγκαίρως ἐπέκτασις προθεσμίας ὡρισμένων ἡμερῶν, καὶ δὲν κατορθωθῇ ἡ συζήτησις τῆς αἰτήσεως πρὶν τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας, δὲν εἶναι ἀναγκαία νέα αἴτησις περὶ αὐξήσεως τῶν ἡμερῶν τῆς προθεσμίας, ἀλλὰ δύναται, καὶ διὰ τῶν ἐγγράφων ἐπὶ ἀκροατηρίου προτάσεων, νὰ ζητηθῇ ἡ αὔξησις τῶν ἡμερῶν.

Κατὰ τὰ ἄρθρα 172, 197, 249 καὶ 338 τῆς Πολ. Δικονομίας, τὸ δικαστήριον τότε μόνον δύναται αὐτεπαγγέλτως ν' ἀποφασίσῃ περὶ ἀποδείξεως καὶ νὰ διατάξῃ πᾶν ὅ,τι συντελεῖ πρὸς διασάφισιν τῶν προβαλλομένων πραγμάτων, ὅταν οἱ διάδικοι δὲν ζητήσουν τὴν ἀπόδειξιν καὶ μολοντοῦτο αὕτη θεωρεῖται ἀναγκαία πρὸς διασάφισιν τῆς ὑποθέσεως, οὐχὶ ὅμως καὶ ὅταν, ζητηθείσης τῆς ἀποδείξεως, ἢ αὐτεπαγγέλτως διαταχθείσης, ὁ ὑποχρεωθεὶς εἰς ἀπόδειξιν ἀφήσῃ νὰ παρέλθῃ ἡ προθεσμία, χωρὶς νὰ φέρῃ τὴν πρέπουσαν ἀπόδειξιν· διότι ἄλλως αἱ περὶ ἀποδείξεως προθεσμίαι καὶ τὰ ἐκ τῆς παραμελήσεως αὐτῶν προκύπτοντα νόμιμα ὑπὲρ τοῦ ἀντιδίκου τεκμήρια ἤθελαν ματαιωθῇ, αἱ δίκαι δὲν ἤθελαν περαιοῦσθαι ταχέως καὶ ἡ ἀμέλεια τῶν ὑποχρεωθέντων εἰς ἀπόδειξιν ἤθελεν ἐνισχύεσθαι πρὸς βλάβην τῶν διαδίκων του (2).

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4987 τοῦ 1848.

§ 286. *Ανταπόδειξις*. Περὶ ταύτης ὡμίλησα εἰς τὰς σ. 103, 104, 149, 88, 89 (§ 94, 96) τοῦ Εὑρ. τ. 2, χάριν δὲ συντομίας δὲν ἐπαναλαμβάνω τὰ αὐτόθι ἐκτεθέντα, παραπέμπων μόνον εἰς τὴν κατωτέρω καταχωριζομένην ἀπόφασιν, λύουσαν τὸ ζήτημα, ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται πρὸς ἀπόδειξιν ἰδιαιτέρα διάταξις. Νομικῆς σελ. 2165. — Ἴδε κατωτ. § 290[14].

---

(1) Ἴδε δὲ καὶ Καρρὲ ζήτ. 977 β'· Ἀνωτέρω δὲ (§ 8) εὕρηται νομολ. καθ' ἣν τὸ δικαστήριον δὲν ὀφείλει νὰ διατάξῃ τὴν ἐξέτασιν μάρτυρος κλητευθέντος μὲν, μὴ ἐξετασθέντος δέ.

(2) Ἴδε καὶ κατωτ. § 400 ἐπ. περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρ. 172.

§ 287. Ὡς πρὸς τοὺς μάρτυρας τῆς ἀνταποδείξεως εὕρηνται ἐν τῇ νομολογίᾳ τὰ ἑπόμενα·

α'] Ἐκ τοῦ ἄρθρου 338 τῆς Πολ. Δικονομίας προκύπτει, ὅτι οἱ μάρτυρες τῆς ἀνταποδείξεως δὲν εἶναι ἀνάγκη, ἐπὶ ποινῇ ἀποκλείσεως, νὰ προτείνωνται πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ἡ ἐξέτασις τῶν τῆς ἀποδείξεως. ἀπὸ τὸ ἄρθρον αὐτὸ προκύπτει μόνον, ὅτι, ἀρξαμένης τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, νέοι δὲν προτείνονται, ἀλλ' οἱ ἅπαξ προβληθέντες ἐξετάζονται.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 124 τοῦ 1836 (Νομικ. σ. 356).

β'] Οἱ μάρτυρες τῆς ἀνταποδείξεως δύνανται νὰ προβληθῶσι καὶ μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων τῆς ἀποδείξεως, ἐντὸς ὅμως τῆς ταχθείσης προθεσμίας.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 252 τοῦ 1841 (Νομικ. σ. 3782).

Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Π. 20 τοῦ 1844, 38 καὶ 210 τοῦ 1847. Αὗται ἐσημειώθησαν ἀνωτέρω σελ. 57—60.

γ'] Ἡ ἐξέτασις τῶν (1) τῆς ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως μαρτύρων ἀπαρτίζουσι δύο διακεκριμένας διαδικασίας· ἑπομένως εἶναι ἔγκυροι, ὅταν γίνωσιν ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας. (Ἀπόφ. τοῦ 1842 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετ. Νομικ. σ. 2731.) Ἄρα οἱ μάρτυρες τῆς ἀνταποδείξεως πρέπει μὲν νὰ ἐξετάζωνται ἐντὸς τῆς ταχθείσης πρὸς ἀπόδειξιν προθεσμίας, ὄχι δὲ καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐκλητεύθησαν νὰ ἐμφανισθῶσιν καὶ οἱ τῆς ἀποδείξεως.

Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 13 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4087).

Σημ. α. Ἀπὸ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθ. 338 τῆς Πολ. Δικονομίας

---

(1) Ὅταν παραδέχηταί τις, ὅτι οἱ μάρτυρες τῆς ἀνταποδείξεως ἐκλητεύθησαν ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας, εἶναι ἀδιάφορον ἂν οὗτοι ἐξετάσθησαν εἰς ἄλλην ἡμέραν παρ' ἐκείνην, καθ' ἣν ἐξετάσθησαν οἱ μάρτυρες τῆς ἀποδείξεως. Ὁ νόμος (238 Πολ. Δικονομίας) ἀπαγορεύει μὲν νὰ προβάλλωνται νέοι μάρτυρες, ἀρξαμένης τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, ἀλλ' ὅταν νέοι δὲν ἐπροτάθησαν, δὲν ὑπάρχει παραβίασίς τις. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 2963, ἣν ἐν Εὐρ. τ. 2 σ. 132.) Ὅταν πρόκηται ν' ἀκουσθῶσι μάρτυρες καὶ οἱ κλητέοι δὲν κατοικοῦν εἰς τὸν τόπον τῆς γενησομένης ἐξετάσεως, ἡ τῶν 24 ὡρῶν προθεσμία (ἄρθρ. 310, 312) πρέπει νὰ ἐπεκτείνηται κατὰ τὰ ἄρ. 195 καὶ 196· εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἂν ὁ κλητευθεὶς ἔχῃ ἀντίκλητον εἰς τὴν ἕδραν τοῦ διατάξαντος τὴν ἀπόδειξιν δικαστηρίου, καὶ ἂν ἡ κλῆσις ἐπεδόθη εἰς αὐτόν (Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. τῆς 29 αὐγ. καὶ 11 νοεμβρίου 1841 Νομικ. σ. 2645.). Περὶ τῆς ἀποστάσεως, ἴδε καὶ κατωτ. § 288[4] ἐπ.

προκύπτει μόνον, ὅτι οἱ μάρτυρες τῆς ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως πρέπει νὰ ἐξετάζωνται ἐν τῇ αὐτῇ διὰ τῆς ἀποφάσεως ὡρισμένῃ προθεσμίᾳ, καὶ ὅτι, ἀρξαμένης τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων εἴτε τοῦ ἀποδεικνύοντος, εἴτε τοῦ ἀνταποδεικνύοντος, δὲν δύναται οὔτε ὁ εἷς, οὔτε ὁ ἕτερος νὰ προτείνῃ πλέον ἄλλους νέους μάρτυρας παρὰ τοὺς ἅπαξ παρ' αὐτοῦ προβληθέντας· δὲν συνάγεται δὲ ποσῶς καὶ ὅτι οἱ μάρτυρες τῆς ἀνταποδείξεως δὲν πρέπει, ἐπὶ ποινῇ ἀποκλείσεως, νὰ προβληθῶσι καὶ νὰ ἐξετασθῶσιν (οἱ παρὰ τοῦ ἀνταποδεικνύοντος προβληθέντες μάρτυρες) καὶ μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων τῆς ἀποδείξεως, ἀλλ' ἐντὸς τῆς αὐτῆς παρὰ τῆς ἀποφάσεως ὡρισμένης προθεσμίας, διότι ἡ πρὸς ἀπόδειξιν καὶ ἡ πρὸς ἀνταπόδειξιν ἐξέτασις μαρτύρων ἀπαρτίζουν δύο χωριστὰς διαδικασίας. Ὅθεν ἡ ἐξέτασις θεωρεῖται ἀρξαμένη δι' ἑκάτερον τῶν μερῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας, τὴν ὁποίαν, κατ' αἴτησιν ἑκάστου αὐτῶν, προσδιώρισεν ὁ ἐπὶ τῆς ἀποδείξεως εἰσηγητὴς πρὸς ἐξέτασιν τῶν προβληθέντων παρ' αὐτοῦ μαρτύρων.

'Απόφ. ἐφ. Ναυπλ. τῆς 16 σεπτ 1841 (Νομικ. σελ. 2706).

Σημ. β'. Ὁ καθ' οὗ διεξάγεται ἀπόδειξίς τις, δύναται, μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων τοῦ ἀποδεικνύοντος, νὰ προτείνῃ τοὺς τῆς ἀνταποδείξεως μάρτυρας; — Ἴδε τὴν ἐπ. σημ. δ'.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ διατάσσοντος τοῦ ἄρθρ. 338 τῆς Πολ. Δικον., ὅτι ἀρξαμένης τῆς ἐξετάσεως, δὲν δύνανται πλέον νὰ προβληθῶσι νέοι μάρτυρες εἰμὴ μόνον συναινέσει ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων, δηλοῦται, ὅτι δὲν ἀπαγορεύεται εἰμὴ ἡ πρότασις νέων μαρτύρων· ἐκ δὲ τούτου ἕπεται, ὅτι, μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐξετάσεως, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ μάρτυρας ἄλλους ἐκεῖνος τῶν διαδίκων, ὅστις ἐπρότεινεν ἤδη καὶ προέβη εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν παρ' αὐτοῦ προβληθέντων, ἀλλὰ δὲν ἐμποδίζεται καὶ ἐκεῖνος, ὅστις, πρὶν ἢ ἐξετασθῶσιν οἱ τοῦ ἀντιδίκου μάρτυρες, μήτε ἐπρότεινε μήτε ἐξέτασε τοιούτους, τουτέστι δὲν ἀποκλείεται τοῦ δικαιώματος νὰ προτείνῃ μάρτυρας καὶ νέους εἰσέτι, κἄν τε ἡ πρότασίς του αὕτη γίνεται ἀφοῦ ἤρχισεν ἤδη ἢ ἐπεραιώθη ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων τοῦ ἀντιδίκου του· τούτου δὲ δοθέντος, ἐξάγεται ὅτι δὲν εἶναι νόμιμος ἡ περὶ ἀπαραδέκτου ἔνστασις τῆς Α Χ, στηριζομένη εἰς τὸν λόγον, ὅτι τὸ δημόσιον δὲν δύναται νὰ ζητῇ παράτασιν προθεσμίας, διότι οἱ μάρτυρες τῆς ἀποδείξεως ἐξετάσθησαν ἤδη καὶ τὸ δημόσιον πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐξετάσεως δὲν ἐκοινοποίησε τὰ ὀνόματα τῶν τῆς ἀνταποδείξεως μαρτύρων του.»

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 517 τοῦ 1849 (Νομικ. σ. 5166).

Σημ. γ'. Οἱ τῆς ἀνταποδείξεως μάρτυρες ἐξετάζονται ἐντὸς

τῆς αὐτῆς προθεσμίας, καθ' ἣν καὶ οἱ τῆς ἀποδείξεως.— Μὴ εὑρεθέντος δὲ μάρτυρός τινος, καὶ ζητήσαντος τοῦ διαδίκου, ἐντὸς τῆς προθεσμίας, νὰ παραγγελθῇ τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον νὰ τὸν ἐξετάσῃ, δὲν ὑπάρχει λόγος ἐκπροθέσμου.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 5 τοῦ 1849, ἣν ἀνωτ.

Σημ. δ'. Καὶ ὅταν ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων πρόκηται νὰ ἐνεργηθῇ ἐνώπιον διαφόρων εἰσηγητῶν, ὅλοι οἱ μάρτυρες τῆς τε ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως πρέπει νὰ προτείνωνται πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ἡ ἐξέτασις τοῦ πρώτου μάρτυρος τῆς ἀποδείξεως. — Ἴδε τὴν προηγ. σημ. 6'.

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ 312 ἄρθρον τῆς Πολ. Δικονομίας, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας γνωστοποιοῦνται εἰς τὸν ἀντίδικον, κατὰ τὴν ἐν τῷ ἄρθρ. 310 τῆς αὐτῆς Δικον. προθεσμίαν, τὰ ὀνόματα, τὸ ἐπάγγελμα καὶ ἡ κατοικία τῶν πρὸς ἀπόδειξιν καὶ ἀνταπόδειξιν κλητευθέντων μαρτύρων· κατὰ δὲ τὸ ἐδ. 2 τοῦ 338 ἄρθρ. τῆς Πολ. Δικονομίας, ἀρξαμένης τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, δὲν δύνανται πλέον νὰ προβληθῶσι νέοι μάρτυρες, εἰμὴ μόνον συναινέσει ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων.

Ἐπειδὴ, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὁ ἀποδεικνύων ἐφεσίβλητος ὄχι μόνον παντάπασι δὲν ἐγνωστοποίησεν εἰς τὸν ἀντίδικόν του ἢ τὸν πληρεξούσιον αὐτοῦ, τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὴν κατοικίαν τῶν παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου Ἄργους κατὰ πρότασίν του ἐξετασθέντων μαρτύρων, καθότι δὲν προσήνεγκε, πρὸς βεβαίωσιν τούτου, ὡς ὤφειλε, τὴν ἀνήκουσαν ἀπόδειξιν, τουτέστι τὸ τῆς ἐπιδόσεως αὐτῆς ἀποδεικτικὸν τοῦ κλητῆρος· ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐξετασθέντας τούτους μάρτυρας ἐπρόβαλεν ἀφοῦ εἶχον ἤδη ἕτεροι μάρτυρες, κατὰ πρότασίν του, ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου Κορίνθου, ἐξετασθῇ· καθότι, οἱ ἐξετασθέντες ἐπροβλήθησαν τὴν 13 9βρίου 1841, καὶ ἡ ἐξέτασις αὐτῶν ἐγένε τὴν 17 τοῦ αὐτοῦ μηνός· οἱ δὲ παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου Ἄργους ἐξετασθέντες ἐπροβλήθησαν τὴν 19 τοῦ ἰδίου μηνός, ἤτοι 2 ἡμέρας ὕστερον, ἀφ' ἧς ἐγένετο ἡ ἐξέτασις τῶν προβληθέντων μαρτύρων· ὅθεν, κατὰ τὰ εἰρημένα ἄρθρα 312 καὶ 338 § 2 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἐκτὸς ὅτι αἱ μαρτυρίαι τῶν μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐξετάσεως προβληθέντων εἶναι ἄκυροι, εἶναι προσέτι καὶ ἀπαράδεκτοι· ἑπομένως καὶ ἡ περὶ τοῦ νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ ἐξέτασις αὐτῶν αἴτησις τοῦ ἐφεσιβλήτου εἶναι ἀποῤῥιπτέα.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 324 § 9 τῆς Πολ. Δικονομίας, τότε, κατ' αἴτησιν τῶν διαδίκων, εἶναι ἀποβλητέος ὁ μάρτυς, ὅταν ἦναι προσκολλημένος μὲ τὸν διεξάγοντα τὴν ἀπόδειξιν, ὡς ἔχων πρὸς αὐτὸν ἰδιάζουσαν σχέσιν ὑπηρεσίας, ἢ ἐξαρτώμενος ἰδιαζόντως

παρ' αὐτοῦ· ἐντεῦθεν δὲ γίνεται πρόδηλον, ὅτι τότε καθίσταται ὕποπτος ὁ μάρτυς(1), καὶ ἑπομένως ἀποβλητέος, ὅταν, καθ' ὃν χρόνον ἐξετάζεται, ὑπάρχῃ ἡ ἀνωτέρω σχέσις, ἢ ἄλλως παρὰ τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν ὁ μάρτυς ἐξαρτᾶται· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ πρὸς ἐξαίρεσιν προτεινόμενος λόγος δὲν εἶναι νόμιμος· καθότι, ὡς ἐκ τῆς μαρτυρίας τῶν καθ' ὧν προτείνεται ἡ ἐξαίρεσις μαρτύρων (τὴν ὁποίαν ἐξαίρεσιν ὁ ἐκκαλῶν, μετὰ τὴν ἐξέτασιν αὐτῶν, ἐπρότεινε, καὶ ἥτις, χωρὶς ν' ἀντίκηται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ 327 ἄρθρ. τῆς Πολ. Δικονομίας ἐδύνατο νὰ προταθῇ, ὅταν, ὡς ἐνταῦθα, μόνον ἐκ τῆς μαρτυρίας αὐτῶν παράγεται ὁ τῆς ἐξαιρέσεως λόγος), προκύπτει καὶ ὡς ὁ ἐκκαλῶν αὐτὸς ἐπὶ ἀκροατηρίου ἐρωτηθεὶς ἐπεβεβαίωσεν, οἱ ἐξαιρούμενοι μάρτυρες οὐδεμίαν κατὰ τὴν δίκην καὶ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων εἶχον μὲ τὸν διεξάγοντα αὐτὴν σχέσιν· καθότι μόνον ἄλλοτέ ποτε, πρὸ τῆς δίκης, ὡς ἐπιστάται τῶν κτημάτων τοῦ ἐφεσιβλήτου ἐχρημάτισαν· ὅθεν ἡ προτεινομένη ἐξέτασις εἶναι ἀποῤῥιπτέα. »

'Απόφ. 160 τοῦ 1842 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομικ. σ. 3119.)

Σημ. έ. Οἱ μάρτυρες τῆς ἀνταποδείξεως πρέπει νὰ ἐξετάζωνται καθ' ἣν ἡμέραν ἐκλητεύθησαν νὰ ἐξετασθῶσι καὶ οἱ τῆς ἀποδείξεως;

Ἀποφ. «Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 338 τῆς Πολ. Δικον., μάρτυρες ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως ἐξετάζονται ἐν τῇ αὐτῇ διὰ τῆς πρὸς ἀπόδειξιν τῆς παρεμπιπτούσης πράξεως ὡρισμένῃ διορίᾳ· ἐκ τῆς διατάξεως δὲ ταύτης συνάγεται, ὅτι οἱ μάρτυρες τῆς ἀνταποδείξεως δὲν δύνανται μὲν νὰ ἐξετασθῶσι, παρελθούσης τῆς ὁρισθείσης παρὰ τοῦ δικαστηρίου διορίας, οὐχὶ δὲ καὶ ὅτι ἀπαγορεύεται ἡ ἐξέτασίς των εἰς ἄλλην ἡμέραν, παρὰ καθ' ἣν ἐξετάζονται οἱ μάρτυρες τῆς ἀποδείξεως. Ὁ δὲ εἰρηνοδίκης Πατρῶν, εἰσηγητὴς ἐπὶ τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἀποδειξεων τῶν διαταχθεισῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 213 ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τούτου, ἀτόπως ἠρνήθη εἰς τὸ Δημόσιον, διαρκούσης τῆς πρὸς ἀπόδειξιν ταχθείσης διορίας, νὰ διορίσῃ ἄλλην ἡμέραν πρὸς ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων τῆς ἀνταποδείξεως. »

'Απόφ. 13 τοῦ 1845 τῶν ἐν Ναυπλ ἐφετ. (Νομικ. σ. 4087.)

Σημ. ς'. Αἱ ἐν τῇ προδικασίᾳ ἐκπροθέσμως ληφθεῖσαι μαρτυρίαι τῆς ἀνταποδείξεως λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν παρὰ τῶν ἐφετῶν, ἂν δὲν ἐγένετο ἐγκαίρως ἔνστασις περὶ τούτου ὡς μὴ ἀφορῶσα τὴν δημοσίαν τάξιν.

'Αποφ. πολ. 'Αρ. Πάγου 253 τοῦ 1849.

(1) Περὶ ἐξαιρέσεως μαρτύρων ἴδε κατ. τὸν περὶ τούτου ἰδιαίτερον τίτλον.

§ 287[2] Ἡ περὶ ἀπαραδέκτου τῶν μαρτύρων τῆς ἀνταποδείξεως ἔνστασις, μὴ προτασθεῖσα πρωτοδίκως κατὰ τὴν μετὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως συνεδρίασιν, ὅταν ἐσυζητήθη, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐξαγομένου τῶν μαρτυριῶν ἐν γένει, ἡ οὐσία τῆς ὑποθέσεως, δὲν εἶναι πλέον δεκτή, κατὰ τὰ ἄρθρα 160 καὶ 202 τῆς Πολ. Δικονομίας· ἂν δὲ ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ εἶχε προταθῇ ἡ ῥηθεῖσα ἔνστασις, τοῦτο δὲν ἀναπληροῖ τὴν ἔλλειψιν τῆς ὀφειλομένης ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ προτάσεως, διὰ μόνης τῆς ὁποίας ἤθελεν ἐπιληφθῇ αὐτῆς τὸ πρωτοδικεῖον.

Ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 5146 τοῦ 1848.

§ 288. Ἡ ἀπόφασις 5572 τῆς 12 ἀπριλίου 1849 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει οὕτως·

«Ἐπειδὴ ἡ ὑπ' ἀριθ. 5423 ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου τούτου ἔταξεν ἰδιαιτέραν προθεσμίαν, ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως ἀρξαμένην, διὰ τὴν εἰς τὴν ἐκκαλοῦσαν ἐπιβληθεῖσαν ὑποχρέωσιν τῆς προσαγωγῆς τοῦ πρωτοτύπου προικοσυμφώνου, καὶ τῶν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος τῶν ἐν αὐτῷ ὑπογραφῶν ὡρισμένων μαρτύρων. Ἑπομένως τότε μόνον ἠδύνατο αὕτη νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔκπτωτος τῆς εἰρημένης προθεσμίας, ὅταν ὁ ἀντίδικος ἤθελε κοινοποιήσει πρὸς αὐτὴν τὴν εἰρημένην ἀπόφασιν, διότι αἱ προθεσμίαι, κατὰ τὸ ἄρθρ. 153 τῆς Πολ. Δικον. ἄρχονται μόνον ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν ὑπόχρεων εἰς ἀπόδειξιν κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὁ ἐφεσίβλητος Π Φ δὲν ἐκοινοποίησεν εἰς τὴν ἐκκαλοῦσαν τὴν προκειμένην ἀπόφασιν, ἀλλ' αὕτη ἐκοινοποίησε ταύτην πρὸς αὐτὸν τὴν τετάρτην μαρτίου διὰ νὰ ἀρχίσῃ ἔκτοτε κατ' αὐτοῦ ἡ ταχθεῖσα εἰς αὐτὸν προθεσμία πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν εἰς αὐτὸν ἐπιβληθεισῶν ἀποδείξεων. Ἐκτὸς δὲ τούτου, ἂν καὶ ἐλογίζετο ἡ προθεσμία ἀπὸ τῆς 5 μαρτ. ἀρχομένη (ὅθεν καὶ ἔληγεν αὕτη τὴν 3 ἀπριλίου) πρώτη συνεδρίασις, καθ' ἣν ἠδύνατο νὰ προσαχθῇ τὸ εἰρημένον προικοσύμφωνον, καὶ νὰ ἐξετασθῶσιν οἱ μάρτυρες ἐπ' αὐτοῦ, εἶναι καθ' αὐτὸ ἡ σημερινή, διότι τὴν 5 ἀπριλίου δὲν ἐγένετο συνεδρίασις διὰ τὸ ἐπίσημον τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, τὴν δὲ 8, κατ' αἴτησιν ὅλων τῶν δικηγόρων, ἀνεβλήθη ὅλων τῶν δικῶν, ἐν αἷς καὶ τῆς προκειμένης, ἡ συζήτησις.»

§ 280[2] Κατὰ τὸ 338 ἄρθρ. τῆς Πολ. Δικονομίας, ἀρξαμένης τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, δὲν δύνανται πλέον νὰ προσκληθῶσι νέοι μάρτυρες, εἰμὴ μόνον συναινέσει τῶν διαδίκων· ἡ δὲ διάταξις αὕτη ἀπόλυτος οὖσα, δὲν δύναται νὰ περιορισθῇ εἰς μόνην τὴν περί-

πτωσιν τῆς παρελεύσεως τῆς διὰ τὴν ἀπόδειξιν ὡρισμένης προθεσμίας. 'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 45 τοῦ 1843.

§ 288³ Τὸ ἄρθρ. 338 τῆς Πολ. Δικονομίας ἀπαγορεύει τὴν πρότασιν νέων μαρτύρων μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐξετάσεως τῶν προσαχθέντων, καὶ ἂν ἄλλως οἱ νέοι μάρτυρες ἐξετασθῶσιν ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας.

'Απόφ. ἐφ. 'Αθηνῶν 5608 τοῦ 1849.

§ 288⁴ Ποῖον μέτρον ἀποστάσεως λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, ὅταν πρόκηται νὰ ἐξετασθῶσι μάρτυρες ἐκτὸς τοῦ κράτους; — Ἴδε καὶ ἀνωτ. σελ. 69 τὴν ὑποσημείωσιν.

'Απόφ. « Ἐπειδή, ἐὰν οἱ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων κλητευόμενοι δὲν κατοικοῦν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐξετάσεως, ἐπεκτείνεται ἡ προθεσμία, τὴν ὁποίαν ὁρίζει ὁ νόμος διὰ τὴν κλήτευσιν ταύτην (ἄρθρα 310—312 Πολ. Δικον.)· ἑπομένως, προκειμένου λόγου περὶ ἐξετάσεως μαρτύρων ἐν Χίῳ καὶ ἐν Σμύρνῃ, πρέπει νὰ ἐπεκταθῇ ἡ προθεσμία αὕτη, ἀλλ' ἡ ἐπέκτασις πρέπει νὰ γίνῃ κατ' ἀναλογίαν τῆς πραγματικῆς ἀποστάσεως, ἥτις ὑφίσταται μεταξὺ τοῦ τόπου, ἔνθα ἐπιδίδεται ἡ κλήτευσις, καὶ τοῦ τόπου, ἔνθα πρόκειται νὰ γίνῃ ἡ τῶν μαρτύρων ἐξέτασις· δὲν εἶναι δὲ ὀρθὸς ὁ τοῦ Ν ἰσχυρισμός, ὅτι εἰς τὴν προθεσμίαν τῶν 24 ὡρῶν πρέπει νὰ προστεθῇ ἡ τρίμηνος προθεσμία, διότι α΄. ὁ νόμος δὲν διατάττει τοῦτο, ὅταν πρόκηται περὶ διεξαγωγῆς ἀποδείξεως· β΄. τὸ σύστημα τοῦτο ἤθελε φέρει ἀνωμαλίαν τινὰ εἰς τὸ σύνολον τῆς οἰκονομίας τοῦ νόμου, ὅστις, ὅταν πρόκηται νὰ γίνῃ ἡ τῆς ἀποδείξεως διεξαγωγὴ ἐν τῇ ἡμεδαπῇ, δὲν ἔχει ὑπ' ὄψιν εἰμὴ τὴν πραγματικὴν ἀπόστασιν· καὶ γ΄. διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς προθεσμίας δὲν προτίθεται ὁ νομοθέτης εἰμὴ νὰ χορηγήσῃ εἰς τοὺς διαδίκους τὸ μέσον τοῦ νὰ κάμωσι τὰς ἀναγκαίας προτάσεις των ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ, καὶ εἰς τὸν σκοπὸν αὐτὸν φθάνει διὰ τῆς παρεκτάσεως τῆς προθεσμίας, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς πραγματικῆς ἀποστάσεως.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 7938 τοῦ 1851.

§ 288⁵ Ἡ προθεσμία τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων ἄρχεται κατὰ τοῦ κοινοποιοῦντος τὴν ἀπόφασιν; — Εἰς τὴν πρὸς ἀπόδειξιν παραχωρουμένην προθεσμίαν προστίθεται ἡ ἀπόστασις; — Τὰ δικαστήρια πότε δύνανται νὰ διατάξωσι τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἀκυρωθεισῶν μαρτυριῶν;

'Απόφ. « Ἐπειδὴ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 8000 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις πρωτοδικῶν, ἐπικυρωθείσης διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 3154 ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τούτου, ὑπεχρεώθησαν οἱ ἀδελφοὶ Η ν' ἀ-

ποδείξουν ἐντὸς δύο μηνῶν, ὅτι εἶναι συγγενεῖς τοῦ ἐν Ὀδησσῷ τελευτήσαντος Θ Ξ· ἡ δὲ ἀπόφασις αὕτη τοῦ δικαστηρίου τούτου ἐπεδόθη πρὸς μὲν τὸν πληρεξούσιόν τοῦ ἐκκαλοῦντος Μ Δ τὴν 28 νοεμβ. 1844 κατὰ παραγγελίαν τοῦ δικηγόρου Π Κ ἀντικλήτου τοῦ Σ Π, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν ἀποδεικτικοῦ τοῦ κλητῆρος Ε Ν, πρὸς δὲ τὸν αὐτὸν ἀντίκλητον τοῦ Σ Π τὴν 2 δεκεμβρίου 1844 κατὰ παραγγελίαν τοῦ πληρεξουσίου Μ Δ τὴν 29 8βρίου 1844, ὡς βεβαιοῦται ἐκ τοῦ ἀποδεικτικοῦ τοῦ κλητῆρος Μ Κ. Πρὸς δὲ, ἡ περὶ ἀποδείξεως προθεσμία, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρ. 193 καὶ 338 τῆς Πολ. Δικον. ἤρξατο καὶ κατὰ τοῦ κοινοποιήσαντος τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου τούτου Σ Π ἀπὸ τῆς 29 νοεμβρίου 1844· ὅθεν ἔληξε τὴν 27 ἰανουαρίου 1845, ἢ, κατὰ τὸ εἰς Κέρκυραν ἐν χρήσει νέον ἔτος, τὴν 8 φεβρουαρίου 1845· οἱ δὲ μάρτυρες ἐξετάσθησαν εἰς Κέρκυραν, κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ εἰσηγητοῦ δικαστοῦ, τὴν 10 (22) φεβρ. 1845, ἤτοι πολλὰς ἡμέρας μετὰ τὴν λῆξιν τῆν ταχθείσης προθεσμίας.

Ἐπειδὴ καὶ ἀπὸ 3 δεκεμβρίου 1844 ἂν θεωρηθῇ ἀρξαμένη ἡ προθεσμία, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν πληρεξουσίων τοῦ Σ Π, πάλιν ἔληξε τὴν 31 ἰανουαρίου (12 φεβρ.) 1845· ὥστε, καὶ κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦτον, οἱ μάρτυρες ἐκπροθέσμως ἐξετάσθησαν, ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς αὐτοῦ, ὅτι ἡ προθεσμία ἀφορᾷ τὴν ἔναρξιν τῆς ἀποδείξεως, καὶ ἀληθὴς ἂν ἤθελεν ὑποτεθῇ, δὲν ἔχει ἔννομον ἀποτέλεσμα, διότι ἐντὸς τῆς διμήνου προθεσμίας δὲν ἔγινεν ἔναρξις τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων.

Ἐπειδὴ εἰς τὴν δίμηνον προθεσμίαν δὲν δύναται νὰ προστεθῇ καὶ ἑτέρα ἀπόστασις κατὰ τὴν ἀξίωσιν τῶν ἐφεσιβλήτων· διότι τὸ δικαστήριον, ἔχον ὑπ' ὄψιν τὸν τόπον τῆς γενησομένης ἐξετάσεως, ἔταξε μακρὰν προθεσμίαν, ὥστε ἐντὸς αὐτῆς ἐδύναντο καὶ ὤφειλον οἱ ἐφεσίβλητοι νὰ ἐπιδώσουν τὰς κλήσεις πρὸς τοὺς ἀντιδίκους των.

Ἐπειδὴ ὅμως, κατὰ τὰ περιστατικά, τὰ ὁποῖα ὁ Σ Π ἐξέθεσε, προκύπτοντα ἐν μέρει καὶ ἐκ τῆς ἀπὸ 22 φεβρ. 1845 ἐκθέσεως τοῦ ἐν Κερκύρᾳ δικαστοῦ, τὴν ἀλήθειαν τῶν ὁποίων δὲν ἠρνήθη καὶ ὁ Μ Δ, εἶον ὅτι διὰ νὰ γίνῃ δεκτὴ ὑπὸ τοῦ ἐν Κερκύρᾳ πρωτοδικείου ἡ περὶ ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων αἴτησις, ἐδέησε νὰ γίνῃ ἀναφορὰ πρὸς τὴν Γερουσίαν τῶν Ἰονίων Νήσων καὶ νὰ ἐκδοθῇ ὑπ' αὐτῆς ἐπὶ τούτῳ διάταγμα, ὅτι μετέπειτα πρὶν ἢ ἔτι λήξῃ ἡ προθεσμία κατὰ τὴν 26 ἰανουαρίου 1845, ἢ, κατὰ τὸ εἰς Κέρκυραν ἐν χρήσει Γρηγοριανὸν καλαντάριον (τοῦτο δὲ καὶ ὁ Μ Δ δὲν ἠρνήθη) τὴν 7 φεβρ. 1845, ἐζήτησε νὰ γίνῃ ἡ ἐξέτασις, ἀλλὰ, διὰ τὴν ἀπουσίαν τῶν ἀντιδίκων του προσκληθέντων νὰ διορίσωσιν ἀντί-

κτητον ἐκεῖ καὶ μὴ διορισάντων, ἔπρεπε, κατὰ τοὺς δικονομικοὺς νόμους τοῦ Ἰονίου Κράτους, νὰ προσκληθῶσιν οἱ ἀπόντες διὰ διακηρυγμάτων καὶ νὰ παρέλθουν ἱκαναὶ ἡμέραι, ὅπερ καὶ ἐγένετο, ἡ ταχθεῖσα δίμηνος προθεσμία δὲν παρῆλθεν ἐξ ἀμελείας τοῦ Σ Π, ἀλλ' ἐκ περιστατικῶν ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς του, τὰ ὁποῖα δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπερβῇ ἀγνοῶν τὰς διατυπώσεις τοῦ Ἰονίου Κράτους, οὐδὲ ἠδύνατο μακρὰν καὶ ἐν καιρῷ χειμῶνος περὶ τὸ τέλος τῆς προθεσμίας νὰ αἰτήσῃ τὴν παράτασιν αὐτῆς, μὴ διορισάντων τῶν ἀντιδίκων του ἀντίκλητον εἰς Κέρκυραν διὰ νὰ ἐπιδώσῃ πρὸς αὐτὸν τὴν αἴτησίν του ἐγκαίρως· τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, ἂν καὶ αἱ μαρτυρίαι ἐλήφθησαν μετὰ τὴν προθεσμίαν, ὁ Σ Π δὲν δύναται νὰ στερηθῇ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκ νέου, τουλάχιστον, ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, κατὰ τὸ ἄρθρ. 346 τῆς Πολ. Δικονομίας.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5386 τοῦ 1849.

§ 388⁶ Ὅταν οἱ κλητέοι δὲν κατοικῶσιν εἰς τὸν τόπον τῆς γενησομένης ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, ἡ τῶν 24 ὡρῶν προθεσμία (310, 312 Πολ. Δικον.) ἐπεκτείνεται, καὶ εἶναι ἀδιάφορον ἂν ὁ κλητευθεὶς ἔχῃ ἀντίκλητον εἰς τὴν ἕδραν τοῦ δικαστηρίου καὶ ἡ κλῆσις ἐπεδόθη εἰς αὐτόν.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. τῆς 29 αὐγ. καὶ 11 νοεμβρ. 1841 (Νομικ. σ. 2645 καὶ 2717). — Ἴδε τοὺς 2 προηγ. §§.

§ 388⁷ Συναινέσει ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων δύνανται νὰ προβληθῶσι καὶ ἐξετασθῶσι νέοι μάρτυρες μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων (338 § 2, 486, 327, 348 Πολ. Δικον.). Ἡ συναίνεσις δ' ὑπάρχει, ὅταν ὁ διάδικος παρὼν δὲν ἀντεῖπεν.

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρ. 338 § 2 τῆς Πολ. Δικονομίας, συναινέσει ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων, δύνανται νὰ προβληθοῦν καὶ ἐξετασθοῦν νέοι μάρτυρες μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, ἡ δὲ συναίνεσις κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην κρίνεται κατὰ τὰς περὶ συναινέσεως ἀρχάς, τὰς καθιερωμένας εἰς τὸ ἄρθρ. 486 τῆς αὐτῆς δικονομίας, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἄρθρ. 327, καθ' ὃ ὁ περὶ ἐξαιρέσεως μάρτυρός τινος λόγος προτείνεται πρὸ τῆς ἐξετάσεως, καὶ τοῦ ἄρθρ. 348 τῆς Πολ. Δικον. ὃ ὁρίζει, ὅτι τότε δύνανται νὰ εἰσαχθοῦν εἰς τὸ ἀκροατήριον πρὸς ἐκδίκασιν αἱ κατὰ τὴν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ἀκυρότητες καὶ ἀταξίαι, διότι τὸ μὲν ἄρθρ. 327 προβλέπει εἰδικὴν περίπτωσιν, τὴν ἐξαίρεσιν, τὸ δὲ δεύτερον ὁρίζει ἐν ἄλλαις λέξεσι, πότε εἶναι δικαστέαι κατὰ τὴν οὐσίαν των αἱ προτεινόμεναι ἀκυρότητες καὶ ἀταξίαι, ὅταν εἰσαχθῶσι κατὰ τὸν προσδιορισθέντα χρόνον· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου

τὸ ἐφετεῖον ἠδίκασε τὴν πρότασιν τοῦ Ν Β, ἰσχυριζομένου ὅτι δὲν πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ κατάθεσις τοῦ μάρτυρος Κ, καθὸ νέου μάρτυρος, καὶ ἐθεώρησεν αὐτὴν μὴ νόμιμον, ὡς ληφθεῖσαν συναινέσει αὐτοῦ τοῦ Ν Β, διότι, παρὼν ὢν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ μάρτυρος τούτου, δὲν ἐπέφερε καμμίαν ἀντίῤῥησιν ἕως οὗ ἐξετάσθη· ὅθεν τὸ ἐφετεῖον δὲν παρηνόμησε θεωρῆσαν, ὅτι ὁ Β ἀπεδέχθη νὰ ἐξετασθῇ ὁ ῥηθεὶς μάρτυς, διότι ἀφοῦ ὁ Β ἦτο παρὼν ὅτε ὁ μάρτυς ἐνεφανίσθη πρὸς ἐξέτασιν, ἠδύνατο, ἐὰν δὲν τὸν ἐδέχετο, νὰ προτείνῃ ὅτι δὲν συγκατατίθεται εἰς τὴν ἐξέτασιν αὐτοῦ.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 130 τοῦ 1848.

§ 288[8] Κατὰ τὸ ἄρθρ. 338 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἀρξαμένης τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, δὲν δύνανται πλέον νὰ προβληθῶσι νέοι μάρτυρες εἰμὴ μόνον συναινέσει ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων· ἐκ τούτου δὲ γίνεται φανερὸν, ὅτι δὲν δύναταί τις, ἀφοῦ ἅπαξ μεταχειρισθῇ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου μάρτυρας, νὰ προτείνῃ ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ καὶ ἄλλους, ἂν εἰς τοῦτο δὲν συναινέσῃ καὶ ὁ ἀντίδικος.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 225 τοῦ 1838.

— Μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων δὲν δύνανται νὰ προταθῶσι καὶ ἐξετασθῶσι νέοι μάρτυρες, καίτοι μὴ ληξάσης τῆς πρὸς τοῦτο παραχωρηθείσης προθεσμίας.

Ἀπόφ ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5384 τοῦ 1849.

§ 288[9] Ὅταν ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων ἐγένετο τὴν ἐπιοῦσαν τῆς τελευταίας ἡμέρας τῆς διαταχθείσης προθεσμίας διὰ τὸν λόγον ὅτι εἶχε παρέλθει ἡ διὰ τὰς γραφικὰς ἐργασίας ὥρα, εἶναι ἄκυρος; Ὄχι· διότι ἡ ἐξέτασις ἐγένετο ἐξ ἀνάγκης τὴν ἐπιοῦσαν, καὶ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ εἰμὴ ὡς ἐξακολούθησις ἢ συνέχεια τῆς ἐμπροθέσμως ἀρξαμένης διαδικασίας.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8093 τοῦ 1851.

§ 288[10] Ἀρξαμένης τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, δὲν δύνανται νὰ προβληθῶσι νέοι, καὶ ἂν δὲν παρῆλθεν ἡ πρὸς τοῦτο ταχθεῖσα προθεσμία.

Ἀπόφ. ἐφετ. Ναυπλ. τῆς 11 μαρτ. 1841 (Νομικ. σ. 2373).

§ 289. Ἡ κατ' ἀποφάσεως, δι' ἧς διατάττονται ἀποδείξεις, ἔφεσις ἔχει ἀνασταλτικὸν ἀποτέλεσμα; ἢ, ἐν γένει, ποῖα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐφέσεως κατὰ τοιαύτης ἀποφάσεως;

Περὶ τούτου ὡμίλησα ἐν Εὑρετηρίῳ τόμ. 8 σελ. 38 ἑπ. (λέξει Ἔφεσις § 479 ἑπ.). Ἐνταῦθα προσθέτω τὰ ἑξῆς, ὧν ἐκεῖ δὲν ἐγένετο μνεία.

§ 289[2] *Σημ. ά.* Δὲν ἔχουν κῦρος αἱ μαρτυρίαι αἱ ληφθεῖσαι δυνάμει ἀποφάσεως ἐκκληθείσης.

Ἀπόφ. 205 τοῦ 1846 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετ. (Νομικ. σελ. 4689).

§ 289[3] *Σημ. β΄.* Ἀπὸ ποίαν ἡμέραν τρέχει ἡ πρὸς ἐξέτασιν προθεσμία, ὅταν ἐκκαλεσθῇ ἡ ἀπόφασις;

Ὁ Καρρὲ (Ζήτημα 994) μνημονεύει ἀπόφασίν τινα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ περὶ ἀποδείξεως προθεσμία ἄρχεται, ὅταν ὁ ἐφεσείων παραιτηθῇ τῆς ἐφέσεως, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς κοινοποιήσεως τῆς παραιτήσεως καὶ τῆς ἀποδοχῆς της. Ἄρχεται δὲ, ἂν ἐκδικασθῇ ἡ ἔφεσις, ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποῤῥιπτούσης ταύτην ἀποφάσεως. — Τὴν αὐτὴν γνώμην ἐκφράζει ὁ *Chauveau* (αὐτόθι), ὁ *Berriat* σελ. 289 ἀρ. 27, καὶ ὁ *Boncenne*, τόμ. 4 σελ. 256 Δὲν ἀνήκει δὲ ἐνταῦθα νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα εἰς ποῖον πρέπει νὰ κοινοποιῆται ἡ τῶν ἐφετῶν ἀπόφασις, τουτέστιν ἂν εἰς τὸν τῆς πρωτοδίκου ἢ τὸν τῆς ἐφεσίμου δίκης πληρεξούσιον. Ὅρα Καρ. αὐτ.

§ 289[4] Ἂν ἡ ἔφεσις τῆς ἀποφάσεως, ἥτις διέταξε τὴν ἀπόδειξιν, ἐγένετο μετὰ τὴν διεξαγωγὴν ταύτης, ὁ ἐφεσείων δύναται νὰ φέρῃ τὴν ἀνταπόδειξιν μετὰ τὴν ἐπικυρόνουσαν τὴν τῶν πρωτοδικῶν ἀπόφασιν τῶν ἐφετῶν;

Ὁ *Pothier* (κεφ. 3 ἄρθρ. 4) λύει καταφατικῶς τὸ ζήτημα, ἀλλὰ νεώτεροι συγγραφεῖς (Καρρὲ ζήτ. 1006) τὸ λύουσιν ἀποφατικῶς, καὶ ἡ γνώμη των συμβιβάζεται μὲ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 338 τῆς Πολ. Δικονομίας (256 Γ. Δ.). Ἄλλως τε δὲ εἶναι πρόδηλον, ὅτι ἔφεσις κατὰ προδικαστικῆς περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεως εἶναι ἀπαράδεκτος, ὅταν ἐγένετο μετὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως. Ἴδε Καρ. τόμ. 8 σελ. 38 ἑπ. (λ. *Ἔφεσις* § 479 ἑπ.).

§ 289[5] *Σημ. γ΄.* Γενομένης ἐφέσεως κατ᾽ ἀποφάσεως παρεμπιπτούσης, προσωρινῶς ἐκτελεστῆς, τὸ πρωτοδικεῖον προβαίνει εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως; — Περὶ τούτου ὡμίλησα ἐν Κύρετ. τόμ. 2 σελ. 95 καὶ τόμ. 8 σελ. 40 ἑπ. (λ. *Ἔφεσις* § 481), ἀλλ᾽ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο εὕρηνται καὶ αἱ ἑπόμ. δύο ἀποφάσεις.

1 *Ἀπόφ.* « Ἐπειδὴ, κατὰ μὲν τὸ ἄρθρ. 763 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἡ ἔφεσις ἐπάγεται συνήθως τήν τε ἀναστολὴν καὶ τὴν μεταβίβασιν, κατ᾽ ἐξαίρεσιν δὲ ἔχει μόνον μεταβιβαστικὴν δύναμιν, ὅταν, κατὰ τὰ ἄρθ. 186 καὶ 187, διετάχθη ἡ προσωρινὴ ἐκτέλεσις, ἢ ὅταν ἡ ἐφεσιβληθεῖσα ἀπόφασις ἀπηγγέλθη ἀνεκκλήτως, ἢ τουλάχιστον ἐχαρακτηρίσθη οὕτω· κατὰ δὲ τὸ προηγούμενον ἄρθρον 762, ἡ διὰ τῆς ἐφέσεως γενομένη μεταβίβασις ἔχει τὸ ἀποτέλε-

σμα, ὅτι μόνον τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ παραδεκτοῦ τῆς ἐφέσεως καὶ περὶ τῶν λόγων τῆς ἐγκλήσεως· ὅθεν ὁ κατώτερος δικαστὴς ἀπέχει πάσης περαιτέρω ἀποφάσεως· ἐκ τούτων δὲ προκύπτει, ὅτι ὅταν διατάσσηται ἡ προσωρινὴ τῆς ἀποφάσεως ἐκτέλεσις, ἢ ὅταν αὕτη δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ, καὶ ἄνευ τούτου, δυνάμει τοῦ νόμου, ὡς οὖσα παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως καὶ ἀφορῶσα ὑπόθεσιν περὶ διακατοχῆς, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου (ἄρθρ. 185 καὶ 187 τῆς Πολ. Δικονομίας), ἡ κατὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς γενομένη ἔφεσις δὲν ἐπάγει τὴν ἀναστολήν της· ὅθεν δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ, τουτέστι δύνανται νὰ ἐξαχθῶσιν αἱ διαταχθεῖσαι ἀποδείξεις, ἀλλ' ὅμως τὸ κατώτερον δικαστήριον δὲν δύναται νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως, ὅταν τῷ προταθῇ ὑπὸ τοῦ ἐκκαλοῦντος τὴν παρεμπίπτουσαν ἀπόφασιν ἔνστασις περὶ ἀναβολῆς, ἕνεκα τῆς γενομένης ἐφέσεως αὐτῆς, καθότι μεταβιβάζεται ἡ ἐκδίκασις τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ τῶν ἐφετῶν δικαστήριον, ἄλλως ἤθελε προκύψει τὸ ἄτοπον, ὥστε νὰ ἐκδοθῶσι καὶ νὰ ὑπάρξωσι δύο ὁριστικαὶ τελεσίδικοι ἀντιφάσκουσαι ἀποφάσεις, καθόσον δύναται νὰ συμβῇ, ὥστε ἡ κατὰ τῆς παρεμπιπτούσης ἀποφάσεως ἔφεσις νὰ γίνῃ δεκτὴ ἐρήμην τοῦ ἐνάγοντος ἐφεσιβλήτου, καί, μεταρρυθμιζομένης τῆς ἀποφάσεως, ν' ἀπορριφθῇ ἡ ἀγωγή του καὶ ν' ἀπορριφθῇ ἀκολούθως καὶ ἡ κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐφετείου ἀνακοπή του, ἕνεκα τῆς μὴ ἐμφανίσεώς του, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου συνέβη· καὶ ἐν τοσούτῳ νὰ ἔφερεν ὁ αὐτὸς τοιαύτας ἀποδείξεις πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς του, ὥστε νὰ γίνῃ δεκτὴ αὕτη ὑπὸ τοῦ πρωτοδικείου καὶ νὰ ἐπικυρωθῇ ἡ ἀπόφασίς του ὑπὸ τοῦ ἐφετείου, κρινομένης ἀπαραδέκτου ὡς ἀκύρου, ἢ ἐμπροθέσμου τῆς γενομένης κατὰ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως ἐφέσεως.»

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 114 τοῦ 1852 (νομικ. σελ. 5553).

2 *Ἀπόφ.* «Ἐπειδὴ ἂν καὶ ἠδύνατό τις νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἀφοῦ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 763 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἡ ἔφεσις κατ' ἐξαίρεσιν ἔχει μόνον μεταβιβαστικὴν δύναμιν, καὶ τὸ ἀνασταλτικὸν αὐτῆς ἀποτέλεσμα παύει, ὅταν, κατὰ τ' ἄρθρα 186 καὶ 187 τῆς αὐτῆς Δικονομίας, διετάχθη ἡ προσωρινὴ ἐκτέλεσις, συνέπεια δὲ αὐτοῦ τοῦ ἀνασταλτικοῦ ἀποτελέσματος εἶναι νὰ μένῃ, κατὰ τὴν περὶ ἐφέσεως διαδικασίαν, εἰς τὴν μέχρι τοῦδε στάσιν της ἡ ὑπόθεσις καὶ οὐχὶ τοῦ μεταβιβαστικοῦ, ἕπεται ὅτι ὁ κατώτερος δικαστής, τοῦ ὁποίου ἐξεκαλέσθη ἡ ἀπόφασις, δὲν κωλύεται νὰ προχωρήσῃ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς εἰς νέας συζητήσεις ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἤθελεν εἶσθαι ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις παρεμπίπτουσα, καθότι

ἄλλως ἡ προσωρινὴ ἐκτέλεσις, καὶ ἡ ἕνεκα ταύτης τοῦ ἀνασταλτικοῦ ἀποτελέσματος ἔλλειψις δὲν ἤθελεν ἔχει μηδεμίαν συνέπειαν, ἂν ὁ δικαστὴς, ἕνεκα τῆς ἐφέσεως, ἐκωλύετο νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς οὐσίας, ὅτε ἡ ἐκκληθεῖσα ἀπόφασις περιωρίζετο μόνον εἰς τὴν ἀπόῤῥιψιν ἐνστάσεώς τινος, ὡς, λόγου χάριν, τῆς ἀναρμοδιότητος, διότι τότε δὲν πρόκειταί τι νὰ ἐκτελεσθῇ ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων, ὅπου αἱ ὑπ' αὐτῶν ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις, ὡς ἐκ τοῦ νόμου, εἶναι προσωρινῶς ἐκτελεσταὶ, καθιερουμένης τῆς ἀρχῆς, ὅτι ἡ ἔφεσις κατὰ παρεμπιπτούσης ἀποφάσεως ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸν κατώτερον δικαστὴν τὸ δικαίωμα νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς οὐσίας, ὅπερ ἤθελε παραλύει τὸ ἐμπόριον, διότι ἕκαστος ἐναγόμενος ἤθελε προκαλεῖ τοιαύτην ἀπόφασιν, καὶ ἐπομένως, διὰ νὰ βραδύνῃ τὴν δίκην του, καὶ νὰ καταστήσῃ μηδαμινὴν τὴν περὶ προσωρινῆς ἐκτελέσεως διάταξιν, νὰ τὴν ἐρεσιβάλῃ· καὶ γ'. ὅτι τὸ ἄρθρ. 762, ἐν συμπεράσματι ἀναφέρον «ὅθεν ὁ κατώτερος δικαστὴς ἀπέχει πάσης περαιτέρω ἀποφάσεως,» μηδόλως ἀντίκειται εἰς τὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν ἀποδίδομεν εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς προσωρινῆς ἐκτελέσεως· διότι ἐκ τοῦ συνόλου αὐτοῦ προκύπτει ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις ἐπεκτείνεται μόνον ὡς πρὸς τὸ παραδεκτὸν τῆς ἐφέσεως καὶ εἰς τοὺς λόγους αὐτῶν, καὶ ἐπομένως πρέπει νὰ περιορισθῇ ὡς πρὸς μόνον τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐφέσεως, καθόσον ἀπεκδύθη ἐξ αὐτοῦ μόνου ὁ πρωτόδικος δικαστὴς, χωρὶς νὰ ἐπεκτείνηται ἐπὶ ὅλης τῆς ὑποθέσεως· ἐπὶ τῆς οὐσίας εἰσέτι δὲν ἐδίκασε κατὰ τὴν ἀρχὴν tantum devolutum, quantum appellatum.

Μ' ὅλα ταῦτα·

Ἐπειδὴ ἡ ἔφεσις συνεπάγεται συνήθως τήν τε ἀναστολὴν καὶ τὴν μεταβίβασιν, ἀποτέλεσμα δὲ τῆς μὲν ἀνασταλτικῆς δυνάμεως εἶναι νὰ διαμένῃ ἡ ὑπόθεσις, κατὰ τὴν περὶ ἐφέσεως διαδικασίαν, εἰς τὴν μέχρι τοῦδε στάσιν της, ἤτοι ὅτι ἀπαγορεύεται ἡ ἐκτέλεσιν τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως, τῆς δὲ μεταβιβαστικῆς νὰ μεταφέρῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ ἀνώτερον δικαστήριον, ἀπέχοντος τοῦ κατωτέρου δικαστοῦ πάσης περαιτέρω ἀποφάσεως· ἕπεται, ὅτι, κατὰ τὸ σαφὲς γράμμα τοῦ νόμου τούτου, τὸ ὁποῖον ἀνεπίδεκτον πάσης ἄλλης ἑρμηνείας καθίσταται, ἡ προσωρινὴ ἐκτέλεσις, ἥτις ἤθελε διαταχθῇ εἰς μίαν ἀπόφασιν, δὲν δύναται παρὰ νὰ καταστήσῃ μόνον ταύτην ἐκτελεστὴν καὶ ἐκβιάσιμον, οὐχὶ δὲ νὰ χορηγήσῃ ἐξουσίαν εἰς τὸν δικαστὴν νὰ προχωρήσῃ εἰς νέας συζητήσεις, διότι ἄλλως ἤθελε προκύψει τὸ ἀτόπημα νὰ ὑφίσταται ἡ αὐτὴ δίκη ἐκκρεμὴς ἐνώπιον δύο ὑπεροβάθμιων δικαστηρίων, τοῦ ἐφετείου καὶ τοῦ ὑπ' αὐτὸ ὑπαγομένου πρωτοδικείου, οἱ δὲ διάδικοι ὑποχρεωμένοι, ἐναν-

τῶν τοῦ συμφέροντός των, νὰ ὑπερασπίζωνται ἐνώπιον δύο δικαστηρίων περὶ τῆς αὐτῆς δίκης.

Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 157 τοῦ 1852 (Νομικ. σ. 3564).

§ 290. Ὅταν ἡ τὴν πρὸς ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων προθεσμίαν ὁρίζουσα ἀπόφασις ἐξεδόθη ἐρήμην, ἀπὸ πότε ἄρχεται ἡ προθεσμία;

Ὅρα Εὑρ. τόμ. 2 σελ. 87 § 84 ϐ'.

§ 290² Ὅταν ἀπόφασίς τις ὑποχρεόνει διάδικόν τινα νὰ προσαγάγῃ τὴν ἀπόδειξίν του μετὰ παρέλευσιν, π. χ. 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀποφάσεως, ἡ διάταξις αὕτη δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἄλλως εἰμὴ, ὅτι ἐννοεῖ τὴν πρώτην δικάσιμον μετὰ παρέλευσιν 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως. Ὁ ἐσφαλμένος δὲ ὑπολογισμὸς τῶν προθεσμιῶν, ὡς ἀποτελῶν παράβασιν οὐσιώδους τύπου, δὲν εἶναι ἱκανὸς νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως εἰμὴ ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον ἀνάγεται εἰς αὐτό.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 30 τοῦ 1843, ἣν ἐν Εὑρ. τόμ. 2 σ. 87 § 85.

§ 290³ Ἡ περὶ ἀνατροπῆς τῆς προθεσμίας πρότασις ὑπάγεται εἰς τοὺς πρωτοδίκας ἢ εἰς τοὺς ἐφέτας;

Ὅρα ἐν Εὑρ. τόμ. 2 σ. 88 § 90 καὶ 91.

§ 290⁴ Ἡ διεξαγωγὴ τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως γινομένη προώρως, μὴ ἀντιλέγοντός τινος τῶν διαδίκων, δὲν εἶναι ἄκυρος· ἡ ἔνστασις αὕτη καλύπτεται, μὴ προταθεῖσα ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ (261, 345 Πολ. Δικονομίας).

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 42 τοῦ 1849 (1).
Ἀπόφ. 289 τοῦ 1847 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετ. (Νομικ. σ. 1881).
Ἴδε καὶ τὴν λέξιν Ὅρκος.

§ 290⁵ Ἂν ἡ πρὸς ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων προθεσμία ἔληγε τὴν 10 ἰανουαρίου, ἡ δὲ περὶ παρατάσεως προθεσμίας αἴτησις

---

(1) Ὅταν ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ δὲν επρότεινεν ὁ διάδικος, ὅτι προώρως ἐξετάζονται οἱ κατ' αὐτοῦ κλητευθέντες ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου του μάρτυρες, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τοῦτο ὡς λόγον ἀναιρέσεως ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, διότι συνήνεσεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων καὶ πρὸ τῆς ταχθείσης προθεσμίας.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 42 τοῦ 1849.

Ἂν ἡ τῆς ἀποδείξεως διεξαγωγὴ ἔλαβε χώραν πρὸ τῆς πρὸς τοῦτο προθεσμίας, ὁ διάδικος ὅστις τὴν διεξήγαγε, δύναται νὰ τὴν ἐπαναλάβῃ ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας, ἂν ἦναι εἰσέτι ἐμπρόθεσμος.

Ὁ Carré (ζήτ. 996) τὸ λύει ἀποφατικῶς, ἀλλ' ὁ Chauveau ἐκφράζει ἐναντίαν αὐτοῦ γνώμην, ἥτις εἶναι καὶ ὀρθοτέρα καὶ ἐπιεικεστέρα.

ὥρισεν μετὰ 30 ἡμέρας ἀπὸ τῆς λήξεως ταύτης, ἡ αἴτησις εἶναι ἀπαράδεκτος, καὶ ἂν ἡ ἀναβολὴ ἐπῆλθεν ἐκ τῆς μὴ ἐμφανίσεως τῶν μαρτύρων, ἤτοι ἐξ αἰτίας ἀνεξαρτήτου τῆς θελήσεως τοῦ διαδίκου, ἐνώπιον δὲ τοῦ εἰσηγητοῦ ἐγένετο ἐπιφύλαξις.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 85 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 1648).

§ 290[6] Ὅταν βεβαιοῦται ὅτι ὁ διάδικος ἐκλήτευσε τὸν ἀντίδικόν του ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας διὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων του, ὁ δὲ εἰσηγητὴς ἠρνήθη νὰ τοὺς ἐξετάσῃ, χορηγεῖται, κατ' αἴτησιν ἐκείνου, νέα προθεσμία, (ἄρθρ. 198 Πολ. Δικον.)

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 52 τοῦ 1846, ἣν ἐν λ. Ἄρειος Πάγος.

§ 290[7] Δύναται νὰ δοθῇ νέα προθεσμία πρὸς ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων, ἐὰν οὗτοι δὲν ἐνεφανίσθησαν ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ; τῷ ὄντι φαίνεται ὅτι, ἂν καὶ ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι, ὁρίζοντος τοῦ μὲν ἄρθρ. 314 § 1 τῆς Πολ. Δικονομίας, ὅτι ἐὰν τις τῶν μαρτύρων κλητευθεὶς καὶ μὴ ἔχων νόμιμον αἰτίαν κωλύσεως δὲν ἐμφανισθῇ, καταδικάζεται εἰς χρηματικὴν ποινὴν μέχρις ἑκατὸν δραχμῶν, καὶ εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ἐκ τοῦ λειπομαρτυρίου προσγενηθέντων ἐξόδων, τοῦ δὲ ἄρθρ. 315 §. 1 τῆς ἰδίας Δικονομίας, ὅτι ὁ μάρτυς, ἐὰν ἐπιμένῃ ἀρνούμενος νὰ ἐμφανισθῇ ἢ νὰ μαρτυρήσῃ, ὑποχρεοῦται εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ζημιῶν καὶ ἐξόδων, τῶν προσγενομένων εἰς τὸν διεξαγαγόντα τὴν ἀπόδειξιν καὶ τῆς διὰ τὴν ἔλλειψιν ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων συμβάσης αὐτῷ ἥττης, συνάγεται ἀδιστάκτως, ὅτι ἡ ἔννοια τῶν ἄρθρων τούτων εἶναι, ὅτι ὅταν δὲν ἐμφανίζωνται οἱ νομίμως κλητευθέντες μάρτυρες εἰς τὴν προσδιορισθεῖσαν ἡμέραν καὶ ὥραν, διὰ νὰ ἐξετασθῶσιν, ὁ μὲν διεξάγων τὴν ἀπόδειξιν διάδικος χρεωστεῖ, ἐὰν μείνῃ εἰσέτι ἀρκοῦσα προθεσμία ἀπὸ τὴν ταχθεῖσαν πρὸς διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως, διὰ νὰ κλητευθῶσιν ἐκ νέου οἱ μάρτυρες καὶ ἐμφανισθῶσι, νὰ ζητήσῃ νὰ καταδικασθῶσιν οἱ μάρτυρες ἀπὸ τὸν εἰσηγητὴν, ἢ τὸ δικαστήριον, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ἔμελλε νὰ διεξαχθῇ ἡ ἀπόδειξις, εἰς τὴν νόμιμον χρηματικὴν ποινὴν καὶ νὰ ὁρισθῇ ἄλλη ἡμέρα, ἐντὸς τῆς προθεσμίας, πρὸς ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων· ὥστε, ἂν παραμελήσῃ νὰ ἐνεργήσῃ οὕτω, δὲν δύναται νὰ προσφύγῃ εἰς τὸ διατάξαν ἢ ἐπιτρέψαν τὴν ἀπόδειξιν δικαστήριον, αἰτῶν παράτασιν τῆς προθεσμίας τῆς ἀποδείξεως, καὶ ἀπόλλυσι τὸ τῆς ἀποδείξεως δικαίωμα, ὡς ἐκ τῆς ἀμελείας του, τοῦ νὰ ἐνεργήσῃ σύμφωνα μὲ τὸν νόμον, πρὸς προστασίαν τῶν δικαιωμάτων του, ἰδίως, κατὰ τὸν κανόνα τοῦ δικαίου 203 Βασιλ. βιβλ. Β' τίτλ. 2 „ὁ ἐξ οἰκείου ἁμαρτήματος ζημιούμενος οὐ δοκεῖ ζημιοῦσθαι."

Πρὸς δὲ, τὸ ἐναντίον σύστημα ἤθελεν ἐμψυχόνει τὴν στρεψοδικίαν καὶ παρατείνει ὑπὲρ τὸ δέον τὴν παράτασιν τῶν δικῶν πρὸς βλάβην τοῦ ἑτέρου τῶν διαδίκων τοῦ νὰ λάβῃ ὅσον ἔνεστι τὸ δίκαιόν του· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς μὲν προκύπτει ἀπὸ τὸ ὑπ' ἀριθ. 448 τῆς 12 Ἰουνίου 1848 ἀποδεικτικὸν τοῦ κλητῆρος τῆς περιφερείας τῶν ἐν Πάτραις πρωτοδικῶν Ι Π, ἡ διατάξασα τὴν ἀπόδειξιν ὑπ' ἀριθ' 163 ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου τούτου ἐπεδόθη εἰς τὴν αἰτοῦσαν τὴν τῆς προθεσμίας παράτασιν Π Κ τὴν 13 Ἰουνίου 1848, ὥστε ἡ διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως ταχθεῖσα διορία διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς τῶν δύο μηνῶν, ἀφ' ἧς οἱ διάδικοι λάβωσι νομίμως γνῶσιν αὐτῆς, ἔληξε τὴν ἑνδεκάτην Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὡς δὲ προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀπὸ 24 Ἰουλίου 1848 ἔκθεσιν τοῦ εἰρηνοδίκου Πατρῶν εἰσηγητοῦ, οὗτος εἶχε διορίσει ἡμέραν πρὸς ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων τὴν αὐτὴν 24 Ἰουλίου· ὥστε ἔμενεν ἀκόμη 18 ἡμερῶν προθεσμία ἀπὸ τὴν διὰ τῆς ἀποφάσεως ταχθεῖσαν πρὸς διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἠδύναντο κάλλιστα νὰ κλητευθῶσιν ἐκ νέου καὶ νὰ ἐμφανισθῶσιν οἱ πρότερον κλητευθέντες μὲν, ἀλλὰ μὴ ἐμφανισθέντες μάρτυρες, ὡς ὑπάρχοντες ἅπαντες, ἀδιαφιλονεικήτως, κάτοικοι Πατρῶν· ἑπομένως μὴ ζητήσασα ἡ Π Κ νὰ προσδιορισθῇ ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ ἄλλη ἡμέρα πρὸς ἐξέτασιν τῶν αὐτῶν μαρτύρων, ἐντὸς τῆς διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως ταχθεῖσαν προθεσμίαν, δὲν δύναται νὰ αἰτήσῃ παράτασιν τῆς προθεσμίας ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τούτου, ὡς ἀπολέσασα πλέον τὸ τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως δικαίωμά της ἐξ οἰκείας της ἀμελείας· ὁ δὲ λόγος, ὅτι ἐκ τοῦ χρόνου τοῦ θέρους τῶν δημητριακῶν καρπῶν, καθ' ὃν ἔμελλε νὰ διεξαχθῇ ἡ ἀπόδειξις, δὲν ἠδύναντο οἱ μάρτυρες, ἐνασχολούμενοι εἰς τὸ θέρος, νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι ἀναπόδεικτος, εἶναι καὶ ἀνίσχυρος, καθότι δι' οὐδενὸς νόμου ἀπαλλάττονται οἱ μάρτυρες τοῦ νὰ ἐμφανίζωνται ἐν καιρῷ θέρους· ὥστε ἠδύναντο, ἀρνούμενοι νὰ ἐμφανισθῶσιν ἢ ἐπιμένοντες νὰ μὴ δώσωσι τὴν μαρτυρίαν των, νὰ καταδικασθῶσι, κατὰ τὸ ἄρθ. 315 τῆς Πολ. Δικονομίας, εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ζημιῶν καὶ ἐξόδων τῆς κλητεύσεως αὐτῶν· ἂν δὲ, ὡς προκύπτει ἀπὸ τὴν ἔκθεσιν τοῦ εἰσηγητοῦ, ἐπεφυλάχθη ὁ πληρεξούσιος τῆς Π Κ τοῦ δικαιώματος νὰ κλητεύσῃ ἐκ νέου τοὺς μάρτυρας καὶ νὰ ζητήσῃ νὰ διορισθῇ ἄλλη ἡμέρα ἐξετάσεως, ὁ δὲ πληρεξούσιος τοῦ Δημοσίου δὲν ἀντεῖπεν, εἶναι ἀδιάφορον, καθότι [illegible] νὰ βλάψῃ ποσῶς τὰ τοῦ δημοσίου δικαιώματα, τὰ [illegible] ἐκ τῆς ἀμελείας τῆς ἀντιδίκου, τοῦ νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὸν νόμον πρὸς προστάτευσιν τῶν δικαίων της. Μολαταῦτα·

Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ ἄρθρ. 306, 307 καὶ 308 τῆς Πολ. Δικονομίας, διὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων προσδιορίζεται καὶ ἡ ἡμέρα καὶ ἡ ὥρα τῆς ἐξετάσεως, ὁ δὲ ἀποδεικνύων ἀρκεῖ νὰ κλητεύσῃ τοὺς μάρτυρας καὶ τὸν ἀντίδικον, κατὰ τὸ ἄρθρ. 310, καὶ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 312 γνωστοποίησιν διὰ νὰ μὴ γίνῃ ὑπερήμερος· ἐὰν δὲ οἱ μάρτυρες δὲν ἐμφανισθῶσιν, ἢ ἐμφανισθέντες ἀρνηθῶσι νὰ μαρτυρήσωσι, δὲν καθιστοῦν ὑπερήμερον τὸν ἀποδεικνύοντα, διότι δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ τοιοῦτος διὰ πρᾶξιν μὴ ἐξαρτωμένην ἀπὸ αὐτὸν, οὐδὲ χάνει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ νὰ διορισθῇ ἀναγκαίως νέα ἡμέρα καὶ ὥρα ἐξετάσεως, ἐὰν ἔχῃ πληροφορίαν, ὅτι οἱ μάρτυρες δὲν ἐπιμένουσιν εἰς τὴν ἄρνησιν νὰ ἐμφανισθῶσιν, ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρ. 315, μὴ ἀποκλείουσαν μήτε τοὺς μάρτυρας νὰ ἐμφανισθῶσιν, ἑπομένως μήτε τὸν διάδικον νὰ τοὺς κλητεύσῃ αὖθις κατ' αὐτήν· αἱ δὲ ποιναὶ καὶ ἀποζημιώσεις τοῦ ἀποδεικνύοντος ἐφαρμόζονται καὶ ἀπαγγέλλονται, ὅταν ἡ ἐπιμονὴ τῶν μαρτύρων πρὸς μὴ ἐμφάνισιν, ἢ πρὸς ἄρνησιν τῆς μαρτυρίας των, ἢ τοῦ ὅρκου τῆς μαρτυρίας των εἶναι ἐγκληματικὴ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 267 τοῦ ποιν. νόμου, καὶ γίνεται πρὸς βλάβην αὐτοῦ τοῦ ἀποδεικνύοντος, καταδιωκομένη καὶ τιμωρουμένη καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος· ὥστε ὅ,τι διεγράφη ὑπὲρ αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ ἦναι κατ' αὐτοῦ, οὐδὲ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς παραιτησάμενος τῆς μαρτυρίας, ἐὰν τοῦτο δὲν ἐκφράσῃ, ἢ νὰ προκύψῃ κατ' αὐτοῦ τεκμήριον νόμιμον παραμελήσεως, κατὰ τὸ ἄρθρ. 274, ἐκ μόνου τοῦ ὅτι δὲν ἐζήτησεν αὐτὸς ὁ ἀποδεικνύων ν' ἀπαγγελθῇ κατ' αὐτῶν ἡ τοῦ λειπομαρτυρίου ποινὴ, διότι ἡ τήρησις τῶν δικαιωμάτων καὶ ἡ ἀπόκλεισις δὲν πρέπει νὰ συμπεραίνηται καὶ νὰ συνάγηται ἐκ πλαγίων σκέψεων, οἷα εἶναι ἡ ὑπόνοια τῆς ὑπὲρ τὸ δέον παρατάσεως τῶν δικῶν, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἦναι ῥητὴ ἐν τῷ νόμῳ· ἐπὶ τοῦ προκειμένου μάλιστα, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἀπὸ 24 Ἰουνίου 1848 ἐκθέσεως τοῦ εἰρηνοδίκου Πατρῶν, ὁ πληρεξούσιος τῆς Π Κ ὄχι μόνον δὲν ἐσιώπησεν, ἀλλὰ καὶ ῥητῶς ἐπεφυλάξατο τὸ δικαίωμα νὰ τοὺς καλέσῃ ἐκ νέου καὶ νὰ ζητήσῃ νὰ διορισθῇ ἄλλη ἡμέρα ἐξετάσεως καὶ ὁ πληρεξούσιος τοῦ δημοσίου δὲν ἀντεῖπεν· ὅθεν ἡ αἴτησις εἶναι δεκτή.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 329 τοῦ 1848 (Νομικ. σ. 4885).

§ 290[8] Η μὴ ἐμφάνισις μαρτύρων πρὸς ἐξέτασιν θέματος, διὸ ἄλλοι ἐμφανισθέντες ἐξετάσθησαν, δὲν δικαιολογεῖ τὴν περὶ παρατάσεως αἴτησιν, ἵνα κλητευθῶσιν ἐκ νέου.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 195 τοῦ 1842, ἣν βλ. ἀνωτ. § 282.

§ 290[9] Ὁ παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ προσδιορισμὸς τῆς ἡμέρας τῆς πρὸς ἐξέτασιν μαρτύρων, δὲν ἀποκλείει τὸν ἀποδεικνύοντα τοῦ δικαιώματος νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸ δικαστήριον παράτασιν τῆς πρὸς ἀπόδειξιν προθεσμίας, ἐὰν αὕτη δὲν ἐξηντλήθη.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 1 τοῦ 1848 (Νομικ. σ. 1645).

§ 290[10] Ὁ εἰσηγητὴς δὲν δύναται νὰ ἐπεκτείνῃ τὰς προθεσμίας, ἄνευ τῆς συναινέσεως τῶν διαδίκων.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Π. 138 τοῦ 1847.

290[11] Ἂν τὸ μὲν δικαστήριον ἔταξε τεσσαρακονθήμερον πρὸς ἀπόδειξιν προθεσμίαν, καὶ ἡ μὲν περὶ τούτου ἀπόφασις ἐπεδόθη τὴν 10 ἰουλίου 1851, αἱ δὲ μαρτυρίαι ἐλήφθησαν τὴν 8 σεπτεμβρίου 1851, εἶναι ἐκπρόθεσμοι αὗται; ὄχι, διότι ἐμεσολάβησαν αἱ τῶν διακοπῶν ἡμέραι.

Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 8996 τοῦ 1851.

§ 290[12] Ἡ πρὸς ἐξέτασιν μαρτύρων προθεσμία παρατείνεται, ὅταν ἡ μὲν ἀναβολὴ προῆλθεν ἐξ αἰτίας τοῦ εἰσηγητοῦ, ἐλθόντος (π. χ.) εἰς τὸ ὡρισμένον μέρος μίαν ὥραν μετὰ τὴν ταχθεῖσαν πρὸς ἐξέτασιν ὥραν, ἡ δ' αἴτησις περὶ παρατάσεως ἐγένετο τὴν ἰδίαν ἡμέραν.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθ. 8921 τοῦ 1851.

§ 290[13] Ὁ διάδικος, εἰς ὃν παρεχωρήθη παράτασις προθεσμίας διὰ τὴν μὴ ἐμφάνισιν τῶν παρ' αὐτοῦ κλητευθέντων μαρτύρων, δύναται νὰ προσάξῃ καὶ νέους; Καρρ. ζήτ. 1092 ἐν τέλει τῆς πρώτης σημειώσεως τοῦ *Chauveau.*

La nullité de l'assignation à la partie pour être présente à l'enquête serait elle un motif suffisant pour obtenir prorogation. Αὐτ. ἐν τέλει τοῦ ζητήματος.

Ὁ εἰσηγητὴς δύναται πώποτε νὰ παρατείνῃ τὴν προθεσμίαν; Αὐτ. ζήτ. 1094[2].

Ὅταν ἡ τῆς προθεσμίας τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων ἡμέρα τύχῃ ἑορτάσιμος; Αὐτ. ζήτ. 990[3].

L'enquête directe et l'enquête contraire doivent elles être commencées toutes les deux dans les delais fixés par l'art. 257. Αὐτ. ζήτ. 995.

La signification faite par une partie fait courir les délais contre toutes et contre elle même. Αὐτ.— *Bon.* τόμ. 4 σελ. 250.

Lorsque, dans une cause, il y a un ou plusieurs appelés

en garantie, le jugement qui ordonne l'enquête, doit il être signifié à tous ces appelés en garantie, et par qui doit il être signifié? Καρρὲ ζήτ. 1005².

§ 290[14] Δὲν ἐπιτρέπεται ἀπόδειξις περὶ τῶν γεγονότων, καθ' ὧν εἰς τὴν ἤδη ἐπιτραπεῖσαν ἀπόδειξιν ἠδύναντο νὰ προταθῶσι τὰ περὶ τοῦ ἐναντίου ἀποδείξεως μέσα.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὀρθῶς τὸ αὐτὸ δικαστήριον δὲν ἐπέτρεψεν εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα τὴν ἀπόδειξιν ὅτι ἐκ νεανικῆς ἀπειρίας πλανηθεὶς διεβεβαιώσατο τὸν ἀναιρεσίβλητον ὅτι εἶναι ἐνῆλιξ, προσαγαγὼν αὐτῷ καὶ ἔγγραφον ἀποδεικτικὸν περὶ τῆς ἐνηλικιότητος ἑαυτοῦ, καθότι ἐπιτραπείσης διὰ τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως εἰς τὸν ἀναιρεσίβλητον τῆς ἀποδείξεως τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτοῦ ὅτι ὁ νῦν ἀναιρεσείων ἠπάτησεν αὐτὸν ἐνήλικα ἑαυτὸν διαβεβαιωσάμενος, ἡ ἀπόδειξις τοῦ ἀνωτέρω ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος προταθέντος γεγονότος ἀπετέλει τὴν ἀπόδειξιν τοῦ εἰρημένου θέματος, ἔπρεπε νὰ προσαχθῇ παρ' αὐτοῦ ἐντὸς τῆς αὐτῆς προθεσμίας, καθ' ἣν εἶχε προσαχθῆ ἡ ἀπόδειξις, διότι ἡ ἐκ πλάνης, κατὰ τὴν ἐποχὴν βεβαίως τῆς συνάψεως τῶν προκειμένων συμβάσεων, γενομένη διαβεβαίωσις τῆς ἐνηλικιότητος ἀποτελεῖ ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον τοῦ τῆς ἀποδείξεως θέματος, ὡς ὀρθῶς σκέπτεται καὶ τὸ ἀνεκκλήτως δικάσαν δικαστήριον ἐν τῇ 6 σκέψει τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως (ἄρθ. 251, 338, 746 τῆς Πολ. Δικονομίας).»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 84 τοῦ 1850.

Περὶ ἀνταποδείξεως ἴδε Εὐρ. τόμ. 2 σ. 403 ἑπ. καὶ ἀνωτ. σ. 68 ἑπ.

Μάρτυρες ἀνεπιτήδειοι νὰ μαρτυρήσωσιν ἢ ἐξαιρούμενοι.

§ 291. Οἱ κατάδικοι μαρτυροῦσιν; Εὐρ. τόμ. 1 σελ. 88 § 8.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 324 § 8, ὅστις βλέπει προσαγόμενον ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου του ἄνθρωπον καταδικασμένον ἐπὶ κακουργήματι ἢ ἐπί τινι τῶν ἐν τῷ νόμῳ σημειωμένων πλημμελημάτων (ἄρθρα 22, 23 ποιν. νόμου) χωρὶς νὰ ἦναι, ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, παρεληλυθὼς ἤδη ὁ χρόνος, δύναται νὰ τὸν ἀποκρούσῃ (1).

§ 292. Ἴδε κατωτέρω τὰς παρατηρήσεις.

§ 293. Ἡ ἐπὶ ψευδομαρτυρίᾳ κατηγορία τῶν μαρτύρων τῶν ἐξετασθέντων ἐν τῇ πολιτικῇ δίκῃ εἶναι λόγος ἀναβολῆς τῆς δίκης ταύτης μέχρι τῆς ἐκδικάσεως τῆς κατηγορίας.

---

(1) Ἴδε τεμ. 3 § 4 Πανδ. (22, 5) Περὶ δὲ τῆς ἀποκαταστάσεως, ἴδε τὰ ἄρθρα 548 § 2 καὶ 564 τῆς πολ. δικονομίας.

«Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ μὲν τὰ ἄρθρα 785 § 3 καὶ 794 § 6 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἐὰν ἀπόφασις στηριχθεῖσα εἰς ψευδῆ μαρτυρίαν κατέστη τελεσίδικος, συγχωρεῖται νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ διαδικασία ἀφοῦ ἡ ψευδομαρτυρία βεβαιωθῇ· ὅταν δὲ ἡ δίκη εἶναι ἔτι ἐκκρεμής, καί, διεγερθείσης ὑποψίας κατά τινος τῶν μαρτύρων ὡς ψευδομάρτυρος, εἰσαχθῇ ἡ περὶ τούτου ἔγκλησις εἰς τὸ ποινικὸν δικαστήριον, ὁ κατὰ τὰ ἄρθρ. 11 καὶ 168 τῆς αὐτῆς δικονομίας, συνδυαζόμενα καὶ μὲ τὸ ἄρθρ. 369 τῆς ποινικῆς, ἐὰν πρέπῃ ἢ ὄχι ν' ἀναβληθῇ ἡ πολιτικὴ δίκη μέχρι τέλους τῆς ποινικῆς, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀνάγκην τῶν μαρτυριῶν.»

Ἀπόφ. 111 τοῦ 1847 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν (Νομικ. σ. 1833).

§ 294. Πρὸς ἀπόδειξιν τῆς οἰκονομίας δύναταί τις νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μάρτυς, ὅταν δὲν ἦναι διάδικος.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 70 τοῦ 1849.

§ 295. Οἱ δικασταὶ ἐξετάζονται ὡς μάρτυρες; Πλάγιος τρόπος τῆς ἐξαιρέσεώς των· ἴδε τὴν λέξιν *Ἐξαίρεσις* ἐν Εὑρ. τόμ. 7 σελ. 6—47.

§ 295^α Λόγος ἐξαιρέσεως, στηριζόμενος εἰς τὸ (ἄρθρ. 245 § 5) τῆς Πολ. Δικον., λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, ὅταν πρόκειται περὶ μάρτυρος, τὸν ὁποῖον ὁ ἐξαιρῶν δὲν ἐξήτασε πρότερον ὡς δικαστής.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 24 τοῦ 1836 (Νομικ. σ. 1116).

Ὁ *Pigeau* (τόμ. 201 τίτλ. 3 κεφ. 1) λέγει, ὅτι τὸ ἄρθρ. 283 τῆς πολ. Γαλλ. Δικονομίας δὲν εἶναι ἀποκλειστικόν, καὶ οἱ δικασταί, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ὅλας τὰς περιστάσεις, δύνανται νὰ τὸ ἐφαρμόσωσι καὶ εἰς ἄλλους μὴ ῥητῶς ἀναφερομένους ἐν αὐτῷ περιπτώσεις.

§ 295^β Δὲν ὑπάρχει λόγος ἐξαιρέσεως μάρτυρός τινος, ὅταν οὗτος ἐδίκασεν ἄλλοτε ὡς δικαστὴς ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως.

Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 119 τοῦ 1851.

§ 296. Εἰς ἀπόδειξιν τῆς συνήθους καὶ τοῦ δόλου ἐπὶ συναλλαγμάτων δύνανται νὰ ἐξετασθῶσιν οἱ συνυπογράψαντες μάρτυρες.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 13 τοῦ 1847, ἣν ἐν Εὑρ. τόμ. 6 σ. 2062.

§ 297. Περὶ τῆς γνησιότητος καὶ πλαστογραφίας τῶν ἐγγράφων, ἴδε Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 345—399.

§ 298. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 327 τῆς Πολ. Δικονομίας, ὁ περὶ ἐξαιρέσεως τῶν μαρτύρων λόγος προτείνεται πρὸ τῆς ἐξετάσεως αὐτῶν, καμμία δὲ ἄλλη διάταξις τοῦ νόμου δὲν περιορίζει τὴν χρῆσιν τοῦ

ἐπαμένως ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, ὡς παραβιάσασα τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθ. 327 τῆς Πολ. Δικονομίας, καὶ καθὸ ἀναιτιολόγητος, εἶναι δυνάμει τῶν ἄρθρ. 201, 807 § 5 καὶ 6 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἀναιρετέα.

Ἀπόφ. πολ. Αρ. Πάγου 27 τοῦ 1851.

§ 302. Οἱ λόγοι τῆς ἐξαιρέσεως πρέπει νὰ ἦναι ἀκριβῶς ὡρισμένοι, καὶ κατὰ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν νὰ προσφέρωνται τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως αὐτῶν (328 Πολ. Δικον.).

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5033 τοῦ 1848.

§ 302a Ὅταν δὲν προσάγηται ἡ ἔκθεσις τῶν μαρτύρων, εἰς τὴν ὁποίαν στηριζόμενός τις ἐπρότεινε τὴν ἐξαίρεσιν τούτων, ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ ἐὰν ὀρθῶς ἢ μὴ ἀπερρίφθη ἡ ἐξαιρέσεως αἴτησις.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 24 τοῦ 1851.

§ 303. Ὁ λόγος περὶ τοῦ ὅτι οἱ μάρτυρες συνέτρωγον, συνέπινον καὶ συνεδύμουν μετὰ τοῦ κλητεύσαντος αὐτοὺς πρὸ τῆς ἐξετάσεως καὶ καθ' ὅλην τὸν διάρκειαν αὐτῆς (περὶ τῶν ὁποίων λόγων ἐσυμφώνησεν ἐν μέρει καὶ ὁ διάδικος αὐτός διϊσχυρισθεὶς ὅτι, ἐπειδὴ ἐξετάζοντο κατ' αἴτησίν του, μακρὰν τῆς κατοικίας των, ἐχρεώστει νὰ τοὺς θρέψῃ, ὥστε εἶναι περιττὴ ἡ περὶ τῆς ἀποδείξεως τῶν λόγων τούτων αἴτησις) δὲν διαγράφονται, οὔτε διαλαμβάνονται εἰς τὸ προμνημονευθὲν ἄρθρον· καὶ ἑπομένως καθίσταται ἀπαράδεκτος ἡ περὶ ἐξαιρέσεως αἴτησις· δύνανται ὅμως, καθὸ συνομολογηθέντες ἐν μέρει καὶ παρὰ τοῦ ἀντιδίκου, νὰ ἔχωσιν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν μαρτυριῶν αὐτῶν, καὶ νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν παρὰ τοῦ δικαστοῦ, ὅταν ἤθελεν ἐκτιμήσει ταύτας. Ὅρα Καρρὲ ζήτ. 1109.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 357 τοῦ 1843 (Νομικ. σ. 3423).

§ 304. Εἶναι ἐξαιρετέος ὁ μάρτυς, ὅστις ὡς ἐντολοδόχος (ἢ σόπραχάρικος, ἐπιφορτωτὴς) ἐνήργησεν εἰς τὴν περὶ ἧς πρόκειται νὰ μαρτυρήσῃ δίκην (324 § 2 Πολ. Δικονομίας).

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 57 τοῦ 1842 (Νομικ. σ. 2837).

304a Ὁ μάρτυς δὲν εἶναι ἐξαιρετέος, διότι ὁ υἱός του εἶναι [illegible] τοῦ ἀντιδίκου τοῦ προτείναντος τὴν ἐξαίρεσιν.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8796 τοῦ 1851.

§ 305. Ὅστις ἐπώλησεν ὡς ἐπίτροπος ὑπόκειται εἰς ἀποζημιώσεις; Ἐξαίρεσις μαρτύρων.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὁ ἐξαιρούμενος μάρτυς ἀναφέρεται ὅτι ἐπώλησεν ὡς ἐπίτροπος· ἑπομένως, καθὸ τοιοῦτος, δὲν ὑπόκειται εἰς προσωπικὰς ἀποζημιώσεις, ἂν δὲ ὑποτεθῇ ὅτι ὑπόκειται εἰς τοιαύτας, καθὸ ὑπερπηδήσας τὴν ἐντολὴν τῶν ἰδιοκτητῶν, ἀφοῦ ἡ προκειμένη ἐκποίησις, ἐξ ἧς ἠδύνατο νὰ πηγάσῃ ἀφορμὴ ἀγωγῆς κατὰ τοῦ μάρτυρος, ἔλαβε χώραν ἀφ' ἧς ἤρξατο ἡ παροῦσα δίκη, ἤτοι τὴν 28 ὀκτωβρίου 1838, ἐνόσῳ ἠδύνατο ἀκόμη νὰ εἰσαχθῇ δίκη εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπὴν κατὰ τὴν τελευταίαν παράτασιν τῆς ἐξουσίας της, ἡ ἀγωγὴ αὕτη δὲν δύναται πλέον νὰ εἰσαχθῇ σήμερον· ἑπομένως ὁ ἀναφερόμενος μάρτυς μένει χωρὶς κανὲν συμφέρον εἰς τὴν ἔκβασιν τῆς δίκης.»

Ἀπόφ. 1575 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 306. Ὁ πωλητὴς δύναται νὰ μαρτυρήσῃ, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ ἀγοραστοῦ, εἰς τὴν περὶ κυριότητος τοῦ πωληθέντος κτήματος δίκην;

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρ. 324 § 2 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἐξαιρετέοι εἶναι, κατ' αἴτησιν τῶν διαδίκων, οἱ μάρτυρες, οἱ δυνάμενοι νὰ ἐλπίζουν βεβαίως ἐκ τῆς δίκης, ἢ τῆς μαρτυρίας των, ὠφέλειάν τινα ἢ βλάβην ἄμεσον, ὡς τοιαύτη δὲ θεωρεῖται, ὅταν ἀφορᾷ αὐτὸν ἰδίως τὸν ἐξαιρούμενον, ἤτοι προσωπικόν τι αὐτοῦ συμφέρον· ὁ δὲ δικαιοπάροχος ἢ πωλητὴς ὑποκείμενος εἰς ἀναδοχὴν ὑπὲρ τοῦ πωληθέντος καὶ ὀφείλων ἀποζημίωσιν ἐν περιπτώσει ἐκνικήσεως αὐτοῦ, ὅταν καλῆται ἀπὸ τὸν ἀγοραστὴν νὰ μαρτυρήσῃ εἰς δίκην, καθ' ἣν πρόκειται νὰ βεβαιωθῇ εἰς αὐτὸν, καὶ νὰ μὴν ἀφαιρεθῇ παρ' αὐτοῦ, τὸ πωληθὲν, δύναται νὰ ἐλπίζῃ βεβαίως ἐκ τῆς ὑπὲρ τούτου μαρτυρίας του καὶ τῆς ἐκβάσεως τῆς δίκης συμφέρον ἴδιον καὶ ἄμεσον τῆς ἀποζημιώσεως ἀποφυγήν· ἀλλ' ὅταν καλῆται ὡς μάρτυς ἀπὸ τρίτον εἰς δίκην περὶ διακατοχῆς παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ, ἐκλείπει ἡ πιθανότης αὕτη, ὅτι, δηλαδή, ἤθελε μαρτυρήσει περὶ τῆς διακατοχῆς ὑπὲρ τοῦ τρίτου καὶ κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ, ἐλπίζων βεβαίως ἐκ τῆς μαρτυρίας του ταύτης ἢ τῆς ἀποβάσεως τῆς δίκης ἄμεσόν τινα ὠφέλειαν ἢ βλάβην· οἱ δὲ λόγοι τῆς ἐξαιρέσεως τῶν μαρτύρων, διὰ λόγους σχέσεως πρὸς τοὺς διαδίκους, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 324, ἐκανονίσθησαν ἐκ τῆς σχέσεως τοῦ μάρτυρος πρὸς τὸν διεξαγαγόντα τὴν ἀπόδειξιν καὶ οὐχὶ πρὸς τὸν καθ' οὗ ἡ ἀπόδειξις, ὁ Γ. Α. ὡς πωλητὴς τοῦ κτήματος περὶ τῆς διακατοχῆς, περὶ ἧς πρόκειται καὶ πωλητὴς πρὸς τὸν ἐξαιροῦντα καὶ οὐχὶ πρὸς τὸν διεξαγαγόντα τὴν ἀπόδειξιν, δι' αὐτοῦ δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν ῥηθεῖσαν κατηγορίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἡ προτεινομένη

ἐκ τούτου ἐξαίρεσις αὐτοῦ δὲν εἶναι βάσιμος, καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἔφεσις ὡς πρὸς τοῦτο εἶναι βάσιμος.»

Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 1255 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5530).

§ 307. Ὅταν ἀνάγεται ὁ εἷς τῶν ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν, οἱ λοιποὶ συνυπόχρεοι δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς μάρτυρες εἰς τὴν δίκην.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ οἱ παρὰ τοῦ ἐφεσιβλήτου προταθέντες ἐξαιρέσεως λόγοι κατὰ 14 ἐκ τῶν ἐξετασθέντων μαρτύρων εἶναι νόμιμοι, καὶ προνοοῦνται παρὰ τοῦ ἄρθρου 324 § 2 καὶ 7 τῆς Πολ. Δικονομίας, καθότι οἱ μάρτυρες οὗτοι, ὡς ἀλληλέγγυοι χρεῶσται, διαλαμβανόμενοι εἰς τὰς, περὶ ὧν ἡ ἀγωγή, χρεωστικὰς ὁμολογίας, ἐλπίζουν βεβαίως ἐκ τῆς ἀποβάσεως τῆς προκειμένης δίκης ἄμεσον ὠφέλειαν, ἢ βλάβην, διότι τόσον ὁ ἐφεσίβλητος, ἐὰν τοῦ ἐπιδικασθῶσιν αἱ ἀπαιτήσεις του κατὰ τῶν ἐκκαλούντων, δύναται μετὰ ταῦτα νὰ στρέψῃ τὴν ἀγωγήν του καὶ κατὰ τῶν λοιπῶν συνυποχρέων, καθὼς καὶ οἱ ἴδιοι ἐκκαλοῦντες, ἐὰν καταδικασθῶσι καὶ πληρώσωσι τὸ ὅλον τοῦ χρέους, δύνανται ν' ἀποταθῶσι κατ' αὐτῶν διὰ ν' ἀπαιτήσωσι τὴν πληρωμὴν τοῦ μεριδίου τῶν (*Fr.* 28 *de fidejuss. L.* 2 *de duob reis*)· ὡς ἐκ περισσοῦ δὲ οἱ 6 ἐκ τῶν μαρτύρων εἶναι συγγενεῖς εἰς τέταρτον στενώτερον βαθμόν.

Ἐπειδὴ ἂν τινες ἐκ τῶν εἰρημένων μαρτύρων διϊσχυρίσθησαν, ὅτι ἐπλήρωσαν τὸ μερίδιόν των, καί τινες δὲ ὅτι δὲν ὑπέγραψαν ἀληθῶς εἰς τὰς, περὶ ὧν ἡ ἀγωγή, ὁμολογίας, οἱ ἰσχυρισμοί των οὗτοι εἶναι μὴ βάσιμοι, διότι καὶ ἀληθῶς ἐὰν ἐπλήρωσαν τὸ μερίδιόν των, πάλιν διὰ τοῦτο δὲν ἀπηλλάγησαν τῆς διὰ τὸ ὅλον ὑποχρεώσεώς των, καὶ διότι διὰ τῆς εἰς τὰς ὁμολογίας ταύτας γενομένης περὶ ἐπικυρώσεως πράξεως τοῦ δημοσίου μνήμονος Ναυπλίας Χ. Π. βεβαιοῦται ἀρκούντως ἡ γνησιότης τῶν ὑπογραφῶν των καὶ ἡ συναίνεσίς των εἰς αὐτάς, ὥστε ἤδη ἤθελεν εἶσθαι δυσχερὲς νὰ λάβῃ χώραν πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἐναντίου ἐκτεταμένη διαδικασία παρεμπίπτουσα εἰς δίκην, κατὰ τὴν ὁποίαν δὲν εἶναι κυρίως διάδικοι οἱ εἰρημένοι μάρτυρες.

Ἐπειδὴ καὶ κατὰ τὸν νόμον τὸν ἰσχύοντα καθ' ἣν ἐποχὴν προέκυψαν τὰ γεγονότα, περὶ ὧν ἡ ἀπόδειξις, ἐὰν δικασθῶσιν αἱ εἰρημέναι ἐξαιρέσεις, πάλιν οἱ προταθέντες λόγοι ἐξαιρέσεως εἶναι νόμιμοι, διότι ἐπρονοοῦντο παρὰ τῶν ἄρθρων 105 καὶ 14 § 1 καὶ 3 τῆς τότε πολιτικῆς διαδικασίας.

Ἐπειδὴ καὶ ὁ τότε καὶ ὁ νῦν ἰσχύων νόμος δὲν κάμνει διάκρισιν ὡς πρὸς τὰς ἐξαιρέσεις καὶ τὸ παραδεκτὸν αὐτῶν, περὶ τοῦ ἂν

ἠδύναντο, ἢ οὐ νὰ ὑπάρχωσιν εἰς τὴν ὑπόθεσιν ἄλλοι μάρτυρες παρὰ τοὺς ἐξαιρουμένους, δὲν δύναται ἑπομένως, ὅπου ὁ νόμος δὲν διακρίνει, ὁ δικαστὴς νὰ κάμῃ διάκρισιν.

Ἐπειδὴ τὸ ἐδάφιον δεύτερον τοῦ ἀριθ. 2 τοῦ ἄρθρ. 324 τῆς Πολ. Δικονομίας δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς τὴν προκειμένην δίκην, διότι οἱ ἐναγόμενοι δὲν ἐνάγονται ὡς ἀπαρτίζοντες σύστημα, τοῦ ὁποίου δῆθεν εἶναι μέλη οἱ εἰρημένοι μάρτυρες, ἀλλ' ἐνάγονται ὡς ἀλληλεγγύως χρεῶσται ἀτομικῆς των ὑποχρεώσεως, ὡς ἂς καὶ οἱ εἰρημένοι μάρτυρες φαίνονται ἐπίσης συνυπόχρεοι.»

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 82 τοῦ 1842 (Νομικ. σ. 2937).

§ 308. Ὁ γράψας διαθήκην, δι' ἧς καταλείπεται εἰς αὐτὸν κληροδότημά τι, δύναται νὰ ἐξετασθῇ ὡς μάρτυς περὶ τῆς διαθήκης αὐτῆς;

Ἀπόφ. 262 τοῦ 1848 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἣν ἐν Εὑρ. λ. Διαθῆκαι.

§ 308[2] Μάρτυς, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ διαθέτης ἀφῆκε κληροδότημά τι, δύναται νὰ ἐλπίσῃ ὠφέλειαν ἢ βλάβην ἐκ τῆς ἐκβάσεως τῆς δίκης· ἑπομένως δὲν ἐξετάζεται ὡς μάρτυς εἰς τὴν περὶ ἀκυρότητος τῆς δίκης διαδικασίαν (424 § 2 Πολ. Δικονομίας).

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 480 τοῦ 1851.

§ 309. Ὁ συμβολαιογράφος, ὅστις συνέταξε τὸ ἐπὶ πλαστογραφίᾳ προσβαλλόμενον δικόγραφον, δὲν ἐξετάζεται εἰς τὴν περὶ πλαστογραφίας δίκην ὡς μάρτυς· καθότι ἔχει εὔλογον αἰτίαν νὰ φοβῆται ἐκ τῆς μαρτυρίας του ἄμεσον βλάβην (182 δικαστ. ὀργ. 324 § 2 Πολ. Δικονομίας).

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 259 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4753).

§ 310. Ἐπὶ διαφορᾶς κοινότητός τινος εἶναι ἐξαιρετέοι οἱ προτεινόμενοι παρ' αὐτῆς μάρτυρες, ὅταν οὗτοι ἦναι μέλη αὐτῆς; Ὄχι.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἡ περὶ ἐξαιρέσεως τῶν εἰρημένων τριῶν μαρτύρων τῆς ἀποδείξεως πρότασις τοῦ Β Κ δὲν εἶναι σύμφωνος μὲ τὸν νόμον, ὡς στηριζομένη εἰς τὸν λόγον, ὅτι οὗτοι εἶναι μέλη τῆς ἐναγομένης κοινότητος τοῦ χωρίου Γκούρα· διότι τὸ ἄρθρ. 324 § 2 τῆς Πολ. Δικονομίας εἰς τοιαύτας περιστάσεις δὲν ἀποβάλλει ἐκ τῆς μαρτυρίας τὰ μέλη δικαζομένου τινὸς σωματείου, ἀλλὰ μόνον συνιστᾷ εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἀξιοπιστίας του.»

Ἀπόφ. 381 τοῦ 1843 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομικ. σ. 3437).

Σημ. Ἡ Γαλλικὴ νομολογία κυμαίνεται ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου

τούτου· ὁ θέλων νὰ λάβῃ γνῶσιν αὐτῆς δύναται νὰ ἴδῃ τὸν Dalloz jeune v° témoin, n. 72 καὶ ἐπ. — Τὸν Bioche, enquête, n. 192. — καὶ τὸν Carré ζήτ. 1101 Quater.

Ὅταν τὰ μέλη κοινότητός τινος παρίστανται ut singuli, ὑπόκεινται εἰς ἐξαίρεσιν οἱ μάρτυρες αὐτῶν, οἱ εἰς τὴν κοινότητα ἀνήκοντες; Ὅρα Dalloz jeune, v° témoin, n. 75.

§ 310^{2} Ὅταν δικάζηται κοινότης τις ὡς ἠθικὸν πρόσωπον, διάφορον τῶν καθ' ἕκαστα αὐτῆς μελῶν, ταῦτα ἐξετάζονται ὡς μάρτυρες, μὴ ἐλπίζοντα ἄμεσόν τινα ὠφέλειαν ἢ βλάβην ἐκ τῆς ἀποβάσεως τῆς δίκης καὶ τῆς μαρτυρίας των.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8374 τοῦ 1851.

§ 311. Εἶναι ἐξαιρετέοι οἱ μάρτυρες, οἵτινες ὑπ' εὐθύνην των ἐξέδοντο πιστοποίησιν περὶ τῶν περιστατικῶν, ἐφ' ὧν προτείνονται;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ οἱ μάρτυρες τῆς ἀνταποδείξεως, πιστοποιήσαντες δι' ἐγγράφου των ὑπ' εὐθύνην των, ὅτι τὸ ἐπίδικον κτῆμα κατέχεται ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ὀφειλέτου Π, ἔχουσιν ἀφορμὴν εὔλογον νὰ ὑποπτεύωσιν ἀπὸ τὴν κατὰ τοῦ δημοσίου ἔκβασιν τῆς δίκης ἄμεσον βλάβην· ἑπομένως εἶναι, κατὰ τὸ ἄρθρ. 324 ἀριθ. 2 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἀποβλητέοι, αἱ δὲ μαρτυρίαι των ἀπαράδεκτοι.»

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 167 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4683).

§ 312. Οἱ μάρτυρες εἶναι ἐξαιρετέοι δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 324 § 2 τῆς Πολ. Δικονομίας, ὅταν ὁ ἐξαιρῶν ἀποδείξῃ τὴν ἐκ τῆς ἐκβάσεως τῆς δίκης, ἢ τὴν ἐκ τῆς μαρτυρίας προσδοκωμένην βεβαίως ἄμεσον ὠφέλειαν ἢ βλάβην.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 156 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4167).

§ 312^{2} Διὰ νὰ ἐξαιρεθῇ ὁ μάρτυς λόγῳ ἀμέσου ὠφελείας ἢ βλάβης ἐκ τῆς ἐκβάσεως τῆς δίκης, πρέπει ἡ ἐλπιζομένη ὠφέλεια ἢ βλάβη ν' ἀφορᾷ ἰδίως τοὺς ἐξαιρουμένους μάρτυρας, τουτέστι τὸ προσωπικὸν αὐτῶν συμφέρον.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 93 τοῦ 1842 (Νομικ. 2950).

§ 312^{3} Ἡ ἐπὶ δεκαετίαν μίσθωσις τοῦ ἐπιδίκου κτήματος δὲν εἶναι λόγος ἐξαιρέσεως τοῦ μάρτυρος.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 279 τοῦ 1845 (Νομικ. 4216).

§ 312^{4} Ὁ προτείνων τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ μάρτυρος, δυνάμει τοῦ 2 § τοῦ ἄρθρ. 324 τῆς Πολ. Δικονομίας, πρέπει καὶ ν' ἀποδείξῃ τὸ τοιοῦτον συμφέρον.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 135 τοῦ 1839 (Νομικ. σ. 3680).

§ 313. Ὅταν ὁ μάρτυς ἦναι αὐτὸς ἐκεῖνος, ὅστις ἐπώλησε τὸ φιλονεικούμενον γήπεδον, ὑπόκειται εἰς ἐξαίρεσιν (324 § 2 τῆς Πολ. Δικονομίας).

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 30 τοῦ 1844, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 4 σελ. 172 § 168.

§ 314. Ὁ προτρέψας τὰ μέρη εἰς συμβιβασμὸν μάρτυς, δὲν ὑπόκειται εἰς ἐξαίρεσιν, καθότι μόνον οἱ μεσῖται μεσάζοντες (1) ἐξαιροῦνται (324 Πολ. Δικονομίας).

Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Π. 349 τοῦ 1840.

§ 315. Μάρτυρες συνεταῖροι τοῦ διεξαγαγόντος τὴν ἀπόδειξιν δὲν ἐξετάζονται.

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, ἐκτὸς τούτων, οὔτε οἱ ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἐκκαλοῦντος κατὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ὡς πρὸς τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἐξετάσεως τινῶν μαρτύρων, τὴν παραδοχὴν τῆς ἐξαιρέσεως τινῶν ἄλλων, καὶ τὴν ἐκ νέου ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων, τῶν ὁποίων ἡ ἐξέτασις ἠκυρώθη, δὲν εἶναι νόμιμος· καὶ διότι, κατὰ τὸ ἄρθρ. 312 τῆς Πολ. Δικονομίας, ὁσάκις τὸ ὄνομα, τὸ ἐπάγγελμα καὶ ἡ κατοικία τῶν μαρτύρων δὲν περιέχονται εἰς τὴν περὶ ἀποδείξεως παρεμπίπτουσαν ἀπόφασιν, ταῦτα πρέπει νὰ γνωστοποιῶνται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, παρὰ τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν εἰς τὸν ἀντίδικόν του 24 ὥρας πρὸ τῆς εἰς ἐμφάνισιν προσδιωρισμένης ἡμέρας. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ ὄνομα τοῦ μάρτυρος Ι Ι καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἑτέρου μάρτυρος Ι Ρ δὲν ἐγνωστοποιήθη ὑπὸ τοῦ διεξάγοντος Π Γ εἰς τὸν ἀντίδικόν του, διότι ὁ μὲν πρῶτος μάρτυς σημειοῦται ἐν τῇ γνωστοποιήσει Ι Τ, ὁ δ' ἕτερος ῥάπτης τὸ ἐπάγγελμα, ἐνῷ ἦτον ὑπηρέτης τοῦ Κ Π· 6ο] Διότι, μὴ γενομένης αἰτή-

---

(1) Αἱ ἐκφράσεις τοῦ νόμου «ὁ μεσάσας τισὶν ἐν πράγμασιν» (§ 3 τοῦ τίτλ. ς' βιβλ. α' Ἁρμενόπ.) ἐννοοῦν μόνον τοὺς εἰς ἀφορμὴν συναλλάγματός τινος μεσάζοντας, ἢ μεσίτας, οὐχὶ δὲ τοὺς μετὰ τὸ συνάλλαγμα παρακινοῦντας εἰς συμβιβασμὸν τὰ διαφερόμενα μέρη· ἑπομένως ὁ λόγος αὐτὸς δὲν εἶναι ἰσχυρὸς πρὸς ἐξαίρεσιν τοῦ μάρτυρος.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 135 τοῦ 1839 (Νομικ. σ. 3088).

— Οἱ ἐξαιρέσεως λόγοι, οἵτινες εἶναι τοῦ στενοῦ δικαίου, δὲν ἀναπληροῦνται, ὅπου ὁ νόμος σιωπᾷ· ἑπομένως, ὅταν ὁ δικαστὴς μεσολαβήσῃ ὡς τρίτον πρόσωπον διὰ ν' ἀναδεχθῇ τὸν συμβιβασμὸν τῶν διαφερομένων μερῶν, δὲν ἐξαιρεῖται, καθότι ἡ πρᾶξις αὐτὴ δὲν ὑπάγεται εἰς οὐδεμίαν ἐκ τῶν περιπτώσεων τῶν προβλεπομένων ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 36 τῆς πολ. δικονομίας, οὔτε δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἱκανὸς πρὸς ἐξαίρεσιν.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. τοῦ 1836.

σεως περὶ τῆς ἐκ νέου ἐξετάσεως αὐτῶν, οὔτε τὸ δικαστήριον τῶν ἐμποροδικῶν ἠδύνατο νὰ τὴν διατάξῃ ἐξ ἐπαγγέλματος, κατὰ τὸ ἄρθρ. 346 τῆς Πολ. Δικονομίας, οὔτε ἡ αἴτησις αὕτη δύναται πλέον νὰ γίνῃ κατὰ τὴν ἐφέσιμον δίκην. γ'] Διότι οἱ ἐξαιρεθέντες μάρτυρες Β Α, Α Μ, Κ Π καὶ Μ Ν ἤλπιζον ἄμεσον ὠφέλειαν ἐκ τῆς μαρτυρίας των, διότι οἱ μὲν πρῶτοι τρεῖς, ὡς ὄντες συνυπογεγραμμένοι εἰς τὴν συναλλαγματικήν, ἤθελον ἀπαλλαχθῆ τῆς ἀλληλεγγυήσεως, ἂν αὕτη ἐλογίζετο ἁπλῆ ὑπόσχεσις, ὁ δὲ τέταρτος εἶναι συνεταῖρος τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2294 τοῦ 1842.

Σημ. Τὴν αὐτὴν γνώμην εὑρίσκετε καὶ εἰς τὸν Berriat σελ. 294 n. 46· ὅρα εἰς τὸν Dalloz jeune, v° témoin, n. 71, τὴν γαλλικὴν νομολογίαν.

§ 315² Ὁ κολίγας ἐξετάζεται ὡς μάρτυς. — Καρρ. ζ. 1115. Ἀπόφ. 9237 τοῦ 1852 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

Συγγενεῖς. — § 316. Σημειωτέον ὅτι τὸ Ρωμ. δίκαιον περιέχει, ὡς πρὸς τὴν ἐξαίρεσιν τῶν συγγενῶν ὡς μαρτύρων, διατάξεις αὐστηροτέρας· οἱ ἀνιόντες καὶ κατιόντες κατ' ἀλλήλων οὔτε βουλόμενοι δύνανται μαρτυρεῖσαι. διάτ. λ. Βασιλ. (21, 1).—Διάτ. 6 Κῶδ. (4, 20). — Τὴν ἀρχὴν δὲ ταύτην παρεδέχθη καὶ τὸ Γαλλ. δίκαιον (ἄρθρ. 268 pr. c.). Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης δὲν παρεδέχθη τὰς διατάξεις ταύτας, ἀλλ' ἐξαιρετέους θεωρεῖ τοὺς *συγγενεῖς τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν*· εἰς τρόπον ὥστε, καθ' ἡμᾶς, δὲν δύναταί τις νὰ φέρῃ τὸν πατέρα του ἢ ἄλλον του συγγενῆ εἰς μαρτυρίαν ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ὀφείλει ὅμως νὰ τὸν δεχθῇ προσαγόμενον ἀπὸ τὸν ἀντίδικόν του ἐναντίον του (325 Πολ. Δικονομίας).

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοὺς συζύγους, ἀπόκειται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ ἡ ἐκτίμησις τοῦ τίς τῶν διαδίκων ἔχει συμφέρον ν' ἀπομακρύνῃ τὸν μάρτυρα. Ἴσως δὲ δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἂν τις προσάγῃ εἰς μαρτυρίαν τὴν διεζευγμένην σύζυγόν τινος κατ' αὐτοῦ, ὑπάρχει λόγος ἐξαιρέσεως· ἐὰν δὲ ἐπικαλῆται αὐτὸς τὴν μαρτυρίαν τῆς διεζευγμένης συζύγου του, δὲν ὑπάρχει λόγος ἐξαιρέσεως ἐκ μέρους τοῦ ἀντιδίκου του. — Ὡσαύτως, ἐπὶ μὲν ἀδιαζεύκτων συζύγων, φυσικωτέρα εἶναι ἡ πρόληψις ὅτι θέλει μαρτυρήσει ὑπὲρ τοῦ συζύγου, καὶ ἑπομένως ὅτι δὲν δύναται νὰ προταθῇ λόγος ἐξαιρέσεως.

§ 316² Αἱ γαμικαὶ διαφοραί, καθ' ἃς τὸ 326 ἄρθρ. τῆς Πολ. Δικονομίας συγχωρεῖ τὴν ἐξέτασιν τῶν ἄλλως καθὸ συγγενεῖς

ἐξαιρετέων μαρτύρων εἶναι ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι γεννῶνται μεταξὺ συζύγων καὶ περὶ ἀντικειμένων ἀφορώντων τὸν γάμον. Πρόκειται νὰ βεβαιωθῇ, ἂν κτῆμά τι ἐδόθη εἰς τὸν Μ χάριν μέλλοντος γάμου, ὅστις δὲν ἐπραγματοποιήθη; Τὸ ἀντικείμενον τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ γαμικὴν διαφοράν, καθότι αὕτη δὲν ὑπάρχει μεταξὺ συζύγων.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθ. 1204 τῆς 12 8βρ. 1839.

§ 317. Ἡ ἐκ τριγενείας συγγένεια δὲν θεωρεῖται ἐξ ἀγχιστείας· ἑπομένως ὁ ἐκ τριγενείας συγγενὴς δὲν ἐξαιρεῖται ὡς μάρτυς εἰς τὰς διαθήκας.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 204 τοῦ 1847, ἣν βλ. ἐν λ. Γάμος.

§ 318. Ὁ σύζυγος τῆς μητρυιᾶς τῆς μητρὸς τοῦ διαδίκου δὲν εἶναι ἐξαιρετέος ὡς μάρτυς.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ Π. 204 τοῦ 1847.

§ 319. Οἱ τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ συγγενεῖς μὲ τοὺς διαδίκους μάρτυρες ἐξετάζονται ὡς τοιοῦτοι· εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἂν ἦναι συγγενεῖς τοῦ μὲν ἐξ αἵματος, τοῦ δὲ ἐκ κηδεστίας.

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ ὁ νόμος ἐξομοιοῖ τὴν σχέσιν τῆς κηδεστίας μὲ τὴν συγγένειαν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ μάρτυς ὡμολόγησεν, ἀμφότεροι δὲ οἱ διάδικοι δὲν διαφιλονεικοῦν ὅτι τοῦ ἑνὸς τούτων εἶναι συγγενὴς ἐξ αἵματος καὶ τοῦ ἑτέρου ἐκ κηδεστίας εἰς τὸν αὐτὸν βαθμόν.

Ἐπειδὴ οἱ τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ συγγενεῖς μάρτυρες μὲ τοὺς διαδίκους ἐξετάζονται ὡς τοιοῦτοι.»

Ἀπόφ. 1396 τοῦ 1839 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 320. Ὁ ἀδελφὸς τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν καὶ ἀνδράδελφος τῆς ἀντιδίκου του θεωρεῖται κατ' ἴσον βαθμὸν συγγενὴς ἐκ κηδεστίας μεταξὺ ἀμφοτέρων, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ὑπόκειται εἰς ἐξαίρεσιν, προτεινόμενος ὡς μάρτυς ὑπὸ τοῦ πρώτου, ἡ δὲ ἐκ κηδεστίας προσγινομένη συγγένεια ὑφίσταται καὶ μετὰ τὴν, ἕνεκα τοῦ θανάτου τῆς συζύγου του, διάλυσιν τοῦ γάμου.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 6127.

§ 321. Ὁ σύγγαμβρος εἶναι ἐξαιρετέος ὡς μάρτυς; Ὄχι, κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 689 τοῦ 1849 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν (Νομικῆς σελ. 5190), ἥτις ὅμως φέρει καὶ γνώμην μειονοψηφίας, ἥτις ἐξεφράσθη οὕτως·

«Ἐπειδὴ δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ ἀριθ. 7 τοῦ ἄρθρ. 324 τῆς Πολ. Δικονομίας ὁρίζων, ὅτι δύνανται νὰ ἐξαιρεθοῦν ὡς μάρτυρες

καὶ οἱ κηδεσταὶ τοῦ ἀποδεικνύοντος μέχρι τοῦ 4 κατ' εὐθεῖαν ἢ ἐκ πλαγίου βαθμοῦ, ἐννοεῖ τὴν κηδεστίαν ἢ ἀγχιστείαν, ὅπως θεωρεῖ αὐτὴν ὁ πολιτικὸς νόμος εἰς τὸ περὶ βαθμῶν συγγενείας καὶ γάμων κεκωλυμένων (κεφ. 5 τοῦ βιβλ. Δ' τῆς ἑξαβίβλου τοῦ Ἀρμενοπ.) μὴ περιωρισμένην δηλ. εἰς τὴν πρωτογενῆ, ἀλλ' ἐκτεινομένην καὶ εἰς τὴν ἐκ διγενείας· τὸ δὲ ἄρθρ. 114 τῆς Πολ. Δικονομίας περιορίσαν τὰς ἐξαιρέσεις τῶν μαρτύρων ἐπὶ τῶν ποινικῶν δικῶν εἰς βαθμούς τινας στενωτέρους, ἀλλ' εἰδικοὺς καὶ ῥητούς, δὲν δύναται νὰ ληφθῇ εἰς ὑπόδειγμα οὔτε εἰς ἑρμηνείαν τοῦ ἄνω μνησθέντος ἄρθρου τῆς Πολ. Δικονομίας γενικοῦ ὄντος, ὡς εἴρηται, καὶ ἀναφερομένου βεβαίως εἰς τὸν πολιτικὸν νόμον.

Ἐπειδὴ τῶν συζύγων θεωρουμένων ἀπὸ τὸν πολιτικὸν νόμον διὰ τὴν τοῦ γάμου συνέπειαν ὡς ἓν πρόσωπον, καὶ μεταξὺ αὐτῶν μὴ μετρουμένου βαθμοῦ, οἱ σύγγαμβροι εὑρίσκονται εἰς ὃν οἱ γυναικάδελφοι βαθμὸν κηδεστίας, καὶ θεωρούμενοι καὶ αὐτοὶ γυναικάδελφοι (Ν. 4 § 6 Π. 38. 10) ἐπέχουσι βαθμὸν περιλαμβανόμενον εἰς τοὺς στενωτέρους τῆς κηδεστίας, κἄν τε ἐκ διγενείας, δηλ. τὸν β'. ὅστις ἐστὶ τῶν ἀδελφῶν· ἑπομένως τούτων τῶν συγγάμβρων γινομένων ἀρχὴ τῆς συγγενείας, φαίνεται ἀπρεπές, προσβλητικὸν τῆς οἰκειότητος καὶ τῆς αἰδοῦς, τραχὺ καὶ ἄδικον, τὰ μὲν τέκνα καὶ ἔγγονα, εἰς ἀπώτερον βαθμὸν εὑρισκόμενα, κἄν τε ἐκ πρωτογενοῦς κηδεστίας, νὰ ὑπόκηνται εἰς ἐξαίρεσιν, αὐτοὶ δὲ οἱ πατέρες αὐτῶν νὰ θεωρῶνται ὡς μηδόλως προσήκοντες, διότι ὁ νόμος ἀποκρούει τοῦτο (*l.* 43. *ff.* 23. 2. καὶ Ἀρμενοπ. βιβλ. Ἑξαβ. Ν. 8. Δ. 5), ὅστις τὴν θέσιν τοῦ συγγάμβρου θεωρῶν σπουδαίαν ἀπαιτεῖ ἀσύγχυτον (Ν. 23), ἀπαγορεύων πᾶν τὸ ἀπρεπές, καὶ Ν. 9 ὅστις ἐστὶ θέσισμα ἐκ τῶν περὶ γάμων τῶν Ἰνστιτούτ. *faut. affinitatis quoque* καὶ τοῦ Κώδ. *nomini liceat* (5. 4), καθ' ὃν οὐ λείψεται εἰς τὴν χήραν τοῦ ποτὲ γυναικαδέλφου του, οὐδὲ γυνὴ τὸν ποτὲ σύζυγον τῆς ἀνδραδέλφης της, εὑρισκόμενον εἰς τὸν αὐτὸν μὲ τὸν σύγγαμβρον βαθμόν, καὶ καθ' ὃν ἀκώλυτος ἀποδεικνύεται ὁ γάμος τινὸς μετὰ τῆς γυναικαδέλφης, ὅπερ ἐκ τριγενείας καὶ δ'. ἐστὶ βαθμοῦ· ὥστε ἔπρεπε νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ ἐξαίρεσις.»

§ 322. Ἡ ἐκ κηδεστίας συγγένεια εἰς τρίτον βαθμὸν μὲ τὸν διεξάγοντα τὴν ἀπόδειξιν εἶναι νόμιμος λόγος ἐξαιρέσεως· ἑπομένως ὁ μάρτυς εἶναι ἐξαιρετέος, ὅταν πρόκηται νὰ καταθέσῃ εἰς δίκην ὑπάρχουσαν μεταξὺ τῆς συζύγου τοῦ ἀντιδίκου του καὶ ἄλλου τινός.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. τῆς 4 Ἰουλ. 1841 (Νομικ. σ. 2510).

§ 323. Δὲν ὑπόκειται εἰς ἐξαίρεσιν μάρτυς συγγενὴς εἰς δεύτερον βαθμὸν ἐκ κηδεστίας μὲ τὸν διεξάγοντα τὴν ἀπόδειξιν, ὅταν ἔπαυσε μεταξὺ αὐτῶν ὁ λόγος τῆς ἐκ κηδεστίας συγγενείας διὰ τοῦ θανάτου τοῦ προσώπου, ἐξ οὗ ἐπήγαζεν ἡ συγγένεια, καὶ τὸ ὁποῖον δὲν ἀφῆκε τέκνα.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2400 τοῦ 1842.

§ 324. Μάρτυς ἔχων σύζυγον τὴν ἀνεψιὰν ἐξ ἀδελφῆς τοῦ ἀνταποδεικνύοντος εἶναι ἐξαιρετέος, διότι ἔχει συγγένειαν μετ' αὐτοῦ εἰς τρίτον βαθμὸν ἐκ κηδεστίας (324 § 7 Πολ. Δικον.).

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4079 τοῦ 1846.

§ 325. Ἡ ἐκ κηδεστίας ὑπάρχουσα συγγένεια μεταξὺ τοῦ συζύγου καὶ τῶν ἐκ κηδεστίας συγγενῶν τοῦ ἑτέρου δὲν δίδει ἀφορμὴν εἰς ἐξαίρεσιν τοῦ μάρτυρος.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. ἣν ἐν λέξει Ἀπόδειξις.

§ 326. Κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον (τεμ. 4, § 3—5 βιβ. 38 τίτ. 1 Πανδ.) μόνοι οἱ συγγενεῖς τοῦ ἑνὸς τῶν συζύγων εἶναι κηδεσταὶ τοῦ ἑτέρου. Λέγονται δὲ τοιοῦτοι ὡς ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ γάμου παραγομένης ἑνότητος τῶν συζύγων, οἱ δὲ κηδεσταὶ τοῦ ἑνὸς τῶν συζύγων δὲν εἶναι κηδεσταὶ τοῦ ἑτέρου.

Μάρτυς λοιπὸν, ὅστις εἶναι σύζυγος τῆς ἐξαδέλφης ἀνεψιᾶς τοῦ συζύγου τῆς ἐφεσιβλήτου, δὲν ἔχει συγγένειαν μὲ τὸν σύζυγον αὐτὸν ἀποτελοῦσαν λόγον πρὸς ἐξαίρεσιν αὐτοῦ.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 219 τοῦ 1840 (Νομικ. σ. 3742).

§ 327. Ἂν ἡ ἀδελφὴ τοῦ μάρτυρος ἔχῃ σύζυγον τὸν ἀδελφόν τινος τῶν διαδίκων, τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ κηδεστίαν, ὁποίαν τὸ ἐδ. 7 τοῦ ἄρθρ. 324 τῆς Πολ. Δικονομίας ἐννοεῖ, τουλάχιστον σχέσιν τῶν συγγενῶν τοῦ ἑνὸς συζύγου πρὸς τὸν ἕτερον σύζυγον, ἀλλ' ἀποτελεῖ σχέσιν τῶν συγγενῶν τοῦ ἑνὸς συζύγου πρὸς τοὺς συγγενεῖς τοῦ ἑτέρου, ὁποία δὲν εἶναι ἡ παρὰ τοῦ ῥηθέντος ἑβδόμου ἐδαφίου ἐννοουμένη.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5183

§ 328. Ἡ ἐκ κηδεστίας ὑπάρχουσα συγγένεια μεταξὺ τοῦ συζύγου καὶ τῶν ἐκ κηδεστίας συγγενῶν τοῦ ἑτέρου δίδει ἀφορμὴν εἰς ἐξαίρεσιν; Ὄχι, καθότι, κατὰ τὸν πολιτικὸν νόμον, κηδεστεία δὲν ὑπάρχει εἰμὴ μεταξὺ τοῦ συζύγου καὶ τῶν ἐξ αἵματος συγγενῶν τοῦ ἑτέρου τῶν συζύγων, οὐχὶ δὲ καὶ μεταξὺ τῶν ἐκ κηδεστίας συγγενῶν τοῦ συζύγου, π. χ. ὁ σύζυγος τῆς γυναικαδελφῆς

τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν δὲν εἶναι εἰμὴ ἐκ κηδεστίας συγγενὴς τούτου (324 § 7 τῆς Κολ. Δικονομίας).

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν (Νομικ. σ. 2959).

§ 329. Ἡ κηδεστία ἄρχεται ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τῆς μνηστείας;

Ἀπόφα. «Ἐπειδὴ . . . . δὲν εἶχεν ἔτι νυμφευθῆ τὴν θυγατέρα τοῦ ἀνακόπτοντος, ὅτε κατὰ τὴν 24 Ἰουλίου 1251 ὑπέγραψε τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔγγραφον τῆς ἀνακοπῆς, καὶ ἐπομένως δὲν εἶχεν ἔτι λάβει τὴν σύστασιν νόμιμος δεσμὸς κηδεστίας μεταξὺ αὐτῶν, ὥστε νὰ ἠδύνατο νὰ διορισθῇ πληρεξούσιος, κατὰ τὸ ἄρθρον 91 τῆς Πολ. Δικονομίας, ὁ δὲ προτεινόμενος λόγος ὑπὸ τοῦ ἀνακόπτοντος, ὅτι, κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον, ἡ μνηστεία ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸν γάμον καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς ἄρχεται ὁ δεσμὸς τῆς κηδεστίας, δὲν εἶναι βάσιμος· ά. διότι αἱ νεαραὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου, εἰς ἃς στηρίζεται ὁ ἀνακόπτων, κύριον καὶ εἰδικὸν ἀντικείμενον ἔχουν τὸν κανονισμὸν ἁπλῶς τῶν συστάσεων μνηστειῶν, δηλαδὴ νὰ ὁρίσωσι τὸν χρόνον, τὴν ἡλικίαν, ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τῆς ὁποίας ἐπιτρέπεται νὰ γίνῃ μνηστεία, τὸν τρόπον τῆς τελέσεως αὐτῆς, καὶ τὰ ἐκ τῶν τοιούτων ἀκριβῶς καὶ ἐντελῶς μνηστειῶν προερχόμενα κωλύματα τοῦ γάμου· οὐχὶ δὲ τοῦ νὰ προσδιορίσωσι τὸν χρόνον, ἀφ' οὗ ἄρχεται ὁ δεσμὸς τῆς κηδεστίας, δηλαδὴ, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς μνηστείας ἢ τοῦ γάμου· καὶ β'. διότι, ἀφοῦ κηδεστία λέγεται καὶ εἶναι ἡ ἐκ τοῦ γάμου προκύπτουσα σχέσις μεταξὺ τοῦ ἑνὸς συζύγου καὶ τῶν συγγενῶν τοῦ ἑτέρου, καὶ στηρίζεται εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ γάμου προερχομένην ἑνότητα τῶν συζύγων (Νόμ. 4 § 3 καὶ 8 *ff.* (38, 10) καὶ Βασιλ.), ἕπεται, ἐξ ἐναντίας, ὅτι κηδεστία δὲν ἄρχεται εἰμὴ ἀπὸ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου, καὶ ὅτι πρὸ αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ λάβῃ ἔναρξιν, ἂν δὲ κατὰ τοὺς νόμους 8 καὶ 6 § 1 (αὐτόθι) αἱ ἐπωνυμίαι τῶν κηδεστῶν, δηλαδὴ τοῦ πενθεροῦ, τοῦ γαμβροῦ κλπ. ἐλάμβανον χώραν καὶ διὰ τῆς μνηστείας, ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἕπεται ὅτι καὶ πραγματικῶς συνίστατο κηδεστία συνεπάγουσα ἔκτοτε καὶ ὅλα τὰ νόμιμα ἀποτελέσματα, ἐκτὸς τῶν ἀναγομένων εἰς τὰ κωλύματα τοῦ γάμου.»

Ἀπόφ. ἐφετ. Ναυπλ. 1321 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5535).

§ 330. Κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον (βιβλ. λή. τίτλ. 1 τεμ. 4 τῶν Πανδ.) μόνοι οἱ συγγενεῖς τοῦ ἑνὸς τῶν συζύγων εἶναι κηδεσταὶ τοῦ ἑτέρου· οἱ κηδεσταὶ ὅμως τοῦ ἑνὸς τῶν συζύγων, δὲν εἶναι κηδεσταὶ καὶ τοῦ ἄλλου.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 219 τοῦ 1841 (Νομικ. σελ. 3742).

§ 331. Ἡ σύζυγος τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ διαδίκου δὲν εἶναι ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 324 τῆς Πολ. Δικονομίας προνοουμένων ἐξαιρετέων μαρτύρων.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 145 τοῦ 1849.

§ 332. Οἱ κηδεσταὶ δύνανται νὰ ἦναι μάρτυρες εἰς τὰς δίκας τῶν κηδεστῶν αὐτῶν δευτέρου βαθμοῦ;

Ὅρα τὴν λέξιν Διαθῆκαι § 23.

§ 332[2] Τὸ ἄρθρ. 326 τῆς Πολ. Δικονομίας, τὸ ὁποῖον ἐννοεῖ ὅτι δὲν ἐξετάζονται συγγενεῖς καὶ κηδεσταί, ὅταν ἡ συγγενικὴ σχέσις αὐτῶν ἦναι στενωτέρα πρὸς ἕνα τῶν διαδίκων, ἢ πρὸς τὸν ἕτερον, παραπέμπον ῥητῶς εἰς τοὺς ἀριθ. 6 καὶ 7 τοῦ ἄρθρ. 342 ἐξηγεῖ ἀποχρώντως μὲ τοῦτο, ὅτι προνοεῖ μόνον περὶ ἐκείνων τῶν συγγενῶν καὶ κηδεστῶν, οἵτινες ἄλλως ἔχουν βαθμὸν συγγενείας, ὑποκείμενον εἰς ἐξαίρεσιν, δηλ. κατ' εὐθεῖαν γραμμήν, ἢ ἐκ πλαγίου μέχρι τετάρτου βαθμοῦ.

Απόφ. ἐφ. Ναυπλ. 51 τοῦ 1838. (Νομικ. σ. 3635).

§ 334. Μάρτυς, ἔχων σύζυγον τὴν ἀνεψιὰν ἀπ' ἀδελφῆς τοῦ ἀνταποδεικνύοντος, εἶναι ἐξαιρετέος, διότι ἔχει συγγένειαν μετ' αὐτοῦ εἰς τρίτον βαθμὸν ἐκ κηδεστίας.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4079 τοῦ 1847.

§ 333[2] Ὁ πρῶτος ἐξ αἵματος ἐξάδελφος τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν εἶναι ἐξαιρετέος ὡς μάρτυς (324 § 7 Πολ. Δικον.).

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2359 τοῦ 1842.

§ 324. Ὁ πατὴρ τοῦ ἐφεσιβλήτου καὶ ὁ γαμβρὸς ἐκ θυγατρὸς τοῦ ἐκκαλοῦντος ἐξετάζονται ὡς μάρτυρες εἰς τὴν μεταξὺ αὐτῶν διαφοράν; Ναί, κατὰ τὸ ἄρθρ. 326 τῆς Πολ. Δικονομίας.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5524 τοῦ 1849.

§ 334[2] Ὁ ἐξ αἵματος εἰς τέταρτον βαθμὸν συγγενὴς μάρτυς εἶναι στενώτερος ἀπὸ τὸν ἐκ κηδεστίας εἰς τέταρτον βαθμὸν (326 Πολιτικῆς Δικονομίας).

Ἀπόφ. πολ. Αρ. Π. 178 τοῦ 1851.

§ 334[3] Ὅταν ὁ μάρτυς δὲν ἔχῃ καμμίαν συγγένειαν μὲ τὸν διάδικον, ἀλλ' ἡ σύζυγος τοῦ μάρτυρος εἶναι ἐξαδέλφη τῆς συζύγου τοῦ διαδίκου, δὲν ὑπάρχει λόγος πρὸς ἐξαίρεσιν.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8812 τοῦ 1851.

§ 334[4] Κατὰ τὴν διάταξιν 10 Κώδ. (8, 47) οὐδεμία συγγε-

νεια ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ υἱοθετουμένου καὶ τῶν ἐκ πλαγίου συγγενῶν ἢ κηδεστῶν τῶν υἱοθετούντων πατρὸς καὶ μητρός. Ἄρα ὁ θετὸς υἱὸς δὲν ἐξαιρεῖται, ὡς μάρτυς, εἰς δίκην τῶν ἐκ πλαγίου συγγενῶν τοῦ θετοῦ πατρός.

Ἀπόφ. Ἐφ. Ναυπλ. 732 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5473).

Ὑπηρέται. — § 335. Ὅστις εἶναι προσηλωμένος εἰς τὸν διεξάγοντα τὴν ἀπόδειξιν, ὡς ἔχων ἰδιάζουσαν πρὸς αὐτὸν σχέσιν ὑπηρεσίας ἢ ἐξαρτώμενος ἰδιαζόντως παρ' αὐτοῦ (324 § 9 Πολιτ. Δικονομίας) ἐξαιρεῖται.

§ 335ᵃ Δὲν ἐξαιρεῖται ὁ μάρτυς διὰ τὸν λόγον ὅτι πολὺν χρόνον πρὸ τῆς ἐξετάσεώς του συνυπηρέτει εἰς τὴν ἀστυνομίαν (π. χ.) μετὰ τοῦ κλητεύσαντος αὐτόν, ἂν μάλιστα ἡ σχέσις αὕτη δὲν ὑφίσταται κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐξαιρέσεως.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 180 τοῦ 1851.

§ 336. Ὁ μισθὸς τῶν γραμματέων τῶν ἐμπόρων εἶναι προνομιαῖος, ὡς καὶ ὁ τῶν ὑπηρετῶν αὐτῶν, καὶ δεν ἐξαιροῦνται ὡς μάρτυρες, ἐξεταζόμενοι εἰς τὰς δίκας τῶν πτωχευσάντων ἐμπόρων, ἔνθα οὗτοι ὑπηρέτησαν.

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὸ 740 ἄρθρ. τῆς Πολ. Δικονομίας, ὁ καθυστερήσας μισθὸν τῶν ὑπηρετῶν (εἰς τὴν τάξιν τῶν ὁποίων ὑπάγονται καὶ οἱ γραμματεῖς τῶν ἐμπορικῶν γραφείων), ἐργατῶν ἡμερομίσθων, εἶναι προνομιαῖος· ἑπομένως ὑπηρέτης, τοῦ ὁποίου ὁ μισθὸς καθιστερεῖται, μὴ ἐλπίζων, οὐδὲ φοβούμενος ἐκ τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς ἐποχῆς τῆς πτωχεύσεως τοῦ κυρίου του, δὲν δύναται νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ ἄρθρ. 324 § 2 τῆς Πολ. Δικονομίας, καὶ διὰ τοῦτο νὰ θεωρηθῇ ὡς μάρτυς ἀποβαλλόμενος. Τὸ δικαστήριον ἑπομένως τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, παραδεχθὲν τὴν μαρτυρίαν Γ Κ, γραμματέως τοῦ πτωχεύσαντος Ν Φ, δὲν παρεβίασε καμμίαν τοῦ νόμου διάταξιν.»

Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 20 τοῦ 1844.

§ 337. Τὸ 685 ἄρθρ. τῆς Πολ. Δικονομίας, ἐπιτρέπον εἰς τὰς περὶ διαζεύξεως δίκας τὴν ἐξέτασιν τῶν ὑπηρετῶν, δὲν ἀφορᾷ τοὺς ὑπηρέτας ἐκείνους, ὅσοι διετέλεσαν ἄλλοτε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν διαδίκων, καθότι, μὴ ὑπαρχούσης πλέον μεταξὺ τούτων καὶ ἐκείνων οὐδεμιᾶς σχέσεως ὑπηρεσίας ἢ ἐξαρτήσεως, οἱ ὑπηρέται οὗτοι δύνανται πάντοτε νὰ ἐξετασθῶσιν ὡς μάρτυρες, ἀλλ' ἐννοεῖ καὶ τοὺς διατελοῦντας εἰσέτι ὑπηρέτας παρὰ τοῖς διαδίκοις ἐν καιρῷ τῆς

ἐξετάσεως, κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ ἄρθρ. 324 § 9 τῆς Πολ. Δικονομίας, τὸ ὁποῖον δὲν συγχωρεῖ τὴν ἐξέτασιν τῶν ὑπηρετῶν τῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν διατελούντων, καὶ τοῦτο διότι ὁ νομοθέτης ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ συγχωρήσῃ τὴν ἐξέτασιν τῶν ὑπηρετῶν ὡς ὄντων ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ δυναμένων εὐκολώτερα τῶν ἔξωθεν νὰ λάβωσι γνῶσιν τῶν περιστατικῶν, τὰ ὁποῖα θέλουν χρησιμεύσει εἰς βεβαίωσιν τῶν λόγων, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ περὶ διαζεύξεως αἴτησις· προσέτι δὲ ὁ νόμος δὲν κάμνει διάκρισιν μεταξὺ ὑπηρετῶν διατελούντων παρ' ἀμφοτέροις ἢ παρ' ἑνὶ μόνῳ τῶν συζύγων.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 22 τοῦ 1842.

§ 337[a] Εἰς τὰς περὶ διαζεύξεων δίκας ἐξετάζονται οἱ ὑπηρέται; Ὅρα Εὐρ. τόμ. 5 σ. 425 § 39.

§ 338. Ὁ μάρτυς δὲν ὑπόκειται εἰς ἐξαίρεσιν, ὅταν δὲν ἦναι προσηλωμένος εἰς τὸν διάδικον ὡς ἔχων πρὸς αὐτὸν ἰδιάζουσαν σχέσιν ὑπηρεσίας, καθότι τοιαύτην δὲν θεωρεῖ ὁ νόμος τὴν ὑπάρξασάν ποτε, ἀλλὰ τὴν ἐνεστῶσαν, ἥτις μόνη καθιστᾷ τὸν μάρτυρα εἰς κατάστασιν ἐξαιρέσεως πρὸς τὸν διεξάγοντα τὴν ἀπόδειξιν.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 651 τοῦ 1837.

Ὁ *Carré* (*pr.* ζήτ. 1116), ὁ *Boncenne* (τόμ. 4 σελ. 361), ὁ *Thomine* (τόμ. 1 σελ. 485) συμφωνοῦσι.

§ 339. Τότε καθίσταται ἀποβλητέος ὁ μάρτυς, ὅταν, καθ' ὃν χρόνον ἐξετάζεται, ἐξαρτᾶται ἰδιαζόντως παρὰ τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν ἢ ἔχῃ ἰδιάζουσαν σχέσιν ὑπηρεσίας (324 § 9 τῆς Πολ. Δικονομίας).

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 160 τοῦ 1842 (Νομικ. σ. 3120).

§ 340. Διὰ νὰ ἦναι ἐξαιρετέος ὁ μάρτυς, πρέπει νὰ ἦναι προσηλωμένος εἰς τὸν διεξάγοντα τὴν ὑπόθεσιν καὶ νὰ ἔχῃ ἰδιάζουσαν σχέσιν.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 204 τοῦ 1847.

§ 340[a] Τότε μόνον ὁ μάρτυς εἶναι ἐξαιρετέος, ὅταν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς δίκης ἦναι οὗτος προσκολλημένος μὲ τὸν διεξάγοντα τὴν ἀπόδειξιν.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 160 τοῦ 1842 (Νομικ. σ. 3119).

§ 341. Ἡ οἰκιακὴ σχέσις τοῦ μάρτυρος μετὰ τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν δὲν εἶναι λόγος ἐξαιρέσεως.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 60 τοῦ 1849.

§ 342. Αἱ ἐξαιρέσεις εἶναι τοῦ αὐστηροῦ δικαίου, καὶ ὁ μάρτυς δὲν δύναται νὰ ἐξαιρεθῇ διὰ τοὺς προβλεπομένους λόγους τοῦ ἄρθρ. 36 τοῦ Πολ. Δικονομίας.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 24 τοῦ 1836 (Νομικ. σ. 214).

§ 342ᵃ Τὰ ἄρθρ. 113 καὶ 115 τῆς ποιν. δικονομίας, τὰ ὁποῖα προσδιορίζουν τὰς ἐξαιρέσεις τοῦ γενικοῦ κανόνος τοῦ ἄρθρ. 112, κατὰ τὸ ὁποῖον ἕκαστος δύναται καὶ ὑποχρεοῦται νὰ μαρτυρήσῃ ἐπὶ δικαστηρίου, δὲν ἀναφέρουν ὡς ἐξαιρετέους οὔτε ἀνακριτικοὺς ὑπαλλήλους, οὔτε δικαστὰς λαβόντας μέρος προηγουμένως εἰς προδικαστικήν τινα ἀπόφασιν.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου ρ̅α̅γ̅'. τοῦ 1837.

§ 343. Ὅταν ἐκ τῶν πρακτικῶν ἐξάγηται, ὅτι ὁ συνήγορος τῶν ἐγκαλουμένων ἐσυμφώνησε μετὰ τοῦ εἰσαγγελέως, ὅτι ὁ μάρτυς δὲν εἶναι ἐξαιρετέος, τὸ δικαστήριον, μετὰ τὴν ὁμολογίαν ταύτην, δὲν χρεωστεῖ νὰ ἐκδώσῃ ἀπόφασιν δι' ἐξαίρεσιν ἀνακληθεῖσαν.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τῆς 29 9βρ. 1837.—Ἴδε Εὐρ. τ. 3 σ. 183 ἐπ.

§ 344. Ἡ συγγένεια ἐκ κηδεστίας εἰς τρίτον βαθμὸν μὲ τὸν διεξάγοντα τὴν ἀπόδειξιν εἶναι νόμιμος λόγος ἐξαιρέσεως τοῦ μάρτυρος· ἑπομένως ὁ μάρτυς εἶναι ἐξαιρετέος, ὅταν πρόκηται νὰ καταθέσῃ εἰς δίκην, ὑπάρχουσαν μεταξὺ τῆς συζύγου τοῦ ἀνεψιοῦ του, υἱοῦ τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ τῆς διεξαγούσης τὴν ἀπόδειξιν.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. τῆς 1 Ἰουλ. 1841 (Νομικ. σ. 2510).

§ 345. Διὰ νὰ ἐξαιρεθῇ ὁ μάρτυς λόγῳ ἀμέσου ὠφελείας ἢ βλάβης ἐκ τῆς ἐκβάσεως τῆς δίκης, πρέπει ἡ ἐλπιζομένη ὠφέλεια ἢ βλάβη ν' ἀφορᾷ ἰδίως τοὺς ἐξαιρουμένους μάρτυρας, τουτέστι τὸ προσωπικὸν αὐτῶν συμφέρον.

Ἀπόφ. 39 τοῦ 1842 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομικ. σ. 2950).

§ 346. Τὸ ἄρθρ. 683 τῆς Πολ. Δικονομίας ἐπιτρέπον εἰς τὰς περὶ διαζεύξεως δίκας τὴν ἐξέτασιν τῶν ὑπηρετῶν, ἀφορᾷ τοὺς ὑπηρέτας, τοὺς διατελοῦντας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν διαδίκων.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. 22 τοῦ 1842.

§ 347. Ἐπὶ διαφορᾶς κοινότητός τινος δὲν εἶναι ἐξαιρετέοι οἱ προτεινόμενοι παρ' αὐτῆς μάρτυρες, ὅταν οὗτοι ἦναι μέλη αὐτῆς.

Ἀπ. ἐφ Ναυπλ. 381 τοῦ 1843 (Νομικ. σ. 3437).

§ 348. Τὸ ἄρθρ. 326 τῆς Πολ. Δικονομίας, τὸ ὁποῖον ἐννοεῖ, ὅτι δὲν ἐξετάζονται συγγενεῖς καὶ κηδεσταί, ὅταν ἡ συγγενικὴ σχέσις αὐτῶν ἦναι στενωτέρα πρὸς ἕνα τῶν διαδίκων, ἢ πρὸς τὸν

ἕτερον, παραπέμπον ῥητῶς εἰς τοὺς ἀριθ. 6 καὶ 7 τοῦ ἄρθρ. 324, ἐξηγεῖ ἀποχρώντως μὲ τοῦτο, ὅτι προνοεῖ μόνον περὶ ἐκείνων τῶν συγγενῶν καὶ κηδεστῶν, οἵτινες ἄλλως ἔχουν βαθμὸν συγγενείας, ὑποκείμενον εἰς ἐξαίρεσιν, δηλαδὴ, κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν, ἢ ἐκ πλαγίου μέχρι τετάρτου βαθμοῦ.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 51 τοῦ 1838 (Νομικ. σ. 3635).

§ 349. Ὁ προτείνων τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ μάρτυρος, δυνάμει τοῦ 2 ἐδ. τοῦ ἄρ. 324 τῆς Πολ. Δικονομίας, πρέπει ν' ἀποδείξῃ τὸ τοιοῦτον συμφέρον.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 156 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4216).

§ 349[2] Ἡ ἐπὶ δεκαετίαν μίσθωσις τοῦ ἐπιδίκου κτήματος δὲν εἶναι λόγος ἐξαιρέσεως τοῦ μάρτυρος.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 273 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4216).

§ 349[3] Κατὰ τὸ ἄρθρ. 295 τῆς Πολ. Δικονομίας, οἱ λόγοι τῆς ἐξαιρέσεως τῶν ἐμπειροτεχνῶν εἶναι οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς τῆς ἐξαιρέσεως τῶν μαρτύρων.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 354 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4249).

§ 349[4] Ὁ καταθέσας ὡς μάρτυς εἰς τὴν δίκην, δὲν δύναται νὰ ἦναι καὶ πραγματογνώμων, ἢ ἐμπειροτέχνης. Ἀπ. ἡ αὐτή.

§ 349[5] Ὁ μισθὸς τῶν γραμματέων τῶν ἐμπόρων εἶναι προνομιαῖος, ὡς καὶ ὁ τῶν ὑπηρετῶν αὐτῶν, καὶ δὲν ἐξαιροῦνται ὡς μάρτυρες, ἐξεταζόμενοι εἰς τὰς δίκας τῶν πτωχευσάντων ἐμπόρων, ἔνθα οὗτοι ὑπηρέτησαν.

Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Π. 20 τοῦ 1844, ἣν ἀνωτ. § 336.

§ 349[6] Εἶναι ἐξαιρετέοι οἱ μάρτυρες, οἵτινες ὑπ' εὐθύνην των ἐξέδοντο πιστοποίησιν περὶ τῶν περιστατικῶν, ἐφ' ὧν προτείνονται νὰ μαρτυρήσωσιν.

Ἀπόφ ἐφετῶν Ναυπλ. 167 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4683).

§ 349[7] Ὅταν αἱ ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου ληφθεῖσαι μαρτυρίαι ἀκυρωθῶσι, δύναται ὁ διάδικος, κατ' ἔνστασιν τοῦ ὁποίου αἱ μαρτυρίαι ἐκηρύχθησαν ἄκυροι, ἀποφαινόμενος ὅτι ἐπιτρέπει νὰ ληφθῶσιν αὗται ὑπ' ὄψιν, καίτοι ἄκυροι οὖσαι, νὰ προτείνῃ τὴν ἐξαίρεσιν τῶν μαρτύρων, μολονότι εἰς τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν, καθ' ἣν ἐσυζητήθη ἡ τῆς ἀκυρότητος ἔνστασίς του, δὲν ἐζήτησε τὴν ἐξαίρεσιν.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 81 τοῦ 1848 (Νομικ. σ. 4721).

Παρατηρήσεις τινὲς ἀπὸ § 350—390. — § 350. Τὸ δι-

τούτου· ὁ θέλων νὰ λάβῃ γνῶσιν αὐτῆς δύναται νὰ ἴδῃ τὸν Dalloz jeune v° témoin, n. 72 καὶ ἐπ. — Τὸν Bioche, enquête, n. 192. — καὶ τὸν Carré ζήτ. 1101 Quater.

Ὅταν τὰ μέλη κοινότητός τινος παρίστανται ut singuli, ὑπόκεινται εἰς ἐξαίρεσιν οἱ μάρτυρες αὐτῶν, οἱ εἰς τὴν κοινότητα ἀνήκοντες; ὅρα Dalloz jeune, v° témoin, n. 75.

§ 310². Ὅταν δικάζηται κοινότης τις ὡς ἠθικὸν πρόσωπον, διάφορον τῶν καθ' ἕκαστα αὐτῆς μελῶν, ταῦτα ἐξετάζονται ὡς μάρτυρες, μὴ ἐλπίζοντα ἄμεσόν τινα ὠφέλειαν ἢ βλάβην ἐκ τῆς ἀποβάσεως τῆς δίκης καὶ τῆς μαρτυρίας των.

Ἀποφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8374 τοῦ 1851.

§ 311. Εἶναι ἐξαιρετέοι οἱ μάρτυρες, οἵτινες ὑπ' εὐθύνην των ἐξέδοντο πιστοποίησιν περὶ τῶν περιστατικῶν, ἐφ' ὧν προτείνονται;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ οἱ μάρτυρες τῆς ἀνταποδείξεως, πιστοποιήσαντες δι' ἐγγράφου των ὑπ' εὐθύνην των, ὅτι τὸ ἐπίδικον κτῆμα κατέχεται ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ὀφειλέτου Π, ἔχουσιν ἀφορμὴν εὔλογον νὰ ὑποπτεύωσιν ἀπὸ τὴν κατὰ τοῦ δημοσίου ἔκβασιν τῆς δίκης ἄμεσον βλάβην· ἑπομένως εἶναι, κατὰ τὸ ἄρθρ. 324 ἀριθ. 2 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἀποβλητέοι, αἱ δὲ μαρτυρίαι των ἀπαράδεκτοι.»

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 167 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4683).

§ 312. Οἱ μάρτυρες εἶναι ἐξαιρετέοι δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 324 § 2 τῆς Πολ. Δικονομίας, ὅταν ὁ ἐξαιρῶν ἀποδείξῃ τὴν ἐκ τῆς ἐκβάσεως τῆς δίκης, ἢ τὴν ἐκ τῆς μαρτυρίας προσδοκωμένην βεβαίως ἄμεσον ὠφέλειαν ἢ βλάβην.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 156 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4167).

§ 312² Διὰ νὰ ἐξαιρεθῇ ὁ μάρτυς λόγῳ ἀμέσου ὠφελείας ἢ βλάβης ἐκ τῆς ἐκβάσεως τῆς δίκης, πρέπει ἡ ἐλπιζομένη ὠφέλεια ἢ βλάβη ν' ἀφορᾷ ἰδίως τοὺς ἐξαιρουμένους μάρτυρας, τουτέστι τὸ προσωπικὸν αὐτῶν συμφέρον.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 93 τοῦ 1842 (Νομικ. 2950).

§ 312³ Ἡ ἐπὶ δεκαετίαν μίσθωσις τοῦ ἐπιδίκου κτήματος δὲν εἶναι λόγος ἐξαιρέσεως τοῦ μάρτυρος.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 279 τοῦ 1845 (Νομικ. 4216).

§ 312⁴ Ὁ προτείνων τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ μάρτυρος, δυνάμει τοῦ 2 § τοῦ ἄρθρ. 324 τῆς Πολ. Δικονομίας, πρέπει καὶ ν' ἀποδείξῃ τὸ τοιοῦτον συμφέρον.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 135 τοῦ 1839 (Νομικ. σ. 3680).

§ 313. Ὅταν ὁ μάρτυς ἦναι αὐτὸς ἐκεῖνος, ὅστις ἐπώλησε τὸ φιλονεικούμενον γήπεδον, ὑπόκειται εἰς ἐξαίρεσιν (324 § 2 τῆς Πολ. Δικονομίας).

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 30 τοῦ 1844, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 4 σελ. 172 § 168.

§ 314. Ὁ προτρέψας τὰ μέρη εἰς συμβιβασμὸν μάρτυς, δὲν ὑπόκειται εἰς ἐξαίρεσιν, καθότι μόνον οἱ μεσῖται μεσάζοντες (1) ἐξαιροῦνται (324 Πολ. Δικονομίας).

Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Π. 349 τοῦ 1840.

§ 315. Μάρτυρες συνεταῖροι τοῦ διεξαγαγόντος τὴν ἀπόδειξιν δὲν ἐξετάζονται.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, ἐκτὸς τούτων, οὔτε οἱ ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἐκκαλοῦντος κατὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ὡς πρὸς τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἐξετάσεως τινῶν μαρτύρων, τὴν παραδοχὴν τῆς ἐξαιρέσεως τινῶν ἄλλων, καὶ τὴν ἐκ νέου ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων, τῶν ὁποίων ἡ ἐξέτασις ἠκυρώθη, δὲν εἶναι νόμιμος· καὶ διότι, κατὰ τὸ ἄρθρ. 312 τῆς Πολ. Δικονομίας, ὁσάκις τὸ ὄνομα, τὸ ἐπάγγελμα καὶ ἡ κατοικία τῶν μαρτύρων δὲν περιέχονται εἰς τὴν περὶ ἀποδείξεως παρεμπίπτουσαν ἀπόφασιν, ταῦτα πρέπει νὰ γνωστοποιῶνται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, παρὰ τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν εἰς τὸν ἀντίδικόν του 24 ὥρας πρὸ τῆς εἰς ἐμφάνισιν προσδιωρισμένης ἡμέρας. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ ὄνομα τοῦ μάρτυρος Ι Ι καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἑτέρου μάρτυρος Ι Ρ δὲν ἐγνωστοποιήθη ὑπὸ τοῦ διεξάγοντος Π Γ εἰς τὸν ἀντίδικόν του, διότι ὁ μὲν πρῶτος μάρτυς σημειοῦται ἐν τῇ γνωστοποιήσει Ι Τ, ὁ δ' ἕτερος ῥάπτης τὸ ἐπάγγελμα, ἐνῷ ἦτον ὑπηρέτης τοῦ Κ Π· 6ʹ] Διότι, μὴ γενομένης αἰτή-

---

(1) Αἱ ἐκφράσεις τοῦ νόμου «ὁ μεσάσας τισὶν ἐν πράγμασιν» (§ 9 τοῦ τίτλ. σ' βιβλ. α' Ἀρμενόπ.) ἐννοοῦν μόνον τοὺς τῆς συστάσεως συναλλάγματός τινος μεσάζοντας, ἢ μεσίτας, οὐχὶ δὲ τοὺς μετὰ τὸ συνάλλαγμα παρακινοῦντας εἰς συμβιβασμὸν τὰ διαφερόμενα μέρη· ἑπομένως ὁ λόγος αὐτὸς δὲν εἶναι ἰσχυρὸς πρὸς ἐξαίρεσιν τοῦ μάρτυρος.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 135 τοῦ 1839 (Νομικ. σ. 3688).

— Οἱ ἐξαιρέσεως λόγοι, οἵτινες εἶναι τοῦ στενοῦ δικαίου, δὲν ἀναπληροῦνται, ὅπου ὁ νόμος σιωπᾷ· ἑπομένως, ὅταν ὁ δικαστὴς μεσολαβήσῃ ὡς τρίτον πρόσωπον διὰ ν' ἀναδεχθῇ τὸν συμβιβασμὸν τῶν διαφερομένων μερῶν, δὲν ἐξαιρεῖται, καθότι ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν ὑπάγεται εἰς οὐδεμίαν ἐκ τῶν περιπτώσεων τῶν προβλεπομένων ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 36 τῆς πολ. δικονομίας, οὔτε δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἱκανὸς πρὸς ἐξαίρεσιν.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. τοῦ 1838.

σεως περὶ τῆς ἐκ νέου ἐξετάσεως αὐτῶν, οὔτε τὸ δικαστήριον τῶν ἐμποροδικῶν ἠδύνατο νὰ τὴν διατάξῃ ἐξ ἐπαγγέλματος, κατὰ τὸ ἄρθρ. 346 τῆς Πολ. Δικονομίας, οὔτε ἡ αἴτησις αὕτη δύναται πλέον νὰ γίνῃ κατὰ τὴν ἐφέσιμον δίκην. γ'] Διότι οἱ ἐξαιρεθέντες μάρτυρες Β Α, Α Μ, Κ Π καὶ Μ Ν ἤλπιζον ἄμεσον ὠφέλειαν ἐκ τῆς μαρτυρίας των, διότι οἱ μὲν πρῶτοι τρεῖς, ὡς ὄντες συνυπογεγραμμένοι εἰς τὴν συναλλαγματικὴν, ἤθελον ἀπαλλαχθῇ τῆς ἀλληλεγγυήσεως, ἂν αὕτη ἐλογίζετο ἁπλῆ ὑπόσχεσις, ὁ δὲ τέταρτος εἶναι συνεταῖρος τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 2294 τοῦ 1842.

Σημ. Τὴν αὐτὴν γνώμην εὑρίσκετε καὶ εἰς τὸν Berriat σελ. 294 n. 46· ὅρα εἰς τὸν Dalloz jeune, v° témoin, n. 71, τὴν γαλλικὴν νομολογίαν.

§ 315[2] Ὁ κολίγας ἐξετάζεται ὡς μάρτυς. — Καῤῥ. ζ. 1115.

'Απόφ. 9237 τοῦ 1852 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

Συγγενεῖς. — § 316. Σημειωτέον ὅτι τὸ Ῥωμ. δίκαιον περιέχει, ὡς πρὸς τὴν ἐξαίρεσιν τῶν συγγενῶν ὡς μαρτύρων, διατάξεις αὐστηροτέρας· οἱ ἀνιόντες καὶ κατιόντες κατ' ἀλλήλων οὔτε βουλόμενοι δύνανται μαρτυρεῖσαι. διάτ. λ. Βασιλ. (21, 1).—Διάτ. 6 Κώδ. (4, 20). — Τὴν ἀρχὴν δὲ ταύτην παρεδέχθη καὶ τὸ Γαλλ. δίκαιον (ἄρθρ. 268 pr. c.). Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης δὲν παρεδέχθη τὰς διατάξεις ταύτας, ἀλλ' ἐξαιρετέους θεωρεῖ τοὺς *συγγενεῖς τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν*· εἰς τρόπον ὥστε, καθ' ἡμᾶς, δὲν δύναταί τις νὰ φέρῃ τὸν πατέρα του ἢ ἄλλον του συγγενῆ εἰς μαρτυρίαν ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ὀφείλει ὅμως νὰ τὸν δεχθῇ προσαγόμενον ἀπὸ τὸν ἀντίδικόν του ἐναντίον του (325 Πολ. Δικονομίας).

— Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοὺς συζύγους, ἀπόκειται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ ἡ ἐκτίμησις τοῦ τίς τῶν διαδίκων ἔχει συμφέρον ν' απομακρύνῃ τὸν μάρτυρα. Ἴσως δὲ δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἂν τις προσαγάγῃ εἰς μαρτυρίαν τὴν διεζευγμένην σύζυγόν τινος κατ' αὐτοῦ, ὑπάρχει λόγος ἐξαιρέσεως· ἐὰν δὲ ἐπικαλῆται αὐτὸς τὴν μαρτυρίαν τῆς διεζευγμένης συζύγου του, δὲν ὑπάρχει λόγος ἐξαιρέσεως ἐκ μέρους τοῦ ἀντιδίκου του. — Ὡσαύτως, ἐπὶ μὲν ἀδιαζεύκτων συζύγων, φυσικωτέρα εἶναι ἡ πρόληψις ὅτι θέλει μαρτυρήσει ὑπὲρ τοῦ συζύγου, καὶ ἑπομένως ὅτι δὲν δύναται νὰ προταθῇ λόγος ἐξαιρέσεως.

§ 316[2] Αἱ γαμικαὶ διαφοραί, καθ' ἃς τὸ 326 ἄρθρ. τῆς Πολ. Δικονομίας συγχωρεῖ τὴν ἐξέτασιν τῶν ἄλλως καθὸ συγγενεῖς

ἐξαιρετέων μαρτύρων εἶναι ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι γεννῶνται μεταξὺ συζύγων καὶ περὶ ἀντικειμένων ἀφορώντων τὸν γάμον. Πρόκειται νὰ βεβαιωθῇ, ἂν κτῆμά τι ἐδόθη εἰς τὸν Μ χάριν μέλλοντος γάμου, ὅστις δὲν ἐπραγματοποιήθη; Τὸ ἀντικείμενον τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ γαμικὴν διαφοράν, καθότι αὕτη δὲν ὑπάρχει μεταξὺ συζύγων.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθ. 1204 τῆς 12 8βρ. 1839.

§ 317. Ἡ ἐκ τριγενείας συγγένεια δὲν θεωρεῖται ἐξ ἀγχιστείας· ἑπομένως ὁ ἐκ τριγενείας συγγενὴς δὲν ἐξαιρεῖται ὡς μάρτυς εἰς τὰς διαθήκας.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 204 τοῦ 1847, ἣν βλ. ἐν λ. Γάμος.

§ 318. Ὁ σύζυγος τῆς μητρυιᾶς τῆς μητρὸς τοῦ διαδίκου δὲν εἶναι ἐξαιρετέος ὡς μάρτυς.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ Π. 204 τοῦ 1847.

§ 319. Οἱ τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ συγγενεῖς μὲ τοὺς διαδίκους μάρτυρες ἐξετάζονται ὡς τοιοῦτοι· εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἂν ἦναι συγγενεῖς τοῦ μὲν ἐξ αἵματος, τοῦ δὲ ἐκ κηδεστίας.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ὁ νόμος ἐξομοιοῖ τὴν σχέσιν τῆς κηδεστίας μὲ τὴν συγγένειαν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ μάρτυς ὡμολόγησεν, ἀμφότεροι δὲ οἱ διάδικοι δὲν διαφιλονεικοῦν ὅτι τοῦ ἑνὸς τούτων εἶναι συγγενὴς ἐξ αἵματος καὶ τοῦ ἑτέρου ἐκ κηδεστίας εἰς τὸν αὐτὸν βαθμόν.

Ἐπειδὴ οἱ τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ συγγενεῖς μάρτυρες μὲ τοὺς διαδίκους ἐξετάζονται ὡς τοιοῦτοι. »

Ἀπόφ. 1396 τοῦ 1839 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 320. Ὁ ἀδελφὸς τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν καὶ ἀνδράδελφος τῆς ἀντιδίκου του θεωρεῖται κατ' ἴσον βαθμὸν συγγενὴς ἐκ κηδεστίας μεταξὺ ἀμφοτέρων, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ὑπόκειται εἰς ἐξαίρεσιν, προτεινόμενος ὡς μάρτυς ὑπὸ τοῦ πρώτου, ἡ δὲ ἐκ κηδεστίας προσγινομένη συγγένεια ὑφίσταται καὶ μετὰ τὴν, ἕνεκα τοῦ θανάτου τῆς συζύγου του, διάλυσιν τοῦ γάμου.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 6127.

§ 321. Ὁ σύγγαμβρος εἶναι ἐξαιρετέος ὡς μάρτυς; Ὄχι, κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 689 τοῦ 1849 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν (Νομικῆς σελ. 5190), ἥτις ὅμως φέρει καὶ γνώμην μειονοψηφίας, ἥτις ἐξεφράσθη οὕτως·

« Ἐπειδὴ δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ ἀριθ. 7 τοῦ ἄρθρ. 324 τῆς Πολ. Δικονομίας ὁρίζων, ὅτι δύνανται νὰ ἐξαιρεθοῦν ὡς μάρτυρες

καὶ οἱ κηδεσταὶ τοῦ ἀποδεικνύοντος μέχρι τοῦ Δ κατ' εὐθεῖαν ἢ ἐκ πλαγίου βαθμοῦ, ἐννοεῖ τὴν κηδεστίαν ἢ ἀγχιστείαν, ὅπως θεωρεῖ αὐτὴν ὁ πολιτικὸς νόμος εἰς τὸ περὶ βαθμῶν συγγενείας καὶ γάμων κεκωλυμένων (κεφ. 5 τοῦ βιβλ. Δ' τῆς ἑξαβίβλου τοῦ Ἀρμενοπ.) μὴ περιωρισμένην δηλ. εἰς τὴν πρωτογενῆ, ἀλλ' ἐκτεινομένην καὶ εἰς τὴν ἐκ διγενείας· τὸ δὲ ἄρθρ. 114 τῆς Πολ. Δικονομίας περιορίσαν τὰς ἐξαιρέσεις τῶν μαρτύρων ἐπὶ τῶν ποινικῶν δικῶν εἰς βαθμούς τινας στενωτέρους, ἀλλ' εἰδικοὺς καὶ ῥητοὺς, δὲν δύναται νὰ ληφθῇ εἰς ὑπόδειγμα οὔτε εἰς ἑρμηνείαν τοῦ ἄνω μνησθέντος ἄρθρου τῆς Πολ. Δικονομίας γενικοῦ ὄντος, ὡς εἴρηται, καὶ ἀναφερομένου βεβαίως εἰς τὸν πολιτικὸν νόμον.

Ἐπειδὴ τῶν συζύγων θεωρουμένων ἀπὸ τὸν πολιτικὸν νόμον διὰ τὴν τοῦ γάμου συνέπειαν ὡς ἓν πρόσωπον, καὶ μεταξὺ αὐτῶν μὴ μετρουμένου βαθμοῦ, οἱ σύγγαμβροι εὑρίσκονται εἰς ὃν οἱ γυναικάδελφοι βαθμὸν κηδεστίας, καὶ θεωρούμενοι καὶ αὐτοὶ γυναικάδελφοι (Ν. 4 § 6 Π. 38. 10) ἐπέχουσι βαθμὸν περιλαμβανόμενον εἰς τοὺς στενωτέρους τῆς κηδεστίας, κἄν τε ἐκ διγενείας, δηλ. τὸν β'. ὅστις ἐστὶ τῶν ἀδελφῶν· ἑπομένως τούτων τῶν συγγάμβρων γινομένων ἀρχὴ τῆς συγγενείας, φαίνεται ἀπρεπὲς, προσβλητικὸν τῆς οἰκειότητος καὶ τῆς αἰδοῦς, τραχὺ καὶ ἄδικον, τὰ μὲν τέκνα καὶ ἔγγονα, εἰς ἀπώτερον βαθμὸν εὑρισκόμενα, κἄν τε ἐκ πρωτογενοῦς κηδεστίας, νὰ ὑπόκηνται εἰς ἐξαίρεσιν, αὐτοὶ δὲ οἱ πατέρες αὐτῶν νὰ θεωρῶνται ὡς μηδόλως προσήκοντες, διότι ὁ νόμος ἀποκρούει τοῦτο (*l.* 43. *ff.* 23. 2. καὶ Ἀρμενοπ. βιβλ. Ἑξαβ. Ν. 8. Δ. 5), ὅστις τὴν θέσιν τοῦ συγγάμβρου θεωρῶν σπουδαίαν ἀπαιτεῖ ἀσύγχυτον (Ν. 23), ἀπαγορεύων πᾶν τὸ ἀπρεπὲς, καὶ Ν. 9 ὅστις ἐστὶ ἀπόσμα ἐκ τῶν περὶ γάμων τῶν Ἰνστιτούτ. *faut. affinitatis quoque* καὶ τοῦ Κώδ. *nomini liceat* (5. 4), καθ' ὃν οὐ λείψεταί τις τὴν χήραν τοῦ ποτὲ γυναικαδέλφου του, οὐδὲ γυνὴ τὸν ποτὲ σύζυγον τῆς ἀνδραδέλφης της, εὑρισκόμενον εἰς τὸν αὐτὸν μὲ τὸν σύγγαμβρον βαθμὸν, καὶ καθ' ὃν ἀκώλυτος ἀποδεικνύεται ὁ γάμος τινὸς μετὰ τῆς γυναικαδέλφης, ὅπερ ἐκ τριγενείας καὶ δ'. ἐστὶ βαθμοῦ· ὥστε ἔπρεπε νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ ἐξαίρεσις.»

§ 322. Ἡ ἐκ κηδεστίας συγγένεια εἰς τρίτον βαθμὸν μὲ τὸν διεξάγοντα τὴν ἀπόδειξιν εἶναι νόμιμος λόγος ἐξαιρέσεως· ἑπομένως ὁ μάρτυς εἶναι ἐξαιρετέος, ὅταν πρόκηται νὰ καταθέσῃ εἰς δίκην ὑπάρχουσαν μεταξὺ τῆς συζύγου τοῦ ἀντιδίκου του καὶ ἄλλου τινός.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. τῆς 4 Ἰουλ. 1841 (Νομικ. σ. 2510).

§ 323. Δὲν ὑπόκειται εἰς ἐξαίρεσιν μάρτυς συγγενὴς εἰς δεύτερον βαθμὸν ἐκ κηδεστίας μὲ τὸν διεξάγοντα τὴν ἀπόδειξιν, ὅταν ἔπαυσε μεταξὺ αὐτῶν ὁ λόγος τῆς ἐκ κηδεστίας συγγενείας διὰ τοῦ θανάτου τοῦ προσώπου, ἐξ οὗ ἐπήγαζεν ἡ συγγένεια, καὶ τὸ ὁποῖον δὲν ἀφῆκε τέκνα.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2400 τοῦ 1842.

§ 324. Μάρτυς ἔχων σύζυγον τὴν ἀνεψιὰν ἐξ ἀδελφοῦ τοῦ ἀνταποδεικνύοντος εἶναι ἐξαιρετέος, διότι ἔχει συγγένειαν μετ' αὐτοῦ εἰς τρίτον βαθμὸν ἐκ κηδεστίας (324 § 7 Πολ. Δικον.).

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4079 τοῦ 1846.

§ 325. Ἡ ἐκ κηδεστίας ὑπάρχουσα συγγένεια μεταξὺ τοῦ συζύγου καὶ τῶν ἐκ κηδεστίας συγγενῶν τοῦ ἑτέρου δὲν δίδει ἀφορμὴν εἰς ἐξαίρεσιν τοῦ μάρτυρος.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. ἣν ἐν λέξει Ἀπόδειξις.

§ 326. Κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον (τμ. 4, § 3—5 βιβ. 38 τίτ. 1 Πανδ.) μόνοι οἱ συγγενεῖς τοῦ ἑνὸς τῶν συζύγων εἶναι κηδεσταὶ τοῦ ἑτέρου. Λέγονται δὲ τοιοῦτοι ὡς ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ γάμου πηγαζομένης ἑνότητος τῶν συζύγων, οἱ δὲ κηδεσταὶ τοῦ ἑνὸς τῶν συζύγων δὲν εἶναι κηδεσταὶ τοῦ ἑτέρου.

Μάρτυς λοιπόν, ὅστις εἶναι σύζυγος τῆς ἐξαδέλφης ἀνεψιᾶς τοῦ συζύγου τῆς ἐφεσιβλήτου, δὲν ἔχει συγγένειαν μὲ τὸν σύζυγον αὐτὸν ἀποτελοῦσαν λόγον πρὸς ἐξαίρεσιν αὐτοῦ.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 219 τοῦ 1840 (Νόμικ. σ. 3742).

§ 327. Ἂν ἡ ἀδελφὴ τοῦ μάρτυρος ἔχῃ σύζυγον τὸν ἀδελφόν τινος τῶν διαδίκων, τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ κηδεστίαν, ὁποίαν τὸ ἐδ. 7 τοῦ ἄρθρ. 324 τῆς Πολ. Δικονομίας ἐννοεῖ, τουλάχιστον σχέσιν τῶν συγγενῶν τοῦ ἑνὸς συζύγου πρὸς τὸν ἕτερον σύζυγον, ἀλλ' ἀποτελεῖ σχέσιν τῶν συγγενῶν τοῦ ἑνὸς συζύγου πρὸς τοὺς συγγενεῖς τοῦ ἑτέρου, ὁποία δὲν εἶναι ἡ παρὰ τοῦ ῥηθέντος ἑβδόμου ἐδαφίου ἐννοουμένη.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5183.

§ 328. Ἡ ἐκ κηδεστίας ὑπάρχουσα συγγένεια μεταξὺ τοῦ συζύγου καὶ τῶν ἐκ κηδεστίας συγγενῶν τοῦ ἑτέρου δίδει ἀφορμὴν εἰς ἐξαίρεσιν; Ὄχι, καθότι, κατὰ τὸν πολιτικὸν νόμον, κηδεστία δὲν ὑπάρχει εἰμὴ μεταξὺ τοῦ συζύγου καὶ τῶν ἐξ αἵματος συγγενῶν τοῦ ἑτέρου τῶν συζύγων, οὐχὶ δὲ καὶ μεταξὺ τῶν ἐκ κηδεστίας συγγενῶν τοῦ συζύγου, π. χ. ὁ σύζυγος τῆς γυναικαδέλφης

τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν δὲν εἶναι εἰμὴ ἐκ κηδεστίας συγγενὴς τούτου (324 § 7 τῆς Κολ. Δικονομίας).

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν (Νομικ. σ. 2959).

§ 329. Ἡ κηδεστία ἄρχεται ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τῆς μνηστείας;

Απόφα. «Ἐπειδὴ . . . . δὲν εἶχεν ἔτι νυμφευθῆ τὴν θυγατέρα τοῦ ἀνακόπτοντος, ὅτε κατὰ τὴν 24 ἰουλίου 1251 ὑπέγραψε τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔγγραφον τῆς ἀνακοπῆς, καὶ ἑπομένως δὲν εἶχεν ἔτι λάβει τὴν σύστασιν νόμιμος δεσμὸς κηδεστίας μεταξὺ αὐτῶν, ὥστε νὰ ἠδύνατο νὰ διορισθῇ πληρεξούσιος, κατὰ τὸ ἄρθρον 91 τῆς Πολ. Δικονομίας, ὁ δὲ προτεινόμενος λόγος ὑπὸ τοῦ ἀνακόπτοντος, ὅτι, κατὰ τὸ πολιτικὸν δικαιον, ἡ μνηστεία ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸν γάμον καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς ἄρχεται ὁ δεσμὸς τῆς κηδεστίας, δὲν εἶναι βάσιμος· ά. διότι αἱ νεαραὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου, εἰς ἃς στηρίζεται ὁ ἀνακόπτων, κύριον καὶ εἰδικὸν ἀντικείμενον ἔχουν τὸν κανονισμὸν ἁπλῶς τῶν συστάσεων μνηστειῶν, δηλαδὴ νὰ ὁρίσωσι τὸν χρόνον, τὴν ἡλικίαν, ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τῆς ὁποίας ἐπιτρέπεται νὰ γίνῃ μνηστεία, τὸν τρόπον τῆς τελέσεως αὐτῆς, καὶ τὰ ἐκ τῶν τοιούτων ἀκριβῶς καὶ ἐντελῶς μνηστειῶν προερχόμενα κωλύματα τοῦ γάμου· οὐχὶ δὲ τοῦ νὰ προσδιορίσωσι τὸν χρόνον, ἀφ' οὗ ἄρχεται ὁ δεσμὸς τῆς κηδεστίας, δηλαδὴ, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς μνηστείας ἢ τοῦ γάμου· καὶ β'. διότι, ἀφοῦ κηδεστία λέγεται καὶ εἶναι ἡ ἐκ τοῦ γάμου προκύπτουσα σχέσις μεταξὺ τοῦ ἑνὸς συζύγου καὶ τῶν συγγενῶν τοῦ ἑτέρου, καὶ στηρίζεται εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ γάμου προερχομένην ἑνότητα τῶν συζύγων (Νόμ. 4 § 3 καὶ 8 *ff.* (38, 10) καὶ Βασιλ.), ἕπεται, ἐξ ἐναντίας, ὅτι κηδεστία δὲν ἄρχεται εἰμὴ ἀπὸ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου, καὶ ὅτι πρὸ αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ λάβῃ ἔναρξιν, ἂν δὲ κατὰ τοὺς νόμους 8 καὶ 6 § 1 (αὐτόθι) αἱ ἐπωνυμίαι τῶν κηδεστῶν, δηλαδὴ τοῦ πενθεροῦ, τοῦ γαμβροῦ κλπ. ἐλάμβανον χώραν καὶ διὰ τῆς μνηστείας, ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἕπεται ὅτι καὶ πραγματικῶς συνίστατο κηδεστία συνεπάγουσα ἔκτοτε καὶ ὅλα τὰ νόμιμα ἀποτελέσματα, ἐκτὸς τῶν ἀναγομένων εἰς τὰ κωλύματα τοῦ γάμου.»

Ἀπόφ. ἐφετ. Ναυπλ. 1321 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5535).

§ 330. Κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον (βιβλ. λή. τίτλ. 1 τεμ. 4 τῶν Πανδ.) μόνοι οἱ συγγενεῖς τοῦ ἑνὸς τῶν συζύγων εἶναι κηδεσταὶ τοῦ ἑτέρου· οἱ κηδεσταὶ ὅμως τοῦ ἑνὸς τῶν συζύγων, δὲν εἶναι κηδεσταὶ καὶ τοῦ ἄλλου.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 219 τοῦ 1844 (Νομικ. σελ. 3742).

§ 331. Ἡ σύζυγος τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ διαδίκου δὲν εἶναι ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 324 τῆς Πολ. Δικονομίας προνοουμένων ἐξαιρετέων μαρτύρων.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 145 τοῦ 1849.

§ 332. Οἱ κηδεσταὶ δύνανται νὰ ἦναι μάρτυρες εἰς τὰς δίκας τῶν κηδεστῶν αὐτῶν δευτέρου βαθμοῦ;

Ὅρα τὴν λέξιν Διαθῆκαι § 23.

§ 332² Τὸ ἄρθρ. 326 τῆς Πολ. Δικονομίας, τὸ ὁποῖον ἐννοεῖ ὅτι δὲν ἐξετάζονται συγγενεῖς καὶ κηδεσταί, ὅταν ἡ συγγενικὴ σχέσις αὐτῶν ἦναι στενωτέρα πρὸς ἕνα τῶν διαδίκων, ἢ πρὸς τὸν ἕτερον, παραπέμπον ῥητῶς εἰς τοὺς ἀριθ. 6 καὶ 7 τοῦ ἄρθρ. 342 ἐξηγεῖ ἀποχρώντως μὲ τοῦτο, ὅτι προνοεῖ μόνον περὶ ἐκείνων τῶν συγγενῶν καὶ κηδεστῶν, οἵτινες ἄλλως ἔχουν βαθμὸν συγγενείας, ὑποκείμενον εἰς ἐξαίρεσιν, δηλ. κατ' εὐθεῖαν γραμμήν, ἢ ἐκ πλαγίου μέχρι τετάρτου βαθμοῦ.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 51 τοῦ 1838. (Νομικ. σ. 3635).

§ 334. Μάρτυς, ἔχων σύζυγον τὴν ἀνεψιὰν ἀπ' ἀδελφῆς τοῦ ἀνταποδεικνύοντος, εἶναι ἐξαιρετέος, διότι ἔχει συγγένειαν μετ' αὐτοῦ εἰς τρίτον βαθμὸν ἐκ κηδεστίας.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4079 τοῦ 1847.

§ 333² Ὁ πρῶτος ἐξ αἵματος ἐξάδελφος τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν εἶναι ἐξαιρετέος ὡς μάρτυς (324 § 7 Πολ. Δικον.).

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2359 τοῦ 1842.

§ 324. Ὁ πατὴρ τοῦ ἐφεσιβλήτου καὶ ὁ γαμβρὸς ἐκ θυγατρὸς τοῦ ἐκκαλοῦντος ἐξετάζονται ὡς μάρτυρες εἰς τὴν μεταξὺ αὐτῶν διαφοράν; Ναί, κατὰ τὸ ἄρθρ. 326 τῆς Πολ. Δικονομίας.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5524 τοῦ 1849.

§ 334² Ὁ ἐξ αἵματος εἰς τέταρτον βαθμὸν συγγενὴς μάρτυς εἶναι στενώτερος ἀπὸ τὸν ἐκ κηδεστίας εἰς τέταρτον βαθμὸν (326 Πολιτικῆς Δικονομίας).

Ἀπόφ. πολ. Αρ. Π. 178 τοῦ 1851.

§ 334³ Ὅταν ὁ μάρτυς δὲν ἔχῃ καμμίαν συγγένειαν μὲ τὸν διάδικον, ἀλλ' ἡ σύζυγος τοῦ μάρτυρος εἶναι ἐξαδέλφη τῆς συζύγου τοῦ διαδίκου, δὲν ὑπάρχει λόγος πρὸς ἐξαίρεσιν.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8812 τοῦ 1851.

§ 334⁴ Κατὰ τὴν διάταξιν 10 Κώδ. (8, 47) οὐδεμία συγγε-

νεια ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ υἱοθετουμένου καὶ τῶν ἐκ πλαγίου συγγενῶν ἢ κηδεστῶν τῶν υἱοθετούντων πατρὸς καὶ μητρός. Ἄρα ὁ θετὸς υἱὸς δὲν ἐξαιρεῖται, ὡς μάρτυς, εἰς δίκην τῶν ἐκ πλαγίου συγγενῶν τοῦ θετοῦ πατρός.

Ἀπόφ. Ἐφ. Ναύπλ. 732 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5473).

Ὑπηρέται. — § 335. Ὅστις εἶναι προσηλωμένος εἰς τὸν διεξάγοντα τὴν ἀπόδειξιν, ὡς ἔχων ἰδιάζουσαν πρὸς αὐτὸν σχέσιν ὑπηρεσίας ἢ ἐξαρτώμενος ἰδιαζόντως παρ' αὐτοῦ (324 § 9 Πολιτ. Δικονομίας) ἐξαιρεῖται.

§ 335α Δὲν ἐξαιρεῖται ὁ μάρτυς διὰ τὸν λόγον ὅτι πολὺν χρόνον πρὸ τῆς ἐξετάσεώς του συνυπηρέτει εἰς τὴν ἀστυνομίαν (π. χ.) μετὰ τοῦ κλητεύσαντος αὐτὸν, ἂν μάλιστα ἡ σχέσις αὕτη δὲν ὑφίσταται κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐξαιρέσεως.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 180 τοῦ 1851.

§ 336. Ὁ μισθὸς τῶν γραμματέων τῶν ἐμπόρων εἶναι προνομιακός, ὡς καὶ ὁ τῶν ὑπηρετῶν αὐτῶν, καὶ δεν ἐξαιροῦνται ὡς μάρτυρες, ἐξεταζόμενοι εἰς τὰς δίκας τῶν πτωχευσάντων ἐμπόρων, ἔνθα οὗτοι ὑπηρέτησαν.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ 740 ἄρθρ. τῆς Πολ. Δικονομίας, ὁ καθυστερήσας μισθὸν τῶν ὑπηρετῶν (εἰς τὴν τάξιν τῶν ὁποίων ὑπάγονται καὶ οἱ γραμματεῖς τῶν ἐμπορικῶν γραφείων), ἐργατῶν ἡμερομίσθων, εἶναι προνομιακὸς· ἑπομένως ὑπηρέτης, τοῦ ὁποίου ὁ μισθὸς καθιστερεῖται, μὴ ἐλπίζων, οὐδὲ φοβούμενος ἐκ τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς ἐποχῆς τῆς πτωχεύσεως τοῦ κυρίου του, δὲν δύναται νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ ἄρθρ. 324 § 2 τῆς Πολ. Δικονομίας, καὶ διὰ τοῦτο νὰ θεωρηθῇ ὡς μάρτυς ἀποβαλλόμενος. Τὸ δικαστήριον ἑπομένως τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, παραδεχθὲν τὴν μαρτυρίαν Γ Κ, γραμματέως τοῦ πτωχεύσαντος Ν Φ, δὲν παρεβίασε καμμίαν τοῦ νόμου διάταξιν.»

Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 20 τοῦ 1844.

§ 337. Τὸ 685 ἄρθρ. τῆς Πολ. Δικονομίας, ἐπιτρέπον εἰς τὰς περὶ διαζεύξεως δίκας τὴν ἐξέτασιν τῶν ὑπηρετῶν, δὲν ἀφορᾷ τοὺς ὑπηρέτας ἐκείνους, ὅσοι διετέλεσαν ἄλλοτε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν διαδίκων, καθότι, μὴ ὑπαρχούσης πλέον μεταξὺ τούτων καὶ ἐκείνων οὐδεμιᾶς σχέσεως ὑπηρεσίας ἢ ἐξαρτήσεως, οἱ ὑπηρέται οὗτοι δύνανται πάντοτε νὰ ἐξετασθῶσιν ὡς μάρτυρες, ἀλλ' ἐννοεῖ καὶ τοὺς διατελοῦντας εἰσέτι ὑπηρέτας παρὰ τοῖς διαδίκοις ἐν καιρῷ τῆς

ἐξετάσεως, κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ ἄρθρ. 324 § 9 τῆς Πολ. Δικονομίας, τὸ ὁποῖον δὲν συγχωρεῖ τὴν ἐξέτασιν τῶν ὑπηρετῶν τῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν διατελούντων, καὶ τοῦτο διότι ὁ νομοθέτης ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ συγχωρήσῃ τὴν ἐξέτασιν τῶν ὑπηρετῶν ὡς ὄντων ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ δυναμένων εὐκολώτερα τῶν ἔξωθεν νὰ λάβωσι γνῶσιν τῶν περιστατικῶν, τὰ ὁποῖα θέλουν χρησιμεύσει εἰς βεβαίωσιν τῶν λόγων, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ περὶ διαζεύξεως αἴτησις· προσέτι δὲ ὁ νόμος δὲν κάμνει διάκρισιν μεταξὺ ὑπηρετῶν διατελούντων παρ' ἀμφοτέροις ἢ παρ' ἑνὶ μόνῳ τῶν συζύγων.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 22 τοῦ 1842.

§ 337² Εἰς τὰς περὶ διαζεύξεων δίκας ἐξετάζονται οἱ ὑπηρέται;

Ὅρα Εὐρ. τόμ. 5 σ. 425 § 39.

§ 338. Ὁ μάρτυς δὲν ὑπόκειται εἰς ἐξαίρεσιν, ὅταν δὲν ἦναι προσηλωμένος εἰς τὸν διάδικον ὡς ἔχων πρὸς αὐτὸν ἰδιάζουσαν σχέσιν ὑπηρεσίας, καθότι τοιαύτην δὲν θεωρεῖ ὁ νόμος τὴν ὑπάρξασάν ποτε, ἀλλὰ τὴν ἐνεστῶσαν, ἥτις μόνη καθιστᾷ τὸν μάρτυρα εἰς κατάστασιν ἐξαιρέσεως πρὸς τὸν διεξάγοντα τὴν ἀπόδειξιν.

Ἀπέφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 651 τοῦ 1837.

Ὁ *Carré* (*pr*. ζήτ. 1116), ὁ *Boncenne* (τόμ. 4 σελ. 361), ὁ *Thomine* (τόμ. 1 σελ. 485) συμφωνοῦσι.

§ 339. Τότε καθίσταται ἀποβλητέος ὁ μάρτυς, ὅταν, καθ' ὃν χρόνον ἐξετάζεται, ἐξαρτᾶται ἰδιαζόντως παρὰ τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν ἢ ἔχῃ ἰδιάζουσαν σχέσιν ὑπηρεσίας (324 § 9 τῆς Πολ. Δικονομίας).

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 160 τοῦ 1842 (Νομικ. σ. 3120).

§ 340. Διὰ νὰ ἦναι ἐξαιρετέος ὁ μάρτυς, πρέπει νὰ ἦναι προσηλωμένος εἰς τὸν διεξάγοντα τὴν ὑπόθεσιν καὶ νὰ ἔχῃ ἰδιάζουσαν σχέσιν.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 204 τοῦ 1847.

§ 340² Τότε μόνον ὁ μάρτυς εἶναι ἐξαιρετέος, ὅταν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς δίκης ἦναι οὗτος προσκολλημένος μὲ τὸν διεξάγοντα τὴν ἀπόδειξιν.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 160 τοῦ 1842 (Νομικ. σ. 3119).

§ 341. Ἡ οἰκιακὴ σχέσις τοῦ μάρτυρος μετὰ τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν δὲν εἶναι λόγος ἐξαιρέσεως.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 60 τοῦ 1849.

§ 342. Αἱ ἐξαιρέσεις εἶναι τοῦ αὐστηροῦ δικαίου, καὶ ὁ μάρτυς δὲν δύναται νὰ ἐξαιρεθῇ διὰ τοὺς προβλεπομένους λόγους τοῦ ἄρθρ. 36 τοῦ Πολ. Δικονομίας.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 24 τοῦ 1836 (Νομικ. σ. 214).

§ 342ª Τὰ ἄρθρ. 113 καὶ 115 τῆς ποιν. δικονομίας, τὰ ὁποῖα προσδιορίζουν τὰς ἐξαιρέσεις τοῦ γενικοῦ κανόνος τοῦ ἄρθρ. 112, κατὰ τὸ ὁποῖον ἕκαστος δύναται καὶ ὑποχρεοῦται νὰ μαρτυρήσῃ ἐπὶ δικαστηρίου, δὲν ἀναφέρουν ὡς ἐξαιρετέους οὔτε ἀνακριτικοὺς ὑπαλλήλους, οὔτε δικαστὰς λαβόντας μέρος προηγουμένως εἰς προδικαστικήν τινα ἀπόφασιν.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου ρα γ'. τοῦ 1837.

§ 343. Ὅταν ἐκ τῶν πρακτικῶν ἐξάγηται, ὅτι ὁ συνήγορος τῶν ἐγκαλουμένων ἐσυμφώνησε μετὰ τοῦ εἰσαγγελέως, ὅτι ὁ μάρτυς δὲν εἶναι ἐξαιρετέος, τὸ δικαστήριον, μετὰ τὴν ὁμολογίαν ταύτην, δὲν χρεωστεῖ νὰ ἐκδώσῃ ἀπόφασιν δι' ἐξαίρεσιν ἀνακληθεῖσαν.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τῆς 29 9βρ. 1837.—Ἴδε Εὐρ. τ. 3 σ. 183 ἐπ.

§ 344. Ἡ συγγένεια ἐκ κηδεστίας εἰς τρίτον βαθμὸν μὲ τὸν διεξάγοντα τὴν ἀπόδειξιν εἶναι νόμιμος λόγος ἐξαιρέσεως τοῦ μάρτυρος· ἑπομένως ὁ μάρτυς εἶναι ἐξαιρετέος, ὅταν πρόκηται νὰ καταθέσῃ εἰς δίκην, ὑπάρχουσαν μεταξὺ τῆς συζύγου τοῦ ἀνεψιοῦ του, υἱοῦ τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ τῆς διεξαγούσης τὴν ἀπόδειξιν.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. τῆς 1 Ἰουλ. 1841 (Νομικ. σ. 2510).

§ 345. Διὰ νὰ ἐξαιρεθῇ ὁ μάρτυς λόγῳ ἀμέσου ὠφελείας ἢ βλάβης ἐκ τῆς ἐκβάσεως τῆς δίκης, πρέπει ἡ ἐλπιζομένη ὠφέλεια ἢ βλάβη ν' ἀφορᾷ ἰδίως τοὺς ἐξαιρουμένους μάρτυρας, τουτέστι τὸ προσωπικὸν αὐτῶν συμφέρον.

Ἀπόφ. 39 τοῦ 1842 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομικ. σ. 2950).

§ 346. Τὸ ἄρθρ. 683 τῆς Πολ. Δικονομίας ἐπιτρέπον εἰς τὰς περὶ διαζεύξεως δίκας τὴν ἐξέτασιν τῶν ὑπηρετῶν, ἀφορᾷ τοὺς ὑπηρέτας, τοὺς διατελοῦντας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν διαδίκων.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. 22 τοῦ 1842.

§ 347. Ἐπὶ διαφορᾶς κοινότητός τινος δὲν εἶναι ἐξαιρετέοι οἱ προτεινόμενοι παρ' αὐτῆς μάρτυρες, ὅταν οὗτοι ἦναι μέλη αὐτῆς.

Ἀπ. ἐφ Ναυπλ. 381 τοῦ 1843 (Νομικ. σ. 3437).

§ 348. Τὸ ἄρθρ. 326 τῆς Πολ. Δικονομίας, τὸ ὁποῖον ἐννοεῖ, ὅτι δὲν ἐξετάζονται συγγενεῖς καὶ κηδεσταί, ὅταν ἡ συγγενικὴ σχέσις αὐτῶν ἦναι στενωτέρα πρὸς ἕνα τῶν διαδίκων, ἢ πρὸς τὸν

ἕτερον, παραπέμπον ῥητῶς εἰς τοὺς ἀριθ. 6 καὶ 7 τοῦ ἄρθρ. 324, ἐξηγεῖ ἀποχρώντως μὲ τοῦτο, ὅτι προνοεῖ μόνον περὶ ἐκείνων τῶν συγγενῶν καὶ κηδεστῶν, οἵτινες ἄλλως ἔχουν βαθμὸν συγγενείας, ὑποκείμενον εἰς ἐξαίρεσιν, δηλαδὴ, κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν, ἢ ἐκ πλαγίου μέχρι τετάρτου βαθμοῦ.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 51 τοῦ 1838 (Νομικ. σ. 3635).

§ 349. Ὁ προτείνων τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ μάρτυρος, δυνάμει τοῦ 2 ἐδ. τοῦ ἄρ. 324 τῆς Πολ. Δικονομίας, πρέπει ν' ἀποδείξῃ τὸ τοιοῦτον συμφέρον.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 156 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4216).

§ 349² Ἡ ἐπὶ δεκαετίαν μίσθωσις τοῦ ἐπιδίκου κτήματος δὲν εἶναι λόγος ἐξαιρέσεως τοῦ μάρτυρος.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 273 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4216).

§ 349³ Κατὰ τὸ ἄρθρ. 295 τῆς Πολ. Δικονομίας, οἱ λόγοι τῆς ἐξαιρέσεως τῶν ἐμπειροτεχνῶν εἶναι οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς τῆς ἐξαιρέσεως τῶν μαρτύρων.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 354 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4249).

§ 349⁴ Ὁ καταθέσας ὡς μάρτυς εἰς τὴν δίκην, δὲν δύναται νὰ ἦναι καὶ πραγματογνώμων, ἢ ἐμπειροτέχνης. Ἀπ. ἡ αὐτή.

§ 349⁵ Ὁ μισθὸς τῶν γραμματέων τῶν ἐμπόρων εἶναι προνομιακὸς, ὡς καὶ ὁ τῶν ὑπηρετῶν αὐτῶν, καὶ δὲν ἐξαιροῦνται ὡς μάρτυρες, ἐξεταζόμενοι εἰς τὰς δίκας τῶν πτωχευσάντων ἐμπόρων, ἔνθα οὗτοι ὑπηρέτησαν.

Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Π. 20 τοῦ 1844, ἣν ἀνωτ. § 336.

§ 349⁶ Εἶναι ἐξαιρετέοι οἱ μάρτυρες, οἵτινες ὑπ' εὐθύνην των ἐξέδοντο πιστοποίησιν περὶ τῶν περιστατικῶν, ἐφ' ὧν προτείνονται νὰ μαρτυρήσωσιν.

Ἀπόφ ἐφετῶν Ναυπλ. 167 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4683).

§ 349⁷ Ὅταν αἱ ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου ληφθεῖσαι μαρτυρίαι ἀκυρωθῶσι, δύναται ὁ διάδικος, κατ' ἔνστασιν τοῦ ὁποίου αἱ μαρτυρίαι ἐκυρύχθησαν ἄκυροι, ἀποφαινόμενος ὅτι ἐπιτρέπει νὰ ληφθῶσιν αὗται ὑπ' ὄψιν, καίτοι ἄκυροι οὖσαι, νὰ προτείνῃ τὴν ἐξαίρεσιν τῶν μαρτύρων, μολονότι εἰς τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν, καθ' ἣν ἐσυζητήθη ἡ τῆς ἀκυρότητος ἔνστασίς του, δὲν ἐζήτησε τὴν ἐξαίρεσιν.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 81 τοῦ 1848 (Νομικ. σ. 4721).

Παρατηρήσεις τινὲς ἀπὸ § 350—390. — § 350. Τὸ δι-

καίωμα τοῦ μαρτυρεῖν εἶναι δικαίωμα πολιτικόν· ἑπομένως ἀπαιτεῖται ῥητή τις διάταξις διὰ νὰ τὸ στερηθῇ ὁ πολίτης. Τουλλ. τ. 9 ἀρ. 310 καὶ ἑπ.—Δαλλ. Α. 12, 566 ἀρ. 1.

§ 351. Ὁ λόγος τῆς ἐξαιρέσεως πρέπει νὰ ἦναι ἀρχαιότερος τῆς καταθέσεως. Βέρρ. 293.

§ 352. Δὲν δύναταί τις νὰ ἐξαιρέσῃ μάρτυρα, τὸν ὁποῖον ὁ ἴδιος επρότεινε. Βερρ. αὐτ. (Καὶ ἂν τὸν προσεκάλεσε καὶ ὁ ἀντίδικος, *Thomine*,1, 468.) — Ἐκτὸς ἂν οἱ λόγοι τῆς ἐξαιρέσεως ἦναι ἄγνωστοι κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς κλητεύσεως. (Καρρ. ἀριθμὸς 1061, *Pigeau*, 1, 344.) — Ἢ οἱ λόγοι ἀνεφύησαν μετὰ τὴν κλήτευσιν.

§ 353. Ἡ ἐξαίρεσις δὲν ὠφελεῖ εἰμὴ μόνον τὸν ἐπικαλούμενον αὐτήν, ἐκτὸς ἂν πρόκηται περὶ κοινοῦ εἰς πολλοὺς ἀντικειμένου· ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ ἐξαίρεσις ὠφελεῖ καὶ τοὺς ὁμοδίκους. Καρρὲ αὐτ.

§ 354. Ὁ εἰσηγητὴς δὲν δύναται ν' ἀναπληρώσῃ αὐτεπαγγέλτως τοὺς λόγους τῆς ἐξαιρέσεως. Τουλλ. τόμ. 9 ἀρ. 287.

§ 355. Ὁ περὶ ἐξαιρέσεως λόγος προτείνεται πρὸ τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων· μετὰ ταῦτα ἡ ἐξαίρεσις τότε μόνον εἶναι δεκτή, ὅταν ὁ λόγος αὐτῆς ἐμπορῇ νὰ ἀποδειχθῇ ἐγγράφως. 327 Πολιτικῆς Δικονομίας (282 πολ. γ. δικ.).

Τί σημαίνει ἡ ἔκφρασις νὰ *ἀποδειχθῇ ἐγγράφως*; Ce sont des reproches justifiées par titre, comme, P. e., lorsqu'il resulte d'un acte authentique que tel témoin qui a déposé ne pouvait être endendu, parce qu'il était *reprochable* du chef de la parenté ou de l'alliance, ou bien encore il résulterait d'un écrit également certain que ce même individu, avant de deposer, avait donné un certificat sur les faits au sujet des quels son témoignage a été invoqué ec. (Καρ. ζήτ. 1100. Ὅρα Pig. comm. τόμ. 1 σελ. 535.) — Ὁ λόγος τῆς ἐξαιρέσεως λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, ὅταν ἐκ τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐξετάσεως βεβαιοῦται. Καρ. αὐτ. ἐκδ. *Chauv.* Ἴδε καὶ ἀνωτ. §

§ 356. Δύναταί τις νὰ ἐξαιρέσῃ μάρτυρα, ὅστις ἐπὶ τῇ προσκλήσει ἑνὸς τῶν διαδίκων, ἔκαμεν ἐξώδικόν τινα δήλωσιν περὶ τῶν ἀντικειμένων τῆς δίκης; Τί δὲ ὡς πρὸς τὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, ἐκτελοῦντες τὰ ἔργα των, ἐκδίδουσιν; Ὅρα Καρρ. αὐτ. ζήτ. 1110 καὶ ἑπ. — Φρονῶ, ὅτι παρ' ἡμῖν πρέπει νὰ λυθῇ ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον θέλει ἐξετάζει, σταθμίζον τὰς μαρτυρίας, ἂν ὁ μάρτυς ἐκινήθη ὑπὸ λόγων, καθιστώντων ὕποπτον τὴν μαρτυρίαν του.

§ 357. Οἱ πρωτοδίκαι δύνανται νὰ ἐξετασθῶσιν ὡς μάρτυρες ἐπὶ θεμάτων, τῶν ὁποίων διετάχθη ἡ ἀπόδειξις συνεπείᾳ τῆς ἀποφάσεώς των; Ὁ Καῤῥὲ (ζήτ. 1114 *tert.*) λέγει ὅτι πρέπει νὰ διακρίνωμεν, ἂν πρόκηται περὶ γεγονότων, περὶ ὧν ἡ ἐκκαλεσθεῖσα ἀπόφασις ἐκφράζεται ῥητῶς ἢ σιωπηλῶς· περίπτωσις, καθ' ἣν ἡ μαρτυρία τοῦ δικαστοῦ ἀντιβαίνει εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου. — Ἢ περὶ γεγονότων διαφόρων ἐκείνων, περὶ ὧν ἡ ἀπόφασις διαλαμβάνει ὁπωσδήποτε, π. χ. περὶ γεγονότων μεταγενεστέρων αὐτῆς· περίπτωσις, καθ' ἣν ἡ μαρτυρία τοῦ δικαστοῦ δὲν φαίνεται ἀντιβαίνουσα εἴς τινα ἀρχὴν τοῦ δικαίου.

§ 358. Ἀνεπιτήδειοι πρὸς μαρτυρίαν εἶναι·

1] Ὅσοι δὲν εἶχον, καθ' ἣν στιγμὴν συνέβη τὸ περὶ οὗ ἡ μαρτυρία περιστατικόν, τὸ πρὸς ἀντίληψιν αὐτοῦ ἀπαιτούμενον αἰσθητήριον.

2] Μαινόμενοι, παράφρονες καὶ βλάκες.

3] Κληρικοί, ὡς πρὸς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔμαθον ἐκ τῆς ἐξομολογήσεως. (321 Πολ. Δικονομίας).

§ 359. Περὶ τῶν πνευματικῶν, ὅρα Καῤῥ. ἀρ. 662.—*Pigeau* 1, 278.—*Lεγ*τ. 1, 236.—*Merlin rép.* 1, 450 καὶ 467.

§ 361. Περιοδικῶς μαινόμενοι, ἢ παράφρονες, οἵτινες, καθ' ἃ διαλείμματα ἐχεφρονοῦσιν, ἀντελάβοντο γεγονότων, ἢ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι εὑρέθησαν κατὰ τὴν ἀντίληψιν ταύτην εἰς κατάστασιν μετριωτέρας μέθης, δύνανται, ἅμα συνέλθωσιν ἐντελῶς εἰς ἑαυτούς, νὰ ἀκουσθῶσιν· ἀλλὰ τὸ ἀξιόπιστον αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου. 322 Πολ. Δικονομίας.

§ 362. Ἐντελῶς ἀνεπιτήδειοι μάρτυρες δὲν ἐξετάζονται πώποτε· ὅθεν καὶ ἀποβάλλονται ἐξ ἐπαγγέλματος. 323 Πολ. Δικον.

§ 363. α'] Μάρτυρες, ἀποβαλλόμενοι κατ' αἴτησιν τῶν διαδίκων, εἶναι ὅσοι ἔλαβον ἀμοιβὴν διὰ νὰ δώσουν ἢ νὰ μὴ δώσουν τὴν μαρτυρίαν των, ἢ ἐδέχθησαν ὑπόσχεσίν τινα ἕνεκα τούτου.

§ 364. 6'] ὅσοι δύνανται νὰ ἐλπίζουν βεβαίως ἐκ τῆς ἀποβάσεως τῆς δίκης ἢ ἐκ τῆς μαρτυρίας των ἄμεσόν τινα ὠφέλειαν ἢ βλάβην. Ὅθεν

§ 365. Ὅταν κατὰ τῶν μαρτύρων δὲν προτείνηται λόγος προσωπικοῦ συμφέροντος, δὲν ὑπόκεινται εἰς ἐξαίρεσιν εἰς δίκην μεταξὺ πτωχεύσαντος καὶ τρίτου τινός, καὶ ἂν ἤθελαν εἶσθαι συγγενεῖς ἢ ἔμμισθοι ἐντολοδόχοι τῶν δανειστῶν. Δαλλ. νέος, λ. *Témoin*, ἀρ. 83.

§ 366. Οἱ σύνδικοι δὲν ἔχουν δικαίωμα νὰ κάμνωσι χρῆσιν,

πρὸς ἀπόδειξιν τῆς εἰκονικότητος πωλήσεώς τινος, μαρτύρων, ὄντων δανειστῶν τοῦ πτωχεύσαντος. Δαλλ. Πατ. 32, 2, 228.

§ 367. Ἂν ὁ διάδικος ἦναι δωρεοδόχος τοῦ μάρτυρος ὑπόκειται εἰς ἐξαίρεσιν οὗτος; ὅρα Καῤῥ. ζήτ. 1108.

§ 368. Ὁ μάρτυς, ὅστις ἠγόρασε μέρος τῶν ἐπιδίκων ἀκινήτων, ὑπόκειται εἰς ἐξαίρεσιν, καθότι ἔχει συμφέρον. Δαλλ. νέος, λ. *Témoin*, ἀρ. 61.

§ 369. Οἱ μηχανικοὶ πόλεώς τινος δὲν δύνανται νὰ ἐξετασθῶσιν ὡς μάρτυρες εἰς ὑπόθεσιν ἀφορῶσαν τὰ ἔργα, μὲ τὰ ὁποῖα ἐπεφορτίσθησαν. αὐτ. ἀρ. 60.

§ 370. Ἀλλὰ ποία εἶναι ἡ ἔκτασις αὕτη τοῦ ὑλικοῦ συμφέροντος; Ἡ Γαλλ. νομολογία ἔλυσε ζητήματά τινα, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν ἀποτελοῦν θεωρίαν βεβαίαν καὶ ἀκριβῆ. αὐτ. ἀρ. 57 καὶ ἐπ.

§ 371. Ὅταν προτείνηται ἐξαίρεσις μάρτυρός τινος ἕνεκα συμφέροντος, εἰς τὰ δικαστήρια ἀνήκει νὰ ἐκτιμήσωσι τὸν λόγον αὐτόν. Δαλλ. Πατ. 27, 1, 250.

§ 372. Ὁ § 1 καὶ 2 στηρίζεται εἰς τὸ ἀξίωμα *nemo testis idoneus in re suâ*, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ὑλικὸν συμφέρον καὶ ὄχι ἁπλῆ συμπάθεια. Δαλλ. νέος, αὐτ. 55 καὶ ἐπ.

§ 373. γ'] *Ἰατροὶ κτλ.* — Ἰατροί, χειροῦργοι καὶ μαῖαι περὶ πάντων, ὅσα ἀνάγονται εἰς τὴν παρ' αὐτῶν δοθεῖσαν βοήθειαν.

§ 374. δ'] *Δικηγόροι κτλ.* — Δικαστικοὶ ἀντιλήπτορες, συμβολαιογράφοι καὶ δικηγόροι ὡς πρὸς ὅλα τὰ πράγματα, τὰ ἀναγόμενα εἰς δίκην, καθ' ἣν ὑπηρετοῦν ἢ ὑπηρέτησαν (ἄρθρ. 324 § 4 Πολ. Δικονομίας, 115 § 2 ποιν. δικ.) (1).

---

(1) Il ne suffit pas qu'un avocat soit présent, en cette qualité, aux dires et déclarations qui ont eu lieu entre les parties, même hors de son cabinet, pour que ces dires et déclarations soient réputés confidentiels à son égard et qu'il puisse se dispenser d'en porter témoignage devant la justice. D. A. 12, 577 n. 23.—D. P 16, 2. 135.

Un avoué chez lequel il a été déposé des accords ou conventions sous seign-privé, du consentement de deux parties ne peut, en sa qualité de dépositaire, refuser de s'expliquer sur l'existence de ces conventions, lorsqu'il en est sommé par une des parties. D. P, 33, 2. 229.

Ὡς πρὸς τοὺς δικηγόρους, πνευματικοὺς κτλ. προστίθεμεν, ὅτι ne sont pas dispensés des faits dont elles ont eu connaissance avant que la partie leur eût accordé sa confiance, et en dehors de leur fonctions, ou sur les quelles la partie ne les a consultées que dans l'intention de les empêcher. Bioche, enquête, 181, 182.—Merlin, déposition, § 2.—Bigeau, 1, 343.—Carré, n. 1037,

§ 375. Ὁ συμβολαιογράφος, κατὰ τὴν γαλλικὴν νομολογίαν, δύναται ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐξέτασίν του, ἂν δηλώσῃ ὅτι ἔμαθε τὰ περιστατικά, ὡς τοιοῦτος. Δαλλ. Πατ. 35, 2, 138.

§ 376. ε'] Ὑπάλληλοι τοῦ Κράτους, ὡς πρὸς τὰ ἀπόῤῥητα τῆς ὑπηρεσίας των, καθ' ὅσον ἡ Κυβέρνησις δὲν συγχωρεῖ τὴν ἐξέτασιν. 324 § 5.

§ 377. ϛ'] Σύζυγοι ἀδιάζευκτοι ἢ διεζευγμένοι, ὡσαύτως καὶ μνηστῆρες ἢ μνησταί, εἰς πράγματα τῶν συζύγων ἢ τῶν μνηστῶν αὐτῶν. 324 § 6. Ἴδε ἀνωτ.

§ 378. ζ'] *Συγγενεῖς· κηδεσταί.* — Οἱ κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν συγγενεῖς ἢ κηδεσταὶ τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν, οἱ ἐκ πλαγίου μέχρι τοῦ τετάρτου βαθμοῦ. 324 § 7 τῆς Πολ. Δικονομίας. Ὅθεν

§ 379. Συγγενεῖς καὶ κηδεσταὶ ἐξετάζονται ἐὰν ἡ πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους σχέσις ἦναι ἡ αὐτή· ὡσαύτως καὶ ὅταν πρόκηται περὶ τῶν κατὰ τὴν οἰκογένειαν γεννήσεων, γάμων, θανάτων καὶ γαμικῶν διαφορῶν, καὶ δεν ἦναι τρόπος νὰ ἀνακαλυφθῇ ἄλλως ἡ ἀλήθεια. 326 Πολ. Δικονομίας.—Καῤῥ. ζήτ. 1107.—Βεῤῥ. σελ. 294 ἀρ. 53.—*Thomine* τόμ. 1 σελ. 484.

§ 380. Εἰς δίκην ἀφορῶσαν πτώχευσιν, ἀντιπροσωπευομένην ὑπὸ τῶν συνδίκων, οἱ συγγενεῖς τῶν δανειστῶν τῆς πτωχεύσεως ὑπόκεινται εἰς ἐξαίρεσιν; Τὸ ζήτημα ἐλύθη εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ καταφατικῶς καὶ ἀποφατικῶς. Παρατηρητέον ὅμως ὅτι ἡ λύσις τοῦ ζητήματος κρέμαται ἐκ τοῦ ἂν οἱ δανεισταὶ πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς διάδικοι. Ὁ *Chauveau* (Καῤῥ. ζήτ. 1107 *ter.*) φρονεῖ ὅτι καίτοι ἔχοντες συμφέρον, δὲν εἶναι διάδικοι, ὁ δὲ σύνδικος δὲν εἶναι ἐντολοδόχος των, ἀλλ' ἀντιπροσωπεύει τὴν ὁμάδα· ὅθεν, κατ' αὐτόν, μόνον τὸ συμφέρον δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς ἐξαίρεσιν. Ὅρα ἀνωτ. §

§ 381. Διάδικός τις δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ τὸν νυμφευθέντα τὴν ἀδελφὴν τῆς συζύγου τοῦ ἀντιδίκου του;

Ὁ Καῤῥὲ (ζήτ. 1104) λύει ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, καὶ ὁ νεώτερος ὑπομνηματιστὴς αὐτοῦ συμφωνεῖ μὲ τὴν γνώμην του, λέγων *affinitas non parit affinitatem*. Ὅρα *journ. des avoc.* τόμ. 11 σελ 35.—Τουλλ. τόμ. 9 289.—Βονσὲν τόμ. 4 σελ. 360.

§ 382. Ὁ συγγενὴς μάρτυρός τινος δὲν ἐξαιρεῖται. Καῤῥ. ἀρ. 1107.—Βεῤῥ. τόμ. 1 σελ. 294 ἀρ. 3.

§ 383. Ὁ ἐκ πλαγίου συγγενὴς τοῦ συζύγου ἑνὸς τῶν διαδίκων ἐξαιρεῖται; Τουλλ. τόμ. 9 σελ. 439.—Καῤῥ. τόμ. 1 σελ. 791.

§ 384. Ἡ φυσικὴ συγγένεια εἶναι λόγος ἐξαιρέσεως; ὅρα Καρ. ζήτ. 106 (*Pigeau*, 1, 537.

§ 385. Ἡ υἱοθεσία δίδει ἀφορμὴν εἰς ἐξαίρεσιν τοῦ μάρτυρος; ὅρα Καῤῥ. αὐτ.—*Boncenne* τόμ. 4 σελ. 357.

§ 386. ή] *Κατάδικοι*. — Πᾶς καταδικασθεὶς ἕνεκα κακουργήματος ἤ τινος τῶν ἐν τῷ ποιν. νόμῳ (ἄρθρα 22 καὶ 23 τοῦ ποιν. νόμου συνδυασμένα μὲ τὸ διάταγμα τῆς 20 μαΐου 1836) πλημμελημάτων.

§ 387. Ὁ ἐπὶ κλοπῇ καταδικασθεὶς δὲν δύναται νὰ μαρτυρήσῃ καὶ ἂν ἡ καταδίκη ἀπηγγέλθη εἰς ξένον τόπον, ὅταν ἡ καταγινωσκομένη ποινὴ ἦναι τουλάχιστον ἐνιαύσιος, κατὰ τὸν ἀπὸ 20 μαΐου 1836 νόμον. Δαλλ. Α. 12, 578 ἀρ. 26.—Δαλλ. Π. 15, 2, 96.

§ 388. Ἡ ἀνικανότης ὅμως παύει διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως (564 ποιν. δικ.) ἢ διὰ τῆς παρελεύσεως (ὡς πρὸς τὰ πλημμελήματα) τοῦ ὁρισθέντος διὰ τῆς ἀποφάσεως χρόνου, ἂν ἡ ποινὴ κατεγνώσθη ἕνεκα πλημμελήματος. Καῤῥ. ζήτ. 1120.—*Pigeau* τόμ. 1 σελ. 539.

Ὁ *Chauveau* (Καῤῥ. ζήτ. 1119) δὲν παραδέχεται τὴν γνώμην τοῦ τελευταίου ὡς πρὸς τὰ πλημμελήματα· πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης του ἐπικαλεῖται καὶ ἄλλων γνώμας.

§ 389. Εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐξαιρέσῃ τις τὸν μάρτυρα, ὅστις εἶναι καταδικασμένος εἰς ποινὴν συνεπάγουσαν τὸν πολιτικὸν θάνατον; ἡ μαρτυρία των λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, ὅταν ὁ ἔχων συμφέρον διάδικος δὲν κάμῃ πρότασιν ἐξαιρέσεως· ὁ *Chauveau* (Καῤῥ. ζήτ. 1118) δὲν παραδέχεται τὴν γνώμην τοῦ *Boncenne* (τόμ. 4 σελ. 327), φρονοῦντος, ὅτι ὁ δικαστὴς αὐτεπαγγέλτως δύναται νὰ μὴ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν μαρτυρίαν.

§ 390. Ποῖοι θεωροῦνται ὑπηρέται; Ὅρα Τουλλιέρου 9, 4, 314.—Καῤῥὲ ἀρ. 1115, 1116. En matière de reproche, λέγει ὁ τελευταῖος, on entend par ce mot (domestique) non seulement les serviteurs à gages, mais encore ceux qui vivent à la même table, gratuitement ou à raison de services qu'il rendent au maitre de la maison, comme un clerc, un commis ec.

Οἱ συγγραφεῖς *du Praticien* (τόμ. 2 σελ. 186) τάττουν μεταξὺ τῶν ὑπηρετῶν καὶ τὸν pensionnaire, ἀλλ' ὁ Καῤῥὲ (ζήτημα 1109, 1115) ἀντικρούει τὴν γνώμην των. *Pigeau*, τόμ. 1 σελ. 270 (1).

---

(1) Ἡ Γαλλικὴ νομολογία ἐθεώρησεν ὡς ὑποκείμενα εἰς ἐξαίρεσιν τὰ πρόσωπα, ἅν μνεία εὕρηται ἐν τῷ ζητ. 1115 τοῦ Καρ. ὑπὸ Chauv.

Μνεία ἀκυρωτικῶν τινων λόγων.

§ 400. Περὶ τῆς ὁρκίσεως τῶν μαρτύρων γενήσεται λόγος ἐν τῇ λέξει Ὅρκος.

§ 401. Αἱ ἐκθέσεις τῶν παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ ἐξετασθέντων μαρτύρων εἶναι ἄκυροι, ἂν δὲν ὑπάρχῃ ὑπογεγραμμένος καὶ ὁ διάδικος, ὅστις, κατὰ τὴν διεξαγωγὴν αὐτὴν τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως, διώρισε πληρεξούσιον, ἵνα παρασταθῇ ἀντ' αὐτοῦ;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἂν καὶ ἐδύνατό τις ἀμφιβάλλων νὰ εἴπῃ, ὅτι ἐπειδὴ κατὰ μὲν τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθ. 339 τῆς Πολ. Δικονομίας, περὶ τῆς ὁρκίσεως καὶ ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων συντάσσεται ἔκθεσις, ἥτις περιέχει τὰ οὐσιωδέστερα τῶν μαρτύρων καὶ ὑπογράφεται παρ' ἑκάστου μὲν μάρτυρος ἐπὶ τοῦ τέλους, τῆς ἐξετάσεώς του, παρὰ δὲ τῶν διαδίκων, τοῦ δικαστοῦ καὶ τοῦ γραμματέως ἐν τῷ τέλει τῆς ὅλης συζητήσεως, καὶ κατὰ τὴν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐξέτασιν χρησιμεύουν πρὸς τοῦτο τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως· κατὰ δὲ τὴν διάταξιν τοῦ συνδυαζομένου μετ' αὐτοῦ ἄρθρ. 133 τῆς ἰδίας Δικονομίας, οὐσιῶδες ἀπαιτούμενον πάσης ἐκθέσεως εἶναι σὺν τοῖς ἄλλοις νὰ συντάσσηται ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν πραττόντων, καὶ νὰ ὑπογράφηται παρὰ τοῦ συντάσσοντος αὐτὴν δικαστοῦ καὶ τοῦ γραμματέως, καθὼς καὶ παρὰ τῶν λοιπῶν παρόντων διαδίκων καὶ ἄλλων συμπραττόντων ἀνθρώπων, ἢ, ἂν οὗτοι δὲν δύνανται ἢ δὲν θέλουν νὰ ὑπογράψουν, νὰ γίνηται μνεία τούτου· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς προκύπτει ἀπὸ τὴν προσβαλλομένην ἔκθεσιν τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων τῆς γενομένης ἐξωδίκως ὑπὸ τοῦ παρέδρου τῶν ἐν Πάτραις πρωτοδικῶν, ὁ Ν Ι τέκτων, διώρισε μὲν πληρεξούσιόν του τὸν Π Ζ ἐπὶ τῆς διεξαγωγῆς τῆς ἀποδείξεως, ἀλλ' ὅμως δὲν ὑπέγραψε τὴν ἔκθεσιν αὐτὴν εἰς τὸ τέλος τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, οὔτε γίνεται μνεία ἐν αὐτῇ, ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ ὑπογράψῃ ὡς ἀγράμματος, ἢ ὅτι δὲν ἠθέλησεν· ἑπομένως ἡ προταθεῖσα ἔνστασις ὑπὸ τοῦ Φ Β τῆς ἀκυρότητος τῆς ἐκθέσεως αὐτῆς εἶναι καὶ δεκτή, διότι, ἔχων συμφέρον, δύναται νὰ τὴν προτείνῃ, καὶ βάσιμος ἐνταυτῷ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 201 τῆς Πολ. Δικονομίας, καθόσον ὁ ἀντίδικος τοῦ Β δὲν δύναται δι' ἀποδοχῆς του ἢ ἐγκρίσεώς του νὰ δώσῃ κῦρος εἰς ἔκθεσιν ἄκυρον, κατὰ τὸν νόμον, ὡς μὴ ὑπογράψαντος εἰς αὐτήν, ἡ δὲ ὑπογραφὴ εἰς τὴν ἰδίαν τοῦ πληρεξουσίου του δὲν ἀρκεῖ νὰ καταστήσῃ ἔγκυρον τὴν ἔκθεσιν αὐτήν.

Ἐπειδὴ τοῦ Ν Ι τέκτονος παρασταθέντος μετὰ τοῦ Π Ζ ὡς πληρεξουσίου του καὶ ἐπελθόντος κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων,

ὡς τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τοῦ ὅτι ἐκ τῶν μαρτυρικῶν ἐκθέσεων δὲν φαίνεται ἀπευθύνας ἐρωτήσεις εἰςτοὺς μάρτυρας, ἢ ἄλλως ἐνεργήσας, ἡ προσυπογραφὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκθέσει δὲν ἀπητεῖτο κατὰ τὸ ἄρθ. 133 τῆς Πολ. Δικονομίας, ὡς μὴ ὄντος ἐκ τῶν συμπραξάντων εἰς τὴν ἐξέτασιν, ἀφοῦ δ' ὁ ἐκκαλῶν συνήνεσε σιωπηλῶς νὰ παρασταθῇ ὁ Π Ζ, δικηγόρος ὢν ὁμολογουμένως, παρὰ τῷ διεξαγαγόντι τὴν περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίαν εἰρηνοδικείῳ ὡς πληρεξούσιος τοῦ ἐνάγοντος, οὗτος μόνος ἠδύνατο ν' ἀποδοκιμάσῃ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ ταύτην, καὶ οὐχὶ ὁ εναγόμενος, προκειμένου μάλιστα περὶ πράξεως ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου τοῦ παραγγείλαντος δικαστηρίου ἐνεργηθείσης· μὴ γενομένου δὲ τούτου, ἀλλ', ἀπ' ἐναντίας, ἐγκρίναντος τοῦ ἐνάγοντος ἐπὶ ἀκροατηρίου τὴν παράστασιν τοῦ Π Ζ, ἀνυπόστατος καθίσταται ἡ περὶ ἀκυρότητος τῶν μαρτύρων ἔνςασις τοῦ ἐκκαλοῦντος (ἄρθρ. 363 § 6 ἐπ. τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας).»

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 578 τοῦ 1852 (Νομικ. σ. 5636).

§ 402. Δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ ἔκθεσις τοῦ μάρτυρος ἂν σημειοῦται ἐν αὐτῇ μόνον ἡ ἀπάντησις αὐτοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ ἐρώτησις.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 195 τοῦ 1848 (Νομικ. σ. 4782).

§ 403. Δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ ἔκθεσις τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων διὰ τὸν λόγον ὅτι δὲν περιέχει τὰ προσόντα τοῦ ἄρθρου 133 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἀφοῦ ἡ ἐξέτασις γίνεται κατ' αὐτὴν τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων τῆς ἀποδείξεως ἡμέραν, καὶ τὰ προσόντα ἐκεῖνα περιέχονται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐξετάσεως. — Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἡ ἔκθεσις τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, ἐξεταζομένων κατὰ συνέχειαν, ἀποτελεῖ μίαν πρᾶξιν.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἀπὸ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 338 τῆς Πολιτ. Δικονομίας, καθ' ἣν μάρτυρες τῆς ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως ἐξετάζονται ἐν τῇ αὐτῇ διὰ τῆς πρὸς ἀπόδειξιν παρεμπιπτούσης ἀποφάσεως ὡρισμένῃ διορίᾳ, συνδυαζομένην μὲ τὴν τοῦ ἄρθρ. 339 ὁρίζουσαν, ὅτι περὶ τῆς ὁρκίσεως καὶ ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων συντάσσεται ἔκθεσις, ἥτις περιέχει τὰ οὐσιωδέστερα τῶν μαρτυριῶν καὶ ὑπογράφεται παρ' ἑκάστου μὲν τῶν μαρτύρων ἐπὶ τοῦ τέλους τῆς ἐξετάσεώς του, παρὰ δὲ τῶν διαδίκων, τοῦ δικαστοῦ καὶ τοῦ γραμματέως ἐν τῷ τέλει τῆς ὅλης συζητήσεως, συνάγεται ὅτι ἡ περὶ τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων τῆς ἀνταποδείξεως συντασσομένη κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων τῆς ἀνταποδείξεως ἔκθεσις, εἶναι συνέχεια τῆς τῶν ἐξετάσεων τῶν τελευταίων τούτων, καὶ ἐπομένως ἀπαρτίζει μίαν καὶ μόνην

πρᾶξιν, ἡ δὲ ὑπογραφὴ τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ τῶν διαδίκων τεθειμένη πρὸ τοῦ τέλους τῆς ὅλης διαδικασίας, ἐναντίον τῆς διατάξεως τοῦ προμνημονευθέντος ἄρθρ. 339 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἀποτελεῖ τῆς ἐκθέσεως τὴν συνέχειαν, πρᾶξιν διακεκριμένην· ὅθεν, διὰ νὰ ἔχουν κῦρος αἱ τῶν μαρτύρων τῆς ἀνταποδείξεως ἐκθέσεις, ἀρκεῖ ἀκριβὴς τῶν παρὰ τοῦ ἄρθρ. 133 τῆς Πολ. Δικονομίας διατασσομένων περὶ τῆς ἐκθέσεως τήρησις εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς περὶ ἐξετάσεως τῶν ὅλων μαρτύρων ἐκθέσεως.

Ἐπειδὴ, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, οἱ μάρτυρες τῆς ἀνταποδείξεως ἐξετάσθησαν κατὰ τὴν 18 ἰουλίου ε. ε., καθ' ἣν δηλαδὴ ἐξετάσθησαν καὶ οἱ τῆς ἀποδείξεως, ἡ δὲ περὶ τῆς ἐξετάσεώς των ἔκθεσις περιέχει καὶ τὸν τόπον τῆς ἐξετάσεώς των, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ διεξαγαγόντος δικαστοῦ, καὶ τὴν ἀπόφασιν, δυνάμει τῆς ὁποίας οὗτος ἐνήργησεν· ὁ λόγος ἄρα τῆς ἀκυρότητος τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων τῆς ἀνταποδείξεως, δὲν εἶναι ἀποχρῶν.

Ἐπειδὴ τὸ μνημονευθὲν ἄρθρ. 133 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἀπαιτοῦν τὴν μνείαν ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ χρόνου τῆς συντάξεως, δὲν ἐννοεῖ εἰμὴ τὴν ἡμέραν, τὸν μῆνα καὶ τὸ ἔτος, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν ὥραν, κατὰ τὸν ἀνυποστήρικτον ἰσχυρισμὸν τοῦ Π Π.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 248 τοῦ 1847 (Νομικ. σ. 4867).

§ 404. Ὁ εἰσηγητὴς ὀφείλει νὰ ἐξετάζῃ τοὺς μάρτυρας καὶ περὶ τῶν σχέσεών αὐτῶν μὲ τοὺς διαδίκους, ὁ δὲ μὴ ἐμφανισθεὶς εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων διάδικος δύναται νὰ προτείνῃ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τὸν λόγον αὐτὸν τῆς ἀκυρότητος.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1871 τοῦ 1841.

§ 405. Ὅταν ὁ μάρτυς κατοικῇ εἰς τὰς Ἀθήνας, ἡ δὲ ἀπόφασις διατάττῃ τὴν ἐξέτασιν αὐτοῦ παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου τῆς κατοικίας του, δύναται νὰ γίνῃ νομίμως ἡ ἐξέτασις αὐτοῦ παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου τῆς νοτείου ἢ τῆς βορείου πλευρᾶς.

Ἀπ. πολ Ἀρ. Π. 5 τοῦ 1849.—Ἴδε τὴν νομολογίαν ἀνωτ. § 9.

§ 406. Ὑπάρχει ἀκυρότης, ὅταν μάρτυς τις ἤκουσε τὴν κατάθεσιν τοῦ ἄλλου; — Ἴδε ἀνωτ. § 9 ἐν τέλ.

§ 407. Κατὰ τὸ 345 ἄρθρ. τῆς Πολ. Δικονομίας, πᾶσα ἀκυρότης, συμβᾶσα εἰς τὴν πρὸς ἀπόδειξιν διαδικασίαν, μὴ προταθεῖσα πρὸ τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσεως ἢ τοῦ τέλους τῆς συζητήσεως, δὲν εἶναι πλέον δεκτὴ, ἐκτὸς τῶν ἀκυροτήτων, αἵτινες, κατὰ τὸ 202 ἄρθρον, δύνανται νὰ προταθῶσι κατὰ πᾶσαν

τῆς δίκης στάσιν, ἡ κατὰ τῶν ὁποίων δύναται νὰ ζητηθῇ ἀναίρεσις ὡς ἀφορωσῶν τὴν δημοσίαν τάξιν· τοιαύτη δὲ δὲν εἶναι ἡ μὴ κοινοποίησις τοῦ ὀνόματος, τῆς κατοικίας καὶ τοῦ ἐπαγγέλματος μάρτυρός τινος. — Ἴδε κατωτ. § 425.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 326 τοῦ 1840.

§ 408. Δὲν δύναται νὰ ἐξετασθῇ μάρτυς τις, τοῦ ὁποίου τὸ ἐπάγγελμα δὲν ἐκοινοποιήθη εἰς τὸν διάδικον, ὅταν μάλιστα δὲν προτείνηται ὅτι ὁ μάρτυς δὲν εἶχεν ἐπάγγελμα (412 τῆς Πολιτ. Δικονομίας).

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Π. 32 τοῦ 1846.

ΣΗΜ. ά. Η ἀκυρότης τῆς κοινοποιήσεως τοῦ κυρίου ὀνόματος, τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τῆς κατοικίας τοῦ μάρτυρος καλύπτεται, καὶ δὲν δύναται νὰ προταθῇ διὰ πρώτην φορὰν ἐφεσίμως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 326 τοῦ 1839.

ΣΗΜ. β'. Η μὴ κοινοποίησις τῶν ὀνομάτων τῶν μαρτύρων τῆς ἀνταποδείξεως δὲν εἶναι δημοσίου τάξεως· ἑπομένως δὲν δύναται νὰ προταθῇ κατὰ πρῶτον εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 20 τοῦ 1844.

ΣΗΜ. γ'. Δὲν δύναται νὰ ἐξετασθῇ μάρτυς, τοῦ ὁποίου τὸ ἐπάγγελμα δὲν ἐκοινοποιήθη εἰς τὸν διάδικον. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 32 τοῦ 1846.

§ 409. Δὲν πρέπει νὰ ἀκυρόνηται ἡ μαρτυρία μάρτυρος, τοῦ ὁποίου ἐσημειώθη τὸ παλαιὸν ἐπάγγελμα, ἂν ἐκ τῆς σημειώσεως ταύτης δὲν προκύπτῃ ἀμφιβολία τις περὶ τοῦ προσώπου του (312 Πολιτικῆς Δικονομίας).

Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθην. 5423 τοῦ 1849. Ἴδε κατωτ. § 284.

§ 409° Πᾶσα ἀκυρότης, συμβᾶσα εἰς τὴν πρὸς ἀπόδειξιν διαδικασίαν, μὴ προτεινομένη πρὸ τοῦ τέλους τῆς συζητήσεως, δὲν εἶναι πλέον δεκτή, ἐκτὸς τῶν ἀκυροτήτων, αἵτινες δύνανται νὰ προταθῶσι κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν· τοιαύτη δὲ δὲν εἶναι ἡ μὴ κοινοποίησις τοῦ ὀνόματος μάρτυρός τινος.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 326 τοῦ 1840.—Ἴδε ἀνωτ. § 407.

§ 410. Τότε μόνον ἡ ἐσφαλμένη ὀνομασία τοῦ μάρτυρος δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἀκυρότητα τῆς κλήσεως καὶ τῆς καταθέσεως αὐτοῦ, ὅταν ὁ διάδικος ἔχῃ εὔλογον ἀφορμὴν ν' ἀμφιβάλῃ περὶ τῆς ταὐτότητος τοῦ προτεινομένου μάρτυρος.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 278 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4217). Ἴδε τὴν λ. Λάθη.

§ 411. Ἀκυρότης ἕνεκα τῆς μὴ γνωστοποιήσεως τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων. Ἴδε κατωτέρω § 415.

§ 412. Ὅτι εἰς τὰς μαρτυρίας πρέπει νὰ κλητεύωνται οἱ διάδικοι, ἴδε ἄνωτ. § 268—278.

Σημ. Βεβαίως ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι ἀκυρότητος λόγοι, ἀλλ' ἀνωτέρω ἐσημείωσα μόνον τοὺς κυριωτέρους ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἐξέτασεν ἡ νομολογία. Συνδύασε δὲ τὰ ἀνωτέρω μὲ τοὺς ἑπομένους §§.

Πότε πρέπει νὰ προτείνωνται καὶ πῶς καλύπτονται αἱ ἀκυρότητες (1).

§ 413. Πρὶν ἢ ἐκθέσω τὰ τῆς νομολογίας, παρατηρῶ τὰ ἑξῆς·

ΣΗΜ. Τὸ ἄρθρ. 345 τῆς πολ. δικονομίας φέρει «Ἐὰν τις διϊσχυρίζηται, ὅτι ὑπάρχει ἀκυρότης ἢ ἄλλη ἀταξία εἰς τὴν πρὸς ἀπόδειξιν διαδικασίαν, ἡ περὶ τούτου αἴτησις εἰσάγεται, κατὰ μὲν τὴν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου διαδικασίαν πρὸ τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσεως, ἐπὶ δὲ τῶν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ γενομένων ἐξετάσεων, πρὸ τοῦ τέλους τῆς συζητήσεως.»

Ἅμα γίνῃ ἡ περὶ ἀκυρότητος πρότασις, εἰς μὲν τὴν μίαν περίπτωσιν, ἀφοῦ προηγηθῶσιν ἐνστάσεις ἄλλαι (ἐκτὸς μόνης τῆς περὶ ἀναρμοδιότητος), εἰς δὲ τὴν ἄλλην περίπτωσιν, ἀφοῦ κλείσῃ ἡ συζήτησις, εἶναι πλέον ἀπαράδεκτος (ἴδε καὶ ἄρθρ. 202 καὶ 582)· ἐξαίρεσις δὲ μόνον χωρεῖ, ἂν ἡ ἀκυρότητος ἔνστασις δύναται νὰ προταθῇ κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν.

Ἡ προτεινομένη ἀκυρότης προσβάλλει ἢ ὁλόκληρον τὴν περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίαν, ἢ μέρος αὐτῆς, μίαν, δηλ. ἢ πλειοτέρας μαρτυρίας (2).

Ἐν περιπτώσει μαρτυρικῆς ἀκυρώσεως, τὸ ἐπίλοιπον μέρος μένει ἔγκυρον (346 πολ. δικονομίας).

Ἐὰν ὁ εἰσηγητὴς ἦναι τῆς ἀκυρότητος αἴτιος, συγχωρεῖται τῷ διαδίκῳ, ὅστις εἶχεν ἐνεργήσει τὴν ἀκυρωθεῖσαν διαδικασίαν, νὰ ἐπαναλάβῃ αὐτήν.

Ἐὰν τῆς ἀκυρότητος παραίτιος ἦναι ὁ γραμματεὺς τοῦ εἰσηγητοῦ (3) (παραλιπὼν, π. χ. νὰ ὑπογράψῃ τὴν ἔκθεσιν), ἢ ὁ κλητὴρ (συντάξας π. χ.

(1) Ἴδε τὴν λέξ. Ἔνστασις ἐν Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 657 ἑπ.

Πότε πρέπει νὰ προτείνωνται καὶ πῶς καλύπτονται αἱ ἀκυρότητες τῆς πρὸ τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων διαδικασίας, κατὰ τὴν γαλλ. νομολογίαν; Ἴδε Εὑρετ. Ῥολλ. λέξει enquête, § 528—556.

Πότε πρέπει νὰ προτείνωνται, κατὰ τὴν γαλλικὴν νομολογίαν, ἀκυρότητες λαβοῦσαι χώραν κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων; Ἴδε αὐτόθι § 958—970.

Πότε, κατὰ τὴν γαλλικὴν νομολογίαν, διατάσσεται ἐπανάληψις τῶν μαρτυριῶν; Ἴδε αὐτόθι § 971—1020.

(2) Καρρὲ πολ. δικον. ἄρθρ. 292. — Ὁλόκληρον, οἷον ἡ ἔκθεσις τοῦ εἰσηγητοῦ, ἡ περιλαμβάνουσα ὅλας τὰς μαρτυρίας, εἶναι ἀχρονολόγητος ἢ δὲν ἐκλητεύθη ὁ διάδικος. — Ἐν μέρει, οἷον ἐὰν μάρτυς τις δὲν ὡρκίσθη.

(3) Καρ. πολ. δικ. ἄρθρ. 293 καὶ ἡ σημ. 1 τοῦ CCXLIV.

ἄκυρον περὶ τῆς κλητεύσεως τοῦ διαδίκου ἐπιδοτήριον), ἢ ὁ πληρεξούσιος τοῦ διαδίκου, ἢ ὁ διάδικος αὐτὸς, μὴ σημειώσαντες, φερ' εἰπεῖν, τὸ ἐπάγγελμα τῶν μαρτύρων, πάλιν καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας ἢ δὲν πταίει αὐτὸς ὁ διάδικος, ἢ πταίει μὲν, ἀλλ' ἐκ παραδρομῆς, καὶ ἐπομένως ἤθελεν εἶσθαι ἄδικον, ἀκυρουμένης τῆς διαδικασίας, νὰ στερηθῇ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς ὁ διάδικος, ὅταν αἴτιος τῆς ἀκυρότητος ἦναι ὁ γραμματεὺς ἢ ὁ κλητὴρ ἢ ὁ πληρεξούσιός του, ἤ, ἂν ἦναι αὐτὸς ὁ ἴδιος διάδικος, εἶναι ὅμως ἁπλῆς παραδρομῆς ὑπαίτιος καὶ ὄχι ἐντελοῦς παραλείψεως πάσης πρὸς ἀπόδειξιν ἐνεργείας. — Διὰ τοῦτο τὰ ἄρθρα 348 καὶ 346 τῆς πολ. δικον. περιέχουσι τοὺς γνωστοὺς ὁρισμούς.

Ἡ γαλλικὴ δικ. διαφέρει τῆς ἡμετέρας, οὖσα αὐστηροτέρα. Διὰ τοῦ ἄρθρ. 292 ἐπιτρέπει τὴν ἐπανάληψιν, ἐὰν ἡ ἀκυρότης προῆλθεν ἐκ παραδρομῆς τοῦ εἰσηγητοῦ. — Διὰ τοῦ ἄρθρ. 293 (1) ἀπαγορεύει τὴν ἐπανάληψιν, ἐὰν ἡ ἀκύρωσις προῆλθεν ἐκ παραδρομῆς τοῦ πληρεξουσίου ἢ τοῦ κλητῆρος. Περὶ τοῦ γραμματέως μόνον ὑπάρχει ἀμφισβήτησις· ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὰς ἐκ παραδρομῆς κλητῆρος ἢ πληρεξουσίου, ἢ διαδίκου ἀκυρότητας, τηρεῖται αὐστηρῶς τὸ ἄρθρ. 293, μολονότι πολλοὶ (Καῤ. ζ. 1136 δὶς) ἰσχυρίζονται, ὅτι πρέπει νὰ συγχωρῆται ἡ ἐπανάληψις ὁσάκις πρόκηται περὶ ἀντικειμένων ἀφορώντων τὴν δημοσίαν τάξιν.

Τὸ ἄρθρ. 346 τῆς πολ. δικονομίας μας λέγει· οἱ μάρτυρες ἐξετάζονται ἐκ νέου (2)· ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι μόνοι οἱ ἐξετασθέντες ἤδη μάρτυρες ἐξετάζονται· νέων δὲ μαρτύρων προσαγωγὴ δὲν συγχωρεῖται.

Ἐξ αὐτοῦ προκύπτει (3) ὅτι οὐδ' αὐτὸς ὁ ἀνταποδεικνύων δὲν δύναται νὰ προσαγάγῃ νέους μάρτυρας.

Ἐὰν κατὰ τὴν ἐπανάληψιν τῆς περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίας δὲν ἦναι πλέον δυνατὴ ἡ ἐξέτασις μάρτυρός τινος· διότι, π. χ. ἀπεβίωσε, τί γίνεται; ἴδε ἀνωτ. § σελ. τόμ.

Ἐὰν ὅμως ὁ διάδικος παραλίπῃ τὴν περὶ ἀποδείξεως προθεσμίαν ἢ διορίαν, χωρὶς νὰ πράξῃ τίποτε, καὶ, μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ τεταγμένου χρόνου, θελήσῃ νὰ προσαγάγῃ μάρτυρας, ἡ ἐπανάληψις τῆς ἐξετάσεώς των δὲν ἐπιτρέπεται, διότι δὲν εἶναι ἡ διαδικασία ἄκυρος καθ' ἑαυτὴν, ἀλλ' εἶναι ἐκπρόθεσμος καὶ ἀπαράδεκτος ἡ ἐξέτασίς των.

Ἐντεῦθεν ἕπεται, ὅτι εἶναι οὐσιωδεστάτη ἡ τήρησις τοῦ ἄρθρ. 338. — Ὁ Ἄρειος Πάγος ἐξέδωκεν ἅπαξ ἀπόφασιν ὑπ' ἀριθ. 1 τοῦ 1843 (Εὐρ. τόμ. 1 σελ. 161), δι' ἧς ἐθεώρησε δεκτοὺς μάρτυρας καὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας, δυνάμει δῆθεν τοῦ ἄρθρ. 172 τῆς πολ. δικον., ἀλλὰ δὲν ἐπέμεινεν εἰς τὴν νομολογίαν ταύτην· ἴδε τὰς ὑπ' ἀριθ. 17 τοῦ 1844, 20, 38 και 210 τοῦ 1847 ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀνωτ. σελ. § 284.

§ 414. *Ἕπεται ἡ νομολογία.*

§ 415. Ἡ περὶ ἀκυρότητος πρότασις ἕνεκα τῆς μὴ γνωστοποιή-

---

(1) Καῤῥὲ ζ. 1129.
(2) Καῤ. ζ. 1131.
(3) Αὐτόθι ζήτ. 1134.

σεως τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων δύναται νὰ γίνῃ εἰς πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν; Ἴδε ἀνωτ. § 263 ἐπ.

§ 416. Κατὰ τὰ ἄρθρα 810 § 2, 345 καὶ 202 τῆς Πολιτ. Δικονομίας, πᾶσα ἀκυρότης μὴ προταθεῖσα ἐνώπιον τῶν κατωτέρων δικαστηρίων, δὲν δύναται νὰ προταθῇ ὡς λόγος ἀναιρέσεως, ἐκτὸς ἂν ἦναι ἐξ ἐκείνων, αἵτινες ἀνάγονται εἰς τὴν κοινὴν εὐταξίαν· ἡ ἀκυρότης δὲ μαρτυρίας τινὸς ληφθείσης ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ μάρτυρος, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ ληφθῇ εἰς τὸ δικαστικὸν κατάστημα, δὲν εἶναι ἐξ ἐκείνων, αἵτινες ἀφορῶσι τὴν δημοσίαν τάξιν.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 291 τοῦ 1839.—Ὅρα ἀνωτ. § 407 ἐπ.

§ 416[a] Ἡ ἕνεκα τῆς μὴ κοινοποιήσεως τοῦ κυρίου ὀνόματος καὶ τῆς κατοικίας τοῦ μάρτυρος ἔνστασις καλύπτεται, μὴ προταθεῖσα ἐν καιρῷ.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 326 τοῦ 1840, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 6 σ. 665.—Ἴδε ἀνωτ. § 407 ἐπ.

§ 417. Ἡ περὶ ἀπαραδέκτου μαρτυριῶν τῆς ἀνταποδείξεως ἔνστασις, μὴ προταθεῖσα πρωτοδίκως κατὰ τὴν μετὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως συνεδρίασιν, ὅτε ἐσυζητήθη, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐξαγομένου τῶν μαρτυριῶν ἐν γένει, ἡ οὐσία τῆς ὑποθέσεως, δὲν εἶναι πλέον δεκτή, κατὰ τὰ ἄρθρ. 160 καὶ 202 τῆς Πολιτ. Δικονομίας, ἂν δὲ ἐνώπιον τοῦ ἐξετάσαντος τοὺς μάρτυρας εἰσηγητοῦ εἶχε προταθῆ ἡ ἔνστασις αὕτη, τοῦτο δὲν ἀναπληροῖ τὴν ἔλλειψιν τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ προτάσεως, διὰ μόνης τῆς ὁποίας ἤθελεν ἐπιληφθῆ αὐτῆς τὸ δικαστήριον τῶν πρωτοδικῶν.

Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 5146 (1).

§ 417[a] Ἐάν τις παρὼν ἐσιώπησεν εἰς τὴν ἐξέτασιν νέου τινὸς μάρτυρος, δύναται πλέον νὰ προτείνῃ τὴν ἔνστασιν; Ἴδε ἀνωτ. σ. 77 ἐν ἀρχ.

§ 418. Αἱ ἀταξίαι αἱ συμβαίνουσαι κατὰ τὴν διαδικασίαν τῆς ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου διεξαγομένης μαρτυρικῆς ἀποδείξεως πρέπει νὰ προτείνωνται ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ (345 Πολ. Δικον.).

Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 13 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4085).

§ 419. Ὁ διάδικος δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ προτείνῃ ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ τὰς κατὰ τῆς μαρτυρίας τυπικὰς ἀκυρωτικὰς ἐνστάσεις, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν; (345, 202 Πολιτικης Δικονομίας.)

---

(1) Ἡ ἔνστασις, ὅτι οἱ τῆς ἀνταποδείξεως μάρτυρες ἐξετάσθησαν πάρωρα, πότε πρέπει νὰ προτείνηται; Ἴδε ἀνωτ. σελ. 72, 73.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν τῆς 3 νοεμβρίου **1844** καὶ ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. **218** τῶν ἰδίων ἐφετῶν ἀποφάσεως ἀποδεικνύεται, ὅτι, μετὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν, ὁ Π Γ ἐζήτησε νὰ κηρυχθῇ ἄκυρος ὅλη τῆς ἀνταποδείξεώς ἡ διαδικασία, ὡς οὔσης ἀκύρου τῆς κλήσεως, δι' ἧς ἐγνωστοποιήθησαν εἰς αὐτὸν τὰ ὀνόματα τῶν τῆς ἀνταποδείξεως μαρτύρων, διότι ὑπεγράφη ἡ κλῆσις παρ' ἀναρμοδίου προσώπου καὶ ἐπεδόθη εἰς ἀναρμόδιον πρόσωπον, τὴν δ' ἔνστασιν ταύτην ἐπρότεινεν ὁ εἰρημένος διάδικος καὶ ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ δικαστοῦ τοῦ διεξαγαγόντος τὴν ἀπόδειξιν, ὡς καὶ τὸ ἐφετεῖον παραδέχεται διὰ τῆς εἰρημένης ἀποφάσεώς του. Κατὰ δὲ τὰ συνδυασμένα ἄρθ. **345** καὶ **202** τῆς Πολ. Δικονομίας, ἐάν τις ἰσχυρίζηται ὅτι ὑπάρχει ἀκυρότης εἰς τὴν πρὸς ἀπόδειξιν διαδικασίαν, ἡ περὶ τούτου αἴτησις εἰσάγεται κατὰ μὲν τὴν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου περὶ ἀποδείξεως γινομένην διαδικασίαν (ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου) ἀμέσως μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσεως τῆς ὑποθέσεως· ἄρα ὁ εἰρημένος διάδικος συνεμορφώθη ἐντελέστατα μὲ τὸν νόμον, καθότι καὶ τὴν ἀκυρότητα ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ ἐπρότεινε, καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν ἐπανέλαβε τὴν ἔνστασίν του ταύτην, τὸ δὲ ἐφετεῖον παραδεχόμενον ἀφ' ἑνὸς διὰ τῆς προσβαλλομένης ὑπ' ἀριθ. **218** ἀποφάσεώς του, ὅτι ὁ διάδικος οὗτος ἐπρότεινεν ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ τὴν ἀκυρότητα τῆς κλήσεως καὶ τῆς ἐπιδόσεως, ὅτι ἐπεφυλάχθη νὰ τὴν προτείνῃ ἐπὶ ἀκροατηρίου, καὶ ὅτι πραγματικῶς τὴν ἐπρότεινε, καὶ θεωρήσαν ἀφ' ἑτέρου διὰ τῆς ἰδίας ἀποφάσεώς του κεκαλυμμένην τὴν ἀκυρότητα ταύτην, διὰ τὸν λόγον, ὅτι ὁ διάδικος οὗτος ἐνεφανίσθη καὶ συνέπραξεν εἰς τὴν περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίαν, παρεβίασε προφανῶς τὰς εἰρημένας διατάξεις τῶν ἄρθρων **345** καὶ **202** τῆς Πολ. Δικονομίας, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη, κατὰ τὰ ἄρθρα **201** καὶ **807 § 5** τῆς Πολ. Δικ. ἐπιφέρει ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου **141** τοῦ **1848**.

§ 420. Ἡ περὶ τοῦ κύρους, ἢ μή, τῶν μαρτυριῶν ἔνστασις πρέπει νὰ προτείνηται ἐνώπιον τοῦ διατάξαντος καὶ δικάζοντος αὐτὰς δικαστηρίου (1).

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. **42** τοῦ **1849**.

---

(1) Κατὰ τὸ ἄρθρ. 811 § 2 τῆς πολ. δικονομίας δὲν δύναταί τις νὰ προτείνῃ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἂν ὁ παρασταθεὶς ὡς πληρεξούσιος εἰς τὴν ἐξέτασιν μαρτύρων δὲν εἶχε πληρεξουσιότητα.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 42 τοῦ 1849.

§ 421. Ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι αἱ ληφθεῖσαι τυχὸν μαρτυρίαι δὲν ἀποδεικνύουν τὸ θέμα τῆς ἀποφάσεως περιέχει καὶ τὸν ἰσχυρισμὸν τῆς ἀκυρότητος αὐτῶν;

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 50 τοῦ 1847, ἣν ἐν λ. Ἀρχὴ ἐν Εἰσ. ἐ. 50

§ 421ª Ἡ διεξαγωγὴ τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως γινομένη πρόωρος, μὴ ἀντιλέγοντός τινος τῶν διαδίκων, δὲν εἶναι ἄκυρος· ἡ ἔνστασις αὕτη καλύπτεται, μὴ προταθεῖσα ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ (261, 345 Πολ. Δικονομίας).

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 42 τοῦ 1849 (1).
Ἀπόφ. 289 τοῦ 1847 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετ. (Νομικ. σ. 4084).
Ἴδε καὶ τὴν λέξιν Ὅρκος.

§ 421³ Πότε προτείνεται ἡ ἐξαίρεσις τῶν μαρτύρων; Ἴδε ἀνωτ. § 291 ἑπ.

Ἐπανάληψις τῶν μαρτυριῶν.

§ 422. Μετὰ τὴν ἀκύρωσιν τῶν ἐκθέσεων τῶν μαρτυριῶν διατάττεται νέα ἐξέτασις αὐτῶν; (2) Ἴδε ὅσα ἔγραψα ἀνωτέρω ἐν § 413, εἰς δὲ τὴν νομολογίαν εὕρηνται τὰ ἑξῆς·

§ 423. α΄] Κατὰ τὸ ἄρθρ. 346 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἐὰν ἡ περὶ ἀποδείξεως διαδικασία κηρυχθῇ ὅλη ἢ ἐν μέρει ἄκυρος, οἱ μάρτυρες, *αἰτοῦντός τινος τῶν διαδίκων*, ἐξετάζονται ἐκ νέου (Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 342 τοῦ 1840 (3)). Δὲν διατάσσεται λοιπὸν αὐτεπαγγέλτως ἡ ἐκ νέου ἐξέτασις.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 140 τοῦ 1837 (Νομικ. σ. 867, 961, 2781).

---

(1) Ὅταν ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ δὲν ἐπρότεινεν ὁ διάδικος, ὅτι προώρως ἐξετάζονται οἱ κατ' αὐτοῦ κλητευθέντες ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου του μάρτυρες, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τοῦτο ὡς λόγον ἀκυρότητος ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, διότι συνήνεσεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων καὶ πρὸ τῆς ταχθείσης προθεσμίας.
Ἀπόφ. πολ. Ἀρ Πάγου 42 τοῦ 1849.

— Ἂν ἡ τῆς ἀποδείξεως διεξαγωγὴ ἔλαβε χώραν πρὸ τῆς πρὸς τοῦτο προθεσμίας, ὁ διάδικος, ὅστις τὴν διεξήγαγε, δύναται νὰ τὴν ἐπαναλάβῃ ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας, ἂν ἦναι εἰσέτι εμπρόθεσμος;
Ὁ Καρ. (ζήτ. 996) τὸ λύει ἀποφατικῶς, ἀλλ' ὁ Chauveau ἐκφράζει ἐναντίαν αὐτοῦ γνώμην, ἥτις εἶναι καὶ ὀρθοτέρα καὶ ἐπιεικεστέρα.

(2) Ἴδε τὴν Γαλλ. νομολογίαν εἰς τὸ λεξικὸν τοῦ Bioche, λ. enquête, § 316 ἑπ. (ἐκδ. 2 τῶν Παρισ.)

(3) Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλίου τῆς 11 νοεμβρ. 1842 (Νομικ. σ. 2779) φέρει οὕτως·
«Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν πρωτοδικῶν, ἀφ' ἑνὸς μὲν δὲν ἦτον ὑπό-

§ 424. 67] Ἐπανάληψις τῆς τῶν μαρτύρων ἐξετάσεως διατάττεται, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ὑπῆρχε τῆς ἀκυρότητος ἡ αἰτία (ἑπομένως καὶ ἡ τῆς ἀναρμοδιότητος) κατὰ τὴν 349 τοῦ 1840 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔχουσαν οὕτως·

«Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρ. 346 τῆς Πολ. Δικονομίας, ὁσάκις ὑπάρχει ἀκυρότης εἰς τὴν περὶ ἀποδείξεως διαδικασίαν, διατάττεται, κατ' αἴτησιν τῶν διαδίκων, νέα τῶν μαρτύρων ἐξέτασις, κατὰ τὸν προσήκοντα τύπον· τοῦτο δὲ δύναται νὰ λάβῃ χώραν ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ὑπῆρξε τῆς ἀκυρότητος ἡ αἰτία, διότι δὲν κάμνει περὶ τούτου διάκρισιν· προσέτι δέ, ἀφανισθείσης τῆς ὑπ' ἀριθ. 351 πρωτοδίκου ἀποφάσεως, τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ἐπελήφθη αὐτὸ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως, καὶ εἴτε δι' ἀναρμοδιότητα ἠκυρώθησαν, εἴτε δι' ἄλλην αἰτίαν αἱ μαρτυρίαι τοῦ Κ Σ καὶ τοῦ Χ Α, δὲν ὤφειλε νὰ παραπέμψῃ αὐτὰς εἰς τὸ πρωτοδικεῖον, ἀλλὰ νὰ διατάξῃ αὐτό, ὡς ἔπραξε, τὴν ἐπανάληψίν των· ἑπομένως ὁ λόγος, ὅτι μὴ παραπέμψαν τὰς λόγῳ ἀναρμοδιότητος ἀκυρωθείσας μαρτυρίας, ἐφήρμοσε κακῶς τὸ 346 ἄρθρ. τῆς Πολ. Δικονομίας, εἶναι ἀνίσχυρος.

Ἐπειδὴ ἡ ὑπ' ἀριθ. 51 ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν φέρει ῥητῶς, ὅτι ἡ ἀντίδικος τῶν ἀναιρεσειόντων ἐζήτησε διὰ τῶν προτάσεών της τὴν ἐπανάληψιν τῶν μαρτυριῶν τοῦ Ν Σ καὶ τοῦ Χ Α· ἑπομένως ὁ λόγος, ὅτι δὲν ἔγινε περὶ τούτου αἴτησις, δὲν εἶναι ἀληθής.

Ἐπειδὴ ὁ λόγος, ὅτι διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν συντηρητικῶν

χρεων νὰ διατάξῃ αὐτεπαγγέλτως τὴν ἐπανάληψιν τῆς ἀφορώσης τὴν ἀπόδειξιν δικαστικῆς πράξεως, διότι αἱ διατάξεις τῶν ἄρθ. 345, 348 τῆς πολ. δικονομίας, αἱ ὁποῖαι εἰδικῶς ἀφορῶσι τὰς ἀκυρότητας τῆς πρὸς μαρτυρικὴν ἀνάπτυξιν διαδικασίας καὶ τὰς συνεπείας τοιούτων ἀκυροτήτων, ὁρίζουσιν ὅτι ἡ ἐπανάληψις γίνεται κατ' αἴτησιν τῶν διαδίκων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ποσῶς δὲν ἀπέκλεισε διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 121 ἀποφάσεώς του τὸν ἐκκαλοῦντα τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ ζητήσῃ καὶ ἐνεργήσῃ τὴν ἐπανάληψιν τῆς πρὸς ἀπόδειξιν διαδικασίας· ἑπομένως δὲν ὑπάρχει λόγος νόμιμος διὰ νὰ μεταρρυθμισθῇ ἡ εἰρημένη ἀπόφασις.

Ἐπειδὴ ἄλλως ἡ αἴτησις τῆς ἐπαναλήψεως τῆς πρὸς ἀπόδειξιν διαδικασίας, τὴν ὁποίαν ὁ ἐκκαλῶν ἔχει, δυνάμει τοῦ νόμου, τὸ δικαίωμα νὰ προτείνῃ, διότι ἡ πρὸς τοῦτο αἴτησις, ἐφ' ὅσον δὲν ἐσυζητήθη εἰσέτι ἡ οὐσία, δὲν περιορίζεται παρὰ τοῦ νόμου εἰς ῥητήν τινα προθεσμίαν, πρέπει νὰ προταθῇ κατὰ πρῶτον εἰς τὸ πρωτοδικεῖον· μὴ γενομένη δὲ εἰς αὐτό, δὲν δύναται ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς ἐφέσεως νὰ γίνῃ παραδεκτή, πρωτοπαρουσιασθεῖσα εἰς τὸ ἐφετεῖον, παραλιπομένου τοῦ πρώτου βαθμοῦ.»

Ἴδε καὶ ἑτέραν ἀνωτ. § 315.

μαρτυριῶν τοῦ Ν Σ καὶ τοῦ Χ Α παρεβιάσθη τὸ 25 ἄρθρ. § 6 τοῦ 13 νόμου ἀπαγορεύοντος τοιαύτας μαρτυρίας, εἶναι ἀνυπόστατος, καθότι αἱ μαρτυρίαι ἐκεῖναι ληφθεῖσαι συντηρητικῶς ἀπὸ τὸ πρωτόκλητον τῶν Δυτικῶν Σποράδων, ἠκυρώθησαν ἀκολούθως ἀπὸ τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν, οἱ δὲ μάρτυρες ἐξετάσθησαν ἐκ νέου, κατὰ τοὺς τύπους τῆς ἐνεστώσης Πολ. Δικονομίας.»

§ 425. γ'] Κατὰ τὸ ἄρθρ. 346 τῆς Πολ. Δικονομίας δύναται νὰ ζητηθῇ ἡ ἐκ νέου ἐξέτασις τοῦ μάρτυρος, τοῦ ὁποίου τὸ ἐπάγγελμα δὲν ἐγνωστοποιήθη ἐν καιρῷ.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 42 τοῦ 1846.— Ἴδε ἀνωτ. § 407—409.

§ 426. δ'] Τὸ ἄρθρ. 346 τῆς Πολ. Δικονομίας ἀναφέρεται εἰς τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς συμβαίνει ἡ ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει ἀκυρότης τῆς περὶ ἀποδείξεως διὰ μαρτύρων διαδικασίας, συγχωροῦν τὴν ἐκ νέου ἐξέτασιν αὐτῶν κατὰ τὸν προσήκοντα τύπον· ἐννοεῖ δὲ μὲ τὴν ἔκφρασιν ταύτην ὄχι μόνον τὰς κλητεύσεις κτλ., ἀλλὰ καὶ τὴν ἄλλης προθεσμίας παραχώρησιν.

Απόφ. «Ἐπειδὴ ἂν τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Σύρῳ πρωτοδικῶν, ἀφοῦ ἐκήρυξεν ἄκυρον τὴν ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου Σίφνου διεξαχθεῖσαν περὶ ἀποδείξεως διὰ μαρτύρων διαδικασίαν, διότι οἱ ἀδελφοὶ Σ καὶ Ι Β, κατὰ πρότασιν τῶν ὁποίων διετάχθη διὰ τῆς ἀπὸ 18 μαρτίου 1839 ὑπ' ἀριθ. 68 ἀποφάσεως τοῦ μνημονευθέντος πρωτοδικείου, δὲν συνεμορφώθησαν μὲ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ἄρθρων 310 καὶ 312 τῆς Πολ. Δικονομίας, διέταξε, κατ' αἴτησιν αὐτῶν, νὰ ἐξετασθῶσιν ἐκ νέου οἱ ἴδιοι μάρτυρες περὶ τῶν αὐτῶν ἀντικειμένων, ἐκτὸς ὅτι δὲν παρεβίασε τὰ περὶ προθεσμιῶν 197 καὶ 198 ἄρθρ τῆς Πολ. Δικονομίας, καθότι ταῦτα ἀναφέρονται εἰς ἄλλας παρὰ τὴν προκειμένην περιπτώσεις, ἔκαμε μάλιστα ὀρθὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 346 τῆς αὐτῆς δικονομίας, διότι τὸ ἄρθρ. τοῦτο τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται εἰς τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς συμβαίνει ἡ ἐν μέρει ἀκυρότης τῆς περὶ ἀποδείξεως διὰ μαρτύρων διαδικασίας συγχωροῦν τὴν ἐκ νέου ἐξέτασιν αὐτῶν, κατὰ τὸν προσήκοντα τύπον, ἐννοεῖ, ὑπὸ τὴν τελευταίαν ταύτην διάταξιν τοῦ προσήκοντος τύπου ὄχι μόνον τὰς κλητεύσεις κλπ., ἀλλ' ἀναμφιβόλως καὶ τὴν ἄλλης προθεσμίας παραχώρησιν· ἄλλως καὶ αἱ διατάξεις αὐτοῦ ἤθελον εἶσθαι δυσεφάρμοστοι καὶ ὁ νομοθέτης ἀνακόλουθος, διότι, θέλων τὸν σκοπόν, δὲν ἤθελε χορηγεῖ τὰ μέσα, πρὸς δὲ τὸν σκοπὸν τῆς ἐξετάσεως μαρτύρων εἶναι ἀπαιτούμενος καὶ ἀπαραίτητος ὑλικός τις χρόνος.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1469 τοῦ 1840. —Ἴδε καὶ ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Π. ἀνωτ. § 424.

§ **435**. ιϐ'] Δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν μαρτυρία ἀνθρώπου ἀποϐιώσαντος, ἐξετασθέντος δὲ πρότερον; Ἴδε ἀνωτ. § 16, 17.

§ **436**. ιγ'] Συγχωρεῖται ἡ ἐπανάληψις τῆς μαρτυρίας, ὅταν ὁ λόγος τῆς ἀκυρότητος πηγάζῃ ἀπὸ τὸν διάδικον αὐτόν; Ναί.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ἐν Ἀθήναις πρωτοδικεῖον ἐπέτρεψε τὴν ἐκ νέου ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων ἂν καὶ τῆς ἀκυρότητος τῶν μαρτυριῶν παρῃτήθησαν αὐτοὶ οἱ ζητοῦντες τὴν ἐπανάληψίν των, διότι πρῶτον μὲν ἡ ἡμετέρα δικονομία δὲν κάμνει οὐδεμίαν διάκρισιν ἐν τῷ ἄρθρῳ 346, τὴν ὁποίαν ὁ νομοθέτης ἤθελε συντάξει ἄλλως πως, ἐὰν ἐσκόπει νὰ κάμῃ διάκρισίν τινα, ἐνῷ μάλιστα εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὰ εἰς Γαλλίαν, ἧς ἡ νομοθεσία, ὡς πρὸς τὰς ἀποδείξεις, ἐχρησίμευσεν ὡς βάσις τῆς ἡμετέρας), ὑπαρχούσας διαμφισϐητήσεις (ὅρα *Carré prop. civile* 291, 291), καὶ δεύτερον ἡ προκειμένη περίπτωσις δὲν δύναται νὰ ἐξομοιωθῇ μὲ ἐκείνην, καθ' ἣν δὲν ελήφθησαν ποσῶς μαρτυρίαι ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας, διότι ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ προσαχθῶσι μετὰ τὴν τυχὸν ἀνταπόδειξιν μαρτυρίαι, ὅπερ ὁ νομοθέτης ἠθέλησε νὰ προλάϐῃ.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 7938 τοῦ 1851.

§ **436**[a] Ἴδε κατωτ. § **444**.

Πρότασις νέων μαρτύρων.—Μάρτυρες ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν.

§ **437**. Κατὰ τὸ 338 ἄρθρ. τῆς Πολ. Δικονομίας, ἀρξαμένης τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, δὲν προϐάλλονται νέοι εἰμὴ μόνον συναινέσει τῶν διαδίκων· ἡ δὲ διάταξις αὕτη, ἀπόλυτος οὖσα, δὲν περιορίζεται εἰς μόνην τὴν περίπτωσιν τῆς παρελεύσεως τῆς διὰ τὴν ἀπόδειξιν ὡρισμένης προθεσμίας.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 15 τοῦ 1843.

§ **437**[2] Ἀρξαμένης τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, δὲν δύνανται νὰ προϐληθῶσι νέοι, καὶ ἂν δὲν παρῆλθεν ἡ πρὸς τοῦτο ταχθεῖσα προθεσμία.

'Απόφ. τῆς 11 μαρτ. 1841 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετ. (Νομικ. σ. 2373.)

§ **437**[3] Τὸ ἄρθρ. 338 τῆς Πολ. Δικονομίας ἀπαγορεύει τὴν πρότασιν νέων μαρτύρων μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐξετάσεως τῶν προσαχθέντων, καὶ ἂν ἄλλως οἱ νέοι μάρτυρες ἐξετασθῶσιν ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας (1).

'Απόφ. ἐφ. 'Αθηνῶν 5608 τοῦ 1849.

(1) Συναινέσει ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων δύνανται νὰ προϐληθῶσι καὶ

§ 438. Περὶ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ὁ ἀνταποδεικνύων ὀφείλει νὰ προτείνῃ τοὺς μάρτυράς του (νέους δέ;) ὡμίλησα ἀνωτέρω σελ. 68 ἐπ. Περιττὸν λοιπὸν εἶναι νὰ προσθέσω τι ἐνταῦθα.

§ 439. Εἶναι παραδεκτὴ ἡ μαρτυρία τοῦ μάρτυρος ἐκείνου, ἡ μαρτυρία τοῦ ὁποίου ἐλήφθη εἰς μεταγενεστέραν τινὰ συνεδρίασιν; Ἴδε ἀνωτέρω § 271.

§ 440. Τότε μόνον ἔχουν οἱ διάδικοι τὸ δικαίωμα νὰ καλέσωσιν ἅπαξ ἔτι εἰς τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν ἕνα ἢ πλειοτέρους μάρτυρας ἐκ τῶν ἐξετασθέντων διὰ ν' ἀποτείνωσιν εἰς αὐτὸν ἐρωτήσεις, ἀναπτυσσούσας λεπτομερέστερον τὴν ὑπόθεσιν, ὅταν οἱ μάρτυρες οὗτοι ἐξετάσθησαν πρότερον ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου (308 Πολ. Δικονομίας)

'Απόφ. ἐφ. Ναυπλ. 171 τοῦ 1839 (Νομικ. σ. 3694).

§ 441. Ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν προτείνονται μάρτυρες; Ἴδε τὰ ἑπόμενα ἐδ.

§ 442. α] Νέοι μάρτυρες δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐξετασθῶσιν ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν περὶ ἀντικειμένων, περὶ ὧν ἐξετάσθησαν ἤδη πρωτοδίκως· ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 172 τῆς Πολ. Δικονομίας εἶναι περιωρισμένη ὑπὸ τῆς εἰδικῆς τοῦ ἄρθρ. 746.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Πάγον 48 τοῦ 1847.

§ 442α β] Ἡ ἀπόφασις 175 τοῦ 1847 τοῦ Ἀρείου Πάγου φέρει οὕτως·

«Ἐπειδή, διατάξαντος τοῦ πρωτοδικείου Ἀθηνῶν ν' ἀποδείξῃ ὁ ἀναιρεσίβλητος διὰ παντὸς νομίμου μέσου καὶ διὰ μαρτύρων, ὅτι οἱ ἐναγόμενοι ἤδη ἀναιρεσείοντες διετάραξαν τὴν κατοχὴν καὶ νομὴν τῶν ἐν τῇ ἀγωγῇ περιγραφομένων ἀγρῶν, καὶ ἐπιβαλόντες μετὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων τούτων εἰς τὸν ἴδιον ἀναιρεσίβλητον καὶ τὸν ἐπακτὸν ὅρκον, ὅτι ἔχει τὴν ἀποκλειστικὴν

ἐξετασθῶσι νέοι μάρτυρες μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων (338 § 2, 486, 327, 348 πολ. δικονομίας)

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 130 τοῦ 1848.

Κατὰ τὸ ἄρθρ. 338 τῆς πολ. δικονομίας, ἀρξαμένης τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, δὲν δύνανται πλέον νὰ προβληθῶσι νέοι μάρτυρες εἰμὴ μόνον συναινέσει ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων· ἐκ τούτου δὲ γίνεται φανερόν, ὅτι δὲν δύναταί τις, ἀφοῦ μεταχειρισθῇ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου μάρτυρας, νὰ προτείνῃ ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ καὶ ἄλλους, ἂν εἰς τοῦτο δὲν συναινέσῃ καὶ ὁ ἀντίδικος.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Πάγου 225 τοῦ 1838.

διακατοχὴν ἐπὶ ὅλης τῆς ἐκτάσεως τῶν καλουμένων Μαύρων χωραφίων, καὶ ὅτι οἱ ἐναγόμενοι δὲν ἔχουν μετοχὴν ἐπ' αὐτῶν κατὰ τὰ δύο ἕβδομα, δὲν ἠδύνατο πλέον τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν νὰ παραδεχθῇ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν καὶ ἐπακτὸν ὅρκον περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, περὶ οὗ ἐξετάσθησαν μάρτυρες πρωτοδίκως, καὶ ἐδόθη ὁ ἐπακτὸς ὅρκος, καθότι τὸ ἄρθρ. 746 τῆς Πολ. Δικον. ῥητῶς ἀπαγορεύει τοῦτο· ἀλλ' ἂν ἤθελον οἱ ἐναγόμενοι νὰ ἀποδείξωσι τὸ ἐναντίον παρ' ὅ,τι ἰσχυρίζετο καὶ διετάχθη ν' ἀποδείξῃ ὁ ἐνάγων, ἤτοι ὅτι ἡ κατοχή των περιορίζεται ἀναλόγως ἐπὶ τῶν Μαύρων χωραφίων ἐπὶ τῶν δύο ἑβδόμων, ὅτι τὰ Μαῦρα χωράφια κεῖνται ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ χωρίου Δάγλα, καὶ ἀπαρτίζουν μέρος αὐτοῦ, καὶ ὅτι τὰ δύο ἕβδομα κατέχουσι πρὸ χρόνων πολλῶν, ἠδύναντο ἐλευθέρως, κατὰ τὸ ἄρθρ. 251 τῆς Πολ. Δικονομίας, νὰ ἐνεργήσωσι τοῦτο· ἀφοῦ λοιπὸν, κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως, δὲν ἔκαμαν χρῆσιν τῆς ἀνταποδείξεως, κατὰ τὸν νόμον, ἂς αἰτιῶνται ἑαυτοὺς, καθότι τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν, ὡς προειρηται, δὲν εἶχε πλέον δικαίωμα νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτοὺς τὰ αὐτὰ μέσα ἀποδείξεως καὶ περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος· οὐδ' αὐτοὶ ἠδύναντο νὰ ἐπαγάγουν ἐκ δευτέρου ἐφεσίμως περὶ τοῦ ἰδίου ἀντικειμένου, περὶ οὗ ἐπήγαγον πρωτοδίκως καὶ ὤμωσεν ὁ ἐνάγων. ὅρκον· ὥστε τὸ διαληφθὲν δικαστήριον νομίμως ἀπέῤῥιψε τὴν περὶ τούτου αἴτησιν, χωρὶς νὰ παραβιάσῃ νόμον τινὰ οὐδὲ τὸ δικαίωμα τῆς ὑπερασπίσεως, ὡς διατείνονται οὗτοι· ἑπομένως καὶ ὁ λόγος αὐτὸς καθίσταται ἀνυπόστατος.»

§ 443. γ'] Κατὰ τὸ ἄρθρ. 746 τῆς Πολ. Δικονομίας δὲν συγχωροῦνται ἐν τῇ ἐφεσίμῳ δίκῃ νέοι μάρτυρες περὶ τοιούτων προτάσεων, περὶ ὧν ἐξετάσθησαν ἤδη μάρτυρες πρωτοδίκως· ἡ εἰρημένη δὲ διάταξις εἶναι εἰδική, καὶ ὡς τοιαύτη ἐπικρατεστέρα· ἄλλως ἡ συγχώρησις αὕτη καὶ βλάβην ἐπιφέρει εἰς τοὺς διαδίκους, ὡς δίδουσα χώραν εἰς τὴν στρεψοδικίαν καὶ χρονίζουσα τὰς δίκας, καὶ εἰς τὸν σκοπὸν τῆς Πολ. Δικονομίας ἀντίκειται. Ἂν δὲ ἐξετάσθησαν πρωτοδίκως μόνον τοῦ ἀνταποδεικνύοντος μάρτυρες, οὐχ ἧττον ἰσχύει ἡ ἀνωτέρω διάταξις (ἄρθρ. 338 Πολ. Δικον.).

Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Π. 62 καὶ 73 τοῦ 1846.

§ 444. Ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων τοῦ ἀποδεικνύοντος ἡ γενομένη ἐνῷ αὐτὸς ἀντέτεινεν, ἐμποδίζει τὴν ἐκ μέρους του πρότασιν νέων μαρτύρων; Ὄχι. (Ἴδε ἀνωτ. § 446[2], ἔνθα ἀνήκει.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 338 τῆς Πολ. Δικονομίας, δι' ἧς ἀπαγορεύεται μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων νὰ προτείνωνται νέοι μάρτυρες, σαφῶς ἐξάγεται,

ὅτι ὁ νομοθέτης προέθετο νὰ ἐμποδίσῃ, διὰ τῆς ἀπαγορευτικῆς ταύτης διατάξεως τὴν παρασκευὴν (*subornationem*), τῶν μαρτύρων· ὅθεν ἕπεται ὅτι ἡ τοιαύτη ἀπαγόρευσις ἐφαρμόζεται εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων ἤρξατο ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν διαδίκου, ὄχι δὲ καὶ ὅταν οἱ μάρτυρες αὐτοῦ, δι' ὧν ἐγένετο ἡ ἔναρξις τῆς ἐξετάσεως, ἐξετάσθησαν ἄνευ τῆς αἰτήσεως αὐτοῦ καὶ παρὰ τὴν θέλησίν του, διότι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, δὲν δύναται ν' ἀποδοθῇ ὁ τοιοῦτος τῆς παρασκευῆς τῶν νέων μαρτύρων σκοπὸς εἰς τὸν διάδικον τὸν προτείνοντα μάρτυρας καὶ μετὰ τὴν οὕτω πως, ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη, γενομένην ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων του, καὶ διότι ἄλλως εἰς τὸν θέλοντα νὰ στρεψοδικήσῃ διάδικον, ἤθελε δοθῇ εὔκολος τρόπος ν' ἀποκλείῃ τὸν διεξάγοντα τὴν ἀπόδειξιν ἀντίδικόν του, τοῦ δικαιώματος νὰ προτείνῃ ἄλλους μάρτυρας, ἀπὸ τοὺς ἅπαξ παρ' αὐτοῦ προταθέντας, ἐπιτυγχάνων τὴν παρὰ τὴν θέλησιν ἐκείνου ἐξέτασιν τῶν παρ' αὐτοῦ ἤδη προταθέντων· ἄρα ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὅπου ἡ κατὰ τὴν 29 νοεμβρίου 1850 γενομένη ἐξέτασις τῶν μαρτύρων τοῦ δημοσίου ἔλαβε χώραν καθ' ἡμέραν μὲν ταχθεῖσαν παρὰ τοῦ ἐπὶ τῆς ἀποδείξεως εἰσηγητοῦ, τῇ αἰτήσει τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου, ἀλλὰ κατὰ τῆς θελήσεως τούτου, παρασταθέντος κατὰ τὴν διαληφθεῖσαν ἡμέραν, καὶ ζητήσαντος τὴν ἀναβολὴν τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων τοῦ δημοσίου (δι' ὃν λόγον καὶ ἐκηρύχθησαν ἄκυροι, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 503 ἀποφάσεως τοῦ πρωτοδικείου Πατρῶν; αἱ καταθέσεις τῶν κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἡμέραν ἐξετασθέντων μαρτύρων τούτου). Τὸ δημόσιον, μετὰ τὴν γενομένην ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων του, κατὰ τὴν διαληφθεῖσαν ἡμέραν, ἐδικαιοῦτο, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, νὰ προτείνῃ νέους μάρτυρας, καὶ διότι ἐνδεχόμενον ἐπὶ τούτῳ νὰ ἐζήτησε τὴν ἀναβολὴν τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων του, καθ' ὅσον εἶναι ὁμολογούμενον ὅτι εἶχε προθεσμίαν πρὸς τοῦτο. Ἑπομένως κακῶς τὸ πρωτοδικεῖον Πατρῶν διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεώς του ἐκήρυξεν ἀπαραδέκτους τοὺς κατὰ τὴν 4 δεκεμβρίου 1850 ὑπὸ τοῦ δημοσίου προταθέντας μάρτυρας, ἐπὶ ἁπλῷ τῷ λόγῳ ὅτι εἶχεν ἀρχίσει ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων του κατὰ τὴν 29 νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἀφοῦ ἔμεινεν ἀναμφισβήτητον, ὅτι ἐπροτάθησαν ἐντὸς τῆς εἰς τὸ δημόσιον ταχθείσης προθεσμίας· ἄρα παραδεκτὴ καθίσταται κατὰ τοῦτο ἡ ἔφεσις τοῦ δημοσίου, καὶ μεταρρυθμιστέα ἡ διαληφθεῖσα ἀπόφασις, συνεπείᾳ δὲ τούτων πρέπει νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν αἱ καταθέσεις τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος μαρτύρων τοῦ δημοσίου.»

Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 1000 τοῦ 1852 (Νομικ. σ. 5704).

Συζήτησις μετὰ τὴν ἀπόδειξιν. — § **445**. Ἐκ τοῦ ἄρθρ. **344** τῆς Πολ. Δικονομίας προκύπτει ὅτι ἡ πρὸ τριῶν ἡμερῶν κατάθεσις τῶν μαρτυριῶν χρησιμεύει ὡς κλήτευσις εἰς τοὺς διαδίκους· ὅθεν μὴ ἐμφανιζόμενος διάδικός τις δικάζεται ἐρήμην (1).

Ἀποφ. ἐφ. Ναυπλ. 98 καὶ 144 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4143, 4158).

Προσθῆκαί τινες, ἀναφερόμεναι εἰς τὸ περὶ μαρτύρων προηγούμενον ἄρθρον.

§ **445**[a] Μέτεθι τὰς λέξεις *Ἔγγραφα* (Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 391 ἑπ.) — *Διαθήκη* ἐν Εὐρ. τόμ. 6. — *Ἐπίδοσις* ἐν Εὐρ. τόμ. 7. — *Ὅρκος*. — *Συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα*.

§ **446**. Ποίους νόμους ὀφείλει ν' ἀκολουθῇ τὸ ἀλλοδαπὸν δικαστήριον, διεξάγον ἀποδείξεις κατὰ παραγγελίαν ἡμεδαπῶν δικαστηρίων; Τοὺς τῆς Ἐπικρατείας, εἰς ἣν ἀνήκει.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἐκ τῶν συναινετικῶν συναλλαγμάτων, ὁποῖον καὶ τὸ τῆς ἐντολῆς, ἡ καταφατικὴ ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως ἀπαίτησις συνιστᾷ τὸ συνάλλαγμα, κατ' ἀναγκαίαν συνέπειαν τὰ δι' ἐπιστολῆς συναινετικὰ συναλλάγματα λογίζονται κατηρτισμένα εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἡ πρότασις ἐγένετο δεκτή, καὶ ἑπομένως διέπονται ἀπὸ τοὺς ἐν τοῦ τόπῳ ἐκείνῳ ἐπικρατοῦντας νόμους· ὅθεν ἡ πρὸς τοὺς Ρ καὶ Μ δοθεῖσα ἐκ μέρους τοῦ Ν Χ ἐντολή, καὶ δεκτὴ παρ' αὐτῶν γενομένη, καὶ ἐκτελεσθεῖσα μάλιστα ἐν Λονδίνῳ, κατηρτίσθη αὐτόθι, καὶ πᾶσα ἐξ αὐτῆς ἀναφυεῖσα διαφορὰ πρέπει νὰ δικασθῇ κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Λονδίνου, καὶ κατὰ τὰ αὐτόθι νόμιμα ἀποδεικτικὰ μέσα· ἑπομένως καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀπόδειξιν τῆς καταστάσεως, εἰς ἣν ἀφίχθη ἐν Λονδίνῳ ἡ διὰ τοῦ δευτέρου πλοίου σταφίς· αἱ δὲ περὶ τούτου διεξαχθεῖσαι ἀποδείξεις δὲν

---

(1) Διαταχθείσης ἀποδείξεως, καὶ μὴ λαβούσης ταύτης χώραν, δύναται, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς νομίμου προθεσμίας, νὰ γίνῃ ἡ συζήτησις καὶ ἄνευ κλήσεως τοῦ καθ' οὗ ἡ ἀπόδειξις; Ὄχι.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 2 σ. 133 λ. Ἀπόδειξις § 203.

Ἐὰν παραμεληθῇ ἡ δοθεῖσα πρὸς ἀπόδειξιν προθεσμία καὶ παρέλθῃ ἄπρακτος, προκύπτει μὲν τὸ τεκμήριον, ὅτι δὲν δύναται ὁ ὑποχρεωθεὶς πρὸς ἀπόδειξιν νὰ προσαγάγῃ αὐτήν, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν διεξήχθη οὔτε ἀνταπόδειξις, οὔτε παρακατάθεσίς τις ἐγγράφων ἐγένετο, ἡ παραμέλησις αὕτη διὰ ν' ἀπαγγελθῇ μάλιστα τὸ ῥηθὲν τεκμήριον, ἀπαιτεῖται νὰ γίνῃ κλῆσις, κατὰ τὸ ἄρθρ. 200 τῆς αὐτῆς δικονομίας, διότι κανεὶς δὲν πρέπει νὰ δικασθῇ, χωρὶς νὰ κλητευθῇ.

Ἀπόφ. 9 τοῦ 1845 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν (Νομικ. σ. 4981).

προσεβλήθησαν παρὰ τῶν κληρονόμων τοῦ Ν Χ, ὡς γενόμεναι διαμέτων μὴ συγχωρουμένων ἐν Λονδίνῳ.»

'Απόφ. 391 τοῦ 1848 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετ. (Νομικ. σελ. 1914). — Ἴδε ἀπόφ. 10445 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, περὶ ἧς ἄλλοτε, καὶ Fœlix, droit int. § 233.—καὶ κατωτ. § 460.

§ 447. Τὸ δικαστήριον λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὴν ἐν τῇ ἐκκληθείσῃ ἀποφάσει περίληψιν τῶν μαρτυριῶν, ὅταν τὰ πρωτότυπα αὐτῶν δὲν προσάγωνται, καὶ ἄλλως ἡ περίληψις δὲν προσβάλληται.

'Απόφ 8374 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 447[a] Αἱ καταθέσεις τῶν μαρτύρων, αἵτινες ἐλήφθησαν εἰς ποινικήν τινα ἐπὶ κλοπῇ δακτυλιδίου ἀνάκρισιν, δὲν ἔχουν ἐπιῤῥοπὴν εἰς τὴν πολιτικὴν περὶ τῆς ἀξίας τοῦ κλαπέντος δίκην.

'Απόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9018 τοῦ 1851.

§ 448. Κατὰ τὸ ἄρθρον 133 τῆς Πολ. Δικονομίας, οὐσιῶδες προσὸν πάσης ἐκθέσεως εἶναι ἡ εἰς τὰ μέρη καὶ τοὺς λοιποὺς συμπράττοντας ἀνάγνωσις αὐτῆς καὶ ἡ παρ' αὐτῶν ἐπιβεβαίωσις. Τὸ προσὸν δὲ τοῦτο ἀπαιτεῖται καὶ ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρ. 339 τῆς Πολ. Δικονομίας.

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 1176 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5528).

§ 449. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 260 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἡ συντηρητικῶς ληφθεῖσα ἀπόδειξις δὲν ἀπαλλάττει τὸν ἀντίδικον τῆς ἐπικειμένης τυχὸν πρὸς ἀπόδειξιν ὑποχρεώσεως· ἐκ τούτου δ' ἕπεται, ὅτι οὐδὲ κωλύει τὸν διεξάγοντα τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, οὐδὲ τὸν καθ' οὗ αὗται διεξήχθησαν τῆς χρήσεως αὐτοῦ, ἢ ἄλλου νομίμου μέσου ἀποδείξεως· ἄρα ἐπιτρέπεται ἡ ἀπόδειξις τοῦ ἐναντίου τοῦ ἀντικειμένου, ὅπερ ἡ συντηρητικὴ ἀπόδειξις ἀφορᾷ.

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 345 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5426).

§ 450. Εἶναι ἄκυροι αἱ συντηρητικῶς ληφθεῖσαι μαρτυρίαι, ὅταν τὸ διατάξαν τὴν συντηρητικὴν ἐξέτασιν δικαστήριον δὲν ἦτον ἁρμόδιον, ἀλλ' ὑπῆρχε νόμιμος συντηρητικῆς ἀποδείξεως περίπτωσις; — Ἐκ τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 257, 259, 271 καὶ 333 τῆς Πολ. Δικονομίας συνάγεται, ὅτι τὴν συντηρητικὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν δύναται νὰ διατάξῃ πᾶν δικαστήριον, παρὰ τῷ ὁποίῳ γίνεται αἴτησις πρὸ τῆς δίκης καὶ διαρκούσης αὐτῆς, ὁσάκις ὁ ἐξεταστέος μάρτυς νοσεῖ βαρέως ἢ εἶναι ὑπέργηρος ἢ μέλλει νὰ ἐκστρατεύσῃ κλπ., καὶ ὅταν ἦναι βέβαιον ὅτι ὡς ἐκ τῆς πρὸς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον παραπομπῆς θέλει προκύψει εἰς τὸν ἐπισπεύδοντα τὴν ἀπόδειξιν βλάβη ὡς πρὸς τὴν διεξαγωγήν; ἡ περὶ τούτου ἀπόφασις ἐκτελεῖται παραχρῆμα. Ἐντεῦθεν δ' ἕπεται,

ὅτι ἡ μὲν κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης γενομένη ἔφεσις δὲν ἀναστέλλει τὴν ἐξέτασιν, αἱ δὲ καταθέσεις δὲν εἶναι ἄκυροι, λόγῳ ἀναρμοδιότητος, ὁσάκις βεβαιοῦται ὅτι ὑπάρχει μία ἐκ τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 271 περιπτώσεων.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 345 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5426).

§ 451. Τὸ ἄρθρ. 438 τῆς Πολ. Δικονομίας ἐφαρμόζεται οὐ μόνον ἐπὶ πολιτικῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἐμπορικῶν δικῶν.

Ἀπόφ. 8254 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 452. Ἐὰν τὸ πρωτοδικεῖον διέταξε τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν γεγονότος τινὸς, δι' ὃ δὲν ἐπιτρέπεται τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς ἀποδείξεως, ἀλλ' ἡ ἀπόφασις δὲν ἐξεκαλέσθη, οἱ ἐφέται ὀφείλουν νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν τὰς μαρτυρίας, δικάζοντες τὴν ὑπόθεσιν κατ' ἔφεσιν τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως; Ὄχι.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 955 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5512).

Πότε ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις;

§ 453. Ὁ συνεταῖρος δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὸ ὁμόρρυθμον τῆς ἑταιρίας; — Οἱ ὀφειλέται αὐτῆς δύνανται ν' ἀποδείξωσι τὸ ὁμόρρυθμόν της. — Ἴδε Εὐρ. τόμ. 9 λέξει *Κοινωνία* § 198.

§ 454. Διὰ μαρτύρων ἐπιτρέπεται ἡ ἀπόδειξις περὶ συστάσεως καθολικῆς ἑταιρίας, ὅταν ἡ σύστασις ἀναφέρηται εἰς ἐποχὴν προγενεστέραν τῆς Πολ. Δικονομίας καὶ τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, καὶ τόπον ἄλλον παρὰ τὴν Ἑλλάδα; — Ἴδε αὐτόθι λέξει *Κοινωνία* § 199.

§ 455. Αἱ περὶ κοινοπραξίας συμφωνίαι ἀποδεικνύονται καὶ διὰ μαρτύρων; — Ἴδε αὐτ. § λ. *Κοινωνία* § 143.

§ 456. Ἴδε προσέτι Εὐρ. τόμ. 9 λ. *Κοινωνία* § 200[a].

§ 457. Ὁ ἐμπορικὸς νόμος ἀπαιτεῖ μεταξὺ συνεταίρων ἔγγραφον ἀπόδειξιν; — Ἴδε Εὐρ. τόμ. 9 λ. *Κοινωνία* σ. 155 § 148.

§ 457[a] Ἡ εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς ἑταιρίας ἐπέμβασις τοῦ ἑτερορρύθμου συνεταίρου, δύναται ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων; — Ἴδε αὐτ. λέξει *Κοινωνία* σελ. 157 § 246.

Σημ. Πλεῖστα σχετικὰ ζητήματα εὑρίσκετε ἐν λέξει *Κοινωνία* ἐν Εὐρ. τόμ. 9.

§ 458. Δὲν ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις ὅτι κατὰ

παράληψιν κατέχει τις ἀμπελῶνα τινα, διότι τὸ ἀντικείμενον εἶναι ἀόριστον, ὁ δὲ διάδικος ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8471 τοῦ 1851.

§ 459. Ὅταν ὁ ἐνάγων προτείνῃ, ὅτι προσελήφθη παρά τινος συγγενοῦς του πρὸς ὑπηρεσίαν, ὀφείλει νὰ τὸ ἀποδείξῃ ἐγγράφως, ἂν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀπαιτήσεως ὑπερβαίνῃ τὰς 50 δραχμάς.

Ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 8329 τοῦ 1851.

§ 460. Προκειμένου περὶ προσωπικῶν ἀγωγῶν ἐνώπιον ἑλληνικοῦ δικαστηρίου δικαζομένων, ὁ δικαστὴς δὲν δύναται νὰ πείσῃ τὴν συνείδησίν του εἰμὴ διὰ τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων, ἅτινα, κατὰ τὸν ἑλληνικὸν νόμον, δύνανται νὰ ἐπιφέρωσι τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς ἀληθείας· ὅθεν ἐπὶ δίκῃ μεταξὺ Ὀθωμανῶν, δὲν ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὅταν ἡ ἑλληνικὴ νομοθεσία δὲν τὴν ἐπιτρέπῃ.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8461 τοῦ 1851.—Ἴδε ἀν. § 446.

§ 461. Καθ᾽ ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἔξοδα τῆς κηδείας, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἔχῃ ὁ δεδαπανηκὼς ἔγγραφον ἀπόδειξιν, ὡς γενόμενα ἐπὶ χεῖρας καὶ διὰ μικρῶν δόσεων εἰς ἱερεῖς, κηρία κλπ.—Ὅθεν ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8263 τοῦ 1851.

§ 462. Πότε εἶναι ὑπόχρεως νὰ ἔχῃ ἐγγράφους ἀποδείξεις ὁ ἐπὶ ἀλλοτρίου γηπέδου οἰκοδομῶν; — Ἴδε κατωτ. § 476.

Ἡ Μ ἔδωκε, διὰ συμβολαίου, τὴν ἄδειαν εἰς τὸν Α νὰ οἰκοδομήσῃ ἐπὶ γηπέδου της, καὶ νὰ νέμηται τὸ κτῆμα ἐπὶ 12 ἔτη. Μετὰ ταῦτα διελύθη ἡ σύμβασις αὕτη, καὶ ὁ μὲν Α ἐζήτησεν ἀποζημίωσιν διὰ τὰς δαπάνας της, ἡ δὲ Μ ἀντέτεινε λέγουσα ὅτι ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ἐγγράφους ἀποδείξεις, ἐνῷ ἄλλως δὲν ἠμφισβήτει, ἐν γένει, τὴν ἀνέγερσιν τῆς οἰκοδομῆς. Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν (ἀπόφασις 9016 τοῦ 1851, τμῆμα φ.) ἀπεφήνατο οὕτως· «Ὁ ἰσχυρισμὸς τῆς ἐκκαλούσης, ὅτι ἔπρεπε νὰ διαταχθῇ ὁ ἀντίδικός της νὰ προσαγάγῃ ἐγγράφους ἀποδείξεις τῶν πληρωμῶν, δὲν ἔχει βάσιν τινά, καθότι οὗτος οἰκοδομῶν, δυνάμει τῆς συμβάσεως, μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ σύμβασις αὕτη ἔμελλε μέχρι τέλους τῶν 12 ἐτῶν νὰ μένῃ ἰσχυρά, καί, κατὰ συνέπειαν τούτου, ἐξώδευεν ἐξ ἰδίων του διὰ τὰς οἰκοδομὰς ταύτας, χωρὶς νὰ ἦναι ὑπόχρεως νὰ δώσῃ λόγον εἰς ἄλλον τινὰ περὶ τῶν ἐξόδων αὐτῶν, καὶ μηδεμίαν ἔχων ἀνάγκην νὰ λάβῃ ἀποδείξεις περὶ τῶν πληρωμῶν του, δὲν εἶναι ὑπόχρεων νὰ ἔχῃ ἐγγράφους ἀποδείξεις

Σημειωτέον δὲ, ὅτι διετάχθη ἡ διὰ πραγματογνωμόνων βεβαίωσις τῆς δαπάνης ταύτης.

§ 463. Ὅταν τὸ ἔγγραφον διαλαμβάνῃ ὅτι τὸ δάνειον ἐγένετο πρὸς ἐμπορικὴν χρῆσιν τοῦ ἐναγομένου, δύναται οὗτος ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων ὅτι εἰκονικῶς ἐτέθη ἡ φράσις αὕτη, διότι, τεθείσης ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ὑποκύψῃ εἰς προσωπικὴν κράτησιν, δὲν ἠδύνατο ν' ἀπαιτήσῃ ἔγγραφον ἀνταπόδειξιν.

'Απόφ. ἐφ. 'Αθηνῶν 8254 τοῦ 1851.

§ 464. Τὴν εἰκονικότητα γραμματίου τινὸς δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων ὁ συμβαλλόμενος, καθότι δὲν εἶναι τρίτος.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 210 τοῦ 1851, ἧς ἡ δ' σκέψις φέρει·

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν σκέψεων τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, δὲν θεωρεῖ ὡς σπουδαίαν καὶ ἔγκυρον τὴν κατακύρωσιν τῆς οἰκίας, εἰμὴ μόνον καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἐνοικιαστὰς, καθότι αὐτοὶ, ὡς τρίτοι, δὲν εἶχαν γνῶσιν περὶ τῆς εἰκονικότητος, καὶ ἑπομένως ὑπεχρεοῦντο, μετὰ τὴν γενομένην πρὸς τὸν ἀναιρεσίβλητον κατακύρωσιν τῆς οἰκίας, νὰ διαλύσωσι τὴν πρώτην ἐνοικίασιν καὶ νὰ κάμωσι νέας περὶ ἐνοικιάσεως συμφωνίας· ὁ δὲ ἀναιρεσίβλητος, ὡς ἐντολοδόχος, δυνάμει τῆς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀναιρεσείοντος συμφωνίας τοῦ νὰ συνάζῃ τὰ ἐνοίκια καὶ νὰ καταλογίζῃ ταῦτα εἰς τὸ πρὸς αὐτὸν χρέος τοῦ ἀναιρεσείοντος, ἠδύνατο νὰ κάμῃ νέας ὑποχρεωτικὰς διὰ τὸν ἐντολέα συμφωνίας ἐνοικιάσεως, ἀφοῦ μάλιστα (ὡς βεβαιοῖ τὸ ἐφετεῖον) δὲν ἀπέδειξεν ὁ ἀναιρεσείων δόλον αὐτοῦ εἰς τὴν διαχείρισιν ταύτην, καὶ ἀφοῦ τὸ δικαστήριον τοῦτο δὲν παραδέχεται ὅτι ἐγνώριζαν καὶ οἱ ἐνοικιασταὶ τὴν εἰκονικότητα τῆς κατακυρώσεως.»

§ 465. Ὁ Ο ἀνέθεσεν εἰς τὸν δικηγόρον Π διαφοράς του τινὰς, διὰ δὲ τὴν ἀντιμισθίαν του ὑπέγραψε συμβόλαιον, ἐν ᾧ διωμολόγει ὅτι ὀφείλει τῷ Β ποσόν τι· οὗτος δὲ ὁ Β ὑπέγραψεν ἔπειτα ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, ἐν ᾧ διωμολογεῖτο ὅτι τὸ ποσὸν, περὶ οὗ τὸ συμβόλαιον ἐκεῖνο διελάμβανεν, ἀνῆκε τῷ δικηγόρῳ Π, ὅστις κατόπιν ἐνήγαγεν ὡς ἐκδοχεὺς τοῦ Β τὸν Ο πρὸς πληρωμὴν τῆς ἀντιμισθίας του. Ὁ Ο ἐπρότεινε τὸ εἰκονικὸν τοῦ συμβολαίου, καὶ τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ἐθεώρησεν ὅτι ἡ πρότασις αὕτη δὲν ἔχει ἐπιῤῥοήν τινα, ἐκτὸς ἂν ἀποδειχθῇ ὅτι ἐγένετο ὑπόσχεσις πρὸς ἀντιμισθίαν, ἀνωτέραν τοῦ νομίμου ὅρου· ἐζητήθη ἀναίρεσις, ἀλλ' ὁ Ἄρειος Πάγος ἐκύρωσε τὴν ἀπόφασιν. Εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν δίκην ἀνεφύη τὸ ζήτημα, ἂν ὁ εἰρημένος Β ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς

μάρτυς εἰς τὸ πρῶτον ἐκεῖνο συμβόλαιον. — Ὡς πρὸς τοῦτο· ἰδοὺ πῶς ἐξεφράσθη ὁ Ἄρειος Πάγος·

Ἀπόφ. « . . . . . .

Ἐπειδή, κατὰ τὰ ἐν τῇ πρώτῃ σκέψει ἐκτεθέντα, ὁ ἀναιρεσίβλητος, ἂν καὶ προκαλέσας πρὸς μείζονα ἐξασφάλισιν αὐτοῦ τὴν σύνταξιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4454 συμβολαίου, δὲν ἦτον ὅμως συμβαλλόμενος κατ' αὐτό· ὅθεν τὸ ἀνεκκλήτως δικάσαν δικαστήριον ἐφαρμόσαν κατὰ γράμμα, ἔστω καὶ λίαν περιωρισμένως, τὸ ἄρθρ. 179 τοῦ περὶ ὀργανισμοῦ τῶν συμβολαιογραφείων νόμου, δὲν ἐξέδοτο ἀναιρετέαν ἀπόφασιν (ἄρθρ. 810 ἐδ. 1 τῆς Πολ. Δικονομίας)· ἄλλως τε τὸ αὐτὸ ἔγγραφον, καθὸ φέρον τὰς ὑπογραφὰς τῶν συμβαλλομένων, καὶ δυνάμει αὐτοῦ, ἠδύνατο ὁ ἀναιρεσίβλητος καὶ κατάσχεσιν εἰς χεῖρας τρίτων νὰ ἐνεργήσῃ καὶ τὴν προκειμένην περὶ κύρους κατασχέσεως δίκην νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀπαραλλάκτως, ὅπως διεξήγαγεν αὐτήν.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 69 τοῦ 1851.

§ 466. Ἡ πρὸς ἰατρόν τινα παραγγελία πρὸς θεραπείαν νοσοῦντός τινος δὲν ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων, ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀπαιτήσεως ὑπερβαίνῃ τὰς 50 δραχμάς (ἄρθρ. 300, 304 τῆς Πολ. Δικονομίας).

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. 148 τοῦ 1851, δι' ἧς κυροῦται ἡ 6309 ἀπόφασις ἐφετῶν Ἀθηνῶν.—Ἴδε τοὺς ἑπ. §§.

§ 467. Συγχωρεῖται ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις περὶ τῆς εἰς τὸν ἰατρὸν γενομένης καταβολῆς τῆς ἀντιμισθίας του; Ναί.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ τῆς τῶν ἰατρῶν μισθοδοσίας θεωρουμένης, ὄχι ὡς μισθοῦ ὑπηρεσίας κυρίως, ἀλλ' ὡς ἀντιδόσεώς τινος χάριν τιμῆς (*honoraire*) (διάταγμα Β. 19 (31) μαρτίου 1838 (Ν. 27. Β. 204, καὶ Ν. 36. Β 20, 1 καὶ 1. Β 51, 14), περὶ τῆς τοιαύτης ἀποδόσεως (ὡς οὔσης περὶ ἀντικειμένου, περὶ οὗ ἐξ εὐλαβείας καὶ χρηστότητος τῶν ἠθῶν καὶ ἕνεκα τῆς οἰκειότητος, ἣν οἱ ἰατροὶ ἀπολαμβάνουν εἰς τὰς οἰκογενείας καὶ τοῦ σέβας), θεωρεῖται ὡς ἀπρεπὲς, καὶ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀδύνατον ἠθικῶς, νὰ ζητῆται παρ' αὐτῶν ἀπόδειξις ἔγγραφος· διὰ τοῦτο περὶ αὐτῆς, κατὰ τὸ δοκοῦν τῷ δικαστηρίῳ, δύναται νὰ συγχωρηθῇ καὶ ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις δυνάμει τοῦ ἄρθρου 304 § 2 τῆς Πολ. Δικονομίας· ἑπομένως τοῦ Γ Μ ζητήσαντος, διὰ τῶν ἀπὸ 16 αὐγούστου 1849 προτάσεών του ἐνώπιον τῶν πρωτοδικῶν, νὰ τῷ συγχωρηθῇ ἕνεκα τούτου καὶ ἡ ἐμμάρτυρος ἀπόδειξις, τὸ ῥηθὲν δικαστήριον ἔπρεπε

§ 473. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἰς τὸν διατεινόμενον ὅτι ὁ ἀντίδικός του εἰσέπραξεν ἐνοίκια ἀπὸ τὴν οἰκίαν, ἣν εἰκονικῶς τῷ μετεβίβασε διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ πρῶτος ἐσημείωσεν εἰς τὸ ἐνοικιαστήριον τὸ πληρωθὲν ποσόν;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἐπίσης νομίμως δὲν ἐσυγχώρησε τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν περὶ τῶν ἀπὸ 1 ἰανουαρίου 1839 ἐνοικίων, καθότι (ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἀποφάσεως) ὁ ἀναιρεσείων ἐσημείωσεν εἰς τὸ ἐνοικιαστήριον τὴν παραλαβὴν τοῦ ἐνοικίου· ἂν δὲ οὗτος ἐσημείωσε τοῦτο εἰκονικῶς, διὰ νὰ μὴ λάβωσιν οἱ δανεισταί του τὸ ἐνοίκιον, ὡς διϊσχυρίζεται, ὤφειλε νὰ ἔχῃ ἀντέγγραφον. Τὴν δὲ γενομένην παρὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου κατάσχεσιν τοῦ ἐνοικίου νομίμως ποιοῦν τὸ ἐφετεῖον δὲν ἐθεώρησεν ὡς τεκμήριον· καθότι, μὴ γενομένης μετὰ τὴν κατάσχεσιν ἀγωγῆς περὶ τοῦ κύρους τῆς κατασχέσεως, οὐδ' ἀποφάσεως καταδικαζούσης τὸν παρ' ᾧ κατεσχέθησαν τὰ χρήματα νὰ πληρώσῃ ταῦτα εἰς τὸν κατασχόντα, ἡ κατάσχεσις θεωρεῖται ὡς μὴ οὖσα, καὶ ἐπομένως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τεκμήριον πιθανολογοῦν τὴν παρὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου παραλαβὴν τῶν κατασχεθέντων.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 210 τοῦ 1851.

§ 474. Αἱ μαρτυρίαι αἱ ληφθεῖσαι εἰς τὴν μεταξὺ τῶν διαδίκων δίκην περὶ τῆς εἰκονικότητος τῆς κατακυρώσεως δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, καθότι δὲν εἶναι ἔγγραφον προερχόμενον ἀπὸ τὸν ἀντίδικον (305 Πολ. Δικονομίας).

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 209 τοῦ 1851.

§ 475. Πότε ὑπάρχει ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως; (1)

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ καὶ μὲν τὸ ὑπ' ἀριθ. 9161 συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον περὶ τῆς ἀγοραπωλησίας τῆς ἐπιδίκου οἰκίας ἔγγραφον φέρει «ὁ δὲ ἀγοραστὴς παραδεξάμενος εὐχαρίστως τὴν ἀγοραπωλησίαν ταύτην καὶ μετρήσας σῶον τὸ ἀντίτιμον τῆς ἀγορᾶς, κατὰ τὴν ὁμολογίαν καὶ τοῦ πωλητοῦ· ἐνεδύθη ἐπ' αὐτῶν τὴν νόμιμον κατοχήν, κυριότητα καὶ ἐξουσίαν δυνάμενος ἀπὸ τοῦδε εἰς τὸ ἑξῆς νὰ τὸ διαθέτῃ,» ἀλλ' ἡ φράσις αὕτη δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ἀποτελοῦσα διὰ νὰ ἐπιτραπῇ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, διότι ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως ὑπάρχει

(1) Ὁ προτείνων τὴν ἀρχὴν τῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως ἠξίου ὅτι ἐκ τῶν ἐν τῷ συμβολαίῳ φράσεων προκύπτει ὅτι ἔλαβε τὴν νομήν, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν κατὰ παράκλησιν εἰς τὸν πωλητήν.

ὅταν τὸ ἔγγραφον καθιστᾷ πιθανὸν τὸ προτεινόμενον, ἀλλ' ἡ φράσις ἐκείνη δὲν ἔχει σχέσιν τινὰ μὲ τὴν κατὰ παράκλησιν κατοχὴν, οὐδ' ἀποκλείει ἄλλο τι κατοχῆς εἶδος.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 8395 τοῦ 1852.

§ 476. Προκειμένου λόγου περὶ δαπανῶν, τὰς ὁποίας ἔκαμέ τις εἰς ἀλλότριον κτῆμα, λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν, πρὸς ἀπόδειξιν αὐτῶν, αἱ ἔνορκοι μαρτυρίαι τῶν λαμβανόντων μέρος εἰς τὴν ἐργασίαν ἢ τῶν χορηγησάντων τὸ ὑλικὸν, ὡς ἔγγραφος ἀπόδειξις.

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 8410 τοῦ 1851.—Ἴδε ἀνωτ. § 462.

§ 477. Ὁ ὀφειλέτης τοῦ δημοσίου δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων, ὅτι τὸ δημόσιον ἐπληρώθη διὰ τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως τῶν ὑπαρχόντων του; Ναί. Τὰ ἄρθρα 93 καὶ 40 τοῦ περὶ ταμιῶν νόμου ἀφορῶσι τὴν ἑκουσίαν καταβολήν.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι κατὰ τὰς ῥητὰς διατάξεις τῶν ἄρθρ. 93 καὶ 40 τοῦ περὶ ταμιῶν νόμου, αἱ πρὸς τὸ δημόσιον γενόμεναι καταβολαὶ ἀποδεικνύονται δι' ἐπισήμου ἐξοφλητηρίου ἐκδιδομένου, κατὰ τὸν ἐν τῷ αὐτῷ νόμῳ διαγραφόμενον τύπον, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ἀναμφίβολον εἶναι ὅτι ὁ νόμος, διὰ τῆς καταβολῆς, ἐννοεῖ πληρωμὰς γινομένας ὑπὸ τῶν ὀφειλετῶν, οὐχὶ δὲ καὶ τῆς, δι' ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως τῆς περιουσίας των, εἰσπραττομένης, καθόσον εἰς τοιαύτην περίπτωσιν, καὶ ἂν ἐξοφλητήρια τοιαῦτα δὲν ἐκδοθῶσιν (ὅπερ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐνεργείας μόνης τῆς εἰσπραττούσης ἀρχῆς), δὲν ἀποκλείεται ἡ χρῆσις παντὸς νομίμου ἀποδείξεως μέσου.»

'Απόφ. ἐφ. Ναυπλ. 976 τοῦ 1852 (νομικ. σ. 5698).

§ 478. Ὁ Α στηριζόμενος εἰς ἐπίσημον συμβόλαιον ἐζήτει παρὰ τοῦ Β 1000 δραχμὰς, ὁ δὲ Β ἀντέτεινεν ὅτι αὗται εἶναι τὸ ἄθροισμα παρανόμων τόκων, προϋπολογισθέντων. — Ἀναφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, πῶς πρέπει ν' ἀποδειχθῇ ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτός; — Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ὑπεχρέωσε τὸν Β ν' ἀποδείξῃ, ἐκτὸς μαρτύρων, ποῖον ἦτο τὸ, κατ' αὐτὸν, ἀρχικὸν κεφάλαιον.

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 10114 τοῦ 1852.

§ 479. Τὰ ναυλωτικὰ καὶ αἱ φορτωτικαὶ πρέπει νὰ συντάσσωνται ἐγγράφως (273, 281 ἐμπ. νόμου)· ἑπομένως ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις αὐτῶν δὲν ἐπιτρέπεται, καθὼς προσέτι δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀπόδειξις ἐθίμου ἀντιβαίνοντος εἰς τὰς διατάξεις ἐκείνας.

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 375 του 1848 (νομικ. σ. 4940).

Πίναξ λεξικὸς

τῆς λέξεως ΜΑΡΤΥΡΕΣ (ἐπὶ πολιτικῶν δικῶν).

ΣΗΜ. Οἱ ἀριθμοὶ σημαίνουσι τοὺς §§ τοῦ ἄρθρου.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ ἐπὶ ποινικῶν δικῶν (1).

Περίληψις.

§ 1. Μάρτυρες πρὸς συμπλήρωσιν ἐκθέσεως.
§ 2. Ὁ δικαστὴς δύναται νὰ κρίνῃ καθ' ἃς ἔχει ἰδίας πληροφορίας;
§ 3. Τίς ἀποδεικνύει;

(1) Ὅρα τὴν λέξιν Κατηγορούμενοι.

§ 4. Οἱ γραμματεῖς τῶν πρεξενείων ἐξετάζουσι μάρτυρας;
§ 4 β'. Οἱ δικασταὶ καλοῦνται μάρτυρες;
§ 4 δ'. Ἡ διὰ μαρτύρων ἐξέτασις συγχωρεῖται ἐν γένει ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων.
§ 4 ε'. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 4 ς'. Προκειμένου δὲ λόγου περὶ ὅρκου;
§ 4 ζ'. Προκειμένου δὲ λόγου περὶ ἐξόδου ὑπαλλήλων;
§ 5. Ἀποχώρησις αὐτῶν εἰς ἰδιαίτερα δωμάτια μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ βουλεύματος.
§ 6. Μένουν μέχρι τέλους εἰς τὸ ἀκροατήριον;
§ 6 β'. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 7. Ἄλλως δέ; Ἀναβολὴ τῆς δίκης.
§ 7 β'. Ἀναβολὴ τῆς δίκης.
§ 7 γ'. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 7 δ'. Ἐπιβάλλονται νέαι ἀποδείξεις;
§ 7 ε'. Λόγοι ἀναβολῆς.
§ 8. Πρέπει νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ βουλεύματος κτλ.
§ 8 β'. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 9. Ὑπάρχει ἀκυρότης, ἂν μάρτυς παρευρεθῇ κατὰ τὴν ἐξέτασιν ἄλλου;
§ 9 β'. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 9 γ'. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 10. Παραίτησις ἀπὸ μαρτυρίας τινός.
§ 10 β'. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 10 γ'. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 11. Διὰ τὴν κλήτευσίν των συντάσσονται ἰδιαίτερα ἐπιδοτήρια;
§ 12. Πρέπει νὰ σημειοῦται εἰς τὰ πρακτικὰ ἡ ἡλικία των;
§ 13. Ἢ ἡ μαρτυρία, ἂν συμφωνῇ μὲ τὴν ἀνάκρισιν;
§ 14. Ἢ τὸ ὄνομα τοῦ κατηγορουμένου κατὰ πᾶσαν ἐρώτησιν;
§ 15. Αἱ ληφθεῖσαι μαρτυρίαι χρησιμεύουν μετὰ τὴν ἀθώωσιν;
§ 16. Ἐξετάζονται νέοι μάρτυρες μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἄρθρου 374 τῆς ποιν. δικονομίας;
§ 17. Ἐξετάζονται (οἱ ἐξετασθέντες) καὶ μετὰ τὴν ἀνακεφαλαίωσιν;
§ 18. Ἐρωτῶνται οἱ μάρτυρες περὶ τῶν σχέσεών των μὲ τὸν κατηγορούμενον;
§ 19. Ἐξετάζονται κατ' οἶκον;
§ 20. Αἱ κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ἐνόρκως ληφθεῖσαι μαρτυρίαι ἀναγινώσκονται;
§ 21. Ἂν ὅμως δὲν συμπεριέχωνται εἰς τὸν κατάλογον τῶν μαρτύρων;
§ 22. Ἐξετάζονται ἐκ νέου μετὰ τὴν ἀναίρεσιν; ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν διὰ τοῦ βουλεύματος προτείνονται νέοι μάρτυρες;
§ 23. Δὲν περιορίζεται ἡ ὑπεράσπισις, ἂν δὲν ἐπιτραπῇ ἡ ἀνάγνωσις ἐγγρ. τινός.
§ 24. Αἱ μαρτυρίαι πρέπει νὰ σημειῶνται εἰς τὸ κλητήριον θέσπισμα;
§ 25. Τρόπος καὶ τόπος ἐπιδόσεως τῆς πρὸς μάρτυρας ἐπιδόσεως κλήσεως.
§ 26. Ἐξετάζεται μάρτυς τίς, ἂν δὲν ἐκλητεύθη;
§ 27. Ἐγχείρισις τοῦ καταλόγου τῶν ἐνόρκων.
§ 28. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 29. Ὁμοίως.
§ 30. Ὁμοίως. — Χαρακτηρισμὸς τῶν μαρτύρων.
§ 30 β'. Περὶ τοῦ αὐτοῦ·
§ 30 γ'. Κοινοποίησις ἐπὶ πλημμελημάτων δὲν ἀπαιτεῖται.
§ 31. Οἱ μάρτυρες ὁρκίζονται.
§ 32. Οἱ ὑπερβάντες τὸ 14 ἔτος ὁρκίζονται.
§ 32 β'. Οἱ μὴ ὑπερβάντες οὔ.
§ 33. Οἱ ἱερεῖς;
§ 33 β'. Οἱ συγγενεῖς τοῦ πολ. ἐνάγοντος;
§ 34. Οἱ μὴ παραστάντες ὡς πολ. ἐνάγοντες;
§ 35. Ἄορκος μαρτυρία δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀναίρεσιν.

Πίναξ λεξικός.

Ὅρα τοῦτον ἐν τῷ τέλει τοῦ ἄρθρου.

---

§ 1. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ὅπως προσάγωσι πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐκθέσεως, ἢ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἐναντίου τοῦ ἐν αὐτῇ περιεχομένου; Κύρ. τόμ. 2 σ. 106 (1).

---

(1) Ὡς πρὸς τὰς πολιτικὰς δίκας; ἴδε τὴν λέξιν Ἐπίδοσις ἐν Εὐρ. τόμ. 7 σελ. 97 ἐν ὑποσημ.

§ 2. Ὁ δικαστὴς δικάζει, καθ' ἃς ἔχει πληροφορίας; Αὐτ. σ. 166 § δ' καὶ ἀνωτ. σελ. 364 § 3.

§ 3. Τὸ ἀξίωμα *onus probandi* κλπ. ἐφαρμόζεται ἐπὶ ποινικῶν δικῶν; Ἐφ. τομ. 2 σελ. 166. ἐν τέλ.

§ 4. Ὁ προξενείου γραμματεὺς δύναται νὰ ἐξετάσῃ τοὺς ἐν ἀλλοδαπῇ διατρίβοντας μάρτυρας. — Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 80 τοῦ 1849, φέρουσα·

«Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἀπέρριψε τὴν ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος περὶ ἀναβολῆς τῆς δίκης γενομένην πρότασιν, μέχρις οὗ περαιωθῇ ἡ ἀνάκρισις τοῦ ὡς ὑπόπτου ψευδορκίας κατηγορηθέντος μάρτυρος τῆς ὑπερασπίσεως Σ Σ, συνεμορφώθη ἐντελῶς μὲ τὴν διάταξιν τοῦ 369 ἄρθρ. τῆς ποινικῆς δικονομίας, κατὰ τὴν ὁποίαν εἰς αὐτὸ καὶ μόνον ἀπόκειται νὰ κρίνῃ ἄν, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἦναι ἢ ὄχι ἀναγκαία ἡ μαρτυρία, καὶ ἑπομένως ἂν πρέπῃ ν' ἀναβληθῇ ἡ κυρία δίκη· ὅτι δὲ τὸ δικαστήριον ἀπέρριψε, διὰ τῆς παρεμπιπτούσης ὑπ' ἀριθ. 149 ἀποφάσεώς του, τὴν εἰρημένην πρότασιν, οὐ μόνον διότι ἐθεώρησε μὴ ἀναγκαίαν τὴν μαρτυρίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἡ πρότασις αὕτη ἐγένετο παρακαίρως μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν ἄλλων μαρτύρων, ἐκ τούτου δὲν προέκυψε, κατὰ τὴν δ ἰσχύρισιν τοῦ ἀναιρεσείοντος, οὐδεμία παράβασις τοῦ μνημονευθέντος ἄρθρου τῆς ποιν. δικονομίας.

Ἐπειδὴ ὁ ἐν ταῖς προτάσεσι περιεχόμενος λόγος, ἡ παρ' ἀναρμοδίου δῆθεν προσώπου λῆψις μαρτυρίας ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἶναι οὐδὲν ἧττον ἀνυπόστατος· διότι ἀφοῦ ὁ ἀπὸ 12 δεκεμβρίου 1841 περὶ ἀνακριτικῶν καθηκόντων τῶν προξένων νόμος ῥητῶς ἐν τῷ 7 αὐτοῦ ἄρθρῳ συγχωρεῖ εἰς τοὺς προξένους ν' ἀναθέτωσιν εἰς τοὺς ὑπαλλήλους ἐν γένει τοῦ γραφείου των τὴν ἐκπλήρωσιν ἀνακριτικῶν ἔργων, ἕπεται ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ Δ Ε Γ, τὸν ὁποῖον καὶ ἡ ἐν τῇ ἀνακρίσει αὐτῇ φερομένη τοῦ προξένου διευθυντοῦ ἐπικύρωσις, καὶ τὸ ἀπὸ 14 μαρτίου ε. ε. ἐν τῇ δικογραφίᾳ ἐπισυνημμένον ἔγγραφον τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης, δι' οὗ μεταβιβάζεται πρὸς τὸν παρὰ τοῖς ἐν Χαλκίδι πρωτοδίκαις εἰσαγγελέα ἡ γενομένη ἀνάκρισις χαρακτηρίζουσιν ὡς γραμματέα παρὰ τῷ ἐν Κωνσταντινουπόλει προξενικῷ γραφείῳ, ἠδύνατο κάλλιστα, παραγγελθεὶς ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου του, νὰ λάβῃ, ὡς ἁρμόδιον πρόσωπον, τὴν μαρτυρίαν τοῦ αὐτόθι διατρίβοντος Ι Ψ.»

§ 4α Ἡ αἴτησις διαδίκου τινὸς τοῦ νὰ ἐξετασθῇ τις τῶν δικαστῶν ὡς μάρτυς εἰς αὐτὴν ἐκείνην τὴν δίκην, εἰς ἣν μέλλει νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ δικαστικά του καθήκοντα, ἰσοδυναμεῖ μὲ πλαγίαν

αὐτοῦ ἐξαίρεσιν, καὶ ἑπομένως ἡ ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ταύτης διαδικασία πρέπει νὰ γίνῃ κατὰ τοὺς ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπὶ ἐξαιρέσεως δικαστῶν ἀπαιτουμένους τύπους. Ὅρα τὰ περὶ τούτου ἐν Εὑρ. τόμ. 7 σελ. 17 ἐπ. καὶ ἀπ. ποιν. Ἀρ. II. 51 τοῦ 1843.

§ 4^{3} Δικασταὶ ἐξετασθέντες ἅπαξ ὡς μάρτυρες, δὲν δύνανται νὰ δικάσωσιν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. II. 38 τοῦ 1841.

§ 4^{4} Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις συγχωρεῖται πάντοτε ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων; Ὅρα Εὑρ. τόμ. 2 σελ. 166 § 4.

§ 4^{5} Ἐπὶ ποινικῆς δίκης, προκειμένου περὶ ἰδιωτικοῦ δικαιώματος, ἰσχύουν αἱ περὶ ἀποδείξεως ἀρχαὶ τοῦ πολ. δικαίου. Ἀπ. ποιν. 34 τοῦ 1849, ἔχουσα οὕτως.

«Ἐπειδὴ βάσις τοῦ προκειμένου πταίσματος εἶναι τὸ τῆς βοσκῆς δικαίωμα ἐπὶ τῶν γαιῶν τῶν κειμένων εἰς τὰς θέσεις Σπηλιαῖς καὶ Καράβελο τοῦ χωρίου Φύλλα, καθ' ὃ μὲν ἀντιπρόσωπος ἰσχυρίσθη ἐνώπιον τοῦ πταισματοδίκου ὅτι αὐτὸς καὶ οἱ συγχώριοί του κάτοικοι τοῦ χωρίου Βασιλικὰ ἔχουσι τὴν ἀπεριόριστον κυριότητα αὐτῶν, ὁ δὲ δημόσιος κατήγορος, ὅτι ἡ κυριότης αὕτη ἀνήκει εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου Φύλλα· ὅθεν, προκειμένου περὶ κυριότητος ἢ ἄλλου δικαιώματος παρέχοντος ἐξουσίαν τοῦ βόσκειν ζῶα ἐπὶ τῶν εἰρημένων γαιῶν, ἤτοι περὶ ἰδιωτικοῦ δικαιώματος, ὁ πταισματοδίκης ὤφειλεν, ὡς πρὸς τὰ περὶ ἀποδείξεως αὐτοῦ μέσα, νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὰς περὶ ἀποδείξεως διατάξεις τοῦ πολιτικοῦ δικαίου, ἐπιτρέπων τὸ τῶν μαρτύρων μέσον εἰς μόνας τὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθρων 300 καὶ 301 τῆς Πολ. Δικονομίας, μὴ πράξας δὲ τοῦτο, ἀλλὰ στηριχθεὶς ἐπὶ μαρτυρικῆς ἀποδείξεως, χωρὶς νὰ προκύπτῃ ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 10 προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του, ὅτι ὑπῆρχέ τις τῶν ἐν τοῖς παρατεθεῖσιν ἄρθροις τῆς Πολ. Δικονομίας ἀναφερομένων περιστάσεων, καὶ θεωρήσας τὴν ὑπ' ἀριθ. 240 ἀπόφασίν του, καθ' ἣν μὲν ἦτο ἀδίδικος ὁ ἀναιρεσείων, ὡς ἔγγραφον ἀποδεικνύον κατ' αὐτοῦ τὸ προκείμενον δικαίωμα ὑπὲρ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Φύλλα, ἐναντίον τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 274 τῆς Πολ. Δικονομίας, παρεβίασε διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης τὰς περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 94 τῆς ποιν. Δικονομίας, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη ἐπιφέρει ἀναίρεσιν, κατὰ τὸ ἄρθ. 360 § 3 τῆς αὐτῆς αὐτῆς δικονομίας.» Ἰδὲ κατωτ. § 88.

§ 4^{6} Ὁ λόγος, ὅτι τὸ ἀντικείμενον τοῦ δικου ὑπερέβαινε τὰς 50 δραχμάς, καὶ ἕνεκα τούτου, δὲν ἐπετρέπετο ἡ διὰ μαρτύρων

ἀπόδειξις, εἶναι ἀπαράδεκτος κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου προτεινόμενος.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὁ πρῶτος ἀναιρέσεως λόγος ὁ ἀφορῶν τὴν κακὴν ἑρμηνείαν καὶ ψευδῆ ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου, μὴ ἀναπτυχθεὶς ἰδίως ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, δὲν δύναται νὰ ἐννοηθῇ εἰμὴ ὡς στηριζόμενος εἰς τοὺς ἑπομένους ἀναιρέσεως λόγους, τοὺς συντείνοντας εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς ψευδοῦς ἐφαρμογῆς.

Ἐπειδὴ ἡ περὶ ψευδορκίας πρᾶξις καταδιώκεται καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος, ἐκ περισσοῦ δὲ ἡ πρᾶξις, δι' ἣν κατεδικάσθη ὁ ἀναιρεσείων, κατεμηνύθη ὑπὸ τῆς ἀντιδίκου αὐτοῦ Μ Χ Κ.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ 266 ἄρθρ. τοῦ ποιν. νόμου, εἰς μόνον τὸν ἐκτιμητικὸν ὅρκον δὲν εἶναι δεκτὴ ἡ περὶ ψευδορκίας ἀνάκρισις. Κατὰ δὲ τὰ ἄρθρα 357 καὶ 382 τῆς Πολ. Δικονομίας, συνδυαζόμενα μὲ τὸ εἰρημένον ἄρθρον, ὁ ἐν γνώσει ὁρκιζόμενος ψευδῶς εἰς πολιτ. δίκην, εἴτε ὁ δοθεὶς ὅρκος ἐπεβλήθη παρὰ τοῦ δικαστηρίου, εἴτε ἐπήχθη ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου αὐτοῦ, καταδιώκεται ποινικῶς.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ αὐτὸ 266 ἄρθρ. τοῦ ποιν. νόμου, ἐπὶ ψευδορκίᾳ τιμωρεῖται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ὁ ὡς διάδικος ψευδορκήσας ἐν γνώσει ἐπὶ δικαστηρίου εἰς ἰδίαν αὐτοῦ πολιτικὴν διαφοράν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ ἀναιρεσείων, ὅστις εἶχε παρασταθῆ ὡς ἐναγόμενος ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδικείου τῆς βορείου πλευρᾶς Ἀθηνῶν, ἐκηρύχθη ὑπὸ τῶν ἐνόρκων ἔνοχος, ὅτι εἰς πολιτικὴν ὑπόθεσιν, καθ' ἣν ἐδικάζετο ἐνώπιον τοῦ εἰρημένου εἰρηνοδικείου μετὰ τῆς Μ Χ Κ, ἐψευδόρκησεν ἐν γνώσει, ὁρκισθεὶς ψευδῶς ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδικείου κατὰ τὴν 3 μαΐου 1842 ὡς διάδικος· ἑπομένως τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐπιβαλὸν εἰς τὸν κηρυχθέντα ἔνοχον τὴν ἐν τῷ εἰρημένῳ 266 ἄρθρῳ ὁριζομένην ποινὴν, ἐφήρμωσεν αὐτὸ ὀρθῶς.

Ἐπειδὴ ὁ λόγος ὅτι τὸ ἀντικείμενον τοῦ ὅρκου ὑπερέβαινε τὰς 50 δραχμὰς, καὶ, ἕνεκα τούτου, δὲν ἐπετρέπετο ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, εἶναι ἀπαράδεκτος, ὡς κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου προταθείς· προσέτι δὲ ἀνυπόστατος, καθὸ μὴ ἀποδειχθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. 28 τοῦ 1843.

§ 47 Τὸ 33 ἄρθρ. τοῦ περὶ ἐξυβρίσεως ἐν γένει καὶ τύπου νόμου φέρει ῥητῶς, ὅτι εἰς τὰς κατὰ δημοσίων ὑπαλλήλων γενομένας προσβολὰς, καθόσον ἀφορᾷ σχέσιν τινὰ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, συγχωρεῖται μὲν ἡ ἀπόδειξις, ὄχι ὅμως καὶ ἡ διὰ μαρτύρων· ἐκ δὲ τῆς ῥητῆς ταύτης τοῦ νόμου διατάξεως γίνεται φανερὸν, ὅτι ὁ νομοθέτης, καίτοι καθιερώσας τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθέρας ὑπεράσ-

στάσεως, ἔκρινεν ὅμως ἀναγκαῖον νὰ περιστείλῃ, καθόσον ἀφορᾷ τὴν περίπτωσιν τοῦ εἰρημένου 83 ἄρθρου, τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως, καὶ τὰ δικαστήρια ὀφείλουσι μὲν, κατὰ τὸν νόμον, νὰ θεωρῶσι τὴν ἐλευθέραν ὑπεράσπισιν ὡς ὅρον οὐσιώδη, ὁσάκις πράκειται νὰ ἐφαρμόζωσι τὸν ποινικὸν νόμον, ἀλλὰ δὲν δύνανται, δι᾽ ὁποιονδήποτε λόγον, νὰ μακρύνωνται ἀπὸ τὸ σαφὲς γράμμα τοῦ νόμου, μηδὲ πρέπει νὰ ἐπιτρέπωσιν ὥστε ἡ χρῆσις τοῦ ἱεροῦ τούτου δικαιώματος νὰ ἐκπίπτῃ εἰς ἀκολασίαν, νὰ τείνῃ ἐναντίον εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ νόμου, καὶ νὰ ὑπερπηδᾷ τὰ οἰκεῖα καὶ φυσικὰ αὐτοῦ ὅρια.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου σο΄. τοῦ 1838.

§ 5. Οἱ μάρτυρες, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ βουλεύματος, πρέπει ν᾽ ἀποχωρῶσιν ἀπὸ τοῦ ἀκροατηρίου· ἑπομένως ἡ παρεύρεσίς των εἰς τὸ ἀκροατήριον κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ βουλεύματος καὶ τοῦ κατηγορητηρίου δὲν ἀντιβαίνει εἰς τινα διάταξιν, τὴν δημοσίαν τάξιν ἀφορῶσαν.

Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 37 τοῦ 1844.

§ 6. Ὅταν ἐκ τῶν πρακτικῶν προκύπτῃ, ὅτι οἱ ἐξετασθέντες μάρτυρες ἔμειναν εἰς τὸ ἀκροατήριον μέχρι τέλους τῆς συζητήσεως, χωρὶς νὰ γίνηται μνεία περὶ τῆς ἀποχωρήσεώς των, ἕπεται ὅτι διέμειναν ἅπαντες εἰς αὐτό.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 18 τοῦ 1846.

§ 6ª Κατὰ τὸ 392 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας, ἕκαστος μάρτυς ὀφείλει νὰ διαμένῃ εἰς τὸ ἀκροατήριον μέχρι τοῦ τέλους τῶν συζητήσεων, καθ᾽ ἃς ὁ πρόεδρος ἔχει τὸ δικαίωμα, κατ᾽ αἴτησιν τοῦ εἰσαγγελέως ἢ τοῦ κατηγορουμένου, νὰ διατάξῃ νὰ ἐξετασθῶσιν ἐκ νέου τινὲς ἢ ὅλοι οἱ μάρτυρες. Ἐὰν δὲ ὁ πρόεδρος διστάζῃ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν αἴτησιν, ἀποφασίζει περὶ τούτου τὸ δικαστήριον· ὅταν δὲ τοῦτο ἀποῤῥίψῃ τὴν αἴτησιν περὶ τοῦ νὰ ἐξετασθῶσιν ἐκ νέου οἱ μάρτυρες μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ εἰσαγγελέως ἢ τοῦ κατηγορουμένου, ὑπάρχει παραβίασις τοῦ ἄρθρ. 392 τῆς ποινικῆς δικονομίας, ἐπιφέρουσα ἀναίρεσιν.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. σνη΄ τοῦ 1839.

§ 7. Ἡ μὴ παρουσία τῶν μαρτύρων κατὰ τὴν ἑπομένην συνεδρίασιν δὲν καθίσταται ἐκ τούτου ἀκυρότητος· ἀλλὰ δύναται μόνον νὰ δώσῃ χώραν εἰς πρόσκαιρον ἀναβολὴν, ἐὰν τυχὸν ἦναι ἀνάγκη πρὸς ἐξέτασίν τινος ἐξ αὐτῶν.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 17 τοῦ 1846.

§ 7² Ἡ ἀναχώρησις μάρτυρός τινος ἐκ τοῦ ἀκροατηρίου δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν ἂν ἐκ τούτου δὲν παρεβιάσθη ἡ ὑπεράσπισις, ἥτις ἄλλως ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ νέας πρὸς τὸν μάρτυρα ἐρωτήσεις (392 τῆς ποιν. δικονομίας).

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Π. 79 τοῦ 1841.

§ 7³ Ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ διαμονὴ τῶν μαρτύρων μέχρι τέλους τῶν συζητήσεων δὲν διατάττεται ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 392 τῆς ποινικῆς δικονομίας ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος· ἄλλως δὲ ἂν ἦναι ἀναγκαία, δύναται νὰ διαταχθῇ ὑπὸ τοῦ προέδρου ἢ νὰ ζητηθῇ ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 102 τοῦ 1842.

§ 7⁴ Τὸ δικαστήριον δύναται νὰ ἐπιβάλῃ νέας ἀποδείξεις καὶ μέχρι ποίας ἐποχῆς; Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 167.—Ἴδε κατωτ. § 16².

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 14 τοῦ 1844 ποιν. τοῦ Αρ. Π. ἀπόφασις φέρει·

« Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ 394 ἄρθρ. τῆς ποινικῆς δικονομίας, ἀφοῦ περαιωθῇ ἡ περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασία, καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς ἀπαγγείλῃ τὴν κατηγορίαν καὶ τὰ πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῆς μέσα, τὰ συναγμένα ἐκ τῆς περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίας, ἡ συζήτησις παύει καὶ διαγιγνώσκεται ἡ ἀπόφασις. Ἐκ δὲ τοῦ ἄρθρου τούτου συνάγεται ὅτι, καὶ τὸ δικαίωμα, τὸ ὁποῖον, κατὰ τὰ ἄρθρα 425, 399 καὶ 318 τῆς αὐτῆς δικονομίας, συνδυαζόμενα πρὸς ἄλληλα, ἔχει τὸ δικαστήριον νὰ ἐπιβάλῃ νέαν ἀπόδειξιν, δὲν δύναται νὰ ἐνεργηθῇ εἰμὴ ἐνόσῳ διαρκεῖ ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζήτησις, καὶ πρὶν ἀποσυρθῇ τὸ δικαστήριον πρὸς διάγνωσιν τῆς ἀποφάσεως. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Σπάρτῃ πλημμελειοδικῶν, ἀφοῦ ἐπεραιώθη ἡ περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασία, καὶ ἠκούσθησαν οἵ τε κατηγορούμενοι καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς, προτείναντες οἱ μὲν τὴν ἀθώωσίν των, ὁ δὲ τὴν καταδίκην αὐτῶν, ἀποσυρθὲν εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεων, ἀντὶ νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τῆς ἐνοχῆς, ἢ μὴ τῶν κατηγορουμένων, κατὰ τὰ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀναφανέντα ἀποδείξεως μέσα, ἐξέδωκε παρεμπίπτουσαν περὶ νέας ἀποδείξεως ἀπόφασιν, καὶ οὕτω παρεβίασε τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τοῦ προμνησθέντος ἄρθρ. 394 τῆς ποιν. δικονομίας, τοῦτο δὲ δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν.»

§ 7⁵ Εἰς τὸ δικαστήριον ἀπόκειται νὰ κρίνῃ περὶ τῶν λόγων τῆς ἀναβολῆς, ὅταν προτείνωνται μετὰ ἀποδείξεως. Εὐρ. τ. 2 σ. 168. Εἰς τὸ δικαστήριον ἀπόκειται νὰ κρίνῃ, ἂν μαρτυρία τις ἦναι ἀναγκαία, καὶ ἂν πρέπῃ ν' ἀναβληθῇ, ἢ μὴ, ἡ δίκη. Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 169 ἐπ.

§ 8. Δὲν ὑπάρχει λόγος ἀκυρότητος ἂν ἡ ἀνάγνωσις τοῦ βουλεύματος καὶ τοῦ ἐγκλητηρίου δὲν γίνῃ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν μαρτύρων.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 92 τοῦ 1848.

§ 8². Ἡ παράβασις τῶν ἄρθρ. 424 καὶ 383 τῆς ποιν. δικονομίας, δὲν διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος· ὅθεν δὲν δύναταί τις νὰ παραγάγῃ ἐκ ταύτης λόγον ἀναιρέσεως, ὅταν εἰς τὸ ποινικὸν δικαστήριον δὲν ἔκαμε τὴν πρότασιν, ὅτι ὁ μάρτυς δὲν ἦτο παρὼν ἀναγινωσκομένου τοῦ ἐγκλητηρίου καὶ τοῦ βουλεύματος, καὶ ἑπομένως, ὅτι δὲν δύναται νὰ ἀκουσθῇ ὡς μάρτυς.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 24 τοῦ 1842.

§ 9. Ἡ κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων παρουσία ἑτέρου μάρτυρος, μὴ ἐξετασθέντος, δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως· κατὰ τὰ συνδυασμένα δὲ ἄρθρα 383, 425 καὶ 458 § 7 τῆς ποιν. δικονομίας, λόγος ἀναιρέσεως ὑπάρχει, ἐάν, γενομένης αἰτήσεως νὰ ληφθοῦν προφυλακτικὰ μέτρα πρὸς ἀποφυγὴν ἀθεμίτου τινος ἐντεύξεως τῶν μαρτύρων μετ' ἄλλων προσώπων, τὸ δικαστήριον δὲν δίδῃ ἀκρόασιν.

Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Π. 73 τοῦ 1847.—Ἴδε τοὺς ἐπ. §§ καὶ τὸν 16ά.

§ 9² Ὁ μάρτυς δὲν εἶναι ἐξαιρετέος ἂν δὲν ἠκροάσθη τὰς καταθέσεις τῶν ἄλλων μαρτύρων, διότι ἡ περίστασις αὕτη δὲν εἶναι ἐκ τῶν παρὰ τοῦ νόμου διαγραφομένων λόγων ἐξαιρέσεως τῶν μαρτύρων (113, 105 τῆς ποιν. δικονομίας).

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 36 τοῦ 1844.—Ἴδε κατωτ. § 16 ϐ'.

§ 9³ Δὲν εἶναι λόγος ἐξαιρέσεως μάρτυρός τινος, διότι παρεισέφρη εἰς τὴν ἐξέτασιν ἄλλου τινός, ἐνῷ ἐξετάζετο ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 105 τοῦ 1854.

§ 10. Ὅταν ἐκ τῶν πρακτικῶν βεβαιοῦται, ὅτι κατηγορούμενός τις παρῃτήθη μάρτυρος τῆς ὑπερασπίσεως μὴ ἐμφανισθέντος, ἄνευ ἀντιῤῥήσεως τοῦ ἑτέρου συγκατηγορουμένου, τεκμαίρεται ὅτι ἡ παραίτησις ἐγένετο μὲ τὴν συναίνεσιν καὶ τούτου.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 30 τοῦ 1846.

§ 10² Παραιτηθέντος τοῦ εἰσαγγελέως τῆς μαρτυρίας τινὸς καὶ μὴ ἀντιτείνοντος τοῦ κατηγορουμένου, δὲν ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀναίρεσιν.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 38 τοῦ 1845.

§ 10³ Παραιτουμένου τοῦ συνηγόρου τῶν μαρτύρων τῆς ὑπερα-

σκέσεως, καὶ ἀντιῤῥήσεως μὴ γενομένης ἐκ μέρους τοῦ κατηγορουμένου, δὲν δύναται πλέον οὗτος νὰ ζητήσῃ ἀναίρεσιν.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 70 τοῦ 1842.

§ 11. Τὰ ἄρθρ. 274, 162, 190 καὶ 191 τῆς ποιν. δικονομίας δὲν ἀπαιτοῦν ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ὥστε δι᾽ ἑκάστην ἐπίδοσιν γινομένην συγχρόνως εἰς διάφορα ἄτομα εἰς τὸν αὐτὸν τόπον εὑρισκόμενα νὰ συντάττωνται ἰδιαίτερα ἀποδεικτικά· ἄρα δύναται νὰ γίνῃ καὶ ἓν ἐπιδεικτικὸν διὰ τὴν πρὸς δύο συγκατηγορουμένους ἐπίδοσιν τῆς τε πρὸς ἐμφάνισιν κλήσεως καὶ τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων.—Ἴδε τὴν λ. Ἐπίδοσις ἐν Βύρκ. τόμ. 7 σ. 187 ἑπ.

Ἀπόφ. ποιν. 11 Ἀρ. Π. τοῦ 1846.

§ 12. Ἡ ἔλλειψις τῆς μαρτυρίας εἰς τὰ πρακτικὰ περὶ τῆς ἡλικίας τοῦ μάρτυρος δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ Π. 114 τοῦ 1846.

§ 12ª Ἡ ἔλλειψις τῆς μνείας τῆς ἡλικίας τῶν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐξετασθέντων μαρτύρων δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως, κατὰ τὰ ἄρθρα 125, 384, 425 καὶ 458 τῆς ποιν. δικονομίας, ἂν μάλιστα δὲν ἐπρότεινεν ὁ κατηγορούμενος τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἐνώπιον τοῦ κατωτέρου δικαστηρίου.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 68 τοῦ 1847.

§ 13. Δὲν ἀπαιτεῖται νὰ σημειῶνται εἰς τὰ πρακτικὰ αἱ μαρτυρίαι, ὅταν ἦναι σύμφωνοι μὲ τὴν ἀνάκρισιν.

Ἀποφ. ποιν. Αρ. Π. 18 τοῦ 1846.

§ 13ª Τὰ ἄρθρα 345 καὶ 89 τῆς ποιν. δικονομίας δὲν διατάττουσι τὴν εἰς τὰ πρακτικὰ καταχώρισιν τῶν μαρτυριῶν, εἰμὴ μόνον, ὅταν δὲν συμφωνῶσιν αἱ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ μαρτυρίαι μὲ τὰς τῆς ἀνακρίσεως· ὅθεν, ὅταν τὰ πρακτικὰ βεβαιώνωσιν, ὅτι οἱ μάρτυρες εἶπον ὅ,τι καὶ εἰς τὴν ἀνάκρισιν, δὲν ὑπάρχει παρανομία τίς.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 62 τοῦ 1843.

§ 13³ Καμμία διάταξις τοῦ νόμου δὲν ἀπαιτεῖ, ὥστε νὰ σημειῶνται εἰς τὰ πρακτικὰ αἱ μαρτυρίαι τῶν κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ἐξετασθέντων ἤδη καὶ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐξεταζομένων ἐκ νέου μαρτύρων, ὅταν μάλιστα αὗται ἦναι σύμφωνοι μὲ τὰς ἐν τῇ ἀνακρίσει ληφθείσας, καὶ τοῦτο βεβαιοῦται ἐκ τῶν πρακτικῶν.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 13 τοῦ 1846.

§ 14. Δὲν ἀπαιτεῖται νὰ γίνηται ῥητὴ μνεία εἰς τὰ πρακτικὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κατηγορουμένου κατὰ πᾶσαν ἐρώτησιν γενομένην ὑπὸ τοῦ προέδρου εἰς ἕκαστον τῶν μαρτύρων, ἀρκεῖ μόνον νὰ

βεβαιοῦται ἀπὸ τὰ πρακτικά, ὅτι οἱ ἐξετασθέντες μάρτυρες ἐγνώριζον ἢ δὲν ἐγνώριζον τοὺς κατηγορουμένους καὶ μέχρι τίνος ἐκτείνονται αἱ μετ' ἐκείνων σχέσεις των.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 13 τοῦ 1846.

§ 15. Αἱ εἰς τὴν ποινικὴν δίκην ληφθεῖσαι μαρτυρίαι καὶ ἄλλαι ἀποδείξεις δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν ἐν περιπτώσει ἀθωώσεως τοῦ κατηγορουμένου εἰς τὴν περὶ ἀποζημιώσεως πολιτικὴν δίκην.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 9 τοῦ 1838 (Νομικ. σ. 2121).—Ἴδε Εὐρ. τ. 2 σελ. 72 ἐπ.

§ 16. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς διαδικασίας, ἀλλὰ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς περὶ ἐνοχῆς ἀποφάσεως, δύνανται νὰ ἐξετασθοῦν μάρτυρες· οὔτε δὲ ἐκ τῶν ἄρθρ. 374, 383, 384 καὶ 425 τῆς ποινικῆς δικονομίας, οὔτε ἐξ ἄλλου τινὸς ἐξάγεται, ὅτι ἀπαγορεύεται ῥητῶς καὶ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος νὰ ἐξετάζηται, συναινέσει μάλιστα τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τοῦ κατηγορουμένου, πᾶς μάρτυς, ὅστις ἐμφανίζεται μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἄρθρου 374, πρὸ τῆς περὶ ἐνοχῆς ἀποφάσεως· προκειμένου δὲ λόγου περὶ μαρτύρων τῆς ὑπερασπίσεως, δὲν δύναται νὰ παραπονεθῇ ὁ κατηγορούμενος διὰ παράβασιν τοῦ ἄρθρ. 383, ἀφοῦ συνήνεσεν.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 35 τοῦ 1847.

§ 16ª Κατὰ τὸ 344 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικον., μετὰ τὴν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐξέτασιν τῶν κλητευθέντων μαρτύρων καὶ τοῦ κατηγορουμένου, καὶ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς κατηγορίας, νέοι μάρτυρες δὲν εἶναι δεκτοί, ἀλλ' ἕπεται ἡ ἀπολογία τοῦ κατηγορουμένου καὶ ἡ ἀπόφασις· ὅθεν, ὅταν ὁ κατηγορούμενος ἐπρότεινε τὸν Μ ὡς μάρτυρα τῆς ὑπερασπίσεως κατὰ πρώτην φορὰν μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ δημοσίου κατηγόρου, καὶ τὸ δικαστήριον δὲν ἐδέχθη τὴν πρότασιν, δὲν ὑπάρχει παράβασίς τις. Ἐκτὸς δὲ τούτου, ὁ μάρτυς οὗτος ἦτο παρὼν εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ ἠκροάσθη τῆς καταθέσεως τῶν λοιπῶν μαρτύρων, καί, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ 126 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξετασθῇ.—Ἴδε ἀνωτ. § 7⁴, 9 ἐπ.

Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 16 τοῦ 1854.

§ 17. Οἱ μάρτυρες δύνανται νὰ ἐξετασθῶσιν ἐκ νέου, ὄχι μόνον πρὸ τοῦ τέλους τῆς συζητήσεως, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀνακεφαλαίωσιν, καθότι ἐκ τοῦ ἄρθρου 392 τῆς ποινικῆς δικονομίας γίνεται φανερὸν ὅτι ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διατάξῃ ν' ἀποχωρήσωσί τινες ἢ ὅλοι οἱ μάρτυρες καὶ νὰ ἐξετασθῶσιν ἐκ νέου, ἤτοι κατὰ μόνας, ἢ καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ ἄλλων μαρτύρων· πρὸς

τοσοῦτο δὲ διαμένουσιν εἰς τὸ ἀκροατήριον μέχρι τέλους· αὐτὸ τοῦτο ἐξάγεται καὶ ἐκ τῶν ἄρθρων 364, 365, 378 καὶ 388 τῆς ποιν. δικονομίας.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. 32 τοῦ 1845.

§ 18. Ὁ μάρτυς καὶ ὁ μηνυτὴς δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐρωτῶνται περὶ τῶν σχέσεων καὶ τῆς συγγενείας, τὴν ὁποίαν δύνανται νὰ ἔχουν μὲ τὸν παθόντα ἢ μὲ τοὺς κατηγορουμένους.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. 87 τοῦ 1847.

§ 19. Δύναται νὰ ἐξετασθῇ μάρτυς ἐνόρκως εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ἂν ἡ ἔκθεσις δὲν διαλαμβάνῃ τὴν αἰτίαν τῆς ἐξετάσεώς του· βεβαιωθέντος δὲ ὅτι ὁ μάρτυς ἀπεβίωσεν ὀλίγον μετὰ τὴν ἐξέτασίν του, ὑπάρχει βεβαιωμένος ὁ κίνδυνος, τὸν ὁποῖον ἀπαιτεῖ τὸ ἄρθρ. 134 τῆς ποινικῆς δικονομίας, διὰ νὰ ἐξετασθῇ ὁ μάρτυς ἐνόρκως (ἄρθρ 122 καὶ 124 τῆς ποιν. δικονομίας).

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. 87 τοῦ 1847.

§ 19[a] Ἀφοῦ, ἀποπερατωθείσης τῆς ἀνακρίσεως, εἰσαχθῇ ἡ δίκη εἰς τὸ ἀκροατήριον, ἡ κατηγορητικὴ διαδικασία, κατὰ τὰ ἄρθρ. 76 καὶ 77 τῆς ποιν. δικονομίας, γίνεται δημοσία, καὶ ὁσάκις δὲν ἐμφανίζεταί τις τῶν κλητευθέντων μαρτύρων, τὸ δικαστήριον δύναται νὰ ἀναβάλῃ τὴν συζήτησιν· ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ διατάξῃ τὴν κατ' οἶκον ἐξέτασίν του, χωρὶς νὰ ὑπάρξῃ περίπτωσις νόσου βαρείας, κατὰ τὸ ἄρθρ. 124 τῆς ποιν. δικονομίας. Ἄλλως, ἐπιγίγνεται ἀναίρεσις.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. ξέ τοῦ 1836.

§ 20. Ἂν ἡ κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ἐνόρκως ληφθεῖσα μαρτυρία δὲν ἀνεγνώσθη ἐπὶ ἀκροατηρίου, δὲν ὑπάρχει ἐκ τούτου λόγος ἀναιρέσεως, διότι, κατὰ τὸ ἄρθρ. 124 τῆς ποιν. δικονομίας, ἀκυρότης ὑπάρχει, ὅταν, γενομένης αἰτήσεως, δὲν ἀνεγνώσθη ἡ κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ληφθεῖσα ἔνορκος μαρτυρία (1).

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. 56 τοῦ 1845.

§ 20[a] Ἡ ἔνορκος μαρτυρία ἀναγινώσκεται εἰς τὸ ἀκροατήριον· ἂν ὅμως δὲν ἀναγνωσθῇ, ἐνῷ αἴτησις δὲν ἔγινε, δὲν ὑπάρχει ἀκυρότης (124, 468 § 17 τῆς ποιν. δικονομίας).

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. 60 τοῦ 1842.

---

(1) Καὶ ἂν δὲν παραδοθῇ ἡ μαρτυρία αὕτη εἰς τοὺς ἐνόρκους, δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως, διότι τεκμαίρεται παραίτησις ἀπὸ ταύτης κατὰ τὸν τελευταῖον § τοῦ ἄρθρ. 485 τῆς ποιν. δικονομίας. 'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. 56 τοῦ 1845.

§ 21. Ἡ ἔνορκος κατάθεσις μάρτυρός τινος, καίτοι μὴ ἐμφανιζομένου ὡς μάρτυρος ἀποδείξεως εἰς τὸν κατάλογον τῶν μαρτύρων, ἀνεγνώσθη ἐπὶ ἀκροατηρίου, κατ' αἴτησιν τοῦ κατηγορουμένου, ζητήσαντος μετὰ ταῦτα ἀναίρεσιν διὰ τὸν λόγον αὐτόν, ἀλλ' ὁ Ἄρειος Πάγος τὴν ἀπέῤῥιψε τὸ μέν, διότι οὐδεὶς δύναται νὰ προσβάλῃ τὰς ἑαυτοῦ πράξεις· τὸ δέ, διότι τοῦτο ἐπιτρέπεται ἀπὸ τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. 8 τοῦ 1844.

§ 22. Οἱ μάρτυρες κατὰ τὴν δευτέραν συζήτησιν, τὴν γενομένην συνεπείᾳ παραπομπῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου, πρέπει, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, νὰ ἐξετάζωνται ἐκ νέου· τοῦτο ἐξάγεται ἀπὸ τὰ ἄρθρα 496 καὶ 510 τῆς ποιν. δικονομίας· ἄρα οἱ μάρτυρες πρέπει νὰ ἐξετάζωνται ἐπὶ ἀκροατηρίου καὶ οὐχὶ νὰ ἀναγινώσκωνται αἱ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, οὗ τινος ἡ ἀπόφασις ἀνῃρέθη, ληφθεῖσαι μαρτυρίαι· ἂν δὲ συνῄνεσαν τὰ μέρη εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐκθέσεων αὐτῶν, ἡ συναίνεσις αὕτη δὲν ἰσχύει ποσῶς ν' ἀνατρέψῃ τὰς τοῦ νόμου διατάξεις, ὡς ἀφορώσας τὴν δημοσίαν τάξιν.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. 6 τοῦ 1845.

§ 22α Τὸ ἄρθρ. 510 τῆς ποιν. δικονομίας δὲν ἀπαγορεύει τὴν ἐξέτασιν νέων μαρτύρων, ὁσάκις ἡ ὑπόθεσις δικάζεται ἐκ νέου μετὰ προηγηθεῖσαν ἀναίρεσιν.

'Απόφ. «Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρ. 510 τῆς ποιν. δικονομίας, εἰς τὸ ὁποῖον παραπέμπει τὸ 496 ἄρθρον τῆς αὐτῆς, ὁρίζον, ὅτι ἐὰν δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ προσαχθῶσι πλέον οἱ πρότεροι ἐξετασθέντες μάρτυρες ἀναγινώσκονται ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ καὶ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν αἱ ἐκθέσεις τῶν μαρτύρων, δὲν ἐννοεῖ νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν ἐξέτασιν νέων μαρτύρων, ἐὰν ὑπάρχωσιν, ὁσάκις ἡ ὑπόθεσις δικάζεται ἐκ νέου μετὰ προηγηθεῖσαν ἀναίρεσιν, ἀλλὰ προϋποθέτων ὅτι οἱ τυχὸν ὑπάρχοντες ἐξετάσθησαν ἤδη, προνοεῖ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν οὗτοι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προσαχθῶσι πλέον· ἡ ἔννοια δ' αὕτη τῆς ῥηθείσης διατάξεως γίνεται προφανὴς καὶ ἐκ τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 348 καὶ 349, κατὰ τὰς ὁποίας τό τε πταισματοδικεῖον καὶ τὸ πλημμελειοδικεῖον δύνανται νὰ διατάξωσι τὴν προσαγωγὴν νέων ἀποδείξεων, καὶ ἀφοῦ ἀνεκρίθη ἐνώπιόν του ἡ ὑπόθεσις, ὅταν ἡ πρᾶξις δὲν ἦναι προσηκόντως ἀποδεδειγμένη· ὅθεν τὸ πταισματοδικεῖον Κύμης, δικάζον τὴν εἰς αὐτὸ παραπεμφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου ὑπόθεσιν μετὰ τὴν γενομένην ἀναίρεσιν, ἂν ἐξέτασε νέους μάρτυρας, δὲν παρεβίασε διάταξίν τινα τῆς ποιν. δικονομίας.»

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. 78 τοῦ 1849.

§ 22. Καὶ ἐνώπιον τῶν ἐνόρκων, ὅπου ἡ ὑπόθεσις εἰσήχθη, δυνάμει ἀναπομπῆς, δύνανται νὰ προσκαλῶσι νέοι μάρτυρες.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 90 τοῦ 1849.

§ 23. Ὅταν τὸ δικαστήριον, θεωροῦν περιττὴν τὴν ἀνάγνωσιν ἐγγράφου τινὸς (οἷον φύλλου ἐφημερίδος), δὲν τὴν ἐπιτρέψῃ, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι περιωρίσθη τὸ δικαίωμα τῆς ὑπερασπίσεως.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 102 τοῦ 1842.

§ 24. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 165 τῆς ποιν. δικονομίας, ἡ κατηγορία πρέπει νὰ περιέχῃ συνοπτικὴν ἔκθεσιν τῶν κυριωτέρων περιστατικῶν, καὶ ὁ νομοθέτης κατέστησε χρέος τοῦ δημοσίου κατηγόρου ὄχι μόνον νὰ χαρακτηρίζῃ τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ νὰ συμπεριλαμβάνῃ εἰς τὴν κατηγορίαν τὰ περιστατικά, τὰ ὁποῖα ἐπιβαρύνουσιν ἢ ἐλαφρύνουσι τὴν ἐνοχὴν τοῦ κατηγορουμένου, τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται νὰ ἐξαχθῶσιν εἰμὴ ἐκ τῶν ἐξετάσεων τῆς προανακρίσεως, καὶ ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι ἡ εἰς τὸ ἐγκλητήριον ἔγγραφον καταχώρισις ἁπλῆς περιλήψεως τῶν μαρτυριῶν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς παραφθείρουσα τὴν κατηγορίαν.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 95 τοῦ 1836.

§ 25. Κατὰ τὸ 145 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας, ἡ πρὸς τοὺς μάρτυρας κλῆσις παραδίδεται εἰς τὸν ἴδιον, ἢ ἀφίνεται εἰς τὴν κατοικίαν του· ἂν δὲ ἡ οἰκία, εἰς ἣν ἀφέθη ἡ κλῆσις, ἦτον ὄντως οἰκία ἄλλου, τοῦτο εἶναι ἀντικείμενον πραγματικόν, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἐπεμβαίνει ὁ Ἄρειος Πάγος. Ὅρα τὰ περὶ τούτου ἐν Εὐρ. τόμ. 7 σελ. 182 ἑπ.

§ 26. Μάρτυς τῆς κατηγορίας δὲν δύναται νὰ ἐξετασθῇ, χωρὶς νὰ προηγηθῇ ἡ προσήκουσα κλήτευσις, ἐὰν ὁ κατηγορούμενος ἐδικάσθη ἐρήμην, ἢ ἐμφανισθεὶς ἀντέτεινεν εἰς τὴν ἐξέτασιν ταύτην.

Ἀπόφ. ποιν Ἀρ. Π. 4 τοῦ 1848.

§ 27. Κατὰ τὸ 413 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας, ὁ κατάλογος τῶν κλητευθέντων μαρτύρων πρέπει νὰ ἐγχειρίζηται εἰς τὸν κατηγορούμενον τρεῖς τοὐλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς συνεδριάσεως· ὅθεν ἕπεται ὅτι δύναται νὰ γίνῃ ἡ ἐγχείρισις καὶ πρὸ τῶν τριῶν ἡμερῶν· δὲν ὑπάρχει δὲ νόμος διατάττων, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, δευτέραν κοινοποίησιν τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων, ὁσάκις ἡ δίκη κακουργήματός τινος παραπεμφθῇ ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην σύνοδον.

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 413 τῆς ποιν. δικονομίας διαλαμβάνουσαν, ὅτι ὁ κατάλογος τῶν κλητευθέντων μαρτύρων πρέπει νὰ ἐγχειρίζηται εἰς τὸν κατηγορούμενον

τρεῖς τουλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς δημοσίας συνεδριάσεως τοῦ δικαστηρίου τῶν κακουργιοδικῶν, συγχωρεῖται νὰ γίνῃ ἡ ἐγχείρισις τοῦ ῥηθέντος καταλόγου καὶ πρὸ τριῶν ἡμερῶν, οὐδὲ ὑπάρχει νόμος διατάττων, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, δευτέραν κοινοποίησιν τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων, ὁσάκις ἡ δίκη κακουργήματός τινος παραπέμπεται ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην σύνοδον κακουργιοδικῶν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, εἶναι ἀναντίῤῥητον ὅτι ὁ κατάλογος τῶν κλητευθέντων μαρτύρων ἐκοινοποιήθη εἰς τοὺς κατηγορουμένους ἐν καιρῷ πρὸ τῆς δημοσίου συνεδριάσεως τῆς προλαβούσης συνόδου τῶν κακουργιοδικῶν, καθ' ἣν μέλλουσα νὰ δικασθῇ ἡ κατὰ τῶν νῦν ἀναιρεσειόντων κατηγορία ἀνεβλήθη διὰ τὴν προσεχῆ σύνοδον, τουτέστιν ὁ κατάλογος ἐκοινοποιήθη εἰς τοὺς κατηγορουμένους πολλὰς ἡμέρας πρὸ τῆς δημοσίου συνεδριάσεως τοῦ δικαστηρίου τῶν κακουργιοδικῶν, καθ' ἣν ἐδικάσθησαν οἱ ῥηθέντες κατηγορούμενοι· ἑπομένως ὁ λόγος, ὅτι δὲν ἐκοινοποιήθη ὁ κατάλογος τῶν μαρτύρων, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, εἶναι ἀνυπόστατος.»

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 30 τοῦ 1841.

§ 28. Ἡ εἰς τὸν ἐπὶ κακουργήματι κατηγορούμενον ἐγχείρισις τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων ἀπαιτεῖται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, νὰ γίνῃ εἰς τὸν κατηγορούμενον τρεῖς τουλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς δημοσίου συνεδριάσεως.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 19 τοῦ 1835, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 7 σ. 185 ἐπ. λέξει 'Επίδοσις.

§ 28² Τὰ ὀνόματα τῶν μαρτύρων πρέπει, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, νὰ γνωστοποιῶνται εἰς τὸν κατηγορούμενον ἐμπροθέσμως· ἄλλως ἡ ἀπόφασις εἶναι ἀναιρετέα.

'Απόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 116 τοῦ 1851.

§ 29. Ἡ παράλειψις τῆς παρὰ τοῦ ἄρθρου 414 τῆς ποιν. δικονομίας διατασσομένης ἐγχειρίσεως τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων εἰς τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων, δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως (458 ποιν. δικονομίας).

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου ρπδ τοῦ 1838.

§ 30. Τὸ 413 ἄρθρον τῆς ποιν. δικονομίας διατάττει τὴν ἐγχείρισιν τοῦ καταλόγου τῶν κλητευθέντων μαρτύρων εἰς τὸν ἐγκαλούμενον, δὲν κανονίζει ὅμως τὸν τρόπον τῆς χαρακτηρίσεώς αὐτῶν· ἑπομένως ὁ κοινοποιῶν τὸν κατάλογον δύναται νὰ χαρακτηρίζῃ τὰ πρόσωπα τῶν μαρτύρων, καθ' ὁποιονδήποτε τρόπον ἤθελε κρίνει ἁρμόδιον, ἀρκεῖ μόνον νὰ χαρακτηρίζωνται ταῦτα προσηκόντως, ὥστε νὰ μὴ προκύπτῃ σύγχυσις ἢ ἀσάφεια· δὲν αἱ

γυναῖκας χαρακτηρίζονται προσηκόντως διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ συζύγου των, καὶ ἀνάξιον μνημονεύεται τὸ βαπτιστικόν των ὄνομα.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. σμδ' τοῦ 1838.

§ 30[a] Ἡ διαφορὰ τῶν ὀνομάτων τῶν μαρτύρων καὶ ἡ μὴ ταυτότης αὐτῶν δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν, ὅταν δὲν προταθῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον ἡ διαφορὰ αὕτη.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. σκς' τοῦ 1838.

§ 30[3] Τὰ ὀνόματα τῶν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐξεταζομένων μαρτύρων δὲν πρέπει νὰ διαφέρωσιν ἀπὸ τὰ κοινοποιηθέντα εἰς τὸν κατηγορούμενον· ἄρα ὑπάρχει παραβίασις τῶν οὐσιωδῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 384. 428. 426 καὶ κυρίως τοῦ 413 τῆς ποιν. δικονομίας, καθ' ἃ δὲν δύναται νὰ ἐξετασθῇ ὡς μάρτυς τῆς κατηγορίας ἄνθρωπος, περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ ὁποίου δὲν προειδοποιήθη ὁ κατηγορούμενος κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ προσδιωρισμένην προθεσμίαν(1).

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. 52 τοῦ 1846.

§ 30[4] Ἡ πρὸς τὸν κατηγορούμενον κοινοποίησις τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων δὲν διατάττεται ὑπὸ τοῦ νόμου, ὅταν πρόκηται περὶ πλημμελήματος.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 4 τοῦ 1841.

§ 31. Οἱ μάρτυρες ὁρκίζονται τὸν ὅρκον τῆς πίστεώς των.

'Απόφ. «Ἐπειδή, ὡς ἐκ τῶν πρακτικῶν βεβαιοῦται, καὶ ὁ ὀθω-

---

(1) Ἡ ὑπ' ἀριθ. 102 τοῦ 1846 φέρει ἰδίως ὡς πρὸς τοῦτο τὰ ἑξῆς,

«Ἐπειδὴ μὲ ὅλας τὰς πληροφορίας, τὰς ὁποίας δύναται ὁ κατηγορούμενος νὰ λάβῃ περὶ τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας, διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 165, 173—175 τῆς ποιν. δικονομίας, τὸ ἄρθρ. ὅμως 413 αὐτῆς διατάττει ῥητῶς νὰ ἐγχειρισθῇ εἰς τὸν κατηγορούμενον τρεῖς τουλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς δημοσίου συνεδριάσεως ὁ κατάλογος αὐτῶν τῶν μαρτύρων· καὶ ἐκ τῆς διατάξεως αὐτῆς, συνδυαζομένης μὲ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 383, 384, 414, 425 καὶ 458 § 2 τῆς ποιν. δικονομίας, προκύπτει, ὅτι δὲν δύνανται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, νὰ ἐξετασθοῦν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἄλλοι μάρτυρες, εἰμὴ ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἐγνωστοποιήθησαν ἐντὸς αὐτῆς τῆς προθεσμίας πρὸς τὸν κατηγορούμενον καὶ κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ προέδρου ἐκαλέσθησαν παρὰ τοῦ κλητῆρος καὶ ὑπεχώρησαν εἰς τὸ δι' αὐτοὺς παρεσκευασμένον δωμάτιον, ὥστε εἶναι φανερὸν, ὅτι αἱ διαληφθεῖσαι πληροφορίαι δὲν δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὡς νόμιμον μέσον τῆς ἀναπληρώσεως τῶν παρὰ τῶν εἰρημένων ἄρθρων 413 καὶ 414 διωρισμένων καταλόγων καὶ μάλιστα τοῦ πρώτου, ὡς πρὸς τὰς ἐλλείψεις καὶ τὰ λάθη περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν τῆς κατηγορίας μαρτύρων.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 102 τοῦ 1846.

μενὸς μάρτυς Χ Δ ὡρκίσθη τὸν ὅρκον τῆς προανακρίσεως, καθ' ὃν τρόπον ὁρίζει τὸ 2 ἐδάφ. τοῦ 121 ἄρθ. τῆς ποιν. δικονομίας, καὶ ἐκπληρωθείσης οὕτω τῆς θελήσεως τοῦ νόμου, δὲν ἔλαβε χώραν, ὡς διατείνεται ὁ ἀναιρεσείων, οὐδεμία παραβίασις τοῦ 14 § τοῦ 458 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας.»

'Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 76 τοῦ 1842.

— Ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἐγγράφων βεβαιοῦται, ὅτι οἱ μάρτυρες πρὶν ἐξετασθῶσιν, ὡρκίσθησαν· ἂν δὲ δὲν φαίνεται, ὅτι δίδαντες τὸν ὅρκον ἐπρόφεραν καὶ τὰς λέξεις ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς, τοῦτο δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς λόγος ἀναιρέσεως· καθότι ὁ νόμος ἀπαιτεῖ μὲν τὸν ὅρκον τῶν μαρτύρων, ἀλλὰ δὲν διατάσσει, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, τὴν ῥητὴν μνείαν τῶν εἰρημένων λέξεων.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. 4 τοῦ 1844.

§ 32. Οἱ ὑπερβάντες τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας των μάρτυρες πρέπει νὰ ὁρκίζωνται. (122 § 1 τῆς ποιν. δικονομίας).

'Απόφ. ποιν 'Αρ. Π. τλϐ τοῦ 1839.

§ 32ª Οἱ νεώτεροι τῶν 14 ἐτῶν μάρτυρες ἐξετάζονται ἀνωμοτὶ κατὰ τὸ ἄρθρ. 122 τῆς ποινικῆς δικονομίας (1).

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 11 τοῦ 1845.

§ 33. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 121 τῆς ποιν. δικονομίας, οἱ ἱερεῖς μαρτυροῦντες πρέπει νὰ ὁρκίζωνται ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου· ἄλλως δὲν ἰσχύει ὁ ὅρκος των· καὶ ἡ παράβασις αὐτὴ ἐπιφέρει ἀναίρεσιν, κατὰ τὸ ἄρθρ. 407 § 6 τῆς ποιν. δικονομίας.

'Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου τμθ' τοῦ 1839.

§ 33ª Οἱ συγγενεῖς τοῦ πολιτικοῦ ἐνάγοντος δὲν ἐξαιροῦνται ὡς μάρτυρες, καὶ ἐξετάζονται ἐνόρκως εἰς τὰς ποινικὰς δίκας.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 62 τοῦ 1851.—Ἴδε ἀνωτ. § 37 ἐτ.

§ 34. Οἱ μὴ παρασταθέντες ὡς πολιτικῶς ἐνάγοντες ὁρκίζονται.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. τμθ' τοῦ 1839.

§ 35. Κατὰ τὸ 407 ἄρθρ. § 6 τῆς ποιν. δικονομίας, ἡ μὴ ὅρκισις τῶν ἐξετασθέντων μαρτύρων δίδει αὐτὴ μόνη χώραν εἰς ἀναίρεσιν, πολλῷ μᾶλλον ἡ παντελὴς παράλειψις τῆς ἐξετάσεως αὐ-

(1) Ὅταν ὁ μάρτυς ὡμολόγησεν ἐνώπιον τοῦ ἀνακριτοῦ ὅτι εἶχεν ἤδη 15 ἔτη, ἐν δὲ τῷ ἀκροατηρίῳ εἶπεν ὅτι δὲν γνωρίζει πόσων ἐτῶν εἶναι, τὸ δικαστήριον δύναται νὰ τὸν ἐξετάσῃ ἐνόρκως, ἂν καὶ ἡ ὄψις του τοιοῦτον τὸν ἀπεδείκνυεν, ὁ δὲ κατηγορούμενος δὲν ἀπέδειξε τὸ ἐναντίον.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 12 τοῦ 1845.

τῶν, ὅταν ἀναφέρωνται εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικάσαντος δικαστηρίου.

'Αποφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 20 τοῦ 1836.

§ 36. Ἄορκος μαρτυρία, ληφθεῖσα κατὰ τὴν ἀνάκρισιν, δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, διότι τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ εἰς μαρτυρίας ἄλλας παρὰ τὰς προφορικῶς καὶ ἐνόρκως γινομένας ἐνώπιόν του (ἄρθρ. 112, 121 καὶ 384 ποιν. δικονομίας), ἐκτὸς τῶν εἰδικῶν καὶ ὡρισμένων περιπτώσεων, καθ' ἃς ἐπιτρέπεται ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀνάγνωσις μαρτυρίας δοθείσης ἐν τῇ προδικασίᾳ, πάντοτε δὲ ἐνόρκου.

'Αποφ. ποιν. 'Αρ Π. 18 τοῦ 1847.

§ 36[2] Λόγοι ἐξαιρέσεως κατὰ δικαστῶν ἢ μαρτύρων δὲν δύναται κατὰ πρῶτον νὰ προταθῶσιν ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου.

'Απ. ποιν. 'Αρ. 78 καὶ 86 τοῦ 1849.

§ 36[3] Οἱ μάρτυρες ὁρκιζόμενοι κατὰ τὰς διατυπώσεις, ἐννοεῖται ὅτι ὡρκίσθησαν κατὰ τὸ ἄρθρ. 121 τῆς ποιν. δικονομίας.

'Αποφ. ποιν. 'Αρ. Π. 51 τοῦ 1848.

§ 37. Συγγενεῖς τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος ἐξετάζονται ὡς μάρτυρες. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. τμθ΄ τοῦ 1839.—Ἴδε ἀνωτ. § 33[2].

§ 37[2] Οἱ συγγενεῖς τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος (ἔστωσαν καὶ ἀδελφοὶ ἢ σύζυγοι), ἀκροάζονται ὡς μάρτυρες ἐνώπιον τῶν ποινικῶν δικαστηρίων. *S. V.* 38. 1. 187. — αὐτ. *V.* 37. 1. 450. — *D. P.* 37, 1, 114.

§ 38. Οἱ ἀνακριτικοὶ ὑπάλληλοι ἐξετάζονται ὡς μάρτυρες. Ὅρα Νομολ. τόμ. α΄ σελ. 177, καὶ τόμ. 6΄ σελ. 155.

ΣΗΜ. Τὴν αὐτὴν γνώμην ἐξέφρασαν καὶ τὰ γαλλικὰ δικαστήρια. Βλ. τὰς ἀπὸ 12 ἰουλίου 1810 καὶ 2 φεβρουαρίου 1820 ἀποφάσεις τοῦ ἀκυρωτικοῦ.—Carno ὑπὸ τὰ ἄρθρα 154 καὶ 322 τῆς ποινικῆς γ. δικονομίας.

§ 39. Ὁ νόμος δὲν ἐξαιρεῖ τοὺς μηνυτὰς ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξετάζωνται ὡς μάρτυρες.

'Αποφ. ποιν. 'Αρ. Π. κη΄ τοῦ 1836.

ΣΗΜ. Τὴν αὐτὴν γνώμην εὑρίσκετε εἰς τὸν Carno, τόμ. 2 ἄρθρ. 322, 323 τῆς ποιν. γ. δικονομίας.

§ 39[2] Ὁ νόμος δὲν ἀποκλείει τὴν μαρτυρίαν τοῦ παθόντος καὶ τοῦ καταμηνυτοῦ

Βουλ. ἐφ. Ναυπλ. 40 τοῦ 1841 (Νομικ. φ. 2635).

§ 39α. Οἱ καταμηνυταὶ εἶναι δεκτοὶ ὡς μάρτυρες, καθότι τὸ ἄρθρ. 122 τῆς ποιν. δικον. δὲν τοὺς ἐξαιρεῖ.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. σά τοῦ [illegible]

§ 39β. Οἱ παθόντες, οἵτινες ἐκίνησαν μὲν πολιτικὴν ἀγωγήν, ἀλλὰ δὲν παρεστάθησαν πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῆς, ἐξετάζονται ὡς μάρτυρες.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὁ νόμος ἀναθέτων, διὰ τοῦ 102 ἄρθρου τῆς ποιν. δικονομίας, εἰς τὸν πολιτικῶς ἐνάγοντα, δικαιώματα καὶ καθήκοντα τῆς αὐτῆς φύσεως μὲ τὰ εἰς τὸν κατηγορούμενον καὶ εἰς τὸν εἰσαγγελέα ἀνατιθέμενα, θέτει αὐτὸν ἐπίσης ὡς μέρος εἰς τὴν ποινικὴν δίκην, ὅθεν παρίσταται οὗτος εἰς τὴν ἀνάκρισιν καὶ ἐνώπιον τοῦ δικάζοντος ποινικοῦ δικαστηρίου, ἀλλ' ὁ Ν. Φ., καὶ ἂν ἐκίνησε πολιτικὴν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ Δήμου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐπράχθη ἡ κατ' αὐτοῦ λῃστεία, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πολιτικῶς ἐνάγων, διότι δὲν παρεστάθη ἀπ' εὐθείας κατὰ τῶν κατηγορουμένων, οὔτε εἰς τὴν ἀνάκρισιν, οὔτε ἐνώπιον τοῦ δικάσαντος τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν κακουργιοδικείου· ἑπομένως, τὸ ἐν Ἀθήναις δικαστήριον τῶν συνέδρων, μὴ ἀναγνωρίσαν τὸν Ν. Φ. ὡς πολιτικῶς ἐνάγοντα καὶ ὁρκίσαν αὐτὸν ὡς μάρτυρα ἁπλοῦν, ἔπραξε σύμφωνα μὲ τὸν νόμον.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. σϟζ' τοῦ 1838.

— Ὁ πολιτικῶς ἐνάγων ἀκούεται ὡς μάρτυς; Βλ. Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 195 § 26 ἑπ.

§ 40. Ὅταν ὑπάρχωσι πολλοὶ συγκατηγορούμενοι, εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν ἔχῃ συγγενῆ μάρτυρά τινα, οἱ ἄλλοι δύνανται νὰ ζητήσωσι τὴν ἐξαίρεσίν του.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐξήρεσε τὸν μάρτυρα Ε. Ν., καθότι, βεβαιωθέντος ὅτι ὁ μάρτυς οὗτος εἶναι γυναικάδελφος τοῦ ἀναιρεσείοντος, ἐζητήθη ἡ ἐξαίρεσις αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ναυτῶν, τῶν διὰ τὴν αὐτὴν πρᾶξιν συγκατηγορηθέντων μετὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 85 τοῦ 1842.

§ 40α. Ἡ ἀκυρότης ἡ πηγάζουσα ἐκ τῆς ἐξετάσεως συγγενοῦς τινὸς ἐκ τῶν κατηγορουμένων ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς ὅλους τοὺς κατηγορουμένους, καὶ ἐὰν ὁ κατηγορούμενος τοῦ ἐξετασθέντος συγγενοῦς ἠθωώθη.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 59 τοῦ 1846.

— Ὅταν τὰ κατὰ δύο κατηγορουμένων ἀντικείμενα τῆς κατη-

γορίας [illegible] ὁ συγγενὴς τοῦ ἑνὸς δύναται νὰ ἐξετασθῇ εἰς τὴν κατὰ τοῦ ἑτέρου κατηγορίαν.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 52 1845.

— Κατὰ τὸ ἄρθρ. 114 τῆς ποιν. δικονομίας, τότε μόνον δύνανται νὰ ἐξετασθῶσιν ὡς μάρτυρες οἱ συγγενεῖς τοῦ κατηγορουμένου, ἐὰν δὲν ἤθελε γίνῃ ἀντίῤῥησις· ἄρα, ὅταν καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ὁ ἕτερος κατηγορούμενος, ὁ καὶ ἀθωωθεὶς, ἐσυμφώνησαν εἰς τὸ νὰ μὴν ἐξετασθῇ ἡ ἀδελφὴ τοῦ ἑτέρου συγκατηγορουμένου, χωρὶς ν' ἀντείπῃ καὶ αὐτὸς, δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 38 τοῦ 1845.

— Ὁ λόγος, ὅτι ἐξετάσθη ὁ σύζυγος συγκατηγορουμένης τινὸς, εἶναι ἀνίσχυρος ὡς πρὸς ἑτέρου συγκατηγορουμένου, μεθ' οὗ συγγένειαν δὲν εἶχε (ἄρθρ. 114 ποιν. δικονομίας).

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 56 τοῦ 1843.

§ 41. Ὁ καταδικασθεὶς ἕνεκα διαδικασίας κιβδήλων χαρτοσήμων, δύναται νὰ ἐξετασθῇ ὡς μάρτυς εἰς δίκην τινὰ, διότι ὁ καταδικασθεὶς, δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 51 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, δὲν ὑποβάλλεται εἰς τὰς συνεπείας τῶν ἄρθρ. 22 καὶ 23 τοῦ ποινικοῦ νόμου.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. 40 τοῦ 1844.

§ 42. Ἡ πενθερὰ τοῦ κατηγορουμένου δὲν δύναται, γενομένης ἀντιῤῥήσεως, νὰ ἐξετασθῇ ὡς μάρτυς (ἄρθρ. 114 ποιν. δικον.) (1).

'Απόφ. ποιν. 'Αρείου Π. 59 τοῦ 1846.

§ 43. Ἡ ποιν. δικονομία προβλέπει εἰδικῶς κατὰ τίνας περιπτώσεις εἶναι ἀνεπιτήδειοι ἢ ἐξαιρετέοι οἱ μάρτυρες· ἄρα δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν εἰς ποινικὰς ὑποθέσεις αἱ περὶ ἐξαιρέσεως τῶν μαρτύρων διατάξεις τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας· ὁ λόγος δὲ, ὅτι τὸ δικαστήριον, παραδεχθὲν ὡς μάρτυρα τὸν πολιτικῶς ἐνάγοντα, παρέβη τὸ 7 ἐδ. τοῦ 324 ἄρθρ. τῆς Πολιτ. Δικονομίας, εἶναι ἀνίσχυρος.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου τμ. τοῦ 1839.

§ 43. Ὁ πρόεδρος προσδιορίζει μὲν, κατὰ τὸ ἄρθρ. 378 τῆς ποιν. δικονομίας, τὴν τάξιν, καθ' ἣν πρέπει νὰ ἐξετασθῶσιν οἱ κατὰ μέρος μάρτυρες καὶ νὰ ὑποβληθῶσιν αἱ λοιπαὶ ἀποδείξεις, καὶ

(1) Οἱ κατηγορούμενοι ἦσαν πολλοὶ, τὴν ἐξαίρεσιν δὲ ἐπρότεινεν ὁ γαμβρὸς αὐτῆς.

ἀποφασίζει ἐπὶ τῶν γενομένων προτάσεων, ἀλλ' ὁ προσδιορισμὸς αὐτός, ἢ ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ δὲν εἶναι ὑποχρεωτική, διότι, γενομένης αἰτήσεως, ἀποφασίζει ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον, κατὰ τὸν τελευταῖον § τοῦ 365 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας, δι' οὗ ὁ νομοθέτης ὑπέβαλεν, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τὴν ἀπόφασιν πάσης προτάσεως καὶ εἰς τὴν κρίσιν ὁλοκλήρου τοῦ δικαστηρίου, πρὸς πλειοτέραν ἀσφάλειαν τῶν μερῶν, διὰ νὰ προλάβῃ πᾶσαν βλάβην.

'Απ. ποιν. 'Αρ. Π. 129 τοῦ 1846.

§ 43[3] Τὸ ἄρθρ. 345 τῆς ποιν. δικονομίας εἶναι ἀνεφάρμοστον εἰς τὴν διαδικασίαν τῶν κακουργιοδικῶν.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὁ παρὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος προτεινόμενος λόγος ὅτι δὲν συνετάχθη ἔκθεσις τῆς ὁρκωμοσίας τῶν μαρτύρων κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν ἄρθρων 125, 345 καὶ 339 τῆς ποιν. δικονομίας, ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως ὡς πάντῃ ἀνυπόστατος, ἄλλως δὲ τὸ ἄρθρ. 345, ἀναφερόμενον ἰδίως εἰς τὰ καθήκοντα τῶν πταισματοδικῶν, εἶναι ἀνεφάρμοστον εἰς τὴν διαδικασίαν τοῦ κακουργιοδικείου.»

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. ρπδ' τοῦ 1838.

§ 43[4] Κατὰ τὰ ἄρθρα 365, 417 καὶ 420 τῆς ποιν. δικονομίας, ὁ νόμος ἐναπέθεσε τὴν ἐκτίμησιν ὅλων τῶν κατὰ τὴν συζήτησιν γινομένων προτάσεων εἰς τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων, καί, μὴ συγκατατιθεμένου τοῦ μέρους, εἰς τὸ δικαστήριον ὁλόκληρον, τὸ ὁποῖον ἀποφασίζει ὁριστικῶς περὶ τῆς παραδοχῆς ἢ περὶ τῆς ἀποῤῥίψεως τῶν τοιούτων προτάσεων· τοῦτο ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰς περὶ ἐξετάσεως αἰτήσεις.

'Απόφ. ποιν. 'Αρείου Πάγου ρπς' τοῦ 1838.

§ 43[5] Ζητηθείσης ἀναβολῆς διὰ νὰ ἐξετασθῶσι μάρτυρες τῆς ὑπερασπίσεως, τὸ δικαστήριον ὀφείλει νὰ λάβῃ τὴν αἴτησιν ταύτην ὑπ' ὄψιν καὶ ν' ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ παραδεκτοῦ ἢ ἀπαραδέκτου τῆς προτάσεως αὐτῆς· ἄλλως ὑπάρχει παραβίασις τοῦ ἄρθρ. 400 τῆς ποιν. δικονομίας.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π 102 τοῦ 1847.

§ 44. Αἱ κατὰ τῶν μαρτύρων ἐνστάσεις πρέπει νὰ γίνωνται ἐνώπιον τῶν συνέδρων· ὅθεν ἡ ἔνστασις, ὅτι δὲν ἐκοινοποιήθη εἰς τὸν κατηγορούμενον καλῶς τὸ ὄνομα τοῦ μάρτυρος, δὲν παρέχει λόγον ἀναιρέσεως, ἂν τοῦτο δὲν ἐπροτάθη ἐνώπιον τῶν συνέδρων (1).

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. 10 τοῦ 1846.

(1) Ὅρα τὴν λέξιν Λάθη γραφικὰ ἐν Εὑρ. τόμ. 8 σ. 282 ἐπ.

§ 45. Μὴ γενομένης παρατηρήσεως ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου περὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ ὀνόματος μάρτυρός τινος, συμπεραίνεται ὅτι ἡ διαφορὰ αὕτη προέκυψεν ἀπὸ γραφικὸν λάθος.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. 9 τοῦ 1846.—"Ορα τὰς λέξεις Λάθος καὶ Διατακτικόν.

— Αἱ κατὰ τῆς ταυτότητος τοῦ μάρτυρος παρατηρήσεις μὴ προταθεῖσαι ἐνώπιον τοῦ κατωτέρου δικαστηρίου καλύπτονται.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 75 τοῦ 1847.

§ 44² Γραφικὰ λάθη τῶν κλητήρων εἰς ἐπιδοτήρια περὶ κλητεύσεως μαρτύρων δὲν ἐπιφέρουσιν ἀκυρότητα.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. ρζ τοῦ 1836, ἣν ἐν λ. Λάθη γραφικά.

§ 45³ Ὅταν τὰ ὀνόματα τῶν μαρτύρων ἀναφέρωνται ὡς εἶναι γνωστὰ εἰς τὸν τόπον, ὅπου κατοικοῦσι, δὲν ἀφίνουν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ταυτότητός των· ἄλλως δὲ, ὁ λόγος οὗτος εἶναι ἀπαράδεκτος, ὅταν δὲν ἐγένετο ἀντίῤῥησίς τις ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ περὶ τῆς ταυτότητός των.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. συϐ' τοῦ 1838.

§ 46. Ὅταν ἐκ τῶν πρακτικῶν βεϐαιοῦται, ὅτι ὁ πρόεδρος εἰς τὴν ἐξέτασιν ἑκάστου μάρτυρος ἠρώτα τὸν κατηγορούμενον ἢ τὸν συνήγορόν του, ἂν ἔχουν νὰ κάμωσι καμμίαν παρατήρησιν, ὁ νόμος ἐξεπληρώθη, καὶ ἂν ἡ βεϐαίωσις αὕτη ἀναφέρηται εἰς τὸ τέλος τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων· ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἐξέτασις ἐγένετο καθ' ἑκάστην μαρτυρίαν.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. 30 τοῦ 1846.

§ 46² Δὲν ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀναίρεσιν, ὅταν ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων δὲν ἐρωτήσῃ κατὰ πᾶσαν μαρτυρίαν τοὺς κατηγορουμένου, ἂν ἔχωσι παρατήρησίν τινα κατ' αὐτῆς· διότι, κατὰ τὸ 386 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας, οἱ κατηγορούμενοι δύνανται νὰ ἀπευθύνωσιν ἀπ' εὐθείας ὅλας τὰς ἀναγκαίας ἐρωτήσεις πρὸς τὸν μάρτυρα.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. ρς' τοῦ 1836.

— Ὡς ἄρνησις τῆς ἀκροάσεως τοῦ κατηγορουμένου δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ μὴ τήρησις τῆς δευτέρας διατάξεως τοῦ 385 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας, ἀφοῦ ὁ κατηγορούμενος ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ ἀπευθύνῃ ἐρωτήσεις πρὸς τοὺς μάρτυρας,

Ἀπόφασις ποινικὴ Ἀρείου Πάγου υξγ' τοῦ 1840 φέρει·

«Ἐπειδὴ ὁ ἀναιρέσεως λόγος ὁ στηριζόμενος εἰς τὴν παραϐίασιν τοῦ 385 ἄρθρου τῆς ποιν. δικονομίας δὲν εἶναι ἰσχυρὸς, διότι τὸ

7 ἐδάφ. τοῦ 458 ἄρθρου τῆς ποιν. δικονομίας δὲν κηρύττει ὡς λόγον ἀναιρέσεως ὁποιανδήποτε παράλειψιν τῶν εἰς τὸ αὐτὸ ἐδάφιον ἀναφερομένων ἄρθρων τοῦ νόμου, ἀλλὰ μόνον τὴν ἄρνησιν τῆς ἀκροάσεως τοῦ κατηγορουμένου, ἐναντίον τῶν εἰς τὰ διαληφθέντα ἄρθρα διατεταγμένων· ὡς ἄρνησις τῆς ἀκροάσεως τοῦ κατηγορουμένου ὅμως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ μὴ τήρησις τῆς δευτέρας διατάξεως τοῦ 385 ἄρθρου, ἀφοῦ, κατὰ τὸ ἑπόμενον 386 ἄρθρον, ὁ κατηγορούμενος καὶ ὁ συνήγορός του ἔχουν τὸ δικαίωμα ν' ἀποτείνωσιν ἐρωτήσεις πρὸς τοὺς μάρτυρας· ὅτι δὲ κατὰ τοῦτο δὲν περιωρίσθη ποσῶς ὁ κατηγορούμενος, ἀποδεικνύεται ἐξ αὐτῶν τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως, κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ συνήγορος τοῦ κατηγορουμένου ἀπέτεινε πραγματικῶς ἐρωτήσεις πρὸς τοὺς πλειοτέρους μάρτυρας, καὶ τὰ ὁποῖα, μετὰ τὴν ἔκθεσιν τῆς καταθέσεως τῶν λοιπῶν, βεβαιοῦν ῥητῶς, ὅτι ὁ συνήγορος τοῦ κατηγορουμένου δὲν ἀπεύθυνε καμμίαν ἐρώτησιν πρὸς τὸν μάρτυρα· ὅθεν γίνεται δῆλον ὅτι ἐπετράπη εἰς αὐτὸν πλήρης ἀκρόασις καὶ ὑπεράσπισις.»

— Ἡ παράλειψις τοῦ προέδρου τοῦ νὰ ἐρωτήσῃ τὸν κατηγορούμενον, ἂν ἔχῃ νὰ κάμῃ παρατηρήσεις εἰς τοὺς μάρτυρας, δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 110 τοῦ 1846.

— Ἡ διάταξις τοῦ 385 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας, ἡ ἐπιβάλλουσα εἰς τὸν πρόεδρον τὸ χρέος τοῦ νὰ ἐρωτᾷ τοὺς κατηγορουμένους μετὰ τὴν ἐξέτασιν ἑκάστου μάρτυρος ἂν ἔχουν νὰ παρατηρήσουν τι, δὲν διατάττεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, οὔτε εἶναι οὐσιώδης, ὑπαρχούσης τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 386.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου συγ'. τοῦ 1839.

— Τὸ 385 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας δὲν διατάττεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ἀφοῦ μάλιστα ὁ κατηγορούμενος δύναται νὰ ἀποτείνῃ ἀπ' εὐθείας πρὸς τοὺς μάρτυρας τὰς ἀναγκαίας ἐρωτήσεις (386 ποινικῆς δικονομίας).

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου ρμγ' τοῦ 1837.

§ 47. Ὅταν εἰς τὰ πρακτικὰ γίνεται μνεία ὅτι ὁ πρόεδρος κατὰ πᾶσαν μαρτυρίαν ἠρώτα τοὺς κατηγορουμένους ἐὰν εἶχαν τι νὰ παρατηρήσουν, δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως, καὶ ἂν ἡ μνεία αὕτη δὲν ἐγένετο ἐπανηλειμμένως εἰς τὸ τέλος ἑκάστης μαρτυρίας.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 18 τοῦ 1846.

§ 48. Δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως ἂν ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων δὲν ἔδωκε τὸν λόγον εἰς τοὺς συνέδρους, τοὺς ἐνόρκους καὶ τὸν

εἰσαγγελέα, διὰ νὰ ἀποτείνωσιν ἐρωτήσεις εἰς τοὺς ἐξετασθέντας μάρτυρας, διότι τὸ ἄρθ. 386 τῆς ποιν. δικονομίας δίδει εἰς αὐτοὺς τὴν ἄδειαν τοῦ νὰ κάμνωσι χρῆσιν τοῦ δικαιώματός των αὐτοῦ.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 18 τοῦ 1846.

— Ὁ πρόεδρος δύναται ν' ἀναγνώσῃ εἰς τὸν μάρτυρα τὴν κατὰ τὴν ἀνάκρισιν κατάθεσίν του, καὶ νὰ ζητήσῃ διασαφήσεις ἀπ' αὐτόν.

Ἀπόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 85 τοῦ 1849.

— Ὁ ἀναιρέσεως λόγος ὁ στηριζόμενος εἰς τὴν παραβίασιν τοῦ 385 ἄρθρου τῆς ποιν. δικονομίας δὲν εἶναι ἰσχυρὸς, διότι τὸ 7 τοῦ 458 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας δὲν κηρύττει ὡς λόγον ἀναιρέσεως ὁποιανδήποτε παράλειψιν τῶν εἰς τὸ αὐτὸ ἐδάφιον ἀναφερομένων ἄρθρων τοῦ νόμου, ἀλλὰ μόνον τὴν ἄρνησιν τῆς ἀκροάσεως τοῦ κατηγορουμένου, ἐναντίον τῶν εἰς τὰ διαληφθέντα ἄρθρα διατεταγμένων· ὡς ἄρνησις τῆς ἀκροάσεως τοῦ κατηγορουμένου ὅμως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ μὴ τήρησις τῆς δευτέρας διατάξεως τοῦ 385 ἄρθρου, ἀφοῦ, κατὰ τὸ ἑπόμενον 386 ἄρθρον, ὁ κατηγορούμενος καὶ ὁ συνήγορός του ἔχουν τὸ δικαίωμα ν' ἀποτείνωσιν ἐρωτήσεις πρὸς τοὺς μάρτυρας.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου υξγ' τοῦ 1840.

§ 49. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 340 τῆς ποιν. δικονομίας, αἱ ληφθεῖσαι ἐπὶ τῆς κατ' ἐρήμην δίκης μαρτυρίαι διασώζουσι τὴν ἰσχὺν αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς κατ' ἀντιμωλίαν· αἱ περὶ αὐτῶν μάλιστα ἐκθέσεις λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 114 τοῦ 1846.

— Αἱ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ κατὰ τὴν ἐρήμην δίκην δοθεῖσαι μαρτυρίαι ἀναγινώσκονται καὶ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς δίκης (ἄρθ. 403).

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου σκδ' τοῦ 1838.

§ 50. Ἡ ἔνορκος ἐξέτασις ἐπιτρέπεται, ὅταν ὁ ἐξετασθησόμενος μέλλῃ νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκτὸς τοῦ Κράτους (124 ποιν. δικον.).

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου συδ' τοῦ 1838.

§ 50. Αἱ κατὰ τῶν μαρτύρων προσάψεις ἐγκληματικῆς τινος πράξεως, πρέπει ν' ἀποδεικνύωνται παραχρῆμα· ὅθεν, μὴ γενομένης δεκτῆς τῆς προτάσεως τοῦ κατηγορουμένου τοῦ νὰ ἐξετασθῶσιν οἱ μάρτυρές του περὶ τῆς διαγωγῆς καὶ τοῦ ἀξιοπίστου τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας, δὲν παρεβιάσθησαν τὰ ἄρθρα 386 καὶ 387 τῆς

ποιν. δικονομίας, ἂν ἐκ τῶν πρακτικῶν βεβαιοῦται ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐσκόπει νὰ προσάψῃ ἐγκληματικήν τινα πρᾶξιν μὴ δυναμένην ν' ἀποδειχθῇ παραχρῆμα.

'Απ. ποιν. 'Αρ. Πάγου σά τοῦ 1838.

— Ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ νὰ προτείνῃ ὁ κατηγορούμενος πράγματα ἀφορῶντα τὴν διαγωγὴν τοῦ μάρτυρος ἐπιφέρει ἀναίρεσιν· ὅθεν, προτεινομένων μαρτύρων διὰ τὸ ἀξιόπιστον τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας, πρέπει νὰ ἐπιτρέπηται ἡ ἐξέτασίς των (ἄρθ. 386 καὶ 387) (1).

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 66 τοῦ 1847.

§ 56. Ὅταν ἡ αἴτησις τοῦ εἰσαγγελέως περὶ τῆς συλλήψεως μάρτυρός τινος, ὡς ὑπόπτου ψευδομαρτυρίας, ἔγινε μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς καταθέσεώς του, ἀλλὰ δὲν ἐνεκρίθη, δὲν παρεβιάσθη τὸ δικαίωμα τῆς ὑπερασπίσεως, οὐδ' ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀναίρεσιν, ἂν εἰς τὸν κατηγορούμενον δὲν ἐσυγχωρήθη νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν μαρτυρίαν, διότι βλάβη τις δὲν προέκυψεν.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. 126 τοῦ 1846.

§ 57. Δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως, ἄν, ζητήσαντος τοῦ εἰσαγγελέως νὰ ἐκδοθῇ ἔνταλμα συλλήψεως κατά τινος μάρτυρος, δὲν ἐδόθη ὁ λόγος εἰς τὸν κατηγορούμενον (ἄρθρ. 368 ποιν. δικον.).

'Απόφ. ποιν. 'Αρείου Πάγου 8 τοῦ 1844.

§ 58. Ἡ ἐνώπιον τοῦ ἀνακριτοῦ ψευδὴς κατάθεσις δὲν ἀποτελεῖ ψευδορκίαν· τὰ δὲ ἄρθρα 270 καὶ 271 τοῦ ποιν. νόμου, δὲν ἀντίκεινται εἰς τὴν ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαν ἀρχήν, διότι τὸ μὲν ἄρθρον 270 ἀφορᾷ προφανῶς ὑποθέσεις πολιτικάς, τὸ δὲ 271 ἄρθρ. τοῦ ποιν. νόμου ἀφορᾷ περιπτώσεις ἄλλας παρὰ τὰς ἀπὸ τὸ 123 ἄρθ. τῆς ποιν. δικονομίας προβλεπομένας.

Ἀπόφ. α' Ἐπειδή, κατὰ τὸ 123 ἄρθρον τῆς ποιν. δικονομίας, οἱ μέλλοντες νὰ ἀκουσθῶσιν ὡς μάρτυρες εἰς τὴν προανάκρισιν, δίδουσι μόνον τὴν διὰ χειραψίας ὑπόσχεσιν, ὑπομιμνησκόμενοι περὶ τοῦ ὅρκου, τὸν ὁποῖον θέλουν δώσει ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ. Ἐκ δὲ τῆς διατάξεως ταύτης γίνεται φανερόν, ὅτι ἡ ψευδὴς κατάθεσις δὲν

---

(1) Ὡσαύτως αἰτοῦντος τοῦ κατηγορουμένου νὰ ἐρωτηθῶσιν οἱ μάρτυρες τῆς κατηγορίας, ἐὰν ἐκατηγορήθησαν ἐπὶ ἀξιοποίνῳ τινὶ πράξει κατά τινος τῶν κατηγορουμένων, πρέπει νὰ ἐπιτρέπηται ἡ ἐρώτησις. 'Απόφ. ποιν. 'Αρ. 89 τοῦ 1847.

ἀποτελεῖ τὸ ἔγκλημα τῆς ψευδομαρτυρίας, εἰμὴ μόνον ὅταν ἔγινε κατὰ τὴν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζήτησιν, μεθ' ἣν πρέπει ν' ἀποφασισθῇ ὁριστικῶς περὶ τοῦ πράγματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ κατάθεσις. τοῦτο δὲ προκύπτει σαφῶς ἀπὸ τὴν πρόνοιαν, τὴν ὁποίαν ὁ νόμος ἔλαβε τοῦ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου ἐξομολογήσεων, καὶ τοῦτο βεβαίως διὰ τὸν λόγον τοῦ νὰ μὴν ἀναγκάζωνται οἱ μάρτυρες, οἵτινες εἰς τὴν προανάκρισιν ἀπεμακρύνθησαν τυχὸν ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν, νὰ ἐπιμένωσιν εἰς τὸ ψεῦδος, φοβούμενοι τὴν ἐπὶ ψευδομαρτυρίᾳ καταδίωξιν, καὶ νὰ ματαιοῦται οὕτως ἡ σωτηριώδης διάταξις τῆς κατὰ τὴν συζήτησιν ὁριστικῆς τῶν μαρτύρων καταθέσεως.

Ἐπειδὴ τὰ ἄρθρα 270 καὶ 271 τοῦ ποιν. νόμου δὲν ἀντίκεινται εἰς τὴν ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαν ἀρχήν, διότι τὸ μὲν ἄρθρ. 270 ἀφορᾷ προφανῶς ὑποθέσεις πολιτικάς, καὶ δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι ὁ νομοθέτης μεταξὺ πολιτικῶν διατάξεων ἠθέλησε νὰ παρενείρῃ, διὰ γενικῶν ἐκφράσεων, καὶ ποινικὰς διατάξεις, ἐνῷ μάλιστα τὸ ῥητὸν γράμμα τοῦ ἄρθρου τούτου δὲν συμφωνεῖ μὲ τὸ τοῦ 123 τῆς ποιν. δικονομίας, διότι εἰς μὲν τὸ 272 ἄρθρ. τοῦ ποινικοῦ νόμου ἡ διὰ χειραψίας διδομένη ὑπόσχεσις ἐπέχει τόπον ὅρκου, ἀπὸ δὲ τὴν εἰς τὸ 123 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας ἀφῄρεσεν ὁ νομοθέτης τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦτο, περιορίσας τὸν ὅρκον εἰς τὴν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζήτησιν. τὸ δὲ 271 ἄρθρ. τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἂν καὶ προβλέπῃ ἐν γένει περὶ τῶν ἐνώπιον ἀρχῆς τινος γενομένων ψευδῶν παραστάσεων, ἀλλ' ὅμως, ὡς μὴ ἀναφέρον ῥητῶς τὴν χειραψίαν, εἶναι πρόδηλον, ὅτι ἀφορᾷ περιπτώσεις ἄλλας παρὰ τὰς ἀπὸ τὸ 123 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας προβλεπομένας· ἐπομένως δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν εἰς τὴν κατὰ τὴν προανάκρισιν ἀκρόασιν τῶν μαρτύρων.

Ἐπειδὴ ἡ πρᾶξις, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Α.Ο ἐκατηγορήθη, δὲν προνοεῖται ἀπὸ κανένα ποινικὸν νόμον· ἐπομένως τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν, παραπέμψαν τὸν κατηγορούμενον εἰς τὸ ἀκροατήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ πλημμελειοδικῶν ὡς ὑπαίτιον παραβάσεως τοῦ 271 ἄρθρ. τοῦ ποιν. νόμου, ἡρμήνευσεν ἐσφαλμένως τὸ εἰρημένον ἄρθρον.»

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. σνά τοῦ 1838.

§ 59. Ψευδῆ περὶ ἀσθενείας ἀποδεκτικά, τὰ ὁποῖα αὐτόκλητοι συντάττουσιν ἰατροί, δὲν ἐπιφέρουσι ποινήν, διότι τὸ 271 ἄρθρον τοῦ ποιν. νόμου διαλαμβάνει περὶ ἐξετάσεων, εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβλήθη τις αὐτεπαγγέλτως παρὰ τῆς ἀρχῆς, καὶ προνοεῖ περὶ τῶν εἰς τὴν ἀρχὴν διδομένων ψευδῶν καταμηνύσεων, ὡς καταμηνύσεις δὲ δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσι τὰ ἀποδεικτικὰ ἐκεῖνα· ἄλλως τε

τὸ ἄρθρ. 200 τῆς ποιν. δικονομίας παραπέμπει ἁπλῶς εἰς τὸν ποινικὸν νόμον.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ τὸ συμβούλιον τῶν ἐν Ἀθήναις πλημμελειοδικῶν, τὸ ὁποῖον ἀπεφάνθη ὅτι ὑπάρχει ἀφορμὴ πρὸς κατηγορίαν κατὰ τοῦ Π Σ ὡς ἐκδόσαντος ψευδὲς μαρτυρικὸν, δι' οὗ βεβαιοῖ ἐν γνώσει, ὅτι ὁ ὑπεύθυνος συντάκτης τῆς ἐφημερίδος ὁ Σωκράτης ἔπασχε δῆθεν κατὰ τὴν 20 Ἰουλίου ε. ε. ἀπὸ ἐπιληψίαν, καὶ δὲν ἐδύνατο, ὡς ἐκ τούτου, νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ πλημμελειοδικείου Ἀθηνῶν, ἔνθα ἔμελλε νὰ δικασθῇ, θεωρῆσαν τὴν πρᾶξιν ταύτην τοῦ Π Σ, ὡς προβλεπομένην καὶ τιμωρουμένην παρὰ τοῦ ἄρθρ. 271 τοῦ ποιν. νόμου ἔχοντος « μὲ φυλάκισιν τὸ πολὺ ἑνὸς μηνὸς καὶ μὲ χρηματικὴν ποινὴν τὸ πολὺ ἑκατὸν δραχμῶν τιμωρεῖται, ὅστις εἰς τὰς ἐξετάσεις, εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβλήθη αὐτεπαγγέλτως παρὰ τῆς ἀρχῆς, ἢ εἰς τὰς πρὸς αὐτὴν διδομένας καταμηνύσεις, ἀπαγγέλλει ἐν γνώσει ψευδῆ πράγματα ἢ ψευδεῖς σχέσεις » ἐσφαλμένως ἐφήρμοσε καὶ ψευδῶς ἡρμήνευσε τὸ ῥηθὲν ἄρθρον, καθότι τὸ μὲν πρῶτον μέρος αὐτοῦ ἐνδιαλαμβάνει περὶ ἐξετάσεων, εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβλήθη τις αὐτεπαγγέλτως παρὰ τῆς ἀρχῆς· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς βεβαιοῖ αὐτὸ τὸ βούλευμα, τὸ ὡς ψευδὲς κατηγορούμενον μαρτυρικὸν τοῦ Π Σ, δὲν συνετάχθη κατὰ συνέπειαν προσκλήσεως ἀρχῆς τινος, ὥστε νὰ ὑποχρεωθῇ εἰς τὴν διάταξιν ταύτην, τὸ δὲ δεύτερον μέρος προνοεῖ περὶ τῶν εἰς τὴν ἀρχὴν διδομένων ψευδῶν καταμηνύσεων, ὡς καταμήνυσις δὲ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ ῥηθὲν μαρτυρικόν.

Ἐπειδὴ ἂν τὸ 200 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας διατάσσῃ, ὅτι οἱ τοιαῦτα ψευδῆ μαρτυρικὰ ἐκδίδοντες ἰατροὶ τιμωροῦνται κατὰ τὰ ἐν τῷ ποινικῷ νόμῳ περὶ ψευδομαρτυρίας ὡρισμένα, τὸ ἄρθρον τοῦτο, ὡς μὴ ἔχον σκοπὸν νὰ ἐπιβάλῃ ἰδιαιτέραν εἰς τὰς τοιαύτας πράξεις ποινὴν, ἀλλὰ παραπέμπον ἁπλῶς εἰς τὰ ἄρθρα τοῦ ποιν. νόμου, δὲν δύναται νὰ ἐπεκτείνῃ ταῦτα εἰς περιπτώσεις, μὴ ῥητῶς παρ' αὐτῶν προβλεπομένας.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 95 τοῦ 1842.

§ 60. Κατὰ τὰ ἄρθρα 420 καὶ 469 τῆς ποιν. δικονομίας, ὅταν, διαρκούσης τῆς συζητήσεως, ἐγερθῇ ὑποψία κατά τινος τῶν μαρτύρων ὡς ψευδομάρτυρος, οἱ σύνεδροι κρίνουσιν, ἐὰν κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ κυρία διαδικασία πρέπῃ ν' ἀναβληθῇ ἢ ὄχι.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 59 τοῦ 1843.

§ 63. Ἐκ τοῦ 382 ἄρθρου τῆς ποιν. δικονομίας ἐξάγεται, ὅτι οἱ καταδικασθέντες μάρτυρες ἔχουσι δικαίωμα ἀνακοπῆς κατὰ

τοιούτων ἀποφάσεων, τῆς ὁποίας ἡ προθεσμία, μὴ ὁρίσαντος τοῦ νόμου εἰδικώτερόν τι, πρέπει νὰ ὑπολογισθῇ κατὰ τὰς γενικὰς περὶ προθεσμιῶν διατάξεις· κατ' ἀποφάσεως λοιπὸν ἐκδοθείσης τὴν 21, λήγει ἡ πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμία τὴν 26.

'Απόφ. ποιν. 'Αρείου Πάγου 36 τοῦ 1843.

§ 64. Ὁ νόμος δὲν συγχωρεῖ τὸ ἔνδικον τῆς ἀναιρέσεως μέσον, κατὰ τὸ 479 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας, εἰ μὴ κατὰ τῶν ἀποπεραινόντων τὴν ἀνάκρισιν βουλευμάτων ἢ τῶν ὁριστικῶν ἀποφάσεων· ἑπομένως ἀναίρεσις κατ' ἀποφάσεως, διατασσούσης τὴν σύλληψιν μάρτυρός τινος, ἐπὶ ὑπονοίᾳ ψευδομαρτυρίας, δὲν ἐπιτρέπεται.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. 56 τοῦ 1843, ἣν ἐν Ἐφ. τόμ. 5 σ. 88.

— Ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ὑποτεθῇ ἡ τάξις, κατὰ τὴν ὁποίαν πρέπει, κατὰ τὰ ἄρθρα 375, 377, 389 καὶ 394, νὰ γίνηται ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἡ ἐξέτασις τοῦ κατηγορουμένου, ὁ νόμος δὲν διέταξεν ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τὴν τοιαύτην πρᾶξιν εἴτε πρὸ τῶν μαρτύρων, εἴτε μετὰ τοὺς μάρτυρας ἐξετασθῇ ὁ κατηγορούμενος, μολονότι, κατὰ τὴν διάνοιαν τοῦ νομοθέτου, ἡ καλλιτέρα τάξις τῆς ἀκροάσεως τοῦ κατηγορουμένου ἤθελεν εἶσθαι μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 95 καὶ 96 τοῦ 1835.

— Ὁ νόμος δὲν προσδιορίζει τὴν τάξιν, καθ' ἣν πρέπει νὰ ἐξετασθῶσιν οἱ μάρτυρες τῆς κατηγορίας καὶ τῆς ὑπερασπίσεως, ἀλλά, κατὰ τὸ ἄρθρ. 378 τῆς ποιν. δικονομίας, ἀφίνεται τοῦτο εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ προέδρου.

'Απόφ. ποιν 'Αρ. Πάγου υογ' τοῦ 1840.

§ 65. Αἱ ἐξετάσεις τῶν κατηγορουμένων παραδίδονται εἰς τοὺς ἐνόρκους, καὶ ἀναγινώσκονται ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ.

Απόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 431 τῆς ποιν. δικονομίας, μόνον αἱ ἐν τῇ προανακρίσει ἐγγράφως γενόμεναι ἐξετάσεις μαρτύρων δὲν παραδίδονται εἰς τοὺς ἐνόρκους· ἐκ τούτου δὲ ἕπεται, ὅτι αἱ ἐξετάσεις τῶν συγκατηγορουμένων, οἵτινες παρίστανται καὶ καταθέτουσιν ὑπὸ ἄλλην ἰδιότητα παρὰ τὴν τοῦ μάρτυρος, πρέπει νὰ ἐγχειρισθῶσι μετὰ τῶν λοιπῶν ἐγγράφων εἰς τοὺς ἐνόρκους, καὶ εἶναι ἀδιάφορον ἂν αἱ ἐξετάσεις αὗται ἀναγνωσθῶσιν ἐπὶ ἀκροατηρίου, καθότι τοῦτο δὲν ἀπαγορεύεται ἀπὸ τὸν νόμον.»

'Απόφ. ποιν. 'Αρείου Πάγου 73 τοῦ 1843.

§ 66. Κατὰ τὸ 431 ἄρθρον τῆς ποιν. δικονομίας, εἰς τοὺς ἐνόρκους δὲν παραδίδονται μόνον αἱ ἐν τῇ ἀκροάσει γενόμεναι ἐξε-

τάσεις μαρτύρων· τὰ λοιπὰ δὲ ἔγγραφα, ἐν οἷς καὶ αἱ ἐκθέσεις τῶν ἄνω μαρτυριῶν, παραδίδονται.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τμβ' τοῦ 1839.

§ 67. Δὲν στεροῦνται τοῦ δικαιώματος τοῦ μαρτυρεῖν οἱ ἐπὶ κλοπῇ καταδικασθέντες εἰς ποινὴν φυλακίσεως κατωτέρας τῆς ἐνιαυσίου.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 11 τοῦ 1851.

§ 68. Περὶ τῆς πληρωμῆς τῶν ποινικῶν ἐξόδων ἕνεκα τῆς συζητήσεως τῆς περὶ παραιτήσεως ἀπὸ μαρτυρίας τινὸς, ὅρα Εὑρετ. τόμ. 5 σελ. 764 § 66.

Προσθῆκαί τινες.

§ 69. Γενομένης προτάσεως περὶ παραιτήσεως ἀπὸ μαρτυρίας τινὸς, καὶ ἀποκρουσθείσης τῆς προτάσεως ταύτης, πρέπει νὰ συντάσσηται ἔγγραφος ἀπόφασις. Ἴδε ἀνωτ. σ. 104 § 343.

§ 70. Ὅρα τὰς ὑπ' ἀριθ. 159 καὶ 136 ποινικὰς τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεις τοῦ 1846, αἵτινες δὲν λύουν ζήτημά τι ἄξιον λόγου.

§ 71. Ὁ εἰσαγγελεὺς δὲν δύναται νὰ προτείνῃ μάρτυρας, μὴ κλητευθέντας πρὸ 24 ὡρῶν. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 1 τοῦ 1845.

§ 72. Οἱ μάρτυρες κατὰ τὴν δευτέραν συζήτησιν, γενομένην κατὰ συνέπειαν παραπομπῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐξετάζονται ἐκ νέου. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 6 τοῦ 1845.

§ 73. Μὴ γενομένης παρατηρήσεως ἐν τῷ ποινικῷ δικαστηρίῳ περὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ ὀνόματος μάρτυρός τινος, συμπεραίνεται, ὅτι ἡ διαφορὰ προέκυψεν ἀπὸ γραφικὸν λάθος. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 9 τοῦ 18 5.—Ἴδε τὴν λ. *Λάθη γραφικά.*

§ 74. Οἱ μάρτυρες ἐξετάζονται ἐκ νέου, ὄχι μόνον πρὸ τοῦ τέλους τῆς συζητήσεως, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀνακεφαλαίωσιν. Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 32 τοῦ 1845.

§ 75. Δὲν ἀπαιτεῖται νὰ σημειῶνται εἰς τὰ πρακτικὰ αἱ μαρτυρίαι, ὅταν ἦναι σύμφωνοι μὲ τὴν ἀνάκρισιν. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 13, 18 τοῦ 1846.

§ 76. Ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ νὰ προτείνῃ ὁ κατηγορούμενος πράγματα, ἀφορῶντα τὴν διαγωγὴν τοῦ μάρτυρος, ἐπιφέρει ἀναίρεσιν. Ἀποφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 69 καὶ 89 τοῦ 1847.

§ 77. Ἡ ἔλλειψις τῆς μνείας τῆς ἡλικίας τῶν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐξετασθέντων μαρτύρων δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 68 τοῦ 1847.

§ 78. Ἡ κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων παρουσία ἑτέρου μάρτυρος, μὴ ἐξετασθέντος, δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 73 τοῦ 1847.

§ 79. Ὁ κατηγορούμενος δύναται, καθόσον συντείνει πρὸς ὑπεράσπισίν του, νὰ προσάψῃ εἰς τοὺς μάρτυρας πράξεις, δυναμένας ν' ἀποδειχθῶσι παρ' αὐτοῦ παραχρῆμα, εἴτε δι' ἐγγράφων, εἴτε διὰ μαρτύρων, αἱ δὲ πράξεις πρέπει νὰ ἦναι ὡρισμέναι κατά τε τὸν χρόνον, τὸν τόπον καὶ τὰ πρόσωπα. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 67 τοῦ 1841.

§ 80. Ὁ κατηγορούμενος δύναται, χωρὶς νὰ περιμείνῃ τὴν περὶ τούτου πρόσκλησιν τοῦ πταισματοδίκου, ν' ἀπευθύνῃ πρὸς τοὺς μάρτυρας ἐρωτήσεις, καθότι ὁ νόμος δὲν ἐπιβάλλει εἰς τοὺς πταισματοδίκας τοιοῦτον χρέος. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 63 τοῦ 1841.

§ 81. Ἡ περὶ τῆς μὴ ταυτότητος, τῶν μαρτύρων καὶ τῆς μὴ σημειώσεως τοῦ ἐπαγγέλματος ἑκάστου αὐτῶν εἰς τὸν πρὸς τὸν κατηγορούμενον κοινοποιηθέντα κατάλογον πρότασις πρέπει νὰ γίνηται ἐνώπιον τῶν κατωτέρων δικαστηρίων. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 82 τοῦ 1842.

§ 82. Τὸ ἄρθ. 166 τῆς ποιν. δικονομίας, χορηγοῦν τὸ δικαίωμα εἰς τὸν κατηγορούμενον νὰ φέρῃ περὶ τῆς διαγωγῆς του μάρτυρας, δὲν ἀποκλείει τοῦ τοιούτου δικαιώματος τὸν εἰσαγγελέα. Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 44 τοῦ 1843.

§ 83. Δὲν πρέπει νὰ δοθῇ ὁ λόγος εἰς τὸν κατηγορούμενον, ὅταν ὁ εἰσαγγελεὺς κάμνῃ πρότασιν κατὰ τοῦ μάρτυρος ὡς ὑπόπτου ψευδορκίας. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 53 τοῦ 1843.

§ 84. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 122 τῆς ποιν. δικονομίας, ἐάν τις τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων ὡς ἀνωμοτὶ ἐξεταζομένων ὁρκισθῇ μηδενὸς ἐναντιουμένου, ἡ διαδικασία δὲν θεωρεῖται ἄκυρος. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 53 τοῦ 1843.—Ἴδε τὴν λ. *Ὅρκος*.

§ 85. Κατὰ τὸν τουρκικὸν νόμον εἰς τοὺς μάρτυρας ὅρκος δὲν ἐπιβάλλεται, ἀλλ' αὐτοὶ εἴθισται νὰ προοιμιάζωσι μέ τινας τουρκικοὺς λόγους σημαίνοντας εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν τὸ «σήμερον κόσμος καὶ αὔριον δευτέρα παρουσία» καὶ «τοῦτο πέρνω εἰς τὴν ψυχήν μου» ἡ δὲ διατύπωσις αὕτη τόπον ἐπέχει ὅρκου. Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 78 τοῦ 1846. Ἴδε τὴν λ. *Ὅρκος*.

§ 86. Ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων εἶναι δημοσία ἀνάκρισις. Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 89 τοῦ 1846.

§ 87. Ἡ μήτηρ τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος ἀνήβου τέκνου δὲν δύναται νὰ ὁρκισθῇ ὡς μάρτυς, καθότι ἡ μήτηρ, παριστανομένη ὡς ἐπίτροπος τοῦ ἀνήβου τέκνου της, ταυτίζεται ὡς πρὸς τὸ συμ-

φέρον μὲ τοῦτο διὰ τῶν ὑποχρεώσεων, τὰς ὁποίας ἡ φύσις καὶ ὁ νόμος ἐπιβάλλει εἰς αὐτὴν, καὶ διὰ τῶν δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα ὁ νόμος παραχωρεῖ εἰς αὐτὴν ἐπὶ τῆς παρουσίας τοῦ ζῶντος υἱοῦ της καὶ ἐπὶ τῆς μετὰ θάνατον κληρονομίας του. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 138 τοῦ 1846.

§ 88. Ἡ μνεία ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη μόνον ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, δὲν εἶναι ἱκανὴ πρὸς βεβαίωσιν, ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη κατὰ τὸ ἄρθρ. 121 τῆς ποιν. δικονομίας. Ἀπ. ποιν. 143 τοῦ 1846. Ἴδε τὴν λ. Ὅρκος.

§ 89. Ὅταν ἡ βάσις τῆς κατηγορίας στηρίζηται εἰς ἔγγραφον ἰδιωτικὴν ὑποχρέωσιν, δὲν εἶναι παραδεκτὴ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. 78 τοῦ 1848.—Ἴδε ἀνωτ. § 4[5].

§ 90. Ἡ παράλειψις τῶν λέξεων, ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς, δὲν ἀκυροῖ τὰς μαρτυρίας. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 3 τοῦ 1844.

§ 91. Ὁ κηδεμὼν ὡς πολιτικῶς ἐνάγων δὲν ὁρκίζεται ἐξεταζόμενος (ἄρθ. 122 § 3 ποιν. δικ.) Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 33 τοῦ 1847.

§ 92. Οἱ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐξετασθησόμενοι μάρτυρες χρεωστοῦν, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, νὰ ὁρκισθῶσι δημοσίως ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου ρνά τοῦ 1837.

§ 93. Τὰ ἄρθρα 113 καὶ 115 τῆς ποιν. δικονομίας, τὰ ὁποῖα προσδιορίζου τὰς ἐξαιρέσεις τοῦ γενικοῦ κανόνας τοῦ ἄρθρ. 112, κατὰ τὸ ὁποῖον ἕκαστος δύναται καὶ ὑποχρεοῦται νὰ μαρτυρήσῃ ἐπὶ δικαστηρίου, δὲν ἀναφέρουν ὡς ἐξαιρετέους οὔτε ἀνακριτικοὺς ὑπαλλήλους, οὔτε δικαστὰς λαβόντας μέρος προηγουμένως εἰς προδικαστικήν τινα ἀπόφασιν. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. ργ' τοῦ 1837.

Πίναξ λεκτικὸς

τῆς λέξεως ΜΑΡΤΥΡΕΣ (ἐπὶ ποινικῶν δικῶν).

ΣΗΜ. Οἱ ἀριθμοὶ σημαίνουσι τοὺς §§ τοῦ ἄρθρου.

ΜΑΣΟΥΡΙΟΝ.

Ἴδε τὴν λέξιν Ὕδωρ.

ΜΕΓΑΡΑ.

Ἔθιμον περὶ κληρονομίας τῶν θυγατέρων. Ἴδε τὴν λ. Ἔθιμον ἐν Εὑρετηρίῳ τόμος Ϛ'.

ΜΕΘΗ. Ἴδε
α΄] τὴν λέξιν *ivresse* εἰς τὸ Εὐρ. τοῦ Ῥολλίνου.— β΄] Κατωτ. τὴν λέξιν *Συναλλάγματα*.— γ΄] Μακελδ. § 161.— δ΄] Ποτιέρ. *obligations*, ἀρ. 49.— ε΄] Τουλλ. τ. 6 ἀρ. 112.

Ποινικὴ Νομολογία.

§ 1. Ἡ μέθη, ὁσάκις ὑπάρχῃ εἰς ἀνώτερον βαθμὸν, φέρει σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ νοῦ, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 86 § 4 τοῦ ποινικοῦ νόμου, δὲν δύνανται νὰ καταλογισθῶσιν αἱ πράξεις, αἱ ὁποῖαι ἐξετελέσθησαν εἰς κατάστασιν ἀναιτίου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοῦ, καθ' ἣν ὁ πράξας δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῆς πράξεως· τὸ δὲ ἄρθρ. 89 τοῦ ποινικοῦ νόμου τιμωρεῖ πράξεις, τὰς ὁποίας ἀποφασίζει τις ἔχων σώας τὰς φρένας του, πρὸς ἐκπεραίωσιν δὲ καταφεύγει εἰς τὴν μέθην.

Ἀπόφ. α' Ἐπειδὴ εἰς τὰ κακουργιοδικεῖα, κατὰ τὸ 435 ἄρθρον τῆς ποιν. δικονομίας, ἡ κρίσις περὶ τῆς πράξεως καὶ τῶν περιστάσεων τῶν προσδιοριζουσῶν τὸν καταλογισμὸν αὐτῆς, ἀνετέθη μόνον εἰς τοὺς ἐνόρκους δικαστὰς, παρὰ τῶν ὁποίων ὁ νόμος δὲν ζητεῖ ἄλλον λόγον, εἰμὴ μόνον τὴν ἐνδόμυχον πεποίθησιν αὐτῶν.

Ἐπειδὴ οἱ ἔνορκοι δικασταὶ τοῦ ἐν Τριπόλει κακουργιοδικείου εἰς τὸ 3 ἄρθρον τῆς ἐτυμηγορίας των ἐξέφρασαν, ὅτι ὁ Σ Γ ἐξετέλεσε τὴν κλοπὴν ἐν καταστάσει μέθης, χωρὶς νὰ χαρακτηρίσωσι περιστατικώτερον οὔτε τὴν αἰτίαν, οὔτε τὸν βαθμὸν τῆς ῥηθείσης καταστάσεως.

Ἐπειδὴ ἡ μέθη, ὁσάκις ὑπάρχῃ εἰς ἀνώτερον βαθμὸν, φέρει σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ νοὸς, κατὰ δὲ τὸ 86 ἄρθρ. ἐδ. 4 τοῦ ποινικοῦ νόμου δὲν δύνανται νὰ καταλογισθῶσιν αἱ πράξεις, αἵτινες ἐξετελέσθησαν εἰς κατάστασιν ἀναιτίου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοὸς, καθ' ἣν ὁ πράξας δὲν ἐδύνατο νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῆς πράξεως ἢ τοῦ ἀξιοποίνου αὐτῆς.

Ἐπειδὴ τὸ 98 ἄρθρον τοῦ ποιν. νόμου τιμωρεῖ μόνον πράξεις, τὰς ὁποίας ἀποφασίζει τις ἔχων σώας τὰς φρένας του, πρὸς ἐκπεραίωσιν δὲ καταφεύγει εἰς τὴν μέθην ἢ ἄλλα μέσα, διασαλεύοντα τὰς αἰσθήσεις ἢ τὸν νοῦν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἐκ τῆς ἀποφάσεως δὲν ἀποδεικνύεται ὅτι, πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς πράξεώς του, ὁ Σ Γ κατέφυγεν ἐπίτηδες εἰς τὴν μέθην, ἀλλ', ἐκ τοὐναντίου, αὕτη εἰς τὴν σκέψιν τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων χαρακτηρίζεται ὡς ἀναίτιος· ἑπομένως ἐφηρμόσθη ψευδῶς τὸ 89 ἄρθρ. τοῦ ποινικοῦ νόμου, καὶ κατὰ τὸ ἄρθρ. 488 ἀριθ. 19 τῆς ποιν. δικονομίας εἶναι

λόγος ἀναιρέσεως. Ἀναιρεῖ, . . . ἀπολύει ἐντελῶς τὸν καταδικασθέντα.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου λζ′ τοῦ 1838

§ 2. Ὅταν τις θέτῃ ἑαυτὸν ἐπίτηδες εἰς κατάστασιν μέθης, τιμωρεῖται κατὰ τὸ ἄρθρ. 89· ὅτε δὲ ὑπαιτίως, χωρὶς ὅμως ἐγκληματικὸν σκοπὸν, κατὰ τὸ ἄρθρ. 90· καὶ τέλος, κατὰ τὸ ἐδ. 1 τοῦ ἄρθρ. 86, δὲν καταλογίζεται πρᾶξις εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἐξετέλεσεν αὐτὴν εἰς ἀναίτιον σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοός· τὰ δὲ δικαστήρια πρέπει νὰ ἐξαντλῶσι τὴν κατηγορίαν καὶ ὡς πρὸς τὰ δύο ταῦτα.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 86 § 1, 89 καὶ 90 τοῦ ποιν. νόμου γίνεται φανερὸν, ὅτι εἰς τὰ διασαλεύοντα τὰς αἰσθήσεις ἢ τὸν νοῦν μέσα, ὁ νόμος συγκαταλέγει καὶ τὴν μέθην, καὶ ὅτε μέν τις θέτει ἑαυτὸν ἐπίτηδες εἰς κατάστασιν μέθης, τιμωρεῖται κατὰ τὸ ἄρθρ. 89, ὅτε δὲ ὑπαιτίως, χωρὶς ὅμως ἐγκληματικὸν σκοπὸν, κατὰ τὸ ἄρθρ. 90, καὶ τέλος, κατὰ τὸ ἐδάφ. 1 τοῦ ἄρθρ. 86, δὲν καταλογίζεται πρᾶξίς τις εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἐξετέλεσεν αὐτὴν εἰς ἀναίτιον σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοός· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἀποδειχθέντος κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς κατὰ τοῦ Α Κ ποινικῆς δίκης, ὡς βεβαιοῖ αὐτὴ ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις τῶν ἐν Πάτραις πλημμελειοδικῶν, ὅτι ὁ ῥηθεὶς Α Κ εἶχεν, ὅτε ἐξετέλεσε τὴν εἰς αὐτὸν ἀποδιδομένην πρᾶξιν, ἐντελῶς ἀποκλεισμένην τοῦ λογικοῦ του τὴν ἐνέργειαν, τὸ ῥηθὲν δικαστήριον ὤφειλε νὰ ἐξετάσῃ πρὸς τούτοις, ἐὰν ἡ μέθη αὕτη ἦτον ἀναίτιος ἢ ὑπαίτιος, καὶ μετὰ τὴν ἐξέτασιν ταύτην μόνον ἠδύνατο ἢ νὰ καταδικάσῃ, ἢ ν' ἀθωώσῃ· μὴ ποιῆσαν δὲ ταῦτα, δὲν ἐξήντλησε τὴν κατὰ τοῦ Α Κ κατηγορίαν, καὶ παρεβίασε τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 394 τῆς ποινικῆς δικονομίας, καὶ ἑπομένως καθίσταται ἀναγκαία ἡ πρὸς νέαν συζήτησιν παραπομπὴ τῆς ὑποθέσεως. Διὰ ταῦτα ἀναιρεῖ, παραπέμπει κτλ.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 26 τοῦ 1842.

§ 3. Ἡ μέθη ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν μόνον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, ὄχι δὲ ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν συνέλαβέ τις τὴν ἰδέαν τῆς πράξεως· καθότι εἶναι ἀδιάφορον, ἂν τις μεθύων ἢ νήφων συνέλαβε τὴν ἰδέαν ταύτην· μόνον ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς ὑπὸ τοιαύτην ἢ ἀλλοίαν κατάστασιν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμόν.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 112 τοῦ 1846.

§ 4. Ἡ ἀντιφατικὴ ἐτυμηγορία δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν· ἀντιφατικὴ δὲ εἶναι, π. χ. εἰς τὴν ἑξῆς ἀπόφασιν α ὁ Α δὲν εἶχε σώαν τὴν ἐνέργειαν τοῦ λογικοῦ του, ὅταν ἀπεφάσισε τὴν πρᾶξιν, καί, πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς, κατέφυγεν εἰς τὴν μέθην.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. ριή τοῦ 1837. — Ἴδε τὴν λέξιν Ἐτυμηγορία (Εὑρετ. τόμ. 6), ἔνθα καὶ ἄλλα ἀντιφάσεως τοιαύτης παραδείγματα.

§ 5. Εἰς τοὺς συνέδρους ἀνήκει νὰ κρίνωσιν, ἂν πρέπῃ νὰ θέσωσι ζήτημα περὶ μέθης (1).

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 116 τοῦ 1846.

Σημ. Ἡ τελευταία σκέψις τῆς ὑπ' ἀριθ. 32 τοῦ 1846 ποιν. ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔχει οὕτως·

«Ἐπειδὴ καὶ ὁ τελευταῖος λόγος ὅτι τὸ τρίτον ζήτημα, τὸ τεθὲν εἰς τοὺς ἐνόρκους ἀφορῶν ζήτημα νομικόν, δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποβληθῇ εἰς αὐτούς, καὶ ὅτι ὑπάρχει ἀντίφασις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ προηγουμένου, εἶναι ἐπίσης ἀνυπόστατος· διότι, τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ζήτημα ἀντιγεγραμμένον, ὡς καὶ τὸ δεύτερον, ἐξ αὐτοῦ τοῦ ποιν. νόμου, ἀφορᾷ τὰς πραγματικὰς περιστάσεις τοῦ διαφόρου βαθμοῦ τῆς μέθης, τῶν ὁποίων ἡ ἐκτίμησις ἦτον ἔργον τῶν ἐνόρκων, καὶ εὑρίσκεται εἰς τὴν τελευταίαν ἁρμονίαν μετὰ τοῦ προηγουμένου, δι' οὗ οἱ ἔνορκοι ἀπεφάνθησαν ὅτι ἡ μέθη δὲν ἦτο τοιαύτη, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ καταλογισθῇ ἡ κατηγορηθεῖσα πρᾶξις εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα.»

§ 6. Ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀποφανθῶσιν ἀπολύτως ὅτι ὁ κατηγορούμενος δὲν εὑρίσκετο εἰς κατάστασιν μέθης, συμπεριλαμβάνουν ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῆς μέθης, δηλαδὴ καὶ τὸν μέγιστον, ὅστις ἀποκλείει ἐντελῶς τὴν ἐνέργειαν τοῦ λογικοῦ, καὶ ἐκεῖνον, ὑπὸ τὸν ὁποῖον αὕτη φαίνεται οὐσιωδῶς ἐλαττωμένη.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 142 τοῦ 1846.

ΜΕΜΨΙΣ. Ἴδε τὰς λέξεις *Διαθήκη* καὶ *Κληρονομία*.

ΜΕΡΙΣ νόμιμος.

Ἴδε τὰς λέξεις *Διαθήκη* καὶ *Κληρονομία*.

---

(1) Τοῦτο συνδέεται μὲ τό: Ποῖα ζητήματα ὑποβάλλονται τοῖς ἐνόρκοις; Ἴδε Εὑρετηρίου τόμ. 8 σελ. 92 ἐπ. (λέξει Ζητήματα τοῖς ἐνόρκοις, ἰδίως § 6).

ΜΕΡΙΣ ἑταιρική.

Τί διαφέρει τῆς μετοχῆς; —ὅρα Ῥάλλ. Ἐμπ. Δ. τόμ. ά σ. 189. ὅρα Εὐρ. λέξει *Κοινωνία*. Ἴδε καὶ τὴν λ. *Μετοχαί*.

ΜΕΣΕΓΓΥΟΝ.

Ἴδε τὴν λέξιν *Παρακαταθήκη*, ἔνθα καὶ τὰ περὶ μεσεγγύου.

§ 1. Αὕτη γίνεται ἀπὸ δύο διαφερομένους μέχρι διαλύσεως τῆς διαφορᾶς. — Εἰς τίνα ἀποδίδει τὸ πρᾶγμα ὁ μεσεγγυοῦχος; — Ἂν θέλῃ ν' ἀπαλλαχθῇ; — Ἔχει τὰς περὶ νομῆς ἀγωγάς. — Παραγραφὴ διακόπτεται.

Καλλ. τόμ. γ' § 179.

§ 2. Ἡ γενομένη μεσεγγύησις παρὰ τοῦ δημοσίου, εἰς χεῖρας τρίτου, εἶναι ἰσχυρὰ καὶ ἂν δὲν ἐκοινοποιήθη εἰς τὸν πρωτοφειλέτην.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 2 τοῦ 1845.

§ 3. Μετὰ τὴν εἰς χεῖρας τρίτου μεσεγγύησιν, πᾶσα παραχώρησις τοῦ ὀφειλέτου εἶναι ἄκυρος. Ἡ αὐτὴ ἀπόφ.

§ 4. Ἡ μεσεγγύησις λαμβάνει χώραν, ὅταν, εἴτε κατὰ συναίνεσιν τῶν διαφερομένων ἢ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ δικαστοῦ, ἀνατίθεται ἡ φύλαξις τοῦ πράγματος εἴς τινα, ὑποχρεούμενον, ἅμα παύσῃ ἡ αἰτία τῆς μεσεγγυήσεως, νὰ παραδώσῃ αὐτὸ εἰς ὅν τινα ἀνήκει· εἶναι δὲ εἶδος παρακαταθήκης, ὅταν ὑπάρχουν τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα. — Ἴδε Εὐρ. τόμ. 8 σελ. 242 ἐπ.

§ 5. Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 925 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἀφορῶσα τὴν κλήτευσιν εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν, δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς δικονομίας λαβούσας χώραν μεσεγγυήσεις.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 146 τοῦ 1836 (Νομικ. σ. 3460).

— Εἰς τὰς μεσεγγυήσεις τὰς ἐνεργηθείσας ὑπὸ τὸ κράτος τῆς πολ. διαδικασίας, ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 925 τῆς νέας δικονομίας; Ὄχι. — Ὅρα Εὐρ. τόμ. 8 σελ. 261.

ΜΕΣΙΤΑΙ. Ἴδε εὐρ. τόμ. 5 σελ. 120 § 85.—Ἴδε καὶ τὴν ἑπομένην λέξιν *Μεσιτεία*.

ΜΕΣΙΤΕΙΑ.

§ 1. Μεσιτείαν ὀνομάζει ὁ ἐμπορικὸς νόμος (74) τὴν μεταξὺ ἐμπόρων, ἢ μεταξὺ ἐμπόρων καὶ ἰδιωτῶν, ἔμμισθον συμφωνίαν πρὸς καταρτισμὸν ἐμπορικοῦ τινος συναλλάγματος· εἶναι λοιπὸν

μίσθωσις ὑπηρεσίας, ἥτις κηρύσσεται πρᾶξις ἐμπορικὴ (ν. ἄρθ. 2 § 4)· ἡ μεσιτεία εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ, καὶ ὅταν ἀφορᾷ συνάλλαγμα μὴ ἐμπορικόν.—Ὅρα τὴν περὶ Ἐμπ. Δ. Πραγμ. Ῥάλλ. τ. 1 § 46.

§ 2 Εἰς τὸ αὐτὸ σύγγραμμα εὕρηνται παρατηρήσεις καὶ ἐπὶ τῶν ἑξῆς (1).

Ἱςορικὸν σελ. 266.—Αἱ πράξεις αὐτοῦ ἐμπορικαὶ 32.—Χαρακτὴρ 267.—Ἰσχὺς τῶν ἐγγράφων αὐτοῦ 268.—Ἔχουσι βιβλία. αὐτ.—Τοῖς ἀπαγορεύεται ἴδιον ἐμπόριον 270, 96.—Διαίρεσις τῶν μεσιτῶν 271.—Μεσῖται ἐμπορευμάτων. αὐτ.—Ἀσφαλειῶν. αὐτ.—Διερμηνευταὶ, ναυλωταὶ πλοίων. αὐτ.—Σημείωσις τοῦ μεσίτου 387.—Δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ὑπογραφὴ τῶν μερῶν διὰ νὰ καταρτισθῇ τὸ συνάλλαγμα 388.

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ.

Περὶ τοῦ ἐν Μεσολογγίῳ ἐκκλήτου· ἴδε Εὑρ. τόμ. 3 σ. 45.

ΜΕΣΟΤΟΙΧΟΣ. Ἴδε τὴν λέξιν Γήπεδα ἐν Εὑρ. τ. 5, Δουλεῖαι καὶ τὴν λέξιν Σχέδια πόλεων.

§. 1. Τὸ μεσότοιχον θεωρεῖται κοινὸν μεταξὺ τῶν γειτόνων;—Δύναται ὁ γείτων ν' ἀνοίξῃ παρὰ τὸν κοινὸν τοῖχον κοπρῶνα;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ναὶ μὲν, κατὰ τὸ ἄρθρ. 8 τοῦ ἀπὸ 9 ἀπριλίου 1836 Β. διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, τὸ μεταξὺ δύο οἰκιῶν μεσότοιχον θεωρεῖται ὡς κοινὸν, καὶ ὁ πρότερον οἰκοδομήσας αὐτὸ καὶ καταβαλὼν τὰ ἔξοδα ἔχει μόνον ἀγωγὴν περὶ ἀποζημιώσεως διὰ τὰ ἔξοδα ταῦτα, ἀλλὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο δὲν ἐτέθη εἰς ἰσχὺν καὶ διὰ τὰς λοιπὰς πόλεις τοῦ Βασιλείου, διὰ τοῦ ἀπὸ 10 φεβρ. 1838 ἑτέρου Β. διατάγματος, διότι τὸ τελευταῖον τοῦτο διάταγμα δὲν θέτει εἰς ἰσχὺν, καὶ διὰ τὰς λοιπὰς πόλεις τοῦ Βασιλείου, εἰμὴ μόνον τὸ ἄρθρ. 25 τοῦ ἀπὸ 12 νοεμβρίου 1836 Β. διατάγματος περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν· ἄρθρου, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ τὸν τρόπον τῶν ἀποζημιώσεων, διὰ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἀπολέσῃ τις τὸ γήπεδόν του διὰ τῆς ἐλαττώσεως ἢ ἀνοίξεως ἀγυιᾶς τινος, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἄρθρ. 8 τοῦ ἀπὸ 9 ἀπριλίου 1836 διατάγματος, ὅπερ ἀφορᾷ τὸ κοινὸν τοῦ μεσοτοίχου· μόνον δὲ τὸ ἀπὸ 5 ἰουνίου 1842 Β. διάταγμα ἐγενίκευσε πολλὰς διατάξεις τοῦ ἀπὸ 9 ἀπριλ. 1836 Β. διατάγματος καὶ διὰ τὰς λοιπὰς πόλεις τοῦ Βασιλείου, ἀλλ ὅμως καὶ τοῦτο τὸ διάταγμα δὲν ἔθεσεν εἰς ἰσχὺν διὰ τὰς λοιπὰς πόλεις τὸ ἄρθρ. 8 τοῦ ἀπὸ 9 ἀπριλίου 1836 Β. διατάγματος· ἑπομένως οὐκ ὀρθῶς τὸ ἐν Ναυπλίῳ πρωτοδικεῖον ἐφήρμοσε τὸ ἀπὸ 10 φεβρουαρίου

(1) Οἱ ἀριθμοὶ σημαίνουσι τὰς σελίδας τοῦ ά τόμου.

1838 καὶ τὸ ἄρθρ. 8 τοῦ ἀπὸ 9 ἀπριλίου 1836 διατάγματος, εἰς ἃ στηριζόμενον ἀπεφήνατο ὡς κοινὸν τὸν μεταξὺ τῶν οἰκιῶν τοῦ ἐκκαλοῦντος καὶ τῶν ἐφεσιβλήτων τοῖχον, καὶ οὕτως ἀπέρριψε τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἐκκαλοῦντος.

Ἐπειδή, κατὰ τὸν νόμον 8 § 5 τῶν Πανδ. *si servitus vindicetur* (8, 5), δὲν δύναται νὰ κάμῃ τίς τι ἐν τῇ οἰκίᾳ του, εἰμὴ καθόσον τίποτε δὲν ἐπιπέμπεται εἰς τὴν ἀλλοτρίαν οἰκίαν· κατὰ δὲ τὸν νόμον 17 § 2 τῶν Πανδ. αὐτόθι, δὲν δύναταί τις νὰ κάμῃ κοπροδοχεῖον, ἐξ οὗ νὰ βρέχηται ὁ τοῖχος τοῦ γείτονος· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ ἐνάγων καὶ ἤδη ἐκκαλῶν ἰσχυρίσθη, ὅτι εἰς τὰ θεμέλια τοῦ τοίχου τῆς οἰκίας του ἠνέωξαν οἱ ἐναγόμενοι καὶ ἤδη ἐφεσίβλητοι λάκκον κοπρῶνος, ἡ δὲ πρᾶξις αὕτη ἀντιβαίνει εἰς τὰς ἀπαγορευτικὰς τῶν εἰρημένων νόμων διατάξεις, καθόσον καὶ ὁ τοῖχος τοῦ ἐνάγοντος βλάπτεται, καὶ ἐκ τοῦ κοπρῶνος ἐπιπέμπεται βλαβερὰ δυσωδία εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ αὐτοῦ ἐνάγοντος· ὅθεν τὸ διατακτικὸν τῆς ὑπ' ἀριθ. 886 π. ε. ἀποφάσεως τῶν ἐνταῦθα πρωτοδικῶν, καθόσον διετάχθη πραγματογνωμοσύνη διὰ νὰ βεβαιωθῇ ὅτι παρὰ τὰ θεμέλια τῆς εἰρημένης οἰκίας τοῦ ἐνάγοντος ὑπάρχει λάκκος κοπροδοχείου ἀνεῳγμένος καὶ εἰς ποίαν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ τοίχου τοῦ ἐνάγοντος, ὡς καὶ ἂν ὁ λάκκος αὐτὸς ἦναι ᾠκοδομημένος, καὶ διά τινος ὕλης, εἶναι ὀρθόν.»

Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 438 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5439).

§ 2. Καπνοδοχεῖον δύναται νὰ ὑπάρξῃ εἰς μεσότοιχον;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ αἱ αἰτιολογίαι, δυνάμει τῶν ὁποίων ἀπερρίφθη διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἐκκαλοῦντος, ὅτι, κατὰ τὸ ἄρθ. 9 τοῦ ἀπὸ 9 ἀπριλ. 1836 Β. διατάγματος, ἀπαγορεύεται ἡ ἐπὶ τοῦ κοινοῦ μεσοτοίχου ὕπαρξις καπνοδοχείου, εἶναι ὀρθαί, καθόσον τὸ διάταγμα τοῦτο καὶ τὸ ἀπὸ 12 φεβρουαρ. 1836 δὲν ἀπαγορεύουσι τὴν ἐπὶ τοιούτων μεσοτοίχων κατασκευὴν καπνοδοχείων· ὅθεν ὁ λόγος τῆς ἐφέσεως δὲν εἶναι ἰσχυρός.

Ἐπειδὴ ὁ νόμος (Ἁρμ. 2, 14 § 70) ναὶ μὲν ἀπαγορεύει τὴν κατασκευὴν καπνοδοχείου ἢ ἑστίας εἰς ἐπίκοινον τοῖχον, ὅταν ὅμως ἐκ τοῦ πυρὸς ἢ ἄλλως πως καταβλάπτηται ὁ ἐπίκοινος τοῖχος.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9895 τοῦ 1852 τμ. 2.

§ 3. Εἰς μεσότοιχα συγχωροῦνται καπνοδοχεῖα ἢ ἄλλα ἀνοίγματα;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ τὸ 8 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 12 φεβρουαρίου 1836 περὶ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διατάγματος, ὅπερ εἶναι ἐφαρμοστέον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὡς μεταγενέστερος νόμος ἀπαγορεύων εἰς τὰ μεταξὺ δύο οἰκιῶν μεσότοιχα, μόνον

θύρας ἢ ἄλλο τι ἄνοιγμα, ἐπιτρέπει σιωπηρῶς μὲ τοῦτο πυρεστίας καὶ τὰ καπνοδοχεῖα, καθότι αἱ πυρεστίαι καὶ τὰ καπνοδοχεῖα γίνονται διὰ κουφώματος εἰς τὸν τοῖχον, καὶ οὐχὶ δι' ἀνοίγματος· ἑπομένως δὲν ὑπάρχει περίπτωσις τοῦ νὰ διαταχθῇ ἁπλῶς, δυνάμει τοῦ νόμου, τὸ κλείσιμον τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος πυρεστίας καὶ καπνοδόχων, ἀλλὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ διαταχθῇ νομίμως, εἰμὴ ἐφ' ὅσον, κοινοῦ ὄντος τοῦ μεσοτοίχου, ἡ τοιαύτη χρῆσις αὐτοῦ ἤθελε φέρει προφανῶς βλάβην εἰς τὸν συγκύριον, ἀδιόρθωτον κατ' ἄλλον τρόπον.

Ἐπειδὴ ἐκ τῶν πραγματογνωμόνων ἀποδεικνύεται, ὅτι ἐκ τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος καπνοδοχείων ἐνοχλεῖται ὁ Α· ὅθεν πρέπει νὰ διαταχθῇ τὸ κλείσιμον αὐτῶν ὡς ἐπιβλαβῶν, ἂν ἦναι ἀδύνατον ἄλλως νὰ ἐνεργηθῇ ἡ ἀποτροπὴ τῆς βλάβης ταύτης δι' ἁπλῆς ἐπισκευῆς καὶ διορθώσεως αὐτῶν. Ἐὰν δὲ οὗτοι ἐπιδέχωνται ἐπιδιόρθωσιν ἢ ὄχι, τοῦτο δύναται νὰ ἀποφασισθῇ διὰ πραγματογνωμόνων.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9887 τοῦ 1852.

§ 4. Ὁ κοινωνὸς οἰκήματος δύναται νὰ ἀνυψώσῃ τὸ μεσότοιχον τῆς οἰκίας του, ἐὰν δουλεία τις δὲν τὸν ἀποτρέπῃ.

Ἀπόφ. α' Ἐπειδὴ, κατὰ τ' ἄρθρα 57 καὶ 58 τοῦ βιβλ. Β' τίτλ. 4 τῆς Ἑξαβίβλου τοῦ Ἁρμενοπούλου, κανεὶς, θέλων νὰ ὑψώσῃ, δὲν ἐμποδίζεται, ἐκτὸς ἐὰν ὑπόκηται εἰς δουλείαν, ὁ δὲ κοινωνὸς οἰκήματος δὲν δύναται παρὰ γνώμην τοῦ ἄλλου κοινωνοῦ νὰ ἐπιβάλῃ δουλείαν εἰς τὸ κοινὸν κτῆμα· ἐκ τούτων δὲ γίνεται δῆλον ὅτι δύναταί τις καὶ τὸν μετ' ἄλλου κοινὸν μεσότοιχον τῆς οἰκίας του νὰ ὑψώσῃ ἐὰν δουλεία τις δὲν τὸν ἀποτρέπῃ· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ Π Ψ, διά τε τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς ἐφέσεώς του, ὁμολογεῖ ὅτι ὁ μεσότοιχος τῆς οἰκίας αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀντιδίκου εἶναι κοινὸς μεταξύ των, χωρὶς ν' ἀναφέρῃ ὅτι εἶχε δικαίωμά τι δουλείας νὰ μὴ δύναται νὰ ὑψώσῃ αὐτὸν ὁ ἀντίδικός του· ὅθεν οὗτος, ὑψόνων τὴν οἰκίαν του, ἠδύνατο, δυνάμει τῶν προεκδοθέντων νόμων, νὰ ὑψώσῃ καὶ τὸν μεσότοιχον αὐτόν· ὅθεν ὀρθῶς καὶ συμφώνως μὲ τὸν νόμον τὸ ἐφετεῖον ἀπέῤῥιψεν ὡς ἀπαράδεκτον τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἐνάγοντος, περὶ δὲ τῆς διαταράξεως κατοχῆς, καθόσον τὰ παρὰ τοῦ εἰρημένου Π Ψ ἀναφερθέντα εἰς τὰ κατώτερα δικαστήρια περιστατικὰ, ὅτι ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τοῦ εἰρημένου μεσοτοίχου ἦσαν ἐπιτεθειμέναι αἱ δοκοὶ τῆς στέγης τῆς οἰκίας του καὶ ἐπὶ τῆς ἄλλης ὁ ἀπὸ τσατμᾶ στενὸς τοῖχος τῆς οἰκίας τοῦ ἀντιδίκου, ὅτι οὗτος ἔῤῥιψε τὰς δοκοὺς τῆς στέγης τῆς οἰκίας του κτλ., δύνανται νὰ

τοιούτων ἀποφάσεων, τῆς ὁποίας ἡ προθεσμία, μὴ ὁρίσαντος τοῦ νόμου εἰδικώτερόν τι, πρέπει νὰ ὑπολογισθῇ κατὰ τὰς γενικὰς περὶ προθεσμιῶν διατάξεις· κατ' ἀποφάσεως λοιπὸν ἐκδοθείσης τὴν 21, λήγει ἡ πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμία τὴν 26.

'Απόφ. ποιν. 'Αρείου Πάγου 36 τοῦ 1843.

§ 64. Ὁ νόμος δὲν συγχωρεῖ τὸ ἔνδικον τῆς ἀναιρέσεως μέσον, κατὰ τὸ 479 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας, εἰ μὴ κατὰ τῶν ἀποπερχινόντων τὴν ἀνάκρισιν βουλευμάτων ἢ τῶν ὁριστικῶν ἀποφάσεων· ἑπομένως ἀναίρεσις κατ' ἀποφάσεως, διατάττούσης τὴν σύλληψιν μάρτυρός τινος, ἐπὶ ὑπονοίᾳ ψευδομαρτυρίας, δὲν ἐπιτρέπεται.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. 56 τοῦ 1843, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 5 σ. 88.

— Ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ὑποτεθῇ ἡ τάξις, κατὰ τὴν ὁποίαν πρέπει, κατὰ τὰ ἄρθρα 375, 377, 389 καὶ 394, νὰ γίνηται ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἡ ἐξέτασις τοῦ κατηγορουμένου, ὁ νόμος δὲν διέταξεν ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τὴν τοιαύτην πρᾶξιν εἴτε πρὸ τῶν μαρτύρων, εἴτε μετὰ τοὺς μάρτυρας ἐξετασθῇ ὁ κατηγορούμενος, μολονότι, κατὰ τὴν διάνοιαν τοῦ νομοθέτου, ἡ καλλιτέρα τάξις τῆς ἀκροάσεως τοῦ κατηγορουμένου ἤθελεν εἶσθαι μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 95 καὶ 96 τοῦ 1835.

— Ὁ νόμος δὲν προσδιορίζει τὴν τάξιν, καθ' ἣν πρέπει νὰ ἐξετασθῶσιν οἱ μάρτυρες τῆς κατηγορίας καὶ τῆς ὑπερασπίσεως, ἀλλά, κατὰ τὸ ἄρθρ. 378 τῆς ποιν. δικονομίας, ἀφίνεται τοῦτο εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ προέδρου.

'Απόφ. ποιν 'Αρ. Πάγου υογ' τοῦ 1840.

§ 65. Αἱ ἐξετάσεις τῶν κατηγορουμένων παραδίδονται εἰς τοὺς ἐνόρκους, καὶ ἀναγινώσκονται ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ.

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 431 τῆς ποιν. δικονομίας, μόνον αἱ ἐν τῇ προανακρίσει ἐγγράφως γενόμεναι ἐξετάσεις μαρτύρων δὲν παραδίδονται εἰς τοὺς ἐνόρκους· ἐκ τούτου δὲ ἕπεται, ὅτι αἱ ἐξετάσεις τῶν συγκατηγορουμένων, οἵτινες παρίστανται καὶ καταθέτουσιν ὑπὸ ἄλλην ἰδιότητα παρὰ τὴν τοῦ μάρτυρος, πρέπει νὰ ἐγχειρισθῶσι μετὰ τῶν λοιπῶν ἐγγράφων εἰς τοὺς ἐνόρκους, καὶ εἶναι ἀδιάφορον ἂν αἱ ἐξετάσεις αὗται ἀναγνωσθῶσιν ἐπὶ ἀκροατηρίου, καθότι τοῦτο δὲν ἀπαγορεύεται ἀπὸ τὸν νόμον.»

'Απόφ. ποιν. 'Αρείου Πάγου 73 τοῦ 1843.

§ 66. Κατὰ τὸ 431 ἄρθρον τῆς ποιν. δικονομίας, εἰς τοὺς ἐνόρκους δὲν παραδίδονται μόνον αἱ ἐν τῇ ἀκροάσει γενόμεναι ἐξε-

τάσεις μαρτύρων· τὰ λοιπὰ δὲ ἔγγραφα, ἐν οἷς καὶ αἱ ἐκθέσεις τῶν ἄνω μαρτυριῶν, παραδίδονται.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. τμϐ' τοῦ 1839.

§ 67. Δὲν στεροῦνται τοῦ δικαιώματος τοῦ μαρτυρεῖν οἱ ἐπὶ κλοπῇ καταδικασθέντες εἰς ποινὴν φυλακίσεως κατωτέρας τῆς ἐνιαυσίου.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. 11 τοῦ 1851.

§ 68. Περὶ τῆς πληρωμῆς τῶν ποινικῶν ἐξόδων ἕνεκα τῆς συζητήσεως τῆς περὶ παραιτήσεως ἀπὸ μαρτυρίας τινὸς, ὅρα Εὑρετ. τόμ. 5 σελ. 764 § 66.

Προσθῆκαί τινες.

§ 69. Γενομένης προτάσεως περὶ παραιτήσεως ἀπὸ μαρτυρίας τινὸς, καὶ ἀποκρουσθείσης τῆς προτάσεως ταύτης, πρέπει νὰ συντάσσηται ἔγγραφος ἀπόφασις. Ἴδε ἀνωτ. σ. 104 § 343.

§ 70. Ὅρα τὰς ὑπ' ἀριθ. 159 καὶ 136 ποινικὰς τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεις τοῦ 1846, αἵτινες δὲν λύουν ζήτημά τι ἄξιον λόγου.

§ 71. Ὁ εἰσαγγελεὺς δὲν δύναται νὰ προτείνῃ μάρτυρας, μὴ κλητευθέντας πρὸ 24 ὡρῶν. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 1 τοῦ 1845.

§ 72. Οἱ μάρτυρες κατὰ τὴν δευτέραν συζήτησιν, γενομένην κατὰ συνέπειαν παραπομπῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐξετάζονται ἐκ νέου. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 6 τοῦ 1845.

§ 73. Μὴ γενομένης παρατηρήσεως ἐν τῷ ποινικῷ δικαστηρίῳ περὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ ὀνόματος μάρτυρός τινος, συμπεραίνεται, ὅτι ἡ διαφορὰ προέκυψεν ἀπὸ γραφικὸν λάθος. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 9 τοῦ 18 5.—Ἴδε τὴν λ. *Λάθη γραφικά.*

§ 74. Οἱ μάρτυρες ἐξετάζονται ἐκ νέου, ὄχι μόνον πρὸ τοῦ τέλους τῆς συζητήσεως, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀνακεφαλαίωσιν. Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 32 τοῦ 1845.

§ 75. Δὲν ἀπαιτεῖται νὰ σημειῶνται εἰς τὰ πρακτικὰ αἱ μαρτυρίαι, ὅταν ἦναι σύμφωνοι μὲ τὴν ἀνάκρισιν. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 13, 18 τοῦ 1846.

§ 76. Ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ νὰ προτείνῃ ὁ κατηγορούμενος πράγματα, ἀφορῶντα τὴν διαγωγὴν τοῦ μάρτυρος, ἐπιφέρει ἀναίρεσιν. Ἀποφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 69 καὶ 89 τοῦ 1847.

§ 77. Ἡ ἔλλειψις τῆς μνείας τῆς ἡλικίας τῶν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐξετασθέντων μαρτύρων δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 68 τοῦ 1847.

§ 78. Ἡ κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων παρουσία ἑτέρου μάρτυρος, μὴ ἐξετασθέντος, δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 73 τοῦ 1847.

§ 79. Ὁ κατηγορούμενος δύναται, καθόσον συντείνει πρὸς ὑπεράσπισίν του, νὰ προσάψῃ εἰς τοὺς μάρτυρας πράξεις, δυναμένας ν' ἀποδειχθῶσι παρ' αὐτοῦ παραχρῆμα, εἴτε δι' ἐγγράφων, εἴτε διὰ μαρτύρων, αἱ δὲ πράξεις πρέπει νὰ ἦναι ὡρισμέναι κατά τε τὸν χρόνον, τὸν τόπον καὶ τὰ πρόσωπα. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 67 τοῦ 1841.

§ 80. Ὁ κατηγορούμενος δύναται, χωρὶς νὰ περιμείνῃ τὴν περὶ τούτου πρόσκλησιν τοῦ πταισματοδίκου, ν' ἀπευθύνῃ πρὸς τοὺς μάρτυρας ἐρωτήσεις, καθότι ὁ νόμος δὲν ἐπιβάλλει εἰς τοὺς πταισματοδίκας τοιοῦτον χρέος. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 63 τοῦ 1841.

§ 81. Ἡ περὶ τῆς μὴ ταυτότητος, τῶν μαρτύρων καὶ τῆς μὴ σημειώσεως τοῦ ἐπαγγέλματος ἑκάστου αὐτῶν εἰς τὸν πρὸς τὸν κατηγορούμενον κοινοποιηθέντα κατάλογον πρότασις πρέπει νὰ γίνηται ἐνώπιον τῶν κατωτέρων δικαστηρίων. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 82 τοῦ 1842.

§ 82. Τὸ ἄρθ. 166 τῆς ποιν. δικονομίας, χορηγοῦν τὸ δικαίωμα εἰς τὸν κατηγορούμενον νὰ φέρῃ περὶ τῆς διαγωγῆς του μάρτυρας, δὲν ἀποκλείει τοῦ τοιούτου δικαιώματος τὸν εἰσαγγελέα. Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 44 τοῦ 1843.

§ 83. Δὲν πρέπει νὰ δοθῇ ὁ λόγος εἰς τὸν κατηγορούμενον, ὅταν ὁ εἰσαγγελεὺς κάμνῃ πρότασιν κατὰ τοῦ μάρτυρος ὡς ὑπόπτου ψευδορκίας. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 53 τοῦ 1843.

§ 84. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 122 τῆς ποιν. δικονομίας, ἐάν τις τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων ὡς ἀνωμοτὶ ἐξεταζομένων ὁρκισθῇ μηδενὸς ἐναντιουμένου, ἡ διαδικασία δὲν θεωρεῖται ἄκυρος. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 53 τοῦ 1843.—Ἴδε τὴν λ. *Ὅρκος*.

§ 85. Κατὰ τὸν τουρκικὸν νόμον εἰς τοὺς μάρτυρας ὅρκος δὲν ἐπιβάλλεται, ἀλλ' αὐτοὶ εἴθισται νὰ προοιμιάζωσι μέ τινας τουρκικοὺς λόγους σημαίνοντας εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν τὸ «σήμερον κόσμος καὶ αὔριον δευτέρα παρουσία» καὶ «τοῦτο πέρνω εἰς τὴν ψυχήν μου» ἡ δὲ διατύπωσις αὕτη τόπον ἐπέχει ὅρκου. Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 78 τοῦ 1846. Ἴδε τὴν λ. *Ὅρκος*.

§ 86. Ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων εἶναι δημοσία ἀνάκρισις. Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 89 τοῦ 1846.

§ 87. Ἡ μήτηρ τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος ἀνήβου τέκνου δὲν δύναται νὰ ὁρκισθῇ ὡς μάρτυς, καθότι ἡ μήτηρ, παριστανομένη ὡς ἐπίτροπος τοῦ ἀνήβου τέκνου της, ταυτίζεται ὡς πρὸς τὸ συμ-

φέρον μὲ τοῦτο διὰ τῶν ὑποχρεώσεων, τὰς ὁποίας ἡ φύσις καὶ ὁ νόμος ἐπιβάλλει εἰς αὐτὴν, καὶ διὰ τῶν δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα ὁ νόμος παραχωρεῖ εἰς αὐτὴν ἐπὶ τῆς παρουσίας τοῦ ζῶντος υἱοῦ της καὶ ἐπὶ τῆς μετὰ θάνατον κληρονομίας του. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 138 τοῦ 1846.

§ 88. Ἡ μνεία ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη μόνον ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, δὲν εἶναι ἱκανὴ πρὸς βεβαίωσιν, ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη κατὰ τὸ ἄρθρ. 121 τῆς ποιν. δικονομίας. Ἀπ. ποιν. 143 τοῦ 1846. Ἴδε τὴν λ. Ὅρκος.

§ 89. Ὅταν ἡ βάσις τῆς κατηγορίας στηρίζηται εἰς ἔγγραφον ἰδιωτικὴν ὑποχρέωσιν, δὲν εἶναι παραδεκτὴ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. 78 τοῦ 1848.—Ἴδε ἀνωτ. § 4[5].

§ 90. Ἡ παράλειψις τῶν λέξεων, ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς, δὲν ἀκυροῖ τὰς μαρτυρίας. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 3 τοῦ 1844.

§ 91. Ὁ κηδεμὼν ὡς πολιτικῶς ἐνάγων δὲν ὁρκίζεται ἐξεταζόμενος (ἄρθ. 122 § 3 ποιν. δικ.) Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 33 τοῦ 1847.

§ 92. Οἱ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐξετασθησόμενοι μάρτυρες χρεωστοῦν, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, νὰ ὁρκισθῶσι δημοσίως ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου ρνά τοῦ 1837.

§ 93. Τὰ ἄρθρα 113 καὶ 115 τῆς ποιν. δικονομίας, τὰ ὁποῖα προσδιορίζου τὰς ἐξαιρέσεις τοῦ γενικοῦ κανόνας τοῦ ἄρθρ. 112, κατὰ τὸ ὁποῖον ἕκαστος δύναται καὶ ὑποχρεοῦται νὰ μαρτυρήσῃ ἐπὶ δικαστηρίου, δὲν ἀναφέρουν ὡς ἐξαιρετέους οὔτε ἀνακριτικοὺς ὑπαλλήλους, οὔτε δικαστὰς λαβόντας μέρος προηγουμένως εἰς προδικαστικήν τινα ἀπόφασιν. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. ργ΄ τοῦ 1837.

Πίναξ λεξτικὸς

τῆς λέξεως ΜΑΡΤΥΡΕΣ (ἐπὶ ποινικῶν δικῶν).

ΣΗΜ. Οἱ ἀριθμοὶ σημαίνουσι τοὺς §§ τοῦ ἄρθρου.

Ἐγκλητηρίου περιεχόμενον 24.
Εἰσαγγελεύς 71.
Ἔκθεσις 66 ἐπ. συμπληροῦται διὰ μαρτύρων 1.
Ἐξαίρεσις δικαστῶν 4 γ'.
Ἔξοδα 68.
Ἔνορκοι 66.
Ἐξετάσεις παραδίδονται τοῖς ἐνόρκοις 65.
Ἐπίδοσις 11, 25, 27.
Ἐρήμην 49.
Ἐρωτήσεις 80.
Ἔφεσις 22 γ'.
Ἡλικία 12—14, 32 ἐπ. 77.
Ἰατροὶ 59.
Κατάδικοι μαρτυροῦσιν; 67.
Κατάλογος ὀνομάτων μαρτύρων 27—30 ἐπ. 30 δ'. 44, 81.
Κατηγορουμένων συγγενεῖς 40 ἐπ.
Κιβδηλεία 41.
Κλοπὴ 67.
Μάρτυρες πρὸς συμπλήρωσιν ἐκθέσεως 1
» δικασταὶ 4 β' ἐπ. 93.
» ἐπὶ ποινικῶν δικῶν 4 δ' ἐπ.
» ἐπὶ προσάψεων καθ' ὑπαλλ 4 ζ'.
Οἱ μάρτυρες ἀποχωροῦν πότε; 5 ἐπ 7 γ'. Μάρτυρες ἐξετάζονται παρόντων ἄλλων; 9 ἐπ. 13 β', Ἀνάγνωσις βουλεύματος 5—8 β'.
Μάρτυρες—Αἱ καταθέσεις σημειοῦνται εἰς τὰ πρακτικά; 12—14. Αἱ καταθέσεις των ἔχουν ἐπιρροὴν εἰς τὴν πολ. δίκην; 15. Ἕως πότε συγχωρεῖται ἡ ἐξέτασίς των; 16 ἐπ. 17 ἐπ. Ἐξέτασις κατ' οἶκον 19 ἐπ. Ἀνάγνωσις μαρτ 20 ἐπ. 21. Περίληψις αὐτῶν ἐν τῷ ἐγκλ. 24 ἐπ. Ἀκλήτευτοι ἐξετάζονται; 26 Μαρτύρων καταλόγου ἐπίδοσις 27 ἐπ. 30 ἐπ. 44 Ὅρκος 31 ἐπ. Ἄορκος μαρτ. 36. Ἐξαίρεσις μαρτ 36 β'. Ποῖοι δὲν ἐξετάζονται; 37—43. Τάξις, καθ' ἣν ἐξετάζονται 43 β'.
Μάρτυρες.—Παραίτησις 68. Οἱ κατάδικοι ἐξετάζονται 67. Τάξις, καθ' ἣν ἐξετάζονται 43 β'. Σύλληψις 56, 57, 60, 64. Ἔνδικα μέσα 63 ἐπ. Ἐρωτήσεις 55. Προσάψεις 55. Μαρτυρίαι ἐρημοδικίας 49. Διαταφίσεις 48. Χαρακτηρισμός των 45 ἐπ. 45 γ'.
Μάρτυρες κλητεύονται πρὸ 24 ὡρῶν 71 μετ' ἀναίρεσιν ἐξετάζονται ἐκ νέου 72, 74. Ταυτότης 73. Σημειοῦνται αἱ μαρτυρίαι εἰς τὰ πρακτικὰ 75. Διαγωγὴ μαρτ. 76, 79. Παρόντων ἄλλων 78. Κατάλογος 27—30 ἐπ. 30 δ', 81. Πάντοτε δεκτοί; 89.
Μηνυταὶ 39 ἐπ.
Νέου (ἐκ) 72, 74.
Νέαι ἀποδείξεις διατάσσονται καὶ πότε; 7 δ', 16 β' ἐπ. Μετ' ἀναίρεσιν 22 ἐπ. 22 γ'.
Ὀθωμανοὶ 86.
Οἶκος.—Ἐξέτασις κατ' οἶκον 19.
Ὄνομα 14, 30 β' ἐπ.
Ὅρκος 19 ἐπ. 31 ἐπ. 36 γ', 50, 84, 86, 87 ἐπ.
Ὅρκος· ἡ ψευδορκία πῶς ἀποδεικνύεται; 4 ζ'.
Παθόντες 39 ἐπ.
Παραίτησις 68, 69.
Παρουσία 78.
Πενθερὰ 42.
Πολιτικὴ δικ. 43.
Πολιτικῶς ἐνάγων 33 β' ἐπ. 37 ἐπ. 87 ἐπ.
Πρακτικὰ 10 ἐπ. 12—14, 75, 77.
Προξενείων γραμμ. ἀνακρίνουσι; 4.
Προσάψεις. Ἴδε διαγωγή.
Συγγενεῖς 18, 33 β' ἐπ. 37 ἐπ. ἐπ.
Σύζυγος 40 ἐν τέλ.
Σύλληψις 56, 57, 60, 64.
Σχέσις 18.
Ταυτότης 73, 81.
Ὑπάλληλοι ἀνακριτικοὶ 38.
Ὑπάλληλοι.—Ἀπόδειξις τῶν κατ' αὐτῶν προσαπτομένων 4 ζ'.
Ἀποχώρησις μαρτύρων 5 ἐπ.
Χαρτόσημον 41.
Ψευδομαρτυρία 53, 59, 64.
Ψευδορκία 4 δ' ἐπ. 83.

ΜΑΣΟΥΡΙΟΝ. Ἴδε τὴν λέξιν Ἴδωρ.

ΜΕΓΑΡΑ.

Ἔθιμον περὶ κληρονομίας τῶν θυγατέρων. Ἴδε τὴν λ. Ἔθιμον ἐν Εὑρετηρίῳ τόμος Ϛ'.

ΜΕΘΗ. Ἴδε
α'] τὴν λέξιν *ivresse* εἰς τὸ Εὑρ. τοῦ Ῥολλίνου.— ϐ'] Κατωτ. τὴν λέξιν *Συναλλάγματα*.— γ'] Μακελδ. § 161.— δ'] Ποτιέρ. *obligations*, ἀρ. 49.— ε'] Τουλλ. τ. 6 ἀρ. 112.

Ποινικὴ Νομολογία.

§ 1. Ἡ μέθη, ὁσάκις ὑπάρχῃ εἰς ἀνώτερον βαθμὸν, φέρει σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ νοῦ, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 86 § 4 τοῦ ποινικοῦ νόμου, δὲν δύνανται νὰ καταλογισθῶσιν αἱ πράξεις, αἱ ὁποῖαι ἐξετελέσθησαν εἰς κατάστασιν ἀναιτίου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοῦ, καθ' ἣν ὁ πράξας δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῆς πράξεως· τὸ δὲ ἄρθρ. 89 τοῦ ποινικοῦ νόμου τιμωρεῖ πράξεις, τὰς ὁποίας ἀποφασίζει τις ἔχων σώας τὰς φρένας του, πρὸς ἐκπεραίωσιν δὲ καταφεύγει εἰς τὴν μέθην.

Ἀπόφ. α' Ἐπειδὴ εἰς τὰ κακουργιοδικεῖα, κατὰ τὸ 435 ἄρθρον τῆς ποιν. δικονομίας, ἡ κρίσις περὶ τῆς πράξεως καὶ τῶν περιστάσεων τῶν προσδιοριζουσῶν τὸν καταλογισμὸν αὐτῆς, ἀνετέθη μόνον εἰς τοὺς ἐνόρκους δικαστὰς, παρὰ τῶν ὁποίων ὁ νόμος δὲν ζητεῖ ἄλλον λόγον, εἰμὴ μόνον τὴν ἐνδόμυχον πεποίθησιν αὐτῶν.

Ἐπειδὴ οἱ ἔνορκοι δικασταὶ τοῦ ἐν Τριπόλει κακουργιοδικείου εἰς τὸ 3 ἄρθρον τῆς ἐτυμηγορίας των ἐξέφρασαν, ὅτι ὁ Σ Γ ἐξετέλεσε τὴν κλοπὴν ἐν καταστάσει μέθης, χωρὶς νὰ χαρακτηρίσωσι περιστατικώτερον οὔτε τὴν αἰτίαν, οὔτε τὸν βαθμὸν τῆς ῥηθείσης καταστάσεως.

Ἐπειδὴ ἡ μέθη, ὁσάκις ὑπάρχῃ εἰς ἀνώτερον βαθμὸν, φέρει σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ νοὸς, κατὰ δὲ τὸ 86 ἄρθρ. ἐδ. 4 τοῦ ποινικοῦ νόμου δὲν δύνανται νὰ καταλογισθῶσιν αἱ πράξεις, αἵτινες ἐξετελέσθησαν εἰς κατάστασιν ἀναιτίου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοὸς, καθ' ἣν ὁ πράξας δὲν ἐδύνατο νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῆς πράξεως ἢ τοῦ ἀξιοποίνου αὐτῆς.

Ἐπειδὴ τὸ 98 ἄρθρον τοῦ ποιν. νόμου τιμωρεῖ μόνον πράξεις, τὰς ὁποίας ἀποφασίζει τις ἔχων σώας τὰς φρένας του, πρὸς ἐκπεραίωσιν δὲ καταφεύγει εἰς τὴν μέθην ἢ ἄλλα μέσα, διασαλεύοντα τὰς αἰσθήσεις ἢ τὸν νοῦν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἐκ τῆς ἀποφάσεως δὲν ἀποδεικνύεται ὅτι, πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς πράξεώς του, ὁ Σ Γ κατέφυγεν ἐπίτηδες εἰς τὴν μέθην, ἀλλ', ἐκ τοὐναντίου, αὕτη εἰς τὴν σκέψιν τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων χαρακτηρίζεται ὡς ἀναίτιος· ἑπομένως ἐφηρμόσθη ψευδῶς τὸ 89 ἄρθρ. τοῦ ποινικοῦ νόμου, καὶ κατὰ τὸ ἄρθρ. 488 ἀριθ. 19 τῆς ποιν. δικονομίας εἶναι

λόγος ἀναιρέσεως. Ἀναιρεῖ, . . . ἀπολύει ἐντελῶς τὸν καταδικασθέντα.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου λζ΄ τοῦ 1838

§ 2. Ὅταν τις θέτῃ ἑαυτὸν ἐπίτηδες εἰς κατάστασιν μέθης, τιμωρεῖται κατὰ τὸ ἄρθρ. 89· ὅτε δὲ ὑπαιτίως, χωρὶς ὅμως ἐγκληματικὸν σκοπὸν, κατὰ τὸ ἄρθρ. 90· καὶ τέλος, κατὰ τὸ ἐδ. 1 τοῦ ἄρθρ. 86, δὲν καταλογίζεται πρᾶξις εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἐξετέλεσεν αὐτὴν εἰς ἀναίτιον σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοός· τὰ δὲ δικαστήρια πρέπει νὰ ἐξαντλῶσι τὴν κατηγορίαν καὶ ὡς πρὸς τὰ δύο ταῦτα.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 86 § 4, 89 καὶ 90 τοῦ ποιν. νόμου γίνεται φανερὸν, ὅτι εἰς τὰ διασαλεύοντα τὰς αἰσθήσεις ἢ τὸν νοῦν μέσα, ὁ νόμος συγκαταλέγει καὶ τὴν μέθην, καὶ ὅτε μέν τις θέτει ἑαυτὸν ἐπίτηδες εἰς κατάστασιν μέθης, τιμωρεῖται κατὰ τὸ ἄρθρ. 89, ὅτε δὲ ὑπαιτίως, χωρὶς ὅμως ἐγκληματικὸν σκοπὸν, κατὰ τὸ ἄρθρ. 90, καὶ τέλος, κατὰ τὸ ἐδάφ. 1 τοῦ ἄρθρ. 86, δὲν καταλογίζεται πρᾶξίς τις εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἐξετέλεσεν αὐτὴν εἰς ἀναίτιον σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοός· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἀποδειχθέντος κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς κατὰ τοῦ Α Κ ποινικῆς δίκης, ὡς βεβαιοῖ αὐτὴ ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις τῶν ἐν Πάτραις πλημμελειοδικῶν, ὅτι ὁ ῥηθεὶς Α Κ εἶχεν, ὅτε ἐξετέλεσε τὴν εἰς αὐτὸν ἀποδιδομένην πρᾶξιν, ἐντελῶς ἀποκλεισμένην τοῦ λογικοῦ του τὴν ἐνέργειαν, τὸ ῥηθὲν δικαστήριον ὤφειλε νὰ ἐξετάσῃ πρὸς τούτοις, ἐὰν ἡ μέθη αὕτη ἦτον ἀναίτιος ἢ ὑπαίτιος, καὶ μετὰ τὴν ἐξέτασιν ταύτην μόνον ἠδύνατο ἢ νὰ καταδικάσῃ, ἢ ν' ἀθωώσῃ· μὴ ποιῆσαν δὲ ταῦτα, δὲν ἐξήντλησε τὴν κατὰ τοῦ Α Κ κατηγορίαν, καὶ παρεβίασε τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 394 τῆς ποινικῆς δικονομίας, καὶ ἑπομένως καθίσταται ἀναγκαία ἡ πρὸς νέαν συζήτησιν παραπομπὴ τῆς ὑποθέσεως. Διὰ ταῦτα ἀναιρεῖ, παραπέμπει κτλ.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 26 τοῦ 1842.

§ 3. Ἡ μέθη ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν μόνον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, ὄχι δὲ ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν συνέλαβέ τις τὴν ἰδέαν τῆς πράξεως· καθότι εἶναι ἀδιάφορον, ἄν τις μεθύων ἢ νήφων συνέλαβε τὴν ἰδέαν ταύτην· μόνον ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς ὑπὸ τοιαύτην ἢ ἀλλοίαν κατάστασιν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμόν.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 112 τοῦ 1846.

§ 4. Ἡ ἀντιφατικὴ ἐτυμηγορία δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν· ἀντιφατικὴ δὲ εἶναι, π. χ. εἰς τὴν ἑξῆς ἀπόφασιν « ὁ Α δὲν εἶχε σώαν τὴν ἐνέργειαν τοῦ λογικοῦ του, ὅταν ἀπεφάσισε τὴν πρᾶξιν, καί, πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς, κατέφυγεν εἰς τὴν μέθην.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. ριή τοῦ 1837. — Ἴδε τὴν λέξιν Ἐτυμηγορία (Εὑρετ. τόμ. 6), ἔνθα καὶ ἄλλα ἀντιφάσεως τοιαύτης παραδείγματα.

§ 5. Εἰς τοὺς συνέδρους ἀνήκει νὰ κρίνωσιν, ἂν πρέπῃ νὰ θέσωσι ζήτημα περὶ μέθης (1).

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 116 τοῦ 1846.

Σημ. Ἡ τελευταία σκέψις τῆς ὑπ' ἀριθ. 32 τοῦ 1846 ποιν. ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔχει οὕτως·

«Ἐπειδὴ καὶ ὁ τελευταῖος λόγος ὅτι τὸ τρίτον ζήτημα, τὸ τεθὲν εἰς τοὺς ἐνόρκους ἀφορῶν ζήτημα νομικόν, δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποβληθῇ εἰς αὐτούς, καὶ ὅτι ὑπάρχει ἀντίφασις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ προηγουμένου, εἶναι ἐπίσης ἀνυπόστατος· διότι, τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ζήτημα ἀντιγεγραμμένον, ὡς καὶ τὸ δεύτερον, ἐξ αὐτοῦ τοῦ ποιν. νόμου, ἀφορᾷ τὰς πραγματικὰς περιστάσεις τοῦ διαφόρου βαθμοῦ τῆς μέθης, τῶν ὁποίων ἡ ἐκτίμησις ἦτον ἔργον τῶν ἐνόρκων, καὶ εὑρίσκεται εἰς τὴν τελευταίαν ἁρμονίαν μετὰ τοῦ προηγουμένου, δι' οὗ οἱ ἔνορκοι ἀπεφάνθησαν ὅτι ἡ μέθη δὲν ἦτο τοιαύτη, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ καταλογισθῇ ἡ κατηγορηθεῖσα πρᾶξις εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα.»

§ 6. Ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀποφανθῶσιν ἀπολύτως ὅτι ὁ κατηγορούμενος δὲν εὑρίσκετο εἰς κατάστασιν μέθης, συμπεριλαμβάνουν ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῆς μέθης, δηλαδὴ καὶ τὸν μέγιστον, ὅστις ἀποκλείει ἐντελῶς τὴν ἐνέργειαν τοῦ λογικοῦ, καὶ ἐκεῖνον, ὑπὸ τὸν ὁποῖον αὕτη φαίνεται οὐσιωδῶς ἐλαττωμένη.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 112 τοῦ 1846.

ΜΕΜΨΙΣ. Ἴδε τὰς λέξεις *Διαθήκη* καὶ *Κληρονομία*.

ΜΕΡΙΣ νόμιμος.

Ἴδε τὰς λέξεις *Διαθήκη* καὶ *Κληρονομία*.

(1) Τοῦτο συνδέεται μὲ τό: Ποῖα ζητήματα ὑποβάλλονται τοῖς ἐνόρκοις; Ἴδε Εὑρετηρίου τόμ. 8 σελ. 92 ἐπ. (λέξει Ζητήματα τοῖς ἐνόρκοις, ἰδίως § 6).

ΜΕΡΙΣ *ἑταιρική.*

Τί διαφέρει τῆς μετοχῆς; —ὅρα Ῥάλλ. Ἐμπ. Δ. τόμ. ά σ. 189. ὅρα Εὐρ. λέξει *Κοινωνία*. Ἴδε καὶ τὴν λ. *Μετοχαί*.

ΜΕΣΕΓΓΥΟΝ.

Ἴδε τὴν λέξιν *Παρακαταθήκη*, ἔνθα καὶ τὰ περὶ μεσεγγύου.

§ 1. Αὕτη γίνεται ἀπὸ δύο διαφερομένους μέχρι διαλύσεως τῆς διαφορᾶς. — Εἰς τίνα ἀποδίδει τὸ πρᾶγμα ὁ μεσεγγυοῦχος; — Ἂν θέλῃ ν' ἀπαλλαχθῇ; — Ἔχει τὰς περὶ νομῆς ἀγωγάς. — Παραγραφὴ διακόπτεται.

Καλλ. τόμ. γ' § 179.

§ 2. Ἡ γενομένη μεσεγγύησις παρὰ τοῦ δημοσίου, εἰς χεῖρας τρίτου, εἶναι ἰσχυρὰ καὶ ἂν δὲν ἐκοινοποιήθη εἰς τὸν πρωτοφειλέτην.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 2 τοῦ 1845.

§ 3. Μετὰ τὴν εἰς χεῖρας τρίτου μεσεγγύησιν, πᾶσα παραχώρησις τοῦ ὀφειλέτου εἶναι ἄκυρος. Ἡ αὐτὴ ἀπόφ.

§ 4. Ἡ μεσεγγύησις λαμβάνει χώραν, ὅταν, εἴτε κατὰ συναίνεσιν τῶν διαφερομένων ἢ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ δικαστοῦ, ἀνατίθεται ἡ φύλαξις τοῦ πράγματος εἴς τινα, ὑποχρεούμενον, ἅμα παύσῃ ἡ αἰτία τῆς μεσεγγυήσεως, νὰ παραδώσῃ αὐτὸ εἰς ὅν τινα ἀνήκει· εἶναι δὲ εἶδος παρακαταθήκης, ὅταν ὑπάρχουν τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα. — Ἴδε Εὐρ. τόμ. 8 σελ. 242 ἐπ.

§ 5. Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 925 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἀφορῶσα τὴν κλήτευσιν εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν, δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς δικονομίας λαβούσας χώραν μεσεγγυήσεις.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 146 τοῦ 1836 (Νομικ. σ. 3160).

— Εἰς τὰς μεσεγγυήσεις τὰς ἐνεργηθείσας ὑπὸ τὸ κράτος τῆς πολ. διαδικασίας, ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 925 τῆς νέας δικονομίας; Ὄχι. — Ὅρα Εὐρ. τόμ. 8 σελ. 261.

ΜΕΣΙΤΑΙ. Ἴδε εὐρ. τόμ. 5 σελ. 120 § 85.—Ἴδε καὶ τὴν ἑπομένην λέξιν *Μεσιτεία*.

ΜΕΣΙΤΕΙΑ.

§ 1. Μεσιτείαν ὀνομάζει ὁ ἐμπορικὸς νόμος (74) τὴν μεταξὺ ἐμπόρων, ἢ μεταξὺ ἐμπόρων καὶ ἰδιωτῶν, ἔμμισθον συμφωνίαν πρὸς καταρτισμὸν ἐμπορικοῦ τινος συναλλάγματος· εἶναι λοιπὸν

μίσθωσις ὑπηρεσίας, ἥτις κηρύσσεται πρᾶξις ἐμπορικὴ (ν. ἄρμ. 2 § 4)· ἡ μεσιτεία εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ, καὶ ὅταν ἀφορᾷ συνάλλαγμα μὴ ἐμπορικόν.—Ὅρα τὴν περὶ Ἐμπ. Δ. Πραγμ. Ῥάλλ. τ. 1 § 46.

§ 2 Εἰς τὸ αὐτὸ σύγγραμμα εὕρηνται παρατηρήσεις καὶ ἐπὶ τῶν ἑξῆς (1).

Ἱστορικὸν σελ. 266.—Αἱ πράξεις αὐτοῦ ἐμπορικαὶ 32.—Χαρακτὴρ 267.—Ἰσχὺς τῶν ἐγγράφων αὐτοῦ 268.—Ἔχουσι βιβλία. αὐτ.—Τοῖς ἀπαγορεύεται ἴδιον ἐμπόριον 270, 96.—Διαίρεσις τῶν μεσιτῶν 271.—Μεσῖται ἐμπορευμάτων. αὐτ.—Ἀσφαλειῶν. αὐτ.—Διερμηνευταὶ, ναυλωταὶ πλοίων. αὐτ.—Σημείωσις τοῦ μεσίτου 387.—Δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ὑπογραφὴ τῶν μερῶν διὰ νὰ καταρτισθῇ τὸ συνάλλαγμα 388.

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ.

Περὶ τοῦ ἐν Μεσολογγίῳ ἐκκλήτου· ἴδε Εὑρ. τόμ. 3 σ. 45.

ΜΕΣΟΤΟΙΧΟΣ.

Ἴδε τὴν λέξιν Γήπεδα ἐν Εὑρ. τ. 5, Δουλεῖαι καὶ τὴν λέξιν Σχέδια πόλεων.

§ 1. Τὸ μεσότοιχον θεωρεῖται κοινὸν μεταξὺ τῶν γειτόνων;—Δύναται ὁ γείτων ν' ἀνοίξῃ παρὰ τὸν κοινὸν τοῖχον κοπρῶνα;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ναὶ μὲν, κατὰ τὸ ἄρθρ. 8 τοῦ ἀπὸ 9 ἀπριλίου 1836 Β. διατάγματος περὶ ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, τὸ μεταξὺ δύο οἰκιῶν μεσότοιχον θεωρεῖται ὡς κοινὸν, καὶ ὁ πρότερον οἰκοδομήσας αὐτὸ καὶ καταβαλὼν τὰ ἔξοδα ἔχει μόνον ἀγωγὴν περὶ ἀποζημιώσεως διὰ τὰ ἔξοδα ταῦτα, ἀλλὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο δὲν ἐτέθη εἰς ἰσχὺν καὶ διὰ τὰς λοιπὰς πόλεις τοῦ Βασιλείου, διὰ τοῦ ἀπὸ 10 φεβρ. 1838 ἑτέρου Β. διατάγματος, διότι τὸ τελευταῖον τοῦτο διάταγμα δὲν θέτει εἰς ἰσχὺν, καὶ διὰ τὰς λοιπὰς πόλεις τοῦ Βασιλείου, εἰμὴ μόνον τὸ ἄρθρ. 25 τοῦ ἀπὸ 12 νοεμβρίου 1836 Β. διατάγματος περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν· ἄρθρου, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ τὸν τρόπον τῶν ἀποζημιώσεων, διὰ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἀπολέσῃ τις τὸ γήπεδόν του διὰ τῆς ἐλαττώσεως ἢ ἀνοίξεως ἀγυιᾶς τινος, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἄρθρ. 8 τοῦ ἀπὸ 9 ἀπριλίου 1836 διατάγματος, ὅπερ ἀφορᾷ τὸ κοινὸν τοῦ μεσοτοίχου· μόνον δὲ τὸ ἀπὸ 5 ἰουνίου 1842 Β. διάταγμα ἐγενίκευσε πολλὰς διατάξεις τοῦ ἀπὸ 9 ἀπριλ. 1836 Β. διατάγματος καὶ διὰ τὰς λοιπὰς πόλεις τοῦ Βασιλείου, ἀλλ ὅμως καὶ τοῦτο τὸ διάταγμα δὲν ἔθεσεν εἰς ἰσχὺν διὰ τὰς λοιπὰς πόλεις τὸ ἄρθρ. 8 τοῦ ἀπὸ 9 ἀπριλίου 1836 Β. διατάγματος· ἑπομένως οὐκ ὀρθῶς τὸ ἐν Ναυπλίῳ πρωτοδικεῖον ἐφήρμοσε τὸ ἀπὸ 10 φεβρουαρίου

(1) Οἱ ἀριθμοὶ σημαίνουσι τὰς σελίδας τοῦ ά τόμου.

1838 καὶ τὸ ἄρθρ. 8 τοῦ ἀπὸ 9 ἀπριλίου 1836 διατάγματος, εἰς ἃ στηριζόμενον ἀπεφήνατο ὡς κοινὸν τὸν μεταξὺ τῶν οἰκιῶν τοῦ ἐκκαλοῦντος καὶ τῶν ἐφεσιβλήτων τοῖχον, καὶ οὕτως ἀπέῤῥιψε τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἐκκαλοῦντος.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν νόμον 8 § 5 τῶν Πανδ. *si servitus vindicetur* (8, 5), δὲν δύναται νὰ κάμῃ τίς τι ἐν τῇ οἰκίᾳ του, εἰμὴ καθόσον τίποτε δὲν ἐπιπέμπεται εἰς τὴν ἀλλοτρίαν οἰκίαν· κατὰ δὲ τὸν νόμον 17 § 2 τῶν Πανδ. αὐτόθι, δὲν δύναταί τις νὰ κάμῃ κοπροδοχεῖον, ἐξ οὗ νὰ βρέχηται ὁ τοῖχος τοῦ γείτονος· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ ἐνάγων καὶ ἤδη ἐκκαλῶν ἰσχυρίσθη, ὅτι εἰς τὰ θεμέλια τοῦ τοίχου τῆς οἰκίας του ἠνέῳξαν οἱ ἐναγόμενοι καὶ ἤδη ἐφεσίβλητοι λάκκον κοπρῶνος, ἡ δὲ πρᾶξις αὕτη ἀντιβαίνει εἰς τὰς ἀπαγορευτικὰς τῶν εἰρημένων νόμων διατάξεις, καθόσον καὶ ὁ τοῖχος τοῦ ἐνάγοντος βλάπτεται, καὶ ἐκ τοῦ κοπρῶνος ἐπιπέμπεται βλαβερὰ δυσωδία εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ αὐτοῦ ἐνάγοντος· ὅθεν τὸ διατακτικὸν τῆς ὑπ' ἀριθ. 886 π. ε. ἀποφάσεως τῶν ἐνταῦθα πρωτοδικῶν, καθόσον διετάχθη πραγματογνωμοσύνη διὰ νὰ βεβαιωθῇ ὅτι παρὰ τὰ θεμέλια τῆς εἰρημένης οἰκίας τοῦ ἐνάγοντος ὑπάρχει λάκκος κοπροδοχείου ἀνεῳγμένος καὶ εἰς ποίαν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ τοίχου τοῦ ἐνάγοντος, ὡς καὶ ἂν ὁ λάκκος αὐτὸς ἦναι ᾠκοδομημένος, καὶ διά τινος ὕλης, εἶναι ὀρθόν.»

Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 438 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5439).

§ 2. Καπνοδοχεῖον δύναται νὰ ὑπάρξῃ εἰς μεσότοιχον;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ αἱ αἰτιολογίαι, δυνάμει τῶν ὁποίων ἀπεῤῥίφθη διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἐκκαλοῦντος, ὅτι, κατὰ τὸ ἄρθ. 9 τοῦ ἀπὸ 9 ἀπριλ. 1836 Β. διατάγματος, ἀπαγορεύεται ἡ ἐπὶ τοῦ κοινοῦ μεσοτοίχου ὕπαρξις καπνοδοχείου, εἶναι ὀρθαί, καθόσον τὸ διάταγμα τοῦτο καὶ τὸ ἀπὸ 12 φεβρουαρ. 1836 δὲν ἀπαγορεύουσι τὴν ἐπὶ τοιούτων μεσοτοίχων κατασκευὴν καπνοδοχείων· ὅθεν ὁ λόγος τῆς ἐφέσεως δὲν εἶναι ἰσχυρός.

Ἐπειδὴ ὁ νόμος (Ἀρμ. 2, 14 § 70) ναὶ μὲν ἀπαγορεύει τὴν κατασκευὴν καπνοδοχείου ἢ ἑστίας εἰς ἐπίκοινον τοῖχον, ὅταν ὅμως ἐκ τοῦ πυρὸς ἢ ἄλλως πως καταβλάπτηται ὁ ἐπίκοινος τοῖχος.»

- Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9895 τοῦ 1852 τμ. 2.

§ 3. Εἰς μεσότοιχα συγχωροῦνται καπνοδοχεῖα ἢ ἄλλα ἀνοίγματα;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ τὸ 8 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 12 φεβρουαρίου 1836 περὶ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διατάγματος, ὅπερ εἶναι ἐφαρμοστέον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὡς μεταγενέστερος νόμος ἀπαγορεύων εἰς τὰ μεταξὺ δύο οἰκιῶν μεσότοιχα, μόνον

θύρας ἢ ἄλλο τι ἄνοιγμα, ἐπιτρέπει σιωπηρῶς μὲ τοῦτο πυρεστίας καὶ τὰ καπνοδοχεῖα, καθότι αἱ πυρεστίαι καὶ τὰ καπνοδοχεῖα γίνονται διὰ κουφώματος εἰς τὸν τοῖχον, καὶ οὐχὶ δι' ἀνοίγματος· ἑπομένως δὲν ὑπάρχει περίπτωσις τοῦ νὰ διαταχθῇ ἁπλῶς, δυνάμει τοῦ νόμου, τὸ κλείσιμον τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος πυρεστίας καὶ καπνοδόχων, ἀλλὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ διαταχθῇ νομίμως, εἰμὴ ἐφ' ὅσον, κοινοῦ ὄντος τοῦ μεσοτοίχου, ἡ τοιαύτη χρῆσις αὐτοῦ ἤθελε φέρει προφανῶς βλάβην εἰς τὸν συγκύριον, ἀδιόρθωτον κατ' ἄλλον τρόπον.

Ἐπειδὴ ἐκ τῶν πραγματογνωμόνων ἀποδεικνύεται, ὅτι ἐκ τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος καπνοδοχείων ἐνοχλεῖται ὁ Α· ὅθεν, πρέπει νὰ διαταχθῇ τὸ κλείσιμον αὐτῶν ὡς ἐπιβλαβῶν, ἂν ἦναι ἀδύνατον ἄλλως νὰ ἐνεργηθῇ ἡ ἀποτροπὴ τῆς βλάβης ταύτης δι' ἁπλῆς ἐπισκευῆς καὶ διορθώσεως αὐτῶν. Ἐὰν δὲ οὗτοι ἐπιδέχωνται ἐπιδιόρθωσιν ἢ ὄχι, τοῦτο δύναται νὰ ἀποφασισθῇ διὰ πραγματογνωμόνων.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9887 τοῦ 1852.

§ 4. Ὁ κοινωνὸς οἰκήματος δύναται νὰ ἀνυψώσῃ τὸ μεσότοιχον τῆς οἰκίας του, ἐὰν δουλεία τις δὲν τὸν ἀποτρέπῃ.

Ἀπόφ. α' Ἐπειδή, κατὰ τ' ἄρθρα 57 καὶ 58 τοῦ βιβλ. Β' τίτλ. 4 τῆς Ἑξαβίβλου τοῦ Ἁρμενοπούλου, κανείς, θέλων νὰ ὑψώσῃ, δὲν ἐμποδίζεται, ἐκτὸς ἐὰν ὑπόκηται εἰς δουλείαν, ὁ δὲ κοινωνὸς οἰκήματος δὲν δύναται παρὰ γνώμην τοῦ ἄλλου κοινωνοῦ νὰ ἐπιβάλῃ δουλείαν εἰς τὸ κοινὸν κτῆμα· ἐκ τούτων δὲ γίνεται δῆλον ὅτι δύναταί τις καὶ τὸν μετ' ἄλλου κοινὸν μεσότοιχον τῆς οἰκίας του νὰ ὑψώσῃ ἐὰν δουλεία τις δὲν τὸν ἀποτρέπῃ· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ Π Ψ, διά τε τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς ἐφέσεώς του, ὁμολογεῖ ὅτι ὁ μεσότοιχος τῆς οἰκίας αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀντιδίκου εἶναι κοινὸς μεταξύ των, χωρὶς ν' ἀναφέρῃ ὅτι εἶχε δικαίωμά τι δουλείας νὰ μὴ δύναται νὰ ὑψώσῃ αὐτὸν ὁ ἀντίδικός του· ὅθεν οὗτος, ὑψόνων τὴν οἰκίαν του, ἠδύνατο, δυνάμει τῶν προεκδοθέντων νόμων, νὰ ὑψώσῃ καὶ τὸν μεσότοιχον αὐτόν· ὅθεν ὀρθῶς καὶ συμφώνως μὲ τὸν νόμον τὸ ἐφετεῖον ἀπέρριψεν ὡς ἀπαράδεκτον τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἐνάγοντος, περὶ δὲ τῆς διαταράξεως κατοχῆς, καθόσον τὰ παρὰ τοῦ εἰρημένου Π Ψ ἀναφερθέντα εἰς τὰ κατώτερα δικαστήρια περιστατικά, ὅτι ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τοῦ εἰρημένου μεσοτοίχου ἦσαν ἐπιτεθειμέναι αἱ δοκοὶ τῆς στέγης τῆς οἰκίας του καὶ ἐπὶ τῆς ἄλλης ὁ ἀπὸ τσατμᾶ στενὸς τοῖχος τῆς οἰκίας τοῦ ἀντιδίκου, ὅτι οὗτος ἔρριψε τὰς δοκοὺς τῆς στέγης τῆς οἰκίας του κτλ., δύνανται νὰ

δώσουν δικαίωμα πρὸς ἀποζημίωσιν, δὲν ἀποτελοῦν ὅμως διατάραξιν κατοχῆς, διότι ὁ Ε Γ ὑψώσας τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος μεσότοιχον ἐνήργησε δικαίωμα, τὸ ὁποῖον ὁ νόμος τὸ ἐχορήγει· ἄρα τὸ ἐφετεῖον οὔτε ἀναιτιολόγητον ἀφῆκε τὴν ἀπόφασίν του, οὔτε τὰ πραγματικὰ τῆς ἀγωγῆς περιστατικὰ μετέβαλεν, ἀλλ' ἐπ' αὐτῶν στηριζόμενον ἀπεφάσισε, καὶ ὀρθῶς, ὅτι δὲν ἔχει χώραν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ περὶ διαταράξεως κατοχῆς ἀγωγή· ἑπομένως οὔτε οἱ νόμοι περὶ κατοχῆς, ἐφ' ὧν ὁ Π Ψ στηριζόμενος, σχηματίζει διαφόρους λόγους ἀναιρέσεως ἐκτεθειμένους εἰς τὰς προτάσεις του, ἔχουν ἐφαρμογήν τινα εἰς τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν.»

'Απόφ. πολ. Αρείου Πάγου 214 τοῦ 1848 κυροῦσα τὴν 89 τοῦ 1848 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν.

ΜΕΤΑΒΑΣΙΣ ἀγωγῶν. Ὅρα Εὑρ. τόμ. 2 σελ. 9 § 21. Βασιλ. βιβλ. 2 τίτλ. 3, νόμ. οθ' καὶ νόμ. λή.

Η περὶ ἀποζημιώσεως ἕνεκεν ἁρπαγῆς ἀγωγὴ ἁρμόζει κατὰ τῶν κληρονόμων τοῦ ἅρπαγος; Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 129—132 (λέξει *'Αρπαγή*) καὶ Καλλ. περὶ Ῥωμ. δικ. βιβλ. γ' § 65.

ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ μετὰ τὴν ἀγωγήν.

Αἱ μετὰ τὴν ἀγωγὴν μεταβολαὶ περὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης ἀπαγορεύονται; Ἴδε Εὑρ. τ. 7 σ. 82.—Απ. Αρ. Π. 218 τοῦ 1851.

Ἴδε Καλλ. τόμ. β' § 403 σημ. 82.—Εὑρ. τόμ. 2 σελ. 8 ἐν τέλ.

ΜΕΤΑΒΟΛΗ κατοικίας.

Εὑρ. τόμ. 7 λέξει *'Επίδοσις* § 10 καὶ 87.—Ἴδε καὶ τὴν λ. *Κατοικία* ἐν Εὑρ. τόμ. 8 σελ. 14 § 9 καὶ σελ. 26 ἐν ἀρχ.

ΜΕΤΑΒΟΛΗ. Ἴδε τὰς λέξεις *Κατηγορία*—*Πρότασις*.

ΜΕΤΑΘΕΣΙΣ δικαστοῦ. Εὑρ. τόμ. 3 σελ. 49 § 11.

ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΙΣ ὁρίων. Ἴδε τὴν λ. Ὅ ρ ι α.

ΜΕΤΑΚΟΜΙΣΙΣ προϊόντων.

Εὑρ. τόμ. 5 σ. 120 § 87. Ἴδε τὴν λ. *Ἀγώγια* ἐν Εὑρ. τ. 1.

ΜΕΤΑΜΕΛΕΙΑ (*Pactum displicentiæ*).

ὅρα § 398 τῆς περὶ Εμπ. Δ. Πραγμ. Ῥάλλ. — § 113, 168 τόμ. γ' Καλλ.

Χωρεῖ εἰς τὰ ἀνώνυμα συναλλάγματα; Ἴδε *Molit. oblig.* § 89.

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΙΣ. Ἴδε ἀπόφ. 674 τοῦ 1852 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν, περὶ ἧς ἄλλοτε.—Ἴδε καὶ τὴν λ. *Μικτὴ ἐπιτροπή*.

ΜΕΤΑΤΥΠΩΣΙΣ.

Ἴδε τὸ κατὰ τὸν νοέμβριον 1842 ἐκδοθὲν ὑπὸ τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν βούλευμα, ἐπὶ τῆς ἀνακοχῆς κατὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 3694 βουλεύματος τοῦ δικαστικοῦ συμβουλίου τῶν ἐν Ἀθήναις πλημμελειοδικῶν. Δὲν λύεται δι' αὐτῶν ζήτημά τι σημειώσεως ἄξιον.

ΜΕΤΑΦΟΡΑ ἢ ΓΙΡΟΣ (*Virement, riscontre*).

Ὀνομάζουσι τὴν ἐργασίαν, δι' ἧς διάφοροι ἔμποροι, πιστωταὶ καὶ ὀφειλέται πρὸς ἀλλήλους, συνεννοοῦνται πρὸς ἐξόφλησιν τῶν ἀμοιβαίων χρεῶν των, καὶ, παραχωροῦντες τὰς πιστώσεις των, συμψηφίζουσι τὰς ἀπαιτήσεις καὶ ὀφειλάς των.

Ῥάλλ. Ἐμπ. Δίκ. τόμ. ά § 55.

Μεταφορὰ ἑταιρικῶν πιστώσεων. Ἴδε ἀπόφ. 7 τοῦ 1851 Ἀρ. Πάγου, περὶ ἧς ἄλλοτε.

ΜΕΤΟΧΙΚΗ ἀγορά.
Ἴδε ἀπ. 9249 ἐφετῶν Ἀθηνῶν, περὶ ἧς ἄλλοτε.

ΜΕΤΟΧΑΙ.

§ 1. Ἐκτίθενται εἰς δημοπρασίαν; Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 626 § 80, 81. — Ἴδε καὶ τὰς λέξεις *Μερίδες*·—*Κοινωνία*.

§ 2. Ὑπόκεινται εἰς κατάσχεσιν; Εὐρ. τόμ. 8 λ. *Κατάσχεσις* § 23 καὶ 184 ἐν τέλ.

§ 3. Κληροδότημα συνιστάμενον εἰς μετοχάς. αὐτ. § 21.

§ 4. Διαίρεσις τοῦ κεφαλαίου τῆς ἀνωνύμου ἑταιρίας. Ῥάλλ. ἐμπ. δικ.·πραγμ. τόμ. ά σελ. 189.—Κλάσμα αὐτῆς. αὐτ.—Πότε ἡ παραχώρησις αὐτῆς ἀπαλλάττει τὸν παραχωρητὴν πάσης ὑποχρεώσεως; αὐτ. σ. 196.—Βιομηχανικὴ ἢ ἐπικαρπίας τί διαφέρει τῆς οὐσιαστικῆς; αὐτ. σ. 198.—Εἶναι προσωπική.—Ἀπώλεια μετοχῆς. αὐτ. σ. 208.—Ἀσφάλισις αὐτῆς ὑπὸ συνετ. αὐτ. σ. 218.

ΜΕΤΡΑ ἀσφαλιστικά.
Ἴδε τὰς λέξεις *Κατάσχεσις* ἐν Εὐρετ. τόμ. 8. — *Κράτησις προσωπικὴ* ἐν Εὐρ. τ. 9.—*Μεσεγγύησις*, ἀνωτ.—*Σφράγισις*.—*Ἀπόπειρα πρὸς συμβιβ.* Εὐρ. τ. 7 σ. 377 ἐν τέλ.

ΜΕΤΡΑ καὶ σταθμά.
Ἴδε τὴν λέξιν *Βῆμα* ἐν Εὐρ. τόμ. 5 σ. 284.

Ἡ 5219 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἔχει οὕτως·

« Ἐπειδὴ οἱ κατὰ συνέπειαν τῆς ὑπ' ἀριθ. ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τούτου καὶ ἐπὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ὁριζομένου θέματος ἐξετασθέντες μάρτυρες . . . . .

1) Ὁ Δημήτριος Βενιζέλος κατέθεσεν, ὅτι ἀπὸ τὸ ἔτος 1831 μέχρι τοῦ 1837 τὸ παλαιὸν βῆμα ἦτον ἴσον μὲ 88 $\frac{1}{2}$ πόντους· κατὰ δὲ τὸ 1837 ὁ Ἰωάννης Κλάδος εἰσήγαγε μέτρον, περιέχον $90/_{100}$ τοῦ γαλλικοῦ μέτρου.

2) Ὁ Παλαιολόγος Βενιζέλος κατέθεσεν, ὅτι ὡς γαιωμέτραι ἐμετροῦσαν μὲ τὸ ἐν χρήσει τότε βῆμα· ἔπειτα ὅμως ὁ Κλάδος τοῖς ἔδωκεν ἓν μέτρον, τὸ ὁποῖον μετεχειρίζοντο ἀπὸ τὸ 1837 ἐκτάσεως $90/_{100}$ τοῦ γαλλικοῦ μέτρου, καὶ τότε παρετήρησαν ὅτι τὸ παλαιὸν ἦτον 1 $\frac{1}{2}$ ἑκατοστημόριον περίπου μικρότερον.

3) Ὁ Σωτήριος Κυριακὸς κατέθεσεν, ὅτι παλαιόθεν μετεχειρίζοντο ἓν μέτρον, τὸ ὁποῖον ἔλαβον ἀπὸ τὸν Δαγάνην, ἀρχαῖον καταμετρητὴν τῶν γαιῶν, καὶ αὐτὸ ἦτον ἴσως μὲ 82$\frac{1}{2}$ σχεδὸν πόντους πρὸς τὸ γαλλικὸν μέτρον· μόνον δὲ κατὰ τὸ 1837 ὁ Ἰ. Κλάδος εἰσήγαγε μέτρον ἀντιστοιχοῦν πρὸς $90/_{100}$ τοῦ γαλλομέτρου.

Ἐπειδὴ ἐκ τῶν μαρτυριῶν αὐτῶν, αἵτινες ἐπερείδονται εἰς τὴν γνῶσιν, τὴν ὁποίαν οἱ μάρτυρες ἔχουσιν ὡς καταμετρηταὶ γαιῶν, πείθεται τὸ δικαστήριον, ὅτι τὸ παλαιὸν βῆμα ἀντιστοιχεῖ πρὸς 88$\frac{1}{2}$ ἑκατοστὰ τοῦ γαλλομέτρου ἢ βασιλικοῦ μέτρου, αἱ δὲ μαρτυρίαι τοῦ Δημ. Κορομηλᾶ καὶ τοῦ Νικ. Λιανοσταφίδα δὲν ἀνατρέπουσι τὸ βάρος ἐκείνων, καθότι ὁ μὲν Δ Κορομηλᾶς δὲν κατέθεσε τίποτε ῥητὸν εἰς ἰδίαν αὐτοῦ γνῶσιν στηριζόμενον καὶ ἀνατρέπον τὸ ἐξαγόμενον ἐκεῖνο, ἡ δὲ μαρτυρία τοῦ Λιανοσταφίδα, μόνη οὖσα, δὲν δύναται νὰ κατισχύσῃ τῶν προεκτεθεισῶν, αἵτινες συμφωνοῦν πρὸς ἀλλήλας καὶ εἶναι ἀποτέλεσμα κρίσεως, τὴν ὁποίαν οἱ προσημειωθέντες τρεῖς μάρτυρες ἐμόρφωσαν, πολλὰ κατὰ συνέχειαν ἔτι εἰς γαιωμετρικὰς ἐργασίας ἀσχολούμενοι ἀπὸ τὸ ἔτος 1831 καὶ ἀκολούθως.»

ΜΗΝΕΣ. Ἴδε τὰς λέξεις·

Ἡμερολόγιον ἐν Εὑρ. τόμ. σελ. 136, 137·— *Προθεσμία.*

§ 1. Τί ἐννοεῖ τὸ ἄρθρον 194 τῆς Πολ. Δικονομίας λέγον, ὅτι ἕκαστος μὴν λογίζεται ἀνὰ 30 ἡμέρας;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ τὸ ἐδάφ. 2 τοῦ ἄρθρ. 194 τῆς Πολ. Δικονομίας ὁρίζον, ὅτι, προκειμένης προθεσμίας συνισταμένης εἰς μῆνας, ἕκαςος μὴν λογίζεται ἀνὰ τριάκοντα ἡμέρας, δὲν ἐννοεῖ, κατὰ τὸν ἰσχυρι-

σμὸν τῶν Δ Π καὶ Β Ζ ὅτι τριάκοντα ἡμέραι ἀποτελοῦσιν ἕνα μῆνα, οὐδ' εἶχε σκοπὸν νὰ παρεισάξῃ χρονολόγιον ἄλλο παρὰ τὸ ἀνέκαθεν καθεστώς, ἀλλά, συμφώνως μὲ τὸν κανόνα τοῦ Ν. 98 Π. *de verb. signif.*, νὰ ὑποδείξῃ ὅτι οἱ μῆνες, ἐξ ὁσωνδήποτε ἡμερῶν καὶ ἂν σύγκηνται, εἶναι ἴσοι ἀλλήλοις, ἐκλαμβανομένης τῆς ἐμβολίμου μιᾶς μὲ τὴν τριακοστήν· ὅθεν, ἐπιδοθείσης τῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τούτου ὑπ' ἀριθ. 267, ὡς ἀπὸ τὴν ὑπ' ἀριθ. 658 ἀπόδειξιν τοῦ κλητῆρος Κ Ι ἐξάγεται, τὴν 29 ὀκτωβρίου π. ε. ἡ πρὸς ἀπόδειξιν ἑξάμηνος κατὰ παράτασιν προθεσμία ἔληξε τὴν 29 ἀπριλίου ε. ε. Ἡ περὶ νέας ἄρα παρατάσεως αἴτησις τῶν Γ καὶ Ε Π τοιχοκολληθεῖσα εἰς τὴν ἐν Ἄργει οἰκίαν τοῦ Δ· Π τὴν 28 ἀπριλίου ε. ε. ἐγένετο πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς πρώτης.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 181 τοῦ 1848 (Νομικ. σ. 4775).

§ 2. Πῶς ὑπολογίζεται ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν;

Ῥάλλ. ἐμπ. δικ. τόμ. 2 σελ. 19.

§ 3. Ἐπὶ προθεσμιῶν κατὰ μῆνα ὡρισμένων, πᾶσα τριακονθήμερος προθεσμία θεωρεῖται ὡς εἷς μήν. — Ἐν ἄλλαις λέξεσι·

Τὸ δικαστήριον ἔταξε, πρὸς διεξαγωγὴν ἀποδείξεώς τινος, τρίμηνον προθεσμίαν. — Ἡ διεξαγωγὴ τῆς ἀποδείξεως ἔλαβε χώραν μετὰ τὰς 90 ἡμέρας· ὅθεν καὶ ἡ ἀπόδειξις ἐκείνη θεωρεῖται ἄκυρος· ἐπιτρέπεται ὅμως ἡ ἐπανάληψις αὐτῆς, ὅταν τὸ λάθος ἐκεῖνο προῆλθεν ἀπὸ τὸν εἰσηγητήν. (Ἴδε τὴν λέξιν *Μάρτυρες ἐπὶ πολ. δικῶν*).

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 155 τοῦ 1850 (Νομικ. σ. 5312).

ΜΗΤΗΡ.

§ 1. Περὶ ἐπιτροπείας καὶ κηδεμονίας. — Ἴδε τὴν λ. *Κηδεμονία*, καὶ Εὐρ. τόμ. 1 σ. 360 ἐπ.—Πρβ. δὲ καὶ τὴν λ. *Συγγενικὸν συμβούλιον*.

§ 2. Κληρονομικὸν δικαίωμα. Ἴδε τὴν λ. *Κληρονομία*.

§ 3. Ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν τέκνων ἔχει; Ἴδε τὴν λέξιν *Πατρικὴ ἐξουσία*.

§ 4. Κατὰ τὸ πένθιμον ἔτος ἡ μητηρ ἔχει δικαίωμα διατροφῆς; Ἴδε τὴν λέξιν *Διατροφή*.

§ 5. Τί διαθέτει; Ἴδε ἀπόφασιν 8498 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν λέξει *Κληρονομία*.

§ 3. Μήτηρ κηδεμονεύει τὰ τέκνα της κατὰ τὸ ὀθωμανικὸν δίκαιον; Ἴδε άπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9698. — Πρβ. περὶ τούτου τὰ ἐν λέξει *Κηδεμονία* ἐκτεθέντα.

ΜΗΝΥΣΙΣ πρὸς τὸν ὀφειλέτην.

Ἀπαιτεῖται πρὸς ἔναρξιν τῶν τόκων; Ἴδε τὰς λέξεις α΄] *Τόκος*. — β΄] *Ὑπερημερία*.— γ΄] *Ῥήτρα ποινική*.

ΜΗΝΥΤΑΙ.

§ 1. Τὸ ἀναγκαστικὸν μέτρον τοῦ μηνυτοῦ ἐφαρμόζεται κατὰ κηδεμόνων προσώπων ἀπηγορευμένων;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 878 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἐπὶ χρηματικῶν χρεῶν, οἷον τὸ περὶ οὗ πρόκειται, ἡ ἐκτέλεσις δύναται νὰ γίνῃ, διά τε κατασχέσεως ἀκινήτου περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου, ἤτοι τοῦ ἀπηγορευμένου Π Β, καὶ διὰ διορισμοῦ μηνυτοῦ, ἐὰν ὁ ῥηθεὶς ὀφειλέτης δὲν στερῆται περιουσίας, καὶ ὁ κηδεμὼν αὐτοῦ δὲν θέλει νὰ πληρώσῃ, καὶ τὰ δύο δὲ ταῦτα καταναγκαστικὰ μέσα δύνανται νὰ ἐνεργηθῶσι συνάμα κατ' αὐτῶν τῶν ἀπηγορευμένων· διότι ὁ νόμος δὲν κάμνει διάκρισιν ἢ ἐξαίρεσιν αὐτῶν, διότι τὸ τοῦ μηνυτοῦ μέσον δὲν δύναται νὰ ἐξομοιωθῇ μὲ τὸ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, καὶ διότι, ὡς πρὸς τὸ δεύτερον, ἀφοῦ ὡρίσθη ὅτι δὲν ἐνεργεῖται εἰμὴ εἰς τὰς περιπτώσεις, τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὡρισμένας, καὶ ἑπομένως, ὅτι δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν, ὅταν ὁ ὀφειλέτης ἦναι ἀπηγορευμένος, ἐκ τῆς ἀπολύτου ἐξαιρέσεως ταύτης ἕπεται, ὅτι δὲν ἐφαρμόζεται καὶ κατὰ τῶν κηδεμόνων αὐτῶν· ὅθεν, ἐξαιρέσαντος τοῦ νόμου ὡς πρὸς αὐτοὺς, τὸ τῆς κρατήσεως, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ τοῦ μηνυτοῦ μέσον, ἐκ τούτου συνάγεται ἀδιστάκτως ἡ συγχώρησις· διότι ἂν καὶ ὁ ἀπηγορευμένος αὐτὸς δὲν ἔχῃ ἰδίαν ἐλευθέραν θέλησιν, ταύτην ἀντικαθιστᾷ ἡ τοῦ κηδεμόνος αὐτοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ ἡ διαχείρισις τῆς περιουσίας ἐνεπιστεύθη· ὅθεν καὶ ἡ τῶν μηνύτρων πληρωμὴ ἀπὸ τὴν περιουσίαν τοῦ ἀπηγορευμένου πρέπει νὰ γίνηται ὑπὸ τοῦ κηδεμόνος, ὅστις, ἐὰν δὲν ἔχῃ κινητὴν περιουσίαν τοῦ ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτοῦ διατελοῦντος, δύναται νὰ λάβῃ εὐθὺς τὴν ἄδειαν ν' ἀπαλλοτριώσῃ διὰ τὴν πληρωμὴν ἀκίνητόν τι ἀνάλογον ἐκ τῆς περιουσίας, κατὰ τὸν νενομισμένον καὶ λυσιτελέστερον τρόπον, καὶ ὅστις, ἐὰν ἀναιτίως ἀρνῆται καὶ γίνῃ ἐκ τούτου παραίτιος ζημίας παραλόγου, εὐθύνεται διὰ τὴν πρᾶξίν του, ὅθεν ἐπέλθῃ ὁ καιρὸς τῆς λογοδοσίας.»

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 127 τοῦ 1848 (Νομικ. σ. 4737).

§ 2. Δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις τοῦ ἀναγκαστικοῦ μέτρου τοῦ μηνυτοῦ κατὰ τῶν δημοτῶν πρὸς ἐκβίασιν πληρωμῆς δημοτικοῦ χρέους; ὅρα τὴν λέξιν *Δῆμος* ἐν Εὐρ. τόμ. 5 σ. 650,—Ἴδε Ζαχ. § 115.—Ῥολλ. λ. *Mandat* § 332.—Ἑμ. Εὐρ. λ. *Εκτέλεσις*.

§ 3. Εἰς τὴν λέξιν *Κατάσχεσις* (Εὐρ. τόμ. 8 σελ. 367, 368) εὕρηνται καὶ ἕτερα περὶ μηνυτῶν ζητήματα, ἅτινα, χάριν συντομίας, δὲν ἐπαναλαμβάνω.

ΜΗΝΥΣΙΣ (ἢ καταμήνυσις) ψευδής.

§ 1, Περὶ τῆς ψευδοῦς καταμηνύσεως ὡμίλησα εἰς τὴν σελ. 210 ἐπ. τοῦ 8 τόμου τοῦ Εὐρ. (λέξει *Καταμήνυσις ψευδής*).—Ἐν δὲ τῇ λέξει *Ψευδὴς καταμήνυσις* θέλω συμπληρώσει τὰ περὶ τούτου· ἐνταῦθα λοιπὸν περιορίζομαι νὰ ὑπομνήσω ἁπλῶς τὰς ποινικὰς τοῦ Ἀρ. Π. ἀποφ. 25 τοῦ 1847, 36 καὶ 136 τοῦ 1846.

§ 2. Περὶ δὲ τοῦ ζητήματος ἂν ἡ ἄδικος μήνυσις παρέχῃ ἀφορμὴν πρὸς ἀποζημιωσιν τοῦ ἀδικηθέντος, ἴδε Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 242—245. — Ὧδε προσθέτω, ὡς πρὸς τοῦτο, τὰ ἑξῆς·

§ 3. Μόνη ἡ ἄδικος ἔγκλησις δὲν δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀπαίτησιν ἀποζημιώσεων, ἂν τυχὸν ὁ πρὸς ὃν ἡ ἔγκλησις ἐδόθη ἐνήργησεν ὑπερμέτρως, καθ' ὑπέρβασιν τῆς ἐξουσίας του ἢ καὶ αὐτογνωμόνως, πράξεις ἐπενεγκούσας ζημίας.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 64 τοῦ 1847 (Νομικ. σ. 4810).

§ 4. Μόνη ἡ ἄδικος ἔγκλησις δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀπαίτησιν ἀποζημιώσεων; ὅρα τὴν λ. *Δῆμος* ἐν Εὐρ. τ. 5 σ. 665 § 24.

§ 5. Ποίας συνεπείας ἐπιφέρει ἡ κατὰ τῆς συζύγου ἄδικος ἐπὶ παραβάσει τῆς περὶ τοῦ γάμου πίστεως μήνυσις; Ἴδε τὴν λέξιν *Γάμος* ἐν Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 426 ἐπ.

ΜΗΝΥΣΙΣ κατ' ἀδικημάτων.

Πίναξ λεκτικός.

ὅρα τοῦτον ἐν τῷ τέλει τῆς προκειμένης λέξεως.

Περίληψις.

§ 1. Μηνυταὶ ἐξετάζονται ὡς μάρτυρες;
§ 2. Ἀπολυθέντος τινὸς δι' ἔλλειψιν μηνύσεως, καταδιώκεται ἐκ νέου;
§ 3. Ἡ μὴ ἀγγελία πράξεώς τινος τιμωρεῖται;

§ 4. Μήνυσις ἐνώπιον ἀγχριτικοῦ ὑπαλλήλου, μεταβάντος ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ παθόντος, ἢ ἐξετάσαντος αὐτόν.
§ 5. Ἐπιγραφὴ τῆς μηνύσεως.
§ 6. Πρέπει νὰ μνημονεύωνται ἐν αὐτῇ τὰ ὀνόματα τῶν ἐνόχων;
§ 7. Τί δέ, ὅταν πρόκηται περὶ μοιχείας;
§ 8. Ἔκθεσις ἐγχειρίσεως.
§ 9. Αἴτησις περὶ τιμωρίας.
§ 10. Ἔγκλησις διὰ πληρεξουσίου.
§ 11. Ἀνάγνωσις τῆς ἐγκλήσεως εἰς τὸ ἀκροατήριον.
§ 12. Μνεία τῆς ἐγκλήσεως ἐν τῇ ἀποφάσει.
§ 13. Αἱ ἀκυρότητες τῆς ἐγκλήσεως καλύπτονται.
§ 14. Τὸ πλημμελειοδικεῖον ἐξετάζει ἂν ὑπάρχῃ ἔγκλησις.
§ 15. Μέχρι ποίας ἐποχῆς δύναται νὰ γίνῃ ἡ ἔγκλησις;
§ 16. Ὑπάρχει ἔγκλησις, ἐμφανισθέντος τινὸς ὡς πολ. ἐνάγοντος;
§ 17. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.—Αἰκίαι.
§ 18. Εἰς ποῖον εἰσαγγελέα δύναται νὰ γίνῃ ἡ μήνυσις;
§ 19. Ἐνοικασταὶ καταμηνύουν; Οἱ κληρονόμοι των;
§ 20. Οἱ ἀνήλικες;
§ 21. Οἱ σύζυγοι;
§ 21 β΄. Οἱ ἀπηγορευμένοι;
§ 21 γ΄. Διὰ τοὺς ὑπηρέτας οἱ κύριοι;
§ 22. Ἀπαιτεῖται ἔγκλησις εἰς τὰς ψευδεῖς καταμηνύσεις;
§ 23. Εἰς τὰς ἀπειλάς;
§ 24. Εἰς τὰ τραύματα;
§ 25. Εἰς τὰς εἰς ἀγροὺς βλάβας;
§ 26. Εἰς
§ 27. Εἰς τὰς ἐξυβρίσεις καθ' ὑπαλλήλων;
§ 28. Εἰς βιασμούς;
§ 29. Εἰς ἀπαγωγάς;
§ 30. Εἰς ὑφαιρέσεις;
§ 31. Εἰς μοιχείας;
§ 32. Ὅταν ἀπαιτῆται ἔγκλησις, δὲν συγχωρεῖται καταδίωξις μὴ ὑπαρχούσης ταύτης.
§ 33. Πολιτικῶς ἐνάγοντες.

§ 1. Ὁ νόμος δὲν ἐξαιρεῖ τοὺς μηνυτὰς ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξετάζωνται ὡς μάρτυρες. Ἴδε ἀνωτ. τὴν λέξιν *Μάρτυρες*.

§ 2. Εἰς τὰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ὁ νόμος ἀπαιτεῖ ἔγκλησιν, δὲν συγχωρεῖται ποινικὴ καταδίωξις· ἐὰν δὲ γίνῃ, τὰ δικαστήρια ἀποφαίνονται αὐτὴν ἁπλῶς ἀπαράδεκτον, ἀλλὰ δὲν δύνανται καὶ νὰ ἀπολύσωσι τὸν κατηγορούμενον, διότι δὲν δικάζουν κατ' οὐσίαν· ἀθωόνει δὲ μόνον, ὅστις δύναται καὶ νὰ καταδικάσῃ· ἀπόφασις λοιπὸν ἀποφαινομένη μὴ ἔνοχόν τινα, δὲν θεωρεῖται ὡς ἀθωωτική.

Ἀποφ. κοιν. Ἀρ. Πάγου 20 καὶ 68 τοῦ 1843.

§ 3. Ἡ εἰς τὴν ἀρχὴν ἀγγελία ἐγκληματικῆς πράξεως, τῆς ὁποίας

ἔλαβέ τις γνῶσιν, εἶναι μὲν ἠθικὴ ἑκάστου πολίτου ὑποχρέωσις, ἀλλ' ἡ παράλειψις δὲν τιμωρεῖται, ὁσάκις ὁ νόμος δὲν τὴν ἐπιτάττῃ· ἡ μὴ ἀγγελία λοιπὸν τῆς ὑπάρξεως ληστρικῆς συμμορίας δὲν τιμωρεῖται.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. υμζ' τοῦ 1840.

§ 4. Κατὰ τὸν νόμον, ἔγκλησις εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ παθόντος γενομένη μήνυσις, ἥτις δύναται νὰ δοθῇ καὶ προφορικῶς, συντάττοντος ἔκθεσιν τοῦ ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου· ὅθεν ἔκθεσις ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου, περιέχουσα τὴν μήνυσιν τοῦ παθόντος, ὅτι ἠκίσθη, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς πράξεως μαρτύρων, φέρει ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἐγκλήσεως, καὶ δὲν χάνει τὸν χαρακτῆρά της, διότι ὁ ἀνακριτικὸς ὑπάλληλος μετέβη αὐτεπαγγέλτως εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ παθόντος, πρὸς σύνταξιν αὐτῆς.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. 48 τοῦ 1842.

§ 4² Ἡ παρὰ τοῦ παθόντος δήλωσις, ὅτι θέλει νὰ γίνῃ ἡ καταδίωξις πράξεώς τινος περιλαμβανομένη εἰς ἀνακριτικὰς ἐκθέσεις, ἀναπληροῖ τὴν ἔκθεσιν.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου τλϐ' τοῦ 1839.

§ 4³ Ἐπὶ τῶν κατ' ἔγκλησιν τιμωρουμένων κολασίμων πράξεων, ἡ προφορικὴ μήνυσις τοῦ παθόντος ἰσχύει.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 35 τοῦ 1849.

§ 4⁴ Καὶ ἂν θεωρηθῇ ἡ μήνυσις καὶ ἔγκλησις τοῦ υἱοῦ τοῦ παθόντος ὡς ἁπλῆ εἴδησις καὶ πληροφορία εἰς τὸν εἰσαγγελέα, οὗτος ἦτον ὑπόχρεως (ἄρθρ. 13, 17 καὶ 124 τῆς ποιν. δικονομίας), νὰ ἐπιχειρίσῃ ἀμέσως τὴν ἐξέτασιν τοῦ παθόντος, διὰ νὰ πληροφορηθῇ ὄχι μόνον περὶ τῶν αὐτουργῶν τῶν τραυμάτων, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς φύσεώς των, διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἀνάκρισιν ἐξ ἐπαγγέλματος, ἢ νὰ λάϐῃ, χρείας τυχούσης, τὴν παρὰ τῶν ἄρθρων 22 τῆς ποιν. δικονομίας καὶ 317 τοῦ ποιν. νόμου ἀπαιτουμένην ἔγκλησιν· ὅθεν, ὅταν ἡ θέλησις τοῦ παθόντος, τοῦ νὰ καταδιωχθοῦν οἱ κατηγορούμενοι, ἐξηγήθη σαφῶς, ὑπάρχει ἐπικύρωσις τῆς γενομένης ἐγκλήσεως, ἢ μηνύσεως.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 111 τοῦ 1846.

§ 4⁵ Δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔγκλησις ἡ περίπτωσις, ὅτι ὁ δι' ἄλλην πρᾶξιν καταμηνύσας, ἐξεταζόμενος περὶ ταύτης, ἀναφέρεν ἐν παρόδῳ καὶ ὅτι ἐξυϐρίσθη; ὄχι· διότι προσὸν τῆς ἐγκλήσεως εἶναι ἡ αὐθόρμητος δήλωσις τοῦ παθόντος (152—155 ποιν. δικονομίας).

Βουλ. ἐφ. Ναυπλ. 1 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4894).

§ 4ᵇ Δὲν ἀπαιτεῖται νέα ἔγκλησις, ὅταν, κατὰ τὴν διάρκειαν ἀνακρίσεως διεξαχθείσης αὐτεπαγγέλτως, ἔγινεν ἅπαξ αἴτησις περὶ καταδιώξεως ὑπὸ τοῦ παθόντος.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. τιζ' τοῦ 1839.

§ 5. Ἡ ἔγκλησις δὲν εἶναι εἰμὴ καταμήνυσις ἐπίσημος, ὁπωσδήποτε καὶ ἂν ἐπιγράφηται τὸ ἔγγραφον· ἀρκεῖ νὰ περιέχῃ τοῦτο καταμήνυσιν ἀξιοποίνου πράξεως καὶ νὰ ἐπιδίδηται εἰς τὴν ἀρχήν.

'Απόφ. ποιν, 'Αρ. Πάγου 136 τοῦ 1846.

§ 5ª Ὑπὸ τὴν λέξιν ἔγκλησις δὲν ἐννοεῖ ὁ νόμος εἰμὴ καταμήνυσιν προερχομένην ἀπὸ τὸν ἀδικηθέντα, καὶ αὕτη ἐπιφέρει τὴν ποινικὴν καταδίωξιν, εἴτε ἐμπεριέχεται εἰς αὐτὴν ῥητὴ περὶ τιμωρίας τοῦ ἀδικηθέντος αἴτησις, εἴτε μή.

Βούλ. ἐφετ. Ναυπλ. 91 τοῦ 1841 (Νομικ. σ. 2663).

§ 6. Ὁ νόμος ἀπαιτῶν ἔγκλησιν τῶν ἀδικηθέντων, δὲν ἀποβλέπει εἰς ἄλλο, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ γίνῃ γνωστὴ ἡ θέλησις τοῦ παθόντος εἰς τὸ νὰ καταδιωχθῇ ἡ κατηγορουμένη πρᾶξις· ὅθεν, ἅμα λάβῃ χώραν ἡ παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένη ἔγκλησις, ἐνεργεῖται καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν καὶ ἡ δημοσία ἀγωγή, καὶ ἂν τινὲς ἐκ τῶν ἐνόχων δὲν μνημονεύωνται ἐν αὐτῇ.

'Απόφ. ποιν. 'Αρείου Πάγου συδ' τοῦ 1838.

§ 6ª Ἡ ἔγκλησις δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ ἡ ἀπὸ μέρους τοῦ παθόντος γενομένη καταμήνυσις· ὥστε γενομένης ἐγκλήσεως περὶ τῆς πράξεως, δὲν ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρα καταμήνυσις ὅλων τῶν εἰς αὐτὴν ἐνεργησάντων προσώπων.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. τμγ' τοῦ 1839.

§ 7. Προκειμένου λόγου περὶ μοιχείας, ἡ νομικὴ ὕπαρξις τοῦ ἐγκλήματος ἐξαρτᾶται ὁλοτελῶς ἀπὸ τὴν καταμήνυσιν τοῦ συζύγου· ἐκ τούτου δὲ ἕπεται, ὅτι, μὴ ὑπαρχούσης ἐγκλήσεως κατὰ τῆς γυναικός, δὲν ὑπάρχει τὸ κύριον ἔγκλημα· ἐπομένως δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν καταδίωξις κατὰ τοῦ συνεργοῦ.

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὸ 286 ἄρθρ. τοῦ ποιν. νόμου, ἡ διὰ μοιχείας παραβίασις τῆς περὶ τὸν γάμον πίστεως δὲν τιμωρεῖται, εἰμὴ μόνον κατ' αἴτησιν καὶ μήνυσιν τοῦ ὑβρισθέντος· ἐκ τῶν διατάξεων δὲ τοῦ ἄρθρου τούτου συνδυαζομένου μὲ τὸ 200 ἄρθρ. τοῦ αὐτοῦ νόμου, γίνεται δῆλον, ὅτι ὁ νόμος θεωρεῖ τὴν πρᾶξιν τῆς μοιχείας ὡς ἔγκλημα ἰδιωτικόν, καὶ μὴ θέλων ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν εἰς τὰς ἐρεύνας τοῦ οἰκιακοῦ βίου, δὲν ἐσυγχώρησε τὴν δημοσίαν καταδίωξιν, εἰμὴ μόνον ἀφοῦ προηγηθῇ ῥητὴ καταμήνυσις ἢ ἔγκλησις τοῦ ὑβρισθέντος μέρους· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς γίνεται

δῆλον ἐκ τοῦ προσβαλλομένου βουλεύματος, ὁ Ι Κ δὲν κατεμήνυσε τὴν σύζυγόν του ὡς μοιχαλίδα, οὔτε ἔκαμε κατ' αὐτῆς ἔγκλησιν ἐπὶ μοιχείᾳ· ἑπομένως τὸ συμβούλιον τῶν ἐν Ἀθήναις πλημμελειοδικῶν ἀποφανθὲν ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνῃ κατηγορία κατὰ τῆς Μ συζύγου τοῦ Ι Κ, ὡς μὴ γενομένης ἐγκλήσεως κατ' αὐτῆς ὑπὸ τοῦ συζύγου της, ἐφήρμοσεν ὀρθῶς τὸν νόμον.

Ἐπειδή, προκειμένου λόγου περὶ μοιχείας, γίνεται δῆλον ἐκ τῶν προειρημένων, ὅτι ἡ νομικὴ ὕπαρξις τοῦ ἐγκλήματος ἐξαρτᾶται ὁλοτελῶς ἀπὸ τὴν καταμήνυσιν ἢ ἔγκλησιν τοῦ συζύγου, ἐξ οὗ ἕπεται ὅτι, μὴ ὑπαρχούσης ἐγκλήσεως ἢ καταμηνύσεως ἐκ μέρους τοῦ συζύγου κατὰ τῆς γυναικὸς, δὲν ὑπάρχει τὸ κύριον ἔγκλημα, ἑπομένως δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν καταδίωξις, μηδὲ κατὰ τοῦ συνεργοῦ αὐτῆς, οὔτε παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, οὔτε παρὰ τῆς εἰσαγγελίας· ὅθεν ὁ Δ Α, καίτοι καταμηνυθεὶς ὑπὸ τοῦ Ι Κ ὡς συνεργήσας εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς μοιχείας, δὲν δύναται νὰ καταδιωχθῇ διὰ τοῦτο μόνος, παραλειπομένης τῆς συζύγου τοῦ Ι Κ· ἑπομένως τὸ συμβούλιον τῶν ἐν Ἀθήναις πλημμελειοδικῶν παραπέμψαν εἰς τὸ ἀκροατήριον μόνον τὸν Δ Α διὰ νὰ καταδιωχθῇ ὡς συνεργὸς τῆς μοιχείας, ἡρμήνευσεν ἐσφαλμένως τὸ 286 ἄρθρον τοῦ ποιν. νόμου καὶ ἐφήρμοσε κακῶς τὸ 56 ἄρθρ. τοῦ αὐτοῦ νόμου.

Ἐπειδή, γενομένης ἅπαξ αἰτήσεως ἀναιρέσεως ὑπὸ τοῦ παρὰ τοῖς ἐν Ἀθήναις πλημμελειοδίκαις ἀντεισαγγελέως, ἕνεκεν ἐσφαλμένης ἑρμηνείας τοῦ 286 ἄρθρ. τοῦ ποιν. νόμου, ὁ παρὰ τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ εἰσαγγελεὺς εἰσάγων τὴν αἴτησιν ταύτην, δὲν ἐδύνατο νὰ ζητήσῃ τὴν ἀναίρεσιν τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως, ἕνεκεν κακῆς ἑρμηνείας τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου τοῦ ποινικοῦ νόμου μόνον ὑπὲρ τοῦ νόμου, διότι ἡ αἴτησίς του αὕτη, καίτοι ἀφορῶσα διάφορον τοῦ 286 ἄρθ. ἑρμηνείαν, παρὰ τὴν ὁποίαν ἐπρότεινεν ὁ παρὰ τοῖς ἐν Ἀθήναις πλημμελειοδίκαις ἀντεισαγγελεὺς, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς αἴτησις ὅλως ἀνεξάρτητος καὶ αὐθύπαρκτος, καὶ διὰ τοῦτο ἡ παραδοχὴ αὐτῆς πρέπει νὰ ἔχῃ ἀποτέλεσμα διὰ τὸν κατηγορούμενον καὶ νὰ συνεπιφέρῃ τὴν ἀπὸ τῆς κατηγορίας ἀπόλυσιν αὐτοῦ, μὴ ὑπάρχοντος λόγου πρὸς καταδίωξιν.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 29 τοῦ 1841

§ 8. Τὸ ἄρθρ. 154 τοῦ ποιν. νόμου διατάττει μὲν νὰ συντάσσηται ἔκθεσις περὶ τῆς ἐγχειρίσεως τῆς μηνύσεως, ἀλλ' ὄχι ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος· ἡ ἀμφισβήτησις τῆς ὑπογραφῆς τῆς γνησιότητος εἶναι ζήτημα πραγματικόν· εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἂν ἡ μήνυσις ἐδόθη εἰς ἀναρμόδιον ἀρχήν.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 64 τοῦ 1841. — Ἴδε κατωτ. § 48.

§ 8ª Ὁ νόμος δὲν διατάττει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τὴν σύνταξιν ἐκθέσεως ὑπὸ τὴν μήνυσιν.

Ἀποφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου σκά καὶ σκδ' τοῦ 1838.

§ 9. Ὑπὸ τὴν λέξιν *ἔγκλησιν* δὲν ἐννοεῖ ἄλλο τι ὁ νόμος εἰμὴ καταμήνυσιν προερχομένην ἀπὸ τὸν παθόντα· αὕτη δὲ ἐπιφέρει τὴν καταδίωξιν, καὶ ἂν δὲν ἐμπεριέχηται ῥητὴ περὶ τιμωρίας αἴτησις.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου τιή τοῦ 1839.

§ 10. Ὅστις δύναται νὰ ἐνεργῇ αὐτοπροσώπως δικαίωμά τι, δύναται νὰ τὸ ἐνεργήσῃ καὶ δι' ἄλλου προσώπου κατ' ἐντολὴν, ὁσάκις ῥητὸς νόμος δὲν τὸ ἀπαγορεύει· ὅθεν καὶ ἔγκλησις δύναται νὰ γίνῃ διὰ πληρεξουσίου.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου ρμϐ' τοῦ 1837.

§ 11. Ὁ νόμος δὲν διατάσσει ὡς ἀπαραίτητον τὴν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀνάγνωσιν τῆς ἐγκλήσεως.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου ρλά του 1837.

§ 12. Μηδεμιᾶς οὔσης ἐνστάσεως, τὸ δικαστήριον δὲν ὑπεχρεοῦτο νὰ αἰτιολογήσῃ τὴν πρᾶξιν τῆς κατὰ νόμον γενομένης ἐγκλήσεως.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου τμδ' τοῦ 1839.

§ 13. Αἱ κατὰ τῆς ἐγκλήσεως ἀκυρότητες μὴ προταθεῖσαι εἰς τὸ ποινικὸν δικαστήριον καλύπτονται.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 11 τοῦ 1845.

§ 14. Τὸ πλημμελειοδικεῖον δύναται νὰ κρίνῃ ἂν ὑπάρχῃ ἢ δὲν ὑπάρχῃ ἔγκλησις εἴς τινα δίκην.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὅταν εἰς τὸ ἀπὸ 18 (80) ἰουνίου ε. ε. ἔγγραφον τὸ πρὸς τὸν παρὰ τῷ ἐνταῦθα πρωτοδικείῳ εἰσαγγελέα διευθυνόμενον ὁ Ι Κ δὲν ζητῇ ῥητῶς τὴν τιμωρίαν τοῦ Κ Σ, ἀλλὰ περιέχει μόνον καταμήνυσιν πρὸς τὸν εἰρημένον εἰσαγγελέα, διὰ νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα, ὥστε ν' ἀπαλλαγῇ αὐτὸς ὁ Ι Κ καὶ ἡ οἰκογένειά του ἀπὸ τὸν φόβον, τὸν ὁποῖον προξενοῦν αἱ ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ ἀναφερόμεναι ἀπειλαὶ ἐκ μέρους τοῦ Κ Σ, καὶ ὅταν τακτικῶς προσκληθεὶς ὁ Ι Κ δὲν ἐνεφανίσθη ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ κατὰ τὴν δικάσιμον ἡμέραν διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὴν θέλησίν του περὶ τῆς τιμωρήσεως τοῦ τελευταίου, ἠδύνατο τὸ ἐνταῦθα πλημμελειοδικεῖον νὰ σταθμίσῃ, ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν καθηκόντων του, αὐτὰ τὰ πραγματικὰ περιστατικὰ, καὶ δι' αὐτῆς τῆς σταθμίσεως, ἥτις διαφεύγει τὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἁρμοδιότητα, νὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι

σκοπὸς τῆς καταμηνύσεως ταύτης τοῦ Ι Κ δὲν ἦτο ἡ τιμώρησις αὐτοῦ, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸ νὰ λάβῃ ἡ εἰσαγγελία τὰ προφυλακτικὰ μέτρα κατὰ τοῦ Κ Σ, ὥστε νὰ μὴ τὴν ἀπειλῇ πλέον, καὶ ἐπομένως, κατ' αὐτὰς τὰς περιπτώσεις, τὸ εἰρημένον δικαστήριον δὲν παρεβίασε τοὺς περὶ ἐγκλήσεως καὶ καταμηνύσεως νόμους ἀκυρῶσαν, διὰ τῆς προσβαλλομένης ὑπ' ἀριθ. 4292 ἀπὸ 6 Ἰουλίου ε. ε, ἀποφάσεως, τὸ κλητήριον θέσπισμα τοῦ εἰσαγγελέως· ὥστε ὁ τῆς ἀναιρέσεως λόγος δὲν εἶναι βάσιμος.»

'Απόφ. ποιν. 'Αρείου Πάγου 70 τοῦ 1847.

§ 15. Ἡ ἰδιωτικὴ ἔγκλησις δύναται νὰ εἰσαχθῇ ἐνόσῳ διαρκεῖ ἡ ἀνάκρισις ὑποθέσεως καταδιωκομένης αὐτεπαγγέλτως.

'Απόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὸ 20 ἄρθρον τῆς ποιν. δικονομίας, ἡ καταδίωξις τῶν πταισμάτων, πλημμελημάτων καὶ κακουργημάτων γίνεται συνήθως ἐξ ἐπαγγέλματος· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ Α Δ, ὡς γίνεται φανερὸν ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ἐκατηγορήθη συγχρόνως καὶ διὰ πρᾶξιν καταδιωκομένην αὐτεπαγγέλτως.

'Επειδὴ ὁσάκις ἡ δημοσία καταδίωξις ἔλαβεν ἤδη ἀρχήν, ἡ ἰδιωτικὴ ἔγκλησις δύναται νὰ εἰσαχθῇ ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ δικαστοῦ ἐνόσῳ διαρκεῖ ἔτι ἡ ἀνάκρισις, καὶ πρὶν ὁ κατηγορούμενος ἐξετασθῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἡ κατὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος ἔγκλησις τοῦ Ν Θ ἐγχειρίσθη εἰς τὸν εἰσαγγελέα, διαρκούσης ἔτι τῆς κατὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος ἀνακρίσεως· ἐπομένως ὁ ἀναιρεσείων δὲν ἐδικάσθη αὐτεπαγγέλτως διὰ πρᾶξιν καταδιωκομένην μόνον κατ' ἔγκλησιν.

'Επειδὴ ἡ κατὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος ἔγκλησις τοῦ Ν Θ περιέχει ῥητῶς τὰ παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα τῆς ἐπὶ συκοφαντίᾳ ἐγκλήσεως, δηλαδὴ τὴν προσαρθεῖσαν εἰς τὸν ἐγκαλοῦντα ἀξιόποινον πρᾶξιν καὶ τὴν αἴτησιν τῆς καταδιώξεως τοῦ κατηγορουμένου· ἐπομένως ἐπληρώθησαν αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 22 τῆς ποινικῆς δικονομίας.»

'Απόφ. ποιν. 'Αρείου Πάγου σκδ' τοῦ 1838.

§ 16. Ὁ λόγος, ὅτι, παρουσιασθέντος τοῦ παθόντος ὡς πολιτικῶς ἐνάγοντος εἰς τὴν δίκην, ὑπάρχει διὰ τοῦτο ἔγκλησις, εἶναι ἀνυπόστατος.

'Απόφ. ποιν. 'Αρείου Πάγου υξς' τοῦ 1840.

§ 17. Παρουσιασθέντος τοῦ παθόντος ὡς πολιτικῶς ἐνάγοντος εἰς τὴν δίκην, δὲν ἕπεται ὅτι διὰ τοῦτο ὑπάρχει ἰδιωτικὴ ἔγκλησις, διότι μόνη ἡ παρουσία αὐτοῦ δὲν ἀναπληροῖ τὴν ἔγκλησιν· τὸ δὲ

ἄρθρον 317 τοῦ ποιν. νόμου ἀπαλλάττει τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ γίνηται ἔγκλησις, ὅταν συντρέχωσι δύο περιστατικά, ἤτοι· ά. ὅταν ἡ πρᾶξις ἔχῃ ἐπακόλουθον τὴν διατάραξιν τῆς κοινῆς εἰρήνης, καὶ 6΄. ὅταν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ βλαφθέντος ἔγιναν ἔνοχοι τῆς σωματικῆς βλάβης, καὶ ὁ βλαφθεὶς δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ ἀναφερθῇ εἰς τὴν ἀρχήν.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου υξς΄ τοῦ 1840.

§ 18. Καὶ μὲν τὸ ἄρθρον 278 τῆς ποιν. δικονομίας διατάττει ὅτι ἡ ἔγκλησις παραδίδεται εἰς τὸν ἁρμόδιον εἰσαγγελέα, διότι οὗτος μόνον εἶναι ἁρμόδιος ν᾽ ἀποφανθῇ περὶ τοῦ παραδεκτοῦ τῆς ἐγκλήσεως συμφώνως μὲ τὸ ἑπόμενον 279 ἄρθρον, ἐντεῦθεν ὅμως δὲν ἕπεται, ὅτι ἔγκλησις γενομένη ἐνώπιον ἄλλου εἰσαγγελέως καὶ διαβιβασθεῖσα παρὰ τούτου εἰς τὸν ἁρμόδιον, εἶναι ἄκυρος, διότι τοῦτο δὲν ἐξάγεται οὔτε ἐκ τοῦ γράμματος, οὔτε τοῦ σκοποῦ τῆς μνησθείσης διατάξεως τοῦ νόμου, τὸ δὲ ἐναντίον προκύπτει ἐκ τῶν περὶ μηνύσεων διατάξεων, αἵτινες ἐφαρμόζονται ἀναλόγως καὶ εἰς τὴν ἔγκλησιν, διότι αὕτη δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ μήνυσις γενομένη παρὰ τοῦ παθόντος (*Massabiau n.* 1619, 1626. *Bourguignon iuris pr. ad art.* 30 *C. d. inst. Legrav.* T. I *n.* 65. — Ἴδε ἀνωτ. § 8.

§ 19. Οἱ κληρονόμοι τινὸς κατέχοντες ὡς ἐνικιασταὶ ἐθνικὰς γαίας δύνανται νὰ καταδιώξουν πάντα τρίτον, ὅστις ἤθελε τοῖς προξενήσει ζημίαν τινά; ὅρα ποιν. ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου 84 τοῦ 1845 ἐν λέξει *Βοσκαί* (Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 316 § 9).

§ 20. Καὶ οἱ ἀνήλικες δύνανται νὰ κάμωσιν ἔγκλησιν.

Ἀπόφ. α΄ Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρ. 317 τοῦ ποινικοῦ νόμου διατάττον, ὅτι αἱ ἀπρομελετήτως καὶ ἐξ ἀμελείας προερχόμεναι σωματικαὶ βλάβαι, περὶ ὧν γίνεται λόγος εἰς τοὺς ἀριθμοὺς 2—4 τῶν ἄρθρ. 308 καὶ 309 καὶ εἰς τὸ ἄρθρ. 310, καθόσον δὲν ἔχουσιν ἐπακόλουθον τὴν διατάραξιν τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας, καταδιώκονται καὶ τιμωροῦνται μόνον κατ᾽ αἴτησιν τοῦ βλαφθέντος ἢ τῶν νομίμων ἀντιπροσώπων του, ἐκτὸς μόνον ὅταν οἱ ἀντιπρόσωποι ἔγιναν οἱ ἴδιοι ἔνοχοι τῆς σωματικῆς βλάβης καὶ ὁ βλαφθεὶς δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ ἀναφερθῇ μόνος εἰς τὴν ἀρχήν, ἐννοεῖ ὅτι οὐχὶ μόνον ὁ βλαφθείς, ὁποιασδήποτε ἡλικίας καὶ γένους καὶ ἂν ἤθελεν εἶσθαι, δύναται νὰ καταμηνύσῃ ἢ νὰ ἐγκαλέσῃ τὸν βλάψαντα, ἀλλὰ καταδιώκεται ὁ βλάψας καὶ αὐτεπαγγέλτως, ὅταν, εὑρισκομένου τοῦ βλαφθέντος ὑπὸ ἐπιμέλειαν ἄλλου, τουτέστιν ἐπιτρόπου ἢ ἀντιπροσώπου, ἔγινεν ὁ ἴδιος ἀντιπρόσωπος πρόξενος τῆς βλάβης, κα

ὁ βλαφθεὶς δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ ἀναφερθῇ μόνος του εἰς τὴν ἀρχήν· ἡ ἔννοια δὲ αὕτη τοῦ νόμου γίνεται πλέον φανερὰ ἐκ τῆς σαφοῦς φράσεως αὐτοῦ *κατ' αἴτησιν τοῦ βλαφθέντος ἢ τῶν νομίμων ἀντιπροσώπων του*, ἥτις, διὰ τοῦ διαζευκτικοῦ μορίου ἤ, δὲν ἐμποδίζει τὸν βλαφθέντα, ἂν ἦναι ἀνῆλιξ· ἀλλ', ἀπεναντίας, τὸν ἐπιτρέπει νὰ ἀναφερθῇ ὁ ἴδιος εἰς τὴν ἀρχήν, πολὺ δὲ μᾶλλον ὅταν δὲν ἔχῃ ἀντιπρόσωπον, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καὶ προσέτι ἐκ τοῦ ἄρθρ. 22 τῆς ποιν. δικονομίας, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει καμμίαν διαστολὴν ἐνήλικος ἀπὸ ἀνήλικα, ἀλλ' ἐννοεῖ πάντα ἀδικηθέντα ἄνευ διακρίσεως ἡλικίας ἢ γένους, καὶ ἀρκεῖται εἰς τὸ νὰ ἀναφέρῃ οὗτος τὴν προξενηθεῖσαν βλάβην εἰς τὴν ἀρχήν, ἥτις δύναται ἀμέσως νὰ καταδιώξῃ τὸν βλάψαντα, τόσῳ μᾶλλον, καθόσον ὀφείλει, δυνάμει τοῦ νόμου, εἰς τοὺς ἀνήλικας ἰδιαιτέραν προστασίαν καὶ ὑπεράσπισιν, οἱ δὲ νόμοι, τοὺς ὁποίους ἐπεκαλέσθη ὁ πληρεξούσιος τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, ἐφαρμόζονται εἰς τὰς πολιτικὰς δίκας, καθ' ἃς ἀληθῶς δὲν δύναται νὰ παρασταθῇ ὁ ἀνῆλιξ ἐπὶ δικαστηρίου ἄνευ ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος καὶ νὰ καταμηνύσῃ εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν γενομένην αὐτῷ βλάβην· ὅθεν κτλ.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 95 τοῦ 1846.

§ 21. Ἡ ὑπὸ τοῦ συζύγου γενομένη καταμήνυσις πράξεως κατὰ τῆς συζύγου του, μὴ τιμωρουμένης ἐξ ἐπαγγέλματος, ἐγκριθεῖσα ὑπὸ τοῦ συζύγου ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, εἶναι ἰσχυρά.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 61 τοῦ 1849.

§ 21² Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ πολιτικοῦ νόμου, καὶ ἰδίως τῶν διατάξεων 2 Πανδ. (47, 10) — 21. Κώδ. (2, 13) καὶ τοῦ ἄρθρ. 280 τοῦ ποιν. νόμου, ὁ σύζυγος, θεωρούμενος ὡς προστάτης καὶ ἀντιπρόσωπος τῆς συζύγου του, καθ' ὅσον μάλιστα ἀφορᾷ τὰς κατ' αὐτῆς προσβολάς, δύναται νὰ καταμηνύσῃ τὸν προσβαλόντα (αἰκίσαντα) αὐτήν.

Βουλ. ἐφ. Ναυπλ. 107 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4194).

§ 21³ Ἀπηγορευμένοι δύνανται νὰ καταμηνύσωσιν; Ἴδε Εὑρ. τόμ. 2 σελ. 195 ἐν τέλ.

§ 21⁴ Οἱ κύριοι διὰ τοὺς ὑπηρέτας καταμηνύουσιν; Ἴδε Εὑρ. τόμ. 2 σελ. 194.

§ 22. Κατὰ γραφικὸν λάθος, τὸ ἄρθρ. 36 τοῦ περὶ ἐξυβρίσεως νόμου περιέλαβε τὴν προνοουμένην ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 27 αὐτοῦ ψευδῆ καταμήνυσιν μεταξὺ τῶν προσβολῶν τῆς τιμῆς, αἵτινες δὲν ὑποβάλλονται εἰς ἀνάκρισιν εἰμὴ μόνον κατ' αἴτησιν τοῦ παθόντος, ὡς

προκύπτει ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 345 τοῦ ποιν. νόμου, τὸ ὁποῖον τὸ ἄρθ. 36 ἀντικατέστησε καὶ τὸ ὁποῖον μετηνέχθη εἰς τὸν περὶ ἐξυβρίσεως νόμον ἐπὶ σκοπῷ ν' ἀπαρτισθῇ ἐν αὐτῷ πλῆρες ποινικὸν σύστημα ὡς πρὸς τὰς προσβολὰς τῆς τιμῆς, ἀλλ' οὐχὶ ἐπὶ προθέσει προσβολῆς τῶν διατάξεων αὐτοῦ· προσέτι ἀπὸ τὴν τῆς 26 ἀπριλίου 1838 δηλοποίησιν τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης γραμματείας καὶ τελευταῖον ἀπὸ τὴν ἐκτίμησιν τῆς φύσεως τῆς ψευδοῦς καταμηνύσεως, ἥτις προσβάλλει τὴν δημοσίαν τάξιν.

'Απόφ. ποιν. 'Αρείου Πάγου 136 τοῦ 1846.

§ 23. Καταδιώκεται ἄνευ ἐγκλήσεως ὁ ἀπειλῶν τὴν ζωήν τινος, ὡς προκύπτει ἀπὸ τὸ ἄρθρον 557 ἐδ. 2 τοῦ ποιν. νόμου· μήνυσις ἀπαιτεῖται μόνον εἰς τὰς παρὰ τοῦ νόμου ὡρισμένας περιπτώσεις.

'Απόφ. ποιν. 'Αρείου Πάγου 169 τοῦ 1846.

§ 24. Προκειμένου λόγου περὶ τραυματισμοῦ ἐπινεγκόντος θάνατον, δύναται, κατὰ τὸ ἄρθρον 317 τοῦ ποινικοῦ νόμου, νὰ γίνῃ καὶ αὐτεπαγγέλτως καταδίωξις τοῦ ὑπαιτίου.

'Απόφ. ποιν. 'Αρείου Πάγου 154 τοῦ 1846.

§ 24² Αἱ αἰκίαι, περὶ ὧν προνοεῖ τὸ ἄρθρ. 688 ἐδάφ. 1 τοῦ ποινικοῦ νόμου, ὁσάκις δὲν ἦναι συνδεδεμέναι μὲ διατάραξιν τῆς κοινῆς ἡσυχίας, καταδιώκονται μόνον κατ' ἔγκλησιν.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 15 τοῦ 1841.

§ 24³ Ὁ καταδικασθεὶς ἐπὶ παραβάσει τοῦ ἄρθρου 309 τοῦ ποιν. νόμου δύναται νὰ ζητήσῃ ἀναίρεσιν ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν προηγήθη ἔγκλησις.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. 11 τοῦ 1845.

§ 25. Κατὰ τὸν ἀπὸ 13 μαΐου 1835 νόμον, πᾶς τις δύναται νὰ καταμηνύσῃ τὰς εἰς τοὺς ἀγροὺς ἐκ τῆς βοσκῆς τῶν ζώων προξενουμένας βλάβας.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 10 τοῦ 1847, ἣν ἐν λ. Βοσκαί.—Ἴδε ἀνωτ. § 19.

§ 26. Πρὸς καταδίωξιν τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἀπάτης δὲν ἀπαιτεῖται ἔγκλησις.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. 35 τοῦ 1842.

§ 27. Δὲν ἀπαιτεῖται ἔγκλησις, ὅταν πρόκηται περὶ ἐξυβρίσεως κατὰ δημοσίου ὑπαλλήλου· καὶ ἂν οὗτος ἐνήργησεν ἐσφαλμένως τὰ χρέη του, ἡ ἐξύβρισις τιμωρεῖται.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. υλ' τοῦ 1840.

§ 28. Κατὰ τὸ 280 ἄρθρον τοῦ ποιν. νόμου καταδίωξις αὐτεπάγγελτος γίνεται καὶ ἄνευ μηνύσεως καὶ ἐγκλήσεως τοῦ παθόντος, ὅταν αἱ τοιαῦται πράξεις γίνωνται ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ἄρθρ. 276 τοῦ ποιν. νόμου ὁριζομένων προσώπων, π. χ. ὑπὸ ἐπιστατῶν τῆς φυλακῆς.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου κη' τοῦ 1836.

§ 28[a] Ὁ βιασμὸς καταδιώκεται ἄνευ ἐγκλήσεως, ὅταν διεγείρῃ τὴν κοινὴν περιέργειαν καὶ σκάνδαλα.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. σος' τοῦ 1838.

§ 29. ὅταν τις καταμηνυθῇ ἐπὶ ἀπαγωγῇ ἀπὸ ἀναρμόδιον πρόσωπον, κατηγορηθῇ δὲ ἐπὶ διαταράξει οἰκιακῆς εἰρήνης, δὲν ἐμπορεῖ νὰ παράξῃ λόγον ἀναιρέσεως ἐκ τῆς ἀτάκτου ἐγκλήσεως.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. υζ' τοῦ 1839.

§ 29[a] Ἀπαιτεῖται ἔγκλησις, ὅταν πρόκηται περὶ ἑκουσίας ἀπαγωγῆς;

Ἀπόφ. α'Ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἄρθρ. 331 καὶ 332 τοῦ ποιν. νόμου γίνεται φανερὸν, ὅτι ἡ ποινὴ τῆς ἑκουσίας ἀπαγωγῆς δεκαοκταετοῦς τινὸς εἶναι ἐλαφροτέρα καὶ κατὰ τὸ εἶδος καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῆς εἰς τὴν βιαίαν ἀπαγωγὴν ἐπιβαλλομένης ποινῆς· ὅθεν τοῦ νῦν ἀναιρεσείοντος ἰσχυρισθέντος ἐνώπιον τῶν κακουργιοδικῶν, ὅτι οὐχὶ μὲ βίαν, ὡς κατηγορεῖτο, ἀλλ' ἑκουσίως ἀπήγαγε τὴν Γ Μ δεκαοκταετῆ, καὶ ζητήσαντος νὰ τεθῇ περὶ τῆς ἑκουσίας ἀπαγωγῆς ἰδιαίτερον ζήτημα, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ὤφειλε, κατὰ τὸ 430 ἄρθρ. τῆς ποινικῆς δικονομίας, νὰ θέσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς τοὺς ἐνόρκους καὶ οὐχὶ ν' ἀποβάλῃ τὴν περὶ τούτου αἴτησιν, λόγῳ ὅτι δὲν ὑπῆρχε περὶ ἑκουσίας ἀπαγωγῆς ἔγκλησις, καθότι ἡ ἔλλειψις αὐτῆς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ καὶ τὴν ἀθώωσιν τοῦ κατηγορουμένου ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἐκηρύττετο ἔνοχος ἑκουσίας ἀπαγωγῆς, διότι αὕτη εἶναι κολάσιμος πρᾶξις· ὥστε τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων παρεβίασε, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 29 ἀποφάσεώς του, τὴν οὐσιώδη διάταξιν τοῦ 430 ἄρθρου τῆς ποιν. δικονομίας, στερῆσαν τὸν κατηγορούμενον ἑνὸς νομίμου τῆς ὑπερασπίσεώς του μέσου, καὶ ἡ μνησθεῖσα ἀπόφασις εἶναι διὰ τοῦτο ἀναιρετέα, συνάμα δὲ καὶ αἱ ὑπ' ἀριθ. 28 καὶ 31 ἀποφάσεις.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 95 τοῦ 1845.

§ 30. Ἔγκλησις τοῦ βλαφθέντος ἀπαιτεῖται εἰς τὰς μεταξὺ συγγενῶν γενομένας ὑφαιρέσεις· ἡ δὲ ὑπεξαίρεσις εἶναι ἀδίκημα ἑτεροειδὲς, καὶ ἔγκλησις δι' αὐτὸ δὲν ἀπαιτεῖται.

Ἀπόφ. Ἀρείου Πάγου ἐν σελ. 325 τ. 1. τῆς νομολογίας.

§ 31. Ἡ μοιχεία τιμωρεῖται κατ' ἔγκλησιν, τῆς ὁποίας πρέπει νὰ γίνηται μνεία ἐν τῇ ἀποφάσει.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου πά τοῦ 1836.

§ 32. Ἀνάκρισις εἰς τὰς κατ' ἔγκλησιν καταδιωκομένας πράξεις δὲν ἐπιτρέπεται.

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. ρυθ' τοῦ 1838.

§ 33. Μὲ τὰ ἀνωτέρω συνδέονται τὰ περὶ τῶν πολιτικῶς ἐναγόντων, περὶ ὧν ὅρα Εὑρ. τόμ. 2 σελ. 185—242. — Ἴδε δὲ καὶ τὴν λέξιν *Πολιτικὴ ἀγωγή*.

Πίναξ λεκτικὸς
τῆς λέξεως ΜΗΝΥΣΙΣ.

ΣΗΜ. Οἱ ἀριθμοὶ σημαίνουσι τοὺς §§ τοῦ ἄρθρου.

ΜΙΚΤΗ ἘΠΙΤΡΟΠΗ.

Σημ. 'Επειδὴ οἱ περὶ μικτῆς ἐπιτροπῆς νόμοι εἰσὶ προσωρινοὶ

καὶ διαβατικοί, περιοριζόμεθα νὰ σημειώσωμεν ὀλίγας ἐκ τῶν πολλῶν ἀποφάσεων τῶν δικαστηρίων, τὰς οὐσιωδεστέρας. Διαιροῦμεν δὲ αὐτὰς εἰς ἀποφάσεις ἀφορώσας·

α'] Γενικά τινα ζητήματα.
β'] Τὴν ἁρμοδιότητα τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς.
γ'] Τὴν σύνθεσιν αὐτῆς.
δ'] Τὴν παραγραφὴν τῶν ἀγωγῶν.

Πίναξ λεξικός.

Γενικά τινα ζητήματα.

§ 1. Κατὰ τὰς γενικὰς περὶ τῆς δικαιοδοσίας ἀρχάς, καὶ ἰδίως κατὰ τὸ ἄρθρ. 22 τοῦ ἀπὸ 26 ἰουνίου 1836 Β. διατάγματος καὶ τοῦ ἄρθρ. 4 τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838, αἱ ἀποφάσεις τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι ἀμετάκλητοι, καὶ δὲν δύνανται νὰ προσβληθῶσι δι' οὐδενὸς ἐνδίκου μέσου, τουτέστι καθίστανται ἀμέσως ἐκτελεσταί, καὶ τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ὁσάκις προσάγωνται ἐνώπιόν των τοιαῦται ἀποφάσεις, ἔχουσαι τὸν ἀπαιτούμενον ἐξαιρετικὸν τύπον, ὁποιασδήποτε ἐλλείψεις καὶ ἂν ἤθελον ἄλλως παρουσιάζει, δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἀναθεωρῶσιν ἢ νὰ τροποποιῶσιν

αὐτάς. Δὲν δύνανται λοιπὸν τὰ τακτικὰ δικαστήρια νὰ ἐξετάσωσιν' ἂν ἠδύνατο ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ νὰ ἐπιδικάσῃ κτῆμα εἰς ἄνθρωπον, ὅστις δὲν ἦτο διάδικος.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 5 τοῦ 1842.

§ 2. Τὸ ἄρθρ. 21 τοῦ ἀπὸ 21 ἰουνίου 1836 διατάγματος δὲν διατάττει ὡς ἐξωτερικὸν ἢ οὐσιώδη τύπον τῶν ἀποφάσεων τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τὸ νὰ περιέχωσιν αὗται διακεκριμένας τὰς διαφερούσας γνώμας τῶν διχοψηφούντων μελῶν, ἀλλ' ὁρίζει ὅτι αἱ γνῶμαι αὗται (1) πρέπει νὰ καταχωρῶνται εἰς τὰ πρακτικά, διὰ τὴν σύνταξιν τῶν ὁποίων εἶναι ὑπεύθυνος ὁ γραμματεύς. Τὸ ἄρθρον δὲ αὐτὸ δὲν διατάττει, ὅτι ὁ ἐπιδιαιτητὴς ὀφείλει, παραδεχόμενος τὴν ἑτέραν τῶν δύο γνωμῶν, ν' ἀποφασίζῃ κατ' οὐσίαν, ἀλλ' ὁρίζει, ἐν περιπτώσει διχοψηφίας, ὅτι ὁλόκληρος ἡ ἐπιτροπή, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἐπιδιαιτητοῦ, νὰ συνέρχηται εἰς νέαν περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου διάσκεψιν καὶ ψηφοφορίαν, οὔτε διατάττεται ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι ἐν τῇ ἀποφάσει πρέπει νὰ βεβαιοῦται ὅτι ὁ προεδρεύων ἐπιδιαιτητὴς δὲν ἐσχημάτισε νέαν γνώμην, ἀλλ' ἔλαβε μίαν τῶν ὑπαρχουσῶν, καθόσον ταῦτα πάντα εἶναι ἀντικείμενον τῶν ἰδιαιτέρων πρακτικῶν.

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 4912 τοῦ 1846.

§ 3. Τὸ Σύνταγμα δὲν κατήργησε τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν.

'Απόφ. πολ. 'Αρείου Πάγου 22 τοῦ 1844, ἣν ἴδε ἐν λέξει 'Απόφασις (Εὐρ. τόμ. 3 σ. 54).

§ 3ª Ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ δὲν ἐπλάσθη ἐπὶ σκοπῷ τῆς ὠφελείας τῶν δικαζομένων, ἀλλὰ ἐσυστήθη διὰ συνθήκης, θεωρηθεῖσα ὡς ὑπαγορευθεῖσα ἀπὸ λόγους δημοσίου συμφέροντος. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν:

'Ως πρὸς τὰ φιλονεικούμενα κτήματα, ἡ ἁρμοδιότης τῆς Μικτῆς 'Επιτροπῆς ἀφορᾷ τὸ ἀντικείμενον καὶ οὐχὶ τὰ πρόσωπα τῆς δίκης, δὲν ἐπλάσθη δὲ ἐπὶ σκοπῷ τῆς ὠφελείας τῶν δικαζομένων, ὥστε νὰ δύνανται οὗτοι νὰ παραιτηθῶσι τῶν περὶ αὐτῆς διατάξεων, ἀλλὰ κατασταθεῖσα ἀντικείμενον συνθήκης μεταξὺ δύο ἐπικρατειῶν, θεωρεῖται διὰ τοῦτο ὑπαγορευθεῖσα ὑπὸ λόγους δημοσίου συμφέροντος, καὶ ὑποβληθεῖσα εἰς δεσμόν, τὸν ὁποῖον ἡ μὲν ἰδιωτικὴ θέλησις δὲν δύναται νὰ διαῤῥήξῃ, ἡ δὲ Κυβέρνησις ὑποχρεοῦται νὰ διατηρήσῃ διὰ τῶν δικαστηρίων της· ἑπομένως τὸ μεταξὺ τῶν δικαζομένων προσώπων περὶ τοιούτων ἀντικειμένων συνάλλαγμα παρεκτάσεως δικαιοδοσίας εἶναι ἄκυρον καὶ ἀνίσχυρον νὰ κανονίσῃ τὴν ἁρμοδιότητα τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων καὶ τῆς Μικτῆς 'Επιτροπῆς.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 46 τοῦ 1845.

(1) Ἴδε κατωτέρω τὰ περὶ συνθέσεως.

§ 4. Ἀποφάσεις τῆς Μικτῆς Ἐπιτρόπῆς, μὴ φέρουσαι τὰς ὑπογραφὰς τῶν ὀθωμανικῶν μελῶν, εἶναι ἄκυροι.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 22 τοῦ 1844.

§ 5. Ὅσαι ὑποθέσεις ἦσαν ἐκκρεμεῖς εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια πρὸ τῆς συμβάσεως τοῦ 1844 δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 3 τοῦ 1844.

§ 6. Αἱ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἀποφάσεων ἐκδοθεισῶν παρὰ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἀναφυόμεναι ἐνστάσεις ποῦ ὑπάγονται, ὅταν ἐκβιάζηται ἡ ἐκτέλεσις ἐπὶ ἀκινήτων, κατεχομένων ἀπὸ τρίτων προσώπων; εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1651 τοῦ 1840.

§ 7. Ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ δὲν εἶναι ἁρμοδία ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀποφάσεών της, οὔτε ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἀναφυομένων ἐνστάσεων, ἀλλ' ὁ νόμος, διὰ τούτου, ἐννοεῖ μόνον τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν, ἥτις ἐνεργεῖται διὰ κατασχέσεως ἢ προσωπικῆς κρατήσεως, ὄχι δὲ καὶ τὴν καταχρηστικῶς λεγομένην περὶ τὴν ἐκτέλεσιν διαδικασίαν, ἥτις εἶναι συμπλήρωσις καὶ συνέχεια τῆς δίκης, διὰ νὰ κατασταθῇ ἐκτελεστὴ ἡ ἀπόφασις, καὶ ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶναι ἁρμόδιον τὸ τὴν κυρίαν ἀπόφασιν ἐκδόταν δικαστήριον. Π. χ. περὶ ἐκκαθαρίσεως ἀποζημιώσεως ἢ περὶ διορθώσεως τῆς παρὰ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἐκδοθείσης ἀποφάσεως, διὰ νὰ γίνῃ ἐκτελεστή.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 361 καὶ 387 τοῦ 1840.

§ 8. Κατὰ τὸ 7 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1848 νόμου, ὅλαι αἱ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἀποφάσεων ἐκδοθεισῶν παρὰ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἀναφυόμεναι ἐνστάσεις, ἢ ἄλλαι δυσκολίαι μεταξύ τινος κατοίκου τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου καὶ Ὀθωμανοῦ, ἔχοντος τῆς μεταναστεύσεως τὸ δικαίωμα, ἀνατίθενται εἰς τοὺς διοικητάς. Τοῦτο δὲν ἀφορᾷ ὅμως εἰμὴ τὰς κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἀναφυομένας δίκας μεταξὺ τῶν διαδίκων ἢ καὶ τρίτων ἀξιούντων, ὅτι ἔχουν δικαίωμα ἐπὶ κτημάτων κατεχομένων παρ' ἐκείνου, καθ' οὗ ἐκτελεῖται ἡ ἀπόφασις, οὐχὶ ὅμως καὶ τὰς λαμβανούσας ἀφορμὴν δίκας ἀπὸ αὐθαίρετον καὶ παράνομόν τινα πρᾶξιν τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ, διὰ τῆς ὁποίας οὗτος ἐπισπεύδει τὴν ἐκτέλεσιν τῆς καταδικαζούσης τὸν ὀφειλέτην του ἀποφάσεως εἰς ἀπόδοσιν χρηματικῆς ποσότητος ἐπὶ ἀκινήτων κτημάτων, κατεχομένων παρὰ τρίτου προσώπου, δικαιώματι ἰδιοκτησίας.

Ἀπόφ. 1651 τῆς 26 ἰουλ. 1840 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετ.

§ 9 Ἐκτέλεσις τῶν ἀποφάσεών της. — Εὑρ. τόμ. 6 σελ. 569 § 32.

§ 10 Τὸ ὑπὸ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς δικασθὲν δὲν δύναται νὰ δικασθῇ καὶ ἀπὸ τὰ τακτικὰ δικαστήρια.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 134 τοῦ 1849.

§ 11. Τὰ ἐφετεῖα δὲν ἔχουν δικαίωμα νὰ ἐξετάζωσι κατ' οὐσίαν τὰς ἀποφάσεις της. — Εὑρ. τόμ. 7 σελ. 322 ἐν τέλ.

§ 12. Ἡ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἀπόφασις πρέπει νὰ συντάττηται ἐγγράφως καὶ νὰ ἦναι αἰτιολογημένη καὶ σαφῶς ἐκτεθειμένη· περὶ δὲ τῶν ἄλλων γεγονότων, ἤτοι περὶ τῶν διαφερουσῶν γνωμῶν τῆς νέας διασκέψεως ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἐπιδιαιτητοῦ εἰς τὸ νὰ λάβῃ τὴν μίαν τῶν διαφερουσῶν γνωμῶν, χωρὶς νὰ σχηματίσῃ νέαν γνώμην, πρέπει νὰ συντάσσωνται ἰδιαίτερα πρακτικά, καὶ δὲν ἀπαιτεῖται νὰ γίνηται μνεία περὶ αὐτῶν ἐν τῇ ἀποφάσει.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 24 τοῦ 1849.

§ 13. Ἡ δωροδοκία εἰς μέλη τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς πότε χορηγεῖ δικαίωμα ἀποζημιώσεως; Ἴδε τὴν 8246 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, περὶ ἧς ἄλλοτε ἐν λέξει *Ἀποζημίωσις*.

§ 14. Ἴδε Εὑρετ. τόμ. 3 σελ. 111, ὅτι ἔνδικον μέσον κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς δὲν ὑπάρχει.

Ἁρμοδιότης.

§ 15. Δίκη ὑπαγομένη, λόγῳ ὕλης, εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, δὲν διαφεύγει τῆς δικαιοδοσίας τοῦ δικαστηρίου αὐτοῦ, ἂν ἡ περὶ προκλήσεως ἀγωγὴ περὶ τοῦ αὐτοῦ κτήματος, περὶ οὗ εἰσήχθη δίκη ἐνώπιον τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, ἐδικάσθη τελεσιδίκως ἀπὸ τὰ τακτικὰ δικαστήρια· καθότι ἡ πρόκλησις πρὸς ἀγωγὴν καὶ τοῦ προκαλουμένου ἡ ἀγωγὴ ἀποτελοῦν δίκας παντάπασιν ἑτεροειδεῖς καὶ χωριστάς· ἐπειδὴ ὁ προκαλούμενος διατηρεῖ ὅλα τὰ δικαιώματα ἐνάγοντος ἐνεργηθησόμενα, οὐχὶ ὅταν προτείνῃ ἔνστασιν κατὰ τῆς προκλήσεως, ἀλλ' ὅταν κινῇ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ· ἑπομένως δὲν καθίστησιν ὑποχρεωτικὴν τὴν δικαιοδοσίαν ταύτην καὶ ὡς πρὸς τὴν κυρίαν ἀγωγήν.

Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Π. 16 τοῦ 1845.

§ 16. Ἀγωγὴ περὶ ἀκινήτου, ἀγορασθέντος ἀπὸ Ὀθωμανούς, ἔχοντας τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως, ὑπάγεται εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 395 τοῦ 1848 (Νομικ. σ. 4917).

§ 17. Ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ δὲν εἶναι ἁρμοδία εἰς τὰς μεταξὺ Ἑλλήνων διαφορὰς, καίτοι πηγαζούσας ἀπὸ πώλησιν κτημάτων Ὀθωμανῶν μεταναστευσάντων.

Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Π. 1, 3 καὶ 197 τοῦ 1844.

§ 17^α Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 16 τοῦ νόμου τῆς 27 αὐγούστου 1838 ἐφαρμόζεται μόνον εἰς δίκας μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ὀθωμανῶν.

Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 5245 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4989).

§ 18. Ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ δὲν ἐδύνατο νὰ δικάσῃ περὶ διανομῆς κληρονομίας, διότι ἡ ἀγωγὴ αὕτη εἶναι μικτή.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 85 τοῦ 1837.

§ 19. Τὸ ἄρθρ. 2 τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 διατάγματος ἀφορᾷ προφανῶς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ Ὀθωμανὸς δὲν παρουσιάζεται οὔτε ὡς κύριος διάδικος, οὔτε ὡς παρεμβαίνων εἰς τὴν δίκην, ἀλλ' ἔχει οἱονδήποτε συμφέρον εἰς τὴν ἔκβασιν αὐτῆς, ὁσάκις μεταξὺ δύο Ἑλλήνων φιλονεικῆται τὸ δικαίωμα αὐτοῦ εἰς τὸ νὰ διαθέσῃ τὸ ἐπίδικον κτῆμα· ἑπομένως ὑπόθεσις περιστρεφομένη εἰς τοῦτο «ἂν ὁ Ὀθωμανὸς εἶχε δικαίωμα νὰ πωλήσῃ τὸ αὐτὸ κτῆμα εἰς δύο ἀγοραστὰς» ὑπάγεται εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 236 τοῦ 1838.

§ 20. Εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπὴν ὑπάγονται αἱ περὶ ἀκινήτων κτημάτων διαφοραὶ, ὅταν Ὀθωμανός τις ἔχῃ ὁποιονδήποτε συμφέρον εἰς τὴν ἔκβασιν τῆς δίκης.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, κατὰ τὴν δευτέραν διάταξιν τοῦ 6' ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 νόμου, ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ δικάζει πᾶσαν περὶ ἀκινήτων κτημάτων πωληθέντων ἀπὸ Ὀθωμανοὺς, μεταξὺ κατοίκων τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος διαφορὰν, ὁσάκις ἀντικείμενον αὐτῆς ἦναι τὸ ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος οἱονδήποτε δικαίωμα τοῦ πωλήσαντος Ὀθωμανοῦ· ἡ δὲ διάταξις αὕτη μὴ προσδιορίσασα ῥητῶς τὸ δικαίωμα τοῦ Ὀθωμανοῦ, ἀφορᾷ προφανῶς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ Ὀθωμανὸς δὲν παρουσιάζεται, οὔτε ὡς κύριος διάδικος, οὔτε ὡς παρεμβαίνων εἰς τὴν δίκην, ἀλλ' ἔχει ὁποιονδήποτε συμφέρον εἰς τὴν ἔκβασιν αὐτῆς, ὁσάκις μεταξὺ δύο Ἑλλήνων διαφιλονεικῆται τὸ δικαίωμα αὐτοῦ εἰς τὸ νὰ διαθέσῃ τὸ ἐπίδικον κτῆμα· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἡ μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν Π καὶ Χ Ν διαφορὰ, ἀφορῶσα ἀκίνητον κτῆμα, πωληθὲν πρὸς ἀμφοτέρους παρὰ τοῦ αὐτοῦ Ὀθωμανοῦ, καὶ στρεφομένη εἰς τὸ

ζήτημα, « ἂν ὁ Ὀθωμανὸς εἶχε δικαίωμα νὰ πωλήσῃ τὸ αὐτὸ κτῆμα εἰς δύο διαφόρους ἀγοραστὰς » ὑπάγεται προφανῶς εἰς τὴν εἰρημένην δευτέραν διάταξιν τοῦ 6′ ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 νόμου, καθ' ἣν αἱ τοιαύτης φύσεως μεταξὺ Ἑλλήνων διαφοραὶ ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς.»

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 236 τοῦ 1838.

§ 21. Κατὰ τὸ 2 ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 νόμου εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ὑπάγονται οὐ μόνον αἱ μεταξὺ Ὀθωμανῶν και Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ αἱ μεταξὺ τῶν κατοίκων αὐτῶν τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος διαφοραὶ περὶ ἀκινήτων κτημάτων πωληθέντων ἀπὸ Ὀθωμανοὺς, ὁσάκις ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς ἦναι οἱονδήποτε δικαίωμα τοῦ πωλήσαντος Ὀθωμανοῦ ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος, ἡ δὲ διάταξις αὕτη συνδυασμένη μὲ τὸ ά ἐδάφιον τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου, ἐννοεῖ προφανῶς δίκην μεταξὺ Ἑλλήνων, εἰς ἣν ὁ Ὀθωμανὸς δὲν ἐμφανίζεται ὡς κύριος διάδικος, οὔτε ὡς παρεμβαίνων· ἑπομένως προβλέπει τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ εἷς τῶν διαδίκων Ἑλλήνων προσβάλλει τὸ δικαίωμα τοῦ Ὀθωμανοῦ, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ὁ ἕτερος διάδικος παράγει τὰ δικαιώματά του, διότι τότε τὸ ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος δικαίωμα τοῦ Ὀθωμανοῦ ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 242 τοῦ 1838.

§ 22. Διαφορὰ, ἀφορῶσα ἀκίνητα κτήματα ἀνήκοντα εἰς Ὀθωμανὸν καὶ πωληθέντα παρ' Ὀθωμανοῦ, ἔχει ἀντικείμενον τὸ δικαίωμα τοῦ πωλήσαντος Ὀθωματοῦ ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων αὐτῶν κτημάτων, καὶ ἑπομένως ὑπάγεται εἰς τὴν Μικτὴν ἐπιτροπὴν, κατὰ τὸν ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 νόμον· ὁ λόγος δὲ, ὅτι τὰ διαφερόμενα μέρη παρεξέτειναν τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, εἶναι ἀνυπόστατος, διότι ἡ περὶ τῆς ἀναρμοδιότητος ταύτης ἔνστασις δύναται νὰ προταθῇ ἐν ὅσῳ ἡ δίκη εἶναι ἐκκρεμής.

'Απόφ, πολ. 'Αρ. Π. 264 τοῦ 1839.

§ 23. Κατὰ τὸ 6′ ἐδάφιον τοῦ 2 ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούςου 1838 νόμου, ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ δικάζει καὶ πᾶσαν ἐπὶ ἀκινήτων κτημάτων πωληθέντων ἀπὸ Ὀθωμανοὺς μεταξὺ κατοίκων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους διαφορὰν, ὁσάκις ἀντικείμενον αὐτῆς ἦναι τὸ ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος οἱονδήποτε δικαίωμα τοῦ πωλήσαντος Ὀθωμανοῦ· ὅταν λοιπὸν φιλονεικῆται, ἂν Ὀθωμανός τις εἶχε δικαίωμα νὰ πωλήσῃ τὸ ἐπίδικον κτῆμα, ἡ ὑπόθεσις ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 278 τοῦ 1839.

§ 24. Κατὰ τὸ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 διάταγμα, ὅσαι τῶν προσωπικῶν, πραγματικῶν καὶ μικτῶν διαφορῶν εἶναι ἐκκρεμεῖς ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων μεταβιβάζονται εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπὴν, ἐξαιρουμένων τῶν ἀνεκκλήτως δεδικασμένων· τὸ δὲ περὶ ἁρμοδιότητος ζήτημα, καίτοι δικασθὲν ἀνεκκλήτως ὑπὸ τῶν ἐφετῶν πρὸ τοῦ νόμου αὐτοῦ, δὲν ἀποτελεῖ ἰσχὺν δεδικασμένου, καθότι ἡ περὶ αὐτοῦ ἀπόφασις ἀφορᾷ ζήτημα προδικαστικόν. Διαφορὰ δὲ ἀφορῶσα ἀκίνητα κτήματα, ἀνήκοντα εἰς Ὀθωμανὸν καὶ πωληθέντα παρ' Ὀθωμανοῦ, ὑπάγεται εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπὴν, ὅταν ἀντικείμενον ἔχῃ τὸ δικαίωμα τοῦ πωλήσαντος Ὀθωμανοῦ ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων κτημάτων.

'Απόφ. πολ. Αρ. Π. 264 τοῦ 1839.

§ 25. Κατὰ τὸν ἀπὸ 27 αὐγούστου νόμον ἡ προθεσμία, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐπετράπη παρὰ τοῦ ῥηθέντος νόμου νὰ εἰσάγωνται ἐνώπιον τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς διαφοραὶ, παύει μετὰ παρέλευσιν ἓξ μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του· ἡ δὲ δημοσίευσις αὕτη ἔλαβε χώραν τὴν 3 σεπτεμβρίου 1838, ὥστε ἡ προθεσμία, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἠδύναντο νὰ εἰσαχθῶσιν ἐνώπιον αὐτῆς διαφοραὶ, ἔληξε τὴν 23 μαρτίου 1839· ὅτι δὲ αἱ ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ἐκκρεμεῖς διαφοραὶ δὲν δύνανται νὰ μεταβιβασθῶσιν αὐτοδικαίως ἀπὸ τούτων εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπὴν μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς παρὰ τοῦ νόμου ὡρισμένης προθεσμίας, ἀλλὰ μόνον ἐπιμελείᾳ τῶν διαδίκων καὶ ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας, ἐξάγεται ἐκ τοῦ 2 ἄρθρου τοῦ νόμου αὐτοῦ, καθότι ἄλλως ἤθελε προκύψει ἀντίφασις πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νόμου, τὴν ταχεῖαν τῶν τοιούτων διαφορῶν ἀποπεράτωσιν, ἤθελε παραταθῇ ἀορίστως ἡ διάρκεια τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ ἀφαιρεθῶσιν ἀποκτημένα δικαιώματα (1).

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 374 τοῦ 1840.

---

(1) Κατὰ τὸν 6' § τοῦ 2 ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 διατάγματος, ἡ Μικτὴ 'Επιτροπὴ δικάζει πᾶσαν περὶ ἀκινήτων κτημάτων πωληθέντων ἀπὸ 'Οθωμανοὺς μεταξὺ τῶν κατοίκων τοῦ Βασιλείου τῆς 'Ελλάδος διαφορὰν, ὁσάκις ἀντικείμενον αὐτῆς ἦναι τὸ ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος δικαίωμα τοῦ 'Οθωμανοῦ. Διαφορὰ λοιπὸν ἀποβλέπουσα κτῆμα πωληθὲν παρ' 'Οθωμανοῦ εἰς Ἕλληνα, καὶ τὸ ὁποῖον διεκδικεῖ, δικαιώματι κληρονομικῷ, 'Ελληνίς τις, ὑπάγεται εἰς τὴν Μικτὴν ἐπιτροπήν.

'Αποφ. πολ. 'Αρ. Π. 324, 325, καὶ 378 τοῦ 1839.

Κατὰ τὸν ἀπὸ 27 αὐγ. 1838 νόμον εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῆς Μικτῆς ἐπιτροπῆς ὑπάγονται μὲν αἱ μεταξὺ 'Ελλήνων διαφοραὶ, ἀλλὰ μόνον ὁσάκις ἀντικείμενον τῆς δίκης ἦναι τὸ ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος οἱονδήποτε

§ 26. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 2 τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 νόμου, ἐκ τῶν μεταξὺ ἡμεδαπῶν διαφορῶν, εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπὴν ὑπάγονται μόνον ὅσαι ἀφορῶσιν ἀκίνητα κτήματα παρ' Ὀθωμανῶν πωληθέντα πρὸς ἡμεδαπούς, καὶ ἔχουσιν ἀντικείμενον ὁποιονδήποτε δικαίωμα τοῦ πωλητοῦ Ὀθωμανοῦ· ἂν δὲ ὁ Α ἠγόρασε τὸ διαφιλονεικούμενον κτῆμα παρὰ τοῦ Β ἀγοράσαντος αὐτὸ παρὰ τοῦ Ὀθωμανοῦ Γ, ὅστις ἠδύνατο νὰ ἔχῃ δικαίωμά τι ἐπὶ τοῦ κτήματος, ἀλλ' ὅμως, κινηθείσης τῆς ἀγωγῆς ὑπὸ τοῦ Α μετὰ τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 1 τοῦ ῥηθέντος νόμου ὡρισμένην προθεσμίαν, ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ δὲν ἠδύνατο πλέον, κατὰ τὸ 16 ἄρθρ. τοῦ αὐτοῦ νόμου, νὰ δικάσῃ τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 38 τοῦ 1841.

§ 27. Ὅταν εἰς διαφορὰν ἀφορῶσαν ἀποζημιώσεις ζητουμένας ἕνεκα κτήματος πωληθέντος καὶ ἐκνικηθέντος, δὲν ὑπάρχει κανὲν ὀθωμανικὸν συμφέρον (π. χ. ὅταν τὸ ἔλαβε δι' ἀποφάσεως), ἡ διαφορὰ ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 38 τοῦ 1843.

§ 28. Ὅσαι ὑποθέσεις ἦσαν ἤδη ἐκκρεμεῖς ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων πρὶν γενῇ ἡ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας συνθήκη τοῦ 1844, δὲν δύνανται νὰ μεταβάλωσι τὴν δικαιοδοσίαν, εἰς ἣν εἶχον ὑποχρεωθῆ ἤδη.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 31 τοῦ 1844, ἣν ἐν Εὑρ. τ. 1 λέξει Ἁρμοδιότης ἐν γένει § 218—221.—Ἴδε κατωτ. § 46.

§ 29. Ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ εἶναι ἁρμοδία νὰ δικάσῃ, δυνάμει τῆς συμβάσεως τοῦ 1844, ὅταν τὸ αὐτὸ κτῆμα ἐπωλήθη ἀπὸ τὸν ἴδιον ἰδιοκτήτην εἰς διαφόρους ἀγοραστάς, ὄχι δὲ καὶ ὅταν τὸ αὐτὸ κτῆμα ἐπωλήθη ἀπὸ διαφόρους πωλητὰς εἰς διαφόρους ἀγοραστάς.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 25 τοῦ 1845.

δικαίωμα τοῦ πωλήσαντος Ὀθωματοῦ· διαφοραὶ λοιπὸν ἀφορῶσαι δικαίωμα περὶ προτιμήσεως ἀγορᾶς γηπέδου, πωληθέντος ἀπὸ Ὀθωμανὸν εἰς Ἕλληνα, δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν Μικτὴν ἐπιτροπήν. Τὸ δὲ περὶ προτιμήσεως δικαίωμα, καθὸ πηγάζον ἀπὸ τὸν νόμον, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐμπεριεχόμενον ἢ ὑπονοούμενον εἰς τὰς ἐν τῷ πωλητηρίῳ φράσεις «τοῦ νὰ μὴν » ἔχῃ πείραξιν ὁ ἀγοραστὴς ἀπὸ συγγενεῖς ἢ γείτονας,» αἵτινες δὲν ἀποβλέπουσιν εἰμὴ τὴν παρὰ τρίτου δι' ὁποιονδήποτε λόγον προσβολὴν ἢ περιορισμὸν τῆς πωλήσεως, ἀλλ' ὄχι καὶ δικαίωμα χορηγούμενον ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ ὑποχρεωτικὸν δι' ἀμφότερα τὰ μέρη, διὰ τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ γίνῃ διαφύλαξις.

Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Π. 373 τοῦ 1839 καὶ 391 τοῦ 1840.

§ 30. Περὶ τῶν ἁπλῶς μεταξὺ Ἑλλήνων διαφορῶν, εἰς τὰς ὁποίας ὑπάρχει τυχὸν οἱονδήποτε δικαίωμα Ὀθωμανοῦ, ὁ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 νόμος δὲν ὥρισε παραγραφήν τινα· ἑπομένως εἰς οἱονδήποτε χρόνον καὶ ἂν κατέστησαν ἀπαιτητὰ τὰ μεταξὺ Ἑλλήνων δικαιώματα, αἱ περὶ τούτων διαφοραὶ εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 3 τοῦ 1848.

§ 31. Αἱ περὶ κτημάτων κειμένων ἐν τῷ κάτω τμήματι τῶν Θηβῶν διαφοραὶ ἀνετέθησαν εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν (1).

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῆς ἀπὸ 20 φεβρουαρίου 1842 δηλοποιήσεως τῆς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν γραμματείας τῆς Επικρατείας, ἐκδοθείσης, δυνάμει τῶν ἐν αὐτῇ ἀναφερομένων διαταγμάτων, τῆς ὁποίας τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν τὸ δημόσιον δὲν ἠμφισβήτησεν, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δὲν ἀνεγνώρισε ποτὲ, ὡς ἀνήκοντα εἰς τοὺς πωλητὰς Ὀθωμανοὺς τὰ ἐν τῷ κάτω τμήματι τῶν Θηβῶν κείμενα κτήματα, ἀλλὰ κατέσχεν αὐτὰ ὡς ὁ μόνος κύριος αὐτῶν, κατὰ τὰς διατάξεις τῶν πρωτοκόλλων τῆς 3 φεβρ., 16 ἰουνίου καὶ 1 ἰουλίου 1830, τῆς συνθήκης τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῶν 9 (21) ἰουλίου 1832, τοῦ πρωτοκόλλου τοῦ Λονδίνου τῆς 30 αὐγούστου 1832 καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν διασαφήσεων τῶν δοθεισῶν τὴν 18 (30) αὐγούστου 1833 παρὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεων. Τῆς Ἑλληνικῆς δὲ Κυβερνήσεως κατεχούσης ἔκτοτε, δικαιώματι κυριότητος, τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος κτήματα, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι οἱ ἐπελθόντες νόμοι περὶ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς διελάμβανον καὶ περὶ τῶν κτημάτων αὐτῶν, διότι ἡ περὶ τούτων τυχὸν ὑπάρχουσα ἀμφισβήτησις μόνον κυβερνητικῶς ἠδύνατο νὰ διαλυθῇ· ὅτι δὲ εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπὴν δὲν ἀνετέθησαν αἱ περὶ τῶν κτημάτων τούτων διαφοραὶ, γίνεται ἔτι σαφέστερον ἐκ τοῦ 4 ἄρθρου τῆς εἰρημένης δηλοποιήσεως, τὸ ὁποῖον ποσῶς δὲν παραπέμπει εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπὴν ταύτην τὴν διάλυσιν τῶν διαφορῶν, καθ' ἣν περίπτωσιν ὑπάρχουν δύο ἢ πολλὰ χοτζέτια δι' ἓν καὶ τὸ αὐτὸ κτῆμα τοῦ κάτω τμήματος τῶν Θηβῶν, ἀλλ' ἐκτὸς τούτου, τὸ δικαίωμα τῆς ἀπαιτήσεως τοιούτων κτημάτων θεωρεῖται ὡς γεννηθὲν μόνον, ἀφοῦ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, δυνάμει τοῦ ἀπὸ 3 νοεμβρίου 1843 διατάγματος, συγκατετέθη νὰ παραχωρήσῃ αὐτούσια τὰ κτήματα ταῦτα εἰς τοὺς ἀγοραστὰς, διότι πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης αὐτὴ κατεῖχεν ὡς κύριος, καθ' ἣν δ' ἐποχὴν ἐγεννήθη τὸ δικαίωμα τῆς ἀποχῆς εἰς τοὺς ἀγοραστὰς τοιού-

(1) Ὅρα τὴν λέξιν Συνθήκη.

των κτημάτων, εἶχον παρέλθει αἱ προθεσμίαι, τὰς ὁποίας ὥρισαν οἱ νόμοι περὶ Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, διὰ νὰ εἰσαχθοῦν ἐνώπιόν της αἱ ἀγωγαὶ διὰ τὰ ἐντὸς τῶν προθεσμιῶν τούτων γεννηθέντα δικαιώματα κλπ. Ἄρα, πρακειμένης ἀπαιτήσεως περὶ κτημάτων κειμένων εἰς τὸ κάτω τμῆμα τῶν Θηβῶν, ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον ἐθεώρησε, διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του, ἁρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια »

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 82 τοῦ 1848.

§ 32. Ὁσάκις τὸ ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος οἱονδήποτε δικαίωμα τοῦ πωλήσαντος Ὀθωμανοῦ ἀποδεικνύεται, ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ εἶναι ἁρμοδία.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 91 τοῦ 1848.

§ 33. Ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ δὲν εἶναι ἁρμοδία εἰς τὰς μεταξὺ Ἑλλήνων διαφορὰς καίτοι πηγαζούσας ἀπὸ πώλησιν κτημάτων Ὀθωμανῶν μεταναστευσάντων.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 197 τοῦ 1848.

§ 34. Ὁ ἀξιῶν ὡς πληρεξούσιος τοῦ Ὀθωμανοῦ ν' ἀποδείξῃ ψευδῆ τὴν παρ' ἄλλου πληρεξουσίου τοῦ αὐτοῦ Ὀθωμανοῦ πρότερον γενομένην πώλησιν, δικάζεται ἀπὸ τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ἂν καὶ τὸ κτῆμα ἀναφέρεται εἰς τὸ 4 ἄρθρον τῆς συμβάσεως τοῦ 1844 ἔτους.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 41 τοῦ 1849.

§ 34. Ἡ δίκη λογίζεται ἐκκρεμὴς ἐνώπιον αὐτῆς, ἀφ' ἧς ἡμέρας τῇ παραδοθῇ τὸ ἔγγραφον τῆς ἀγωγῆς.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 134 τοῦ 1849, ἣν ἴδε εἰς τὸν ἑπ. §.

§ 36. Διαφορὰ ἀφορῶσα κτῆμα κείμενον ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας Πατρατζικίου, δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν.

Ἀπόφ. α' Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 5 τῆς ἀπὸ 18 φεβρουαρίου 1844 μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Ὀθωμανικῆς Πύλης συμβάσεως, ὁσάκις τὸ αὐτὸ κτῆμα ἐπωλήθη διὰ δύο ἢ πλειόνων χοτζετίων ἢ ἐπισήμων τίτλων πρὸς διαφόρους ἀγοραστάς, τὸ κτῆμα θέλει μείνει εἰς τὴν τῆς Κυβερνήσεως κατοχήν, ἄχρις οὗ ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπή, ἐὰν τὸ κτῆμα κῆται εἰς τὴν πρώην ἐπαρχίαν Ζητουνίου, ἀποφασίσῃ τίς εἶναι ὁ ἁρμοδιώτερος ἀγοραστής· ἑπομένως, δυνάμει τῆς συμβάσεως ταύτης, τότε μόνον ἐπὶ τοιούτων διαφορῶν ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ εἶναι ἁρμοδία νὰ δικάσῃ, ὅταν τὸ κτῆμα κῆται ἐντὸς τῆς πρώην ἐπαρχίας Ζητουνίου.

Ἐπειδὴ ἡ εἰδικὴ καὶ κατ' ἐξαίρεσιν τῶν γενικῶν ἀρχῶν τοῦ

δικαίου διὰ τῆς συμβάσεως ταύτης εἰσαχθεῖσα ἁρμοδιότης ἐκτάκτου δικαστηρίου δὲν δύναται νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς ἀντικείμενα μὴ ῥητῶς ἀπὸ τῆς συμβάσεως προβλεπόμενα, ἀλλὰ πρέπει νὰ περιορισθῇ ἐντὸς τῶν ἐν αὐτῇ ῥητῶς διαγραφομένων ὁρίων· ἄρα ἡ προκειμένη διαφορὰ, ἀφορῶσα κτῆμα κείμενον ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας Πατρατζικίου, δὲν εἶναι, δυνάμει τῆς συμβάσεως, τῆς ἁρμοδιότητος τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐπειδὴ ὁ τοῦ Κ ἰσχυρισμὸς, ὅτι διὰ τῆς ἐκφράσεως τῆς συμβάσεως απρώην ἐπαρχίας Ζητουνίου ἐννοεῖται ὅλη ἡ ἐπαρχία Φθιώτιδος ὡς ὑπάρχει ἤδη προσδιωρισμένη, ἀνατρέπεται ἐκ τοῦ γράμματος τῆς ἰδίας συμβάσεως, διαστελούσης ἀκριβῶς τὰς δύο ἐπαρχίας Ζητουνίου, καὶ Πατρατζικίου. ἄρθρ. 4 καὶ 12 τῆς συμβάσεως.

Ἐπειδὴ εἶναι μὲν ἀληθὲς, ὡς διατείνεται ὁ Κ, ὅτι, κατὰ τὸν 6' § τοῦ 2 ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 Β. διατάγματος, ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ δικάζει πᾶσαν περὶ ἀκινήτων κτημάτων πωληθέντων παρ' Ὀθωμανῶν μεταξὺ τῶν κατοίκων τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος διαφορὰν, ὁσάκις ἀντικείμενον αὐτῆς ἦναι τὸ ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος οἰονδήποτε δικαίωμα τοῦ πωλήσαντος Ὀθωμανοῦ, ἀλλὰ, κατὰ τὸ πρῶτον ἄρθρον τοῦ ἰδίου διατάγματος, ἡ προθεσμία, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐπετράπη νὰ εἰσάγωνται ἐνώπιον αὐτῆς διαφοραὶ, παύει μετὰ παρέλευσιν ἓξ μηνῶν, ἀφοῦ ὁ ῥηθεὶς νόμος δημοσιευθῇ διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ἡ δὲ δημοσίευσις αὕτη ἔλαβε χώραν τὴν 3 σεπτεμβρίου 1838· ὥστε ἡ προθεσμία, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐδύναντο νὰ εἰσαχθῶσιν ἐνώπιον αὐτῆς διαφοραὶ, ἔληξε τὸν μάρτιον τοῦ 1839, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 2 ὀκτωβρίου 1836 Β. διατάγματος, ἡ δίκη λογίζεται ἐκκρεμὴς ἐνώπιον τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, ἀφ' ἧς ἡμέρας παραδοθῇ αὐτῇ τὸ ἔγγραφον τῆς ἀγωγῆς.

Ἐπειδὴ, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ὑπὸ χρονολογίαν 20 ἰανουαρίου 1845 ἐνώπιον τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἀγωγῆς τοῦ Κ κλπ. αὕτη παρεδόθη εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπὴν τὴν 23 τοῦ ἰδίου μηνὸς καὶ ἔτους· ἐπομένως, καὶ κατὰ τὴν χρονολογίαν τῆς ἀγωγῆς, καὶ κατ' ἐκείνην τῆς παραδόσεως, εἶναι ἐκπρόθεσμος, καὶ, κατὰ συνέπειαν, δὲν ὑπάρχει ἐκκρεμὴς ἐνώπιον τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, καθότι αὕτη μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας ἔπαυσεν ὡς πρὸς τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν νὰ ἔχῃ δικαιοδοσίαν.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὰς γενικὰς τοῦ δικαίου ἀρχὰς (ἄρθρ. 1 πολιτ. δικονομίας), πᾶσα πολιτικὴ ἀπαίτησις μεταξὺ ἰδιωτῶν ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, ἐκτὸς τῶν παρὰ

τοῦ νόμου ῥητῶς ἐξαιρουμένων, τοιαύτη δὲ ἐξαίρεσις δὲν ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Διὰ ταῦτα ἀποῤῥίπτει τὴν ἔνστασιν τοῦ Κ Τ κλπ. Ἀποφαίνεται, ἁρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 134 τοῦ 1849.

§ 37. Δίκη ἔχουσα ἀντικείμενον κτήματα παρ' Ὀθωμανῶν μεταναστευσάντων πωληθέντα, ἀλλὰ μὴ ὑφισταμένη μεταξὺ Ἑλλήνων, ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια καὶ δὲν παραγράφεται διὰ τῆς παρελεύσεως τῆς ἑξαμηνιαίας προθεσμίας.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 16 τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 περὶ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς νόμου διατάττει ῥητῶς ὅτι μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ 1 ἑξαμήνου προθεσμίας, καμμία μεταξὺ τῶν κατοίκων τοῦ Βασιλείου καὶ τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως Ὀθωμανῶν διαφορὰ περὶ δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα κατέστησαν ἀπαιτητὰ πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς ῥηθείσης προθεσμίας, δὲν θέλει εἶσθαι δεκτὴ οὔτε εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, οὔτε εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν· ἡ δὲ διάταξις αὕτη, ὡς ἐξαιρετική, δὲν ἐπιδέχεται καμμίαν ἀναλογικὴν παράτασιν, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ στενῶς· ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἀπεφάσισε νομίμως, ἀποῤῥίψαν, διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του, τὴν προταθεῖσαν παρὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος ἔνστασιν τῆς παραγραφῆς τῆς ἀγωγῆς, καθότι ἡ προκειμένη δίκη, ἂν καὶ ἔχῃ ἀντικείμενον ἀκίνητα κτήματα πωληθέντα παρ' Ὀθωμανῶν, καὶ τὰ ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων τούτων κτημάτων δικαιώματα τῶν πωλησάντων αὐτὰ Ὀθωμανῶν τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως, δὲν ὑφίσταται ὅμως μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ὀθωμανῶν, ὥστε νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ μνησθεῖσα διάταξις, ἐὰν κατέστησαν ἀπαιτητὰ τὰ δικαιώματα πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς εἰρημένης προθεσμίας, ἀλλ' ὑφίσταται μεταξὺ Ἑλλήνων, καὶ ἑπομένως δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν παρὰ τοῦ εἰρημένου ἄρθρου διατεταγμένην παραγραφήν, οὐδ' ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, ἀλλ' εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, κατὰ τὸ ἄρθρ. 17 τοῦ ἰδίου νόμου.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 134 τοῦ 1849.

§ 38. Ὅταν τὸ κληρονομικὸν δικαίωμά τινος ἠνεφύη πρὸ τοῦ 1836, οὗτος, ὡς καταστὰς πρὸ αὐτοῦ Ἕλλην, δὲν ὑπάγεται εἰς τοὺς περὶ Μικτῆς Ἐπιτροπῆς νόμους.

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, ὡς δῆλον γίνεται ἐξ αὐτῆς τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα τοῦ Χ Μ ἐπὶ τῆς

περιουσίας τῶν γονέων του, ὀθωμανῶν ὄντων, ἠνεφχθη πρὸ τοῦ 1836 καὶ πρὸ τοῦ ἔτους τούτου αὐτὸς ἔλαβε τὴν ὀρθόδοξον χριστιανικὴν θρησκείαν καὶ ἐγένετο Ἕλλην, ὡς τοιοῦτος δὲ ἔχων δικαιώματα κεκτημένα ἐπὶ τῆς πατρογονικῆς του περιουσίας, περὶ ἧς πρόκειται, πρὸ τῶν περὶ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς νόμων, δὲν ὑπάγεται εἰς τοὺς ὅρους αὐτῶν περὶ μεταναστῶν Ὀθωμανῶν, καθὸ διάδοχος τῶν γονέων αὐτοῦ, ὡς ἐσφαλμένως ἐξέλαβε τὸ ἐφετεῖον, καθόσον ἀπὸ τοῦ 1823 ἢ 1824 ἔλαβε, κατὰ τὸν ἀναιρεσίβλητον αὐτὸν, τὴν ὀρθόδοξον χριστιανικὴν θρησκείαν, καὶ ἔκτοτε, ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ Ἕλληνος, διατηρεῖ τὴν ἀποκτηθεῖσαν κληρονομίαν· ἄρα οἱ ῥηθέντες νόμοι δὲν ἀφορῶσι τοὺς γονεῖς αὐτοῦ μὴ ὑπάρχοντας καθ' ἣν ἐποχὴν ἐξεδόθησαν· ἑπομένως οὔτε αὐτὸν, καθὸ Ἕλληνα· ὅθεν ἡ προκειμένη δίκη ὑφίσταται μεταξὺ Ἑλλήνων.

Ἐπειδὴ τὸ 16 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 περὶ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς νόμου, διατάσσει ῥητῶς ὅτι, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ 1 ἑξαμήνου προθεσμίας, καμμία μεταξὺ τῶν κατοίκων τοῦ Βασιλείου καὶ τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως Ὀθωμανῶν διαφορὰ περὶ δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα κατέστησαν ἀπαιτητὰ πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς ῥηθείσης προθεσμίας δὲν θέλει εἶσθαι δεκτὴ οὔτε εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, οὔτε εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπὴν, ἡ δὲ διάταξις αὕτη, ὡς ἐξαιρετικὴ, δὲν ἐπιδέχεται καμμίαν ἀναλογικὴν παράτασιν, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ στενῶς, ἡ δὲ προκειμένη δίκη ὑφίσταται μεταξὺ Ἑλλήνων, καὶ ἑπομένως, ἂν καὶ ἔχῃ ἀντικείμενον ἀκίνητα κτήματα πωληθέντα παρ' Ὀθωμανοῦ ἔχοντος τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως, ὑπάρχει συμφέρον αὐτοῦ, δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ εἰρημένου ἄρθρου διατεταγμένην παραγραφὴν, ἀνεξαρτήτως ὅτι, καθ' ἃ ἰσχυρίζεται ὁ Μ, εὑρίσκετο εἰς αἰχμαλωσίαν ἀπὸ τὸ 1832—1842 καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δικαιώματά του, καθ' ὅσον χρόνον ὑφίστατο νομικῶς ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ, τουτέστι δὲν ἠδύνατο ἐντὸς τοῦ προσδιωρισμένου χρόνου διὰ τὴν εἰσαγωγὴν δικῶν ἐνώπιον τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δικαιώματά του· ἄρα ἡ προκειμένη δίκη οὖσα μεταξὺ Ἑλλήνων ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια καὶ ὄχι ὀρθῶς τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον ἀπεφήνατο τὸ ἐναντίον· ἄρα ἡ ἀπόφασίς του εἶναι ἀναιρετέα, καθόσον, προκειμένου περὶ ἁρμοδιότητος καὶ ἀποφασίσαντος ἅπαξ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅτι τὰ τακτικὰ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια, τὸ ἐφετεῖον, εἰς ὃ παρεπέμφθη ἡ ὑπόθεσις, δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐξετάσῃ περὶ τῆς ἑαυτοῦ ἁρμοδιότητος.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 170 τοῦ 1849.

§ 39. Κατὰ τὸν ἀπὸ 2 (14) ὀκτωβρίου 1836 νόμον, τότε μόνον ὁ Ἄρειος Πάγος ἐκδίδει κανονισμὸν ἁρμοδιότητος (1), ὅταν περὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως καὶ μεταξὺ τῶν αὐτῶν διαδίκων ὑπάρχῃ ἤδη ἐκκρεμὴς ἀγωγὴ εἴς τε τὰ τακτικὰ δικαστήρια καὶ εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν· κατὰ τὸ αὐτὸ διάταγμα λογίζεται ἐκκρεμὴς ἡ δίκη παρὰ τῇ Μικτῇ Ἐπιτροπῇ, ἀφ' ἧς ἡμέρας παραδοθῇ εἰς αὐτὴν ἡ ἀγωγή, ἐνώπιον ὅμως τακτικοῦ δικαστηρίου δὲν δύναται νὰ λογισθῇ τοιαύτη εἰμὴ μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀγωγῆς, κατὰ τὸ ἄρθρ. 156 τῆς Πολ. Δικονομίας· ὅθεν δὲν γίνεται ἐκκρεμὴς ἐνώπιον τοῦ τακτικοῦ δικαστηρίου δυνάμει τῆς πρὸς ἀγωγὴν προκλήσεως, καθότι ὁ σκοπὸς ταύτης εἶναι μόνον νὰ προτραπῇ ὁ προκαλούμενος εἰς τὸ νὰ κινήσῃ ἀγωγήν, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχῃ ἐπιρροὴν ἡ περὶ προκλήσεως δίκη εἰς τὴν κυρίαν δίκην, καὶ χωρὶς νὰ περιορίζηται ἐντεῦθεν τὸ δικαίωμα τοῦ προκαλουμένου εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐκλογὴν τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου, κατὰ τὸ ἄρθρον 83 τῆς Πολ. Δικονομίας· ἑπομένως δὲν ὑπάρχει χώρα πρὸς κανονισμὸν ἁρμοδιότητος (2).

Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Π. 231 τοῦ 1838 καὶ 262 τοῦ 1839.

§ 40. Κατὰ τὸ ἀπὸ 2 ὀκτωβρίου 1836 διάταγμα, κανονισμὸς ἁρμοδιότητος μεταξὺ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων καὶ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς δύναται νὰ λάβῃ χώραν μόνον, ὁσάκις περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, μεταξὺ τῶν αὐτῶν διαδίκων διαφιλονεικουμένης, εἰσήχθη ἀγωγὴ εἰς ἀμφότερα τὰ εἰρημένα δικαστήρια· ὅταν δὲ ἡ ἐνώπιον τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς κινηθεῖσα ἀνεκλήθη, δὲν ὑπάρχει χώρα πρὸς κανονισμὸν ἁρμοδιότητος. — Ὑπάρχει δὲ χώρα πρὸς κανονισμὸν ἁρμοδιότητος, ὅταν ἡ μὲν ἐνώπιον τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἀγωγὴ ἀφορᾷ τὸ κῦρος τῆς εἰς τὸν ἀνάγοντα γενομένης πωλήσεως χωρίου τινός, ἡ δὲ ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου κινηθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων του τὴν ἀκύρωσιν τοῦ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χωρίου τίτλου ἐκείνου ἐπὶ λόγῳ, ὅτι ὁ ἰδικός των εἶναι ἰσχυρότερος. — Δὲν ὑπάρχει

---

(1) Ἴδε τὴν λ. Κανονισμὸς ἁρμοδιότητος ἐν Εὐρ. τόμ. 8 σ. 182 ἐπ.

(2) Ζητήματά τινα, ἀφορῶντα κανονισμὸν ἁρμοδιότητος καὶ περιπτώσεις ὑπαγομένας εἰς τὴν μικτὴν ἐπιτροπήν, ἴδε Εὐρ. τόμ. 8 σελ. 188—192. Μεταξὺ τῶν ζητημάτων αὐτῶν εὕρηται καὶ τὸ ἑπόμενον.

«Εἰς τὰς περὶ κανονισμοῦ ἁρμοδιότητος δίκας ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ τὸ περιεχόμενον τῆς ἀγωγῆς. — Τὰ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς ἑξαμήνου προθεσμίας ἀποκτηθέντα δικαιώματα ἐπὶ τῶν διαφόρων τῶν κτημάτων τῆς Φθιώτιδος τῶν παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν πωληθέντων δὲν ὑπάγονται εἰ τὴν μικτὴν ἐπιτροπήν.

ὅμως χώρα πρὸς κανονισμὸν ἁρμοδιότητος, ὅταν ἡ μὲν ἐνώπιον τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἀφορᾷ αἴτησιν περὶ ἀποδόσεως καθυστερούντων εἰσοδημάτων καὶ ἀποζημιώσεων ἐκ μέρους τῶν κατοίκων χωρίου τινὸς, ἡ δὲ παρὰ τούτων κινηθεῖσα ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου ἀφορᾷ τὴν εἰς αὐτοὺς μεταβίβασιν τοῦ αὐτοῦ χωρίου, λόγῳ προτιμήσεως. ἂν δὲ ἡ ἀγωγὴ τούτων περιέχῃ καὶ αἴτησιν περὶ ἀποῤῥίψεως τῆς περὶ ἐπικαρπίας καὶ ἀποζημιώσεως αἰτήσεως τοῦ ἀντιδίκου των, τοῦτο δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, καθότι ἡ τοιαύτη περὶ ἀποῤῥίψεως τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ ἀντιδίκου πρότασις δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀγωγὴ, οὔτε δύναται νὰ γίνῃ ἐνώπιον δικαστηρίου, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ὑπάρχει ἐνάγων.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 232 καὶ 233 τοῦ 1838.

§ 41. Κατὰ τὸ 3 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 νόμου, ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ δύναται νὰ ἐπιληφθῇ μόνον τοιούτων ὑποθέσεων, αἵτινες δὲν ἐδικάσθησαν ἤδη ἀνεκκλήτως ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων· ὑπαρχούσης λοιπὸν διαφορᾶς περὶ δικηγορικῶν δικαιωμάτων, καὶ κηρυχθέντος ἐκτελεστοῦ τοῦ καταλόγου αὐτῶν ὑπὸ τοῦ προέδρου, δὲν ὑπάρχει πλέον ἐκκρεμὴς δίκη, οὔτε ἀφορμὴ κανονισμοῦ ἁρμοδιότητος.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 268 τοῦ 1839.

§ 42. Αἱ περὶ διανομῆς ἀγωγαὶ, μικταὶ οὖσαι, ὑπάγονται εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν;—Ὅρα Εὑρ. τόμ. 1 σελ. 42 § 14.

§ 43. Αἱ μεταξὺ Ἑλλήνων διαφοραὶ, ἀντικείμενον τῶν ὁποίων εἶναι τὸ ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος δικαίωμα Ὀθωμανοῦ τινος, παραγράφονται ἐντὸς τῆς προθεσμίας τῆς ἐν τῷ διατάγματι τῆς 27 αὐγούστου 1838; — Ἡ παραγραφὴ δ' αὕτη χωρεῖ καὶ κατὰ τῶν ἀδυνατούντων νὰ ἐξασκήσωσι τὰ δικαιώματά των;

Ἀπόφ. α' Ἐπειδὴ ἡ σύστασις καὶ ἡ διάρκεια τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, ὡς δικαστηρίου ἐκτάκτου, ὑπαγορευθεῖσα ἀπὸ πολιτικοὺς λόγους ἦτο πρόσκαιρος, καὶ ἑπομένως, παρελθόντος τοῦ προσδιωρισμένου διὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς χρόνου, ὅλαι αἱ διαφοραὶ, αἱ ὁποῖαι εἰσήχθησαν προσωρινῶς εἰς αὐτὴν, καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν παρεγράφησαν κατὰ τὸ ἄρθρον 16 τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 Β. διατάγματος, ἐπανέρχονται αὐτοδικαίως εἰς τὴν γενικὴν δικαιοδοσίαν τῶν τακτικῶν δικαστηρίων· ἑπομένως ἡ περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασις τοῦ Π Β, δὲν εἶναι βάσιμος.

Ἐπειδὴ ἡ ἁρμοδιότης τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἐν ἀρχῇ μὲν ἦτο προσωπικὴ, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἄρθρ. 1 τοῦ ἀπὸ 26 ἰουνίου 1836

περὶ συστάσεώς αὐτῆς διατάγματος, ἀκολούθως ὅμως, διὰ τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 διατάγματος, ἐπεκταθεῖσα κατέστη πραγματική· διότι, κατὰ τὸ ἄρθρ. 2 τοῦ § 7 τοῦ διατάγματος τούτου, εἰς τὴν ἁρμοδιότητά της ὑπήχθησαν καὶ ὅλαι αἱ διαφοραί, ὄχι πλέον περιωρισμένως μεταξὺ Ὀθωμανῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως, ἀλλὰ μεταξὺ κατοίκων τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, ὅσων ἀντικείμενον αὐτῶν εἶναι τὸ ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος οἱονδήποτε δικαίωμα τῶν Ὀθωμανῶν.

Ἐπειδὴ ἂν τὸ ἄρθ. 16 τοῦ προμνημονευθέντος Β. διατάγματος, διαλαμβάνον ὅτι μετὰ παρέλευσιν τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ 1 ἑξαμήνου προθεσμίας, καμμία μεταξὺ τῶν κατοίκων τοῦ ἡμετέρου Βασιλείου καὶ τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως Ὀθωμανῶν διαφορά, περὶ δικαιωμάτων τὰ ὁποῖα κατέστησαν πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς ῥηθείσης προθεσμίας ἀπαιτητά, δὲν θέλει εἶσθαι δεκτὴ οὔτε εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, οὔτε εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν, σιωπᾷ περὶ διαφορῶν μεταξὺ Ἑλλήνων, δὲν δύναται ἐκ τῆς παρασιωπήσεως ταύτης νὰ παραγάγῃ τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἐξαιροῦνται τῆς παραγραφῆς, ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς ἦναι τὸ ἐπὶ τῶν πωληθέντων κτημάτων οἱονεὶ δικαίωμα τοῦ Ὀθωμανοῦ· α'] διότι ἐκ τῆς τοιαύτης ἑρμηνείας ἤθελε γεννηθῇ τὸ ἄτοπον, αἱ μὲν πραγματικαὶ ἀγωγαὶ κατὰ τῶν ὀθωμανικῶν, περὶ δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα ἀπεκατέστησαν ἀπαιτητὰ πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς ἑξαμήνου προθεσμίας, νὰ θεωρῶνται παραγεγραμμέναι, ἂν τὰ κτήματα, τὰ ὁποῖα ἐδύναντο νὰ ἐπιδιωχθῶσι δι' αὐτῶν, ἐξακολουθοῦν νὰ ἦναι εἰς τὴν κατοχήν, νὰ ἐνάξῃ δὲ ἀπέναντι τοὺς μικροὺς διαδόχους τῶν Ὀθωμανῶν, ἅμα ἤθελον περιέλθη εἰς τούτους. β'] Διότι ἤθελεν ἀντίκειται μία τοιαύτη ἑρμηνεία εἰς τὰς γενικὰς τοῦ δικαίου ἀρχάς, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ ἀγοραστὴς δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν ὅλων τῶν ἐξαιρέσεων, τὰς ὁποίας ἐδύνατο νὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ ὁ πωλητὴς (*l.* 117 καὶ *l.* 86 *ff.*) *qui in jure dominum* κτλ. καὶ ἑπομένως δὲν ἦτον ἀνάγκη νὰ γίνῃ μνεία καὶ τῶν μεταξὺ Ἑλλήνων διαφορῶν, διότι ἐννοεῖται οἴκοθεν ὡς ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ὀθωμανοῦ συμπεριλαμβάνεται καὶ ὁ μερικὸς διάδοχος, ἄνευ διακρίσεως τοῦ θρησκεύματος.

Ἐπειδή, τούτων οὕτως ἐχόντων, διὰ τὰς σκέψεις τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ἡ ἀγωγὴ τοῦ μικτοῦ περὶ διεκδικήσεως τῶν ἐπιδίκων κτημάτων εἶναι ἀπαράδεκτος ἐνώπιον τῶν ἑλληνικῶν δικαστηρίων, κἄν τε αὐτὸς ἀπέκτησε τὴν ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν πρὸ τῆς συστάσεως τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, κἄν τε μή, ἀφοῦ

διεκδικῇ κτήματα, τὰ ὁποῖα μετεβιβάσθησαν ἀπὸ Ὀθωμανὸν ἔχοντα τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως, κατὰ τὸ ὁποῖον ὑπάρχει ἐν τῇ δικογραφίᾳ χοτζέτιον, κατὰ τὸν μὴ ἀντικρουόμενον περὶ τοῦ μικτοῦ ἰσχυρισμόν, ἂν οὗτος δὲν ἤθελε φέρει τὴν ἀπόδειξιν ὅτι δὲν ἠδύνατο, πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς ταχθείσης προθεσμίας πρὸς εἰσαγωγὴν αὐτῶν τῶν δικῶν ἐνώπιον τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, νὰ ἐξασκήσῃ αὐτήν· ἑπομένως καὶ ἡ ἔρευνα καὶ ἡ ἀπόδειξις ὅτι ἀπέκτησεν ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν καὶ πότε ὁ Μ ἀποβαίνει περιττή.

Ἐπειδὴ ἐπὶ πάσης παραγραφῆς γενικῆς ἢ μερικῆς ἐφαρμόζεται ἡ ἀρχὴ, ὅτι κατὰ τοῦ μὴ δυναμένου νὰ ἐνεργήσῃ δὲν τρέχει· ἑπομένως ὀρθῶς τὸ πρωτοδικεῖον διέταξε τὴν περὶ τούτου ἀπόδειξιν, διότι, βεβαιωθέντος τούτου, ἡ ἀγωγὴ τοῦ μικτοῦ, ἣν εἰσήγαγεν ἐνώπιον τῶν ἑλληνικῶν δικαστηρίων, μετὰ παρέλευσιν τῆς διατεταγμένης προθεσμίας, θέλει εἶσθαι παραδεκτή.»

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 376 τοῦ 1852 (Νομικ. σελ. 5593).

§ 44. Εἶναι ἁρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια νὰ ἐπιληφθῶσιν ἀγωγῆς περὶ ἀκινήτου, ἀγορασθέντος ἀπὸ Ὀθωμανὸν ἔχοντα τὸ τῆς μεταναστεύσεως δικαίωμα; — Ἡ αἰχμαλωσία ἀναστέλλει τὴν ἀπὸ τὰ διατάγματα τῆς 26 ἰουνίου 1836 καὶ 27 αὐγούστου 1838 διατεταγμένην παραγραφήν; — Ἡ πλειονοψηφία ἐξέθεσεν, ὅτι ἡ αἰχμαλωσία δὲν ἀναστέλλει τὴν παραγραφὴν, καὶ ὅτι δίκη μὴ εἰσαχθεῖσα εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπὴν ἐντὸς τοῦ ὁρισθέντος χρόνου δὲν ὑπάγεται οὐδ' εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια· ἡ μειονοψηφία ἐθεώρησεν, ὅτι ταῦτα εἶναι ἁρμόδια νὰ δικάσωσι διαφορὰν, ἥτις δὲν εἰσήχθη εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπὴν ἐντὸς τοῦ χρόνου, τὸν ὁποῖον ὁ νόμος ἔταξεν.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 395 τοῦ 1848 (Νομικ. σ. 4918).

§ 45. Ἐπὶ δίκης ἀφορώσης παραχώρησιν γαιῶν κειμένων εἰς τὴν ἐπαρχίαν Θηβῶν μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν ἀπὸ Ὀθωμανοὺς ἀγορασθέντων, ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ δὲν ἔχει ἁρμοδιότητα.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4415.

§ 46. Ἀγωγὴ, κινηθεῖσα κατὰ τοῦ δημοσίου ἀπὸ δημότην καὶ κάτοικον Ὑπάτης, ἂν καὶ πηγάζῃ ἐκ δικαιώματος, τὸ ὁποῖον ὁ ἐνάγων ἀπέκτησε παρ' Ὀθωμανοῦ, δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν εἰρημένην τοῦ 16 ἄρθρου διάταξιν, καὶ καθίσταται διὰ τοῦτο μεταῤῥυθμιστέα ἡ πρωτόδικος ἀπόφασις, ὡς ἐσφαλμένως παραδεχθεῖσα, τὴν ὁποίαν, κατὰ τὰ εἰρημένα, ὤφειλε ν' ἀποῤῥίψῃ ἔνστασιν τοῦ δημοσίου. (Ἴδε τὴν νομολ. ἐν Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 241 ἐπ.)

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1830 τοῦ 1848.

§ 46. Αἱ τυχὸν ἐκκρεμεῖς ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων διαφοραί, τὰς ὁποίας ἡ ἀπὸ 25 φεβρουαρίου 1844 συνθήκη ὑπήγαγεν εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν, δὲν μεταβιβάζονται εἰς ταύτην.

Ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 2982 τοῦ 1844.—Ἴδε ἀνωτ. § 28.

§ 47. Τὰ δικαιώματα καὶ αἱ σχέσεις τοῦ μὴ ἀποκτήσαντος τὴν ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν Ὀθωμανοῦ, καίτοι ἐναγκαλισθέντος τὸ χριστιανικὸν δόγμα, κανονίζονται ἀπὸ τὸν περὶ Μικτῆς Ἐπιτροπῆς νόμον τῆς 27 αὐγούστου 1838.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 64 τοῦ 1850.

§ 48. Κατὰ τὴν διάτ. 1 τοῦ βιβλ. Δ′ τίτλ. 10 καὶ διάτ. 7 τίτλ. 39 τοῦ Κώδ. καὶ κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Πολ. Δικονομίας περὶ τῆς εἰς δίκην νομιμοποιήσεως, ὁ ἐκδοχεύς, ἔχων τὴν ὠφέλιμον ἀγωγὴν κατὰ τοῦ παραχωρηθέντος ὀφειλέτου, δὲν ἐνεργεῖ ὡς πληρεξούσιος ἐν τῷ ἰδίῳ πράγματι, κατὰ τὸ ἀρχαῖον δίκαιον, ἀλλ' ἐνεργεῖ δι' ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον, καὶ ἐν ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι τὴν παραχωρηθεῖσαν ἀπαίτησιν· ἄρα ὁ ἐκδοχεὺς τῶν δικαιωμάτων Ὀθωμανοῦ ἔχοντος τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως δὲν θεωρεῖται ὡς πληρεξούσιος τοῦ παραχωρητοῦ καὶ τῶν ἀντιδίκων του· διαφορὰ δέ, πηγάσασα κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἀποφάσεως τῆς Μ. Ἐπιτροπῆς, δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, καθότι τὸ 7 ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 νόμου περὶ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ὑποβάλλει εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν τὰς κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς διαφοράς, ὅταν αὗται ὑπάρχωσι μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ὀθωμανῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως· ἄρα ἡ ἀνωτέρω διαφορὰ ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 109 τοῦ 1850.

§ 49. Ἡ ὑπ' ἀριθ. 59 τοῦ 1849 ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔχει οὕτως·

«Ἐπειδή, κατὰ τὴν ἀπὸ 28 φεβρουαρίου 1844 μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὀθωμ. Πόρτας σύμβασιν, ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ εἶναι ἁρμοδία νὰ δικάσῃ μεταξὺ δύο ἢ πλειό.ων ἀγοραστῶν κτημάτων κειμένων ἐν Φθιώτιδι καὶ ἀνηκόντων εἰς Ὀθωμανούς, ὁσάκις, μὴ ἀμφισβητουμένων ὑπὸ τῶν πωλητῶν Ὀθωμανῶν τῶν τίτλων τῶν ἀγοραστῶν, πρόκειται ν' ἀποφασίσῃ τίνος τούτων ὁ τίτλος εἶναι ἀληθὴς καὶ μὴ προχρονολογημένος, ἀρχαιότερος κλπ. Ἐπὶ δέ τοῦ προκειμένου, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 11 ε. ε. ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου παραπεμφθείσης ἤδη δίκης

εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια μεταξὺ τοῦ Α Χ, τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ Ι Μ Π, εἰς ἣν παρενέβη καὶ ὁ Ν Μ, καὶ τῆς ἀγωγῆς τούτου παρὰ τῇ Μικτῇ Ἐπιτροπῇ, ἂν καὶ πρόκηται ἐν αὐταῖς περὶ τῶν ἐν Φθιώτιδι κειμένων κτημάτων ἢ τοῦ τμήματος αὐτῶν, ὡς δοθέντων εἰς προικοδότησιν ὑπὸ τοῦ δημοσίου, δὲν παρίσταται ἡ ἀνωτέρω περίπτωσις τῆς μνησθείσης συμβάσεως; καθιστῶσα ἁρμοδίαν τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν, καθόσον, δι' αὐτῶν, ὄχι μόνον ὁ Ν Μ προσβάλλει ὡς ἀνύπαρκτον τὸν τίτλον τοῦ Α Χ, καθὸ γενόμενον παρὰ προσώπου μὴ ἔχοντος πληρεξουσιότητα τῶν ἰδιοκτητῶν Ὀθωμανῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Ι Μ Π, ὡς πληρεξούσιος τῶν αὐτῶν ἰδιοκτητῶν Ὀθωμανῶν, δι' ἧς εἶχε κινήσει παρὰ τῇ Μικτῇ Ἐπιτρπῇ ἀγωγῆς του, προσβάλλει ὡς ἀνυπάρκτους καὶ ἀκύρους τοὺς τίτλους τοῦ τε Α Χ καὶ τῶν Ν Μ καὶ Κ Τ· ἑπομένως πρὸς ἐκδίκασιν τῶν ἰσχυρισμῶν τούτων τοῦ αἰτοῦντος τὸν κανονισμὸν τῆς ἁρμοδιότητος Ν Μ ἁρμόδια εἶναι τὰ τακτικὰ δικαστήρια, εἰς ἃ καὶ παρενέβη καὶ ἐπιλημμένα εἶναι ἤδη, ὡς εἴρηται, τῆς δίκης μεταξὺ Α Χ, δημοσίου καὶ Ι Μ Π.»

Παραγραφή.

§ 50. Ἐπειδὴ αἱ ἀγωγαὶ παραγράφονται διὰ ῥητοῦ νόμου προσδιορίζοντος τὸν χρόνον τῆς παραγραφῆς, τὸ δὲ ἄρθρ. 16 τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 νόμου περὶ τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς ὁρίζει μὲν ὅτι μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ 1 τοῦ ἰδίου νόμου ἑξαμήνου προθεσμίας δὲν εἶναι δεκταὶ οὔτε εἰς τὴν μικτὴν ἐπιτροπήν, οὔτε εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, αἱ μεταξὺ κατοίκων τῆς Ἑλλάδος καὶ Ὀθωμανῶν, ἐχόντων τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως, διαφοραὶ περὶ δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα κατέστησαν ἀπαιτητὰ πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς ῥηθείσης προθεσμίας, ἀλλὰ δὲν ὁρίζει παντάπασιν ὅτι παραγράφονται καὶ αἱ μεταξὺ μόνον κατοίκων τῆς Ἑλλάδος ἀγωγαί· προκειμένου δὲ περὶ νόμου ἐξαιρετικοῦ, δὲν δύναται νὰ παρεκταθῇ κατ' ἀναλογίαν ἡ παραγραφὴ ἐκείνη καὶ εἰς ἀγωγὰς μεταξὺ κατοίκων τῆς Ἑλλάδος ἑκατέρωθεν, ἂν καὶ αἱ ἀγωγαὶ αὗται πηγάζωσιν ἐκ δικαιωμάτων ἀποκτηθέντων παρ' Ὀθωμανῶν. Ἴδε τὴν νομολ. ἐν Εὑρετ. τόμ. 6 σελ. 211 ἑπ.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4830 τοῦ 1848.

§ 51. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 16 τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 περὶ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς νόμου, ἐκεῖναι μόνον αἱ διαφοραὶ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως Ὀθωμανῶν, δὲν ἦσαν δεκταὶ οὔτε εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν, οὔτε

εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ὅσαι δὲν ἐκινήθησαν ἐντὸς τῆς ἑξαμήνου προθεσμίας, καὶ αἵτινες ἀφοροῦσαν δικαιώματα ἀποκτημένα ἤδη πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς ῥηθείσης προθεσμίας.

'Αποφ. πολ. 'Αρ. Πάγου 30 τοῦ 1844.

§ 52. Ὑποθέσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν εἰσήχθησαν εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπὴν ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας, δὲν ὑπάγονται πλέον εἰς αὐτήν· ὁ δὲ νόμος δὲν κάμνει καμμίαν διάκρισιν μεταξὺ κυρίων καὶ παρεμπιπτουσῶν ἀγωγῶν.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. 64 Π. τοῦ 1845.

§ 52² Τὰ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς ἑξαμήνου προθεσμίας ἀποκτηθέντα δικαιώματα ἐπὶ τῶν διαφορῶν τῶν κτημάτων τῆς Φθιώτιδος, τῶν παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν πωληθέντων, δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν.

'Απόφ. πολ. Αρ. Πάγου 63 τοῦ 1846.

§ 52³ Αἱ μεταξὺ ἡμεδαπῶν διαφοραί, πηγάζουσαι ἐκ τῶν πωλήσεων τῶν μεταναστευσάντων Ὀθωμανῶν, δὲν παραγράφονται, ἐὰν δὲν εἰσαχθῶσιν ἐντὸς ἓξ μηνῶν εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 94 τοῦ 1846.

§ 52⁴ Ἡ αἰχμαλωσία ἀναστέλλει τὴν ἀπὸ τὰ διατάγματα τῆς 26 ἰουνίου 1836 καὶ 27 αὐγ. 1838 τεταγμένην παραγραφήν.

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 395 τοῦ 1848 (Νομικ. σ. 4919).

§ 53. Μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς ἑξαμήνου προθεσμίας δὲν δύναται νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπὴν οὐδεμία ἀγωγή.

'Απόφ. «'Επειδή, κατὰ τὸ ἀπὸ 27 δεκεμβρίου 1838 διάταγμα, ἡ ἐξαιρετικὴ δικαιοδοσία τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν ἀνετέθη ἡ ἐκδίκασις τῶν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως, δυνάμει τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συνθήκης τῆς 9 (21) ἰουλίου 1832, Ὀθωμανῶν, διήρκει μέχρι τοῦ μαρτίου 1839, ἐντὸς δὲ τοῦ διαστήματος τούτου ἔπρεπε νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς αὐτὴν ὅλαι αἱ τοιαύτης φύσεως ὑποθέσεις, διότι μετὰ τὴν λῆξιν αὐτῆς δὲν εἶναι καμμία ἄλλη ὑπόθεσις δεκτὴ εἰς τὴν αὐτὴν Ἐπιτροπήν, ἐκτὸς τῶν διὰ τῆς ἀπὸ 18 φεβρουαρίου 1844 συνθήκης, γενομένης ἐν Ἀθήναις μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας, ὑποβληθεισῶν εἰς τὴν εἰδικὴν δικαιοδοσίαν της. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἡ μὲν ἀπὸ 22 φεβρουαρίου 1837 ἀγωγὴ τῶν κληρονόμων τοῦ Σ Κ εἰσαχθεῖσα, δυνάμει τοῦ εἰρημένου διτάγματος, καὶ ἐκτὸς τῆς ὁρισθείσης προθεσμίας, εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτρο-

πὴν, ἐξεδικάσθη ὁριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως διὰ τῆς ἀπὸ 4 μαΐου 1838 ὑπ' ἀριθ. 105 ἀποφάσεώς της, μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ὁποίας ἔπαυσεν, ὡς πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ἡ δικαιοδοσία τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, τὸ δὲ ἔγγραφον τῆς 22 νοεμβρίου 1845, δι' οὗ εἰσήχθη ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐκ νέου εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπὴν, ὡς περιέχον πρότασιν αὐτοτελῆ, εἶναι ἀγωγὴ, καὶ ὡς τοιαύτη δὲν δύναται πλέον, κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ μνησθέντος ἀπὸ 29 αὐγούςου 1838 διατάγματος, νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν· ὅτι δὲ εἶναι ἀγωγὴ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔγγραφον γίνεται φανερὸν ἐκ τοῦ ὅτι δι' αὐτῆς οἱ κληρονόμοι τοῦ Σ Κ ζητοῦσι νὰ ἀκυρωθῇ ἡ ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς των ἐκδοθεῖσα ἀπόφασις τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς καὶ νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ συζήτησις τῆς ἀγωγῆς των τῆς 22 φεβρουαρίου 1837· ἂν δὲ τὸ ἔγγραφον τοῦτο ὠνομάσθη αὐθαιρέτως ὑπὸ τῶν εἰρημένων κληρονόμων κλῆσις, τοῦτο δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ, διότι ἡ ἰδιότης παντὸς ἐγγράφου κανονίζεται ὄχι ἀπὸ τὸν διδόμενον τίτλον, ἀλλ' ἀπὸ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ· ὅθεν ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ, ἐξαντλήσασα τὴν ἐπὶ τῆς προκειμένης δίκης δικαιοδοσίαν της, ὡς δικάσασα ἅπαξ ὁριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως ἐπ' αὐτῆς καὶ ὡς μὴ δυναμένη μετὰ τὴν λῆξιν τῆς διὰ τοῦ μνησθέντος ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 διατάγματος ὁρισθείσης προθεσμίας της νὰ δεχθῇ καὶ νὰ δικάσῃ νέαν ἀγωγὴν, κατέστη ἀναρμοδία νὰ δικάσῃ ὁπωσδήποτε ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως· καὶ τοσοῦτον μᾶλλον, καθόσον ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ὑπ' ἀριθ. 105 ἀπόφασις, ὡς συνταχθεῖσα κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ περὶ συστάσεως τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς νόμου, περιέχει ὅλα τὰ οὐσιώδη προσόντα ἀποφάσεως. Τοῦτο δὲ γίνεται φανερὸν ἐξ αὐτῆς τῆς ἰδίας ἀποφάσεως, ἥτις ῥητῶς ἀναφέρει ὅτι, λαβούσης χώραν διαφωνίας μεταξὺ τῶν ἑλληνικῶν καὶ τῶν ὀθωμανικῶν μελῶν, συνῆλθεν ἡ Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἐπιδιαιτητοῦ Α Ζ, ἀντιπροέδρου τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, εἰς νέαν διάσκεψιν καὶ οὕτω πως συγκροτουμένη, ἀπεφάσισεν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως σύμφωνα μὲ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρου 21 τοῦ ῥηθέντος νόμου. Ἂν δὲ αἱ ὑπογραφαὶ τῶν ὀθωμανικῶν μελῶν δὲν περιέχωνται εἰς τὴν ῥηθεῖσαν ἀπόφασιν, τοῦτο δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς οὐσιώδης ἔλλειψις, καθότι ἐκ τοῦ περιεχομένου τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως βεβαιοῦται ὅτι συνέπραξαν, ὡς ἀπαιτεῖ ὁ νόμος, καὶ τὰ μέλη ταῦτα μετὰ τῶν λοιπῶν εἰς τὴν ἐκδίκασιν καὶ ἀπόφασιν τῆς ὑποθέσεως· ἦτο δὲ ὅλως περιττὴ καὶ ἡ διὰ τῶν πρακτικῶν τῆς διασκέψεως ἀπόδειξις τῶν λαβόντων, ὡς εἴρηται, χώραν ἐπὶ τῆς διασκέψεως καὶ ἀποφάσεως τῆς προκειμένης ὑποθέσεως, ἀφοῦ ταῦτα βεβαιοῦνται δι' αὐτῆς τῆς ἰδίας

ἀποφάσεως, ἥτις εἶναι ἐπικρατεστέρα τῶν πρακτικῶν· ὅθεν πᾶσα μεταξὺ τῶν διαδίκων, προκύψασα μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς 185 ἀποφάσεως τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, διένεξις ἐπὶ τοῦ δικασθέντος ἤδη ἀντικειμένου, ὡς καὶ ἡ περὶ ἀκυρότητος τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως πρότασις, ὑπάγονται ἀναγκαίως εἰς τὴν γενικὴν δικαιοδοσίαν τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, τὰ ὁποῖα μόνον εἶναι ἁρμόδια νὰ δικάσωσι περὶ αὐτῶν καθόσον ἐπιτρέπεται τοῦτο ἀπὸ τὸν νόμον καὶ κατὰ τοὺς διαγεγραμμένους τύπους.

Διὰ ταῦτα παραδεχόμενον τὴν περὶ κανονισμοῦ ἁρμοδιότητος αἴτησιν τοῦ Γ Π, ὁμοδίκου καὶ πληρεξουσίου τῶν χωρικῶν Δερβὲν-Καρυᾶς, ἀποφαίνεται ἁρμόδιον τὸ ἐν Λαμίᾳ δικαστήριον τῶν πρωτοδικῶν.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 28 τοῦ 1846.

§ 54. Μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς ἑξαμήνου προθεσμίας δὲν δύναται νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπὴν οὐδεμία ἀγωγὴ ἢ κλῆσις.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 43 τοῦ 1846.

§ 55. Παρελθούσης τῆς ἑξαμήνου προθεσμίας, δὲν δύνανται νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπὴν διαφοραὶ εἰς τὴν ἁρμοδιότητά της ὑπαγόμεναι.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 134 τοῦ 1849, ἣν ἄνωτ. § 36.

§ 56. Αἱ μεταξὺ Ἑλλήνων διαφοραὶ πηγάζουσαι ἀπὸ πωληθέντα τῶν Ὀθωμανῶν κτήματα παραγράφονται, ἐὰν δὲν εἰσήχθησαν ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ αἱ ἀγωγαὶ παραγράφονται μόνον διὰ ῥητοῦ νόμου, προσδιορίζοντος τὸν χρόνον τῆς παραγραφῆς, τὸ δὲ ἄρθρ. 15 τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 νόμου περὶ Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ὁρίζει μὲν, ὅτι μετὰ παρέλευσιν τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ 1 τοῦ ἰδίου νόμου ἑξαμήνου προθεσμίας δὲν εἶναι δεκταὶ, οὔτε εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπὴν, οὔτε εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, αἱ μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ὀθωμανῶν, ἐχόντων τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως ἀγωγαὶ περὶ δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα κατέστησαν ἀπαιτητὰ πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς ῥηθείσης προθεσμίας, ἀλλὰ δὲν ὁρίζει παντάπασιν, ὅτι παραγράφονται καὶ αἱ ἀγωγαὶ μεταξὺ Ἑλλήνων· ἑπομένως, προκειμένου περὶ νόμου ἐξαιρετικοῦ, τὰ δικαστήρια δὲν δύνανται κατ᾽ ἀναλογικὴν παράτασιν, νὰ ἐφαρμόσουν τὴν παραγραφὴν ταύτην καὶ ἐπὶ ἀγωγῶν μεταξὺ Ἑλλήνων, ἂν καὶ αἱ ἀγωγαὶ αὗται πηγάζωσιν ἐκ δικαιωμάτων ἀποκτηθέντων παρ᾽ Ὀθωμανῶν· ἂν δὲ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ ἰδίου νόμου καθυπέβαλεν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῆς Μικτῆς

Ἐπιτροπῆς καὶ τὰς μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ἑλλήνων διαφορὰς, ὁσάκις ἀντικείμενον αὐτῶν εἶναι τὸ ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος δικαίωμα τοῦ πωλήσαντος Ὀθωμανοῦ, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι καὶ παραγράφονται αὗται ἐντὸς τῆς ἑξαμήνου προθεσμίας, καθότι σκοπὸς τοῦ νομοθέτου, κατὰ τὴν σύστασιν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης, ὑπῆρξε μόνον ἡ ταχεῖα καὶ τελειωτικὴ ἀποπεράτωσις πάσης διενέξεως μεταξὺ τῶν ὑπηκόων τῶν δύο ἐπικρατειῶν· πρὸς ἐπιτυχίαν δὲ τοῦ σκοποῦ τούτου ἔθεσε καὶ τὸν ὅρον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐδύναντο νὰ εἰσαχθῶσιν αἱ τοιαῦται μεταξὺ Ὀθωμανῶν καὶ Ἑλλήνων διαφοραὶ, καὶ ὑπέβαλε τοὺς ἀμελήσαντας, σχετικῶς μόνον ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον τῶν Ὀθωμανῶν, εἰς τὴν ποινὴν τῆς παραγραφῆς, ἀλλὰ δὲν ἐστέρησε τοὺς Ἕλληνας καὶ τοῦ δικαιώματος νὰ εἰσάξουν τὰς τοιαύτας μεταξύ των διαφορὰς ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων καὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς· ὅτι δὲ τοιαύτη εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ νόμου προκύπτει ἔτι σαφέστερον ἐκ τῶν ἄρθρων 1 καὶ 3 τοῦ ἀπὸ 26 ἰουνίου 1836 περὶ συστάσεως τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς νόμου, κατὰ τὰ ὁποῖα μόνον αἱ ἀγωγαὶ μεταξὺ Ὀθωμανῶν καὶ Ἑλλήνων εἶναι εἰσαγώγιμοι εἰς τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπὴν καὶ ὑπεβάλλοντο εἰς τὴν παραγραφὴν, ἂν δὲν εἰσήγοντο μέχρι τέλους δεκεμβρίου τοῦ 1836, αἱ δὲ ἀγωγαὶ μεταξὺ Ἑλλήνων ἔμενον πάντοτε τῆς ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων· ὅθεν δὲν ἔχει μὲν ἤδη ὁ Ἕλλην τὸ δικαίωμα νὰ εἰσάξῃ τὴν καθ' Ἕλληνος ἀγωγήν του ἐνώπιον τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, διότι αὕτη δὲν δύναται νὰ παραδεχθῇ πλέον ἀγωγὰς, ἀλλὰ δὲν ἔχασεν ἐκεῖνο τοῦ νὰ τὰς εἰσάξῃ ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων· ἐπομένως τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον, κηρύξαν ἀναρμόδια τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἐπὶ τῆς προκειμένης διαφορᾶς μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, τουτέστι μεταξὺ Ἑλλήνων, καὶ παραγεγραμμένον τὸ δικαίωμα τοῦ δημοσίου ἐπὶ λόγῳ ὅτι τὸ δικαίωμά του κατέστη ἀπαιτητὸν πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας, οἱ δὲ ἀναιρεσίβλητοι ἀπέκτησαν τὸ τῆς ἰδιοκτησίας δικαίωμα ἐξ ἀγορᾶς γενομένης παρ' Ὀθωμανῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως, παρεβίασε τὸ ἄρθρ. 16 τοῦ περὶ Μικτῆς Ἐπιτροπῆς νόμου, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη, καθ' οὐσιώδης, ἐπιφέρει, κατὰ τὰ ἄρθρα 201 καὶ 805 ἐδ. 5 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 77 τοῦ 1847.

§ 57. Ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 16 τοῦ ἀπὸ 27 φεβρουαρίου 1838 περὶ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς διατάγματος ὁριζομένη προθεσμία, καὶ ἐπομένως ἡ ἐκ τῆς παρελεύσεως αὐτῆς προκύπτουσα παραγραφὴ δὲν ἐφαρμόζεται εἰμὴ εἰς τὰς μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς Ἑλλάδος

καὶ τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως Ὀθωμανῶν διαφορὰς, αἵτινες ἀφορῶσι δικαιώματα, καταστάντα ἀπαιτητὰ πρὸ τῆς ῥηθείσης προθεσμίας· ὅταν λοιπὸν ὁ ἐνάγων ἰσχυρίσθη ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὀθωμανοῦ πατρός του, λαβόντα χώραν κατὰ τὸ 1821, μετέβαλε τὸ ὀθωμανικὸν θρήσκευμα, καὶ ἐβαπτίσθη κατὰ τὸ ἔτος 1823—24 καὶ κατέστη Ἕλλην καὶ κάτοικος Ἀθηνῶν, ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς αὐτὸς εἶναι ἀληθὴς, ἡ διαφορὰ εἶναι δικαστέα ἀπὸ τὰ τακτικὰ δικαστήρια· ὅταν δὲ αὐτὸς ἠχμαλωτίσθη κατὰ τὸ ἔτος 1822 καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν μέχρι τοῦ ἔτους 1832, ἠδύνατο νὰ κινήσῃ καὶ μετὰ ταῦτα τὴν ἀγωγήν του.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἡ ὑπὸ τοῦ 16 ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 περὶ τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς διατάγματος ὁριζομένη προθεσμία, καὶ ἐπομένως ἡ ἐκ τῆς παρελεύσεως αὐτῆς προκύπτουσα παραγραφὴ δὲν ἐφαρμόζεται εἰμὴ εἰς τὰς μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως Ὀθωμανῶν διαφορὰς, αἵτινες ἀφορῶσι δικαιώματα καταστάντα ἀπαιτητὰ πρὸ τῆς ῥηθείσης προθεσμίας· ὁ ἀναιρεσείων διϊσχυρίσθη ἐνώπιον τοῦ ἐνταῦθα πρωτοδικείου, ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὀθωμανοῦ πατρός του, λαβόντα χώραν κατὰ τὸ 1821, μετέβαλε τὸ ὀθωμανικὸν θρήσκευμα, καὶ ἐβαπτίσθη κατὰ τὸ 1823—24 καὶ κατέστη Ἕλλην καὶ κάτοικος Ἀθηνῶν, ὥστε, ἂν οὕτως ἔχῃ, ἡ διαφορὰ ὑφισταμένη μεταξὺ κατοίκων τῆς Ἑλλάδος, εἶναι δικαστέα ἀπὸ τὰ τακτικὰ δικαστήρια· ἀλλ', ἐκτὸς τούτου, τὸ περιστατικὸν, τὸ ὁποῖον ὁ ἐνάγων ἐπρότεινεν ἐνώπιον τῶν κατωτέρων δικαστηρίων, περὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἀπόδειξις ἐσυγχωρήθη ὑπὸ τοῦ εἰρημένου πρωτοδικείου διὰ τῆς διαληφθείσης ἀποφάσεως, ὅτι ἠχμαλωτίσθη οὗτος κατὰ τὸ ἔτος 1832, καὶ ἔμενεν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν μέχρι τοῦ ἔτους 1842, εἶχεν ἐπιῤῥοὴν, διότι εὑρέθη εἰς τὴν ἀδυναμίαν, κατὰ συνέπειαν ἀνωτέρας βίας, οἷα ἡ αἰχμαλωσία (νόμος 15 καὶ 25 § 6 βιλ. 19 τίτλ 11 Πανδ,), νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δικαιώματά του καὶ νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν ἐνώπιον τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις ἔκαμεν ἔναρξιν κατὰ τὸ ἔτος 1836 καὶ ἔπαυσεν ἓξ μῆνας μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ εἰρημένου διατάγματος τοῦ ἔτους 1838, ἐξαιρουμένων τῶν ἔτι ἐκκρεμῶν ἐνώπιον αὐτῆς δικῶν, καὶ τότε, κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου, αἵτινες διατηροῦν σῶα καὶ ἀκέραια τὰ δικαιώματα εἰς τοὺς αἰχμαλωτισθέντας, διαρκούσης ὅλης τῆς αἰχμαλωσίας (Ν. 6 βιβλ. Ζ' τίτλ. 35 Κώδηκος, καὶ Ν. 19 καὶ 12 § 6. βιβλ. 49 τίτ. ιέ Πανδ.) καὶ δὲν συγχωροῦν οὐδεμίαν παραγραφὴν κατ' αὐτῶν, ὡς μὴ δυναμένων νὰ ἐνεργήσουν (νόμος 1 § 2 τίτλ. 40 καὶ αὐτὸς ὁ νόμος 6 τίτλ. 35 βιβλ. 7 τοῦ Κώδηκος, καὶ Ἀρμενόπουλος ἄρθ.

36 βιβλ. Δ' καὶ 18 βιβλ. Β' τίτλ. ή) δὲν ὑπέκειτο ὁ ἀναιρεσείων εἰς ταύτην τὴν παραγραφὴν, καθόσον μάλιστα, κατ' αὐτὴν τῆς αἰχμαλωσίας τὴν διάρκειαν, δὲν ἦτο τὰ περὶ ὧν πρόκειται δικαιώματα, ὡς πρὸς αὐτὸν, ἀπαιτητὰ, διότι ἀπαιτητὸν μόνον λογίζεται ὅ,τι δικαιωματικῶς καὶ πραγματικῶς δύναται ν' ἀπαιτηθῇ· καὶ ἑπομένως ἐν ἐλλείψει τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς, πρέπει, διὰ τὴν διαληφθεῖσαν ἀκεραιότητα τῶν δικαιωμάτων τὴν ὁποίαν διαφυλάττουν οἱ νόμοι ὑπὲρ τοῦ ἀναιρεσείοντος, ἡ ἀπαίτησίς του νὰ ἦναι δεκτὴ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια· ὥστε τὸ ἐνταῦθα ἐφετεῖον, ἐφαρμόσαν τὴν παραγραφὴν τοῦ ἄρθρ. 16 καὶ περιορίσαν τὸ ἄρθρ. 17 τοῦ εἰρημένου διατάγματος τοῦ 1838 ἔτους εἰς μόνα τὰ δικαιώματα, καὶ μάλιστα εἰς τὰς μεταξὺ Ἑλλήνων δίκας (ἂν ἀποδειχθῇ Ἕλλην ὁ ἀναιρεσείων, ὡς ἐῤῥέθη), παρεξήγησε τὰ δύο ταῦτα ἄρθρα, καὶ παρεβίασε τὰς περὶ παραγραφῆς ἀρχὰς τοῦ δικαίου, καὶ παρανόμως ἐστέρησε τὸν ἀναιρεσείοντα τῶν οὐσιωδῶν μέσων τῆς ὑπερασπίσεως, μὴ συγχωρῆσαν εἰς αὐτὸν τὴν ὁποίαν τῷ ἐσυγχώρησε τὸ πρωτοδικεῖον ἀπόδειξιν περὶ τῆς αἰχμαλωσίας του διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 12126 ἀποφάσεων, καὶ ἑπομένως ὑπάρχει ἀναιρετέα ἡ προσβαλλομένη ὑπ' ἀριθ. 3926 τοῦ ἐνταῦθα ἐφετείου ἀπόφασις, κατὰ τὸν ἀριθ. τοῦ ἄρθρ. 807 τῆς Πολ. Δικονομίας.»

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 4 τοῦ 1848.

§ 58. Ἡ παραγραφὴ, περὶ ἧς γίνεται λόγος εἰς τὸ ἄρθρ. 16 τοῦ περὶ τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς νόμου τῆς 26 ἰουνίου 1836 καὶ 27 αὐγούστου 1838, δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ διαφορῶν μεταξὺ Ἑλλήνων, ἂν καὶ τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς πηγάζῃ ἀπὸ δικαίωμα μετανάστου τινὸς 'Οθωμανοῦ, πωλήσαντος εἰς Ἕλληνα τὸ ἐπίδικον κτῆμα.

'Απόφ. πολ. 'Αρ Π. 198 τοῦ 1848.

§ 59. Τὸ ἄρθρ. 16 τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 νόμου περὶ μικτῆς ἐπιτροπῆς ἐκήρυξε, μετὰ παρέλευσιν ἑξαμήνου προθεσμίας, μὴ δεκτὰς οὔτε εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, οὔτε εἰς τὴν μικτὴν ἐπιτροπὴν μόνας ἐκ τῶν εἰς ταύτην παραπεμφθεισῶν τὰς μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως Ὀθωμανῶν διαφορὰς περὶ δικαιωμάτων, ἃ πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας ταύτης κατέστησαν ἀπαιτητά· ἄρα δὲν περιέλαβε καὶ τὰς ἁπλῶς μεταξὺς Ἑλλήνων διαφορὰς ἀντικείμενον ἐχούσας τὸ ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος οἱονδήποτε δικαίωμα τοῦ πωλήσαντος 'Οθωμανοῦ.

'Απόφ. πολ. Αρ. Πάγου 182 τοῦ 1851.

§ 60. Τὸ ἄρθρθ. 15 τοῦ ἀπὸ 27 αὐγούστου 1838 νόμου δὲν

ὁρίζει παραγραφήν τινὰ ὡς πρὸς τὰς δίκας τὰς μεταξὺ κατοίκων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ἂν καὶ ἐνέχεται εἰς αὐτὰς συμφέρον ὀθωμανικόν.

Ἀπόφ. 4886 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 61. Δύναταί τις νὰ εἰσάξῃ εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια ἀγωγὴν, ἥτις ὑπήγετο εἰς τὴν μικτὴν ἐπιτροπὴν καὶ δὲν εἰσήχθη εἰς ταύτην ἐντὸς τῆς ὁρισθείσης ἐν τῷ νόμῳ προθεσμίας;

Ἴδε ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5367.

Σύνθεσις.

§ 62. Ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς νόμων, ἰδίως τοῦ τῆς 1 ὀκτωβρίου 1839, προκύπτει ὅτι τὸν προεδρεύοντα ἐπιδιαιτητὴν τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς ἠδύνατο ἐφάπαξ ἡ Κυβέρνησις νὰ διορίζῃ καὶ παύῃ ἄλλον ἐκ τῶν ἀνωτέρω διοικητικῶν καὶ δικαστικῶν ὑπαλλήλων· ὥστε, ἐὰν δὲν προέδρευσεν ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας, δὲν εἶναι λόγος ἀκυρότητος.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4912.

§ 62. Ἐν περιπτώσει διχογνωμίας τῶν μελῶν τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς, προσλαμβάνεται ὁ ἐπιδιαιτητὴς, ὅστις χωρὶς νὰ σχηματίσῃ νέαν γνώμην, ὑποχρεοῦται νὰ λάβῃ μίαν τῶν ὑπαρχουσῶν ἀντιφατικῶν γνωμῶν.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 24 τοῦ 1848.

§ 63. Ὅταν προσελαμβάνετο εἰς τὴν μικτὴν ἐπιτροπὴν ὡς ἐπιδιαιτητὴς ὁ Γ. Ῥάλλης, δὲν ἦτον ἀνάγκη νὰ σημειοῦται τὸ κώλυμα τοῦ ἀντιπροέδρου τοῦ συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

Ἀπόφ. πολ. Αρ. Πάγου 24 τοῦ 1849.

ΜΙΛΙΑ ναυτικά.

Μέτρον αὐτῶν. Ἴδε Εὐρ. τόμ. 7 σελ. 415 § 334.

ΜΙΣΘΩΣΙΣ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ.

Ἴδε α') Θέμ. τόμ. 4, ἔνθα ἀξιόλογος περὶ μισθώσεως διατριβή. β') Troplong, louage. γ') Εὑρετ. Ῥολλ. λέξει Bail.

Πίναξ λεξικός.

Ὅρα τοῦτον ἐν τῷ τέλει τοῦ ἄρθρου.

Περίληψις.

Παρατηρήσεις (1).

§ 1. *Ὁρισμὸς τῆς μισθώσεως.* — Ἡ ἐναλλαγὴ χρήσεως ἀντὶ τῆς ἀξίας της ἀποτελεῖ τὸ τῆς μισθώσεως συνάλλαγμα· συστατικὰ λοιπὸν αὐτοῦ εἶναι ἡ χρῆσις καὶ ὁ μισθός.

Συγκροτεῖται δι' ἁπλῆς συναινέσεως, ἡ δὲ ἀσάφεια νοεῖται κατὰ τοῦ μισθώσαντος. (§ 279 Καλλ. τόμ. 3 περὶ Ρωμ. Δικ.)

§ 2. Ἀντικείμενον τοῦ συναλλάγματος. — Πρέπει νὰ ἦναι σωματικόν. — Τί δὲ περὶ δουλειῶν;

Κατ' ἀναλογίαν ὀνομάζουν ἐκμίσθωσιν (ἐνοικίασιν) τὴν παραχώρησιν τῆς εἰσπράξεως δημοσίων προσόδων εἰς εἴδη ἢ εἰς χρήματα ἐφ' ὡρισμένῳ τιμήματι· τὸ ἐκμισθούμενον πρᾶγμα εἶναι λοιπὸν τὸ ἀφηρημένον τῆς φορολογίας δικαίωμα. Ἀλλὰ τοιαύτη ἐφαρμογὴ τῆς ἐκμισθώσεως εἶναι καταχρηστική, διότι καθ' αὐτὸ ὑπάρχει ἐκποίησις ἐλπιζομένου προϊόντος τῆς εἰσπράξεως, καὶ ἐκμίσθωσις κυριαρχικῶν δικαιωμάτων δὲν συμβιβάζεται μὲ τὴν ἀξίαν των, ἂν καὶ ὁ ἐκλήπτωρ δημοσίων συντελειῶν ἐφοδιάζεται μὲ καταναγκαστικὰ μέσα ἐξαιρετικά. Ἐν τούτοις καὶ οἱ Ρωμαῖοι ἐθεώρησαν τὸ πρᾶγμα ὡς μίσθωσιν (2).

(1) Τὰς παρατηρήσεις ταύτας ἔλαβον, ἐν περιλήψει, ἀπὸ τὴν περὶ Ρωμ. Δικ. πραγματείαν τοῦ Κ. Καλλιγᾶ, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν ἀριθμῶν τῶν ἐν τῷ τέλει ἑκάστου §, εἰς ὃν δύναται νὰ προστρέξῃ ὁ ἀναγνώστης.

(2) Εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐλογίζετο ἀγοραπωλησία Festus v. manceps, καὶ venditio. Ascan. in Cic. de divin. Hygin. de limit Ὅρα ἐν τούτοις L. 1 § 1 de publ. (39, 4) B. LVI, 1. 1. Νεαρὰ 128 κεφ. 6. Troplong, louage 93, 236, 237. Ὁ Ἄρειος Πάγος (ἀπ. ἀρ. 202 τοῦ 1849) ἀπεφάνθη τὸ ἐναντίον οὐδένα μνημονεύων νόμον.—Ἴδε ἐν Εὐρ. τὴν λ. Φορολογία.

Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἦναί τις ἰδιοκτήτης, διὰ νὰ ἐκμισθώσῃ· ἄρα ὁ ἐπὶ ἐνεχύρῳ δανειστὴς τὸ ἐκμισθόνει καὶ εἰς αὐτὸν τὸν κύριόν του. — Δὲν ἰσχύει ὅμως ἡ μίσθωσις, ὅταν ὁ κύριος ἀγνοῶν λαμβάνῃ ἐπὶ μισθῷ πρᾶγμά του, ἐνῷ οὐδὲν ὁ δίδων δικαίωμα ἔχει. Καὶ μετὰ τὴν μίσθωσιν, ἂν ἀποκτήσῃ τις τὴν κυριότητα, ἡ μίσθωσις πίπτει· ὀφείλεται ὅμως τὸ προτοῦ μίσθωμα.

§ 3. *Μίσθωμα.*— Δὲν ἀπαιτεῖται σύμμετρος ἀναλογία μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς χρήσεως· ἄρα ὑπέρογκος βλάβη δὲν χωρεῖ. — Ἐπὶ ἀγρῶν, ὁ κύριος δύναται νὰ λάβῃ καὶ ποσοστὸν τοῦ προϊόντος (μισθωτὸς ἐπίμορτος).

§ 4. Ὁ μισθώσας ὀφείλει νὰ παρέξῃ τὴν χρῆσιν τοῦ πράγματος, καὶ διὰ τοῦ μισθωτοῦ διατηρεῖ ἐκεῖνος τὴν νομήν.

Ἀποθανόντος τοῦ μισθώσαντος, τὸ συνάλλαγμα μεταβαίνει εις τοὺς κληρονόμους του, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ νομή, καθόσον πρέπει νὰ συνεννοηθῶσι μετὰ τοῦ μισθωτοῦ, ἀλλ' οἱ κληρονόμοι τούτου διατηροῦν τὴν νομήν.

Ἐκβληθέντος τοῦ μισθωτοῦ, θεωρεῖται ἐκβληθεὶς ὁ μισθώσας, καίτοι ἀγνοῶν· ὀφείλει δὲ νὰ ἐκχωρήσῃ τῷ μισθωτῇ τὰς ἀγωγάς του. Ἐντεῦθεν ἕπεται ὅτι ὁ μισθωτὴς δὲν δύναται ἰδίῳ ὀνόματι νὰ μεταχειρισθῇ τὴν περὶ ἀρνήσεως ἢ ὁμολογήσεως δουλείας ἀγωγήν, ἢ τὴν περὶ κανονισμοῦ ὁρίων, ἢ διαιρέσεως κοινοῦ.

Ὡσαύτως στεροῦνται οἱ μισθωταὶ τῆς περὶ κλοπιμαίων ἀπαιτήσεως (*condictio furtiva*) καὶ τῆς τοῦ Ἀκουϊλίου νόμου· ἐν τούτοις ἂν ἄλλοι βλάψουν τοὺς καρπούς, ἐπιτρέπεται εἰς τὸν μισθωτὴν ἡ περὶ τοῦ ἀποτελέσματος ἐκ τοῦ Ἀκουϊλίου νόμου. Ὁ νόμος ἀρνεῖται εἰς τὸν μισθωτὴν καὶ τὴν περὶ καινοτομίας καὶ τὴν περὶ πλησμονῆς ὕδατος. Καθ' ὅλας ὅμως τὰς προηγουμένας περιπτώσεις δύναται ὁ μισθωτὴς νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν μισθώσαντα τὴν ἐκχώρησιν τῶν ἀγωγῶν του, ἢ ἀποζημίωσιν, δυνάμει τῆς μισθώσεως. Ἐξεναντίας, ἐπιτρέπεται εἰς τὸν μισθωτὴν τὸ παράγγελμα βίᾳ ἢ λάθρα, ἡ περὶ φόβου καὶ δόλου ἀγωγή, ἡ περὶ μελλούσης βλάβης καὶ ἡ περὶ κλοπῆς κατὰ τρίτων. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ διεκδικητικὴ ἀγωγὴ δύναται νὰ κινηθῇ κατὰ τοῦ μισθωτοῦ, καθὸ ἔχοντος εἰς χεῖρας τὸ πρᾶγμα, ἀλλ ἀπαλλάττεται ὀνομάζων τὸν ἐξ οὗ κατέχει. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ μισθωτής, καταδικασθείς, ὡς προσαγαγὼν ἑαυτὸν εἰς τὴν δίκην, ἐὰν ἀπολέσῃ τὴν νομήν, κατὰ φυσικὸν λόγον ὀφείλει ἀποζημίωσιν πρὸς τὸν βλαφθέντα ἐκ τούτου μισθώσαντα.

Τὸ πρᾶγμα πρέπει νὰ ἦναι ἐλεύθερον ἀπὸ ἐλαττώματα, φέροντα ἐμπόδιον εἰς τὴν σκοπουμένην χρῆσιν καὶ ἐφωδιασμένον μὲ τὰ πρὸς τοῦτο συντείνοντα.

Ὁ κύριος ὀφείλει νὰ κάμνῃ ὅλας τὰς ἀναγκαίας ἐπιδιορθώσεις. (αὐτ. § 283.)

§ 5. *Δαπάναι.* — Ἐὰν ὁ μισθωτὴς κάμῃ δαπάνας ἀναγκαίας, ἢ ἐπωφελεῖς, ἔχει δικαίωμα πρὸς ἀποζημίωσιν· ὑπὸ τὴν κατηγορίαν δὲ ταύτην ἐννοοῦνται καὶ οἱ φόροι, ὅσοι ἐπιβαρύνουν τὸ πρᾶγμα, ἐὰν τοὺς ἐπλήρωσεν ὁ μισθωτής.

Ἐὰν ἔγειναν δαπάναι μόνον πρὸς καλλωπισμόν, ἔχει τὸ δικαίωμα ὁ μισθωτὴς ν' ἀφαιρέσῃ τὰς προσθήκας του, ἀλλ' ὁσάκις τοῦτο δὲν ἐπιφέρει βλάβην εἰς τὸ πρᾶγμα. αὐτ. § 284.

§ 6. *Εκνίκησις.* — Ἐὰν τὸ ὑπὸ μίσθωσιν ἐκνικηθῇ, ὁ μισθώσας ὀφείλει νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν μίσθωσιν καὶ ν' ἀναδεχθῇ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δίκης.

Ἐν περιπτώσει ἥττης, ἐπιστρέφεται τὸ προκαταβληθὲν μίσθωμα· ἀλλ' ὀφείλεται καὶ ἀποζημίωσις, ἕνεκα τοῦ διαφέροντος;

Ἂν ὁ μισθώσας, ἀντὶ τοῦ ἐκνικωμένου, προσφέρῃ ἐγκαίρως ἄλλο πρᾶγμα, ἀπαλλάσσεται πάσης ὑποχρεώσεως.

Διαφέρει, ὅταν ἡ ὕπαρξις ἀλλοτρίων δικαιωμάτων ἐγένετο γνωστὴ εἰς τὸν μισθωτὴν παρὰ τοῦ μισθώσαντος ἐξ ὑπαρχῆς· οἷον ὅτι ὡς καρπωτὴς ἐκμισθώνει.

Ἰδίως ἐπὶ τῆς προικὸς εὑρίσκομεν τὴν διάταξιν, ὅτι, λυθέντος τοῦ γάμου, δὲν ὑποχρεοῦται ὁ ἀνὴρ εἰς ἀπόδοσιν τοῦ παρ' αὐτοῦ ἐκμισθωθέντος προικῴου κτήματος, πρὶν ὁ λαμβάνων αὐτὸ ὑποσχεθῇ ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν μίσθωσιν ταύτην, μέλλων εἰς τὸ ἑξῆς ν' ἀπολαμβάνῃ τὸ μίσθωμα. Ἐντεῦθεν ἕπεται ὅτι ἂν ὁ ἀνὴρ δὲν προνοήσῃ νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τὸν λαμβάνοντα τὸ προικῷον τὴν μίσθωσιν, αὕτη λύεται, ὑποχρεοῦται δὲ ὁ ἀνὴρ εἰς ἀποζημίωσιν πρὸς τὸν μισθωτήν. (αὐτ. § 285.)

§ 7. Διακοπὴ μισθώσεως, ἕνεκα ἐπισκευῶν. — Ὅταν, λόγῳ ἀπαραιτήτου ἐπισκευῆς, διακόπτεται ἡ χρῆσις οἰκοδομῆς, ἀπαλλάσσεται ὁ ἐνοικιαστὴς τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ μισθώματος, ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς διακοπῆς· ἐὰν δὲ δὲν παρέχῃ εἰς αὐτὸν ὁ κύριος ἄλλην κατοικίαν ἐπίσης εὐρύχωρον, διαλύεται καὶ ἡ μίσθωσις. Ἐὰν ὁ κύριος ἐπιχειρίζηται ἐπισκευὰς πρὸς καλλωπισμὸν μόνον ἢ καὶ πρὸς βελτίωσιν μὴ ἀπαραίτητον, ἀποζημιοῖ τὸν μισθωτὴν κατὰ τὸ διαφέρον. (αὐτ. § 286.)

§ 8. Ὅταν τυχηρὰ συμβάντα κατέστρεψαν τὸ πρᾶγμα, ἢ ἀνωτέρα βία τὸ ἀφήρεσεν, ὁ μισθώσας δὲν ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν, ἀπαλλασσομένου καὶ τοῦ μισθωτοῦ ἀπὸ τὸ τίμημα.

Ὅταν τὸ μισθούμενον στερῆται τῶν ἀπαγγελθεισῶν ἰδιοτήτων, ὁ μισθώσας ἐνέχεται εἰς τὸ διαφέρον, καίτοι ἀγνοῶν τὴν ἔλλειψιν.

Εὰν ὅμως δὲν ἐγένετο ἀπαγγελία περὶ ἰδιότητος ἢ λόγος περὶ μὴ ὑπάρξεως ἐλαττώματος; Ἴδε τὴν ἀνάπτυξιν εἰς Καλλ. § 287 τ. γ'.

§ 9. Τοῦ μισθωτοῦ αἱ ὑποχρεώσεις πρὸ πάντων περιστρέφονται εἰς τὸν τρόπον τῆς χρήσεως, ὀφείλοντος νὰ μεταχειρίζηται τὸ πρᾶγμα ὡς ἐπιμελὴς οἰκοδεσπότης. Καὶ διὰ παραλείψεων ἐὰν βλάψῃ αὐτὸ, ἐνέχεται, οἷον ἐὰν ἀφήσῃ νὰ παραγραφῇ δουλεία. Διὰ τὸ χηρὰ συμβάντα, ἢ διὰ τὴν ἐκ τῆς τακτικῆς χρήσεως τριβὴν, δὲν ἐνέχεται ὁ μισθωτὴς, χρεωστεῖ ὅμως τὴν φύλαξιν (*custodia*) τοῦ πράγματος, ὥστε ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι μὴ θελήσας νὰ παραλάβῃ τὸ πρᾶγμα, οὐχὶ μόνον δὲν ἀπαλλάσσεται τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ μισθώματος, ἀλλὰ καὶ ἂν ἐκ τῆς μὴ φυλάξεως ἢ μὴ διατηρήσεως βλαβῇ τὸ πρᾶγμα, ὑπόκειται εἰς ἀποζημιώσεις. Ἐὰν δὲν δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὰς ἐπιβλαβεῖς ἄλλων πράξεις, ὀφείλει, καθόσον ἔχει καιρὸν, νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν κύριον τοῦ πράγματος, ὥστε οὗτος νὰ φροντίσῃ. (αὐτ. § 288.)

§ 9. Ἂν συμβῇ πυρκαϊὰ, ἐνέχεται ὁ μισθωτὴς; Ἴδε Καλλ. τόμ. γ' § 288.

Τόκους δὲν ὀφείλει ὁ μισθωτὴς εἰμὴ, ἀφοῦ κατασταθῇ ὑπερήμερος, ἐξαιρουμένης τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ὑπάρχει ἐναντία συμφωνία. (Κατωτ. § 44.)

§ 10. Θεομηνία. Ἴδε Καλλ. τόμ. γ' σελ. 288 ἑπ. καὶ ἐν Εὑρ. τὴν λέξιν *Τυχηρά*.

§ 11. Προνόμιον πρὸς ἀσφάλειαν τῆς καταβολῆς τοῦ μισθώματος: Ἴδε Καλλ. τόμ. γ' § 290. (Ὅρα κατωτ. § 41 ἑπ.)

§ 11^{2}. Ὅταν ἐκπνεύσῃ ἡ προθεσμία τῆς μισθώσεως, ὁ μισθωτὴς ὀφείλει ν' ἀποδώσῃ τὸ πρᾶγμα· αἱ τοῦ Ζήνωνος σχετικαὶ διατάξεις δὲν ἰσχύουσιν ἤδη. — Ἂν ὅμως ὁ μισθωτὴς διατείνεται κυριότητα; Ἴδε Καλλ. τόμ. γ' σελ. 290.

§ 11^{3}. *Μεταμίσθωσις*. — Ὁ μισθωτὴς δύναται νὰ μεταμισθώσῃ τὸ πρᾶγμα, ἐκτὸς ἂν ἄλλως διὰ συμφωνίας προέβλεψαν· ὁ μεταμισθωτὴς μόνον πρὸς τὸν μισθωτὴν ἔχει νομικὰς ὑποχρεώσεις, πραγματικῶς ὅμως δύναται νὰ ἔχῃ καὶ μετὰ τοῦ κυρίου. Πληρωμὴ ἐνοικίου πρὸς τοῦτον, καὶ δικαιώματα τοῦ κυρίου ἐπὶ τῶν εἰσκομισθέντων. (Ἴδε ἀνάπτυξιν εἰς Καλλ. τόμ. γ' σελ. 291.)

§ 11^{4} Τέλος τῆς μισθώσεως. Ἴδε Καλλ. τ. γ' § 293.

§ 11^{5} *Ἀναμίσθωσις*. — Ἀντιστρόφως μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας ἐξακολουθοῦν σιωπηλῶς τὴν μίσθωσιν οἱ συμβαλλόμενοι, ἡ δὲ ἀνανέωσις αὕτη τοῦ συναλλάγματος ὀνομάζεται *ἀναμίσθωσις* (*relocatio*). Ὅταν λοιπὸν μὴ ἀντιλέγοντος τοῦ μισθώσαντος, ἐνῷ ἔχει πλήρη τὴν ἱκανότητά του, ὁ μισθωτὴς ἐξακολουθεῖ καὶ πρό-

τερον, ν' ἀπολαμβάνῃ τὴν χρῆσιν τοῦ πράγματος, ὑπάρχει ἀναμίσθωσις. Εὑρίσκομεν ἐν τούτοις τὴν ἑξῆς διαστολὴν μεταξὺ οἰκοδομῶν (*praedia urbana*) καὶ ἀγροτικῶν κτημάτων (*rustica*), ὅτι τῶν τελευταίων ἡ ἀναμίσθωσις ὑπονοεῖται μόνον διὰ τὸ τρέχον ἔτος, μολονότι ἡ σιωπηλὴ ἐξακολούθησις ἐγένετο μετὰ τὴν παρέλευσιν πολυετοῦς συμφωνίας. Ἡ ἀνανέωσις δὲν γίνεται λοιπὸν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν παρελθουσῶν περιόδων. Αἰτία τῆς ἐνιαυσίας ταύτης παρατάσεως εἶναι, ὅτι ὁ μισθωτὴς ἀγροτικοῦ κτήματος ἐφρόντισεν ἤδη διὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἱσταμένου ἔτους.

Ἐπὶ οἰκοδομῶν ὅμως, πρῶτον ἀπαντῶμεν τὸν ῥητὸν κανόνα, ὅτι, ἂν ὁ ἔνοικος διαμείνῃ πέραν τῆς προθεσμίας, ἡ ἀναμίσθωσις ὑπάρχει μόνον διὰ τὸ διάστημα τοῦτο, καθ' ὃ διέμεινεν ὁ ἔνοικος. Ἀλλὰ κατόπιν τοῦ κανόνος ἐπιφέρεται ἐξαίρεσις, *εἰ μὴ ἄλλος χρόνος ἐπιφέρεται τῇ μισθώσει*. Ἡ φυσικωτέρα ἑρμηνεία τῶν λέξεων τούτων εἶναι, ὅτι ἡ ἀναμίσθωσις ἐκτείνεται διὰ τὸ αὐτὸ διάστημα τοῦ χρόνου, διὰ τὸ ὁποῖον συνωμολογήθη ἐγγράφως ἡ μίσθωσις (1). Ἂν ὁ Οὐλπιανὸς ἐννοοῦσεν, ὅτι διὰ τοῦ ἐγγράφου ἐπροβλέψαν περὶ τοῦ διαστήματος τῆς ἀναμισθώσεως οἱ συμβαλλόμενοι, ἠδύνατο νὰ ἐκφρασθῇ σαφέστερον καὶ δὲν ἤθελεν εἴπει ἁπλῶς, ἐφ' ὅσον χρόνον ἐν τῷ ἐγγράφῳ ὡρίσθη ἡ *μίσθωσις*· τί ἀνάγκη ὅμως ἦτο νὰ κάμῃ καὶ αὐτὴν τὴν ἐξαίρεσιν, ἥτις ὑπονοεῖται οἴκοθεν, διότι τὰ μεταξὺ τῶν μερῶν συνωμολογηθέντα ἀποτελοῦν νόμον (2).

Οἱ ἐκλήπτορες δημοσίων τελῶν, ὅταν ὠφελήθησαν, ἀναγκάζονται ν' ἀνανεώσουν τὴν μίσθωσιν ἐπὶ τῷ αὐτῷ μισθώματι, μὴ προσφέροντος ἄλλου τὸ αὐτὸ ποσόν, οἱ δὲ μισθωταὶ δημοσίων κτημάτων προτιμῶνται εἰς ἀναμίσθωσιν ἐπὶ ἴσῃ ἄλλων προσφορᾷ. (αὐτ. § 294.)

§ 116 Ἐκποιουμένου τοῦ πράγματος, παύει ἡ μίσθωσις (αὐτ. § 295).

§ 117 Ἐκ μονομερίας δύναται ὁ μισθώσας νὰ διαλύσῃ τὴν συμφωνίαν, ὅταν ἔχῃ ἀνάγκην νὰ κατοικήσῃ ἐντὸς τῆς ἐκμισθω-

(1) Glueck XVII. p 290. Vangerow III. § 644. Τῆς ἐναντίας γνώμης ὁ Thibaut § 512. Goeschen § 879. Τὸ σχόλ. τῶν Βασιλ. μίας ἐξηγεῖ τὴν προσθήκην, τὴν ὁποίαν ἀπαντῶμεν καὶ εἰς τὸν Ἁρμ. Γ' 4. § 20. «ὅπερ » καὶ ἐπὶ πολιτικῶν ἐστὶ μισθώσεων » δηλ. «τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ πόλεως μισθωσάσης » τοὺς ἀγροὺς νοεῖν ὀφείλομεν.»

(2) Αἱ ἀναφερόμεναι ἐν Θέμ. τόμ. Δ' σελ. 358 καὶ ἐπ. γνῶμαι δὲ στηρίζονται εἰς τὴν ἑρμηνείαν καὶ μάλιστα τοῦ σχολ. τῶν Βασιλ. Τὴν παρ' ἡμῶν πρεσβευομένην ἔκδοχὴν καθιέρωσεν ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς 125 ἀποφάσεώς του τοῦ 1860. (Ἴδε κατωτ. τὴν νομολ.)

θείσης οἰκίας του, ἢ μέλλει νὰ τὴν ἀνακαινήσῃ, ὑπαρχούσης πρὸς τοῦτο ἀπαραιτήτου χρείας.

Ἡ κακὴ χρῆσις τοῦ πράγματος ἐκ μέρους τοῦ μισθωτοῦ δίδει τὸ αὐτὸ δικαίωμα εἰς τὸν ἐκμισθωτήν.

Ἐπὶ τέλους ἡ καθυστέρησις τοῦ μισθώματος ἐπὶ δύο ἔτη κατὰ συνέχειαν δίδει τὸ δικαίωμα τῆς μονομεροῦς διαλύσεως εἰς τὸν μισθώσαντα. (αὐτ. § 296.)

§ 11[8] Ἐξ ἐναντίας δύναται ὁ μισθωτὴς ἐκ μονομερείας νὰ ζητήσῃ τὴν διάλυσιν διὰ τὰς ἑξῆς αἰτίας. Ὅταν δὲν παραδίδηται εἰς αὐτὸν ἐγκαίρως τὸ πρᾶγμα καὶ ἡ ἀνάγκη, τὴν ὁποίαν ἔχει αὐτοῦ, δὲν ἐπιδέχεται βραδύτητα.

Ἐὰν τὸ πρᾶγμα πάσχῃ ἀπὸ σημαντικὴν ἔλλειψιν, τῆς ὁποίας ἡ θεραπεία δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἐν βραχεῖ.

Ἀπειλουμένου κινδύνου σπουδαίου, δύναται ὁ μισθωτὴς νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν μίσθωσιν, καθὼς πολλάκις, ὅταν ἡ παρακειμένη οἰκοδομὴ ἦναι ἑτοιμόῤῥοπος.

Ὡσαύτως διαλύει ὁ ἐκμισθωτής, ὅταν ὁ οἰκοδεσπότης ἐπιχειρῇ ἐνοχλητικὰς ἐπισκευάς, ἢ ὁ γείτων διὰ νέου ἔργου κλείει τὸ φῶς. (αὐτ. § 297.)

Νομολογία.—Γενικά τινα ζητήματα.

§ 12. Στηριζομένης τῆς ἀγωγῆς εἰς συμφωνίαν μισθώσεως, καὶ ἀμφισβητηθείσης τῆς συμφωνίας, ἐπιβάλλεται ἀπόδειξις.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. 34 τοῦ 1849.

§ 13. Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β ζητῶν τὸ ἀνάλογον τῶν ἐνοικίων, τὰ ὁποῖα ὁ ἐναγόμενος εἰσέπραξεν ἀπὸ ἀδιαίρετον κτῆμά των, ὅπερ ἐμίσθωσεν· ἀντιῤῥήσεως γενομένης εἰς ποῖον ἀνήκει ἡ ἀπόδειξις, τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐξεφράσθη οὕτως (1).

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἡ ἐνάγουσα στηρίζει τὴν περὶ τοῦ ποσοῦ τούτου αἴτησίν της εἰς τὸν ἰσχυρισμόν, ὅτι εἰσέπραξεν αὐτὸ ὁ ἐναγόμενος, οὗτος δὲ τὸ ἀρνεῖται· ἑπομένως εἰς ἐκείνην ἀνήκει, κατὰ τὸ ἄρθ. 218 τῆς πολ. δικον., ἡ ἀπόδειξις τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτῆς, καθὸ ἀναγκαίως ἀπαιτουμένη πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ῥηθείσης αἰτήσεώς της, διότι ἂν δὲν ἀποδείξῃ ἡ ἐνάγουσα, ὅτι ἔλαβε τὰς δρ. 141 ὁ ἐναγόμενος, δὲν δύναται νὰ τὰς ἀπαιτήσῃ ἀπὸ αὐτόν, ἀλλ' ἔχει μόνον δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἔγγραφον ἄδειαν παρὰ τοῦ ἐναγομένου πρὸς τὸν μισθωτήν τοῦ

---

(1) Τίς ἀποδεικνύει τὸν τῆς μισθώσεως χρόνον; Ἴδε ἀπόφασιν 10047 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, περὶ ἧς ἄλλοτε ἐν λ. Ἀπόδειξις.

περιβολίου κατὰ τὸ περὶ μισθώσεως συμβόλαιον τῆς 17 ὀκτωβρίου 1844, διὰ ν' ἀπευθυνθῇ οὕτω πρὸς τὸν μισθωτήν. Ἐσφαλμένως ἄρα τὸ πρωτοδικεῖον ἐπέβαλε τὴν ἀπόδειξιν εἰς τὸν ἐναγόμενον, καὶ πρέπει, κατὰ τοῦτο, νὰ μεταρρυθμισθῇ ἡ πρωτοδ. ἀπόφασις· ἐπιτρέπει δὲ εἰς τὴν ἐνάγουσαν τὸ μέσον τῶν μαρτύρων διὰ τὸ ἀδύνατον νὰ ἔχῃ ἀπόδειξιν ἔγγραφον».

Ἀπόφ. 4578 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 14. Ὅταν πρόκηται περὶ δίκης μεταξὺ ἀγορασάντων μὲν δημοσίους προσόδους, διαφερομένων ὅμως δι' ἀπαιτήσεις ὑπαρχούσας ὄχι μεταξὺ πωλητοῦ ἢ ἀγοραστοῦ τῶν προσόδων τούτων, ἀλλὰ πρὸς τρίτον πρόσωπον, ἀπαιτεῖται ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ; Ἰδὲ Εἰρ. τόμ. 2 σελ. 359 § 36.

ΣΗΜ. ά. Μετὰ τὴν ἔκπνευσιν τῆς προθεσμίας τῆς μισθώσεως ἔχει ὁ κύριος τοῦ μισθωθέντος κτήματος τὰ παραγγέλματα κατὰ τοῦ μισθωτοῦ ἂν δὲν παραιτῇ ἑκουσίως τὴν διακατοχήν.— Δὲν ἀπαιτεῖται δὲ ἀπόπειρα πρὸς συμβιβασμόν. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 5415 τοῦ 1849.

ΣΗΜ. β'. Αἱ διαφοραὶ περὶ διαλύσεως μισθώσεως εἰσὶ συνοπτικαί;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ βάσιμος εἶναι ὁ δεύτερος λόγος τῆς ἐφέσεως τῶν αὐτῶν γυναικῶν, ὁ ἀναφερόμενος κατὰ τῆς περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς ἀγωγῆς των ἐνστάσεως τοῦ δημοσίου, διότι, κατὰ τὸ ἄρθρ. 618 § 4 τῆς πολ. δικονομίας, ἅπασαι αἱ διαφοραὶ περὶ συμβολαίων ἐνοικιάσεως κτημάτων ἐφ' ὅσον αὗται δὲν ὑπάγονται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 490 § 9, εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν εἰρηνοδικῶν, ἤτοι ἐφ' ὅσον δὲν πρόκειται περὶ ἐπισκευῶν καὶ περὶ ἐνοικίων, ὑπάγονται εἰς τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν, καὶ ἑπομένως, καθὸ τοιαύτης τῆς ἀνταγωγῆς τοῦ δημοσίου, ὡς ἀφορώσης τὸ συμβόλαιον αὐτὸ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ δικαιοπαρόχου τῶν ἐκκαλουσῶν περὶ μισθώσεως καὶ ἐνοικιάσεως, ἠδύνατο ἡ ἀγωγὴ τῶν εἰρημένων γυναικῶν νὰ γίνῃ καὶ βραδύτερον τῶν 15 ἡμερῶν, καὶ μάλιστα διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεων, διότι ἡ δεκαπενθήμερος προθεσμία, ἡ διατασσομένη ἐπὶ ποινῇ ἀπαραδέκτου ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 543 τῆς πολ. δικονομίας, ἀφορᾷ τὴν φερομένην ἀνταγωγὴν εἰς συνήθη καὶ οὐχὶ εἰς συνοπτικήν· ὁ λόγος δὲ ὅτι εἰς τὴν ἀγωγὴν τοῦ δημοσίου πρόκειται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ περὶ διαλύσεως τῆς μισθώσεως δὲν μεταβάλλει τὸν χαρακτῆρα τῆς συνοπτικότητος τῆς προκαλεσθείσης δίκης, διότι καὶ ἡ αἴτησις αὕτη περὶ διαλύσεως συνιστᾷ διαφορὰν περὶ συμβολαίου ἐνοικιάσεως καὶ μισθώσεως καὶ δὲν ἀφαιρεῖται ἀπὸ τὸν ἀναφερθέντα νόμον, γενικὸν ὄντα καὶ μὴ κάμνοντα οὐδεμίαν διάκρισιν· ὅθεν μὴ ὀρθῶς τὸ πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν ἐφήρμοσε τὸν

περὶ ἀνταγωγῶν νόμον, ἀποῤῥίψαν, διὰ τῆς πέμπτης διατάξεως τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεώς του, τὴν ἀνταγωγὴν τῶν εἰρημένων γυναικῶν, ἐνῷ ἐπ' αὐτῆς καίτοι γενομένης μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς, ἀλλ' ὅμως παρουσιασθείσης πρὸ τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσεως, ἔπρεπε νὰ δικάσῃ ἑπομένως κατὰ τοῦτο εἶναι μεταῤῥυθμιστέα ἡ ἀπόφασις.»

Ἀπόφ 5186 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

ΣΗΜ. γ'. Ἴδε καὶ ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 138 τοῦ 1850.

§ 15. Ἀπαιτεῖται ἀπόπειρα πρὸς συμβιβασμὸν εἰς τὰς περὶ μισθώσεως διαφοράς; ἴδε τὴν 9120 ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν, περὶ ἧς ἄλλοτε γενήσεται λόγος ἐν λέξει *Ἀπόπειρα πρὸς συμβιβασμόν*.

§ 16. Κατὰ τίνος ἁρμόζει ἡ περὶ μισθώσεως ἀγωγή, ὅταν ἡ μὲν μίσθωσις συμφωνήθη μεταξὺ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ κτήτορος, εἰς τὴν οἰκίαν δὲ ᾤκησαν στρατιῶται; ὅρα Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 750 § 51 λέξει *Δημόσιον*.

§ 17. Ἡ περὶ παραχωρήσεως τοῦ ἐνοικιασθέντος πράγματος ἀγωγὴ εἶναι προσωπική, καὶ κινεῖται κατ' ἐκείνου μόνον, μεθ' οὗ συνήλλαξατο ὁ ἐνάγων.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. τῆς 14 μαΐου 1840 (Νομικ. σ. 2077).

§ 18. Ὅταν οἱ ἐναγόμενοι δὲν ἦναι ἐπικαρπωταὶ τῶν διφιλονεικουμένων ἀγρῶν, ἀλλ' ἁπλῶς μισθωταὶ ἢ γεωργοὶ ἐπίμορτοι, ἡ κατ' αὐτῶν περὶ κανονισμοῦ ὁρίων ἀγωγὴ δὲν χωρεῖ, κατὰ τὴν ἀπόφασιν 2233 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἔχουσαν οὕτως·

«Ἐπειδὴ οἱ ἐναγόμενοι γεωργοὶ δὲν εἶναι ἐπικαρπωταὶ τῶν διαφιλονεικουμένων παρὰ τῶν εναγόντων ἀγρῶν, ὥστε νὰ δύναται οἱ τελευταῖοι οὗτοι νὰ ἔχωσι κατὰ τῶν εἰρημένων γεωργῶν τὴν περὶ κανονισμοῦ ὁρίων ἀγωγήν, ἀλλ' εἶναι ἁπλῶς μισθωταὶ ἢ γεωργοὶ ἐπίμορτοι, ὡς ἐκ τοῦ συμβολαίου, ὅπερ δὲν εἶναι εἰμὴ συνάλλαγμα μισθώσεως, ἐξάγεται προδηλότατα, καθότι δι' αὐτοῦ οἱ εἰρημένοι γεωργοὶ ἐμισθώσαντο τὰς εἰς τὰ Καλύβια γεωργησίμους καὶ σπαρσίμους γαίας ἀνηκούσας εἰς τὸ ἰδιόκτητον, ὡς ἐν αὐτῷ ἀναφέρεται, ζευγάριον τῆς κατὰ τὴν Ἀττικὴν μονῆς τῶν Ἀσωμάτων διὰ τρία ἔτη ἐπὶ μισθώματι σίτου καὶ κριθῆς ἀνὰ 20 κοιλὰ ἐκ τοῦ πρώτου καὶ ἀνὰ δέκα ἐκ τῆς δευτέρας διὰ καθέκαστον ἔτος κτλ. ἑπομένως ἡ κινηθεῖσα κατ' αὐτῶν ἀγωγὴ περὶ κανονισμοῦ ὁρίων ἦτο μάλιστα ὅλως διόλου ἀποῤῥιπτέα.»

Ἴδε τὴν λέξιν Ἀνακοίνωσις τῆς δίκης. ἐν Εὐρ. τόμ. 1. — Ἴδε καὶ τὴν λέξιν Ὅρια.

§ 19. Ὁ εἰς ἀποζημίωσιν ὑπόχρεως, λόγῳ μισθώσεως, καλεῖται εἰς παρέμβασιν; Ἴδε τὴν λέξιν *Παρέμβασις*.

§ 20. Δὲν ὑπάρχει νόμος διατάττων νὰ προσδιορίζηται τὸ μὴ συμφωνηθὲν τίμημα πράγματός τινος ἀναλόγως μὲ τὸ συμφωνηθὲν μεταξὺ τῶν αὐτῶν συμβαλλομένων ἐπὶ ἄλλου ἀντικειμένου. Ἀπ' ἐναντίας, ὁ νόμος διατάσσει ὅτι ὁσάκις ἡ θέλησις τῶν συμβαλλομένων μερῶν εἶναι νὰ πληρωθῇ μὲν μίσθωμα, δὲν συμφωνήσωσι δὲ περὶ τούτου, τὸ κάλλιστον καὶ δίκαιον ὀφείλει ὑποθέσθαι· ἡ ἐκτίμησις δ' αὐτῶν ἀνήκει εἰς τὰ κατώτερα δικαστήρια, καὶ διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 28 τοῦ 1841.

§ 21. Ἡ παρὰ τοῦ οἰκονομικοῦ ἐπιτρόπου ἐνοικίασις τῶν ἰδιοκτησιῶν θεωρεῖται ὡς διατάραξις διακατοχῆς; Ὅρα τὴν λ. *Δημόσιον* ἐν Ἐφ. τόμ. 5 σελ. 739—744.

§ 22. Πότε θεωρεῖται ὁ μισθωτὴς ὅτι κατέχει βίᾳ τὸ ἀντικείμενον τῆς μισθώσεως; — Ὁ Α ἐξεμίσθωσεν εἰς τὸν Β κτῆμά τι, τὸ ὁποῖον μετὰ ταῦτα ἐπώλησεν εἰς τὸν Γ διὰ πωλητηρίου διαλαμβάνοντος, ὅτι, ἐὰν ἡ κυβέρνησις δὲν ἀναγνωρίσῃ τὴν πώλησιν, νὰ ἰσχύῃ αὕτη ὡς μίσθωσις· ὁ Β λοιπόν, πρὸ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ ὅρου αὐτοῦ, ἀντέτεινε νὰ παραδώσῃ τὸ κτῆμα εἰς τὸν ἀγοραστὴν Γ· εἰς δὲ τὴν κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴν ἀνεφύη τὸ εἰρημένον ζήτημα, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον ἀπεφάσισεν ὅτι ὁ μισθωτὴς πράττει βίαν, ὅταν δὲν παραδίδῃ τὸ κτῆμα ἄνευ εὐλόγου αἰτίας, ἡ δὲ εἰρημένη ἀντίρρησις εἶναι εὔλογος.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 900 του 1849 (νόμικ. σ. 5283).

§ 23. Τὰ ἐνοίκια ζητοῦνται ἐφεσίμως;

Ἀπόφ. α' Ἐπειδή, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐνοίκια, αὐτὰ δὲν ἐζητήθησαν πρωτοδίκως, διότι ὁ πληρεξούσιος, κατὰ τὴν α'. συνεδρίασιν εἰς τὴν αἴτησιν περὶ παραδοχῆς τῆς γνωμοδοτήσεως τοῦ ἐκ μέρους τῶν πελατῶν του πραγματογνώμονος παρετήρησε μόνον, ὅτι εἰς τὸ ποσὸν τῶν 4000 δρ. συμπεριλήφθησαν καὶ ἐνοίκια 14 μηνῶν, καὶ ἡ ἀξία τῆς ὕλης τοῦ ἐργαστηρίου, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν τῆς 25 Ἰουνίου, ὅτι, συμμορφωθέντες οἱ διάδικοι μὲ τὴν ἀπόφασιν, προσήγαγον τὰ πωλητήρια, ὡς καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν, ὅτε ἐξεδόθη ἡ ἐκκληθεῖσα ἀπόφασις, ὁ αὐτὸς πληρεξούσιος τῶν ἐναγομένων ἐζητήσατο νὰ ἐκτιμήσῃ τὸ δικαστήριον τὸ περὶ οὗ ἐπρόκειτο γήπεδον ἀναλόγως τῶν εἰς τὰ προσαχθέντα πωλητήρια ἀναφερομένων τιμῶν, καὶ νὰ καταδικασθῇ ὁ ἀντίδικος εἰς ἀποζημίωσιν διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ τεμαχίου ἐνυπάρξασαν ὕλην κατὰ τὴν

ἐκτίμησιν τοῦ ὑπὸ τῶν πελατῶν τοῦ διορισθέντος πραγματογνώμονος.

Ἐπειδὴ ἡ αἴτησις αὕτη γενομένη ἤδη κατὰ πρῶτον ἐφεσίμως καὶ ἀποτελοῦσα νέαν πραγματικὴν πρότασιν, καθίσταται, συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρ. 747 τῆς πολ. δικονομίας, ἀπαράδεκτος, καθ' ὅσον δὲν ὑπάγεται ἄλλως εἰς τὰς ἐξαιρέσεις τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου, διότι, ἂν καὶ ἀφορᾷ ἐνοίκια, δὲν δύνανται ὅμως ταῦτα νὰ θεωρηθῶσι κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἰδίου ἄρθρου, ὡς περιπόμενον τῆς κυρίας αἰτήσεως, ὡς μὴ ἐχούσης ἀντικείμενον τὸ ἐργαστήριον, ἀλλὰ τὴν χρηματικὴν ἀξίαν αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ὤφειλεν ὁ ἀντίδικος.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2230 τοῦ 1852.

§ 24. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις περὶ τῶν ὁρίων τοῦ μισθωθέντος κτήματος; Ἴδε τὴν λέξιν *Μάρτυρες* § 117α.

§ 25. Ἡ μίσθωσις ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων; Ἴδε Εὐρ. τ. 9 σελ. 380 § 49 καὶ σελ. 391 § 91, 93.

§ 26. Τὰ ἀποδεικτικὰ τοῦ μισθωτοῦ περὶ τῶν δαπανῶν τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ ἰδιοκτήτου ἰσχύουσιν; Ἴδε τὴν 210 τοῦ 1851 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, περὶ ἧς ἄλλοτε. Ἴδε καὶ ἀνωτ. (λ. *Μάρτυρες*) σελ. 1 ἐπ.

§ 27. Εἰς διενέξεις περὶ μισθώσεως πότε συγχωρεῖται ἔφεσις;
Ἴδε ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9374.—Ἴδε Εὐρ. τ. 7 σελ. 387 § 153.

§ 28. Πρέπει νὰ συναφθῇ νέα περὶ μισθώσεως συμφωνία, ὅταν τὸ κτῆμα ἐπωλήθη εἰκονικῶς;

Ἴδε ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 210 τοῦ 1851.

§ 29. Καὶ ἀδιανέμητον ἂν ἦναι τὸ κτῆμα, δύναται ὁ ἀδιαιρέτως συγκύριος νὰ ἐκμισθώσῃ τὸ εἰς αὐτὸν ἀνῆκον μέρος, ἢ ἂν εὕρῃ δυσκολίας, νὰ προκαλέσῃ τὴν διανομήν. Ὅρα τὴν νομολ. ἐν Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 155 ἐν τέλ.

§ 30. Καὶ ἀδιανέμητον ἂν ἦναι τὸ κτῆμα, δύναται ὁ συγκύριος ἀδιαιρέτως νὰ ἐκμισθώσῃ τὸ εἰς αὐτὸν ἀνῆκον μέρος, ἢ ἂν εὕρῃ κατὰ τοῦτο δυσκολίας, νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν διανομήν.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4578 τοῦ 1847.

§ 31. Ἡ μίσθωσις εἶναι ἀντικείμενον διαιρετόν.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 2 τοῦ 1848.—Ἴδε κατωτ. § 85.

§ 32. Ἴδε τὴν λέξιν *Συναλλάγματα ἀνώνυμα*, ἔνθα ἡ τοῦ τοῦ Ἀρείου Πάγου 2 τοῦ 1849 πολ. ἀπόφασις. Ἴδε κατ. § 38.

§ 33. Δὲν ὑπάρχει νόμος διατάττων νὰ προσδιορίζηται τὸ μὴ

συμφωνηθὲν τίμημα πράγματός τινος ἀναλόγως μὲ τὸ συμφωνηθὲν μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων ἐπὶ ἄλλου ἀντικειμένου ἐξετανσίας, ὁ νόμος διατάττει, ὅτι ὁσάκις ἡ θέλησις τῶν συμβαλλομένων μερῶν εἶναι νὰ πληρωθῇ μὲν μίσθωμα, ἐὰν συμφωνήσωσι δὲ περὶ τούτου, κατὰ τὸ κάλλιστον καὶ δίκαιον ὀφείλει τοῦτο τιμοῦσθαι.»

'Αν. πολ. Άρ. Π. 28 τοῦ 1841.

Πότε ὑπάρχει μίσθωσις;

§ 34. Ὅταν ὁ κύριος κτήματός τινος παραχωρήσῃ τινὶ τὴν κάρπωσιν αὐτοῦ ἐπὶ ὡρισμένῃ τιμῇ, ἐὰν μὲν οἱ καρποὶ ἦναι ἕτοιμοι πρὸς συλλογὴν, ἡ συμφωνία αὕτη ἀποτελεῖ συνάλλαγμα ἀγοραπωλησίας· ἐὰν δὲ τὸ κτῆμα ἀπαιτῇ προηγουμένην καλλιέργειαν, τότε ἡ σύμβασις αὕτη ἀποτελεῖ συνάλλαγμα μισθώσεως.

'Απόφ. 353 τοῦ 1843 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 8 σ. 203 λ. Καρποί.

§ 35. Ὅταν ὁ διοικητὴς ᾤκησεν ἐν τῷ καταστήματι αὐτῷ τῆς διοικήσεως, ὀφείλει νὰ πληρώσῃ ἐνοίκιον, μὴ ὑπαρχούσης συμφωνίας; Τὸ ζήτημα τοῦτο ὑπάγεται εἰς τὰ πακτικὰ δικαστήρια;

Απόφ. «Ἐπειδὴ εἶναι ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τὰ παρὰ τοῦ δημοσίου προσαγόμενα ἔγγραφα, ὅτι ἡ ἐθνικὴ οἰκία, τῆς ὁποίας ζητεῖται τὸ ἐνοίκιον, ἦτον ἀνέκαθεν προσδιωρισμένη καὶ πάντοτε ἐχρησίμευεν ὡς κατάστημα τοῦ διοικητηρίου.

Ἐπειδὴ ὄχι μόνον, ὡς εἶναι ὁμολογούμενον, καμμία συμφωνία ἢ πρότασις ἐνοικιάσεως δὲν ἐγένετο, ὅταν ὁ ἐφεσίβλητος διοικητὴς Πύργου κατεστάθη εἰς τὸ διεληφθὲν διοικητήριον ἔχων ἐν αὐτῷ τὸ δημόσιον γραφεῖον, ἀλλ', ἀπ' ἐναντίας, βεβαιοῦται ἀπὸ τὰ ἐν τῇ δικογραφίᾳ καταλεχθέντα ἔγγραφα, ὅτι οὐδεὶς τῶν προειρημένων τοῦ ἐφεσιβλήτου διοικητῶν, οἵτινες ὡσαύτως τὸ αὐτὸ κατάστημα κατῴκησαν, ἐζητήθη νὰ πληρώσῃ καὶ ἐπλήρωσεν ἐνοίκια· ὅθεν προκύπτει ὅτι ἐκ τῆς τοῦ ἐφεσιβλήτου ἐν τῷ αὐτῷ διοικητηρίῳ κατοικήσεως, δὲν ὑπῆρχε διάνοια κἂν τῆς ἐνοικιάσεως, οὔτε εἰς τὸν ἐφεσίβλητον, οὔτε εἰς τὸ δημόσιον.

Ἐπειδὴ, ἐκτὸς τούτων, ὡς δὲν ἀμφισβητεῖται, τὸ δημόσιον ἐπλήρονε τακτικῶς εἰς τὸν ἐφεσίβλητον κατὰ μῆνα τοὺς μισθούς του, καὶ τὴν ἐπιχορήγησιν, χωρὶς ν' ἀφαιρῇ, διαρκούσης τῆς κατοικίας του ἐν τῷ διοικητηρίῳ, τὰ ἤδη προτεινόμενα ἐνοίκια, οὐδὲ νὰ ζητῇ τὴν ἔκπτωσιν αὐτῶν.

Ἐπειδὴ ἐξ ὅλων τούτων συνάγεται ἡ ἀπόδειξις ὅτι ὁ ἐφεσίβλητος οὐδεμίαν ἀπέναντι τοῦ δημοσίου ἐνοχὴν πρὸς πληρωμὴν ἐνοι-

κίου ἀνέλαβε καὶ ἔχει, καὶ οὐδεμίαν ζημίαν ἐπήνεγκεν εἰς τὸ δημόσιον πρὸς ἴδιον αὐτοῦ ὄφελος, ἀφοῦ τὸ δημόσιον ποτὲ δὲν εἶχε προσδιωρισμένην πρὸς ἐκποίησιν τὸ διεκδικηθὲν κατάστημα.

Ἐπειδὴ τὸ ζήτημα τῆς τοιαύτης ἐνοχῆς ἢ μὴ τοῦ ἐφεσιβλήτου, καὶ ἑπομένως τοῦ δικαιώματος ἢ μὴ τοῦ δημοσίου πρὸς ἐνέργειαν ἀναγκαστικῶν μέσων κατ᾽ αὐτοῦ ὡς ὀφειλέτου, ὥσπερ εἶναι τὸ τῆς κατασχέσεως, ὑπάγεται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 1 τῆς πολ. δικονομίας, εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων· ὅθεν ἀνυπόστατος εἶναι ἡ ἔνστασις τοῦ ἐκκαλοῦντος δημοσίου περὶ ἀναρμοδιότητος.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 10023 τοῦ 1852. — Ἴδε Ἐφημ. τόμ. 5 σελ. 749 § 49. — Ἐφημ. τόμ. 6 σελ. 298 (§ 11) καὶ σελ. 456 ἐπ.

§ 36. Ἡ παραχώρησις τῆς εἰσπράξεως δημοσίων προσόδων τί συνάλλαγμα ἀποτελεῖ;

Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου θέλω ὁμιλήσει ἐν λέξει *Φόροι*· ἐνταῦθα περιορίζομαι νὰ ὑπομνήσω ἁπλῶς τὰ ἐκτιθέμενα,

1] Εἰς τὴν περὶ Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου πραγματείαν τοῦ Κ. Καλλ. τόμ. 3 § 281 σημ. 12 καὶ § 289 σημ. 102.

2] Εἰς τὰ Ἐφημ. τόμ. 5 σελ. 603 καὶ 759 § 63.

3] Εἰς τὰ Ἐφημ. τόμ. 8 σελ. 203.

4] Εἰς τὴν Νομικὴν σελ. 391.

5] Εἰς τὴν ἀπόφασιν 9803 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

Περὶ πάντων τούτων, ὡς καὶ περὶ ἑτέρων τινῶν, εἰρήσονται τὰ δέοντα ἐν λέξει *Φόροι*.

§ 37. Διὰ νὰ ὑπάρξῃ συνάλλαγμα ἐνοικιάσεως ἀπαιτεῖται τίμημα καὶ χρήματα· ἐὰν δὲ συμφωνηθῇ ἀντὶ τιμήματος ἄλλη παροχή, τότε λαμβάνει τὴν φύσιν ἄλλου ἀνωνύμου συναλλάγματος· ὅταν ὅμως συμφωνηθῇ συγχρόνως καὶ τίμημα καὶ παροχὴ (π. χ. ἐνοίκιον ἐκ δραχμῶν 580 καὶ ἡ τελειοποίησις τῆς οἰκίας δαπάνῃ τοῦ ἐνοικιαστοῦ), τὸ συνάλλαγμα διατηρεῖ τὴν φύσιν τῆς ἐνοικιάσεως, ὡς ἐξάγεται ἐξ ἀναλογίας ἀπὸ τὸν N. 6 § 1 τῶν Πανδ. de emp. et vend. αἱ δὲ διαφοραὶ αὗται ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν εἰρηνοδικῶν.

Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 706 τοῦ 1838.

§ 38. Τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον, διὰ τῆς ὑπ᾽ ἀριθ. 4781 ἀποφάσεώς του, ἐχαρακτήρισεν ὡς ἀνώνυμον τὸ συνάλλαγμα, δι᾽ οὗ ὁ ἰδιοκτήτης γηπέδου τινὸς παραχωρεῖ αὐτὸ εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἀναδέχεται τὴν ὑποχρέωσιν νὰ κτίσῃ ἐπ᾽ αὐτοῦ οἰκίαν ἢ ἐργαστήριον,

τὸ ὁποῖον ἀφοῦ νεμηθῇ ἐπὶ ὡρισμένον τινὰ χρόνον, ὀφείλει ν' ἀποδώσῃ μὲ τὰς βελτιώσεις εἰς τὸν κύριον τοῦ ἐδάφους. Τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν ἐπεκύρωσε καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος, διότι παρετήρησαν ὅτι δὲν ὑπῆρχον εἰς τὸ προκείμενον συνάλλαγμα οὔτε τὰ συστατικὰ στοιχεῖα τῆς μισθώσεως, ὡς μὴ διδομένου πράγματός τινος πρὸς χρῆσιν, οὐδὲ μισθώματος; οὔτε ἐκεῖνα τοῦ συναλλάγματος τῆς ἐπιφανείας, διότι οὔτε πλήρωμὴ κανόνος τινὸς συνεφωνήθη; οὔτε τὸ πολυχρόνιον καὶ τὰ ἄλλα συστατικὰ στοιχεῖα τοῦ τῆς ἐπιφανείας συναλλάγματος διωμολογήθησαν (1).

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Πάγου 2 τοῦ 1849.

Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις ἐκμισθωτοῦ καὶ μισθωτοῦ.

§ 39. Ὅταν ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ ἐγκαλῶν εἶναι ἰδιοκτήτης τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ ᾤκησεν ὁ ἐναγόμενος, ὅτι ποτὲ ἰδιοκτησίαν ἐπ' αὐτῆς δὲν ἔσχεν ὁ, τὴν οἰκίαν εἰς τὸν ἐναγόμενον ἐκμισθώσας, ἡ παρὰ ταύτης μετὰ τοῦ ἐναγομένου συνομολογηθεῖσα μίσθωσις δὲν ὑποχρεοῖ τὸν ἐγκαλοῦντα, ὥστε νὰ τὸν στερήσῃ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀπαιτήσεως τῶν ἐνοικίων· διότι ἀλλότριον πρᾶγμα δύναται νὰ ἐκμισθώσῃ ὑποχρεωτικῶς ἀπέναντι τοῦ ἰδιοκτήτου μόνον ὁ μισθωτὴς ἢ οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ (διάτ. 6 Κ. 4, 65.—τεμ. 65, 7. Πανδ. 19, 2.—καὶ Πανδ. 20, 1).

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 5570 τοῦ 1849.

§ 40. Ὁ ἐνοικιάζων τὸ ἴδιον αὐτοῦ κτῆμα, ἐν γνώσει τοῦ δικαιώματός του, χάνει τὸ τῆς κατοχῆς δικαίωμα; Ὅρα τὴν λ. *Νομή*.

---

(1) Ἤτοι.—Τὸ συνάλλαγμα, δι' οὗ ὑποχρεοῦται ὁ Α νὰ δώσῃ εἰς ἐνοικίασιν τῷ Β· 1] μῦλον, ἐρείπιον ὄντα, καὶ περιοχήν τινα περὶ αὐτόν· 2] ὅσην πέτραν χρειασθῇ πρὸς οἰκοδόμησιν· 3] τὴν χρῆσιν τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ· 4] ὅσην ξυλικὴν χρειασθῇ πρὸς κατασκευὴν πυρίτιδος νὰ τὴν λαμβάνῃ ἀπὸ τὸ δάσος · · ἐπὶ τῇ συμφωνίᾳ νὰ οἰκοδομήσῃ (ὁ Β) δι' ἐξόδων του τὸν ἀλευρόμυλον, μετὰ τὴν κατασκευὴν ν' ἀπολαμβάνῃ ἀποκλειστικῶς τὰ εἰσοδήματα διὰ ὀκτὼ ἔτη, μετὰ δὲ ταῦτα νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας μετὰ τῶν μηχανῶν κτλ. ποῖον χαρακτῆρα φέρει;

Τὸ συνάλλαγμα αὐτὸ δὲν εἶναι μίσθωσις, διότι δὲν δίδεταί τι ἕτοιμον πρὸς χρῆσιν, μήτε προσφέρεται μίσθωμά τι· δὲν συνιστᾷ δὲ μήτε τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐπιφανείας, ὡς μήτ' ἐπιφανείας τινὸς διδομένης πρὸς ἐποικοδομήν, ὅπερ στενὴν σχέσιν ἔχον μὲ τὸ τῆς ἐμφυτεύσεως συνάλλαγμα καὶ κανόνα τινὰ ἀπαιτεῖ καὶ πολυχρόνιον εἶναι καὶ πραγματικὰ δικαιώματα χορηγεῖ, καὶ ὅταν αὕτη καταστρέφεται, ὁ ἐπιφανειοῦχος δὲν ἐνέχεται εἰς ἀποζημιώσεις ἕνεκα τῶν τυχαίως, ἢ ἐκ τῆς πολυκαιρίας γενομένων χειροτερεύσεων· ἄρα τὸ εἰρημένον συνάλλαγμα εἶναι ἀνώνυμον.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 2 τοῦ 1849.

Σημ. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἔχει σχέσιν καὶ μὲ τὸ ζήτημα, ἂν χάνῃ τὸ δικαίωμά του ὁ σιωπῶν, πωλουμένου τοῦ κτήματός του. Περὶ αὐτοῦ, ἴδε Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 626 σημ. 1 καὶ τόμ. 8 σελ. 853 § 177.—Ἴδε καὶ τὴν λέξιν *Παραίτησις*.

§ 41. Ὁ ἐκμισθωτὴς δύναται νὰ λάβῃ τὸ μίσθωμα ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸν παρὰ τοῦ μισθωτοῦ ὑπομισθώσαντα (1).

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον, διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του, παραδέχεται ὡς ἀναντίῤῥητα τὰ ἑξῆς περιστατικά, 1] ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος ἐμίσθωσε τὴν οἰκίαν του διὰ τριετίαν πρὸς τὸν Β Α, διὰ τοῦ ἀπὸ 20 Δεκεμβρίου 1844, ἐπισήμου συμβολαίου ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι τρεῖς μῆνας πρὶν λήξῃ ἡ προθεσμία τῆς τριετίας, μὴ γενομένης ἀμοιβαίας εἰδοποιήσεως θέλει ἐννοεῖσθαι αὐτοδικαίως ἀνανεωμένη ἡ μίσθωσις δι' ἓν ἔτι ἔτος· 2] ὅτι τὴν 22 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἔτους ὁ Β Α ὑπενοικίασε τὴν αὐτὴν οἰκίαν τριετῶς ἐπίσης καὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἀνωτέρω ὅρον διὰ πολιτοφυλακὴν πρὸς τὸν διοικητὴν Ἀττικῆς· 3] ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος, κατὰ συνέπειαν τοῦ ὅρου τούτου, εἰδοποίησεν ἐπίσης τὸν Β Α ὅτι ἀπαιτεῖ τὴν ἐκκένωσιν τῆς οἰκίας εἰς τὴν λῆξιν τῆς τριετίας· 4] ὅτι ὁ αὐτὸς εἰδοποίησεν ἐπισήμως περὶ τούτου καὶ τὸν νομάρχην Ἀττικῆς, ἀναφέρων προσέτι, ὅτι ἐπειδὴ ἡ Κυβέρνησις ἔκαμε χρῆσιν τῆς οἰκίας αὐτῆς μετὰ τὴν τριετίαν, δέχεται τὰς αὐτὰς συμφωνίας, τὰς ὁποίας εἶχε μὲ τὸν Β Α ἐννοῶν ἀνανεωμένην τὴν μίσθωσιν μεθ' ἑαυτοῦ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1848 καὶ ἐφεξῆς, καὶ παρακαλῶν τὴν Κυβέρνησιν νὰ θεωρήσῃ καὶ αὐτὴ ἀνανεωμένην μαζή του, καὶ νὰ διατάξῃ νὰ τῷ πληρωθῇ τὸ ἐνοίκιον τῆς οἰκίας, ὡς ἔπρεπε νὰ τῷ πληρωθῇ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1848, ὅτι πᾶσα πληρωμὴ γενομένη παρὰ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὸν Α θέλει εἶσθαι ἄκυρος, καθότι οὗτος δὲν ἔχει πλέον κανὲν δικαίωμα μισθώσεως ἐπὶ τῆς οἰκίας του· 5] ὅτι κατὰ συνέπειαν τῆς μηνύσεως ταύτης τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν προσεκάλεσεν ἐπισήμως τὸν ἀναιρεσίβλητον, διὰ τοῦ δημάρχου Ἀθηνῶν, νὰ παρουσιάσῃ ἀπόδειξιν ἢ δικαστικὴν ἀπόφασιν, διὰ νὰ γνωρισθῇ κύριος τοῦ ὀφειλομένου ἐνοικίου, ὅπερ καὶ ἔπραξεν οὗτος παρουσιάσας τὰ ἔγγραφά του· ἑπομένως τὸ ἐφετεῖον, ἂν καὶ ἀφ' ἑνὸς σκέπτεται ἐσφαλμένως ἐν μέρει ἐπὶ τῶν ἐκτεθέντων, ἀφ' ἑτέρου ὅμως σκεπτόμενον ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος, διὰ τῆς μηνύσεως πρός τε τὸ δημόσιον καὶ τὸν Β, ἐματαίωσε τὰ τούτου δικαιώματα, ὡς δικαιοδόχος τοῦ ὁποίου κατεῖχε μέχρι τῆς μηνύ-

(1) Ἴδε ἀνωτ. § 11.

σεως τὸ δημόσιον, καὶ, κατὰ συνέπειαν, καταδικάσαν τὸ δημόσιον εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ ἐτησίου ἐνοικίου τῆς, περὶ ἧς πρόκειται, οἰκίας πρὸς τὸν ἀναιρεσίβλητον, δὲν παρεβίασεν, ἀλλ' ἐφήρμοσεν ὀρθῶς εἰς τὸ διατακτικὸν τὸν νόμον 24 τοῦ Κώδηκος, τοῦ 1 τῶν Πανδ. περὶ μισθώσεως.

Διὰ ταῦτα ἀποῤῥίπτει τὴν αἴτησιν τοῦ δημοσίου περὶ ἀναιρέσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 5512.ο (Ἴδε ταύτην εἰς τὸν ἐπ. §.)

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 128 τοῦ 1849.

§ 42. Κατὰ τοῦ ὑπομισθωτοῦ δύναται ὁ κύριος ν' ἀπευθύνῃ αἴτησιν περὶ πληρωμῆς τῶν ἐνοικίων;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἐγγράφων τῆς δικογραφίας καὶ ἐκ τῆς συζητήσεως τῆς ὑποθέσεως προκύπτουσι τ' ἀκόλουθα περιστατικὰ ά. ὅτι ὁ Α ἐξεμίσθωσε, διὰ τοῦ ἐντολοδόχου του Κ, μίαν τῶν οἰκιῶν του, τὴν περὶ ἧς ἡ δίκη, εἰς τὸν Β. β'. ὅτι εἷς ἐκ τῶν ὅρων τοῦ περὶ μισθώσεως ταύτης συναλλάγματος ἦτον οὗτος «τρεῖς μῆνας, πρὶν λήξῃ ἡ ἐνοικίασις, θέλουν εἰδοποιεῖσθαι ἀμοιβαίως τὰ μέρη περὶ ἀνανεώσεως ἢ μὴ τῆς τοιαύτης οἰκίας. Μὴ γενομένης δὲ τῆς εἰδοποιήσεως ταύτης θέλει ἐννοεῖσθαι αὐτοδικαίως ἀνανεωμένη ἡ ἐνοικίασις δι' ἓν προσέτι ἔτος.» γ'. ὅτι ἡ ἡμέρα ἐνάρξεως τῆς ἐνοικιάσεως ὥρισται ἡ 1 ἰανουαρίου 1845, ἡμέρα δὲ λήξεως ἡ 1 ἰανουαρίου 1848. δ'. ὅτι μετὰ ταῦτα ὁ μισθωτὴς Β ἐπεμίσθωσε τὴν αὐτὴν οἰκίαν καὶ διὰ τον αὐτὸν χρόνον εἰς τὸ δημόσιον. έ. ὅτι ὁ Α εἰδοποίησε κατὰ τὴν 30 σεπτεμβρίου 1847 τὸν Β, ὅτι ἀπαιτεῖ τὴν ἐκκένωσιν τῆς οἰκίας του κατὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας, κατὰ δὲ τὴν 24 ἰουνίου 1848 εἰδοποίησε καὶ τὸν νομάρχην Ἀττικῆς, ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ Β ἔπαυσεν ἀπὸ τῆς 1 ἰανουαρίου 1848, καὶ ὅτι ἀπαιτεῖ νὰ πληρωθῇ εἰς αὐτὸν τὸ ἐνοίκιον. Ἀλλὰ τὸν σεπτέμβριον τοῦ 1848, ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸς ἐξέδωκεν ἔνταλμα ἐπ' ὀνόματι τοῦ Β πρὸς πληρωμὴν τῶν ἀπὸ 1 ἰανουαρίου 1848 καὶ κατόπιν ὀφειλομένων διὰ τὴν οἰκίαν ταύτην ἐνοικίων, τὰ ὁποῖα καὶ ἔλαβεν ὁ Β.

Ἐπειδὴ, μολονότι δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι, ὅταν ὁ μισθωτὴς ἐκμισθώσῃ τὸ μισθωθὲν πρᾶγμα, αἱ ἐκ τοῦ συναλλάγματος σχέσεις μεταξὺ μισθωτοῦ καὶ ἐκμισθωτοῦ κατ' οὐδὲν μεταβάλλονται, καὶ ὁ μισθωτὴς δύναται μόνον τὸν πρῶτον μισθωτὴν νὰ ἐνάξῃ ἕνεκα τῶν ὑποχρεώσεων, τὰς ὁποίας οὗτος ἀνεδέχθη, διότι μὲ τοῦτον καὶ μόνον συνῆψε σχέσιν παράγουσαν ἐννόμους συμβάσεις μεταξὺ αὐτῶν· ἂν δὲ ὁ ὑπομισθωτὴς ἔχῃ δικαίωμα νὰ πληρώσῃ τὸ ὑπ' αὐτοῦ ὀφειλόμενον μίσθωμα εἰς τὸν πρῶτον ἐκμισθωτὴν, ἀπαλλαττόμενος οὕτω τῶν πρὸς τὸν ἐκμισθωτὴν αὐτοῦ ὑποχρεώσεών του, συνεπείᾳ τῆς ἐπὶ τῆς

negotiorum gestio στηριζομένης ἐνστάσεως τοῦ συμψηφισμοῦ (Ν. 6. Π. [44. 4]), δὲν ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι καὶ ὁ πρῶτος ἐκμισθωτὴς ἔχει προσωπικὴν περὶ πληρωμῆς τῶν ἐνοικίων ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ὑπομισθωτοῦ, δυνάμενος ἄλλως νὰ ἐνεργήσῃ κατάσχεσιν τῶν ὀφειλομένων ὑπὸ τοῦ ὑπομισθωτοῦ ἐνοικίων εἰς χεῖρας τούτου, ὡς τρίτου, καὶ νὰ εἰσάξῃ ἀγωγὴν περὶ τοῦ κύρους τῆς κατασχέσεως. — Μολοντοῦτο, ἐπειδὴ ὁ ἐκμισθωτὴς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μηνύσῃ εἰς τὸν ὑπομισθωτὴν ὅτι θέλει κάμει χρῆσιν τοῦ δικαιώματός του, καὶ οὕτω νὰ ἔλθῃ εἰς ἄμεσον σχέσιν μὲ αὐτὸν καὶ νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ μὴ πληρώσῃ τὸν ὑπομισθωτήν (Ν. τελ. Κ. [2. 19]). Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου εἶναι ὁμολογούμενον ὅτι ὁ ἐκμισθωτὴς Δ ἐμήνυσεν εἰς τὸ δημόσιον ἰδίᾳ τῆς δημαρχίας, ὅτι τὰ τῆς μισθώσεως δικαιώματα τοῦ Β ἔληξεν ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1848, καὶ ὅτι πᾶσα εἰς τὸν τελευταῖον πληρωμὴ δὲν δύναται νὰ τοῦ παραβλέψῃ τὰ δικαιώματα, τὸ δὲ δημόσιον, μετὰ τὴν μήνυσιν ταύτην, περὶ τῆς διατυπώσεως τῆς ὁποίας ὁ νόμος δὲν διαγράφει μερικώτερόν τι, ἐπλήρωσε τῷ Β διὰ τὰ τοῦ 1848 ἐνοίκια δραχμὰς 1260, ὅπερ δὲν ἔπρεπε νὰ γίνῃ μετὰ τὴν διαληφθεῖσαν μήνυσιν, ἥτις ἐματαίωσε τὰ τοῦ Δ, ὡς δικαιοδόχου τοῦ ὁποίου κατεῖχε μέχρι τῆς μηνύσεως ὁ Λ.

Ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει καμμία διάταξις, καθ' ἣν αἱ ἐνοικιάσεις τῶν καταστημάτων γίνονται ἐν δημοσίᾳ συναγωνισμῷ.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5512 τοῦ 1849, κυρωθ. διὰ τῆς ἐν τῷ § 41.

§ 13. Τὸ ἄρθρ. 941 ἐδάφ. 4 τῆς πολ. δικονομίας δὲν κάμνει διάκρισίν τινα, ἐὰν τὰ κινητὰ ἀνήκωσιν εἰς τὸν ἐνοικιαστὴν ἢ εἰς τρίτον τινά. Ἄρα τὰ κινητὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ὁ ἐνοικιαστὴς φέρει εἰς τὴν ἐνοικιασθεῖσαν οἰκίαν, καὶ μάλιστα τὰ πρὸς στολισμὸν αὐτῆς προωρισμένα, εἶναι ὑπέγγυα διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ἐνοικίων· μόνη δὲ ἐξαίρεσις ὑπάρχει ὡς πρὸς τὰ προσκαίρως εἰσαγόμενα αὐτόθι, καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἀλλαχόσε μεταφορᾶς των πράγματα, ἢ ὡς πρὸς τὰ παρακατατιθέμενα παρὰ τῷ ἐνοικιαστῇ, παρ' ἄλλων, καὶ διὰ δημοσίου ἐγγράφου ἀποδεικνυόμενα ὡς κτήματα αὐτοῦ, ἢ ὡς πρὸς τὰ ἀνήκοντα εἰς τρίτον τινά, τὸν ὁποῖον ὁ ἐνοικιαστὴς δέχεται ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ὅστις εἰσερχόμενος εἰσάγει καὶ τὰ ἴδια αὐτοῦ πράγματα.

Διὰ νὰ ἐξαιρεθοῦν τοῦ προνομίου τούτου τὰ εἰς ἄλλον μὲν ἀνήκοντα πράγματα, διδόμενα δὲ εἰς τὸν ἐνοικιαστὴν διὰ νὰ μένωσιν αὐτόθι σταθερῶς πρὸς χρῆσιν, πρέπει τοὐλάχιστον πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς των, νὰ εἰδοποιηθῇ κατ' ἐπίσημον τρόπον περὶ τούτου ὁ κύριος· ἄλλως δὲ τὸ προνόμιον ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων ἀντικειμένων (*Tropl. hypothèq.* σελ. 104).

Ἂν λοιπὸν ὁ Α μισθωτὴς τῆς οἰκίας τοῦ Β, εἰσήγαγεν εἰς ταύτην κινητὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα, πρὸ τῆς ἐκ τῆς οἰκίας ἐξόδου του ἐπώλησεν εἰς τὸν Γ, ὅστις τὰ ἄφησεν ἐν τῇ οἰκίᾳ πρὸς χρῆσιν καὶ στολισμόν της, χωρὶς νὰ εἰδοποιήσωσι περὶ τούτου τὸν κύριον, οὗτος ἔχει εἰς αὐτὰ προνόμιον.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5455 τοῦ 1849.

§ 44. Ὁσάκις τὸ κύριον ἀντικείμενον τῆς δίκης συνίσταται εἰς τὴν ἀπαίτησιν ἐνοικίων μισθωθέντος τινὸς κτήματος, ἐπιτρέπεται καὶ ἡ ἀπαίτησις τόκων μετὰ τὴν ὑπερημερίαν (1).

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ μόνον ὁσάκις τὸ κύριον ἀντικείμενον τῆς ἀγωγῆς συνίσταται εἰς τὴν ἀπαίτησιν ἐνοικίων μισθωθέντος τινὸς κτήματος, ἐπιτρέπεται ἡ ἀπαίτησις καὶ τοῦ τόκου αὐτῶν μετὰ τὴν ὑπερημερίαν, ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τοὺς νόμους 17 τοῦ Κώδικος *de locato et conducto*, 17 § 4 Πανδ. *de usuris* καὶ 54 Πανδ. *de locat.* ἀλλ' ὁσάκις τὰ ἐνοίκια, τουτέστι, κατὰ τὴν γενικὴν τοῦ νόμου ἔκφρασιν, οἱ καρποὶ (Ν. 36 Πανδ. *de usuris et fructibus*) ἀπαιτοῦνται ἢ ἐπιδικάζονται ὡς ἓν παρεπόμενον ἄλλης κυρίας ἀπαιτήσεως, καθάπερ συμβαίνει ἐπὶ τοῦ προκειμένου, νόμοι ῥητῶς ἀπαγορεύουσι τὴν ἐπιδίκασιν τοῦ τόκου αὐτῶν· διότι καρποὶ τόκου ἀπαιτοῦνται (Ἁρμενοπ. βιβλ. Γ΄ τιτλ. ζ΄ 4, Ν. 28, *Cod. de usuris*) καὶ διότι ῥητῶς ὁ νόμος τῶν Πανδεκτῶν περὶ τόκων καὶ καρπῶν *de usuris et fructibus* φέρει ... τουτέστιν οὔτε τῶν καρπῶν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι μετὰ τὴν ἀντιδικίαν ἀποδοτέοι εἰσὶ κατὰ τὴν τοῦ δικαστοῦ διαταγὴν, ἀφορᾷ ν' ἀποδοθῶσι τόκοι, οὔτε ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι πρὸ τῆς ἀντιδικίας συνελέχθησαν, ἀπαιτοῦνται τόκοι ἀπὸ τὸν κακῇ πίστει διακάτοχον· μὲ τὰς ἀρχὰς δὲ ταύτας συμφωνεῖ ῥητῶς καὶ τὸ ἄρθρ. 156 § 4 τῆς πολ. δικον., οὐχὶ δὲ προσέτι καὶ τὸν τόκον τῶν καρπῶν τούτων.»

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 54 τοῦ 1841 (Νομικ. σ. 3763).
Ἴδε ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9382, περὶ ἧς ἄλλοτε.—Ἴδε ἄνωτ § 9.

§ 45. Ὁ ἐκμισθωτὴς κτήματός τινος, ὡς ἰδιοκτήτης καὶ κύριος αὐτοῦ, ἔχει τὴν φυσικὴν νομὴν τοῦ κτήματος, ὁ δὲ μίσθωτὴς εἶναι κατὰ παράκλησιν κάτοχος· ἑπομένως πᾶσα ἀγωγὴ κατὰ τυχούσης προσβολῆς γενομένης ὑπό τινος τρίτου κατὰ τοῦ κτήματος ἐκείνου, οἷα εἶναι καὶ ἡ περὶ ἐκνικήσεως, ἀνήκει εἰς τὸν ἐκμισθωτὴν (τεμ.

---

(1) Ὅρα τὴν λέξιν Τόκος καὶ Καλλ. περὶ ῥωμ. δικ. πραγμ. τόμ. γ΄ § 288 ἐν τέλ.—Τόκος ὀφείλεται ἐπὶ τῶν καρπῶν; Βλ. τόμ. 8 σ. 20 λ. Καρποί.

60 § 5 Πανδ. πρ. — τεμ. 24 § 4 αὐτ. Τροπλ. ἀρ. 287)· ὁ δὲ μισθωτὴς δὲν εἶναι ὑπόχρεως εἰμὴ ν' ἀναγγείλῃ τὸν προσβολέα ἐγκαίρως πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην, ἢ νὰ ἐπιδείξῃ αὐτὸν εἰς τὸν ἰδιοκτήτην.

'Απόφ. ἐφετ. 'Αθηνῶν 7282 τοῦ 1850.—"Ἴδε ἀπ. πολ. 'Αρ. Π. 102, 166 καὶ 168 τοῦ 1852.

§ 46. Ὁ μισθώσας λειβάδια δὲν εἶναι κύριος αὐτῶν, ὁ δὲ κύριος τῶν λειβαδίων ἔχει ἀγωγὴν κατ' αὐτοῦ περὶ ἀποβολῆς καὶ ἀποζημιώσεως, διότι πᾶς ὑπαίτιος παρανόμου βλάβης ὀφείλει ν' ἀνορθώσῃ αὐτήν. — Ἡ ἀποζημίωσις δὲ δὲν ὀφείλεται ἀλληλεγγύως ἀπὸ τοὺς μισθωτὰς, ὅταν ὁ ἐνάγων δὲν ἀποδεικνύῃ ὅτι εἶχαν κοινὰ ἢ εταιρικὰ τὰ εἰς τὸ λειβάδιον βοσκήσαντα ζῶα, ἢ ὅτι ἐκ συνεννοήσεως τὰ ἐβόσκησαν· ἑπομένως ἕκαστος ἐνέχεται διὰ τὴν ἰδίαν του πρᾶξιν, μάλιστα οὔτε προσωρινὴ ἐκτέλεσις ἐπιτρέπεται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 187 τῆς πολ. δικονομίας, ὡς πρὸς τὴν περὶ ἀποζημιώσεως διάταξιν τῆς ἀποφάσεως.

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 2892 τοῦ 1844.

§ 47. Ὁ ὑπὸ μισθὸν ἔχων πρᾶγμά τι, δὲν δύναται μὲν νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ ἔννομον τῶν παραγγελμάτων μέσον, ὡς μὴ ἀπολαμβάνων τὴν νομικὴν διακατοχὴν τοῦ πράγματος· δύναται ὅμως νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τρίτων προσώπων, ὅταν διὰ ζημίας ἐπενεχθείσας εἰς τὸ πρᾶγμα ἐστέρησαν τὸν μισθωτὴν τῆς ἐλευθέρας χρήσεως αὐτοῦ, καὶ ζητεῖται ἀποζημίωσις (Ν. 27 § 14 Πανδ. (9, 2). — *Glük* X. σελ. 374).

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 5540 τοῦ 1849.

§ 48. Ὁ μισθωτὴς, ὢν διάδικος εἰς τὴν δίκην, καίτοι καταδικασθεὶς ὡς τοιοῦτος, ἔχει νόμιμον συμφέρον νὰ ἐκκαλέσῃ τὴν ἀπόφασιν.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Πάγου 143 τοῦ 1849.

§ 49. Ὁ ὑπενοικιαστὴς ἔχει συμφέρον νὰ προσβάλῃ τὴν ἀπόφασιν, δι' ἧς διατάττεται ἡ ἐκκένωσις τῆς οἰκίας.

Ἀποφ. «Ἐπειδὴ καὶ ἂν ἦναι βέβαιον, ὅτι ὁ ἤδη ἀναιρεσείων ὑπενοικίασε τὴν οἰκίαν, τῆς ὁποίας αὐτὸς ἦτον ἐνοικιαστὴς καὶ περὶ τῆς ὁποίας πρόκειται, ὁ ἀναιρεσείων δὲν κατέστη ἐκ τούτου ἄνευ συμφέροντος νὰ προσβάλῃ τὴν τοῦ ἐφετείου ἀπόφασιν, καθότι ἡ ἀπόφασις αὕτη, οὖσα κατ' αὐτοῦ ὡς κυρίου διαδίκου, ἔχει συνεπείας, διότι ἂν καὶ δὲν δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ, καθόσον ἀμφισβητῇ τὴν ἔξωσίν του ἐκ τῆς οἰκίας λόγῳ ὅτι ὑπεξεμισθώθη παρ' αὐτοῦ, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, δύναται ὅμως νὰ ἐκτελεσθῇ,

καθόσον ἀφορᾷ τὰς ἄλλας διατάξεις αὐτῆς περὶ πληρωμῆς ἐνοικίων, καὶ νὰ ἔχῃ καὶ ἄλλας συνεπείας ἀποζημιώσεων, ὥστε προφανῶς ἔχει συμφέρον νὰ παρίσταται πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς αἰτήσεως ἀναιρέσεως.»

᾽Απόφ. πολ. ᾽Αρ. Π 3 τοῦ 1847.

§ 50. **Εὐθύναι τοῦ ἐκμισθωτοῦ, ὅταν τρίτος παρενοχλῇ τὸν μισθωτήν.—Ὡς πρὸς τοῦτο εὕρηνται ἐν τῇ νομολογίᾳ τὰ ἑξῆς· ἴδε τὰ ἑπόμενα ἐδ. ά—ϛ'.** — *Τυχηρά.*

§ 51 ά. Ὁ ἐκμισθωτὴς εἶναι ὑπόχρεως εἰς τὸ διαφέρον, ὅταν, προσκαλούμενος παρὰ τοῦ μισθωτοῦ, δὲν καταπαύῃ, καίτοι δυνάμενος, τὴν παρὰ τρίτου τινὸς παρενόχλησιν (1).

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὅμως, κατὰ τοὺς νόμους 7, 8, 9, 13 § 1, 15 καὶ 33 τῶν Πανδ. *de locat.* ὁ ἐκμισθωτὴς ὀφείλει ὄχι μόνον νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν μισθωτὴν τὸ ἀντικείμενον τῆς μισθώσεως, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐγγυᾶται τὴν χρῆσιν αὐτοῦ κατὰ πάσης παρενοχλήσεως, καὶ ἐὰν αἱ παρενοχλήσεις ἐπάγωνται παρὰ προσώπου ἔχοντος ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ πράγματος, ὁ δὲ μισθωτής, καίτοι δυνάμενος νὰ καταπαύσῃ τὴν παρενόχλησιν, δὲν καταπαύει αὐτὴν προσκαλούμενος, ὑποχρεοῦται εἰς τὸ διαφέρον.

Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ ἐφεσίβλητος, ἅμα ὑποχρεωθεὶς, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 13 ἀποφάσεως τοῦ εἰρηνοδίκου Αἰγιαλείας, νὰ παραιτήσῃ τὴν κατοχὴν τοῦ προσημειωθέντος τεμαχίου εἰς τὸν μισθωτὴν τῆς 19 μερίδος Μ ἀνήγγειλε τοῦτο πρός τε τὸν οἰκονομικὸν ἐπίτροπον Ἀχαΐας δι' ἀναφορᾶς του τῆς 14 ἰανουαρίου καὶ πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας δι' ἑτέρας ἀπὸ 10 ἀπριλίου 1842, ἐξαιτούμενος θεραπείαν, καὶ ὅμως τὸ δημόσιον, καίτοι δυνάμενον ν' ἀποκρούσῃ τὰς ἀξιώσεις ἐν γένει ἢ ἐν μέρει τοῦ εἰρημένου Μ δὲν ἔπραξέ τι, ὀφείλει ἑπομένως νὰ ἐπανορθώσῃ τὰς ἐντεῦθεν προξενηθείσας εἰς τὸν ἐφεσίβλητον ζημίας, ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς τοῦ πληρεξουσίου τοῦ ἐκκαλοῦντος, ὅτι δηλαδὴ ὁ ἐφεσίβλητος, ἅμα κινηθείσης τῆς ἀγωγῆς, ὤφειλε νὰ τὸ προσκαλέσῃ, δὲν ἔχει καμμίαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐπιρροήν,

(1) Ὁσάκις δὲ ὁ ἐνοικιαστὴς ἢ μισθωτὴς ἐμποδισθῇ ἀπὸ τῆς χρήσεως τοῦ ἐνοικιασθέντος δικαιώματος, διὰ πράξεως, τὴν ὁποίαν ὁ ἐνοικιάσας δὲν ἠδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ, καὶ περὶ τῆς ὁποίας δὲν ὀφείλει εὐθύνην, τότε χρεωστεῖ ὁ ἐνοικιάσας ἢ ἐκμισθώσας ν' ἀποδώσῃ τὸν προκαταβληθέντα αὐτῷ μισθὸν, ἀλλ' οὐδέν τι περαιτέρω λόγῳ ἀποζημιώσεως.

᾽Απ. ἐφ. Ναυπλ. 151 τοῦ 1836 (Νομικ. σ. 391).

καθόσον ἡ ὑπ' ἀριθ. 13 ἀπόφασις τοῦ εἰρηνοδίκου, διατάξασα μέτρα συντηρητικά, δὲν παραγράφει κανὲν τοῦ δημοσίου δικαίωμα τοῦ νὰ περιορίσῃ τὸν Μ εἰς τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον οὗτος ἐμίσθωσε· τὸ πρωτοδικεῖον ἄρα, προκειμένου περὶ ἀκινήτου κειμένου εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του καὶ προηγηθείσης αἰτήσεως (τῆς προσημειωθείσης) περὶ θεραπείας, καλῶς μὲν ἐπελήφθη τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἐφεσιβλήτου, καὶ ὀρθῶς διέταξε τὴν περὶ τοῦ μεγέθους τῶν ζημιῶν ἀπόδειξιν δι' ἐμπειροτεχνῶν ἀπομακρυνόμενον τῆς προλαβούσης περὶ καταμετρήσεως ἀποφάσεώς του ὡς περιττῆς, ἐσφαλμένως ὅμως ἐξέτεινε τὴν περὶ ἀποζημιώσεως ὑποχρέωσιν τοῦ δημοσίου δι' ὅλον τὸ εἰς Νεζερίτην κείμενον τεμάχιον.

Ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ὁ εἰρηνοδίκης Αἰγιαλείας προσδιώρισε πρὸς διεξαγωγὴν τῆς δι' ἐμπειροτεχνῶν ἀποδείξεως ἐπισπευδομένης παρὰ τοῦ ἐφεσιβλήτου, δὲν ἐκοινοποιήθη εἰς τὸ δημόσιον, ἡ δὲ παρὰ τῷ γραμματεῖ τοῦ εἰρηνοδίκου Αἰγιαλείας γενομένη ἐπίδοσις τῆς ἀποφάσεως τοῦ εἰρηνοδίκου δὲν ἀναπληροῖ τὴν κοινοποίησιν, καθόσον καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἡ περὶ τοῦ διορισμοῦ ἀντικλήτου ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐκτελέσεως διάταξις τοῦ νόμου ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως παρεμπιπτουσῶν περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεων, τὸ δημόσιον, μὴ ἐπισπεῦδον τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ὑπ' ἀρ. 156 ἀποφάσεως τοῦ πρωτοδικείου, δὲν ὤφειλε νὰ διορίσῃ ἀντίκλητον· ἑπομένως, μὴ κλητευθέντος τοῦ δημοσίου κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως, αὕτη ἀποβαίνει ἕνεκα παραβιάσεως τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθ. 261 τῆς πολ. δικονομίας, ἄκυρος· ἐσφαλμένως ἄρα τὸ πρωτοδικεῖον ἀπέρριψε τὴν περὶ ἀκυρότητος αὐτῆς ἔνστασιν τοῦ δημοσίου.»

Ἀπόφ. ἐφετ. Ναυπλ. 198 τοῦ 1848 (Νομικ. σ. 4797).—Ἴδε Εὐρ. τόμ. 5 σ. 487.

§ 52 ϐ'. Ὁ ἐκμισθωτὴς ὑποχρεοῦται διὰ τὰς ὑπὸ τρίτου βλάβας εἰς μισθωθὲν κτῆμα.

Ὁ ἐκμισθωσάμενος δὲν ὑποχρεοῦται διὰ τὰς βλάβας τὰς γενομένας δι' ἀνωτέρας δυνάμεως (καὶ ἀπεναντίας ὑποχρεοῦται διὰ τὰς ἐξ ἐκνικήσεως προερχομένας) εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ὅλου μισθώματος, ἐὰν ὁ μισθωτὴς μηδέν τι εἰσέπραξεν, ἢ εἰς μέρος ἀναλόγου τοῦ μισθώματος, ἐὰν μέρος μόνον ἐπρόφθασε νὰ εἰσπράξῃ, νὰ ἀποζημιώσῃ τὸν μισθωτήν, καὶ διὰ τὰ στερηθέντα κέρδη, ὅσα δηλαδὴ ἤθελεν ἀπολαύσει ἐπέκεινα τῆς συνάξεως τοσούτων καρπῶν, ὅσοι ἤθελον συμπληρώσει τὸ ἀντίτιμον τοῦ πληρωθέντος παρ' αὐτοῦ μισθώματος· ἀνωτέρα δὲ δύναμις μὴ προκύπτουσα ἀπὸ δόλον ἢ ἀμέλειαν τοῦ ἐκμισθώσαντος, δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν αὐτὴν

κατ' αὐτοῦ εὐθύνην, τὴν ὁποίαν προξενεῖ ἡ ἐκνίκησις τοῦ μισθωθέντος κτήματος, ἀλλ' ὑπόκειται μόνον εἰς τὴν ἀπόδοσιν ὅλου ἢ μέρους τοῦ μισθώματος ἀνάλογον μὲ ὅσους καρποὺς δὲν ἐδυνήθη ὁ μισθωτὴς νὰ συνάξῃ μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ ὀφειλομένου ἢ πληρωθέντος μισθώματος· ὅτι διαμένων ὁ ἐκμισθωτάμενος πάντοτε κύριος τοῦ κτήματος, δὲν εἶναι δίκαιον ν' ἀπολαύσῃ ὡς ἐκ τοῦ μισθώματος, εἰς βλάβην τοῦ μισθωτοῦ, ὠφέλειαν, τὴν ὁποίαν, καὶ ἐὰν δὲν εἶχε μισθώσει τὸ κτῆμα, δὲν ἐδύνατο ποσῶς ν' ἀπολαύσῃ ἕνεκα τῆς συμβάσης ἀνωτέρας βίας (*L.* 8 *Cod de Locati*). »

'Απόφ. ἐφ. Ναυπλ. τῆς 23 αὐγ. 1839 (Νομικ. σ. 882).

§ 53 γ'. Ὁ ἐκμισθωτὴς ἀκινήτου κτήματος εἶναι ὑπόχρεως ν' ἀποδώσῃ τὸ καταβληθὲν μίσθωμα εἰς τὸν μισθωτήν, ἐὰν δὲν δυνηθῇ εἴτε ἐξ ἀνωτέρας καὶ ἀκαταμαχήτου δυνάμεως, εἴτε ἐξ ἄλλης αἰτίας, νὰ καταστήσῃ δυνατὴν εἰς αὐτὸν τὴν χρῆσιν τοῦ κτήματος, ὡς εἶναι ὑπόχρεως καὶ ὅταν ἐξ οἰκείας προαιρέσεως δὲν τὸ παραδώσῃ.

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 353 τοῦ 1843, ἣν ἐν λ. Καρποί.

§ 54 δ'. Ὁ ἐκμισθωτὴς ὑποχρεοῦται νὰ χορηγήσῃ πρὸς τὸν μισθωτὴν τὴν τοῦ μισθωθέντος κάρπωσιν καὶ χρῆσιν, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν ζημιῶν, ὅσας τυχὸν ὑπέστη ὑπὸ τρίτων μὴ ἐχόντων ἀντιποίησίν τινα ἐπὶ τοῦ μισθωθέντος.

'*Απόφ*. «Ἐπειδὴ ὁ ἐκμισθωτής, κατὰ τὰς περὶ μισθώσεως ἀρχὰς τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου, ὑποχρεοῦται νὰ χορηγήσῃ πρὸς τὸν μισθωτὴν τὴν ἀπόλυτον τοῦ μισθωθέντος πράγματος χρῆσιν καὶ κάρπωσιν, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν ζημιῶν, ὅσας οὗτος ὑπέστη τυχὸν παρὰ τρίτων προσώπων, μὴ ἐχόντων ἀντιποίησίν τινα ἐπὶ τοῦ ὑπομισθωθέντος πράγματος (Ν. 13 § 7, 27, 1, 34, 33, 35 τῶν Πανδ. τοῦ Locat. Cond. καὶ Ν 1 καὶ 12 τοῦ Κώδ. Locat. Cond.)· ὅθεν καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι αἱ πρόσοδοι τῶν χωρίων Λιβαρτζίου, Λεχουρίου κλπ. ἐξεμισθώθησαν πρὸς τὸν ἐφεσίβλητον Δ Α Κ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι καὶ οὐχὶ ὅπως οὗτος ἰσχυρίζεται ἐν ὀνόματι τοῦ πατρός του, τοῦ καὶ ἐνοικιαστοῦ τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων Δ Α Κ, ἡ πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ἱππικοῦ Χ Χ Π, καταβολὴ τῶν φοινίκων 920, δὲν καθίστησι τοῦτον μολαταῦτα ὑπόχρεων εἰς ἀποζημίωσιν, καθόσον μάλιστα ἡ πληρωμὴ τοῦ ποσοῦ τούτου ἐγένετο μετὰ τὴν συλλογὴν τῶν προσόδων, ἡ διαταγὴ δὲ τῆς γραμματείας τῶν Οἰκονομικῶν τῆς 30 ἀπριλίου 1832, διὰ τῆς ὁποίας πιστοῦται ὁ ἐνοικιαστὴς Καλαβρύτων Δ Α Κ μὲ τὸ ἀνωτέρω ποσὸν τῶν φοινίκων 920, παρέχει μὲν εἰς τὸν ἐφεσίβλητον τὸ δικαίωμα τῆς ἀπαιτήσεως τούτου,, ἀλλ' ἀπὸ ἐκεῖνον μόνον εἰς ἀπόσβεσιν χρέους, τὸ ὁποῖον κατελογίσθη τῷ Α Κ ἢ τοῖς κληρονόμοις του· ἑπομένως

ἡ περὶ αὐτῶν ἀγωγὴ, κινηθεῖσα κατὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, καὶ ἕνεκα τῆς ἐκ τῆς μισθώσεως σχέσεως, εἶναι ἀπαράδεκτος, τὸ δὲ δικαστήριον τῶν ἐν Πάτραις πρωτοδικῶν, ἀποῤῥίψαν τὴν περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου ἔνστασιν τοῦ ἐκκαλοῦντος, παρεγνώρισε τὰς νομίμους τοῦ ἐκμισθωτοῦ ὑποχρεώσεις.»

Ἀπόφ. 288 τοῦ 1845 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν (Νομικ. σ. 4223).

§ 55 έ. Ἐὰν τὸ ἀντικείμενον τῆς μισθώσεως παρεδόθη μὲν βραδέως, ἀλλ' ὄχι ἐξ ἀμελείας καὶ κακῆς πίστεως τοῦ ἐκμισθωτοῦ, ὁ μισθωτὴς ἔχει δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ τὸ διαφέρον, ἢ ἁπλῶς ἐλάττωσιν τοῦ τμήματος;

Κατὰ τὸν νόμον (Ν. 15 καὶ 33 Πανδεκτῶν 17, 2.—Ἀρμεν. 33, Γ' 6), ἐὰν ὁ μισθωσάμενος κωλύεται νὰ νεμηθῇ τὸ μισθωθὲν ἢ μέρος αὐτοῦ καθ ὅλον τὸν συμφωνηθέντα χρόνον, καὶ δὲν δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸν ἐκμισθωτὴν γνῶσις ἢ συνεννόησις μετὰ τοῦ κωλύοντος ἢ ἀμέλειά τις, ὁ ἐκμισθωτὴς ἐνέχεται εἰς τὸ νὰ ἐλαττώσῃ τὸ τίμημα ἀναλόγως, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸ διαφέρον.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 20 τοῦ 1849 (Νομικ. σ. 4964).

§ 56 ς'. Τὸ ἐν τῷ § 23 ζήτημα συνδέεται καὶ μὲ τὸ περὶ τυχηρῶν, περὶ ὧν εἰρήσεται ἄλλοτε ἐν λέξει *Τυχηρά*.

§ 57. Πότε ὁ ἐκμισθωτὴς ὀφείλει ἀποζημίωσιν εἰς τὸν ἐκλήπτορα διὰ τὰς πλημμελείας ἢ τὰ ἐλλείμματα τοῦ ἐκμισθωθέντος πράγματος;

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5392 τοῦ 1849, ἣν βλ. ἐν λ. Διάταγμα.

§ 58. Ὁ μισθωτὴς δὲν ἔχει δικαίωμα ἀποζημιώσεως, ἐὰν δὲν ἠγνόει τὰς πλημμελείας ἢ τὰ ἐλλείμματα τοῦ ἐκμισθωθέντος πράγματος (Τεμ. 19 Πανδ. *loc. cond. Voet.* § 10. αὐτ. *Troplong luage* § 194, 195). Ὀφείλει ὅμως ὁ ἐκμισθωτὴς ἀναδοχὴν διὰ τὸ τίμημα.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5392 τοῦ 1849, ἐν λ. Διάταγμα.

§ 59. *Σημ.* Περὶ ἄλλων περιπτώσεων, δυναμένων νὰ δώσωσιν ἀφορμὴν εἰς διάλυσιν τῆς μισθώσεως, ἴδε κατωτέρω § 84 ἑπ.

Περὶ τῶν μισθωτῶν ἰδίως. — § 60. Ἴδε τοὺς προηγουμένους §§ 39—59.

§ 61. Ὁ μισθωτὴς ἔχει δικαίωμα ἀγωγῆς κατὰ τῶν τρίτων; Ἴδε ἀνωτ. § 45.

§ 61² Ἐκκαλεῖ τὰς ἀποφάσεις; Ἴδε ἀνωτ. § 49.

§ 61³ Περὶ τῆς εἰς τὸν μισθωτὴν ἀνακοινώσεως τῆς δίκης, Ἴδε Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 682 ἑπ.

§ 62. Ἐπὶ μόνῃ τῇ ἐγκλήσει τοῦ ἐνοικιαστοῦ ἐπιλαμβάνεται νομίμως τὸ ποινικὸν δικαστήριον πρὸς καταδίωξιν τοῦ ἐνόχου; ὅρα τὴν λέξιν *Μήνυσις*.

§ 63. Ὅταν ὁ ἐκμισθωτὴς ἀκινήτου κτήματος παραχωρήσῃ εἰς τὸν μισθωτὴν πρὸς χρῆσίν του καὶ κινητὰ οἱουδήποτε εἴδους, καταναλισκόμενα ἢ μὴ, διὰ τῆς χρήσεως, χρήσιμα δὲ εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ κτήματος, θεωροῦνται ταῦτα ὡς παρεπόμενα τοῦ κτήματος, καὶ ἑπομένως ὑπάγονται εἰς τὰς αὐτὰς τοῦ περὶ μισθώσεως συναλλάγματος συμφωνίας.

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 353 τοῦ 1843 (Νομικ. σ. 3424).

§ 64. Ὁ ἔχων συμβολαιογραφικὸν ἐνοικιαστήριον προτιμᾶται τοῦ ἔχοντος ἰδιωτικὸν ἔγγραφον καὶ μὴ φέροντος βεβαίαν χρονολογίαν· αὕτη δὲ καθίσταται βεβαία, ὅταν συντρέχῃ ἡ περίπτωσις τῶν ἄρθρων 413 καὶ 414 τῆς πολ. δικονομίας.

Ἀπόφ. 86 τοῦ 1840 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομικ. σ. 3727).

§ 65. Οἱ μισθωταὶ ἔχουν δικαίωμα νὰ κάμωσι πρόκλησιν πρὸς ἀγωγήν; ὅρα Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 739 ἐν τέλ. Ἴδε δὲ καὶ τὴν λέξιν *Πρόκλησις πρὸς ἀγωγήν*.

§ 66 ά. Ὁ μισθωτὴς δὲν ἀποκτᾷ τὴν κυριότητα τῶν καρπῶν τοῦ μισθωθέντος κτήματος εἰμὴ ὅταν εἰσκομίσῃ αὐτούς.

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ § 36 βιβλ. Β΄ τίτ. 1 τῶν Εἰσηγήσεων τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τῶν §§ 12 καὶ 13 τῶν Βασιλ. βιβλ. ΙϚ΄ τίτλ. 1 καὶ 4, ὁ μισθωτὴς ἀποκτᾷ τὴν κυριότητα τῶν καρπῶν τοῦ μισθωθέντος κτήματος ὅταν εἰσκομίσῃ αὐτούς· ἐνόσῳ δὲ εἶναι ἠρτημένοι οἱ καρποὶ ἀκολουθοῦν τὸ κτῆμα καὶ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶναι καὶ ὁ κύριος τῶν καρπῶν, τὸ δὲ 915 ἄρθρ. τῆς πολ. δικονομίας, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ κατάσχεσις ἀσυγκομίστων καρπῶν γίνεται ἐντὸς ἓξ ἑβδομάδων πρὸ τῆς ὡριμάσεώς των, δὲν ἀντίκειται εἰς τὰς διαληφθείσας διατάξεις τοῦ νόμου διὰ νὰ θεωρηθοῦν ὡς καταργηθεῖσαι δυνάμει τοῦ 1100 ἄρθρ. τῆς ῥηθείσης δικονομίας, ἀλλ᾽ ἐπιτρέπει τὴν κατάσχεσιν τῶν καρπῶν ἰδίως, διότι μέλλουν νὰ κατασταθῶσι κινητοὶ μετὰ τὴν ἐκκοπὴν καὶ συγκομιδήν των, ὅτι δὲ οἱ ἠρτημένοι καρποὶ εἶναι παρακολούθημα τοῦ κτήματος, γίνεται προσέτι δῆλον καὶ ἐκ τοῦ 8 ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 21 Ἰουνίου 1837 περὶ διαιρέσεως κτημάτων νόμου, μεταγενεστέρου τῆς πολ. δικονομίας· ὥστε οἱ ἠρτημένοι καρποὶ ὄντες τῆς κυριότητος τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ κτήματος, εἰς ὃ ἤρτηνται, ὁ δανειστὴς τοῦ κυρίου τούτου δύναται νὰ κατάσχῃ αὐτοὺς ἠρτημένους

όντας, κατά τὸ μνησθὲν ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας, μάλιστα δὲ ὅταν ὁ δανειστὴς ἔχῃ ὑποθήκην ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κτήματος (ἄρθρον 954 ἐδ. 2 τῆς αὐτῆς δικονομίας, καθ' ὃ μόνον εἰς ἄλλα ἀκίνητα παρὰ τὰ ἐνυπόθηκα δὲν δύναται νὰ ἐπιβάλῃ κατάσχεσιν, ἐὰν πρῶτον δὲν ἐπιληφθῇ τῶν ἐνυποθήκων). Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον, διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του, θεωρῆσαν ὅτι οἱ διαληφθέντες νόμοι ἠκυρώθησαν διὰ τοῦ ἄρθρ. 915 τῆς πολ. δικονομίας καὶ ὅτι τὸ δημόσιον δὲν εἶχε δικαίωμα νὰ κατάσχῃ τὸν ἠρτημένον εἰσέτι καρπὸν τῶν σταφιδαμπέλων τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ Α Μ, καίτοι ἔχον ἐπ' αὐτῶν ὑποθήκην, λόγῳ ὅτι πρὸ τῆς κατασχέσεως οὗτος εἶχεν ἐκμισθώσει αὐτὰς εἰς τὸν Α Δ, κακῶς ἐρήρμωσεν ὅλους τοὺς διαληφθέντας νόμους καὶ παρεβίασε κυρίως τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τῶν ἄρθρ. 915 καὶ 954 τῆς πολ. δικονομίας. Ἡ δὲ παραβίασις αὕτη δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν, κατὰ τὸ ἄρθρ. 807 § 5 τῆς αὐτῆς δικονομίας.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 225 τοῦ 1848.

§ 67 β΄. Κατὰ τὸν νόμον § 36 Β. 6΄, Τ. 1 τῶν Εἰσηγ. καὶ § 12, 13 τῶν Β. βιβλ. 16. Τ. 1 καὶ 4, ὁ μισθωτὴς ἀποκτᾷ τὴν κυριότητα τῶν καρπῶν τοῦ μισθωθέντος κτήματος, ὅταν ἐκκόψῃ αὐτούς.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5326 τοῦ 1849 (Νομικ. σ. 5032).

§ 68 γ΄. Ὁ μισθωτὴς καθίσταται κύριος τῶν καρπῶν;

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, ἐὰν μετὰ τὸ θερίσαι ἢ τρυγῆσαι τελευτήσῃ ὁ τὴν χρῆσιν τῶν καρπῶν ἔχων, οἱ καρποὶ τοῦ κληρονόμου αὐτοῦ εἰσί, κἂν μήπω γέγονεν ἐξ αὐτῶν οὗτος ἢ ἄλλον, ὁ δὲ τὴν χρῆσιν τῶν καρπῶν ἔχων τότε δεσπόζει αὐτῶν, ὅτε αὐτὸς λάβῃ αὐτούς, οὐχὴν ὅτε καὶ αὐτομάτως πέσωσιν· ὁ δὲ κλῆ πίπτει νομεὺς, ἅμα τῷ χωρισθῆναι αὐτούς. Βασιλ. (16, 4) διάτ. 6΄. Ἴδε *Pothier Pand.* βιβλ. 7 τίτλ. ά § XV, καὶ *Savigny* περὶ κατοχῆς § 22.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9781 τοῦ 1852.

§ 69 δ΄. Ὁ δανειστὴς δύναται νὰ κατάσχῃ τοὺς ἠρτημένους καρποὺς τοῦ κτήματος τοῦ ὀφειλέτου, καὶ ἂν τὸ κτῆμα ἦτο μισθωμένον.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 225 τοῦ 1848.—Ἴδε ἀνωτ. § 66.

§ 70 Ἡ ὑποχρέωσις τοῦ μισθωτοῦ τοῦ νὰ πράξῃ τι ἐπὶ τοῦ πολυετῶς μισθωθέντος κτήματος ἀπὸ πότε ἄρχεται; Διάλυσις.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ τὰς ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας ὁ μισθωτὴς ἀνέ-

λαβε, καὶ περὶ ὧν ἐγένετο λόγος εἰς τὴν πρώτην σκέψιν, ὀφείλει νὰ ἐκπληρώσῃ, μὴ ταχθείσης πρὸς τοῦτο ῥητῆς προθεσμίας, ἐντὸς τῆς περιόδου τῆς μισθώσεως ὁρισθείσης εἰς 25 ἔτη καὶ οὐχὶ κατὰ κατὰ τὰ πρῶτα τῆς μισθώσεως ἔτη, ὡς ὁ πληρεξούσιος τοῦ δημοσίου διατείνεται, καθότι δὲν δύναταί τις νὰ ὑποχρεωθῇ εἰς ὅ,τι οὔτε ῥητὸς νόμος τὸ ἐπιβάλλει, οὔτε αὐτὸς ἑαυτὸν ῥητῶς ὑπέβαλε, καὶ κατὰ τοὺς νόμους 47 τῶν Πανδ. *de oblig et act.* καὶ 38 § 18 τῶν Πανδ. *de verb. oblig.* τὰ συμβόλαια ἑρμηνεύονται ὑπὲρ τοῦ ὑποχρεωμένου καὶ οὐχὶ τοῦ ἐπερωτῶντος, ὀφείλοντος νὰ ἐκφράσῃ σαφῶς ἐν τῷ συμβολαίῳ κατὰ πόσον θεωρεῖ τὸν ἐπερωτώμενον ὑπόχρεων.

Ἐπειδὴ ἀπὸ τὰς διεξαχθείσας ἀποδείξεις ἀπεδείχθη ἀρκούντως, ὅτι ὁ Ε Κ ἐντὸς 7 ἐτῶν ἀπὸ τῆς μισθώσεως ἐφύτευσε περισσότερα δένδρα ἀπὸ τὸν συμφωνηθέντα ἀριθ., καὶ, μολονότι τὰ πλεῖστα ἀπέτυχον, ὑπάρχουσι μολαταῦτα 237 εἰς καλὴν κατάστασιν νεόφυτα.

Ἐπειδὴ ἀπεδείχθη προσέτι, ὅτι καὶ τὰς ἀναλόγους βελτιώσεις ἐνήργησε, καὶ ἄμπελον ἐφύτευσεν, ἀλλὰ ἂν ἕνεκα αἰτιῶν ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς του, ἡ ἄμπελος δὲν εὐδοκίμησεν, ὡς ἐκ τῶν διεξαχθεισῶν ἀποδείξεων ἐξάγεται, τοῦτο μὲν δὲν ἀπαλλάττει τῆς ὑποχρεώσεως τὸν μισθωτὴν νὰ ἐπαναλαμβάνῃ πᾶσαν ἀποτυγχάνουσαν φυτείαν, δὲν παρέχει ὅμως ἀφορμὴν ἐννόμου διαλύσεως τοῦ συναλλάγματος.»

Ἀπόφ. ἐφετ. Ναυπλ. 96 τοῦ 1848 (Νομικ. σ. 4657).

§ 71. Ὁ μισθωτὴς τοῦ κτήματος ἀποκτᾷ πραγματικὸν ἐπ' αὐτοῦ δικαίωμα; Ὅρα τὴν 6' σκέψιν τῆς 68 πολ. τοῦ Ἀρ. Πάγου ἀποφάσεως τοῦ 1847.

§ 72. Κατὰ μὲν τὸν νόμον 55 § 2 Πανδ. (19, 2) ὁ μισθωτὴς ἐγκαταλείπων τὸ μισθωθὲν ὀφείλει ἀποζημίωσιν, ἀφ' ἑτέρου ὅμως καὶ ὁ ἐκμισθωτὴς ὀφείλει προηγουμένως νὰ παραδώσῃ τὸ μισθωθὲν κατὰ τὰς βάσεις τοῦ περὶ μισθώσεως συναλλάγματος, διὰ νὰ δυνηθῇ καὶ ἐκεῖνος νὰ μεταχειρισθῇ τὸ μισθωθὲν καταλλήλως πρὸς τὸν σκοπόν του [νόμος 15 § 1.—Ν. 8. 2—5 § 2—19 § 2—24 § 2 Πανδ. (19, 2)].

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 797 τοῦ 1849 (Νομικ. σ 5243).

§ 73. Κατὰ τὰς περὶ μισθώσεως ἀρχὰς [Ν. 11 § 1, 2. Πανδ. (19, 2).—Ν. 28. Κώδ. *loc. cond.*] τοῦ δικαίου, ὁ μισθωτὴς ὀφείλει χρᾶσθαι τῷ ἀντικειμένῳ τῆς μισθώσεως ὡς συνετὸς οἰκοπάτωρ, καὶ εἶναι ὑπεύθυνος οὐ μόνον ἕνεκα πάσης ἐκφαυλώσεως τοῦ πράγματος, δολίως γενομένης, ἀλλὰ καὶ ἕνεκα τῆς μὴ προση-

κοίτης φυλάξεώς του (Ν. 29. Παιδ. *loc. con l.*) μέχρι τῆς ἀποδόσεως κατὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας· ἀζημίως δὲ νὰ τὸν ἐγκαταλείψῃ δύναται, ὅταν βία ἀνυπέρβλητος ἢ φόβος βάσιμος τὸν ἀναγκάσωσιν.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 809 τοῦ 1849 (Νομικ. σ. 5246).

§ 74. Μόνη ἡ παρέλευσις τῆς πρὸς πληρωμὴν τοῦ ἐνοικίου ὡρισμένης προθεσμίας παράγει τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ νὰ θεωρηθῇ ὁ μισθωτὴς ὡς ὑπερήμερος, καὶ ὡς ἐκ τούτου νὰ ἐπισύρῃ τὴν ποινὴν τῆς μὴ ἐκπληρώσεως τῆς ἐνοχῆς του;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὁ ἴδιος ἀναιρεσείων ὑπεβλήθη ἑκουσίως διὰ ῥητῆς συμφωνίας εἰς τὴν ποινὴν τοῦ νόμου, ἑπομένως ἡ διάλυσις τῆς ἐνοικιάσεως ἔλαβε χώραν ἅμα συνέτρεξεν ὁ διαλυτικὸς τῆς συμφωνίας ὅρος, καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν ὤφειλε τὸ δημόσιον νὰ καταστήσῃ ὑπερήμερον τὸν ἀναιρεσείοντα, ἀλλ' ἡ ὑπερημερία ἤρχετο ἀφ' ἧς στιγμῆς δὲν ἐπλήρωσεν οὗτος τὸ ἐνιαύσιον ἐνοίκιον, τὸ δὲ ἀποδεικτικὸν τῆς ὑποθέσεως μέρος τὸ ἐξάγει τὸ δικαστήριον ἐκ τῆς ἰδίας ὁμολογίας τοῦ ἀναιρεσείοντος καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ καθυποβληθεισῶν ἀποδείξεων· ἑπομένως αἰτιολογεῖ τὴν ἀπόφασίν του, καὶ σημειοῖ τὰς ἀποδείξεις, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐσχημάτισε τὴν πεποίθησίν του, δὲν παραδέχεται δὲ τὸ δικαστήριον, ὅτι ὁ ταμίας παρεχώρησεν ἔκτασιν προθεσμίας, ἀλλ' ἀντικρούει τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀναιρεσείοντος, ἐξ οὗ οὗτος ἤθελε νὰ ἐξαγάγῃ τὴν ἐπέκτασιν, λέγων, ὅτι ἐνεφανίσθη εἰς τὸν ταμίαν τὴν 27 ὀκτωβρίου, τουτέστι μετὰ τὴν προθεσμίαν τῶν πληρωμῶν καὶ ὁ ταμίας τῷ ἐπαρήγγηλε νὰ ἐμφανισθῇ τὴν ἐπιοῦσαν, ὅπερ ὁ ἀναιρεσείων δὲν ἔπραξεν. Ἑπομένως, ὡς καὶ τὸ ἐφετεῖον ὀρθῶς σκέπτεται, ἡ πρᾶξις τοῦ ταμίου οὔτε δικαίωμα παρεχώρησεν εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα, οὔτε ὁ ἀναιρεσείων συνεμορφώθη μὲ αὐτὴν διὰ νὰ τὴν ἐπικαλεσθῇ, καὶ ἑπομένως εἶναι ἀνυπόστατοι οἱ τῶν ἐγγράφων προτάσεων λόγοι.»

Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 264 τοῦ 1850· καὶ 67 τοῦ 1853, ἣν βλ. κατ.

§ 75. Πότε πρέπει νὰ κινῆται ἡ περὶ ἐκκενώσεως τῆς μεμισθωμένης οἰκίας ἀγωγή; Ἴδε Κύρ. τόμ. 4 σελ. 146.—Ἴδε καὶ τὴν λέξιν *Πρόωρος ἀγωγή*.

§ 76. Ὁ μισθωτὴς εἶναι ὑπεύθυνος ἕνεκα ἐμπρησμοῦ τῆς οἰκίας, ἐὰν οὗτος προέκυψεν ἐκ σφάλματος τοῦ ὑπομισθωτοῦ ἢ τοῦ ὑπηρέτου;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἂν καὶ ἠδύνατό τις ἀμφιβάλλων νὰ εἴπῃ, ὅτι

μόνον κατὰ τὸ Γαλλ. δίκαιον, ὁ μισθωτὴς εἶναι ὑπεύθυνος προσωπικῶς διὰ τὴν ἐκ σφάλματος τοῦ ὑπομισθωτοῦ καὶ τῶν ὑπηρετῶν καὶ ὅλων, τοὺς ὁποίους προσάγει εἰς τὴν μισθωθεῖσαν οἰκίαν, ἐργαστήρια κλπ. πυρκαϊὰν, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τὸ ἐν ἰσχύϊ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον, κατὰ τὸ ὁποῖον, ἐπιεικέστερον ὡς πρὸς τὸν μισθωτὴν, ὁ μισθωτὴς οὗτος δὲν εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὴν γενομένην παρὰ τῶν ὑπηρετῶν του, ἢ ἄλλων προσαχθέντων παρ' αὐτοῦ εἰς τὸ μισθωθὲν κτῆμα ἐμπρησμὸν εἰμὴ μόνον ὁσάκις ἦτον ἐντὸς σφάλματος, ὡς ὅταν σφάλλων παρέλαβεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του ἀνθρώπους ἐπιῤῥεπεῖς πρὸς βλάβας (Ν. 27 § 9 καὶ 11. Πανδ. *ad legem aquiliam* 9, 2. καὶ Ν. 11. Πανδεκτῶν *Locati* ἴδε καὶ *Pothier traite du coutiam de louage* Ν. 193)· οἱ δὲ νόμοι οὗτοι δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστοι παντάπασι μὲ τὴν ἀρχὴν, ὅτι ὁ μισθωτὴς ὀφείλει ἐπιμέλειαν καὶ φύλαξιν εἰς τὸ μισθωθὲν πρᾶγμα, διότι ἂν ὁ μισθωτὴς κατέβαλε τὴν προσήκουσαν πρόνοιαν εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀτόμων, τὰ ὁποῖα εἰς τὸ μισθωθὲν κτῆμα εἰσήγαγε, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀμελήσας περὶ τὴν φύλαξιν αὐτοῦ· ἐπὶ τοῦ προκειμένου, προσδιορισθείσης τῆς μνησθείσης οἰκίας διὰ νοσοκομεῖον, ἦτον ἑπόμενον καὶ ἀπ' ἀρχῆς γνωστὸν εἰς ἐκμισθωτὴν, ὅτι ἡ θέρμανσις τῆς οἰκίας ταύτης ἤθελε γίνεσθαι δι' ὑπηρετῶν· ἑπομένως ἂν οἱ ὑπηρέται οὗτοι ἢ οἱ ἐπιστάται, καίοντες ἀφειδῶς ξύλα, ἄνευ τῆς προσηκούσης προσοχῆς, ἐγένοντο αἴτιοι τοῦ ἐμπρησμοῦ τῆς περὶ ἧς ἡ ἀγωγὴ οἰκίας, ὁ ἐκμισθωτὴς κατὰ μόνου αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἀγωγὴν, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τοῦ δημοσίου, ἀφοῦ δὲν προτείνῃ κατ' αὐτοῦ σφάλμα τι περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν εἰρημένων προσώπων, ὅτι ἂν, κατὰ τοὺς εἰρημένους νόμους, ὁ μισθωτὴς δὲν εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὸν γενόμενον ἀπὸ τοὺς συνοικοῦνταις μ' αὐτὸν ὑπηρέτας του ἐμπρησμὸν, τοὺς ὁποίους ἐντοσούτῳ δύναται κατά τι νὰ ἐπιτηρῇ, πολὺ ὀλιγώτερον δύναται νὰ ἦναι ὑπεύθυνος διὰ τὰ σφάλματα τῶν ὑπενοικιαστῶν, ἢ τῶν ἐπιστατῶν του, τοὺς ὁποίους δὲν δύναται νὰ ἐπιτηρῇ παντάπασι, καὶ μάλιστα ὅτε διὰ τὴν χρῆσιν, δι' ἣν εἶναι προσδιωρισμένον τὸ μισθωθὲν πρᾶγμα, δὲν δύναται νὰ διοικηθῇ αὐτοπροσώπως ἀπὸ τὸν μισθωτὴν, ἀλλὰ δι' ἐπιστατῶν, καὶ τέλος ὅτι, κατὰ συνέπειαν τούτων ὅλων, πάντῃ περιττῆς οὔσης τῆς ἀποδείξεως ἂν ἡ προκειμένη οἰκία ἐκάη ἐξ ἀμελείας τῶν ἐπιστατῶν, ἡ ἀγωγὴ πρέπει ν' ἀποῤῥιφθῇ ἀπὸ τοῦδε.

Μολαταῦτα.

Ἐπειδὴ, κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἄνω εἰρημένους νόμους, ὁ μισθωτὴς εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὸν ἐκ σφάλματος τῶν ὑπηρετῶν του ἢ ἐπιστατῶν του ἐμπρησμὸν, καθόσον ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος αὐτοῦ,

ἤτοι τοῦ ἐξ ἀμελείας τῶν εἰρημένων προσώπων ἐμπρησμοῦ, εἰκάζεται, ὅτι δὲν κατέβαλε τὴν ἀνήκουσαν ἐπιμέλειαν περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν προσώπων τούτων, τῶν ὁποίων ἐκλεγομένων ἀπὸ τὸν μισθωτὴν, καὶ οὐχὶ ἀπὸ τὸν ἐκμισθωτὴν, οὔτε ὀρθὸν οὔτε δίκαιον εἶναι, ὥστε τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀμελείας του νὰ ἐπιβαρύνωσι τὸν τελευταῖον τοῦτον· ἄλλως οἱ ἐπιστάται τοῦ νοσοκομείου ἀντιπροσωπεύουν τὸ δημόσιον καὶ αἱ πράξεις ἢ ἐλλείψεις αὐτῶν εἶναι πράξεις τοῦ δημοσίου.

Ἐπειδὴ ὁσάκις οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ διοικηταὶ τῆς δημοσίας δυνάμεως, ὑπερβαίνοντες τὰ ὅρια τῶν καθηκόντων των γίνωσι πρόξενοι ζημίας, δὲν εἶναι τὸ δημόσιον ὑπόχρεων πρὸς ἀποζημίωσιν, διότι, κατὰ τὰς περὶ ἐντολῆς ἀρχὰς, ὁ ἐντολεὺς δὲν εἶναι ὑπόχρεως διὰ τὰς ὑπὲρ τὴν ἐντολήν του πράξεις τοῦ ἐντολοδόχου του καὶ εἰς τοιαύτην εὑρίσκεται θέσιν τὸ δημόσιον· ἑπομένως ἂν, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ ἐνάγων διὰ τῆς ἀγωγῆς του, ἡ στρατιωτικὴ φυλακὴ ἢ καὶ ὁ λόκληρος ἡ στρατιωτικὴ δύναμις, ὑπερβαίνουσα τὰ καθήκοντά της, παρεμπόδισε τὸν ἐνάγοντα νὰ κατασβέσῃ τὸ ἐκραγὲν πῦρ, μόνον τὰ ἐμποδίσαντα αὐτὸν ἄτομα εὐθύνονται καὶ οὐχὶ τὸ δημόσιον· ὅθεν ἡ ἀπόδειξις ἂν ἡ στρατιωτικὴ φυλακὴ ἐμπόδισε τὸν ἐνάγοντα νὰ κατασβέσῃ τὸ πῦρ, ὅτε ἐξεῤῥάγη, εἶναι πάντη περιττή.» Ἴδε δὲ τὴν λέξιν *Ἐμπρησμοί*.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 46 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5373).

§ 77. Κατὰ τὸν περὶ μισθώσεως νόμον 15 § 1 τῶν Πανδεκτῶν διὰ τὴν στέρησιν καρπώσεως μέρος τοῦ μισθωθέντος κτήματος ὡς ἐκνικηθέντος κτλ. ὁ μισθωτὴς ἔχει τὴν πρὸς ἀποζημίωσιν κατὰ τοῦ ἐκμισθωτοῦ ἀγωγὴν, ἐκτὸς ἂν συνεφωνήθη τὸ ἐναντίον.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 73 τοῦ 1849.

§ 78. Ὁ ἰδιοκτήτης δύναται νὰ κινήσῃ τὴν περὶ διαταράξεως τῆς νομῆς ἀγωγὴν κατὰ τοῦ μισθωτοῦ, ὅστις ἐξακολουθεῖ νὰ νέμηται, ἄνευ λόγου, μετὰ τὴν παῦσιν τῆς μισθώσεως; Ἴδε σ. 337 τῆς ἑλλ. μεταφρ τοῦ *Berrial-Sait-Prix*.

§ 79. Ἐπωφελεῖς δαπάναι γενόμεναι εἰς τὸ μισθωθὲν κτῆμα ἀποδίδονται;

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ ἡ ἐν τῷ προκειμένῳ συμβολαίῳ συνομολογηθεῖσα ὡς πρὸς τὴν διάλυσιν τῆς μισθώσεως ἐξαίρεσις, προνοοῦσα μόνον τὴν περίπτωσιν τῆς ἐξ ἀπροόπτων λόγων παρεμποδίσεως ἢ ματαιώσεως τῆς ἐξορύξεως, ὅτε ὁ ὅρος τοῦ διατάγματος περὶ διαλύσεως ἄνευ ἀποζημιώσεων, ἰδίως διὰ τὴν ὑπαιτιότητα τοῦ

πυροβολιστοῦ τεθεὶς, δὲν λαμβάνει χώραν, ἀφίνει ὅλως ἄθικτον τὸ περὶ ἀποζημιώσεως ἢ μὴ ζήτημα, ἐν περιπτώσει τῆς κατὰ τὴν ἐξαίρεσιν ταύτην διαλύσεως τῆς συμφωνίας, ὅπερ λυθήσεται κατὰ τὰς περὶ μισθώσεως γενικὰς τοῦ νόμου ἀρχάς· ὥστε ὀρθαὶ εἶναι αἱ σχετικαὶ αἰτιολογίαι τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως, καθὼς καὶ διὰ τοὺς αὐτόθι παρατεθέντας νόμους τὸ ἐκμισθῶσαν ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον δὲν εἶναι ὑπόχρεων πρὸς ἀποζημίωσιν διὰ τὰς γενομένας ὑπὸ τοῦ μισθωτοῦ πυροβολιστοῦ δαπάνας, πρὸς παρασκευὴν τῶν, ὑφ' ὧν πρόκειται ἡ ἐξόρυξις, γαιῶν· εἰς ταύτας δὲ φυσικῶς περιλαμβάνονται καὶ αἱ γενόμεναι εἰς τὴν ὁδὸν, ἀνοιχθεῖσαι καὶ χρησιμεύουσαι πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τῆς εἰς παράλιον θέσιν μεταφορᾶς τῶν γαιανθράκων καὶ λιθανθράκων, ἂν τοιοῦτοι ἤθελον ἐξορυχθῆ, καὶ ἑπομένως, κατὰ τὰς ὀρθῶς διὰ τῆς ἄνω εἰρημένης ἀποφάσεως ἐκτιμηθείσας ἀποδείξεις τῆς τοιαύτης ἐξορύξεως ἀδυνάτου καταστάσεως ἐκ φυσικῆς ἀντιπυρώσεως καὶ μὴ δυνάμεναι οὐδὲ βραδύτερον νὰ πραγματοποιηθοῦν, ἅπασαι αἱ ὡς πρὸς τοῦτο γενόμεναι σχετικαὶ δαπάναι τὸν μισθωτὴν ἐπιβαρύνουν, καθόσον εἰς τὸ ἐκμισθῶσαν ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον οὐδόλως ἀποδίδεται οὔτε ἐγνώριζε τὸ ἀνεπίδεκτον τῆς ἐξορύξεως τῶν γαιανθράκων καὶ λιθανθράκων, ὡς ἐκ τῆς διαληφθείσης ἀντιπυρώσεως, ἐνῷ, ἀπ' ἐναντίας, ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐν τῷ δικογραφίᾳ ἐγγράφων, ὅτι ὁ πυροβολιστὴς ἐκλέξας τὰς γαίας, ὡς πρόφασιν πρὸς τὴν προκειμένην ἐξόρυξιν, ἐπροσκάλεσε τὴν ἀνωτέρω συμφωνίαν, καὶ καθόσον οὐδεμίαν τὸ κτῆμα, ἕνεκα τῶν εἰρημένων, ἀπέκτησε βελτίωσιν.

. . . .

Ἐπειδὴ ὀρθαὶ εἶναι αἱ σχετικαὶ αἰτιολογίαι τῆς αὐτῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως περὶ εὐθύνης τοῦ ἐκμισθωτοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, καθὸ κυρίου τῶν ἐκμισθωθεισῶν γαιῶν, πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ μισθωτοῦ, ἕνεκα τῶν καταβληθεισῶν πρὸς βελτίωσιν τοῦ πράγματος δαπανῶν, καθόσον, κατὰ τοὺς ἐκεῖ ἀναφερομένους νόμους καὶ τὸ ἄρθρον 379 τοῦ Μαυρ., τοιαῦται ἐπωφελεῖς δαπάναι, αἱ βελτιώσεις δηλαδὴ εἰς τὸ ἀποδοτέον κτῆμα, εἶναι ἀποδοτέαι, ἐκτὸς ἂν ὑπάρχῃ ἐναντία συμφωνία, καὶ τοιαύτη δὲν ὑφίσταται ἐπὶ τοῦ προκειμένου, μάλιστα τὸ ἐναντίον ἐξάγεται ἐκ τοῦ τῆς μισθώσεως συναλλάγματος καὶ τῶν ἐν τῇ δικογραφίᾳ, ὡς ἀνωτέρω, ἐγγράφων. Ἀλλ' ἂν τοιαῦται δαπάναι δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἄλλως εἰμὴ, ὅτι ἐγένοντο πρὸς κατασκευὴν κτήματος ἢ οἰκήματος καὶ πρὸς ἐμφύτευσιν δένδρων καὶ ἀμπέλων· τοιαῦται δὲ ἀμφιβαλλόμεναι καὶ ἀμφισβητηθεῖσαι εἶναι, καὶ ὀρθῶς διετάχθη διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως ἀντικείμενον

ἀποδείξεως καὶ διὰ μαρτύρων τροπολογημένου καταλλήλως τοῦ θέματος, ὥστε νὰ βεβαιωθῇ πρῶτον ἡ μεταξὺ τῆς μισθώσεως τοῦ κτήματος καὶ τῆς περὶ διαλύσεως ἀγωγῆς κατάστασις αὐτῶν καὶ, διευκρινιζομένης τῆς διαφορᾶς, νὰ προηγηθῇ εὐστοχώτερον καὶ θετικώτερον ἡ διὰ πραγματογνωμόνων βεβαίωσις τῶν βελτιώσεων αὐτοῦ· ἑπομένως προώρως διετάχθη ἡ πραγματογνωμοσύνη.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 10468 τοῦ 1853.

§ 79[a] Ἡ ἄγνοια τοῦ νόμου, ὠφελεῖ τὸν μισθωτὴν, ὅστις ἐνοικίασε φόρους δημοτικούς, μὴ ὑπάρχοντος νόμου; Ἴδε τὴν νομολ. ἐν Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 692 ἐπ.

Ἀνανέωσις.

§ 80. Ἀναμίσθωσις ἐπὶ ἀστυκῶν κτημάτων χωρεῖ; ἐπὶ πόσον δὲ χρόνον;

Τὴν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου νομολογίαν εὑρίσκετε ἐν Εὑρετ. τόμ. 5 σελ. 390 – 392. Ἀλλὰ τὴν αὐτόθι μνημονευομένην 5549 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἀνῄρεσεν ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς 125 τοῦ 1850 ἀποφάσεώς του, φερούσης (1)·

«Ἐπειδὴ ἡ ἀπόφασις αὕτη παραδεχομένη ἐν τῇ πρώτῃ καὶ

---

(1) Ἡ πρώτη σκέψις τῆς 165 πολιτικῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεως τοῦ 1850 ἔχει οὕτως·

« Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν νόμον 13 βιβλ. 20 τίτλ. 1 τῶν Βασιλικῶν, ἐξ οὗ ἐρανίσθη ἀτελῶς ὁ Ἁρμενόπουλος τὸν § 20 τοῦ βιβλ. Γ' τίτλ. 8, ἐπὶ δὲ τῶν οἴκων ὑπὲρ ὅσου χρόνου μείνει τις ἐνέχεται, εἰ μὴ δῆλος χρόνος ἐγγράφως ὁρισθῇ τῇ μισθώσει. ἐκ δὲ τῆς διατάξεως ταύτης γίνεται πρόδηλον, ὅτι ἂν ὑπάρχῃ ἐγγράφως ὡρισμένος ὁ χρόνος τῆς μισθώσεως ἀνανεοῦται σιωπηλῶς ἡ μίσθωσις δι' ἄλλον τόσον χρόνον, ὅσον ὁρίζει τὸ ἔγγραφον τῆς μισθώσεως· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἀπὸ 1 Ἰουνίου 1844 συμφωνητικοῦ ἐγγράφου γενομένου μεταξὺ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργοῦ καὶ τοῦ Α Β, ἐνοικίασεν οὗτος πρὸς τὸ δημόσιον τὴν κατὰ τὴν ὁδὸν Πλούτωνος οἰκίαν του δι' ἓν ἔτος, ἀρχόμενον ἀπὸ 1 Ἰουνίου 1844, καὶ λῆγον τὴν 1 Ἰουνίου 1845 διὰ δραχμὰς 3600, τὸ δὲ δημόσιον, καθ' ἃ ἀπεδείχθη καὶ βεβαιοῦται ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 5874 προδικαστικῆς ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἐξηκολούθει νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτῆς καὶ μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ συμφωνηθέντος ἔτους, διαμεῖναν εἰς τὴν οἰκίαν ἀπὸ τῆς 1 Ἰουνίου 1845 μέχρι τῆς 27 Ἰουλίου τοῦ ἰδίου ἔτους, ὥστε διὰ τῆς περαιτέρω ταύτης χρήσεως, εἰς ἣν δὲν ἀντέτεινεν ὁ ἰδιοκτήτης Μ, ἀνανέωσε σιωπηλῶς τὴν μίσθωσιν δι' ἄλλο ἓν ἔτος, καὶ ἑπομένως καθίσταται ὑπόχρεων νὰ πληρώσῃ τὸ ἐνοίκιον ὁλοκλήρου τοῦ ἔτους καὶ οὐχὶ μόνον τῶν δύο περίπου μηνῶν, ἐκπιπτομένων τῶν ὅσων ἐπλήρωσεν εἰς τὸν Α Μ λόγῳ ἐνοικίου τοῦ τελευταίου τούτου ἔτους.»

δευτέρᾳ αὐτῆς σκέψει, δι' ὧν ἀναφέρεται εἰς τὰς σκέψεις τῶν ὑπ' ἀριθ. 5874 καὶ 5549 ἀποφάσεων, ὅτι ἡ προκειμένη μίσθωσις τῆς οἰκίας τοῦ ἀνειρεσσείοντος συνωμολογήθη ἐγγράφως καὶ ὡρίσθη κατ' αὐτὴν ἐνιαυσιαῖος χρόνος τῆς μισθώσεως λήγων τὴν 31 μαΐου 1845· καὶ ὅτι οἱ συμβαλλόμενοι δὲν συνωμολόγησαν ὅτι δὲν θέλει ἰσχύει ὡς σιωπηρὰ ἀναμίσθωσις ἡ μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ τῆς μισθώσεως χρόνου διαμονὴ τοῦ μισθωτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἀποφαίνεται, ὅτι τὸ μισθῶσαν τὴν οἰκίαν ταύτην δημόσιον, ἂν καὶ διαμεῖναν ἐν αὐτῇ ὑπὲρ τὸν ἕνα καὶ ἥμισυ μῆνα μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἐγγράφως συνομολογηθέντος χρόνου τῆς μισθώσεως, ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ τὸ μίσθωμα ἐφ' ὅσον χρόνον διέμεινεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τὸ Γυμνάσιον, ἐφήρμοσεν ἐσφαλμένως καὶ ἡρμήνευσε ψευδῶς τὴν διάταξιν 13 τοῦ βιβλ. 20 τίτλ. 1 τῶν Βασιλ., καθ' ἣν « ἐπὶ δὲ τῶν οἴκων τῇ μισθώσει » ὅτε ἑπομένως σαφῶς ὁρίζει ὁ νόμος ὅτι δὲν ἐνέχεται ὁ μισθωτὴς μόνον ἐφ' ὅσον χρόνον μείνει μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ συνομολογηθέντος χρόνου τῆς μισθώσεως, ἀλλ' ἡ σιωπηρὰ αὕτη ἀναμίσθωσις ἰσχύει ἐφ' ὅσον χρόνον συνωμολογήθη ἐγγράφως ἡ πρώτη μίσθωσις· ἡ δὲ παραβίασις αὕτη δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν, κατὰ τὸ ἄρθρ. 807 § 7 τῆς πολ. δικονομίας.»

§ 81. *Σημ.* Ὡς πρὸς τὴν νομολογίαν τῶν ἐφετείων, ἐκτὸς τῶν ἐν Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 390 ἐπ. εὕρηνται καὶ τὰ ἑξῆς·

α'] Ἡ ἀναμίσθωσις ἀστυκοῦ τινος κτήματος, ἥτις λαμβάνει χώραν εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας τῆς μισθώσεως, γινώσκοντος καὶ μὴ ἀντιτείνοντος τοῦ ἐκμισθωτοῦ, ἐξακολουθεῖ ὁ μισθωτὴς νὰ μεταχειρίζηται τὸ μισθούμενον πρᾶγμα, δὲν διαρκεῖ εἰμὴ ἑωσοῦ ὁ εἷς τῶν συναλλαξαμένων μηνύσῃ εἰς τὸν ἕτερον τὴν παῦσιν τῆς μισθώσεως· τούτου δὲ τοῦ νόμου μόνον ἐξαίρεσις ὑπάρχει, ὅταν προηγουμένως ἤθελεν εἶσθαι δι' ἐγγράφου προσδιωρισμένη ἡ διάρκεια τῆς μισθώσεως· Ν. 13 καὶ 14. Βασιλ. (20. 1), ὅταν μάλιστα ἔχῃ ἀνάγκην τοῦ κτήματος αὐτῆς ὁ ἐκμισθωτής.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1840.

§ 82. β'] Ὁ θέλων νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τὴν περὶ παρατάσεως τῆς μισθώσεως προθεσμίαν καὶ διὰ τὸ ἑπόμενον π. χ. ἔτος ὀφείλει νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν ἰδιοκτήτην πρὸ τόσου χρόνου, ὅσος εἰς τὸ συμβόλαιον μνημονεύεται.

Ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 1593 τοῦ 1840.

§ 83. Ἡ ἐν σιωπῇ τοῦ ἐκμισθωτοῦ παρέλευσις τῆς τελευταίας

ἡμέρας τῆς μισθώσεως ἐμφαίνει τὴν περὶ ἀναμισθώσεως συναίνεσιν τοῦ ἐκμισθωτοῦ;

Απόφ. «Ἐπειδὴ εἶναι μὲν ἀληθὲς, ὅτι, κατὰ τὸν § 20 βιβλ. Γ' τίτλ ή τῆς ἑξαβίβλου τοῦ Ἀρμενοπούλου, τὸν ὁποῖον ἐπικαλεῖται ὁ ἐκκαλῶν, ἐὰν, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ χρόνου τῆς μισθώσεως, ὁ μισθωτὴς ἐπιμείνῃ, κατὰ σιωπηρὰν συναίνεσιν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἀνανεοῦται ἡ μίσθωσις καὶ ἐπὶ τῶν ἀστυκῶν κτημάτων· ἑπομένως καὶ ἐὰν ὑποτεθῇ, ὅτι κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Ν. 13 εἰς τὸ βιβλ. ΙΘ' τίτλ. 6' τῶν Πανδ. ἡ ἀναμίσθωσις δὲν λαμβάνει χώραν ἀγράφως ἐπὶ ἀστυκῶν κτημάτων μισθωθέντων ἐγγράφως, πάλιν ἡ διάταξις αὕτη τῶν Πανδεκτῶν δὲν δύναται νὰ ὑπερισχύσῃ τῆς προμνησθείσης διατάξεως τῆς ἑξαβίβλου, ἥτις εἶναι ὁ ἐν ἰσχύϊ πολιτικὸς νόμος τῆς Ἑλλάδος· τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ πρωτοδικῶν οὐκ ὀρθῶς στηριζόμενον εἰς τὴν προμνημονευθεῖσαν διάταξιν τῶν Πανδεκτῶν, παρεδέχθη τὴν ἀγωγὴν τῆς ἐφεσιβλήτου.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἀναμίσθωσις, καὶ κατὰ τὸν προμνημονευθέντα νόμον τῆς ἑξαβ. τοῦ Ἀρμενοπούλου, στηρίζεται εἰς τὴν σιωπηρὰν συναίνεσιν τοῦ τε μισθωτοῦ καὶ ἐκμισθωτοῦ· ἡ δὲ συναίνεσις αὕτη δὲν συνάγεται ἐκ τῆς παρελεύσεως τῆς τελευταίας ἡμέρας τοῦ χρόνου τῆς μισθώσεως οὐδὲ καθίσταται ὁ ἐκμισθωτὴς ἔκπτωτος τοῦ δικαιώματος τῆς ἀποβολῆς τοῦ ἐνοίκου, μικρὸν μετὰ τὴν ἐκπνευσιν τοῦ χρόνου τῆς μισθώσεως· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὁ μὲν χρόνος τῆς μισθώσεως, ὁμολογουμένως ἐξέπνευσε τὴν 1 φεβρουαρίου 1850; ἡ δὲ περὶ ἐκκενώσεως τῆς οἰκίας προκειμένη ἀγωγὴ τῆς ἐφεσιβλήτου ἐπεδόθη εἰς τὸν ἐκκαλοῦντα τὴν 9 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἔτους· ἑπομένως, καὶ ἐὰν ὑποτεθῇ ὅτι ἡ ἐφεσίβλητος δὲν εἰδοποίησε προφορικῶς τὸν ἐκκαλοῦντα πρὸ τῆς λήξεως τοῦ χρόνου τῆς μισθώσεως νὰ ἐκκενώσῃ τὴν οἰκίαν της, τὸ χρονικὸν διάστημα τῶν ὀκτὼ ἡμερῶν δὲν ἐμφαίνει, ὡς ὀρθῶς ἐσκέφθη καὶ τὸ δικάσαν πρωτοδικεῖον, τὴν σιωπηρὰν συναίνεσιν τοῦ ἐκμισθωτοῦ πρὸς ἀναμίσθωσιν, καθόσον, κατοικούσης ταύτης ἐν Ἀθήναις, ἦτον ἑπόμενον νὰ παρέλθωσιν ὀλίγαι ἡμέραι ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ χρόνου τῆς μισθώσεως μέχρι τῆς ἀγωγῆς· ἐκτὸς δὲ τούτου, ἡ μήτηρ τῆς ἐφεσιβλήτου, ὡς πληρεξούσιος τοῦ συζύγου της Ν Σ, ἐκμισθωτοῦ τῆς οἰκίας, περὶ ἧς πρόκειται, ἐκίνησε, πρὸ τῆς λήξεως τοῦ χρόνου τῆς μισθώσεως, κατὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος ἀγωγὴν περὶ ἐκκενώσεως τῆς οἰκίας, ἥτις, ἂν καὶ δὲν ἀπεῤῥίφθη ὡς ἀπαράδεκτος, ἐπέχει θέσιν εἰδοποιήσεως, ὅτι ὁ ἐκμισθωτὴς δὲν συνήνει εἰς ἀναμίσθωσιν· ἑπομένως, ἂν καὶ δι' ἄλλους λόγους, ὀρθῶς τὸ δικαστήριον τῶν ἐν

Ναυπλίῳ πρωτοδικῶν παρεδέχθη τὴν ἀγωγὴν τῆς ἐφεσιβλήτου. Ἐπειδὴ ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἐκκαλοῦντος, ὅτι πρέπει νὰ προτιμηθῇ εἰς τὴν μίσθωσιν τῆς οἰκίας, περὶ ἧς πρόκειται, δὲν εἶναι βάσιμος, διότι οὐδεὶς νόμος χορηγεῖ τοιαύτην προτίμησιν εἰς τὸν μισθωτήν.»

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 551 τοῦ 1850 (Νομικ. σ. 5344).

Λόγοι διαλύσεως τῆς μισθώσεως.

§ 84. Ὅταν συμφωνηθῇ νὰ μὴν ἐνοικιασθῶσι τὰ ὑπὸ τὴν κατοικίαν ἐργαστήρια εἰς χρήσεις ἀντιβαινούσας εἰς τὴν ἡσυχίαν, τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν εὐπρέπειαν, ὑπονοεῖται καὶ ἡ μίσθωσις αὐτῶν διὰ φυλακάς, ἡ δὲ παραβίασις δίδει χώραν εἰς διάλυσιν.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ ἐνοικιαστηρίου ἐξάγεται ὅτι μεταξὺ τῶν συμφωνησάντων μερῶν ἐγένετο ἰδιαιτέρα σκέψις καὶ πρόνοια περὶ τοῦ νὰ μὴν ἐνοικιασθῶσι τὰ ὑπὸ τὴν κατοικίαν τοῦ Αὐστριακοῦ προξένου μαγαζία εἰς χρήσεις ἀντιβαινούσας εἰς τὴν ἡσυχίαν, τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν εὐπρέπειαν.

Ἐπειδὴ ἂν καὶ δὲν ὡρίσθη ῥητῶς νὰ μὴν ἐνοικιασθῶσι τὰ μαγαζία ταῦτα πρὸς χρῆσιν φυλακῶν, ἡ ἀποσιώπησις τοῦ ὅρου τούτου αἰτιολογεῖται ἀναγκαίως ἀπὸ τό, ὅτι δὲν εἶναι φυσικὸν νὰ προνοήσῃ τις, ὅτι ἰδιαίτεροι οἶκοι κατοικούμενοι παρὰ οἰκογενειῶν θέλουν ἐνοικιασθῇ εἰς ἀντικείμενον, διὰ τὸ ὁποῖον τὸ εἶδός του ἀπαιτεῖ ἀπαιτεῖ δημόσια καὶ κεχωρισμένα καταστήματα.

Ἐπειδὴ ἡ χρῆσις, ἐπὶ τῇ ὁποίᾳ ἐνοικιάσθησαν τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος μαγαζία, εἶναι τοιαύτη διά τε τὴν φύσιν της, τὰ συνοδεύοντα αὐτὴν καὶ τὰς ἐνδεχομένας συνεπείας της, ὥστε, κατὰ φυσικὸν λόγον, ὑποτίθεται ὅτι καμμία εὐπρεπὴς οἰκογένεια καὶ καμμία δημόσιος ἀρχὴ ξένης δυνάμεως δὲν ἤθελε ποτὲ ἐνοικιάσει τὴν ἐπὶ τῶν μαγαζίων τούτων κατοικίαν, ἐὰν προηγουμένως ἐγνώριζε τὴν χρῆσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ταῦτα ἤθελον ἀφιερωθῇ.

Ἐπειδὴ ἐπομένως ἡ χρῆσις, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἰδιοκτήτης ἐνοικίασε τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος μαγαζία, παρεβίασεν ἕνα, σιωπηλὸν μέν, ἀλλ' ἀναγκαίως ὑποτιθεμένον διαλυτικὸν ὅρον τῆς συμφωνίας μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐνοικιαστοῦ, τοῦ ὁποίου ὅρου ἡ παράβασις δικαιολογεῖ τὴν ἀποχώρησιν τούτου ἀπὸ τῆς εἰρημένης συμφωνίας καὶ τὴν ἀπαίτησιν τοῦ προπληρωθέντος ἐνοικίου ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν εἰδοποιήθη ὁ ἰδιοκτήτης περὶ τῆς γενομένης ἐκκενώσεως τοῦ οἴκου, δηλαδὴ ἀπὸ τῆς 16 αὐγούστου τ. ε. ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἀπὸ τὴν μηνολογίαν ταύτην ἐπιστολῆς τοῦ πληρεξουσίου του Τ πρὸς τὸν Π.

Ἐπειδή, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἐνοικιαστηρίου, ὁ ἰδιοκτήτης, ἀφοῦ παρέδωκε τὴν οἰκίαν ἕτοιμον πρὸς τὸν Τ, δὲν ἔμεινε πλέον ὑπόχρεως πρὸς τὸν ἐνοικιαστὴν δι' ἄλλα ἔξοδα παρὰ διὰ τὰ τῆς σκεπῆς.

Ἐπειδὴ τὰ ἔξοδα περὶ προσαρμογῆς τοῦ σημαιοφόρου καταρτίου καὶ τῆς μετακομιδῆς, τὰ ὁποῖα ἀπαιτεῖ ὁ Τ, δὲν δύνανται νὰ λογισθῶσιν εἰς βάρος τοῦ ἰδιοκτήτου, διότι ὁ Τ ὑπέκειτο ἢ πρότερον ἢ ὕστερον, ἀλλὰ πάντοτε μίαν ἡμέραν νὰ τὰ κάμῃ, κατοικῶν δὲ εἰς ἀλλότριον οἶκον δὲν ἐδύνατο ἡ ἐν αὐτῷ διατριβή του νὰ ἦναι εἰμὴ προσωρινή, τὰ δὲ λοιπὰ ἀσήμαντα ἔξοδα ἀνάγονται εἰς βάρος του, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ συμφωνητικοῦ, καὶ προσέτι, διότι ὑπὲρ τὸ ἔτος ἀπήλαυσε τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 153 τοῦ 1835 (Νομικ. α. 3280).

§ 85. Ἡ ἀφαίρεσις τοῦ μισθωθέντος ὕδατος, βίαι καὶ ἀπειλαὶ κατὰ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ ἐκμισθωτοῦ ὑπὸ τῶν μισθωτῶν γενόμεναι ἐπιφέρουσι τὴν διάλυσιν τοῦ τῆς μισθώσεως συναλλάγματος;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ καὶ ὁ ἕτερος λόγος περὶ τοῦ ἀδιαιρέτου τοῦ ἀντικειμένου, ἐφ' οὗ προσέτι ἐστήριξε τὸ διαληφθὲν δικαστήριον τὴν ἀπόφασίν του, δὲν εἶναι βάσιμος, καθότι ἂν καὶ οἱ δύο ὁμοῦ, ὅ τε Σ καὶ ἡ σύζυγός του, ἐκίνησε τὴν περὶ εἰκονικότητος τοῦ ὑπ' ἀριθ. 117 συμβολαίου ἀγωγήν, ὁ Σ ὅμως ἐδύνατο μόνος νὰ παραιτηθῇ τῆς ἀγωγῆς διὰ τὸ μέρος του, καθότι τὸ ἀντικείμενον, ἤτοι ἡ ἐνοικίασις τῆς προικώας οἰκίας καὶ τῶν ἀποθηκῶν, περὶ ἧς τὸ μνησθὲν συμβόλαιον, δὲν εἶναι ἀδιαίρετον, ὥσπερ ἐσφαλμένως ἐσκέφθη τὸ ἐφετεῖον· ἀλλ' εἶναι διαιρετόν, καθόσον ὁ μὲν Σ δύναται νὰ παραχωρήσῃ ὅσα ὁ νόμος ἤθελε τῷ χορηγεῖ δικαιώματα, ἢ νὰ τὰ ἐξασκήσῃ ἄλλως, καὶ ἐπομένως ν' ἀναγνωρίσῃ ὡς σπουδαῖον ἢ μὴ τὸ συμβόλαιον· ἡ δὲ σύζυγός του νὰ ἐνεργήσῃ τὸ ἐναντίον. Ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ὅτι, ἀφοῦ ἅπαξ τὸ ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ἀδιαίρετον τὸ ἀντικείμενον, δὲν δύναται ὁ Ἄρειος-Πάγος νὰ ἐξετάσῃ τοῦτο, ὡς πραγματικόν, εἶναι ἀνυπόστατος, καθόσον τὸ ἐφετεῖον, χαρακτηρίσαν ψευδῶς τὸ ἀντικείμενον ὡς ἀδιαίρετον, ἐνῷ εἶναι διαιρετόν, προσέβαλε τὸν νόμον, ὅστις εἰς ἄλλας τινὰς ῥητὰς περιπτώσεις, καὶ ἰδίως ἐπὶ δουλειῶν, περιορίζει τὸ ἀδιαίρετον· καμμία δὲ περίπτωσις ἐξ αὐτῶν δὲν ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὥστε ὁ Ἄρειος Πάγος νὰ δύναται νὰ ἐπιληφθῇ αὐτοῦ τοῦ ζητήματος· καὶ ἐπομένως ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις καθίσταται ἀναιρετέα.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 2 τοῦ 1848.

§ 86. Κατὰ τὴν ἐν τῷ νόμῳ 25 § 2 τῶν Πανδεκτῶν *locat*-

(Βασ. 25 βιβλ. 20, 1) ἐλλείψεις τῆς μισθωθείσης οἰκίας δυσκατοίκητον καθιστῶσαι αὐτὴν δίδουσι χώραν εἰς διάλυσιν τῆς μισθώσεως καὶ δικαίωμα εἰς τὸν μισθωσάμενον νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν μισθωθεῖσαν οἰκίαν. Δὲν ἀρκεῖ ὅμως ἡ ὕπαρξις τῶν ἐλλείψεων, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ πρόσκλησις ἐκ μέρους τοῦ μισθωσαμένου πρὸς ἀνόρθωσιν, ἐκ μέρους δὲ τοῦ ἐκμισθωτοῦ ἀμέλεια καὶ παράβλεψις.

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 6234 τοῦ 1849.

§ 87. Ἡ μὴ παράδοσις τοῦ ἐκμισθωθέντος πράγματος ἐκ μέρους τοῦ ἐκμισθωτοῦ δίδει δικαίωμα εἰς τὸν μισθωτὴν ν' ἀπαιτήσῃ τὴν διάλυσιν τῆς μισθώσεως καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτό, ἐὰν ὄχι μόνον ἐπὶ πολὺν χρόνον βραδύνῃ περὶ τὴν παράδοσιν ὁ ἐκμισθωτής, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἕνεκα τούτου καταστῇ ἄχρηστον πλέον τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν μισθωτὴν (Τεμ. 24 § 4.—τεμ. 60 πρ. Πανδ. *locati cond.*). Ἀγωγὴν ὅμως πρὸς ἐπιστροφὴν τοῦ ἐνοικίου δὲν ἔχει ὁ μισθωτὴς διὰ τοῦτο καὶ μόνον ὅτι εὑρῆκε τὸ μισθωθὲν κτῆμα παρ' ἄλλου κατεχόμενον, καθότι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν τοῦ κυρίου τοῦ κτήματος πρὸς ἔξωσιν ἐκείνου.

'Απόφ. ἐφετ. 'Αθηνῶν 8090 τοῦ 1851.

§ 88. Ὁ μὴ καταβαλὼν τὸ συμφωνηθὲν τίμημα ἀποβάλλεται τοῦ ἀγροτικοῦ κτήματος;

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὰ ἄρθρα 34 καὶ 35 τοῦ βιβλ. Γ' τίτλ. 3 τῆς ἑξαβίβλου· «ὁ ἔνοικος ἀποβάλλεται τῆς οἰκίας ἐὰν δὲν »καταβάλῃ ἐπὶ διετίαν τὸ μίσθωμα· » ἡ διάταξις δ' αὕτη ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ ἀγρῶν, ὡς ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ νόμου 54 § 1 καὶ 61 τῶν Πανδεκτῶν *locati conducti* προκύπτει.

Ἐπειδὴ τὴν περὶ διαλύσεως τῆς μισθώσεως ἀγωγὴν τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν στηρίζει προσέτι καὶ ἡ διάταξις τοῦ κεφ. 8 τῆς 120 Νεαρᾶς, ἀφορῶσα ἰδίως τὰ ἐκκλησιαστικὰ κτήματα, ἔχουσα οὕτως·

«Εἰ δέ τις ἢ μισθωτός, ἢ ἐμφυτευτὴς πράγματος διαφέροντος » ἢ τῇ Ἁγιωτάτῃ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ἢ ἑτέρῳ εὐαγεῖ οἴκῳ ἐν οἱῳ» δήποτε τόπῳ τῆς ἡμετέρας πολιτείας κειμένῳ ἢ χεῖρον ποιήσῃ » τὸ πρᾶγμα, ὅπερ ἢ ἔλαβεν ἢ μετὰ ταῦτα λάβοι, ἢ ἐπὶ διετίαν » μὴ καταβάλῃ τὸν παρ' αὐτοῦ ὁμολογηθέντα ἐμφυτευτικὸν ἢ » μισθωτικὸν κανόνα, δίδομεν ἄδειαν τῷ εὐαγεῖ οἴκῳ, ἐξ οὗ ἡ μί» σθωσις ἢ ἡ ἐμφύτευσις γέγονε, καὶ τὰ ὀφειλόμενα τούτῳ, ὅπερ » τοῦ προλαβόντος χρόνου, καὶ τὴν ἀρχαίαν κατάστασιν τοῦ μι-

» σθωθέντος, ἤτοι ἐμφυτευθέντος, πράγματος ἀπαιτεῖν, καὶ ἐκβάλ-
» λειν τῆς ἐμφυτεύσεως ἢ τῆς μισθώσεως, μὴ δυνάμενον περὶ ἐμπο-
» νημάτων ἀγωγήν τινα, κατὰ τῶν εὐαγῶν οἴκων, κινεῖν. »

Ἐπειδὴ ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἐφεσιβλήτου, ὅτι δὲν ἐγκατέστη εἰς τὰ προκείμενα κτήματα ἐξελέγχεται ἀνυπόστατος ἐξ αὐτῆς τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου τοῦ δικαστηρίου τούτου ὁμολογίας του ὅτι πρὸς καλλιέργειάν των ἐδαπανήθησαν ποσὰ ἄξια λόγου. »

Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 284 τοῦ 1845 (Νμικ. σ. 4221). Ἴδε τὸν ἐπ. §.

§ 89. Ὁ μισθωτὴς ἐκβάλλεται, ὅταν δὲν πληρόνῃ τὸ τίμημα. Ἴδε τὴν ἀπόφασιν 3596 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 100 (λ. *Ἁρμοδιότης ἐμπορική*). Ἴδε κατ. § 110[2].

§ 90. Ἀναγκαία συνέπεια τῆς μὴ ἐκτελέσεως τῶν ἐνοχῶν, ἃς ἀναδέχεταί τις, εἶναι αἱ γεννώμεναι ἐκ τούτου ἀγωγαὶ, εἴτε πρὸς ἐκπλήρωσιν αὐτῶν καὶ πρὸς ἱκανοποίησιν εἰς τὸ ἐνδιαφέρον, εἴτε πρὸς διάλυσιν συνάμα αὐτοῦ τοῦ συναλλάγματος, ἐὰν συμβῶσι περιστατικὰ τοιαῦτα, δι' ὧν ἐκλείπει ἢ ἀλλοιοῦταί τι τῶν ἀπ' ἀρχῆς στοιχείων τῶν ἐνοχῶν. — Ὁ δὲ νόμος 25 § 2 τῶν Πανδ. (βιβλ. 19 τίτλ. 2) ῥητῶς συγχωρεῖ τὴν διάλυσιν τῆς μισθώσεως ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν διὰ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ γείτονος ἤθελε σκοτισθῆ τὸ φῶς τῆς μισθωμένης οἰκίας, ἢ ὅταν ὁ κύριος τοῦ οἴκου δὲν ἤθελεν ἀνακαινίσει τὰς φθαρείσας θύρας καὶ τὰ παράθυρα.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 2 τοῦ 1849.

§ 91. Ὑπάρχει ἐν Ἀθήναις συνήθεια, καθ' ἣν ὁ μισθωτὴς πωλουμένου τινὸς κτήματος, δὲν ἀποβάλλεται πρὶν ἢ ἀποζημιωθῇ ἀπὸ τὸν ἀγοραστήν; Ὅρα τὴν ὑπ' ἀριθ. 68 τοῦ 1847 πολ. τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν, δι' ἧς καθιεροῦται προσέτι, ὅτι καὶ ἂν ὑπάρχῃ τὸ ἔθιμον αὐτὸ, δὲν ὀφείλεται ὅμως ἀποζημίωσις, ὅταν ὁ ἐνάγων ἐμίσθωσε τὸ κτῆμα, ὄχι ἀπὸ τὸν νόμιμον ἰδιοκτήτην, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν σύζυγον τοῦ ἐνάγοντος ἐπ' ὀνόματί της.

§ 92. Ἐπὶ τῆς μισθώσεως τῶν δημοσίων τελῶν, ὁ θάνατος ἐπιφέρει τὴν λύσιν της; Ἴδε τὴν νομολ. ἐν Εὐρ. τόμ. 9 σελ. 167 (λέξει *Κοινωνία*).

Τυχαῖα συμβεβηκότα.

§ 94. Περὶ τούτου ὡμίλησα ἀνωτ. § 23, 50 ἐπ. Περὶ τῶν ζητημάτων λοιπὸν, ὅσα ὡς πρὸς τοῦτο ἀναφύονται, θέλω ὁμιλήσει ἐν λέξει *Τυχηρά*. Ἐδῶ περιορίζομαι νὰ ὑπομνήσω τὰ εἰρημένα

1] Ἐν Νομικῇ σελ. 882, 3663, 3697.

2] Ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 23 τοῦ 1847 ἀποφάσει τοῦ Ἀρ. Πάγου.
3] Ἐν τῷ ἀνωτέρω § 23.
4] Ἐν Εὑρετηρίῳ τόμ. 5 λέξει *Δημόσιον*.

Περὶ ὅλων αὐτῶν, ὡς καὶ περί τινων ἄλλων, θέλω ὁμιλήσει ἐν λέξει *Τυχηρά*.

Ἁρμοδιότης.—Πράξεις ἐμπορικαί.—Φορολογία.

§ 95. Ἡ ἐκδίκασις τῆς περὶ τοῦ ὀφειλομένου μισθώματος ἀγωγῆς ἐξήρτηται ἀπὸ τὸ περὶ κυριότητος προδικαστικὸν ζήτημα.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ τὸ ὡς ἐφετεῖον δικάσαν πρωτοδικεῖον νομίμως παραδεχθὲν τὴν πρότασιν τῆς Α Μ Κ περὶ τῆς ἀναρμοδιότητος τοῦ εἰρηνοδίκου, καθὸ δικάσαντος συνάμα μὲ τὴν ἐνώπιόν του ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος εἰσαχθεῖσαν περὶ μισθώματος τοῦ ἐπιδίκου ἀγροῦ ἀγωγήν, καὶ τὸ ζήτημα περὶ διακατοχῆς καὶ κυριότητος τοῦ κτήματος τούτου, τὸ ὁποῖον ἀντεποιεῖτο καὶ ἡ εἰρημένη Α Μ Κ, δὲν ἐδύνατο νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς περὶ μισθώματος ἀγωγῆς κατὰ τοῦ Α Δ Δ, ὡς ἐξαρτωμένης ἀπὸ τὸ περὶ κυριότητος προδικαστέον ζήτημα, καθὸ ἀμφισβητούμενον.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 143 τοῦ 1849.

ΣΗΜ. Σχετικὰ ζητήματα ὅρα εἰς Εὑρετήριον τόμ. 7 σελ. 82—85. — καὶ εἰς Εὑρ. τόμ. 4 σελ. 372, 398.

§ 96. Οἱ εἰρηνοδίκαι δικάζουσι περὶ ἐνοικίων; Ἴδε Εὑρ. τόμ. 4 σελ. 403—415. Ἴδε καὶ τὴν λ. *Εἰρηνοδίκαι* ἐν Εὑρ. τόμ. 6.

§ 97. Ὅταν τὰ ζητούμενα ἐνοίκια ἦναι καθυστερούμενα, καὶ δὲν ζητῶνται ὡς παρακολουθήματα τῆς περὶ διαλύσεως τῆς μισθώσεως ἀγωγῆς, ἡ περὶ αὐτῶν δίκη ὑπάγεται εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον (ἄρθρ. 490 § 9 τῆς πολ. δικονομίας).

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 10463 τοῦ 1853.

§ 98. Αἱ περὶ μισθώματος διαφοραὶ ποῦ ὑπάγονται; Ἴδε τὴν 285 τοῦ 1852 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν, περὶ ἧς ἄλλοτε γενήσεται λόγος ἐν λ. *Ἁρμοδιότης ἐμπ.*

§ 99. Ὅταν ὁ μισθωτὴς ἀγροτικοῦ κτήματος ἀρνῆται τὴν πληρωμὴν τοῦ μισθώματος καὶ ἐπιμένῃ εἰς τήν, μετὰ τὸ τέλος τῆς προθεσμίας, κάρπωσιν αὐτοῦ λόγῳ ὅτι ἔπαθεν ἐκ θεομηνίας, εἰς ποῖον δικαστήριον ὑπάγεται ἡ περὶ πληρωμῆς τοῦ μισθώματος καὶ ἡ περὶ ἐκκενώσεως ἀγωγή; — Εἰς τὸ πρωτοδικεῖον, διότι ἡ διαφορὰ συνίσταται ὄχι εἰς τὸ ἐνοίκιον, οὔτε ὡς πρὸς τὸ ποσὸν ἢ τὰς

προθεσμίας, ἢ τὴν περὶ αὐτοῦ συμφωνίαν καὶ ὑποχρέωσιν, ἀλλ' ὡς πρὸς τὰ αἴτια τῆς ἀρνήσεως, καὶ προσέτι ὡς πρὸς τὴν διάλυσιν τῆς μισθώσεως καὶ τὰς συνεπείας αὐτῆς.

Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 427 τοῦ 1850 (Νομικ. σ. 5332). Ἴδε κατωτ. § 409.

§ 100. Προκειμένου λόγου περὶ ἀποβολῆς ἀπὸ τοῦ μισθωθέντος πράγματος, ἡ ἀπόφασις ἐκδίδεται ἀνεκκλήτως; Ὅρα Εὐρ. τόμ. 7 σελ. 38 § 153 (λ. *Ἔφεσις*).—Ὅρα καὶ Εὐρ. τόμ. 4 § 266.

§ 101. Ἡ ἐνοικίασις τῶν ἐθνικῶν προσόδων εἶναι πρᾶξις ἐμπορική; Αἱ περὶ αὐτῶν διαφοραὶ ποῦ ὑπάγονται; — Ἴδε Εὐρ. τόμ. 9 σελ. 99 λέξει *Κοινωνία* § 184 καὶ Εὐρ. τόμ. 8 σελ. 161 § 1. — Ἴδε δὲ καὶ τὴν λ. *Φόροι*, ἔνθα θέλω συμπληρώσει καὶ ἀνακεφαλαιώσει τὴν σχετικὴν νομολογίαν.

§ 102. Ὁ μισθώνων κινητὰ πρὸς ὑπεκμίσθωσιν ἐνεργεῖ πρᾶξιν ἐμπορικήν; Ῥάλλ. Ἐμπ. δίκαιον § 24. — Εὐρ. λέξ. *Ἁρμοδιότης ἐμπορική*.

Εἰς τὸ περὶ Ἐμπορικοῦ δικαίου σύγγραμμα τοῦ Κ. Ῥάλλη εὑρίσκετε παρατηρήσεις περὶ τῶν ἑπομένων (1)·

31. Περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ μίσθωσις τῆς ἐργασίας καὶ τῆς βιομηχανίας εἶναι πρᾶξις ἐμπορική.
32. Ἡ ἐπιχείρησις χειροτεχνίας καθίστησι πρᾶξιν ἐμπορικήν, εἴτε ὁ ἐργολάβος χορηγεῖ τὴν ὕλην, εἴτε τὴν ἐργασίαν μόνην.
33. Ἡ ἀγορὰ ἀκινήτου πρὸς σύστασιν χειροτεχνείου δὲν εἶναι πρᾶξις ἐμπορική.
34. Ἄλλως ὡς πρὸς τὴν ἀγορὰν τῶν ἐργαλείων καὶ μηχανῶν.
35. Περὶ ἀγορᾶς καταστήματος χειροτεχνίου περιλαμβάνοντος συνάμα ἀκίνητα, μηχανάς, πρώτην ὕλην κτλ.
36. Ἡ ἐπὶ τῶν ἀκινήτων ἐργασία δὲν ἀποτελεῖ πρᾶξιν ἐμπορικήν, εἰμὴ ὅταν ὁ ἐργολάβος μέλλῃ νὰ χορηγήσῃ τὴν ὕλην.
37. Ἐπιχειρήσεις δημοσίων ἔργων.
38. Ὁ ἰδιοκτήτης, ὅστις μεταποιεῖ τὰ προϊόντα τῶν κτημάτων του, εἶναι οὐχ ἧττον ἐργολάβος χειροτεχνίας.
39. Περὶ παραγγελίας, καὶ ἂν μία μόνη πρᾶξις δύναται νὰ θεωρηθῇ πρᾶξις ἐμπορική.
40. Περὶ ἐπιχειρήσεως μετακομίσεως.
41. Περὶ ἐπιχειρήσεως πρακτορίας.
42. Περὶ ἐπιχειρήσεως πλειστηριάσεως.
43. Περὶ ἐπιχειρήσεως δημοσίων θεαμάτων.
44. Ὁ ὅρος δημόσια θεάματα περιλαμβάνει τὰς αἰθούσας πρὸς συγκρότησιν συναυλίας, χορῶν, κτλ.
45. Ὁ ἀπέναντι τοῦ διευθύνοντοῦ θεάτρου τινὸς ὑποχρεούμενος ὑποκριτής, ἐνεργεῖ πρᾶξιν ἐμπορικήν.
46. Αἱ μεσιτικαὶ ἐργασίαι ἀποτελοῦσι πράξεις ἐμπορικάς, εἴτε οἱ ἐνεργοῦντες αὐτὰς μεσῖται διωρίσθησαν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, εἴτε ἐνεργοῦσιν, ὅπου τοῦτο ἐπιτρέπεται, ἄνευ διορισμοῦ.

(1) Οἱ πρὸ τῶν ζητημ. ἀριθ. σημαίνουν τοὺς §§ τοῦ ά. τόμ. τοῦ συγγρ. αὐτοῦ.

47. Ἡ μεσιτικὴ ἐργασία εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ, καὶ ὅταν ἀφορᾷ συνάλλαγμα, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ἐμπορικὸν ἀπέναντι οὐδενὸς τῶν συμβαλλομένων

§ 103. Ἡ μίσθωσις ἀκινήτου δὲν εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ, καὶ ἂν ἤθελε γίνῃ πρὸς σκοπὸν ὑπομισθώσεως, ἢ καὶ μεταξὺ προσώπων ἐμπορευομένων ἢ καὶ μετὰ προσώπου ἐμπορευομένου.

Ἀπόφ 5309 τῆς 5 μαρτ. 1849 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετ.—Ἴδε δὲ καὶ Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 99 § 60.

§ 104. Ἀγορὰ ἁμάξης ἐπὶ σκοπῷ ἐκμισθώσεως εἶναι πρᾶξις ἐμπορική; Ἴδε Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 35 ἐν τέλ.

§ 105. Ἡ παρὰ ξενοδόχου ἀγορὰ ἐπίπλων ἐπὶ σκοπῷ ἐκμισθώσεως; αὐτ. σελ. 37 καὶ 116.

§ 106. Ἡ μίσθωσις τῆς χρήσεως πλοίου; αὐτ. σελ. 120.

§ 107. Περὶ διαφορῶν μεταξὺ φορολογουμένων καὶ ἐνοικιαστῶν. Ἴδε τὰ ἐκτεθησόμενα ἐν λέξει *Φόροι*.—Ἴδε καὶ Εὑρετ. τόμ. 4 σελ. 177—224.

§ 108. Ἡ περὶ ἀποζημιώσεως ἕνεκα διαρπαγῆς τῶν φόρων ἀγωγὴ τοῦ μισθωτοῦ ποῦ ὑπάγεται; Ἴδε τὴν λέξιν *Παλαιὰ χρέη* ἐν Εὑρετηρίῳ.

§ 109. Ὅταν ὁ ἐνάγων ζητῇ ἀποζημίωσιν διὰ τὴν, μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ χρόνου τῆς ἀναμισθώσεως, παράνομον κατακράτησιν τῆς οἰκίας του, δὲν πρόκειται περὶ ἐνοικίων ἢ περὶ διαφορῶν ἐκ τοῦ συναλλάγματος τῆς μισθώσεως προερχομένης διὰ νὰ ἦναι ἁρμόδιον τὸ εἰρηνοδικεῖον.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 63 τοῦ 1849. Ἴδε ἀνωτ. § 99.

§ 110. Αἱ εἰς σύμβασιν μισθώσεως ὑπηρεσίας στηριζόμεναι διαφοραὶ ὑπάγονται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 490 § 3 τῆς πολ. δικονομίας εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν εἰρηνοδικῶν ἄνευ διακρίσεως ἀξίας· ὁ δὲ νόμος οὗτος δὲν περιορίζει τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ εἰρηνοδίκου εἰς μόνας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ τῆς μισθώσεως σύμβασις ὁμολογεῖται ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου ἢ συνετάχθη περὶ αὐτῆς ἀναμφισβήτητον ἔγγραφον, καθότι διὰ τῆς ἐκφράσεως «ἐκ τοῦ μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχοντος συμβολαίου» ἐννοεῖ προδήλως τὴν τῆς μισθώσεως νομικὴν πρᾶξιν, τὴν σύμβασιν, καὶ οὐχὶ τὸ περὶ αὐτῆς δημόσιον ἢ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, ὧν τὸ μὲν ὀνομάζει συμβολαιογραφικὸν (168, 180, 184, 186 καὶ 191 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ), τὸ δὲ ἰδιωτικὸν περὶ συμφωνίας συμβάσεως ἔγγραφον (ἄρθρ. 407—412 πολ. δικονομίας).

Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 68 τοῦ 1849. Ἴδε τὸ ἑπ. ἄρθρ. Μίσθ. ὑπηρ. § 19.

Προσθῆκαί τινες.

§ 110[a] Διάλυσις τῆς μισθώσεως, ἕνεκα μὴ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος ἐπὶ δύο ἔτη.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ νόμου 54 § 1 τοῦ βιβλ. 19 τίτλ. 2 τῶν Πανδεκτῶν, ἐὰν ὁ μισθωτὴς ἐπὶ διετίαν δὲν καταβάλῃ τὸ μίσθωμα, ὁ ἐκμισθωτὴς δικαιοῦται νὰ ἐξώσῃ αὐτὸν τοῦ μισθωθέντος πράγματος καὶ τὰ τοῦ προλαβόντος χρόνου μισθώματα ν' ἀπαιτήσῃ. Διὸ, ἐὰν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ὁ μισθωτὴς καθυστερήσῃ τὸ μίσθωμα, ὁ μισθωτὴς ἀποκτᾷ ἀμφότερα τὰ ἐκ τοῦ νόμου πηγάζοντα δικαιώματα, ἤτοι νὰ ζητήσῃ τὴν ἔξωσιν τοῦ μισθωτοῦ καὶ τὸ ὀφειλόμενον μίσθωμα· ἑπομένως καὶ ἂν πρὸ τῆς περὶ ἐξώσεως ἀγωγῆς, μετὰ παρέλευσιν ὅμως τῆς διετίας, ὁ ἐκμισθωτὴς δεχθῇ τὸ ὀφειλόμενον μίσθωμα, παύει ἡ περὶ τούτου ἀπαίτησίς του, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ τῆς ἐξώσεως τοῦ μισθωτοῦ δικαίωμά του, ὅταν ἄλλως δὲν παρῃτήθη αὐτοῦ· ἄρα, ἀποδεδειγμένου ὄντος ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅτι ὁ μισθωτὴς Γ Ρ καθυστέρησε πλέον τῶν δύο ἐτῶν μίσθωμα, καίτοι καταβαλὼν αὐτὸ ὀλίγον πρὸ τῆς ἀγωγῆς, ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον παρεδέχθη τὴν τοῦ δημοσίου ἀγωγὴν περὶ διαλύσεως τῆς μισθώσεως, ἕνεκα τῆς μὴ ἐπὶ διετίαν καταβολῆς τοῦ μισθώματος, μὴ θεωρῆσαν ὅτι τὸ δημόσιον, πληρωθὲν πρὸ τῆς ἀγωγῆς τὸ ὀφειλόμενον μίσθωμα, παρῃτήθη καὶ τοῦ ἑτέρου κεκτημένου δικαιώματός του περὶ τῆς ἐξώσεως τοῦ μισθωτοῦ, ἀφοῦ δὲν προετάθη κἂν ὅτι ἐξ ἄλλων γεγονότων τοιαύτη πρότασις τοῦ δημοσίου προέκυπτε.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 67 τοῦ 1853. — Ἴδε ἀνωτ. § 74, 88 ἐπ.

§ 111. Ἀφοῦ ἐξέθεσα ἀναλυτικῶς τὰ περὶ μισθώσεως, σημειῶ ὅτι εἰς τὴν νομολογίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου εὕρηνται, ἐν συνόψει, τὰ ἑξῆς.

§ 112. Δὲν ὑπάρχει νόμος διατάττων νὰ προσδιορίζηται τὸ μὴ συμφωνηθὲν τίμημα πράγματός τινος ἀναλόγως μὲ τὸ συμφωνηθὲν μεταξὺ τῶν αὐτῶν συμβαλλομένων ἐπὶ ἄλλου ἀντικειμένου· ἐξ ἐναντίας ὁ νόμος διατάττει, ὅτι ὁσάκις ἡ θέλησις τῶν συμβαλλομένων μερῶν εἶναι νὰ πληρωθῇ μὲν μίσθωμα, δὲν συμφωνήσωσι δὲ περὶ τούτου, κατὰ τὸ κάλλιστον καὶ δίκαιον ὀφείλει τοῦτο τυποῦσθαι· ἡ ἐκτίμησις δὲ αὐτῶν, ὡς ζητήματος πραγματικοῦ, ἀνήκει εἰς τὰ κατώτερα δικαστήρια καὶ ὑπεκφεύγει τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἴδε ἀνωτ. § 20, 23.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 28 τοῦ 1844.

§ 113. Η ἀνανέωσις τῆς μισθώσεως, ἡ ἐνδιαλαμβανομένη εἰς τὸ 20 ἄρθρ. βιβλ. Γ' τίτλ. 8 τοῦ Αρμενοπ ἀφορᾷ γενικῶς καὶ τὰ ἀγροτικὰ καὶ τὰ τῆς πόλεως κτήματα. Ἴδε ἀνωτ. § 80 ἐπ.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 38 τοῦ 1846.

§ 114. Η ἀρχὴ αὕτη ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰς αναμισθώσεις τῶν κτημάτων τοῦ δημοσίου. Ἴδε ἀνωτ. § 80 ἐπ.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 38 τοῦ 1846.

§ 115. Ο μισθωτὴς δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν διὰ τὰς βλάβας τὰς γενομένας εἰς τὸ ἐκμισθωθὲν κτῆμα, ἀλλὰ μόνον μείωσιν τοῦ μισθώματος ἢ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ καταβληθέντος ἐνοικίου. Ἴδε ἀνωτ. § 94.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 23 τοῦ 1847.

§ 116. Τὸ δικαίωμα αὐτὸ ἔχει μόνον ὅταν πρόκηται περὶ μεγάλης καὶ ὄχι περὶ μετρίας ζημίας, καὶ ὅταν προσέτι, πολυετοῦς οὔσης τῆς μισθώσεως, ἡ ζημία, ἡ ἐξ ὁποιασδήποτε φύσεως βίας προκύπτουσα, δὲν συμψηφίζεται μὲ τὴν εὐφορίαν τῶν ἄλλων ἐτῶν. Ἴδε καὶ ἀνωτ. § 94. (Ἀπ. ἡ αὐτή.)

§ 117. Πᾶσαν βίαν, καθ' ἧς εἶναι ἀδύνατος ἡ ἀντίστασις, ἐπιγινώσκει ὁ δεσπότης· λογίζεται δὲ ὡς ἀνωτέρα καὶ ἀνυπέρβλητος βία καὶ ἡ ἐπιδρομὴ πολεμίων καὶ ἡ τῶν περιιόντων στρατιωτῶν [Βασιλ. βιβλ. Κ' τίτλ. 1 Ν. 15, 32, 70, 74 καὶ 80]. Ἴδε ἀνωτ. § 94. (Ἀπ. ἡ αὐτή)

§ 118. Προκειμένου λόγου περὶ ἀγωγῆς κινηθείσης μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς μισθώσεως καὶ τὴν πληρωμὴν τῶν μισθωμάτων, καὶ στηριζομένης εἰς τὸν ἰσχυρισμὸν τῆς στερήσεως ὅλων τῶν καρπῶν καὶ ὠφελειῶν ἐπὶ τριετίαν, ὁ λόγος δὲν ἠδύνατο νὰ ἦναι περὶ ἀφέσεως ἢ μειώσεως, ἀλλὰ περὶ ἐπιστροφῆς τῶν ἤδη πληρωθέντων μισθωμάτων. [Ν. 33. Πανδ. 19. 2.] Ἴδε ἀνωτ. § 94. (ἡ αὐτή.)

§ 119. Ο μισθωτὴς τοῦ κτήματος δὲν ἀποκτᾷ πραγματικὸν δικαίωμα ἐπ' αὐτοῦ. Ἴδε ἀνωτ.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 68 τοῦ 1847.

§ 120. Ο μισθωτὴς ἀγροῦ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καταδιώξῃ δικαστικῶς πάντα τρίτον, ὅστις ἤθελε τὸν προξενήσει ζημίαν. (Ν. 1 Κώδ. loc cond.) Ἴδε ἀνωτ.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 84 τοῦ 1845.

§ 121. Ο μισθωτὴς δὲν ἀποκτᾷ τὴν κυριότητα τῶν καρπῶν

τοῦ μισθωθέντος κτήματος, εἰμὴ ὅταν εἰσκομίσῃ αὐτούς. (Ν. 12 καὶ 13 Βασιλ. 16. 1 καὶ 4.) Ἴδε ἄνωτ. § 66 καὶ 69.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 225 τοῦ 1848.

§ 122. Ὁ δανειστὴς δύναται νὰ κατάσχῃ τοὺς ἠρτημένους καρποὺς τοῦ μισθωθέντος κτήματος τοῦ ὀφειλέτου, καὶ ἂν τὸ κτῆμα ἦτο μισθωμένον. Ἴδε ἄνωτ. § 66 καὶ 69. (Ἀπ. ἡ αὐτή.)

§ 123. Οἱ μισθωταὶ δημοσίων κτημάτων, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς πενταημέρου προθεσμίας, ἀφοῦ τὸ ὑπουργεῖον παρέλαβε τὰ πρακτικὰ τῆς δημοπρασίας καὶ δὲν ἐξεφράσθη, αὐτοδικαίως κάμνουν ἔναρξιν τῶν δικαιωμάτων των.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 44 τοῦ 1848, ἣν ἐν Εὐρ. τ. 5 σ. 634.

§ 124. Οἱ μισθωταὶ δημοσίων κτημάτων καταδιώκονται, δυνάμει τοῦ περὶ καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων νόμου.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 22 τοῦ 1848, ἣν ἴδε εἰς Εὐρ. τ. 5 σελ. 166 § 4.

§ 125. Ἡ ἀφαίρεσις τοῦ μισθωθέντος ὕδατος, βίαι καὶ ἀπειλαὶ κατὰ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ ἐκμισθωτοῦ ὑπὸ τῶν μισθωτῶν γινόμεναι ἐπιφέρουσι τὴν διάλυσιν τοῦ τῆς μισθώσεως συναλλάγματος. Ἴδε ἄνωτ. § 38.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 2 τοῦ 1849.

§ 126. Στηριζομένης τῆς ἀγωγῆς εἰς συμφωνίαν μισθώσεως καὶ ἀμφισβητηθείσης τῆς συμφωνίας, ἐπιβάλλεται ἀπόδειξις. Ἴδε ἄνωτ. § 12.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 34 τοῦ 1849.

§ 127. Ὁ ἐκμισθωτὴς δύναται νὰ λάβῃ τὸ μίσθωμα ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸν παρὰ τοῦ μισθωτοῦ ὑπομισθώσαντα. Ἴδε ἄνωτ. § 41.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 128 τοῦ 1849.

§ 128. Ὁ μισθωτής, ὢν διάδικος εἰς τὴν δίκην, καὶ καταδικασθεὶς ὡς τοιοῦτος, ἔχει νόμιμον συμφέρον νὰ ἐκκαλέσῃ τὴν ἀπόφασιν. Ἴδε ἄνωτ. ἄνωτ. § 48.

Ἀπόφ. πολ. Αρ. Π. 143 τοῦ 1849.

§ 129. Ἡ ἐκδίκασις τῆς περὶ ὀφειλομένου μισθώματος ἀγωγῆς, ἐξήρτηται ἀπὸ τὸ περὶ κυριότητος προδικαστέον ζήτημα. Ἴδε ἄνωτ. § 48. (αὐτόθι)

§ 130. Ἡ ἐκ μέρους τοῦ διοικητοῦ μίσθωσις οἰκίας, χρησιμευούσης πρὸς στάθμευσιν τῶν τῆς Κυβερνήσεως στρατιωτῶν, εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸ δημόσιον καὶ δὲν εἶναι πρᾶξις οἰκονομικὴ ἢ διαχείρισις τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας. Ἴδε ἄνωτ. § 18.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 193 τοῦ 1849.

§ 131. Ὁ μισθωτὴς οἰκίας δὲν ἐνέχεται μόνον ἐφ' ὅσον χρόνον μείνει, μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ συνομολογηθέντος χρόνου τῆς μισθώσεως, ἀλλ' ἡ σιωπηρὰ αὕτη ἀναμίσθωσις ἰσχύει ἐφ' ὅσον χρόνον συνωμολογήθη ἐγγράφως ἡ πρώτη μίσθωσις. Ἴδε ἀνωτ. § 80 ἐπ.

Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 125 καὶ 165 τοῦ 1850.

§ 132. Αἱ περὶ ἀγοραπωλησίας ἀρχαὶ ἐφαρμόζονται εἰς τὸ συνάλλαγμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον, καίτοι ἐπικαλούμενον μίσθωσις, εἶναι πραγματικῶς ἀγοραπωλησία, καὶ ὡς τοιοῦτον, ὑπάγεται εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια. Ἴδε ἀνωτ. § 2 ἐπ.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 202 τοῦ 1849.

ΣΗΜ. Μετὰ ταῦτα μετεβλήθη ἡ νομολογία, θεωρήσασα τὸ τοιοῦτον ὡς συνάλλαγμα καθαρᾶς μισθώσεως καὶ ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν ἐμποροδικῶν. Ἴδε ἀνωτ. § 2 ἐπ.

Ἀποφ. πολ. Αρ. Π. 33 καὶ 34 τοῦ 1850.

§ 133. Ἴδε Εὑρ. τόμ. 5 σ. 4, ὅπου ἐν λέξει *Μίσθωσις* γίνεται μνεία διαφόρων περὶ μισθώσεως ζητημάτων, ἅτινα ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ ἴδῃ εἰς τοὺς §§, ὅπου γίνεται ἡ παραπομπή. — Ἴδε Εὑρετ. τόμ. 7 (λέξει *Ἐπικαρπία*) σελ. 191 § 2.

§ 134. Περὶ μισθώσεως ἐθνικῶν κτημάτων, ἴδε τὴν λ. *Φόροι* καὶ τὴν λέξιν *Τυχηρά*.

Πίναξ λεκτικὸς

τῆς λέξεως ΜΙΣΘΩΣΙΣ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ.

ΣΗΜ. Οἱ ἀριθμοὶ σημαίνουσι τοὺς §§ τοῦ ἄρθρου.

ΜΙΣΘΩΣΙΣ ὑπηρεσίας ἢ ἔργου.

Πίναξ λεκτικός.

ὅρα τοῦτον ἐν τῷ τέλει τοῦ ἄρθρου.

ΣΗΜ Εἰς τὸ περὶ Ῥωμ. Δικ. σύγγραμμα τοῦ Κ. Καλλιγᾶ (τ. γ) εὑρίσκετε ἐκτεταμένας παρατηρήσεις περὶ τῶν ἑπομένων ἀντικειμένων (1).

§ 1. *Διαστολὴ ὑπηρεσίας καὶ ἔργου.* — ὅταν ὁ ἐργολάβος χορηγῇ μόνον τὴν τέχνην του, ἐπεξεργαζόμενος ὑλικόν, τὸ ὁποῖον λαμβάνει ἀπὸ τὸν ζητήσαντα τὸ ἔργον, εἶναι φανερὸν ὅτι τὸ συνάλλαγμα εἶναι μίσθωσις. ὅταν ὅμως, ἐκτὸς τῆς τέχνης, προσάγῃ καὶ τὴν ὕλην, καθίσταται ὁ χαρακτὴρ τῆς σχέσεως ταύτης ἀμφίβολος μεταξὺ μισθώσεως καὶ ἀγοραπωλησίας. Ὁ Ἰουστινιανὸς παρεδέχθη ὅτι ὑπάρχει πώλησις, ὅταν ὅλον τὸ ὑλικὸν ἦναι τοῦ ἐργολάβου· εἶναι τουτέστι πώλησις μέλλοντος πράγματος. ὅταν ὅμως ἢ ὅλον ἢ μέρος τοῦ ὑλικοῦ ἀνήκῃ εἰς τὸ ζητοῦντα τὸ ἔργον, θεωρεῖται ἐργολαβικὴ μίσθωσις, καὶ τοιαύτη εἶναι πάντοτε ἡ ἀνέγερσις οἰκοδομῆς, μολονότι ὁ ἐργολάβος προσάγει ὅλην τὴν οἰκοδομικὴν ὕλην. Ἀλλὰ ἡ περίστασις, ὅτι τὸ ἔδαφος ἀνήκει εἰς τὸν μέλλοντα οἰκοδεσπότην, ἐμποδίζει, ὥστε ὁ ὁρισμὸς τῆς ἀγοραπωλησίας νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ τῆς πράξεως ταύτης. Καλλ. περὶ Ῥωμ. Δικαίου τόμ. γ' § 308.

§ 2. Ἐλευθέριοι τέχναι καὶ ἐπιστημονικὴ διδασκαλία. Ἀρχαί, τὰς ὁποίας εἶχον παραδεχθῆ ὡς πρὸς ταύτας οἱ Ῥωμαῖοι. αὐτ. 309.

---

(1) Οἱ ἑπόμενοι τῶν ζητημάτων §§ ἀνταποκρίνονται εἰς τὸ σύγγραμμα αὐτό.—Ἴδε δὲ καὶ Θέμ. τ. 4 σελ. 339 ἑπ.

§ 3. Οἱ νεώτεροι, ἀφίνοντες τὴν βάσιν τῆς ῥωμαϊκῆς θεωρίας καὶ παραδεχόμενοι, ὅτι πᾶσα ἐργασία πρέπει νὰ λαμβάνῃ τὴν πρέπουσαν ἀμοιβήν της, ὁσάκις συνίσταται εἰς πράξεις ἀνωτέρας τάξεως, πρὸς τιμὴν αὐτῆς, παρεδέχθησαν, ὅτι ἡ νομικὴ σχέσις ἀποτελεῖ ἐντολὴν, οὐχὶ δὲ μίσθωσιν. Οἱ Ῥωμαῖοι οὔτε ὡς ἐντολὴν ἐχαρακτήριζον τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἐκτάκτως ἔδιδον ἀγωγὴν (*extra ordinem*). αὐτ. 310.

§ 4. Ὑποχρέωσις τοῦ μισθωτοῦ ἢ ἐργολάβου. Ὁ ἀναδεχθεὶς τὴν ἐκτέλεσιν ἐργασίας ὀφείλει νὰ φέρῃ αὐτὴν εἰς πέρας, κατὰ τὴν συμφωνίαν, καὶ μάλιστα αὐτοπροσώπως, ὅταν ἦτο καὶ τοῦτο ἀντικείμενον τῆς συμφωνίας. αὐτ. 311.

§ 5. Ὁ ὑποσχεθεὶς, ἐπὶ μισθῷ, τὴν ἐργασίαν ἔχει πλαγιαστικὴν ἀγωγὴν, κατὰ τοῦ ἀναδεχθέντος αὐτὴν, καίτοι ἀφορῶσαν τὸ συμφέρον ἄλλου. αὐτ.

§ 6. Ὅταν ἀνατίθηται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ παραγγείλαντος τὸ ἔργον ἡ ἐπιδοκιμασία, ὀφείλει οὗτος νὰ δεχθῇ τὴν γνώμην, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ συμμερισθῇ ὁ ἐπιεικής. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει, ὅταν ἡ ἐπιδοκιμασια ἀνατίθηται εἰς τὴν κρίσιν τρίτου τινός· ὅθεν ὁ ἐκποιήσας τὸ ἔργον δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν δι' ἐμπειροτεχνῶν δοκιμασίαν. αὐτ.

§ 7. Ὅταν ὑπεσχέθη τις ὑπηρεσίαν εἰς δύο, ὀφείλει νὰ ἱκανοποιήσῃ πρῶτον ἐκεῖνον, πρὸς ὃν προγενεστέρως ἔδωκεν ὑποχρέωσιν, ὁ δὲ ἕτερος ἔχει δικαίωμα ἀποζημιώσεως. αὐτ.

§ 8. Ὅταν πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου δὲν ὥρισται χρόνος, οὔτε ἄκρα σπουδὴ ἀπαιτεῖται, οὔτε παραμέλησις πέραν τοῦ καταλλήλου χρόνου· ἀπαλλάττεται ὅμως ὁ ὀφείλων τὸ ἔργον, ἂν τὸ παραδώσῃ μετὰ τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον, καθ' ὅσον δὲν κατέστη ὑπερήμερος· ἐὰν ὁ ὁρισθεὶς χρόνος δὲν ἐξαρκῇ, παρατείνεται. αὐτ.

§ 9. Τυχαία καταστροφή. Ἴδε Καλλ. τόμ. 3 § 311.

§ 10. Ἡ εὐτελὴς παράλειψις τοῦ ὀφείλοντος ὑπηρεσίαν ἢ ἔργον, ἢ ἡ κακὴ ἐκπλήρωσις δίδει χώραν εἰς ἀποζημιώσεις· ἡ ἀνεπιτηδιότης του δὲν τὸν ὠφελεῖ. αὐτ. 312.

§ 11. Ὡς πρὸς τοὺς ἐργολάβους δημοσίων οἰκοδομῶν διέταξαν οἱ Αὐτοκράτορες, ὅτι ἐνέχονται ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη αὐτοὶ καὶ οἱ κληρονόμοι των διὰ πᾶσαν ἀτέλειαν τῆς οἰκοδομῆς, καὶ ὀφείλουν, ἰδίαις δαπάναις, ν' ἀνεγείρουν τὸ πεπτωκὸς, ὄντες μόνον ἀπηλλαγμένοι τῶν τυχηρῶν συμβάντων (1).

Ὁ Ἁρμενόπουλος ἀναφέρει τὴν διάταξιν (Γ' ή § 44), ἀλλὰ παρ-

(1) L. 8 de op. publ. (8. 12) B. LVIII. 12. 7.

ηλλαγμένην, διότι περιορίζει μόνον ἐντὸς δέκα ἐτῶν τὴν ὑποχρέωσιν ὡς πρὸς τὰ λιθόκτιστα, καὶ ἐντὸς ἓξ ὡς πρὸς τὰ ἔμπηλα· ἐξ ἄλλου μέρους ἐπεκτείνει τὴν διάταξιν εἰς ὅλους τοὺς ἐργολάβους. Βεβαίως ἡ τροπολογία αὕτη ἀνήκει εἰς Αὐτοκράτορα, μολονότι ἀγνοοῦμεν πόθεν ἐξήχθη. Τὸ σημεῖον τῆς νομοθετικῆς καταγωγῆς αὐτῆς εἶναι ἴσως ἡ περίστασις, ὅτι προσθέτει καὶ ποινὴν, φέρουσαν τὸ χρῶμα τῆς βυζαντινῆς ὠμότητος, τὴν κουρείαν καὶ τὴν ἐξορίαν. Ἡ αὐτὴ ποινὴ ἐπαναλαμβάνεται ὡς πρὸς τοὺς δυσξυμβόλους ἐργολάβους, οἵτινες ἐγκαταλιμπάνουν τὸ ἔργον ἐν τῷ μέσῳ, ἀπαιτούμενοι καὶ τὸν μισθὸν, τὸν ὁποῖον ἤδη ἔλαβον (Ἀρμενοπ. Γ'. η. 42). Καθαυτὸ ὅμως αἱ ποιναὶ, αἵτινες μᾶς χρησιμεύουν νὰ γνωρίσωμεν τὰ αὐτοκρατορικὰ παράσημα, εἶναι τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον σήμερον δὲν ἰσχύει. αὐτόθι 313.

§ 12. Αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ μισθώσαντος περιορίζονται εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ μισθοῦ κατὰ τὰς συμφωνίας, τουτέστιν ἢ ἅπαξ καταβαλλομένου, ἢ καθ' ὡρισμένας δόσεις· ὁσάκις ὁ μισθὸς συνωμολογήθη ἀναλόγως μέτρου τινὸς, ἡ καταβολὴ γίνεται καθ' ὅσον προχωρεῖ τὸ ἔργον πρὸ τοῦ τέλους αὐτοῦ, ἀλλ' ὅταν δὲν συνωμολογήθησαν προκαταβολαὶ, ὁ μισθὸς δὲν ὀφείλεται πρὸ τῆς ἐκτελέσεως. Βραδύτης. Ἀόριστοι ὑποσχέσεις. αὐτ. 314.

§ 13. Αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ μισθώσαντος καὶ τοῦ μισθωτοῦ τροποποιοῦνται διὰ τῶν τυχηρῶν συμβάντων.

Ἡ γενικωτέρα ἀρχὴ, ἥτις ἐπικρατεῖ ἐνταῦθα, ὁσάκις πρόκειται περὶ ἔργου τινὸς, εἶναι ὅτι ὁ κύριος ἀποβάλλει τὸ πρᾶγμα (*res perit domino*). Ὁ τέκτων λοιπὸν, ὅστις ἀνεγείρει οἰκοδομὴν, δὲν ἀποβάλλει τι, ὅταν καὶ πρὸ τοῦ τέλους αὐτῆς ὁ σεισμὸς τὴν κατεδάφισε (1), ἐκτὸς μόνον ἂν τὸ ἔργον εἶχε τοιαῦτα ἐλαττώματα, ὥστε ἦτον ἀπαράδεκτον ἢ παρὰ τὴν συμφωνίαν (2).

Εἶναι ὅμως φανερὸν ὅτι ἡ τυχηρὰ ἀπώλεια τοῦ εἰς τὸν ἐργολάβον ἀνήκοντος ὑλικοῦ, πρὶν ἐνοικοδομηθῇ, ὡς καὶ τῶν ἐργαλείων του, αὐτὸν ἀφορᾷ (3). Ἀλλ' ὁσάκις ὑπάρχῃ καταστροφὴ ἔργου, ἡ πρόληψις εἶναι, ὅτι ἐξ ἐλαττώματος αὐτοῦ προῆλθε τὸ συμβάν. Διὰ τοῦτο, ὅταν ἡ ἐργασία ἐλθῃ ὑπὸ μέτρησιν, ἔχει συμφέρον ὁ ἐργολάβος νὰ παραδώσῃ τὸ ἐκπονηθὲν βαθμηδὸν ὅσον προοδεύει, διὰ

---

(1) L. 59. L. 62. L. 33. αὐτ. Ἀρμεν. Γ'. η. § 36, 37.

(2) L. 37. αὐτ. Ἐπίσης ὅταν τὸ δοθὲν ὑλικὸν ὡς ἐκ τῆς κακῆς του ποιότητος φθείρεται, καθὼς ὁ δυλόμενος πρὸς κόλλησιν λίθος, ὁ κίνδυνος εἶναι τοῦ διδόντος, ἐὰν δὲν προῆλθεν ἡ βλάβη ἐξ ἀνεπιτηδειότητος. L. 13 § 5 αὐτ.

(3) L. 2 § 1 de L. Rhod. (14, 2.

νὰ παύσῃ κατ' αὐτοῦ ἡ πρόληψις, διότι, μετὰ τὴν παράδοσιν, θεωρεῖται ὅτι τὸ ἀπεδοκίμασεν ὁ μισθώσας (1), ἐκτὸς ἂν δολίως ἀπέκρυψεν ἐλαττώματα ὁ ἐργολάβος (2).

Ὁ μισθὸς, τὸν ὁποῖον λαμβάνει ὁ ἐργολάβος καὶ μετὰ τὸ τυχηρὸν συμβεβηκὸς, κατὰ φυσικὸν λόγον ἀκολουθεῖ τὴν ἀναλογίαν τῆς συμφωνίας. αὐτόθι 315.

§ 14. Τὸ ζήτημα περὶ τῆς ἐπιῤῥοῆς τῶν τυχηρῶν ὡς πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν ἔχει ἄλλως. — Ὁ ὑποσχεθεὶς αὐτὴν ἀπαλλάττεται τῆς ὑποχρεώσεώς του, μὴ δυναμένης νὰ ἐκτελεσθῇ ἐκ τῆς τυχηρᾶς αἰτίας τοῦ μισθώσαντος, καὶ δὲν στερεῖται τῆς ἀντιμισθίας του, ἐκτὸς ἂν, μετελθὼν ἀλλοῦ τὸ ἔργον του, ἀντεμείφθη ἀποχρώντως. Ὅταν ὅμως τὸ τυχηρὸν συμβὰν προσβάλῃ αὐτὸν τὸν ὀφείλοντα τὴν ὑπηρεσίαν, τὸν ἀπαλλάττει μὲν τῆς ἀποζημιώσεως, ἀλλὰ δὲν δικαιολογεῖ τὸ νὰ πληρώσῃ ὁ ἕτερος τὰς συμφορὰς του· καὶ ἡ φθορὰ τῶν πραγμάτων του αὐτὸν ἀφορᾷ (Καὶ ταῦτα, ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἐναντία συνομολόγησις). αὐτ. 316.

§ 15. Ὑπάρχουν καὶ συμφωνίαι τινὲς ὡς ἐκ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ τῆς μισθώσεως συνεπάγουσαι ἄλλα ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τὰ τυχηρὰ συμβεβηκότα. Εἰς αὐτὴν τὴν κατηγορίαν δυνάμεθα σήμερον νὰ κατατάξωμεν τὰ λεγόμενα *σιδηροκέφαλα* (*cheptel de fer*), ἤτοι τὰ διδόμενα κτήνη εἰς τὸν μισθωτὴν κτήματος, ἀναδεχόμενον νὰ διατηρήσῃ ἀκέραιον τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν δι' ἀντικαταστάσεως τῶν ἐκλειπόντων, εἰς τρόπον ὥστε πάντοτε νὰ ὑπάρχῃ τὸ αὐτὸ ποσὸν ἐπὶ τοῦ κτήματος. Ὁ σκοπὸς τοῦ τοιούτου συναλλάγματος εἶναι ἡ πηγάζουσα εἰς τὸ κτῆμα ἐκ τῶν κτηνῶν ὠφέλεια διὰ τοῦ λιπάσματος. Ἡ λέξις σιδηροκέφαλα ἀρκεῖ μόνη; ἑπομένως, νὰ μεταφέρῃ τὸν κίνδυνον τῶν κτηνῶν εἰς τὸν μισθωτήν (3).

Ἡ βοσκὴ θρεμμάτων δὲν δύναται νὰ ὑπαχθῇ ἐνταῦθα, ὅταν μὲ πρόθεσιν κοινωνίας συμφωνήσῃ νὰ συμμερίζηται τὰς ὠφελείας ὁ κύριος τοῦ ποιμνίου μετὰ τοῦ φύλακος, διότι ὑπάρχει μᾶλλον ἑταιρία (*pecora partiaria*) (4). Ἐὰν δὲν ὑπῆρχε σκοπὸς κοινωνίας, ἀλλ' ἡ συμφωνία ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸ μέρισμα τοῦ προϊόντος, τὰ Βασιλικὰ θεωροῦν τὸ συνάλλαγμα ὡς ἀνώνυμον, ὥστε ὁ κίνδυνος τοῦ ποιμνίου ἀφορᾷ τὸν κύριον (5). Ἐπειδὴ δὲ τὸ συμφέρον εἶναι

(1) L. 36 locati (19, 2) B. XX. 1, 35.
(2) L. 24 pr. αὐτ.
(3) Ἴδε Γαλλ. Κώδ. ἄρθρ. 1821 καὶ ἑπ. Troplong louage 12 18 καὶ ἑπ.
(4) L. 9, C. de pactis (2, 3) B· XI. 1. 69.
(5) Αὐτ. Ἐκ τῶν L. 13 § 1 de præscr. verbis (19, 5) B. XX. 4, 13 καὶ

κοινὸν, ὁ βοσκὸς ἐνέχεται διὰ τὴν ὁποίαν μεταχειρίζεται εἰς τὰ ἴδια ἐπιμέλειαν (1). αὐτόθι 317.

§ 16. Λόγοι διαλύσεως ἢ ἀκυρότητ. — Ἴδε τὴν ἀνάπτυξιν εἰς τὸν § 318 τοῦ εἰρημένου συγγράμματος τόμ. 3.

§ 17. Οἱ εἰρηνοδίκαι εἶναι ἁρμόδιοι νὰ δικάζωσιν ἄνευ διακρίσεως τῆς ἀξίας περὶ διαφορῶν μεταξὺ κυρίων καὶ ὑπηρετῶν; (2)

Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὡμίλησα, ἐν ἐκτάσει, εἰς τὸν 4 τόμον τοῦ Εὐρ. (σελ. 399—403)· ὅθεν, παραπέμπων αὐτόθι τὸν ἀναγνώστην, περιττὸν θεωρῶ νὰ προσθέσω ἐνταῦθά τι ἐκ τῶν αὐτόθι ἐκτεθέντων· προσθέτω μόνον τὰ νεώτερα, ἤτοι τὰ ἑξῆς (εδ. ά—

§ 18. ά] Ὁ εἰρηνοδίκης εἶναι ἁρμόδιος νὰ δικάζῃ τὰς μεταξὺ κυρίων καὶ ὑπηρετῶν διαφορὰς, ὁσάκις ὅμως αὗται προέρχωνται ἐκ συμφωνίας γενομένης εἴτε ἐγγράφως, εἴτε ἀγράφως, εἴτε ῥητῶς, εἴτε σιωπηλῶς.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, κατὰ τὴν εἰς τὸ 490 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας καθιερωμένην ἐξαιρετικὴν τῶν εἰρηνοδικείων δικαιοδοσίαν, ἐπὶ ἀμφισβητουμένων ὑποθέσεων, δύνανται ταῦτα νὰ δικάζωσι, πρὸς ταῖς ἄλλαις καὶ τὰς μεταξὺ κυρίων καὶ ὑπηρετῶν διαφορὰς (§ 8) ὁποιασδήποτε ἀξίας, ἀλλ' ἐκείνας μόνον, ὅσαι προέρχονται ἐκ τοῦ περὶ ὑπηρεσίας συναλλάγματος, τουτέστιν ἐκ τῆς, εἴτε ἐγγράφως εἴτε καὶ προφορικῶς, μεταξὺ τῶν διαδίκων γενομένης ῥητῆς ἢ σιωπηλῆς συμφωνίας. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἐξ ὅλης τῆς δικογραφίας προκύπτει ἀριδήλως, μηδενὸς τῶν διαδίκων ὁμολογήσαντος, ὅτι ὑπῆρξε μεταξύ των τοιαύτης τις συμφωνία μισθώσεως, ῥητῶς τοῦ ἀναιρεσείοντος τὸ ἐναντίον διϊσχυρισθέντος, μηδ' ἐναντιωθείσης εἰς τοῦτο τῆς ἀντιδίκου του, καὶ ῥητῶς τοῦ πρωτοδικείου ἀποφανθέντος εἰς τὴν τελευταίαν ὑπ' ἀριθ. 15912 ἀπόφασίν του, ὅτι ἡ περὶ πληρωμῆς δραχ. 4720 ἀπαίτησις τῆς ἀναιρεσιβλήτου δὲν στηρίζεται εἰς συνάλλαγμα μισθώσεως, ἀναρμοδίως τὸ εἰρηνοδικεῖον Πειραιῶς ἐπελήφθη τῆς δίκης, καὶ ἑπομένως οὐκ ὀρθῶς τὸ δικαστήριον τῶν ἐνταῦθα πρωτοδικῶν ἐθεώρησεν ὡς κῦρος ἔχουσαν τὴν ἐφεσιβληθεῖσαν ἐκείνην ἀπόφασιν, διὰ τὸν λόγον δῆθεν ὅτι ἡ ἁπλῆ παροχὴ ὑπηρεσιῶν καὶ ἄνευ προηγουμένου περὶ μισθώσεως συναλλάγματος παράγει ὑποχρέωσιν πρὸς ἀντιμισθίαν.

L. 52 § 3 pro socio (17. 2) B. XII. 1, 50, δὲν ἐξάγεταί τι θετικόν.

(1) L. 72 pro socio (17, 2) B. XII. 1, 70.

(2) Ἂν τὸ ἀντικείμενον ὑπερβαίνῃ τὰς 300 δραχμὰς καὶ πρόκηται περὶ τῆς μισθοδοσίας τῶν ἐμπ. ὑπαλλήλων; Εὐρ. τόμ. 4 σελ. 133.

Ἐπειδὴ ὁ περὶ ἁρμοδιότητος οὗτος λόγος, ἂν καὶ κατὰ πρῶτον ἤδη προτείνεται παρὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος, εἰς λόγον ὕλης στηριζόμενος, καὶ ἐπομένως τὴν δημοσίαν ἀφορῶν τάξιν, εἶναι, ἀπεναντίας τῆς διϊσχυρίσεως τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, παραδεκτός.»

- Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 56 τοῦ 1848.

§ 19. β'] Ὅταν ὁ ἐναγόμενος ἐπὶ μισθοδοσίᾳ ἐνώπιον εἰρηνοδικείου τινὸς διατείνεται, ὅτι δὲν ὑπῆρξε μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐνάγοντος συμφωνία περὶ μισθοδοσίας, τὸ εἰρηνοδικεῖον καθίσταται ἀναρμόδιον; Ὑποχρέωσις πρὸς ἀπόδειξιν.

Ἡ 33 τοῦ 1849 ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου φέρει·

« Ἐπειδή, ὡς ἐκ τῶν αὐτῶν προμνησθέντων ἐγγράφων βεβαιοῦται, ἡ μὲν ἀναιρεσείουσα ἐστήριζε τὴν κατὰ τοῦ Γ Μ ἀγωγήν της εἰς συμφωνίαν μισθώσεως καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο προσέφυγεν εἰς το εἰρηνοδικεῖον ὡς ἁρμόδιον, λόγῳ ὕλης, νὰ δικάσῃ περὶ τῆς τοιαύτης διαφορᾶς, ὁ δὲ ἀντίδικος αὐτῆς ἠμφισβήτησε τὴν ὕπαρξιν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος συμφωνίας, ἤτοι τοῦ συμβολαίου τῆς μισθώσεως. Ἐνῷ δέ, ἐν τῇ τοιαύτῃ περιπτώσει, τὸ πρωτοδικεῖον ὤφειλε νὰ ἐπιβάλῃ, πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς ἀληθείας, ἀπόδειξιν εἰς τὴν ἐπικαλουμένην τὴν ὕπαρξιν συμφωνίας, ῥητῶς ἢ σιωπηρῶς, τοῦτο, ἀρκεσθὲν εἰς μόνην τοῦ ἀναιρεσιβλήτου τὴν ἀμφισβήτησιν, ἀπέῤῥιψε τὸν ἰσχυρισμὸν ἐκείνης καὶ ἐκήρυξεν ἐπομένως ἀναρμόδιον τὸ εἰρηνοδικεῖον νὰ ἐπιληφθῇ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως· παραβιάσαντος δὲ οὕτω τὰς περὶ ἀποδείξεως ἀρχὰς τοῦ δικαίου, αἵτινες εἰσὶν οὐσιώδεις, ἡ ἀπόφασίς του ἀποβαίνει καὶ διὰ τοῦτο ἀναιρέσιμος.»

§ 19. γ] Ἡ 68 τοῦ 1849 πολιτικὴ τοῦ Ἀρ. Πάγου ἀπόφασις φέρει οὕτως·

« Ἐπειδὴ ἡ προσβαλλομένη ὑπ' ἀριθ. 19551 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις πρωτοδικῶν παραδέχεται ὅτι ἡ προκειμένη τοῦ Α Κ ἀγωγὴ κατὰ τοῦ Α περὶ πληρωμῆς ὑπηρεσίας μισθῶν στηρίζεται εἰς σύμβασιν μισθώσεως ὑπηρεσίας, τοιαῦται δὲ διαφοραὶ ὑπάγονται, κατὰ τὸ ἄρθ. 490 § 8, εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν εἰρηνοδικῶν, ἄνευ διακρίσεως ἀξίας, ὁ δὲ νόμος οὗτος δὲν περιορίζει τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ εἰρηνοδίκου εἰς μόνας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ τῆς μισθώσεως σύμβασις ὁμολογεῖται ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου ἢ συνετάχθη περὶ αὐτῆς ἀναμφισβήτητον ἔγγραφον, καθότι διὰ τῆς ἐκφράσεως *ἐκ τοῦ μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχοντος συμβολαίου*, ἐννοεῖ προδήλως τὴν τῆς μισθώσεως νομικὴν πρᾶξιν, τὴν σύμβασιν, καὶ οὐχὶ τὸ περὶ αὐτῆς δημόσιον ἢ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, ὧν τὸ μὲν ὀνομάζεται συμβολαιογραφικὸν (ἄρθ. 178, 180, 184, 186 καὶ 191 τοῦ περὶ

ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων νόμου· τὸ δὲ, ἰδιωτικὸν περὶ συμφωνίας συμβάσεως ἔγγραφον, ἄρθρ. 407—412 τῆς πολ. δικονομίας· ὅθεν ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, ἀποφηναμένη ὅτι εἰς μόνας τὰς δύο ἐκτεθείσας περιπτώσεις εἶναι ἁρμόδιος ὁ εἰρηνοδίκης πρὸς ἐκδίκασιν τῶν ἐκ τῆς συμβάσεως περὶ μισθώσεως ὑπηρεσίας διαφορῶν μεταξὺ κυρίων καὶ ὑπηρετῶν, παρεβίασε τὴν οὐσιώδη διάταξιν τοῦ παρατεθέντος 4 ἐδ. τοῦ 490 ἄρθρ. τῆς πολ. δικονομίας, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν.»

§ 20. Τὰ πρωτοδικεῖα δικάζουν περὶ ὑπηρετικῶν μισθῶν; Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 81.

§ 21. Αἱ ἀγωγαὶ τῶν ὑπαλλήλων καὶ ἐπιστατῶν τῶν ἐμπόρων κατ' αὐτῶν τούτων, οἵτινες τοὺς παραλαμβάνουν εἰς τὸ ἐμπόριόν των, ὑπάγονται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον; Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 70.

§ 22. Τὸ περὶ μισθῶν, οὓς ταχυδρομικός τις ὑπάλληλος ζητεῖ, ὑπάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον; Ἴδε ἀπόφ. 10006 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, περὶ ἧς γενήσεται ἄλλοτε λόγος ἐν λέξει *Ἁρμοδιότης ἐμπορική*.

§ 23. Τὰ ἐμποροδικεῖα εἶναι ἁρμόδια νὰ δικάζωσι περὶ ὑποθέσεων, ἀφορωσῶν ἀπλῆν ὑπηρεσίαν, τὴν ὁποίαν παρέχει τις εἰς τὸν ἀναλαμβάνοντα ἐπιχειρίσεις δημοσίων θεαμάτων; Ἴδε Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 56 (1).

§ 24. Αἱ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων ἢ ὑπηρετῶν περὶ μισθοδοσίας διαφοραὶ ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 6' τοῦ 5 ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. Ἴδε Εὑρ. τόμ. 4 σελ. 402 ἐπ.

§ 25. Τίς ἀποδεικνύει ἐπὶ ἀγωγῶν περὶ πληρωμῆς ὑπηρετικῶν μισθῶν;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, ὡς βεβαιοῦται ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ὑπ' ἀριθ. 20705, ὁ ἀναιρεσείων ἐναχθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου πρὸς πληρωμὴν συμπεφωνημένου μισθοῦ δι' ὑπηρεσίαν δεκαὲξ μηνῶν, ὡμολόγησε μὲν, ὅτι οὕτος τὸν ὑπηρέτησεν, ἀλλὰ μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ συμφωνηθεὶς μισθὸς δὲν ἦτον εἰμὴ ἀνὰ δρ. εἴκοσι κατὰ μῆνα, καὶ ὅτι μετὰ πέντε μῆνας ἀπὸ τῆς συμφωνίας, μὴ δυνάμενος νὰ τὸν ἔχῃ πλησίον του, τὸν προέτρεψε νὰ τραπῇ εἰς ἄλλο ἔργον, ἀλλ' ὁ ἀναιρεσίβλητος συγκατετέθη νὰ μένῃ παρ' αὐτῷ ἄνευ μισθοῦ. Ἐκ δὲ τούτου προκύπτει σαφῶς ὅτι ὁ ἀναιρε-

(1) Τί δὲ περὶ μισθώσεως τῆς ἐργασίας; Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 117.

σείων μέρος μόνον τῆς ἀγωγῆς ὡμολόγησε, τὸ δὲ λοιπὸν ἠρνήθη. καὶ ἑπομένως ἡ κατὰ τοῦτο ἀπόδειξις ἐπέκειτο εἰς τὸν ἀναιρεσίβλητον πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς του, καὶ οὐχὶ εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα, ὡς ἀπεφάσισεν ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, κατὰ ῥητὴν παράβασιν τῆς οὐσιώδους διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 248 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καθ' ὃ πᾶς διάδικος ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅ,τι ἀναγκαίως ἀπαιτεῖται, πρὸς ὑποστήριξιν τῆς αὐτοτελοῦς αἰτήσεως ἢ ἀνταπαιτήσεώς του.

Διὰ ταῦτα, λαβὸν ὑπ' ὄψιν καὶ τ' ἄρθρα 201, 807 § 5, 833, 839, 210 καὶ ἐπ. τῆς πολ. δικονομίας.

Ἀναιρεῖ τὰς ὑπ' ἀριθ. 20705 καὶ 20949 ε. ε. ἀποφάσεις τῶν ἐνταῦθα πρωτοδικῶν.»

'Απόφ. πολ. Αρ. Πάγου 255 τοῦ 1849.

§ 26. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις περὶ τῆς μισθοδοσίας; Ἴδε τὴν 5510 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 27. Τὸ μὴ κατασχετέον μέρος τοῦ μισθοῦ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ὑπαλλήλων δύναται νὰ μεσεγγυηθῇ πρὸς πληρωμὴν συντάξεως ἕνεκα διατροφῆς, ὀφειλομένης παρ' αὐτῶν εἰς τὰς συζύγους ἢ τὰ τέκνα των; ὅρα τὴν λέξιν *Κατάσχεσις* § 25[a] ἐν Εὐρ. τόμ. 8 σελ. 249 ἐπ.

§ 28. Τόκοι προερχόμενοι ἐξ ὑπηρεσίας. Ἴδε ἐν λέξει *'Εντολὴ* τὴν 102 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου τοῦ 1837.

§ 29. Ὁ ταγματάρχης Κ λαβὼν ἀπὸ τὸ δημόσιον, λόγῳ προκαταβολῆς, χρηματικόν τι ποσόν, παρεχώρησεν εἰς τὸ δημόσιον τὸ δικαίωμα νὰ κρατήσῃ τὸ ποσὸν αὐτὸ κατὰ προτίμησιν τῶν μισθῶν του. Μετὰ ταῦτα ἕτερος δανειστὴς τοῦ ἀξιωματικοῦ, κατέσχε τὸ 1/4 τοῦ μισθοῦ του, τὸ δὲ δημόσιον ἐδήλωσεν, ὅτι ἡ κατάσχεσις αὕτη δὲν δύναται νὰ ἔχῃ κῦρος εἰμὴ μετὰ τὴν πληρωμὴν τῆς προκαταβολῆς του. Τοῦτο ἔχει ἐπιῤῥοήν;

Ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπέφυγε νὰ ἐκφρασθῇ σαφῶς, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 4169 ἀποφάσεως, δὲν ἐθεώρησε βάσιμον τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ δημοσίου.

Ἴδε ἀπόφ. πολ. 'Αρ. Πάγου 40 τοῦ 1850.

§ 30. Οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι παραχωροῦν τὸν μισθόν των;

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Πάγου 21 τοῦ 1851, ἣν ἐν λ. Παραχώρησις.

§ 31. Ἀπαιτεῖται συμφωνία, ἵνα πληρωθῇ μισθός; Ἴδε τὰ ἐπ. ἐδάφ. ά—ζ'.

§ 32. ά] Γίνονται καὶ σιωπηλῶς συμφωνίαι· δὲν συγχωρεῖται δὲ συμφωνία, ὥστε ἀπὸ τὰ δύο συμφωνοῦντα μέρη, τὸ μὲν νὰ ἔχῃ

τὸ κέρδος μόνον τὸ δὲ τὸ βάρος· ὅθεν, ὑπαρχούσης ἀποδοχῆς ὑπηρεσίας, ὑπονοεῖται ἡ πρὸς ἀντιμισθίαν ὑποχρέωσις. Ἴδε τὴν νομολ. ἐν Βύρ. τόμ. 4 σελ. 399.

§ 33. β'] Ἔχει ἀγωγὴν περὶ ἀντιμισθίας, ὅστις παρέσχε πρός τινα τὴν ὑπηρεσίαν του, ἄνευ προηγουμένης περὶ μισθώσεως συμφωνίας; Ναί.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ πολλῶν τοῦ Ῥωμ. Δικαίου διατάξεων συνάγεται, ὅτι ὁ παρασχὼν ὑπηρεσίαν τινὰ δύναται ν' ἀπαιτήσῃ δι' αὐτὴν ἀμοιβὴν ἀνάλογον, καὶ ἂν δὲν προηγηθῇ συμφωνία περὶ ἀντιμισθίας, ὅταν ἄλλως ἡ ὑπηρεσία, ἣν παρέσχεν, ἀποτελεῖ τὸ σύνηθες αὐτοῦ ἔργον, καὶ ἐξ ἐκείνων τῶν ὑπηρεσιῶν εἶναι, αἵτινες ἐπὶ ἀντιμισθίᾳ γίνονται (Dig. de extraordinariis cognitionibus N. 1 de proxeneticis). Ἐκ τούτων δ' ἕπεται ὅτι καὶ ὁ θεράπων ἀντιμισθίαν ν' ἀπαιτήσῃ δύναται παρὰ τοῦ οἰκοδεσπότου, καὶ ἂν ὑπὸ οἰκοδεσπότου δὲν διωμολογήθη τοιοῦτος ῥητῶς, ἐκτὸς ἐὰν τὸ εἶδος τῆς ὑπηρεσίας καὶ ἄλλα περιστατικὰ καθιστῶσι πρόδηλον τὸν σκοπὸν τοῦ οἰκοδεσπότου τοῦ νὰ μὴ πληρώσῃ ἀντιμισθίαν, καὶ τὴν συγκατάθεσιν τοῦ θεράποντό, του νὰ ὑπηρετήσῃ ἀμισθί.»

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 417 τοῦ 1852 (νομικ. σ. 5613).

§ 34. γ'] Ὑπάρχει μίσθωσις ἐργασίας ἢ ἀνώνυμος σύμβασις, δίδουσα δικαίωμα εἰς ἀπαίτησιν μισθοῦ, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ συμφωνία ῥητὴ ἢ σιωπηρὰ περὶ μισθοῦ, ἂν καὶ κατὰ παραγγελίαν τινὸς γίνηται ἐργασία τίς; Ἴδε τὴν νομολ. ἐν Βύρετ. τόμ. 6 σελ. 727—730 (λ. *Ἐντολή*).

§ 35. δ'] Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ πολλῶν τοῦ Ῥωμ. Δικαίου διατάξεων (Πανδ. de extra ord. cogn. καὶ de proxenetic.) συνάγεται, ὅτι πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἔργον ἔχουσιν εἶδός τι ὑπηρεσιῶν, δύνανται ν' ἀπαιτήσωσιν ἀμοιβὴν τῆς ὑπηρεσίας ταύτης· εἰς τὰς ὑπηρεσίας ταύτας ὑπάγεται καὶ ἡ τῶν θεραπόντων.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 586 τοῦ 1852 (Νομικ. σ. 5638).

§ 36. ε'] Ὁ ὑπηρετήσας παρά τινι ἐμπόρῳ ὡς γραμματεὺς καὶ ταμίας, δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ ἀντιμισθίαν, ἂν καὶ ῥητῶς δὲν συνεφωνήθη τοιαύτη (τεμ. 22 Πανδ. *de pr. verb.*).

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4850 τοῦ 1848.

§ 37. ϛ'] Ἡ ἐντολὴ εἶναι ἄμισθος; Τί δὲ ὡς πρὸς τοὺς κατ' ἐπάγγελμα παρισταμένους ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων πρὸς ὑπερά-

σπισιν ἀλλοτρίων δικαιωμάτων; Ἴδε Εὐρ. τόμ. 6 σ. 726 ἐν τέλ. (λ. *Ἐντολή*). — Αὐτόθι σελ. 731 ἐπ. *Tropl. mandat*, ἀρ. 215, 216.

§ 38. ζ'] ὅτι καὶ ἀσυμφώνητος ἀντιμισθία. Ἴδε Εὐρ. τόμ. 6 λ. *Ἐντολή* σελ. 731 ἐπ.

§ 39. Πῶς κανονίζεται ὁ μισθὸς τῶν ταγματαρχῶν τῆς χωροφυλακῆς εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς ἀπουσίας ἐν ἀδείᾳ ἢ ἄνευ ἀδείας;

Ἀπόφ. α'Ἐπειδὴ, κατὰ τὰς συνδυασμένας διατάξεις τοῦ ἄρθρου 215 τοῦ κανονισμοῦ τῆς ὑπηρεσίας τῆς χωροφυλακῆς, τοῦ § 8 φυλλ. Κ' τῶν γενικῶν οἰκονομικῶν τοῦ στρατοῦ διατάξεων καὶ τοῦ § 17 τοῦ μερικοῦ οἰκονομικοῦ κανονισμοῦ τῆς χωροφυλακῆς, διαρκούσης τῆς ἐν κανονικῇ ἀδείᾳ ἀπουσίας των στεροῦνται τοῦ μισθοῦ τῶν ἐργασιῶν, καὶ ἑπομένως λαμβάνουσι μόνον τὸν μισθὸν τοῦ βαθμοῦ καὶ τὸ προσδιωρισμένον δι' ἐνοίκιον ποσόν.

Ἐπειδὴ συμφωνοῦσιν οἱ διάδικοι, ὅτι ὁ τῆς ἐν ἐνεργείᾳ ὑπηρεσίας μισθὸς τοῦ ταγματάρχου τῆς χωροφυλακῆς συνίσταται εἰς δραχ. 340 κατὰ μῆνα, ἐκ τοῦ ὁποίου πρέπει ἑπομένως ν' ἀφαιρεθῇ ὁ μισθὸς τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἐκκαλοῦντος, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς μὴ κανονικῆς ἀδείας ἑξαμήνου ἀπουσίας του, ἀρχομένης ἀπὸ τὰς 23 μαρτίου 1848 καὶ ληγούσης τὴν 23 σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Ἐπειδὴ ὁ μὲν ἐκκαλῶν διατείνεται ὅτι ὁ μισθὸς τῶν ἐργασιῶν συνίσταται εἰς δραχ. 195 διὰ τὸν λόγον, ὅτι ὁ μισθὸς τοῦ βαθμοῦ συνίσταται εἰς δραχ. 5, τὸ δὲ ποσὸν τοῦ ἐνοικίου εἰς δραχ. 70, τὸ ὅλον δραχ. 340, ἀλλὰ τὸ δημόσιον ἀρνεῖται τοῦτο ἰσχυριζόμενον, ὅτι τὸ ποσὸν τοῦ ἐνοικίου συνίσταται μόνον εἰς δραχ. 40, ὥστε, προστιθεμένων τούτων εἰς τὸν μισθὸν τοῦ βαθμοῦ ἐκ δραχ. 75, ὑπολείπεται ὁ μισθὸς τῶν ἐργασιῶν, τὸ ποσὸν ἐκ δραχ. 225 ἀφαιρετέον κατὰ μῆνα.

Ἐπειδὴ ὁ ἐκκαλῶν διετάχθη πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς του, καὶ ὤφειλε νὰ φέρῃ τὴν ἀπόδειξιν τῶν ὡς πρὸς τὴν μισθοδοσίαν ἀξιώσεών του, ἀλλὰ δὲν ἔφερε τὴν διάταξιν, ἐξ ἧς νὰ προκύπτῃ ἡ τοῦ περὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ ἐνοικίου ἰσχυρισμοῦ· ὅθεν μὴ ἀποδεικνύοντος αὐτοῦ τὸν τοιοῦτον ἰσχυρισμόν του, πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἀληθὴς ἡ ἀντίρρησις τοῦ δημοσίου, ὅτι τὸ ποσὸν τοῦ ἐνοικίου εἰς μόνας δραχμὰς 40 κατὰ μῆνα περιορίζεται. Ἡ δὲ ἀξίωσις τοῦ ἐκκαλοῦντος ὅτι ὀφείλει νὰ προτάξῃ τοὺς περὶ τούτου κανονισμοὺς τὸ δημόσιον ὡς δῆθεν κάτοχον αὐτῶν, μὴ δημοσιευθέντων, εἶναι ἀνυπόστατος, διότι τὸ δημόσιον, ὡς ἠθικὸν πρόσωπον, παριστάμενον διὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, καθὸ

ἀντιπροσώπου τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, δὲν εἶναι ποσῶς κάτοχον τῶν στρατιωτικῶν κανονισμῶν· μὴ ὑποχρέου δὲ τοῦ ἐναγομένου νὰ φέρῃ τὰς κατ' αὐτοῦ ἀποδείξεις, ὤφειλεν ὁ ἐκκαλῶν, καθὸ ἐνάγων, πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς του, νὰ ζητήσῃ τοὺς κανονισμοὺς ἀπὸ τοὺς κατέχοντας αὐτοὺς τρίτους, ἤγουν τὰς ἁρμοδίας στρατιωτικὰς ἀρχάς, καί, ἐν ἀρνήσει αὐτῶν, νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 433 καὶ ἑπόμ. τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

Ἐπειδή, ὡς ἐκ τούτων, ὁ ἐκκαλῶν δικαιοῦται νὰ λάβῃ ἀνὰ δρ. 115 κατὰ μῆνα διὰ τοὺς ἓξ μῆνας τῆς ἐπὶ κανονικῇ ἀδείᾳ ἀπουσίας του ἀπὸ 23 μαρτίου ἕως 23 σεπτεμβρίου 1852, τὸ ὅλον δραχμὰς 690.

Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρ. 176 τοῦ κανονισμοῦ τῆς ὑπηρεσίας τῆς χωροφυλακῆς, συνάγεται ὅτι ὁ ἄνευ ἀδείας διατελῶν ἐν ἀπουσίᾳ δὲν δικαιοῦται εἰς τὸ νὰ λάβῃ κανένα μισθόν, διότι ἡ διατάττομένη ἀπὸ τοὺς ἐλέγχους διαγραφὴ αὐτοῦ ἀντιβαίνει εἰς τὴν ἰδέαν τῆς μισθοδοτήσεως τοῦ οὕτως ἐξαλειφομένου ἢ ἀποβαλλομένου προσώπου· ἐκ τῆς προφανοῦς λοιπὸν ἐννοίας καὶ θελήσεως ταύτης τοῦ νόμου προκύπτει, ὅτι ἂν καὶ ἡ ἀνωτέρω στρατιωτικὴ ἀρχὴ δὲν ἐνήργησεν ἀμέσως δι' ὁποιονδήποτε λόγον τὴν διαγραφὴν τοῦ ἄνευ ἢ καθ' ὑπέρβασιν ἀδείας ἀπόντος ἀπὸ τοὺς ἐλέγχους, δὲν ἀποκτᾷ ὡς ἐκ τούτου ὁ ἀπὼν δικαίωμα, τὸ ὁποῖον ὁ νόμος τοῦ ἀφαιρεῖ.»

Ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 10571 τοῦ 1853 τμ. ά.

§ 40. Τί γίνεται ὁ μισθὸς τῶν ἀξιωματικῶν τῆς χωροφυλακῆς ὅταν ἦναι ὑπὸ ἀνάκρισιν;

Ἀπόφ. α' Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ § 9 τοῦ κανονισμοῦ, τὸν ὁποῖον ἐπικαλεῖται ὁ ἐκκαλῶν καὶ δὲν ἀντικρούει ὁ ἐφεσίβλητος, τοῦ διαλαμβάνοντος «Πᾶς εἰς ἐξέτασιν ὑποβληθεὶς ὑπομίσθιος δὲν ἔχει δικαίωμα εἰς μισθὸν ἐργασιῶν ἀφ' ἧς ἡμέρας βληθῇ εἰς φυλακὴν διὰ νὰ ἐξετασθῇ μέχρι τῆς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἐπανόδου του, ἐὰν δὲ ἀθωωθῇ θέλει ἀνακαλεῖσθαι εἰς αὐτὸν ὁ μισθὸς τῶν ἐργασιῶν, ὅστις ἤθελε τῷ κρατηθῆ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐξετάσεώς του,» προκύπτει ὅτι εἰς τὸν ὑπόδικον ἀθωωθέντα ἀποδίδεται ὁ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀνακρίσεως διακοπεὶς μισθὸς τῶν ἐργασιῶν. Τότε δικαιοῦται λοιπὸν ὁ ἀθωωθείς, μετὰ τὴν ἀθώωσίν του, εἰς ἀπαίτησιν μισθοῦ ἐργασιῶν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἀνακρίσεώς του, ὅταν τοιοῦτος μισθὸς προϋπάρχων διεκόπη· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ ἐκκαλῶν, ὅταν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὑπεβλήθη

εἰς ἀνάκρισιν, δὲν εἶχε τεθῆ εἰς ἐνεργητικὴν ὑπηρεσίαν καὶ δὲν ἀπε-λάμβανεν ἑπομένως μισθὸν ἐργασιῶν. Διὸ τὸ μόνον ἀποτέλεσμα τῆς αθωώσεώς του εἶναι τὸ ὅτι δικαιοῦται νὰ λάβῃ καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀνακρίσεώς του τὸν μισθὸν τοῦ βαθμοῦ του (μετὰ τοῦ ἐνοικίου), ἐφ' οὗ εἶχε δικαίωμα, ἅμα ἐπανελθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἤγουν ἀπὸ τῆς 5 ἀπριλίου 1850, ὡς προελέχθη, τὸ ὅλον δρ. 115.

Ἐπειδὴ ἡ ἐφεδρεία, εἰς ἣν, διαρκούσης τῆς ἀπουσίας του, εἶχε τεθῆ ὁ ἐκκαλῶν, δὲν εἶναι, ὡς καὶ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν διὰ τοῦ ἐγγράφου του παραδέχεται, θέσις τις προνοουμένη διὰ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ κανονισμῶν, παρέχουσα ἢ ἀφαιροῦσα κατ' αὐτοὺς μισθοδοσίαν· ἑπομένως, ὡς μὴ νενομισμένη, δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὡς πρὸς τὸ ἐπὶ τῆς μισθοδοσίας δικαίωμα τοῦ ἐκκαλοῦντος.»

'Απόφ. ἐφ. 'Αθ. 10371 τοῦ 1853 τμ. ά. (Δημόσιον. Μωράντης.)

§ 41. Πότε ἀπόλλυσί τις τὸ τῆς ἰθαγενείας δικαίωμα, ὡς καὶ τὸ περὶ πληρωμῆς τῶν μισθῶν;

Ἱστορικόν. Ὁ Μωράντης, ἐκθέσας ὅτι, ταγματάρχης ὢν τῆς χωροφυλακῆς καὶ μεταβὰς, διὰ τακτικῆς ἀδείας, εἰς τὸ ἐξωτερικὸν, δὲν ἔλαβε τοὺς μισθούς του, ἐνήγαγε τὸ δημόσιον, ζητῶν αὐτοὺς, ἀλλὰ τὸ δημόσιον ἀντέτεινε λέγον, ὅτι δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ τοὺς λάβῃ, διότι, μεταβὰς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ περιπλεχθεὶς εἰς τοὺς κατὰ τῆς Αὐστρίας ἀγῶνας τῶν Ἰταλῶν, ἔχασε τὸ τῆς ἰθαγενείας δικαίωμα, καὶ οὕτω δὲν δικαιοῦται νὰ λάβῃ τοὺς μισθούς του. — Εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν (ἀπόφασις 10360 τοῦ 1353 τμ. ά) ἐσκέφθη οὕτως.

« Ἐπειδὴ εἰς τὸ τοῦ ἐνάγοντος δικαίωμα τοῦ ἀπαιτεῖν τοὺς μισθοὺς τῆς ὑπηρεσίας του καὶ τοῦ βαθμοῦ του ἀπὸ τὸν μάρτιον τοῦ 1848, τὸ εναγόμενον καὶ ἤδη ἐφεσίβλητον δημόσιον ἀντιτάττει τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 10 ἐδ. γ' τοῦ περὶ ἑλληνικῆς ἰθαγενείας νόμου, ἰσχυριζόμενον ὅτι ὁ ἐνάγων διατελεῖ εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ἀπὸ τὸν μάρτιον τοῦ 1848 ἔτους, ὁπότε ἔλαβε παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἑξαμήνου ἀπουσίας κανονικὴν ἄδειαν διὰ νὰ ἀπέλθῃ εἰς Γαλλίαν καὶ ἰδίως εἰς τὸ Λομβαρδοβενετικὸν βασίλειον, ἐνῷ ἐκεῖ τότε ὑπῆρχεν ἐπανάστασις καὶ ὑπηρέτησε στρατιωτικῶς τοὺς ἐπαναστάτας κατὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ τῆς 17 7βρίου 1848 ἐγγράφου τοῦ ἐν Ἐνετίᾳ Ἑλλ. προξένου.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὴν μνημονευθεῖσαν διάταξιν τοῦ νόμου, ἐκεῖνος ὁ πολίτης Ἕλλην ἀποβάλλει τῆς ἑλληνικῆς ἰθαγενείας τὸ δικαίωμα, ὅστις, ἄνευ βασιλικῆς ἀδείας, ἀνεδέχθη δημόσιον ὑπηρεσίαν ξένης

κυβερνήσεως, ἀλλ' εἰς τὸ Λομβαρδοβενετικὸν βασίλειον, ὅπου καὶ ὅτε μετέβη ὁ ἐνάγων, ἡ μόνη ἀνεγνωρισμένη καὶ κατὰ τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν νόμιμος καὶ ἀληθὴς ἰσχύουσα κυβέρνησις ἦτον ἡ τῆς Αὐστρίας οὐδέποτε παραιτήσασα τὴν κατοχὴν τῆς χώρας καὶ ἰσχυρῶς κρατοῦσα, ὡς προκύπτει ἔκ τε τοῦ εἰρημένου ἐγγράφου τοῦ προξένου καὶ τῆς ἱστορίας αὐτῆς, οἱ δὲ Ἰταλοὶ ἐκ καταγωγῆς πρώην συμπολῖται τοῦ ἐνάγοντος, εἰς τοὺς ὁποίους αὐτὸς, ὡς ἐθελοντὴς μετὰ σώματος ἐθελοντῶν προσήνεγκεν ἐπί τινας ἑβδομάδας τὴν συνδρομὴν τοῦ ξίφους του καὶ τῶν στρατιωτικῶν γνώσεών του, ἦσαν ὑπήκοοι τῆς κυβερνήσεως ἐκείνης, ἐπαναστατήσαντες καὶ ἀποπειρώμενοι ἁπλῶς ν' ἀντικαταστήσωσιν αὐτὴν μὲ ὁμόφυλον κυβέρνησιν διὰ ξένων, ἀκάρπων καὶ ἀτελεσφορήτων, καὶ ταχέως καταβληθέντων, ὥστε ἡ ὀλιγοχρόνιος συνδρομὴ εἰς τοιαύτην ἁπλῆν καὶ ματαίαν ἀπόπειραν οὐδόλως δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀναδοχὴ ὑπηρεσίας ξένης κυβερνήσεως, ἡ ὁποία, κατὰ τὸ γράμμα καὶ τὴν λογικὴν ἔννοιαν τοῦ νόμου, τότε μόνον ἔχει χώραν, ὅταν τις πρὸς ξένην Κυβέρνησιν καθισταμένην ἤδη καὶ ὕπαρξιν ἔχουσαν, κατὰ τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν, καὶ μόνιμον συνάπτει δεσμὸν, διαρκῆ τοῦ μέλλοντος βίου ἐπιφέρουσα ἐξ ἀνάγκης τὴν διάῤῥηξιν τοῦ μετὰ τοῦ ἔθνους του πρώην δεσμοῦ αὐτοῦ, διὰ τὸ ἀσυμβίβαστον τῆς συνυπάρξεως ἀμφοτέρων τῶν δεσμῶν, ὅπερ ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἔλαβε προφανῶς χώραν (πρβ. *Paris* 14 *may* 1836. *Journal de Palais de* 1846 *p.* 531)· ἑπομένως ὁ ἐνάγων δὲν δύναται κατ' οὐδένα τρόπον νὰ χαρακτηρισθῇ νομίμως ὡς ἀποβαλὼν τὴν ἑλληνικὴν ἰθαγένειάν του.

Ἐπειδὴ, παρεκτὸς τούτου, ἐκ πολλῶν ἐγγράφων ἐξάγεται ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, καὶ καθ' ὃν καιρὸν ὁ ἐνάγων αὐτὸς διέπραττεν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του ἠκολούθει διατηροῦσα αὐτὸν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀξιωματικῶν αὐτῆς· ὅθεν δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ εἰς αὐτὸν τὸν παρὰ τοῦ νόμου εἰς ἕνα τὸν ἀξιωματικὸν τοῦ βαθμοῦ του ὡρισμένον μισθὸν, συμφώνως μὲ τοὺς ὅρους τῶν στρατιωτικῶν κανονισμῶν.

Ἐπειδὴ οὐδεμίαν πρᾶξιν καὶ οὐδὲν ἔγγραφον προσάγει ὁ ἐνάγων ἀποδεικνύοντα ὅτι τὴν, διὰ τῆς ἀναφορᾶς του τῆς 16 νοεμβρίου 1848 ἐκ Μελίτης αἰτηθεῖσαν παραίτησιν, τὴν ὁποίαν ἡ Κυβέρνησις ἐπὶ σκοπῷ νὰ εἰσάξῃ αὐτὸν εἰς δίκην ἀνέβαλε νὰ δεχθῇ καὶ μόνον ἐννέα μῆνας μετὰ τὴν ἀθώωσίν του παρὰ τοῦ στρατιωτικοῦ δικαστηρίου ἐνέκρινε, κατὰ τὸ προμνημονευθὲν Β. διάταγμα, ἀνεκάλεσε δῆθεν ὁ ἐνάγων πρὸ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ διατάγματος τούτου τῆς 14 ἰουνίου 1850· ἀφ' ἑτέρου ὅμως, διατεινομένου ῥητῶς τοῦ ἐνά-

γοντος, ὅτι οὐδέποτε ἐκοινοποιήθη εἰς αὐτὸν τὸ διάταγμα τοῦτο, τὸ δημόσιον οὐδὲν ἔγγραφον προσήγαγε περὶ τῆς κοινοποιήσεως ταύτης εἰς αὐτὸν, ἀλλ' οὐδὲ ἰσχυρίσθη ὅτι ἐγένετο πραγματικῶς τοιαύτη κοινοποίησις, θεωρεῖ δὲ ὑποχρεωτικὴν τὴν ἐν τῇ Βασιλ. Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως τῆς 30 Ἰουνίου δημοσίευσιν αὐτοῦ τοῦ διατάγματος, ἀλλ' ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος δὲν ἔχει βάσιν, διότι δὲν πρόκειται περὶ διατάγματός τινος γενικοῦ συμφέροντος, τοῦ ὁποίου ἡ δημοσίευσις διὰ τῆς Β. Ἐφημερίδος νὰ ἐπιφέρῃ τὴν πρὸς ἅπαντας τοὺς ὑπηκόους ὑποχρεωτικὴν γνῶσιν καὶ ἰσχὺν, ἀλλὰ περὶ ἰδιαιτέρας σχέσεως τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἕνα ὑπάλληλον, ἐπὶ παύσει τῆς ὑπηρεσίας του, καὶ, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἡ πρὸς αὐτὸν προσωπικὴ κοινοποίησις εἶναι ἀπαραίτητος, διότι, ἄνευ αὐτῆς, δὲν δύναται, χωρὶς νὰ θεωρηθῇ παραβάτης τῶν καθηκόντων του ὁ ὑπάλληλος ὁποιουδήποτε κλάδου, νὰ ἀπεκδυθῇ τὸ δημόσιον ἔνδυμα, καὶ νὰ παραιτήσῃ τὴν δημοσίαν θέσιν του· ἑπομένως ἐνόσῳ δὲν κοινοποιηθῇ ἐπισήμως παρὰ τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν πρὸς τὸν ἐνάγοντα ἡ ἔγκρισις τῆς παραιτήσεώς του, τὸ δικαίωμα αὐτὸ ἐπὶ τῆς μισθοδοσίας τοῦ ἐξακολουθεῖ.»

§ 42. Προνόμιον διὰ τοὺς μισθοὺς τῶν παρ' ἐμπόροις γραμματέων. Ἴδε Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 79 § 44.

§ 43. Περὶ τῆς ὑπηρεσίας τῶν στρατευσίμων, ἴδε *Στρατεύσιμοι.*

§ 44. Περὶ οἰκοδομῶν καὶ ἄλλων δημοσίων ἔργων, ἴδε τὴν λέξιν ταύτην (*Οἰκοδομαί*) κατωτέρω. — Ἴδε προσέτι Εὕρετ. τόμ. 6 σελ. 674 (λέξει *Δημόσια ἔργα*).

§ 45. Ἡ ἕνεκα ἐργασίας εἰς τὴν κατασκευὴν πλοίου ὀφειλομένη ἀντιμισθία δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ἵνα θεωρηθῇ δάνειον προνομιακὸν ἐπὶ τοῦ πλοίου αὐτοῦ;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἐνῷ δι' ὅλας τὰς λοιπὰς ἀπαιτήσεις, αἱ ὁποῖαι, διὰ τοῦ ἄρθρου 191 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, περιβάλλονται μὲ προνόμιον, τὸ ἑπόμενον ἄρθρ. 192 τοῦ αὐτοῦ νόμου ἀπαιτεῖ, ὥστε ν' ἀποδεικνύωνται ἐγγράφως, καὶ ἰδίως κατὰ τὸν αὐτόθι προσδιοριζόμενον τρόπον, ὡς πρὸς τὴν περὶ τῶν μισθῶν ἀπαίτησιν τῶν εἰς πλοῖόν τι ἐργασθέντων προσώπων, σιωπᾷ καὶ δὲν διατάσσει τι περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν αἱ ἀπαιτήσεις αὗται πρέπει ν' ἀποδεικνύωνται, διὰ ν' ἀπολαύωσι τὸ εἰς αὐτὰς, διὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἐδαφίου 8 τοῦ μνησθέντος ἄρθρου 191, χορηγούμενον προνόμιον, πρέπει νὰ παραδεχθῇ τις, ὅτι ὁ νομοθέτης δὲν ἔκρινεν εὔλογον νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὸν αὐτὸν περιορισμὸν, εἰς ὃν ἐπέβαλε τὰς λοιπὰς προνομιούχους ἀπαιτήσεις, περὶ τῶν ὁποίων, ὡς ἐκ τῆς φύσεως, ἐξ

ἣς πηγάζουσιν, αἰτήσας ὁ δικαιοῦχος, ῥᾳδίως δύναται νὰ προσκτήσῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν, καὶ τὴν περὶ τῶν μισθῶν τῶν ἐργατῶν ἀπαίτησιν, περὶ τῆς ὁποίας, ὡς ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ποσὸν αὐτῆς δὲν δύναται νὰ ὁρισθῇ, εἰμὴ μετὰ τὴν χορήγησιν τῆς ἐργασίας, δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν δικαιοῦχον νὰ προσκτήσῃ τοιαύτην ἀπόδειξιν, ἀλλ' ὅτι ἠθέλησε ν' ἀφήσῃ, ἕνεκα τούτου, ἐλευθέραν πᾶσαν ἀπόδειξιν, ὡς πρὸς τὰς τοιαύτης κατηγορίας ἀπαιτήσεις· ἐπιτρέπεται ἄρα ὡς πρὸς τὰς προνομιούχους αὐτὰς ἀπαιτήσεις καὶ ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις, κατὰ μείζονα δὲ λόγον ἐπιτρέπεται ἡ ἀπόδειξις αὕτη, ὁσάκις ὑπὲρ τοιαύτης ἀπαιτήσεως ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως· ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὀρθῶς τὸ πρωτοδικεῖον Χαλκίδος, διὰ τῆς προσβαλλομένης ὑπ' ἀριθ. 393 προδικαστικῆς ἀποφάσεώς του, ἐπέτρεψεν εἰς τὸν Κ περὶ τῆς ἀμφισβητηθείσης περὶ μισθῶν ἀπαιτήσεώς του τὴν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν, διότι ἐκ τοῦ παρ' αὐτοῦ προσαχθέντος ὑπ' ἀριθ. 9612 συμβολαίου, ὡς ἐκ περισσοῦ, ἂν καὶ δὲν ἀποδεικνύηται ἐντελῶς ἡ περὶ τῶν ζητουμένων μισθῶν ἀπαίτησίς του, καθὸ μὴ ὁριζομένου ἐν αὐτῷ τοῦ χρόνου τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐργασίας, προκύπτει ὅμως περὶ αὐτῆς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, καθόσον ἐξ αὐτοῦ ἐξάγεται καὶ ὅτι, μεταξὺ τῶν κτητόρων τοῦ πλοίου, περὶ τοῦ ἐκπληρωτηριάσματος τοῦ ὁποίου πρόκειται, καὶ αὐτοῦ ὡς ναυπηγοῦ, ἐγένετο συμφωνία νὰ ἐργασθῇ εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ πλοίου, ὁρισθέντος τοῦ μισθοῦ του πρὸς τεσσαράκοντα γαλλικὰ τάλληρα τὸν μῆνα, καὶ πραγματικῶς ἠργάσθη μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς συντάξεως τοῦ εἰρημένου συμβολαίου, ἤτοι τῆς 29 μαΐου τοῦ ἔτους 1848.»

'Απόφ. ἐφ. Ναυπλ. 45 τοῦ 1853 (Νομικ. σελ. 5737).

§ 46. Αἱ εἰς σύμβασιν μισθώσεως ὑπηρεσίας στηριζόμεναι διαφοραὶ ὑπάγονται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 490 § 3 τῆς πολ. δικονομίας, εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν εἰρηνοδικῶν ἄνευ διακρίσεως ἀξίας· ὁ δὲ νόμος οὗτος δὲν περιορίζει τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ εἰρηνοδίκου εἰς μόνας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ τῆς μισθώσεως σύμβασις ὁμολογεῖται ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου ἢ συνετάχθη περὶ αὐτῆς ἀναμφισβήτητον ἔγγραφον, καθότι διὰ τῆς ἐκφράσεως «ἐκ τοῦ μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχοντος συμβολαίου» ἐννοεῖ προδήλως τὴν τῆς μισθώσεως νομικὴν πρᾶξιν, τὴν σύμβασιν, καὶ οὐχὶ τὸ περὶ αὐτῆς δημόσιον ἢ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, ὧν τὸ μὲν ὀνομάζει συμβολαιογραφικὸν (168, 180, 184, 186 καὶ 191 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ), τὸ δὲ ἰδιωτικὸν περὶ συμφωνίας συμβάσεως ἔγγραφον (ἄρθρ. 407—412 πολ. δικονομίας).

'Απ. πολ. 'Αρ. Π. 68 τοῦ 1849. Ἴδε ἐνωτ. Μίσθ. § 110.

§ 47. Διάφορα ἄλλα ζητήματα, σχέσιν ἔχοντα μὲ τὸ περὶ μισθώσεως ὑπηρεσίας, ἴδε ἀνωτ § 102, 103.

§ 48. Μισθοδοσία. Ἴδε Ῥάλλ. Ἐμπ. Δίκ. σελ. 261 ἐπ. ἰδίως δὲ § 676 ἐν τόμῳ 2.

§ 49. Ἐγκύκλιός τις τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργείου, πρὸς τὰς δικαστικὰς καὶ λοιπὰς τοῦ Κράτους Ἀρχὰς ὑπ' ἀριθ. 463 φέρει·

« Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 60 ἀπὸ 18 νοεμβρίου π. ε. φύλλου τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐδημοσιεύθη ὁ ἀπὸ ά ὀκτωβρίου π. ε. νόμος περὶ διοικήσεως τῶν δημοσίων προσόδων καὶ ἐξόδων καὶ περὶ δημοσίου λογιστικοῦ τοῦ Κράτους, καὶ τὸ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου τούτου διάταγμα τῆς 15 τοῦ αὐτοῦ μηνός.

Διὰ τοῦ νόμου καὶ τοῦ διατάγματος τούτου μετερρυθμίσθησαν αἱ μέχρι τοῦδε ἰσχύουσαι διατάξεις τῶν ἀπὸ 24 ἀπριλίου 1833, καὶ 28 ἀπριλίου 1836 Β. διαταγμάτων, περὶ μισθοληψίας καὶ καὶ περὶ ἀδειῶν ἀπουσίας τῶν ὑπαλλήλων.

Ἐπὶ τῶν νέων τούτων διατάξεων, καθόσον ἀφορῶσι τοὺς δικαστικοὺς ὑπαλλήλους, δίδομεν, διὰ τῆς παρούσης, ὅσας ἐθεωρήσαμεν καταλλήλους διασαφήσεις, ἐπιφυλαττόμενοι ἐπὶ τῶν ἑκάστοτε ἀναφυησομένων τυχὸν ἀμφιβολιῶν νὰ συμπληρώσωμεν ὅ,τι παρελείφθη.

Α'. Ἰσχὺς τῶν νέων διατάξεων.

Αἱ διατάξεις αὗται λαμβάνουσι πλήρη ἰσχὺν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς των, ἤτοι ἀπὸ 18 νοεμβρίου, προστιθεμένου καὶ τοῦ ἀπαιτουμένου ἀναλόγως τῆς ἀποστάσεως χρόνου, κατὰ τὸ ἀπὸ . . . Β. διάταγμα.

Β'. Διασαφήσεις ἐπὶ τοῦ διατάγματος, ἤτοι περὶ ἐνάρξεως, κλπ. τῆς μισθοδοσίας ὑπαλλήλων.

ά] Κατὰ τὸ ἄρθρον 12 τοῦ διατάγματος, οἱ μισθοὶ ἐκκαθαρίζονται κατὰ μῆνα, λογιζομένων ἁπάντων τῶν μηνῶν, καὶ αὐτοῦ τοῦ φεβρουαρίου, εἰς ἡμέρας τριάκοντα (Δι' ἑκάστην ἡμέραν ὑπολογίζεται τὸ τριακοστὸν τοῦ μηνιαίου μισθοῦ, παραλειπομένων τῶν κλασμάτων τῶν λεπτῶν).

β'] Ὡς πρὸς τὸ ἄρθρ. 13, ἀφορῶν τὸν τρόπον τῆς συντάξεως καὶ διορθώσεως τῶν μισθοδοτικῶν καταστάσεων, ἐπιφυλαττόμεθα νὰ δώσωμεν τὰς καταλλήλους ὁδηγίας ἀκολούθως ὁμοῦ μὲ τὰς περὶ τῆς ἐν γένει ἐφαρμογῆς τοῦ προκειμένου νόμου καὶ τοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ διατάγματος.

γ'] Κατὰ τὸ ἄρθρ. 14 ὁ μισθὸς τῶν νεοδιοριζομένων ὑπαλλήλων ἄρχεται, οὐχὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐγκαθιδρύσεώς των, ὡς μέχρι τοῦδε, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐπιούσης αὐτῆς. — Τὸ αὐτὸ ἄρθρον καθιεροῖ

δύο ἐξαιρέσεις, 1) ὅταν ἐν τῷ ἐγγράφῳ τοῦ διορισμοῦ ὑπάρχῃ ῥητῶς προσδιωρισμένη ἡ ἡμέρα τῆς ἐνάρξεως τοῦ μισθοῦ· καὶ 2) ὅταν ἄλλως διατάσσωσιν εἰδικοὶ τῆς ὑπηρεσίας κανονισμοί. Ἡ δευτέρα αὕτη ἐξαίρεσις δὲν ἀφορᾷ τοὺς δικαστικοὺς ὑπαλλήλους.

δ'] Κατὰ τὸ ἄρθρ. 15, ἐξηγοῦν τὸ ἄρθρον 33 τοῦ νόμου, ὁ μισθὸς τῶν ὑπαλλήλων παύει ἀπὸ τῆς ἐπιούσης τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν παύσουν νὰ ἐκτελοῦν τὴν ὑπηρεσίαν των· οὐδεμία ἐξαίρεσις ἰσχύει διὰ τοὺς δικαστικοὺς ὑπαλλήλους, καὶ ἑπομένως ὁ μισθός των παύει τὴν ἐπιοῦσαν τοῦ θανάτου, ἢ τῆς παραλαβῆς τοῦ ἐγγράφου τῆς παύσεως, ἢ τῆς ἀποδοχῆς τῆς παραιτήσεώς των.

ε'] Κατὰ τὸ ἄρθρ. 15, ὁ μισθὸς τῶν μετατιθεμένων λογίζεται εἰς βάρος τῆς νέας ὑπηρεσίας, ἀπὸ τῆς ἐπαύριον τῆς παραδόσεως τῆς προτέρας εἰς τὸν ἀναπληρωτὴν ἢ διάδοχον. Πληρόνεται δὲ ὁλόκληρος ὁ μισθὸς διὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τὸ ἀπαραιτήτως ἀπαιτούμενον διὰ τὴν μετάβασιν τοῦ μετατεθέντος εἰς τὴν νέαν θέσιν του.

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1253 ἀπὸ 9 φεβρουαρίου 1851 ἐγκυκλίου μας, ἐν ἰσχύϊ οὔσης, διετάχθη νὰ πέμπωνται εἰς ἡμᾶς αἱ καταστάσεις τῆς μισθοδοσίας τῶν μετατιθεμένων, διὰ νὰ κρίνωμεν περὶ τοῦ ἀπαιτουμένου χρόνου διὰ τὴν μετάβασιν αὐτῶν εἰς τὰς νέας θέσεις των.

ς'] Ἐκ τῶν ἐκτεθέντων ἀνωτέρω ὑπὸ στοιχ. ε. περὶ τῶν μετατιθεμένων ἂς μὴ νομίσῃ τις, ὅτι καὶ ὅταν διὰ τῆς μεταθέσεως προβιβάζηται ὁ ὑπάλληλος, ὡς συμβαίνει εἰς τοὺς εἰρηνοδίκας, λαμβάνει ἀπὸ τῆς ἐπιούσης τῆς παραδόσεως τῆς προτέρας ἡμέρας τὸν μισθὸν τῆς νέας θέσεώς του· ὄχι, ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθρ. 15 εἶναι, ὅτι ὁ μισθὸς τοῦ μετατιθεμένου θέλει εἶσθαι εἰς βάρος τῆς νέας ὑπηρεσίας του ἀπὸ τῆς ἐπιούσης τῆς παραδόσεως τῆς προτέρας, τουτέστιν ὅτι θέλει ἐπιβαρύνει τὸ κεφάλαιον καὶ ἄρθρον τοῦ προϋπολογισμοῦ, τὸ περιλαμβάνον τὰ ἔξοδα τῆς νέας ὑπηρεσίας· ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ μισθοῦ, τὸ ὁποῖον θέλει λαμβάνει ὁ μετατεθεὶς μέχρις οὗ ἀναλάβῃ τὰ τῆς νέας θέσεως καθήκοντα, δὲν ἔκαμε λόγον οὔτε ὁ νόμος, οὔτε τὸ διάταγμα· ἐκ τῶν λοιπῶν ὅμως διατάξεων δύναται εὐκόλως νὰ εὑρεθῇ τὸ ποιητέον ἐπὶ τοιαύταις περιπτώσεσι. Πρὶν ὅμως ἐκθέσωμεν τὰ περὶ τούτου, ἀνάγκη νὰ προτάξωμέν τινα περὶ τῆς μισθοδοσίας τῶν προβιβαζομένων, περὶ ἧς ἐπίσης δὲν ἐγένετο λόγος ἐν τῷ νόμῳ καὶ ἐν τῷ διατάγματι.

Ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 14 περὶ τῆς ἐνάρξεως τῆς μισθοδοσίας τῶν νεοδιοριζομένων, ἥτις διάταξις εἶναι ἀπόῤῥοια τῆς γενικῆς ἀρχῆς, ὅτι δὲν δύναταί τις ν' ἀπολαύῃ τῶν ὠφελειῶν μιᾶς

θέσεως, χωρὶς νὰ ἔχῃ καὶ τὰ βάρη αὐτῆς, ἐξάγεται σαφῶς, ὅτι καὶ οἱ προβιβαζόμενοι δὲν λαμβάνουν τὸν μισθὸν τῆς νέας θέσεως, εἰμὴ ἀπὸ τῆς ἐπιούσης τῆς ἐγκαθιδρύσεώς των ἐν αὐτῇ.

Ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι καὶ ὅταν διὰ τῆς μεταθέσεως προβιβάζηται, ὁ ὑπάλληλος λαμβάνει τὸν μισθὸν τῆς νέας θέσεως μόνον ἀπὸ τῆς ἐπιούσης τῆς ἐν αὐτῇ ἐγκαταστάσεώς του· ἕως τότε δὲ ἐξακολουθεῖ νὰ μισθοδοτῆται εἰς βάρος μὲν τῶν ἐξόδων τῆς νέας θέσεως, ἀλλὰ μὲ τὸν μηνιαῖον μισθὸν τῆς πρώτης.

Τὸ ἰσόβαθμον τῶν θέσεων δεν ἀλλοιοῖ τὴν ἀρχὴν ταύτην, ὅταν, καίτοι ἰσόβαθμος τῆς προτέρας ἡ νέα θέσις, ἀποφέρει μολοντοῦτο πλείονα μισθὸν, ὡς συμβαίνει, ὅταν γίνῃ μετάθεσις εἰρηνοδίκου ἀπὸ Γ' ἢ Β' τάξεως εἰρηνοδικεῖον συμβολαιογραφοῦν εἰς ἰσόβαθμον μὴ συμβολαιγραφοῦν.

Ὅταν ἡ μετάθεσις γίνηται εἰς θέσιν ἴσον τῇ προτέρᾳ μισθὸν ἐπιφέρουσαν δὲν προκύπτει οὐδεμία ἀμφιβολία.

Ὅταν δὲ μετατεθῇ ὁ ὑπάλληλος εἰς θέσιν μικρότερον ἐπιφέρουσαν μισθὸν, λαμβάνει τὸν μισθὸν τοῦτον τῆς νέας θέσεως ἀπὸ τῆς ἐπιούσης τῆς παραδόσεως τῆς προτέρας ὑπηρεσίας, διότι ἀπὸ τότε παύει τοῦ ἐκπληροῦν τὰ καθήκοντα τῆς προτέρας θέσεως, ἥτις πλείονα ἐπέφερε μισθὸν, ἔχουσα πλείονα καὶ τὰ βάρη.

Γ'. Διασαφήσεις τοῦ νόμου, ἤτοι περὶ ἀδειῶν.

1. Αἱ διατάξεις τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων καὶ τοῦ ἀπὸ 11 μαρτίου 1837 διατάγματος, αἱ ὁρίζουσαι τὰς ἀρχὰς τὰς ἐχούσας δικαίωμα τοῦ χορηγεῖν ἀδείας ἐπὶ ὡρισμένα χρονικὰ διαστήματα μένουσιν ἐν ἰσχύϊ.

2. Κατὰ τὸ ἄρθρον 31 τοῦ νόμου, οἱ δι' ἀδείας ἀπουσιάζοντες λαμβάνουν τὸν ἥμισυν μόνον μισθὸν, μὴ ἐξαιρουμένων οὐδὲ τῶν πρώτων ὀκτὼ ἡμερῶν τῆς ἀδείας, καθ' ἃς πρὶν ἐδίδετο πλήρης μισθός.

Δὲν δίδεται δὲ παντάπασι μισθὸς α. διὰ τὸ πλέον τοῦ ἑνὸς μηνὸς διάστημα τῆς ἀδείας, καὶ β'. ὅταν ἡ ἄδεια ἦναι διὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Ἐξαίρεσις τούτων γίνεται εἰς δύο περιπτώσεις· α. εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἀσθενείας· καὶ β'. εἰς ἐκείνην, καθ' ἣν, δυνάμει εἰδικῶν κανονισμῶν τῆς ὑπηρεσίας, ἔχει ὁ ὑπάλληλος τὸ δικαίωμα τοῦ διορίζειν καὶ μισθοδοτεῖν, ἐπὶ ἰδίᾳ εὐθύνῃ, αναπληρωτήν.

Τῆς δευτέρας ταύτης ἐξαιρέσεως μὴ ἐφαρμοζομένης εἰς τοὺς δικαστικοὺς ὑπαλλήλους, παρατηροῦμεν μόνον ὡς πρὸς τὴν πρώτην, ὅτι α. ἡ ἀσθένεια πρέπει νὰ πιστοποιῆται ὑπὸ δύο ἐπιστημόνων ἰατρῶν· ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πιστοποιήσεως ταύτης, β'. δύναται νὰ

δοθῇ εἰς τὸν ἀσθενοῦντα ὑπάλληλον ἄδεια ἐπὶ τρεῖς μῆνας μὲ τὴν ἀπονομήν.

α΄] Ἡμίσεως μὲν μισθοῦ καὶ ἄνευ βασιλικῆς ἐγκρίσεως.

β΄] Πλήρους δὲ μόνον διὰ βασιλικοῦ διατάγματος.

3. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 33, παύει ὁ μισθὸς τοῦ ὑπαλλήλου.

α΄] Ὅταν ἀναχωρήσῃ τῆς θέσεώς του ἄνευ ἀδείας, ὅτε ἐφαρμόζονται προσέτι κατ' αὐτοῦ αἱ κατὰ νόμον ποιναί.

β΄] Ὅταν δὲν ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν θέσιν του τὴν ἐπιοῦσαν, μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἀδείας του, τουτέστι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τὸ ἀπὸ τὴν λῆξιν τῆς ἀδείας του μέχρι τῆς ἐπανόδου του.

Αὗται εἰσιν αἱ παρατηρήσεις, ὅσας ἐκ τῶν προτέρων ἠδυνήθημεν νὰ κάμωμεν ἐπὶ τῶν νέων τούτων διατάξεων, τῶν ὁποίων τὴν ἀκριβῆ τήρησιν συνιστῶμεν εἰς τοὺς δικαστικοὺς ὑπαλλήλους, ἰδίως δὲ εἰς τοὺς συντάσσοντας τὰς μισθοδοτικὰς καταστάσεις, εἰς τοὺς εἰσαγγελεῖς καὶ εἰς τοὺς ἐκδίδοντας τὰ μισθοδοτικὰ ἐντάλματα ἐπιτρόπους μας, ἐνθυμουμένους ἅπαντας ὅτι διὰ πᾶσαν παράνομον καὶ ἀχρεώστητον πληρωμὴν εἰσιν ὑπεύθυνοι.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 15 ἰανουαρίου 1853. Ὁ ὑπουργὸς

Α. Παΐκος.»

Πίναξ λεξικός
τῆς λέξεως ΜΙΣΘΩΣΙΣ ὑπηρεσίας ἢ ἔργου.

ΣΗΜ. Οἱ ἀριθμοὶ σημαίνουσι τοὺς §§ τοῦ ἄρθρου.

ΜΙΣΘΟΙ ΝΑΥΤΩΝ.

§ 1. Ὁ μισθὸς τῶν ναυτῶν πῶς ἀποδεικνύεται; Ἴδε Εὑρ. τόμ. 5 λέξει *Ἁρμοδιότης ἐμπορικὴ* σελ. 79.

§ 2. Ὑπὸ τὴν ἔκφρασιν *οἱ μισθοὶ τῶν ναυτῶν* τί ἐννοεῖ τὸ 191 ἄρθρ. τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου; Εἰς ποίας περιπτώσεις οἱ ναῦται ἔχουν προνόμιον ἐπὶ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος τοῦ πλοίου διὰ τοὺς μισθούς των; ὅρα τὴν νομολ. ἐν Εὑρ. τόμ. 8 σελ. 330 ἐπ. (ἐν λέξει *Κατάσχεσις* § 155).

§ 3. Ὁ πλοίαρχος πότε ζητεῖ αὔξησιν μισθοῦ; Ἴδε τὴν 9011 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν λ. *Πλοίαρχος*.

§ 4. Περὶ μισθοδοσίας τῶν ναυτῶν, ἴδε Ῥάλλ. ἐμπορ. δίκαιον τόμ. 2 σελ. 261.

ΜΝΗΣΤΕΙΑ.

ΣΗΜ. Περὶ μνηστείας ἐγένετο λόγος ἐν Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 139—144, καὶ αὐτόθι σελ. 446, 436, ἔνθα παραπέμπω τὸν ἀναγνώστην. Προσθέτω δὲ ἐνταῦθα μόνα τὰ ἑξῆς, περὶ ὧν δὲν ὡμίλησα ἐκεῖ.

§ 1. Περὶ τοῦ ζητήματος, δι' ὃ διαλαμβάνει ὁ § 2 τῆς σελ. 143 Εὑρ. τόμ. 5, ἴδε καὶ τὰς λέξεις *Δωρεά*·—*Ἐξώνησις*·—*Χαρτόσημον*·—*Προίξ*.

§ 2. Περὶ τῶν δαπανῶν, τὰς ὁποίας ἔκαμεν ὁ μνηστὴρ εἰ κτῆμα τῆς μνηστῆς. Ἴδε τὴν λέξιν *Δαπάναι* τῆς ἀνωτ. σελ. 139 καὶ τὰς αὐτόθι παραπομπάς.—Ἴδε καὶ Εὐρ. τόμ. 2 σ. 289, 290.

§ 3. Διαλυθείσης τῆς μνηστείας διὰ τὸν θάνατον τοῦ μνηστῆρος, ἡ λαβοῦσα τὰ δῶρα καὶ τὸν ἀῤῥαβῶνα κόρη ἐνάγεται πρὸς ἀπόδοσιν, οὐχὶ δὲ προσωπικῶς ὁ πατήρ· τεμ. 39. Πανδ (44, 7).—Τεμ. 57 Πανδ. (5, 1). — Ἡ ἔνστασις δ' αὕτη δύναται νὰ προταθῇ κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν, ὡς ἀφορῶσα τὴν πρὸς τὴν δίκην νομιμότητα.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 10385 τοῦ 1853 τμ. ά.

§ 4. Διαλυθείσης τῆς μνηστείας διὰ τοῦ θανάτου τοῦ μνηστῆρος, τὰ παρὰ τούτου πρὸς τὴν μνηστὴν δοθέντα, ἐν καιρῷ τῆς μνηστείας, ἔστω καὶ διὰ τοῦ πατρός, εἰς ἀῤῥαβῶνα καὶ δῶρα, ἐπιστρέφονται. (Ἁρμενοπ. βιβλ. Γ' τίτλ. 3 καὶ 4.)

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 10385 τοῦ 1853 τμ.

§ 5. Ὅταν ἡ μνηστεία διαλύηται συναινέσει ἑκατέρων τῶν συμφωνησάντων αὐτήν, εἰς οὐδένα αὐτῶν ἐφαρμόζεται ὁ περὶ μεταμελείας διὰ τὴν μνηστείαν νόμος, τουτέστιν οὔτε εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ διπλασίου τῆς ἀξίας τοῦ ληφθέντος ἀῤῥαβῶνος ὑπόκειταί τις ἐξ αὐτῶν, οὔτε στερεῖται τοῦ δοθέντος παρ' αὐτοῦ.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ οὔτε ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου Πατρῶν, οὔτε ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τούτου ἀπεδείχθη ἑκουσία ὑπαίτιος μεταμέλεια ἐκ μέρους ἢ τοῦ μνηστῆρος Ι Σ, ἢ τοῦ πατρὸς τῆς μνηστῆς Κ Π, διὰ τὸ ὁποῖον συνεφώνησαν τὴν 16 φεβρουαρίου 1838 συνοικέσιον, ἀλλ', ἐξ ἐναντίας, προκύπτει δι' ἐπισυμβάσας μετὰ τὴν μνηστείαν εἰς τὸν Ι Σ δυστυχεῖς περιστάσεις τοῦ ἐμπορίου του (τὰς ὁποίας δὲν ἀρνεῖται ὁ Κ Π), ὁ μὲν πρῶτος δὲν ἦτον εἰς στάσιν νὰ ἐκτελέσῃ τὴν τοῦ συνοικεσίου συμφωνίαν, ὁ δὲ δεύτερος δὲν ἐπεθύμει πλέον τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον καταφαίνεται, ὅτι δὲν τὴν ἐπεθύμει, καθ' ὅσον ἔσπευσεν οὗτος, πρὶν παρέλθῃ ἡ παρὰ τοῦ νόμου χορηγουμένη εἰς τὸν μνηστῆρα διετία (Ἁρμ. βιβλ. Α' τίτλ. 1 § 17) νὰ ἐνάξῃ τὸν μνηστῆρα περὶ ἐπιστροφῆς ἀῤῥαβῶνος.»

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 49 τοῦ 1843 (Νομικ. σ. 3346).

§ 6. Ἡ κηδεστία ἄρχεται ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τῆς μνηστείας; Ἴδε ἀνωτ. σελ. 100 § 329.

ΜΟΙΧΕΙΑ. Ἴδε τὴν λ. *Παράβασις τῆς περὶ τὸν γάμον πίστεως.*

ΜΟΝΑΙ.

Πίναξ λεκτικὸς

ὅρα τοῦτον ἐν τῷ τέλει τῆς προκειμένης λέξεως.

---

§ 1. Διάφορα ζητήματα, ἔχοντα ἔμμεσόν τινα σχέσιν μὲ τὸ προκείμενον, ἐξέθεσα ἤδη ἐν Εὑρετ. τόμ. 5 σελ. 178—185. Ὅθεν εἶναι περιττὸν νὰ τὰ ἐπαναλάβω ἐνταῦθα, περιοριζόμενος νὰ σημειώσω ἁπλῶς, ὅτι ἐκεῖ ἐγένετο ἰδίως λόγος περὶ τῶν ἑπομένων ἀντικειμένων·

1. Εἶχε τὸ ἱερ. δικ. ἐξουσίαν; (1)
2. Οἱ ἱερεῖς λαμβάνουν τόκους;
3. Κληρονομικὰ δικαιώματα. Ἐκκλησ. κανόνες.
4. Ὑπὸ ποίων κληρονομοῦνται;
5. Διαθῆκαι αὐτῶν.
6. Περιουσία ἀποκτηθεῖσα μετὰ τὴν διάλυσιν τῶν μοναστ.
7. Ἠδύναντο νὰ συντάττωσι διαθήκας;
8. Ὅρκισις.
9. Ἐπισημότης τῶν τοῦ Πατριάρχου ἐγγράφων.
10. Οἱ ἱερεῖς ὑπάγονται εἰς τὰ δικαστήρια;
11. Δυτικοί.
12. Ἄδεια πρὸς εἰσαγωγὴν δίκης.
13. Τίς πληρόνει τὰ χρέη των;
14. Ἀντιπροσώπευσις ἐκκλ. ταμείου (ὅρα τὴν λ. Δημόσιον § 57).
15. Δάνεια εἰς οἴκους εὐαγεῖς (ὅρα τὴν λ. Βυζαντινὸν Δίκαιον § 1.— (Εὑρετ. τόμ. 5 σελ. 388.)
16. Πατριαρχικὴ διάταξις περὶ τριμοιρίας (αὐτ. § 5 σελ. 394).
17. Ὁ γάμος προϋποθέτει Ἐκκλ. τελετὴν (ὅρα τὴν λέξιν Γάμος ἐν τῷ 5 τόμ. τοῦ Εὑρ. σελ. 400).
18. Ἐγκύκλιος τῆς Συνόδου περὶ γάμων (αὐτ.).

§ 2. Γαῖαι μοναστηριακαὶ διετίθεντο, πρὸ τοῦ Συντάγματος, ἄνευ γνωμοδοτήσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας; Ἴδε τὴν νομολ. ἐν Εὑρ. τόμ. 6 σελ. 160 ἐπ. (λ. *Διάταγμα*).

§ 3. Τίς ἀντιπροσωπεύει ἐπὶ δικαστηρίου τὰς μονάς; Ἰδοὺ τί εὕρηται ἐν τῇ νομολογίᾳ (ἐδάφ. ά—ί).

§ 4. ά] Ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸς δὲν δύναται νὰ παρασταθῇ ἐπὶ δικαστηρίου, ὑπερασπιζόμενος ἐπισκοπικὰ κτήματα, ἐκτὸς ἂν ὡς ἐντολοδόχος διαχειρίζηται αὐτά.

Ἀπόφ ἐφετῶν Ναυπλ. 112 τοῦ 1847, ἣν βλ. ἐν Εὑρ. τ. 5 σελ. 574 ἐν τέλ.

---

(1) Ὅρα καὶ τὴν λέξιν Γάμος § 19 (Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 417 ἐπ.).

§ 5. β'] Τὸ δημόσιον εἶναι διακεκριμένον ἠθικὸν πρόσωπον ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν περιουσίαν, τῆς ὁποίας ἡ ἀντιπροσώπευσις ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἀνετέθη, διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 27 ἀπριλίου 1843, εἰς τὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸν ὡς ἀντιπροσωπεύοντα τὸ Δημόσιον· ὥστε, ὅταν ἡ ἀπόφασις ἐπεδόθη εἰς τὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸν, ὡς ἀντιπροσωπεύοντα τὸ Δημόσιον, ἐνῷ ἐπρόκειτο περὶ δίκης ἀφορώσης τὴν ἐκκλησιαστικὴν περιουσίαν, προθεσμία δὲν τρέχει.

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 4717 τοῦ 1848.

§ 6. γ'] Κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ ἀπὸ 27 ἀπριλίου 1843 διατάγματος, ἡ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἀντιπροσώπευσις τῆς περιουσίας τῶν διαλελυμένων μοναστηρίων μετεβιβάσθη εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργεῖον.

'Απόφ. 284 τοῦ 1845 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετ. (Νομικ. σελ. 4221).

§ 7. δ'] Τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον δὲν ἀντιπροσωπεύει νομίμως τὸν Ἅγιον Τάφον, ὡς πρὸς τὰ ἐν Ἑλλάδι κτήματα τὰ εἰς αὐτὸν ἀνήκοντα, οὔτε δύναται τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον, διεκδικοῦν τὰ κτήματα ταῦτα, νὰ προτείνῃ δικαιώματα εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον ἀνήκοντα.

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. τῆς 7 μαΐου 1841 (Νομικ. σ. 2445).

§ 8. ε'] Ἡ ἀπόφασις 2097 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἔχει οὕτως ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐπὶ δικαστηρίου παραστάσεως τῶν Μονῶν.

« Ἐπειδὴ ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρ. 1 ἐδ. 4 καὶ 2 τοῦ ἀπὸ 12 μαΐου 1835 διατάγματος ἐξάγεται ἀνενδοιάστως, ὅτι ὁσάκις προϊστάμενός τις, διὰ τοῦ ὁποίου τὰ σωματεῖα, τὰ ἀγαθοεργὰ καὶ ἄλλα δημόσια καταστήματα ἐνάγονται, θέλει νὰ ἀναδεχθῇ τὴν διεξαγωγὴν τῆς δίκης, ἢ ἂν πρὸς τοῦτο μέλλῃ νὰ διορισθῇ δικηγόρος, δὲν ὀφείλει νὰ κάμῃ εἰμὴ νὰ γνωστοποιήσῃ τοῦτο πρὸς τὴν ἀνωτέραν ἀρχὴν καὶ νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτῆς τὴν πρὸς ἐπιχείρησιν τῆς δίκης ἀναγκαίαν ἔγκρισιν, αὕτη δὲ ἡ ἔγκρισις, ἀναφέρουσα τοῦτο ῥητῶς, θεωρεῖται ὡς πληρεξουσιότης, κατὰ τὸ ἄρθρ. 94 τῆς πολ. δικονομίας.

Ἐπειδὴ ἀφοῦ ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησ. καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Γραμμ. τῆς Ἐπικρατείας, ἥτις εἶναι ἡ ἀνωτέρα ἀρχὴ τῶν εἰς τὸ Κράτος σωματείων τῶν μοναστηρίων, ζητηθεῖσα ἀπὸ τὸν προϊστάμενον τῆς ἐν Ἄνδρῳ Μονῆς, ἐνέκρινε, διὰ τοῦ ἀπὸ 20 νοεμβρίου 1839 ἐγγράφου, τὴν ἐπιχείρησιν τῆς μεταξὺ τῆς Μονῆς ταύτης καὶ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων δίκης, καὶ τὸν διορισθέντα ὡς πληρεξούσιον

εἰς ταύτην δικηγόρον, τὰ διαληφθέντα ἔγγραφα, συντεταγμένα κατὰ τὸν προσήκοντα τύπον κτλ., ἐπέχουν τόπον νομίμου πληρεξουσιότητος εἰς τὴν προκειμένην δίκην· ἂν δὲ τὸ συμβούλιον τῆς διαληφθείσης Μονῆς ἔδωσε πρὸς τὸν πρωτοσύγγελον τὸ ἀπὸ 8 ὀκτωβρίου 1839 ἐπιτροπικὸν ἔγγραφον, τοῦτο, ὡς περιττὸν, δὲν δύναται νὰ παραβλάψῃ ποσῶς τὴν διδομένην, ὡς ἄνω εἴρηται, πληρεξουσιότητα.

Ἐπειδὴ τὸ περὶ τῆς ἐν δικαστηρίῳ παραστάσεως τοῦ δημοσίου, τῶν δήμων κτλ. διάταγμα, ὁρίζον εἰς τὸ ἄρθρον 4, ὅτι οἱ εἰς τὸ ά ἄρθρ. ἐδ. 6΄, γ΄ καὶ δ΄ ἀναφερόμενοι κτλ. θέλουν ν' ἀναδεχθῶσι τὴν διεξαγωγὴν τῆς δίκης, καὶ παρακατιὼν, ὅταν ζητῆται ἡ πρὸς ἐπιχείρισιν τῆς δίκης ἀναγκαία ἔγκρισις, δὲν κάμνει οὐδεμίαν διάκρισιν, ἂν καὶ εἰς τὴν κατ' ἔφεσιν δίκην πρέπῃ νὰ ζητῆται ἡ αὐτὴ ἔγκρισις· ἐκ τῶν διατάξεων μάλιστα τούτων, ἐκτεθειμένων ὑπὸ τοιαύτας γενικὰς λέξεις, ἐξάγεται ὅτι ἡ ἔγκρισις τῆς ἀνωτέρας ἀρχῆς, ἥτις ἰσοδυναμεῖ μὲ πληρεξουσιότητα, δὲν ἀπαιτεῖται εἰμὴ εἰς τὴν ἔναρξιν, καὶ ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιχειρήσει τῆς δίκης, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν τῇ περὶ αὐτῆς ἐφέσει, ἥτις εἶναι τὸ δεύτερον στάδιον τῆς δίκης ἐκκαλουμένης· ὅπου δὲ ὁ νόμος δὲν διακρίνει, οὐδὲ ὁ δικαστὴς δύναται νὰ κάμῃ τοῦτο· ἐπομένως ἡ, διὰ τοῦ προμνησθέντος ἐγγράφου τῆς εἰρημένης γραμματείας, διδομένη πρὸς ἐπιχείρησιν καὶ διεξαγωγὴν τῆς προκειμένης δίκης πληρεξουσιότης ἐξακολουθεῖ ἰσχύουσα καὶ ἐπὶ τῆς ἐφέσεως αὐτῆς, καὶ δὲν ἀπαιτεῖται ἄλλη ἔγκρισις. (Ἴδε κατωτ. § 17—19.)

Ἐπειδὴ καὶ ἂν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἰσχὺν τὸ μήποτε δημοσιευθὲν, κατὰ τὰ περὶ δημοσιεύσεως τῶν νόμων καὶ διαταγμάτων νομοθετημένα, Β. διάταγμα τῆς 30 Ἰανουαρ., κατὰ τὸ διάταγμα τοῦτο, καὶ ἰδίως κατὰ τὸ γ΄, δ΄ καὶ έ κεφάλαιον αὐτοῦ, τότε μόνον ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἡ κυριότης τῶν δι' ἀνασκαφὴν προσδιορισθέντων τόπων, μετέβη νομίμως εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ὅταν οἱ τόποι οὗτοι ἤθελον διαγραφῇ μὲ πάλλους ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως, καταμετρηθῇ, παραδοθῇ εἰς αὐτὴν καὶ πληρωθῇ παρ' αὐτῆς εἰς τὸν δῆμον ἡ συμφωνηθεῖσα ἀποζημίωσις κατὰ τὰς ἐνδιαλαμβανομένας προθεσμίας· ἐπομένως ἂν καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁμολογούμενον ὅτι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος τόπος συμπεριλαμβάνεται εἰς τοὺς διὰ τὴν ἀνασκαφὴν προσδιορισθέντας, μ' ὅλον τοῦτο, ἐπειδὴ ὁ δῆμος τῶν Ἀθηνῶν δὲν ἀπέδειξε, κατ' οὐδένα λόγον, ὅτι ἐνηργήθησαν ἤδη τὰ διατεταγμένα, ὡς εἴρηται, καὶ κατὰ συνέπειαν τούτων, ἡ κυριότης αὐτοῦ μετέβη νομίμως εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἡ Μονὴ τῆς Παναχράντου δὲν ἀπώλεσεν εἰσέτι τὴν ἐπὶ

τῶν τόπων τούτων κυριότητά της, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι οὗτος εἶναι προσδιωρισμένος δι' ἀνασκαφήν, ὡς ὑπέλαβε τὸ δικάσαν πρωτοδικεῖον. (Ἴδε τὴν λέξιν *Σχέδια.*)

Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ μνημονευθέντος ἐγγράφου τοῦ Διοικητοῦ Ἀττικῆς ἐξάγεται ἀποχρώντως, ὅτι ἡ ἄδεια τοῦ ν' ἀνεγείρῃ ὁ δῆμος παραπήγματα ἐπὶ τῆς ῥηθείσης πλατείας ἐδόθη. ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, ὄχι διότι ἐνόμιζεν αὕτη ὅτι ὁ τόπος τῆς πλατείας ἦτον ἰδιοκτησία τοῦ δήμου, ὡς ἡ Μονὴ διϊσχυρίζεται, ἀλλ' ἐπὶ πλατείας ἀνηκούσης εἰς τὸ δημόσιον, ἐκ τούτου δὲ προκύπτει, ὅτι ὁ δῆμος τῶν Ἀθηνῶν κατέσχεν ἐπὶ καλῇ πίστει τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος τόπον, διότι τοῦ ἐδόθη ἡ ἄδεια τῆς κατοχῆς ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως, ἥτις ἐφαίνετο ἤδη κύριος τοῦ τόπου, χωρὶς νὰ παρασταθῇ τρίτος τις νὰ φιλονεικήσῃ ταν κυριότητά της ταύτην.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ καλὴ πίστις τῆς διακατοχῆς τοῦ δήμου ἀπὸ τοῦ, περὶ οὗ ὁ λόγος, τόπου, ἔπαυσεν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐπεδόθη εἰς αὐτὸν ἡ περὶ διεκδικήσεως τοῦ αὐτοῦ τόπου ἀγωγὴ τῆς Μονῆς, διότι ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην πληροφορηθεὶς ὅτι ἄλλος παρὰ τὸν δόσαντα εἰς αὐτὸν τὴν κατοχὴν διϊσχυρίζεται ὅτι εἶναι κύριος τοῦ κατεχομένου τόπου, κατέστη κακῆς πίστεως διακάτοχος ὁ δῆμος, κατὰ τὸ ἄρθ. 156 τῆς πολ. δικονομίας· ἑπομένως ἔκτοτε ὀφείλει ν' ἀποδώσῃ τὰς νομίμους ὠφελείας εἰς τὴν Μονὴν, ἀναγνωρισθεῖσαν ἤδη κυρίαν τοῦ αὐτοῦ τόπου.»

§ 10. Αἱ ἀγωγαὶ, αἱ πηγάζουσαι ἀπὸ τὰς ἀγορὰς καὶ πωλήσεις τῶν κινητῶν πραγμάτων τῶν διαλελυμένων μοναστηρίων, ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. τῆς 21 9βρ. 1839 (Νομικ. σ. 994). — Πρβ. καὶ τὸν ἀνωτ. § 1.

§ 11. Τῶν διαλυθεισῶν Μονῶν ἡ περιουσία μετέβη εἰς τὸ Κράτος, ὅπερ ἔγινε κύριον αὐτῆς.

Ἀπόφ. α' Ἐπειδὴ, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ ἀπὸ 25 σεπτεμβρίου (7 ὀκτωβρίου) 1843 Β. διατάγματος καὶ ἐξ ὅλων τῶν μετὰ ταῦτα ἐκδοθέντων, τῶν ἀφορώντων τὴν περιουσίαν τῶν διαλελυμένων καὶ μὴ Μονῶν, οἷον τὸ περὶ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου, τὸ περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου καὶ τελευταῖον τὸ περὶ μεταβάσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν εἰσοδημάτων εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν γραμματείαν (ἄρθρ. 1 καὶ 2 αὐτοῦ) ἡ περιουσία τῶν διαλυθεισῶν Μονῶν κατέστη περιουσία τοῦ Κράτους καὶ προσδιωρίσθη, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ κλήρου καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας· ἄρα, διά-

λυθείσης ἅπαξ τῆς Μονῆς Βελανιδιᾶς, ἡ περιουσία ταύτης κατέστη περιουσία τοῦ Κράτους, καὶ ἑπομένως ἡ ἐμφύτευσις ἐπὶ τῶν κτημάτων τῆς Μονῆς ταύτης, τὰ ὁποῖα οἱ ἀναιρεσίβλητοι, ὡς ἐμφυτευταί, εἶχον, δυνάμει ῥητῆς ἢ σιωπηλῆς μετὰ τῆς Μονῆς συμφωνίας, ἀπεσβέσθη, διότι τρίτος, τὸ Κράτος αὐτό, ἔλαβεν, ὡς εἴρηται, δυνάμει νόμων, τὴν κυριότητα· ὅθεν τὸ Κράτος ἢ τὸ δημόσιον, ὡς κύριον, ἠδύνατο νὰ συνάγῃ ῥητῶς ἢ σιωπηλῶς ὁποίας ἐνόμιζε συμφερωτέρας συμφωνίας μετὰ τῶν καλλιεργητῶν τῶν κτημάτων τούτων· ἄρα ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ὅτι ἡ ἀποσβεσθεῖσα ἅπαξ ἐμφύτευσις καὶ αἱ περὶ αὐτῆς συμφωνίαι μὴ ἀνανεωθεῖσαι, ἀφοῦ ἡ ῥηθεῖσα μονὴ κατέστη πάλιν διατηρουμένη, δὲν ἦσαν ὑποχρεωτικαὶ διὰ τοὺς ἀναιρεσιβλήτους καὶ ὅτι μόνον ὑπόχρεοι εἶναι ν' ἀποδώσουν ὅ,τι ἀπεδέχθη καὶ ἐλάμβανε τὸ δημόσιον, ἤτοι 20 τοῖς 100 ἐπὶ τῶν εἰσοδημάτων, μὴ ἀποδείξαντος τοῦ ἀναιρεσείοντος οὔτε ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου, οὔτε ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅτι οὗτος ἐπλήρωσέ ποτε περισσότερον τῶν 20 τοῖς 100, τὸ δὲ ἐν τῇ δικογραφίᾳ ἐπικαλούμενον ἔγγραφον τῆς Νομαρχίας Μεσσηνίας, μὴ διαλαμβάνον καὶ περὶ τῆς προκειμένης Μονῆς, δὲν ἀποδεικνύει τὸ ἐναντίον παρ' ὅ,τι τὸ ἐφετεῖον παρεδέχθη.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 172 τοῦ 1849.—Ἴδε κατωτ. § 13.

§ 12. Τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ ἀπὸ 26 ἀπριλίου 1834 διατάγματος περὶ τῶν ναῶν καὶ τῶν μοναστηρίων δὲν ἔχει ἐφαρμογήν, ὅταν διεκδικῆται ὄχι κυρίως Μονὴ διαλυθεῖσα καὶ ἄλλοτε ἀφωσιωμένη εἰς δημοσίαν χρῆσιν, ἀλλὰ περιουσία μονῆς ἄλλοτε ὑπαρξάσης, ἥτις συνέστη καὶ διεχειρίζετο ὑπὸ τῶν προγόνων τοῦ διεκδικοῦντος ὡς ἀποκλειστικὴ ἰδιοκτησία των· ἄρα τὸ διάταγμα ἐκεῖνο δὲν ἀφήρεσε τὰ τῆς τοιαύτης κυριότητος δικαιώματα.

Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 7745 τοῦ 1850.

ΣΗΜ. Σχέσιν μὲ τὸ ἀνωτέρω ζήτημα ἔχουσι καὶ αἱ σκέψεις 5 καὶ 6 τῆς ὑπ' ἀριθ. 279 τοῦ 1849 πολ. ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀποῤῥιπτούσης τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν κατὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 5043, 5404 καὶ 6094 ἀποφάσεων τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.— Αἱ σκέψεις ἐκεῖναι τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔχουσιν οὕτως (1).

---

(1) Οἱ ἀναιρέσεως λόγοι εἶχον οὕτως· Διότι τὸ δικαστήριον δὲν αἰτιολογεῖ ἰδίως διὰ ποῖον λόγον ἡ ἐπὶ τῆς ἐπιδίκου Μονῆς κυριότης δὲν ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ κτητορικοῦ ἐγγράφου τῶν πρώτων κτητόρων καὶ τῶν πατριαρχικῶν συγγιλίων, ἀφοῦ, διὰ τοῦ πρώτου, οἱ ῥηθέντες κτήτορες ἐπεφύλαξαν εἰς ἑαυτοὺς οὐ μόνον νὰ λέγηται ἡ περὶ ἧς πρόκειται Μονή,

« Ἐπειδὴ ἡ ἀπόφασις αὕτη, ἐκτιμῶσα ἅπαντα τὰ εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐφετῶν ὑποβληθέντα ἔγγραφα τό,τε κτητορικὸν τοῦ ἔτους 1651 καὶ τὰ μετὰ τοῦτο ἐκδοθέντα πατριαρχικὰ καὶ συνοδικὰ ἔγγραφα, καὶ τὰ τῶν κατὰ καιροὺς ἀπογόνων τῶν πρώτων κτητόρων, πείθεται ἐξ αὐτῶν ὅτι ἡ προκειμένη Μονὴ ἱδρύθη ὡς νομικὸν πρόσωπον, εἰς ὃ ἀφιέρωσαν οἱ πρῶτοι κτήτορες ἅπασαν αὐτῶν τὴν περιουσίαν, τῆς ὁποίας αὐτὸ μὲν εἶχε τὴν κυριότητα, οἱ δὲ ἀντιπρόσωποι αὐτοῦ τὴν διαχείρησιν, ἐπιφυλαχθέντων τῶν κτητόρων δι' ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ διορίζωνται κατὰ προτίμησιν ἱερεῖς καὶ ἐφημέριοι τῆς ἐκκλησίας τῆς Μονῆς καὶ οἰκονόμοι αὐτῆς, ἐὰν τύχωσι κληρικοί, καὶ ὅτι ἑπομένως, κατά τε τὴν θέλησιν τῶν κτιτόρων καὶ τῶν ἀνορθωτῶν αὐτῆς καὶ τὰς κυρούσας αὐτὴν διατάξεις τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἡ κυριότης τῆς Μονῆς καὶ τῶν εἰς αὐτὴν ἀφιερωθέντων κτημάτων, δὲν ἀνήκει εἰς τοὺς ἀπογόνους τῶν κτιτόρων, εἰς τὴν ἐκτίμησιν δὲ ταύτην δὲν δύναται νὰ ἐπεμβῇ ὁ Ἄρειος Πάγος· ἐὰν δὲ παρέλιπεν ἡ ἀπόφασις, κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ περιεχομένου τῶν αὐτῶν ἐγγράφων, τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἀπὸ 6 δεκεμβρίου 1651 κτητορικοῦ ἐγγράφου « τοῦ νὰ ἦναι καὶ νὰ γροικᾶται τῶν Γίζιδων » ἡ ἔκφρασις αὕτη, συνδυαζομένη μετὰ τῆς σαφῶς, κατὰ τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ἐκ τῆς μακρᾶς σειρᾶς τῶν ἐγγράφων τούτων προκυπτούσης ἐννοίας τῆς θελήσεως τῶν κτιτόρων καὶ τῆς κυρούσης αὐτὴν ὑπερ-

---

« Μονὴ τῶν Γίζιδων » ὡς τὸ δικαστήριον εἰς τὰς αἰτιολογίας του ἀναφέρει, ἀλλὰ ῥητῶς «νὰ ἦναι καὶ νὰ λέγηται» τὰ δὲ συγγίλια τῶν Πατριαρχῶν ῥητῶς μνημονεύουσι τὸ ἐπὶ τῆς Μονῆς ταύτης δικαίωμα δεσποτείας καὶ προστασίας τῶν Γίζιδων· τὰ μέρη δὲ ταῦτα ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα ὁ Γ Γ ἰδίως ἐπεκαλεῖτο, τὸ ἐφετεῖον ἐν σιωπῇ παρέτρεξε· 5) διότι κακῶς τὸ δικαστήριον καὶ ἀναιτιολογήτως ὅλως παρεδέχθη, ὅτι ἐξ ἀρχῆς ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος Μονὴ ἀφωσιώθη παρὰ τῶν κτητόρων αὐτῆς εἰς δημοσίαν χρῆσιν, χωρὶς νὰ ἐπιστηρίζῃ τοῦτο εἰς νόμιμόν τινα ἀπόδειξιν, ἀλλ' ἁπλῶς ὅτι ἡ Μονὴ ἀφωσιώθη πρὸς ἄσκησιν τῶν προσερχομένων εἰς αὐτὴν Μοναχῶν, ἐνῷ δὲν ὑπῆρχον δεκταὶ ὡς μονάζουσαι ἐν τῇ Μονῇ, εἰμὴ ὅσας ἐδέχοντο οἱ Γ· 6) διότι ἡρμήνευσε κακῶς καὶ ἐφήρμοσεν ἐσφαλμένως τὸ ἀπὸ 26 ἀπριλίου 1834 περὶ ἰδιοκτήτων μοναστηρίων Β. διάταγμα· 7) διότι ἀναιτιολογήτως δὲν ἐφήρμοσε τὸ ἐφετεῖον τὴν ἐπικαλεσθεῖσαν παρὰ τοῦ Γ συνήθειαν καὶ ἐκκλησιαστικὴν νομοθεσίαν τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἔλαβον ὕπαρξιν τὰ ἐπὶ τῆς εἰρημένης Μονῆς δικαιώματα τῶν Γ, δι' ὧν ἀποδεικνύεται ὅτι παρεχωρεῖτο δικαίωμα κυριότητος ἐπὶ μοναστηρίων καὶ ἐκκλησιῶν οὐ μόνον εἰς τοὺς κτήτορας αὐτῶν, ἀλλὰ μάλιστα καὶ εἰς ἄλλα πρόσωπα, ἡ ὕπαρξις τῶν ὁποίων ἀποδεικνύεται καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ καταργοῦντος τὰ τοιαῦτα μοναστήρια καὶ ἐκκλησίας διατάγματος.»

ἀποδείξεων τούτων, ἀπαιτουμένων πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἀγωγῆς τοῦ δημοσίου στηριζομένης ἄλλως εἰς τὴν προαναφερθεῖσαν ἰδιότητα τῶν ἐπιδίκων κτημάτων ὡς μοναστηριακῶν, ὀρθῶς ἐπεβλήθη τῷ ἐφεσιβλήτῳ.

Ἐπειδὴ, ἀνεξαρτήτως τῆς ἀποδείξεως ταύτης, οἱ ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἐκκαλοῦντος δημοσίου 1) ὅτι μὴ ὢν ὁ ἐφεσίβλητος μοναχὸς, δὲν ἔχει δῆθεν δικαίωμά τι ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων μοναστηριακῶν κτημάτων· 2) ὅτι τὰ κτήματα ταῦτα, ὡς ἀφιερωθέντα εἰς μοναστήριον, δὲν ἐπιστρέφοντα δῆθεν, ἐπ' οὐδεμιᾷ περιπτώσει πρὸς τοὺς ἀφιερωτάς· 3) ὅτι ἡ πολιτικὴ ἐξουσία δύναται δῆθεν νὰ μεταχειρισθῇ τὰ ἐπίδικα κτήματα ὡς περιουσίαν ἱεροῦ αὐτῆς εἰς ἀνάγκας εὐσεβεῖς καὶ φιλανθρώπους, καὶ 4) ὅτι δὲν εἶναι γνωστὸν ἂν ὁ ἐφεσίβλητος Δ ἦναι ὁ πλησιέστερος συγγενὴς τῶν ἀφιερωτῶν καὶ εἰς ποῖον βαθμὸν καὶ ἂν διεδέχθη ἑπομένως τὰ δικαιώματα αὐτῶν καὶ κατὰ πόσον, ἅπαντες οἱ ἰσχυρισμοὶ οὗτοι δὲν ἔχουσι παντελῶς ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ὑποθέσεως, ἐξαρτωμένης, κατὰ τὰ εἰς τὴν προηγουμένην σκέψιν ἐκτεθέντα, ἐκ μόνης τῆς ἀποδείξεως ἂν τὰ ἀφιερωθέντα ἐπίδικα κτήματα ἀνῆκον εἰς τὸν πρῶτον κτήτορα τῆς Μονῆς Ὑψηλοτέρας, καὶ τοὺς ἀπογόνους του, καθότι ἀπέναντι τῆς ἀποδείξεως ταύτης καὶ μόνης, ἐκλείπει, κατὰ τὴν προαναφερθεῖσαν διάταξιν τοῦ ἀπὸ 24 ἀπριλίου 1834 εἰδικοῦ Β. διατάγματος, πᾶν ἐπὶ τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος κτημάτων ὑπὲρ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου δικαίωμα τοῦ δημοσίου, καὶ ἀδιαφόρως ἂν ὁ ἐφεσίβλητος δὲν ἦναι ὁ πλησιέστερος συγγενὴς ἢ δὲν διεδέχθη καθ' ὁλοκληρίαν ἢ ἐν μέρει τὰ δικαιώματα τοῦ κτήτορος τῆς Μονῆς καὶ τῶν ἀπογόνων του, διότι καὶ ὡς ἁπλοῦς κάτοχος δικαιοῦται ὁ ἐφεσίβλητος ν' ἀποκρούσῃ διὰ τῆς προαναφερθείσης ἀποδείξεως τὴν κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴν τοῦ δημοσίου, οὐδὲ δύναται τὸ δημόσιον νὰ παραγάγῃ δικαίωμά τι ἐκ τῆς ὑπάρξεως τυχὸν ἄλλων πλησιεστέρων συγγενῶν τοῦ κτήτορος.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 10375 τοῦ 1853. (Κόκκος καὶ Δημόσιον.)

§ 15. Τὸ ἀπὸ 26 ἀπριλίου 1836 διάταγμα ἔχει κυρίως ἀντικείμενον τὰ παρ' ἰδιωτῶν ἀνεγερθέντα καὶ οἰκειοποιούμενα μοναστήρια καὶ ναούς. Δὲν ἀπαιτεῖ δὲ, πρὸς βεβαίωσιν τῶν ἀξιώσεων τῶν ἀντιποιουμένων τοιαῦτα κτήματα, προϋπαρχούσας ἐγγράφους ἀποδείξεις.

Ἀπόφ. α' Ἐπειδὴ ἀπὸ τὰ ἐν τῇ δικογραφίᾳ ἔγγραφα καὶ ἀπὸ τὴν γενομένην ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν προκύπτει, ὅτι ὁ δῆμος Καλαμῶν ἐνάγων τὸ κατέχον τὰ ἑπτὰ ἐργαστήρια ἐκκλησιαστικὸν

ταμεῖον, διὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν γραμματείας, ἰσχυρίζεται ὅτι τὸ γήπεδον, ἐφ' οὗ ἐκτίσθησαν τὰ εἰρημένα ἐργαστήρια, ἀφιερώθη πρὸ πολλῶν ἐτῶν παρὰ τῆς ποτὲ Σ Μ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος οὖσαν ἔκπαλαι καὶ ἤδη εἰσέτι ἐνοριακήν, καὶ τὸ ἀφιέρωσεν εἰς τὴν διαληφθεῖσαν ἐκκλησίαν ὡς τοιαύτην· ὅτι ἡ ἐκκλησία αὕτη δὲν κατέστη ποτὲ μοναστηριακή, ὅτι ἐν αὐτῇ δὲν συνέστη ποτὲ γυναικεῖον μοναστήριον, ἀλλὰ συνῆλθόν τινες μονάζουσαι πρὸς ἐκπαίδευσιν νεανίδων, ὅτι διεχειρίσθη πάντοτε ἀπὸ ἐπιτρόπους ἐνοριακούς, οἵτινες τοιουτοτρόπως διεχειρίσθησαν πάντοτε καὶ τὰ ἐργαστήρια, περὶ ὧν ἡ δίκη· ἡ δὲ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν γραμματεία δὲν ἀντιτείνει μέν, ὅτι ἔκπαλαι ἡ ἐκκλησία ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος ἦτον ἐνοριακή, δηλαδὴ χρησιμεύουσα εἰς ἐνοριακὴν χρῆσιν, ἀλλ' ἀντιτάττει εἰς τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ ἐνάγοντος, ὅτι πρὸ ἐπέκεινα τῶν τεσσαράκοντα ἐτῶν ἡ ἐκκλησία αὕτη ἔπαυσε τοῦ νὰ ἦναι ἐνοριακὴ καὶ ἀπεκατεστάθη μοναστηριακή, διότι ἀφέθη εἰς τὴν πλήρη διάθεσιν καὶ διαχείρισιν γυναικῶν μοναζουσῶν, αἵτινες, δι' ἐπιμελείας καὶ ὑπὸ τὴν ἐφορίαν ἡγουμένου ἢ οἰκονόμου Γ Π, συνέστησαν ἐν αὐτῇ κοινόβιον, ὅτι ἡ ποτὲ Σ Μ εἰς αὐτὰς δὲ τὰς μοναζούσας ἢ τὸ κοινόβιον αὐτὸ ἀφιέρωσε τὸ γήπεδον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐκτίσθησαν τὰ ἐπίδικα ἐργαστήρια ὑπὸ διαφόρων κατοίκων, μὲ τοὺς ὁποίους τὸ δημόσιον ἀπ' εὐθείας συνεννοήθη ἤδη περὶ τῶν ἀποζημιώσεών των, ἀφοῦ, δυνάμει τῶν Β. διαταγμάτων, διαλυθέντος τοῦ εἰρημένου γυναικείου κοινοβίου, ἔλαβεν εἰς τὴν ἐξουσίαν του καὶ τὰ ἐπίδικα ἐργαστήρια καὶ ὅτι τὰ ἐργαστήρια ταῦτα διεχειρίζοντο ὑπὸ τοῦ Π πρὸς διατροφὴν τῶν μοναζουσῶν.

Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρ. 248 τῆς πολ. δικονομίας, πᾶς διάδικος ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ἐκεῖνα τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦνται ἀναγκαίως πρὸς ὑποστήριξιν τῆς αὐτοτελοῦς αἰτήσεώς του, καθόσον ταῦτα ἀμφιβάλλονται εἰσέτι, ὅταν ἐκδίδηται ἡ περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις.

Ἐπειδὴ ἀπὸ πλεῖστα ἔγγραφα τῆς δικογραφίας καὶ ἰδίως ἀπὸ τὴν ὑπ' ἀριθ. 1433 τῆς 6 ἰανουαρίου 1834 ἀναφορᾶς τοῦ ἐπάρχου Καλαμῶν πρὸς τὴν βασιλικὴν Νομαρχίαν Μεσσηνίας, ἀπὸ τὴν ὑπ' ἀριθ. 125 τῆς 9 ἰουνίου 1834 ἀναφορὰν τοῦ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ἀρχιερατικοῦ τοποτηρητοῦ πρὸς τὸν Β. ἔπαρχον Καλαμῶν, ἀπὸ τὴν τῆς 17 ἰουλίου 1834 πρὸς τὸ εἰρημένον ἐπαρχεῖον ἀναφορὰν, καὶ ἀπὸ τὴν τῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας ἀναφορὰν πρὸς τὸ αὐτὸ ἐπαρχεῖον τῶν μοναζουσῶν, καθίσταται ἀναμφίβολον, καὶ τοῦτο κυρίως δὲν ἀρνεῖται καὶ ὁ δῆμος Καλαμῶν, ὅτι ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ

§ 18. β'] Ἡ περιουσία τῶν ἐκκλησιαστικῶν καταστημάτων ξένης θρησκείας δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ἀρχῶν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀπαιτεῖται ἄδεια αὐτῶν πρὸς εἰσαγωγὴν δίκης τινός.

Ἴδε τὴν πολ. Ἀρ. Π. ἀπόφ. 104 τοῦ 1847 ἐν Εὑρ. τόμ. 4 σελ. 366 ἐπ. (λ. Ἁρμοδιότης.)

§ 19. Ὁ νομάρχης καὶ ὁ ἔπαρχος εἶναι ἡ ἁρμοδία ἀρχὴ πρὸς τὸ ἐγκρίνειν τὴν διεξαγωγὴν δικῶν ἀφορωσῶν Μονάς, καὶ τὸν διορισμὸν πληρεξουσίων, ἡ δὲ ἔγκρισις ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν δὲν ἀπαιτεῖται.

Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Π. 50 καὶ 54 τοῦ 1847, ἃς ἴδε ἐν Εὑρ. τόμ. 4 σ. 368, 369 (λ. Ἁρμοδιότης § 322).

§ 20. Πότε εἶναι ἔγκυρα τὰ παρὰ τῶν ἡγουμένων Μονῶν συνομολογούμενα δάνεια; Ἰδοὺ τί ἐν τῇ νομολ. εὕρηται ἰδ. ά—ζ'.

§ 21. α'] Ἴδε ἐν Εὑρ. τόμ. τόμ. 8 σελ. 131 (λ. *Ἡγούμενος*) τὴν 7204 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 22. β'] Κατὰ τὸ 1816 ἴσχυον ἐν Κυνουρίᾳ νόμοι καὶ ἔθιμα, καθ' οὓς αἱ Μοναὶ δὲν ἠδύναντο νὰ δανεισθῶσι ἐγκύρως χρήματα, εἰμὴ μετὰ προηγουμένην ἔγκρισιν τοῦ τε προεστῶτος καὶ τοῦ ἐπισκόπου τῆς ἐπαρχίας, καὶ ἀφοῦ τὸ περὶ δανείου ἔγγραφον προσυπεγράφετο παρὰ τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μοναχῶν;

Πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ τουτου ἐπήχθη ὅρκος εἰς τὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸν ὡς ἀντιπροσωπεύοντα τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5575 τοῦ 1849.

§ 23. γ'] Ἡγούμενος Μονῆς τινος ἠδύνατο τῷ 1824 δανειζόμενος νὰ ὑποχρεώσῃ τὴν Μονὴν αὐτήν, χωρὶς νὰ λάβωσι μέρος καὶ οἱ λοιποὶ μοναχοί;

Ὅρα ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 30 τοῦ 1851.

§ 24. δ'] Οἱ πολιτικοὶ τῶν αὐτοκρατόρων νόμοι, ἐν οἷς περιλαμβάνεται καὶ ὁ § 3 τοῦ κεφ. 5 τῆς Νεαρᾶς ρκ', δὲν εἶχον ὑποχρεωτικὴν ἰσχὺν ἐπὶ τουρκοκρατίας· ὥστε δὲν ἐπιτρέπεται ἡ κατ' ἀναδρομὴν ἐφαρμογὴ αὐτῆς εἰς συνάλλαγμα, λαβὸν χώραν ἐπὶ τουρκοκρατίας.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4879 τοῦ 1848.

§ 25. ε'] Δάνεια λαμβανόμενα ἀπὸ τοὺς ἡγουμένους Μονῆς τινος ὑποχρεοῦσι πάντοτε ταύτην; Ὄχι· τὴν ὑποχρεόνουσιν, ὅταν τὸ

δάνειον ἐγένετο διὰ τὴν Μονὴν αὐτήν. — Τίς δὲ ἀποδεικνύει ὅτι τὸ δάνειον ἐλήφθη διὰ τὴν Μονήν;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἡ ἀντίφασις τῶν αἰτιολογιῶν τῆς ἀποφάσεως δὲν ἀποτελεῖ λόγον ἀναιρέσεως, ἀλλά, κατὰ τὸ ἄρθρ. 809 τῆς πολ. δικονομίας, μόνον τὸ διατακτικὸν αὐτῆς, ὅταν ἐν αὐτῷ περιέχηται παράβασίς τις τοῦ νόμου· ὥστε, μὴ ὑπαρχούσης ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοιαύτης παραβιάσεως, καθίσταται ἀπαράδεκτος αὐτὸς ὁ ἕνεκα ἀντιφάσεως τῶν αἰτιολογιῶν λόγος· ἄλλως τε εἶναι καὶ ἀνυπόστατος ὡς μὴ ἀντιφασκούσης τῆς ἑβδόμης σκέψεως τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως πρὸς τὴν ὀγδόην αὐτῆς, καθόσον διὰ μὲν τῆς πρώτης τὸ κατώτερον δικαστήριον παραδέχεται, ὅτι ἂν τὸ παῤῥησιασθὲν παρὰ τῶν ἐναγόντων ὁμόλογον ἀποδειχθῇ γνήσιον, δὲν ὑπόκεινται οὗτοι εἰς τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ν' ἀποδείξωσι καὶ κατ' ἄλλον τρόπον τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ· διὰ δὲ τῆς δευτέρας, ἤτοι τῆς ὀγδόης, ὅτι μὴ διαλαμβάνοντος τοῦ ὁμολόγου ὅτι ὁ Ἡγούμενος ἐδανείσθη ἐν ὀνόματι, ἤτοι ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Μονῆς, ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον ν' ἀποδειχθῇ ὅτι τὸ δάνειον ἐγένετο πραγματικῶς ἐν ὀνόματι τῆς Μονῆς καὶ νομίμως, διότι ἂν ὁ Ἡγούμενος ἔλαβε τὸ διαληφθὲν δάνειον ἐν ὀνόματι, ἤτοι ὡς ἀντιπρόσωπος αὐτῆς, εἶναι ὅλως διόλου χωριστὸν θέμα καὶ δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ τῆς ἀποδειχθησομένης γνησιότητος τοῦ ἐγγράφου, ἀλλὰ κατ' ἄλλον τρόπον, καθ' ὅσον ἡ ἐν αὐτῷ ὁμολογία τοῦ Ἡγουμένου, ὅτι ἔλαβε τὸ δάνειον διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Μονῆς, ἤτοι διὰ νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὸ ὑπὲρ αὐτῆς, καὶ ἂν ἤθελεν ἀποδειχθῇ γνησία, δὲν ἀποδεικνύει συνάμα καὶ ὅτι ἔλαβεν ὁ Ἡγούμενος τὸ δάνειον ἐν ὀνόματι καὶ ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Μονῆς, οὔτε δύναται νὰ ὑποχρεώσῃ τρίτον, ἤτοι τὴν Μονὴν ταύτην, ἂν καὶ διαλαμβάνῃ ὅτι ἐδανείσθη διὰ τὰς ἀνάγκας αὐτῆς.

Ἐπειδὴ ἡ ὁμολογία τοῦ Ἡγουμένου ὅτι ἐδανείσθη διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Μονῆς, δὲν συνεπάγει καὶ τὴν ὑποχρέωσιν αὐτῆς πρὸς πλήρωμὴν τοῦ δανείου, ὡς ἐσφαλμένως ἰσχυρίζονται οἱ ἀναιρεσείοντες, ἐὰν ἄλλως δὲν ἤθελεν ἀποδειχθῇ ὅτι πραγματικῶς ἐλήφθη τὸ δάνειον ἐν ὀνόματι καὶ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Μονῆς, καθόσον ἡ ὁμολογία τοῦ Ἡγουμένου, ἐκδόσαντος τὸ ὁμόλογον, δὲν παράγει τὸ τεκμήριον ὑπὲρ τῶν δανειστῶν καὶ κατὰ τῆς Μονῆς, ὥστε νὰ προσαγάγῃ ὁ ἀντιπροσωπεύων τὴν περιουσίαν αὐτῆς τὴν περὶ τοῦ ἐναντίου ἀπόδειξιν· ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν μὴ ὑποχρεῶσαν τὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν, ἀλλὰ τοὺς προσαγαγόντας τὸ διαληφθὲν ὁμόλογον, καὶ ὑποστηρίζοντας τὴν ἀγωγὴν τῶν ἀδελφοὺς Π ν' ἀποδείξωσι τὸ προεκτεθὲν θέμα, δὲν παρεβίασε

τὰ ἄρθρα 244 καὶ 248 τῆς πολ. δικονομίας, ἀλλ', ἀπ' ἐναντίας, διέταξε συμφώνως μὲ αὐτά.»

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 244 τοῦ 1850.

§ 25ª ς'] Δάνεια γενόμενα ὑπὸ Ἡγουμένων Μονῶν πότε τὰς ὑποχρεοῦσιν;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ διὰ τῆς ἀντιῤῥήσεως ταύτης δὲν προσβάλλεται ἡ γνησιότης τῆς ὑπογραφῆς τοῦ πρώην Ἡγουμένου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Χασιᾶς ἡ φαινομένη ὑπὸ τὴν ἐμμάρτυρον χρεωστικὴν ὁμολογίαν τοῦ τῆς ά μαρτίου 1832, διότι ἡ μὴ ἀναγνώρισις τῆς ὑπογραφῆς πρέπει ῥητῶς νὰ ἐκφράζηται· ὅθεν ὑπαρχούσης τῆς ὁμολογίας ταύτης, δι' ἧς ὁ διαληφθεὶς Ἡγούμενος βεβαιοῖ ὅτι ἐδανείσθη παρὰ τοῦ Σ γρ. 3193 ἀποδοτέα εἰς μῆνας ἕξ δι' ἀνάγκας τοῦ μηναστηρίου, τὸ δάνειον πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἀποδεδειγμένον· ἡ δὲ ἀντίῤῥησις τοῦ ἐκκαλοῦντος ἰσχύει μόνον ὡς πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ γεγονότος, ὅτι δι' ἀνάγκην δῆθεν τοῦ μοναστηρίου ἐγένετο τοῦτο, ἂν δὲ καὶ τὸ ὁμόλογον βεβαιοῖ αὐτό, τοῦτο δὲν ἀρκεῖ, κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τῆς Νεαρᾶς 120 κεφ. 6, ἀλλ' ὀφείλει ὁ δανειστής, καὶ ἀνεξαρτήτως τούτου, διὰ νὰ ὑποχρεώσῃ τὴν Μονήν, ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀλήθειαν τοῦ αὐτοῦ λόγου, ὅπερ, λόγῳ τῆς ἐποχῆς, δικαιοῦται καὶ διὰ μαρτύρων νὰ πράξῃ.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 9334 τοῦ 1852.

§ 26. ζ'] Κατὰ τὴν 18 μαρτίου 1821 ἡ Νεαρὰ ρκ' (κεφ. ς' § 3), καθ' ἣν ὁ δανειστὴς ὑποχρεοῦται ν'ἀποδείξῃ ὅτι τὰ δανεισθέντα χρήματα πραγματικῶς τῷ εὐαγεῖ οἴκῳ προσηκόντως προεχώρησαν, δὲν εἶχον ἰσχὺν νόμου ὑπὸ τὸ Τουρκικὸν Κράτος. ὡς νόμος αὐτοκρατορικὸς εἰσαχθεὶς μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ μὴ ἔχων ἀναδρομικὴν δύναμιν.

'Απόφ 5251 τῶν ἐν 'Αθήναις ἐφετῶν.

§ 27. Ἡ μετὰ τὴν διάλυσιν τῶν μοναστηρίων ἀποκτηθεῖσα περιουσία τοῦ μοναχοῦ ἀνήκει εἰς τὴν περιουσίαν αὐτοῦ.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 69 τοῦ 1847, ἣν ἴδε ἐν λέξει. 'Αρχιερεῖς (Εὐρ. τόμ. 5).

§ 28. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία ἀνήκει ἀπολύτως εἰς τοὺς δήμους; Ὄχι· ὥστε ἡ τῶν ναῶν περιουσία δὲν δύναται νὰ συγχωνευθῇ μὲ τὴν τοῦ δήμου, οὐδὲ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 69 τοῦ 1848, ἣν βλ. ἐν Εὐρ. τ. 5 σελ. 663.

§ 29. Τὸ Δημόσιον πληρόνει τὰ χρέη τῶν ἱερῶν ναῶν ἐκ τῆς

ειδικῆς περιουσίας των; Ἴδε τὴν νομολ. ἐν Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 185 (λ. *Ἀρχιερεῖς*).

§ 30. Χρέος ἴδιον Μονῆς τινος πρέπει νὰ πληρωθῇ ἀπὸ τὴν ειδικὴν περιουσίαν τῆς Μονῆς καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ δημόσιον ταμεῖον ἢ τὴν ἐν γένει ἐκκλησιαστικὴν περιουσίαν, ὁ δὲ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸς δὲν εἶναι κληρονόμος τῆς Μονῆς, ὥστε νὰ ὑπόκηται προσωπικῶς καὶ ἀπολύτως εἰς τὴν ἀπότισιν τῶν χρεῶν της, ἀλλ' ἁπλοῦς ἀντιπρόσωπος καὶ διαχειριστὴς τῆς ὀφειλέτιδος Μονῆς. Τὸ ζήτημα δὲ, ἂν ἡ Μονὴ ἔχῃ ἀρκοῦσαν περιουσίαν, πρέπει νὰ ἐξετασθῇ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3251

§ 31. Ἡ ἀπόφασις 8143 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει οὕτως·

« Ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἀπὸ 2 ἰανουαρίου 1620 ἐγγράφου διαθήκης τοῦ Ι καὶ τῶν κατὰ συνέπειαν αὐτῆς διαφόρων ἄλλων τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ συνημμένων εἰς τὴν δικογραφίαν προκύπτει α) ὅτι ὁ διαληφθεὶς Ι ἔκτισε μοναστήριον εἰς Ἀγκαριαῖς Νάξου κατὰ παραγγελίαν τοῦ ἀδελφοῦ του Φ καὶ ἠγόρασεν ἐξ ἰδίων του διάφορα κτήματα, μνημονευόμενα κατ' ὄνομα εἰς τὴν εἰρημένην διαθήκην, καὶ τὰ ἀφιέρωσεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ μοναστηρίου εἰς ἀνάκτισιν καὶ βοήθειαν τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ μοναστηρίου, διὰ τὸ ὁποῖον ἀπήλαυσεν ἀπὸ τὸν τότε Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, διὰ Συγγελιώδους γράμματος, τὸ προνόμιον τῶν σταυροπηγείων· διέταξε δὲ νὰ σώζηται καὶ νὰ ἐξουσιάζηται ἀπὸ τὸ γένος του μεταβιβαζόμενον εἰς τὸν πρῶτον ἐκ τῶν ἀῤῥένων, ὅστις ἤθελε γίνει ἱερεὺς διὰ νὰ ἡγουμενεύῃ ὡς ἐξουσιαστὴς καὶ κληρονόμος διαδοχικῶς, καὶ μετὰ θάνατον νὰ μεταβιβάζηται εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ, ἀπὸ ἀδελφοῦ εἰς ἀδελφὸν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ γίνεται εἷς ἀνὴρ ἡγούμενος διὰ νὰ τὸν μνημονεύῃ· παρήγγειλε προσέτι ἄν τις τῶν διαδόχων ἡγουμένων ἤθελεν ἔχει πολλοὺς ἀδελφοὺς νὰ ἐκλέγῃ τὸν ὁποῖον ἤθελε γνωρίσει καλὸν οἰκονόμον διὰ τὴν διαδοχὴν, καὶ ὅτι δὲν δύνανται ν' ἀποσπάσουν ποτὲ κανὲν ὑποστατικὸν, οὔτε νὰ πωλήσουν, οὔτε νὰ προικίσουν εἰς ἄλλο πρόσωπον, ἀλλὰ νὰ σώζηται τὸ μοναστήριον μὲ ὅλα τὰ ὑποστατικὰ, μὲ τὰ ὁποῖα τὸ ἐπροίκισε αἰωνίως καὶ κληρονομικῶς καὶ νὰ μονάζουν ὅσοι θέλουν ἄλλοι· β') ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ κτίτορος τῆς εἰρημένης Μονῆς, αὕτη περιῆλθεν εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ, κατὰ τὴν προσδιωρισμένην ἀπὸ τὴν διαθήκην τάξιν καὶ διατελεῖ ἤδη κατεχομένη παρὰ τοῦ ἐναγομένου Δ υἱοῦ τοῦ Κ, πενταγγόνου τοῦ κτίτορος.

Ἐπειδὴ ἡ μνημονευθεῖσα Μονὴ κτισθεῖσα καὶ ἐκκλησιαστικῶς

καθιερωθεῖσα ἀπὸ τὸν πρῶτον κτήτορα ὡς καὶ τὰ ἀφιερωθέντα εἰς αὐτὴν κτήματα παρὰ τοῦ κτίτορος ἢ ἄλλων χριστιανῶν, κατέστησαν ἔκτοτε πράγματα ἱερὰ ἀφωσιωθέντα εἰς τὴν δημοσίαν χρῆσιν καὶ μὴ δυνάμενα νὰ γίνουν ἀντικείμενον ἰδιωτικῆς κτήσεως δι' ἀπαλλοτριώσεως ἢ κατ' ἄλλον τρόπον, σύμφωνα μὲ τὴν καταστατικὴν διάταξιν τοῦ κτήτορος I καὶ τοὺς ἱεροὺς κανόνας, ἰδίως τοὺς ΚΘ' τῆς τετάρτης οἰκουμενικῆς Συνόδου, ΜΘ' τῆς ἕκτης, ΙΓ' καὶ ΙΘ' τῆς ἑβδόμης, καὶ τοὺς συνάδοντας μὲ αὐτοὺς πολιτικοὺς νόμους Νεαρᾶς Γ' κεφ. 1, 4 καὶ 5—7 κεφ. ά 67—76, 120 κεφ. 1 § 1. καὶ 131 κεφ. 2.

Ἐπειδή, διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους, ὁ ἐφεσίβλητος Δ, εἰς ὃν περιῆλθεν ἡ Μονή, δὲν εἶχεν, οὔτ' ἔχει ἐπ' αὐτῆς δικαίωμα ἀπολύτου διαθέσεως τῶν εἰς αὐτὸν ἀφιερωμένων κτημάτων, ἅτινα εἰς ἱερὸν σκοπὸν ἀφιερώθησαν, ἀλλὰ μόνον ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς διοικήσεως αὐτῶν, καθ' ἣν ὁ πρῶτος κτίτωρ ὥρισε τάξιν, ἐν ὅσῳ ἡ Μονὴ ὑπάρχει εἰς δημόσιον χρῆσιν, καὶ νομίμως δὲν ἤθελε καταργηθῆ· πλείονα δὲ τούτων δικαιώματα οὔτε οἱ κατὰ καιροὺς πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἀοίδιμοι Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι ἀπέδωκαν καὶ ἀνεγνώρισαν εἰς τοὺς προγόνους τοῦ ἐμφανισθέντος ἐφεσιβλήτου, οὔτ' ἄλλη τις ἀρχή, οὔτε ἠδύνατο ἄλλως ν' ἀποκτηθῇ δικαίωμα ἀπολύτου διαθέσεως· ὅθεν αἱ ἐνστάσεις τῆς παραγραφῆς καὶ ἀναγνωρίσεως ἢ παραιτήσεως, ὡς καλεῖ αὐτὰς ὁ ἐφεσίβλητος, καὶ ἀντιτάττει κατὰ τῆς ἀγωγῆς τοῦ δημοσίου ζητοῦντος τὰ παρὰ τρίτων ἀφιερωμένα εἰς τὴν Μονὴν κτήματα, εἶναι ἀνυπόστατοι, διά τε τοὺς ἀνωτέρω λόγους καὶ τοὺς κατωτέρω.

Ἐπειδὴ οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦναι τὰ δικαιώματα τοῦ ἐφεσιβλήτου ἐπὶ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Μονῆς καὶ τῶν κτημάτων αὐτῆς, ἡ Κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος, διὰ βασιλικοῦ διατάγματος ὑπὸ 26 Ἀπριλίου 1834, ἰσχὺν νόμου ἔχοντος κατά τε τὸ ἰσχῦον δημόσιον δίκαιον, ἀφοῦ προηγουμένως διέλυσε διάφορα μοναστήρια, μεταξὺ τῶν ὁποίων καταλέγεται καὶ τὸ εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ἐφεσιβλήτου διατελοῦν, διέταξε διὰ τῶν ἄρθρων 3 καὶ 5, ὥστε τὰ ἰδιωτικὰ μοναστήρια καὶ οἱ ναοί, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔχει τις ἀποδεδειγμένα δικαιώματα, νὰ μένουν εἰς αὐτοὺς ἀνενοχλήτως, μὴ φέροντα ὅμως τὸ ὄνομα τοῦτο, οὔτε χρησιμεύοντα πρὸς ἐνοίκησιν μοναχῶν, ἀλλ' ὡς ἰδιαίτερα ἱκετήρια αὐτοῦ μόνου τοῦ ἰδιοκτήτου· ἀπ' ἐναντίας δὲ ὡς πρὸς τὰ κτήματα αὐτοῦ, δι' ὅσα δὲν ὑπάρχουν ἀποδείξεις, ὅτι ἀνῆκον ἰδίως εἰς τὸν πρῶτον κτήτορα ἢ τοὺς ἀπογόνους του, ἀλλὰ παρ' ἄλλων ἀφιερώθησαν εἰς τὴν Μονήν, νὰ παραλαμβάνων-

ται εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον, ὡς ἀφιερώματα· ἐπομένως, ἐπὶ τῇ βάσει καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ νόμου, ὅστις δὲν καθιεροῖ, ὡς πρὸς τὸν ἐφεσίβλητον, ἐξαίρεσίν τινα τῶν ἀνωτέρω διατάξεων, ἀπαιτεῖ τὸ Δημόσιον διάφορα κτήματα μνημονευόμενα ἐν τῇ ἀγωγῇ, ὡς ἀφιερώματα τρίτων, καὶ πᾶσα ἄλλη πρὸ τοῦ νόμου ἀναγνώρισις δικαιωμάτων ἐπὶ τούτων τῶν κτημάτων, καὶ ἂν ἤθελεν ὑπάρχῃ, δὲν ἠδύνατο ν' ἀντιταχθῇ κατὰ τοῦ Δημοσίου· οἱ δ' ἐναντίοι ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἐμφανισθέντος ἐφεσιβλήτου ὅτι τὸ διάταγμα τοῦτο δὲν ἔχει ἰσχύν, ὅτι τὸ Δημόσιον δὲν ἔχει πλείονα δικαιώματα παρ' ὅσα εἶχε πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἡ τότε ἁρμοδία ἀρχή, ἤγουν ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία, εἶναι ἀνυπόστατοι, διότι καὶ τὸ διάταγμα μὴ τροποποιηθὲν ἔχει ἰσχὺν νόμου, καὶ ἐναντίαι τυχὸν ἄλλαι προγενέστεραι πράξεις ξένων ἀρχῶν δὲν ὑποχρεοῦν τὸ Δημόσιον, στηριζόμενον εἰς νόμον τοῦ Κράτους, οὔτε τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τοῦ νόμου δύνανται νὰ περιστείλουν.

Ἐπειδή, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ μνημονευθέντος διατάγματος, ὁ ἐφεσίβλητος ἔχει τὸ χρέος περὶ ὅλων τῶν κτημάτων, ἅτινα κατέχει ὡς ἀνήκοντα εἰς τὴν Μονήν, περιλαμβανομένων καὶ τῶν ἐν τῇ ἀγωγῇ ὀνομαστὶ μνημονευομένων, νὰ φέρῃ τὴν ἀποχρῶσαν ἀπόδειξιν, ὅτι ἀνῆκον ἰδίως εἰς τὸν πρῶτον κτήτορα τῆς Μονῆς ἢ τοὺς ἀπογόνους του καὶ ἀφιερώθησαν παρ' αὐτῶν εἰς αὐτὴν τὴν Μονήν, διότι ταῦτα μόνα ἔχει δικαίωμα νὰ διατηρήσῃ ἀνενοχλήτως.»

§ 32. **Ἐπιδόσεις εἰς μοναστήρια.** Εὑρ. τόμ. 7 λέξει *Ἐπίδοσις* § 129.

§ 33. *Ἐκποίησις μοναστηριακῶν κτημάτων.*

ά] Ἡ ὑπ' ἀριθ. 8201 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει οὕτως.

« Ἐπειδὴ ὁ νόμος τῆς 13 νοεμβρίου 1836 περὶ ἐκποιήσεως φθαρτῶν κτημάτων ὑποβάλλει τὰ ἐθνικὰ μόνον κτήματα εἰς τὴν διατύπωσιν τῆς, διὰ πλειστηριασμοῦ, ἐκποιήσεως, τὸ διάταγμα δὲ τῆς 31 δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, τὸ ἐπεκτεῖνον τήν, διὰ πλειστηριασμοῦ, ἐκποίησιν καὶ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ κτήματα, οὐ μόνον, καθὸ μὴ δημοσιευθὲν ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως, στερεῖται ὑποχρεωτικῆς δυνάμεως, ἀλλὰ καὶ ἀφορᾷ ἐκκλησιαστικὰ κτήματα, τὰ ὁποῖα εἰσὶ διάφορα τῶν κτημάτων τῶν διαφερομένων Μονῶν, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ 1 καὶ 2 ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 20 μαΐου 1836 διατάγματος περὶ ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων, καθ' ὃ τὰ ἐρείπια ἐκκλησιῶν εἰς διατηρούμενα μοναστήρια διοικοῦνται ὥσπερ καὶ αἱ λοιπαὶ μοναστηριακαὶ περιουσίαι, μόνον δὲ τὰ ἐρείπια ἐκκλησιῶν

ὑπαγομένων εἰς διαλελυμένας Μονὰς ἢ μετόχια, ὑποβάλλονται ὡς ἐκκλησιαστικὰ κτήματα εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ παρ' αὐτοῦ ἐκποιοῦνται.

Ἐπειδὴ ἑπομένως οὔτε νόμος, οὔτε διάταγμά τι ὑπάρχει ὑποβάλλον καὶ τῶν μοναστηριακῶν γηπέδων τῶν εἰς διατηρουμένας Μονὰς ἀνηκόντων, τὴν ἐκποίησιν εἰς τοῦ πλειστηριασμοῦ τὴν διατύπωσιν· ὅθεν ἡ παράλειψις τῆς διατυπώσεως ταύτης, ἐπὶ τῆς, περὶ ἧς πρόκειται, ἐκποιήσεως, δὲν καθιστᾷ αὐτὴν πλημμελῆ καὶ ἄκυρον, μὴ ἰσχυρισθέντος ἄλλως τε τοῦ ἐφεσιβλήτου, ὅτι δὲν ἐτηρήθησαν αἱ λοιπαὶ διατυπώσεις, ὅσας ὁ νόμος ἀπαιτεῖ εἰς τὴν ἐκποίησιν καὶ τῶν κτημάτων τῶν διατηρουμένων Μονῶν. Ἄρα ἐσφαλμένως τὸ πρωτοδικεῖον, διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεώς του, ἐθεώρησεν ἄκυρον τὴν ἐν τῷ συμβολαίῳ 631 τοῦ συμβολαιογράφου Π γενομένην πώλησιν, διὰ τὸν λόγον δῆθεν, ὅτι δὲν ἐγένετο διὰ πλειστηριασμοῦ.

Ἐπειδὴ ἐγκύρου ὄντος τοῦ εἰρημένου συμβολαίου καὶ ἀποδεικνυομένης ἐξ αὐτοῦ τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ ἐκκαλοῦντος, ὁ ἐφεσίβλητος δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ μετοχετεύῃ τὰ ὕδατα τῆς οἰκίας του εἰς τὸ ἔδαφος τοῦ ἐκκαλοῦντος· ἑπομένως πρέπει νὰ διαταχθῇ νὰ ἀφαιρέσῃ αὐτά.»

§ 34. β'] Οἱ Ἡγούμενοι τῶν ἐν Κέᾳ Μονῶν ἠδύναντο, πρὶν ἢ ἐμβῇ εἰς ἐνέργειαν ἡ ῥωμαϊκὴ νομοθεσία, νὰ ἐκποιήσωσιν ἀκίνητα τῶν Μονῶν κτήματα.

'Απόφ. ἐφετ. 'Αθηνῶν 9939 τοῦ 1852.

§ 35. γ'] Σκέψις τις τῆς ὑπ' ἀριθ. 7204 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει, ὡς πρὸς τὸ ζήτημα αὐτό, οὕτως·

«Ἐπειδὴ ὅμως ὁ εἰρημένος ὑπουργὸς προσβάλλει τὸ ἄνω μνησθὲν πωλητήριον ὡς ἄκυρον καὶ παράνομον, λόγῳ ὅτι οἱ Ἡγούμενοι δὲν εἶχον τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκποιεῖν ἐκκλησιαστικὸν κτῆμα, ὡς διευθύνοντες ἁπλῶς τὰ ἀγαθοεργὰ καταστήματα, καὶ ὅτι, διὰ νὰ ἰσχύῃ ἐκποίησις, πρέπει νὰ προηγῆται ἡ ἐπὶ τούτῳ ἄδεια τῆς ἀνωτέρας ἱερατικῆς ἀρχῆς, ἢ, τοὐλάχιστον, τῆς Κυβερνήσεως, καὶ κυρίως μόνον εἰς τὰς περιστάσεις καὶ κατὰ τὰς διατυπώσεις, περὶ ὧν γίνεται λόγος εἰς τὸν § 2 τοῦ κεφ. Ε τῆς Νεαρᾶς 120 τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἤτοι, ἀφοῦ ἤθελε βεβαιωθῇ ἡ ἀπόλυτος ἀνάγκη τῆς ἐκποιήσεως καὶ ἡ μὴ ὕπαρξις ἄλλων μέσων τῆς ἐκπληρώσεως τῆς ἀνάγκης ταύτης, καὶ ἀφοῦ προηγηθῇ ἡ γνωμοδότησις ἐπὶ τούτῳ ὅλων τῶν μελῶν τῆς Μονῆς καὶ ἡ ἔγκρισις τῆς προϊσταμένης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ὡς ἐξ ἀναλογίας ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ

κεφ. 1 § 2 καὶ 6 § 2 τῆς αὐτῆς Νεκρᾶς, τῶν 143 καὶ 142 τοῦ Μακελδ. §§ καὶ τοῦ ἀριθ. 120 β. γ' τ. 3 τοῦ Ἀρμενοπ.»

§ 36. Φορολογία τῶν κτημάτων τῶν διαλελυμένων μοναστηρίων. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9224, ἣν ἴδε ἐν λ. Φορολογία.

§ 37. Ἡ διάλυσις τῆς Μονῆς φέρει καὶ τῆς νομῆς τὴν ἀπώλειαν. Ἴδε τὴν 122 τοῦ 1851 ἀπόφ. Ἀρ. Π. ἐν λ. *Νομή*.

§ 38. Περὶ διοικήσεως αὐτῶν, ὅρα Φαρμακ. περὶ συνοδικοῦ τόμου ἐν σελ. 562 ἐπ.

§ 39. Παραγραφὴ ἀφορῶσα ἀκίνητα κτήματα ἐκκλησιῶν καὶ ἄλλων εὐσεβῶν καταστημάτων. Ἴδε τὴν λέξιν *Παραγραφὴ* καὶ Εὐρ. τόμ. 8 σελ. 130.

Πίναξ λεκτικὸς τῆς λέξεως ΜΟΝΑΙ.

ΣΗΜ Οἱ ἀριθμοὶ σημαίνουσι τοὺς §§ τοῦ ἄρθρου.

ΜΟΝΗΡΗΣ βίος.

Εἶναι λόγος διαζυγίου; Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 397 ἐπ.

ΜΟΝΟΜΑΝΙΑ. Ἴδε τὰς λέξεις·

Κηδεμονία ἐν Εὐρ. τόμ. 9.— *Μανία* αὐτ.— *Ἀναφορὰ* ἐν Εὐρ. τόμ. 1.—*Ἀπαγόρευσις* αὐτ.— *Παραφροσύνη*, κατωτέρω.

Εὔγλωττός τις εἰσαγγελεὺς εἰς τὴν Γαλλίαν διϊσχυρίσθη ποτέ, ὅτι ἡ μονομανία δὲν εἶναι παρὰ μία χίμαιρα, ἓν φάντασμα, τὸ ὁποῖον ἐπικαλοῦνται ποτὲ μὲν διὰ ν' ἀποσπάσουν τοὺς ἐνόχους ἀπὸ τὴν αὐστηρότητα τῆς δικαιοσύνης, ποτὲ δὲ διὰ νὰ στερήσουν αὐθαιρέτως τὸν πολίτην τῆς προσωπικῆς του ἐλευθερίας.

Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη ἑνὸς ῥήτορος δὲν δύναται ν' ἀνατρέψῃ τὰς παρατηρήσεις ἀνδρῶν, οἵτινες ἀφιερώσαντες ὁλόκληρον τὴν ζωήν των εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ πάθους τούτου, βεβαιοῦν τὴν πραγματικὴν ὕπαρξίν του διὰ διαφόρων παραδειγμάτων, ἐξ ὧν ἀναφέροντες ἐνταῦθα τινά, θέλομεν προσθέσει καὶ ἓν ἀρκετὰ περίεργον, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐπαρουσίασε δίκη τις συζητηθεῖσα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐνώπιον τῶν ἐν Ναυπλίῳ κακουργιοδικῶν.

Ἐνίοτε οἱ μονομανιακοὶ ἐνεργοῦν μὲ ἐσωτερικὴν πεποίθησιν, ἀλλὰ παραφρονοῦσαν, ἡ φαντασία των ἀποπλανᾶται, οἱ συλλογισμοί των εἶναι ἐσφαλμένοι, αἱ δὲ πράξεις των ἔχουν μίαν αἰτίαν καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἶναι προμελετημέναι.

Ἐκπεπληγμένος χωρικός τις ἀπὸ τὴν κατανυκτικὴν διδαχὴν ἑνὸς ἱεροκήρυκος σφάζει τὰ τέκνα του διὰ νὰ σώσῃ αὐτὰ ἀπὸ τὰς ποινὰς τῆς ἄλλης ζωῆς.

Ἄλλοι βλέπουν πανταοῦ ἐνώπιόν των ἐχθροὺς καὶ ἀντιπάλους, καταδιωγμοὺς καὶ κινδύνους, καὶ ἄλλοι θέλουν νὰ ἐκδικηθοῦν ὕβρεις, τὰς ὁποίας ποτὲ δὲν ἔλαβον.

Ἐνίοτε δὲ οἱ μονομανιακοὶ δὲν παρουσιάζουν οὐδεμίαν ἀταξίαν τῶν διανοητικῶν των δυνάμεων, καὶ μολοντοῦτο παρασύρονται ἀπὸ μίαν ὁρμὴν ἀκαταμάχητον, ἀπὸ ἓν ἔνστικτον (*instict*) τυφλὸν πρὸς τὴν δεῖνα ἢ δεῖνα πρᾶξιν, τὴν ὁποίαν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἀποδοκιμάζουν. Κατακυριευμένοι ἀπὸ τὰς ἰδέας τῆς κλοπῆς, τοῦ ἐμπρησμοῦ, τοῦ φόνου ἢ τῆς αὐτοχειρίας, ἰδέας τὰς ὁποίας ματαίως ἀγωνίζονται ν' ἀποβάλουν, συναισθάνονται ὅλην τὴν φρίκην τῶν τοιούτων ἐπιθυμιῶν των, ἀλλ' ἡ θέλησίς των νικᾶται, καὶ ἄνευ τινὸς αἰτίας, ἄνευ συμφέροντος ἢ πάθους τινός, κλέπτουν, βάλλουν πῦρ, φονεύουν, αὐτοχειριάζονται.

Υπηρέτριά τις ἐῤῥίφθη εἰς τοὺς πόδας τῆς κυρίας της, ἱκετεύουσα αὐτὴν νὰ τῆς ἐπιτραπῇ ἡ ἐκ τῆς οἰκίας ἀπομάκρυνσις· διότι, λέγει, ὁσάκις ἐκδύῃ τὸ τέκνον, τὸ ὁποῖον ἀνέτρεφε καὶ τὸ ὁποῖον ὡς ἄλλη μήτηρ ἠγάπα, ᾐσθάνετο ἐπιθυμίαν σφοδρὰν νὰ τοῦ τρυπήσῃ τὴν κοιλίαν (*eventrer*), *Gaz. des Tribunaux* 24 Ἰουνίου 1826).

Διακεκριμένος τις διὰ τὴν γλυκύτητα τοῦ ἤθους του, ἐβασανίζετο ἀπὸ φονικὰς ἐπιθυμίας, ἱκέτευε δὲ καθημέραν εἰς τοὺς ναοὺς τὴν ἄπειρον τοῦ Ὑψίστου ἀγαθότητα νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰς φονικὰς ἐπιθυμίας του, τῶν ὁποίων δὲν ἐγνώριζεν οὐδεμίαν αἰτίαν.

Χωρική τις, ἐνῷ ἠγάπα τρυφερῶς τὸ νεογέννητον τέκνον της, αἰσθάνεται αἴφνης καὶ ἄνευ λόγου τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὸ σφάξῃ, ἑτοιμάζεται νὰ ἐκτελέσῃ τὴν πρᾶξιν, ἀλλά, φρυάττουσα, ἐξέρχεται τῆς οἰκίας νὰ διασκεδάσῃ τὴν τρομερὰν ἐπιθυμίαν της, ἐπιστρέφει διὰ νὰ τὸ γαλακτοτροφήσῃ, ἀλλ' ἡ ἐπιθυμία ἐπανέρχεται, καὶ πάλιν ἀπομακρύνεται.

Ἄλλη δυστυχεστέρα συναισθάνεται τὴν ἐπιθυμίαν νὰ πνίξῃ εἰς τὸν ποταμὸν τὰ τρία τέκνα της, τὰ ὁποῖα ἐλάτρευε, καὶ ἀμέσως τὰ τέκνα της βυθίζονται τὸ ἓν κατόπιν τοῦ ἄλλου ἀπὸ τὰς μητρικὰς χεῖρας εἰς τὰ βάθη τοῦ ποταμοῦ. (*Gaz. du Droit, janvier* 1839).

Ὅμοιον σχεδὸν παράδειγμα μονομανίας μᾶς ἐπαρουσίασε καὶ ἡ κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1838 ἐνώπιον τῶν ἐν Ναυπλίῳ κακουργιοδικῶν συζητηθεῖσα δίκη.

Νέος τις βουκόλος δεκαεξαετής, ἐκ τοῦ χωρίου Τριμποῦνι τῆς Μεγαλουπόλεως, εὐειδής, ὑπόξανθος, μὲ ὀφθαλμοὺς ζωηροὺς καὶ μὲ παρειὰς ῥοδοκοκκίνους, Ἰωάννης Δήμου Ζάγορας καλούμενος, ὑποκύψας ἄνευ τινὸς γνωστῆς αἰτίας εἰς μελαγχολίαν, παραιτεῖ τὴν ἀγέλην του, καὶ ἀποσύρεται εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐντὸς τῆς ὁποίας μελαγχολῶν διῆγε πολλοὺς μῆνας· ἀλλ' αἴφνης ἐξαγριούμενος, ἄνευ οὐδενὸς λόγου, ἁρπάζει παρακείμενόν τινα πέλεκυν, καὶ ὁρμᾷ νὰ φονεύσῃ τὴν μητέρα του, ἥτις κραυγάζουσα ἐξέρχεται δρομαίως τῆς οἰκίας· ἀλλ' εἰς τὰς χεῖρας τῆς μητρός του, προσέρχονται εἰς τὴν οἰκίαν ἡ θεία του, τὴν ὁποίαν ὡς ἄλλην μητέρα ἠγάπα, καὶ ἡ ἀδελφή του, νεάνις ἐννεαετής, ἀμφότεραι δὲ πίπτουσιν ἐν νεκραὶ ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ Ζάγουρα, ὅστις, μετὰ τὸν διπλοῦν τοῦτον φόνον, καταφεύγει εἰς παρακείμενον δάσος, ὅπου μετ' ὀλίγον συλλαμβάνεται· φυλακισθείς, δὲν ἠθέλησε ποτὲ ν' ἀπαντήσῃ οὔτε λέξιν εἰς τὰς ὁποίας παρὰ τῶν ἀνακριτῶν ὑπεβλήθη ἐξετάσεις καὶ εἰς τὰς ὁποίας ὁ ἐπισκεφθεὶς αὐτὸν συνεχῶς ἐν τῇ

φυλακῇ ἰατρὸς τῷ ἀπεύθυνεν ἐρωτήσεις. Ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν μηνῶν καὶ μετὰ ἱκανὰς φλεβοτομίας λύσας τὴν σιωπὴν, ἐδιηγήθη, ὅτι ἓν φάντασμα τὸν εἶχε διατάξει τὴν σιωπὴν, καὶ ἤδη τὴν λύσιν αὐτῆς· μὴ ἔχων δὲ ἀνάμνησίν τινα τοῦ ὁποίου ἐξετέλεσε φόνου, ἐλυπεῖτο καὶ ἔκλαιεν, ὅταν ἔμαθε τοῦτον ἀπὸ τοὺς ἐν τῇ φυλακῇ. Οἱ ἔνορκοι, ἀναγνωρίσαντες αὐτὸν αὐτουργὸν τῶν δύο φόνων, ἐκήρυξαν ὅτι ἔπραξεν αὐτοὺς, πάσχων ἀπὸ παραφροσύνην, οἱ δὲ σύνεδροι, δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 86 § 1 τοῦ ποιν. νόμου, ἐκήρυξαν αὐτὸν ἀθῶον.

Κατὰ συνέπειαν τῶν ἄνω ἐκτεθέντων παραδειγμάτων ἕκαστος, βλέπει, ὅτι πολλὰ ὀρθῶς ὁ νομοθέτης μας μακρὰν τοῦ νὰ θεωρήσῃ τὴν μονομανίαν ὡς μίαν χίμαιραν, παρεδέχθη αὐτὴν ὑπὸ τὴν ἔκφρασιν *μερικὴν παραφροσύνην*, ὡς λόγον ἐξαλείφοντα ἢ ἐλαττόνοντα τὸν καταλογισμόν.

Ὁσάκις λοιπὸν ἐκτελῆται φόνος τις, ἐμπρησμὸς, ἢ ὁποιαδήποτε ἄλλη ἀξιόποινος πρᾶξις, ἡ δὲ ἀνάκρισις δὲν δύναται ν' ἀνακαλύψῃ ἢ νὰ εἰκάσῃ οὐδεμίαν αἰτίαν τοῦ ἀδικήματος τούτου, εἴτε ἐκδίκησιν, εἴτε ἔρωτα, εἴτε ζηλοτυπίαν, εἴτε μῖσος, εἴτε συμφέρον χρηματικὸν, ἡ μονομανία δύναται νὰ πιθανολογηθῇ.

Ἀλλ'αἱ δικαστικαὶ ἀρχαὶ βοηθούμεναι ἀπὸ τὰ φῶτα τῶν ἰατρῶν, χρεωστοῦν μετ' ἐπιστασίας νὰ ἀνερευνοῦν ὅλα τὰ περιστατικὰ, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ βεβαιώσωσι τὴν ὕπαρξιν τῆς μονομανίας· ἡ δὲ προσοχή των πρέπει νὰ ἦναι τοσοῦτον μεγαλητέρα, καθόσον τὰ παραδείγματα τῆς μονομανίας εἶναι σπανιώτατα· ἑπομένως, αἱ ἀρχαὶ αὗται, ἐξετάζουσαι τὸν αὐτουργὸν τῆς πράξεως, τὰς ἐπιστολὰς καὶ τὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα προγενεστέρως ἔγραψεν, ἢ ὑπὸ ὁποιανδήποτε πρόφασιν ἤθελαν τὸν πείσει νὰ γράψῃ, παρατηροῦσαι αὐτὸν χωρὶς αὐτὸς νὰ ἠξεύρῃ ὅτι παρατηρεῖται, καὶ συλλέγουσαι τὰς μαρτυρίας τῶν ὅσων τὸν ἐγνώρισαν προηγουμένως, χρεωστοῦν νὰ πληροφορῶνται κυρίως.

Ἐὰν αὐτὸς ἦναι κράσεως νευρικῆς καὶ εὐερέθιστος.

Ἐὰν συνήθως εἶχεν ἀλλοκότους ἰδέας καὶ χαρακτῆρα ἰδιότροπον ἢ βίαιον, ἢ πνεῦμα ἀδύνατον καὶ περιωρισμένον.

Ἐὰν ἦτο πάντοτε σοβαρὸς καὶ μελαγχολικὸς, ... φύσει ἀγαθὸς καὶ γλυκὺς, καὶ ἐνίοτε εἰς ἄκρον εὐλαβὴς, ἐδοκίμασε μεταβολὴν εἰς τὰς ὀρέξεις του, εἰς τὰς ἕξεις του, εἰς τὰ αἰσθήματά του.

Ὅλαι αὐταὶ αἱ περιστάσεις θέλουν πιθανολογήσει τὴν ὕπαρξιν τῆς μονομανίας, μολονότι αὕτη δύναται αἴφνης ν' ἀναφανῇ ἄνευ οὐδενὸς προγενεστέρου συμπτώματος, ὥστε δύναται νὰ ὑπάρξῃ μονομανία, ἂν καὶ οὐδεμία τῶν περιστάσεων τούτων ἀνεφάνη.

Αἱ ἀνακριτικαὶ ἀρχαὶ χρεωστοῦν προσέτι νὰ ἐξετάζουν, ἂν ὁ ὑπόδικος ἢ οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ ὑπέπεσαν ἄλλοτε εἰς παραφροσύνην ἢ ἐπιληψίαν, καὶ ἑπομένως ἐὰν τὸ θῦμα ἦτο συνήθως τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγάπης του.

Ἐξ ὅλων τούτων θέλουν φωτίζει οἱ ἔνορκοι τὴν συνείδησίν των διὰ νὰ μὴ φονεύουν ἢ δεσμεύουν ἄγρια ζῶα ἀντὶ νὰ καταδικάζουν ἐνόχους. Α. Μ. (ἐκ τῆς Νομικ. σ. 683.)

ΜΟΝΟΜΑΧΙΑ.

§ 1. Ἡ πρόκλησις εἰς μονομαχίαν, καίτοι διὰ τοῦ 209 ἄρθρ. τοῦ ποιν. νόμου ὡς ἰδιαιτέρα ἀξιόποινος πρᾶξις χαρακτηριζομένη, εἶναι πάντοτε, κατὰ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, προπαρασκευή τις τῆς μονομαχίας, καὶ ἑπομένως μὲ σκοπὸν ἐκτελέσεως γενομένης· τοῦτο δὲ ἐννοεῖ καὶ τὸ διαληφθὲν ἄρθρον, τιμωροῦν τὴν πρόκλησιν εἰς μονομαχίαν—«*Μολονότι δὲν ἐξετελέσθη.*»

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ τὰ δικαστικὰ συμβούλια κρίνοντα περὶ τῆς εἰς δίκην παραπομπῆς τῶν κατηγορουμένων ὀφείλουν νὰ ἐξετάσουν ἂν ὑπάρχουν κατ' αὐτῶν ἐνδείξεις δυνάμεναι νὰ καταστήσουν αὐτοὺς ἐνόχους τῆς ἀξιοποίνου πράξεως· πρὸς τὴν ἐνοχὴν δὲ ταύτην ἀπαιτεῖται, ὥστε αἱ ἐνδείξεις νὰ ἀφορῶσι τήν τε ὕπαρξιν τῆς ὑλικῆς πράξεως καὶ τὴν καταλογισμὸν αὐτῆς εἰς τὸν κατηγορούμενον· ἑπομένως καὶ τὴν πρόθεσιν, μὲ τὴν ὁποίαν οὗτος ἐνήργησε. Τοῦτο δὲ ἔπραξεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ συμβούλιον τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν, ἀποφανθὲν, ὅτι αἱ εἰς τὸν Μ ἀποδιδόμεναι ἐκφράσεις δὲν ἀποτελοῦν πρόκλησιν εἰς μονομαχίαν ἐκ προθέσεως γενομένην.

Ἐπειδὴ ἡ πρόκλησις εἰς μονομαχίαν, καίτοι διὰ τοῦ 209 ἄρθρ. τοῦ ποιν. νόμου, ὡς ἰδιαιτέρα ἀξιόποινος πρᾶξις χαρακτηριζομένη, εἶναι πάντοτε, κατὰ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, προπαρασκευαστική τις τῆς μονομαχίας πρᾶξις, καὶ ἑπομένως μὲ σκοπὸν ἐκτελέσεως γενομένη· τοῦτο δὲ ἐννοεῖ καὶ τὸ διαληφθὲν ἄρθρον τιμωροῦν τὴν πρόκλησιν εἰς μονομαχίαν, *μολονότι αὕτη δὲν ἐξετελέσθη*. Ἑπομένως ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ συμβούλιον ἀποφανθὲν, ὅτι ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Μ πρὸς τὸν Π ἀπευθυνθεισῶν ἐκφράσεων δὲν ἐξήγετο σκοπὸς ἐκτελέσεως τῆς μονομαχίας, καὶ διὰ τοῦτο κηρύξαν, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀφορμὴ πρὸς κατηγορίαν κατὰ τοῦ Μ, ἐφήρμοσε καλῶς τὸν π...ικὸν νόμον.»

...πόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 43 τοῦ 1842.

ΜΟ... ΑΝΕΙΟΝ ΔΟΓΜΑ.

Καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι τὰ χρήματα, δι' ὧν ἡ σύζυγος ἀγοράζει κτῆμά τι, ἀνήκουσι, κατὰ νομικὸν πλάσμα, εἰς τὸν σύζυγον, ἐντεῦθεν δὲν ἕπεται ὅτι ὁ σύζυγος ἔχει δικαίωμα διεκδικήσεως, δυνάμενος ἁπλῶς νὰ ζητήσῃ τὰ χρήματά του.

'Απόφ. ἐφετ. 'Αθηνῶν 8725 τοῦ 1851.—"Ιδε τὴν λ. Προίξ.

ΜΥΚΩΝΟΣ. Ἴδε τὴν λέξιν *Ἔθιμα* ἐν Εὐρ. τόμ. 6.

ΜΥΛΟΙ. Ὅρα τὴν λ. *Οἰκοδομαί.*

§ 1. Ὀφείλεται ἀποζημίωσις διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ ὕδατος ἐπὶ κτήματος;

"Ιδε τὴν 8973 ἀπόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν, περὶ ἧς ἄλλοτε.

§ 2. Ὀφείλεται ἀποζημίωσις διὰ τὸν δαπανήσαντα πρὸς διόρθωσιν αὔλακος μύλου τινός;

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 8924, περὶ ἧς ἄλλοτε.

ΜΥΛΩΘΡΟΣ.

Δὲν εἶναι ἔμπορος. Ῥάλλ. Ἐμπ. Δίκ. τ. 1 § 82.—Πότε δὲ λογίζεται τοιοῦτος; αὐτ. — Ὅρα τὴν λέξιν *'Αρμοδιότης ἐμπορικὴ* (Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 114 ἑπ.)

ΝΑΞΟΣ.

Ἴδε τὰς λέξεις ά) *Ἔθιμα* ἐν Εὐρ. τόμ. 6. — β') *Σμύρις*· — γ') Θέμ. τόμ. 5 σελ. 134 ἑπ. ἔνθα τὰ *Ἔθιμα Νάξου*· — δ') Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 575 § 20 (λ. *Δάνεια*).

ΝΑΟΙ. "Ιδε τὰς λέξεις ά) **Ἐ κ κ λ η σ ί α.**— β') **Μ ο ν α ί.** — γ') **Ἀ ρ χ ι ε ρ ε ῖ ς.**

§ 1. Περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Σωτῆρος, ἴδε τὴν λέξιν *Γήπεδα* ἐν Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 453 ἑπ.—Ἴδε καὶ τὴν λέξιν *Δῆμος* ἐν Εὐρ. τόμ. 5 σ. 663 ἑπ. ἔνθα γίνεται λόγος περὶ τῶν 2 ἑπομένων ζητημάτων·

ά) Ἂν ἡ τῶν ναῶν περιουσία δύναται νὰ συγχωνευθῇ μὲ τὴν τοῦ δήμου, ἢ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας του.

β') Κατὰ τίνος ἀπευθύνεται ἡ ἀγωγή, προκειμένου περὶ ἐκκλησιαστικοῦ καταστήματος.

§ 2. Ἱεροὶ ναοί, ἀνήκοντες εἰς ἰδιώτας, δύνανται νὰ κατέχε-

θῶσι; — Πρὸς καθίδρυσιν δὲ οἰκογενειακοῦ καταπιστεύματος ἀπαιτεῖται τελευταία βούλησις. — Ἔπειτα τὴν πρότασιν ταύτην δύνανταί νὰ κάμωσι μόνον οἱ κληρονόμοι τοῦ καταδιωκομένου ὀφειλέτου.

Ἀπόφ. α' Ἐπειδὴ τὰ ἐπὶ τῶν ἱερῶν ναῶν δικαιώματα ἐῤῥυθμίσθησαν διὰ τοῦ ἀπὸ 26 ἀπριλίου (8 μαΐου) 1834 νόμου, καθ' ὃν οὗτοι διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις, καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην ἀνήκουσιν οἱ ναοί, ἐφ' ὧν ἰδιῶται ἔχουσιν ἀπεριόριστον δικαίωμα κυριότητος, εἰς δὲ τὴν δευτέραν οἱ λεγόμενοι δημόσιοι ναοί, τῶν ὁποίων τὴν διοίκησιν καὶ διαχείρησιν ἔχει ἡ, κατὰ τὸν ἀπὸ 1 (13) δεκεμβρίου 1834 νόμον, διαχειριζομένη τὰ ἐκκλησιαστικὰ κτήματα ἀρχή.

Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐὰν ἡ ἐκκλησία, ἡ κειμένη ἐντὸς τοῦ ἀναφερθέντος κήπου, καὶ κατασχεθεῖσα μετ' αὐτοῦ παρὰ τῆς καθ' ἧς ἡ ἀνακοπή, ἀνήκει εἰς τὴν πρώτην τάξιν, τότε, ὡς ἀντικείμενον τῆς ἀπεριορίστου κυριότητος τοῦ ἀνακόπτοντος, δύναται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 955 τῆς πολ. δικονομίας, νὰ κατασχεθῇ παρὰ τῆς δανειστοῦ του, καθ' ἧς ἡ ἀνακοπή· ἐὰν δὲ ἀνήκῃ εἰς τὴν δευτέραν τάξιν, ὁ ἀνακόπτων, μὴ ἔχων ἐπ' αὐτῆς οὐδὲν δικαίωμα, οὐδὲν συμφέρον ὑπερασπίζει κατὰ τὴν προκειμένην ἀνακοπήν του (ἄρθρ. 67 καὶ 235 τῆς πολ. δικονομίας).

Ἐπειδὴ ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ναὸς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ οἰκογενειακὸν καταπίστευμα, δυνάμει τῆς μεταξὺ τῶν γονέων τοῦ ἀνακόπτοντος καί τινων κατοίκων τῆς νήσου ταύτης συμβάσεως, τῆς συναφθείσης ἐν ἔτει 1792, κατὰ τὸ περὶ αὐτῆς ἐν ἀντιγράφῳ προσαγόμενον παρὰ τοῦ ἀνακόπτοντος ἔγγραφον, καθότι καὶ ἂν ὑποτεθῇ ἀποδεδειγμένη ἡ ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ περιεχομένη σύμβασις, πάλιν, διὰ τῆς συμβάσεως ταύτης, δὲν ἠδύνατο, κατὰ τοὺς ἐν ἰσχύϊ νόμους τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων, νὰ θεμελιωθῇ οἰκογενειακὸν καταπίστευμα, πρὸς καθίδρυσιν τοῦ ὁποίου ἀναγκαίως ἀπαιτεῖται τελευταία βούλησις (Ἰουστιν. Εἰσηγ. βιβλ. Β' τίτλ. 23 § 12. Κώδ. Ἰουστ. βιβλ. ς' τίτλ. 42).

Ἐπειδὴ ἑπομένως διὰ τῆς ἐν τῷ ἀναφερθέντι ἐγγράφῳ ἀναφερομένης συμβάσεως, καὶ ἂν ὑποτεθῇ τοῦτο ὑπάρχον ἐν πρωτοτύπῳ καὶ ἰσχυρὸν πρὸς ἀπόδειξιν αὐτῆς, συνεφωνήθη νὰ ἦναι ὁ ἀνακόπτων ἰδιοκτήτης τῆς προκειμένης ἐκκλησίας, ἐφ' ὅρου ζωῆς του, νὰ μὴ δύναται ὅμως ν' ἀπαλλοτριωθῇ αὐτό, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀποβίωσίν του νὰ μεταβαίνῃ τὸ δικαίωμά του τοῦτο ὑπὸ τὸν αὐτὸν περιορισμὸν εἰς τοὺ κληρονόμους του.

Ἐπειδὴ κατὰ τὰς διατάξεις τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων περὶ τῶν συνεπειῶν τῶν συμβάσεων καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν πηγαζόν-

των προσωπικῶν δικαιωμάτων (Πανδ. βιβλ. 44 τίτλ. 7 τεμ. 3 προοίμ. Βασιλ. βιβλ. 52 τίτλ. ἐδάφ. 3) καὶ ἰδίως τῶν συνεπειῶν τῶν περὶ τῆς μὴ ἀπαλλοτριώσεως κτήματός τινος συμβάσεως (Πανδ. βιβλ. 18 τίτλ. 1 τεμ. 75, βιβλ. 19 τίτλ. 1 τεμ. 21 § 5, Βασιλ. βιβλ. 53 τίτλ. 17 ἐδάφ. 21, Πανδ. βιβλ. 45 τίτλ. 1 τεμ. 135 § 3, Βασιλ. βιβλ. 43 τίτλ. 1 ἐδάφ. 135), τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐν τῇ προηγουμένῃ σκέψει ἀναφερθείσης συμβάσεως (Κώδ. βιβλ. 4 τίτλ. 2 διάταξις 3, Βασιλ. βιβλ. 24 τίτλ. 1 καὶ 2 ἐδάφ. 31), καὶ ἂν ὑποτεθῇ αὕτη ἰσχυρά, ἔχουσι δικαίωμα ν' ἀπαιτήσωσιν οἱ μετὰ τοῦ ἀνακόπτοντος συναλλαξάμενοι καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτῶν, οὐδέποτε ὅμως καὶ ὁ ἀνακόπτων, ὡς πρὸς τὸν ὁποῖον παράγει ἡ διαληφθεῖσα σύμβασις τὴν προσωπικὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ μὴν ἀπαλλοτριώσῃ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος κτῆμα· ὑποχρέωσιν, τὴν ὁποίαν δὲν δύναται δι' οἰκείας θελήσεως νὰ μεταβάλῃ ὁ ἀνακόπτων εἰς δικαίωμα, καὶ δικαίωμα ἀπόλυτον κατὰ παντὸς τρίτου, θέλοντος νὰ μεταχειρισθῇ, κατὰ τὸ ὁποῖον χορηγεῖ αὐτῷ ὁ νόμος δικαίωμα (ἀναφερ. ἀριθ. 954 τῆς πολ. δικονομίας), τὸ εἰς τὴν κυριότητά του (τοῦ ἀνακόπτοντος) εὑρισκόμενον κτῆμα, πρὸς ἐξόφλησιν τῶν κατ' αὐτοῦ ἀπαιτήσεων.

Ἐπειδὴ ἑπομένως ὁ ἀνακόπτων δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ κατὰ τῆς, καθ' ἧς ἡ ἀνακοπή, τὴν μνημονευθεῖσαν μεταξὺ τῶν γονέων του καὶ τρίτων συναφθεῖσαν, ὡς εἴρηται, σύμβασιν περὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος, ὅπερ εὑρίσκεται σήμερον εἰς τὴν ἐξουσίαν του.

Ἐπειδή, κατὰ τὰ εἰρημένα, ἀνυπόστατος καθίσταται ἡ προκειμένη ἀνακοπὴ τοῦ Α Ρ κατὰ τῆς ἐπὶ τῶν ἀναφερθέντων κτημάτων ἐνεργηθείσης, κατὰ παραγγελίαν τῆς, καθ' ἧς ἡ ἀνακοπή, κατασχέσεως.»

Ἀπόφ. πρωτοδ. Σύρου. 448 (Νομικ. σ. 3314).

ΝΑΥΑΓΙΑ. Ἴδε τὰς λ. **Ναυταπάτη** καὶ **Πλοίαρχοι.**

Ἴδε Ῥάλλ. Ἐμπ. Δικ. Πραγμ. τόμ. 2 σελ. 369.

§ 1. Εἶναι εἰς βάρος τοῦ ἀσφαλιστοῦ. αὐτόθι.

§ 2. Ἔκθεσις περὶ αὐτῆς. αὐτ. σελ. 240.

§ 3. Πότε γίνεται; αὐτ. σελ. 241.

§ 4. Φροντὶς περὶ διασώσεως τῶν ναυαγίων. αὐτ.

§ 5. Πότε ἀποδεικνύεται καὶ διὰ μαρτύρων; αὐτ.

§ 5[a] Τὰ ναυάγια δύνανται ν' ἀποδειχθῶσι καὶ διὰ μαρτύρων, καὶ ἂν ὁ πλοίαρχος παρημέλησε νὰ κάμῃ τὴν περὶ τούτου ἔκθεσιν.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 90 τοῦ 1846, ἣν ἴδε ἐν λ. Μάρτυρες σελ. 41.— Ἴδε τὸν ἑπόμ. §

§ 6. Ἡ ἀπόδειξις τοῦ ναυαγίου, ἐν ἐλλείψει τῆς περὶ τούτου ἐκθέσεως, δύναται ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις εἶναι δεκτὴ, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, εἰς ὑποθέσεις ἀφορώσας τὴν ἐμπορίαν, καὶ τὴν ἀρχὴν ταύτην καθιέρωσε καὶ τὸ ἄρθρ. 304 τῆς πολ. δικονομίας, ὅπου δὲ ὁ ἐμπορικὸς νόμος δὲν ἠθέλησε νὰ ἐπιτρέψῃ τὸ μέσον τῶν μαρτύρων ὥρισε τοῦτο σαφῶς· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὰ ἄρθρα 246 καὶ 247 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ὁρίζοντα τὰ προσόντα τῆς περὶ τοῦ ναυαγίου ἐγκύρου ἐκθέσεως τοῦ πλοιάρχου, ὡς τοῦ προχειροτέρου καὶ ἀσφαλεστέρου μέσου τῆς ἀποδείξεως τοῦ δυστυχήματος αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἡ μὴ φέρουσα τὰ νόμιμα προσόντα ἔκθεσις δὲν παρέχει ἀπόδειξιν, δὲν ἀπαγορεύουσι τὴν δι' ἄλλων νομίμων μέσων, καὶ διὰ μαρτύρων, ἀπόδειξιν αὐτοῦ, ὅταν τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον πειθόμενον, ὅτι ἡ παντελὴς ἔλλειψις τῆς ἐκθέσεως ἢ τὸ ἄκυρον αὐτῆς δὲν προέκυψεν ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἀσφαλιζομένου πλοιάρχου, κρίνει ἐκ τῶν εἰς τὴν ἀπόφασίν του ὑποβαλλομένων γεγονότων, ὅτι πρέπει νὰ ἐπιτραπῇ εἰς αὐτὸν ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τοῦ δυστυχήματος, ἀφοῦ μάλιστα τὸ ἄρθρ. 247 παραδέχεται ῥητῶς, ἐκτὸς τῆς ἐκθέσεως τοῦ πλοιάρχου, ἄλλας ἀποδείξεις· ὥστε τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, σκεφθὲν διὰ τῆς ἀναιρεσιβαλλομένης ὑπ' ἀριθ. 1360 ἀποφάσεώς του, ὅτι, κατὰ τὰ εἰς τὴν κρίσιν του ὑποβληθέντα γεγονότα, πρέπει νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν αναιρεσίβλητον Γ Τ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν τοῦ ναυαγίου τοῦ πλοίου του, ὁ *Δημοσθένης*, ἑρμήνευσεν ὀρθῶς τὰ παρατεθέντα ἄρθρα 242, 247 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου καὶ τὸ ἄρθρ. 304 τῆς πολ. δικονομίας.»

'Απόφ. πολ. 'Αρ Π. 192 τοῦ 1847.—Ἴδε τὸν προηγ. § 5·

§ 7. Ἡ ἐνώπιον τοῦ λιμενάρχου γενομένη ἔκθεσις τοῦ ναυαγίου, ἐν ἐλλείψει τῆς ἁρμοδίου ἀρχῆς, ἔχει κῦρος; Ναί. Ἴδε ἐν λέξει *Λιμενάρχαι* (Εὑρ. τόμ. 9 σελ. 339) τὴν πολ. τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν 274 τοῦ 1839.

§ 8. Τὸ ἄρθρον 246 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, τὸ κυρίως περὶ ναυαγίου πραγματευόμενον, ἐνῷ τὰ ἄρθρα 24—245 πραγματεύονται περὶ ἀφίξεως ἢ προσορμήσεως ἐξ ἄλλης αἰτίας ἢ ναυαγίου, δὲν διατάττει τὴν εἰς ξένους λιμένας ἐνώπιον τῆς προξενικῆς ἀρχῆς ἔκθεσιν δυστυχηματαποδείξεως· ἐκτὸς δὲ τούτου, προκειμένου λόγου περὶ δηλώσεως γενομένης ὑπὸ πλοιάρχου αὐστριακοῦ, δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν εἰς τὴν

σύνταξιν αὐτῆς αἱ περὶ τῶν καθηκόντων τῶν ἡμεδαπῶν πλοιάρχων διατάξεις τῶν ἄρθρ. 242 καὶ ἐπ. τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, αἱ ὁποῖαι συνδέονται στενῶς μὲ τὴν ἐθνικότητα τοῦ πλοίου.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ Π. 45 τοῦ 1845, ἣν βλ. ἐν Εὐρ. τόμ. 4 σ. 429.

§ 9. Ὁ ναυαγήσας πλοίαρχος κάμνει τὴν ἔκθεσιν του ἐνώπιον τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν· ἡ ἔκθεσις δὲ πρέπει νὰ βεβαιωθῇ κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὁ ἐμπορικὸς Κώδηξ τῆς Γαλλίας ἐκηρύχθη, διὰ τοῦ ἀπὸ 1 ἰανουαρίου 1822 προσωρινοῦ πολιτεύματος, ὡς ἰσχύων ἐν τῇ Ἑλλάδι· ἐπομένως, ὁ λόγος, ὅτι τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ἔδωκεν ὀπισθενεργὸν δύναμιν εἰς τὸν ῥηθέντα νόμον, ἐφαρμόσαν αὐτὸν εἰς τὴν προκειμένην διαφορὰν, ἥτις πηγάζει ἀπὸ ναυάγιον γενόμενον κατὰ τὸ 1833 ἔτος, εἶναι ἀνυπόστατος.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ ἄρθρα 246 καὶ 247 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ὁ ναυαγήσας πλοίαρχος χρεωστεῖ νὰ κάμῃ τὴν ἔκθεσίν του ἐνώπιον τῶν εἰς τὸ ῥηθὲν ἄρθρον ἀναφερομένων ἀρχῶν, ἥτις πρέπει νὰ βεβαιωθῇ προσέτι, κατὰ τὸν εἰς τὰ ἄρθρα 246 καὶ 247 τοῦ αὐτοῦ νόμου διαγραφόμενον τρόπον, διὰ νὰ παρέχῃ πίστιν εἰς τὸ δικαστήριον· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὁ ἀναιρεσείων δὲν ἐπρότεινε τοιαύτην ἔκθεσιν πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ναυαγίου, ἀλλ' ἁπλοῦν πιστοποιητικὸν τοῦ ἐν Ἐφέσῳ γαλλικοῦ πράκτορος· ἐπομένως τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ἀποφασίσαν, ὅτι τὸ ῥηθὲν πιστοποιητικὸν δὲν δύναται ν' ἀποτελέσῃ ἀπόδειξίν τοῦ ναυαγίου καὶ τῶν ἰδιαιτέρων περιστατικῶν αὐτοῦ συνεμορφώθη μὲ τὸν νόμον.

Ἐπειδὴ ὁ ἀναιρεσίβλητος οὐχὶ μόνον δὲν ὡμολόγησεν, ὅτι τὰ εἰς τὸν πλοίαρχον Ψ ἐμπιστευθέντα χρήματα ἀπωλέσθησαν δι' ἀκαταμαχήτου ἐξωτερικῆς δυνάμεως, ἀλλ', ἐξεναντίας, διϊσχυρίσθησαν ὅτι ὁ πλοίαρχος διέσωσε τὰ διαληφθέντα χρήματα καὶ ὅτι κανὲν ἄλλο πρᾶγμα δὲν ἔλιπεν ἐκ τοῦ κιβωτίου αὐτοῦ· ἐπομένως ὁ λόγος, ὅτι ὑπῆρξεν ὁμολογία καθιστῶσα περιττὴν πᾶσαν περὶ τοῦ ναυαγίου ἔκθεσιν καὶ ἀπόδειξιν, καὶ ὅτι τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν παρεβίασε τὸ 264 ἄρθρ. τῆς πολ. δικονομίας, εἶναι ἀνίσχυρος.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 306 τοῦ 1839.

§ 10. Ποῖαι τῶν Ῥωσσικῶν ἀρχῶν ἔχουν δικαίωμα νὰ συντάττωσιν ἐκθέσεις περὶ ναυαγίων;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, κατὰ τὴν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τούτου συζήτησιν, ὁ μὲν Κ. ὑπεστήριξεν ὡς νόμιμον καὶ ἰσχυρὰν τὴν ὑπ' αὐτοῦ προσαχθεῖσαν περὶ ναυαγίου ἔκθεσιν, τὴν ἐνώπιον τοῦ ἐν Ται-

γανίῳ μεσίτου τῶν πλοίων Ρ συντεταγμένην τῇ 16 ὀκτωβρίου 1843, οἱ δὲ ἀντίδικοι ἠρνοῦντο τὴν νομιμότητα ταύτην, ἐνῷ δὲ οὗτοι συγχρόνως προσῆγον λόγον περὶ ἀποδείξεως τοῦ κατ' αὐτοὺς κειμένου τοῦ Ῥωσσικοῦ νόμου, τοῦ κανονίζοντος τὴν ἁρμοδίαν πρὸς σύνταξιν τοιούτων ἐκθέσεων ἀρχὴν καὶ τὰς τηρητέας διατυπώσεις, ὁ Κ, χωρὶς ῥητῶς ν' ἀμφισβητήσῃ τὸ εἰρημένον κείμενον τὸ ἀντιταχθὲν εἰς αὐτὸν, ἐξητήσατο ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων ὄχι τὴν νομιμότητα καὶ ἰσχὺν τῆς εἰρημένης ἐκθέσεως (πολ. δ.κονομίας ἄρθρ. 386), ἀλλ' αὐτὸ τῆς ἀμφισβητουμένης ταύτης ἐκθέσεως τὸ ἀντικείμενον· ὅθεν καὶ τῷ ἐπετράπη ἡ ἀπόδειξις αὕτη συμφώνως μὲ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τὴν αἴτησιν, ὑπεχρεώθη δὲ συγχρόνως ν' ἀποδείξῃ καὶ ὅτι πραγματικῶς εἶχον ἐπιβιβασθῇ εἰς τὴν Νοτκαν τὰ χαβιάρια διὰ νὰ μετακομισθῶσιν εἰς τὸ πλοῖον ὁ *Ἅγιος Ἰωάννης* τοῦ πλοιάρχου Τ, ὅτι πραγματικῶς εὑρίσκετο εἰς Ταιγάνιον τὸ πλοῖον τοῦτο καὶ ὅτι, ὅταν ἡ Νότκα ἐναυάγησε, τὰ χαβιάρια ἦσαν ἔτι ἐντὸς αὐτῆς, διότι ἐνῷ οἱ ἐκκαλοῦντες ἠρνοῦντο, διὰ ταῦτα ὁ Κ οὔτε ναυλωτικὰ κἂν τοῦ πλοίου προσήγαγε, οὔτε φορτωτικὴν, οὔτε ἀποδεικτικὸν τουλάχιστον τοῦ τελωνείου τοῦ Ταϊγανίου περὶ πληρωμῆς τοῦ τέλους τῆς ἐξαγωγῆς πιθανολογοῦν τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ χαβιαρίου.

Ἐπειδὴ μὴ προσενεγκὼν τοιαύτην ἀπ' εὐθείας ἀπόδειξιν τῶν περιστατικῶν, τὰ ὁποῖα ἐπέβαλε τὸ πρῶτον θέμα τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 4986 ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τούτου, προσπαθεῖ ἤδη ὁ Κ δι' ἐγγράφων ὑπ' αὐτοῦ προσαγομένων ν' ἀποδείξῃ τὴν νομιμότητα τῆς αὐτῆς ἐκθέσεως, ἐπιβοηθητικῶς δὲ ζητεῖ νὰ τῷ ἐπιτραπῇ κρεῖττον ἀπόδειξις, ἀλλὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ προσαχθέντα ἔγγραφα δὲν εἶναι ἱκανὰ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς νομιμότητος τῆς εἰρημένης ἐκθέσεως καὶ τῆς ἀποδεικτικῆς δυνάμεως αὐτῆς, διότι τὸ μὲν ἔγγραφον τοῦ ἐν Ταϊγανίῳ ἐμπορικοῦ δικαστηρίου, καὶ ἂν θεωρηθῇ ὡς ἀναμφισβήτητον καὶ ὡς ἁρμοδίως ἐκδιδόμενον, δὲν διαλαμβάνει ὅμως τίποτε περὶ τοῦ ἂν οἱ τύποι, καθ' οὓς συνετάχθη ἡ, περὶ ἧς πρόκειται, ἔκθεσις, εἶναι οἱ νομίμως ἰσχύοντες ἐν Ταϊγανίῳ, ἀλλ' ἀφορᾷ μόνον τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ συντάξαντος αὐτὴν Ρ, ἐκ δὲ τῶν δύο ἐγγράφων τῶν ἐν Ταϊγανίῳ Ἑλληνικῶν προξένων (περὶ τοῦ ὅτι αἱ δηλώσεις ναυσιβλαβειῶν κτλ. καταχωροῦνται εἰς τὰς πράξεις τοῦ Θαλασσίου μνήμονος) ἐκτὸς ὅτι εἶναι ἁπλοῦν ἐκμαρτύριον, καθότι ὁ πρόξενος δὲν ἔχει ἁρμοδιότητα πρὸς τοιαύτας πιστοποιήσεις, δὲν ἀποδεικνύει τι ὡς πρὸς τὰς κατὰ τοὺς τύπους νομιμότητας τῆς περὶ ἧς πρόκειται ἐκθέσεως· τέλος δὲ τὸ πιστοποιητικὸν τοῦ ἐμπόρου, ἐνῷ δὲν εἶναι εἰμὴ ἐκμαρτύριον, οὐδὲ κἂν διαλαμβάνει τι περὶ

τῆς νομιμότητος τῶν τύπων τῆς περὶ ἧς πρόκειται ἐκθέσεως. Ἑπομένως καθίσταται ἀναγκαῖον νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὸν Κ ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ὁ συντάξας τὴν περὶ τοῦ προκειμένου ναυαγίου ἔκθεσιν ἦτον ἁρμόδιος πρὸς τοῦτο καὶ ὅτι ἡ ἔκθεσις αὕτη ἦτο σύμφωνος μὲ τοὺς ἐν καιρῷ τῆς συντάξεώς της ἰσχύοντας εἰδικῶς ἐν Ταϊγανίῳ εἰδικοὺς νόμους καὶ ἀποτελεῖ οὕτως ἔχουσα πλήρη ἀπόδειξιν ὁλοκλήρου τοῦ περιεχομένου της, ὄχι δηλαδὴ ἀπόδειξιν μόνου τοῦ ναυαγίου τῆς Νότκας, ἀλλὰ ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι πραγματικῶς εἶχαν ἐπιβιβασθῇ ἐπὶ τῆς Νότκας χαβιάρια, ὡς καὶ ὅλων τῶν ἄλλων περιστατικῶν τῶυ περιεχομένων εἰς τὴν αὐτὴν ἔκθεσιν. Συγχωρεῖται δὲ διὰ τὴν ἤδη διατατтομένην ἀπόδειξιν τὸ μέσον τῶν μαρτύρων διὰ τὸ ἀδύνατον ἐγγράφου ἀποδείξεως, καθότι δὲν προτείνονται ὑπάρχουσαι γραπταὶ αἱ ὡς ἰσχύουσαι ἐν Ταϊγανίῳ ἀποδεικτέαι ἀποδείξεις.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5573 τοῦ 1849.

§ **11.** Πῶς συντάσσονται εἰς Ταϊγανρὸκ αἱ περὶ δυστυχηματαποδείξεως ἐκθέσεις;

Ἀπόφ. α' Ἐπειδὴ προσέτι τὸ αὐτὸ ἐκκαλοῦν ἀσφαλιστικὸν κατάστημα προσβάλλει ὡς μὴ κατὰ τύπους γενομένην τὴν ἔκθεσιν τῆς δυστυχηματαποδείξεως, μηδ' ἀναγνωρίζει τὸν συντάξαντα αὐτὴν μεσίτην τῶν πλοίων τοῦ λιμένος Ταϊγανρὸκ συμβολαιογράφον ὡς ἀρχὴν ἁρμοδίαν πρὸς σύνταξιν τῶν τοιούτων ἐκθέσεων. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὀφείλει ὁ προσάγων τὸ ἔγγραφον τοῦτο ν' ἀποδείξῃ τὴν κατὰ τοὺς νομίμους ἐν Ταϊγανρὸκ ἰσχύοντας τύπους σύνταξιν αὐτοῦ· καθόσον δ' ἀφορᾷ τὸ προσαγόμενον ἀποδεικτικὸν τοῦ τελωνείου Ταϊγανρὸκ, τὸ ἔγγραφον τοῦτο, καθὸ δημοσίως συντεταγμένον κατὰ τὸν διὰ τὸ ἀντικείμενον καὶ τὴν πρᾶξιν νομίμως ἀπαιτούμενον τύπον παρὰ δημοσίου ὑπαλλήλου ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν καθηκόντων του, καὶ κατὰ τὸν τόπον, ὅπου ἔχει οὗτος τὸ δικαίωμα νὰ συντάττῃ τοιαῦτα (ἄρθρ. 398 πολ. δικονομίας), ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν περὶ ὅλων, ὅσα περιέχονται ἐν αὐτῷ (ἄρθ. 400 πολ. δικονομίας), μέχρις ὅτου ἀποδειχθῇ ἡ πλαστογραφία ἢ ἡ νόθευσις ἢ ἡ μεταβολὴ (ἄρθρ. 403 πολ. δικονομίας)· ὡς τοιοῦτον δὲ, δὲν προσεβλήθη παρὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος καταστήματος, ἀλλ' ὡς μὴ ἀποδεικνύον τὴν ἐξ οἰκείας γνώσεως ὕπαρξιν τοῦ πράγματος· πρότασις ἀφορῶσα μᾶλλον τὴν οὐσίαν, παρὰ περιστατικὸν πραγματικὸν ἀποδεικτέον παρεμπιπτόντως.

Ἀπόφ. 3462 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετ.—Ἴδε Εὐρ. τ. σ. 345 ἐπ.

§ **12.** Ὁ ναυαγήσας πλοίαρχος ὀφείλει, ἅμα ἔλαβε χώραν τὸ

ναυάγιον, νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τῆς ἀρχῆς, ὅπου ἔλαβε χώραν τοῦτο, καὶ νὰ κάμῃ τὴν ἔκθεσίν του εἰς αὐτὴν, συμβάντος θαλασσίου δυστυχήματος· ὁσάκις δὲ ὁ πλοίαρχος δὲν συμμορφωθῇ μὲ τὰς διατάξεις ταύτας (246, 247 ἐμπ. νόμου), ἢ δὲν ἀποδείξῃ ὅτι ἀπὸ ἀνωτέραν δύναμιν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐμφανισθῇ ἀμέσως ἐνώπιον τῆς ἀρχῆς τοῦ τόπου, ὅπου ἔλαβε χώραν τοῦτο, ὑπάρχει κατ' αὐτοῦ τεκμήριον ὅτι τὸ ναυάγιον ἐγένετο ἑκουσίως καὶ δολίως· καθότι διὰ τῶν διατάξεων τούτων, ὁ νομοθετης ἠθέλησε ν' ἀπαγορεύσῃ μέσον εἰς τοὺς πλοιάρχους τοῦ νὰ προπαρασκευάζουν ψευδῆ ναυάγια· ὥστε ὁ πλοίαρχος ὀφείλει ν' ἀποδεικνύῃ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀδύνατον, καὶ ἂν ἄλλως τὸ ναυάγιον δὲν ἀποδεικνύηται.

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 4360 τοῦ 1847.

§ 13. Ἡ περὶ τοῦ δυστυχήματος ἔκθεσις δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἄκυρος, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐγένετο μετὰ παρέλευσιν 24 ὡρῶν ἀπὸ τοῦ συμβάντος ναυαγίου, ὅταν τοῦτο ἦναι ἀποτέλεσμα ἀνωτέρας δυνάμεως.

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 4360 τοῦ 1847.

§ 14. Δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 747 § 2 τῆς πολ. δικονομίας, ὁ ἐναγόμενος δύναται νὰ προτείνῃ κατ' ἔφεσιν τὴν ἀκυρότητα τοῦ τίτλου, εἰς ὃν στηρίζεται ὁ ἐνάγων, οἷον νὰ προτείνῃ ὅτι ἡ περὶ τοῦ ναυαγίου ἔκθεσις δὲν συνετάχθη κατὰ τὸ ἄρθρον 247 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ ἐξετάζῃ τοὺς ἐκ τοῦ πληρώματος, καὶ, εἰ δυνατὸν, τοὺς ἐπιβάτας, ὅταν δὲν διασωθῇ μόνος ὁ πλοίαρχος, κατ' ἰδίαν ἕκαστον, ἐπὶ τῶν περιστατικῶν τοῦ ναυαγίου καὶ τῶν ἄλλων περιστατικῶν τοῦ διάπλου, καὶ ὅταν οὗτοι ἀποκριθῶσι συμφώνως μὲ τὰ παρὰ τοῦ πλοιάρχου ἐκτεθέντα, τότε ἡ ἔκθεσις τοῦ πλοιάρχου δύναται νὰ πράξῃ ἀπόδειξιν ὑπὲρ αὐτοῦ· ἡ δὲ εἰρημένη ἔκθεσις εἶναι ἄκυρος, ὅταν δὲν ἐγένετο καμμία ἐρώτησις περὶ τῶν περιστατικῶν τοῦ ναυαγίου ἢ τοῦ διάπλου εἰς τοὺς ἐπιβάτας καὶ ναύτας.

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 4360 τοῦ 1847.

§ 15. Ὁ δικαστὴς δὲν ἐνεργεῖ αὐτεπαγγέλτως εἰς πολιτικὰς ὑποθέσεις, ἀλλὰ μόνον κατ' αἴτησιν καὶ πρότασιν τῶν διαδίκων· ὅθεν δὲν δύναται νὰ ἀποφασίσῃ οἴκοθεν, ἂν ναυάγιόν τι συνέβη ἐκ δόλου ἢ σφάλματος.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Πάγου 11 τοῦ 1841.—'Ιδε σχετικὰ ζητ. ἐν Εὐρ. τόμ. 4 σελ. 340—348.

§ 16. Τὰ ἐμποροδικεῖα εἶναι ἁρμόδια νὰ δικάζωσι παρεμπι-

πτόντως τὸ περὶ δολίου ναυαγίου ζήτημα; Ἴδε Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 31 ἐπ. λ. Ἁρμοδιότης ἐμπορική.

§ 17. Κατὰ τοῦ νομίμου τεκμηρίου, τὸ ὁποῖον προκύπτει ἐκ τοῦ ἄρθρ. 228 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου κατὰ τοῦ πλοιάρχου μὴ παρευρεθέντος ἐν τῷ πλοίῳ κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ ναυαγίου, συγχωρεῖται ἔτι ἀπόδειξις; Ναί.

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 303 τοῦ 1839, ἣν βλ. ἄνωτ. § 9.

ΝΑΥΓΙΚΑ ΤΕΛΗ.

Προνόμιον ὑπὲρ αὐτῶν. Ῥάλλ. Ἐμπ. Δίκ. τ. 2 σ. 192.

ΝΑΥΑΓΩΓΟΣ.

Πότε λαμβάνεται; Ῥάλλ. Ἐμπ. Δίκ. τόμ. 2 σελ. 234.

ΝΑΥΚΛΗΡΟΣ.

Ῥάλλ. Ἐμπ. δίκαιον τόμ. 2 σελ. 218 σχ. ἄρθρ. 82 ἐπ.
Πότε ὑπόκειται εἰς ποινάς; σχ. ἄρθρ. 83.
Ἰδιότητες αὐτοῦ. αὐτ. σχ. 84.
Ἀντικαθίστησι τὸν πλοίαρχον κωλυόμενον. αὐτ. σ. 228.
Γνωμοδοτεῖ ἐπὶ πειθαρχικῶν περιπτώσεων. αὐτ. σ. 245.
Ὑποχρεώσεις αὐτῶν.—Ἀγωγαὶ κατ' αὐτῶν. Καλλ. βιβλ. γ' § 322 ἐπ.

ΝΑΥΛΟΣ.

Δὲν δύναται νὰ ἦναι ἀντικείμενον ἀσφαλείας. Ῥάλλ. ἐμπ. δ. τ. 2 σ. 350.
Εἰμὴ μόνον ὁ κεκτημένος. αὐτ.
Εἶναι ὑπέγγυος εἰς τοὺς μισθοὺς τῶν ναυτῶν. αὐτ. σ. 268.
Καὶ εἰς ἀποζημιώσεις τοῦ ναυλωτοῦ. αὐτ.

ΝΑΥΛΩΣΙΣ.

Εἰς τὸ περὶ ἐμπορικοῦ δικαίου σύγγραμμα τοῦ Κ. Ῥάλλη εὑρίσκετε παρατηρήσεις περὶ τῶν ἑπομένων (1).

688. Χαρακτὴρ τοῦ συναλλάγματος τῆς ναυλώσεως.
689. Τίς δύναται νὰ ναυλώσῃ τὸ πλοῖον;
690. Διάφοροι τρόποι ναυλώσεως τοῦ πλοίου.
691. Τύπος τοῦ ναυλωτικοῦ.

---

(1) Οἱ ἀριθμοὶ σημαίνουσι τὰς σελίδας τοῦ 2 τόμ.

ΣΗΜ. Παραπέμπομεν δὲ καὶ εἰς τοὺς §§ 629—711 τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ.

Οἱ ναυλωταί, διαλύοντες τὴν περὶ τοῦ πλοῦ συμφωνίαν, εὐθύνονται, καὶ κατὰ τί;

Ἀπόφ. « Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρ. 288 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ἐὰν ὁ ναυλωτής, χωρὶς νὰ φορτώσῃ τίποτε, διαλύσῃ τὴν περὶ τοῦ πλοῦ συμφωνίαν πρὶν ἀποπλεύσῃ τὸ πλοῖον, πληρόνει, λόγῳ ἀποζημιώσεως, πρὸς τὸν πλοίαρχον, τὸ ἥμισυ τοῦ διὰ τοῦ ναυλωτικοῦ συμφωνημένου ναύλου δι' ὁλόκληρον τὸ φορτίον.

Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ ἄρθρου τούτου προκύπτει, ὅτι ὁ ναυλωτὴς δύναται νὰ διαλύσῃ τὴν περὶ τοῦ πλοῦ συμφωνίαν ἄνευ τινὸς λόγου, πληρόνων τὸ ἥμισυ τοῦ συμφωνηθέντος ναύλου· ὁ δὲ πλοίαρχος δὲν ἔχει ἄλλο δικαίωμα εἰμὴ νὰ ζητήσῃ τὸ ἥμισυ τοῦ ναύλου, οὐχὶ δὲ νὰ βιασθῇ ὁ ναυλωτὴς νὰ φορτώσῃ τὸ συμφωνηθὲν φορτίον· ἐπομένως ὁ ἐκκαλῶν Κ, ἀφοῦ ὁ Σ τῷ ἐκοινοποίησεν, ὅτι διαλύει τὸ ναυλωτικόν, δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν ἐνάξῃ εἰμὴ αἰτῶν νὰ τὸν πληρώσῃ τὸ ἥμισυ τοῦ συμφωνηθέντος ναύλου καὶ οὐχί, ὡς διὰ τῆς ἀγωγῆς του ἐζήτησε, νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ ναυλωτὴς Σ νὰ τῷ δώσῃ τὸ συμφωνηθὲν φορτίον ἢ ὁλόκληρον τὸν ναῦλον καὶ ἀποζημιώσεις δι' ἡμεραργίας.

Ἐπειδή, ὡς πρὸς τὴν ἀπαίτησιν τοῦ ἡμίσεως ναύλου, ὁ πλοίαρχος δὲν ἔχει δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ τοῦτο, εἰμὴ ὅταν οὗτος δὲν ἐγένετο αἴτιος τῆς διαλύσεως τοῦ πλοῦ, ἀλλ' ὁ ναυλωτὴς αὐθαιρέτως διέλυσε τὴν συμφωνίαν.

Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὡς ἐξάγεται ἔκ τε τῆς ἀπὸ 18 Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1841 διαμαρτυρήσεως τοῦ ἐφεσιβλήτου κατὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος, γενομένης ἐν Ἀνατολικῷ, καὶ ἐκ τῶν παρουσιασθέντων ἐγγράφων, ὁ ἐφεσίβλητος Σ διέλυσε τὸν πλοῦν καὶ ἐβιάσθη νὰ ναυλώσῃ ἄλλο πλοῖον, διότι τὸ εἰς αὐτὸν ναυλωθὲν πλοῖον παρὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος δὲν ἦτον εἰς κατάστασιν ν' ἀναλάβῃ τὸν συμφωνηθέντα πλοῦν.

Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρ. 297 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ὁ πλοίαρχος χάνει τὸν ναῦλόν του καὶ ὑπόκειται καὶ εἰς ἀποζημιώσεις πρὸς τὸν ναυλωτήν, ἐὰν οὗτος ἀποδείξῃ, ὅτι ὅταν τὸ πλοῖον ἀπέπλευσεν ἦτον ἀνίκανον πρὸς πλοῦν· ἐπομένως, ἀφοῦ ὁ ναυλωτὴς δύναται νὰ διαλύσῃ τὴν ναύλωσιν διαρκοῦντος τοῦ πλοῦ, ὅταν τὸ πλοῖον ἦτον ἀνίκανον πρὸς πλοῦν, χωρὶς νὰ πληρώσῃ τὸν ναῦλον ἢ ἀποζημίωσίν τινα, δύναται οὗτος, κατὰ μείζονα λόγον, νὰ διαλύσῃ τὴν συμφωνίαν καὶ πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ἡ φόρτωσις, ἐὰν τὸ πλοῖον θεωρηθῇ ἀνίκανον πρὸς πλοῦν.

Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ ἀπὸ 18 Ἰουνίου 1841 ἐγγράφου τοῦ λιμενάρχου

Μεσολογγίου πρὸς τὸν ἐκπληροῦντα· τὰ λιμενικὰ ὑποτελώνην εἰς Ζαβέρδαν κοινοποιηθνέτος καὶ πρὸς τὸν ἐφεσίβλητον Σ διὰ τοῦ τῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας ἐγγράφου τοῦ λιμενάρχου Μεσολογγίου προκύπτει, ὅτι τὸ εἰς Ζαβέρδαν ἐλλιμενισμένον τότε βρίκιον τοῦ Κ δὲν ἦτον εἰς κατάστασιν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν διὰ Τεργέστην πλοῦν του μὲ τὸ τῶν μαλλίων φορτίον, χωρὶς κίνδυνον, καὶ ὅτι ὁ λιμενάρχης, δυάμει τοῦ § 5 τοῦ ἄρθρ. 12 κεφ. Γ' τοῦ ἀπὸ 4 ἰανουαρίου 1839 Β. διατάγματος, διέταξε νὰ τοῦ κοινοποιηθῇ, ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐκπλεύσῃ πρὶν ἢ διορθώσῃ τὸ πλοῖον ἢ θέσῃ αὐτὸ εἰς κατάστασιν ν' ἀναλάβῃ τὸν πλοῦν.

Ἐπειδὴ τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἐκδοθὲν ἀπὸ ἁρμοδίαν λιμεναρχικὴν ἀρχὴν, ἥτις ὤφειλε καὶ αὐτεπαγγέλτως νὰ ἐξετάσῃ, πρὶν ἢ δώσῃ τὴν ἄδειαν τοῦ ἀπόπλου, περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ πλοίου, ἀφοῦ ὁ πλοίαρχος, ἐναντίον τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθ. 225 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, δὲν ἐφρόντισε πρὶν ἢ ἀποπλεύσῃ ἀπὸ Γαλαξίδιον, νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ πλοίου, ἦτον ἱκανὰ διὰ νὰ δικαιώσουν τὸν ναυλωτὴν πρὸς διάλυσιν τοῦ πλοῦ· ἐὰν δὲ ὁ αὐτὸς λιμενάρχης μετὰ ταῦτα, ἤτοι κατὰ τὴν 29 ἰουνίου, δι' ἄλλου ἐγγράφου βεβαιοῖ, ὅτι τὸ πλοῖον ἠδύνατο ν' ἀναλάβῃ τὸν πλοῦν, τοῦτο δὲν δύναται νὰ δικαιώσῃ τὸν πλοίαρχον διὰ τὴν προηγουμένην του ἔλλειψιν, καὶ οὔτε τῷ χορηγεῖ δικαίωμα ἀποζημιώσεως ἀπὸ τὸν ναυλωτήν.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 2195 τοῦ 1842.

ΝΑΥΠΛΙΟΝ. Ἴδε τὰς λ. Ἀπόστασις, Σχέδια.

ΝΑΥΤΑΠΑΤΗ.

Ἴδε τὰς λέξεις Ἀπάτη·—Κλοπή·—Ὑπεξαίρεσις·—Πειρατεία.

§ 1. Συνέργεια εἰς ναυταπάτην·— ἡ τελευταία σκέψις τῆς 59 τοῦ 1851 ποινικῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεως ἔχει οὕτως·

« Ἐπειδὴ ὁ γενικὸς κανὼν περὶ συνεργείας εἰς τὸ παρ' ἄλλου πραχθὲν κακούργημα ἢ πλημμέλημα, καὶ ἡ ἀνάλογος εἰς τοὺς συνεργοὺς ἐπιβαλλομένη ποινὴ ἐτέθη ἐν τῷ ἄρθρῳ 71 τοῦ ποιν. νόμου, εἰς δὲ τὸ ἄρθρ. 72 τοῦ αὐτοῦ νόμου ἐτέθησαν μόνον ἴδιαί τινες περὶ συνεργείας περιπτώσεις, καὶ οὐχὶ ἀποκλειστικαὶ τῶν δι' ἄλλων οἱωνδήποτε μέσων συντελούντων εἰς τὴν συνέργειαν, κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον· ἑπομένως τὸ ἐφετεῖον, προκειμένου περὶ ναυταπάτης, καθ' ἣν συνήθως ἡ συνέργεια γίνεται διὰ τῶν πλοίων, καὶ καθ' ἣν ἐφαρμόζονται αἱ περὶ συναιτίων καὶ συνεργῶν διατάξεις τοῦ ποιν. νόμου, κηρύξαν τὸν ἀναιρεσείοντα ἔνοχον συνερ-

γείας ναυταπάτης διὰ τῆς εἰς τὸ πλοῖόν του, ἐξ ἰδιοτελείας, ἀποδοχῆς τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς, ὀρθῶς ἐφήρμοσε κατ' αὐτοῦ τοὺς ἐν τῇ ἀποφάσει του παρατεθέντας νόμους· ἄλλως τε καὶ τὸ πλοῖον αὐτὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος, εἰς ὃ ἀπεδέχθη τὸ ἀντικείμενον τῆς ναυταπάτης, θεωρεῖται ὡς οἰκία του.» — Ἴδε τὴν λ. *Συνέργεια.*

§ 2. Ὁ ἑνωθεὶς μετ' ἄλλων διὰ νὰ πράξῃ πειρατικὰς πράξεις, ἀλλὰ συλληφθεὶς πρὶν ἢ ἐκτελέσῃ τινά, τιμωρεῖται, δυνάμει τοῦ 8 ἄρθ. τοῦ περὶ ναυταπάτης νόμου. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 76 τοῦ 1851.

§ 3. Εἰς τὴν νομικὴν τῆς ναυταπάτης ἰδέαν (baraterie de patron) ὑπάγεται πᾶσα ζημία, προελθοῦσα εἰς τὸ ἀσφαλισθὲν ἀντικείμενον ἐξ ἐλλείψεως τοῦ πλοιάρχου ἢ τοῦ πληρώματος, συνδεδεμένης μετὰ θαλασσίου ἀτυχήματος. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 45 τοῦ 1845.

§ 4. Ὁ περὶ ναυταπάτης νόμος δὲν ἐτροπολόγησε τὰς περὶ πειρατείας ἀρχὰς τοῦ ποιν. νόμου. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 53 τοῦ 1846.

§ 5. Πειρατεία, τελεσθεῖσα χωρὶς κίνδυνον ζωῆς, τιμωρεῖται μὲ δεσμά. Ἡ αὐτ. ἀπ.

§ 6. Ὁ πλοίαρχος καταδιώκεται ἕνεκα ναυταπάτης διὰ πᾶσαν ἀπάτην, προξενηθεῖσαν πρὸς ὄφελος αὐτοῦ καὶ βλάβην τῶν φορτωτῶν του· τοιαύτη δὲ θεωρεῖται ἡ παράστασις ἐν γνώσει πλαστοῦ δυστυχήματος. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 36 τοῦ 1847.

§ 7. Ἡ ἀπὸ τὸν πλοίαρχον ὑφαίρεσις τοῦ φορτίου τιμωρεῖται κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ περὶ ἀπάτης 396 ἄρθρου (Ναυταπάτη). Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 42 τοῦ 1845.

ΝΑΥΤΙΛΙΑ. Ἴδε τὴν λέξιν Πλοῖα.

ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ. Ἴδε τὴν λέξιν Πλοίαρχος.

Περίληψις Α' τῶν παρατηρήσεων.

§ 16. Πότε ζητεῖται τὸ ναυτικὸν δάνειον;
§ 17. Μετὰ τὴν παῦσιν τῶν κινδύνων, ὀφείλεται ὁ συνήθης τόκος.
§ 18. Ὁ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς πρὸς πληρωμὴν προθεσμίας τόκος ἐννοεῖται καὶ ἕνεκα τοῦ ναυτικοῦ τόκου;
§ 19. Πῶς κανονίζονται τὰ προνόμια;
§ 20. Ἡ περὶ ἀποδόσεως ἀγωγὴ πότε κινεῖται;
§ 21. Παραγραφή.
§ 22. Ἀπόσβεσις τῆς ἀπαιτήσεως διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ πράγματος.
§ 23. 24. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 25. Ἀπόδειξις τῆς ἐπιβιβάσεως τοῦ πράγματος.
§ 26. Ἐνοχὴ τοῦ δανειστοῦ εἰς τὰς ἀβαρίας τοῦ ὑπεγγύου πράγματος.
§ 27. Τὸ ναυτικὸν δάνειον ἀκυροῦται, ὅταν τὸ πρᾶγμα δὲν ἐξετέθη εἰς κινδύνους, ἢ καθ' ὅσον ὑπερβαίνει τὴν ἀξίαν τοῦ ὑπεγγύου πράγματος.
§ 28. 29. Δύναται ν' ἀκυρωθῇ αἰτήσει τοῦ δανειστοῦ, ἂν ὁ ὀφειλέτης ἔπραξε δολίως.
§ 30. Τύπος συμβολαίου ναυτικοῦ δανείου.

Περίληψις
Β, τῶν ζητημάτων τῶν ὑπὸ τῆς νομολογίας λυθέντων.

§ 31. Περίπτωσις ναυτοδανείου.
§ 32. Εἶναι σύμβασις ἑτεροβαρής. Ἄρθρον 410 πολ. δικονομίας.
§ 33. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 34. Ἡ κακὴ χρῆσις τοῦ ναυτοδανείου δὲν μεταβάλλει τὸν χαρακτῆρά του.
§ 35. Ἀντικείμενα ναυτοδανείου.
§ 36. Τὸ οὐσιῶδες τοῦ ναυτοδανείου εἶναι οἱ θαλάσσιοι κίνδυνοι.
§ 37. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 37 β'. Πότε θεωρεῖται ἀρξάμενος ὁ κίνδυνος;
§ 38. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 39. Περὶ ναυτικῶν τόκων.
§ 40—43 Τύποι τῶν συμβολαίων. — Πῶς ἀποδεικνύονται τὰ ναυτοδάνεια;
§ 44—49. Καταχώρησις ἢ ἐγγραφὴ τῶν ναυτοδανείων.
§ 50. Ὑπάρχει προνόμιον, ὅταν ἡ ἐγγραφὴ γίνῃ μετὰ τὰς 10 ἡμέρας;
§ 51. Τί δὲ ἐν περιπτώσει ἀποστάσεως;
§ 52. Τι δὲ ὡς πρὸς τὴν εἰς τὰ δάνεια ἐκεῖνα, ἅτινα οἱ δανεισταὶ δὲν ἐδήλωσαν ἐντὸς τῆς ἑξαμήνου προθεσμίας; libretta.— Ἐγκύκλιος τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργοῦ.
§ 53. Τί πρέπει νὰ ἐκφράζῃ τὸ ναυτικὸν συμβόλαιον;
§ 54. Ὁ κομιστὴς δύναται νὰ κινήσῃ τὴν περὶ πληρωμῆς ἀγωγήν;
§ 55 Ἡ ἄτακτος ὀπισθογράφησις μεταφέρει τὴν κυριότητα εἰς τὸν κομιστήν;
§ 56. Προνόμια.
§ 57. Οἱ μετὰ τὴν κατάσχεσιν δανείσαντες ἔχουν προνόμιον;
§ 58. Πότε, κατὰ τὸ ἄρθρον 193 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ἡ πώλησις σβέννυσι τὸ προνόμιον.;
§ 59. Ἡ πληρωμὴ μέρους τοῦ χρέους ἀφαιρεῖ τὸ προνόμιον ἀπὸ τὸ ὅλον;
§ 60. Τὰ ἄρθ. 311 καὶ 323 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου δὲν κωλύουν τὴν ἀνανέωσιν, ἀλλὰ τὴν προτίμησιν.
§ 61. Τὸ ἄρθρ. 323 εἰς ποῖον δάνειον δίδει προνόμιον;
§ 62. Πότε ὑπάρχει ἀνανέωσις, ὥστε τὸ δάνειον νὰ θεωρῆται ὡς ἁπλοῦν;
§ 62 β'. Πῶς ἀποδεικνύεται ἡ ἀνανέωσις;
§ 63. Ἔννοια τοῦ ἄρθρου 316 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου.
§ 64. Ὁ ναυτοδανείσας δύναται νὰ προσβάλῃ τὴν πώλησιν τοῦ πλοίου;
§ 65. Παραγραφή.
§ 66—80. Ὁ πλοίαρχος ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ δανείζεσθαι; Πότε ὑποχρεοῦσι τοὺς ἰδιοκτήτας;

Πίναξ λεκτικός.

Ὅρα τοῦτον ἐν τῷ τέλει τοῦ ἄρθρου τούτου.

---

§ 1. *Ὁρισμός.* Ναυτικὸν δάνειον λέγεται τὸ συνάλλαγμα, δι' οὗ ὁ ἕτερος τῶν συμβαλλομένων, ὁ δανειστὴς ἢ δοτὴρ, δανείζει πρὸς τὸν ἄλλον (τὸν δανειζόμενον ἢ λήπτην) ὡρισμένον χρηματικὸν ποσὸν ἐπὶ πραγμάτων εἰς θαλασσίους κινδύνους ἐκτεθειμένων, ἐπὶ συμφωνίᾳ ἂν μὲν αὐτὰ εὐοδωθῶσι, νὰ λάβῃ ὁ δανειστὴς τό τε κεφάλαιον καὶ τὴν λόγῳ ναυτικοῦ τόκου συνομολογουμένην ποσότητα· ἂν δὲ ἀπολεσθῶσιν ἢ βλαφθῶσιν ἐκ θαλασσίων δυστυχημάτων, νὰ μὴν ὑποχρεοῦται ὁ δανειζόμενος ν' ἀποδώσῃ τὸ ληφθὲν δάνειον, εἰμὴ τῆς ὑπολειπομένης ἀξίας τῶν πραγμάτων τούτων. Ῥάλλ. ἐμπορικὸν δίκαιον § 712.

§ 2. *Ἱστορικὸν καὶ ὀνοματολογία.* Τὸ συνάλλαγμα τοῦτο ἦτο καθημερινῆς χρήσεως παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὡς ἐκ τῶν λόγων τοῦ Δημοσθένους προκύπτει. (αὐτ.) Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἐκαλεῖτο *pecunia trajectitia*, *pecunia nautica* ἢ *fœnus nauticum* (διαπόντια χρήματα ἢ ναυτικὸς τόκος). Ὁ Ἰουστινιανὸς ἀπηγόρευσε, διὰ τῆς διατάξεως 26 Κώδ. (4, 32), νὰ συνομολογῆται ἐπὶ τῶν ναυτικῶν δανείων τόκος ἀνώτερος τοῦ ἑκατοστιαίου (1). —Κατὰ τὸν μεσαίωνα, τὸ ναυτικὸν δάνειον ἐκαλεῖτο *bomeric*, ἐκ τῆς λέξεως *bome*, ἥτις, κατὰ τὴν Φλαμανδικὴν διάλεκτον, σημαίνει τρόπιν τοῦ πλοίου· οἱ δὲ Ἰταλοὶ τὸ ὀνομάζουν *ipotica*. αὐτ.

§ 3. *Φύσις τοῦ συναλλάγματος.* Τὸ ναυτικὸν δάνειον κατατάσσεται μεταξὺ τῶν λεγομένων *τυχηρῶν* συναλλαγμάτων, ἐφ' ὧν τὸ κέρδος ἢ ἡ ζημία τουλάχιστον τοῦ ἑτέρου τῶν συναλλαττομένων ἐξαρτᾶται ἐκ τυχαίου τινὸς συμπτώματος.

Εἶναι μᾶλλον *πραγματικὸν* ἢ προσωπικὸν, καθ' ὅσον· α΄ αἱ συνέπειαι αὐτοῦ δὲν παράγονται εἰμὴ ἀφοῦ δοθῶσι τὰ χρήματα· β΄ ἡ ἀγωγὴ τοῦ δανειστοῦ δὲν ὑφίσταται εἰμὴ ἐφ' ὅσον ὑπάρχει τὸ

---

(1) Βασιλ. 23, 3. Νεαρ. 106 καὶ 110. Ἁρμ. (γ΄, 7) 24.

πλοῖον ἢ τὸ ἐμπόρευμα, ἐπὶ τῇ ἐγγυήσει τῶν ὁποίων ἐδόθη τὸ δάνειον.

Ἑτεροβαρὲς (ἴδε κατ. § 32, 33), καθότι μόνος ὁ ἕτερος τῶν συναλλαττομένων ὑποχρεοῦται, ὁ δὲ δανειστὴς δὲν ἐνέχεται εἰς οὐδεμίαν, μετὰ τὴν παράδοσιν τῶν χρημάτων, περαιτέρω ὑποχρέωσιν.

Τοῦ αὐστηροῦ δικαίου, καθ᾽ ὅσον ἡ καλὴ πίστις δὲν δύναται ἐνταῦθα νὰ ὑπερισχύσῃ τῆς αὐστηρότητος τοῦ νόμου· ὥστε, ἐὰν τὸ πρᾶγμα, ἐπὶ τῇ ἐγγυήσει τοῦ ὁποίου ἐγένετο τὸ δάνειον, δὲν ὑπῆρχε, τὸ συνάλλαγμα εἶναι ἄκυρον, ἂν καὶ οἱ συμβαλλόμενοι ἐν καλῇ πίστει, τὸ ἐθεώρησαν ὑπάρχον.

Διαφέρει τοῦ κοινοῦ δανείου, καθ᾽ὅσον ά. ὁ λήπτης ἀπαλλάττεται πάσης ὑποχρεώσεως, ἂν ἐκ θαλασσίων συμβάντων ἀπολεσθῶσι τὰ εἰς αὐτὸ ὑπέγγυα πράγματα· 6'. ὁ τόκος τοῦ ναυτικοῦ δανείου εἶναι ἀνώτερος, ὡς ἀντίτιμον τῶν κινδύνων, οὓς τὸ δάνειον τρέχει. Τὸ ναυτικὸν δάνειον, μέ τινας διαφοράς, ἔχει περισσοτέραν σχέσιν μὲ τὸ συνάλλαγμα τῆ ἀσφαλείας. αὐτ. § 713.

§ 4. *Οὐσιώδεις ὅροι·* Συναίνεσις τῶν μερῶν καὶ ἱκανότης αὐτῶν. — Ἀπαιτεῖται, διὰ τὸ κῦρος τοῦ συναλλάγματος αὐτοῦ, νὰ συντρέχῃ ἡ συναίνεσις τῶν συναλλαττομένων καὶ ἡ ἱκανότης αὐτῶν· —Καθ᾽ ὅσον ἀφορᾷ ἰδίως τὸν δανειζόμενον, ἀπαιτεῖται νὰ μετέχῃ, καθόλου ἢ ἐν μέρει, τοῦ φορτίου ἢ τοῦ πλοίου. Ὅταν δὲ τὸ ναυτικὸν δάνειον συνομολογῆται χάριν τοῦ πλοίου, ἀπαιτεῖται ἡ συναίνεσις τῶν μετεχόντων κατὰ ποσὸν ὑπερβαῖνον τὸ ἥμισυ τῆς ἀξίας του.

Ὁ πλοίαρχος δύναται νὰ δανεισθῇ, ἐκπληρῶν τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 332, 321, 322 τοῦ ἐμπ. νόμου. αὐτ. § 714.— Ἴδε κατ. § 66 ἐπ.

§ 5. *Κεφάλαιον δανειζόμενον* (Ἴδε κατ. § 35). — Ἀντικείμενα τοῦ ναυτικοῦ δανείου δύνανται νὰ ἦναι οὐ μόνον χρήματα, ἀλλὰ καὶ παντὸς εἴδους ἀντικαταστατὰ πράγματα, δυνάμενα νὰ ἐκτεθῶσιν εἰς θαλασσίους κινδύνους (1), ἃ μεταβαίνουσιν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ δανειζομένου, ὑποχρεουμένου ν᾽ ἀποδώσῃ ἢ τὴν εἰς χρήματα ἀξίαν των, ἢ ἄλλα τοῦ αὐτοῦ εἴδους ἀντικαταστατὰ πράγματα (2).

Δὲν ὑπάρχει πραγματικὸν δάνειον, ἄνευ πραγμάτων ἐκτεθειμένων

(1) Βασιλ. (23. 1) 6'.
(2) Αὐτ. — Ἐὰν δοθῶσιν ἐμπορεύματα ἵνα πωληθῶσι διὰ κοινὸν λογαριασμόν, ἡ σύμβασις αὕτη ἀποτελεῖ οὐχὶ ναυτικὸν δάνειον, ἀλλὰ παραγγελίαν, ἑταιρίαν κτλ.

εἰς θαλασσίους κινδύνους, οἳ ἀφορῶσι τόν δανειστήν (3). Ἐντεῦθεν ἕπεται, ὅτι δὲν δύναταί τις νὰ δανεισθῇ ναυτικῶς, ὡς οὐδ' ἀσφάλειαν νὰ ζητήσῃ, ἐπὶ μέλλοντος ναύλου, ἐπὶ τοῦ ἐκ τῆς πωλήσεως τοῦ φορτίου ἐλπιζομένου κέρδους κλ. (ἄρθρα 318, 319 ἐμπ. νόμου)

Τὰ πράγματα, ὅσα ἐξησφαλίσθησαν προηγουμένως, κατὰ τῶν κινδύνων τῆς θαλάσσης, δὲν καθίστανται ὑπέγγυα εἰς ναυτικὸν δάνειον, ἐκτὸς ἂν ἡ ἀξία των ἦναι ἀνωτέρα τῆς δι' ἣν ἐξησφαλίσθησαν, ὅτε τὸ περιπλέον αὐτὸ χρησιμεύει ὡς ὑπέγγυον. Ἡ αὐτὴ ἀρχὴ ἐφαρμόζεται καὶ ὡς πρὸς τὰ πράγματα, ὧν τὸ προηγούμενον ναυτικὸν δάνειον δὲν ἀφορᾷ ὁλόκληρον τὴν ἀξίαν, καὶ ἃ δύνανται διὰ τοῦτο νὰ ὑπεγγυηθῶσι καὶ εἰς δεύτερον δάνειον. αὐτ. § 715.

§ 6. *Πράγματα ὑπέγγυα εἰς τὸ ναυτικὸν δάνειον* (Ἴδε κατ. § 35). — Ἐὰν ὁ δανειστὴς ἀπαιτήσῃ νὰ μὴν ἐνέχηται εἰς τοὺς κινδύνους τοῦ ὑπεγγυηθέντος πράγματος, ἢ ἐὰν τοῦτο δὲν ἐκτεθῇ εἰς κίνδυνον, ἡ σημείωσις δύναται μὲν νὰ ἰσχύῃ ὡς κοινὸν δάνειον, ἀλλ' οὐχὶ ὡς ναυτικόν· ὥστε μόνον ἔγγειος τόκος ζητεῖται.

Ὁ δανειστὴς ἐνέχεται περὶ πάσης βλάβης, ἥτις συμβαίνει εἰς τὰ ὑπέγγυα κατὰ τὸν χρόνον καὶ τὸν τόπον τῶν κινδύνων ἐξ ἀκαταμαχήτου δυνάμεως, τυχαίου συμβάματος, ἢ πράξεως τρίτου, περὶ οὗ δὲν εἶναι ὑπεύθυνος ὁ πλοίαρχος ἢ ὁ ἐφοπλιστής. Δύναται δὲ ν' ἀναδεχθῇ εἰς βάρος του καὶ τὰς περιπτώσεις τῆς ναυταπάτης, τοῦ λαθρεμπορίου κτλ.

Δὲν ἐπιτρέπεται ὅμως τοῖς συμβαλλομένοις νὰ περιστείλωσι τοὺς κινδύνους, ὅσον ἐπὶ τῆς ἀσφαλείας· οὕτως, ἂν ἐπιτρέπηται εἰς τὸν ναυτοδανειστὴν ἡ σύμβασις ὅτι δὲν θέλει ἐνέχεται εἰς τὸν δεῖνα κίνδυνον, καὶ ἐν γένει εἰς τὰς μερικὰς ἀβαρίας, δὲν τῷ συγχωρεῖται ὅμως ν' ἀπαλλαχθῇ τοῦ νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὰς κοινὰς ἀβαρίας. Pard. ἀρ. 894. ἐπ.

§ 7. *Θαλάσσιοι κίνδυνοι* (Ἴδε κατ. § 36 ἐπ.). — Τὸ ἄρθρον 328 ὁρίζει τὰ περὶ τῶν ἐποχῶν τοῦ κινδύνου.

Ἂν δὲν ὑπάρχωσιν ἀγγελίαι περὶ τοῦ πλοίου, διὰ μὲν τοὺς συνήθεις πλοῦς μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ὁλοκλήρου ἔτους ἀφ' ἧς ἐξέπλευσεν ἢ ἀπὸ τῆς τελευταίας ἀναγγελίας, διὰ δὲ τοὺς μακροὺς πλοῦς, μετὰ πάροδον δύο ἐτῶν, θεωρεῖται ὅτι ἀπωλέσθη ἐντὸς τοῦ χρόνου τῶν κινδύνων, ἐκτὸς ἂν ὁ δανειστὴς ἀποδείξῃ τὸ ἐναντίον (ἐξ ἀναλογίας τοῦ 375 ἄρθρ. τοῦ ἐμπ. νόμου).

---

(3) Καὶ ἐχόντων ἀγοραίαν ἀξίαν, ἤτοι ἐκποιησίμων· ἄρα ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἐλευθερία οὔ. Pard. ἀρ. 892. Καὶ τὰ ἀσώματα δίκαια δύνανται, ἐκτιθέμενα εἰς θαλάσσιον κίνδυνον, νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ὕλη ναυτικοῦ δανείου.

Ἂν ἀποδειχθῇ ὅτι τὸ πλοῖον ἀπωλέσθη μετὰ παρέλευσιν τοῦ χρόνου τῶν κινδύνων ἢ ἀφοῦ ὑπερέβη τὸν ἐν τῷ ναυτικῷ συμβολαίῳ ὡρισμένον τόπον, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ δανειζόμενος ὀφείλει τὸ κεφάλαιον μετὰ τοῦ ναυτικοῦ τόκου.

Ἐὰν οἱ συμβαλλόμενοι δὲν ὥρισάν τι ὡς πρὸς τὸν πλοῦν, ἕνεκα τοῦ ὁποίου τὸ δάνειον συνωμολογήθη, θεωρεῖται τοῦτο συνομολογηθὲν διὰ τὸν πλοῦν τῆς ἀπελεύσεως καὶ τῆς ἐπανόδου συνάμα, καὶ τότε οἱ κίνδυνοι τοῦ πλοῦ ἀφορῶσι τὸν δανειστὴν, ἕως οὗ τὸ πλοῖον ἐπανέλθῃ εἰς τὸν λιμένα τοῦ ἀπόπλου.

Τὸ διὰ πλοῦν τινα συμφωνηθὲν ναυτικὸν δάνειον διαφέρει κατὰ τοῦτο τοῦ ἐφ' ὡρισμένον χρόνον συνομολογηθέντος, ὅτι ἐκεῖνο μὲν θεωρεῖται ἰσχύον ἀπὸ τῆς ἀποπλεύσεως τοῦ πλοίου ἕως τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ εἰς τὸν τόπον τοῦ προσδιορισμοῦ του, τοῦτο δὲ ἀποπερατοῦται μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ προσδιορισθέντος χρόνου, ἂν καὶ ὁ πλοῦς δὲν ἀπεπερατώθη εἰσέτι. Πολλάκις, ἂν καὶ εἰς τὸ ναυτικὸν συμβόλαιον προσδιορίζηται ὁ πλοῦς, ἕνεκα τοῦ ὁποίου τὸ δάνειον γίνεται, περιορίζεται ὅμως συγχρόνως ἡ διάρκεια τῶν κινδύνων ἐφ' ὡρισμένον χρόνον, ὥστε ἂν ὁ χρόνος οὗτος παρέλθῃ πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ πλοῦ, οἱ κίνδυνοι παύουσι, καὶ ὁ δανειστὴς δὲν ἐνέχεται εἰς τὰ μετὰ ταῦτα ἐπισυμβαίνοντα δυστυχήματα (1)·

Οἱ κίνδυνοι τοῦ πλοίου δὲν ἀποβλέπουσι τὸν δανειστὴν, εἰμὴ καθ' ὅσον τὰ ὑπέγγυα εὑρίσκονται εἰς τὸν διὰ τοῦ συμβολαίου σημειούμενον τόπον. Ἐὰν τὸ πλοῖον μεταβάλῃ πορείαν ἢ πλοῦν, ἢ ἂν ὁ πλοῦς παραταθῇ ἄνευ ἀνωτέρας βίας, ὁ δανειστὴς δὲν ἐνέχεται εἰς τὴν καταστροφήν του, ὡς καὶ ἐὰν ἀντικατασταθῇ ἄλλο πλοῖον. Ῥάλλ. ἐμπ. δ. τ. 2 § 717.

§ 8. *Ναυτικὸς τόκος* (Ἴδε κατωτ. § 39). — Οὗτος συνήθως προσδιορίζεται εἰς χρήματα, δύναται ὅμως νὰ συνίσταται καὶ εἰς ἄλλα ἀξίας ἀντικείμενα, ὡς καὶ εἰς μετοχὴν ἐπὶ τῶν διὰ τοῦ ὑπεγγύου πράγματος ἀποκτημένων κερδῶν.

Ὁ τόκος συμφωνεῖται ἀνώτερος διὰ τὴν σύμπτωσιν πολέμου· ὁ τόκος ὀφείλεται ἅμα ἄρξωνται νὰ τρέχωσιν οἱ κίνδυνοι τοῦ πλοῦ, καὶ οὗτος ἤθελε διακοπῆ, ἢ οἱ κίνδυνοι παύσωσι πρὸ τῆς ὁρισθείσης προθεσμίας. αὐτ. § 718.

§ 9. *Τύποι τοῦ συμβολαίου* (Ἴδε κατ. § 40—49, 62[2]). — Πῶς συντάσσεται; τὸ συνάλλαγμα τοῦ ναυτικοῦ δανείου βεβαιοῦ-

(1) Post diem præstitutum, et conditionem impletam, periculum esse creditoris desinit. N. 4 Πανδ. 22, 2.

ται δι' ἐγγράφου, συντασσομένου ἢ ἐνώπιον συμβολαιογράφου, ἢ, ἂν γίνηται ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἐνώπιον τῆς προξενικῆς ἀρχῆς, ἢ ἰδιωτικῶς. Δύναται νὰ γίνῃ καὶ εἰς διαταγὴν, καὶ τότε ἐφαρμόζονται εἰς τὴν διαπραγμάτευσίν του αἱ περὶ τῶν συναλλαγματικῶν καὶ ἐμπορευσίμων γραμματίων διατάξεις. Πότε δὲ ζητεῖται ἡ πληρωμή; αὐτ. § 719.

Ὁ παραχωρήσας τὸ συμβόλαιον τοῦ ναυτικοῦ δανείου καὶ οἱ ὀπισθογράφοι ἐνέχονται ἀλληλεγγύως ἀπέναντι τοῦ κομιστοῦ, ὅςτις δὲν ζητεῖ τὴν ἐκτέλεσίν του, εἰμὴ ἐν-εὐοδώσει τῶν ὑπεγγύων· ὡς πρὸς τοὺς τόκους, ὁρίζει τὸ 314 ἄρθρ. τοῦ ἐμπ. νόμου. αὐτ.

§ 10. *Τύποι αὐτοῦ ὡς πρὸς τοὺς τρίτους* — Καταχώρισις εἰς τὸ ἁρμόδιον γραφεῖον ἄρθρ. 312 ἐμπ. νόμου. αὐτ. § 720.

Ἀλλ' ἐὰν τὸ ναυτικὸν συμβόλαιον δὲν καταχωρισθῇ ἐντὸς τῶν δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας αὐτοῦ, ἀλλ' ἀργότερον, δὲν νομίζομεν ὅτι ὁ δανειστὴς στερεῖται τοῦ προνομίου του ἀπέναντι ὁποιουδήποτε ἄλλου πιστωτοῦ δανεισθέντος. Συμφωνότερον μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου φαίνεται ν' ἀποφασίσῃ τις, ὅτι ἀφοῦ ἡ καταχώρισις αὕτη διετάχθη μόνον πρὸς ἀποφυγὴν δολίας μετὰ τοῦ ὀφειλέτου συεννοήσεως πρὸς βλάβην τῶν δανειστῶν του, τοιαύτη δὲ δολία συνεννόησις δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, οἵτινες καθίστανται πιστωταὶ τοῦ ναυτικοῦ δανειστοῦ μετὰ τὴν ἐκπρόθεσμον καταχώρισιν, νομίζομεν, ὅτι, ὡς πρὸς αὐτοὺς, ἡ καταχώρισις τοῦ ναυτικοῦ δανείου, ἂν καὶ μετὰ τὸ δεκαήμερον γενομένη, ἰσχύει πρὸς διατήρησιν τοῦ προνομίου τοῦ δανειστοῦ, ὅστις δὲν στερεῖται αὐτοῦ, εἰμὴ ἀπέναντι τῶν προγενεστέρων τῆς καταχωρίσεως πιστωτῶν τοῦ ναυτικῶς δανεισθέντος (1). αὐτ. (2)

§ 11. Τὸ ναυτικὸν συμβόλαιον (Ἴδε κατ. § 53 ἐπ.) ἐκφράζει Α' τὸ δανεισθὲν κεφάλαιον καὶ τὸν συνομολογηθέντα τόκον.— Δηλοῦται ἀκριβῶς τὸ εἶδος τῶν εἰς δάνειον διδομένων ἄλλων ἀντικαταστατῶν πραγμάτων, ἢ ἡ ἀξία των· ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει, ὁ ὀφειλέτης ὀφείλει τὴν ἀξίαν. αὐτ. § 721.

---

(1) Boulay-Party. T. 3 π. 23.— Locré καὶ Laporte εἰς τὸ ἄρθρ. 312. Ὅρα καὶ τὸ περὶ ναυτιλίας ῥωσσικὸν διάταγμα εἰς τὸν § 720 τῆς περὶ ἐμπορικοῦ δικαίου πραγματείας Ῥάλλη.

(2) Τὴν ἐν τῷ κειμένῳ γνώμην, ὅτι, δηλονότι, πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ναυτικοῦ δανείου ἀπαιτεῖται ἔγγραφον καὶ δὲν εἶναι δεκτοὶ μάρτυρες, πρεσβεύουσιν οἱ Bravard σελ. 414, Delaporte ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 311, Delvincourt T. 2 σελ. 321, Massé T. 6 ἀριθ. 203.— Τὴν ἀντίθετον γνώμην ἐκφράζουν οἱ Boulay-Paty. T. 3 σελ. 41 καὶ ὁ Pardessus ἀρ. 898, ὅστις ὅμως δὲν παραδέχεται τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν εἰμὴ ὁσάκις ὑπάρχει ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως.

§ 12. Β′ Τὰ εἰς τὸ δάνειον ὑπέγγυα πράγματα (Ἴδε κατ. § 53)· ἡ δήλωσις ὅμως αὕτη δὲν ἀπαιτεῖται, ὁσάκις τὸ ναυτικὸν δάνειον δίδεται ἐπὶ ἐμπορευμάτων, ἃ, κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ συναλλάγματος, δὲν ἠγοράσθησαν εἰσέτι. αὐτ. § 722.

Πρέπει νὰ ὁρίζηται καὶ ἡ ἀξία τῶν ὑπεγγύων· ἄλλως, ἐν περιπτώσει ἀβαρίας ἢ ἀπωλείας, ὁ ὀφειλέτης θέλει ἀναγκασθῆ νὰ ζητήσῃ ἀλλαχοῦ τὴν ἀπόδειξιν ὅτι εἶχον ἴσην τοὐλάχιστου ἀξίαν μὲ τὸ δανεισθὲν κεφάλαιον, ἐνῷ, ἂν ἡ ἐκτίμησις ἐγίνετο, ἤθελε λογίζεσθαι ἀληθὲς μέχρι τῆς ἐναντίας ἀποδείξεως, ἂν καὶ ὁ δανειστὴς δύναται νὰ τὴν προσβάλῃ. αὐτ.

§ 13. Γ′ Τὸ ὄνομα τοῦ πλοίου, ὡς καὶ ἡ χωρητικότης του, ἡ τάξις του κλπ. πρέπει νὰ ὁρίζωνται ἀκριβῶς. Ἂν τὸ πλοῖον ἐχαρακτηρίσθη μὲ ὄνομα, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε μὲν ἔφερε, μετέβαλε δ' ἀκολούθως ἐν ἀγνοίᾳ τῶν συμβαλλομένων, ἡ χρῆσις τοῦ προτέρου ὀνόματος δὲν ἐπιφέρει τῆς ἀκύρωσιν τοῦ συμβολαίου (*Poul. Pat.* τόμ. 3 σ. 50). αὐτ. § 723 (Ἐὰν ὁ δανειστὴς δὲν ἀπήτησε νὰ σημειωθῇ τὸ πλοῖον; αὐτ.)

Ἡ μεταβολὴ τοῦ πλοιάρχου ἔχει ἐπιῤῥοήν; αὐτ.

§ 14. Δ′ Τὰ ὀνόματα τῶν συναλλαττομένων· ἡ κατοχὴ ὅμως τοῦ ἐγγράφου, ἐν περιπτώσει σιωπῆς, εἶναι σπουδαῖον τῆς κυριότητος τεκμήριον, ἂν ὁ δανειστὴς τὸ ἐνισχύσῃ (*Poul. Pat.* τ. 3 σ. 48, *Pard.* ἄρ. 906). αὐτ. § 724.

§ 15. Ε′ Τὸν πλοῦν ἢ τὸν χρόνον τῶν κινδύνων. αὐτ. § 725.

§ 16. *Καθήκοντα καὶ δικαιώματα τῶν συναλλατομένων.*— Πότε ζητεῖται τὸ ναυτικὸν δάνειον; Ἐὰν οἱ συμβαλλόμενοι δὲν ὁρίσωσι τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον, εἰκάζεται ὅτι ἠθέλησαν νὰ πληρωθῇ ἅμα τὸ πλοῖον ἀφιχθῇ εἰς τὸν τόπον τῆς διευθύνσεώς του· ὅθεν, ἐὰν τὸ δάνειον συνομολογηθῇ δι' ἀμφοτερόπλουν, τόπος τῆς ἀποδόσεώς του, εἶναι ὁ λιμὴν, ὅθεν τὸ πλοῖον ἀπέπλευσεν. αὐτ. § 726.

Ἐὰν ὁ δανειστὴς ἀνεδέχθη τοὺς κινδύνους ἐφ' ὡρισμένον χρόνον, τόπος τῆς ἀποδόσεως εἶναι ὁ λιμὴν αὐτοῦ, καὶ ἐὰν τὸ πλοῖον, μετὰ τὸ τέλος τῶν κινδύνων, ἀλλὰ πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ πλοῦ, ἀναγκασθῇ νὰ προσορμισθῇ ἀλλοῦ. αὐτ.

§ 17. Μετὰ τὸ τέλος τῶν κινδύνων, ὀφείλεται ὁ συνήθης τόκος. Οἱ ναυτικοὶ τόκοι παύουσιν ἅμα τὸ ὑπέγγυον πρᾶγμα δὲν κινδυνεύει πλέον διὰ τὸν δανειστήν. Μετὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τρέχει ὁ νόμιμος ἔγγειος τόκος (1). αὐτ. § 727.

(1) Ὑπερήμερος θεωρεῖται ὁ ὀφειλέτης ἂν προσκληθεὶς δὲν πληρώσῃ, ἢ ἀφήσῃ

§ 18. Ὁ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς πρὸς πληρωμὴν προθεσμίας τόκος ἐννοεῖται καὶ ἕνεκα τοῦ ναυτικοῦ τόκου; Διφορούμεναι αἱ γνῶμαι· προτιμοτέρα ἡ ἀποφατικῶς λύουσα τὸ ζήτημα. αὐτ.

18α *Προνόμιον.* Ὁ ναυτικῶς δανείσας ἔχει προνόμιον ἐπὶ τῶν ὑπεγγύων πραγμάτων ἢ τοῦ μέρους τῆς ἀξίας των, ἐφ' ἧς τὸ δάνειον ἐγένετο. Τὸ προνόμιον αὐτὸ εἶναι πραγματικόν, καὶ, ἂν τὸ ὑπέγγυον χαθῇ, στερεῖται ὁ δανειστὴς πάσης κατὰ τοῦ λήπτου ἀγωγῆς. Ἂν ὀφείλεται ὁ ναῦλος; αὐτ. § 728.

§ 19. Ἡ τάξις τοῦ προνομίου αὐτοῦ κανονίζεται ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 191 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. Ἐὰν δ' ὑπάρχουν διάφοροι δανεισταί; (ἴδε κατ. § 56—58 ἐπ.) προτιμᾶται τὸ διὰ τὸν τελευταῖον πλοῦν δάνειον, ἂν καὶ τὸ χρεωστικὸν διαλαμβάνῃ, ὅτι τὰ προλαβόντα δάνεια διαμένουν ἢ ἀνανεοῦνται καὶ δι' ἄλλους πλοῦς. αὐτ. § 729.

Ἐὰν μετὰ τὸν ἀπόπλουν, ὁ φορτωτὴς λάβῃ νέον ναυτικὸν δάνειον ἐπὶ τῶν ἐκτεθέντων εἰς κινδύνους πραγμάτων, ὁ νέος δανειστὴς προτιμᾶται; αὐτ. § 729.

Ἡ περὶ ἀποδόσεως ἀγωγὴ κινεῖται ἅμα παύσωσιν οἱ κίνδυνοι, ἂν τὰ μέρη δὲν ἔταξαν ἄλλην προθεσμίαν. Δύναται δὲ ὁ δανειστὴς νὰ προκαλέσῃ συντηρητικὰ μέτρα. αὐτ. § 730.

Ἁρμόδιον δικαστήριον εἶναι τὸ ἐν τῷ § 7 τοῦ ἄρθρ. 22 τῆς πολ. δικονομίας· ὡς τόπος δὲ τοῦ συμβολαίου ἢ τῆς πληρωμῆς, ἂν ῥητῶς δὲν ὡρίσθη ἄλλως, εἶναι ὁ τόπος, ὅπου παύουσιν οἱ κίνδυνοι. αὐτ. § 730.

§ 21. Ὁ χρόνος τῆς παραγραφῆς ὥρισται ἐν ἄρθροις 432, 434 τοῦ ἐμπ. νόμου (Ἴδε δὲ κατ. § 65).

§ 22. Ἡ καταστροφὴ τοῦ πράγματος ἀποσβέννυσι πᾶσαν τοῦ δανείου ἀπαίτησιν (ἄρθρ. 327 ἐμπ. νόμου).

Ἐὰν τὸ ὑπέγγυον καταστραφῇ οὐχὶ ἐκ θαλασσίου δυστυχήματος, ἀλλ' ἐκ πράξεων τοῦ λήπτου (1) (δόλου, ἀμελείας), ἡ ζημία ἀφορᾷ αὐτὸν μόνον καὶ ὄχι τὸν δανειστήν, ὅστις δὲν ἐνέχεται διὰ τὰ κατὰ τὴν ξηρὰν δυστυχήματα αὐτ. § 731.

Δὲν εἶναι εἰς βάρος τοῦ δανειστοῦ ἡ φύρα, ἡ ἐλάττωσις καὶ ἡ

ἄπρακτον τὴν ὁρισθεῖσαν προθεσμίαν, καὶ ὁ δανειστὴς ἦναι παρὼν ἢ διώρισε πληρεξούσιον, ἵνα λάβῃ τὸ δάνειον Emer. 2, 414.—Pard. ἄρ. 417—.Paty 3, 83 καὶ 89. Ἐὰν ὅμως τὸ συμβόλαιον ἦναι εἰς διαταγήν, ἀπαιτεῖται ἵνα παρουσιασθῇ ὁ κομιστής· μόνη ἡ παρέλευσις τῆς προθεσμίας δὲν τὸν καθιστᾷ ὑπερήμερον.

(1) Ἢ προσώπων, περὶ ὧν ὁ λήπτης εἶναι κατὰ νόμον ὑπεύθυνος,

ἀπώλεια, ὡς προερχόμεναι ἀπὸ ἐλάττωμα τοῦ πράγματος (καὶ ὡς φυσικαὶ ἰδιότητες αὐτοῦ) αὐτ.

§ 23. Ἐὰν συνομολογηθῇ δάνειον ναυτικὸν ἐπὶ πράγματος ἀξίας ἀνωτέρας τοῦ δανείου, τὸ δὲ ὑπέγγυον καταστραφῇ ἐν μέρει, τὸ δάνειον θέλει ὑφίστασθαι ἐφ' ὅλης τῆς μετὰ τὴν μερικὴν καταστροφὴν διασωθείσης ἀξίας μέρους τῶν διασωθέντων ἀντιστοιχοῦντος εἰς τὸ δάνειον. ; αὐτ. § 731.

§ 24. Πᾶν μετὰ τὴν πρὸς πλοῦν ἀνικανότητα τοῦ πλοίου δυστύχημα διὰ τὴν ἀποβίβασιν τοῦ φορτίου ἀφορᾷ τὸν δανειστήν, ὁ δὲ λήπτης καθίσταται ἁπλοῦς ἐντολοδόχος· τοῦτο ὅμως, ἂν δὲν εὑρεθῇ ἕτερον πλοῖον, ἵνα μεταβιβασθῶσιν. αὐτ.

§ 25. Τὸ ἄρθρ. 329 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ὁρίζει, ὅτι ἡ ἀπόδειξις τοῦ θαλασσίου δυστυχήματος δὲν ἀπαλλάττει τὸν λήπτην τῆς πρὸς ἀπόδοσιν τοῦ δανείου ὑποχρεώσεως, εἰμὴ ὅταν ἀποδείξῃ ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὰ ὑπέγγυα (1) εὑρίσκοντο ἐν τῷ πλοίῳ. αὐτ.

§ 26. *Ἐνοχὴ τοῦ δανειστοῦ εἰς τὰς ἀβαρίας.* — Ἐὰν τὸ πρᾶγμα ὑπέκυψεν εἰς ἀβαρίας, ὁ δανειστὴς ὑποχρεοῦται ν' ἀποζημιώσῃ τὸν δανειζόμενον (ἄρθρον 330 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου)· ὁ δανειστὴς δὲν δύναται οὔτε δυνάμει ἰδιαιτέρας συνθήκης ν' ἀποφύγῃ τὴν πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν κοινῶν ἀβαριῶν συνεισφοράν. Ἐπιτρέπεται ὅμως νὰ συνομολογήσωσιν οἱ συμβαλλόμενοι, ὅτι δὲν θέλουν εἶσθαι εἰς βάρος τοῦ δανειστοῦ αἱ μερικαὶ ἀβαρίαι. αὐτ. § 733.

§ 27. *Ἀκύρωσις ἢ διάλυσις τοῦ ναυτικοῦ δανείου.* — Τὸ ναυτικὸν δάνειον ἀκυροῦται, ὅταν τὸ πρᾶγμα δὲν ἐξετέθη εἰς κινδύνους, ἢ καθ' ὅσον ὑπερβαίνει τὴν ἀξίαν τοῦ ὑπεγγύου (2). αὐτ. § 734.

§ 28. Ἀκυροῦται αἰτήσει τοῦ δανειστοῦ, ἂν ὁ ὀφειλέτης ἔπραξε δολίευσιν. Ἐν τοιαύτῃ ὅμως περιπτώσει, οὐδ' ὁ δανειστὴς δικαιοῦται νὰ λάβῃ ναυτικὸν τόκον, καθ' ὅσον διὰ τῆς ὁλικῆς ἀκυρώσεως

(1) Ἢ τοὐλάχιστον τὰ δανεισθέντα χρήματα.— Ἡ ἀπόδειξις γίνεται διὰ τοῦ φορτωτικοῦ, συγχωρεῖται ὅμως καὶ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις.

(2) Ἐὰν τὸ ναυτικὸν δάνειον θεωρηθῇ ἄκυρον δι' ἔλλειψιν κινδύνων, ἄνευ ὅμως δολιότητος τοῦ δανειζομένου, τοῦτο δὲ συμβαίνει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καὶ ἄκοντος τοῦ δανειστοῦ, ὅστις δὲν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὸ ἀντίτιμον κινδύνων, οἵτινες δὲν ἔτρεξαν ποτὲ δι' αὐτὸν, ἀναλαμβάνει οὗτος τὸ δανεισθὲν κεφάλαιον, δικαιοῦται δὲ νὰ ζητήσῃ καὶ τοὺς ἐγγείους τόκους ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ δανείου, καθόσον τὸ δάνειον ἐγένετο ἐπὶ τόκῳ, καὶ ἂν δι' ἔλλειψιν κινδύνων δὲν δύναται νὰ πληρωθῇ ναυτικὸς τόκος, δὲν ὑπάρχει ὅμως ἀφορμὴ νὰ μὴ δοθῇ τοὐλάχιστον ὁ ἔγγειος, τὸ σύνηθες τοῦτο τῆς χρήσεως τῶν χρημάτων ἀντίτιμον.

τοῦ συμβολαίου θεωρεῖται ὅτι δὲν ἐξετέθη εἰς κινδύνους. αὐτ. § 735.

§ 29. Τῆς ἐνστάσεως ταύτης ἡ χρῆσις ἀνήκει εἰς τὸν δανειστὴν μόνον, ὅστις, πρὸς ποινὴν τοῦ δολιευθέντος ὀφειλέτου, δύναται νὰ τὴν ἐπικαλεσθῇ ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τοῦ ὑπεγγύου πράγματος, νὰ τὴν καλύψῃ δὲ, ὅταν τὸ πρᾶγμα εὐοδοθῇ (ἄρθρον 316 ἐπ. ἐμπ. νόμου). αὐτ. § 735.

§ 30. *Τύπος συμβολαίου ναυτικοῦ δανείου.* — Μεταξὺ τῶν ὑπογεγραμμένων Ι. Π. . ., κτηματίου, κατοίκου Σύρου, Γ. Α. . ., ἐφοπλιστοῦ τοῦ πλοίου ὁ *Λεωνίδας*, καὶ τοῦ πλοιάρχου Β. Ρ. . ., κατοίκου Θήρας, συνεφωνήθησαν τὰ ἑξῆς·

Ἄρθρ. 1. Ὁ Κ. Ι. Π. . . ., δανείζει διὰ τοῦ παρόντος ναυτικῶς πρὸς τὸν Κ. Γ. Α. . . . . ., δεχόμενον, τὸ ποσὸν δέκα χιλιάδων δραχμῶν μετρηθεισῶν σήμερον πρὸς τὸν ἴδιον Γ. Α. . ., ὅστις ἀναγνωρίζει ὅτι τὰς ἔλαβε.

2. Ὁ Κ. Γ. Α. . . ., ὑπόσχεται ν' ἀποδώσῃ τὸ διαληφθὲν ποσὸν εἰς τὸν Κ. Ι. Π. . . ., ἢ εἰς τὴν διαταγήν του, μετὰ τριάκοντα ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐπανόδου τοῦ πλοίου εἰς τὸν λιμένα τῆς Σύρου ἢ ὁποιονδήποτε ἄλλον τῆς Ἑλλάδος.

3. Ὁ Κ. Ι. Π. . . ., θέλει λάβει ὡς ναυτικὸν τόκον τὸ τέταρτον πλέον τοῦ δανεισθέντος ποσοῦ, ὅσον καὶ ἂν διαρκέσῃ ὁ δι' Ὀδησσὸν μελετώμενος πλοῦς, ὁ δὲ Κ. Γ. Α. . . ., ὑπόσχεται καὶ ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ πρὸς τὸν Κ. Ι. Π. . . ., ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἐγγυήσεις καὶ προνόμια ὑφ' ὃν καὶ τὸ κεφάλαιον, μετὰ ἑξήκοντα ἡμέρας ἀπὸ τοῦ κατάπλου τοῦ πλοίου.

4. Ὁ δανειστὴς δὲν θέλει ἐνέχεται εἰς συνεισφορὰν, χάριν τῶν μερικῶν ἀβαριῶν , καὶ δὲν ὑπόκειται εἰς τοὺς κινδύνους τοῦ πλοῦ, εἰμὴ ἐντὸς τοῦ νομίμου τόπου καὶ χρόνου.

5. Ὁ Κ. Γ. Α. ὑπεγγυάζει πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ διαληφθέντος ποσοῦ τῶν 10,000 δρ. τὸ σκάφος καὶ τὴν ἐξάρτησιν τοῦ πλοίου του, ὡς καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ ἀμφοτερόπλου φορτίου μερίδα του.

Τὸ παρὸν συμβόλαιον, τὸ ὁποῖον θέλει καταχωρηθῇ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἐμποροδικείου Σύρου, ἐγένετο διπλοῦν, ἑκάτερος δὲ τῶν συμβαλλομένων κρατεῖ ἀνὰ ἓν αὐτοῦ ἀντίτυπον.

Ἐν Σύρῳ τὴν. . . (*ὑπογραφαί.*)

Ὁ γραμματεὺς τοῦ δικαστηρίου, ὅπου ἡ καταχώρησις γίνεται, ἀναφέρει τοῦτο ῥητῶς εἰς τὸ περιθώριον τοῦ συμβολαίου.

Ἑλληνικὴ Νομολογία.

§ 31. Ἰδοὺ περίπτωσίς τις ναυτοδανείου·

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ τὸ ἀπὸ 26 φεβρουαρίου 1847 ἔγγραφον, περὶ οὗ ὁ λόγος, φέρει τὰ ἑξῆς «ὁ ὑπογεγραμμένος Μ πλοίαρχος καὶ ἰδιοκτήτης κατὰ τὸ ἥμισυ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐμπορικοῦ πλοίου ὁ *ἅγιος Νικόλαος*, τόνων 96, τοῦ λιμένος Ὕδρας, ὑπ' ἀριθ. 233, δηλοποιῶ διὰ τῆς παρούσης μου χρεωστικῆς ἀποδείξεως, ὅτι σήμερον ἐδανείσθην παρὰ τῆς κυρίας Α τάλληρα Ἱσπανικὰ 600, τὰ ὁποῖα ἐννοοῦνται θαλασσοδάνειον ἐπὶ τοῦ σκάφους, ἐπίπλων καὶ ἀποσκευῶν τοῦ εἰρημένου ἡμίσεως πλοίου μου, ἐντὸς τῶν ὁποίων 600 διστήλων συμπεριλαμβάνεται καὶ ὁ τόκος αὐτῶν δι' ἕνα χρόνον στερεὸν ἀπὸ τὴν σήμερον ἐλεύθερα ἀπὸ πᾶσαν ἀβαρίαν γενικὴν καὶ μερικὴν ἐκτὸς ἀπὸ τὸν παντελῆ χαμὸν τοῦ πλοίου (Κύριος φυλάξοι), καὶ τὰ ὁποῖα εἰς τὸ τέλος τῆς προθεσμίας ὑπόσχομαι νὰ τὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν δανείστριάν μου, ἄνευ τῆς παραμικρᾶς ἀντιλογίας· ἐκ τοῦ ἐναντίου καὶ δὲν δυνηθῶ νὰ τὰ πληρώσω, θέλει τρέχει τόκος πρὸς ἕνα τοῖς ἑκατὸν τὸν καθέκαστον μῆνα, δι' ὅσον καιρὸν ἀπεράσει περιπλέον τοῦ χρόνου, μὲ συμφωνίαν ἡ ἀσφάλεια αὐτῶν νὰ ἦναι εἰς βάρος μου, καὶ ἂν, ὁ Θεὸς φυλάξοι, ἀκολουθήσῃ ναυάγιον εἰς τὸ πλοῖον, ὑπόσχομαι νὰ τὰ πληρώσω ἀπὸ τὴν ἀσφάλειαν ἔχω εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ πλοίου μου, καὶ ὑποχρεοῦμαι νὰ ἐξακολουθῶ νὰ ἀσφαλίζω αὐτὸ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς δανειστρίας μου, καὶ τῆς ὑποθηκεύω τὸ ἥμισυ τοῦ πλοίου μου μέχρι τελείας ἐξοφλήσεως, καὶ εἰς ἔνδειξιν ὑποσημειοῦμαι» ἐκ τοῦ ῥητοῦ δὲ γράμματος τοῦ ἐγγράφου τούτου προκύπτει ὅτι τὸ δάνειον φέρει χαρακτῆρα ναυτοδανείου ὡς ὑποκειμένου εἰς τοὺς κινδύνους τῆς θαλάσσης, ὑπὸ δὲ τὴν φράσιν *καὶ ἂν ἀκολουθήσῃ ναυάγιον ὑπόσχομαι νὰ πληρώσω* ἀσφάλειαν, ἐννοοῦν τὰ μέρη, ὅτι ὁ ναυτοδανειζόμενος ἀνεδέχθη νὰ προνοήσῃ καὶ περὶ τῆς ἀσφαλίσεως τοῦ δανείου, πληρόνων αὐτὸς τὰ διὰ τοῦτο ἀσφάλιστρα· περίπτωσις, ἥτις δὲν ἀφαιρεῖ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ναυτοδανείου ἀπὸ τὸ εἰρημένον ἔγγραφον.»

Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 10556 κατὰ τὰ τέλη μαρτίου τοῦ 1853.

§ 32. Ἡ περὶ ναυτοδανείου σύμβασις εἶναι ἑτεροβαρής, καὶ ἑπομένως εἰς τὴν σύνταξιν τῶν περὶ αὐτῶν συμβολαίων δὲν ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 410 τῆς πολ. δικονομίας, καθ' ἣν, διὰ νὰ ἔχῃ κῦρος ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, πρέπει νὰ συντάττωνται τόσα ἔγγραφα πρωτότυπα αὐτοῦ, ὅσοι διάδικοι ὑπάρχουν, ἔχοντες ἰδιαίτερον συμφέρον διάφορον παρὰ τὸ τῶν λοιπῶν (Ἴδε ἀν. § 3). Ἀπ. πρωτοδ. Σύρου 213 τοῦ 1843 (Νομικ. σ. 3269).

§ 33. Εἰς τὸ περὶ ναυτοδανείου συμβόλαιον δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ὑπογραφὴ τοῦ δανειστοῦ (Ἴδε ἀνωτέρω § 3 καὶ 32).

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ τὸ ναυτοδάνειον, ὡς συνάλλαγμα πραγματικὸν, συνιςάμενον, δηλαδὴ, διὰ τῆς παραδόσεως τοῦ δανειζομένου ποσοῦ, μὴ παράγον (κατὰ τὰς περὶ ὑποχρεώσεων συνισταμένων πράγματι ἀρχὰς τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου) ὑποχρεώσεις, εἰμὴ κατὰ μόνου τοῦ λαβόντος, εἶναι ἑτεροβαρὲς, καὶ ἑπομένως γεννᾷ ἀγωγὴν, καὶ, χωρὶς τῆς ἀμοιβαίας τῶν συμβαλλομένων συναινέσεως, τὸ δὲ ἄρθ. 185 τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων, τὸ ὁποῖον ὁ ἐφεσίβλητος ἐπικαλεῖται, ἀπαιτοῦν τὴν ἐν τῷ συμβολαίῳ ὑπογραφὴν ὅλων τῶν συμβαλλομένων, ἐννοεῖ τοὺς ἀναδεχομένους ὑπόσχεσίν τινα, ἐπὶ ἑτεροβαρῶν συναλλαγμάτων· ὁ λόγος ἄρα τῆς ἀκυρότητος τοῦ συμβολαίου, ὅτι τοῦτο δὲν φέρει τὴν ὑπογραφὴν τῶν δανειστῶν ἀποβαίνει ἀστήρικτος.

Ἐπειδὴ συμβόλαιον, ἐκδοθὲν κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις, εἶναι, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 191 τοῦ ὀργαν. τῶν δικαστηρίων, ἐκτελεστόν.

Ἐπειδὴ δὲ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 854 τῆς πολ. δικονομίας, πρὸς ἐκβίασιν ἐκτελέσεως δικογράφου, ἀπαιτεῖται ὄχι μόνον τὸ δικόγραφον νὰ ἦναι ἐκτελεστὸν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκτελεστὴ ἀπόδοσις βεβαία, δηλ. μὴ ἐξαρτωμένη πλέον ἐξ οὐδεμιᾶς συμφωνίας καὶ προσδιωρισμένη κατὰ τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν (1), ὁ δὲ νόμος συμφωνίαν ἐνταῦθα ἐννοεῖ, ὡς ἀπὸ τοὺς νόμους 73 τῶν Πανδ. *de verbor.* καὶ 1 § 3 τῶν αὐτῶν *de cond. et dem.* συνάγεται, πάντα ὅρον εἴτε ῥητὸν, εἴτε σιωπηρὸν, συνημμένον εἰς τὴν φύσιν αὐτὴν τοῦ συναλλάγματος, ἀλλ' ἐντεῦθεν δὲν ἕπεται, ὅτι τὸ ἀπὸ ὅρον ἐξαρτώμενον συνάλλαγμα ἀπολύτως δὲν εἶναι δεκτὸν ἐκτελέσεως, ὡς οἱ πληρεξούσιοι τοῦ ἐφεσιβλήτου ἰσχυρίσθησαν· ἀπεναντίας ἀπὸ τὴν φράσιν *μὴ ἐξαρτωμένη πλέον*, πυοκύπτει ὅτι ἡ ἐκτέλεσις δύναται νὰ ἐκβιασθῇ, ὅταν ἡ συμφωνία, ἀφ' ἧς τὸ συνάλλαγμα ἐξήρτητο, ἐπληρώθη, καὶ τὸ ἀόριστον τῆς ἐκτελεστέας ἀποδόσεως δὲν εἶναι ἀμφισβητήσιμον, καὶ ἐὰν περὶ τούτου ὑπάρχῃ ἀπόδειξις πρόχειρος.

Ἐπειδὴ, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐκτελουμένου δικογράφου εἶναι ναυτοδάνειον, κατὰ δὲ τὰ ἄρθρα 325—327 καὶ 330 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου καὶ τὸ ναυτοδάνειον ἀκολουθεῖ τὴν τύχην τοῦ ὑπεγγύου πράγματος, καὶ ἐὰν μὲν τοῦτο ἀπωλεσθῇ ἐντελῶς, συνεπάγει τὴν ἐξολοκλήρου ἀπώλειαν τοῦ δανείου, ἐὰν δὲ μέρος αὐτοῦ διασωθῇ, ἐν περιπτώσει ναυαγίου, ἡ πληρωμὴ τοῦ δανείου

(1) Ἴδε καὶ τὴν λέξιν Ἐκτέλεσις ἐν Εὑρ. τόμ. 6.

[illegible] εἰς τὴν ἀξίαν τῶν διασωθέντων, καὶ τέλος, ἐν περι-[illegible] ἀβαρίας, οἱ δανεισταὶ συνεισφέρουσιν, ἁπλῶς δὲ [illegible] ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ συμφωνία ἐναντία. Τὸ συνάλλαγμα ἄρα τοῦ ναυτοδανείου περιέχει σιωπηρῶς, παρὰ τὸν ὅρον τῆς [illegible] τοῦ πλοίου, καὶ ἕτερον, τὸν ὅρον ἐὰν δὲν συμβῇ ἀβαρία.

[illegible] τὸ πλοῖον εὐωδόθη μέν, ὡς ἐκ τῆς κατασχέσεώς του [illegible], ὁ πρῶτος ἄρα ὅρος ἐπληρώθη, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐπενε-[illegible] ἐγγράφων καὶ ἰδίως ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πλοιάρχου τῆς 1 [illegible] 1844, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ ἐκκαλῶν προσήγαγεν, ἀπο-[illegible] ἐπίσης ἐκ τοῦ προχείρου, ὅτι τὸ πλοῖον ὑπέστη ἀβαρίαν, ἁπλῆν μέν, ἐλαττοῦσαν ὅμως τὸ δάνειον τῶν ἐφεσιβλήτων, μὴ συνομολογηθείσης τῆς ἀπαλλαγῆς των εἰς τὰς συνεισφοράς, ὥστε ὁ δεύτερος ὅρος δὲν ἐξεπληρώθη, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ ἐκτελεστέα ἀπόδοσις ἀπέβη ἀόριστος, καὶ ἐπομένως ἀνεπίδεκτος ἐκτελέσεως.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 129 τοῦ 1836 (Νομικ. σ. 4933).

§ 34. Ἡ κακὴ χρῆσις τοῦ ναυτοδανείου δὲν μεταβάλλει τὸν χαρακτῆρά του.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἡ κακὴ χρῆσις τοῦ ναυτοδανείου ἐκ μέρους τοῦ δανειζομένου, δὲν μεταβάλλει ἐπίσης τὸν χαρακτῆρα τοῦ δανείου· ἐπομένως καὶ ἂν τὸ ληφθὲν ὑπὸ τοῦ Β δάνειον δὲν ἐχρησίμευσεν εἰς τὸν διάπλουν τοῦ πλοίου του· οἱ δανεισταὶ Ν Β καὶ συντροφία, μολαταῦτα δὲν δύνανται νὰ στερηθῶσιν ἀπέναντι τοῦ αὐτοῦ ὀφειλέτου τὰ συνημμένα εἰς τὸ συνάλλαγμα δικαιώματά των.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 227 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4746).

§ 35. Δύναται νὰ ἦναι ἀντικείμενον δανείου προλαβοῦσα ὑποχρέωσις, καθότι εἶναι ἀδιάφορον ἂν συνίσταται διὰ τῆς καταβολῆς νομισμάτων ἢ πραγματειῶν, ἢ πηγάζει ἐξ ἄλλης τινὸς ὑποχρεώσεως· ὁ τελευταῖος δὲ οὗτος τρόπος τῆς συστάσεώς του δύναται μὲν νὰ ἔχῃ ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τὸ προνόμιον, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα ἢ τὰς ἄλλας συνεπείας τοῦ δανείου.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ οὐσιῶδες τοῦ ναυτοδανείου προσὸν εἶναι ὁ θαλάσσιος κίνδυνος· εἶναι ἐπομένως ἀδιάφορον ἂν τὸ δάνειον συνίσταται διὰ τῆς καταβολῆς νομισμάτων, πραγματειῶν, ἢ πηγάζει ἐξ ἄλλης τινὸς ὑποχρεώσεως· ὁ τελευταῖος δὲ οὗτος τρόπος τῆς συστάσεώς του δύναται μὲν νὰ ἔχῃ ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τὸ προνόμιον, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα, ἢ τὰς ἄλλας συνεπείας τοῦ δανείου· ὅθεν ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἐκκαλοῦντος, ὅτι τὸ προκείμενον δάνειον δὲν ἔχει χαρακτῆρα ναυτοδανείου, ὡς πηγάζον ἀπὸ προλα-

βούσας ὑποχρεώσεις του, εἶναι ἀνίσχυρος, ἀφοῦ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2185 συμβολαίου ἡ τύχη τοῦ δανείου συνήφθη μὲ τὴν τοῦ πλοίου.»
'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 227 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4746) (1).

— Καὶ τὰ πλοῖα δύνανται νὰ ἐνεχυρισθῶσιν· ἑπομένως δὲν δύναταί τις νὰ δώσῃ ναυτοδάνειον, κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρου 320 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἐπὶ ἐνεχύρῳ τοῦ πλοίου.

— Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὁ δανειστὴς, δυνάμει τοῦ συμβολαίου, ἀποκτᾷ ἐπὶ τοῦ πλοίου πραγματικὸν δικαίωμα καὶ τὴν κατοχὴν, καθὼς καὶ δικαίωμα ἐπισχέσεως μέχρι τῆς τελείας ἐξοφλήσεως τοῦ δανείου. Ἀπ. Ἀρ. Π. 63 τοῦ 1845 (2), ἣν ἐν λέξει *Ἐνέχυρον*.

§ 36. Τὸ οὐσιῶδες τοῦ ναυτοδανείου προσὸν εἶναι ὁ θαλάσσιος κίνδυνος· ὅθεν εἶναι ἀδιάφορον ἂν τὸ δάνειον συνίσταται διὰ τῆς καταβολῆς νομισμάτων, πραγματειῶν, ἢ ἂν πηγάζῃ ἐξ ἄλλης τινὸς ὑποχρεώσεως (Ἴδε ἀνωτ. § 7). Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 227 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4746), ἣν ἴδε εἰς τὸν προηγ. § 35.

§ 37. Τὸ προνόμιον ὑποθέτει ναυτοδάνειον, τοῦτο δὲ κίνδυνον θαλάσσιον· ἄρα ναυτοδάνεια μὴ διατρέξαντα τὸν θαλάσσιον κίνδυνον δὲν εἶναι προνομιαῖα (Ἴδε ἀνωτ. § 7).

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ καὶ ἂν ἐκ τῆς συγκρίσεως τῆς ὡς ἐκ τῶν ἐγγράφων τῶν προνομιαίων ναυτικῶν δανείων πρὸς ἄλληλα (πλὴν τοῦ ὑπὸ τοῦ Α Ε καὶ συντροφίας ἀναγγελθέντος, τὸ ὁποῖον ἐξοφληθὲν, ὡς προείρηται, δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν εἰς τὴν σύγκρισιν) ἐξάγεται ὅτι τὸ δάνειον τοῦ Π Γ εἶναι τὸ προγενέστερον ὅλων, ὡς συστηθὲν τὴν 12 σεπτεμβρίου 1842, ἐνῷ τὸ τοῦ Α καὶ Σ τὴν 28 αὐγούστου 1849, μολαταῦτα τὸ προτακτέον πάντων εἶναι, διότι αὐτὸ καὶ προνομιαῖον εἶναι, ἐγγραφὲν, κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρ. 312 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ἐμπροθέσμως εἰς τὸ γραφεῖον τῶν ἐνταῦθα ἐμποροδικῶν, καὶ διότι ἐχρησίμευσεν εἰς τὸν τελευταῖον ἐκ Σπετσῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ τ' ἀνάπαλιν, τοῦ πλοίου διάπλουν, καθότι ἐπὶ τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ πλοίου εἰς Σπέτσας, λαβούσης χώραν, κατὰ τὴν πιστοποίησιν τοῦ ὑπολιμενάρχου Σπετσῶν, τὴν 28 σεπτεμβρίου 1850 (ἀποτελοῦσαν πλήρη πίστιν, ὡς ἐκδεδομένην ὑπὸ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου, ἐντὸς τῶν ὅρων τῆς ἁρμοδιό-

(1) Ἴδε ἀνωτέρω § 5 καὶ 6.

(2) Ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ ὑπεγγύου πλοίου, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ πλειστηριασμοῦ, δὲν ἐξαρκῇ πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ ναυτικοῦ δανείου, δὲν στερεῖται τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ ἐπιληφθῇ τῆς λοιπῆς περιουσίας τοῦ χρεώστου. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 31 τοῦ 1837 (Νομικ. σελ. 513).

τητος αὐτοῦ ἐνεργοῦντος), τὴν 6 νοεμβρίου 1848, δὲν ἐξέπλευσε πλέον μέχρι τῆς 18 σεπτεμβρίου 1850, τὰ δὲ δάνεια τοῦ Α καὶ Σ, γενόμενα ἐντὸς τῆς περιόδου τοῦ χρόνου τούτου, καὶ μάλιστα μετὰ τὴν 25 ἰουνίου 1849, ὅτε τὸ πλοῖον ἦτον ἤδη κατασχεμένον, ὡς τοῦτο δηλοῦται ἔκ τε τῶν διαφόρων δηλοποιήσεων πλειστηριασμοῦ τοῦ κλητῆρος Κ Π, καὶ ἐκ τῆς διαταγῆς τοῦ δημάρχου Σπετσῶν τῆς 25 ἰουνίου 1849, εἰς οὐδένα ἐξετέθησαν κίνδυνον, ἂν καὶ ἐγένετο πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ νέου πλοῦ· ἑπομένως καὶ ἀνανέωσις ἂν ὑποτεθῇ προλαβόντων δανείων, ὅτι συνέστησαν ταῦτα, δὲν δύνανται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 323 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, νὰ προτιμηθῶσι τοῦ δανείου τοῦ Π Γ.

Ἐπειδὴ τὸ προνόμιον ὑποθέτει ναυτοδάνειον, τοῦτο δὲ κίνδυνον θαλάσσιον, τὰ δὲ δάνεια τῶν Α καὶ Σ, μὴ ἐκτεθέντα, ὡς εἴρηται, εἰς κίνδυνόν τινα, δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ναυτοδάνεια καὶ ἑπομένως οὐδὲ προνομιαῖα (ἄρθρ. 894 *Pard.*).»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 913 τοῦ 1852 (Νομικ. σ. 5711).

§ 37α Πότε θεωρεῖται ὁ κίνδυνος ὡς ἀρξάμενος; Ἴδε κατωτέρω § 49α.—Ἴδε κατωτ. καὶ τὴν ἀπόφ. 2679 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 38. Τὸ πλοῖον, τὸ μὴ ἐκτεθειμένον εἰς θαλασσίους κινδύνους, καθίσταται ὑπέγγυον εἰς δάνειον; (Ἴδε ἀνωτ. §§ 7, 36 ἐπ.) Προτείνεται τοῦτο δι' ἐνστάσεως; Ἴδε ἀπ. 9748 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν ἐν λέξει *Πλοῖον*.

§ 39. Περὶ τοῦ ναυτικοῦ τόκου γενήσεται λόγος ἐν τῇ λέξει *Τόκος*· Ἴδε δὲ καὶ τοὺς ἀνωτ. §§ 7, 17, 18. Ἴδε καὶ τὴν εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο ἀπόφ. 2679 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν· ἔνθα καὶ ἡ 109 τοῦ 1851 ἀπόφ. Ἀρ. Π.

§ 40. Κατὰ τὰ ἄρθρα 49 καὶ 109 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου καὶ τὸ ἄρθρον 304 § 1 τῆς πολ. δικονομίας ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων τὸ παραδεκτὸν τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως, ἄνευ διακρίσεως τῆς ἀξίας τοῦ ἀντικειμένου αὐτῶν, ἐξαρτᾶται συνήθως ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ δικαστοῦ, ἀλλ' ὁ κανὼν οὗτος δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς ἐκείνας τὰς ἐμπορικὰς πράξεις, περὶ ὧν ὁ ἐμπορικὸς νόμος διατάττει νὰ συντάσσηται δημόσιον ἢ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, ὅπερ, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, εἶναι τὸ μόνον νόμιμον μέσον ἀποδείξεως αὐτῶν, εἰς δὲ τὴν κατηγορίαν τῶν πράξεων τούτων ὑπάγεται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 311 τοῦ ἐμπορικοῦ νομου, καὶ τὸ ναυτικὸν δάνειον (Ἴδε ἀνωτ. § 9 ἐπ. Ἴδε καὶ τοὺς ἐπ. § 41—43). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 144 τοῦ 1849.

§ 41. Κατὰ τὴν εἰδικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 311 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, τὰ ναυτικὰ συμβόλαια γίνονται παρὰ συμβολαιογρά-

φων, ἢ καὶ δι' ἰδιογράφων, ἀλλ' ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει πρέπει, διὰ τὸ κῦρός των, νὰ φέρωσι τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ὑποχρεωθέντος· ἄρα ἡ ἀπόδειξις τοῦ ναυτικοῦ δανείου δὲν ἐπιτρέπεται δι' ἄλλων μέσων, καὶ μάλιστα διὰ μαρτύρων. — Ἂν δὲ καὶ τὸ ἰδιωτικὸν συμβόλαιον δύναται ἐγκύρως νὰ ὑπογραφῇ ὑπὸ πληρεξουσίου, ἀντὶ τοῦ ἀγραμμάτου δανεισαμένου, ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ῥητὴ καὶ εἰδικὴ πρὸς τοῦτο πληρεξουσιότης (Ἴδε ἀνωτ. § 9, 40 καὶ κατωτ. 42 ἐπ.). Ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν 8474 τοῦ 1851.

§ 42. Ἰδοὺ πῶς ἐκφράζεται ἡ ἀπόφασις, περὶ ἧς διαλαμβάνει ὁ § 40.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ ἄρθρα 49 καὶ 109 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου συνδυασμένα μὲ τὸ ἄρθρον 304 § 1 τῆς πολ. δικονομίας, ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων τὸ παραδεκτὸν τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως, ἄνευ διακρίσεως τῆς ἀξίας τοῦ ἀντικειμένου αὐτῶν, ἐξαρτᾶται συνήθως ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ δικαστοῦ, ἀλλ' ὁ κανὼν οὗτος δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς ἐκείνας τὰς ἐμπορικὰς πράξεις, περὶ τῶν ὁποίων, ἕνεκα τῆς σπουδαιότητος τῶν συνεπειῶν αὐτῶν ὡς πρὸς τρίτους, ὁ ἐμπορικὸς νόμος διατάττει σαφῶς ὅτι πρέπει νὰ συντάσσηται δημόσιον ἢ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, ὅπερ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἶναι τὸ μόνον νόμιμον μέσον ἀποδείξεως αὐτῶν· εἰς τὴν κατηγορίαν δὲ τῶν πράξεων τούτων ὑπάγεται, κατὰ τὸν σαφῆ ὁρισμὸν τοῦ ἄρθρου 311 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, καὶ τὸ ναυτικὸν δάνειον· ὅθεν αἱ προσβαλλόμεναι ὑπ' ἀριθ. 5451 τῆς 24 φεβρουαρίου καὶ 5673 τῆς 11 μαΐου 1849 ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἡ μὲν μὴ ἐπιτρέψασα τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν τῆς μεταξὺ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου καὶ τοῦ πλοιάρχου Δ Π συναφθείσης συμβάσεως ναυτικοῦ δανείου, ἡ δὲ παραδεχθεῖσα ὡς ἀποδεδειγμένην τὴν αὐτὴν σύμβασιν ἐκ τῶν μαρτυριῶν τῶν περὶ τῆς συνάψεως αὐτῆς ἐξετασθέντων μαρτύρων, παρεβίασε τὰς ὑπὸ τοῦ παρατεθέντος ἄρθρ. 311 του ἐμπορικοῦ νόμου συνδυασμένου μὲ τὸ ἄρθρ. 304 § 1 τῆς πολ. δικονομίας καθιερωμένας οὐσιώδεις περὶ τῶν ἀποδεικτικῶν τῆς συμβάσεως ναυτικοῦ δανείου μέσων διατάξεις, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν, κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 5 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

Διὰ ταῦτα, ἰδὸν καὶ τὰ ἄρθρα 833, 838, 839, 210 καὶ 219 τῆς πολ. δικονομίας . . . »

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 144 τοῦ 1849.

§ 43. Τὸ ἄρθρον 311 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου δὲν ἀπαιτεῖ ἐπὶ ναυτοδανείου τὸ ἔγγραφον ὡς συστατικὸν τῆς ὑπάρξεως τοῦ συναλ-

λέγματος· ἑπομένως ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ (Ἴδε ἀνωτ. § 9 10, 40 καὶ 41) Ἀπ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 5451 τοῦ 1849 ἀναιρεθ. διὰ τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ §.

§ 44. Οἱ ναυτικῶς δανείζοντες ἐν τῇ ἡμεδαπῇ χρεωστοῦν νὰ ζητήσουν τὴν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἐμποροδικείου καταχώρησιν τοῦ συμβολαίου των, εἴτε ἐπίσημον εἶναι, εἴτε ἰδιωτικόν, ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας του, ἄλλως χάνουν τὸ προνόμιόν των. (Ἴδε ἀνωτ. § 9 καὶ 10.)

Ἀπόφ. α Ἐπειδή, κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν συνδυασμένων ἄρθρ. 34, 312 καὶ 192 § 7 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, οἱ ναυτικῶς δανείζοντες ἐν τῇ ἡμεδαπῇ χρεωστοῦν νὰ ζητήσουν τὴν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἐμποροδικείου καταχώρησιν τοῦ συμβολαίου των, εἴτε ἐπίσημον εἶναι. εἴτε ἰδιωτικόν, ἐντὸς δέκα ἡμερῶν· ἄλλως χάνουν τὸ προνόμιόν των.

Ἐπειδὴ ἡ παρὰ τοῦ προμνημονευθέντος ἄρθρου 312 διατασσομένη καταχώρησις τοῦ ναυτοδανείου πρὸς ἀπόκτησιν προνομίου, μοναδικὸν σκοπὸν ἔχει, ὡς ὀρθῶς σκέπτεται καὶ τὸ δικάσαν πρωτοδικεῖον, τὴν βεβαίωσιν τοῦ ναυτοδανείου, πρὸς ἀποφυγὴν ἐκδόσεως πλαστῶν καὶ ἀντιχρονισμῶν ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως τοῦ ὀφειλέτου, καὶ οὐχὶ τὴν γνωστοποίησιν τοῦ ποσοῦ τῶν προσγενομένων δανείων, εἰς τοὺς δανείσαντας ἤδη, ἢ εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ δανείσωσι μετὰ ταῦτα τὸν πλοίαρχον, διότι οἱ μὲν μεταγενέστεροι δανεισταὶ προτιμῶνται, κατὰ τὸν νόμον, εἰς τὴν πληρωμὴν ἀπὸ τοὺς προγενεστέρους, ἀρκεῖ δὲ τὰ δάνειά των νὰ γίνουν καὶ νὰ καταχωρηθῶσι σύμφωνα μὲ τὸν νόμον, ὥστε νὰ ἀποκτήσωσι προνόμιον, ἀδιαφόρως ἂν τὰ προγενέστερα δάνεια ὑπερβαίνωσι τὴν ἀξίαν τοῦ ὑπεγγυηθέντος πλοίου, εἰς δὲ τοὺς προγενεστέρους δανειστὰς συμφέρει νὰ δίδωνται νέα δάνεια ἐν καιρῷ ἀνάγκης πρὸς διάσωσιν τοῦ πλοίου. Ὅθεν ἐκ τούτου, καὶ ἐκ τοῦ ὅλου τῶν διατάξεων τοῦ προαναφερθέντος ἄρθρου 312, συνάγεται ἀδιστάκτως, ὅτι τὸ ἐμποροδικεῖον, εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ὁποίου ὁρίζεται νὰ καταχωρῶνται τὰ ναυτοδάνεια, εἶναι τὸ εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου γίνεται τὸ ναυτοδάνειον καὶ ὄχι τὸ τῆς κατοικίας τοῦ πλοιάρχου, ἢ τὸ εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ λιμένος, εἰς ὃν ὑπάγεται τὸ πλοῖον, διότι, δίδοντος τοῦ νόμου προνόμιον εἰς τὸ ναυτοδάνειον μόνον, ὅταν ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας του καταχωρηθῇ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἐμποροδικείου, δὲν δύναται νὰ ἐννοηθῇ ἄλλο ἐμποροδικεῖον πρὸς εὐκόλυνσιν τοῦ θαλασσεμπορίου, τοῦ ὁποίου αἱ ἐπιχειρήσεις ἀπαιτοῦσι μεγίστην ταχύτητα, καὶ τὴν ἐμψύχωσιν τοῦ ὁποίου ἐσκόπει ἀναμφιβόλως ὁ νομοθέτης, παρὰ τὸ εἰς τὴν

περιφέρειαν τοῦ ὁποίου γίνεται τὸ ναυτοδάνειον· ἄλλως ἤθελε συμβαίνει συχνάκις, ὥστε, ὡς ἐκ τῆς μεγάλης ἀποστάσεως μεταξὺ τοῦ τόπου τῆς ἀνάγκης τοῦ δανείου καὶ τοῦ τόπου τῆς κατοικίας τοῦ πλοιάρχου, ἢ τοῦ λιμένος, εἰς ὃν ὑπάγεται τὸ πλοῖον, καὶ ὡς ἐκ τοῦ χρόνου τοῦ ἔτους, νὰ ἦναι ἀδύνατον εἰς τοὺς δανειστὰς νὰ καταχωρῶσι τὰ δάνειά των ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας των εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἐμποροδικείου τῆς κατοικίας τοῦ πλοιάρχου, ἢ ἐκείνου, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου ὑπάγεται ὁ λιμὴν, εἰς ὃν ἀνήκει τὸ πλοῖον, ὅπως ἀποκτήσωσι προνόμιον· ἑπομένως δὲν ἤθελον δανείζει, καὶ οὕτως ἤθελε γεννᾶται μέγα πρόσκομμα εἰς τὸ θαλασσεμπόριον, ὅπερ ἀντιβαίνει εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ νομοθέτου.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὴν ἔννοιαν καὶ τὸ γράμμα τῶν συνδυασμένων ἄρθρων 321, 324 τοῦ αὐτοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ὅταν, διαρκοῦντος τοῦ πλοῦ, ὁ πλοίαρχος λαμβάνῃ ναυτοδάνειον, ἰσχύει ὡς πρὸς τὴν μερίδα του, καὶ ὁ δανειστὴς ἀποκτᾷ προνόμιον ἢ κάμνει τὴν καταχώρησιν τοῦ δανείου του συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρ. 312 τοῦ ἰδίου νόμου, χωρὶς νὰ ἦναι ἀναγκαῖον πρὸς τοῦτο νὰ βεβαιωθῇ ἡ ἀνάγκη τοῦ δανείου, καὶ νὰ προηγηθῇ ἡ τῆς ἀρχῆς ἄδεια, κατὰ τὸ ἄρθ. 204.

Ἐπειδὴ ναὶ μὲν, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 323 καὶ 191 § 7 τοῦ αὐτοῦ νόμου, τὰ διὰ τὸν τελευταῖον πλοῦν γινόμενα δι' ἀνάγκην τοῦ πλοίου ναυτοδάνεια προτιμῶνται εἰς τὴν ἀπόδοσιν ἀπὸ τὰ διὰ προλαβόντα πλοῦν γενόμενα, ἀλλ' ὑποτίθεται ἐνταῦθα ἀναμφιβόλως, ὅτι τὰ τελευταῖα ναυτοδάνεια δὲν ἀπώλεσαν τὸ προνόμιόν των, κατὰ τὸ ἄρθρον 312, μὴ καταχωρηθέντα ἐμπροθέσμως εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ προσφόρου ἐμποροδικείου· ὅθεν δὲν προτιμῶνται τῶν προγενεστέρων, ὅταν ταῦτα μὲν ἀπέκτησαν προνόμια καταχωρηθέντα ἐμπροθέσμως, ἐκεῖνα δὲ ἀπώλεσαν αὐτὸ, μὴ καταχωρηθέντα ἐμπροθέσμως· ἂν δὲ κατεχωρήθησαν μετὰ παρέλευσιν δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας των, μόνον ἀπέναντι τῶν μεταγενεστέρων δύνανται νὰ προτιμῶνται, οὐχὶ δὲ καὶ ἀπέναντι τῶν προγενεστέρων τῶν χαιρόντων προνόμιον, διότι ὁ νόμος βοηθεῖ τοὺς ἐπιμελεῖς.

Ἐπειδὴ τὸ διὰ ναυτοδανείου ἀποκτώμενον προνόμιον ἐπί τινος πλοίου δὲν χάνεται μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ ὁρισθέντος τῆς πληρωμῆς χρόνου, ἢ τοῦ τέλους τοῦ πλοῦ, δι' ὃν ἐδόθη, ἀλλὰ μόνον οἱ κίνδυνοι παύουν, διατηρουμένου τοῦ προνομίου ἄχρι τῆς πληρωμῆς τοῦ δανείου, ἐνόσῳ τὸ πλοῖον ὑπάρχει καὶ δὲν πωληθῇ εἰς ἄλλον καὶ ταξειδεύσῃ.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 235 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4198).

§ 45. Τὸ ἐμποροδικεῖον, εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ὁποίου ὁρίζεται νὰ καταχωρῶνται τὰ ναυτοδάνεια, εἶναι τὸ εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου γίνεται τὸ ναυτοδάνειον, καὶ ὄχι τὸ τῆς κατοικίας τοῦ πλοιάρχου ἢ τὸ εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ λιμένος, εἰς ὃν ὑπάγεται τὸ πλοῖον. Ἀπ. ἡ αὐτή. (Ἴδε ἀνωτ. § 9, 10).

§ 46. Ὅταν διαρκοῦντος τοῦ πλοῦ ὁ πλοίαρχος λαμβάνει ναυτοδάνειον, ἰσχύει ὡς πρὸς τὴν μερίδα του, καὶ ὁ δανειστὴς ἀποκτᾷ προνόμιον κάμνων τὴν καταχώρησιν τοῦ δανείου του συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρ. 312 τοῦ ἐμπορικοῦ κώδηκος, χωρὶς νὰ ἦναι ἀναγκαῖον πρὸς τοῦτο νὰ βεβαιωθῇ ἡ ἀνάγκη τοῦ δανείου καὶ νὰ προηγηθῇ καὶ ἡ τῆς ἀρχῆς ἄδεια. Ἀπ. ἡ αὐτή.

§ 47. Καὶ τὰ διὰ τὸν τελευταῖον πλοῦν γενόμενα δι' ἀνάγκην του πλοίου ναυτοδάνεια δὲν προτιμῶνται (ἂν δὲν ἐγγραφῶσι κατὰ τὸ ἄρθρον 312 τοῦ Κώδ.) τῶν διὰ τὸν προλαβόντα πλοῦν γενομένων ναυτοδανείων, ἀλλ' ἐγγραφέντων, ἡ δὲ μετὰ τὴν προθεσμίαν τῶν δέκα ἡμερῶν ἐγγραφὴ μόνον ἀπέναντι τῶν μεταγενεστέρων δίδει δικαίωμα προνομίου, οὐχὶ δὲ καὶ ἀπέναντι τῶν προγενεστέρων τῶν χαιρόντων προνόμιον, διότι ὁ νόμος βοηθεῖ τοὺς ἐπιμελεῖς. Ἀπόφ. ἡ αὐτή.

§ 48. Τὸ διὰ ναυτοδανείου ἀποκτώμενον προνόμιον ἐπί τινος πλοίου δὲν χάνεται μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ ὁρισθέντος τῆς πληρωμῆς χρόνου, ἢ τοῦ τέλους τοῦ πλοῦ, δι' ὃν ἐδόθη, ἀλλὰ μόνον οἱ κίνδυνοι παύουν, διατηρουμένου τοῦ προνομίου ἄχρι τῆς πληρωμῆς τοῦ δανείου, ἐνόσῳ τὸ πλοῖον ὑπάρχει καὶ δὲν πωληθῇ εἰς ἄλλον καὶ ταξειδεύσει. Ἀπόφ. ἡ αὐτή.

§ 49. Ἂν, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ῥωμ. δικαίου, ὁ νόμος δύναται νὰ καταργηθῇ καὶ διὰ τῆς συνηθείας, ἀπὸ τὸν νόμον ὅμως 32 τῶν Πανδεκτῶν de legibus S. Consulis ἐξάγεται, ὅτι ἡ συνήθεια πρέπει νὰ ἦναι γενικὴ διὰ νὰ ἐπιφέρῃ αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα, καὶ τοιουτοτρόπως ὁ νόμος οὗτος συμβιβάζεται μὲ τὸν δεύτερον νόμον τοῦ Κώδηκος quæ si conferendo, καθ' ὃν δὲν ἀποδίδεται ἡ ἰσχὺς αὕτη εἰς τὴν συνήθειαν, ὁσάκις αὕτη περιορίζεται ἐντὸς πόλεώς τινος ἢ ἐπαρχίας· ἑπομένως καὶ ἂν ἀποδειχθῇ, π. χ., ὅτι εἰς τὴν νῆσον Θήραν ὑπάρχει συνήθεια, καθ' ἣν τὰ ναυτοδάνεια δὲν ἐγγράφονται εἰς κατάστιχα ἐμπορικοῦ δικαστηρίου, καὶ ὅμως τὰ τοιαῦτα δάνεια ἔχαιρον προτίμησιν, ἡ τοιαύτη συνήθεια, ὡς μὴ γενικὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ περιωρισμένη εἰς μίαν νῆσον, δὲν δύναται νὰ ὑπερισχύσῃ τοῦ ἄρθρου 312 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. Αἱ διατάξεις δὲ τοῦ ἀπὸ 23 φεβρουαρίου 1835 διατάγματος, ὅπερ φαίνεται ὅτι εἰσήγαγεν ἄλλας περὶ ἐθίμων ἀρχάς, δὲν ἐφαρμόζονται εἰς ἐμπορικὰ

ἔθιμα, οὐδὲ δύνανται νὰ ἔχουν ἀναδρομικὴν δύναμιν. Απ. ἐφ. Ἀθηνῶν 909 τοῦ 1838. Ἴδε τὴν λ. *Ἔθιμα* καὶ κατ. τὴν σ. 351 ἐν ἀρχ.

§ 49² Ποῦ πρέπει νὰ γίνηται ἡ καταχώρησις; (Ἴδε καὶ ἀνωτ. § 9, 10, 35· κατωτ. § 49³)

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ τὰ κατὰ τῆς ἀπὸ 3 μαΐου 1837 ἀποφάσεως τῆς διαιτητικῆς ἐπιτροπῆς προτεινόμενα ὑπὸ τοῦ ἤδη ἐκκαλοῦντος παράπονα εἶναι, πρῶτον, ὅτι κακῶς ἐθεωρήθη ὡς ἐστερημένον προνομίου τὸ ἰδικόν του δάνειον, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ καταταχθῇ ὡς πρῶτον προνομιοῦχον, καὶ δεύτερον, ὅτι κακῶς ἐθεωρήθη ὡς προνομιοῦχον τὸ τοῦ Ι Β, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ καταταχθῇ συμμέτρως μετὰ τῶν λοιπῶν δανείων. Ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον εἶναι χωρὶς βάσιν, διότι ἡ παρὰ τοῦ ἄρθρου 312 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου διαταττομένη καταχώρησις, ἄνευ τῆς ὁποίας προνόμιον δὲν ἔχει χώραν, δὲν δύναται ἀδιαφόρως νὰ γενῇ εἰς τὸ γραφεῖον ὁποιουδήποτε ἐμποροδικείου, καθότι ἐκ τῆς γενικῆς διατάξεως τοῦ ῥηθέντος ἄρθρου, μὴ διακρίνοντος μεταξὺ ναυτικῶν δανείων γενομένων δι' ἰδιωτικῶν, ἢ διὰ δημοσίων ἐγγράφων, ἐξάγεται προφανῶς, ὅτι ἡ διαταττομένη καταχώρησις ἔχει καὶ ἄλλον σκοπὸν ἐκτὸς τοῦ τῆς βεβαίας χρονολογίας, τὴν ὁποίαν τὰ παρὰ συμβολαιογράφων γενόμενα ναυτικὰ συμβόλαια (ἄρθρον 311 τοῦ ἐμπ. νόμου) ἔχουν, δυνάμει τοῦ νόμου, ἀφ' ἑαυτῶν, ἀλλὰ πρέπει νὰ γίνηται συμφώνως μὲ τὴν προσδιοριστικὴν ἔκφρασιν τοῦ ἄρθρου 3 2, εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἐμποροδικείου, ἐκείνου, δηλονότι, ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ ὁποίου ἔγινε τὸ δάνειον· καὶ τοῦτο πρὸς τὸν σκοπὸν, τοῦ νὰ ἔχωσιν οἱ μέλλοντες νὰ χορηγήσωσι νέα ναυτικὰ δάνεια τρίτοι τὰ μέσα τοῦ νὰ λάβωσι, πρὸς ὁδηγίαν των, ὅσον τὸ δυνατὸν, ἀκριβεστέρας πληροφορίας περὶ τῶν προϋπαρχόντων καταχωρημένων καὶ ἑπομένως προνομιούχων ναυτικῶν δανείων, ἐξετάζοντες εἰς τὰ γραφεῖα ἐκείνων τῶν ἐμποροδικείων, εἰς τὴν περιφέρειαν τῶν ὁποίων ὑπάρχει, ἕνεκα τοῦ διάπλου τοῦ πλοίου, ἢ ἕνεκα ἄλλων περιστάσεων, πιθανότης, ὅτι ἐγένοντο ναυτικὰ δάνεια· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ δάνειον τοῦ ἤδη ἐκκαλοῦντος, ἐνῷ ἐγένετο ἐν Σκιάθῳ, κατὰ τὸ ἀπὸ 12 μαρτίου 1836 ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου Σκιάθου, ἐκπληροῦντος ἔργα συμβολαιογράφου, ὑπ' ἀριθ. 33 συμβόλαιον, ὄντων μάλιστα τοῦ τε δανειζομένου πλοιάρχου Δ Κ καὶ τοῦ ἤδη ἐκκαλοῦντος δανειστοῦ τῆς Σκιάθου κατοίκων, ἀντὶ νὰ καταχωρηθῇ, κατὰ τὴν προεκτεθεῖσαν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 312 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἐμποροδικείου τῆς περιφερείας ἐκείνης, ὡς τοῦ ἁρμοδίου πρὸ τούτο, ἤγουν τοῦ ἐν Χαλκίδι, κατεχωρήθη, ἀπεναντίας, εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἐμποροδικείου τῆς Σύρου, ὅπου ἔτυχε νὰ εὑρίσκωνται τότε, κατὰ τὸ

περιεχόμενον τοῦ συμβολαίου, ὁ ἤδη ἐκκαλῶν καὶ εἶχεν ἑπομένως, ὡς ἐκ τούτου, ἁπλῶς μόνον εὐκολίαν περισσοτέραν πρὸς ἐνέργειαν τῆς καταχωρήσεως· εἰς τρόπον ὥστε, μὴ ἐκπληρωθείσης τῆς διαταξεως τοῦ ἄρθρου 312 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, καθότι ἡ καταχώρησις εἰς ἀναρμοδίου ἐμποροδικείου γραφεῖον ἰσοδυναμεῖ μὲ παράλειψιν τῆς καταχωρήσεως, ἕπεται ἀναγκαίως τὸ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἄρθρου ὁριζόμενον ἀποτέλεσμα τοῦ νὰ μὴ θεωρηθῇ τὸ δάνειον ὡς προνομιοῦχον· ἄρα ὀρθῶς, διὰ τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως τῆς 3 μαΐου 1837, ἐθεωρήθη τὸ προκείμενον δάνειον ὡς ἐστερημένον προνομίου. Τὸ δεύτερον δὲ παράπονον τοῦ ἤδη ἐκκαλοῦντος κατὰ τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως, ὡς ἀδίκου διότι ἐθεώρησεν ὡς προνομιοῦχον τὸ δάνειον τοῦ Ι Β, εἶναι βάσιμον, διότι μὴ τηρηθεισῶν, ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως ἐξάγεται, τῶν ἀπὸ τὰ ἄρθρ. 312 καὶ 234 ὁριζομένων διατυπώσεων διὰ τὸ δάνειον τοῦτο, γενόμενον δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου τῆς 9 σεπτεμβρίου 1836, δὲν ἐδύνατο νομίμως αὐτὸ νὰ θεωρηθῇ ὡς προνομιοῦχον, ἐναντίον τῆς ῥητῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 312 τοῦ ἐμπ. νόμου, καί, ἀκριβῶς εἰπεῖν, ὡς ἁπλοῦν δάνειον (καθότι πᾶν ναυτικὸν δάνειον ἀναγκαίως προϋποθέτει κίνδυνον, ὁ δὲ κίνδυνος ἄρχεται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 328 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ὡς πρὸς τὸ πλοῖον, τὰ ἄρμενα, τὰ ἐξάρτια, τὸ ἐφόπλισμα καὶ τὰς τροφάς, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ ἀπόπλου, ἐνῷ, καθὼς προκύπτει ἐκ τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως, τὸ δάνειον τοῦ Ι Β, ἐδόθη λόγῳ ἐπισκευῆς τοῦ πλοίου, τροφῶν καὶ λοιπῶν αὐτοῦ ἐφοδίων, τὸ δὲ πλοῖον κατασχεθὲν δὲν ἀπέπλευσε) δὲν ὑπάγεται εἰς οὐδεμίαν τῶν λοιπῶν προνόμιον καθιερουσῶν περιπτώσεων τοῦ ἄρθρου 191 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου· ἄρα ἐσφαλμένως καὶ ἄνευ νομίμου λόγου ἐθεωρήθη τὸ δάνειον ὡς προνομιοῦχον, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ καταταχθῇ συμμέτρως μετὰ τῶν ἄλλων δανείων.»

*Απόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4499.

§ 49³ Ἡ προτεραιότης τῆς ἐγγραφῆς τῶν ναυτοδανείων ἔχει ἐπιρροὴν εἰς τὴν προτίμησιν τοῦ δανείου; — Εἰς τίνος ἐμποροδικείου γραφεῖον πρέπει νὰ γίνηται ἡ ἐγγραφὴ τοῦ ναυτοδανείου; ἡ ἀπόφασις 394 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν φέρει·

« Ἐπειδὴ σκοπὸς τῆς εἰς τὰ βιβλία τοῦ ἐμποροδικείου ἐγγραφῆς τῶν ναυτοδανείων εἶναι κυρίως ἡ ἀποτροπὴ ἐνδεχομένης παραγραφῆς τρίτων, καμμία δὲ διάταξις δὲν παρέχει προτιμήσεως δικαιώματα εἰς τὰ προγενεστέρως ἐγγεγραμμένα ναυτοδάνεια· ἀδιάφορος ἄρα εἶναι, ὡς πρὸς τὴν κατάταξιν, ἡ προγενεστέρα ἐγγραφὴ τοῦ ναυτοδανείου τοῦ ἐφεσιβλήτου ἀπὸ τὴν τοῦ . . . .

Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 312 διατάσσον τὴν εἰς τὸ βιβλίον τοῦ ἐμπο-

ραδικείου έγγραφήν τών ναυτοδανείων, δέν όρίζει μέν τό πρός τούτο άρμόδιον έμποροδικείον, άλλ' έκ τού χρόνου, έντός τού όποίου άπαιτεί τήν έγγραφήν έπί ποινή άποκλείσεως τού προνομίου, συνάγεται, ότι ή έγγραφή πρέπει νά γίνηται ούχί είς τήν κατοικίαν τού πλοιάρχου, άλλ' είς τόν τόπον, όπου συνέστη τό δάνειον, άλλως οί μακράν τής κατοικίας τού πλοιάρχου ή τού λιμένος, όπου τό πλοίον είναι νηϊλογημένον, δανείζοντες ήθελον στερείσθαι πολλάκις τού προνομίου των, άδυνατούντες νά έγγράψωσι τό δάνειόν των έμπροθέσμως, ένεκα τής άποστάσεως τού τόπου τής κατοικίας τού πλοιάρχου (1).» (Ίδε άνωτ. § 49².)

§ **50.** Άν ή έγγραφή τού ναυτοδανείου γίνη μετά τάς δέκα ήμέρας (άρθρον **312** έμπ. νόμου), τό προνόμιον τού δανειστού δέν άποσβέννυται άπολύτως, άλλ' άπλώς δέν άνατρέχει μέχρι τής ήμέρας τής περί τού ναυτοδανείου συμβάσεως, καί δέν παράγει άποτελέσματα είμή άπό τής ήμέρας τής έγγραφής· ή έννοια δ' αύτη τού νόμου γίνεται καταφανής έκ τού ότι ή περί τής έγγραφής ταύτης διάταξις δέν έχει άλλον σκοπόν είμή νά ματαιώση πάντα δόλον ώς πρός τούς τρίτους· άρα έν όποιαδήποτε έποχή λάβη χώραν ή έγγραφή, διατηρεί αύτη τό προνόμιον τού δανειστού ώς πρός όλους τούς μεταγενεστέρους δανειστάς (όρα *Boulay-Paty*). Άπόφ. έφετών Άθηνών **9107** τού **1852.**

§ **51.** Ή προθεσμία, περί ής προνοεί τό άρθρον **312** τού έμπορικού νόμου, δέν αύξάνει λόγῳ άποστάσεως. Άπ. έφετών Άθηνών **9107** τού **1852.**

§ **52.** Πρός τόν πρόεδρον τών έν Χαλκίδι πρωτοδικών.

« Άν καί ό λιμενάρχης δέν ήναι άρμόδιος νά ζητή πληροφορίας περί τών έγγραπτέων είς τά βιβλία ναυτοδανείων, διότι ό πρόεδρος τών έμποροδικών έχει τό καθήκον νά φροντίζη περί τής έγγραφής αύτών, μολοντούτο, έπειδή έπί τού προκειμένου άναφύεται άμφιβολία τί μέλλει γενέσθαι ώς πρός τά δάνεια έκείνα, άτινα οί δανεισταί, είτε έξ άνάγκης δέν έδήλωσαν έντός τής παρά τού νόμου

---

(1) Ό Boulay-Paty λέγει . . . . l'enregistrement doit etre fait au greffe du tribunal de commerce ou du tribunal de première instance (qui en tient lieu) du d o m i c i l e de l'emprunteur à là grosse. Cela nous parait d'autant moins douteux, que c'est en effet là que ceux qui auraient à traiter avec lui doivent prendre connaissance de ses engagements. Άλλ' ή σκέψις, ότι ή έγγραφή διατάττεται πρός διατήρησιν τού προνομίου μόνον, καί ότι τά έν άλλοδαπή γενόμενα ναυτοδάνεια είναι προνομιαία δι' άπλής τής τηρήσεως τών διατυπώσεων τού άρθρου 284 τού έμπορικού Νόμου, καί άνευ τής έγγραφής παρά τῷ δικαστηρίῳ, είς τήν περιφέρειαν τού όποίου τό πλοίον είναι νηϊλογημένον, δικαιολογεί μάλλον τήν άπόφασιν ή τήν γνώμην τού σοφού τούτου συγγραφέως. (Νομικής σελ. 5084.)

ταττομένης ἑξαμήνου προθεσμίας, εἴτε διότι γενόμενα κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας ὡς ἐκ τῆς μακρᾶς ἀποστάσεως δὲν ἐπρόλαβον νὰ τὰ δηλώσωσι, τῆς δὲ ἀμφιβολίας ταύτης ἡ λύσις ζητεῖται καὶ παρ' ἡμῶν ἤδη, σᾶς κοινοποιοῦμεν, κύριε πρόεδρε, ὅτι τὸ καθ' ἡμᾶς φρονοῦμεν, ὅτι τὰ ναυτοδάνεια ταῦτα ἔπαυσαν μὲν τοῦ νὰ ὦσι προνομιοῦχα καὶ μένουν ἁπλᾶ δάνεια, ἀλλ' οἱ πρόεδροι τῶν ἐμποροδικῶν δύνανται νὰ τὰ ἐγγράφωσιν εἰς τὰ βιβλία μὲ τὴν ῥητὴν σημείωσιν ὅτι ἐπαρουσιάσθησαν ἐκπροθέσμως, σημειοῦντες καὶ τὴν τῆς παρουσιάσεως ἡμερομηνίαν· ἡ γνώμη μας ὅμως αὕτη δὲν εἶναι ὑποχρεωτική, καὶ ἑπομένως, ἐὰν οἱ ΚΚ. πρόεδροι δίδοντες ἄλλην εἰς τὸν νόμον ἑρμηνείαν, φρονοῦν, ὅτι εἶναι ἀναρμόδιοι νὰ ἐγγράφωσιν, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, τὰ ἐκπροθέσμως παρουσιασθέντα ναυτοδάνεια εἰς τὰ βιβλία, μένει εἰς τοὺς ἔχοντας συμφέρον τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἀπευθυνθῶσιν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ὡς καὶ ἐν πάσῃ ὁποιαδήποτε, εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον, ὅπερ, δικάζον κατ' ἀντιδικίαν, δύναται νὰ διατάξῃ, ἢ μή, τὴν ἐγγραφὴν αὐτῶν εἰς τὰ βιβλία.

Ταῦτα εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 126 τῆς 17 ἰουνίου 1852 ἀναφορᾶς σας.» Ὁ ὑπουργὸς Κ. Προβελέγιος.

(Ἔγγραφον τοῦ ἐπὶ τῆς Δικ. ὑπουργοῦ ὑπ' ἀριθ. 5566 τοῦ 1852.)

§ 53. Ἡ ἐν τῷ γραμματίῳ παράλειψις τῆς μνείας τοῦ τόκου καὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ δανείου δὲν ἐπιφέρει τὴν ἀκύρωσιν τοῦ ναυτοδανείου, διότι ὁ μὲν συνομολογηθεὶς τόκος ἀφορᾷ τὸ συμφέρον μόνον τῶν συμβαλλομένων μερῶν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τὸν τύπον καὶ τὴν ὕπαρξιν τοῦ δανείου, ἡ δὲ μνεία τῆς ἀνάγκης δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἀναγκαίων προσόντων τοῦ θαλασσοδανείου, οὐδὲ ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς ἀπαίτησιν ἀφορῶσαν ἁπλῶς τὴν ἐξόφλησιν τοῦ δανείου, ἐνῷ ἡ βεβαίωσις τῆς ἀνάγκης καὶ ἡ τήρησις τῶν ἄλλων διατυπώσεων ἀπαιτεῖται κυρίως διὰ τὰς μεταξὺ τοῦ πλοιάρχου, τῶν ἰδιοκτητῶν καὶ τῶν δανειστῶν σχέσεις. Απ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 5051 τοῦ 1848 (Ἴδε ἀνωτ. § 11—15).

§ 53[a] Ὅταν τὸ ἔγγραφον διαλαμβάνῃ, ὅτι ὁ Α ἐδάνεισε τῷ Β ναυτικῶς ἐπὶ τοῦ πλοίου Γ, δίστηλα . . . πληρωτέα εἰς τὴν πρώτην ἀναζήτησιν τοῦ δανειστοῦ, ὁ δανειστὴς πότε ἔχει δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσῃ τὸ δάνειον, ἀφοῦ οὔτε ὁ πλοῦς, οὔτε ὁ χρόνος, δι' ὃν ἐδόθη, ὁρίζεται κατὰ τὸ ἄρθρ. 311 § 7 τοῦ ἐμπ. νόμου;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ ἀπὸ 5 μαρτίου 1841 ἰδιωτικοῦ συμβολαίου γενομένου μεταξὺ τῆς Ν Ζ Β ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ Δ Ν Μ πλοιάρχου του ἑλληνικοῦ βρικίου, ὀνομαζομένου *Ποσειδῶνος*, ἀφ' ἑτέρου, προκύπτει, ὅτι ὁ πρῶτος ἐδάνεισε ναυτικῶς πρὸς τὸν δεύ-

τερον ἐπὶ τοῦ εἰρημένου πλοίου, τῆς ἀποσκευῆς καὶ τῶν ἐφοπλισμάτων αὐτοῦ δίστηλα ἱσπανικὰ χίλια μὲ ναυτικὸν τόκον πρὸς 1 1/2 τοῖς ἑκατὸν τὸν καθ' ἕκαστον μῆνα, πληρωτέα κατὰ τὴν πρώτην ἀναζήτησιν τοῦ δανειστοῦ ἐν Σύρῳ ἢ ὅπου ἀλλοῦ ἤθελε παρουσιασθῇ ἀντίγραφον τοῦ συμβολαίου κατὰ τάξιν γυρισμένον.

Ἐπειδὴ ἂν καὶ δύναταί τις νὰ εἴπῃ, 1) ὅτι τὸ περὶ τοῦ ναυτικοῦ τούτου δανείου συμβόλαιον δὲν ἐνδιαλαμβάνει τι περὶ τῶν δύο περιστάσεων, περὶ ὧν γίνεται μνεία εἰς τὸ ἄρθρον 311 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, δηλαδὴ ἂν ἐδόθη τὸ δάνειον *δι' ἕνα μόνον πλοῦν* καὶ *διὰ ποῖον*, καθὼς καὶ *διὰ ποῖον χρόνον*, ἀλλὰ περιορίζεται εἰς τὴν μόνην μνείαν, ὅτι ὁ πλοίαρχος θέλει τὸ ἀποδώσει εἰς τὴν πρώτην ἀναζήτησιν τοῦ δανειστοῦ εἴτε εἰς Σύρον, εἴτε ἀλλαχοῦ κτλ. 2) ὅτι ἡ τελευταία συμφωνία αὕτη δὲν δύναται, κατὰ τὴν ἰδιαιτέραν φύσιν τοῦ περὶ οὗ πρόκειται συμβολαίου, νὰ ἐφαρμοσθῇ ἀπεριορίστως καὶ εἰς τρόπον, ὥστε νὰ δύναται ὁ δανειστὴς ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀπόδοσιν τῆς δανεισθείσης ποσότητος κατὰ τὴν ἁπλῆν ἀρέσκειάν του, εἴτε καὶ πρὶν ἢ λάβῃ χώραν πλοῦς ἢ ταξείδιόν τι, διότι, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἡ ἁπλῆ λέξις *ναυτικοδάνειον* ὑποθέτει θαλασσίους κινδύνους καὶ πλοῦς, ὡς γίνεται φανερὸν ἀπὸ τὰ ἄρθρα 311, 323 καὶ 328 κτλ. τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, καὶ ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐὰν δὲν ἤθελον λάβει χώραν οἱ κίνδυνοι οὗτοι καὶ ὁ πλοῦς, δὲν ἰσχύει τὸ συμβόλαιον τοῦ θαλασσοδανείου ὡς τοιούτου, οὔτε δύναται νὰ ἦναι δεκτὴ ἡ ἀπαίτησις αὐτοῦ καὶ τῶν θαλασσίων τόκων, εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ δανειζομένου πλοιάρχου ἦτο βέβαια τὸ νὰ μεταχειρισθῇ τὰ χρήματα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς θαλασσίου ἐπιχειρήσεως ἢ κερδοσκοπίας του, καὶ αὐτὴ ὄχι μόνον ἤθελε ματαιωθῆ, ἀλλὰ ἤθελε προξενήσει τὸν ὄλεθρον τοῦ πλοιάρχου, ἄν, πρὶν τῆς ἐκτελέσεως ταύτης, ἐδύνατο νὰ ὑποχρεωθῇ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν δανεισθέντων χρημάτων, καθὼς καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ δανειστοῦ εἶναι παρομοίως ὁ ἴδιος, ὅταν ἐξαιτῆται ὅλους τοὺς θαλασσίους τόκους, οἵτινες χρεωστοῦνται μόνον διαρκούντων τῶν θαλασσίων κινδύνων· καὶ τέλος ὁ σκοπὸς ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων εἶναι νὰ ἰσχύσῃ τὸ συμβόλαιον τοῦ ναυτικοδανείου, περὶ οὗ πρόκειται, καὶ τὸ ὁποῖον ἐπικαλεῖται ὁ ἐνάγων, ἐνῷ εἰς τὴν ἐναντίαν ἔννοιαν τῆς αὐτῆς συμφωνίας ἤθελε θεωρηθῆ ὡς ἄκυρον τὸ συμβόλαιον τοῦτο (*Merlin* λέξει *Grosse aventure*. Ἐμεριγὸν τόμ. Β' κεφ. α' τμ. δ' — κεφ. Β' *conferance* κεφ. Β' τμ. α' καὶ δ' — κεφ. Θ' τμ. ϛ'. *Pardessus* εἰς τοὺς ἀριθμοὺς 892, 894 καὶ 895. *Rogron* ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 311 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. 3) Ὅτι δὲν δύναται αὕτη ἡ συμφωνία ἡ ὑπάρχουσα εἰς τὸ συμβόλαιον τοῦ ναυτικοδανείου νὰ ἐφαρμοσθῇ

καὶ διερμηνευθῇ οὕτως ἀπεριορίστως, καθὼς ἤθελεν ἐφαρμοσθῆ καὶ διερμηνευθῆ ὅταν πρόκηται περὶ ἄλλων δανείων καὶ συμβολαίων, καθόσον μάλιστα πᾶσα διερμηνεία πρέπει νὰ γίνῃ εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἰσχύσῃ τὸ δάνειον ὡς ναυτικοδάνειον καὶ ὑπὲρ τοῦ δανειζομένου ὡς ὀφειλέτου καὶ κατὰ τοῦ δανειστοῦ, ὁ ὁποῖος ἐδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ καλλίτερα τὸ εἰρημένον ἄρθρον 311, καὶ κυρίως ὑπὲρ τῆς ἐμπορίας, ἥτις συντελεῖ εἰς ὄφελος τῆς ἐπικρατείας, καὶ ἡ ὁποία ἤθελε βλαφθῆ ἀπὸ τὴν παρεξήγησιν ταύτην· εἶναι ἀναντίῤῥητον ἐξ ἀνάγκης, ἀπὸ τὴν ἰδιαιτέραν φύσιν τοῦ συμβολαίου τοῦ ναυτικοδανείου, ἀπὸ τὴν νομιζομένην θέλησιν τῶν συμβαλλομένων καὶ ἀπὸ τὸ συμφέρον τῆς ναυτικῆς ἐμπορίας, καὶ ἐπομένως ὑπόκειται εἰς αὐτὴν τὴν διερμηνείαν, ἡ ὁποία συμφωνεῖ μ' ὅλας τὰς διαληφθείσας περιπτώσεις, καὶ ἡ ὁποία ἀναβάλλει τὴν ἐνέργειαν καὶ ἐφαρμογὴν αὐτῆς τῆς συμφωνίας μέχρι τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ θαλασσίου κινδύνου καὶ πλοῦ, διὰ τοὺς ὁποίους ἔγινε τὸ δάνειον (*Pardessus* ἀριθ. 191, 775—809 καὶ 895. Ἐμεριγὸν κεφ. ΙΓ' τμ. δ'— κεφ. Θ' τμ. ϐ' καὶ κεφ. Κ' τμ. ζ' τόμ. 2 βιϐλ. 395. 4) ὅτι τόσον, κατὰ τοὺς περὶ ναυτικοδανείου συγγραφεῖς, ὅσον κατὰ τὸ ἄρθρ. 328 τοῦ ἐμπ. νόμου, τὸ ναυτικοδάνειον γινόμενον ἀπεριορίστως καὶ ἄνευ τῶν διαληφθεισῶν μνειῶν περὶ τὸν πλοῦν καὶ τὸν χρόνον του, λογίζεται ὡς γενόμενον διὰ τὸ πρῶτον, τὸ ὁποῖον ἐπιχειρεῖ ὁ πλοίαρχος ταξείδιον καὶ διὰ τὸν ἀμφοτερόπλουν (*aller et retour*), ὥστε οἱ κίνδυνοι νὰ διαρκοῦν μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς του εἰς τὸν λιμένα, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀνεχώρησε τὸ πλοῖον, ἢ μέχρις ὅτου ἀῤῥάξῃ τὸ πλοῖον εἰς τὸν τόπον, ὁ ὁποῖος, κατὰ τὴν φύσιν τοῦ ἐπιχειρισθέντος ταξειδίου, λογίζεται ὡς τόπος τοῦ προορισμοῦ του (*de sa destination*) *Pardessus* ἀριθ. 775, 894. Ἐμεριγὸν κεφ. Η' τμ. ι § 1 καὶ *Conferance* ρξ' Ε' καὶ τόμ. 4 καὶ 9 κεφ. ΙΓ' καὶ *conferance* ρξ' ς' 5) ὅτι πρὸ τῆς παύσεως τοῦ κινδύνου τούτου, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἔχει ἰσχὺν καὶ ἐκτέλεσιν τὸ ναυτικοδάνειον καὶ δικαίωμα ὁ δανειστὴς εἰς τοὺς θαλασσίους τόκους, δὲν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ οὗτος τὴν ἀπόδοσιν τοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν τόκων, καὶ ἐπομένως πρὸς αὐτὴν μόνην τὴν ἐποχὴν ἀναφέρεται ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς τῆς ἀπεριορίστου συμφωνίας. 6) ὅτι ἂν ἡ ἀρχὴ, ἥτις ἐφαρμόζεται ὅταν πρόκηται περὶ τοῦ πρώτου δανείου καὶ ταξειδίου, ὑπάρχουν οἱ αὐτοὶ λόγοι διὰ νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ εἰς τὸ σιωπηλῶς ἀνανεωμένον ναυτικοδάνειον καὶ εἰς τὸν ἄλλον πρῶτον μετὰ τὴν ἀνανέωσιν ταύτην ἐπιχειρισθέντα παρὰ τοῦ ἰδίου πλοιάρχου πλοῦν καὶ ταξείδιον· διότι μέχρις ὅτου ὁ δανειστὴς δὲν ἐξαιτεῖται τὴν ἀπόδοσιν τῶν χρημάτων ἢ δὲν γνωστοποιεῖ πρὸς τὸν ὀφειλέτην

πλοίαρχον, ὅτι δὲν θέλει νὰ χρησιμεύσουν πάλιν εἰς ἄλλουν διάπλουν αὐτὰ τὰ χρήματα, ὡς δύναται ὁ δανειστὴς νὰ κάμῃ εἰς κάθε παῦσιν τῶν θαλασσίων κινδύνων καὶ ταξειδίων, γίνεται σιωπηλῶς ἡ ἀνανέωσις, περὶ ἧς γίνεται λόγος εἰς τὸ ἄρθ. 323 τοῦ ἐμπ. νόμου περὶ τοῦ πρώτου δανείου διὰ τὴν χρῆσιν καὶ τοὺς κινδύνους τοῦ μεταγενεστέρου ταξειδίου, εἰς τρόπον, ὥστε ἐξακολουθοῦν νὰ τρέχουν ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ οἱ θαλάσσιοι τόκοι καὶ διὰ τοῦτο ὁ δανειστὴς, πρὸς τὸν ὁποῖον ὁ δεύτερος πλοῦς καὶ τὸ δεύτερον ταξείδιον εἶναι πάλιν τὰ πρῶτα μετὰ τὴν σιωπηλὴν ἀνανέωσιν τοῦ θαλασσοδανείου, ὑποχρεοῦται πάλιν εἰς τὸ νὰ προσμένῃ τὴν ἀκέραιον ἀποπεράτωσιν τοῦ ταξειδίου, ἢ τὸ φθάσιμον τοῦ πλοίου εἰς τὸν προσδιωρισμένον τόπον τῆς ἐξαρτήσεώς του, εἰσέτι καὶ ὡς μόνον ἁρμόδιον τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον δύναται ὁ πλοίαρχος νὰ πληρώσῃ. 7) Ὅτι δὲν δύναται ὁ δανειστὴς ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς τῆς ἐποχῆς, ἀφοῦ δὲν ἐμπόδισεν, ὡς ἠμποροῦσε νὰ κάμῃ, τὴν ἀνανέωσιν τοῦ θαλασσοδανείου καὶ ἐξ ἐναντίας ἐσυμφώνησε σιωπηλῶς εἰς τὸ νέον ταξείδιον τὸ παρὰ τοῦ πλοιάρχου ἐπιχειρισθὲν, καθὼς ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὴν αἴτησιν, τὴν ὁποίαν κάμνει, τῶν θαλασσίων τόκων, διαρκοῦντος αὐτοῦ, ὥστε ὠφελούμενος ὁ δανειστὴς ἀπὸ τὸ νέον ταξείδιον καὶ ἀπὸ τοὺς νέους κινδύνους τοῦ πλοίου δὲν δύναται ν' ἀποφύγῃ τὰς νομίμους συνεπείας κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῶν. 8) Ὅτι εἶναι ἀποχρώντως ἀποδεδειγμένον καὶ ὁμολογούμενον, ὅτι τὸ περὶ οὗ πρόκειται πλοῖον ἐφορτώθη εἰς Λονδῖνον μὲν ἄνθρακας, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ ἐκφορτώσῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὥστε τὸ ἐνεστὼς ταξείδιον δὲν εἶναι, οὔτε δύναται νὰ λογισθῇ, ὡς ἀποπερατωμένον εἰς Σύρον, οὔτε τὸ πλοῖον ἔφθασεν εἰς τὸν προσδιωρισμένον τόπον, ὅπου οἱ κίνδυνοι μόνον δύνανται νὰ λογισθοῦν νομίμως πεπαυμένοι, οὔτε εἰς τὸν ἁρμόδιον τόπον, διὰ νὰ πληρώσῃ ὁ πλοίαρχος. 9) Ὅτι ἐπομένως πρὶν τῆς παύσεως ταύτης τῶν κινδύνων, δὲν θεωρεῖται ἀπαιτητέον τὸ περὶ οὗ πρόκειται ναυτικοδάνειον. Μολαταῦτα·

Ἐπειδὴ τὸ διαληφθὲν ναυτικὸν συμβόλαιον δὲν φανερόνει οὔτε τὸν πλοῦν, οὔτε τὸν χρόνον, δι' ὃν ἐδόθη τὸ ναυτικὸν δάνειον, ὡς ὁρίζει τὸ ἄρθρον 311 § 7 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, οὔτε ἄλλως ἐξάγεται ἐκ τοῦ αὐτοῦ συμβολαίου τοιοῦτον τί, καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι ὡρισμένος οὔτε ὁ τόπος, οὔτε ὁ χρόνος τοῦ κινδύνου· ἡ δὲ ἐν τῷ συμβολαίῳ διαλαμβανομένη ἔκφρασις «ὅτι ὁ δανεισθεὶς πλοίαρχος ὑποχρεοῦται ν' ἀποδώσῃ τὸ εἰρημένον χρέος μετὰ τοῦ δουλευθησομένου τόκου εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ δανειστοῦ καὶ εἰς πρώτην του ἀναζήτησιν εἰς Σύρον, ἢ ὅπου ἀλλοῦ θέλει παρουσιασθῇ ἀντίγραφον

τοῦ συμβολαίου ἐν τάξει γυρισμένον» ἀφορᾷ ἀναμφιβόλως τὴν ἐποχὴν τῆς ἀποδόσεως, ἥτις, κατὰ τὴν διάκρισιν τοῦ διαληφθέντος ἄρθρου 311, φανερόνεται καὶ αὐτὴ ἐν τῷ ναυτικῷ συμβολαίῳ, καὶ δὲν ἔχει ἀναγκαίαν σχέσιν μὲ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ πλοῦ καὶ τῆς διαρκείας τῶν κινδύνων (*Locré esprit du code de commerce* σημ. εἰς τὸ ἄρθρον 32 τοῦ ἐμπ. νόμου), ὥστε ἐκ μόνης αὐτῆς τῆς ἐκφράσεως νὰ ἐξάγηται νομίμως καὶ εὐλόγως ὅτι οἱ συμβαλλόμενοι ἐννόουν δι' αὐτῆς νὰ ὁρίσωσι καὶ τὸν χρόνον τῶν κινδύνων.

Ἐπειδὴ ὁπόταν δὲν ἦναι ἐν τῷ συμβολαίῳ προσδιωρισμένος οὔτε ὁ πλοῦς, οὔτε ὁ χρόνος τῶν κινδύνων, ὁ μὲν πλοῦς λογίζεται ὡς ὢν ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον τὸ πλοῖον ἔμελλε νὰ κάμῃ ἀμέσως μετὰ τὸ δάνειον (ἰδὲ *Dalloz Jeune Dict. général de Jurisprudenee* λ. *contrat à la grosse n.* 86 καὶ *Pard. n.* 988 καὶ 810), ὁ δὲ χρόνος τῶν κινδύνων ἄρχεται ὡς πρὸς τὸ πλοῖον, τὰ ἄρμενα, τὰ ἐξάρτια, τὸ ἐφόπλισμα καὶ τὰς τροφάς, κατὰ τὸ ἄρθρον 328 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ ἀπόπλου, καὶ διαρκεῖ μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν τὸ πλοῖον ἤθελεν ἀγκυρωθῇ ἢ προσορμισθῇ εἰς τὸν προσδιωρισμένον διὰ τὸν κατάπλουν λιμένα.

Ἐπειδή, κατὰ τὰς περὶ τοῦ ναυτικοῦ δανείου ἀρχάς, ἅμα παύσωσιν οἱ κίνδυνοι, παύει καὶ ὁ ναυτικὸς τόκος, καὶ τὸ δάνειον καθίσταται ἀμέσως ἀπαιτητόν, ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἐν τῷ συμβολαίῳ προσδιωρισμένη ἄλλη ἐποχὴ τῆς ἀποδόσεως.

Ἐπειδή, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ἐφετηρίου ἐγγράφου, κατὰ τὴν 5 μαρτίου 1841, ὅτε ἐδόθη ἐν Σύρῳ τὸ περὶ οὗ ἡ δίκη δάνειον, τὸ πλοῖον, ἐφ' οὗ ἐδόθη, ἦτο ναυλωμένον διὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν· κατὰ τοῦτο δὲ δὲν ἐγένετο καμμία ἀντίρρησις ἐκ μέρους τοῦ ἐφεσιβλήτου Μ, ἑπομένως, δοθέντος τοῦ ναυτικοῦ δανείου ἐπὶ τοῦ πλοίου κτλ., ὁ μὲν πλοῦς εἶναι ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ἔκαμε πρὸς Ἀλεξάνδρειαν, ὁπότε ἐξέπλευσεν ἐκ Σύρου μετὰ τὴν 5 μαρτ. 1841, ὅτε ἐδόθη τὸ δάνειον, ὁ δὲ χρόνος τῶν κινδύνων ἤρχισεν ἀφ' ἧς ἡμέρας τὸ πλοῖον ἀπέπλευσεν ἐκ Σύρου, καὶ διήρκεσε μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἠγκυρώθη ἢ προσωρμίσθη εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρείας· ἀπὸ τῆς ἡμέρας δὲ ταύτης, ὅτε ἔπαυσαν οἱ κίνδυνοι, ἔπαυσαν καὶ οἱ ναυτικοὶ τόκοι καὶ τὸ δάνειον κατέστη ἀπαιτητὸν εἰς τὴν πρώτην ἀναζήτησιν τοῦ δανειστοῦ Ν Β κατὰ τὴν πρώτην συμφωνίαν τῶν συμβαλλομένων.

Ἐπειδὴ ἂν αἱ κατὰ τόπον ἐμπορικαὶ συνήθειαι δύνανται μὲν νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν ἀπὸ τὰ δικαστήρια, ἀλλ' ὁπόταν ὁ νόμος σιωπᾷ καὶ ἡ συνήθεια δὲν ἀντιβαίνῃ εἰς τὰς δι' αὐτοῦ καθιερωμένας.

ἀρχάς (ἴδε ἀν. § 49)· ἑπομένως ἡ συνήθεια, τὴν ὁποίαν ὁ ἐκκαλῶν προτείνει, ὅτι εἰς Σύρον ὑπάρχει ἔθιμον, ὅτι ἐκεῖ τὰ ναυτικὰ δάνεια γίνονται ὅλα εἰς τὴν πρώτην ἀναζήτησιν τοῦ δανειστοῦ, καὶ ὅτι ἡ διάνοια τῶν συμβαλλομένων εἶναι τὸ νὰ ἔχωσιν οἱ δανεισταὶ τὸ δικαίωμα νὰ ζητῶσιν ὁπότε θελήσωσι τὴν πληρωμὴν τοῦ ναυτικοῦ δανείου, μετὰ τῶν ναυτικῶν τόκων μέχρι τῆς ἀπαιτήσεως, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐνώπιον τῶν ἐμποροδικῶν καὶ τοῦ δικαστηρίου τούτου αἰτήσεων αἰτοῦ ζητοῦντος τοὺς ναυτικοὺς τόκους μετὰ τὴν παῦσιν τῶν κινδύνων μέχρι τῆς ἀγωγῆς, ἀντιβαίνει εἰς τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ μνησθέντος ἄρθρου 328 τοῦ ἐμπορ. νόμου ὁρίζοντος τὸν χρόνον τῶν κινδύνων, ὁπότε δὲν ὁρισθῇ παρὰ τῶν συμβαλλομένων, καὶ εἰς τὰς περὶ ναυτικοῦ δανείου ἀρχὰς τοῦ ναυτικοῦ νόμου, καθ' ἃς ναυτικὸς τόκος δὲν ἐπιτρέπεται ἅμα παύσωσιν οἱ θαλάσσιοι κίνδυνοι· ὅθεν περὶ τῆς συνηθείας ταύτης ἀπόδειξις, τὴν ὁποίαν κἂν δὲν ζητεῖ ὁ ἐκκαλῶν, δὲν συγχωρεῖται.

Ἐπειδὴ, τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐσφαλμένως τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Σύρῳ ἐμποροδικῶν ἀπέῤῥιψεν ὡς πρόωρον τὴν ἀγωγὴν τοῦ Ν Σ Β ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι ἡ πληρωμὴ τοῦ δανείου ἔπρεπε νὰ γίνῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἐτελείονεν ὁ τοῦ κινδύνου πλοῦς, ἐνῷ τὸ πλοῖον τοῦτο ἀπὸ τὴν 5 μαρτίου τοῦ 1841 ἔκαμε τουλάχιστον τὸν εἰς Ἀλεξάνδρειαν πλοῦν.

Ἐπειδὴ ἂν τὸ δικαστήριον τῶν ἐμποροδικῶν ἔκρινεν εὔλογον, κατ' ἐπιείκειαν, νὰ δώσῃ εἰς τὸν πλοίαρχον προθεσμίαν τινὰ εἰς πληρωμὴν τοῦ χρέους του, ἡ ἐπιείκεια αὕτη δὲν ἦτον εὔλογος πρὸς ἀπόῤῥιψιν τῆς ἀγωγῆς ὡς προώρου, ἀλλ' ὤφειλε νὰ τὴν παραδεχθῇ καὶ ἀναβάλῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως, χορηγοῦν, κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο συγχρόνως, καὶ τὰς ἀναγκαίας ἀσφαλείας εἰς τὸν δανειστήν.

Ἐπειδὴ ἡ αἴτησις τοῦ Ν Ζ Β τοῦ νὰ λάβῃ ναυτικοὺς τόκους μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐγένετο ἡ ἀγωγή του, δὲν εἶναι νόμιμος, καθότι, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔπαυσαν οἱ θαλάσσιοι κίνδυνοι, κατὰ τὰ προεκτεθειμένα, ἔπαυσαν καὶ οἱ ναυτικοὶ τόκοι, ἡ αἴτησίς του ὅμως αὕτη δύναται νὰ περιορισθῇ εἰς τοὺς νομίμους ἐγγείους τόκους, οἵτινες, ἀφότου ἔπαυσαν οἱ ναυτικοὶ τόκοι, ἄρχονται αὐτοδικαίως ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου κατὰ τὴν ἐμπορικὴν συνήθειαν. (Ἴδε *Dalloz R. A.* λέξει *Contrat à la grosse. n.* 4 καὶ Ν. 4 Π. (22. 2).

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2679 τοῦ 1842.

§ 54. Ὁ κομιστὴς δανείου ναυτικοῦ δύναται νὰ κινήσῃ τὴν περὶ πληρωμῆς ἀγωγήν; Ὅρα Εὐρ. τόμ. 4 σελ. 337.

§ 55. **Ἡ ἄτακτος ὀπισθογράφησις ἐπὶ ναυτοδανείων εἰς διαταγὴν μεταφέρει τὴν κυριότητα εἰς τὸν κομιστήν; (1) — Οὗτος, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ὀφειλέτου;**

'Απόφ. « 'Επειδή, κατὰ τὰ ἄρθρα 136 καὶ 138 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, τῶν ὁποίων αἱ διατάξεις λαμβάνουσιν ἐφαρμογήν, κατὰ τὰ ἄρθρα 313 καὶ 187, καὶ ἐπὶ ναυτοδανείων πληρωτέων εἰς διαταγήν, ὀπισθογράφησις ἄτακτος, ὁποία εἶναι ἡ μὴ μνημονεύουσα ῥητῶς τὴν δοθεῖσαν ἀξίαν, δὲν ἔχει μεταβιβαστικὴν τῆς κυριότητος τοῦ ναυτοδανείου ἰσχύν, καὶ μόνον καθίστησι τὸν κομιστὴν ἐντολοδόχον τοῦ κυρίου τοῦ ναυτοδανείου καὶ δυνάμενον, ὑπὸ τὴν τοιαύτην ἰδιότητα, νὰ ἐπιδιώξῃ τὸν ὀφειλέτην, ἀλλὰ πάντοτε ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου.

'Επειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ ἔγγραφον τοῦ ναυτοδανείου, ἐφ' οὗ στηρίζεται ἡ ἀγωγὴ τοῦ Η Α, εἶναι μὲν πληρωτέον εἰς διαταγὴν τοῦ χορηγήσαντος τὸ ναυτοδάνειον Α Χ καὶ ὑπὸ τούτου μετεβιβάσθη εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Φ Α, ὑπὸ τούτου εἰς τὸν Α Α καὶ ὑπὸ τοῦ τελευταίου τούτου εἰς τὸν Η Α, ἀλλὰ δι' ὀπισθογραφήσεων ἀτάκτων, δι' ὀπισθογραφήσεων, δηλαδή, καθ' ἃς περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ναυτοδανείου ἁπλῆ μόνον τῶν ὀπισθογράφων συνεννόησις ἔλαβε χώραν, ὅπερ δὲν ἐμφαίνει τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένην καταβολήν· ἡ κυριότης ἄρα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ναυτοδανείου ἔμεινεν εἰς τὸν πρῶτον αὐτῆς κύριον, τὸν Α Χ, ἑπομένως ἐν ὀνόματι αὐτοῦ ἐδύνατο ὁ Η Α νὰ ἐπιδιώξῃ δικαστικῶς τὴν ἐξόφλησιν, καὶ οὐχί, ὡς ἔπραξεν, ἐν ὀνόματι τοῦ ὀπισθογράφου Α Α μὴ ὄντος κυρίου, οὐδ' ἔχοντος ἄμεσον ἴδιον συμφέρον, ἐναντίον τῆς σαφοῦς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 67 τῆς πολ. δικονομίας, καθ' ἣν δὲν δύναταί τις νὰ παρασταθῇ ἐν δικαστηρίῳ αὐτοπροσώπως, ἢ δι' ἐντολοδόχου, εἰς ὑπόθεσιν, ἐφ' ἧς δὲν ἔχει ἄμεσον ἴδιον συμφέρον.»

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 614 τοῦ 1852 (Νομικ. σ. 5642). —Ἴδε σχετικὰ ζητήματα ἐν Εὐρ. τ. 5 σελ. 500 ἐπ. (λέξει Γραμμάτια).

— **Κατὰ τὸ ἄρθρον 313 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, πᾶν ναυτικὸν συμβόλαιον δύναται νὰ πραγματευθῇ δι' ὀπισθογραφήσεως, ἐὰν ἦναι εἰς διαταγήν. Εἰς ταύτην δὲ τὴν περίπτωσιν, ἡ διαπραγμάτευσις τοῦ ἐγγράφου τούτου ἔχει τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, ὡς καὶ**

(1) Δηλαδὴ δι' ὀπισθογραφήσεως, καθ' ἣν περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ναυτοδανείου μόνον ἁπλῆ συνεννόησις τῶν ὀπισθογράφων ἔλαβε χώραν.

θαι αἱ περὶ τῶν ἐμπορικῶν γραμματίων πραγματεύσεις. Απ. πολ. Αρ. Πάγου 28 καὶ 61 τοῦ 1845.

§ 56. Περὶ τῶν προνομίων, ἴδε ἀνωτέρω § 19.—Ἴδε καὶ τὴν λέξιν *Προνόμια*, ὡς καὶ τὰ ἑπ.

§ 57. Κατασχεθέντος τοῦ πλοίου διὰ προνομιοῦχον δάνειον, οἱ μετὰ τὴν κατάσχεσιν τοῦ πλοίου ναυτοδανείσαντες εἰς τὸν ἀποπλεύσαντα αὐθαιρέτως πλοίαρχον δὲν δύνανται νὰ προτιμηθῶσι τῶν κατασχόντων τὸ πλοῖον.

Απόφ. α Ἐπειδὴ ὁ ἐμπορικὸς νόμος εἰς τὸ ἄρθρον 11 § 1 τοῦ 191 ἄρθρου, συγκαταλέγει μεταξὺ τῶν ἐπὶ τοῦ πλοίου προνομιούχων χρεῶν τὰ εἰς τοὺς προμηθευτὰς ὕλης πρὸς κατασκευὴν τοῦ πλοίου, διότι θεωρεῖ τὴν ἀπόπλευσιν ταύτην ὡς σιωπηρὸν τεκμήριον τῆς θελήσεως τῶν πιστωτῶν περὶ παραιτήσεως τῶν προνομίων των· ὅταν ἑπομένως ὁ πιστωτὴς ἐνεργήσῃ ὅ,τι ἀπαιτεῖ ὁ νόμος διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀπόπλευσιν, ἡ ῥητὴ αὕτη ἀντίστασις καταστρέφει τὸ ἐκ τοῦ περιστατικοῦ τῆς ἀποπλεύσεως πηγάζον νόμιμον τεκμήριον, καὶ ἀρκεῖ πρὸς διατήρησιν τοῦ προνομίου.

Ἐπειδὴ ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθρου τούτου τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, σύμφωνος οὖσα μὲ τὸν ὀρθὸν λόγον, διότι ἤθελεν εἶσθαι παράλογον, ἂν ἡ διατήρησις τῶν προνομίων ἐκρέματο ἀπὸ πρᾶξιν τρίτων, ἀδιαφόρως ἂν συνκινέσῃ ἢ ἀντισταθῇ εἰς αὐτὴν ὁ προνομιοῦχος πιστωτὴς, ἐπικυροῦται καὶ ἀπὸ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 193 τοῦ αὐτοῦ νόμου, κατὰ τὸ ὁποῖον, ἐν περιπτώσει ἑκουσίας πωλήσεως τοῦ πλοίου, ἡ εἰς τὴν ἀπόπλευσιν τοῦ πλοίου γενομένη ἀντίστασις τῶν πιστωτῶν τοῦ πωλητοῦ ἀρκεῖ πρὸς διατήρησιν τῶν προνομίων των.

Ἐπειδὴ, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὁ ἀναιρεσείβλητος Α, ἔχων νὰ λαμβάνῃ ἀπὸ τὸν Ν. Κ. τὸ ἀντίτιμον ναυπηγησίμου ξυλείας, χρησιμευσάσης διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ πλοίου αὐτοῦ ἡ *Εὐαγγελίστρια*, ἔπραξε τὰ αὐτὰ, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀπόπλευσιν τοῦ πλοίου τούτου, ἐνεργήσας συντηρητικὴν κατάσχεσιν ἐπ' αὐτοῦ, διότι, διὰ τῆς κατασχέσεως, ὁ πλοίαρχος, γενόμενος ἁπλοῦς μεσεγγυοῦχος τοῦ πλοίου, καὶ ὀφείλων ἑπομένως νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς φυλάξεως αὐτοῦ εἰς τὸν τόπον τῆς κατασχέσεως, μέχρι παραδόσεως αὐτοῦ εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ, κατὰ τὰ ἄρθρα 1039, 1040 καὶ 889 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, δὲν δύναται νομίμως, μετὰ τὴν κατάσχεσιν, νὰ ἐπιχειρήσῃ πλοῦν καὶ μάλιστα ἐκτὸς τοῦ Κράτους, ὡς τοῦτο ἐξάγεται καὶ ἀπὸ τὸ 215 ἄρθρον τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, καὶ ἀπὸ τὸ 892 τῆς πολ. δικονομίας, κατὰ τὸ ὁποῖον δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ὀφειλέτην ἢ εἰς τὸν δανειστὴν ἢ εἰς ἄλλον δῆμον

μετακόμισις τῶν κατασχεθέντων κινητῶν, παρ' ὅταν, γινομένου αὐτόθι τοῦ πλειστηριασμοῦ, εἶναι ἐλπὶς νὰ προσενεχθῇ μεγαλητέρα τιμή.

Ἐπειδὴ ἐπομένως, ἂν, μετὰ τὴν γενομένην κατάσχεσιν, τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πλοῖον ἀπέπλευσεν αὐθαιρέτως, τὸ περιστατικὸν τοῦτο δὲν ἐδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἀπώλειαν τῶν προνομίων τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, ὡς ὀρθῶς ἀπεφάσισε τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 30 τοῦ 1845.

§ 58. Τὸ ἄρθρον 193 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου περὶ ἀποσβέσεως τοῦ προνομίου τῶν ναυτοδανείων ἐννοεῖ πώλησιν ἔγκυρον καὶ ἰσχυράν (ἐπρόκειτο περὶ ἑκουσίας πωλήσεως). Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 10556 τοῦ 1853, ἣν βλ. ἀνωτέρω.

§ 59. Ἐὰν, πρὸς ἐξόφλησιν ναυτοδανείου τινὸς, πληρωθῇ μὲν μέρος τοῦ χρέους διὰ μετρητῶν, δοθῇ δὲ νέον ἔγγραφον διὰ τὸ ὑπόλοιπον, τὸ πρῶτον ναυτοδάνειον ἀπόλλυσι πᾶν προνόμιον. Τεμ. 1 καὶ 18 de nov. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 913 τοῦ 1852.

§ 60. Ἐκ τῶν ἄρθρων 311 καὶ 323 τοῦ ἐμπορ. νόμου προκύπτει, ὅτι ὁ νομοθέτης δὲν ἀπαγορεύει τὰ ὑπὲρ τὸν ἕνα πλοῦν διδόμενα δάνεια, ἤτοι τὴν ἀνανέωσιν αὐτῶν, ἀλλ', ἐξεναντίας, τὴν παραδέχεται, καὶ μόνον τὴν προτίμησιν εἰς τὴν πληρωμὴν ἀφαιρεῖ ἀπ' αὐτῶν; Κατὰ τὸ ἄρθρον 193 τοῦ ἐμπ. νόμου, τὰ προνόμια τῶν δανειστῶν σβέννυνται, ἐὰν, μετὰ πώλησιν ἑκουσίαν, τὸ πλοῖον τελειώσῃ ἕνα διάπλουν μὲ κίνδυνον τοῦ ἀγοραστοῦ, ἄνευ ἀντιστάσεως ἐκ μέρους των; Πότε δὲ τὰ ναυτοδάνεια γίνονται ἀπαιτητά

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ διὰ τοὺς ἀναφερομένους λόγους εἰς τὴν τρίτην καὶ τετάρτην σκέψιν τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως τοῦ ἐμποροδικείου Σύρου, τοὺς ὁποίους οὐσιωδῶς παραδέχεται καὶ τὸ ἐφετεῖον τοῦτο ἔχοντας οὕτως: ὅτι ἂν καὶ τὸ προκείμενον ναυτοδάνειον δὲν δύναται ε νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπαιτητὸν καὶ ληξιπρόθεσμον, καθότι μὴ ὄντος προσδιωρισμένου τοῦ χρόνου τῶν κινδύνων, τοῦ δὲ πλοίου ἀποπερατώσαντος μετὰ τὸ δάνειον διαφόρους πλοῦς καὶ ἐπιχειρήσαντος ἤδη καὶ νέον ἀμφοτερόπλουν ἐκ Μασσαλίας διὰ Μαύρην θάλασσαν, οὔτε ζητηθέντος τοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν θαλασσίων τόκων μέχρι τῆς 12 παρελθόντος Ἰουλίου· ἐπομένως, καθ' ἣν μετὰ τὴν ἐν παρόδῳ προσόρμησιν τοῦ πλοίου εἰς τὴν νῆσον Σύρον ἀπεβλήθη τῆς πλοιαρχίας ὁ πλοίαρχος, καὶ ἐπωλήθη τὸ ἥμισυ τοῦ πλοίου εἰς ἄλλον, λογίζεται, κατὰ τὰς περὶ συναλλαγμάτων ἀρχὰς τοῦ δικαίου, ὡς ἀνανεωθὲν σιωπηλῶς καὶ ἐπὶ τοῦ ἀμφοτερόπλου, ὅπερ ἐξάγεται προσέτι τόσον ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἴδιον συμβόλαιον, δι' οὗ ἐσυμ-

φωνηθῇ νὰ πληρώσῃ ὁ πλοίαρχος τὸ περιπλέον τοῦ συμφωνηθέντος
τόκου, ὅταν ἤθελε πλεύσῃ τὴν Μαύρην θάλασσαν, τὴν Συρίαν, τὴν
Αἴγυπτον· διότι ἂν καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ δανείου αὐτοῦ δὲν ἦτο τοῦ
νὰ γίνηται ἀνανέωσις τοῦ δανείου εἰς ἕκαστον πλοῦν, ἡ τοιαύτη
συμφωνία ἦτο ματαία καὶ πάντῃ περιττὴ ὡς ἄσκοπος καὶ χωρίς
τινα ἔννοιαν, καὶ δὲν ἤθελε καταχωρηθῆ εἰς τὸ συμβόλαιον καὶ
ἀποτελέσῃ μέρος αὐτοῦ, καθὼς καὶ ἀπὸ τὰ ἄρθρα 311 καὶ 323
τοῦ ἐμπ. νόμου, τὰ ὁποῖα δεικνύουν ἀποχρώντως, ὅτι ὁ νομοθέτης
δὲν ἀπαγορεύει τὰ ὑπὲρ τὸν ἕνα πλοῦν διδόμενα δάνεια εἴτε τὴν
ἀνανέωσιν αὐτῶν, ἀλλ',ἐξ ἐναντίας, ὅτι τὴν παραδέχεται καὶ μόνον
τὴν προτίμησιν εἰς τὴν πληρωμὴν ἀφαιρεῖ ἀπ' αὐτῶν, οὐδὲ ὁ δα-
νειστής, ἐναντίον τῶν ἐμπορικῶν συμφερόντων του, ἤθελεν ἀφήσει
μέχρι τοῦδε τὰ χρήματά του εἰς χεῖρας τοῦ ὀφειλέτου, χωρὶς νὰ
ζητήσῃ ἐπὶ τῇ ἀπολήψει τοῦ νομίμου μόνον τόκου αὐτῶν, μετὰ
τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ πρώτου πλοῦ. Μολαταῦτα, ἐπειδὴ κατὰ τὸ
ἄρθρον 198 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, τὰ προνόμια τῶν δανειστῶν
σβέννυνται ἐὰν μετὰ πώλησιν ἑκουσίαν τοῦ πλοίου τελειώσῃ ἕνα
διάπλουν μὲ κίνδυνον τοῦ ἀγοραστοῦ χωρὶς ἀντιστάσεως ἐκ μέρους
των, τὸ δὲ ἴδιον αὐτὸ ἄρθρον χορηγεῖ εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα πρὸς
διαφύλαξιν τοῦ προνομίου νὰ κάμουν ἀντίστασιν, ἕπεται ὅτι τὰ
δάνειά των καθίστανται ἀπαιτητὰ ἅμα συμβῇ πώλησις τοῦ πλοίου,
καὶ αὐτοὶ δύνανται νὰ ζητήσουν τὴν πληρωμήν των ἂν καὶ μὴ
ληξιπρόθεσμον διὰ τὸν λόγον, ὅτι τὸ μνησθὲν ἄρθρον δὲν κάμνει
τοιαύτην διάκρισιν· β'. διὰ τῆς πράξεως αὐτῆς τῆς πωλήσεως ὁ
πωλητὴς τοῦ πλοίου ἀφαιρεῖ ἀπὸ τοὺς δανειστάς του τὸ ἀντικεί-
μενον τῆς ἀσφαλείας των, καθότι ἐλλείποντος τοῦ πλοίου, τὸ
ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν αἰτίαν τῶν προνομίων, ἐκλείπουν βεβαίως καὶ
τὰ προνόμια, ἅτινα, ὄντα τοῦ στενοῦ δικαίου, περιορίζονται ἀπὸ
τὸν νομοθέτην, ὁσάκις φέρουν βλάβην εἴς τινα, ὡς ἐπὶ τοῦ προκει-
μένου εἰς τὸν ἀγοραστήν, ὅστις, ὡς ἰδιοκτήτης, θέλει βέβαια νὰ
ἦναι ἐλευθέρα ἡ ἰδιοκτησία του καὶ ὄχι βεβιασμένη· καί, γ'. διότι
ἄλλως εἰς περίστασιν, καθ' ἣν ἤθελαν ὑπάρχει καὶ ἄλλα χρέη ἀπαι-
τητὰ προνομιοῦχα καὶ μή, καὶ ἑπομένως παρουσιασθῇ ἀνάγκη
διανομῆς καὶ ἐξετάσεως προνομίων, ἡ διανομὴ αὕτη δὲν ἤθελεν
εἶσθαι δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῇ καὶ οἱ δανεισταὶ ἤθελον ζημι-
οῦνται, μὴ δυνάμενοι νὰ πληρωθῶσι πρὶν γίνουν ἀπαιτητὰ ὅλα τὰ
χρέη τοῦ πλοίου· ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὅθεν, πωληθέντος τοῦ ἡμί-
σεως πλοίου ἀπὸ τὸν κατὰ τὰ 3/4 ἰδιοκτήτην αὐτοῦ, καὶ ὡς ἐκ
τούτου ἀφαιρουμένης τῆς ἀσφαλείας τοῦ ἐνάγοντος, καὶ ἐπαπειλου-
μένης τῆς ἀπωλείας τῶν προνομίων των, τὸ δάνειον ἀπεκατέστη

ἀπαιτητὸν, καὶ αὐτὸς, δυνάμει τοῦ μνησθέντος ἄρθρου 193, ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήση τὴν ἐξόφλησίν του· ὁ δὲ προτεινόμενος λόγος παρὰ τῶν ἐναγομένων, ὅτι ἡ πώλησις τοῦ πλοίου γενομένη κατὰ τὸν πλοῦν δὲν δύναται νὰ βλάψῃ τὸν ἐνάγοντα δανειστὴν, καθότι, κατὰ τὸ ἄρθρον 196 τοῦ αὐτοῦ νόμου, τὸ πλοῖον καὶ τὸ τίμημα αὐτοῦ μένουν πάντοτε ὑπέγγυα εἰς αὐτὸν, εἶναι ἀνίσχυρος α. διότι τὸ ἄρθρον τοῦτο δὲν ἀφαιρεῖ ἀπὸ τοὺς δανειστὰς τὸ δικαίωμα, τὸ ὁποῖον δίδει εἰς αὐτοὺς τὸ μνησθὲν ἄρθρον 193, ἀλλ' ἐπεκτείνει μόνον τὸν καιρὸν τῆς χρήσεως τοῦ ῥηθέντος δικαιώματος, καθὼς καὶ τὴν ὑπεγγυότητα τοῦ πλοίου καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ ὡρισμένον διάστημα τῆς ἐπεκτάσεως· β'. διότι τοιαύτη ἐπέκτασις δὲν ἐδόθη δι' ἄλλην αἰτίαν εἰμὴ διὰ τὸν λόγον, ὅτι ὁ δανειστὴς δὲν δύναται νὰ γνωρίζῃ τὴν κατὰ τὸν πλοῦν γενομένην πώλησιν τοῦ πλοίου, καὶ ἐπομένως ἤθελεν εἶσθαι ἄδικον νὰ στερῆται τῶν προνομίων καὶ τῆς ἀσφαλείας του ἐκ πράξεων ἄλλου, ἐνῷ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἂν καὶ ἡ πώλησις θεωρῆται ὡς λαβοῦσα χώραν κατὰ τὸν πλοῦν, ἔγινεν ὅμως εἰς τὸν τόπον καὶ τὴν διαμονὴν τοῦ ἰδιοκτήτου, ὅπου ὑπάγεται καὶ τὸ ἴδιον πλοῖον, ὑπ' ὄψιν τοῦ δανειστοῦ παρόντος καὶ λαβόντος γνῶσιν τῆς πωλήσεως καὶ τῆς ἑτοιμαζομένης ἀποστολῆς τοῦ πλοίου ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ νέου ἀγοραστοῦ, καὶ ἐπομένως ὁ λόγος τῆς ἀγνοίας δὲν ὑφίσταται πλέον· καὶ, γ'. διότι ὁ δανειστὴς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑπόχρεως νὰ ἐξακολουθήσῃ σχέσεις μετὰ προσώπων παρ' ἐκεῖνα, μεθ' ὧν συνηλλάξατο, καὶ ὅτι αἱ ἀνωτέρω διατάξεις τοῦ νόμου ἐφαρμόζονται ὄχι μόνον ἐπὶ τῆς ναυλώσεως ὁλοκλήρου τοῦ πλοίου, ἀλλ' ὁπόταν ἤθελε πωληθῇ ἐπὶ μέρος μόνον αὐτοῦ (*Pardessus* ἀριθμὸς 950, καὶ *Boulay - Paty* σελ. 54 καὶ 55).

Ἐπειδὴ, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ συμβολαίου τοῦ προκειμένου ναυτοδανείου, ὁ δανεισθεὶς ὑποχρεοῦται εἰς πᾶσαν ἀναζήτησιν τῶν δανειστῶν νὰ καταβάλῃ τὸ λειφθὲν δάνειον.

Ἐπειδὴ ναὶ μὲν ἂν καὶ ὑπάρχῃ τοιαύτη ὑποχρέωσις τοῦ δανειζομένου νὰ καταβάλῃ τὸ δάνειον εἰς πᾶσαν ἀναζήτησιν τῶν δανειστῶν, οἱ ὀφείλοντες τὴν πληρωμὴν τοῦ δανείου τούτου δὲν ἐδύναντο νὰ ἐναχθῶσι δι' αὐτὸ, πρὸ τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ ἀποπερατώσεως πλοῦ τινὸς, καθότι δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἐκπληρωμένος ὁ σκοπὸς, δι' ὃν τὸ δάνειον ἐδόθη, ἤτοι τοῦ νὰ τρέξῃ κίνδυνόν τινα, ἀλλὰ δὲν ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι μετά τινα γενόμενον ἀπόπλουν καὶ κατάπλουν, μάλιστα ὅταν ὁ κατάπλους γίνεται πρὸς τὸ μέρος, ὅθεν τὸ πλοῖον ἀνήχθη, καὶ ὅπου τὸ δάνειον ἐγένετο, ὅπως ἐπὶ τοῦ

προκειμένου, δὲν ἠδύναντο οἱ δανεισταὶ ν' ἀπαιτήσωσι τὸ δάνειόν των, ἐπὶ λόγῳ ὅτι τὸ πλοῖον εὑρίσκεται εἰς τὴν ἐξακολούθησιν ἄλλου πλοῦ, καίτοι καταπλεύσαντος εἰς τὸν λιμένα, ὅθεν ἀπέπλευσε· διότι τὸ δικαίωμα τοῦτο τῶν δανειστῶν τοῦ νὰ ζητήσουν καὶ εἰς τοιαύτην περίπτωσιν τὸ δάνειόν των πηγάζει ἐξ αὐτοῦ τοῦ συμβολαίου τοῦ νὰ ζητήσουν, ὅταν θέλουν, τὸ δάνειόν των, ὅπως ἐκφράζεται τὸ συμβόλαιον, ὅτι ὁ δανειζόμενος ὑποχρεοῦται εἰς πᾶσαν ἀναζήτησιν νὰ καταβάλῃ τὸ δάνειον· ἄλλως ἤθελε καταντήσει δυσχερεστέρα ἡ ἀπόληψις τοῦ δανείου αὐτοῦ, ὡς δυναμένου τοῦ πλοιάρχου νὰ εὑρίσκηται πάντοτε εἰς ἐξακολούθησιν πλοῦ, καίτοι καταγομένου εἰς τὸν λιμένα, ὅθεν ἀπέπλευσεν.

Ἐπειδή, ἐκτὸς τούτου, εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν καὶ ἂν ἤθελεν ὑποτεθῇ, ὅτι οἱ δανεισταὶ δὲν ἠδύναντο ν' ἀπαιτήσωσι τὸ δάνειόν των ἐπὶ λόγῳ ὅτι τὸ πλοῖον εὑρίσκεται εἰς τὴν ἐξακολούθησιν πλοῦ, πάλιν διὰ τὸν λόγον ὅτι ἔλαβε χώραν ἀπαλλοτρίωσις τοῦ μέρους τοῦ πλοίου, τοῦ ὁποίου μέρος ὁ δανειστὴς πλοίαρχος ἦτο κύριος, ἠδύναντο οἱ δανεισταὶ ν' ἀπαιτήσουν τὸ δάνειόν των, διότι ἂν καὶ ἡ ἀπαλλοτρίωσις αὐτη ἦναι ἑκουσία, πάλιν ἐλαττόνει τὰς ἀσφαλείας τῶν δανειστῶν, ἀποσβενομένων τῶν προνομίων των μετὰ ἕνα διάπλουν, ὑπὸ τὸ ὄνομα καὶ τὸν κίνδυνον τοῦ ἀγοραστοῦ, κατὰ τὸ 193 ἄρθρον τοῦ ἐμπ. νόμου. Δὲν εἶναι δὲ ἀληθές, ὅτι κατὰ τὸ 196 ἄρθρον, μετὰ τὴν ἑκουσίαν πώλησιν πλοίου τινὸς γινομένην κατὰ τὸν πλοῦν, δὲν βλάπτονται οἱ δανεισταί· διότι, καὶ κατ' αὐτὸ τὸ ἄρθρον 193, τὰ προνόμια τῶν δανειστῶν σβέννυνται.

Ἐπειδὴ ἐὰν ἄλλως ἤθελε κηρυχθῇ ἡ προκειμένη ἀγωγὴ ὡς πρόωρος, ἡ περὶ τούτου ἀπόφασις ἤθελεν ἀντιβαίνει εἰς τὴν συμφωνίαν τῶν μερῶν, καθ' ἣν ὑποχρεοῦται ὁ δανεισθεὶς νὰ καταβάλῃ εἰς πᾶσαν ἀναζήτησιν τὸ δάνειον, καὶ ἤθελε διακινδυνεύει τὰ συμφέροντα τῶν δανειστῶν, ἐνῷ διὰ τῆς ῥηθείσης συμφωνίας προεῖδον, διὰ ν' ἀποφύγουν τοιούτου εἴδους κίνδυνον· συμφωνία, ἥτις, μὴ ἀντιβαίνουσα εἰς ἀπαγορευτικόν τινα νόμον ἢ εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη, πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἰσχύν της.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 3050.

§ 61. Τὸ ἄρθρον 323 τοῦ ἐμπορ. νόμου ἀσφαλίζει, διὰ προνομίου, ἀπέναντι τῶν προγενεστέρων δανειστῶν, ἐκεῖνο μόνον τὸ δάνειον, ὅπερ ἐχρησίμευσεν εἰς διατήρησιν τοῦ κοινοῦ ἐνεχύρου, τουτέστι τὸ τελευταῖον, ἀδιαφόρως ἂν τοῦτο ἐδόθη διὰ τὸν τελευταῖον πλοῦν, ἢ οὔ. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 245 τοῦ 1850.

§ 62. Ὁ Α, λόγῳ ναυτοδανείου, κατέσχε πλοῖόν τι, ἐφ' οὗ ὁ νόμος τῷ ἔδιδε προνόμιον. Μετὰ ταῦτα ὅμως ὁ ὀφειλέτης Β ἐπώλησε τὸ ἐπὶ τοῦ πλοίου ἐκείνου μερίδιόν του, συναινέσας νὰ κατατεθῇ τὸ τίμημα εἰς τὸν δανειστὴν Α, ὅπως πληρωθῶσιν οἱ ὑπάρχοντες δανεισταὶ τοῦ ὀφειλέτου Β. — Ζητεῖται, ἂν τὰ περιστατικὰ ταῦτα ἀποτελῶσιν ἀνανέωσιν, ἀφοῦ ὁ Α ἐδέχθη τὸ τίμημα, καὶ ἂν τὸ ναυτοδάνειον κατέστη ἁπλοῦν δάνειον; — Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα, ἐκφρασθὲν οὕτως·

«Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων συνάγεται προδήλως, ὅτι ὁ ἐνάγων μετὰ τὴν παρ' αὐτοῦ γενομένην, ὡς εἴρηται, κατάσχεσιν τοῦ ὑπεγγύου εἰς τὸ δάνειον τοῦ πλοίου, παρητήθη πάσης περαιτέρω καταδιώξεως συναινέσας εἰς τὴν ἐξώδικον πώλησιν τοῦ πλοίου καὶ δεχθείς, πρὸς ἀσφάλειαν αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν δανειστῶν, συμφώνως μὲ τὴν γενομένην αὐτῷ διὰ τῆς προαναφερθείσης ἐπιστολῆς τοῦ ἐναγομένου πρότασιν, τὴν εἰς χεῖράς του παρακατάθεσιν τοῦ τιμήματος τῆς πωλήσεως τοῦ ὑπεγγύου πλοίου.

Ἐπειδὴ διὰ τῆς συμφωνίας ταύτης ἔλαβε χώραν ἀνανέωσις τῆς ἀρχικῆς ἐνοχῆς μεταβληθέντος τοῦ ναυτοδανείου εἰς ἁπλοῦν δάνειον, καθόσον ὁ ἐνάγων παρῃτήθη τῶν ἐπὶ τοῦ ὑπεγγύου πλοίου δικαιωμάτων του, δεχθεὶς νὰ πληρωθῇ ἐκ τοῦ παρακατατεθέντος εἰς χεῖράς του τιμήματος· ἀπέναντι δὲ τῆς ἀνανεώσεως ταύτης ἀποβαίνει ἀστήρικτος ἡ τῆς πενταετοῦς παραγραφῆς ἔνστασις καὶ ὀρθῶς ἑπομένως ἀπέρριψε τὸ πρωτοδικεῖον.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 10512 τοῦ 1853.

§ 62² Τὸ ἄρθρον 434 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου δὲν ἀπαιτεῖ ἀποκλειστικῶς τὴν σύνταξιν ἐγγράφων πρὸς σύστασιν τῆς ἐκ τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ ναυτοδανείου προκυπτούσης ἀνανεώσεως, δι' ἧς οὐδετεροῦται ἡ παραγραφή, ὥστε νὰ ἦναι ἀπαράδεκτον πᾶν ἄλλο μέσον ἀποδείξεως, ὡς καὶ ὁ ὅρκος (*Pardessus* ἀριθ. 241 καὶ 898). (Ἴδε ἀνωτ. § 9 καὶ 10.) Ἀποφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 6258 τοῦ 1849.

§ 63. Ἔννοια τοῦ ἄρθρου 316 τοῦ ἐμπ. νόμου. — Ἡ πρώτη σκέψις τῆς 10550 τοῦ 1853 (τμ. α') ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει οὕτως·

«Ἐπειδὴ αἱ αἰτιολογίαι τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως εἶναι ὀρθαί, καθόσον ἀφορᾷ τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ἐκκαλοῦντος, νῦν ἀνακόπτοντος, πρὸς ἀπαίτησιν τοῦ ναυτοδανείου τοῦ ἐνάγοντος. Ὡς ἐκ περισσοῦ δέ, περιττὴ εἶναι ἡ προνεινομένη ἀπόδειξις διὰ πραγματογνωμό-

νων, πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ ὅτι ἡ πραγματικὴ ἀξία τῆς μετοχῆς τοῦ Π, ἐπὶ τοῦ περὶ οὗ ἡ δίκη πλοίου, ἦτο κατωτέρα τῶν ἐπ' αὐτὸ γενομένων ναυτοδανείων, καὶ ἦτον ἤδη ὅλη ὑπέγγυος εἰς ναυτοδάνεια προηγούμενα ἐκείνων τοῦ ἐνάγοντος, διότι τὸ ἐν τοιαύτῃ ὑποθέσει δικαίωμα πρὸς αἴτησιν ἀκυρώσεως τοῦ ναυτοδανείου δὲν χορηγεῖται, κατὰ τὸ ἄρθρον 316 τοῦ ἐμπορ. νόμου, εἰς τὸν ὀφειλέτην, τὸν ὁποῖον ἤδη ἀντεκατέστησεν ὁ ἐκκαλῶν, ἀλλ' εἰς μόνον τὸν δανειστήν, καὶ ἐπίσης, ὡς ἐκ περισσοῦ, δὲν ἐξάγεται ὅτι ὁ ἐκκαλῶν εἶχεν ἐνεργήσει τὴν κατάσχεσιν τοῦ εἰρημένου πλοίου περὶ τῆς συνομολογήσεως τοῦ ἐπιδίκου ναυτοδανείου, διότι τοῦτο μὲν συνήφθη τὴν 23 μαΐου 1851, ὁ δ' ἐκκαλῶν μόνον τὴν 16 ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, δι' ἀναφορᾶς του, παρεκάλεσεν ἁπλῶς τὸν πρόξενον, ἂν ὁ πλοίαρχος ζητήσῃ τὰ ἀποδημητήρια ἔγγραφά του, νὰ τὰ ἀρνηθῇ καὶ νὰ τὸν εἰδοποιήσῃ ὅπως λάβῃ ἐκεῖνα τὰ μέτρα, ὅσα τὸ συμφέρον του ἐπιζητεῖ, ἐφ' ὃ ἐπῆλθεν ἑκουσία καὶ ἰδιωτικὴ πώλησις τῆς μερίδος τοῦ πλοιάρχου εἰς τὸν ἐκκαλοῦντα.»

§ 64. Δὲν δύναται ὁ ναυτοδανειστὴς νὰ προσβάλῃ τὴν πώλησιν τοῦ ὑπεγγύου πλοίου.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ πᾶς συμμέτοχος πλοίου δύναται νὰ πωλήσῃ νομίμως εἰς ἄλλον τὴν μετοχήν του, ἡ δὲ μεταβίβασις τῆς κυριότητος αὐτῆς δὲν ἀποσβέννυσι τὰ ἐφ' ὁλοκλήρου ἢ μέρους τοῦ πλοίου δικαιώματα τῶν δανειστῶν, ἕπεται, ὅτι οἱ Ν Β συντροφία, διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἔχει ἐπὶ τῆς μερίδος τοῦ προκειμένου πλοίου τοῦ Κ Β δικαιώματα ἕνεκα ναυτοδανείου, δὲν ἔχει κανὲν συμφέρον νόμιμον νὰ προσβάλῃ τὴν παρὰ τούτου πρὸς τὸν Α Μ πώλησιν, ὁ δὲ λόγος τῆς ὑφισταμένης μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Β διαφορᾶς ἀφορώσης τὴν διαχείρισιν τοῦ πλοίου, μὴ καθιστώσης τὸ πλοῖον ἐπίδικον, δὲν χορηγεῖ ἐπίσης εἰς τοὺς Ν Β τοιοῦτον δικαίωμα, καθόσον, κατὰ τὸ ἄρθρον 156 τῆς πολ. δικονομίας, μόνον τῶν ἐπιδίκων πραγμάτων ἡ ἀπαλλοτρίωσις ἀπαγορεύεται, καὶ τοιοῦτον, ὡς εἴρηται, ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν εἶναι τὸ πλοῖον.»

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 325 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 1766). — Ἴδε ἐν Εὑρ. τὴν λέξιν Ἐ π ί δ ι κ α.

§ 65. Περὶ τῆς παραγραφῆς τῶν ναυτοδανείων, ἴδε τὴν λέξιν *Παραγραφή* (Ἴδε ἀνωτ. § 21).

— Ἡ παρέλευσις τοῦ ὁρισθέντος, ἐν τῷ περὶ ναυτοδανείου συμβολαίῳ, χρόνου ἀπαλλάττει τὸν δανειστὴν τῶν κινδύνων, καὶ οὐχὶ ἡ ἀπαίτησις τοῦ χρέους.

65' *Ἀπόφ.* «Ἐπειδὴ τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον, σταθμίσαν ἐντὸς

τῆς κυριαρχικῆς ἐξουσίας του τὸ μεταξὺ τῶν διαφερομένων μερῶν συμβόλαιον θαλασσοδανείου, παρεδέχθη· διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του, ὅτι τοῦτο ἐδόθη δι' ἓξ μῆνας· ὅτι οἱ κίνδυνοι, κατὰ τὴν συμφωνίαν τῶν μερῶν, δὲν διέτρεχον κατὰ τοῦ δανειστοῦ εἰμὴ διὰ μόνην τὴν διάρκειαν ταύτην, καὶ ἡ ὑπερημερία τοῦ ὀφειλέτου προσδιωρίσθη ἐπίσης διὰ τοῦ ἰδίου συμβολαίου μετὰ παρέλευσιν τῆς αὐτῆς προθεσμίας· κατὰ δὲ τὴν στάθμισιν, ἥτις, ὡς ἀφορῶσα πραγματικὰ γεγονότα, διαφεύγει τὴν ἐξέλεγξιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀφοῦ δι' αὐτῆς οὐδὲ κανών τις τοῦ δικαίου προσεβλήθη, οὐδὲ ἀποδεδειγμένως μετεβλήθησαν ἢ παρεμορφώθησαν πράγματα, τὸ εἰρημένον ἐφετεῖον ὀρθῶς καὶ συμφώνως μὲ τὰ ἄρθρα 311, 325 καὶ 328 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου παρεδέχθη, ὅτι ὁ ὀφειλέτης δὲν ἐδύνατο νὰ ἀντιτάξῃ, πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς ὑποχρεώσεώς του, τὴν μετὰ παρέλευσιν τῶν ἓξ μηνῶν γενομένην ἀπώλειαν τοῦ πλοίου· ἑπομένως οἱ λόγοι πρῶτος, δεύτερος, τρίτος, τέταρτος καὶ πέμπτος τῆς ἀναιρέσεως δὲν εἶναι βάσιμοι, διότι τὸ ἐφετεῖον, ἂν καὶ δὲν παραδέχηται ὅτι τὸ δάνειον ἐδόθη δι' ὡρισμένον πλοῦν, ἀποφαίνεται ὅμως ῥητῶς, ὅτι ἐδόθη διὰ προσδιωρισμένον χρόνον· ἄρα δὲν παρεβίασε τὸ ἄρθρον 311 τοῦ ἐμπ. νόμου, διότι ἐν τῇ ἀποφάσει του λέγει, ὅτι ἡ παρέλευσις τοῦ ὁρισθέντος ἐν τῷ συμβολαίῳ χρόνου ἀπαλλάττει τὸν δανειστὴν τῶν κινδύνων καὶ οὐχὶ ἡ ἀπαίτησις τοῦ χρέους· ἄρα ἐμπεριληπτικῶς θεωρεῖ μὴ βάσιμον τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀναιρεσείοντος ὅτι τὸ δάνειον ἐδόθη δι' ἀπροσδιόριστον χρόνον, ὅτι ἦτον ἀπαιτητὸν μετὰ παρέλευσιν τῶν ἓξ μηνῶν ὑπὲρ ἐκείνου, ὅστις ἤθελε παρουσιάσει ἀντίγραφον τοῦ συμβολαίου νομίμως ὀπισθογραφημένον, καὶ ὅτι μόνον ἀπὸ τὴν ἐμφάνισιν ταύτην ἔπαυσαν οἱ κίνδυνοι κατὰ τοῦ δανειστοῦ, καὶ διότι εἶναι πάντῃ ἀδιάφορον ἂν ὑπάρχῃ συνήθεια, καθ' ἣν δίδονται ναυτοδάνεια δι' ἀπροσδιόριστον χρόνον, ἀφοῦ τὸ ἐφετεῖον παραδέχεται ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου ναυτοδανείου ὁ χρόνος ὑπῆρχε προσδιωρισμένος.

Ἐπειδὴ ὁ τελευταῖος τῆς ἀναιρέσεως λόγος ἐπίσης δὲν εἶναι βάσιμος, διότι τὸ ἐφετεῖον δὲν ἀναγνωρίζει διὰ τῆς ἀποφάσεώς του προνόμιόν τι, οὔτε ὡς πρὸς τὸ θαλασσοδάνειον, οὔτε ὡς πρὸς τοὺς τόκους· ἄρα δὲν παραβιάζει τὴν διάταξιν, ὅτι προνόμιον δὲν ἔχει εἰμὴ τὸ ναυτοδάνειον. Καθόσον δὲ ἀφορᾷ τοὺς τόκους, οὗτοι εἶναι παρακολουθήματα τοῦ κυρίου ζητήματος, τουτέστι τῆς διαρκείας ἢ παύσεως τῶν κινδύνων· ὅθεν, παραδεχομένου τοῦ ἐφετείου, ὅτι μετὰ παρέλευσιν τῶν ἓξ μηνῶν, ἔπαυσαν διὰ τὸν δανειστὴν οἱ κίνδυνοι, δὲν παρεβίασε τὸν νόμον, προσδιορίζον ὑπὲρ τοῦ ἀναιρε-

σιόντος τοὺς τόκους συμφώνως μὲ τὴν παρὰ τοῦ ἰδίου ἐφετείου παραδεχθεῖσαν πραγματικὴν κατάστασιν τῆς ὑποθέσεως.»

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 109 τοῦ 1851.

— Εἰς τὰ ἄρθρα 432 καὶ 434 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, τὰ κανονίζοντα τὰ περὶ παραγραφῆς τῶν ναυτοδανείων, δὲν ἐμπεριέχεται ὁ περὶ μὴ ὀφειλῆς ὅρκος, τὸν ὁποῖον ἐπιτρέπει τὸ ἄρθρον 189 τοῦ αὐτοῦ νόμου ἐπὶ συναλλαγματικῶν· ἑπομένως, ἂν καὶ ὑπάρχῃ ἡ αὐτὴ σύντομος παραγραφὴ ἐπὶ ἑκατέρων τῶν συναλλαγμάτων, ἐπειδὴ ὅμως ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ εἶναι ἐξαιρετική, δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐπὶ τῶν ναυτοδανείων, καὶ ὡς πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ τε δανειστοῦ καὶ τοῦ ὀφειλέτου, ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν αὐτῶν, καθὼς καὶ ὡς πρὸς τὴν ἔναρξιν τοῦ χρόνου τῆς παραγραφῆς, ἂν καὶ τὸ ναυτοδάνειόν των ὂν ἐξ ἀρχῆς εἰς διαταγὴν, ἔχῃ τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, καὶ περιέχῃ τὰς αὐτὰς περὶ ἐγγυήσεως ἀρχὰς μὲ τὰς συναλλαγματικάς, κατὰ τὸ ἄρθρον 313 τοῦ ἐμπ. νόμου, ἀλλὰ δὲν ἕπεται ἐκ τούτου ὅτι καὶ ὡς πρὸς τὴν παραγραφὴν ἐξομοιοῦται μὲ τὰς συναλλαγματικάς, καὶ ὅτι αἱ περὶ παραγραφῆς τῶν συναλλαγματικῶν διατάξεις πρέπει νὰ ἐφαρμοσθοῦν καὶ εἰς τὰ ναυτοδάνεια, καθότι ἡ διάταξις αὐτὴ τοῦ ἄρθρου 313 μόνον καὶ κύριον σκοπὸν εἶχε νὰ καταστήσῃ καὶ τὰ ναυτοδάνεια αὐτὰ ἐπιδεκτικὰ συντόμου καὶ εὐλόγου κυκλοφορίας, ὄχι δὲ νὰ κανονίσῃ καὶ τὰ περὶ παραγραφῆς αὐτῶν. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 6258 τοῦ 1849.

§ 66. Οἱ πλοίαρχοι ἔχουν τὸ δικαίωμα τοῦ δανείζεσθαι; (1) Τὰ δάνεια, ἅτινα αὐτοὶ συνομολογοῦσιν, ὑποχρεοῦν τοὺς ἰδιοκτήτας; ὡς πρὸς τὰ ζητήματα ταῦτα εὕρηνται τὰ ἑξῆς (§ 67—79).

---

(1) Ἐκ τοῦ Εὑρετηρίου τοῦ κυρίου Ἀξελοῦ. — Ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου δὲν ἐνέχεται εἰς τὰ παρὰ τοῦ πλοιάρχου ἐνεργούμενα ναυτοδάνεια, ἂν οὗτος δὲν ἐξεπλήρωσε τὰς παρὰ τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ὑποχρεώσεις, καθότι ἡ τῶν διατυπώσεων τοῦ ἄρθρου 234 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἐκπλήρωσις πρὸς βεβαίωσιν τῆς ὑπαρχούσης τοῦ πλοίου ἀνάγκης, δὲν ἀφορᾷ μόνον τὰς τοῦ πλοιάρχου μετὰ τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ πλοίου σχέσεις, ἀλλ' εἶναι ὑποχρεωτικὴ καὶ διὰ τὸν δανειστήν. Ἀπ. Ἀρ. Π. 206 τοῦ 1847.

— Αἱ διατυπώσεις, τὰς ὁποίας διατάττει τὸ ἄρθρον 234 τοῦ ἐμπ. Κώδηκος, πρὸς βεβαίωσιν τῆς ὑπαρχούσης ἀνάγκης τοῦ πλοίου, δὲν ἀναφέρονται εἰς μόνον τὸν πλοίαρχον, ὥστε διὰ τῆς τηρήσεως αὐτῶν ν' ἀπαλλάττηται οὗτος τῆς εὐθύνης πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην, ἀλλ' ἀφορῶσι καὶ τὸν δανειστὴν, ὅστις ὀφείλει, διὰ τὴν νομιμότητα καὶ ἰσχὺν τοῦ διδομένου δανείου, νὰ βεβαιοῦται ὅτι ὁ πλοίαρχος ἐξεπλήρωσε τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 234 διαλαμβανομένας διατυπώσεις, καθότι ὁ νόμος, παραχωρῶν εἰς τὸν πλοίαρχον, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τὴν ἄδειαν τοῦ δανείζεσθαι, ἄνευ ἰδιαιτέρας ἐντολῆς τοῦ ἰδιοκτήτου, ὑποχρεοῖ ἀμφοτέρους καὶ δανειστὴν καὶ δανειζόμενον εἰς τὴν

§ 67. Ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου εἶναι ὑπόχρεως νὰ πληρώσῃ τὰς ναυτοδανειακὰς ὁμολογίας, ἃς ὁ πλοίαρχος ὑπέγραψεν, ὑπὲρ τοῦ καλῇ πίστει δανείσαντος αὐτὸν, καὶ ὅταν τὸ δάνειον ἐγένετο ἄνευ τῆς διατηρήσεως τῶν διατυπώσεων τοῦ ἄρθρου 234 τοῦ ἐμπ. νόμου; — Τὸ ζήτημα τοῦτο εὑρίσκετε καταφατικῶς λυόμενον διὰ τῆς τοῦ Ἀκυρωτικοῦ τῆς Γαλλίας ἀποφ. τῆς 5 ἰανουαρίου 1841 (ἣν ἴδε ἐν Νομικῇ σελ. 3406), καὶ 28 σεπτεμβρίου 1821. Ἀντίθετον γνώμην φέρει ὁ Παρδ. ἀρ. 710 καὶ 911. Ὁ Boul. Paty περὶ θαλασσίου δανείου τ. 2 σ. 63 καὶ τ. 3 σ. 29. — Ὅρα καὶ τὴν ἀπὸ 17 φεβρουαρίου 1824 ἀπόφασιν τοῦ Ἀκυρωτικοῦ ἐν Σιρ. 25, 1, 243.

ΣΗΜ. Ἀποφατικῶς ἔλυσε τὸ ζήτημα ἡ ἑλληνικὴ νομολογία, ἣν ἴδε ἐν Εὐρετ. τόμ. 5 σελ. 568—575. — Κατ᾽ αὐτὴν, αἱ διατυπώσεις, αἱ ἐν τῷ ἄρθρῳ 234 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου περιεχόμεναι πρὸς βεβαίωσιν τῆς ὑπαρχούσης ἀνάγκης τοῦ πλοίου, δὲν ἀφορῶσι μόνον τὰς τοῦ πλοιάρχου μετὰ τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ πλοίου σχέσεις, ἀλλ᾽ εἶναι ὑποχρεωτικαὶ καὶ εἰς τὸν δανειστήν· ἑπομένως ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου δὲν δύναται νὰ ἦναι ὑπόχρεως διὰ δάνειον, δοθὲν τυχὸν καὶ ληφθὲν παρανόμως· ὁ πλοίαρχος, ἐν περιπτώσει ἀνάγκης τοῦ πλοίου, ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ δανείζεσθαι καὶ ἄνευ ἐντολῆς τοῦ ἰδιοκτήτου. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5651, ἣν βλέπε ἐν Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 568.

§ 68. Ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου δὲν ἐνέχεται εἰς τὸ παρὰ τοῦ πλοιάρχου, ἄνευ πληρεξουσιότητος, ἐνεργούμενον ναυτοδάνειον, ἂν οὗτος δὲν ἐνεργήσῃ τὰ παρὰ τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ἐν ἄρθρῳ 234 ὁριζόμενα. (Ὅρα δὲ καὶ ἀπόφασιν 49 τοῦ Ἀρείου Πάγου τοῦ 1836)

διατήρησιν τῶν διαλαμβανομένων διατυπώσεων, παρεχουσῶν ἐγγύησιν περὶ τῆς καλῆς διαγωγῆς τοῦ πλοιάρχου, τὸν ὁποῖον οἱ ἰδιοκτῆται ἄλλως δὲν δύνανται νὰ διατηρῶσι· τοῦτο δὲ γίνεται σαφέστερον καὶ ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 236, τὸ ὁποῖον καθιστᾷ καὶ προσωπικῶς ὑπεύθυνον τὸν πλοίαρχον, ὅταν ἐλεγχθῇ ὅτι χωρὶς ἀληθοῦς ἀνάγκης, ἀλλὰ πλαστῶς προφασισθεὶς τοιαύτην, δανεισθῇ κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθρ. 234. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 49 τοῦ 1835.

— Κατ᾽ ἐξαίρεσιν τῶν περὶ τῆς ἐντολῆς ἀρχῶν τοῦ πολ. δικαίου, οἱ ἰδιοκτῆται τοῦ πλοίου ὑποχρεοῦνται διὰ τὰς πράξεις καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ πλοιάρχου, ὄχι μόνον δυνάμει τῆς ὁποίας ἔδωκαν εἰς αὐτὸν ἐντολῆς, ἀλλὰ καὶ δυνάμει τοῦ νόμου (ἄρθρα 216, 234, 235 καὶ 236 ἐμπ. νόμου). Ἡ ἐπιμ. ἀπόφ.)

— Ἡ βεβαίωσις τῆς ἀνάγκης τοῦ ναυτοδανείου καὶ ἡ διατήρησις τῶν διατυπώσεων τῶν ἄρθρων 234 καὶ 236 ἀφορῶσι μόνον τὸν πλοίαρχον, καὶ τὰ πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ χρέους προνόμια τοῦ δανειστοῦ· ἑπομένως οἱ ἰδιοκτῆται τοῦ πλοίου εἶναι πάντοτε ὑπεύθυνοι πρὸς τοὺς δανειστὰς διὰ τὰ παρὰ τοῦ πλοιάρχου λαμβανόμενα ναυτοδάνεια. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 278 του 1846. (Νομικ. σ. 4754).

Απ. πολ. Αρ. Π. 206 τοῦ 1847, ἣν ἴδε ἐν Εὐρ. τόμ. 4 σ. 318 (λ. *Ἁρμοδιότης Πολιτική*).

§ 69. Κατὰ τὸ ἄρθρον 321 τοῦ ἐμπ. νόμου, δὲν ὑποχρεοῦνται οἱ συμμέτοχοι ἐκ τῶν παρὰ τοῦ πλοιάρχου συμφωνουμένων ναυτικῶν δανείων, εἰς τὸν τόπον τῆς διατριβῆς των, ἄνευ τῆς ἐπισήμου ἀδείας αὐτῶν, ἢ τῆς ἀμέσου συμπράξεώς των ἐν τῷ συμβολαίῳ. Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. τῆς 19 ἰαν. 1840 (Νομικ. σ. 1058).

§ 70. Ἡ περὶ ναυτοδανείου σύμβασις εἶναι ἑτεροβαρής, καὶ ἑπομένως εἰς τὴν σύνταξιν τῶν περὶ αὐτῶν συμβολαίων δὲν ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 410 τῆςπολιτικῆς δικονομίας, καθ' ἣν, διὰ νὰ ἔχῃ κῦρος ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, πρέπει νὰ συντάττωνται τόσα ἔγγραφα πρωτότυπα αὐτοῦ, ὅσοι διάδικοι ὑπάρχουν, ἔχοντες ἰδιαίτερον συμφέρον διάφορον παρὰ τὸ τῶν λοιπῶν (1).

Ἀπόφ. πρωτοδ. Σύρου 213 τοῦ 1843 (Νομικ. σ. 3269).

§ 71. Κατὰ τὸ ἄρθρον 321 τοῦ ἐμπ. νόμου, ναυτικὸν δάνειον, γενόμενον παρὰ πλοιάρχου εἰς τὸν τόπον τῆς διαμονῆς τῶν ἰδιοκτητῶν τοῦ πλοίου, χωρὶς ἐπίσημον ἄδειαν αὐτῶν, ἢ χωρὶς τὴν εἰς τὸ περὶ τούτου ἔγγραφον μεσολάβησίν των, δὲν παρέχει δικαίωμα ἀγωγῆς οὐδὲ προνόμιον, εἰμὴ μόνον κατὰ τὸ μέρος τοῦ πλοίου τὸ ἀνῆκον εἰς τὸν πλοίαρχον.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ὁ προφανὴς σκοπὸς τῆς ἀναφερθείσης διατάξεως τοῦ ἄρθρου 312 τοῦ ἐμπ. νόμου εἶναι νὰ βεβαιοῦται, διὰ τῆς εἰς τὸ γραφεῖον τῶν ἐμποροδικῶν καταχωρήσεως, ἡ ἀληθὴς χρονολογία τῶν ναυτικῶν δανείων καὶ καθίστανται διὰ τῆς δημοσιότητος ταύτης εἰς τοὺς ἔχοντας συμφέροντα ἐπὶ ἑκάστου πλοίου ὑπάρχοντα ναυτικὰ δάνεια, δι' ὧν ὁ κακῆς πίστεως ἔμπορος καὶ κατὰ τὴν παραμονὴν εἰσέτι τῆς πτωχεύσεώς του ἠδύνατο νὰ στερήσῃ διὰ τοιούτων ὑποτιθεμένων ναυτοδανείων τοὺς δανειστάς του τῶν μέσων τοῦ νὰ ἐξοφλήσωσι τὰς ἀπαιτήσεις των διὰ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος τῶν πλοίων του, καὶ νὰ δύναται πᾶς τις προθέμενος νὰ δανείσῃ ἐπί τινος πλοίου νὰ γνωρίζῃ τὸ ποσὸν καὶ τὸ εἶδος τῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πλοίου προϋπαρχόντων ναυτικῶν δανείων πρὸς ἀποφυγὴν κινδύνων τῶν συμφερόντων του.» (Ἡ αὐτὴ ἀπόφασις.)

§ 72. Τότε μόνον εἰς τὰ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γενόμενα ναυτοδάνεια χορηγεῖται τὸ προνόμιον τοῦ ἄρθρου 320 τοῦ ἐμπ. νόμου, ὅταν ἐτηρήθησαν αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 234 τοῦ αὐτοῦ νόμου. (Αὐτ.)

§ 73. Ἐπιτρέποντος τοῦ νόμου τὴν δι' ἰδιωτικῶν ἐγγράφων

(1) Ἴδε ἀνωτ. §

σύναψιν ναυτοδανείων, καὶ χορηγοῦντος εἰς τὰ διὰ τὸν τελευταῖον πλοῦν νομίμως γενόμενα ναυτοδάνεια τὸ ἐν τῷ ἄρθρῳ 320 τοῦ ἐμπ. νόμου ἀναφερόμενον προνόμιον, πρὸ τῶν διὰ προλαβόντα πλοῦν γενομένων, δὲν δύνανται δὲ νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐπὶ τῶν δι' ἰδιωτικῶν ἐγγράφων γενομένων τούτων δανείων, εἰς τὰς περιπτώσεις τοῦ ἄρθρου 234 τοῦ ἐμπ. νόμου, καθ' ὃ δὲν ἀπαιτεῖται ἡ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἐμποροδικείου ἐγγραφὴ τῶν εἰρημένων δανείων, αἱ περὶ βεβαίας χρονολογίας τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων διατάξεις τῶν ἄρθρων 413 καὶ 414 τῆς πολ. δικονομίας. Ἡ αὐτὴ ἀπόφ.

§ 74. Καὶ παρελθόντος τοῦ χρόνου, δι' ὃν ἐγένετο τὸ ναυτικὸν δάνειον τοῦτο, δὲν παύει τοῦ νὰ παρέχῃ εἰς τὸν δανειστὴν τὸ παρὰ τοῦ νόμου εἰς αὐτὸν ἀπονεμόμενον πρὸς πληρωμὴν τοῦ δανείου του προνόμιον (ἄρθρ. 323 ἐμπ. νόμου). Ἡ αὐτὴ ἀπόφ.

§ 75. Δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ περὶ ναυτοδανείου συμβόλαιον, ὅταν ἡ πληρωμὴ ἐξαρτᾶται μὲν ἀπὸ τὸν ὅρον τοῦ κατάπλου, ἡ δὲ ἐκπλήρωσις αὐτοῦ εἶναι προφανής. Απ. ἐφετῶν Ναυπλ. 129 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4935).

— Δὲν δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ, προτεινομένης τῆς ἐνστάσεως, ὅτι τὸ πλοῖον ὑπέστη βλάβην. Ἡ αὐτὴ ἀπόφ.

§ 76. Οἱ κύριοι τοῦ πλοίου εἶναι πάντοτε ὑπεύθυνοι ἕνεκα τῶν παρὰ τοῦ πλοιάρχου λαμβανομένων ναυτοδανείων;

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ ἂν καὶ ἔκ τε τοῦ γράμματος τοῦ ἄρθρου 216 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, καὶ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἑπομένου ἄρθρου 217, ἀριδήλως ἐξάγεται, ὅτι ὁ νομοθέτης θεωρήσας τοὺς ἰδιοκτήτας τοῦ πλοίου πολιτικῶς ὑπευθύνους διὰ τὰς πράξεις τοῦ πλοιάρχου, ἐννοεῖ ὡς τοιαύτας τ' ἀδικήματα ἢ οἱονεὶ ἀδικήματα αὐτῶν, ἐξ ὧν ἤθελε προκύψει ζημία εἰς τρίτους, καὶ διὰ τὰ ὁποῖα οἱ μὲν ἰδιοκτῆται εἰσὶ πολιτικῶς μόνον ὑπεύθυνοι, ὁ δὲ πλοίαρχος καὶ προσωπικῶς, καθ' ὅσον μάλιστα ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 217 ἀπαλλάττοντος τῆς τοιαύτης εὐθύνης τοὺς ἰδιοκτήτας πλοίου παρεσκευασμένου πρὸς πόλεμον διὰ τὰ ἀδικήματα καὶ διαρπαγὰς τῶν ἐπ' αὐτοῦ, ἐξάγεται ἔτι σαφέστερον ἡ ἔννοια τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 216 ἀναφερομένων πράξεων· ὅτι δὲ ὁ γάλλος νομοθέτης τοιαύτην ἔννοιαν εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο ἔδωκεν ἐξάγεται ά. ἐκ τοῦ ὅτι δοὺς δικαίωμα εἰς τὸν πλοίαρχον νὰ δανείζηται δι' ἀνάγκας τοῦ πλοίου, διὰ τὸ ὁποῖον εἶναι ὑπεύθυνος ὁ ἰδιοκτήτης, ἐφρόντισε νὰ καταστήσῃ εἰς τοῦτον ὑπεύθυνον ἐκεῖνον, ἐν περιπτώσει καταχρήσεως τοῦ δικαιώματος τούτου (ἄρθρον 236), ὥστε ἂν ἐν γένει ἐθεώρει τὸν ἰδιοκτήτην ὑπεύθυνον διὰ τὰς πράξεις τοῦ πλοιάρχου,

ἤθελε, διὰ γενικῆς διατάξεως, θεωρήσει ὑπεύθυνον καὶ τὸν πλοίαρχον καὶ τὸν ἰδιοκτήτην, διὰ πᾶσαν πρᾶξιν αὐτοῦ προσβάλλουσαν τὰ δικαιώματα τοῦ τελευταίου· καί, 6'. ἐκ τῆς τροποποιήσεως, τὴν ὁποίαν ἀκολούθως ἐθεώρησεν ἀναγκαίαν νὰ κάμῃ εἰς τὸ αὐτὸ ἄρθρον, προσθέσας εἰς τὸν πρῶτον παράγραφον τὰς λέξεις *est tenu des engagements contracteés par ce dernier*, ὅπερ δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸν ἡμέτερον ἐμπορικὸν νόμον· ὥστ' ἐδύνατό τις νὰ εἴπῃ, ὅτι οἱ συνιδιοκτῆται τοῦ ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Γ Τ διοικουμένου, καὶ πρὸς τὸν Μ ὑποχρεωθέντος πλοίου, Φ Ο καὶ Δ Δ δὲν εἶναι ὑπόχρεοι εἰς τὴν ἀπότισιν τοῦ ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου ἐπὶ τοῦ πλοίου αὐτοῦ ληφθέντος δανείου, εἰμὴ καθόσον εἶχεν ὁ πλοίαρχος περὶ τούτου ῥητὴν παρ' αὐτῶν ἐντολήν, ἢ παρὰ τοῦ νόμου τοιοῦτον δικαίωμα.

Ἐπειδὴ προσέτι ὁ ἐντολεὺς δὲν δύναται, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πολιτικοῦ δικαίου, νὰ ὑποχρεωθῇ διὰ τὰς πράξεις τοῦ ἐντολοδόχου του, εἰμὴ καθόσον οὗτος ἐνήργησεν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς δοθείσης αὐτῷ ἐντολῆς, ἥτις δύναται νὰ ἦναι εἴτε ῥητή, εἴτε σιωπηλή· ἐπομένως καὶ ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου εἶναι ὑπόχρεως διὰ τὰ δάνεια τοῦ πλοιάρχου, καθόσον ἔδωκε περὶ αὐτῶν ἐντολὴν ῥητὴν ἢ σιωπηλήν, ἤτοι καθόσον ὁ νόμος δίδει τοιοῦτον δικαίωμα εἰς τὸν πλοίαρχον ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητός του.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἐμπορικὸς νόμος (ἄρθρ. 234) δίδει τὸ δικαίωμα εἰς τὸν πλοίαρχον νὰ δανείζηται ἐπὶ τοῦ πλοίου κατὰ τὸν διάπλουν, ἀλλὰ μόνον ἐὰν γίνῃ χρεία ἐπισκευῆς ἢ τροφίμων, ὥστε ἐκ τούτου ἐξάγεται, ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου δίδει σιωπηλῶς εἰς τὸν παρ' αὐτοῦ διοριζόμενον πλοίαρχον ἐντολὴν περὶ τοῦ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δανείου, καὶ ἐπομένως δὲν δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ δι' οὐδὲν ἄλλο τοῦ ἐντολοδόχου του πλοιάρχου δάνειον, ἐκτὸς ἂν περὶ αὐτοῦ τῷ ἔδωκε ῥητὴν ἐντολήν, ἢ συμμετέσχε τῶν ἐκ τοῦ δανείου τούτου ὠφελειῶν, ὅπερ ἐδύνατο νὰ ἦναι ἀντικείμενον ἀποδείξεως· ἐκ τούτου δὲ ἐξάγεται, ὅτι τὸ δάνειον, τὸ ὁποῖον ὁ πλοίαρχος, δυνάμει τῆς παρὰ τοῦ νόμου διδομένης αὐτῷ πληρεξουσιότητος, συνάπτει μετὰ τρίτου τινός, πρέπει νὰ λαμβάνηται διὰ τὰς προαναφερθείσας ἀνάγκας τοῦ πλοίου, καὶ ἐπομένως πρέπει ῥητῶς ἐν τῷ συμβολαίῳ ν' ἀναφέρηται ἡ προκαλέσασα τὸ δάνειον ἀνάγκη, καθότι κατ' οὐδεμίαν ἄλλην περίπτωσιν δὲν δύναται ὁ δανειστὴς νὰ θεωρήσῃ, δυνάμει τοῦ νόμου, τὸν πλοίαρχον ἐντολοδόχον τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ πλοίου, καί, κατὰ συνέπειαν τούτου, ὑπεύθυνον πρὸς ἀπότισιν τοῦ δανείου.

Ἐπειδὴ περιπλέον δὲν δύναταί τις νὰ θεωρήσῃ τὰς ἀνωτέρω

ἀρχὰς ἀντιβαινούσας εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 236 τοῦ ἐμπορ. νόμου, καθότι τοῦτο καθιστᾷ τὸν πλοίαρχον ὑπεύθυνον πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν εἴτε χωρὶς ἀληθοῦς ἀνάγκης, εἴτε χωρὶς νὰ βεβαιώσῃ αὐτὴν κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρ. 234, δανείζεται διὰ τοιαύτην αἰτίαν, δὲν ὑποθέτει ὅμως τὸ εἰρημένον ἄρθρον 236 καὶ τὰ δάνεια τὰ μὴ γενόμενα λόγῳ ἀνάγκης, καθότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν ἐδόθη τοιοῦτον δικαίωμα εἰς τοὺς πλοιάρχους, καὶ ἑπομένως οἱ δανεισταὶ πρέπει ν' ἀπαιτῶσι παρ' αὐτῶν ῥητὴν εἰδικὴν ἐντολὴν τοῦ ἰδιοκτήτου· ἄλλως δὲν δύνανται εἰμὴ νὰ αἰτιῶνται ἑαυτοὺς διὰ τὴν ἀπερισκεψίαν των, οὐχὶ ὅμως καὶ νὰ θεωρῶσιν ὑπευθύνους τοὺς ἰδιοκτήτας.

Ἐπειδὴ, τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐδύνατό τις νὰ εἴπῃ, ὅτι μὴ ἀναφερομένων ἐν τῷ χρεωστικῷ ὁμολόγῳ τοῦ πλοιάρχου Γ Τ, ὅτι τὸ παρὰ τοῦ Μ ληφθὲν ἐπὶ τοῦ πλοίου δάνειον ἐγένετο δι' ἀνάγκην τοῦ πλοίου, καὶ διὰ ποίαν, καὶ μὴ ἔχοντος τοῦ πλοιάρχου τούτου ἰδιαιτέραν παρὰ τῶν ἰδιοκτητῶν Φ Ο καὶ Δ Δ ἐντολὴν, δὲν δύνανται νὰ ὑποχρεωθῶσιν ἤδη οὗτοι εἰς τὴν ἀπότισιν τοῦ δανείου αὐτοῦ, ἐνόσῳ ὁ δανειστὴς δὲν ἰσχυρίζεται καὶ δὲν ἀποδεικνύει ὅτι μετέσχον ὁπωσδήποτε τῶν ἐκ τοῦ δανείου τούτου ὠφελειῶν, καθότι ὑποτίθεται, ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου ἀναλαμβάνει τὴν εὐθύνην διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ πλοιάρχου, ἀλλ' ὡς πρὸς μόνας τὰς, εἴτε παρ' ἐκείνου, εἴτε παρὰ τοῦ νόμου, ἀνατεθείσας εἰς τοῦτον ἐμπορικὰς πράξεις· Μολαταῦτα

Ἐπειδὴ κατ' ἐξαίρεσιν τῶν περὶ τῆς ἐντολῆς ἀρχῶν τοῦ πολιτ. δικαίου, οἱ ἰδιοκτῆται τοῦ πλοίου ὑποχρεοῦνται διὰ τὰς πράξεις καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ πλοιάρχου, ὄχι μόνον δυνάμει τῆς ὁποίας ἔδωκαν πρὸς αὐτὸν ἐντολῆς, ἀλλὰ καὶ δυνάμει τοῦ νόμου, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 216, 234, 235 καὶ 236 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου· διότι, κατὰ τὸ ἄρθρον 216, καθίστανται ὑπεύθυνοι δι' ὅλας ἐν γένει τοῦ πλοιάρχου τὰς πράξεις, ἰδίως δὲ κατὰ τὸ ἄρθρον 234 διὰ τὰ ναυτοδάνεια.

Ἐπειδὴ μολονότι εἰς τὸ διαληφθὲν γραμμάτιον δὲν ἀναφέρεται, ὡς εἴρηται, ἡ ἀνάγκη, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐλήφθη τὸ δάνειον, δὲν ἀπαλλάττονται μολοντοῦτο ἐκ τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης οἱ εἰρημένοι συνιδιοκτῆται, διότι ἂν ἡ μνεία τῆς ἀνάγκης αὐτῆς παρελήφθη ἢ καὶ ἄλλη τις ἐκ τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 234 ἀναφερομένων διατυπώσεων, δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν προκειμένην ἀπαίτησιν, ἀφορῶσαν ἁπλῶς τὴν ἐξόφλησιν τοῦ εἰρημένου δανείου, ἐνῷ ἡ βεβαίωσις τῆς ἀνάγκης καὶ ἡ διατήρησις τῶν λοιπῶν διατυπώσεων ἀφορῶσι μόνον τὸν πλοίαρχον ὡς ὑπόλογον πρὸς τοὺς συνιδιο-

κτήτας καὶ τὰ πρὸς ἀπότισιν τοῦ χρέους προνόμια τοῦ δανειστοῦ, κατὰ τὰ συνδυαζόμενα ἄρθρα 236 καὶ 312 τοῦ ἐμπ. νόμου.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 278 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4754).

§ 77. Ἡ περὶ τοῦ ναυτικοῦ δανείου ἀγωγὴ ἁρμόζει κατὰ τοῦ πλοιάρχου;

Ἀπόφ. « Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 320 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν θαλασσοδανείων εἶναι ὑπέγγυον τὸ πλοῖον καὶ λοιπά, ἐφ' ὧν ἐδόθη τὸ δάνειον· ἐντεῦθεν δ' ἕπεται ὅτι οἱ ἰδιοκτῆται τῶν ὑπεγγύων πραγμάτων ὑποχρεοῦνται ἐν γένει εἰς τὴν πληρωμὴν καὶ κατ' αὐτῶν οἱ δανεισταὶ ἔχουσι δικαίωμα ἀπαιτήσεως, ὄχι ὅμως καὶ κατὰ τοῦ ἁπλοῦ πλοιάρχου, ὅστις ἐπ' ὀνόματι τῶν ἰδιοκτητῶν ἐνεργεῖ κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πλοίου· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὁ Ι δανεισθεὶς ἀπὸ τὸν ἐκκαλοῦντα τάλληρα . ., ἔδωκεν ὁ πλοίαρχος ὑπέγγυον τὴν παρ' αὐτοῦ τότε πλοιαρχουμένην γολέτταν ἡ *Πηνελώπη*, τῆς ὁποίας ἰδιοκτῆται ἦσαν αὐτὸς ὁ ἐκκαλῶν, ὁ δ' ἐναγόμενος ἦτον ἁπλοῦς διευθυντής, καθ' ἃ παραδέχονται καὶ τὰ διαφερόμενα μέρη, ὥστε ὁ ἐκκαλῶν διατεινόμενος, ὅτι ὁ ἐναγόμενος Ι καθυστερεῖ τὸ εἰρημένον ποσὸν ὡς ὑπόλοιπον τοῦ δοθέντος θαλασσοδανείου, δυνάμει τοῦ μνημονευθέντος ὁμολόγου, ὤφειλε νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τοὺς ἰδιοκτήτας τοῦ πλοίου, ἐφ' οὗ ἐδόθη τὸ δάνειον, καὶ κατ' αὐτῶν ν' ἀπευθύνῃ τὴν ὁποίαν ἐκίνησεν ἀγωγήν.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 225 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4732).

§ 78. Τὰ ἐν ἀλλοδαπῇ συνομολογηθέντα κατὰ τὸν διάπλουν ναυτοδάνεια, ἂν ἐβεβαιώθη ἡ ἀνάγκη δι' ἐκθέσεως καὶ ἐγένετο κατὰ τὸ ἄρθρον 234 τοῦ ἐμπ. νόμου, ἔχουν προνόμιον ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ πλοίου. Ἄλλως δὲ δὲν ἔχουν.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ τὸ ναυτοδάνειον τοῦτο ἐσφαλμένως ἐθεώρησε καὶ κατέταξεν ὁ ἐπὶ τοῦ πίνακος ὑπάλληλος καὶ τὸ δικάσαν πρωτοδικεῖον ὑπὸ τὸ στοιχ. ζ' τοῦ ἄρθρου 191 προνομιοῦχον διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους· 1) διότι, κατὰ τὰ συνδυαζόμενα ἄρθρα 234 καὶ 192 ἐδ. ἑ. τοῦ ἐμπ. νόμου, τὰ τοιαῦτα ναυτοδάνεια πρέπει νὰ ἀποδεικνύωνται δι' ἐκθέσεως ὑπογεγραμμένης παρὰ τοῦ πλοιάρχου καὶ τῶν ἐπισημοτέρων τοῦ πληρώματος, καὶ βεβαιούσης τὴν ἀνάγκην τοῦ διὰ τὸν τελευταῖον διάπλουν δανείου, τὸ δὲ περὶ οὗ ὁ λόγος ναυτοδάνειον δὲν ἐγένετο συνεπείᾳ τοιαύτης ἐκθέσεως, ἀλλ' ἰδιωτικῆς τινὸς ἐπιστολῆς τοῦ ἰδιοκτήτου Ε Κ ὑπὸ χρονολογίαν 28 Ἰουλίου 1850, ἥτις δὲν δύναται νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν ἔλλειψιν

τῆς εἰρημένης ἀποδείξεως, καθόσον μάλιστα ἐκ τῶν συνδυαζομένων ἄρθρων 232 καὶ 321 τοῦ ἐμπ. νόμου συνάγεται, ὅτι, διὰ νὰ γενῇ ναυτοδάνειον ὡς ἐξ ὀνόματος τοῦ ἰδιοκτήτου, ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο ῥητὴ καὶ ἐπίσημος ἄδεια, ἤτοι παραγγελία διὰ δημοσίου ἐγγράφου γενομένη· 2) διότι ἡ ὑπ' ἀριθμὸν 380 ἀπόφασις, δι' ἧς ὁ Κ ὑπεχρεώθη εἰς τὸ περὶ οὗ πρόκειται ναυτοδάνειον, ἀποτελεῖ δεδικασμένον μόνον μεταξὺ τῶν διαδίκων καὶ οὐχὶ καὶ τῶν τρίτων δανειστῶν τοῦ αὐτοῦ Κ, καὶ ἐκτὸς τούτου δὲν ἀπεφήνατο προνομιοῦχον τὸ δάνειον, διότι περὶ τούτου δὲν ἐπρόκειτο, ἀλλὰ μόνον τὸ ὕπαρκτον καὶ ἀποδοτέον παρὰ τοῦ ἰδιοκτήτου Κ.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 496 τοῦ 1852 (Νομικ. σ. 5653).

§ 79. Ὁ ἐν ἀλλοδαπῇ ναυτοδανείσας, ἄνευ ἐνεργείας τῶν διατυπώσεων τοῦ 231 ἄρθρου τοῦ ἐμπ. νόμου, ἔχει προνόμιον ἀπέναντι τῶν τρίτων;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πολιτικοῦ δικαίου, μόνον τότε τὰ δάνεια θεωροῦνται ὑποχρεωτικὰ διὰ τὸν τρίτον, ὅταν γίνωνται πρὸς αὐτὸν τοῦτον, ἢ πρὸς τὸν νόμιμον ἐντολοδόχον του, κατ' ἐξαίρεσιν δὲ τῶν ἀρχῶν τούτων, ὁ ἐμπορικὸς νόμος, πρὸς εὐκολίαν τοῦ ἐμπορίου, διὰ τοῦ ἄρθρου 231, ἐπέτρεψεν εἰς τὸν πλοίαρχον, καὶ ἄνευ πρὸς τὸ δανείζεσθαι ἐντολῆς τοῦ ἰδιοκτήτου, νὰ δανεισθῇ, ἀλλὰ μόνον διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πλοίου, καὶ ἀφοῦ ἐκπληρωθῶσιν αἱ παρὰ τοῦ ἄρθρου τούτου διατεταγμέναι διατυπώσεις, αἵτινες εἰσὶν ὑποχρεωτικαὶ ὄχι μόνον διὰ τὸν πλοίαρχον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν δανειστήν· ἄρα, καθὼς ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει τὸ δάνειον γενόμενον πρὸς πρόσωπον μὴ ἔχον ἐντολὴν τοῦ δανείζεσθαι παρὰ τοῦ κυρίου, εἶναι ἀνίσχυρον ἀπέναντι τούτου, ἐπίσης ἐν τῇ δευτέρᾳ εἶναι ἀνίσχυρον ἀπέναντι τοῦ ἰδιοκτήτου, ὅταν γενῇ πρὸς πλοίαρχον, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἀποδεδειγμένον ὅτι ἐγένετο διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πλοίου καὶ ἐξεπληρώθησαν αἱ διατυπώσεις τοῦ εἰρημένου ἄρθρου· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς βεβαιοῖ τὸ δικάσαν δικαστήριον, τὸ δάνειον τῶν ἀναιρεσειόντων ἐγένετο πρὸς τὸν πλοίαρχον τοῦ ἐκπλειστηριασθέντος πλοίου, καὶ οὗτοι δὲν ἀπέδειξαν ὅτι ἐγένετο διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πλοίου, μετὰ προηγουμένης ἀποφάνσεως τῶν ἐπισημοτέρων τοῦ πληρώματος, καὶ δι' ἀδείας τῆς ἀρχῆς, ὡς ἀπαιτεῖ τὸ εἰρημένον ἄρθρον· ὅθεν ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον ἐθεώρησε τὸ δάνειον τῶν ἀναιρεσειόντων μὴ χαῖρον προνόμιον ἀπέναντι τῶν ἄλλων δανειστῶν, καθότι δὲν ἔχει ὑποχρεωτικὴν ἰσχὺν ὡς πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ πλοίου, δὲν ἔχει τοιαύτην καὶ ὡς πρὸς τοὺς δανειστὰς τοῦ ἰδιοκτήτου, ὑπεισερχομένους εἰς τὰ ἐπὶ

τοῦ πλοίου δικαιώματα τοῦ ὀφειλέτου των, καὶ δυναμένων νὰ ἐπικαλεσθῶσιν ὅ,τι ὁ ὀφειλέτης αὐτῶν δύναται (ἄρθρ. 1025 τῆς πολ. δικονομίας), καὶ, κατὰ συνέπειαν, τὸ ἐφετεῖον δὲν παρεβίασε τ' ἄρθρα 233, 312, 191 καὶ 192 τοῦ ἐμπ. νόμου, ὡς ἐσφαλμένως διατείνονται οἱ ἀναιρεσείοντες.

Ἐπειδὴ ὁ λόγος τῶν αὐτῶν ἀναιρεσειόντων, ὅτι ἡ ἐκπλήρωσις τῶν διατυπώσεων τοῦ ἄρθρ. 234 τοῦ ἐμπ. νόμου δὲν ἀπῃτεῖτο, διότι ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου Γ εἶναι ὑπογεγραμμένος εἰς τὸ ναυτοδάνειον καὶ ἀνεγνώρισεν αὐτὸ, εἶναι ἐπὶ τῆς προκειμένης ἀναιρέσεως ἀπαράδεκτος, καθότι, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, οἱ ἀντίδικοι τῶν ἀναιρεσειόντων δὲν ἀνεγνώρισαν τὴν γνησιότητα τῆς ἐν τῷ ναυτοδανείῳ φαινομένης ὑπογραφῆς τοῦ Γ, καὶ ὑπεχρεώθησαν οἱ ἀναιρεσείοντες νὰ τὴν ἀποδείξωσιν· ἄρα τὸ ἐφετεῖον δὲν ἐδίκασεν εἰσέτι ἐπὶ τῆς ἀνωτέρω προτάσεως τῶν ἀναιρεσειόντων, ἡ παραδοχὴ ἢ ἀπόρριψις τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς μηκέτι δοθείσης ἀποδείξεως.»

Ἀπόφ. πολ. Αρ. Π. 35 τοῦ 1851.

§ 80. Ὁ τὸ ναυτοδάνειον λαμβάνων ἐν ἀλλοδαπῇ, πρέπει νὰ συμμορφοῦται μὲ τὸ ἄρθρον 234 τοῦ ἐμπ. νόμου. Απ. 913 τοῦ 1852 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν (Νομικ. σ. 5710).

§ 81. Οἱ ναυτοδανείσαντες πλοίαρχον ξένον προσορμισθέντα εἰς ξένον τόπον, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ πλοῖον οἱ φορτωταὶ ἦσαν Ἕλληνες, τὸ δὲ φορτίον ἔμελλε νὰ ἐκφορτωθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα, χρεωστοῦν νὰ συμμοφωθῶσι μὲ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος τοῦ πλοιάρχου, καὶ οὐχὶ μὲ τοὺς νόμους τοῦ τόπου, ἔνθα ἐγένετο τὸ ναυτοδάνειον.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἀπὸ τὸ ἱστορικὸν, τὸ αἰτιολογικὸν καὶ τὸ διατακτικὸν τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ἐξάγεται, ὅτι ἐνώπιον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐδικάσθησαν ὁ Α Κ Ι καὶ ἡ ἐμπορικὴ ἑταιρία Γ καὶ συντροφία, καὶ ὅτι ἑπομένως, κατὰ γραφικὴν παραδρομὴν, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἀναφέρεται ὡς δικαζόμενον πρόσωπον ὁ Σ Γ καὶ συντροφία, ἐνῷ ὁ Σ Κ Γ εἶναι μόνον διευθυντὴς τῆς ἑταιρίας, ὅστις ὑπὸ τοιαύτην ἰδιότητα διώρισε πληρεξούσιον αὐτῆς τὸν δικηγόρον Ε Π· ἡ δὲ τοιαύτη παραδρομὴ μὴ ἐπαναληφθεῖσα εἰς τὰ οὐσιώδη τῆς ἀποφάσεως μέρη, οἷα εἶναι τὸ αἰτιολογικὸν καὶ τὸ διατακτικὸν, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς οὐσιώδους τύπου παραβίασις, καὶ νὰ ἐπιφέρῃ ἀναίρεσιν.

Ἐπειδὴ τὰ, περὶ ὧν ὁ λόγος, ἐμπορεύματα ἐφορτώθησαν εἰς τὴν Ὁλλανδίαν ἐπὶ πλοίου, φέροντος τὴν ὁλλανδικὴν σημαίαν καὶ κυβερνωμένου ὑπὸ πλοιάρχου Ὁλλανδοῦ· ἑπομένως καὶ ὡς ἐκ τοῦ τόπου,

ἔνθα ἐγένετο ἡ ναύλωσις, καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐθνικότητος τοῦ ναυλωθέντος πλοίου καὶ τοῦ κυβερνῶντος αὐτὸ πλοιάρχου, ὑποτίθεται, ὅτι ὅ τε φορτωτὴς καὶ ὁ πλοίαρχος εἶχον ὑπ' ὄψιν τὸν ὀλλανδικὸν ἐμπορικὸν νόμον· ὅτι κατ' αὐτὸν ἠννόουν κανονισμένας τὰς μεταξὺ αὐτῶν σχέσεις, ὅτι καὶ οἱ ὅροι, ὑπὸ τοὺς ὁποίους ὁ πλοίαρχος ἔχει ὡς ἐκ τοῦ νόμου ἐντολὴν νὰ συμφωνῇ ναυτοδάνειον ἐπὶ τοῦ πλοίου καὶ τῶν πραγματειῶν, ἐν περιπτώσει ἀνάγκης ἀναφαινομένης κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πλοῦ, πρέπει ἀναγκαίως νὰ κανονισθοῦν κατὰ τὸν ὀλλανδικὸν νόμον.

Ἐπειδὴ ὁ ῥηθεὶς πλοίαρχος ἔλαβεν ἐν Λονδίνῳ ναυτοδάνειον ἀπὸ τὸν ἀναιρεσείοντα, χωρὶς νὰ συμμορφωθῇ μὲ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου τούτου, ὡς ἀνεγνώρισεν ἡ ἀπόφασις τῶν ἐφετῶν· ὑπερβὰς ἄρα τοὺς ὅρους τῆς νομίμου αὐτοῦ ἐντολῆς, τοὺς ὁποίους δὲν ὑποτίθεται ἀγνοῶν ὁ πρὸς αὐτὸν ναυτικῶς δανείσας, ὡς γνωρίζων τὴν σημαίαν του καὶ τὸν τόπον τῆς ναυλώσεώς του, δὲν ἐδύνατο νὰ ὑποχρεώσῃ ἰσχυρῶς, διὰ τῶν πράξεών του, τοὺς φορτωτάς του, κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ αὐτοῦ ὀλλανδικοῦ νόμου, ὅστις κηρύττει ἀνίσχυρα τὰ, παρὰ τοὺς ὅρους τούτους, γενόμενα ναυτοδάνεια.

Ἐπειδὴ, ἑπομένως, τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἐφαρμόσαν ἐπὶ τῆς προκειμένης δίκης τὰς διατάξεις τοῦ ὀλλανδικοῦ νόμου, δὲν παρεβίασε κανόνα τινὰ τοῦ δικαίου, οὔτε τὸ 386 ἄρθρ. τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καθ' ὃ ὁ τύπος τοῦ ἐγγράφου κανονίζεται κατὰ τοὺς νόμους τοὺς ἰσχύοντας ἐνῷ τόπῳ ἐξεδόθη τὸ ἔγγραφον, διότι τὸ ἐφετεῖον δὲν ἠκύρωσε τὸ ναυτικὸν δάνειον ὡς παρὰ τοὺς τύπους γενόμενον, ἀλλ' ὡς συνομολογηθὲν παρὰ πλοιάρχου μὴ ἔχοντος πρὸς τοῦτο ἐντολήν.

Ἐπειδὴ ἂν οἱ ἀναιρεσίβλητοι παρεδέχθησαν τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν, ἥτις ἐφήρμοσεν ἐπὶ τῆς προκειμένης δίκης τὰς διατάξεις τῆς ἑλληνικῆς νομοθεσίας ἀντὶ τῆς ὀλλανδικῆς, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι παρῃτήθησαν τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ ἐπικαλεσθοῦν τὰς διατάξεις τοῦ ὀλλανδικοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, διότι παρεδέχθησαν μόνον τὸ διατακτικὸν τῆς ἀποφάσεως ταύτης καὶ ἠδύναντο ἑπομένως νὰ προτείνουν εἰς τὸ ἀκροατήριον τῶν ἐφετῶν ἄλλους λόγους πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ διατακτικοῦ τούτου, τοσούτῳ μᾶλλον, καθόσον ἡ ὑπόθεσις ἐδικάσθη ἐρήμην αὐτῶν πρωτοδίκως.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 24 τοῦ 1845.

§ 82. Ἡ ἱκανότης τοῦ πλοιάρχου, διὰ νὰ καθιστᾷ ὑποχρέους τοὺς ἰδιοκτήτας τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου, πρέπει νὰ κανονίζηται κατὰ τοὺς νόμους τοῦ ἔθνους, εἰς ὃ ἀνήκουσι τὸ πλοῖον καὶ ὁ πλοί-

αρχος, καὶ μάλιστα ὅταν δὲν ὑπάρχῃ κανὲν ἔγγραφον ἐκ μέρους τῶν ἰδιοκτητῶν τοῦ πλοίου ἢ τοῦ φορτίου, τροπολογοῦν τὰ περὶ τῆς ἱκανότητος καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ πλοιάρχου ἐν τῷ νόμῳ διαγεγραμμένα· κατὰ τὰς διατάξεις δὲ τοῦ ὁλλανδικοῦ ἐμπ. νόμου, διὰ νὰ ἦναι ὑποχρεωτικὸν ὡς πρὸς τοὺς ἰδιοκτήτας τοῦ πλοίου καὶ τοῦ φορτίου ναυτικὸν δάνειον γενόμενον ἐκτὸς τοῦ βασιλείου τῆς Ὁλλανδίας παρὰ πλοιάρχου Ὁλλανδοῦ κυβερνῶντος ὁλλανδικὸν πλοῖον, ἀπαιτεῖται α΄) νὰ βεβαιωθῇ ἡ ἀνάγκη, δι' ἣν λαμβάνεται, δι' ἐκθέσεως ὑπογεγραμμένης παρὰ τῶν ἐπισημοτέρων τοῦ πληρώματος· β΄) νὰ δοθῇ ἡ ἄδεια τοῦ ὁλλανδικοῦ προξένου, ἢ, ἐν ἐλλείψει αὐτοῦ, τῆς ἐπιτοπίου ἀρχῆς, διὰ νὰ γίνῃ ἡ ἐπισκευή, ἀγορὰ ἢ τὰ ἀναγκαῖα ἔξοδα, ἅτινα προκαλοῦσι τὴν ἀνάγκην τοῦ δανείου· γ΄) νὰ δοθῇ ἡ αὐτὴ ἄδεια διὰ νὰ ληφθῇ τὸ ναυτικὸν δάνειον ἐπὶ τοῦ πλοίου ἢ τοῦ φορτίου.— Αἱ διατυπώσεις δὲ αὗται, ὡς ἐκφράζεται τὸ ἄρθρον 372 τοῦ ὁλλ. νόμου, μὲ τὸ ὁποῖον συμφωνεῖ καὶ τὸ ἄρθ. 234 τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντος ἐμπορικοῦ νόμου, πρέπει νὰ τηρῶνται ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, καθότι, μὴ τηρῶν αὐτάς, ἐκβαίνει τῶν ὁρίων τῆς πληρεξουσιότητος, τὴν ὁποίαν ἔχει παρὰ τοῦ νόμου νὰ δανείζηται ναυτικῶς ἐπὶ ἐμπορεύμασιν ἀνήκουσιν εἰς ἄλλους. Ὁ δὲ ἰσχυρισμός, ὅτι τὸ δάνειον ἐγένετο ἐν Λονδίνῳ, κατὰ τοὺς ἐκεῖ ἰσχύοντας νόμους καὶ τύπους, δὲν εἶναι βάσιμος, καθότι ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ τῶν ἐξωτερικῶν τύπων τοῦ συμβολαίου, ἀλλὰ περὶ τῆς ἱκανότητος καὶ ἐξουσίας τοῦ πλοιάρχου, ἥτις, κατὰ τὰ ἀνωτέρω, πρέπει νὰ κανονισθῇ κατὰ τοὺς νόμους τοῦ ἔθνους, εἰς ὃ ἀνῆκεν αὐτὸς καὶ τὸ πλοῖον, ἐφ' οὗ ἐφορτώθησαν ἐν Ὁλλανδίᾳ τὰ δοθέντα εἰς ὑποθήκην ἐμπορεύματα, ὁ δὲ δανειστὴς ὤφειλε νὰ λάβῃ τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας διὰ νὰ κατασταθῇ τὸ δάνειόν του ὑποχρεωτικὸν πρὸς τὸν ἰδιοκτήμονα τοῦ πλοίου ἢ τοῦ φορτίου (*Pard. n.* 911 καὶ 1485.—Ν. 19 Πανδ. *de reg. juris*).

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2655 τοῦ 1843— Τὴν αὐτὴν ἀρχὴν καθιεροῖ καὶ ἡ 2686 ἀπόφασις τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου (1).

§ 83. Δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ περὶ ναυτοδανείου συμβόλαιον, ὅταν ἡ πληρωμὴ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ὅρον τοῦ κατάπλου, καὶ οὗτος εἶναι προφανής; Τὸ ἄρθρ. 854 τῆς πολ. δικονομίας (ὅρα καὶ νόμον 73 Πανδ. *de verb. oblig.* καὶ Νόμ. 1 § 3 Πανδ. *decond.*) συμφωνίαν ἐννοεῖ πάντα ὅρον εἴτε ῥητόν, εἴτε σιωπηρόν, συνημμένην εἰς τὴν φύσιν αὐτὴν τοῦ συναλλάγματος· ἡ ἐκτέλεσις ὅμως δύναται

(1) Ὅρα καὶ τὴν λέξιν Ἔγγραφα ἐν Εὑρ. τ. 6 σ. 362.

νὰ ἐκβιασθῇ, ὅταν ἐξεπληρώθη ἡ συμφωνία, ἀφ' ἧς τὸ συνάλλαγμα ἐξήρτατο, καὶ τὸ ἀόριστον τῆς ἐκτελεστέας ἀποδόσεως δὲν εἶναι ἀμφισβητήσιμον· ὅθεν ἂν τὸ πλοῖον ὑπέστη βλάβην, ἡ ἐκτελεστέα ἀπόδοσις ἀποβαίνει ἀόριστος, καὶ ἑπομένως ἀνεπίδεκτος ἐκτελέσεως (2). Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 129 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4933).

§ 84. Ἡ ὑπ' ἀριθ. 8852 τοῦ 1851 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει οὕτως·

«Ἐπειδὴ τό, περὶ οὗ ὁ λόγος, ναυτοδάνειον, κατὰ τὸ περὶ αὐτοῦ συνταχθὲν ναυτικὸν ἔγγραφον τῆς 30 ἀπριλίου 1850, ἐλήφθη παρὰ τοῦ ἐναγομένου δι' ἓν καὶ μόνον ταξείδιον ἐκ Λιβόρνου εἰς Πειραιᾶ, διὰ δὲ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν τὸ πλοῖον ἤθελε ναυλωθῇ εἰς Λιβόρνον δι' ἄλλον λιμένα καὶ ἤθελεν ἐπιχειρήσει ἄλλο ταξείδιον, πρὸ τῆς τοῦ δανείου ἐξοφλήσεως, συνεφωνήθη ῥητῶς, ὅτι ὁ ἐναγόμενος θέλει πληρώσει αὐτὸ εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἐν Πειραιεῖ κατοικοῦντος ἐνάγοντος, ὅταν ἤθελε τῷ παρουσιασθῇ τὸ ἐπίδικον ὁμόλογον τακτικῶς ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος ὀπισθογραφημένον, καὶ πρὸς τοῦτο ὑποχρεοῦται ὁ ἐναγόμενος νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν ἐνάγοντα περὶ τοῦ ταξειδίου, ὅπερ ἤθελεν ἐπιχειρήσει διὰ νὰ δυνηθῇ οὗτος ν' ἀποδείξῃ τὸ ῥηθὲν ὁμόλογον πρὸς ἐξόφλησιν εἰς τὸν τόπον, ὅπου καταπλέει τὸ πλοῖον.

Ἐπειδή, τοιαύτης οὔσης τῆς περὶ τοῦ ἐπιδίκου ναυτοδανείου συμφωνίας, ἡ ἀπώλεια τοῦ εἰς τὸ δάνειον τοῦτο ὑπεγγύου πλοίου, συμβᾶσα ὁμολογουμένως μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ πρώτου ἐκ Λιβόρνου πλοῦ ἐπιχείρησιν διαφόρων ἄλλων ταξειδίων, καὶ ὡρισμένως μετὰ τὸν ἐκ Γαλαξειδίου εἰς Βενετίαν πλοῦν, δὲν δύναται νὰ ἐπιβαρύνῃ τὸν ἐνάγοντα δανειστήν, εἰμὴ καθόσον ἤθελεν ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ ἐναγόμενος εἰδοποίησεν αὐτὸν ἐγκαίρως περὶ τοῦ ταξειδίου του, συμφώνως μὲ τὴν ὁποίαν ἀνεδέχθη, ὡς εἴρηται, περὶ τῆς γνωστοποιήσεως ἑκάστου ταξειδίου ὑποχρέωσιν, οὐδὲ δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐπουσιώδης ὁ περὶ τῆς εἰδοποιήσεως ταύτης ὅρος τῆς εἰρημένης συμφωνίας καθότι ἄνευ τούτου καὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐκ μέρους τοῦ ἐναγομένου ἐκπληρώσεως αὐτοῦ δὲν ἠδύνατο προφανῶς ὁ ἐνάγων νὰ ἐξασκήσῃ εἰς Γαλάζιον, ὅπου τελευταίως κατέπλευσε τὸ πλοῖον, τὴν τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ δανείου τούτου ἀπαίτησίν του, ὥστε, ἐκ τῆς ἐλλείψεως πάσης τοιαύτης ἀπαιτήσεως, νὰ ὑποτεθῇ εὐλόγως, ὅτι οὗτος ἀνεδέχθη σιωπηρῶς καὶ τοὺς τοῦ τελευταίου πλοῦ κινδύνους.

---

(2) Ἴδε τὴν λέξιν Ἐκτέλεσις ἐν Εὑρ. τόμ. Β. καὶ ἀνωτ. § 32 ὑπ.

Ἐπειδὴ διὰ νὰ δυνηθῇ τὸ δικαστήριον νὰ ἐκτιμήσῃ τὸ οὐσιῶδες καὶ νὰ κρίνῃ ἑπομένως περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀποδείξεως τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ ἐναγομένου, ὅτι ἐξεπλήρωσε τὸν προεκτεθέντα περὶ τῆς εἰδοποιήσεως τοῦ ἐνάγοντος ὅρον, ὁσάκις εὗρεν εὐκαιρίαν πρὸς τοῦτο, ἀπαιτεῖται νὰ ὁρίσῃ ἀκριβῶς ὁ ἐναγόμενος περὶ πόσων ταξειδίων, ἐκ ποίου μέρους, διὰ ποίου μέσου καὶ πότε εἰδοποίησε τὸν ἐνάγοντα.»

Γαλλικὴ Νομολογία.

ΣΗΜ. Εἰς τὸ Εὑρετήριον τοῦ Κ. Ἀξελοῦ (ἐν λέξει Πλοῖον) εὕρηνται καὶ τὰ ἑξῆς.

§ 85. Τότε μόνον θεωρεῖται ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου ὡς εὑρισκόμενος εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἐλήφθη τὸ δάνειον παρὰ τοῦ πλοιάρχου (ἄρθρον 381 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου), ὅταν εὑρίσκηται εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ αὐτοῦ τόπου (Boulay-Paty T. 2. p. 467). Διατρ. ἐν Νομικ. σ. 2745.

§ 86. Ὅστις δὲν εἶναι κύριος τοῦ ναυτικῶς δανεισθέντος πράγματος, δὲν δύναται τακτικῶς νὰ τὸ κάμῃ ἀντικείμενον τοῦ συναλλάγματος, εἰμὴ ἂν ἔλαβε παρὰ τοῦ κυρίου ἢ παρὰ τοῦ νόμου τὴν πρὸς τοῦτο ἐξουσίαν, ἢ ἐὰν ὁ κύριος τοῦ παρ' ἄλλου δανεισθέντος πράγματος παρεδέχθη ἀκολούθως τὸ πραχθὲν, ἢ τέλος ἐὰν τὸ οὕτω παρανόμως δανεισθὲν πρᾶγμα κατηναλώθῃ ἐν καλῇ πίστει παρὰ τοῦ λαμβάνοντος αὐτὸ, ἐπιφυλαττομένου ὅμως πάντοτε εἰς τὸν κύριον τοῦ δικαιώματός του κατὰ τοῦ δανειστοῦ, ὡς διαθέσαντος τὸ πρᾶγμα ἄνευ τῆς συγκαταθέσεώς του (ἐπιχείρημα ἐκ τοῦ Ν. 13 de red. ead.).

§ 87. Ἡ τοῦ πλοίου, ἄνευ τινὸς περιγραφῆς, ὑπεγγύησις ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ τῶν ἁρμένων καὶ ἐξαρτίων, καθὼς ἐπίσης καὶ ἐπὶ τοῦ ἐφοπλίσματος.

§ 88. Ὅταν ἡ ἀξία τοῦ φορτίου ἀναβαίνῃ εἰς 100,000 δραχ., ὁ δὲ φορτωτὴς δανείζεται ναυτικῶς, ἐπὶ μόνου τοῦ ἡμίσεως αὐτοῦ 50,000 δραχμῶν, καὶ τὸ πλοῖον ἀπολεσθῇ, διασωθοῦν δὲ πραγματεῖαι ἀξίζουσαι μόνον 50,000 δραχμ., ὁ δανειστὴς δὲν δύναται νὰ λάβῃ ἐξ αὐτῶν εἰμὴ 25,000, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀνήκουν εἰς τὸν ὀφειλέτην (ἄρθρα 215 καὶ 191 § 10 ἐμπ. νόμου). Διατριβὴ ἐκ τοῦ Γαλλ. ἐν Νομικ. σ. 2751.

§ 89. Ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ ἄρθρου 319 τοῦ ἐμπ. νόμου δὲν ἐκτείνεται εἰς τοὺς μισθοὺς τοῦ πλοιάρχου, ἀλλὰ μόνον εἰς τοὺς τῶν ναυτῶν ἢ ἄλλων ναυτικῶν· ὅθεν ἕπεται ὅτι οἱ παρὰ τοῦ πλοι-

άρχου, ἕνεκα τῆς εὐοδώσεως τοῦ πλοίου, ἀποκτηθέντες μισθοὶ εἰσὶ, μετὰ τῶν λοιπῶν ἀγαθῶν του προστιθεμένως (accessoirement) ὑπέγγυοι εἰς τὴν ἐξόφλησιν τῶν ναυτικῶν γραμματίων, ὅσα τυχὸν ὑπέγραψε διαρκοῦντος τοῦ πλοῦ, διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πλοίου του, μὲ προσωπικὴν ἐκ μέρους του ὑποχρέωσιν.

§ 90. Πᾶσα λῆψις ναυτικοῦ δανείου ὑπερβαίνοντος τὸ ποσὸν τῆς ἀξίας τῶν εἰς τὸ δάνειον ὑπεγγυαζομένων πραγμάτων ἀπαγορεύεται. Συνέπεια τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης εἶναι, ὅτι τὸ ὑπερβάλλον ποσὸν τῶν διὰ ναυτικοῦ δανείου ληφθέντων χρημάτων γεννᾷ ἰσχυρὸν τεκμήριον ἐναντίον τοῦ κυρίου τοῦ πλοίου περὶ συναινέσεως, ἢ ἐνοχῆς αὐτοῦ εἰς τὴν ἀπώλειαν ἢ τὴν κατάσχεσιν τοῦ πλοίου του, ὅτι ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὰ παρόμοια δάνεια, τὰ ὑπερβαίνοντα τὴν ἀξίαν τῶν ὑπεγγύων πραγμάτων, ὁ δανειστὴς δὲν εὑρίσκει τοιαύτην ἀσφάλειαν, ὁποίαν δικαιωματικῶς ἠδύνατο ν' ἀποκτήσῃ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ περίσσευμα τῆς ἀξίας εὑρίσκεται δανεισμένον μὲ τοκογλυφίαν, διότι ὁ τὸν νόμιμον ὅρον ὑπερβάλλων τόκος, δι' οὗ, πρὸς τοῖς ἄλλοις, χαρακτηρίζεται τὸ ναυτικὸν δάνειον, δὲν δικαιολογεῖται κυρίως εἰμὴ διὰ τῶν κινδύνων, τοὺς ὁποίους ἀναδέχεται ὁ δανειστής· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἀντίτιμόν τι τοῦ περισσεύματος τούτου δὲν ἤθελεν εὑρεθῆ ἐκτεθειμένον εἰς κίνδυνον. Διατρ. ἐν Νομικ. σ, 2767.

§ 91. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἂν ὁ λαβὼν τὸ δάνειον ἦτο κακῆς πίστεως, δηλαδὴ ἐγίνωσκε τὸ ἔλασσον τῆς ἀξίας τοῦ ὑπεγγυηθέντος πράγματος, καὶ μετεχειρίσθη δόλια μέσα διὰ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸ ὑπερβολικὴν τιμὴν, καὶ ὁ δόλος ἀπεδείχθη, τὸ δάνειον κηρύττεται ἄκυρον ὡς πρὸς τὸν δανειστὴν, χωρὶς ἐκ τῆς κυριότητος ταύτης νὰ ὠφεληθῇ ὁ ὀφειλέτης. Συνέπεια δὲ τῆς σχετικῆς ταύτης ἀκυρότητος εἶναι, ὅτι, ἐν περιπτώσει εὐοδόσεως τοῦ πλοίου, ὁ δανειστὴς δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ κεφαλαίου καὶ τοῦ τόκου· ἐν περιπτώσει δὲ δυστυχήματος, δὲν ἐλευθεροῦται ὁ ὀφειλέτης ἀπὸ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ κεφαλαίου (ἐπιχείρημα ἐκ τοῦ ἄρθρου 380 ἐμπ. νόμου), ἀλλ' εἰς τὴν τελευταίαν περίστασιν ὁ δανειστὴς δύναται ν' ἀπαιτήσῃ ναυτικὴν ὠφέλειαν, διότι δὲν διέτρεξε τοὺς κινδύνους, τῶν ὁποίων ὁ τόκος εἶναι τὸ τίμημα, δύναται ὅμως ν' ἀπαιτήσῃ τὸν συνήθη τόκον τοῦ κεφαλαίου του. αὐτ.

Κηρυχθέντος ἀκύρου τοῦ συναλλάγματος ἕνεκεν ἀπάτης ἐκ μέρους τοῦ λήπτορος ἢ ὀφειλέτου, ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ κοινοῦ (ἐμπορικοῦ) δικαίου, ὅπερ προσδιορίζει τὸν ἔγγειον τόκον (intérêt de terre). αὐτ.

§ 92. Ἂν ὅμως δὲν ὑπάρχῃ ἀπάτη ἐκ μέρους τοῦ ὀφειλέτου, τὸ

ἄρθρον 317 τοῦ ἐμπ. νόμου ὁρίζει, ὅτι τὸ ὑπέρμετρον (excessif) συνάλλαγμα ἰσχύει, περιοριζόμενον μέχρι τῆς ἀξίας τῶν ὑπεγγύων πραγμάτων, κατὰ τὴν γενομένην ἢ συμφωνηθεῖσαν ἐκτίμησιν αὐτῶν· ἐκτίμησιν, ἥτις ἄλλως πρέπει νὰ βασίζηται εἰς τὰς τιμὰς τῆς ἐποχῆς τῆς φορτώσεως, ἢ τοῦ ἀπόπλου· τὸ δὲ ὑπόλοιπον τοῦ δανείου ἀποδίδεται μὲ τόκον λογιζόμενον κατὰ τὴν ἀγοραίαν τιμήν. Οἱ τόκοι οὗτοι ἀρχίζουν ἀπὸ τῆς ἀπαιτήσεώς των. αὐτ.

§ 93. Τὰ ἤδη ἀσφαλισθέντα πράγματα δὲν δύνανται νὰ ὑπεγγυηθῶσιν εἰς ναυτικὸν δάνειον, ἐκτὸς ἐὰν ἡ ἀξία αὐτῶν ὑπερβαίνῃ τὸ ποσόν, διὰ τὸ ὁποῖον ἠσφαλίσθησαν· εἰς τὴν περίστασιν ταύτην τὸ ναυτικὸν δάνειον ἰσχύει διὰ μόνον τὸ περίσσευμα τοῦτο τῆς ἀξίας (ἐπιχείρημα ἐκ τῶν ἄρθρ. 316, 317 ἐμπ. νόμου). αὐτ.

§ 94. Τὸ ναυτικὸν δάνειον δὲν πρέπει ν' ἀφαιρῇ ἀπὸ τὸ πλήρωμα ἢ τὸν δανειζόμενον πᾶν συμφέρον εἰς τὴν ἔκβασιν τοῦ ταξειδίου, οὔτε νὰ ἀφίνῃ τὸν δοτῆρα εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ λήπτορος τῶν χρημάτων. (Διατρ. ἐκ τοῦ Γαλλ. ἐν Νομικ. σ. 2767.)

§ 95. Τὸ περὶ εἰκονικότητος ναυτικοῦ δανείου ζήτημα ὑπάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον; — Ἴδε τὴν λέξιν *Ἁρμοδιότης ἐμπορική* (εἰς τὸ ἐκδοθησόμενον συμπλήρωμα τοῦ Εὑρετηρίου).

Πίναξ λεκτικὸς

τῆς λέξεως ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ.

ΝΑΥΤΗΣ.

§ 1. Εἰς τὸ περὶ Ἐμπορικοῦ δικαίου σύγγραμμα τοῦ Κ. Ῥάλλη εὑρίσκετε παρατηρήσεις περὶ τῶν ἑπομένων (1).

Τί ἀπαιτεῖται διὰ νὰ συμφωνηθῇ τις ὡς ναύτης; σελ. 229, 271. — Τὰ τρία τέταρτα τῶν ναυτῶν ἑλληνικοῦ πλοίου πρέπει νὰ ἦναι Ἕλληνες. αὐτ.— Ἐξαιρέσεις. αὐτ.— Οἱ μισθοὶ αὐτοῦ δὲν ἀσφαλίζονται. 331. —Ἀπαγορεύεται πᾶν μέσον διαφθορᾶς διὰ ν' ἀποσπάσῃ τις ἀπὸ ἄλλο πλοῖον 230. — Μίσθωσις αὐτοῦ. 262.—Εἴδη αὐτῆς. αὐτ.— Καθήκοντα τοῦ ναύτου, 263.— Τίνες θεωροῦνται δραπέται; αὐτ.— Ποιναί. αὐτ.— Πότε ἀπαλλάττεται τῆς ὑποχρεώσεως διὰ τῆς μεταβολῆς τοῦ πλοῦ; 264.— Τί διὰ τῆς τοῦ πλοίου ἢ τοῦ πλοιάρχου; αὐτ.— Δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀναίτιος ἀποβολὴ τοῦ ναύτου πρὸ τῆς συμφωνηθείσης ἐποχῆς. αὐτ. —Ἐξαιρέσεις. αὐτ.— Δὲν φορτόνει ἐμπορεύματα ἐντὸς τοῦ κιβωτίου αὐτοῦ. 265.— Προμήθευμα. αὐτ.— Ὁ φορτόνων πλεῖον τῆς χωρητικότητος τοῦ κιβωτίου πληρόνει ναῦλον. 266. — Αἱ συμφωνίαι βεβαιοῦνται συνήθως διὰ τοῦ ναυτολογίου. αὐτ.— Ἢ παρὰ τοῦ δικαστηρίου, κατὰ τὸ ἔθιμον. 267.—Δύνανται νὰ βεβαιωθῶσι διὰ μαρτύρων. αὐτ.—Καθήκοντα τοῦ ἐφοπλιστοῦ. 268.—Ἀγωγαὶ τοῦ ναύτου περὶ τῶν μισθῶν αὐτοῦ. αὐτ.— Δικαστήριον ἁρμόδιον. αὐτ.—Παραγραφή. αὐτ.—Προνόμια. αὐτ.— Εὔλογοι αἰτίαι ἀποβολῆς, 270.—Διακοπὴ τοῦ πλοῦ. 271.

§ 2. Ὑπὸ τὴν ἔκφρασιν *οἱ μισθοὶ τῶν ναυτῶν* τοῦ ἄρθρου 191 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου τί ἐννοεῖ ὁ νόμος; Εἰς ποίας περιπτώσεις οἱ ναῦται ἔχουν προνόμιον ἐπὶ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος τοῦ πλοίου διὰ τοὺς μισθούς των; — Ὅρα ἀνωτ. τὴν λ. *Μισθοὶ ναυτῶν* καὶ τὴν λέξιν *Προνόμια*.

---

(1) Οἱ ἀριθμοὶ δηλοῦσι τὰς σελ. τοῦ 2 τόμου.

§ 8. Ναῦται εἰς ποῖα δικαστήρια ὑπάγονται ἐπὶ ποινικῶν ἀντικειμένων; — Ἴδε κατωτ. τὴν λέξιν *Ναυτοδικεῖα.*

ΝΑΥΤΑΠΑΤΗ. Ἴδε τὴν λέξιν Πειρατεία.

§ 1. Τίς καταδικάζεται ἐπὶ ναυταπάτῃ; Ῥάλλ. Ἐμπ. δίκ. τόμ. 2 σελ. 235 σχόλ.

§ 2. Διαδικασία. αὐτ. σ. 237 σχ.

§ 3. Ἡ ἀπὸ πλοίαρχον ἀφαίρεσις τοῦ φορτίου τιμωρεῖται κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ περὶ ἀπάτης 396 ἄρθρου τοῦ ποιν. νόμου;

Απόφ. « Ἐπειδὴ εἰς τὴν κατὰ τοῦ αναιρεσείοντος ὑπ' ἀριθμὸν 4 ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐφετῶν ὑπάρχουν παρατεθειμένα τὸ 51 ἄρθρ. τοῦ περὶ ναυτιλίας νόμου, καὶ τὰ 396 καὶ 399 § 10 ἄρθρα τοῦ ποιν. νόμου, δυνάμει τῶν ὁποίων τὸ δικαστήριον αὐτὸ ἐπέβαλεν εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα τὴν ποινὴν τῆς εἱρκτῆς.

Ἐπειδὴ τὸ διαληφθὲν ἄρθρον τοῦ περὶ ναυτιλίας (Ισ. ναυταπάτης) νόμου προβλέπον ειδικῶς τὰς πρὸς τὸ πλοῖον ἢ τὸ φορτίον ἀπὸ πλοιάρχους ἢ κυβερνήτας γενομένας ἀξιοποίνους πράξεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ἡ ἀφαίρεσις μέρους τοῦ φορτίου, ὁρίζει καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς ἐγκληματικότητος τῶν πράξεων τούτων διὰ τῶν ἑξῆς λέξεων, *ὅστις ἐπὶ σκοπῷ ἀθεμίτου κέρδους ἐκθέσει πλαστὰ ναυάγια κτλ. ἀφαιρέσει ἢ νοθεύσει μέρος τοῦ φορτίου κτλ.* ὥστε, ὁσάκις πρόκειται περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου τούτου προβλεπομένων πράξεων, ὁ δικαστὴς ἐξετάζει ἐὰν ὑπάρχουν τὰ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ἀπαιτούμενα στοιχεῖα τῆς πράξεως καὶ οὐχὶ εἰς τὰ 396 κτλ. ἄρθρα τοῦ ποιν. νόμου, διότι ταῦτα εἶναι διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ποινῶν, εἰς τὰς ὁποίας ὑπόκεινται οἱ παραίτιοι τῶν ἐν τῷ ῥηθέντι 51 ἄρθρῳ διαλαμβανομένων πράξεων, ὅπως ῥητῶς τοῦτο ὁρίζει, ἐν δὲ μεταξὺ τῶν ἄρθρων τούτων τοῦ ποινικοῦ νόμου ἦναι καὶ τὸ 396, τὸ ὁποῖον ἐμπεριέχει τὸν ὁρισμὸν τῆς ἀπάτης, τοῦτο ἀποδεικνύει, ὅτι οἱ παραίτιοι πράξεών τινων ἐκ τῶν ἐν τῷ διαληφθέντι 51 ἄρθρῳ διαλαμβανομένων τιμωροῦνται ὡς ἀπατεῶνες· τούτων δι' οὕτως ἐχόντων, τὸ ἐφετεῖον, κηρύξαν τὸν Γ Β, ναυτικὸν, τοῦ ὑπὸ ἑλληνικὴν σημαίαν ἐμπορικοῦ πλοίου ὁ *Ἕκτωρ*, ἔνοχον, ὅτι κατὰ τὸν δεκέμβριον τοῦ 1841, ἐπὶ σκοπῷ ἀθεμίτου κέρδους, ἀφῄρεσεν ἀπὸ τὸν εἰς τὸ πλοῖόν του φορτωμένον σῖτον, ἀνήκοντα εἰς ἄλλους, κοιλὰ τοὐλάχιστον χίλια, ἀξίας πλέον τῶν τετρακοσίων δραχμῶν, καὶ ἐπώλησεν αὐτὸν εἰς τὸν Ε Κ, ἡρμήνευσε καὶ ἐφήρμοσεν ὀρθῶς τὰ σημειωθέντα ἄρθρα 396 καὶ 399 § 10 τοῦ ποιν. νόμου.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 42 τοῦ 1845.

§ 3. Ὁ πλοίαρχος καταδιώκεται ἕνεκα ναυταπάτης, διὰ πᾶσαν ἀπάτην προξενηθεῖσαν πρὸς ὄφελος αὐτοῦ καὶ βλάβην τῶν φορτωτῶν του.

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις δὲν βεβαιοῖ, ὅτι ὁ Γ Ν ἀνήγγειλε τὴν πρᾶξιν εἰς τὸν πρόξενον Κρήτης, πρὶν ἢ λάβῃ γνῶσιν αὐτῆς ἡ ἀρχὴ, ἀλλὰ μάλιστα τὸ ἐναντίον ἐξάγεται· ὅθεν ποσῶς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς αὐτὸν ἡ ἐλαφρυντικὴ διάταξις τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ περὶ ναυταπάτης νόμου, ἥτις, πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτῆς, ἀπαιτεῖ τὸν ἀνωτέρω εἰρημένον ὅρον· ἐκτὸς δὲ τούτου, ἡ διαληφθεῖσα διάταξις εἶναι δυνητικὴ, καὶ οὐχὶ ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸ δικαστήριον.

Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 1 § 4 τοῦ περὶ ναυταπάτης νόμου χαρακτηρίζει ὡς ἔνοχον ναυταπάτης καὶ ἐκεῖνον τὸν πλοίαρχον, ὅστις, θέλων νὰ πράξῃ ἀπάτην πρὸς βλάβην τῶν φορτωτῶν, παρέστησεν ἐν γνώσει πλαστὸν δυστύχημα, ἢ ἐνήργησε τῷόντι τὸ δυστύχημα, καὶ ἐντεῦθεν ἐπροξένησε βλάβην εἰς αὐτοὺς ἢ περιποίησεν εἰς ἑαυτὸν ἀθέμιτον ὠφέλειαν. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἡ ἀπόφασις διαλαμβάνει, ὅτι ὁ κατηγορούμενος πλοίαρχος Ν Β, θέλων νὰ πράξῃ ἀπάτην πρὸς βλάβην τῶν φορτωτῶν καὶ ἰδιοκτητῶν τοῦ φορτίου τοῦ πλοίου του, ἰδίως τοῦ Δ Ν καὶ Π Κ, παρέστησεν ἐν γνώσει πλαστὸν δυστύχημα, ἤτοι τὴν παρ' αὐτοῦ ἐπινοηθεῖσαν ἀνύπαρκτον πειρατείαν, ἐνῷ πραγματικῶς αὐτὸς ἐπώλησε τὸ φορτίον καὶ ἐσφετερίσθη τὸ τίμημα, προξενήσας οὕτως εἰς τοὺς νομίμους ἰδιοκτήτας αὐτοῦ βλάβην, ὑπερβαίνουσαν τὰς χιλίας δραχμὰς, καὶ εἰς ἑαυτὸν περιεποίησεν ἀθέμιτον ὄφελος· ὅθεν ὀρθῶς ἐχαρακτηρίσθη ἡ πρᾶξις ὡς ναυταπάτη κατὰ τὸν § 4 τοῦ ἄρθρ. 1 τοῦ περὶ ναυταπάτης νόμου, καὶ ὀρθῶς ὁ § οὗτος ἐφημόσθη.

Ἐπειδὴ, ἀπεναντίας τοῦ ἐν αὐτῷ ἰσχυρισμοῦ, ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ἐκφράζει ἀνενδοιάστως, ὅτι ἡ βοήθεια, τὴν ὁποίαν ὁ Γ Κ καὶ ὁ Ι Ε παρέσχον εἰς τὸν αὐτουργὸν πλοίαρχον Β, συνισταμένη εἰς τὴν ἀπόκρυψιν τῆς παρ' αὐτοῦ πραχθείσης πωλήσεως τῶν πραγματειῶν, καὶ εἰς τὴν βεβαίωσιν ἐνώπιον τοῦ δημάρχου Ἀμουργίων τῆς ὑπὸ τοῦ εἰρημένου Β ἐπινοηθείσης ἀνυπάρκτου πειρατείας, καὶ ἡ ἀμοιβὴ, τὴν ὁποίαν ἔλαβον οὗτοι παρ' αὐτοῦ ἕνεκα τῆς βοηθείας ταύτης, τουτέστιν αἱ πράξεις αὐτῶν, λόγῳ τῶν ὁποίων οὗτοι ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς συνεργοὶ, κατὰ τὸν § 4 τοῦ ἄρθρου 72 τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἔλαβον χώραν, ἀφοῦ οὗτοι προηγουμένως συνεννοήθησαν μετὰ τοῦ αὐτουργοῦ περὶ τῆς μελλούσης ἐκείνης βοηθείας καὶ ἀμοιβῆς, διότι ἀφ' ἑνὸς ἡ εἰρημένη ἀπόφασις βεβαιοῖ, ὅτι οἱ κατηγορούμενοι οὗτοι ὑπεσχέθησαν εἰς τὸν πλοίαρχον τὴν

εἰρημένην βοήθειάν των, ἤγουν τὴν ἐπιβεβαίωσιν ἐνώπιον τῆς ἀρχῆς τῆς ψευδοῦς πειρατείας, καὶ διότι ἀφ' ἑτέρου ἡ ἐγκληματικὴ τοῦ πλοιάρχου πρᾶξις, ἤγουν ἡ κατ' ἀπάτην ψευδὴς παράστασις τῆς πειρατείας, δὲν ἐτελέσθη εἰμὴ συγχρόνως μὲ τὴν δοθεῖσαν βοήθειαν, τουτέστι διὰ τῆς ἐνώπιον τοῦ δημάρχου Ἀμουργίων συγχρόνου τοῦ τε πλοιάρχου καὶ τῶν ναυτῶν τούτων βεβαιώσεως τοῦ ἀνυπάρκτου τούτου δυστυχήματος πρὸς βλάβην τῶν φορτωτῶν· ἐκ δὲ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν δύο τούτων γεγονότων ἕπεται ἀναγκαίως, ὅτι προηγήθη τῆς πράξεως ἡ συνεννόησις, διότι ἡ ὑποχρέωσις μιᾶς πράξεως προηγεῖται τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς· ὅθεν ὀρθῶς καὶ ἀκριβῶς ἐφηρμόσθη ὁ § 4 τοῦ ἄρθρου 72 εἰς τὴν πρᾶξιν τῶν διαληφθέντων κατηγορουμένων.»

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 36 τοῦ 1847.

§ 4. ὅρα ἐν τῇ λέξει *Δωροδοκία* τὴν ὑπ' ἀριθ. 23 τοῦ 1845 ποινικὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν (Εὐρ. τόμ. 6 σ. 344).

§ 5. Οὐδεὶς νόμος ἀπαλλάττει τοὺς ναύτας τῆς ποινῆς τῶν παρ' αὐτῶν, κατὰ διαταγὴν τοῦ ἡμεδαποῦ ἢ ἀλλοδαποῦ πλοιάρχου των, πραχθεισῶν ἀξιοποίνων πράξεων.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἐπίσης δὲν ἔχεται ἀληθείας καὶ ὁ 6 ἀναιρέσεως λόγος, διότι ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων ῥητῶς φέρει, ὅτι οἱ ἀναιρεσείοντες «συνήργησαν εἰς τὴν . . . ἀφαίρεσιν τοῦ φορτίου . . χορηγήσαντες ἐν *γνώσει* καὶ ἐκ *προθέσεως* εἰς τοὺς ἐκπεραιωτὰς αὐτῆς τοιαύτην βοήθειαν κτλ.» Ἀναφέρει δὲ κατὰ συνέχειαν τὰς τρεῖς λοιπὰς πράξεις, τῆς βυθίσεως τοῦ πλοίου, τῆς ἐκθέσεως πλαστοῦ ναυαγίου καὶ τῆς ψευδομαρτυρίας ἐνώπιον τῆς ἀρχῆς, χρησιμευσάσας μόνον πρὸς ἀποπεράτωσιν καὶ ἀπόκρυψιν τῆς κυρίας πράξεως, τῆς ἀφαιρέσεως, δηλαδὴ, τοῦ φορτίου· ἑπομένως ἐννοεῖται καὶ ὡς πρὸς αὐτὰς ὑπάρχουσα ἡ γνῶσις καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἀναιρεσειόντων.

Ἐπειδὴ ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων προσδιορίζει τὴν διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ φορτίου καὶ τῆς βυθίσεως τοῦ πλοίου εἰς τρίτους προξενηθεῖσαν ζημίαν, ὁ δὲ ὅρος οὗτος καὶ μόνος ἀποτελεῖ κολάσιμον τὴν πρᾶξιν τῆς ἀπάτης καὶ τῆς καταστροφῆς ξένης ἰδιοκτησίας κατὰ τὰ ἄρθρα 396 καὶ 421 τοῦ ποιν. νόμου.

Ἐπειδὴ ἡ ἔκθεσις πλαστοῦ ναυαγίου, καθὸ πρᾶξις ἀναφερομένη κυρίως εἰς τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ φορτίου καὶ τὴν βύθισιν τοῦ πλοίου, ἀναφέρεται καὶ ὡς πρὸς τὴν ζημίαν τὴν γενομένην διὰ τῶν ῥηθεισῶν πράξεων.»

'Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 38 τοῦ 1843.

ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ.

Ῥάλλ. Ἐμπ. Δικ. τόμ. 1 σελ. 147.
Διαίρεσις. αὐτ.
Ἱστορία τῶν Πηγῶν. αὐτ. σ. 148.
Ναυτικοὶ νόμοι τῶν Ἀθηναίων. αὐτ. σ. 151.
τῶν Ῥωμαίων. αὐτ. σ. 153.
τῶν σταυροφόρων. αὐτ. σ. 160.
τῆς Ὀλαρίας. αὐτ.
τοῦ θαλασσίου δικαίου αὐτ. σ. 162.
τοῦ Οὐϊσβούργου. αὐτ. σ. 163.
Ἀνσεατικόν. αὐτ. σ. 164.
θαλάσσιος ὁδηγός. αὐτ.
τῆς Ἀμάλφιδος. αὐτ.

ὅρα Ῥωμαϊκὸν Δ. — Συνέδρια ἱερέων. — Ὀλυρία. — Θαλάσσιον δικ. — Ἀνσεατικὸς δεσμός. — Θαλάσσιος ὁδηγός. — Ἀμαλφιτανὸς πίναξ.

ΝΑΥΤΙΔΙΑ (1). Ἐποχαὶ τοῦ ἔτους, καθ' ἃς ἐπετρέπετο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ῥάλλ. Ἐμπ. Δ. τ. 1 σ. 225.

ΝΑΥΤΟΔΙΚΑΙ. Παρ' Ἀθηναίοις ἐδίκαζον ἄλλοτε τὸν χειμῶνα τὰς ἐμπορικὰς διενέξεις. Ῥάλλ. Ἐμπ. Δ. τ. 2 σ. 152. — Μετὰ ταῦτα κατέστησαν ἔμμηνοι. αὐτ. σ. 163.

ΝΑΥΤΟΔΙΚΕΙΑ.

§ 1. Τὰ ναυτοδικεῖα δὲν θεωροῦνται ὡς ἔκτακτα δικαστήρια.
Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἡ διάταξις τοῦ 2 ἐδαφίου τοῦ 89 ἄρθρου τοῦ συντάγματος, ἡ ὁποία ἀπαγορεύει τὴν ὑφ' ὁποιονδήποτε ὄνομα σύστασιν δικαστικῶν ἐπιτροπῶν ἢ ἐκτάκτων δικαστηρίων ἐτέθη πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς εἰς τὸ πρῶτον ἐδάφιον τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ἀρχῆς « ὅτι οὐδεὶς ἀφαιρεῖται ἄκων τοῦ παρὰ τοῦ νόμου ὡρισμένου εἰς » αὐτὸν δικαστοῦ· » ἀρχή, ἥτις καθιερώθη καὶ εἰς τὸ 14 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας, κατὰ δὲ τὰς διατάξεις ταύτας, δικαστικαὶ ἐπιτροπαὶ καὶ ἔκτακτα δικαστήρια πρέπει νὰ θεωρῶνται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν ἴδια καθήκοντα προσδιορισθέντα διὰ νόμου, ὥστε νὰ δικάζωσι τὰς εἰς αὐτὰ ὑπαχθείσας ὑποθέσεις, ἀλλ' ἀποσπῶσι τὰ καθήκοντα ταῦτα ἀπὸ ἄλλην δικαιοδοσίαν, εἰς ἣν ταῦτα ἀνήκουν, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἐπανέρχονται αὐτοδικαίως μετὰ τὴν διάλυσιν τῶν δικαστικῶν αὐτῶν ἐπιτροπῶν ἢ ἐκτάκτων δικαστηρίων, τὰ δὲ ναυτοδικεῖα (conseils de justice), ναυτικὰ συνέδρια

(1) Ἴδε κατωτέρω τὴν λέξιν Πλοῖα.

(conseils de marine) ἢ πολεμικὰ συμβούλια (conseils de guerre) δὲν δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἔκτακτα δικαστήρια, διότι ταῦτα ἔχουν ἰδίαν δικαιοδοσίαν διὰ τὴν ἐκδίκασιν τῶν ἀπὸ ναυτικοὺς εἰς τὴν ναυτικὴν ὑπηρεσίαν πραττομένων ἐγκλημάτων, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ ἄρθρ. 29 τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν ἄρθρων 36 § 2, 39 καὶ 477 τῆς ποινικῆς δικονομίας, τὰ δὲ καθήκοντά των, ὡς καὶ ὁ τρόπος τῆς συστάσεώς των, προσδιορίζονται ὑπὸ τῶν ἰσχυόντων ἐν Ἑλλάδι γαλλικῶν ναυτικῶν νόμων, ἰδίως δὲ τοῦ ἀπὸ 22 ἰουλίου 1806 αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος, περὶ ἰσχύος τῶν ὁποίων καὶ τὸ ἐν Πειραιεῖ συστηθὲν πολεμικὸν συμβούλιον διὰ τὴν ἐκδίκασιν τῆς ἐπὶ συκοφαντίᾳ κατηγορίας τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ τοῦ πυροβολικοῦ Μ Μ προσκολλημένου εἰς τὸ ναυτικόν, δὲν ὤφειλε ν' ἀμφιβάλῃ, διότι ἂν καὶ ὁ στρατιωτικὸς γαλλικὸς κώδηξ, ὅστις διὰ τοῦ Α΄ ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος ἐδημοσιεύθη, ὃν τρόπον ἐδημοσιεύοντο τότε οἱ νόμοι, εἰς τὸ ἀπὸ 26 δεκεμβρίου 1828 ὑπ' ἀριθ. 97 φύλλον τῆς Γενικῆς ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος, παραδεχθεὶς ὡς ἰσχύων ἐν Ἑλλάδι εἶναι διὰ τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα· μολοντοῦτο ὑπὸ τὴν λέξιν στρατεύματα αὐτός τε ὁ Κυβερνήτης ἐθεώρει καὶ τὰ στρατεύματα τῆς θαλάσσης, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἄρθρ. 79 τοῦ ἀπὸ 15 αὐγούστου 1830 ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων, καὶ ἡ ἐν Ἄργει Ἐθνικὴ Τετάρτη τῶν Ἑλλήνων συνέλευσις, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὰ πρακτικὰ τῆς ιά συνεδριάσεώς της τῆς 25 ἰουλίου 1829, καὶ τὸ γ΄. ἄρθρον τοῦ κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίασιν ψηφίσματός της, τοιουτοτρόπως δὲ παρεδέχθη καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας, ὡς γίνεται φανερὸν ἐκ τοῦ ς΄. ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 16 (28) νοεμβρίου 1837 Β. διατάγματος, τὸ ὁποῖον ὁρίζει, ὅτι τὰ λοιπὰ παραπτώματα, ἐκτὸς τῶν πειθαρχικῶν, νὰ δικάζωνται ὅπως μέχρι τοῦδε, καὶ τέλος ἡ τῆς 3. σεπτεμβρίου ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων συνέλευσις, εἰς τὴν συνεδρίασίν της τῆς 19 φεβρουαρίου 1844, ἀνεγνώρισε τὴν ἐν Ἑλλάδι ἰσχὺν τοῦ γαλλικοῦ νόμου διὰ τοὺς ναυτικούς, καὶ τὸ ή. ἐδάφ. τοῦ 105 ἄρθρου τοῦ συντάγματος διέταξε νὰ ληφθῇ πρόνοια περὶ ναυτικῆς νομοθεσίας, ἀναμφιβόλως καλητέρας ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἤδη ἡ συνέλευσις ἀνεγνώρισεν· ἐκ τούτων δὲ γίνεται φανερόν, ὅτι εἶναι ἐν ἰσχύϊ οἱ γαλλικοὶ νόμοι, οἱ ἀφορῶντες τοὺς ναυτικούς, καὶ οὗτοι προβλέπουν περὶ τῆς συστάσεως τῶν δικαστηρίων διὰ τὰς εἰς αὐτὰ ὑπαχθείσας ὑποθέσεις, ἰδίως δὲ τὸ 35 ἄρθρον τοῦ μνησθέντος αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ὁρίζον, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀξιωματικῶν ἢ ἄλλος τις ἀξιωματικοῦ ἔχων χαρακτῆρα, δύναται νὰ παραπεμφθῇ εἰς δίκην ἐνώπιον πολεμικοῦ συμβουλίου, ἄνευ ἀδείας τοῦ αὐτοκράτορος,

ἀποδεικνύει ἀρκούντως· ὅτι διὰ πᾶσαν τοιαύτην δίκην δύναται, διὰ Β. διατάγματος, νὰ διορισθῇ πολεμικὸν συμβούλιον διὰ τὴν ἐκδίκασιν αὐτῆς, διότι εἶναι ἄλλως ἀσυμβίβαστον μὲ τὴν ναυτικὴν ὑπηρεσίαν, ὥστε τὸ ἐν Πειραιεῖ διὰ Β. διατάγματος συστηθὲν πολεμικὸν συμβούλιον διὰ τὴν ἐκδίκασιν τῆς ῥηθείσης ὑποθέσεως, θεωρῆσαν, ὡς σκέπτεται διὰ τῆς ἀπὸ 22 αὐγούστου ε. ε. ἀποφάσεώς του, ὅτι ἡ σύστασίς του ἀντίκειται εἰς τὸ 89 ἄρθρον τοῦ συντάγματος καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει νόμος ἐπιτρέπων τὴν ὕπαρξίν του καὶ κανονίζον τὰ καθήκοντά του, ψευδῶς ἡρμήνευσε τὸ ἄρθρον τοῦτο τοῦ συντάγματος καὶ παρεβίασε τοὺς μνησθέντας νόμους καθ' ὑπέρβασιν τῶν καθηκόντων του, ἥτις, κατὰ τὸ 477 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας, δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν.

Ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει ἀπόδειξις, ὅτι εἶναι ἄλλο ναυτοδικεῖον ἑδρεῦον ἐν Πειραιεῖ, ὅπως ἀναφέρει ἡ μνησθεῖσα ἀπόφασις, καὶ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑπάρχον, ἀφοῦ περὶ τῆς συστάσεώς του δὲν εἶναι δημοσιευμένον Β. διάταγμα.

Ἐπειδὴ, ἀναιρουμένης τῆς ἀποφάσεως τοῦ εἰρημένου πολεμικοῦ συμβουλίου, ἡ ὑπόθεσις πρέπει νὰ παραπεμφθῇ εἰς ἄλλο τοιοῦτον συστηθησόμενον, διότι τὸ συστηθὲν ἤδη, ἀφοῦ ἐξέδοτο τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἀπόφασιν, θεωρεῖται ὡς μὴ ὑφιστάμενον.

Διὰ ταῦτα ἀναιρεῖ τὴν ἀπὸ 22 αὐγούστου 1846 ἀπόφασιν τοῦ ἐν Πειραιεῖ συστηθέντος πολεμικοῦ συμβουλίου διὰ τὴν ἐκδίκασιν τῆς ἐπὶ συκοφαντίᾳ κατηγορίας τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ Μ Μ καὶ παραπέμπει τὴν δίκην αὐτοῦ εἰς ἄλλο συστηθησόμενον τοιοῦτον πολεμικὸν συμβούλιον.»

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 127 τοῦ 1846.

ΣΗΜ. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀναπτύσσει μὲ μεγίστην ἀκρίβειαν ὁ νομομαθὴς Κ. Προβελέγιος εἴς τινα ἔκθεσίν του, δημοσιευθεῖσαν κατὰ τὸ 1846.

§ 2. Ὁ γαλλικὸς στρατιωτικὸς κώδηξ ἐφαρμόζεται εἰς τὰ ναυτοδικεῖα. Ἡ αὐτὴ ἀπόφ.

§ 3. Αἱ ἀποφάσεις τοῦ ναυτοδικείου προσβάλλονται παρὰ τοῦ εἰσαγγελέως τοῦ Ἀρείου Πάγου;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ ἄρθρα 477 καὶ 478 τῆς ποινικῆς δικονομίας, ἀναίρεσις κατ' ἀποφάσεως τῶν ναυτοδικῶν δι' ὑπέρβασιν τῶν καθηκόντων καὶ ἕνεκα ἀναρμοδιότητος γίνεται μόνον ὑπὸ τοῦ παρὰ τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ εἰσαγγελέως· ἐπομένως ἡ παρὰ τοῦ Ε Μ ζητουμένη ἀναίρεσις τῆς ἀπὸ 25 ἀπριλίου 1841 ὑπ' ἀριθ. 3 ἀποφάσεως τοῦ ἐν Πόρῳ ναυτοδικείου ἕνεκα ὑπερβάσεως καθηκόντων καὶ ἀναρμοδιότητος, καὶ διὰ κακὴν σύνθεσιν τοῦ δικάσαντος

ναυτοδικείου, δὲν δύναται νὰ ἦναι δεκτή, ὡς γενομένη ἀπὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἐπιτρέπεται τὸ ἔνδικον μέσον τῆς ἀναιρέσεως.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 10 τοῦ 1845.

§ 4. 5. Οἱ ναυτικοὶ δὲν ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Οἱ λιμενάρχαι κτλ. ἔχουν ἰδιάζουσαν δικαιοδοσίαν, ἐκτὸς ἂν παρηνόμησαν ὄντες ἐν ἀδείᾳ ἀπουσίας ἢ λειποτάκται.

Βούλ. «Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἀπὸ 4 Ἰανουαρίου 1834 Β. διάταγμα, οἱ λιμενάρχαι καὶ οἱ ἐπὶ τῶν λιμένων ἀξιωματικοὶ εἶναι ὑπάλληλοι τῆς ναυτικῆς ὑπηρεσίας, καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον 39 τῆς ποιν. δικονομίας, τὰ παρὰ τοιούτων ὑπαλλήλων πραττόμενα κοινὰ κακουργήματα, πλημμελήματα ἢ πταίσματα, τότε μόνον ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν ποινικῶν δικαστηρίων, ὅταν πράττωνται ὑπ' αὐτῶν ἀπόντων δι' ἀδείας, ἢ λειποτακτῶν, ἄλλως ὑπάγονται εἰς τὴν ἰδιάζουσαν ἁρμοδιότητα τῶν ναυτοδικῶν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὁ Σ κατηγορεῖται, ὅτι ἐτέλεσε τὴν εἰρημένην πρᾶξιν ὅτε ἦτον ἐν ἐνεργείᾳ λιμενάρχης· διὰ τοῦτο ἀποφαίνεται τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν ὑπαγομένην εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν ναυτοδικῶν.»

Βούλ. ἐφετῶν Ναυπλ. 61 τοῦ 1841 (Νομικ. σ. 2647).

§ 6. Τὰ παρὰ τῶν ναυτικῶν ἀξιωματικῶν ἢ τῶν ὑπαλλήλων τῆς ναυτικῆς ὑπηρεσίας πραττόμενα κοινὰ ἀδικήματα δὲν ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, εἰμὴ ὁσάκις ταῦτα πράττονται ὑπ' αὐτῶν ἀπόντων δι' ἀδείας ἢ ὑπὸ λειποτακτῶν. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. υμθ' τοῦ 1840, ἣν ἴδε ἐν λέξει *Λειποταξία*. — Ἴδε καὶ τὴν λέξιν *Ποινικὴ ἁρμοδιότης*.

§ 7. Οἱ βοηθοὶ τῶν λιμεναρχῶν δὲν ὑπάγονται εἰς τὸ ναυτοδικεῖον

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 39 τῆς ποινικῆς δικονομίας, ἰδιάζουσαν δικαιοδοσίαν ἔχουσιν οἱ ἀξιωματικοὶ ναῦται καὶ ὑπάλληλοι τῆς ναυτικῆς ὑπηρεσίας διὰ τὰ κακουργήματα, πλημμελήματα καὶ πταίσματα, τὰ ὁποῖα πράττονται παρ' αὐτῶν ἐντὸς τοῦ πλοίου εἰς λιμένα ἢ εἰς ναυπηγεῖον· ὁ δὲ Ε Π, βοηθὸς τοῦ ἐν Σκιάθῳ λιμενάρχου, δὲν ἀπεδείχθη ὅτι εἶναι μήτε ἀξιωματικός, μήτε ναύτης, ἀλλ' οὔτε ὑπάλληλος τῆς ναυτικῆς ὑπηρεσίας, ὥστε νὰ ὑπάγηται εἰς τὴν ἰδιάζουσαν ταύτην δικαιοδοσίαν· ἑπομένως τὸ πταισματοδικεῖον Σκιάθου ἡρμήνευσε ψευδῶς τὸ 39 ἄρθρ. τῆς

νὰ ἐκβιασθῇ, ὅταν ἐξεπληρώθη ἡ συμφωνία, ἀφ' ἧς τὸ συνάλλαγμα ἐξήρτητο, καὶ τὸ ἀόριστον τῆς ἐκτελεστέας ἀποδόσεως δὲν εἶναι ἀμφισβητήσιμον· ὅθεν ἂν τὸ πλοῖον ὑπέστη βλάβην, ἡ ἐκτελεστέα ἀπόδοσις ἀποβαίνει ἀόριστος, καὶ ἑπομένως ἀνεπίδεκτος ἐκτελέσεως (2). Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 129 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4933).

§ 84. Ἡ ὑπ' ἀριθ. 8852 τοῦ 1851 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει οὕτως·

«Ἐπειδὴ τό, περὶ οὗ ὁ λόγος, ναυτοδάνειον, κατὰ τὸ περὶ αὐτοῦ συνταχθὲν ναυτικὸν ἔγγραφον τῆς 30 ἀπριλίου 1850, ἐλήφθη παρὰ τοῦ ἐναγομένου δι' ἓν καὶ μόνον ταξείδιον ἐκ Λιβόρνου εἰς Πειραιᾶ, διὰ δὲ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν τὸ πλοῖον ἤθελε ναυλωθῆ εἰς Λιβόρνον δι' ἄλλον λιμένα καὶ ἤθελεν ἐπιχειρήσει ἄλλο ταξείδιον, πρὸ τῆς τοῦ δανείου ἐξοφλήσεως, συνεφωνήθη ῥητῶς, ὅτι ὁ ἐναγόμενος θέλει πληρώσει αὐτὸ εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἐν Πειραιεῖ κατοικοῦντος ἐνάγοντος, ὅταν ἤθελε τῷ παρουσιασθῆ τὸ ἐπίδικον ὁμόλογον τακτικῶς ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος ὀπισθογραφημένον, καὶ πρὸς τοῦτο ὑποχρεοῦται ὁ ἐναγόμενος νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν ἐνάγοντα περὶ τοῦ ταξειδίου, ὅπερ ἤθελεν ἐπιχειρήσει διὰ νὰ δυνηθῇ οὗτος ν' ἀποδείξῃ τὸ ῥηθὲν ὁμόλογον πρὸς ἐξόφλησιν εἰς τὸν τόπον, ὅπου καταπλέει τὸ πλοῖον.

Ἐπειδή, τοιαύτης οὔσης τῆς περὶ τοῦ ἐπιδίκου ναυτοδανείου συμφωνίας, ἡ ἀπώλεια τοῦ εἰς τὸ δάνειον τοῦτο ὑπεγγύου πλοίου, συμβᾶσα ὁμολογουμένως μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ πρώτου ἐκ Λιβόρνου πλοῦ ἐπιχείρησιν διαφόρων ἄλλων ταξειδίων, καὶ ὡρισμένως μετὰ τὸν ἐκ Γαλαξειδίου εἰς Βενετίαν πλοῦν, δὲν δύναται νὰ ἐπιβαρύνῃ τὸν ἐνάγοντα δανειστήν, εἰμὴ καθόσον ἤθελεν ἀποδειχθῆ ὅτι ὁ ἐναγόμενος εἰδοποίησεν αὐτὸν ἐγκαίρως περὶ τοῦ ταξειδίου του, συμφώνως μὲ τὴν ὁποίαν ἀνεδέχθη, ὡς εἴρηται, περὶ τῆς γνωστοποιήσεως ἑκάστου ταξειδίου ὑποχρέωσιν, οὐδὲ δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐπουσιώδης ὁ περὶ τῆς εἰδοποιήσεως ταύτης ὅρος τῆς εἰρημένης συμφωνίας καθότι ἄνευ τούτου καὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐκ μέρους τοῦ ἐναγομένου ἐκπληρώσεως αὐτοῦ δὲν ἠδύνατο προφανῶς ὁ ἐνάγων νὰ ἐξασκήσῃ εἰς Γαλάξιον, ὅπου τελευταίως κατέπλευσε τὸ πλοῖον, τὴν τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ δανείου τούτου ἀπαίτησίν του, ὥστε, ἐκ τῆς ἐλλείψεως πάσης τοιαύτης ἀπαιτήσεως, νὰ ὑποτεθῇ εὐλόγως, ὅτι οὗτος ἀνεδέχθη σιωπηρῶς καὶ τοὺς τοῦ τελευταίου πλοῦ κινδύνους.

---

(2) Ἴδε τὴν λέξιν Ἐκτέλεσις ἐν Εὐρ. τόμ. 6 καὶ ἀνωτ. § 82 ἐπ.

ἐπειδὴ διὰ νὰ δυνηθῇ τὸ δικαστήριον νὰ ἐκτιμήσῃ τὸ οὐσιῶδες καὶ νὰ κρίνῃ ἑπομένως περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀποδείξεως τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ ἐναγομένου, ὅτι ἐξεπλήρωσε τὸν πρόεκτεθέντα περὶ τῆς εἰδοποιήσεως τοῦ ἐνάγοντος ὅρον, ὁσάκις εὗρεν εὐκαιρίαν πρὸς τοῦτο, ἀπαιτεῖται νὰ ὁρίσῃ ἀκριβῶς ὁ ἐναγόμενος περὶ πόσων ταξειδίων, ἐκ ποίου μέρους, διὰ ποίου μέσου καὶ πότε εἰδοποίησε τὸν ἐνάγοντα.»

Γαλλικὴ Νομογία.

ΣΗΜ. Εἰς τὸ Εὑρετήριον τοῦ Κ. Ἀξελοῦ (ἐν λέξει Πλοῖον) εὕρηνται καὶ τὰ ἑξῆς.

§ 85. Τότε μόνον θεωρεῖται ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ πλοίου ὡς εὑρισκόμενος εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἐλήφθη τὸ δάνειον παρὰ τοῦ πλοιάρχου (ἄρθρον 381 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου), ὅταν εὑρίσκηται εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ αὐτοῦ τόπου (Boulay-Paty T. 2. p. 467). Διατρ. ἐν Νομικ. σ. 2745.

§ 86. Ὅστις δὲν εἶναι κύριος τοῦ ναυτικῶς δανεισθέντος πράγματος, δὲν δύναται τακτικῶς νὰ τὸ κάμῃ ἀντικείμενον τοῦ συναλλάγματος, εἰμὴ ἂν ἔλαβε παρὰ τοῦ κυρίου ἢ παρὰ τοῦ νόμου τὴν πρὸς τοῦτο ἐξουσίαν, ἢ ἐὰν ὁ κύριος τοῦ παρ' ἄλλου δανεισθέντος πράγματος παρεδέχθη ἀκολούθως τὸ πραχθέν, ἢ τέλος ἐὰν τὸ οὕτω παρανόμως δανεισθὲν πρᾶγμα κατηναλώθη ἐν καλῇ πίστει παρὰ τοῦ λαμβάνοντος αὐτό, ἐπιφυλαττομένου ὅμως πάντοτε εἰς τὸν κύριον τοῦ δικαιώματός του κατὰ τοῦ δανειστοῦ, ὡς διαθέσαντος τὸ πρᾶγμα ἄνευ τῆς συγκαταθέσεώς του (ἐπιχείρημα ἐκ τοῦ Ν. 13 de red. ead.).

§ 87. Ἡ τοῦ πλοίου, ἄνευ τινὸς περιγραφῆς, ὑπεγγύησις ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ τῶν ἁρμένων καὶ ἐξαρτίων, καθὼς ἐπίσης καὶ ἐπὶ τοῦ ἐφοπλίσματος.

§ 88. Ὅταν ἡ ἀξία τοῦ φορτίου ἀναβαίνῃ εἰς 100,000 δραχ., ὁ δὲ φορτωτὴς δανείζεται ναυτικῶς, ἐπὶ μόνου τοῦ ἡμίσεως αὐτοῦ 50,000 δραχμῶν, καὶ τὸ πλοῖον ἀπολεσθῇ, διασωθοῦν δὲ πραγματεῖαι ἀξίζουσαι μόνον 50,000 δραχμ., ὁ δανειστὴς δὲν δύναται νὰ λάβῃ ἐξ αὐτῶν εἰμὴ 25,000, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀνήκουν εἰς τὸν ὀφειλέτην (ἄρθρα 215 καὶ 191 § 10 ἐμπ. νόμου). Διατριβὴ ἐκ τοῦ Γαλλ. ἐν Νομικ. σ. 2751.

§ 89. Ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ ἄρθρου 319 τοῦ ἐμπ. νόμου δὲν ἐκτείνεται εἰς τοὺς μισθοὺς τοῦ πλοιάρχου, ἀλλὰ μόνον εἰς τοὺς τῶν ναυτῶν ἢ ἄλλων ναυτικῶν· ὅθεν ἕπεται ὅτι οἱ παρὰ τοῦ πλοι-

ἔργου, ἕνεκα τῆς εὐοδώσεως τοῦ πλοίου, ἀποκτηθέντες μισθοὶ εἰσὶ, μετὰ τῶν λοιπῶν ἀγαθῶν του προστιθεμένως (accessoirement) ὑπέγγυοι εἰς τὴν ἐξόφλησιν τῶν ναυτικῶν γραμματίων, ὅσα τυχὸν ὑπέγραψε διαρκοῦντος τοῦ πλοῦ, διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πλοίου του, μὲ προσωπικὴν ἐκ μέρους του ὑποχρέωσιν.

§ 90. Πᾶσα λῆψις ναυτικοῦ δανείου ὑπερβαίνοντος τὸ ποσὸν τῆς ἀξίας τῶν εἰς τὸ δάνειον ὑπεγγυαζομένων πραγμάτων ἀπαγορεύεται. Συνέπεια τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης εἶναι, ὅτι τὸ ὑπερβάλλον ποσὸν τῶν διὰ ναυτικοῦ δανείου ληφθέντων χρημάτων γεννᾷ ἰσχυρὸν τεκμήριον ἐναντίον τοῦ κυρίου τοῦ πλοίου περὶ συναινέσεως, ἢ ἐνοχῆς αὐτοῦ εἰς τὴν ἀπώλειαν ἢ τὴν κατάσχεσιν τοῦ πλοίου του, ὅτι ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὰ παρόμοια δάνεια, τὰ ὑπερβαίνοντα τὴν ἀξίαν τῶν ὑπεγγύων πραγμάτων, ὁ δανειστὴς δὲν εὑρίσκει τοιαύτην ἀσφάλειαν, ὁποίαν δικαιωματικῶς ἠδύνατο ν' ἀποκτήσῃ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ περίσσευμα τῆς ἀξίας εὑρίσκεται δανεισμένον μὲ τοκογλυφίαν, διότι ὁ τὸν νόμιμον ὅρον ὑπερβάλλων τόκος, δι' οὗ, πρὸς τοῖς ἄλλοις, χαρακτηρίζεται τὸ ναυτικὸν δάνειον, δὲν δικαιολογεῖται κυρίως εἰμὴ διὰ τῶν κινδύνων, τοὺς ὁποίους ἀναδέχεται ὁ δανειστής· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἀντίτιμόν τι τοῦ περισσεύματος τούτου δὲν ἤθελεν εὑρεθῇ ἐκτεθειμένον εἰς κίνδυνον. Διατρ. ἐν Νομικ. σ. 2767.

§ 91. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἂν ὁ λαβὼν τὸ δάνειον ἦτο κακῆς πίστεως, δηλαδὴ ἐγίνωσκε τὸ ἔλασσον τῆς ἀξίας τοῦ ὑπεγγυηθέντος πράγματος, καὶ μετεχειρίσθη δόλια μέσα διὰ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸ ὑπερβολικὴν τιμὴν, καὶ ὁ δόλος ἀπεδείχθη, τὸ δάνειον κηρύττεται ἄκυρον ὡς πρὸς τὸν δανειστὴν, χωρὶς ἐκ τῆς κυριότητος ταύτης νὰ ὠφεληθῇ ὁ ὀφειλέτης. Συνέπεια δὲ τῆς σχετικῆς ταύτης ἀκυρότητος εἶναι, ὅτι, ἐν περιπτώσει εὐοδόσεως τοῦ πλοίου, ὁ δανειστὴς δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ κεφαλαίου καὶ τοῦ τόκου· ἐν περιπτώσει δὲ δυστυχήματος, δὲν ἐλευθεροῦται ὁ ὀφειλέτης ἀπὸ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ κεφαλαίου (ἐπιχείρημα ἐκ τοῦ ἄρθρου 380 ἐμπ. νόμου), ἀλλ' εἰς τὴν τελευταίαν περίστασιν ὁ δανειστὴς δύναται ν' ἀπαιτήσῃ ναυτικὴν ὠφέλειαν, διότι δὲν διέτρεξε τοὺς κινδύνους, τῶν ὁποίων ὁ τόκος εἶναι τὸ τίμημα, δύναται ὅμως ν' ἀπαιτήσῃ τὸν συνήθη τόκον τοῦ κεφαλαίου του. αὐτ.

Κηρυχθέντος ἀκύρου τοῦ συναλλάγματος ἕνεκεν ἀπάτης ἐκ μέρους τοῦ λήπτορος ἢ ὀφειλέτου, ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ κοινοῦ (ἐμπορικοῦ) δικαίου, ὅπερ προσδιορίζει τὸν ἔγγειον τόκον (intérêt de terre). αὐτ.

§ 92. Ἂν ὅμως δὲν ὑπάρχῃ ἀπάτη ἐκ μέρους τοῦ ὀφειλέτου, τὸ

ἄρθρον 317 τοῦ ἐμπ. νόμου ὁρίζει, ὅτι τὸ ὑπέρμετρον (excessif) συνάλλαγμα ἰσχύει, περιοριζόμενον μέχρι τῆς ἀξίας τῶν ὑπεγγύων πραγμάτων, κατὰ τὴν γενομένην ἢ συμφωνηθεῖσαν ἐκτίμησιν αὐτῶν· ἐκτίμησιν, ἥτις ἄλλως πρέπει νὰ βασίζηται εἰς τὰς τιμὰς τῆς ἐποχῆς τῆς φορτώσεως, ἢ τοῦ ἀπόπλου· τὸ δὲ ὑπόλοιπον τοῦ δανείου ἀποδίδεται μὲ τόκον λογιζόμενον κατὰ τὴν ἀγοραίαν τιμήν. Οἱ τόκοι οὗτοι ἀρχίζουν ἀπὸ τῆς ἀπαιτήσεώς των. αὐτ.

§ 93. Τὰ ἤδη ἀσφαλισθέντα πράγματα δὲν δύνανται νὰ ὑπεγγυηθῶσιν εἰς ναυτικὸν δάνειον, ἐκτὸς ἐὰν ἡ ἀξία αὐτῶν ὑπερβαίνῃ τὸ ποσὸν, διὰ τὸ ὁποῖον ἠσφαλίσθησαν· εἰς τὴν περίστασιν ταύτην τὸ ναυτικὸν δάνειον ἰσχύει διὰ μόνον τὸ περίσσευμα τοῦτο τῆς ἀξίας (ἐπιχείρημα ἐκ τῶν ἄρθρ. 316, 317 ἐμπ. νόμου). αὐτ.

§ 94. Τὸ ναυτικὸν δάνειον δὲν πρέπει ν' ἀφαιρῇ ἀπὸ τὸ πλήρωμα ἢ τὸν δανειζόμενον πᾶν συμφέρον εἰς τὴν ἔκβασιν τοῦ ταξειδίου, οὔτε νὰ ἀφίνῃ τὸν δοτῆρα εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ λήπτορος τῶν χρημάτων. (Διατρ. ἐκ τοῦ Γαλλ. ἐν Νομικ. σ. 2767.)

§ 95. Τὸ περὶ εἰκονικότητος ναυτικοῦ δανείου ζήτημα ὑπάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον; — Ἴδε τὴν λέξιν *Ἁρμοδιότης ἐμπορικὴ* (εἰς τὸ ἐκδοθησόμενον συμπλήρωμα τοῦ Εὑρετηρίου).

Πίναξ λεκτικὸς

τῆς λέξεως ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ.

ΝΑΥΤΗΣ.

§ 1. Εἰς τὸ περὶ Ἐμπορικοῦ δικαίου σύγγραμμα τοῦ Κ. Ῥάλλη εὑρίσκετε παρατηρήσεις περὶ τῶν ἑπομένων (1).

Τί ἀπαιτεῖται διὰ νὰ συμφωνηθῇ τις ὡς ναύτης; σελ. 229, 271. — Τὰ τρία τέταρτα τῶν ναυτῶν ἑλληνικοῦ πλοίου πρέπει νὰ ἦναι Ἕλληνες. αὐτ. — Ἐξαιρέσεις. αὐτ. — Οἱ μισθοὶ αὐτοῦ δὲν ἀσφαλίζονται. 381. — Ἀπαγορεύεται πᾶν μέσον διαφθορᾶς διὰ ν' ἀποσπάσῃ τις ἀπὸ ἄλλο πλοῖον 230. — Μίσθωσις αὐτοῦ. 262.—Εἴδη αὐτῆς. αὐτ. — Καθήκοντα τοῦ ναύτου, 263. — Τίνες θεωροῦνται δραπέται; αὐτ. — Ποιναί. αὐτ. — Πότε ἀπαλλάττεται τῆς ὑποχρεώσεως διὰ τῆς μεταβολῆς τοῦ πλοῦ; 264. — Τί διὰ τῆς τοῦ πλοίου ἢ τοῦ πλοιάρχου; αὐτ. — Δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀναίτιος ἀποβολὴ τοῦ ναύτου πρὸ τῆς συμφωνηθείσης ἐποχῆς. αὐτ. —Ἐξαιρέσεις. αὐτ. — Δὲν φορτόνει ἐμπορεύματα ἐντὸς τοῦ κιβωτίου αὐτοῦ. 265.— Προμήθευμα. αὐτ. — Ὁ φορτόνων πλεῖον τῆς χωρητικότητος τοῦ κιβωτίου πληρόνει ναῦλον. 266. — Αἱ συμφωνίαι βεβαιοῦνται συνήθως διὰ τοῦ ναυτολογίου. αὐτ. — Ἡ παρὰ τοῦ δικαστηρίου, κατὰ τὸ ἔθιμον, 267.—Δύνανται νὰ βεβαιωθῶσι διὰ μαρτύρων. αὐτ.—Καθήκοντα τοῦ ἐφοπλιστοῦ. 268.—Ἀγωγαὶ τοῦ ναύτου περὶ τῶν μισθῶν αὐτοῦ. αὐτ. — Δικαστήριον ἁρμόδιον. αὐτ. — Παραγραφή. αὐτ. — Προνόμια. αὐτ. — Εὔλογοι αἰτίαι ἀποβολῆς, 270. — Διακοπὴ τοῦ πλοῦ. 271.

§ 2. Ὑπὸ τὴν ἔκφρασιν *οἱ μισθοὶ τῶν ναυτῶν* τοῦ ἄρθρου 191 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου τί ἐννοεῖ ὁ νόμος; Εἰς ποίας περιπτώσεις οἱ ναῦται ἔχουν προνόμιον ἐπὶ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος τοῦ πλοίου διὰ τοὺς μισθούς των; — Ὅρα ἀνωτ. τὴν λ. *Μισθοὶ ναυτῶν* καὶ τὴν λέξιν *Προνόμια*.

---

(1) Οἱ ἀριθμοὶ δηλοῦσι τὰς σελ. τοῦ 2 τόμου.

§ 8. Ναῦται εἰς ποῖα δικαστήρια ὑπάγονται ἐπὶ ποινικῶν ἀντικειμένων; — Ἴδε κατωτ. τὴν λέξιν *Ναυτοδικεῖα*.

ΝΑΥΤΑΠΑΤΗ. Ἴδε τὴν λέξιν Πειρατεία.

§ 1. Τίς καταδιώκεται ἐπὶ ναυταπάτῃ; Ῥάλλ. Ἐμπ. δίκ. τόμ. 2 σελ. 235 σχόλ.

§ 2. Διαδικασία. αὐτ. σ. 237 σχ.

§ 3. Ἡ ἀπὸ πλοίαρχον ἀφαίρεσις τοῦ φορτίου τιμωρεῖται κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ περὶ ἀπάτης 396 ἄρθρου τοῦ ποιν. νόμου;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ εἰς τὴν κατὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος ὑπ' ἀριθμὸν 4 ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐφετῶν ὑπάρχουν παραθεμένα τὸ 51 ἄρθρ. τοῦ περὶ ναυτιλίας νόμου, καὶ τὰ 396 καὶ 399 § 10 ἄρθρα τοῦ ποιν. νόμου, δυνάμει τῶν ὁποίων τὸ δικαστήριον αὐτὸ ἐπέβαλεν εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα τὴν ποινὴν τῆς εἱρκτῆς.

Ἐπειδὴ τὸ διαληφθὲν ἄρθρον τοῦ περὶ ναυτιλίας (ἴσ. ναυταπάτης) νόμου προβλέπον εἰδικῶς τὰς πρὸς τὸ πλοῖον ἢ τὸ φορτίον ἀπὸ πλοιάρχους ἢ κυβερνήτας γενομένας ἀξιοποίνους πράξεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ἡ ἀφαίρεσις μέρους τοῦ φορτίου, ὁρίζει καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς ἐγκληματικότητος τῶν πράξεων τούτων διὰ τῶν ἑξῆς λέξεων, *ὅστις ἐπὶ σκοπῷ ἀθεμίτου κέρδους ἐκθέσει πλαστὰ ναυάγια κτλ. ἀφαιρέσει ἢ νοθεύσει μέρος τοῦ φορτίου κτλ.* ὥστε, ὁσάκις πρόκηται περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου τούτου προβλεπομένων πράξεων, ὁ δικαστὴς ἐξετάζει ἐὰν ὑπάρχουν τὰ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ἀπαιτούμενα στοιχεῖα τῆς πράξεως καὶ οὐχὶ εἰς τὰ 396 κτλ. ἄρθρα τοῦ ποιν. νόμου, διότι ταῦτα εἶναι διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ποινῶν, εἰς τὰς ὁποίας ὑπόκεινται οἱ παραίτιοι τῶν ἐν τῷ ῥηθέντι 51 ἄρθρῳ διαλαμβανομένων πράξεων, ὅπως ῥητῶς τοῦτο ὁρίζει, ἂν δὲ μεταξὺ τῶν ἄρθρων τούτων τοῦ ποινικοῦ νόμου ἦναι καὶ τὸ 396, τὸ ὁποῖον ἐμπεριέχει τὸν ὁρισμὸν τῆς *ἀπάτης*, τοῦτο ἀποδεικνύει, ὅτι οἱ παραίτιοι πράξεών τινων ἐκ τῶν ἐν τῷ διαληφθέντι 51 ἄρθρῳ διαλαμβανομένων τιμωροῦνται ὡς ἀπατεῶνες· τούτων δι' οὕτως ἐχόντων, τὸ ἐφετεῖον, κηρύξαν τὸν Γ Β, ναυτικὸν, τοῦ ὑπὸ ἑλληνικὴν σημαίαν ἐμπορικοῦ πλοίου ὁ *Ἕκτωρ*, ἔνοχον, ὅτι κατὰ τὸν δεκέμβριον τοῦ 1841, ἐπὶ σκοπῷ ἀθεμίτου κέρδους, ἀφήρεσεν ἀπὸ τὸν εἰς τὸ πλοῖόν του φορτωμένον σῖτον, ἀνήκοντα εἰς ἄλλους, κοιλὰ τοὐλάχιστον χίλια, ἀξίας πλέον τῶν τετρακοσίων δραχμῶν, καὶ ἐπώλησεν αὐτὸν εἰς τὸν Ε Κ, ἡρμήνευσε καὶ ἐφήρμοσεν ὀρθῶς τὰ σημειωθέντα ἄρθρα 396 καὶ 399 § 10 τοῦ ποιν. νόμου.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 42 τοῦ 1845.

§ 3. Ὁ πλοίαρχος καταδιώκεται ἕνεκα ναυταπάτης, διὰ πᾶσαν ἀπάτην προξενηθεῖσαν πρὸς ὄφελος αὐτοῦ καὶ βλάβην τῶν φορτωτῶν του.

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις δὲν βεβαιοῖ, ὅτι ὁ Γ Ν ἀνήγγειλε τὴν πρᾶξιν εἰς τὸν πρόξενον Κρήτης, πρὶν ἢ λάβῃ γνῶσιν αὐτῆς ἡ ἀρχὴ, ἀλλὰ μάλιστα τὸ ἐναντίον ἐξάγεται· ὅθεν ποσῶς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς αὐτὸν ἡ ἐλαφρυντικὴ διάταξις τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ περὶ ναυταπάτης νόμου, ἥτις, πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτῆς, ἀπαιτεῖ τὸν ἀνωτέρω εἰρημένον ὅρον· ἐκτὸς δὲ τούτου, ἡ διαληφθεῖσα διάταξις εἶναι δυνητικὴ, καὶ οὐχὶ ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸ δικαστήριον.

Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 1 § 4 τοῦ περὶ ναυταπάτης νόμου χαρακτηρίζει ὡς ἔνοχον ναυταπάτης καὶ ἐκεῖνον τὸν πλοίαρχον, ὅστις, θέλων νὰ πράξῃ ἀπάτην πρὸς βλάβην τῶν φορτωτῶν, παρέστησεν ἐν γνώσει πλαστὸν δυστύχημα, ἢ ἐνήργησε τῳόντι τὸ δυστύχημα, καὶ ἐντεῦθεν ἐπροξένησε βλάβην εἰς αὐτοὺς ἢ περιεποίησεν εἰς ἑαυτὸν ἀθέμιτον ὠφέλειαν. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἡ ἀπόφασις διαλαμβάνει, ὅτι ὁ κατηγορούμενος πλοίαρχος Ν Β, θέλων νὰ πράξῃ ἀπάτην πρὸς βλάβην τῶν φορτωτῶν καὶ ἰδιοκτητῶν τοῦ φορτίου τοῦ πλοίου του, ἰδίως τοῦ Δ Ν καὶ Π Κ, παρέστησεν ἐν γνώσει πλαστὸν δυστύχημα, ἤτοι τὴν παρ' αὐτοῦ ἐπινοηθεῖσαν ἀνύπαρκτον πειρατείαν, ἐνῷ πραγματικῶς αὐτὸς ἐπώλησε τὸ φορτίον καὶ ἐσφετερίσθη τὸ τίμημα, προξενήσας οὕτως εἰς τοὺς νομίμους ἰδιοκτήτας αὐτοῦ βλάβην, ὑπερβαίνουσαν τὰς χιλίας δραχμὰς, καὶ εἰς ἑαυτὸν περιεποίησεν ἀθέμιτον ὄφελος· ὅθεν ὀρθῶς ἐχαρακτηρίσθη ἡ πρᾶξις ὡς ναυταπάτη κατὰ τὸν § 4 τοῦ ἄρθρ. 1 τοῦ περὶ ναυταπάτης νόμου, καὶ ὀρθῶς ὁ § οὗτος ἐφηρμόσθη.

Ἐπειδὴ, ἀπεναντίας τοῦ ἐν αὐτῷ ἰσχυρισμοῦ, ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ἐκφράζει ἀνενδοιάστως, ὅτι ἡ βοήθεια, τὴν ὁποίαν ὁ Γ Κ καὶ ὁ Ι Ε παρέσχον εἰς τὸν αὐτουργὸν πλοίαρχον Β, συνισταμένη εἰς τὴν ἀπόκρυψιν τῆς παρ' αὐτοῦ πραχθείσης πωλήσεως τῶν πραγματειῶν, καὶ εἰς τὴν βεβαίωσιν ἐνώπιον τοῦ δημάρχου Ἀμουργίων τῆς ὑπὸ τοῦ εἰρημένου Β ἐπινοηθείσης ἀνυπάρκτου πειρατείας, καὶ ἡ ἀμοιβὴ, τὴν ὁποίαν ἔλαβον οὗτοι παρ' αὐτοῦ ἕνεκα τῆς βοηθείας ταύτης, τουτέστιν αἱ πράξεις αὐτῶν, λόγῳ τῶν ὁποίων οὗτοι ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς συνεργοὶ, κατὰ τὸν § 4 τοῦ ἄρθρου 72 τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἔλαβον χώραν, ἀφοῦ οὗτοι προηγουμένως συνεννοήθησαν μετὰ τοῦ αὐτουργοῦ περὶ τῆς μελλούσης ἐκείνης βοηθείας καὶ ἀμοιβῆς, διότι ἀφ' ἑνὸς ἡ εἰρημένη ἀπόφασις βεβαιοῖ, ὅτι οἱ κατηγορούμενοι οὗτοι ὑπεσχέθησαν εἰς τὸν πλοίαρχον τὴν

εἰρημένην βοήθειάν των, ἤγουν τὴν ἐπιβεβαίωσιν ἐνώπιον τῆς ἀρχῆς τῆς ψευδοῦς πειρατείας, καὶ διότι ἀφ' ἑτέρου ἡ ἐγκληματικὴ τοῦ πλοιάρχου πρᾶξις, ἤγουν ἡ κατ' ἀπάτην ψευδὴς παράστασις τῆς πειρατείας, δὲν ἐτελέσθη εἰμὴ συγχρόνως μὲ τὴν δοθεῖσαν βοήθειαν, τουτέστι διὰ τῆς ἐνώπιον τοῦ δημάρχου Ἀμουργίων συγχρόνου τοῦ τε πλοιάρχου καὶ τῶν ναυτῶν τούτων βεβαιώσεως τοῦ ἀνυπάρκτου τούτου δυστυχήματος πρὸς βλάβην τῶν φορτωτῶν· ἐκ δὲ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν δύο τούτων γεγονότων ἕπεται ἀναγκαίως, ὅτι προηγήθη τῆς πράξεως ἡ συνεννόησις, διότι ἡ ὑποχρέωσις μιᾶς πράξεως προηγεῖται τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς· ὅθεν ὀρθῶς καὶ ἀκριβῶς ἐφηρμόσθη ὁ § 4 τοῦ ἄρθρου 72 εἰς τὴν πρᾶξιν τῶν διαληφθέντων κατηγορουμένων.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 36 τοῦ 1847.

§ 4. ὅρα ἐν τῇ λέξει *Δωροδοκία* τὴν ὑπ' ἀριθ. 23 τοῦ 1845 ποινικὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν (Εὑρ. τόμ. 6 σ. 344).

§ 5. Οὐδεὶς νόμος ἀπαλλάττει τοὺς ναύτας τῆς ποινῆς τῶν παρ' αὐτῶν, κατὰ διαταγὴν τοῦ ἡμεδαποῦ ἢ ἀλλοδαποῦ πλοιάρχου των, πραχθεισῶν ἀξιοποίνων πράξεων.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἐπίσης δὲν ἔχεται ἀληθείας καὶ ὁ 6 ἀναιρέσεως λόγος, διότι ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων ῥητῶς φέρει, ὅτι οἱ ἀναιρεσείοντες α συνήργησαν εἰς τὴν . . . ἀφαίρεσιν τοῦ φορτίου . . χορηγήσαντες ἐν *γνώσει* καὶ ἐκ *προθέσεως* εἰς τοὺς ἐκπεραιωτὰς αὐτῆς τοιαύτην βοήθειαν κτλ.» Ἀναφέρει δὲ κατὰ συνέχειαν τὰς τρεῖς λοιπὰς πράξεις, τῆς βυθήσεως τοῦ πλοίου, τῆς ἐκθέσεως πλαστοῦ ναυαγίου καὶ τῆς ψευδομαρτυρίας ἐνώπιον τῆς ἀρχῆς, χρησιμευσάσας μόνον πρὸς ἀποπεράτωσιν καὶ ἀπόκρυψιν τῆς κυρίας πράξεως, τῆς ἀφαιρέσεως, δηλαδή, τοῦ φορτίου· ἑπομένως ἐννοεῖται καὶ ὡς πρὸς αὐτὰς ὑπάρχουσα ἡ γνῶσις καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἀναιρεσειόντων.

Ἐπειδὴ ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων προσδιορίζει τὴν διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ φορτίου καὶ τῆς βυθήσεως τοῦ πλοίου εἰς τρίτους προξενηθεῖσαν ζημίαν, ὁ δὲ ὅρος οὗτος καὶ μόνος ἀποτελεῖ κολάσιμον τὴν πρᾶξιν τῆς ἀπάτης καὶ τῆς καταστροφῆς ξένης ἰδιοκτησίας κατὰ τὰ ἄρθρα 396 καὶ 421 τοῦ ποιν. νόμου.

Ἐπειδὴ ἡ ἔκθεσις πλαστοῦ ναυαγίου, καθὸ πρᾶξις ἀναφερομένη κυρίως εἰς τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ φορτίου καὶ τὴν βύθησιν τοῦ πλοίου, ἀναφέρεται καὶ ὡς πρὸς τὴν ζημίαν τὴν γενομένην διὰ τῶν ῥηθεισῶν πράξεων.»

Ἀπόφ. ποιν. Αρ. Π. 38 τοῦ 1843.

ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ.

Ῥάλλ. Ἐμπ. Δικ. τόμ. 1 σελ. 147.
Διαίρεσις. αὐτ.
Ἱστορία τῶν Πηγῶν. αὐτ. σ. 148.
Ναυτικοὶ νόμοι τῶν Ἀθηναίων. αὐτ. σ. 151.
τῶν Ῥωμαίων. αὐτ. σ. 153.
τῶν σταυροφόρων. αὐτ. σ. 160.
τῆς Ὀλαρίας. αὐτ.
τοῦ θαλασσίου δικαίου αὐτ. σ. 162.
τοῦ Οὐΐσβούργου. αὐτ. σ. 163.
Ἀνσεατικόν. αὐτ. σ. 164.
θαλάσσιος ὁδηγός. αὐτ.
τῆς Ἀμάλφιδος. αὐτ.

ὅρα Ῥωμαϊκὸν Δ. — Συνέδρια Ἱερέων. — Ὀλυρία. — Θαλάσσιον δικ. — Ἀνσεατικὸς δεσμός. — Θαλάσσιος ὁδηγός. — Ἀμαλφιτανὸς πίναξ.

ΝΑΥΤΙΛΙΑ (1). Ἐποχαὶ τοῦ ἔτους, καθ' ἃς ἐπετρέπετο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ῥάλλ. Ἐμπ. Δ. τ. 1 σ. 225.

ΝΑΥΤΟΔΙΚΑΙ. Παρ' Ἀθηναίοις ἐδίκαζον ἄλλοτε τὸν χειμῶνα τὰς ἐμπορικὰς διενέξεις. Ῥάλλ. Ἐμπ. Δ. τ. 2 σ. 152. — Μετὰ ταῦτα κατέστησαν ἔμμηνοι. αὐτ. σ. 163.

ΝΑΥΤΟΔΙΚΕΙΑ.

§ 1. Τὰ ναυτοδικεῖα δὲν θεωροῦνται ὡς ἔκτακτα δικαστήρια.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἡ διάταξις τοῦ 2 ἐδαφίου τοῦ 89 ἄρθρου τοῦ συντάγματος, ἡ ὁποία ἀπαγορεύει τὴν ὑφ' ὁποιονδήποτε ὄνομα σύστασιν δικαστικῶν ἐπιτροπῶν ἢ ἐκτάκτων δικαστηρίων ἐτέθη πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς εἰς τὸ πρῶτον ἐδάφιον τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ἀρχῆς « ὅτι οὐδεὶς ἀφαιρεῖται ἄκων τοῦ παρὰ τοῦ νόμου ὡρισμένου εἰς » αὐτὸν δικαστοῦ· » ἀρχή, ἥτις καθιερώθη καὶ εἰς τὸ 14 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας, κατὰ δὲ τὰς διατάξεις ταύτας, δικαστικαὶ ἐπιτροπαὶ καὶ ἔκτακτα δικαστήρια πρέπει νὰ θεωρῶνται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν ἴδια καθήκοντα προσδιορισθέντα διὰ νόμου, ὥστε νὰ δικάζωσι τὰς εἰς αὐτὰ ὑπαχθείσας ὑποθέσεις, ἀλλ' ἀποσπῶσι τὰ καθήκοντα ταῦτα ἀπὸ ἄλλην δικαιοδοσίαν, εἰς ἣν ταῦτα ἀνήκουν, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἐπανέρχονται αὐτοδικαίως μετὰ τὴν διάλυσιν τῶν δικαστικῶν αὐτῶν ἐπιτροπῶν ἢ ἐκτάκτων δικαστηρίων, τὰ δὲ ναυτοδικεῖα (conseils de justice), ναυτικὰ συνέδρια

(1) Ἴδε κατωτέρω τὴν λέξιν Πλοῖα.

(conseils de marine) ἢ πολεμικὰ συμβούλια (conseils de guerre) δὲν δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἔκτακτα δικαστήρια, διότι ταῦτα ἔχουν ἰδίαν δικαιοδοσίαν διὰ τὴν ἐκδίκασιν τῶν ἀπὸ ναυτικοὺς εἰς τὴν ναυτικὴν ὑπηρεσίαν πραττομένων ἐγκλημάτων, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ ἄρθρ. 29 τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν ἄρθρων 36 § 2, 39 καὶ 477 τῆς ποινικῆς δικονομίας, τὰ δὲ καθήκοντά των, ὡς καὶ ὁ τρόπος τῆς συστάσεώς των, προσδιορίζονται ὑπὸ τῶν ἰσχυόντων ἐν Ἑλλάδι γαλλικῶν ναυτικῶν νόμων, ἰδίως δὲ τοῦ ἀπὸ 22 ἰουλίου 1806 αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος, περὶ ἰσχύος τῶν ὁποίων καὶ τὸ ἐν Πειραιεῖ συστηθὲν πολεμικὸν συμβούλιον διὰ τὴν ἐκδίκασιν τῆς ἐπὶ συκοφαντίᾳ κατηγορίας τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ τοῦ πυροβολικοῦ Μ Μ προσκολλημένου εἰς τὸ ναυτικόν, δὲν ὤφειλε ν' ἀμφιβάλῃ, διότι ἂν καὶ ὁ στρατιωτικὸς γαλλικὸς κώδηξ, ὅστις διὰ τοῦ Α΄ ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος ἐδημοσιεύθη, ὃν τρόπον ἐδημοσιεύοντο τότε οἱ νόμοι, εἰς τὸ ἀπὸ 26 δεκεμβρίου 1828 ὑπ' ἀριθ. 97 φύλλον τῆς Γενικῆς ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος, παραδεχθεὶς ὡς ἰσχύων ἐν Ἑλλάδι εἶναι διὰ τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα· μολοντοῦτο ὑπὸ τὴν λέξιν στρατεύματα αὐτός τε ὁ Κυβερνήτης ἐθεώρει καὶ τὰ στρατεύματα τῆς θαλάσσης, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἄρθρ. 79 τοῦ ἀπὸ 15 αὐγούστου 1830 ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων, καὶ ἡ ἐν Ἄργει Ἐθνικὴ Τετάρτη τῶν Ἑλλήνων συνέλευσις, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὰ πρακτικὰ τῆς ιά συνεδριάσεώς της τῆς 25 ἰουλίου 1829, καὶ τὸ γ΄. ἄρθρον τοῦ κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίασιν ψηφίσματός της, τοιουτοτρόπως δὲ παρεδέχθη καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας, ὡς γίνεται φανερὸν ἐκ τοῦ ς΄. ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 16 (28) νοεμβρίου 1837 Β. διατάγματος, τὸ ὁποῖον ὁρίζει, ὅτι τὰ λοιπὰ παραπτώματα, ἐκτὸς τῶν πειθαρχικῶν, νὰ δικάζωνται ὅπως μέχρι τοῦδε, καὶ τέλος ἡ τῆς 3. σεπτεμβρίου ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων συνέλευσις, εἰς τὴν συνεδρίασίν της τῆς 19 φεβρουαρίου 1844, ἀνεγνώρισε τὴν ἐν Ἑλλάδι ἰσχὺν τοῦ γαλλικοῦ νόμου διὰ τοὺς ναυτικούς, καὶ τὸ ή. ἐδάφ. τοῦ 105 ἄρθρου τοῦ συντάγματος διέταξε νὰ ληφθῇ πρόνοια περὶ ναυτικῆς νομοθεσίας, ἀναμφιβόλως καλητέρας ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἤδη ἡ συνέλευσις ἀνεγνώρισεν· ἐκ τούτων δὲ γίνεται φανερόν, ὅτι εἶναι ἐν ἰσχύϊ οἱ γαλλικοὶ νόμοι, οἱ ἀφορῶντες τοὺς ναυτικούς, καὶ οὗτοι προβλέπουν περὶ τῆς συστάσεως τῶν δικαστηρίων διὰ τὰς εἰς αὐτὰ ὑπαχθείσας ὑποθέσεις, ἰδίως δὲ τὸ 35 ἄρθρον τοῦ μνησθέντος αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ὁρίζον, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀξιωματικῶν ἢ ἄλλος τις ἀξιωματικοῦ ἔχων χαρακτῆρα, δύναται νὰ παραπεμφθῇ εἰς δίκην ἐνώπιον πολεμικοῦ συμβουλίου, ἄνευ ἀδείας τοῦ αὐτοκράτορος,

ἀποδεικνύει ἀρκούντως; ὅτι διὰ πᾶσαν τοιαύτην δίκην δύναται, διὰ Β. διατάγματος, νὰ διορισθῇ πολεμικὸν συμβούλιον διὰ τὴν ἐκδίκασιν αὐτῆς, διότι εἶναι ἄλλως ἀσυμβίβαστον μὲ τὴν ναυτικὴν ὑπηρεσίαν, ὥστε τὸ ἐν Πειραιεῖ διὰ Β. διατάγματος συστηθὲν πολεμικὸν συμβούλιον διὰ τὴν ἐκδίκασιν τῆς ῥηθείσης ὑποθέσεως, θεωρῆσαν, ὡς σκέπτεται διὰ τῆς ἀπὸ 22 αὐγούστου ε. ε. ἀποφάσεώς του, ὅτι ἡ σύστασίς του ἀντίκειται εἰς τὸ 89 ἄρθρον τοῦ συντάγματος καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει νόμος ἐπιτρέπων τὴν ὕπαρξίν του καὶ κανονίζον τὰ καθήκοντά του, ψευδῶς ἡρμήνευσε τὸ ἄρθρον τοῦτο τοῦ συντάγματος καὶ παρεβίασε τοὺς μνησθέντας νόμους καθ' ὑπέρβασιν τῶν καθηκόντων του, ἥτις, κατὰ τὸ 477 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας, δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν.

Ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει ἀπόδειξις, ὅτι εἶναι ἄλλο ναυτοδικεῖον ἑδρεῦον ἐν Πειραιεῖ, ὅπως ἀναφέρει ἡ μνησθεῖσα ἀπόφασις, καὶ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑπάρχον, ἀφοῦ περὶ τῆς συστάσεώς του δὲν εἶναι δημοσιευμένον Β. διάταγμα.

Ἐπειδή, ἀναιρουμένης τῆς ἀποφάσεως τοῦ εἰρημένου πολεμικοῦ συμβουλίου, ἡ ὑπόθεσις πρέπει νὰ παραπεμφθῇ εἰς ἄλλο τοιοῦτον συστηθησόμενον, διότι τὸ συστηθὲν ἤδη, ἀφοῦ ἐξέδοτο τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἀπόφασιν, θεωρεῖται ὡς μὴ ὑφιστάμενον.

Διὰ ταῦτα ἀναιρεῖ τὴν ἀπὸ 22 αὐγούστου 1846 ἀπόφασιν τοῦ ἐν Πειραιεῖ συστηθέντος πολεμικοῦ συμβουλίου διὰ τὴν ἐκδίκασιν τῆς ἐπὶ συκοφαντίᾳ κατηγορίας τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ Μ Μ καὶ παραπέμπει τὴν δίκην αὐτοῦ εἰς ἄλλο συστηθησόμενον τοιοῦτον πολεμικὸν συμβούλιον.»

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Πάγου 127 τοῦ 1846.

ΣΗΜ. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀναπτύσσει μὲ μεγίστην ἀκρίβειαν ὁ νομομαθὴς Κ. Προβελέγιος εἴς τινα ἔκθεσίν του, δημοσιευθεῖσαν κατὰ τὸ 1846.

§ 2. Ὁ γαλλικὸς στρατιωτικὸς κῶδηξ ἐφαρμόζεται εἰς τὰ ναυτοδικεῖα. Ἡ αὐτὴ ἀπόφ.

§ 3. Αἱ ἀποφάσεις τοῦ ναυτοδικείου προσβάλλονται παρὰ τοῦ εἰσαγγελέως τοῦ Ἀρείου Πάγου;

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὰ ἄρθρα 477 καὶ 478 τῆς ποινικῆς δικονομίας, ἀναίρεσις κατ' ἀποφάσεως τῶν ναυτοδικῶν δι' ὑπέρβασιν τῶν καθηκόντων καὶ ἕνεκα ἀναρμοδιότητος γίνεται μόνον ὑπὸ τοῦ παρὰ τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ εἰσαγγελέως· ἑπομένως ἡ παρὰ τοῦ Ε Μ ζητουμένη ἀναίρεσις τῆς ἀπὸ 25 ἀπριλίου 1841 ὑπ' ἀριθ. 3 ἀποφάσεως τοῦ ἐν Πόρῳ ναυτοδικείου ἕνεκα ὑπερβάσεως καθηκόντων καὶ ἀναρμοδιότητος, καὶ διὰ κακὴν σύνθεσιν τοῦ δικάσαντος

ναυτοδικείου, δὲν δύναται νὰ ἦναι δεκτὴ, ὡς γενομένη ἀπὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἐπιτρέπεται τὸ ἔνδικον μέσον τῆς ἀναιρέσεως.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 10 τοῦ 1845.

§ 4. 5. Οἱ ναυτικοὶ δὲν ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Οἱ λιμενάρχαι κτλ. ἔχουν ἰδιάζουσαν δικαιοδοσίαν, ἐκτὸς ἂν παρηνόμησαν ὄντες ἐν ἀδείᾳ ἀπουσίας ἢ λειποτάκται.

Βούλ. «Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἀπὸ 4 ἰανουαρίου 1834 Β. διάταγμα, οἱ λιμενάρχαι καὶ οἱ ἐπὶ τῶν λιμένων ἀξιωματικοὶ εἶναι ὑπάλληλοι τῆς ναυτικῆς ὑπηρεσίας, καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον 39 τῆς ποιν. δικονομίας, τὰ παρὰ τοιούτων ὑπαλλήλων πραττόμενα κοινὰ κακουργήματα, πλημμελήματα ἢ πταίσματα, τότε μόνον ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν ποινικῶν δικαστηρίων, ὅταν πράττωνται ὑπ' αὐτῶν ἀπόντων δι' ἀδείας, ἢ λειποτακτῶν, ἄλλως ὑπάγονται εἰς τὴν ἰδιάζουσαν ἁρμοδιότητα τῶν ναυτοδικῶν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὁ Σ κατηγορεῖται, ὅτι ἐτέλεσε τὴν εἰρημένην πρᾶξιν ὅτε ἦτον ἐν ἐνεργείᾳ λιμενάρχης· διὰ τοῦτο ἀποφαίνεται τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν ὑπαγομένην εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν ναυτοδικῶν.»

Βούλ. ἐφετῶν Ναυπλ. 61 τοῦ 1841 (Νομικ. σ. 2647).

§ 6. Τὰ παρὰ τῶν ναυτικῶν ἀξιωματικῶν ἢ τῶν ὑπαλλήλων τῆς ναυτικῆς ὑπηρεσίας πραττόμενα κοινὰ ἀδικήματα δὲν ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, εἰμὴ ὁσάκις ταῦτα πράττονται ὑπ' αὐτῶν ἀπόντων δι' ἀδείας ἢ ὑπὸ λειποτακτῶν. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. υμθ' τοῦ 1840, ἣν ἴδε ἐν λέξει *Λειποταξία*. — Ἴδε καὶ τὴν λέξιν *Ποινικὴ ἁρμοδιότης*.

§ 7. Οἱ βοηθοὶ τῶν λιμεναρχῶν δὲν ὑπάγονται εἰς τὸ ναυτοδικεῖον

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 39 τῆς ποινικῆς δικονομίας, ἰδιάζουσαν δικαιοδοσίαν ἔχουσιν οἱ ἀξιωματικοὶ ναῦται καὶ ὑπάλληλοι τῆς ναυτικῆς ὑπηρεσίας διὰ τὰ κακουργήματα, πλημμελήματα καὶ πταίσματα, τὰ ὁποῖα πράττονται παρ' αὐτῶν ἐντὸς τοῦ πλοίου εἰς λιμένα ἢ εἰς ναυπηγεῖον· ὁ δὲ Ε Π, βοηθὸς τοῦ ἐν Σκιάθῳ λιμενάρχου, δὲν ἀπεδείχθη ὅτι εἶναι μήτε ἀξιωματικὸς, μήτε ναύτης, ἀλλ' οὔτε ὑπάλληλος τῆς ναυτικῆς ὑπηρεσίας, ὥστε νὰ ὑπάγηται εἰς τὴν ἰδιάζουσαν ταύτην δικαιοδοσίαν· ἑπομένως τὸ πταισματοδικεῖον Σκιάθου ἡρμήνευσε ψευδῶς τὸ 39 ἄρθρ. τῆς

ποιν. δικονομίας, καὶ καλῶς ἐκήρυξεν ἑαυτὸ ἀναρμόδιον τοῦ νὰ δικάσῃ τὴν προκειμένην κατὰ τοῦ Ε Π περὶ ἐξυβρίσεως κατηγορίαν.

Διὰ ταῦτα ἀναιρεῖ, παραπέμπει κτλ. »

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 13 τοῦ 1845.

ΝΑΥΤΟΛΟΓΙΟΝ.

Κατάλογος τοῦ πληρώματος. Ῥάλλ. Ἐμπ. Δ. τόμ. 2 σελ. 174.

Τύπος. αὐτ. σελ. 178 σχ.

Αἱ συμφωνίαι τοῦ ναύτου βεβαιοῦνται συνήθως δι' αὐτοῦ. αὐτ.

Καὶ πᾶσα μεταβολή. αὐτ. σ. 287.

ΝΕΑΡΑΙ.

Ἴδε τὰς λέξεις α') Βυζαντικὸν Δίκαιον· β') Νόμος· γ') Δημόσιόν ἐν Εὔρετ. τόμ. 5 σελ. 745 ἐκ τέλ. καὶ σ. 753 § 56.

ΝΕΟΓΝΑ.

Πρὸς ὕπαρξιν τῆς προσωπικότητος νεογνῶν τέκνων, ἀπαιτεῖται νὰ ἐγεννήθη ζῶν τὸ βρέφος· ἀδιάφορον δὲ ἂν ἦτο βιώσιμον ἢ μή. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 93, ἣν βλ. ἐν λ. *Βιώσιμον*.

ΝΕΟΦΩΤΙΣΤΟΙ.

§ 1. Κατὰ τὸ 1839 ἔτος ἀνεφύη ζήτημα, ἀφορῶν τὰ κληρονομικὰ δικαιώματα τῶν νεοφωτίστων τῆς Ἀττικῆς. Πρῶτος ἔγραψεν ὑπόμνημά τι περὶ τούτου ὁ Κ. Π. Παπαῤῥηγόπουλος (ἤδη Ἀρεοπαγίτης), εἰς τὸν ὁποῖον ἕτερός τις ἀπήντησεν.

Ὁ Κ. Παπαῤῥηγόπουλος ἐξέθεσε τὰ ἑξῆς, ἐν τῷ εἰρημένῳ ὑπομνήματι,

« Κατὰ τὸ 1822 ἔτος, πολιορκούντων τῶν Ἑλλήνων τοὺς Ὀθωμανοὺς εἰς τὴν τῶν Ἀθηνῶν ἀκρόπολιν, οἱ τελευταῖοι, ἀδυνατοῦντες νὰ ὑποστήσωσιν ἐπὶ πλέον τὸν ἀγῶνα, ἔκλεισαν κατὰ τὴν 20 Ἰουνίου τοῦ ἔτους ἐκείνου μετὰ τῶν πολιορκητῶν συνθήκην, δυνάμει τῆς ὁποίας ἐδόθη αὐτοῖς ἡ ἄδεια τοῦ νὰ ἐξέλθωσι τοῦ φρουρίου, καὶ νὰ ἀναχωρήσωσι μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των εἰς Μικρὰν Ἀσίαν. Κατὰ τὴν συνθήκην ταύτην, οἱ πολιορκούμενοι ἔλαβον τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ διαφυλάξωσι τὰ ἀναγκαῖα ἔπιπλα, καὶ τὸ ἥμισυ τῆς κινητῆς περιουσίας, τὰ δὲ λοιπὰ τῶν ὑπαρχόντων κατέστησαν, δυνάμει τοῦ τῆς καταλήψεως δικαίου (*jure occupationis* βιβλ. ΜΑ' τίτλ. α', διγ. 5, θέμ. 7 καὶ διγ. 50, θέμ. 1. *Thibaut Pandeç*

cien § 739, *C.* τόμ. 2 σελ. 258), ἰδιοκτησία τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχῆς. Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ὅτε, διὰ τὴν μετ' ὀλίγον διάβασιν τοῦ Δράμαλη κατὰ τὴν γειτνιάζουσαν τῆς Ἀττικῆς χώραν, οἱ Ἀθηναῖοι ἐφοβήθησαν μὴ οἱ εἰσέτι εἰς τὴν πόλιν διατρίβοντες Ὀθωμανοί, συνεννοούμενοι μετὰ τοῦ διαβαίνοντος στρατοῦ, ἐπιχειρήσωσι καταστροφὴν τῶν Ἑλλήνων, καὶ διὰ τὸν φόβον τοῦτον ἀπεφασίσθη καὶ ἐξετελέσθη ἡ τῶν ἐν Ἀθήναις Ὀθωμανῶν ἐξολόθρευσις.

« Μετὰ τὴν καταστροφὴν ταύτην, αἱ Ἀθῆναι διέμενον ἐλεύθεραι ἄχρι τοῦ μαΐου 1827, ὅτε, διὰ τῆς κατακτήσεως τῆς ἀκροπόλεως, ἐπανῆλθον εἰς τὴν κυριότητα τῶν Ὀθωμανῶν. Διὰ τῆς κατακτήσεως ταύτης ὁλόκληρος ἡ κατακτηθεῖσα γῆ κατέστη, κατὰ τὸν ὀθωμανικὸν νόμον, κτῆμα τοῦ κυριάρχου Σουλτάνου, ὅστις ὅμως ἐξέδωκε κατὰ τὸ 1829 ἔτος θέσπισμα, δι' οὗ ἐδωρήσατο εἰς τοὺς Ἀθηναίους Ὀθωμανοὺς καὶ Ἕλληνας, τὰ ὁποῖα καὶ πρὸ τοῦ πολέμου ἐνέμοντο κτήματα. Ἀλλ', ἐπειδὴ εἰς τὸ ἀπὸ τὸ τοῦ 1822 ἔτους μεσολαβῆσαν διάστημα, ἱκανοὶ συγγενεῖς τῶν κατὰ τὴν πρώτην ἐποχὴν ἐξοντωθέντων Ὀθωμανῶν εἶχον μεταβῆ ἐκ τῆς ὀθωμανικῆς εἰς τὴν ὀρθόδοξον χριστιανικὴν θρησκείαν, οἱ Ὀθωμανοὶ συγγενεῖς των κατέλαβον ὁλόκληρον τὴν κληρονομίαν τῶν ἀποθανόντων, ἀποκλείσαντες, κατὰ τὸν τουρκικὸν νόμον, τοὺς νεοφωτίστους πάσης μετοχῆς, ὡς ἀνικάνους. Καὶ ὅτε, δυνάμει τοῦ ἀπὸ 22 μαρτίου 1829 Πρωτοκόλλου (§ 4), ἤρξατο ἡ πώλησις τῶν κατὰ τὴν Ἀττικὴν καὶ τὴν Εὔβοιαν ὀθωμανικῶν κτημάτων, οἱ εἰρημένοι Ὀθωμανοὶ ἐπεχείρησαν τὴν ἐκποίησιν, ὡς μόνοι κύριοι καὶ ἰδιοκτῆται τῶν κτημάτων τούτων, ἀποκλείοντες τοὺς νεοφωτίστους. Ἡ τότε Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, πληροφορηθεῖσα ταῦτα, καὶ θεωροῦσα ἀφ' ἑνός, ὅτι τῷόντι, κατὰ τὸν τουρκικὸν νόμον, οἱ νεοφώτιστοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἔχωσι δικαίωμά τι ἐπὶ τῶν κτημάτων τῶν ἀποβιωσάντων συγγενῶν αὐτῶν Ὀθωμανῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπιθυμοῦσα ν' ἀπονείμῃ αὐτοῖς τὴν ὡς εἰς χριστιανοὺς ὀφειλομένην προστασίαν, προσεκάλεσε διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 727 ἀπὸ 10 (22) φεβρουαρίου 1831 ἐγγράφου τῆς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Γραμματείας (1) τὴν κατὰ τὴν Ἀττικὴν καὶ Εὔβοιαν ἐπιτροπὴν νὰ φροντίζῃ περὶ τοῦ συμβιβασμοῦ

(1) Εἰς τὸ ἔγγραφον τοῦτο λέγει ὁ Κυβερνήτης, ὅτι « Ἐπειδὴ ἡ κληρονομικὴ ἀπαίτησις τῶν τοιούτων Ὀθωμανίδων ἀντιβαίνει ῥητῶς εἰς τὸν τουρκικὸν νόμον . . . . ἔργον φρονήσεως εἶναι τὸ νὰ οἰκονομῇ ἡ ἐπιτροπή, καθ' ὅσον δύναται, ἡσύχως τὸν μεταξὺ τῶν τοιούτων συγκληρονόμων μέν, ἀλλ' ἀλλοθρήσκων, συμβιβασμόν, χωρὶς νὰ καταντᾷ τὸ πρᾶγμα εἰς ἐπίσημον δικαιοδοσίαν.»

τῶν νεοφωτίστων μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν συγγενῶν των. Τοιοῦτοι συμβιβασμοὶ ἐγένοντο ὄχι ὀλίγοι, ἀλλ' οἱ νεοφώτιστοι, μὴν ἀρκούμενοι εἰς αὐτοὺς, ἅμα μὲν μετὰ τὴν σύστασιν τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ἐνῆγαγον ἐνώπιον αὐτῶν τούς τε ἀγοραστὰς καὶ τοὺς συγγενεῖς των Ὀθωμανοὺς, ἅμα δὲ, κατόπιν τοῦ ἀπὸ 26 ἰουνίου (8 ἰουλίου) 1836 νόμου καὶ τοῦ ἀπὸ 12 (24) ἰανουαρίου 1837 Β. διατάγματος, ἐξεδόθη ὁ περὶ ἐπεκτάσεως τῆς δικαιοδοσίας τῆς Μικτῆς ἐπιτροπῆς ἀπὸ 27 αὐγούστου (8 σεπτεμβρίου) 1838 νόμος, ἀπευθύνων τὰς ἀπαιτήσεις των ταύτας εἰς τὸ ἑτεροσύνθετον τοῦτο δικαστήριον, καὶ τὰς ἀπευθύνον ἤδη κατὰ μόνων τῶν ἀγοραστῶν, οἵτινες εἶχον προσκτήσει δι' ἰδιωτικῶν τίτλων (*titulis singularibus*) τὰ κτήματα ταῦτα.»

Μετὰ τὴν ἐξέτασιν δὲ τοῦ ζητήματος, ἂν ἡ Μικτὴ ἐπιτροπὴ ἦναι ἁρμοδία νὰ δικάσῃ τὰς μεταξὺ νεοφωτίστων καὶ ἑλλήνων ἀγοραστῶν διαφορὰς, προσθέτει ὁ Κ. Παπαῤῥηγόπουλος τὰ ἑξῆς·

« Ἤδη ἐξεταστέον, ἂν ἡ συζήτησις τῶν ἀπαιτήσεων τῶν νεοφωτίστων, ἀνήκουσα εἰς τῶν τακτικῶν δικαστηρίων τὴν ἁρμοδιότητα, ἐμπορεῖ νὰ ἀποβῇ πρὸς βλάβην τῶν ἀγοραστῶν τῶν τουρκικῶν κτημάτων, ὡς τρίτων εἰδικοῖς τίτλοις καὶ καλῇ πίστει διακατόχων, δηλαδὴ ἂν τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἐμποροῦν νὰ ὑποχρεώσωσι τοὺς ἀγοραστὰς τοῦ νὰ ἀποδώσωσι τὰ παρ' αὐτῶν (τῶν ἀγοραστῶν) κτηθέντα, καὶ παρὰ τῶν νεοφωτίστων ὡς κληρονομικὰ ἀντιποιούμενα κτήματα.

Κατὰ τὸ ῥητὸν γράμμα τοῦ νόμου (βιβλ. Γ' τίτλ. λά διάτ. 9. Βιβλ. Ζ' τίτλ. λδ' διάτ. 4. Βιβλ. Ε' τίτλ. γ' διγεστ. 10 καὶ Βασιλ. 42, 1. 65 ἐκδ. Φαβρ. τόμ. 5 σελ. 567. 4. 50. 12. ἐκδ. Φαβρ. τόμ. 6 σελ. 617. 43. 1. 10. τόμ. 5 σελ. 542. ἴδε *Vinnius. Select. quæst. p.* 1. *C.* 23. *Thibaut Pandecten* § 890. *Mackeidey* § 692) ὁ κληρονομικὰ ἀντιποιούμενος δικαιώματα δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἐνάξῃ διὰ τῆς ἀγωγῆς *hereditatis petitione*, (ἤ, ὡς τὴν ὀνομάζουν τὰ Βασιλικὰ, διὰ τῆς κληρονομιαίας ἀπαιτήσεως) τὸν τρίτον διακάτοχον, ὅστις, μὴ ἀμφισβητῶν τὸ κληρονομικὸν τοῦ ἐνάγοντος δικαίωμα, μηδὲ οἰκειοποιούμενος τοῦτο, κατέχει εἰδικῷ τίτλῳ εἰδικὰ κληρονομικὰ πράγματα· ἡ ἀγωγὴ τοῦ ἐνάγοντος τούτου δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἀποταθῇ εἰμὴ κατὰ τοῦ ἀμφισβητοῦντος τὸ κληρονομικόν του δικαίωμα καὶ κατέχοντος τὴν κληρονομίαν ἢ ἄνευ τίτλου (*pro posessore*, τοῦτον ὀνομάζουσι τὰ Βασιλικὰ ἅρπαγα) ἢ ὡς κληρονόμου (*pro herede*) (1).

(1) Τὸ αὐτὸ ὁρίζει καὶ ὁ γαλλικὸς πολιτικὸς νόμος. Zachariæ, das französische

« Οἱ προαναφερθέντες νόμοι εἶναι σαφέστατοι· εἰς τὰ Βασιλικὰ βιβλ. ΜΒ' τίτλ. 1, 65. τόμ. 5 σελ. 569 ἀναγινώσκομεν τὰ ἑξῆς. «Οἱ δὲ μήτε ὡς κληρονόμοι, μήτε ὡς ἅρπαγες νεμόμενοι, οὐ »κατέχονται τῶν κληρονομιαίων ἀπαιτήσει, ἀλλὰ τῇ περὶ τῶν »καθέκαστα κινουμένῃ ἀγωγῇ, εἰ μήτε διὰ χρήσεως ἐδέσποσαν, »μήτε μακροῦ χρόνου παραγραφὴν ἐκτήσαντο.» Μόνον λοιπὸν οἱ ὡς ἅρπαγες ἢ ὡς κληρονόμοι κατέχοντες ἠμποροῦν νὰ ἐναχθῶσι διὰ τῆς κληρονομιαίας ἀπαιτήσεως· ἀλλ' οἱ δυνάμει πρωτοκόλλων καὶ συνθηκῶν ἀγορασταὶ εἶναι ἅρπαγες; εἶναι κληρονόμοι; (2) — Ἀλλὰ στερούμενοι τῆς κληρονομιαίας ἀγωγῆς, ἔχουσι, τουλάχιστον, οἱ νεοφώτιστοι τὴν τῆς διεκδικήσεως (*rei vindicatio*) ἢ τὴν Πουβλικιανὴν ἀγωγὴν (*actio Publiciana*); καὶ πάλιν ὄχι. Τὴν τῆς διεκδικήσεως ἔχει μόνον ὁ ἀποκτήσας ἤδη τὴν ἰδιοκτησίαν πράγματός τινος, ὅταν ἄλλος κάτοχος τούτου διαφιλονεικῇ αὐτῷ τὴν ἰδιοκτησίαν ταύτην (3)· τὴν δὲ ἰδιοκτησίαν τῶν ὅσα ὑπὸ τῶν κληρονομηθέντων ἐδεσπόζοντο κληρονομικῶν πραγμάτων ἀποκτᾷ μόνον ὁ τὴν κληρονομίαν ἀποκτήσας κληρονόμος (*heres qui hereditatem acquisissit*; *Thibaut* 747, 877). Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἂν ἀναδράμωμεν εἰς τὴν ἀνωτέρω γενομένην ἔκθεσιν τῶν γεγονότων, τί βλέπομεν;

1. Ὅτι κατὰ τὸ 1822 ἔτος, ἐποχὴν τοῦ θανάτου τῶν συγγενῶν τῶν ἤδη νεοφωτίστων, δὲν ὑπῆρχε κληρονομία πρὸς ἔναρξιν καὶ πρόσκτησιν, ὡς περιελθούσης εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχῆς, δυνάμει τοῦ δικαίου τῆς κατακτήσεως, ὁλοκλήρου τῆς

---

sche Civilrecht § 610 τόμ. 6 σελ. 91. Ἰδὲ περὶ τούτου καὶ τὸν Troplong, Traité des priviléges et hypothéques t 468. Vente § 960. Ἀναλόγως (utiliter) ἔχει ὁ κληρονόμος τὴν κληρονομικὴν ἀγωγὴν καὶ κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ τῆς κληρονομίας. Βασιλ. Ε' τίτλ. 3 διγεστ. 13 θέμα 4. Ἄλλος ὅμως εἶναι ὁ ἀγοραστὴς τῆς κληρονομίας ὡς νομικῆς ὁμάδος πραγμάτων (universitas juris), ὅστις ἀναλαμβάνει ὅλα σχεδὸν τὰ δικαιώματα, καὶ δύναται νὰ ἐναχθῇ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐνοχῶν τοῦ κληρονόμου πωλητοῦ, καὶ ἄλλος ὁ ἀγοραστὴς εἰδικῶν κληρονομικῶν πραγμάτων, ὅστις δὲν ἀναλαμβάνει ποτὲ οὔτε δικαιώματα, οὔτε ὑποχρεώσεις ὡς πρὸς τὴν κληρονομίαν.

(2) Πρὸς διασάφησιν τῶν λέξεων « ἀλλὰ τῇ περὶ τῶν καθέκαστα κινουμένῃ ἀγωγῇ » τοῦ παρατεθέντος νόμου, χρεωστῶ νὰ ἀναφέρω τὸ βιβλ. Γ' τίτλ. 31 διάτ. 7. A cæteris autem tantum specialibus in rem actionibus vindicari posse manifestum est, δηλαδή, γνωστὸν εἶναι, ὅτι ἀπὸ τοὺς λοιποὺς (ἤτοι τοὺς μὴ ἅρπαγας ἢ κληρονόμους) δύναται νὰ διεκδικηθῇ (ὅ,τι ἀπαιτεῖ τις ὡς κληρονόμος) μόνον διὰ τῶν εἰδικῶν ἀπολύτων ἀγωγῶν [in rem]· εἰδικαὶ δὲ ἀπόλυτοι ἀγωγαὶ εἶναι αἱ ἀπὸ τῆς δεσποτείας, τῶν δουλειῶν, τοῦ ἐνεχύρου, τῆς ἐμφυτεύσεως καὶ τῆς ἐπιφανείας [superficies] γεννώμεναι.

(3) Καὶ μὲ τοῦτο συμφωνεῖ ὁ γαλλικὸς νόμος Zachariæ § 218.

περιουσίας τῶν συγγενῶν τῶν νεοφωτίστων πρὸ τῆς ἀποβιώσεως τῶν συγγενῶν τούτων. Ἄρα κατὰ τὸ 1822 ἔτος δὲν ἐγένετο πρόσκτησις κληρονομίας ὑπὸ τῶν μετὰ ταῦτα νεοφωτίστων.

2. ὅτι κατὰ τὸ 1829 ἔτος, κατακτηθείσης τῆς Ἀττικῆς ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, περιῆλθεν ὁλόκληρος ἡ εἰρημένη περιουσία, κατὰ τὸν ὀθωμανικὸν νόμον, εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ κυριάρχου Σουλτάνου. Καὶ αὐτὸς μὲν ἐδωρήσατο κατὰ τὸ 1829 εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ Ὀθωμανοὺς τὰ ὅσα πρὸ τοῦ πολέμου ἐνέμοντο κτήματα· ἀλλ' οἱ νεοφώτιστοι, ὡς μεταστάντες ἤδη εἰς τὴν ὀρθόδοξον χριστιανικὴν θρησκείαν, ἀπεκλείσθησαν παρὰ τῶν συγγενῶν των Ὀθωμανῶν πάσης συμμετοχῆς, ὡς ἀνίκανοι, κατὰ τὸν ὀθωμανικὸν νόμον, πρὸς κληρονομίαν καταστάντες διὰ τὴν ἐξόμωσιν. Ἄρα μηδὲ κατὰ τὸ 1829 ἔτος δὲν ἐγένετο πρόσκτησις τῆς κληρονομίας ὑπὸ τῶν νεοφωτίστων.

« Μηδέποτε ἑπομένως ἀποκτήσαντες τὴν συγγενικήν των κληρονομίαν ἄχρι τῆς σήμερον, οὗτοι δὲν ἠμποροῦν προφανῶς νὰ ἔχωσι μήτε τὴν τῆς διεκδικήσεως ἀγωγὴν ἐπὶ τῶν πραγμάτων, ὅσα ἄλλοτέ ποτε ὑπῆρξαν ἰδιοκτησία τῶν κληρονομηθέντων (1),

« Καὶ ἂν δέ τις ἀνίκανος ὤν, ἐν μιᾷ τινὶ τῶν ἐποχῶν τούτων, κατεστάθη μετέπειτα ἱκανός, ἡ ἱκανότης του αὕτη δὲν τῷ δίδει δικαίωμα ἐπὶ τῆς κληρονομίας, πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ὁποίας ἦτον οὗτος ἀνίκανος εἰς μίαν τῶν ἀναφερθεισῶν ἐποχῶν.

« Ἐφαρμόζοντες τὸν νόμον εἰς τὰ πράγματα, βλέπομεν, ὅτι κατὰ τὸ 1822 ἔτος οἱ ἤδη νεοφώτιστοι, Ὀθωμανοὶ ἔτι ὄντες, εἶχον μὲν δικαίωμα, κατὰ τὸν ὀθωμανικὸν νόμον, εἰς κληρονομίαν· ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχεν ἀντικείμενον κληρονομίας, καὶ ἑπομένως μηδὲ ἔναρξις ταύτης· διότι, ὡς ἐρρέθη, τῶν συγγενῶν των ἡ περιουσία (ἐκτὸς μικροῦ μέρους κινητῶν, τὰ ὁποῖα καὶ αὐτὰ διηρπάγησαν κατὰ τὴν μετέπειτα γενομένην σφαγὴν τῶν Ὀθωμανῶν) κατέστη πρὸ τοῦ θανάτου αὐτῶν ἰδιοκτησία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Κατὰ δὲ τὸ 1829 ἔτος, ὅτε ἀπεδόθη εἰς τοὺς ὑπηκόους

(1) Μολονότι ὁ γαλλικὸς νόμος θεωρεῖ ὅλους τοὺς κληρονόμους ὡς suus τοῦ Ρωμ. Δικ., δηλαδή, μολονότι κατὰ τὸν γαλλικὸν νόμον. ἀναλαμβάνει αὐτοδικαίως ὅλα τὰ δίκαια καὶ ὅλας τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ ἀποθανόντος [Zachariæ § 609] χωρὶς να ἀπαιτῆται ἡ hereditatis aditio ἢ ὁ pro herede gestio τοῦ ῥωμαϊκοῦ νόμου, μολοντοῦτο οὐδὲ κατὰ τὸν γαλλικὸν νόμον ἠμποροῦσαν ποτὲ οἱ νεοφώτιστοι νὰ ἀποκτήσωσι τὴν δεσποτείαν τῶν ὑπὸ τῶν ἀποθανόντων συγγενῶν των δεσποσθέντων, καθότι, κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐνάρξεως τῆς κληρονομίας, ἦσαν, κατὰ τὸ τότε ἰσχῦον δίκαιον, ἀνίκανοι πρὸς κληρονομίαν. ὁ δὲ γαλλικὸς νόμος ἀπαιτεῖ πρὸς κληρονομίαν ἱκανότητα πρὸς τοῦτο κατὰ τὴν ἔναρξιν αὐτῆς. Zachariæ § 591.

ὀθωμανοῦ; ἡ περιουσία των καὶ ἐπομένως ἔγινεν ἔναρξις τῆς κληρονομίας τῶν κατὰ τὸ 1822 ἀποβιωσάντων, οἱ νεοφώτιστοι, μεταστάντες ἤδη εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, ἔγιναν ἀνίκανοι πρὸς κληρονομίαν, κατὰ τὸν τουρκικὸν νόμον. Ἀνίκανοι δὲ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς κληρονομίας χρηματίσαντες, δὲν ἠμποροῦν ἤδη νὰ ἔχωσι δικαίωμα ἐπ' αὐτῆς, καίτοι μετέπειτα ἱκανοὶ καταστάντες (κατὰ τὴν ἀπὸ τοῦ 1833 ἔτους εἰς τὴν Ἀττικὴν ἰσχύουσαν ἑλληνικὴν νομοθεσίαν). »

Κατὰ τῶν παρατηρήσεων αὐτῶν ἀπήντησεν ὁ Κ. Γ. Παπαζαχαρίου, ὅτι εἶναι μὲν ἀναμφισβήτητον, ὅτι, δυνάμει τοῦ τῆς κατακτήσεως δικαιώματος, ἡ κατακτωμένη γῆ μεταβαίνει εἰς τὸ κατακτῆσαν ἔθνος, ἀλλ' ἡ ἀρχὴ αὕτη ὑποχωρεῖ, ὅταν ὑπάρχῃ συνθήκη ἐναντία. — Ὅτι κατὰ τὸν ἰούνιον 1822 ἐγένετο συνθήκη τις μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων, πολιορκούντων τοὺς Ὀθωμανοὺς ἐν τῇ ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν, καὶ τῶν Ὀθωμανῶν, διαλαμβάνουσα ἐν τῷ ἑ. κεφαλαίῳ αὐτῆς, ὅτι ὅσοι τῶν ἐν τῷ φρουρίῳ Ὀθωμανῶν θελήσωσι νὰ κατοικήσωσιν εἰς τὰς Ἀθήνας, θέλουν ἀπολαμβάνει ὅλα τὰ δικαιώματα καὶ πλεονεκτήματα, τὰ ὁποῖα καὶ πᾶς ἄλλος κάτοικος αὐτῆς. — Ὅτι οἱ Ὀθωμανοὶ ἀνέκτησαν, κατὰ τὸ 1827, τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπομένως ὅλα τὰ ἀπολεσθέντα δικαιώματά των (1).

Εἰς τὴν παρατήρησιν τοῦ Κ. Π. ὅτι «Ἐπειδὴ ἀπὸ τὸ τοῦ 1822 »μεσολαβῆσαν διάστημα, ἱκανοὶ συγγενεῖς τῶν κατὰ τὴν πρώτην »ἐποχὴν ἐξοντωθέντων Ὀθωμανῶν εἶχον μεταβῆ ἀπὸ τῆς ὀθωμα»νικῆς εἰς τὴν ὀρθόδοξον χριστιανικὴν θρησκείαν, οἱ ὀθωμανοὶ »συγγενεῖς των κατέλαβον ὁλόκληρον τὴν κληρονομίαν, ἀποκλεί»σαντες, κατὰ τὸν ὀθωμανικὸν νόμον, τοὺς νεοφωτίστους» ὁ Κ. Γ. Παπαζαχαρίου ἀπαντᾷ, ὅτι ὁ νόμος αὐτὸς δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τοὺς νεοφωτίστους, ἄλλην αἰτίαν ἔχων. Τὸ Ὀθωμανικὸν Κράτος (φέρει ἡ ἀπάντησις), μετα τὴν πτῶσιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Βασιλείου, ἐξαπλωθὲν εἰς ὅλην τὴν Ἀσίαν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Εὐρώπην, ὅλαις δυνάμεσιν ἐπροσπάθησε νὰ διαδώσῃ εἰς ὅλους τοὺς λαοὺς τὴν ὀθωμανικὴν θρησκείαν, καὶ μάλιστα αἱ περὶ θρησκειῶν συμβᾶσαι κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἰς τὴν Εὐρώπην αἱματοχυσίαι ἠνάγκασαν αὐτὸ ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῆς θρησκείας ταύτης. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὄχι μόνον μετεχειρίσθη τὴν πειθώ, ἀλλὰ καὶ τὴν δύναμίν του. Τοῦτο δύναταί τις νὰ πληροφορηθῇ ῥίπτων ἐν

---

(1) Πῶς ἐσκέφθησαν, ἐπὶ ἀναλόγων ζητημάτων, τὰ δικαστήρια; ἴδε Εὑρετ. τ. 9 σελ. 271 ἐπ. [λ. Κυριότης].

βλέμμα εἰς πολλὰ τῶν χωρίων τῆς Ἠπείρου, τὰ ὁποῖα, μολονότι εἶχαν τὴν ὀρθόδοξον χριστιανικὴν θρησκείαν, ἀνεδέχθησαν, ὡς εἶπον, τὴν ὀθωμανικὴν, τὴν ὁποίαν ἔχουν καὶ σήμερον ἀκόμη. Ἡ βία ὅθεν καὶ τὰ διάφορα πειστικὰ μέσα, τὰ ὁποῖα μετεχειρίσθη τὸ Ὀθωμανικὸν Κράτος πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ του, ἐπέφεραν παρ' ἐλπίδα, ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπαισθητῶς τὸν καρπόν των, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, καθ' ὅσον οἱ δεχόμενοι τὴν ὀθωμανικὴν θρησκείαν χριστιανοὶ ἀπηλλάττοντο ἀπὸ τὰ κακὰ, ὅσα ὑπέφερον οἱ λεγόμενοι *ῥαγιάδες*. Διὰ νὰ ἀποφύγωσιν οὕτω τὰς διαφόρους κακοπαθείας καὶ ἀτιμίας τῶν οἰκογενειῶν των, αὐθορμήτως ἐνηγκαλίζοντο οἱ χριστιανοὶ τὴν ὀθωμανικὴν θρησκείαν. Ἡ συῤῥοὴ τῶν θελόντων νὰ ἐναγκαλισθῶσι ταύτην τὴν θρησκείαν, καὶ, κατὰ συνέπειαν, ἡ ἐξουσία, ἣν ἀπέκτων οἱ προσερχόμενοι εἰς αὐτήν· ἡ μετ' ὀλίγον ἔλλειψις τῶν λεγομένων ῥαγιάδων, τοὺς ὁποίους μετεχειρίζοντο ὡς δούλους, ἀπαραλλάκτως καθὼς ποτε οἱ Ῥωμαῖοι· ἡ σημαντικὴ ἐλάττωσις τοῦ πληρονομένου φόρου (χαρατσοχαρτίου), καὶ ἄλλων ὁμοίων τοιούτων, εἰς οὓς οἱ Ὀθωμανοὶ δὲν ὑπέκυπταν, ὡς ἐκ τῆς θρησκείας των, καὶ, τὸ κυριότερον, ὅτι οἱ οὕτως ἀναπνέοντες χριστιανοὶ καθαρὸν ἀέρα, εἰς τὰς φλέβας τῶν ὁποίων ἐκυκλοφόρει αἷμα ἑλληνικὸν, ἤθελαν ζητήσει, ὡς ἔκαμαν καὶ πολλὰ μέρη τῆς Ἠπείρου ἐπὶ τοῦ ἀγῶνός μας, τὴν ἀληθῆ ἐλευθερίαν των, ἐβίασαν τὸ Ὀθωμανικὸν Κράτος νὰ προλάβῃ ὅλα ταῦτα διὰ νόμου *ἐπαπειλοῦντος τὸν μεταβαίνοντα ἀπὸ τὴν πατρῴαν του εἰς ἄλλην θρησκείαν μὲ τὴν ἀπώλειαν τῶν κληρονομικῶν δικαιωμάτων του*.

»Ὁ νόμος οὗτος ἦτο γενικὸς, διότι, ἂν ἀπηγορεύετο ῥητῶς ἡ εἰς τὴν ὀθωμανικὴν θρησκείαν μετάβασις τῶν χριστιανῶν, ἤθελον συμβῇ πολλαὶ αἱματοχυσίαι, ὡς εἶναι ἑπόμενον εἰς τοιαύτας περιστάσεις, καὶ διότι ἀντέκειτο εἰς τὸ ἀλκουράνιόν των.»

Παρακατιὸν δὲ φέρει «Δὲν εἶναι ἀμφιβολία τόσον κατὰ τὴν ῥωμαϊκὴν νομοθεσίαν ὅσον κατὰ τὴν γαλλικὴν, καθὼς καὶ κατὰ τὴν ὀθωμανικὴν, ὅτι οἱ κληρονόμοι διὰ τῆς ἐπιλήψεως ἐπιλαμβάνονται ὅλων τῶν δικαιωμάτων τοῦ κληρονομουμένου, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐκπνεύσει, κατὰ τὴν γαλλικὴν ἔκφρασιν *le mort saisit le vif*· ἄρα ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καθ' ἣν στιγμὴν ἐφονεύθησαν, ὡς ἀνωτέρω εἶπον, παρὰ τῶν Ἑλλήνων οἱ ἀνιέντες καὶ οἱ λοιποὶ ἄλλοι πλάγιοι συγγενεῖς τῶν νεοφωτίστων, οὗτοι ἦσαν Ὀθωμανοὶ, καὶ κατὰ συνέπειαν διὰ τῆς ἐπιλήψεως ἀπέκτησαν τὴν ἱκανότητα τοῦ κληρονομῆσαι καὶ δὲν ἦσαν ἀνίκανοι, ὡς ὁ Κ. Παπαῤῥηγόπουλος διατείνεται. Οἱ νεοφώτιστοι ὅθεν καὶ κατὰ τὸν ὀθωμανικὸν νόμον καὶ κατὰ τὸν ῥωμαϊκὸν, ἔχοντες τὴν ἱκανότητα κατὰ τὴν ἐποχὴν

ἐκείνην τῆς νιλήψεως νὰ κληρονομήσωσι δὲν δύνανται ν' ἀποκλεισθῶσι τῆς εἰς αὐτοὺς περιελθούσης κληρονομίας τῶν ἀνιόντων καὶ πλαγίων συγγενῶν των, διὰ τὸν λόγον ὅτι αὐτοὶ ἐδέχθησαν μετὰ ταῦτα τὴν ὀρθόδοξον χριστιανικὴν θρησκείαν.

»Ἂς ἐξετάσωμεν ὅμως τοῦτο καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ὅτι ὁ ὀθωμανικὸς νόμος (μολονότι δὲν τὸ παραδεχόμεθα) ἀποκλείει τοὺς νεοφωτίστους ἂν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ κληρονομουμένου δεχθῶσιν ἄλλην θρησκείαν. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν, διὰ νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ δεῖνα Ὀθωμανὸς, ἐπειδὴ ἐδέχθη τὴν δεῖνα θρησκείαν, εἶναι ἀνίκανος νὰ κληρονομήσῃ τοὺς ἀνιόντας καὶ τοὺς πλαγίους συγγενεῖς του, πρέπει προηγουμένως νὰ ἐξετάσωμεν ἂν οὗτος αὐθορμήτως ἐνηγκαλίσθη κἂν αὐθορμήτως ἢ ἄκων αὐτήν.

»Δὲν δύναται ν' ἀντείπῃ κἀνεὶς ὅτι ὑπάρχει νομοθεσία, μηδ' αὐτὴ ἡ ὀθωμανικὴ, ἥτις παραδέχεται, ὅτι, πρᾶξίς τις, ἡ ὁποία γίνεται ὄχι δι' ἐλευθέρας θελήσεως, ἢ εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ὡς ἐκ τῆς νεαρᾶς του ἡλικίας ὁ ἄνθρωπος, δὲν δύναται νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ ἀποτελέσματος αὐτῆς, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ εἰμὴ ὡς διὰ βίας, φόβου, πλάνης ἢ ἀγνοίας γενομένη.

»Κανεὶς τῶν εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας μας ἀγῶνα εὑρεθέντων ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι διέσωζάν τινα Ὀθωμανίδα, διὰ νὰ δυνηθῶσι νὰ τὴν φυλάξωσιν ἀπὸ τὰς κακοποιὰς χεῖρας τινῶν στρατιωτῶν καὶ διὰ νὰ μὴν ὑποφέρῃ ὁ σωτὴρ ἀπὸ αὐτοὺς ἐπὶ λόγῳ ὅτι περιέθαλπε τοὺς ἐχθροὺς, τὰς ἐβάπτιζαν εὐθὺς καὶ ἄνευ τῆς θελήσεώς των. Τινὲς, ἂν δὲν εὑρίσκωντο εἰς τοιαύτην θέσιν, ἀφοῦ πολλοὺς χρόνους εἶχον αὐτὰς ὑπὸ τὴν προστασίαν των καὶ ἔβλεπον ὅτι δὲν θέλουν νὰ δεχθῶσι τὴν ὀρθόδοξον ἡμῶν πίστιν, τὰς ἐβίαζον καὶ τὰς ἐβάπτιζον· ἄλλοι μετεχειρίζοντο διαφόρων εἰδῶν φοβερισμοὺς, καὶ οὕτω τὰς ἠνάγκαζαν καὶ ἐδέχοντο αὐτήν. Ἔνιοι, ἂν αὗται ἦσαν εἰς μικρὰν ἡλικίαν, τὰς ἐβάπτιζον εὐθύς· καὶ τέλος πάντων πολλαὶ ἐκ τῶν ἤδη νεοφωτίστων ἐδέχθησαν τὴν ὀρθόδοξον χριστιανικὴν θρησκείαν, διὰ νὰ ἀποφύγωσι τὸν ἐπαπειλούμενον εἰς ἐκείνας τὰς περιστάσεις κίνδυνον τῆς ζωῆς των. Ὅσοι εὑρέθησαν αὐτόπται εἰς Λεβαδίαν, εἰς Θήβας, εἰς Τρίπολιν καὶ εἰς Ἀθήνας, δὲν θέλουσιν ἀρνηθῆ τὴν ἀλήθειαν ταύτην. Κἀνεὶς ὡσαύτως δὲν δύναται νὰ μᾶς ἀρνηθῇ, ὅτι ὅσοι τῶν Ὀθωμανῶν ὑπέπιπτον εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων ἐθεωροῦντο ὡς κτήνη αὐτῶν, ἀπαραλλάκτως καθὼς οἱ Ῥωμαῖοι ποτὲ ἐθεώρουν τοὺς δούλους, τοὺς ὁποίους ἠδύναντο νὰ πωλῶσι καὶ νὰ χαρίζωσι καὶ νὰ σφάζωσι, κατὰ τὴν ἀρέσκειάν του ἕκαστος. Εἴμεθα αὐτόπται τῶν σφαγῶν πολλῶν τοιούτων εἰς Λε-

δαδίαν, εἰς Τρίπολιν, εἰς Ναύπλιον, εἰς Μύλους, εἰς Κρανίδι καὶ εἰς Καστρί.

»Ὅθεν δὲν δύναταί τις βεβαίως νὰ εἴπῃ, ὅτι οἱ ἐν τῇ Ἀττικῇ νεοφώτιστοι ἐδέχθησαν τὴν ὀρθόδοξον χριστιανικὴν θρησκείαν αὐτοπροαιρέτως, ἀλλὰ ἄκουσαι, βιαζόμεναι πειθόμεναι κτλ. ἑπομένως ἡ ἀνικανότης τοῦ κληρονομεῖν, καὶ ἂν θεωρηθῇ ὡς τοιαύτη, προῆλθεν ἀπὸ λόγους ἀνεξαρτήτους τῆς θελήσεώς των καὶ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ τοιαύτη, ὥστε νὰ δύναται ν' ἀποκλείσῃ αὐτοὺς ἀπὸ τὰς κληρομικάς των ἀπαιτήσεις.

»Ἀλλ' ὅτι περιπλέον εἶναι ἀναμφισβήτητον, εἶναι, ὅτι καὶ ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος, διὰ τῶν ἀλληλοδιαδόχων διαταγῶν του πρὸς τὴν κατὰ τὴν Εὔβοιαν καὶ Ἀττικὴν ἐπιτροπὴν τοῦ 1830, ἀνεγνώρισε τὰ δικαιώματα τῶν νεοφωτίστων, καθόσον μάλιστα τοῦτο ἐξάγεται καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ ψήφισμα τῶν νεοφωτίστων, εἰς ὃ δὲν συμπεριέλαβε τὰς νεοφωτίστους τῆς Ἀττικῆς, τὸ δὲ ἀναφερόμενον τοῦ Παπαῤῥηγοπούλου ἔγγραφον τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος δὲν δύναται νὰ ἔχῃ κάμμίαν ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς αὐτάς, διότι δὲν εἶναι νόμος ἐκδοθεὶς παρὰ τῆς νομίμου τότε Ἀρχῆς, δηλαδὴ τῆς Γερουσίας, ἀλλ' ἁπλῆ διαταγὴ Ἀρχῆς Διοικητικῆς μὴ ἐχούσης δύναμιν νὰ διαθέσῃ τὰ τῶν πολιτῶν δικαιώματα.»

Συμπεραίνει δὲ ὁ Κ. Γ. Παπαζαχαρίου, ὅτι οἱ ἀγοράσαντες ἀπὸ τοὺς μὴ ἰδιοκτήτας κτήματα ἀλλότρια, δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν, ὅτι δι' ἰδιωτικῶν τίτλων προσέκτησαν ταῦτα, διότι τοῦτο ἀντίκειται εἰς τὰ Πρωτόκολλα.

§ 2. Τὰ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια νὰ κρίνωσιν, ἂν ἦναί τις νεοφώτιστος, ἔχων δικαίωμα ἀποζημιώσεως; — Ἴδε τὴν 10162 ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν ἐν λέξει *Ἁρμοδιότης διοικητικὴ* (εἰς τὸ ἐκδοθησόμενον παράρτημα τοῦ Εὑρετηρίου).

ΝΗΙΛΟΓΙΟΝ. Ἴδε τὴν λέξιν Πλοῖον.

ΝΗΣΙΟΝ.

Δὲν ἀπεδείχθη ἡ ὕπαρξις τῆς ἐν Νησίῳ ἰσχύος τοῦ περὶ τριμερείας κανόνος· ἡ δὲ περὶ τούτου διάταξις τοῦ Ἁρμεν. οὐκ ἔῤῥωται. — Ἴδε Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 394 § 5.

ΝΗΣΟΣ.

Ἴδε τὰς λέξεις ά) *Ἔθιμα*·—β') *Ἀπόστασις*·—γ') *Προθεσμία*·—δ'). *Πίναξ ἀποστάσεων*. — Τίς κυριεύει; Θεόφ. βιβλ. Β' τίτλ. ά § 22.

ΝΟΘΑ ΤΕΚΝΑ.

Ἴδε τὰς λέξεις α΄) *Τεκνα* — β΄) *Διατροφὴ* — γ΄) *Κηδεμονία* — δ΄) Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 467 ἐπ. — ὅρα ἱστορικάς τινας γνώσεις εἰς τὴν ὑπὸ Παπ. μετάφρασιν τῆς Γίββωνος ἱστορίας ἐν σελ. 73 σημ. 135.

ΝΟΘΕΥΣΙΣ. Ἴδε τὴν λέξιν Πλαστογραφία.

Ἐπὶ συναλλαγματικῶν. Ῥάλλ. Ἐμπ. Δ. τόμ. 2 σελ. 96.
Ἂν ὑπῆρχε πρὸ τῆς ἀποδοχῆς, δὲν ἀπαλλάττει τὸν δέκτην τῆς πληρωμῆς. αὐτ
Ἂν μετὰ ταῦτα ἡ ὑποχρέωσις μένει οἵα ἦτο πρὸ τῆς νοθεύσεως. αὐτ.

ΝΟΜΑΡΧΑΙ.

Ἴδε τὰς λέξεις Ἀρχὴ ἐν Εὑρετ. τόμ. 5 σελ. 150 ἐπ. καὶ Δημόσιοι ὑπάλληλοι σελ 689 ἐπ. ἴδε τὴν λ. Ἐκτέλεσις διοικ. ἀποφάσεων. Καὶ τὰς λ. Ὑπάλληλοι Ὅρκος.

§ 1. Νομάρχης δίδει ἄδειαν πρὸς εἰσαγωγὴν δικῶν; ὅρα § 322 καὶ 332 τῆς λέξεως *Ἁρμοδιότης ἐν γένει* (Εὑρ. τ. 4).

§ 2. Αἴρει τὴν τῆς ἁρμοδιότητος σύγκρουσιν. Ἴδε Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 141 ἐπ.

§ 3. Μισθώσει οἰκήματα διὰ τοὺς στρατιώτας. Ἴδε τὴν λέξιν *Μίσθωσις* ἀνωτ.

ΝΟΜΙΜΑ ΤΕΚΜΗΡΙΑ. Ἴδε τὴν λ. Τεκμήρια.

ΝΟΜΗ.

Σημ. Πρὸ τοῦ περὶ νομῆς ἄρθρου, σημειῶ ὧδε περίληψιν τῶν ζητημάτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀπεφάσισεν ὁ Ἄρειος Πάγος. Περὶ αὐτῶν δὲ γενήσεται λόγος, ἐν ἐκτάσει, εἰς τὸ ἑπόμενον περὶ νομῆς ἄρθρον.

Ἀποφάσεις πολιτικαὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπὸ τὸ ἔτος 1835—1848.

§ 1. Αἱ περὶ διαταράξεως διακατοχῆς διαφοραὶ δικάζονται συνοπτικῶς, καὶ ἑπομένως ὑπάγονται εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 538 καὶ 624 τῆς πολιτ. δικονομίας, ἤγουν δὲν ἀπαιτεῖται νὰ προηγηθῇ πρὸς συμβιβασμὸν ἀπόπειρα. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 154 τοῦ 1838.

§ 2. Τότε μόνον αποκτᾷ ὁ ἐντολεὺς τὴν κατοχὴν ἀκινήτου κτήματος, ὅταν παραλάβῃ αὐτὴν ὁ ἐντολοδόχος ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολέως του. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 13 τοῦ 1842.

§ 3. Ἐπὶ δίκης περὶ διαταράξεως κατοχῆς δὲν δύνανται νὰ συμμιχθῶσι ζητήματα περὶ κυριότητος. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 72 τοῦ 1847.

§ 4. Ὁ συνιδιοκτήτης ἐξ ἀδιαιρέτου δύναται καὶ μόνος νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἀνακτήσεως νομῆς τῶν ἀποτελούντων τὴν κινὴν ἰδιοκτησίαν κτημάτων ἀγωγήν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 111 τοῦ 1847.

§ 5. Δύναται ν' ἀποκρουσθῇ διὰ τῆς περὶ κατοχῆς ἀγωγῆς ὁ ἐπὶ δημοπρασίας ἀγοράσας ἀλλότρια κτήματα καὶ ἐγκατασταθεὶς διὰ κλητῆρος, ἐὰν δὲν ἐκοινοποίησε τὴν κατακυρωτικὴν ἔκθεσιν εἰς τὸν κάτοχον μὲ πρόσκλησιν τῆς παραιτήσεως τῆς κατοχῆς. Ἀπ. πόλ. Ἀρ. Π. 27 τοῦ 1848.

§ 6. Ὁ σύζυγος, ὁ μὴ παραλαβὼν τὸ προικῷον κτῆμα, δὲν δύναται νὰ κινήσῃ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἀγωγὴν περὶ διαταράξεως κατοχῆς, ἐὰν ἡ σύζυγός του ἀπεβλήθη τῆς κατοχῆς Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 199 τοῦ 1848.

Ἀποφάσεις πολιτικαὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐκδοθεῖσαι κατὰ τὸ ἔτος 1849.

§ 7. Ἡ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς τελεσιδίκου ἀποφάσεως γενομένη μεταβολὴ τῆς κατοχῆς δὲν δύναται νὰ βλάψῃ τὸ δίκαιον τοῦ ὑπὲρ οὗ ἡ ἀπόφασις διαδίκου, ἀλλὰ θεωρεῖται ὡς μὴ οὖσα. Ἀπ. 24.

§ 8. Ἂν καὶ ἡ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος κατοχὴ ἦναι πλημμελής, λόγῳ, ὅτι τὸ κτῆμα εἶναι τῆς κυριότητος τρίτου, ὁ ἐναγόμενος δὲν δύναται νὰ προτείνῃ διὰ τοῦτο τὴν ἔνστασιν τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς ἀγωγῆς. Ἀπ. 76.

§ 9. Δικάσαντος τοῦ πρωτοδικείου περὶ κατοχῆς, σύμφωνα μὲ τὴν ἀγωγήν, τὸ ἐφετεῖον δὲν δύναται νὰ δικάσῃ περὶ κυριότητος. Ἀπόφ. 126.

§ 10. Εἰς τὴν περὶ κατοχῆς δίκην δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν καὶ ἔγγραφα, ἀρκεῖ νὰ μὴν ἀναμιγνύωνται ζητήματα σχετικὰ μὲ τὴν κυριότητα. Ἀπ. 217.

§ 11. Ὁ δικαστὴς δὲν ὀφείλει νὰ δέχηται ἀνεξετάστως τὴν περὶ παύσεως καινοτομίας αἴτησιν, ὡς προσωρινοῦ μέτρου ἀναφερομένου εἰς τὴν νομήν, πρὶν πεισθῇ ὅτι διὰ τῆς καινοτομίας προσβάλλεται ἡ νομὴ ἢ οἱονεὶ νομὴ τοῦ αἰτοῦντος. Ἀπ. 81.

Ἀποφάσεις πολιτικαὶ Ἀρείου Πάγου ἐκδοθεῖσαι κατὰ τὸ 1850.

§ 12. Ὁ ἐνάγων ἐπὶ διαταράξει ἢ ἀποβολῇ κατοχῆς ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ μόνον ὅτι κατεῖχε ὅτε διεταράχθη ἢ ἀπεβλήθη, οὐχὶ δὲ πόσον χρόνον πρὸ τῆς διαταράξεως εἶχε τὴν νομήν. Ἀπ. 190.

§ 13. Ἡ ψιλὴ κατοχὴ δὲν δίδει εἰς τὸν κάτοχον τὸ δικαίωμα νὰ κινήσῃ τὴν περὶ διαταράξεως νομῆς ἀγωγήν. Ἀπ. 196.

§ 14. Ἡ περὶ ἀνακτήσεως βιαίως ἀφαιρεθείσης νομῆς ἀγωγὴ, κινεῖται κατὰ τοῦ ἀποβαλόντος τὸν ἐνάγοντα ἀπὸ τῆς νομῆς, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τοῦ τρίτου νομένως Ἀπ. 168.

§ 15. Ἡ βίᾳ ἀπώλεια τῆς νομῆς, ἢ ἡ ἀποβολὴ ἐπ' αὐτῆς προϋποτίθησι ἢ τὴν διὰ σωματικῆς βίας ἀφαίρεσιν, ἢ τὴν ἕνεκα εὐλόγου καὶ σπουδαίου φόβου τοιαύτης βίας παραίτησιν τῆς νομῆς, ἄνευ τῆς ὑπάρξεως τῶν ὁποίων δὲν δύναται νὰ κινηθῇ ἀγωγὴ περὶ ἀνακτήσεως βίᾳ ἀπολεσθείσης νομῆς. Ἀπ. 174.

§ 16. Μόνοι οἱ ἰσχυριζόμενοι νομὴν διανοίᾳ κυρίαν ἔχουσι τὴν περὶ νομῆς ἀγωγήν. Ἀπ. 173.

§ 17. Ὁ μὴ ἔχων τὴν νομικὴν νομὴν δὲν δύναται νὰ ἔχῃ καὶ τὴν περὶ διαταράξεως καὶ ἀποβολῆς ἀγωγήν· διὰ τῆς ἀγοραπωλασίας ἡ φυσικὴ κατοχὴ τοῦ πράγματος δὲν ἄρχεται ὑπὲρ τοῦ ἀγοραστοῦ, χωρὶς νὰ βεβαιοῦται γεγονός τι ἀποδεικνύον αὐτήν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 103 τοῦ 1851.

ΣΗΜ. Εἰς τὸν πίνακα τῶν τοῦ 1852 ἀποφάσεων τοῦ Ἀρείου Πάγου, τὸν ὑπὸ τοῦ γραφείου αὐτοῦ ἐκδοθέντα, δὲν σημειοῦταί τι περὶ νομῆς.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΕΚΑΤΟΥ ΤΟΜΟΥ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΗΣ

ΘΕΜΙΔΟΣ.

ΤΟΜΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟΣ.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ,

ΗΤΟΙ

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤ ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ
ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡ. ΠΑΓΟΥ,
ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΚΑΙ ΕΝ ΝΑΥΠΛ.
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΤΩΝ ΕΦΕΤΩΝ.

ΥΠΟ

Ν. ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ,
'Εφέτου.

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ ΔΕ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΛΕΩΝΙΔΑ Λ. ΣΓΟΥΤΑ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ—ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ.

Α Θ Η Ν Η Σ Ι,

1854.

ΝΟΜΗ. Ἴδε τὰς λέξεις

Δύση—Διεκδίκησις·—Παράδοσις·—Γήπεδα·—Σχέδια πόλεων·—Φέδερ περὶ Πολ. Δικον. τόμ. 1 σελ. 76 ἐπ. Θέμ. τόμ. 1 σελ. 256—307·—Molitor de la Possession·—Savigny de la Possession·—Μακελδ. § 210 ἐπ.—Carou des act. Poss.

Σημ. Εἰς τὸ περὶ Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου σύγγραμμα τοῦ Κ. Καλλιγᾶ εὑρίσκετε ἐκτεταμένας περὶ νομῆς παρατηρήσεις· περιορίζομαι δὲ νὰ μεταφέρω ὧδε, ἐν περιλήψει, τὰ ἑπόμενα.—Οἱ ἐν τῷ τέλει παντὸς § ἀριθμοὶ ἀφορῶσι τοὺς παραγράφους τοῦ εἰρημένου συγγράμματος. — Προηγεῖται δὲ περίληψις τῶν ζητημάτων, ἥτις θέλει διευκολύνει τὴν ἐξέτασιν καὶ ἀνεύρεσιν τῶν ζητημάτων.

Περίληψις Γενικωτέρα.

Στοιχεῖα τῆς νομῆς. § 1—5.
Ἀπόκτησις τῆς νομῆς. § 6—14.
Ἀπώλεια τῆς νομῆς. § 15—26.

Νομολογία.

Ἀπόκτησις τῆς νομῆς. § 53 ἐπ.
Παραγγέλματα. Πότε χωροῦσι; Τίνες ἐνάγουσι; § 65 ἐπ.
Κάτοχοι κατὰ παράκλησιν. § 85 ἐπ.
Κατὰ τίνων χωροῦσι τὰ παραγγέλματα; § 96 ἐπ.
Ἀντικείμενον ἀποδείξεως κατὰ τὴν περὶ διακατοχῆς δίκην. § 103 ἐπ.
Διαδικασία. § 113 ἐπ.
Ἁρμοδιότης. § 119 ἐπ.
Σχέσεις τῆς περὶ κυριότητος καὶ περὶ νομῆς δίκης. § 127 ἐπ.
Παραγραφή. § 139 ἐπ.
Καινοτομία. § 143 ἐπ.
Νομὴ ὕδατος. § 149 ἐπ.
Ἀπόκτησις καὶ ἀπώλεια νομῆς, καθ' ὅσον ἀφορᾷ ἰδίως τοὺς ἐκ δημοπρασίᾳ ἀγοράσαντας. § 151 ἐπ.
Διάφορα ζητήματα. § 162 ἐπ.

Περίληψις εἰδικωτέρα τῶν παρατηρήσεων.

§ 1. Στοιχεῖα τῆς νομῆς.
§ 2. Ἀντικείμενα ἐπιδεκτικά.
§ 3. Δημόσια κτήματα.
§ 4. Ἱκανότης πρὸς ἀπόκτησιν.
§ 5. Σωματικὴ κατάληψις καθ' ἑαυτήν.

Ἀπόκτησις τῆς νομῆς.

§ 6. Ἀπόκτησις τῆς νομῆς. Ἀκίνητα.
§ 7. Ἀπόκτησις κινητῶν.
§ 8. Traditio brevi manu.
§ 9. Ἀπόκτησις δι' ἐπιτρόπου.
§ 10. Μετατροπὴ τοῦ νομέως εἰς ἐπίτροπον.
§ 11. Νομὴ μέρους τοῦ ὅλου.
§ 12. Νομὴ πολλῶν ἀδιαιρέτως.
§ 13. Νομὴ πολλῶν εἰς ὁλόκληρον.
§ 14. Νομὴ παραγομένη.

Ἀπώλεια τῆς νομῆς.

§ 15. Πῶς ἀποβάλλεται ἡ νομή;
§ 16. Ἀποβολὴ τῆς νομῆς δι' ἐναντίας θελήσεως.
§ 17. Πότε ὑπάρχει αὕτη;
§ 18. Σωματικὴ ἀποβολὴ τῆς νομῆς.
§ 19. Ἀποβολὴ κινητῶν.
§ 20. Ἀπώλεια τῆς ἐπὶ τῶν ἀκινήτων νομῆς, παρόντος τοῦ νομέως.
§ 21. » » » ἀπόντος τοῦ νομέως.
§ 22. Ἀπώλεια τῆς νομῆς δι' ἐπιτρόπου.
§ 23. Πρὸς ὄφελος αὐτοῦ.
§ 24. Οὐδεὶς ἑαυτῷ νομῆς αἰτίαν πλάττει.
§ 25. Ἀπώλεια τῆς νομῆς δι' ἐπιτρόπου πρὸς ὄφελος ἄλλου, ἄκοντος τοῦ ἐπιτρόπου.
§ 26. Ἑκόντος αὐτοῦ.

Παραγγέλματα.

§ 27. Ὁ ἀπολέσας ἀκουσίως τὴν νομὴν δὲν λογίζεται ἕνεκα τῆς ἀγωγῆς του νομεύς.
§ 28. Ἀγωγὴ περὶ διαταράξεως uti possidetis.
§ 29. Αὕτη προπαρασκευάζει τὴν διεκδικητικήν.
§ 30. Προσόντα τῆς ἀγωγῆς ταύτης· ἐξακολούθησις τῆς νομῆς τοῦ διαταραχθέντος.
§ 31. Προσβολή.
§ 32. Διαδικασία.
§ 33. Ἐνστάσεις.
§ 34. Παραγραφή.
§ 35. Ἀποτελέσματα.
§ 36. Περὶ κινητῶν.
§ 37. Ἀγωγὴ περὶ ἀποβολῆς unde vi. Προσόντα.
§ 38. Πότε ὑπάρχει βιαία ἀποβολή;
§ 39. Κατά τινων ἡ ἀγωγὴ αὕτη;
§ 40. Μόνον τ' ἀκίνητα εἶναι ἀντικείμενον αὐτῆς.
§ 41. Ἐνστάσεις.

Περίληψις εἰδικωτέρα τῶν ζητημάτων, ἅτινα ἀνεφύησαν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων.

§ 74. Δύνασαι νὰ κινήσῃς ἀγωγὴν πρὶν ἢ κινηθῇ; ἵνα, ἰδίᾳ δυνάμει, ἀποκτήσῃς τὴν νομήν;
§ 75. Πότε χωρεῖ τὸ παράγγελμα unde vi;
§ 75 β'. Μεταβάλλεται ἡ ἀγωγή, ἂν ἀφορᾷ διατάραξιν καὶ διαταραχθῇ ὁ ἐγκαταστάς;
§ 76. Ὁ ἀποβληθεὶς ἀποζημιοῦται;
§ 77. Τίς ὀφείλει τὴν ἀποζημίωσιν;
§ 78. Πῶς ἀποδεικνύεται ἡ ζημία;
§ 79. Ἡ περὶ παραγγελμάτων θεωρία ἐτροπολογήθη ἀπὸ τὴν πολ. δικονομίαν;
§ 79 β', γ'. Ἁρμόζει ἀγωγὴ κατὰ τοῦ κυρίου ἀποβαλόντος τὸν ἀποβολέα;
§ 80—82. Διάφορα.
§ 86. Ὁ κατὰ παράκλησιν κάτοχος ἔχει τὸ τῆς εἰς ἀγωγὴν προκλήσεως δικαίωμα;
§ 87. Ἢ τὴν περὶ ἀνακτήσεως;
§ 88. Δύναται νὰ διαταράξῃ τὸν λαβόντα τὴν νομήν;
§ 89. Ὁ κάτοχος ἐθνικῆς γῆς ἔχει ἀγωγὴν περὶ κατοχῆς;
§ 90—94. Ἐμφυτευταί.
§ 95. Τίνες δύνανται νὰ κινήσωσι τὴν περὶ νομῆς ἀγωγήν;
§ 95 β'. Ἡ κατ' ἀνοχὴν τοῦ κυρίου κατοχὴ ἔχει χαρακτῆρα παρακλήσεως;
§ 95 γ'. Ἡ παράκλησις ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων;
§ 95 δ'. Ἡ παράκλησις προτείνεται κατ' ἔφεσιν;
§ 96. Κατὰ ποίου κινεῖται ἡ ἀγωγή, ὅταν ὁ διαταράξας παρέδωκεν εἰς ἄλλον τὸ κτῆμα;
§ 97. Ἡ νομῆς ἀγωγὴ κινεῖται κατὰ τοῦ τρίτου νομέως;
§ 98. Κινεῖται κατὰ τοῦ ἐνεργήσαντος τὴν ἀφαίρεσιν ἢ τὴν διατάραξιν;
§ 99, 100, 101. Κατά τινος κινεῖται, ὅταν ὁ ἀποβαλὼν ἐνήργησε κατ' ἐντολήν;
§ 102. Τί πρέπει νὰ κάμῃ ὁ ἐν ὀνόματι ἄλλου κατέχων;
§ 102 β'. Ἀγωγὴ κατὰ τοῦ μισθωτοῦ.
§ 103. Ἀντικείμενον τῆς ἀποδείξεως κατὰ τὰς περὶ νομῆς δίκας.
§ 104. Ἔκτασις τῆς ἀποδείξεως καὶ εἴς τινα ἐπίκειται;
§ 105. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 106. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 107. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 108—111. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 112. Τί πρέπει ν' ἀποδείξῃ ὁ διεκδικῶν;
§ 112 β'. Ὁ ὑπερθεματιστής;
§ 112 γ'. Ὁ ἀγοραστής;
§ 113. Διαδικασία. Ἐνστάσεις.
§ 114—117. Ἀπόπειρα.
§ 118. Ἐγγυήσεις, ὅταν ἀλλοδαπὸς διεκδικῇ κατασχεθέν.
§ 118 β'. Ἐνστάσεις.
§ 118 γ'. Αὐτοψία καὶ δοκιμασία.
§ 119. Ἁρμοδιότης.
§ 120—126. Περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου.
§ 126 β'. Ἐκκοπῆς λίθων ἀπαγόρευσις.
§ 126 γ' καὶ δ'. Ἁρμοδιότης Εἰρηνοδικείου καὶ Πρωτοδικείου,
§ 127. Σχέσις τῆς περὶ νομῆς καὶ κυριότητος δίκης.
§ 128—135. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 136. Ἡ περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς δουλείας διαφέρει ἀπὸ τὴν περὶ οἱονεὶ νομῆς τῆς δουλείας.
§ 137. Κινεῖ τὴν περὶ κυριότητος ὁ ἡττηθεὶς εἰς τὴν περὶ νομῆς;
§ 138. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 139—141. Πότε πρέπει νὰ κινῆται ἡ περὶ νομῆς ἀγωγή;
§ 142. Ἡ περὶ θεραπείας αἴτησις διακόπτει τὴν παραγραφήν;
§ 143. Περὶ καινοτομίας.

Πίναξ λεκτικός.

Ὅρα τοῦτον ἐν τῷ τέλει τοῦ ἄρθρου.

Στοιχεῖα νομῆς.

§ 1. Τὸ πρῶτον τῆς νομῆς στοιχεῖον εἶναι βούλησις, ἀνάγουσα εἰς ἑαυτὴν μὲ ἀπόφασιν νὰ ἔχῃ τις ἀποκλειστικῶς, καὶ δεύτερον πραγματοποίησις αὐτῆς, δι' ἐξωτερικῆς σωματικῆς καταλήψεως τοῦ πράγματος, ἐφ' οὗ ἄλλος δὲν δύναται νὰ ἐκτείνῃ χεῖρα, χωρὶς

νὰ προσβάλῃ τὴν θέλησιν ἐκείνου. — Ἀπαιτεῖται ἡ συνδρομὴ ἀμφοτέρων αὐτῶν τῶν στοιχείων. Καλλ. Πραγμ. περὶ Ῥωμ. δικαίου § 28, 31.

§ 2. *Ἀντικείμενα ἐπιδεκτικά.* — Ἡ νομὴ ὡς ἄμεσος ἐνέργεια τοῦ ἀτόμου ὑποθέτει ἐξωτερικὰ σωματικὰ ἀντικείμενα, διότι ταῦτα δύναταί τις ὑλικῶς νὰ καταλάβῃ, καὶ μὲ τὴν θέλησίν του νὰ καλύψῃ. Πολλοὶ φρονοῦσιν, ὅτι ἡ νομὴ δύναται νὰ περιστρέφεται καὶ εἰς ἀσώματα, ἤτοι δικαιώματα, ἀποκαλοῦντες τοῦτο οἱονεὶ νομήν. Αὐτ. § 29 (Ὁ Κ. Καλλιγᾶς ἀποκρούει τὴν γνώμην ταύτην (1), ἣν ἄλλως καθιέρωσε τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον καὶ ὁ Ἄρειος Πάγος. Ἴδε τὴν λέξιν *Σμύρις*).

§ 3. *Δημόσια κτήματα.* — Κατὰ τὸν περὶ διακρίσεως κτημάτων νόμον, τὰ δημόσια κτήματα, ὅσα χρησιμεύουν εἰς γενικὸν σκοπὸν (οἷον φρούρια), ἢ εἰς κοινὸν (οἷον ὁδοί), εἶναι ἀφῃρημένα ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἀτόμου, ὡς ἀναπαλλοτρίωτα καὶ ἀπαράγραπτα (ἄρθρ. 18)· ὅσα δὲ εἶναι ἁπλῆ περιουσία τῆς ἐπικρατείας, δύνανται νὰ καταληφθῶσιν ἀπὸ ἰδιώτας. Αὐτ. § 30.

§ 4. *Ἱκανότης πρὸς ἀπόκτησιν.* — Οἱ ἀπηγορευμένοι (ἄρθρ. 26 ποιν. νόμου) ἐξομοιοῦνται, ὡς πρὸς τὴν νομήν, μὲ τοὺς ἀφήλικας, οἵτινες ἔχουν ἱκανότητα τοῦ ἔχειν καὶ κτᾶσθαι νομήν. — Οἱ ὑπεξούσιοι, κατὰ τὸ νεώτερον Ῥωμ. δίκαιον, δύνανται ν' ἀποκτήσωσι δι' ἑαυτούς, ὁ δὲ πατὴρ ἔχει μόνον τὴν ἐπικαρπίαν. Σημειωτέον δέ, ὅτι ὁ μὴ δυνάμενος ν' ἀποκτήσῃ, διατηρεῖ ἐν τούτοις τὴν ὁποίαν ἔχει νομήν (μανιακοί· ἄνηβοι). Αὐτ. § 32.

Εἰς τὸ αὐτὸ χωρίον (2) μανθάνομεν ὅτι οἱ ἄνηβοι, χωρὶς τὸ κῦρος *(auctoritas)* τοῦ ἐπιτρόπου δὲν ἀποκτοῦν· ἀλλὰ οὗτος ὁ κανὼν δὲν ἰσχύει πάντοτε, καθότι ὁ ἄνηβος δύναται καὶ μόνος ν' ἀποκτήσῃ νομήν, ὅταν ἀνεπτύχθη τόσον, ὥστε νὰ ἐννοῇ καὶ νὰ θέλῃ τὴν ἀπόκτησιν, *ut intellectum capiant.*

Εἰς τοὺς ἀνήβους ἑπομένως ἀντιτάττονται οἱ παῖδες (*pupillus infans*). Περὶ τούτων γνωρίζομεν, ὅτι ὁ ἐπίτροπος δὲν προσθέτει τὸ κῦρός του, ἀλλ' αὐτὸς ἐν ὀνόματί των διαχειρίζεται, διότι δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ λάβουν μέρος εἰς τὴν πρᾶξιν. Ἀλλὰ τότε ὁ ἐπίτροπος λαμβάνει τὴν κατοχὴν ὡς ἀντιπρόσωπος καὶ πληρεξούσιος, ὄχι πλέον συντρέχων τὸν παῖδα.

Οἱ Ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι ἦσαν ὅμως ἀσύμφωνοι, ἂν δύναται

---

(1) Οἱονεὶ νομὴ δικαιωμάτων. — Περιπτώσεις τῆς οἱονεὶ νομῆς. — Ἀπόκτησις τῆς οἱονεὶ νομῆς. — Ἀπώλεια τῆς οἱονεὶ νομῆς. — Ἴδε Θέμ. τόμ. 1 σ. 372—378.
(2) Τιμ. 1 § 3. τιμ. 18 § 1 (41, 2).

ν' ἀναπληρωθῇ ἡ ἐλλείπουσα εἰς τὸν παῖδα βούλησις, εἰς ὃν ἐδόθη τὸ πρᾶγμα. Ἐν τούτοις δύο χωρία τῶν πηγῶν ἀποκαθιστοῦν ἀναντίῤῥητον, ὅτι ἐπιεικῶς (*utilitatis causa*) αἱ δύο χωρισταὶ πράξεις, τῆς παραλαβῆς τοῦ παιδὸς καὶ τῆς κυρώσεως τοῦ ἐπιτρόπου, μολονότι δὲν συνδέονται διὰ τῆς συνεννοήσεως μετὰ τοῦ παιδὸς, συναποτελοῦν τὴν νομήν. Αὐτ. § 33.

§ 5. *Σωματικὴ κατάληψις καθ' ἑαυτήν.* — Αὕτη δὲν εἶναι εἰμὴ ἡ παρουσία τῆς θελήσεως ἐπὶ τοῦ πράγματος, τοιουτοτρόπως, ὥστε νὰ δύναταί τις φυσικῶς νὰ ἐνεργήσῃ ἐπ' αὐτοῦ, ἀποκλείων τοὺς ἄλλους, καθ' ὅσον οὗτοι θέλουν νὰ τὸν σεβασθῶσι, διότι ἄλλως εἶναι ἀναγκαία ἡ προστασία τοῦ νόμου. Ἀρκεῖ δὲ πρὸς τὴν τοῦ ὅλου νομὴν καὶ τὸ εἰς μέρος αὐτοῦ ἐπιβῆναι (Ἀρμεν. βιβλ. ά § 3). Ἂν ὅμως δὲν δύναμαι νὰ καθέξω τι διαρκῶς, ἀλλὰ μόλις καταλαβὼν τὸ ἀπώλεσα, πρὶν τὸ κατακυριεύσω, εἶναι φανερὸν ὅτι ποτὲ δὲν ἔγινα νομεύς. Αὐτ. § 34.

§ 6. *Ἀπόκτησις τῆς νομῆς.* — Ἀπόκτησις ἀκινήτων δ' ἀμέσου καταλήψεως. Διὰ τῆς εἰς *ἀκίνητόν* τι κτῆμα παρουσίας εἶναί τις εἰς κατάστασιν νὰ ἐπιχειρισθῇ ὅ,τι θέλει πρὸς χρῆσιν αὐτοῦ ἢ πρὸς κώλυσιν παντὸς ἄλλου. Αἱ πηγαὶ μάλιστα λέγουν, ὅτι, ὅστις εἶναι πλησίον του καὶ τὸ ἐπιβλέπει ὅλον, ἀποκτᾷ ἐπίσης τὴν ἐξουσίαν του, ἅμα δὲν ὑπάρχει πρόσκομμά τι εἰς τὸ μέσον. Ἡ παρουσία ἄλλου θέλοντος νὰ νέμηται, εἶναι ἐμπόδιον εἰς τὸν θέλοντα ν' ἀποκτήσῃ τὴν νομήν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει κατὰ δύο τρόπους ὑπερνικᾷ οὗτος· ἢ ὁ ἕτερος παραδίδει τὴν νομὴν, ἢ βίᾳ ἐξωθεῖται. Αὐτ. § 35.

§ 7. *Ἀπόκτησις κινητῶν.* — Ὡς πρὸς ταῦτα, ἰσχύει ἡ αὐτὴ ἀρχὴ τῆς ἀμέσου παρουσίας ἐπὶ τοῦ πράγματος, χωρὶς πρόσκομμα εἰς τὸ μέσον. Ὅθεν ἡ σημείωσις, ἡ σφράγισις αὐτῶν θεωρεῖται ὡς κατάληψις. Ὅταν εὑρίσκωνται κεκλεισμένα ἐντὸς ἀποθήκης, ἡ ἐνώπιον ταύτης παράδοσις τῶν κλειδῶν της μεταβιβάζει τὴν νομήν. — Ὡς πρὸς τοὺς θησαυρούς, ἴδε Εὐρ. τόμ. 8 σελ. 145. Καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν ἔννοιαν τῆς περὶ παραδόσεως τῶν δικαιογράφων 2 Κώδ. *de bon.* (8, 54), ἴδε Καλλ. αὐτ. § 36 καὶ τὰς αὐτόθι παραπομπάς (1).

§ 8. Ὅστις προηγουμένως κατεῖχε τὸ πρᾶγμα, καὶ κατόπιν συνέλαβε τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ γίνῃ κύριός του, δὲν ἔχει ἀνάγκην παραδόσεως, ἐὰν ἐξακολουθῇ νὰ κατέχῃ· *traditio brevi manu*. Αὐτ. § 37.

---

(1) Ἴδε τὴν λέξιν Παράδοσις.

§ 9. *Απόκτησις δι' ἐπιτρόπου.* — Διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς βουλήσεως δύναταί τις νὰ μεταχειρισθῇ καὶ ἄλλα ὄργανα, ἡ δὲ ταυτότης τῶν δύο θελήσεων θέτει τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν διάθεσίν μας. Διὰ ν' ἀποκτήσῃ ἐλεύθερος δι' ἄλλου ἐλευθέρου, ἀπαιτεῖται σχέσις ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης καὶ συμφωνίας, ἤτοι τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐντολῆς. Διὰ τῆς ἱκανότητος τοῦ θέλειν (τοιαύτην δὲ δύναται νὰ ἔχῃ καὶ ὁ ἀνήλιξ), ὁ ἐντολοδόχος πρέπει ὡρισμένως νὰ προτίθηται νὰ χορηγήσῃ ὑπηρεσίαν εἰς τὸν ἐντολέα, καὶ οὕτω τὸν καθιστᾷ νομέα.

Ἐὰν ὅμως διὰ παραδόσεως ἐμβαίνῃ εἰς τὴν κατοχὴν ὁ ἐντολοδόχος, τότε ἡ θέλησις τοῦ παραδίδοντος νὰ μεταφέρῃ τὴν νομὴν εἰς τὸν ἐντολέα, ὑπερισχύει· ὁ ἐντολοδόχος μόνον ἐπὶ τούτῳ τῷ λόγῳ παρέλαβεν, ὥστε ἀπεκτήθη ἅπαξ διὰ τὸν ἐντολέα ἡ νομή, διατηρουμένη μεχρισοῦ τὴν ἀποβάλει.

Ὅταν κατ' ἐντολήν μου παραδίδεταί τι εἰς τὸν πληρεξούσιόν μου, καὶ μάλιστα ἐν ὀνόματί μου, οὗτος μὲ καθιστᾷ νομέα, καίτοι ἀγνοοῦντα τὴν ἐκτέλεσιν, καθ' ἣν στιγμὴν γίνεται. Ἄλλως ἔχει ἐπὶ τῆς χρησιδεσποτείας, ἥτις ἄρχεται μόνον ἀπὸ τῆς γνώσεως.

Τὸ αὐτὸ δὲ δὲν ἰσχύει, ὅταν αὐθορμήτως προσφέρῃ τις τὴν ὑπηρεσίαν του (δὲν ἀποκτᾶται ἡ νομὴ εἰμὴ διὰ τῆς ἐπικυρώσεως), ἤ, ὅταν ἡ ἐντολὴ ἦναι ἀόριστος· ἐξαίρεσις δὲ ὑπάρχει α) ὡς πρὸς τὰ ἠθικὰ πρόσωπα· β') ὡς πρὸς τοὺς ἀνήλικας, οἵτινες ἀποκτῶσι διὰ τῶν ἐπιτρόπων καὶ κηδεμόνων, καίτοι ἀγνοοῦντες. Αὐτ. § 38.

Μετατροπὴ τοῦ νομέως καὶ ἐπιτρόπου. — Ἀρκεῖ τὸ συνάλλαγμα, δι' οὗ κηρύττει ὁ μέχρι τοῦδε νομεύς, ὅτι νέμεται ἐν ὀνόματι ἄλλου. Τοῦτο καλοῦσιν οἱ νεώτεροι constitutum possessorium, ἡ δὲ μετατροπὴ αὕτη δὲν εἰκάζεται· ὅθεν δὲν ἐπέρχεται ἀποτέλεσμά τι ἐπὶ δωρεῶν τεχνικῆς παραδόσεως, ὅταν ὁ μὲν δωρητὴς λέγῃ ὅτι θεωρεῖ παραδεδομένον τὸ πρᾶγμα, τοῦτο δὲ μένει εἰς τὰς χεῖρας τοῦ δωρητοῦ· ἐξ ἐναντίας εἰκάζεται ἡ τεχνικὴ παράδοσις

α'. Ὅταν ὁ δωρητής, χωρὶς νὰ ἐκφρασθῇ περὶ τῆς νομῆς, γίνεται πρόσκαιρος ἐμφυτευτὴς τοῦ πράγματος διὰ τῆς αὐτῆς πράξεως.

β'. Ὅταν ὁ δωρητὴς ἢ ὁ πωλητὴς ἐπιφυλάττηται τὴν ἐπικαρπίαν.

γ'. Ὅταν ὁ ὀφειλέτης ἐπὶ ἐνεχύρῳ, κατὰ παράκλησιν διατηρῇ τὴν χρῆσιν τοῦ πράγματος.

δ'. Ἐπὶ τέλους, κατὰ τὴν καθολικὴν ἑταιρίαν (*societas universorum bonorum*), θεωρεῖται πᾶν ὅ,τι ἕκαστος κατέχει ὡς

παραδοθὲν εἰς τὸν ἕτερον. (Αὐτ. § 39.) Ἴδε τὴν ἐν τῷ Κύρ. λέξιν *Δωρεά* καὶ *Κοινωνία*.

§ 11. *Νομὴ μέρους τοῦ ὅλου* (1). — Δύναταί τις νὰ ἔχῃ τὴν νομὴν μέρους, ἀνήκοντος εἰς ἓν ὅλον; ὄχι, ὅταν ἡ συνέχεια τοῦ πράγματος μὲ τὰ μέρη ἦναι ἀδιαχώριστος (οἷον ἐπὶ ἐπιφανείας, ἐπὶ οἰκοδομῶν)· ναί, ὅταν ὁ σύνδεσμος τοῦ πράγματος ἦναι αὐθαίρετος. Αὐτ. § 40.

§ 12. Νομὴ πολλῶν ἀδιαιρέτως συγχωρεῖται, ὅταν μεταξὺ τῶν νομέων ὑπάρχῃ συμφωνία, ὅτι ἕκαστος θέλει νὰ νέμηται πηλίκον τοῦ ὅλου, καὶ τοῦτο τὸ πηλίκον εἶναι ὡρισμένον. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ὁ εἷς εἶναι τοῦ ἄλλου ἐντολοδόχος. Αὐτ. § 41.

§ 13. Νομὴ πολλῶν (2) εἰς ὁλόκληρον (τουτέστιν, ὥστε ὁ μὲν ν' ἀποκλείῃ τὸν ἄλλον) δὲν ἐπιδέχεται τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Αὐτ. § 42.

§ 14. *Νομὴ παραγομένη*. — Εἶναι διάφοροι σχέσεις, καθ' ἃς ὁ ἰδιοκτήτης συγχωρεῖ εἰς ἄλλον νὰ ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, ἐντεῦθεν ὅμως δὲν παύει ἀπὸ τοῦ νὰ ἦναι νομεύς (οἷον ὅταν ὑπάρχῃ σχέσις πληρεξουσιότητος — παραχωρήσεως προσκαίρου χρήσεως — μισθώσεως καὶ προσκαίρου ἐμφυτεύσεως, ἐπικαρπίας καὶ παραχωρήσεως, ἐπιφανείας). — Ἄλλως ὡς πρὸς τὸ ἐνέχυρον καὶ τὴν διηνεκῆ ἐμφύτευσιν.

Ὑπάρχουν ἔτι δύο σχέσεις, καθ' ἃς μεταβαίνει εἰς τὸν μὴ ἰδιοκτήτην ἡ νομὴ ὁμοῦ μὲ τὴν παράδοσιν, ἐνίοτε ὅμως δὲν μεταβαίνει·

α. Ἡ παρακαταθήκη δὲν ἀποκαθιστᾷ νομέα τὸν θεματοφύλακα.

(1) Ἴδε Θέμ. τόμ. 1 σελ. 267 ἑπ.

(2) Περὶ τῆς ἀποκλειστικότητος τῆς νομῆς. — Ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ τῆς νομῆς ὡς ἐντελοῦς καὶ ἀποκλειστικῆς ἐξουσίας ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς, προκύπτει, ὅτι πλείονες δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν ὁλοκλήρου τινὸς πράγματος τὴν νομὴν (τεμ. 3 § 5 Πανδ. 41, 2). Ἄρα ἡ νομὴ πράγματος, τὸ ὁποῖον μέχρι τοῦδε νέμεται ἄλλος, δύναται ν' ἀποκτηθῇ μόνον, ἀφοῦ παύσῃ ἡ νομὴ τοῦ μέχρι τοῦδε νομέως, καὶ τ' ἀνάπαλιν, ὅτι οὗτος πρέπει ν' ἀπώλεσε τὴν νομὴν ἅμα ἄλλος τις τὴν ἀπέκτησεν. Ἐξαίρεσις ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ἡ θέσις τοῦ ἐπὶ ἐνεχύρῳ δανειστοῦ, ὅστις νέμεται νομικῶς τὸ ἐνέχυρον καὶ οὐχὶ μόνον ἐν ὀνόματι τοῦ ἐνεχυρίσαντος αὐτό, καὶ ὅμως εἶναι παραδεδεγμένον, ὅτι δὲν διακόπτεται διὰ τοῦτο ἡ τῆς χρησιδισποτείας νομὴ τοῦ ἐνεχυρίσαντος (α). Σημειωτέον ὅμως, ὅτι ἀληθῶς μόνος ὁ ἐπὶ ἐνεχύρῳ δανειστὴς νέμεται καὶ ἔχει τὰ πρὸς προστασίαν παραγγέλματα. Τί δὲ ὡς πρὸς τὴν παράκλησιν; ἴδε Θέμ. τόμ. 1 σελ. 266. Τὸ συμπέρασμα τῆς αὐτόθι διατριβῆς εἶναι, ὅτι, ὡς πρὸς τὸ ἰσχῦον δίκαιον, πλείονες δὲν δύνανται νὰ νέμωνται ἐξ ὁλοκλήρου τὸ αὐτὸ πρᾶγμα.

(α) Τεμ. 16 Πανδ. (41, 3) — Τεμ. 36 Πανδ. (41, 2) — Θέμ. τόμ. 1 σελ. 265 ἐν τέλ. καὶ σελ. 366 § 13.

Ἀλλ' οἱ Ῥωμαῖοι καθίσταναν τὸν θεματοφύλακα διὰ συναλλάγματος νομέα, ὅταν μεσεγγυᾶτο παρ' αὐτῷ πρᾶγμα ἐπίδικον μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως (*sequestrum*).

Τὸ ἀνάλογον τοῦτο ἔχομεν εἰς τὸν περὶ ἐνεχύρου νόμον (ἄρθ. 4), ὅταν ἐκλέγηται τρίτος θεματοφύλαξ.

ϐ'. ὅστις λαμϐάνει τι κατὰ παράκλησιν, θεωρεῖται νομεὺς αὐτοῦ, ἂν δὲν ἀπεφασίσθη ἄλλως.

Δύναται ὅμως νὰ παραχωρηθῇ ἡ ἁπλῆ κατοχὴ (*detentio*), ἄνευ τῆς νομῆς κατὰ τὴν παράκλησιν. Οὕτως, ὅταν ὁ ὀφειλέτης ζητῇ, κατὰ παράκλησιν, νὰ λάϐῃ τὸ ἐνέχυρον, θεωρεῖται πάντοτε ὁ δανειστὴς νομεὺς αὐτοῦ, ἕνεκα τῆς ἰδιαιτέρας ἰδιότητος τοῦ ἐνεχύρου (1). Αὐτ. § 43.

Ἀπώλεια τῆς νομῆς.

§ 15. Πῶς ἀποϐάλλεται ἡ νομή; Ἡ νομὴ διατηρεῖται καθ' ὅσον τὰ στοιχεῖά της συνυπάρχουν· τουτέστι, καθ' ὅσον ἔχει τις τὴν βούλησιν νὰ νέμηται καὶ δύναται κατὰ πᾶσαν στιγμὴν σωματικῶς νὰ ἐνεργήσῃ ἐπὶ τοῦ πράγματος. Δὲν ἀπαιτεῖται ὅμως ἀδιάκοπος ἐνδελέχεια τῶν στοιχείων αὐτῶν, τουτέστι κατὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ ἐπαναλαμϐάνῃ τις διανοητικῶς ὅ,τι βούλεται καὶ σωματικῶς νὰ ἔχῃ ἕτοιμον τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ πράγματος. Ἄρα ἡ νομὴ ἀποϐάλλεται, ὅταν ἓν τῶν δύο στοιχείων (ἢ ἡ βούλησις, ἢ ἡ σωματικὴ ἐξουσία) ἢ ἀμφότερα ὁμοῦ παύουν διὰ τῶν ἐναντίων, τουτέστι δι' ἐναντίας βουλήσεως, ἢ διὰ στερήσεως τῆς σωματικῆς ἐξουσίας. Αὐτ. § 44.

§ 16. Ἀποϐολὴ τῆς νομῆς δι' ἐναντίας βουλήσεως ἐπέρχεται, ὅταν ἡ θετικὴ βούλησις τοῦ νὰ ἔχῃ τις παύει δι' ἄλλης ἀρνητικῆς βουλήσεως. — Ὅσοι δὲν ἔχουν βούλησιν ἱκανὴν διὰ νομικὰς πράξεις, δὲν ἀποϐάλλουν τὴν νομὴν δι' ἐναντίας θελήσεως (οἷον οἱ μανιακοί, οἱ ἄνηϐοι). Αὐτ. § 45.

§ 17. Ἡ ἐναντία βούλησις τεκμαίρεται ἀπὸ πράξεις ἢ παραλείψεις (Ἴδε ἀνάπτυξιν αὐτ. § 46).

§ 18. *Σωματικὴ ἀποϐολὴ τῆς νομῆς.* Ἴδε ἀνάπτυξιν αὐτόθι § 47.

§ 19. *Ἀποϐολὴ κινητῶν.* — Τούτων ἡ νομὴ ἀποϐάλλεται ἅμα ἄλλος τὸ ἔλαϐεν ὁπωσδήποτε εἰς τὴν ἐξουσίαν του· ἢ ὅταν

---

(1) Ἴδε Θέμ. τόμ. 1 σελ. 672 ἑπ.

ὁ τόπος, ὅπου κινεῖται, κατέστη ἀπρόσιτος ἢ ἄγνωστος· τί περὶ τῶν κεκρυμμένων πραγμάτων, ἢ περὶ τῶν ζώων; Ἴδε ἀνάπτυξιν αὐτόθι § 48.

§ 20. Ἡ τῶν ἀκινήτων νομὴ ἀποβάλλεται *παρόντος τοῦ νομέως*, καθόσον ἀποκόπτονται τοῦ νομέως τὰ μέσα νὰ ἐνεργήσῃ εἰς τὸ ἑξῆς ἐπ' αὐτῶν. Ἀποβάλλει τὴν νομὴν καὶ ὅστις ἀπὸ πανικὸν φόβον, τρέπεται εἰς φυγήν. Αὐτ. § 49.

§ 21. Ἀπώλεια ἀκινήτων, *ἀπόντος* τοῦ νομέως. Ἐνόσῳ ἀπόντες ἀγνοοῦμεν τὴν κατάληψιν ἄλλου, δὲν δυνάμεθα νὰ κάμωμεν εἰς τοῦτον γνωστόν, ὅτι εἶναι μεταγενέστερος. Μόνον ἀφοῦ μάθωμεν, ὅτι ἄλλος ἐπεχείρησε κατάληψιν, μᾶς ἀφηρέθησαν, διότι προηγουμένως ἀνεπαυόμεθα εἰς τὴν ἐρημίαν τοῦ πράγματος.

ὅταν μανθάνωμεν τὸ γεγονός, βεβαίως δὲν συμβαίνει τι νέον, διότι ὁ ἐν ἀπουσίᾳ μας καταλαβών, ἐξακολουθεῖ νὰ κατέχῃ, ἀλλ' ὁ στοχασμός, ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι πάντοτε εἰς τὴν διάθεσίν μας, καθίστανε τὴν παρουσίαν μας περιττήν, μεχρισοῦ μᾶς ἔγινε γνωστὴ ἡ ἐπέμβασις ἄλλου. Οὗτος πάλιν μέχρι τῆς γνώσεώς μας καταλαμβάνει τὸ πρᾶγμα νομίζων αὐτὸ κενὸν (*vacuum*), διότι κανεὶς δὲν παρίσταται ἐναντιούμενος· ἀφοῦ μάθωμεν ἑπομένως τί συνέβη, τότε πρέπει νὰ κινηθῶμεν διὰ νὰ γνωστοποιήσωμεν τὸ προγενέστερον τῆς ἐξουσίας μας καὶ τότε μᾶς ἀφῃρέθη τὸ πρᾶγμα. διότι τότε συναπαντῶνται αἱ δύο ἐναντίαι βουλήσεις καταργοῦσαι ἡ μία τὴν ἄλλην.

Ἐκ τούτων ἕπεται, ὅτι τῶν ἀκινήτων ἡ νομή, ἐν ἀπουσίᾳ, ἀποβάλλεται, ὄχι μόνον διὰ σωματικῆς πράξεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς γνώσεως τοῦ γεγονότος. Ἴδε τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν αὐτ. § 50.

§ 22. Ἀπώλεια τῆς νομῆς δι' ἐπιτρόπου.

§ 23. Πρὸς ὄφελος αὐτοῦ.

§ 24. Οὐδεὶς ἑαυτῷ νομῆς αἰτίαν ἀλλάττει.

§ 25. Ἀπώλεια τῆς νομῆς δι' ἐπιτρόπου, πρὸς ὄφελος ἄλλου, ἄκοντος τοῦ ἐπιτρόπου.

§ 26. Ἑκόντος αὐτοῦ.

ΣΗΜ. Περὶ τῶν ζητημάτων τούτων τῶν ἐν τοῖς §§ 22—26 ἀναφερομένων, ἴδε ἀνάπτυξιν εἰς Πραγμ. Καλλ. § 51—55.

Παραγγέλματα.

§ 27. Ὁ ἀπωλέσας τὴν νομήν του δὲν λογίζεται, ἕνεκα τῆς ἀγωγῆς του, νομεύς. Ὅταν τὸ ἀφαιρεθὲν παρ' ἐμοῦ πρᾶγμα μετα-

βαίνῃ ἀπὸ ἓν εἰς ἄλλο πρόσωπον, τὰ πρόσωπα ταῦτα δὲν συναντῶνται πλέον μὲ ἐμέ· ἄρα δὲν μοὶ ὀφείλουν τίποτε· ὁ προσβαλὼν μόνον μὲ ἠδίκησε καὶ μοὶ ὀφείλει λόγον. Ἀπὸ τοῦ πράγματος, μοὶ μένει μόνον προσωπικὴ ἀπαίτησις κατὰ τοῦ προσβαλόντος. Ἂν οὗτος δύναται ν' ἀποδώσῃ τὸ πρᾶγμα, εἶναι τυχαῖον, ἀλλ' ἐπέκεινα τοῦ προσβαλόντος δὲν ἐκτείνεται ἡ ἐνέργεια τῆς ἀγωγῆς μου, ἥτις δὲν ἐγγυᾶται τὴν ἐπάνοδον τοῦ πράγματος, ἀλλ' ἢ τὸ πρᾶγμα ἢ τὴν ἀποζημίωσιν. Καλλ. τόμ. 2 § 56.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἐκ τῶν παραγγελμάτων, ὅσα ἀφοροῦν τὴν νομήν, σχηματίζουν ἰδιαίτερον γένος, τὸ ὁποῖον διαιροῦν εἰς τρεῖς κατηγορίας (interdicta adipiscendæ, recuperandæ, retinendæ possessionis) παραγγέλματα πρὸς ἀπόκτησιν, ἀνάκλησιν, ἢ διατήρησιν τῆς νομῆς. Τὰ πρὸς ἀπόκτησιν εἶναι ἐκτὸς τοῦ κύλου μας, διότι προϋποθέτουν, ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν εἶχε ποτὲ τὴν νομήν, ἀλλὰ τώρα θέλει τὴν λάβει, ἂν ἐπιτύχῃ διὰ τῆς ἀγωγῆς του. Τοιαῦτα ἔχουν οἱ κληρονόμοι, ἢ οἱ κληροδόχοι, οἱ ἐπὶ ἐνεχύρῳ δανεισταὶ κτλ. ἕκαστον τούτων ἐπομένως ἔχει τὸν οἰκεῖον τόπον του. Μένουν τοιουτοτρόπως μόνον τὰ παραγγέλματα πρὸς διατήρησιν ἢ πρὸς ἀνάκτησιν τῆς νομῆς. Αὐτ. § 57.

§ 28. *Ἀγωγὴ περὶ διαταράξεως· uti possidetis.* — Εἰς τὸ πρόγραμμα τοῦ Πραίτορος ῥητῶς ἐπροβλέποντο δύο τινὰ κατὰ τὴν διάταξιν· ά] Ἡ βλάβη, ἣν ὑπέστη ὁ νομεὺς ἐκ τῆς διαταράξεως, δι' ἣν χορηγεῖται ἡ περὶ διαταράξεως ἀγωγή, ὥστε ν' ἀπαιτήσῃ τὰς ἀποζημιώσεις του. — β'] Ἀπαγορεύει ὁ Πραίτωρ καὶ τὴν μέλλουσαν καὶ ἀπειλουμένην βίαν. Αὐτ. § 58.

§ Ἡ περὶ διαταράξεως προπαρασκευάζει τὴν διεκδικητικήν; Αὐτ. § 59.

§ 30. Ἡ πρώτη συνθήκη τοῦ παραγγέλματος τούτου εἶναι ὅτι μόνον ὁ νομεὺς δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτοῦ, δηλαδή, ὅστις δὲν ἔπαυσε νὰ νέμηται διὰ τῆς διαταράξεως· ἡ γνώμη, ὅτι καὶ ὁ ἀποβληθεὶς ἔχει αὐτό, εἶναι ἀνυπόστατος, οὔτε στηρίζεται αὕτη ἐκ τοῦ ὅτι εἶναι ἀμφιμερὲς (ἄρθρον 629 § 1 πολιτ. δικονομίας). Αὐτ. § 60.

§ 31. Ἡ δευτέρα συνθήκη αὐτοῦ εἶναι βιαία προσβολή. Βία εἶναι ἐνταῦθα πᾶσα διατάραξις, πᾶν τι γινόμενον ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ νομέως. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐκφράσῃ τὴν θέλησίν του. Αὐτ. § 61.

§ 32. *Διαδικασία.* — Τὸ περὶ διαταράξεως παράγγελμα ἔχει πρὸς τούτοις τοῦτο ἰδιαίτερον, ὅτι ἀμφότεροι οἱ διάδικοι δύνανται νὰ ἦναι ἐνάγοντες καὶ ἐναγόμενοι, διὰ τοῦτο λέγεται διπλοῦν

(*duplex*). Ἡ αἰτία εἶναι προφανής. ὁ ἐναγόμενος δύναται ἐπίσης νὰ ἰσχυρισθῇ νομήν· ἐὰν μόνη ἐκείνη τοῦ ἐνάγοντος ἐγίνετο ἀποκλειστικῶς ἀντικείμενον τῆς δίκης, πῶς ἤθελε δυνηθῇ τοὐλάχιστον ὡς ἔνστασιν νὰ προτείνῃ ὁ ἐναγόμενος τὴν ἰδικήν του; Αὐτ. § 62.

§ 33. *Ἐνστάσεις*. — Αἱ ἐνστάσεις, τὰς ὁποίας δύναται νὰ προτείνῃ ὁ ἐναγόμενος, εἶναι, ὅτι ἡ νομὴ εἰς αὐτὸν πρῶτον ἀνῆκεν, ἀλλ' ἀφῃρέθη ἐναντίον τῆς θελήσεώς του, διὰ πράξεως περιεχούσης προσβολὴν κατ' αὐτῆς, τουτέστι διὰ βίας, ἢ λαθραίως, ἢ καθόσον παρεχώρησε τὸ πρᾶγμα κατὰ παράκλησιν. Ἀλλὰ τοιαύτας ἐνστάσεις δύναται νὰ προτείνῃ μόνον κατ' ἐκείνου, ὅστις διὰ τῆς οὕτω χαρακτηρισθείσης πράξεως προσέβαλε τὸν ἐναγόμενον. Ἂν ὁ πράξας βίαν παρεχώρησεν εἰς ἄλλον τὸ πρᾶγμα, αἱ ἐνστάσεις δὲν προτείνονται πλέον κατὰ τοῦ τρίτου τούτου, ὅστις οὐδεμίαν ἔπραξε προσβολήν. — «Οὐ νέμομαι βίᾳ, εἰ ἐν εἰδήσει λάβω παρὰ τοῦ βιασαμένου ἀγρόν.» Ἀλλ' οὔτε τότε ἰσχύει ἡ ἔνστασις, ὅταν ὁ ἐνάγων ἔπραξε τὴν βίαν κτλ. κατ' ἄλλου καὶ ὄχι κατὰ τοῦ ἐναγομένου. Αὐτ. § 63.

§ 34. *Παραγραφή*. — Ἐπὶ τέλους ὁ ἐναγόμενος δύναται νὰ προτείνῃ τὴν παραγραφήν. Κατὰ τὸ Ρωμ. δίκαιον, κατὰ τὴν Πολ. δικονομίαν, ἡ παραγραφὴ εἶναι ἐνιαύσιος, μὲ τὴν διαφοράν, ὅτι κατὰ τοὺς Ρωμαίους ἦτο (*tempus utile*) σύνθετος χρόνος, καθ' ἡμᾶς ὅμως εἶναι συναπτὸς (ἐντὸς ἑνὸς ἔτους καὶ μιᾶς ἡμέρας· Πολ. Δικον. ἄρθρ. 629 § 1 καὶ 630). Ἡ προθεσμία μετρεῖται ἀπὸ τῆς *διαταράξεως*, ὑπολογίζεται δέ, χωρὶς νὰ συμπεριλαμβάνηται ἡ ἡμέρα, ἀφ' ἧς (*dies a quo*), ἀλλ' ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν τελευτᾷ τὸ ἔτος. Ἀλλὰ διὰ τοῦ ρωμαϊκοῦ παραγγέλματος διώκεται καὶ τὸ κέρδος, τὸ ὁποῖον ἀπόλαυσεν ὁ διαταράξας ἐκ τῆς πράξεώς του, π. χ., καθόσον ἀπήλαυσεν ἐκ τοῦ ἀκινήτου πράγματος κτλ., κατὰ τὰς Ρωμ. πηγάς, δὲν ὑπέκειτο ἡ τοιαύτη ἀπαίτησις εἰς τὴν ἐνιαύσιον παραγραφήν. Τοῦτο δὲν κατηργήθη διὰ τῆς δικονομίας μας (ἄρθρ. 629 § 1), ἥτις ὁρίζει τὴν παραγραφὴν *ἐὰν αἱ ἀγωγαὶ ἀφορῶσι διατάραξιν*, ὄχι καὶ τὴν ἐκ τοῦ κέρδους ἀποζημίωσιν. Τὸ τεμάχ. 3 § 11 *uti possid.* (43, 17) λέγει, ὅτι ὡς ποινὴ τῆς ἀποζημιώσεως λαμβάνεται ὄχι ἡ ἀξία τοῦ πράγματος, ἀλλὰ τὸ συμφέρον νὰ ἔχῃ τις τὸ πρᾶγμα quanti cuniscujusque interest possessionem retinere. — Τοῦτο ἀφορᾷ ὅμως τὴν περὶ διαταράξεως ἀγωγὴν αὐτήν, διότι δὲν δύναται νὰ ἐπιδικασθῇ συγχρόνως εἰς τὸν αὐτὸν καὶ ἡ ἀξία καὶ τὸ πρᾶγμα. Αὐτ. § 64.

§ 35. Ἀποτελέσματα. — Ἴδε περὶ αὐτῶν ἄρθρα 630 καὶ 884 Πολ. δικονομίας καὶ Καλλ. αὐτ. § 65.

§ 36. Πρότερον ὑπῆρχε παράγγελμα περὶ κινητῶν (*interdictum utrubi*), ἀλλ' ὁ Ἰουστινιανὸς τὸ ἀφωμοίωσε μὲ τὸ περὶ διαταράξεως· εἰς ἐκεῖνο ὅμως δὲν ἀπαιτεῖται ὡς συνθήκη νὰ *διατηρῇ εἰσέτι τὴν νομὴν ὁ ἐνάγων*. Αὐτ. § 66.

§ 37. Ἀγωγὴ περὶ ἀποβολῆς (*unde vi*)· ὁ ἐπικαλούμενος τὸ παράγγελμα αὐτὸ πρέπει νὰ ἦναι νομεὺς καθ' ἣν στιγμὴν ἐξεβλήθη· ἡ δευτέρα συνθήκη εἶναι βιαία ἀποβολὴ ἐκ τῆς νομῆς· καὶ ἀνήκει δὲ οὐ πρὸς πᾶσαν βίαν, ἀλλὰ πρὸς μόνην τραχεῖαν. (Βασιλ. LX 17, 7), ἀνωτέραν τῶν δυνάμεων τοῦ ἐξωσθέντος. Αὐτ. § 68.

Εἰς τὸ αὐτὸ ἀποβαίνει, ἄν τις ἀμυνόμενος ὑποχωρῇ εἰς ἐπιθετικὴν βίαν, ἢ ἄν, ἄνευ ἀμύνης, τὸν βέβαιον κίνδυνον φύγῃ· ἀρκεῖ μόνον ὁ φόβος του νὰ μὴν ἦναι μάταιος, καὶ ὁ κίνδυνος νὰ ἦναι ἐπικίνδυνος. Ἀδιάφορον εἶναι ἂν ἐκβάλληταί τις τῆς νομῆς, ἢ ἀπωθεῖται εἰσερχόμενος· ἐπίσης ἂν κατελήφθη τὸ κτῆμα ἐπὶ τῆς ἀπουσίας τοῦ νομέως, ὅστις δὲν ἀποπειρᾶται τὴν ἀνάκτησιν, ὑπάρχει ἀποβολή. — Δὲν συγχωρεῖται ὅμως τὸ παράγγελμα εἰς τὸν παραδόσαντα, καὶ ἂν ἠναγκάσθη πρὸς τοῦτο διὰ τῆς βίας· εἰς τὴν τοιαύτην περίστασιν ἐφαρμόζεται ἡ ἕνεκα ἐκβιάσεως (*quod metus*) ἀγωγή. Μὲ τοὺς ὅρους αὐτοὺς φαίνεται ἀσυμβίβαστος ἡ κατωτέρω μνημονευομένη ὑπ' ἀριθ. 43 τοῦ 1841 ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου.

§ 38. Βία πότε ὑπάρχει;

Ἐὰν ἐπὶ τῆς ἀπουσίας μου ἄλλος κατέλαβε τὸ κτῆμα, δὲν ἀποβάλλω τὴν νομὴν πρὶν μὲ γίνῃ τοῦτο γνωστόν· ἅμα λοιπὸν ἐλθὼν εὕρω τὸν νέον κάτοχον καὶ ἀνθιστάμενον νὰ ὑποχωρήσῃ τὸν ἐκβάλλω διὰ τῆς βίας, θεωροῦμαι εἰς κατάστασιν ἀμύνης ὡς καὶ εἰς τὴν προηγουμένην περίπτωσιν, ὡς νὰ ἦτο in ipso congressu, διότι κατ' αὐτὴν τὴν ἀδιαίρετον στιγμὴν ἀπέβαλον καὶ τὴν νομήν. « Εἰ τὸν βιασάμενόν με βίᾳ *παραχρῆμα* αντεκβάλλω, οὐ νέμομαι » βιαίως, ὅθεν εἰ πάλιν ἀντεκβάλῃ με, καλῶς κινῶ κατ' αὐτοῦ (1).

§ 39. Ἡ ἀγωγὴ διευθύνεται κατὰ τοῦ μεταχειρισθέντος τὴν βίαν, ἐπίσης καὶ κατὰ τοῦ δόσαντος τοιαύτην ἐντολήν· ἀλλὰ καὶ ἐὰν τὴν ἐνήργησέ τις ἐν ὀνόματι ἄλλου (καθὼς οἱ ἀντιπρόσωποι κοινοτήτων) ἢ ὡς ὑπεξούσιος, ἐνέχεται ἐκεῖνος, χάριν τοῦ ὁποίου ἐνηργήθη ἡ ἀποβολή, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸ περιελθὸν (in id quod ad eum pervenit). Κατὰ τὸ αὐτὸ μέτρον, τουτέστι τοῦ εἰς αὐτὸν περιελθόντος, ἐνέχεται καὶ ὁ κληρονόμος, ἢ κατ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἤθελεν ἀποκτήσει ἄνευ τοῦ δόλου του. Πᾶς ἄλλος διαδεχόμενος

(1) L. 17. de vi (43. 16). B. LX 17. 23.

ειδικῶς τὸ πρᾶγμα (successor singularis) δὲν ἐνέχεται, οἷον ὁ ἀγοραστὴς κτλ. Μὲ ἄλλας λέξεις ἡ ἀγωγὴ εἶναι *προσωπική*. Αὐτ. § 70.

§ 40. Μόνον τ' ἀκίνητα εἶναι ἀντικείμενον αὐτῆς. Αὐτ. § 71.

§ 41. *Ἐνστάσεις*. — Ποῖαι, κατὰ τὸ Ῥωμ. δίκαιον, ἐχορηγοῦντο ἐνστάσεις; Ἴδε Καλλ. αὐτ. § 72. Ἐκ τῆς Πολ. δικ. (ἄρθρ. 630) ὅμως προκύπτει, ὅτι ἡ ἔνστασις τοῦ ἐξωθήσαντος, ὅτι καὶ αὐτὸς προγενεστέρως ἐξώσθη, δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν· ἀλλέως εἶναι ἡ ἔνστασις τοῦ λάθρα καὶ κατὰ παράκλησιν. Ὁ λάθρα καὶ κατὰ παράκλησιν κατέχων δὲν εἶναι νομεύς, ἄρα ἐκβληθεὶς δὲν δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς περὶ ἀποβολῆς ἀγωγῆς. Ἡ ἔνστασις ἐδῶ ἀποβλέπει τὴν νομιμοποίησιν τοῦ ἐνάγοντος, διὰ τοῦτο ἐπιτρέπεται, καὶ ἡ δικονομία μας ὑποθέτει πάντοτε ὅτι ὁ ἐνάγων ἐξεβλήθη τῆς *νομῆς* (ἢ διακατοχῆς, καθὼς τὴν ὀνομάζει). Αὐτ. § 72.

§ 42. *Ἀποτελέσματα*. — Κατὰ τοὺς Πανδέκτας· Α'. Ὁ ἐκβληθεὶς ἀποκαθίσταται εἰς τὴν νομήν του, καί, ἐὰν ὁ ἐναγόμενος δὲν κατέχῃ πλέον τὸ πρᾶγμα, ὑποχρεοῦται εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς ἀξίας. Β'. Ἀποδίδεται εἰς αὐτὸν πᾶσα βλάβη προελθοῦσα ἐκ τῆς ἐκβολῆς. Ἐκ τούτου ἕπεται· α'] ὅτι ἀποδίδονται ἢ αὐτὰ ἢ ἡ ἀξία τῶν διὰ τῆς ἐκβολῆς συναπολεσθέντων, καὶ εἶναι ἀδιάφορον, ἂν εἶχεν ὁ ἐκβληθεὶς τὴν νομήν των. Ἀρκεῖ ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὰ εἶχέ τις ὁμοῦ ἐπὶ τοῦ ἀκινήτου, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξεβλήθη. β'] ὅτι ἀποδίδονται οἱ καρποὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἐκβολῆς, ὄχι τῆς κινηθείσης ἀγωγῆς, καὶ ἂν δὲν τοὺς εἰσέπραξεν ὁ ἐξωθήσας, ἀρκεῖ μόνον, ὅτι ἠδύνατο νὰ τοὺς εἰσπράξῃ. γ'] Ἐὰν τὸ πρᾶγμα ἔπαθέ τι, δίδεται, καὶ ἕνεκα τούτου, ἀποζημίωσις, ἀδιαφόρως ἂν ἐξ ἀμελείας τοῦ ἐξωθήσαντος ἢ μή, ἐκτὸς μόνον ἐάν, καὶ ἄνευ τῆς ἐκβολῆς, ἤθελε λάβει χώραν ἡ ἀλλοίωσίς του. — Ἐὰν ἀποδειχθῇ ἡ ἐκβολὴ καὶ δὲν δύνανται καθέκαστα νὰ ἐξακριβωθοῦν τ' ἀπολεσθέντα, ἐπάγεται ἀπὸ τὸ δικαστήριον ὁ ἐκτιμητικὸς ὅρκος, ταττομένου τοῦ ἀνωτάτου ὅρου τῆς ἀξίας (jur. Zenonianum). — Ἡ ἐκτέλεσις γίνεται δι' ἐγκαταστάσεως τοῦ ἐκβληθέντος, ὅστις προστατεύεται κατὰ πάσης διαταράξεως καὶ ἀπαγγέλλεται κατὰ τοῦ καταδικασθέντος προσωπικὴ κράτησις, ἐὰν ἤθελεν ἀρνηθῇ τὴν παραχώρησιν (ἄρθρ. 880 § 3, 999 § 9) (1). Αὐτ. § 73.

(1) Ἴδε Εὐρ. τόμ. 9 λέξει Κάτοχος καλῆς πίστεως, περὶ τῶν τῆς καλλιεργείας ἐξόδων.

§ 43. *Παραγραφή.* — Τὰς τοῦ Ρωμ. δικαίου περὶ τούτου διατάξεις ἴδε εἰς Καλλ. αὐτ. § 74, ὅπου ὁ ἴδιος προσθέτει « Καὶ αἱ τρεῖς τροποποιήσεις σήμερον δὲν ἰσχύουν πλέον δυνάμει τῆς Πολ. δικονομίας, ἄρθρ. 629 § 1, 630. Ἐντὸς ἑνὸς ἔτους πρέπει νὰ κινηθῇ ἀγωγὴ ἀπὸ *τῆς ἀποβολῆς*, ἐξαρτᾶται ἑπομένως ἀπὸ τοὺς περὶ βιαίας ἀποβολῆς κανόνας ὁ ὅρος (*terminus a quo*), ἐξ οὗ μετρεῖται ἡ παραγραφή. Ἂν ὁ πρὶν νομεὺς ἦτο παρὼν ἐντὸς τοῦ κτήματος, ἀφ' οὗ ἐξεβλήθη. Ἂν ὅμως δὲν ἦτο παρών, οὔτε αὐτὸς οὔτε οἱ ἄνθρωποί του, ἀφ' ἧς ἔμαθε τὴν ξένην κατάληψιν, ἢ δοκιμάσας νὰ εἰσέλθῃ, ἐξεβλήθη. Ἡ δοκιμασία, μὴ δίδουσα νέον ὁρισμὸν τῆς ἀποβολῆς, προϋποθέτει ἐκεῖνον τοῦ πολιτικοῦ δικαίου, διὰ τοῦ ὁποίου συμπληροῦται.»

Ἡ ἀμέλεια ἢ ὁ δόλος τοῦ ἐπιτρόπου, ποῖα ἀποτελέσματα ἔχουν; Ἴδε αὐτ. § 74.

Ὅταν πρόκηται περὶ ἀποζημιώσεως, ἡ παραγραφὴ πῶς λογίζεται; Αὐτ.

§ 44. Ἡ λαθραία κατάληψις ἀκινήτων δὲν στερεῖ τοῦ δικαιώματος τὸν νομέα. Αὐτ. § 75.

§ 45. Παράκλησις εἶναι ἡ διδομένη εἰς ἄλλον ἄδεια νὰ μεταχειρισθῇ δωρεὰν τὴν νομήν. Δὲν εἶναι ἀνάγκη, μολονότι ἡ ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος *precarium* λέγει τὸ ἐναντίον, νὰ προηγηθῇ αἴτησις παρακλητικὴ (*preces*) παρὰ τοῦ λαμβάνοντος τὴν νομήν, ἀλλὰ καὶ σιωπηλῶς καθίσταται, καθόσον ὁ κύριος τοῦ πράγματος ὑποφέρει ἄλλον εἰς τὴν νομὴν αὐτοῦ. Αὐτ. § 76.

Τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς παρακλήσεως εἶναι, ὅτι δὲν περιέχει δεσμὸν συναλλάγματος, καὶ κατὰ τοῦτο δὲν διαφέρει ἀπὸ τὴν παραχώρησιν χρήσεως (*commodatum*)· ὁπότε θέλει, ἀναζητεῖ τὸ πρᾶγμά του ὁ κύριος, ὁ κατὰ παράκλησιν λαμβάνων εἶναι τέλειος νομεύς, ἐκτὸς ἂν ἀπεφάνθη ἄλλως ὁ δίδων· οὔτε φέρει ὑποχρέωσιν ἐπιμελείας. Αὐτ.

§ 46. Τὸ παράγγελμα τοῦτο ἐπιτρέπεται καὶ κατὰ τοῦ κατέχοντος κατὰ παράκλησιν τὸ πρᾶγμα, ἢ τοῦ δολίως ἀπολέσαντος τοιαύτην κατοχήν, οὔτε εἶναι ἀνάγκη νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἡ ἰσχὺς τοῦ παραγγέλματος ἄρχεται ἀφότου ὁ κατὰ παράκλησιν λαβὼν ἀρνεῖται τὴν ἀπόδοσιν. Μάλιστα τὸ παράγγελμα δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν ἐνιαύσιον παραγραφήν, διότι ἤθελεν εἶναι παράλογον νὰ τιμωρηθῇ ὡς ἀμέλεια ἡ ἐλευθεριότης. Κατὰ τοῦτο εἶναι σύμφωνος καὶ ἡ Πολ. δικονομία· ἄρθρ. 629 § 1 καὶ 630. — Οἱ Ρωμαῖοι ἐφήρμοσαν ἐπὶ τῆς παρακλήσεως καὶ τὴν ἀγωγὴν *præs-*

stipulationem verbis, ἥτις ὑποθέτει τὰ συστατικὰ συναλλάγματος (*negotium*), καίτοι μὴ διατυπωθέντος. Αὐτ. § 77.

§ 47. Ἀποθιώσαντος τοῦ κατὰ παράκλησιν δόντος, λύεται ἡ παράκλησις; ἂν δὲ ἀποθάνῃ ὁ λαβών; Αὐτ. § 78.

§ 48. Ἀνάγκη προσωρινοῦ μέτρου κατὰ τὴν περὶ διαταράξεως (*recreance*). Αὐτ. § 81, 82.

§ 49. Σχέσεις τῆς περὶ νομῆς καὶ κυριότητος δίκης. Ἀπαγορεύεται ἡ ἕνωσις τῆς περὶ νομῆς καὶ κυριότητος εἰς τὸν ἐνάγοντα. Αὐτ. § 84, 85.

§ 50. Ὡς πρὸς τὸν ἐναγόμενον (Πολ. Δικ. ἄρθρ. 629 § 4), οὗτος δὲν δύναται νὰ εἰσάξῃ ἀνταγωγὴν περὶ κυριότητος κατὰ τὴν περὶ νομῆς δίκην. Ὁ νόμος ἀπαγορεύει εἰς τὸν ἐναγόμενον νὰ παραστήσῃ περὶ κυριότητος ἀγωγήν. Ἐρωτᾶται ὅμως ἂν δύναται νὰ μεταχειρισθῇ ἐνστάσεις περὶ κυριότητος, π. χ. ὁ ἐναγόμενος περὶ ἀποβολῆς προτείνει, ὅτι ὁ ἀποβληθεὶς ἐπώλησε πρὸς αὐτὸν τὸ πρᾶγμα. Διὰ τῆς τοιαύτης ἐνστάσεως ἤθελε βραδύνει τὴν περὶ νομῆς δίκην, ἥτις εἶναι συνοπτική, εἰσάγων διαδικασίαν συνήθη καὶ ἀνατρέπων τὴν τάξιν τῆς δικονομίας. Προσέτι ἤθελε γεννηθῇ ἡ ἕνωσις τῆς περὶ νομῆς καὶ κυριότητος δίκης, πρᾶγμα ἀντιβαῖνον εἰς τὴν θεμελιώδη τοῦ νόμου ἀρχήν, ὅτι ἀγωγαὶ περὶ κυριότητος καὶ περὶ νομῆς δὲν δύνανται νὰ ἑνωθῶσι συνάμα (être cumulées). Ἑπομένως ἡ ἔνστασις πρέπει νὰ παραπεμφθῇ εἰς ἄλλην διαδικασίαν. Ὁ *Carré* § 120 λέγει, ὅτι ὁ δικαστὴς doit considérer seulement qu'elle (l'exception) n'a pas trait à la contestation. Ἄλλέως ὅμως ἂν ὁ ἐναγόμενος ἰσχυρίζηται, ὅτι αὐτὸς παρεχώρησε προηγουμένως τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν ἐνάγοντα κατὰ παράκλησιν, τοῦτο δὲν εἶναι ἔνστασις περὶ κυριότητος. Ὁ παραχωρήσας κατὰ παράκλησιν δύναται νὰ μὴν ἦναι κύριος. Αὐτ. § 86.

§ 51. Ἴδε καὶ τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 629 § 3 τῆς Πολ. δικονομίας ἐξαίρεσιν. Αὐτ. § 86.—Καλλ. τόμ. 3 § 291 σημ. 122.

§ 52. Ἑτέρα τις ἐξαίρεσις, μὴ προβλεπομένη ἀπὸ τὴν δικονομίαν. Αὐτ. § 88.

Ἀπόκτησις νομῆς (1).

§ 53. Κατὰ τὸν περὶ διακρίσεως τῶν κτημάτων νόμον καὶ τὴν διάτ. 5 Εἰσηγ. (2, 1), οἱ αἰγιαλοί, ὡς πράγματα κοινὰ τοῖς πᾶσιν, ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἐπικράτειαν, καὶ δὲν εἶναι ἐπιδεκτικοὶ ἰδιωτικῆς

(1) Ἴδε ἀνωτέρω § 6—14.

κτήσεως, οὐδ' ἀντικείμενον νομῆς διανοίᾳ κυρίου. Ἀπόφ. 10712 τοῦ 1853· τμ. β'—(Δημόσιον καὶ Ῥαζῆς) ἐφετ. Ἀθηνῶν.

§ 54. Δὲν δύναταί τις νὰ θεωρηθῇ (1) ὡς ἀποκτήσας τὴν νομὴν πράγματός τινος, εἰμὴ ὅταν τεθῇ εἰς κατάστασιν νὰ ἐνεργήσῃ ἐπὶ τοῦ πράγματος ἐξουσίαν ἀποκλειστικὴν πάσης ἄλλης τρίτων προσώπων· ἄρα ὁ αὐθημερὸν ἐξωσθεὶς ἀπὸ τὸν ἐναγόμενον δὲν θεωρεῖται ὡς ἀποκτήσας τὴν νομὴν τοῦ κτήματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐξώσθη. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4379.

§ 55. Κατὰ τὸν νόμον, δύναταί τις ν' ἀποκτήσῃ τὴν νομὴν (2) πράγματός τινος καὶ μόνῃ τῇ διανοίᾳ τοῦ κυρίου, χωρὶς νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐξωτερικὴν πρᾶξιν, ἐμφαίνουσαν τὴν ἐπ' αὐτοῦ φυσικὴν ἐξουσίαν, ὅταν ὁ μέχρι τοῦδε νομεύς, μεταβαλὼν τὴν διάνοιαν τοῦ κυρίου εἰς διάνοιαν τοῦ ἐν ἀλλοτρίῳ ὀνόματι κατέχειν, συναινέσῃ νὰ κατέχῃ τὸ πρᾶγμα τοῦ λοιποῦ ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ συλλαβόντος ὡς πρὸς τοῦτο τὴν διάνοιαν τοῦ κυρίου. Πανδ. (41, 2) 18 πρ.—Βασιλ. (50, 2) 17.—Πανδ. (6, 1) 77.—Βασιλ. (15, 1) 76. Ὅθεν ἡ μετὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς νομῆς καὶ τῆς κυριότητος ἐγγραφεῖσα ἐπ' αὐτοῦ ὑποθήκη ὑπὸ τοῦ εἰρημένου ἀντιπροσώπου δὲν ἔχει νόμιμον ἀποτέλεσμα (ἄρθρ. 4 τοῦ περὶ ὑποθ. νόμου).—Ἡ ἀναφερθεῖσα σύμβασις τῆς ἀντιφωνήσεως τῆς νομῆς προέκυψεν ἐκ τῶν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου πρακτικῶν, ἐξ ὧν φαίνεται ἡ παραίτησις τοῦ εἰρημένου (ὡς ἀντιπροσώπου μετὰ ταῦτα παρισταμένου)· ἄρα δὲν ἐφαρμόζεται ἐνταῦθα τὸ ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτ. νόμου.

Ἀπόφ. α Ἐπειδή, κατὰ τὸν νόμον, δύναταί τις ν' ἀποκτήσῃ τὴν νομὴν τινὸς πράγματος καὶ μόνῃ τῇ διανοίᾳ τοῦ κυρίου χωρὶς νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐξωτερικὴν πρᾶξιν ἐμφαίνουσαν τὴν ἐπ' αὐτοῦ φυσικὴν ἐξουσίαν, ὅταν ὁ μέχρι τοῦδε νομεύς, μεταβαλὼν τὴν διάνοιαν τοῦ κυρίου εἰς διάνοιαν ἐν ἀλλοτρίῳ ὀνόματι κατέχοντος, συναινέσῃ νὰ κατέχῃ τὸ πρᾶγμα τοῦ λοιποῦ ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ συλλαβόντος, ὡς πρὸς τοῦτο, τὴν διάνοιαν τοῦ κυρίου. Πανδ. (41, 2) 18 πρ. Βασιλ. (50, 2) ἰδ. 17. Πανδ. (6, 1) 77. Βασιλ. (15, 1) 76. Τοιαύτην δὲ συμφωνίαν περιέχει, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ἀνεκκλήτως δικάσαντος δικαστηρίου, τὸ ἀπὸ 30 σεπτεμβρίου 1848 πρακτικὸν τῆς συνεδριάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου· ὅθεν τὸ ἐν Ἀθήναις δικαστήριον τῶν ἐφετῶν οὐδένα νόμον παρεβίασεν ἀποφηνάμενον, ὅτι, διὰ τῆς συμβάσεως ταύτης, ἀπέκτησεν ὁ ἀναιρεσί-

---

(1) Ἴδε ἀνωτέρω § 5—7.
(2) Ἴδε ἀνωτ. § 9, 10.

6λητος τὴν νομὴν τοῦ ἐπιδίκου κτήματος, καὶ ἡ μετὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς νομῆς καὶ τῆς κυριότητος αὐτοῦ ἐγγραφεῖσα ἐπ' αὐτοῦ ὑποθήκη ὑπὸ τῆς ἀναιρεσειούσης πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν κατὰ τοῦ πρώην κυρίου ἀπαιτήσεών της, ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ νέου κυρίου, οὐδὲν νόμιμον ἀποτέλεσμα δύναται νὰ ἔχῃ (ἄρθρ. 4 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου).

Ἐπειδὴ ἡ ἐν τῷ ἀπὸ 30 σεπτεμβρίου 1848 πρακτικῷ τῆς συνεδριάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου περιεχομένη συμφωνία, δυνάμει τῆς ὁποίας καὶ μόνης, κατὰ τὴν πρώτην σκέψιν τῆς παρούσης ἀποφάσεως, ἀπέκτησεν ὁ ἀναιρεσίβλητος τὴν νομὴν καὶ τὴν κυριότητα τοῦ ἐπιδίκου κτήματος, ἀναφέρεται ἐν τῷ αὐτῷ πρακτικῷ ὡς ὅρος τῆς ὑπὸ τοῦ συζύγου τῆς νῦν ἀναιρεσειούσης γενομένης τότε παραιτήσεως κατὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 3483 καὶ 3896 ἀποφάσεων τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν· ὅθεν ἀποδεικνύοντος, κατὰ τὸν νόμον, τοῦ εἰρημένου πρακτικοῦ τὴν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένην παραίτησιν, συναποδεικνύονται δι' αὐτοῦ καὶ οἱ ὅροι, ὑπὸ τοὺς ὁποίους αὕτη ἐγένετο, μεταξὺ δὲ αὐτῶν εἶναι καὶ ἡ ἀναφερθεῖσα σύμβασις τῆς ἀντιφωνήσεως τῆς νομῆς, ὥστε τὸ ἀνεκκλήτως δικάσαν δικαστήριον δὲν παρεβίασε τὸ ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ἀποφηνάμενον ὅτι„ ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, ἤρκει πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀνωτέρω συμβάσεως τὸ ἀπὸ 30 σεπτεμβρίου 1848 πρακτικὸν τῆς συνεδριάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου.»

Ἀπόφ. Ἀρείου Πάγου 337 τοῦ 1851, κυροῦσα τὴν 8434 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 56. Τότε μόνον ἀποκτᾷ ὁ ἐντολεὺς τὴν κατοχὴν ἀκινήτου κτήματος, ὅταν παραλάβῃ αὐτὴν ὁ ἐντολοδόχος ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολέως του (1). — Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 43 τοῦ 1842, ἣν βλ. ἐν Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 351.

§ 57. Σχετικὸν μὲ τὸ ἀνωτέρω ζήτημα ἀφορᾷ ὁ § 183 τῆς λέξεως *Κατάσχεσις*, ἔνθα βλέπε. — Βλ. καὶ ἀνωτ. § 9, 56.

§ 58. Δύναταί τις νὰ νέμηται ἐξ ἀδιαιρέτου καὶ μέρος πράγματός τινος. Ν. 25. Βασιλ. (50, 2) (2). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 22 τοῦ 1851.

§ 59. Ἡ ἐξ ἑνὸς τῶν συνεταίρων κατοχὴ πράγματος κοινοῦ καὶ ἀδιαιρέτου, θεωρεῖται κατοχὴ καὶ ὅλων τῶν συνεταίρων.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἐκ τῆς διαληφθείσης τουρκικῆς ἀποφάσεως

---

(1) Ἴδε ἀνωτ. § 9. — Ἴδε καὶ τὸν ἑπόμ. §· καὶ Θέμ. τ. 1 σ. 363.
(2) Ἴδε ἀνωτ. § 11—13.

καὶ ἐκ τῶν ἀπὸ τοὺς ἀναιρεσιβλήτους εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς ἀγωγῆς των παρουσιασθέντων τίτλων, τουτέστι τῶν δύο τοῦ 1233 ὀθωμανικοῦ ἔτους ταπίων, προκύπτει ἡ ἀπόδειξις, ὅτι παρεδόθησαν εἰς τοὺς ἀναιρεσιβλήτους ἢ τοὺς δικαιοδόχους των ἀπὸ τὸν πωλητὴν Α Α ἐν καιρῷ τῆς πωλήσεως αὐτῶν, ὁ προηγούμενος τίτλος τῆς ἀγορᾶς αὐτοῦ, τουτέστι τὸ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἔτους πρῶτον ταπὶ, ἐκ τῆς ὁποίας παραδόσεως πηγάζει νόμιμος ἀπόδειξις, ὅτι τῷόντι, ὡς ἀναφέρει τὸ δεύτερον ταπὶ, ἔλαβε χώραν ἡ παράδοσις τῶν ἀγορασθεισῶν γαιῶν, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ νόμου 1. βιβλ. 8. τίτλ. 54 τῶν Πανδ. Ἐκτὸς δὲ τούτου, ὁ ἀναιρεσείων, διὰ τῶν διαληφθεισῶν προσκλήσεων καὶ διαμαρτυρήσεων, ὡμολόγησε φανερῶς, ὅτι ἡ κατοχὴ τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐπ' αὐτῶν τῶν γαιῶν, ἦτο κατοχὴ πράγματος ἀδιαιρέτου καὶ κοινοῦ μὲ τοὺς ἀναιρεσιβλήτους· ὥστε, κατὰ τὴν νομικὴν ἀρχὴν, ἡ κατοχὴ αὐτοῦ ἦτον εἰς τὸ ὄνομα καὶ αὐτῶν τῶν συνεταίρων καὶ ἀλληλεγγύως μὲ αὐτοὺς, καὶ ἑπομένως ὠφέλιμος εἰς τοὺς ἀναιρεσιβλήτους· ὥστε τὸ εἰρημένον ἐφετεῖον, σταθμίσαν τὴν διακατοχὴν ταύτην κατὰ τὰς βάσεις τῆς ὑπ' ἀριθ. 37 τοῦ ἐν Πάτραις πρωτοδικείου ἀποφάσεως, καὶ ἐπικυρόνον αὐτὴν κατὰ τοῦτο τὸ μέρος, δὲν παρεβίασε τὸν νόμον 20. βιβλ. 2. τίτλ. Γ' τοῦ Κώδηκος καὶ τὸ ἄρθρ. 13 βιβλ. 3. τίτλ. Γ' τοῦ Ἀρμενοπούλου, οὔτε τὰς ἀρχὰς τῆς περὶ διακδικήσεως ἀγωγῆς.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 33 τοῦ 1846. — Ἴδε καὶ § 155, 156 τῆς λ. Κοινωνία.

§ 59[2] Ἡ ἐπί τινος γηπέδου ἀπόθεσις ὕλης οἰκοδομησίμου, δὲν ἀποτελεῖ πρᾶξιν διακατοχῆς. Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 209 τοῦ 1846 (Νομικ. σελ. 4722).

§ 59[3] Ἡ διὰ θερισμοῦ αὐτοδικία ἐμφαίνει, ὅτι ὁ καθ' οὗ αὕτη ἀπετάθη, ἦτο νομεύς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλίου 47 τοῦ 1847 (Νομικ. σελ. 4786).

§ 59[4] Ὡς προκύπτει ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ὁ ἀναιρεσίβλητος ἀπέδειξεν ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν, ὅτι, παραλαβὼν ὡς προῖκα τὸ ἐπίδικον οἰκόπεδον, ἐκαλλιέργησεν αὐτὸ, τὸ διεχώρισε διὰ χάνδακος καὶ τὸ ἐπισκέπτετο ἐνίοτε διὰ νὰ ἴδῃ μήπως τὸ κατεπάτησέ τις ἢ ἀφήρεσεν ἀπ' αὐτοῦ λίθους, διὰ δὲ τῶν πράξεων τούτων, ἐνεργουμένων διανοίᾳ κυρίου, ἀποκτᾶται ἡ νομή. Πανδ. 41, 2, 1. § 21, 3. § 1. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 53 τοῦ 1848.

Ἀπώλεια τῆς νομῆς (1).

§ 60. Νεμόμεθα οὐχὶ διὰ μόνης τῆς σωματικῆς ἐξουσίας ἐπὶ τοῦ πράγματος ἢ διὰ μόνης τῆς διανοίας, ἀλλὰ διὰ τοῦ συνδέσμου ἀμφοτέρων τούτων τῶν στοιχείων τῆς νομῆς· ἐνόσῳ διαρκεῖ ὁ σύνδεσμος οὗτος, διαρκεῖ καὶ ἡ νομή, ἀπόλλυται δέ, ἅμα οὗτος παύσῃ· ἐὰν διαρκῇ ἡ σωματικὴ ἐξουσία, παύσῃ δὲ ἡ διάνοια, ἡ νομὴ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἀπολεσθεῖσα, διότι δὲν συνίσταται εἰς μόνην τὴν σωματικὴν ἐξουσίαν, καὶ τ' ἀνάπαλιν. Φυσικῶς θεωρουμένου τοῦ πράγματος, ἔπρεπε νὰ θεωρῆται ἡ νομὴ ὡς ἀπολεσθεῖσα, ἀφ' ἧς στιγμῆς δὲν ἔχομεν ἐνεστῶσαν τὴν σωματικὴν ἐξουσίαν· ἑπομένως ἔπρεπε νὰ θεωρῆται ἀπολεσθεῖσα ἡ νομή, ἕνεκα ἐλλείψεως τῆς σωματικῆς ἐξουσίας, ἅμα π. χ. ἀπομακρυνόμεθα τοῦ κτήματος, μὴ καταλιπόντες ἐν αὐτῷ ἀντιπρόσωπόν τινα, ἢ ἅμα κινητόν τι δὲν εὑρίσκετο ὑπὸ τὴν ἡμετέραν φύλαξιν, καὶ ἐν γένει ἅμα δὲν εὑρισκόμεθα πρὸς τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν σχέσιν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἀνωτέρω ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαίαν πρὸς ἀπόκτησιν τῆς νομῆς· ἐπίσης, ἔπρεπε ν' ἀπόλλυται ἡ νομὴ διανοίᾳ, ἅμα αὕτη ἤθελε παύσει τοῦ ν' ἀπευθύνηται εἰς τὴν τοῦ πράγματος ἐξουσίαν,

---

(1) Ἴδε ἀνωτέρω § 15—26.

Ὁ ἐνοικιάζων τὸ ἴδιον αὐτοῦ κτῆμα ἐν γνώσει τοῦ δικαιώματός του, χάνει τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀπολαύσει κατοχῆς δικαίωμα καὶ κατέχει ὡς ἐξ ὀνόματος τοῦ ἐκμισθωτοῦ. Ἀπόφ. ἐφετ. Ναυπλ. 250 τοῦ 1840 (Νομικ. σ. 3781). Ἴδε Κατάσχεσις § 177.

Ἡ περὶ διαταράξεως κατοχῆς ἀγωγή, οὖσα ἀγωγὴ περὶ διατηρήσεως κατοχῆς, προϋποθέτει ὅτι διὰ τῆς διαταράξεως, ἕνεκα τῆς ὁποίας κινεῖται ἡ ἀγωγή, δὲν ἔχασε τὴν νομὴν ὁ ἐνάγων· ἄλλως πρέπει νὰ κινηθῇ ἡ περὶ ἀνακτήσεως κατοχῆς. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 737 τοῦ 1838 (Νομικ. σ. 3926).

Ἡ νομὴ ἀκινήτου κτήματος ἀποκτᾶται καὶ ἀπόλλυται ἐκ μέρους τοῦ προηγουμένου νομέως, ἀφ' ἧς στιγμῆς οὗτος, πληροφορηθεὶς περὶ τῆς ἐπιχειρήσεως τῶν πρὸς ἐγκατάστασιν πράξεων παρὰ τοῦ μετ' αὐτὸν προσελθόντος εἰς τὴν νομήν, διὰ ν' ἀνακτήσῃ αὐτὴν ἀμέσως καὶ ἄνευ τῆς παραμικρᾶς ἀναβολῆς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 147 τοῦ 1842 (Νομικ. σ. 2969).

Πᾶσα δὲ μεταγενεστέρα πρᾶξις ἐκ μέρους τοῦ ἀποβληθέντος ἐπὶ τοῦ κτήματος, θεωρεῖται ὡς ἀποβολὴ ἐκ τῆς νομῆς, εἰς δὲ τοιαύτην περίπτωσιν (ἀδιαφόρως ἐὰν ἡ νομή, ἐξ ἧς ἀπεβλήθη ὁ κάτοχος, ἦτο δικαία, ἢ ἄδικος, καλῆς, ἢ κακῆς πίστεως, ἑνὸς ἔτους καὶ μιᾶς ἡμέρας, ἢ μικροτέρας, ἢ μεγαλητέρας διαρκείας) ὁ ἀποβληθεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς εἰς τὴν νομὴν ἐγκαταστάσεως καὶ τῆς ἀνορθώσεως τῆς ζημίας τῆς εἰς αὐτὸν προξενηθείσης διὰ τῆς ἀποβολῆς. Αὐτ.

Ἐὰν ὁ ἐν ὀνόματι ἄλλου ὁμολογουμένως κατέχων πρᾶγμά τι, ἐπιχειρήσῃ, διαρκούσης τῆς τοιαύτης κατοχῆς του, νὰ κατέχῃ ἐν ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι, δηλῶν τοῦτο καὶ δι' ἐξωτερικῆς τινος πράξεως, θεωρεῖται ὁ τοιοῦτος ὡς διαταράξας τὴν κατοχὴν ἐκείνου, ἐν ὀνόματι τοῦ ὁποίου κατεῖχε πρότερον. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 269 τοῦ 1842 (Νομικ. σ. 3369).

καὶ ἐν γένει ἅμα δὲν εἴχωμεν πλέον τὴν ὡρισμένην θέλησιν τὴν πρὸς ἀπόκτησιν τῆς νομῆς ἀπαιτουμένην. Διὰ τῆς καθαρᾶς φυσικῆς ὅμως ταύτης θεωρίας ἤθελε παύσει ἡ νομὴ νὰ ἦναι νομικὴ καὶ πρακτικὴ σχέσις. Εἶναι ἤδη ἀνέφικτον νὰ διατηρήσῃ τις τὴν σωματικὴν ἐξουσίαν ὡς πρὸς πάντα, τὰ ὁποῖα νέμεται πράγματα, ὅπως αὕτη ἦτο κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐνάρξεως τῆς νομῆς, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐὰν ἤθελε κατορθωθῇ διὰ μεγάλης καταβολῆς ματαίων κόπων καὶ ἐξόδων, δὲν ἤθελέ τις εἶσθαι εἰς κατάστασιν ν' ἀπευθύνῃ διαρκῶς τὴν θέλησίν του ἐπὶ πάντα τὰ ὁποῖα νέμεται πράγματα, καὶ κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν· πᾶς ὕπνος, ὅστις ἤθελε τὸν καταλάβει, ἤθελε τὸν στερήσει καὶ τῆς νομῆς ὅλων τούτων τῶν πραγμάτων. Διὰ τοῦτο ἦτον ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖον ν' ἀπόλλυται μὲν ἡ νομὴ διανοίᾳ καὶ σώματι, ἀλλὰ τότε, ὅταν ἤθελεν ἐπέλθῃ τὸ ἀντίθετον τῶν ἐπὶ τῆς κτήσεως τῆς νομῆς ἀναγκαίων τούτων στοιχείων, καὶ κατὰ τοῦτο ἐφηρμόσθη καὶ εἰς τὴν νομὴν ἡ ἐπὶ τῶν δικαιωμάτων ἰσχύουσα ἀρχὴ, καθ' ἣν ταῦτα, ἅπαξ ἀποκτηθέντα, διαρκοῦσι καὶ ἂν ὁ λόγος τῆς ἀποκτήσεώς των δὲν διαρκῇ πλέον. Ταῦτα ἐκφράζει ὁ Νόμ. 153. Πανδ. (50, 17) διὰ τῶν λέξεων qu'bus modis acquirimus, iisdem in contrarium actis amittimus; ut igitur nulla possessio acquiri, nisi animo et corpore potest, ita nulla amittitur, nisi in qua utrumque incontrarium actum. N. 153. B. (2, 3). *Σχεδὸν οἷς τρόποις ἐνεχόμεθα ἢ κτώμεθά τι, τοῖς αὐτοῖς ἐκ τῶν ἐναντίων ἐλευθερούμεθα καὶ ἀποκτώμεθα· ὥσπερ γὰρ οὐ δυνάμεθα κτήσασθαι νομὴν, εἰ μὴ ψυχῇ καὶ σώματι παυσώμεθα νέμεσθαι·* ἐν ᾧ οὐδόλως ἐκφράζεται ἡ ἄλλως ἀκατανόητος ἀρχὴ, ὅτι ἡ νομὴ ἀπόλλυται τότε, ὅταν ἀμφότερα τὰ στοιχεῖα αὐτῆς ἐκλείπουσι. Καὶ πρῶτον μὲν δὲν εἶναι ἀναγκαῖον πρὸς διάρκειαν τῆς νομῆς νὰ ὑπάρχῃ ὁ νομεὺς διαρκῶς εἰς τὴν πρὸς τὸ πρᾶγμα σωματικὴν σχέσιν, εἰς ἣν ἦτο ἐπὶ τῆς ἀποκτήσεως, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴν ἐπέλθῃ τὸ ἀντίθετον τῆς σχέσεως ταύτης. Σώματι λοιπὸν ἀπόλλυται ἡ νομὴ τότε, ὅταν ὁ μεχριτοῦδε νομεὺς ἀφῃρέθη τὴν ἀποκλειστικὴν ἐπὶ τοῦ πράγματος ἐνέργειαν, ἐὰν ἑπομένως τῷ ἦναι ἀδύνατον νὰ τεθῇ πάλιν, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ, εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ἐνεστώσης σωματικῆς ἐπὶ τοῦ πράγματος ἐξουσίας· τοῦτο δὲ λαμβάνει χώραν, ὅταν ἄλλος τις καταλάβῃ τὸ πρᾶγμα· ἀλλ' ἐκτὸς τούτου, καὶ ὅταν τὸ πρᾶγμα ἀπωλεσθῇ, ὥστε δὲν δύναται ν' ἀνευρεθῇ πλέον. Ἀφ' ἑτέρου διὰ μόνης τῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ νομέως ἀπὸ τοῦ πράγματος δὲν ἀπόλλυται ἡ νομὴ αὐτοῦ· ὁ γεωργὸς, π. χ., ὅστις ἄφησεν ἐπὶ τοῦ ἀγροῦ τὸ ἄροτρόν του διατηρεῖ τὴν νομὴν αὐτοῦ, ὡς τὴν διατηρεῖ καὶ ἐπὶ τοῦ κτή-

ματος, ἀφ' οὗ ἀπεμακρύνθη, ἢ τὸ ὁποῖον συνηθίζει νὰ ἐπισκέπτηται εἰς ὡρισμένας ἐποχάς· ἐνταῦθα δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ νομὴ διατηρεῖται *διανοίᾳ*. Τ' ἀνάπαλιν, δύναται ὁ νομεύς, εὑρισκόμενος εἰσέτι ἐντὸς τοῦ κτήματός του, ν' ἀπώλεσεν ἤδη τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐξουσίαν καὶ δι' αὐτῆς τὴν νομήν του, ὅταν π. χ. κρατῆται ἐντελῶς ἡ σωματικὴ ἐξουσία ἡ διὰ τὴν ἀρχὴν τῆς νομῆς ἀπαιτουμένη, καὶ δὲν βλάπτει, ὅτι ὁ νομεὺς δὲν δύναται ἀμέσως νὰ εὕρῃ τὸ εἰς τὴν οἰκίαν του εὑρισκόμενον πρᾶγμα. Ἐπὶ δὲ ἀγρίων ζώων στηρίζεται τὸ δυνατὸν τῆς ἐνεργείας τῆς σωματικῆς ἐξουσίας, καὶ ἑπομένως ἡ νομὴ αὐτῶν, ἐπὶ τῆς διαρκοῦς ἐπιῤῥοῆς ἐπὶ τῆς φυσικῆς ὁρμῆς ἢ ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ ζώου. Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον εἶδος τῆς ἐπιῤῥοῆς διατηρεῖται ἡ νομὴ τῶν ἡμερωθέντων καὶ ἐὰν ἦναι ἐλεύθερα, ἀπόλλυται δέ, ὅταν ἀποβάλλωσι τὸν ἐσωτερικὸν τοῦτον χαλινόν, π. χ. ἐπὶ τῶν μελισσῶν, ὅταν ἀποβάλλωσι τὴν ἕξιν τῆς ἐπανόδου (consuetudo revertendi). Ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως ταύτης προϋποτίθησιν ἡ διάρκεια τῆς νομῆς τῶν ἀγρίων ζώων, ὅτι εὑρίσκονται εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ νομέως, ἀλλὰ καὶ ὅταν διαφύγωσιν αὐτὴν διαρκεῖ ἡ νομὴ των ἐνόσῳ ὁ νομεὺς τὰ ἔχει ὑπ' ὄψιν του, καὶ ἡ ἀνάκτησις τῆς ἐπ' αὐτῶν ἐξουσίας δὲν εἶναι δύσκολος. Ἀλλὰ τὰ ἐντὸς μεγάλου κήπου εὑρισκόμενα ζῶα ἢ οἱ ἐντὸς λίμνης εὑρισκόμενοι ἰχθεῖς, δὲν διατελοῦσιν ὑπὸ φύλαξιν. Ὡς πρὸς τὴν τῶν ἀκινήτων νομὴν εἰσήχθη ἡ εἰδικὴ ἀρχή, καθ' ἣν ἡ νομὴ αὐτῶν δὲν ἀπόλλυται ὡς ἡ τῶν κινητῶν διὰ τῆς παρ' ἄλλου ἐνεργηθείσης καταλήψεώς των, ἀλλ' ἀπαιτεῖται πρὸς ταύτην καὶ ἡ περὶ αὐτῆς γνῶσις τοῦ μέχρι τοῦδε νομέως· ἐὰν ἑπομένως οὗτος ἦναι ἀπών, δὲν ἀπόλλυσι τὴν νομήν, εἰμὴ ἐάν, λαβὼν γνῶσιν τῆς ξένης καταλήψεως, δὲν ἀπωθήσῃ ἀμέσως τὸν ἐνεργήσαντα αὐτήν. Δὲν ἀπαιτεῖται ὅμως πρὸς ἀπώλειαν τῆς νομῆς ταύτης ἡ γνῶσις τοῦ νομέως ἐν γένει, ἀλλ' ἐκείνου, ὅστις σωματικῶς ἐνεργεῖ τὴν νομήν· ἐὰν ἑπομένως ἀποβληθῇ ὁ μισθωτής, ἢ ἄλλος τις κατέχων τὸ κτῆμα ἐν ὀνόματι τοῦ νομέως, ἀπόλλυσιν οὗτος τὴν νομήν, καὶ ἐὰν οὐδόλως ἐγνώρισε τὴν ἀποβολήν. Δεύτερον, πρὸς διατήρησιν τῆς νομῆς ἀπαιτεῖται, οὐχὶ ἡ διάρκεια τῆς διανοίας τοῦ νέμεσθαι, ὅπως ἀπαιτεῖται αὕτη κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς νομῆς, ἀλλ' αὕτη ἀπόλλυται διανοίᾳ τότε, ὅταν ὁ νομεὺς συλλάβῃ τὴν ἀντίθετον διάνοιαν, ἤτοι τὴν διάνοιαν τοῦ μὴ νέμεσθαι. Ὁ μὴ ἔχων θέλησιν δὲν δύναται ν' ἀπολέσῃ τὴν νομὴν διανοίᾳ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἕνεκα τῆς νομικῆς φύσεως τῆς νομῆς, δὲν δύναται νὰ παραιτήσῃ αὐτὴν ἄνηβός τις καὶ ἐὰν φυσικῶς ἦναι ἱκανὸς πρὸς μόρφωσιν θελήσεως· ἑπομένως δὲν δύναται νὰ τὴν ἀπολέσῃ διανοίᾳ. Διὰ ν' ἀπολεσθῇ

ὅμως ἡ νομὴ διανοίᾳ, πρέπει ἡ θέλησις ν' ἀπευθύνηται ὡρισμένως εἰς τὴν παραίτησιν τῆς νομῆς· ἐὰν ἑπομένως ὁ νομεὺς ἐνεργήσῃ πρᾶξιν μὴ συμβιβαζομένην μὲ τὴν νομήν, π. χ., κινήσῃ τὴν ἀγωγὴν τῆς διακατοχήσεως, δὲν ἀπώλεσε διὰ τοῦτο τὴν νομήν, διότι τοιαύτη πρᾶξις ἠδύνατο νὰ ἐνεργηθῇ καὶ ἕνεκα ἄλλου λόγου παρὰ τὸν τῆς παραιτήσεώς της. — Ἴδε Θέμ. τόμ. 1 σελ. 368 ἐπ.

§ 60α Ἐκ μόνης τῆς ἀναγκαστικῆς εἰσπράξεως τοῦ φόρου (1) τῆς ἐπικαρπίας ἀποκτᾷ τὸ δημόσιον τὴν νομικὴν κατοχὴν καὶ ὁ πραγματικῶς κατέχων στερεῖται τοῦ δικαιώματος τῆς πρὸς ἀγωγὴν προκλήσεως; — Ἴδε τὴν νομολογίαν ἐν Εὑρετ. τόμ. 5 σελ. 739 ἐπ. λ. *Δημόσιον*.

§ 61. Ἡ παρὰ τῶν Οἰκονομικῶν ἐπιτρόπων ἐνοικίασις τῶν ἰδιοκτησιῶν θεωρεῖται ὡς διατάραξις διακατοχῆς; — Ἴδε τὴν νομολογίαν ἐν Εὑρετ. τόμ. 5 σελ. 741 § 39 λ. *Δημόσιον*.

ΣΗΜ. Ἡ ὑπ' ἀριθ. 1623 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει οὕτως.

---

(1) Ἴδε ἐν λέξει Ἐπικαρπία τὴν 85 τοῦ 1847 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ἐπειδή, ἂν καὶ ἦναι ἐπίσης ἀδιάφορον ἂν κατὰ τὰ ἔτη 1838 καὶ 1844 τὸ κτῆμα ἀπεδεκατίζετο ὡς ἐθνικόν, ἡ ἀπόδειξις ὅμως, ὅτι κατὰ τὸν τελευταῖον χρόνον, μεθ' ὃν ἡ Κυβέρνησις παρεχώρησε τὸ ἐπὶ τοῦ φιλονεικουμένου τούτου κτήματος δικαίωμά της εἰς τὸν Γ, ὅτι ὁ καλλιεργῶν τὸ κτῆμα τοῦτο ἐπλήρωσεν εἰς τὸ Δημόσιον τριτοδέκατον, ἔχει ἐπιρροὴν εἰς τὴν ὑπόθεσιν, διότι διὰ τούτου δύναται νὰ ἐξακριβωθῇ ποῖος εἶχε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὴν διακατοχὴν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος κτήματος· δια νὰ ἐξακριβωθῇ δὲ ἐντελῶς ἡ ἀλήθεια, καὶ ἂν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος κτῆμα ἀπεδεκατίζετο ἀπὸ τὸ Δημόσιον ὡς διαφιλονεικούμενον ἀπὸ τὸν καλλιεργοῦντα αὐτὸν ἢ ὄχι. Ἀπόφ. 1206 τῆς 12 μαΐου 1849 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

Ἂν καὶ ἡ ἐκ μέρους τοῦ Δημοσίου γενομένη καταμέτρησις λόγῳ παραχωρήσεως, καὶ ἡ ἐπὶ τῶν κτημάτων παρουσία τοῦ ἀγοραστοῦ κατὰ τὴν καταμέτρησιν ταύτην, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τακτικὴ παράδοσις τῶν πωληθέντων κτημάτων, μολοντοῦτο διὰ τῆς παραδόσεως ταύτης, ὅταν δὲν ἀποδειχθῇ, ὅτι τὸ Δημόσιον κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην κατεῖχε τὰ κτήματα ταῦτα, ἢ κατείχοντο παρ' ἄλλου τινὸς ἐν ὀνόματί του κατὰ παράκλησιν, δὲν δύναται ὁ ἀγοραστὴς νὰ προτείνῃ καὶ τὴν ἐπὶ τῶν κτημάτων τούτων ἥσυχον διακατοχήν του, ἥτις, διὰ ν' ἀποκτηθῇ τοὐλάχιστον παρ' αὐτοῦ, δυνάμει τῆς παραδόσεως, ἀπαιτεῖται χρόνος, ἐκ τῆς παρελεύσεως τοῦ ὁποίου νὰ τεκμαίρεται, ἢ μή, ἡ ὕπαρξις ἄλλου κατόχου. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 105 τοῦ 1840 (Νομικ. φ. 3728).

Ἡ ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἐνεργουμένη βιαία κατάσχεσις τῶν κινητῶν πραγμάτων τῶν διακατόχων, δὲν δύναται ν' ἀλλοιώσῃ τὴν θέλησιν τοῦ κατόχου τοῦ νὰ κατέχῃ οὗτος ὡς κύριος, οὔτε ἀφαιρεῖ ἡ μνησθεῖσα πρᾶξις τὴν πραγματικὴν κατοχήν. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 156 τοῦ 1840 (Νομικ. σ. 2193).

Ἡ ἀπαίτησις φόρου ἐπικαρπίας ἀντιστοιχεῖ μὲ διατάραξιν. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 73 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4638).

Ἡ ἐκ μέρους τῆς ἐξουσίας ἀπαγόρευσις τῆς λατομίας δὲν ἀποτελεῖ διατάραξιν διακατοχῆς, ἀλλ' εἶναι διάταξις ἀστυνομική. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 274 τοῦ 1848 (Νομικ. σ. 4853).

Ἀπόφ. « Ἐπειδή, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν εἰς τὸν φάκελλον τῆς δικογραφίας ἐγγράφων καὶ ἐκ τῆς γενομένης συζητήσεως, οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Δεσφίνης δὲν ἐπλήρωσαν πώποτε τὸν φόρον τῆς ἐπικαρπίας εἰς τὸ δημόσιον, τὸ ὁποῖον, ἐξαιτούμενον ἀπὸ τὸ 1835 τὸν φόρον τοῦτον, κατέστησε τὸ χωρίον τοῦτο διαφιλονεικούμενον· ἑπομένως δὲ μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶχον οἱ κάτοικοι τὴν κατοχὴν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος κτημάτων.

Ἐπειδὴ ἀπὸ τὸ 1835 ἔτος μέχρι τῆς σήμερον δὲν ἐπράττεινε τὸ δημόσιον ἄλλην τινὰ πρᾶξιν, τῆς ὁποίας ν' ἀπέκτησε τὴν κατοχὴν ταύτην εἰμὴ τοὺς τῆς φορολογίας νόμους.

Ἐπειδὴ οἱ φορολογικοὶ οὗτοι νόμοι, διὰ τῶν ὁποίων διατάττεται ἐπὶ τῶν ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου φορολογουμένων κτημάτων ἡ κατάθεσις τοῦ φόρου τῆς ἐπικαρπίας ἢ ἡ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐγγυοδοσία, καὶ ἐκτελεσθέντες ἂν ὑποτεθῶσιν ἀπὸ τοὺς εἰρημένους κατοίκους, ὅπερ ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν φαίνεται, δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς μεταβαλόντες τὴν κατάστασιν τῆς κατοχῆς, καθότι δὲν καθιερόνουν οὗτοι εἰμὴ προφυλακτικὰ μέτρα πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ δημοσίου μὴ ἔχοντα καμμίαν ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν διαδίκων. »

§ 61² Ὁ περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων νόμος δὲν παρέχει κατοχῆς δικαίωμα διὰ τὸ δημόσιον ἐπὶ τῶν ἀμφισβητουμένων μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ἰδιωτῶν κτημάτων. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 85 τοῦ 1849, ἣν βλέπε ἐν τῇ λέξει *Ἐπικαρπία*.

§ 61³ Πότε ἡ ἀπαίτησις φόρου ἐπικαρπίας θεωρεῖται ὡς διατάραξις κατοχῆς;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων τῆς γῆς νόμου τοῦ 1836 ἔτους, συνδυαζομένου μὲ τοὺς τῶν λοιπῶν ἐτῶν, καὶ ἰδίως τῶν 1840 καὶ 1841, ἐξάγονται τὰ ἑξῆς· α'] τὸ Δημόσιον ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτῇ φόρον ἐπικαρπίας παρὰ τοῦ ἰδιώτου, ἐὰν τὸ παρ' αὐτοῦ καλλιεργούμενον ὡς ἴδιον κτῆμα κατέστη ἀμφισβητούμενον πρὸ τοῦ εἰρημένου νόμου τοῦ 1836, ἐὰν δὲ μετὰ ταῦτα ἀνεφύη ἡ διένεξις, εἰ μὲν ὁ ἰδιώτης ἔχῃ τὴν νόμιμον κατοχήν, ἐξασφαλιστικὰ μέτρα διὰ τὸν τῆς ἐπικαρπίας φόρον νὰ λάβῃ ἔχει τὸ δικαίωμα, εἰ δὲ δὲν ἔχῃ τὴν διακατοχήν, καὶ τὴν καταβολὴν τοῦ τῆς ἐπικαρπίας φόρου ν' ἀπαιτήσῃ δύναται. β'] Ὁσάκις ἀποφασισθῇ δικαστικῶς, ὅτι ὁ ἰδιώτης ἔχει τὴν νόμιμον κατοχήν, μόνον ἐγγύησις δίδεται παρ' αὐτοῦ, καὶ ἂν ἡ ἀμφισβήτησις ἤρξατο πρὸ τοῦ νόμου τοῦ 1836.

Ἐπειδὴ οὕτως ἐχόντων τῶν περὶ φορολογίας νόμων ἀπὸ τοῦ

1836—1841, ἡ ἀπαίτησις φόρου ἐπικαρπίας κατὰ τὸ 1841 ἔτος, περὶ ἧς πρόκειται, δὲν δύναται μὲν νὰ θεωρηθῇ ὡς παράνομος πρᾶξις, καὶ ἑπομένως οὐδὲ ὡς διατάραξις τῆς νομῆς τῶν ἐπιδίκων γαιῶν εἰς δύο τινὰς περιπτώσεις, ἤτοι ἐὰν αὗται ἠμφισβητήθησαν ὑπὸ τοῦ δημοσίου πρὸ τοῦ νόμου τοῦ 1836, ἢ ἐὰν μετὰ ταῦτα μὲν ἔλαβε χώραν ἡ ἀμφισβήτησις, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρώτης φορολογίας παρῆλθεν ἓν ἔτος καὶ μία ἡμέρα, καὶ, διὰ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου τούτου, παρεγράφη τὸ τῆς νομῆς δικαίωμα τοῦ ἰδιώτου· ἂν δέ, ἀπεναντίας, οὔτε τὸ ἕν, οὔτε τὸ ἕτερον ὑπάρχῃ, καὶ ὁ ἰδιώτης ἀποδεδειγμένως τὴν νόμιμον ἔχει κατοχήν, ἡ ἀπαίτησις φόρου ἐπικαρπίας κατὰ τὸ 1841 ἔτος θεωρεῖται ὡς διατάραξις τῆς διακατοχῆς τῶν γαιῶν τῶν ἐναγόντων, καθὸ παράνομος πρᾶξις, τείνουσα εἰς ἀμφισβήτησιν τῆς νομῆς, καὶ τὸ τῆς καρπώσεως δικαίωμα περιορίζουσα, πρὸς δὲ καὶ ὡς ἀποβολὴ ἐκ τῆς νομῆς· διότι ὁ ἰδιώτης διὰ τῆς εἰσπράξεως φόρου ἐπικαρπίας μὴ ἀπαιτηθείσης πρὸ τοῦ 1836, ἀναγκάζεται ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ν' ἀναγνωρίσῃ αὐτὸ διακάτοχον τοῦ φορολογουμένου κτήματος, καὶ οὕτως ἀποβάλλει αὐτὸς τὴν νομήν.»

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 492 τοῦ 1853 (Νομικ. σ. 5808).

— Ὁ περὶ φορολογίας τῶν προϊόντων νόμος δὲν περιέχει κατοχῆς δικαίωμα εἰς τὸ Δημόσιον, ἐπὶ τῶν ἀμφισβητουμένων μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ἰδιωτῶν κτημάτων. 'Απόφ. πολ. 'Αρείου Πάγου 85 τοῦ 1847, ἣν ἐν λέξει *'Επικαρπία*.

§ 61[4] Ἡ περὶ φόρου ἐπικαρπίας ἀπόφασις τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν περὶ νομῆς δίκην;

'Απόφ. « Ἐπειδὴ αἱ τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων ἀποφάσεις αἱ καταδικάζουσαι τοὺς ἰδιώτας εἰς πληρωμὴν φόρου ἐπικαρπίας διὰ τὸν λόγον, ὅτι τὸ φορολογούμενον κτῆμα ἠμφισβητήθη πρὸ τοῦ 1836, οὐδὲν περὶ τῆς νομῆς τῶν φορολογουμένων γαιῶν ἀποφαίνονται, διότι τὸ ζήτημα τοῦτο διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα αὐτῶν, καὶ αἱ ἀποφάσεις των δὲν στηρίζονται εἰς τὸ τῆς νομῆς δικαίωμα τοῦ Δημοσίου· ὅθεν καὶ τὸ περὶ τῆς νομῆς τῶν ἐπιδίκων γαιῶν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς δεδικασμένον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 6 τῆς 8 ἰουνίου 1841 προσαγομένης ἀποφάσεως τοῦ ἐν Καλάμαις διοικητικοῦ δικαστηρίου.»

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 492 τοῦ 1853 (Νομικ. σ. 5808).

§ 62. Ἡ νομὴ ἀπόλλυται διὰ τῆς περὶ διανομῆς δίκης; Ὄχι.

'Απόφ. « Ἐπειδή, κατὰ τὴν προκειμένην περὶ ἀνακτήσεως βίᾳ

ἀπολεσθείσης νομῆς δίκην, ἡ Ε Μ, μετὰ τῆς ὁποίας ταυτίζεται καὶ ὁ ἀναιρεσίβλητος Γ Δ, ἀποδίδουσα εἰς τοὺς ἀναιρεσείοντας τὴν πρᾶξιν τῆς ἐν ἔτει 1836 γενομένης βιαίας ἀποβολῆς αὐτῆς ἀπὸ τῆς νομῆς τοῦ ἐπιδίκου κτήματος, ἐζητήσατο τὴν εἰς αὐτὴν ἐγκατάστασίν της· ὅθεν τὰ μόνα ζητήματα, ἀπὸ τῆς λύσεως τῶν ὁποίων ἐξηρτᾶτο ἡ ἀπόφασις τῶν δικαστηρίων, ἦτον, ἐὰν ἡ Ε Μ εἶχε κατὰ τὸν σεπτέμβριον τοῦ 1836 τὴν νομὴν τοῦ ἐπιδίκου κτήματος, καὶ ἐὰν οἱ ἀναιρεσείοντες ἀπέβαλον αὐτὴν βίᾳ ἀπὸ τῆς νομῆς αὐτῆς, εἰς τὴν λύσιν δὲ τῶν ζητημάτων τούτων, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς γεγονότα λαβόντα χώραν ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἑλληνικοῦ νόμου, δὲν ἔχουσιν ἐπιρροὴν οὔτε ὁ σουλτανικὸς κανουναμὲς περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀποκτήσεως τῆς νομῆς καὶ τῆς κυριότητος ἀκινήτων, οὔτε οἱ περὶ τῶν καταλιπόντων τὴν ὀθωμανικὴν θρησκείαν ὁρισμοὶ τοῦ τουρκικοῦ δικαίου, οὔτε ἡ μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς προκειμένης δίκης γενομένη διανομὴ τοῦ κοινοῦ κλήρου μεταξὺ τῆς Ε Μ καὶ τῶν συγκληρονόμων αὐτῆς καὶ ἡ ἐξαγωγὴ τῶν γενομένων κατὰ τὴν διανομὴν κλήρων, διότι ά] ὁ Σ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ὑπὸ τῶν ἀναιρεσειόντων γενομένης βίᾳ κατὰ τὸν σεπτέμβριον 1836 ἀποβολῆς τῆς Ε Μ ἀπὸ τῆς νομῆς τοῦ ἐπιδίκου κτήματος, εἰς οὐδεμίαν σχέσιν διατελεῖ πρὸς ἐκείνους, οὔτε ἰδίως δύναται νὰ θεωρηθῇ δικαιοδότης αὐτῶν, μὴ προκειμένης δίκης περὶ δικαιώματος μεταβιβασθέντος ὑπ' αὐτοῦ εἰς τοὺς ἀναιρεσείοντας, ἀλλὰ μόνον περὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν γενομένης βίᾳ ἐξώσεως τῆς Ε Μ ἀπὸ τῆς νομῆς Χαϊδαρίου καὶ β'] οὐδεὶς δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ τῆς ἀπωλείας τῆς νομῆς τῆς Ε Μ διὰ τῆς περὶ διανομῆς δίκης καὶ ἀποφάσεως καὶ τῆς κληρώσεως τῶν κληρονομικῶν μερίδων, καθότι ὁ νόμος ὁρίζει μὲν, ὅτι κατὰ τὴν περὶ διανομῆς κοινοῦ κλήρου δίκην, τὸ ἐπιδικασθὲν εὐθέως τῆς δεσποτείας γίνεται ἐκείνου, ᾧ ἐπιδικασθῇ εἰσηγετὴς (4. 17) § 7, οὐχὶ ὅμως καὶ ὅτι διὰ μόνης τῆς κληρώσεως ἀπώλεσεν ὁ μέχρις αὐτῆς νεμόμενος κληρονομικὸν πρᾶγμα τὴν νομὴν αὐτοῦ « οὐ γὰρ κοινωνεῖ ἡ δεσποτεία τῇ νομῇ » Βασιλ. (50. 2) 11· οὔτε τεκμαίρεται ὁ νόμος ἐπὶ τῆς προκειμένης περιπτώσεως τὴν ἀντιφώνησιν τῆς νομῆς· ἄλλως δὲ ἡ Ε Μ ἰσχυρίσθη, κατὰ τὴν προσβαλλομένην ἀπόφασιν, καὶ, ἀπεδείχθη, ὅτι ἀπώλεσε βίᾳ τὴν νομὴν τοῦ ἐπιδίκου κτήματος ἐν ἔτει 1836, ἐνῷ ἡ περὶ νομῆς δίκη ἤρξατο ἐννέα μῆνας βραδύτερον, ὅτε ἦτο φυσικῶς ἀδύνατον ν' ἀπολέσῃ ἡ Ε Μ νομὴν πρὸ καιροῦ διὰ τῆς βίας ἀφαιρεθεῖσαν ἀπ' αὐτῆς καὶ ὑπάρχουσαν παρὰ τοῖς συζύγοις Α· τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, τὸ ἀνεκκλήτως δικάσαν δικαστήριον, ἐκ τῶν προσαχθεισῶν ἀποδείξεων κατὰ τὴν 2 καὶ 3

σκέψιν τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ὅτι ἡ Ε Μ κατέχουσα τὸ ἐπίδικον κτῆμα κατὰ μόνον τὸ εἰς τὸν Σ ἀνῆκον ἓν τρίτον ἐν ἀλλοτρίῳ ὀνόματι, κατὰ δὲ τὰ ὑπόλοιπα δύο τρίτα διανοίᾳ κυρίου, μὴ ἀποκρουούσης τῆς ἀποφάσεως ὡς πρὸς τὸ εἰς τὴν ἀδελφήν της Μ ἀνῆκον ἓν τρίτον τὴν, ἔστω καὶ αὐτογνώμονα, ἁπλῇ διανοίᾳ μετατροπὴν τῆς κατοχῆς εἰς νομὴν, ἀπεβλήθη βίᾳ ὑπὸ τῶν ἀναιρεσειόντων κατὰ τὸν σεπτέμβριον τοῦ 1836, δὲν ὤφειλε νὰ στηριχθῇ εἰς τὰς λοιπὰς τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως σκέψεις πρὸς παραδοχὴν τῆς προκειμένης ἀγωγῆς, ἰδίως εἰς τὰς περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς εἰρημένης διανομῆς καὶ τῆς περὶ αὐτῆς δίκης, αἵτινες, ὡς πρὸς τοὺς ἀποβολεῖς, εἰσὶ γεγονότα μεταξὺ τρίτων λαβόντα χώραν, ὥστε αἱ σκέψεις αὗται καὶ ἂν ὑποτεθῶσιν ἅπασαι ἐσφαλμέναι, καθὸ πάντῃ περιτταί, οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸ διατακτικὸν τῆς ἀποφάσεως, καὶ περιττὸν καθίσταται νὰ ἐκτιμηθῶσι κατ' οὐσίαν οἱ εἰς αὐτὰς ἀναφερόμενοι λόγοι ἀναιρέσεως. » — Ἴδε κατωτέρω § 64.

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 264 τοῦ 1851, κυροῦσα τὴν 917 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

§ 63. Λαμβάνει χώραν ἀγωγὴ περὶ διαταράξεως νομῆς, ὅταν τις, ὑψόνων τὸν μεσότοιχον, ἐπιφέρῃ ἐνόχλησιν εἰς τὸν γείτονα; Ὄχι. — Ἴδε ἀπόφ. Ἀρείου Πάγου 214 τοῦ 1848.

§ 63ª Τὸ δημόσιον ἀπόλλυσι τὴν νομὴν τῶν ἐθνικῶν γηπέδων, ἐφ' ἃ ἐγένετο οἰκοδομὴ δυνάμει τοῦ νόμου τῆς 24 μαρτίου 1838; —Ἴδε ἀπόφ. Ἀρ. Π. 256 τοῦ 1851 ἐν λ. *Ἐθνικαὶ γαῖαι* (εἰς τὸ ἐκδοθησόμενον συμπλήρωμα τοῦ Εὑρετηρίου).

§ 64. Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β διατεινόμενος, ὅτι οὗτος τὸν ἀπέβαλε τῆς νομῆς κτήματος τινός. — Ὁ Β ἀπολογούμενος ἐπεκαλέσθη τὴν διανομὴν (1) τοῦ κτήματος αὐτοῦ, δυνάμει τῆς ὁποίας τὸ κτῆμα περιῆλθεν αὐτῷ. Τὴν διανομὴν ταύτην προσβάλλει ὁ ἐνάγων ὡς ἄκυρον, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον ἀπέῤῥιψε τὴν ἀγωγὴν, στηριζόμενον εἰς τὴν διανομὴν καὶ ἀποφανθὲν, ὅτι οἱ ἀκυρότητος κατὰ τῆς νομῆς λόγοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξετασθῶσιν ἐν τῇ προκειμένῃ συνοπτικῇ δίκῃ. — Κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐζητήθη ἀναίρεσις, τὴν ὁποίαν ὁ Ἄρειος Πάγος παρεδέχθη ἀποφανθεὶς, ὅτι κατὰ γενικὸν κανόνα, ὁ δικαστὴς τῆς οὐσίας εἶναι καὶ ὁ τῆς ἐνστάσεως, ἡ δὲ πολιτικὴ δικονομία δὲν ἀποκλείει τὸ δικαίωμα τῆς προτάσεως εἴτε συνοπτική, εἴτε συνήθης εἶναι ἡ δίκη (ἄρθρα 551, 552, 580, 623 καὶ 625)· ὅτι, κατ' ἐξαίρεσιν δὲ, ὡς πρὸς μόνην τὴν ἀπό-

(1) Ἡ διανομὴ ἔλαβε χώραν μετὰ τὴν ἀποβολήν.

δειξιν καὶ τὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθρων 729 καὶ 872 ἀπαιτεῖ νὰ ἦναι ἐκκαθαρισμέναι αἱ ἐνστάσεις, τουτέστι ν' ἀποδεικνύωνται παραχρῆμα, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ἡ ἀπόφασις εἶναι ἀναιρετέα (ἄρθρα 201, 807 § 5 καὶ 6 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 204 τοῦ 1850. — Ἴδε Κύρ. τ. 8 σελ. 82 ἐπ. καὶ ἀνωτ. § 62.

§ 64[a] Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν Νόμον 19 § 1 τῶν Πανδ. de aquirenda vel amittenda possessione, ὁσάκις ἐπὶ πράγματος παρά τινος κατεχομένου ἐν ἀλλοτρίῳ ὀνόματι πρὸς τῇ μόνῃ διανοίᾳ αὐτοῦ τοῦ κατέχοντος τὸ ἀναστρέφειν τὸν τίτλον ἢ τὴν αἰτίαν τῆς διακατοχῆς, ἑνοῦται ἐξωτερική τις πρᾶξις, τείνουσα πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, εἴτε διὰ συνδρομῆς τρίτου, εἴτε μὴ, ἐκεῖνος, ἐν ὀνόματι τοῦ ὁποίου πρότερον διεκατείχετο τὸ κτῆμα, θεωρεῖται ὡς ἀποβεβλημένος τῆς διακατοχῆς, ὥστε εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἀπαιτεῖται πρὸς ἀνάκτησιν ταύτης νὰ ἐξετασθῇ ἐὰν ἐντὸς ἔτους καὶ μιᾶς ἡμέρας ἐκινήθη ἡ περὶ διαταράξεως διακατοχῆς ἀγωγὴ, ἢ ἄλλως νὰ διεκδικηθῇ διὰ πραγματικῆς ἀγωγῆς τὸ κτῆμα. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 269 τοῦ 1842 (Νομικ. σελ. 3399).

Παραγγέλματα.—Πότε χωροῦσι; —Τίνες ἐνάγουν (1);

§ 65. *Σημ.* Ἐκ τῶν διαφόρων εἰδῶν (2) παραγγελμάτων, τὰ ὁποῖα διακρίνει τὸ Ρωμ. δίκαιον, σημειοῦμεν τὰ *int. retinendæ, recuperandæ et adipiscendæ possessionis*, δηλ. τὰ παραγγέλματα πρὸς διατήρησιν τῆς νομῆς καὶ ὑπεράσπισιν κατὰ διαταράξεων, τὰ πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ἀπολεσθείσης νομῆς καὶ τὰ πρὸς ἀπόκτησιν τῆς νομῆς τείνοντα, καθότι περὶ τῶν παραγγελμάτων πρὸς διατήρησιν καὶ ἀνάκτησιν τῆς νομῆς, ἡ πολιτικὴ δικονομία διαλαμβάνει ἰδιαιτέρας ἀρχὰς (ἄρθρα 187, 629—632 τῆς Πολ. δικονομίας).

Ἀμφότερα τὰ μνησθέντα παραγγέλματα ἀνήκουσι μόνον εἰς τὸν ἰδίῳ ὀνόματι (νομικὸν νομέα) κάτοχον, διαφέρουσι δὲ, καθόσον τὰ μὲν παραγγέλματα πρὸς διατήρησιν τῆς κατοχῆς (*int. retin. poss.*, *actions en complainte* τῶν Γάλλων) ὑποθέτουν ἁπλῆν διατάραξιν, οὐχὶ δὲ παντελῆ ἀπώλειαν τῆς κατοχῆς, καὶ ἔχουσι σκοπὸν τὴν προστασίαν κατὰ πάσης περαιτέρω διαταράξεως, τὰ δὲ πρὸς ἀνάκτησιν τῆς νομῆς λαμβάνουσι χώραν, ἀφαιρεθείσης

(1) Ἴδε τὴν λέξιν Μήνυσις § 19.
(2) Φέδερ Πολ. Δικονομίας σ. 77.

σώματι δὲν κατέχει, ἂν καὶ παράκηνται μὲ τὰς παρ' αὐτοῦ κατεχομένας. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 349 τοῦ 1848 (Νομικ. σ. 4894). Ἴδε προηγ. §.

§ 67. Κατὰ τὸ τεμ. 3 § 3. Πανδ. (41, 2) ειμὴ ἄρξηται φυσικὴ κατοχὴ, ψυχῇ μόνῃ οὐδεὶς νέμεται· ὁ μὴ ἔχων δὲ τὴν νομικὴν νομὴν, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ καὶ τὴν περὶ διαταράξεως ἢ ἀποβολῆς ἐκ ταύτης ἀγωγὴν, κατὰ τὰ ἄρθρα 629 ἐδ. 1 καὶ 630 τῆς πολ. δικονομίας. — Ὅταν βεβαιοῖ τὸ ἐπὶ τῆς οὐσίας δικάσαν δικαστήριον, ὅτι ὁ ἐνάγων εἶχε τὴν νομὴν καὶ ἠδύνατο νὰ κινήσῃ τὴν περὶ νομῆς ἀγωγὴν, διότι καὶ ὁ πωλήσας αὐτὸ εἶχε τὴν νομικὴν νομὴν καὶ διὰ τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀγοραπωλησίας μετεβίβασεν αὐτὴν εἰς τὸν ἀγοραστὴν συνάμα μετὰ τῆς κυριότητος, χωρὶς νὰ βεβαιοῖ ὅτι συγχρόνως ἔλαβε χώραν γεγονὸς ἀποδεικνύον τὴν φυσικὴν κατοχὴν, ἡ ἀπόφασις εἶναι ἀναιρετέα, διότι ἡ φυσικὴ κατοχὴ τοῦ πωληθέντος δὲν ἄρχεται διὰ τῆς ἀγοραπωλησίας ὑπὲρ τοῦ ἀγοραστοῦ.— Εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἂν ἄλλος ἐνήργησε πράξεις κατοχῆς, ὅταν δὲν τὰς ἐνήργησεν ἐν ὀνόματι τοῦ ἀγοραστοῦ, ἀλλ' ἐν ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 103 τοῦ 1851, δι' ἧς ἀνηρέθη ἡ 7840 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 67² Ὁ ἐπὶ ἀντιχρήσει δανειστὴς, ἔχων πραγματικὸν δικαίωμα καὶ τὴν νομικὴν νομὴν τοῦ ἐνεχύρου, δύναται νὰ μεταχειρισθῇ κατὰ παντὸς τὰ πρὸς διατήρησιν καὶ ἀνάκτησιν παραγγέλματα, ἑπομένως καὶ τὴν περὶ διαταράξεως κατοχῆς ἀγωγὴν μέχρι τῆς ἐντελοῦς ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους (Ν. 33, 35. § 1. Πανδ. 13, 7. Ν. 1. § 9. αὐτ. 43, 16. Ν. 16. αὐτ. 41, 3. Ν. 18. Κώδ. 8, 4). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 351 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4769).

§ 68. Ὁ σύζυγος ὁ μὴ λαβὼν τὸ προικῷον κτῆμα, δὲν δύναται νὰ κινήσῃ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἀγωγὴν περὶ διαταράξεως κατοχῆς, ἐὰν ἡ σύζυγός του μόνη ἀπεβλήθη τῆς κατοχῆς. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 199 τοῦ 1848.

— Κατὰ τὸ ἄρθρ. 630 τῆς πολ. δικονομίας, μόνος ὁ βεβαιώσας τὴν ἀποβολήν του ἀπὸ τῆς νομῆς δύναται νὰ κινήσῃ τὴν περὶ τῆς ἐγκαταστάσεώς του εἰς αὐτὴν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἀποβαλόντος αὐτόν· ν' ἀποβληθῇ δὲ ἐκ τῆς νομῆς δὲν δύναται ὁ μὴ νεμόμενος ἀμέσως πρὸ τῆς ἀποβολῆς (Πανδ. βιβλ. 43, τίτλ. 16. τεμ. 1 § 9 καὶ 23). Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 199 τοῦ 1848.

§ 68² Ὁ συνιδιοκτήτης ἐξ ἀδιαιρέτου, δύναται καὶ μόνος νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἀνακτήσεως νομῆς τῶν ἀποτελούντων τὴν κοινὴν

ἰδιοκτησίαν κτημάτων ἀγωγήν (1). Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 111 τοῦ 1847.

§ 69. Ὁ συνδιακάτοχος ἔχει δικαίωμα ν' ἀποβάλῃ τῆς νομῆς τὸν συνδιακάτοχον αὐτοῦ; Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8409.

— Δύναται νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἐξώσεως ἀπὸ τῆς νομῆς ἀγωγὴν ὁ συγκοινωνὸς κατὰ τοῦ συγκοινωνοῦ, ὅστις ἀμφισβητεῖ τὰ δικαιώματα ἐκείνου; Ὄχι· ὁ ἐνάγων ὀφείλει νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἀναγνωρίσεως τῆς κυριότητός του ἐπὶ τοῦ ἀδιαιρέτου κτήματος καὶ τὴν περὶ διανομῆς, οὐχὶ δὲ τὴν περὶ ἐγκαταστάσεως καὶ ἀποβολῆς τοῦ ὡς συνιδιοκτήτου κατέχοντος, καθότι εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἡ νομὴ πρέπει νὰ διατηρῆται εἰς τὸν πραγματικῶς κατέχοντα μέχρι οὗ κανονισθῶσι τὰ δίκαια ἑκάστου. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5493 τοῦ 1849.

§ 69[a] Ὁ κληρονόμος μὴ λαβὼν τὴν κατοχὴν ἀκινήτου τινὸς τῆς κληρονομίας, ἔχει τὴν περὶ διαταράξεως κατοχῆς ἀγωγήν;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ δέ, κατὰ τὰς διατάξεις τῶν συνδυασμένων ἄρθρων 3 § 3 καὶ 23 ἐν ἀρχῇ Πανδ. βιβλ. 41 τίτλ. 2 τοὺς ἀντιστοιχοῦντας μὲ τὰ χωρία τῶν Βασιλικῶν 2 § 3 καὶ 22 ἐν ἀρχῇ. βιβλ. 50 τίτλ. 2. «εἰ μὴ ἄρξηται φυσικὴ κατοχή, ψυχῇ μόνον οὐδεὶς νέμεται.» καὶ ὁ κληρονόμος, «τὰ μὲν ἄλλα δίκαια ἔχει, νομὴν δ' ὅτε κατάσχῃ σωματικῶς· ἕπεται ὅτι ὁ κληρονόμος, ὁ μὴ λαβὼν τὴν κατοχὴν τῶν κληρονομηθέντων, δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἀγωγὴν περὶ διαταράξεως κατοχῆς, ἢ ἀνακτήσεως τῆς κατο-

(1) Πᾶς διακάτοχος ἐξ ἀδιαιρέτου δύναται νὰ παρίσταται ἐν ἰδίῳ ὀνόματι περὶ τοῦ ὅλου ἐπὶ δικῶν περὶ διακατοχῆς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 407 τοῦ 1847 (Νομικ. σ. 4831).

— Ὁ κάτοχος ἀκινήτου κτήματος δύναται ν' ἀποκρούσῃ διὰ τῆς βίας τὸν βίᾳ διαταράττοντα τὴν κατοχὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ μόνον καθ' ἣν στιγμὴν ἡ διατάραξις ἔλαβε χώραν, οὐχὶ δὲ καὶ μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινὸς ὅσον δήποτε βραχέος (Ν. 1 § 24 Ν. 1 § 9 Ν. 28 Ν. 8 Ν. 17 καὶ Ν. 14 Πανδ. 43, 16). αὐτ.

— Ἄλλως, μικρὸν μετὰ ταῦτα ἀποβληθείς, ἔχει κατὰ τοῦ ἀποβαλόντος τὴν περὶ ἀνακτήσεως ἀγωγὴν (recuperandæ possessionis interdictum)· εἰς ταῦτα δὲ συνᾴδουν αἱ διατάξεις τοῦ Ν. 12 § 1 Πανδ. 41, 2, καθ' ἃς μόνη ἡ φυσικὴ τοῦ πράγματος κατοχὴ διανοίᾳ κυρίου, ἀδιαφόρως ἂν ὁ κατέχων κατέλαβεν αὐτὴν δικαίως ἢ ἀδίκως, ἀρκεῖ πρὸς χρῆσιν τῶν παραγγελμάτων. αὐτ.

— Ἡ παρὰ τοῦ δημοσίου γενομένη ἐγκατάστασίς τινος εἰς ἀκίνητον κτῆμα δὲν εἶναι ἀποβολὴ τῆς κατοχῆς τοῦ πρώτου κατόχου. αὐτ.

— Ἡ κατοχὴ δὲν ἀπόλλυται ἀγνοοῦντος τοῦ διανοίᾳ κατόχου (Ν. 25 § 2. Πανδ. 41, 2). αὐτ.

χῆς, διότι αἱ τοιαῦται ἀγωγαὶ δίδονται μόνον εἰς τὸν ὅν τινα ἔχει τὴν διακατοχὴν καὶ διαταράττεται εἰς αὐτὴν ἢ ἀποβάλλεται ἐξ αὐτῆς· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ ἐφεσίβλητος κληρονόμος δὲν ἔλαβεν ἤδη τὴν κατοχὴν τῆς προκειμένης οἰκίας, καθότι, ὡς ἐκ τῆς ἀγωγῆς του προκύπτει, τὴν κατοχὴν αὐτὴν τὴν εἶχε καὶ τὴν ἔχει ἡ ἐκκαλοῦσα, δυνάμει τῆς διαθήκης τοῦ ἀποβιώσαντος συζύγου της, ἀδελφὴ τοῦ ἐφεσιβλήτου.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 421 τοῦ 1853 (Νομικ. σ. 5786). ἴδε ἐπ. §§.

§ 69³ Ὁ υἱὸς, καὶ ἂν ὑποτεθῇ κληρονόμος τοῦ πατρὸς, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ, ὅτι ἀπέκτησε, διὰ μόνης τῆς προσελεύσεως εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ πατρός του, τὴν νομὴν τῶν συνιστώντων τὴν κληρονομίαν κτημάτων, ἐὰν δὲν ἐνήργησε πρᾶξιν νομῆς.

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ ἐκ τῶν καταθέσεων τῶν κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 7|1529 ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐφετῶν ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδικείου Νωνάκριδος παρὰ τοῦ ἐφεσιβλήτου προσαχθέντων, καὶ παρὰ τοῦ εἰρημένου εἰρηνοδίκου ἐξετασθέντων μαρτύρων τῆς ἀποδείξεως ἀτόμων ἕξ, ἡ μὲν τοῦ πρώτου α ὅτι κατὰ τὸ 1835 ἦλθεν ὁ Χ, πατὴρ τοῦ ἐφεσιβλήτου, καὶ τὸν ἐπῆρε καὶ ὑπῆγαν μετ' ἄλλων χωρικῶν, ἄμπελον ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου ἀγροῦ, ὅτι γνωρίζει »θετικῶς ὅτι ἀπὸ τὸ 1835 μέχρι τοῦ 1839 κατεῖχε τὸν ἐπίδικον »ἀγρὸν ὁ ἐφεσίβλητος·» δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ποσῶς ὑπ' ὄψιν ἀπὸ τὸ δικαστήριον, κατὰ τὸ ἄρθρον 332 τῆς πολ. δικονομίας, διὰ τὸν λόγον, ὅτι ὁ μάρτυς οὗτος δὲν ἀναφέρει τὸν λόγον τῆς γνώσεώς τοῦ περὶ τῆς νομῆς τοῦ ἐφεσιβλήτου ὡς πρὸς τὸν ἐπίδικον ἀγρόν· διότι τὸ παρ' αὐτοῦ, ὡς λόγος τῆς γνώσεώς του ἀναφερόμενον γεγονὸς, ὡς ἀφορῶν πρᾶξιν νομῆς τοῦ πατρὸς, δὲν δύναται οὐδαμῶς νὰ θεωρηθῇ ὡς λόγος τῆς γνώσεως τῆς νομῆς καὶ τοῦ υἱοῦ, ὅστις, καὶ ἂν ὑποτεθῇ κληρονόμος τοῦ πατρός του, οὐδέποτε δύναται νὰ θεωρηθῇ, ὅτι ἀπέκτησε διὰ μόνης τῆς προσελεύσεως εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ πατρός του τὴν νομὴν τῶν συνιστώντων τὴν κληρονομίαν κτημάτων, ἐὰν δὲν ἐνήργησεν αὐτὸς οὗτος πράξεις νομῆς ἐπ' αὐτῶν (Πανδ. βιβλ. 41. τίτλ. 2. τεμ. 23. Προοίμ. καὶ βιβλ. 47. τίτλ. 4. τεμ. 1 § 15).»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 98 τοῦ 1842 (Νομικ. σελ. 2958). ἴδε προηγ. § ὡς καὶ τὸν ἐπ.

§ 69⁴ Ἡ περὶ διαταράξεως ἀγωγὴ μεταβαίνει εἰς τοὺς κληρονόμους; Ὁ μετακλητὸς ἀγοραστὴς ἔχει τὴν νομικὴν νομήν;

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ ὁ ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐξωνήσεως μετακλητὸς ἀγοραστὴς, ὁποῖος ἦτον ὁ Θ ἀπέναντι τοῦ Α ὡς πρὸς τὸ εἰρημένον χωρίον, ἀπολαμβάνει, διαρκούσης τῆς μετακλητῆς αὐτοῦ ἰδιότητος,

ἐλαττωθῆ τὴν κυριότητα τοῦ κτήματος, καὶ ἔχει ἑπομένως τὴν νομικὴν νομὴν αὐτοῦ, διότι ὁ ὅρος τῆς ἐξωνήσεως δὲν ἀποτελεῖ, εἰμὴ τὴν μετὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἐξωνήσεως διάλυσιν τῆς μέχρι τότε ἰσχυρᾶς πωλήσεως· τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, ἡ προκειμένη διατάραξις τῆς νομῆς, γενομένη κατὰ τὴν τοιαύτην κατάστασιν τῶν πραγμάτων, ἔδιδεν εἰς αὐτὸν μόνον τοῦ Θ τὸ δικαίωμα νὰ κινήσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν περὶ παύσεως αὐτῆς, καὶ περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγὴν, διότι ἡ τοιαύτη ἀγωγὴ (*uti possideris*) εἰς μόνον τὸν ἔχοντα τὴν νομὴν, ἤτοι τὴν ἰδίῳ ὀνόματι νομὴν, ἐπιτρέπεται, καὶ τοιοῦτος ἦτον ὁ Θ.

Ἐπειδὴ ἡ περὶ διαταράξεως ἀγωγὴ, ὁποία εἶναι ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ὁ Θ ἐκίνησεν, εἶναι οὐσιωδῶς προσωπικὴ ὡς ἐκ τῆς φύσεώς της, δηλαδὴ, ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς διαταράξεως εἶχε τὴν νομικὴν νομὴν, διότι μόνος αὐτὸς ἐμποδίσθη ἀπὸ τὴν ἥσυχον εἰς αὐτὸν ἀνήκουσαν νομὴν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τοσοῦτον εἶναι προσωπική· ὥστε δὲν μεταβαίνει οὔτε εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ διαταραχθέντος, ὡς τοιούτου (Μακελδέϋ § 233) ἐνῷ ὅλαι αἱ λοιπαὶ ἀγωγαὶ (ἐκτός τινων ῥητῶν ἐξαιρέσεων, καθὼς ὡσαύτως καὶ ἡ περὶ ἀποβολῆς (*unde vi*) *L.* 1 § 44 *D.* (43, 16) μεταβαίνουσι διὰ τῆς καθολικῆς διαδοχῆς εἰς τοὺς κληρονόμους, καὶ διὰ τοῦτο δύναται καὶ δι' εἰδικῆς συμφωνίας, ἢ διὰ δεικτικῆς ἀποφάσεως, νὰ παραχωρῶνται εἰς ἄλλα πρόσωπα.

Ἐπειδὴ ἡ κατὰ τὸ ἐκκρεμὲς τοιαύτης φύσεως ἀγωγῆς παρέμβασις τοῦ Α, ὅπως ὑποχρεωτικῶς ἀποβληθῇ τῆς δίκης ὁ Θ καὶ τεθῇ αὐτὸς εἰς τὴν θέσιν τούτου ὡς ἐνάγων, εἶναι ἀνυπόστατος, ὡς ὀρθῶς ἐδίκασε τὸ πρωτοδικεῖον. Ἐὰν ἐντοσούτῳ ἔσβυσεν ἢ μὴ τὸ δικαίωμα τοῦ Θ ὡς πρὸς τὴν ἀπειλὴν τῆς μὴ περαιτέρω διαταράξεως, διὰ τὸν λόγον δῆθεν, ὅτι μετεβιβάσθη ἔπειτα ἡ νομικὴ κατοχὴ τῶν Σταματῶν εἰς τὸν Α, τοῦτο ἀποτελεῖ ἔνστασιν, τὴν ὁποίαν οἱ ἐναγόμενοι δύνανται ν' ἀντιτάξωσιν εἰς τὸν ἐνάγοντα, ἀλλ' ἥτις οὐδὲν ὠφελεῖ τὸν Α, καθὼς ὡσαύτως ἐὰν οἱ ἐναγόμενοι μετὰ τὴν διατάραξιν τοῦ Θ, περὶ ἧς ἡ ἀγωγὴ, κατέλαβον ἀδίκως καὶ τὴν κατοχὴν τῶν περὶ ὧν πρόκειται γαιῶν, ἀφοῦ δηλαδὴ ὁ Α, διὰ τῆς ἐξωνήσεως, ὡς ἰσχυρίζεται, ἀνέκτησε τὴν κυριότητα καὶ τὴν νομὴν τῶν Σταματῶν, ἡ μεταγενεστέρα αὕτη πρᾶξις τῶν ἐναγομένων, ἀποτελοῦσα ἀποβολὴν τῆς κατοχῆς τοῦ Α, αὐτὴ ἔδιδεν ἁπλῶς δικαίωμα εἰς τοῦτον νὰ κινήσῃ ἐντὸς τοῦ ἔτους τὴν περὶ ἐγκαταστάσεως ἀγωγήν του κατ' αὐτῶν, δὲν ἠδύνατο ὅμως νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὴν περὶ ἁπλῆς δια-

ταράξεως ἀγωγὴν τοῦ πρώην νομικοῦ νομέως τοῦ αὐτοῦ χωρίου, ὡς ἀπαιτεῖ ὁ Δ. Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὴν περιεχομένην ἐν τῇ αὐτῇ ἀγωγῇ τοῦ Θ αἴτησιν αὐτοῦ, κατὰ τῶν διαταραξάντων αὐτὸν, περὶ ἀποζημιώσεως, τοῦτο ἀνάγεται εἰς ζημίαν, προξενηθεῖσαν πρὸς αὐτὸν ὡς νομικὸν ἐπὶ τῆς διαταράξεως νομέα· καὶ ἐπομένως εἰς ἄμεσον ἴδιον ἑαυτοῦ δικαίωμα καὶ συμφέρον, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται ἀκουσίως νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ παραιτήσῃ εἰς ἄλλο πρόσωπον· ὅθεν καὶ κατὰ τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἀγωγῆς τοῦ Θ ἡ ἀπαίτησις τοῦ παρεμβαίνοντος εἶναι ἀνυπόστατος.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 4866 (1). Ἴδε τοὺς 2 προηγ. §§.

§ 70. Ἀφαίρεσις οἰκοπέδου, γινομένη δυνάμει τῶν περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διατάξεων, δίδει ἀφορμὴν εἰς τὴν περὶ διαταράξεως καὶ νομῆς ἀγωγὴν, ὅταν ἐγένετο ἄκοντος τοῦ ἰδιοκτήτου καὶ ἄνευ προηγουμένης ἀποζημιώσεως; Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4422, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 4 σελ. 183 ἑπ. (2)

§ 71. Τὸ Δημόσιον διέταξε, δυνάμει τῶν περὶ ῥυμοτομίας διατάξεων, νὰ ἀποχωρήσῃ τις ἀπὸ κτῆμά τι, τὸ ὁποῖον τὸ Δημόσιον, ἐξῶσαν βίᾳ τὸν κύριον, παρέδωκεν εἰς ἄλλον πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ νόμου ἐκείνου. — Ὁ ἰδιοκτήτης ἐκίνησεν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ λαβόντος τὸ κτῆμά του. — Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ὁ Ἄρειος Πάγος ἐξεφράσθη οὕτως·

Ἀπόφ. α 'Επειδὴ, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου καὶ τῆς πολ. δικονομίας, Πανδ. (43, 17) 3 § 10. Βασιλ. (58, 17) 3. Πανδ. (43, 16) 1 § 12, 13 καὶ 14. Βασιλ. (60, 16) 1 καὶ ἄρθρ. 63 τῆς πολ. δικ., ἡ περὶ ἀνακτήσεως βιαίως ἀφαιρεθείσης νομῆς ἀγωγὴ κινεῖται κατὰ τοῦ ἀποβαλόντος τὸν ἐνάγοντα ἀπὸ τῆς νομῆς, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τρίτου νομέως. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, ἐνῷ, κατὰ τὰ ἐν τῇ πρώτῃ σκέψει αὐτῆς ἐκτεθειμένα, παραδέχεται ὅτι δὲν ἐπεχείρησεν ὁ ἀναιρεσείων τὴν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ἀποβολὴν ἀπὸ τῆς νομῆς τοῦ ἐπιδίκου κτήματος, οὔτε ὁπωσδήποτε συνήργησεν εἰς αὐτὴν, ἀπεφήνατο παραδεκτὴν τὴν περὶ ἀνακτήσεως βίᾳ ἀπολεσθείσης νομῆς ἀγωγήν· ὅθεν παρεβίασε τὴν διάταξιν τοῦ παρατεθέντος ἄρθρου καὶ τὰς τῶν ἄρθρων 67 καὶ 68 τῆς πολ. δικονομίας, αἵτινες

---

(1) Ὁ οἰκεῖος κληρονόμος δύναται, πρὸ τῆς ἐγκαταστάσεώς του, νὰ κινήσῃ μερικὴν διεκδικητικὴν ἀγωγὴν περὶ κληρονομιαίων πραγμάτων. Ἴδε Νομικ. σ. 3784.

(2) Ἴδε αὐτ. καὶ σελ. 182., ἴδε καὶ τοὺς ἑπ. §§.

ὁρίζουσαι τίς δύναται νὰ παρασταθῇ ὡς ἐναγόμενος κατὰ τὰς πολιτικὰς δίκας εἶναι ουσιώδεις καὶ ἑπομένως ἡ παράβασις αὐτῶν φέρει ἀναίρεσιν, κατὰ τὸ ἄρθρον 806 ἐδ. 5 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 168 τοῦ 1850.

§ 72. Ὑπάρχει διατάραξις κατοχῆς, ὅταν ὁ ἐναγόμενος προσέλαβε γήπεδον ἄλλου, δυνάμει τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως; — Τὸ ἀντικείμενον τοῦτο εἶναι ἁπλῶς διοικητικόν.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἀληθές, ὅτι τὸ ἐφετεῖον, διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του, παρεδέχθη ὡς διατάραξιν τῆς κατοχῆς τοῦ Ν Κ ὅ,τι νομίμως ἐνήργησεν ὁ Μ Λ, ἐξεναντίας, χαρακτηρίσαν ἐντὸς τῆς ἐξουσίας του, τὴν συνεπείᾳ τῆς ἀγωγῆς τοῦ Κ δίκην ὡς ἀφορῶσαν διατάραξιν κατοχῆς, καὶ σκεφθὲν ὅτι ὁ Μ Λ, δυνάμει τῶν ὑπαρχόντων διαταγμάτων περὶ τοῦ σχεδίου τῶν πόλεων τῶν ἐπαρχιῶν, δὲν εἶχε δικαίωμα νὰ ἀνεγείρῃ οἰκοδομὴν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ Κ, ἐθεώρησεν, ὅτι ὁ πρῶτος διετάραξε τὴν κατοχὴν τοῦ δευτέρου, καὶ οὕτως ἀπεφάσισεν ἐντὸς τῆς ἁρμοδιότητός του. καθότι δὲν ἐπρόκειτο νὰ δικάσῃ, οὔτε ἐδίκασε διοικητικόν τι ἀντικείμενον, ἢ τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ἔκτασιν διοικητικῶν πράξεων, ἀλλὰ καθαρῶς τὸ περὶ κατοχῆς ζήτημα, τὸ ὁποῖον τῷ ὑπεβλήθη διὰ τῆς ἀγωγῆς· ταύτην δὲ τὸ ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ὡρισμένην· ἑπομένως δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ λόγος ἀναιρέσεως δι' ἀοριστίαν δῆθεν τῆς ἀγωγῆς, διότι τὸ ἀντικείμενον τοῦτο εἶναι πραγματικὸν καὶ διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἀρείου Πάγου· ὡσαύτως δὲ δὲν παρέχει λόγον ἀναιρέσεως τὸ μὴ ἀκριβές, κατὰ τὸν ἀναιρεσείοντα, διατακτικὸν τῆς ἀποφάσεως τῆς προσβαλλομένης, ἀλλ' ἡ παντελὴς ἔλλειψις τοῦ διατακτικοῦ, τοιαύτην δὲ ἔλλειψιν δὲν ἔχει ἡ ἀπόφασις, διότι, ὡς ἐξ αὐτῆς καὶ τῶν ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου γενομένων προτάσεων τοῦ Μ Λ ἀποδεικνύεται, δὲν ἠμφισβητήθη τὸ ποσὸν τῶν μέτρων τοῦ ἐδάφους τοῦ Κ, ἐφ' οὗ ἐγένετο ἡ οἰκοδομὴ τοῦ Μ Λ, ὥστε τὸ ἐφετεῖον ἐπικυρῶσαν τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν, τὴν διατάξασαν νὰ κατεδαφισθῇ ἡ οἰκοδομὴ τοῦ Μ Λ, καθόσον προσβάλλει τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ ἀντιδίκου του, ἀπεφάσισε συμφώνως μὲ τὴν ἀμφισβητηθεῖσαν αἴτησιν.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 256 τοῦ 1850.

§ 73. Πότε ὑπάρχει βιαία ἀποβολή; (1) Πότε χωρεῖ ἡ περὶ τούτου ἀγωγή;

---

1) Ἴδε ἀνωτ. § 15—19· ἰδίως δὲ §§ 38, 70 καὶ 71.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 43 τοῦ 1841 ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου, τὴν ὁποίαν ἐπικρίνει ὁ Κ. Καλλιγᾶς (βιβλ. 2 § 69), ἔχει οὕτως (1)·

«Ἐπειδὴ τῆς ἀγωγῆς ἡ οὐσία συνίσταται εἰς τὸ περιεχόμενον καὶ εἰς τὰς αἰτήσεις, ἡ δὲ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Τ κινηθεῖσα ἀγωγή, ἂν καὶ ἐπεγράφετο περὶ διαταράξεως, ἀπέβλεπεν ὅμως κυρίως, ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου αὐτῆς δηλοῦται ἀνενδοιάστως, τὴν ἐκ τῆς ἰδιοκτησίας ἀποβολήν των, μὲ τὴν ὁποίαν δύνανται νὰ κινηθῶσι συγάμα καὶ ἄλλαι πραγματικαὶ ἀγωγαί, τὸ δὲ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν βεβαιοῦν εἰς τὴν ἀπόφασίν του, ὅτι ἔλαβε χώραν, καὶ ἑπομένως διατάσσον τὴν ἐγκατάστασιν τῶν ἀποβληθέντων, δικάζει ἐντὸς τῶν καθηκόντων του καὶ συμμορφούμενον ἀκριβῶς μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρ. 630 τῆς πολ. δικονομίας, κατὰ τὸ ὁποῖον, ἅμα ὁ ἐνάγων δύναται νὰ βεβαιώσῃ ἀρκούντως τὴν διατάραξιν τῆς κατοχῆς ἢ τὴν ἀποβολὴν ἀπ' αὐτῆς, διατάσσεται, δυνάμει τῆς βεβαιώσεως, ἡ ἐγκατάστασις τοῦ ἀποβληθέντος, ὅπερ καὶ συνέβη ἐπὶ τοῦ προκειμένου· ἄλλως, ἂν εἶχον ἢ δὲν εἶχον οἱ ἀδελφοὶ Τ τοῦ κτήματος τὴν κατοχήν, τοῦτο ἀποτελεῖ ζήτημα πραγματικόν, τὸ ὁποῖον, ὡς τοιοῦτον, διαφεύγει τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου, οὐχ ἧττον δὲ καὶ αἱ προτεινόμεναι παραβιάσεις τῶν τε 629, 630 καὶ 537 ἄρθρων τῆς πολ. δικονομίας καὶ τῶν διατάξεων τοῦ 21 νόμου Πανδεκτῶν καὶ τοῦ τίτλ. Γ. § 85 τοῦ 3 βιβλ. τοῦ Ἀρμενοπούλου, διότι αὗται ἀφορῶσι πραγματικὰ περιστατικὰ στρεφόμενα ὡσαύτως περὶ τὸ ζήτημα τῆς κατοχῆς· περιστατικά, τὰ ὁποῖα ἐξετιμήθησαν καὶ ἐδικάσθησαν παρὰ τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου· ἑπομένως ὁ ἀναιρέσεως οὗτος λόγος μὲ ὅλας τὰς ὑποδιαιρέσεις του εἶναι ἀνυπόστατος.

Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν, ἐκτιμῶν τὸ περιεχόμενον τῶν ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Τ προσαχθέντων ἐγγράφων ἢ τίτλων, οἷον τοῦ τῆς 19 σελήνης Τζεμαζιουλεβὲλ 1252 (18 αὐγούστου 1836) ὀθωμανικοῦ χοτζετίου καὶ τοῦ τῆς 15 τῆς σελήνης Τζεμαζιουλαχὶρ 1252 (13 σεπτεμβρίου 1836) ἑτέρου χοτζετίου, καθὼς καὶ τοῦ παρὰ τῶν χωρικῶν παρουσιασθέντος ἐγγράφου τῆς ἀγορᾶς ἀπὸ 2 σεπτεμβρίου 1836, ἀπεφάσισεν ἐντὸς τῶν καθηκόντων του, ὅτι οἱ μὲν ἀναιρεσίβλητοι εἶχον, δυνάμει τίτλου ἀγορᾶς, τὴν ἐξ ὁλοκλη-

---

(1) Ἡ βίᾳ ἀπώλεια τῆς νομῆς ἢ ἡ ἀπ' αὐτῆς ἀποβολὴ προϋποτίθησιν ἢ τὴν διὰ σωματικῆς βίας ἀφαίρεσιν, ἢ τὴν ἕνεκα εὐλόγου καὶ σπουδαίου φόβου τοιαύτης βίας παραίτησιν τῆς νομῆς, ἄνευ τῆς ὑπάρξεως τῶν ὁποίων δὲν δύναται νὰ κινηθῇ ἀγωγὴ περὶ ἀνακτήσεως βίᾳ ἀπολεσθείσης νομῆς. Ἀπόφ. πολ. Δικ. Η. 174 τοῦ 1850.

ρέτου διακατοχὴν τῶν δύο τρίτων τῶν χωρίων Αλαμάνας καὶ μέρδεη πρὸ τριῶν ἐτῶν καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τίτλον ἔλαβον ὡς κύριοι καὶ τὴν κατοχὴν τοῦ λοιποῦ τριτημορίου τῶν αὐτῶν χωρίων, ὅπερ καὶ πρότερον ἐξ ἀδιαιρέτου κατεῖχον κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ δικαίου *totum in toto et totum in qualibet parte*, οἱ δὲ χωρικοὶ ὡς κολλῆγοι, ἤτοι ὡς καλλιεργηταὶ τῶν αὐτῶν κτημάτων ἐπὶ ῥητῇ συμφωνίᾳ δὲν ἦσαν εἰμὴ κατὰ παράκλησιν κάτοχοι, οὐδ' ἔλαβον, διὰ τῆς προτεινομένης πωλήσεως, καὶ ἂν ἐκληφθῇ τὸ περὶ ταύτης ἔγγραφον ὡς μὴ ἠκυρωμένον, ὁποῖον δι' ἀποφάσεως τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς ἐκηρύχθη, τὴν κατοχὴν τοῦ ἑνὸς τρίτου μὲ διάνοιαν κυρίου, ὡς ὑποσχεθέντες νὰ διατηρήσωσι τὴν κατὰ παράκλησιν κατοχὴν μέχρι τῆς 2 δεκεμβρίου 1836· ἐποχῆς, πρὸ τῆς ὁποίας ἤδη κατέστησαν νομίμως κύριοι καὶ αὐτοῦ τούτου τοῦ τριτημορίου οἱ ἀδελφοὶ Τ, ἑπομένως καὶ ὁ πέμπτος ἀναιρέσεως λόγος καθίσταται ὡσαύτως ἀνυπόστατος.

Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν, ἐκ τῶν προσαχθεισῶν αὐτῷ ἀποδείξεων, ἐπείσθη ὅτι ἔλαβε χώραν ἀποβολὴ ἐκ τῆς κατοχῆς τοῦ κτήματος, τὴν ὁποίαν εἶχον πραγματικῶς οἱ ἀδελφοὶ Τ· ἑπομένως δὲν ὑπάρχει περίπτωσις, καθ' ἣν ἐδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ διάταξις τοῦ § 2 τοῦ ἄρθρ. 630 τῆς πολ. δικονομίας· ὁ δὲ λόγος τῶν ἀναιρεσειόντων, ὅτι ἐπειδὴ δὲν μετῆλθον οὐδεμίαν βίαν, κακῶς τὸ ἐφετεῖον ἐξέλαβε τὴν ἀγωγὴν τῶν ἀναιρεσιβλήτων ὡς ἀφορῶσαν ἁρπαγὴν κατοχῆς, καὶ διὰ τοῦτο διέταξε τὴν ἐγκατάστασίν των, εἶναι παντάπασιν ἀνίσχυρος, διότι, κατὰ τὸν § 1 τοῦ εἰρημένου ἄρθρου τῆς δικονομίας, ὁ δικαστὴς δύναται, ἐπὶ μόνῃ τῇ ἀποχρώσῃ βεβαιώσει τῆς διαταράξεως τῆς κατοχῆς ἢ τῆς ἀποβολῆς ἀπ' αὐτῆς, νὰ διατάξῃ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ ἀποβληθέντος, καὶ τοῦτο ἀπ' ἐναντίας τοῦ παραγγέλματος τοῦ Ρωμ. δικαίου *unde vi*, ὅπερ ὑποθέτει τὴν διὰ προσωπικῆς βίας ἀφαίρεσιν τῆς κατοχῆς, ὥστε οἱ ἀναιρεσείοντες δὲν δύνανται, παρούσης νεωτέρας ἰσχυρᾶς διατάξεως ἐπὶ τοῦ προκειμένου, νὰ ἐπικαλεσθῶσι παράβασιν Ρωμ. νόμου.

Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον ἀναφέρει εἰς τὸ ἱστορικὸν μέρος τῆς ἀποφάσεώς του, μεταξὺ τῶν ἄλλων, καὶ τὸ ἀπὸ 6 νοεμβρίου 1836 ἔγγραφον τοῦ συμβολαιογράφου Λαμίας καὶ τὴν ἐπὶ τούτῳ ἀπάντησιν τοῦ Χ, ὥστε ὁ διϊσχυρισμὸς τῶν ἀναιρεσειόντων, ὅτι δὲν ἔλαβε τὸ δικαστήριον τὰ ἔγγραφα ταῦτα ὑπ' ὄψιν, εἶναι ψευδής· ἂν ὅμως δὲν ἔκαμε μνείαν αὐτῶν εἰς τὸ αἰτιολογικὸν μέρος τῆς ἀποφάσεώς του, τοῦτο δηλοῖ ὅτι τὰ ἐθεώρησε περιττά, ἔχον ἐνώπιόν του ἄλλας ἀποδείξεις, καὶ μάλιστα τὸ ἀπὸ 2 σεπτεμβρίου 1836 πωλητήριον ἔγγραφον, ἐξ οὗ ἐπείσθη ὅτι οἱ ἀναιρεσείοντες ἦσαν κατὰ

παράκλησιν κάτοχοι, οὐδὲ δύναται ὁ Ἄρειος Πάγος νὰ ἐξετάσῃ ἂν τὸ κατώτερον δικαστήριον ὀρθῶς ἢ ἐσφαλμένως ἐξήγησεν ἐκεῖνο τὸ ἔγγραφον, καὶ ἂν ἐξέτεινεν ἢ περιώρισε τὴν ἔννοιάν του.

Ἐπειδὴ, προκειμένου λόγου περὶ διαφορᾶς, ἀφορώσης διακατοχὴν, τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ῥητῶς ἀπεφάνθη, ὅτι τὸ περὶ τῆς ἰσχύος τοῦ τίτλου τῆς ἀγορᾶς ζήτημα ὑπάγεται εἰς τὴν κυριότητα, οὐδὲ δύναται νὰ ἐπισωρευθῇ εἰς τὴν περὶ διακατοχῆς δίκην· ἐκ δὲ τούτου προκύπτει, ὅτι δὲν ἐπεμβῆκεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς κυριότητος, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ τῆς ἐξετάσεως τῶν προσαχθέντων αὐτῷ τίτλων ἠθέλησε νὰ διαλύσῃ τὸ περὶ κατοχῆς ζήτημα καὶ οὕτω ν' ἀποφασίσῃ ἐν γνώσει καὶ πεποιθότως εἴς τινα τῶν διαφερομένων ἀνήκει ἡ ἔννομος κατοχή· ὥστε ἡ προτεινομένη παραβίασις τοῦ 629 ἄρθρ. § 2 τῆς πολ. δικ. καὶ τοῦ κανόνος *possessio rerum facti non juris esse* εἶναι πάντῃ ἀνυπόστατος.

Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον ἀναγνωρίζει τοὺς ἀναιρεσιβλήτους ὡς ἔχοντας τὴν ἔννομον καὶ πραγματικὴν κατοχὴν τοῦ κτήματος, τοὺς δὲ ἀναιρεσείοντας ὡς κατὰ παράκλησιν κατόχους κατέναντι τῶν πρώτων, καὶ μεταξὺ αὐτῶν μόνον ὑφίσταται ἡ διαφορά· ἑπομένως, μὴ ὑπαρχόντων τρίτων ἄλλων προσώπων, δὲν ὑπάρχει οὐδὲ ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ἠδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ διάταξις τοῦ τρίτου § τοῦ ἄρθρ. 552 τῆς πολ. δικονομίας, τῆς ὁποίας τὴν παραβίασιν προτείνουσιν οἱ ἀναιρεσείοντες.

Ἐπειδὴ δὲν πρόκειται περὶ ἀποδόσεως καρπῶν ἐκ μέρους νομέων κακῆς πίστεως, ἀλλὰ περὶ ἀποδόσεως καρπῶν ὀφειλομένων ἐκ μέρους ἀνθρώπων, οἵτινες ἦσαν κολλῆγοι, ὡς τοὺς χαρακτηρίζει τὸ δικαστήριον ἐν τῇ προσβαλλομένῃ αὐτοῦ ἀποφάσει, ἡ δὲ καλὴ πίστις, τὴν ὁποίαν ἀπονέμει εἰς αὐτοὺς τὸ δικαστήριον, δὲν ἀποβλέπει τὴν ἔννομον κατοχήν των, ἀλλὰ τὴν ἰδιότητα αὐτῶν ὡς κολλήγων, καὶ ἀφοῦ δὲν ἐννόησεν αὐτοὺς ὡς ἐννόμους κατόχους, δὲν ὤφειλεν οὐδὲ νὰ αἰτιολογήσῃ τὴν καλὴν ἢ τὴν κακὴν πίστιν αὐτῶν ὡς τοιούτων· ἑπομένως δὲν παρεβίασε τὰς διατάξεις τοῦ τίτλ. 1 § 11 καὶ 12 τοῦ β' βιβλ. τοῦ Ἀρμ.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 43 τοῦ 1841.

§ 74. Ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὴν νομὴν ἀκινήτου τινὸς κτήματος ἀφήρεσεν ἄλλος, δύναται νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἀποβολῆς ἀγωγὴν, πρὶν ἢ ζητήσῃ, ἰδίᾳ δυνάμει, νὰ λάβῃ τὴν κατοχὴν τοῦ κτήματος; (Τεμ. 25 § 2 *unde vi* τεμ. 26 Πανδ. αὐτ. 24. 25. Βασιλ. αὐτ.) Ναί. Ἡ πολ. δικονομία ἐτροπολόγησε τὰς τοῦ Ῥωμ. δικαίου διατάξεις *de unde vi* (Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 43 τοῦ 1841 ἢ ἐν τῷ § 73). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7021 τοῦ 1850. Ἴδε τὸν ἐπ. §.

§ 75. Τὸ Δημόσιον διατεινόμενον, ὅτι κατεῖχε γαίας τινάς, ἐνήγαγε τὸν Ρ ἐπὶ ἀποβολῇ ἀπὸ τῆς νομῆς των· νομῆς, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ὁ ἐναγόμενος συντάξας μετὰ τῶν χωρικῶν, οἵτινες ἐν ὀνόματι τοῦ Δημοσίου τὰς κατεῖχον, ἔγγραφον ἐμφαῖνον, ὅτι αἱ γαῖαι θέλουν κατέχεσθαι ἐν ὀνόματι τοῦ Ρ. — Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν ἐπὶ τοῦ προκειμένου συγχωρῆται τὸ παράγγελμα *unde vi*, ὅπερ προϋποτίθησι τὴν διὰ βίας ἀποβολήν; (1) Ναί, κατὰ τὴν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ὑπ' ἀριθ. 8394 τοῦ 1851 ἀπόφασιν. Ἴδε κατ. § 79.

§ 75ª Δὲν εἶναι ἀπαράδεκτος ἡ περὶ διατηρήσεως τῆς διακατοχῆς ἀγωγή, ἂν διὰ τῶν προτάσεων ἐζητήθη ἡ ἐγκατάστασις τοῦ ἐνάγοντος καὶ ἐκ τῶν ἀποδείξεων βεβαιωθῇ ὅτι οὗτος καὶ ἀπεβλήθη. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 4739 τοῦ 1848 (Νομικ. σ. 5240).

— Ἡ περὶ διαταράξεως κατοχῆς ἀγωγή, οὖσα ἀγωγὴ περὶ διατηρήσεως κατοχῆς, προϋποθέτει, ὅτι διὰ τῆς διαταράξεως, ἕνεκα τῆς ὁποίας ὁ ἐνάγων παραπονεῖται, δὲν ἔπαυσε πραγματικῶς νὰ κατέχῃ· ἄλλως πρέπει νὰ κινηθῇ ἡ περὶ ἀνακτήσεως κατοχῆς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 734 τοῦ 1838 (Νομικ. σ, 3926).

— Ἐὰν κινηθῇ ἀγωγὴ πρὸς διατήρησιν τῆς διακατοχῆς, δύναται ὁ ἐνάγων, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δίκης, νὰ ζητήσῃ τὴν ἐγκατάστασίν του, καὶ τὴν ἀποβολὴν τοῦ ἐναγομένου ἐκ τῆς νομῆς. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 34 τοῦ 1844 (Νομικ. σ. 3973).

— Ἡ περὶ διαταράξεως κατοχῆς ἀγωγή, οὖσα ἀγωγὴ περὶ διατηρήσεως κατοχῆς (*retinendæ possessionis*) προϋποθέτει, ὅτι διὰ τῆς διαταράξεως, ἕνεκα τῆς ὁποίας ὁ ἐνάγων παραπονεῖται, δὲν ἔπαυσε πραγματικῶς νὰ κατέχῃ· ἄλλως πρέπει νὰ κινηθῇ ἡ περὶ ἀνακτήσεως κατοχῆς (*recuperandæ possessionis*). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 734 τῆς 10 μαΐου 1838.

§ 76. Ὁ ἀποβληθεὶς τῆς νομῆς ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ οὐ μόνον τὴν εἰς τὴν νομὴν ἀποκατάστασίν του, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀποζημίωσιν τῆς ὁποίας ὡς ἐκ τούτου ὑπέστη ζημίας, ἄνευ ἐξετάσεως τοῦ περὶ τῆς κυριότητος ζητήματος· Κώδ. (8. 4) διάτ. 4. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4395 τοῦ 1848.

§ 77. Τὴν ἀποζημίωσιν δὲ ταύτην ὀφείλει καὶ ὁ διαδεχθεὶς τὸν ἀποβληθέντα, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διαδοχῆς ταύτης.

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ ὁ Τ δεχθεὶς τὸν Σ εἰς τὴν νομὴν τῶν περὶ ὧν πρόκειται λειβαδίων ἀπὸ τῆς 5 ἰουλίου 1842, ὅτε κατὰ τὴν

---

(1) Ἴδε ἀνωτέρω § 37.

ὑπὸ τοιαύτην χρονολογίαν προαχθεῖσαν ἔκθεσιν καταψηφίσεως, ἀνεδείχθη ἀγοραστὴς τοῦ εἰς τὸν εἰρημένον ἀνήκοντος ἐκ τῶν λειβαδίων μεριδίου, δὲν εἶναι ὑπόχρεως ν' ἀποζημιώσῃ τὸν ἐνάγοντα εἰμὴ δι' ὅσην ἀπὸ τῆς εἰρημένης ἐποχῆς καὶ ὕστερον τῷ ἐπροξένησε ζημίαν, καθότι ἂν ἐζημιοῦτο καὶ πρότερον ὁ ἐνάγων διὰ τὴν στέρησιν τῆς νομῆς τῶν λειβαδίων, αἴτιος τῆς προτέρας ἐκείνης ζημίας ἦτο προσωπικῶς ὁ Σ, ὅστις, νεμόμενος κατὰ τὸ προηγούμενον διάστημα τὰ λειβάδια, ἀπεστέρει τὰς ὠφελείας αὐτῶν ἀπὸ τὸν ἐνάγοντα. Ἡ δὲ γενομένη μετὰ τὴν 5 Ἰουλίου προσέλευσις τοῦ Τ εἰς τὴν περὶ διακατοχῆς δίκην, ἐφ' ἧς ἐξεδόθη ἡ ἀπόφασις τῶν ἐν Λαμίᾳ πρωτοδικῶν, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς διακατοχὴ εἰς ὅλας τοῦ Σ τὰς προσωπικὰς ἀπέναντι τοῦ ἐνάγοντος ὑποχρεώσεις, ἀλλὰ μόνον ὡς διακατοχὴ εἰς τὴν θέσιν τοῦ Σ, καθόσον ἀφορᾷ τὴν νομὴν τῶν ἐπιδίκων κτημάτων, ἥτις εἶχεν ἐντοσούτῳ περιέλθει ἐκ μέρους τοῦ Σ πρὸς τὸν Τ. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ διὰ τῆς ῥηθείσης ἀποφάσεως γενομένη εἰς τὸν ἐνάγοντα ἐπιφύλαξις δικαιώματος ἀγωγῆς πρὸς ἀποζημίωσιν δὲν καθιστᾷ ἔνοχον πρὸς ἀποζημίωσιν δι' ὅλην τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν ὁ Κ ἐστερήθη τῆς νομῆς του τὸν Τ, οὔτε ἀναφέρεται εἰδικῶς εἰς αὐτόν, ἀλλ' ἀφορᾷ τοὺς ὡς ὑπαιτίους τῆς ζημίας ἀποδειχθησομένους· ἄλλως τε ἡ ἁπλῆ ἐπιφύλαξις δὲν ἐγέννησεν εἰς αὐτὸν δικαιώματα».

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4995 τοῦ 1848.

— Ὅταν ὁ μισθωτὰς λειβάδια δὲν ἦναι κύριος αὐτῶν, ὁ κύριος τῶν λειβαδίων ἔχει ἀγωγὴν κατ' αὐτοῦ περὶ ἀποδολῆς καὶ ἀποζημιώσεως, διότι πᾶς ὑπαίτιος παρανόμου βλάβης ὀφείλει ν' ἀνορθώσῃ αὐτήν. — Ἡ ἀποζημίωσις δὲ δὲν ὀφείλεται ἀλληλεγγύως ἀπὸ τοὺς μισθωτάς, ὅταν ὁ ἐνάγων δὲν ἀποδεικνύῃ ὅτι εἶχαν κοινὰ ἢ εταιρικὰ τὰ εἰς τὰ λειβάδια βοσκήσαντα ζῶα, ἢ ὅτι ἐκ συνεννοήσεως τὰ ἐβόσκησαν· ἑπομένως ἕκαστος ἐνέχεται διὰ τὴν ἰδίαν του πρᾶξιν, μάλιστα οὔτε προσωρινὴ ἐκτέλεσις ἐπιτρέπεται, κατὰ τὸ 186 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας, ὡς πρὸς τὴν περὶ ἀποζημιώσεως διάταξιν τῆς ἀποφάσεως. Ἀπόφ. ἐφετῶν. Ἀθ. 2802 τοῦ 1844.

§ 78. Πῶς δὲ ἀποδεικνύεται ἡ ζημία αὕτη; (1)

---

(1) Καταδικαζόμενός τις νὰ παραχωρήσῃ τὴν κατοχὴν κτήματός τινος, τοῦ ὁποίου τὴν κατοχὴν αὐθαιρέτως ἔλαβεν, ὀφείλει ν' ἀποδίδῃ καὶ τοὺς καρπούς· τίνι δὲ τρόπῳ γίνεται ἡ ἐκκαθάρισις αὐτῶν; Ἴδε τὴν τελευταίαν σκέψιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 1079 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν Εὐρ. τόμ. 9 σ. 14,

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἑπομένως ἀπαιτεῖται ν' ἀποδειχθῇ ποίας ὠφελείας ἐστερήθη ὁ ἐνάγων ἐν τῷ διαστήματι, καθ' ὃ διετέλεσεν ἐστερημένος τῆς νομῆς τοῦ ἀφαιρεθέντος αὐτῷ μέρους τῶν λειβαδίων, ἡ δὲ τοιαύτη ἀπόδειξις δύναται νὰ ἐξαχθῇ διὰ τοῦ μέσου τῶν πραγματογνωμόνων· διότι εἰς ἔγγραφα μόνον νὰ περιορισθῇ, καθὼς ἔπραξε τὸ πρωτοδικεῖον, δὲν πρέπει, ὡς μὴ οὔσης δυνατῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως περὶ πράξεως τρίτου, μάρτυρες δὲ ἀφ' ἑνὸς δὲν δύνανται νὰ γινώσκωσιν εἰδικῶς τὴν ἀναλογοῦσαν εἰς τὸ περὶ οὗ κυρίως πρόκειται ἀφαιρεθὲν μέρος τῶν λειβαδίων μερίδα τῶν ὠφελειῶν, τὰς ὁποίας ὁ ἐνάγων ἐστερήθη, ἀφ' ἑτέρου δὲ, καὶ ἂν ἐγίνωσκον τοῦτο, ἤθελον καταθέσει πόσα οἱ εναγόμενοι εἰσέπραξαν, ἐνῷ ὁ ἐνάγων ἔχει δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ ὅσα αὐτὸς ἠδύνατο νὰ εἰσπράξῃ. Κώδ. 8, 4. διάτ. 4 »

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4993 τοῦ 1848.

§ 78. Ἡ περὶ τῶν παραγγελμάτων τοῦ Κώδηκος θεωρία ἐτροπολογήθη ἀπὸ τὸ ἄρθ. 630 τῆς πολ. δικον. Ἴδε ἀνωτ. § 73—75.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἡ παρὰ τῶν παραγγελμάτων τοῦ Ῥωμ. Δικ. θεωρία καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ καθιερωμένη διάκρισις ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογήν των, ἔπαυσαν νὰ ἔχωσι παρ' ἡμῖν ἰσχὺν, διότι τὸ ἄρθ. 630 τῆς πολ. δικονομίας εἰσήγαγε μίαν γενικὴν αγωγὴν περὶ τῆς κατοχῆς (*actio momentaneae possessionis*) χορηγοῦν τὸ δικαίωμα εἰς ἕκαστον, ὅστις ἤθελε βεβαιώσει, ὅτι ἀπώλεσε τὴν κατοχὴν καὶ δὲν παρῆλθεν ἓν ἔτος καὶ μία ἡμέρα νὰ ζητήσῃ πᾶσαν ἀπωλεσθεῖσαν κατοχὴν καὶ διαταχθεῖσαν καὶ οἱῳδήποτε τρόπῳ νὰ ζητήσῃ τὴν ἐγκατάστασίν του, ἰδέαν, τὴν ὁποίαν καὶ ὁ *Cujas* παρήγαγεν ὡς ἐκ τῶν μεταγενεστέρων αὐτοκρατορικῶν διατάξεων, ἐνῷ παρ' ἡμῖν ὑπάρχει, ὡς ἐῤῥέθη, ῥητὴ διάταξις, τὸ διαληφθὲν ἄρθρον 630 τῆς πολ. δικονομίας »

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 764 τοῦ 1850 (Νομικ. σ. 5365).

§ 79. Ἁρμόζει ἀγωγὴ περὶ διακατοχῆς κατὰ τοῦ κυρίου ἀποβαλόντος τῆς κατοχῆς τὸν βίᾳ, λάθρᾳ ἢ κατὰ παράκλησιν καταλαβόντα αὐτήν;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ αἱ διατάξεις τῶν νόμων 1 § 9 καὶ 23 Ν. 17. Πανδ. (43, 16) παρέχουσιν εἰς τὸν βίᾳ ἀποβαλλόμενον τῆς κατοχῆς ἀκινήτου τινὸς, τὸ παράγγελμα unde vi, καὶ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 630 τῆς πολ. δικονομίας, τὴν ἀγωγὴν περὶ ἀποβολῆς ἀπὸ τῆς κατοχῆς τοῦ βίᾳ καταλαβόντος αὐτὴν, ὑποθέτουσι κατοχὴν ἀνεπίληπτον, ἤτοι νομὴν ληφθεῖσαν οὐχὶ διὰ βίας, ἢ λάθρᾳ καὶ κατὰ παράκλησιν, διότι ἡ ἀπὸ ἐπιληψίμου κατοχῆς ἀποβολὴ

ἐνεργουμένη ἐκ μέρους τοῦ ἀπολαβόντος αὐτῆς ἀνεπίληπτον δὲν κωλύεται, κατὰ ῥητὴν τοῦ Παύλου ἀπόφασιν. Qui vi aut clam, aut precario possidet ab adversario impunè dejicitur (§ 7 V, VI) καὶ τῆς διατάξεως τοῦ κεφαλαίου Α΄ τῶν Βασιλικῶν (60, 17) ἔχουσαν οὕτω· *Ὅτε ἡ περὶ διακατοχῆς ἀγωγὴ κινεῖται περὶ νομῆς νικᾷ ἐκεῖνος ὁ μήτε βίᾳ ἢ λάθρα, ἤγουν κατὰ παράκλησιν νεμόμενος*· ἡ δὲ διάταξις αὕτη περιεχομένη ἔν τε τῷ, περὶ *βιαίας πραγμάτων ἁρπαγέντων*, εἰρημένῳ τίτλῳ, καὶ ἐν τῷ περὶ *καταχρήσεως νομῆς* 3 τοῦ βιβλ. 50 κεφ. ξϛ΄ εἶναι κοινὴ εἴς τε τὸ παράγγελμα unde vi, καὶ εἰς τὸ uti possidetis (ἴδε Cujas βιβλ. 66 pauliad. edictum) ἡ διάθεσις δὲ αὕτη τοῦ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντος Βυζαντινοῦ δικαίου, ἐντελῶς συνᾴδει μὲ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 631 της πολ. δικονομίας, καθ' ἣν προςατεύεται εἰς τὴν διακατοχὴν ὁ ἔχων ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν νεωτέραν καὶ ἀνεπίληπτον καὶ ἥσυχον διακατοχῆς πρᾶξιν· ὅθεν ἰσχυρισθέντος τοῦ Δημοσίου, ὅτι αὐτὸ μὲν κατεῖχε τὸ ἐπίδικον κτῆμα διανοίᾳ κυρίου, προσκτήσαντος τὴν κυριότητα δικαιώματι πολέμου, αἱ δὲ τῶν ἐκκαλούντων ἐπ' αὐτοῦ πράξεις διακατοχῆς εἶναι ἐπιλήψιμοι διαπραττόμεναι λάθρα, ὀρθῶς ἐπέβαλεν ἀποδείξεις εἰς τοὺς διαδίκους, καὶ ἑπομένως ὁ λόγος τῆς ἐφέσεως τῶν ἐκκαλούντων περὶ τῆς ἀντιστρόφου ἑρμηνείας τῶν περὶ παραγγελμάτων τῆς Ρωμ. νομοθεσίας διατάξεων ἀποβαίνει ἀστήρικτος.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 500 τοῦ 1853 (Νομικ. σ. 5790).

§ 80. Ἡ αὐθαίρετος ἐγκατάστασις (δηλαδὴ ἡ γενομένη, χωρὶς νὰ κοινοποιηθῇ ἡ κατακυρωτικὴ ἔκθεσις μὲ πρόσκλησιν παραιτήσεως τῆς κατοχῆς, ἢ ἡ μὴ στηριζομένη εἰς ἀπόφασιν) δίδει ἀφορμὴν εἰς τὴν περὶ ἀνακτήσεως τῆς νομῆς δίκην· ἄρθρ. 880 § 3 καὶ 980 τῆς πολ. δικονομίας. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 27 τοῦ 1848, ἣν βλ. ἐν λ. *Κατάσχεσις* § 168.

§ 81. Ὁ μὴ νεμόμενος ἀμέσως πρὸ τῆς ἀποβολῆς δὲν δύναται νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἀνακτήσεως τῆς νομῆς ἀγωγήν· ἄρθρ. 630 τῆς πολ. δικονομίας. — Πανδ. (43, 16) τεμ. 1 § 9 καὶ 23.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἡ προσβαλλομένη ὑπ' ἀριθ. 55|135 ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν παραδέχεται ἐν μὲν τῇ τρίτῃ αὐτῆς σκέψει, ὅτι αἱ ἐπίδικοι γαῖαι παρεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Δημοσίου εἰς τὴν Χ, σύζυγον τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς προὶξ αὐτῆς, ἐν δὲ τῇ ἕκτῃ σκέψει, ὅτι ἡ ἀναιρεσείουσα ἀνεγνώρισε τὴν ἐπὶ τῶν αὐτῶν γαιῶν κυριότητα καὶ τὴν διανοίᾳ κυρίου νομὴν τῆς Χ, κατέχουσα αὐτὰς ἐν ὀνόματι αὐτῆς, μεθ' ὃ ἐνήργησε τὴν τῆς

ἀποβολῆς ἀπὸ τῆς νομῆς ταύτης πρᾶξιν, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐνήχθη· ὅθεν ἡ αὐτὴ ἀπόφασις, κατὰ τὸν κανόνα ὅτι « πολλοὶ τὸ αὐτὸ εἰς ὁλόκληρον οὐ κατέχουσι » Βασιλ. βιβλ. 50 τίτλ. 2 ἄρθρ. 2 ἐδ. 5, δὲν παραδέχεται, ὅτι ὁ τελευταῖος νομεὺς τῶν ἐπιδίκων γαιῶν πρὸ τῆς ἀποβολῆς, ἦτον ὁ ἀναιρεσίβλητος Δ Σ, ἀποφηνομένη δὲ βάσιμον τὴν ὁποίαν οὗτος ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἐκίνησεν ἀγωγὴν κατὰ τῆς ἰδίας ἀναιρεσειούσης ὡς ἀποβαλούσης αὐτὸν ἀπὸ τῆς νομῆς τῶν εἰρημένων γαιῶν, παρεβίασε τὴν οὐσιώδη διάταξιν τοῦ ἄρθρου 630 τῆς πολ. δικονομίας, καθ' ἣν μόνος ὁ βεβαιώσας τὴν ἀποβολήν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς νομῆς δύναται νὰ κινήσῃ τὴν περὶ τῆς ἐγκαταστάσεώς του εἰς αὐτὴν προκειμένην ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἀποβαλόντος αὐτόν, ν' ἀποβληθῇ δὲ τῆς νομῆς δὲν δύναται ὁ μὴ νεμόμενος ἀμέσως πρὸ τῆς ἀποβολῆς. Πανδ. βιβλ. 43. τίτ. 16 τεμ. 1 § 9 καὶ 23· ἑπομένως εἶναι ἀναιρετέα, κατὰ τὸ ἄρθρ. 807 § 5 τῆς πολ. δικονομίας. Ὡς πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 209 ἀπόφασιν, ἐπειδὴ οὐδένα λόγον προτείνει ἡ ἀναιρεσείουσα κατὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 209 ἐρήμην αὐτῆς ἐκδοθείσης ἀποφάσεως τῶν αὐτῶν ἐφετῶν.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 199 τοῦ 1848.

§ 82. Πολλοὶ τὸ αὐτὸ εἰς ὁλόκληρον οὐ κατέχουσι. Βασιλ. (50, 2) τεμ. 2 ἐδ. 5. — Απ. ἡ αὐτή.

Κάτοχοι κατὰ παράκλησιν ἔχουν δικαίωμα ἀγωγῆς ;

§ 85. *Παράκλησις.* Ἴδε τὰ ἀνωτέρω § 45—47 ἐκτεθέντα.

§ 86. Ὁ κατὰ παράκλησιν κατέχων ἐν ὀνόματι τοῦ Δημοσίου γαίας δημοσίας ὑποτίθεται, κατὰ τὰ τεμ. 3 § 19 καὶ 19 § 9 *de acq. vel. omitt. possession.* ὅτι ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ταύτην ἐξακολουθεῖ νὰ κατέχῃ, μὴ ὑπαρχούσης ἐναντίας ἀποδείξεως. Δὲν δύναται δὲ νὰ ὑποτεθῇ ὅτι μετέβαλε τὴν κατοχήν του ἐκ τοῦ ὅτι ἐπέφερεν ἀντιῤῥήσεις εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ τῆς ἐπικαρπίας φόρου εἰς τοὺς κατὰ καιρὸν ἐνοικιαστάς, ἀφοῦ μετὰ ταῦτα συμβιβαζόμενος τοὺς ἀπέδιδεν ἑκουσίως· καὶ οὕτω δὲν ἔπαυσε νὰ λαμβάνῃ αὐτοὺς τὸ Δημόσιον. — Τούτων οὕτως ἐχόντων, οὔτε προκλήσεως δικαίωμα ἔχει (ἄρθρ. 81 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 30 τοῦ 1847 (Νομικ. σ. 3717).

§ 87. Ὁ κατὰ παράκλησιν κάτοχος ἔχει κατὰ τοῦ ἐξώσαντος αὐτόν, ἐὰν οὗτος δὲν ἦναι ὁ κύριος, τὴν περὶ ἀνακτήσεως τῆς κατοχῆς ἀγωγήν ;

1] Ἡ περὶ κατοχῆς ἀγωγὴ ἁρμόζει εἰς πάντα ἀποστερηθέντα τῆς κατοχῆς τοῦ κτήματος, ἀδιαφόρως ἂν οὗτος κατέχῃ ἐν ἰδίῳ

αὐτοῦ ὀνόματι ἢ κατὰ παράκλησιν (τεμ. 1 § 9 καὶ 10 Πανδ. (4, 8) καὶ τεμ. 3 Πανδ. (6. 8), καὶ κατὰ παντὸς μὴ ἀντιπροσωπεύοντος ἐκεῖνον, ἐν ὀνόματι καὶ συναινέσει τοῦ ὁποίου κατέχει ὁ ἐνάγων. Τοῦτο ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὸν κατέχοντα ἐθνικὰς γαίας.

2] Ὁ ἀποβαλλὼν δὲν ἔχει δικαίωμα, μὴ ἀντιπροσωπεύων τὸν κύριον, ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τοῦ ἐνάγοντος τὰς ἐκ δικαιώματος αὐτοῦ πηγαζούσας ἐνστάσεις, εἴτε δικαίως, εἴτε ἀδίκως ὁ ἐνάγων κατέχει. —Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 825 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5502).

§ 88. Ἐὰν τὸ Δημόσιον παραδώσῃ ἐθνικὴν γῆν εἴς τινα, ὁ πρώην κατὰ παράκλησιν κάτοχος αὐτῆς διαταράττει τὴν κατοχὴν τοῦ παραλαβόντος τὴν γῆν ταύτην, ὅταν ἐπιχειρῇ πράξεις ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τούτου; Ναί· κατὰ τὸ τεμ. 17 *de precario* (4, 126)· ὁ κατὰ παράκλησιν κάτοχος δὲν ἔχει ἀγωγὴν περὶ κατοχῆς κατὰ τοῦ κυρίου· ἑπομένως οὐδ' ἔνστασιν καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ τῆς παρακλήσεως ἀντικείμενον. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 301 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5418). Ἴδε τοὺς ἑπ. §§.

§ 89. Ὁ κάτοχος ἐθνικῆς γῆς ἔχει ἀγωγὴν περὶ κατοχῆς; ἔχει αὐτὴν καὶ πέραν τῶν γαιῶν, τὰς ὁποίας δὲν κατέχει;

Ναὶ ὡς πρὸς τὸ πρῶτον· ὄχι ὡς πρὸς τὸ δεύτερον. Ἡ ἀπόφασις 349 τοῦ 1848 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν φέρει·

«Ἐπειδὴ ὁ ἐπίδικος ἀγρὸς εἶναι ὁμολογουμένως δημόσιος, οἱ δὲ διάδικοι στηρίζουν τῆς κατοχῆς των τὸ δικαίωμα ἐπὶ τῆς αὐτῆς αἰτίας, τῆς προλαβούσης, δηλαδὴ, κατοχῆς των· ἐφαρμοζομένης δὲ εἰς τοιαύτην περίπτωσιν τῆς ἀρχῆς, ἐν ἴσῃ αἰτίᾳ κρείσσων ἡ αἵρεσις τοῦ νεμομένου (Ἀρμενόπ. § 56. Α. 6'), ἡ περὶ κατοχῆς ἀγωγὴ ἁρμόζει εἰς τὸν προκαταλαβόντα, καὶ ἀποβληθέντα, κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρου 630 τῆς πολ. δικονομίας, ὁ δὲ ἀποβαλλόμενος δὲν δύναται, μὴ ἀντιπροσωπεύων τὸ Δημόσιον, ν' ἀντιτάξῃ τὰς ἐκ τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ πηγαζούσας ἐνστάσεις, εἴτε δικαίως, εἴτε ἀδίκως ὁ ἐνάγων προκατέλαβε τὴν κατοχήν (Ἀρμ. § 50 Β'. ά).

Ἐπειδὴ ἀντικείμενον τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἐφεσιβλήτου εἶναι ἀγρὸς, τὸν ὁποῖον περὶ τὸν Ἰανουάριον ε. ε. ὁ ἐκκαλῶν ἐνεφύτευσεν ἄμπελον, οὐχὶ αἱ παρ' αὐτοῦ προεμφυτευθεῖσαι ἄμπελοι, ἡ πρὸς ἐξακρίβωσιν ἄρα τοῦ περιστατικοῦ, ὅτι ὁ ἐκκαλῶν ἐφύτευσεν ἐκεῖ πρὸ τεσσάρων ἐτῶν καὶ μετὰ ταῦτα ἄμπελον αὐτοψία ἀποβαίνει περιττὴ, τόσῳ μᾶλλον, καθόσον μόνος ὁ διανοίᾳ κυρίου νεμόμενος κατέχει ὁλόκληρον τὸ πρᾶγμα, διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ ἑνὸς αὐτοῦ μέρους ἐξασκήσεως τῶν δικαιωμάτων τῆς κυριότητος, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ ἀλλοτρίου πράγματος κάτοχος, τοῦ ὁποίου ἡ κατοχὴ δὲν δύναται νὰ ἐπεκταθῇ πέραν τοῦ τόπου, τὸν ὁποῖον πραγματικῶς κατέχει.» (Νομικ. σ. 4894)

§ 90. Οἱ σύμπροι, οἱ λαβόντες εἰς τὴν κατοχὴν τῶν τὰς κατὰ συνέπειαν συμφωνίας πρὸς ἐμφύτευσιν γαίας, δὲν κατέχουσι κατὰ παράκλησιν, καὶ ἑπομένως, κατέχοντες τρισυτοτρόπως, λαμβάνουσι δικαίωμα εἰς τὴν λεγομένην ὠφέλιμον ἀγωγὴν καθ' οἱουδήποτε ἄλλου τρίτου κατόχου. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. (Νομικ. σ. 866.)

§ 91. Ὁ κάτοχος γαιῶν πρὸς ἐμφύτευσιν σταφιδαμπέλων με ἴδια αὐτοῦ ἔξοδα ἐπὶ σκοπῷ νὰ τὰς διανείμωσιν ἐξ ἡμισείας μὲ τὸν κύριον αὐτῶν, δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς διακατοχητικῆς ἀγωγῆς, ἂν πρὸ τῆς διανομῆς ἐκτεθῶσιν αὗται εἰς πλειστηριασμόν, ἔχει ὅμως τὸ δικαίωμα τῆς ἐπισχέσεως μέχρι τῆς ἀποζημιώσεως. —Ἴδε τὴν νομολ. ἐν λ. Ἐμφύτευσις.

§ 92. Ὁ λαβὼν ἀγρὸν πρὸς ἐμφύτευσιν ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ διανείμῃ αὐτὸν εἰς ὡρισμένον χρόνον, καὶ ἀποβληθεὶς ἐξ αὐτοῦ, δὲν ἔχει τὴν περὶ ἀνακτήσεως τῆς νομῆς ἀγωγήν, καθόσον διὰ τῆς συμφωνίας ταύτης δὲν τῷ παραχωρεῖται ἀμέσως καὶ ἡ κυριότης. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 46 τοῦ 1850.

§ 93. Ὁ ἐμφυτευτὴς ἐθνικῆς γῆς ἔχει δικαίωμα κατοχῆς ἀπέναντι ἄλλων;

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ τὸ ἀπὸ 15 ἰανουαρίου 1837 Β. διάταγμα, ἐπιτρέψαν εἰς τοὺς φυτεύσαντας ἐπὶ ἐθνικῶν γαιῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, εἴτε μὲ ἄδειαν, εἴτε ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως, νὰ λάβωσιν ἐξ ἡμισείας τὰς γαίας ταύτας ὡς ἰδιοκτησίαν των, ἀπέκλεισε μὲν τοῦ δικαιώματος τούτου ἐκείνους, οἵτινες ἤθελον φυτεύσει γαιας ἐθνικὰς μετὰ τὴν ἐποχὴν αὐτήν, ἀλλὰ συγχρόνως δὲν ἀπηγόρευσεν εἰς τούτους νὰ φυτεύσωσι καὶ μετὰ τὴν 15 ἰανουαρίου 1837, συμμορφούμενοι μὲ τοὺς μετὰ ταῦτα ἐκδοθέντας ἢ ἐκδοθησομένους περὶ ἐμφυτεύσεως ἐθνικῶν γαιῶν φορολογικοὺς νόμους· ἀπεναντίας, διὰ τούτων, ἡ Κυβέρνησις ἐξηγήθη ἀρκούντως, ὅτι σιωπηλῶς παραδέχεται τὴν ἐμφύτευσιν τούτων καὶ ἀναγνωρίζει αὐτοὺς κατόχους τῶν γαιῶν τῶν ἐμφυτευθεισῶν πρὸ τῆς διαθέσεώς των, ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ πληρόνωσιν οἱ ἐμφυτευταὶ τὸν ἔγγειον καὶ τὸν τῆς ἐπικαρπίας φόρον, ὡς τοῦτο ἐξάγεται ἀπὸ τοὺς νόμους τῆς 26 ἀπριλίου 1840, τῆς 30 ἀπριλίου 1841 καὶ 5 μαΐου 1842, τῆς 18 ἀπριλίου 1843, τῆς 17 ἀπριλίου 1844 καὶ τῆς 5 μαΐου 1845· ὅθεν, διϊσχυρισθέντων πρωτοδίκως καὶ ἐφεσίμως, τοῦ μὲν ἀνακόπτοντος, ὅτι τὸν ἐπίδικον ἀγρόν, καίτοι ἐθνικόν, κατέλαβε, δυνάμει τῶν προμνησθέντων Β. διαταγμάτων, ἀπὸ τὸ ἔτος 1842, ἀδεία κυρίου, καὶ τὸν ἐξεχέρσωσε καὶ προετοιμάσας αὐτὸν πρὸς ἐμφύτευσιν, τὸν ἐνεφύτευσε τρέφων ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ προικοδοτηθῇ μὲ τὸν ἀγρὸν αὐτόν, τοῦ δέ, καθ' οὗ ἡ ἀνακοπή,

ἀρνουμένου τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον τοῦ ἀνακόπτοντος, τὸ δικαστήριων τοῦτο, διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ ἀποφασίσῃ ἐν πλήρει τῶν πραγμάτων γνώσει ὡς πρὸς τὸ παραδεκτὸν καὶ βάσιμον τῆς κατὰ τοῦ ἀνακόπτοντος ἀπὸ 9 ἀπριλίου 1847 ἀγωγῆς τοῦ Δ Τ, καθὼς καὶ ὡς πρὸς τὴν αἴτησιν τοῦ ἀνακόπτοντος τοῦ νὰ καταβάλῃ ὁ Δ Τ τὰ πρὸς βελτίωσιν καὶ καλλιέργειαν τοῦ κτήματος γενόμενα παρ' αὐτοῦ ἔξοδα, κρίνει ἀναγκαῖον ν' ἀποδειχθῇ ἂν ὁ ἀνακόπτων ἀπέβαλε τῆς διακατοχῆς τοῦ ἐπιδίκου ἀγροῦ τὸν Δ Τ λαβόντα ἤδη αὐτήν, ἢ ἂν κατέχων αὐτὸς, δυνάμει τῶν προμνησθέντων διαταγμάτων, καὶ ἐμφυτεύσας εὑρίσκεται συνεχῶς εἰς αὐτήν, διότι οἱ ἀνωτέρω ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἀνακόπτοντος, ἀποδεικνυόμενοι, δύνανται νὰ ἔχουν ἐπιῤῥοὴν κατὰ τὰς περιστάσεις εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως.»

Ἀπόφ. ἐφετ. Ναυπλ. 583 τοῦ 1849 (Νομικ. σ. 5181).

§ 94. Ἁρμόζει ἡ περὶ κατοχῆς ἐξ ἁπλῆς παρακλήσεως ἀγωγὴ κατὰ τοῦ κατέχοντος δυνάμει ἐντολῆς τοῦ ἐνάγοντος; Ἀνταγωγή.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἑπομένως ἀποδεικνυομένου, ὅτι ὁ ἐκκαλῶν κατέχει ὄχι ἐξ ἁπλῆς παρακλήσεως, ἀλλὰ δυνάμει ἐντολῆς, ἡ προμνησθεῖσα ἀγωγὴ τῆς Ε Κ εἶναι ἀπαράδεκτος 1] καθότι καὶ ἐχαρακτηρίσθη καὶ περιωρίσθη εἰς μόνην τὴν διακατοχὴν, 2] καθότι τὸ ἄρθρ. 630 τῆς πολ. δικονομίας ἀφορᾷ ἀναμφιβόλως ἐκεῖνον, ὅστις κατέχει μόνον ἐξ ἁπλῆς παρακλήσεως τοῦ κυρίου, συμφώνως μὲ τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 1 βιβλ. 43 τίτλ. 26 Πανδ. τοῦ ὁρίζοντος τί ἐστι κατὰ παράκλησιν κάτοχος, τὸ δὲ συνάλλαγμα τῆς παρακλήσεως, κανονιζομένης παρὰ τοῦ πολιτικοῦ ἐν ἐνεργείᾳ νόμου, ἔλαβεν ἀναμφιβόλως ὑπ' ὄψιν ὁ Νομοθέτης, ὅσον μικρὰ καὶ ἂν εἶναι ἡ χρῆσις του εἰς τὴν Πολ. Δικ. καὶ διέκρινε τὴν ἐξ ἁπλῆς παρακλήσεως κατοχὴν ἀπὸ τὴν κατ' ἐντολὴν, ἢ δυνάμει ἄλλων τοιούτων συναλλαγμάτων, τουτέστι τὴν ἐν ὀνόματι ἄλλου κατοχήν· ὅτι δὲ τοιαύτη εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ προμνησθέντος ἄρθρου τῆς πολ. δικονομίας ἐξάγεται καὶ ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ λέξεων *ἐξ ἁπλῆς παρακλήσεως* καὶ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 630, 69, 608 καὶ 511 τῆς πολ δικονομίας, καθ' ἃς ὁ νομοθέτης κάμνει διάκρισιν μεταξὺ τῆς ἐξ ἁπλῆς παρακλήσεως κατοχῆς, καὶ τῆς ἐν ὀνόματι ἄλλου, ὁποία ἀναμφιβόλως εἶναι καὶ ἡ τοῦ ἐντολοδόχου· 3] καθότι κατὰ τὰς σαφεῖς διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας, ἀνταγωγὴ δὲν συγχωρεῖται κατὰ τὰς περὶ διακατοχῆς διαφοράς· ἑπομένως ἐὰν παραδεχθῇ τις, ὅτι δὲν ὑπάρχει οὐδεμία διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ἐξ ἁπλῆς παρακλήσεως κατόχου, καὶ τοῦ κατ' ἐντολὴν, ὁ ἐκκαλῶν Δ. Κ. δὲν ἠδύνατο νὰ ἀπαιτήσῃ κατ' αὐτὴν τὴν δίκην ἀνταγωγικῶς

ὅσα τυχὸν ἐξώδευσε διὰ τὰ παρ' αὐτοῦ, δυνάμει τῆς ἐντολῆς, κατεχόμενα κτήματα, οὐδὲ τὴν ἐπίσχεσιν, καὶ ἀποβληθεὶς τῆς κατοχῆς ἤθελε χάσει καὶ τὸ δικαίωμα αὐτὸ τῆς ἐπισχέσεως, τὸ ὁποῖον οἱ δαπανῶντες ἔχουσι διὰ τὰ δαπανήματα (14. B. 12. 2—47. αὐτ. 15, 1, 1. αὐτ. 25, 8, 14. αὐτ. 51. 4) καὶ ἔπρεπε νὰ κινήσῃ χωριστὴν ἀγωγήν, ἐνῷ τοῦτο ἀντίκειται εἰς τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐντολῆς, καθ' ὃ ἀμφότεροι οἱ συναλλαττόμενοι, ἔχοντες ἀμοιβαίας ἀγωγάς, δύνανται νὰ συνδικάσωσιν αὐτάς· ὅθεν μεταρρυθμιστέαι καθίστανται αἱ ἐκκληθεῖσαι ἀποφάσεις, καὶ παραδεκτὴ ἡ περὶ ἀπαραδέκτου ἔνστασις τοῦ Δ Κ, ἂν καὶ ἀμφιβάλλων δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι τὸ ἄρθρ. 630 τῆς πολ. δικονομίας δὲν συμπεριλαμβάνει μὲν εἰς τὴν ἐξ ἁπλῆς παρακλήσεως κατοχήν, καὶ τὴν κατ' ἐντολήν, ἀλλ' ἀφοῦ ἐκ τοῦ συνόλου τῆς ἀγωγῆς τῆς Ε Κ ἐξάγεται ὁ λόγος, δι' ὃν αὕτη ἐξαιτεῖται νὰ παραλείψῃ ὁ Δ Κ τὰ παρ' αὐτοῦ κατεχόμενα κτήματα, τουτέστιν ἀναφέρεται εἰς τὴν εἰρημένην ἀγωγήν, ὅτι ὁ Δ Κ κατέχει τὰ περὶ ὧν πρόκειται κτήματα, δυνάμει τῆς πρὸς αὐτὸν δοθείσης πληρεξουσιότητος, καὶ ὅτι, ζητοῦσα νὰ παραλείψῃ τὴν κατοχήν, ἀνακαλεῖ συγχρόνως καὶ τὴν δοθεῖσαν εἰς αὐτὸν πληρεξουσιότητα· ἑπομένως δὲν εἶναι μὲν ἡ ἀγωγὴ τῆς Ε Κ ἀπαράδεκτος, ἀλλὰ συγχρόνως μὴ ἀφορῶσα τὴν παράλειψιν τῆς ἐξ ἁπλῆς παρακλήσεως κατοχῆς, ἀλλὰ τὴν ἀνάκλησιν τῆς ἐντολῆς, αἱ ἀνταγωγικαὶ ἡ δι' ἰδίας ἀγωγῆς αἰτήσεις τοῦ Δ Κ ἀφορῶσαι τὰ ἴδια κτήματα, δύνανται νὰ συνδικασθῶσι μετὰ τῆς εἰρημένης ἀγωγῆς.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 597 τοῦ 1849 (Νομικ. σ. 5487).

§ 95. Τίνες δύνανται νὰ κινήσωσι τὴν περὶ νομῆς ἀγωγήν; ἴδε σελ. 338 τῆς ἑλληνικῆς μεταφράσεως τοῦ *Berriat*.

§ 95ᵃ Ἡ κατ' ἀνοχὴν τοῦ κυρίου κατοχὴ ἔχει χαρακτῆρα κατοχῆς συνεπείᾳ παρακλήσεως;

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ ἀπὸ τὰς μαρτυρίας τὰς ληφθείσας συνεπείᾳ τῆς ὑπ' ἀριθ. 112 ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τούτου προκύπτει, ὅτι αἱ ἐπίδικοι γαῖαι, ὡς καὶ ἡ σταφιδάμπελος ἣν ὁ ἐκκαλῶν παρὰ τοῦ Α Π ἠγόρασε, κατείχοντο ἐκεῖναι μὲν ὑπὸ διαφόρων γεωργῶν τῶν Αιγιενῶν, αὕτη δὲ ὑπὸ τοῦ Α Π κατ' ἀνοχὴν τοῦ Δημοσίου ὡς ἐθνικαί, ἐξ ὅσων δὲ ἀνέφερον οἱ μάρτυρες, ἐξετασθέντες συνεπείᾳ τῶν ὑπ' ἀριθ. 60 καὶ 414 ἀποφάσεων τοῦ ἐν Πάτραις πρωτοδικείου, συνάγεται, ὅτι ὁ ἐκκαλῶν ἐφύτευσε τὰς παρὰ τῇ εἰρημένῃ σταφιδαμπέλῳ κειμένας γαίας, ὧν τὴν κατοχὴν ἠγόρασε παρὰ διαφόρων, ἀνοχῇ τοῦ Δημοσίου, νεμομένων αὐτάς, καὶ ἰδίως παρὰ τοῦ Μ Κ καὶ Κ κατὰ τὸν φεβρουάριον ἢ μάρτιον τοῦ 1849.

Ἐπειδὴ ἡ κατ᾽ ἀνοχὴν τοῦ κυρίου κατοχὴ ἔχει χαρακτῆρα συνέπειᾳ παρακλήσεως (*Paul. Sent. lib.* 6 *tit.* 6 § 11 καὶ Ν. § 4. Πανδ. *de precario*), ἕπεται ὅτι οἱ δικαιοπάροχοι τοῦ ἐκκαλοῦντος κατέχοντες καὶ καλλιεργοῦντες τὰς ἐπιδίκους γαίας ἀνοχῇ τοῦ Δημοσίου, θεωροῦνται ὡς κατὰ παράκλησιν νεμηθέντες.

Ἐπειδὴ, τούτων τεθέντων, καθόσον μὲν ἀφορᾷ τὰς γαίας, τὰς παρακειμένας, δηλαδὴ, τῇ εἰρημένῃ σταφιδαμπέλῳ, ἡ περὶ κατοχῆς τοῦ Δημοσίου ἀγωγὴ εἶναι βάσιμος, καὶ ὀρθῶς ὑπὸ τοῦ δικάσαντος πρωτοδικείου ἐγένετο δεκτὴ, διότι, κατεχόντων τῶν δικαιοπαρόχων τοῦ ἐκκαλοῦντος ἀνοχῇ καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ Δημοσίου, ἀναγκαίως ἡ κατοχή των ἐξηκολούθει νὰ ἦναι εἰς τὸ Δημόσιον, ἀπὸ δὲ τῶν πράξεων τοῦ ἐκκαλοῦντος ἐπὶ τῶν γαιῶν αὐτῶν, τεινουσῶν εἰς τὴν ἀποβολὴν τοῦ Δημοσίου μὴ ἐγκρίνοντος αὐτὰς, λαβουσῶν χώραν, ὡς προείρηται, κατὰ τὸν φεβρουάριον ἢ μάρτιον, δὲν παρῆλθε μέχρι τῆς ἀγωγῆς, ἐπαχθείσης κατὰ τὸν ὀκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἓν ἔτος.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 1039 τοῦ 1852 (Νομικ. σ. 5719).

§ 95³ Τὸ περὶ παρακλήσεως ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων; Ἴδε τὴν λέξιν *Παράκλησις*· προσέτι δὲ Βὐρ. τόμ. 10 λ. *Μάρτυρες*.

§ 95⁴ Δύναταί τις νὰ προτείνῃ κατ᾽ ἔφεσιν, ὅτι κατὰ παράκλησιν κατέχει τὸ κτῆμα;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 747 τῆς πολ. δικονομίας, νέοι πραγματικοὶ ἰσχυρισμοὶ καὶ προτάσεις εἶναι τότε μόνον δεκτοὶ ἐν τῇ ἐκκλήτῳ δίκῃ, ὅταν ἔχουν ἀντικείμενον τοὺς μετὰ τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν καρποὺς, ἢ ἄλλα παρεπόμενα τῆς κυρίας αἰτήσεως ἢ τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἐν τοσούτῳ γινομένων ζημιῶν, ὅταν συντελοῦν μόνον πρὸς ἀπολογίαν κατὰ τῆς ἐφέσεως, ὅταν τρίτοι κλ.

Ἐπειδὴ εἰς τὴν παροῦσαν κατ᾽ ἔφεσιν δίκην οἱ περὶ ἀποδείξεως τῶν ἄνω περιστατικῶν ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἐκκαλοῦντος δὲν ἔχουν ἀντικείμενον κανὲν ἀπὸ τὰ εἰς τὸ προμνησθὲν ἄρθρον τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἀναφερόμενα πράγματα ἢ περιστάσεις· ἐκτὸς δὲ τούτων, ὁ εἰρημένος ἐκκαλῶν, ὅστις καὶ πρωτοδίκως ἐπρότεινεν, ὅτι τὰ, περὶ ὧν ὁ λόγος, κτήματα, δὲν εἶναι ἰδικά του, καὶ ὅτι οὐδὲ κατέχονται παρ᾽ αὐτοῦ, ἠδύνατο καλῶς, χωρὶς ν᾽ ἀναδεχθῇ τὸν περὶ τούτου μετὰ τοῦ ἀντιδίκου του πρὸς βλάβην τούτου δικαστικὸν ἀγῶνα, ν᾽ ἀπομακρυνθῇ τῆς κατοχῆς αὐτοῦ, ἀφ᾽ οὗ χρόνου δι᾽ ἀγωγῆς προσεκλήθη εἰς τὴν παραχώρησιν αὐτῶν, ἢ καὶ ἂν, ὡς ἤδη προτείνει, κατεῖχε κατὰ παράκλησιν, μολονότι ἀπ᾽ ἀρχῆς δὲν ὡμολόγησε τοιοῦτόν τι, ἀλλ᾽ ἠρνήθη ὅλως τὴν ὁπωσδήποτε κατο-

χὴν, καὶ νὰ τὸν προσκαλέσῃ εἰς τὴν δίκην· ἑπομένως ἡ πρότασις τοῦ εἰρημένου ἐκκαλοῦντος περὶ ἀποδείξεως τῶν τοιούτων περιστατικῶν; δὲν δύναται νὰ ἦναι δεκτὴ ἐν τῇ ἐκκλήτῳ ταύτῃ δίκῃ.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 3458 τοῦ 1845.

Κατὰ τίνων χωροῦσι τὰ παραγγέλματα; (1)

§ 96. Κατὰ ποίου κινεῖται ἡ ἀγωγὴ, ὅταν τὸ Δημόσιον ἀφαιρέσαν κτῆμα τινὸς, τὸ παραδώσῃ εἰς ἄλλον;

'Εὰν τὸ Δημόσιον ἀφαιρέσῃ τὴν ἰδιοκτησίαν τινὸς καὶ τὴν παραδώσῃ εἰς ἄλλον, κατὰ ποίου ὁ ἀποβληθεὶς ὀφείλει νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγήν του; (2)

'Απόφ. « Ἐπειδὴ, πρὸς τούτοις, δὲν δύναται μὲν τὸ Δημόσιον ν' ἀφαιρέσῃ παρανόμως τὴν ἰδιοκτησίαν καὶ κατοχήν τινος, οὐδὲ νὰ μεταβιβάσῃ εἰς ἄλλον κυριότητα ἢ κατοχὴν, τὴν ὁποίαν δὲν ἔχει, ἀλλ' ἐὰν μολοντοῦτο συμβῇ τι ἐναντίον τούτων, πᾶς τις ἀποβληθεὶς παρ' αὐτοῦ βιαίως, δύναται νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν κατοχήν του, προσφεύγων εἰς τὰ δικαστήρια, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ ἀποβληθεὶς μόνον κατ' αὐτοῦ τοῦ ἀποβάλλοντος Δημοσίου δύναται νὰ ἀπευθύνῃ τὸ παράγγελμα, ἤτοι τὴν περὶ κατοχῆς ἀγωγὴν, καὶ ἂν αὐτὸ δὲν κατέχῃ καθ' ὃν χρόνον κινεῖται αὕτη; ἀλλ' ἄλλος τις τρίτος παρ' αὐτοῦ λαβὼν, διότι ἡ τοιαύτη ἀγωγὴ, ἂν καὶ εἰς πρᾶγμα ἀναφέρηται, εἶναι ὅμως δυνάμει προσωπική. N. 1 § 3. Πανδ. 43, 1 (Βασιλ. 58, 14). N. 1. Πανδ. 43, 24 (Βασιλ. 58, 23).

'Επειδὴ, ἐὰν ἡ τοιαύτη ἀγωγὴ κινηθῇ κατὰ τοῦ κατέχοντος, ἀλλὰ μὴ ἀποβαλόντος, κατὰ τὸν N. 3. § 1. Πανδ. 43, 17 (B. 58, 17), οὗτος, καὶ ἐὰν ἐγνώριζε τὸ ἐλάττωμα τοῦ παραδιδόντος αὐτῷ, νικᾷ τὸν ἐνάγοντα, διότι δὲν ἔλαβε παρ' αὐτοῦ· ὅθεν ὑποτεθέντος ἀληθοῦς τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ ἐναγομένου, ὅτι τὸν μὲν ἐνάγοντα ἀπέβαλε τὸ Δημόσιον, αὐτὸς δὲ ὁ ἐναγόμενος ἀπέβαλε παρ' αὐτοῦ τοῦ Δημοσίου, ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ εἶναι ἀπαράδεκτος.»

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 827 τοῦ 1850 (Νομικ. σ. 5361). — Ἴδε τὸν ἑπόμ. §.

---

(1) Ἴδε ἀνωτ. § 39.

(2) Ἡ ἀφορῶσα τὴν ἐκνίκησιν πραγμάτων πλειστηριασθέντων ἀγωγὴ πρέπει νὰ ἀποτείνηται κατ' ἐκείνων, εἰς τοὺς ὁποίους μετεβιβάσθη διὰ τοῦ γενομένου πλειστηριασμοῦ ἡ κυριότης τῶν κτημάτων καὶ ὄχι κατὰ τοῦ ἐπισπεύσαντος τὴν ἀπαλλοτρίωσιν. Ἴδε τὴν λέξιν Κατάσχεσις.

§ 97. Η περὶ ἀνακτήσεως βιαίως ἀφαιρεθείσης νομῆς ἀγωγὴ κινεῖται κατὰ τοῦ ἀποβαλόντος τὸν ἐνάγοντα, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τοῦ τρίτου νομέως. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 168 τοῦ 1850. — Ἴδε τὸν § 96.

§ 97ª Κατὰ τίνος κινεῖται, ἂν ἐνήργησεν ὁ διαταράξας κατ' ἐντολήν;

— Ἀγωγαὶ περὶ διατηρήσεως διακατοχῆς, τείνουσαι πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ ἤδη κατέχοντος, κινοῦνται κατὰ παντὸς τοῦ διαταράττοντος, καὶ εἶναι ἀδιάφορον, ἂν οὗτος ἐνήργησεν ὑπὸ τὸν χαρακτῆρα ἐπιτρόπου, ἐν δὲ τῇ ἀγωγῇ δὲν γίνεται μνεία περὶ τούτου. ἂν ὁ διαταράττων ἐνήργησε τὴν διατάραξιν κατ' ἐντολὴν ἄλλου ἢ πρὸς ὄφελος ἄλλου, τοῦτο δὲν ἀπαλλάττει αὐτὸν τῆς εὐθύνης τῶν πράξεών του, ἀλλ' ἐνάγεται συνάμα μὲ ἐκεῖνον, κατ' ἐντολὴν ἢ πρὸς ὄφελος τοῦ ὁποίου ἐνήργησε. Νόμ. 12 καὶ 13. Πανδ. βιβλ. 43 τίτλ. 16. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 2095 τοῦ 1841.

— Η ἀποκατάστασις ἕνεκα βίας συγχωρεῖται (βιβλ. Ι' τίτλ. ά κεφ. 9 καὶ 14 Βασιλ.) ὄχι μόνον κατὰ τοῦ ἐνεργήσαντος τὴν παράνομον πρᾶξιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ ἀθώου εἰσέτι κατόχου τοῦ διὰ τῆς βίας ἀφαιρεθέντος πράγματος. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 1431 τοῦ 1839.

— Τρίτοι, οἵτινες ἐνήργησαν ἐμμέσως πρὸς ἀποβολὴν ἄλλου ἐκ τῆς κατοχῆς, διὰ ν' ἀποδοθῇ αὕτη εἰς αὐτούς, νομίμως ἐνάγονται ὑπὸ τῶν ἀποβληθέντων πρὸς ἐγκατάστασιν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. τῆς 24 σεπτ. 1848 (Νομικ. σ. 2219).

§ 98. Η περὶ νομῆς ἀγωγὴ κινεῖται κατ' αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον ἐνήργησε τὴν ἀφαίρεσιν ἢ τὴν διατάραξιν (1).

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου διαταράσσεται ἢ ἀφαιρεῖται ἡ νομὴ κτήματός τινος, δύναται νὰ κινήσῃ τὴν προσήκουσαν περὶ τῆς πράξεως ταύτης ἀγωγὴν κατ' αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον ἐνήργησε τὴν διατάραξιν τῆς νομῆς του ἢ τὴν ἀπὸ ταύτης ἀφαίρεσιν, ἡ δὲ ἀρχὴ αὕτη εἶναι τόσον μᾶλλον ὀρθή, καθόσον ἤθελεν εἶσθαι πολλάκις ἀδύνατον εἰς τὸν διὰ διατάραξιν κατοχῆς ἐνάγοντα, νὰ μάθῃ τὸ πρόσωπον, ἐν ὀνόματι ἢ κατ' ἐντολὴν τοῦ ὁποίου ἐγένετο παρὰ τοῦ ἐναγομένου ἡ διατάραξις ἢ ἡ ἀφαίρεσις

---

(1) Οἱ αὐτουργοὶ τῆς βιαίας ἀποβολῆς ἐνάγονται διὰ τῶν παραγγελμάτων καὶ ἂν κατ' ἐντολὴν ἄλλου ἐνήργησαν, καθότι, ὡς αὐτουργοὶ τῆς πράξεως, καθίστανται ὑπόχρεοι εἰς ἀποζημίωσιν τῶν ὅσων ἐπέφεραν ζημιῶν (τεμ. 1 § 42 καὶ τεμ. 16. Πανδ. de vi)· εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν μετὰ τὴν πρᾶξιν μόνος ὁ ἐντείλας ἐνεκατεστάθη εἰς τὸ κτῆμα. Ἀπόφ. 5355 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν (Νομικ. σελ. 5064).

τῆς νομῆς, καὶ οὕτως ἤθελε παραγράφεσθαι τὸ τῆς ἀγωγῆς ταύτης δικαίωμα τοῦ ἐνάγοντος, δυναμένου ἄλλως τοῦ ἐναγομένου νὰ δηλώσῃ τὸ πρόσωπον, ἐν ὀνόματι ἢ κατ' ἐντολὴν τοῦ ὁποίου ἐνήργησε τὴν διατάραξιν τῆς νομῆς ἢ τὴν ἀπὸ ταύτης ἀφαίρεσιν, καὶ νὰ ζητήσῃ νὰ τεθῇ ἐκτὸς τῆς δίκης, ὥστε νὰ ἐξακολουθήσῃ αὕτη, διακόπτουσα ἐν τούτοις τὴν παραγραφὴν μεταξὺ τοῦ ἐνάγοντος καὶ ἐκείνου, ἐν ὀνόματι ἢ κατ' ἐντολὴν τοῦ ὁποίου ἐνήργησεν ὁ εναχθείς.

Ἐπειδὴ ἐκ τῶν μαρτυριῶν ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ ἐναγόμενος ἐνήργησε τὴν ἀποβολὴν ἐκ τῆς ἐπὶ τῆς, περὶ ἧς ὁ λόγος, ἀμπέλου, νομῆς τοῦ ἐνάγοντος, καὶ εἶναι ἀδιάφορον, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, ἂν ἐνήργησε τὴν πρᾶξιν ταύτην ἐν ὀνόματι ἢ κατ' ἐντολὴν τῆς μητρός του· ὥστε ὄχι ὀρθῶς τὸ ἐν Λαμίᾳ πρωτοδικεῖον ἐκήρυξεν ἀπαράδεκτον τὴν προκειμένην ἀγωγήν.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5543 τοῦ 1849.—Ἴδε τὸν ἐπ. §.

§ 99. Οἱ κατ' ἐντολὴν ἄλλου ἐξώσαντές τινα ἐκ τῆς νομῆς εἶναι ἐναγώγιμοι; Ναί, εἶναι ὑπόχρεοι εἰς ἱκανοποίησιν τῆς ἐκ τῆς πράξεώς των προξενηθείσης ζημίας καὶ εἰς ἀποζημίωσιν τῶν ἐκ ταύτης ζημιωθέντων (Νόμ. 1 § 42 καὶ Νόμ. 15 Πανδ. *de vi*). Εἶναι ἀδιάφορον, ἂν μετὰ τὴν πρᾶξίν των ταύτην ἐμβῆκεν ἀκολούθως εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ἐπιδίκου κτήματος μόνον ὁ ἐντείλας. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5355 τῆς 5 φεβρ. 1849.—Ἴδε Κὺρ τόμ. 1 σελ. 43 § 18.—Καλλ. βιβλ. 2 § 62 σημ. 26.

§ 100. Ἀγωγὴ ἀντικείμενον ἔχουσα τὴν ἀνάκτησιν διακατοχῆς εἶναι προσωπική (τεμ. 1 § 3 Πανδ. *de interd.*—*Savigny* § 6). Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 637 τοῦ 1849 (Νομ. σελ. 5210).

§ 101. Τρίτοι, οἵτινες ἐνήργησαν ἐμμέσως πρὸς ἀποβολὴν ἐκ τῆς κατοχῆς, διὰ νὰ ἀποδοθῇ αὕτη εἰς αὐτούς, νομίμως ἐνάγονται ὑπὸ τοῦ ἀποβληθέντος πρὸς ἐγκατάστασιν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. ἧς μνεία γίνεται ἐν Νομικῇ σελ. 2219.

§ 102. Ὁ ἐν ἀλλοτρίῳ ὀνόματι κάτοχος δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπόρριψιν τῆς κατ' αὐτοῦ ἀγωγῆς, ἀλλὰ νὰ προσκαλέσῃ πρὸς συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως ἐκεῖνον, ἐν ὀνόματι τοῦ ὁποίου κατέχει· ἂν δὲ ἐμφανισθῇ, τίθεται ὁ προσκαλῶν ἐκτὸς τῆς δίκης· ἐὰν δὲ οὔ, ἐξακολουθεῖ τὴν δίκην ὡς πληρεξούσιος τοῦ κυρίως νομέως· ὡς κύριος δὲ διάδικος, ἐὰν δὲν προσκαλέσῃ ποσῶς αὐτόν. Ἀπόλ. πολ. Ἀρείου Πάγου 150 τοῦ 1850, ἣν ἴδε κατωτ. § 102[3].

§ 102[2] Ἁρμόζει ἡ περὶ διακατοχῆς ἀγωγὴ κατὰ τοῦ μισθωτοῦ ἀκινήτου κτήματος. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 60 τοῦ 1848.

§ 102³ **Κατὰ τοῦ κατέχοντος ἀλλοτρίῳ ὀνόματι τὸ διεκδικούμενον κτῆμα κινεῖται ἀπόλυτος ἀγωγή; Ναί.**

Ἀπόφ. α' «Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρ. 69 καὶ 608 τῆς πολ. δικονομίας, ὁ δι' ἀπολύτου ἀγωγῆς ἐναγόμενος ἐὰν κατέχῃ ἐν ἀλλοτρίῳ ὀνόματι τὸ ἐπίδικον πρᾶγμα, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προσκαλέσῃ πρὸς συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως ἐκεῖνον, ἐν ὀνόματι τοῦ ὁποίου κατέχει, καὶ ἂν οὗτος δὲν ἐμφανισθῇ, θεωρεῖται ὁ ἐν ὀνόματι αὐτοῦ κάτοχος, ὡς πληρεξούσιος αὐτοῦ κατὰ τὴν περὶ τῆς ἀγωγῆς ταύτης δίκην· ἐκ τούτου δὲ συνάγεται, ὅτι ὁ ἐν ἀλλοτρίῳ ὀνόματι κάτοχος δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπόῤῥιψιν τῆς κατ' αὐτοῦ ἀγωγῆς, ἀλλὰ δύναται νὰ τεθῇ ἐκτὸς τῆς δίκης ἐὰν ἐμφανισθῇ ὁ παρ' αὐτοῦ προσκληθεὶς καὶ κυρίως νομεὺς, ἄλλως ἐξακολουθεῖ τὴν δίκην ὡς κύριος μὲν διάδικος, ἐὰν δὲν προσεκάλεσε τὸν κυρίως νομέα, ὡς πληρεξούσιος δὲ αὐτοῦ, ἐὰν προσεκάλεσεν αὐτόν· ὅτι δὲ ἐναγομένου τοῦ ἐν ἀλλοτρίῳ ὀνόματι κατέχοντος δὲν ἀποῤῥίπτεται ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγή, ἀλλὰ καλεῖται ὁ κυρίως κατέχων ἵνα ἀναλάβῃ τὴν δίκην, τοῦτο καθιεροῦσι καὶ αἱ διατάξεις τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων, Κώδ. (3, 19) 2, τῶν ὁποίων τοὺς ὁρισμοὺς μετεῤῥύθμισεν ἡ πολ. δικονομία ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς κλητεύσεως καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς· ὅθεν ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, ἀποῤῥίψασα ὡς ἀπαράδεκτον τὴν κατὰ τῆς ἀναιρεσιβλήτου ἀγωγὴν, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι αὕτη κατέχουσα ἐν ἀλλοτρίῳ ὀνόματι τὸ διεκδικούμενον κτῆμα, ὠνόμασεν ἁπλῶς τὸν κυρίως νομέα αὐτοῦ, παρεβίασε τὰς παρατεθείσας διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας, αἵτινες ὁρίζουσαι τὸ πρόσωπον, καθ' οὗ δύνανται νὰ κινηθῶσιν αἱ ἀπόλυτοι ἀγωγαί, εἰσὶν οὐσιώδεις, καὶ ἑπομένως ἡ παραβίασις αὕτη φέρει ἀναίρεσιν, κατὰ τὰ ἄρθρα 207 ἐδ. 5 καὶ 201 τῆς πολ. δικονομίας.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 150 τοῦ 1850.

§ 102⁴ Ὁ ἐπὶ διαταράξει κατοχῆς ἐναγόμενος δύναται νὰ προτείνῃ ἔνστασιν ἐκ δικαιώματος τρίτου; Ὄχι.

Ἀπόφ. α' «Ἐπειδὴ ἂν καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ περὶ οὗ ἡ δίκη ἀγροῦ τοῦ Κ. Τ., τὴν ὁποίαν οὗτος ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἶχεν, ὡς βεβαιοῖ τὸ ἐφετεῖον διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του, ἦτο πλημμελὴς, ὡς διϊσχυρίζεται ὁ ἀναιρεσείων, λόγῳ ὅτι ὁ ἀγρὸς οὗτος εἶναι τῆς κυριότητος τοῦ Δημοσίου, οὗτος δὲν δύναται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 50 τοῦ βιβλ. Β'. τίτλ. α'. τῆς ἑξαβίβλου τοῦ Ἀρμενοπούλου, καὶ τοῦ ἄρθρ. 552 § 3 τῆς πολ. δικονομίας, νὰ προτείνῃ, ἕνεκα τοῦ πλημμελήματος αὐτοῦ τῆς κατοχῆς τοῦ ἀντιδίκου του, τὴν ἔνστασιν

τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς κατ' αὐτοῦ ἀγωγῆς, καθότι ἡ ἔνστασις αὕτη εἶναι ἐκ δικαιώματος τρίτου, τοῦ Δημοσίου· οὕτως ἄρα ἀποφασίσαν τὸ ἐφετεῖον, παραδεχθὲν τὴν ἀγωγὴν τοῦ Κ. Τ, συνεμορφώθη ἐντελῶς μὲ τὸν νόμον, ὅταν ἡ ἀγωγὴ τούτου ἐγένετο πρὸ τῆς παρελεύσεως τοῦ ἔτους καὶ ἡμέρας μιᾶς, κατὰ τὸ ἄρθρ. 629 ἐδ. 1 τῆς αὐτῆς δικονομίας, ἀπὸ τῆς ἐκ τῆς κατοχῆς ἀποβολῆς του, καὶ ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ δὲν ἀπέδειξεν, ὅτι εἶχε κρείττων τούτου δικαίωμα.»

'Απόχ. πολ. 'Αρ. Πάγου 76 τοῦ 1849.

'Αντικείμενον ἀποδείξεως κατὰ τὴν περὶ διακατοχῆς δίκην (1).

§ 103. Μᾶς εἶναι ἀνάγκη ἐνταῦθα νὰ πραγματευθῶμεν περὶ ἀποδείξεων, καθόσον τὰ παραγγέλματα δίδονται μόνον εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχῃ τὴν νομήν, ἢ τὴν εἶχε καθ' ἣν στιγμὴν ἐξεβλήθη (1). Ἡ ἀπόδειξις πρέπει ἑπομένως νὰ φέρῃ εἰς φῶς ἢ διαρκοῦσαν νομὴν μέχρι τοῦδε, ἢ μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς ἀποβολῆς. Ψευδῆ ἀναλογίαν μὲ τὴν περὶ κυριότητος δίκην ἐσχημάτισαν ὅσοι ἐνομισαν, ὅτι ἀρκεῖ ὁ ἐνάγων ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἅπαξ ἔλαβε νομὴν καὶ ὅτι ὑποτίθεται ὑπάρχουσα μέχρι τῆς ἀποβολῆς, ἢ μέχρι σήμερον. Ἡ νομὴ εἶναι πραγματικὴ κατάστασις, ἥτις κατὰ πᾶσαν στιγμὴν δύναται νὰ διακοπῇ διὰ συμβεβηκότος· ἑπομένως δὲν ἐπιτρέπει προλήψεις. Ἡ ἰδιοκτησία δὲν δύναται νὰ παύσῃ, εἰμὴ διὰ νομίμων αἰτιῶν, καὶ ἕως ὅτου αὗται λάβουν χώραν, διαρκεῖ. Διὰ τοῦτο εἶναι ἐσφαλμένον τὸ ἀξίωμα, ὅτι ὁ ἅπαξ καὶ ἀεί (Olim possessor hodie possesor) (2). Καθὼς λέγει ὁ *Troplong* de la préscr. § 413. La possession actuelle ne doit pas en général se prouver par des conjectures, elle est un fait présent et patent, dont les éléments de justification sont sous la main et qui doit ressortir de circonstances palpables, faciles a démontrer. Καλλ. βιβλ. 2 § 79.

§ 104. Ἐπανερχόμεθα πάλιν εἰς τὴν περὶ διαταράξεως νομῆς

---

(1) Εἰς τὴν Γαλλίαν τὸ περὶ ἀποδείξεως εἶναι συγκεχυμένον, διότι ἀπαιτεῖται ἐνιαύσιος νομή. Διὰ τοῦτο πολλάκις τὸ περὶ τίτλων ζήτημα (ἕνεκα τῆς accessio Possessionis, σχεδὸν ζήτημα κυριότητος) εἶναι ἁπλῶς προδικαστικόν, μὲ ἐπιφύλαξιν νὰ ἐπανέλθουν πάλιν, ἀφοῦ ἀποφασισθῇ ὁριστικῶς ἡ νομή. Bélime § 465 καὶ ἐπ.

(2) Καὶ ὁ Μαλεβὶλ ἀποῤῥίπτει τὸ ἀπόφθεγμα IV. p. 366. Διαφέρει ἡ πρόληψις, ὅτι θεωρεῖται εἰς τὸ μεταξὺ νομεὺς ὅστις ἀποδείξει κατὰ τὴν ἀρχὴν καὶ

μόνου παρὰ τοῦ ἐνοικιαστοῦ τῆς ἐναγούσης Μονῆς, καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ ἐφετεῖον λαβὸν ὑπ' ὄψιν τὰ παρ' αὐτῆς παρουσιασθέντα ἔγγραφα δὲν παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεως διατάξεις τοῦ νόμου, δὲν ὑπερέβη τὰ καθήκοντά του, καὶ δὲν μετέβαλε τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 217 τοῦ 1849.

§ 111. Ἡ ἔνστασις ἐπὶ τῶν περὶ νομῆς δικῶν, ὅτι ὁ ἐναγόμενος ἐνήργησε συγκαταθέσει τοῦ ἐνάγοντος, χωρεῖ κατὰ πᾶσαν τῆς δίκην στάσιν; Ναί, διότι ἡ ἔνστασις ἐκείνη ἀνατρέπει τὴν ἀγωγήν. Τεμ. 2 § 4—Τεμ. 3 (4 B. 51, 1). Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 613 τοῦ 1850. (Νομικ. σ. 5350).

§ 112. Ὁ διεκδικῶν ἀκίνητα κτήματα ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ, ὅτι εἶναι κύριος αὐτῶν, διὰ νὰ τὰ λάβῃ παρὰ τοῦ κατόχου (Ἴδε τὰ περὶ τούτου ἐν λέξει *Διεκδίκησις*).

§ 112[2] Κατὰ τὸ τεμ. 54 Πανδ. *de reg. juris*, ὁ ἐνάγων ὑπερθεματιστὴς ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ οὐ μόνον τὸν ἰδικόν του τίτλον, ἀλλὰ καὶ τὸν τοῦ προκτήτορος. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4512.— Πρβλ. Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 231 ἐπ. (λέξει *Διεκδίκησις*)—Ἴδε ἀπόφ. 2707 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

— Ὁ ὑπερθεματιστὴς ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἐκεῖνος, οὗ τινος τὸ κτῆμα ἐπωλήθη, κατεῖχεν αὐτὸ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς κατακυρώσεως; — Ὅρα ἀπόφασιν 4568 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 112[3] Ὁ καταλαμβάνων τὴν κατοχὴν παρὰ τοῦ κατὰ παράκλησιν κατέχοντος ὀφείλει, ἰσχυριζόμενος ὅτι ἠγόρασε, ν' ἀποδείξῃ τὸν ἰσχυρισμόν του;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ταύτην ἠγόρασεν ὁ Φ Β πρὸ τριῶν ἐτῶν, κατὰ τὰ ὑπὸ τῶν προσημειωθέντων μαρτύρων ῥηθέντα, παρὰ τοῦ προσώπου τοῦ Α Π κατ' ἀνοχὴν τοῦ Δημοσίου νεμηθέντος, εὐλόγως ὑποτίθεται ὅτι ἠγόρασε μόνον τὴν κατοχὴν καὶ αὐτῶν, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν κυριότητα· ὅθεν ὁ Β διατεινόμενος τὸ ἐναντίον, ὀφείλει νὰ προσάξῃ τὸ συμβόλαιον δι' οὗ ἠγόρασεν.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 1039 τοῦ 1850 (Νομικ. σ. 5749). — Ἴδε Εὐρ. τ. 6 σ. 231 ἐπ. (λ. Διεκδίκησις) Ἴδε προσέτι Εὐρ. τ. 8 σ. 275 § 52. Ἴδε ἀποφ. 2707 καὶ 4512 ἐφετῶν Ἀθηνῶν.

Διαδικασία (1).

§ 113. Διαδικασία, ἐνστάσεις. — Ἴδε ἀνωτέρω § 34, 35.

(1) Ἴδε τὴν λέξιν Ὁμοδικία.

§ 114. Ἀπόπειρα. Ἴδε Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 358 ἐπ. (1). — Ἴδε κατωτ. § 117.

§ 115. Ὁ Α ἐνήγαγέ τινα περὶ ἀποβολῆς ἀπὸ τῆς νομῆς κτήματος τινός. Διαρκούσης δὲ τῆς περὶ νομῆς δίκης, ὁ ἐναγόμενος ἐζήτησε νὰ προβῇ ἡ περὶ κυριότητος δίκη, ἥτις, ἀφορῶσα τὸ αὐτὸ κτῆμα, ἔτυχεν ἐκκρεμὴς πρὸ τῆς περὶ νομῆς δίκης. Κατὰ τὴν συζήτησιν λοιπὸν τῆς περὶ νομῆς δίκης, ὁ ἐνάγων ἐπρότεινεν, ὅτι ὁ ἐναγόμενος δὲν δύναται νὰ ἀντιτείνῃ εἰς τὴν ἀγωγήν του, ἀφοῦ προέβη εἰς τὴν περὶ κυριότητος δίκην. Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἀπέῤῥιψε τὴν πρότασιν, ἀποφανθὲν οὕτως·

« Ἐπειδὴ ἡ κοινοποίησις τῆς ὑπ' ἀριθ. 71 ἀποφάσεως τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ἐνταῦθα πρωτοδικείου, κατ' ἐπιταγὴν πρὸς πληρωμὴν γενομένην εἰς τὸν ἐκκαλοῦντα, ὡς καὶ αἱ κοινοποιήσεις τῶν λοιπῶν ἐγγράφων, ὅπερ ἐν ταῖς ἐγγράφοις αὐτῶν προτάσεσιν ἀναφέρει, καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι καθ' ἑαυτὰς αἱ πράξεις αὗται ἐμφαίνουσιν ἐγκατάλειψιν τῆς ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου τούτου ἐκκρεμοῦς περὶ διακατοχῆς δίκης καὶ προσπάθειαν εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῆς κυριότητος καὶ διακατοχῆς τοῦ αὐτοῦ κτήματος Χαϊδαρίου δι' ἄλλου ἐνδίκου τρόπου, ἤτοι τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως τῶν εἰρημένων ἀποφάσεων (ὅπερ ὅμως δὲν ἔχει ἀναγκαίως τὴν σημασίαν ταύτην, διότι ὁ ἔχων πολλὰ ἔκτακτα βοηθήματα, δὲν θεωρεῖται διὰ τῆς χρήσεως τοῦ ἑνός, ὅτι παραιτεῖται τοῦ ἑτέρου· διότι ὁ νόμος δὲν ἀπαγορεύει τοῦτο. Ἐπὶ διακατοχῆς δὲ καὶ κυριότητος ἡ δικονομία δὲν διαγράφει ἄλλο εἰμὴ ὅτι αἱ δύο αὗται δίκαι δὲν δύνανται νὰ συνεκδικασθῶσι συγχρόνως, ἀλλὰ διαδοχικῶς· ἄλλως τε καὶ ἀφοῦ ὁ Τ κοινοποιήσας εἰς τὸν ἀντίδικόν του τελεσιδίκους καὶ ἐκτελεστὰς ἀποφάσεις, δικασάσας τὸ τῆς κυριότητος ζήτημα, δὲν ἀποβλέπουν εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ φέρωσι πάλιν ἐπὶ δικαστηρίου τὴν συζήτησιν τοῦ κατ' αὐτοῦ λυθέντος ἤδη τελεσιδίκως ζητήματος. Τοῦτο δὲ τὸ ζήτημα παρενέβαλεν ὁ Α διὰ τῶν κατὰ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀποφάσεων ἐκείνων ἀντιῤῥήσεών του), πάλιν δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν αἱ πράξεις αὗται τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο, καθόσον μάλιστα ῥητῶς ἐπεφυλάχθη ὁ Τ, ἐν τῇ κοινοποιήσει τῶν ἄνω εἰρημένων ἀποφάσεων τῶν δικαιωμά-

(1) Αἱ περὶ διαταράξεως κατοχῆς διαφοραὶ δικάζονται συνοπτικῶς, καὶ ἑπομένως δὲν ὑπάγονται εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 538 καὶ 624 τῆς πολ. δικονομίας, ἤγουν δὲν ἀπαιτεῖται νὰ προηγηθῇ πρὸς συμβιβασμὸν ἀπόπειρα. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 154 τοῦ 1838.

των του ἐπὶ τῶν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τούτου ἐκκρεμῶν περὶ διακατοχῆς δικῶν.

Ἐπειδὴ ὁ Τ ἀνέκοψε τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου τὴν ὁριστικῶς ὑπὲρ τοῦ ἀντιδίκου του, ἐρήμην αὐτοῦ, ἐκδικάσασαν τὸ τῆς διακατοχῆς ζήτημα, κατέστησε πάλιν ἐκκρεμὲς ἐπὶ δικαστηρίου τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ ἐπήνεγκε τὰ πράγματα εἰς τὴν προτέραν των κατάστασιν, κατὰ ταύτην δὲ ἀρχικῶς ἐνάγων ἦτον ὁ Α. Ὥστε ἂν ὁ Τ προσκαλέσας διὰ πράξεών του τὴν εἰς δικαστήριον εἰσαγωγὴν τῆς περὶ κυριότητος τοῦ Χαϊδαρίου δίκης, ἐκκρεμοῦς ἤδη ὄντος τοῦ περὶ διακατοχῆς τοῦ αὐτοῦ ἤδη κτήματος ζητήματος, ὑπάγεται τὸ πολὺ εἰς τὸν § 4 τοῦ ἄρθρ. 629 τῆς πολ. δικονομίας, καθ' ὃν ἡ ἐκκρεμοδικία τοῦ περὶ διακατοχῆς ζητήματος δὲν καταργεῖται διὰ τῆς παρὰ τοῦ ἐναγομένου εἰσαγωγῆς τῆς περὶ κυριότητος δίκης, ἀλλὰ παρεμποδίζει μόνον μεχρισοῦ ἀποπερατωθῇ ἡ εἰσαγωγὴ αὕτη. Ὅθεν ἡ προκειμένη δίκη δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐμπόδιον ἐκείνης καὶ ὄχι ἐκείνη ταύτης.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 7602.

§ 116. Τὰ περὶ κατοχῆς διατασσόμενα ὑπὸ τοῦ εἰρηνοδίκου μέτρα κωλύουσι τὴν ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου συζήτησιν τῆς αὐτῆς διαφορᾶς; Ὄχι, ἐκ τοῦ μέτρου αὐτοῦ δὲν ἐμποδίζεται ἡ ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου συζήτησις τῆς κυρίας περὶ διακατοχῆς διαφορᾶς. Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 604 τοῦ 1849 (Νομικ. σ. 3196).

§ 117. Τῆς ἀγωγῆς, δι' ἧς ζητεῖται ἡ παράλειψις τῆς κατοχῆς μετὰ τὴν ἐκπνευσιν τῆς προθεσμίας τῆς μισθώσεως, δὲν ἀπαιτεῖται ἀπόπειρα πρὸς συμβιβασμόν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5468.— Ἴδε ἀνωτ. § 114.

§ 118. Ἀλλοδαπὸς διεκδικῶν κτῆμα κατασχεθὲν, διὰ χρέος ἄλλου, ὀφείλει ἐγγύησιν; Ἴδε ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 10206.

§ 118² Ἂν ἡ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος κατοχὴ ἦναι πλημμελὴς, λόγῳ ὅτι τὸ κτῆμα εἶναι τῆς κυριότητος τρίτου, ὁ ἐναγόμενος δὲν δύναται νὰ προτείνῃ διὰ τοῦτο τὴν ἔνστασιν τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς ἀγωγῆς. Ἀπόφ. πολ. 'Αρ. Π. 76 τοῦ 1849.

§ 118³ Εἰς τὰς περὶ νομῆς δίκας διατάττεται αὐτοψία καὶ δοκιμασία δι' ἐμπειροτεχνῶν; Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9299, ἴδε ἐν λέξει *Πραγματογνωμοσύνη*.

'Αρμοδιότης (1).

Σημ. Τὰ παραγγέλματα, ὡς ἐκ τῆς βάσεώς των, εἶναι προσω-

(1) Πᾶσα ἰδιωτικὴ ἀπαίτησις περὶ ἀποκτηθέντων ἤδη δικαιωμάτων ὑπάγεται εἰς

πικαὶ ἀγωγαὶ (τεμ. 1 § 3 Πανδ. 43, 1), μολαταῦτα ἀναγόμενα εἰς τὴν νομὴν ἀκινήτου κτήματος, δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν γενικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἐναγομένου, ἀλλ' ἐξομοιοῦται, ὑπὸ τὴν δικαστικὴν ἔποψιν, μὲ τὰς πραγματικὰς ἀγωγάς (20 πολ. δικ.). Φέδ. πολ. τόμ. 1 σελ. 77.

§ 119. Περὶ τοῦ δικαστηρίου, εἰς ὃ ὑπάγονται αἱ περὶ διακατοχῆς ἀγωγαί, ἴδε Εὐρστ. τόμ. 4 σελ 397 ἐπ. (λέξει *Ἁρμοδιότης εἰρηνοδικῶν*). Ὧδε προσθέτω νεώτερά τινα, τὰ ἑξῆς.

§ 120. Οἱ εἰρηνοδίκαι δικάζουν ἐκκλητῶς τὰς αἰτήσεις περὶ προσωρινῶν διατάξεων, οἷον ἡ παῦσις τῆς καινοτομίας κατὰ τὰς περὶ νομῆς διαφοράς (ἄρθρ. 490 § 5 καὶ 515 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 81 τοῦ 1849.

§ 121. Περὶ τοῦ ζητήματος ἐὰν ὁ εἰρηνοδίκης ἦναι ἁρμόδιος νὰ δικάσῃ περὶ διαφορᾶς ἀναγομένης εἰς τὴν οἱονεὶ νομὴν τοῦ δικαιώματος τῆς διόδου δι' ἀλλοτρίου κτήματος, ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπεφήνατο ὅτι εἶναι ἀναρμόδιος, καθότι, κατὰ τὸ ἐδ. 2 τοῦ ἄρθρ. 490 συνδυαζόμενον μὲ τὰ ἐδ. 5 καὶ 6, ὁ εἰρηνοδίκης δύναται νὰ δικάσῃ μόνον περὶ βλάβης τῶν ὁδῶν ἢ τῆς ἁπλῆς παρεμβολῆς ὑλικῶν προσκομμάτων εἰς τὴν χρῆσιν αὐτῶν, μὴ στηριζομένης εἰς τὸν ἰσχυρισμόν, ὅτι ἡ ἀπεριόριστος κυριότης καὶ νομὴ τῆς γῆς, ἐφ' ἧς ὑπάρχει ἡ ἀμφισβητουμένη ὁδός, ἀνήκει εἰς τὸν κωλύοντα ἕτερόν τινα τοῦ νὰ διέρχηται διὰ τῆς γῆς ταύτης, καθότι ἡ ἀμφισβήτησις ἕνεκα γενομένης ἤδη παρεμποδίσεως ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτου ἰσχυρισμοῦ τοῦ νὰ διέρχηταί τις διά τινος τόπου, ἀποτελεῖ διαφορὰν περὶ δικαιώματος δουλείας ἢ οἱονεὶ νομῆς αὐτοῦ ὑπαγομένην εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν πρωτοδικῶν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 53 τοῦ 1850.

§ 122. Δίκαι, ἀφορῶσαι διακατοχὴν ὕδατος, ὑπάγονται εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον· ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ἀκυροῖ τὴν διαδικασίαν, ὅταν ἡ ὑπόθεσις εἰσήχθη εἰς τὸ πρωτοδικεῖον. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 6222 τοῦ 1549.

§ 123. Ὅταν πρόκηται περὶ διαταράξεως κατοχῆς ὕδατος, ἁρμόδιος πρὸς διαδίκασιν εἶναι ὁ εἰρηνοδίκης. Ἡ αὐτὴ ἀπόφασις.

§ 124. Ὅταν διὰ τῆς πρὸς παράδοσιν τοῦ πωληθέντος πράγματος ἀγωγῆς συνενάγεται καὶ ὁ τρίτης κάτοχος, οὗτος ὑπάγεται

τὴν ἁρμοδιότητα τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων· διαφορὰ λοιπὸν ἀποβλέπουσα ἀπαίτησιν ἰδιωτικὴν περὶ ἀποκτηθέντος δικαίου, τουτέστι διατάραξιν κατοχῆς, ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. ἡ δὲ πρὸς οἰκοδομὴν ἄδεια, κατὰ τὸ ἐγκεκριμένον σχέδιον, καθὸ ἁπλοῦν ἀστυνομικὸν μέτρον, δὲν μεταβάλλει τὴν ἰδιωτικὴν ὑπόθεσιν εἰς δικαστικήν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 102 τοῦ 1843,

εἰς τὸ δικαστήριον, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ κτῆμα; Ἴδε Εὕρετ. τόμ. 4 λέξει *Ἁρμοδιότης ἐν γένει* § 251.

§ 125. Ὅτι τὸ ζήτημα περὶ τῆς νεωτέρας κατοχῆς εἶναι ἐπίσης τῆς ἁρμοδιότητος τῶν πρωτοδικῶν, ἐξάγεται ἀπὸ τὴν περίστασιν, ὅτι δι' αὐτοῦ κανονίζεται ἡ θέσις τοῦ ἐνάγοντος καὶ τοῦ ἐναγομένου, πῶς δύναται ὅμως ὁ κατώτερος δικαστὴς νὰ διευθύνῃ τὴν διαδικασίαν, ἥτις γίνεται ἐνώπιον τοῦ ἀνωτέρου; Ἤθελε προλάβει καὶ διαστρέψει τὸ ἔργον ἄλλου, περιορίζων τὴν ἐξουσίαν καὶ ἐξασκῶν ἀπ' εὐθείας ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τῆς ἐνεργείας ἀνωτέρου δικαστηρίου. Πρὸς τούτοις τὸ ἄρθρ. 631 ἐμπεριέχεται ὑπὸ τὴν κατηγορίαν τῆς ἁρμοδιότητος τῶν πρωτοδικῶν. Καλλ. βιβλ. 2 § 82.

§ 126. Ἐνταῦθα ἐννοεῖ μόνον μέτρα προλαμβάνοντα ἢ ἀποτρέποντα βιαιοπραγίας, ἀφοῦ ἡ νομὴ αὐτὴ δὲν ἐκδικάζεται ἐνώπιόν του. Ἐὰν λοιπὸν εἰσχωρῇ τις εἰς τὸ κτῆμα ἄλλου, δύναται ὁ εἰρηνοδίκης, καθ' ἣν στιγμὴν τοῦτο γίνεται, νὰ τὸ ἀπαγορεύσῃ, μετὰ τὴν ἀποβολὴν ὄχι ὅμως πλέον, διότι τότε εἶναι δίκη περὶ νομῆς. Ἐπίσης, ἐάν τις ἐνοχλῇ διαταράττων, ὁ εἰρηνοδίκης δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ τὴν κατάστασιν τῶν κατεχόντων, διότι ἤθελεν ἀποφασίσει περὶ νομῆς. Διαφέρει ἂν ὁ πράττων ταῦτα ὁμολογῇ ὅτι δὲν εἶναι νομεύς, ἀλλὰ θέλει αὐθαιρέτως νὰ διαταράττῃ. Τότε καὶ ὁ εἰρηνοδίκης δύναται προσωρινῶς ν' ἀπαγορεύσῃ περαιτέρω διατάραξιν. — Κυρίως ἡ δικαιοδοσία τοῦ εἰρηνοδίκου εἶναι χρήσιμος κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν νέων ἔργων, τὰ ὁποῖα δύναται οὗτος νὰ παύσῃ (περὶ τούτου θέλομεν ὁμιλήσει κατὰ τὴν *operis novi nunciatio*). Ὁποιαδήποτε καὶ ἦναι ἡ ἀπόφασίς του, εἶναι πάντοτε προσωρινὴ καὶ ἂν ἔδωκεν εἰς αὐτὴν ὁριστικὸν χαρακτῆρα, διότι δὲν δύναται νὰ ὑπερπηδήσῃ τὰ καθήκοντά του. Καλλιγᾶ βιβλ. 2 § 89.

§ 126² Διὰ τοῦ ἀπὸ 27 μαρτίου (8 ἀπριλίου) 1835 διατάγματος ἀπηγορεύθη ἡ ἐκκοπὴ λίθων ἀφ' ὅλων τῶν πλησίον τῶν Ἀθηνῶν βράχων. — Ἆρα τὰ δικαστήρια δὲν εἶναι ἁρμόδια νὰ ἐπιληφθῶσιν ἀγωγῆς περὶ διαταράξεως διακατοχῆς ἐπερχομένης δῆθεν ἐκ τῆς ἀπαγορεύσεως ἐκείνης. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 274 τοῦ 1848 (Νομικ. σελ. 4854).

§ 126³ Οἱ εἰρηνοδίκαι δικάζουσι περὶ νομῆς; — Ἡ 199 τοῦ 1851 ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου φέρει οὕτως·

« Ἐπειδὴ διὰ τῆς ἀγωγῆς αὐτῶν ἰσχυρίσθησαν οἱ ἀναιρεσίβλητοι, ὅτι βίᾳ καὶ δυναστείᾳ ἐμπόδισαν αὐτοὺς οἱ ἀναιρεσείοντες ἀπὸ τοῦ νὰ σπείρωσι τὸν ἐν τῇ ἀγωγῇ περιγραφόμενον ἀγρὸν, τὸν ὁποῖον κατεῖχον καὶ ἐκαλλιέργουν ἀνενοχλήτως ἀπὸ τοῦ 1838

ἔτους, καὶ ἐζητήσαντο νὰ διαταχθῶσιν οὗτοι νὰ παύσωσι καλλιεργοῦντες τὸν εἰρημένον ἀγρόν· ἐντεῦθεν δὲ προκύπτει, ὅτι ἡ ἀγωγὴ αὕτη περιέχει ὅλα τὰ στοιχεῖα τοῦ παραγγέλματος *uti possidetis*, διότι δι' αὐτῆς ὑπεβλήθη εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον ἡ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος, ἂν εἶχον τὴν διακατοχὴν οἱ ἐνάγοντες, νῦν ἀναιρεσίβλητοι, καὶ αἰτήσεις ὅμοιαι περὶ τῆς διαταράξεως διακατοχῆς, ἄρα ἡ ὁριστικὴ ἐκδίκασις τῆς διακατοχῆς.

Ἐπειδὴ τὰ εἰρηνοδικεῖα δὲν εἶναι ἁρμόδια νὰ δικάζωσιν ὁριστικῶς τὰς περὶ διακατοχῆς διαφοράς, ἀλλὰ μόνον προσωρινὰ μέτρα νὰ διατάσσωσιν (ἄρθρ. 490 § 6 καὶ 629 § 2)· ἑπομένως ἀποφανθὲν τὸ πρωτοδικεῖον Σπάρτης διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως αὐτοῦ, ὅτι εἶναι τῆς ἁρμοδιότητος τοῦ εἰρηνοδικείου ἡ προκειμένη περὶ διακατοχῆς δίκη, ἐνῷ δὲν ἐπρόκειτο, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, νὰ ληφθῶσι προσωρινὰ μέτρα, παρεβίασε τὰς εἰρημένας διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας, καὶ τὸ ἄρθρ. 491 τῆς αὐτῆς· ἡ παραβίασις δὲ αὕτη φέρει ἀναίρεσιν, κατὰ τὰ ἄρθρα 807 § 3 καὶ 808 τῆς πολ. δικονομίας.»

§ 126[4] Ἡ δὲ ὑπ' ἀριθ. 255 τοῦ 1851 ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔχει οὕτως·

« Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρ. 490 ἀριθ. 2 § 5 τῆς πολ. δικονομίας, ὁ εἰρηνοδίκης ἀποφασίζει ἐκκλητῶς περὶ προσωρινῶν διατάξεων ὡς πρὸς παντοίας διαφορὰς ἀναγομένας εἰς τὴν διακατοχήν, ἐπιφυλαττομένης τῆς περαιτέρω διεξαγωγῆς τῆς δίκης ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου πρωτοδικείου· ὅθεν, αἰτησαμένης τῆς ἀναιρεσιβλήτου ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου νὰ ἐμποδισθῇ ὁ ἀναιρεσείων προσωρινῶς ἀπὸ τοῦ νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω εἰς τὴν οἰκοδομὴν ἐπὶ οἰκοπέδου τῆς πλησίον οἰκοπέδου αὐτοῦ, διότι δῆθεν ὁ ἀναιρεσείων τοιουτοτρόπως προσβάλλει οὐσιωδῶς τὴν κατοχὴν καὶ τὴν κυριότητά της ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου της, καὶ νὰ παραπέμψῃ τὴν κυρίαν δίκην εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον, τὸ δικάσαν πρωτοδικεῖον νομίμως ἀπεφάσισεν ὅτι τὸ εἰρηνοδικεῖον εἶναι ἁρμόδιον νὰ δικάσῃ τὴν εἰρημένην αἴτησιν τῆς ἀναιρεσιβλήτου, καθότι δὲν ἐπρόκειτο οὔτε περὶ κατοχῆς, οὔτε περὶ κυριότητος, ἀλλὰ μόνον, ὡς προεξετέθη, περὶ προσωρινῆς παρεμποδίσεως εἰς τὴν γενομένην οἰκοδομήν, διὰ τὴν ὁποίαν ἦτον ἁρμόδιον τὸ εἰρηνοδικεῖον νὰ λάβῃ προσωρινὰ μέτρα μέχρισοῦ ἀποφασίσῃ τὸ ἁρμόδιον πρωτοδικεῖον, ὅπερ καὶ ἐγένετο, διατάξαν τὸ αὐτὸ εἰρηνοδικεῖον προσωρινῶς τὴν παῦσιν τῆς ἐργασίας, καὶ παραπέμψαν τὴν κυρίαν δίκην εἰς τὸ ἁρμόδιον πρωτοδικεῖον.»

Σχέσις τῆς περὶ κυριότητος καὶ τῆς περὶ νομῆς δίκης.

§ 127. Σχέσις τῆς περὶ νομῆς καὶ κυριότητος δίκης. — Ἴδε ἀνωτέρω § 49.

§ 128. Ἡ περὶ κατοχῆς ἀπόφασις δὲν ἔχει ἐπιῤῥοήν τινα εἰς τὴν περὶ κυριότητος δίκην, διότι τὸ δι' ἐκείνης δικασθὲν δίκαιον εἶναι ἄλλο παρὰ τὸ περὶ οὗ πρόκειται εἰς ταύτην. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7410 τοῦ 1850.

§ 129 Κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν ἄρθρων 630 καὶ 883 τῆς πολ. δικονομίας, νέα καθ' ὑποτροπὴν διατάραξις δὲν λαμβάνει χώραν, εἰμὴ ὅταν ὁ πρότερον διαταραχθεὶς κοινοποιήσῃ πρὸς τὸν ἀντίδικόν του τὴν ἀπόφασιν, ἥτις ἀπαγορεύει τὴν διατάραξιν καὶ δηλώσῃ οὕτω τὸν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως σκοπόν του, ὁ δὲ ἀντίδικός του ἐξακολουθῇ διαταράττων τὴν διακατοχὴν ἐκείνου· ἐκ τούτων δὲ συνάγεται ὅτι ὁ ἐναγόμενος, καὶ ἂν ἄλλως ἔλαβε γνῶσιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης, δὲν θεωρεῖται ὡς διαταράττων καθ' ὑποτροπὴν, ἐὰν καὶ ὁ ἀντίδικός του δὲν ἐκοινοποίησε τὴν ἀπόφασιν, διότι ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως ταύτης ἄρχονται αἱ μετὰ τὴν ἀπόφασιν ἔνδικοι σχέσεις τῶν διαδίκων. Ἀπόφ. ἐφετ. Ναυπλ. 124 τοῦ 1849 (Νομικ. σ. 5203).

§ 130. Εἰς τὰς περὶ διατοχῆς διαφορὰς ἐπιτρέπεται ν' ἀποφασισθῇ ἀντικείμενον ἀναγόμενον εἰς τὴν κυριότητα; Ὄχι. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 18 τοῦ 1837 (Νομικ. σ. 479).

§ 131. Ἐπὶ δίκης περὶ διαταράξεως κατοχῆς δὲν δύνανται νὰ συμμιγθῶσι ζητήματα περὶ κυριότητος. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 72 τοῦ 1847, ἣν ἴδε ἐν λέξει *Δουλεία*.

§ 133. Δικάσαντος τοῦ πρωτοδικείου περὶ κατοχῆς σύμφωνα μὲ τὴν ἀγωγὴν, τὸ ἐφετεῖον δὲν δύναται νὰ δικάσῃ περὶ κυριότητος. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 126 τοῦ 1849.

§ 134. Ἄλλο εἶναι ἡ διανοίᾳ κυρίου νομὴ, ἡ δίδουσα εἰς τὸν νομέα τὸ δικαίωμα νὰ κινήσῃ τὴν περὶ διαταράξεως νομῆς ἀγωγὴν Θεοφ. Εἰσηγ. § 4 (2, 9) — Εἰσηγ. Ἰουστ. § 4 καὶ 5 (4, 15), καὶ ἄλλο ἡ κυριότης. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 37 τοῦ 1851.

§ 135. Προκειμένου λόγου περὶ διακατοχῆς, τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ κρίνῃ περὶ κυριότητος· ἄλλως παραβιάζει τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου (νόμ. 12 § 1 — νόμ. 35 βιβλ. 41 τίτλ. 2 τῶν Πανδ.), καθιερωθείσης καὶ διὰ τοῦ ἄρθρου 629 τῆς πολ. δικονομίας, καθ' ἃς δὲν ὑπάρχει κοινόν τι μεταξὺ τῆς κυριότητος καὶ τῆς κατοχῆς, καὶ δὲν δύνανται νὰ δικασθῶσι συνάμα ἡ

περὶ κυριότητος καὶ ἡ περὶ κατοχῆς ἀγωγή, ἀλλ' ἡ πρώτη, ἤτοι ἡ περὶ κυριότητος, μετὰ τὴν ἐκδίκασιν τῆς περὶ κατοχῆς. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 126 τοῦ 1849.

— Ὁ ποινικὸς δικαστὴς ἀποφασίζων τὸ περὶ νομῆς ζήτημα δὲν παραβιάζει διάταξίν τινα τοῦ περὶ κυριότητος νόμου. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 78 τοῦ 1849. Ἴδε τὴν λ. *Αὐτοδικία*.

§ 136. Ἡ περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς δουλείας ἀγωγὴ διαφέρει ἀπὸ τὴν περὶ οἱονεὶ νομῆς τῆς δουλείας. Ἴδε τὴν νομολογίαν ἐν Ὕβρετ. τόμ. 6 σελ. 313 ἑπ.

§ 137. Δὲν δύναται νὰ κινήσῃ τὴν περὶ κυριότητος ἀγωγὴν ὁ ἡττηθεὶς εἰς τὴν περὶ νομῆς, πρὶν ἐκτελέσῃ τὴν καταδικαστικὴν ἀπόφασιν. Ἂν δὲ ἐπλήρωσε τὰ διὰ ταύτην ἐπιδικασθέντα μετὰ τὴν περὶ κυριότητος ἀγωγήν, αὕτη δὲν καθίσταται διὰ τοῦτο παραδεκτή. ἄρθρ. 629 § 4 πολ. δικονομίας. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 10435 τοῦ 1853.

§ 138. Ὁ ἡττηθεὶς εἰς τὴν περὶ κατοχῆς δίκην καὶ παραδοὺς τὸν ἀντικείμενον τῆς δίκης, δύναται νὰ κινήσῃ τὴν περὶ κυριότητος ἀγωγήν, καὶ ἂν εἰσέτι δὲν ἀπέδωκε καὶ τὰ εἰσοδήματα αὐτοῦ, διότι τὸ ἄρθρ. 629 § 4 τῆς πολ. δικονομίας θεωρεῖ ὡς ἐκτέλεσιν τὴν περὶ κατοχῆς ἀπόφασιν, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν μὴ πληρωμὴν τοῦ εἰσοδήματος, ἀφοῦ ἡ περὶ τούτου διάταξις εἶναι συνέπεια τῆς περὶ νομῆς. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 1327 τοῦ 1851 (Νομικ. α. 5536).

Παραγραφή (1).

Σημ. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 629 τῆς πολ. δικονομίας, αἱ ἀφορῶσαι διατάραξιν διακατοχῆς ἢ ἀποβολὴν ἀπ' αὐτῆς ἀγωγαὶ πρέπει νὰ γίνωνται ἐντὸς ἑνὸς ἔτους καὶ μιᾶς ἡμέρας ἀπὸ τῆς διαταράξεως ἢ ἀποβολῆς, βραδύτερον δὲ εἶναι ἀπαράδεκτος . . . . ἡ παραγραφὴ αὕτη δὲν διακόπτεται ὡς ἐκ τῶν προσωρινῶν μέτρων, τὰ ὁποῖα λαμβάνει ὁ εἰρηνοδίκης, καθότι, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ μνησθέντος ἄρθρου, ἡ ἀγωγὴ πρέπει πάντοτε νὰ κινῆται ἐντὸς τοῦ ἔτους καὶ τῆς μιᾶς ἡμέρας καὶ ὅταν ἐλήφθησαν τὰ προσωρινὰ μέτρα (*Berriat* σελ. 126 *n.* 30). Ἀπ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 2577 τοῦ 1843.

— Εἰς δίκην, ἔχουσαν ἀντικείμενον τὴν διακατοχήν, ἥτις παραγράφεται ἐντὸς ἑνὸς ἔτους καὶ μιᾶς ἡμέρας, εἶναι ἀδιάφορον ὅ,τι

(1) Ἴδε ἀνωτέρω 28, 34 καὶ 53.

καὶ ἂν συνέβη πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ὡς πρὸς τὴν διακατοχὴν τοῦ κτήματος τούτου. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1206.

§ 139. Ἡ περὶ διακατοχῆς ἀγωγὴ πρέπει νὰ κινῆται ἐντὸς ἑνὸς ἔτους καὶ ἡμέρας μιᾶς, ἀρχομένης τῆς προθεσμίας ἀφ' ἧς συνέβη ἡ διατάραξις, καὶ ὄχι ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔγινε γνωστὴ εἰς τὸν ἔχοντα συμφέρον (1). Ἀπόφ. τοῦ Ἀκυρ.

§ 140. Κατὰ τὰ ἄρθρα 629 καὶ 630 τῆς πολ. δικονομίας, ὁ διατεινόμενος ὅτι, ἔχων τὴν νομὴν πράγματός τινος, διεταράχθη ἢ ἀπεβλήθη αὐτῆς, ὀφείλει νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγήν του ἐντὸς ἑνὸς ἔτους καὶ μιᾶς ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἀποβολῆς ἢ διαταράξεως, καὶ ν' ἀποδείξῃ, ἀρνουμένου τοῦ ἐναγομένου, ὅτι εἶχε τὴν νομήν. Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 190 τοῦ 1850.

§ 141. Ὅταν ὁ ἐνάγων μνημονεύῃ ἐν τῇ ἀγωγῇ του, ὅτι ἀπεβλήθη τῆς νομῆς κατὰ τὸ 1846, δύναται τὸ δικαστήριον νὰ παραδεχθῇ τὴν ἀγωγὴν καὶ ἂν ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ ἀποβολὴ ἔλαβε χώραν κατὰ τὸ 1845 ἔτος; Ναί, ἂν ἡ ἀγωγή, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης, δὲν παρεγράφη. — Ἰδοὺ πῶς μέρος τῆς σκέψεως (σελ. 618) φέρει·

« Ἐπειδὴ καὶ τὸ ἐφετεῖον, διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς

(1) Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρ. 629 § 1 τῆς ἡμετέρας δικονομίας ὁμοιάζει μὲ τὸ 23 τῆς Γαλλικῆς, ἐνομίσαμεν ὠφέλιμον νὰ κάμωμεν γνωστὴν τὴν ἀνωτέρω ἀπόφασιν τοῦ Ἀκυρωτικοῦ, τὴν ὁποίαν δύνανται νὰ συμβουλευθῶσι τὰ ἑλληνικὰ δικαστήρια, ἂν ποτε ἤθελε παρουσιασθῇ καὶ εἰς αὐτὰ τὸ αὐτὸ ζήτημα.

Ὁ νόμος δὲν κάμνει διάκρισιν τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ἡ διατάραξις ἦτο γνωστή, καὶ ἐκείνης, καθ' ἣν ἦτον ἄγνωστος εἰς τὸν ἔχοντα συμφέρον νὰ κινήσῃ τὴν περὶ διακατοχῆς ἀγωγήν. Ὁ νόμος ἀπαιτεῖ, ὥστε ἕκαστος νὰ ἐπαγρυπνῇ πρὸς διατήρησιν τῆς περιουσίας του· ἂς μέμφηται τὸν ἑαυτόν του, ὅστις ἀμελεῖ εἰς τρόπον, ὥστε ν' ἀγνοῇ, ὅτι ἄλλος τὴν κατέλαβε. Jura vigilantibus non dormientibus subveniunt.

Ἐὰν τὰ δικαστήρια παρεδέχοντο τὴν ἐναντίαν νομολογίαν, ὁ διαταραχθεὶς κύριος τοῦ πράγματος ἠδύνατο νὰ παρατείνῃ ἀορίστως τὴν διάρκειαν τῆς προθεσμίας τῆς περὶ διακατοχῆς ἀγωγῆς, προτείνων ἄγνοιαν, τὴν ὁποίαν πολλάκις εἶναι ἀδύνατον νὰ φιλονεικήσῃ τις. Οἱ νομοδιδάσκαλοι καὶ τὰ δικαστήρια ἐκ συμφώνου ἀποκρούουσι τὴν διαστολὴν ταύτην (ἰδὲ Bonier sur l'article 1er titre 18, ordonance 1667; Garnier, Traité des actions possessoires σελ. 90. — Ἰδὲ προσέτι ἀποφάσεις τοῦ ἀκυρωτικοῦ δικαστηρίου τῆς 12 ὀκτωβρίου 1812, καὶ τῆς 10 νοεμβρίου 1821).

Ἡ προθεσμία τῆς παραγραφῆς τῆς περὶ διακατοχῆς ἀγωγῆς τρέχει ἐπίσης κατὰ τῶν κοινοτήτων, καθὼς καὶ κατὰ τῶν ἰδιωτῶν (ἰδὲ Vazeille prescriptions ἀριθ. 267 Garnier, des actions possessoires ἀριθ. 101).

Ἀλλ' ἐὰν ἡ αὐτοδικία, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν διατάραξιν τῆς διακατοχῆς, ἀνετράπη καὶ ἐματαιώθη δι' ἄλλης ἐναντίας πράξεως, ἡ διατάραξις χάνει τὸν χαρακτῆρά της; ἀναμφιβόλως ὄχι! μία πρᾶξις, ἂν καὶ μεμονωμένη καὶ στιγμιαία, ἀρκεῖ πρὸς ἀπαρτισμὸν τῆς διαταράξεως τῆς διακατοχῆς, καὶ ἐπιβάλλει εἰς τὸν κύριον τοῦ πράγματος, τὸν νομίζοντα ὅτι διεταράχθη, τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ κινήσῃ τὴν περὶ διακατοχῆς ἀγωγήν. (Νομικ. σελ. 881.)

του, ἐκτιμῶν τὰς διεξαχθείσας ἀποδείξεις, θεωρεῖ ὅτι ὁ Σ Γ ἀπὸ τὸ 1842 ἐπεχείρησε τὸ πρῶτον νὰ καταπατῇ μέρος τῶν ὁμόρων γαιῶν τοῦ Α Π καὶ κατ' ὀλίγον, κατ' ἔτος, ἐξηκολούθει προχωρῶν ν' ἀποξηραίνῃ καὶ νὰ ἐμφυτεύῃ μέχρι τοῦ 1846 καὶ 1847, ὅτε μετέφερε τὸν χάνδακα τοῦ διερχομένου ῥύακος ἐντὸς τῶν ἀγρῶν τοῦ Π, δὲν παραδέχεται ὅμως τὴν περὶ διαταράξεως καὶ ἀποβολῆς ἐκ τῆς κατοχῆς ἀγωγὴν τοῦ τελευταίου διὰ τὰς γενομένας διαταράξεις καὶ ἀποβολὰς ἐκ τῆς κατοχῆς πρὸ ἑνὸς ἔτους καὶ μιᾶς ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς. Παραδεχόμενον δὲ τὴν ἀγωγὴν ταύτην διὰ τὴν κατὰ τὸν μάρτιον τοῦ 1845 γενομένην ἀποβολὴν καὶ ἐξακολουθήσασαν μέχρι τοῦ 1847 ὡς κινηθεῖσαν ἐντὸς ἔτους καὶ μιᾶς ἡμέρας, δὲν παρεβίασε διάταξίν τινα τοῦ νόμου ἢ τῆς πολ. δικονομίας· ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὅτι ὁ Π, διὰ τῆς ἀγωγῆς του, παρεπονέθη, ὅτι ἡ διατάραξις καὶ ἀποβολὴ ἐκ τῆς κατοχῆς του ἐγένετο τὸν φεβρουάριον τοῦ 1846, καὶ διὰ τοῦτο τὸ δικαστήριον δὲν ἠδύνατο, καὶ μάλιστα αὐτεπαγγέλτως, νὰ παραδεχθῇ ὅτι ἐγένετο διατάραξις καὶ ἀποβολὴ πρὸ τοῦ φεβρ. 1846, δὲν εἶναι ὀρθός· διότι ἀφοῦ, ὡς παραδέχεται τὸ ἐφετεῖον, διὰ τὰς κατὰ τὸ 1845 ἔτος πράξεις τοῦ Γ, ἡ ἀγωγὴ ἐγένετο πρὸ τῆς παρελεύσεως ἔτους καὶ ἡμέρας, ὀρθῶς καὶ συμφώνως μὲ τὰ 629 ἄρθρα ἐδ. 1 καὶ 630 τῆς πολ. δικονομίας, παρεδέχθη τὴν ἀγωγὴν ταύτην ἐν μέρει· καθόσον αἱ ἐν τῇ ἀγωγῇ ἀναφερόμεναι ὡς γενόμεναι τὸν φεβρουάριον τοῦ 1846 πράξεις εἶναι ὁμοίας φύσεως μὲ τὰς ἀπὸ τὸν μάρτιον τοῦ 1845 ἀρξαμένας καὶ συνέχεια αὐτῶν, καὶ καθόσον τὸ ἐφετεῖον ἀνεγνώρισεν εἰς τὸν Π δικαίωμα ἀνακτήσεως τῆς νομῆς ἐπὶ ἥττονος τοῦ ζητηθέντος ποσοῦ τῶν στρεμμάτων, ὥστε δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἔλαβε χώραν μεταβολὴ τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς ἢ ὅτι ἀνεπλήρωσε πράγματα αὐτεπαγγέλτως· ἐπίσης δὲ δὲν εἶναι ὀρθὸς καὶ ὁ ἕτερος ἰσχυρισμὸς τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὅτι κακῶς παρεδέχθη ἡ ἀγωγὴ τοῦ ἀντιδίκου διὰ διατάραξιν καὶ ἀποβολήν, ἐνεργηθεῖσαν μετὰ τὴν ἀγωγήν, καθότι, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ αἰτιολογικοῦ καὶ διατακτικοῦ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, τὸ ἐφετεῖον παραδέχεται, ὅτι ἡ διατάραξις καὶ ἡ ἀποβολὴ ἐγένετο κατὰ τὸ 1845 καὶ αὕτη ἐξηκολούθησε μετὰ τὴν ἀγωγήν, ὥστε δὲν παραδέχεται, ὅτι ἐγένετο κυρίως ἀποβολὴ μετὰ τὴν ἀγωγήν, καὶ τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ἐπιδικάζει τὴν ὅλην ἀπαίτησιν τοῦ Π, ὡς ἐῤῥέθη.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 188 τοῦ 1850.

§ 142. Ἡ πρὸς θεραπείαν αἴτησις δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν,

ὅταν ἡ περὶ νομῆς ἀγωγὴ ἐκινήθη μετὰ τὸ ἔτος, καὶ ἂν ἐκεῖνο ἐγένετο ἐντὸς τοῦ ἔτους ἀπὸ τῆς διαταράξεως. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 10603 τοῦ 1853, τμ. 2 (Ἰω. Δήμου καὶ Δημόσιον).

Καινοτομία (1).

§ 143. Περὶ καινοτομίας ὡμίλησα ἐν Εὕρετ. τόμ. 8 σ. 168—170 καὶ ἴδε τὰ ἐκεῖ ἐκτεθέντα. Ἐνταῦθα πρόσθέτω μόνον τὰ ἑξῆς.

§ 144. Ὁ δικαστὴς δὲν ὀφείλει νὰ δέχηται ἀνεξετάστως τὴν περὶ παύσεως καινοτομίας αἴτησιν ὡς προσωρινὸν μέτρον, ἀναφερόμενον εἰς τὴν νομὴν, πρὶν πεισθῇ ὅτι διὰ τῆς καινοτομίας προσβάλλεται ἡ νομὴ ἢ ἡ οἱονεὶ νομὴ τοῦ αἰτοῦντος. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 81 τοῦ 1849, ἣν ἴδε ἐν Εὑρ. τόμ. 8 σελ. 168.

§ 145. Ὁ ἐπιχειρῶν ἔργον τι ἐντὸς δημοσίου ποταμοῦ, ἢ παρ' αὐτῷ, δι' οὗ μεταβάλλει τὴν ῥοὴν τῶν ὑδάτων, ἀποστερῶν οὕτω τῆς χρήσεώς των τοὺς ἔχοντας αὐτὴν, θεωρεῖται ὡς καινοτομῶν; Ὅρα τὴν λέξιν *Δουλεία* ἐν Εὑρ. τόμ. 6 σελ. 308 ἐπ.

§ 146. Ὁ ἔχων τὸ δικαίωμα τῆς ἀπαγορεύσεως καινοτομίας, δύναται, παραταθέντος τοῦ ἔργου, νὰ κινήσῃ τὴν περὶ νομῆς ἀγωγήν; Ναί.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ, τελειωθέντων τῶν νέων ἔργων, ἡ περὶ καινοτομίας ἀγωγὴ παύει μὲν, καθότι ἀντικείμενον ἔχει τὴν ἀναστολὴν καὶ διακοπὴν αὐτῶν, ὥστε ἀναγκαίως ἐξάγεται, ὅτι, ἐκτελουμένων αὐτῶν, λαμβάνει χώραν, ἀλλὰ δὲν ἀποκλείεται ὁ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτῶν βλαπτόμενος εἰς τὴν κατοχήν του νὰ ὑπερασπίσῃ αὐτὴν διὰ τῶν περὶ διακατοχῆς ἀγωγῶν, καὶ, ἐν μὲν περιπτώσει διαταράξεως, νὰ ζητήσῃ τὴν παῦσιν αὐτῆς· ἐπὶ δὲ ἀποβολῆς, τὴν ἐγκατάστασίν του, καὶ ἐὰν μὲν ἡ προσβολὴ τῆς κατοχῆς ἐγένετο διὰ πράξεως, νὰ ζητήσῃ ὡς συνέπειαν τῆς παραδοχῆς τῆς ἀγωγῆς

---

(1) Ὁ ἐπιχειρῶν ἔργον τι ἐντὸς δημοσίου ποταμοῦ, ἢ παρ' αὐτῷ, δι' οὗ μεταβάλλει τὴν ῥοὴν τῶν ὑδάτων, ἀποστερῶν οὕτω τὸν ἀπολαμβάνοντα τὴν χρῆσίν των ὁ τοιοῦτος θεωρεῖται ὡς καινοτομῶν, καὶ ἑπομένως ἐμποδίζεται ἀπὸ τὸν νόμον. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 237 τοῦ 1843 (Νομικ. σ. 3382).

Αἱ περὶ ἀπαγορεύσεως καινοτομίας οὐσιαστικαὶ διατάξεις τοῦ Ῥωμ. δικαίου, δὲν κατηργήθησαν ἀπὸ τὴν ἐν ἐνεργείᾳ πολ. δικονομίαν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 186 τῆς 11 ἰουλ. 1841 (Νομικ. σ. 2517, 2538), ἣν ἐν § 140.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐξωδίκου ἀπαγορεύσεως καινοτομίας, ὡς οἱ ῥωμαϊκοὶ νόμοι ὥρισαν αὐτὰ, δὲν ἐφαρμόζονται, καθότι κατηργήθησαν οὗτοι ἀπὸ τὰς περὶ διακατοχῆς διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας (ἄρθρ. 629 καὶ ἑπόμενα) Διατριβὴ ἐν Νομικῇ σελ. 2121.

του τὴν κατεδάφισιν αὐτῶν, ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τὸν νόμον 1 *ff. de oper nunciat* ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἡ ἀγωγὴ τῶν ἀδελφῶν Σ Ν φέρει τὸν χαρακτῆρα τῆς περὶ κατοχῆς ἁπλῆς διαφορᾶς, διότι δι' αὐτῆς ζητοῦσι τὴν κατεδάφισιν τῶν ἀποπερατωθέντων ἔργων, καὶ οὐχὶ τὴν ἀναστολήν των, τὴν ἐγκατάστασίν των ἐπὶ τῆς κατοχῆς τῶν δύο παρὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος Π ἀφαιρεθέντων πήχεων ἐκ τοῦ γηπέδου του, καὶ τὴν κατάπαυσιν πάσης περαιτέρω διαταράξεως διὰ νὰ τοῖς ἀφεθῇ ἐλευθέρα ἡ πρὸς τὴν οἰκίαν του εἴσοδος, τὴν ὁποίαν ὁ αὐτὸς ἐκκαλῶν, διὰ τῆς ἀνοίξεως τῆς θύρας καὶ ἀναρτήσεως τῆς ξυλίνης κλίμακος, ἀνέφραξεν· ἑπομένως ἡ ἔνστασις τοῦ ἐκκαλοῦντος τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς ἀγωγῆς λόγῳ ὅτι, μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἔργων, ἡ περὶ κυριότητος ἀγωγὴ συγχωρεῖται, εἶναι ἀνυπόστατος.»

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 148 τοῦ 1852 (Νομικ. σ. 5556).

§ 147. Αἱ περὶ ἀπαγορεύσεως καινοτομίας οὐσιαστικαὶ διατάξεις τοῦ Ῥωμ. δικαίου κατηργήθησαν ἀπὸ τὴν πολ. δικονομίαν.

'Απόφ. «Ἐπειδὴ ἀληθῶς μέν, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐκκαλοῦντος, οἱ παρὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ δικαίου ὁριζόμενοι τύποι περὶ τῆς ἀπαγορεύσεως καινοτομίας (*operis novi nunciatio*) κατηργήθησαν διὰ τῶν διατάξεων τῆς πολ. δικονομίας, ἥτις δὲν ἐπιτρέπει νὰ γίνωνται τὰ τοιαῦτα πρὸς πᾶσαν διατάραξιν τῆς κατοχῆς, καὶ πρὸς ἀποτροπὴν κινδύνου μέτρα δι' ἐξωδίκων διατυπώσεων, ἀλλὰ δικαστικῶς, καθὸ διατάττουσα, αἱ μὲν περὶ διακατοχῆς διαφοραὶ νὰ ἐκδικάζωνται ἀπὸ τὰ πρωτοδικεῖα (ἄρθ. 618 καὶ ἐπ.) τὰ δὲ πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοιούτων διαφορῶν ἀπαιτούμενα τυχὸν προσωρινὰ μέτρα ἀπὸ τοὺς εἰρηνοδίκας (ἄρθρ. 490 ἐδ. 6)· ἀλλὰ κανεὶς νόμος δὲν ἐμποδίζει, ὥστε τὰ εἰρημένα δικαστήρια νὰ ἐφαρμόσουν ἄλλως ὡς πρὸς τὴν παῦσιν τῆς διαταράξεως ἢ τὴν ἀποτροπὴν τοῦ κινδύνου ἐκεῖνα τὰ προφυλακτικὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα, καίτοι δι' ἄλλων διατυπώσεων, διέταττον πρὸς τοῦτο οἱ Αὐτοκρατορικοὶ νόμοι, ὅταν παρίστανται ταῦτα συντελεστικὰ εἰς τὴν ὑποβληθεῖσαν πρὸς αὐτὰ διαφοράν.

Ἐπειδὴ διαφιλονεικουμένης τῆς διακατοχῆς ἑνὸς γηπέδου, τὰ ἐν τοσούτῳ ζητούμενα προσωρινὰ μέτρα δὲν ἔχουν ἄλλον σκοπόν, εἰμὴ τὴν ἀποφυγὴν πραγματικῶν συγκρούσεων καὶ ἐνδεχομένων ζημιῶν, τόσον δὲ ἡ δικαστικὴ ἀπαγόρευσις τῆς ἐξακολουθήσεως τῆς παρὰ τοῦ ἑνὸς τῶν φιλονεικούντων αὐτὴν διαδίκου ἐπιχειρισθείσης ἐπὶ τοῦ ἀμφισβητουμένου δικαίου οἰκοδομῆς, ὅσον καὶ ἡ μεταγενεστέρα ἄδεια τῆς ἐξακολουθήσεως τῆς αὐτῆς οἰκοδομῆς

δυνάμει προσφερομένης έγγυήσεως πρὸς ἀποζημίωσιν μέχρι τῆς ὁριστικῆς περὶ τῆς διακατοχῆς ἀποφάσεως εἶναι μέτρα προσωρενὰ τοιαύτης φύσεως, κατὰ τὰς περιστάσεις, μὴ ἀντιβαίνοντα εἰς τὸν νόμον, ἀλλὰ μάλιστα συμφωνοῦντα μὲ αὐτόν.

Ἐπειδὴ, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, αἰτηθείσης παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου Γυθείου ὑπὸ τοῦ ἐκκαλοῦντος ὡς προσωρινοῦ μέτρου τῆς παύσεως τῆς οἰκοδομῆς, τὴν ὁποίαν ἐπεχείρισαν οἱ ἐφεσίβλητοι ἐπὶ τοῦ ἀντιποιηθέντος ὡς παρ' αὐτοῦ κατεχομένου οἰκοπέδου, καὶ διαταραχθείσης προσωρινῶς τῆς παύσεως ταύτης ἀπὸ τὴν ὑπ' ἀριθ. 17 ἀπόφασιν τοῦ εἰρηνοδίκου, κανεὶς νόμος δὲν ἀπηγόρευεν εἰς τοὺς ἐφεσιβλήτους, προτείνοντας ἐγγύησιν ὑπὲρ τοῦ ἐκκαλοῦντος, νὰ ἀπαιτήσουν δικαστικῶς, ὡς προσωρινὸν μέτρον, τὴν ἐξακολούθησιν τῆς αὐτῆς οἰκοδομῆς πρὸς ἀποτροπὴν τῆς εἰς αὐτοὺς ἐκ τῆς παύσεως προκυπτούσης ζημίας, ἀλλὰ μάλιστα καὶ τοῦτο συμφωνεῖ καὶ μὲ τὰς οὐσιαστικὰς διατάξεις τῶν Αὐτοκρατορικῶν νόμων, καὶ μὲ τὴν ἔννοιαν τῶν ἄρθρων 1030 καὶ ἐπ. καὶ 627 τῆς πολ. δικονομίας.

Ἐπειδὴ δὲ παραπεμφθείσης τῆς περαιτέρω διεξαγωγῆς τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ ἁρμόδιον πρωτοδικεῖον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 17 ἀποφάσεως τοῦ εἰρηνοδίκου, οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύει τὸ νὰ ζητηθῇ, ὡς ἐζητήθη, τὸ προσωρινὸν τοῦτο προφυλακτικὸν μέτρον ἀπὸ τὸ πρωτοδικεῖον αὐτὸ, ἀλλὰ μάλιστα τοῦτο ῥητῶς ἐπιτρέπουσι τὰ ἄρθρα 618 ἐδ. 1, 626 καὶ 1027 τῆς αὐτῆς δικονομίας.»

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 186 (1708) τοῦ 1841 (Νομικ. σ. 2537).

§ 148. Παρατηρήσεις τινὲς περὶ καινοτομίας.

ΣΗΜ. Οἱ ἀριθμοὶ σημαίνουσι τοὺς ἐν τῷ Β' τόμῳ τοῦ Κ. Καλλιγᾶ §§.

191. Περὶ καινοτομίας (operis novi nunciatio)
192. Τίς παραγγέλλει καὶ πῶς.
193. Συνέπειαι τῆς παραγγελίας.
194. 'Απόβασις τῆς παραγγελίας.

Τὸ ἐκτεθὲν σύστημα, καθὼς βλέπομεν, συνείχετο παραπολὺ μὲ τὸν ῥωμ. δικαστικὸν ὀργανισμὸν, ὥστε δὲν δύναται νὰ ἰσχύῃ σήμερον κατὰ πάντα, καίτοι μνημονευόμενον παρὰ τοῦ Ἀρμενοπούλου.

Πρῶτον, ἡ ἐξώδικος μήνυσις δὲν δύναται αὐτὴ καὶ μόνη νὰ ἔχῃ τὴν ἰσχὺν τῆς ἀπαγορεύσεως, διότι τοιαύτη διαδικασία, προλαμβάνουσα τὴν ἐξουσίαν τοῦ δικαστοῦ, εἶναι ἐναντία εἰς τὴν πολ. δικονομίαν. Κατ' αὐτὴν (ἄρθρ. 490 § 2 ἐδ. ς'), ὁ εἰρηνοδίκης ἀποφασίζει περὶ προσωρινῶν μέτρων, ἀναγομένων εἰς τὴν διακα-

τοχὴν, ἐπιφυλαττομένης τῆς περαιτέρω διεξαγωγῆς τῆς δίκης ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου τῶν πρωτοδικῶν.

Ἂν λοιπὸν, κατὰ τοὺς Ῥωμαίους, ἡ ἀπόστασις τοῦ Πραίτορος, τοῦ ὁποίου ἡ δικαιοδοσία περιελάμβανε μεγάλην περιφέρειαν ἀπὸ τὸν τόπον τοῦ νέου ἔργου, καθίστανεν ἀναγκαίαν τοιαύτην ἰσχὺν τῆς ἐξωδίκου μηνύσεως, ὥστε μετ' αὐτὴν πᾶσα ἐξακολούθησις τοῦ νέου ἔργου ἐλογίζετο παράνομος, καὶ, πρὸ πάσης ἄλλης ἐξετάσεως, ἀπεκαθίσταντο τὰ πράγματα εἰς ἣν ἦσαν πρὸ τῆς παραγγελίας θέσιν, σήμερον ἡ μικρὰ περιφέρεια τῆς δικαιοδοσίας τοῦ εἰρηνοδίκου, καθιστᾷ τὸ τοιοῦτο μέτρον περιττόν. Δι' ἀμέσου κλήσεως ἐπιλαμβάνεται παραχρῆμα ὁ εἰρηνοδίκης τοῦ πράγματος, καὶ ὡς προσωρινὸν μέτρον διατάττει τὴν διακοπὴν, ὥστε αὐθαιρέτως ὁ γείτων, δι' ἁπλῆς μηνύσεως, δὲν δύναται νὰ παρεμβάλῃ ἐμπόδια εἰς τὴν πρόοδον ἀρξαμένου ἔργου.

Ὁ εἰρηνοδίκης θέλει διατάξει προσωρινὰ μέτρα, δηλ. τὴν ἀναστολὴν τοῦ νέου ἔργου καὶ, ἀπειθοῦντος τοῦ ἐπιχειρισθέντος αὐτὸ, δύναται νὰ διατάξῃ καὶ τὴν κατεδάφισιν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἀναστολῆς θέλει ἀποφασίσει, ἅμα φανῇ, ὅτι ἐπιχειρῶν τὸ νέον ἔργον, δὲν στηρίζεται εἰς δικαίωμα κατοχῆς ἀδιαφιλονείκητον.

Περὶ τοῦ δικαιώματος ὅμως κατ' οὐσίαν ἀποφασίζουν οἱ πρωτοδίκαι.

Εἰς τὴν Γαλλίαν ὁ νόμος τῆς 25 μαΐου 1838 περὶ ἁρμοδιότητος τῶν εἰρηνοδικῶν ῥητῶς εἰσήγαγε τὴν παραγγελίαν (*Dénonciation de nouvel œuvre*), ἀλλ' ἐσύγχυσε τὰ πράγματα, διότι ἐφήρμοσε τὴν ἀρχὴν τῶν περὶ κατοχῆς ἀγωγῶν, ὅτι ὑπόκειται εἰς τὴν ἐνιαύσιον παραγραφήν· ὥστε μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ νέου ἔργου ἐπιτρέπεται ἡ παραγγελία. Τότε ὅμως εἶναι ἁπλῶς περὶ διαταράξεως ἀγωγὴ, ἐνῷ τότε μόνον ἔχει ἴδιον σκοπὸν, ὅταν μέλλῃ ν' ἀναστείλῃ τὴν πρόοδον τοῦ ἔργου, ἕως ὅτου ἀποφασισθῇ τὸ δικαίωμα κατ' οὐσίαν (1). Καλλ. § 195.

196. Περὶ τοῦ βίᾳ ἢ λάθρα (quod vi aut clam).
197. Σημερινὴ ἐφαρμογή.
198. Περὶ μελλούσης ζημίας (de damno injecto).
199. Τίνες ζητοῦν ἀσφάλειαν καὶ παρὰ τίνων;
200. Ἀσφάλεια.
201. Ἄρνησις τῆς ἀσφαλείας.
202. Παράλειψις τῆς ἀσφαλείας καὶ ἐξαιρέσεις.

Τὸ σύστημα, τὸ ὁποῖον ἐξεθέσαμεν, ἔχει βάσιν τὴν ἀρχὴν, ὅτι

(1) Bélime. Droit de poss. § 364.

πρέπει τις νὰ ἐκβιάσῃ τὴν ἀσφάλειαν, διὰ νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα τῆς ἀποζημιώσεως. Τὸ δικαίωμα τοῦτο δὲν ἐκπηγάζει τοιουτοτρόπως ἀπὸ τὴν ζημίαν αὐτὴν, ἀλλ' ἀπὸ τὸ ἐκβιασθὲν τῆς ἀσφαλείας συνάλλαγμα. Ὁ νομοθέτης, ἕνεκα τούτου, καταφεύγει εἰς παντοίας ἀπειλὰς, ἐκβάλλων τῆς κατοχῆς καὶ ἀποστερῶν τῆς ἰδιοκτησίας, διὰ νὰ φέρῃ τὸν ἀρνούμενον εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ συνθακολογήσῃ. Ἀφοῦ ὅμως ἀντιποιεῖται κατὰ τὸ ἀποτέλεσμα τοιαῦτα αὐστηρὰ δικαιώματα, διατί νὰ μὴ τ' ἀντιποιηθῇ ἐξ ἀρχῆς; — διατί νὰ μὴν ὑπόκηται ἀνέκαθεν εἰς ἀποζημίωσιν ὁ παραμελῶν ν' ἀπαλλάξῃ ἀπὸ γνωστὸν κίνδυνον τοὺς γείτονάς του; καὶ διατί νὰ μὴ γίνεται ἀπ' εὐθείας ἡ ἀποσκευὴ καὶ προφύλαξις δαπάνῃ τοῦ ἰδιοκτήτου τούτου;

Κατὰ τὴν πολ. δικονομίαν, ἄρθρ. 490 § 2 ἐδ. ιβ', ὁ εἰρηνοδίκης δικάζει «περὶ ἀγωγῶν ἕνεκα ζημίας, δυναμένης νὰ προέλθῃ ἐξ οἰκοδομημάτων ἀπειλούντων πτῶσιν, ἢ ἐκ πραγμάτων ἐκτεθειμένων, ἢ ἀπηρτημένων.»

Τί θέλει πράξει εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ὁ εἰρηνοδίκης; — Θέλει δι' ἐμπειροτεχνῶν ἂν ἐπαπειλῆται τῳόντι κίνδυνος καὶ θέλει διατάξει τὴν ἐπανόρθωσιν, κατὰ τοὺς ὅρους τῆς πολ. δικονομίας, ἄρθρ. 882 § 1, καθ' οὓς, ἐάν τις καταδικασθῇ εἰς ἐπιχείρισιν ὡρισμένων πράξεων, δυναμένων νὰ ἐκτελεσθοῦν καὶ παρ' ἄλλων, ἐπιχειροῦνται αὗται δι' ἐξόδων τοῦ καταδικασθέντος καὶ τὰ ἔξοδα εἰσπράττονται κατὰ τὸ ἄρθρον 878.

Αἱ ῥωμ. διατάξεις, ὡς δικονομικαὶ, εἶναι ἐπομένως ἀσυμβίβαστοι μὲ τὴν πολ. δικονομίαν, καὶ ὡς ἐκ τούτου, λογίζονται κατηργημέναι.

Μένει μόνον τὸ ζήτημα ἣν ἔχῃ τις δικαίωμα ἀποζημιώσεως μὴ ζητήσας θεραπείαν ἐγκαίρως, πρὶν γίνῃ ἡ βλάβη. Περὶ τούτου ἀποφαίνονται καταφατικῶς αἱ ἀστυνομικαὶ διατάξει τοῦ ποιν. νόμου ἄρθρ. 605, 604, 608 609. Καλλ. § 203.

Νομὴ ὕδατος.

§ 149. Ἡ Τ ἐνήγαγε τὸν Ζ ἐνώπιον εἰρηνοδίκου τινὸς ἐκθέσασα, ὅτι οὗτος κατέστρεψε τὸ ὑδραγωγεῖον τῆς οἰκίας τοῦ Β, ἐν ᾗ κατοικεῖ, ἀποστερήσας αὐτὴν τῆς χρήσεως τοῦ ὕδατος, καὶ ζητήσασα ἐπανόρθωσιν, ἀποζημίωσιν κτλ. — Εἰς τὴν δίκην ταύτην ὁ ἐναγόμενος ἐπρότεινεν, ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς ἐναγούσης στηρίζεται εἰς τὴν κατὰ μίσθωσιν ἢ παράκλησιν χρῆσιν, καὶ ἐπομένως ὅτι ὤφειλεν ἡ ἐνάγουσα ν' ἀποδείξῃ, ὅτι αὐτὴ ἡ ἰδία, ἢ ὁ κύριος τῆς οἰκίας,

κέκτηται τὸ δικαίωμα τοῦ ἀρύειν τὸ ὕδωρ. — Τὸ πρωτοδικεῖον, εἰς ὃ ἐξεκλήθη ἡ ἀπόφασις τοῦ εἰρηνοδίκου, κατὰ πρῶτον μὲν ὑπεχρέωσε τὴν ἐνάγουσαν ν' ἀποδείξῃ τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς της, μετὰ δὲ ταῦτα ὑπεχρέωσε τὸν ἐναγόμενον ν' ἀποδείξῃ, ὅτι τὸ καταστραφὲν ὑδραγωγεῖον εὑρίσκετο ἐπὶ ἰδικοῦ του ἐδάφους. — Μὴ ἀποδείξαντος δὲ τούτου τὸ θέμα αὐτὸ, τὸ δικαστήριον παρεδέχθη τὴν ἀγωγήν. Ζητηθείσης ἀναιρέσεως, ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπεφήνατο, 1] ὅτι καλῶς ὑπεχρεώθη καὶ ὁ ἐναγόμενος ν' ἀποδείξῃ τὴν ἔνστασίν του· καὶ 2] ὅτι ἡ ἀγωγὴ ἔπρεπε ν' ἀποῤῥιφθῇ, μὴ ἀποδειξάσης τῆς ἐναγούσης τὸ ὁποῖον εἶχε τυχὸν δικαίωμα τῆς χρήσεως τοῦ ὕδατος, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ κατὰ πρῶτον λόγον ἂν ὁ ἐναγόμενος δὲν ἀπέδειξε τὴν ἔνστασίν του· διότι, κατὰ τὸ τεμ. 1 § 1 καὶ 16 (43, 3) τῶν Πανδ., διὰ νὰ ἔχῃ τις τὸ παράγγελμα ἢ τὴν ἀγωγὴν τῆς περὶ νομῆς τῆς διοχετεύσεως ὕδατος καὶ πρὸς ἐπανόρθωσιν τῆς γενομένης εἰς τὸ ὑδραγωγεῖον βλάβης, καθὼς καὶ εἰς ἀποζημίωσιν διὰ τὴν στέρησιν τοῦ ὕδατος, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἐν καλῇ τῇ πίστει, ὅτι ἔχει τοιοῦτον δικαίωμα (1). Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 117 τοῦ 1851.

§ 150. Ἴδε ἀνωτέρω § 145.

§ 150ᵃ Ἡ ὑπ' ἀριθ. 2992 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει οὕτως·

« Ἐπειδὴ ἔκ τε τῆς ἀποφάσεως ταύτης καὶ τῆς ἀπὸ 8 αὐγούστου 1842 ἀγωγῆς τοῦ Γ Σ προκύπτει, ὅτι οὗτος ἐνήγαγε τὸν δήμαρχον Ἀθηνῶν ὡς διαταράττοντα τὴν κατοχήν του ἐπὶ ὕδατος, τὸ ὁποῖον ἀνεκάλυψε παρὰ τὴν ὁδὸν τοῦ Βουλεβαρίου, καθότι, ἐνῷ ἐπλησίαζεν εἰς τὴν πηγήν του, ὁ δήμαρχος ἤρχισε ν' ἀνασκάπτῃ τὰς διώρυγας τοῦ αὐτοῦ ὕδατος· ὁ δὲ δήμαρχος τῶν Ἀθηνῶν ἀντέτεινεν εἰς τὴν ἀγωγὴν ταύτην καὶ ἰσχυρίσθη, ὅτι διοχετεύων διὰ δαπάνης τοῦ δήμου εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, διὰ τοῦ ἀρχαίου ὑδραγωγείου των, γνωστὸν ὕδωρ, τοῦ ὁποίου ἡ πηγὴ κεῖται περὶ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὸν βασιλικὸν κῆπον, ἐνήργησε δικαίωμά του, καὶ ἑπομένως δὲν ἔπραξεν οὐδεμίαν διατάραξιν τῆς κατοχῆς τοῦ ὕδατος τοῦ ἀντιδίκου του.

Ἐπειδὴ, οὕτως ἐχούσης τῆς ὑποθέσεως, ὀρθῶς τὸ δικαστήριον τῶν πρωτοδικῶν ἐπέβαλε διὰ τῆς διαληφθείσης ἀποφάσεως καὶ εἰς τὸν δήμαρχον Ἀθηνῶν τὸ χρέος τοῦ ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ παρ' αὐτοῦ γενομένη ἀνασκαφὴ, ἡ χαρακτηρισθεῖσα ὡς διατάραξις, ἐγένετο

---

(1) Ἴδε Ἐφημ. τόμ. 4 σελ. 392 ἑξ.

πρὸς διοχέτευσιν εἰς τὸ ὑδραγωγεῖον τῆς πόλεως παλαιοῦ, γνωστοῦ προηγουμένως, ὕδατος, διότι, τούτου ἀποδεικνυομένου, ἡ πρᾶξις τοῦ δημάρχου, δηλαδὴ ἡ ἀνασκαφὴ πρὸς διοχέτευσιν εἰς τὸ ὑδραγωγεῖον τῆς πόλεως τοῦ κατὰ τὸν βασιλικὸν κῆπον ὕδατος, γνωστοῦ ὄντος προηγουμένως εἰς πολλούς, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς διατάραξις τοῦ ὕδατος τοῦ Σ.»

§ 150ª Αἱ περὶ χρήσεως ὕδατος διαταράξεις κατοχῆς δὲν ὑπάγονται εἰς τοὺς εἰρηνοδίκας, εἰμὴ ὅταν πρόκηται περὶ χρήσεως ῥέοντος ὕδατος, ὄχι ὅμως ὅταν διαταράττηται καὶ ἡ νομὴ τοῦ κτήματος αὐτοῦ δι' ἄλλων πράξεων (ἄρθρα 490, 618 § 5 πολ. δικονομίας).

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἡ προκειμένη ἀγωγὴ περὶ διαταράξεως κατοχῆς στηρίζεται εἰς τὰ ἑξῆς περιστατικά, ὅτι οἱ ἐναγόμενοι ἀφεῖλον ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ τοῦ ἐνάγοντος τὸ εἰς αὐτὸ ῥέον ποτάμιον ὕδωρ, ἐξ οὗ ἐποτίζετο, καὶ ὅτι συγχρόνως κατεσκεύασαν αὐθαιρέτως ἐντὸς τῶν αὐτῶν γαιῶν του νεροτριβὴν καὶ αὔλακα, δι' οὗ διοχετεύουσι τὸ ἀφαιρεθὲν ὕδωρ εἰς αὐτήν, τοιαύτης δὲ οὔσης τῆς ἀγωγῆς, ἁρμόδιον ν' ἀποφασίσῃ καὶ περὶ τῆς χρήσεως ἢ οἱονεὶ νομῆς τοῦ ποταμίου ὕδατος, ἦτο τὸ δικάσαν δικαστήριον τῶν πρωτοδικῶν· διότι τὸ ἐδάφιον πέμπτον τοῦ ἄρθρ. 490 τῆς πολ. δικονομίας καθίστησιν ἁρμόδιον τὸ εἰρηνοδικεῖον, ὅταν κτήματός τινος ἀμφισβητῆται μόνον ἡ χρῆσις τοῦ ῥέοντος ὕδατος, δὲν ἀφαιρεῖται δὲ συγχρόνως οὐδὲ διαταράττεται καὶ ἡ νομὴ τοῦ κτήματος αὐτοῦ· ὁσάκις ὅμως ἡ διατάραξις δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι πράξεις διαταράξεως ἐνεργοῦνται ἐπὶ τοῦ ποτιζομένου δι' αὐτοῦ κτήματος καὶ ἡ περὶ τῆς χρήσεως, ἤτοι τῆς νομῆς τοῦ ὕδατος, διαφορὰ ἀντικείμενον καθίσταται τῆς περὶ διαταράξεως διακατοχῆς τοῦ ἀκινήτου κτήματος ἀγωγῆς, ἥτις, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 490 καὶ 618 ἐδ. 5 τῆς πολ. δικονομίας, εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν πρωτοδικῶν ὑπάγεται· καθότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἡ ἀφαίρεσις τοῦ ὕδατος παρίσταται οὐ μόνον ὡς ἀμφισβήτησις τῆς οἱονεὶ νομῆς αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ὡς διατάραξις τῆς διακατοχῆς τοῦ ἀρδευομένου ὑπ' αὐτοῦ κτήματος, καὶ τοιαύτην ἀλληλουχίαν καὶ συνάφειαν ἔχει ἡ περὶ τῆς νομῆς τοῦ ὕδατος διαφορὰ πρὸς τὴν περὶ τῶν διαταράξεων πρᾶξιν, ὥστε δὲν δύνανται νὰ χωρισθῶσιν ἀπ' ἀλλήλων, χωρὶς ἐπιβλαβοῦς ἐπιρροῆς εἰς τὴν διαδικασίαν καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς διαταράξεως τῆς διακατοχῆς τοῦ κτήματος, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν ὑπόθεσιν, καὶ διὰ τοῦτο ἔπρεπε μάλιστα, κατὰ τὸ ἄρθρ. 21 τῆς πολ. δικονομίας, καὶ ἡ

περὶ τῆς χρήσεως τοῦ ὕδατος διαφορὰ νὰ ἀναχθῇ εἰς ὃ ἀνήκει ἁρμόδιον διὰ τὴν κυρίαν δίκην δικαστήριον.»

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 494 τοῦ 1853 (Νομικ. σ. 5869).

'Απόκτησις καὶ ἀπώλεια νομῆς, καθ' ὅσον ἀφορᾷ ἰδίως τοὺς ἐπὶ δημοπρασίᾳ ἀγοράσαντας κτῆμά τι (1).

§ 151. Δύναται ν' ἀποκρουσθῇ, διὰ τῆς περὶ κατοχῆς ἀγωγῆς, ὁ ἐπὶ δημοπρασίας ἀγοράσας ἀλλότρια κτήματα καὶ ἐγκατασταθεὶς διὰ κλητῆρος, ἐὰν δὲν ἐκοινοποίησε τὴν καταχυρωτικὴν ἔκθεσιν εἰς τὸν κάτοχον. Άπ. πολ. 'Αρ. Π. 27 τοῦ 1848.

§ 52. Ὁ ἐν πλειστηριασμῷ ἀγοράζων κτῆμά τι ἔχει διεκδικητικὴν κατὰ τρίτων ἀγωγήν; (2) Ναί.

'Απόφ. «Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ ἀπὸ 2 ἰουνίου 1841 ὑπ' ἀριθ. 1328 δημοσίου περὶ ἀγοραπωλησίας ἐγγράφου, γενομένου ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Κ Π ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ Α Γ ἠγόρασεν ἀπὸ τοὺς ἰδιοκτήτας Β, Φ καὶ Α Β τὸ ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Πλατάνου κείμενον κτῆμά των, συγκείμενον ἀπὸ μίαν οἰκίαν ἀνώγαιον, εἰς ἀποθήκας ἐμπορικάς, ὅπου ἤδη μετέρχονται (καθὼς ἐν αὐτῇ ἀναφέρεται), καφφενεῖα καὶ παντοπωλεῖα. καὶ εἰς ὑπόγεια, ἔχον ὅρια τὸ μαγαζεῖον τοῦ Χ Τ, πρὸς δυσμὰς τοῦ Π Σ πρὸς ἄρκτον, καὶ ὁδοὺς πρὸς ἀνατολὰς καὶ μεσημβρίαν κλπ. Ἐκ δὲ τοῦ ἀπὸ 12 ἰουνίου 1841 ὑπ' ἀριθ. 1377 συμβολαίου, ὅτι ὁ εἰρημένος Γ ἐξεμίσθωσεν εἰς τὸν Ν Σ τὸ κατὰ πλατεῖαν τοῦ Πλατάνου μαγαζεῖόν του, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ἤδη εὑρίσκεται ὁ αὐτὸς μισθωτής, μετὰ τῆς περιοχῆς του, δι' ἕνα ὁλόκληρον χρόνον κλπ.

---

(1) Ὁ ἀποβληθεὶς τῆς κατοχῆς ἀκινήτου παρὰ κλητῆρος, δυνάμει τῆς περὶ κατασχέσεως ἐκθέσεως τοῦ ἐπὶ πλειστηριασμοῦ ὑπαλλήλου, δὲν ἔχει ἀγωγὴν περὶ ἀποβολῆς τοῦ ἀντιδίκου του ἐκ τῆς κατοχῆς. 'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 472 τοῦ 1848 (Νομικ. σ. 4934).— Ἴδε § 158.

Δύναται μόνον ν' ἀνακόψῃ τὴν πρᾶξιν τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ κλητῆρος καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν αὐτῆς κτλ. (μὲ λόγους ἀμφιβολίας, καθότι, ἡ μειοψηφία φρονεῖ, ὅτι τότε μόνον ὁ κλητὴρ δύναται νὰ ἐνεργῇ ἐγκαταστάσεις ἐπὶ ἀκινήτων, ὅταν ὑπάρχῃ ἀπόφασις διατάττουσα τοιαύτην.) Ἡ αὐτὴ ἀπόφ.

Δύναται ν' ἀποκρουσθῇ διὰ τῆς περὶ κατοχῆς ἀγωγῆς ὁ ἐπὶ δημοπρασίας ἀγοράσας ἀλλότρια κτήματα καὶ ἐγκατασταθεὶς διὰ κλητῆρος, ἐὰν δὲν ἐκοινοποίησε τὴν καταχυρωτικὴν ἔκθεσιν εἰς τὸν κάτοχον μὲ πρόσκλησιν τῆς παραιτήσεως τῆς κατοχῆς. Ἀπόφ. πολ. 'Αρ. Πάγου 27 τοῦ 7848.

(2) Καὶ ὁ ἐπὶ δημοπρασιας ἀγοραστής, διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν κυριότητα, πρέπει νὰ λάβῃ τὴν νομὴν τοῦ πράγματος. ('Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 4812.)

Ἐπειδὴ, πλειστηριασθέντος ἀκολούθως, κατὰ συνέπειαν ἀναγκαστικῆς κατασχέσεως, ἐνεργηθείσης ὑπὸ τοῦ Ν Β, δανειστοῦ τοῦ εἰρημένου Α Γ, ὡς ἐκ τῆς ἀπὸ 25 ὀκτωβρίου 1843 περὶ ἀναγκαστικῆς κατασχέσεως ἐκθέσεως καὶ τῆς ἀπὸ 18 ὀκτωβρίου 1845 περὶ πλειστηριασμοῦ δηλοποιήσεως τῶν παρὰ τῷ πρωτοδικείῳ Ἀθηνῶν κλητήρων Ι Κ Τ καὶ Γ Π ἀποδεικνύεται, τοῦ προσυμφωνηθέντος κτήματος, καὶ κατακυρωθέντος διὰ τῆς ἀπὸ 20 ἰανουαρίου 1846 ὑπ' ἀριθ. 66 κατακυρωτικῆς πράξεως τοῦ συμβολαιογράφου Ἀθηνῶν Θ Γ εἰς τὸν ἐνάγοντα καὶ ἤδη ἐφεσίβλητον Μ Μ, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ἐγκατέστη, κατὰ τὴν ἀπὸ 26 μαρτίου 1846 περὶ τούτου ἔκθεσιν τοῦ εἰρημένου δικαστικοῦ κλητῆρος Π, ὁ εἰρημένος ἐφεσίβλητος ἔχει τὸ δικαίωμα ὡς δικαιοδόχος τοῦ τελευταίου νὰ διεκδικήσῃ κατὰ τοῦ δημάρχου Ἀθηναίων τὸ παρ' αὐτοῦ οἰκειοποιηθὲν ἐκ τοῦ κτήματος τούτου τεμάχιον, περὶ οὗ πρόκειται ἤδη, ἂν εἶχε τοιοῦτον δικαίωμα ὁ Γ· καθότι, διὰ τῆς κατακυρώσεως, ὁ ὑπερθεματιστὴς λαμβάνει ὅσα ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πλειστηριασθέντος πράγματος ἔχει δικαιώματα καὶ ὁ ὀφειλέτης αὐτὸς, τοῦ ὁποίου ἰδιοκτησία εἶναι τὸ πλειστηριαζόμενον κτῆμα (ἄρθρ. 979 τῆς πολ. δικονομίας).»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4608. — Πρβ. Εὐρ. τόμ. 8 σελ. 320 § 135 (λ. Κατάσχεσις) καὶ τὰς αὐτόθι παραπομπάς.—Ἴδε τὸν ἑπ. §.

§ 152ᵃ Καὶ ὁ ἐπὶ δημοπρασίας ἀγοράσας τι ἀπαιτεῖται νὰ λάβῃ τὴν νομὴν διὰ ν' ἀποκτήσῃ τὴν νομήν; — Ἴδε τὸν προηγ. §.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ καὶ ὁ ἐπὶ δημοπρασίας ἀγοράσας τι ἀπαιτεῖται, ὡς πᾶς ἀγοραστὴς, νὰ λάβῃ τὴν νομὴν τοῦ ἀγορασθέντος πράγματος διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν κυριότητα αὐτοῦ, καθόσον διὰ τῆς κατακυρώσεως μόνον τὸ τῆς ἀγοραπωλησίας συνάλλαγμα τελεῖται (ἄρθρα 906 καὶ 979 τῆς πολ. δικονομίας)· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς ἀπὸ 6 φεβρουαρίου 1842 ἐκθέσεως ἐγκαταστάσεως τοῦ κλητῆρος Γ Δ, κοινοποιηθείσης εἰς τὴν ὀφειλέτιδα Κ Μ τῆς περὶ πλειστηριασμοῦ ἐκθέσεως, ἐνεκατέστη εἰς τὴν νομὴν παρὰ τοῦ εἰρημένου κλητῆρος ὁ ἀγοραστὴς Γ Μ· ὥστε, οὕτως ἐχούσης τῆς ὑποθέσεως, πρέπει νὰ θεωρηθῇ σφόδρα πιθανὸν, ὅτι ἡ ὀφειλέτις, μετὰ τὴν κοινοποίησιν τῆς περὶ πλειστηριασμοῦ ἐκθέσεως, ὑπείκουσα εἰς τὸν νόμον (ἄρθρ. 980 τῆς πολ. δικονομίας) παρῄτησε τὴν νομὴν τῶν πλειστηριασθέντων ἐλαιοδένδρων, καὶ εἰς τὴν οὕτω καταληφθεῖσαν κενὴν νομὴν ἐνεκατέστη παρὰ τοῦ κλητῆρος ὁ ἀγοραστὴς καὶ ἀπέκτησε τὴν νομὴν τῶν ἐλαιοδένδρων· τὴν πιθανότητα δὲ ταύτην ἂν δὲν καθιστᾷ

τελείαν ἀλήθειαν, ἐπισχύει ὅμως ἔτι πλέον ἡ ἐνώπιον τῆς ἐπιτροπείας γενομένη μετὰ τὸν πλειστηριασμὸν κατάθεσις τοῦ Σ Μ, ἀναγνωρίσαντος, ὅτι κατὰ παραχώρησιν τοῦ ἀντιδίκου του, ἐνήργησε πράξεις νομῆς ἐπὶ τῶν διαφιλονεικουμένων ἐλαιοδένδρων, ἥτις ἀντικρούει ἀφ' ἑτέρου καὶ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἰδίου Σ Μ, ὅτι δὲν ἔπαυσε ποτὲ νεμόμενος ἐν ἰδίῳ ὀνόματι τὰ ἐλαιόδενδρα ταῦτα· ὅθεν, πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀποδείξεως τοῦ ἀνωτέρω περιστατικοῦ, πρέπει νὰ ἐπιβληθῇ, κατὰ τὸ ἄρθρον 379 τῆς πολ. δικονομίας, ἀναπληρωτικὸς ὅρκος εἰς τὸν Γ Μ. »

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1512. — Πρβ. Κόρ. τόμ. 8 σελ. 320 § 430 (λέξιν Κ α τ ά σ χ ε σ ι ς).

§ 153. Ἡ εἰς τὴν νομὴν ἐγκατάστασις, τὴν ὁποίαν προκαλεῖ τις δυνάμει ἀποφάσεως, δὲν παράγει δικαιώματα, ἐὰν ὁ ἐγκατασταθεὶς δὲν λάβῃ τὴν κατοχὴν καὶ δὲν ἐνεργήσῃ πράξεις διακατοχῆς. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8404 τοῦ 1851.

§ 154. Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β περὶ ἀνακτήσεως νομῆς, ἰσχυρισθεὶς ὅτι ἀπέκτησε τὴν νομὴν τῶν ἐπιδίκων κτημάτων, ἐγκατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ παραδόντος αὐτὰ Δημοσίου καὶ ἀφήσας τὸν ἐναγόμενον, ὅστις τὰ κατεῖχε πρότερον ἐν ὀνόματι τοῦ Δημοσίου, νὰ τὰ καλλιεργῇ τοῦ λοιποῦ ἐν ὀνόματι τοῦ Α καὶ νὰ ἀποδίδῃ τὸ τρίτον τοῦ εἰσοδήματος. — Τὸ δικαστήριον ἀπέρριψε τὴν ἀγωγὴν διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ ἐναγόμενος δὲν ἀπώλεσε τὴν κατοχήν, ἡ δὲ ἐγκατάστασις τοῦ ἐνάγοντος ἐγένετο ἄνευ τῆς συμπράξεως αὐτῶν. — Ζητηθείσης ἀναιρέσεως, ὁ Ἄρειος Πάγος ἐθεώρησε τὴν ἀπόφασιν ἀναιτιολόγητον, ὡς μὴ ἀναφέρουσάν τι περὶ τοῦ γεγονότος, ὅτι ὁ ἐνάγων ἀπέκτησε τὴν νομήν· ὅθεν ἀνήρεσε, δυνάμει τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρ. 170 καὶ 248 τῆς πολ. δικονομίας. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 2 τοῦ 1851.

§ 155. Ἡ διάλυσις τῆς Μονῆς ἐπιφέρει τὴν παῦσιν καὶ τῆς ὑπὲρ ἑαυτῆς νομῆς κτήματος τινός. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 122 τοῦ 1851.

§ 156. Διαταράττει τις τὴν κατοχὴν ἄλλου, ὅταν ἔν τινι δικογράφῳ ἰσχυρίζηται ὅτι ἔχει ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ προκειμένου κτήματος; Ναί.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρ. 180 καὶ 515 ἀριθ. 2 τῆς πολ. δικονομίας συνάγεται, ὅτι ὁ δικαστὴς δύναται ν' ἀπομακρυνθῇ τῶν προπαρασκευαστικῶν καὶ παρεμπιπτουσῶν ἀποφάσεών του, καὶ χωρὶς ν' ἀνακαλέσῃ αὐτὰς ῥητῶς· ὅθεν ὁ λόγος τῆς ἀναιρέσεως, ὅτι τὸ πρωτοδικεῖον δὲν ἀνεκάλεσε διὰ τῆς ἐκκαλουμένης

μένης ἀποφάσεως τὴν πρώτην αὐτοῦ περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασιν τὴν ὑπ' ἀριθ. 334 δὲν εἶναι βάσιμος.

Ἐπειδή, κατὰ τὸ κεφ. ά. βιβλ. 58, 20 (νόμος 1 ἐν ἀρχ. καὶ § 25 Πανδ. 43, 20), πᾶσα πρᾶξις κωλύουσα ἢ παρενοχλοῦσα ὁπωσδήποτε τὴν εἰρηνικὴν κατοχήν τινος, εἶναι διατάραξις τῆς κατοχῆς αὐτῆς· turbatio dicitur fieri per quam quoque molestiam et impedimentum· διὰ τῆς διαταράξεως ἄρα ὁ νόμος δὲν ἐννοεῖ μόνον πράξεις ὑλικὰς κωλυούσας τὴν ἥσυχον διακατοχὴν τοῦ ἀντιδίκου του· τούτου τεθέντος, τὸ ἀπὸ 25 φεβρουαρίου ἔγγραφον τοῦ ἐκκαλοῦντος Σ Δ, δι' οὗ παραπονεῖται ἐνώπιον δικαστικῆς ἀρχῆς, τοῦ εἰρηνοδίκου Σύρου, κατὰ τοῦ ἐφεσιβλήτου Α Ρ, ἐπὶ διαταράξει τῆς προκειμένης δουλείας, καὶ τὸ ὁποῖον ὁ Ρ χαρακτηρίζει ὡς διατάραξιν (καὶ οὐχὶ τοῦ εἰρηνοδίκου τὴν ἀπόφασιν, ὡς ὁ ἐκκαλῶν ἐξέλαβε) θέτον εἰς ἀμφιβολίαν τὸ ἐπὶ τῆς κατοχῆς αὐτῆς δικαίωμα καὶ τὴν κατοχὴν αὐτὴν τοῦ διαληφθέντος Ρ, ἀποτελεῖ διατάραξιν.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 412 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5434).

§ 157. Ἡ νομῆς παραχώρησις, τὴν ὁποίαν κάμνει ἄνθρωπος μὴ ἔχων δικαίωμα πρὸς τοῦτο, δὲν ὑποχρεοῖ τὸν κύριον.

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ νόμον, αἱ μεταξὺ ἄλλων γενόμεναι συμφωνίαι δὲν εἶναι ὑποχρεωτικαὶ διὰ τοὺς τρίτους (Πανδ. βιβλ. 2 τίτλ. 15 Νόμ. 3), τὸ δὲ ἐφετεῖον παραδέχεται, ὅτι ὁ Α Φ, ὡς κληρονόμος τοῦ Π Π, ἐνῷ δὲν ἦτο τοιοῦτος, παρεχώρησεν ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον τὴν νομὴν τοῦ ἐπιδίκου κτήματος, καὶ ὅτι ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ Π κληρονομικὸν δικαίωμα ἀνήκει εἰς τὴν ἀναιρεσείουσαν· ἄρα, κατὰ τὰ πραγματικὰ ταῦτα γεγονότα, ὁ Φ, μὴ ὢν κύριος τοῦ κτήματος, δὲν ἠδύνατο νὰ παραχωρήσῃ δικαίωμα, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχε (Πανδ. βιβλ. 50 τίτλ. 17 Νόμ. 54), καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ περὶ παραχωρήσεως νομῆς σύμβασις εἶναι, δυνάμει τοῦ νόμου, ὡς πρὸς τὴν ἀναιρεσείουσαν, ἀνίσχυρος καὶ μὴ οὖσα.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 92 τοῦ 1850.

§ 158. Ὅταν κλητὴρ τις ἐγκατέστησέ τινα εἰς ἀκίνητον κτῆμα, ἄνευ ἀποφάσεως, ἀλλὰ συνεπείᾳ ἐκθέσεως κατακυρώσεως, δύναται νὰ κινηθῇ ἡ περὶ ἀνακτήσεως τῆς κατοχῆς ἀγωγή; Κατὰ τὴν ἡμιονοψηφίαν, ἡ ἀγωγὴ αὕτη δύναται νὰ λάβῃ χώραν, ἐπειδὴ ἡ ἐγκατάστασις εἶναι παράνομος (ἄρθρ. 980 τῆς πολ. δικονομίας), καὶ ἡ ἔκθεσις τῆς κατακυρώσεως ἀποδεικνύει τὰ δικαιώματα τοῦ ὑπερθεματισμοῦ, ἀλλὰ δὲν ὑποχρεοῖ τὸ κάτοχον· κατὰ τὴν πλειονοψηφίαν, ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀγωγὴ δὲ δύναται ἐπὶ τοῦ προκειμένου

νὰ λάβῃ χώραν, διότι τὸ παράγγελμα τῆς ἀνακτήσεως τῆς κατοχῆς λαμβάνει χώραν, ὅταν ὁ ἐναγόμενος ἔξωσε τῆς κατοχῆς τὸν ἐνάγοντα βίᾳ ἢ λάθρα, καὶ ἀρνεῖται νὰ ἀφήσῃ εἰς αὐτὸν τὴν κατοχήν· ὥστε κατὰ τῆς ὑπὸ τοῦ κλητῆρος ἐνεργηθείσης ἐγκαταστάσεως δύναται νὰ ζητηθῇ ἡ ἀκύρωσις δι᾽ ἀνακοπῆς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 472 τοῦ 1848 (Νομικ. σ. 4935). (1) — Ἴδε τὴν προηγ. ὑποσημίωσιν.

§ 159. Τὰ περὶ νομῆς παραγγέλματα δὲν λαμβάνουν χώραν κατὰ τοῦ λαβόντος εἰς τὴν κατοχήν του κτῆμά τι συνεπείᾳ κατακυρώσεως ἐπὶ πλειστηριασμοῦ καὶ ἐγκαταστάσεως ὑπὸ τοῦ κλητῆρος.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ τὰ τῆς νομῆς παραγγέλματα, ἢ διακατοχῆς ἀγωγαὶ λαμβάνουσι χώραν, ὅταν ὁ νομεὺς ἀποβάλληται καὶ ἕτερος εἰς τὴν νομὴν ἐγκαθίσταται, οὐχὶ κατὰ νόμιμον τρόπον καὶ ὑπὸ ἀρχῆς τῆς ἁρμοδίας πρὸς τοῦτο, ἀλλὰ βίᾳ καὶ αὐθαιρέτως· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἐκ μὲν τῆς ἀπὸ 9 νοεμβρίου 1847 κατακυρωτικῆς ἐκθέσεως, συνταχθείσης παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου Τριπόλεως ἐξάγεται, ὅτι τὰ ἐπίδικα κτήματα, ἀνήκοντα εἰς τοὺς ἐνάγοντας, ἐπλειστηριάσθησαν διὰ χρέος αὐτῶν καὶ κατεκυρώθησαν εἰς τὸν ἐναγόμενον, ἐκ δὲ τῆς ἀπὸ 24 ὀκτωβρίου 1850 ἐκθέσεως ἐγκαταστάσεως τοῦ κλητῆρος Β Ν Τ βεβαιοῦται ἡ διὰ τοῦ κλητῆρος τούτου ἐγκατάστασις τοῦ ἐναγομένου· ἐκ δὲ τῶν ἀπὸ 26 καὶ 24 ὀκτωβρίου 1850 ἐπιδόσεως ἀποδεικτικῶν ἀποδεικνύεται, ὅτι ἥ,τε κατακυρωτικὴ ἔκθεσις καὶ ἡ τῆς ἐγκαταστάσεως ἐπεδόθησαν εἰς τὸν ἐνάγοντα Ι Μ.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 478 τοῦ 1852 (Νομικ. σ. 5632).

§ 161. Ἐάν, δυνάμει ἀποφάσεως, ἐγκατασταθῇ τις εἰς ἀκίνητόν τι κτῆμα, χωρεῖ κατ᾽ αὐτοῦ ἀγωγὴ περὶ ἀποβολῆς ἢ διαταράξεως; Ὄχι. Αἱ περὶ νομῆς ἀγωγαὶ προϋποθέτουσι βιαίαν ἰδιωτικὴν ἐνέργειαν, διαταράττουσαν ἢ ἀναιροῦσαν τὴν ἐπί τινος κτήματος νομὴν ἄλλου· ἄρα δὲν δύνανται νὰ χωρήσωσιν ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν δικαστικῶν ἀποφάσεων λαμβανουσῶν χώραν ἀποβολῶν καὶ ἐγκαταστάσεων, διότι αἱ πράξεις αὗται, γενόμεναι τῇ συνδρομῇ

(1) Ἡ διὰ δικαστικοῦ κλητῆρος ἐγκατάστασις εἰς τὴν νομὴν κτήματος, ἐπιδικασθέντος εἴς τινα διάδικον, καὶ ἡ ἀπὸ τῆς νομῆς αὐτοῦ ἀποβολὴ τοῦ εἰς τὴν παράδοσίν του καταδικασθέντος, δύναται νὰ ἐνεργηθῇ ὡς μέσον ἐκτελέσεως καὶ ἄνευ προηγουμένης δικαστικῆς ἀποφάσεως; (ἴδε τὴν νομολ. ἐν Εὑρ. τόμ. 6 σελ. 572 ἐν — λέξει Ἐκτέλεσις.)

Ὁ διὰ μόνης τῆς ἐκθέσεως τῆς κατακυρώσεως εἰς τὴν διακατοχὴν ἐγκατασταθεὶς θεωρεῖται ὡς παρανόμως καταλαβὼν τὸ κτῆμα καὶ ἀποβάλλεται τῆς διακατοχῆς; (ἴδε τὴν νομολογίαν ἐν λέξει Ἐκτέλεσις § 40 ἐν Εὑρετ. τόμ. 6 σελ. 571.)

τῶν ὑπηρετῶν τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας, οὔτε βίαιαι λογίζονται, οὔτε παράνομαι· ἂν δὲ ὡς ἐκ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς προσβάλλωνται τρίτων τυχὸν δικαιώματα, δύνανται οὗτοι νὰ μεταχειρισθῶσι τὰ εἰς τὸ ὄγδοον κεφάλαιον τῆς πολ. δικονομίας διαγραφόμενα μέσα, ἀνακόπτοντες ἢ τὴν ἀπόφασιν, ἢ τὴν ἐκτέλεσιν, κατὰ τὰς διαφόρους περιπτώσεις. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 1017 τοῦ 1851 (Νομικ. 5519).

§ 161[a] Ἡ κατὰ νόμιμον τρόπον γενομένη ἐγκατάστασις τοῦ ὑπερθεματιστοῦ εἰς τὸ κατακυρωθὲν αὐτῷ ἀκίνητον δίδει χώραν εἰς ἀγωγὴν κατ' αὐτοῦ περὶ ἀποβολῆς ἀπὸ τῆς νομῆς;

Ὁ ἀπὸ τῆς κατοχῆς ἀποβληθεὶς δι' ἐγκαταστάσεως καὶ καταλαβὼν ἔπειτα τὴν κατοχὴν ἐναγόμενος, δύναται ν' ἀντιτάξῃ τὴν ἔνστασιν τοῦ πλημμελοῦς τῆς ἐγκαταστάσεως;

«Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἀπαράδεκτος καθίσταται ἡ προκειμένη ἀγωγὴ περὶ διακατοχῆς, ὡς στηριζομένη εἰς τὸν λόγον, ὅτι αὐθαιρέτως κατέλαβεν ὁ ἐναγόμενος τὴν διακατοχὴν τῶν ἐπιδίκων κτημάτων, διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους· α'] διότι οὐχὶ βίᾳ, οὐδ' αὐθαιρέτως κατελήφθη ἡ κατοχή, ἀλλὰ νομίμῳ τρόπῳ, τουτέστι δυνάμει δημοσίου ἐγγράφου ἐκτελεστοῦ, κατὰ τ' ἄρθρα 398 καὶ 403 τῆς πολ. δικονομίας, καὶ ὑπὸ δημοσίου ὑπηρέτου, ἁρμοδίου πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ, ἐγκατέστη εἰς τὰ ἐπίδικα κτήματα ὁ ἐναγόμενος, β'] διότι, κατὰ τὸ ἄρθρ. 980 τῆς αὐτῆς δικονομίας, ὁ ὑπερθεματιστὴς δύναται, μετὰ τὴν κατακύρωσιν, νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὸ κατακυρωθὲν κτῆμα, ἐὰν ὁ ὀφειλέτης δὲν πράξῃ ἀντίστασίν τινα κατ' αὐτῆς, ἀπόφασις δὲ διατάττουσα τὴν διὰ προσωπικῆς κρατήσεως ἀποβολὴν τοῦ ὀφειλέτου ἀπαιτεῖται νὰ προηγηθῇ, ὅταν οὗτος, μὴ θέλων νὰ παραιτήσῃ τὴν κατοχήν, ἀποκρούσῃ τὸν ὑπερθεματιστήν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, οἱ ἐνάγοντες διατείνονται, ὅτι ἀντέστησαν εἰς τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ ἀντιδίκου αὐτῶν· ἂν καὶ ἠδύνατό τις ἴσως νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ ἐγκατάστασις τοῦ ὑπερθεματιστοῦ εἶναι ἔγκυρος, ὅτε τῇ ῥητῇ ἢ καὶ σιωπηλῇ ἐγκαταστάσει τοῦ ὀφειλέτου ἤθελε γενῇ· καὶ γ'] διότι ἂν εἰς τὰς εναγούσας Σ καὶ Δ, δὲν ἐπεδόθη ἡ κατακυρωτικὴ ἔκθεσις, δύνανται νὰ προσβάλωσι δι' ἀνακοπῆς τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐγκαταστάσεως, ὡς ἄκυρον, δι' ἔλλειψιν τῆς ἐπιδόσεως αὐτῆς, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν προκειμένην περὶ βιαίας καὶ αὐθαιρέτου ἀποβολῆς ἐκ τῆς διακατοχῆς ἀγωγὴν νὰ κινήσωσιν· ὅθεν μεταῤῥυθμιστέα καθίσταται ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις.»

Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 478 τοῦ 1852 (Νομικ. σ. 5694). Ἰδὲ ἀν. § 159.

Σημ. Ἡ 556 τοῦ 1853 ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν, ὡς πρὸς τὸ δεύτερον ζήτημα, ἔχει οὕτως:

« Ἐπειδὴ ἡ τῆς διακατοχῆς διατάραξις ἢ ἡ ἀπ' αὐτῆς ἀποβολή, ἀφορμὴν διδοῦσα εἰς τὰ παραγγέλματα, κατὰ τὴν ῥωμ. νομοθεσίαν, καὶ εἰς ἀγωγὴν περὶ διακατοχῆς, κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν, ὑποθέτει ἰδιωτικὴν αὐθαίρετον ἐνέργειαν· ἡ κατάληψις ἄρα τῆς κατοχῆς, συνεπείᾳ ἐγκαταστάσεως, διὰ πραττομένης συνδρομῆς δημοσίου ὑπηρέτου, ἀφαιρεῖ τὴν περὶ αὐθαιρέτου ἰδιωτικῆς ἐνεργείας ἰδέαν, ἀλλ' ἐντεῦθεν δὲν ἕπεται, ὅτι ὁ δι' ἐγκαταστάσεως πλημμελοῦς ἀποβληθεὶς τῆς κατοχῆς του, καὶ ἀναλαβὼν ταύτην μετὰ ταῦτα ἰδίᾳ δυνάμει, ἀποκλείεται τῆς ἀποκρούσεως τῆς ἀγωγῆς τοῦ πλημμελοῦς ἐγκατασταθέντος, διὰ τῆς χρήσεως τῆς ἐνστάσεως τῆς ἐπιληψίμου κατοχῆς (vitiosæ possessionis) συμφώνως μὲ τὰς περὶ διαταράξεως ἀρχὰς τοῦ δικαίου (§ 7 *sent. paul.*) 5. 6 § 6 Εἰσηγ. 4, 15 ἄρθρ. 630 τῆς πολ. δικονομίας, ἴδε καὶ *Gaiu. lib.* 66 (*Pauli ad edictum*), καθ' ἃς ὁ ὑπὸ τοῦ κυρίου ἀποβαλλόμενος τῆς κατοχῆς, τῆς ὁποίας ἐπιληψίμως ἐπελάβετο, δὲν ἔχει τὰ παραγγέλματα *unde vi* καὶ *uti possidetis*, ἢ τὴν περὶ ἀνακτήσεως τῆς διακατοχῆς ἀγωγήν.

Ἐπειδὴ καὶ μὲν ὁ ὀφειλέτης ὀφείλει, κατὰ τὸ ἄρθρον 980 τῆς πολ. δικονομίας, κοινοποιουμένης αὐτῷ περιλήψεως τῆς περὶ ἐγκαταστάσεως ἐκθέσεως, νὰ παραιτήσῃ εἰς τὸν ὑπερθεματιστὴν τὴν διακατοχὴν τοῦ πλειστηριασθέντος ἀκινήτου, ἀλλ' ἐντεῦθεν δὲν ἕπεται, ὅτι ὁ ὑπερθεματιστὴς δύναται ν' ἀποβάλῃ αὐτὸν ἄκοντα τῆς διακατοχῆς· ἀπεναντίας ἐκ τῆς διατάξεως τῶν ἄρθρων 980, 830 καὶ 999 ἀριθ. 9 τῆς πολ. δικονομίας συνάγεται, ὅτι ὁ ὑπερθεματιστὴς δύναται, ἀρνουμένου τὴν παραίτησιν τοῦ ὀφειλέτου, νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ δικαστηρίου τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ κράτησιν, ἢ τὴν διὰ βίας ἀποβολήν, ἡ πρὸ δὲ τῆς περὶ τούτου ἀποφάσεως διὰ βίας ἐπενεγκομένη ὑπὸ τοῦ ὑπερθεματιστοῦ αὐτοῦ, ἢ τοῦ ἐντολοδόχου αὐτοῦ κλητῆρος, ἀφαίρεσις τοῦ ἀκινήτου καὶ ἡ εἰς τὴν κατοχὴν τούτου ἐγκατάστασις τοῦ ὑπερθεματιστοῦ, παράνομος οὖσα, δὲν εἶναι ἱκανὴ νὰ μεταβιβάσῃ τὴν κατοχὴν ἀνεπίληπτον. » (Νομικ. σ. 5792.)

Διάφορα ζητήματα.

§ 162. Προσωρινὴ ἐκτέλεσις τῶν περὶ κατοχῆς ἀποφάσεων· — ἴδε Εὑρετ. τόμ. 2 σελ. 95 § 121.— Εὑρ. τόμ. 7 λ. *Ἔφεσις* — Εὑρ. Ῥολλ. λέξει *exécution provis.* ἀρ. 28 ἐπ.

§ 163. Ὅρα ἐν λέξει *Ὁμολογία* τὴν ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου 13 τοῦ 1849.— Ὅρα ἐν λέξει *Πρόκλησις* τὴν 125 τοῦ 1849 ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου.

§ 164. Ἡ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς τελεσιδίκου ἀποφάσεως γενομένη μεταβολὴ τῆς κατοχῆς δὲν δύναται νὰ βλάψῃ τὸ δίκαιον τοῦ, ὑπὲρ οὗ ἡ ἀπόφασις, διαδίκου, ἀλλὰ θεωρεῖται ὡς μὴ οὖσα.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἂν ἐγένετο ἐν μέρει μεταβολὴ τῆς κατοχῆς τῶν προκειμένων κτημάτων πρὸ τῆς ἐκδικάσεως τῆς ὑποθέσεως παρὰ τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς, ἡ μεταβολὴ αὕτη δὲν ἐπροτάθη ἐνώπιον αὐτῆς παρὰ τῶν ἀναιρεσειόντων· ἂν δὲ ἐγένετο μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀποφάσεως τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς, ἡ τοιαύτη μεταβολὴ δὲν δύναται νὰ βλάψῃ τὸ δίκαιον τῆς ἀναιρεσιβλήτου καὶ θεωρεῖται ὡς μὴ οὖσα, καθόσον δι' ἀποφάσεων τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς ἀπεφασίσθη ἀμετακλήτως νὰ λάβῃ ἡ ἀναιρεσίβλητος τὸ τέταρτον τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος κτημάτων, καὶ οὐχὶ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ· ἄρα τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἀποῤῥίψαν τὴν περὶ ἀπαραδέκτου τῆς ἀγωγῆς, λόγῳ ὅτι τὰ κτήματα μετεβιβάσθησαν εἰς τὴν κατοχὴν τρίτων, ἔνστασιν τῶν ἀναιρεσειόντων, ἀπεφάσισε νομίμως, καθόσον δὲν ἠδύνατο νὰ παραβιάσῃ τὰ παρὰ τῆς μνησθείσης ἀποφάσεως τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς ἀμετακλήτως δικασθέντα. ὥστε αὐτὸς ὁ λόγος καθίσταται ἀνυπόστατος.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 24 τοῦ 1849.—Πρβ. α) τὴν λ. Ἀ π ά ν τ η σ ι ς § 26 (Εὑρ. τόμ. 2 σελ. 10), β') Καλλ. τόμ. 3 § 399 καὶ 577, γ') Καλλ. βιβλ. 2 § 171· καὶ δ') ἀποφάσ. 2445 καὶ 4549 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.— Ἴδε καὶ τὸν ἑπόμ. § ὡς καὶ τὴν λέξιν Ἔ ν σ τ α σ ι ς.

§ 165. Ὅταν κατεδικάσθη τις, ὡς κάτοχος κτήματός τινος, νὰ τὸ παραδώσῃ, δύναται νὰ προτείνῃ, μετὰ ταῦτα, ὅτι δὲν εἶναι κάτοχος; Ἴδε καὶ τὸν προηγ. § ἐν τέλ.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ εἰς τὴν μεταξὺ τῶν παρόντων διαδίκων πρωτόδικον καὶ κατ' ἔφεσιν περαιωμένην ἤδη δίκην, καθ' ἣν ἐξεδόθη ἐν πρώτοις ἡ διαληφθεῖσα ὑπ' ἀριθ. 6912 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις πρωτοδικῶν, καὶ ἀκολούθως ἡ τοῦ δικαστηρίου τούτου τῶν ἐφετῶν ὑπ' ἀριθ. 2634, μὴ γενομένης ἐνστάσεώς τινος ἐκ μέρους τοῦ ἐναγομένου Π, εἴτε πρὸ τῆς κατ' οὐσίαν ἀπαιτήσεώς του, περὶ τοῦ ὅτι οὗτος δὲν κατεῖχε τὸν κατ' αὐτοῦ διεκδικούμενον ἀγρὸν, εἴτε τοὐλάχιστον πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς καταδικασάσης αὐτὸν ἀποφάσεως, ὅτι δὲν κατεῖχε τὸν αὐτὸν ἀγρὸν, προσφερόμενος συγχρόνως ν' ἀποδείξῃ προφανῶς, ὅτι ἐγνώρισε τοῦτο ὁ ἐνάγων αὐτὸν ὡς κάτοχον Ο, ἀλλ' ὑποβαλόντος ἑαυτὸν τοῦ εἰρημένου Π εἰς τὴν δίκην ἐκείνην ὡς κατόχου τοῦ διεκδικουμένου κατ' αὐτοῦ κτήματος μέχρι τέλους ὁλοσχεροῦς τῆς δίκης, καὶ καταδικασθέντος ἑπομένως τελεσιδίκως, ὡς τοιούτου, νὰ παραχω-

ρήση αὐτὸν ὅπως εἰς τὴν διεκδικητικὴν ἀγωγὴν περιεγράφετο, αἱ διατάξεις τοῦ Νόμ. 45 βιβλ. 42 τίτλ. 1 τῶν Βασιλ. καὶ 25, 26 βιβλ. 15 τίτλ. 1 αὐτ. καὶ βιβλ. 6 τίτλ. 1 Νόμ. 25 τῶν Πανδ. δὲν δύνανται εἰς τὴν προκειμένην νέαν δίκην, ἥτις, κινηθεῖσα ὑπὸ τοῦ εἰρημένου Ο δι' ἄλλης ἀπὸ 29 Ιανουαρίου 1846 ἀγωγῆς, ἔχει ἀντικείμενον τὴν ἀπόδοσιν ἀντιτίμου ἢ ἀξίας 1368 γαλλ. μέτρων ἢ 2432, κατ' αὐτὸν, πηχῶν, ἀποτελούντων μέρος τοῦ ἐπιδικασθέντος αὐτῷ ἀγροῦ, ὡς κατεχομένων ὑπὸ τοῦ πρέσβεως τῆς Αὐστρίας Πρόκες, πρὸς ὃν ὁ Π τὸ εἶχε πωλήσει, νὰ ἀσφαλίσωσι τὸν εἰρημένον Π· διότι, κατὰ τὰς διατάξεις τῶν προσημειωθέντων νόμων, καὶ ὁ μὴ νεμόμενος τὸ κατ' αὐτοῦ διεκδικούμενον πρᾶγμα, προσάγων δὲ ἑαυτὸν εἰς δίκην, ἄνευ τινὸς ἀντιῤῥήσεως κατὰ ταύτην, περὶ τοῦ ὅτι δὲν κατέχει, καταδικάζεται, καὶ τότε μόνον, κατὰ τοὺς εἰρημένους νόμους, δὲν ὠφελεῖ, πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς καταδίκης του ὡς κατόχου, τὸν ἐναγόμενον ἡ προφανὴς ἀπόδειξις τοῦ ὅτι ὁ ἐνάγων ἐγνώριζε πρὸ τῆς ἀγωγῆς, ὅτι αὐτὸς δὲν ἦτο κάτοχος (ὡς ἰσχυρίζεται ὁ Π διατεινόμενος, ὅτι ὁ Ο ἐγνώριζεν, ὅτι μέρος ἀγροῦ του κατείχετο ἀπὸ τὸν Π, προπωληθὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Π. ὡς δῆθεν μέρος τοῦ ἰδίου του ἀγροῦ), ὅταν παραλιπὼν ὁ ἐναγόμενος νὰ προτείνῃ τὴν ἔνστασιν τῆς μὴ κατοχῆς πρὸ τῆς προκατάρξεως τῆς δίκης, τὴν προτείνει ὅμως τοὐλάχιστον πρὸ τῆς καταδίκης, συνωδευμένην μὲ τὴν προφανῆ ἀπόδειξιν τῆς γνώσεως τοῦ ἐνάγοντος· ὅθεν εἰς τὴν προκειμένην δίκην, ἔχουσαν χώραν μετὰ τὴν τελεσίδικον καταδίκην τοῦ Π, δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι καμμίαν ἐπιῤῥοὴν, πρὸς μεταβολὴν τῆς δεδικασμένης ὑποχρεώσεως αὐτοῦ, οὐδὲ τὰ ὑπ' αὐτοῦ προσαγόμενα ἔγγραφα, ἤτοι ἡ ἀπὸ 18 σεπτεμβρίου 1836 ὑπ' ἀριθ. 3009 κατ' αὐτοῦ διαμαρτύρησις τοῦ ἀντιδίκου του Ο, καὶ ἡ ἀπὸ 27 νοεμβρίου 1836 ἀναφορὰ τοῦ αὐτοῦ Ο πρὸς τὸν εἰρημένον πρέσβυν τῆς Αὐστρίας, ἂν καὶ ἐκ τῶν ἐγγράφων τούτων ἀποδεικνύεται, ὅτι προεγνώριζεν ὁ Ο, ὅτι τὸ μέρος τοῦ ἀγροῦ, τοῦ ὁποίου ἡ ἀξία ζητεῖται ἤδη, κατείχετο ἔκτοτε ἀπὸ τὸν εἰρημένον πρέσβυν, καὶ οὐχὶ ἀπὸ τὸν Α Π, κατὰ τοῦ ὁποίου εἶχε κινήσει ἀκολούθως τὴν τοῦ ἀγροῦ του διεκδικητικὴν ἀγωγήν.

Ἐπειδὴ μὴ δυνάμενος ὁ Π ν' ἀποδώσῃ αὐτούσιον, ὡς κατεδικάσθη, ἓν μέρος τοῦ εἰς τὸν Ο ἐπιδικασθέντος ἀγροῦ, ὅπερ ἀμφότεροι οἱ διάδικοι ὁμολογοῦν ἤδη ὅτι κατέχεται ὑπὸ τοῦ Πρόκες, καθίσταται ὑπόχρεως, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 881 τῆς πολ· δικονομίας, ν' ἀποδώσῃ τὸ ἀντίτιμον αὐτοῦ δι' ἐκτιμήσεως πραγματογνωμόνων, καθότι ὁ ἐκτιμητικὸς ὅρκος, κατὰ τὸ ἄρθρον

383, δὲν ἐπιβάλλεται εἰμὴ ἐν ἐλλείψει πάσης ἄλλης δυνατῆς ἀποδείξεως, τὸ δὲ ἀντίτιμον τοῦτο δὲν δύναται ὁ Ο νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ λάβῃ παρὰ τὴν θέλησίν του δι' ἄλλης γῆς· ἀντὶ διὰ χρημάτων, ὅπερ ἀξιοῖ.

Ἐπειδὴ ἀποδοτέα ἀξία πρέπει νὰ ἦναι ἐκείνη, τὴν ὁποίαν εἶχε τὸ κτῆμα, ὅταν, ὑποχρέου ὄντος τοῦ Π, δυνάμει τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, νὰ παραχωρήσῃ αὐτὸ αὐτούσιον, καὶ μὴ δυνηθέντος αὐτοῦ νὰ πράξῃ τοῦτο, ὁ Ο ἀπήτησε τὸ χρηματικὸν ἀντίτιμον διὰ τῆς τοῦ ἰανουαρίου 1846 ἀγωγῆς του.

Ἐπειδὴ ἄλλως τε μὴ παραδεχομένου τοῦ Α Π, ὅτι πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ διὰ τῆς προσημειωθείσης ὑπ' ἀριθ. 6912 ἀποφάσεως ἐπιδικασθέντος ἀγροῦ τῷ λείπονται 2432 πήχεις, ὡς οὗτος ἀξιοῖ, ἀλλὰ μόνον 1551 ἢ 1936, ὁ Ο ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ, δι' ἐκθέσεως ἐμπειροτεχνῶν καταμετρητῶν, εἰς πόσην, διὰ τῆς ἐγκαταστάσεώς του ὑπὸ τοῦ παρὰ τῷ πρωτοδικείῳ Ἀθηνῶν κλητῆρος Δ Κ γενομένην τὴν 14 ἰανουαρίου 1846, ἔκτασιν ἐκ τοῦ ἀγροῦ τούτου ἐγκατεστάθη, αὐτὴν παραλαβών, καὶ ὅτι τῷ λείπονται ἀκόμη πήχεις 2432, τῶν ὁποίων τὴν ἀξίαν ζητεῖ ἤδη, καὶ ἑπομένως ἡ διάταξις τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως, ἡ ἀφορῶσα τὴν ὁρισθεῖσαν δι' αὐτῆς πρώτην ἀπόδειξιν εἶναι ὀρθὴ καὶ ἐπικυρωτέα.

Ἐπειδὴ τελεσιδίκως οὔσης δεδικασμένης διὰ τῆς μνησθείσης ὑπ' ἀριθ. 6912 ἀποφάσεως καὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν καρπῶν λογιζομένης κατ' αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 67 τῆς 22 ἰουνίου 1837 ἀποφάσεως τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς δι' ἐκτιμήσεως πραγματογνωμόνων, ὁ εἰρημένος Ο δὲν δύναται εἰμὴ κατ' αὐτὴν τὴν ὑπ' ἀριθ. 6912 ἀπόφασιν νὰ λάβῃ τοὺς καρποὺς λογιζομένους μέχρι τῆς 29 ἰανουαρίου 1846, καθ' ἣν ἐκίνησε τὴν περὶ ἀποδόσεως τοῦ ἀντιτίμου ἢ ἀξίας τοῦ μέρους τοῦ ἀγροῦ τοῦ ὑπὸ τοῦ Π κατεχομένου ἀγωγήν, οὐχὶ δὲ ν' ἀπαιτῇ καὶ τόκους ἐπὶ τοῦ ἀντιτίμου τούτου ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς διαληφθείσης ὑπ' ἀριθ. 67 ἀποφάσεως τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς, διότι ἄλλως ἤθελε παραβιασθῇ τὸ δεδικασμένον, ἀλλὰ τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ ἀντιτίμου ἢ ἀξίας γενομένης ἤδη δι' ἀγωγῆς χωριστῆς, περὶ ἧς καὶ πρόκειται ἤδη, καὶ δυνάμει αὐτῆς ἀντικαθισταμένης ἔκτοτε εἰς τὸ μὴ ἀποδιδόμενον μέρος τοῦ κτήματος τῆς χρηματικῆς ἀξίας αὐτοῦ, ἐπ' αὐτῆς πρέπει νὰ λογισθῶσιν ἀντὶ καρπῶν οἱ τόκοι ἐπὶ τῆς ἀξίας ταύτης, κατὰ τὴν γενησομένην ὑπὸ τῶν πραγματογνωμόνων ἐκτίμησιν, λόγῳ τῆς ὑπερημερίας τοῦ ὀφειλέτου.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4549. — Ἴδε τὸν § 464 ἐπ.

§ 166. Ὠνεακὰ ἔγγραφα· *instrumenta*. Καλλ. βιβλ. 2 § 36.

§ 167. Καμμία διάταξις τοῦ ἀπὸ 30 μαρτίου 1835 διατάγματος δὲν οὐδετερόνει τὴν ἰσχὺν τῶν δικαιογράφων πρὸ τῆς ἀναγνώσεώς των τοιουτοτρόπως, ὥστε νὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὸν κατέχοντα αὐτὰ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ στηρίξῃ ἐπ' αὐτῶν ἀγωγὴν ἐκνικήσεως κατὰ τρίτων προσώπων. Ἡ μὴ ἐμπρόθεσμος δὲ παρουσίασις τῶν δικαιογράφων, δι' ὧν ὁπωσδήποτε ἀπεκτήθησαν ἐθνικὰ κτήματα πρὸ τοῦ 1833, δὲν καθιστᾷ αὐτὰ αὐτοδικαίως ἄκυρα, κατὰ τὸ ἀπὸ 30 μαρτίου 1835 διάταγμα, ἀλλ' ἐπιφέρει ἁπλῶς ὡς συνέπειαν, ὅτι τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον δύναται ἀμέσως μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας νὰ καταδικάσῃ εἰς πρόστιμον τὸν ὑπερήμερον, καὶ νὰ ἀπαιτήσῃ δικαστικῶς τὴν παρουσίασιν τῶν δικαιογράφων. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. τοῦ 1838 (Νομικ. σ. 2508). —Ἴδε ἐν Εὑρ. τὴν λέξιν *Ἐθνικαὶ γαῖαι* § 6.

§ 168. Ἡ μεταβίβασις τῆς νομῆς σκοπεύεται διὰ τῆς ἀγοραπωλησίας. Ῥάλλ. ἐμπ. δίκ. τόμ. 1 σελ. 359.

§ 169. Ἀποφάσεις περὶ τῆς κυριότητος μεταξὺ πλειόνων τοῦ αὐτοῦ πράγματος ἀγοραστῶν. Αὐτ. σελ. 360.

§ 170. Ἡ ἁπλῆ κατοχὴ τοῦ τιμολογίου δὲν ἀποδεικνύει τὴν κυριότητα. Αὐτ. σελ. 389.

§ 171. Ὅταν τὸ προικῷον παρεδόθη τῷ συζύγῳ, ἡ περὶ προτιμήσεως ἀγωγὴ κινεῖται κατὰ τοῦ κατόχου (1). — Ὅρα Εὑρετ. τόμ. 1 σελ. 41 § 11.—Ἴδε καὶ τὴν λέξιν *Προτίμησις*

§ 172. Ἀπὸ τρίτον κάτοχον δύναται νὰ ἐκνικηθῇ, λόγῳ προτιμήσεως, τὸ πωληθὲν κτῆμα; Ἴδε τὴν λ. *Προτίμησις*.

§ 173. Τὸ ποινικὸν δικαστήριον, προκειμένου περὶ αὐτοδικίας, δικάζει τὸ περὶ νομῆς παρεμπίπτον ζήτημα; Ἴδε τὰς λέξεις *Αὐτοδικία* καὶ *Ζητήματα προδικαστικά*.

§ 174. Εἰς τὴν περὶ νομῆς ἀγωγὴν συγχωρεῖται παρέμβασις; Ἴδε τὴν λέξιν *Παρέμβασις*.

§ 175. Νομὴ συνεπείᾳ ἀνταλλαγῆς· Ἴδε τὴν λέξιν *Ἀνταλλαγὴ* (εἰς τὸ ἐκδοθησόμενον συμπλήρωμα τοῦ Εὑρετηρίου).

§ 176. Εἰς τὰς περὶ νομῆς δίκας χωρεῖ ἡ περὶ ἀποζημιώσεως κατὰ τοῦ προκαλέσαντος τὴν ἐκποίησιν αἴτησις τοῦ ἐναγομένου; Ἴδε τὴν 7947 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 177. Ἡ περὶ προκλήσεως ἀπόφασις ἰσχύει καὶ εἰς τὴν περὶ

(1) Ἐκποιηθέντος τοῦ κτήματος, τίς ἐνάγεται ἀπὸ τὸν ἔχοντα δικαίωμα προτιμήσεως; Ἀπόφ. Ἀρ. Π. 288 τοῦ 1851 ἐν λ. Προτίμησις.
Ἔνστασις, ὅτι ὁ ἐναγόμενος δὲν κατέχει. Αὐτόθι.

Ἀπόφ. α Ἐπειδή, ὁ ἐνάγων διατείνεται, ὅτι τὸ κτῆμα, περὶ οὗ ἡ δίκη, κατέχεται ἐξ ἀδιαιρέτου παρ' αὐτοῦ καὶ τοῦ Β, εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ ὁποίου ἐπεισῆλθεν ὁ ἐναγόμενος. Μὴ ὑπαρχούσης δὲ ἀμφισβητήσεως περὶ τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτοῦ, τὸ δικαστήριον ὀφείλει νὰ τὸν παραδεχθῇ ὡς ὡμολογημένον,

Ἐπειδή, τούτων οὕτως ἐχόντων, ὁ ἐνάγων ἔχει δικαίωμα νὰ παραπονεθῇ κατὰ τῆς τοῦ ἐναγομένου πράξεως, καθότι ὁποία ποτ' ἂν ᾖ ἡ ἔκτασις καὶ ἡ φύσις τῆς νομῆς ἐκείνου, οὗτος (ὁ ἐναγόμενος) ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ νὰ διατηρηθῇ εἰς τὴν νομήν του, ὅταν ἐνέμετο πρὸ τῆς πράξεως τοῦ ἐναγομένου (ὅρα *Carou* § 616).»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7737 τοῦ 1850.

§ 188. Οἱ λαβόντες γῆν πρὸς ἐμφύτευσιν, ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ διανείμωσι τὴν ἐμφυτευθεῖσαν γῆν, μετὰ χρόνον ὡρισμένον, μετὰ τοῦ κυρίου αὐτῆς, ἔχουν ἀγωγὴν περὶ νομῆς κατὰ τούτου;

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ ὁ ἐφεσίβλητος, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὁμολογίαν, ὡς λόγον ἢ αἰτίαν τῆς διακατοχῆς, ἐφ' ἧς στηρίζει τὰς δύο ἀγωγάς του, δὲν προτείνει εἰμὴ συμβόλαιόν τι, δι' οὗ ὁ Χ Χ, δὲν εἶχεν εἰς αὐτὸν μεταβιβάσει τὴν δεσποτείαν, ἀλλὰ μόνον ἐπιτρέψει εἰς αὐτὸν νὰ φυτεύσῃ δι' ἰδίων ἐξόδων σταφιδάμπελον καὶ νὰ καλλιεργῇ τοὺς ἀγροὺς αὐτοὺς ἐπὶ ἓξ ἔτη καὶ μετὰ ταῦτα νὰ λάβῃ, συνεπείᾳ διανομῆς, τὸ ἥμισυ αὐτῶν.

Ἐπειδή, κατὰ τὸν νόμον 13 § 1 τῶν Πανδ. *de prens verb*, (19, 5), ἡ τοιαύτη σύμβασις εἶναι κοινωνία, διότι ὁ μὲν καταβάλλει τὸ κτῆμα, ὁ δὲ τὰ χρήματα καὶ τοὺς κόπους του ἐπὶ σκοπῷ μελλούσης κοινῆς ὠφελείας· ἐκ τῆς φύσεως δὲ τοῦ συναλλάγματος τούτου ἐξάγεται, ὅτι ὁ μὲν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον παραχωρῶν τοὺς ἀγρούς του, δὲν παύει τοῦ νὰ ἔχῃ τὴν κυριότητα καὶ νομικὴν νομὴν αὐτῶν μέχρι τῆς ἐντελοῦς ἐκτελέσεως τῆς συμφωνίας, ὁ δὲ λαμβάνων αὐτούς ἔχει μέν, καὶ κατὰ τοὺς γενικοὺς περὶ συναλλαγμάτων κανόνας καὶ κατὰ τὸ ἴδιον αὐτὸ συμβόλαιον, τὸ δικαίωμα νὰ κινῇ κατὰ τοῦ κυρίου ἢ τοῦ διακατόχου του, διαρκούσης τῆς συμφωνίας, τὴν ἐξ ἑταιρίας προσωπικὴν ἀγωγὴν καὶ νὰ ζητῇ, κατὰ τὰς περιστάσεις ἢ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ συναλλάγματος, ἢ ἀποζημίωσιν, ἀλλὰ δὲν δύναται, κατὰ τὸν νόμον 2 βιβλ. 58, 17, νὰ κάμῃ κατὰ τοῦ κυρίου τῆς γῆς χρῆσιν τῶν περὶ διατηρήσεως ἢ ἀνακτήσεως διακατοχῆς παραγγελμάτων, διότι θεωρεῖται ὅτι δὲν ἔχει τὴν νομήν, ἀλλὰ τὴν ἁπλῆν μόνον κατοχὴν τοῦ κτήματος, ἥτις δὲν δίδει δικαίωμα πρὸς παραγγέλματα κατὰ τοῦ κυρίου, ἀλλὰ μόνον κατὰ τοῦ τρίτου· ὅθεν διὰ

τοὺς λόγους αὐτοὺς καὶ τοὺς διαλαμβανομένους εἰς τὴν πρώτην αἰτιολογίαν τῆς ὑπ' ἀριθ. 400 τ. ε. ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τούτου, ἀμφότεραι αἱ ἀγωγαὶ τοῦ ἐφεσιβλήτου εἶναι ἀπαράδεκτοι.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 387 τοῦ 1850 (Νομικ. σ. 5334).

§ 189. Κατὰ τοῦ ἐπιφανειούχου ἢ ἐμφυτευτοῦ προκαλοῦντος εἰς ἀγωγὴν περὶ τοῦ ἀκινήτου, ἐφ' οὗ ἔχει δικαίωμα ἐπιφανείας, χωρεῖ ἡ ἔνστασις, ὅτι δὲν κατέχουσιν;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὅ,τε ἐμφυτευτὴς καὶ ἐπιφανειοῦχος ἔχων δικαίωμα πραγματικὸν ἐν τῷ πράγματι, καίτοι ἀλλοτρίῳ, τοῦ διαθέτειν, δηλαδὴ, καὶ μεταβάλλειν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ (Νόμ. 3 Κώδ. 4, 66—71 § 5, 6 Πανδ. 30 Νόμ. 1, 3 Κώδ. 11, 70—16 § 2 Πανδ. 13, 7, 1 Πανδ. 7, 4), ἀναντιῤῥήτως κατέχει ἐν ἰδίῳ ὀνόματι· τούτου τεθέντος, ἡ ἔνστασις τοῦ Δημοσίου περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς ὑπὸ τοῦ ἐκκαλοῦντος γενομένης προκλήσεως πρὸς ἀγωγὴν, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ὁ προκαλῶν δὲν ἔχει κατοχὴν, ἀποβαίνει ἀστήρικτος.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 583 τοῦ 1850 (Νομικ. σ. 5345).

Πίναξ λεκτικὸς

τῆς λέξεως ΝΟΜΗ.

ΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ.

Νομικὰ ζητήματα (οἷον ἂν ἡ οἰκία δὲν μεταβάλληται εἰς μὴ κατοικημένον κτίριον διὰ τὴν πρόσκαιρον τῶν ἐν αὐτῇ κατοικούντων ἀπουσίαν ἄρθρ. 380 ποιν. νόμου) δύναται νὰ γίνῃ εἰς τοὺς ἐνόρκους παρὰ τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 105 τοῦ 1846.— Ἴδε τὴν λέξιν *Ζητήματα τοῖς ἐνόρκοις* ἐν Κύρετ. τόμ. 8.

ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Πίναξ λεκτικός.

---

§ 1. Τὸ δικαστήριον δύναται καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς ἐνστάσεως τῆς νομιμοποιήσεως καὶ νὰ περιορίσῃ τὴν ἀγωγὴν εἰς μόνον τὸ κληρονομικὸν μέρος τοῦ ἐνάγοντος, ὅταν οὗτος ἐνάγῃ διὰ τὸ ὅλον καὶ ἀποδειχθῇ, ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι συγκληρονόμοι, μὴ λαβόντες μέρος τὴν δίκην. Ἀποφ. ἐφ. Ναυπλ. 273 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4217) καὶ Ἀρ. Π. πολ. 25 τοῦ 1844.

§ 2. Ἡ περὶ νομιμοποιήσεως τῆς δίκης ἔνστασις δὲν δύναται νὰ προβληθῇ καὶ μετὰ τὴν τελεσιδικίαν τῆς δίκης. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 335 τοῦ 1840.

§ 3. Ἡ ἔνστασις τῆς νομιμοποιήσεως πρὸς τὸ παρίστασθαι προτείνεται κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 251 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4208).

§ 4. Ὁ συγκοινωνὸς μόνον διὰ τὸ μέρος του δύναται νὰ κινήσῃ διεκδικητικὴν ἀγωγὴν καὶ νὰ παρασταθῇ εἰς δίκην. Ἡ αὐτὴ ἀπόφ. — Ἴδε τὴν λέξιν *Νομή*.

§ 5. Διὰ νὰ παρασταθῇ τις εἰς δίκην ὡς ἐξ ὀνόματος ἄλλου πρέπει νὰ ἔχῃ ῥητὴν πρὸς τοῦτο πληρεξουσιότητα. Ἀπόφ. ἐφετῶν

Ναυπλ. 83 τοῦ 1842 (Νομικ. σ. 2938).—Ἴδε τὴν λέξιν *Πληρεξουσιότης*

§ 6. Ἄνευ ἐννόμου συμφέροντος δὲν συγχωρεῖται κανὲν ἔνδικον μέσον· ἔννομον δὲ συμφέρον ὑπάρχει τότε μόνον, ὅταν τὸ διατακτικὸν μέρος τῆς ἀποφάσεως ἐμπεριέχῃ ἐπιβλαβῆ εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα διάταξιν, ὄχι δὲ καὶ ὅταν παρεδέχθη αἰτιολογίαν του τινά. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 20 τοῦ 1842.—Ἴδε τὴν λέξιν *Ἔφεσις*.

§ 7. Ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου δὲν δύνανται νὰ ἐμφανισθῶσιν ὡς διάδικοι, εἰμὴ μόνον ὅσοι ἐξ ἀρχῆς ἦσαν τοιοῦτοι, ἢ ὅσοι διὰ τῆς ἀνακοπῆς ἔλαβον μέρος εἰς τὴν δίκην καὶ εἰς τὸ κατώτερον δικαστήριον· ἄρα τρίτοι δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα αὐτό. Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 100 τοῦ 1837. — Ἴδε τὴν λ. *Ἀναίρεσις*.

§ 8. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἀποφασίζεται ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν ἔχει τὸ πρὸς τὸ δικάζεσθαι δικαίωμα, δίδει πέρας εἰς τὴν δίκην, καὶ διὰ τοῦτο, οὖσα ὁριστική, δὲν ἀνακαλεῖται· ὅθεν μήτε παρέμβασις συγχωρεῖται. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 392 τοῦ 1840.

§ 9. Ἂν καί, κατὰ τὸ 811 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας, λόγοι ἀφορῶντες τὴν κοινὴν εὐταξίαν δύνανται νὰ προταθῶσι κατὰ πρώτην φορὰν ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀλλ' ὁ νόμος ἐννοεῖ προφανῶς ἀκυρότητας, τὰς ὁποίας ἠδύνατο καὶ ὤφειλε νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὸ δικαστήριον, τοῦ ὁποίου ἡ ἀπόφασις προσβάλλεται· ὅθεν μὴ ἐμφανισθέντων τῶν ἐκκαλούντων καὶ ἀνακοπτόντων πρὸς συζήτησιν τῆς ἐφέσεως καὶ ἀνακοπῆς αὐτῶν, τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιληφθῇ αὐτεπαγγέλτως τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως καὶ τοῦ ζητήματος, ἂν οἱ ἐνάγοντες ἦσαν νομιμοποιημένοι. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 394 τοῦ 1841.—Ἴδε τὴν λ. *Ἔνστασις*.

§ 10. Ἡ περὶ νομιμοποιήσεως τῆς δίκης ἔνστασις δύναται μὲν νὰ προταθῇ εἰς πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν, ἀλλ' ἐν ὅσῳ ἡ ἀπόφασις δύναται εἰσέτι νὰ προσβληθῇ διά τινος ἐνδίκου μέσου τακτικοῦ ἢ ἐκτάκτου. Απ. πολ. Ἀρ. Π. 335 τοῦ 1840, ἣν ἐν λ. *Ἔνστασις*.

§ 11. Ἴδε περίεργόν τινα σκέψιν ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 10375 ἀποφάσει τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 12. Πᾶν συμβόλαιον εἰκονικὸν δύναται νὰ προσβληθῇ παρὰ τρίτου, οὗ τινος τὰ δίκαια βλάπτονται παρ' αὐτοῦ. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 1 τοῦ 1840. — Πρβ. τὴν λέξιν *Συμβόλαια*.

§ 13. Τίνες ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ προτείνωσι τὰς ἐν τοῖς συμβολαίοις τυπικὰς ἀκυρότητας; Ἴδε ἀπόφ. 10466 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἴδε τὴν λέξιν *Συμβόλαια*.

§ 14. Ἔνστασις περὶ νομιμοποιήσεως. Ἴδε τὴν λέξιν *Πρότασις*, ἔνθα ἡ 8676 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἀφοῦ τὸ ἄρθρ. 95 τῆς πολ. δικονομίας δίδει εἰς τὸν δικαστικὸν πληρεξούσιον τὸ δικαίωμα, πρὸς τοῖς ἄλλοις, νὰ κάμῃ ἔφεσιν κατὰ τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως, ἕπεται ὅτι ἡ ἐνέργεια αὕτη τοῦ πληρεξουσίου ἀνήκει εἰς τὰς ἀπαρτιζούσας τὴν πρωτόδικον δίκην πράξεις, καὶ καθὸ τοιαύτη, δὲν ὑπόκειται εἰς τὰ τέλη τοῦ χαρτοσήμου, ὁσάκις ὁ ἐκκαλῶν ἀπολαμβάνει τὰ τῶν πενήτων δικαιώματα κατὰ τὴν πρωτόδικον δίκην· ὅθεν δὲν εἶναι νόμιμος ἡ ἔνστασις περὶ ἀκυρώσεως τοῦ ἐπιδοτηρίου τῆς ἐφέσεως ὡς δῆθεν γενομένου ἐπὶ ἁπλοῦ χάρτου.

Ἐπειδὴ τὸ πρωτοδικεῖον εἰς τὴν παρεμπίπτουσαν ἀπόφασίν του λέγει, ὅτι δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὸν φάκελλον τῆς δικογραφίας τὸ ἐπιδοτήριον, τοῦ ὁποίου τὴν προσαγωγὴν διέταξε διὰ τῆς ἀποφάσεώς του αὐτῆς, ἡ δὲ ἐκκαλοῦσα δὲν ἔφερεν ἀπόδειξίν τινα βεβαιοῦσα τὸ ἐναντίον, ὥστε εἶναι ὀρθὸν τὸ διατακτικὸν τῆς ἀποφάσεως ταύτης.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ ἄρθρα 185 καὶ 856 τῆς πολ. δικονομίας, αἱ τελεσίδικοι μόνον ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσιν· ἑπομένως, ὁσάκις ἐπιδικάζεται διά τινος ἀποφάσεως, καθ' ἧς εἶναι δυνατὴ ἔφεσις, δικαίωμά τι. Τοῦτο τὸ δικαίωμα ἐξήρτηται ἐκ τοῦ ὅρου τῆς τελεσιδικίας τῆς ἐπιδικασάσης αὐτὸ εἰς τὸν διάδικον ἀποφάσεως, μέχρι δὲ ἐκείνης τῆς ἐποχῆς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁριστικῶς ὑπάρχον εἰς τὸν διάδικον τὸ δικαίωμα, ὥστε νὰ δύναται νὰ ἀποδείξῃ αὐτὸ δικαστικῶς.

Ἐπειδὴ, ὡς δὲν ἀμφισβητοῦσιν οἱ διάδικοι, καὶ ἐκ τῶν ἐν ταῖς δύο πρώταις σκέψεσι τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως ἀναφερομένων περιστατικῶν, ἐξάγεται, ὅτι ἡ ἐκκαλοῦσα ἐκίνησε τὴν περὶ ἧς πρόκειται ἀγωγήν της, εἰς ἐποχὴν ὅτε δὲν ἦτο τελεσιδίκως διαλελυμένος ὁ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ συζύγου της γάμος, ἐκ τῆς διαλύσεως τοῦ ὁποίου πηγάζει τὸ περὶ προτιμήσεως δικαίωμα, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ ἡ προκειμένη δίκη· ὅθεν ὀρθῶς τὸ πρωτοδικεῖον ἐνήργησεν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν ἀγωγὴν ταύτην.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4740.

§ 37. Ἡ σύζυγος ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ παρίστασθαι εἰς τὰς περὶ προγαμιαίας δωρεᾶς διαφοράς; Ἴδε ἀπόφ. 10129 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 38. Δύναται ἡ ὕπανδρος γυνὴ νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν καὶ νὰ παρασταθῇ ἐπὶ δικαστηρίου δι' ἀξιώσεις, ἀποτεινομένας κατὰ τοῦ συζύγου της, χωρὶς νὰ ζητήσῃ προηγουμένως παρ' αὐτοῦ ἄδειαν;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ, ἂν καὶ ἡ παντελὴς ἔλλειψις ἐγγράφου παραγγελίας ἐπί τινος δικογράφου, ἐπιδοθέντος παρὰ κλητῆρος εἰς διά-

δικόν τινα καὶ δι' ἐντολῆς τοῦ ἀντιδίκου του, δύναται εὐλόγως νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς τὸν διάδικον, πρὸς ὃν τοιοῦτον δικόγραφον ἐπεδόθη, νὰ προσβάλῃ τὴν γενομένην ἐπίδοσιν ὡς ἄκυρον· διότι, διατάττοντος τοῦ νόμου ῥητῶς, ὅτι ἡ παραγγελία δύναται νὰ γίνῃ μόνον ἐγγράφως ὑπὸ τὸ ἐπιδοτέον ἔγγραφον, ὁ ἀντίδικος, μὴ ὑπαρχούσης τῆς ἐγγράφου παραγγελίας του, διατελεῖ εἰς θέσιν, ὁσάκις ἀρέσκεται, καὶ παρατηρεῖ τυχὸν ὅτι τὸν βλάπτει ἡ πραγματοποιηθεῖσα, ὡς ἐν ὀνόματί του, ἐπίδοσις τοῦ δικογράφου, ν' ἀρνηθῇ ὅτι ἔδωκε περὶ τοιαύτης ἐπιδόσεως παραγγελίαν εἰς τὸν κλητῆρα, καὶ τοιουτοτρόπως ὁ λαβὼν τὸ δικόγραφον ἐνδέχεται νὰ ὑποστῇ ζημίας, χωρὶς νὰ δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν ἱκανοποίησίν του ἀπὸ τὸν ἀντίδικον· ὥστε ἐξάγεται, ὅτι διὰ τοῦτ' αὐτὸ ἡ διάταξις περὶ τοῦ νὰ δηλώσῃ ὁ διάδικος ἐγγράφως, ὅτι παραγγέλλει αὐτὸν τὴν γενησομένην ἐπίδοσιν, ἀφορᾷ τὰ συμφέροντα ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων, καὶ διὰ τοῦτο παρ' ἀμφοτέρων δύναται ἡ περὶ αὐτῆς ἔλλειψις, ὡς προελέχθη, νὰ προσβληθῇ ἐπὶ ἀκυρότητι τῆς ἐπιδόσεως· οἱ αὐτοὶ ὅμως λόγοι δὲν ὑπάρχουν καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ διάδικος ἐδήλωσε μὲν ὑπὸ τὸ ἐπιδοτέον δικόγραφον ἐγγράφως, ἐνυπογράφως καὶ χρονολογημένως, ὡς διατάττει τὸ ἄρθρον 141 τῆς πολ. δικονομίας, ὅτι παραγγέλλει τὴν ἐπίδοσιν τοῦ αὐτοῦ δικογράφου εἰς τὸν ἀντίδικον, παρέλειψε δὲ μόνον νὰ ἀναφέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ παραγγελθέντος κλητῆρος, σημειώσας ἁπλῶς, ὅτι τὴν παραγγελίαν δίδει εἰς ἕνα τῶν ἁρμοδίων κλητήρων· διότι τότε δὲν μένει ἀμφιβολία, ὅτι ὁ λαβὼν εἰς χεῖράς του τὸ ἐπιδοτέον ἔγγραφον ἁρμόδιος κλητήρ, εἶναι ὁ, πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐπιδόσεως, ἐκλεχθεὶς παρὰ τοῦ παραγγείλαντος διαδίκου, καὶ οὗτος ποτὲ δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι τὴν παραγγελίαν πρὸς ἐπίδοσιν δὲν ἔδωκε, καὶ ἑπομένως ἀφοῦ οὗτος δὲν δύναται ποτὲ νὰ ἀρνηθῇ τὴν πρὸς ἐπίδοσιν παραγγελίαν, ὡς ἐγγράφως ἐπ' αὐτοῦ δοθεῖσαν, καὶ δὲν δύναται ἑπομένως, ὑπεκφεύγων τὰς τῆς γενομένης ἐπιδόσεως ὁποιασδήποτε συνεπείας, νὰ ἐκθέσῃ εἰς ζημίαν τινὰ τὸν ἀντίδικον, πρὸς ὃν τὸ δικόγραφον δι' ἁρμοδίου κλητῆρος ἐπεδόθη, ὁ τελευταῖος οὗτος δὲν ἔχει κανὲν συμφέρον νὰ προσβάλῃ τὴν γενομένην ἔγγραφον παραγγελίαν.

Ἐπειδὴ τότε μόνον ἀκυρότης ὑπάρχει, κατὰ τὸ ἄρθρ. 201 τῆς πολ. δικονομίας, εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκείνας, εἰς τὰς ὁποίας τύπος τις δὲν διαγράφεται ῥητῶς, ὡς ἐπὶ ἀκυρότητι διατεταγμένος, ὅταν ἡ παράβασις τοῦ τύπου ἦναι οὐσιώδης, δηλαδή, ἐπιφέρει ὁπωσδήποτε ἐπιβλαβεῖς συνεπείας· ὅθεν ἡ παράλειψις τοῦ ὀνόματος τοῦ κλητῆρος εἰς ἔγγραφον παραγγελίαν, δοθεῖσαν ἄλλως,

ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καθ' ὅλους τοὺς ὅρους, τοὺς ῥητῶς διαγεγραμμένους παρὰ τοῦ ἄρθρ. 141 τῆς πολ. δικονομίας, ἂν καὶ συνιστῶσα ἀληθῶς ἀταξίαν, δὲν δύναται ὅμως νὰ δώσῃ νομίμως ἀφορμὴν εἰς ἀκύρωσιν τῆς ἐπιδόσεως, ὡς ἐνίσταται ὁ ἐφεσίβλητος. (Ἴδε τὴν λέξιν *Ἐπίδοσις*, ἔνθα πλατύτερα τὰ περὶ τούτου.)

Ἐπειδή, κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 74, 675, 676, 677, 682, 683 ἐδ. 2 καὶ 686 τῆς πολ. δικονομίας, ἐξάγεται, ὅτι γυνὴ ὕπανδρος, παρεκτὸς ὅταν πρόκηται περὶ δικαίων, τῶν ὁποίων ἔχει ἐλευθέραν καὶ ἀπεριόριστον διαχείρισιν, ἢ περὶ ἀποτροπῆς στιγμιαίου κινδύνου, δὲν δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὰς καὶ νὰ παρασταθῇ ἐπὶ δικαστηρίου καὶ δι' ἀξιώσεις ἀποτεινομένας ἔτι κατὰ τοῦ συζύγου αὐτῆς, χωρὶς νὰ ζητήσῃ τὴν περὶ τούτου ἄδειαν παρὰ τοῦ δικαστηρίου, διότι ὁ νόμος προνοεῖ, ὅτι τὸ δικαστήριον, λαμβάνον γνῶσιν τῆς μελετωμένης ἀγωγῆς τῆς ὑπάνδρου γυναικός, δύναται νὰ ἀποτείνῃ πρὸς αὐτὴν παρατηρήσεις ἔμφρονας καὶ τοιαύτας, ὥστε νὰ τὴν ἀποτρέπωσι πολλάκις ἀπὸ κινήματα παράλογα ἢ παράνομα, ὑπαγορευόμενα ἐνίοτε ἀπὸ ἐλαφρὰς αἰτίας, ἀπὸ στιγμιαίας δυσαρεσκείας ἢ ἀπὸ δολίας εἰσηγήσεις, καὶ μ' ὅλα ταῦτα δυνάμενα νὰ ἐπιφέρωσι σπουδαίας διενέξεις καὶ ἔριδας, διαταραττούσας καὶ ἐκθετούσας τὴν συζυγικὴν ἁρμονίαν καὶ ἕνωσιν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἡ τοιαύτη ἄδεια δὲν ἐζητήθη παρὰ τῆς ἐκκαλούσης, πρὶν ἢ κινήσῃ τὴν περὶ ἀκυρώσεως τοῦ γάμου ἀγωγήν της.»

Ἀπόφ ἐφετῶν Ναυπλ. 40 τοῦ 1843 (Νομικ. σ. 3336).

§ 39. Κατὰ ποίου ἁρμόζει ἡ ἐκ μέρους τῆς συζύγου περὶ προικὸς καὶ προγαμιαίας δωρεᾶς ἀγωγή; Ἴδε ἐν λέξει *Δωρεὰ* (Εὑρ. τόμ. 6) τὴν ὑπ' ἀριθ. 55 τοῦ 1837 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν.

§ 40. Τίς διεκδικεῖ τὸ πωληθὲν προικῷον ἀκίνητον κτῆμα; Ἴδε τὴν λέξιν *Προίξ*.

§ 41. Παλληκαριάτικα. Ἴδε τὴν λέξιν ταύτην.

§ 42. Ἡ σύζυγος ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ παρίστασθαι εἰς τὰς περὶ προγαμιαίας δωρεᾶς διαφοράς; Ἴδε ἀπόφασιν 10129 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 43. Ἡ γυνὴ παρίσταται ἐπὶ δικαστηρίου κληρονομίαν ἀπαιτοῦσα καὶ τὴν προῖκά της καταβάλλουσα; Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8491, ἣν ἐν λ. *Κληρονομία*.

§ 44. Ἡ γυνὴ παρίσταται ἐπὶ δικαστηρίου διεκδικοῦσα τὸ ἀντικατασταθὲν προικῷόν της; Ἴδε τὴν λέξιν *Προίξ*, ἔνθα ἡ 420 τοῦ 1851 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν.

Ἠθικὰ πρόσωπα.

§ 45. Τὸ Δημόσιον διὰ τίνος παρίσταται εἰς τὸ δικαστήριον; Ἴδε Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 706 ἐπ.

Τὸ δὲ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον; — Τὸ ὀρφανοτροφεῖον; — Τὸ ὁπλοστάσιον; — Τίς δὲ παρίσταται, προκειμένου λόγου περὶ ἐπισκοπικῶν κτημάτων; Ἴδε Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 753 ἐπ. (Ἴδε καὶ τὴν λέξιν *Μοναί*) καὶ κατωτ. § 49.

§ 46. Τὸ Πυροβολικὸν καὶ τὸ ἐν Ναυπλίῳ Ὁπλοστάσιον δὲν δύνανται νὰ παρασταθῶσιν ἐπὶ δικαστηρίου, αἱ δὲ κατ' αὐτῶν ἀγωγαὶ πρέπει νὰ γίνωνται καὶ νὰ ἐπιδίδωνται εἰς τὸ Δημόσιον. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 132 τοῦ 1848 (Νομικ. σ. 4742).

§ 47. Τίς ἀντιπροσωπεύει τὸ Δημόσιον ἐπὶ κατασχέσεων; Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9307, ἣν ἐν λέξει *Ἐξωτερικῶν ὑπουργός* (εἰς τὸ τυπωθησόμενον παράρτημα).

§ 47. Ἀγωγὴ καὶ τοιχοκόλλησις γραμματίων ἐπιδίδεται τῷ Ἐφόρῳ ἢ τῷ Ταμίᾳ; Ἴδε τὴν λέξιν *Δημόσιον* (εἰς τὸ τυπωθησόμενον παράρτημα τοῦ Εὑρετηρίου).

§ 48. Τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον δὲν ἀντιπροσωπεύει νομίμως τὸν ἅγιον Τάφον ὡς πρὸς τὰ ἐν Ἑλλάδι κτήματα, τὰ εἰς αὐτὸν ἀνήκοντα. Ἴδε τὴν λέξιν *Δημόσιον* (Νομικ. σ. 2445) καὶ τὴν λέξιν *Μοναὶ* § 7.

§ 49. Τίς ἀντιπροσωπεύει τὰς ἐπισκοπάς; Ἴδε ἀπόφ. Ἀρ. Π. 54 τοῦ 1851 ἐν λ. *Ἐπισκοπαί*.

§ 50. Οἱ Δῆμοι χρήζουσιν ἀδείας τῆς ἀρχῆς εἰς τὸ νὰ κινήσωσιν ἀγωγήν, διὰ νὰ ἀπολογηθῶσιν ἐναγόμενοι; Ἴδε Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 651 ἐπ. (λ. *Δῆμος*).—Ἴδε ἀνωτ. § 45.

§ 51. Εἰς τὸ 4 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 12 μαΐου 1835 διατάγματος γίνεται μὲν λόγος περὶ ἐγκρίσεως τῆς ἀνωτάτης ἀρχῆς, ἀλλὰ προσδιορίζονται ῥητῶς αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς πρέπει νὰ ζητῆται· κατὰ δὲ τὸ 119 ἄρθρον τοῦ περὶ Δήμων νόμου, ἡ ἔγκρισις ἀπαιτεῖται μόνον, ὅταν πρόκηται περὶ εἰσαγωγῆς δίκης ἐκ μέρους τοῦ δήμου, ὅταν, δηλαδή, ὁ δῆμος ἦναι ἐνάγων. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δύναται νὰ ἐνεργῇ ὅλας τὰς δικαστικὰς πράξεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ἡ ὁρκοδοσία.

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ εἰς τὸ 4 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 12 μαΐου 1835 περὶ τῆς ἐν δικαστηρίῳ παραστάσεως τῶν Δήμων διατάγματος γίνεται μὲν λόγος περὶ ἐγκρίσεως τῆς ἀνωτάτης ἀρχῆς, ἀλλὰ δὲν προσδιορίζονται ῥητῶς αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς πρέπει νὰ ζητῆται, κατὰ

Ἐκ τοῦ 119 ἄρθρ. καὶ 11 τοῦ περὶ Δήμων νόμου, ἡ ἔγκρισις ἀπαιτεῖται μόνον, ὅταν πρόκηται περὶ εἰσαγωγῆς δίκης ἐκ μέρους τοῦ δήμου, ὅταν, δηλαδὴ, ὁ δῆμος ἦναι ἐνάγων. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀπαιτῆται ἀναγκαία ἡ ἄδεια τῆς ἀνωτέρας ἀρχῆς, καὶ ὁσάκις ἐνάγεται ὁ δῆμος, βεβαιοῦται ἐκ τοῦ ἀπὸ 3 Ἰουλίου 1839 καὶ ὑπ' ἀρ. 2133 ἐγγράφου τοῦ διοικητοῦ Φωκίδος, ὅτι τοιαύτη ἄδεια ἐδόθη.

Ἐπειδὴ ἀφοῦ, ὡς προεξετέθη, ὁ δῆμος δύναται νὰ παρασταθῇ ἐπὶ δικαστηρίου ὡς ἐναγόμενος, ἄνευ τῆς ἀδείας τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς, δύναται νὰ ἐνεργῇ καὶ ὅλας τὰς δικαστικὰς πράξεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ἡ ὁρκοδοσία, ἥτις προσέτι ἐπεβλήθη ἐπὶ τοῦ προκειμένου αὐτεπαγγέλτως παρὰ τοῦ δικαστηρίου.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 6 τοῦ 1841.

§ 52. Τίς ἐνάγεται, ὅταν ζητῆται ἀποζημίωσις διὰ οἰκόπεδον, τὸ ὁποῖον προσελήφθη εἰς ναὸν διαλελυμένον; ὁ δήμαρχος ὡς προϊστάμενος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ συμβουλίου, τοῦτο δὲ προκύπτει ἐκ τοῦ ἄρθρ. 114 τοῦ περὶ Δήμων νόμου καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρ. 8 τοῦ ἀπὸ 21 μαΐου 1836 διατάγματος. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 11654 τοῦ 1854 (τμ. 2).

Νομιμοποίησις ἀφορῶσα τοὺς ὑπὸ ἐπιμέλειαν κτλ.

§ 53. Κατὰ τοὺς περὶ ἐπιτρόπων πολιτικοὺς νόμους (Πανδ. Ν. 1 καὶ Ν 58 περὶ Ἐπιτρ.) ὁ διαχειριζόμενος τὰ πράγματά τινος ὡς ἐπίτροπος αὐτοῦ, δύναται νὰ παριστᾷ τὸν ἐντολέα του ὡς ἐνάγων ἢ ὡς ἐναγόμενος ἐνώπιον παντὸς δικαστηρίου εἰς τὰς ἀφορώσας τὴν διαχείρισιν τῶν πραγμάτων δίκας. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 308 τοῦ 1839.

§ 54. Ὁ ἁπλοῦς ἐπιμελητὴς ἢ ἐκτελεστὴς τῆς διαθήκης, ὅταν δὲν ἦναι καὶ κληρονόμος, ἐξομοιούμενος μὲ ἐντολοδόχον, δὲν ἔχει εἰμὴ τὰς ἐξ ἐντολῆς ἀγωγὰς, οὐδ' ὑπόκειται εἰμὴ εἰς αὐτάς. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 298 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4228).—Ἴδε τὴν λέξιν *Ἐκτελεσταὶ διαθηκῶν*.

§ 55. Δὲν δύναται ἑπομένως νὰ παρασταθῇ ἐπὶ δικαστηρίου καὶ νὰ δικάζηται περὶ τοῦ κύρους τῶν διαθηκῶν, ὅταν ὑπάρχουν δύο καὶ ἀμφισβητῆται τὸ κῦρος αὐτῶν. Ἡ αὐτὴ ἀπόφ.

§ 56. Τὰ πρόσωπα, τῶν ὁποίων τὰ δικαιώματα προσβάλλουσιν ἀμέσως καὶ κατ' εὐθεῖαν οἱ προκαλέσαντες τὴν ἐπὶ ἀναφορᾷ διαδικασίαν λογίζονται ὡς διάδικοι εἰς τὴν δίκην ταύτην, καίτοι μὴ προσληφθέντες εἰς τὴν δίκην ταύτην· δύνανται λοιπὸν νὰ κάμωσιν ἔφεσιν, ὅσον ἐζητήθη ἀναστολὴ καταδιωκτικῶν μέ-

τρων, ἡ ὁποία, συνεπεία ἀναφορᾶς, ἐνεκρίθη. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 300 τοῦ 1839. — Ἴδε ἐν Εὐρ. τόμ. 1 λ. *Ἀγαφαμά*.

§ 57. Ὅταν ἀνῆλιξ παρίσταται εἰς δίκην πρὸς διεκδίκησιν τῶν δικαίων του, δύναται ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ προτείνῃ ἐξ ἐπαγγέλματος τὴν ἔνστασιν περὶ τῆς νομιμοποιήσεως τοῦ τίτλου καὶ τὸν διορισμὸν κηδεμόνος; Ἴδε τὴν λέξιν *Κηδεμονία*.

§ 58. Περὶ τῆς ἐπὶ δικαστηρίου παραστάσεως τῶν ὑπὸ ἐπιτροποκηδεμόνας διατελούντων, ἴδε τὴν λ. *Κηδεμονία* ἐν Εὐρ. τ. 8.

§ 59. Ἡ ἀπόφασις, ἥτις ἐδίκασεν ἀνήλικας διαδίκους, μὴ ἔχοντας παντάπασιν ἀντιπρόσωπον, εἶναι αὐτοδικαίως ἄκυρος; Ὄχι.

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ ὁ Π δύναται, καθὸ ἐνῆλιξ ἤδη, ν' ἀποδεχθῇ διὰ τὸ μέρος του τὴν ἐν καιρῷ τῆς ἀνηλικιότητος ἐκδοθεῖσαν ὑπὲρ αὐτοῦ πρωτόδικον ἀπόφασιν, νὰ ἐπικυροῖ τὰς ἰδίας πράξεις, ὅσας ἐπεχειρίσθη ἀφῆλιξ (Νόμ. 2 Κώδ. ἐὰν ὁ ἐνῆλιξ ἐπικυροῖ τὴν πρᾶξιν καὶ Νόμ. 3 § 1 Πανδ. ἀφηλ.), καθὸ κηδεμὼν τῶν ἀνηλίκων ἀδελφῶν του, δύναται ν' ἀποδεχθῇ ἐπίσης καὶ διὰ τὸ μέρος τούτων τὴν ὑπὲρ αὐτῶν εἰρημένην κοινὴν ἀπόφασιν· διότι ὁ ἐπίτροπος ἐν γένει δύναται νὰ παραδεχθῇ ὅλα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶναι ὠφέλιμα πρὸς τοὺς ἐπιτροπευομένους του καὶ δὲν ἐνοχοποιοῦν τούτους, ὀφείλει δὲ ὑποχρεωτικῶς ὡς κηδεμὼν νὰ ὑπερασπισθῇ αὐτοὺς ἐφεσιβληθέντας ἐπὶ δικαστηρίου (Πανδ. Ν. 22 καὶ 104 περὶ διαχειρ. καὶ κινδ. ἐπιτρ.).

Ἐπειδὴ οἱ ἐκκαλοῦντες δὲν ἐπρότειναν τὴν ὑπάρχουσαν ἀνηλικιότητα τῶν ἐφεσιβλήτων καὶ τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἀγωγῆς των εἰς τὸ Πρωτόκλητον δικαστήριον, ὥστε τοῦτο ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ πράγματος ὤφειλε ν' ἀποπερατώσῃ τὴν πρωτόκλητον δίκην.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὴν σημερινὴν δικονομίαν, καὶ καθ' ὅσον ἐξάγεται ἀπὸ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 785 ἐδ. 4 καὶ 791 ἐδ. 2), ἡ ἀπόφασις, ἥτις ἐδίκασεν ἀνήλικας διαδίκους, μὴ ἔχοντας παντάπασιν ἀντιπρόσωπον, δὲν εἶναι αὐτοδικαίως ἄκυρος, ἀλλὰ δύναται ν' ἀνατραπῇ, κατ' αἴτησιν τῶν αὐτῶν ἀνηλίκων, πρὸς ἐπανάληψιν τῆς διαδικασίας. (Ἴδε τὴν λέξιν ταύτην)

Ἐπειδὴ, πρὸς τούτοις, ἡ ἐπανάληψις, κατὰ τὸ ἄρθρ. 786, δύναται νὰ προβληθῇ παρὰ τῷ ἀποφηναμένῳ τὴν προσβλητέαν ἀπόφασιν δικαστηρίῳ, καὶ κατὰ τὸ ἄρθρ. 790 συγχωρεῖται μόνον εἰς τὰς τελεσιδίκους ἀποφάσεις, αἵτινες δὲν ἐμποροῦν νὰ προσβληθοῦν πλέον δι' ἐφέσεως, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὰς ἐκκαλουμένας.

Ἐπειδὴ οἱ ἐκκαλοῦντες δὲν ὑπόκεινται ἑπομένως οὔτε εἰς τὸν κίνδυνον τῆς ἐπαναλήψεως τῆς δίκης ἀπὸ μέρους τῶν ἀνηλίκων,

διότι οὗτοι ἔλαβον πρωτοδίκως ἀπόφασιν ὠφέλιμον, κατὰ δὲ τὴν ἔφεσιν ἀντιπροσωπεύονται ἀπὸ νόμιμον κηδεμόνα.»

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 114 τοῦ 1835 (Νομικ. σ. 127).—Ἴδε τὴν λέξιν Κηδεμονία.

§ 60. Ὁ παράφρων ἔχει δικαίωμα παραστάσεως;

— Καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ὁ ἐνάγων εἶναι, κατὰ τὸν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀντιδίκου του, εἰς κατάστασιν παραφροσύνης, μὴ ζητηθείσης ὅμως τῆς ἀπαγορεύσεως ὑπὸ τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τοῦτο προσώπων, ἔχει ἐκεῖνος τὴν ἱκανότητα τοῦ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου, ὡς ἔχων τὴν ἀπεριόριστον διαχείρισιν τῆς περιουσίας του, ὡς μὴ διατελῶν ὑπὸ ἐπιμέλειάν τινα. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8719 τοῦ 1851.

§ 61. Ὁ δικαστικὸς ἀντιλήτωρ ἀσώτου τινὸς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐνεργῇ μόνος ἐπὶ δικαστηρίου πρὸς ἀκύρωσιν τῶν παρὰ τοῦ ἀσώτου συνομολογηθεισῶν ὑποχρεώσεων. Ἴδε τὴν λέξιν *Δικαστικὸς ἀντιλήτωρ* ἐν Εὐρ. τόμ. 6 σ. 269 ἐπ. καὶ *Κηδεμονία* ἐν Εὐρ. τόμ. 8 σελ.

§ 62. Τότε μόνον συγχωρεῖται τὸ ἔκτακτον τῆς ἀναιρέσεως μέσον, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ πλέον ἄλλο· ἡ δὲ μὴ προσήκουσα ἀντιπροσώπευσις τῶν ἀνηλίκων δύναται νὰ δώσῃ χώραν εἰς ἐπανάληψιν τῆς δίκης, καὶ, πρὸ αὐτῆς, ὁ λόγος οὗτος εἶναι ἀπαράδεκτος ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 158 τοῦ 1838.

Κληρονόμοι. Κληροδόχοι (1).

§ 63. Ἐπὶ κληρονομιῶν, κατὰ τίνος ἀπευθύνεται ἡ ἀγωγή; Ἴδε τὴν λέξιν *Κληρονομία*.— Ἴδε καὶ Εὐρ. τόμ. 1 (λ. *Ἀγωγαί*).

§ 64. Ὁ κληροδόχος ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ παρασταθῇ ἐπὶ δικαστηρίου καὶ νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ χρεώστου. Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 289 τοῦ 1839, ἣν ἴδε κατ. § 70.

§ 65. Ὁ χρεώστης δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τὴν ἀκύρωσιν τῆς διαθήκης, δυνάμει τῆς ὁποίας ὁ ἐνάγων ἀπέκτησε τὸ κληροδότημα, διότι εἶναι ἔνστασις ὡς ἐκ δικαιώματος τρίτου. Ἀπόφ. ἡ αὐτή.

§ 66. Πολὺ ὀλιγώτερον δύναται νὰ προτείνῃ τὸν λόγον αὐτὸν διὰ πρώτην φορὰν ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἀπόφ. ἡ αὐτή.

§ 67. Διὰ μόνον τὸν λόγον, ὅτι ὁ ἐκτελεστὴς τῆς διαθήκης ἐζήτησε τὸ συντηρητικὸν μέτρον τῆς ἀπογραφῆς, δὲν δύναται νὰ

(1) Ἴδε τὰς λέξεις Κληρονόμοι, Νομή, Ἐκτελεσταὶ διαθηκῶν.

κινηθῇ ἡ περὶ ἀκυρώσεως τῆς διαθήκης ἀγωγὴ κατ' αὐτῶν, ἀλλὰ κυρίως κατὰ τῶν καλουμένων εἰς τὴν κληρονομίαν καὶ τῶν κληροδόχων, ὑπὲρ ὧν ἐζητήθη ἡ ἀπογραφή, καὶ οἵτινες ἔχουν κυρίως τὸ συμφέρον. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. **298** τοῦ **1845** (Νομικ. σ. **4228**).

§ **68.** Δὲν δύναται νὰ ἐναχθῇ μόνος, ἀλλὰ μετὰ τοῦ κληρονόμου (πρὸς ἀπόδοσιν τοῦ κληροδοτήματος), ὡς τοῦ μόνου ἔχοντος ἄμεσον συμφέρον εἰς τὴν ἔκβασιν τῆς δίκης, καὶ δυναμένου νὰ προτείνῃ τὰς κατὰ τῆς διαθήκης καὶ ἄλλας ἐνστάσεις του. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. **50** τοῦ **1846** (Νομικ σ. **4616**).

§ **69.** Ὅποιος προτείνει ἄμεσον ἰδιωτικὸν αὐτοῦ συμφέρον δύναται νὰ παρασταθῇ ὡς ἐνάγων εἰς πολιτικὴν δίκην· ἑπομένως καὶ ὁ κληρονόμος καὶ ὁ συγκληρονόμος ἔχουσι τοιοῦτο συμφέρον. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου **269** τοῦ **1839**.

§ **70.** Ὁ κληροδόχος δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ χρεώστου· ἡ ἔνστασις δὲ τῆς ἀκυρότητος τῆς διαθήκης πρέπει νὰ προτείνηται εἰς τὰ κατώτερα δικαστήρια.

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, διὰ τῆς ἀπὸ **4** μαΐου **1831** τελευταίας βουλήσεως τοῦ Ι Β Π, τὸ ἐν Ναυπλίῳ Β. ὀρφανοτροφεῖον κατασταθὲν κληροδόχον τῆς παρὰ τοῦ Ι Χ Π εἰς τὸν Ι Β Π, δυνάμει τῆς ἀπὸ **17** νοεμβρίου **1820** ἀποφάσεως τοῦ ἐν Βιέννῃ δικαστηρίου χρεωστουμένης ποσότητος, καὶ στηριζομένης εἰς τὴν τελευταίαν βούλησιν τοῦ Π, ἥτις δὲν ἐπροσβλήθη παρὰ τῶν ἐχόντων συμφέρον καὶ δικαίωμα πρὸς τοῦτο, ἐνομιμοποιήθη ἀποχρώντως πρὸς τὴν δίκην καὶ ἐδύνατο νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ χρεώστου, κατὰ ῥητὴν διάταξιν τοῦ νόμου **18** Κώδ. de legatis (6, 37) φέροντος ex legato nominis directas quidem actiones legatarius habere non potest, utilibus autem suo nomine experietur, ὁ δὲ ἀναιρεσείων δὲν δύναται νὰ προτείνῃ ἤδη τὴν ἔνστασιν τῆς ἀκυρότητος τῆς τελευταίας βουλήσεως τοῦ Π, τὴν ὁποίαν δὲν ἐπρότεινεν ἐνώπιον τῶν κατωτέρων δικαστηρίων, καὶ τὴν ὁποίαν οὐδὲ ἠδύνατο νὰ προτείνῃ ἐνώπιον κανενὸς δικαστηρίου, ὡς ἔνστασιν πηγάζουσαν ἐκ δικαιώματος τρίτου.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 289 τοῦ 1839.— Ἴδε τὴν λέξιν Κληρονομία.

§ **71.** Ὅταν εἰς ἕνα κληρονόμον παρεχωρήθη γήπεδόν τι, εἰς αὐτὸν ἀνήκει νὰ ζητήσῃ τὴν ἀποζημίωσιν τοῦ ἀφαιρουμένου. Ἴδε ἀπόφ. Ἀρ. Π. **75** τοῦ **1851** ἐν λ. *Κληρονομία.* — Ἴδε καὶ λέξιν *Πρότασις*.

§ **72.** Δύνασαι νὰ προτείνῃς καὶ ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν, ὅτι ὁ ἐνάγων ἔχει καὶ ἄλλους κληρονόμους; Ἴδε τὴν **9381** ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν λ. *Κληρονόμος*. — Ἴδε καὶ τὴν λ. *Πρότασις*.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ (ὡς πρὸς τὴν Πολ. Δικαιοσύνην).

Τὰ περὶ νομισμάτων ἐξέθεσα ἐν λ. *Γρόσια* (Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 517 ἐπ.), θέλω δὲ συμπληρώσει τὰ περὶ αὐτῶν ἐν λέξει *Πληρωμή*.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ (ὡς πρὸς τὴν Ποιν Δικαιοσύνην).

Ἴδε τὴν λέξιν *Παραποίησις*.

ΝΟΜΟΙ ΓΑΛΛΙΚΟΙ. Ἴδε Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 440 ἐπ.—καὶ τόμ. 6 σελ. 205 § 10. Ἴδε καὶ τὰς λέξεις ά] *Ναῦται*·— β'] *Στρατιωτικοί*.

ΝΟΜΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ. Ἴδε Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 441 ἐπ.

ΝΟΜΟΙ ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΙ. Ἴδε τὴν λέξιν *Ὀθωμ. Δίκαιον.—Περὶ χεσιμίου*, Ἴδε Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 449 § 69 καὶ σελ. 459.

ΝΟΜΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΝΟΣ. Ἴδε τὴν λέξιν *Παραχώρησις*.

ΝΟΜΟΥ ΑΓΝΟΙΑ.

Ἴδε Εὐρ. τόμ. 1 σελ. 3. — Καλλ. βιβλ. 3 § 158 ἐν τέλ. — Μακελδ. § 165. — Θέμ. τόμ. 3 σελ. 181 ἐπ. — Βὑρετ. τόμ. 5 σελ. 682.

ΝΟΜΟΙ.

Περίληψις.

Διάφορα ζητήματα § 1—12.
Σχέσις τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ δικαίου πρὸς ἄλληλα § 13—41.
Δημοσίευσις καὶ διατυπώσεις νόμων § 42—52.
Αναδρομικὴ δύναμις § 53 ἐπ.

Πίναξ λεκτικός.

Ἀλλοδαποὶ νόμοι 2—5.
Αναδρομικὴ δύναμις 53—66 ἐπ.
Ἀναστασιανὸς νόμος 38.
Ανατροπὴ 63.
Ἀντιφάσεις νόμου 33 ἐπ.
Ἀπόδειξις 57, 61, 66. Ἀπόδειξις νόμων 2—5.
Ἀποζημίωσις 6, 12.
Ἀποφάσεις Βουλῆς 44.
Ἀρμενόπουλος 26 ἐπ.
Ἁρμοδιότης 7, 55 ἐπ. 58 ἐπ. 60.
Ἀστυνομικὰ μέτρα 28.
Ἀττικὴ 39.
Ἀχρηστία 5, 41.
Βασιλικὰ 26—36 ἐπ.
Βουλῆς ἀποφ. 44.
Γάμος 40.
Γερουσία 52.
Δημοσίευσις νόμων 42—52 ἐπ.
Δημόσιον 30.

Διάφορα ζητήματα.

§ 1. Νόμου ὁρισμός. Ἴδε σελ. 118 καὶ 129 τῆς περὶ Συντάγματος πραγματείας τοῦ Κ. Σαριπώλου.

§ 2. Ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων ὁ νόμος; Ὅρα τὴν λέξιν *Μάρτυρες* ἐν Εὑρ. τόμ. 10.

§ 3. Οἱ ξένοι νόμοι, ὅταν πρόκηται περὶ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν, θεωροῦνται ὡς πραγματικὰ δεδόμενα, καὶ ὡς τοιαῦτα εἶναι ἀντικείμενον ἀποδείξεως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 178 τοῦ 1838.

§ 4. Τὴν τοῦ ἀλλοδαποῦ νόμου ἀπόδειξιν ὀφείλει νὰ φέρῃ ὁ προτείνων αὐτόν (ε Β. 22, 1). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 148 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4676)—Αὐτ. 20 τοῦ 1847 (Νομικ. σ. 4797). — Ἴδε καὶ Εὑρ. τόμ. 6 σελ. 214 ἐν μέσῳ.— Ἴδε τὴν λέξιν *Ἔγγραφα* καὶ ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 213 τοῦ 1849.

§ 5. Ἡ ἀχρηστία τῶν νόμων πρέπει νὰ ἀποδεικνύηται ἐνώπιον τῶν κατωτέρων δικαστηρίων. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 107 τοῦ 1847.

§ 6. Διάταγμα ἀφορῶν ἀντικείμενον ἰδιωτικὸν (οἷον τὴν εὐθύνην τινὸς ναυτικοῦ εἰς τὸ ν' ἀποζημιώσῃ τὸ Δημόσιον διὰ τ' ἀπολεσθέντα ἐπὶ τοῦ ναυαγίου τοῦ παρ' αὐτοῦ διοικουμένου πλοίου χρήματα) δὲν εἶναι νόμος, ἤτοι πρᾶξις νομοθετικῆς δυνάμεως, ἀλλὰ πρᾶξις κυβερνητική, μὴ ὑποχρεοῦσα ἐκεῖνον. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 377 τοῦ 1852, ἴδ. ἐν λέξει *Στρατιωτικοί*.

§ 7. Ἡ κατάργησις τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων κατήργησε καὶ τὰς διατάξεις τοῦ καταστατικοῦ αὐτῶν νόμου. Ἄρα αἱ κατὰ

τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀποφάσεών των ἔριδες ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 71 τοῦ 1846, ἣν ἐν λέξει *Ἁρμοδιότης ἐν γένει* § 237[2].

§ 8. Ὁ νόμος πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται ἀπὸ τοὺς δικαστὰς καὶ ἂν οἱ διάδικοι δὲν ἐπεκαλέσθησαν αὐτόν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 145 τοῦ 1847, ἣν ἴδε ἐν λέξει *Ἁρμοδιότης ἐν γένει* § 307.

§ 9. Ὅταν τις ἐπεκαλέσθη πρωτοδίκως τὰς διατάξεις τοῦ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντος ἐμπορικοῦ νόμου, ἡ περίστασις αὕτη δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς δικαστικὸν συνάλλαγμα, ὥστε, ἕνεκα τούτου, νὰ στερηθῇ αὐτὸς τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ ἐπικαλεσθῇ ἄλλους νόμους, τοὺς ὁποίους νομίζει μᾶλλον ἐφαρμοσίμους πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς κατ' αὐτοῦ ἀγωγῆς, καθότι τὰ νομικὰ καὶ πραγματικὰ ἐπιχειρήματα, ὅσα δὲν μεταβάλλουν τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς, δύνανται νὰ προταθῶσι κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης. Ἀπ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 2686.

§ 10. Ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν κατάλληλον νόμον καὶ δὲν δύναται ν' ἀποῤῥίψῃ τὴν ἀγωγήν, ἐὰν ὁ διάδικος ἐπεκαλέσθη νόμον μὴ ἰσχύοντα. Ἀποφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 68 (ἣν ἐν λέξει *Ἁρμοδιότης ἐν γένει* § 305) καὶ 145 τοῦ 1847.

§ 11. Περὶ τῆς τῶν νόμων παραθέσεως, ἴδε τὴν λέξιν *Ἀπόφασις* ἐν Εὑρ. τόμ. 3 σελ. 183 ἐπ.

§ 12. Νόμου κακὴ ἑρμηνεία δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀποζημίωσιν; ἴδε ἀπόφ. 9844 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

Σχέσις τῶν διαφόρων μερῶν πρὸς ἄλληλα.

§ 13. Περὶ τῶν σχέσεων τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ δικαίου πρὸς ἄλληλα ὡμίλησα ἐν Εὑρετ. τόμ. 5 σελ. 388—396· ἑπομένως περιττὸν εἶναι νὰ ἐπαναλάβω τὰ ἐκεῖ ἐκτεθέντα νομολογικὰ ζητήματα. Περιορίζομαι λοιπόν, πρὸς εὐκολίαν τοῦ ἀναγνώστου, νὰ σημειώσω ἐνταῦθα ὅτι εἰς τὸ μνησθὲν μέρος εὑρίσκετε παρατηρήσεις περὶ τῶν ἑπομένων.

1. Δάνεια εἰς οἴκους εὐαγεῖς.
2. Ἡ περὶ ἀναμισθώσεως οἰκημάτων διάταξις τοῦ Ἁρμενοπούλου ἰσχύει;
3. Ἐντὸς πόσων ἐτῶν παρεγράφοντο αἱ ἀγωγαὶ πρὸ τῆς ἐν ἰσχύει νομοθεσίας τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων;
4. Αἱ περὶ τόκων διατάξεις τοῦ Ἁρμενοπούλου ἐφαρμόζονται εἰς τὰς πρὸ τῆς 25 φεβρουαρίου περιπτώσεις;
5. Ἡ περὶ τριμοιρίας διάταξις τοῦ Ἁρμενοπ. ἰσχύει;
6. Ἡ τοῦ Ἁρμενοπούλου διάταξις περὶ ἐκποιήσεως κτημάτων ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ἰσχύει;

7. Η δὲ περὶ βίας εἰς τὰ συναλλάγματα ὑπερισχύει τῆς ἐν τῷ Κώδηκι;
8. Κατὰ τὸν φεβρουάριον 1825 ἴσχυον οἱ Ῥωμ. νόμοι;
9. Αἱ Νεαραὶ δὲν ἴσχυον ἐπὶ τουρκοκρατίας.
10. Κανόνες τῆς ἐν Τριδέντῳ συνόδου.

Ἰδοὺ ποῖα, ἐν περιλήψει, ζητήματα ἐσημειώθησαν ἐν τῇ λέξει Ἁρμενόπουλος.

1. Οἱ νόμοι τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων πότε ἐμβῆκαν εἰς ἐνέργειαν; ἴσχυον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως; σελ. 357.
2, 3, 4. Μέχρι τοῦ μαρτίου 1833 ἴσχυον ἐν Ἀθήναις οἱ τουρκικοὶ νόμοι;—Κληρονομικὰ δικαιώματα. σελ. 361.
5. Ἡ ἑξάβιβλος τοῦ Ἁρμενοπούλου κατισχύει τοῦ Κώδηκος, ὅταν ἦναι εἰς ἀντίφασιν; σελ. 361.
6. Τὰ Βασιλικὰ εἶναι ἐπικρατέστερα τοῦ Κώδηκο;. Διάτ. 5 τοῦ Κώδηκος βιβλ. 2 τίτλ. 56. σελ. 361
7. Ἀναστασιανὸς νόμος. σελ. 367.
8. Οἱ νόμοι τῶν Αὐτοκρατόρων ἰσχύουν, ὅταν εὕρηται ἡ βάσις των ἐν τῇ ἑξαβίβλῳ. σελ. 369.
10. Διατάξεις τοῦ Κώδηκος, μὴ περιεχόμεναι εἰς τὴν ἑξάβιβλον.—Παραχώρησις. σελ. 370.
11. Κατὰ τὸ 1827 ποῖοι νόμοι ἴσχυον ἐν Λαμίᾳ; σελ. 37'.
13. Ἰσχύουν αἱ περὶ μισθώσεως διατάξεις τοῦ Ἁρμ.; σελ. 372.
14. Ἰσχύει ἡ περὶ παραγραφῆς τῆς ἕνεκα ὑπερόγκου βλάβης ἀγωγῆς διάταξις τοῦ Ἁρμ.; σελ. 373.
15. Ἰσχύει ἡ τοῦ Ἁρμενοπ. διάταξις, δι' ἧς προσκυροῦται τῷ ἀνδρὶ ἡ προίξ; σελ. 377.
16. Ἐμπ. Γαλλ. νόμος εἰς Ψαῤῥᾶ. Παραγραφή. σελ. 380.
17. Ἀγορὰ κτημάτων διὰ προικώων χρημάτων. σελ. 382.
18—20. Πῶς μετρεῖται ἡ παραγραφή;—Προτίμησις. σελ. 383, 388.
19. Νόμοι ὀθωμανικοὶ περὶ κληρονομικῶν δικαιωμάτων. σελ. 385—387.
20. Μὴ δημοσίευσις τῶν αὐτοκρατορικῶν νόμων. σελ. 435.

§ 13^a Συμπληρῶν τὰς ἐκεῖ (σελ. 389 ἑπ.) ἐκτεθείσας παρατηρήσεις, προσθέτω τὰ ἑπόμενα·

§ 14. Τὸ παρ' ἡμῖν ἐν ἰσχύϊ δίκαιον ἀποτελοῦν α') ἡ σύγχρονος νομοθεσία· β') οἱ πολιτικοὶ νόμοι τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων· καί, γ') τὸ δίκαιον τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

§ 15. Τὴν σχέσιν τῶν μερῶν τούτων πρὸς ἄλληλα κανονίζει ἐν γένει ἡ ἀρχή, ὅτι τὸ νεώτερον δίκαιον ἐπικρατεῖ τοῦ ἀρχαιοτέρου. Παρατηρητέον δὲ ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην, ὅτι ἡ διὰ τοῦ νεωτέρου δικαίου κατάργησις τοῦ πρότερον ἐν ἰσχύϊ κανόνος. α') Δὲν συνεπιφέρει ἀφ' ἑαυτῆς τὴν κατάργησιν καὶ τῶν προϋφισταμένων ἐξαιρέσεων τοῦ καταργουμένου κανόνος. Πανδ. (50, 17) τεμ. 80. —Βασιλ. (2, 3) (80) Πανδ. (48, 19) τεμ. 41. β') Συνεπιφέρει ὅμως τὴν κατάργησιν τῶν προϋφισταμένων συνεπειῶν τοῦ κανόνος ἐκείνου. Πανδ. (50, 17) τεμ. 14. γ') Ὅλων τούτων ἐπικρατοῦν τὰ ἔθιμα. — Ἀλλὰ ἐπειδὴ ταῦτα δὲν ἀποτελοῦν δί-

καιον ἐφαρμοστέον εἰμὴ ἂν προταθῶσι παρὰ τῶν διαδίκων καὶ ἀποδειχθῶσι· πρὶν δ' προταθῶσιν, εἶναι ἄγνωστα εἰς τὸν δικαστήν.

§ 16. Ὁ κανὼν εἶναι, ὅτι τὸ νεώτερον δίκαιον εἶναι ἐπικρατέστερον τοῦ ἀρχαιοτέρου· ὅθεν πρὸ πάντων ἡ σύγχρονος νομοθεσία, ἐπὶ τούτοις, ὁ νεώτερος νόμος.

§ 17. Ἕως τώρα ἔγινε λόγος περὶ τῶν νόμων, θεωρουμένων καθ' ἑαυτούς, ἀλλὰ οἱ νόμοι ἅπαντες ὁμοῦ ἀποτελοῦν ἓν σύνολον. Καὶ ἀπαιτεῖται ἑπομένως νὰ θεωρήσωμεν ἤδη τὸ σύνολον τοῦτο, εἰς τὴν ἑνότητά του. Ὁσάκις τὰ μέρη τοῦ συνόλου τούτου εὑρίσκονται εἰς ἐντελῆ ἁρμονίαν, δὲν ὑπάρχει καμμία δυσχέρεια. Ἅμα ὅμως ὑπάρξῃ ἀντίθεσις μεταξὺ τῶν μερῶν, καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀντιθέσεως ταύτης ἐκλείπει ἡ ἑνότης τοῦ δικαίου, ἀπαιτεῖται προσπάθεια πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἑνότητος. Ἐὰν ἦναι δυνατὸν ν' ἀποδειχθῇ ὅτι κατ' ἐπιφάνειαν μόνον ὑπῆρχεν ἀντίθεσις, καὶ νὰ συμβιβασθῶσι τὰ ὡς ἀντίθετα φαινόμενα μέρη, ὥστε ἡ ἑνότης τοῦ δικαίου νὰ μείνῃ ὁποία εἶναι, τοῦτο πρὸ πάντων πρέπει νὰ προσπαθῶμεν νὰ ἐπιτύχωμεν. Ἐὰν ὅμως ἡ ἀντίθεσις ἢ ἀντίφασις δὲν ἦναι κατ' ἐπιφάνειαν μόνον, ἀλλὰ πραγματική, καὶ ἡ συμβίβασις ἀδύνατος, πρέπει νὰ εὕρωμεν τὸν κατάλληλον πρὸς ἐξομάλυνσιν τῆς προκυπτούσης δυσχερείας κανόνα, καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ κανών.

§ 18. Τῆς παρατηρήσεως ταύτης ἡ ἔννοια εἶναι αὕτη: Ὁσάκις κανών τις, προϋπιστάμενος, ἀρχαιότερος, καταργηθῇ δι' ἀντιθέτου νεωτέρου κανόνος, ἀπὸ δὲ τὸν προϋφιστάμενον κανόνα εἶχεν ὁ νομοθέτης ἐξαιρέσει περιπτώσεις τινάς, αἱ ἐξαιρέσεις αὗται τοῦ παλαιοτέρου κανόνος δὲν καταργοῦνται ὡς ἐκ μόνης τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀντιθέτου νεωτέρου κανόνος, τότε δηλαδὴ μόνον καταργοῦνται, ὅταν ὁ νομοθέτης τὰς καταργήσῃ ῥητῶς. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο ὑπαγορεύει ὁ ὀρθὸς λόγος, καθιεροῦν δὲ καὶ ῥηταὶ διατάξεις τῶν νόμων. Ὁ ὀρθὸς λόγος, ὅταν ὁ νομοθέτης καθιεροῖ ἐξαίρεσιν κανόνος τινός, ἀναγκαίως πρέπει νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι πρὸς καθιέρωσιν τῆς ἐξαιρέσεως εἶχε λόγους ἄλλους παρὰ τοὺς πρὸς καθιέρωσιν τοῦ κανόνος. Ἀλλὰ τὴν περὶ τοῦ ἑνός τινος ἀντικειμένου ἰδέαν του ἐνδέχεται νὰ μεταβάλῃ τις, ἐνῷ τὴν περὶ ἑτέρου ἀντικειμένου ἰδέαν τοῦ δικαστοῦ τηρεῖ. Διὰ τῆς εἰσαγωγῆς κανόνος νεωτέρου, ἀντιθέτου πρὸς τὸν ἀρχαιότερον κανόνα, δεικνύει ὁ νομοθέτης, ὅτι μετέβαλε γνώμην ὡς πρὸς τοὺς λόγους, οἵτινες εἶχον ὑπαγορεύσει τὴν καθιέρωσιν τοῦ πρώτου κανόνος. Ἀλλὰ ἐντεῦθεν ποσῶς δὲν ἐξάγεται, ὅτι μετέβαλε γνώμην καὶ ὡς πρὸς τοὺς λόγους τοὺς ὑπαγορεύσαντας τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος ἐκείνου.

Ἂς ὑποθέσωμεν, π. χ., ὅτι κατ' ἀρχὰς ὑπάρχει νόμος τιμωρῶν

πάντα φονέα μὲ θάνατον, τὸν δὲ πατροκτόνον, *κατ' ἐξαίρεσιν*, μὲ θάνατον ἐπιτεταμένον· ὅτι μετά τινα καιρὸν, ὁδηγούμενος ἀπὸ ἐπιεικεστέρας ἀρχὰς ὁ νομοθέτης, ἀντικαθιστᾷ, εἰς τὴν θανατικὴν τιμωρίαν τοῦ φονέως, τὴν ποινὴν τῶν διὰ βίου δεσμῶν, χωρὶς δηλαδὴ νὰ καταργήσῃ τὴν θανατικὴν ποινὴν ἐν γένει. Ἐνταῦθα, ἐὰν ῥητῶς δὲν εἴπῃ ὅτι καταργεῖ, ἐκτὸς τοῦ προηγουμένου κανόνος, καὶ αὐτὴν τὴν ἐξαίρεσίν του, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς διατηρουμένη ἐν ἰσχύϊ ἡ προτέρα τιμωρία τῶν πατροκτόνων· διότι ἡ ἀντικατάστασις μετριωτέρας ποινῆς ἐπὶ τοῦ φόνου ἐμφαίνει τὴν γνώμην τοῦ νομοθέτου, ὅτι εἰς τοὺς φονεῖς ἐν γένει δὲν ἁρμόζει ἡ προτέρα αὐστηρὰ τιμωρία, ἀλλὰ ἡ νῦν εἰσαγομένη ἐπιεικεστέρα. Ἐκ τῶν ῥηθέντων ὅμως παντελῶς δὲν ἐξάγεται, ὅτι ὁ νομοθέτης μετέβαλε γνώμην καὶ ὡς πρὸς τοὺς πατροκτόνους, ὅτι ἔπαυσε νὰ θεωρῇ τὴν πρᾶξιν τῶν πατροκτόνων ὡς ἰδιαζόντως ἀποτρόπαιον καὶ ὡς ἀξίαν τῆς αὐστηρᾶς ἐκείνης ποινῆς, ἀναξίας δὲ νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὸν νέον ἐπιεικῆ κανόνα. Ῥηταὶ διατάξεις τῶν νόμων (50, 17) τεμ. 80 Π.

§ 19. Τὰ εἰδικὰ γενικῶς ἐπικρατέστερα. Ὁ κανὼν οὗτος ἐκφράζεται γενικώτατα, καὶ ἑπομένως ἐφαρμόζεται εἰς ἁπάσας τὰς περιπτώσεις, οὐ μόνον δηλαδὴ εἰς τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ ἐξαίρεσις εἶναι νεωτέρα τοῦ κανόνος, ἢ σύγχρονος μὲ αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις, τὰς ὁποίας ἔχομεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρὸ ὀφθαλμῶν, καθ' ἃς ἡ ἐξαίρεσις εἶναι προγενεστέρα τοῦ κανόνος. Οὕτω, π. χ., ἐπὶ τῶν Αὐτοκρατόρων πολλάκις μετεβλήθησαν τῶν διαθηκῶν αἱ διατυπώσεις ἐν γένει. Κανεὶς ὅμως ποτὲ δὲν ἐφαντάσθη νὰ ἐφαρμόσῃ τοὺς νέους κανόνας ἐπὶ τῶν διαθηκῶν τῶν στρατιωτῶν, ὡς πρὸς τοὺς ὁποίους προϋπῆρχον νενομοθετημέναι ἐξαιρετικαὶ διατάξεις.

Σημειωτέον ἐν τούτοις, ὅτι τὸ περὶ οὗ πρόκειται ἀξίωμα (ὅτι αἱ ἐξαιρέσεις δὲν καταργοῦνται ὡς ἐκ μόνης τῆς καταργήσεως τοῦ κανόνος) ἰσχύει ἐν τῇ ἀμφιβολίᾳ. Διότι ἂν ὁ νομοθέτης ἀποφαίνεται, ἔστω καὶ γενικῶς, ὅτι ὁ νέος κανὼν πρέπει νὰ ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις τοῦ ἀρχαιοτέρου κανόνος, χωρὶς δηλαδὴ νὰ ὁρίζῃ ῥητῶς τὰς περιπτώσεις ταύτας, ἐννοεῖται ὅτι καταργοῦνται καὶ αἱ ἐξαιρέσεις.

Τοῦτο δὲ μόνον ἀπαιτεῖται· ὀρθὴ ἐκτίμησις τῶν ἐκφράσεων τοῦ νέου νόμου. Δὲν ἀρκεῖ, π. χ., νὰ καταργήσῃ τὰς ὑπαρχούσας ἐξαιρέσεις ἡ ἔκφρασις τοῦ νέου νόμου, ἡ λέγουσα, ὅτι ὁ νέος κανὼν πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται εἰς ἁπάσας τὰς περιπτώσεις. Διότι ἡ τοιαύτη ἀπόλυτος ἔκφρασις δὲν εἶναι ἀποχρώντως ὡρισμένη, ὥστε νὰ δείξῃ τὴν ἀληθῆ γνώμην τοῦ νομοθέτου. Ἅπασαι αἱ περιπτώ-

ἀποφάσεων τούτων αἱ ἐθνικαὶ συνελεύσεις; Ἐννόουν ἆρά γε νὰ εἰσάξωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα νέον καὶ πρότερον ἄγνωστον ἐν αὐτῇ νόμον; Ἂν οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα, ἤθελεν εἶσθαι παράλογος ἡ διάταξις τοῦ νομοθέτου, ὅστις εἰσάγει νόμους, ὧν οὔτε ὁρίζει, οὔτε δημοσιεύει τὰ κείμενα. Αἱ διατάξεις αὗται εἶχον τὴν σαφῆ ἔννοιαν, ὅτι μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τῶν νέων νόμων θέλουσιν ἰσχύει οἱ καὶ πρότερον ἐν αὐτῇ ἰσχύοντες νόμοι «οἱ τῶν ἀειμνήστων χριστιανῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.» Μέχρι δὲ τῆς σήμερον διαρκεῖ ἡ κατάστασις αὕτη. Ἀλλὰ πῶς εἰσήχθη ὁ Βυζαντινὸς νόμος εἰς τὴν Ἑλλάδα; πῶς διετηρήθη ἰσχύων ἐν αὐτῇ κατὰ τὰς τέσσαρας ἑκατονταετηρίδας τῆς Ὀθωμανικῆς δυναστείας, καὶ πῶς ἰσχύει καὶ σήμερον ἔτι ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ, τῆς ὁποίας αἱ σχέσεις εἶναι τοσοῦτον διάφοροι τῶν σχέσεων τῆς Ῥωμαϊκῆς κοινωνίας, ἐν ᾗ παρήχθη τὸ δίκαιον ἐκεῖνο; Τὰ ζητήματα ταῦτα εἶναι βέβαια σπουδαιότατα, ἡ δὲ πλήρης αὐτῶν συζήτησις ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῆς προκειμένης πραγματείας. Νομίζομεν ὅμως, ὅτι αἱ ἑξῆς παρατηρήσεις δύνανται ἴσως νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ὀρθὴν αὐτῶν λύσιν.

Ἀπὸ τῆς ϛ' ἑκατονταετηρίδος μ. Χ., ἤτοι ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ, εἶναι βέβαιον, ὅτι αἱ ἀποτελοῦσαι τὸ νῦν βασίλειον τῆς Ἑλλάδος χῶραι, ἀπολέσασαι πᾶν ἴχνος ἰσονομίας, ἠκολούθουν τὴν τύχην τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, ὡς μέρος αὐτοῦ. Ὁ Ἰουστινιανὸς, ὡς γνωστὸν, καταστήσας διὰ τῶν συλλογῶν αὐτοῦ προσιτὰς εἰς πολλοὺς τὰς συγγραφὰς τῶν τῆς ἀκμῆς τῆς νομικῆς ἐπιστήμης Ῥωμαίων νομοθετῶν, ἔδωκε νέαν ὤθησιν εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξεργασίαν τοῦ δικαίου, καίτοι ἀπαγορεύσας τὴν σύνταξιν νομικῶν συγγραμμάτων. Ἀλλ' ἐν τούτοις τὸ Ἀνατολικὸν Ῥωμαϊκὸν κράτος ὑπέστη μεγάλην μεταβολήν. Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, τὸ ὁποῖον ἐκάλαι διὰ τῶν ἀποικιῶν του καὶ τῶν κατορθωμάτων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, διέδωκε τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἤθη του εἰς ὅλην τὴν Ἀνατολὴν, κατέστη κατὰ μικρὸν τὸ κυριώτερον ἔθνος τῆς χώρας ταύτης, ἀφοῦ μάλιστα διεδόθη εἰς αὐτὰς ὁ χριστιανισμὸς, ὅστις ἐκηρύχθη, διεδόθη καὶ ἐπαγιώθη διὰ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, διότι οἱ ἐνδοξότεροι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἦσαν Ἕλληνες, αἱ Οἰκουμενικαὶ σύνοδοι, αἵτινες ἐκανόνισαν καὶ ἐξησφάλισαν τὰ δόγματα τῆς πίστεως, συνεκροτήθησαν ὑπὸ ἑλλήνων ἀρχιερέων, αἱ δὲ πράξεις αὐτῶν συνετάχθησαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Οἱ νόμοι λοιπὸν τοῦ Ἰουστινιανοῦ, καίτοι «Αὐτοκράτορος Ῥωμαίων,» γεγραμμένοι κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν γλῶσσαν, εἶχον τὸ καίριον ἐλάττωμα, ὅτι δὲν ἦσαν καταληπτοὶ εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ

κράτους του, οἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐννόουν μόνην τὴν ἑλληνικὴν (1). Η ἀνάγκη αὕτη παρήγαγε τὴν Νομικὴν σχολὴν τῆς ἕκτης ἑκατονταετηρίδος, τὴν συγκροτηθεῖσαν ὑπὸ πολλῶν ἐπισήμων νομοδιδασκάλων, οἵτινες διδάσκοντες, μεταφράζοντες καὶ ἑρμηνεύοντες εἰς τὴν ἐν τῷ Βυζαντινῷ κράτει ἐπικρατοῦσαν ἤδη ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὰ Λατινιστὶ γεγραμμένα, καὶ τοῖς πολλοῖς ἀκατάληπτα ἐκεῖνα νομοθετήματα, ἀνήγαγον, διὰ τῆς ἐμβριθοῦς συζητήσεως καὶ ἀκριβοῦς ἑρμηνείας, τὴν ἐπιστήμην εἰς τοσοῦτον βαθμὸν ἀναπτύξεως, ὥστε ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν ἀπηρτίσθη βραδύτερον, περὶ τὰ τέλη τῆς ἐννάτης ἑκατονταετηρίδος, τὸ μέγα νομοθετικὸν ἔργον τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς, τὰ Βασιλικά, τὰ ὁποῖα ἐννόουν αἱ ἀνωτέρω πράξεις τῶν ἐθνικῶν συνελεύσεων τῆς νέας Ἑλλάδος διὰ τῇ ἐκφράσεως « τῶν νόμων τῶν ἀειμνήστων Βυζαν» τινῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.» Η δραστηριότης αὕτη τῶν Ἑλλήνων νομοδιδασκάλων τῆς Ϛ' ἑκατονταετηρίδος, καὶ τὸ τοῖς πολλοῖς ἀκατάληπτον τῆς γλώσσης τῶν νομοθετικῶν ἔργων τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐπήγαγον κατὰ τὴν Ζ' ἑκατονταετηρίδα, ὅτε οἱ Αὐτοκράτορες, κατὰ Κωνσταντῖνον τὸν Πορφυρογέννητον, « Ἑλλη» νίζοντες ἀπέβαλον τὴν πάτριον ῥωμαϊκὴν γλῶσσαν » (Περὶ θεμάτων σελ. 2), κατάστασιν νομοθεσίας ὁμοίαν τῇ ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, διότι τὰ μὲν κείμενα τῆς τοῦ Αὐτοκράτορος τούτου νομοθεσίας ἔπαυσαν νὰ ἐφαρμόζωνται, ἀντ' αὐτῶν δὲ ἦσαν ἁπανταχοῦ ἐν χρήσει αἱ ἑλληνικαὶ αὐτῶν ἑρμηνεῖαι καὶ ἀναπτύξεις, ὥστε ἡ νομοθετικὴ φιλολογία ἔλαβε τὴν θέσιν τοῦ νόμου, περὶ οὗ οὐδεὶς ἐφρόντιζεν. Ἀλλ' ἡ ἐπιστήμη συνεπάγεται τὴν συζήτησιν καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν γνωμῶν, ἡ δὲ διαδεχθεῖσα τὴν Ἑλληνικὴν ἐκείνην σχολὴν ἐποχὴ δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ συνάξῃ ἐκ τῶν προηγουμένων συζητήσεων ὀρθοὺς καὶ σαφεῖς κανόνας πρὸς ῥύθμισιν τῶν τοῦ ἀστικοῦ δικαίου σχέσεων, ἐκ τούτου δὲ ἐπῆλθε σύγχυσις καὶ ἀβεβαιότης αὐτῶν. Ὅθεν περὶ τὰ μέσα ἤδη τῆς Η' ἑκατονταετηρίδος ἐπέστη ἡ ἀνάγκη νὰ ἐκδοθῇ συλλογὴ τῶν ἐν ἰσχύϊ ὁρισμῶν τοῦ δικαίου· οὕτω παρήχθη ἡ Ἑλληνιστὶ γεγραμμένη «Ἐκλογὴ» Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου. Ἀλλὰ τὸ ἀξίωμα καὶ ἡ ἰσχὺς τῆς Ἐκλογῆς ταύτης δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολύ. Τὸ μῖσος, ὅπερ ἐπέσυραν καθ' ἑαυτῶν οἱ συντάξαντες τὸν νόμον τοῦτον βασιλεῖς, καθὸ εἰκονομάχοι, καὶ τὸ ἀτελὲς καὶ

(1) Ἡ πνευματικὴ κοινωνία, ἡ συνδέουσα τοὺς συμβιοῦντας ἀνθρώπους εἰς ἓν ἔθνος, καταφαίνεται, παγιοῦται καὶ ἀναπτύσσεται διὰ τῆς χρήσεως τῆς αὐτῆς γλώσσης. Σαβινὺ Σύστ. τοῦ Ρ. Δ. τ. 1 σ. 19.

ἀνεπαρκὲς τοῦ ἔργου, ἐπήγαγον τὴν ἔκπτωσιν τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου τούτου, οἱ δὲ νομοδιδάσκαλοι ἀνέτρεχον πάλιν εἰς τὰς ἑλληνικὰς ἑρμηνείας τῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ συλλογῶν πρὸς ῥύθμισιν τῶν νομικῶν σχέσεων. Ἐν τούτοις ὅσῳ παρήρχετο ὁ χρόνος, τόσῳ ηὔξανεν ἡ ἀνάγκη, ἡ διὰ τῆς Ἐκλογῆς μὴ θεραπευθεῖσα, τοῦ νὰ συνταχθῇ εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν πληρεστέρα συλλογὴ τῶν ὁρισμῶν τοῦ δικαίου καταργοῦσα τὰς ἐν τῇ φιλολογίᾳ τῆς νομικῆς ἐπιστήμης παραχθείσας διαφωνίας, ἀνατρέπουσα τοὺς εἰς ἀχρηστίαν περιπεσόντας, καὶ εἰς ἓν συνάπτουσα τοὺς εἰς πολλὰ συγγράμματα διεσπαρμένους ἰσχύοντας ὁρισμούς. Οὕτω παρήχθη κατὰ τὴν ἐννάτην ἑκατονταετηρίδα ἐν τῷ Βυζαντινῷ κράτει ἡ αὐτὴ ἐκ τῆς ἀφθονίας τῶν πηγῶν τοῦ δικαίου σύγχυσις καὶ τῶν ὁρισμῶν αὐτοῦ ἀμηχανία τῶν δικαστῶν καὶ δικαζομένων, ἃς ἐπροσπάθησε νὰ θεραπεύσῃ ὁ Ἰουστινιανὸς διὰ τῶν συλλογῶν αὐτοῦ τρεῖς ἑκατονταετηρίδας πρότερον. Πρὸς θεραπείαν τοῦ νέου τούτου κακοῦ Βασίλειος ὁ Μακεδὼν ἐπεχείρισε νὰ συλλέξῃ ἐκ τῶν συγγραφῶν τῆς σχολῆς τῆς Ϛ' ἑκατονταετηρίδος, τὰς χρησίμους εἰς τὴν ῥύθμισιν τῶν νομικῶν σχέσεων διατάξεις, καὶ νὰ συναρμολογήσῃ ὅσον οἷόν τε πλήρη Ἑλληνιστὶ συντεταγμένον Κώδηκα τοῦ ἰσχύοντος δικαίου. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ «πλάτους τῶν νόμων» δὲν προβαίνει ταχέως, ἐδημοσίευσεν ἐν ἔτει 870 τὸν «πρόχειρον νόμον,» τουτέστιν Ἑλληνιστὶ συντεταγμένην ἐπιτομὴν τῶν ἐν ἰσχύϊ διατάξεων τῶν εἰσηγήσεων, τοῦ Πανδέκτου, τοῦ Κώδηκος καὶ τῶν Νεαρῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ καί τινων ἐκ τῆς Ἐκλογῆς τοῦ Λέοντος καὶ τοῦ Κωνσταντίνου, ἣν *ῥητῶς κατήργησεν* ὁ πρόχειρος νόμος. Ἡ ἐν πλάτει γενομένη συλλογὴ τῶν ἐν χρήσει διατάξεων τοῦ δικαίου, ἡ ὀνομασθεῖσα «ἀνακάθαρσις τῶν νόμων» ἐπερατώθη ἐν ἔτει 884 καὶ ἐδημοσιεύθη εἰς 40 βιβλία. Μετὰ δὲ τὴν ἔκδοσιν αὐτῆς ἐξεδόθη δευτέρα ἔκδοσις (885) τοῦ προχείρου, ἐπιδιορθωθεῖσα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀνακαθάρσεως τῶν νόμων, καὶ ὀνομασθεῖσα «ἐπαναγωγὴ τοῦ νόμου.»

Ἡ ἀνακάθαρσις τῶν παλαιῶν νόμων ἡ ὑπὸ τοῦ Βασιλείου ἐκδοθεῖσα εἶχε βεβαίως ἐλλείψεις, ὡς πρώτη ἀπόπειρα συντάξεως τοσούτου περιεκτικοῦ νομοθετήματος, διὰ τοῦτο ὁ υἱὸς αὐτοῦ Λέων ὁ σοφὸς ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ ἐκδώσῃ ἐκ νέου τὴν ἀνακάθαρσιν. Ἡ νέα αὕτη ἔκδοσις, καθ' ἣν ἡ συλλογὴ διῃρέθη εἰς 60 βιβλία καὶ ὠνομάσθη Βασιλικά, ἐδημοσιεύθη τέσσαρα ἢ πέντε ἔτη πρὸ τοῦ 911 ἔτους. Ἡ συλλογὴ ὅμως αὕτη δὲν φαίνεται ὅτι κατήργησεν ἐντελῶς τὸ κῦρος τῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ συλλογῶν, διότι οὔτε νὰ διαδοθῇ ἐν βραχεῖ διαστήματι ἦτο δυνατὸν διὰ τὸ ἐκτενὲς

αὐτῆς καὶ τὴν δυσκολίαν τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ἀντιγράφων, οὔτε νὰ ἐξαλείψῃ τὴν ἄφθονον περὶ τῶν συλλογῶν ἐκείνων φιλολογίαν τῆς Ϛ΄ ἑκατονταετηρίδος, εἰς ἣν εἶχον συνήθίσει νὰ καταφεύγωσι πάντες πρὸς ῥύθμισιν τῶν νομικῶν σχέσεων.

Μέχρι τῶν μέσων λοιπὸν τῆς ΙΑ΄ ἑκατονταετηρίδος αἱ συλλογαὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ. εἶχον τὸ αὐτὸ κῦρος, ὅπερ καὶ τὰ Βασιλικά, ταῦτα δὲ κατίσχυον ἐκείνων μόνον ὅταν ἀντέφασκον πρὸς αὐτάς. Ἀπὸ τῶν μέσων ὅμως τῆς ΙΑ΄ ἑκατονταετηρίδος, ὅτε ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία εἶχε ῥωμαϊκὸν μόνον τοὔνομα, οὖσα κατὰ τὰ λοιπὰ Ἑλληνικὸν κράτος, οἱ νομομαθεῖς παρῄτησαν τὴν μελέτην καὶ ἐφαρμογὴν τῶν συλλογῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ ἐφήρμοζον μόνον τὰ Βασιλικά. Καὶ τῶν Βασιλικῶν ὅμως ἡ χρῆσις δὲν παρετάθη ἐπὶ πολύ, διά τε τὴν δυσκολίαν τοῦ πολλαπλασιασμοῦ αὐτῶν, καὶ διὰ τὴν ἀφθονίαν καὶ τὴν ποικιλίαν τῆς ἐν αὐτοῖς ἱστορικῆς καὶ δογματικῆς ὕλης, πρὸς χρῆσιν τῆς ὁποίας ἀπαιτοῦνται ἱκαναὶ ἱστορικαὶ καὶ νομικαὶ γνώσεις, τὰς ὁποίας δὲν διετήρησαν ἐπὶ πολὺ οἱ Βυζαντινοὶ νομοδιδάσκαλοι, κατὰ τὰς ἐποχὰς ἐκείνας τῶν πολιτικῶν σπαραγμῶν καὶ τῶν ἀναστατώσεων, ἃς ἐπήγαγον αἱ ἀπὸ τῆς Δύσεως ἐπιδρομαί. Διὰ τοῦτο ἀπὸ τῆς Ι΄ μέχρι τῆς ΙΔ΄ ἑκατονταετηρίδος βλέπομεν ἐν τῷ Βυζαντινῷ κράτει δημοσιευομένας ἰδιωτικὰς περὶ δικαίου συγγραφὰς πρὸς εὐκολίαν τῆς χρήσεως τῶν κειμένων τῶν νόμων, ἤτοι τὰς Συνόψεις, τὰς Ἐκλογάς, τὰ Πρόχειρα, τὰς Ἐπαναγωγάς, αἵτινες κατὰ μικρὸν ἐξώθησαν τὰς ἐπισήμους συλλογὰς τῶν νόμων, καὶ κατέλαβον τὴν θέσιν αὐτῶν· διὰ τοῦτο ὁ Ἀρμενόπουλος, ὁ πανσέβαστος νομοφύλαξ καὶ κριτὴς Θεσσαλονίκης, οὗ τὸ πρόχειρον (συντεταγμένον ἐν ἔτει 1345) ἢ ἡ ἑξάβιβλος ἀποτελεῖ τὸν παρ' ἡμῖν ἰσχύοντα ἀστυκὸν νόμον, καίτοι ἀναφέρων ἐν τῷ προοιμίῳ, ὅτι πρὸς σύνταξιν τοῦ ἐγχειριδίου του διῆλθε τὸ πλάτος τῶν νόμων (τὰ Βασιλικά), ἐποιήσατο αὐτῶν χρῆσιν, θεωρεῖται μάλιστα σχεδὸν βέβαιον, ὅτι οὔτε ἐγνώριζε τὸ κείμενον τῶν Βασιλικῶν, ἀλλὰ μόνον τὴν Σύνοψιν αὐτῶν, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἠρανίσθη κατὰ γράμμα πάντα τὰ εἰς τὰ Βασιλικὰ ἀναφερόμενα χωρία. Κατὰ τὴν ἐποχὴν λοιπὸν τῆς πτώσεως τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους ἴσχυον ἐν ταῖς χώραις, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ νῦν Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος, αἱ ἀνωτέρω ῥηθεῖσαι ἰδιωτικαὶ συλλογαὶ καὶ πραγματεῖαι τοῦ δικαίου, ἰδίως δὲ ἡ τοῦ Ἀρμενοπούλου, καθὸ νεωτέρα, τελειοτέρα καὶ προχειροτέρα συλλογή. Ἴδωμεν ἤδη ὁποία ἡ τύχη τοῦ Βυζαντινοῦ δικαίου ἐπὶ τῆς Τουρκικῆς δυναστείας, διὰ νὰ ἐννοήσωμεν ἀκριβῶς τὴν ἔννοιαν τῶν παρατεθέντων ψηφισμάτων τῶν ἐθνικῶν συνελεύσεων τῆς νέας Ἑλλάδος. Ὁ Ὀθωμανὸς κατα-

τέρου καὶ τοῦ νεωτέρου δικαίου, πολλάκις εὑρίσκει τις ἀπηρχαιωμένας καὶ νεωτέρας διατάξεις ἐν τῷ αὐτῷ τίτλῳ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι, ὅ,τι δὲ πρό τινων στίχων ἐλύθη καταφατικῶς, λύεται μετ' ὀλίγον ἀποφατικῶς (1). Ἄλλοτε ἀπαντᾷ τις διατάξεις, αἵτινες ἀποδεδειγμένως δὲν ἴσχυον ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς συντάξεως τοῦ προχείρου (2). Ἄλλοτε πάλιν τὰ ἐρανίσματα εἶναι τοσοῦτον ἀτελῆ καὶ κολοβωμένα, ὥστε διαστρέφουσι τὴν τῶν πρωτοτύπων χωρίων ἔννοιαν (3). Ἐννοεῖται, ὅτι τὰ ἐλαττώματα ταῦτα καθιστῶσι πολλὰ χωρία τῆς ἑξαβίβλου τοσοῦτον ἀσαφῆ, ὥστε μόνος ὁ γνωρίζων ἀκριβῶς τὰς ἀμέσους καὶ ἐμμέσους πηγὰς τοῦ ἐγχειριδίου δύναται νὰ ποιήσῃ χρῆσιν αὐτῶν ἀκινδύνως.

Οἱ δικασταί, καίτοι οὔσης τῆς ἑξαβίβλου τοῦ ἐν ἰσχύϊ νόμου, ἐδίκαζον καὶ δικάζουσιν εἰσέτι κατὰ τὰς εἰς αὐτοὺς γνωστὰς πηγὰς τοῦ Ἀρμενοπούλου, ἤτοι κατὰ τὰς συλλογὰς τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τὰς Βυζαντινὰς αὐτῶν ἑρμηνείας, ὥστε ἂν καὶ δικαίως ὁ παρ' ἡμῖν ἰσχύων νόμος ἦναι αἱ ἐν τῇ ἑξαβίβλῳ διατάξεις τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων, τὰ δικαστήρια μέχρι μέν τινος ἐδίκαζον κατὰ τὰς συλλογὰς τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐπ' ἐσχάτων δὲ καὶ κατὰ τὰ Βασιλικά, πολλαὶ δὲ ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀναιροῦσιν ἀποφάσεις τῶν κατωτέρων δικαστηρίων, ἕνεκα ἐσφαλμένης ἑρμηνείας καὶ κακῆς ἐφαρμογῆς τῶν Πανδεκτῶν καὶ τοῦ Κώδηκος. Μέχρι τῆς σήμερον δὲ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ὄθωνος διδάσκονται αἱ συλλογαὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, κατὰ τὴν ἑρμηνείαν τῶν ὁποίων πρὸ μικροῦ ὁ καθηγητὴς ἤρχισε νὰ λαμβάνῃ εἰς ἐπικουρίαν καὶ τὸ κείμενον τῶν Βασιλικῶν, ἡ ἑξάβιβλος ὅμως τοῦ Ἀρμενοπούλου δὲν κατέστη εἰσέτι ἀντικείμενον ἐπιστημονικῆς ἐξεργασίας καὶ παραδόσεως. Ἰδοὺ δὲ πῶς ἐδικαιολογήθη ἡ κατάστασις αὕτη τῆς νομοθεσίας. Τὸ διάταγμα τῆς 7 μαρτίου 1835 ὥρισεν, ὅτι πολιτικὸς ἐν Ἑλλάδι νόμος εἶναι αἱ ἐν τῇ ἑξαβίβλῳ περιεχόμεναι διατάξεις τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων. Ἐὰν ἦναι δυνατὸν νὰ ἀνευρεθῶσιν αὗται ἀκέραιαι ἐν ταῖς πηγαῖς τῆς ἑξαβίβλου, δὲν εἶναι προτιμότερον νὰ ἐφαρμόζωνται, οὕτως εἰπεῖν, ἐν πρωτοτύπῳ παρὰ ἐν τῇ καταστάσει τῆς κολοβώσεως καὶ τῆς ἀσαφείας, εἰς ἣν κατήντησαν ἐν τῷ ἐρανίσματι τοῦ Ἀρμενοπούλου; Ὁ Ἰουστινιανὸς δὲν ἦτο Βυζαντινὸς Αὐτοκράτωρ; Αἱ διατάξεις αὐτοῦ δὲν ἀπετέλεσαν τὸ κύριον περιεχόμενον τοῦ Προχείρου νόμου καὶ τῶν Βασιλικῶν, ἀφ' ὧν λέγει ὁ Ἀρμενόπουλος, ὅτι ἠρανίσθη τὸ πόνημα αὐτοῦ;

(1) Π. χ. (2, 8) 2, 3, 4 (3, 1) 15, 16, 17 (4, 15) 3, 4.
(2) Π. χ. (2, 3) 8 (4, 4) 14, 15, 49.
(3) Π. χ. (3, 8) 20 (3, 1) 15.

Ἐὰν ὁ δικαστὴς προσέχῃ μὴ ἐφαρμόσῃ νόμον τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἢ τῶν Βασιλικῶν καταργηθέντα ὑπὸ μεταγενεστέρας διατάξεως, κατὰ τὰ λοιπὰ δὲν πράττει κατὰ τὸν νοῦν τοῦ διατάγματος ἀνατρέχων εἰς τὰς καθαρὰς πηγὰς τῆς ἐξαβίβλου καὶ προτιμῶν αὐτὰς τῶν πολλάκις ἀσαφῶν καὶ ἀντιφατικῶν ἐρανισμάτων τοῦ Ἀρμενοπούλου;

Ἴδε κατωτέρω σχετικὰ τῆς νομολογίας ζητήματα.

Ποῖα κεφάλαια τοῦ Βυντινοῦ δικαίου μετερρύθμισεν ἡ νεωτέρα νομοθεσία; Ἡ περὶ τούτου ἐξέτασις δὲν ἀνάγεται ἐνταῦθα. Ἴδε δὲ Νέαν Πανδώραν τοῦ **1854** σελ. **541** ἑπ. καὶ τὰς ἐν τῷ Κύρ. λέξεις *Διαθῆκαι· Ἐνηλικιότης· Ἀντίχρησις· Ὑποθῆκαι· Ἐνέχυρα.*

Νομολογία.

§ **27.** Μόνοι οἱ πολιτικοὶ νόμοι τῶν Αὐτοκρατόρων, οἱ περιεχόμενοι εἰς τὴν ἐξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου, ἔχουσιν ἰσχὺν εἰς τὴν Ἑλλάδα, αἱ δὲ ἐγκληματικαὶ δὲν ἰσχύουσιν. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. νά τοῦ **1836**.

§ **28.** Αἱ περὶ σχεδίων τῶν πόλεων διατάξεις τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ἰσχύουσιν; Ὅρα ἐν Κύρ. τόμ. 5 τὴν λέξιν *Γήπεδα·* Ἴδε καὶ τὴν λέξιν *Σχέδια πόλεων.*

§ **29.** Ἡ τοῦ Ζήνωνος διάταξις δὲν ἰσχύει, ὡς ἀφορῶσα μέτρα ἀστυνομικὰ περὶ οἰκοδομῶν, ὅπερ ἀνάγεται εἰς τὸ δημόσιον δίκαιον. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου **291** τοῦ **1849**.

§ **30.** Κατὰ τὸ α. ἄρθρον τοῦ ἀπὸ **23** φεβρουαρίου **1835** διατάγματος ἰσχύουν ἐν Ἑλλάδι οἱ περιεχόμενοι εἰς τὴν ἐξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου πολιτικοὶ νόμοι τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων. Αἱ δὲ τοῦ Ζήνωνος καὶ Ἰουστινιανοῦ διατάξεις, αἱ ἀφορῶσαι τὰ μεταξὺ ἰδιωτῶν καὶ Δημοσίου συναλλάγματα, δὲν ἰσχύουσι μὴ περιεχόμεναι εἰς τὴν ἐξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου **276** τοῦ **1839**.

§ **31.** Τὰ ἑλληνικὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν τοὺς κανόνας τῆς ἐν Τριδέντῳ συνόδου, ὡς μὴ ἔχοντας ἰσχὺν νόμου (1). Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. **33** τοῦ **1841**.

§ **32.** Μόνον οἱ Βυζαντινοὶ τῶν Αὐτοκρατόρων νόμοι, οἱ εἰς τὴν ἐξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου περιεχόμενοι, ἰσχύουσιν, ἡ δὲ Νεαρὰ τοῦ Κυροῦ Ἀθανασίου, καθὸ διάταξις Πατριαρχική, οὐδεμίαν ἰσχὺν ἔχει. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. **253** τοῦ **1849**.

§ **33.** Αἱ ἐν τῷ Ἀρμενοπούλῳ διατάξεις κατισχύουν τῶν ἐν τῷ

(1) Ὁ λόγος τῆς ἀναιρέσεως ἦτον ὅτι ἡ κληρικὴ προικοδότησις (patrimonium) διδεῖσα εἴς τινα κατὰ τοὺς κανόνας τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας εἶναι ἀνεπίδεκτος ἀπαλλοτριώσεως (διάτ. τῆς ἀπὸ 16 ἀπριλίου 1662 ἱερᾶς συνόδου).

Κώδηκ:, ὅταν αἱ διατάξεις αὐτοῦ ἦναι εἰς ἀντίφασιν. Τοιαύτη εἶναι ἡ διάταξις 5 τοῦ Κώδηκος (2, 20), ἥτις περιέχεται καὶ εἰς τὰ Βασιλικὰ (βιβλ. 10 τίτλ. 2 ἐρ. 28) πλατύτερα. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 75 τοῦ 1846, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 211.

§ 34. Δὲν ἔχουν ἰσχὺν νόμου ἄλλαι Αὐτοκρατορικαὶ διατάξεις, πλὴν τῶν ἐν τῇ ἑξαβίβλῳ τοῦ Ἀρμενοπούλου περιεχομένων, ὅταν ἐν αὐτῇ ἐξαντλῆται ἡ ὕλη, εἰς ἣν ἡ ὑπόθεσις ὑπάγεται. Λόγοι Διαζυγίου.

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 683 τῆς πολ. δικονομίας, τότε μόνον δίδεται χώρα εἰς τὰς διατάξεις τοῦ εἰρημένου ἄρθρου, ὅταν ἡ περὶ διαζεύξεως αἴτησις ἦναι βάσιμος, στηρίζεται δηλ. εἰς νόμιμον λόγον.

Ἐπειδὴ, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὡς λόγοι διαζεύξεως ἐπροτάθησαν α. αἱ κακώσεις τοῦ συζύγου πρὸς τὴν ἐκκαλοῦσαν καὶ β΄. ἡ εἰς αὐτὸν πρῶτον διανοητικὴ ἐπισυμβᾶσα νόσος καὶ ἔπειτα τοῦ σεληνιασμοῦ.

Ἐπειδὴ αἱ μὲν κακώσεις δὲν παρέχουσι, κατὰ τὸν § 15 βιβλ. Δ΄ τίτλ. ιβ΄ τοῦ Ἀρμενοπούλου, εἰς τὴν σύζυγον ἄλλο παρὰ τὸ τῆς διαζεύξεως δικαίωμα, ὁ δὲ σεληνιασμὸς δὲν προνοεῖται ἀπὸ τὸν περὶ διαλύσεως γάμου τίτλον, ἐνῷ γίνεται ἡ ἀπαρίθμησις τῶν νομίμων τῆς διαλύσεως αἰτιῶν· ἑπομένως ἡ περὶ διαζεύξεως αἴτησις τῆς ἐκκαλούσης, μὴ στηριζομένη εἰς ῥητὸν νόμον, δὲν εἶναι βάσιμος, καὶ ὀρθῶς ἀπεφήνατο τὸ δικάσαν πρωτοδικεῖον, ἡ δὲ διάταξις τοῦ Κώδηκος, τὴν ὁποίαν ὁ πληρεξούσιος τῆς ἐκκαλούσης ἐπεκαλέσθη, δὲν ἔχει καμμίαν ἰσχὺν, καθόσον, κατὰ τὸ ἀπὸ 23 φεβρουαρίου 1835 Β. διάταγμα, ἐκεῖναι μόνον τῶν διατάξεων τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων ἰσχύουσι παρ' ἡμῖν, ὅσαι περιέχονται εἰς τὴν ἑξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου.

Ἐπειδὴ ὁ δικαστὴς ἐφαρμόζει τὸν νόμον ἐξ ἐπαγγέλματος, εἶναι ἀδιάφορον ἂν ὁ ἐφεσίβλητος σύζυγος δὲν ἐπρότεινε τὸ ἀπαράδεκτον τῆς περὶ διαζεύξεως προκειμένης αἰτήσεως· ὁ λόγος ἄρα τῆς ἐφέσεως, ὅτι τὸ πρωτοδικεῖον ἠρνήθη νὰ δώσῃ χώραν εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 683 τῆς πολ. δικ., χωρὶς νὰ προταθῇ ἔνστασις ἀπαραδέκτου δὲν ἔχει βάσιν.» Ἴδε τὴν λέξιν *Γάμος*.

Ἀπόφ. ἐφετ. Ναυπλ. 200 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4688).

§ 35. Οἱ Πανδέκται δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν ὁσάκις δὲν ἐμπεριέχονται εἰς τὰ Βασιλικὰ καὶ εἰς τὸν Ἀρμενόπουλον; Ὅρα ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 165 τοῦ 1849, ἣν ἐν λέξει *Ἀρμοδιότης ἐχ γένει* § 162.

§ 36. Τὰ Βασιλικὰ εἶναι ἐπικρατέστερα τοῦ Κώδηκος (ὅρα παραδείγματα 1) εἰς τὴν ὧδε μνημονευομένην ὑπ' ἀριθ. 75 τοῦ 1846 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου — 2) εἰς τὰς ὑπ' ἀριθ. 77 καὶ 80 τοῦ 1846 ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀναφερομένας ἐν Θέμ. τόμ. 3 σελ. 361.

§ 37. Οἱ νόμοι τοῦ Κώδηκος, ὡς μεταγενέστεροι τῶν Πανδέκτων, ἰσχύουσιν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 23 τοῦ 1847, ἣν ἐν λέξει *Μίσθωσις*.

§ 38. Ὁ ἀναστατικὸς νόμος ἐφαρμόζεται ἐπὶ συμβολαίων εἰς διαταγήν; Ἴδε ἀπόφ. 10362 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν. — Ἴδε καὶ λέξιν *Παραχώρησις*.

§ 39. Κατὰ τὴν 11 ἰουλίου 1832 ἡ Ἀττικὴ ἐτέθη ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἑλληνικοῦ δικαίου.

Ἀπόφ.. « Ἐπειδή, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 20 προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ἐπὶ τοῦ εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα ἐπιβληθέντος διὰ τῆς μὴ ἀνταιρεθείσης ἀποφάσεως τοῦ ἐνταῦθα ἐφετείου ὑπ' ἀριθ. 5432 θέματος τοῦ ν' ἀποδείξῃ « ὅτι ἴσχυεν ἐν Ἀθήναις τὸ τουρκικὸν δίκαιον κατὰ τὴν 11 ἰουλίου 1832, ὅτε ἔγινε τὸ παρ' αὐτοῦ ἐπικαλούμενον δωρητήριον » τὸ ἐφετεῖον Ναυπλίου, διὰ μὲν τῆς 13 σκέψεώς του λέγει « ὅτι ἀνεξαρτήτως τοῦ ὅρου τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ ἀπὸ 3 φεβρουαρίου 1830 πρωτοκόλλου, οἱ ἐν Ἀθήναις κατοικοῦντες Ὀθωμανοὶ ἤρξαντο ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ εἰρημένου πρωτοκόλλου, τῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν κτημάτων των, ὡς τοῦτο βεβαιοῦτο ἐκ τῆς ἐπαναληπτικῆς ἐγκυκλίου τῆς ἐπὶ τούτῳ διορισθείσης ἑλληνικῆς ἐπιτροπῆς τῆς 27 δεκεμβρίου 1832 καὶ ἐκ τῶν καταθέσεων τῶν μαρτύρων τῆς ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως, καθ' ἃς περὶ τὰ τέλη τοῦ 1831 ἢ ἀρχὰς τοῦ 1832, συνέστη ἐν Ἀθήναις δημογεροντία ἑλληνική, ἥτις ἐδίκαζεν, ἐφαρμόζουσα τὰς ἐν τῇ ἑξαβίβλῳ τοῦ Ἁρμενοπούλου διατάξεις τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου, τὰς ὑποβαλλομένας αὐτῇ διαφοράς, καὶ ἐδιώρισεν ὑγειονόμον εἰς Πειραιᾶ, ἂν δὲ ὀθωμανοί τινες ἀξιωματικοὶ μετῆλθον καθ' Ἑλλήνων τινῶν πράξεις ἀναγκαστικάς, αἱ πράξεις αὗται δὲν ἐμφαίνουσι καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐξασκήσεώς των » εἰς δὲ τὴν ἑπομένην σκέψιν του λέγει « ὅτι τεθείσης, διὰ τοὺς ἐκτεθέντας λόγους, τῆς Ἀττικῆς ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Ἑλληνικοῦ δικαίου πρὸ τῆς 11 ἰουλίου 1832, ἡ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν γενομένη ἐκ μέρους τῆς Μ Μ πρὸς τὸν σύζυγόν της Γ Μ δωρεὰ τοῦ οἰκοπέδου της κειμένου εἰς Ραγκαβᾶ, λαβοῦσα χώραν ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντος δικαίου, ἀπαγορεύοντος τὴν μεταξὺ συζύγων δωρεάν, δὲν ἔχει ἰσχὺν κτλ. » ἄρα τὸ ἐφετεῖον, ὡς πρὸς τὸ ἀπο-

δεικτέον γεγονός, καίτοι σκεπτόμενον προηγουμένως ἐπὶ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου 1830, μὴ στηριχθὲν ὅμως ἰδίως εἰς αὐτὸ, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ ἀναιρεσείων, ἀλλ' ἀνεξαρτήτως αὐτοῦ, ἐκτιμῆσαν ἰδίως τὰς ἄνω ἐκτεθείσας ἀποδείξεις, καὶ πεισθὲν ἐξ αὐτῶν, κατὰ τὴν κρίσιν του, εἰς ἣν δὲν δύναται νὰ ἐπεμβῇ ὁ Ἄρειος Πάγος, ὅτι πρὸ τῆς μνησθείσης κατὰ τὸ θέμα τῆς ἐποχῆς ἴσχυεν ἐν τῇ Ἀττικῇ οὐχὶ τὸ Τουρκικὸν δίκαιον, ἀλλὰ τὸ ἀστυκὸν τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων δίκαιον, καθ' ὃ ἀπαγορεύονται αἱ μεταξὺ συζύγων δωρεαί, δὲν παρεβίασε τὸ μνησθὲν πρωτόκολλον.»

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 211 τοῦ 1851.

§ 40. Εἶναι πασίγνωστον, ὅτι ἐπὶ Τουρκοκρατίας οἱ χριστιανοὶ Ἕλληνες δὲν μετεχειρίζοντο κανονικῶς ὡς πρὸς τοὺς γάμους, τὰς προῖκας καὶ τὰς κληρονομίας, ὡς πολιτικὸν δίκαιον τὸ Τουρκικόν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναύπλ. 119 τοῦ 1841 (Νομικ. σ. 2158).

§ 41. Οἱ ἐκδοθέντες κατὰ τὸ 1822 νόμοι περὶ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων παρέπεσαν εἰς ἀχρηστίαν, μηδόλως ἐκτελεσθέντες ἕνεκα τῆς ἐπικρατούσης τότε ἀνωμαλίας.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ καὶ ὁ τελευταῖος ἰσχυρισμὸς τῆς εἰναγούσης, ὅτι κατὰ τὸ ἰσχύον τότε σύνταγμα καὶ τοὺς ἐκδοθέντας κατὰ τὸ 1822 περὶ ὀργανισμοῦ δικαστηρίων νόμους, δὲν ἦτον ἁρμόδιος ὁ ἔπαρχος καὶ οἱ παρ' αὐτῷ διατελοῦντες σύμβουλοι νὰ διατάξωσι τὴν προσβαλλομένην πώλησιν, ἀναγομένην εἰς τὰ καθήκοντα τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν, τῆς ὁποίας μόνη ἡ κεντρικὴ κυβέρνησις καὶ οὐχὶ ὁ τὸν ἔπαρχον καὶ τοὺς συμβούλους διορίσας τότε ἁρμοστὴς ἠδύνατο νὰ συστήσῃ, πρὸς δὲ καὶ ὅτι τὰ προϋπάρχοντα ἐναντία ἔθιμα κατηργήθησαν διὰ τῶν αὐτῶν νόμων, δὲν εἶναι βάσιμος, καθότι, ὡς εἶναι γνωστὸν τοῖς πᾶσιν, οἱ νόμοι οὗτοι περὶ συστάσεως δικαστηρίων, παρέπεσαν εἰς ἀχρηστίαν μηδέποτε ὡς ἐκ τῆς ἐπικρατούσης τότε ἀνωμαλίας ἐκτελεσθέντες.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 10473 τοῦ 1853.

Δημοσίευσις καὶ διατυπώσεις νόμων.

§ 42. Περὶ τῆς δημοσιεύσεως τῶν νόμων ὡμίλησα ἐν τῇ λέξει ταύτῃ, ἤτοι ἐν Εὑρετηρίῳ τόμ. 5 σελ. 675 ἐπ. Ἐνταῦθα προσθέτω ζητήματά τινα, περὶ ὧν ἐκεῖ δὲν ἐγένετο λόγος.

§ 43. Ἀπὸ πότε ἄρχεται ἡ ἰσχὺς τῶν νόμων;

«Ὁ νομοθέτης τῆς Ἑλλάδος διέταξεν εἰς τὸ ἀπὸ 1 φεβρουαρίου 1833 διάταγμα (Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως ἀριθ. 1), ὅτι ὅλοι οἱ φέροντες τὴν βασιλικὴν ὑπογραφὴν νόμοι, διατάγματα κλπ. θέλουν

δημοσιεύεσθαι τοῦ λοιποῦ διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ὅτι ἡ ἐφημερὶς αὕτη θέλει εἶσθαι τὸ μόνον ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποίου θέλουν γνωστοποιεῖσθαι οἱ νόμοι κλπ., ὅτι οἱ νόμοι κτλ. θέλουν ἔχει ὑποχρεωτικὴν δύναμιν δι' ὅλους τοὺς κατοίκους μιᾶς ἐπαρχίας, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἡ περιέχουσα αὐτοὺς ἐφημερὶς φθάσει εἰς τὴν περιφέρειαν δήμου τινὸς (οὕτω φέρει τὸ Γερμανικὸν κείμενον· ἡ Ἑλληνικὴ μετάφρασις ἀπᾴδει αὐτῷ), καὶ ὅτι οἱ δημογέροντες (δήμαρχοι) ἑκάστης κοινότητος εἶναι ὑπόχρεοι νὰ δημοσιεύωσιν ἀμέσως, ἐντὸς τῆς περιφερείας των, τὰ εἰς ἕκαστον φύλλον τῆς ἐφημερίδος ἐνδιαλαμβανόμενα.

Κατὰ τὸ διάταγμα τοῦτο, πᾶς νόμος λογίζεται γνωστὸς εἰς τοὺς κατοίκους δήμου τινός, ἀφ' ἧς ἡμέρας φθάσει εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ δήμου, ἤγουν ἀφ' ἧς ἡμέρας ὁ δήμαρχος παραλάβει τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, τὴν περιέχουσαν τὸν νόμον.

Ἡ διὰ τοῦ βιβλίου τῶν εἰσερχομένων τοῦ δημάρχου χορηγουμένη ἀπόδειξις τῆς ὑπὸ τούτου παραλαβῆς τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἀποτελεῖ λοιπὸν ἔννομον τεκμήριον, ὅτι ὁ δι' αὐτῆς δημοσιευθεὶς νόμος ἐγνωστοποιήθη εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ δήμου, καὶ ἀποκλείει πᾶσαν περαιτέρω ἀπόδειξιν, ὅτι ἡ γνωστοποίησις αὕτη ἐνηργήθη πραγματικῶς.

Ἀμφίβολον ὅμως δύναται νὰ φανῇ, ἂν συγχωρῆται ἡ μὴ τοῦ ἐναντίου ἡ ἀπόδειξις, τουτέστιν ὅτι ὁ δήμαρχος παρημέλησε τὴν ἐπιτόπιον γνωστοποίησιν, καὶ διὰ τοῦτο ὁ νόμος δὲν ἔχει ὑποχρεωτικὴν δύναμιν. Ἡ ἀνταπόδειξις αὕτη, φρονῶ, ὅτι ἀποκλείεται καὶ διὰ τοῦ γράμματος καὶ διὰ τοῦ πνεύματος τοῦ μνησθέντος διατάγματος. Διὰ μὲν τοῦ γράμματος, διότι κατ' αὐτὸ οἱ νόμοι ἔχουσιν ὑποχρεωτικὴν δύναμιν, ἀφ' ἧς ἡμέρας φθάσουσιν εἰς τὴν περιφέρειαν δήμου τινός· ἡ ὑποχρεωτικὴ δύναμις τοῦ νόμου δὲν ἐξαρτᾶται λοιπὸν ἀπὸ τὴν εἰς τὸν δήμαρχον ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβαλλομένην γνωστοποίησιν πρὸς τοὺς κατοίκους τοῦ δήμου, ἀλλ' ἀπὸ τὸ περιστατικὸν τῆς εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ δήμου ἀφίξεως τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, τουτέστι τῆς εἰς τὴν τοπικὴν Ἀρχὴν παραδόσεως αὐτῆς. Ἑπομένως ἡ ἀπόδειξις τοῦ περιστατικοῦ τούτου ἀποτελεῖ τεκμήριον ἔννομον, κατὰ τοῦ ὁποίου δὲν ἐπιτρέπεται οὐδεμία ἀνταπόδειξις (*præsumtio juris et de jure*). Διὰ δὲ τοῦ πνεύματος τοῦ διατάγματος, διότι ὁ νομοθέτης προέθετο, διὰ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος διατάξεως, νὰ προλάβῃ πᾶσαν περὶ τῆς ἰσχύος τῶν νόμων ἀμφιβολίαν, καὶ τῆς ἐντεῦθεν δυναμένης νὰ προκύψῃ δυσκολίας· ὁ δὲ σκοπὸς οὗτος τοῦ νόμου ἤθελεν ἀτελῶς πραγματοποιηθῆ ἐπιτρεπομένης τῆς ἀνταποδείξεως. Τέλος, τοιαύτη

τοῦ διατάγματος ἑρμηνεία δικαιολογεῖται καὶ ἐκ τῆς σκέψεως, ὅτι ἡ κοινοποίησις τῶν νόμων δι' ἐφημερίδος διανεμομένης καθ' ὅλον τὸ Κράτος, παρέχει ἀποχρώσας ἐγγυήσεις, ὅτι οἱ δι' αὐτῆς δημοσιευόμενοι νόμοι δὲν μένουσιν ἄγνωστοι εἰς τοὺς πολίτας.

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος διάταξις δίδει προσέτι ἀφορμὴν εἰς τὸ ζήτημα, ἂν ἡ ἰσχὺς τοῦ νόμου ἄρχεται ἀπὸ τὴν ἡμέραν αὐτὴν τῆς δημοσιεύσεως ἢ ἀπὸ τὴν ἐπιοῦσαν. Φρονῶ, ὅτι πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν τὸ δεύτερον, διὰ λόγους πολλὰ προχείρους. Οὐ μόνον εἶναι ἀπίθανον, ὅτι ὁ νέος νόμος, ἅμα γενόμενος γνωστὸς εἰς τοὺς πολίτας, λαμβάνεται παραχρῆμα ὡς ὑπογραμμὸς τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς δημοσιεύσεως ἐνεργουμένων πράξεων, ἀλλ' οὐδὲ νὰ βεβαιωθῇ κἂν δύναται, ὅτι αὗται ἐνηργήθησαν πρὸ τοῦ ἢ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ νόμου. Ἐν δὲ τῇ ἀμφιβολίᾳ ταύτῃ ἡ νομικὴ πρόληψις καὶ ἡ ἐπιείκεια ἀπαιτοῦσι τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προγενεστέρου νόμου. Ἔπειτα ἡ ἑρμηνεία αὕτη ὑποστηρίζεται καὶ διὰ τῶν περὶ προθεσμιῶν ἐν γένει διατεταγμένων, καθ' ἃ προθεσμίαι, ἀρχόμεναι ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς κοινοποιήσεως ἐγγράφου τινός, λογίζονται ἀπὸ τὴν ἐπιοῦσαν (ἄρθρ. 193 τῆς Πολ. Δικονομίας).

Τῆς προεκτεθείσης περὶ τῆς ἰσχύος τῶν νόμων ἀρχῆς γίνεται ἐξαίρεσις, ὅταν ὁ νομοθέτης προσδιορίσῃ, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν νόμου τινός, ἐποχὴν μεταγενεστέραν τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ, ὅπερ συμβαίνει ἢ ἐπὶ νόμων σπουδαίων καὶ ἀπαιτούντων βαθεῖαν μελέτην, ἢ ἐπὶ κανονιστικῶν διατάξεων τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν ἀφορωσῶν. Οὕτως ἡ Πολιτικὴ δικονομία τῆς Ἑλλάδος ἐδημοσιεύθη μὲν διὰ τῆς ἀπὸ 16 Ἰουν. 1834 Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ἐτέθη δὲ εἰς ἐνέργειαν τὴν 25 Ἰανουαρίου 1835, δυνάμει τοῦ ἀπὸ α'. Ἰανουαρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους βασιλικοῦ διατάγματος.»

Παράβαλε περὶ τῆς Γαλλικῆς νομοθεσίας Carré, lois de la procéd. introduct. gen. ἄρθρ. 32. Φίδ. σελ. 35 ἐπ.

§ 44. Αἱ ἐπέχουσαι τόπον νόμου ἀποφάσεις τῆς Βουλῆς, καθ' ὅσον ἀφορᾷ ἰδιωτικὰ συμφέροντα, χρῄζουν δημοσιεύσεως; (1) Ὅρα Εὐρ. τόμ. 4 σελ. 163, ἔνθα ἡ 198 τοῦ 1847 ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου.

§ 45. Τὸ περὶ φορολογίας διὰ τὴν προκυμαίαν τοῦ Πειραιῶς διάταγμα, καίτοι μὴ δημοσιευθέν, δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ, διότι ὁ

---

(1) Τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐξετάσουν ἂν καλῶς ἢ κακῶς αἱ παρελθοῦσαι κυβερνήσεις ἀνεγνώρισαν δικαιώματα ἰδιωτικῆς ἰδιοκτησίας;

Τὰ δικαστήρια εἶναι ἁρμόδια νὰ ἐξετάσωσιν ἂν τὰ ὡς νομοθετικαὶ πρά-

νόμος τῆς 9 αὐγούστου 1848 (Ἐφ. Κυβερνήσεως φύλλ. 21) ἔδωκεν ἀναδρομικὴν δύναμιν εἰς ἐκεῖνο, μηνολογημένον τὴν 16 (28) ὀκτωβρίου 1836. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5410 τοῦ 1849.—Ἴδε κατωτέρω § 54[2].

§ 46. Τὸ ἀπὸ 28 μαΐου 1841 διάταγμα περὶ δημοτικῶν φόρων ἰσχύει μὴ δημοσιευθὲν διὰ τῆς Ἐφημερίδος; ὅρα πολ. Ἀρ. Πάγου ἀπόφασιν 86 τοῦ 1847 ἐν λέξει *Δημοσίευσις*.

§ 47. Ὁ περὶ φόρου τῶν ζώων νόμος τῆς 27 μαρτίου 1846 δὲν ἠδύνατο νὰ ἦναι ὑποχρεωτικὸς πρὸ τῆς ἐπ' ἐκκλησίας ἀναγνώσεώς του. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 107 τοῦ 1846, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 254.

§ 47. Ἐπειδὴ ὁ ἀπὸ 28 μαΐου 1841 νόμος περὶ δημοτικῶν φόρων δὲν ἐδημοσιεύθη, οἱ ἔμποροι δὲν ὀφείλουν τοὺς φόρους, περὶ ὧν ὁ νόμος ἐκεῖνος διαλαμβάνει. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 146 τοῦ 1848.—Ἴδε Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 675 ἐπ.

§ 49. Τὸ ἀπὸ 10 δεκεμβρίου 1833 διάταγμα περὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, μὴ δημοσιευθὲν, ἰσχύει; Τί δὲ ὡς πρὸς τὸ σχέδιον αὐτό; ὅρα Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 676 ἐπ.—αὐτ. σ. 445 ἐπ.—Ἴδε τὴν λέξιν *Σχέδια πόλεων*, ἔνθα καὶ ἡ ἀπόφασις 7027 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 50. Τὸ ἄρθρ. 2 τοῦ ἀπὸ 8 φεβρουαρίου 1833 διατάγματος δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς πρὸ τῆς δημοσιεύσεώς του γενομένας ὑποχρεώσεις. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 397 τοῦ 1840, ἣν ἐν λ. *Γρόσσα*.

§ 51. Περὶ τῶν διατυπώσεων, αἵτινες ἦσαν ἀναγκαῖαι, διὰ τὴν ἰσχὺν τῶν νόμων, κατὰ τὸ σύνταγμα τῆς Τροιζῆνος, ἴδε Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 384 ἐπ.

§ 52. Ἡ ἔλλειψις τῆς γνωμοδοτήσεως τῆς Γερουσίας (ἐπὶ Κυβερνήτου) καθίστα ἄκυρα τὰ ψηφίσματα αὐτοῦ; Ὅρα τὴν ὑπ' ἀριθ. 12 τοῦ 1845 πολ. τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν ἐν λέξει *Γερουσία* (Εὐρ. τόμ. 5).

§ 52[2] Δὲν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ ποινὴ διὰ πρᾶξιν λαβοῦσαν χώραν πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 14 τοῦ 1848.

§ 52[3] Ὅταν ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸς διαθέτει διά-

ξεις καθυποβαλλόμενα ἔγγραφα φέρουσι νομοθετικὸν χαρακτῆρα, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἁρμόδια νὰ ἐξελέγξουν τὰς τοιαύτας πράξεις ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενόν των.

Βλέπε περὶ τοῦ πρώτου ζητήματος εἰς Εὐρ. τόμ. 4 σελ. 31 § 93, 94. ὡς πρὸς τὸ δεύτερον, τὴν 198 τοῦ 1847 ἀπόφασιν ἐν Εὐρ. τ. 4 σ. 163.

ταγμά τι πρὸς τὰς ἀρχὰς, ἵνα τὸ καταστήσωσι γνωστὸν εἰς τοὺς ἰδιώτας, οἵτινες οἰκοδόμησαν, πρὸ τῆς ἐκδόσεώς του, ἐπὶ ἐθνικοῦ γηπέδου, καὶ ἵνα τὸ ἐκτελέσωσι, κατόπιν δὲ ὁ ὑπουργὸς ἐνέκρινε τὴν ἐκτέλεσιν, δύναται πλέον νὰ προτείνῃ τὴν μὴ δημοσίευσιν αὐτοῦ;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἀφοῦ ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς δημοσίου περιουσίας, διεύθυνε διὰ τῆς ἐγκυκλίου του εἰς τὰς οἰκονομικὰς ἀρχὰς τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος δύο διατάγματα διὰ νὰ καταστήσῃ ταῦτα γνωστὰ εἰς τοὺς ἰδιώτας τοὺς οἰκοδομήσαντας πρὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν ἐπὶ ἐθνικῶν γηπέδων, καὶ διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ἐν αὐτῷ διατάξεις πρὸς τοὺς ἐνδιαφερομένους, καὶ ἀφοῦ μετὰ τὴν παρὰ τῶν ἀρχῶν τούτων ἐκτέλεσιν αὐτῶν πρὸς διάφορα πρόσωπα ὁ εἰρημένος ὑπουργὸς παρεδέχθη τὴν οὕτω γενομένην γνωστοποίησιν καὶ ἐκτέλεσιν αὐτῶν, ἐγκρίνας τὰ ἐνεργηθέντα, δὲν δύναται εὐλόγως οὔτε νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἐξ αὐτοῦ προερχομένην παράλειψιν τῆς διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως δημοσιεύσεως τῶν εἰρημένων διαταγμάτων, ἀφοῦ προφανῶς ἡ μὲν δημοσίευσις αὕτη δὲν ἐγένετο ἐκ προθέσεως ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ νὰ μὴν ἐκτελεσθῶσι δῆθεν τὰ διατάγματα, οὔτε, ἐκτελέσας αὐτὰ ὡς πρός τινας τῶν ἐνδιαφερομένων ἰδιωτῶν, νὰ τὴν ἀρνηθῇ πρὸς ἄλλους εἰς τὴν αὐτὴν νόμιμον κατηγορίαν διατελοῦντας, διότι ὅλοι οἱ πολῖται εἶναι ἴσοι ἀπέναντι τοῦ αὐτοῦ νόμου, καὶ ἡ ἐκ προθέσεως τοῦ νόμου τούτου ὑπὲρ μέν τινων πολιτῶν ἐφαρμογὴ, ὑπὲρ δὲ ἄλλων μὴ, ἤθελεν ἀποτελέσει ἐξαιρετικὴν καὶ αὐτογνώμονα ἀπονομὴν προνομίων, ἀποκρουομένην ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ δικαίου.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 11676 τοῦ 1854 (τμ. α').

Ἀναδρομικὴ δύναμις

§ 53. Περὶ τῆς ἀναδρομικῆς τῶν νόμων δυνάμεως ὡμίλησα ἐν λέξει *Ἀναδρομικὴ δύναμις* (Εὑρ. τόμ. 1 σελ 91—97). Ἐνταῦθα προσθέτω μόνον νεώτερά τινα ζητήματα.

§ 54. Ἡ ἀρχὴ, ὅτι ὁ νόμος διατάττει μόνον περὶ τοῦ μέλλοντος καὶ δὲν ἔχει δύναμιν ἀναδρομικὴν, ἐκπορεύεται ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ νόμου, ὡς ὑπογραμμοῦ τῶν πράξεων τῶν πολιτῶν καὶ καθιεροῦται εἰς τὰς νομοθεσίας ὅλων τῶν εὐνομουμένων ἐθνῶν ὡς ἐγγύησις τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν.

Ἡ δὲ ἀρχὴ αὕτη, ἥτις ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται τόσον ἁπλῆ καὶ εὔληπτος, παρέχει μεγίστας δυσκολίας εἰς τὴν ἐφαρμογήν της, καὶ κατέστη διὰ τοῦτο ἀντικείμενον βαθείας μελέτης τῶν διασημοτέρων νομοδιδασκάλων.

Προθέμενοι νὰ συμπεριλάβωμεν τὴν ἐξήγησιν αὐτῆς ἐν τῇ σειρᾷ τῶν παραδόσεων τούτων, δὲν ὑποσχόμεθα νὰ δώσωμεν πλήρη καὶ λεπτομερῆ αὐτῆς ἔκθεσιν· ἐπειδὴ ὅμως ἡ δυσκολία τοῦ ἀντικειμένου δὲν μᾶς συγχωρεῖ νὰ ἐξετάσωμεν τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἀρχὴν ἀναφορικῶς μόνον εἰς τοὺς νόμους τῆς διαδικασίας, ὀφείλομεν.

α) Νὰ διασαφίσωμεν τὴν ἔννοιαν, τῆς ἀρχῆς ταύτης ὑπὸ γενικὴν ὄψιν, καὶ

β) Νὰ μεταβῶμεν ὕστερον εἰς τοὺς νόμους τῆς διαδικασίας.

Διὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου καθιεροῦται ὡς γενικὸς κανὼν ἡ ἀρχή, ὅτι οἱ νόμοι διατάττουσι περὶ μελλουσῶν πράξεων μόνον, καὶ δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ πράξεων γενομένων πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου. Διάτ. Κώδ. 7 (1, 14)—διάτ. 65 Κώδ. (10, 31).

§ 54[2] Μολαταῦτα, ἐὰν ὁ νομοθέτης διὰ ῥητῆς διατάξεως ἀποδίδῃ ὀπισθενεργὸν δύναμιν εἰς νόμον τινά, τότε ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ ἐπεκτείνεται καὶ εἰς ὑποθέσεις προγενεστέρας τῆς ἐκδόσεως τοῦ νόμου, ἐξαιρουμένων τῶν διὰ συμβιβασμοῦ, ἐξορκίσεως ἢ δικαστικῆς ἀποφάσεως περαιωμένων, καὶ τῶν ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ β' βαθμοῦ ἐκκρεμῶν ὑποθέσεων. Διάτ. 2 § 28 Κώδ. (1, 17)—διάτ. 22 § 1 Κώδ. (1, 2)—Νεαρ. 115 κεφ. α. — Ἴδε ἀνωτ. § 45.

§ 54[3] Ἡ ἐνέργεια τῶν ἑρμηνευτικῶν νόμων ἐπεκτείνεται ἀναδρομικῶς μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἑρμηνευθέντος νόμου. Νεαρ. 19 προοίμ. ε.—Νεαρ. 143, 1 f.

Ὁ ἑρμηνευτικὸς νόμος ἐφαρμόζεται λοιπὸν ἐπὶ ὑποθέσεων ἐκκρεμῶν ὑποθέσεων ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ δευτέρου βαθμοῦ.

Ἐκτὸς δὲ τούτων τῶν διὰ ῥητῶν διατάξεων τοῦ νόμου καθιερωμένων ἐξαιρέσεων ἰσχύει ἡ προσημειωθεῖσα γενικὴ ἀρχή, τῆς ὁποίας τὴν ἔννοιαν καὶ ἔκτασιν θέλομεν ἐκθέσει παρακατιόντες εἰς τὸ περὶ συκρούσεως τῶν νόμων. Ἴδε Φέδερ τόμ. 1 σελ. 38, 39 ἑπ.

§ 54[4] Ἡ ἰσχὺς νομικῶν πράξεων, κατά τε τοὺς τύπους καὶ τὰ ἐσωτερικὰ προσόντα αὐτῶν, κρίνεται, ἀναντιῤῥήτως, κατὰ τὸν νόμον τὸν ἰσχύοντα καθ' ὃν χρόνον αὗται ἔλαβον ὕπαρξιν· διὰ τοῦτο ὁ διαφέρων κατὰ τοὺς τύπους, ἢ ὁ διάφορα προσόντα διαγράφων μεταγενέστερος νόμος, οὐ μόνον δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ συμβολαίων πρότερον τετελεσμένων, ἀλλ' οὔτε ὑποχρεοῖ τὸν πολίτην νὰ ἐπαναλάβῃ καὶ μεταῤῥυθμίσῃ τὰς ἐννόμως τετελεσμένας πράξεις συμφώνως μὲ τὸν μεταγενέστερον νόμον, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ὁποίου αὗται μέλλουν νὰ παραγάγωσιν ἐννόμους συνεπείας. Νεαρ. 66 κεφ. 1 § 4.

§ 54[5] Δυσκολωτέρα ὅμως καθίσταται ἡ ἐφαρμογή, ἢ μᾶλλον ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἐννοίας τῆς ἀρχῆς τῆς μὴ ἀναδρομικῆς δυνάμεως

τῶν νέων, προκειμένου λόγου περὶ νόμων, ἀφορώντων τὰ ἀποτελέσματα, τὰς συνεπείας νομικῶν σχέσεων ἢ τὰ προαπαιτούμενα πρὸς τὴν ἀπόκτησιν δικαιωμάτων, ἅπερ συνεπληρώθησαν ἐν μέρει μόνον ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ παλαιοῦ νόμου, ὡς ἐπὶ παραδείγματι. Πρότερος ἐν ἰσχύϊ νόμος ἐπέτρεψε, μεταγενέστερος δὲ ἀπαγορεύει τόκον ἀνώτερον τῶν 5 τοῖς 0/0. Δύναται ἄρα νὰ ζητηθῇ, καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τούτου, ὁ, ἰσχύοντος τοῦ παλαιοῦ νόμου, συμφωνηθεὶς ἀνώτερος τόκος;

Ἐφαρμόζεται ἄρά γε ὁ νεώτερος νόμος, ὅστις παρατείνει τὴν ἀνηλικίαν ἐπὶ προσώπου, γενομένου μὲν ἐνήλικος ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ παλαιοῦ νόμου, μὴ συμπληρώσαντος δὲ τὸν ὑπὸ τοῦ νέου νόμου προσδιορισθέντα χρόνον τῆς ἐνηλικίας; ἢ ποίαν ἐπιρροὴν ἔχει ὁ νεώτερος περὶ παραγραφῆς νόμος ἐπὶ τῆς ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ παλαιοῦ νόμου ἀρξαμένης μὲν, ἀλλὰ μὴ συμπληρωθείσης παραγραφῆς;

Εἰς τὴν λύσιν τῶν ζητημάτων τούτων ὁδηγεῖταί τις ἀπὸ τὴν ἀρχὴν, ὅτι διὰ τοῦ νεωτέρου νόμου δὲν δύνανται ν' ἀφαιρεθῶσι δικαιώματα ἤδη κεκτημένα, δυνάμει τοῦ προγενεστέρου νόμου (jura quæsita), καὶ διὰ τοῦτο θέλομεν πασχίσει νὰ δώσωμεν ὅσον ἔνεστιν εὐκρινῆ ἰδέαν τοῦ νομικοῦ τούτου ἀξιώματος, τὸ ὁποῖον ἀποδέχεται καὶ τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον.

Ἀπόκτησις δικαιωμάτων προϋποθέτει ἢ πρᾶξίν τινα (Willenshandlung, συμβόλαιον), ἢ ἄλλο τι γεγονὸς, μὲ τὸ ὁποῖον ὁ νόμος συνδέει τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο. Puchta, Pand. § 48. Makeldey § 148 καὶ Puchta, Istit. T. I § 17 i. f. σελ. 44.

Ἐν ἐλλείψει τῶν δύο τούτων, δὲν ὑπάρχει κεκτημένον δικαίωμα, καὶ ἂν, κατὰ τὸν ἰσχύοντα νόμον, ἐδύνατο ἐξ ὑποθέσεως ν' ἀποκτηθῇ, διότι ἐνεργεῖται ἡ δεῖνα πρᾶξις ἢ συμβαίνει τὸ δεῖνα περιστατικόν.

Ἀποκτᾶται ὅμως τὸ δικαίωμα ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων καὶ συνεπειῶν συμβολαίου τινὸς, τὰ ὁποῖα ἐγγυᾶται ὁ κατὰ τὸν χρόνον τοῦ συμβολαίου ἰσχύων νόμος, ὡς ἀποκτᾶται καὶ τὸ ἀπ' εὐθείας τοῦ νόμου ἐκπηγάζον δικαίωμα, ἅμα συμβῇ τὸ περιστατικὸν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου, καὶ οὕτως ἡ πραγματοποίησις τοῦ δι' αὐτοῦ χορηγουμένου δικαιώματος.

Ἐντεῦθεν δ' ἕπεται, ὅτι, τὰ ἔννομα ἀποτελέσματα τῶν συμβολαίων κρίνονται κατὰ τὸν νόμον, τὸν ἰσχύοντα καθ' ὃν χρόνον ἔγινε τὸ συμβόλαιον, καὶ ἂν ὁ μεταγενέστερος νόμος δὲν παραδέχηται πλέον αὐτὰς ἐννόμους συνεπείας. Ὁ συμφωνήσας ὅθεν τόκον ἀνώτερον τῶν 5 0/0 ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ νόμου, ἔχει κεκτημένον δικαίωμα,

τοῦ ὁποίου δὲν στερεῖται διὰ τοῦ μεταγενεστέρου νόμου, τοῦ ἀπαγορεύοντος τόκον ἀνώτερον τῶν 5 0|0.

Προκειμένου λόγου περὶ δικαιωμάτων, πηγαζόντων ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ νόμου, πρέπει νὰ ἐξετάσῃ τις ἂν ἔλαβε χώραν τὸ περιστατικόν, μὲ τὸ ὁποῖον ὁ νόμος συνδέει τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος δικαίωμα. Ὁ γενόμενος ἐνήλιξ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ παλαιοῦ νόμου, δὲν ἐπανέρχεται εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ἀνηλικίας, δυνάμει τοῦ τὴν ἀνηλικίαν παρατείναντος νεωτέρου νόμου. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἔτι ἀνήλικος ἐφαρμόζεται ὁ νέος νόμος, διότι, ἰσχύοντος τοῦ προγενεστέρου, δὲν ἔλαβε χώραν τὸ συμβεβηκός, μὲ τὸ ὁποῖον, κατὰ τὸν νόμον ἐκεῖνον, συνεδέετο ἡ ἀπόκτησις τοῦ δικαιώματος τῆς ἐνηλικιότητος.

Ὅταν νόμος τις ἀπονέμῃ εἰς τὴν σύζυγον δικαίωμα κληρονομίας ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ προαποθανόντος συζύγου, ὁ δὲ νεώτερος, πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ συζύγου ἐκδοθεὶς νόμος, ἀποκλείει τὴν σύζυγον ἀπὸ τὴν κληρονομίαν ταύτην, δὲν ὑπόκειται εἰς ἀμφιβολίαν, ὅτι ἡ σύζυγος δὲν δύναται ν' ἀποκτήσῃ τὴν κληρονομίαν, ἐπὶ λόγῳ δικαιώματος ἀποκτηθέντος δυνάμει τοῦ προγενεστέρου νόμου, διότι, ἰσχύοντος αὐτοῦ, δὲν ὑπῆρξε τὸ γεγονός, δηλαδή, ὁ θάνατος τοῦ συζύγου, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ ἁπλῆ ἐλπὶς τοῦ κληρονομεῖν μεταβάλλεται εἰς δικαίωμα.

Καὶ ὅλως ἐπὶ δικαιωμάτων, ἐξαρτωμένων ἐκ προσωπικῆς τινὸς καταστάσεως, θέλει ὁδηγεῖ ἀσφαλῶς ὁ προμνησθεὶς κανὼν καὶ ἡ σκέψις, ὅτι δὲν ἔχει τις κεκτημένον δικαίωμα εἰς τὸ νὰ μένωσιν ἀμετάβλητοι οἱ προσωπικήν τινα κατάστασιν ῥυθμίζοντες νόμοι· ὅθεν τὸ ἀξίωμα τῆς Γαλλικῆς νομολογίας « Chaque individu est » saisi par la disposition de la loi au moment où elle est pro» mulguée, » εἶναι ὀρθὸν μόνον ὑπὸ τὸν περιορισμόν, ὅτι δὲν ἀφαιροῦνται κεκτημένα δικαιώματα.

§ 54[6] Ὡς πρὸς τὸ περὶ παραγραφῆς, ἴδε τὴν λέξιν *Παραγραφὴ* καὶ φέδ. σελ. 42 ἐπ.

§ 54[7] Προβαίνοντες εἰς τοὺς νόμους τῆς διαδικασίας, παρατηροῦμεν ἀπ' ἀρχῆς, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ συμφωνήσωμεν μὲ τὴν κοινῶς παραδεδεγμένην γνώμην, ὅτι οἱ δικονομικοὶ νόμοι διέπονται ἀπὸ ἄλλας, παρὰ τοὺς οὐσιαστικοὺς νόμους, ἀρχάς, καὶ ἔχουσιν ἑπομένως, κατ' ἐξαίρεσιν, ἀναδρομικὴν δύναμιν, ἀλλ' ἐκ τοὐναντίου φρονοῦμεν, ὅτι καὶ ἐπὶ δικαστικῶν νόμων ἐφαρμόζονται αἱ πρότερον ἀναπτυχθεῖσαι ἀρχαί, κατὰ τὰς ὁποίας δὲν ἔχει μὲν τις δικαίωμα κεκτημένον εἰς τὸ νὰ μένωσιν ἀμετάβλητοι οἱ νόμοι, δὲν δύναται ὅμως οὔτε νὰ στερηθῇ διὰ μεταγενεστέρου

ρεύων αὐτὸ πρὸς ὄφελος τοῦ νικήσαντος, ἀποκτᾶται δικαίωμα ἐπὶ τοῦ ἀποτελέσματος τούτου, ἤγουν ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης περιπτώσεως ὁ ἡττηθεὶς ἀποκτᾷ, ἅμα ἐκδοθῇ ἡ ἀπόφασις, δικαίωμα ἐπὶ τοῦ ἐνδίκου μέσου, ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας ὁ νικήτας ἔχει δικαίωμα κεκτημένον ἐπὶ τῆς τελεσιδικίας τῆς ἀποφάσεως, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται ν' ἀφαιρεθῇ διὰ νέου νόμου, χορηγοῦντος ἔνδικα μέσα κατὰ τοιούτου εἴδους ἀποφάσεων.

Ϛ'. Κατὰ παρόμοιον τρόπον πρέπει νὰ λυθῇ τὸ περὶ προθεσμιῶν ζήτημα, μὲ τὴν διαφορὰν ὅμως, ὅτι δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὁ χρόνος τῆς ἐκδόσεως, ἀλλ' ὁ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀποφάσεως ἢ ἐν γένει τῆς διαδικαστικῆς πράξεως, διότι ἡ ἐπίδοσις δικαστικῆς τινος πράξεως, συνεπαγομένη τὴν ἔναρξιν τῆς προθεσμίας, ἀποτελεῖ τὸ γεγονός, δι' οὗ ἀποκτᾶται τὸ δικαίωμα ἐπὶ τῆς παρὰ τοῦ τότε ἰσχύοντος νόμου ὁριζομένης προθεσμίας. Πρβ. *Carré* ἄρθρ. 1041.

Ἡ διάφορος ἐν μέρει λύσις τοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ δὲ ζητήματος, δικαιολογεῖται καὶ ἐκ τῆς σκέψεως, ὅτι τὸ πρὸς ἐνδικόν τι μέσον δικαίωμα, π. χ. τὸ δικαίωμα τῆς ἐφέσεως, εἶναι ἄμεσον ἀποτέλεσμα τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως, λαμβάνον πλήρη ὕπαρξιν διὰ τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς. Ἐπομένως ἡ ἀφαίρεσις αὐτοῦ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς νεωτέρου νόμου, μὴ ἐπιτρέποντος τὸ μνησθὲν ἔνδικον μέσον, ἤθελε προσβάλει καὶ καταστρέψει τὸ ὑπὸ τοῦ ἡττηθέντος ἀποκτηθὲν δικαίωμα· ὁ δὲ συντομωτέραν προθεσμίαν καθιερῶν νόμος δὲν ἀφαιρεῖ τὸ ἔνδικον τοῦτο μέσον, ἀλλ' ἐκ τοὐναντίου χορηγεῖ προθεσμίαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὁ διάδικος δύναται νὰ πραγματοποιήσῃ αὐτό, ὥστε διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νέου νόμου, δημοσιευθέντος μετὰ τὴν ἔκδοσιν μέν, πρὸ τῆς ἐπιδόσεως δὲ τῆς ἀποφάσεως, δὲν στερεῖται μέσου τινὸς ὑπερασπίσεως, οὔτε ὑποφέρει βλάβην τινά, συμμορφούμενος μὲ τὴν νέαν διάταξιν, τείνουσαν εἰς τὴν ταχυτέραν περαίωσιν τῆς δίκης καὶ ἀποβλέπουσαν τὸ ὄφελος ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων.

4) Ὅσα δὲ ἀνεφέραμεν περὶ τῶν ἐννόμων συνεπειῶν διαδικαστικῶν πράξεων, τουτέστι τῶν ἐξ αὐτῶν πηγαζόντων δικαιωμάτων, δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὰς διατυπώσεις, ὑπὸ τὰς ὁποίας τὰ δικαιώματα ταῦτα ἐνεργοῦνται. Τὸ δικαίωμα τῆς ἐφέσεως εἶναι ἄμεσος ἀπόῤῥοια τῆς ἀποφάσεως, ἀλλ' ἐσωτερικὴ συνάφεια δὲν ὑφίσταται μεταξὺ τῆς ἀποφάσεως καὶ τῶν διατυπώσεων τῆς κατ' ἔφεσιν δίκης. Ὁ ἐκκαλῶν τε καὶ ὁ ἀντίδικός του συμμορφούμενοι ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ δευτέρου βαθμοῦ μὲ τὰς ὑπὸ τοῦ νεωτέρου, τοῦ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀποφάσεως ἐκδοθέντος νόμου διαγραφομένας διατυπώσεις, δὲν περιορίζονται εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων

των, οὔτε δύναται νὰ εἴπῃ τις, ὅτι ἐκ τῆς ἀποφάσεως ἀπορρέει δικαίωμα ἀναφαίρετον ἐπὶ ἐκείνων τῶν διατυπώσεων τῆς κατ' ἔφεσιν δίκης, τὰς ὁποίας ἐπρονόει ὁ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως ἰσχύων νόμος. Ἴδε κατ. § 82 ἐπ. 156.

Διὸ δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὡς γενικὸν κανόνα, ὅτι ἀναφορικῶς εἰς τὰς διατυπώσεις διαδικαστικῶν πράξεων, ἐφαρμόζεται ὁ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν ἰσχύων νόμος. Ἡ περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασία διεξάγεται ὅθεν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νεωτέρου νόμου, μολονότι ἡ παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις ἐξεδόθη ἔτι ἰσχύοντος τοῦ προγενεστέρου νόμου. Ἡ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ παλαιοῦ νόμου κίνησις τῆς ἀγωγῆς δὲν χορηγεῖ δικαίωμα ἐπὶ τῆς ἐγγράφου διαδικασίας, ἂν εἰς ταύτην ἀντεκατέστησε νεώτερος νόμος τὴν προφορικὴν καὶ τὰ παρόμοια.

Τὸ δὲ ζήτημα εἰς τίνα τῶν διαδίκων ἀνήκει ἡ ἀπόδειξις (Πολ. Δικονομίας ἄρθρ. 248), καίτοι μὴ ἀναγόμενον εἰς ἁπλοῦν τύπον, λύεται κατὰ τὸν νόμον τὸν ἰσχύοντα, ὅταν ὁ δικαστὴς ἀποφαίνηται περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, διότι αἱ σχετικαὶ νομικαὶ διατάξεις δὲν ἔχουσιν ἄμεσον ἀντικείμενον τὰ διὰ προγενεστέρου δῆθεν νόμου ἀποκτηθέντα δικαιώματα τῶν διαδίκων, ἀλλὰ ῥυθμίζουν ἁπλῶς τὴν ἐνέργειαν τοῦ δικαστοῦ πρὸς τὴν ἔρευναν τῆς ἀληθείας καὶ τὴν μόρφωσιν τῆς πεποιθήσεώς του, ὥστε αὐτὴ ἡ φύσις τῶν διατάξεων τούτων ἀποκλείει πᾶν δικαίωμα, δυνάμει νόμου προγενεστέρου, κατ' αὐτὰς κεκτημένον.

5) Οὐσιωδῶς ὅμως διαφέρει ἀπὸ τὰς προρρηθείσας περιπτώσεις τὸ ζήτημα, ποῖα ἀποδείξεως μέσα συγχωροῦνται εἰς δίκην τινά. Αἱ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἀποβλέπουσαι διατάξεις, καίτοι ἐμπεριεχόμεναι εἰς τὸν διαδικαστικὸν νόμον τῆς Ἑλλάδος, εἶναι, ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν, διατάξεις τοῦ πολιτικοῦ, ἤγουν οὐσιαστικοῦ δικαίου. Ὅ,τι εἴπομεν λοιπὸν ἀνωτέρω περὶ τῆς ἀναδρομικῆς δυνάμεως τῶν οὐσιαστικῶν, δηλαδὴ τῶν τὰς ἐννόμους σχέσεις τῶν πολιτῶν ῥυθμιζόντων νόμων, ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Ὅπως ἡ ἰσχὺς τῶν συμβολαίων κρίνεται κατὰ τὸν νόμον, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ὁποίου ταῦτα ἔγιναν, οὕτως, ὡς πρὸς τὸ παραδεκτὸν τῶν μέσων ἀποδείξεως, λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ ἐποχή, καθ' ἣν ἔλαβεν ὕπαρξιν ἡ ἀμφισβητουμένη νομικὴ σχέσις, καὶ ὁ τότε ἰσχύων νόμος.

Ὁ λόγος τῆς ἀρχῆς ταύτης εἶναι πρόχειρος.

Ὁ συμβαλλόμενος, ὅτε ὁ νόμος ἐπέτρεπε τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, ἄνευ τινὸς περιορισμοῦ, δὲν εἶχεν ἀφορμὴν νὰ συντάξῃ

τὸ ἀφορῶν τὴν ἀγορὰν τῶν κτημάτων ἐκείνων δικαίωμα προτιμήσεως ἔπρεπεν ἀναμφιβόλως νὰ κανονισθῇ κατὰ τοὺς Τουρκικοὺς νόμους. Τὸ δὲ δικαστήριον ἐφαρμόσαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοὺς νόμους τούτους ἐδίκασεν ὀρθῶς.»

ΝΟΜΟΙ.

Περὶ συγκρούσεως νόμων, καὶ περὶ τῶν νόμων, καθ' οὓς κανονίζονται διάφοροι ἔννομοι σχέσεις (1).

Περίληψις Α') τῶν παρατηρήσεων.

§ 1. Ποῖος νόμος ἐφαρμόζεται, ὅταν ὁ συμβαλλόμενος ἀλλοῦ ἔχῃ τὴν κατοικίαν του, καὶ ἀλλοῦ συμβάλλεται, ἢ ἀποκτᾷ κτῆμα ἢ διεκδικῇ;
§ 2. Ἡ πρότερον ἐπικρατοῦσα περὶ τούτου θεωρία.
§ 3. Ἀτέλεια αὐτῆς.
§ 4. Περίπτωσις, καθ' ἣν ὁ νόμος ὁρίζει ῥητῶς περὶ τούτου.
§ 5. Ὅταν ἐξάγηται ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ. Ἀπαγορευτικὴ διάταξις.
§ 6. Περίπτωσις, καθ' ἣν ἐνεργεῖ τις δολίως πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐγχωρίων νόμων.
§ 7. Πολιτογράφησις.
§ 8. Γενικοὶ κανόνες.
§ 9. Ὁμοίως. Διεθνὲς δίκαιον.
§ 10. Ἀπαγορευτικαὶ διατάξεις.
§ 11. Πολιτικὴ κατάστασις.
§ 12. Ὁμοίως· ἐκποίησις ἀκινήτων ὑπὸ ὑπάνδρων γυναικῶν.
§ 13. Ἰδιοκτησία. Ἀκίνητα.
§ 14. Πῶς κρίνεται τό, ἂν τὰ κτήματα εἰσὶ κινητὰ ἢ ἀκίνητα;
§ 15. Κινητά.
§ 16. Ἀκίνητα.
§ 17. Πολιτικαὶ πράξεις, ἤτοι δικαίωμα τοῦ διαθέτου.
§ 18—23. Κῦρος καὶ ἀποτελέσματα νομικῶν πράξεων γενομένων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.
§ 24. Ἐὰν τὸ ἔγγραφον συνετάχθη ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ; locus regit actum. Περὶ τούτου ἴδε τοὺς §§ 25—42, καὶ κατωτέρω τὴν νομολογίαν.
§ 46. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἀντικείμενον τῆς πράξεως. Ἐκτέλεσις ἀλλοδαπῶν ἐγγράφων.
§ 47. Περὶ τοῦ αὐτοῦ. Προσωπικὴ κράτησις.
§ 48. Περὶ τοῦ αὐτοῦ. Ποῖα μέσα ἐκτελέσεως.
§ 49. Ἑρμηνευτικοὶ κανόνες. Ποίου δὲ τόπου;
§ 50 Διάκρισις τῶν μονομερῶν πράξεων ἀπὸ τὰς ἀμφιμερεῖς.
§ 51. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 52. Συνάλλαγμα μεταξὺ ἀλλοδαπῶν.
§ 53. Τὸ περὶ παραγραφῆς ὑπὸ ποίων νόμων κανονίζεται;
§ 54. Συμβάσεις δι' ἀντιπροσώπου.
§ 55. Τὸ ζήτημα, ἂν ἡ σύμβασις ἦναι θεμιτή.
§ 56. Ἐπὶ συναλλαγματικῶν, ποῖοι νόμοι ἐφαρμόζονται;
§ 57. Τυχαῖαι συνέπειαι τῶν ἐνοχῶν διὰ ποίων νόμων κανονίζονται;
§ 58. Νομολογία, ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα συναλλάγματος τινός.

---

(1) Ἴδε τὴν ἐν Θέμιδι τόμ. 4 περὶ τούτου διατριβήν.

§ 59. Γάμος.
§ 60. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 61. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 63. Διάζευξις.
§ 64. Ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ προσόντα τοῦ γάμου.
§ 65 Νομολογία περὶ τοῦ αὐτοῦ. Διαζύγιον.
§ 66. Οἰκογένεια. Γνησιότης κλπ.
§ 67. Προσωπικὴ κατάστασις καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἐξαρτώμενα δικαιώματα.
§ 68. Κληρονομία.
§ 69. Κληρονομία κινητῶν.
§ 70. Κληρονομικαὶ ἀπαιτήσεις.
§ 71. Διαδικαστικοὶ νόμοι. Διεξαγωγὴ δικῶν.
§ 72. Ἰσχὺς καὶ ἀποτελέσματα τοῦ περὶ οὗ ἡ δίκη συναλλάγματος.
§ 73. Ἱκανότης τοῦ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου.
§ 74. Εἶναι δεκτὴ δικαστικὴ ἀγωγὴ ἕνεκα ἀπαιτήσεως, λαβούσης χώραν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.
§ 75. Τύποι ἐξετάσεως μαρτύρων.
§ 76. Περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς δυνάμεως τῶν μέσων ἀποδείξεως καὶ περὶ τοῦ εἴς τινα ἀνήκει ἡ ἀπόδειξις.
§ 77. Ποῖα μέσα ἀποδείξεως, ὅταν πρόκηται περὶ πράξεως λαβούσης χώραν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.
§ 78. Κῦρος ἄλλων πράξεων. Πληρεξούσια.
§ 79. Ὅταν ἡ σύμβασις ἐγένετο εἰς ἕνα τόπον, ἡ δὲ ἐκτέλεσις πρόκηται νὰ γίνῃ εἰς ἄλλον, ποῖοι νόμοι ἐφαρμόζονται;
§ 80. Γενικὴ ἀρχή.
§ 81. Ἐπὶ πράξεων ἑκουσίας δικαιοδοσίας, ποῖοι νόμοι ἐφαρμόζονται;
§ 82. Νομοθετικὴ μεταβολὴ εἰς τὰς πρὸς ἔφεσιν προθεσμίας.

Περίληψις Β') τῆς νομολογίας.

§ 85. Κληρονομία κτημάτων κειμένων εἰς Τουρκικὴν γῆν.
§ 86. Πῶς κανονίζεται τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα;
§ 87. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 88 Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 89. Περὶ τοῦ αὐτοῦ. Διαθῆκαι.
§ 90. Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
§ 91. Προσωπικὴ ἱκανότης.
§ 92. Ἐκποίησις ἀκινήτων, ἱκανότης πρὸς τοῦτο.
§ 93. Ἱκανότης πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι.
§ 94. Συμβιβασμοὶ ἐνεργούμενοι ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων.
§ 95. Περὶ τοῦ αὐτοῦ. Διαφορὰ ἐθνικότητος.
§ 96. Ποῖοι νόμοι ἐφαρμόζονται, ὅταν ὁ ἐπίτροπος πρόκηται ν' ἀπαλλοτριώσῃ ἀκίνητον περιουσίαν;
§ 97. Ποῖοι νόμοι διέπουσι τὰ περὶ ἐπιτροποκηδεμονίας;
§ 98. Συνάλλαγμα γενόμενον ἐπὶ Τουρκοκρατίας δὲν κρίνεται, ὡς πρὸς τὸ κῦρός του, κατὰ τοὺς νεωτέρους.
§ 99. Διαζύγια.
§ 100. Ἀγορὰ ἀκινήτων.
§ 101. Ἀβαρία.
§ 102. Ἐκποίησις προικός.
§ 103. Προικοδότησις.
§ 104 Ἐκτέλεσις.
§ 105. Συμφωνίαι περὶ νομισμάτων ἀνατρέπονται;
§ 106. Τόκοι.

Πίναξ λεκτικός.

Παρατηρήσεις.

§ 1. Ποῖον ἐκ δύο ἢ πολλῶν νόμων πρέπει νὰ ἐφαρμόσῃ ὁ δικαστὴς ἐπὶ νομικῆς τινος σχέσεως, ὅταν λ. χ. πρόσωπόν τι, ἔχον τὴν κατοικίαν του εἰς τὸν δεῖνα τόπον, συναλλάττηται εἰς ἄλλον, ἢ ἀποκτᾷ κτῆμα κείμενον ἐντὸς τούτου τοῦ τόπου, ἢ διεκδικῇ δικαιώματα ἐνώπιον δικαστηρίου περιφερείας, διεπομένης ἀπὸ νόμον ξένον εἰς τὸν ἐνάγοντα; Φέδ. σελ. 52.

§ 2. Ἡ πρότερον ἐπικρατοῦσα περὶ τούτου θεωρία ἦτον ἡ ἑξῆς·

ά. Τὰ εἰς τὸ πρόσωπον, δηλαδὴ εἰς τὴν προσωπικὴν κατάστασιν ἀναγόμενα δικαιώματα, ἐκρίνοντο κατὰ τὸν νόμον τῆς κατοικίας (*statuta personalia*).

β'. Τὰ πραγματικὰ δικαιώματα, κατὰ τὸν νόμον τοῦ τόπου, ὅπου ἔκειντο τὰ πράγματα (*statuta realia*).

γ'. Ἡ ἰσχὺς νομικῶν πράξεων καὶ τ' ἀποτελέσματα αὐτῶν, κατὰ τὸν νόμον τοῦ τόπου, ὅπου αὗται ἔλαβον χώραν· ἄρα οὔτε κατὰ τὸν νόμον τῆς κατοικίας τῶν συναλλαττομένων, οὔτε κατὰ τὸν νόμον τοῦ τόπου, ὅπου εὑρίσκετο τὸ ἀντικείμενον τοῦ συμβολαίου (*statuta mixta*).

§ 3. Ἐν τούτοις ἡ θεωρία αὕτη δὲν δικαιολογεῖται, καὶ εἶναι ἐλλειπής τε καὶ μὴ ἀκριβής. Φέδ. σελ. 53.

Τὸ ζήτημα αὐτὸ ἐσυζητήθη ὑπὸ διαφόρων συγγραφέων, μνείαν τῶν ὁποίων εὑρίσκετε εἰς Φέδερ σελ. 53.

Γενικαί τινες παρατηρήσεις.

§ 4. Ὁσάκις ὁ νόμος τοῦ τόπου, ὅπου πρόκειται νὰ δικασθῇ ὑπόθεσίς τις, διατάττει ῥητῶς κατὰ ποίους νόμους (ἐσωτερικοὺς ἢ ἐξωτερικοὺς) πρέπει νὰ δικάζωνται αἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γενόμεναι νομικαὶ σχέσεις, ὁ δικαστὴς ἐκτελεῖ τὴν διάταξιν ταύτην, ἐφαρμόζων τὸν ἐγχώριον ἢ ξένον νόμον. Φέδ. σ. 54 § 1.

§ 5. Ὅταν, μὴ ὑπάρχοντος ῥητοῦ ἐγχωρίου νόμου, δηλοῦται ὅμως ἐκ τοῦ πνεύματος τῶν νόμων, οἵτινες ῥυθμίζουν νομικήν τινα διὰ τοὺς ἡμεδαποὺς σχέσιν, ὅτι ὁ δικαστὴς εἰς οὐδεμίαν περίστασιν δὲν πρέπει νὰ ἐφαρμόσῃ διατάξεις ἐναντίας, τότε ἡ ἐφαρ-

μογὴ ξένων νόμων ἀποκλείεται καὶ ἐπὶ νομικῶν σχέσεων γενομένων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην ἀπέναντι ἀπαγορευτικῶν νόμων ἐπικρατείας τινός, δὲν δύναται ν' ἀναγνωρισθῇ ἡ ἰσχὺς νομικῶν σχέσεων γενομένων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, καὶ ἂν αὗται, κατὰ τὰς ἐκεῖ ἰσχυούσας νομοθεσίας, ἐνηργήθησαν ἐννόμως καὶ ἐγκύρως. Φέδ. σ. 54 § 2.—Ἴδε κατωτέρω τὰ περὶ ἐκποιήσεως ἀκινήτων.

§ 6. Ἐνεργουμένης νομικῆς τινος πράξεως ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ μὲ δόλιον σκοπόν, καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἀπολύτως ἐπιτακτικῶν ἢ ἀπαγορευτικῶν ἡμεδαπῶν νόμων, ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν ἡμεδαπὸν νόμον. Φέδ. σελ. 54 § 3 καὶ οἱ συγγραφεῖς, οὓς μνημονεύει.

§ 7. Ἂς ἔλθωμεν ἤδη εἰς εἰδικωτέρας ἀναπτύξεις.

§ 8. Ἑκάστη ἐπικράτεια, ἐντὸς τῆς περιφερείας της ἔχει, λόγῳ τῆς κυριαρχίας της, τὴν ἀπόλυτον τοῦ νομοθετεῖν ἐξουσίαν, ῥυθμίζουσα τὰ πάντα κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου, καὶ τοὺς σκοποὺς αὐτῆς.

§ 9. Ἡ ἀρχὴ αὕτη περιορίζεται ἀπὸ τὴν ἀμοιβαίαν τῶν ἐθνῶν ἀναγνώρισιν, εἰς ἣν συνίσταται ἡ πρὸς ἄλληλα ἐθνικὴ σχέσις, ἥτις δὲν συνίσταται μόνον εἰς τὴν ἐθνικὴν καὶ ἐλευθέραν προσβολῶν μεταξύ των σχέσιν (*jus gentium publicum*), ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῶν δικαιωμάτων, ἅτινα ἀνήκουσιν εἰς τὸ ἰδιωτικὸν ἐθνικὸν δίκαιον.

Συνέπεια δὲ τῆς ἀρχῆς ταύτης εἶναι, ὅτι τὰ κεκτημένα ἐντὸς ἐπικρατείας τινὸς δικαιώματα πρέπει νὰ σέβηται ἡ ἑτέρα. Καλλ. τόμ. 1 § 111.

§ 10. Ἀλλὰ τὸ ἀξίωμα τῆς ἀναγνωρίσεως δικαιωμάτων λαβόντων τὴν ἀρχήν των ὑπὸ ἄλλην νομοθεσίαν, καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἔκτασιν λαμβανόμενον, ἐνδέχεται νὰ ἐπιφέρῃ ἐπιβλαβεῖς συνεπείας κατὰ τῆς ἐγχωρίου νομοθεσίας. Ὅταν λοιπὸν ἡ ἐνέργεια δικαιώματος ἀναχωροῦντος ἀπὸ ξένην νομοθεσίαν συγκρούηται μὲ ἀπαγορευτικὴν διάταξιν τῆς νομοθεσίας μας, δὲν χρεωστοῦμεν νὰ τὴν δεχθῶμεν. Τὸ ἀξίωμα λοιπὸν τῆς κυριαρχίας περιορίζεται ἀπὸ τὸ ἀξίωμα τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν ἰδιωτικῶν δικαιωμάτων, καὶ τοῦτο ἀπὸ τὰς ἀπαγορευτικὰς διατάξεις τῶν νόμων μας. *Fœlix* § 9, 10. Καλλ. τόμ. 1 § 111.

§ 11. Τὴν ἀρχήν, ὅτι οἱ κανονίζοντες τὴν πολιτικὴν κατάστασιν νόμοι ἀκολουθοῦν τὸ πρόσωπον, ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκηται, παρεδέχθησαν ὅλαι αἱ νομοθεσίαι (*Fœlix* § 29, 30), καὶ ἰσχύει καὶ ἐν Ἑλλάδι, καθ' ὅσον εἶναι καθιερωμένη ἄλλως ἡ ἀρχὴ τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν δικαιωμάτων τῶν ξένων. Καλλ. αὐτ. § 112,

§ 12. Ἐξαίρεσιν τῆς ἀρχῆς ταύτης καθιεροῖ τὸ ἄρθρον 9 τοῦ συντάγματος (περὶ δούλων).

Ἐν τούτοις τὸ ζήτημα τῆς προσωπικῆς καταστάσεως πολλάκις ἐμφαίνεται συμμεμιγμένον μὲ ἄλλα, καὶ ἀπαιτεῖται προσοχή, διὰ νὰ μὴ ἐκτείνῃ τις τὰς περὶ προσωπικῆς καταστάσεως ἀρχὰς πέραν τῶν ὁρίων των. Π. χ. κατὰ τὰς διατάξεις διαφόρων νομοθεσιῶν, ἡ ὕπανδρος γυνὴ δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ μεταξὺ ζώντων ἀκίνητα, ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ συζύγου της· ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἐκτείνεται καὶ εἰς ἄλλας ἐπικρατείας, ἄρα οὐδ' εἰς τὴν Ἑλλάδα. Καλλ. αὐτ. § 112. — Ὁ *Fœlix* § 84 ἔχει ἐναντίαν γνώμην, ἀλλ' ἡ νομολογία τοῦ Ἀρείου Πάγου (ἀπόφ. 23 τοῦ 1845, ἣν ἴδε ἐν Εὐρ. τόμ. 1 σελ. 75) συμφωνεῖ μὲ τὴν πρώτην γνώμην. ἴδε κατωτ.

§ 13. Ἐρχόμεθα εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν.

Τ' ἀκίνητα ἀποτελοῦν μέρος ἀναπόσπαστον τῆς χώρας, ἐφ' ἧς ἐκτείνεται ἡ κυριαρχία ἑκάστου ἔθνους· ὅθεν ὑπόκεινται ἀπολύτως εἰς τὰς διατάξεις τῆς ἐγχωρίου νομοθεσίας. Ἡ διάταξις λοιπὸν τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, καθ' ἣν ἡ ἰδιοκτησία δὲν μεταβιβάζεται ἄνευ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, ἐφαρμόζεται καὶ κατ' ἀλλοδαποῦ, προτείνοντος ὅτι ἀπέκτησεν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τὸ ἐν τῇ ἡμεδαπῇ κτῆμα. Καλλ. αὐτ. § 113.—*Fœlix* § 32, 35.—Ἀπόφ. Ἀρείου Πάγου 23 τῆς 6 μαρτ. 1845.

Ὡς πρὸς τὰ πραγματικὰ δίκαια, λέγομεν ὅτι ἡ ἀπόκτησις, ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ ἀπώλεια πραγματικῶν δικαίων, ἀφορώντων ἀκίνητα κτήματα (ἐκτὸς τῆς περὶ καθολικῆς διαδοχῆς περιπτώσεως §   ), ὡς καὶ ἡ κατοχὴ (νομὴ) ῥυθμίζεται καὶ κρίνεται κατὰ τοὺς νόμους τοῦ τόπου, ὅπου κεῖνται τὰ κτήματα. Φέδ. σ. 56 § 2.

§ 14. Κατὰ τὸν περὶ διακρίσεως κτημάτων νόμον τοῦ τόπου, ἔνθα κεῖνται, κρίνεται ἂν τὰ πράγματα εἰσὶ κινητὰ ἢ ἀκίνητα. Καλλ. αὐτ. § 113.—*Fœlix* § 36.—Ἀπ. Ἀρ. Π. 23 τοῦ 1845.

§ 15. Περὶ τῶν κινητῶν.

Ὁ τόπος, ἔνθα ἀποκτῶνται καὶ μεταβιβάζονται τὰ κινητά, ἀποφασίζει περὶ τῆς ἰσχύος τῶν πράξεων αὐτῶν· εἰς τὴν Γαλλίαν π. χ. ἡ κατοχὴ ἰσοδυναμεῖ μὲ τίτλον· ὅθεν, ὅσα ἐκ τῆς Γαλλίας φέρει τις μεθ' ἑαυτοῦ, δὲν ἔχει ἀνάγκην ν' ἀποδείξῃ πῶς τ' ἀπέκτησε. Καλλ. αὐτ. § 114.

§ 16. Εἰς τὸν Κ. Φέδερ εὕρηνται τὰ ἑξῆς ὡς πρὸς τὰ ἀκίνητα· Οἱ μὲν παλαιότεροι συγγραφεῖς συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ *Thibaut*, φρονοῦν, ὅτι περὶ τῆς ἀποκτήσεως κτλ. κινητῶν, ὁ δικαστὴς κρίνει κατὰ τοὺς νόμους τῆς μονίμου κατοικίας τοῦ κατό-

χοντος αὐτά, ἡ νεωτέρα ὅμως νομικὴ φιλολογία ἀποκρούει τὴν διαστολὴν ταύτην μεταξὺ ἀκινήτων καὶ κινητῶν, παραδεχομένη καὶ ἐπὶ τούτων τὴν ἐπὶ ἀκινήτων κτημάτων ἰσχύουσαν ἀρχήν· ὁ Φέδερ σελ. 57 παραδέχεται ὡς ὀρθωτέραν τὴν γνώμην ταύτην, λέγων τὰ ἑξῆς·

« Ἡ νεωτέρα αὕτη νομολογία φαίνεται εἰς ἡμᾶς ὀρθή, διότι ἡ ἐναντία γνώμη δὲν δικαιολογεῖται οὔτε ἐκ ῥητῶν διατάξεων τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου, οὔτε ἐκ τῆς φύσεως τῶν κινητῶν πραγμάτων, καὶ ἐκ τῶν περὶ ἀποκτήσεως, ἀπωλείας καὶ κατοχῆς αὐτῶν, ἀρχῶν τοῦ δικαίου, ἀλλ' ἐκ τοὐναντίου ἀποκρούεται ἀπὸ ταύτας. Μάλιστα οἱ ὀπαδοὶ τῆς ἀποδοκιμαζομένης παρ' ἡμῶν γνώμης ἀνεγνώρισαν, οὕτως εἰπεῖν, τὸ ἀστήρικτον αὐτῆς, παραδεχόμενοι ἐξαιρετικῶς, ὡς πρὸς τὴν ἀπόκτησιν καὶ ἀπώλειαν τῆς κατοχῆς κινητῶν πραγμάτων, τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου τοῦ τόπου, ὅπου αὐτὰ κεῖνται.

Τέλος, ἡ καθ' ἡμᾶς ὀρθὴ νομολογία, ἀντὶ νὰ ἐπιφέρῃ πλειοτέρας δυσκολίας εἰς τὴν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἰσχυροποίησιν τῶν πραγματικῶν δικαίων ἐπὶ κινητῶν πραγμάτων, ὡς φρονοῦσί τινες, προλαμβάνει ἀτοπήματα καὶ δυσχερείας· λ. χ., κατὰ τὴν ἐναντίαν γνώμην, Γάλλος διαμένων προσωρινῶς ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἐναχθεὶς ἐνώπιον τοῦ ἑλληνικοῦ δικαστηρίου ἕνεκεν ἀποδόσεως κινητοῦ πράγματος, εὑρισκομένου ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, ἐδύνατο ν' ἀντιτείνῃ εἰς τὴν ἀγωγὴν ἔνστασιν, στηριζομένην εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 2279 τοῦ Ποιν. Κώδ. τῆς Γαλλίας « en fait de meubles la possession vaut titre, » οὖσαν ἀσυμβίβαστον μὲ τὴν ἀπὸ τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον διαφέρουσαν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 20 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἥτις ὑπαγορεύεται ὑπὸ λόγων, μὴ ἐφαρμοζομένων εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν.

Ἐκθέσαντες δὲ τὴν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου γνώμην μας, δὲν δυνάμεθα ν' ἀποσιωπήσωμεν, ὅτι ἐπειδὴ συνήθως τὰ κινητὰ πράγματα εὑρίσκονται εἰς τὸν τόπον τῆς μονίμου κατοικίας τοῦ ἐναγομένου ἕνεκεν ἀποδόσεως αὐτῶν, σπανίως δίδεται ἀφορμὴ πρὸς λύσιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ζητήματος.»

§ 17. Περὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ διαθέτειν τὰ κινητά, θέτουσί τινες τὴν ἀρχήν, ὅτι λύεται κατὰ τὴν ἰθαγένειαν ἑκάστου. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ζήτημα περὶ τῆς ἱκανότητος τοῦ προσώπου, διότι δὲν ὑπάρχει, ὡς πρὸς τὴν τύχην τῶν κινητῶν, κυριαρχικόν τι συμφέρον. Λέγομεν λοιπόν, ὅτι ἐπὶ τῶν κινητῶν ἢ ὑπάρχει ζήτημα ἱκανότητος προσώπου, ἢ τρόπου ἀποκτήσεως καὶ μεταβιβάσεως, ἀλλὰ περὶ τούτου κατόπιν (ἴδε δὲ τὰς διαφόρους γνώμας εἰς *Fœlix* § 39,

40, 41). — Π. χ. εἰς τὸ ἐνέχυρον θέλουν ἐφαρμοσθῇ αἱ διατάξεις τοῦ τόπου, ἔνθα ἐγένετο ἡ ἐνεχυρίασις· εἰς προνόμια κατὰ τὸν πλειστηριασμὸν, αἱ διατάξεις τοῦ τόπου, ἔνθα ὁ πλειστηριασμὸς ἐξετελέσθη· καὶ τὰ παραπλήσια.

Τὴν ἀρχὴν ὅτι εἰς τὰ περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ μεταβιβάσεως τῶν κινητῶν ἐφαρμόζονται οἱ νόμοι τοῦ τόπου, ἔνθα ταῦτα γίνονται, ἀναγνωρίζουν ὅλοι. *Fœlix* § 38.—Καλλ. αὐτ.

Κῦρος καὶ ἀποτελέσματα νομικῶν πράξεων γενομένων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

§ 18. Ὡς πρὸς τοῦτο, πρέπει νὰ διακρίνωμεν ὡς ἑξῆς·

§ 19. Ἡ ἱκανότης πρὸς τὸ διαθέτειν τὴν περιουσίαν καὶ ἰδίως πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι, ῥυθμίζεται κατὰ τοὺς νόμους τῆς μονίμου κατοικίας τοῦ διαθέτοντος καὶ τῶν συναλλαττομένων, π. χ. ἡ ἀναδοχὴ (*intercessio*) τῶν γυναικῶν.

§ 20. Ἐξαίρεσις δὲ γίνεται τότε μόνον, ὅταν τὸ συνάλλαγμα ἔχῃ ἀντικείμενον τὴν ἀπόκτησιν μερικῶν πραγμάτων, κειμένων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, διότι, ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ἐφαρμόζεται ἡ ἀρχὴ, περὶ ἧς ἐν Φέδερ σελ. 58 § 1.

Locus regit actum.

§ 24. Ἐὰν πρόκηται ἔγγραφον συντεταγμένον εἰς τόπον, ὅπου δὲν ἰσχύει ὁ γενικὸς νόμος τοῦ Κράτους, ἰδίως δὲ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, ποῖος νόμος πρέπει νὰ τηρῆται διὰ νὰ θεωρηθῇ τὸ ἔγγραφον συντεταγμένον κατὰ τοὺς νόμους τοῦ τόπου;

§ 25. Ἐνταῦθα ἔρχεται ὁ κανὼν *locus regit actum* (ὁ τόπος διέπει τὴν πρᾶξιν), τὸν ὁποῖον ὅλα τὰ πεπολισμένα ἔθνη ἀκολουθοῦν, καὶ τὸν ὁποῖον ἡ ἡμετέρα νομοθεσία (ἄρθρ. 386 πολ. δικονομίας καὶ ἄρθρα 58 καὶ 61 τοῦ περὶ διαθηκῶν νόμου) εἰς διάταξιν ῥητὴν ἀνεβίβασε, λέγουσα, ὅτι ὁ τύπος τοῦ ἐγγράφου κανονίζεται κατὰ τοὺς νόμους τοὺς ἰσχύοντας καθ' ὃν τόπον καὶ χρόνον ἐξεδόθη τὸ ἔγγραφον. Ρουσ. σελ. 231 περὶ ἀποδ.—*Fœlix* § 50, 51, 61. —Καλλ. τόμ. 1 § 115.

§ 26. Τὸ ἀξίωμα αὐτὸ εἶναι νέον, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἀναφέρουν μόνον ὡς ἑρμηνευτικὸν κανόνα τῶν πράξεων, καθ' ἃς τὰ μέρη δὲν ἐξήγησαν ῥητῶς τὴν θέλησίν των, ὅτι ὑπονοεῖται ἡ κατὰ τόπον συνήθεια. Μάλιστα ὅταν συνάλλαγμά τι μέλλῃ νὰ ἐκτελεσθῇ ἀλλαχοῦ, ἑρμηνεύεται κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως,

κατὰ τὰς διατάξεις, ἃς βλέπετε εἰς Καλλ. τόμ. 1 § 115 σημ. 33, 34. Πρέπει λοιπὸν νὰ διακρίνωμεν τοὺς τύπους ἀπὸ τὸ περιεχόμενον.

§ 27. Τὸ περιεχόμενον τῆς πράξεως διακρίνεται διαφοροτρόπως· πρῶτον εἶναι ἡ ἱκανότης ἑκάστου προσώπου πρὸς σύστασιν αὐτῆς τῆς ὡρισμένης πράξεως.

§ 28. Ἡ ἱκανότης αὕτη κανονίζεται κατὰ τὴν ἐθνικότητα ἑκάστου, π. χ. ἡ τοῦ ἐκποιεῖν ἱκανότης ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς ἐνηλικιότητος. Ὁ ἀλλοδαπὸς λοιπὸν δὲν δύναται ἐντὸς τῆς ἡμετέρας ἐπικρατείας νὰ ὑποχρεωθῇ, μολονότι ἔφθασε τὴν ἐνηλικιότητα τοῦ νόμου μας, ὅταν δὲν κατέστη ἐνῆλιξ κατὰ τοὺς νόμους τοῦ ἔθνους του· ἡ παρατήρησις, ὅτι ὁ ἡμεδαπὸς δὲν γινώσκει τοὺς διέποντας τὴν ἱκανότητα τοῦ ἀλλοδαποῦ νόμου, δὲν ἔχει βαρύτητα. Καλλ. αὐτ. § 116.—*Fœlix* § 64· ἐναντίαν γνώμην φαίνεται ἐκφράζουσα, ἀλλὰ μὴ παραδεχομένη ἡ ὑπ' ἀρ. 23 τοῦ 1845 ἀπόφασις τοῦ Ἀρ. Πάγου, ἣν ἴδε εἰς Εὐρ. τόμ. 1 σελ. 73.—Καλλ. § 116.

§ 29. Ἐν γένει ἑκάστη νομοθεσία ἰσχύει ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐπικρατείας της, καὶ δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις ἐκτὸς τῶν ὁρίων τοῦ Κράτους, ἀποκλείουσα τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἑκασταχοῦ ἐγχωρίων νόμων. Ἀλλ' αἱ μεγάλαι δυσχέρειαι, αἵτινες ἤθελαν προκύψει ἐάν, ἐπὶ τῆς ὑπαρχούσης πληθύος τῶν σχέσεων κατοίκων διαφόρων ἐπικρατειῶν πρὸς ἀλλήλας καὶ τῆς ὑπαρχούσης πολλάκις διαφωνίας τῶν νομοθεσιῶν, ἕκαστον κράτος ἐθεώρει μόνους τοὺς ἰδίους του νόμους ἰσχύοντας καὶ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους τῶν πράξεων, ὑπηγόρευσαν τὸν ἐξαιρετικὸν ἐκεῖνον κανόνα, καθ' ὃν τὸ κῦρος καὶ ἡ ἰσχὺς πράξεώς τινος, λαβούσης χώραν ἐν ὡρισμένῳ τόπῳ καὶ χρόνῳ, κανονίζεται, καθ' ὅσον ἀνάγεται εἰς τοὺς τύπους, ἤγουν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ὕπαρξιν, ἀπὸ τοὺς νόμους τοὺς ἰσχύοντας ἐκεῖ καὶ τότε, ὅπου καὶ ὅταν ἐξεδόθη τὸ ἔγγραφον. Ρουσσ. σελ. 231.

§ 30. Οἱ κυριώτεροι λόγοι, οἵτινες ὑπηγόρευσαν τοῦ κανόνος αὐτοῦ τὴν παραδοχήν, εἶναι α') Ἡ ἀνάγκη τοῦ ν' ἀπαλλαχθῶσιν ὅσοι ἔχουν κτήματα εἰς διαφόρους ἐπικρατείας, ἀπὸ τὰς δυσχερείας, εἰς τὰς ὁποίας ἤθελαν εὑρίσκεσθαι, ἐὰν ἦσαν ὑπόχρεοι ν' ἀκολουθῶσιν εἰς πᾶσαν των πρᾶξιν ἀναγομένην εἰς τὸ δεῖνα κτῆμα καὶ μέλλουσαν ἑπομένως νὰ ἐνεργήσῃ τ' ἀποτελέσματά της εἰς τὴν ἐπικράτειαν, ὅπου τὸ κτῆμα αὐτὸ κεῖται, ὡς πρὸς τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους τὸν νόμον αὐτῆς τῆς ἐπικρατείας. β'). Τὸ πολλάκις ἀδύνατον τῆς τηρήσεως τῶν τύπων τοῦ τόπου τῆς κατοικίας ἢ τῆς θέσεως τῶν κτημάτων. γ'). Ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ προλη-

φθῇ ἡ ἀκύρωσις πράξεων γενομένων καλῇ τῇ πίστει, καὶ χωρὶς νὰ πταίῃ ὁ πράξας. *Foelix* § 74.— Ῥουσσ. αὐτ. σ. 231 ἑπ.

§ 31. Ἰσχύει δὲ ὁ κανὼν *locus regit actum* ἐν γένει, ἤγουν καὶ ἐπὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων· ὁ νόμος μας ἐκφράζεται γενικῶς. *Foelix* n. 79.—Ῥουσσ. αὐτ. σ. 232.

§ 32. Ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος λαμβάνουσι χώραν κυρίως·

α) Ἐὰν ὁ ἐκδοὺς τὸ ἔγγραφον, περὶ οὗ πρόκειται, ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν *in fraudem legis*, ἤγουν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ὑπεκφύγῃ τὸν ἐγχώριον νόμον· ὁ δόλος ἀποτελεῖ λόγον ἐξαιρέσεως παντὸς κανόνος· οὕτω π. χ. κάτοικῶν τις εἰς Κράτος, τοῦ ὁποίου ἡ νομοθεσία δὲν παραδέχεται τὸν τύπον ἰδιογράφου διαθήκης, δὲν δύναται νὰ συντάξῃ ἐγκύρως διαθήκην ἔγγραφον, ἐὰν ἐπίτηδες μεταβῇ εἰς τόπον, ὅπου ὁ τύπος ἐκεῖνος εἶναι παραδεδεγμένος, καὶ κατόπιν ἐπανέλθῃ πάλιν εἰς τὰ ἴδια.

§ 33. Τὸ κῦρος λοιπὸν νομικῶν κατὰ τοὺς τύπους πράξεων, κρίνεται κατὰ τοὺς νόμους τοῦ τόπου, ὅπου ἔγινε τὸ συμβόλαιον (*locus* κ. τ. λ.), ἐκτὸς ἂν πρᾶξίς τις ἐνηργήθη ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρὸς ἀποφυγὴν τῶν διατάξεων τῆς ἡμεδαπῆς νομοθεσίας. Φέδερ σελ. 58 § 2.

§ 34 β') Ἐὰν ῥητῶς διατάττηται τὸ ἐναντίον, οἷον ὅτι περὶ ἀκινήτων, ἡ διαθήκη πρέπει νὰ γίνηται, ὡς πρὸς τοὺς τύπους, κατὰ τὸν νόμον τοῦ τόπου τῆς θέσεως αὐτῶν. Fœlix § 76 ἐν τέλ.— Ῥουσσ. σελ. 232. = Ἐναντίαν, φαίνεται, γνώμην ἔχει ὁ Κ. Καλλιγᾶς (Ἴδε τὸν § 116—120 τόμ. 1).

§ 35. Ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος ἐκείνου δεχόμεθα, ὅτι δὲν ἰσχύουν οἱ νόμοι τοῦ ἀλλοδαποῦ, οἱ κανονίζοντες τὴν ἱκανότητά του σχετικῶς ὡς πρὸς τὰ ἀκίνητα, ὅταν ταῦτα κῆνται ἐν τῇ ἡμεδαπῇ (ἀπ. Ἀρείου Πάγου 23 τοῦ 1845)· ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου συγκρούονται δύο κυριαρχίαι, καὶ ἡ ἡμετέρα πρέπει νὰ ἦναι ἡ ἐπικρατεστέρα. Ἐννοοῦμεν δὲ μόνον διατάξεις, αἵτινες ἔχουν σκοπὸν τὰ ἀκίνητα, διὰ νὰ ἐμποδίσουν π. χ. τὴν εὐκολίαν τῆς ἐκποιήσεως, καθὼς ἡ τοῦ Γαλλικοῦ Κώδηκος διάταξις περὶ τῆς ἀδείας, ἧς χρήζει ἡ ὕπανδρος γυνὴ πρὸς τοῦτο. Περὶ τούτου ἀποφαίνεται ἡ 23 τοῦ 1845 ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ὅρα *Mailheu de Chassat* σελ. 285.— Εὑρ. τόμ. 1 σελ. 73 ἑπ. Ἐναντίαν γνώμην πρεσβεύει ὁ Fœlix § 66, 69.

§ 36. Ἡ αὐτὴ ἀρχὴ (*locus regit actum*) ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν συμβολαίων, ἐκτὸς ἂν οἱ συναλλαττόμενοι ὑπετάχθησαν εἰς ἄλλον νόμον διὰ ῥητῆς ἢ ἐκ τῶν περιστατικῶν προκυπτούσης σιωπηλῆς συναινέσεως (*Seuffert* σ. 248

Νόμοι ἑρμηνευτικοί.

§ 49. ὅσα δὲν ἀπαγορεύονται ἀπὸ τὸν νόμον, δύνανται οἱ ἰδιῶται νὰ τὰ ὁρίσωσιν· ἂν δ' οὗτοι ἐσιώπησαν, ἐφαρμόζονται ἑρμηνευτικοὶ κανόνες· ἀλλὰ ποίου τόπου;

§ 50. Διακριτέον τὰς μονομερεῖς πράξεις ἀπὸ τὰς ἀμφιμερεῖς· ἐκεῖναι (οἷον αἱ διαθῆκαι καὶ τὰ παραπλήσια) ὀρθότερον ἑρμηνεύονται κατὰ τὸν νόμον τῆς ἐθνικότητος τοῦ συντάξαντος. Τὸ ἔργον τῆς ἑρμηνείας εἶναι ἡ ἀκύρωσις τοῦ σκοποῦ ἐκείνου, οὗ τινος τὴν πρᾶξιν ἑρμηνεύομεν, οἱ δὲ νόμοι τῆς πατρίδος των εἶναι οἱ προσφυέστεροι πρὸς τοῦτο. *Story* § 464—469. *Fœlix* § 72. 91. Τεμ. 21 § 1 (28, 1) Βασιλ. (35, 1) 22—τεμ. 50 § 1 *de leg.* B. (44, 1) 48.

§ 51. Εἰς τὰς ἀμφιμερεῖς πράξεις, πρέπει νὰ κάμωμεν διαφόρους διακρίσεις. — Ὅταν συναλλάττωνται δύο ὁμοεθνεῖς, ὑπονοοῦν τοὺς νόμους τῆς πατρίδος των. *Fœlix* § 92.—Παρδέσ. § 1491, 1493.—Καλλ. τόμ. 1 § 117.

§ 52. ὅταν ὅμως συναλλάττωνται δύο ἀλλοεθνεῖς, ὑπάρχει νόμιμον τεκμήριον ὅτι εἶχον ὑπ' ὄψιν τοὺς νόμους καὶ τὰς συνηθείας τοῦ τόπου, ἔνθα ἡ πρᾶξις ἐγένετο. Ἂν ὅμως ὥρισαν τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως, τὸ νόμιμον τεκμήριον εἶναι, ὅτι εἶχον κατὰ νοῦν νὰ συμμορφωθοῦν μὲ τοὺς νόμους τῆς ἐκτελέσεως. *Fœlix* § 72, 74.—*Story* § 242, 299.—Καλλ. τόμ. 1 § 117, οὕτω καὶ τὸ Ῥωμ. δίκαιον (Καλλ. αὐτ. § 115).

ΣΗΜ. Ὁ Κ. Φέδερ (σελ. 64 § 10) δὲν ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, παραπέμπων εἰς διάφορα συγγράμματα, ἔνθα γίνεται λόγος περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς τῶν νόμων ἑρμηνείας· λέγει δὲ τοῦτο μόνον, ὅτι αἱ ἀρχαὶ αὗται τροπολογοῦνται ἢ διαφέρουσι κατὰ τὴν εἰς τὸν πολιτικὸν ἢ διαδικαστικὸν νόμον ἐφαρμογήν των.

§ 53. Τὸ περὶ παραγραφῆς ὑπὸ ποίων νόμων κανονίζεται; Ἴδε τὴν λέξιν *Παραγραφή*.

§ 54. ὅταν τὰ μέρη συνάπτωσι συμβάσεις δι' ἐντολοδόχου ἢ δι' ἐπιστολῆς, ἐφαρμόζονται οἱ νόμοι τοῦ τόπου, ἔνθα ἐτελειοποιήθη ἡ πρᾶξις, ἤτοι ὅπου ὁ ἐντολοδόχος ἐξεπλήρωσε τὴν ἐντολήν του, ἢ ὁ λαβὼν τὴν πρότασιν δι' ἐπιστολῆς ἀνταπέστειλε τὴν ἀποδοχήν του. *Fœlix* § 81. Καλλ. τόμ. 1 § 117.

§ 55. Τὸ ζήτημα, ἂν συμφωνία τις ἦναι θεμιτὴ ἢ δὲν ἦναι

κανονίζεται ἀπὸ τοὺς νόμους τοῦ τόπου, ἔνθα συνάπτεται. Μερλ. rép. λ. *hypothéque* τμ. 2 § 2 ἀρ. 5.

§ 56. Ἐπὶ τῶν κατὰ μέρος πράξεων τῶν συναλλαγματικῶν, ἤτοι τῆς ἐκδόσεως, τῆς ἐμφανίσεως, τῆς ὀπισθογραφήσεως, τῆς ἀποδοχῆς κτλ., ἐφαρμόζονται οἱ νόμοι τῶν τόπων, ὅπου αἱ πράξεις αὗται ἐνεργοῦνται. Φέλιξ σελ. 58 § 4 καὶ οἱ συγγραφεῖς, εἰς οὓς παραπέμπει.

§ 57. Ἐν τούτοις διακρίνονται αἱ τυχαῖαι συνέπειαι τῶν ἐνοχῶν, αἱ προκύπτουσαι ἐκ τῆς παραβάσεώς των, ἢ ἐκ τῆς ἐναντίας παρὰ τὴν προβλεπομένην ἐκβάσεως. Τὰ ἐνταῦθα πηγάζοντα ἀποζημιώσεως δικαιώματα κρίνονται κατὰ τοὺς νόμους τοῦ τόπου, ἔνθα τὰ τυχαῖα συμβάντα ἔλαβον χώραν. *Fœlix* § 85.—*Story* § 295.—*Merl. rép. effet. retr.* τμ. 3 § 3. Καλλ. § 117 ἐν τέλ.

§ 58. Προκειμένου λόγου περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων συναλλάγματός τινος, πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὁ νόμος, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ὁποίου συνέστη· προκειμένου δὲ περὶ τῶν παρεπομένων αὐτοῦ, ἐφαρμόζεται ὁ νόμος τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου τῆς ἀπαιτήσεως· — Συνεπείᾳ τούτου, καὶ ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ τόκου λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὁ νόμος τοῦ τόπου καὶ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν τὸ συμβόλαιον συνετάχθη, ὡς πρὸς τοὺς τόκους δὲ τῆς ὑπερημερίας, ὁ νόμος τοῦ τόπου τῆς καθυστερήσεως. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 83 τοῦ 1847, ἣν ἐν λ. *'Εντολή* (Εὑρ. τόμ. 6) — Ἐν λ. *Τόκος* γενήσεται ἐκτενέστερος περὶ τούτου λόγος.

§ 59. Οἱ περὶ τῶν σχέσεων τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν κατὰ τόπον συνήθειαν, διότι οἱ αὐτοὶ τύποι δὲν δύνανται πανταχοῦ νὰ τηρηθῶσιν. *Fœlix* § 49.—*Merlin rép. mariage*. Καλλ. αὐτ. § 118.

§ 60. Ὁ τελεσθεὶς εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν γάμος τοῦ ἡμεδαποῦ ἰσχύει ἐν τῇ ἡμεδαπῇ, ὅταν δὲν ἐγένετο ἱεροτελεστία; (Ἀρμεν. [δ, δ] 19 Σχ. Νεαρ. Λέοντος 89. Νεαρ. Ἀλεξ. Κομν. 9. — Εὑρ. λέξει *Γάμος*). Ὁ Κ. Καλλ. § 118 λύει ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα.

§ 61, 62. Αἱ ἔννομοι συνέπειαι τοῦ γάμου ῥυθμίζονται κατὰ τὸν νόμον τῆς μονίμου κατοικίας τῶν συζύγων, καὶ ἂν ὁ γάμος ἐτελέσθη ἀλλοῦ. Ἀμφισβητεῖται δέ, ἂν ὁ νόμος τῆς κατὰ τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου μονίμου κατοικίας τῶν συζύγων διέπῃ διηνεκῶς τὰς μεταξύ των νομικὰς σχέσεις, καὶ ἀφοῦ οἱ σύζυγοι, διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς μονίμου κατοικίας, ὑπετάχθησαν εἰς ἄλλον νόμον; Ὁ μὲν *Seuffert* (τόμ. 1 σελ. 236) ὑπερασπίζεται τὴν πρώτην γνώμην, ἀλλ' ὡς ἐπικρατεστέρα δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ γνώμη, ὅτι

ἐποχὴν ταύτην ἰσχύοντας νόμους. Τὸ πραγματικὸν δὲ τῆς ὑποθέσεως εἶχεν οὕτως· — Ὁ Α ἐπροίκισε τὴν κόρην του ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἀλλὰ ἀογότερα καὶ ὁ πατὴρ καὶ ἡ κόρη μετὰ τοῦ συζύγου της κατεστάθησαν ἐν Ἑλλάδι. Μετὰ πολλὰ δ' ἔτη ἀπεβίωσεν ὁ πατήρ, καὶ ἡ κόρη ἀπήτησε τὴν κληρονομικὴν μερίδα της, ἀλλ' οἱ ἐναγόμενοι ἐπρότειναν, ὅτι ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ὅπου ἐπροικίσθη, ἴσχυε τότε ἔθιμον, ἀποκλεῖον τὴν ἀπαίτησίν της· ἡ ἐνάγουσα ἀντέτεινε λέγουσα, ὅτι τὰ δικαιώματά της πρέπει νὰ ἐξετασθῶσι κατὰ τὸν νόμον τὸν Ἑλληνικόν, ὅστις ἴσχυε κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θανάτου τοῦ πατρός, διότι καὶ οὗτοι καὶ ἐκεῖνοι ἀπέκτησαν ἰθαγενείας δικαιώματα.

§ 71. Διαδικαστικοὶ νόμοι.

Οἱ νόμοι τῆς διαδικασίας ἀνήκουσι μᾶλλον εἰς τὸ Δημόσιον ἢ εἰς τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον· ὅθεν ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ συμμορφοῦται μὲ τοὺς ἡμεδαποὺς διαδικαστικοὺς νόμους, καὶ οὔτε διὰ τῆς συμφωνίας τῶν διαδίκων δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν ξένου διαδικαστικοῦ νόμου, καὶ εἰς τὴν κατ' αὐτὸν διεξαγωγὴν δίκης τινός. Ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν διαδικαστικῶν νόμων προκύπτει λοιπὸν ὁ γενικὸς κανών, ὅτι ἡ διαδικασία ῥυθμίζεται ἀπὸ τοὺς νόμους τοῦ τόπου, ὅπου διεξάγεται ἡ δίκη. Φέδερ σελ. 59 καὶ οἱ αὐτόθι μνημονευόμενοι συγγραφεῖς.

§ 72. Πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ κανόνος τούτου, παρατηρητέον ὅτι·

α') Ἡ περὶ ἧς ἡ δίκη νομικὴ σχέσις δὲν διέπεται ἀπὸ τοὺς διαδικαστικούς, ἀλλ' ἀπὸ τοὺς πολιτικοὺς νόμους· ἑπομένως δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἐπὶ τῆς ἀμφισβητουμένης σχέσεως ἐφαρμόζονται αἱ ἤδη ἀναπτυχθεῖσαι ἀρχαί· π. χ. ἡ ἰσχὺς καὶ τ' ἀποτελέσματα τοῦ περὶ οὗ ἡ δίκη συναλλάγματος. Φέδ. σ. 59 § 1.

§ 73. β') Καθ' ὅσον ἡ ἱκανότης τοῦ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου ἐξαρτᾶται ἐκ προσωπικῆς τινὸς καταστάσεως (*status personæ*), ἥτις ῥυθμίζεται κατὰ τὸν πολιτικὸν νόμον, οἷον ἡ ἐνηλικιότης, τὸ περὶ προσωπικῆς ταύτης καταστάσεως ζήτημα, ἀποφασίζεται κατὰ τοὺς νόμους τῆς μονίμου κατοικίας τοῦ διαδίκου. — Κατὰ δὲ τὰ λοιπά, ἡ ἱκανότης τοῦ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου (ἄρθρ. 74 πολ. δικονομίας), διέπεται ἀπὸ τοὺς νόμους τοῦ τόπου, ὅπου ἐκδικάζεται ἡ ὑπόθεσις. Φέδερ σελ. 60.

§ 74. γ') Εἰς ἄκρον ὅμως ἀμφισβητεῖται τὸ ζήτημα, ἂν ἦναι δεκτὴ δικαστικὴ ἀγωγὴ ἕνεκεν ἀπαιτήσεώς τινος, λαβούσης ὕπαρξιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ὅταν ὁ μὲν ξένος νόμος χορηγῇ ἢ ἀποκρούῃ τὴν ἀγωγήν, ὁ δὲ νόμος τοῦ τόπου, ὅπου κινεῖται ἡ ἀγωγὴ καὶ δικάζεται ἡ ὑπόθεσις, διατάττει τὸ ἐναντίον.

Τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν ἀνάγεται εἰς ἁπλοῦς διαδικαστικοὺς λόγους, ἀλλ' εἰς λόγους ἀφορῶντας αὐτὸ τὸ διεκδικούμενον δικαίωμα. — Καθ' ὅσον λοιπὸν ἀφορᾷ τὸ παραδεκτὸν ἢ μὴ τῆς ἀγωγῆς ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔποψιν, ἐν γένει, δὲν συνᾴδουσι πολλῶς αἱ γνῶμαι (ἴδε τοὺς συγγραφεῖς, οἵτινες ὁμιλοῦν περὶ τούτου εἰς Φέδερ σελ. 60), ἀλλ' οὗτος λέγει τὰ ἑξῆς·

« Ἡ ἀγωγὴ δὲν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ τὸ μὲ νομικήν τινα σχέσιν συνδεδεμένον καὶ ἐξ αὐτῆς ἐκπορευόμενον δικαίωμα, πρὸς πραγματοποίησιν καὶ ὑπεράσπισιν τῆς σχέσεως ταύτης καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς κατὰ πάσης προσβολῆς. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ *Puchta* (Παιδ. § 81), ἡ πρᾶξις τῆς ἀγωγῆς (*actio, action*, οὐχὶ *demande* τῶν Γάλλων) συμπίπτει μὲ τὴν ὕπαρξιν τοῦ δικαιώματος, ἐξ οὗ ἐκπηγάζει. Τὸ ζήτημα τοῦ παραδεκτοῦ τῆς ἀγωγῆς δὲν δύναται νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸ ζήτημα τῆς ἐννόμου ὑπάρξεως ἀπαιτήσεως· ἀμφότερα διὰ τοῦτο πρέπει νὰ κριθῶσι κατὰ τοὺς πολιτικοὺς, οὐχὶ κατὰ τοὺς διαδικαστικοὺς νόμους. Ἐντεῦθεν ἕπεται ἀναγκαίως, ὅτι τὸ παραδεκτὸν, ἢ μὴ, ἀγωγῆς τινος περὶ δικαιώματος, ὅπερ ἀπεκτήθη, ἢ περὶ νομικῆς σχέσεως, ἥτις συνεδέθη ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, δὲν κρίνεται κατὰ τοὺς νόμους τοῦ τόπου, ὅπου δικάζεται ἡ ὑπόθεσις, ἀλλ' ὅτι ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου αἱ ἄνω ἐκτεθεῖσαι ἀρχαὶ ἐπὶ τοῦ Α' θέματος. Διὸ, ἂν συνάλλαγμά τι ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἦναι ἀνίσχυρον, κατὰ τὸν ἀλλοδαπὸν νόμον, ἢ ἂν ὁ ξένος νόμος δὲν ἐπιτρέπῃ δικαστικὴν ἀγωγὴν πρὸς ἐνέργειαν δικαιώματός τινος, λ. χ. χ. ἀπαιτήσεως προερχομένης ἐκ χαρτοπαιγνίου, ὁ ἡμεδαπὸς δικαστὴς δὲν δύναται νὰ παραδεχθῇ τοιαύτην ἀγωγὴν, καὶ ἂν ὁ ἡμεδαπὸς νόμος τὴν ἐπιτρέπῃ.

Ἡ αὐτὴ ἀρχὴ ἐφαρμόζεται εἰς τὴν ἀντίθετον περίπτωσιν, δηλ. ἂν ὁ ξένος νόμος δὲν ἀντίκηται εἰς ἀπόκτησιν δικαιώματος, τὸ ὁποῖον δὲν ὑφίσταται κατὰ τὸν νόμον τοῦ τόπου τοῦ δικαστηρίου, ἐξαιρουμένης τῆς περιπτώσεως, ὅταν ἡ ἀπόκτησις δικαιώματος καὶ ἡ παραδοχὴ τῆς περὶ αὐτοῦ ἀγωγῆς, ἤθελεν ἀντιβαίνει εἰς ἀπαγορευτικὸν ἡμεδαπὸν νόμον (*lex prohibitiva*).»

§ 75. Αἱ κατ' αἴτησιν τοῦ ἡμεδαποῦ δικαστοῦ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐνεργούμεναι πράξεις (οἷον ἐξετάσεις μαρτύρων) λογίζονται ἔγκυροι κατὰ τοὺς τύπους, ἅμα ἐνεργηθῶσι συμφώνως μὲ τὸν διαδικαστικὸν ἀλλοδαπὸν νόμον· ἡ δὲ κατὰ τὸ ἐμπεριεχόμενον ἀποδεικτικὴ δύναμις τοιούτων πράξεων (π. χ. ἂν μάρτυς ἦναι ἐξαιρετέος ἢ ἀξιόπιστος) κρίνεται κατὰ τοὺς ἐν τῷ τόπῳ τοῦ δικαστηρίου ἰσχύοντας νόμους. Φέδ. σελ. 63 ἐν τέλ.

— Τὸ ἀλλοδαπὸν δικαστήριον, διεξάγον ἀπόδειξίν τινα κατὰ

§ 82. Ἐπὶ νομοθετικῆς μεταβολῆς τῆς πρὸς ἔφεσιν προθεσμίας, ποῖος νόμος πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται, ἤτοι ποῖος νόμος κανονίζει τὴν προθεσμίαν; Καρρ. ζ. 1552 *bis*. *Tall*. *n*. 163. ἀνωτ. σ. 132 ἐπ.

§ 83. *Διάφοροι γνῶμαι*. — Οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι ἰσχύει πάντοτε ὁ νόμος, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ὁποίου ἐξεδόθη ἡ ἀπόφασις. Ὡς λόγον δὲ φέρουν, ὅτι ἐκ τῶν συστατικῶν τοῦ πρὸς ἔφεσιν δικαιώματος ἐξαρτᾶται καὶ ἡ προθεσμία πρὸς ἐνέργειαν τοῦ δικαιώματος τούτου, καὶ ἑπομένως ὁ αὐτὸς νόμος ὁ κανονίζων τὸ πρὸς ἔφεσιν δικαίωμα, τὸ ἐφέσιμον, δηλ. ἢ μή, πρέπει νὰ κανονίζῃ καὶ τὸ περὶ προθεσμίας. Ἀλλὰ δὲν φαίνεται ὀρθὴ ἡ γνώμη αὕτη· διότι, ὡς πρὸς τὰς προθεσμίας, ὑπάρχει ὁ γενικὸς κανὼν, ὅτι δὲν λογίζονται εἰμὴ ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως. Ἐφαρμοζομένου λοιπὸν τοῦ νόμου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου δὲν ἤρχισεν ἡ προθεσμία νὰ τρέχῃ, ἤθελεν ἐφαρμοσθῆ νόμος μὴ ὢν πλέον εἰς ἐνέργειαν.

Ἐν τούτοις ὑπάρχουν ἀποφάσεις γαλλικῶν δικαστηρίων ἐφαρμόζουσαι τὸν νόμον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐξεδόθη ἡ ἀπόφασις ἂν καὶ ἡ κοινοποίησις ταύτης ἔγινεν ἐπὶ τοῦ νέου νόμου, καὶ θεωροῦσαι δεκτὴν ἐν διαστήματι δέκα ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τὴν ἔφεσιν ἐναντίον ἀποφάσεως [ἐρήμην ἐκδοθείσης] ἐπὶ ἰσχύος τοῦ διατάγματος τοῦ 1667.

Ἄλλοι, ὅτι ἰσχύει πάντοτε ὁ νέος νόμος, καὶ ἂν ἡ κοινοποίησις τῆς ἀποφάσεως ἔγινεν ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ (*Bioche eff. rétr. n°* 30).

Συλλογίζονται δὲ οὕτως: Αἱ προθεσμίαι τῶν ἐνδίκων μέσων ὁρίζονται πρὸς κατάπαυσιν τῆς ἀβεβαιότητος, ἥτις ἄλλως ἤθελεν ὑπάρχει περὶ τοῦ ἂν εὐχαριστῆταί τις ἢ δὲν εὐχαριστῆται μὲ τὴν ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν καὶ ἀφορῶσιν ἑπομένως τὴν δημοσίαν τάξιν. Ἐὰν δὲ ὁ ἔχων συμφέρον νὰ προσβάλῃ τὴν ἀπόφασιν δὲν τὴν προσβάλῃ ἐντὸς τῆς ὡρισμένης προθεσμίας, ὑπάρχει, ὡς ἐκ τούτου, νόμιμον καὶ ἀναντίῤῥητον τεκμήριον, ὅτι τὴν ἀπεδέχθη. Τεκμαίρεται, λέγουσιν οὗτοι, ὅτι ἀποδέχεται τὴν κατ' αὐτοῦ ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν, ὅστις, ἀντὶ νὰ ἐκκαλέσῃ, σιωπᾷ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς πρὸς ἔφεσιν προθεσμίας. Τὸ γεγονὸς λοιπὸν τοῦτο τῆς σιωπῆς, λέγουσιν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται τὸ τεκμήριον τῆς ἀποδοχῆς, τὸ ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς πρὸς ἔφεσιν προθεσμίας, πρέπει νὰ κριθῆ κατὰ τὸν νόμον, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ὁποίου ἔχει χώραν. Ἄρα, κατὰ τὸν νέον νόμον, διότι ὑποτίθενται περιπτώσεις, καθ' ἃς δὲν συνεπληρώθη ὑπὸ τοῦ παλαιοῦ νόμου ἡ προθεσμία ἐκείνου. Ἑπομένως, εἰμὲν ὁ νέος νόμος ὁρίζει συντομωτέραν προθεσμίαν, τὸ εἰρημένον τεκμήριον ὑπάρχει ἅμα παρέλθῃ ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ ὁ χρόνος, τὸν ὁποῖον ὁρίζει, ἂν καὶ ἡ τοῦ

παλαιοῦ νόμου προθεσμία, λογαζομένη ἀπὸ τῆς ἐπὶ ἐκείνου ἐπιδόσεως τῆς ἀποφάσεως ἤθελεν ἀπαιτεῖ περαιτέρω ἔτι διάρκειαν· καθότι, καθὼς ἡ ῥητὴ συναίνεσις ἡ ἐκφραζομένη ἀπὸ διάδικόν τινα κρίνεται κατὰ τὸν νόμον, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ὁποίου ἐκφράζεται, οὕτω καὶ ἡ σιωπηρὰ συναίνεσις πρέπει νὰ κρίνηται κατὰ τὸν νόμον, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ὁποίου ἔχει χώραν τὸ περιστατικὸν, ἐξ οὗ συμπεραίνεται αὕτη. Ἀλλὰ τὸ περιστατικὸν τοῦτο εἶναι ἡ σιωπὴ τοῦ διαδίκου ἐν τῷ διαστήματι τῆς τεταγμένης πρὸς ἐνέργειαν τοῦ ἐνδίκου μέσου προθεσμίας. Ἐκ τῆς σιωπῆς λοιπὸν ταύτης, ἥτις λαμβάνει χώραν ἐπὶ τῆς ἰσχύος τοῦ νέου νόμου, πρέπει νὰ ἐξαχθῇ τὸ ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ νόμου συνδεόμενον μὲ τὴν σιωπὴν τεκμήριον τοῦ ὅτι ἀπεδέχθη τὴν ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν· ἄρα πέραν τῆς ὑπὸ τοῦ νέου νόμου κανονισμένης προθεσμίας δὲν συγχωρεῖται ἔνδικον μέσον. Εἰδὲ ὁ νέος νόμος ὁρίζει προθεσμίαν μακροτέραν τοῦ παλαιοῦ, τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ νέος νόμος δὲν ἔκρινε τὴν παλαιὰν προθεσμίαν διὰ ν' ἀποτελέσῃ τὸ τεκμήριον τῆς συναινέσεως εἰς τὴν ἀπόφασιν, καὶ ὅτι ἐθεώρει τὸ τεκμήριον τοῦτο ὡς τέλειον, διὰ μόνης τῆς παρελεύσεως τῆς ταττομένης μακροτέρας προθεσμίας. Ὅθεν πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται ὁ νέος νόμος. Ἡ γνώμη αὕτη φαίνεται ἐσφαλμένη κατὰ τοῦτο, ὅτι δὲν λαμβάνει προσηκόντως ὑπ' ὄψιν τὸ ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς λαμβανούσης χώραν ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ παλαιοῦ νόμου, μέχρι τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ νέου νόμου παρελθὸν χρόνου διάστημα. Ἐκτὸς ὅμως τοῦ σφάλματος τούτου, ἕνεκα τοῦ ὁποίου παρεκτρέπεται ἀπὸ τὰς περὶ ὑπολογισμοῦ τῶν προθεσμιῶν (ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως δηλαδὴ) ἀρχὰς, εἶναι, κατὰ τὰ λεχθέντα, σύμφωνος μὲ τὴν δικαιοσύνην ἐν γένει.

Ἄλλοι πάλιν λέγουν, ὅτι ἰσχύει ὁ νόμος, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ὁποίου ἔγινεν ἡ κοινοποίησις τῆς ἀποφάσεως. (*Carré Q.* 3133.)

Ὁ λόγος συνίσταται εἰς τὸ ὅτι, ἀφοῦ διὰ μόνης τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως πρὸς τὸν ἔχοντα συμφέρον νὰ προσβάλῃ αὐτὴν διάδικον, ὑποβάλλεται οὗτος εἰς προθεσμίαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὀφείλει νὰ ἐκκαλέσῃ, ἂν θέλῃ, ἀποκτᾷ, κατὰ συνέπειαν τούτου, καὶ δικαίωμα ἐπὶ τῆς ἐπὶ τοῦ τελευταίου ἰσχύοντος νόμου ὡρισμένης προθεσμίας, κατὰ τὴν ἐποχὴν δηλαδὴ τῆς κοινοποιήσεως. Ἡ γνώμη αὕτη εἶναι ὀρθοτέρα. Ἐνδέχεται μόνον νὰ προκύπτῃ τὸ ἄτοπον, ὅπερ ἐξετάσθη ἀνωτέρω ἐπὶ τῆς πρώτης γνώμης τοῦ νὰ διαρκῇ ὁλόκληρα ἔτη ἔνδικόν τι μέσον, διότι ἡ κοινοποίησις ἔγινεν ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ νόμου τοῦ ὁρίζοντος πολυετῆ προθεσμίαν (10 ἔτη—3 μῆνας)

Διὰ ταῦτα ἠδύνατο ἴσως νὰ θεωρηθῇ ὡς εὐλογωτέρα ἡ γνώμη τοῦ νὰ ἄρχηται μὲν πάντοτε ἡ προθεσμία ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς

ἡ τοῦ ἀποβεβιωκότος περιουσία διατίθεται κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ βούλησιν· μὴ ὑπαρχούσης δὲ τοιαύτης, λαμβάνουσιν ἐφαρμογὴν οἱ νόμοι τῆς κατοικίας του, χωρὶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ποῦ κεῖνται τὰ πράγματα αὐτοῦ, ἢ ἂν κῆνται εἰς διαφόρους τόπους, ὅπου ἰσχύουν διάφοροι νόμοι (1). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 537 τοῦ 1848 (Νομικ. σελ. 5251).

§ 88. Τὸ ἐπὶ ἀκινήτων κληρονομικὸν δικαίωμα ἀπὸ ποίου τόπου νόμον κανονίζεται; Κατὰ τὴν πλειονοψηφίαν, ἀπὸ τὸν ἐγχώριον νόμον· ὑπάρχει ὅμως καὶ μειονοψηφία. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7326 τοῦ 1850, ἴδε καὶ τὴν 6511.

§ 89. Κατὰ τὸ Ὀθωμανικὸν δίκαιον, ἀπόλλυσι τὸ κληρονομικὸν δικαίωμα ὁ τὸ θρήσκευμα μεταβαλών. Ἴδε τὴν 8935 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 89[a] Ἀπὸ ποίου νόμου, ἐκείνου τῆς ἐποχῆς τῆς ἡμερομηνίας τῆς διαθήκης ἢ τῆς ἐποχῆς τοῦ θανάτου, κανονίζεται ὁ τῶν διαθηκῶν τύπος; Ἴδε σελ. 164 τῆς *revue de legis* ὑπὸ Βολόφ. κτλ. ἔτος 16. Ἴδε καὶ Chabot, quést, transiti. σελ. 394.

§ 90. Κατὰ ποίους νόμους συντάσσονται αἱ διαθῆκαι; Ἴδε τὴν λέξιν *Διαθῆκαι*, ἔνθα αἱ ἀποφάσεις 8874 καὶ 9111 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν (εἰς τὸ τυπωθησόμενον παράρτημα τοῦ Εὑρετ.). — Ἴδε τοὺς προηγ. § 85—88 (2).

§ 91. Ἡ ἱκανότης τοῦ προσώπου διέπεται ἀπὸ τὸν νόμον τῆς πολιτείας, εἰς ἣν ἀνήκει αὐτό, ὁ δὲ ξένος νόμος, ὁ τροποποιῶν ἢ μὴ ἀναγνωρίζων τὴν ἱκανότητα ταύτην, δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὸς διὰ τὰ δικαστήρια ἄλλου κράτους. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 258 τοῦ 1850.—Ὅρα Εὑρ. τόμ. 6 λ. *Δωρεὰ* σελ. 321 § 1.—Ὅρα καὶ τὴν λέξιν *"Εγγραφα* ἐν Εὑρ. τόμ. 6 σελ. 306 ἐπ. — Ὅρα καὶ τὴν λ. *Ἀναδρομικὴ δύναμις*.

§ 92. Προκειμένου περὶ τῶν πρὸς ἐκποίησιν ἀκινήτου κτήματος προσωπικῶν δικαιωμάτων τῶν ἀνηλίκων ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτῶν,

(1) Σημείωσε, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ κινητῶν πραγμάτων.

(2) Καὶ ἐπὶ διαθηκῶν γινομένων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ ἀφορωσῶν ἀκίνητα ἐν Ἑλλάδι κείμενα ἀκίνητα κτήματα ἐφαρμόζονται οἱ νόμοι τῆς κατοικίας καὶ ἐθνικότητος τοῦ διαθέτου, οἱ διαγράφοντες τοὺς ἐσωτερικοὺς ἢ ἐξωτερικοὺς τύπους αὐτῶν; Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5449, ἣν ἐν Εὑρ. τόμ. 6 λέξει Διαθῆκαι § 17.

Οἱ μεταγενέστεροι περὶ διαθηκῶν νόμοι δὲν ἰσχύουν ἐπὶ τῶν διαθηκῶν, αἵτινες εἶναι συντεταγμέναι κατὰ τοὺς νόμους, οἵτινες ἴσχυον τότε, ὅτε αὗται συνετάχθησαν· ἑπομένως ὁ διαθέτης δὲν ὑποχρεοῦται ν' ἀνανεώσῃ αὐτὴν διὰ νὰ συμμορφωθῇ μὲ τοὺς νέους νόμους, οἵτινες δὲν κατασταίνουν αὐτὴν ἄκυρον. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ., ἣν ἴδε εἰς Εὑρ. τόμ. 6 σελ. 14 § 6.

δηλαδὴ περὶ τῆς ἱκανότητος τοῦ προσώπου πρὸς ἐκτέλεσιν πράξεώς τινος, πρέπει νὰ ἐξακολουθῶνται οἱ νόμοι, ἢ τὰ ἔθιμα τῆς πολιτείας, εἰς ἣν ἀνήκει ὁ ἀνῆλιξ. Απ. ἐφετῶν Ναυπλ. 178 τοῦ 1842, ἣν βλ. ἐν Εὑρ. τόμ. 5 λέξει *Γυνή*.

— Κατὰ ποίους νόμους κανονίζεται τὸ περὶ ἐκποιήσεως ἀκινήτων; Εὑρ. τόμ. 9 σελ. 175. — Ἴδε τὴν 9346 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν Εὑρ. τόμ. 9 σελ. 180.—Ἴδε καὶ κατωτ. § 109 ἑπ.

§ 93. Ἡ πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι ἱκανότης ὑπὸ ποίων νόμων κανονίζεται;

Ἀπόφ. α Ἐπειδή, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν εἰς ἀκέραιον ἀποκατάστασιν τῶν ἀνηλίκων, ἂν καὶ ἠδύνατό τις εἰπεῖν ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεως, λόγῳ ἡλικίας, δὲν παραγράφεται, ὅταν δι' ἐνστάσεως δύναται νὰ προταθῇ, διότι, κατὰ τὴν γενικὴν τοῦ νόμου ἀρχήν, *quæ temporalia ad agendum, perpetua ad excipiandum*, διότι ἡ διάταξις τοῦ νόμου 9 Κώδ. 12, 2 δὲν περιλαμβάνει ἐξαίρεσίν τινα ὡς πρὸς τὴν ἀνωτέρω ἀρχήν, ἀλλ' ἐφαρμόζεται, ὡς προκύπτει ἔκ τε τοῦ συνόλου αὐτῆς καὶ τῆς ἐν τοῖς Βασιλικοῖς παραφράσεως εἰς τὴν αὐτὴν στάσιν, καὶ διότι τὸ ἀπαράγραπτον τοῦ εἰρημένου δικαιώματος, ὅταν δι' ἐνστάσεως προτείνηται, προκύπτει σαφῶς καὶ καθαρῶς ἐκ τῆς διατάξεως 6 Κώδ. (2, 53) καὶ τῶν ὁμοίων ταύτῃ διατάξεων τῶν Βασιλικῶν (10, 34). Μολαταῦτα.

Ἐπειδή, κατὰ τὴν 7 διάταξιν τοῦ Κώδ. (2, 53) 7 Βασιλ. (10, 34), τὸ προαναφερθὲν εὐεργέτημα τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεως πρέπει νὰ ζητηθῇ ἐντὸς τεσσάρων συναπτῶν ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐνηλικιότητος· κατὰ δὲ τὴν τελευταίαν περικοπὴν τοῦ § 4 Ν. 9 Κ. (1 2, 2) ἡ ἐκ τῆς ἀφορώσης τὴν ἀποκατάστασιν ταύτην προσκαίρου ἀγωγῆς πηγάζουσα ἔνστασις καὶ ἡ ἀπαιτουμένη πρὸς χορήγησιν αὐτῆς ἐξέτασις περὶ τοῦ ἂν ὑπάρχῃ τῷ ὄντι ἡ ἀξιουμένη βλάβη δὲν δύνανται νὰ ὑπερβῶσι τὴν διάρκειαν τοῦ ὁρισθέντος ἀνωτέρου χρόνου.

Ἐπειδή, ἀπέναντι τῶν εἰδικῶν τούτων περὶ ἀποκαταστάσεως, ἕνεκα ἀνηλικιότητος, διατάξεων, δὲν δύναται νὰ ἰσχύσῃ ἡ παρὰ τοῦ πρωτοδικείου παραδεχθεῖσα ἐπὶ τοῦ προκειμένου γενικὴ περὶ τοῦ ἀπαραγράπτου τῶν ἐνστάσεων ἀρχή, καθότι αὕτη ἀφορᾷ μόνον τὰς ἐνστάσεις, αἵτινες, ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των, δὲν δύνανται εἰμή, ὡς τοιαῦται, νὰ προταθῶσι, καὶ τῶν ὁποίων ἑπομένως ἡ χρῆσις ἐξήρτηται ἀπὸ μόνην τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἀγωγῆς, καθ' ἧς πρόκειται ν' ἀντιταχθῶσιν. Ἐπὶ δὲ τῶν ἐνστάσεων, ὅσαι παράγονται, ὡς

καὶ ἡ προκειμένη, ἀπὸ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ἠδύναντο νὰ ἐξασκηθῶσι διὰ προσκαίρου ἀγωγῆς παραγραφείσης· ὥστε δὲν ἔχει προφανῶς χώραν ἡ ῥηθεῖσα γενικὴ ἀρχή, ἐκτὸς ἐὰν αἱ εἰδικαὶ περὶ τῶν ἐνστάσεων τούτων διατάξεις, ὡς ἐν παραδείγματι αἱ περὶ δόλου καὶ βίας, οὐχὶ ὅμως καὶ αἱ περὶ ἀποκαταστάσεως, χαρακτηρίζουσιν αὐτὰς ὡς διηνεκεῖς, ἤτοι ὡς ὑφισταμένας μετὰ τὴν παραγραφὴν τῆς προσκαίρου ἀγωγῆς, ἐξ ἧς παράγονται.

Ἐπειδή, ἑπομένως, παρελθούσης ὁμολογουμένως τῆς τετραετίας, ἐκ τῆς ὁποίας καὶ μόνης, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, ἠδύνατο ὁ ἐναγόμενος νὰ ζητήσῃ τὴν εἰς ἀκέραιον ἀποκατάστασίν του ἕνεκα τῆς ἐκ τοῦ ἐπιδίκου ὁμολόγου προελθούσης αὐτῷ βλάβης, ἡ παραγραφή, τὴν ὁποίαν οἱ ἐνάγοντες ἀντέτεινον εἰς τὴν προκειμένην περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως ταύτης ἔνστασιν, εἶναι βάσιμος, κατὰ τὸ ἰσχῦον δίκαιον, ἐφ' οὗ καὶ ἡ τῆς ἀποκαταστάσεως ἔνστασις ἐστηρίχθη· ὥστε μὴ ὀρθῶς τὸ πρωτοδικεῖον ἀπέρριψε τὴν παραγραφὴν ταύτην καὶ ἀσκόπως διέταξεν ἀποδείξεις περὶ τοῦ βασίμου τῆς ἀφορώσης τὴν ἀποκατάστασιν ἐνστάσεως.

Ἐπειδή, ἐν τούτοις, ὁ ἐναγόμενος διατείνεται, ὅτι κατ' ἔθιμον παλαιὸν καὶ ἀδιακόπως ἰσχῦον ἐν τῇ πατρίδι του Τήνῳ, οὐδεμία τοῦ ἀνήλικος πρᾶξις ἔχει νομικὸν κῦρος, ὅσος καὶ ἂν παρέλθῃ μετὰ τὴν ἐνηλικιότητα χρόνος.

Ἐπειδή, ὡς πρὸς τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ ἐθίμου, ἂν καὶ ἠδύνατό τις εἰπεῖν, ὅτι ὁ προτεινόμενος ὑπὸ τῶν νομοδιδασκάλων κανὼν *habilis vel inhabilis in loco domicilii est habilis vel inhabilis in omni loco*, δὲν εἶναι οὔτε ἀσφαλής, οὔτε ὀρθός, οὔτε χρήσιμος· α') διότι ἐπιδέχεται πολλὰς ἐξαιρέσεις, δηλαδή, τοὺς δούλους, τοὺς πολιτικῶς θανόντας κτλ. β') διότι ἐμποδίζει, ἤ, τοὐλάχιστον, δυσχεραίνει τὰς μεταξὺ τῶν ξένων συναλλαγάς, γ') διότι ἀντιφάσκει μὲ τὰς βάσεις τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν, δ') διότι κηρύττων ἀνίκανον τὸν εἰκοσιπενταετῆ Ἱσπανὸν ἀπέναντι τοῦ εἰκοσιπενταετοῦς Ῥώσσου ἢ Ἄγγλου ἱκανοῦ θεωρουμένου, μάχεται μὲ τὰς ἀρχὰς τῆς ἰσότητος καὶ τοῦ δικαίου, καὶ ε') διότι τῆς ἱκανότητος ἐμφαινούσης δύναμιν ὑπερτέραν τῶν ὑπαρχουσῶν δυσχερειῶν, ἡ μέτρησις τῆς δυνάμεως καὶ τῶν δυσχερειῶν πρέπει νὰ γίνηται εἰς τὸν τόπον τῆς συναλλαγῆς, ἔνθα παρουσιάζονται οἱ τελευταῖοι. Μολαταῦτα,

Ἐπειδή, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου, ὡς πρὸς τὴν περὶ τὸ συναλλάττεσθαι ἱκανότητα, οἱ νόμοι τοῦ ἔθνους, εἰς ὃ ἀνήκουν οἱ συναλλαττόμενοι, παρακολουθοῦν τὸ πρόσωπον αὐτῶν· ὥστε ἡ ἀπόδειξις τοῦ προαναφερθέντος ἐθίμου, σαφοῦς καὶ ὡρισμένου ὄντος,

ἔχει οὐσιώδη ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ὑποθέσεως, ἐκτὸς ἐὰν οἱ ἐνάγοντες ἤθελον ἀποδείξει, ὅτι καθ' ἣν ἐποχὴν ἐγένετο τὸ ἐπίδικον ὁμόλογον, ὁ ἐναγόμενος ἦτον, ὡς διατείνονται, ὑπήκοος Ῥῶσσος.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 897½ τοῦ 1851 (τέχνη Δεσίλλα).—Ἴδε καὶ ἀπόφ. 8498 Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 682 ἐπ.

§ 94. Ὑπὸ ποίων νόμων κανονίζεται τὸ ἔγκυρον ἢ μὴ τῶν συμβιβασμῶν, τοὺς ὁποίους οἱ ἐπίτροποι συνάπτουσιν; Ἴδε Εὐρ. τόμ. 9 σελ 69 § 127 (λέξει *Κηδεμόνες*).—Ἴδε τοὺς ἐπ. §§.

§ 95. Ποῖον δὲ νόμον πρέπει ν' ἀκολουθήσῃ τὸ δικαστήριον, ὅταν πρόκηται περὶ τοῦ κύρους, ἢ μὴ, συμβιβασμοῦ ἀφορῶντος ἀκίνητα κτήματα, κείμενα ἐν Χαλκίδι, ὅταν ἀφ' ἑνὸς μὲν αὐτὴ ἦτον ὑπὸ τὸ κράτος τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ ἀφ' ἑτέρου οἱ συνομολογήσαντες τὸν συμβιβασμὸν ἦσαν ὑπήκοοι Ἄγγλοι;

Κατὰ τὸν Ἄρειον Πάγον (ἀπόφασις 258 τοῦ 1849, κυροῦσα τὴν 5049 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν), τὸ ζήτημα δὲν εἶναι καθαρῶς πραγματικὸν, τουτέστι δὲν περιστρέφεται μόνον εἰς τὸ κτῆμα, διὰ νὰ ἐφαρμοσθῶσιν οἱ νόμοι τοῦ τόπου, ὅπου κεῖται, ἀλλὰ περιστρέφεται ἐν ταυτῷ καὶ εἰς τὴν προσωπικὴν ἱκανότητα τοῦ ἐπιτρόπου, ἡ δὲ ἱκανότης τοῦ προσώπου, κατὰ τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον ὅλων τῶν εὐνομουμένων ἐθνῶν, διέπεται ἀπὸ τὸν νόμον τῆς πολιτείας, εἰς ἣν ἀνήκει τὸ πρόσωπον, καὶ δὲν δύναται ὁ ξένος νόμος, ὁ τροποποιῶν ἢ μὴ ἀναγνωρίζων τὴν ἱκανότητα ταύτην τοῦ προσώπου, νὰ ἦναι ὑποχρεωτικὸς διὰ τὰ δικαστήρια ἄλλου κράτους· ὅθεν καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει, ὅτι κατὰ τοὺς ὀθωμανικοὺς νόμους δὲν ἐξετάζεται ἡ προσωπικὴ ἱκανότης τοῦ ἐν Τουρκίᾳ συμβαλλομένου ἀλλοδαποῦ, τὰ ἑλληνικὰ δικαστήρια δὲν ὑποχρεοῦνται ν' ἀκολουθῶσι τοὺς τουρκικοὺς νόμους, ὅταν οἱ ἡμεδαποὶ νόμοι δὲν διατάττωσι τὸ αὐτὸ καὶ διὰ συνθήκης δὲν ὑπάρχει ἄλλως κανονισμένον τὸ προκείμενον ζήτημα.

§ 96. Ὁ κανὼν *locus regit actum* δὲν ἐφαρμόζεται, ὅταν πρόκηται, λ. χ., περὶ τῆς οὐσίας συμβιβασμοῦ τινος, οἷον ἂν ἡ μήτηρ ἔχῃ δικαίωμα, ὡς ἐπίτροπος τῶν τέκνων της, ν' ἀπαλλοτριώσῃ ἀκίνητον περιουσίαν των διὰ συμβιβασμοῦ (ἀπόφ. Ἀρείου Πάγου 258 τοῦ 1850 κυροῦσα τὴν 5049 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἣν ἴδε ἐν Εὐρετ. τόμ. 6 σελ. 212. — Ἴδε δὲ λέξιν *Κηδεμονια* § 127.

§ 97. Ὁ νόμος τοῦ ἔθνους, εἰς ὃ ἀνήκει ἄτομόν τι, διέπει πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἐπιτροπείαν ἢ κηδεμονίαν, ὁπουδήποτε καὶ ἂν εὑρίσκηται.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἐγγράφων τῆς δικογραφίας προκύπτει, ὅτι ἡ ἀνῆλιξ Κ, οὖσα θυγάτηρ γονέων Ὀθωμανῶν κατοίκων μὲν Χαλκίδος, ἀλλ' ἐχόντων τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως, καὶ ἀκολουθοῦσα, ὡς ἐκ τούτου, τὴν ἐθνικότητα τῶν γονέων της, ἦτον καὶ αὐτή, κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ περὶ ἰθαγενείας νόμου, Ὀθωμανὶς μέχρι τοῦ αὐγούστου 1841, ὅτε νυμφευθεῖσα τὸν Β Ἕλληνα, μετήλλαξε τὴν ἐθνικότητά της, γενομένη Ἑλληνίς, κατὰ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ μνησθέντος νόμου.

Ἐπειδὴ ὁ ὀθωμανὸς πατὴρ τῆς Κ ἀπεβίωσεν ἐν Χαλκίδι πρὸ ἕνδεκα περίπου ἐτῶν πρὸ τῆς ἀγωγῆς, ἤτοι κατὰ τὸ 1830 ὡς ἔγγιστα, ὅτε ἡ νῆσος Εὔβοια ὑπέκειτο εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν κυβέρνησιν.

Ἐπειδή, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου, εἰς ἃς δὲν ἔχει τι ἀντικείμενον ἡ ἡμετέρα νομοθεσία, ὁ νόμος τοῦ ἔθνους, εἰς ὃ ἀνήκει ἄτομόν τι, διέπει πᾶν ὅ,τι ἀποβλέπει τὴν ἐπιτροπείαν ἢ κηδεμονίαν του, ὅπου δήποτε καὶ ἂν εὑρίσκηται (ἴδε *Fœlix droit international privé* 1844, σ. 52 καὶ 53). Ἄρα ὁ διορισμὸς τοῦ ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος τῆς Κ, ἡ παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου διαχείρισις τῆς πατρικῆς της περιουσίας μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν μετήλλαξε τὴν ἐθνικότητά της, πρέπει νὰ κανονισθῇ κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Τουρκικοῦ ἔθνους, εἰς ὃ αὕτη ἀνῆκε, κατὰ τὰ προεκτεθέντα.

Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ ἀπὸ 19 τῆς σελήνης Σεφὲρ, 1259 ἔτους τουρκικοῦ, φετφὰ τοῦ Σιατοζαδὲ Ἀσμίου, τοποτηρητοῦ τοῦ δικαστικοῦ ἐπιτρόπου διὰ τὰ ὀθωμανικὰ δικαιώματα παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει, τὸν ὁποῖον φετφὰ προσήγαγεν ὁ Καρποζαδὲς, καὶ καθ' οὗ δὲν ἔγινε καμμία ἀντίρρησις ἐκ μέρους τοῦ πληρεξουσίου τοῦ νῦν κηδεμόνος τῆς Κ (ἴδε ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου 20 τῆς 23 ἰουν. 1841)· προκύπτει, ὅτι, κατὰ τὸ τουρκικὸν δίκαιον, διορισμὸς ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος ἀνηλίκου τινὸς, δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ εἰμὴ διὰ χοτζετίου τοῦ δικαστοῦ, καὶ οὐδεὶς ἕτερος ἠδύνατο νὰ τὸν διορίσῃ, καὶ ὅτι ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἡ μήτηρ ἢ ἄλλος τῶν συγγενῶν ἢ ξένων ἤθελον εἶσθαι ἐπίτροπος τοῦ ἀνήλικος, διωρίζετο συγχρόνως καὶ εἷς ἔφορος· προσέτι δὲ, ὅστις, ἄνευ διορισμοῦ, ἰδιοποιηθῇ κηδεμονίαν, αἱ ὑποθέσεις, ὅσας ἤθελε θεωρήσει, ἄνευ ἀδείας τοῦ δικαστηρίου, καὶ αἱ πράξεις του, ὅσας ἤθελεν ἐνεργήσει, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνὰ χεῖρας τὸ παρὰ τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου χοτζέτι, εἶναι ἄκυροι· ὅτι ἡ μήτηρ ἠδύνατο νὰ διορίσῃ ἐπίτροπον διὰ νὰ θεωρῇ πράξεις τινὰς τῶν ὀρφανῶν, ὅστις ἐλογίζετο ἴδιος αὐτῆς ἐπίτροπος· ὅτι ὁ διοριζόμενος ἐπίτροπος καὶ ἔφορος δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι ἀλληλεγ-

γυος, καὶ ὅτι κηδεμὼν δὲν δύναται νὰ διορισθῇ διὰ μίαν καὶ μόνην ὑπόθεσιν τῶν ἀνηλίκων.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 1269 τοῦ 1843 (Νομικ. σ. 4169).

§ 98. Συνάλλαγμα γενόμενον καθ' ὃν χρόνον ἴσχυον οἱ ὀθωμανικοὶ νόμοι, δὲν δύναται νὰ προσβληθῇ κατὰ τοὺς ῥωμαϊκοὺς νόμους. Ἴδε ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου 245 τοῦ 1839 ἐν Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 365.

§ 99. Κατὰ ποίους νόμους κανονίζονται τὰ διαζύγια τῶν ἐν Ἑλλάδι καθολικῶν; Ἴδε τὴν λέξιν *Διαζύγια*, ἔνθα ἡ 185 τοῦ 1851 ἀπόφ. τοῦ Ἀρείου Πάγου.—Ἴδε καὶ τὴν 8197 ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 101. Ποῖος νόμος ἐφαρμόζεται πρὸς κανονισμὸν τῆς ἀβαρίας; Ἴδε τὴν 9439 ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν ἐν λέξει *Ἀβαρία* (εἰς τὸ τυπωθησόμενον παράρτημα).

§ 102. Προικῷόν τι κτῆμα ἐξεποιήθη ἰσχύοντος τοῦ Ῥωμ. δικαίου. Ζητεῖται λοιπόν, ἂν ὡς πρὸς τὸ κῦρος τῆς πωλήσεως πρέπῃ νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς πωλήσεως ἰσχύοντες νόμοι, ἢ οἱ κατὰ τὴν σύστασιν τῆς προικός; Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν (ἀπόφ. 906 τοῦ 1849, ἣν ἴδε ἐν Νομικῇ σελ. 5285) ἀπεφήνατο, ὅτι πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῶσιν οἱ τελευταῖοι.

§ 103. Τὸ περὶ τῆς ἰσχύος προικοδοτήσεώς τινος κατὰ ποίας ἐποχῆς νόμους δικάζεται;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ προκύπτει ἐκ τῆς δικογραφίας καὶ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ἡ προικοδότησις τῶν διεκδικουμένων κτημάτων ἐγένετο κατὰ τὸ 1819 πρὸς τὸν ἀναιρεσείβλητον Γ Λ. Ἑπομένως τὸ ἐν Ναυπλίῳ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν, διὰ ν' ἀπορρίψῃ τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἀναιρεσείοντος Μ, ὤφελε ν' ἀποφανθῇ προηγουμένως, ἂν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1819 ἴσχυεν ἐν Λεωνιδίῳ ἔθιμον διὰ πολυχρονίου καὶ ἀδιακόπου συνηθείας ἢ δικαστικῶν ἀποφάσεων καθιερωμένον, καθ' ὃ, ὅταν οἱ γονεῖς δὲν ἔχωσι μεγάλην περιουσίαν, δύνανται, ὑπανδρεύοντες τὰ θήλεα τέκνα των, νὰ παραχωρῶσιν αὐτοῖς ὡς προῖκα ὅλην τὴν ἀκίνητον περιουσίαν των διὰ νὰ τὰ καλοϋπανδρεύσωσι, τὰ δὲ ἄῤῥενα δὲν δύνανται, μετὰ θάνατον τῶν γονέων των, νὰ προσβάλλωσι τὴν γενομένην προικοδότησιν· δὲν ἠδύνατο δὲ νὰ παραδεχθῇ ὅτι ἐπικρατεῖ ἤδη ἐν Λεωνιδίῳ τὸ ἔθιμον τοῦτο, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ ν' ἀποῤῥίψῃ τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἀναιρεσείοντος, καθότι ἂν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔθιμον ἐπικρατῇ ἤδη ἐν Λεωνιδίῳ, καθὰ παραδέχεται τὸ εἰρημένον ἐφετεῖον, δὲν ἕπεται ὅμως ἐκ τούτου ὅτι ἴσχυε καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1819, ὅτε ἐγένετο ἡ προικοδότησις, ἀλλ' ὤφειλεν, ὡς προεξετέθη, νὰ ἀποφανθῇ προη-

γουμένως περὶ τούτου, καί, ἂν δὲν εἶχον ἀπόδειξιν, νὰ ἐπιβάλλῃ ταύτην εἰς τὸν ἐνιστάμενον ἀναιρεσίβλητον ὄντα ὑπόχρεον πρὸς τοῦτο, κατὰ τὸ ἄρθρ. 552 τῆς πολ. δικονομίας, καὶ οὐχὶ νὰ ἀποφασίσῃ ἀναποδείκτως, παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεως ἀρχὰς τοῦ δικαίου καὶ ἰδίως τὸ διαληφθὲν ἄρθρ. 552 τῆς πολ. δικονομίας, τὸ ὁποῖον, ὡς οὐσιῶδες, καθιστᾷ ἀναιρετέαν τὴν προσβαλλομένην ἀπόφασιν, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 201 καὶ 807 § 5 τῆς πολ. δικονομίας.»

'Απόφ. 'Αρείου Πάγου 229 τοῦ 1851, ἀναιροῦσα τὴν 334 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

§ 104. Ὡς πρὸς τὰ τῆς ἐκτελέσεως ἀποφάσεώς τινος μέσα ἰσχύουν οἱ νόμοι τῆς ἐποχῆς, ὅτε αὕτη πρόκειται νὰ ἐκτελεσθῇ. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 118 τοῦ 1850. — ὅρα Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 543 § 3.

§ 105. Ἡ περὶ νομισμάτων συμφωνία ἀνατρέπεται ἀπὸ τὰς μεταγενεστέρας περὶ νομισμάτων συμφωνίας; Ἴδε ἐν Εὐρ. τὴν λ. *Πληρωμή*.

§ 106. Περὶ τῶν τόκων, ἴδε τὴν λέξιν *Τόκοι*.

Διάθεσις καὶ ἐκποίησις ἀκινήτων (1).

§ 107. Ἐπὶ ἀκινήτων κτημάτων κειμένων εἰς τὴν Ἑλλάδα, κανὲν δικαστήριον ξένου Κράτους δὲν ἔχει δικαιοδοσίαν· ἑπομένως εἶναι ἄκυροι αἱ διαχειρίσεως πράξεις, ὅσας ἐνήργησεν ἐπίτροπος διωρισμένος παρ' ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου. Ἀποφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 689 καὶ 1606, ἃς ἴδε ἐν Εὐρ λέξει *Κηδεμονία* § 131.

§ 108. Οἱ νόμοι ἑκάστου ἔθνους διέπουσι τὴν κτῆσιν καὶ ἀποβολὴν πραγματικῶν δικαίων ἐπὶ τῶν εἰς τὴν περιφέρειάν των κειμένων ἀκινήτων κτημάτων. Ἀπ. 5449 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἣν ἴδε ἐν λέξει *Διαθῆκαι* § 17 (Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 19).

§ 109. Ἐπὶ δωρεᾶς ἐπικαρπίας ἀκινήτων γενομένης ἐν Ἑλλάδι παρ' ἀλλοδαποῦ πρὸς ἡμεδαπόν, ἐφαρμόζονται οἱ ἡμεδαποὶ νόμοι, ἢ οἱ νόμοι τοῦ Κράτους, εἰς ὃ ὑπάγεται ὁ δωρητής;

Οἱ ἐν Ἀθήναις ἐφέται ἀπεφήναντο ὅτι ἐφαρμόζονται οἱ νόμοι τῆς Ἐπικρατείας τοῦ δωρητοῦ (ὅρα τὴν ἀπόφασιν ἐν Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 366 ἐπ.)· ὁ Ἄρειος Πάγος ἀνήρεσε τὴν ἀπόφασιν, ἀποφανθεὶς (ἀπόφ. 23 τοῦ 1845), ὅτι τὸ ζήτημα αὐτὸ διέπεται ἀπὸ τοὺς

(1) Ἴδε ἀνωτ. § 92. ἐπ.

ἡμεδαποὺς νόμους (ὅρα τὴν ἀπόφασίν του ἐν Εὐρ. τόμ. 1 σελ. 73, ἔνθα καὶ παρατηρήσεις). Αὐτὸ τοῦτο ἀπεφήνατο, δι' ἄλλων σκέψεων, καὶ διὰ μεταγενεστέρας ἀποφάσεώς του, ἣν βλέπε ἐν Εὐρ. τόμ. 4 σελ. 160.

§ 110. Ὁ Μ κατέσχε κτῆμά τι κείμενον ἐν Εὐβοίᾳ πρὸς πληρωμὴν χρέους τοῦ ἀλλοδαποῦ Δ, ὅστις τὸ εἶχεν ὑποθηκεύσει εἰς αὐτὴν, ἀλλ' ἡ σύζυγος τούτου ἀνέκοψε τὴν κατάσχεσιν, ἀξιοῦσα ὅτι τὸ κτῆμα ἀνήκει εἰς αὐτὴν ὡς προδεδωρημένον αὐτῇ, προσήγαγε δὲ, πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ της, ἔγγραφον γενόμενον ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐνώπιον προξένου τινός. Τὸ ἔγγραφον ὅμως αὐτὸ ἐθεωρήθη, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ὑπὸ τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ὡς ἀνεπαρκὲς (ἀπόφ. 9926 τοῦ 1852), σκεφθέντων, ὅτι, προκειμένου λόγου περὶ ἀποκτήσεως, ἐνεργείας, ἢ ἀπωλείας πραγματικῶν δικαίων, ἀφορώντων ἀκίνητα κτήματα, ὡς καὶ περὶ τῆς νομῆς αὐτῶν, τὸ ζήτημα ῥυθμίζεται καὶ κανονίζεται κατὰ τοὺς νόμους τοῦ τόπου, ὅπου κεῖνται τὰ κτήματα. — ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη πηγάζει ἀπὸ τὰ κυριαρχικὰ παντὸς ἔθνους δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ἤθελε παραμειώσει ἢ παραβλάψει ἡ παραδοχὴ τῆς ἄλλης ἀρχῆς· ὅτι, κατὰ ταῦτα, ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος *locus regit actum* λαμβάνει χώραν, ὅταν οἱ νόμοι τοῦ τόπου, ἔνθα κεῖται τὸ ἀκίνητον, διαγράφουσιν ἰδιαιτέρους τύπους ὡς πρὸς τὰ μεταβιβαστικὰ τῆς κυριότητος τῶν ἀκινήτων ἔγγραφα (*Fœlix n.* 76), διότι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, οἱ νόμοι οὗτοι ἀφορῶσι τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ ἀπόλυτα παντὸς ἔθνους κυριαρχικὰ δικαιώματα διέπουσι καὶ τὰ πρὸς μεταβίβασιν τῆς κυριότητος τῶν ἀκινήτων ἀπαιτούμενα.

§ 111. Ἡ ἄδεια τοῦ συζύγου, τῆς ὁποίας ἡ σύζυγος ἔχει ἀνάγκην ἵνα ἐκποιήσῃ ἐγκύρως τὰ ἐν τῷ τόπῳ της κτήματα αὐτῆς, εἶναι ἐπίσης ἀναγκαία διὰ τὸ κῦρος τῆς ἐκποιήσεως τῶν κτημάτων αὐτῆς, ἅτινα κεῖνται εἰς ξένον τόπον, ὅπου τοιαύτη ἄδεια δὲν ἀπαιτεῖται; Ἴδε Εὐρ. τ. 1 σελ. 73 ἐπ. (λέξει *Ἀλλοδαποί*).

§ 111[2] Προκειμένου περὶ ἀκινήτου κτήματος, κειμένου ἐν Ἑλλάδι, δυνάμει νομικῆς πράξεως γενομένης ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, τὰ ἐσωτερικὰ ἤτοι κατ' οὐσίαν προσόντα, τὰ συνιστῶντα τὸ ἔγκυρον αὐτῆς, πρέπει νὰ ἐκτιμηθῶσι κατὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντας νόμους, καθότι, κατὰ γενικὸν κανόνα, ἀπορρέοντα ἀπὸ τῆς κυριαρχικῆς ἐξουσίας πάσης πολιτείας ἐπὶ τῶν ἐντὸς τῶν ὁρίων αὐτῆς εὑρισκομένων προσώπων καὶ πραγμάτων, οἱ νόμοι ἑκάστου ἔθνους διέπουσι τὴν κτῆσιν καὶ ἀποβολὴν τῶν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἐπι-

κρατείας κειμένων ἀκινήτων. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 149 τοῦ 1849.—Ἴδε ἀνωτ. περὶ τοῦ κανόνος *locus regit actum*.

§ 112. Συνάλλαγμα, γενόμενον καθ' ὃν χρόνον ἴσχυον οἱ ὀθωμανικοὶ νόμοι, δὲν δύναται νὰ προσβληθῇ κατὰ τοὺς ῥωμαϊκούς· οἷον δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τις, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, αὐτοὺς ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῆς βίας, ἥτις ἀκυροῖ τὰ συναλλάγματα. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 245 τοῦ 1839, ἣν ἴδε ἐν Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 365.

§ 113. Εἰς δίκην μεταξὺ κατοίκου τινὸς ἐν τῇ ἡμεδαπῇ καὶ κατοίκου ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, παρεστάθη ὡς πληρεξούσιος τοῦ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εἷς τῶν δικηγόρων, φέρων ἰδιωτικὸν ἔγγραφον πληρεξουσιότητος, διὰ νὰ παρασταθῇ ἐπὶ δικαστηρίου, συντεταγμένον κατὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι τύπους.

Τὸ ἄρθρον 93 τῆς πολ. δικονομίας λέγει, ὅτι ἡ πληρεξουσιότης δύναται νὰ δοθῇ μόνον διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως ἢ προφορικῶς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ γενομένης περὶ τούτου ἐκθέσεως. Τὸ ἄρθρον τοῦτο, καθ' αὐτὸ θεωρούμενον, φαίνεται ὅτι θεωρεῖ ἀπαράδεκτον ἄλλην τινὰ πληρεξουσιότητα· ἀλλά, συνδυαζόμενον μὲ τὸ 386, φέρει ἀναγκαίως εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὸ 93 ἄρθρον ἀφορᾷ μόνον τὰς ἐν τῇ Ἑλλάδι διδομένας πληρεξουσιότητας. Τὸ ἐφετεῖον, ἐν τούτοις, ἐθεώρησε τὸ ἄρθρον 93 ἐφαρμοστέον εἰς πᾶσαν περίπτωσιν, ἀπεφήνατο ἄκυρον τὸ ἰδιωτικὸν ἐκεῖνο ἔγγραφον (ἀπόφ. 3449 τοῦ 1845), ἀλλ' ὁ Ἄρειος Πάγος ἀνῄρεσε τὴν ἀπόφασιν ταύτην, διὰ τῆς 18 τοῦ 1846, ἣν ἴδε ἐν λέξει *Ἁρμοδιότης Προξένων* (Εὐρ. τόμ. 4).

§ 114. Εἰς τὸν Λ, Ῥῶσσον ὑπήκοον, ἐδόθη ἐν Ῥωσσίᾳ ὑπὸ Ῥώσσου ὑπηκόου ἐντολὴ νὰ διαχειρίζηται καὶ νὰ διαθέτῃ, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ, τὰ ἐν Ἑλλάδι κτήματα τοῦ ἐντολέως· ὅθεν ἐκεῖνος, δυνάμει τοῦ ἐγγράφου, ἐξ οὗ παρῆγε καὶ δικαίωμα κληρονομικόν, ἐνήγαγε τὸν κάτοχον κτήματός τινος, ἐνώπιον ἑλληνικοῦ δικαστηρίου, καὶ ἀνεφύη τὸ ζήτημα κατὰ ποίους νόμους ἔπρεπε νὰ ἐκτιμηθῇ τὸ ἔγγραφον αὐτό; Τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον, διὰ τῆς 5449 τοῦ 1849 ἀποφάσεώς του, ἐσκέφθη ὡς ἐσημείωσα ἐν Εὐρ. τ. 6 σελ. 19 ἐπ. Ζητηθείσης ἀναιρέσεως, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι ἡ ἀπόφασις αὕτη ἀντιβαίνει εἰς τὸ ἄρθρον 386, καὶ ὅτι, προκειμένου περὶ ἑρμηνείας ἐγγράφου γενομένου ἐν Ῥωσσίᾳ παρ' ὑπηκόου Ῥώσσου πρὸς Ῥῶσσον, ἔπρεπε νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν οἱ νόμοι τοῦ τόπου, ἔνθα ἐξεδόθη, ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπέρριψε τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν, διὰ τῆς 149 τοῦ 1849 ἀποφάσεώς του, σκεφθεὶς οὕτως·

« Ἐπειδὴ ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις παραδέχεται ἐν τῇ 8 αὐτῆς σκέψει, ὅτι οὐ μόνον ὁ ἀναιρεσείων δὲν ἀπέδειξεν ὅτι τὸ ἀπὸ

29 μαρτίου 1839 ἔγγραφον τοῦ Ῥώσσου ὑποναυάρχου Θ Δ Σ φέρει τὰ κατὰ τοὺς ῥωσσικοὺς νόμους τῆς διαθήκης προσόντα, ἀλλὰ καὶ ὅτι διὰ τῆς ἐφέσεώς του καὶ τῶν ἐγγράφων προτάσεών του τῆς 1 ἰουνίου 1845 καὶ 4 δεκεμβρίου 1548 ὡμολόγησε τὸ ἐναντίον· ὅθεν οὐδεὶς λόγος ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἐν τῇ ἀποφάσει περὶ ἐφαρμογῆς τῶν ῥωσσικῶν ἢ ἑλληνικῶν νόμων περὶ διαθηκῶν καὶ τῆς δυνάμει αὐτῶν ἐνάρξεως καὶ ἀποκτήσεως τῆς κληρονομίας· θεωρηθέντος δὲ τοῦ ἐγγράφου τούτου ὡς περιέχοντος ἐντολήν, ὀρθότατα ἡ αὐτὴ ἀπόφασις παρεδέχθη, ὅτι, προκειμένου περὶ ἀκινήτου κτήματος κειμένου ἐν Ἑλλάδι δυνάμει νομικῆς πράξεως γενομένης ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, τὰ ἐσωτερικά, ἤτοι κατ' οὐσίαν προσόντα τὰ συνιστῶντα αὐτὴν ἔγκυρον, πρέπει νὰ ἐκτιμηθῶσι κατὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντας νόμους, καθότι, κατὰ γενικὸν κανόνα, ἀπορρέοντα ἀπὸ τῆς κυριαρχικῆς ἐξουσίας πάσης πολιτείας ἐπὶ τῶν ἐντὸς τῶν ὁρίων αὐτῆς εὑρισκομένων προσώπων καὶ πραγμάτων καὶ ἀνεγνωρισμένη ὑπὸ τῶν νομοθεσιῶν καὶ τῆς νομολογίας τῶν πολιτισμένων ἐθνῶν, οἱ νόμοι ἑκάστου ἔθνους διέπουσι τὴν κτῆσιν καὶ ἀποβολὴν τῶν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐπικρατείας κειμένων ἀκινήτων.»

§ 115. Ὅταν πρόκηται περὶ ἀλλοδαπῶν ἐγγράφων, πρέπει νὰ παρατηρηθῶσιν οἱ νόμοι οὐχὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ζητεῖται ἡ ἐκτέλεσις, ἀλλὰ τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἐξεδόθη τὸ ἀλλοδαπὸν ἔγγραφον· διότι, κατὰ τὰς κοινὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου, τὰ ἔγγραφα δὲν ἔχουν ὑφ' ὅλας τὰς ὄψεις καὶ τὰς σχέσεις αὐτῶν εἰμὴ τοσαύτην ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματά των ἰσχύν, ἣν χορηγοῦσιν αὐτοῖς οἱ οὐσιαστικοὶ πολιτικοὶ νόμοι οἱ ἐπικρατοῦντες εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ὑπάρξεώς των, . . οἱ νόμοι δὲ οἱ ἀφορῶντες τὸ δικαίωμα τῆς ἐκτελέσεως ὡς πρὸς ἀλλοδαπὰ ἔγγραφα, εἶναι φύσει οὐσιαστικοὶ καὶ πολιτικοί, οὐχὶ δὲ δικονομικοί. Τὴν ἀπόδειξιν ταύτην ὑπεχρεώθη νὰ φέρῃ ὁ ζητήσας τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀλλοδαποῦ ἐγγράφου δι' ὅλων τῶν νομίμων μέσων ἐκτὸς τοῦ τῶν μαρτύρων, τὸ δὲ ἀποδειχθησόμενον θέμα ἦτον: ὅτι εἰς τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος κατὰ τὸν ὀκτώβριον 1835, ὅταν ἐξεδόθη ἡ καταδικάζουσα τὸν Α ἀπόφασις τοῦ ἐν Ὀδησσῷ ἐμποροδικείου, συνεχωρεῖτο ἡ ἐκτέλεσις ἀλλοδαπῶν ἀποφάσεων κατὰ ὑπηκόου Ὀθωμανοῦ, ἢ ἄλλως ἂν ἡ ὀθωμανικὴ ἐξουσία, παρουσιαζομένης εἰς αὐτὴν ἀλλοδαπῆς τινος ἀποφάσεως κατὰ ὑπηκόου Ὀθωμανοῦ καὶ αἰτήσεως παρ' ἀλλοδαποῦ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς, ὑπεχρέωνεν ἀναγκαστικῶς, δυνάμει τῶν ἐν τῇ ἀποφάσει διατεταγμένων, τὸν καταδικασθέντα ὑπήκοον εἰς τὸ νὰ ἐκτελέσῃ αὐτήν. Απ. ἐφετῶν Ναυπλ. τῆς 4 αὐγ. 1839 (Νομικ. σελ. 865).

τῇ ἀλλοδαπῇ μετ' Ἑλλήνων γενομένας κλοπάς, καὶ ἂν οἱ κλέπται συνελήφθησαν ἐντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους, καὶ τὰ κλοπιμαῖα ἐξησφαλίσθησαν ἐντὸς αὐτοῦ.

'*Απόφ.* α Ἐπειδή, κατὰ τὸ 2 ἄρθρον τῆς ποιν. δικονομίας, οἱ ξένοι δὲν τιμωροῦνται ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἕνεκα τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κατὰ ξένων πραχθέντων κακουργημάτων καὶ πλημμελημάτων· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ ἀναιρεσείων εἶναι ξένος καὶ ἔπραξε τὴν κλοπήν, διὰ τὴν ὁποίαν κατεδικάσθη, εἰς τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος, καὶ πρὸς βλάβην Ὀθωμανῶν· ἑπομένως δὲν ἐδύνατο νὰ καταδιωχθῇ δι' αὐτήν, οἱ δὲ λόγοι, τοὺς ὁποίους ἀναφέρει ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, ὅτι οἱ κλαπέντες ἵπποι ἠσφαλίσθησαν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, ὅτι ὁ ἀναιρεσείων ἐνήργησε τὴν ῥηθεῖσαν κλοπὴν μεθ' Ἑλλήνων, καὶ ὅτι αἱ λοιπαὶ πράξεις, δι' ἃς οὗτος ἐκηρύχθη ἔνοχος, εἶναι συναφεῖς μὲ τὴν κλοπήν, εἶναι ἀνίσχυροι, διότι ἡ μὲν κλοπὴ θεωρεῖται ὡς τετελεσμένη πρὸ τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν κλαπέντων, μάλιστα ἡ ἐξασφάλισις αὕτη ὑποθέτει προϋπάρχουσαν τὴν κλοπήν, ἡ δὲ συμμετοχὴ διαφόρων προσώπων καὶ ἡ συνάφεια πολλῶν πράξεων, ἰσχύει ὡς πρὸς τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἁρμοδιότητος μόνον, ὅταν ὅλαι αἱ πράξεις ἦναι ἀξιόποινοι καὶ ὅλα τὰ πρόσωπα ἀξιοτιμώρητα.»

'Απόφ. ποιν. 'Αρ. Π. 43 τοῦ 1844.

§ 4. Διὰ νὰ τιμωρηθῇ τις διὰ πρᾶξιν γενομένην ἐκτὸς τοῦ κράτους, ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι πολίτης Ἕλλην, ἡ δὲ ἰθαγένεια πρέπει νὰ προκύπτῃ ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τῶν διατυπώσεων τῶν διατασσομένων ἀπὸ τοὺς νόμους τοῦ κράτους, καὶ ὄχι ἐξ ἄλλων τεκμηρίων. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 88 τοῦ 1847, ἣν ἐν λ. '*Ιθαγένεια.*

§ 5. Ἴδε καὶ τὴν 47 ποινικὴν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν τοῦ 1853.

ΞΗΡΑ. Ἴδε τὴν λέξιν 'Α γ ώ γ ι α.

ΟΔΗΓΟΙ ΕΘΝΟΦΥΛΑΚΗΣ. Ἴδε Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 463 ἐν ἀρχῇ (λέξ. '*Εθνοφύλακες*).

ΟΔΗΓΙΑΙ ΠΡΟΞΕΝΙΚΑΙ. Ὅρα Εὐρ. τόμ. 4 σελ. 418 ἑκ.—Ἴδε καὶ τὴν λέξιν *Πρόξενοι.*

ΟΔΟΣ. ὅρα τὰς λέξ. *Ληστεία* καὶ *Δουλεία*.—Ὅρα Θέμιδ. τόμ. 2 σελ. 263.—Ὅρα τὴν ἐν Εὐρ. τόμ. 5 λέξιν *Γήπεδα,* Ἴδε

καὶ λ. *Σχέδια πόλεων* (1). — Διενέξεις περὶ τὴν κατασκευὴν κτλ. τῶν ὁδῶν ποῦ ὑπάγονται; Ἴδε Εὑρ. τόμ. 5 σ. 118 § 78. — Διενέξεις περὶ διόδου ὑπάγονται εἰς τὸν εἰρηνοδίκην; Ἴδε τὴν λέξιν *Νομή*. — Ἴδε Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 674, ἂν αἱ εἰς κώμας φέρουσαι ὁδοὶ δύνανται νὰ ὦσιν ἰδιωτικαί. — Εἰς ποίας περιπτώσεις οἱ οἰκοδεσπόται δύνανται ν' ἀνοίξωσι παράθυρα πρὸς τὴν ὁδόν; Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 674.

ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ. Ὅρα ἐν Θέμ. τόμ. 5 σελ. 175 ἐπ. ἀξιόλογον περὶ τούτου διατριβήν.

ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ. Ἴδε τὰς λέξεις *Μικτὴ ἐπιτροπὴ* καὶ *Τουρκικὸν δίκαιον*. Προσέτι δὲ τὰς λέξεις *Ἐπιτροπὴ ἐξεταστικὴ* καὶ *Νεοφώτιστοι*.

ΟΙΚΗΣΙΣ. Ἴδε τὰς ἀποφάσεις 4166, 4475, 4886, 4867 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, περὶ ὧν ἄλλοτε. — Ὑπόκειται εἰς κατάσχεσιν; Εὑρ. τόμ. 8 σελ. 247 ἐπ. λ. *Κατάσχεσις*.

Κληροδοτουμένης τῆς οἰκήσεως ἐν οἰκίᾳ ῥητῇ, ὁ κληροδόχος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ μαγειρείου τῆς αὐτῆς οἰκίας καὶ τῆς αὐλῆς αὐτῆς; Ναί. Ἀποφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 356 τοῦ 1852 (Νομικ. σελ. 5589).

ΟΙΚΙΑ. Ἴδε τὰς λέξεις *Προίξ*, *Κατοικία*.—*Διαθῆκαι* ἐν Εὑρετ. τόμ. 6 σελ. 4 ἐπ.

ΟΙΚΟΔΟΜΗ. Ἴδε τὰς λέξεις

α) Μεσότοιχον.—β) Γήπεδα ἐν Εὑρ. τόμ. 5 —γ) Σχέδια πόλεων.—δ) Κυριότης ἐν Εὑρ. τόμ. 9 σελ. 265 ἐπ.—ε) Παράθυρα.—ς) Λάκκος. Ἴδε προσέτι τὴν λέξιν Προίξ, ἔνθα αἱ 826 καὶ 4448 ἀποφ. τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

Πίναξ λεξικός.

(1) Ἡ ὁδὸς Βασιλεβαρίου ἐν Ἀθήναις εἶναι δημοτική. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 29 τοῦ 1850.

§. 1· Ἡ τοῦ Ζήνωνος περὶ οἰκοδομῶν διάταξις δὲν ἰσχύει· τὸ ἀντικείμενον αὐτὸ ἀνάγεται εἰς τὸ δημόσιον δίκαιον. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 291 τοῦ 1849.

§ 2. Τὰ περὶ ὑγιεινῆς οἰκοδομῆς διατάγματα δὲν κατήργησαν τὰ ἐκ πραγματικῶν δουλειῶν κεκτημένα δικαιώματα. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 39 τοῦ 1848, ἣν ἴδε ἐν λέξει *Δουλεία* (Εὑρ., τ. 6). —Ἴδε καὶ τὴν λέξιν *Σχέδια πόλεων*.

§. 3. Κατὰ τὸ τεμ. 36, 62 καὶ 59 Πανδ. loc. cond. ἐπὶ τῶν ἐργολαβιῶν πρὸς κατασκευὴν οἰκοδομῶν καὶ λοιπῶν ἔργων ἐπὶ ἀκινήτων, καθ' ἃς ὁ ἐργολάβος, ἐκτὸς τῆς ἐργασίας του, προμηθεύει καὶ τὴν ὕλην, ἄν, εἴτε ἀποπερατωθέντος τοῦ ἔργου, δὲν ἔγινεν εἰσέτι ἡ ἀπαιτουμένη δοκιμασία, εἴτε μὴ ἀποπερατωθέντος, ἐπέλθωσιν ἐν τῷ μεταξὺ ἔκτακτα συμβάντα καὶ καταστροφὴ τοῦ ἔργου, ἡ ζημία τότε ἀφορᾷ τὸν ἐργολάβον, ἐὰν ὡς ἐξ ἐλλείψεως καὶ ἀτελείας τοῦ ἔργου ἡ κατάπτωσις ἐγένετο· ἄλλως εὐθύνεται ὁ κύριος. Ἀπόφ. 9302 τοῦ 1852 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Ἴδε τὴν λέξιν *Τυχηρά*.

§ 4. Ὁ οἰκοδομήσας εἰς ἀλλότριον κτῆμα ἔχει δικαίωμα ἀποζημιώσεως; Ἴδε τὴν λέξιν *Κάτοχος καλῆς πίστεως* ἐν Εὑρ. τόμ. 9. Ἴδε καὶ τὴν ἀπόφασιν 8887 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§. 5. Ποῖα δικαιώματα ἔχει ὁ κύριος τῆς ὕλης, ἧς ἐγένετο χρῆσις εἰς ξένην οἰκοδομήν; Ἴδε Εὑρ. τόμ. 1 σελ. 46 § 234 (λ. *Ἀγωγαί*).

§ 6. Ὁ ἐργολάβος ὀφείλει νὰ κατεδαφίσῃ τὴν οἰκοδομὴν καὶ ν' ἀνεγείρῃ αὐτήν, ὅταν δὲν ἐξεπλήρωσε τοὺς ὅρους τῆς συμφωνίας του (τεμ. 3 Πανδ. (44, 7) τεμ. 1 § 5, 7, 9, 3, 5, 6 Πανδ. *quod vi aut clam*). τεμ. 1 § 7, 20 *pr.*, § 1, 2, 3, 4, *de novi op. nunt.* Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 128 τοῦ 1848.

§ 7. Ὡς πρὸς τοὺς ἐργολάβους δημοσίων οἰκοδομῶν διέταξαν οἱ Αὐτοκράτορες, ὅτι ἐνέχονται ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη αὐτοὶ καὶ οἱ κληρονόμοι των διὰ πᾶσαν ἀτέλειαν τῆς οἰκοδομῆς καὶ ὀφείλουν, ἰδίαις δαπάναις, ν' ἀνεγείρουν τὸ πεπτωκός, ὄντες μόνον ἀπηλλαγμένοι τῶν τυχηρῶν συμβάντων.

ὁ Ἀρμενόπουλος ἀναφέρει τὴν διάταξιν, ἀλλὰ παρηλλαγμένην, διότι περιορίζει μόνον ἐντὸς δέκα ἐτῶν τὴν ὑποχρέωσιν ὡς πρὸς τὰ λιθόκτιστα, καὶ ἐντὸς ἓξ ὡς πρὸς τὰ ἔμπηλα· ἐξ ἄλλου μέρους ἐπεκτείνει τὴν διάταξιν εἰς ὅλους τοὺς ἐργολάβους. Βεβαίως ἡ τροπολογία αὕτη ἀνήκει εἰς Αὐτοκράτορα, μολονότι ἀγνοοῦμεν πόθεν ἐξήχθη. Τὸ σημεῖον τῆς νομοθετικῆς καταγωγῆς αὐτῆς εἶναι ἴσως ἡ περίστασις, ὅτι προσθέτει καὶ ποινὴν, φέρουσαν τὸ χρῶμα τῆς Βυζαντινῆς ὠμότητος, τὴν κουρείαν καὶ τὴν ἐξορίαν. Ἡ αὐτὴ ποινὴ ἐπαναλαμβάνεται ὡς πρὸς τοὺς δυσξυμβόλους ἐργολάβους, οἵτινες ἐγκαταλιμπάνουν τὸ ἔργον ἐν τῷ μέσῳ, ἀπαιτούμενοι καὶ τὸν μισθὸν, τὸν ὁποῖον ἤδη ἔλαβον (Ἀρμεν. Γ'. ή. 42). Καθαυτὸ ὅμως αἱ ποιναὶ, αἵτινες μᾶς χρησιμεύουν νὰ γνωρίσωμεν τὰ Αὐτοκρατορικὰ παράσημα, εἶναι τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον σήμερον δὲν ἰσχύει. Καλλ. τόμ. 3 § 313.

§ 8. Ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων ὅτι διὰ δαπανῶν σου ἐγένετο ἡ οἰκοδομή; Ἴδε τὴν νομολ. ἐν Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 616 ἑπ.

§ 9. Ἀποδεικνύονται διὰ μαρτύρων αἱ εἰς ἀλλότριον κτῆμα οἰκοδομικαὶ δαπάναι; Ἴδε τὴν λέξιν *Μάρτυρες ἐπὶ πολιτικῶν δικῶν* (Εὐρ. τόμ. 10 § 105 ἑπ. 462).

§ 10. Ἡ ἐπιχείρησις οἰκοδομῆς φέρει χαρακτῆρα ἐμπορικόν; Ἴδε Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 44—50 καὶ σελ. 117 ἑπ. (λέξει *Ἁρμοδιότης ἐμπορ.*)

§ 11. Αἱ περὶ τὴν κατασκευὴν, ἐπισκευὴν κλπ. δημοσίων ὁδῶν, γεφυρῶν καὶ ἄλλων δημοσίων ἔργων μεταξὺ τῶν ἐργολάβων διαφοραὶ ποῦ ὑπάγονται; Ἴδε Εὐρ. τόμ. 4 σελ. 674 ἐν τέλ.

— Αἱ περὶ οἰκοδομῶν ἐργολαβίαι ὑπάγονται εἰς τὰ ἐμποροδικεῖα. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 16 τοῦ 1847.

§ 12. Διαφοραὶ περὶ παρεμποδίσεως ἀπὸ τοῦ νὰ κτίσῃ τις ἐντὸς τοῦ σχεδίου ποῦ ὑπάγονται; Ἴδε τὴν 65 τοῦ 1851 ἀπ. Ἀρ. Πάγου ἐν λέξει *Ἁρμοδιότης ἐν γένει.*

§ 13. Ἴδε ἀπόφασιν πολ. Ἀρείου Πάγου 64 τοῦ 1849.

§ 14. Ὁ κοινωνὸς οἰκήματος δύναται ν' ἀνυψώσῃ τὸ μεσότοιχον τῆς οἰκίας του, ἐὰν δουλεία τις δὲν τὸν ἀποτρέπῃ (Ν. 57, 58 ἐξ 8 βιβλ. Ἀρμενοπ. 2, 4). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 214 τοῦ 1848, ἣν ἴδε ἐν λέξει *Μεσότοιχος.*

§ 15. Αἱ οἰκοδομικαὶ δαπάναι μειοῦσι τὴν προῖκα; Ἴδε τὴν 139 τοῦ 1851 ἀπόφ. Ἀρείου Πάγου ἐν λ. *Προίξ.*

§ 16. Τὰ τῆς οἰκοδομῆς δαπανήματα εἰσὶν ἀναγκαῖα; Ἴδε τὴν 8908 ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν.—Ἴδε τὴν λέξιν *Κάτοχος καλῆς πίστεως.*

§ 17. Οἰκοδομὴ κλιβάνου. Ἴδε τὴν 8946 ἀπ. ἐφετ. Ἀθηνῶν.

§ 18. Εἰς μεσότοιχον ἀνοίγεται κοπρών; Ἴδε τὴν λέξιν *Μεσότοιχον* καὶ τὴν λ. *Σχέδια*.

§ 19. Δύνασαι νὰ οἰκοδομήσῃς κατὰ τὸ δοκοῦν σοι ἐπὶ τοίχους Ἴδε τὴν λέξιν *Δουλεία*, ἔνθα ἡ 1377 τοῦ 1851 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν.

§ 20. Ὁ ἐπὶ ἐθνικῆς γῆς ὑδρόμυλον ἀνεγείρας ἀποκτᾷ, ἐπ' αὐτῆς, δικαίωμα προικοδοτήσεως; Ὅρα τὴν λέξιν *Δημόσιον* (Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 729 ἑπ.).

§ 21. Διὰ μόνης τῆς ἀδείας τοῦ διοικητοῦ τοῦ νὰ κτίσῃ τις ἐπὶ ἐθνικοῦ γηπέδου οἰκίαν δὲν ἀποκτᾷ τὴν κυριότητα αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸ κατέχει ἁπλῶς καὶ κατὰ παράκλησιν. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3328 τοῦ 1845.—Ἴδε τὴν λέξιν *Νομή*.

§ 22. Ὅταν ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸς διεύθυνε διάταγμά τι πρὸς τὰς ἀρχάς, ἵνα τὸ κατάστήσωσι γνωστὸν εἰς τοὺς ἰδιώτας, οἵτινες ᾠκοδόμησαν, πρὸ τῆς ἐκδόσεώς του, ἐπὶ ἐθνικοῦ γηπέδου, καὶ ἵνα τὸ ἐκτελέσωσι, κατόπιν δὲ ὁ ὑπουργὸς ἐνέκρινε τὴν ἐκτέλεσιν, δύναται πλέον νὰ προτείνῃ τὴν μὴ δημοσίευσιν αὐτοῦ; Οὐ. Ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 11676 τοῦ 1854, τμ. ά, ἣν ἴδε ἐν λέξει *Νόμοι* § 52.

§ 23. Ὁ μὴ οἰκοδομήσας ἐπὶ τοῦ παραχωρηθέντος αὐτῷ οἰκοπέδου ἐντὸς τῆς διὰ, περὶ συνοικισμοῦ τῆς πόλεως Σπάρτης τριῶν διαταγμάτων, ὁρισθείσης προθεσμίας, δὲν ἔχει τὴν νομὴν αὐτοῦ, ἑπομένως οὔτε ἀγωγὴν περὶ διαταράξεως αὐτῆς. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 77 τοῦ 1852 — Ἴδε τὴν λέξιν *Σχέδια πόλεων*.

§ 24. Ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν πιστοποίησις τοῦ ἁρμοδίου μηχανικοῦ περὶ τῆς ὑπὸ τούτου διδομένης γραμμῆς πρὸς οἰκοδομήν; Ἴδε ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 230 τοῦ 1852 ἐν λέξει *Σχέδια*.

§ 25. Οἱ Ὑδραῖοι, εἰς οὓς παρεχωρήθησαν οἰκόπεδα, δύνανται νὰ τὰ ἐκποιήσωσι πρὶν ἢ οἰκοδομήσωσιν; Ἴδε ἀπόφ. 11217 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Ἴδε τὰς λέξεις *Ἐθνικαὶ γαῖαι*·—*Ὑδραῖοι*.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΥΡΓΟΣ. Ἴδε τὰς λέξεις *Δημόσιον* ἐν Εὑρ. τόμ. 5. *Μοναὶ* ἐν Εὑρετ. τόμ. 10. *Ἐπίδοσις*. *Ὅρκος*. *Ἐκκλησιαστικὰ κτήματα*. *Ὀνόματα*. *Οικον. ἔφορος*.

Ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν εἶναι ὁ διαχειριστὴς τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας καὶ αὐτὸς τὴν ἀντιπροσωπεύει εἰς τὸ δικα-

στήριον, ἡ δὲ κοινοποίησις τῆς ἀποφάσεως, διὰ νὰ ἔχῃ ἔννομα ἀποτελέσματα, πρέπει νὰ κοινοποιῶνται εἰς αὐτὸν ὡς διαχειριστὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4717 τοῦ 1848 (Νομικ. σελ. 5209).

Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου γίνεται λόγος καὶ ἐν λ. *Δημόσιον*. Ἴδε τὴν λέξιν *Νομιμοποίησις* § 45—52.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΕΦΟΡΟΣ.

Πίναξ λαχτικός.

§ 1. Ἐπιδίδεται ἰσχυρῶς πρὸς τὸν οἰκονομικὸν ἔφορον πρόκλησις πρὸς ἀγωγήν ; — Πότε οἱ οἰκονομικοὶ ἔφοροι ἀντιπροσωπεύουσι τὸ Δημόσιον ;

Ἀπόφ. « Ἐπειδή, διὰ τοῦ ἀπὸ 12 μαΐου τοῦ ἔτους 1835 Β. διατάγματος περὶ τῆς ἐν δικαστηρίῳ παραστάσεως τοῦ Δημοσίου κλπ., ῥητῶς διετάχθη, ὅτι τοῦτο θέλει ἐνάγεσθαι διὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, ὅστις ἄλλως καὶ κατὰ τὸ μεταγενέστερον ἀπὸ 16 ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1839 ἕτερον Β. διάταγμα, καθ' ὃ, ἀνατεθείσης δι' αὐτοῦ τῆς διαχειρίσεως τῆς δημοσίου περιουσίας εἰς αὐτόν, εἶναι τὸ μόνον ἁρμόδιον πρόσωπον, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ διεκδικῇ τὰ δικαιώματα τοῦ Δημοσίου, καὶ καθ' οὗ πρέπει νὰ ἀπευθύνωνται αἱ κατὰ τούτου ἀπαιτήσεις τῶν διαδίκων· τὸ δὲ διὰ τοῦ δ' ἐδαφ. τοῦ ἀπὸ 22 δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1839 περὶ τῶν καθηκόντων τῶν οἰκονομικῶν ἐπιτρόπων βασιλ. διατάγματος, τὸ ὁποῖον ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τοὺς, δι' ὧν οἱ οἰκονομικοὶ οὗτοι ὑπάλληλοι ἀντικατεστάθησαν, οἰκονομικοὺς ἐφόρους, τὸ εἰς τούτους χορηγούμενον δικαίωμα ἀντιπροσωπεύσεως πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς μόνην τὴν περίπτωσιν ἐκείνην, δι' ἣν τὸ δικαίωμα τοῖς ἐδόθη, διότι ἡ ἀνωτέρω διάταξις ὡς καθιερωθεῖσα ἐξαίρεσις τοῦ ἀνωτέρω

κανόνος κατ' ἀνάγκην, χάριν τῆς διευκολύνσεως τῆς ὑπηρεσίας, δὲν δύναται, κατὰ τοὺς περὶ ἑρμηνείας κανόνας, νὰ ἐπεκταθῇ κατ' ἀναλογίαν· ἐκ τῆς διατάξεως δὲ ταύτης ἐξάγεται, ὅτι εἰς τοὺς οἰκονομικοὺς ἐφόρους δίδεται μὲν τὸ δικαίωμα νὰ παρίστανται ἐν δικαστηρίῳ ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ Δημοσίου, ἀλλὰ μόνον ὅταν πρόκηται νὰ διεκδικήσωσι προσβαλλόμενα δικαιώματα τοῦ Δημοσίου, ἤτοι ὡς ἐνάγοντες, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ δέχωνται ἀγωγὰς κατὰ τοῦ Δημοσίου κινουμένας, ὥστε, καὶ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ προμνησθέντος διατάγματος, ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν μένει ὡς μόνον ἁρμόδιον πρόσωπον, κατὰ τοῦ ὁποίου πρέπει ν' ἀπευθύνωνται καὶ νὰ ἐπιδίδωνται ἐν γένει αἱ κατὰ τοῦ Δημοσίου περὶ ἰδιωτικῶν ἀπαιτήσεων ἀγωγαί, ἐξαιροῦνται δὲ μόνον αἱ εἰς τὴν κατηγορίαν, περὶ ἧς διαλαμβάνει τὸ δεύτερον μέρος τοῦ μνησθέντος ἐδαφίου τοῦ εἰρημένου διατάγματος, ἐπαγόμεναι ἀγωγαί, αἱ ὁποῖαι, κατὰ τὴν ῥητὴν τοῦ νόμου τούτου διάταξιν, δύνανται ν' ἀπευθύνωνται καὶ κατὰ τῶν Ταμιῶν· ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἡ περὶ προκλήσεως κατὰ τοῦ Δημοσίου ἀγωγὴ τῶν ἐφεσιβλήτων ἐπιδοθεῖσα εἰς τὸν οἰκονομικὸν ἔφορον Πατρῶν δὲν ἐπεδόθη καλῶς εἰς τὸ Δημόσιον· ἑπομένως κακῶς τὸ πρωτοδικεῖον Πατρῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 210 ἀποφάσεώς του, δὲν παρεδέχθη τὴν ὑπὸ τοῦ Δημοσίου προταθεῖσαν ἀντένστασιν περὶ τοῦ ἀκύρου τῆς εἰς τὸν οἰκονομικὸν ἔφορον γενομένης ἐπιδόσεως τῆς περὶ προκλήσεως ἀγωγῆς τῶν ἐφεσιβλήτων κατὰ τῆς περὶ ἐκπροθέσμου τῆς ἀγωγῆς τοῦ Δημοσίου ἐνστάσεως τούτων, καὶ παρεδέχθη τὴν ἔνστασιν ταύτην, καὶ ἀπέρριψε τὴν διαληφθεῖσαν περὶ διεκδικήσεως ἀγωγὴν τοῦ Δημοσίου, κινηθεῖσαν συνεπείᾳ τῆς προκλήσεως τῶν ἀντιδίκων των κηρύξαν αὐτὴν ἀπεσβεσμένην, καθόσον θεωρουμένης ὡς μὴ ἐπιδοθείσης παντάπασι τῆς περὶ προκλήσεως ἀγωγῆς τῶν ἀδελφῶν Α, ὡς κακῶς ἐπιδοθείσης εἰς τὸν οἰκονομικὸν ἔφορον κατὰ τοῦ Δημοσίου, δὲν εἶχεν ἀρχίσει παντάπασι νὰ τρέχῃ ἡ εἰς αὐτὸ ταχθεῖσα τριακονθήμερος προθεσμία, καὶ ἑπομένως ἔπρεπε νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἐμπροθέσμως τὸ Δημόσιον ἐκίνησε τὴν ἀγωγήν του, καὶ μετὰ παρέλευσιν τῶν τριάκοντα ἡμερῶν· ἄρα παραδεκτὴ καθίσταται ἡ προκειμένη ἔφεσις τοῦ Δημοσίου, καὶ εξαφανιστέα ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, παραδεκτὴ δὲ ἡ διαληφθεῖσα ἀντένστασις τοῦ Δημοσίου καὶ ἀπορριπτέα ἡ περὶ ἐκπροθέσμου ἔνστασις τῶν Α.»

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 1025 τοῦ 1852 (Νομικ. σ. 3748).—Ἴδε τοὺς ἐπ. §§ 3 ἐκ. καὶ 12.

§ 2. Πρέπει νὰ σημειοῦται εἰς τὰ δικόγραφα ἡ κατοικία του; ἴδε τὴν λέξιν *Δικόγραφα*.

§ 3. Επιδίδονται δικόγραφα εἰς τὸν οἰκονομικὸν ἐπίτροπον; Ἴδε τὴν λέξιν *Δημόσιον* καὶ τὴν λ. *Ὄνομα*.

§ 4. Εἰς τοὺς οἰκονομικοὺς ἐφόρους ἐπιτρέπεται ἡ ἐπίδοσις ἐφέσεως, ἀφορώσης κτῆμα ἐθνικὸν ἐν τῇ περιφερείᾳ του εὑρισκόμενον. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 11382 τοῦ 1853.

ΣΗΜ. Αἱ σκέψεις εἶναι αἱ αὐταὶ ὡς ἔγγιστα μὲ τὰς ἐν Εὕρετ. τόμ. 5 σελ. 706 § 9.

§ 5. Οἱ οἰκονομικοὶ ἔφοροι παρίστανται νομίμως, ἀντὶ τοῦ Δημοσίου, εἰς τὰς τῶν μαρτύρων ἐξετάσεις; Ἴδε τὴν ἀπόφ. 10260 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν καὶ § κατωτ. § 11.

§ 6. Οἱ οἰκονομικοὶ ἔφοροι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἀνακόπτωσιν ἀποφάσεις τῶν ἐφετῶν περὶ κτημάτων τῆς περιφερείας των. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 11735 τοῦ 1854, τμ. 2.

§ 7. Οἱ οἰκονομικοὶ ἔφοροι δύνανται νὰ κάμωσιν ἔφεσιν κατ' ἀποφάσεων, ἀφορωσῶν τὸ Δημόσιον, ὅταν πρωτοδίκως δὲν τὸ ὑπερασπίσθησαν; Ἴδε ἐν λέξει *Δημόσιον* τὴν 470 τοῦ 1853 ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλίου.

§ 8. Οἱ βοηθοὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐφόρων, οἱ νομίμως διωρισμένοι, δύνανται νὰ ὑπογράφωσιν ἀνακοπὰς, ὡς ἀντιπροσωπεύοντες τὸ Δημόσιον, ὅταν ἐκεῖνοι κωλύωνται. Ὀργ. διάταγμα τῆς 16 μαΐου 1845 (ἄρθρ. 1 § 5). Νόμος ΜΕ' τῆς 26 ὀκτωβρίου 1846 (ἄρθρ. 2). Νόμος τῆς 12 μαΐου 1835. — Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 11247 τοῦ 1853, τμ. ά.

§ 9. Κατὰ τὸν περὶ φορολογίας τοῦ 1848 νόμον, ὁ ἐνοικιαστὴς δύναται νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸ Δημόσιον τοὺς καθυστεροῦντας φόρους τῶν πρωΐμων καρπῶν ἀπέναντι τοῦ ἐνοικίου; Ἡ περὶ τοιαύτης παραχωρήσεως συγκατάθεσις τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου δεσμεύει τὸ Δημόσιον; Ἴδε ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 20 τοῦ 1853 (Νομικ. σελ. 5744 ἑπ).

§ 10. Οἱ οἰκονομικοὶ ἐπίτροποι ἀντιπροσωπεύουν τὸ Δημόσιον εἰς τὸ δικαστήριον; Ἴδε Εὕρ. τόμ. 5 σ. 706—711 λ. *Δημόσιον*.

§ 11. Οἱ οἰκονομικοὶ ἔφοροι δύνανται (ἀντιπροσωπεύοντες, δυνάμει τοῦ νόμου, τὸ Δημόσιον) νὰ παρίστανται ἐνώπιον τῶν πρὸς ἐξέτασιν μαρτύρων διωρισμένων εἰσηγητῶν, νὰ κοινοποιῶσι τὸν κατάλογον καὶ νὰ διορίζωσι πληρεξουσίους. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 475 τοῦ 1849 (Νομικ. σελ. 5150).—Ἴδε ἀνωτ. § 5.

§ 12. Ὁ ἀπὸ 16 μαΐου 1845 νόμος δὲν συνεχώρησεν εἰς τοὺς οἰκονομικοὺς ἐφόρους νὰ δέχωνται καὶ ἀγωγὰς ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ Δημοσίου· κατὰ δὲ τὸ ἀπὸ 12 μαΐου 1835 διάταγμα, μόνον αἱ μετὰ τὴν ἀγωγὴν κοινοποιήσεις δύνανται νὰ γίνωσι πρὸς τοὺς

παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ διωρισμένους πληρεξουσίους. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 498 τοῦ 1839 (Νομικ. σελ. 5164). —Ἴδε ἀνωτ. § 1.

§ 18. Τοιχοκόλλητα γραμμάτια ἐπιδίδονται αὐτοῖς; ἴδε τὴν λέξιν *Δημόσιον*, εἰς τὸ τυπωθησόμενον παράρτημα· ἡ δὲ ὑπ' ἀριθ. 11899 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, σύμφωνος μὲ ἀπόφασιν τοῦ Ἀρ. Πάγου τοῦ 1844).

« Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν ἀπὸ 16 μαΐου 1845 νόμον καὶ τὸ ἄρθρ. 1 § 5 τοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ ἐκδοθέντος διατάγματος, οἱ ταμίαι ἐκπροσωποῦσι τὸ Δημόσιον κατὰ τὰς δίκας τὰς ἐκ τοῦ πλειστηριασμοῦ τῶν κτημάτων τῶν ὀφειλετῶν τοῦ Δημοσίου ἀναφυομένας, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν πρόκειται περὶ τοιαύτης δίκης, ἀλλ' ἁπλῶς περὶ κοινοποιήσεως τοῦ τοιχοκολλήτου γραμματίου εἰς τὸ Δημόσιον ὡς ὑποθηκικὸν δανειστήν· ὅθεν τὸ ἐν Μεσολογγίῳ πρωτοδικεῖον παρηρμήνευσε τὰς ἀνωτέρω σημειωθείσας διατάξεις, παραδεχθὲν ὅτι ὁ ταμίας ἠδύνατο ν' ἀντιπροσωπεύσῃ τὸ Δημόσιον εἰς τὴν προκειμένην δίκην, καὶ ὅτι καλῶς ἐγένετο εἰς αὐτὸν ἡ κοινοποίησις τοῦ τοιχοκολλήτου γραμματίου (ἴδε καὶ ἀπόφ. Ἀρείου Πάγου 71 τοῦ 1853).

Ἐπειδὴ αἱ τοῦ Κ Γ ἀντιῤῥήσεις, ὅτι ἐκ τῆς παραδοχῆς ταύτης δὲν βλάπτεται τὸ Δημόσιον, δὲν ἔχουν νομικήν τινα ὑπόστασιν, ἀφοῦ ἡ παραδοχὴ αὕτη ἀντιβαίνει εἰς τὸν νόμον. Ἄλλως τε δὲ, ἂν ὁ ταμίας ἐνέγραψε τὴν ὑποθήκην τοῦ Δημοσίου, δὲν ἕπεται ἐντεῦθεν ὅτι αὐτὸς δύναται νὰ ἀντιπροσωπεύσῃ τὸ Δημόσιον εἰς τὴν προκειμένην δίκην.

Ἐπειδὴ, τούτων οὕτως ἐχόντων, τὸ Δημόσιον πρέπει νὰ ἀποκατασταθῇ εἰς τὴν θέσιν, εἰς ἣν ἦτο πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῶν διὰ τῆς παρούσης ἐξαφανιζομένων ἀποφάσεων, ἡ δὲ περαιτέρω ἐκδίκασις πρέπει ν' ἀναπεμφθῇ εἰς τὸ πρωτοδικεῖον, διότι οἱ διάδικοι δὲν ὑπέβαλον ἄλλας αἰτήσεις εἰς τὸ δικαστήριον τοῦτο.

Διὰ ταῦτα

Δέχεται τὴν τοῦ Δημοσίου καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου ἔφεσιν κατὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 664 καὶ 667 ἀποφάσεων τοῦ 1853 τῶν ἐν Μεσολογγίῳ πρωτοδικῶν, καὶ, ἐξαφανίζον αὐτὰς, ἀποφαίνεται, ὅτι κακῶς ἐγένετο ἡ κοινοποίησις τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος τοιχοκολλήτου εἰς τὸν ταμίαν, καὶ ὅτι οὗτος δὲν ἐκπροσωπεῖ τὸ Δημόσιον εἰς τὴν προκειμένην δίκην.

Ἀποκαθιστᾷ τοὺς ἐφεσείοντας εἰς ἣν ἦσαν θέσιν πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν.

Παραπέμπει τὴν περαιτέρω ἐκδίκασιν ἐνώπιον τῶν ἐν Μεσολογγίῳ πρωτοδικῶν καὶ καταδικάζει τὸν ἐφεσίβλητον εἰς τὰ τῆς δίκης ἔξοδα, μετριασθέντα εἰς δραχμὰς 25.»

ΟΛΑΡΙΔ. Νῆσος ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὠκεανῷ, περίφημος διὰ τὴν ὁμώνυμον συλλογὴν τῶν ναυτικῶν νόμων της. Ῥάλλ. Ἐμπ. Δίκ. τόμ. 2 σελ. 160.

ΟΜΑΣ. Ὅρα τὰς λέξεις *Πτώχευσις* καὶ *Κοινωνία*. — Ὁμάδος ποία; Θέμ. βιβλ. Β' τίτλ. ά § 6. — Ὅρα καὶ πολ. ἀπόφ. 302 Ἀρείου Πάγου τοῦ 1853.

ΟΜΟΔΙΚΟΙ.

Περίληψις.

Πίναξ λεκτικός.

Γενικαί τινες παρατηρήσεις (1).

§ 1. Ἕνωσις πολλῶν διαδίκων δὲν συγχωρεῖται κατ' ἀρέσκειαν· ἡ ἕνωσις μάλιστα πολλῶν ἀγωγῶν εἰς ἓν ἔγγραφον καὶ ἡ σύγχρονος διεξαγωγή των, τείνουσα εἰς τὸ νὰ παρατείνῃ τὴν δίκην, δὲν ἐπιτρέπεται, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ὁ δεσμὸς τῆς ὁμοδικίας· ἐξαίρεσις δὲ ὑπάρχει, ὅταν αἱ ἀπαιτήσεις ἢ αἱ ὑποχρεώσεις πολλῶν ἔχωσι σχέσιν καὶ τὴν αὐτὴν βάσιν. Ἴδε ὅσα ἔγραψα ἐν λέξει *Ἕνωσις* (Εὑρ. τόμ. 7 σελ. 1 ἑπ.).

§ 2. Μὴ ὑπαρχούσης ὁμοδικίας δὲν συγχωρεῖται ἡ ἕνωσις πολλῶν ἀγωγῶν (ἄρθρ. 537 πολ. δικον.). Περίπτωσις ὁμοδικίας.

Ἀπόφ. « Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 70 τῆς πολ. δικονομίας, τότε ὑπάρχει ὁμοδικία, ὅταν πλείονες κοινωνῶσι δικαιώματος ἢ ὑποχρεώσεως, ἡ δὲ κοινωνία αὕτη πηγάζει ἐκ τοῦ αὐτοῦ πράγματος καὶ τῆς αὐτῆς νομίμου αἰτίας, δηλονότι ἐκ τοῦ αὐτοῦ συμβολαίου, διαθήκης κλπ., καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δύνανται νὰ ἐναχθῶσι διὰ μιᾶς ἀγωγῆς· ἄλλως, κατὰ τὸ ἄρθρ. 537 ἐδ. 1 τῆς αὐτῆς δικονομίας, δὲν συγχωρεῖται ἡ ἕνωσις πολλῶν ἀγωγῶν εἰς ἓν ἔγγραφον· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ νῦν ἀναιρεσείων δι' ἑνὸς ἐγγράφου ἀγωγῆς εἰσήγαγε τόν τε Α Ο καὶ τὸν Χ Γ διὰ ν' ἀκυρωθοῦν τὰ συμβόλαια, τὰ ὁποῖα ὁ Π Σ μ' ἕκαστον αὐτῶν συνῆψε καὶ νὰ λάβῃ τὴν ὑπὸ τοῦ Χ Γ κατεχομένην οἰκίαν, λόγῳ, ὅτι καθ' ὃν καιρὸν ὁ Π Σ συνηλλάχθη καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν Α Ο διάφορα τεμάχια γηπέδου διὰ νὰ οἰκοδομήσῃ ἐπ' αὐτῶν καὶ νέμηται μέχρις

---

(1) Ἴδε τὰ περὶ ἑνώσεως δικῶν ἐν Εὑρ. τόμ. 7 σελ. 1 ἑπ.

ού συμψηφισθῶσι τὰ ἔξοδα μὲ τὰ ἐνοίκια, εἰς δὲ τὸν Χ Γ ἐπώλησε τὸ ἥμισυ τῆς ἐποικοδομηθείσης ἐπ' αὐτῶν τῶν γηπέδων οἰκίας, ἤτο βλάξ, ἀλλ' ἐκ τῶν πράξεων αὐτῶν, ὡς ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον ἐσκέφθη, «δὲν ὑπάρχει δεσμός τις ὁμοδικίας μεταξὺ τῶν συνεναχθέντων Α Ο καὶ Χ Γ, διότι καθόσον μὲν ἀφορᾷ τὸ ἰδίως εἰς τὸν Χ Γ πωληθὲν ἥμισυ τῆς διαληφθείσης οἰκίας διὰ τὸν Α Ο δὲν ὑπάρχει κανεὶς τῶν ὅρων τῆς ὁμοδικίας, οὔτε ὡς πρὸς τὸ πρᾶγμα, οὔτε ὡς πρὸς τὴν νόμιμον αἰτίαν, διότι ὁ Π Σ κύριος ὤν, ὡς λέγει, τῆς οἰκίας, ἐπώλησε τὸ ἥμισυ αὐτῆς εἰς τὸν Χ Γ, καθόσον δὲ ἀφορᾷ τὸ ἄλλο ἥμισυ, δὲν ὑπάρχει ἡ νόμιμος αἰτία, τουτέστι τὸ αὐτὸ συνάλλαγμα, διότι ἄλλο εἶναι, κατὰ τὸν ἐνάγοντα, ἐκεῖνο, δυνάμει τοῦ ὁποίου ὁ Α Ο παρέλαβε τὰ γήπεδα, καὶ ἄλλο ἐκεῖνο, δυνάμει τοῦ ὁποίου ὁ Χ Γ παρέλαβε καὶ κατέχει· τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, τὸ ἐφετεῖον δὲν παρεβίασε τὰς περὶ ὁμοδικίας διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας, παραδεχθὲν τὴν ὑπὸ τοῦ Χ Γ προταθεῖσαν ἔνστασιν, κατὰ συνέπειαν τῆς ὁποίας ἔθεσεν αὐτὸν ἐκτὸς τῆς προκειμένης δίκης.»

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 140 τοῦ 1847.

§ 3. Ἡ περὶ μὴ ὁμοδικίας ἔνστασις εἶναι σχετική. Ἄρα μὴ προταθεῖσα καλύπτεται, καὶ αὐτεπαγγέλτως δὲν ἐξετάζεται. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 11079 τοῦ 1853, τμ. ά.

— Ἡ ἔνστασις τοῦ ἀπαραδέκτου ἢ τῆς ἀκυρότητος τῆς ἀγωγῆς δι' ἔλλειψιν δεσμοῦ ὁμοδικίας, μὴ προταθεῖσα πρωτοδίκως, εἶναι ἀπαράδεκτος (ἄρθρ. 202 τῆς πολ. δικονομίας)· ἄρα δὲν ἐξετάζεται αὐτεπαγγέλτως. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 24 τοῦ 1846 (Νομικ. σελ. 4607).

— Ἡ ἔνστασις κατὰ τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς ἀνακοπῆς διὰ τὸν λόγον, ὅτι οἱ ἀνακόπτοντες δὲν ἠδύναντο ν' ἀνακόψωσι διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου, πότε πρέπει νὰ προτείνηται; Ἴδε Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 671 § 38 λ. Ἔνστασις.

— Κατὰ τὸ 70 ἄρθρ. τῆς πολ. δικονομίας, πλείονες ἄνθρωποι δύνανται νὰ κινήσουν ὁμοῦ ἀγωγήν, ὅταν ἦναι κοινωνοὶ δικαιώματος ἢ ὑποχρεώσεώς τινος, ἢ ἔχωσιν ἄμεσον συμφέρον πρὸς ἔκβασιν τῆς δίκης· ἐκκαλεσάντων δὲ ἀπόφασίν τινα, ἡ ἔνστασις, ὅτι εἷς ἐξ αὐτῶν δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ὁμοδικίας, δὲν δύναται πλέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 169 τοῦ 18 7.

— Ἡ ἔνστασις αὕτη δὲν δύναται νὰ προταθῇ διὰ πρώτην φορὰν ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 7 τοῦ 1841.

§ 4. Ἡ ὑπ' ἀριθ. 168 ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν τοῦ 1835 φέρει:

«Επειδὴ ἀπὸ ὅλα τὰ ἔγγραφα τῆς πρωτοδίκου διαδικασίας ἐξάγεται, ὅτι ὁ πρῶτος οὔτε ἦτον ὁμόδικος, οὔτε ἐπαρουσιάσθη ὡς τοιοῦτος ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου, ἀλλ' ὡς ἁπλοῦς πληρεξούσιος.

Ἐπειδὴ καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι ὁ Α ἔγινε μετὰ ταῦτα ἀληθῶς ὁμόδικος, ἡ περίστασις αὕτη δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀναδρομικὴν δύναμιν καὶ νὰ δώσῃ κῦρος εἰς τὸ προγενέστερον πληρεξούσιον καὶ εἰς τὰς, δυνάμει τούτου, ἐπιχειρισθείσας πράξεις, διότι τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἀνυπόστατα δὲν ἐπικυροῦνται μὲ τὴν πρόοδον τοῦ χρόνου (Ἀρμενοπ. Παρ. β. § 21).» (Νομικ. σ. 228.)

§ 5. Ὅταν τις παραιτηθῇ τῆς ὁμοδικίας, δὲν δύναται νὰ διορίσῃ δικηγόρον ὑπὲρ τῶν πρώην ὁμοδίκων του. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 174 τοῦ 1838.

§ 6. Ὁμόδικος, ἀναφερόμενος εἰς τὰς προτάσεις τοῦ συνομοδίκου του, θεωρεῖται ὅτι ἔκαμεν ὅσας οὗτος προτάσεις. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 1545.

§ 7. Ὅταν τις τῶν δικαστῶν ἐξαιρῆται ὡς πρὸς ἕνα τῶν ὁμοδίκων, ἡ ἐξαίρεσις αὕτη ἰσχύει καὶ ὡς πρὸς τὸν ἕτερον; Ναί. Ὅρα τὴν λέξιν *Ἐξαίρεσις* καὶ Νομικῆς σελ. 720.

§ 8. Ἡ παραβίασις τῶν περὶ ὁμοδικίας διατάξεων ἐπιφέρει ἀναίρεσιν.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, ὡς παραδέχεται τὸ ἐφετεῖον διὰ τῆς τετάρτης σκέψεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 4471 παρεμπιπτούσης ἀποφάσεώς του, ἡ βάσις τῆς τοῦ ἀναιρεσείοντος ἀγωγῆς ἦτον ἡ τοῦ χωρίου Μικρὰ Χάλια καὶ τῶν βοσκῶν τοῦ χωρίου Μεγάλα Χάλια ἀδιαίρετος νομή του, ἐκ τούτου δὲ προκύπτει, ὅτι ἕκαστος τῶν ἐπὶ διαταράξει αὐτῆς ἐναγομένων ἀναιρεσιβλήτων ἔχει ἄμεσον ἴδιον συμφέρον εἰς τὴν ἔκβασιν τῆς μεταξὺ τῶν συνεναγομένων του καὶ τοῦ νῦν ἀναιρεσείοντος ὑφισταμένης δίκης, προκύπτον ἐκ τοῦ αὐτοῦ γεγονότος (ἤτοι τῆς εἰρημένης νομῆς) καὶ τῆς αὐτῆς νομίμου αἰτίας (ἤτοι τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπονεμομένης εἰς τὴν νομὴν προστασίας κατὰ πάσης διαταράξεως), καθότι, ἀποδεικνυομένης ἢ μὴ τῆς νομῆς ταύτης κατὰ τοῦ ἑνὸς ἐναγομένου, ἐκ μὲν τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἀποδείξεως ἤθελε προκύψει διὰ τῆς ἐπαναλήψεώς της ἀπόδειξις καὶ κατὰ τῶν λοιπῶν, ἐκ δὲ τῆς ἀποτυχίας ἤθελε παραχθῇ ὑπὲρ τῶν λοιπῶν ἰσχυρὸν μέσον ἀποδείξεως κατὰ τῶν νέων τυχὸν κατ' αὐτῶν προσαχθησομένων ἀποδείξεως μέσων, τὸ δὲ γεγονὸς τοῦτο τῆς ταυτότητος τῶν συμφερόντων τῶν ἐναγομένων ἐπρότεινεν ὁ ἀναιρεσείων διὰ τῶν ἀπὸ 17 αὐγούστου 1847 ἐγγράφων προτάσεων ἐνώπιον τῶν αὐτῶν ἐφετῶν, εἰπὼν ῥητῶς, ὅτι ὁ δεσμὸς τῆς τῶν

ἀναιρεσιβλήτων ὁμοδικίας πηγάζει ἀπὸ τὴν φύσιν τῶν πράξεών των, τὴν ταυτότητα τῶν ἀφορμῶν, τὴν ταυτότητα καὶ τὸ ἀδιαίρετον τοῦ συμφέροντός των.

Επειδή, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, τὸ δικαστήριον τῶν ἐνταῦθα ἐφετῶν μὴ ἀπορρίψαν, κατὰ τὸ ἄρθρ. 70 τῆς πολ. δικονομίας, τὴν ὑπὸ τῶν ἐναγομένων καὶ νῦν ἀναιρεσιβλήτων προταθεῖσαν κατὰ τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἀναιρεσείοντος ἔνστασιν τῆς ἐλλείψεως τῆς παθητικῆς αὐτῶν ὁμοδικίας, καὶ διὰ μὲν τῆς ὑπ' ἀριθ. 4471 ἀποφάσεώς του ἐπιβαλὸν εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι ἐξεμίσθωσεν εἰς τοὺς ἀναιρεσιβλήτους ἀδιαιρέτως τὰς εἰρημένας γαίας καὶ βοσκάς, διὰ δὲ τῆς ὑπ' ἀριθ. 4588 ὁριστικῆς ἀποφάσεώς του, μὴ προσαχθείσης τῆς ἀποδείξεως τῆς τοιαύτης ἐκμισθώσεως, παραδεχθὲν τὴν εἰρημένην ἔνστασιν, καὶ ἀποῤῥίψαν τὴν ἀπὸ 28 ἰουνίου 1847 ἀγωγὴν τοῦ ἀναιρεσείοντος ἕνεκεν ἐλλείψεως τῆς παθητικῆς ὁμοδικίας τῶν ἐναγομένων, παρεβίασε τὴν οὐσιώδη διάταξιν τοῦ παρατεθέντος ἄρθρου 70 τῆς πολ. δικονομίας, ὅπερ, κατὰ τὰ ἄρθρα 201 καὶ 807 § 5 τῆς αὐτῆς δικ. φέρει ἀναίρεσιν.»

'Απόφ. πολ. 'Αρείου Πάγου 34 τοῦ 1848.

§ 9. Ὁμόδικος δύναται νὰ ὑπογράψῃ τὸ δικόγραφον ἐν ὀνόματι τοῦ ἀγραμμάτου ὁμοδίκου του; ὅρα ἐν λέξει *'Εντολὴ* Εὑρ. τόμ. 6 τὴν 69 ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου τοῦ 1845.

§ 9ᵃ Ἐφετήριον γενόμενον κατὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως ὑπ' ἀνθρώπων μὴ ἐχόντων τὸν τῆς ὁμοδικίας δεσμόν, δὲν εἶναι ἄκυρον, ἀλλὰ διατάσσεται ὁ χωρισμὸς (ἄρθρ. 537 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 207 τοῦ 1850 (Νομικ. σελ. 5317).

§ 10. Ὅταν ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ συμβολαίου δὲν προσβάλλωνται οἱ νόμιμοι ὅροι τῆς ὁμοδικίας, ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἐπεμβαίνει· εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν τὸ δικαστήριον ἐξήγαγε τὸν δεσμὸν τῆς ὁμοδικίας ἐκ τῶν νομικῶν σχέσεων τῶν ὡς ὁμοδίκων παριστανομένων πρὸς τὰ πράγματα, ἢ ἐκ συμβολαίων, διότι κανεὶς νόμος δὲν διατάσσει τὸ ἐναντίον. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 135 τοῦ 1849.

§ 10ᵃ Ἡ ἀποχὴ (*desistement*) δὲν ὠφελεῖ τοὺς ὁμοδίκους τοῦ ἀπέχοντος ὡς πρὸς τὰ *διαιρετὰ ἀντικείμενα*. Ὅταν λοιπὸν μεταῤῥυθμίζηται ἀπόφασίς τις, δι' ἧς κατεδικάσθησαν συγκληρονόμοι νὰ παραχωρήσωσι κτῆμά τι, μένει εἰς τὸν ἀντίδικον αὐτῶν τὸ μέρος ἐκείνου, ὅστις ἀπέσχε τῆς ἐφέσεως. *Berriat* σελ. 411 σημ. 10.

§ 10ᵇ Ἡ ἐκ μέρους ἑνὸς τῶν ὁμοδίκων συναίνεσις δὲν βλάπτει τοὺς ἄλλους· *Berriat* σελ. 408 σημ. 21.—Νόμ. 5 *ff. de app. et relat.* Νόμ. 9 § 2 *ff. exc. rei jud.*

§ 10ʹ Ἐνδέχεται ὅμως, ὥστε ἡ δίκη νὰ μὴ ἔχῃ τὸ αὐτὸ δι' ὅλους ἀποτέλεσμα· π. χ. προτείνεται ὁ ὅρκος, τὸν ὁποῖον τινὲς μὲν δέχονται, ἕτεροι δὲ δὲν δέχονται· ἑπομένως ἡ τύχη τῆς μιᾶς δίκης εἶναι διαφορετικὴ ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἄλλης. Ἴδε τὴν λ. Ὅρκος.

§ 10ʹ Ὁ θάνατός τινος τῶν ὁμοδίκων δὲν καταργεῖ τὴν ὑπὸ τῶν ἐπιζώντων δοθεῖσαν εἴς τινα πληρεξουσιότητα· ἄρα καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου ἐπιδίδονται ἔγγραφα εἰς τὸν πληρεξούσιον καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἄλλους. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 161 τοῦ 1846 (Νομικ. σελ. 4680).

Ὁμοδικία ἐνεργητική.

§ 11. Οἱ ἔχοντες κοινὰς ἀπαιτήσεις ἐνάγοντες ἢ οἱ ὑπερασπιζόμενοι κοινῇ συναινέσει ἐναγόμενοι καλοῦνται ὁμόδικοι (*litis consorti, litis consortium activum, passivum*).

Ἡ ὁμοδικία διακρίνεται ἀπὸ τὸ νομικὸν πρόσωπον, διότι ὅταν τοῦτο ἐνάγῃ ἢ ἐνάγηται, ὅλη ἡ ἀπαίτησις ἀφορᾷ αὐτό, ἐνῷ ἡ ὁμοδικία ὑποθέτει μὲν ἕνωσιν προσώπων, ἀλλὰ πᾶς ὁμόδικος διεξάγει τὴν δίκην ὡς πρὸς τὴν ἀνήκουσαν αὐτῷ μερίδα· ἑπομένως ἐνδέχεται ὁ εἷς ὁμόδικος νὰ νικήσῃ, καὶ ὁ ἄλλος νὰ ἡττηθῇ.

§ 12. Πότε εἶναι δεκτὴ ἡ ὁμοδικία; Κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἄρθρου 70 τῆς πολ. δικονομίας, εἰς δύο περιπτώσεις εἶναι δεκτὴ αὕτη· τουτέστιν α'] ὅταν ὑπάρχῃ κοινὸν δικαίωμα ἢ κοινὴ ὑποχρέωσις, *communio juris vel communio obligationis*. β'] Ἐὰν πολλοὶ ἄλλως πως ἔχουν ἴδιον ἄμεσον συμφέρον, προκύπτον ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας, καὶ στηριζόμενον εἰς τὸν αὐτὸν νόμον.

Ἀλλ' εἶναι ὀρθὸν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι τὸ ἄρθρον 70 διακρίνει τῷόντι δύο περιπτώσεις; Ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ Ρωμ. δικαίου ὁδηγούμενοι παρατηροῦμεν, ὅτι *communio juris* ἢ *obligationis* ὑπάρχει (*cod.* βιβλ. 3 τίτλ. 40 — Μιλεμβρ. § 168. — Νόμ. 16, 93, 237 *de verb. sign.*), ὅταν ἡ ἀπαίτησις ἢ ἡ ὑποχρέωσις πολλῶν προέρχηται ἐκ τῆς αὐτῆς ἱστορικῆς βάσεως, καὶ στηρίζηται εἰς τὸν αὐτὸν νόμον. Παραδεχόμενοι δὲ τὸν ὁρισμὸν τοῦτον συνάγομεν, ὅτι ἡ δευτέρα περικοπὴ τοῦ ἄρθρου 70 ἐξηγεῖ τὴν πρώτην, χωρὶς νὰ ἐμπεριέχῃ νέαν προσθήκην· ἡ αὐτὴ διάταξις ὑπάρχει καὶ εἰς τὸ νομοσχέδιον, καὶ ἡ διάκρισις ἔγινε, διὰ νὰ μὴν ὑπάρχῃ ἀμφιβολία ὡς πρὸς τὴν *communio juris* ἢ *obligationis*.

§ 13. Ὁ Α, Β, Γ καὶ Δ ἦσαν συνιδιοκτῆται οἰκοπέδου τινός· ὁ Α ἐκίνησεν ἀγωγὴν περὶ διανομῆς αὐτοῦ κατὰ τοῦ Γ, καὶ ἀποφασισθείσης διὰ τὸ ἀδιανέμητον τῆς ἐκποιήσεως, τὸ κτῆμα κατακυ-

ροῦται εἰς τὸν Κ. Ζητεῖται ἂν οὗτος δύναται νὰ κινήσῃ καθ' ὅλων ἐκείνων ἀγωγὴν περὶ ἐκκενώσεως τοῦ κτήματος, ἤτοι ἂν ὑπάρχῃ μεταξὺ αὐτῶν παθητικὴ ὁμοδικία; Τὸ δικαστήριον ἔλυσε τὸ ζήτημα ἀποφατικῶς. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7929 τοῦ 1851.

§ 14. Γενομένης κατασχέσεως ἐπὶ ζώων διαφόρων ἀνθρώπων, δύνανται οὗτοι ν' ἀνακόψωσι τὴν κατάσχεσιν δι' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου; Ἴδε Εὑρετ. τόμ. 7 σελ. 359 § 188 λ. *Κατάσχεσις.*

§ 15. Ὁ δεσμὸς τῆς ὁμοδικίας ἀπαρτίζεται ἐκ διαφόρων πραγματικῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα διαλαμβάνονται εἰς τὸ ἄρθρον 70 τῆς πολ. δικονομίας, καὶ περὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν ὁποίων ἀποφαίνονται τὰ κατώτερα δικαστήρια. Ἀπόρ. πολ. Ἀρείου Πάγου 43 τοῦ 1841.

§ 16. Ὑπάρχει ὁμοδικία μεταξὺ τῶν δανειστῶν πτωχεύσαντός τινός;

Απόφ. α. Ἐπειδὴ τὸ 70 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας καθ' ὅλην τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ, χωρὶς νὰ διακρίνῃ διαφόρους δεσμοῦ ὁμοδικίας περιπτώσεις, ἀπαιτεῖ, ὡς πρὸς τὸν ὁρισμόν, κοινωνίαν δικαιώματος, ἢ ὑποχρεώσεις καὶ συμφέρον ἄμεσον εἰς τὴν ἔκβασιν τῆς δίκης, προκύπτον ἐκ τοῦ αὐτοῦ πράγματος καὶ τῆς αὐτῆς νομίμου αἰτίας.

Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου συντρέχουν ὅλα τὰ προσόντα ταῦτα· διότι διὰ τῆς πτωχεύσεως ἐμπόρου τινός, ἅπαντες οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ, οἵτινες, πρὸ αὐτῆς, δὲν εἶχον, ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν δανείων των, τὸν τῆς ὁμοδικίας δεσμόν, ἀποκτῶσιν αὐτόν· διότι ὅλοι ὁμοῦ ἀπαρτίζουν ὁμάδα, δυναμένην νὰ ἐνεργῇ κατά τε τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τῶν τρίτων πρὸς τὸ συμφέρον ὅλων τῶν δανειστῶν· ὅθεν, ἀφοῦ ἅπαξ οἱ ἐκκαλοῦντες κατέστησαν ὁμόδικοι ἀπέναντι τῶν ἐφεσιβλήτων, ὡς ἐκ τῆς πτωχεύσεως αὐτοῦ, δὲν δύνανται νὰ μὴ θεωρῶνται ἤδη ὡς τοιοῦτοι, ἐνεργοῦντες ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ πτωχεύσαντος καὶ τῶν λοιπῶν δανειστῶν του· καί, διότι ζητήσαντες οἱ ἐκκαλοῦντες διὰ τῆς ἀνακοπῆς των, καθὸ δανεισταὶ τοῦ πτωχεύσαντος Μ, τὴν ἀκύρωσιν τοῦ συνομολογηθέντος μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἐγχειρογράφων δανειστῶν του συμβιβασμοῦ, ἔχουσιν εἰς τὴν ἔκβασιν τῆς δίκης ἴδιον ἄμεσον συμφέρον, ὅσον εἶναι τοῦ ν' ἀκυρωθῇ ὁ συμβιβασμός, διὰ νὰ μὴ ἦναι ὑποχρεωτικὸς δι' αὐτούς, τὸ δὲ συμφέρον των τοῦτο προκύπτει ἐκ τοῦ αὐτοῦ πράγματος καὶ τῆς αὐτῆς νομίμου αἰτίας· διότι τὸ πρᾶγμα ἐνταῦθα εἶναι ὁ γενόμενος συμβιβασμός, ὅστις ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς αὐτοὺς νὰ παραπονεθῶσιν, ἡ δὲ νόμιμος αἰτία·

ναι ἡ ἔνστασις, τὴν ὁποίαν ἀμφότεροι προτείνουν τοῦ ὅτι ὁ συμβιβασμὸς ἐγένετο δολίως· ἂν δὲ ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν προτείνῃ τὸ καθ' ἑαυτὸν καὶ ἕτερον λόγον ἀκυρώσεως, εἶν' ἀδιάφορον.

Ἐπειδὴ ἂν τὸ ἄρθρον 523 τοῦ Ἐμπ. νόμου ἐξηγῆται πληθυντικῶς περὶ τῶν ἀνακοπῶν τῶν δανειστῶν κατὰ τοῦ συμβιβασμοῦ, δὲν ἕπεται ἐκ τούτου, ὡς ὁ ἐφεσίβλητος διατείνεται, ὅτι δὲν ἐπιτρέπει νὰ γίνηται ἐκ μέρους πλειόνων δανειστῶν μία ἀνακοπή, ἀλλὰ μόνον, ὅτι δύναται ἕκαστος δανειστής, μὴ συγκατατεθεὶς εἰς τὸν συμβιβασμόν, ἢ μὴ κλητευθεὶς νὰ συμπράξῃ, νὰ κάμῃ χωριστὴν ἀνακοπήν· ἐὰν δὲ καὶ τὸ β' ἐδάφ. τοῦ 4 ἄρθρου τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικῶν νόμου ἐξηγῆται καὶ αὐτὸ πληθυντικῶς περὶ τῶν ἀνακοπῶν τῶν δανειστῶν κατὰ τοῦ συμβιβασμοῦ, ὁρίζον προσέτι, ὅτι δικάζονται αὗται ὑπὸ τῶν ἐμποροδικῶν, ὅταν τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ ἀνακόπτοντος στηρίζωνται εἰς πράξεις ἢ ἐργασίας ὑπαγομένας εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν ἐμποροδικῶν, εἰς πᾶσαν δ' ἄλλην περίπτωσιν ἀπὸ τὰ πολιτικὰ δικαστήρια, δὲν ἕπεται ἐκ τούτων τὸ ἰσχυριζόμενον ὑπὸ τοῦ ἐφεσιβλήτου ἀποτέλεσμα· καθότι καὶ μία ἀνακοπὴ ὅταν γίνεται ὑπὸ ἑνὸς καὶ μόνου δανειστοῦ, ἂν εἰς αὐτὴν ἐνδιαλαμβάνωνται ἐπιχειρήματα, ἄλλα μὲν ὑπαγόμενα, ἄλλα δὲ μή, εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν ἐμποροδικῶν, τὰ τελευταῖα παραπέμπονται εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῶν τακτικῶν δικαστῶν.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 93 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 1141).

§ 17. Οἱ ἐμφυτεύσαντες ἀμπέλους καὶ διανείμαντες αὐτὰς δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ὁμόδικοι εἰς τὰς ἐπιχειρισθείσας ἐναντίον των πράξεις;

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρ. 70 τῆς πολ. δικονομίας, ὁμοδικία ὑπάρχει, τουτέστι πλείονες ἄνθρωποι δύνανται νὰ ἐνάξωσιν ἢ νὰ ἐναχθῶσι κοινῶς, ὅταν κοινωνῶσι δικαιώματος ἢ ὑποχρεώσεώς τινος, ἢ ἄλλως ἔχουσιν εἰς τὴν ἔκβασιν τῆς δίκης ἄμεσον ἴδιον συμφέρον ἐκ τοῦ αὐτοῦ πράγματος καὶ τῆς αὐτῆς νομίμου αἰτίας προκύπτον· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ ἐπὶ τῶν ἀμπέλων, περὶ οὗ πρόκειται, δικαίωμά των, οἱ ἀνακόψαντες στηρίζουν εἰς τὸ ἀπὸ 3 8βρίου 1820 ἔγγραφον τοῦ Κιαμήλμπεη, δι' οὗ παρεχώρησεν εἰς τοὺς Πιαδίτας ὁμοῦ 145 στρέμματα γαιῶν νὰ τὰς ἐμφυτεύσουν ἀμπέλους καὶ νὰ τῷ πληρώσουν ἀνὰ γρόσια 3 τὸ στρέμμα, καὶ εἰς τὸν Νόμον ΙΔ' τῆς 9 μαΐου 1822, δι' οὗ ἀπενεμήθη εἰς τοὺς ῥηθέντας Πιαδίτας ἢ Ἐπιδαυρίους ὁμοῦ ἀτέλεια τῶν ἰδιοκτήτων κτημάτων, ὅσα εὑρέθησαν ἔχοντες τὸν μάρτιον τοῦ 1821

καὶ τὰ λοιπά, ἀφορῶντα ἅπαντα ὅλους τοὺς Ἐπιδαυρίους ὁμαδόν· (ἴδε τὴν λέξιν *Ἀτέλεια* ἐν Εὑρετηρίῳ) τουτέστιν ἐπὶ τίτλων, τῶν ὁποίων ἔχουν κοινήν, καὶ τῶν ὁποίων τὴν ἰσχὺν ἔχουν ἄμεσον ἴδιον συμφέρον νὰ ὑποστηρίξουν ἅπαντες· ὅθεν καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δύνανται καὶ νὰ ἑνωθῶσιν εἰς ὁμοδικίαν· ἂν δὲ τὰς οὕτω κοινῶς ἀποκτηθείσας γαίας διένειμον μεταξύ των κατ' ἀρέσκειαν, καὶ ἕκαστος νέμεται μέρος αὐτῶν, καὶ τῶν ἄλλων κοινῶς ἀποκτηθέντων δικαίων κάμνουν χρῆσιν ἕκαστος κατ' ἰδίαν, τοῦτο δὲν κατήργησε τὸ κοινὸν δικαίωμα· ὅθεν, ἐπιχειρισθεισῶν ἐναντίον αὐτῶν κατ' ἰδίαν πράξεων, τεινουσῶν, ὡς ἀξιοῦσιν, εἰς ἀνατροπὴν τῶν κοινῶν δικαίων, ἐδύναντο οἱ προσβαλλόμεναι νὰ ἑνωθῶσιν ὡς ὁμόδικοι, διὰ νὰ ὑπερασπίσωσιν αὐτά, νὰ ἀποκρούσωσι δὲ καὶ τὰς κατ' ἰδίαν προσβολάς, διότι εἰς τὴν ἔκβασιν τῆς καθ' ἑκάστην καταδίωξιν δίκης, ἔχουν ἅπαντες ἴδιον ἄμεσον συμφέρον, τὸ νὰ κατισχύσωσι τὰ κοινὰ δίκαιά των, καὶ ἡ ἀκεραιότης τῶν κοινῶν τίτλων των· ὅθεν καὶ ὡς πρὸς τὴν ὁμοδικίαν καλῶς ἀπεφάσισε τὸ πρωτοδικεῖον.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 154 τοῦ 1849 (Νομικ. σ. 5066).

§ 18. Ὅταν διὰ τῆς αὐτῆς πράξεως τὸ Δημόσιον ἐνήργησεν ἀξιώσεις κυριότητος ἐπὶ τῶν ἀκινήτων κτημάτων διαφόρων κατοίκων, οὗτοι ἀπέκτησαν τὸν τῆς ὁμοδικίας δεσμόν, καὶ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ κινήσωσι, κατὰ τὸ 70 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας, πρόκλησιν πρὸς ἀγωγὴν δι' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1908.

§ 19. Προκύπτει δεσμὸς ὁμοδικίας ὡς ἐκ τῆς καθ' ὁμάδα ἐνοικιάσεως τῶν προσόδων;

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὁ πρῶτος λόγος τοῦ ἐνάγοντος, δι' ὃν ἐθεώρησεν ὁμοδίκους τοὺς ἐναγομένους, τουτέστιν, ὅτι καθ' ὁμάδα ἐνοικίασε τὰ χωρία, εἶναι ἀνυπόστατος· διότι ἡ ἕνωσις τῶν προσόδων τῶν χωρίων ἑνὸς τμήματος καὶ μιᾶς ἐπαρχίας κατὰ τὴν ἐνοικίασιν ἐκ μέρους τοῦ Δημοσίου, δὲν καθιστᾷ συνυποχρέους τοὺς φορολογουμένους, οἵτινες δὲν λαμβάνουν μέρος εἰς τὸ μεταξὺ τοῦ Δημοσίου καὶ τοῦ ἐνοικιαστοῦ συνάλλαγμα τοῦτο· πρᾶξις δὲ ἑτέρων ἑτέρους δὲν δύναται νὰ βλάψῃ, οὔτε νὰ συνδέσῃ, ἀλλ' ἕκαστος γεωργεῖ ἴδιον μέρος, εὐθύνεται ἰδίως δι' ὅσα ἐκ τούτου χρεωστεῖ, ἢ καθ' ὅσον ἄλλη τις πρᾶξίς του τὸν εὐθύνει.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 74 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4639).

§ 20. Τὰ μέλη κοινότητός τινος ἔχουν δεσμὸν ὁμοδικίας, ὅταν παρ' αὐτῶν αἰτῆται καρπὸς ἐπικαρπίας· καθότι εἰς τὴν ἔκβασιν

τῆς δίκης ἔχουν ἅπαντες τὸ αὐτὸ ἄμεσον συμφέρον ἔκ τε τῆς αὐτῆς πράξεως καὶ τῆς αὐτῆς νομίμου αἰτίας προκύπτον, καὶ δύνανται νὰ διεκδικήσωσιν ὁμοῦ τὰ συγχρόνως καὶ διὰ μιᾶς πράξεως ἀπειλούμενα δικαιώματά των (ἄρθρ. 70 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 73 τοῦ 1846.

§ 21. Ὅταν τινὲς ἀπεβλήθησαν ἀπὸ τὴν κατοχὴν δάσους τινὸς, δύνανται νὰ ἐναγάγωσι κοινῶς πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ κοινοῦ σκοποῦ, ὅστις εἶναι ἡ εἰς τὴν διακατοχὴν ἐγκατάστασίς των (ἄρθρ. 70 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2295 τοῦ 1842.

§ 21[2] Δεσμὸς ὁμοδικίας ὑπάρχει, ὅταν ἡ ἀγωγὴ γίνεται ἐξ ὀνόματος ὅλων τῶν ἐναγόντων καὶ στηρίζεται δι' ἅπαντας τοὺς ἐνάγοντας εἰς τὸν αὐτὸν νόμιμον λόγον· ἰδίως, ὅταν πολλοὶ κάτοικοι καλλιεργοῦν γαίας ἐθνικὰς, καὶ ἕκαστος αὐτῶν μέρος ὡρισμένον καλλιεργῇ, προκαλέσωσι δὲ ὅλοι ὁμοῦ τὸ Δημόσιον εἰς ἀγωγὴν, ἀξιοῦντες ὅτι ἔχουν τὴν διανοίᾳ κυρίου νομὴν, καθότι ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν δεσμὸς ὁμοδικίας. Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 7 τοῦ 1841.

§ 21[3] Κατὰ τὸ ἄρθρ. 70 τῆς πολ. δικονομίας, οἱ παράγοντες τὰ δικαιώματά των ἐκ τῆς συγκυριότητος δύνανται νὰ ἐνάξωσι τοὺς ἀντιδίκους των κοινῶς, ὡς ἔχοντες τὸν τῆς ὁμοδικίας δεσμόν. Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 61 τοῦ 1849.

Ὁμοδικία παθητική.

§ 22. Ὅταν οἱ ἐναγόμενοι ἠγόρασαν δι' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου κτῆμά τι, τὸ ὁποῖον δὲν διένειμαν σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ἀλλ' ἕκαστος κατέχει ἴδιον χωριστὸν μέρος, ἐνάγονται συγχρόνως; Ὄχι.

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ, ἀφοῦ πρωτοδίκως ἰσχυρίσθησαν οἱ ἐναγόμενοι ὅτι δὲν κατέχουσι κοινῶς καὶ ἀδιαιρέτως τὸ ἐπίδικον κτῆμα, ἀλλ' ὅτι ἕκαστος αὐτῶν κατέχει χωριστὸν μέρος τούτου, καὶ ὅτι ἑπομένως δὲν ἠδύναντο νὰ ἐναχθῶσιν ἀμφότεροι ὁμοῦ διὰ τῆς αὐτῆς ἀγωγῆς, ὤφειλε τὸ πρωτοδικεῖον νὰ ὑποχρεώσῃ τὴν ἐνάγουσαν εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἐν κοινῷ παρ' ἀμφοτέρων τῶν ἐναγομένων κατοχῆς τοῦ εἰρημένου κτήματος, καθόσον, ἄνευ τῆς κοινῆς ταύτης κατοχῆς, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ δεσμὸς τῆς ὁμοδικίας μεταξὺ τῶν ἐναγομένων, οὐδὲ νὰ ὑποστηριχθῇ ἑπομένως τὸ κῦρος τῆς προκειμένης ἀγωγῆς κατ' αὐτῶν ὡς κοινωνῶν τῆς αὐτῆς, πρὸς ἀπόδοσιν ὁλοκλήρου τοῦ διεκδικουμένου κτήματος, ὑποχρεώσεως· ὁ δὲ λόγος, ὅτι τὸ κτῆμα τοῦτο περιῆλθεν ἀδιαιρέτως εἴς τε τὸν

ἐναγόμενον καὶ εἰς τὸν τοῦ ἑτέρου ἐναγομένου δικαιοπάροχον, δυνάμει ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ συμβολαίου, καὶ ἔκτοτε δὲν ἐγένετο νόμιμός τις μεταξὺ αὐτῶν διανομὴ, βέβαιον μένον ἐξ ἐπισήμου τινὸς συμβολαίου, κατὰ τὴν τοῦ ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου διάταξιν, δὲν ἔχει ἐπιῤῥοήν τινα, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, διότι καὶ ἐν ἐλλείψει τοιαύτης νομίμου διανομῆς, ἐὰν ἕκαστος τῶν εναγομένων κατεῖχε, μολοντοῦτο, καὶ ἐνέμετο πραγματικῶς, ἐν καιρῷ τῆς ἀγωγῆς, ἀδιαίρετον μέρος τοῦ ἐπιδίκου κτήματος, ἡ ἐνάγουσα δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνάξῃ αὐτοὺς κοινῶς, ἀλλ' ἰδιαιτέρως ἕκαστον, ἀφοῦ ἡ πραγματικὴ τῆς διεκδικήσεως ἀγωγὴ, ὁποία ἡ προηγουμένη, δὲν ἁρμόζει κατὰ τὸν νόμον, εἰμὴ ἐναντίον τῆς πραγματικῆς κατόχου, ἀνεξαρτήτως τῆς νομιμότητος ἢ μὴ τῆς κατοχῆς του· εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν οἱ ἐναγόμενοι ἔχουν ἀμφότεροι συμφέρον πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς ἀγωγῆς, νὰ ὑποστηρίξωσι τὸν αὐτὸν τίτλον, δι' οὗ τὸ διεκδικούμενον κτῆμα περιῆλθεν ἀδιαιρέτως, ὡς εἴρηται, εἴς τε τὸν ἐναγόμενον καὶ εἰς τὸν τοῦ ἑτέρου ἐναγομένου δικαιοπάροχον, καθότι ἐν περιπτώσει μὴ ἀποδείξεως τῆς κοινῆς τῶν ἐναγομένων κατοχῆς ἕπεται, ὅτι τὸ προεκτεθὲν συμφέρον προκύπτει μὲν πάντοτε ἐκ τῆς αὐτῆς νομίμου αἰτίας, οὐχὶ ὅμως καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πράγματος, ὡς ἀπαιτεῖ τὸ ἄρθρ. 70 τῆς πολ. δικονομίας, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἕκαστος τῶν ἐναγομένων δὲν θέλει ἐνδιαφέρεσθαι πλέον διὰ τὸ ὅλον τοῦ διεκδικουμένου κτήματος, ἀλλὰ μόνον διὰ τὸ παρ' αὐτοῦ ἰδιαιτέρως καὶ ἀποκλειστικῶς κατεχόμενον· ἐκτὸς δὲ τούτου ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἀγωγὴ εἶναι ἀόριστος, μὴ ἀπαιτοῦσα περὶ ἑκατέρου τῶν ἐναγομένων ὡρισμένως, καὶ διακεκριμμένως τὸ παρ' ἑκατέρου κατεχόμενον καὶ ἀποδοτέον δῆθεν ὑπ' αὐτοῦ μέρος τοῦ κτήματος.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 10659 τοῦ 1853

§ 23. Οἱ συγκοινωνοὶ εἶναι καὶ ὁμόδικοι· ἄρα δι' ἑνὸς ἐγγράφου δύνανται νὰ συναχθῶσιν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 63 τοῦ 1844, ἣν ἐν λέξει *Ἁρμοδιότης ἐμπορικὴ* § 47 (Εὐρ. τόμ. 5).

§ 24. Παθητικὴ ὁμοδικία ὑπάρχει, ὅταν οἱ μέτοχοι ἑταιρίας τινὸς ἐνάγωνται προσωπικῶς πρὸς ἐκτέλεσιν ὑποχρεώσεων τῆς ἑταιρίας. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5500 τοῦ 1849.

§ 25. Δὲν ὑπάρχει δεσμὸς ὁμοδικίας μεταξὺ πολλῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἰδιοκτήτου μισθωσάντων, χωριστὰ καθεὶς, ἰδιαίτερα καὶ ὡρισμένα τεμάχια γαιῶν· ἄρα καθεὶς ἰδιαιτέρως καὶ εὐθύνεται καὶ ὑποχρεοῦται ἐκ τῆς πράξεώς του· ἄμεσον δὲ συμφέρον δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ὁ μὲν ἐκ τῆς ἐκβάσεως τῆς κατὰ τῶν ἄλλων ἀγωγῆς περὶ

ἀποζημιώσεως, διότι δὲν προκύπτει ἐκ τοῦ αὐτοῦ πράγματος καὶ τῆς αὐτῆς νομίμου αἰτίας (ἄρθρ. 70 πολ. δικ.). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 326 τοῦ 1845 (Νομικ. σελ. 4237).

§ 26. Ὑπάρχει δεσμὸς ὁμοδικίας, ὅταν ὁ ἐνάγων διατείνηται ὅτι διάφοροι διετάραξαν τὴν ἀδιαίρετον νομήν του; ὅρα ἀνωτ. § 8 τὴν ἀπόφ. 34 τοῦ 1848 Ἀρείου Πάγου.

§ 27. Οἱ συνδιαταράξαντες τὴν κατοχήν τινος ἔχουν τὸν τῆς ὁμοδικίας δεσμόν, εἴτε ἐκ συμφωνίας, εἴτε μὴ ἐνήργησαν.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἡ ἐνάγουσα δὲν ἐζήτησε διὰ τῆς ἀγωγῆς της τὴν ἀποβολὴν τῶν ἐναγομένων ἀπὸ τεμάχια γῆς ὡρισμένα, τὰ ὁποῖα κατεῖχον ἀνέκαθεν, διὰ τὸν λόγον, ὅτι παρεχωρήθησαν εἰς αὐτὴν, ἀλλὰ διϊσχυριζομένη, ὅτι παρέλαβε καὶ κατεῖχεν αὐτὴ ὡς κυρία ὁμοῦ μὲ τὰ ἄλλα τὸ εἰς Ἁγίαν Κυριακὴν τεμάχιον ὁλοκλήρως, καὶ ἐνικῶς, καὶ διεταράχθη εἰς τὴν διακατοχὴν 18 αὐτοῦ στρεμμάτων, καὶ ἀπεβλήθη ἀπ' αὐτῆς, τῆς δὲ διαταράξεως ἢ ἀποβολῆς ἀπὸ τῆς διακατοχῆς οὔσης πράξεως αὐτογνώμονος καὶ βιαίας, γενομένης παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ κυρίου, ὅσοι καὶ ἂν ἦναι οἱ ἐνεργοῦντες αὐτὴν καὶ εἴτε ἐκ συμφωνίας μεταξύ των, εἴτε μὴ, ἡ ἐνάγουσα ἐδύνατο νὰ ἐνάξῃ αὐτοὺς ὁμοῦ κοινῶς, καὶ συγχρόνως ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κτήματος προσβαλόντας τὸ δικαίωμά της.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 24 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4607).

§ 28. Πλείονες ἐνάγονται ὁμοῦ, ὅταν ἡ δοῦσα πρὸς ἐφαρμογὴν αἰτία ἦναι μία καὶ ἡ αὐτὴ, ἡ δὲ ἐκτίμησις τῶν χαρακτηριζόντων τὴν ὁμοδικίαν περιστατικῶν εἶναι πραγματικὸν ἀντικείμενον. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ Γ ἐνήγαγε διαφόρους ἐπὶ διαταράξει κατοχῆς, οὗτοι δὲ ἀντέτειναν λέγοντες, ὅτι ἕκαστος ἰδιαίτερον τεμάχιον κατέλαβεν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 175 τοῦ 1847.

§ 29. Ἡ παραβίασις τῶν περὶ ὁμοδικίας διατάξεων ἐπιφέρει ἀναίρεσιν· ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἡ βάσις τῆς ἀγωγῆς ἦτον ὅτι ἡ τοῦ ἐνάγοντος νομὴ ἦτον ἀδιαίρετος, οἱ δὲ ἐναγόμενοι διετάραξαν τὴν νομήν του καὶ ἀντέτειναν, εἰπόντες ὅτι ἐπὶ ἰδιαιτέρων τεμαχίων ἕκαστος ἐνήργησεν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 34 τοῦ 1848, ἣν βλ. ἀνωτ. § 8.

§ 30. Ὑπάρχει δεσμὸς ὁμοδικίας, ὅταν δύο ἐκ συνεννοήσεως ἐνήργησαν τὸν πλειστηριασμὸν οἰκίας τινὸς, μετὰ τὴν διαταχθεῖσαν ἀναστολήν του; Ναί.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν διαφόρων τῆς προκειμένης ἀγωγῆς περὶ ἀποζημιώσεως αἰτήσεων μόνον ἐκείνη, ἥτις ἀφορᾷ τὴν ἀποζημίωσιν διὰ τὴν ζημίαν τῶν ὠφελειῶν τῆς οἰκίας ἠδύνατο ν' ἀπευθυνθῇ κατ' ἀμφοτέρων τῶν ἐναγομένων ὡς

ὁμοδίκων, ἐὰν ὑπῆρχεν ἀναμφισβήτητος ὁ ἰσχυρισμὸς τῆς ἐκκαλούσης περὶ τῆς ἐκ συνεννοήσεως κακῆς πίστεως ἀμφοτέρων τῶν ἐναγομένων εἰς τὴν παράνομον ἀφαίρεσιν τῆς οἰκίας της, τουτέςι περὶ τοῦ ὅτι ὁ Ν ἐπώλησε καὶ ὁ Α ἠγόρασε μετὰ τὴν διαταχθεῖσαν ἀναστολὴν τοῦ πλειστηριασμοῦ ἐν γνώσει ἀμφότεροι τῆς ἀναστολῆς ταύτης καὶ κατὰ παράβασιν αὐτῆς.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 9950 τοῦ 1852.

§ 31. Δεσμὸς ὁμοδικίας ὑπάρχει, ὅταν οἱ φορολογούμενοι ἐναντιωθῶσιν εἰς τὴν εἴσπραξιν τοῦ ὀφειλομένου φόρου· καὶ δύνανται νὰ ἐναχθῶσιν ὅλοι πρὸς ἀποζημίωσιν.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ὁ δεύτερος λόγος, ὅτι ὁ ἐναγόμενος ὁμοῦ, καὶ ἐκ συμφώνου ἕνεκα ἀξιώσεων, τὰς ὁποίας κοινῶς εἶχον κατὰ τοῦ ἐνάγοντος, ἠναντιώθησαν εἰς αὐτὸν καὶ τὸν ἐμπόδισαν νὰ εἰσπράξῃ παρ' ἑνὸς ἑκάστου τὸν φόρον, παρακρατήσαντες οὕτως ὅλους ὡσανεὶ ἀποζημίωσίν των, διὰ τῆς ἰδίας των δυνάμεως ἡνωμένης, ἕνεκα τῆς ὁποίας δὲν ἠδυνήθη ὁ ἐνοικιαστὴς οὔτε νὰ καταμετρήσῃ, οὔτε κατάστιχα νὰ ἔχῃ, καὶ νὰ γνωρίζῃ τί ἕκαστος αὐτῶν χρεωστεῖ· περιστατικὸν προκύπτον ἔκ τε τῆς ἀπὸ 9 δεκεμβρίου 1829 ἀναφορᾶς των πρὸς τὴν ἐπαρχιακὴν δημογεροντίαν Λακεδαίμονος καὶ τῶν λοιπῶν ἐν τῇ δικογραφίᾳ ἐγγράφων, καὶ τὸ ὁποῖον οὐδὲ ἤδη ἠρνήθησαν οἱ ἐναγόμενοι· διὸ καὶ αὐτὸς ἐν εἴδει ἀποζημιώσεως ζητεῖ παρ' αὐτῶν ὅσον τότε τῷ παρεκράτησαν φόρον· ἡ μὲν ἀγωγὴ οὖσα περὶ διαφορᾶς ἐνοικιαστοῦ πρὸς φορολογουμένους ἐκ φόρων, κατὰ τὸ ἄρθρον 1 § ά τοῦ ἀπὸ 7 (19) μαΐου 1837 καὶ τοῦ ἄρθρ. 1 τοῦ ἀπὸ 9 (21) ἰουλίου 1838 Β. διατάγματος ὑπήγετο εἰς τὰ διοικητικὰ δικαστήρια· κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 6 τοῦ δευτέρου, ἠδύνατο νὰ τοὺς ἐνάξῃ ὁμοῦ, καὶ ἡ ἕνωσις ἦτο μάλιστα ἀναγκαία, διότι ἡ ῥηθεῖσα πρᾶξίς των, ὁμοῦ καὶ ἐκ συμφώνου παρ' ὅλων γενομένη, καθιστᾷ ὁμοδίκους ὅλους τοὺς εἰς αὐτὴν κοινωνήσαντας, καὶ ἄν, ὡς εἴρηται, ὁ ἐνάγων περιωρίσθη νὰ ζητήσῃ παρ' ἑκάστου ὅσον τότε ὤφειλε νὰ τῷ ἀποδώσῃ, ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ποσοῦ τῶν ἐγγείων φόρων δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἄνευ τῆς συνδρομῆς ὅλων, ἢ ἤθελον πολλαπλασιασθῇ αἱ δίκαι καὶ τὰ ἔξοδα, καὶ ἡ ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης ἤθελε κατασταθῇ ἀκατόρθωτος· ὅθεν κατὰ ταύτην τὴν περίστασιν ὑπάρχει ὁ δεσμὸς τῆς ὁμοδικίας· ὁ δὲ τρίτος λόγος ὁ τῆς ἑνώσεως τῶν ἐναγομένων καὶ κατὰ τὴν ὑπεράσπισιν· ἐκπηγάζων ἐκ τῆς ἀνωτέρω αἰτίας, βεβαιοῖ καὶ ἐνισχύει τὸν πρῶτον· ἑπομένως δὲν εἶναι βάσιμος ἡ ἔνστασις τῶν ἐφεσιβλήτων.»

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 74 τοῦ 1846 (Νομικ. φ. 1639).

§ 32. Ὁ ζητῶν ἀποζημίωσιν ἕνεκα ἀφαιρέσεως, δυνάμει τοῦ περὶ σχεδίου τῶν Ἀθηνῶν, γηπέδου τινός, δύναται ν' ἀπευθυνθῇ συγχρόνως καθ' ὅλων τῶν πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρέων γειτόνων (ἄρθρ. 70 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 11079 τοῦ 1853, τμ. α'.

§ 33. Ἐνάγονται ὡς ὁμόδικοι οἱ ἀγοράσαντες κτῆμα ἀπὸ ἄλλου ἐναγόμενον, ὅταν ζητῆται ἀπό τινα ἀξιοῦντα δικαίωμα προτιμήσεως; Ἴδε σύγ. τόμ. 1 σελ. 45 § 22.

Ἀπόδειξις τῆς ὁμοδικίας.

§ 34. Ὁ ἰσχυριζόμενος, ὅτι εἶναι ὁμόδικος, ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἰδιότητα ταύτην· ἰδοὺ πῶς ἐξεφράσθη ὁ Ἄρειος Πάγος τὴν 27 σεπτεμβρίου 1838 (ἀπόφ. 218)·

« Ἐπειδή, κατὰ τὴν γενικὴν ἀρχὴν τοῦ δικαίου, καθιερωμένην καὶ ἀπὸ τὰ ἄρθρα 68 καὶ 92 τῆς πολ. δικονομίας, ὁσάκις πρόκειται ἀμφιβολία περὶ τῆς ἰδιότητος, δυνάμει τῆς ὁποίας διάδικός τις παρίσταται ἐπὶ δικαστηρίου, ἢ ὑπερασπίζεται ὑπόθεσίν τινα, ὀφείλει αὐτὸς οὗτος νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἰδιότητα, τὴν ὁποίαν ἀξιοῖ, ὅτι ἔχει· ἐπομένως τὸ ἐν Ἀθήναις δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ὀρθῶς ἐθεώρησε τὸν Α ὑπόχρεων νὰ ἀποδείξῃ τὴν παρ' αὐτοῦ προτεινομένην τῆς ὁμοδικίας ἰδιότητα.» Ὅρα *Ἀπόδειξις*.

§ 35. Ὁ διάδικος ὀφείλει νὰ ἀποδεικνύῃ αὐτὸς τὴν προτεινομένην τῆς ὁμοδικίας ἰδιότητα τῶν ἐντολέων του. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 218 τοῦ 1838, προηγ. §.

§ 36. Ὁ δεσμὸς τῆς ὁμοδικίας δύναται ν' ἀποδειχθῇ, ὅταν οἱ ὡς τοιοῦτοι ἐναγόμενοι ἀρνῶνται τὴν ἐπιχείρισιν τῆς πράξεώς των. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 162 τοῦ 1849.

§ 37. Ὅταν πολλοί, ὡς ὁμόδικοι, προκαλῶσιν ἄλλον νὰ κινήσῃ ἀγωγήν, οὗτος δὲ ἀμφισβητῇ τὴν ὁμοδικίαν των, ἐκεῖνοι ὀφείλουν ν' ἀποδείξωσιν, ὅτι κοινῶς, διανοίᾳ κυρίου, νέμονται τὸ κτῆμα, περὶ οὗ ἡ δίκη. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8106 τοῦ 1851.

Προσεπίκλησις (1).

§ 37. Παρατηρητέον, ὅτι ὁ νόμος δικαίωμα χορηγεῖ, ἀλλὰ δὲν ἐπιβάλλει ὑποχρέωσιν, διὰ νὰ κινήσῃ τις ἀγωγὴν κατὰ πολλῶν, ἢ νὰ ἐμφανισθῇ ἕκαστος ἰδίως· ἐπομένως α'] Ὁ σχηματισμὸς τῆς

---

(1) Ἴδε τὴν λέξιν Ἀνακοίνωσις τῆς δίκης.

ὁμοδικίας συγχωρεῖται, ὅταν ὑπάρχῃ κοινὴ ἀπαίτησις ἢ ὑποχρέωσις. β'] Καὶ ἂν ὑπάρχωσι τὰ στοιχεῖα τοῦ ἄρθρου, δὲν εἶναι ὑποχρεωμένοι οἱ πολλοὶ ἐνάγοντες νὰ ἐμφανισθῶσι συγχρόνως, ἔχοντες ἁπλῶς τὸ δικαίωμα τοῦτο. γ'] Ἀναγκαία συνέπεια τούτων εἶναι, ὅτι ἂν ἐκ πλειόνων ὁμοδίκων εἷς ἐνάγῃ τινὰ μόνος, δὲν δύναται ὁ εναγόμενος νὰ κάμῃ τὴν ἔνστασιν, καθὼς πάλιν ὅταν ὁ ἐνάγων κινῇ ἀγωγὴν κατά τινος κοινωνοῦ, δὲν δύναται οὗτος νὰ προτείνῃ, ὅτι ὁ ἐνάγων ὀφείλει νὰ καλέσῃ καὶ τὸν κοινωνόν του.

§ 38. Ὁ ἐνάγων δὲν ὑποχρεοῦται νὰ ἐνάξῃ ὅλους τοὺς κοινωνοὺς τῆς αὐτῆς ὑποχρεώσεως, ἂν καὶ ἔχῃ πρὸς τοῦτο δικαίωμα. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 4 τοῦ 1848.

§ 39. Ὅταν ἡ Α ζητῇ, λόγῳ κληρονομίας, τὴν προῖκα τῆς ἀποθανούσης ἀδελφῆς της· ἡ προσέλευσις τῶν ἀδελφῶν της δὲν εἶναι ἀναγκαία, διότι ἕκαστος δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς κληρονομίας· ἄρα βιαία παρέμβασις ἐκ μέρους τοῦ ἐνάγοντος δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν, καὶ ἑπομένως οἱ ἐκβιαζόμενοι δὲν θεωροῦνται ἀπολιπόμενοι, ὡς νὰ ἠνώθησαν μὲ τὸν ἐμφανισθέντα, ὥστε νὰ ἐφαρμόζηται τὸ ἄρθρον 602 τῆς πολ. δικ. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 273 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4217). — Ἴδε τὴν λέξιν *Κληρονομία*.

§ 40. Ἡ προσεπίκλησις τοῦ ὁμοδίκου εἶναι μέσον ἔνδικον, τοῦ ὁποίου δύναται μὲν ἕκαστος τῶν διαδίκων νὰ κάμῃ χρῆσιν, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ ἐκβιασθῇ.

Ἀπόφ. α' Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 561 τῆς πολ. δικονομίας, ἕκαστος τῶν διαδίκων δύναται νὰ προσεπικαλέσῃ εἰς τὴν δίκην ὄχι μόνον τοὺς ἰδίους, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀντιδίκου του τοὺς ὁμοδίκους· ἐκ τῆς διατάξεως δὲ ταύτης, καὶ τῶν ὁρισμῶν τῶν ἄρθρων 72 καὶ 232 τῆς αὐτῆς, προκύπτει, ὅτι ἡ προσεπίκλησις τοῦ ὁμοδίκου εἶναι μέσον ἔνδικον, τοῦ ὁποίου δύναται μὲν ἕκαστος τῶν διαδίκων νὰ κάμῃ χρῆσιν, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ ἐκβιασθῇ· εἰς τὴν ἀρχὴν δὲ ταύτην δὲν ἀπᾴδει τὸ ἄρθρον 744 τῆς πολ. δικονομίας, τὸ ὁποῖον ἐπικαλεῖται ὁ ἐφεσίβλητος, καθότι τοῦτο, διατάσσον ὅτι ἡ ἔφεσις διευθύνεται κατ' ἐκείνων, οἵτινες ἦσαν διάδικοι εἰς τὴν πρωτόδικον ὑπόθεσιν, δὲν ἐνόησε νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν ἐκκαλοῦντα ν' ἀνακοινώσῃ τὴν ἔφεσίν του πρὸς τοὺς ὁμοδίκους αὐτοῦ, ἐὰν ἐκ τούτου δὲν προσδοκᾷ ὠφέλειάν τινα, ἀλλὰ διὰ ν' ἀπαγορεύσῃ, ὡς ἀπὸ τὴν ἑπομένην τοῦ εἰρημένου ἄρθρου φράσιν ἐξάγεται, τὴν πρὸς τρίτους, τοὺς μὴ ἔχοντας τὸ πρὸς ἀνακοπὴν δικαίωμα, ἀνακοίνωσιν τῆς

ἐφέσεως· ἑπομένως ἡ πρότασις τοῦ ἐφεσιβλήτου τοῦ νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ ἐκκαλῶν Β Β ν' ἀνακοινώσῃ τὴν ἔφεσίν του πρὸς τὸν ὁμόδικόν του Ν Κ ἀποβαίνει ἀστήρικτος.

Ἐπειδὴ ὅμως ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ διαληφθεὶς ἐφεσίβλητος ἀνέπτυξεν, ὅτι ἠναγκάσθη νὰ κάμῃ τὴν τοιαύτην αἴτησιν, διότι, διὰ τὸ στενὸν τῆς δοθείσης πρὸς αὐτὸν προθεσμίας πρὸς ἐμφάνισιν, δὲν ἐδύνατο νὰ ἀνακοινώσῃ τὴν δίκην εἰς τὸν ἀπόντα κατ' ἐρήμην δικασθέντα συνεναγόμενον, πρὸς ὃν οὔτε ἡ ἀπόφασις ἔτι ἐκοινοποιήθη, οὔτε γνωρίζει ἔτι ἂν καὶ αὐτὸς θέλῃ νὰ κάμῃ ἔφεσιν διὰ νὰ ὁδηγηθῇ, ὡς πρὸς τὴν ἀντέφεσιν, καὶ διὰ νὰ μὴ διαμελισθῇ ἡ δίκη· ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ δικαστήριον τοῦτο, διὰ νὰ ἐμφανισθῇ καὶ ἐκεῖνος ἐὰν θέλῃ, καὶ νὰ διασαφισθῶσι καλλήτερα τὰ προκείμενα πράγματα, νὰ ἀνακριθῇ δεόντως ἡ ὑπόθεσις, καὶ νὰ μὴ χωρισθῇ ἡ δίκη, μία οὖσα, εἰς δύο, κρίνει ἀναγκαῖον νὰ συγχωρηθῇ ἡ αἰτηθεῖσα ἀναβολή, διὰ νὰ κάμῃ, ἐὰν θέλῃ, ἐντὸς αὐτῆς ὁ ἐκκαλῶν χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἀνακοινώσεως.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 341 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4245).

§ 40[a] Ὅταν ὁ μὲν ἀναγγελεὺς τῆς δίκης δικασθῇ ἐρήμην, ὁ δὲ πρὸς ἀποζημίωσιν ὑπόχρεως κατ' ἀντιμωλίαν, κοινοποιηθῇ δὲ ἡ προδικαστικὴ περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις καὶ εἰς τὸν πρῶτον, ἐντὸς δὲ τῆς νομίμου προθεσμίας δὲν ἐπιχειρίσῃ τὴν ἀπόδειξιν, δὲν βλάπτεται ἐκ τούτου ὁ δεύτερος, ὅστις συνεμορφώθη μ' αὐτήν, ἡ ἐνέργεια δὲ ταύτου ὠφελεῖ καὶ τὸν ἐρήμην δικασθέντα. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 81 τοῦ 1842 (Νομικ. σελ. 2893).

Δικαίωμα τοῦ προστίθεσθαι, τοῦ ἐκκαλεῖν κτλ.

§ 41. Ὅσοι ἐδικάσθησαν ἅπαξ ἐνώπιον τῶν πρωτοδικῶν ὡς ὁμόδικοι, ἔχουν καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐφέσεως. Ἡ ὑπ' ἀριθ. 169 ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου (1839) φέρει·

« Ἐπειδή, κατὰ τὸ 70 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας, πλείονες ἄνθρωποι δύνανται νὰ κινήσωσιν ὁμοῦ ἀγωγήν, τουτέστι νὰ ἐμφανισθῶσιν ὡς ὁμόδικοι ἐπὶ δικαστηρίου, ὅταν ἦναι κοινωνοὶ δικαιώματος ἢ ὑποχρεώσεώς τινος, ἢ ἔχουν ἄμεσον συμφέρον πρὸς τὴν ἔκβασιν τῆς δίκης· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ Α καὶ ὁ Β παραστάθέντες ὡς ὁμόδικοι ἐνώπιον τῶν ἐν Ἀθήναις πρωτοδικῶν ἐθεωρήθησαν ὡς τοιοῦτοι . . . Ἐκκληθείσης δὲ τῆς ἀποφάσεως ταύτης παρὰ τῶν εἰρημένων ὁμοδίκων, ἡ ἔνστασις, ὅτι εἷς ἐξ αὐτῶν δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ὁμοδικίας, δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὑπ' ὄψιν, διότι ὅσοι ἐδικάσθησαν ἅπαξ ὡς ὁμόδικοι

παρὰ τοῦ πρωτοδικείου, πρέπει νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ κάμνωσι χρῆσιν καὶ τοῦ ἐνδίκου τῆς ἐφέσεως μέσου· ἄλλως τοὺς ἀφαιρεῖται ὁ δεύτερος νόμιμος βαθμὸς τῆς δικαιοδοσίας, καὶ εἰς τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ἀνήκει νὰ δικάσῃ τὸ ἰσχυρὸν ἢ ἀνίσχυρον τῆς προσβαλλομένης ὁμοδικίας.»

§ 42. Οἱ ὁμόδικοι δύνανται κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης νὰ προστεθῶσιν εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ ὁμοδίκου των. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 93 τοῦ 1835 (Νομικ. σ. 2377).

§ 43. Ὁμόδικος μὴ ἐκκαλέσας τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν, δὲν δύναται νὰ κάμῃ νέας προτάσεις, ἀλλὰ νὰ προστεθῇ εἰς τὰς τοῦ ἐκκαλοῦντος. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 65, ἣν ἐν λέξει *Ἔφεσις* § 109.

§ 44. Οἱ ὁμόδικοι ἔχουν τὸ δικαίωμα τοῦ προστίθεσθαι ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν, ὅταν τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐξεκάλεσαν τὴν ἀφορῶσαν αὐτοὺς ἀπόφασιν; Βλ. τὴν λέξιν *Ἔφεσις* (Εὑρετ. τόμ. 7 σελ. 302—311), ὅπου λύεται ἐν ἐκτάσει τὸ ζήτημα ἰδίως διὰ τῆς 371 ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Διαδικασία.

§ 45. Ὑπαρχόντων πολλῶν ὁμοδίκων, ἐνδέχεται νὰ λάβωσι χώραν δύο περιπτώσεις, δηλαδή, ἢ κανεὶς τῶν ὁμοδίκων δὲν ἐμφανίζεται, ἢ τινὲς μὲν τῶν ὁμοδίκων ἐμφανίζονται καὶ ἄλλοι δὲν ἐμφανίζονται. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν, ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 591 καὶ 595, ὅταν ὅμως ἐκ τῶν πολλῶν ὁμοδίκων ἐμφανίζωνταί τινες, ὁ κανὼν εἶναι, ὅτι οἱ μὴ ἐμφανισθέντες ὁμόδικοι θεωροῦνται ὡς πληρεξούσιοι τοῦ ἀπολιπομένου, χωρὶς νὰ γίνῃ διάκρισις, ἂν ὁ ἐμφανισθεὶς ἦναι ἐκεῖνος, ὅστις ἀπ' ἀρχῆς τῆς δίκης ἔλαβε μέρος. — Ὅ,τι λοιπὸν κάμει ὁ μὴ ἐμφανισθείς, θεωρεῖται καὶ ὡς γενόμενον παρὰ τοῦ ἄλλου· ἄρα τὰ ἄρθρα 591 καὶ 595 δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὸν ἀπολιπόμενον, ὡς πρὸς τὸν ὁποῖον ὅμως ἡ ἀπόφασις θεωρεῖται ἐρήμην. Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ ὅταν ὑπάρχωσι πολλοὶ ὁμόδικοι.

§ 46. Κατὰ τὸ 593 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας, λαμβάνεται μὲν ὑπ' ὄψιν ἡ μακροτέρα προθεσμία, ἡ μὴ τήρησις ὅμως αὐτῆς δὲν ἐπιφέρει τὴν ἀκυρότητα τῆς διαδικασίας, ἥτις τυχὸν ἐγένετο ὡς πρὸς τὸν ἕνα. Παρελθούσης τῆς προθεσμίας, ἡ συζήτησις ἐνεργεῖται εἴτε ἐνεφανίσθησαν ὅλοι, εἴτε μή. Σημειωτέον ὅμως, ὅτι οἱ μὴ ἐμφανισθέντες θεωροῦνται ὡς ἐρήμην δικασθέντες.

§ 47. Πότε οἱ προσεπικαλούμενοι, ἐὰν δὲν ἐμφανισθῶσι, θεωροῦνται ὡς νὰ ἠνώθησαν μὲ τὸν προσεπικαλέσαντα; — Μόνον ὅταν

ὑπάρχῃ ἡ ἀπὸ τὸ ἄρθρον 71 τῆς πολ. δικονομίας διαγραφομένη περίπτωσις τῆς ἐξαρτήσεως τῆς ἀποφάσεως ἐκ τῆς προσελεύσεως τοῦ προσεπικληθέντος. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 236 τοῦ 1849 (Νομικ. σ. 5028).

§ 48. Ὅρα τὴν λέξιν *Ἐρημοδικία* § 9 καὶ 28.

§ 49. Οἱ ὁμόδικοι, ὁσάκις ἦναι συνενάγοντες ἢ συνεναγόμενοι, ἕνεκα τοῦ αὐτοῦ πράγματος καὶ τῆς αὐτῆς νομίμου αἰτίας, θεωροῦνται ὡς πληρεξούσιοι. Ὅρα τὴν ὑπ' ἀριθ. 371 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρ. Πάγου εἰς τὴν λέξιν *Ἔφεσις* (τόμ. 7 σ. 302—311).

§ 50. Ὁ προσκληθεὶς εἰς δίκην τινὰ ὡς ὁμόδικος, ἐγγυητὴς, πρὸς ἀποζημίωσιν ὑπόχρεως ἢ ὡς κυρίως διακάτοχος ἀκινήτου κτήματος καὶ ἀντιπροσωπευθεὶς παρὰ τοῦ προσκαλέσαντος αὐτὸν, ἐν περιπτώσει μὴ ἐμφανίσεώς του, δὲν ἔχει δικαίωμα ἀνακοπῆς κατὰ τῆς ἐκδοθείσης ἀποφάσεως, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν οὐσίαν· εἶναι δὲ δεκτὴ ἡ κατ' αὐτῆς ἀνακοπή του, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς μόνον κατὰ τοῦ προσκαλέσαντος αὐτὸν ἀξιώσεις του. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 71 τοῦ 1843, ἣν ἴδε ἐν Εὑρετ. τόμ. 3 λέξει *Ἀπόφασις ἐρήμην*· ἴδε καὶ τὴν λέξιν *Ἀνακοίνωσις τῆς δίκης*.

§ 51. Οὔτε ὁ προσκληθεὶς κοινωνὸς τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ ἐναγομένου δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἑνωθεὶς μετὰ τοῦ τελευταίου τούτου, κατὰ τὸ ἄρθρ. 602, οὔτε ὁ συνεναχθεὶς ὁμόδικος δύναται νὰ δικασθῇ ἐρήμην, ἐὰν προηγουμένως δὲν κλητευθῶσι νομίμως (ἄρθρα 594, 592 πολ. δικ.). Ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν 9502 τοῦ 1852.

§ 52. Τὸ ἄρθρον 602 τῆς πολ. δικονομίας ἀφορᾷ τοὺς ὑπὸ τῶν ἐναγόντων ἢ τῶν ἐναγομένων, δυνάμει τῶν ἄρθρων 71 καὶ 72 τῆς πολ. δικονομίας, πρὸς συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως προσκληθέντας τυχὸν κοινωνοὺς τῶν δικαιωμάτων ἢ ὑποχρεώσεών των, οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς συνεναχθέντας ὁμοδίκους· περὶ δὲ τῶν συνεπειῶν τῆς μὴ ἐμφανίσεως τούτων προβλέπουν τὰ ἄρθρα 594 καὶ 595 τῆς πολ. δικονομιας. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9502 τοῦ 1852.

§ 53. Οἱ μὴ ὑπογράψαντες τὸ ἔγγραφον τῆς ἀγωγῆς δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς διάδικοι ἢ ὁμόδικοι, οὐδ' ὑπάγονται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 602 τῆς πολ. δικονομίας, μὴ προσεπικληθέντες εἰς τὴν δίκην· ἡ ἄνευ δ' ἐντολῆς ἐνέργεια τοῦ δικηγόρου καθιστᾷ μὲν ἄκυρον τὸ ἔγγραφον τῆς ἀγωγῆς, ἀλλὰ καθ' ὅσον ἀφορᾷ αὐτούς. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 73 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4638).

§ 54. Τὸ ἄρθρον 602 τῆς πολ. δικονομίας προνοεῖ περὶ τῶν προσκεκλημένων ὁμοδίκων, περὶ ὧν διαλαμβάνουν τὰ ἄρθρα 71 καὶ 72 τῆς πολ. δικονομίας, τουτέστι περὶ ἐκείνων τῶν ὁμοδίκων, ἐκ τῆς προσελεύσεως τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἡ διεξαγωγὴ τῆς

δίκης, ἢ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως, καὶ οὐχὶ περὶ συνεναγομένων, περὶ ὧν δὲν ὑπάρχει ἡ εἰρημένη περίπτωσις, καὶ περὶ ὧν προβλέπουσι τὰ ἄρθρα 592 ἐπ. τῆς πολ. δικονομίας, καθ' ἃ ὁ μὲν ἐμφανισθεὶς δικάζεται κατ' ἀντιμωλίαν, οἱ δὲ ἀπολιπόμενοι ἐρήμην (1). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 69 τοῦ 1841 (Νομικ. σ. 3765).

§ 55. Ὅταν συνεναγόμενός τις μετ' ἄλλου ἀλληλεγγύως δὲν ἐκλητεύθη, δὲν θεωρεῖται ὡς ὁμόδικος ὁ ἕτερος συνεναγόμενος καὶ δὲν δικάζεται ἐρήμην, διότι τοῦτο λαμβάνει χώραν, ὅταν ὁ ἐνάγων, ἢ ὁ ἐναγόμενος, προσκαλῇ τοὺς ὁμοδίκους, καὶ οὗτοι ἀπολείπονται (ἄρθρα 71, 72 καὶ 602 τῆς πολ. δικ.). Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 4468 τοῦ 1847.

§ 56. Τὸ ἄρθρον 602 τῆς πολ. δικονομίας δὲν ἐννοεῖ ὡς ὁμοδίκους τοὺς συνενάγοντας ἢ συνεναγομένους, οἵτινες εἶναι κύριοι διάδικοι, ὄντος τοῦ ἀντικειμένου τῆς δίκης διαιρετοῦ, ἀλλὰ τοὺς προσεπικαλουμένους κοινωνοὺς δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ τὰ ἄρθρα 602 καὶ 782 τῆς πολ. δικονομίας, ἐπὶ τῶν ὁποίων τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Τριπόλει πρωδικῶν στηριχθὲν, ἐθεώρησε τὸν μὴ ἐμφανισθέντα Ε ὡς ἐνωθέντα καὶ ἑπομένως ὡς συνεκκαλέσαντα μετὰ τοῦ ἐμφανισθέντος Κ., καὶ ἐταύτισεν ἀμφοτέρους ὡς πρὸς τ' ἀποτελέσματα τῆς γενομένης ἐφέσεως, ἡρμηνεύθησαν κακῶς καὶ ἐφηρμόσθησαν ἐσφαλμένως, καθ' ὅσον ἐκεῖνο μὲν ὡς ὁμοδίκους δὲν ἐννοεῖ τοὺς συνενάγοντας ἢ συνεναγομένους, οἵτινες εἶναι κύριοι διάδικοι, ὅταν μάλιστα τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης, ὡς τὸ τῆς προκειμένης, ἦναι διαιρετὸν, ἀλλὰ τοὺς προσεπικαλουμένους κοινωνοὺς δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων· τοῦτο δὲ ἐφαρμόζεται ὁσάκις πολλοὶ κατεδικάσθησαν ν' ἀποδώσωσι τὸ αὐτὸ ποσὸν, ἐνῷ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ ποσὸν, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ ἀναιρεσίβλητοι κατεδικάσθησαν, εἶναι ἐπιδεκτικὸν διαιρέσεως, ὡς καὶ τὸ ἀντικείμενον αὐτὸ τῆς δίκης.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 41 τοῦ 1849.

§ 57. Ὅταν μεταξὺ πολλῶν ὁμοδίκων, ὁ εἷς ἀπολαμβάνει τὰ δικαιώματα τῶν πενήτων, τὰ δικόγραφα γράφονται εἰς ἄσημον χάρτην, καὶ ὅλοι ὠφελοῦνται τῆς ἀπαλλαγῆς ταύτης. Ἀπ. ἐφετ. Ναυπλ. τῆς 20 ἰουνίου 1840 (Νομικ. σ. 2125).— ὅρα τὴν λέξιν *Χαρτόσημον* καὶ *Ἔξοδα δικ.*

§ 58. Ὁ πληρεξούσιος διαδίκου τινὸς δὲν δύναται, ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ταύτην, νὰ παριστᾷ καὶ τοὺς ὁμοδίκους τούτου. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 374 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5432).

---

(1) Ὅρα Εὐρ. τόμ. 7 λέξει Ἐρημοδικία.

Ἀποτελέσματα.

§ 59. Κατὰ τὸ 602 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας, οἱ προσκεκλημένοι ὁμόδικοι θεωροῦνται ὡς πληρεξούσιοι τῶν μὴ ἐμφανισθέντων διαδίκων καὶ ἔχουν δικαίωμα νὰ διεξάγωσι τὴν δίκην ὡς καὶ οἱ διάδικοι αὐτοί· τὸ αὐτὸ δὲ δικαίωμα πρέπει νὰ ἀποδοθῇ καὶ εἰς τοὺς κατὰ τὸ 70 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας ὁμοδίκους, ὁσάκις οὗτοι ἦναι συνενάγοντες ἢ συνεναγόμενοι ἕνεκα τοῦ αὐτοῦ πράγματος καὶ τῆς αὐτῆς νομίμου αἰτίας· ὅθεν ὁσάκις πλείονες κατεδικάσθησαν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους καὶ εἷς μόνος ἐξ αὐτῶν ἐξεκάλεσεν, ἡ μεταῤῥύθμισις ἔχει τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα καὶ ὑπὲρ τῶν μὴ ἐκκαλούντων, καθ' ὅσον οὗτοι δὲν ἐξέφρασαν κατ' ἄλλον τρόπον τὴν περὶ τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως εὐχαρίστησίν των· ἔχουν λοιπὸν καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ προστίθεσθαι οἱ μὴ ἐκκαλοῦντες· ἡ διάταξις λοιπὸν τοῦ 591 ἄρθρου τῆς πολ. δικονομίας δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν, ὁσάκις ὑπάρχουν πλείονες διάδικοι, ἔχοντες ἄμεσον ἴδιον συμφέρον, προκύπτον ἐκ τῆς αὐτῆς δίκης, καὶ ἔνιοι αὐτῶν ἐνεφανίσθησαν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 371 τοῦ 1841. —Ἴδε δὲ τὴν λέξιν *Ἔφεσις* (τ. 7 σ. 302—311).

§ 60. Ὁσάκις τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης ἦναι ἐπιδεκτικὸν διαιρέσεως, δὲν ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 782, ἥτις ἐφαρμόζεται ὅταν πολλοὶ κατεδικάσθησαν εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ αὐτοῦ ποσοῦ. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου. 41 τοῦ 1849, ἣν ἴδε ἀνωτέρω § 56.

§ 61. Ὅταν ὁ εἷς τῶν ὁμοδίκων ἐκκαλέσῃ, ἡ μεταῤῥυθμιστικὴ ἀπόφασις ἔχει τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ ἐκκαλέσαντος; Ἴδε τὰς παρατηρήσεις, ὅσας ἐξέθεσα ἐν Εὑρ. τόμ. 7 σελ. 301—311.

§ 62. Ἡ περίπτωσις, ὅτι ὁ ἐναγαγὼν ἦτον ὁμόδικος τῶν μὴ ἐναγαγόντων, δὲν χορηγεῖ εἰς τούτους τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τῶν συνεπειῶν τῆς ὑπὸ τούτου κινηθείσης ἀγωγῆς, ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης ἦναι διαιρετὸν καὶ ἡ ἀπαίτησις τοῦ ἑνὸς δὲν περιέχῃ καὶ ἀπαίτησιν τῶν λοιπῶν, οὐδ' ἄλλως ἀναφέρωνται ὡς διάδικοι εἰς τὴν πρωτόδικον δίκην. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 7462 τοῦ 1850.—Ἴδε ἀνωτ. § 8.

Προσθῆκαι τινές.

§ 63. Ὅταν τις παρασταθῇ εἰς δίκην ἐν ὀνόματι ἄλλου, χωρὶς νὰ ἦναι ὁμόδικος αὐτοῦ, ἀλλ' ἀκολούθως καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν

τῆς δίκης γίνῃ ἀληθῶς τοιοῦτος, ἡ περίστασις αὕτη δὲν καλύπτει τὰς προγενεστέρας πράξεις τοῦ παρασταθέντος πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀκυρότητος αὐτῶν καὶ τῆς ποινῆς τοῦ ἄρθρου 280 τοῦ ποιν. νόμου. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 168 τοῦ 1835 (Νομικ. σ. 228). — Ἴδε τὴν λέξιν *Ἀντιποίησις ὑπηρεσίας*.

§ 64. Οἱ ὁμόδικοι δύνανται νὰ ἐνεργῶσι προπαρασκευαστικὰς πράξεις ὑπὲρ τῶν ἐντολέων των; Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9255, ἣν ἐν λέξει *Πληρεξουσιότης*.

§ 65. Ὁ ἀλληλέγγυος συνοφειλέτης ἀντιπροσωπεύει ἐπὶ ἀκροατηρίου τὸν ὁμόδικόν του; Ἴδε Εὐρ. τόμ. 9 σελ. 194 ἐν τέλ.

§ 66. Ὑπογράφουν αἰτήσεις ἀναιρέσεως; Ἴδε τὴν λέξιν *Πληρεξουσιότης*.

§ 67. Μίαν κατάσχεσιν δύνανται νὰ ἐνεργήσωσιν οἱ διαφόρους ἀποφάσεις ἔχοντες; Ἴδε τὴν λέξιν *Κατάσχεσις* καὶ ἀνωτ. § 14.

§ 68. Ὁμόδικοι· ἔννοια τοῦ ἄρθρ. 602 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Ἴδε ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9502 ἐν § 51 ἐπ.

§ 69. Ὅταν συνεναχθῶσι πρόσωπα μὴ ἔχοντα τὸν τῆς ὁμοδικίας δεσμόν, τὸ δικόγραφον εἶναι ἄκυρον; Ἴδε τὴν λέξιν *Δικόγραφα* (εἰς τὸ τυπωθησόμενον παράρτημα) καὶ ἀνωτ. § 53.

§ 70. Ἡ περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς ἐφέσεως ἔνστασις τοῦ ὁμοδίκου ὠφελεῖ τὸν ἐρήμην δικαζόμενον ὁμόδικον; Ἴδε ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 616 τοῦ 1852 ἐν λέξει *Ἔφεσις*.

§ 71. Τὸ δικασθὲν ὡς πρὸς τὸν ἐγγυητὴν ἰσχύει καὶ κατὰ τῶν ἄλλων; Ἴδε ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9044 ἐν λ. *Τελεσιδικία*.

ΟΜΟΛΟΓΟΝ. Περὶ τῆς μεταβάσεώς των, ὅρα λέξ. *Ἐντολή*, ἔνθα ἡ 1361 ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν (Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 714).—Ἴδε Εὐρ. τόμ. 5 (λ. *Γραμμάτια*) § 3, 9, 10.—Ἴδε καὶ τὴν λ. *Παραχώρησις*.

ΟΜΟΛΟΓΙΑ (Ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων).

§ 1. Περὶ τῆς ὁμολογίας τῶν κατηγορουμένων, ἴδε Εὐρ. τόμ. 9 σελ. 1—11, ἔνθα διάφορα ζητήματα.

§ 2. Ἡ ὁμολογία τοῦ κατηγορουμένου δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν πλήρη, ὅταν δὲν συνοδεύηται μὲ ἄλλα περιστατικά. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 18 τοῦ 1847.

§ 3. Ἡ ὁμολογία τοῦ κατηγορουμένου, ὅτι αἱ κοινοποιήσεις τῶν κλήσεων ἐγένοντο πρὸς αὐτόν, δὲν ἀναπληροῖ τὴν παρὰ τὸν νόμον

τῆς δίκης ἔχουν ἅπαντες τὸ αὐτὸ ἄμεσον συμφέρον ἔκ τε τῆς αὐτῆς πράξεως καὶ τῆς αὐτῆς νομίμου αἰτίας προκύπτον, καὶ δύνανται νὰ διεκδικήσωσιν ὁμοῦ τὰ συγχρόνως καὶ διὰ μιᾶς πράξεως ἀπειλούμενα δικαιώματά των (ἄρθρ. 70 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 73 τοῦ 1846.

§ 21. Ὅταν τινὲς ἀπεβλήθησαν ἀπὸ τὴν κατοχὴν δάσους τινὸς, δύνανται νὰ ἐναγάγωσι κοινῶς πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ κοινοῦ σκοποῦ, ὅστις εἶναι ἡ εἰς τὴν διακατοχὴν ἐγκατάστασίς των (ἄρθρ. 70 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2295 τοῦ 1842.

§ 21[a] Δεσμὸς ὁμοδικίας ὑπάρχει, ὅταν ἡ ἀγωγὴ γίνεται ἐξ ὀνόματος ὅλων τῶν ἐναγόντων καὶ στηρίζεται δι' ἅπαντας τοὺς ἐνάγοντας εἰς τὸν αὐτὸν νόμιμον λόγον· ἰδίως, ὅταν πολλοὶ κάτοικοι καλλιεργοῦν γαίας ἐθνικὰς, καὶ ἕκαστος αὐτῶν μέρος ὡρισμένον καλλιεργῇ, προκαλέσωσι δὲ ὅλοι ὁμοῦ τὸ Δημόσιον εἰς ἀγωγὴν, ἀξιοῦντες ὅτι ἔχουν τὴν διανοίᾳ κυρίου νομὴν, καθότι ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν δεσμὸς ὁμοδικίας. Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 7 τοῦ 1841.

§ 21[3] Κατὰ τὸ ἄρθρ. 70 τῆς πολ. δικονομίας, οἱ παράγοντες τὰ δικαιώματά των ἐκ τῆς συγκυριότητος δύνανται νὰ ἐνάξωσι τοὺς ἀντιδίκους των κοινῶς, ὡς ἔχοντες τὸν τῆς ὁμοδικίας δεσμόν. Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 61 τοῦ 1849.

Ὁμοδικία παθητική.

§ 22. Ὅταν οἱ ἐναγόμενοι ἠγόρασαν δι' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου κτῆμά τι, τὸ ὁποῖον δὲν διένειμαν σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ἀλλ' ἕκαστος κατέχει ἴδιον χωριστὸν μέρος, ἐνάγονται συγχρόνως; Ὄχι.

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ, ἀφοῦ πρωτοδίκως ἰσχυρίσθησαν οἱ ἐναγόμενοι ὅτι δὲν κατέχουσι κοινῶς καὶ ἀδιαιρέτως τὸ ἐπίδικον κτῆμα, ἀλλ' ὅτι ἕκαστος αὐτῶν κατέχει χωριστὸν μέρος τούτου, καὶ ὅτι ἑπομένως δὲν ἠδύναντο νὰ ἐναχθῶσιν ἀμφότεροι ὁμοῦ διὰ τῆς αὐτῆς ἀγωγῆς, ὤφειλε τὸ πρωτοδικεῖον νὰ ὑποχρεώσῃ τὴν ἐνάγουσαν εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἐν κοινῷ παρ' ἀμφοτέρων τῶν ἐναγομένων κατοχῆς τοῦ εἰρημένου κτήματος, καθόσον, ἄνευ τῆς κοινῆς ταύτης κατοχῆς, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ δεσμὸς τῆς ὁμοδικίας μεταξὺ τῶν ἐναγομένων, οὐδὲ νὰ ὑποστηριχθῇ ἑπομένως τὸ κῦρος τῆς προκειμένης ἀγωγῆς κατ' αὐτῶν ὡς κοινωνῶν τῆς αὐτῆς, πρὸς ἀπόδοσιν ὁλοκλήρου τοῦ διεκδικουμένου κτήματος, ὑποχρεώσεως· ὁ δὲ λόγος, ὅτι τὸ κτῆμα τοῦτο περιῆλθεν ἀδιαιρέτως εἴς τε τὸν

ἐναγόμενον καὶ εἰς τὸν τοῦ ἑτέρου ἐναγομένου δικαιοπάροχον, δυνάμει ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ συμβολαίου, καὶ ἔκτοτε δὲν ἐγένετο νόμιμός τις μεταξὺ αὐτῶν διανομὴ, βέβαιον μένον ἐξ ἐπισήμου τινὸς συμβολαίου, κατὰ τὴν τοῦ ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου διάταξιν, δὲν ἔχει ἐπιῤῥοήν τινα, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, διότι καὶ ἐν ἐλλείψει τοιαύτης νομίμου διανομῆς, ἐὰν ἕκαστος τῶν ἐναγομένων κατεῖχε, μολοντοῦτο, καὶ ἐνέμετο πραγματικῶς, ἐν καιρῷ τῆς ἀγωγῆς, ἀδιαίρετον μέρος τοῦ ἐπιδίκου κτήματος, ἡ ἐνάγουσα δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνάξῃ αὐτοὺς κοινῶς, ἀλλ' ἰδιαιτέρως ἕκαστον, ἀφοῦ ἡ πραγματικὴ τῆς διεκδικήσεως ἀγωγὴ, ὁποία ἡ προηγουμένη, δὲν ἁρμόζει κατὰ τὸν νόμον, εἰμὴ ἐναντίον τῆς πραγματικῆς κατόχου, ἀνεξαρτήτως τῆς νομιμότητος ἢ μὴ τῆς κατοχῆς του· εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν οἱ ἐναγόμενοι ἔχουν ἀμφότεροι συμφέρον πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς ἀγωγῆς, νὰ ὑποστηρίξωσι τὸν αὐτὸν τίτλον, δι' οὗ τὸ διεκδικούμενον κτῆμα περιῆλθεν ἀδιαιρέτως, ὡς εἴρηται, εἴς τε τὸν ἐναγόμενον καὶ εἰς τὸν τοῦ ἑτέρου ἐναγομένου δικαιοπάροχον, καθότι ἐν περιπτώσει μὴ ἀποδείξεως τῆς κοινῆς τῶν ἐναγομένων κατοχῆς ἕπεται, ὅτι τὸ προεκτεθὲν συμφέρον προκύπτει μὲν πάντοτε ἐκ τῆς αὐτῆς νομίμου αἰτίας, οὐχὶ ὅμως καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πράγματος, ὡς ἀπαιτεῖ τὸ ἄρθρ. 70 τῆς πολ. δικονομίας, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἕκαστος τῶν ἐναγομένων δὲν θέλει ἐνδιαφέρεσθαι πλέον διὰ τὸ ὅλον τοῦ διεκδικουμένου κτήματος, ἀλλὰ μόνον διὰ τὸ παρ' αὐτοῦ ἰδιαιτέρως καὶ ἀποκλειστικῶς κατεχόμενον· ἐκτὸς δὲ τούτου ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἀγωγὴ εἶναι ἀόριστος, μὴ ἀπαιτοῦσα περὶ ἑκατέρου τῶν ἐναγομένων ὡρισμένως, καὶ διακεκριμμένως τὸ παρ' ἑκατέρου κατεχόμενον καὶ ἀποδοτέον δῆθεν ὑπ' αὐτοῦ μέρος τοῦ κτήματος.»

'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 10659 τοῦ 1853

§ 23. Οἱ συγκοινωνοὶ εἶναι καὶ ὁμόδικοι· ἄρα δι' ἑνὸς ἐγγράφου δύνανται νὰ συναχθῶσιν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 63 τοῦ 1844, ἣν ἐν λέξει *'Αρμοδιότης ἐμπορικὴ* § 47 (Εὑρ. τόμ. 5).

§ 24. Παθητικὴ ὁμοδικία ὑπάρχει, ὅταν οἱ μέτοχοι ἑταιρίας τινὸς ἐνάγωνται προσωπικῶς πρὸς ἐκτέλεσιν ὑποχρεώσεων τῆς ἑταιρίας. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5500 τοῦ 1849.

§ 25. Δὲν ὑπάρχει δεσμὸς ὁμοδικίας μεταξὺ πολλῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἰδιοκτήτου μισθωσάντων, χωριστὰ καθεὶς, ἰδιαίτερα καὶ ὡρισμένα τεμάχια γαιῶν· ἄρα καθεὶς ἰδιαιτέρως καὶ εὐθύνεται καὶ ὑποχρεοῦται ἐκ τῆς πράξεώς του· ἄμεσον δὲ συμφέρον δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ὁ μὲν ἐκ τῆς ἐκβάσεως τῆς κατὰ τῶν ἄλλων ἀγωγῆς περὶ

ἀποζημιώσεως, διότι δὲν προκύπτει ἐκ τοῦ αὐτοῦ πράγματος καὶ τῆς αὐτῆς νομίμου αἰτίας (ἄρθρ. 70 πολ. δικ.). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 326 τοῦ 1845 (Νομικ. σελ. 4237).

§ 26. Ὑπάρχει δεσμὸς ὁμοδικίας, ὅταν ὁ ἐνάγων διατείνηται ὅτι διάφοροι διετάραξαν τὴν ἀδιαίρετον νομήν του; ὅρα ἀνωτ. § 8 τὴν ἀπόφ. 34 τοῦ 1848 Ἀρείου Πάγου.

§ 27. Οἱ συνδιαταράξαντες τὴν κατοχήν τινος ἔχουν τὸν τῆς ὁμοδικίας δεσμόν, εἴτε ἐκ συμφωνίας, εἴτε μὴ ἐνήργησαν.

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ ἡ ἐνάγουσα δὲν ἐζήτησε διὰ τῆς ἀγωγῆς της τὴν ἀποβολὴν τῶν ἐναγομένων ἀπὸ τεμάχια γῆς ὡρισμένα, τὰ ὁποῖα κατεῖχον ἀνέκαθεν, διὰ τὸν λόγον, ὅτι παρεχωρήθησαν εἰς αὐτήν, ἀλλὰ διϊσχυριζομένη, ὅτι παρέλαβε καὶ κατεῖχεν αὕτη ὡς κυρία ὁμοῦ μὲ τὰ ἄλλα τὸ εἰς Ἁγίαν Κυριακὴν τεμάχιον ὁλοκλήρως, καὶ ἑνικῶς, καὶ διεταράχθη εἰς τὴν διακατοχὴν 18 αὐτοῦ στρεμμάτων, καὶ ἀπεβλήθη ἀπ' αὐτῆς, τῆς δὲ διαταράξεως ἢ ἀποβολῆς ἀπὸ τῆς διακατοχῆς οὔσης πράξεως αὐτογνώμονος καὶ βιαίας, γενομένης παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ κυρίου, ὅσοι καὶ ἂν ἦναι οἱ ἐνεργοῦντες αὐτὴν καὶ εἴτε ἐκ συμφωνίας μεταξύ των, εἴτε μή, ἡ ἐνάγουσα ἐδύνατο νὰ ἐνάξῃ αὐτοὺς ὁμοῦ κοινῶς, καὶ συγχρόνως ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κτήματος προσβαλόντας τὸ δικαίωμά της.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 24 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4607).

§ 28. Πλείονες ἐνάγονται ὁμοῦ, ὅταν ἡ δοῦσα πρὸς ἐφαρμογὴν αἰτία ἦναι μία καὶ ἡ αὐτή, ἡ δὲ ἐκτίμησις τῶν χαρακτηριζόντων τὴν ὁμοδικίαν περιστατικῶν εἶναι πραγματικὸν ἀντικείμενον. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ Γ ἐνήγαγε διαφόρους ἐπὶ διαταράξει κατοχῆς, οὗτοι δὲ ἀντέτειναν λέγοντες, ὅτι ἕκαστος ἰδιαίτερον τεμάχιον κατέλαβεν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 175 τοῦ 1847.

§ 29. Ἡ παραβίασις τῶν περὶ ὁμοδικίας διατάξεων ἐπιφέρει ἀναίρεσιν· ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἡ βάσις τῆς ἀγωγῆς ἦτον ὅτι ἡ τοῦ ἐνάγοντος νομὴ ἦτον ἀδιαίρετος, οἱ δὲ ἐναγόμενοι διετάραξαν τὴν νομήν του καὶ ἀντέτειναν, εἰπόντες ὅτι ἐπὶ ἰδιαιτέρων τεμαχίων ἕκαστος ἐνήργησεν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 34 τοῦ 1848, ἣν βλ. ἀνωτ. § 8.

§ 30. Ὑπάρχει δεσμὸς ὁμοδικίας, ὅταν δύο ἐκ συνεννοήσεως ἐνήργησαν τὸν πλειστηριασμὸν οἰκίας τινός, μετὰ τὴν διαταχθεῖσαν ἀναστολήν του; Ναί.

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν διαφόρων τῆς προκειμένης ἀγωγῆς περὶ ἀποζημιώσεως αἰτήσεων μόνον ἐκείνη, ἥτις ἀφορᾷ τὴν ἀποζημίωσιν διὰ τὴν ζημίαν τῶν ὠφελειῶν τῆς οἰκίας ἠδύνατο ν' ἀπευθυνθῇ κατ' ἀμφοτέρων τῶν ἐναγομένων ὡς

ὁμοδίκων, ἐὰν ὑπῆρχεν ἀναμφισβήτητος ὁ ἰσχυρισμὸς τῆς ἐκκαλούσης περὶ τῆς ἐκ συνεννοήσεως κακῆς πίστεως ἀμφοτέρων τῶν ἐναγομένων εἰς τὴν παράνομον ἀφαίρεσιν τῆς οἰκίας της, τουτέστι περὶ τοῦ ὅτι ὁ Ν ἐπώλησε καὶ ὁ Α ἠγόρασε μετὰ τὴν διαταχθεῖσαν ἀναστολὴν τοῦ πλειστηριασμοῦ ἐν γνώσει ἀμφότεροι τῆς ἀναστολῆς ταύτης καὶ κατὰ παράβασιν αὐτῆς.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9950 τοῦ 1852.

§ 31. Δεσμὸς ὁμοδικίας ὑπάρχει, ὅταν οἱ φορολογούμενοι ἐναντιωθῶσιν εἰς τὴν εἴσπραξιν τοῦ ὀφειλομένου φόρου· καὶ δύνανται νὰ ἐναχθῶσιν ὅλοι πρὸς ἀποζημίωσιν.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὁ δεύτερος λόγος, ὅτι ὁ ἐναγόμενος ὁμοῦ, καὶ ἐκ συμφώνου ἕνεκα ἀξιώσεων, τὰς ὁποίας κοινῶς εἶχον κατὰ τοῦ ἐνάγοντος, ἠναντιώθησαν εἰς αὐτὸν καὶ τὸν ἐμπόδισαν νὰ εἰσπράξῃ παρ' ἑνὸς ἑκάστου τὸν φόρον, παρακρατήσαντες οὕτως ὅλους ὡσανεὶ ἀποζημίωσίν των, διὰ τῆς ἰδίας των δυνάμεως ἡνωμένης, ἕνεκα τῆς ὁποίας δὲν ἠδυνήθη ὁ ἐνοικιαστὴς οὔτε νὰ καταμετρήσῃ, οὔτε κατάστιχα νὰ ἔχῃ, καὶ νὰ γνωρίζῃ τί ἕκαστος αὐτῶν χρεωστεῖ· περιστατικὸν προκύπτον ἔκ τε τῆς ἀπὸ 9 δεκεμβρίου 1829 ἀναφορᾶς των πρὸς τὴν ἐπαρχιακὴν δημογεροντίαν Λακεδαίμονος καὶ τῶν λοιπῶν ἐν τῇ δικογραφίᾳ ἐγγράφων, καὶ τὸ ὁποῖον οὐδὲ ἤδη ἠρνήθησαν οἱ ἐναγόμενοι· διὸ καὶ αὐτὸς ἐν εἴδει ἀποζημιώσεως ζητεῖ παρ' αὐτῶν ὅσον τότε τῷ παρεκράτησαν φόρον· ἡ μὲν ἀγωγὴ οὖσα περὶ διαφορᾶς ἐνοικιαστοῦ πρὸς φορολογουμένους ἐκ φόρων, κατὰ τὸ ἄρθρον 1 § α' τοῦ ἀπὸ 7 (19) μαΐου 1837 καὶ τοῦ ἄρθρ. 1 τοῦ ἀπὸ 9 (21) ἰουλίου 1838 Β. διατάγματος ὑπήγετο εἰς τὰ διοικητικὰ δικαστήρια· κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 6 τοῦ δευτέρου, ἠδύνατο νὰ τοὺς ἐνάξῃ ὁμοῦ, καὶ ἡ ἕνωσις ἦτο μάλιστα ἀναγκαία, διότι ἡ ῥηθεῖσα πρᾶξίς των, ὁμοῦ καὶ ἐκ συμφώνου παρ' ὅλων γενομένη, καθιστᾷ ὁμοδίκους ὅλους τοὺς εἰς αὐτὴν κοινωνήσαντας, καὶ ἄν, ὡς εἴρηται, ὁ ἐνάγων περιωρίσθη νὰ ζητήσῃ παρ' ἑκάστου ὅσον τότε ὤφειλε νὰ τῷ ἀποδώσῃ, ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ποσοῦ τῶν ἐγγείων φόρων δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἄνευ τῆς συνδρομῆς ὅλων, ἢ ἤθελον πολλαπλασιασθῆ αἱ δίκαι καὶ τὰ ἔξοδα, καὶ ἡ ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης ἤθελε κατασταθῆ ἀκατόρθωτος· ὅθεν κατὰ ταύτην τὴν περίστασιν ὑπάρχει ὁ δεσμὸς τῆς ὁμοδικίας· ὁ δὲ τρίτος λόγος ὁ τῆς ἑνώσεως τῶν ἐναγομένων καὶ κατὰ τὴν ὑπεράσπισιν ἐκπηγάζων ἐκ τῆς ἀνωτέρω αἰτίας, βεβαιοῖ καὶ ἐνισχύει τὸν πρῶτον· ἑπομένως δὲν εἶναι βάσιμος ἡ ἔνστασις τῶν ἐφεσιβλήτων.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 74 τοῦ 1846 (Νομικ. φ. 4639).

§ 32. Αγωγή άφορῶσα ἀποζημίωσιν ἕνεκα ἀφαιρέσεως, δυνάμει τοῦ περὶ σχεδίου τῶν Ἀθηνῶν, γηπέδου τινὸς, δύναται ν' ἀπευθυνθῇ συγχρόνως καθ' ὅλων τῶν πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρέων γειτόνων (ἄρθρ. 70 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 11079 τοῦ 1853, τμ. ά.

§ 33. Ἐνάγονται ὡς ὁμόδικοι οἱ ἀγοράσαντες κτῆμα ἀπὸ ἄλλον ἐναγομενον, ὅταν ζητῆται ἀπό τινα ἀξιοῦντα δικαίωμα προτιμήσεως; Ἴδε εὑρ. τόμ. 1 σελ. 45 § 22.

Ἀπόδειξις τῆς ὁμοδικίας.

§ 34. Ὁ ἰσχυριζόμενος, ὅτι εἶναι ὁμόδικος, ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἰδιότητα ταύτην· ἰδοὺ πῶς ἐξεφράσθη ὁ Ἄρειος Πάγος τὴν 27 σεπτεμβρίου 1838 (ἀπόφ. 218)·

« Ἐπειδὴ, κατὰ τὴν γενικὴν ἀρχὴν τοῦ δικαίου, καθιερωμένην καὶ ἀπὸ τὰ ἄρθρα 68 καὶ 92 τῆς πολ. δικονομίας, ὁσάκις πρόκηται ἀμφιβολία περὶ τῆς ἰδιότητος, δυνάμει τῆς ὁποίας διάδικός τις παρίσταται ἐπὶ δικαστηρίου, ἢ ὑπερασπίζεται ὑπόθεσίν τινα, ὀφείλει αὐτὸς οὗτος νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἰδιότητα, τὴν ὁποίαν ἀξιοῖ, ὅτι ἔχει· ἑπομένως τὸ ἐν Ἀθήναις δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ὀρθῶς ἐθεώρησε τὸν Α ὑπόχρεων νὰ ἀποδείξῃ τὴν παρ' αὐτοῦ προτεινομένην τῆς ὁμοδικίας ἰδιότητα.» Ὅρα *Ἀπόδειξις*.

§ 35. Ὁ διάδικος ὀφείλει νὰ ἀποδεικνύῃ αὐτὸς τὴν προτεινομένην τῆς ὁμοδικίας ἰδιότητα τῶν ἐντολέων του. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 218 τοῦ 1838, προηγ. §.

§ 36. Ὁ δεσμὸς τῆς ὁμοδικίας δύναται ν' ἀποδειχθῇ, ὅταν οἱ ὡς τοιοῦτοι ἐναγόμενοι ἀρνῶνται τὴν ἐπιχείρισιν τῆς πράξεώς των. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 162 τοῦ 1849.

§ 37. Ὅταν πολλοὶ, ὡς ὁμόδικοι, προκαλῶσιν ἄλλον νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν, οὗτος δὲ ἀμφισβητῇ τὴν ὁμοδικίαν των, ἐκεῖνοι ὀφείλουν ν' ἀποδείξωσιν, ὅτι κοινῶς, διανοίᾳ κυρίου, νέμονται τὸ κτῆμα, περὶ οὗ ἡ δίκη. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8106 τοῦ 1851.

Προσεπίκλησις (1).

§ 37. Παρατηρητέον, ὅτι ὁ νόμος δικαίωμα χορηγεῖ, ἀλλὰ δὲν ἐπιβάλλει ὑποχρέωσιν, διὰ νὰ κινήσῃ τις ἀγωγὴν κατὰ πολλῶν, ἢ νὰ ἐμφανισθῇ ἕκαστος ἰδίως· ἑπομένως ά] Ὁ σχηματισμὸς τῆς

(1) Ἴδε τὴν λέξιν Ἀνακοίνωσις τῆς δίκης.

ὁμοδικίας συγχωρεῖται, ὅταν ὑπάρχῃ κοινὴ ἀπαίτησις ἢ ὑποχρέωσις. β'] Καὶ ἂν ὑπάρχωσι τὰ στοιχεῖα τοῦ ἄρθρου, δὲν εἶναι ὑποχρεωμένοι οἱ πολλοὶ ἐνάγοντες νὰ ἐμφανισθῶσι συγχρόνως, ἔχοντες ἁπλῶς τὸ δικαίωμα τοῦτο. γ'] Ἀναγκαία συνέπεια τούτων εἶναι, ὅτι ἂν ἐκ πλειόνων ὁμοδίκων εἷς ἐνάγῃ τινὰ μόνος, δὲν δύναται ὁ εναγόμενος νὰ κάμῃ τὴν ἔνστασιν, καθὼς πάλιν ὅταν ὁ ἐνάγων κινῇ ἀγωγὴν κατά τινος κοινωνοῦ, δὲν δύναται οὗτος νὰ προτείνῃ, ὅτι ὁ ἐνάγων ὀφείλει νὰ καλέσῃ καὶ τὸν κοινωνόν του.

§ 38. Ὁ ἐνάγων δὲν ὑποχρεοῦται νὰ ἐνάξῃ ὅλους τοὺς κοινωνοὺς τῆς αὐτῆς ὑποχρεώσεως, ἂν καὶ ἔχῃ πρὸς τοῦτο δικαίωμα. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 4 τοῦ 1848.

§ 39. Ὅταν ἡ Α ζητῇ, λόγῳ κληρονομίας, τὴν προῖκα τῆς ἀποθανούσης ἀδελφῆς της; ἡ προσέλευσις τῶν ἀδελφῶν της δὲν εἶναι ἀναγκαία, διότι ἕκαστος δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς κληρονομίας· ἄρα βιαία παρέμβασις ἐκ μέρους τοῦ ἐνάγοντος δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν, καὶ ἑπομένως οἱ ἐκβιαζόμενοι δὲν θεωροῦνται ἀπολιπόμενοι, ὡς νὰ ἡνώθησαν μὲ τὸν ἐμφανισθέντα, ὥστε νὰ ἐφαρμόζηται τὸ ἄρθρον 602 τῆς πολ. δικ. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 273 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4217). — Ἴδε τὴν λέξιν *Κληρονομία*.

§ 40. Ἡ προσεπίκλησις τοῦ ὁμοδίκου εἶναι μέσον ἔνδικον, τοῦ ὁποίου δύναται μὲν ἕκαστος τῶν διαδίκων νὰ κάμῃ χρῆσιν, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ ἐκβιασθῇ.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 561 τῆς πολ. δικονομίας, ἕκαστος τῶν διαδίκων δύναται νὰ προσεπικαλέσῃ εἰς τὴν δίκην ὄχι μόνον τοὺς ἰδίους, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀντιδίκου του τοὺς ὁμοδίκους· ἐκ τῆς διατάξεως δὲ ταύτης, καὶ τῶν ὁρισμῶν τῶν ἄρθρων 72 καὶ 232 τῆς αὐτῆς, προκύπτει, ὅτι ἡ προσεπίκλησις τοῦ ὁμοδίκου εἶναι μέσον ἔνδικον, τοῦ ὁποίου δύναται μὲν ἕκαστος τῶν διαδίκων νὰ κάμῃ χρῆσιν, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ ἐκβιασθῇ· εἰς τὴν ἀρχὴν δὲ ταύτην δὲν ἀπᾴδει τὸ ἄρθρον 744 τῆς πολ. δικονομίας, τὸ ὁποῖον ἐπικαλεῖται ὁ ἐφεσίβλητος, καθότι τοῦτο, διατάσσον ὅτι ἡ ἔφεσις διευθύνεται κατ' ἐκείνων, οἵτινες ἦσαν διάδικοι εἰς τὴν πρωτόδικον ὑπόθεσιν, δὲν ἐννόησε νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν ἐκκαλοῦντα ν' ἀνακοινώσῃ τὴν ἔφεσίν του πρὸς τοὺς ὁμοδίκους αὐτοῦ, ἐὰν ἐκ τούτου δὲν προσδοκᾷ ὠφέλειάν τινα, ἀλλὰ διὰ ν' ἀπαγορεύσῃ, ὡς ἀπὸ τὴν ἑπομένην τοῦ εἰρημένου ἄρθρου φράσιν ἐξάγεται, τὴν πρὸς τρίτους, τοὺς μὴ ἔχοντας τὸ πρὸς ἀνακοπὴν δικαίωμα, ἀνακοίνωσιν τῆς

ὑπάρχῃ ἡ ἀπὸ τὸ ἄρθρον 71 τῆς πολ. δικονομίας διαγραφομένη περίπτωσις τῆς ἐξαρτήσεως τῆς ἀποφάσεως ἐκ τῆς προσελεύσεως τοῦ προσεπικληθέντος. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 236 τοῦ 1849 (Νομικ. σ. 5028).

§ 48. ὅρα τὴν λέξιν *Ἐρημοδικία* § 9 καὶ 28.

§ 49. Οἱ ὁμόδικοι, ὁσάκις ἦναι συνενάγοντες ἢ συνεναγόμενοι, ἕνεκα τοῦ αὐτοῦ πράγματος καὶ τῆς αὐτῆς νομίμου αἰτίας, θεωροῦνται ὡς πληρεξούσιοι. Ὅρα τὴν ὑπ' ἀριθ. 371 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρ. Πάγου εἰς τὴν λέξιν *Ἔφεσις* (τόμ. 7 σ. 302—311).

§ 50. Ὁ προσκληθεὶς εἰς δίκην τινὰ ὡς ὁμόδικος, ἐγγυητής, πρὸς ἀποζημίωσιν ὑπόχρεως ἢ ὡς κυρίως διακάτοχος ἀκινήτου κτήματος καὶ ἀντιπροσωπευθεὶς παρὰ τοῦ προσκαλέσαντος αὐτὸν, ἐν περιπτώσει μὴ ἐμφανίσεώς του, δὲν ἔχει δικαίωμα ἀνακοπῆς κατὰ τῆς ἐκδοθείσης ἀποφάσεως, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν οὐσίαν· εἶναι δὲ δεκτὴ ἡ κατ' αὐτῆς ἀνακοπή του, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς μόνον κατὰ τοῦ προσκαλέσαντος αὐτὸν ἀξιώσεις του. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 71 τοῦ 1843, ἣν ἴδε ἐν Εὑρετ. τόμ. 3 λέξει *Ἀπόφασις ἐρήμην*· ἴδε καὶ τὴν λέξιν *Ἀνακοίνωσις τῆς δίκης*.

§ 51. Οὔτε ὁ προσκληθεὶς κοινωνὸς τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ ἐναγομένου δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἑνωθεὶς μετὰ τοῦ τελευταίου τούτου, κατὰ τὸ ἄρθρ. 602, οὔτε ὁ συνεναχθεὶς ὁμόδικος δύναται νὰ δικασθῇ ἐρήμην, ἐὰν προηγουμένως δὲν κλητευθῶσι νομίμως (ἄρθρα 594, 592 πολ. δικ.). Ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν 9502 τοῦ 1852.

§ 52. Τὸ ἄρθρον 602 τῆς πολ. δικονομίας ἀφορᾷ τοὺς ὑπὸ τῶν ἐναγόντων ἢ τῶν ἐναγομένων, δυνάμει τῶν ἄρθρων 71 καὶ 72 τῆς πολ. δικονομίας, πρὸς συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως προσκληθέντας τυχὸν κοινωνοὺς τῶν δικαιωμάτων ἢ ὑποχρεώσεών των, οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς συνεναχθέντας ὁμοδίκους· περὶ δὲ τῶν συνεπειῶν τῆς μὴ ἐμφανίσεως τούτων προβλέπουν τὰ ἄρθρα 594 καὶ 595 τῆς πολ. δικονομιας. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9502 τοῦ 1852.

§ 53. Οἱ μὴ ὑπογράψαντες τὸ ἔγγραφον τῆς ἀγωγῆς δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς διάδικοι ἢ ὁμόδικοι, οὐδ' ὑπάγονται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 602 τῆς πολ. δικονομίας, μὴ προσεπικληθέντες εἰς τὴν δίκην· ἡ ἄνευ δ' ἐντολῆς ἐνέργεια τοῦ δικηγόρου καθιστᾷ μὲν ἄκυρον τὸ ἔγγραφον τῆς ἀγωγῆς, ἀλλὰ καθ' ὅσον ἀφορᾷ αὐτούς. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 73 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4638).

§ 54. Τὸ ἄρθρον 602 τῆς πολ. δικονομίας προνοεῖ περὶ τῶν προσκεκλημένων ὁμοδίκων, περὶ ὧν διαλαμβάνουν τὰ ἄρθρα 71 καὶ 72 τῆς πολ. δικονομίας, τουτέστι περὶ ἐκείνων τῶν ὁμοδίκων, ἐκ τῆς προσελεύσεως τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἡ διεξαγωγὴ τῆς

δίκης, ἢ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως, καὶ οὐχὶ περὶ συνεναγομένων, περὶ ὧν δὲν ὑπάρχει ἡ εἰρημένη περίπτωσις, καὶ περὶ ὧν προβλέπουσι τὰ ἄρθρα 592 ἐπ. τῆς πολ. δικονομίας, καθ' ἃ ὁ μὲν ἐμφανισθεὶς δικάζεται κατ' ἀντιμωλίαν, οἱ δὲ ἀπολιπόμενοι ἐρήμην (1). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 69 τοῦ 1841 (Νομικ. σ. 3765).

§ 55. Ὅταν συνεναγόμενός τις μετ' ἄλλου ἀλληλεγγύως δὲν ἐκλητεύθη, δὲν θεωρεῖται ὡς ὁμόδικος ὁ ἕτερος συνεναγόμενος καὶ δὲν δικάζεται ἐρήμην, διότι τοῦτο λαμβάνει χώραν, ὅταν ὁ ἐνάγων, ἢ ὁ ἐναγόμενος, προσκαλῇ τοὺς ὁμοδίκους, καὶ οὗτοι ἀπολείπονται (ἄρθρα 71, 72 καὶ 602 τῆς πολ. δικ.). Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 4468 τοῦ 1847.

§ 56. Τὸ ἄρθρον 602 τῆς πολ. δικονομίας δὲν ἐννοεῖ ὡς ὁμοδίκους τοὺς συνενάγοντας ἢ συνεναγομένους, οἵτινες εἶναι κύριοι διάδικοι, ὄντος τοῦ ἀντικειμένου τῆς δίκης διαιρετοῦ, ἀλλὰ τοὺς προσεπικαλουμένους κοινωνοὺς δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ τὰ ἄρθρα 602 καὶ 782 τῆς πολ. δικονομίας, ἐπὶ τῶν ὁποίων τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Τριπόλει πρωδικῶν στηριχθὲν, ἐθεώρησε τὸν μὴ ἐμφανισθέντα Ε ὡς ἐναχθέντα καὶ ἑπομένως ὡς συνεκκαλέσαντα μετὰ τοῦ ἐμφανισθέντος Κ. καὶ ἐταύτισεν ἀμφοτέρους ὡς πρὸς τ' ἀποτελέσματα τῆς γενομένης ἐφέσεως, ἡρμηνεύθησαν κακῶς καὶ ἐφηρμόσθησαν ἐσφαλμένως, καθ' ὅσον ἐκεῖνο μὲν ὡς ὁμοδίκους δὲν ἐννοεῖ τοὺς συνενάγοντας ἢ συνεναγομένους, οἵτινες εἶναι κύριοι διάδικοι, ὅταν μάλιστα τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης, ὡς τὸ τῆς προκειμένης, ἦναι διαιρετὸν, ἀλλὰ τοὺς προσεπικαλουμένους κοινωνοὺς δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων· τοῦτο δὲ ἐφαρμόζεται ὁσάκις πολλοὶ κατεδικάσθησαν ν' ἀποδώσωσι τὸ αὐτὸ ποσὸν, ἐνῷ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ ποσὸν, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ ἀναιρεσίβλητοι κατεδικάσθησαν, εἶναι ἐπιδεκτικὸν διαιρέσεως, ὡς καὶ τὸ ἀντικείμενον αὐτὸ τῆς δίκης.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 44 τοῦ 1849.

§ 57. Ὅταν μεταξὺ πολλῶν ὁμοδίκων, ὁ εἷς ἀπολαμβάνει τὰ δικαιώματα τῶν πενήτων, τὰ δικόγραφα γράφονται εἰς ἄσημον χάρτην, καὶ ὅλοι ὠφελοῦνται τῆς ἀπαλλαγῆς ταύτης. Ἀπ. ἐφετ. Ναυπλ. τῆς 20 Ἰουνίου 1840 (Νομικ. σ. 2125).— ὅρα τὴν λέξιν *Χαρτόσημον* καὶ *Ἔξοδα δικ.*

§ 58. Ὁ πληρεξούσιος διαδίκου τινὸς δὲν δύναται, ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ταύτην, νὰ παριστᾷ καὶ τοὺς ὁμοδίκους τούτου. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 374 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5432).

---

(1) Ὅρα Εὐρ. τόμ. 7 λέξει Ἐρημοδικία.

Ἀποτελέσματα.

§ 59. Κατὰ τὸ 692 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας, οἱ προσκεκλημένοι ὁμόδικοι θεωροῦνται ὡς πληρεξούσιοι τῶν μὴ ἐμφανισθέντων διαδίκων καὶ ἔχουν δικαίωμα νὰ διεξάγωσι τὴν δίκην ὡς καὶ οἱ διάδικοι αὐτοί· τὸ αὐτὸ δὲ δικαίωμα πρέπει νὰ ἀποδοθῇ καὶ εἰς τοὺς κατὰ τὸ 70 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας ὁμοδίκους, ὁσάκις οὗτοι ἦναι συνενάγοντες ἢ συνεναγόμενοι ἕνεκα τοῦ αὐτοῦ πράγματος καὶ τῆς αὐτῆς νομίμου αἰτίας· ὅθεν ὁσάκις πλείονες κατεδικάσθησαν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους καὶ εἷς μόνος ἐξ αὐτῶν ἐξεκάλεσεν, ἡ μεταρρύθμισις ἔχει τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα καὶ ὑπὲρ τῶν μὴ ἐκκαλούντων, καθ' ὅσον οὗτοι δὲν ἐξέφρασαν κατ' ἄλλον τρόπον τὴν περὶ τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως εὐχαρίστησίν των· ἔχουν λοιπὸν καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ προστίθεσθαι οἱ μὴ ἐκκαλοῦντες· ἡ διάταξις λοιπὸν τοῦ 591 ἄρθρου τῆς πολ. δικονομίας δὲν ἔχει ἐφαρμογήν, ὁσάκις ὑπάρχουν πλείονες διάδικοι, ἔχοντες ἄμεσον ἴδιον συμφέρον, προκύπτον ἐκ τῆς αὐτῆς δίκης, καὶ ἔνιοι αὐτῶν ἐνεφανίσθησαν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 371 τοῦ 1841. —Ἴδε δὲ τὴν λέξιν *Ἔφεσις* (τ. 7 σ. 302—311).

§ 60. Ὁσάκις τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης ἦναι ἐπιδεκτικὸν διαιρέσεως, δὲν ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 782, ἥτις ἐφαρμόζεται ὅταν πολλοὶ κατεδικάσθησαν εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ αὐτοῦ ποσοῦ. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου. 41 τοῦ 1849, ἣν ἴδε ἀνωτέρω § 56.

§ 61. Ὅταν ὁ εἷς τῶν ὁμοδίκων ἐκκαλέσῃ, ἡ μεταρρυθμιστικὴ ἀπόφασις ἔχει τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ ἐκκαλέσαντος; Ἴδε τὰς παρατηρήσεις, ὅσας ἐξέθεσα ἐν Εὑρ. τόμ. 7 σελ. 301—311.

§ 62. Ἡ περίπτωσις, ὅτι ὁ ἐναγαγὼν ἦτον ὁμόδικος τῶν μὴ ἐναγαγόντων, δὲν χορηγεῖ εἰς τούτους τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τῶν συνεπειῶν τῆς ὑπὸ τούτου κινηθείσης ἀγωγῆς, ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης ἦναι διαιρετὸν καὶ ἡ ἀπαίτησις τοῦ ἑνὸς δὲν περιέχῃ καὶ ἀπαίτησιν τῶν λοιπῶν, οὐδ' ἄλλως ἀναφέρωνται ὡς διάδικοι εἰς τὴν πρωτόδικον δίκην. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 7462 τοῦ 1850.—Ἴδε ἀνωτ. § 8.

Προσθῆκαι τινές.

§ 63. Ὅταν τις παρασταθῇ εἰς δίκην ἐν ὀνόματι ἄλλου, χωρὶς νὰ ἦναι ὁμόδικος αὐτοῦ, ἀλλ' ἀκολούθως καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν

τῆς δίκης γίνῃ ἀληθῶς τοιοῦτος, ἡ περίστασις αὕτη δὲν καλύπτει τὰς προγενεστέρας πράξεις τοῦ παρασταθέντος πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀκυρότητος αὐτῶν καὶ τῆς ποινῆς τοῦ ἄρθρου 230 τοῦ ποιν. νόμου. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 168 τοῦ 1835 (Νομικ. σ. 228). — Ἴδε τὴν λέξιν *Ἀντιπολήψεως ὑπηρεσίας*.

§ 64. Οἱ ὁμόδικοι δύνανται νὰ ἐνεργῶσι προπαρασκευαστικὰς πράξεις ὑπὲρ τῶν ἐντολέων των; Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9255, ἣν ἐν λέξει *Πληρεξουσιότης*.

§ 65. Ὁ ἀλληλέγγυος συνοφειλέτης ἀντιπροσωπεύει ἐπὶ ἀκροατηρίου τὸν ὁμόδικόν του; Ἴδε Εὐρ. τόμ. 9 σελ. 194 ἐν τέλ.

§ 66. Ὑπογράφουν αἰτήσεις ἀναιρέσεως; Ἴδε τὴν λέξιν *Πληρεξουσιότης*.

§ 67. Μίαν κατάσχεσιν δύνανται νὰ ἐνεργήσωσιν οἱ διαφόρους ἀποφάσεις ἔχοντες; Ἴδε τὴν λέξιν *Κατάσχεσις* καὶ ἀνωτ. § 14.

§ 68. Ὁμόδικοι· ἔννοια τοῦ ἄρθρ. 602 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Ἴδε ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9502 ἐν § 51 ἐπ.

§ 69. Ὅταν συνεναχθῶσι πρόσωπα μὴ ἔχοντα τὸν τῆς ὁμοδικίας δεσμόν, τὸ δικόγραφον εἶναι ἄκυρον; Ἴδε τὴν λέξιν *Δικόγραφα* (εἰς τὸ τυπωθησόμενον παράρτημα) καὶ ἀνωτ. § 53.

§ 70. Ἡ περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς ἐφέσεως ἔνστασις τοῦ ὁμοδίκου ὠφελεῖ τὸν ἐρήμην δικαζόμενον ὁμόδικον; Ἴδε ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 616 τοῦ 1852 ἐν λέξει *Ἔφεσις*.

§ 71. Τὸ δικασθὲν ὡς πρὸς τὸν ἐγγυητὴν ἰσχύει καὶ κατὰ τῶν ἄλλων; Ἴδε ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9044 ἐν λ. *Τελεσιδικία*.

ΟΜΟΛΟΓΟΝ. Περὶ τῆς μεταβάσεώς των, ὅρα λέξ. *Ἐντολή*, ἔνθα ἡ 1361 ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν (Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 714).—Ἴδε Εὐρ. τόμ. 5 (λ. *Γραμμάτια*) § 3, 9, 10.--Ἴδε καὶ τὴν λ. *Παραχώρησις*.

ΟΜΟΛΟΓΙΑ (Ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων).

§ 1. Περὶ τῆς ὁμολογίας τῶν κατηγορουμένων, ἴδε Εὐρ. τόμ. 9 σελ. 1—11, ἔνθα διάφορα ζητήματα.

§ 2. Ἡ ὁμολογία τοῦ κατηγορουμένου δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν πλήρη, ὅταν δὲν συνοδεύηται μὲ ἄλλα περιστατικά. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 18 τοῦ 1847.

§ 3. Ἡ ὁμολογία τοῦ κατηγορουμένου, ὅτι αἱ κοινοποιήσεις τῶν κλήσεων ἐγένοντο πρὸς αὐτόν, δὲν ἀναπληροῖ τὴν παρὰ τὸν νόμον

διατατομένην ἐπίδοσιν αὐτῶν. Ἴδε τὴν λέξιν *Ἐπίδοσις* ἐν Εὑρ. τόμ. 7 σελ. 181—190.

§ 4. Ἡ ὁμολογία τοῦ ἀδιαιρέτου καθιερώθη ἀπὸ τὸν νόμον διὰ μόνας τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. υλζ' τοῦ 1840.

§ 5. Ὁ κανὼν τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὁμολογίας δὲν ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰς ποινικὰς δίκας. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τλέ. τοῦ 1839.

§ 6. Μόνη ἡ ὁμολογία τοῦ κατηγορουμένου δὲν δύναται νὰ καταστρέψῃ τὴν ἐκ τοῦ δημοσίου ἐγγράφου ἐξαγομένην βεβαίωσιν τῆς εἰς τὸ δεῖνα μέρος διαμονῆς του. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 18 τοῦ 1841.

§ 7. Ὁμολογήσαντος τοῦ κατηγορουμένου ἐν τῇ ἀνακρίσει τὴν, περὶ ἧς κατηγορεῖται, πρᾶξιν, ἥτις ὑποστηρίζεται ἰσχυρῶς ἐκ καταθέσεων μαρτύρων, τὸ συμβούλιον τῶν ἐφετῶν δὲν δύναται νὰ παραδεχθῇ τὸν ἐν τῇ ἀνακοπῇ ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀνακόπτοντος, ὅτι ἡ ἐν τῇ ἀνακρίσει ὁμολογία του δὲν στηρίζεται εἰς τὴν ἀλήθειαν. Βούλ. ἐφετῶν Ναυπλ. 98 τοῦ 1841 (Νομικ. σελ. 3209).

§ 8. Ἡ ὁμολογία τοῦ κατηγορουμένου δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν πλήρη, μὴ συνοδευμένη μὲ ἄλλα περιστατικά. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 18 τοῦ 1847.

§ 9. Ἴδε ἐν Νομικῇ σελ. 747 διατριβήν τινα περὶ τῆς ὁμολογίας τῶν κατηγορουμένων.

§ 10. Αἱ ἐν τῇ ἀνακρίσει ληφθεῖσαι ἐξετάσεις τῶν κατηγορουμένων παραδίδονται εἰς τοὺς ἐνόρκους; Ἴδε τὴν λέξιν *Ἔγγραφα* ἐν Εὑρετ. τόμ. 6 σ. 492—495, 684 ἐπ.

ΟΜΟΛΟΓΙΑ (Ἐπὶ πολιτικῶν δικῶν).

Περίληψις.

§ 1. Ὁμολογίας ὁρισμός.
§ 2. Ἡ ἰσχυροτέρα τῶν ἀποδείξεων.
§ 3. Δικαστικαί, ἐξώδικοι.
§ 4. Ἀπαιτούμενα ἐπὶ δικαστικῶν ὁμολογιῶν.
§ 5. Ἱκανότης. — Ἁρμοδιότης. Ἴδε καὶ § 22—31.
§ 5 γ'. Ῥητὴ καὶ σαφὴς ἔκφρασις.
§ 7. Ἐξώδικος ὁμολογία. — Ἀπαιτούμενα αὐτῆς. — Ἀπόδειξις. — Ἀποδοχή.
§ 8. Ἀποδεικτικὴ αὐτῶν δύναμις.
§ 9. Ἐπὶ ἐξωδίκων, ἡ κρίσις ἀνατίθεται εἰς τὸν δικαστήν.
§ 10. Ἀνταπόδειξις κατὰ ἐξωδίκου.
§ 11. Πρέπει νὰ ἔγινε πρὸ τῆς εἰς τὸν πρῶτον μεταβιβάσεως τῶν δικαιωμάτων.
§ 12. Κανὼν τοῦ ἀδιαιρέτου.
§ 13. Ἐκτὸς ἂν φέρῃ εἰς ἄτοπα.
§ 14. Γνῶμαι νομοδιδασκάλων.

Πίναξ λεκτικός.

ὅρα τοῦτον ἐν τῷ τέλει τοῦ ἄρθρου.

ΣΗΜ. Εἰς τὸ προκείμενον ἄρθρον περιέχονται αἱ ἑπόμεναι ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ἀπόφασις 36 τοῦ 1836 § 83.
» 206 τοῦ 1838 § 18.
» 289 τοῦ 1839 § 73.
» 27 τοῦ 1841 § 35.
» 13 τοῦ 1842 § 11.
» 42 » § 81.
» 27 τοῦ 1843 § 31 β'.
» 85 τοῦ 1845 § 50.
» 59 » § 77.
» 78 τοῦ 1846 § 5.
» 53 » § 52.

Ἀποφάσεις τοῦ 1847.

Ἀπ. 28 § 84.
29 § 49.
99 § 41.
114 § 51.
127 § 5
105 § 49.
106 § 54.
124 § 103.
127 § 5.
213 § 103.

Ἀποφάσεις τοῦ 1848.

Ἀπ. 52 § 50.
129 § 104.
131 § 30.
158 § 53.

Ἀποφ. 177 § 102.
211 § 101.

Ἀποφάσεις τοῦ 1849.

Ἀπ. 13 § 82, 84 γ'.
163, 167 § 45.
287 § 97.
290 § 59.

Ἀποφάσεις τοῦ 1850.

Ἀπ. 7 § 90.
223 § 5.
262 § 34.

Ἀποφάσεις τοῦ 1851.

Ἀπ. 86 § 71.
97 § 95.
135 § 91.
189 § 86.

Ἀποφάσεις τοῦ 1852.

Ἀπ. 2 § 91 γ'.
62 § 47 β'.
64 § 5 ιδ. γ.
125 § 35 ς'.
249 § 113.
253, 257 § 84 ς'.
336 § 84 ι.

Ἀποφάσεις Ἀρείου Πάγου τοῦ 1853.

Ἀπόφ.	36	§ 84 β΄.	»	132	§ 11
»	49	§ 21 β΄.	»	169	§ 19 γ΄.
»	106	§ 21 δ΄.	»	193	§ 21 γ΄.
»	116	§	»	335	§ 21 ά.

§ 1. Ὁμολογία (*confessio*) ὑπάρχει ὁσάκις ὁ εἷς τῶν διαδίκων ἐκφράζει ἢ παραδέχεταί τι ἐπιζήμιον εἰς αὐτὸν, εἴτε προϊσχυρισθῇ ῥητῶς τοῦτο ὁ ἄλλος, δυνάμενος νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς ὁμολογίας τοῦ ὁμολογοῦντος, εἴτε μή. *Bayer* σελ. 301 ἐπ.

§ 2. Ἐθεωρήθη ὡς ἡ ἰσχυροτέρα τῶν ἀποδείξεων. *Touill.* ἀρ. 261 σημ. 2.

§ 3. Ἐκ τῶν διαφόρων διαιρέσεων τῶν ὁμολογιῶν, ἡ σπουδαιοτέρα εἶναι ἡ εἰς δικαστικὰς καὶ εἰς ἐξωδίκους.

§ 4. Ἐπὶ δικαστικῶν ὁμολογιῶν ἀπαιτεῖται·

§ 5 ά. Ἱκανότης τοῦ ὁμολογοῦντος πρὸς τὸ διαθέτειν ἐλευθέρως τὰ ἑαυτοῦ ἐν γένει καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς ὁμολογίας (ἄρθρ. 263 πολ. δικον.)· ἄρα ἡ ὁμολογία τοῦ ἀνήβου δὲν παράγει ἀποτέλεσμα (Πανδ. 42, 2 τεμ. 6 § 5), ὡς καὶ ἡ ἀναγομένη εἰς πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται νὰ ἦναι συναλλαγῶν ἀντικείμενα. Ἴδε κατωτ. ἀπ. Ἀρείου Πάγου 116 τοῦ 1853.

β΄. Ἁρμοδιότης τοῦ δικαστοῦ, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου γίνεται, εἴτε διὰ διαμειβομένων ἐγγράφων, εἴτε προφορικῶς (ἄρθρ. 264 τῆς πολ. δικονομίας). Ἐὰν ὁ δικαστὴς δὲν ἦναι ἁρμόδιος, ἡ ὁμολογία θεωρεῖται ὡς ἐξώδικος. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 27 τοῦ 1843, ἣν ἴδε ἐν λέξει *Ἁρμοδιότης ἐν γένει* § 172.

γ΄. Ῥητὴ καὶ σαφὴς ἔκφρασις· ἡ ἁπλῆ σιωπὴ τοῦ διαδίκου ὡς πρὸς γεγονός τι, ὃ προτείνει ὁ ἄλλος, δὲν θεωρεῖται ὡς ὁμολογία (Πανδ. 50, 17 τεμ. 142).—Βασιλ. 2, 3 ρμβ΄. Ὁ σιωπῶν οὐ δοκεῖ ὁμολογεῖν, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀρνεῖται (ἀπαιτεῖται, δηλαδὴ, νὰ προστεθῶσι καὶ ἄλλαι περιστάσεις, διὰ νὰ θεωρηθῇ ὡς μὴ ἄρνησις). Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 78 τοῦ 1847 (1). *Touill. n.* 299.— Ἴδε τὴν λ. *Ἀπάντησις*.

(1) Ἡ σιωπὴ δὲν θεωρεῖται ὡς ὁμολογία παρὰ μόνον, ὅταν, προσκληθείς τις ν' ἀπαντήσῃ, σιωπήσῃ, ἢ δὲν ἐμφανισθῇ (ἄρθρα 273 καὶ 386 τῆς πολ. δικ.). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 78 τοῦ 1846, ἣν ἴδε ἐν λ. Κάτοχος § 114.

Τὸ ἱστορικὸν αὐτῆς ἔχει οὕτως·

» Ὁ Α ἐζήτησε τὴν ἀκύρωσιν ἐκθέσεώς τινος πλειστηριασμοῦ, διότι » ἐκ τοῦ

§ 5² ὅταν ὁ διάδικος, καθ' οὗ ἐπροτάθη ἰσχυρισμός τις, δὲν τὸν ἀντέκρουσε, θεωρεῖται ὡς ἀληθὴς ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτός· ἄρθρα 585. 273 τῆς πολ. δικονομίας.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον βεβαιοῖ ἐν τῇ ὀγδόῃ αἰτιολογίᾳ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ὅτι ἡ Σ δὲν ἐπέφερεν ἀντίῤῥησίν τινα εἰς τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀντιδίκου αὐτῆς, ὅτι τὴν διέτρεφεν ἀπὸ τοῦ 1824—1834· ἐπομένως ὀρθῶς καὶ συμφώνως μὲ τὸν νόμον ἐθεώρησεν ὡς ἀποδεδειγμένον τὸ περιστατικὸν τοῦτο, διότι, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 585 καὶ 273 τῆς πολ. δικονομίας, ἐπιβάλλεται τὸ καθῆκον εἰδικῆς καὶ ὡρισμένης ἀπαντήσεως εἰς μὲν τὸν ἐναγόμενον ὡς πρὸς τὴν ἀγωγὴν, εἰς δὲ τὸν ἐνάγοντα ὡς πρὸς τὴν ἀνταγωγὴν, τοῦ ὁποίου καθήκοντος μὴ ἐκπληρωθέντος, τεκμαίρεται ὁ νόμος καταφατικὴν ἀπάντησιν· ἐπομένως τὸ νόμιμον τοῦτο τεκμήριον δὲν περιορίζεται, ὡς ἰσχυρίζεται ἡ ἀναιρεσείουσα, εἰς μόνην τὴν περίπτωσιν, ὅτε ῥητῶς προσκληθείς τις ν' ἀπαντήσῃ σιωπᾷ, καθότι ἡ ἐν τῷ 585 ἄρθρῳ λέξις *ἄρνησις*, ἐξ ἧς ἠδύνατό πως νὰ ὑποστηριχθῇ τοιαύτη ἑρμηνεία, εἶναι ταυτοσήμαντος τῇ λέξει *παράλειψις*, ἣν πρὸς ἔκφρασιν τοῦ αὐτοῦ πράγματος μεταχειρίζεται τὸ 273 ἄρθρον.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 64 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 7329 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 5³ Ἡ σιωπὴ θεωρεῖται ὡς ὁμολογία εἰς τὰς ἐρήμην δίκας, καὶ ὁσάκις ἐρωτώμενός τις, καὶ ζητουμένης ἐξηγήσεως, σιωπᾷ. Ἐὰν ὁ διάδικος ἦναι παρὼν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, δύναται νὰ ζητηθῇ ἐξήγησις καὶ ὀφείλεται τοιαύτη. Ἐὰν δὲν ἦναι παρὼν, δύναται νὰ διαταχθῇ ἡ ἐμφάνισίς του· ἡ μὴ ἐξήγησις θεωρεῖται ὡς ὁμολογία (1). *Touill. n.* 280. (ἄρθρα 76, 273, 585 πολ. δικον.) — Ἴδε ἐν Εὑρ. τὴν λέξιν *Αὐτοπρόσωπος ἐμφάνισις*.

§ 6. *Σαφής* (Πανδ. 42, 2 τεμ. 6 πρ.).

περιεχομένου αὐτῆς δὲν ἐξάγεται, ὅτι ἐτηρήθησαν αἱ νόμιμοι κατὰ τὸν πλειστηριασμὸν διατυπώσεις. Ὁ Β, ὑποστηρίζων τὸ κῦρος τῆς ἐκθέσεως, εἶπεν, ὅτι πραγματικῶς καμμία διατύπωσις δὲν παρελήφθη.» Ὁ Α ἐσιώπησεν ὡς πρὸς τὴν πρότασιν ταύτην, ἐπιμένων νὰ θεωρῇ τὴν ἔκθεσιν ὡς ἀκυρωτέαν, διότι ἐντὸς αὐτῆς δὲν γίνεται μνεία τῆς τηρήσεως τῶν νομίμων διατυπώσεων. Τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν τὴν σιωπὴν ταύτην ἐξέλαβεν ὡς ὁμολογίαν τοῦ ὅτι δὲν παρελήφθη καμμία διατύπωσις.»

(1) Θεωρεῖταί τις ὅτι ὁμολογεῖ, ὅταν ἐρωτώμενος, κατὰ τὸ ἄρθρ. 585 ἐδ. 2, σιωπήσῃ. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 223 τοῦ 1840.

Δύναταί τις νὰ μὴν ἀπαντήσῃ κατ' οὐσίαν μέχρι τῆς κοινοποιήσεως τῶν ἐγγράφων, ἡ δὲ σιωπή του δὲν θεωρεῖται ὡς ὁμολογία. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1770,

καθίσταται ἀναγκαῖον νὰ σημειώσωμεν τὰς διαφόρους γνώμας τῶν νομοδιδασκάλων.

§ 15. Σημειωτέον ἐν πρώτοις, ὅτι τὸ Ρωμ. δίκαιον δὲν ἀποφαίνεται ῥητῶς περὶ τοῦ διαιρετοῦ ἢ ἀδιαιρέτου τῶν ὁμολογιῶν· ὅσον δὲ ἀνάγεται εἰς ἐξωδίκους ὁμολογίας, ἔχομεν τὴν διάτ. τῶν Πανδεκτῶν 16, 3 τεμ. 26 § 2, ὅπου φαίνεται ἀναθέτουσα εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ τὸ περὶ τοῦ διαιρετοῦ ἢ ἀδιαιρέτου. (Β. 13, 2, καὶ ἐδ. 2) *Touill.* σελ. 335. Αἱ περιστάσεις λοιπὸν, κατὰ τὸ Ρωμ. δίκαιον, ἀποφασίζουν.

§ 16. Ἡ μία τῶν γνωμῶν (*Bayer* σελ. 314) διακρίνει ἂν αἱ προσθῆκαι ἢ οἱ περιορισμοὶ, οὓς ὁ ὁμολογῶν συνάπτει μετὰ τῆς ὁμολογίας, ὑποτιθέμενοι ἀληθεῖς, ἐμποδίζουν τὴν γένεσιν τοῦ ἐπιδίκου δικαιώματος τοῦ ἐνάγοντος, ἢ ὄχι. — Ἐὰν τὴν ἐμποδίζουν, θεωρεῖται ἡ ὁμολογία ἀδιαίρετος, καὶ ἐπίκειται εἰς τὸν ἐνάγοντα, καίτοι ὑπαρχούσης τῆς ὁμολογίας, τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως. Ἐὰν δὲν τὴν ἐμποδίζουσι, θεωρεῖται ἡ ὁμολογία διαιρετὴ, καὶ ἐπίκειται εἰς τὸν ὁμολογοῦντα ἡ ἀπόδειξις τῆς προσθήκης ἢ τοῦ περιορισμοῦ. Π. χ. ἐπὶ ἀγωγῆς, ἀπαιτούσης τὴν παράδοσιν οἴνου καὶ στηριζομένης εἰς σύμβασιν περὶ τούτου, ὁ ἐναγόμενος ἀπαντᾷ: ὁμολογῶ ὅτι συνῆψα μετὰ σοῦ σύμβασιν πωλήσεως οἴνου, ἀλλ' ὑπὸ τὴν αἵρεσιν, ἐὰν ἤθελα ἀγοράσει τὸν δεῖνα ἀμπελῶνα, οὗ τὸ προϊὸν ἤθελε χρησιμεύσει εἰς τοῦτο.

Ἐνταῦθα, ἐὰν ἡ αἵρεσις ἦναι ἀληθὴς, ἐμποδίζει τὴν γένεσιν τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐνάγοντος· ὅθεν ἀδιαίρετος ἡ ὁμολογία, καὶ ὁ ἐνάγων ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς.

Ἐπὶ ἀγωγῆς περὶ δανείου, ὁμολογῶ ὅτι ἔλαβον τὸ δάνειον, ἀλλὰ τὸ ἐπλήρωσα. — Ἐνταῦθα ὑποτιθεμένη ἀληθὴς ἡ προσθήκη αὕτη δὲν ἐμποδίζει τὴν γένεσιν τοῦ δικαιώματος· ὅθεν ἡ τοιαύτη ὁμολογία, κατὰ τὴν γνώμην ταύτην, εἶναι διαιρετὴ, καὶ εἰς μόνον τὸν ὁμολογοῦντα ἀνήκει ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ἐπλήρωσεν.

§ 17. Ἄλλη γνώμη (Ζαχ. § 767) ἐκφράζεται ὡς ἀκολούθως· « Ὁσάκις τὰ γεγονότα, ἃ περιλαμβάνει ἡ ὁμολογία, εἶναι αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ, ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των, συναφῆ πρὸς ἄλληλα, θεωρεῖται ἀδιαίρετος ἡ ὁμολογία· ὁσάκις δὲ μόνον ὡς ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ ὁμολογοῦντος τίθενται εἰς σύνδεσμον μεταξύ των, θεωρεῖται ἡ ὁμολογία διαιρετή. Ἴδε τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα.

§ 18. Ἄλλη γνώμη, εἰς τὴν ὁποίαν κλίνει, φαίνεται, ὁ Ἄρειος Πάγος, εἶναι αὕτη· ὁσάκις ἡ ὁμολογία περιλαμβάνει ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον, ἢ διάφορα μὲν ἀντικείμενα, ἀλλὰ σχετικὰ πρὸς ἄλληλα, εἶναι ἀδιαίρετος. Ὁσάκις δὲ περιλαμβάνει διάφορα ἀντι-

κείμενα, ἄσχετα πρὸς ἄλληλα, ἡ ὁμολογία εἶναι διαιρετή. Κατὰ τὸ 1838 ὁ Ἄρειος Πάγος ἐξέδωκεν ἀπόφασιν, ἥτις φαίνεται ὅτι παρεδέχετο τὴν ἀρχὴν, ὅτι ἡ κρίσις τοῦ διαιρετοῦ ἢ ἀδιαιρέτου ἀπόκειται εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ τῆς οὐσίας, καὶ ὅτι, ἰδίως ὁσάκις οὗτος θεωρήσῃ ὁμολογίαν τινὰ ὡς ἀδιαίρετον, δὲν δύναται νὰ προκύψῃ λόγος πρὸς ἀναίρεσιν· ἀλλ' ἀπό τινων ἐτῶν ἀκολουθεῖ τὸν ἐκτεθέντα κανόνα, ὅστις φέρει εἰς ἀποτελέσματα ἐν μέρει διάφορα τῶν μέχρι τοῦδε ἐκτεθέντων.

§ 18ª Ἰδοὺ ἡ ἀπόφασις, ἧς τινος γίνεται μνεία ἀνωτέρω.

« Οἱ Αὐτοκρατορικοὶ νόμοι ἀναθέτουσιν εἰς τὰ φῶτα τοῦ δικαστοῦ τὴν κρίσιν περὶ τοῦ κατὰ τὰς περιστάσεις διαιρετοῦ ἢ μὴ τῆς ὁμολογίας τῶν διαδίκων, τὸ δὲ 264 ἄρθρ. τῆς πολ. δικονομίας φέρει ὡς κανόνα γενικὸν, ὅτι αἱ δικαστικαὶ ὁμολογίαι εἶναι ἀδιαίρετοι ὁλοκλήρως.» Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 206 τοῦ 1838, κυροῦσα τὴν 746 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 19. Αἱ περιπτώσεις, τὰς ὁποίας εἶχον ἀντικείμενον αἱ ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου 88 τοῦ 1845, 105 καὶ 114 τοῦ 1847 ἔφερον τὴν λύσιν, ἥτις καθ' ὅλας τὰς γνώμας ἤθελεν εἶσθαι ἡ αὐτή. Ἴδε τὰς ἀποφάσεις κατωτέρω § 48 ἐπ.

§ 20. Διάφορος ὅμως ἤθελεν ἀποβῇ ἡ λύσις ἐπὶ τῆς περιπτώσεως τῆς ἀποφάσεως 29 τοῦ 1847, ἰδίως ἐπὶ τοῦ ζητήματος, περὶ οὗ διαλαμβάνουν αἱ ἀποφάσεις 53 τοῦ 1846 καὶ 52 τοῦ 1848. — Ἡ 158 τοῦ 1848 φαίνεται προσεγγίζουσα εἰς τὴν ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαν γνώμην, ἀλλὰ, μὴ ἀναιροῦσα, δὲν δεικνύει μεταβολὴν νομολογίας. Ἴδε τὰς ἀποφάσεις κατωτ. § 49 ἐπ.

§ 21. Ὡς πρὸς τὰς ἐξωδίκους ὁμολογίας, ὁ νόμος δὲν μνημονεύει τὸν κανόνα τοῦ ἀδιαιρέτου· ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἕπεται, ὅτι ὁ κανὼν αὐτὸς δὲν ἰσχύει καὶ ἐνταῦθα. Ἡ μόνη διαφορὰ εἶναι, ὅτι ἂν τυχὸν ὁ δικαστὴς τῆς οὐσίας, κακῶς ποιῶν, διαιρέσῃ ὁμολογίαν τινὰ ἐξώδικον, δὲν δύναται, ὡς ἐκ τούτου, νὰ προκύψῃ λόγος ἀναιρέσεως, διότι δὲν παραβιάζεται κανεὶς νόμος.

Κατὰ τὴν 7 τοῦ 1850 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐπὶ ἐξωδίκου ὁμολογίας, δὲν ἰσχύει ὁ κανὼν τοῦ ἀδιαιρέτου, καὶ ἐπὶ δικαστικῶν δὲ ἀκόμη ὁμολογιῶν συγχωρεῖται ἡ διαίρεσις, ἂν μέρος τι τῆς ὁμολογίας κριθῇ ἀπίθανον.

§ 21ª Αἱ ἐν τῷ λογαριασμῷ περιεχόμεναι δαπάναι τοῦ δοσιλόγου, κατ' ἀντιπαράθεσιν τῶν ἐσόδων, αἱ γενόμεναι κατ' ἄλλας ἐποχὰς καὶ ὑπὸ ἄλλας περιστάσεις παρὰ τὰς τῶν ἐσόδων, οὐδόλως δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς μέρη τῆς περὶ τῶν ἐσόδων ὁμολογίας

§ 29. Ὁ διάδικος δὲν θεωρεῖται ὡς ὁμολογήσας τὰς ἀξιώσεις τοῦ ἀντιδίκου του διὰ τοῦτο καὶ μόνον, ὅτι δὲν ἐνεφανίσθη εἰς τὴν συζήτησιν τῆς οὐσίας, περιορισθεὶς εἰς ἐνστάσεις.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 585 τῆς πολ. δικονομίας, θεωρεῖται ὡς κατάφασις ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἄρνησις εἰδικῆς τινος ὁριστικῆς ἀμέσου καὶ ῥητῆς ἀπαντήσεως, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ ἄρνησις τῆς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου παραστάσεως, ἥτις θεωρεῖται ὡς ἀπείθεια καὶ χορηγεῖ εἰς τὸ δικαστήριον τὸ δικαίωμα νὰ δικάσῃ ἐρήμην τὸν τοιοῦτον διάδικον· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὁ πληρεξούσιος τοῦ ἐκκαλοῦντος ἠρνήθη νὰ παρασταθῇ εἰς τὴν συζήτησιν τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως, τὸ δικάσαν δὲ πρωτοδικεῖον διέταξε καὶ νὰ ἀπαντήσῃ εἰς ταύτην, ὅθεν δὲν θεωρεῖται ὡς ὁμολογήσας τὴν ἀγωγὴν, καὶ ὡς δικασθεὶς κατ' ἀντιμωλίαν, καθόσον οὗτος, ὡς προκύπτει καὶ ἐκ τῶν πρωτοδίκως γενομένων προτάσεών του, περιωρίσθη εἰς τὴν πρότασιν τῶν ἀνωτέρω ἐνστάσεών του καὶ δὲν ἔκαμεν οὐδεμίαν πρότασιν, ἢ αἴτησιν σχετικὴν μὲ τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως· ἑπομένως κακῶς τὸ εἰρημένον πρωτοδικεῖον ἐθεώρησε τὸν ἐκκαλοῦντα ὡς ὁμολογήσαντα τὴν ἀγωγὴν καὶ ἐδίκασε τοῦτον κατ' ἀντιμωλίαν, καίτοι μὴ παρασταθέντα ὑπὸ τοῦ πληρεξουσίου του (*Carré, lois dela procedure civ. Sus.* 614 καὶ 615)· καὶ, κατὰ τοῦτο, ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις εἶναι ἐξαφανιστέα. »

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 1324 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5536). — Ἴδε τὴν λέξιν Ἐρημοδικία.

§ 30. Ἡ εἰς ἄλλην δίκην γενομένη ὁμολογία καὶ εἰς ἀναρμόδιον δικαστήριον, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπόδειξις, ὅταν ἐγένετο παραδεκτὴ παρὰ τοῦ ἀντιδίκου, ἢ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποτελοῦσα ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Ἀπόφ. πολ. πολ. Ἀρ. Πάγου 131 τοῦ 1848, ἢν ἐν λέξει *Κλητῆρες*.

§ 31. Ὁμολογία περιεχομένη εἰς τὰ πρακτικὰ τὰ συνταχθέντα συνεπείᾳ τῆς κλήσεως τῆς πρὸς ἀπόπειραν συμβιβασμοῦ, ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἀποδείξεως, ἐπιφέρουσα τὸ παραδεκτὸν τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 6866 του 1850, ἢν ἐν λέξει *Μάρτυρες* § 167.—Ἴδε ἀνωτ. § 22, 23.

§ 31² Τότε μόνον ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ἡ δικαστικὴ ὁμολογία, ὅταν γίνηται πρὸς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον διὰ τῶν διαμειβομένων ἐγγράφων, ἢ ἦναι ἐγγεγραμμένη εἰς ἔκθεσιν, ἢ ἀπηγγέλθη προφορικῶς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, πᾶσα δὲ μὴ πρὸς ἁρμόδιον, ὅ ἐστι τὸ δικάζον αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν δικαστήριον, ἤτοι πρωτοδίκως ἢ κατ' ἔφεσιν, γενομένη ὁμολογία, δὲν ἔχει ἰσχὺν δικαστικῆς ὁμολογίας, ἀλλὰ δύναται νὰ θεωρηθῇ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 265 τῆς πολ. δικονομίας,

ἐξώδικος ὁμολογία, καθ' ἣν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ βεβαιωμένος ὁ τοῦ λέγοντος σκοπὸς τοῦ νὰ ὁμολογήσῃ, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ὅροι τῶν ἄρθρων 265, 266 καὶ 267 τῆς πολ. δικ., καὶ καθ' ἣν προσέτι ἐπιτρέπεται παρὰ τοῦ νόμου ἡ ἐναντία ἀπόδειξις (Ν. 25 § 4 Πανδ. βιβλ. κϐ' τίτλ. 3). Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 27 τοῦ 1843.

Τίς ἀποδεικνύει; Πῶς ἀποδεικνύεται ἡ ὁμολογία; (1)

§ 32. Ὅταν ὁ ἐναγόμενος ὡμολόγησεν εἴς τι γραμμάτιον, ὅτι διὰ χρείαν τοῦ ἐμπορίου του ἔλαβε δάνειόν τι, δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ἔπειτα ὅτι δὲν τὸ ἔλαβε χάριν τοῦ ἐμπορίου του, ἀλλ' αὐτὸς ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὸν ἰσχυρισμόν του αὐτὸν πρὸς οὐδετέρωσιν τῆς ἄλλης ἰσχυρᾶς κατ' αὐτοῦ ὁμολογίας του. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 6786 τοῦ 1850.

§ 33. Ὁ ἰσχυριζόμενος ὅτι ὁ ἐναγόμενος ἦτον ἔμπορος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκδόσεως γραμματίου τινὸς ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὸν ἰσχυρισμὸν αὐτοῦ. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 6785 τοῦ 1850.

§ 34. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τῆς ἐξωδίκου ὁμολογίας, ὅταν ἀναφέρηται εἰς γεγονός, τοῦ ὁποίου συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις (ἄρθρον 265 πολ. δικονομίας), οἷον ὅτι συμφωνία τις διελύθη πρὸ τῆς ἐν ἰσχύϊ πολιτικῆς δικονομίας. Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 262 τοῦ 1850.

§ 35. Ὡς πρὸς τὴν ἐξέτασιν τοῦ παραδεκτοῦ ἢ μὴ παραδεκτοῦ τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως ἐξωδίκου τινὸς ὁμολογίας, τὸ δικαστήριον δὲν πρέπει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἔγινεν ἡ ὁμολογία, ἀλλὰ τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἔλαβε χώραν ἡ νόμιμος σχέσις, ἐκ τῆς ὁποίας ἐπήγασεν ἡ ὑπόδικος ὑπόθεσις. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 27 τοῦ 1841.—Ἴδε τὸν ἀκόμ. § καὶ ἀνωτ. σελ. 7 ὑποσημ. 1.

§ 35α' Ἡ περὶ παραδόσεως ὁμολογία ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων; Ἴδε τὴν λέξιν *Μάρτυρες*, ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 125 τοῦ 1852 καὶ κατωτ. § 43.

Ἀνάκλησις ὁμολογίας.

§ 36. Τόσον αἱ δικαστικαὶ, ὅσον καὶ αἱ ἐξώδικοι ὁμολογίαι, ἅμα ἐκφρασθῶσι, δὲν δύνανται πλέον νὰ ἀνακληθῶσι κατ' ἀρέσκειαν· ὡς πρὸς τὰς δικαστικὰς ὁμολογίας, τοῦτο ἐννοεῖται εὐ-

(1) Ἴδε τὴν λέξιν Μάρτυρες ἐπὶ πολ. δικῶν § 107 (Εὑρ τόμ. 10).

προκύπτει ἐξ ἐναντίας ἡ ἐξώδικος αὐτοῦ τοῦ Π ὁμολογία, ὅτι ἦσαν ἐξ οἱ συνεταῖροι εἰς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐνοικίασιν· ὅθεν ὀρθῶς ἀπεβλήθη διὰ τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως εἰς τὸν Π ἡ ἀναμνησθεῖσα ἀπόδειξις, ὀρθῶς δὲ ἐπίσης ἀπαγορεύεται εἰς αὐτὸν τὸ μέσον τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως διὰ τὴν τελευταίαν αἰτιολογίαν τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως, τὴν ὁποίαν τὸ δικαστήριον τοῦτο παραδέχεται ὡς ὀρθὴν καὶ νόμιμον.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7975.

§ 34. Κατὰ τὸ Ῥωμ. δίκαιον, συστατικὸν ἀναγκαῖον πάσης ἐνοχῆς δὲν εἶναι ἡ αἰτία, κατὰ τὴν ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν τὸ Ῥ. Δ. ἀποδίδει εἰς τὰς λέξεις *cause d'obligation*. Ὁ δὲ νόμος 7 § 4 τῶν Πανδεκτῶν *de pactis* δὲν ἐννοεῖ τοιαύτην αἰτίαν τῆς συστάσεως τῆς συμβάσεως, ἀλλὰ μίαν τῶν τεσσάρων πολιτικῶν αἰτιῶν (*causæ civiles*), αἱ ὁποῖαι δίδουν ἰσχὺν εἰς τὰ συναλλάγματα, καὶ αἱ ὁποῖαι συνίστανται εἰς τὴν συναίνεσιν τῶν μερῶν (*consesu*), εἰς πραγματικήν τινα ἐνέργειαν (*re*), εἰς ἐκφράσεις τυπικὰς (*verbis*) καὶ εἰς ἔγγραφον τύπον (*litteris*) π. χ. ὁμολογεῖ τις, ὅτι ὑπῆρξε συνεννόησις καὶ συνθήκη ῥητὴ νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀντίδικόν του μετοχὴν εἰς τὴν προμήθειαν τοῦ στόλου, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος ἀνεδέχθη εἰς ὄνομά του, καὶ ὅτι ἀντ' αὐτῆς ἀπεφάσισε νὰ παραχωρήσῃ κατ' ἀποκοπὴν κέρδος 7 0|0 ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῆς προμηθείας; Δὲν δύναται πλέον νὰ προσβάλῃ τὴν ὁμολογίαν του, ἰσχυριζόμενος προσέτι ὅτι εἰς τὴν συμφωνίαν λείπει ἡ αἰτία. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 802 τῆς 8 ἰουλ. 1838.

§ 45 Ἡ δικαστικὴ ὁμολογία, μὴ ἀντικρουσθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου, καθίσταται ἀπρόσβλητος. Ἀποφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 163 καὶ 167 τοῦ 1849.

§ 46. Κατὰ τὸ ἄρθρον 269 τῆς πολ. δικονομίας αἱ ἕνεκα πλάνης γενόμεναι ὁμολογίαι δύνανται ν' ἀνακληθῶσι· κατὰ μείζονα δὲ λόγον καὶ αἱ ἕνεκα γραφικοῦ λάθους· ὑποθέσατε ὅτι ὁ Α ζητήσας τὴν ἀνατροπὴν πωλήσεως τινος, λόγῳ ὑπερμέτρου βλάβης, ἐσημείωσεν ὅτι τὸ κτῆμα ἀξίζει δραχμὰς . . ἐνῷ ἡ ἀξία του εἶναι πολὺ ἀνωτέρα. Δύναται ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ὁμολογίαν ταύτην. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 380 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4264).—Ἴδε ἀν. § 41.

§ 47. Ὅταν ὁμόλογόν τι φέρῃ, ὅτι ὑπόσχεταί τις νὰ πληρώσῃ ποσόν τι, δι' ὃ *αὐτὸς ἱκανοποιήθη*, τί σημαίνει ἡ λέξις αὕτη; — Σημαίνει ὅτι αὐτὸς ἐπληρώθη τὸ ποσόν. Πανδ. βιβλ. 50 τίτλ. 16 παρ. 176. — Ἡ ὁμολογία δὲ αὕτη δὲν δύναται ν' ἀνακληθῇ, ἀφοῦ ἐγένετο δεκτή, καίτοι ἐξώδικος (ἄρθρ. 270 πολ. δικ.), ἐκτὸς τῆς

περιπτώσεως τοῦ ἄρθρου 269 § 1 τῆς αὐτῆς δικονομίας. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 206 τοῦ 1850.

§ 47[2]. Ὅταν ὡμολογηθῇ τι ἐκ πλάνης, παρὰ τοῦ διαπγόρου, πρέπει νὰ κινηθῇ ἀγωγὴ περὶ ἀποδοκιμασίας. Ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου 62 τοῦ 1851 ἐν λέξει *Ἀποδοκιμασία*.—Ἴδε ἀνωτ. § 38.

§ 47[3] Διὰ τοῦ ὅρκου διαιρεῖται ἡ ὁμολογία; Ἡ Κ ἐνήγαγε τὸν Μ ἀπαιτοῦσα τὸ ἐνοίκιον δωματίου τινός· ὁ ἐναγόμενος ὡμολόγησε μὲν τὴν ὕπαρξιν τῆς μισθώσεως, ἀλλ' ἐπρόσθεσεν ὅτι αὕτη διελύθη μετὰ δύο ἡμέρας. Ὅθεν ἐπεβλήθη εἰς τὴν ἐνάγουσαν ἡ ἀπόδειξις τοῦ περὶ συστάσεως τῆς μισθώσεως ἰσχυρισμοῦ της, ἀλλά, μὴ προσαγαγοῦσα ἀπόδειξιν, ἐπέβαλεν ὅρκον ὡς πρὸς τὸ θέμα αὐτὸ εἰς τὸν ἐναγόμενον. Ζητεῖται λοιπόν, ἂν ὁ ὅρκος αὐτὸς ἦναι δεκτὸς μόνον ὡς πρὸς τὸ θέμα ἐκεῖνο; Ὁ Ἄρειος Πάγος ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, σκεφθεὶς οὕτως·

«Ἐπειδὴ τὸ ἐπιβληθὲν εἰς αὐτὸν θέμα περὶ τῆς συστάσεως τῆς συμφωνίας μὴ ἀποδείξας ὁ ἀναιρεσείων, ἡ παραιτηθεὶς τῆς τοιαύτης ἀποδείξεως, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπάξῃ ὅρκον εἰς τὸν ἀναιρεσίβλητον περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος, ἐνῷ οὗτος τὸ ὡμολόγησεν ἀνωμοτί, μὲ τὴν προσθήκην ὅμως, ὅτι ἡ γενομένη συμφωνία διελύθη μετὰ δύο ἡμέρας ἐκ συναινέσεως ἀμφοτέρων· ἑπομένως νομίμως τὸ δικαστήριον ἐθεώρησεν ἀνεπαρκῆ καὶ ἄνευ ἐπιρροῆς τὸν ὅρον περὶ τοῦ πρώτου μέρους τῆς ὁμολογίας, καθότι ἀφοῦ ὁ ἀναιρεσείων δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποδείξῃ ἄλλως τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς του εἰμὴ διὰ τῆς ὁμολογίας τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, ἔπρεπε νὰ ἐκληφθῇ ἡ ὁμολογία αὕτη ἀδιαίρετος καὶ νὰ ἐπαχθῇ ὁ ὅρκος καὶ διὰ τὰ δύο μέρη αὐτῆς, καὶ οὐχὶ μόνον διὰ τὸ πρῶτον μέρος τὸ ὠφελοῦν τὸν ἀναιρεσείοντα· ὥστε, ἐναντίον τοῦ νόμου, νὰ διαιρεθῇ ἡ ὁμολογία διὰ τοῦ ὅρκου.

Ἐπειδὴ ὁ ἀναιρεσείων, διὰ τῶν ἀπὸ 21 μαρτίου ε. ε. ἐγγράφων προτάσεών του, δὲν ἐζήτησε ῥητῶς νὰ τῷ ἐπιτραπῇ ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος ἔκαμε χρῆσιν τῆς αἰθούσης τοῦ λουτροῦ, ἀλλ' ἀορίστως ἐν τέλει αὐτῶν τῶν προτάσεων ἀναφέρει νὰ γίνωσι δεκταὶ καὶ αἱ προηγούμεναι προτάσεις του, ἐνῷ, ἂν εἶχεν ἀνάγκην τοιαύτης ἀποδείξεως πρὸς ὑποστήριξιν αἰτήσεως ἀποζημιώσεως λόγῳ τοιαύτης χρήσεως, ἥτις ἄλλως ἤθελε μεταβάλλει τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς, ὡς στηριζομένης ταύτης εἰς συμφωνίαν ἐνοικίου, ὤφειλε νὰ κάμῃ ῥητὴν πρότασιν· ὅθεν νομίμως τὸ δικαστήριον διέταξε τὸ περὶ τούτου.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 230 τοῦ 1851.

τύρων ἀπόδειξις, διότι ἡ προφώνησις εἰς προτίμησιν ἀγορᾶς εἶναι οἱονεὶ συμβόλαιον καὶ ἄλλως τε ὑπῆρχεν ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, ὁμολογήσαντος τοῦ ἀντιδίκου, ὅτι ἐγένετο εἰς αὐτὸν προφώνησις, εἶναι ἀνυπόστατοι, καθότι τὰ οἱονεὶ συμβόλαια εἶναι ὡρισμένα καὶ αριθμοῦνται εἰς τὸν ἀριθμὸν 3 τίτλ. 27, 28 τῶν Εἰσηγήσεων, καὶ εἰς τὴν κατηγορίαν οὐδενὸς ἀνάγεται ἡ προφώνησις, καὶ διότι ἡ ὁμολογία τοῦ ἐνάγοντος δὲν ἠδύνατο, κατὰ τὸ ἄρθρον 264 ἐδ. 2 τῆς πολ. δικονομίας, νὰ διαιρεθῇ καὶ νὰ παραδεχθῇ, καθόσον ἐχρησίμευεν εἰς τὸν ἐναγόμενον, καθότι ὁ ἐνάγων ὁμολογήσας ὅτι ἐπροφωνήθη εἰς τὴν ἀγοράν, εἶπεν ἐν ταὐτῷ ὅτι δὲν ἐπροφωνέθη μὲ τὸ ἀληθὲς τίμημα, μὲ τὸ ὁποῖον ἠγόρασεν ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ, ἀλλὰ μὲ ἀνώτερον, ἐνῷ ἡ διαληφθεῖσα Νεαρά, διατάττουσα τὴν προφώνησιν ἐννοεῖ βεβαίως νὰ γίνηται καὶ ἡ δήλωσις τοῦ ἀληθοῦς τιμήματος· ἄλλως ἐὰν ὁ πωλητὴς καὶ ἀγοραστὴς ἀποκρύψωσί τι δολίως, ἡ μεταξύ των πώλησις εἶναι ἄκυρος καὶ τὸ κτῆμα δίδεται ἄκοντος τοῦ πωλητοῦ, εἰς τὸν προτιμώμενον, ὡς ὁρίζει ἡ Νεαρὰ αὕτη.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 114 τοῦ 1847.—Ἴδε ανωτ. § 49.

§ 52. Ὁ ἐναγόμενος ὡμολόγησεν, ὅτι ὤφειλεν, ἀλλ' ἐπλήρωσε. Τὸ ἐν Ἀθήναις πρωτοδικεῖον ἐθεώρησεν ἀποδεδειγμένον ὅτι ὤφειλε, διέταξε δὲ ἀπόδειξιν περὶ τῆς πληρωμῆς Ζητηθείσης ἀναιρέσεως, ὁ Ἄρειος Πάγος ἐξεφράσθη οὕτως· Ὅρα ἀνωτ. § 21[3].

« Ἐπειδή, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου καὶ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 264 τῆς πολ. δικονομίας, αἱ δικαστικαὶ ὁμολογίαι δὲν δύνανται νὰ γίνουν δεκταὶ ἐν μέρει, ἀλλ' ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως, ὁσάκις αἱ ὁμολογίαι αὗται περιλαμβάνουν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον, καὶ τότε μόνον διαιροῦνται, ὅταν περιλαμβάνουν διάφορα πράγματα ἄσχετα παντάπασι πρὸς ἄλληλα. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν βασιζόμενον εἰς μόνην τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὅστις ὡμολόγησεν, ὅτι ὤφειλε μὲν τὰς δραχ. 822 πρὸς τὸν ἀντίδικόν του, ἀλλὰ τὰς ἐπλήρωσε πρὸς αὐτόν, τὴν διήρεσε πρὸς βλάβην τοῦ ὁμολογήσαντος, παραδεχόμενον μόνον τὸ πρῶτον μέρος αὐτῆς, καὶ ἑπομένως τὸ πρωτοδικεῖον τοῦτο, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 13893 ἀποφάσεώς του, παρεβίασε τὰς εἰρημένας οὐσιώδεις διατάξεις τοῦ νόμου, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 201 καὶ 807 § 5 τῆς πολ. δικονομίας, ἐπιφέρει ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 52 τοῦ 1846.—Ἴδε ανωτ. § 20.

§ 53. Ἡ ὁμολογία δὲν διαιρεῖται, ὅταν ὑπάρχῃ συνάφεια μεταξὺ τῶν ἀναφερομένων πραγμάτων.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου, τότε μόνον ἡ ὁμολογία θεωρεῖται ἀδιαίρετος, ὅταν ὑπάρχῃ ἄμεσος συνάφεια μεταξὺ τῶν ἀναφερομένων διὰ τῆς ὁμολογίας πραγμάτων (Νόμ. 26 § 2 βιβλ. 16 τίτλ. 3 Πανδ.)· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐγγράφων τῆς δικογραφίας, καὶ ὡς ὁμολογεῖται παρὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος διὰ τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀναιρέσεως, οὗτος παρεδέχθη τὴν ὕπαρξιν τῆς διδασκαλικῆς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ἑταιρείας, καὶ τὴν ὑποχρέωσιν αὐτοῦ (τοῦ ἀναιρεσείοντος) εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ ἡμίσεως ἐνοικίου τοῦ διδακτικοῦ καταστήματος· προσέθεσε δὲ, ὅτι τὸ ἐνοίκιον ἐπληρώθη καθ' ὁλοκληρίαν παρὰ τοῦ ἀντιδίκου του ἐκ τῶν ὁποίων ἐλάμβανον διδάκτρων, τὰ δὲ δύο ταῦτα παρὰ τοῦ Π ἀναφερόμενα περιστατικὰ οὐδεμίαν ἔχουσιν ἄμεσον συνάφειαν πρὸς ἄλληλα διὰ νὰ ἦναι ἀδιαίρετα, καθότι ἡ πληρωμὴ τῶν διδάκτρων, τὴν ὁποίαν τρίτος ἔκαμνε, καὶ ἡ παρὰ τοῦ Κ γενομένη πληρωμὴ τοῦ ἐνοικίου πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην τῆς οἰκίας εἶναι περιστατικὰ (ἂν ἔλαβον χώραν) πάντῃ ἀνεξάρτητα τῆς ὑπάρξεως τῆς διδασκαλικῆς ἑταιρείας καὶ τῆς ὑποχρεώσεως τῆς πληρωμῆς τοῦ ἐνοικίου· ὅθεν ὁ πρῶτος τῆς ἀναιρέσεως λόγος περὶ τοῦ ὅτι κακῶς διῃρέθη ἡ τοῦ ἀναιρεσείοντος ὁμολογία δὲν εἶναι βάσιμος.»

'Απόφ. πολ. 'Αρείου Πάγου 158 τοῦ 1848.

§ 54. Ἡ ὁμολογία διαιρεῖται, ὅταν δὲν περιλαμβάνῃ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον· ἄρα ὅταν ἀφορᾷ ἓν καὶ μόνον ἀντικείμενον, ἤτοι συμφωνίαν συστηθεῖσαν συναινέσει τῶν μερῶν, εἶναι ἀδιαίρετος (ἄρθρ. 264 πολ. δικονομίας) (1). 'Απόφ. πολ. 'Αρ. Πάγου 29 τοῦ 1847.—Ἴδε ἀνωτ. § 20.

§ 55. Ἡ δικαστικὴ ὁμολογία, ὅτι ἔλαβε μέν τις τὰ χρήματα, ἀλλ' ἐπλήρωσε ταῦτα εἰς τὸν δανειστήν του, δὲν δύναται νὰ διαιρεθῇ (ἄρθρ. 264 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 52 τοῦ 1848.—Ἴδε ἀνωτ. § 20.

§ 56. Ἡ ὁμολογία δὲν δύναται νὰ διαιρεθῇ· ἄρα, ὅταν τις ὡμολόγησε μὲν ὅτι ἔλαβε τὰ πατερὰ κτλ., ἀλλ' ἐπρόσθεσεν, ὅτι τὰ ἔλαβε δυνάμει τῶν πρὸς τοῦτο γενομένων συμβολαίων, καθ' ἃ δὲν ἦτον ὑπόχρεως νὰ τὰ πληρώσῃ ἰδιαιτέρως, ἡ ὁμολογία δὲν

(1) Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος ἡ ὑπ' ἀριθ. 186 τοῦ 1847 ἀπόφασις 'Αρ. Πάγου φέρει τὰς αὐτὰς σχεδὸν σκέψεις.

διαιρεῖται, ὥστε διὰ τοῦ πρώτου μέρους τῆς ὁμολογίας νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποδεδειγμένη ἡ ἀπαίτησις τοῦ ἐνάγοντος, καὶ ὅτι τοῦ δευτέρου μέρους ἡ ἀπόδειξις ἐπίκειται εἰς τὸν ἐναγόμενον, ὅστις ἐπρότεινεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὰ συμβόλαια, καθότι ἡ ἀπόδειξις αὕτη ἀπέκειτο εἰς τὸν ἐνάγοντα, ὅστις ἰσχυρίζετο ὅτι ἰδιαιτέρως καὶ ἐκτὸς τοῦ συμβολαίου ἐχορήγησε (1) τὰ ἀνωτέρω ξύλα (ἄρθρ. 264 πολ. δικον.). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 88 τοῦ 1845.—Ἴδε ἀντωτ. § 19.

§ 57. Ὁ Ν Π, ὡς μέλος ἑταιρείας τινός, ἐνήγαγε τὸν Φ, ἐκθέσας ὅτι εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἀντιδίκου του μετεβίβασε δύο συναλλαγματικάς, ἐκδεδομένας παρὰ τοῦ Μ μὲ μόνην τὴν ὀπισθογράφησιν τῆς ἑταιρείας, καὶ ἐπληρώθη παρὰ τοῦ ἀντιδίκου τὸ φέρον τῶν συναλλαγματικῶν αὐτῶν. — Ὅτι αὗται διαπραγματευθεῖσαι παρὰ τοῦ ἀντιδίκου ὑπέκυψαν εἰς διαμαρτυρίαν, καθότι εἶχον παύσει τὰς πληρωμάς των ὅ,τε ἐκδότης καὶ ὁ πρὸς ὃν ἐσύροντο καὶ ἐπανῆλθον, δι' ἐπισυναλλαγῆς, εἰς τὸν ἀντίδικον· — ὅτι ἡ ἑταιρεία, θεωροῦσα ἑαυτὴν ὑπόχρεων ἀπέναντι τοῦ ἀντιδίκου, διεπραγματεύθη μετ' αὐτοῦ καὶ ἐξέδοτο νέας συναλλαγματικάς· καὶ ὅτι, ἐπειδὴ ὁ ἐναγόμενος ἀρνεῖται ν' ἀποδώσῃ τὰς πρώτας, τὸν ἐνάγει, ἵνα ὑποχρεωθῇ νὰ τὰς ἐπιστρέψῃ· ὁ ἐναγόμενος ἀντέτεινε διὰ διαφόρων προτάσεων.

Εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἀνεφύησαν τὰ ἑπόμενα ζητήματα·

α'. Ἡ ὁμολογία δύναται νὰ διαιρεθῇ.

β'. Ἡ ἔκδοσις τῶν νέων συναλλαγματικῶν ἀποτελεῖ ἀνανέωσιν τοῦ προηγουμένου χρέους.

γ'. Ἂν κατ' ἔφεσιν ὁ ἐνάγων καὶ ἐκκαλῶν δύναται νὰ προτείνῃ τὴν γενομένην δῆθεν συμφωνίαν περὶ ἀποδόσεως τῶν πρώτων συναλλαγματικῶν (2)

---

(1) Ἰδοὺ τὸ πραγματικὸν μέρος τῆς ὑποθέσεως πῶς εἶχε·

« Πλοίαρχός τις ἐσυμφώνησε μὲ ἰδιοκτήτην δάσους νὰ κόψῃ τόσην ξυλείαν πρὸς κατασκευὴν πλοίου καὶ νὰ τῷ πληρώσῃ διὰ τὴν ξυλείαν αὐτὴν δραχμὰς 3000. Ἔκοψε καὶ κατεσκεύασε τὸ πλοῖον. Ἀλλὰ μετεχειρίσθη, ἐκτὸς τῆς συμφωνίας, ξυλείαν καὶ ἄλλην (ἔκοψε δηλαδὴ καὶ ἄλλην). Ἀγωγὴ κατὰ τοῦ πλοιάρχου περὶ πληρωμῆς τῶν δραχμῶν 3000, καὶ προσέτι ἑτέρου τινὸς ποσοῦ διὰ τὴν ἐκτὸς τῆς συμφωνίας κοπεῖσαν ξυλείαν, τὴν περιεχομένην εἰς τὸν παρουσιαζόμενον ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος ἰδιαίτερον κατάλογον. Ὁ ἐναγόμενος ἔκαμε τὴν ἑξῆς ὁμολογίαν: Τὰ εἰς τοὺς ἀριθ. 5, 7 καὶ 12 τοῦ καταλόγου ἀναφερόμενα ξύλα τὰ ἔλαβα μέν, ἀλλὰ τὰ ἔλαβα δυνάμει τοῦ συμφωνητικοῦ (καὶ ὄχι ἐκ προσθήκης). Τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν ἐθεώρησεν ἀποδεδειγμένην ὡς ἐκ τοῦ πρώτου μέρους τῆς ὁμολογίας ταύτης τὴν παραλαβὴν τῶν ξύλων καὶ ἐπικειμένην εἰς τὸν ὁμολογήσαντα τὴν ἀπόδειξιν τοῦ δευτέρου μέρους, ἤγουν ὅτι τὰ ἔλαβε δυνάμει τοῦ συμφωνητικοῦ. »

(2) ΣΗΜ. Περὶ ὅλων αὐτῶν τῶν ζητημάτων ἐγένετο μνεία ὅπου ἀνήκει.

Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐξεφράσθη οὕτω διὰ τῆς 10775 τοῦ 1853 ἀποφάσεώς του.

« Ἐπειδή, κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 264 τῆς πολιτ. δικονομίας, ἡ ἐνάγουσα ἑταιρεία δὲν δύναται νὰ δεχθῇ ἐν μέρει, ἀλλ' ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως τὴν ἐν τῷ ἀπολογητηρίῳ τοῦ ἐναγομένου περιεχομένην σχετικήν, ὡς πρὸς τὰ ἐπίδικα συναλλάγματα, ὁμολογίαν αὐτοῦ τοῦ ἐναγομένου, ἀποποιουμένη δὲ νὰ δεχθῇ αὐτὴν ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως, δὲν δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν κανενὸς μέρους αὐτῆς. Ἐκτὸς δὲ ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη καθιεροῦται ἀπαγορευτικῶς καὶ ἄνευ τινὸς διακρίσεως παρὰ τοῦ εἰρημένου ἄρθρου τῆς πολ. δικονομίας, ἀνυπόστατος εἶναι ὁ πρὸς διαίρεσιν τῆς εἰρημένης ὁμολογίας προτεινόμενος ὑπὸ τῆς ἑταιρείας λόγος, ὅτι ἀπίθανοι εἶναι οἱ ἐν αὐτῇ ἐκτιθέμενοι ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἐναγομένου, διότι ἂν καὶ διὰ τακτικωτέρων καὶ ἀκριβεστέρων τρόπων ἠδύναντο ἴσως νὰ κανονισθῶσι τὰ μεταξὺ τῶν διαδίκων συμφέροντα, παρ' ὅπως κατὰ τὴν ἀδιαίρετον ὁμολογίαν τοῦ ἐναγομένου, ὑποτιθεμένην ἀληθῆ, ἐκανονίσθησαν, οὐχ ἧττον ἡ μὴ τήρησις τοῦ καταλληλοτέρου μέσου καὶ τρόπου δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ καταντήσῃ ἀπίθανον τὸ πρᾶγμα αὐτό.

Ἐπειδή, τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ ἐνάγουσα ἑταιρεία ὀφείλει, ἀνεξαρτήτως τῆς ὁμολογίας τοῦ ἐναγομένου, ν' ἀποδείξῃ τοὺς πρὸς πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς της ἰσχυρισμούς.

Ἐπειδὴ καὶ ἀναμφισβήτητος ἂν θεωρηθῇ ὁ ἐν τῇ ἀγωγῇ ἰσχυρισμὸς τῆς ἑταιρείας ὅτι τὰς τρεῖς συναλλαγματικὰς τῆς 22 μαΐου 1852 ἐξέδωκεν αὕτη πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἐναγομένου διὰ τὸ ἀντίτιμον ἐκ δραχμῶν 6183 δύο προηγουμένων διαμαρτυρηθεισῶν συναλλαγματικῶν (τουτέστι περὶ τῶν κεφαλαίων μόνον, ἄνευ ἐπιστροφῆς καὶ τόκων), τῶν ὁποίων τὴν ἐξόφλησιν αὕτη ὤφειλεν ἀλληλεγγύως μετὰ τοῦ ἐκδότου καὶ τοῦ ἀποδέκτου, τῶν δύο τουτέστιν ἀδελφῶν Μ, ἡ μόνη πρὸς ἐξασφάλισιν ἔκδοσις τοιούτων συναλλαγματικῶν δὲν ἀποτελεῖ, ὡς ἰσχυρίζεται ἡ ἑταιρεία, ἀνανέωσιν τοῦ προηγουμένου χρέους, ὁπότε βεβαίως, ἐὰν δηλαδὴ ἀνανέωσις ἀπετελεῖτο, εἶχε βάσιν ἡ ἀγωγή της, διότι ἀνανέωσις προηγουμένου χρέους τότε μόνον λαμβάνει χώραν, δυνάμει τοῦ Νόμου 8 Κώδ. 8. 42, ὅταν ὑπάρχῃ ῥητῶς ἐκπεφρασμένη ἡ θέλησις τῆς ἀνανεώσεως, καὶ ἑπομένως τότε ἀνανεοῦται δι' ἐκδόσεως νέων συναλλαγματικῶν προϋπάρχον χρέος, ὅταν εἰς τὸν ἐκδότην τῶν συναλλαγματικῶν ἐγχειρίσῃ ὁ πιστωτὴς ἐξωφλημένον τὸ ὁμόλογον τοῦ προηγουμένου χρέους, ἢ ἐὰν συμφωνήσῃ καὶ ὑποσχεθῇ ν' ἀποδώσῃ τοῦτο ἐξωφλημένον· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου προκύπτει

διαιρεῖται, ὥστε διὰ τοῦ πρώτου μέρους τῆς ὁμολογίας νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποδεδειγμένη ἡ ἀπαίτησις τοῦ ἐνάγοντος, καὶ ὅτι τοῦ δευτέρου μέρους ἡ ἀπόδειξις ἐπίκειται εἰς τὸν ἐναγόμενον, ὅστις ἐπρότεινεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὰ συμβόλαια, καθότι ἡ ἀπόδειξις αὕτη ἐπέκειτο εἰς τὸν ἐνάγοντα, ὅστις ἰσχυρίζετο ὅτι ἰδιαιτέρως καὶ ἐκτὸς τοῦ συμβολαίου ἐχορήγησε (1) τὰ ἀνωτέρω ξύλα (ἄρθρ. 264 πολ. δικον.). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 88 τοῦ 1845.—Ἴδε ἀντωτ. § 19.

§ 57. Ὁ Ν Π, ὡς μέλος ἑταιρείας τινὸς, ἐνήγαγε τὸν Φ, ἐκθέσας ὅτι εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἀντιδίκου του μετεβίβασε δύο συναλλαγματικὰς, ἐκδεδομένας παρὰ τοῦ Μ μὲ μόνην τὴν ὀπισθογράφησιν τῆς ἑταιρείας, καὶ ἐπληρώθη παρὰ τοῦ ἀντιδίκου τὸ φέρον τῶν συναλλαγματικῶν αὐτῶν. — Ὅτι αὗται διαπραγματευθεῖσαι παρὰ τοῦ ἀντιδίκου ὑπέκυψαν εἰς διαμαρτυρίαν, καθότι εἶχον παύσει τὰς πληρωμάς των ὅ,τε ἐκδότης καὶ ὁ πρὸς ὃν ἐσύροντο καὶ ἐπανῆλθον, δι' ἐπισυναλλαγῆς, εἰς τὸν ἀντίδικον· — ὅτι ἡ ἑταιρεία, θεωροῦσα ἑαυτὴν ὑπόχρεων ἀπέναντι τοῦ ἀντιδίκου, διεπραγματεύθη μετ' αὐτοῦ καὶ ἐξέδοτο νέας συναλλαγματικάς· καὶ ὅτι, ἐπειδὴ ὁ ἐναγόμενος ἀρνεῖται ν' ἀποδώσῃ τὰς πρώτας, τὸν ἐνάγει, ἵνα ὑποχρεωθῇ νὰ τὰς ἐπιστρέψῃ· ὁ ἐναγόμενος ἀντέτεινε διὰ διαφόρων προτάσεων.

Εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἀνεφύησαν τὰ ἑπόμενα ζητήματα

α'. Ἡ ὁμολογία δύναται νὰ διαιρεθῇ.

β'. Ἡ ἔκδοσις τῶν νέων συναλλαγματικῶν ἀποτελεῖ ἀνανέωσιν τοῦ προηγουμένου χρέους.

γ'. Ἂν κατ' ἔφεσιν ὁ ἐνάγων καὶ ἐκκαλῶν δύναται νὰ προτείνῃ τὴν γενομένην δῆθεν συμφωνίαν περὶ ἀποδόσεως τῶν πρώτων συναλλαγματικῶν (2)

---

(1) Ἰδοὺ τὸ πραγματικὸν μέρος τῆς ὑποθέσεως πῶς εἶχε·

« Πλοίαρχός τις ἐσυμφώνησε μὲ ἰδιοκτήτην δάσους νὰ κόψῃ τόσην ξυλείαν πρὸς κατασκευὴν πλοίου καὶ νὰ τῷ πληρώσῃ διὰ τὴν ξυλείαν αὐτὴν δραχμὰς 3000. Ἔκοψε καὶ κατεσκεύασε τὸ πλοῖον. Ἀλλὰ μετεχειρίσθη, ἐκτὸς τῆς συμφωνίας, ξυλείαν καὶ ἄλλην (ἔκοψε δηλαδὴ καὶ ἄλλην). Ἀγωγὴ κατὰ τοῦ πλοιάρχου περὶ πληρωμῆς τῶν δραχμῶν 3000, καὶ προσέτι ἑτέρου τινὸς ποσοῦ διὰ τὴν ἐκτὸς τῆς συμφωνίας κοπεῖσαν ξυλείαν, τὴν περιεχομένην εἰς τὸν παρουσιαζόμενον ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος ἰδιαίτερον κατάλογον. Ὁ ἐναγόμενος ἔκαμε τὴν ἑξῆς ὁμολογίαν: Τὰ εἰς τοὺς ἀριθ. 5, 7 καὶ 12 τοῦ καταλόγου ἀναφερόμενα ξύλα τὰ ἔλαβα μὲν, ἀλλὰ τὰ ἔλαβα δυνάμει τοῦ συμφωνητικοῦ (καὶ ὄχι ἐκ προσθήκης). Τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν ἐθεώρησεν ἀποδεδειγμένην ὡς ἐκ τοῦ πρώτου μέρους τῆς ὁμολογίας ταύτης τὴν παραλαβὴν τῶν ξύλων καὶ ἐπικειμένην εἰς τὸν ὁμολογήσαντα τὴν ἀπόδειξιν τοῦ δευτέρου μέρους, ἤγουν ὅτι τὰ ἔλαβε δυνάμει τοῦ συμφωνητικοῦ. »

(2) ΣΗΜ. Περὶ ὅλων αὐτῶν τῶν ζητημάτων ἐγένετο μνεία ὕπου ἀνήκει.

Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐξεφράσθη οὕτω διὰ τῆς 10775 τοῦ 1853 ἀποφάσεώς του.

« Ἐπειδὴ, κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 264 τῆς πολιτ. δικονομίας, ἡ ἐνάγουσα ἑταιρεία δὲν δύναται νὰ δεχθῇ ἐν μέρει, ἀλλ' ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως τὴν ἐν τῷ ἀπολογητηρίῳ τοῦ ἐναγομένου περιεχομένην σχετικὴν, ὡς πρὸς τὰ ἐπίδικα συναλλάγματα, ὁμολογίαν αὐτοῦ τοῦ ἐναγομένου, ἀποποιουμένη δὲ νὰ δεχθῇ αὐτὴν ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως, δὲν δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν κανενὸς μέρους αὐτῆς. Ἐκτὸς δὲ ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη καθιεροῦται ἀπαγορευτικῶς καὶ ἄνευ τινὸς διακρίσεως παρὰ τοῦ εἰρημένου ἄρθρου τῆς πολ. δικονομίας, ἀνυπόστατος εἶναι ὁ πρὸς διαίρεσιν τῆς εἰρημένης ὁμολογίας προτεινόμενος ὑπὸ τῆς ἑταιρείας λόγος, ὅτι ἀπίθανοι εἶναι οἱ ἐν αὐτῇ ἐκτιθέμενοι ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἐναγομένου, διότι ἂν καὶ διὰ τακτικωτέρων καὶ ἀκριβεστέρων τρόπων ἠδύναντο ἴσως; νὰ κανονισθῶσι τὰ μεταξὺ τῶν διαδίκων συμφέροντα, παρ' ὅπως κατὰ τὴν ἀδιαίρετον ὁμολογίαν τοῦ ἐναγομένου, ὑποτιθεμένην ἀληθῆ, ἐκανονίσθησαν, οὐχ ἧττον ἡ μὴ τήρησις τοῦ καταλληλοτέρου μέσου καὶ τρόπου δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ καταντήσῃ ἀπίθανον τὸ πρᾶγμα αὐτό.

Ἐπειδὴ, τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ ἐνάγουσα ἑταιρεία ὀφείλει, ἀνεξαρτήτως τῆς ὁμολογίας τοῦ ἐναγομένου, ν' ἀποδείξῃ τοὺς πρὸς πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς της ἰσχυρισμούς.

Ἐπειδὴ καὶ ἀναμφισβήτητος ἂν θεωρηθῇ ὁ ἐν τῇ ἀγωγῇ ἰσχυρισμὸς τῆς ἑταιρείας ὅτι τὰς τρεῖς συναλλαγματικὰς τῆς 22 μαΐου 1852 ἐξέδωκεν αὕτη πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἐναγομένου διὰ τὸ ἀντίτιμον ἐκ δραχμῶν 6183 δύο προηγουμένων διαμαρτυρηθεισῶν συναλλαγματικῶν (τουτέστι περὶ τῶν κεφαλαίων μόνον, ἄνευ ἐπιστροφῆς καὶ τόκων), τῶν ὁποίων τὴν ἐξόφλησιν αὕτη ὤφειλεν ἀλληλεγγύως μετὰ τοῦ ἐκδότου καὶ τοῦ ἀποδέκτου, τῶν δύο τουτέστιν ἀδελφῶν Μ, ἡ μόνη πρὸς ἐξασφάλισιν ἔκδοσις τοιούτων συναλλαγματικῶν δὲν ἀποτελεῖ, ὡς ἰσχυρίζεται ἡ ἑταιρεία, ἀνανέωσιν τοῦ προηγουμένου χρέους, ὁπότε βεβαίως, ἐὰν δηλαδὴ ἀνανέωσις ἀπετελεῖτο, εἶχε βάσιν ἡ ἀγωγή της, διότι ἀνανέωσις προηγουμένου χρέους τότε μόνον λαμβάνει χώραν, δυνάμει τοῦ Νόμου 8 Κώδ. 8. 42, ὅταν ὑπάρχῃ ῥητῶς ἐκπεφρασμένη ἡ θέλησις τῆς ἀνανεώσεως, καὶ ἑπομένως τότε ἀνανεοῦται δι' ἐκδόσεως νέων συναλλαγματικῶν προϋπάρχον χρέος, ὅταν εἰς τὸν ἐκδότην τῶν συναλλαγματικῶν ἐγχειρίσῃ ὁ πιστωτὴς ἐξωφλημένον τὸ ὁμόλογον τοῦ προηγουμένου χρέους, ἢ ἐὰν συμφωνήσῃ καὶ ὑποσχεθῇ ν' ἀποδώσῃ τοῦτο ἐξωφλημένον· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου προκύπτει

τοσοῦτον μετ' αὐτῆς συνδεδεμένα, ὥστε νὰ μὴ συγχωρῆται ἡ παραδοχὴ τῶν ἐσόδων καὶ καὶ ἡ ἀπόῤῥιψίς τινων ἐκ τῶν ἐξόδων (ἄρθρα 709, 712 πολ. δικονομίας), ὅταν μάλιστα τὴν ἀπόῤῥιψιν ἀποφαίνεται τὸ δικαστήριον, ὄχι διότι τὰ ἀποῤῥιπτόμενα δὲν εἶναι ἀποδεδειγμένα, ἀλλὰ διότι δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ εἰς αὐτὰ κατὰ νόμον ἀπαίτησις κατὰ τοῦ δεξιλόγου περὶ ἀποδόσεως αὐτῶν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 49 τοῦ 1853, ἀναιροῦσα τὴν 852 (1121) τοῦ 1851 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

§ 21³ Ὅταν τις ὁμολογῇ ὅτι εἶχε χρήματα τοῦ ἐνάγοντος, ἀλλὰ τὰ ἀπέδωκε, διαιρεῖται ἡ ὁμολογία; Ἴδε ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 193 τοῦ 1853.—Ἴδε κατωτ. § 52.

§ 21⁴ Ἐπὶ ἀμφισβητουμένων κατὰ τὴν λογοδοσίαν κεφαλαίων, τὸ δικαστήριον δύναται (ἄρθρα 700, 712 τῆς πολ. δικονομίας) νὰ δεχθῇ ἢ ν' ἀποῤῥίψῃ τινὰ τῶν κεφαλαίων. Ἡ παραδοχὴ δὲ τοῦ ἑνὸς καὶ ἡ ἀπόῤῥιψις ἑτέρου κονδυλίου τοῦ λογαριασμοῦ δὲν ἀποτελεῖ διαίρεσιν ὁμολογίας. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 106 τοῦ 1853.

§ 21⁵ Ὅταν ἄλλα ἀποδεικτικὰ μέσα ἔπεισαν τὸν δικαστὴν περί τινος ἰσχυρισμοῦ, τὸν ὁποῖον συνομολογεῖ ὁ διάδικος μὲ προσθήκην τινά, ὁ δικαστὴς δύναται νὰ παραδεχθῇ τὸ πρῶτον μέρος τῆς ὁμολογίας, τὴν δὲ προσθήκην ν' ἀποῤῥίψῃ. Τὸ ἄρθρον 264 ἐφαρμόζεται, ὅταν ἐκ μόνης τῆς ὁμολογίας πρόκηται νὰ σχηματίσῃ τὴν πεποίθησίν του. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 335 τοῦ 1853.

§ 21⁶ Ἴδε κατωτ. § 49 ἐπ. καὶ ἕτερα νομολογικὰ ζητήματα.

Νομολογικὰ ζητήματα ὡς πρὸς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ δικαστηρίου, περὶ ἧς ἀνωτέρω ἐν § 5.

§ 22. Αἱ ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδικείου διδόμεναι καὶ ἐμπεριεχόμεναι εἰς ἔγκυρον ἔκθεσιν ὁμολογίαι ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν, καὶ κατὰ τοῦ περιεχομένου εἶναι ἀπαράδεκτος ἡ ἀνταπόδειξις, κατὰ τὰ ἄρθρα 400, 401 καὶ 308 τῆς πολ. δικονομίας. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 38 τοῦ 1838 (Νομικ. σ. 577).— Ἴδε κατωτ. § 23, 31.

§ 23. Κατὰ τὸ 524 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας, ὁμολογία γενομένη κατὰ τὴν ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου συζήτησιν περὶ ἀποπείρας συμβιβασμοῦ, ἔχει μόνον τὰς συνεπείας ἐξωδίκου ὁμολογίας· θεωρεῖται δὲ ὡς πλήρης, κατὰ τὰ ἄρθρα 266 καὶ 270, ὅταν ὁ διεξάγων τὴν ἀπόδειξιν ἐδέχθη ῥητῶς τὴν ὁμολογίαν εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ καταστῇ τακτικὴ συμφωνία μεταξὺ αὐτῶν· ὅταν ὅμως γίνηται δεκτὴ ἐν μέρει, τότε δὲν ἐπιτρέπεται ἡ προσωρινὴ

ἐκτέλεσις τῆς εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ εἰρηνοδίκου στηριζομένης ἀποφάσεως. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. τῆς 31 ἰανουαρ. 1841 (Νομικ. σελ. 2349).—Ἴδε § 22, 31.—Κύρ. τόμ. 2 σελ. 380.

§ 24. Ἐναγομένη τις ὡμολόγησεν, ὅτι ἡ διαθήκη, τὴν ἀκύρωσιν τῆς ὁποίας ἐξαιτεῖται ἡ ἐνάγουσα, δὲν εὑρέθη μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τοῦ διαθέτου. — Ἡ ὁμολογία αὕτη ἐγένετο εἰς δίκην ἀκυρωθεῖσαν, μετὰ τὴν ὁποίαν ἐκινήθη νέα ἀγωγή, περιέχουσα καὶ νέας αἰτήσεις. — Ζητεῖται λοιπὸν ἂν ἡ ὁμολογία ἐκείνη ὑποχρεόνῃ τὴν ἐναγομένην; Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν (ἀπόφ. 8574 τοῦ 1851, τμ. ά) ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἡ ὁμολογία ἐγένετο εἰς ἄλλην δίκην καὶ εἰς διαδικασίαν ἀκυρωθεῖσαν.

§ 25. Ἡ ἐν τῷ ἐγγράφῳ τῆς πρὸς τρίτους ἀνακοινώσεως τῆς δίκης περιεχομένη δὲν ἀποτελεῖ ὁμολογίαν μεταξὺ τῶν διαδίκων, διότι τὸ ἔγγραφον ἐκεῖνο δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς διαμειφθὲν μεταξὺ τῶν διαδίκων (ἄρθρ. 264 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 439 τοῦ 1849 (Νομικ. σελ. 5134).

§ 26. Τὸ πολιτικὸν δικαστήριον δύναται νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν κατάθεσιν γενομένην ἐνώπιον ἀνακριτικῆς ἀρχῆς ὡς τεκμήριον. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4512 τοῦ 1847.—Ἴδε τὰ ἑπ.

§ 27. Ἡ ἀνακριτικὴ ὁμολογία τινὸς λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν εἰς πολιτικὴν δίκην;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ καλῶς ἐπίσης δὲν ἐθεωρήθη ἡ ἀνακριτικὴ ὁμολογία τοῦ ἐνοικιάσαντος ὡς ἰσχυρὰ ἀπόδειξις πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς τοῦ Δημοσίου, διὰ τῆς ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει περιλαμβανομένης σχετικῆς σκέψεως, τὴν ὁποίαν παραδέχεται τὸ δικαστήριον τοῦτο ὡς ὀρθήν, καὶ διότι ἡ ὁμολογία αὕτη ἐπ' ἄλλης δίκης, τῆς ποινικῆς, θεωρεῖται ὡς ἐξώδικος μὴ ὅλως ὑπὸ τοῦ Δημοσίου καθ' ὅλον τὸ περιεχόμενον παραδεχομένη καὶ μὴ δυναμένη κατὰ νόμον νὰ διαιρεθῇ κατὰ τοῦ ὁμολογήσαντος· Ὅθεν ἔχει ἐπιῤῥοὴν ἡ ἐπιβληθεῖσα εἰς τὸ Δημόσιον διὰ τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως ἀπόδειξις καὶ ἡ ἀντέφεσις αὐτοῦ εἶναι μὴ βάσιμος, ἀνακαλουμένων κατὰ συνέπειαν τῶν σχετικῶν διατάξεων τῆς ἀνακοπείσης ἀποφάσεως. »

Ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 9936 τοῦ 1852.—Ἴδε τὸν προηγ. καὶ ἑπ. §.

§ 28. Ἡ εἰς ἄλλην δίκην καὶ μεταξὺ ἄλλων προσώπων γενομένη ὁμολογία δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν κατὰ τοῦ ὁμολογήσαντος· ἄρα ὑπόκειται εἰς ἀνάκλησιν καὶ δὲν δύναται νὰ βλάψῃ τὸν διάδικον [τεμ. 54 Πανδ. (6, 1) — 53 Βασιλ. 15, 1]. Ἀπ. ἐφετ. Ναυπλ. 20 τοῦ 1847 (Νομικ. σελ. 4777).— Ἴδε τὰ προηγ. 26, 27.—Ἴδε προσέτι Κύρ. τόμ. 2 σελ. 72, 73.

§ 29. Ὁ διάδικος δὲν θεωρεῖται ὡς ὁμολογήσας τὰς ἀξιώσεις τοῦ ἀντιδίκου του διὰ τοῦτο καὶ μόνον, ὅτι δὲν ἐνεφανίσθη εἰς τὴν συζήτησιν τῆς οὐσίας, περιορισθεὶς εἰς ἐνστάσεις.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 585 τῆς πολ. δικονομίας, θεωρεῖται ὡς κατάφασις ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἄρνησις εἰδικῆς τινος ὁριστικῆς ἀμέσου καὶ ῥητῆς ἀπαντήσεως, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ ἄρνησις τῆς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου παραστάσεως, ἥτις θεωρεῖται ὡς ἀπείθεια καὶ χορηγεῖ εἰς τὸ δικαστήριον τὸ δικαίωμα νὰ δικάσῃ ἐρήμην τὸν τοιοῦτον διάδικον· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὁ πληρεξούσιος τοῦ ἐκκαλοῦντος ἠρνήθη νὰ παρασταθῇ εἰς τὴν συζήτησιν τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως, τὸ δικάσαν δὲ πρωτοδικεῖον διέταξε καὶ νὰ ἀπαντήσῃ εἰς ταύτην, ὅθεν δὲν θεωρεῖται ὡς ὁμολογήσας τὴν ἀγωγὴν, καὶ ὡς δικασθεὶς κατ' ἀντιμωλίαν, καθόσον οὗτος, ὡς προκύπτει καὶ ἐκ τῶν πρωτοδίκως γενομένων προτάσεών του, περιωρίσθη εἰς τὴν πρότασιν τῶν ἀνωτέρω ἐνστάσεών του καὶ δὲν ἔκαμεν οὐδεμίαν πρότασιν, ἢ αἴτησιν σχετικὴν μὲ τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως· ἑπομένως κακῶς τὸ εἰρημένον πρωτοδικεῖον ἐθεώρησε τὸν ἐκκαλοῦντα ὡς ὁμολογήσαντα τὴν ἀγωγὴν καὶ ἐδίκασε τοῦτον κατ' ἀντιμωλίαν, καίτοι μὴ παρασταθέντα ὑπὸ τοῦ πληρεξουσίου του (*Carré, lois dela procedure civ. Sus.* 614 καὶ 615)· καὶ, κατὰ τοῦτο, ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις εἶναι ἐξαφανιστέα.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 1324 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5536). — Ἴδε τὴν λέξιν Ἐρημοδικία.

§ 30. Ἡ εἰς ἄλλην δίκην γενομένη ὁμολογία καὶ εἰς ἀναρμόδιον δικαστήριον, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπόδειξις, ὅταν ἐγένετο παραδεκτὴ παρὰ τοῦ ἀντιδίκου, ἢ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποτελοῦσα ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως; Ἀπόφ. πολ. πολ. Ἀρ. Πάγου 131 τοῦ 1848, ἣν ἐν λέξει *Κλητῆρες*.

§ 31. Ὁμολογία περιεχομένη εἰς τὰ πρακτικὰ τὰ συνταχθέντα συνεπείᾳ τῆς κλήσεως τῆς πρὸς ἀπόπειραν συμβιβασμοῦ, ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἀποδείξεως, ἐπιφέρουσα τὸ παραδεκτὸν τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 6866 του 1850, ἣν ἐν λέξει *Μάρτυρες* § 167.—Ἴδε ἀνωτ. § 22, 23.

§ 31² Τότε μόνον ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ἡ δικαστικὴ ὁμολογία, ὅταν γίνηται πρὸς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον διὰ τῶν διαμειβομένων ἐγγράφων, ἢ ἦναι ἐγγεγραμμένη εἰς ἔκθεσιν, ἢ ἀπηγγέλθη προφορικῶς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, πᾶσα δὲ μὴ πρὸς ἁρμόδιον, ὅ ἐστι τὸ δικάζον αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν δικαστήριον, ἤτοι πρωτοδίκως ἢ κατ' ἔφεσιν, γενομένη ὁμολογία, δὲν ἔχει ἰσχὺν δικαστικῆς ὁμολογίας, ἀλλὰ δύναται νὰ θεωρηθῇ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 265 τῆς πολ. δικονομίας,

ἐξώδικος ὁμολογία, καθ' ἣν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ βεβαιωμένος ὁ τοῦ λέγοντος σκοπὸς τοῦ νὰ ὁμολογήσῃ, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ὅροι τῶν ἄρθρων 265 266 καὶ 267 τῆς πολ. δικ., καὶ καθ' ἣν προσέτι ἐπιτρέπεται παρὰ τοῦ νόμου ἡ ἐναντία ἀπόδειξις (Ν. 25 § 4 Πανδ. βιβλ. κϐ' τίτλ. 3). Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 27 τοῦ 1843.

Τίς ἀποδεικνύει; Πῶς ἀποδεικνύεται ἡ ὁμολογία; (1)

§ 32. Ὅταν ὁ ἐναγόμενος ὡμολόγησεν εἴς τι γραμμάτιον, ὅτι διὰ χρείαν τοῦ ἐμπορίου του ἔλαβε δάνειόν τι, δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ἔπειτα ὅτι δὲν τὸ ἔλαβε χάριν τοῦ ἐμπορίου του, ἀλλ' αὐτὸς ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὸν ἰσχυρισμόν του αὐτὸν πρὸς φυδετέρωσιν τῆς ἄλλης ἰσχυρᾶς κατ' αὐτοῦ ὁμολογίας του. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 6786 τοῦ 1850.

§ 33. Ὁ ἰσχυριζόμενος ὅτι ὁ ἐναγόμενος ἦτον ἔμπορος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκδόσεως γραμματίου τινὸς ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὸν ἰσχυρισμὸν αὐτοῦ. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 6785 τοῦ 1850.

§ 34. Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις τῆς ἐξωδίκου ὁμολογίας, ὅταν ἀναφέρηται εἰς γεγονός, τοῦ ὁποίου συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις (ἄρθρον 265 πολ. δικονομίας), οἷον ὅτι συμφωνία τις διελύθη πρὸ τῆς ἐν ἰσχύϊ πολιτικῆς δικονομίας. Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 262 τοῦ 1850.

§ 35. Ὡς πρὸς τὴν ἐξέτασιν τοῦ παραδεκτοῦ ἢ μὴ παραδεκτοῦ τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως ἐξωδίκου τινὸς ὁμολογίας, τὸ δικαστήριον δὲν πρέπει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἔγινεν ἡ ὁμολογία, ἀλλὰ τὴν ἐποχὴν, καθ ἣν ἔλαβε χώραν ἡ νόμιμος σχέσις, ἐκ τῆς ὁποίας ἐπήγασεν ἡ ὑπόδικος ὑπόθεσις. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 27 τοῦ 1841.—Ἴδε τὸν ἀκόμ. § καὶ ἀνωτ. σελ. 7 ὑποσημ. 1.

§ 35α. Ἡ περὶ παραδόσεως ὁμολογία ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων; Ἴδε τὴν λέξιν *Μάρτυρες*, ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 125 τοῦ 1852 καὶ κατωτ. § 43.

Ἀνάκλησις ὁμολογίας.

§ 36. Τόσον αἱ δικαστικαί, ὅσον καὶ αἱ ἐξώδικοι ὁμολογίαι, ἅμα ἐκφρασθῶσι, δὲν δύνανται πλέον νὰ ἀνακληθῶσι κατ' ἀρέσκειαν· ὡς πρὸς τὰς δικαστικὰς ὁμολογίας, τοῦτο ἐννοεῖται εὐ-

(1) Ἴδε τὴν λέξιν Μάρτυρες ἐπὶ πολ. δικῶν § 167 (Εὑρ τόμ. 10).

προκύπτει ἐξ ἐναντίας ἡ ἐξώδικος αὐτοῦ τοῦ Π ὁμολογία, ὅτι ἦσαν ἕξ οἱ συνεταῖροι εἰς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐνοικίασιν· ὅθεν ὀρθῶς ἐπεβλήθη διὰ τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως εἰς τὸν Π ἡ ἄνω μνησθεῖσα ἀπόδειξις, ὀρθῶς δὲ ἐπίσης ἀπαγορεύεται εἰς αὐτὸν τὸ μέσον τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως διὰ τὴν τελευταίαν αἰτιολογίαν τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως, τὴν ὁποίαν τὸ δικαστήριον τοῦτο παραδέχεται ὡς ὀρθὴν καὶ νόμιμον.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7975.

§ 34. Κατὰ τὸ Ῥωμ. δίκαιον, συστατικὸν ἀναγκαῖον πάσης ἐνοχῆς δὲν εἶναι ἡ αἰτία, κατὰ τὴν ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν τὸ Ῥ. Δ. ἀποδίδει εἰς τὰς λέξεις *cause d'obligation*. Ὁ δὲ νόμος 7 § 4 τῶν Πανδεκτῶν *de pactis* δὲν ἐννοεῖ τοιαύτην αἰτίαν τῆς συστάσεως τῆς συμβάσεως, ἀλλὰ μίαν τῶν τεσσάρων πολιτικῶν αἰτιῶν (*causæ civiles*), αἱ ὁποῖαι δίδουν ἰσχὺν εἰς τὰ συναλλάγματα, καὶ αἱ ὁποῖαι συνίστανται εἰς τὴν συναίνεσιν τῶν μερῶν (*consesu*), εἰς πραγματικήν τινα ἐνέργειαν (*re*), εἰς ἐκφράσεις τυπικὰς (*verbis*) καὶ εἰς ἔγγραφον τύπον (*litteris*) π. χ. ὁμολογεῖ τις, ὅτι ὑπῆρξε συνεννόησις καὶ συνθήκη ῥητὴ νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀντίδικόν του μετοχὴν εἰς τὴν προμήθειαν τοῦ στόλου, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος ἀνεδέχθη εἰς ὄνομά του, καὶ ὅτι ἀντ' αὐτῆς ἀπεφάσισε νὰ παραχωρήσῃ κατ' ἀποκοπὴν κέρδος 7 0/0 ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῆς προμηθείας; Δὲν δύναται πλέον νὰ προσβάλῃ τὴν ὁμολογίαν του, ἰσχυριζόμενος προσέτι ὅτι εἰς τὴν συμφωνίαν λείπει ἡ αἰτία. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 802 τῆς 8 Ἰουλ. 1838.

§ 45 Ἡ δικαστικὴ ὁμολογία, μὴ ἀντικρουσθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου, καθίσταται ἀπρόσβλητος. Ἀποφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 163 καὶ 167 τοῦ 1849.

§ 46. Κατὰ τὸ ἄρθρον 269 τῆς πολ. δικονομίας αἱ ἕνεκα πλάνης γενόμεναι ὁμολογίαι δύνανται ν' ἀνακληθῶσι· κατὰ μείζονα δὲ λόγον καὶ αἱ ἕνεκα γραφικοῦ λάθους· ὑποθέσατε ὅτι ὁ Α ζητήσας τὴν ἀνατροπὴν πωλήσεως τινος, λόγῳ ὑπερμέτρου βλάβης, ἐσημείωσεν ὅτι τὸ κτῆμα αξίζει δραχμὰς . . ἐνῷ ἡ ἀξία του εἶναι πολὺ ἀνωτέρα. Δύναται ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ὁμολογίαν ταύτην. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 380 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4264).—Ἴδε ἀν. § 41.

§ 47. Ὅταν ὁμόλογόν τι φέρῃ, ὅτι ὑπόσχεταί τις νὰ πληρώσῃ ποσόν τι, δι' ὃ αὐτὸς *ἱκανοποιήθη*, τί σημαίνει ἡ λέξις αὕτη; — Σημαίνει ὅτι αὐτὸς ἐπληρώθη τὸ ποσόν. Πανδ. βιβλ. 50 τίτλ. 16 τμ. 176. — Ἡ ὁμολογία δὲ αὕτη δὲν δύναται ν' ἀνακληθῇ, ἀφοῦ ἐγένετο δεκτή, καίτοι ἐξώδικος (ἄρθρ. 270 πολ. δικ.), ἐκτὸς τῆς

περιπτώσεως τοῦ ἄρθρου 269 § 1 τῆς αὐτῆς δικονομίας. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 206 τοῦ 1850.

§ 47[2] Ὅταν ὡμολογηθῇ τι ἐκ πλάνης, παρὰ τοῦ δικηγόρου, πρέπει νὰ κινηθῇ ἀγωγὴ περὶ ἀποδοκιμασίας. Ἀπόφ. Ἀρ Πάγου 62 τοῦ 1851 ἐν λέξει *Ἀποδοκιμασία*.—Ἴδε ἀνωτ. § 38.

§ 47[3] Διὰ τοῦ ὅρκου διαιρεῖται ἡ ὁμολογία; Ἡ Κ ἐνήγαγε τὸν Μ ἀπαιτοῦσα τὸ ἐνοίκιον δωματίου τινός· ὁ ἐναγόμενος ὡμολόγησε μὲν τὴν ὕπαρξιν τῆς μισθώσεως, ἀλλ' ἐπρόσθεσεν ὅτι αὕτη διελύθη μετὰ δύο ἡμέρας. Ὅθεν ἐπεβλήθη εἰς τὴν ἐνάγουσαν ἡ ἀπόδειξις τοῦ περὶ συστάσεως τῆς μισθώσεως ἰσχυρισμοῦ της, ἀλλά, μὴ προσαγαγοῦσα ἀπόδειξιν, ἐπέβαλεν ὅρκον ὡς πρὸς τὸ θέμα αὐτὸ εἰς τὸν ἐναγόμενον. Ζητεῖται λοιπόν, ἂν ὁ ὅρκος αὐτὸς ἦναι δεκτὸς μόνον ὡς πρὸς τὸ θέμα ἐκεῖνο; Ὁ Ἄρειος Πάγος ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, σκεφθεὶς οὕτως·

« Ἐπειδὴ τὸ ἐπιβληθὲν εἰς αὐτὸν θέμα περὶ τῆς συστάσεως τῆς συμφωνίας μὴ ἀποδείξας ὁ ἀναιρεσείων, ἡ παραιτηθεὶς τῆς τοιαύτης ἀποδείξεως, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπάξῃ ὅρκον εἰς τὸν ἀναιρεσίβλητον περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος, ἐνῷ οὗτος τὸ ὡμολόγησεν ἀνωμοτί, μὲ τὴν προσθήκην ὅμως, ὅτι ἡ γενομένη συμφωνία διελύθη μετὰ δύο ἡμέρας ἐκ συναινέσεως ἀμφοτέρων· ἑπομένως νομίμως τὸ δικαστήριον ἐθεώρησεν ἀνεπαρκῆ καὶ ἄνευ ἐπιρροῆς τὸν ὅρον περὶ τοῦ πρώτου μέρους τῆς ὁμολογίας, καθότι ἀφοῦ ὁ ἀναιρεσείων δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποδείξῃ ἄλλως τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς του εἰμὴ διὰ τῆς ὁμολογίας τοῦ ἀναιρεσειβλήτου, ἔπρεπε νὰ ἐκληφθῇ ἡ ὁμολογία αὕτη ἀδιαίρετος καὶ νὰ ἐπαχθῇ ὁ ὅρκος καὶ διὰ τὰ δύο μέρη αὐτῆς, καὶ οὐχὶ μόνον διὰ τὸ πρῶτον μέρος τὸ ὠφελοῦν τὸν ἀναιρεσείοντα· ὥστε, ἐναντίον τοῦ νόμου, νὰ διαιρεθῇ ἡ ὁμολογία διὰ τοῦ ὅρκου.

Ἐπειδὴ ὁ ἀναιρεσείων, διὰ τῶν ἀπὸ 21 μαρτίου ε. ε. ἐγγράφων προτάσεών του, δὲν ἐζήτησε ῥητῶς νὰ τῷ ἐπιτραπῇ ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος ἔκαμε χρῆσιν τῆς αἰθούσης τοῦ λουτροῦ, ἀλλ' ἀορίστως ἐν τέλει αὐτῶν τῶν προτάσεων ἀναφέρει νὰ γίνωσι δεκταὶ καὶ αἱ προηγούμεναι προτάσεις του, ἐνῷ, ἂν εἶχεν ἀνάγκην τοιαύτης ἀποδείξεως πρὸς ὑποστήριξιν αἰτήσεως ἀποζημιώσεως λόγῳ τοιαύτης χρήσεως, ἥτις ἄλλως ἤθελε μεταβάλλει τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς, ὡς στηριζομένης ταύτης εἰς συμφωνίαν ἐνοικίου, ὤφειλε νὰ κάμῃ ῥητὴν πρότασιν· ὅθεν νομίμως τὸ δικαστήριον διέταξε τὸ περὶ τούτου.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 230 τοῦ 1851.

Νομολογία.—Περὶ τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὁμολογίας.

§ 48. Περὶ τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὁμολογίας εὕρηνται ἐν τῇ νομολογίᾳ, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω (§ 12—21) σημειωθέντων, τὰ ἑξῆς·

§ 49. Ἡ ὁμολογία διαιρεῖται, ὁσάκις αὕτη δὲν περιλαμβάνῃ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον. Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Π. 29 καὶ 105 τοῦ 1847. — Ἡ τελευταία ἔχει οὕτως (1)·

« Ἐπειδή, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου καὶ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 264 τῆς πολ. δικονομίας, τότε μόνον αἱ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ὁμολογίαι δὲν διαιροῦνται, ὅταν περιλαμβάνωσιν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον, τουτέστιν ὅταν ὑπάρχῃ συνάφεια μεταξὺ τῶν ἀνεγνωρισμένων διὰ τῆς ὁμολογίας ἀντικειμένων. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ὁ Δ Σ ὡμολόγησεν, ὅτι πραγματικῶς τῷ ἐδόθησαν παρὰ τοῦ Α Κ αἱ ἐν τῇ ἀποφάσει ἀναφερόμεναι δραχμαί, διϊσχυρίσθη δέ, ὅτι δὲν ἐξέδωκε τὸ τῆς παραλαβῆς γραμμάτιον, διότι ὁ Κ δὲν ἐσυνόδευσε τὴν πληρωμὴν ταύτην μὲ τὰ παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ ἔγγραφα, ἡ δὲ ὁμολογία αὕτη τοῦ Δ Σ περιλαμβάνει δύο διαφορετικὰ ἀντικείμενα, ἄσχετα παντάπασιν ἀλλήλοις, καθότι ἐνῷ ἡ παραλαβὴ τῶν χρημάτων ὁμολογεῖται, δὲν καταστρέφονται οὐδαμῶς διὰ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ Σ αἱ νομικαὶ συνάφειαι τῆς τοιαύτης παραλαβῆς, ἤτοι ἡ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ὑποχρέωσις ἀπέναντι τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὅστις, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς ἰδίας ἀποφάσεως, διϊσχυρίσθη, ὅτι ἐξ ἀμελείας τοῦ ἀναιρεσείοντος δὲν ἐξεδόθη τὸ τῆς παραλαβῆς γραμμάτιον· ἑπομένως τὸ ἐν Λαμίᾳ πρωτοδικεῖον παραδεχθὲν τὴν ὁμολογίαν ταύτην ὡς ἀδιαίρετον, καὶ ἐπὶ τοιαύτῃ ἐσφαλμένῃ βάσει θεωρῆσαν τὸν ἀναιρεσείοντα ὑπόχρεων εἰς ἀπόδειξιν τῆς ὁμολογουμένης παρὰ τοῦ ἀντιδίκου

---

(1) Ἱστορικόν. Ὁ Α ἐπλήρωσε δραχμὰς 204 εἰς τὸν ταμίαν Β, ὅστις δὲν ἐξέδωκε τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὸ περὶ πληρωμῆς γραμμάτιον, τὴν δὲ νύκτα ἐκλάπη τὸ ταμεῖον· ὅθεν ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β ἀπαιτῶν τὰς δραχ. 204, ὁ Β ἀπήντησεν, ὅτι ἔλαβε μὲν αὐτάς, ἀλλ' ἐκλάπησαν. Ζητεῖται ἂν ἡ ὁμολογία ἦναι ἀδιαίρετος;

Τὸ ἱστορικὸν τῆς 29 ἔχει οὕτως·

Ὁ Α κινεῖ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ Β, ἀπαιτῶν, ὡς ἰδικά του, κτήματά τινα, τὰ ὁποῖα ὁ Β ἠγόρασεν ἀπὸ ἄλλον, καὶ στηριζόμενος εἰς τὸ ὅτι, μετὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ Β, συνεφώνησε μὲ αὐτόν, ἅμα τῷ δώσῃ τὴν ἀξίαν, νὰ λάβῃ τὰ κτήματα. Ὁ Β ὡμολόγησε τὴν ὕπαρξιν τοιαύτης συμφωνίας, καὶ ὅτι μάλιστα ἔλαβε μέρος τοῦ τιμήματος, ἐπρόσθεσεν ὅμως, ὅτι μεταμεληθέντος ἀκολούθως τοῦ Α, διελύθη ἡ συμφωνία καὶ ἐπιστράφη τὸ ληφθὲν μέρος τοῦ τιμήματος. — Τὸ πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν διήρεσε τὴν ὁμολογίαν, τὸ δὲ ἐφετεῖον ἀφῆκεν αὐτὴν ἀδιαίρετον.

του παραλαβῆς τῶν χρημάτων, καὶ στερῆσαν τὸν ἀναιρεσείοντα τοῦ δικαιώματος νὰ ἀποδείξῃ τὸν περὶ ἀμελείας τοῦ ἀναιρεσιβλήτου διϊσχυρισμόν του, παρεβίασε τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τοῦ ἄρθρου 264 τῆς πολ. δικονομίας, καὶ τὰς ἐπίσης οὐσιώδεις περὶ ἀποδείξεως διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 248 τῆς αὐτῆς δικονομίας, αἱ δὲ παραβάσεις αὗται ἐπιφέρουν, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 201 καὶ 407 § 5 τῆς ἰδίας δικονομίας, ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως.»

§ 50. Ἡ διαίρεσις τῆς ὁμολογίας, ὅταν αὕτη δὲν περιλαμβάνῃ διάφορα πράγματα, εἶναι λόγος ἀναιρέσεως.

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὸ 264 ἄρθρ. τῆς πολ. δικ., αἱ ὁμολογίαι δὲν δύνανται νὰ γίνουν δεκταὶ ἐν μέρει, ἀλλ' ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως· ὥστε, ὅταν ἡ ὁμολογία δὲν ἐμπεριλαμβάνῃ δύο, ἢ καὶ πλείονα πάντῃ διάφορα ἀπ' ἀλλήλων ἀντικείμενα, ἀλλ' ἐμπεριέχῃ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον, εἶναι ἀδιαίρετος· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἡ δικαστικὴ ὁμολογία τοῦ Γ Σ Μ, ὅτι ἔλαβε μὲν ἀπὸ τὸν Π Κ δραχμὰς 260, λόγῳ δανείου, καὶ τῷ τὰς ἐπλήρωσε, ἀφορᾷ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον, τὸ δάνειον· ἐπομένως τὸ ἐν Σύρῳ πρωτοδικεῖον θεωρῆσαν τὴν ὁμολογίαν ταύτην ἀδιαίρετον, συνεμορφώθη ἐντελῶς μὲ τὴν μνησθεῖσαν διάταξιν τῆς πολ. δικονομίας.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 52 τοῦ 1848.

§ 51. Εἰς δίκην περὶ προτιμήσεως ἐπρόκειτο ἂν ἔγινεν ἢ δὲν ἔγινε προφώνησις. Ὁ ἐνάγων ὡμολόγει ὅτι ἐπροφωνήθη εἰς τὴν ἀγοράν, ἀλλ' ὄχι μὲ τὸ ἀληθὲς τίμημα. Ὁ ἐναγόμενος ἰσχυρίζετο ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅτι τὸ ἐφετεῖον ὤφειλε νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν ὁμολογίαν ταύτην, καὶ νὰ θεωρήσῃ δι' αὐτῆς ἀποδεδειγμένην τὴν προφώνησιν· ὅθεν ὁ Ἄρειος Πάγος ἐξεφράσθη οὕτω·

« Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 300 τῆς πολ. δικονομίας, ἀντικείμενα, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία ὑπερβαίνει τὰς 50 δραχμάς, δὲν συγχωρεῖται ν' ἀποδειχθοῦν διὰ μαρτύρων, ἡ δὲ παρὰ τοῦ ἐναγομένου γενομένη ἔνστασις, ὅτι ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ ἐπροφωνήθη εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἀπεποιήθη, τείνει ν' ἀποκρούσῃ τὴν κατ' αὐτοῦ ἀγωγήν, διὰ νὰ ἔχῃ αὐτὸς τὸ κτῆμα, καὶ ἔχει ἄμεσον σχέσιν μὲ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγοραπωλησίας, τοῦ ὁποίου ἡ ἀξία εἶναι ἀνωτέρα τῶν 50 δραχμῶν, διὰ τοῦτο δὲν ἠδύνατο ἡ ῥηθεῖσα ἔνστασις νὰ ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, καὶ ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον δὲν ἐπέτρεψε τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, καὶ ἐπὶ ὑποθέσει, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐναγομένου, ὅτι ἡ προφώνησις ἠδύνατο νὰ γίνῃ προφορικῶς, καθόσον δὲν ἦτον ἀδύνατον νὰ ὑπάρχῃ αὕτη· οἱ δὲ λοιποὶ ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἐναγομένου, ὅτι ἔπρεπε νὰ τῷ ἐπιτραπῇ ἡ διὰ μαρ-

φύρων ἀπόδειξις, διότι ἡ προφώνησις εἰς προτίμησιν ἀγορᾶς εἶναι οἱονεὶ συμβόλαιον καὶ ἄλλως τε ὑπῆρχεν ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, ὁμολογήσαντος τοῦ ἀντιδίκου, ὅτι ἐγένετο εἰς αὐτὸν προφώνησις, εἶναι ἀνυπόστατοι, καθότι τὰ οἱονεὶ συμβόλαια εἶναι ὡρισμένα καὶ αριθμοῦνται εἰς τὸν ἀριθμὸν 3 τίτλ. 27, 28 τῶν Εἰσηγήσεων, καὶ εἰς τὴν κατηγορίαν οὐδενὸς ἀνάγεται ἡ προφώνησις, καὶ διότι ἡ ὁμολογία τοῦ ἐνάγοντος δὲν ἠδύνατο, κατὰ τὸ ἄρθρον 264 ἐδ. 2 τῆς πολ. δικονομίας, νὰ διαιρεθῇ καὶ νὰ παραδεχθῇ, καθόσον ἐχρησίμευεν εἰς τὸν ἐναγόμενον, καθότι ὁ ἐνάγων ὁμολογήσας ὅτι ἐπροφωνήθη εἰς τὴν ἀγοράν, εἶπεν ἐν ταὐτῷ ὅτι δὲν ἐπροφωνέθη μὲ τὸ ἀληθὲς τίμημα, μὲ τὸ ὁποῖον ἠγόρασεν ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ, ἀλλὰ μὲ ἀνώτερον, ἐνῷ ἡ διαληφθεῖσα Νεαρά, διατάττουσα τὴν προφώνησιν ἐννοεῖ βεβαίως νὰ γίνηται καὶ ἡ δήλωσις τοῦ ἀληθοῦς τιμήματος· ἄλλως ἐὰν ὁ πωλητὴς καὶ ἀγοραστὴς ἀποκρύψωσί τι δολίως, ἡ μεταξύ των πώλησις εἶναι ἄκυρος καὶ τὸ κτῆμα δίδεται ἄκοντος τοῦ πωλητοῦ, εἰς τὸν προτιμώμενον, ὡς ὁρίζει ἡ Νεαρὰ αὕτη.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 114 τοῦ 1847.—Ἴδε ἀνωτ. § 19.

§ 52. Ὁ ἐναγόμενος ὡμολόγησεν, ὅτι ὤφειλεν, ἀλλ' ἐπλήρωσε. Τὸ ἐν Ἀθήναις πρωτοδικεῖον ἐθεώρησεν ἀποδεδειγμένον ὅτι ὤφειλε, διέταξε δὲ ἀπόδειξιν περὶ τῆς πληρωμῆς. Ζητηθείσης ἀναιρέσεως, ὁ Ἄρειος Πάγος ἐξεφράσθη οὕτως· Ὅρα ἀνωτ. § 21[3].

« Ἐπειδή, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου καὶ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 264 τῆς πολ. δικονομίας, αἱ δικαστικαὶ ὁμολογίαι δὲν δύνανται νὰ γίνουν δεκταὶ ἐν μέρει, ἀλλ' ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως, ὁσάκις αἱ ὁμολογίαι αὗται περιλαμβάνουν ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον, καὶ τότε μόνον διαιροῦνται, ὅταν περιλαμβάνουν διάφορα πράγματα ἄσχετα παντάπασι πρὸς ἄλληλα. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν βασιζόμενον εἰς μόνην τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὅστις ὡμολόγησεν, ὅτι ὤφειλε μὲν τὰς δραχ. 822 πρὸς τὸν ἀντίδικόν του, ἀλλὰ τὰς ἐπλήρωσε πρὸς αὐτόν, τὴν διήρεσε πρὸς βλάβην τοῦ ὁμολογήσαντος, παραδεχόμενον μόνον τὸ πρῶτον μέρος αὐτῆς, καὶ ἑπομένως τὸ πρωτοδικεῖον τοῦτο, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 13893 ἀποφάσεώς του, παρεβίασε τὰς εἰρημένας οὐσιώδεις διατάξεις τοῦ νόμου, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 201 καὶ 807 § 5 τῆς πολ. δικονομίας, ἐπιφέρει ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 52 τοῦ 1846.—Ἴδε ἀνωτ. § 20.

§ 53. Ἡ ὁμολογία δὲν διαιρεῖται, ὅταν ὑπάρχῃ συνάφεια μεταξὺ τῶν ἀναφερομένων πραγμάτων.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου, τότε μόνον ἡ ὁμολογία θεωρεῖται ἀδιαίρετος, ὅταν ὑπάρχῃ ἄμεσος συνάφεια μεταξὺ τῶν ἀναφερομένων διὰ τῆς ὁμολογίας πραγμάτων (Νόμ. 26 § 2 βιβλ. 18 τίτλ. 3 Πανδ.)· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐγγράφων τῆς δικογραφίας, καὶ ὡς ὁμολογεῖται παρὰ τοῦ ἐνχιρεσείοντος διὰ τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀναιρέσεως, οὗτος παρεδέχθη τὴν ὕπαρξιν τῆς διδασκαλικῆς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ἑταιρείας, καὶ τὴν ὑποχρέωσιν αὐτοῦ (τοῦ ἀναιρεσείοντος) εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ ἡμίσεως ἐνοικίου τοῦ διδακτικοῦ καταστήματος· προσέθεσε δὲ, ὅτι τὸ ἐνοίκιον ἐπληρώθη καθ' ὁλοκληρίαν παρὰ τοῦ ἀντιδίκου του ἐκ τῶν ὁποίων ἐλάμβανον διδάκτρων, τὰ δὲ δύο ταῦτα παρὰ τοῦ Π ἀναφερόμενα περιστατικὰ οὐδεμίαν ἔχουσιν ἄμεσον συνάφειαν πρὸς ἄλληλα διὰ νὰ ἦναι ἀδιαίρετα, καθότι ἡ πληρωμὴ τῶν διδάκτρων, τὴν ὁποίαν τρίτος ἔκαμνε, καὶ ἡ παρὰ τοῦ Κ γενομένη πληρωμὴ τοῦ ἐνοικίου πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην τῆς οἰκίας εἶναι περιστατικὰ (ἂν ἔλαβον χώραν) πάντῃ ἀνεξάρτητα τῆς ὑπάρξεως τῆς διδασκαλικῆς ἑταιρείας καὶ τῆς ὑποχρεώσεως τῆς πληρωμῆς τοῦ ἐνοικίου· ὅθεν ὁ πρῶτος τῆς ἀναιρέσεως λόγος περὶ τοῦ ὅτι κακῶς διῃρέθη ἡ τοῦ ἀναιρεσείοντος ὁμολογία δὲν εἶναι βάσιμος.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 158 τοῦ 1848.

§ 54. Ἡ ὁμολογία διαιρεῖται, ὅταν δὲν περιλαμβάνῃ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον· ἄρα ὅταν ἀφορᾷ ἓν καὶ μόνον ἀντικείμενον, ἤτοι συμφωνίαν συστηθεῖσαν συναινέσει τῶν μερῶν, εἶναι ἀδιαίρετος (ἄρθρ. 264 πολ. δικονομίας) (1). Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 29 τοῦ 1847.—Ἴδε ἀνωτ. § 20.

§ 55. Ἡ δικαστικὴ ὁμολογία, ὅτι ἔλαβε μέν τις τὰ χρήματα, ἀλλ' ἐπλήρωσε ταῦτα εἰς τὸν δανειστήν του, δὲν δύναται νὰ διαιρεθῇ (ἄρθρ. 264 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 52 τοῦ 1848.—Ἴδε ἀνωτ. § 20.

§ 56. Ἡ ὁμολογία δὲν δύναται νὰ διαιρεθῇ· ἄρα, ὅταν τις ὡμολόγησε μὲν ὅτι ἔλαβε τὰ πατερὰ κτλ., ἀλλ' ἐπρόσθεσεν, ὅτι τὰ ἔλαβε δυνάμει τῶν πρὸς τοῦτο γενομένων συμβολαίων, καθ' ἃ δὲν ἦτον ὑπόχρεως νὰ τὰ πληρώσῃ ἰδιαιτέρως, ἡ ὁμολογία δὲν

(1) Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος ἡ ὑπ' ἀριθ. 186 τοῦ 1847 ἀπόφασις Ἀρ. Πάγου φέρει τὰς αὐτὰς σχεδὸν σκέψεις.

διαιρεῖται, ὥστε διὰ τοῦ πρώτου μέρους τῆς ὁμολογίας νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποδεδειγμένη ἡ ἀπαίτησις τοῦ ἐνάγοντος, καὶ ὅτι τοῦ δευτέρου μέρους ἡ ἀπόδειξις ἐπίκειται εἰς τὸν ἐναγόμενον, ὅστις ἐπρότεινεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὰ συμβόλαια, καθότι ἡ ἀπόδειξις αὕτη ἀπέκειτο εἰς τὸν ἐνάγοντα, ὅστις ἰσχυρίζετο ὅτι ἰδιαιτέρως καὶ ἐκτὸς τοῦ συμβολαίου ἐχορήγησε (1) τὰ ἀνωτέρω ξύλα (ἄρθρ. 264 πολ. δικον.).- Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 88 τοῦ 1845.—Ἴδε ἀντωτ. § 19.

§ 57. Ὁ Ν Π, ὡς μέλος ἑταιρείας τινὸς, ἐνῆγαγε τὸν Φ, ἐκθέσας ὅτι εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἀντιδίκου του μετεβίβασε δύο συναλλαγματικὰς, ἐκδεδομένας παρὰ τοῦ Μ μὲ μόνην τὴν ὀπισθογράφησιν τῆς ἑταιρείας, καὶ ἐπληρώθη παρὰ τοῦ ἀντιδίκου τὸ φέρον τῶν συναλλαγματικῶν αὐτῶν. — ὅτι αὗται διαπραγματευθεῖσαι παρὰ τοῦ ἀντιδίκου ὑπέκυψαν εἰς διαμαρτυρίαν, καθότι εἶχον παύσει τὰς πληρωμάς των ὅ,τε ἐκδότης καὶ ὁ πρὸς ὃν ἐσύροντο καὶ ἐπανῆλθον, δι' ἐπισυναλλαγῆς, εἰς τὸν ἀντίδικον· — ὅτι ἡ ἑταιρεία, θεωροῦσα ἑαυτὴν ὑπόχρεων ἀπέναντι τοῦ ἀντιδίκου, διεπραγματεύθη μετ' αὐτοῦ καὶ ἐξέδοτο νέας συναλλαγματικάς· καὶ ὅτι, ἐπειδὴ ὁ ἐναγόμενος ἀρνεῖται ν' ἀποδώσῃ τὰς πρώτας, τὸν ἐνάγει, ἵνα ὑποχρεωθῇ νὰ τὰς ἐπιστρέψῃ· ὁ ἐναγόμενος ἀντέτεινε διὰ διαφόρων προτάσεων.

Εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἀνεφύησαν τὰ ἑπόμενα ζητήματα·

α'. Ἡ ὁμολογία δύναται νὰ διαιρεθῇ.

β'. Ἡ ἔκδοσις τῶν νέων συναλλαγματικῶν ἀποτελεῖ ἀνανέωσιν τοῦ προηγουμένου χρέους.

γ'. Ἂν κατ' ἔφεσιν ὁ ἐνάγων καὶ ἐκκαλῶν δύναται νὰ προτείνῃ τὴν γενομένην δῆθεν συμφωνίαν περὶ ἀποδόσεως τῶν πρώτων συναλλαγματικῶν (2)

---

(1) Ἰδοὺ τὸ πραγματικὸν μέρος τῆς ὑποθέσεως πῶς εἶχε·

« Πλοίαρχός τις ἐσυμφώνησε μὲ ἰδιοκτήτην δάσους νὰ κόψῃ τόσην ξυλείαν πρὸς κατασκευὴν πλοίου καὶ νὰ τῷ πληρώσῃ διὰ τὴν ξυλείαν αὐτὴν δραχμὰς 3000. Ἔκοψε καὶ κατεσκεύασε τὸ πλοῖον. Ἀλλὰ μετεχειρίσθη, ἐκτὸς τῆς συμφωνίας, ξυλείαν καὶ ἄλλην (ἔκοψε δηλαδὴ καὶ ἄλλην). Ἀγωγὴ κατα του πλοιάρχου περὶ πληρωμῆς τῶν δραχμῶν 3000, καὶ προσέτι ἑτέρου τινὸς ποσοῦ διὰ τὴν ἐκτὸς τῆς συμφωνίας κοπεῖσαν ξυλείαν, τὴν περιεχομένην εἰς τὸν παρουσιαζόμενον ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος ἰδιαίτερον κατάλογον. Ὁ ἐναγόμενος ἔκαμε τὴν ἑξῆς ὁμολογίαν· Τὰ εἰς τοὺς ἀριθ. 5, 7 καὶ 12 τοῦ καταλογου αναφερόμενα ξύλα τὰ ἔλαβα μὲν, ἀλλὰ τὰ ἔλαβα δυνάμει τοῦ συμφωνητικοῦ (καὶ ὄχι ἐκ προσθήκης). Τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν ἐθεώρησεν ἀποδεδειγμένην ὡς ἐκ τοῦ πρώτου μέρους τῆς ὁμολογίας ταύτης τὴν παραλαβὴν τῶν ξύλων καὶ ἐπικειμένην εἰς τὸν ὁμολογήσαντα τὴν ἀπόδειξιν τοῦ δευτέρου μέρους, ἤγουν ὅτι τὰ ἔλαβε δυνάμει τοῦ συμφωνητικοῦ. »

(2) ΣΗΜ. Περὶ ὅλων αὐτῶν τῶν ζητημάτων ἐγένετο μνεία ὅπου ἀνήκει.

Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐξεφράσθη οὕτω διὰ τῆς 10775 τοῦ 1853 ἀποφάσεώς του.

« Ἐπειδή, κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 264 τῆς πολιτ. δικονομίας, ἡ ἐνάγουσα ἑταιρεία δὲν δύναται νὰ δεχθῇ ἐν μέρει, ἀλλ' ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως τὴν ἐν τῷ ἀπολογητηρίῳ τοῦ ἐναγομένου περιεχομένην σχετικήν, ὡς πρὸς τὰ ἐπίδικα συναλλάγματα, ὁμολογίαν αὐτοῦ τοῦ ἐναγομένου, ἀποποιουμένη δὲ νὰ δεχθῇ αὐτὴν ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως, δὲν δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν κανενὸς μέρους αὐτῆς. Ἐκτὸς δὲ ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη καθιεροῦται ἀπαγορευτικῶς καὶ ἄνευ τινὸς διακρίσεως παρὰ τοῦ εἰρημένου ἄρθρου τῆς πολ. δικονομίας, ἀνυπόστατος εἶναι ὁ πρὸς διαίρεσιν τῆς εἰρημένης ὁμολογίας προτεινόμενος ὑπὸ τῆς ἑταιρείας λόγος, ὅτι ἀπίθανοι εἶναι οἱ ἐν αὐτῇ ἐκτιθέμενοι ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἐναγομένου, διότι ἂν καὶ διὰ τακτικωτέρων καὶ ἀκριβεστέρων τρόπων ἠδύναντο ἴσως νὰ κανονισθῶσι τὰ μεταξὺ τῶν διαδίκων συμφέροντα, παρ' ὅπως κατὰ τὴν ἀδιαίρετον ὁμολογίαν τοῦ ἐναγομένου, ὑποτιθεμένην ἀληθῆ, ἐκανονίσθησαν, οὐχ ἧττον ἡ μὴ τήρησις τοῦ καταλληλοτέρου μέσου καὶ τρόπου δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ καταντήσῃ ἀπίθανον τὸ πρᾶγμα αὐτό.

Ἐπειδή, τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ ἐνάγουσα ἑταιρεία ὀφείλει, ἀνεξαρτήτως τῆς ὁμολογίας τοῦ ἐναγομένου, ν' ἀποδείξῃ τοὺς πρὸς πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς της ἰσχυρισμούς.

Ἐπειδὴ καὶ ἀναμφισβήτητος ἂν θεωρηθῇ ὁ ἐν τῇ ἀγωγῇ ἰσχυρισμὸς τῆς ἑταιρείας ὅτι τὰς τρεῖς συναλλαγματικὰς τῆς 22 μαΐου 1852 ἐξέδωκεν αὕτη πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἐναγομένου διὰ τὸ ἀντίτιμον ἐκ δραχμῶν 6183 δύο προηγουμένων διαμαρτυρηθεισῶν συναλλαγματικῶν (τουτέστι περὶ τῶν κεφαλαίου μόνον, ἄνευ ἐπιστροφῆς καὶ τόκων), τῶν ὁποίων τὴν ἐξόφλησιν αὕτη ὤφειλεν ἀλληλεγγύως μετὰ τοῦ ἐκδότου καὶ τοῦ ἀποδέκτου, τῶν δύο τουτέστιν ἀδελφῶν Μ, ἡ μόνη πρὸς ἐξασφάλισιν ἔκδοσις τοιούτων συναλλαγματικῶν δὲν ἀποτελεῖ, ὡς ἰσχυρίζεται ἡ ἑταιρεία, ἀνανέωσιν τοῦ προηγουμένου χρέους, ὁπότε βεβαίως, ἐὰν δηλαδὴ ἀνανέωσις ἀπετελεῖτο, εἶχε βάσιν ἡ ἀγωγή της, διότι ἀνανέωσις προηγουμένου χρέους τότε μόνον λαμβάνει χώραν, δυνάμει τοῦ Νόμου 8 Κώδ. 8. 42, ὅταν ὑπάρχῃ ῥητῶς ἐκπεφρασμένη ἡ θέλησις τῆς ἀνανεώσεως, καὶ ἑπομένως τότε ἀνανεοῦται δι' ἐκδόσεως νέων συναλλαγματικῶν προϋπάρχον χρέος, ὅταν εἰς τὸν ἐκδότην τῶν συναλλαγματικῶν ἐγχειρίσῃ ὁ πιστωτὴς ἐξωφλημένον τὸ ὁμόλογον τοῦ προηγουμένου χρέους, ἢ ἐὰν συμφωνήσῃ καὶ ὑποσχεθῇ ν' ἀποδώσῃ τοῦτο ἐξωφλημένον· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου προκύπτει

ἀπὸ τὸ σαφέστατον περιεχόμενον τῆς ἀγωγῆς ὅτι ἡ ἑταιρεία δὲν ἰσχυρίσθη ποσῶς ὅτι αἱ εἰρημέναι τρεῖς νέαι συναλλαγματικαὶ τῆς 22 μαΐου 1852, ἐξεδόθησαν ἀντὶ πληρωμῆς τῶν προηγουμένων διαμαρτυρηθεισῶν δύο συναλλαγματικῶν, ἐπὶ τῇ συμφωνίᾳ τοῦ ἐναγομένου ν' ἀποδώσῃ εἰς αὐτὴν οὗτος ἀντὶ τῶν νέων συναλλαγματικῶν ἐξωφλημένας τὰς πρώτας, ἀλλ' ὅτι ἡ ἑταιρεία αὕτη ἐζήτησε μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν νέων συναλλαγματικῶν τὴν ἀπόδοσιν τῶν πρώτων παρὰ τοῦ ἐναγομένου ὡς νομικῶς δῆθεν ὑποχρέου εἰς τὴν ἀπόδοσιν ταύτην, ἀφοῦ αὕτη τὸν ἐξησφάλισε διὰ τῆς ἐκδόσεως τῶν νέων, τουτέστι τὴν ἀπάντησίν της ἐστήριξεν ἡ ἑταιρεία ἁπλῶς εἰς ἓν ἐπιχείρημα ἢ συμπέρασμα νομικόν, ἐσφαλμένον ὅμως, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν λόγῳ συμφωνίας περὶ ἀνανεώσεως ὑποχρέωσιν τοῦ ἐναγομένου.

Ἐπειδή, τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ ἀγωγὴ εἶναι ἀνυπόστατος, ἐφ' ὅσον στηρίζεται εἰς τὸν λόγον τῆς μεταξὺ τῶν διαδίκων ἀνανεώσεως, καθόσον ἀπαράδεκτος καθίσταται ἡ ἑταιρεία, καθὸ ἐνάγουσα καὶ ἐκκαλοῦσα, νὰ προτείνῃ ἤδη μόνον ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν τὸν πραγματικὸν ἰσχυρισμὸν τῆς εἰρημένης δῆθεν συμφωνίας τοῦ πιστωτοῦ περὶ ἀποδόσεως εἰς αὐτὴν ἐξωφλημένων τῶν πρώτων συναλλαγματικῶν, ἀφοῦ αὐτὴ δὲν επρότεινεν οὔτε ἐν τῇ ἀγωγῇ, ὡς εἴρηται, οὔτε ἐνώπιον τῶν πρωτοδικῶν καθ' ἃ βεβαιοῖ τὸ ἔγγραφον τῶν προτάσεών της (ἄρθρα 160 καὶ 747 τῆς πολιτικῆς δικονομίας).

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ εἰρημένη ἑταιρεία καὶ πρωτοδίκως διὰ τῶν προτάσεών της εἰς τὴν ἐπ' ἀκροατηρίου συζήτησιν, καὶ διὰ τοῦ ἐφετηρίου, εἰς ὃ ἀναφέρεται, διατείνεται ὅτι ὁ ἐναγόμενος, ἄνευ εἰδήσεως καὶ συμμεθέξεως αὐτῆς οὔσης ἀλληλεγγύου ὀφειλέτου τοῦ προκαταρκτικοῦ χρέους μετὰ τῶν Μ, συνῆψε περὶ τοῦ ὅλικοῦ χρέους συμβιβασμὸν μετὰ τούτων, τὸν ὁποῖον ὅμως δὲν ὥρισεν αὕτη ἐμπεριστατωμένως (μὴ δυναμένης νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ὡς πρὸς τοῦτο, τῆς ἀδιαιρέτου ὁμολογίας τοῦ ἐναγομένου ἕνεκα τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων), ἐὰν ἐκ τοῦ εἴδους τοῦ συμβιβασμοῦ τούτου ἀπετελέσθη ἀνανέωσις τοῦ ἀρχικοῦ ἀλληλεγγύου χρέους μεταξὺ τοῦ ἐναγομένου καὶ τῶν ἀδελφῶν Μ, τότε βεβαίως κατέστη ἀπηλλαγμένη ἡ ἑταιρεία τῆς ἀρχικῆς ἐνοχῆς της, καὶ ἑπομένως καὶ αὐτῆς ἐκ τῶν νέων συναλλαγματικῶν ἐκπηγαζούσης, ὡς αὐτὴν ἐκείνην ἀφορώσης· καὶ ταῦτα δικαίως ζητεῖ ὥστε νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀνίσχυρα τοῦ λοιποῦ, διὰ τῆς δευτέρας ἐν τῇ ἀγωγῇ αἰτήσεώς της· ὅθεν, διὰ νὰ δυνηθῇ τὸ δικαστήριον ἐν πλήρει γνώσει νὰ ἐκτιμήσῃ τὰ πράγματα, καὶ νὰ ἀποφασίσῃ τὰ περαιτέρω, θεωρεῖ

ἀναγκαῖον νὰ ὁρίσῃ ἡ ἐνάγουσα ἑταιρεία, ἀκριβῶς, ὁποίου εἴδους συμβιβασμὸν συνῆψεν ὁ ἐναγόμενος ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῆς μετὰ τῶν ἀλληλεγγύως συνοφειλετῶν της, ὥστε, ἐὰν ὁ συμβιβασμὸς αὐτὸς περιέχῃ τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀνανεώσεως, νὰ διατάξῃ τὴν ἀπόδειξιν αὐτοῦ, ὁπότε ὁ ἐναγόμενος θέλει ἔχει τὸ ἐλεύθερον ν' ἀνταποδείξῃ, ὡς διὰ τῆς ὁμολογίας του διατείνεται, ὅτι τὰ πάντα ἐγένοντο ἐν γνώσει καὶ μετὰ προηγουμένην συνεννόησιν τῆς ἐναγούσης ἑταιρείας.»

§ 58. Ἀδιαίρετος εἶναι, κατὰ τὸν νόμον, ἡ δικαστικὴ ὁμολογία τοῦ ἐναγομένου καὶ ἐκείνη, τὴν ὁποίαν οὗτος ἐκφράζει εἰς τὰ διαμειβόμενα ἔγγραφα, οἱ δὲ ἐμπορικοὶ λογαριασμοὶ δὲν ἀπαρτίζουσιν ἀδιαίρετον ὁμολογίαν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. τῆς 29 μαρτ. 1849 (Νομικ. σελ. 2038).

§ 59. Ἡ ὑπ' ἀριθ. 290 τοῦ 1849 πολ. τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασις φέρει οὕτως·

«Ἐπειδή, κατὰ τὰς περὶ ἀνποδείξεως διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας, μόνον περὶ ἀμφισβητουμένων καὶ μὴ ὁμολογουμένων πραγμάτων δύναται νὰ ἐπιβληθῇ ἀπόδειξις, προκειμένου δὲ περὶ ἐπακτοῦ ἢ παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἐπιβαλλομένου ὅρκου, πρέπει δι' αὐτοῦ ὁριστικῶς καὶ ἀμεταβλήτως νὰ ἀποδειχθῇ τὸ ἀμφισβητούμενον ἀντικείμενον, καὶ νὰ μὴν ἐμπεριέχῃ ὁ ὅρκος ὁρισμοὺς ἀντιφάσκοντας καὶ ἀνατρεπομένους ὑπ' ἀλλήλων (ἄρθρα 244, 245, 348, 264, 273, 351, 357, 378, 381 καὶ 382 τῆς πολ. δικονομίας)· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς βεβαιοῦται ἐκ τῶν προσβαλλομένων ἀποφάσεων, ἀφ' ἑνὸς ὁ ἐναγόμενος ὡμολόγησεν ὅτι ἐξέδωκε τὸ γραμμάτιον, πρὸς πληρωμὴν τοῦ ὁποίου ἐνάγεται, καὶ συνάμα, ὅτι τὸ ἐξώφλησε, ἀφ' ἑτέρου ὑπεχρεώθη παρὰ τοῦ δικαστηρίου νὰ ὀμώσῃ «ὅτι δὲν ἔλαβεν ἀπὸ τὴν ἐνάγουσαν δραχμὰς 300, ἐκδοὺς διὰ τὸ ποσὸν τοῦτο γραμμάτιον, ὅτι ληξάσης τῆς προθεσμίας τοῦ γραμματίου τούτου, ἐζήτησε παράτασιν, καὶ ὅτι δὲν ὀφείλει ἐξ αὐτῶν εἰσέτι δραχ. 260» τουτέστι διῃρέθη ἡ ὁμολογία του, ὑπεχρεώθη νὰ ὀμόσῃ τὸ ἐναντίον παρ' ὅ,τι εἶχεν ὁμολογήσει, καὶ ἐτέθησαν ὡς θέμα τοῦ ὅρκου δύο ἀντιφατικαὶ καὶ ἀναιρούμεναι πρὸς ἀλλήλας προτάσεις, καθότι ἂν ὁ ἐναγόμενος ὡρκίζετο, ὅτι ἐζήτησε παράτασιν προθεσμίας καὶ ἐξώφλησε, δὲν ἠδύνατο νὰ ὁρκισθῇ ὅτι δὲν ἐδανείσθη· ὁ δὲ ἐν τῇ οὐσιαστικῇ ἀποφάσει ἀναφερόμενος λόγος, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου ἐγένετο δεκτὴ ἡ ἀγωγὴ τῆς ἀναιρεσιβλήτου, ὅτι τὸ χρέος ἀπεδείχθη διὰ τῆς μὴ δόσεως τοῦ εἰρημένου ὅρκου, εἶναι λίαν ἐσφαλμένος, καθότι, ὡς ἐῤῥέθη, δὲν ἠδύνατο ὁ ἐναγόμενος νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ ὀμώσῃ

τοιοῦτον ὅρκον, ἀφοῦ ἐν αὐτῷ ἐμπεριείχετο ἡ ἀπόδειξις τοῦ ψεύδους τῆς ἰδίας ὁμολογίας του, καὶ τῆς ψευδορκίας του, καθότι, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως, ὁ ἐναγόμενος δὲν ἠρνήθη νὰ ὁμώσῃ, ἀλλ' ἐπρότεινεν, ὅτι εἶναι ἕτοιμος νὰ ὁμώσῃ, ὅτι ἐξώφλησεν, ἀφοῦ ἅπαξ ὡμολόγησεν ὅτι ἐδανείσθη· ἑπομένως τὸ δικάσαν δικαστήριον παρεβίασε διὰ τῶν προσβαλλομένων ἀποφάσεών του, τὰς εἰρημένας περὶ ἀποδείξεως διατάξεις τοῦ νόμου, αἵτινες, καθὸ οὐσιώδεις, ἐπιφέρουσι, κατὰ τὰ ἄρθρα 807 § 5 καὶ 201 πολ. δικονομίας, ἀναίρεσιν τῶν ἀποφάσεων.» Ἴδε καὶ τὸν ἑπόμ. §.

§ 60. Δύνασαι, διαιρῶν τὴν ὁμολογίαν μου, νὰ μοὶ ἐπαγάγῃς ὅρκον μόνον εἰς τὸ ἓν μέρος τῆς ὁμολογίας μου; Ἴδε ἀπόφασιν 11080 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν λέξει *Ὅρκος*.—Ἴδε καὶ τὸν προηγ. §.

§ 61. Διὰ νὰ θεωρηθῇ ἀδιαίρετος ἡ ὁμολογία πρέπει νὰ ἀφορᾷ ἀντικείμενα συνεχόμενα μεταξύ των· ὅταν λοιπὸν ὁ ἰσολογισμὸς τοῦ Β περιέχῃ πολλὰ κονδύλια ἀναφερόμενα εἰς ἐποχὰς πάντῃ διαφόρους καὶ εἰς ἀντικείμενα ὅλως ἀσύνδετα, ἡ ὁμολογία τινῶν ἐξ αὐτῶν, τὴν ὁποίαν παραδέχεται ὁ Κ πρὸς ὄφελός του, δύναται κάλλιστα νὰ διαιρεθῇ ἀπὸ τὴν ὁμολογίαν περὶ τῶν ἄλλων, τὰ ὁποῖα οὗτος δὲν παραδέχεται εἰς βάρος του. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1116 τῆς 17 μαρτ. 1839.

§ 62. Δὲν πρέπει τὸ δικαστήριον, στηριζόμενον εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὁμολογίας, νὰ διατάττῃ ἀπόδειξιν γεγονότων, τὰ ὁποῖα προκύπτουσιν ἐξ ἐπιστολῶν, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν ὑπὲρ τοῦ ἐκδόντος αὐτὰς (ἄρθρ. 415 § 1 τῆς πολ. δικονομίας), ἀφοῦ ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ τὰς προσήγαγε καὶ ἔκαμε χρῆσιν αὐτῶν.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ, ὁμολογήσαντος πρωτοδίκως τοῦ ἐφεσιβλήτου, ὅτι παρέλαβε παρὰ τοῦ Σ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος χρήματα καὶ ἐνταυτῷ ὅτι ἐξετέλεσε τὴν δοθεῖσαν πρὸς αὐτὸν ἐντολὴν, πληρώσας ταῦτα πρὸς τὸν εἰς Παξοὺς ἀδελφόν του, ἠδύνατο μὲν ἡ ὁμολογία αὕτη νὰ ληφθῇ εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἀδιαιρέτως ὑπ' ὄψιν παρὰ τοῦ πρωτοδικείου, ὡς τοῦτο σκέπτεται διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεώς του· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐκτὸς τῆς ῥηθείσης ὁμολογίας περὶ τῆς παραλαβῆς τῶν χρημάτων, ὑπάρχουν προσέτι καὶ αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ ἐκκαλοῦντος πρὸς τὸν ἐφεσίβλητον, ἐξ ὧν ἀποδεικνύεται, καὶ ἄνευ τῆς μνηθείσης ὁμολογίας τοῦ ἐφεσιβλήτου, ὅτι ὁ ἐκκαλῶν παρέδωκεν αὐτῷ τὰ εἰρημένα χρήματα διὰ νὰ τὰ

παραδώσῃ εἰς τὸν ἀδελφόν του, διότι αἱ ἐπιστολαὶ αὗται ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν ὑπὲρ τοῦ ἐκδόσαντος αὐτὴν ἐκκαλοῦντος, κατὰ τὸ ἄρθρ. 415 § 1 τῆς πολ. δικονομίας, ἀφοῦ, οὐ μόνον τὰ προσήγαγεν ὁ ἐφεσίβλητος, ἀλλὰ καὶ ἔκαμε χρῆσιν αὐτῶν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐπιχειρίσεως τῶν χρημάτων πρὸς τὸν εἰρημένον ἀδελφόν. Ὅθεν, ἀποδεδειγμένης οὔσης διὰ τῶν εἰρημένων ἐπιστολῶν τῆς κατὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος πρὸς τὸν ἐφεσίβλητον παραδόσεως τῶν χρημάτων πρὸς ἀποστολὴν αὐτῶν εἰς τὸν ἀδελφόν του, ἦτο περιττὴ πᾶσα ἄλλη περὶ τούτου ἀπόδειξις, καὶ οὐκ ὀρθῶς τὸ πρωτοδικεῖον στηριζόμενον εἰς μόνον τὸ ἀδιαίρετον τῆς ὁμολογίας τοῦ ἐφεσιβλήτου, διέταξε τὸν ἐκκαλοῦντα ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐν Ναυπλίῳ ἔδωσεν εἰς τὸν ἐφεσίβλητον ἀγγλικὰς στερλίνας 22 διὰ νὰ τὰς ἀποστείλῃ εἰς τὸν ἐν Παξοῖς κατοικοῦντα Α.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5564 τοῦ 1849.

§ 63. Ὁμολογία, ὅτι ὑπῆρξε μὲν πίστωσις, ἀλλ' ἐγένετο ἐξόφλησις αὐτῆς, εἶναι διαιρετή.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὁμολογουμένως ὁ ἀποθανὼν Γ Χ ἐξέδοτο εἰς διαταγὴν τῶν ἐκκαλούντων, συναλλαγματικὴν ἐκ δραχ. 1300, ἐπὶ τοῦ ἐν Πάτραις Γ Μ, καὶ ὁμολογουμένως οἱ ἐκκαλοῦντες ἐπληρώθησαν τὰς δραχμὰς ταύτας, ἀμφισβητεῖται δὲ ἂν οἱ ἐκκαλοῦντες κατέβαλον τὸ ποσὸν τῆς συναλλαγματικῆς εἰς τὸν ἐκδότην.

Ἐπειδὴ οἱ ἐκκαλοῦντες ἰσχυρίζονται καὶ οἱ ἐφεσίβλητοι δὲν ἠρνήθησαν, ὁμολογοῦσι μάλιστα διὰ τῶν προτάσεών των ἐνώπιον τοῦ ἐμπορικοῦ τμήματος τῶν ἐν Πάτραις πρωτοδικῶν τῆς 26 νοεμβρίου 1846, ὅτι ὁ ἐκδοὺς τὴν συναλλαγματικὴν Γ Χ ἐδήλωσεν εἰς αὐτὴν ὅτι ἔλαβε τὸ ἀντίτιμον· ὅθεν ἡ ἐκ μέρους τοῦ πρὸς ὃν ἡ συναλλαγματικὴ ἀπετείνετο Γ Μ γενομένη πληρωμὴ τῶν δραχμῶν 1300, ἀποσβένουσα τὴν ὀφειλὴν τοῦ λαβόντος ἐκκαλοῦντας ὑποχρέους· ἡ ἀγωγὴ ἄρα τῶν ἐφεσιβλήτων στηρίζεται κυρίως εἰς τὸν λόγον ὅτι ὁ Γ Χ, καὶ ἂν ἐδήλωσεν ἐν τῇ συναλλαγματικῇ αὐτοῦ, ὅτι ἔλαβε τὰς δραχμὰς 1300, δὲν τὰς ἔλαβε μολαταῦτα, ὅτι δηλαδὴ ἐπίστωσε τοὺς ἐκκαλοῦντας, καμμίαν ὅμως περὶ τῆς πιστώσεως ταύτης, πλὴν τῆς ὁμολογίας τῶν ἀντιδίκων του, δὲν προσήγαγεν.

Ἐπειδὴ οἱ ἐκκαλοῦντες ὁμολογοῦντες τὴν πίστωσιν, ἰσχυρίσθησαν ἐν ταὐτῷ ὅτι ἐπλήρωσαν τὰς μὲν ἐννεακοσίας δραχμὰς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκδόσεως τῆς συναλλαγματικῆς, τὰς δὲ λοιπὰς μετά τινας ἡμέρας.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 306 τοῦ 1846 (Νομικ. σελ. 4869).

§ 64. Οἱ ὁμολογήσαντες λαβεῖν, διατεινόμενοι ὅτι ἔλαβον χρέος, αὐτοὶ εἶναι ὑπόχρεοι ν' ἀποδείξωσι τοῦτο· εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ ὁμολογία δὲν εἶναι ἄρνησις τῆς ἀγωγῆς τελεία, ἀλλ' ἔνστασις ἀνατρέπουσα τὴν ἀγωγήν· ἑπομένως ἡ τοιαύτη ὁμολογία δὲν εἶναι ἀδιαίρετος. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 195 τοῦ 1845 (Νομικ. σελ. 4177).

§ 65. Τότε μόνον ἡ δικαστικὴ ὁμολογία δὲν διαιρεῖται, ὅταν αὕτη περιλαμβάνῃ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον, καὶ οὐχὶ διάφορα πράγματα ἄσχετα πρὸς ἄλληλα. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 166 τοῦ 1841, ἣν ἐν λέξει *Ἀνταγωγή*.

§ 66. « Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρ. 264 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ περί τινος προτάσεως δικαστικὴ ὁμολογία γίνεται δεκτὴ ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως, ἐὰν δὲν ἐμπεριέχῃ προσθήκην προτάσεως ἄλλης αὐτοτελοῦς· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὁμολογήσαντος τοῦ Μ, ὅτι ἐσυμφώνησε μετὰ τοῦ Κ κατὰ τὸν δεῖνα τρόπον καὶ ὑπὸ τοὺς δεῖνα ὅρους, τοῦτο δὲν εἶναι πρόσθετος πρότασις, οὐδ' ἐξαίρεσις ἢ ἔνστασις κατὰ τῆς παρὰ τοῦ Κ προταθείσης συμφωνίας, διότι αὕτη δὲν συνωμολογήθη αὐτοτελῶς· ὅθεν τὸ πρωτοδικεῖον οὐχ ὀρθῶς ἐθεώρησεν, ὅτι ἡ ὁμολογία τοῦ Μ περιεῖχεν ὁμολογίαν τῆς προτάσεως τοῦ Κ καὶ πρότασιν ἐξαιρέσεως καὶ παρεβίασε τὸν . . . . . ., περὶ τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὁμολογίας ὁρισμόν, κατὰ δὲ συνέπειαν, μὴ προσαχθείσης ἄλλης ἀποδείξεως παρὰ τοῦ ἐνάγοντος, δὲν ἔπρεπε νὰ θεωρήσῃ αὐτὴν τὸ πρωτοδικεῖον ὡς ἀποδεδειγμένην, καὶ νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν ἐναγόμενον νὰ φέρῃ ἀποδείξεις τῶν ὅρων τῆς συμφωνίας, διότι τούτους ἐχρεώστει ν' ἀποδείξῃ ὁ ἐνάγων· ἀλλ' ἔπρεπε νὰ παραδεχθῇ τὴν ὁμολογίαν του ἀδιαιρέτως, καὶ μόνον περὶ τοῦ ποσοῦ τῶν ἐξόδων νὰ ἐπιβάλῃ, ὡς ἐπέβαλεν αὐτῷ, τὴν ἀπόδειξιν· ὅθεν, κατ' ἐκεῖνα, ἡ ἔφεσις εἶναι βάσιμος.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 90 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4650).

§ 67. Ἡ περὶ τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὁμολογίας ἀρχὴ τοῦ δικαίου δὲν λαμβάνει ἐφαρμογήν, ὑπαρχουσῶν ἄλλων ἀποδείξεων. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 35 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4609).

§ 68. Διάδικός τις ὡμολόγησεν ὅτι ἔλαβε ποσόν τι· ἀλλ' ὅτι τὸ ἔλαβεν ἀπέναντι τόκου. — Ζητεῖται λοιπὸν ἂν ἡ ὁμολογία αὕτη ἦναι διαιρετή; Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἀπεφάσισεν 1] ὅτι ἡ ὁμολογία αὕτη εἶναι ἀδιαίρετος. 2] ὅτι ἑπομένως ὁ μὲν ἐναγόμενος ἠδύνατο ν' ἀποδείξῃ, δι' ἐπαγωγῆς ὅρκου πρὸς τὸν ἀντίδικόν του, ἂν ἔλαβε τὸ ποσὸν ἀπέναντι τῶν τόκων· καὶ 3] ὅτι ὁ ἐνάγων ὤφειλε ν' ἀποδείξῃ αὐτὸς τὸν ἴδιον

αὐτοῦ ἰσχυρισμὸν, τὸν περὶ τόκου. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 442 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5440).—Ἴδε § 59, 60.

§ 69. Εἶναι διαιρετὴ ἡ ὁμολογία « *ὀφείλω μὲν, ἀλλὰ καὶ σὺ μοὶ ὀφείλεις νὰ μοὶ ἀποδώσῃς τὸ ἐνέχυρον* ; Ναὶ, διότι τὸ μὲν πρῶτον μέρος αὐτῆς ἀνεφέρετο εἰς δάνειον, καὶ ὕπαρξιν ἐγγράφου περὶ αὐτοῦ ὁμολόγου, τὴν μὴ παρουσίασιν τοῦ ὁποίου ἐδικαιολόγει ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, ὡς ἀφαιρεθέντος παρὰ τοῦ υἱοῦ του Δ, τὸ δὲ δεύτερον αὐτῆς μέρος ἀναφέρεται εἰς ἄλλο γεγονὸς αὐτοτελὲς καὶ ἄσχετον μὲ τὸ πρῶτον, τὴν εἰς τὴν οἰκίαν του ἄφεσιν χρυσαφικοῦ καὶ τζοβαερικοῦ, χάριν ἀσφαλείας, περὶ ὧν ἰσχυρισμὸς ἐν τῇ παρούσῃ δίκῃ ἡ ἀνταπαίτησις δὲν ὑπῆρχεν. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 214 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5402).

§ 70. Ὁ Α ἐνάγεται πρὸς ἀπόδοσιν γηπέδου τινός· ὁμολογεῖ δὲ ὅτι αὐτὸ ἀνῆκεν εἰς τὴν μητέρα τοῦ ἐνάγοντος, ἀλλὰ προσθέτει ὅτι ἐδωρήθη αὐτῷ παρ' αὐτῆς. — Ζητεῖται ἂν ἡ ὁμολογία αὕτη διαιρῆται; Τὸ δικαστήριον ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα διὰ τὸν λόγον, ὅτι ὁ ἐναγόμενος, διὰ τοῦ δευτέρου μέρους τῆς ὁμολογίας του, πλάττει ὑπὲρ ἑαυτοῦ τίτλον. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 691 τοῦ 1851 (Νομικ. σελ. 5356).

§ 71. Διαιρεῖται ἡ ὁμολογία ὅταν περιλαμβάνῃ δύο διακεκριμένας πράξεις, καὶ ἡ δευτέρα ἐξ αὐτῶν οὔτε συνέχεια, ἢ συνέπεια τῆς πρώτης εἶναι, οὔτε σύγχρονος εἶναι μετ' αὐτῆς· ὥστε εἶναι δύο ὁμολογίαι, ἑκάστη τῶν ὁποίων ἀναφέρεται εἰς διάφορα γεγονότα ἀποτελοῦντα διαφόρους πράξεις (ἄρθρ. 264 πολ. δικονομίας). — Σ' ἐνάγω λοιπὸν πρὸς ἀπόδοσιν 45 αἰγῶν, τὰς ὁποίας σοὶ ἐνεπιστεύθην· σὺ δὲ ἀπαντᾷς ὅτι τὰς ἔλαβες, ἀλλὰ, κατ' ἐντολήν μου, τὰς ἔδωκες εἰς τὸν Α; Ἐνταῦθα ἡ ὁμολογία σου διαιρεῖται, διότι ἄλλη εἶναι ἡ περὶ παραλαβῆς τῶν αἰγῶν περίπτωσις, καὶ ἄλλη εἶναι ἡ ἐκτέλεσις τῆς δῆθεν ἐντολῆς μου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 86 τοῦ 1851.

§ 72. Ἡ ὁμολογία, ὅτι ἔλαβον μὲν παρὰ τοῦ ἀντιδίκου, συνεψήφισα δὲ τὸ ληφθὲν μὲ τὸ πρός με χρέος ἐκείνου, εἶναι διαιρετή; Ὄχι, κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 425 τοῦ 1849 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν (Νομικ. σ. 5124).

§ 73. Τὸ 264 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας ἀναφέρεται μόνον εἰς τὴν δικαστικὴν ὁμολογίαν, ὄχι δὲ καὶ εἰς τὴν εἰς ἐπιστολὰς ἀπάντησιν τινός. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 289 τοῦ 1839.

§ 74. Ἀδιαίρετος εἶναι μόνον ἡ δικαστικὴ ὁμολογία, καὶ ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ὁ διάδικος ἐκφράζει εἰς τὰ διαμειβόμενα διαδικαστικὰ

ἔγγραφα· οἱ ἐμπορικοὶ ὅμως λογαριασμοὶ δὲν ἀπαρτίζουσι τοιαύτην ἀδιαίρετον ὁμολογίαν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 35 τοῦ 1840 (Νομικ. σελ. 3718).—Ἴδε τοὺς ἐπ. §§.

§ 75. Ἀδιαίρετος εἶναι, κατὰ τὸν νόμον, ἡ ὁμολογία τοῦ ἐναγομένου, ἡ εἰς τὰ διαμειβόμενα διαδικαστικὰ ἔγγραφα ἐκφραζομένη, οἱ δὲ ἐμπορικοὶ λογαριασμοὶ δὲν ἀπαρτίζουν τοιαύτην ἀδιαίρετον ὁμολογίαν δυνάμει οὐδενὸς νόμου. Ἀπόφ. τῆς 29 μαρτ. 1840 (Νομικ. σ. 2038).—Ἴδε τὸν προηγ. § καὶ τὸν ἐπ.

§ 76. Διὰ νὰ θεωρηθῇ ἀδιαίρετος ἡ ὁμολογία, πρέπει ν' ἀφορᾷ ἀντικείμενα συνεχόμενα ἀναμεταξύ των, ὁ δὲ ἰσολογισμός, περιέχων πολλὰ κονδύλια ἀναφερόμενα εἰς ἐποχὰς πάντη διαφόρους καὶ εἰς ἀντικείμενα ὅλως διόλου ἀσύνδετα, δὲν ἐπιφέρει ὡς ἀποτέλεσμα, ὥστε ἡ ὁμολογία τινῶν ἐξ αὐτῶν, τὴν ὁποίαν παραδέχεται ὁ Α εἰς ὄφελός του, νὰ μὴ δύναται νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὴν ὁμολογίαν ἄλλων, τὰ ὁποῖα οὗτος δὲν παραδέχεται εἰς βάρος του. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 1116, ἣν βλέπε ἐν λέξει *Ἁρμοδιότης ἐμπορικὴ* § 19.—Ἴδε § 58—61.

§ 77. Τὸ ἀδιαίρετον ἐφαρμόζεται μόνον εἰς τὰς ὁμολογίας.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ δὲν ἐπρόκειτο περὶ ὁμολογίας ἢ ἐγγράφου ἢ περὶ ἄλλου ἀντικειμένου φύσεως ἀδιαιρέτου, ὥστε ἐὰν τὸ δικαστήριον διῄρει ταῦτα, ἤθελε παραβιάσει τὰς περὶ ἀδιαιρέτου ἀρχὰς τοῦ δικαίου, ἀλλ' ὁ λόγος ἦτο περὶ οἰκοδομῆς, ἥτις εἶναι ἀντικείμενον διαιρετόν, καθότι ἐν μέρει ἡ οἰκοδομὴ δύναται νὰ ἦναι στερεὰ καὶ ἑπομένως νὰ μὴν ὑπόκηται εἰς κατεδάφισιν, ἐν μέρει δὲ μὴ στερεὰ καὶ ἑπομένως κατεδαφιστέα, ὡς ἀπεφάσισαν τὰ κατώτερα δικαστήρια ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως, χωρὶς νὰ παραβιάσωσι κανένα νόμον, ἡ δὲ ἀρχή, τὴν ὁποίαν ἐπεκαλέσθησαν οἱ δικηγόροι, τοῦ *contractus enim legem dedit*, δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀλλ' εἰς τὸ ἔγγραφον· ἐκτὸς δὲ τούτου, οἱ ἴδιοι διάδικοι, ἰδίως δὲ οἱ ἀδελφοὶ Π, θεωρήσαντες τὸ περὶ οἰκοδομῆς ταύτης διαιρετὸν ἀντικείμενον, προσέφυγον εἰς τὰ δικαστήρια καὶ ἐζήτησαν τὴν κατεδάφισιν, ὅταν ἡ οἰκοδομὴ δὲν εἶχε περαιωθῆ ἔτι ὅλη, ἀλλ' ἦτον ἐνεργουμένη μέχρι τοῦ προειρημένου ὕψους, τὰ δὲ δικαστήρια ἀπεφάσισαν διὰ τῶν μνησθεισῶν ἀποφάσεών των ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ὕψους μόνον ὁριστικῶς, ὥστε δὲν δύνανται ἤδη οἱ ἀδελφοὶ Π νὰ παραγάγουν λόγον ἀναιρέσεως ἐκ τῶν ἰδίων πράξεών των καὶ νὰ προσβάλλουν ἀντικείμενα ὁριστικῶς καὶ τελεσιδίκως δικασθέντα.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 39 τοῦ 1845.

§ 78. Ἡ ὁμολογία ὅτι ἠγόρασε μὲν, ἀλλὰ κατέβαλε τὸ τίμημα, δὲν διαιρεῖται.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ, ἂν καὶ δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι τὸ δικαστήριον ὤφειλε νὰ ὑποχρεώσῃ τὴν ἑταιρείαν ἀδελφῶν Π ν' ἀποδείξῃ καὶ τὴν σύστασιν τῆς ἀγοραπωλησίας τοῦ ὅλου σίτου, ἐξ ὀκάδων 6214 1/2, διότι, εἶναι μὲν ἀληθὲς, ὅτι ὁ Α ὡμολόγησεν ἐνώπιόν του, ὅτι ἠγόρασεν ἀπὸ τὴν ἑταιρείαν τὸ εἰρημένον ποσὸν, ἀλλὰ συγχρόνως ἰσχυρίσθη καὶ ὅτι ἐπλήρωσεν ὅλον τὸ τίμημα αὐτοῦ, καὶ δὲν ὀφείλει εἰς τὴν ἑταιρείαν εἰμὴ μόνον τὴν τελευταίαν ποσότητα του σίτου ἐξ ὀκάδων 311 1/2 ἀνὰ λεπτὰ 32· ἰσχυρισμὸν, τὸν ὁποῖον ἡ ἑταιρεία δὲν παρεδέχθη, καὶ ἐντεῦθεν προέκυπτεν ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποδείξεως, διότι ἡ ὁμολογία τοῦ διαδίκου ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν κατ' αὐτοῦ, ὅταν αὕτη γίνηται δεκτὴ ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως, καὶ οὐχὶ ἐν μέρει καὶ διαιρετῶς. Μολαταῦτα, ἀφοῦ ὡμολόγησεν ἅπαξ ἐπὶ ἀκροατηρίου τῶν αὐτῶν ἐμποροδικῶν τὴν σύστασιν τῆς ἀγοραπωλησίας τοῦ σίτου ὁ ἐναγόμενος, τὸ ποσὸν αὐτοῦ, τὴν τιμὴν πωλήσεως τῶν διαφόρων ποσοτήτων ἐκτὸς τῶν ὀκάδων 23830, ἐφ' ὧν δὲν ἐπρότεινεν οὐδεμίαν ἀντίῤῥησιν ὡς πρὸς τοῦτο, ἦτο περιττὴ πᾶσα περαιτέρω ἀπόδειξις ἐπὶ ἀντικειμένων ὁμολογηθέντων καὶ μὴ ἀμφισβητηθέντων, διότι ἀπόδειξις διατάττεται περὶ πραγμάτων, περὶ τῶν ὁποίων ἀμφιβάλλει ὁ δικαστὴς, ὅταν ἐκδίδῃ τὴν περὶ τούτων ἀπόφασίν του.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 405 τοῦ 1848 (Νομικ. σ. 4919).

§ 79. Ἡ δικαστικὴ ὁμολογία δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν διαιρετῶς.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ οἱ ἐφεσίβλητοι καμμίαν ἐν τοσούτῳ περὶ τῶν λόγων τῆς ἀγωγῆς των ἀπόδειξιν δὲν προσήγαγον, ἡ ὁμολογία τοῦ ἐκκαλοῦντος, ἐφ' ἧς στηρίζουσι τὰς ἀξιώσεις των, δὲν δύναται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 264 τῆς πολ. δικονομίας, νὰ γενῇ δεκτὴ ἐν μέρει, ἀλλ' ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως· ἑπομένως ἂν αἱ πρόσοδοι τῶν χωρίων Δύσσης καὶ Ἠριῶν ἐπενοικιάσθησαν παρὰ τῶν ἐφεσιβλήτων πρὸς τὸν ἐκκαλοῦντα, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τούτου, ἀναγκαίως πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἀληθὲς, ὅτι καὶ τὸ ἐνοίκιον ἐπληρώθη ὁλόκληρον διὰ τῆς καταβολῆς γροσίων 10000 εἰς νομίσματα καὶ τῆς συμψηφίσεως γροσίων 9000 τῶν ἐνοικίων τῆς οἰκίας τοῦ ἐκκαλοῦντος, τὴν εἴσπραξιν τῶν ὁποίων ἀνεδέχθησαν, δηλ. οἱ ἐφεσίβλητοι, ἀντὶ πληρωμῆς, καὶ προσέτι αἱ μὲν πρόσοδοι τῆς Δύσσης ἐκτιμήθησαν γρόσια 12 χιλ., αἱ δὲ τῶν Ἠριῶν 7 χιλιάδας, μὴ παραδεχθείσης δὲ τῆς τῆς νέας ταύτης ὁμολογίας, δὲν δύναται, κατὰ τὰς ἀρχὰς

τοῦ δικαίου, νὰ ληφθῇ ὡς ἀπόδειξις ἡ ὁμολογία τοῦ εἰρημένου ἐκκαλοῦντος, καὶ ὡς πρὸς αὐτὴν τὴν μίσθωσιν· ἑπομένως εἰς μὲν τοὺς ἐφεσιβλήτους ἐπίκειται τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως τῶν λόγων τῆς ἀγωγῆς των, εἰς δὲ τὸν ἐκκαλοῦντα τῆς τῶν ἐνστάσεών του.» 'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 139 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4674).

§ 80. Ἀδιαίρετος εἶναι ἡ ἑξῆς δικαστικὴ ὁμολογία : ἡ διεκδικουμένη ἄμπελος μέχρι τῆς παρὰ τοῦ Α ἐνεργηθείσης κατασχέσεώς της ἐκαλλιεργεῖτο ἀπὸ τὸν Β ἐν ὀνόματι καὶ κατ' ἐντολὴν τοῦ Γ: Τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ παραδεχθῇ μόνον τὸ πρῶτον μέρος, τουτέστιν ὅτι ἡ ἄμπελος ἐκαλλιεργεῖτο μέχρι τῆς κατασχέσεώς της ὑπὸ τοῦ Β, καὶ νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν ὁμολογήσαντα ν' ἀποδείξῃ ὅτι τοῦτο ἐγένετο κατ' ἐντολὴν τοῦ Γ. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 129 τοῦ 1844, ἣν ἐν λέξει *Ἀπόδειξις*.

§ 81. Αἱ δικαστικαὶ ὁμολογίαι ἰσχύουν κατὰ τοῦ ὁμολογήσαντος, ἀλλὰ καὶ δὲν διαιροῦνται πρὸς βλάβην αὐτοῦ, ἤτοι δὲν δύναται νὰ διαιρεθῇ ἡ ὁμολογία τοῦ δανειστοῦ, ὅτι ἔλαβε τὰ χρήματα, ἀλλὰ διὰ λογαριασμὸν ἄλλου χρέους· ἑπομένως πρέπει ταῦτα νὰ συμψηφισθῶσι κατὰ τὴν ὁμολογίαν ταύτην. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 42 τοῦ 1842, ἣν ἴδε ἐν λέξει *'Εξόφλησις*.

§ 82. Ἡ παραβίασις τῶν περὶ ἀδιαιρέτου τῶν δικαστικῶν ὁμολογιῶν οὐσιωδῶν διατάξεων ἐπιφέρει ἀναίρεσιν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 13 τοῦ 1849.

§ 83. Καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ νόμου καὶ κατὰ τὴν πολ. δικονομίαν, αἱ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ὁμολογίαι δὲν διαιροῦνται, ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων, αἱ ὁποῖαι δὲν δύνανται νὰ ἐκταθοῦν εἰς περιπτώσεις ἄλλας παρὰ τὰς ἀπὸ τὸν νόμον προσδιωρισμένας. Μὲ ἄλλας λέξεις, ὅταν ἡ μόνη ἀπόδειξις ὑποχρεώσεώς τινος συνίσταται εἰς τὴν ὁμολογίαν τοῦ χρεώστου, ἡ ὁμολογία αὕτη πρέπει νὰ γίνηται δεκτὴ ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως· ὁ λέγων π. χ. ὅτι ἐδανείσθη μέν, ἀλλ' ὅτι, πρὸς πληρωμὴν τοῦ χρέους του Χ, ἔδωκε δραχμὰς . . , καὶ μένει χρεώστης μόνον δραχμὰς . . πιστεύεται. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 23 τοῦ 1835.—'Απόφ. Ἀρ. Π. 34 τοῦ 1836.

§ 84. Ὁμολογηθείσης τῆς ἀρχικῆς συμφωνίας παρὰ τοῦ ἐναγομένου, αἱ τροπολογίαι αὐτῆς πρέπει ν' ἀποδειχθῶσι παρ' αὐτοῦ. 'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 28 τοῦ 1847, ἣν ἴδε ἐν λέξει *'Αρμοδιότης εἰρηνοδικῶν* § 8 (Εὑρ. τόμ. 4).

§ 84a Ἡ ὁμολογία θεωρεῖται ἀδιαίρετος, ὅταν ὁ διάδικος ὁμολογῇ μὲν τὴν ὑπενοικίασιν, ἐξ ἧς ὁ ἀντίδικός του παράγει δικαιώ-

ματα ἀπαιτήσεων κατ' αὐτοῦ, προτείνει δὲ συγχρόνως, ὅτι ἐπλήρωσε τὸ χρέος του. Ἄρα εἰς τὸν αἰτοῦντα ἀπόκειται ν' ἀποδείξῃ τοὺς ἰσχυρισμούς του. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 351 τοῦ 1853.

§ 84³ Ὅταν ὁ ἐναγόμενος ἀρνῆται τὴν νομὴν τῶν ἐναγόντων, καὶ τὴν ὁποίαν οὗτος τῷ ἀποδίδει πρᾶξιν τῆς ἀποβολῆς ἀπὸ τῆς νομῆς, προσθέτων ὅτι ἀπέπραξε πράξεις νομῆς τοῦ ἐνάγοντος, ἀλλ' ἐπ' ἀγροῦ, τοῦ ὁποίου οὐδέποτε οὗτος εἶχεν ἀποκτήσει νομήν, δύναται τὸ δικαστήριον νὰ διαιρέσῃ τὴν ὁμολογίαν ταύτην (στηρίζον τὴν ἀπόφασίν του εἰς μόνην τὴν ὁμολογίαν), παραδεχόμενον τὸ πρῶτον μέρος αὐτῆς καὶ ἀποῤῥίπτον τὸ δεύτερον, ἐξαγαγὸν ἐξ ἄλλων γεγονότων, ὅτι τὸ κτῆμα, ἀφ' οὗ ἀπεκρούσθη ὁ ἐνάγων, εἶχε παραδοθῆ παρ' αὐτοῦ τούτου εἰς τὴν νομὴν ἐκείνου; Ὄχι· ἄλλως παραβιάζεται ἡ οὐσιώδης διάταξις τοῦ ἄρθρ. 264 τῆς πολ. δικονομίας. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 13 τοῦ 1849.

§ 84⁴ Ὅταν τις κάμνῃ τὴν ἑξῆς ὁμολογίαν: ἀναγνωρίζω μὲν τὴν ὑπογραφὴν τοῦ παρουσιαζομένου συμβιβασμοῦ, τὸν προσβάλλω δὲ ὡς ἄκυρον, ὡς πρὸς τοὺς τύπους καὶ τὴν οὐσίαν· ἐν δὲ τῷ ἐγγράφῳ δὲν ὑπάρχει πραγματικὴ ὑπογραφή, ἀλλὰ σημεῖον σταυροῦ διὰ τὴν ἄγνοιαν γραμμάτων, ἡ τοιαύτη ὁμολογία δὲν διαιρεῖται, ἀλλὰ πρέπει νὰ γίνηται δεκτὴ ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως, τουτέστι δὲν δύναται νὰ παραδεχθῇ μόνον τὴν ἐκ τῆς ὁμολογίας ταύτης ἀναγνώρισιν τῆς ὑπογραφῆς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 66 τοῦ 1842 (Νομικ. σελ. 2883).

§ 84⁵ Περίπτωσις, καθ' ἣν διῃρέθη ἡ ὁμολογία.

Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β ζητήσας κτῆμά τι ὡς ἴδιον αὐτοῦ· — Ὁ ἐναγόμενος Β ὡμολόγησε μὲν ὅτι τὸ κτῆμα ἀνῆκε τῷ ἐνάγοντι, ἀλλ' ἐπρόσθεσεν ὅτι αὐτὸς (ὁ ἐναγόμενος) τὸ ἠγόρασεν ἀπὸ τὸν υἱὸν τοῦ ἐνάγοντος, συναινέσει τούτου. — Τὸ δικαστήριον ἐθεώρησεν ὡμολογημένον τὸ πρῶτον περιστατικόν, ὑπεχρέωσεν ὅμως τὸν ἐναγόμενον Β ν' ἀποδείξῃ τὰς ἐνστάσεις του. Ζητηθείσης ἀναιρέσεως, ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπεφήνατο ὅτι διῃρέθη ἡ ὁμολογία.

Ἰδοὺ ἡ ἀπόφασις·

«Ἐπειδή, καθ' ἃ παραδέχεται ἡ προσβαλλομένη ὑπ' ἀριθ. 163 προδικαστικὴ ἀπόφασις τῶν ἐφετῶν ἐν τῇ πρώτῃ αὐτῆς σκέψει, ὁ ἀναιρεσείων οὐδόλως ἠμφεσβήτησεν, ὅτι ὁ ἐνάγων ἦτο ποτὲ κύριος τοῦ ἐπιδίκου κτήματος, ἀλλ' ἀντέταξε κατὰ τῆς ἀγωγῆς τὴν ἔνστασιν, ὅτι ὁ ἐνάγων μετεβίβασε τὴν κυριότητά του εἰς τὸν υἱόν του, παρ' οὗ ὁ ἐναγόμενος καὶ νῦν ἀναιρεσείων ἠγόρασε, συναινέσει τοῦ πατρός, τὸ ἐπίδικον κτῆμα, ἤτοι ὡμολόγησε μὲν τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς, ἀλλ' ἰσχυρίσθη ὅτι διὰ τῶν ἀνωτέρω πράξεων

μετεβιβάσθη ἡ κυριότης εἰς αὐτόν, καὶ διὰ μόνον δὲ τὸν λόγον τοῦτον ἡ αὐτὴ ἀπόφασις δὲν ἐπέβαλε μὲν εἰς τὸν ἐνάγοντα τὴν ἀπόδειξιν τῆς κυριότητός του, ὑπεχρέωσε δὲ τὸν ἐναγόμενον ν' ἀποδείξῃ τὰς ἀνωτέρω ἐνστάσεις του, τοῦτο δὲ πράξασα ἐθήρασε τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ ἐναντίον τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ ἄρθρου 264, ἥτις, σκοποῦσα νὰ καταστήσῃ ὅσον οἷόν τε πλήρη τὴν τοῦ ἐναγομένου ὑπεράσπισιν, εἶναι οὐσιώδης καὶ ἑπομένως ἡ παράβασις αὐτῆς φέρει ἀναίρεσιν, κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 5 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.»

Ἀπόφ. Ἀρείου Πάγου 336 τοῦ 1852, ἀναιροῦσα τὰς 163 καὶ 614 τοῦ 1848 καὶ τὴν 22 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

§ 84[6] Περίπτωσιν τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὁμολογίας, ἴδε καὶ εἰς τὰς ἀποφάσεις 253 καὶ 257 τοῦ 1852 Ἀρείου Πάγου.

Ἐξώδικος ὁμολογία.

§ 85. Ἡ ἐξώδικος ὁμολογία μὴ γενομένη δεκτὴ πρὸ τῆς δίκης δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν· ἐζήτησε λοιπόν τις τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐν ἀκύρῳ διαθήκῃ περιεχομένων ἐνώπιον εἰρηνοδικείου τινός, ὅπου δὲν ἐνεφανίσθησαν οἱ ἐναγόμενοι, κατόπιν δ' ἀνεκάλεσε τὴν αἴτησιν ταύτην; Δὲν ἀποτελεῖ ὁμολογίαν ἡ περίπτωσις αὕτη (ἄρθρα 269 καὶ 270 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 139 τοῦ 1843 (Νομικ. σελ. 3372).—Ἴδε τὴν λ. *Διαθῆκαι*.

§ 86. Κατὰ τὸ ἄρθρον 267 § 2 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ ἀξία τῆς ἐξωδίκου ὁμολογίας κρίνεται κατὰ τοὺς ἑξῆς κανόνας: Ἐκ τῶν περιστατικῶν, καθ' ἃ, καὶ τῶν ἐκφράσεων, δι' ὧν ἔγινεν ἡ ὁμολογία, πρέπει νὰ γίνηται πρόδηλον ὅ,τι ἤθελε καὶ τί ἤθελε νὰ ὁμολογήσῃ ὁ λέγων. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 189 τοῦ 1851.

§ 87. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 267 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ ἐξώδικος ὁμολογία τότε μόνον ἔχει ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν, ὅταν ἐκ τῶν περιστατικῶν, καθ' ἃ, καὶ τῶν ἐκφράσεων, δι' ὧν ἔγινε, προκύπτει ὅ,τι ἠθέλησεν ὁ λέγων. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7736 τοῦ 1850.

§ 88. Οὐδεμία τοῦ νόμου διάταξις ὁρίζει, ὅτι αἱ ἐξώδικοι ὁμολογίαι τότε μόνον ἔχουν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν, ὅταν ἐγίνοντο πρὸς τὸν ἐπικαλούμενον αὐτάς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7736 τοῦ 1850.

§ 89. Προκειμένου περὶ ἐξωδίκου ὁμολογίας, πρέπει ἐκ τῶν περιστατικῶν, καθ' ἃ, καὶ ἐκ τῶν ἐκφράσεων, δι' ὧν ἔγινεν ἡ ὁμολογία, νὰ γίνηται πρόδηλον ὅ,τι ἤθελε καὶ τί ἤθελε νὰ ὁμολογήσῃ ὁ λέγων. Διηγηματικαὶ δ' ἐκφράσεις ποίαν σημασίαν ἔχουν;

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 11497 τοῦ 1853 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει οὕτως·

« Ἐπειδή, κατὰ τὸν νόμον, προκειμένου περὶ ἐξωδίκου ὁμολογίας, πρέπει ἐκ τῶν περιστατικῶν, καθ' ἅ, καὶ τῶν ἐκφράσεων, δι' ὧν ἔγινεν ἡ ὁμολογία, νὰ γίνηται πρόδηλον ὅ,τι ἤθελε νὰ ὁμολογήσῃ ὁ λέγων· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἐκ τε τῶν περιστατικῶν καὶ τῶν ἐκφράσεων τοῦ πληρεξουσίου ἐγγράφου, γενομένου ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου Ἴου, προκύπτει, κατὰ τὴν τοῦ δικαστηρίου τούτου κρίσιν καὶ πεποίθησιν, ὅτι ἡ ἀποβιώσασα σύζυγος τοῦ ἐφεσιβλήτου ἠθέλησε, διὰ τοῦ ἄνω μνημονευθέντος ἐγγράφου, οὐχὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸν σύζυγόν της, βεβαιοῦσα καὶ ἀναγνωρίζουσα τὰς ὁποίας αὐτὸς κατέβαλε δαπάνας πρὸς συντήρησιν τῶν προικώων κτημάτων της, ἐκ μὲν τῶν περιστατικῶν, καθ' ἃ ἔγινε τὸ ἔγγραφον, διότι ἐγένετο δύο μῆνας μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἀπὸ 28 φεβρουαρίου 1842 ἑτέρου πληρεξουσίου ἐγγράφου, ἐκ δὲ τοῦ ἐγγράφου τούτου, εἰς ὃ μάλιστα ἔλαβε μέρος καὶ ὁ ἐφεσίβλητος, προκύπτει ὅτι μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὁ ἐφεσίβλητος ὄχι μόνον δὲν εἶχε καταβάλει πρὸς συντήρησιν τῶν προικώων κτημάτων τῆς συζύγου του, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ χρηματικὸν ποσόν, ἀλλ' ἐστερεῖτο χρηματικῶν μέσων, ἔχων ἀνάγκην μάλιστα, πρὸς αὐτὸν τὸν σκοπὸν τῆς συντηρήσεως τῶν προικώων κτημάτων, νὰ λάβῃ δάνειον ἐπὶ ὑποθήκῃ ἐπὶ τῶν εἰρημένων κτημάτων· ἐκ δὲ τῶν ἐκφράσεων τοῦ ἐγγράφου, διότι ἡ φράσις *ἠναγκάσθη νὰ ἐξοδεύσῃ ὅλην του τὴν περιουσίαν* καὶ αἱ τοιαῦται, ἀόριστοι οὖσαι, δὲν καταδεικνύουσιν ὅτι ἐγένετο τὸ ἔγγραφον, ἵνα βεβαιωθῶσιν αἱ καταβληθεῖσαι δῆθεν δαπάναι· ἐκ δὲ τῶν ῥημάτων, προκύπτει τοὐναντίον, ὅτι κύριος καὶ μόνος σκοπὸς τοῦ ἐγγράφου ὑπῆρξεν, ὡς προεξετέθη, ἡ πραγματοποίησις δανείου ἐπὶ ὑποθήκῃ τῶν προικώων κτημάτων. Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, καὶ μὴ συνομολογοῦντος τοῦ ἐκκαλοῦντος τὰς τοῦ ἐφεσιβλήτου ἀξιώσεις, ἀνάγκη νὰ ὑποχρεωθῇ οὗτος εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῶν οὐσιωδῶν ἰσχυρισμῶν του, ὅτι κατέβαλεν ἐξ ἰδίων του πρὸς ἀνακαίνισιν τῆς οἰκίας τῆς συζύγου του δραχμὰς 1000· πιθανολογουμένων δὲ τῶν ἰσχυρισμῶν τούτων ὡς ἐκ τοῦ ἄνω μνημονευθέντος πληρεξουσίου ἐγγράφου δύναται, κατὰ τὸν νόμον, νὰ ἐπιτραπῇ καὶ τὸ τῶν μαρτύρων μέσον.»

§ 90. Τὴν ἐξώδικον ὁμολογίαν δύναται ὁ τῆς οὐσίας δικαστὴς νὰ διαιρέσῃ, ἐὰν τὸ περιεχόμενον αὐτῆς ἦναι, κατὰ τὴν κρίσιν του, ἐπιδεκτικὸν διαιρέσεως. — Ἤτοι, ἡ περὶ τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὁμολογίας διάταξις τοῦ ἄρθρ. 264 τῆς πολ. δικονομίας ἀναφέρεται εἰς μόνην τὴν δικαστικὴν ὁμολογίαν· ὅθεν, ἐπὶ τῆς ἐξωδίκου, ὁ

μετεξιβάσθη ἡ κυριότης εἰς αὐτόν, καὶ διὰ μόνον δὲ τὸν λόγον τοῦτον ἡ αὐτὴ ἀπόφασις δὲν ἐπέβαλε μὲν εἰς τὸν ἐνάγοντα τὴν ἀπόδειξιν τῆς κυριότητός του, ὑπεχρέωσε δὲ τὸν ἐναγόμενον ν' ἀποδείξῃ τὰς ἀνώτέρω ἐνστάσεις του, τοῦτο δὲ πράξασα διῄρεσε τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ ἐναντίον τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ ἄρθρου 264, ἥτις, σκοποῦσα νὰ καταστήσῃ ὅσον οἷόν τε πλήρη τὴν τοῦ ἐναγομένου ὑπεράσπισιν, εἶναι οὐσιώδης καὶ ἑπομένως ἡ παραβίασις αὐτῆς φέρει ἀναίρεσιν, κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 5 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.»

'Απόφ. 'Αρείου Πάγου 336 τοῦ 1852, ἀναφοροῦσα τὰς 163 καὶ 644 τοῦ 1848 καὶ τὴν 22 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

§ 84[6] Περίπτωσιν τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὁμολογίας, ἴδε καὶ εἰς τὰς ἀποφάσεις 253 καὶ 257 τοῦ 1852 Ἀρείου Πάγου.

Ἐξώδικος ὁμολογία.

§ 85. Ἡ ἐξώδικος ὁμολογία μὴ γενομένη δεκτὴ πρὸ τῆς δίκης δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν· ἐζήτησε λοιπόν τις τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐν ἀκύρῳ διαθήκῃ περιεχομένων ἐνώπιον εἰρηνοδικείου τινός, ὅπου δὲν ἐνεφανίσθησαν οἱ ἐναγόμενοι, κατόπιν δ' ἀνεκάλεσε τὴν αἴτησιν ταύτην· Δὲν ἀποτελεῖ ὁμολογίαν ἡ περίπτωσις αὕτη (ἄρθρα 266 καὶ 270 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 139 τοῦ 1843 (Νομικ. σελ. 3372).—Ἴδε τὴν λ. *Διαθῆκαι.*

§ 86. Κατὰ τὸ ἄρθρον 267 § 2 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ ἀξία τῆς ἐξωδίκου ὁμολογίας κρίνεται κατὰ τοὺς ἑξῆς κανόνας· Ἐκ τῶν περιστατικῶν, καθ' ἃ, καὶ τῶν ἐκφράσεων, δι' ὧν ἔγινεν ἡ ὁμολογία, πρέπει νὰ γίνηται πρόδηλον ὅ,τι ἤθελε καὶ τί ἤθελε νὰ ὁμολογήσῃ ὁ λέγων. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 189 τοῦ 1851.

§ 87. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 267 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ ἐξώδικος ὁμολογία τότε μόνον ἔχει ἀποδεικτικὴν ἰσχύν, ὅταν ἐκ τῶν περιστατικῶν, καθ' ἃ, καὶ τῶν ἐκφράσεων, δι' ὧν ἔγινε, προκύπτει ὅ,τι ἠθέλησεν ὁ λέγων. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7736 τοῦ 1850.

§ 88. Οὐδεμία τοῦ νόμου διάταξις ὁρίζει, ὅτι αἱ ἐξώδικοι ὁμολογίαι τότε μόνον ἔχουν ἀποδεικτικὴν ἰσχύν, ὅταν ἐγένοντο πρὸς τὸν ἐπικαλούμενον αὐτάς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7736 τοῦ 1850.

§ 89. Προκειμένου περὶ ἐξωδίκου ὁμολογίας, πρέπει ἐκ τῶν περιστατικῶν, καθ' ἃ, καὶ ἐκ τῶν ἐκφράσεων, δι' ὧν ἔγινεν ἡ ὁμολογία νὰ γίνηται πρόδηλον ὅ,τι ἤθελε καὶ τί ἤθελε νὰ ὁμολογήσῃ ὁ λέγων. Διηγηματικαὶ δ' ἐκφράσεις ποίων

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 11497 τοῦ 1863 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις [illegible] φέρει οὕτως·

« Ἐπειδή, κατὰ τὸν νόμον, προκειμένου περὶ [illegible] γίας, πρέπει ἐκ τῶν περιστατικῶν, καθ' ἅ, καὶ τῶν [illegible] δι' ὧν ἔγινεν ἡ ὁμολογία, νὰ γίνηται πρόδηλον ὅτι ἤθελε νὰ ὁμο[illegible] λογήσῃ ὁ λέγων· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἔκ τε τῶν περιστατικῶν καὶ τῶν ἐκφράσεων τοῦ πληρεξουσίου ἐγγράφου, γενομένου ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου Ἴου, προκύπτει, κατὰ τὴν τοῦ δικαστηρίου τούτου κρίσιν καὶ πεποίθησιν, ὅτι ἡ ἀποβιώσασα σύζυγος τοῦ ἐφεσιβλήτου ἠθέλησε, διὰ τοῦ ἄνω μνημονευθέντος ἐγγράφου, οὐχὶ νὰ ἐξοφλήσῃ τὸν σύζυγόν της, βεβαιοῦσα καὶ ἀναγνωρίζουσα τὰς ὁποίας αὐτὸς κατέβαλε δαπάνας πρὸς συντήρησιν τῶν προικώων κτημάτων της· ἐκ μὲν τῶν περιστατικῶν, καθ' ἃ ἔγινε τὸ ἔγγραφον, διότι ἐγένετο δύο μῆνας μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἀπὸ 28 φεβρουαρίου 1842 ἑτέρου πληρεξουσίου ἐγγράφου, ἐκ δὲ τοῦ ἐγγράφου τούτου, εἰς ὃ μάλιστα ἔλαβε μέρος καὶ ὁ ἐφεσίβλητος, προκύπτει ὅτι μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὁ ἐφεσίβλητος ὄχι μόνον δὲν εἶχε καταβάλει πρὸς συντήρησιν τῶν προικώων κτημάτων τῆς συζύγου του, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ χρηματικὸν ποσόν, ἀλλ' ἐστερεῖτο χρηματικῶν μέσων, ἔχων ἀνάγκην μάλιστα, πρὸς αὐτὸν τὸν σκοπὸν τῆς συντηρήσεως τῶν προικώων κτημάτων, νὰ λάβῃ δάνειον ἐπὶ ὑποθήκῃ ἐπὶ τῶν εἰρημένων κτημάτων· ἐκ δὲ τῶν ἐκφράσεων τοῦ ἐγγράφου, διότι ἡ φράσις *ἠναγκάσθη νὰ ἐξοδεύσῃ ὅλην του τὴν περιουσίαν* καὶ αἱ τοιαῦται, ἀόριστοι οὖσαι, δὲν καταδεικνύουσιν ὅτι ἐγένετο τὸ ἔγγραφον, ἵνα βεβαιωθῶσιν αἱ καταβληθεῖσαι δῆθεν δαπάναι· ἐκ δὲ τῶν ῥημάτων, προκύπτει τοὐναντίον, ὅτι κύριος καὶ μόνος σκοπὸς τοῦ ἐγγράφου ὑπῆρξεν, ὡς προεξετέθη, ἡ πραγματοποίησις δανείου ἐπὶ ὑποθήκῃ τῶν προικώων κτημάτων. Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, καὶ μὴ συνομολογοῦντος τοῦ ἐκκαλοῦντος τὰς τοῦ ἐφεσιβλήτου ἀξιώσεις, ἀνάγκη νὰ ὑποχρεωθῇ οὗτος εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῶν οὐσιωδῶν ἰσχυρισμῶν του, ὅτι κατέβαλεν ἐξ ἰδίων του πρὸς ἀνακαίνισιν τῆς οἰκίας τῆς συζύγου του δραχμὰς 1000· πιθανολογουμένων δὲ τῶν ἰσχυρισμῶν τούτων ὡς ἐκ τοῦ ἄνω μνημονευθέντος καὶ πληρεξουσίου ἐγγράφου δύναται, κατὰ τὸν νόμον, νὰ ἐπιτραπῇ καὶ τὸ τῶν μαρτύρων μέσον.»

§ 90. Τὴν ἐξώδικον ὁμολογίαν δύναται ὁ τῆς [illegible] μαστὴς [illegible] του, νὰ διαιρέσῃ, ἐὰν τὸ περιεχόμενον αὐ[illegible] τῆς ὁμο[illegible] ἐπιδεκτικὸν διαιρέσεως. — Ἤτοι, [illegible] ἀναφέρεται λογίας διάταξι[illegible] τοῦ ἄρθρ[illegible] [illegible] δίκου, 5 εἰς μόνην [illegible]

τοιοῦτον ὅρκον, ἀφοῦ ἐν αὐτῷ ἐμπεριείχετο ἡ ἀπόδειξις τοῦ ψεύδους τῆς ἰδίας ὁμολογίας του, καὶ τῆς ψευδορκίας του, καθότι, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως, ὁ ἐναγόμενος δὲν ἠρνήθη νὰ ὀμώσῃ, ἀλλ' ἐπρότεινεν, ὅτι εἶναι ἕτοιμος νὰ ὀμώσῃ, ὅτι ἐξώφλησεν, ἀφοῦ ἅπαξ ὡμολόγησεν ὅτι ἐδανείσθη· ἑπομένως τὸ δικάσαν δικαστήριον παρεβίασε διὰ τῶν προσβαλλομένων ἀποφάσεών του, τὰς εἰρημένας περὶ ἀποδείξεως διατάξεις τοῦ νόμου, αἵτινες, καθὸ οὐσιώδεις, ἐπιφέρουσι, κατὰ τὰ ἄρθρα 807 § 5 καὶ 201 πολ. δικονομίας, ἀναίρεσιν τῶν ἀποφάσεων.» Ἴδε καὶ τὸν ἑπόμ. §.

§ 60. Δύνασαι, διαιρῶν τὴν ὁμολογίαν μου, νὰ μοὶ ἐπαγάγῃς ὅρκον μόνον εἰς τὸ ἓν μέρος τῆς ὁμολογίας μου; Ἴδε ἀπόφασιν 11080 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν λέξει *Ὅρκος*.—Ἴδε καὶ τὸν προηγ. §.

§ 61. Διὰ νὰ θεωρηθῇ ἀδιαίρετος ἡ ὁμολογία πρέπει νὰ ἀφορᾷ ἀντικείμενα συνεχόμενα μεταξύ των· ὅταν λοιπὸν ὁ ἰσολογισμὸς τοῦ Β περιέχῃ πολλὰ κονδύλια ἀναφερόμενα εἰς ἐποχὰς πάντῃ διαφόρους καὶ εἰς ἀντικείμενα ὅλως ἀσύνδετα, ἡ ὁμολογία τινῶν ἐξ αὐτῶν, τὴν ὁποίαν παραδέχεται ὁ Κ πρὸς ὄφελός του, δύναται κάλλιστα νὰ διαιρεθῇ ἀπὸ τὴν ὁμολογίαν περὶ τῶν ἄλλων, τὰ ὁποῖα οὗτος δὲν παραδέχεται εἰς βάρος του. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1116 τῆς 17 μαρτ. 1839.

§ 62. Δὲν πρέπει τὸ δικαστήριον, στηριζόμενον εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὁμολογίας, νὰ διατάττῃ ἀπόδειξιν γεγονότων, τὰ ὁποῖα προκύπτουσιν ἐξ ἐπιστολῶν, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν ὑπὲρ τοῦ ἐκδόντος αὐτὰς (ἄρθρ. 415 § 1 τῆς πολ. δικονομίας), ἀφοῦ ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ τὰς προσήγαγε καὶ ἔκαμε χρῆσιν αὐτῶν.

Ἀπόφ. α Ἐπειδή, ὁμολογήσαντος πρωτοδίκως τοῦ ἐφεσιβλήτου, ὅτι παρέλαβε παρὰ τοῦ Σ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος χρήματα καὶ ἐνταυτῷ ὅτι ἐξετέλεσε τὴν δοθεῖσαν πρὸς αὐτὸν ἐντολήν, πληρώσας ταῦτα πρὸς τὸν εἰς Παξοὺς ἀδελφόν του, ἠδύνατο μὲν ἡ ὁμολογία αὕτη νὰ ληφθῇ εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἀδιαιρέτως ὑπ' ὄψιν παρὰ τοῦ πρωτοδικείου, ὡς τοῦτο σκέπτεται διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεώς του· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐκτὸς τῆς ῥηθείσης ὁμολογίας περὶ τῆς παραλαβῆς τῶν χρημάτων, ὑπάρχουν προσέτι καὶ αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ ἐκκαλοῦντος πρὸς τὸν ἐφεσίβλητον, ἐξ ὧν ἀποδεικνύεται, καὶ ἄνευ τῆς μνηθείσης ὁμολογίας τοῦ ἐφεσιβλήτου, ὅτι ὁ ἐκκαλῶν παρέδωκεν αὐτῷ τὰ εἰρημένα χρήματα διὰ νὰ τὰ

παραδώσῃ εἰς τὶς τὸν ἀδελφόν του, διότι αἱ ἐπιστολαὶ αὗται ἀποτελοῦν ἀπόδειξιν ὑπὲρ τοῦ ἐκδόσαντος αὐτὴν ἐκκαλοῦντος, κατὰ τὸ ἄρθρ. 415 § 1 τῆς πολ. δικονομίας, ἀφοῦ, οὐ μόνον τὰ προσήγαγεν ὁ ἐφεσίβλητος, ἀλλὰ καὶ ἔκαμε χρῆσιν αὐτῶν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐπιχειρίσεως τῶν χρημάτων πρὸς τὸν εἰρημένον ἀδελφόν. Ὅθεν, ἀποδεδειγμένης οὔσης διὰ τῶν εἰρημένων ἐπιστολῶν τῆς κατὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος πρὸς τὸν ἐφεσίβλητον παραδόσεως τῶν χρημάτων πρὸς ἀποστολὴν αὐτῶν εἰς τὸν ἀδελφόν του, ἦτο περιττὴ πᾶσα ἄλλη περὶ τούτου ἀπόδειξις, καὶ οὐχ ὀρθῶς τὸ πρωτοδικεῖον στηριζόμενον εἰς μόνον ᾽πὸ ἀδιαίρετον τῆς ὁμολογίας τοῦ ἐφεσιβλήτου, διέταξε τὸν ἐκκαλοῦντα ν᾽ ἀποδείξῃ ὅτι ἐν Ναυπλίῳ ἔδωσεν εἰς τὸν ἐφεσίβλητον ἀγγλικὰς στερλίνας 22 διὰ νὰ τὰς ἀποστείλῃ εἰς τὸν ἐν Παξοῖς κατοικοῦντα Δ.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5564 τοῦ 1849.

§ 63. **Ὁμολογία, ὅτι ὑπῆρξε μὲν πίστωσις, ἀλλ᾽ ἐγένετο ἐξόφλησις αὐτῆς, εἶναι διαιρετή.**

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὁμολογουμένως ὁ ἀποθανὼν Γ Χ ἐξέδοτο εἰς διαταγὴν τῶν ἐκκαλούντων, συναλλαγματικὴν ἐκ δραχ. 1300, ἐπὶ τοῦ ἐν Πάτραις Γ Μ, καὶ ὁμολογουμένως οἱ ἐκκαλοῦντες ἐπληρώθησαν τὰς δραχμὰς ταύτας, ἀμφισβητεῖται δὲ ἂν οἱ ἐκκαλοῦντες κατέβαλον τὸ ποσὸν τῆς συναλλαγματικῆς εἰς τὸν ἐκδότην.

Ἐπειδὴ οἱ ἐκκαλοῦντες ἰσχυρίζονται καὶ οἱ ἐφεσίβλητοι δὲν ἠρνήθησαν, ὁμολογοῦσι μάλιστα διὰ τῶν προτάσεών των ἐνώπιον τοῦ ἐμπορικοῦ τμήματος τῶν ἐν Πάτραις πρωτοδικῶν τῆς 26 νοεμβρίου 1846, ὅτι ὁ ἐκδοὺς τὴν συναλλαγματικὴν Γ Χ ἐδήλωσεν εἰς αὐτὴν ὅτι ἔλαβε τὸ ἀντίτιμον· ὅθεν ἡ ἐκ μέρους τοῦ πρὸς ὃν ἡ συναλλαγματικὴ ἀπετείνετο Γ Μ γενομένη πληρωμὴ τῶν δραχμῶν 1300, ἀποσβένουσα τὴν ὀφειλὴν τοῦ λαβόντος ἐκκαλοῦντας ὑποχρέους· ἡ ἀγωγὴ ἄρα τῶν ἐφεσιβλήτων στηρίζεται κυρίως εἰς τὸν λόγον ὅτι ὁ Γ Χ, καὶ ἂν ἐδήλωσεν ἐν τῇ συναλλαγματικῇ αὐτοῦ, ὅτι ἔλαβε τὰς δραχμὰς 1300, δὲν τὰς ἔλαβε μολαταῦτα, ὅτι δηλαδὴ ἐπίστωσε τοὺς ἐκκαλοῦντας, καμμίαν ὅμως περὶ τῆς πιστώσεως ταύτης, πλὴν τῆς ὁμολογίας τῶν ἀντιδίκων του, δὲν προσήγαγεν.

Ἐπειδὴ οἱ ἐκκαλοῦντες ὁμολογοῦντες τὴν πίστωσιν, ἰσχυρίσθησαν ἐν ταὐτῷ ὅτι ἐπλήρωσαν τὰς μὲν ἐννεακοσίας δραχμὰς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκδόσεως τῆς συναλλαγματικῆς, τὰς δὲ λοιπὰς μετά τινας ἡμέρας.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 306 τοῦ 1846 (Νομικ. σελ. 4869).

§ 64. Οἱ ὁμολογήσαντες λαβεῖν, διατεινόμενοι ὅτι ἔλαβον χρέος, αὐτοὶ εἶναι ὑπόχρεοι ν' ἀποδείξωσι τοῦτο· εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ ὁμολογία δὲν εἶναι ἄρνησις τῆς ἀγωγῆς τελεία, ἀλλ' ἔνστασις ἀνατρέπουσα τὴν ἀγωγήν· ἑπομένως ἡ τοιαύτη ὁμολογία δὲν εἶναι ἀδιαίρετος. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 195 τοῦ 1845 (Νομικ. σελ. 4177).

§ 65. Τότε μόνον ἡ δικαστικὴ ὁμολογία δὲν διαιρεῖται, ὅταν αὕτη περιλαμβάνῃ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον, καὶ οὐχὶ διάφορα πράγματα ἄσχετα πρὸς ἄλληλα. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 166 τοῦ 1841, ἣν ἐν λέξει *Ἀνταγωγή*.

§ 66. « Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρ. 264 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ περί τινος προτάσεως δικαστικὴ ὁμολογία γίνεται δεκτὴ ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως, ἐὰν δὲν ἐμπεριέχῃ προσθήκην προτάσεως ἄλλης αὐτοτελοῦς· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὁμολογήσαντος τοῦ Μ, ὅτι ἐσυμφώνησε μετὰ τοῦ Κ κατὰ τὸν δεῖνα τρόπον καὶ ὑπὸ τοὺς δεῖνα ὅρους, τοῦτο δὲν εἶναι πρόσθετος πρότασις, οὐδ' ἐξαίρεσις ἢ ἔνστασις κατὰ τῆς παρὰ τοῦ Κ προταθείσης συμφωνίας, διότι αὕτη δὲν συνωμολογήθη αὐτοτελῶς· ὅθεν τὸ πρωτοδικεῖον οὐκ ὀρθῶς ἐθεώρησεν, ὅτι ἡ ὁμολογία τοῦ Μ περιεῖχεν ὁμολογίαν τῆς προτάσεως τοῦ Κ καὶ πρότασιν ἐξαιρέσεως καὶ παρεβίασε τὸν . . . . . . , περὶ τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὁμολογίας ὁρισμόν, κατὰ δὲ συνέπειαν, μὴ προσαχθείσης ἄλλης ἀποδείξεως παρὰ τοῦ ἐνάγοντος, δὲν ἔπρεπε νὰ θεωρήσῃ αὐτὴν τὸ πρωτοδικεῖον ὡς ἀποδεδειγμένην, καὶ νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν ἐναγόμενον νὰ φέρῃ ἀποδείξεις τῶν ὅρων τῆς συμφωνίας, διότι τούτους ἐχρεώστει ν' ἀποδείξῃ ὁ ἐνάγων· ἀλλ' ἔπρεπε νὰ παραδεχθῇ τὴν ὁμολογίαν του ἀδιαιρέτως, καὶ μόνον περὶ τοῦ ποσοῦ τῶν ἐξόδων νὰ ἐπιβάλῃ, ὡς ἐπέβαλεν αὐτῷ, τὴν ἀπόδειξιν· ὅθεν, κατ' ἐκεῖνα, ἡ ἔφεσις εἶναι βάσιμος.»
Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 90 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4650).

§ 67. Ἡ περὶ τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὁμολογίας ἀρχὴ τοῦ δικαίου δὲν λαμβάνει ἐφαρμογήν, ὑπαρχουσῶν ἄλλων ἀποδείξεων. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 35 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4609).

§ 68. Διάδικός τις ὡμολόγησεν ὅτι ἔλαβε ποσόν τι· ἀλλ' ὅτι τὸ ἔλαβεν ἀπέναντι τόκου. — Ζητεῖται λοιπὸν ἂν ἡ ὁμολογία αὕτη ἦναι διαιρετή; Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἀπεφάσισεν 1] ὅτι ἡ ὁμολογία αὕτη εἶναι ἀδιαίρετος. 2] ὅτι ἑπομένως ὁ μὲν ἐναγόμενος ἠδύνατο ν' ἀποδείξῃ, δι' ἐπαγωγῆς ὅρκου πρὸς τὸν ἀντίδικόν του, ἂν ἔλαβε τὸ ποσὸν ἀπέναντι τῶν τόκων· καὶ 3] ὅτι ὁ ἐνάγων ὤφειλε ν' ἀποδείξῃ αὐτὸς τὸν ἴδιον

αὐτοῦ ἰσχυρισμὸν, τὸν περὶ τόκου. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 442 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5440).—Ἴδε § 59, 60.

§ 69. Εἶναι διαιρετὴ ἡ ὁμολογία « ὀφείλω μὲν, ἀλλὰ καὶ σὺ μοὶ ὀφείλεις νὰ μοὶ ἀποδώσῃς τὸ ἐνέχυρον; Ναί, διότι τὸ μὲν πρῶτον μέρος αὐτῆς ἀνεφέρετο εἰς δάνειον, καὶ ὕπαρξιν ἐγγράφου περὶ αὐτοῦ ὁμολόγου, τὴν μὴ παρουσίασιν τοῦ ὁποίου ἐδικαιολόγει ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, ὡς ἀφαιρεθέντος παρὰ τοῦ υἱοῦ του Δ, τὸ δὲ δεύτερον αὐτῆς μέρος ἀναφέρεται εἰς ἄλλο γεγονὸς αὐτοτελὲς καὶ ἄσχετον μὲ τὸ πρῶτον, τὴν εἰς τὴν οἰκίαν του ἄφεσιν χρυσαφικοῦ καὶ τζοδαερικοῦ, χάριν ἀσφαλείας, περὶ ὧν ἰσχυρισμὸς ἐν τῇ παρούσῃ δίκῃ ἢ ἀνταπαίτησις δὲν ὑπῆρχεν. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 214 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5402).

§ 70. Ὁ Α ἐνάγεται πρὸς ἀπόδοσιν γηπέδου τινός· ὁμολογεῖ δὲ ὅτι αὐτὸ ἀνῆκεν εἰς τὴν μητέρα τοῦ ἐνάγοντος, ἀλλὰ προσθέτει ὅτι ἐδωρήθη αὐτῷ παρ' αὐτῆς. — Ζητεῖται ἂν ἡ ὁμολογία αὕτη διαιρῆται; Τὸ δικαστήριον ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα διὰ τὸν λόγον, ὅτι ὁ ἐναγόμενος, διὰ τοῦ δευτέρου μέρους τῆς ὁμολογίας του, πλάττει ὑπὲρ ἑαυτοῦ τίτλον. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 691 τοῦ 1851 (Νομικ. σελ. 5356).

§ 71. Διαιρεῖται ἡ ὁμολογία ὅταν περιλαμβάνῃ δύο διακεκριμένας πράξεις, καὶ ἡ δευτέρα ἐξ αὐτῶν οὔτε συνέχεια, ἢ συνέπεια τῆς πρώτης εἶναι, οὔτε σύγχρονος εἶναι μετ' αὐτῆς· ὥστε εἶναι δύο ὁμολογίαι, ἑκάστη τῶν ὁποίων ἀναφέρεται εἰς διάφορα γεγονότα ἀποτελοῦντα διαφόρους πράξεις (ἄρθρ. 264 πολ. δικονομίας). — Σ' ἐνάγω λοιπὸν πρὸς ἀπόδοσιν 45 αἰγῶν, τὰς ὁποίας σοὶ ἐνεπιστεύθην· σὺ δὲ ἀπαντᾷς ὅτι τὰς ἔλαβες, ἀλλὰ, κατ' ἐντολήν μου, τὰς ἔδωκες εἰς τὸν Α; Ἐνταῦθα ἡ ὁμολογία σου διαιρεῖται, διότι ἄλλη εἶναι ἡ περὶ παραλαβῆς τῶν αἰγῶν περίπτωσις, καὶ ἄλλη εἶναι ἡ ἐκτέλεσις τῆς δῆθεν ἐντολῆς μου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 86 τοῦ 1851.

§ 72. Ἡ ὁμολογία, ὅτι ἔλαβον μὲν παρὰ τοῦ ἀντιδίκου, συνεψήφισα δὲ τὸ ληφθὲν μὲ τὸ πρός με χρέος ἐκείνου, εἶναι διαιρετή; Ὄχι, κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 425 τοῦ 1849 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν (Νομικ. σ. 5124).

§ 73. Τὸ 264 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας ἀναφέρεται μόνον εἰς τὴν δικαστικὴν ὁμολογίαν, ὄχι δὲ καὶ εἰς τὴν εἰς ἐπιστολὰς ἀπάντησιν τινός. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 289 τοῦ 1839.

§ 74. Ἀδιαίρετος εἶναι μόνον ἡ δικαστικὴ ὁμολογία, καὶ ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ὁ διάδικος ἐκφράζει εἰς τὰ διαμειβόμενα διαδικαστικὰ

ἔγγραφα· οἱ ἐμπορικοὶ ὅμως λογαριασμοὶ δὲν ἀπαρτίζουσι τοιαύτην ἀδιαίρετον ὁμολογίαν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 35 τοῦ 1840 (Νομικ. σελ. 3718).—Ἴδε τοὺς ἐπ. §§.

§ 75. Ἀδιαίρετος εἶναι, κατὰ τὸν νόμον, ἡ ὁμολογία τοῦ ἐναγομένου, ἡ εἰς τὰ διαμειβόμενα διαδικαστικὰ ἔγγραφα ἐκφραζομένη, οἱ δὲ ἐμπορικοὶ λογαριασμοὶ δὲν ἀπαρτίζουν τοιαύτην ἀδιαίρετον ὁμολογίαν δυνάμει οὐδενὸς νόμου. Ἀπόφ. τῆς 29 μαρτ. 1840 (Νομικ. σ. 2038).—Ἴδε τὸν προηγ. § καὶ τὸν ἐπ.

§ 76. Διὰ νὰ θεωρηθῇ ἀδιαίρετος ἡ ὁμολογία, πρέπει ν' ἀφορᾷ ἀντικείμενα συνεχόμενα ἀναμεταξύ των, ὁ δὲ ἰσολογισμὸς, περιέχων πολλὰ κονδύλια ἀναφερόμενα εἰς ἐποχὰς πάντη διαφόρους καὶ εἰς ἀντικείμενα ὅλως διόλου ἀσύνδετα, δὲν ἐπιφέρει ὡς ἀποτέλεσμα, ὥστε ἡ ὁμολογία τινῶν ἐξ αὐτῶν, τὴν ὁποίαν παραδέχεται ὁ Α εἰς ὄφελός του, νὰ μὴ δύναται νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὴν ὁμολογίαν ἄλλων, τὰ ὁποῖα οὗτος δὲν παραδέχεται εἰς βάρος του. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 1116, ἣν βλέπε ἐν λέξει *Ἁρμοδιότης ἐμπορικὴ* § 19.—Ἴδε § 58—61.

§ 77. Τὸ ἀδιαίρετον ἐφαρμόζεται μόνον εἰς τὰς ὁμολογίας.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ δὲν ἐπρόκειτο περὶ ὁμολογίας ἢ ἐγγράφου ἢ περὶ ἄλλου ἀντικειμένου φύσεως ἀδιαιρέτου, ὥστε ἐὰν τὸ δικαστήριον διῄρει ταῦτα, ἤθελε παραβιάσει τὰς περὶ ἀδιαιρέτου ἀρχὰς τοῦ δικαίου, ἀλλ' ὁ λόγος ἦτο περὶ οἰκοδομῆς, ἥτις εἶναι ἀντικείμενον διαιρετὸν, καθότι ἐν μέρει ἡ οἰκοδομὴ δύναται νὰ ἦναι στερεὰ καὶ ἑπομένως νὰ μὴν ὑπόκηται εἰς κατεδάφισιν, ἐν μέρει δὲ μὴ στερεὰ καὶ ἑπομένως κατεδαφιστέα, ὡς ἀπεφάσισαν τὰ κατώτερα δικαστήρια ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως, χωρὶς νὰ παραβιάσωσι κανένα νόμον, ἡ δὲ ἀρχὴ, τὴν ὁποίαν ἐπεκαλέσθησαν οἱ δικηγόροι, τοῦ *contractus enim legem dedit*, δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀλλ' εἰς τὸ ἔγγραφον· ἐκτὸς δὲ τούτου, οἱ ἴδιοι διάδικοι, ἰδίως δὲ οἱ ἀδελφοὶ Π, θεωρήσαντες τὸ περὶ οἰκοδομῆς ταύτης διαιρετὸν ἀντικείμενον, προσέφυγον εἰς τὰ δικαστήρια καὶ ἐζήτησαν τὴν κατεδάφισιν, ὅταν ἡ οἰκοδομὴ δὲν εἶχε περαιωθῆ ἔτι ὅλη, ἀλλ' ἦτον ἐνεργουμένη μέχρι τοῦ προειρημένου ὕψους, τὰ δὲ δικαστήρια ἀπεφάσισαν διὰ τῶν μνησθεισῶν ἀποφάσεών των ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ὕψους μόνον ὁριστικῶς, ὥστε δὲν δύνανται ἤδη οἱ ἀδελφοὶ Π νὰ παραγάγουν λόγον ἀναιρέσεως ἐκ τῶν ἰδίων πράξεών των καὶ νὰ προσβάλλουν ἀντικείμενα ὁριστικῶς καὶ τελεσιδίκως δικασθέντα.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 39 τοῦ 1845.

§ 78. Ἡ ὁμολογία ὅτι ἠγόρασε μὲν, ἀλλὰ κατέβαλε τὸ τίμημα, δὲν διαιρεῖται.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, ἂν καὶ δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι τὸ δικαστήριον ὤφειλε νὰ ὑποχρεώσῃ τὴν ἑταιρείαν ἀδελφῶν Π ν' ἀποδείξῃ καὶ τὴν σύστασιν τῆς ἀγοραπωλησίας τοῦ ὅλου σίτου, ἐξ ὀκάδων 6214 1/2, διότι, εἶναι μὲν ἀληθὲς, ὅτι ὁ Α ὡμολόγησεν ἐνώπιόν του, ὅτι ἠγόρασεν ἀπὸ τὴν ἑταιρείαν τὸ εἰρημένον ποσὸν, ἀλλὰ συγχρόνως ἰσχυρίσθη καὶ ὅτι ἐπλήρωσεν ὅλον τὸ τίμημα αὐτοῦ, καὶ δὲν ὀφείλει εἰς τὴν ἑταιρείαν εἰμὴ μόνον τὴν τελευταίαν ποσότητα τοῦ σίτου ἐξ ὀκάδων 311 1/2 ἀνὰ λεπτὰ 32· ἰσχυρισμὸν, τὸν ὁποῖον ἡ ἑταιρεία δὲν παρεδέχθη, καὶ ἐντεῦθεν προέκυπτεν ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποδείξεως, διότι ἡ ὁμολογία τοῦ διαδίκου ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν κατ' αὐτοῦ, ὅταν αὕτη γίνηται δεκτὴ ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως, καὶ οὐχὶ ἐν μέρει καὶ διαιρετῶς. Μολαταῦτα, ἀφοῦ ὡμολόγησεν ἅπαξ ἐπὶ ἀκροατηρίου τῶν αὐτῶν ἐμποροδικῶν τὴν σύστασιν τῆς ἀγοραπωλησίας τοῦ σίτου ὁ ἐναγόμενος, τὸ ποσὸν αὐτοῦ, τὴν τιμὴν πωλήσεως τῶν διαφόρων ποσοτήτων ἐκτὸς τῶν ὀκάδων 23830, ἐφ' ὧν δὲν ἐπρότεινεν οὐδεμίαν ἀντίῤῥησιν ὡς πρὸς τοῦτο, ἦτο περιττὴ πᾶσα περαιτέρω ἀπόδειξις ἐπὶ ἀντικειμένων ὁμολογηθέντων καὶ μὴ ἀμφισβητηθέντων, διότι ἀπόδειξις διατάττεται περὶ πραγμάτων, περὶ τῶν ὁποίων ἀμφιβάλλει ὁ δικαστὴς, ὅταν ἐκδίδῃ τὴν περὶ τούτων ἀπόφασίν του.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 405 τοῦ 1848 (Νομικ. σ. 4919).

§ 79. Ἡ δικαστικὴ ὁμολογία δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν διαιρετῶς.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ οἱ ἐφεσίβλητοι καμμίαν ἐν τοσούτῳ περὶ τῶν λόγων τῆς ἀγωγῆς των ἀπόδειξιν δὲν προσήγαγον, ἡ ὁμολογία τοῦ ἐκκαλοῦντος, ἐφ' ἧς στηρίζουσι τὰς ἀξιώσεις των, δὲν δύναται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 264 τῆς πολ. δικονομίας, νὰ γενῇ δεκτὴ ἐν μέρει, ἀλλ' ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως· ἑπομένως ἂν αἱ πρόσοδοι τῶν χωρίων Δύσσης καὶ Ἡριῶν ἐπενοικιάσθησαν παρὰ τῶν ἐφεσιβλήτων πρὸς τὸν ἐκκαλοῦντα, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τούτου, ἀναγκαίως πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἀληθὲς, ὅτι καὶ τὸ ἐνοίκιον ἐπληρώθη ὁλόκληρον διὰ τῆς καταβολῆς γροσίων 10000 εἰς νομίσματα καὶ τῆς συμψηφίσεως γροσίων 9000 τῶν ἐνοικίων τῆς οἰκίας τοῦ ἐκκαλοῦντος, τὴν εἴσπραξιν τῶν ὁποίων ἀνεδέχθησαν, δηλ. οἱ ἐφεσίβλητοι, ἀντὶ πληρωμῆς, καὶ προσέτι αἱ μὲν πρόσοδοι τῆς Δύσσης ἐκτιμήθησαν γρόσια 12 χιλ. , αἱ δὲ τῶν Ἡριῶν 7 χιλιάδας, μὴ παραδεχθείσης δὲ τῆς τῆς νέας ταύτης ὁμολογίας, δὲν δύναται, κατὰ τὰς ἀρχὰς

τοῦ δικαίου, νὰ ληφθῇ ὡς ἀπόδειξις ἡ ὁμολογία τοῦ εἰρημένου ἐκκαλοῦντος, καὶ ὡς πρὸς αὐτὴν τὴν μίσθωσιν· ἑπομένως εἰς μὲν τοὺς ἐφεσιβλήτους ἐπίκειται τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως τῶν λόγων τῆς ἀγωγῆς των, εἰς δὲ τὸν ἐκκαλοῦντα τῆς τῶν ἐνστάσεών του.»

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 139 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4674).

§ 80. Ἀδιαίρετος εἶναι ἡ ἑξῆς δικαστικὴ ὁμολογία: ἡ διεκδικουμένη ἄμπελος μέχρι τῆς παρὰ τοῦ Α ἐνεργηθείσης κατασχέσεώς της ἐκαλλιεργεῖτο ἀπὸ τὸν Β ἐν ὀνόματι καὶ κατ' ἐντολὴν τοῦ Γ: Τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ παραδεχθῇ μόνον τὸ πρῶτον μέρος, τουτέστιν ὅτι ἡ ἄμπελος ἐκαλλιεργεῖτο μέχρι τῆς κατασχέσεώς της ὑπὸ τοῦ Β, καὶ νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν ὁμολογήσαντα ν' ἀποδείξῃ ὅτι τοῦτο ἐγένετο κατ' ἐντολὴν τοῦ Γ. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 129 τοῦ 1844, ἣν ἐν λέξει *Ἀπόδειξις*.

§ 81. Αἱ δικαστικαὶ ὁμολογίαι ἰσχύουν κατὰ τοῦ ὁμολογήσαντος, ἀλλὰ καὶ δὲν διαιροῦνται πρὸς βλάβην αὐτοῦ, ἤτοι δὲν δύναται νὰ διαιρεθῇ ἡ ὁμολογία τοῦ δανειστοῦ, ὅτι ἔλαβε τὰ χρήματα, ἀλλὰ διὰ λογαριασμὸν ἄλλου χρέους· ἑπομένως πρέπει ταῦτα νὰ συμψηφισθῶσι κατὰ τὴν ὁμολογίαν ταύτην. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 42 τοῦ 1842, ἣν ἴδε ἐν λέξει *Ἐξόφλησις*.

§ 82. Ἡ παραβίασις τῶν περὶ ἀδιαιρέτου τῶν δικαστικῶν ὁμολογιῶν οὐσιωδῶν διατάξεων ἐπιφέρει ἀναίρεσιν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 13 τοῦ 1849.

§ 83. Καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ νόμου καὶ κατὰ τὴν πολ. δικονομίαν, αἱ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ὁμολογίαι δὲν διαιροῦνται, ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων, αἱ ὁποῖαι δὲν δύνανται νὰ ἐκταθοῦν εἰς περιπτώσεις ἄλλας παρὰ τὰς ἀπὸ τὸν νόμον προσδιωρισμένας. Μὲ ἄλλας λέξεις, ὅταν ἡ μόνη ἀπόδειξις ὑποχρεώσεώς τινος συνίσταται εἰς τὴν ὁμολογίαν τοῦ χρεώστου, ἡ ὁμολογία αὕτη πρέπει νὰ γίνηται δεκτὴ ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως· ὁ λέγων π. χ. ὅτι ἐδανείσθη μέν, ἀλλ' ὅτι, πρὸς πληρωμὴν τοῦ χρέους του Χ, ἔδωσε δραχμὰς . . , καὶ μένει χρεώστης μόνον δραχμὰς . . πιστεύεται. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 23 τοῦ 1835.—'Απόφ. Ἀρ. Π. 34 τοῦ 1836.

§ 84. Ὁμολογηθείσης τῆς ἀρχικῆς συμφωνίας παρὰ τοῦ ἐναγομένου, αἱ τροπολογίαι αὐτῆς πρέπει ν' ἀποδειχθῶσι παρ' αὐτοῦ. 'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 28 τοῦ 1847, ἣν ἴδε ἐν λέξει '*Αρμοδιότης εἰρηνοδικῶν* § 8 (Εὑρ. τόμ. 4).

§ 84[a] Ἡ ὁμολογία θεωρεῖται ἀδιαίρετος, ὅταν ὁ διάδικος ὁμολογῇ μὲν τὴν ὑπενοικίασιν, ἐξ ἧς ὁ ἀντίδικός του παράγει δικαιώ-

ματα ἀπαιτήσεων κατ' αὐτοῦ, προτείνει δὲ συγχρόνως, ὅτι ἐπλήρωσε τὸ χρέος του. Ἄρα εἰς τὸν αἰτοῦντα ἀπόκειται ν' ἀποδείξῃ τοὺς ἰσχυρισμούς του. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 351 τοῦ 1853.

§ 84³ Ὅταν ὁ ἐναγόμενος ἀρνῆται τὴν νομὴν τῶν ἐναγόντων, καὶ τὴν ὁποίαν οὗτος τῷ ἀποδίδει πρᾶξιν τῆς ἀποβολῆς ἀπὸ τῆς νομῆς, προσθέτων ὅτι ἀπέπραξε πράξεις νομῆς τοῦ ἐνάγοντος, ἀλλ' ἐπ' ἀγροῦ, τοῦ ὁποίου οὐδέποτε οὗτος εἶχεν ἀποκτήσει νομὴν, δύναται τὸ δικαστήριον νὰ διαιρέσῃ τὴν ὁμολογίαν ταύτην (στηρίζον τὴν ἀπόφασίν του εἰς μόνην τὴν ὁμολογίαν), παραδεχόμενον τὸ πρῶτον μέρος αὐτῆς καὶ ἀποῤῥίπτον τὸ δεύτερον, ἐξαγαγὸν ἐξ ἄλλων γεγονότων, ὅτι τὸ κτῆμα, ἀφ' οὗ ἀπεκρούσθη ὁ ἐνάγων, εἶχε παραδοθῆ παρ' αὐτοῦ τούτου εἰς τὴν νομὴν ἐκείνου; ὄχι· ἄλλως παραβιάζεται ἡ οὐσιώδης διάταξις τοῦ ἄρθρ. 264 τῆς πολ. δικονομίας. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 13 τοῦ 1849.

§ 84⁴ ὅταν τις κάμνῃ τὴν ἑξῆς ὁμολογίαν: ἀναγνωρίζω μὲν τὴν ὑπογραφὴν τοῦ παρουσιαζομένου συμβιβασμοῦ, τὸν προσβάλλω δὲ ὡς ἄκυρον, ὡς πρὸς τοὺς τύπους καὶ τὴν οὐσίαν· ἐν δὲ τῷ ἐγγράφῳ δὲν ὑπάρχει πραγματικὴ ὑπογραφὴ, ἀλλὰ σημεῖον σταυροῦ διὰ τὴν ἄγνοιαν γραμμάτων, ἡ τοιαύτη ὁμολογία δὲν διαιρεῖται, ἀλλὰ πρέπει νὰ γίνηται δεκτὴ ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως, τουτέστι δὲν δύναται νὰ παραδεχθῇ μόνον τὴν ἐκ τῆς ὁμολογίας ταύτης ἀναγνώρισιν τῆς ὑπογραφῆς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 66 τοῦ 1842 (Νομικ. σελ. 2883).

§ 84⁵ Περίπτωσις, καθ' ἣν διῃρέθη ἡ ὁμολογία.

Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β ζητήσας κτῆμά τι ὡς ἴδιον αὐτοῦ· — Ὁ ἐναγόμενος Β ὡμολόγησε μὲν ὅτι τὸ κτῆμα ἀνῆκε τῷ ἐνάγοντι, ἀλλ' ἐπρόσθεσεν ὅτι αὐτὸς (ὁ ἐναγόμενος) τὸ ἠγόρασεν ἀπὸ τὸν υἱὸν τοῦ ἐνάγοντος, συναινέσει τούτου. — Τὸ δικαστήριον ἐθεώρησεν ὡμολογημένον τὸ πρῶτον περιστατικὸν, ὑπεχρέωσεν ὅμως τὸν ἐναγόμενον Β ν' ἀποδείξῃ τὰς ἐνστάσεις του. Ζητηθείσης ἀναιρέσεως, ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπεφήνατο ὅτι διῃρέθη ἡ ὁμολογία. Ἰδοὺ ἡ ἀπόφασις·

« Ἐπειδὴ, καθ' ἃ παραδέχεται ἡ προσβαλλομένη ὑπ' ἀριθ. 163 προδικαστικὴ ἀπόφασις τῶν ἐφετῶν ἐν τῇ πρώτῃ αὐτῆς σκέψει, ὁ ἀναιρεσείων οὐδόλως ἠμφισβήτησεν, ὅτι ὁ ἐνάγων ἦτο ποτὲ κύριος τοῦ ἐπιδίκου κτήματος, ἀλλ' ἀντέταξε κατὰ τῆς ἀγωγῆς τὴν ἔνστασιν, ὅτι ὁ ἐνάγων μετεβίβασε τὴν κυριότητά του εἰς τὸν υἱόν του, παρ' οὗ ὁ ἐναγόμενος καὶ νῦν ἀναιρεσείων ἠγόρασε, συναινέσει τοῦ πατρὸς, τὸ ἐπίδικον κτῆμα, ἤτοι ὡμολόγησε μὲν τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς, ἀλλ' ἰσχυρίσθη ὅτι διὰ τῶν ἀνωτέρω πράξεων

μετεβιβάσθη ἡ κυριότης εἰς αὐτόν, καὶ διὰ μόνον δὲ τὸν λόγον τοῦτον ἡ αὐτὴ ἀπόφασις δὲν ἐπέβαλε μὲν εἰς τὸν ἐνάγοντα τὴν ἀπόδειξιν τῆς κυριότητός του, ὑπεχρέωσε δὲ τὸν ἐναγόμενον ν' ἀποδείξῃ τὰς ἀνώτέρω ἐνστάσεις του, τοῦτο δὲ πράξασα ἐθήσατε τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ ἐναντίον τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ ἄρθρου 264, ἥτις, σκοποῦσα νὰ καταστήσῃ ὅσον οἷόν τε πλήρη τὴν τοῦ ἐναγομένου ὑπεράσπισιν, εἶναι οὐσιώδης καὶ ἑπομένως ἡ παραβίασις αὐτῆς φέρει ἀναίρεσιν, κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 5 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.»

'Απόφ. 'Αρείου Πάγου 336 τοῦ 1852, ἀναιροῦσα τὰς 163 καὶ 644 τοῦ 1848 καὶ τὴν 22 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

§ 84[6] Περίπτωσιν τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὁμολογίας, ἴδε καὶ εἰς τὰς ἀποφάσεις 253 καὶ 257 τοῦ 1852 Ἀρείου Πάγου.

Ἐξώδικος ὁμολογία.

§ 85. Ἡ ἐξώδικος ὁμολογία μὴ γενομένη δεκτὴ πρὸ τῆς δίκης δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν· ἐζήτησε λοιπόν τις τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐν ἀκύρῳ διαθήκῃ περιεχομένων ἐνώπιον εἰρηνοδικείου τινός, ὅπου δὲν ἐνεφανίσθησαν οἱ ἐναγόμενοι, κατόπιν δ' ἀνεκάλεσε τὴν αἴτησιν ταύτην; Δὲν ἀποτελεῖ ὁμολογίαν ἡ περίπτωσις αὕτη (ἄρθρα 266 καὶ 270 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 139 τοῦ 1843 (Νομικ. σελ. 3372).—Ἴδε τὴν λ. *Διαθῆκαι*.

§ 86. Κατὰ τὸ ἄρθρον 267 § 2 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ ἀξία τῆς ἐξωδίκου ὁμολογίας κρίνεται κατὰ τοὺς ἑξῆς κανόνας: Ἐκ τῶν περιστατικῶν, καθ' ἃ, καὶ τῶν ἐκφράσεων, δι' ὧν ἔγινεν ἡ ὁμολογία, πρέπει νὰ γίνηται πρόδηλον ὅ,τι ἤθελε καὶ τί ἤθελε νὰ ὁμολογήσῃ ὁ λέγων. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 189 τοῦ 1851.

§ 87. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 267 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ ἐξώδικος ὁμολογία τότε μόνον ἔχει ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν, ὅταν ἐκ τῶν περιστατικῶν, καθ' ἃ, καὶ τῶν ἐκφράσεων, δι' ὧν ἔγινε, προκύπτει ὅ,τι ἠθέλησεν ὁ λέγων. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7736 τοῦ 1850.

§ 88. Οὐδεμία τοῦ νόμου διάταξις ὁρίζει, ὅτι αἱ ἐξώδικοι ὁμολογίαι τότε μόνον ἔχουν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν, ὅταν γίνονται πρὸς τὸν ἐπικαλούμενον αὐτάς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7736 τοῦ 1850.

§ 89. Προκειμένου περὶ ἐξωδίκου ὁμολογίας, πρέπει ἐκ τῶν περιστατικῶν, καθ' ἃ, καὶ ἐκ τῶν ἐκφράσεων, δι' ὧν ἔγινεν ἡ ὁμολογία, νὰ γίνηται πρόδηλον ὅ,τι ἤθελε καὶ τί ἤθελε νὰ ὁμολογήσῃ ὁ λέγων. Διηγηματικαὶ δ' ἐκφράσεις ποίαν σημασίαν ἔχουν;

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 11497 τοῦ 1853 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει οὕτως·

« Ἐπειδή, κατὰ τὸν νόμον, προκειμένου περὶ ἐξωδίκου ὁμολογίας, πρέπει ἐκ τῶν περιστατικῶν, καθ' ἅ, καὶ τῶν ἐκφράσεων, δι' ὧν ἔγινεν ἡ ὁμολογία, νὰ γίνηται πρόδηλον ὅ,τι ἤθελε νὰ ὁμολογήσῃ ὁ λέγων· ἐπειδὴ ἐκ τοῦ προκειμένου ἔκ τε τῶν περιστατικῶν καὶ τῶν ἐκφράσεων τοῦ πληρεξουσίου ἐγγράφου, γενομένου ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου Ἴου, προκύπτει, κατὰ τὴν τοῦ δικαστηρίου τούτου κρίσιν καὶ πεποίθησιν, ὅτι ἡ ἀποβιώσασα σύζυγος τοῦ ἐφεσιβλήτου ἠθέλησε, διὰ τοῦ ἄνω μνημονευθέντος ἐγγράφου, οὐχὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸν σύζυγόν της, βεβαιοῦσα καὶ ἀναγνωρίζουσα τὰς ὁποίας αὐτὸς κατέβαλε δαπάνας πρὸς συντήρησιν τῶν προικώων κτημάτων της, ἐκ μὲν τῶν περιστατικῶν, καθ' ἃ ἔγινε τὸ ἔγγραφον, διότι ἐγένετο δύο μῆνας μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἀπὸ 28 φεβρουαρίου 1842 ἑτέρου πληρεξουσίου ἐγγράφου, ἐκ δὲ τοῦ ἐγγράφου τούτου, εἰς ὃ μάλιστα ἔλαβε μέρος καὶ ὁ ἐφεσίβλητος, προκύπτει ὅτι μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὁ ἐφεσίβλητος ὄχι μόνον δὲν εἶχε καταβάλει πρὸς συντήρησιν τῶν προικώων κτημάτων τῆς συζύγου του, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ χρηματικὸν ποσόν, ἀλλ' ἐστερεῖτο χρηματικῶν μέσων, ἔχων ἀνάγκην μάλιστα, πρὸς αὐτὸν τὸν σκοπὸν τῆς συντηρήσεως τῶν προικώων κτημάτων, νὰ λάβῃ δάνειον ἐπὶ ὑποθήκῃ ἐπὶ τῶν εἰρημένων κτημάτων· ἐκ δὲ τῶν ἐκφράσεων τοῦ ἐγγράφου, διότι ἡ φράσις *ἠναγκάσθη νὰ ἐξοδεύσῃ ὅλην του τὴν περιουσίαν* καὶ αἱ τοιαῦται, ἀόριστοι οὖσαι, δὲν καταδεικνύουσιν ὅτι ἐγένετο τὸ ἔγγραφον, ἵνα βεβαιωθῶσιν αἱ καταβληθεῖσαι δῆθεν δαπάναι· ἐκ δὲ τῶν ῥημάτων, προκύπτει τοὐναντίον, ὅτι κύριος καὶ μόνος σκοπὸς τοῦ ἐγγράφου ὑπῆρξεν, ὡς προεξετέθη, ἡ πραγματοποίησις δανείου ἐπὶ ὑποθήκῃ τῶν προικώων κτημάτων. Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, καὶ μὴ συνομολογοῦντος τοῦ ἐκκαλοῦντος τὰς τοῦ ἐφεσιβλήτου ἀξιώσεις, ἀνάγκη νὰ ὑποχρεωθῇ οὗτος εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῶν οὐσιωδῶν ἰσχυρισμῶν του, ὅτι κατέβαλεν ἐξ ἰδίων του πρὸς ἀνακαίνισιν τῆς οἰκίας τῆς συζύγου του δραχμὰς 1000· πιθανολογουμένων δὲ τῶν ἰσχυρισμῶν τούτων ὡς ἐκ τοῦ ἄνω μνημονευθέντος πληρεξουσίου ἐγγράφου δύναται, κατὰ τὸν νόμον, νὰ ἐπιτραπῇ καὶ τὸ τῶν μαρτύρων μέσον.»

§ 90. Τὴν ἐξώδικον ὁμολογίαν δύναται ὁ τῆς οὐσίας δικαστὴς νὰ διαιρέσῃ, ἐὰν τὸ περιεχόμενον αὐτῆς ἦναι, κατὰ τὴν κρίσιν του, ἐπιδεκτικὸν διαιρέσεως. — Ἤτοι, ἡ περὶ τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὁμολογίας διάταξις τοῦ ἄρθρ. 264 τῆς πολ. δικονομίας ἀναφέρεται εἰς μόνην τὴν δικαστικὴν ὁμολογίαν· ὅθεν, ἐπὶ τῆς ἐξωδίκου, ὁ

δικαστὴς ἔχει ἐλευθέραν τὴν τῆς ἐκτιμήσεως ἐξουσίαν, δυνάμενος καὶ νὰ διαιρέσῃ τὴν νομολογίαν ὅταν τὸ περιεχόμενον αὐτῆς εἶναι κατὰ τὴν κρίσιν του ἐπιδεκτικὸν διαιρέσεως· ἄλλως τε δὲ καὶ ἡ δικαστικὴ ὁμολογία διαιρεῖται, ὅταν περιέχῃ ἀπίθανον ἰσχυρισμόν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 7 τοῦ 1850.

§ 91. Ἡ ἐξώδικος ὁμολογία δεχθεῖσα ὑπὸ τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν δὲν δύναται νὰ ἀνακληθῇ, εἰμὴ διὰ πραγματικὴν ἀπάτην. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 135 τοῦ 1851.

§ 91[2] Ὅταν τὴν ἐξώδικον ὁμολογίαν δὲν θεωρήσῃ τὸ δικαστήριον ὡς πλήρη ἀπόδειξιν, ἀλλ' ὡς ἔνδειξιν ἱκανὴν νὰ ἐνισχύσῃ τὰς λοιπὰς ἀποδείξεις, δὲν ὑποχρεοῦται νὰ ἐφαρμόσῃ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 266 καὶ 270 τῆς πολ. δικονομίας. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 46 τοῦ 1842.

§ 91[3] Ἡ ἐξώδικος ὁμολογία διαιρεῖται. — Τοῦτο ἀπεφασίσθη ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ. Ὁ ἀστυνόμος Α ἠγόρασε διαβατήριά τινα, καὶ ἰσχυρίσθη, ὅτι τὰ μὲν ἐπλήρωσε, τὰ δὲ δὲν κατηνάλωσε. — Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν τὸν ὑπεχρέωσε ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὰ παρέδωκεν εἰς τὸν διάδοχόν του· μὴ προσαχθείσης δὲ ἀποδείξεώς τινος, τὸ δικαστήριον τὸν κατεδίκασε νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα ἐκείνων, ὅσων δὲν τὸ ἐπλήρωσεν· ἐγένετο λοιπὸν παράπονον, ὅτι διῃρέθη ἡ ὁμολογία τοῦ Α, ἀλλ' ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἐθεώρησε βάσιμον τὸ παράπονον αὐτό. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 2 τοῦ 1852.

§ 91[4] Ἡ ὁμολογία ὅτι ἔλαβέ τις τὸ δεῖνα ποσὸν δι' ἐμπορικάς του ἐπιχειρήσεις, δὲν ἀπαγορεύεται· ὅθεν, ὡς ἐξώδικος ὁμολογία, καθίσταται συμφωνία ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν ὁμολογοῦντα, ὅταν ἐγένετο δεκτὴ (ἄρθρ. 270 πολ. δικονομίας)· ἐκτὸς ἂν συγχωρῆται ἀνάκλησις, δηλαδὴ ἂν προῆλθεν ἐκ πραγματικῆς ἀπάτης (ἄρθρα 270 καὶ 269 § 1), ἢ ὅταν ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ ἀντίδικός του τὸν ἐβίασεν, ἵνα ἐπικαλεσθῇ τὸ μέσον τῆς προσωπικῆς κρατήσεως. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 11826 τοῦ 1854, τμ. ά.

§ 91[5] Ἡ ἐξώδικος δήλωσίς τινος, ὅτι τὸ δεῖνα κτῆμα ἠγόρασε κατ' ἐντολὴν τοῦ δεῖνος, τὸν δεσμεύει, ὅταν οὗτος δὲν ἀπεδέχθη τὴν ὁμολογίαν; Ἴδε ἀπόφ. Ἀρ. Π. 169 τοῦ 1853.

Διάφορα ζητήματα.

§ 92. Ἴδε τὰς λέξεις *Διαίτησις*, ἔνθα ἡ ἀπ. 4709 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν. *Ἔξοδα*, ἔνθα ἡ 2798 ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν. *Ἐντολή*,

ἔνθα ἡ 1527 ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν. *Ἔγγραφα*, ἔνθα ἡ 4777 ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν. Ἴδε καὶ τὴν λέξιν *Ἀναργυρία*.

§ 93. Ἡ Α διωμολόγησε διά τινος συμβολαίου, ὅτι δίδει εἰς τὴν σύζυγόν της πληρεξουσιότητα νὰ δανεισθῇ ἐν ὀνόματί της καὶ νὰ ὑποθηκεύσῃ τὰ κτήματά της· ὁ σύζυγος διωμολόγησε, δυνάμει τῆς πληρεξουσιότητος, διάφορα ταύτης χρέη, ἀλλὰ ἐναχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Β διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ δανείου τούτου, ἠρνήθη λέγουσα, ὅτι τὸ πληρεξούσιον εἶναι πλαστόν, καθότι φέρει ὅτι ὑπέγραψεν, ἐν ᾧ εἶναι ἀγράμματος. — Ὁ Β ἀντέταξεν ὅτι ἡ Α ἀνεγνώρισε, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της, τὸ εἰρημένον συμβόλαιον διὰ νεωτέρου, τὸ ὁποῖον μὲ τρίτον πρόσωπον, ὅπερ ἐπίσης εἶχε δανείσει ποσόν τι, συνῆψεν. Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν ἡ ἀναγνώρισις αὕτη ἔχῃ ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τὸ πρῶτον ἐκεῖνο συμβόλαιον; — Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἀπεφήνατο οὕτως·

« Ἐπειδὴ τὸ τελευταῖον συμβόλαιον, εἰς ὃ μνημονεύεταί καὶ τό, ὡς εἴρηται, προσβληθέν, συνετάχθη μεταξὺ ἄλλων προσώπων . . . . . ἀφορᾷ ἕτερον παρὰ τὸ μεταξὺ τῆς ἐκκαλούσης καὶ τοῦ ἐφεσιβλήτου ἀντικείμενον, δὲν ἐγένετο δὲ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀναγνωρίσεως καὶ κυρώσεως τοῦ προσβαλλομένου πληρεξουσίου, ὥστε νὰ θεωρηθῇ τοῦτο ὡς ἔγκυρας τῆς ἐποχῆς τῆς συντάξεώς του διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως (Πανδ. 1, 17 τεμ. 16 § 1 *de pign. ed hyp.*)· ἐπομένως αὕτη δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ μεθ' οὗ συνεβάλλετο.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8724 τοῦ 1851.

§ 94. Ἡ ὁμολογία ἑνὸς τῶν διαδίκων δὲν ἔχει ἀποδεικτικὴν δύναμιν κατὰ τοῦ ἑτέρου, καὶ ἐπομένως δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ κατ' αὐτοῦ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 280 τοῦ 1852.

§ 95. Ἡ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὁμολογία τινὸς δύναται νὰ ἀποτελῇ ἀπόδειξιν κατ' αὐτοῦ τοῦ ὁμολογοῦντος καὶ οὐχὶ κατὰ τρίτου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 97 τοῦ 1851.

§ 96. Ἂν ἡ ὁμολογία τῶν συζύγων δὲν ἀρκῇ μόνη πρὸς ἀπόδειξιν τῆς μοιχείας, δύναται ὅμως καὶ πρέπει νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν, ὅταν αὕτη ἐνισχύηται ἀπὸ ἄλλας ἐνδείξεις (Ζαχ. τόμ. 3 § 491 ἐκδ. γ'). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2140 τῆς 9 ἰαν. 1842.

§ 97. Ἡ τῶν συζύγων ὁμολογία περὶ τῆς πωλήσεως προικώων δὲν ἰσχύει ἀπέναντι τρίτων.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ τὸ ὑπ' ἀριθ. 666 συμβόλαιον, ἐφ' οὗ ἡ Ο Α ἐστήριξε τὰς ἀξιώσεις της ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου τῆς κατα-

σχεθέντων κτημάτων, διαλαμβάνει μὲν ὅτι ὁ σύζυγος αὐτῆς ἐπώλησε τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα κτήματά της καὶ, ἀντὶ τούτων, τὴν παρεχώρησεν ὅσα ἄλλα ἐν αὐτῷ τῷ συμβολαίῳ διαλαμβάνονται, ἀλλὰ ἡ περὶ τῆς πωλήσεως τῶν ῥηθέντων κτημάτων τῆς Θ ὁμολογία τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἀναγομένη εἰς γεγονυίας πράξεις αὐτοῦ μὴ προκυπτούσας ἐκ τοῦ διαληφθέντος συμβολαίου, δὲν ἀποδεικνύει διὰ τὸν τρίτον, τὸν Ι Β, τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος πώλησιν· ἑπομένως ὡς ἐκ ταύτης ἡ Θ παράγουσα τὰ ἐπὶ τῶν διεκδικουμένων κτημάτων δικαιώματά της, ὤφειλε ν' ἀποδείξῃ τὴν πώλησιν αὐτῶν, ὡς καὶ τὸ ἐφετεῖον ἀπεφάνισε.»

'Απόφ. πολ. 'Αρείου Πάγου 287 τοῦ 1849, κυροῦσα ἀπόφασιν ἐφετῶν 'Αθηνῶν.—"Ιδε κατωτ. § 116.

§ 98. Μόνη ἡ ὁμολογία τοῦ ἐπιτρόπου δὲν ἀρκεῖ (τεμ. 6 § 4 Πανδ. *de com.* καὶ τεμ. 9 § 6 *de udus et hert.*) πρὸς ἀπόδειξιν τῆς βάσεως τῆς κατὰ τοῦ ὀρφανοῦ ἀγωγῆς, ὅταν μάλιστα πρόκηται (π. χ.) περὶ καταβολῆς προικὸς, ἥτις δὲν ἐγένετο κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπιτροπείας. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 523 τοῦ 1851 (Νομικ. σελ. 5456).

§ 99. Κηδεμόνος ὁμολογία ἰσχύει, ἂν στηρίζηται εἰς συμβιβασμόν; Πότε δ' οὗτος ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως;

Ἡ ὁμολογία, τὴν ὁποίαν κηδεμών τις ἔκαμε, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἰσχύν τινα, ὅταν στηρίζηται εἰς συμβιβασμόν τινα, ὅστις θεωρεῖται ὡς ἄκυρος καὶ μὴ ὤν, διότι α) ὁ κηδεμὼν δὲν δύναται νὰ κάμῃ συμβιβασμόν· καὶ β') διότι καὶ ἂν ἠδύνατο, ἔπρεπε νὰ τὸν κάμῃ σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρον 477 τῆς πολ. δικονομίας, οὔσης ἐκκρεμοῦς τῆς δίκης. — Τοιοῦτος συμβιβασμὸς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ οὔτε ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9290 τοῦ 1852.

§ 100. Ἡ ὁμολογία τοῦ κηδεμόνος δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἐπιβλαβῆ ἐπιῤῥοὴν εἰς τὰ συμφέροντα τῶν ἀνηλίκων (τεμ. 1 καὶ 4 Πανδ. *de conf.*). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 294 τοῦ 1845 (Νομικ. σελ. 4224).

§ 101. Ἡ παραμόρφωσις τῆς ὁμολογίας τοῦ διαδίκου ἀποτελεῖ ἀναπλήρωσιν πραγματικῶν περιστατικῶν, καὶ δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀναίρεσιν, κατὰ τὰ ἄρθρα 170, 172, 807 § 5 τῆς πολ. δικον. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 211 τοῦ 1848.

§ 102. Ἡ ὑπὲρ τοῦ ὁμολογοῦντος ὁμολογία δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν μεταξὺ ἄλλων ἀποδείξεων, ὅταν μάλιστα ἐπικαλέσθῃ αὐτὴν ὁ ἀντίδικος.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ τὰ δικάζοντα τὴν οὐσίαν δικαστήρια εἶναι κύρια νὰ ἐκτιμῶσι τὰς προσαγομένας ὑπὸ τῶν διαδίκων ἀποδείξεις, καὶ, ἐπὶ τῇ βάσει τούτων, νὰ μορφόνωσι τὴν πεποίθησίν των· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ ἐνταῦθα ἐφετεῖον, λαβὸν ὑπ' ὄψιν διαφόρους μαρτυρίας καὶ ἰδίως τὴν μαρτυρίαν τῆς Α. Α., ἐπείσθη ἐντεῦθεν περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς εἰκονικότητος. Ὅτι δὲ εἰς ἐνίσχυσιν τῆς πεποιθήσεώς του προσέθετο καὶ τὴν δήλωσιν αὐτῆς τῆς δικαιοπαρόχου τῶν ἀναιρεσιβλήτων περὶ τοῦ εἰκονικοῦ τῆς πωλήσεως, γενομένην προφορικῶς τε καὶ διὰ τῆς ἐν τῇ δικογραφίᾳ ὑπαρχούσης διαθήκης της, τὸ προστεθὲν τοῦτο ἐνισχύσεως μέσον, ἂν καὶ ἄλλως ἡ παραδοχή του ἀντιβαίνῃ εἰς τὴν διάταξιν τοῦ 265 ἄρθρου τῆς πολ. δικονομίας, καθ' ὅσον ὅμως τὸ ἐπεκαλέσθη ῥητῶς αὐτὸς ὁ ἀναιρεσείων, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς 20 μαΐου 1844 συνεδριάσεως τῶν ἐνταῦθα ἐφετῶν, καὶ καθόσον *καὶ ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐπαναληφθὲν δὲν ἀντεκρούσθη παρὰ τῶν πληρεξουσίων δικηγόρων τοῦ ἰδίου*, ἠδύνατο, ὄντων κοινῶν τῶν μέσων τῆς ἀποδείξεως, νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν παρὰ τοῦ δικαστηρίου· ὅθεν ὁ τῆς παραβιάσεως τῶν περὶ ἀποδείξεως ἀρχῶν λόγος ἀποβαίνει πάντη ἀνίσχυρος.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 477 τοῦ 1848.

§ 103. Ἡ παρεξήγησις τῆς ὁμολογίας ἐπιφέρει ἀναίρεσιν (1). Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 213 τοῦ 1847, ἣν ἐν λ. *Ἐπίδοσις*.

---

(1) Ἑτέρα ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου ὑπ' ἀριθ. 124 τοῦ 1847 φέρει·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 282 τῆς πολ. δικονομίας, τὰ τεκμήρια εἰς ἃς περιπτώσεις τὰ ἐπιτρέπει ὁ νόμος, εἶναι ἐκ τῶν διαγραφομένων πρὸς ἀπόδειξιν μέσων, ὅταν στηρίζωνται εἰς πράγματα βεβαιωμένα καὶ ἀδιαφιλονείκητα· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἐπιτρέπεται ἀπὸ τὸν νόμον νὰ ἐξαχθῇ ἡ ἀπόδειξις ἐκ τεκμηρίων, καθότι, λαβούσης χώραν τῆς ὑποθέσεως πρὸ τῆς ὑπάρξεως τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἐπετρέπετο ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, καὶ κατὰ συνέπειαν ἐσυγχωροῦντο, κατὰ τὸ ἄρθρον 276 τῆς πολ. δικονομίας, καὶ τὰ δικαστικὰ τεκμήρια, τὸ δὲ δικάσαν ἐφετεῖον ἐξήγαγε τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὸ δεύτερον ὁμόλογον δὲν εἶναι ἀπόρροια τοῦ πρώτου, ἐκ περιστατικῶν βεβαιουμένων καὶ ἀδιαφιλονεικήτων· προκυψάντων ἐξ ἐγγράφων ἐπίσης ἀδιαφιλονεικήτων, οἷον τοῦ ἀνυπογράφου ἰδιοχείρου λογαριασμοῦ τοῦ ἐνάγοντος παρὰ τῶν ἰδίων ἐναγομένων παρουσιασθέντος τοῦ ἑτέρου λογαριασμοῦ τοῦ ἐνάγοντος, τῆς διαμαρτυρήσεως τοῦ Α. Ζ., καὶ τῆς ἀνακοπῆς τῆς συζύγου του· ἡ δὲ μὴ γενομένη μνεία ἐν τῇ διαμαρτυρήσει, καὶ ἐν τῇ ἀνακοπῇ τοῦ περιστατικοῦ, τὸ ὁποῖον ἀκολούθως διισχυρίσθη ἡ ἀνακόπτουσα, ὅτι τὸ δεύτερον ὁμόλογον ἦτον ἀπόρροια τοῦ πρώτου, ἐξελήφθη παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ συνόλου τῶν σκέψεών του, ὡς [illegible] τῶν ὁμολογιῶν, ἀλλ' ὡς τεκμήριον τοῦ μὴ βασίμου τοῦ διισχυρισμοῦ τούτου· ὡς ἐξέλαβε τὸ δικαστήριον καὶ τὰ ἄλλα ἐν τῇ ἀποφάσει ἀναφερόμενα περιστατικά, ἡ στάθμισις τῶν ὁποίων ἀνήκει κυριαρχικῶς, κατὰ τὸ ἄρθρον 276 ἐδ. 3 τῆς πολ. δικονομίας, εἰς τὸ δικάσαν τὴν οὐσίαν δικαστήριον· ὅθεν τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον παραδεχόμενον, ὅτι τὸ δεύτερον ὁμόλογον

§ 104. Ἡ ὑπὲρ τοῦ ὁμολογοῦντος ὁμολογία δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν παρὰ τοῦ δικαστηρίου ὡς ἁπλοῦν τεκμήριον. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 129 τοῦ 1848.—Ἴδε τὸν προηγ. § 102.

§ 105. Ὅρα ἀπόφασιν 4607 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν λέξει *Κληρονομία*.

§ 106. Ὅρα ἀπόφασιν 5193 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν λέξει *Προίξ*.

§ 107. Ἴδε ἀπόφασιν 3629 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 108. Ἴδε ἀπόφασιν 5216 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 109. Ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τοῦ πρωτοδικείου ὁμολογία τοῦ διαδίκου, τὴν ὁποίαν ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ ἐπεκαλέσθη ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν, περὶ τοῦ ὅτι διεκδικεῖ τὸ ὑπόδικον κτῆμα, ὡς δωρηθὲν παρὰ τοῦ κατόχου τοῦ κτήματος τούτου, δὲν ἀποκλείει τὸν διάδικον τοῦτον τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ στηρίξῃ τὰ δίκαιά του καὶ ἐπὶ τῶν νομίμων συνεπειῶν τῶν προερχομένων ἐκ τῆς περιστάσεως τοῦ ὅτι τὸ διεκδικούμενον κτῆμα κατέστη προίξ. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 196 τοῦ 1842 (Νομικ. σ. 3274).

§ 110. Ἡ ἀρχὴ *Qui non potest donare, non potest confeteri*, περιέχεται κατ' οὐσίαν εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 264 τῆς πολ. δικονομίας, ἀφορῶντος τὰς δικαστικὰς ὁμολογίας, καὶ ἑπομένως πρέπει νὰ ἑρμηνεύηται καὶ ἐφαρμόζηται ἀπὸ τὰ δικαστήρια συμφώνως μὲ τὸ γράμμα καὶ τὸν νοῦν τῆς διαληφθείσης διατάξεως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 4 τοῦ 1847.

§ 111. Ὁμολογηθείσης τῆς ἀρχικῆς συμφωνίας παρὰ τοῦ ἐναγομένου, αἱ τροπολογίαι αὐτῆς πρέπει ν' ἀποδειχθῶσι παρ' αὐτοῦ· ἑπομένως ὁ ὁμολογῶν τὴν ἀρχικὴν περὶ μισθώσεως ὑπηρεσίας συμφωνίαν μεταξὺ τοῦ ἐναγομένου καὶ τοῦ ἀντιδίκου του, διϊσχυριζόμενος δὲ μόνον, ὅτι ἐπῆλθε κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος νέα τις συμφωνία, τροπολογοῦσα τὴν τοῦ πρώτου, ἥτις, κατὰ νόμον,

---

δὲν ἦτον ἀπόρροια τοῦ πρώτου, ἀλλὰ καθαρὸν χρέος, δὲν ἡρμήνευσεν, οὔτε ἐφήρμοσε κακῶς τὸν νόμον 6 τοῦ Κώδικος βιβλ. 4 τίτλ. 19 ἢ τὸ ἄρθρ. 267 τῆς πολ. δικονομίας, ἀλλ' ἐκ τῶν βεβαιουμένων, ὡς εἴρηται, περιστατικῶν ἐξήγαγε συμφώνως μὲ τὸν νόμον τὸ συμπέρασμα περὶ τῆς νομιμότητος τῆς ὑπάρξεως τοῦ δευτέρου χρέους, οὐδὲ παρεβίασε τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 158—160 τῆς πολ. δικονομίας ἢ τοὺς νόμους 2 καὶ 6 § 4 τῶν Πανδ. βιβλ. 42 τίτλ. 2, καθότι τὸ δικαστήριον διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του δὲν ὥρισεν, ὅτι ἡ ἀνακόπτουσα δὲν ἠδύνατο νὰ διισχυρισθῇ καὶ μετὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν, ὅτι τὸ δεύτερον ὁμόλογον ἦτον ἀπόρροια τοῦ πρώτου, οὔτε ἐστήριξε τὴν ἀπόφασίν του εἰς ὁμολογίαν τινὰ τῆς ἀνακοπτούσης, ἀλλ' ἁπλῶς παρεδέχθη, ὅτι, ἂν ὁ ἰσχυρισμός της ἀλήθευε, δὲν ἤθελε τὸ ἀποσιωπήσει ἐν τῇ ἀνακοπῇ της· ἑπομένως καὶ ὁ δεύτερος τῆς ἀναιρέσεως λόγος δὲν εἶναι βάσιμος.»

εἰκάζεται ὅτι ἐξακολουθεῖ ἡ αὐτὴ μέχρις οὗ ἀποδειχθῇ τὸ ἐναντίον, ἤτοι ἡ νέα συμφωνία, ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὸν ἰσχυρισμὸν αὐτόν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 28 τοῦ 1849.

§ 113. Προκειμένου περὶ λογοδοσίας, ἡ παραδοχὴ ἑνὸς κονδυλίου δὲν συνεπιφέρει ἀναγκαίως τὴν ὑποχρέωσιν τῆς παραδοχῆς τοῦ ἑτέρου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 249 τοῦ 1852.

§ 114. Ὁμολογία γενομένη ἐν καιρῷ τῆς ἀνηλικιότητος δὲν ἔχει ὑποχρεωτικὴν ἰσχύν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 116 τοῦ 1853. —ὅρα ἀνωτ. § 5.

§ 115. Ἡ ἐν ἀκύρῳ ἐγγράφῳ ὑπάρχουσα ὁμολογία δὲν ἰσχύει οὔτε ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, κατὰ τὸν κανόνα, *quod nullum est, nullum producit effectum.* Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 106 τοῦ 1853, κυροῦσα τὴν 9290 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Ἴδε ἀνωτ. §

§ 116. Διὰ τῆς ὁμολογίας τοῦ συζύγου ἀποδεικνύεται ἡ σύστασις τῆς προικός; Τίς ἀποδεικνύει; Ἴδε τὴν 7600 ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν ἐν λέξει *Προὶξ* καὶ ἀνωτ. § 97.

Πίναξ λεκτικὸς
τῆς λέξεως ΟΜΟΛΟΓΙΑ (ἐπὶ πολ. δικῶν).

ΟΝΟΜΑ. ὅρα τὰς λέξεις *Λάθη* ἐν Εὑρ. τόμ. 8 σελ. 281 ἐπ, —*Δικόγραφα* ἐν Εὑρ. τόμ. 6 σ. 290 ἐπ,—*Ταυτότης* καὶ *Συμβόλαια*.

Δὲν ἀπαιτεῖται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ν' ἀναφέρηται εἰς τὴν ἀγωγὴν τὸ ὄνομα τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν τοῦ ἀντιπροσωπεύοντος τὸ Δημόσιον. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 77 τοῦ 1848.

ΟΞΥΓΑΙΝΘΟΣ. Ἴδε ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3995.

ΟΠΙΣΘΟΓΡΑΦΗΣΙΣ. Ἴδε τὰς λέξεις *Γραμμάτια* ἐν Εὑρ. τόμ. 5. —*Ἐντολὴ* ἐν Εὑρ. τόμ. 6.—*Συναλλαγματικαί*, ἔνθα θέλω κάμει συνοπτικὴν ἀνακεφαλαίωσιν ὅλων τῶν περὶ ὀπισθογραφήσεως ζητημάτων τῆς νομολογίας.

Πᾶσα πολιτικὴ ἀπαίτησις πρέπει νὰ παραχωρῆται οὐχὶ δι' ὀπισθογραφήσεως, ἀλλὰ δι' ἰδιαιτέρου παραχωρητηρίου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 851 τοῦ 1852.—*Ἴδε* ἐν Εὑρετ. τόμ. 5 τὴν λέξιν *Γραμμάτια*, ἰδίως τὸν 3 §· καὶ τὴν λ. *Παραχώρησις*.

ΟΠΛΑ, ΟΠΛΟΦΟΡΙΑ.

Ἴδε τὰς λέξεις Ἀγροφύλακες καὶ Δημόσιον.

§ 1. Οἱ ἀγροφύλακες, κατὰ τὸ ἀπὸ 1 δεκεμβρίου 1836 διάταγμα, πρέπει νὰ ἐφοδιάζωνται μὲ ἄδειαν ὁπλοφορίας, καθ' ὃν τρόπον ὁρίζει τὸ ἀπὸ 4 φεβρ. 1833 διάταγμα, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἐπιφέρει ἐκεῖνο τροπολογίαν τινά, ἀλλὰ προσδιορίζει μόνον τὰ διά-

κριτικὰ σημεῖα καὶ τὸν ὁπλισμὸν αὐτῶν. Ὁπλοφοροῦντες λοιπὸν οἱ ἀγροφύλακες, ἄνευ ἀδείας, τιμωροῦνται (ἄρθρ. 622 τοῦ ποιν. νόμου). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. υνγ' τοῦ 1840.—Ἴδε καὶ Εὑρ. τόμ. 3 σελ. 195 ἐν ἀρχ. περὶ στολῆς.

§ 2. Οἱ ἀγροφύλακες πρέπει νὰ ἐφοδιάζωνται μὲ ἄδειαν ὁπλοφορίας. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τῆς 8 ἰουλ. 1840.

§ 3. Ὁ φέρων ῥάβδον μὲ σούβλαν τιμωρεῖται.

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 622 τοῦ ποιν. νόμου τιμωρεῖ μὲ κράτησιν τὸ πολὺ ἓξ ἑβδομάδων ἢ μὲ πρόστιμον 50 μέχρι 200 δραχμῶν τὸν ὅστις φέρει πυροβόλα ἢ ἄλλα ἀπηγορευμένα ὅπλα, χωρὶς ν' ἀποδείξῃ παραχρῆμα, ὅτι ἔχει πρὸς τοῦτο ἄδειαν τῆς ἀρχῆς, τὸ δὲ ἄρθρ. 41 τοῦ ἀπὸ 3 δεκεμβρίου 1836 ἀστυνομικοῦ νόμου ὁρίζει ὅτι ἀπαγορεύονται αἱ ῥάβδοι μὲ σούβλας καὶ ἄλλα παρόμοια κρυπτὰ ὅπλα· ὅθεν ὑπάρχει καὶ νόμος τιμωρῶν τὸν ὅστις φέρει ἀπηγορευμένα ὅπλα, καὶ νόμος ἀπαγορεύων τὰς ῥάβδους μὲ σούβλας· ὥστε τὸ πταισματοδικεῖον τῆς βορείου πλευρᾶς Ἀθηνῶν, ἐφ' ᾧ ἀποφαίνεται ὡς ἀποδεδειγμένον ὅτι ὁ κατηγορηθεὶς Ν Ν ἔφερε ῥάβδον μὲ σούβλαν, ὤφειλε νὰ καταδικάσῃ αὐτὸν εἰς τὴν παρὰ τοῦ ἄρθρ. 622 τοῦ ποιν. νόμου προβλεπομένην ποινήν, καὶ οὐχὶ νὰ ἀπολύσῃ αὐτόν, ἐπὶ τῷ ἐσφαλμένῳ λόγῳ, ὅτι δὲν ὑπάρχει νόμος ἀπαγορεύων τὰς ῥάβδους μὲ σούβλας, καὶ ὅτι τὸ ἄρθρ. 41 τοῦ περὶ ἀστυνομίας νόμου, ὡς μεταγενέστερον τοῦ ποιν. νόμου, δὲν δύναται ν' ἀνατρέξῃ εἰς τὴν διατεταγμένην ὑπ' αὐτοῦ τοῦ νόμου ποινήν· καθότι ἂν ὁ ἀστυνομικὸς νόμος ἦναι μεταγενέστερος τοῦ ποιν. νόμου, ὅπερ εἶναι πάντῃ ἀδιάφορον, εἶναι ὅμως προγενέστερος τῆς ἀποδοθείσης εἰς τὸν κατηγορούμενον ἀξιοποίνου πράξεως, ὅπερ μόνον ἀπαιτεῖται διὰ νὰ καταγνωσθῇ ποινή, κατὰ τὸ ἄρθρ. 1 τοῦ ποιν. νόμου.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 95 τοῦ 1852.

§ 4. Ἡ παράθεσις ἄρθρου μὴ φέροντος χαρακτῆρα ποιν. νόμου δὲν ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως· τοιοῦτος νόμος εἶναι τὸ περὶ ὁπλοφορίας διάταγμα. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τδ' τοῦ 1839.—Πρβλ. τὴν λέξιν *Ἀπόφασις ποινική* ἐν Εὑρ. τόμ. 3.

§ 5. Ὁ καταλαμβανόμενος ὁπλοφορῶν ἰδιώτης ὀφείλει κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν τῆς καταλήψεώς του νὰ ἐπιδείξῃ τὴν τῆς ὁπλοφορίας ἔγγραφον ἄδειαν εἰς τὸν καταλαμβάνοντα αὐτόν, οὐδ' ἀπαλλάττεται ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἐπιδείξεως εἰμὴ ἐν περιπτώσει ἀνωτέρας βίας ἢ ἄλλης καταλογισμὸν ἀποκλειούσης περι-

στάσεως (ἄρθρον 622 τοῦ κοιν. νόμου). Ἀπόφ. κοιν. Ἀρ. Πάγου τξξ' τοῦ 1839.

§ 6. Ὁ μετερχόμενος τὸ ἐμπόριον τῶν ὅπλων, ἄνευ ἀδείας, τιμωρεῖται ἀπὸ τὸ ἄρθρον 621 τοῦ ποιν. νόμου, τὴν δὲ ἄδειαν ταύτην ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ εἶναι ἁρμοδία νὰ χορηγήσῃ. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 107 τοῦ 1847.

§ 7. Πρὸς τοὺς παρὰ πρωτοδίκαις εἰσαγγελεῖς ἐξεδόθη ὁδηγία ἐγκύκλιος, καθ' ἣν τὰ δημευόμενα ὅπλα πρέπει νὰ παραδίδωνται σημαδευμένα, διὰ διακριτικῶν σημείων καὶ μὲ ἀκριβῆ περιγραφὴν, εἰς τὸν ἐν τῇ ἕδρᾳ τοῦ δικαστηρίου, τὸ ὁποῖον διατάσσει τὴν δήμευσιν, φρούραρχον ἢ τὸν ἀρχηγὸν τῆς χωροφυλακῆς ἢ ὀροφυλακῆς, ἵνα στέλλωνται εἰς τὸ ἐν Ναυπλίῳ ὁπλοστάσιον.

§ 8. Ἡ ἀμοιβὴ τοῦ καταμηνυτοῦ, περὶ ἧς διαλαμβάνει τὸ ἄρθ. 7 τοῦ περὶ ὁπλοφορίας διατάγματος, δὲν εἶναι εἰμὴ πρόστιμον· ἑπομένως ἐφαρμόζονται ἐπ' αὐτῆς τὸ ἄρθρ. 86 τῆς ποιν. διατιμ. καὶ τὸ ἄρθρ. 32 τοῦ ποιν. νόμου. Δὲν ἐξομοιοῦται λοιπὸν μὲ τὰς πολιτικὰς ἀπαιτήσεις, ὡς πρὸς τὰς ὁποίας ἡ ἐκτέλεσις γίνεται ἐπιμελείᾳ τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος· ἡ εἴσπραξις λοιπὸν αὐτῆς γίνεται ἐπιμελείᾳ τῆς ἀρχῆς.

Ὁ σκοπὸς τοῦ νόμου νὰ εἰσπράττηται ἡ ἀμοιβὴ αὕτη συμφώνως μὲ τὰ περὶ εἰσπράξεως προστίμων καὶ χρηματικῶν ὡρισμένα προκύπτει σαφέστερον ἐκ τοῦ γερμανικοῦ κειμένου τοῦ μνησθέτος διαταγματος. Μάχεται δὲ ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης καὶ ἡ διάταξις τῶν ἄρθρων 44 καὶ 47 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. Τοιαύτη ἦτον ἡ γνώμη τοῦ Κ. Φέδερ καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργείου. (Ἔγγρ. 12257 τῆς εἰσαγγ. τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετ.)

ΟΠΛΟΣΤΑΣΙΟΝ. Τίς τὸ ἀντιπροσωπεύει; Ἴδε ἐν Εὑρετ. τόμ. 3 τὴν λέξιν *Δημόσιον* § 57 ἑπ.

ΟΠΛΟΦΟΡΟΙ ὡς ὑπάλληλοι ἐπὶ τῆς ἀπαρριθμήσεως τῶν ζώων. Ἴδε ἐν Εὑρ. τὴν λέξιν *Απιστία*.—Ἴδε καὶ τόμ. 5 σελ. 691 § 11 ἂν ἦναι δημόσιοι ὑπάλληλοι.

ΟΡΙΣΤΙΚΑΙ κ.λ. ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ,

Πίναξ Λεκτικός.

ΣΗΜ. Εἰς τὸ προκείμενον ἄρθρον περιέχονται αἱ ἑπόμεναι πολ. ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ἀπόφασις 213 τοῦ 1839 § 8.
» 392 τοῦ 1840 § 27.
» 314 » § 9.
» 36 τοῦ 1842 § 9.

Ἀποφάσεις τοῦ 1844.
25 § 45.
26 § 91.

Ἀποφάσεις τοῦ 1845.
17 § 78.
40 § 9.
46 § 9, 44.

Ἀποφάσεις τοῦ 1846.
Ἀπ. 2 § 48.
4 § 62.
19 § 44.
33 § 60, 64.
39 § 28.
97 § 15.
» ποιν. 89 § 9.

Ἀποφάσεις τοῦ 1847.
Ἀπ. 36 § 80.
102, 135 § 24.

Ἀποφάσεις τοῦ 1848.
17 § 76.
48 § 60.
74 § 52.

Ἀποφ. 114, 371 § 51.
174 § 7.
219 § 50.

Ἀποφάσεις τοῦ 1849.
Ἀπ. 148 § 35.
213 § 19.
226 § 20.

Ἀποφάσεις τοῦ 1850.
Ἀπ. 74 § 19 6'.
81 § 23.
101 § 9.
104 § 24.
135 § 53.
152 § 54.
159 § 55.
201 § 21.
244 § 22.

Ἀποφάσεις τοῦ 1851.
Ἀπ. 155 § 4.

Ἀποφάσεις τοῦ 1852.
Ἀπ. 83 § 100.
476 § 17.
542 § 16 (ς) 101.

Ἀποφάσεις τοῦ 1853.
277 § 71.
327 § 9. 6'.
862 § 72.

---

§ 1. Ποίας ἀποφάσεις χαρακτηρίζει ὁ νόμος ὡς ὁριστικάς; ποίας ὡς παρεμπιπτούσας καὶ ποίας ὡς προπαρασκευαστικάς;

Ἐπειδὴ τὸ ζήτημα αὐτὸ ἀναφύεται συνεχῶς ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, νομίζω χρήσιμον νὰ ἀνακεφαλαιώσω ἐνταῦθα ὅσα ἄλλοτε (Εὔρ. τόμ. 3 σελ. 158 ἐπ.) ἐν ἐκτάσει ἐξέθεσα, καὶ νὰ προσθέσω καὶ τὴν νεωτέραν νομολογίαν.

§ 2. Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 181, 515 § 1, 225 καὶ 583 τῆς πολιτικῆς δικονομίας γίνεται δῆλον, ὅτι ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ὡς ὁριστικὰς ἀποφάσεις θεωρεῖ ἐκείνας, δι' ὧν εἴτε ἀποπερατοῦται ἡ κυρία δίκη, εἴτε παραδέχεται ἔνστασίς τις καὶ ἀπεκδύεται πλέον τὸ ἐκδοῦν αὐτὰς δικαστήριον τῆς περαιτέρω ὑποθέσεως, τὰς δὲ λοιπὰς θεωρεῖ ὡς προδικαστικὰς καὶ παρεμπι-

πτούσας (1). Ἀπόφ. πρλ. Α. Π. 2 τοῦ 1846.—Ὅρα Κύρ. τόμ. 6 σελ. 92 § 106· καὶ τόμ. 3 σελ. 138 ἑπ.

§ 3. Ὁ προκαλῶν πρὸς ἀγωγὴν δύναται νὰ ἐκκαλέσῃ τὴν ἀπόφασιν, δι' ἧς ἀποῤῥίπτεται ἡ κατὰ τῆς ἀγωγῆς τοῦ προκαλουμένου ἔνστασις ἐκείνου, ὅτι παρεγράφη ἡ ἀγωγή, διότι ἀφορᾷ ὁριστικὸν ζήτημα. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 843, ἐν Κύρ. τόμ. 3 σελ. 140 § 4.

§ 4. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἀποῤῥίπτονται ἐνστάσεις τοῦ προκαλουμένου καὶ χορηγεῖται εἰς αὐτὸν δεκαήμερος προθεσμία, ἵνα κινήσῃ τὴν κυρίαν ἀγωγήν του, εἶναι προπαρασκευαστική, δυναμένη νὰ ἐκκληθῇ συνάμα μὲ τὴν ὁριστικήν.

Ἀπόφ. α Ἐπειδή, κατὰ τὰ ἄρθρα 180, 181, 185, 583 καὶ 749 τῆς πολ. δικονομίας, ὁριστικὴ ἀπόφασις εἶναι ἡ ἀποπερατοῦσα τὴν ὑπόθεσιν, ἢ ἡ κατὰ συνέπειαν ἐνστάσεώς τινος ἐκδοθεῖσα, δι' ἧς γίνεται παραδεκτὴ ἡ ἔνστασις καὶ τὸ δικαστήριον ἀπεκδύεται τῆς περαιτέρω ἐκδικάσεως τῆς ὑποθέσεως, ἡ δὲ ἀποῤῥίπτουσα ἐνστάσεις, διατάττουσα ἀπόδειξιν ἢ προσδιορίζουσα προθεσμίαν, εἶναι παρεμπίπτουσα, καὶ καθὸ τοιαύτη δύναται νὰ ἀνακληθῇ ἢ νὰ ἐφεσιβληθῇ συνάμα μὲ τὴν ὁριστικήν· ἐξαίρεσις δὲ τῶν ἀρχῶν τούτων δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν περὶ προκλήσεως εἰς ἀγωγὴν δίκην· ἐξ ἐναντίας, ἐκ τῶν ἄρθρων 84 ἐδ. 2; 85 καὶ 87 τῆς ἰδίας δικονομίας προκύπτει ὅτι ὁριστικὴ θεωρεῖται μόνον ἡ ἀπόφασις, ἥτις ἀποῤῥίπτει τὴν πρόκλησιν ὡς ἀπαράδεκτον, ἢ κηρύττει ἀποσβεσμένην τὴν ἀγωγήν, ἢ διατάττει ὅτι ἡ ἔνστασις φυλάττει διαρκῆ τὴν ἐνέργειάν της· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἡ ὑπ' ἀριθ. 417 τοῦ ἐν Λαμίᾳ πρωτοδικείου ἀπόφασις ἀποῤῥίπτει τὰς περὶ ἀπαραδέκτου ἐνστάσεις τοῦ προκαλουμένου καὶ χορηγεῖ εἰς αὐτὸν δέκα ἡμερῶν προθεσμίαν, ὅπως κινήσῃ τὴν κυρίαν ἀγωγήν του· ἄρα ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν, διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του, ἐθεώρησε τὴν ἀπόφασιν ταύτην προπαρασκευαστικὴν καὶ δυναμένην νὰ ἐφεσιβληθῇ συνάμα μὲ τὴν ὁριστικήν, ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς τῆς ἀναιρεσειούσης, ὅτι ἡ περὶ ἀποσβέσεως τῆς ἀγωγῆς δικαιώματος ἀπόφασις δὲν λαμβάνει χώραν, ὅταν ὁ προκαλούμενος, ὡς ἐπὶ τοῦ

---

(1) Ἴδε τμ. 1 Πανδ. de re judic.

Ὡς ὁριστικὴν ἀπόφασιν θεωρεῖ ὁ νόμος ἐκείνην, δι' ἧς ὁ δικαστὴς ἐξαντλεῖ τὴν δικαιοδοσίαν του. τμ. 14 καὶ 45 Πανδ. de re judic. — Πᾶσα ἄλλη λοιπὸν ἀπόφασις, λύουσα παρεμπῖπτόν τι ζήτημα, θεωρεῖται ὡς παρεμπίπτουσα, ἐν ὅσῳ ὁ δικαστὴς δὲν ἀπήγγειλεν ἀπόφασιν ἐπὶ τῆς οὐσίας· ἐξ ἐκείνων λοιπὸν τῶν ἀποφάσεων, πρὸ τῆς ἀπαγγελίας ταύτης, τελεσιδικία δὲν χωρεῖ. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 49 τοῦ 1852 (Νομικ. σελ. 5548).

προκειμένου, κινήση τὴν ἀγωγήν του, καὶ ἐκ τούτου καθίσταται ὁριστικὴ ἡ ἀπόφασις ἡ προσδιορίζουσα τὴν προθεσμίαν εἶναι ἐσφαλμένος, καθότι ὁ προκαλούμενος ἀναγκαίως μὲν ὑποχρεοῦται νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγήν του διὰ νὰ μὴ τεθῇ εἰς τὸν κίνδυνον νὰ κηρυχθῶσιν ἀπεσβεσμένα τὰ δικαιώματά του, ἀλλ' ἐκ τούτου ἡ ἀπόφασις δὲν μεταβάλλει χαρακτῆρα, καθὼς δὲν μεταβάλλει ἡ περὶ ἀποδείξεως παρεμπίπτουσα, ἂν καὶ ὁ δι' αὐτῆς ὑποχρεωθεὶς εἰς ἀπόδειξιν διάδικος συμμορφοῦται μὲ αὐτὴν καὶ τὴν ἐκτελεῖ.»

'Απόφ. πολ. 'Αρείου Πάγου 155 τοῦ 1851 κυροῦσα τὴν 8158 τῶν ἐν 'Αθήναις ἐφετῶν.

§ 5. ὅταν ἀποῤῥιφθῇ ἡ ἔνστασις τῆς παραγραφῆς, δὲν δύναται τὸ δικαστήριον νὰ δικάσῃ ἐκ νέου περὶ αὐτῆς. Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 141 τοῦ 1844, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 669 § 30.

§ 6. Ἡ περὶ παραγραφῆς ἀπόφασις δὲν εἶναι ὁριστική. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5004, ἣν ἐν λέξει *Ἔφεσις* § 367.

§ 7. Ἀπόφασις ἀποῤῥίπτουσα ἔνστασιν περὶ κτητικῆς παραγραφῆς εἶναι παρεμπίπτουσα, καὶ δύναται νὰ ζητηθῇ ἀναίρεσις κατ' αὐτῆς σύναμα μετὰ τῆς ὁριστικῆς. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 174 τοῦ 1848.

§ 8. Ἀπόφασις, ἀφορῶσα τὸν χρόνον, ἀφ' οὗ τρέχει ὁ τόκος, θεωρεῖται ὡς ὁριστική. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 243 τοῦ 1839, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 142 § 7.

§ 9.

Ποῖον χαρακτῆρα φέρουσιν αἱ ἀποφάσεις, ὅταν ἀποφασίζηται ἀφ' ἑνὸς ἡ οὐσία, καὶ ἀφ' ἑτέρου διορίζωνται πραγματογνώμονες; Ἴδε τὰ ἑπόμ. ἐδ. ά—ή.

Ἰδοὺ τί εὕρηται εἰς τὴν νομολογίαν ὡς πρὸς τοῦτο·

ά. Ἀπόφασις, ἀποῤῥίπτουσα ἔνστασιν τοῦ ἐναγομένου, προτείναντος ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ζητῇ ἀποζημίωσιν ἀπ' αὐτὸν, ἀλλ' ἀπὸ ἄλλους αὐτουργοὺς τῆς πράξεως, περὶ ἧς ἐπρόκειτο, δὲν εἶναι ἀνακλητέα παρὰ τοῦ ἀπαγγείλαντος αὐτὴν δικαστηρίου, οὔτε δύναται νὰ οὐδετερωθῇ ὑπὸ τῶν ἐφετῶν εἰμὴ συνεπείᾳ βασίμου ἐφέσεως. Ὅρα τὴν 48 τοῦ 1845 ἀπόφασιν Ἀρ. Πάγου ἐν Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 146 § 222 δίς.

β'. Ὅταν διὰ τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως διορίζωνται ἐμπειροτέχναι, καὶ δι' αὐτῆς ἀποφασίζεται συγχρόνως καὶ ἡ οὐσία, ἡ ἀπόφασις θεωρεῖται ὡς ὁριστική (1). Ὅρα τὴν νομολογίαν ἐν Εὐρ.

(1) 'Απόφασις, δι' ἧς θεωρεῖταί τις ὑπεύθυνος πρὸς ἀποζημίωσιν, καὶ διορίζονται πραγματογνώμονες πρὸς ἐκτίμησιν θεωρεῖται ὡς ὁριστική; Αὐτόθι.

τόμ. 3 σελ. 145 § 6. Αὐτ. σελ. 158 § 45.—ὅρα καὶ ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἐκδοθεῖσαν εἰς διαφορὰν μεταξὺ Χριστοφόρου καὶ Πεπονοπούλου τὸν ὀκτ. 1850.

γ'. Ἀπόφασις, καταδικάζουσά τινα εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν καρπῶν κτήματός τινος καὶ διορίζουσα πραγματογνώμονας πρὸς ἐξεύρεσιν τῶν καρπῶν, εἶναι ὁριστικὴ μὲν ὡς πρὸς τὸ πρῶτον κεφάλαιον, παρεμπίπτουσα δὲ ὡς πρὸς τὸ δεύτερον. Ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 9002 τοῦ 1851, τμ. α'.

δ'. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἀναγνωρίζεται ἡ πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρέωσις, ἀφίεται δ' ἐκκρεμὲς τὸ περὶ ἀποζημιώσεως, εἶναι ὁριστικὴ ὡς πρὸς τὸ πρῶτον. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 327 τοῦ 1853, κυροῦσα τὰς 10024 καὶ 100140 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

ε'. Ἀπόφασις, φέρουσα ἐν τῷ διατακτικῷ της, « παραδέχεται » ἐπὶ τοῦ παρόντος κατὰ τύπον τὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγὴν » δὲν εἶναι ὁριστική.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις δὲν εἶναι ὁριστικὴ εἰμὴ κατὰ τῆς μὴ ἐκκαλουμένης διατάξεως, δι' ἧς ἀπεῤῥίφθησαν αἱ αἰτήσεις τοῦ ἐνάγοντος περὶ ἀποδόσεως τῶν εἰρημένων μύλων καὶ τοῦ εἰσοδήματος αὐτῶν, ἀλλά, καθόσον ἀφορᾷ τὰς ὑπολοίπους διατάξεις, δὲν εἶναι εἰμὴ παρεμπίπτουσα καὶ προδικαστικὴ περὶ ἀποδείξεως, διότι καὶ ἡ διάταξις της δι' ἧς « παραδέχεται ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐν γένει μόνον καὶ κατὰ τύπον τὴν περὶ ἀποζημιώσεως » ἄλλο δὲν δηλοῖ ἀντιστρόφως, εἰμὴ ὅτι ἀποῤῥίπτει τὴν περὶ ἀπαραδέκτου περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγῆς ἔνστασιν τοῦ ἐναγομένου, αἱ δὲ ἀποῤῥίπτουσαι τὰς ἐνστάσεις διατάξεις δὲν εἶναι εἰμὴ παρεμπίπτουσαι ὡς πρὸς τὴν ἄλλην δίκην, ἥτις μένει ὁριστικῶς ἀνακοφάσιστος, ἀλλ' αἱ παρεμπίπτουσαι ἀποφάσεις δύνανται νὰ ἐκκληθῶσι καὶ μετὰ τὴν τριακονθημερίαν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεώς των, καθόσον καὶ μέχρι τῆς νομίμου προθεσμίας πρὸς ἔφεσιν τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως δύνανται νὰ ἐκκληθῶσιν. »

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9509 τοῦ 1852.

ϛ'. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς καταδικάζεταί τις εἰς ἀποζημίωσιν, χωρὶς νὰ προσδιορίζηται συγχρόνως καὶ τὸ ποσόν, φέρει χαρακτῆρα ὁριστικότητος;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ διὰ τῆς ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις πρωτοδικῶν ἐκδοθείσης μεταξὺ τῶν διαδίκων ἐν τῇ προκειμένῃ δίκῃ, τὸ πρωτοδικεῖον ἐν τῷ διατακτικῷ ἀποφαίνεται ὅτι ἡ πλατεία τοῦ νοσοκομείου κατέλαβε π. χ. 2435 καὶ τοῦ οἰκοπέδου τοῦ ἐνάγοντος, καὶ ὅτι ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ὀφείλει ν' ἀποζημιώσῃ

τὸν ἐνάγοντα διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω πήχεων· τὴν δὲ ἀπόφασιν ταύτην δὲν ἐξεκάλεσε ποσῶς ὁ δῆμος Ἀθηνῶν ἐπιδοθεῖσαν αὐτῷ τῇ 3 μαρτίου 1852, ὡς διαλαμβάνει τὸ σχετικὸν ἐπιδοτήριον, ἀλλ' ἐξεκάλεσεν ἁπλῶς τὴν μεταγενεστέραν ἀπόφασιν, ἥτις ἁπλῶς προσδιώρισε τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως· ἑπομένως τελεσιδίκως ἀποφασισθείσης τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ δήμου περὶ ἀποζημιώσεως τοῦ ἐνάγοντος διὰ τοὺς πήχεις τοῦ οἰκοπέδου του ὡς καταληφθέντας ἀπὸ τὴν εἰρημένην πλατεῖαν, ἀπαράδεκτος καθίσταται ὁ κατὰ τῆς πρώτης ἀποφάσεως προτεινόμενος λόγος, ὅτι δὲν εἶναι ὁ δῆμος ὑπόχρεως πρὸς ἀποζημίωσιν, ἀλλὰ τὸ Δημόσιον· ἄλλως τε εἶναι καὶ ἀνυπόστατος ὁ λόγος οὗτος, διότι οὐδεὶς νόμος καθιστᾷ τὸ Δημόσιον κύριον τῶν πλατειῶν των, ὥστε νὰ ἐνέχηται καὶ εἰς τὰς ἀποζημιώσεις των.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9834 τοῦ 1852 τμ. ά.

ζ'. Ἀπόφασις, δι' ἧς τὸ δικαστήριον ἀναβάλλει τὴν ἐκδίκασιν τῆς περὶ ἀποζημιώσεως αἰτήσεως διορίζον πραγματογνώμονας πρὸς ἐκτίμησιν αὐτοῦ, δὲν θεωρεῖται ὁριστική. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5287 τοῦ 1849.—Ἴδε κατωτ. § 22.

§ 10. Αἱ ἀποφάσεις, δι' ὧν τὰ δικαστήρια παραδέχονται ἢ ἀποῤῥίπτουσι τὴν παρεμπίπτουσαν περὶ πλαστογραφίας ἔνστασιν, εἰσὶν ὁριστικαί. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. ἐν Εὐρ. τ. 3 σ. 145 § 9.

10α Ἀπόφασις ἀποφασίζουσα τὸ περὶ πλαστογραφίας παρεμπίπτον ζήτημα καὶ διατάττουσα ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν ἀποδείξεις δὲν εἶναι ὁριστική, καὶ διὰ τοῦτο δύναται ν' ἀναιρεσιβληθῇ συνάμα μὲ τὴν κατ' οὐσίαν ὁριστικὴν ἀπόφασιν· ὅθεν καὶ ἡ κοινοποίησις αὐτῆς, ἄνευ ἐπιφυλάξεώς τινος, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποδοχὴ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 74 τοῦ 1850.

§ 11.

Ἀπόφασις ἔχουσα ἀντικείμενον τὸ νομικὸν τῆς ἁρμοδιότητος ζήτημα θεωρεῖται ὡς ὁριστική; (1) Ἴδε τὰ ἑπόμενα ἐδάφ. ά—ς'.

Εἰς τὸν προκείμενον § εὑρίσκετε διαφόρους ἀποφάσεις, δι' ὧν ἐλύθη διαφορατρόπως τὸ ζήτημα· πλέον σύμφωνος δὲ μὲ τὰς ἀρχὰς τῆς ἡμετέρας πολιτικῆς δικονομίας φαίνεται ἡ νομολογία, καθ' ἣν αἱ ἀποφάσεις, δι' ὧν ἀποῤῥίπτεται ἡ περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασις, δὲν φέρουσι χαρακτῆρα ὁριστικότητος, ἐνῷ φέρουσι τοιοῦτον αἱ παραδεχόμεναι τὴν περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασιν,

(1) Γαλλικὴ νομολογία, ἴδε ἡμέτ. Εὑρετ. τόμ. 7 σελ. 404 ἐν τῇ ὑποσημ.

διότι αὗται ἀποπερατόνουσι τὴν δίκην ὡς πρὸς τὸ δικαστήριον, τὸ ὁποῖον κηρύττεται ἀναρμόδιον. Ἕπεται ἡ νομολογία.

Εἰς τὸ Εὑρετ. τόμ. 3 σελ. 143 ἐπ. κατεχώρησα διαφόρους, ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ, ἀποφάσεις, ἤτοι τὰς 314 τοῦ 1840 καὶ 36 τοῦ 1842 πολ. ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου, προσέτι δὲ τὴν 40 τοῦ 1845 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν. Εἰς δὲ τὸν τόμον 4 σελ. 143 τοῦ Εὑρετηρίου κατεχώρησα τὰς 4410 καὶ 4440 ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν· ἐκ τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν προκύπτει, ὅτι διὰ τῆς 36 ἀποφάσεώς του ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπεφήνατο, ὅτι ἀπόφασις, ἀποῤῥίπτουσα τὴν περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασιν, θεωρεῖται ὡς ὁριστική.

Ὅτι διὰ τῆς 314 ἀποφάσεώς του ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπεφάσισεν, ὅτι ἀπόφασις ἐφετῶν ἐπικυρόνουσα ἀπόφασιν πρωτοδικῶν κηρυχθέντων ἁρμοδίων πρὸς ἐκδίκασιν ὑποθέσεώς τινος, θεωρεῖται ὡς τελεσίδικος· καὶ διὰ τοῦτο ἡ κατ' αὐτῆς ἀναιρέσεως αἴτησις πρέπει νὰ ζητῆται ἐγκαίρως. Ἴδε ἐν λ. *Ἀναδρομικὴ δύναμις* § 13.

Ὅτι ἡ 40 ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν τοῦ 1845 ἀφίνει ἀμφιβολίας τινάς, ἂν ἡ νομικὴ ἐφημερίς, ἀπὸ τὴν ὁποίαν τὴν λαμβάνομεν, δὲν περιέχῃ τυπογραφικὸν παράραμα. Φαίνεται δὲ ὅτι, κατὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἡ περὶ ἁρμοδιότητος ἀπόφασις δὲν θεωρεῖται ὡς ὁριστική. Προσθετέον δὲ ὅτι

α. Διὰ ποινικῆς ἀποφάσεώς του (89 τοῦ 1846) ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπεφήνατο, ὅτι αἱ ἀποφάσεις, δι' ὧν τὸ δικαστήριον κηρύττεται ἁρμόδιον, φέρουν χαρακτῆρα παρεμπιπτούσης ἀποφάσεως, καὶ ὅτι αἱ λύουσαι τὸ περὶ ἁρμοδιότητος ζήτημα, καίτοι δικασθὲν ἀνεκκλήτως, δὲν δύνανται νὰ δώσωσιν ἰσχὺν δεδικασμένου. Ἴδε τὸ κατωτέρω ἴδιον ἄρθρον περὶ *ὁριστ. ποιν. ἀποφάσεων*.

β'. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς τὸ δικαστήριον κηρύττεται ἀναρμόδιον παραπέμπον τὴν διαφορὰν εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον, θεωρεῖται ὡς ὁριστική, καθότι δι' αὐτῆς τὸ δικαστήριον ἐπεραίωσε τὸ καθ' ἑαυτὸ τὴν δίκην, καὶ ἀπεξεδύθη πάσης περαιτέρω ἐξουσίας ἐπ' αὐτῆς· ἑπομένως ὁριστικῆς οὔσης τῆς ἀποφάσεως, ἡ ἀναιρέσεως αἴτησις εἶναι ἀπαράδεκτος, ὅταν δὲν γίνῃ ἐμπροθέσμως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 101 τοῦ 1850.

γ'. Ἀπόφασις, δι' ἧς ἐξεδικάσθη μὲν ὁριστικῶς ἡ περὶ ἁρμοδιότητος ἔνστασις, ἀλλὰ δὲν ἀφῃρέθη ὅλη ἡ ὑπόθεσις ἀπὸ τὸ δικάσαν δικαστήριον, εἶναι ἀπόφασις παρεμπίπτουσα καὶ ὄχι ὁριστική, ἡ δὲ πρὸς ἔφεσιν κατ' αὐτῆς προθεσμία δὲν ἄρχεται, ἐὰν δὲ ἐκδοθῇ ἡ ὁριστικὴ ἀπόφασις (ἄρθρα 180, 185, 522 καὶ

756 § 2 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7580 τοῦ 1850.—Ἴδε τὴν λέξιν *Ἔφεσις* § 206.

δ'. Ἀπόφασις, δι' ἧς τὸ πρωτοδικεῖον ἀποῤῥίπτει ἔνστασίν τινα περὶ ἀναρμοδιότητος, δὲν ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς· τοῦτο δ' ἐξετάζεται καὶ αὐτεπαγγέλτως κατὰ τὸ 755 ἄρθρον τῆς πολ. δικον. Ἀπ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 8988 τοῦ 1851, τμ. 6.

ε. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς τὸ δικαστήριον κηρύττεται ἀναρμόδιον παραπέμπον τὴν διαφορὰν εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον, θεωρεῖται ὡς ὁριστική, καθότι δι' αὐτῆς τὸ δικαστήριον ἐπεραίωσε τὸ καθ' ἑαυτὸ τὴν δίκην, καὶ ἀπεξεδύθη πάσης περαιτέρω ἐξουσίας ἐπ' αὐτῆς· ἑπομένως ὁριστικῆς οὔσης τῆς ἀποφάσεως, ἡ ἀναιρέσεως αἴτησις εἶναι ἀπαράδεκτος, ὅταν δὲν γίνῃ ἐμπροθέσμως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 101 τοῦ 1850.

ϛ'. Αἱ ἐκδικάζουσαι τὴν περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασιν προδικαστικαὶ ἀποφάσεις ὑπόκεινται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς.—Συνάμα μετ' αὐτῆς δύνανται νὰ ἐκκληθῶσι καὶ ὅλαι αἱ προεκδοθεῖσαι παρεμπίπτουσαι ἀποφάσεις, αἱ μὴ ὑποκείμεναι μόναι εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 16 τοῦ 1847 (Νομικ σελ. 4776).

§ 11α Ἡ περὶ λογοδοσίας ἀπόφασις θεωρεῖται ὡς μὴ ὁριστική· ἴδε ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 542 τοῦ 1852, ἐξ ἧς μᾶλλον τοῦτο ἐξάγεται.—Ἴδε κατωτ. § 16.

§ 11β Αἱ ὁριστικαὶ ἀποφάσεις μόνον ἐν περιπτώσει παλινδικίας ἢ διορθώσεως λογιστικοῦ λάθους, δύνανται ν' ἀνακληθῶσιν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δικαστοῦ. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 301 τοῦ 1846 (Νομικ. σελ. 4760).—Ἴδε κατωτ. § 16.

§ 12. Ἡ περὶ νομιμοποιήσεως πρὸς τὸ δικάζεσθαι ἀπόφασις θεωρεῖται ὡς ὁριστική (1). Ὅρα ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 558, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 140 § 5.—Ἴδε κατωτ. § 13 ἐπ. 27.

§ 13. Ἀπόφασις ἀποῤῥίπτουσα ἔνστασιν περὶ παθητικῆς νομιμοποιήσεως θεωρεῖται ὡς προδικαστική. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 416 τοῦ 1846.—Ἴδε τὸν προηγ. §.

§ 14. Ἀπόφασις, δι' ἧς τὸ δικαστήριον διατάττει τὴν ἀναβολὴν τῆς προόδου δίκης τινός, θεωρεῖται ὡς ὁριστική, καθότι

---

(1) Ἀπόφασις, δι' ἧς γίνεται δεκτὴ ἔνστασις, τὴν ὁποίαν προτείνει ὁ ἐναγόμενος περὶ νομιμοποιήσεως πρὸς τὸ δικάζεσθαι κατὰ τοῦ πληρεξουσίου τοῦ ἐνάγοντος, καὶ δι' ἧς διετάχθη ἡ ἀναβολὴ τῆς συζητήσεως μέχρισοῦ οὗτος φέρῃ πληρεξούσιον, δὲν ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ὅρα τὴν νομολογίαν ἐν Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 139 § 244.

σταματᾷ τὴν πρόοδον τῆς ὑποθέσεως. Ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου 19 τοῦ 1846, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 146 § 13.

§ 15. Ἀπόφασις, διατάξασα ἀναβολὴν ἕνεκα συναφείας ἢ ἐκκρεμοδικίας τῶν δικῶν, θεωρεῖται ὁριστική. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 97 τοῦ 1846, ἣν Εὐρ. τόμ. 3 σ. 246.—Ἴδε κατ. § 70.

§ 16.

Αἱ περὶ λογοδοσίας ἀποφάσεις ποῖον χαρακτῆρα φέρουσιν;

Ἕπεται ἡ νομολογία ἐδάφ. ά—έ.

ά. Ἀπόφασις, ἀφορῶσα λογοδοσίαν, δὲν θεωρεῖται ὡς ὁριστικὴ ἀπόφασις. Ὅρα τὴν 237 τοῦ 1845 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 153 § 25 δίς.—(Γαλλικὴ νομολογία. αὐτ. σελ. 159.

β'. Ἀπόφασις περὶ βιαίας λογοδοσίας διαχειρίσεώς τινος ἐκκαλεῖται ἐντὸς τῆς πρὸς ἔφεσιν τριακονθημέρου προθεσμίας καὶ ὄχι ἐντὸς τριημέρου, κατὰ τὸ ἄρθρ. 1019 τῆς πολ. δικονομίας. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1954 τοῦ 1841.

γ'. Ἡ λογοδοσίαν ἐπιβάλλουσα ἀπόφασις εἶναι ὁριστική, ἡ δὲ μετ' αὐτὴν ἐκδοθεῖσα ἑτέρα ἀπόφασις περὶ τῶν ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ ἀμφισβητουμένων κεφαλαίων δὲν φέρει ἀνατροπὴν εἰς τὴν ἀρχὴν ταυτην. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 830 τοῦ 1849 (Νομικ. σ. 5262).

δ'. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἀκυροῦται ἡ κατάσχεσις καὶ παραπέμπονται οἱ διάδικοι εἰς λογοδοσίαν, εἶναι προδικαστική, καὶ δὲν ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Δύναται δὲ νὰ ἐκκληθῇ καὶ μετὰ τὴν τριακονθήμερον ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως προθεσμίαν καὶ μετὰ τὴν ἐκτέλεσίν της συνάμα μὲ τὴν ὁριστικήν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 237 τοῦ 1845. (Νομικ. σ. 4205).

έ. Ἀποφάσεις διατάττουσαι τὸν τρόπον τῆς λογοδοσίας, ἤγουν τὸ νὰ δώσῃ ὁ ἐναγόμενος ὡς κληρονόμος, συνάμα καὶ κοινῶς μετὰ τοῦ ἑτέρου συγκληρονόμου, λόγον τῆς διαχειρίσεώς του, ἵνα ἐξακριβωθῇ ἐκ τοῦ συνόλου τῆς διαδικασίας τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας τῶν ἀνηλίκων, δὲν εἶναι οὔτε ὁριστικαί, διότι οὐδὲν ὁριστικῶς ἀποφασίζουν, οὔτε παρεμπίπτουσαι περὶ ἀποδείξεως, ἀλλ' ἁπλῶς προπαρασκευαστικαί· ἑπομένως ἔφεσις κατ' αὐτῶν πρὸ τῆς ὁριστικῆς, δὲν συγχωρεῖται. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8993 τοῦ 1851, τμ. ά.

ς'. Ἡ περὶ λογοδοσίας ἀπόφασις θεωρεῖται ὡς μὴ ὁριστική; Ἴδε ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 542 τοῦ 1852, ἐξ ἧς μᾶλλον τοῦτο ἐξάγεται. Ἴδε καὶ ἀνωτ. § 11ª ἐπ.

ζ'. Ἡ προσωρινὴ ἐκτέλεσις διατάττεται, ὅταν τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ αγωγή, ἀναγνωρισθῶσιν, ἢ δὲν ἐμ-

---

ΟΝΟΜΑ. Ὅρα τὰς λέξεις *Λάθη* ἐν Εὐρ. τόμ. 8 σελ. 281 ἐπ, —*Δικόγραφα* ἐν Εὐρ. τόμ. 6 σ. 290 ἐπ,—*Ταυτότης* καὶ *Συμβόλαια*.

Δὲν ἀπαιτεῖται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ν' ἀναφέρηται εἰς τὴν ἀγωγὴν τὸ ὄνομα τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν τοῦ ἀντιπροσωπεύοντος τὸ Δημόσιον. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 77 τοῦ 1848.

ΟΞΥΓΑΙΝΘΟΣ. Ἴδε ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3995.

ΟΠΙΣΘΟΓΡΑΦΗΣΙΣ. Ἴδε τὰς λέξεις *Γραμμάτια* ἐν Εὐρ. τόμ. 5. —*Ἐντολὴ* ἐν Εὐρ. τόμ. 6.—*Συναλλαγματικαί*, ἔνθα θέλω κάμει συνοπτικὴν ἀνακεφαλαίωσιν ὅλων τῶν περὶ ὀπισθογραφήσεως ζητημάτων τῆς νομολογίας.

Πᾶσα πολιτικὴ ἀπαίτησις πρέπει νὰ παραχωρῆται οὐχὶ δι' ὀπισθογραφήσεως, ἀλλὰ δι' ἰδιαιτέρου παραχωρητηρίου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 351 τοῦ 1852.—Ἴδε ἐν Εὐρετ. τόμ. 5 τὴν λέξιν *Γραμμάτια*, ἰδίως τὸν 3 § καὶ τὴν λ. *Παραχώρησις*.

ΟΠΛΑ, ΟΠΛΟΦΟΡΙΑ.

Ἴδε τὰς λέξεις Ἀγροφύλακες καὶ Δημόσιον.

§ 1. Οἱ ἀγροφύλακες, κατὰ τὸ ἀπὸ 1 δεκεμβρίου 1836 διάταγμα, πρέπει νὰ ἐφοδιάζωνται μὲ ἄδειαν ὁπλοφορίας, καθ' ὃν τρόπον ὁρίζει τὸ ἀπὸ 4 φεβρ. 1833 διάταγμα, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἐπιφέρει ἐκεῖνο τροπολογίαν τινά, ἀλλὰ προσδιορίζει μόνον τὰ δια-

κριτικὰ σημεῖα καὶ τὸν ὁπλισμὸν αὐτῶν. Ὁπλοφοροῦντες λοιπὸν οἱ ἀγροφύλακες, ἄνευ ἀδείας, τιμωροῦνται (ἄρθρ. 622 τοῦ ποιν. νόμου). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. υνγ' τοῦ 1840.—Ἴδε καὶ Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 195 ἐν ἀρχ. περὶ στολῆς.

§ 2. Οἱ ἀγροφύλακες πρέπει νὰ ἐφοδιάζωνται μὲ ἄδειαν ὀπλοφορίας. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τῆς 8 ἰουλ. 1840.

§ 3. Ὁ φέρων ῥάβδον μὲ σούβλαν τιμωρεῖται.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 622 τοῦ ποιν. νόμου τιμωρεῖ μὲ κράτησιν τὸ πολὺ ἓξ ἑβδομάδων ἢ μὲ πρόστιμον 50 μέχρι 200 δραχμῶν τὸν ὅστις φέρει πυροβόλα ἢ ἄλλα ἀπηγορευμένα ὅπλα, χωρὶς ν' ἀποδείξῃ παραχρῆμα, ὅτι ἔχει πρὸς τοῦτο ἄδειαν τῆς ἀρχῆς, τὸ δὲ ἄρθρ. 41 τοῦ ἀπὸ 3 δεκεμβρίου 1836 ἀστυνομικοῦ νόμου ὁρίζει ὅτι ἀπαγορεύονται αἱ ῥάβδοι μὲ σούβλας καὶ ἄλλα παρόμοια κρυπτὰ ὅπλα· ὅθεν ὑπάρχει καὶ νόμος τιμωρῶν τὸν ὅστις φέρει ἀπηγορευμένα ὅπλα, καὶ νόμος ἀπαγορεύων τὰς ῥάβδους μὲ σούβλας· ὥστε τὸ πταισματοδικεῖον τῆς βορείου πλευρᾶς Ἀθηνῶν, ἐφ' ᾧ ἀποφαίνεται ὡς ἀποδεδειγμένον ὅτι ὁ κατηγορηθεὶς Ν Ν ἔφερε ῥάβδον μὲ σούβλαν, ὤφειλε νὰ καταδικάσῃ αὐτὸν εἰς τὴν παρὰ τοῦ ἄρθρ. 622 τοῦ ποιν. νόμου προβλεπομένην ποινὴν, καὶ οὐχὶ νὰ ἀπολύσῃ αὐτὸν, ἐπὶ τῷ ἐσφαλμένῳ λόγῳ, ὅτι δὲν ὑπάρχει νόμος ἀπαγορεύων τὰς ῥάβδους μὲ σούβλας, καὶ ὅτι τὸ ἄρθρ. 41 τοῦ περὶ ἀστυνομίας νόμου, ὡς μεταγενέστερον τοῦ ποιν. νόμου, δὲν δύναται ν' ἀνατρέξῃ εἰς τὴν διατεταγμένην ὑπ' αὐτοῦ τοῦ νόμου ποινήν· καθότι ἂν ὁ ἀστυνομικὸς νόμος ἦναι μεταγενέστερος τοῦ ποιν. νόνου, ὅπερ εἶναι πάντη ἀδιάφορον, εἶναι ὅμως προγενέστερος τῆς ἀποδοθείσης εἰς τὸν κατηγορούμενον ἀξιοποίνου πράξεως, ὅπερ μόνον ἀπαιτεῖται διὰ νὰ καταγνωσθῇ ποινὴ, κατὰ τὸ ἄρθρ. 1 τοῦ ποιν. νόμου.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 95 τοῦ 1852.

§ 4. Ἡ παράθεσις ἄρθρου μὴ φέροντος χαρακτῆρα ποιν. νόμου δὲν ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως· τοιοῦτος νόμος εἶναι τὸ περὶ ὁπλοφορίας διάταγμα. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τδ' τοῦ 1839.—Πρβλ. τὴν λέξιν *Ἀπόφασις ποινικὴ* ἐν Εὐρ. τόμ. 3.

§ 5. Ὁ καταλαμβανόμενος ὁπλοφορῶν ἰδιώτης ὀφείλει κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν τῆς καταλήψεώς του νὰ ἐπιδείξῃ τὴν τῆς ὁπλοφορίας ἔγγραφον ἄδειαν εἰς τὸν καταλαμβάνοντα αὐτὸν, οὐδ' ἀπαλλάττεται ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἐπιδείξεως εἰμὴ ἐν περιπτώσει ἀνωτέρας βίας ἢ ἄλλης καταλογισμὸν ἀποκλειούσης περι-

στάσεως (ἄρθρον 622 τοῦ ποιν. νόμου). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου τξϛ΄ τοῦ 1839.

§ 6. Ὁ μετερχόμενος τὸ ἐμπόριον τῶν ὅπλων, ἄνευ ἀδείας, τιμωρεῖται ἀπὸ τὸ ἄρθρον 621 τοῦ ποιν. νόμου, τὴν δὲ ἄδειαν ταύτην ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ εἶναι ἁρμοδία νὰ χορηγήσῃ. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 107 τοῦ 1847.

§ 7. Πρὸς τοὺς παρὰ πρωτοδίκαις εἰσαγγελεῖς ἐξεδόθη ἄλλοτε ἐγκύκλιος, καθ' ἣν τὰ δημευόμενα ὅπλα πρέπει νὰ παραδίδωνται σημαδευμένα, διὰ διακριτικῶν σημείων καὶ μὲ ἀκριβῆ περιγραφήν, εἰς τὸν ἐν τῇ ἕδρᾳ τοῦ δικαστηρίου, τὸ ὁποῖον διατάσσει τὴν δήμευσιν, φρούραρχον ἢ τὸν ἀρχηγὸν τῆς χωροφυλακῆς ἢ ὀροφυλακῆς, ἵνα στέλλωνται εἰς τὸ ἐν Ναυπλίῳ ὁπλαστάσιον.

§ 8. Ἡ ἀμοιβὴ τοῦ καταμηνυτοῦ, περὶ ἧς διαλαμβάνει τὸ ἄρθ. 7 τοῦ περὶ ὁπλοφορίας διατάγματος, δὲν εἶναι εἰμὴ πρόστιμον· ἑπομένως ἐφαρμόζονται ἐπ' αὐτῆς τὸ ἄρθρ. 86 τῆς ποιν. διατιμ. καὶ τὸ ἄρθρ. 32 τοῦ ποιν. νόμου. Δὲν ἐξομοιοῦται λοιπὸν μὲ τὰς πολιτικὰς ἀπαιτήσεις, ὡς πρὸς τὰς ὁποίας ἡ ἐκτέλεσις γίνεται ἐπιμελείᾳ τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος· ἡ εἴσπραξις λοιπὸν αὐτῆς γίνεται ἐπιμελείᾳ τῆς ἀρχῆς.

Ὁ σκοπὸς τοῦ νόμου νὰ εἰσπράττηται ἡ ἀμοιβὴ αὕτη συμφώνως μὲ τὰ περὶ εἰσπράξεως προστίμων καὶ χρηματικῶν ὡρισμένα προκύπτει σαφέστερον ἐκ τοῦ γερμανικοῦ κειμένου τοῦ μνησθέντος διατάγματος. Μάχεται δὲ ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης καὶ ἡ διάταξις τῶν ἄρθρων 44 καὶ 47 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. Τοιαύτη ἦτον ἡ γνώμη τοῦ Κ. Φέδερ καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργείου. (Ἔγγρ. 12257 τῆς εἰσαγγ. τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετ.)

ΟΠΛΟΣΤΑΣΙΟΝ. Τίς τὸ ἀντιπροσωπεύει; Ἴδε ἐν Εὑρετ. τόμ. 3 τὴν λέξιν *Δημόσιον* § 57 ἐπ.

ΟΠΛΟΦΟΡΟΙ ὡς ὑπάλληλοι ἐπὶ τῆς ἀπαρῥιθμήσεως τῶν ζώων. Ἴδε ἐν Εὑρ. τὴν λέξιν *Ἀπιστία*.—Ἴδε καὶ τόμ. 5 σελ. 691 § 11 ἂν ἦναι δημόσιοι ὑπάλληλοι.

ΟΡΙΣΤΙΚΑΙ κ.λ. ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ,

Πίναξ λεκτικός.

ΣΗΜ. Εἰς τὸ προκείμενον ἄρθρον περιέχονται αἱ ἑπόμεναι παλ. ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ἀπόφασις 213 τοῦ 1839 § 8.
» 392 τοῦ 1840 § 27.
» 314 » § 9.
» 36 τοῦ 1842 § 9.

Ἀποφάσεις τοῦ 1844.
25 § 45.
26 § 91.

Ἀποφάσεις τοῦ 1845.
17 § 78.
40 § 9.
48 § 9, 41.

Ἀποφάσεις τοῦ 1846.
Ἀπ. 2 § 48.
4 § 62.
19 § 44.
33 § 60, 64.
39 § 28.
97 § 15.
» ποιν. 89 § 9.

Ἀποφάσεις τοῦ 1847.
Ἀπ. 36 § 80.
102, 135 § 24.

Ἀποφάσεις τοῦ 1848.
17 § 76.
48 § 60.
74 § 52.
Ἀποφ. 114, 371 § 51.
174 § 7.
219 § 50.

Ἀποφάσεις τοῦ 1849.
Ἀπ. 148 § 35.
213 § 19.
226 § 20.

Ἀποφάσεις τοῦ 1850.
Ἀπ. 74 § 126.
81 § 23.
101 § 9.
104 § 24.
135 § 53.
152 § 54.
159 § 55.
201 § 21.
244 § 22.

Ἀποφάσεις τοῦ 1851.
Ἀπ. 155 § 4.

Ἀποφάσεις τοῦ 1852.
Ἀπ. 83 § 100.
476 § 17.
842 § 16 (ς) 101.

Ἀποφάσεις τοῦ 1853.
277 § 71.
327 § 9. 6.
862 § 72.

---

§ 1. Ποίας ἀποφάσεις χαρακτηρίζει ὁ νόμος ὡς ὁριστικάς; ποίας ὡς παρεμπιπτούσας καὶ ποίας ὡς προπαρασκευαστικάς;

Ἐπειδὴ τὸ ζήτημα αὐτὸ ἀναφύεται συνεχῶς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίων, νομίζω χρήσιμον νὰ ἀνακεφαλαιώσω ἐνταῦθα ὅσα ἀλλοῦ (Εὑρ. τόμ. 3 σελ. 158 ἑπ.) ἐν ἐκτάσει ἐξέθεσα, καὶ νὰ προσθέσω καὶ τὴν νεωτέραν νομολογίαν.

§ 2. Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 181, 515 § 1, 225 καὶ 583 τῆς πολιτικῆς δικονομίας γίνεται δῆλον, ὅτι ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ὡς ὁριστικὰς ἀποφάσεις θεωρεῖ ἐκείνας, δι' ὧν εἴτε ἀποπερατοῦται ἡ κυρία δίκη, εἴτε παραδέχεται ἔνστασίς τις καὶ ἀπεκδύεται πλέον τὸ ἐκδοῦν αὐτὰς δικαστήριον τῆς περαιτέρω ὑποθέσεως, τὰς δὲ λοιπὰς θεωρεῖ ὡς προδικαστικὰς καὶ παρεμπι-

πτούσαι (1). Ἀπόφ. πρλ. Ἀ. Π. 2 τοῦ 1846.—Ὅρα Βύρ. τόμ. 5 σελ. 92 § 106· καὶ τόμ. 3 σελ. 138 ἑπ.

§ 3. Ὁ προκαλῶν πρὸς ἀγωγὴν δύναται νὰ ἐκκαλέσῃ τὴν ἀπόφασιν, δι' ἧς ἀποῤῥίπτεται ἡ κατὰ τῆς ἀγωγῆς τοῦ προκαλουμένου ἔνστασις ἐκείνου, ὅτι παρεγράφη ἡ ἀγωγὴ, διότι ἀφορᾷ ὁριστικὸν ζήτημα. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 843, ἐν Βύρ. τόμ. 3 σελ. 140 § 4.

§ 4. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἀποῤῥίπτονται ἐνστάσεις τοῦ προκαλουμένου καὶ χορηγεῖται εἰς αὐτὸν δεκαήμερος προθεσμία, ἵνα κινήσῃ τὴν κυρίαν ἀγωγήν του, εἶναι προπαρασκευαστικὴ, δυναμένη νὰ ἐκκληθῇ συνάμα μὲ τὴν ὁριστικήν.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ ἄρθρα 180, 181, 185, 583 καὶ 749 τῆς πολ. δικονομίας, ὁριστικὴ ἀπόφασις εἶναι ἡ ἀποπερατοῦσα τὴν ὑπόθεσιν, ἢ ἡ κατὰ συνέπειαν ἐνστάσεώς τινος ἐκδοθεῖσα, δι' ἧς γίνεται παραδεκτὴ ἡ ἔνστασις καὶ τὸ δικαστήριον ἀπεκδύεται τῆς περαιτέρω ἐκδικάσεως τῆς ὑποθέσεως, ἡ δὲ ἀποῤῥίπτουσα ἐνστάσεις, διατάττουσα ἀπόδειξιν ἢ προσδιορίζουσα προθεσμίαν, εἶναι παρεμπίπτουσα, καὶ καθὸ τοιαύτη δύναται νὰ ἀνακληθῇ ἢ νὰ ἐφεσιβληθῇ συνάμα μὲ τὴν ὁριστικήν· ἐξαίρεσις δὲ τῶν ἀρχῶν τούτων δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν περὶ προκλήσεως εἰς ἀγωγὴν δίκην· ἐξ ἐναντίας, ἐκ τῶν ἄρθρων 84 ἐδ. 2; 85 καὶ 87 τῆς ἰδίας δικονομίας προκύπτει ὅτι ὁριστικὴ θεωρεῖται μόνον ἡ ἀπόφασις, ἥτις ἀποῤῥίπτει τὴν πρόκλησιν ὡς ἀπαράδεκτον, ἢ κηρύττει ἀποσβεσμένην τὴν ἀγωγὴν, ἢ διατάττει ὅτι ἡ ἔνστασις φυλάττει διαρκῆ τὴν ἐνέργειάν της· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἡ ὑπ' ἀριθ. 417 τοῦ ἐν Λαμίᾳ πρωτοδικείου ἀπόφασις ἀποῤῥίπτει τὰς περὶ ἀπαραδέκτου ἐνστάσεις τοῦ προκαλουμένου καὶ χορηγεῖ εἰς αὐτὸν δέκα ἡμερῶν προθεσμίαν, ὅπως κινήσῃ τὴν κυρίαν ἀγωγήν του· ἄρα ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν, διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του, ἐθεώρησε τὴν ἀπόφασιν ταύτην προπαρασκευαστικὴν καὶ δυναμένην νὰ ἐφεσιβληθῇ συνάμα μὲ τὴν ὁριστικὴν, ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς τῆς αναιρεσειούσης, ὅτι ἡ περὶ ἀποσβέσεως τῆς ἀγωγῆς δικαιώματος ἀπόφασις δὲν λαμβάνει χώραν, ὅταν ὁ προκαλούμενος, ὡς ἐπὶ τοῦ

---

(1) Ἴδε τεμ. 1 Πανδ. de re judic.

Ὡς ὁριστικὴν ἀπόφασιν θεωρεῖ ὁ νόμος ἐκείνην, δι' ἧς ὁ δικαστὴς ἐξαντλεῖ τὴν δικαιοδοσίαν του. τεμ. 14 καὶ 15 Πανδ. de re judic. — Πᾶσα ἄλλη λοιπὸν ἀπόφασις, λύουσα παρεμπίπτον τι ζήτημα, θεωρεῖται ὡς παρεμπίπτουσα, ἐν ὅσῳ ὁ δικαστὴς δὲν ἀπήγγειλεν ἀπόφασιν ἐπὶ τῆς οὐσίας· ἐξ ἐκείνων λοιπὸν τῶν ἀποφάσεων, πρὸ τῆς ἀπαγγελίας ταύτης, τελεσιδικία δὲν χωρεῖ. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 49 τοῦ 1852 (Νομικ. σελ. 5548).

μετεβιβάσθη ἡ κυριότης εἰς αὐτόν, καὶ διὰ μόνον δὲ τὸν λόγον τοῦτον ἡ αὐτὴ ἀπόφασις δὲν ἐπέβαλε μὲν εἰς τὸν ἐνάγοντα τὴν ἀπόδειξιν τῆς κυριότητός του, ὑπεχρέωσε δὲ τὸν ἐναγόμενον ν' ἀποδείξῃ τὰς ἀνώτέρω ἐνστάσεις του, τοῦτο δὲ πράξασα ἐδικαίωσε τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ ἐναντίον τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ ἄρθρου 264, ἥτις, σκοποῦσα νὰ καταστήσῃ ὅσον οἷόν τε πλήρη τὴν τοῦ ἐναγομένου ὑπεράσπισιν, εἶναι οὐσιώδης καὶ ἑπομένως ἡ παραβίασις αὐτῆς φέρει ἀναίρεσιν, κατὰ τὸ ἄρθρον 807 § 5 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.»

'Απόφ. 'Αρείου Πάγου 336 τοῦ 1852, ἀναιροῦσα τὰς 163 καὶ 614 τοῦ 1848 καὶ τὴν 22 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

§ 84[6] Περίπτωσιν τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὁμολογίας, ἴδε καὶ εἰς τὰς ἀποφάσεις 253 καὶ 257 τοῦ 1852 Ἀρείου Πάγου.

Ἐξώδικος ὁμολογία.

§ 85. Ἡ ἐξώδικος ὁμολογία μὴ γενομένη ἐκ τῆς πρὸ τῆς δίκης δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν· ἐζήτησε λοιπόν τις τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐν ἀκύρῳ διαθήκῃ περιεχομένων ἐνώπιον εἰρηνοδικείου τινός, ὅπου δὲν ἐνεφανίσθησαν οἱ ἐναγόμενοι, κατόπιν δ' ἀνεκάλεσε τὴν αἴτησιν ταύτην; Δὲν ἀποτελεῖ ὁμολογίαν ἡ περίπτωσις αὕτη (ἄρθρα 266 καὶ 270 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 139 τοῦ 1843 (Νομικ. σελ. 3372).—Ἴδε τὴν λ. *Διαθῆκαι.*

§ 86. Κατὰ τὸ ἄρθρον 267 § 2 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ ἀξία τῆς ἐξωδίκου ὁμολογίας κρίνεται κατὰ τοὺς ἑξῆς κανόνας: Ἐκ τῶν περιστατικῶν, καθ' ἃ, καὶ τῶν ἐκφράσεων, δι' ὧν ἔγινεν ἡ ὁμολογία, πρέπει νὰ γίνηται πρόδηλον ὅ,τι ἤθελε καὶ τί ἤθελε νὰ ὁμολογήσῃ ὁ λέγων. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 189 τοῦ 1851.

§ 87. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 267 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ ἐξώδικος ὁμολογία τότε μόνον ἔχει ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν, ὅταν ἐκ τῶν περιστατικῶν, καθ' ἃ, καὶ τῶν ἐκφράσεων, δι' ὧν ἔγινε, προκύπτει ὅ,τι ἠθέλησεν ὁ λέγων. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7736 τοῦ 1850.

§ 88. Οὐδεμία τοῦ νόμου διάταξις ὁρίζει, ὅτι αἱ ἐξώδικοι ὁμολογίαι τότε μόνον ἔχουν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν, ὅταν γίνωνται πρὸς τὸν ἐπικαλούμενον αὐτάς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7736 τοῦ 1850.

§ 89. Προκειμένου περὶ ἐξωδίκου ὁμολογίας, πρέπει ἐκ τῶν περιστατικῶν, καθ' ἃ, καὶ ἐκ τῶν ἐκφράσεων, δι' ὧν ἔγινεν ἡ ὁμολογία, νὰ γίνηται πρόδηλον ὅ,τι ἤθελε καὶ τί ἤθελε νὰ ὁμολογήσῃ ὁ λέγων. Διηγηματικαὶ δ' ἐκφράσεις ποίαν σημασίαν ἔχουν;

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 11497 τοῦ 1853 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει οὕτως·

« Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν νόμον, προκειμένου περὶ ἐξωδίκου ὁμολογίας, πρέπει ἐκ τῶν περιστατικῶν, καθ' ἃ, καὶ τῶν ἐκφράσεων, δι' ὧν ἔγινεν ἡ ὁμολογία, νὰ γίνηται πρόδηλον ὅ,τι ἤθελε νὰ ὁμολογήσῃ ὁ λέγων· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἔκ τε τῶν περιστατικῶν καὶ τῶν ἐκφράσεων τοῦ πληρεξουσίου ἐγγράφου, γενομένου ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου Ἴου, προκύπτει, κατὰ τὴν τοῦ δικαστηρίου τούτου κρίσιν καὶ πεποίθησιν, ὅτι ἡ ἀποβιώσασα σύζυγος τοῦ ἐφεσιβλήτου ἠθέλησε, διὰ τοῦ ἄνω μνημονευθέντος ἐγγράφου, οὐχὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸν σύζυγόν της, βεβαιοῦσα καὶ ἀναγνωρίζουσα τὰς ὁποίας αὐτὸς κατέβαλε δαπάνας πρὸς συντήρησιν τῶν προικώων κτημάτων της, ἐκ μὲν τῶν περιστατικῶν, καθ' ἃ ἔγινε τὸ ἔγγραφον, διότι ἐγένετο δύο μῆνας μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἀπὸ 28 φεβρουαρίου 1842 ἑτέρου πληρεξουσίου ἐγγράφου, ἐκ δὲ τοῦ ἐγγράφου τούτου, εἰς ὃ μάλιστα ἔλαβε μέρος καὶ ὁ ἐφεσίβλητος, προκύπτει ὅτι μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὁ ἐφεσίβλητος ὄχι μόνον δὲν εἶχε καταβάλει πρὸς συντήρησιν τῶν προικώων κτημάτων τῆς συζύγου του, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ χρηματικὸν ποσὸν, ἀλλ' ἐστερεῖτο χρηματικῶν μέσων, ἔχων ἀνάγκην μάλιστα, πρὸς αὐτὸν τὸν σκοπὸν τῆς συντηρήσεως τῶν προικώων κτημάτων, νὰ λάβῃ δάνειον ἐπὶ ὑποθήκῃ ἐπὶ τῶν εἰρημένων κτημάτων· ἐκ δὲ τῶν ἐκφράσεων τοῦ ἐγγράφου, διότι ἡ φράσις *ἠναγκάσθη νὰ ἐξοδεύσῃ ὅλην του τὴν περιουσίαν* καὶ αἱ τοιαῦται, ἀόριστοι οὖσαι, δὲν καταδεικνύουσιν ὅτι ἐγένετο τὸ ἔγγραφον, ἵνα βεβαιωθῶσιν αἱ καταβληθεῖσαι δῆθεν δαπάναι· ἐκ δὲ τῶν ῥημάτων, προκύπτει τοὐναντίον, ὅτι κύριος καὶ μόνος σκοπὸς τοῦ ἐγγράφου ὑπῆρξεν, ὡς προεξετέθη, ἡ πραγματοποίησις δανείου ἐπὶ ὑποθήκῃ τῶν προικώων κτημάτων. Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, καὶ μὴ συνομολογοῦντος τοῦ ἐκκαλοῦντος τὰς τοῦ ἐφεσιβλήτου ἀξιώσεις, ἀνάγκη νὰ ὑποχρεωθῇ οὗτος εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῶν οὐσιωδῶν ἰσχυρισμῶν του, ὅτι κατέβαλεν ἐξ ἰδίων του πρὸς ἀνακαίνισιν τῆς οἰκίας τῆς συζύγου του δραχμὰς 1000· πιθανολογουμένων δὲ τῶν ἰσχυρισμῶν τούτων ὡς ἐκ τοῦ ἄνω μνημονευθέντος πληρεξουσίου ἐγγράφου δύναται, κατὰ τὸν νόμον, νὰ ἐπιτραπῇ καὶ τὸ τῶν μαρτύρων μέσον.»

§ 90. Τὴν ἐξώδικον ὁμολογίαν δύναται ὁ τῆς οὐσίας δικαστὴς νὰ διαιρέσῃ, ἐὰν τὸ περιεχόμενον αὐτῆς ἦναι, κατὰ τὴν κρίσιν του, ἐπιδεκτικὸν διαιρέσεως. — Ἤτοι, ἡ περὶ τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὁμολογίας διάταξις τοῦ ἄρθρ. 261 τῆς πολ. δικονομίας ἀναφέρεται εἰς μόνην τὴν δικαστικὴν ὁμολογίαν· ὅθεν, ἐπὶ τῆς ἐξωδίκου, ὁ

δικαστὴς ἔχει ἐλευθέραν τὴν τῆς ἐκτιμήσεως ἐξουσίαν, δυνάμενος καὶ νὰ διαιρέσῃ τὴν ὁμολογίαν ὅταν τὸ περιεχόμενον αὐτῆς εἶναι κατὰ τὴν κρίσιν του ἐπιδεκτικὸν διαιρέσεως· ἄλλως τε δὲ καὶ ἡ δικαστικὴ ὁμολογία διαιρεῖται, ὅταν περιέχῃ ἀπίθανον ἰσχυρισμόν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 7 τοῦ 1850.

§ 91. Ἡ ἐξώδικος ὁμολογία δεχθεῖσα ὑπὸ τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν δὲν δύναται νὰ ἀνακληθῇ, εἰμὴ διὰ πραγματικὴν ἀπάτην. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 135 τοῦ 1851.

§ 91² Ὅταν τὴν ἐξώδικον ὁμολογίαν δὲν θεωρήσῃ τὸ δικαστήριον ὡς πλήρη ἀπόδειξιν, ἀλλ' ὡς ἔνδειξιν ἱκανὴν νὰ ἐνισχύσῃ τὰς λοιπὰς ἀποδείξεις, δὲν ὑποχρεοῦται νὰ ἐφαρμόσῃ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 266 καὶ 270 τῆς πολ. δικονομίας. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 46 τοῦ 1842.

§ 91³ Ἡ ἐξώδικος ὁμολογία διαιρεῖται. — Τοῦτο ἀπεφασίσθη ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ. Ὁ ἀστυνόμος Α ἠγόρασε διαβατήριά τινα, καὶ ἰσχυρίσθη, ὅτι τὰ μὲν ἐπλήρωσε, τὰ δὲ δὲν κατηνάλωσε. — Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν τὸν ὑπεχρέωσε ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὰ παρέδωκεν εἰς τὸν διάδοχόν του· μὴ προσαχθείσης δὲ ἀποδείξεώς τινος, τὸ δικαστήριον τὸν κατεδίκασε νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα ἐκείνων, ὅσων δὲν τὸ ἐπλήρωσεν· ἐγένετο λοιπὸν παράπονον, ὅτι διῃρέθη ἡ ὁμολογία τοῦ Α, ἀλλ' ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν ἐθεώρησε βάσιμον τὸ παράπονον αὐτό. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 2 τοῦ 1852.

§ 91⁴ Ἡ ὁμολογία ὅτι ἔλαβέ τις τὸ δεῖνα ποσὸν δι' ἐμπορικάς του ἐπιχειρήσεις, δὲν ἀπαγορεύεται· ὅθεν, ὡς ἐξώδικος ὁμολογία, καθίσταται συμφωνία ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν ὁμολογοῦντα, ὅταν ἐγένετο δεκτὴ (ἄρθρ. 270 πολ. δικονομίας)· ἐκτὸς ἂν συγχωρῆται ἀνάκλησις, δηλαδὴ ἂν προῆλθεν ἐκ πραγματικῆς ἀπάτης (ἄρθρα 270 καὶ 269 § 1), ἢ ὅταν ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ ἀντίδικός του τὸν ἐβίασεν, ἵνα ἐπικαλεσθῇ τὸ μέσον τῆς προσωπικῆς κρατήσεως. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 11826 τοῦ 1854, τμ. α.

§ 91⁵ Ἡ ἐξώδικος δήλωσίς τινος, ὅτι τὸ δεῖνα κτῆμα ἠγόρασε κατ' ἐντολὴν τοῦ δεῖνος, τὸν δεσμεύει, ὅταν οὗτος δὲν ἀπεδέχθη τὴν ὁμολογίαν; Ἴδε ἀπόφ. Ἀρ. Π. 169 τοῦ 1853.

Διάφορα ζητήματα.

§ 92. Ἴδε τὰς λέξεις *Διαίτησις*, ἔνθα ἡ ἀπ. 4709 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν. *Ἔξοδα*, ἔνθα ἡ 2798 ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν. *Ἐντολή*,

ἔνθα ἡ 1527 ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν. *Ἔγγραφα*, ἔνθα ἡ 1777 ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν. Ἴδε καὶ τὴν λέξιν *Ἀναργυρία*.

§ 93. Ἡ Α διωμολόγησε διά τινος συμβολαίου, ὅτι δίδει εἰς τὸν σύζυγόν της πληρεξουσιότητα νὰ δανεισθῇ ἐν ὀνόματί της καὶ νὰ ὑποθηκεύσῃ τὰ κτήματά της· ὁ σύζυγος διωμολόγησε, δυνάμει τῆς πληρεξουσιότητος, διάφορα ταύτης χρέη, ἀλλὰ ἐναχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Β διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ δανείου τούτου, ἠρνήθη λέγουσα, ὅτι τὸ πληρεξούσιον εἶναι πλαστόν, καθότι φέρει ὅτι ὑπέγραψεν, ἐν ᾧ εἶναι ἀγράμματος. — Ὁ Β ἀντέταξεν ὅτι ἡ Α ἀνεγνώρισε, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου της, τὸ εἰρημένον συμβόλαιον διὰ νεωτέρου, τὸ ὁποῖον μὲ τρίτον πρόσωπον, ὅπερ ἐπίσης εἶχε δανείσει ποσόν τι, συνῆψεν. Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν ἡ ἀναγνώρισις αὕτη ἔχῃ ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τὸ πρῶτον ἐκεῖνο συμβόλαιον; — Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἀπεφήνατο οὕτως·

«Ἐπειδὴ τὸ τελευταῖον συμβόλαιον, εἰς ὃ μνημονεύεταί καὶ τό, ὡς εἴρηται, προσβληθὲν, συνετάχθη μεταξὺ ἄλλων προσώπων . . . ἀφορᾷ ἕτερον παρὰ τὸ μεταξὺ τῆς ἐκκαλούσης καὶ τοῦ ἐφεσιβλήτου ἀντικείμενον, δὲν ἐγένετο δὲ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀναγνωρίσεως καὶ κυρώσεως τοῦ προσβαλλομένου πληρεξουσίου, ὥστε νὰ θεωρηθῇ τοῦτο ὡς ἔγκυρος τῆς ἐποχῆς τῆς συντάξεώς του διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως (Παιδ. 1, 17 τεμ. 16 § 1 *de pign. ed hyp.*)· ἐπομένως αὕτη δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ μεθ' οὗ συνεβάλλετο.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8724 τοῦ 1851.

§ 94. Ἡ ὁμολογία ἑνὸς τῶν διαδίκων δὲν ἔχει ἀποδεικτικὴν δύναμιν κατὰ τοῦ ἑτέρου, καὶ ἐπομένως δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ κατ' αὐτοῦ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 280 τοῦ 1852.

§ 95. Ἡ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὁμολογία τινὸς δύναται νὰ ἀποτελῇ ἀπόδειξιν κατ' αὐτοῦ τοῦ ὁμολογοῦντος καὶ οὐχὶ κατὰ τρίτου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 97 τοῦ 1851.

§ 96. Ἂν ἡ ὁμολογία τῶν συζύγων δὲν ἀρκῇ μόνη πρὸς ἀπόδειξιν τῆς μοιχείας, δύναται ὅμως καὶ πρέπει νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν, ὅταν αὕτη ἐνισχύηται ἀπὸ ἄλλας ἐνδείξεις (Ζαχ. τόμ. 3 § 491 ἐκδ. γ'). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2140 τῆς 9 Ἰαν. 1842.

§ 97. Ἡ τῶν συζύγων ὁμολογία περὶ τῆς πωλήσεως προικώων δὲν ἰσχύει ἀπέναντι τρίτων.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ τὸ ὑπ' ἀριθ. 666 συμβόλαιον, ἐφ' οὗ ἡ Ο Α ἐστήριξε τὰς ἀξιώσεις της ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου της κατα-

σχεθέντων κτημάτων, διαλαμβάνει μὲν ὅτι ὁ σύζυγος αὐτῆς ἐπώλησε τὰ ἐν αὐτῷ σημειούμενα κτήματά της καί, ἀντὶ τούτων, τῇ παρεχώρησεν ὅσα ἄλλα ἐν αὐτῷ τῷ συμβολαίῳ διαλαμβάνονται, ἀλλὰ ἡ περὶ τῆς πωλήσεως τῶν ῥηθέντων κτημάτων τῆς Θ ὁμολογία τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἀναγομένη εἰς γεγονυίας πράξεις αὐτοῦ μὴ προκυπτούσας ἐκ τοῦ διαληφθέντος συμβολαίου, δὲν ἀποδεικνύει διὰ τὸν τρίτον, τὸν Ι Β, τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος πώλησιν· ἑπομένως ὡς ἐκ ταύτης ἡ Θ παράγουσα τὰ ἐπὶ τῶν διεκδικουμένων κτημάτων δικαιώματά της, ὤφειλε ν' ἀποδείξῃ τὴν πώλησιν αὐτῶν, ὡς καὶ τὸ ἐφετεῖον ἀπεφάνισε.»

'Απόφ. πολ. 'Αρείου Πάγου 287 τοῦ 1849, κυροῦσα ἀπόφασιν ἐφετῶν 'Αθηνῶν.—"Ιδε κατωτ. § 116.

§ 98. Μόνη ἡ ὁμολογία τοῦ ἐπιτρόπου δὲν ἀρκεῖ (τεμ. 6 § 4 Πανδ. *de com.* καὶ τεμ. 9 § 6 *de udus et hert.*) πρὸς ἀπόδειξιν τῆς βάσεως τῆς κατὰ τοῦ ὀρφανοῦ ἀγωγῆς, ὅταν μάλιστα πρόκηται (π. χ.) περὶ καταβολῆς προικός, ἥτις δὲν ἐγένετο κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπιτροπείας. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 523 τοῦ 1851 (Νομικ. σελ. 5456).

§ 99. Κηδεμόνος ὁμολογία ἰσχύει, ἂν στηρίζηται εἰς συμβιβασμόν; Πότε δ' οὗτος ἀποτελεῖ ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως;

Ἡ ὁμολογία, τὴν ὁποίαν κηδεμών τις ἔκαμε, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἰσχύν τινα, ὅταν στηρίζηται εἰς συμβιβασμόν τινα, ὅστις θεωρεῖται ὡς ἄκυρος καὶ μὴ ὤν, διότι α') ὁ κηδεμὼν δὲν δύναται νὰ κάμῃ συμβιβασμόν· καὶ β') διότι καὶ ἂν ἠδύνατο, ἔπρεπε νὰ τὸν κάμῃ σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρον 477 τῆς πολ. δικονομίας, οὔσης ἐκκρεμοῦς τῆς δίκης. — Τοιοῦτος συμβιβασμὸς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ οὔτε ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9290 τοῦ 1852.

§ 100. Ἡ ὁμολογία τοῦ κηδεμόνος δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἐπιβλαβῆ ἐπιῤῥοὴν εἰς τὰ συμφέροντα τῶν ἀνηλίκων (τεμ. 1 καὶ 4 Πανδ. *de conf.*). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 294 τοῦ 1845 (Νομικ. σελ. 4224).

§ 101. Ἡ παραμόρφωσις τῆς ὁμολογίας τοῦ διαδίκου ἀποτελεῖ ἀναπλήρωσιν πραγματικῶν περιστατικῶν, καὶ δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀναίρεσιν, κατὰ τὰ ἄρθρα 170, 172, 807 § 5 τῆς πολ. δικον. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 211 τοῦ 1848.

§ 102. Ἡ ὑπὲρ τοῦ ὁμολογοῦντος ὁμολογία δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν μεταξὺ ἄλλων ἀποδείξεων, ὅταν μάλιστα ἐπικαλέσθῃ αὐτὴν ὁ ἀντίδικος.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ τὰ δικάζοντα τὴν οὐσίαν δικαστήρια εἶναι κύρια νὰ ἐκτιμῶσι τὰς προσαγομένας ὑπὸ τῶν διαδίκων ἀποδείξεις, καὶ, ἐπὶ τῇ βάσει τούτων, νὰ μορφόνωσι τὴν πεποίθησίν των· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ ἐνταῦθα ἐφετεῖον, λαβὸν ὑπ' ὄψιν διαφόρους μαρτυρίας καὶ ἰδίως τὴν μαρτυρίαν τῆς Α Λ, ἐπείσθη ἐντεῦθεν περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς εἰκονικότητος. Ὅτι δὲ εἰς ἐνίσχυσιν τῆς πεποιθήσεώς του προσέθετο καὶ τὴν δήλωσιν αὐτῆς τῆς δικαιοπαρόχου τῶν ἀναιρεσειβλήτων περὶ τοῦ εἰκονικοῦ τῆς πωλήσεως, γενομένην προφορικῶς τε καὶ διὰ τῆς ἐν τῇ δικογραφίᾳ ὑπαρχούσης διαθήκης της, τὸ προστιθὲν τοῦτο ἐνισχύσεως μέσον, ἂν καὶ ἄλλως ἡ παραδοχή του ἀντιβαίνῃ εἰς τὴν διάταξιν τοῦ 205 ἄρθρου τῆς πολ. δικονομίας, καθ' ὅσον ὅμως τὸ ἐπεκαλέσθη ῥητῶς αὐτὸς ὁ ἀναιρεσείων, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς 26 μαΐου 1844 συνεδριάσεως τῶν ἐνταῦθα ἐφετῶν, καὶ καθόσον *καὶ ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐπαναληφθὲν δὲν ἀντεκρούσθη παρὰ τῶν πληρεξουσίων δικηγόρων* τοῦ ἰδίου, ἠδύνατο, ὄντων κοινῶν τῶν μέσων τῆς ἀποδείξεως, νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν παρὰ τοῦ δικαστηρίου· ὅθεν ὁ τῆς παραβιάσεως τῶν περὶ ἀποδείξεως ἀρχῶν λόγος ἀποβαίνει πάντῃ ἀνίσχυρος.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 177 τοῦ 1848.

§ 103. Ἡ παρεξήγησις τῆς ὁμολογίας ἐπιφέρει ἀναίρεσιν (1). Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 213 τοῦ 1847, ἣν ἐν λ. *Ἐπίδοσις*.

---

(1) Ἑτέρα ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου ὑπ' ἀριθ. 124 τοῦ 1847 φέρει·

«Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 252 τῆς πολ. δικονομίας, τὰ τεκμήρια εἰς ἃς περιπτώσεις τὰ ἐπιτρέπει ὁ νόμος, εἶναι ἐκ τῶν διαγραφομένων πρὸς ἀπόδειξιν μέσων, ὅταν στηρίζωνται εἰς πράγματα βεβαιωμένα καὶ ἀδιαφιλονείκητα· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἐπιτρέπεται ἀπὸ τὸν νόμον νὰ ἐξαχθῇ ἡ ἀπόδειξις ἐκ τεκμηρίων, καθότι, λαβούσης χώραν τῆς ὑποθέσεως πρὸ τῆς ὑπάρξεως τῆς πολιτικῆς δικονομίας, ἐπετρέπετο ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, καὶ κατὰ συνέπειαν ἐσυγχωροῦντο, κατὰ τὸ ἄρθρον 276 τῆς πολ. δικονομίας, καὶ τὰ δικαστικὰ τεκμήρια, τὸ δὲ δικάσαν ἐφετεῖον ἐξήγαγε τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὸ δεύτερον ὁμόλογον δὲν εἶναι ἀπόρροια τοῦ πρώτου, ἐκ περιστατικῶν βεβαιουμένων καὶ ἀδιαφιλονεικήτων προκυψάντων ἐξ ἐγγράφων ἐπίσης ἀδιαφιλονεικήτων, οἷον τοῦ ἀνυπογράφου ἰδιοχείρου λογαριασμοῦ τοῦ ἐνάγοντος παρὰ τῶν ἰδίων ἐναγομένων παρουσιασθέντος τοῦ ἑτέρου λογαριασμοῦ τοῦ ἐνάγοντος, τῆς διαμαρτυρήσεως τοῦ Α Ζ, καὶ τῆς ἀνακοπῆς τῆς συζύγου του· ἡ δὲ μὴ γενομένη μνεία ἐν τῇ διαμαρτυρήσει, καὶ ἐν τῇ ἀνακοπῇ τοῦ περιστατικοῦ, τὸ ὁποῖον ἀκολούθως διϊσχυρίσθη ἡ ἀνακόπτουσα, ὅτι τὸ δεύτερον ὁμόλογον ἦτον ἀπόρροια τοῦ πρώτου, ἐξελήφθη παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ συνόλου τῶν σκέψεών του, οὐχ ὁμολογία τῶν ἐναγόντων, ἀλλ' ὡς τεκμήριον τοῦ μὴ βασίμου τοῦ διϊσχυρισμοῦ τούτου, ὡς ἐξέλαβε τὸ δικαστήριον καὶ τὰ ἄλλα ἐν τῇ ἀποφάσει ἀναφερόμενα περιστατικά· ἡ στάθμισις τῶν ὁποίων ἀνήκει κυριαρχικῶς, κατὰ τὸ ἄρθρον 276 ἐδ. 3 τῆς πολ. δικονομίας, εἰς τὸ δικάσαν τὴν οὐσίαν δικαστήριον· ὅθεν τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον παραδεχόμενον, ὅτι τὸ δεύτερον ὁμόλογον

ΟΝΟΜΑ. ὅρα τὰς λέξεις *Λάθη* ἐν Εὐρ. τόμ. 8 σελ. 281 ἐπ, —*Δικόγραφα* ἐν Εὐρ. τόμ. 6 σ. 290 ἐπ,—*Ταυτότης* καὶ *Συμβόλαια*.

Δὲν ἀπαιτεῖται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ν' ἀναφέρηται εἰς τὴν ἀγωγὴν τὸ ὄνομα τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν τοῦ ἀντιπροσωπεύοντος τὸ Δημόσιον. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 77 τοῦ 1848.

ΟΞΥΔΙΝΘΟΣ. Ἴδε ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3995.

ΟΠΙΣΘΟΓΡΑΦΗΣΙΣ. Ἴδε τὰς λέξεις *Γραμμάτια* ἐν Εὐρ. τόμ. 5. —*Ἐντολὴ* ἐν Εὐρ. τόμ. 6.—*Συναλλαγματικαί*, ἔνθα θέλω κάμει συνοπτικὴν ἀνακεφαλαίωσιν ὅλων τῶν περὶ ὀπισθογραφήσεως ζητημάτων τῆς νομολογίας.

Πᾶσα πολιτικὴ ἀπαίτησις πρέπει νὰ παραχωρῆται οὐχὶ δι' ὀπισθογραφήσεως, ἀλλὰ δι' ἰδιαιτέρου παραχωρητηρίου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 351 τοῦ 1852.—Ἴδε ἐν Εὐρετ. τόμ. 5 τὴν λέξιν *Γραμμάτια*, ἰδίως τὸν 3 §· καὶ τὴν λ. *Παραχώρησις*.

ΟΠΛΑ, ΟΠΛΟΦΟΡΙΑ.

Ἴδε τὰς λέξεις Ἀγροφύλακες καὶ Δημόσιον.

§ 1. Οἱ ἀγροφύλακες, κατὰ τὸ ἀπὸ 1 δεκεμβρίου 1836 διάταγμα, πρέπει νὰ ἐφοδιάζωνται μὲ ἄδειαν ὁπλοφορίας, καθ' ὃν τρόπον ὁρίζει τὸ ἀπὸ 4 φεβρ. 1833 διάταγμα, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἐπιφέρει ἐκεῖνο τροπολογίαν τινά, ἀλλὰ προσδιορίζει μόνον τὰ δια-

κριτικὰ σημεῖα καὶ τὸν ὁπλισμὸν αὐτῶν. Ὁπλοφοροῦντες λοιπὸν οἱ ἀγροφύλακες, ἄνευ ἀδείας, τιμωροῦνται (ἄρθρ. 622 τοῦ ποιν. νόμου). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. υνγ' τοῦ 1840.—Ἴδε καὶ Εὑρ. τόμ. 3 σελ. 195 ἐν ἀρχ. περὶ στολῆς.

§ 2. Οἱ ἀγροφύλακες πρέπει νὰ ἐφοδιάζωνται μὲ ἄδειαν ὁπλοφορίας. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τῆς 8 Ιουλ. 1840.

§ 3. Ὁ φέρων ῥάβδον μὲ σούβλαν τιμωρεῖται.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 622 τοῦ ποιν. νόμου τιμωρεῖ μὲ κράτησιν τὸ πολὺ ἓξ ἑβδομάδων ἢ μὲ πρόστιμον 50 μέχρι 200 δραχμῶν τὸν ὅστις φέρει πυροβόλα ἢ ἄλλα ἀπηγορευμένα ὅπλα, χωρὶς ν' ἀποδείξῃ παραχρῆμα, ὅτι ἔχει πρὸς τοῦτο ἄδειαν τῆς ἀρχῆς, τὸ δὲ ἄρθρ. 41 τοῦ ἀπὸ 3 δεκεμβρίου 1836 ἀστυνομικοῦ νόμου ὁρίζει ὅτι ἀπαγορεύονται αἱ ῥάβδοι μὲ σούβλας καὶ ἄλλα παρόμοια κρυπτὰ ὅπλα· ὅθεν ὑπάρχει καὶ νόμος τιμωρῶν τὸν ὅστις φέρει ἀπηγορευμένα ὅπλα, καὶ νόμος ἀπαγορεύων τὰς ῥάβδους μὲ σούβλας· ὥστε τὸ πταισματοδικεῖον τῆς βορείου πλευρᾶς Ἀθηνῶν, ἐφ' ᾧ ἀποφαίνεται ὡς ἀποδεδειγμένον ὅτι ὁ κατηγορηθεὶς Ν Ν ἔφερε ῥάβδον μὲ σούβλαν, ὤφειλε νὰ καταδικάσῃ αὐτὸν εἰς τὴν παρὰ τοῦ ἄρθρ. 622 τοῦ ποιν. νόμου προβλεπομένην ποινήν, καὶ οὐχὶ νὰ ἀπολύσῃ αὐτόν, ἐπὶ τῷ ἐσφαλμένῳ λόγῳ, ὅτι δὲν ὑπάρχει νόμος ἀπαγορεύων τὰς ῥάβδους μὲ σούβλας, καὶ ὅτι τὸ ἄρθρ. 41 τοῦ περὶ ἀστυνομίας νόμου, ὡς μεταγενέστερον τοῦ ποιν. νόμου, δὲν δύναται ν' ἀνατρέξῃ εἰς τὴν διατεταγμένην ὑπ' αὐτοῦ τοῦ νόμου ποινήν· καθότι ἂν ὁ ἀστυνομικὸς νόμος ἦναι μεταγενέστερος τοῦ ποιν. νόμου, ὅπερ εἶναι πάντῃ ἀδιάφορον, εἶναι ὅμως προγενέστερος τῆς ἀποδοθείσης εἰς τὸν κατηγορούμενον ἀξιοποίνου πράξεως, ὅπερ μόνον ἀπαιτεῖται διὰ νὰ καταγνωσθῇ ποινή, κατὰ τὸ ἄρθρ. 1 τοῦ ποιν. νόμου.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 95 τοῦ 1852.

§ 4. Ἡ παράθεσις ἄρθρου μὴ φέροντος χαρακτῆρα ποιν. νόμου δὲν ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως· τοιοῦτος νόμος εἶναι τὸ περὶ ὁπλοφορίας διάταγμα. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τδ' τοῦ 1839.—Πρβλ. τὴν λέξιν *Ἀπόφασις ποινική* ἐν Εὑρ. τόμ. 3.

§ 5. Ὁ καταλαμβανόμενος ὁπλοφορῶν ἰδιώτης ὀφείλει κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν τῆς καταλήψεώς του νὰ ἐπιδείξῃ τὴν τῆς ὁπλοφορίας ἔγγραφον ἄδειαν εἰς τὸν καταλαμβάνοντα αὐτόν, οὐδ' ἀπαλλάττεται ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἐπιδείξεως εἰμὴ ἐν περιπτώσει ἀνωτέρας βίας ἢ ἄλλης καταλογισμὸν ἀποκλειούσης περι-

ΣΗΜ. Εἰς τὸ προκείμενον ἄρθρον περιέχονται αἱ ἑπόμεναι καὶ ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ἀπόφασις 213 τοῦ 1839 § 8.
» 392 τοῦ 1840 § 27.
» 314 » § 9.
» 36 τοῦ 1842 § 9.

Ἀποφάσεις τοῦ 1844.
25 § 45.
26 § 91.

Ἀποφάσεις τοῦ 1845.
17 § 78.
40 § 9.
48 § 9, 44.

Ἀποφάσεις τοῦ 1846.
Ἀπ. 2 § 48.
4 § 62.
19 § 44.
33 § 60, 64.
39 § 28.
97 § 15.
» ποιν. 89 § 9.

Ἀποφάσεις τοῦ 1847.
Ἀπ. 36 § 80.
102
135 § 84.

Ἀποφάσεις τοῦ 1848.
17 § 76.
48 § 60.
74 § 52.

Ἀποφ. 114
371 § 31.
174 § 7.
219 § 50.

Ἀποφάσεις τοῦ 1849.
Ἀπ. 148 § 35.
213 § 19.
226 § 29.

Ἀποφάσεις τοῦ 1850.
Ἀπ. 74 § 196.
81 § 23.
101 § 9.
104 § 24.
135 § 53.
152 § 54.
159 § 55.
201 § 21.
244 § 22.

Ἀποφάσεις τοῦ 1851.
Ἀπ. 155 § 4.

Ἀποφάσεις τοῦ 1852.
Ἀπ. 83 § 100.
474 § 17.
542 § 16 (ς) 101.

Ἀποφάσεις τοῦ 1853.
277 § 71.
327 § 9, 6.
862 § 72.

§ 1. Ποίας ἀποφάσεις χαρακτηρίζει ὁ νόμος ὡς ὁριστικάς; ποίας ὡς παρεμπιπτούσας καὶ ποίας ὡς προπαρασκευαστικάς;

Ἐπειδὴ τὸ ζήτημα αὐτὸ ἀναφύεται συνεχῶς ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, νομίζω χρήσιμον νὰ ἀνακεφαλαιώσω ἐνταῦθα ὅσα ἀλλοῦ (Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 158 ἐπ.) ἐν ἐκτάσει ἐξέθεσα, καὶ νὰ προσθέσω καὶ τὴν νεωτέραν νομολογίαν.

§ 2. Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 181, 515 § 1, 225 καὶ 583 τῆς πολιτικῆς δικονομίας γίνεται δῆλον, ὅτι ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ὡς ὁριστικὰς ἀποφάσεις θεωρεῖ ἐκείνας, δι' ὧν εἴτε ἀποπερατοῦται ἡ κυρία δίκη, εἴτε παραδέχεται ἔνστασίς τις καὶ ἀπεκδύεται πλέον τὸ ἐκδοῦν αὐτὰς δικαστήριον τῆς περαιτέρω ὑποθέσεως, τὰς δὲ λοιπὰς θεωρεῖ ὡς προδικαστικὰς καὶ παρεμπι-

πτούσας (1). Απόφ. πρλ. Α. Π. 2 τοῦ 1846.—Ὅρα Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 92 § 106· καὶ τόμ. 3 σελ. 138 ἑπ.

§ 3. Ὁ προκαλῶν πρὸς ἀγωγὴν δύναται νὰ ἐκκαλέσῃ τὴν ἀπόφασιν, δι' ἧς ἀποῤῥίπτεται ἡ κατὰ τῆς ἀγωγῆς τοῦ προκαλουμένου ἔνστασις ἐκείνου, ὅτι παρεγράφη ἡ ἀγωγή, διότι ἀφορᾷ ὁριστικὸν ζήτημα. Απόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 843, ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 140 § 4.

§ 4. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἀποῤῥίπτονται ἐνστάσεις τοῦ προκαλουμένου καὶ χορηγεῖται εἰς αὐτὸν δεκαήμερος προθεσμία, ἵνα κινήσῃ τὴν κυρίαν ἀγωγήν του, εἶναι προπαρασκευαστική, δυναμένη νὰ ἐκκληθῇ συνάμα μὲ τὴν ὁριστικήν.

Απόφ. α Ἐπειδή, κατὰ τὰ ἄρθρα 180, 181, 185, 583 καὶ 749 τῆς πολ. δικονομίας, ὁριστικὴ ἀπόφασις εἶναι ἡ ἀποπερατοῦσα τὴν ὑπόθεσιν, ἢ ἡ κατὰ συνέπειαν ἐνστάσεώς τινος ἐκδοθεῖσα, δι' ἧς γίνεται παραδεκτὴ ἡ ἔνστασις καὶ τὸ δικαστήριον ἀπεκδύεται τῆς περαιτέρω ἐκδικάσεως τῆς ὑποθέσεως, ἡ δὲ ἀποῤῥίπτουσα ἐνστάσεις, διατάττουσα ἀπόδειξιν ἢ προσδιορίζουσα προθεσμίαν, εἶναι παρεμπίπτουσα, καὶ καθὸ τοιαύτη δύναται νὰ ἀνακληθῇ ἢ νὰ ἐφεσιβληθῇ συνάμα μὲ τὴν ὁριστικήν· ἐξαίρεσις δὲ τῶν ἀρχῶν τούτων δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν περὶ προκλήσεως εἰς ἀγωγὴν δίκην· ἐξ ἐναντίας, ἐκ τῶν ἄρθρων 84 ἐδ. 2; 85 καὶ 87 τῆς ἰδίας δικονομίας προκύπτει ὅτι ὁριστικὴ θεωρεῖται μόνον ἡ ἀπόφασις, ἥτις ἀποῤῥίπτει τὴν πρόκλησιν ὡς ἀπαράδεκτον, ἢ κηρύττει ἀποσβεσμένην τὴν ἀγωγήν, ἢ διατάττει ὅτι ἡ ἔνστασις φυλάττει διαρκῆ τὴν ἐνέργειάν της· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἡ ὑπ' ἀριθ. 417 τοῦ ἐν Λαμίᾳ πρωτοδικείου ἀπόφασις ἀποῤῥίπτει τὰς περὶ ἀπαραδέκτου ἐνστάσεις τοῦ προκαλουμένου καὶ χορηγεῖ εἰς αὐτὸν δέκα ἡμερῶν προθεσμίαν, ὅπως κινήσῃ τὴν κυρίαν ἀγωγήν του· ἄρα ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν, διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του, ἐθεώρησε τὴν ἀπόφασιν ταύτην προπαρασκευαστικὴν καὶ δυναμένην νὰ ἐφεσιβληθῇ συνάμα μὲ τὴν ὁριστικήν, ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς τῆς ἀναιρεσειούσης, ὅτι ἡ περὶ ἀποσβέσεως τῆς ἀγωγῆς δικαιώματος ἀπόφασις δὲν λαμβάνει χώραν, ὅταν ὁ προκαλούμενος, ὡς ἐπὶ τοῦ

(1) Ἴδε τεμ. 1 Πανδ. de re judic.

Ὡς ὁριστικὴν ἀπόφασιν θεωρεῖ ὁ νόμος ἐκείνην, δι' ἧς ὁ δικαστὴς ἐξαντλεῖ τὴν δικαιοδοσίαν του. τεμ. 14 καὶ 45 Πανδ. de re judic. — Πᾶσα ἄλλη λοιπὸν ἀπόφασις, λύουσα παρεμπῖπτον τι ζήτημα, θεωρεῖται ὡς παρεμπίπτουσα, ἐν ὅσῳ ὁ δικαστὴς δὲν ἀπήγγειλεν ἀπόφασιν ἐπὶ τῆς οὐσίας· ἐξ ἐκείνων λοιπὸν τῶν ἀποφάσεων, πρὸ τῆς ἀπαγγελίας ταύτης, τελεσιδικία δὲν χωρεῖ. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 49 τοῦ 1852 (Νομικ. σελ. 5546).

προκειμένου, κινήση τὴν ἀγωγήν του, καὶ ἐκ τούτου καθίσταται ὁριστικὴ ἡ ἀπόφασις ἡ προσδιορίζουσα τὴν προθεσμίαν εἶναι ἐσφαλμένος, καθότι ὁ προκαλούμενος ἀναγκαίως μὲν ὑποχρεοῦται νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγήν του διὰ νὰ μὴ τεθῇ εἰς τὸν κίνδυνον νὰ κηρυχθῶσιν ἀπεσβεσμένα τὰ δικαιώματά του, ἀλλ' ἐκ τούτου ἡ ἀπόφασις δὲν μεταβάλλει χαρακτῆρα, καθὼς δὲν μεταβάλλει ἡ περὶ ἀποδείξεως παρεμπίπτουσα, ἂν καὶ ὁ δι' αὐτῆς ὑποχρεωθεὶς εἰς ἀπόδειξιν διάδικος συμμορφοῦται μὲ αὐτὴν καὶ τὴν ἐκτελεῖ.»

'Απόφ. πολ. 'Αρείου Πάγου 155 τοῦ 1851 κυροῦσα τὴν 8158 τῶν ἐν 'Αθήναις ἐφετῶν.

§ 5. ὅταν ἀποῤῥιφθῇ ἡ ἔνστασις τῆς παραγραφῆς, δὲν δύναται τὸ δικαστήριον νὰ δικάσῃ ἐκ νέου περὶ αὐτῆς. Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 141 τοῦ 1844, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 669 § 30.

§ 6. Ἡ περὶ παραγραφῆς ἀπόφασις δὲν εἶναι ὁριστική. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5004, ἣν ἐν λέξει *Ἔφεσις* § 367.

§ 7. Ἀπόφασις ἀποῤῥίπτουσα ἔνστασιν περὶ κτητικῆς παραγραφῆς εἶναι παρεμπίπτουσα, καὶ δύναται νὰ ζητηθῇ ἀναίρεσις κατ' αὐτῆς σύνάμα μετὰ τῆς ὁριστικῆς. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 174 τοῦ 1848.

§ 8. Ἀπόφασις, ἀφορῶσα τὸν χρόνον, ἀφ' οὗ τρέχει ὁ τόκος, θεωρεῖται ὡς ὁριστική. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 243 τοῦ 1839, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 142 § 7.

§ 9.

Ποῖον χαρακτῆρα φέρουσιν αἱ ἀποφάσεις, ὅταν ἀποφασίζηται ἀφ' ἑνὸς ἡ οὐσία, καὶ ἀφ' ἑτέρου διορίζωνται πραγματογνώμονες; ἴδε τὰ ἑπόμ. ἐδ. ά—ή.

Ἰδοὺ τί εὕρηται εἰς τὴν νομολογίαν ὡς πρὸς τοῦτο·

ά. Ἀπόφασις, ἀποῤῥίπτουσα ἔνστασιν τοῦ ἐναγομένου, προτείναντος ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ζητῇ ἀποζημίωσιν ἀπ' αὐτὸν, ἀλλ' ἀπὸ ἄλλους αὐτουργοὺς τῆς πράξεως, περὶ ἧς ἐπρόκειτο, δὲν εἶναι ἀνακλητέα παρὰ τοῦ ἀπαγγείλαντος αὐτὴν δικαστηρίου, οὔτε δύναται νὰ οὐδετερωθῇ ὑπὸ τῶν ἐφετῶν εἰμὴ συνεπείᾳ βασίμου ἐφέσεως. Ὅρα τὴν 48 τοῦ 1845 ἀπόφασιν Ἀρ. Πάγου ἐν Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 146 § 222 δίς.

β'. Ὅταν διὰ τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως διορίζωνται ἐμπειροτέχναι, καὶ δι' αὐτῆς ἀποφασίζεται συγχρόνως καὶ ἡ οὐσία, ἡ ἀπόφασις θεωρεῖται ὡς ὁριστική (1). Ὅρα τὴν νομολογίαν ἐν Εὐρ.

(1) 'Απόφασις, δι' ἧς θεωρεῖταί τις ὑπεύθυνος πρὸς ἀποζημίωσιν, καὶ διορίζονται πραγματογνώμονες πρὸς ἐκτίμησιν θεωρεῖται ὡς ὁριστική; Αὐτόθι.

τόμ. 3 σελ. 145 § 6. Αὐτ. σελ. 158 § 45.—ὅρα καὶ ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἐκδοθεῖσαν εἰς διαφορὰν μεταξὺ Χριστοφόρου καὶ Πεπονοπούλου τὸν ὀκτ. 1850.

γ'. Ἀπόφασις, καταδικάζουσά τινα εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν καρπῶν κτήματός τινος καὶ διορίζουσα πραγματογνώμονας πρὸς ἐξεύρεσιν τῶν καρπῶν, εἶναι ὁριστικὴ μὲν ὡς πρὸς τὸ πρῶτον κεφάλαιον, παρεμπίπτουσα δὲ ὡς πρὸς τὸ δεύτερον. Ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 9002 τοῦ 1851, τμ. α'.

δ'. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἀναγνωρίζεται ἡ πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρέωσις, ἀφίεται δ' ἐκκρεμὲς τὸ περὶ ἀποζημιώσεως, εἶναι ὁριστικὴ ὡς πρὸς τὸ πρῶτον. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 327 τοῦ 1853, κυροῦσα τὰς 10024 καὶ 100140 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

ε'. Ἀπόφασις, φέρουσα ἐν τῷ διατακτικῷ της, « παραδέχεται » ἐπὶ τοῦ παρόντος κατὰ τύπον τὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγὴν » δὲν εἶναι ὁριστική.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις δὲν εἶναι ὁριστικὴ εἰμὴ κατὰ τῆς μὴ ἐκκαλουμένης διατάξεως, δι' ἧς ἀπερρίφθησαν αἱ αἰτήσεις τοῦ ἐνάγοντος περὶ ἀποδόσεως τῶν εἰρημένων μύλων καὶ τοῦ εἰσοδήματος αὐτῶν, ἀλλά, καθόσον ἀφορᾷ τὰς ὑπολοίπους διατάξεις, δὲν εἶναι εἰμὴ παρεμπίπτουσα καὶ προδικαστικὴ περὶ ἀποδείξεως, διότι καὶ ἡ διάταξίς της δι' ἧς « παραδέχεται ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐν γένει μόνον καὶ κατὰ τύπον τὴν περὶ ἀποζημιώσεως » ἄλλο δὲν δηλοῖ ἀντιστρόφως, εἰμὴ ὅτι ἀποῤῥίπτει τὴν περὶ ἀπαραδέκτου περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγῆς ἔνστασιν τοῦ ἐναγομένου, αἱ δὲ ἀποῤῥίπτουσαι τὰς ἐνστάσεις διατάξεις δὲν εἶναι εἰμὴ παρεμπίπτουσαι ὡς πρὸς τὴν ἄλλην δίκην, ἥτις μένει ὁριστικῶς ἀναποφάσιστος, ἀλλ' αἱ παρεμπίπτουσαι ἀποφάσεις δύνανται νὰ ἐκκληθῶσι καὶ μετὰ τὴν τριακονθημερίαν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεώς των, καθόσον καὶ μέχρι τῆς νομίμου προθεσμίας πρὸς ἔφεσιν τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως δύνανται νὰ ἐκκληθῶσιν. »

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9509 τοῦ 1852.

ϛ'. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς καταδικάζεταί τις εἰς ἀποζημίωσιν, χωρὶς νὰ προσδιορίζηται συγχρόνως καὶ τὸ ποσόν, φέρει χαρακτῆρα ὁριστικότητος;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ διὰ τῆς ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις πρωτοδικῶν ἐκδοθείσης μεταξὺ τῶν διαδίκων ἐν τῇ προκειμένῃ δίκῃ, τὸ πρωτοδικεῖον ἐν τῷ διατακτικῷ ἀποφαίνεται ὅτι ἡ πλατεία τοῦ νοσοκομείου κατέλαβε π. χ. 2435 καὶ τοῦ οἰκοπέδου τοῦ ἐνάγοντος, καὶ ὅτι ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ὀφείλει ν' ἀποζημιώσῃ

τὸν ἐνάγοντα διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω πήχεων· τὴν δὲ ἀπόφασιν ταύτην δὲν ἐξεκάλεσε ποσῶς ὁ δῆμος Ἀθηνῶν ἐπιδοθεῖσαν αὐτῷ τῇ 3 μαρτίου 1852, ὡς διαλαμβάνει τὸ σχετικὸν ἐπιδοτήριον, ἀλλ' ἐξεκάλεσεν ἁπλῶς τὴν μεταγενεστέραν ἀπόφασιν, ἥτις ἁπλῶς προσδιώρισε τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως· ἐπομένως τελεσιδίκως ἀποφασισθείσης τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ δήμου περὶ ἀποζημιώσεως τοῦ ἐνάγοντος διὰ τοὺς πήχεις τοῦ οἰκοπέδου του ὡς καταληφθέντας ἀπὸ τὴν εἰρημένην πλατεῖαν, ἀπαράδεκτος καθίσταται ὁ κατὰ τῆς πρώτης ἀποφάσεως προτεινόμενος λόγος, ὅτι δὲν εἶναι ὁ δῆμος ὑπόχρεως πρὸς ἀποζημίωσιν, ἀλλὰ τὸ Δημόσιον· ἄλλως τε εἶναι καὶ ἀνυπόστατος ὁ λόγος οὗτος, διότι οὐδεὶς νόμος καθιστᾷ τὸ Δημόσιον κύριον τῶν πλατειῶν των, ὥστε νὰ ἐνέχηται καὶ εἰς τὰς ἀποζημιώσεις των.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9834 τοῦ 1852 τμ. ά.

ζ'. Ἀπόφασις, δι' ἧς τὸ δικαστήριον ἀναβάλλει τὴν ἐκδίκασιν τῆς περὶ ἀποζημιώσεως αἰτήσεως διορίζον πραγματογνώμονας πρὸς ἐκτίμησιν αὐτοῦ, δὲν θεωρεῖται ὁριστική. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5287 τοῦ 1849.—Ἴδε κατωτ. § 22.

§ 10. Αἱ ἀποφάσεις, δι' ὧν τὰ δικαστήρια παραδέχονται ἢ ἀποῤῥίπτουσι τὴν παρεμπίπτουσαν περὶ πλαστογραφίας ἔνστασιν, εἰσὶν ὁριστικαί. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. ἐν Εὐρ. τ. 3 σ. 145 § 9.

10ª Ἀπόφασις ἀποφασίζουσα τὸ περὶ πλαστογραφίας παρεμπῖπτον ζήτημα καὶ διατάττουσα ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν ἀποδείξεις δὲν εἶναι ὁριστική, καὶ διὰ τοῦτο δύναται ν' ἀναιρεσιβληθῇ συνάμα μὲ τὴν κατ' οὐσίαν ὁριστικὴν ἀπόφασιν· ὅθεν καὶ ἡ κοινοποίησις αὐτῆς ἄνευ ἐπιφυλάξεώς τινος, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποδοχὴ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 74 τοῦ 1850.

§ 11.

Ἀπόφασις ἔχουσα ἀντικείμενον τὸ νομικὸν τῆς ἁρμοδιότητος ζήτημα θεωρεῖται ὡς ὁριστική; (1) Ἴδε τὰ ἑπόμενα ἐδάφ. ά—ς'.

Εἰς τὸν προκείμενον § εὑρίσκετε διαφόρους ἀποφάσεις, δι' ὧν ἐλύθη διαφορατρόπως τὸ ζήτημα· πλέον σύμφωνος δὲ μὲ τὰς ἀρχὰς τῆς ἡμετέρας πολιτικῆς δικονομίας φαίνεται ἡ νομολογία, καθ' ἣν αἱ ἀποφάσεις, δι' ὧν ἀποῤῥίπτεται ἡ περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασις, δὲν φέρουσι χαρακτῆρα ὁριστικότητος, ἐνῷ φέρουσι τοιοῦτον αἱ παραδεχόμεναι τὴν περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασιν,

(1) Γαλλικὴ νομολογία, ἴδε ἡμέτ. Εὐρετ. τόμ. 7 σελ. 404 ἐν τῇ ὑποσημ.

διότι αὗται ἀποπερατόνουσι τὴν δίκην ὡς πρὸς τὸ δικαστήριον, τὸ ὁποῖον κηρύττεται ἀναρμόδιον. Ἕπεται ἡ νομολογία.

Εἰς τὸ Κόρετ. τόμ. 3 σελ. 143 ἐπ. κατεχώρησα διαφόρους, ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ, ἀποφάσεις, ἤτοι τὰς 314 τοῦ 1840 καὶ 36 τοῦ 1842 πολ. ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου, προσέτι δὲ τὴν 40 τοῦ 1845 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν. Εἰς δὲ τὸν τόμον 4 σελ. 143 τοῦ Κορετηρίου κατεχώρησα τὰς 4410 καὶ 4440 ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν· ἐκ τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν προκύπτει, ὅτι διὰ τῆς 36 ἀποφάσεώς του ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπεφήνατο, ὅτι ἀπόφασις, ἀποῤῥίπτουσα τὴν περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασιν, θεωρεῖται ὡς ὁριστική.

Ὅτι διὰ τῆς 314 ἀποφάσεώς του ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπεφάσισεν, ὅτι ἀπόφασις ἐφετῶν ἐπικυρόνουσα ἀπόφασιν πρωτοδικῶν κηρυχθέντων ἁρμοδίων πρὸς ἐκδίκασιν ὑποθέσεώς τινος, θεωρεῖται ὡς τελεσίδικος· καὶ διὰ τοῦτο ἡ κατ' αὐτῆς ἀναιρέσεως αἴτησις πρέπει νὰ ζητῆται ἐγκαίρως. Ἴδε ἐν λ. *Ἀναδρομικὴ δύναμις* § 13.

Ὅτι ἡ 40 ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν τοῦ 1845 ἀφίησιν ἀμφιβολίας τινάς, ἂν ἡ νομικὴ ἐφημερίς, ἀπὸ τὴν ὁποίαν τὴν λαμβάνομεν, δὲν περιέχῃ τυπογραφικὸν παράραμα. Φαίνεται δὲ ὅτι, κατὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἡ περὶ ἁρμοδιότητος ἀπόφασις δὲν θεωρεῖται ὡς ὁριστική. Προσθετέον δὲ ὅτι

α. Διὰ ποινικῆς ἀποφάσεώς του (89 τοῦ 1846) ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπεφήνατο, ὅτι αἱ ἀποφάσεις, δι' ὧν τὸ δικαστήριον κηρύττεται ἁρμόδιον, φέρουν χαρακτῆρα παρεμπιπτούσης ἀποφάσεως, καὶ ὅτι αἱ λύουσαι τὸ περὶ ἁρμοδιότητος ζήτημα, καίτοι δικασθὲν ἀνεκκλήτως, δὲν δύνανται νὰ δώσωσιν ἰσχὺν δεδικασμένου. Ἴδε τὸ κατωτέρω ἴδιον ἄρθρον περὶ *ὁριστ. ποιν. ἀποφάσεων*.

β'. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς τὸ δικαστήριον κηρύττεται ἀναρμόδιον παραπέμπον τὴν διαφορὰν εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον, θεωρεῖται ὡς ὁριστική, καθότι δι' αὐτῆς τὸ δικαστήριον ἐπεραίωσε τὸ καθ' ἑαυτὸ τὴν δίκην, καὶ ἀπεξεδύθη πάσης περαιτέρω ἐξουσίας ἐπ' αὐτῆς· ἑπομένως ὁριστικῆς οὔσης τῆς ἀποφάσεως, ἡ ἀναιρέσεως αἴτησις εἶναι ἀπαράδεκτος, ὅταν δὲν γίνῃ ἐμπροθέσμως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 101 τοῦ 1850.

γ'. Ἀπόφασις, δι' ἧς ἐξεδικάσθη μὲν ὁριστικῶς ἡ περὶ ἁρμοδιότητος ἔνστασις, ἀλλὰ δὲν ἀφῃρέθη ὅλη ἡ ὑπόθεσις ἀπὸ τὸ δικάσαν δικαστήριον, εἶναι ἀπόφασις παρεμπίπτουσα καὶ ὄχι ὁριστική, ἡ δὲ πρὸς ἔφεσιν κατ' αὐτῆς προθεσμία δὲν ἄρχεται, ἐὰν δὲ ἐκδόθῃ ἡ ὁριστικὴ ἀπόφασις (ἄρθρα 180, 185, 522 καὶ

756 § 2 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7580 τοῦ 1850.—Ἴδε τὴν λέξιν *Ἔφεσις* § 206.

δ'. Ἀπόφασις, δι' ἧς τὸ πρωτοδικεῖον ἀπορρίπτει ἔνστασίν τινα περὶ ἀναρμοδιότητος, δὲν ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς· τοῦτο δ' ἐξετάζεται καὶ αὐτεπαγγέλτως κατὰ τὸ 755 ἄρθρον τῆς πολ. δικον. Ἀπ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 8988 τοῦ 1851, τμ. 6.

ε'. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς τὸ δικαστήριον κηρύττεται ἀναρμόδιον παραπέμπον τὴν διαφορὰν εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον, θεωρεῖται ὡς ὁριστική, καθότι δι' αὐτῆς τὸ δικαστήριον ἐπεραίωσε τὸ καθ' ἑαυτὸ τὴν δίκην, καὶ ἀπεξεδύθη πάσης περαιτέρω ἐξουσίας ἐπ' αὐτῆς· ἑπομένως ὁριστικῆς οὔσης τῆς ἀποφάσεως, ἡ ἀναιρέσεως αἴτησις εἶναι ἀπαράδεκτος, ὅταν δὲν γίνῃ ἐμπροθέσμως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 101 τοῦ 1850.

ς'. Αἱ ἐκδικάζουσαι τὴν περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασιν προδικάστικαὶ ἀποφάσεις ὑπόκεινται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς.—Συνάμα μετ' αὐτῆς δύνανται νὰ ἐκκληθῶσι καὶ ὅλαι αἱ προεκδοθεῖσαι παρεμπίπτουσαι ἀποφάσεις, αἱ μὴ ὑποκείμεναι μόναι εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 16 τοῦ 1847 (Νομικ. σελ. 4776).

§ 11ª Ἡ περὶ λογοδοσίας ἀπόφασις θεωρεῖται ὡς μὴ ὁριστική; Ἴδε ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 542 τοῦ 1852, ἐξ ἧς μᾶλλον τοῦτο ἐξάγεται.—Ἴδε κατωτ. § 16.

§ 11β Αἱ ὁριστικαὶ ἀποφάσεις μόνον ἐν περιπτώσει παλινδικίας ἢ διορθώσεως λογιστικοῦ λάθους, δύνανται ν' ἀνακληθῶσιν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δικαστοῦ. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 301 τοῦ 1846 (Νομικ. σελ. 4760).—Ἴδε κατωτ. § 16.

§ 12. Ἡ περὶ νομιμοποιήσεως πρὸς τὸ δικάζεσθαι ἀπόφασις θεωρεῖται ὡς ὁριστική (1). Ὅρα ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 558, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 140 § 5.—Ἴδε κατωτ. § 13 ἐπ. 27.

§ 13. Ἀπόφασις ἀπορρίπτουσα ἔνστασιν περὶ παθητικῆς νομιμοποιήσεως θεωρεῖται ὡς προδικαστική. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 416 τοῦ 1846.—Ἴδε τὸν προηγ. §.

§ 14. Ἀπόφασις, δι' ἧς τὸ δικαστήριον διατάττει τὴν ἀναβολὴν τῆς προόδου δίκης τινός, θεωρεῖται ὡς ὁριστική, καθότι

(1) Ἀπόφασις, δι' ἧς γίνεται δεκτὴ ἔνστασις, τὴν ὁποίαν προτείνει ὁ ἐναγόμενος περὶ νομιμοποιήσεως πρὸς τὸ δικάζεσθαι κατὰ τοῦ πληρεξουσίου τοῦ ἐνάγοντος, καὶ δι' ἧς διετάχθη ἡ ἀναβολὴ τῆς συζητήσεως μεχρισοῦ οὗτος φέρῃ πληρεξούσιον, δὲν ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ὅρα τὴν νομολογίαν ἐν Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 139 § 244.

σταματᾷ τὴν πρόοδον τῆς ὑποθέσεως. Ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου 19 τοῦ 1846, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 146 § 13.

§ 15. Ἀπόφασις, διατάξασα ἀναβολὴν ἕνεκα συναφείας ἢ ἐκκρεμοδικίας τῶν δικῶν, θεωρεῖται ὁριστική. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 97 τοῦ 1846, ἣν Εὐρ. τόμ. 3 σ. 246.—Ἴδε κατ. § 70.

§ 16.

Αἱ περὶ λογοδοσίας ἀποφάσεις ποῖον χαρακτῆρα φέρουσιν;

Ἕπεται ἡ νομολογία ἐδάφ. ά—έ.

ά. Ἀπόφασις, ἀφορῶσα λογοδοσίαν, δὲν θεωρεῖται ὡς ὁριστικὴ ἀπόφασις. Ὅρα τὴν 237 τοῦ 1845 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 153 § 25 δίς.—(Γαλλικὴ νομολογία. αὐτ. σελ. 159.

β'. Ἀπόφασις περὶ βιαίας λογοδοσίας διαχειρίσεώς τινος ἐκκαλεῖται ἐντὸς τῆς πρὸς ἔφεσιν τριακονθημέρου προθεσμίας καὶ ὄχι ἐντὸς τριημέρου, κατὰ τὸ ἄρθρ. 1019 τῆς πολ. δικονομίας. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1954 τοῦ 1841.

γ'. Ἡ λογοδοσίαν ἐπιβάλλουσα ἀπόφασις εἶναι ὁριστική, ἡ δὲ μετ' αὐτὴν ἐκδοθεῖσα ἑτέρα ἀπόφασις περὶ τῶν ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ ἀμφισβητουμένων κεφαλαίων δὲν φέρει ἀνατροπὴν εἰς τὴν ἀρχὴν ταυτην. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 830 τοῦ 1849 (Νομικ. σ. 5262).

δ'. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἀκυροῦται ἡ κατάσχεσις καὶ παραπέμπονται οἱ διάδικοι εἰς λογοδοσίαν, εἶναι προδικαστική, καὶ δὲν ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Δύναται δὲ νὰ ἐκκληθῇ καὶ μετὰ τὴν τριακονθήμερον ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως προθεσμίαν καὶ μετὰ τὴν ἐκτέλεσίν της συνάμα μὲ τὴν ὁριστικήν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 237 τοῦ 1845. (Νομικ. σ. 4205).

έ. Ἀποφάσεις διατάττουσαι τὸν τρόπον τῆς λογοδοσίας, ἤγουν τὸ νὰ δώσῃ ὁ ἐναγόμενος ὡς κληρονόμος, συνάμα καὶ κοινῶς μετὰ τοῦ ἑτέρου συγκληρονόμου, λόγον τῆς διαχειρίσεώς του, ἵνα ἐξακριβωθῇ ἐκ τοῦ συνόλου τῆς διαδικασίας τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας τῶν ἀνηλίκων, δὲν εἶναι οὔτε ὁριστικαί, διότι οὐδὲν ὁριστικῶς ἀποφασίζουν, οὔτε παρεμπίπτουσαι περὶ ἀποδείξεως, ἀλλ' ἁπλῶς προπαρασκευαστικαί· ἑπομένως ἔφεσις κατ' αὐτῶν πρὸ τῆς ὁριστικῆς, δὲν συγχωρεῖται. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8993 τοῦ 1851, τμ. ά.

ς'. Ἡ περὶ λογοδοσίας ἀπόφασις θεωρεῖται ὡς μὴ ὁριστική; Ἴδε ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 542 τοῦ 1852, ἐξ ἧς μᾶλλον τοῦτο ἐξάγεται. Ἴδε καὶ ἀνωτ. § 11² ἑπ.

ζ'. Ἡ προσωρινὴ ἐκτέλεσις διατάττεται, ὅταν τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ ἀγωγή, ἀναγνωρισθῶσιν, ἢ δὲν ἐμ-

φανισθῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον ὁ καθ' οὗ προσάγονται ταῦτα, καίτοι κλητευθεὶς πρὸς τοῦτο εἰδικῶς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 113 τοῦ 1842 (Νομικ. σ. 2965).

§ 17. Ποῖαι θεωροῦνται ὡς τελεσίδικοι ἀποφάσεις; Ἴδε ἐν λ. *Ἀναίρεσις* τὴν 474 τοῦ 1852 ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου.

§ 18. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς διατάττεται ἡ σύστασις διαιτητικῶν δικαστηρίων, ποῖον χαρακτῆρα φέρει; Ἴδε ὅσα ἐσημείωσα ἐν Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 94, 95 καὶ κατωτ. § 26.

§ 19. Αἱ παρεμπίπτουσαι περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεις ἐπιδικάζουσαι συγχρόνως τὰς ἐν τῇ ἀγωγῇ αἰτήσεις, εἶναι ὁριστικαί, καὶ δύνανται νὰ ἐφεσιβληθῶσι δι' ἀναιρέσεως.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἡ ὑπ' ἀριθ. 237 τῆς 24 μαρτίου 1845 ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐπεδόθη πρὸς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Δημοσίου ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν τὴν 7 μαΐου 1849, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἀποδοτηρίου τῆς αὐτῆς χρονολογίας τοῦ παρὰ τῷ πρωτοδικείῳ Ἀθηνῶν κλητῆρος Μ Λ, ἡ δὲ αἴτησις ἀναιρέσεως τοῦ Δημοσίου κατὰ τῆς ἀνωτέρω τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἀποφάσεως ἐγένετο τὴν 23 ἰουλίου 1849· ἄρα εἶναι ἐκπρόθεσμος (ἄρθρα 816 καὶ 817 τῆς πολ. δικονομίας).

Ἐπειδὴ ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Δημοσίου, ὅτι ἡ ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν δὲν εἶναι ὁριστική, καὶ ἑπομένως ἡ αἴτησις ἀναιρέσεως κατὰ τῆς περὶ ἀποδείξεως παρεμπιπτούσης δύναται νὰ μενῇ μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς τελευταίας ὁριστικῆς ἀποφάσεως εἶναι ἀστήρικτος, καθότι ἡ ἀνωτέρω τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἀπόφασις ὁριστικῶς καὶ τελεσιδίκως ἀποφαίνεται τὸν Θ Μ κύριον τῶν πέντε ὀκτημορίων τοῦ ἐπιδίκου γηπέδου καὶ τὸ Δημόσιον ὑπόχρεων εἰς ἀποζημίωσιν, τουτέστι δικάζει ὁριστικῶς τὴν ἀγωγὴν τοῦ Μ καὶ ὁριστικῶς ἀποφαίνεται ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς διαταχθείσης διὰ τῆς παρεμπιπτούσης ἀποφάσεως, ἀποδείξεως, ὥστε περὶ τῆς κυρίας ἀγωγῆς δὲν μένει τι πλέον ἀναποφάσιστον, ἂν δὲ δὲν ἐγένετο εἰσέτι ἡ καταμέτρησις τοῦ γηπέδου τούτου, καθ' παρεπόμενον καὶ ἀνεξάρτητον τοῦ κυρίου ἀντικειμένου τῆς δίκης, δὲν μεταβάλλει οὐδαμῶς τὸν χαρακτῆρα τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως.»

'Απόφ. πολ. 'Αρ Πάγου 213 τοῦ 1849.

§ 20. Ὁριστικὴ ἀπόφασις εἶναι ἡ ἀποπερατόνουσα τὴν ὑπόθεσιν, συνεπείᾳ παραδοχῆς ἐνστάσεώς τινος. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 226 τοῦ 1849.

§ 21. Ὁ Α ἀνέκοψε τὴν σφράγισιν διαφόρων πραγμάτων, καὶ

ἐζήτησε τὴν ἀκύρωσιν τῆς σφραγίσεως καὶ τὴν ἄρσιν τῶν σφραγίδων, διότι ἡ σφράγισις ἐγένετο παρὰ τὸν νόμον, τὰ δὲ σφραγισθέντα ἀνήκουσιν εἰς αὐτόν. — Τὸ δικαστήριον ἀπέρριψε τὴν πρώτην αἴτησιν, διατάξαν ἀποδείξεις περὶ τῆς δευτέρας. — Ζητεῖται λοιπόν, ἂν τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ἀποφάσεως φέρῃ χαρακτῆρα ὁριστικότητος; Ὁ Ἄρειος Πάγος ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα· ἄρα συγχωρεῖται καὶ αἴτησις ἀναιρέσεως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 201 τοῦ 1850.

§ 22. Ἀπόφασις, ὁρίζουσα ὅτι ὁ ἐνάγων πρέπει νὰ λάβῃ μόνον 100 δραχ. κατὰ μῆνα δι' ὅσους μῆνας ἀποδείξει ὅτι ὑπηρέτησεν, εἶναι ὁριστική;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἡ ὑπ' ἀριθ. 6 ἀπόφασις τῶν ἐν Πάτραις ἐμποροδικῶν ὥρισεν, ὅτι πρέπει νὰ λάβῃ ὁ ἀναιρεσίβλητος μισθὸν 100 δραχμῶν κατὰ μῆνα δι' ὅσους μῆνας ἀποδειχθῇ ὅτι ἐξηκολούθησε τὴν τῆς τροφοδοσίας προκειμένην ἐπιχείρισιν, διατάξασα συγχρόνως καὶ τὴν ἀπόδειξιν τῆς διαρκείας τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ· ὅθεν διὰ τῆς διατάξεως ταύτης δὲν εἶχε περατωθῆ ἐντελῶς ἡ περὶ πληρωμῆς ὡρισμένου ποσοῦ, λόγῳ μισθοῦ, δίκη μεταξὺ τῶν διαδίκων, ὥστε ἡ εἰρημένη διάταξις λύουσα ἁπλῶς τὸ παρεμπίπτον ζήτημα περὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ μηνιαίως πληρωτέου εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα μισθοῦ, ἐὰν ἤθελεν οὗτος ἀποδείξῃ ἐπὶ πόσου χρόνου παρέσχε τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ὑπηρεσίαν δὲν ἦτον ὁριστική· ὥστε ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ὑπ' ἀριθ. 301 θεωρήσασα τὴν εἰρημένην διάταξιν ὁριστικήν, καὶ ἀποῤῥίψασα τὴν ἔφεσιν, ἥτις ἐγένετο κατ' αὐτῆς συνάμα μετὰ τῆς ἐφέσεως κατὰ τῆς περατωσάσης τὴν πρωτόδικον δίκην, ὑπ' ἀριθ. 110 ἀποφάσεως, ὡς ἐκπρόθεσμον, καθὸ γενομένην μετὰ τριάκοντα ἡμέρας ἀπὸ τῆς εἰς τὸν πληρεξούσιον τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ἐπιδόσεως τῆς ἀναφερθείσης ὑπ' ἀριθ. 6 ἀποφάσεως, παρεβίασε τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 749 ἐδ. 1, 180, 181 τῆς πολ. δικονομίας, καθ' ἃς αἱ παρεμπίπτουσαι ἀποφάσεις δύνανται νὰ ἐκκληθῶσιν εἴτε ἐπιδοθῶσιν εἰς τὸν ἐκκαλοῦντα εἴτε οὔ, συνάμα μετὰ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως, ἐνόσῳ δὲν παρέλθῃ ἡ ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς τελευταίας ταύτης προθεσμίας τῆς ἐφέσεως, αἱ δὲ διατάξεις αὗται ῥυθμίζουσαι τὴν προθεσμίαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας δύναταί τις νὰ προσβάλῃ δι' ἐφέσεως τὰς κατ' αὐτοῦ ἐκδοθείσας ἀποφάσεις, εἶναι οὐσιώδεις, καὶ ἑπομένως ἡ παραβίασις αὐτῶν φέρει ἀναίρεσιν, κατὰ τὸ ἄρθρ. 807 ἐδ. 5, ὡς πρὸς τὸ περὶ τοῦ μισθοῦ τούτου ζήτημα. ἀναιρουμένης δὲ τῆς ἀποφάσεως ταύτης πρέπει νὰ συνα-

στάσεως (ἄρθρον 622 τοῦ ποιν. νόμου). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου τξϐ' τοῦ 1839.

§ 6. Ὁ μετερχόμενος τὸ ἐμπόριον τῶν ὅπλων, ἄνευ ἀδείας, τιμωρεῖται ἀπὸ τὸ ἄρθρον 621 τοῦ ποιν. νόμου, τὴν δὲ ἄδειαν ταύτην ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ εἶναι ἁρμοδία νὰ χορηγήσῃ. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 107 τοῦ 1847.

§ 7. Πρὸς τοὺς παρὰ πρωτοδίκαις εἰσαγγελεῖς ἐξεδόθη ἄλλοτε ἐγκύκλιος, καθ' ἣν τὰ δημευόμενα ὅπλα πρέπει νὰ παραδίδωνται σημαδευμένα, διὰ διακριτικῶν σημείων καὶ μὲ ἀκριϐῆ περιγραφὴν, εἰς τὸν ἐν τῇ ἕδρᾳ τοῦ δικαστηρίου, τὸ ὁποῖον διατάσσει τὴν δήμευσιν, φρούραρχον ἢ τὸν ἀρχηγὸν τῆς χωροφυλακῆς ἢ ὀροφυλακῆς, ἵνα στέλλωνται εἰς τὸ ἐν Ναυπλίῳ ὁπλαστάσιον.

§ 8. Ἡ ἀμοιϐὴ τοῦ καταμηνυτοῦ, περὶ ἧς διαλαμϐάνει τὸ ἄρθ. 7 τοῦ περὶ ὁπλοφορίας διατάγματος, δὲν εἶναι εἰμὴ πρόστιμον· ἑπομένως ἐφαρμόζονται ἐπ' αὐτῆς τὸ ἄρθρ. 86 τῆς ποιν. διατιμ. καὶ τὸ ἄρθρ. 32 τοῦ ποιν. νόμου. Δὲν ἐξομοιοῦται λοιπὸν μὲ τὰς πολιτικὰς ἀπαιτήσεις, ὡς πρὸς τὰς ὁποίας ἡ ἐκτέλεσις γίνεται ἐπιμελείᾳ τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος· ἡ εἴσπραξις λοιπὸν αὐτῆς γίνεται ἐπιμελείᾳ τῆς ἀρχῆς.

Ὁ σκοπὸς τοῦ νόμου νὰ εἰσπράττηται ἡ ἀμοιϐὴ αὕτη συμφώνως μὲ τὰ περὶ εἰσπράξεως προστίμων καὶ χρηματικῶν ὡρισμένα προκύπτει σαφέστερον ἐκ τοῦ γερμανικοῦ κειμένου τοῦ μνησθέντος διατάγματος. Μάχεται δὲ ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης καὶ ἡ διάταξις τῶν ἄρθρων 44 καὶ 47 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. Τοιαύτη ἦτον ἡ γνώμη τοῦ Κ. Φέδερ καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργείου. (Ἔγγρ. 12257 τῆς εἰσαγγ. τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετ.)

ΟΠΛΟΣΤΑΣΙΟΝ. Τίς τὸ ἀντιπροσωπεύει; Ἴδε ἐν Εὑρετ. τόμ. 3 τὴν λέξιν *Δημόσιον* § 57 ἐπ.

ΟΠΛΟΦΟΡΟΙ ὡς ὑπάλληλοι ἐπὶ τῆς ἀπαῤῥιθμήσεως τῶν ζώων. Ἴδε ἐν Εὑρ. τὴν λέξιν *Ἀπιστία*.—Ἴδε καὶ τόμ. 5 σελ. 691 § 11 ἂν ἦναι δημόσιοι ὑπάλληλοι.

ΟΡΙΣΤΙΚΑΙ κ.λ. ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ.

Πίναξ λεκτικός.

ΣΗΜ. Εἰς τὸ προκείμενον ἄρθρον περιέχονται αἱ ἑπόμεναι πολ. ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ἀπόφασις 243 τοῦ 1839 § 8.
» 392 τοῦ 1840 § 27.
» 314 » § 9.
» 36 τοῦ 1842 § 9.

Ἀποφάσεις τοῦ 1844.
25 § 45.
26 § 91.

Ἀποφάσεις τοῦ 1845.
17 § 78.
40 § 9.
46 § 9, 44.

Ἀποφάσεις τοῦ 1846.
Ἀπ. 2 § 48.
4 § 62.
19 § 44.
32 § 60, 64.
39 § 28.
97 § 15.
» ποιν. 89 § 9.

Ἀποφάσεις τοῦ 1847.
Ἀπ. 36 § 80.
102, 135 § 84.

Ἀποφάσεις τοῦ 1848.
17 § 76.
48 § 50.
74 § 52.

Ἀποφ. 114, 371 § 51.
174 § 7.
219 § 50.

Ἀποφάσεις τοῦ 1849.
Ἀπ. 143 § 35.
213 § 19.
226 § 20.

Ἀποφάσεις τοῦ 1850.
Ἀπ. 74 § 19 6'.
81 § 23.
101 § 9.
104 § 24.
135 § 53.
152 § 54.
159 § 55.
201 § 21.
244 § 22.

Ἀποφάσεις τοῦ 1851.
Ἀπ. 155 § 4.

Ἀποφάσεις τοῦ 1852.
Ἀπ. 83 § 100.
474 § 17.
542 § 16 (ϛ) 101.

Ἀποφάσεις τοῦ 1853.
277 § 71.
327 § 9. 6.
862 § 72.

---

§ 1. Ποίας ἀποφάσεις χαρακτηρίζει ὁ νόμος ὡς ὁριστικάς; ποίας ὡς παρεμπιπτούσας καὶ ποίας ὡς προπαρασκευαστικάς;

Ἐπειδὴ τὸ ζήτημα αὐτὸ ἀναφύεται συνεχῶς ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, νομίζω χρήσιμον νὰ ἀνακεφαλαιώσω ἐνταῦθα ὅσα ἀλλοῦ (Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 158 ἐπ.) ἐν ἐκτάσει ἐξέθεσα, καὶ νὰ προσθέσω καὶ τὴν νεωτέραν νομολογίαν.

§ 2. Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 181, 515 § 1, 225 καὶ 583 τῆς πολιτικῆς δικονομίας γίνεται δῆλον, ὅτι ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ὡς ὁριστικὰς ἀποφάσεις θεωρεῖ ἐκείνας, δι' ὧν εἴτε ἀποπερατοῦται ἡ κυρία δίκη, εἴτε παραδέχεται ἔνστασίς τις καὶ ἀπεκδύεται πλέον τὸ ἐκδοῦν αὐτὰς δικαστήριον τῆς περαιτέρω ὑποθέσεως, τὰς δὲ λοιπὰς θεωρεῖ ὡς προδικαστικὰς καὶ παρεμπι-

πτούσας (1). Ἀπόφ. πρλ. Α. Π. 2 τοῦ 1846.—Ὅρα Κύρ. τόμ. 6 σελ. 92 § 106· καὶ τόμ. 3 σελ. 138 ἑπ.

§ 3. Ὁ προκαλῶν πρὸς ἀγωγὴν δύναται νὰ ἐκκαλέσῃ τὴν ἀπόφασιν, δι' ἧς ἀποῤῥίπτεται ἡ κατὰ τῆς ἀγωγῆς τοῦ προκαλουμένου ἔνστασις ἐκείνου, ὅτι παρεγράφη ἡ ἀγωγή, διότι ἀφορᾷ ὁριστικὸν ζήτημα. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 843, ἐν Κύρ. τόμ. 3 σελ. 140 § 4.

§ 4. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἀποῤῥίπτονται ἐνστάσεις τοῦ προκαλουμένου καὶ χορηγεῖται εἰς αὐτὸν δεκαήμερος προθεσμία, ἵνα κινήσῃ τὴν κυρίαν ἀγωγήν του, εἶναι προπαρασκευαστική, δυναμένη νὰ ἐκκληθῇ συνάμα μὲ τὴν ὁριστικήν.

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὰ ἄρθρα 180, 181, 185, 583 καὶ 749 τῆς πολ. δικονομίας, ὁριστικὴ ἀπόφασις εἶναι ἡ ἀποπερατοῦσα τὴν ὑπόθεσιν, ἢ ἡ κατὰ συνέπειαν ἐνστάσεώς τινος ἐκδοθεῖσα, δι' ἧς γίνεται παραδεκτὴ ἡ ἔνστασις καὶ τὸ δικαστήριον ἀπεκδύεται τῆς περαιτέρω ἐκδικάσεως τῆς ὑποθέσεως, ἡ δὲ ἀποῤῥίπτουσα ἐνστάσεις, διατάττουσα ἀπόδειξιν ἢ προσδιορίζουσα προθεσμίαν, εἶναι παρεμπίπτουσα, καὶ καθὸ τοιαύτη δύναται νὰ ἀνακληθῇ ἢ νὰ ἐφεσιβληθῇ συνάμα μὲ τὴν ὁριστικήν· ἐξαίρεσις δὲ τῶν ἀρχῶν τούτων δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν περὶ προκλήσεως εἰς ἀγωγὴν δίκην· ἐξ ἐναντίας, ἐκ τῶν ἄρθρων 84 εδ. 2, 85 καὶ 87 τῆς ἰδίας δικονομίας προκύπτει ὅτι ὁριστικὴ θεωρεῖται μόνον ἡ ἀπόφασις, ἥτις ἀποῤῥίπτει τὴν πρόκλησιν ὡς ἀπαράδεκτον, ἢ κηρύττει ἀποσβεσμένην τὴν ἀγωγήν, ἢ διατάττει ὅτι ἡ ἔνστασις φυλάττει διαρκῆ τὴν ἐνέργειάν της· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἡ ὑπ' ἀριθ. 417 τοῦ ἐν Λαμίᾳ πρωτοδικείου ἀπόφασις ἀποῤῥίπτει τὰς περὶ ἀπαραδέκτου ἐνστάσεις τοῦ προκαλουμένου καὶ χορηγεῖ εἰς αὐτὸν δέκα ἡμερῶν προθεσμίαν, ὅπως κινήσῃ τὴν κυρίαν ἀγωγήν του· ἄρα ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν, διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του, ἐθεώρησε τὴν ἀπόφασιν ταύτην προπαρασκευαστικὴν καὶ δυναμένην νὰ ἐφεσιβληθῇ συνάμα μὲ τὴν ὁριστικήν, ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς τῆς ἀναιρεσειούσης, ὅτι ἡ περὶ ἀποσβέσεως τῆς ἀγωγῆς δικαιώματος ἀπόφασις δὲν λαμβάνει χώραν, ὅταν ὁ προκαλούμενος, ὡς ἐπὶ τοῦ

---

(1) Ἴδε τεμ. 1 Πανδ. de re judic.

Ὡς ὁριστικὴν ἀπόφασιν θεωρεῖ ὁ νόμος ἐκείνην, δι' ἧς ὁ δικαστὴς ἐξαντλεῖ τὴν δικαιοδοσίαν του. τεμ. 14 καὶ 45 Πανδ. de re judic. — Πᾶσα ἄλλη λοιπὸν ἀπόφασις, λύουσα παρεμπῖπτόν τι ζήτημα, θεωρεῖται ὡς παρεμπίπτουσα, ἐν ὅσῳ ὁ δικαστὴς δὲν ἀπήγγειλεν ἀπόφασιν ἐπὶ τῆς οὐσίας· ἐξ ἐκείνων λοιπὸν τῶν ἀποφάσεων, πρὸ τῆς ἀπαγγελίας ταύτης, τελεσιδικία δὲν χωρεῖ. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 49 τοῦ 1852 (Νομοθ. σελ. 5548).

προκειμένου, κινήση τὴν ἀγωγήν του, καὶ ἐκ τούτου καθίσταται ὁριστικὴ ἡ ἀπόφασις ἡ προσδιορίζουσα τὴν προθεσμίαν εἶναι ἐσφαλμένος, καθότι ὁ προκαλούμενος ἀναγκαίως μὲν ὑποχρεοῦται νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγήν του διὰ νὰ μὴ τεθῇ εἰς τὸν κίνδυνον νὰ κηρυχθῶσιν ἀπεσβεσμένα τὰ δικαιώματά του, ἀλλ' ἐκ τούτου ἡ ἀπόφασις δὲν μεταβάλλει χαρακτῆρα, καθὼς δὲν μεταβάλλει ἡ περὶ ἀποδείξεως παρεμπίπτουσα, ἂν καὶ ὁ δι' αὐτῆς ὑποχρεωθεὶς εἰς ἀπόδειξιν διάδικος συμμορφοῦται μὲ αὐτὴν καὶ τὴν ἐκτελεῖ.»

'Απόφ. πολ. 'Αρείου Πάγου 155 τοῦ 1851 κυροῦσα τὴν 8158 τῶν ἐν 'Αθήναις ἐφετῶν.

§ 5. Όταν ἀποῤῥιφθῇ ἡ ἔνστασις τῆς παραγραφῆς, δὲν δύναται τὸ δικαστήριον νὰ δικάσῃ ἐκ νέου περὶ αὐτῆς. Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 141 τοῦ 1844, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 669 § 30.

§ 6. Ἡ περὶ παραγραφῆς ἀπόφασις δὲν εἶναι ὁριστική. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5004, ἣν ἐν λέξει *Ἔφεσις* § 367.

§ 7. Ἀπόφασις ἀποῤῥίπτουσα ἔνστασιν περὶ κτητικῆς παραγραφῆς εἶναι παρεμπίπτουσα, καὶ δύναται νὰ ζητηθῇ ἀναίρεσις κατ' αὐτῆς σύναμα μετὰ τῆς ὁριστικῆς. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 174 τοῦ 1848.

§ 8. Ἀπόφασις, ἀφορῶσα τὸν χρόνον, ἀφ' οὗ τρέχει ὁ τόκος, θεωρεῖται ὡς ὁριστική. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 243 τοῦ 1839, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 142 § 7.

§ 9.

Ποῖον χαρακτῆρα φέρουσιν αἱ ἀποφάσεις, ὅταν ἀποφασίζηται ἀφ' ἑνὸς ἡ οὐσία, καὶ ἀφ' ἑτέρου διορίζωνται πραγματογνώμονες; Ἴδε τὰ ἑπόμ. ἐδ. ά—ή.

Ἰδοὺ τί εὕρηται εἰς τὴν νομολογίαν ὡς πρὸς τοῦτο·

ά. Ἀπόφασις, ἀποῤῥίπτουσα ἔνστασιν τοῦ ἐναγομένου, προτείναντος ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ζητῇ ἀποζημίωσιν ἀπ' αὐτὸν, ἀλλ' ἀπὸ ἄλλους αὐτουργοὺς τῆς πράξεως, περὶ ἧς ἐπρόκειτο, δὲν εἶναι ἀνακλητέα παρὰ τοῦ ἀπαγγείλαντος αὐτὴν δικαστηρίου, οὔτε δύναται νὰ οὐδετερωθῇ ὑπὸ τῶν ἐφετῶν εἰμὴ συνεπείᾳ βασίμου ἐφέσεως. Ὅρα τὴν 48 τοῦ 1845 ἀπόφασιν Ἀρ. Πάγου ἐν Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 146 § 222 δίς.

έ. Ὅταν διὰ τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως διορίζωνται ἐμπειροτέχναι, καὶ δι' αὐτῆς ἀποφασίζεται συγχρόνως καὶ ἡ οὐσία, ἡ ἀπόφασις θεωρεῖται ὡς ὁριστική (1). Ὅρα τὴν νομολογίαν ἐν Εὐρ.

(1) Ἀπόφασις, δι' ἧς θεωρεῖταί τις ὑπεύθυνος πρὸς ἀποζημίωσιν, καὶ διορίζονται πραγματογνώμονες πρὸς ἐκτίμησιν θεωρεῖται ὡς ὁριστική; Αὐτόθι.

τόμ. 3 σελ. 145 § 6. Αὐτ. σελ. 158 § 45.—ὅρα καὶ ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἐκδοθεῖσαν εἰς διαφορὰν μεταξὺ Χριστοφόρου καὶ Πεπονοπούλου τὸν ὀκτ. 1850.

γ'. Ἀπόφασις, καταδικάζουσά τινα εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν καρπῶν κτήματός τινος καὶ διορίζουσα πραγματογνώμονας πρὸς ἐξεύρεσιν τῶν καρπῶν, εἶναι ὁριστικὴ μὲν ὡς πρὸς τὸ πρῶτον κεφάλαιον, παρεμπίπτουσα δὲ ὡς πρὸς τὸ δεύτερον. Ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 9002 τοῦ 1851, τμ. ά.

δ'. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἀναγνωρίζεται ἡ πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρέωσις, ἀφίεται δ' ἐκκρεμὲς τὸ περὶ ἀποζημιώσεως, εἶναι ὁριστικὴ ὡς πρὸς τὸ πρῶτον. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 327 τοῦ 1853, κυροῦσα τὰς 10024 καὶ 100140 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

ε. Ἀπόφασις, φέρουσα ἐν τῷ διατακτικῷ της, « παραδέχεται » ἐπὶ τοῦ παρόντος κατὰ τύπον τὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγὴν » δὲν εἶναι ὁριστική.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις δὲν εἶναι ὁριστικὴ εἰμὴ κατὰ τῆς μὴ ἐκκαλουμένης διατάξεως, δι' ἧς ἀπερρίφθησαν αἱ αἰτήσεις τοῦ ἐνάγοντος περὶ ἀποδόσεως τῶν εἰρημένων μύλων καὶ τοῦ εἰσοδήματος αὐτῶν, ἀλλά, καθόσον ἀφορᾷ τὰς ὑπολοίπους διατάξεις, δὲν εἶναι εἰμὴ παρεμπίπτουσα καὶ προδικαστικὴ περὶ ἀποδείξεως, διότι καὶ ἡ διάταξις της δι' ἧς « παραδέχεται ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐν γένει μόνον καὶ κατὰ τύπον τὴν περὶ ἀποζημιώσεως » ἄλλο δὲν δηλοῖ ἀντιστρόφως, εἰμὴ ὅτι ἀπορρίπτει τὴν περὶ ἀπαραδέκτου περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγῆς ἔνστασιν τοῦ ἐναγομένου, αἱ δὲ ἀπορρίπτουσαι τὰς ἐνστάσεις διατάξεις δὲν εἶναι εἰμὴ παρεμπίπτουσαι ὡς πρὸς τὴν ἄλλην δίκην, ἥτις μένει ὁριστικῶς ἀναποφάσιστος, ἀλλ' αἱ παρεμπίπτουσαι ἀποφάσεις δύνανται νὰ ἐκκληθῶσι καὶ μετὰ τὴν τριακονθημερίαν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεώς των, καθόσον καὶ μέχρι τῆς νομίμου προθεσμίας πρὸς ἔφεσιν τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως δύνανται νὰ ἐκκληθῶσιν. »

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9509 τοῦ 1852.

ϛ'. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς καταδικάζεταί τις εἰς ἀποζημίωσιν, χωρὶς νὰ προσδιορίζηται συγχρόνως καὶ τὸ ποσόν, φέρει χαρακτῆρα ὁριστικότητος;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ διὰ τῆς ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις πρωτοδικῶν ἐκδοθείσης μεταξὺ τῶν διαδίκων ἐν τῇ προκειμένῃ δίκῃ, τὸ πρωτοδικεῖον ἐν τῷ διατακτικῷ ἀποφαίνεται ὅτι ἡ πλατεία τοῦ νοσοκομείου κατέλαβε π. χ. 2435 καὶ τοῦ οἰκοπέδου τοῦ ἐνάγοντος, καὶ ὅτι ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ὀφείλει ν' ἀποζημιώσῃ

τὸν ἐνάγοντα διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω πήχεων· τὴν δὲ ἀπόφασιν ταύτην δὲν ἐξεκάλεσε ποσῶς ὁ δῆμος Ἀθηνῶν ἐπιδοθεῖσαν αὐτῷ τῇ 3 μαρτίου 1852, ὡς διαλαμβάνει τὸ σχετικὸν ἐπιδοτήριον, ἀλλ' ἐξεκάλεσεν ἁπλῶς τὴν μεταγενεστέραν ἀπόφασιν, ἥτις ἁπλῶς προσδιώρισε τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως· ἑπομένως τελεσιδίκως ἀποφασισθείσης τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ δήμου περὶ ἀποζημιώσεως τοῦ ἐνάγοντος διὰ τοὺς πήχεις τοῦ οἰκοπέδου του ὡς καταληφθέντας ἀπὸ τὴν εἰρημένην πλατεῖαν, ἀπαράδεκτος καθίσταται ὁ κατὰ τῆς πρώτης ἀποφάσεως προτεινόμενος λόγος, ὅτι δὲν εἶναι ὁ δῆμος ὑπόχρεως πρὸς ἀποζημίωσιν, ἀλλὰ τὸ Δημόσιον· ἄλλως τε εἶναι καὶ ἀνυπόστατος ὁ λόγος οὗτος, διότι οὐδεὶς νόμος καθιστᾷ τὸ Δημόσιον κύριον τῶν πλατειῶν των, ὥστε νὰ ἐνέχηται καὶ εἰς τὰς ἀποζημιώσεις των.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9834 τοῦ 1852 τμ. ά.

ζ'. Ἀπόφασις, δι' ἧς τὸ δικαστήριον ἀναβάλλει τὴν ἐκδίκασιν τῆς περὶ ἀποζημιώσεως αἰτήσεως διορίζον πραγματογνώμονας πρὸς ἐκτίμησιν αὐτοῦ, δὲν θεωρεῖται ὁριστική. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5287 τοῦ 1849.—Ἴδε κατωτ. § 22.

§ 10. Αἱ ἀποφάσεις, δι' ὧν τὰ δικαστήρια παραδέχονται ἢ ἀποῤῥίπτουσι τὴν παρεμπίπτουσαν περὶ πλαστογραφίας ἔνστασιν, εἰσὶν ὁριστικαί. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. ἐν Εὐρ. τ. 3 σ. 145 § 9.

10α Ἀπόφασις ἀποφασίζουσα τὸ περὶ πλαστογραφίας παρεμπίπτον ζήτημα καὶ διατάττουσα ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν ἀποδείξεις δὲν εἶναι ὁριστική, καὶ διὰ τοῦτο δύναται ν' ἀναιρεσιβληθῇ συνάμα μὲ τὴν κατ' οὐσίαν ὁριστικὴν ἀπόφασιν· ὅθεν καὶ ἡ κοινοποίησις αὐτῆς, ἄνευ ἐπιφυλάξεώς τινος, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποδοχὴ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 74 τοῦ 1850.

§ 11.

Ἀπόφασις ἔχουσα ἀντικείμενον τὸ νομικὸν τῆς ἁρμοδιότητος ζήτημα θεωρεῖται ὡς ὁριστική; (1) Ἴδε τὰ ἑπόμενα ἐδάφ. α'—ς'.

Εἰς τὸν προκείμενον § εὑρίσκετε διαφόρους ἀποφάσεις, δι' ὧν ἐλύθη διαφορατρόπως τὸ ζήτημα· πλέον σύμφωνος δὲ μὲ τὰς ἀρχὰς τῆς ἡμετέρας πολιτικῆς δικονομίας φαίνεται ἡ νομολογία, καθ' ἣν αἱ ἀποφάσεις, δι' ὧν ἀποῤῥίπτεται ἡ περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασις, δὲν φέρουσι χαρακτῆρα ὁριστικότητος, ἐνῷ φέρουσι τοιοῦτον αἱ παραδεχόμεναι τὴν περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασιν,

(1) Γαλλικὴ νομολογία, ἴδε ἡμέτ. Εὑρετ. τόμ. 7 σελ. 404 ἐν τῇ ὑποσημ.

διότι αὗται ἀποπερατόνουσι τὴν δίκην ὡς πρὸς τὸ δικαστήριον, τὸ ὁποῖον κηρύττεται ἀναρμόδιον. Ἕπεται ἡ νομολογία.

Εἰς τὸ Εὑρετ. τόμ. 3 σελ. 143 ἐπ. κατεχώρησα διαφόρους, ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ, ἀποφάσεις, ἤτοι τὰς 314 τοῦ 1840 καὶ 36 τοῦ 1842 πολ. ἀποφάσεις τοῦ Ἀρείου Πάγου, προσέτι δὲ τὴν 40 τοῦ 1845 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν. Εἰς δὲ τὸν τόμον 4 σελ. 143 τοῦ Εὑρετηρίου κατεχώρησα τὰς 4410 καὶ 4440 ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν· ἐκ τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν προκύπτει, ὅτι διὰ τῆς 36 ἀποφάσεώς του ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπεφήνατο, ὅτι ἀπόφασις, ἀποῤῥίπτουσα τὴν περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασιν, θεωρεῖται ὡς ὁριστική.

Ὅτι διὰ τῆς 314 ἀποφάσεώς του ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπεφάσισεν, ὅτι ἀπόφασις ἐφετῶν ἐπικυρόνουσα ἀπόφασιν πρωτοδικῶν κηρυχθέντων ἁρμοδίων πρὸς ἐκδίκασιν ὑποθέσεώς τινος, θεωρεῖται ὡς τελεσίδικος· καὶ διὰ τοῦτο ἡ κατ' αὐτῆς ἀναιρέσεως αἴτησις πρέπει νὰ ζητῆται ἐγκαίρως. Ἴδε ἐν λ. *Ἀναδρομικὴ δύναμις* § 13.

Ὅτι ἡ 40 ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν τοῦ 1845 ἀφίνει ἀμφιβολίας τινάς, ἂν ἡ νομικὴ ἐφημερίς, ἀπὸ τὴν ὁποίαν τὴν λαμβάνομεν, δὲν περιέχῃ τυπογραφικὸν παράραμα. Φαίνεται δὲ ὅτι, κατὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἡ περὶ ἁρμοδιότητος ἀπόφασις δὲν θεωρεῖται ὡς ὁριστική. Προσθετέον δὲ ὅτι

α. Διὰ ποινικῆς ἀποφάσεώς του (89 τοῦ 1846) ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπεφήνατο, ὅτι αἱ ἀποφάσεις, δι' ὧν τὸ δικαστήριον κηρύττεται ἁρμόδιον, φέρουν χαρακτῆρα παρεμπιπτούσης ἀποφάσεως, καὶ ὅτι αἱ λύουσαι τὸ περὶ ἁρμοδιότητος ζήτημα, καίτοι δικασθὲν ἀνεκκλήτως, δὲν δύνανται νὰ δώσωσιν ἰσχὺν δεδικασμένου. Ἴδε τὸ κατωτέρω ἴδιον ἄρθρον περὶ *ὁριστ. ποιν. ἀποφάσεων*.

β'. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς τὸ δικαστήριον κηρύττεται ἀναρμόδιον παραπέμπον τὴν διαφορὰν εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον, θεωρεῖται ὡς ὁριστική, καθότι δι' αὐτῆς τὸ δικαστήριον ἐπεραίωσε τὸ καθ' ἑαυτὸ τὴν δίκην, καὶ ἀπεξεδύθη πάσης περαιτέρω ἐξουσίας ἐπ' αὐτῆς· ἑπομένως ὁριστικῆς οὔσης τῆς ἀποφάσεως, ἡ ἀναιρέσεως αἴτησις εἶναι ἀπαράδεκτος, ὅταν δὲν γίνῃ ἐμπροθέσμως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 101 τοῦ 1850.

γ'. Ἀπόφασις, δι' ἧς ἐξεδικάσθη μὲν ὁριστικῶς ἡ περὶ ἁρμοδιότητος ἔνστασις, ἀλλὰ δὲν ἀφῃρέθη ὅλη ἡ ὑπόθεσις ἀπὸ τὸ δικάσαν δικαστήριον, εἶναι ἀπόφασις παρεμπίπτουσα καὶ ὄχι ὁριστική, ἡ δὲ πρὸς ἔφεσιν κατ' αὐτῆς προθεσμία δὲν ἄρχεται, ἐὰν δὲ ἐπελθόθη ἡ ὁριστικὴ ἀπόφασις (ἄρθρα 180, 185, 522 καὶ

756 § 2 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7580 τοῦ 1850.—Ἴδε τὴν λέξιν *Ἔφεσις* § 206.

δ'. Ἀπόφασις, δι' ἧς τὸ πρωτοδικεῖον ἀποῤῥίπτει ἔνστασίν τινα περὶ ἀναρμοδιότητος, δὲν ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς· τοῦτο δ' ἐξετάζεται καὶ αὐτεπαγγέλτως κατὰ τὸ 755 ἄρθρον τῆς πολ. δικον. Ἀπ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 8988 τοῦ 1851, τμ. 6.

ε. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς τὸ δικαστήριον κηρύττεται ἀναρμόδιον παραπέμπον τὴν διαφορὰν εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον, θεωρεῖται ὡς ὁριστική, καθότι δι' αὐτῆς τὸ δικαστήριον ἐπεραίωσε τὸ καθ' ἑαυτὸ τὴν δίκην, καὶ ἀπεξεδύθη πάσης περαιτέρω ἐξουσίας ἐπ' αὐτῆς· ἑπομένως ὁριστικῆς οὔσης τῆς ἀποφάσεως, ἡ ἀναιρέσεως αἴτησις εἶναι ἀπαράδεκτος, ὅταν δὲν γίνῃ ἐμπροθέσμως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 101 τοῦ 1850.

ς'. Αἱ ἐκδικάζουσαι τὴν περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασιν προδικαστικαὶ ἀποφάσεις ὑπόκεινται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς.—Συνάμα μετ' αὐτῆς δύνανται νὰ ἐκκληθῶσι καὶ ὅλαι αἱ προεκδοθεῖσαι παρεμπίπτουσαι ἀποφάσεις, αἱ μὴ ὑποκείμεναι μόναι εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 16 τοῦ 1847 (Νομικ. σελ. 4770).

§ 11[2] Ἡ περὶ λογοδοσίας ἀπόφασις θεωρεῖται ὡς μὴ ὁριστική, ἴδε ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 542 τοῦ 1852, ἐξ ἧς μᾶλλον τοῦτο ἐξάγεται.—Ἴδε κατωτ. § 16.

§ 11[3] Αἱ ὁριστικαὶ ἀποφάσεις μόνον ἐν περιπτώσει παλινδικίας ἢ διορθώσεως λογιστικοῦ λάθους, δύνανται ν' ἀνακληθῶσιν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δικαστοῦ. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 301 τοῦ 1846 (Νομικ. σελ. 4760).—Ἴδε κατωτ. § 16.

§ 12. Ἡ περὶ νομιμοποιήσεως πρὸς τὸ δικάζεσθαι ἀπόφασις θεωρεῖται ὡς ὁριστική (1). Ὅρα ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 558, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 140 § 5.—Ἴδε κατωτ. § 13 ὑπ. 27.

§ 13. Ἀπόφασις ἀποῤῥίπτουσα ἔνστασιν περὶ παθητικῆς νομιμοποιήσεως θεωρεῖται ὡς προδικαστική. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 416 τοῦ 1846.—Ἴδε τὸν προηγ. §.

§ 14. Ἀπόφασις, δι' ἧς τὸ δικαστήριον διατάττει τὴν ἀναβολὴν τῆς προόδου δίκης τινὸς, θεωρεῖται ὡς ὁριστική, καθότι

---

(1) Ἀπόφασις, δι' ἧς γίνεται δεκτὴ ἔνστασις, τὴν ὁποίαν προτείνει ὁ ἐναγόμενος περὶ νομιμοποιήσεως πρὸς τὸ δικάζεσθαι κατὰ τοῦ πληρεξουσίου τοῦ ἐνάγοντος, καὶ δι' ἧς διετάχθη ἡ ἀναβολὴ τῆς συζητήσεως μέχρισοῦ οὗτος φέρῃ πληρεξούσιον, δὲν ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ὅρα τὴν νομολογίαν ἐν Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 139 § 244.

σταματᾷ τὴν πρόοδον τῆς ὑποθέσεως. Ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου 19 τοῦ 1846, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 146 § 13.

§ 15. Ἀπόφασις, διατάξασα ἀναβολὴν ἕνεκα συναφείας ἢ ἐκκρεμοδικίας τῶν δικῶν, θεωρεῖται ὁριστική. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 97 τοῦ 1846, ἣν Εὐρ. τόμ. 3 σ. 246.—Ἴδε κατ. § 70.

§ 16.

Αἱ περὶ λογοδοσίας ἀποφάσεις ποῖον χαρακτῆρα φέρουσιν;

Ἕπεται ἡ νομολογία ἐδάφ. ά—έ.

ά. Ἀπόφασις, ἀφορῶσα λογοδοσίαν, δὲν θεωρεῖται ὡς ὁριστικὴ ἀπόφασις. Ὅρα τὴν 237 τοῦ 1845 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 153 § 25 δίς.—(Γαλλικὴ νομολογία. αὐτ. σελ. 159.

β'. Ἀπόφασις περὶ βιαίας λογοδοσίας διαχειρίσεώς τινος ἐκκαλεῖται ἐντὸς τῆς πρὸς ἔφεσιν τριακονθημέρου προθεσμίας καὶ ὄχι ἐντὸς τριημέρου, κατὰ τὸ ἄρθρ. 1019 τῆς πολ. δικονομίας. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1954 τοῦ 1841.

γ'. Ἡ λογοδοσίαν ἐπιβάλλουσα ἀπόφασις εἶναι ὁριστική, ἡ δὲ μετ' αὐτὴν ἐκδοθεῖσα ἑτέρα ἀπόφασις περὶ τῶν ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ ἀμφισβητουμένων κεφαλαίων δὲν φέρει ἀνατροπὴν εἰς τὴν ἀρχὴν ταυτην. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 830 τοῦ 1849 (Νομικ. σ. 5262).

δ'. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἀκυροῦται ἡ κατάσχεσις καὶ παραπέμπονται οἱ διάδικοι εἰς λογοδοσίαν, εἶναι προδικαστικὴ, καὶ δὲν ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Δύναται δὲ νὰ ἐκκληθῇ καὶ μετὰ τὴν τριακονθήμερον ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως προθεσμίαν καὶ μετὰ τὴν ἐκτέλεσίν της συνάμα μὲ τὴν ὁριστικήν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 237 τοῦ 1845. (Νομικ. σ. 4205).

έ. Ἀποφάσεις διατάττουσαι τὸν τρόπον τῆς λογοδοσίας, ἤγουν τὸ νὰ δώσῃ ὁ ἐναγόμενος ὡς κληρονόμων, συνάμα καὶ κοινῶς μετὰ τοῦ ἑτέρου συγκληρονόμος, λόγον τῆς διαχειρίσεώς του, ἵνα ἐξακριβωθῇ ἐκ τοῦ συνόλου τῆς διαδικασίας τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας τῶν ἀνηλίκων, δὲν εἶναι οὔτε ὁρισττικαί, διότι οὐδὲν ὁριστικῶς ἀποφασίζουν, οὔτε παρεμπίπτουσαι περὶ ἀποδείξεως, ἀλλ' ἁπλῶς προπαρασκευαστικαί· ἑπομένως ἔφεσις κατ' αὐτῶν πρὸ τῆς ὁριστικῆς, δὲν συγχωρεῖται. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8993 τοῦ 1851, τμ. ά.

ς'. Ἡ περὶ λογοδοσίας ἀπόφασις θεωρεῖται ὡς μὴ ὁριστική; Ἴδε ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 542 τοῦ 1852, ἐξ ἧς μᾶλλον τοῦτο ἐξάγεται. Ἴδε καὶ ἀνωτ. § 11² ἐπ.

ζ'. Ἡ προσωρινὴ ἐκτέλεσις διατάττεται, ὅταν τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ ἀγωγὴ, ἀναγνωρισθῶσιν, ἢ δὲν ἐμ-

φανισθῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον ὁ καθ' οὗ προσάγονται ταῦτα, καίτοι κλητευθεὶς πρὸς τοῦτο εἰδικῶς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 113 τοῦ 1842 (Νομικ. σ. 2065).

§ 17. Ποῖαι θεωροῦνται ὡς τελεσίδικοι ἀποφάσεις; Ἴδε ἐν λ. *Ἀναίρεσις* τὴν 474 τοῦ 1852 ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου.

§ 18. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς διατάττεται ἡ σύστασις διαιτητικῶν δικαστηρίων, ποῖον χαρακτῆρα φέρει; Ἴδε ὅσα ἐσημείωσα ἐν Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 94, 95 καὶ κατωτ. § 26.

§ 19. Αἱ παρεμπίπτουσαι περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεις ἐπιδικάζουσαι συγχρόνως τὰς ἐν τῇ ἀγωγῇ αἰτήσεις, εἶναι ὁριστικαί, καὶ δύνανται νὰ ἐφεσιβληθῶσι δι' ἀναιρέσεως.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἡ ὑπ' ἀριθ. 237 τῆς 24 μαρτίου 1845 ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐπεδόθη πρὸς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Δημοσίου ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν τὴν 7 μαΐου 1849, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἐπιδοτηρίου τῆς αὐτῆς χρονολογίας τοῦ παρὰ τῷ πρωτοδικείῳ Ἀθηνῶν κλητῆρος Μ Δ, ἡ δὲ αἴτησις ἀναιρέσεως τοῦ Δημοσίου κατὰ τῆς ἀνωτέρω τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἀποφάσεως ἐγένετο τὴν 23 ἰουλίου 1849· ἄρα εἶναι ἐκπρόθεσμος (ἄρθρα 816 καὶ 817 τῆς πολ. δικονομίας).

Ἐπειδὴ ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Δημοσίου, ὅτι ἡ ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν δὲν εἶναι ὁριστική, καὶ ἑπομένως ἡ αἴτησις ἀναιρέσεως κατὰ τῆς περὶ ἀποδείξεως παρεμπιπτούσης δύναται νὰ μενῇ μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς τελευταίας ὁριστικῆς ἀποφάσεως εἶναι ἀστήρικτος, καθότι ἡ ἀνωτέρω τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἀπόφασις ὁριστικῶς καὶ τελεσιδίκως ἀποφαίνεται τὸν Θ Μ κύριον τῶν πέντε ἑκτημορίων τοῦ ἐπιδίκου γηπέδου καὶ τὸ Δημόσιον ὑπόχρεον εἰς ἀποζημίωσιν, τουτέστι δικάζει ὁριστικῶς τὴν ἀγωγὴν τοῦ Μ. καὶ ὁριστικῶς ἀποφαίνεται ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς διαταχθείσης διὰ τῆς παρεμπιπτούσης ἀποφάσεως ἀποδείξεως, ὥστε περὶ τῆς κυρίας ἀγωγῆς δὲν μένει τι πλέον ἀνεπίφαντον, ἐὰν δὲ δὲν ἐγένετο εἰσέτι ἡ καταμέτρησις τοῦ γηπέδου τούτου, καθὸ παρεπόμενον καὶ ἀνεξάρτητον τοῦ κυρίου ἀντικειμένου τῆς δίκης, δὲν μεταβάλλει οὐδαμῶς τὸν χαρακτῆρα τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως.» Ἀπόφ. πολ. Ἀρ Πάγου 213 τοῦ 1849.

§ 20. Ὁριστικὴ ἀπόφασις εἶναι ἡ ἀποπερατόνουσα τὴν ὑπόθεσιν, συνεπείᾳ παραδοχῆς ἐνστάσεώς τινος. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 226 τοῦ 1849.

§ 21. Ὁ Α ἀνέκοψε τὴν σφράγισιν διαφόρων πραγμάτων, καὶ

ἐζήτησε τὴν ἀκύρωσιν τῆς σφραγίσεως καὶ τὴν ἄρσιν τῶν σφραγίδων, διότι ἡ σφράγισις ἐγένετο παρὰ τὸν νόμον, τὰ δὲ σφραγισθέντα ἀνήκουσιν εἰς αὐτόν. — Τὸ δικαστήριον ἀπέῤῥιψε τὴν πρώτην αἴτησιν, διατάξαν ἀποδείξεις περὶ τῆς δευτέρας. — Ζητεῖται λοιπόν, ἂν τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ἀποφάσεως φέρῃ χαρακτῆρα ὁριστικότητος; Ὁ Ἄρειος Πάγος ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα· ἄρα συγχωρεῖται καὶ αἴτησις ἀναιρέσεως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 201 τοῦ 1850.

§ 22. Ἀπόφασις, ὁρίζουσα ὅτι ὁ ἐνάγων πρέπει νὰ λάβῃ μόνον 100 δραχ. κατὰ μῆνα δι' ὅσους μῆνας ἀποδείξει ὅτι ὑπηρέτησεν, εἶναι ὁριστική;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἡ ὑπ' ἀριθ. 6 ἀπόφασις τῶν ἐν Πάτραις ἐμποροδικῶν ὥρισεν, ὅτι πρέπει νὰ λάβῃ ὁ ἀναιρεσίβλητος μισθὸν 100 δραχμῶν κατὰ μῆνα δι' ὅσους μῆνας ἀποδειχθῇ ὅτι ἐξηκολούθησε τὴν τῆς τροφοδοσίας προκειμένην ἐπιχείρισιν, διατάξασα συγχρόνως καὶ τὴν ἀπόδειξιν τῆς διαρκείας τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ· ὅθεν διὰ τῆς διατάξεως ταύτης δὲν εἶχε περατωθῆ ἐντελῶς ἡ περὶ πληρωμῆς ὡρισμένου ποσοῦ, λόγῳ μισθοῦ, δίκη μεταξὺ τῶν διαδίκων, ὥστε ἡ εἰρημένη διάταξις λύουσα ἁπλῶς τὸ παρεμπῖπτον ζήτημα περὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ μηνιαίως πληρωτέου εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα μισθοῦ, ἐὰν ἤθελεν οὗτος ἀποδείξῃ ἐπὶ πόσου χρόνου παρέσχε τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ὑπηρεσίαν δὲν ἦτον ὁριστική· ὥστε ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ὑπ' ἀριθ. 301 θεωρήσασα τὴν εἰρημένην διάταξιν ὁριστικήν, καὶ ἀποῤῥίψασα τὴν ἔφεσιν, ἥτις ἐγένετο κατ' αὐτῆς συνάμα μετὰ τῆς ἐφέσεως κατὰ τῆς παρατωσάσης τὴν πρωτόδικον δίκην, ὑπ' ἀριθ. 110 ἀποφάσεως, ὡς ἐκπρόθεσμον, καθὸ γενομένην μετὰ τριάκοντα ἡμέρας ἀπὸ τῆς εἰς τὸν πληρεξούσιον τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ἐπιδόσεως τῆς ἀναφερθείσης ὑπ' ἀριθ. 6 ἀποφάσεως, παρεβίασε τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 749 ἐδ. 1, 180, 181 τῆς πολ. δικονομίας, καθ' ἃς αἱ παρεμπίπτουσαι ἀποφάσεις δύνανται νὰ ἐκκληθῶσιν εἴτε ἐπιδοθῶσιν εἰς τὸν ἐκκαλοῦντα εἴτε οὔ, συνάμα μετὰ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως, ἐνόσῳ δὲν παρέλθῃ ἡ ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς τελευταίας ταύτης προθεσμίας τῆς ἐφέσεως, αἱ δὲ διατάξεις αὗται ῥυθμίζουσαι τὴν προθεσμίαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας δύναταί τις νὰ προσβάλῃ δι' ἐφέσεως τὰς κατ' αὐτοῦ ἐκδοθείσας ἀποφάσεις, εἶναι οὐσιώδεις, καὶ ἐπομένως ἡ παραβίασις αὐτῶν φέρει ἀναίρεσιν, κατὰ τὸ ἄρθρ. 807 ἐδ. 5, ὡς πρὸς τὸ περὶ τοῦ μισθοῦ τούτου ζήτημα ἀνηκομένης δὲ τῆς ἀποφάσεως ταύτης πρέπει νὰ συνα-

ναιρεθῇ καὶ ἡ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς ἐκδοθεῖσα μεταγενεστέρα ὑπ' ἀρ. 275 ἀπόφασις.»

Ἀπόφ. Ἀρ. Π. 244 τοῦ 1850 Ἴδε ἐν λ. Ἔφεσις § 365 ἐπ.

§ 23. Δι' ἀγωγῆς τινος ἐξαιτεῖται ἡ ἀκύρωσις συμβολαίου διὰ δύο λόγους, ὁ εἷς τῶν ὁποίων συνίστατο εἰς τὴν ἀνηλικιότητα. Τὴν ὡς πρὸς τὸν λόγον αὐτὸν ἀγωγὴν ἀπέῤῥιψε τὸ δικαστήριον, καὶ, ζητηθείσης ἀναιρέσεως, ἀπεφασίσθη ὅτι ἡ ἀπόφασις εἶναι ὁριστικὴ κατὰ τοῦτο, καὶ ἑπομένως ὑποκειμένη εἰς ἔφεσιν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 81 τοῦ 1850.

§ 24. Ἀπόφασις ἀπορρίπτουσα ἔνστασίν τινα περὶ τῆς μὴ ἐγκαίρου δῆθεν ἀνακοινώσεως τῆς δίκης καὶ παραπέμπουσα τὴν διαφορὰν τοῦ προτείνοντος τὴν ἔνστασιν εἰς ἰδιαιτέραν συζήτησιν, εἶναι προδικαστική, καὶ κατὰ τὸ ἄρθ. 812 τῆς πολ. δικονομίας δὲν ἐπιτρέπεται κατ' αὐτῆς ἀναίρεσις, δυναμένη νὰ προσβληθῇ μετὰ τὴν ὁριστικὴν ἀπόφασιν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π 104 τοῦ 1850.

§ 25. Ἀπόφασις, διατάττουσα διανομὴν ἀκινήτου κτήματος, διορίζουσα δὲ πραγματογνώμονας πρὸς ἐκτίμησιν αὐτοῦ, εἶναι ὁριστικὴ ὡς πρὸς τὸ πρῶτον κεφάλαιον. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 11810 τοῦ 1854.

§ 26. Ἀπόφασις ἐμπορικοῦ δικαστηρίου περὶ συστάσεως διαιτητικοῦ δικαστηρίου εἶναι ὁριστική. Ἴδε σκέψιν γ' τῆς 4589 ἀπ. τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Ἴδε ἀνωτ. § 18.

§ 27. Εἶναι ὁριστικὴ καὶ δὲν ὑπόκειται εἰς ἀνάκλησιν ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς τελειωτικῶς ἀπεφασίσθη ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν ἔχει τὸ πρὸς τὸ δικάζεσθαι δικαίωμα. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 392 τοῦ 1840. —Ἴδε ἀνωτ. § 12 ἐπ.

§ 28. Τελεσίδικοι ἀποφάσεις εἶναι αἱ ἀποπερατόνουσαι τὴν δίκην ὁριστικῶς, ἢ αἱ διατάττουσαι ὁριστικῶς περί τινος χωριστοῦ ἀπὸ τὴν κυρίαν δίκην αὐθυπάρκτου ζητήματος. Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 39 τοῦ 1846.

§ 29. Ἀπόφασις διατάττουσα νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου οἱ ἐμπειροτέχναι, διὰ νὰ ἀναπτύξωσι προφορικῶς τὰ ἐν τῇ ἐκθέσει των, θεωρεῖται ὡς παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις (ἄρθρ. 181 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5565 τῆς 19 μαρτ. 1849.

§ 30. Ἀπόφασις, διατάττουσα τὴν μετάφρασιν ἰσολογισμοῦ εἶναι ἁπλῶς προπαρασκευαστική; Ναί.

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 6597 τοῦ 1849.

§ 31. Ἴδε ἀποφάσεις 4121, 4161, 4835, 5001, 5001, καὶ

5013 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, αἵτινες ἀφορῶσι τὸ προκείμενον θέμα, ἀλλ' ἄλλοτε θέλει γίνει λόγος περὶ αὐτῶν.

§ 32. Ἴδε καὶ τὴν 68 τοῦ 1848 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρ. Πάγου.

§ 33. Περὶ τῶν ποινικῶν ἀποφάσεων, αἱ ὁποῖαι φέρουσι χαρακτῆρα προδικαστικὸν, ἴδε Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 210 § 22 καὶ ἀνωτ. § 9· προσέτι δὲ τὸ ἑπόμενον ἄρθρον.

§ 34.

Αἱ ἀποφάσεις, δι' ὧν ἀποῤῥίπτονται ἐνστάσεις, ποῖον χαρακτῆρα φέρουσιν;

Ὁμολογητέον, ὅτι εἰς τὴν νομολογίαν ἀπαντῶνται, ὡς πρὸς τοῦτο, ἀντιφατικαὶ ἀρχαί (1). Ἀπό τινος ὅμως φαίνεται, ὅτι ὁ Ἄρειος Πάγος παρεδέχθη τὴν ἀρχὴν, ὅτι αἱ ἐνστάσεις ἀφορῶσαι ἀποφάσεις τότε μόνον φέρουσι χαρακτῆρα ὁριστικότητος, ὅταν τὸ ἐκδοῦν αὐτὰς δικαστήριον ἀπεκδύεται τῆς δίκης. Ἰδοὺ δὲ τινὲς ἐκ τῶν περιπτώσεων, ἐφ' ὧν ἐξεφράσθη ἡ νομολογία.

§ 34a Ἡ ἀποῤῥίπτουσα τὰς ἐνστάσεις ἀπόφασις δὲν θεωρεῖται ὁριστική. Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 102 καὶ 135 τοῦ 1847.

---

(1) Ὡς παράδειγμα τοῦ λόγου μου μνημονεύω τὴν ἑξῆς ἀπόφασιν·

Πᾶσα ἀπόφασις παραδεχομένη ἢ ἀποῤῥίπτουσα ἔνστασίν τινα εἶναι ὁριστική· ἄρα δὲν ἀναχαλεῖται· ἐν ἄλλοις λόγοις.

Πᾶσα ἀπόφασις παραδεχομένη ἢ ἀποῤῥίπτουσα ἔνστασίν τινα, περιέχει διάταξιν ὁριστικὴν, διότι ἀποφασίζει, μετὰ προηγουμένην συζήτησιν, πρότασιν στηριγμένην εἰς νόμιμον λόγον καὶ ἱστορικὴν αἰτίαν καὶ διότι, κατὰ τὸ ἄρθρ. 583, αἱ ἀποῤῥίπτουσαι τὰς μὴ βασίμους ἐνστάσεις δικαστικαὶ πράξεις ἀποτελοῦσι μέρος τῆς ὁριστικῆς ἢ τελειωτικῆς ἀποφάσεως· ὅθεν καὶ μετ' αὐτῆς εἰσὶν ἐκκλητέαι· ἐκ τούτων δ' ἕπεται ὅτι τοιούτου εἴδους ἀποφάσεις δὲν δύνανται ποσῶς ν' ἀνακληθῶσι παρὰ τοῦ ἀπαγγείλαντος αὐτὰς δικαστηρίου, ὡς ἀπαρτίζουσαι τὸ δεδικασμένον, οὐδὲ δύνανται παρὰ τοῦ ἐφετείου ἄλλως πως νὰ οὐδετερωθῶσιν ἢ δι' ἐξαφανίσεως ἢ μεταῤῥυθμίσεως αὐτῶν, διαταττομένης κατὰ συνέπειαν παραδεκτῆς καὶ βασίμου ἐφέσεως προσβαλλούσης αὐτὰς, διότι, ἐὰν ἡ ἔφεσις ἀπεῤῥίφθη ὡς ἀπαράδεκτος καὶ μὴ βάσιμος, διατηροῦν τὸ κῦρός των αἱ προσβληθεῖσαι ἀποφάσεις, καθιστάμεναι οὕτω τελεσίδικοι, κατὰ τὸ ἄρθρ. 781 τῆς πολ. δικονομίας· ἄρα, ὅταν τὰ μὲν πρωτοδικεῖα ἀπέῤῥιψαν ὁριστικῶς ἔνστασίν τινα κατὰ τοῦ παραδεκτοῦ τῆς ἀγωγῆς (ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγὴ ἔπρεπε νὰ κινηθῇ ὄχι κατὰ τοῦ δήμου, ἀλλὰ κατὰ τοῦ αὐτουργοῦ τῆς περὶ ἧς ἡ δίκη πράξεως), τὸ δὲ ἐφετεῖον, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου προσεβλήθη ἡ ἀπόφασις αὕτη, ἀπέῤῥιψε τὴν ἔφεσιν ὡς ἀπαράδεκτον, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου, θεωροῦν ὡς παρεμπίπτουσαν καὶ αὐτεπαγγέλτως ἀνακλητέαν τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἀπέῤῥιψε τὴν ἀγωγὴν ὡς ἀπαράδεκτον κατὰ τοῦ δήμου, ὑπάρχει παραβίασις τοῦ δεδικασμένου καὶ λόγος πρὸς ἀναίρεσιν (ἄρθρα 201, 180 § 1 καὶ 781 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 48 τοῦ 1845.

Ἀπόφασις ἀποῤῥίπτουσα ἔνστασιν, ὡς μὴ βάσιμον, δὲν εἶναι ὁριστική. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 64 τοῦ 1847 (Νομικ. σ. 1810).

§ 35. Αἱ ἀποφάσεις, αἱ ἀποφαινόμεναι ἐπὶ προτάσεως περὶ ἀκυρότητος, ὑπόκεινται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς;

Ἀπόφασις ἀποῤῥίπτουσα ἔνστασιν περὶ ἀκυρότητος τῆς ἀγωγῆς ὡς μὴ περιεχούσης δῆθεν σημείωσιν τῶν ὀνομάτων τῶν αὐτάδων, ἐν ὀνόματι τῶν ὁποίων κινεῖται ἡ ἀγωγή, δύναται νὰ ἐκκληθῇ καὶ πρὸ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως, κατὰ τὸ ἄρθρ. 203 τῆς πολ. δικονομίας. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 295 τοῦ 1847 (Νομικ. σ. 1883).

Τὴν αὐτὴν ἀρχὴν καθιερόνει καὶ ἡ 2174 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ὡς πρὸς τὰς περὶ ἀκυρότητος ἐνστάσεις, προσθέτουσα (πρᾶγμα οἴκοθεν ὑπονοούμενον), ὅτι ἡ ἔφεσις κατὰ τοιούτων ἀποφάσεων συγχωρεῖται, ὅταν καὶ τὸ κύριον τῆς δίκης ἀντικείμενον ὑπάγεται εἰς ἔφεσιν.

Ὁμολογητέον ὅμως, ὅτι ἡ διάκρισις, τὴν ὁποίαν ἔκαμον οἱ ἐν Ἀθήναις ἐφέται διὰ τῆς 2414 ἀποφάσεώς των (ἣν ἴδε ἐν Εὑρ. τόμ. 6 σελ. 671) πρέπει νὰ διέπῃ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο. Ἄρα τότε μόνον συγχωρεῖται ἔφεσις, ὅταν διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς ἀκυρότητος ἀποπερατοῦται ἡ δίκη· ἡ δὲ 5244 τοῦ 1849 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει οὕτως·

« Ἐπειδὴ αἱ διὰ τῶν ἐγγράφων τοῦ ἀντεκκαλοῦντος προσθηκῶν εἰς τὰς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τούτου ἐγγράφους προτάσεις του ἀναφερόμεναι παραβιάσεις τῶν πρὸς ἀνέγερσιν τῆς προκειμένης οἰκίας συνομολογηθέντων, ἕνεκα τῶν ὁποίων παραβιάσεων θεωρεῖ οὗτος κατεδαφιστέον καὶ τὸ κάτω μέρος τῆς οἰκοδομῆς εἰς τρόπον ὥστε, κατ᾽ αὐτόν, δὲν ἤθελε πλέον μένει τετελεσμένον τὸ μέρος ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου ἡ τελείωσις ἀπαιτεῖτο κατὰ τὸ συμβόλαιον ἵνα ὠφείλετο ἡ τρίτη δόσις, τότε μόνον ἠδύναντο νὰ ἔχωσιν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ὑποθέσεως καὶ νὰ ληφθῶσιν ἑπομένως ὑπ᾽ ὄψιν, ἐὰν ἐστηρίζοντο εἰς διατάξεις ἀποφάσεων δικαστικῶν ὑποχρεούσας τὸν Χ νὰ ἀνορθώσῃ τ᾽ ἀντικείμενα τῶν προτεινομένων παραβιάσεων, καὶ εἰς τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι αὐτὸς δὲν ἐξεπλήρωσε τὰς τοιαύτας διατάξεις, ἐμμένων οὕτω εἰς τὴν παράβασιν τῶν ὑποχρεώσεών του, στηριζόμενον ὅμως οὐχὶ εἰς ἀποφάσεις δικαστικάς, ἀλλ᾽ εἰς τὸ ὅτι παρεβιάσθησαν αἱ περὶ ἀνεγέρσεως τῆς προκειμένης οἰκίας συμφωνίαι, δὲν δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὑπ᾽ ὄψιν, διότι, ὡς προκύπτει ἐξ αὐτῆς τῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεως, πᾶσα παραβίασις ἀναγομένη, εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς οἰκοδομῆς μέχρι ὡρισμένου τινὸς ὕψους ὑπάρχει δεδικασμένη, καὶ ἑπομένως εἰς μόνην, ὡς εἴρηται, τὴν παραβίασιν τῶν δεδικασμένων, τὴν ὁποίαν ὅμως

δὲν ἐπικαλεῖται ὁ ἀντεκκαλῶν, ὤφειλε νὰ στηριχθῇ, οὐχὶ δὲ εἰς τὴν παράβασιν τῶν συμφωνηθέντων, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἐπικαλεῖται.»

Ἀπόφασις παρεμπίπτουσα ἀκυρωτικὴν ἔνστασιν ἀφορῶσα δύναται νὰ ἐκκληθῇ πρὸ τῆς ὁριστικῆς· συνάμα δὲ μετ' αὐτῆς δύνανται νὰ ἐκκληθῶσι καὶ αἱ λοιπαὶ παρεμπίπτουσαι διατάξεις αὐτῆς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 295 τοῦ 1847 (Νομικ. σ. 4883).

Προδικαστικαὶ ἀποφάσεις εἶναι καὶ αἱ ἀποῤῥίπτουσαι ἐνστάσεις ἀκυρότητος καὶ παραγραφῆς, χωρὶς νὰ περαίνωσι τὴν οὐσίαν τῆς δίκης. Δύνανται λοιπὸν ν' ἀνακληθῶσι μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς ὁριστικῆς. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 148 τοῦ 1849.

Δὲν ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀκύρωσιν τῆς διαδικασίας, ὅταν τὸ δικαστήριον, μὴ εὑρὸν βασίμους ἐνστάσεις τινὰς, διέταξε τὴν πρόοδον τῆς συζητήσεως, καὶ ἀπεφάνθη διὰ μιᾶς ἀποφάσεως περί τε τῶν ἐνστάσεων καὶ τῆς οὐσίας (ἄρθρ. 583 τῆς πολ. δικονομίας). Τὸ ἄρθρον 203 δὲν ἀπαιτεῖ νὰ γίνηται χωριστὴ ἀπόφασις ἐπὶ τῆς περὶ ἀκυρότητος ἐνστάσεως. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 5241.

Τὸ πρωτοδικεῖον δι' ἀποφάσεώς του δὲν παρεδέχθη ἐνστάσεις τινὰς περὶ ἀκυρότητος καὶ ἀπαραδέκτου τῆς ἀγωγῆς, ἀλλ' ἀπέῤῥιψεν αὐτάς. — Ζητεῖται λοιπὸν ἂν ἂν ἡ περὶ αὐτῶν διάταξις θεωρεῖται ὁριστική; — Τὸ ἐν Ἀθήναις δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, δυνάμει τῶν συνδυασμένων ἄρθρων 181, 515 § 1, 225 καὶ 583 τῆς πολ. δικονομίας. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7855 τοῦ 1851.

§ 36. Δὲν ὑπάγεται εἰς ἔφεσιν ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς τὸ δικαστήριον ἀναβάλλει τὴν ἐκδίκασιν τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως μέχρις οὗ ἀποφανθῇ τὸ ποινικὸν δικαστήριον ἐπὶ τοῦ προδικαστικοῦ ζητήματος. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 115 τοῦ 1846 (Νομικ. σελ. 4665).

§ 37. Ἀπόφασις παραδεχομένη τὴν ἔνστασιν τοῦ ἐναγομένου περὶ νομιμοποιήσεως πρὸς τὸ δικάζεσθαι κατὰ τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἐναγόντων, καὶ ἀναβάλλουσα τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως μέχρις οὗ παρασταθῇ οὗτος διὰ πληρεξουσίου, δὲν ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν εἰμὴ συνάμα μὲ τὴν ὁριστικὴν, ὡς ἀποφαίνεται ἡ ὑπ' ἀριθ. 2803 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἣν ἐν λέξει *Ἀπόδειξις* § 211. — Τ' αὐτὰ δ' ἐφαρμόζονται καὶ ὅταν ἡ ἀπόφασις ἀποῤῥίπτῃ τὴν ἐπαναληφθεῖσαν ταύτην ἔνστασιν καὶ παραδέχηται ἑτέραν περὶ τοῦ ὅτι τὸ ἀντίγραφον τῆς διατάξεως τοῦ προέδρου περὶ τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς δικασίμου ἡμέρας δὲν ἐγράφη εἰς τὸν

ἀνάλογον ἔνσημον χάρτην μέχρι τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ ἄρθρου 36 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. Ἴδε ἀνωτ. § 12, 13, 27.

§ 38. Ἀπόφασις ἀποῤῥίπτουσα ἔνστασιν ἀπαραδέκτου δι' ἔλλειψιν ἀποπείρας συμβιβασμοῦ θεωρεῖται ὡς παρεμπίπτουσα, καὶ δὲν δύναται νὰ ἐκκληθῇ πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4121 τοῦ 1846.

§ 39. Ἀπόφασις, ἀποῤῥίπτουσα τὴν περὶ ἐλλείψεως ἀποπείρας συμβιβασμοῦ ἔνστασιν εἶναι ὁριστική; Ἴδε τὴν 9505 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐν λέξει *Ἀπόπειρα πρὸς συμβ.* (εἰς τὸ τυπωθησόμενον παράρτημα).

§ 40. Αἱ ἀποῤῥίπτουσαι τὰς ἐνστάσεις ἀποφάσεις δὲν ὑπόκεινται εἰς ἔφεσιν, καθότι δὲν πρέπει νὰ ἐκδίδηται ἰδιαιτέρα ἔγγραφος ἀπόφασις, ὁσάκις ἔνστασίς τις συζητηθεῖσα θεωρηθῇ μὴ βάσιμος· ἂν δ' ἐσφαλμένως τὸ δικαστήριον ἐκδώσῃ τοιαύτην, τοῦτο δὲν δικαιολογεῖ τὸ παραδεκτὸν τῆς ἐφέσεως. Ἀποφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 195 τοῦ 1836 (Νομικ. σ. 426), 244 τοῦ 1841 (Νομικ. σ. 3780), 340 καὶ 346 τοῦ 1843 (Νομικ. σελ. 3403).

ΣΗΜ. Ἄλλην ἀρχὴν φαίνεται καθιεροῦσα ἡ 262 τοῦ 1837 ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν (Νομικ. σελ. 740).

§ 41. Ὑπόκεινται εἰς ἔφεσιν μόνον αἱ ἀποφάσεις, δι' ὧν τὸ δικαστήριον παραδέχεται ἐνστάσεις· ἰδίως, ὅταν διακόπτηται, δι' αὐτῶν, ἢ καταργῆται ἡ δίκη. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 244 τοῦ 1841 (Νομικ. σελ. 3780).

§ 42. Ἀποφάσεις, ἐκδιδόμεναι διαρκούσης τῆς κυρίας δίκης, μὴ ἀποφασίζουσαι τὸ περὶ τῆς οὐσίας αὐτῆς, οὐδὲ καταργοῦσαι αὐτὴν, ἀλλ' ἀποῤῥίπτουσαι ἐνστάσεις, αἵτινες ἀντικείμενον ἔχουσι τὴν ἀναβολὴν τῆς δίκης, θεωροῦνται ὡς παρεμπίπτουσαι. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 195 τοῦ 1836, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 152 (§ γ).

§ 43. Κατὰ τὸ ἄρθρον 181 τῆς πολ. δικονομίας, ἀποφάσεις, διατάττουσαι τὴν πρόοδον τῆς δίκης, δὲν ὑπόκεινται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 171 τοῦ 1843, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 150 § 21.

§ 44. Ἀπόφασις, δι' ἧς ἀποῤῥίπτεται ἔνστασις ὡς πρὸς τὴν πρόοδον τῆς δίκης καὶ διατάσσεται ἡ ἐξακολούθησις τῆς δίκης, εἶναι παρεμπίπτουσα (ἄρθρα 225, 551 τῆς πολ. δικονομίας) μὴ ὑποκειμένη εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς (ἄρθρα 749, 180, 181 τῆς πολ. δικον.). Τοῦτο δ' ἔτι μᾶλλον καθίσταται προφανὲς ἐκ τοῦ ἄρθρου 383, καθ' ὃ αἱ διατάξεις αἱ ἀποῤῥίπτουσαι ἐνστάσεις, πρέπει νὰ συμπεριλαμβάνωνται εἰς τὴν ὁριστικὴν ἀπόφασιν, ἢ,

τουλάχιστον, εἰς ἐκείνην, ἥτις ἤθελεν ἐκδοθῆ παρεμπιπτόντως περὶ ἀποδείξεως. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1146 τοῦ 1853, τμ. α'.

§ 45. Ἀποφάσεις, ἀφορῶσαι ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως ὑποθέσεώς τινος, εἶναι προδικαστικαί. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 25 τοῦ 1844 ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 151 ἐπ. (§ 6).

§ 46. Τὸ πρωτοδικεῖον δι' ἀποφάσεώς του δὲν παρεδέχθη ἐνστάσεις τινὰς περὶ ἀκυρότητος καὶ ἀπαραδέκτου τῆς ἀγωγῆς, ἀπορρίψαν αὐτάς. — Ζητεῖται λοιπὸν ἂν ἡ περὶ αὐτῶν διάταξις ἦναι ὁριστική; — Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, δυνάμει τῶν συνδυασομένων ἄρθρων 181, 515 § 1, 225 καὶ 583 τῆς πολ. δικονομίας. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7855 τοῦ 1851.

§ 47. Αἱ ἀποφάσεις, δι' ὧν ἀπορρίπτονται αἱ περὶ παραγραφῆς ἐνστάσεις, δὲν ἐκκαλοῦνται πρὸ τῆς ἐπὶ τῆς οὐσίας ἀποφάσεως. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 29 τοῦ 1841 (Νομικ. σ. 2638).

§ 48. Ἀπόφασις, ἀπορρίπτουσα ἔνστασιν ἀπαραδέκτου κατ' ἀγωγῆς τινος θεωρεῖται ὡς προδικαστική· ἄρα δὲν ἐκκαλεῖται πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 2 τοῦ 1846 ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 154 § 27.

§ 49. Αἱ ἐπὶ τῶν ἀναβλητικῶν ἐνστάσεων ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις δὲν ὑπόκεινται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 45 τοῦ 1837 (Νομικ. σελ. 3627).

§ 50. Ἡ ἀπορρίπτουσα ἔνστασίν τινα ἀπόφασις, καὶ ἐν γένει ὅσαι δὲν ἀποπερατόνουσι τὴν δίκην, εἶναι προδικαστικαί. Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 48 καὶ 219 τοῦ 1848.

§ 51. Αἱ προδικαστικαὶ ἀποφάσεις, καίτοι προδικάζουσαι ὁριστικῶς ζητήματα πρὸ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως, δύνανται νὰ ἐφεσιβληθῶσι συνάμα μὲ τὴν ὁριστικήν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 171 τοῦ 1848· ἀλλ' ἡ 111 τοῦ 1848 δὲν διατάττει ἄλλα.;

§ 52. Ἡ ἔνστασίν τινα ἀπορρίπτουσα ἀπόφασις εἶναι παρεμπίπτουσα, καὶ προβάλλεται συνάμα μὲ τὴν ὁριστικήν, ἂν καὶ παρῆλθον 30 ἡμέραι ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 74 τοῦ 1848.

§ 53. Ἀπόφασις, ἀπορρίπτουσα ἔνστασιν περὶ ἀπαραδέκτου τῆς ἀνακοπῆς καὶ περὶ δεδικασμένου, καὶ ἀποφαινομένη παραδεκτὴν τὴν παρεμπίπτουσαν ἀνακοπὴν τρίτου δὲν εἶναι ὁριστική· ὅθεν αἴτησις ἀναιρέσεως δὲν ἐπιτρέπεται κατ' αὐτῆς μὴ γενομένη μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως καὶ συνάμα μὲ τὴν κατὰ ταύτης αἴτησιν ἀναιρέσεως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 135 τοῦ 1850.

§ 54. Ἀπόφασις, ἀπορρίπτουσα ἔνστασιν περὶ ἀπαραδέκτου

τῆς ἐφέσεως, εἶναι προδικαστική (ἄρθρα 180, 580 πολ. δικονομίας)· καὶ ὡς τοιαύτη ὑπόκειται εἰς ἀνάκλησιν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 152 τοῦ 1850.

§ 55. Ἀπόφασις, ἀπορρίψασα τὴν κατὰ τῆς ἀγωγῆς περὶ ἀπαραδέκτου πρότασιν, τὴν στηριχθεῖσαν εἰς τὸν λόγον, ὅτι ὁ ἐνάγων οὐδέποτε ἀπέκτησε τὴν νομὴν, διατάξασα δὲ ἀποδείξεις, εἶναι παρεμπίπτουσα (ἄρθρα 180. 181. 515. 749 καὶ 819 τῆς πολ. δικονομίας). Ὅθεν δὲν προσβάλλεται δι' ἀναιρέσεως, εἰμὴ συνάμα μὲ τὴν ὁριστικήν. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν.

Ὁ ἐναγόμενος Α προέτεινεν ἔνστασιν ἀπαραδέκτου τῆς ἀγωγῆς, στηριζομένην εἰς τὸν λόγον, ὅτι ὁ ἐνάγων οὐδέποτε ἐκέκτητο τὴν ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου κτήματος νομήν· τὸ δικαστήριον ἀπέρριψε τὴν ἔνστασιν καὶ διέταξεν ἀποδείξεις. — Ζητεῖται λοιπὸν ἂν ἡ ἀπόφασις αὕτη ἦναι ἐπιδεκτικὴ ἀναιρέσεως;

Ὁ Ἄρειος Πάγος ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα θεωρήσας αὐτὴν ὡς παρεμπίπτουσαν (ἄρθρα 180, 181, 516, 749, 812 τῆς πολ. δικονομίας), καὶ ἀποφανθεὶς προσέτι ὅτι εἶναι ἀδιάφορον ἂν ἡ συνεπείᾳ αὐτῆς ἐκδοθεῖσα ὁριστικὴ ἀνῃρέθη, διότι ἡ ἀναίρεσις ἐπανέφερε τὰ μέρη εἰς ἣν ἦσαν πρὸ τῆς ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως κατάστασιν (ἄρθρ. 834 τῆς πολ. δικον.). Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 159 τοῦ 1850.

§ 56. Ἀπόφασις διαλαμβάνουσα περὶ ἐγγυοδοσίας (ἄρθρον 78 πολ. δικ.) εἶναι ὁριστική;

Κατὰ τὴν 5477 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν (Κόρ. τόμ. 6 σελ. 407), ἀπόφασις ἀπορρίπτουσα τὴν περὶ ἐγγυοδοσίας ἔνστασιν καὶ διατάττουσα τὴν πρόοδον τῆς δίκης, εἶναι ἁπλῶς παρεμπίπτουσα, ὡς καὶ ἡ ὑποβάλλουσα τὸν ἐνάγοντα, καθὸ ἀλλοδαπόν, εἰς ἐγγύησιν (ἀποφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4236 καὶ 4354 ἐν Κόρ. τόμ. 3 σελ. 157 καὶ τόμ. 6 σελ. 407). Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 412 τοῦ 1848 ἀποφάσεώς των οἱ ἐν Ναυπλίῳ ἐφέται παρεδέχθησαν, ὅτι ἔφεσις κατὰ τοιαύτης φύσεως ἀποφάσεως συγχωρεῖται καὶ πρὸ τῆς ὁριστικῆς, διότι ἠδύνατο νὰ ἀποβῇ ματαία, ἂν ἐγίνετο μετὰ τὴν ὁριστικήν. Ἴδε τὸν ἑπ. §.

§ 57. Ἀπόφασις ἐπιβάλλουσα ἐγγυοδοσίαν εἶναι ὁριστική; Ναί, διότι ἡ μετὰ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως ἔφεσις ἀποβαίνει ἄσκοπος, καθότι ἡ ἀπόφασις ἐκείνη περιέχει διάταξιν, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας εἶναι ἄμεσον. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 412 τοῦ 1848 (Νομικ. σελ. 4919). — Ἴδε τὸν προηγ. §.

§ 58. Ἡ περὶ τῆς ἐνιαυσιότητός τινος ἀποφαινομένη ἀπόφασις δὲν εἶναι ὁριστική (αἱ αὐταὶ ἀποφάσεις).

§ 59. Ἀπόφασις, διατάττουσα ἀναβλητικῶς νὰ μὴ προχωρήσῃ ἡ διανομὴ κτημάτων, ὡς διαταχθείσης ἤδη τῆς ἀναστολῆς τῆς ἀποφάσεως, δι᾿ ἧς διετάχθη ἡ διανομή, εἶναι ἁπλῶς προδικαστική. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3417 ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 156 § 38.

§ 60. Ἀπόφασις ἀποφαινομένη, ὅτι ἀπόφασίς τις δὲν εἶναι ἀνακεκλημένη, φέρει χαρακτῆρα ὁριστικότητος; Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 33 τοῦ 1846.

§ 61. Ἀπόφασις παραδεχομένη ἔνστασιν, ὅτι ἔγγραφόν τι δὲν ἐγράφη ἐπὶ τοῦ νομίμου χάρτου, καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ ἄρθρον 139 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, δὲν εἶναι ὁριστική. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2803, ἐν Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 139 § 211.

§ 62. Ἀπόφασις, διατάξασα τὸν χωρισμὸν τῆς ἀνακοπῆς, ἥτις ἐγένετο ὑπὸ δύο διαδίκων διὰ ν᾿ ἀπευθυνθῇ ἡ μία κατ᾿ ἄλλων, εἶναι ἁπλῶς προδικαστική, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 4 τοῦ 1846 ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 155 § 32.

§ 63. Ἀπόφασις, διορίζουσα ἐπιθεωρητὰς λογαριασμῶν, εἶναι παρεμπίπτουσα· ἑπομένως δὲν ἐκκαλεῖται μόνη. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 152 § 25.

§ 64. Ἀπόφασις, ἀποφαινομένη τὴν πρότασιν περὶ πλαστογραφίας ἀποφάσεώς τινος παραδεκτήν, θεωρεῖται προδικαστική, καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἀναιρέσεως κατ᾿ αὐτῆς αἴτησις εἶναι δεκτὴ γινομένη συνάμα μὲ τὴν κατὰ τῆς ὁριστικῆς. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 33 τοῦ 1846 ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 150 § 20 τετρ.

§ 65. Ἔφεσις κατ᾿ ἀποφάσεως διαταττούσης τὴν κλήτευσιν διαδίκου τινὸς εἶναι ἀπαράδεκτος πρὸ τῆς ὁριστικῆς· διότι ἐκείνη δὲν εἶναι οὔτε ὁριστικὴ ἀπόφασις, οὔτε παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως, ἀλλ᾿ ἁπλῶς προπαρασκευαστική. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 598 τοῦ 1837, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 154 § 26.

§ 66. Ἀπόφασις, ἀφορῶσα ἀπόρριψιν προτάσεώς τινος, τὴν ὁποίαν ἐπρότεινεν ὁ Α διατεινόμενος, ὅτι δὲν πρέπει νὰ τῷ ἐπιβληθῇ τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως, εἶναι ἐφέσιμος. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 903 ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 148 ἐπ. § 16.

§ 67. Ἡ ἀπόφασις, δι᾿ ἧς χορηγεῖται εἴς τινα προθεσμία νὰ ἐκφρασθῇ περὶ τῆς ἀποδοχῆς ἢ μὴ κληρονομίας τινός, θεωρεῖται ὡς προπαρασκευαστική, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐκκαλεῖται πρὸ τῆς ὁριστικῆς, ἀλλὰ μετὰ τῆς ὁριστικῆς (ἄρθρα 718, 181, 515 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 11434 τοῦ 1853, τμ. 6.

§ 68. Πᾶσα ἀπόφασις ἐκδιδομένη μεταξὺ τῶν αὐτῶν διαδίκων πρὶν ἢ ἐκδοθῇ ἡ ἐπὶ τῆς κυρίας δίκης, εἶναι προδικαστικὴ καὶ

παρεμπίπτουσα, καὶ ἂν ἤθελε δι' αὐτῆς δικασθῇ αὐτοτελὲς καὶ αὐθύπαρκτόν τι ζήτημα· ἀρκεῖ μόνον νὰ ἔχῃ σχέσιν μὲ τὴν κυρίαν δίκην καὶ δὲν ὑπάγεται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 40 καὶ 77 τοῦ 1843 (Νομικ. σ. 1102, 4133).

§ 69. Ἀπόφασις ἀποῤῥίπτουσα διαφόρους ἐνστάσεις καὶ διατάττουσα ἀποδείξεις εἶναι ἐφέσιμος πρὸ τῆς ὁριστικῆς ὡς πρὸς τοὺς περὶ ἐνστάσεων ὁρισμούς της; Ἴδε ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2385 τοῦ 1842.

§ 70.

Αἱ ἐκκρεμοδικίαν ἀφορῶσαι ἀποφάσεις ποῖον χαρακτῆρα φέρουσιν; Ἰδοὺ τί εὕρηται εἰς τὴν νομολογίαν ἐδ. ά—δ'.

ά. Ἀπόφασις δικάζουσα μόνον καὶ ἀποῤῥίπτουσα τὴν ἔνστασιν τοῦ ἐναγομένου περὶ τοῦ ὅτι ἡ αὐτὴ δίκη εἶχεν ἤδη εἰσαχθῆ καὶ ἦτον ἐκκρεμὴς ἐνώπιον τῶν ἐμποροδικῶν, δὲν ἔχει ποσῶς ἀντικείμενον ἀποδείξεως· ἄρα δὲν ὑπάγεται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2173, ἣν ἐν Κύρ. τόμ. 2 σελ. 137.

β'. Ἀπόφασις ἀποῤῥίπτουσα ἐνστάσεις περὶ ἐκκρεμοδικίας, ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν καὶ πρὸ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως, κατὰ τὸ ἄρθρ. 203 τῆς πολ. δικονομίας, ἂν, ἄλλως, τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης ὑπάγεται εἰς ἔφεσιν. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2174 τοῦ 1842.

γ'. Ἀπόφασις, δι' ἧς ἀποῤῥίπτεται ἔνστασίς τις, ὅτι ἡ αὐτὴ δίκη ἦτον ἐκκρεμὴς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, δὲν ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ὅρα τὴν νομολογίαν ἐν Κύρετ, τόμ. 2 σελ. 137.—Ἴδε ἀνωτ. § 15.

§ 71. Δὲν εἶναι ὁριστικὴ ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἀποῤῥίπτεται ἔνστασις περὶ ἀπαραδέκτου τῆς ἐφέσεως καὶ ἡ πρότασις, ὅτι ὀρθῶς ἐδίκασε τὸ πρωτοδικεῖον, μὴ προηγηθείσης δῆθεν κλητεύσεως· ὥστε εἶναι ἁπλῶς παρεμπίπτουσα (ἄρθρ. 812 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 277 τοῦ 1853.

§ 72. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἀποῤῥίπτεται ἔνστασίς τις, δὲν θεωρεῖται τελεσίδικος μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς ὁριστικῆς· ἑπομένως δὲν συγχωρεῖται κατ' αὐτῆς ἀναίρεσις (ἄρθρ. 812 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 362 τοῦ 1853.

§ 73. Αἱ διατάττουσαι προσωρινὰ μέτρα ἀποφάσεις εἶναι παρεμπίπτουσαι ἢ ὁριστικαί; Ὅρα Κύρ. τόμ. 3 σελ. 145 § 11.

§ 74. Ἀπόφασις, διατάττουσα τὸν χωρισμὸν τῶν ἀγωγῶν εἶναι δεκτικὴ ἐφέσεως; Ἴδε τὴν λέξιν *Ἔφεσις*.

§ 75. Ἀπόφασις, δι' ἧς ἀποῤῥίπτεται ἡ περὶ ἀπαραδέκτου τῆς ἀγωγῆς ἔνστασις, εἶναι ἁπλῶς παρεμπίπτουσα, καὶ ἐπιτρέπεται

νὰ ζητηθῇ κατ' αὐτῆς ἀναίρεσις συνάμα μὲ τὴν κατὰ τῆς ὁριστικῆς. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 17 τοῦ 1848.

§ 76. Ἀπόφασις, ἀναβάλλουσα τὴν περὶ τῶν δαπανῶν διάταξιν καὶ διορίζουσα πραγματογνώμονας διὰ νὰ ἀποφανθῶσιν ἂν ἦναι ἐφέσιμος, δὲν εἶναι ὁριστική· ἄρα δύναται νὰ ἐκκληθῇ μετὰ ταύτης. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5287 ἐν Εὐρ. τόμ. 5 σ. 598.

§ 77. Αἱ ἐπιβάλλουσαι ὅρκον ἀποφάσεις θεωροῦνται ὁριστικαί; Ἴδε τὴν λέξιν *Ὅρκος*.

§ 78. Ἀπόφασις, διατάττουσα τὴν προσαγωγὴν διαφόρων ἀποδείξεων, καὶ περιέχουσα καὶ ὁριστικὰς διατάξεις (ὡς ἡ ἀποῤῥίπτουσα ἔνστασιν περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου ἀποδείξεώς τινος) δύναται νὰ προσβληθῇ δι' αἰτήσεως ἀναιρέσεως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 17 τοῦ 1845 ἐν Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 149 § 16 δίς.

§ 79. Ἀπόφασις, διατάττουσα τὴν διὰ πραγματογνωμόνων ἐκτίμησιν, θεωρεῖται ὡς ἀφορῶσα ἀπόδειξιν, καὶ δύναται νὰ ἐκκληθῇ πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ὅρα τὴν νομολογίαν ἐν Εὐρετ. τόμ. 3 σελ. 150 § 20 τρίς.

§ 80. Αἱ περὶ συντηρητικῆς ἀποδείξεως αἰτήσεις θεωροῦνται ὡς ἀγωγαί, καὶ αἱ ἐπὶ τοιούτων αἰτήσεων ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις ὑπόκεινται εἰς ἔφεσιν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 36 τοῦ 1847, ἣν κατωτ. —Ὅρα καὶ τὴν λέξιν *Ἀναφορὰ* ἐν Εὐρ. τόμ. 1.

§ 81. Κατ' ἀποφάσεως, δι' ἧς διορίζεται ὁ τόπος καὶ ὁ εἰσηγητὴς πρὸς διεξαγωγὴν ἀποδείξεώς τινος, ἀποτελεῖ μέρος τῆς προδικαστικῆς περὶ ἀποδείξεως, καὶ ἑπομένως συγχωρεῖται ἔφεσις καὶ πρὸ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως (ἄρθρον 181 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4835 τοῦ 1848.

§ 82. Ἀπόφασις, ἀντικείμενον ἔχουσα ἁπλῆν πρὸς τοὺς εἰρηνοδίκας παραγγελίαν εἰς ἐξέτασιν μαρτύρων, δὲν ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ὅρα ἀποφάσεις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2567 ἐν Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 92 § 110· καὶ 3514 ἐν τόμῳ 3 σελ. 156 § 39.

§ 83. Αἱ περὶ τοῦ κύρους τῶν διεξαχθεισῶν ἀποδείξεων ἀποφάσεις ἐκκαλοῦνται πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 56 τοῦ 1848 (Νομικ. σελ. 4713).

§ 84. Αἱ ἀποφάσεις, δι' ὧν τὰ πρωτοδικεῖα παραδέχονται τὰς περὶ ἀκυρώσεως τῆς περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίας ἐνστάσεις τῶν μερῶν, ὑπόκεινται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 11 τοῦ 1842. ἣν ὅρα ἐν Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 134.

§ 85. Ἀπόφασις μὴ παραδεχομένη ἔνστασιν περὶ ἐκπροθέσμου τῆς διαταχθείσης ἀποδείξεως, δύναται νὰ ἐκκληθῇ καὶ μόνη πρὸ

τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως (ἄρθρα 749 καὶ 181 τῆς πολ. δικονομίας). Απ. ἐφετῶν Ναυπλ. 25 τοῦ 1849 (Νομικ. σ. 4966).

§ 86. Απόφασις ἐπιφυλάττουσα εἴς τινα τὸ δικαίωμα νὰ προτείνῃ τὴν ἔνστασιν, ὅτι ὁ ἀντίδικός του κατέστη ἔκπτωτος πρὸς ἀπόδειξιν θέματός τινος, δύναται νὰ ἐκκληθῇ συνάμα μὲ τὴν ἀπόφασιν, δι' ἧς γίνεται δεκτὴ ἡ ἔνστασις αὕτη. Απ. ἐφετῶν Αθηνῶν 5489 τοῦ 1849.

§ 87. Απόφασις, διαλαμβάνουσα ὅτι δὲν ἀνετράπη τὸ δικαίωμά τινος τοῦ νὰ ἐξετάσῃ μάρτυρας, δὲν εἶναι ὁριστική. Απ. ἐφετῶν Αθηνῶν 3066 ἐν Εὑρετ. τόμ. 2 σελ. 140 § 213.

§ 88. Απόφασις, διατάττουσα ἁπλῶς τὴν προσαγωγὴν ἐγγράφων, τῶν ὁποίων ὁ ἕτερος τῶν διαδίκων ἐκήρυξεν, ὅτι ἐννοεῖ νὰ κάμῃ χρῆσιν, χωρὶς νὰ τὰ παρουσιάσῃ, δὲν εἶναι ὁριστική. Απ. ἐφετῶν Αθηνῶν 1537 ἐν Εὑρ. τόμ. 2 σελ. 137 § 209 δίς.

§ 89. Συγχωρεῖται πρὸ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως ἔφεσις κατὰ ἀποφάσεως, δι' ἧς διατάσσεται ἡ προσαγωγὴ τῶν ἐγγράφων, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων κατετάχθη τις εἰς πίνακα κατατάξεως (ἄρα καὶ τῶν τῆς κατασχέσεως), (ἄρθρον 181 πολ. δικονομίας). Απ. ἐφετῶν Αθηνῶν τοῦ 1853 (Πετσάλης καὶ Σοφ. Μαρβ.).

§ 90. Απόφασις ἐπιδιαιτητοῦ περὶ προσαγωγῆς βιβλίων ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς; Ὅρα Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 297 § 4 καὶ τόμ. 3 σελ. 91 § 104.

§ 91. Πρᾶξις διαιτητῶν, διατάττουσα τὴν προσαγωγὴν τῶν χρεωλογίων πρὸς ἀπόδειξιν τῆς τιμῆς τῶν πραγματειῶν, δὲν εἶναι ἁπλῶς προδικαστική, ἀλλὰ παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως, ὑποκειμένη εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Απ. Αρ. Π. 26 τοῦ 1844.

§ 92. Η ἀπόφασις, τὴν ὁποίαν ἐκδίδει δικαστήριόν τι ἐνεργοῦν εἰσήγησίν τινα κατὰ παράκλησιν ἄλλου, θεωρεῖται ὡς ἁπλῆ πρᾶξις κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ δικαστηρίου περὶ ἀποδείξεως διαδικασίαν. Ὅρα Εὑρ. τόμ. 6 σελ. 487 § 8.

§ 93. Αἱ περὶ ἀποδείξεως παρεμπίπτουσαι ἀποφάσεις ἐκκαλοῦνται πρὸ τῆς ὁριστικῆς, καὶ ἂν ἡ οὐσία τῆς ὑποθέσεως ἐσυζητήθη πρωτοδίκως. Απόφ. ἐφετῶν Αθηνῶν 8550 τοῦ 1851.

§ 97. Η πρὸς ἄλλα ἔγγραφα διατάττουσα συμπαραβολὴν ὑπογραφῆς ἀμφισβητουμένης ἀπόφασις ὑπάγεται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Απ. ἐφετῶν Ναυπλ. 83 τοῦ 1847 (Νομικ. σ. 4825).

§ 95. Απόφασις, διατάττουσα τὴν μετάφρασιν ἰσολογισμοῦ τινός, εἶναι ἁπλῶς προπαρασκευαστική. Απόφ. ἐφετῶν Αθηνῶν 5597.

§ 96. Απόφασις, διατάττουσα νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐνώπιον τοῦ

δικαστηρίου ἐμπειροτέχναι, διὰ ν' ἀναπτύξωσι προφορικῶς τὰ ἐν τῇ ἐκθέσει των, θεωρεῖται ὡς παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις (ἄρθρον 181 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5565 τοῦ 1849.

§ 97. Ἀπόφασις, ἀποῤῥίπτουσα αἴτησιν περὶ ἀνακλήσεως ἀποφάσεως, ἢ αἴτησιν τοῦ νὰ διαταχθῇ ὁ συμβολαιογράφος νὰ ἐπιδείξῃ ἔγγραφόν τι, δὲν εἶναι ὁριστική. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3010 ἐν Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 139 § 212.

§ 98. Ἀποφάσεις ἐκδιδόμεναι ἐπὶ ζητημάτων φυομένων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἀποφάσεως παρεμπιπτούσης περὶ ἀποδείξεως, ἐπικυρωθείσης ὑπὸ τῶν ἐφετῶν, δὲν ἐκκαλοῦνται πρὸ τῆς ὁριστικῆς.

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 181 τῆς πολ. δικονομίας, πρὸ τῆς ὁριστικῆς δύναταί τις νὰ ἐκκαλέσῃ μόνος τὰς προδικαστικὰς περὶ ἀποδείξεων ἀποφάσεις, ὡς δὲ τοιαύτας ὁ νόμος ἐννοεῖ αὐτὰς τὰς διατάττούσας τὴν ἀπόδειξιν, οὐχὶ καὶ τὰς ἀφορώσας τὰ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως παρεμπίπτοντα ζητήματα, καὶ ἀφοῦ μάλιστα αὐτὴ ἡ περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις προσβληθεῖσα δι' ἐφέσεως ἐπεκυρώθη· ὅθεν καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τῆς περὶ ἀποδείξεως ἐφεσιβληθείσης ἐνστάσεως ἀπαραδέκτου, ἕνεκα ὑπερημερίας ἢ ἀταξίας, ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἡ ἔνστασις αὕτη ἐθεωρήθη μὴ βάσιμος, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπόφασις περὶ ἀποδείξεως, πρὸ τῆς ὁριστικῆς (ἄρθρον 749 πολ. δικονομίας)· ἀπορ-μένως ἡ περὶ ἀπαραδέκτου τῆς προκειμένης ἐφέσεως ἔνστασις τοῦ ἐφεσιβλήτου εἶναι βάσιμος.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 148 τοῦ 1847 (Νομικ. σ. 4842).

§ 99. Αἱ περὶ παρατάσεως προθεσμίας ἀποφάσεις ὑπόκεινται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς (1). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1726 ἐν Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 135 § 206.—Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 273 τοῦ 1848 (Νομικ. σελ. 4046).

§ 100. Ἀπόφασις διατάττουσα τὴν προσαγωγὴν τοῦ πρωτοτύπου διαθήκης τινός, δὲν εἶναι εἰμὴ προπαρασκευαστικὴ (οὐχὶ δὲ παρεμπίπτουσα) ἀπόφασις, καί, ὡς τοιαύτη, δὲν ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 83 τοῦ 1852.

§ 101. Κατὰ τῶν ἀποφάσεων, δι' ὧν ἀποῤῥίπτονται ἐνστάσεις, διατάττονται ἀποδείξεις κτλ., συγχωρεῖται αἴτησις ἀναιρέσεως

(1) Ἐκκλητέας οὔσης, κατὰ τὸ ἄρθρον 181 τῆς πολ. δικονομίας, τῆς προδικαστικῆς περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεως, ἐκκλητέα, κατὰ συνέπειαν, πρέπει νὰ ἦναι καὶ ἡ περὶ παρατάσεως προθεσμίας, καθότι αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὴν διαταχθεῖσαν ἀπόδειξιν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3573 τοῦ 1845.

συνάμα μὲ τὴν κατὰ τῆς ὁριστικῆς, ἐπειδὴ δὲν εἶναι ὁριστικαί (ἄρθρα 812, 749, 515, 180. 181 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 542 τοῦ 1852.

§ 102. Ἐὰν ζητηθῇ ἡ ἀκυρότης τοῦ δικογράφου τῆς ἀνακοπῆς, καὶ τὸ δικαστήριον διατάξῃ τὸν χωρισμὸν αὐτῆς, ἡ ἀπόφασις εἶναι ἐκκλητέα. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 93 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4141).

§ 103. Οἱ διάδικοι δὲν δύνανται νὰ ζητήσωσι τὴν ἀνάκλησιν τῆς προδικαστικῆς ἀποφάσεως, μήτε ὁ δικαστὴς δύναται ῥητῶς νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ, ἀλλὰ μόνον δύναται νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς διαταχθείσας ἀποδείξεις ἢ νὰ διατάξῃ ἄλλας. Διατριβὴ (Νομικ. σελ. 324). — Ἴδε τὴν λέξιν *Ἀνάκλησις*.

§ 104. Ἡ ἀνάκλησις τῶν προδικαστικῶν ἀποφάσεων δὲν δύναται νὰ γίνῃ παρ' αὐτεπαγγέλτως καὶ μόνον διὰ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 195 τοῦ 1836 (Νομικ. σ. 425).

§ 106. *Γαλλικὴ νομολογία.*

Περὶ τῆς Γαλλικῆς νομολογίας ἴδε Εὑρετ. Ῥολλ. λέξει *appel* ἀρ. 325 — 335. — Καρρ. πολ. δικ. τόμ. 4 σελ. 60 ἐπ. — Ἡμέτερον Εὑρετήριον τόμ. 3 σελ. 158 ἐπ. καὶ τόμ. 2 σελ. 100. Μὲ τὸ ἀντικείμενον αὐτὸ συνδέονται καὶ τὰ ἑπόμενα.

Οἱ κοινοὶ χαρακτῆρες τῶν δύο αὐτῶν εἰδῶν ἀποφάσεων préparatoires καὶ interlocutoires εἶναι α'] δὲν ἀποπερατόνουν τὴν δίκην, οὐδ' ἐξαντλοῦν τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ δικαστηρίου, β'] διατάττονται δι' αὐτῶν πράξεις διαδικαστικαὶ (actes d' instruction), αἱ ὁποῖαι δὲν περιέχουν μὲν τὴν ὁριστικὴν λύσιν τῆς ὑποθέσεως, τείνουσιν ὅμως εἰς τὴν προπαρασκευήν της καὶ εἰς τὴν διευκόλυνσιν.

Τὰ διακρίνοντα τὰ εἴδη αὐτὰ γνωρίσματα εἶναι δύσκολα. Ἰδοὺ δὲ ἀρχαί τινες περὶ τούτου·

Ἀπόφασις préparatoire εἶναι ἐκείνη, δι' ἧς διατάττεται ἁπλῶς τι μέτρον τεῖνον νὰ φέρῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς ὥριμον κατάστασιν (en état), π. χ. κοινοποίησιν ἐγγράφων, en déliberé.— Ἡ απόφασις αὕτη δὲν φέρει εἰς τὰ μέρη οὐδεμίαν, ἄμεσον ἢ ἔμμεσον, βλάβην, καὶ δὲν ἔχει καμμίαν ἐπὶ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως ἐπιρροήν· interlocutoire, ἀπ' ἐναντίας, εἶναι ἐκείνη, ἥτις δὲν ἐκδικάζει μὲν θετικῶς τὸ ζήτημα, προδικάζει ὅμως τὴν οὐσίαν ὑπὸ ὅρον, ἂν ἀποδειχθῇ τὸ δι' αὐτῆς ταττόμενον ἀποδείξεως θέμα, οἷα ἡ διατάττουσα τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν θέματος τινός. *Carré* ζήτ. 1616.—*Berriat* σελ. 410.—*Pig*. τόμ. 1 σελ. 567.

§ 1. Jugemens préparatoires.

Ἰδοὺ παραδείγματά τινα ἐκ τῆς Γαλλικῆς νομολογίας·

Ἡ περὶ ἀναβολῆς τῆς δίκης, ἥτις δὲν δύναται νὰ ἐκκληθῇ πρὸ τῆς ὁριστικῆς.

Ἡ διατάττουσα τὴν κοινοποίησιν τῶν ἐγγράφων, δι' ὧν ὁ ἕτερος τῶν διαδίκων διατείνεται ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀπαλλαγήν του. Ὅρα δὲ ἀρ. 322 Ῥολλ.

Ἡ διατάττουσα τὴν διανομὴν κληρονομίας τινὸς καὶ διορίζουσα πραγματογνώμονας διὰ νὰ ἀποφανθῶσιν ἂν ἀκίνητόν τι δύναται αὐτουσίως νὰ διαιρεθῇ.

Ἡ ἀπορρίπτουσα τὴν περὶ ἑνώσεως δικῶν (junction des causes), αἴτησιν; Οἱ νομοδιδάσκαλοι φιλονεικοῦν. *Carré* τόμ. 2 σελ 169 ὁ Ῥολλῖνος (ἀρ. 308) φρονεῖ, ὅτι αὕτη δύναται νὰ ἐκκληθῇ πρὸ τῆς ὁριστικῆς.

§ 2. **Jugemens interlocutoires.**

Ἰδοὺ καί τινα περὶ αὐτῶν παραδείγματα ἐκ τῆς Γαλλικῆς νομολογίας· πλείονα εὕρηνται εἰς τὴν λέξιν *jugement* τοῦ Εὑρ. τοῦ Ῥολλίνου.

Ἡ διατάττουσα ἀπόδειξιν περὶ τῆς γνησιότητος διαθήκης τινὸς δύναται νὰ ἐκκαλεσθῇ πρὸ τῆς ὁριστικῆς.

Ὡσαύτως ἡ διατάττουσα νὰ λάβῃ μέρος εἴς τινα δίκην ὁ κατασχὼν ποσόν τι εἰς χεῖρας τοῦ ἐναγομένου. — Ὡσαύτως ἡ παραδεχομένη τὴν περὶ ἀποδείξεως ἐπιβοηθητικὴν αἴτησιν ἐναγομένου τινός.

ΟΡΙΣΤΙΚΑΙ (Ποινικαὶ ἀποφάσεις).

Ἴδε ὅσα ἀνωτέρω § 10 (α) ἐξέθεσα.

§ 1. Ἀπόφασις τοῦ πλημμελειοδικείου, δι' ἧς παραπέμπει τινὰ ἐνώπιον τοῦ κακουργιοδικείου (ἄρθρ. 373 ποιν. δικον.) δὲν εἶναι προδικαστική· ὥστε συγχωρεῖται κατ' αὐτῆς αἴτησις ἀναιρέσεως. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 77 τοῦ 1853.

§ 2. Κατ' ἀποφάσεως, δι' ἧς ἀπορρίπτεται ἔνστασις περὶ ἀπαδέκτου τῆς ἐφέσεως, δὲν συγχωρεῖται αἴτησις ἀναιρέσεως ὡς μὴ καταδικαστικῆς (ἄρθρ. 479 ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 128 τοῦ 1853.

§ 3. Ἀπόφασις ἀποφαινομένη ἐπὶ τῆς περὶ ἀναρμοδιότητος ἐνστάσεως εἶναι προδικαστική. Ἴδε τὴν 17 τοῦ 1853 ποιν. τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν.

§ 4. Κατ' ἀποφάσεως, δι' ἧς διατάττεται ἡ ἀναβολὴ τῆς δίκης μέχρισοῦ δικασθῇ τὸ περὶ κυριότητος ἀναφανὲν ζήτημα, δὲν συγχωρεῖται αἴτησις ἀναιρέσεως, ὡς προδικαστικῆς (ἄρθρ. 479 ποιν. δικονομίας) Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 57 τοῦ 1853.

ΟΡΙΑ.

§ 1. Ὅρα τὰς λέξεις *Κατάσχεσις* καὶ *Διχόγραφα.*

§ 2. Τὰ ὅρια τοῦ κτήματος, περιγραφόμενα εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς κατασχέσεως ἄλλως, παρ' ὅ,τι ἐμπεριέχονται εἰς τὸ συμβόλαιον, διαφεύγουσι τὴν ἐκτίμησιν τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 287 τοῦ 1849.—Ἴδε τὴν λέξιν *Κατάσχεσις.*

§ 3. Ἡ ἔλλειψις τῆς ἐν τῇ ἀγωγῇ περιγραφῆς τοῦ κτήματος δὲν δύναται ν' ἀναπληρωθῇ ἐξ ἐπαγγέλματος (ἄρθρα 202, 155, 170 τῆς πολ. δικονομίας). 'Αποφ. πολ. 'Αρ. Π. 13 καὶ 18 τοῦ .—Ἴδε τὰς λέξεις *Ἀγωγὴ* καὶ *Διχόγραφα.*

§ 4. Ὁ καθ' ὅρια ἀγοραστὴς δὲν ἐνέχεται εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ περιπλέον τῆς ὡρισμένης ἐκτάσεως ληφθέντος γηπέδου. 'Απόφ. πολ. 'Αρείου Πάγου 108 τοῦ 1848, περὶ ἧς ἄλλοτε ἐν λέξει *Ἀγοραπωλησία.*

ΟΡΙΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ.

Καλλ. β.Ελ. 2 § 185—187. Βασιλ. (LVIII, 9).—Κώδ. (3, 39).—Πανδ. (10, 1)

§ 1. Ἡ περὶ κανονισμοῦ ὁρίων ἀγωγὴ ἔχει ἀντικείμενον τὴν ἐξακρίβωσιν τῶν ὁρίων, ὥστε νὰ ἐξουσιάζῃ τις τ' ἀκίνητα ἀποκλειστικῶς καὶ ἀταράχως.

§ 2. Τὸ ἀρχαῖον Ῥωμ. δίκαιον ὥριζε διάφορα, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ μέσα, ἀλλ' ὁ Ἰουστινιανὸς μετέβαλε τὸ κείμενον τῶν ἀρχαιοτέρων νόμων (διάτ. 5, 6 Κώδ. 10, 1), ὥστε πᾶσα περὶ ὁρίων διένεξις παραγράφεται διὰ τριακονταετίας, ὁ δὲ δικαστὴς ἀποφαίνεται περὶ αὐτῆς. Καλλ. βιβλ. 2 § 186.

§ 3. Ἡ περὶ κανονισμοῦ ὁρίων ἐφαρμόζεται μόνον ἐπὶ ἐδάφους (*prædia rustica*), ἀδιαφόρως ἂν ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τῆς πόλεως (1). Δὲν ἀποκλείεται ὅμως ἡ ἀγωγὴ, διότι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὑπάρχουν οἰκοδομαὶ (2), ἀλλὰ ὁσάκις μεταξὺ τῶν δύο κτημάτων διέρχεται δημοσία ὁδὸς, ἢ ποταμὸς, ὄχι δὲ ἰδιωτικὸς ῥύαξ (3).

Ἡ περὶ κανονισμοῦ ὁρίων δίκη θεωρεῖται ὡς γενομένη μεταξὺ τῶν δύο κτημάτων πρὸς ἄλληλα, *inter ipsos fundos* (4), ὥστε

---

(1) L. 1 § 10 fin. reg. (10, 1).

(2) L. 2 pr. αὐτ. B. LVIII. 9, 1 « Καὶ χώραν ἔχει ἐπὶ τῶν ἀγρῶν, εἰ καὶ οἰκήματα παρεντίθενται.

(3) L. 4 § 11. L. 5, 6 αὐτ.

(4) L. 4 § 8, αὐτ.

δὲν ἔχουν μόνοι οἱ ἰδιοκτῆται τῶν κτημάτων τὸ δικαίωμα τοῦ παρίστασθαι κατ' αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐμφυτευταὶ, καὶ οἱ καρπωταὶ καὶ οἱ δυνάμει ἐνεχύρου ἢ ὑποθήκης κάτοχοι (1). Αἱ συνέπειαι τῆς δίκης, οἷον ἡ προσκύρωσις μέρους τῆς γῆς, ἀφοροῦν πάντοτε τὸν ἰδιοκτήτην (2). Μεταξὺ τῶν συνιδιοκτητῶν μόνον δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀγωγὴ κατὰ φυσικὸν λόγον, καθὼς καὶ ὅταν ἓν ἐκ τῶν κτημάτων ἀνήκῃ ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν ἕτερον καὶ τὸ ἄλλο ἀπὸ κοινοῦ εἰς ἀμφοτέρους (3).

Η δίκη ὑποθέτει περὶ ὁρίων διένεξιν, ἀδιαφόρως ἂν ὑπάρχῃ σύγχυσις ὁρίων, ὥστε οὐδεὶς τῶν διαμαχομένων τὰ γνωρίζει (4), ἢ ἕκαστος προτείνει ἄλλο ὅριον (5).

Σκοπὸς τῆς δίκης ταύτης οὐσιωδῶς εἶναι ἡ ἀποκατάστασις τῶν ὑπαρξάντων ὁρίων καὶ τόσον κατὰ τὴν πρὸς ἀπόδειξιν ὑποχρέωσιν, ὅσον κατὰ τὰ λοιπὰ τῆς διαδικασίας καὶ τὸ διατακτικὸν τῆς ἀποφάσεως, ἔχει χώραν τὸ ἀμφιμερὲς (*judicium duplex*), τουτέστιν ἀμφότεροι ἐπέχουν συγχρόνως θέσιν ἐνάγοντος καὶ ἐναγομένου (6). Καλλ. αὐτ. § 187.

§ 4. Ἂν ἦτο δυνατὸν ν' ἀνακαλυφθῶσι τὰ ἀρχαῖα ὅρια, ὁ δικαστὴς, κατὰ τὸ Ρωμ. δίκαιον, ὡς ἐπὶ συνιδιοκτησίας, ἐνήργει κατ' οἰκείαν ἐκτίμησιν τὴν διανομήν. *B. LVIII* (9, 2). Σήμερον δὲ ἰσχύει ἡ διαδικασία τῶν ἄρθρων 1087 ἑπ. τῆς πολ. δικονομίας.

Η ἀπόφασις ἐπιδικάζει συγχρόνως ἀποζημίωσιν διὰ πᾶσαν βλάβην καὶ ἀπόδοσιν καρπῶν. Οἱ καρποὶ ἀποδίδονται ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς, πρὸ αὐτῆς δὲ ἐὰν σώζωνται, ἢ, ἐπὶ κακῆς πίστεως κατόχου, ἀπαιτοῦνται οἱ πρὸ τῆς ἀγωγῆς ἀναλωθέντες χωριστὰ (*condĭci oportet*) (7).

Οσάκις ἡ περὶ κανονισμοῦ ὁρίων ἀφορᾷ κυρίως διεκδίκησιν,

---

(1) L. 4 § 9, αὐτ.

(2) L. 4 § 5, αὐτ.

(3) L. 4 § 6. 7, αὐτ.

(4) Κατὰ τοὺς νεωτέρους finium regundorum simplex.

(5) Fin. reg. qualificata Τὸ τεμ. 1, αὐτ. B. LVIII. 9, 1 «Τὸ περὶ ὅρων ἰθυντέων προσωπικόν ἐστιν, εἰ καὶ πράγματος ἐκδίκησιν ἔχει, » ἐννοεῖ βεβαίως, ὅτι ἡ περὶ ὅρων δίκη ἔχει σκοπὸν τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν διαταραχθεισῶν σχέσεων παρακειμένων ἰδιοκτητῶν καὶ ὄχι ἁπλῶς καὶ μόνον τὴν τεχνικὴν διαχώρισιν ὁρίων Vangerow III § 658.

(6) L. 10, αὐτ.

(7) L. 4 § 2, αὐτ. Δὲν ἀντίκειται L. 36 fam. herc. (10, 1), διότι δὲν διακρίνει ἂν σώζωνται οἱ καρποὶ, ὥστε νὰ φαίνεται ὅτι ἐπιδικάζονται καὶ οἱ μὴ σωζόμενοι. Vangerow III. § 658.

παραγράφεται μετὰ 30 ἔτη (1). Ἄλλέως ὅμως ἡ ἁπλῆ περὶ κανονισμοῦ ὁρίων ἀγωγὴ εἶναι ἀπαράγραπτος (2), διότι οὐδεὶς δύναται νὰ προτείνῃ κεκτημένον δικαίωμα, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ διηνεκῶς σύγχυσις ὁρίων μετὰ τοῦ γείτονός του. Καλλ. τ. 2 σ. 175.

§ 5. Οἱ μὴ ἐπικαρπωταί, ἀλλ' ἁπλοὶ μισθωταὶ ἢ γεωργοὶ ἐπίμορτοι, δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ κινήσωσι τὴν περὶ κανονισμοῦ ὁρίων ἀγωγήν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2233 τοῦ 1842.—Ἴδε τὴν λέξιν *Νομὴ* εἰς τὰ προηγούμενα φύλλα.

§ 5ª Ἡ περὶ ὁρίων ἀγωγὴ ἐντὸς πόσου χρόνου παραγράφεται; Κατὰ τὴν δευτέραν σκέψιν τῆς 5245 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν (Νομικ. σελ. 4990) μόνον διὰ τριακονταετίας παραγράφεται ἡ περὶ κανονισμοῦ ὁρίων παραγραφὴ (Κώδ. 3, 39 διάτ. 6).

ΣΗΜ. Αὕτη ἀνῃρέθη διὰ τῆς 151 τοῦ 1849 ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀλλὰ δι' ἄλλον λόγον.

§ 6. Ὅταν οἱ ἐναγόμενοι δὲν ἦναι ἐπικαρπωταὶ τῶν διαφιλονεικουμένων ἀγρῶν, ἀλλ' ἁπλῶς μισθωταὶ ἢ γεωργοὶ ἐπίμορτοι, ἡ κατ' αὐτῶν περὶ ὁρίων ἀγωγὴ δὲν χωρεῖ κατὰ τὴν ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2233 τοῦ 1842.

§ 7. Ἐπὶ διαφορῶν περὶ ὁρίων, ἐὰν συγχρόνως διαφιλονεικῆται καὶ ἡ διακατοχὴ τοῦ μέρους, περὶ τῶν ὁρίων τοῦ ὁποίου πρόκειται, τὸ δικαστήριον ὀφείλει νὰ δικάσῃ πρότερον τὴν διακατοχήν, διότι τὸ περὶ τῶν ὁρίων ζήτημα ἀνάγεται εἰς τὴν κυριότητα, ἥτις πρέπει ν' ἀποφασίζηται μετὰ τὴν περὶ νομῆς. Ἀπόφ. ἐφετ. Ναυπλ. 18 τοῦ 1837 (Νομικ. σ. 480).—Ἴδε τὴν λέξιν *Νομή*.

§ 8. Ὑπάρχει αὐτοδικία, ὅταν τὰ ὅρια θέσεώς τινος ἐκανονίσθησαν δι' ἀποφάσεως, κανονισθείσης δεόντως, ὁ δὲ ἔχων ἀξιώσεις τὰ καταστρέφει· ἡ ἐπαπειλουμένη ὑπὸ τῆς πολιτικῆς δικονομίας χρηματικὴ ποινὴ ἀπαγορεύει τὴν ἐγκληματικὴν καταδίωξιν; Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 100, 109 τοῦ 1842.—Ἴδε δύο σχετικὰ ζητήματα εἰς Εὑρετηρίου τόμ. 5 σελ. 235 ἐν τέλ.

§ 9. Εἰς τὰς περὶ διεκδικήσεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ κτήματος ἀγωγὰς πρόκειται περὶ δουλείας, καὶ ὄχι περὶ κανονισμοῦ ὁρίων· ἑπομένως ἐφαρμόζεται εἰς αὐτὰς ἡ δεκαετὴς παραγραφὴ (3). Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 151 τοῦ 1849, ἣν ἴδε ἐν Εὑρ. τόμ. 6 σελ. 313 ἐπ.

---

(1) L. 6 C. fin. reg. (3, 39) B. LVIII. 1, 20 L. 1 § 1 C de ann. exc. (7, 40) B. L. 15, 1. Ζαχαρίου Σύστ. ἐ § 238.

(2) Ζαχαρίου αὐτ. § 252.

(3) Ἡ περὶ ῥυθμίσεως ὁρίων ἀγωγὴ ὑποθέτει δύο διακεκριμένα γειτονικὰ ἀγροτικὰ

§ 10. Η ἀπόφασις, ἥτις ἐπιδικάζει γαίας, ἄνευ ἀκριβοῦς ὁροθεσίας, εἶναι ἐπιδεκτικὴ ἀνταποδείξεως; Ναί. Ἴδε τὴν 183 τοῦ 1853 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρ. Π. ἐν λέξει *Τελεσιδικία*.

ΟΡΚΟΣ (Πολιτικὸς ἢ ὑπηρεσίας).

§ 1. Ὅρκος λειτουργίας παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ἴδε σ. 325, 380 περὶ Συντ. πραγμ. Σαριπ. Ὅρκος παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις. Νεαρ. 8. —Παρ' ἡμῖν σήμερον. Ἴδε τὸν ἐπ. § 4.

§ 2. Ὁ μετατιθέμενος ἀπὸ ἓν εἰς ἄλλο δικαστήριον δικαστὴς πρέπει νὰ ὁρκίζηται ἐκ νέου; Ὅρα *Foucher sur Carré* τόμ. 1 σελ. 415.—*Fouillier* τόμ. 10 *n.* 357.—*Carré comp. n.* 73.

§ 3. Οἱ κατ' ἐπικουρίαν προσλαμβανόμενοι πρὸς συγκρότησιν τοῦ δικαστηρίου δικηγόροι ὁρκίζονται πρὶν ἢ ἀναλάβωσι τὰ ἔργα των, ἀλλὰ ἐὰν δὲν εἶχον ὁρκισθῆ πρότερον τὸν ὅρκον τῆς ὑπηρεσίας (ἄρθρ. 288 ὀργ.). Απ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 42 τοῦ 1853.

§ 4. Ὁ δικηγόρος, προσκαλούμενος ν' ἀναπληρώσῃ δικαστὴν, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὁρκίζηται.

Απόφ. «Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ Θ' ψήφισμα τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς συνελεύσεως, ἅπαντες οἱ δικαστικοὶ ὑπάλληλοι, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν δικηγόρων, ὁρκίζονται πρὶν ἢ ἀναλάβωσι τὰ καθήκοντά των τὸν αὐτὸν ὅρκον, ὁ δὲ ἀναιρεσείων δὲν ἠμφισβήτησεν, ὅτι ὁ πρὸς ἀναπλήρωσιν κωλυομένου τακτικοῦ δικαστοῦ προσληφθεὶς ὑπὸ τῶν ἐν Καλάμαις πλημμελειοδικῶν δικηγόρος Π Κ . . εἶχε δώσει τὸν ὑπὸ τοῦ προταθέντος ψηφίσματος τεταγμένον ὅρκον τῆς ὑπηρεσίας ὡς δικηγόρος, τούτου δὲ τεθέντος δὲν ἦτον ἀνάγκη νὰ δώσῃ ἐκ νέου τὸν αὐτὸν ἀπαραλλάκτως ὅρκον πρὶν ἢ ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντα τοῦ κατ' ἐπικουρίαν δικαστοῦ, κατὰ τὴν σαφῆ διάταξιν τοῦ ἄρθρου 278 τοῦ περὶ ὀργ. τῶν δικαστηρίων νόμου.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 31 τοῦ 1848.

κτήματα, περὶ τῶν ὁρίων τῶν ὁποίων ἀμφισβητοῦσιν οἱ γείτονες ἰδιοκτῆται, εἰς δὲ τὰς διὰ τῆς ἀγωγῆς ταύτης ἐπιβαλλομένας αἰτήσεις περὶ τῆς διεκδικήσεως μέρους τινὸς τοῦ κτήματος καὶ περὶ ἀποζημιώσεως, δύναται ν' ἀντιταχθῇ μόνη ἡ τριακονταετὴς κτητικὴ παραγραφὴ, κατὰ τὸν νόμον 2 (39 τιτλ. τοῦ βιβλ. 3 τοῦ Κώδ.)· ἀγωγὴ δὲ ἀντικείμενον ἔχουσα 1) τὴν διεκδίκησιν τῆς ἐλευθερίας γαιῶν τινων, τὰς ὁποίας συμπεριέλαβεν ὁ ἐναγόμενος, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἔχει ἐπ' αὐτῶν δικαίωμα δουλείας 2) τὸν περιορισμὸν τῆς δουλείας τοῦ ἐναγομένου ἐπὶ μόνης τῆς χειμερινῆς βοσκῆς λειβαδίων τινῶν καὶ, 3) τὴν ἀξίωσιν αὐτῶν εἰς τὸ νὰ ἔχωσι τὰ ζῶά των τὴν χειμερινὴν βοσκὴν, ἀφορᾷ ἀγωγὴν περὶ δουλείας, καὶ οὐχὶ κανονισμὸν ὁρίων. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 154 τοῦ 1849, ἣν ἐν λέξει Δουλεία.

§ 5. Διορισθέντος τινὸς κατασχετοῦ καὶ ἐνεργοῦντος τὴν ὑπηρεσίαν του, τεκμαίρεται ὅτι διωρίσθη ὑπὸ τοῦ ἐπάρχου, δυνάμει τοῦ νόμου, καὶ ὅτι πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ὑπηρεσίας του ἔδωκε τὸν ἀπαιτούμενον ὅρκον. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 49 τοῦ 1852.

§ 6. Ἡ ἰδιότης τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ἀποκτᾶται διὰ μόνης τῆς ἀποδοχῆς τῆς εἰς αὐτὸν ἀνατεθειμένης ὑπηρεσίας, ἡ δὲ ὁρκωμοσία ἐνισχύει μόνον αὐτήν. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 18 τοῦ 1849.—Ἴδε τὴν λέξιν *Δημόσιοι ὑπάλληλοι* ἐν Εὑρ. τόμ. 5 σ. 687—692.—Ἴδε καὶ τὴν λέξιν *Ὑπάλληλοι δημόσιοι.*

ΟΡΚΟΣ τῶν εἰς διαθήκην προσλαμβανομένων.

§ 1. Οἱ ἐν διαθήκῃ τινὶ προσλαμβανόμενοι μάρτυρες πρέπει νὰ ὁρκίζωνται ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου; Ἀπαιτεῖται μνεία περὶ τούτου; Ἴδε τὴν λέξιν *Διαθήκη* (ἐν Εὑρ. τόμ. 6) καὶ τὴν ἀπόφασιν 10768 τοῦ 1853 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 2. Ποῖον ὅρκον δίδουσιν οἱ Δυτικοὶ προσλαμβανόμενοι ὡς μάρτυρες εἰς τὴν διαθήκην; Ὅρα ἐν λέξει *Διαθῆκαι* § 23 σημ. (Εὑρ. τόμ. 6).

ΟΡΚΟΣ μαρτύρων καὶ πραγματογνωμόνων (ἐπὶ πολιτικῶν δικῶν). Ἴδε τὴν λ. Ψευδομαρτυρία.

§ 1. Ἡ ὁρκοδοσία τῶν μαρτύρων εἶναι ἀρχαιοτάτη. Ῥωμ. δίκ. Κώδ. 4, 20 διάτ. 9 Κωνσταντίνου, ὑπάρχουσα εἰς τὰ Βασιλικὰ 21, 1 λγ΄: Δεῖ τοὺς μάρτυρας πρότερον ὀμνύναι, πρὶν ἢ μαρτυρήσουσιν. Ἴσχυε καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡμῶν προγόνοις, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ βίου τοῦ Ξενοκράτους ὑπὸ Διογένους Λαερτίου, ἀναφέροντος, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἀπήλλαξαν τοῦ ὅρκου τὸν Ξενοκράτην, ἐκτιμῶντες τὸ σπουδαῖον τοῦ χαρακτῆρός του.

Οἱ διάδικοι δύνανται νὰ παραιτηθῶσι τῆς ὁρκοδοσίας. Τὸ ἄρθρ. 334 λέγει: Πρέπει νὰ ὁρκίζωνται, ἐκτὸς ἂν οἱ διάδικοι παραιτηθῶσι τούτου. Πρβ. ποιν. νόμου ἄρθρ. 267.

Ὑπάρχουν ὅμως δύο ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος τῆς δι᾽ ὅρκου ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων (ἄρθρ. 331). Ὁ τύπος τοῦ ὅρκου εἶναι: Ὀμνύω *συνειδὼς* τὰς ἐπικειμένας εἰς τὴν ψευδομαρτυρίαν ποινάς, ὅτι θέλω εἰπεῖ τὴν ἀλήθειαν κτλ.

Ἀπαιτεῖται λοιπὸν ἱκανότης τοῦ ὀμνύοντος πρὸς διάγνωσιν τῆς σπουδαιότητος τοῦ ὅρκου καὶ τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ἐπιορκίας. Ἀλλὰ ὁ ποινικὸς νόμος ὁρίζει, ὅτι ἐπὶ τῶν μὴ συμπληρωσάντων εἰσέτι τὸ

14 ἔτος τῆς ἡλικίας των ἀπαιτεῖται νὰ προαποφασίζηται ἀπὸ τὸ δικαστήριον ἐὰν ἐνήργησαν ἄνευ διακρίσεως ἢ μή, ἐὰν δὲ ἀποφασισθῇ ὅτι ἐνήργησαν ἄνευ διακρίσεως, ἀθωοῦνται. Ἄρα ὁ ἔχων ἡλικίαν κατωτέραν τῶν 14 ἐτῶν, μὴ δυνάμενος νὰ τιμωρηθῇ ὡς ψευδομάρτυς, εἰμὴ ἄν, ὁρκιζόμενος, ἐνήργησε μετὰ διακρίσεως, δὲν πρέπει νὰ ὑποβάλληται εἰς ὅρκον, εἰμὴ ἂν ἔχῃ τὴν ἀπαιτουμένην διακριτικὴν ἱκανότητα. Ἔπρεπε λοιπόν, διὰ νὰ δύναται μετ' ἀποτελέσματος νὰ ὁρκισθῇ τοιοῦτος μάρτυς, νὰ ἦναι γνωστόν, ἄν, ἐν περιπτώσει ψευδομαρτυρίας, ἤθελον ἀποφασίσει οἱ ἔνορκοι (προκειμένου περὶ κακουργήματος πάντοτε), ὅτι ἐνήργησε μετὰ διακρίσεως, ἤ, ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρχῃ ἐκ προοιμίων γνωστόν, ἔπρεπε νὰ ἐξετάζῃ ὁ δικαστής, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου πρόκειται ἡ ὁρκοδοσία, ἂν ὁ μάρτυς ἦναι εἰς κατάστασιν *μετὰ διακρίσεως* νὰ ὀμόσῃ· ἐξέτασις ἐπισφαλής, διότι, μὴ ὑπαρχόντων ὡς πρὸς τοῦτο κανόνων, ἀλλ' ἀποκειμένης εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ τῆς λύσεως τοῦ τοιούτου ζητήματος, ἤθελεν εἶσθαι ὅλως ἀβέβαιον, ἂν ἡ περὶ τούτου κρίσις τοῦ πολιτικοῦ δικαστοῦ ἔμελλε νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὴν τῶν ἐνόρκων. Οἱ λόγοι οὗτοι καὶ τὸ σπουδαῖον τοῦ ὅρκου ὡδήγησαν τὸν νομοθέτην εἰς τὸ νὰ ἀποφανθῇ ὅτι οἱ νεώτεροι τῶν 14 ἐτῶν πρέπει νὰ ἐξετάζωνται ἄνευ ὅρκου. Ῥουσσ. σ. 198 ἐπ.

2. Οἱ μάρτυρες ὁρκίζονται κατὰ τὸν ἰσχύοντα νόμον, οἱ δὲ διατασσόμενοι τύποι τοῦ ὅρκου εἶναι οὐσιώδεις.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ὁ νόμος, ὅστις ἴσχυε καθ' ὃν καιρὸν οἱ προταθέντες παρὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου μάρτυρες ὡρκίσθησαν, ἀπαιτεῖ οἱ ὀμνύοντες νὰ συνοδεύουν τὸν ὅρκον μὲ τὴν ἐπαφὴν τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων ἐξάπαντος· διότι διατάττει ῥητῶς· « Ἐπὶ παντὸς » ὅρου φυλαττέσθω ὁ δικαστὴς τὸ κατὰ τὴν τῶν προσώπων » πότητα, ἢ ἐπ' ὄψιν αὐτοῦ τὸν ὅρκον δίδοσθαι, ἢ ἐν οἴκοις » ἰδιτέροις, ἢ ἐν εὐκτηρίοις τόποις, καὶ ὥστε τὸν ὀμνύοντα » ἅπτεσθαι τῶν θείων γραφῶν » (Βασιλ. βιβλ. κβ' τίτλ. ε' ἄρθρ. ιϛ' Π. 3). Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, οἱ μάρτυρες ὤμοσαν, δύο μὲν κατὰ συνείδησιν ψυχῆς, ὁ δὲ τρίτος κατὰ Θεόν, ἀλλ' ἡ ἐξάπαντος ἀπαιτουμένη ἐπαφὴ τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων παρελήφθη εἰς τὸν ὅρκον καὶ τῶν τριῶν μαρτύρων, οἱ δὲ διατασσόμενοι τύποι τοῦ ὅρκου εἶναι οὐσιώδεις, καὶ ἡ παράλειψίς των φέρει ἀναίρεσιν.»

'Απ. πολ. 'Αρείου Πάγου 114 τοῦ 1837.

§ 3. Οἱ τοῦ δυτικοῦ δόγματος μάρτυρες ὁρκίζονται ὡς καὶ τοῦ ἀνατολικοῦ 'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 204 τοῦ 1847.

§ 4. παρὰ τοῖς ἀλλοφύλοις εἰθισμένος τύπος τοῦ ὅρκου εἶναι πραγματικὸν ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύεται ἐνώπιον τῶν

κατωτέρων δικαστηρίων· ἑπομένως ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν δύναται νὰ ἐξετάσῃ ἂν οἱ μάρτυρες οὗτοι ὡρκίσθησαν συμφώνως μὲ τὴν θρησκείαν των. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 15 τοῦ 1843.

§ 5. Ἐκτὸς τῶν εἰδικῶν ἐξαιρέσεων τοῦ ἄρθρου 331 τῆς πολ. δικονομίας, ὅλοι οἱ μάρτυρες πρέπει νὰ ὁρκίζωνται· ἑπομένως καὶ οἱ κληρικοί, ἐὰν οἱ διάδικοι δὲν παραιτηθῶσιν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. τῆς 29 μαρτ. 1840 (Νομικ. σ. 2038).—Ἴδε καὶ ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου τιθ' τοῦ 1838 ἐν Εὐρ. τόμ. 8 σελ. 152 ἐν ἀρχ. (λέξει *Ἱερεῖς*). — Ὁ νεώτερος νόμος (Ἐφημ. Κυβερν. φύλλ. τοῦ 1852) κατέστησε περιττὴν εἰς τὴν πρακτικὴν πᾶσαν νέαν συζήτησιν.

§ 6. Κατὰ τὸ ἰσχύον ἐν Ἑλλάδι δίκαιον, οἱ κληρικοὶ δύνανται νὰ ἰσχυρισθῶσιν ὅτι ἔχουν ἰδιαίτερον τύπον ὁρκοδοσίας; Ἴδε τὴ ἐν Νομικῇ σελ. 5101 μίαν ἐκτεταμένην ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

§ 7. Τύπος ὅρκου παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς.— Ἴδε τὰ περὶ τούτου εἰς τὸ ἑπόμενον περὶ ὅρκου ἄρθρον.

§ 8. Περὶ τοῦ τύπου τοῦ ὅρκου τῶν Ἰουδαίων, ἴδε αὐτόθι.

§ 9. Ἂν ἡ ἔκθεσις τῆς ἐξετάσεως μάρτυρός τινος φέρῃ οἱ μάρτυρες ὡρκίσθησαν κατὰ τὸ ἄρθρον 334 τῆς πολ. δικονομίας ὁ δὲ διάδικος προτείνῃ ὅτι δὲν ὡρκίσθησαν κατὰ τὸ ἄρθρον 35, ὑπάρχει λόγος ἀκυρότητος.

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὰ ἄρθρα 334 καὶ 335 τῆς πολ. δικονομίας, οἱ ἐξετασθησόμενοι μάρτυρες πρέπει, ἐκτὸς ἐὰν οἱ διάδικοι παραιτηθῶσι τούτου, νὰ ὁρκίζωνται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας, ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ὅτι θέλουσιν εἰπεῖ τὴν ἀλήθειαν κλπ. ἡ δὲ ἀπόδειξις ὅτι αἱ οὐσιώδεις διατυπώσεις αὗται ἐτηρήθησαν, πρέπει νὰ προκύψῃ ἐκ τῶν δικαστικῶν ἐκθέσεων, εἴτε διὰ τῆς βεβαιώσεως, ὅτι ἡ ὅρκισις ἐγένετο κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις, εἴτε ἀναφερομένου τοῦ ἄρθρου τοῦ ἐμπεριέχοντος τὰς καθιερωμένας λέξεις, ἐξ ὧν ὁ ὅρκος ἀπαρτίζεται, εἴτε ἀναφερομένων αὐτῶν τούτων τῶν λέξεων· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ ἐφετεῖον, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 6282 ἀποφάσεώς του, παραδέχεται, ὅτι ἡ ἐν τῇ ἐκθέσει ἔκφρασις « οἱ μάρτυρες ὡρκίσθησαν κατὰ τὸ ἄρθρον 334 » σημαίνει ὅτι ἐξεπληρώθη ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου τούτου, καὶ ὅτι ἐννοεῖται οἴκοθεν ὅτι ὁ τύπος, κατὰ τὴν ὁρκοδοσίαν, ἐτηρήθη ὁ νόμιμος, μὴ ἰσχυριζομένου τοῦ Β τὸ ἐναντίον, ἐφ' ὧ διὰ τοῦ ἄρθρου 334 ὁρίζεται μὲν ὅτι οἱ μάρτυρες ὁρκίζονται ἀλλὰ δὲν ὁρίζεται ποῦ καὶ πῶς ὁρκίζονται, καὶ ἐνῷ ὁ Β, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐγγράφων προτάσεών του, ἐπρότεινεν ἐνώπιον τοῦ

ἐφετείου ὅτι αἱ μαρτυρίαι εἶναι ἄκυροι, διότι οἱ μάρτυρες ὡρκίσθησαν κατὰ τὸ ἄρθρον 335· ἑπομένως τὸ δικαστήριον, εἰκάζον ὅτι ὁ ὅρκος ἐδόθη κατὰ τὸν νόμιμον τύπον, χωρὶς τοῦτο ν' ἀποδεικνύηται, καὶ ἐνῷ τοῦτο ἠμφισβητεῖτο παρὰ τοῦ ἐναγομένου, παρεβίασε τὰς εἰρημένας οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολιτ. δικονομίας· παραβίασις, ἥτις, κατὰ τ' ἄρθρα 201 καὶ 807 § 5 τῆς ἰδίας, ἐπιφέρει ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως.»

'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 134 τοῦ 1851.—"Ιδε τὸν ἑπόμ. §.

§ 10. Πότε θεωρεῖται ἐκπληρωθεῖσα ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 373 τῆς πολιτικῆς δικονομίας; Ἰδοὺ τί περὶ τούτου εὕρηται ἐν τῇ νομολογίᾳ.

α') Πρακτικόν τι ἔφερε «οἱ μάρτυρες ἐξετάσθησαν εὐόρκως.» Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν δὲν ἐθεώρησεν ἀποχρῶσαν τὴν ἔκφρασιν ταύτην ὡς μὴ ἐμφαίνουσαν ποῖον ὅρκον ἔδωκαν κατὰ τύπον. Ἀπόφ. 17 τοῦ 1842 (Νομικ. σελ. 2789).

β') Ἐκθέσεις τινὲς περὶ ἐξετάσεως μαρτύρων διελάμβανον ὅτι οὗτοι ὡρκίσθησαν ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου. — Τὸ ἐν Ναυπλίῳ ὅμως ἐφετεῖον ἠκύρωσε τὰς ἐκθέσεις αὐτάς, ἀποφανθέν, ὅτι ἡ ἔκθεσις πρέπει νὰ διαλαμβάνῃ ὁλοκλήρους τὰς λέξεις τοῦ προφερθέντος ὅρκου, ἤ, τοὐλάχιστον, νὰ διαβεβαιοῖ ὅτι ἡ ὅρκισις ἐγένετο κατὰ τοὺς παρὰ τοῦ ἄρθρου 335 ὡρισμένους τύπους, ἢ ὅτι ἐγένετο κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου. 'Απ. 235 τοῦ 1841 (Νομικ. σ. 3779).

γ') Ἡ ἁπλῆ μνεία τῆς ὁρκοδοσίας δὲν ἀρκεῖ· πρέπει νὰ βεβαιοῦται ἡ διατήρησις τῶν περὶ τὴν ὁρκοδοσίαν νομίμων τύπων· ἀπαιτεῖται τοὐλάχιστον ἡ μνεία τοῦ ἄρθρ. 335. 'Απ' ἐφετῶν Ναυπλ. 164 τοῦ 1846 (Νομικ. σελ. 4682).

δ') Ὅταν αἱ καταθέσεις τῶν μαρτυριῶν διαλαμβάνωσιν, ὅτι τινὲς μάρτυρες «ὡρκίσθησαν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου κατὰ τὸ ἄρθρον 335 τῆς πολ. δικονομίας, ἄλλοι κατὰ τὸ ἄρθρ. 335, καὶ ἄλλοι κατὰ τὸν νόμον» δὲν ὑπάρχει λόγος ἀκυρώσεως, διότι ταῦτα δηλοῦσιν ὅτι ὁ ὅρκος ἐδόθη κατὰ τὸν νόμιμον τύπον. 'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 9505 τοῦ 1852.

ε') Ἡ κατάθεσις τοῦ μάρτυρος εἶναι ἄκυρος, ἂν ἡ ἔκθεσις δὲν περιέχῃ ἐν ἑαυτῇ τὴν βεβαίωσιν τῆς διατηρήσεως τῶν τύπων τουτέστιν, ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη κατὰ τὸν νόμον, οὗ τινος πρέπει νὰ γίνηται μνεία (ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 164 τοῦ 1846 ἐν Νομικῇ σελ. 4682)· ἡ ἔκθεσις λοιπὸν πρέπει νὰ διαλαμβάνῃ τὰς λέξεις αὐτὰς τοῦ ὅρκου, ἢ νὰ διαβεβαιοῖ τοὐλάχιστον, ὅτι ὁ ὅρκος ἐγένετο κατὰ τὸ ἄρθρον 335 τῆς πολ. δικονομίας (ἀπόφ. 235 τοῦ

1841 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐν Νομικῇ σ. 3779). — Δὲν ἀρκεῖ δὲ ἡ μνεία ὅτι οἱ μάρτυρες *ἐξετάσθησαν ἐνόρκως*, καθότι ἐκ ταύτης δὲν προκύπτει ποῖον ὅρκον ἔδωκαν· ὥστε ἡ ἀτελὴς αὕτη μνεία δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀκύρωσιν (ἀπόφασις ἐφετῶν Ναυπλίου 17 τοῦ 1842 ἐν Νομικῇ σ. 2789). Σημειωτέον δὲ ὅτι, δι᾽ ἑτέρας ἀποφάσεώς των, οἱ ἐν Ναυπλίῳ ἐφέται εἶπον προσέτι, ὅτι

« Ἐπειδὴ ὁ νόμος δὲν διατάττει τὴν εἰς τὰς ἐκθέσεις τῶν καταθέσεων τῶν μαρτύρων παράθεσιν τοῦ ὅρκου, ἐκ μόνης τῆς εἰς αὐτὰς μνείας ὅτι οἱ μάρτυρες ὡρκίσθησαν, τεκμαίρεται ὅτι ὁ ὅρκος ἐγένετο κατὰ τὸν πρὸς τοῦτο νενομισμένον τύπον.» (1)

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. τῆς 15 ἀπρ. 1841 (Νομικ. σ. 2443).

§. 11. Εἶναι ἄκυρος ὁ παρ᾽ ἐμπειροτεχνῶν διδόμενος ὅρκος, ὅταν εἰς τὴν περὶ ὁρκοδοσίας ἔκθεσιν δὲν σημειοῦται τὸ περὶ ὅρκου ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας;·

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς 14 φεβρ. π. ε. γίνεται ῥητὴ δήλωσις, ὅτι ὁ γεωμέτρης Ν Φ πρὸ τῆς καταμετρήσεως ἔδωκε τὸν ἀπαιτούμενον ὅρκον ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ἤτοι τὸν παρὰ τοῦ ἄρθρου . . τῆς πολ. δικονομίας, ἐκ τῆς παραλείψεως δὲ τοῦ ἀριθ. . τοῦ ἄρθρ. . . τῆς πολ. δικ., καθ᾽ ὃ ὁ ὅρκος ἐγένετο, δὲν προκύπτει τὸ ἐναντίον, οὐδ᾽ ὅτι δὲν ἐδόθη ὁ προσήκων, καθότι, ἑνὸς ὄντος τοῦ διδομένου ἀπὸ τοὺς πραγματογνώμονας ἐν γένει ὅρκου, ἀρκεῖ ἡ μνεία, ὅτι οὗτος ἐδόθη κατὰ τὸν ἐν τῇ δικονομίᾳ διαγραφόμενον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ὁ γεωμέτρης δὲν ὡρκίσθη ποσῶς, ἡ καταμέτρησις δὲν ἔχει οὐχ ἧττον ἰσχὺν, γενομένη ὑπὸ ὑπαλλήλου δημοσίου, ὑποσχεθέντος ἅπαξ ἐνόρκως τὴν ἀκριβῆ τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ ἐκπλήρωσιν.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 32 τοῦ 1847 (Νομικ. σ. 4783).

§ 12. Οὔσης ἀκύρου τῆς περὶ ὁρκωμοσίας ἐκθέσεως; τῶν πραγ-

---

(1) Ὡς πρὸς τὴν βεβαίωσιν τοῦ ὅρκου, ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων, ἴδε τὸ ἄρθρον Ὅρκος ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων.

Εἶναι ἄκυρος ἡ ἔκθεσις τῆς καταθέσεως τοῦ μάρτυρος, ἂν δὲν διαλαμβάνωνται εἰς αὐτὴν ὁλόκληροι αἱ λέξεις τοῦ προφερθέντος ὅρκου, ἢ, τοὐλάχιστον, δὲν βεβαιοῦται διὰ ῥητῆς μνείας ὅτι ἡ ὅρκισις ἐγένετο κατὰ τοὺς παρὰ τοῦ ἄρθρου 385 τῆς πολ. δικονομίας διαγεγραμμένους τύπους, ἢ κἂν ὅτι ἐγένετο κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. τῆς 29 αὐγούστου καὶ 11 9βρ. 1841 (Νομικ. σελ. 2645).

Ἡ μνεία, ὅτι οἱ μάρτυρες ἐξετάσθησαν ἐνόρκως, δὲν ἀρκεῖ πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἐννόμου ὁρκίσεως τῶν μαρτύρων. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 17 τοῦ 1843 (Νομικ. σ. 2789).

ματογνωμόνων, λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ γνωμοδότησίς των; Ἴδε ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 578 τοῦ 1852 ἐν λέξει *Πραγματογνώμονες*.

§ 13. ὅταν ἡ περὶ τῆς ἐξετάσεως μάρτυρος ἔκθεσις διαλαμβάνῃ ὅτι οὗτος ὡρκίσθη ὡς ὁ πρὸ αὐτοῦ ἐξετασθεὶς, εἰς δὲ τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐξετάσεως τοῦ προεξετασθέντος ὁρίζεται ὁ ὅρκος, ὑπάρχει ἀκυρότης τις εἰς τὴν δευτέραν ἔκθεσιν διὰ τὸν λόγον, ὅτι δὲν περιέχει τὸν ὅρκον; Ὄχι. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7848 τοῦ 1851.

ΟΡΚΟΣ.

Περίληψις.

Πίναξ λεκτικός.

ὅρα τοῦτον ἐν τῷ τέλει τοῦ ἄρθρου.

§ 1. *Ὁρισμός*. — Ὁ ὅρκος εἶναι πρᾶξις, δι' ἧς ἐπικαλεῖταί τις τὸν Θεὸν ὡς μάρτυρα τῆς συνειδήσεώς του καὶ τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων του, καὶ ὑποβάλλει συγχρόνως ἑαυτὸν εἰς τὰς

τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως (ἄρθρα 749 καὶ 181 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 25 τοῦ 1849 (Νομικ. σ. 4966).

§ 86. Ἀπόφασις ἐπιφυλάττουσα εἴς τινα τὸ δικαίωμα νὰ προτείνῃ τὴν ἔνστασιν, ὅτι ὁ ἀντίδικός του κατέστη ἔκπτωτος πρὸς ἀπόδειξιν θέματός τινος, δύναται νὰ ἐκκληθῇ συνάμα μὲ τὴν ἀπόφασιν, δι' ἧς γίνεται δεκτὴ ἡ ἔνστασις αὕτη. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5480 τοῦ 1849.

§ 87. Ἀπόφασις, διαλαμβάνουσα ὅτι δὲν ἀνετράπη τὸ δικαίωμά τινος τοῦ νὰ ἐξετάσῃ μάρτυρας, δὲν εἶναι ὁριστική. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3066 ἐν Εὑρετ. τόμ. 2 σελ. 140 § 213.

§ 88. Ἀπόφασις, διατάττουσα ἁπλῶς τὴν προσαγωγὴν ἐγγράφων, τῶν ὁποίων ὁ ἕτερος τῶν διαδίκων ἐκήρυξεν, ὅτι ἐννοεῖ νὰ κάμῃ χρῆσιν, χωρὶς νὰ τὰ παρουσιάσῃ, δὲν εἶναι ὁριστική. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1537 ἐν Εὑρ. τόμ. 2 σελ. 137 § 209 δίς.

§ 89. Συγχωρεῖται πρὸ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως ἔφεσις κατὰ ἀποφάσεως, δι' ἧς διατάσσεται ἡ προσαγωγὴ τῶν ἐγγράφων, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων κατετάχθη τις εἰς πίνακα κατατάξεως (ἴδε καὶ τῶν τῆς κατασχέσεως), (ἄρθρον 181 πολ. δικονομίας). Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν τοῦ 1853 (Πετσάλης καὶ Σοφ. Μαυρ.).

§ 90. Ἀπόφασις ἐπιδιαιτητοῦ περὶ προσαγωγῆς βιβλίων ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς; ὅρα Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 297 § 4 καὶ τόμ. 3 σελ. 91 § 104.

§ 91. Πρᾶξις διαιτητῶν, διατάττουσα τὴν προσαγωγὴν τῶν ἐμπορικῶν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς τιμῆς τῶν πραγματειῶν, δὲν εἶναι ἁπλῶς προδικαστική, ἀλλὰ παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως, ὑποκειμένη εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ἀπ. Ἀρ. Π. 26 τοῦ 1844.

§ 92. Ἡ ἀπόφασις, τὴν ὁποίαν ἐκδίδει δικαστήριόν τι ἐνεργοῦν εἰσήγησίν τινα κατὰ παράκλησιν ἄλλου, θεωρεῖται ὡς ἁπλῆ πρᾶξις κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ δικαστηρίου περὶ ἀποδείξεως διαδικασίαν. Ὅρα Εὑρ. τόμ. 6 σελ. 487 § 8.

§ 93. Αἱ περὶ ἀποδείξεως παρεμπίπτουσαι ἀποφάσεις ἐκκαλοῦνται πρὸ τῆς ὁριστικῆς, καὶ ἂν ἡ οὐσία τῆς ὑποθέσεως ἐσυζητήθη πρωτοδίκως. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8550 τοῦ 1851.

§ 97. Ἡ πρὸς ἄλλα ἔγγραφα διατάττουσα συμπαραβολὴν ὑπογραφῆς ἀμφισβητουμένης ἀπόφασις ὑπάγεται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 83 τοῦ 1847 (Νομικ. σ. 4825).

§ 95. Ἀπόφασις, διατάττουσα τὴν μετάφρασιν ἰσολογισμοῦ τινός, εἶναι ἁπλῶς προπαρασκευαστική. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5597.

§ 96. Ἀπόφασις, διατάττουσα νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐνώπιον τοῦ

δικαστηρίου ἐμπειροτέχναι, διὰ ν' ἀναπτύξωσι προφορικῶς τὰ ἐν τῇ ἐκθέσει των, θεωρεῖται ὡς παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις (ἄρθρον 181 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5565 τοῦ 1849.

§ 97. Ἀπόφασις, ἀποῤῥίπτουσα αἴτησιν περὶ ἀνακλήσεως ἀποφάσεως, ἢ αἴτησιν τοῦ νὰ διαταχθῇ ὁ συμβολαιογράφος νὰ ἐπιδείξῃ ἔγγραφόν τι, δὲν εἶναι ὁριστική. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3010 ἐν Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 139 § 212.

§ 98. Ἀποφάσεις ἐκδιδόμεναι ἐπὶ ζητημάτων φυομένων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἀποφάσεως παρεμπιπτούσης περὶ ἀποδείξεως, ἐπικυρωθείσης ὑπὸ τῶν ἐφετῶν, δὲν ἐκκαλοῦνται πρὸ τῆς ὁριστικῆς.

Ἀπόφ. « Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 181 τῆς πολ. δικονομίας, πρὸ τῆς ὁριστικῆς δύναταί τις νὰ ἐκκαλέσῃ μόνος τὰς προδικαστικὰς περὶ ἀποδείξεων ἀποφάσεις, ὡς δὲ τοιαύτας ὁ νόμος ἐννοεῖ αὐτὰς τὰς διατάττούσας τὴν ἀπόδειξιν, οὐχὶ καὶ τὰς ἀφορώσας τὰ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως παρεμπίπτοντα ζητήματα, καὶ ἀφοῦ μάλιστα αὐτὴ ἡ περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις προσβληθεῖσα δι' ἐφέσεως ἐπεκυρώθη· ὅθεν καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τῆς περὶ ἀποδείξεως ἐφεσιβληθείσης ἐνστάσεως ἀπαραδέκτου, ἕνεκα ὑπερημερίας ἢ ἀταξίας, ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἡ ἔνστασις αὕτη ἐθεωρήθη μὴ βάσιμος, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπόφασις περὶ ἀποδείξεως, πρὸ τῆς ὁριστικῆς (ἄρθρον 749 πολ. δικονομίας)· ἀκολούθως ἡ περὶ ἀπαραδέκτου τῆς προκειμένης ἐφέσεως ἔνστασις τοῦ ἐφεσιβλήτου εἶναι βάσιμος. »

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 148 τοῦ 1847 (Νομικ. σ. 4842).

§ 99. Αἱ περὶ παρατάσεως προθεσμίας ἀποφάσεις ὑπόκεινται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς (1). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1726 ἐν Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 135 § 206.—Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 273 τοῦ 1848 (Νομικ. σελ. 4046).

§ 100. Ἀπόφασις διατάττουσα τὴν προσαγωγὴν τοῦ πρωτοτύπου διαθήκης τινός, δὲν εἶναι εἰμὴ προπαρασκευαστικὴ (οὐχὶ δὲ παρεμπίπτουσα) ἀπόφασις, καί, ὡς τοιαύτη, δὲν ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 83 τοῦ 1852.

§ 101. Κατὰ τῶν ἀποφάσεων, δι' ὧν ἀποῤῥίπτονται ἐνστάσεις, διατάττονται ἀποδείξεις κτλ., συγχωρεῖται αἴτησις ἀναιρέσεως

(1) Ἐκκλητέας οὔσης, κατὰ τὸ ἄρθρον 181 τῆς πολ. δικονομίας, τῆς προδικαστικῆς περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεως, ἐκκλητέα, κατὰ συνέπειαν, πρέπει νὰ ἦναι καὶ ἡ περὶ παρατάσεως προθεσμίας, καθότι αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὴν διαταχθεῖσαν ἀπόδειξιν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3573 τοῦ 1845.

συνάμα μὲ τὴν κατὰ τῆς όριστικῆς, ἐπειδὴ δὲν εἶναι ὁριστικαὶ (ἄρθρα 812, 749, 515, 180. 181 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 542 τοῦ 1852.

§ 102. Ἐὰν ζητηθῇ ἡ ἀκυρότης τοῦ δικογράφου τῆς ἀνακοπῆς, καὶ τὸ δικαστήριον διατάξῃ τὸν χωρισμὸν αὐτῆς, ἡ ἀπόφασις εἶναι ἐκκλητέα. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 93 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4141).

§ 103. Οἱ διάδικοι δὲν δύνανται νὰ ζητήσωσι τὴν ἀνάκλησιν τῆς προδικαστικῆς ἀποφάσεως, μήτε ὁ δικαστὴς δύναται ῥητῶς νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ, ἀλλὰ μόνον δύναται νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς διαταχθείσας ἀποδείξεις ἢ νὰ διατάξῃ ἄλλας. Διατριβὴ (Νομικ. σελ. 324). — Ἴδε τὴν λέξιν *Ἀνάκλησις*.

§ 104. Ἡ ἀνάκλησις τῶν προδικαστικῶν ἀποφάσεων δὲν δύναται νὰ γίνῃ παρ' αὐτεπαγγέλτως καὶ μόνον διὰ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 195 τοῦ 1836 (Νομικ. σ. 425).

§ 105. *Γαλλικὴ νομολογία.*

Περὶ τῆς Γαλλικῆς νομολογίας ἴδε Εὑρετ. Ῥολλ. λέξει *appel* ἀρ. 325—335. — Καρρ. πολ. δικ. τόμ. 4 σελ. 60 ἐπ. — Ἡμέτερον Εὑρετήριον τόμ. 3 σελ. 158 ἐπ. καὶ τόμ. 2 σελ. 100. Μὲ τὸ ἀντικείμενον αὐτὸ συνδέονται καὶ τὰ ἑπόμενα.

Οἱ κοινοὶ χαρακτῆρες τῶν δύο αὐτῶν εἰδῶν ἀποφάσεων préparatoires καὶ interlocutoires εἰσὶ α'] δὲν ἀποπερατόνουν τὴν δίκην, οὐδ' ἐξαντλοῦν τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ δικαστηρίου, β'] διατάττονται δι' αὐτῶν πράξεις διαδικαστικαὶ (actes d' instruction), αἱ ὁποῖαι δὲν περιέχουν μὲν τὴν ὁριστικὴν λύσιν τῆς ὑποθέσεως, τείνουσιν ὅμως εἰς τὴν προπαρασκευήν της καὶ εἰς τὴν διευκόλυνσιν.

Τὰ διακρίνοντα τὰ εἴδη αὐτὰ γνωρίσματα εἶναι δύσκολα. Ἰδοὺ δὲ ἀρχαί τινες περὶ τούτου·

Ἀπόφασις préparatoire εἶναι ἐκείνη, δι' ἧς διατάττεται ἁπλῶν τι μέτρον τεῖνον νὰ φέρῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς ὥριμον κατάστασιν (en état), π. χ. κοινοποίησιν ἐγγράφων, un délibéré. — Ἡ ἀπόφασις αὕτη δὲν φέρει εἰς τὰ μέρη οὐδεμίαν, ἄμεσον ἢ ἔμμεσον, βλάβην, καὶ δὲν ἔχει καμμίαν ἐπὶ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως ἐπιῤῥοήν· interlocutoire, ἀπ' ἐναντίας, εἶναι ἐκείνη, ἥτις δὲν ἐκδικάζει μὲν θετικῶς τὸ ζήτημα, προδικάζει ὅμως τὴν οὐσίαν ὑπὸ ὅρον, ἂν ἀποδειχθῇ τὸ δι' αὐτῆς ταττόμενον ἀποδείξεως θέμα, εἴτε ἡ διατάττουσα τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν θέματος τινός. *Carré* ζήτ. 1616.—*Berriat* σελ. 410.—*Pig*. τόμ. 1 σελ. 567.

§ 1. Jugemens préparatoires.

Ἰδοὺ παραδείγματά τινα ἐκ τῆς Γαλλικῆς νομολογίας·

Ἡ περὶ ἀναβολῆς τῆς δίκης, ἥτις δὲν δύναται νὰ ἐκκληθῇ πρὸ τῆς ὁριστικῆς.

Ἡ διατάττουσα τὴν κοινοποίησιν τῶν ἐγγράφων, δι' ὧν ὁ ἕτερος τῶν διαδίκων διατείνεται ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀπαλλαγήν του. Ὅρα δὲ ἀρ. 322 Ῥολλ.

Ἡ διατάττουσα τὴν διανομὴν κληρονομίας τινὸς καὶ διορίζουσα πραγματογνώμονας διὰ νὰ ἀποφανθῶσιν ἂν ἀκίνητόν τι δύναται αὐτουσίως νὰ διαιρεθῇ.

Ἡ ἀποῤῥίπτουσα τὴν περὶ ἑνώσεως δικῶν (junction des causes) αἴτησιν; Οἱ νομοδιδάσκαλοι φιλονεικοῦν. *Carré* τόμ. 2 σελ 169 ὁ Ῥολλῖνος (ἀρ. 308) φρονεῖ, ὅτι αὕτη δύναται νὰ ἐκκληθῇ πρὸ τῆς ὁριστικῆς.

§ 2. **Jugemens interlocutoires.**

Ἰδοὺ καί τινα περὶ αὐτῶν παραδείγματα ἐκ τῆς Γαλλικῆς νομολογίας· πλείονα εὕρηνται εἰς τὴν λέξιν *jugement* τοῦ Εὑρ. τοῦ Ῥολλίνου.

Ἡ διατάττουσα ἀπόδειξιν περὶ τῆς γνησιότητος διαθήκης τινὸς δύναται νὰ ἐκκαλεσθῇ πρὸ τῆς ὁριστικῆς.

Ὡσαύτως ἡ διατάττουσα νὰ λάβῃ μέρος εἴς τινα δίκην ὁ κατασχὼν ποσόν τι εἰς χεῖρας τοῦ ἐναγομένου. — Ὡσαύτως ἡ παραδεχομένη τὴν περὶ ἀποδείξεως ἐπιβοηθητικὴν αἴτησιν ἐναγομένου τινός.

ΟΡΙΣΤΙΚΑΙ (Ποινικαὶ ἀποφάσεις).

Ἴδε ὅσα ἀνωτέρω § 10 (α) ἐξέθεσα.

§ 1. Ἀπόφασις τοῦ πλημμελειοδικείου, δι' ἧς παραπέμπει τινὰ ἐνώπιον τοῦ κακουργιοδικείου (ἄρθρ. 373 ποιν. δικον.) δὲν εἶναι προδικαστική· ὥστε συγχωρεῖται κατ' αὐτῆς αἴτησις ἀναιρέσεως. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 77 τοῦ 1853.

§ 2. Κατ' ἀποφάσεως, δι' ἧς ἀποῤῥίπτεται ἔνστασις περὶ ἀπαδέκτου τῆς ἐφέσεως, δὲν συγχωρεῖται αἴτησις ἀναιρέσεως ὡς μὴ καταδικαστικῆς (ἄρθρ. 479 ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 128 τοῦ 1853.

§ 3. Ἀπόφασις ἀποφαινομένη ἐπὶ τῆς περὶ ἀναρμοδιότητος ἐνστάσεως εἶναι προδικαστική. Ἴδε τὴν 17 τοῦ 1853 ποιν. τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν.

§ 4. Κατ' ἀποφάσεως, δι' ἧς διατάττεται ἡ ἀναβολὴ τῆς δίκης μεχρισοῦ δικασθῇ τὸ περὶ κυριότητος ἀναφανὲν ζήτημα, δὲν συγχωρεῖται αἴτησις ἀναιρέσεως, ὡς προδικαστικῆς (ἄρθρ. 479 ποιν. δικονομίας) Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 57 τοῦ 1853.

ΟΡΙΑ.

§ 1. Ὅρα τὰς λέξεις *Κατάσχεσις* καὶ *Δικόγραφα*.

§ 2. Τὰ ὅρια τοῦ κτήματος, περιγραφόμενα εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς κατασχέσεως ἄλλως, παρ' ὅ,τι ἐμπεριέχονται εἰς τὸ συμβόλαιον, διαφεύγουσι τὴν ἐκτίμησιν τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 287 τοῦ 1849.—Ἴδε τὴν λέξιν *Κατάσχεσις*.

§ 3. Ἡ ἔλλειψις τῆς ἐν τῇ ἀγωγῇ περιγραφῆς τοῦ κτήματος δὲν δύναται ν' ἀναπληρωθῇ ἐξ ἐπαγγέλματος (ἄρθρα 202, 155, 170 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Π. 13 καὶ 18 τοῦ .—Ἴδε τὰς λέξεις *Ἀγωγὴ* καὶ *Δικόγραφα*.

§ 4. Ὁ καθ' ὅρια ἀγοραστὴς δὲν ἐνέχεται εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ περιπλέον τῆς ὡρισμένης ἐκτάσεως ληφθέντος γηπέδου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 108 τοῦ 1848, περὶ ἧς ἄλλοτε ἐν λέξει *Ἀγοραπωλησία*.

ΟΡΙΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ.

Καλλ. βιβλ. 2 § 185—187. Βασιλ. (LVIII, 9).—Κώδ. (3, 39).—Πανδ. (10, 1)

§ 1. Ἡ περὶ κανονισμοῦ ὁρίων ἀγωγὴ ἔχει ἀντικείμενον τὴν ἐξακρίβωσιν τῶν ὁρίων, ὥστε νὰ ἐξουσιάζῃ τις τ' ἀκίνητα ἀποκλειστικῶς καὶ ἀταράχως.

§ 2. Τὸ ἀρχαῖον Ῥωμ. δίκαιον ὥριζε διάφορα, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ μέσα, ἀλλ' ὁ Ἰουστινιανὸς μετέβαλε τὸ κείμενον τῶν ἀρχαιοτέρων νόμων (διάτ. 5, 6 Κώδ. 10, 1), ὥστε πᾶσα περὶ ὁρίων διένεξις παραγράφεται διὰ τριακονταετίας, ὁ δὲ δικαστὴς ἀποφαίνεται περὶ αὐτῆς. Καλλ. βιβλ. 2 § 186.

§ 3. Ἡ περὶ κανονισμοῦ ὁρίων ἐφαρμόζεται μόνον ἐπὶ ἐδάφους (*prædia rustica*), ἀδιαφόρως ἂν ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τῆς πόλεως (1). Δὲν ἀποκλείεται ὅμως ἡ ἀγωγὴ, διότι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὑπάρχουν οἰκοδομαὶ (2), ἀλλὰ ὁσάκις μεταξὺ τῶν δύο κτημάτων διέρχεται δημοσία ὁδὸς, ἢ ποταμὸς, ὄχι δὲ ἰδιωτικὸς ῥύαξ (3).

Ἡ περὶ κανονισμοῦ ὁρίων δίκη θεωρεῖται ὡς γενομένη μεταξὺ τῶν δύο κτημάτων πρὸς ἄλληλα, *inter ipsos fundos* (4), ὥστε

---

(1) L. 4 § 10 ﬁn. reg. (10, 1).
(2) L. 2 pr. αὐτ. Β. LVIII. 9, 1 « Καὶ χώραν ἔχει ἐπὶ τῶν ἀγρῶν, εἰ καὶ οἰκήματα παρεντίθενται.
(3) L. 4 § 11. L. 5, 6 αὐτ.
(4) L. 4 § 8, αὐτ.

δὲν ἔχουν μόνοι οἱ ἰδιοκτῆται τῶν κτημάτων τὸ δικαίωμα τοῦ παρίστασθαι κατ' αὐτήν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐμφυτευταί, καὶ οἱ καρπωταὶ καὶ οἱ δυνάμει ἐνεχύρου ἢ ὑποθήκης κάτοχοι (1). Αἱ συνέπειαι τῆς δίκης, οἷον ἡ προσκύρωσις μέρους τῆς γῆς, ἀφοροῦν πάντοτε τὸν ἰδιοκτήτην (2). Μεταξὺ τῶν συνιδιοκτητῶν μόνον δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀγωγὴ κατὰ φυσικὸν λόγον, καθὼς καὶ ὅταν ἓν ἐκ τῶν κτημάτων ἀνήκῃ ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν ἕτερον καὶ τὸ ἄλλο ἀπὸ κοινοῦ εἰς ἀμφοτέρους (3).

Ἡ δίκη ὑποθέτει περὶ ὁρίων διένεξιν, ἀδιαφόρως ἂν ὑπάρχῃ σύγχυσις ὁρίων, ὥστε οὐδεὶς τῶν διαμαχομένων τὰ γνωρίζει (4), ἢ ἕκαστος προτείνει ἄλλο ὅριον (5).

Σκοπὸς τῆς δίκης ταύτης οὐσιωδῶς εἶναι ἡ ἀποκατάστασις τῶν ὑπαρξάντων ὁρίων καὶ τόσον κατὰ τὴν πρὸς ἀπόδειξιν ὑποχρέωσιν, ὅσον κατὰ τὰ λοιπὰ τῆς διαδικασίας καὶ τὸ διατακτικὸν τῆς ἀποφάσεως, ἔχει χώραν τὸ ἀμφιμερὲς (*judicium duplex*), τουτέστιν ἀμφότεροι ἐπέχουν συγχρόνως θέσιν ἐνάγοντος καὶ ἐναγομένου (6). Καλλ. αὐτ. § 187.

§ 4. Ἂν ἦτο δυνατὸν ν' ἀνακαλυφθῶσι τὰ ἀρχαῖα ὅρια, ὁ δικαστής, κατὰ τὸ Ῥωμ. δίκαιον, ὡς ἐπὶ συνιδιοκτησίας, ἐνήργει κατ' οἰκείαν ἐκτίμησιν τὴν διανομήν. *Β. LVIII* (9, 2). Σήμερον δὲ ἰσχύει ἡ διαδικασία τῶν ἄρθρων 1087 ἐπ. τῆς πολ. δικονομίας.

Ἡ ἀπόφασις ἐπιδικάζει συγχρόνως ἀποζημίωσιν διὰ πᾶσαν βλάβην καὶ ἀπόδοσιν καρπῶν. Οἱ καρποὶ ἀποδίδονται ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς, πρὸ αὐτῆς δὲ ἐὰν σώζωνται, ἢ, ἐπὶ κακῆς πίστεως κατόχου, ἀπαιτοῦνται οἱ πρὸ τῆς ἀγωγῆς ἀναλωθέντες χωριστὰ (*condici oportet*) (7).

Ὁσάκις ἡ περὶ κανονισμοῦ ὁρίων ἀφορᾷ κυρίως διεκδίκησιν,

---

(1) L. 4 § 9, αὐτ.

(2) L. 4 § 5, αὐτ.

(3) L. 4 § 6. 7, αὐτ.

(4) Κατὰ τοὺς νεωτέρους finium regundorum simplex.

(5) Fin. reg. qualificata Τὸ τεμ. 1, αὐτ. Β. LVIII. 9, 1 «Τὸ περὶ ὅρων ἰθυντέων προσωπικόν ἐστιν, εἰ καὶ πράγματος ἐκδίκησιν ἔχει,» ἐννοεῖ βεβαίως, ὅτι ἡ περὶ ὅρων δίκη ἔχει σκοπὸν τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν διαταραχθεισῶν σχέσεων παρακειμένων ἰδιοκτητῶν καὶ ὄχι ἁπλῶς καὶ μόνον τὴν τεχνικὴν διαχώρισιν ὁρίων Vangerow III § 658.

(6) L. 10, αὐτ.

(7) L. 4 § 2, αὐτ. Δὲν ἀντίκειται L. 36 fam. herc. (10, 1), διότι δὲν διακρίνει ἂν σώζωνται οἱ καρποί, ὥστε νὰ φαίνεται ὅτι ἐπιδικάζονται καὶ οἱ μὴ σωζόμενοι. Vangerow III. § 658.

παραγράφεται μετὰ 30 ἔτη (1). Ἄλλέως ὅμως ἡ ἁπλῆ περὶ κανονισμοῦ ὁρίων ἀγωγὴ εἶναι ἀπαράγραπτος (2), διότι οὐδεὶς δύναται νὰ προτείνῃ κεκτημένον δικαίωμα, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ διηνεκῶς σύγχυσις ὁρίων μετὰ τοῦ γείτονός του. Καλλ. τ. 2 σ. 175.

§ 5. Οἱ μὴ ἐπικαρπωταί, ἀλλ' ἁπλοὶ μισθωταὶ ἢ γεωργοὶ ἐπίμορτοι, δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ κινήσωσι τὴν περὶ κανονισμοῦ ὁρίων ἀγωγήν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2233 τοῦ 1842.—Ἴδε τὴν λέξιν *Νομὴ* εἰς τὰ προηγούμενα φύλλα.

§ 5α Ἡ περὶ ὁρίων ἀγωγὴ ἐντὸς πόσου χρόνου παραγράφεται; Κατὰ τὴν δευτέραν σκέψιν τῆς 5245 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν (Νομικ. σελ. 4990) μόνον διὰ τριακονταετίας παραγράφεται ἡ περὶ κανονισμοῦ ὁρίων παραγραφή (Κωδ. 3, 39 διάτ. 6).

ΣΗΜ. Αὕτη ἀνῃρέθη διὰ τῆς 151 τοῦ 1849 ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀλλὰ δι' ἄλλον λόγον.

§ 6. Ὅταν οἱ ἐναγόμενοι δὲν ἦναι ἐπικαρπωταὶ τῶν διαφιλονεικουμένων ἀγρῶν, ἀλλ' ἁπλῶς μισθωταὶ ἢ γεωργοὶ ἐπίμορτοι, ἡ κατ' αὐτῶν περὶ ὁρίων ἀγωγὴ δὲν χωρεῖ κατὰ τὴν ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2233 τοῦ 1842.

§ 7. Ἐπὶ διαφορῶν περὶ ὁρίων, ἐὰν συγχρόνως διαφιλονεικῆται καὶ ἡ διακατοχὴ τοῦ μέρους, περὶ τῶν ὁρίων τοῦ ὁποίου πρόκειται, τὸ δικαστήριον ὀφείλει νὰ δικάσῃ πρότερον τὴν διακατοχήν, διότι τὸ περὶ τῶν ὁρίων ζήτημα ἀνάγεται εἰς τὴν κυριότητα, ἥτις πρέπει ν' ἀποφασίζηται μετὰ τὴν περὶ νομῆς. Ἀπόφ. ἐφετ. Ναυπλ. 48 τοῦ 1837 (Νομικ. σ. 480).—Ἴδε τὴν λέξιν *Νομή*.

§ 8. Ὑπάρχει αὐτοδικία, ὅταν τὰ ὅρια θέσεώς τινος ἐκανονίσθησαν δι' ἀποφάσεως, κανονισθείσης δεόντως, ὁ δὲ ἔχων ἀξιώσεις τὰ καταστρέφει· ἡ ἐπαπειλουμένη ὑπὸ τῆς πολιτικῆς δικονομίας χρηματικὴ ποινὴ ἀπαγορεύει τὴν ἐγκληματικὴν καταδίωξιν; Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 100, 109 τοῦ 1842.—Ἴδε δύο σχετικὰ ζητήματα εἰς Εὑρετηρίου τόμ. 5 σελ. 235 ἐν τέλ.

§ 9. Εἰς τὰς περὶ διεκδικήσεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ κτήματος ἀγωγὰς πρόκειται περὶ δουλείας, καὶ ὄχι περὶ κανονισμοῦ ὁρίων· ἑπομένως ἐφαρμόζεται εἰς αὐτὰς ἡ δεκαετὴς παραγραφή (3). Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 151 τοῦ 1849, ἣν ἴδε ἐν Εὑρ. τόμ. 6 σελ. 313 ἐπ.

---

(1) L. 6 C. fin. reg. (3, 39) B. LVIII. 1, 20 L. 1 § 1 C de ann. exc. (7, 40) B. L. 15, 1. Σαβίνυ Σύστ. ἑ § 238.

(2) Σαβίνυ αὐτ. § 252.

(3) Ἡ περὶ ῥυθμίσεως ὁρίων ἀγωγὴ ὑποθέτει δύο διακεκριμένα γειτονικὰ ἀγροτικὰ

§ 10. Ἡ ἀπόφασις, ἥτις ἐπιδικάζει γαίας, ἄνευ ἀκριβοῦς ὁροθεσίας, εἶναι ἐπιδεικτικὴ ἀνταποδείξεως; Ναί. Ἴδε τὴν 183 τοῦ 1853 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρ. Π. ἐν λέξει *Τελεσιδικία*.

ΟΡΚΟΣ (Πολιτικὸς ἢ ὑπηρεσίας).

§ 1. Ὅρκος λειτουργίας παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ἴδε σ. 325, 380 περὶ Συντ. πραγμ. Σαριπ. ὅρκος παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις. Νεαρ. 8. —Παρ' ἡμῖν σήμερον. Ἴδε τὸν ἐπ. § 4.

§ 2. Ὁ μετατιθέμενος ἀπὸ ἓν εἰς ἄλλο δικαστήριον δικαστὴς πρέπει νὰ ὁρκίζηται ἐκ νέου; ὅρα *Foucher sur Carré* τόμ. 1 σελ. 415.—*Fouillier* τόμ. 10 *n.* 357.—*Carré comp. n.* 73.

§ 3. Οἱ κατ' ἐπικουρίαν προσλαμβανόμενοι πρὸς συγκρότησιν τοῦ δικαστηρίου δικηγόροι ὁρκίζονται πρὶν ἢ ἀναλάβωσι τὰ ἔργα των, ἀλλὰ ἐὰν δὲν εἶχον ὁρκισθῆ πρότερον τὸν ὅρκον τῆς ὑπηρεσίας (ἄρθρ. 288 ὀργ.). Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 42 τοῦ 1853.

§ 4. Ὁ δικηγόρος, προσκαλούμενος ν' ἀναπληρώσῃ δικαστήν, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὁρκίζηται.

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὸ Θ' ψήφισμα τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς συνελεύσεως, ἅπαντες οἱ δικαστικοὶ ὑπάλληλοι, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν δικηγόρων, ὁρκίζονται πρὶν ἢ ἀναλάβωσι τὰ καθήκοντά των τὸ αὐτὸν ὅρκον, ὁ δὲ ἀναιρεσείων δὲν ἠμφισβήτησεν, ὅτι ὁ πρὸς ἀναπλήρωσιν κωλυομένου τακτικοῦ δικαστοῦ προσληφθεὶς ὑπὸ τῶν ἐν Καλάμαις πλημμελειοδικῶν δικηγόρος Π Κ . . εἶχε δώσει τὸν ὑπὸ τοῦ προταθέντος ψηφίσματος τεταγμένον ὅρκον τῆς ὑπηρεσίας ὡς δικηγόρος, τούτου δὲ τεθέντος δὲν ἦτον ἀνάγκη νὰ δώσῃ ἐκ νέου τὸν αὐτὸν ἀπαραλλάκτως ὅρκον πρὶν ἢ ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντα τοῦ κατ' ἐπικουρίαν δικαστοῦ, κατὰ τὴν σαφῆ διάταξιν τοῦ ἄρθρου 278 τοῦ περὶ ὀργ. τῶν δικαστηρίων νόμου.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 31 τοῦ 1848.

κτήματα, περὶ τῶν ὁρίων τῶν ὁποίων ἀμφισβητοῦσιν οἱ γείτονες ἰδιοκτῆται, εἰς δὲ τὰς διὰ τῆς ἀγωγῆς ταύτης ἐπιβαλλομένας αἰτήσεις περὶ τῆς διακδικήσεως μέρους τινὸς τοῦ κτήματος καὶ περὶ ἀποζημιώσεως, δύναται ν' ἀντιταχθῇ μόνη ἡ τριακονταετὴς κτητικὴ παραγραφή, κατὰ τὸν νόμον 2 (39 τιτλ. τοῦ βιβλ. 3 τοῦ Κώδ.)· ἀγωγὴ δὲ ἀντικείμενον ἔχουσα 1) τὴν διεκδίκησιν τῆς ἐλευθερίας γαιῶν τινων, τὰς ὁποίας συμπεριέλαβεν ὁ ἐναγόμενος, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἔχει ἐπ' αὐτῶν δικαίωμα δουλείας 2) τὸν περιορισμὸν τῆς δουλείας τοῦ ἐναγομένου ἐπὶ μόνης τῆς χειμερινῆς βοσκῆς λειβαδίων τινῶν καί, 3) τὴν ἀξίωσιν αὐτῶν εἰς τὸ νὰ ἔχωσι τὰ ζῶά των τὴν χειμερινὴν βοσκὴν, ἀφορᾷ ἀγωγὴν περὶ δουλείας, καὶ οὐχὶ κανονισμὸν ὁρίων. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 154 τοῦ 1849, ἣν ἐν λέξει Δουλεία.

§ 5. Διορισθέντος τινὸς κατασχετοῦ καὶ ἐνεργοῦντος τὴν ὑπηρεσίαν του, τεκμαίρεται ὅτι διωρίσθη ὑπὸ τοῦ ἐπάρχου, δυνάμει τοῦ νόμου, καὶ ὅτι πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ὑπηρεσίας του ἔδωκε τὸν ἀπαιτούμενον ὅρκον. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 49 τοῦ 1852.

§ 6. Ἡ ἰδιότης τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ἀποκτᾶται διὰ μόνης τῆς ἀποδοχῆς τῆς εἰς αὐτὸν ἀνατεθειμένης ὑπηρεσίας, ἡ δὲ ὁρκωμοσία ἐνισχύει μόνον αὐτήν. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 18 τοῦ 1849.— Ἴδε τὴν λέξιν *Δημόσιοι ὑπάλληλοι* ἐν Εὐρ. τόμ. 5 σ. 687—692. —Ἴδε καὶ τὴν λέξιν *Ὑπάλληλοι δημόσιοι*.

ΟΡΚΟΣ τῶν εἰς διαθήκην προσλαμβανομένων.

§ 1. Οἱ ἐν διαθήκῃ τινὶ προσλαμβανόμενοι μάρτυρες πρέπει νὰ ὁρκίζωνται ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου; Ἀπαιτεῖται μνεία περὶ τούτου; Ἴδε τὴν λέξιν *Διαθήκη* (ἐν Εὐρ. τόμ. 6) καὶ τὴν ἀπόφασιν 10768 τοῦ 1853 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 2. Ποῖον ὅρκον δίδουσιν οἱ Δυτικοὶ προσλαμβανόμενοι ὡς μάρτυρες εἰς τὴν διαθήκην; Ὅρα ἐν λέξει *Διαθῆκαι* § 23 σημ. (Εὐρ. τόμ. 6).

ΟΡΚΟΣ μαρτύρων καὶ πραγματογνωμόνων (ἐπὶ πολιτικῶν δικῶν). Ἴδε τὴν λ. Ψευδομαρτυρία.

§ 1. Ἡ ὁρκοδοσία τῶν μαρτύρων εἶναι ἀρχαιοτάτη. Ρωμ. δίκ. Κώδ. 4, 20 διάτ. 9 Κωνσταντίνου, ὑπάρχουσα εἰς τὰ Βασιλικὰ 21, 1 λγ΄: Δεῖ τοὺς μάρτυρας πρότερον ὀμνύναι, πρὶν ἢ μαρτυρήσουσιν. Ἴσχυε καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡμῶν προγόνοις, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ βίου τοῦ Ξενοκράτους ὑπὸ Διογένους Λαερτίου, ἀναφέροντος, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἀπήλλαξαν τοῦ ὅρκου τὸν Ξενοκράτην, ἐκτιμῶντες τὸ σπουδαῖον τοῦ χαρακτῆρός του.

Οἱ διάδικοι δύνανται νὰ παραιτηθῶσι τῆς ὁρκοδοσίας. Τὸ ἄρθρ. 334 λέγει: Πρέπει νὰ ὁρκίζωνται, ἐκτὸς ἂν οἱ διάδικοι παραιτηθῶσι τούτου. Πρβ. ποιν. νόμου ἄρθρ. 267.

Ὑπάρχουν ὅμως δύο ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος τῆς δι' ὅρκου ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων (ἄρθρ. 331). Ὁ τύπος τοῦ ὅρκου εἶναι: Ὀμνύω *συνειδὼς* τὰς ἐπικειμένας εἰς τὴν ψευδομαρτυρίαν ποινάς, ὅτι θέλω εἰπεῖ τὴν ἀλήθειαν κτλ.

Ἀπαιτεῖται λοιπὸν ἱκανότης τοῦ ὀμνύοντος πρὸς διάγνωσιν τῆς σπουδαιότητος τοῦ ὅρκου καὶ τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ἐπιορκίας. Ἀλλὰ ὁ ποινικὸς νόμος ὁρίζει, ὅτι ἐπὶ τῶν μὴ συμπληρωσάντων εἰσέτι τὸ

14 ἔτος τῆς ἡλικίας των ἀπαιτεῖται νὰ προαποφασίζηται ἀπὸ τὸ δικαστήριον ἐὰν ἐνήργησαν ἄνευ διακρίσεως ἢ μή, ἐὰν δὲ ἀποφασισθῇ ὅτι ἐνήργησαν ἄνευ διακρίσεως, ἀθωοῦνται. Ἄρα ὁ ἔχων ἡλικίαν κατωτέραν τῶν 14 ἐτῶν, μὴ δυνάμενος νὰ τιμωρηθῇ ὡς ψευδομάρτυς, εἰμὴ ἄν, ὁρκιζόμενος, ἐνήργησε μετὰ διακρίσεως, δὲν πρέπει νὰ ὑποβάλληται εἰς ὅρκον, εἰμὴ ἂν ἔχῃ τὴν ἀπαιτουμένην διακριτικὴν ἱκανότητα. Ἔπρεπε λοιπόν, διὰ νὰ δύναται μετ' ἀποτελέσματος νὰ ὁρκισθῇ τοιοῦτος μάρτυς, νὰ ἦναι γνωστόν, ἄν, ἐν περιπτώσει ψευδομαρτυρίας, ἤθελον ἀποφασίσει οἱ ἔνορκοι (προκειμένου περὶ κακουργήματος πάντοτε), ὅτι ἐνήργησε μετὰ διακρίσεως, ἤ, ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρχῃ ἐκ προοιμίων γνωστόν, ἔπρεπε νὰ ἐξετάζῃ ὁ δικαστής, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου πρόκειται ἡ ὁρκοδοσία, ἂν ὁ μάρτυς ἦναι εἰς κατάστασιν *μετὰ διακρίσεως* νὰ ὁμόσῃ· ἐξέτασις ἐπισφαλής, διότι, μὴ ὑπαρχόντων ὡς πρὸς τοῦτο κανόνων, ἀλλ' ἀποκειμένης εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ τῆς λύσεως τοῦ τοιούτου ζητήματος, ἤθελεν εἶσθαι ὅλως ἀβέβαιον, ἂν ἡ περὶ τούτου κρίσις τοῦ πολιτικοῦ δικαστοῦ ἔμελλε νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὴν τῶν ἐνόρκων. Οἱ λόγοι οὗτοι καὶ τὸ σπουδαῖον τοῦ ὅρκου ὡδήγησαν τὸν νομοθέτην εἰς τὸ νὰ ἀποφανθῇ ὅτι οἱ νεώτεροι τῶν 14 ἐτῶν πρέπει νὰ ἐξετάζωνται ἄνευ ὅρκου. Ρουσσ. σ. 198 ἑπ.

2. Οἱ μάρτυρες ὁρκίζονται κατὰ τὸν ἰσχύοντα νόμον, οἱ δὲ διατασσόμενοι τύποι τοῦ ὅρκου εἶναι οὐσιώδεις.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ὁ νόμος, ὅστις ἴσχυε καθ' ὃν καιρὸν οἱ προταθέντες παρὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου μάρτυρες ὡρκίσθησαν, ἀπαιτεῖ οἱ ὀμνύοντες νὰ συνοδεύουν τὸν ὅρκον μὲ τὴν ἐπαφὴν τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων ἐξάπαντος· διότι διατάττει ῥητῶς· « Ἐπὶ παντὸς » ὅρκου φυλαττέσθω ὁ δικαστὴς τὸ κατὰ τὴν τῶν προσώπων » ποιότητα, ἢ ἐπ' ὄψιν αὐτοῦ τὸν ὅρκον δίδοσθαι, ἢ ἐν οἴκοις » ἰδιτέροις, ἢ ἐν εὐκτηρίοις τόποις, καὶ ὥστε τὸν ὀμνύοντα » ἅπτεσθαι τῶν θείων γραφῶν » (Βασιλ. βιβλ. κβ' τίτλ. ἑ ἄρθρ. ιδ' Π. 3). Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, οἱ μάρτυρες ὤμοσαν, δύο μὲν κατὰ συνείδησιν ψυχῆς, ὁ δὲ τρίτος κατὰ Θεόν, ἀλλ' ἡ ἐξάπαντος ἀπαιτουμένη ἐπαφὴ τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων παρελήφθη εἰς τὸν ὅρκον καὶ τῶν τριῶν μαρτύρων, οἱ δὲ διατασσόμενοι τύποι τοῦ ὅρκου εἶναι οὐσιώδεις, καὶ ἡ παράλειψίς των φέρει ἀναίρεσιν.»

Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 114 τοῦ 1837.

§ 3. Οἱ τοῦ δυτικοῦ δόγματος μάρτυρες ὁρκίζονται ὡς καὶ τοῦ ἀνατολικοῦ. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 204 τοῦ 1847.

§ 4. Ὁ παρὰ τοῖς ἀλλοφύλοις εἰθισμένος τύπος τοῦ ὅρκου εἶναι πραγματικὸν ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύεται ἐνώπιον τῶν

κατωτέρων δικαστηρίων· ἑπομένως ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν δύναται νὰ ἐξετάσῃ ἂν οἱ μάρτυρες οὗτοι ὡρκίσθησαν συμφώνως μὲ τὴν θρησκείαν των. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 15 τοῦ 1843.

§ 5. Ἐκτὸς τῶν ειδικῶν ἐξαιρέσεων τοῦ ἄρθρου 331 τῆς πολ. δικονομίας, ὅλοι οἱ μάρτυρες πρέπει νὰ ὁρκίζωνται· ἑπομένως καὶ οἱ κληρικοί, ἐὰν οἱ διάδικοι δὲν παραιτηθῶσιν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. τῆς 29 μαρτ. 1840 (Νομικ. σ. 2038).—Ἴδε καὶ ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου τιθ' τοῦ 1838 ἐν Εὐρ. τόμ. 8 σελ. 152 ἐν ἀρχ. (λέξει *Ἱερεῖς*). — Ὁ νεώτερος νόμος (Ἐφημ. Κυβερν. φύλλ. τοῦ 1852) κατέστησε περιττὴν εἰς τὴν πρακτικὴν πᾶσαν νέαν συζήτησιν.

§ 6. Κατὰ τὸ ἰσχύον ἐν Ἑλλάδι δίκαιον, οἱ κληρικοὶ δύνανται νὰ ἰσχυρισθῶσιν ὅτι ἔχουν ἰδιαίτερον τύπον ὁρκοδοσίας; Ἴδε τὴν ἐν Νομικῇ σελ. 5101 λίαν ἐκτεταμένην ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

§ 7. Τύπος ὅρκου παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς.— Ἴδε τὰ περὶ τούτου εἰς τὸ ἑπόμενον περὶ ὅρκου ἄρθρον.

§ 8. Περὶ τοῦ τύπου τοῦ ὅρκου τῶν Ἰουδαίων, ἴδε αὐτόθι.

§ 9. Ἂν ἡ ἔκθεσις τῆς ἐξετάσεως μάρτυρός τινος φέρῃ «οἱ μάρτυρες ὡρκίσθησαν κατὰ τὸ ἄρθρον 334 τῆς πολ. δικονομίας» ὁ δὲ διάδικος προτείνῃ ὅτι δὲν ὡρκίσθησαν κατὰ τὸ ἄρθρον 35, ὑπάρχει λόγος ἀκυρότητος.

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὰ ἄρθρα 334 καὶ 335 τῆς πολ. δικονομίας, οἱ ἐξετασθησόμενοι μάρτυρες πρέπει, ἐκτὸς ἐὰν οἱ διάδικοι παραιτηθῶσι τούτου, νὰ ὁρκίζωνται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας, ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ὅτι θέλουσιν εἰπεῖ τὴν ἀλήθειαν κλπ. ἡ δὲ ἀπόδειξις ὅτι αἱ οὐσιώδεις διατυπώσεις αὗται ἐτηρήθησαν, πρέπει νὰ προκύψῃ ἐκ τῶν δικαστικῶν ἐκθέσεων, εἴτε διὰ τῆς βεβαιώσεως, ὅτι ἡ ὅρκισις ἐγένετο κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις, εἴτε ἀναφερομένου τοῦ ἄρθρου τοῦ ἐμπεριέχοντος τὰς καθιερωμένας λέξεις, ἐξ ὧν ὁ ὅρκος ἀπαρτίζεται, εἴτε ἀναφερομένων αὐτῶν τούτων τῶν λέξεων· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ ἐφετεῖον, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 6282 ἀποφάσεώς του, παραδέχεται, ὅτι ἡ ἐν τῇ ἐκθέσει ἔκφρασις « οἱ μάρτυρες ὡρκίσθησαν κατὰ τὸ ἄρθρον 334 » σημαίνει ὅτι ἐξεπληρώθη ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου τούτου, καὶ ὅτι ἐννοεῖται οἴκοθεν ὅτι ὁ τύπος, κατὰ τὴν ὁρκοδοσίαν, ἐτηρήθη ὁ νόμιμος, μὴ ἰσχυριζομένου τοῦ B τὸ ἐναντίον, ἀφ' διὰ τοῦ ἄρθρου 334 ὁρίζεται μὲν ὅτι οἱ μάρτυρες ὁρκίζονται, ἀλλὰ δὲν ὁρίζεται ποῦ καὶ πῶς ὁρκίζονται, καὶ ἐνῷ ὁ B, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐγγράφων προτάσεών του, ἐπρότεινεν ἐνώπιον τοῦ

ἐφετείου ὅτι αἱ μαρτυρίαι εἶναι ἄκυροι, διότι οἱ μάρτυρες ὡρκίσθησαν κατὰ τὸ ἄρθρον 335· ἐπομένως τὸ δικαστήριον, εἰκάζον ὅτι ὁ ὅρκος ἐδόθη κατὰ τὸν νόμιμον τύπον, χωρὶς τοῦτο ν' ἀποδεικνύηται, καὶ ἐνῷ τοῦτο ἠμφισβητεῖτο παρὰ τοῦ ἐναγομένου, παρεβίασε τὰς εἰρημένας οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολιτ. δικονομίας· παραβίασις, ἥτις, κατὰ τ' ἄρθρα 201 καὶ 807 § 5 τῆς ἰδίας, ἐπιφέρει ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 134 τοῦ 1851.—Ἴδε τὸν ἑπόμ. §.

§ 10. Πότε θεωρεῖται ἐκπληρωθεῖσα ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 373 τῆς πολιτικῆς δικονομίας; ἰδοὺ τί περὶ τούτου εὕρηται ἐν τῇ νομολογίᾳ.

α') Πρακτικόν τι ἔφερε «οἱ μάρτυρες ἐξετάσθησαν ἐνόρκως.» Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν δὲν ἐθεώρησεν ἀποχρῶσαν τὴν ἔκφρασιν ταύτην ὡς μὴ ἐμφαίνουσαν ποῖον ὅρκον ἔδωκαν κατὰ τύπον. Ἀπόφ. 17 τοῦ 1842 (Νομικ. σελ. 2789).

β') Ἐκθέσεις τινὲς περὶ ἐξετάσεως μαρτύρων διελάμβανον ὅτι οὗτοι ὡρκίσθησαν ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου. — Τὸ ἐν Ναυπλίῳ ὅμως ἐφετεῖον ἠκύρωσε τὰς ἐκθέσεις αὐτάς, ἀποφανθὲν, ὅτι ἡ ἔκθεσις πρέπει νὰ διαλαμβάνῃ ὁλοκλήρους τὰς λέξεις τοῦ προφερθέντος ὅρκου, ἢ, τοὐλάχιστον, νὰ διαβεβαιοῖ ὅτι ἡ ὅρκισις ἐγένετο κατὰ τοὺς παρὰ τοῦ ἄρθρου 335 ὡρισμένους τύπους, ἢ ὅτι ἐγένετο κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου. Ἀπ. 235 τοῦ 1841 (Νομικ. σ. 3779).

γ') Ἡ ἁπλῆ μνεία τῆς ὁρκοδοσίας δὲν ἀρκεῖ· πρέπει νὰ βεβαιοῦται ἡ διατήρησις τῶν περὶ τὴν ὁρκοδοσίαν νομίμων τύπων· ἀπαιτεῖται τοὐλάχιστον ἡ μνεία τοῦ ἄρθρ. 335. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 164 τοῦ 1846 (Νομικ. σελ. 4682).

δ') Ὅταν αἱ καταθέσεις τῶν μαρτυριῶν διαλαμβάνωσιν, ὅτι τινὲς μάρτυρες «ὡρκίσθησαν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου κατὰ τὸ ἄρθρον 335 τῆς πολ. δικονομίας, ἄλλοι κατὰ τὸ ἄρθρ. 335, καὶ ἄλλοι κατὰ τὸν νόμον» δὲν ὑπάρχει λόγος ἀκυρώσεως, διότι ταῦτα δηλοῦσιν ὅτι ὁ ὅρκος ἐδόθη κατὰ τὸν νόμιμον τύπον. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9505 τοῦ 1852.

ε') Ἡ κατάθεσις τοῦ μάρτυρος εἶναι ἄκυρος, ἂν ἡ ἔκθεσις δὲν περιέχῃ ἐν ἑαυτῇ τὴν βεβαίωσιν τῆς διατηρήσεως τῶν τύπων· τοὐτέστιν, ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη κατὰ τὸν νόμον, οὗ τινος πρέπει νὰ γίνηται μνεία (ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 164 τοῦ 1846 ἐν Νομικῇ σελ. 4682)· ἡ ἔκθεσις λοιπὸν πρέπει νὰ διαλαμβάνῃ τὰς λέξεις αὐτὰς τοῦ ὅρκου, ἢ νὰ διαβεβαιοῖ τοὐλάχιστον, ὅτι ὁ ὅρκος ἐγένετο κατὰ τὸ ἄρθρον 335 τῆς πολ. δικονομίας (ἀπόφ. 235 τοῦ

τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως (ἄρθρα 749 καὶ 181 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 25 τοῦ 1849 (Νομικ. σ. 4966).

§ 86. Ἀπόφασις ἐπιφυλάττουσα εἴς τινα τὸ δικαίωμα νὰ προτείνῃ τὴν ἔνστασιν, ὅτι ὁ ἀντίδικός του κατέστη ἔκπτωτος πρὸς ἀπόδειξιν θέματός τινος, δύναται νὰ ἐκκληθῇ συνάμα μὲ τὴν ἀπόφασιν, δι' ἧς γίνεται δεκτὴ ἡ ἔνστασις αὕτη. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5480 τοῦ 1849.

§ 87. Ἀπόφασις, διαλαμβάνουσα ὅτι δὲν ἀνετράπη τὸ δικαίωμά τινος τοῦ νὰ ἐξετάσῃ μάρτυρας, δὲν εἶναι ὁριστική. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3066 ἐν Εὑρετ. τόμ. 2 σελ. 140 § 213.

§ 88. Ἀπόφασις, διατάττουσα ἁπλῶς τὴν προσαγωγὴν ἐγγράφων, τῶν ὁποίων ὁ ἕτερος τῶν διαδίκων ἐκήρυξεν, ὅτι ἐννοεῖ νὰ κάμῃ χρῆσιν, χωρὶς νὰ τὰ παρουσιάσῃ, δὲν εἶναι ὁριστική. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1537 ἐν Εὑρ. τόμ. 2 σελ. 137 § 209 δίς.

§ 89. Συγχωρεῖται πρὸ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως ἔφεσις κατὰ ἀποφάσεως, δι' ἧς διατάσσεται ἡ προσαγωγὴ τῶν ἐγγράφων, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων κατετάχθη τις εἰς πίνακα κατατάξεως (ὅρα καὶ τῶν τῆς κατασχέσεως), (ἄρθρον 181 πολ. δικονομίας). Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν τοῦ 1853 (Πετσάλης καὶ Σοφ. Μαρδ.).

§ 90. Ἀπόφασις ἐπιδιαιτητοῦ περὶ προσαγωγῆς βιβλίων ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς; Ὅρα Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 297 § 4 καὶ τόμ. 3 σελ. 91 § 104.

§ 91. Πρᾶξις διαιτητῶν, διατάττουσα τὴν προσαγωγὴν τῶν ημολογίων πρὸς ἀπόδειξιν τῆς τιμῆς τῶν πραγματειῶν, δὲν εἶναι ἁπλῶς προδικαστική, ἀλλὰ παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως, ὑποκειμένη εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ἀπ. Ἀρ. Π. 26 τοῦ 1844.

§ 92. Ἡ ἀπόφασις, τὴν ὁποίαν ἐκδίδει δικαστήριόν τι ἐνεργοῦν εἰσήγησίν τινα κατὰ παράκλησιν ἄλλου, θεωρεῖται ὡς ἁπλῆ πρᾶξις κατὰ τὴν ἔνοδον τοῦ δικαστηρίου περὶ ἀποδείξεως διαδικασίαν. Ὅρα Εὑρ. τόμ. 6 σελ. 487 § 8.

§ 93. Αἱ περὶ ἀποδείξεως παρεμπίπτουσαι ἀποφάσεις ἐκκαλοῦνται πρὸ τῆς ὁριστικῆς, καὶ ἂν ἡ οὐσία τῆς ὑποθέσεως ἐσυζητήθη πρωτοδίκως. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8550 τοῦ 1851.

§ 97. Ἡ πρὸς ἄλλα ἔγγραφα διατάττουσα συμπαραβολὴν ὑπογραφῆς ἀμφισβητουμένης ἀπόφασις ὑπάγεται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 85 τοῦ 1847 (Νομικ. σ. 4825).

§ 95. Ἀπόφασις, διατάττουσα τὴν μετάφρασιν ἰσολογισμοῦ τινός, εἶναι ἁπλῶς προπαρασκευαστική. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5597.

§ 96. Ἀπόφασις, διατάττουσα νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐνώπιον τοῦ

δικαστηρίου ἐμπειροτέχναι, διὰ ν' ἀναπτύξωσι προφορικῶς τὰ ἐν τῇ ἐκθέσει των, θεωρεῖται ὡς παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις (ἄρθρον 181 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5565 τοῦ 1849.

§ 97. Ἀπόφασις, ἀπορρίπτουσα αἴτησιν περὶ ἀνακλήσεως ἀποφάσεως, ἢ αἴτησιν τοῦ νὰ διαταχθῇ ὁ συμβολαιογράφος νὰ ἐπιδείξῃ ἔγγραφόν τι, δὲν εἶναι ὁριστική. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3010 ἐν Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 139 § 212.

§ 98. Ἀποφάσεις ἐκδιδόμεναι ἐπὶ ζητημάτων φυομένων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἀποφάσεως παρεμπιπτούσης περὶ ἀποδείξεως, ἐπικυρωθείσης ὑπὸ τῶν ἐφετῶν, δὲν ἐκκαλοῦνται πρὸ τῆς ὁριστικῆς.

Ἀπόφ. « Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 181 τῆς πολ. δικονομίας, πρὸ τῆς ὁριστικῆς δύναταί τις νὰ ἐκκαλέσῃ μόνος τὰς προδικαστικὰς περὶ ἀποδείξεων ἀποφάσεις, ὡς δὲ τοιαύτας ὁ νόμος ἐννοεῖ αὐτὰς τὰς διατασσούσας τὴν ἀπόδειξιν, οὐχὶ καὶ τὰς ἀφορώσας τὰ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως παρεμπίπτοντα ζητήματα, καὶ ἀφοῦ μάλιστα αὕτη ἡ περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις προσβληθεῖσα δι' ἐφέσεως ἐπεκυρώθη· ὅθεν καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τῆς περὶ ἀποδείξεως ἐφεσιβληθείσης ἐνστάσεως ἀπαραδέκτου, ἕνεκα ὑπερημερίας ἢ ἀταξίας, ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἡ ἔνστασις αὕτη ἐθεωρήθη μὴ βάσιμος, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπόφασις περὶ ἀποδείξεως, πρὸ τῆς ὁριστικῆς (ἄρθρον 749 πολ. δικονομίας)· ἑπομένως ἡ περὶ ἀπαραδέκτου τῆς προκειμένης ἐφέσεως ἔνστασις τοῦ ἐφεσιβλήτου εἶναι βάσιμος.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 148 τοῦ 1847 (Νομικ. σ. 4842).

§ 99. Αἱ περὶ παρατάσεως προθεσμίας ἀποφάσεις ὑπόκεινται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς (1). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1726 ἐν Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 135 § 206.—Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 273 τοῦ 1848 (Νομικ. σελ. 4046).

§ 100. Ἀπόφασις διατάττουσα τὴν προσαγωγὴν τοῦ πρωτοτύπου διαθήκης τινός, δὲν εἶναι εἰμὴ προπαρασκευαστικὴ (οὐχὶ δὲ παρεμπίπτουσα) ἀπόφασις, καί, ὡς τοιαύτη, δὲν ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 83 τοῦ 1852.

§ 101. Κατὰ τῶν ἀποφάσεων, δι' ὧν ἀπορρίπτονται ἐνστάσεις, διατάττονται ἀποδείξεις κτλ., συγχωρεῖται αἴτησις ἀναιρέσεως

---

(1) Ἐκκλητέας οὔσης, κατὰ τὸ ἄρθρον 181 τῆς πολ. δικονομίας, τῆς προδικαστικῆς περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεως, ἐκκλητέα, κατὰ συνέπειαν, πρέπει νὰ ἦναι καὶ ἡ περὶ παρατάσεως προθεσμίας, καθότι αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὴν διαταχθεῖσαν ἀπόδειξιν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3573 τοῦ 1845.

συνάμα μὲ τὴν κατὰ τῆς ὁριστικῆς, ἐπειδὴ δὲν εἶναι ὁριστικαί (ἄρθρα 812, 749, 515, 180. 181 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 542 τοῦ 1852.

§ 102. Ἐὰν ζητηθῇ ἡ ἀκυρότης τοῦ δικογράφου τῆς ἀνακοπῆς, καὶ τὸ δικαστήριον διατάξῃ τὸν χωρισμὸν αὐτῆς, ἡ ἀπόφασις εἶναι ἐκκλητέα. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 93 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4141).

§ 103. Οἱ διάδικοι δὲν δύνανται νὰ ζητήσωσι τὴν ἀνάκλησιν τῆς προδικαστικῆς ἀποφάσεως, μήτε ὁ δικαστὴς δύναται ῥητῶς νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ, ἀλλὰ μόνον δύναται νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς διαταχθείσας ἀποδείξεις ἢ νὰ διατάξῃ ἄλλας. Διατριβὴ (Νομικ. σελ. 324).—Ἴδε τὴν λέξιν *Ἀνάκλησις*.

§ 104. Ἡ ἀνάκλησις τῶν προδικαστικῶν ἀποφάσεων δὲν δύναται νὰ γίνῃ παρ' αὐτεπαγγέλτως καὶ μόνον διὰ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 195 τοῦ 1836 (Νομικ. σ. 425).

§ 106. *Γαλλικὴ νομολογία.*

Περὶ τῆς Γαλλικῆς νομολογίας ἴδε Εὑρετ. Ῥολλ. λέξει *appel* ἀρ. 325—335. — Καῤῥ. πολ. δικ. τόμ. 4 σελ. 60 ἐπ. — Ἡμέτερον Εὑρετήριον τόμ. 3 σελ. 158 ἐπ. καὶ τόμ. 2 σελ. 100. Μὲ τὸ ἀντικείμενον αὐτὸ συνδέονται καὶ τὰ ἑπόμενα.

Οἱ κοινοὶ χαρακτῆρες τῶν δύο αὐτῶν εἰδῶν ἀποφάσεων préparatoires καὶ interlocutoires εἰσὶ α] δὲν αποπερατόνουν τὴν δίκην, οὐδ' ἐξαντλοῦν τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ δικαστηρίου, β'] διατάττονται δι' αὐτῶν πράξεις διαδικαστικαὶ (actes d' instruction), αἱ ὁποῖαι δὲν περιέχουν μὲν τὴν ὁριστικὴν λύσιν τῆς ὑποθέσεως, τείνουσιν ὅμως εἰς τὴν προπαρασκευήν της καὶ εἰς τὴν διευκόλυνσιν.

Τὰ διακρίνοντα τὰ εἴδη αὐτὰ γνωρίσματα εἶναι δύσκολα. Ἰδοὺ δὲ ἀρχαί τινες περὶ τούτου·

Ἀπόφασις préparatoire εἶναι ἐκείνη, δι' ἧς διατάττεται ἁπλῶς τι μέτρον τεῖνον νὰ φέρῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς ὥριμον κατάστασιν (en état), π. χ. κοινοποίησιν ἐγγράφων, un déliberé.— Ἡ ἀπόφασις αὕτη δὲν φέρει εἰς τὰ μέρη οὐδεμίαν, ἄμεσον ἢ ἔμμεσον, βλάβην, καὶ δὲν ἔχει καμμίαν ἐπὶ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως ἐπιῤῥοήν· interlocutoire, ἀπ' ἐναντίας, εἶναι ἐκείνη, ἥτις δὲν ἐκδικάζει μὲν θετικῶς τὸ ζήτημα, προδικάζει ὅμως τὴν οὐσίαν ὑπὸ ὅρον, ἂν ἀποδειχθῇ τὸ δι' αὐτῆς ταττόμενον ἀποδείξεως θέμα, εἶα ἡ διατάττουσα τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν θέματός τινός. *Carré* ζητ. 1616.—*Berriat* σελ. 410.—*Pig.* τόμ. 1 σελ. 567.

§ 1. Jugemens préparatoires.

Ἰδοὺ παραδείγματά τινα ἐκ τῆς Γαλλικῆς νομολογίας·

Ἡ περὶ ἀναβολῆς τῆς δίκης, ἥτις δὲν δύναται νὰ ἐκκληθῇ πρὸ τῆς ὁριστικῆς.

Ἡ διατάττουσα τὴν κοινοποίησιν τῶν ἐγγράφων, δι᾽ ὧν ὁ ἕτερος τῶν διαδίκων διατείνεται ν᾽ ἀποδείξῃ τὴν ἀπαλλαγήν του. ὅρα δὲ ἀρ. 322 Ῥολλ.

Ἡ διατάττουσα τὴν διανομὴν κληρονομίας τινὸς καὶ διορίζουσα πραγματογνώμονας διὰ νὰ ἀποφανθῶσιν ἂν ἀκίνητόν τι δύναται αὐτουσίως νὰ διαιρεθῇ.

Ἡ ἀποῤῥίπτουσα τὴν περὶ ἑνώσεως δικῶν (junction des causes) αἴτησιν; Οἱ νομοδιδάσκαλοι φιλονεικοῦν. *Carré* τόμ. 2 σελ 169 ὁ Ῥολλῖνος (ἀρ. 308) φρονεῖ, ὅτι αὕτη δύναται νὰ ἐκκληθῇ πρὸ τῆς ὁριστικῆς.

§ 2. **Jugemens interlocutoires.**

Ἰδοὺ καί τινα περὶ αὐτῶν παραδείγματα ἐκ τῆς Γαλλικῆς νομολογίας· πλείονα εὕρηνται εἰς τὴν λέξιν *jugement* τοῦ Εὑρ. τοῦ Ῥολλίνου.

Ἡ διατάττουσα ἀπόδειξιν περὶ τῆς γνησιότητος διαθήκης τινὸς δύναται νὰ ἐκκαλεσθῇ πρὸ τῆς ὁριστικῆς.

Ὡσαύτως ἡ διατάττουσα νὰ λάβῃ μέρος εἴς τινα δίκην ὁ κατασχὼν ποσόν τι εἰς χεῖρας τοῦ ἐναγομένου. — Ὡσαύτως ἡ παραδεχομένη τὴν περὶ ἀποδείξεως ἐπιβοηθητικὴν αἴτησιν ἐναγομένου τινός.

ΟΡΙΣΤΙΚΑΙ (Ποινικαὶ ἀποφάσεις).

Ἴδε ὅσα ἀνωτέρω § 10 (α) ἐξέθεσα.

§ 1. Ἀπόφασις τοῦ πλημμελειοδικείου, δι᾽ ἧς παραπέμπει τινὰ ἐνώπιον τοῦ κακουργιοδικείου (ἄρθρ. 373 ποιν. δικον.) δὲν εἶναι προδικαστική· ὥστε συγχωρεῖται κατ᾽ αὐτῆς αἴτησις ἀναιρέσεως. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 77 τοῦ 1853.

§ 2. Κατ᾽ ἀποφάσεως, δι᾽ ἧς ἀποῤῥίπτεται ἔνστασις περὶ ἀπαδέκτου τῆς ἐφέσεως, δὲν συγχωρεῖται αἴτησις ἀναιρέσεως ὡς μὴ καταδικαστικῆς (ἄρθρ. 479 ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 128 τοῦ 1853.

§ 3. Ἀπόφασις ἀποφαινομένη ἐπὶ τῆς περὶ ἀναρμοδιότητος ἐνστάσεως εἶναι προδικαστική. Ἴδε τὴν 17 τοῦ 1853 ποιν. τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν.

§ 4. Κατ᾽ ἀποφάσεως, δι᾽ ἧς διατάττεται ἡ ἀναβολὴ τῆς δίκης μέχρισοῦ δικασθῇ τὸ περὶ κυριότητος ἀναφανὲν ζήτημα, δὲν συγχωρεῖται αἴτησις ἀναιρέσεως, ὡς προδικαστικῆς (ἄρθρ. 479 ποιν. δικονομίας) Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 57 τοῦ 1853.

ΟΡΙΑ.

§ 1. Ὅρα τὰς λέξεις *Κατάσχεσις* καὶ *Δικόγραφα*.

§ 2. Τὰ ὅρια τοῦ κτήματος, περιγραφόμενα εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς κατασχέσεως ἄλλως, παρ' ὅ,τι ἐμπεριέχονται εἰς τὸ συμβόλαιον, διαφεύγουσι τὴν ἐκτίμησιν τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 287 τοῦ 1849.—Ἴδε τὴν λέξιν *Κατάσχεσις*.

§ 3. Ἡ ἔλλειψις τῆς ἐν τῇ ἀγωγῇ περιγραφῆς τοῦ κτήματος δὲν δύναται ν' ἀναπληρωθῇ ἐξ ἐπαγγέλματος (ἄρθρα 202, 155, 170 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Π. 13 καὶ 18 τοῦ .—Ἴδε τὰς λέξεις *Ἀγωγὴ* καὶ *Δικόγραφα*.

§ 4. Ὁ καθ' ὅρια ἀγοραστὴς δὲν ἐνέχεται εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ περιπλέον τῆς ὡρισμένης ἐκτάσεως ληφθέντος γηπέδου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 108 τοῦ 1848, περὶ ἧς ἄλλοτε ἐν λέξει *Ἀγοραπωλησία*.

ΟΡΙΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ.

Καλλ. βιβλ. 2 § 185—187. Βασιλ. (LVIII, 9).—Κώδ. (3, 39).—*Πανδ.* (10, 1)

§ 1. Ἡ περὶ κανονισμοῦ ὁρίων ἀγωγὴ ἔχει ἀντικείμενον τὴν ἐξακρίβωσιν τῶν ὁρίων, ὥστε νὰ ἐξουσιάζῃ τις τ' ἀκίνητα ἀποκλειστικῶς καὶ ἀταράχως.

§ 2. Τὸ ἀρχαῖον Ῥωμ. δίκαιον ὥριζε διάφορα, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ μέσα, ἀλλ' ὁ Ἰουστινιανὸς μετέβαλε τὸ κείμενον τῶν ἀρχαιοτέρων νόμων (διάτ. 5, 6 Κώδ. 10, 1), ὥστε πᾶσα περὶ ὁρίων διένεξις παραγράφεται διὰ τριακονταετίας, ὁ δὲ δικαστὴς ἀποφαίνεται περὶ αὐτῆς. Καλλ. βιβλ. 2 § 186.

§ 3. Ἡ περὶ κανονισμοῦ ὁρίων ἐφαρμόζεται μόνον ἐπὶ ἐδάφους (*prædia rustica*), ἀδιαφόρως ἂν ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τῆς πόλεως (1). Δὲν ἀποκλείεται ὅμως ἡ ἀγωγὴ, διότι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὑπάρχουν οἰκοδομαὶ (2), ἀλλὰ ὁσάκις μεταξὺ τῶν δύο κτημάτων διέρχεται δημοσία ὁδὸς, ἢ ποταμὸς, ὄχι δὲ ἰδιωτικὸς ῥύαξ (3).

Ἡ περὶ κανονισμοῦ ὁρίων δίκη θεωρεῖται ὡς γενομένη μεταξὺ τῶν δύο κτημάτων πρὸς ἄλληλα, *inter ipsos fundos* (4), ὥστε

(1) L. 1 § 10 fin. reg. (10, 1).
(2) L. 2 pr. αὐτ. Β. LVIII. 9, 1 « Καὶ χώραν ἔχει ἐπὶ τῶν ἀγρῶν, εἰ καὶ οἰκήματα παρεντίθενται.
(3) L. 4 § 11. L. 5, 6 αὐτ.
(4) L. 4 § 8, αὐτ.

δὲν ἔχουν μόνοι οἱ ἰδιοκτῆται τῶν κτημάτων τὸ δικαίωμα τοῦ παρίστασθαι κατ' αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐμφυτευταὶ, καὶ οἱ καρπωταὶ καὶ οἱ δυνάμει ἐνεχύρου ἢ ὑποθήκης κάτοχοι (1). Αἱ συνέπειαι τῆς δίκης, οἷον ἡ προσκύρωσις μέρους τῆς γῆς, ἀφοροῦν πάντοτε τὸν ἰδιοκτήτην (2). Μεταξὺ τῶν συνιδιοκτητῶν μόνον δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀγωγὴ κατὰ φυσικὸν λόγον, καθὼς καὶ ὅταν ἓν ἐκ τῶν κτημάτων ἀνήκῃ ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν ἕτερον καὶ τὸ ἄλλο ἀπὸ κοινοῦ εἰς ἀμφοτέρους (3).

Η δίκη ὑποθέτει περὶ ὁρίων διένεξιν, ἀδιαφόρως ἂν ὑπάρχῃ σύγχυσις ὁρίων, ὥστε οὐδεὶς τῶν διαμαχομένων τὰ γνωρίζει (4), ἢ ἕκαστος προτείνει ἄλλο ὅριον (5).

Σκοπὸς τῆς δίκης ταύτης οὐσιωδῶς εἶναι ἡ ἀποκατάστασις τῶν ὑπαρξάντων ὁρίων καὶ τόσον κατὰ τὴν πρὸς ἀπόδειξιν ὑποχρέωσιν, ὅσον κατὰ τὰ λοιπὰ τῆς διαδικασίας καὶ τὸ διατακτικὸν τῆς ἀποφάσεως, ἔχει χώραν τὸ ἀμφιμερὲς (*judicium duplex*), τουτέστιν ἀμφότεροι ἐπέχουν συγχρόνως θέσιν ἐνάγοντος καὶ ἐναγομένου (6). Καλλ. αὐτ. § 187.

§ 4. Ἂν ἦτο δυνατὸν ν' ἀνακαλυφθῶσι τὰ ἀρχαῖα ὅρια, ὁ δικαστὴς, κατὰ τὸ Ρωμ. δίκαιον, ὡς ἐπὶ συνιδιοκτησίας, ἐνήργει κατ' οἰκείαν ἐκτίμησιν τὴν διανομήν. *B. LVIII* (9, 2). Σήμερον δὲ ἰσχύει ἡ διαδικασία τῶν ἄρθρων 1087 ἐπ. τῆς πολ. δικονομίας.

Η ἀπόφασις ἐπιδικάζει συγχρόνως ἀποζημίωσιν διὰ πᾶσαν βλάβην καὶ ἀπόδοσιν καρπῶν. Οἱ καρποὶ ἀποδίδονται ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς, πρὸ αὐτῆς δὲ ἐὰν σώζωνται, ἢ, ἐπὶ κακῆς πίστεως κατόχου, ἀπαιτοῦνται οἱ πρὸ τῆς ἀγωγῆς ἀναλωθέντες χωριστὰ (*condici oportet*) (7).

Ὁσάκις ἡ περὶ κανονισμοῦ ὁρίων ἀφορᾷ κυρίως διεκδίκησιν,

---

(1) L. 4 § 9, αὐτ.

(2) L. 4 § 5, αὐτ.

(3) L. 4 § 6. 7, αὐτ.

(4) Κατὰ τοὺς νεωτέρους finium regundorum simplex.

(5) Fin, reg. qualificata. Τὸ τεμ. 1, αὐτ. Β. LVIII. 9, 1 «Τὸ περὶ ὅρων ἰθυντέων προσωπικόν ἐστιν, εἰ καὶ πράγματος ἐκδίκησιν ἔχει,» ἐννοεῖ βεβαίως, ὅτι ἡ περὶ ὅρων δίκη ἔχει σκοπὸν τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν διαταραχθεισῶν σχέσεων παρακειμένων ἰδιοκτητῶν καὶ ὄχι ἁπλῶς καὶ μόνον τὴν τεχνικὴν διαχώρισιν ὁρίων Vangerow III § 658.

(6) L. 10, αὐτ.

(7) L. 4 § 2, αὐτ. Δὲν ἀντίκειται L. 36 fam. herc. (10, 1), διότι δὲν διακρίνει ἂν σώζωνται οἱ καρποὶ, ὥστε νὰ φαίνεται ὅτι ἐπιδικάζονται καὶ οἱ μὴ σωζόμενοι. Vangerow III. § 658.

παραγράφεται μετὰ 30 ἔτη (1). Ἄλλέως ὅμως ἡ ἁπλῆ περὶ κανονισμοῦ ὁρίων ἀγωγὴ εἶναι ἀπαράγραπτος (2), διότι οὐδεὶς δύναται νὰ προτείνῃ κεκτημένον δικαίωμα, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ διηνεκὴς σύγχυσις ὁρίων μετὰ τοῦ γείτονός του. Καλλ. τ. 2 σ. 175.

§ 5. Οἱ μὴ ἐπικαρπωταὶ, ἀλλ' ἁπλοὶ μισθωταὶ ἢ γεωργοὶ ἐπίμορτοι, δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ κινήσωσι τὴν περὶ κανονισμοῦ ὁρίων ἀγωγήν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2233 τοῦ 1842.—Ἴδε τὴν λέξιν *Νομὴ* εἰς τὰ προηγούμενα φύλλα.

§ 5α Ἡ περὶ ὁρίων ἀγωγὴ ἐντὸς πόσου χρόνου παραγράφεται; Κατὰ τὴν δευτέραν σκέψιν τῆς 5245 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν (Νομικ. σελ. 4990) μόνον διὰ τριακονταετίας παραγράφεται ἡ περὶ κανονισμοῦ ὁρίων παραγραφὴ (Κώδ. 3, 39 διάτ. 6).

ΣΗΜ. Αὕτη ἀνῃρέθη διὰ τῆς 151 τοῦ 1849 ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἀλλὰ δι' ἄλλον λόγον.

§ 6. Ὅταν οἱ ἐναγόμενοι δὲν ἦναι ἐπικαρπωταὶ τῶν διαφιλονεικουμένων ἀγρῶν, ἀλλ' ἁπλῶς μισθωταὶ ἢ γεωργοὶ ἐπίμορτοι, ἡ κατ' αὐτῶν περὶ ὁρίων ἀγωγὴ δὲν χωρεῖ κατὰ τὴν ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2233 τοῦ 1842.

§ 7. Ἐπὶ διαφορῶν περὶ ὁρίων, ἐὰν συγχρόνως διαφιλονεικῆται καὶ ἡ διακατοχὴ τοῦ μέρους, περὶ τῶν ὁρίων τοῦ ὁποίου πρόκειται, τὸ δικαστήριον ὀφείλει νὰ δικάσῃ πρότερον τὴν διακατοχὴν, διότι τὸ περὶ τῶν ὁρίων ζήτημα ἀνάγεται εἰς τὴν κυριότητα, ἥτις πρέπει ν' ἀποφασίζηται μετὰ τὴν περὶ νομῆς. Ἀπόφ. ἐφετ. Ναυπλ. 48 τοῦ 1837 (Νομικ. σ. 480).—Ἴδε τὴν λέξιν *Νομή*.

§ 8. Ὑπάρχει αὐτοδικία, ὅταν τὰ ὅρια θέσεώς τινος ἐκανονίσθησαν δι' ἀποφάσεως, κανονισθείσης δεόντως, ὁ δὲ ἔχων ἀξιώσεις τὰ καταστρέφει· ἡ ἐπαπειλουμένη ὑπὸ τῆς πολιτικῆς δικονομίας χρηματικὴ ποινὴ ~~ἀπαγορεύει τὴν ἐγκληματικὴν καταδίωξιν;~~ Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 100, 109 τοῦ 1842.—Ἴδε δύο σχετικὰ ζητήματα εἰς Εὑρετηρίου τόμ. 5 σελ. 235 ἐν τέλ.

§ 9. Εἰς τὰς περὶ διεκδικήσεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ κτήματος ἀγωγὰς πρόκειται περὶ δουλείας, καὶ ὄχι περὶ κανονισμοῦ ὁρίων· ἑπομένως ἐφαρμόζεται εἰς αὐτὰς ἡ δεκαετὴς παραγραφὴ (3). Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 151 τοῦ 1849, ἣν ἴδε ἐν Εὑρ. τόμ. 6 σελ. 313 ἑπ.

---

(1) L. 6 C. fin. reg. (3, 39) B. LVIII, 1, 20 L. 1 § 1 C de ann. exc. (7, 40) B. L. 15, 1. Σαβίνυ Σύστ. 1 § 238.

(2) Σαβίνυ αὐτ. § 252.

(3) Ἡ περὶ ρυθμίσεως ὁρίων ἀγωγὴ ὑποθέτει δύο διακεκριμένα γειτονικὰ ἀγροτικὰ

§ 10. Ἡ ἀπόφασις, ἥτις ἐπιδικάζει γαίας, ἄνευ ἀκριβοῦς ὁροθεσίας, εἶναι ἐπιδεκτικὴ ἀνταποδείξεως; Ναί. Ἴδε τὴν 183 τοῦ 1853 ἀπόφασιν τοῦ Ἀρ. Π. ἐν λέξει *Τελεσιδικία*.

ΟΡΚΟΣ (Πολιτικὸς ἢ ὑπηρεσίας).

§ 1. Ὅρκος λειτουργίας παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ἴδε σ. 325, 380 περὶ Συντ. πραγμ. Σαριπ. Ὅρκος παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις. Νεαρ. 8. —Παρ' ἡμῖν σήμερον. Ἴδε τὸν ἐπ. § 4.

§ 2. Ὁ μετατιθέμενος ἀπὸ ἓν εἰς ἄλλο δικαστήριον δικαστὴς πρέπει νὰ ὁρκίζηται ἐκ νέου; ὅρα *Foucher sur Carré* τόμ. 1 σελ. 415.—*Fouillier* τόμ. 10 *n.* 357.—*Carré comp. n.* 73.

§ 3. Οἱ κατ' ἐπικουρίαν προσλαμβανόμενοι πρὸς συγκρότησιν τοῦ δικαστηρίου δικηγόροι ὁρκίζονται πρὶν ἢ ἀναλάβωσι τὰ ἔργα των, ἀλλὰ ἐὰν δὲν εἶχον ὁρκισθῇ πρότερον τὸν ὅρκον τῆς ὑπηρεσίας (ἄρθρ. 288 ὀργ.). Απ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 42 τοῦ 1853.

§ 4. Ὁ δικηγόρος, προσκαλούμενος ν' ἀναπληρώσῃ δικαστήν, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὁρκίζηται.

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὸ Θ' ψήφισμα τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς συνελεύσεως, ἅπαντες οἱ δικαστικοὶ ὑπάλληλοι, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν δικηγόρων, ὁρκίζονται πρὶν ἢ ἀναλάβωσι τὰ καθήκοντά των τὸ αὐτὸν ὅρκον, ὁ δὲ ἀναιρεσείων δὲν ἠμφισβήτησεν, ὅτι ὁ πρὸς ἀναπλήρωσιν κωλυομένου τακτικοῦ δικαστοῦ προσληφθεὶς ὑπὸ τῶν ἐν Καλάμαις πλημμελειοδικῶν δικηγόρος Π. Κ. . . εἶχε δώσει τὸν ὑπὸ τοῦ προταθέντος ψηφίσματος τεταγμένον ὅρκον τῆς ὑπηρεσίας ὡς δικηγόρος, τούτου δὲ τεθέντος δὲν ἦτον ἀνάγκη νὰ δώσῃ ἐκ νέου τὸν αὐτὸν ἀπαραλλάκτως ὅρκον πρὶν ἢ ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντα τοῦ κατ' ἐπικουρίαν δικαστοῦ, κατὰ τὴν σαφῆ διάταξιν τοῦ ἄρθρου 278 τοῦ περὶ ὀργ. τῶν δικαστηρίων νόμου.

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 31 τοῦ 1848.

κτήματα, περὶ τῶν ὁρίων τῶν ὁποίων ἀμφισβητοῦσιν οἱ γείτονες ἰδιοκτῆται, εἰς δὲ τὰς διὰ τῆς ἀγωγῆς ταύτης ἐπιβαλλομένας αἰτήσεις περὶ τῆς διεκδικήσεως μέρους τινὸς τοῦ κτήματος καὶ περὶ ἀποζημιώσεως, δύναται ν' ἀντιταχθῇ μόνη ἡ τριακονταετὴς κτητικὴ παραγραφή; κατὰ τὸν νόμον 2 (39 τιτλ. τοῦ βιβλ. 3 τοῦ Κώδ.)· ἀγωγὴ δὲ ἀντικείμενον ἔχουσα 1) τὴν διεκδίκησιν τῆς ἐλευθερίας γαιῶν τινων, τὰς ὁποίας συμπεριέλαβεν ὁ ἐναγόμενος, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἔχει ἐπ' αὐτῶν δικαίωμα δουλείας 2) τὸν περιορισμὸν τῆς δουλείας τοῦ ἐναγομένου ἐπὶ μόνης τῆς χειμερινῆς βοσκῆς λειβαδίων τινῶν· καί, 3) τὴν ἀξίωσιν αὐτῶν εἰς τὸ νὰ ἔχωσι τὰ ζῶά των τὴν χειμερινὴν βοσκήν, ἀφορᾷ ἀγωγὴν περὶ δουλείας, καὶ οὐχὶ κανονισμὸν ὁρίων. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 154 τοῦ 1849, ἢν ἐν λέξει Δουλεία.

§ 5. Διορισθέντος τινὸς κατασχετοῦ καὶ ἐνεργοῦντος τὴν ὑπηρεσίαν του, τεκμαίρεται ὅτι διωρίσθη ὑπὸ τοῦ ἐπάρχου, δυνάμει τοῦ νόμου, καὶ ὅτι πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ὑπηρεσίας του ἔδωκε τὸν ἀπαιτούμενον ὅρκον. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 49 τοῦ 1852.

§ 6. Ἡ ἰδιότης τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ἀποκτᾶται διὰ μόνης τῆς ἀποδοχῆς τῆς εἰς αὐτὸν ἀνατεθειμένης ὑπηρεσίας, ἡ δὲ ὁρκωμοσία ἐνισχύει μόνον αὐτήν. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 18 τοῦ 1849.—Ἴδε τὴν λέξιν *Δημόσιοι ὑπάλληλοι* ἐν Εὑρ. τόμ. 5 σ. 687—692.—Ἴδε καὶ τὴν λέξιν *Ὑπάλληλοι δημόσιοι.*

ΟΡΚΟΣ τῶν εἰς διαθήκην προσλαμβανομένων.

§ 1. Οἱ ἐν διαθήκῃ τινὶ προσλαμβανόμενοι μάρτυρες πρέπει νὰ ὁρκίζωνται ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου; Ἀπαιτεῖται μνεία περὶ τούτου; Ἴδε τὴν λέξιν *Διαθήκη* (ἐν Εὑρ. τόμ. 6) καὶ τὴν ἀπόφασιν 10768 τοῦ 1853 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 2. Ποῖον ὅρκον δίδουσιν οἱ Δυτικοὶ προσλαμβανόμενοι ὡς μάρτυρες εἰς τὴν διαθήκην; Ὅρα ἐν λέξει *Διαθῆκαι* § 23 *σημ.* (Εὑρ. τόμ. 6).

ΟΡΚΟΣ μαρτύρων καὶ πραγματογνωμόνων (ἐπὶ πολιτικῶν δικῶν). Ἴδε τὴν λ. Ψευδομαρτυρία.

§ 1. Ἡ ὁρκοδοσία τῶν μαρτύρων εἶναι ἀρχαιοτάτη. Ῥωμ. δίκ. Κώδ. 4, 20 διάτ. 9 Κωνσταντίνου, ὑπάρχουσα εἰς τὰ Βασιλικὰ 21, 1 λγ΄: Δεῖ τοὺς μάρτυρας πρότερον ὀμνύναι, πρὶν ἢ μαρτυρήσουσιν. Ἴσχυε καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡμῶν προγόνοις, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ βίου τοῦ Ξενοκράτους ὑπὸ Διογένους Λαερτίου, ἀναφέροντος, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἀπήλλαξαν τοῦ ὅρκου τὸν Ξενοκράτην, ἐκτιμῶντες τὸ σπουδαῖον τοῦ χαρακτῆρός του.

Οἱ διάδικοι δύνανται νὰ παραιτηθῶσι τῆς ὁρκοδοσίας. Τὸ ἄρθρ. 334 λέγει: Πρέπει νὰ ὁρκίζωνται, ἐκτὸς ἂν οἱ διάδικοι παραιτηθῶσι τούτου. Πρβ. ποιν. νόμου ἄρθρ. 267.

Ὑπάρχουν ὅμως δύο ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος τῆς δι' ὅρκου ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων (ἄρθρ. 331). Ὁ τύπος τοῦ ὅρκου εἶναι: Ὀμνύω *συνειδὼς* τὰς ἐπικειμένας εἰς τὴν ψευδομαρτυρίαν ποινάς, ὅτι θέλω εἰπεῖ τὴν ἀλήθειαν κτλ.

Ἀπαιτεῖται λοιπὸν ἱκανότης τοῦ ὀμνύοντος πρὸς διάγνωσιν τῆς σπουδαιότητος τοῦ ὅρκου καὶ τοῦ ἀξιοποίνου τῆς ἐπιορκίας. Ἀλλὰ ὁ ποινικὸς νόμος ὁρίζει, ὅτι ἐπὶ τῶν μὴ συμπληρωσάντων εἰσέτι τὸ

14 ἔτος τῆς ἡλικίας των ἀπαιτεῖται νὰ προαποφασίζηται ἀπὸ τὸ δικαστήριον ἐὰν ἐνήργησαν ἄνευ διακρίσεως ἢ μή, ἐὰν δὲ ἀποφασισθῇ ὅτι ἐνήργησαν ἄνευ διακρίσεως, ἀθωοῦνται. Ἄρα ὁ ἔχων ἡλικίαν κατωτέραν τῶν 14 ἐτῶν, μὴ δυνάμενος νὰ τιμωρηθῇ ὡς ψευδομάρτυς, εἰμὴ ἄν, ὁρκιζόμενος, ἐνήργησε μετὰ διακρίσεως, δὲν πρέπει νὰ ὑποβάλληται εἰς ὅρκον, εἰμὴ ἂν ἔχῃ τὴν ἀπαιτουμένην διακριτικὴν ἱκανότητα. Ἔπρεπε λοιπόν, διὰ νὰ δύναται μετ' ἀποτελέσματος νὰ ὁρκισθῇ τοιοῦτος μάρτυς, νὰ ἦναι γνωστόν, ἄν, ἐν περιπτώσει ψευδομαρτυρίας, ἤθελον ἀποφασίσει οἱ ἔνορκοι (προκειμένου περὶ κακουργήματος πάντοτε), ὅτι ἐνήργησε μετὰ διακρίσεως, ἤ, ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρχῃ ἐκ προοιμίων γνωστόν, ἔπρεπε νὰ ἐξετάζῃ ὁ δικαστής, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου πρόκειται ἡ ὁρκοδοσία, ἂν ὁ μάρτυς ἦναι εἰς κατάστασιν *μετὰ διακρίσεως* νὰ ὀμόσῃ· ἐξέτασις ἐπισφαλής, διότι, μὴ ὑπαρχόντων ὡς πρὸς τοῦτο κανόνων, ἀλλ' ἀποκειμένης εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ τῆς λύσεως τοῦ τοιούτου ζητήματος, ἤθελεν εἶσθαι ὅλως ἀβέβαιον, ἂν ἡ περὶ τούτου κρίσις τοῦ πολιτικοῦ δικαστοῦ ἔμελλε νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὴν τῶν ἐνόρκων. Οἱ λόγοι οὗτοι καὶ τὸ σπουδαῖον τοῦ ὅρκου ὡδήγησαν τὸν νομοθέτην εἰς τὸ νὰ ἀποφανθῇ ὅτι οἱ νεώτεροι τῶν 14 ἐτῶν πρέπει νὰ ἐξετάζωνται ἄνευ ὅρκου. Ῥουσσ. σ. 198 ἑπ.

2. Οἱ μάρτυρες ὁρκίζονται κατὰ τὸν ἰσχύοντα νόμον, οἱ δὲ διατασσόμενοι τύποι τοῦ ὅρκου εἶναι οὐσιώδεις.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὁ νόμος, ὅστις ἴσχυε καθ' ὃν καιρὸν οἱ προταθέντες παρὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου μάρτυρες ὡρκίσθησαν, ἀπαιτεῖ οἱ ὀμνύοντες νὰ συνοδεύουν τὸν ὅρκον μὲ τὴν ἐπαφὴν τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων ἐξάπαντας· διότι διατάττει ῥητῶς· «Ἐπὶ παντὸς » δὲ ου φυλαττέσθω ὁ δικαστὴς τὸ κατὰ τὴν τῶν προσώπων » πότητα, ἢ ἐπ' ὄψιν αὐτοῦ τὸν ὅρκον δίδοσθαι, ἢ ἐν οἴκοις » ἰδιτέροις, ἢ ἐν εὐκτηρίοις τόποις, καὶ ὥστε τὸν ὀμνύοντα » ἅπτεσθαι τῶν θείων γραφῶν » (Βασιλ. βιβλ. κβ' τίτλ. ἑ ἄρθρ. ιϛ' Π. 3). Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, οἱ μάρτυρες ὤμοσαν, δύο μὲν κατὰ συνείδησιν ψυχῆς, ὁ δὲ τρίτος κατὰ Θεόν, ἀλλ' ἡ ἐξάπαντος ἀπαιτουμένη ἐπαφὴ τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων παρελήφθη εἰς τὸν ὅρκον καὶ τῶν τριῶν μαρτύρων, οἱ δὲ διατασσόμενοι τύποι τοῦ ὅρκου εἶναι οὐσιώδεις, καὶ ἡ παράλειψίς των φέρει ἀναίρεσιν.»

'Απ. πολ. 'Αρείου Πάγου 114 τοῦ 1837.

§ 3. Οἱ τοῦ δυτικοῦ δόγματος μάρτυρες ὁρκίζονται ὡς καὶ τοῦ ἀνατολικοῦ 'Απόφ. πολ. 'Αρ. Π. 204 τοῦ 1847.

§ 4. Ὁ παρὰ τοῖς ἀλλοφύλοις εἰθισμένος τύπος τοῦ ὅρκου εἶναι πραγματογνωμόνων ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύεται ἐνώπιον τῶν

κατωτέρων δικαστηρίων· ἑπομένως ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν δύναται νὰ ἐξετάσῃ ἂν οἱ μάρτυρες οὗτοι ὡρκίσθησαν συμφώνως μὲ τὴν θρησκείαν των. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 15 τοῦ 1843.

§ 5. Ἐκτὸς τῶν ειδικῶν ἐξαιρέσεων τοῦ ἄρθρου 331 τῆς πολ. δικονομίας, ὅλοι οἱ μάρτυρες πρέπει νὰ ὁρκίζωνται· ἑπομένως καὶ οἱ κληρικοί, ἐὰν οἱ διάδικοι δὲν παραιτηθῶσιν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. τῆς 29 μαρτ. 1840 (Νομικ. σ. 2038).—Ἴδε καὶ ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου τιθ' τοῦ 1838 ἐν Εὐρ. τόμ. 8 σελ. 152 ἐν ἀρχ. (λέξει *Ἱερεῖς*). — Ὁ νεώτερος νόμος (Ἐφημ. Κυβερν. φύλλ. τοῦ 1852) κατέστησε περιττὴν εἰς τὴν πρακτικὴν πᾶσαν νέαν συζήτησιν.

§ 6. Κατὰ τὸ ἰσχύον ἐν Ἑλλάδι δίκαιον, οἱ κληρικοὶ δύνανται νὰ ἰσχυρισθῶσιν ὅτι ἔχουν ἰδιαίτερον τύπον ὁρκοδοσίας; Ἴδε τῇ ἐν Νομικῇ σελ. 5101 μίαν ἐκτεταμένην ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

§ 7. Τύπος ὅρκου παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς.— Ἴδε τὰ περὶ τούτου εἰς τὸ ἑπόμενον περὶ ὅρκου ἄρθρον.

§ 8. Περὶ τοῦ τύπου τοῦ ὅρκου τῶν Ἰουδαίων, ἴδε αὐτόθι.

§ 9. Ἂν ἡ ἔκθεσις τῆς ἐξετάσεως μάρτυρός τινος φέρῃ οἱ μάρτυρες ὡρκίσθησαν κατὰ τὸ ἄρθρον 334 τῆς πολ. δικονομίας ὁ δὲ διάδικος προτείνῃ ὅτι δὲν ὡρκίσθησαν κατὰ τὸ ἄρθρον 35, ὑπάρχει λόγος ἀκυρότητος.

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὰ ἄρθρα 334 καὶ 335 τῆς πολ. δικονομίας, οἱ ἐξετασθησόμενοι μάρτυρες πρέπει, ἐκτὸς ἐὰν οἱ διάδικοι παραιτηθῶσι τούτου, νὰ ὁρκίζωνται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας, ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ὅτι θέλουσιν εἰπεῖ τὴν ἀλήθειαν κλπ. ἡ δὲ ἀπόδειξις ὅτι αἱ οὐσιώδεις διατυπώσεις αὗται ἐτηρήθησαν, πρέπει νὰ προκύψῃ ἐκ τῶν δικαστικῶν ἐκθέσεων, εἴτε διὰ τῆς βεβαιώσεως, ὅτι ἡ ὅρκισις ἐγένετο κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις, εἴτε ἀναφερομένου τοῦ ἄρθρου τοῦ ἐμπεριέχοντος τὰς καθιερωμένας λέξεις, ἐξ ὧν ὁ ὅρκος ἀπαρτίζεται, εἴτε ἀναφερομένων αὐτῶν τούτων τῶν λέξεων· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ ἐφετεῖον, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 6282 ἀποφάσεώς του, παραδέχεται, ὅτι ἡ ἐν τῇ ἐκθέσει ἔκφρασις « οἱ μάρτυρες ὡρκίσθησαν κατὰ τὸ ἄρθρον 334 » σημαίνει ὅτι ἐξεπληρώθη ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου τούτου, καὶ ὅτι ἐννοεῖται οἴκοθεν ὅτι ὁ τύπος, κατὰ τὴν ὁρκοδοσίαν, ἐτηρήθη ὁ νόμιμος, μὴ ἰσχυριζομένου τοῦ Β τὸ ἐναντίον, ἐνῷ διὰ τοῦ ἄρθρου 334 ὁρίζεται μὲν ὅτι οἱ μάρτυρες ὁρκίζονται ἀλλὰ δὲν ὁρίζεται ποῦ καὶ πῶς ὁρκίζονται, καὶ ἐνῷ ὁ Β, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐγγράφων προτάσεών του, ἐπρότεινεν ἐνώπιον τοῦ

ἐφετείου ὅτι αἱ μαρτυρίαι εἶναι ἄκυροι, διότι οἱ μάρτυρες ὡρκίσθησαν κατὰ τὸ ἄρθρον 335· ἐπομένως τὸ δικαστήριον, εἰκάζον ὅτι ὁ ὅρκος ἐδόθη κατὰ τὸν νόμιμον τύπον, χωρὶς τοῦτο ν' ἀποδεικνύηται, καὶ ἐνῷ τοῦτο ἠμφισβητεῖτο παρὰ τοῦ ἐναγομένου, παρεβίασε τὰς εἰρημένας οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολιτ. δικονομίας· παραβίασις, ἥτις, κατὰ τ' ἄρθρα 201 καὶ 807 § 5 τῆς ἰδίας, ἐπιφέρει ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 134 τοῦ 1851.—Ἴδε τὸν ἑπόμ. §.

§ 10. Πότε θεωρεῖται ἐκπληρωθεῖσα ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 373 τῆς πολιτικῆς δικονομίας; ἰδοὺ τί περὶ τούτου εὕρηται ἐν τῇ νομολογίᾳ.

α´) Πρακτικόν τι ἔφερε «οἱ μάρτυρες ἐξετάσθησαν ἐνόρκως.» Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν δὲν ἐθεώρησεν ἀποχρῶσαν τὴν ἔκφρασιν ταύτην ὡς μὴ ἐμφαίνουσαν ποῖον ὅρκον ἔδωκαν κατὰ τύπον. Ἀπόφ. 17 τοῦ 1842 (Νομικ. σελ. 2789).

β´) Ἐκθέσεις τινὲς περὶ ἐξετάσεως μαρτύρων διελάμβανον ὅτι οὗτοι ὡρκίσθησαν ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου. — Τὸ ἐν Ναυπλίῳ ὅμως ἐφετεῖον ἠκύρωσε τὰς ἐκθέσεις αὐτάς, ἀποφανθὲν, ὅτι ἡ ἔκθεσις πρέπει νὰ διαλαμβάνῃ ὁλοκλήρους τὰς λέξεις τοῦ προφερθέντος ὅρκου, ἢ, τοὐλάχιστον, νὰ διαβεβαιοῖ ὅτι ἡ ὅρκωσις ἐγένετο κατὰ τοὺς παρὰ τοῦ ἄρθρου 335 ὡρισμένους τύπους, ἢ ὅτι ἐγένετο κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου. Ἀπ. 235 τοῦ 1841 (Νομικ. σ. 3779).

γ´) Ἡ ἁπλῆ μνεία τῆς ὁρκοδοσίας δὲν ἀρκεῖ· πρέπει νὰ βεβαιοῦται ἡ διατήρησις τῶν περὶ τὴν ὁρκοδοσίαν νομίμων τύπων· ἀπαιτεῖται τοὐλάχιστον ἡ μνεία τοῦ ἄρθρ. 335. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 164 τοῦ 1846 (Νομικ. σελ. 4682).

δ´) Ὅταν αἱ καταθέσεις τῶν μαρτυριῶν διαλαμβάνωσιν, ὅτι τινὲς μάρτυρες «ὡρκίσθησαν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου κατὰ τὸ ἄρθρον 335 τῆς πολ. δικονομίας, ἄλλοι κατὰ τὸ ἄρθρ. 335, καὶ ἄλλοι κατὰ τὸν νόμον» δὲν ὑπάρχει λόγος ἀκυρώσεως, διότι ταῦτα δηλοῦσιν ὅτι ὁ ὅρκος ἐδόθη κατὰ τὸν νόμιμον τύπον. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9505 τοῦ 1852.

ε´) Ἡ κατάθεσις τοῦ μάρτυρος εἶναι ἄκυρος, ἂν ἡ ἔκθεσις δὲν περιέχῃ ἐν ἑαυτῇ τὴν βεβαίωσιν τῆς διατηρήσεως τῶν τύπων· τουτέστιν, ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη κατὰ τὸν νόμον, οὗ τινος πρέπει νὰ γίνηται μνεία (ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 164 τοῦ 1846 ἐν Νομικῇ σελ. 4682)· ἡ ἔκθεσις λοιπὸν πρέπει νὰ διαλαμβάνῃ τὰς λέξεις αὐτὰς τοῦ ὅρκου, ἢ νὰ διαβεβαιοῖ τοὐλάχιστον, ὅτι ὁ ὅρκος ἐγένετο κατὰ τὸ ἄρθρον 335 τῆς πολ. δικονομίας (ἀπόφ. 235 τοῦ

κατὰ τῶν ψευδορκούντων ἀπειλὰς τῶν τε θείων καὶ τῶν ἀνθρωπίνων νόμων (1). Τουλλ. ἀριθ. 343. Ρουσσ. περὶ ἀποδ. σελ. 338 ἐν ἀρχ.

§ 2. *Εἴδη τοῦ ὅρκου.* — Δι' ὅρκου ἀπόδειξις δύναται νὰ λάβῃ χώραν κατὰ τὰς ἑξῆς περιπτώσεις·

α') Ὁσάκις τῶν διαδίκων τις ἀποφαίνεται ὅτι παραιτεῖται τῆς ἐπιδίκου ἀξιώσεώς του, ἂν ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ βεβαιώσῃ ἐνόρκως τὸ μὴ ἀληθὲς αὐτῆς. Διδόμενος τοιοῦτος ὅρκος, ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ὑπὲρ ἐκείνου, ὅστις τὸν ἔδωκεν. *jusjur. voluntarium — litis decisorium* (ὅρκος ἐπαγόμενος). Ρουσσ. αὐτόθι (ἴδε κατ. § 4 ἐπ.).

§ 3 *β'*) Ὁσάκις ἡ ἐπί τινος ἰσχυρισμοῦ διεξαχθεῖσα ἀπόδειξις εἶναι ἀτελής, ὁ δικαστὴς δύναται νὰ ἐπιβάλῃ, κατὰ τὴν κρίσιν του, ὅρκον εἰς τοῦτον ἢ εἰς ἐκεῖνον· ἐὰν ἡ πιθανότης ὑπάρχῃ ὑπὲρ τοῦ διεξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν, λέγεται ὅρκος *ἀναπληρωτικὸς* (juram. suppletorium)· ἄλλως, *ἀπαλλακτικὸς* (purgatorium). Ρουσσ. αὐτόθι καὶ κατωτ. § 114 ἐπ..

§ 3ª *γ'*) Ἐὰν ἡ βάσις τῆς ἀπαιτήσεως ἦναι ἀποδεδειγμένη, εἶναι δὲ ἀδύνατον νὰ βεβαιωθῇ τὸ μέγεθος αὐτῆς, ἐπιβάλλεται ὅρκος ἐκτιμητικὸς περὶ τοῦ μεγέθους εἰς τὸν ἀπαιτοῦντα. *Ἴδε* κατωτ. § 123 ἐπ.

Ὅρκος ἐπαγόμενος. Δικαστικὸς καὶ ἐξώδικος (1).

§ 4. Δι' αὐτοῦ ὁ ἐπάγων τὸν ὅρκον ἀναθέτει εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ ἀντιδίκου του τὴν κρίσιν τῆς ὑποθέσεως (Β. 51, 6 τεμ. 1.—Πανδ. 44, 5 τεμ. 1 πρ.). Εἶναι λοιπὸν εἶδος (2) συμβιβασμοῦ ἄρθρ. 349 πολ. δικονομίας (Πανδ. 12, 2 τεμ. 2.—Β. 22, 5. 6).

§ 5. Ὁ ἐξωδίκως ἐπαγόμενος ὅρκος δὲν θεωρεῖται ὡς μέσον ἀποδείξεως (ἄρθρον 350 πολ. δικονομία.)· ἑπομένως αὐτὸς δὲν ἔχει τὴν ἀπὸ τοὺς συνήθεις συμβιβασμοὺς σημειωθεῖσαν διαφοράν· ἄρα, μὴ δεχομένου τινὸς τὸν ἐπαγόμενον αὐτῷ ὅρκον κατὰ τὴν πρὸς συμβιβασμὸν ἀπόπειραν, δὲν ἐπέρχεται συνέπεια τίς (ἄρθρον 524 πολιτικῆς δικονομίας).

---

(1) Ἴδε τὴν λέξιν Ψευδορκία.

(2) Bayer σ. 380.—Τουλλιέρ. ἀρ. 365.

(3) Διαφέρει ὅμως τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ συμβιβασμοῦ ἀπὸ τοὺς συνήθεις συμβιβασμοὺς κατὰ τοῦτο, ὅτι εἶναι ἐνταυτῷ μέσον ἀποδείξεως, συνέπεια δὲ τούτου εἶναι ὅτι ἐκεῖνος, πρὸς ὃν προτείνω συμβιβασμὸν, ἐπικαλούμενος τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἔνορκον βεβαίωσιν, εἶναι ὑπόχρεως ἢ νὰ δεχθῇ τὸν προτεινόμενον ὅρκον, ἢ νὰ ὑποχύσῃ. Βορμ. σελ. 310.

§ 6. Ὅτι δὲ ὅρκου ἐπαγωγὴ δύναται νὰ γίνῃ καὶ μόνον περὶ μέρους τοῦ θέματος, ἴδε Κώδ. 4, 1 διάτ. 12 § 1.—Β. 22, 5, νδ.

§ 7. Ὁ δικαστὴς τότε μόνον δύναται ν' ἀρνηθῇ εἰς τὸν διάδικον τὴν ἐπαγωγὴν ὅρκου ἢ νὰ τὸν τροποποιήσῃ, ὅταν τὸν θεωρῇ περιττὸν, ἢ ἀντιβαίνοντα εἰς τὸν νόμον; ἢ ἂν τὰ πραγματικὰ τοῦ ὅρκου γεγονότα ὁμολογῶνται κατὰ τὸ ὅλον ἢ ἐν μέρει παρ' ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων.

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν προσβαλλομένων ἀποφάσεων, καὶ ἐκ τῆς ὑπὸ χρονολογίαν 28 Ἰουλίου 1850 ἀνακοπῆς τοῦ Κ, οὗτος ἰσχυρίσθη ὅτι ἐξώφλησεν ἐντελῶς τὸ πρὸς τὴν ἀντίδικόν του χρέος του πληρώσας εἰς αὐτὴν δραχ. 650 ἐπιφέρων πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐξοφλήσεως ταύτης τὸ ὑπ' ἀριθ. 393 συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον, ἡ δὲ Κ Μ διὰ τῶν ὑπὸ χρονολογίαν 29 Ἰουλίου 1850 ἐγγράφων προτάσεών της ἠρνήθη ὅτι ἔλαβε δραχμὰς 650· ἰσχυρίσθη δὲ ὅτι ἔλαβε μόνον δραχμὰς 350 καὶ ἐπήγαγεν εἰς τὸν Κ ὅρκον ὅτι ἐπλήρωσε πρὸς αὐτὴν τὸ ὅλον τοῦ χρέους του καὶ δὲν τῆς ὀφείλει εἰσέτι δραχμὰς 310· περιστατικὰ, τὰ ὁποῖα, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ἰδίων ἀποφάσεων, ὡμολογήθησαν καὶ παρὰ τοῦ Κ, μὲ τὴν διαφορὰν ὅμως, ὅτι κατὰ τὸν ἐσυμβιβάσθησαν μετὰ τῆς ἀντιδίκου του, καὶ διὰ τῆς ποσότητος 350 δραχμῶν ἐξώφλησε τὸ χρέος του ὁλόκληρον, τὸ δὲ δικαστήριον ἀντὶ νὰ παραδεχθῇ τὴν παρὰ τῆς Κ γενομένην ἐπαγωγὴν τοῦ πρὸς τὸν Κ ὅρκου, ὁ ὁποῖος ἐβασίζετο εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν ἀνακοπὴν τοῦ Κ, καὶ εἰς τὸν νόμον (ἄρθρ. 351 πολ. δικονομίας), ἢ νὰ ἐπιβάλῃ ἀπόδειξιν περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων πραγματικῶν γεγονότων (ἄρθρον 248 τῆς ἰδίας δικονομίας) αὐτογνωμόνως καὶ ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου συμβιβασμοῦ ἐνδείξεως ἐπέβαλεν, ἐναντίον τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 378 τῆς ἰδίας δικονομίας, εἰς τὸν Κ ὅρκον, ὅτι ἡ Κ λαβοῦσα παρ' αὐτοῦ δραχ. 350 συμβιβαστικῶς, ὡμολόγησεν ἐξωφλημένην ἐντελῶς διὰ μόνης τῆς πληρωμῆς ταύτης πᾶσαν ἀπαίτησίν της κατ' αὐτοῦ· πράξαν δὲ οὕτω τὸ δικαστήριον, παρεβίασε τὰς εἰρημένας οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολιτικῆς δικονομίας; καθ' ἃς πᾶς διάδικος ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τοὺς ἐπιῤῥοὴν ἔχοντας πραγματικοὺς ἰσχυρισμούς του, ὅταν ὁ ἀντίδικός του δὲν τοὺς παραδέχηται, ὁ δὲ δικαστὴς δὲν δύναται αὐτογνωμόνως νὰ τοὺς παραδεχθῇ, καὶ τότε μόνον δύναται νὰ ἀρνηθῇ εἰς τὸν διάδικον τὴν ἐπαγωγὴν ὅρκου, ἢ νὰ τὸν τροποποιήσῃ, ὅταν τὸν θεωρῇ περιττὸν, ἀντιβαίνοντα εἰς τὸν νόμον, ἢ τὰ πραγματικὰ τοῦ ὅρκου γεγονότα ὁμολογῶνται κατὰ τὸ ὅλον, ἢ μέρος παρ' ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἡ Κ ἠρνήθη τὴν

ὕπαρξιν τοῦ συμβιβασμοῦ, καὶ ἐπήγαγεν εἰς τὸν ἀντίδικόν της ὅρκον, συμφώνως μὲ τὴν ἰδίαν ἀνακοπήν του, εἶναι δὲ ἐσφαλμένοι οἱ τοῦ Κ ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου ἰσχυρισμοί, ὅτι τὸ δικαστήριον ὤφειλε νὰ θέσῃ τὸ τοῦ ὅρκου θέμα, ὡς τὸ ἔθεσε, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ διαιρέσῃ τὴν ὁμολογίαν του, ὅτι ἡ ἀντίδικός του δὲν ἐπεκαλέσθη πρωτοδίκως τὴν παραβίασιν τῶν ἄρθρων 477 καὶ 478 τῆς πολ. δικονομίας· καὶ ὅτι τέλος ὑπῆρχε συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον, καθότι, ὡς ὁ ἴδιος, διὰ τῶν ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου ἐγγράφων προτάσεών του, βεβαιοῖ, ὅτι τὸ χρέος ἐπήγαζεν ἐξ ἀποφάσεως μὴ οὔσης τελεσιδίκου καὶ ὑποκειμένης εἰς ἔφεσιν· ἄρα ὁ συμβιβασμὸς ἔπρεπε νὰ ἀποδειχθῇ, καθ' ἃ περιοριστικῶς διατάσσει τὸ ἄρθρ. 477 ἐδ. 2 τῆς πολ. δικονομίας, διὰ δικαστικῆς ἐκθέσεως ἢ συμβολαιογραφικῆς πράξεως, ὅπερ δὲν ἐγένετο ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καὶ ἑπομένως οὐδεμίαν ὑποχρεωτικὴν ἰσχὺν εἶχεν ἡ ὁμολογία τοῦ Κ, καθότι ἡ Κ δὲν ἐπήγαγεν ὅρκον περὶ συμβιβασμοῦ, ἀλλὰ περὶ ἐξοφλήσεως, ἰσχυριζομένη, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου τῆς 29 ἰουλίου 1850 ἐγγράφων προτάσεών της, ὅτι ὁ συμβιβασμὸς ἔπρεπε ν' ἀποδειχθῇ δι' ἐκθέσεως ἢ συμβολαιογραφικῆς πράξεως, κατὰ τὰ ἄρθρα 477 καὶ 478 τῆς πολ. δικονομίας· τέλος, διότι τὸ ἐπικαλούμενον παρὰ τοῦ Κ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον ἀφορᾷ ἐξόφλησιν τοῦ ὅλου χρέους, καὶ οὐχὶ συμβιβασμὸν διὰ τῆς πληρωμῆς μέρους τοῦ χρέους· ἑπομένως ἡ προσβαλλομένη ὑπ' ἀριθ. 23099 ἀπόφασις εἶναι, δυνάμει τῶν ἄρθρων 201 καὶ 807 § 5 τῆς πολ. δικονομίας, ἀναιρετέα, ὡς καὶ ἡ ἑπομένη αὐτῆς ὑπ' ἀριθ. 23163, καθὸ συνέπεια τῆς πρώτης.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 33 τοῦ 1851.

§ 8. Τὸ δικαστήριον ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀποῤῥίψῃ τὸν μὴ ἐπιῤῥοὴν ἔχοντα ἐπαγόμενον ὅρκον. Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Π. 71 τοῦ 1847, 284, 288 καὶ 289 τοῦ 1849.

§ 9. Δὲν δύναται ν' ἀποῤῥιφθῇ ὁ ἐπιῤῥοὴν ἔχων ἐπακτὸς ὅρκος, καίτοι ἀποδειχθέντος τοῦ ἀντικειμένου, ἕνεκεν τοῦ ὁποίου ἐπήχθη· ἄλλως ἐπέρχεται ἀναίρεσις (ἄρθρα 351, 244, 201, 807 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 132 τοῦ 1847.

Σημ. Ἑτέρα ἀπόφασις ὑπ' ἀριθ. 187 τοῦ 1847 Ἀρείου Πάγου ἔχει οὕτως·

« Ἐπειδή, κατὰ τὸ 351 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας, ἕκαστος διάδικος δύναται, ἐπὶ οἱασδήποτε πολιτικῆς διαφορᾶς, παρεκτὸς ἰδιαιτέρων νομίμων ὁρισμῶν, νὰ ἐπάγῃ εἰς τὸν ἀντίδικόν του τὸν

ὅρκον κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν· ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν ἐνταῦθα ἐφετῶν, ἐπαγούσης τῆς Σ Τ, νῦν ἀναιρεσειούσης, εἰς τὸν ἀντίδικόν της Π Τ ὅρκον, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀγωγῆς της, περὶ τοῦ ὅτι οὗτος διετρέφετο δι' ἰδίων αὐτῆς χρημάτων ἐπὶ τέσσαρας περίπου μῆνας εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν της, ὤφειλε νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ἐπαχθέντα ὅρκον, καθόσον δὲν ἀντέκειτο εἰς τοῦτον οὐδεμία ἀπαγορευτικὴ τοῦ νόμου διάταξις, οὔτε ἐδύνατο, ὡς ἔπραξε, νὰ τὸν ἀπορρίψῃ διὰ τὸν λόγον, ὅτι ὑπῆρχεν ὁμολογία ἀδιαίρετος ἐκ μέρους τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, ὡς μὴ ἀρνουμένου μὲν τὸ γεγονὸς τῆς διατροφῆς του, ἀξιοῦντος δὲ ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐπλήρονε, κατότι ἡ ὁμολογία τούτου τότε μόνον ἐκλαμβανομένη ἀδιαίρετος, ὁποία ἀληθῶς εἶναι, ἐδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπόδειξις κατὰ τῆς Σ Τ, ὅταν αὕτη, καθ' ἧς ἀπετείνετο, ἔκαμνε χρῆσιν αὐτῆς, ὅπερ ὅμως δὲν ἔλαβε χώραν· ἄλλως, καὶ ὁποιασδήποτε ἀποδείξεως ὑπαρχούσης, ὁ ἐπακτὸς ὅρκος ἐπιτρέπεται, κατὰ τὸ παρατεθὲν ἄρθρον 351 τῆς πολ. δικονομίας· ἄρα ἡ ἀπόρριψις τοῦ ἐπαχθέντος ὅρκου γενομένη κατὰ παράβασιν τῆς ῥητῆς ταύτης δικονομικῆς διατάξεως, καθιστᾷ, δυνάμει τοῦ 807 ἄρθρου § 5 τῆς αὐτῆς δικονομίας, ἀναιρετέαν τὴν προσβαλλομένην ἀπόφασιν.»

§ 10. Ὅταν ἦναι περίστασις νὰ ἐπιβάλῃ τὸ δικαστήριον αὐτεπαγγέλτως ἀναπληρωτικὸν ὅρκον, τότε ποῖος τῶν δύο τούτων προτιμᾶται; ὁ ἐπακτὸς, κατὰ τὸ 351 ἄρθρον τῆς πολ. δικον. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 38 τοῦ 1838 (Νομικ. σ. 577).

§ 11. Ὁ ἐπακτὸς ὅρκος εἶναι περιττὸς, ὅταν τὸ θέμα τούτου ἐμπεριέχεται εἰς τὸν ἐπιβληθέντα ἀναπληρωτικὸν ὅρκον. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 282 τοῦ 1849.

§ 12. Ἐπαγωγὴ ὅρκου μετ' ἄλλων πρὸς ἀπόδειξιν μέσων γινομένη θεωρεῖται ὡς τυχαία· ἑπομένως τότε μόνον ὁ δικαστὴς δέχεται τὴν περὶ αὐτοῦ πρότασιν, ὅταν ἐκ τῶν ἄλλων ἀποδείξεων δὲν ἤθελε πεισθῇ (ἄρθρ. 253 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 319 τοῦ 1845, ἣν ἐν λέξει *Γραμμάτια* (Εὑρετ. τόμ. 5 σελ. 509).

§ 13. Ἄρα ὁ ἐπιβοηθητικῶς ἐπαχθεὶς ὅρκος δὲν ἀποπερατόνει τὴν δίκην. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 74 τοῦ 1846.

§ 14. Τὰ δικαστήρια δὲν δύνανται ν' ἀρνηθῶσι τὴν ἐπιβολὴν τοῦ ἐπαγομένου ὅρκου, ὅταν ἔχῃ ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν δίκην· ἔχει δ' ἐπιῤῥοὴν, ὅταν πρόκηται ν' ἀποδειχθῇ δι' αὐτοῦ τὸ ἐναντίον παρ' ὅ,τι διϊσχυρίζεται ὁ καθ' οὗ ἐπάγεται.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 351 τῆς πολ. δικονομίας, πᾶς ἔχων δικαίωμα πρὸς διεξαγωγὴν δίκης τινὸς δύναται, ἐὰν

ἰδιαίτεροι νόμοι δὲν διαγράφουν ῥητῶς τὸ ἐναντίον, νὰ ἐπάγῃ ὅρκον εἰς τὸν ἀντίδικον περὶ παντὸς γεγονότος καὶ κατ' αὐτῶν ἀκόμη τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, εἴτε ὑπάρχουν ἄλλαι ἀποδείξεις ἢ μή· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν παρεβίασε τὴν διάταξιν ταύτην μὴ παραδεχθὲν τὸν ἐπαχθέντα παρὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος πρὸς τὸν ἀναιρεσίβλητον ὅρκον, ἐκ τοῦ ὁποίου δὲν ἤθελεν ἀποφασισθῇ μόνον τὸ περὶ εἰκονικότητος τῆς πωλήσεως τῆς οἰκίας ζήτημα, ἀλλὰ καὶ τὸ περὶ ἐνοικίων αὐτῆς, περὶ ὧν ἰσχυρίσατο ὁ ἀναιρεσείων, ὅτι εἰσέπραττε ταῦτα ὁ ἀναιρεσίβλητος ὡς διαχειριστὴς διὰ λογαριασμὸν αὐτοῦ, ἐνῷ οὗτος συγκατετέθη μὲν νὰ ἀποδώσῃ τὴν οἰκίαν εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα καὶ ὡς πρὸς τοῦτο μόνον καθίστατο περιττὸς καὶ ἄνευ νομίμου ἀποτελέσματος ὁ ὅρκος, ἠρνήθη ὅμως τὸν περὶ ἐνοικίου ἰσχυρισμὸν αὐτοῦ διατεινόμενος, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν ἀπὸ 16 φεβρουαρίου 1845 πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, ὅτι εἰσέπραττε τὰ ἐνοίκια ἀπέναντι τῶν τόκων τῶν χρημάτων του ὄντος ἐμπόρου, ὥστε ἡ παραδοχὴ τῆς περὶ ὅρκου προτάσεως τοῦ ἀναιρεσείοντος ἔχει νόμιμον ἀποτέλεσμα ἐπὶ τοῦ περὶ ἐνοικίων ἰσχυρισμοῦ, καθόσον ἐκ τῆς ὁρκοδοσίας ἢ μή, ἐξήρτηται ἡ καταδίκη ἢ μὴ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου εἰς τὴν ἀπόδοσιν αὐτῶν, ἡ δὲ παραβίασις τῆς εἰρημένης διατάξεως εἶναι οὐσιώδης καὶ δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 75 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν, καθόσον ἀπεκλείσθη δι' αὐτῆς ὁ ἀναιρεσείων τοῦ δικαιώματος τῆς ἀποδείξεως, καὶ ἑπομένως τῷ ἐστερήθη τὸ δικαίωμα τῆς ὑπερασπίσεως, τὸ ὁποῖον εἶναι τῆς δημοσίου τάξεως.»

'Απόφ. πολ. 'Αρείου Πάγου 40 τοῦ 1846.

§ 15. Ὅταν τις ἐπήνεγκε τὸν ὅρκον εἰς ἄλλον, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ ἀναίρεσιν διὰ τὸν λόγον, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπαχθῇ ὅρκος. 'Αποφ. πολ. 'Αρ. Πάγου 19 καὶ 89 τοῦ 1837.

§ 16. Δὲν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ ὑπὸ τῶν ἐφετῶν ὅρκος ἐπὶ ἀντικειμένου, περὶ τοῦ ὁποίου ὡρκίσθη ὁ διάδικος εἰς τὸ πρωτοδικεῖον. 'Απόφ. πολ. 'Αρ. Πάγου 175 τοῦ 1847, ἐν λέξει *Μάρτυρες*.

§ 17. Ὁ ἐπὶ δικαστηρίου προτείνων ἰσχυρισμόν τινα, ἐφ' οὗ στηρίζει αὐτοτελῆ αἴτησιν, δύναται, παραιτούμενος τῶν λοιπῶν τῆς ἀποδείξεως μέσων, καὶ μὴ ὑπάρχοντος νομίμου τινὸς τεκμηρίου κατὰ τῆς ἀληθείας τοῦ ἰσχυρισμοῦ του, νὰ ἐπαγάγῃ πρὸς ἀπόδειξιν αὐτοῦ εἰς τὸν ἀντίδικον ὅρκον περὶ τοῦ προκειμένου γεγονότος. 'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 245 τοῦ 1842 (Νομικ. σελ. 3302)

Τίς καὶ πρὸς τίνα δύναται νὰ ἐπαγάγῃ ὅρκον. —Ὅρκος τρίτου.

§ 18. *Τίς ἐπάγει ὅρκον*; Τὸ 351 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας ὁρίζει τὰ περὶ τούτου. Ἐξ αὐτοῦ ἕπεται ὅτι α] ἐπαγωγὴ ὅρκου ἐκ μέρους ἀσώτων ἢ ἀνηλίκων δὲν εἶναι δεκτή, οὔτε παράγει συνέπειας (Πανδ. 12, 2 τεμ. 9, 5, 4 καὶ 17 § 1 καὶ 44, 5 τεμ. 19) (1). — β'] Ὁ κηδεμὼν ὅμως τοῦ ἀσώτου, ὁ ἐπίτροπος τοῦ ἀνήβου, ὁ κηδεμὼν τοῦ ἐφήβου ἐπάγουσιν ὅρκον (Πανδ. 12, 2 τεμ. 17 § 2 καὶ 35 πρ.). Ἴσως ἡ διανομία παρέχει ἀμφιβολίαν τινὰ ὡς πρὸς τὰ ἀκίνητα, τὸ Ρωμ. δίκαιον ὅμως ἕνα μόνον περιορισμὸν ἔχει, ὅτι δηλαδὴ πρέπει νὰ ἦναι στερημένος ἄλλων ἀποδείξεων. Ἴδε Ρουσσ. περὶ ἀποδ. σελ. 34 ἐπ.

§ 20. Πρὸς τίνα δύναται νὰ ἐπαχθῇ ὅρκος;

§ 21. *Πρόσωπα διατελοῦντα ὑπὸ ἐπιμέλειαν* (Ἴδε τὰ ἑπόμ. ἐδ. α'—ζ').

α'] Τὰ ἄρθρα 358 καὶ 359 προβλέπουσι τὰ πρόσωπα, εἰς ἃ ἐπάγεται ὅρκος. Ἄρα ἀνήλικες, συμπληρώσαντες τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας των, δύνανται νὰ δώσωσιν ὅρκον, καίτοι δικαζομένης τῆς ὑποθέσεως μεταξὺ τοῦ κηδεμόνος των καὶ τοῦ ἄλλου διαδίκου (ἄρθρ. 83 τοῦ ποινικοῦ νόμου).

β'] Ἐπὶ τοῦ 1 ἐδ. τοῦ 358 ἄρθρου. Ἀνήλικες συμπληρώσαντες τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας των, δύνανται ἀκωλύτως νὰ δώσωσιν ὅρκον, μὴ θεωρούμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς ἀνίκανοι πρὸς τοῦτο. Ὅθεν, καίτοι δικαζομένης τῆς ὑποθέσεως μεταξὺ τοῦ κηδεμόνος τοῦ ἀνήλικος καὶ τοῦ ἄλλου διαδίκου, ὁ ὅρκος πρέπει νὰ δίδηται ὑπὸ τοῦ ἀνήλικος αὐτοῦ. Τὸ περὶ τῆς εἰρημένης ἡλικίας συνδέεται μὲ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ ποιν. νόμου, κατὰ τὴν ὁποίαν μέχρι τοῦ συμπληρωμένου 14 ἔτους ἐξετάζεται ἂν ὁ ἀνήλιξ ἐνήργησε μετὰ διακρίσεως ἢ ὄχι.

Ὅταν δὲ ὁ ἀνήλιξ δὲν συνεπλήρωσεν ἔτι τὸ 14 ἔτος, εἴδομεν ἤδη ὅτι δύναται ὁ ἐπίτροπος ἢ ὁ κηδεμὼν αὐτοῦ νὰ ἐπαγάγῃ ὅρκον—καὶ ῥητῶς προσέτι τὸ λέγει τὸ 359 ἄρθρον. Ἀλλὰ ἐὰν ὁ ἐπαχθεὶς ὅρκος ἀντεπαχθῇ, ἢ ἂν γίνῃ ἀπ' εὐθείας ἐπαγωγὴ ὅρκου εἰς ἀνήλικα μὴ συμπληρώσαντα τὸ 14 ἔτος, ὁ νόμος, ἀποβλέπων εἰς τὴν προσωρινότητα τοῦ λόγου τῆς πρὸς ὁρκοδοσίαν ἀνικανότητος, λέγει, ἄρθρ. 361, ὅτι μένει εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἀντιδίκου

(1) Ἴδε τὴν λέξιν Ὅρκος κ.τ.λ. ἐν σελ. 209.

τοῦ ἀνήλικος, ἢ νὰ περιμείνῃ τὴν πρὸς ὅρκον νόμιμον ἡλικίαν, καὶ ἑπομένως νὰ ἀναβάλῃ τὴν ἀπόφασιν, ἢ νὰ συγχωρήσῃ εἰς τὸν ἐπίτροπον τοῦ ἀνήλικος νὰ ὁρκισθῇ περὶ τῆς γνώσεως ἢ ἀγνοίας του· (Περὶ τοῦ ὅρκου τῆς ἀγνοίας θέλομεν ὁμιλήσει κατωτ.).

Ὡς πρὸς τὴν λόγῳ τῆς ἡλικίας ἱκανότητα τοῦ ὀμνύειν, τὸ Ῥωμ. δίκαιον διακρίνει μεταξὺ ἀνήβων καὶ ἐφήβων, καὶ περιέχει δύο διατάξεις ἀντιθέτους πρὸς ἀλλήλας, ἐξ ὧν ἡ μὲν φαίνεται ἀπαγορεύουσα τὴν ὁρκοδοσίαν ἀνήβου, ἡ δὲ ἐπιτρέπουσα αὐτήν. Πανδ. 12, 2 τεμ. 26 πρ. Βασιλ. 22, 5 κς΄. *Οἱασδήποτε ἡλικίας ἢ φύσεως εἴη ὁ ὀμόσας ἔρρωται·* δοκεῖ δὲ μὴ ἐπιορκεῖν ὁ ἄνηβος, ἐπειδὴ ἐν εἰδήσει οὐ δοκεῖ ἀπαντᾷν. Αὐτόθι 34 § 2 λδ΄ ἐδ. 3. *Ὅρκος οὐκ ἐπιφέρεται ἀνήβῳ. Bayer* σελ. 385.

Ἰδοὺ δὲ πῶς συναρμολογοῦν τὴν φαινομένην ταύτην ἀντινομίαν. ὅρκος *οὐκ ἐπιφέρεται ἀνήβῳ*, δὲν εἶναι, δηλαδή, ὑπόχρεως ὁ ἄνηβος, ἐὰν τυχὸν ἐπαχθῇ αὐτῷ ὅρκος, νὰ ἐκφρασθῇ περὶ αὐτοῦ, ὑποκείμενος, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, εἰς ἐπιζημίους συνεπείας. Ἐὰν ὅμως ἐπαχθέντος ὅρκου εἰς ἄνηβον, οὗτος, οἱασδήποτε ἡλικίας ὤν, δεχθῇ καὶ ὀμόσῃ, ἔρρωται ὁ ὅρκος. Δὲν δύναται, δηλαδή, πλέον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ ἐπαγαγὼν τὸν ὅρκον νὰ προσβάλῃ τοῦ ὅρκου τὸ κῦρος ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας τοῦ ὀμόσαντος, διότι αὐτὸς ὁ ἐπαγαγὼν εἶναι τῆς γενομένης ὁρκοδοσίας ὁ αἴτιος. Ῥουσσ. περὶ ἀποδείξεως σελ. 314.

γ΄] Ὅταν ὁ ὑπὸ κηδεμονίαν διατελῶν συνεπλήρωσε τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας του, πρέπει νὰ ὑποχρεοῦται αὐτὸς οὗτος αὐτοπροσώπως (ὄχι λοιπὸν διὰ τοῦ κηδεμόνος) νὰ δίδῃ τὸν ἐπιβαλλόμενον ὅρκον.—Ἡ παράβασις αὕτη προτείνεται καὶ ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου (ἄρθρα 358, 361, 362 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 159 τοῦ 1853, ἀναιροῦσα τὴν 10376 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

δ΄] Ἐπιβληθέντος εἴς τινα διάδικον ἀναπληρωτικοῦ τινος ὅρκου καὶ ἀποθανόντος τοῦ διαδίκου αὐτοῦ πρὸ τῆς δόσεως τοῦ ὅρκου τούτου, δύναται ὁ ἐπίτροπος τῶν τέκνων του νὰ δώσῃ τὸν περὶ τοῦ πιστεύειν καὶ μὴ γινώσκειν ὅρκον. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 264 τοῦ 1842, ἣν ἐν λέξει *Κηδεμονία*.

ε΄] Ἀπαγορευθέντος τινὸς τῶν διαδίκων, εἰς ὃν ἐπήχθη ὅρκος, ἀπαιτεῖται νὰ δοθῇ νέα προθεσμία εἰς τὸν κηδεμόνα αὐτοῦ πρὸς δήλωσιν τῆς παραδοχῆς, ἢ μή, τοῦ ὅρκου, ὡς πράττεται καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ ἀποθανόντος διαδίκου. Ἀπόφ. ἐφετ. Ναυπλ. 61 τοῦ 1843 (Νομικ. σελ. 3349).

ς΄] Ἐπιβαλλομένου εἰς ἐπίτροπον ὅρκου ἀναπληρωτικοῦ, δύνα-

ται ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀναβολὴν τῆς ὁρκοδοσίας μέχρι τῆς ἐνηλικιώσεως τοῦ ἐπιτροπευομένου; Ὄχι, διότι

1) Αἱ διατάξεις τοῦ περὶ ἐπακτοῦ ὅρκου δευτέρου μέρους τῆς πολ. δικονομίας ἐφαρμόζονται εἰς τὰς τοῦ τρίτου (τοῦ περὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ ἐπιβαλλομένου), ὅταν τ' ἄρθρα τ' ἀποτελοῦντα τὸ τρίτον μέρος ἀναφέρωνται εἰς τὰς τοῦ δευτέρου μέρους. — Ἡ διάταξις δὲ τοῦ ἄρθρου 361 τῆς πολ. δικονομίας ὑπάγεται εἰς τὸ β' μέρος, καὶ καμία διάταξις τῶν ἐν τῷ γ' δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ 361 ἄρθρον.

2) Κατὰ τὸ ἄρθρον 349 τῆς πολ. δικονομίας, ὁ ἐπακτὸς ὅρκος εἶναι εἶδος συμβιβασμοῦ· ἑπομένως ὁ ἐπάγων ὅρκον εἰς ἄνθρωπον μὴ ὄντα εἰς ἡλικίαν νὰ ὁρκισθῇ, συναινεῖ εἰς τὴν ἀναβολὴν τῆς ἀποφάσεως· ἀλλὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν προκειμένου περὶ ἀναπληρωτικοῦ ὅρκου, ἀφορῶντος συμπλήρωσιν ἀποδείξεως, καθότι εἰς τῶν διαδίκων δὲν δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πρόοδον τῆς δίκης. Ἀπ. ἐρετῶν Ναυπλ. 822 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5501).

ζ'] Οἱ ἐπίτροποι δύνανται νὰ δεχθῶσιν ἢ νὰ ἐπαγάγωσι τὸν ὅρκον; *Carré n.* 515.— *Toull.* τόμ. 2 σελ. 456, 468.— *Duranton* τόμ. 13 ἀρ. 582.—Ἴδε ἀνωτ. § 18.

§ 22. *Κατάδικοι*. Ἴδε τὰ ἑπόμενα ἐδάφ. ά—δ'.

ά] Ἐπὶ τοῦ 2 ἐδαφ. τοῦ 358 ἄρθρου. Ὁ καταδικασθεὶς ἅπαξ ὡς ψεύδορκος ἢ ψευδομάρτυς δὲν δύναται, φυσικῷ τῷ λόγῳ, νὰ θεωρηθῇ ὡς ἱκανὸς, ὥστε δι' ὁρκοδοσίας νὰ λύσῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν ὑπάρχουσαν ἀμφισβήτησιν. Ὁ δὲ καταδικασθεὶς ἐπὶ κακουργήματι, στερούμενος, δυνάμει τοῦ νόμου, τὸ δικαίωμα τοῦ μαρτυρεῖν ἐνόρκως εἰς ξένας ὑποθέσεις, θεωρεῖται ὀρθότατα ὡς ἀνίκανος νὰ λύσῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν ὑπάρχουσαν διένεξιν. Ἐὰν ὁ τοιοῦτος πρὸς ὁρκοδοσίαν ἀνίκανος, μὴ ἔχων ἄλλο μέσον πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ του, θελήσῃ νὰ ἐπαγάγῃ ὅρκον εἰς τὸν ἀντίδικόν του, δὲν ὑπάρχει οὐδὲν τὸ κωλύον τὴν τοιαύτην ἐπαγωγὴν, τὴν ὁποίαν καὶ ῥητῶς ἐπιτρέπει ὁ νόμος διὰ τοῦ 359 ἄρθρου, διότι, καίτοι ἀνίκανος πρὸς ὁρκοδοσίαν, ἔχει ὅμως τὸ δικαίωμα τοῦ συμβιβάζεσθαι, ὁ δὲ πρὸς ὃν ἐπάγει ὅρκον ἔχει τὴν ἱκανότητα τοῦ ὀμνύειν. Ἀλλὰ ὁ νόμος, ὡς θέλομεν ἰδεῖ, ἐπιτρέπει εἰς πάντα διάδικον τὴν *ἀντεπαγωγήν*· ἄρα εἶναι καὶ εἰς τὸν ἀντίδικον τοῦ ἀνικάνου πρὸς ὁρκοδοσίαν ἐλεύθερον ν' ἀντεπαγάγῃ τὸν ὅρκον, διότι πῶς δύναται ὡς ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει ἀντίδικον τοιοῦτον νὰ στερηθῇ δικαιώματος, τὸ ὁποῖον ὁ νόμος εἰς πάντα διάδικον, πρὸς ὃν ἐπάγεται ὅρκος, χορηγεῖ, τοῦ νὰ εἴπῃ δηλαδὴ εἰς τὸν μὴ ἔχοντα ἄλλας ἀποδείξεις καὶ

δ'] Όταν ή σύζυγος ήτο κατά τήν έποχήν τής προικοδοτήσεως ένήλιξ καί συνεβίωσε μέ τόν σύζυγον, όφείλει νά δώση τόν προσωπικόν όρκον περί τής παραδόσεως τής προικός, περί άποδόσεως τής όποίας ένάγει τόν κληρονόμον τού συζύγου. Άπόφ. έφετών Άθηνών 8059 τού 1851.

ε'] Κατά τό 363 άρθρον τής πολ. δικονομίας, τότε μόνον οί κληρονόμοι δύνανται νά λάβωσι τόν περί τού πιστεύειν καί μή γινώσκειν όρκον, όταν δέν δύνανται νά όμώσωσιν, ότι γινώσκουσιν οί ίδιοι τό πράγμα. Άπόφ. πολ. Άρ. Π. 25 τού 1842.

ς'] Ό κληρονόμος όμνύει, ώς μή γινώσκων ό ίδιος τό πράγμα, τόν περί τού πιστεύειν καί μή γινώσκειν όρκον κατά τό άρθρον 363 τής πολ. δικονομίας· όθεν δέν δύναται νά δώση όρκον τροπολογημένον. Έπί τού προκειμένου τό πράγμα έχει ούτως « ό ένάγων έζήτησε νά όμώση ό άντίδικός του άν αύτός καί ό πατήρ του δέν έλαβον σκεύη τινά — ό δ' έναγόμενος ώρκίσθη ότι ήκουσεν άπό τόν πατέρα του ότι είχε λάβει τά πράγματα άπό τόν Χ καί τά έπλήρωσεν είς τήν ίδίαν· όθεν άνηρέθη ή άπόφασις, δι' ής έθεωρήθη ώς έγκυρος ή τροποποίησις αύτη. Άπόφ. πολ. Άρ. Πάγου 105 τού 1851.

ζ'] Δέν δύναται νά έπαχθή παρά τού όφειλέτου όρκος είς τόν πληρεξούσιον δανειστού τινος, άντικείμενον έχων τόν Άναστασιανόν νόμον, ένόσω δέν γενή άναγγελία είς τόν όφειλέτην περί τής παραχωρήσεως.

Άπόφ. « Έπειδή, κατά τόν νόμον 3 τού Κώδ. *de novationibus* βιβλ. 8 τίτλ. 42, αί τού παραχωρητού πρός τόν όφειλέτην ένδικοι σχέσεις μένουσιν άμετάβλητοι, τούτέστι δύναται πάντοτε ό πρώτος νά ένεργήση άπ' εύθείας κατά τού δευτέρου τήν άπαίτησίν του ένόσω ό έκδοχεύς δέν άναγγείλη ή δέν δηλώση πρός τούτον τήν γενομένην παραχώρησιν τής άπαιτήσεως· έπί δέ τού προκειμένου, κατά τήν βεβαίωσιν τής προσβαλλομένης άποφάσεως τών έφετών, έμφανισθέντος έξ άρχής είς τήν δίκην τού Κ Χ Α ώς πληρεξουσίου άπλώς τού Όθωμανού Ε Κ Ζ, δανειστού τού άναιρεσείοντος Α Κ, καί έπομένως ούδέποτε άναγγείλαντος έαυτόν ώς έκδοχέα έκείνου, ό άναιρεσείων θέλων δήθεν νά κάμη άπέναντι τούτου χρήσιν τού Άναστασιανού νόμου, δέν έδύνατο νά έπαγάγη κατά τού Όθωμανού, ώς ύποτιθεμένου παραχωρητού, τόν όρκον περί τού άν έπώλησε τό έκ 1100 δραχμών δάνειον διά μόνας 500 δραχ., καθόσον, ώς είρηται, μηδεμιάς γενομένης άναγγελίας περί παραχωρήσεως τού δανείου τούτου πρός τόν είρημένον Κ Χ Α, ό Ε Κ Ζ έξηκολούθει νά ήναι κύριος διάδικος, έχων άκέραιον

τὸ δικαίωμα νὰ ἐνεργήσῃ ἀπ' εὐθείας τὴν ἀπαίτησίν του, ὥστε ὁ κατ' αὐτοῦ ἐπαχθεὶς ὅρκος δὲν εἶχεν οὐδὲν ἀποτέλεσμα, ἐνόσῳ δὲν ἤθελε προηγουμένως προσβληθῆ ὡς εἰκονικὴ ἡ πρὸς τὸν ἐντολοδόχον δοθεῖσα πληρεξουσιότης· ἀλλὰ καὶ ἡ χρῆσις τοῦ Ἀναστασιανοῦ νόμου, τὴν ὁποίαν ἐσκόπει ὁ ἀναιρεσείων, ἦτον ὅλως ἰδανικὴ καὶ ματαία ἐνόσῳ ἔλειπεν ἡ ἐκ μέρους τοῦ ὑποτιθεμένου ἐκδοχέως ἀναγγελία περὶ τῆς εἰς αὐτὸν δῆθεν γενομένης παραχωρήσεως τοῦ δανείου· ὀρθῶς ἄρα τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ἀπέρριψε τὴν περὶ ἐπαγωγῆς ὅρκου πρότασιν τοῦ ἀναιρεσείοντος, οὐδὲ παρεβίασεν, ὡς οὗτος διατείνεται, τὰ ἄρθρα 251 καὶ 67 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

Ἐπειδὴ εὑρεθέντος κατὰ τύπον ἀκύρου τοῦ παρὰ τοῦ Ὀθωμανοῦ Ρ. Κ. Ζ ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας ὅρκου, τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν συνεμορφώθη ἐντελῶς μὲ τὸν ῥητὸν ὁρισμὸν τοῦ ἄρθρ. 203 τῆς πολ. δικονομίας, διατάξαν, καίτοι μηδεμιᾶς γενομένης αἰτήσεως, τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ὅρκου· καθότι ἡ ἀκυρότης, τῆς ὁποίας αἴτιος κατέστη, διὰ λάθος ἢ ἀπειρίαν ὁ τὸν ὅρκον λαβὼν προξενικὸς πράκτωρ ἐν Ῥοδοστῷ, δὲν πρέπει νὰ στρέψῃ εἰς βλάβην τοῦ δείξαντος ἅπαξ τὴν διάθεσιν τοῦ ὅτι δέχεται τὸν ἐπαχθέντα, καὶ νὰ καταστήσῃ αὐτὸν τοῦτον ἔκπτωτον δικαιώματος ἀποκτηθέντος· οὔτε ἠμπορεῖ ἄλλως νὰ ὑποτεθῇ ὅτι τὸ δικαστήριον ἐνήργησεν ἐνταῦθα αὐτεπαγγέλτως, κατὰ τὴν αὐστηρὰν τοῦ ὅρκου τούτου ἔννοιαν, ἐνῷ ἐξ ἀρχῆς ὁ ὅρκος ἐπήχθη, κατ' αἴτησιν τοῦ διαδίκου, καὶ μὴ ἀνακληθέντος ἐμπροθέσμως ἐπρόκειτο μόνον νὰ συμπληρωθῇ ἡ ἀκριβής, κατὰ τὸ τεθὲν θέμα, δόσις του· ὅθεν οἱ τὴν παραβίασιν δῆθεν τῶν ἄρθρων 155, 170, 193 καὶ 273 τῆς πολ. δικονομίας ἀφορῶντες ἀναιρέσεως λόγοι, δεύτερος καὶ τρίτος, δὲν εἶναι βάσιμοι.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 178 τοῦ 1847.

η] Ὅταν ὁ ἐνάγων στηρίζῃ τὴν ἀγωγήν του εἰς συναλλαγματικὴν, ἣν διὰ τρίτου προσώπου ἐπραγματεύθη, δὲν ὑποχρεοῦται νὰ ὀμόσῃ ὡς πρὸς τὴν γνησιότητα τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἐκδότου εἰμὴ τὸν τοῦ τρίτου ὅρκον (ἄρθρον 363 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 323 τοῦ 1853.—Ἴδε ἀνωτ. ἐδ. γ'.

θ'] Πότε δίδεται ὁ προσωπικὸς ὅρκος; Ἴδε ἀπόφασιν 11065 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἀφορῶσαν ζήτημα κατά τι ἀμφίβολον.

§ 24. *Ὅρκος ἰδανικῶν προσώπων.* Ἴδε Ῥουσσ. περὶ ἀποδ. σελ. 342 ἐπ. καὶ τὰ ἐπ. ἐδάφια α—η.

γ'] Τίς ὁρκίζεται, ὅταν ὁ ὅρκος ἐπάγηται πρὸς τὸν πατριάρχην τῶν Ἱεροσολύμων, εἰς δίκην τοῦ Ἁγίου Τάφου;

Ἀπόφ. « Ἐπειδή, ὡς σκέπτεται τὸ ἐφετεῖον διὰ τῆς τρίτης σκέψεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 8839 ἀποφάσεως, ἡ προκειμένη ἀγωγὴ ἐκινήθη οὐχὶ κατὰ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων, ἀλλὰ τοῦ διοικητοῦ τῶν κτημάτων τοῦ ἐνταῦθα μετοχίου τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Τάφου, καὶ τῷ ὄντι τινὰ ἐκ τῶν ἐγγράφων τοῦ ἀναιρεσείοντος, καὶ ἰδίως τὸ τῆς ἐφέσεως αὐτοῦ οὐδὲ τὸ ὄνομα τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων ἀναφέρουσιν· ἂν δὲ ἐν τῇ ἀγωγῇ φαίνεται, κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος προσαγόμενον ἔγγραφον αὐτῆς, ὅτι ἀπευθύνεται κατὰ τοῦ εἰρημένου τοποτηρητοῦ ἢ διοικητοῦ καὶ ὡς ἐπιτρόπου τοῦ Πατριάρχου τοῦ Ἁγίου Τάφου, ἡ ἔκφρασις αὕτη δὲν ἐθεωρήθη ἀπὸ τὰ τῆς οὐσίας δικαστήρια ὡς μεταβάλλουσα τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος, ἤτοι ὅτι ἡ ἀπαίτησις τοῦ ἀναιρεσείοντος καὶ ἡ ἀγωγὴ αὐτοῦ ἀπευθύνετο κατὰ τοῦ νομικοῦ προσώπου τοῦ ἐν τῇ Ἀττικῇ μετοχίου τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Τάφου ἐκπροσωπευομένου ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς περιουσίας αὐτοῦ καὶ οὐχὶ κατὰ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἱεροσολύμων ἢ τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Τάφου· ὅθεν τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον διατάξαν νὰ ὁμόσῃ τὸν επαχθέντα ὅρκον ὁ προϊστάμενος τοῦ ἐν τῇ Ἀττικῇ μετοχίου τοῦ Ἁγίου Τάφου, ἐν ὀνόματι τοῦ ὁποίου, ὡς κατ' ἰδίαν ὑπάρχοντος νομικοῦ προσώπου, συνήφθη ἡ περὶ ἧς ἡ δίκη σύμβασις, καὶ οὐχὶ ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, ὅστις, μὴ ὢν διοικητὴς τῶν ὑποθέσεων τοῦ αὐτοῦ μετοχίου, δὲν εἶναι καὶ διάδικος ἐν τῇ κατ' αὐτοῦ δίκῃ, οὐδένα νόμον παρεβίασε. »

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 57 τοῦ 1853, σύμφωνος μὲ τὴν 8839 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

δ'] Δι' ὑπόθεσιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου ὁρκίζεται ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργός, ὡς ἀντιπρόσωπος καὶ διαχειριστὴς τῆς περιουσίας του, ὡς τὸ ἄρθρον 351 τῆς πολ. δικονομίας ὁρίζει. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 231 τοῦ 1850 — Ἴδε τὰ δύο προηγ. ἐδ.

ε'] Ὅρκος δύναται καὶ εἰς ἰδανικὰ πρόσωπα νὰ ἐπαχθῇ, προσέτι δὲ τότε μόνον δίδεται παρὰ τῶν προϊσταμένων σωματείου τινὸς ἢ κοινότητος, ὅταν αἱ πράξεις αὐτοῦ ἀποτελοῦν τὸ ἀντικείμενον τοῦ ὅρκου· ἄλλως δίδεται, κατὰ τὴν διάκρισιν, τὴν ὁποίαν τίθησι τὸ ἄρθρον 366 τῆς πολ. δικονομίας. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 6 τοῦ 1841.

ϛ'] Εἰς τὸ 4 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 12 μαΐου 1835 διατάγματος γίνεται μὲν λόγος περὶ ἐγκρίσεως τῆς ἀνωτάτης ἀρχῆς, ἀλλὰ δὲν προσδιορίζονται ῥητῶς αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς πρέπει νὰ ζητῆται,

κατὰ δὲ τὸ 119 ἄρθρον τοῦ περὶ δήμων νόμου, ἡ ἔγκρισις ἀπαιτεῖται μόνον, ὅταν πρόκηται περὶ εἰσαγωγῆς δίκης ἐκ μέρους τοῦ δήμου, ὅταν, δηλαδὴ, ὁ δῆμος ἦναι ἐνάγων· ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δύναται νὰ ἐνεργῇ ὅλας τὰς δικαστικὰς πράξεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ἡ ὁρκοδοσία. Ἴδε ἐν ἐν Εὑρ. τόμ. 5 τὴν λ. *Δῆμος*.

ζ] Κατὰ τὰ ἄρθρα 364 καὶ 365 τῆς πολ. δικονομίας, ὁ ὅρκος δύναται καὶ εἰς ἰδανικὰ πρόσωπα νὰ ἐπαχθῇ, προσέτι δὲ τότε μόνον δίδεται παρὰ τῶν προϊσταμένων σωματείου τινὸς ἢ κοινότητος, ὅταν αἱ πράξεις αὐτῶν ἀποτελοῦν τὸ ἀντικείμενον τοῦ ὅρκου· ἄλλως δίδεται παρὰ τῶν μελῶν τοῦ σωματείου ἢ τῆς κοινότητος, κατὰ τὴν διάκρισιν, τὴν ὁποίαν τίθησι τὸ ἑπόμενον 366 ἄρθρον. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 6 τοῦ 1841.

η] Ὅταν κοινότης τις συνίσταται ἐκ μελῶν πλειόνων τῶν 20, τότε προτείνεται πρὸς ὁρκοδοσίαν τὸ τρίτον μέρος τῶν μελῶν, ἀλλ' ὄχι καὶ πλέον τῶν πεντήκοντα.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ ἄρθρα 364 καὶ 365 τῆς πολ. δικονομίας, ὁ ὅρκος δύναται καὶ εἰς ἰδανικὰ πρόσωπα νὰ ἐπαχθῇ, προσέτι δὲ τότε μόνον δίδεται παρὰ τῶν προϊσταμένων σωματείου τινὸς ἢ κοινότητος, ὅταν αἱ πράξεις αὐτῶν ἀποτελοῦν τὸ ἀντικείμενον τοῦ ὅρκου, ἄλλως δίδεται παρὰ τῶν μελῶν τοῦ σωματείου ἢ τῆς κοινότητος, κατὰ τὴν διάκρισιν, τὴν ὁποίαν τίθησι τὸ ἑπόμενον ἄρθρον 366· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὁ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἐπαχθεὶς ὅρκος δὲν ἀπέβλεπε πρᾶξιν τοῦ δημάρχου Μεσσαπίων, οὐδ' ἔπρεπεν ἀναγκαίως νὰ δοθῇ παρ' αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ προμνησθὲν ἄρθρον 366, ὅταν κοινότης τις συνίσταται ἐκ μελῶν πλειόνων τῶν εἴκοσι, τότε προτείνονται πρὸς ὁρκοδοσίαν τὸ τρίτον μέρος τῶν μελῶν, αλλ' ὄχι καὶ πλέον τῶν πεντήκοντα· ἑπομένως διατάξαν τὸ δικαστήριον νὰ ὁρκισθῶσι πεντήκοντα ἐκ τῶν δημοτῶν τοῦ δήμου Μεσσαπίων, ἐφήρμοσε πληρέστατα τὸν νόμον.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 6 τοῦ 1841.

§ 25. Ἐπὶ διεκδικήσεων, τίνι δίδεται ὁ ὅρκος; Ἴδε τὰ ἑπόμ. ἐδάφια ά—γ'.

ά] Εἰς τὴν περὶ διεκδικήσεως δίκην τίνι δίδεται ὁ ὅρκος;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ εἰς τὴν παροῦσαν περὶ διεκδικήσεως δίκην, ὁ Τ δὲν εἶναι ἀντίδικος τοῦ Δ, ἀλλ' ὁ Σ· ἑπομένως δὲν ἐδύνατο ὡς πρὸς τὴν διεκδίκησιν ταύτην νὰ ἐπαχθῇ εἰς τὸν Γ ὑπὸ τοῦ Δ ὅρκος

ἀφορῶν τὴν διεκδίκησιν ταύτην, ἄλλως τε οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔχ ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν διεκδικητικὴν ἀπαίτησιν τοῦ Σ, καθότι αἱ συνέπειαι τῆς δόσεως ἢ μὴ τοῦ ὅρκου ἀφοροῦν τὸν εἰς ὃν ἐπάγεται ὁ ὅρκος καὶ οὐχὶ τρίτον τινά.

Ἐπειδὴ καὶ μέν, κατὰ τὸ ἄρθρον 911 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ ἀνακοπὴ τοῦ τρίτου κοινοποιεῖται εἰς τὸν ὀφειλέτην τοῦ δανειστοῦ τοῦ ἐπισπεύδοντος τὴν ἐκτέλεσιν ἐκτελεστικοῦ τινος ἐγγράφου, ἀλλ' ἐκ τούτων δὲν ἕπεται ὅτι εἰς τὴν περὶ διεκδικήσεως ἀγωγὴν ταυτίζεται τὸ πρόσωπον τοῦ ὀφειλέτου μετὰ τοῦ τρίτου τοῦ διεκδικοῦντος, ἐξ ἐναντίας ὁ νόμος θεωρεῖ τὸν ὀφειλέτην καὶ τὸν τρίτον διεκδικητὴν ὡς διαδίκους καὶ διὰ τοῦτο διατάσσει νὰ μὴ δικάζηται, χωρὶς νὰ κλητευθῇ εἰς τὴν δίκην· ὅθεν καὶ ἂν ὁ Γ ὀφειλέτης τοῦ Α εἶναι διάδικος εἰς την παροῦσαν δίκην, ὁ Γ εἶναι διάδικος ἑκάστου τῶν δικαζομένων διαδίκων καὶ αἱ πράξεις τούτου αὐτὸν καὶ μόνον δύνανται νὰ ὠφελήσουν ἢ νὰ βλάψουν.

Ἐπειδὴ ἡ σύζυγος τοῦ Σ δὲν εἶναι εἰς τὴν προκειμένην δίκην διάδικος, οὔτε δύναται, κατὰ τὸν νόμον, αὐτὴ, συνεστῶτος τοῦ γάμου της, νὰ ἐμφανισθῇ πρὸς διεκδίκησιν τῶν προικῴων αὐτῆς πραγμάτων· ἑπομένως οὔτε δύναται νὰ πράξῃ δικαστικήν τινα ἐξώδικον πρᾶξιν ἀφορῶσαν τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τῆς προικός της, ἐκτὸς εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ῥητῶς προβλεπομένας περιπτώσεις· διὰ τοῦτο ὄχι ὀρθῶς ἐπήχθη εἰς ταύτην ὑπὸ τοῦ Α ὁ ῥηθεὶς ὅρκος ὁ ἀφορῶν τὴν ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς διεκδικουμένην προικῴαν οἰκίαν.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3283.

6] Καὶ μέν, κατὰ τὸ 911 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας, ἡ ἀνακοπὴ τοῦ τρίτου κοινοποιεῖται εἰς τὸν ὀφειλέτην τοῦ δανειστοῦ τοῦ ἐπισπεύδοντος τὴν ἐκτέλεσιν ἐκτελεστοῦ τινος ἐγγράφου, ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἕπεται ὅτι εἰς τὴν περὶ διεκδικήσεως τρίτου ἀγωγὴν ταυτίζεται τὸ πρόσωπον τοῦ ὀφειλέτου μετὰ τοῦ τρίτου, ἐξ ἐναντίας ὁ νόμος θεωρεῖ τὸν ὀφειλέτην καὶ τὸν τρίτον διεκδικητὴν ὡς διαδίκους· ὅθεν εἰς τὸν ὀφειλέτην, καίτοι παριστάμενον εἰς τὴν δίκην, δὲν ἐπάγεται ὅρκος, ὁ ὁποῖος ὀλιγώτερον ἀκόμη δύναται νὰ δοθῇ εἰς τὴν γυναῖκα, ὅταν ἀφορᾷ τὴν ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς διεκδικουμένην περιουσίαν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3283 τῆς 12 ἰανουαρ. 1845, ἡ προηγ.

7] Εἶναι ἄκυρος ἡ ὁρκοδοσία τοῦ ἀνακόπτοντος ὡς τρίτου διεκδικητοῦ, ὅταν δὲν ἐκλήτευσε τὸν ὀφειλέτην (ἄρθρον 911 πολ. δικονομίας) Καὶ διότι, κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην, πρέπει νὰ

κοινοποιῶνται εἰς τὸν ὀφειλέτην πᾶσαι αἱ ἀφορῶσαι τὸ συμφέρον του πράξεις, καὶ τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ ὁρκωμοσία. Ἀπόφ. ἀρείου 11370 τοῦ 1853, τμ. 2.—Ἴδε Κύρ. τόμ. 8 σελ. 355 ἐπ.

Περὶ τίνος ἀντικειμένου ἐπάγεται ὅρκος; (1)

§ 26. Τὸ 351 ἄρθρον λέγει περὶ παντὸς γεγονότας, εἴτε περὶ χρημάτων πρόκειται, εἴτε περὶ πραγμάτων, εἴτε περὶ κατοχῆς ι. σεως, εἴτε καὶ περὶ ἀδικήματος (Πανδ. 12, 2 θέμ. 3 § 1, 13 § 2 καὶ 34 πρ.—Β. 22, 5, γ', ιγ' ἐδ. 2 καὶ λδ'). ἐὰν ἰδιαίτεροι ὁρισμοὶ δὲν διαγράφουν τὸ ἐναντίον, οἷον ἐπὶ διαζεύξεων (ἄρθρον 685 πολ. δικονομίας—*Dur.* τόμ. 13 ἀρ. 574), ἢ ἐπὶ ἰδιοκτησίας πλοίων (ἄρθρον 8 τοῦ ἀπὸ 14 νοεμβρίου 1836 νόμου περὶ ναυτιλίας), ἢ ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ ἴδε κατωτέρω § 62 ἐπ.

§ 27. Λοιπὸν ὁ κανὼν εἶναι: περὶ παντὸς γεγονότος. Ἀλλὰ ἐὰν ἦναι τὸ γεγονὸς ἐπουσιῶδες; Δύναται ὁ πρὸς ὃν ἐπάγεται ὅρκος, ν' ἀποποιηθῇ τὸν ὅρκον ὡς ἐπουσιώδη, χωρὶς νὰ τρέχῃ κίνδυνον ἐπιζημίου τινὸς συνεπείας, διότι ὁ τοιοῦτος ὅρκος δὲν συντελεῖ εἰς ἀπόδειξιν, ἀλλ' εἶναι ἁπλῆ πρότασις συμβιβασμοῦ. Ἐὰν ὅμως συμφωνήσῃ καὶ ὁ πρὸς ὃν ἡ ἐπαγωγὴ μετὰ τοῦ ἐπάγοντος νὰ ἐξαρτήσωσι τὴν λύσιν τῆς ὅλης ὑποθέσεως ἀπὸ τὴν τοιαύτην ὁρκοδοσίαν, τὸ ἐπουσιῶδες τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ὅρκου δὲν βλάπτει ποσῶς τὸ κῦρος τῆς τοιαύτης συμφωνίας. Πανδ. 12, 2 τεμ. 29 Βασιλ. 22, 5 λθ'. Ρουσσ. περὶ ἀποδ. σελ. 346.

§ 28. Ἂν καὶ ὁ ἀντίδικος δὲν ἤθελεν ἔχει ἰδίαν γνῶσιν τῶν ἀποδεικτέων πραγμάτων. Εἰς ἄνθρωπον, μὴ δυνάμενον νὰ ἔχῃ ἰδίαν γνῶσιν τοῦ ἀποδεικτέου πράγματος, δὲν δύναταί τις νὰ ἐπάξῃ ὅρκον περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ὅρκου, δὲν δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ ἀπὸ αὐτὸν νὰ ὁρκισθῇ *de veritati facti.* Αὕτη εἶναι ἡ ἔννοια καὶ τῶν ἑξῆς τεμαχίων. Πανδ. 25, 2 τεμ. 11, § 2 Βασιλ. 28, 11 ιά ἐδ. 2. Ὁ δὲ λεγόμενος κλέψαι μόνος ὀμνύειν ἀναγκάζεται, οὐ μὴν ὁ πατὴρ ἢ ὁ κληρονόμος αὐτοῦ· ἄδικον γάρ ἐστιν, ἄλλον ὀμνύναι περὶ τοῦ ἀλλοτρίου ἀποτελέσματος. Ρουσσ. αὐτ. σελ. 347.

§ 29. Ἐὰν θέλῃ τις νὰ ἐπαγάγῃ ὅρκον εἰς τοιοῦτόν τινα, ὀφείλει νὰ τὸν ἐπαγάγῃ ὡς ὅρκον περὶ ἀγνοίας τοῦ πράγματος, *de ignorantia*, καὶ ὄχι περὶ τῆς ἀληθείας. Περὶ τοῦ τοιούτου ὅρκου λέγει

(1) Bayer σελ. 389.

τὸ 363 ἄρθρον: Ἐάν τις διάδικος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπήχθη ἢ ἀντεπήχθη ὁ ὅρκος, δὲν δύναται νὰ ὁμώσῃ, ὅτι γινώσκει ὁ ἴδιος τὸ πρᾶγμα, πρέπει νὰ ὁμόσῃ, ὅτι, *καίτοι προσπαθήσας* ν' ἀνακαλύψῃ τὴν ἀλήθειαν, δὲν ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ λόγον διὰ νὰ πεισθῇ (ἤ, κατὰ τὰς περιστάσεις, νὰ ἀμφιβάλῃ) ὅτι κτλ. Τοιοῦτος εἶναι π. χ. ὁ ὅρκος, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει Πανδ. 12, 2 τεμ. 3 § 3. Βασιλ. 22, 5 γ' ἐδ. 3. Ρουσ. αὐτ. σελ. 347.

§ 30. Ὁ περὶ ἀγνοίας ὅρκος προϋποθέτει, ὡς εἴδομεν, προσπάθειαν τοῦ ὀμνύοντος ν' ἀνακαλύψῃ τὴν ἀλήθειαν. Δύναται ἆρά γε νὰ ἐπαχθῇ ὅρκος περὶ τοῦ νομίζειν ἁπλῶς, *de credulitate*: ὄμοσον ὅτι οὕτω φρονεῖς, οὕτω νομίζεις περὶ τοῦ πράγματος; Ἐὰν ἦναι καὶ τὰ δύο μέρη σύμφωνα εἰς λύσιν τῆς διενέξεως διὰ τοιούτου ὅρκου, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία. Τὸ ζήτημα ὅμως εἶναι ἂν ὀφείλῃ τις νὰ δώσῃ ὅρκον ἐπαγόμενον, ἢ δύναται ἀζημίως νὰ τὸν ἀποποιηθῇ. Ὀρθότερον πρέπει νὰ εἴπῃ τις, ὅτι δύναται νὰ τὸν ἀποποιηθῇ. Διότι, ὅταν τις ὀμνύῃ ὅτι, καίτοι προσπαθήσας ν' ἀνακαλύψῃ τὴν ἀλήθειαν, δὲν εὗρε λόγον νὰ πεισθῇ ἢ ν' ἀμφιβάλῃ, ἀναπαύει τὴν συνείδησίν του διὰ τῆς γενομένης προσπαθείας πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας. Ἐνόρκως ὅμως νὰ βεβαιώσῃ τις τί νομίζει περὶ τοῦ πράγματος, δὲν δύναται μὲ ἀναπαυμένην συνείδησιν, διότι ἐνδέχεται καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ν' ἀμφιβάλῃ τί πρέπει νὰ νομίσῃ. Πρβ. Πανδ. 12, 2 τεμ. 34 πρ. Βασιλ. 22, 5 λδ'. . . . Ὁ λέγων ἠλευθερῶσθαι διὰ τὸ νομίζειν ἀποθανεῖν τὸν δοῦλον, ὃν χρεωστεῖ, οὐκ ὀφείλει οὕτως ὀμνύειν· ἀλλ' ἢ οὐκ ὄμνυσιν, ἢ λαμβάνει προθεσμίαν ἐπὶ τῷ ἀκριβῶσαι, καὶ οὕτως ὀμόσαι (1). Ρουσσ. αὐτ. σελ. 348.

§ 31. *Εἴτε ὑπάρχουν ἄλλαι ἀποδείξεις ἢ μή· καὶ κατ' αὐτῶν ἀκόμη τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων*. Διότι, ἀφοῦ διὰ τῆς ἐπαγωγῆς τοῦ ὅρκου κάμνω δικαστὴν εἰς τὴν ἰδίαν μου ὑπόθεσιν τὸν ἀντίδικόν μου καὶ ἀφίνομαι εἰς τὴν συνείδησίν του, δὲν δύναται αὐτὸς εὐλόγως νὰ εἴπῃ: δὲν ὁρκίζομαι, διότι τὸ πρᾶγμα ὑπάρχει ἄλλως ἀποδεδειγμένον. Γινώσκομεν ἤδη ὅτι ἐκ τῶν μέσων τῆς ἀποδείξεως μόνη ἡ αὐτοψία στηρίζεται εἰς ἄμεσον τοῦ δικαστοῦ ἀντίληψιν· τὰ δὲ λοιπὰ μέσα εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐπισφαλῆ, ἐκανονίσθησαν δὲ διὰ νὰ καταστήσωσι δυνατὴν τὴν δικαστικὴν λύσιν τῶν ἀμφισβητήσεων, ὅπερ ἄλλως ἤθελεν εἶσθαι σχεδὸν ἀδύνατον, φέροντα εἰς ἀνεύρεσιν τῆς δικανικῆς ἀληθείας. Ὅταν λοιπόν, καίτοι ὑπαρχουσῶν ἀποδείξεων ἄλλων, ἐγὼ ἀφίνω

---

(1) Ἴδε ἀνωτέρω περὶ τοῦ ὅρκου τῶν τρίτων § 23 ἐπ.

τὴν ὑπόθεσιν εἰς τοῦ ἀντιδίκου μου τὴν συνείδησιν, δὲν πρέπει οὕτως νὰ δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν ὁρκοδοσίαν ἀζημίως. Αὐτ.

Βλ. Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν 132 τοῦ 1847. Τὸ ἐν Λαμίᾳ πρωτοδικεῖον, ὡς ἐφετεῖον, εἶχεν ἀποῤῥίψει πρότασιν ἐπαγωγῆς ὅρκου ἐπὶ θέματος, περὶ οὗ εἶχε διαταχθῇ ἀπόδειξις, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας ἔπεισε τὸ δικαστήριον περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἰσχυρισμῶν ἐκείνου τοῦ διαδίκου, εἰς ὃν ὁ ὅρκος ἐπήγετο. Ἀνῄρεσεν ὁ Ἄρειος Πάγος, διότι, κατὰ τὸ 351 ἄρθρον, δυναται νὰ ἐπαχθῇ καὶ περὶ ἀντικειμένων, ὡς πρὸς τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν ἄλλαι ἀποδείξεις. Αὐτόθι σελ. 348.

§ 32. Ὅταν ὁ ὅρκος δὲν ἔχῃ ἔννομόν τι ἀποτέλεσμα, τὸ δικαστήριον δὲν ἐπιβάλλει αὐτόν· οἷον ὁ ὅρκος, ἂν ἡ γυνὴ ἐπώλησε προικῷον κτῆμα. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 146 τοῦ 1844 (Νομικ. σελ. 4025).

§ 33. Αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 351 τῆς πολ. δικονομίας, οὐσιαστικαὶ οὖσαι, δὲν ἔχουν ἀναστρεπτικὴν δύναμιν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐφαρμόζεται εἰς συμβόλαια συνταχθέντα πρὸ τῆς δικονομίας. — Εἰς τὰ συμβόλαια ἐφαρμόζονται οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συντάξεως αὐτῶν ἰσχύοντες νόμοι. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3397 τοῦ 1845.—Ἴδε τὴν λέξιν *Νόμοι* σελ. 126 ἐπ. ἔνθα περὶ ἀναδρομικῆς δυνάμεως.

§ 34. Δύναται ν' ἀποδειχθῇ δι' ὅρκου, ὅτι ὁ . . ἔδωκεν εἰς τὸν . . ἐντολὴν νὰ ὑπογράψῃ ἀντ' αὐτοῦ, ὡς ἀγραμμάτου, εἰς ἔγγραφον, δι' οὗ ὑπέσχετο νὰ παραδώσῃ σταφιδοκαρπὸν ἀντὶ τιμήματος, καθότι ἡ ἐντολὴ αὕτη ἀποδεικνύει τὴν συναίνεσιν εἰς τὴν σύστασιν τοῦ συναλλάγματος. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 305 τοῦ 1853, ἀναιροῦσα τὴν 331 τοῦ 1853 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ πρωτοδικῶν.

§ 35. Δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ δι' ὅρκου ἡ ἀνικανότης τοῦ ὁρκιστέου δι' ἔλλειψιν τῶν διανοητικῶν αὐτοῦ δυνάμεων, ὅταν τὸ δικαστήριον πείθεται περὶ τοῦ ἐναντίου ἐξ ἐπισήμων ἐγγράφων. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 106 τοῦ 1848.

§ 36. Ὁ ἐπαγόμενος ὅρκος περὶ τοῦ ἂν δίκη τις ἀφορᾷ πρᾶξιν ἐμπορικήν, δὲν δύναται νὰ ἦναι δεκτός, διότι συμβιβασμὸς δὲν συγχωρεῖται ἐπὶ πραγμάτων ἀφορώντων τὴν δημοσίαν τάξιν, οἷον εἶναι τὸ τῆς ἁρμοδιότητος. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1303 τοῦ 1839.—Πρβλ. Κύρ. τόμ. 5 σελ. 6 ἐπ.—Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 102 τοῦ 1850.—Ἴδε κατωτ. § 66[a].

§ 37. Ἐὰν ἐπὶ κολασίμου πράξεως, περὶ τῆς ὁποίας δὲν δύναται νὰ γίνῃ συμβιβασμός, ἐπαχθῇ ὁ ἀποφασιστικὸς ὅρκος κατ' αἰ-

τησιν τοῦ διαδίκου, δύναται ὁ ἴδιος οὗτος διάδικος νὰ ζητήσῃ τὴν ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐπεβλήθη παρὰ τοῦ δικαστηρίου ὁ ἀποφασιστικὸς ὅρκος, ὅστις εἶναι ὑποδιαίρεσις συμβιβασμοῦ; Ὄχι. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 89 τοῦ 1837.

§ 38. Κατὰ τὸ 245 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας, τὰ ἔθιμα μὲν δύνανται νὰ ἀποδειχθῶσι διὰ τῶν συνήθων μέσων τῆς ἀποδείξεως, ἐπομένως καὶ δι' ἐπαγωγῆς ὅρκου, ἀλλ' ὅμως ὁσάκις πρόκηται περὶ ἀποδείξεως ἐθίμου, τὸ θέμα τῆς ἀποδείξεως δὲν δύναται νὰ τεθῇ παρὰ τοῦ δικαστοῦ γενικῶς καὶ νὰ ζητηθῇ ἁπλῶς, ἂν τὸ προτεινόμενον ἔθιμον ὑπάρχῃ εἰς τὸν δεῖνα τόπον, καθότι ἡ ὕπαρξις τοῦ ἐθίμου εἶναι συμπέρασμα νομικόν, τὸ ὁποῖον ὁ δικαστὴς συνάγει ἐκ τῶν πραγματικῶν περιστατικῶν καὶ παραδειγμάτων, ὅσα τυχὸν προσάγονται ἐνώπιόν του· ἄλλως ἐκ τῆς κατὰ γενικὸν μόνον τρόπον δι' ὅρκου βεβαιώσεως περὶ ὑπάρξεως ἐθίμου, ὁ δικαστὴς δὲν ἤθελε δυνηθῇ νὰ ἐρευνήσῃ ἂν τῷ ὄντι ὑπάρχωσι καὶ τὰ ἀπαιτούμενα νόμιμα παντὸς ἐθίμου προσόντα. Ἴδε τὴν λέξιν *Ἔθιμα* ἐν Εὐρ. τόμ. 6.—Ἴδε καὶ ἀπόφασιν 9319 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 39. Ἡ εἴσπραξις τῶν φόρων δὲν δύναται νὰ ἐνεργηθῇ καὶ ν' ἀποδειχθῇ εἰμὴ μόνον διὰ τοῦ στελέχους τῶν διπλοτύπων βιβλίων, ἀπαγορευομένου παντὸς ἄλλου μέσου ἀποδείξεως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 329 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 9320 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Ἴδε καὶ ἀπόφ. 11776 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, καθ' ἣν δὲν συγχωρεῖται ὅρκος, ὅταν πρόκηται περὶ πληρωμῆς γενομένης εἰς τὰ ταμεῖα. Ἴδε τὴν λέξιν *Πληρωμή* καὶ τὸν ἑπόμενον §.

§ 40. Προκειμένου ν' ἀποδειχθῇ πληρωμὴ εἰς δημόσια ἢ δημοτικὰ ταμεῖα, ὅρκος, πρὸς ἀπόδειξιν, δὲν συγχωρεῖται, διότι νόμος εἰδικὸς ὥρισε διπλότυπα γραμμάτια παραλαβῆς, ἐξ ὧν τὸ μὲν μένει εἰς τὸν λαμβάνοντα τὴν πληρωμήν, τὸ δὲ δίδεται εἰς τὸν πληρώνοντα. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 2 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 6707 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν (Βυζάνης καὶ δῆμος Θηβῶν).—Ἴδε τὸν προηγ. §.

§ 41. Ὁ συμβιβασμὸς ἀποδεικνύεται δι' ὅρκου; Ἴδε τὴν λέξιν *Συμβιβασμός*.

§ 42. Ἔννοια τοῦ ἄρθρου 720 τῆς πολ. δικονομίας. Ὅρα τὴν λέξιν *Γραμμάτεια* ἐν Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 509 καὶ τοὺς ἑξῆς §§.

§ 43. Ἐπὶ συναλλαγματικῶν ὁ ἐπακτὸς ὅρκος δὲν εἶναι δεκτὸς ἐὰν ὁ διάδικος δὲν εἶναι παρὼν (ἄρθρον 720 τῆς πολ. δικονομίας)· μὴ παρόντος δὲ τούτου αἱ διατυπώσεις τῶν ἄρθρων 352, 358

374 καὶ 375 δὲν συμβιβάζονταί μὲ τὴν διάταξιν τοῦ 729. Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 199 τοῦ 1847.—Ἴδε § 42, 44 ἐπ.

§ 44. Ὁ κομιστὴς συναλλαγματικῆς τινος λαμβάνει τὸν τοῦ τρίτου ὅρκον, ὅταν πρόκηται νὰ βεβαιώσῃ τὴν γνησιότητα τῆς ὑπογραφῆς τοῦ παραχωρητοῦ του;

Ἡ ἀπόφασις 6226 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει·

«Ἐπειδὴ ἡ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἐκδιδομένη συναλλαγματικὴ ὀπισθογράφησις δὲν εἶναι εἰμὴ σύνάλλαγμα μεταβιβαστικῆς παραχωρήσεως τῆς ἐν αὐτῇ σημειουμένης ἀξίας, γενόμενον μεταξὺ ἐκείνου, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ συναλλαγματικὴ ἀνήκει, καὶ ἐκείνου, ὅστις ἐπιλογίζεται ἢ μετρᾷ πρὸς τὸν κύριον τῆν συναλλαγματικῆς τὴν ἀξίαν ταύτης, ὥστε διὰ τοῦ τοιούτου συναλλάγματος τῆς ὀπισθογραφήσεως γίνονται ἄμεσα συναλλαττόμενα πρόσωπα ὅ,τε κύριος τῆς συναλλαγματικῆς καὶ ἐκεῖνος, πρὸς ὃν διὰ τῆς ὀπισθογραφήσεως παρεχωρήθη ἡ συναλλαγματική, ὅστις μάλιστα καὶ δυνάμει ταύτης ἐμβαίνει κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν τῆς ὀπισθογραφήσεως εἰς ὅλα τὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ὁ πρὸ αὐτοῦ παραχωρητὴς ἢ ὀπισθογράφος εἶχε κατὰ τοῦ ὀφειλέτου καὶ τοῦ ἐγγυητοῦ.

Ἐπειδή, ἑπομένως, τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκ δραχ. 500 συναλλαγματικῆς ἐκδοθείσης ἐν Πειραιεῖ ὑπὸ τοῦ Ι εἰς βάρος τοῦ ΙΙ εἰς Ἀθήνας καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἐκδότου ὀπισθογράφησιν ἐκ τῆς εἰς διαταγὴν τοῦ Μ ὀπισθογραφείσης ὑπὸ τούτου εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Σ, οἱ δύο οὗτοι τελευταῖοι ὀπισθογράφοι καὶ ὁ πρὸς ὃν μεταβιβαστικῶς παρεχωρήθη ἡ συναλλαγματικὴ αὕτη, κομισταὶ ἤδη αὐτῆς, θεωροῦνται νομικῶς καὶ τὰ ἀμέσως συναλλαττόμενα μέρη· τοῦτο δὲ προκύπτει ὅτι καὶ ἐν πράγματι οὕτως ἔχει ἐκ τῆς ὀπισθογραφήσεως, ὥστε ὁ εἰρημένος Γ δὲν δύναται εἰμὴ νὰ δώσῃ τὸν διὰ μνησθείσης ἀποφάσεως ἐπιβληθέντα αὐτῷ ὅρκον, ὡς ἐν αὐτῇ διετυπώθη, ἂν ἡ ὑπογραφὴ τοῦ μετ' αὐτοῦ δι' ὀπισθογραφήσεως τῆς συναλλαγματικῆς συναλλαττομένου, λαβόντος ἀπὸ τὸν ἴδιον τὴν ἀξίαν ταύτης εἰς μετρητὰ νομίσματα, εἶναι γνησία. Ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 363 τῆς πολ. δικονομίας ὁριζόμενος ὅρκος, δίδεται μόνον ἐξαιρετικῶς εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ ὀμόσων διάδικος καὶ τρίτος πρὸς τὸ πρᾶγμα, εἰς ὃ ἀναφέρεται ὁ ὅρκος, δὲν δύναται νὰ ὀμόσῃ ὅτι γνωρίζει ὁ ἴδιος τὸ πρᾶγμα.»

§ 45. Τακτικῆς οὔσης τῆς ὀπισθογραφήσεως, δύναται ὁ ὀφειλέτης νὰ προτείνῃ κατὰ τοῦ κομιστοῦ τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου ὅτι χρήματα δὲν κατεβλήθησαν, ἢ νὰ ἐπάξῃ περὶ τούτου ὅρκον; ὄχι· διότι τὸ ἄρθρον 137 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου δὲν ἀπαιτεῖ

ἀποκλειστικῶς τὴν ἀρίθμησιν, ἀλλὰ μόνον τὴν περὶ τῆς δοθείσης ἀξίας ἔκφρασιν, ἥτις καθιστᾷ τὸν κομιστὴν κύριον, ἀποκλείουσα τὸν ὀφειλέτην τοῦ δικαιώματος (ἀπταίστου οὔσης τῆς ὀπισθογραφήσεως) ν' ἀμφισβητήσῃ τὴν ἐπὶ τοῦ γραμματίου κυριότητα· ἄλλως ἡ κυκλοφορία, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ νόμος περιέβαλε τὰ γραμμάτια μὲ τὸ προνόμιον τῆς προχείρου μεταβιβάσεως τῆς κυριότητός των, ἤθελε ματαιωθῆ. Ἀπ. ἐφετ. Ναυπλ. 225 τοῦ 1850 (Νομικ. σ. 5318).

§ 46. ὅ,τι δι' ὅρκου ἀποδεικνύεται, προτείνεται κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν; Ἴδε τὴν 175 τοῦ 1851 ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου ἐν λέξει *Ἐκτέλεσις*.—Ἴδε καὶ τὸν ἑπ. §.

§ 47. Κατὰ τὴν περὶ ἐκτελέσεως δίκην, εἶναι δεκτὴ ἡ περὶ ἐπαγωγῆς ὅρκου, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς πληρωμῆς τοῦ χρέους, πρότασις· διότι τὰ ἄρθρα 872 καὶ 910 τῆς πολ. δικονομίας δὲν ἀπαιτοῦσιν εἰμὴ τὴν περὶ πληρωμῆς διαβεβαίωσιν, καὶ διαβεβαίωσιν δὲν ἐννοεῖ ὁ νόμος εἰμὴ τὴν εἰς τὸ ἄρθρον 255 τῆς πολ. δικονομίας μνημονευομένην πιθανότητα. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 763 τοῦ 1849 (Νομικ. σελ. 5235 (1).

§ 48. Ἐπιτρέπεται ὅρκος, ὅτι ἐνέκρινες τὴν ὁποίαν ἀποδοκιμάζεις πρᾶξιν; Ἴδε ἀπόφασιν 1334 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐν λέξει *Ἀποδοκιμασία* (εἰς τὸ τυπωθησόμενον παράρτ.).

§ 49. ὅρκος, μετὰ τὴν διὰ τελεσιδίκου ἀποφάσεως τῆς δίκης ἀποπεράτωσιν, δὲν συγχωρεῖται κατὰ τοῦ διατακτικοῦ αὐτῆς, καθότι ἄλλως ἡ τελεσιδικία τῶν ἀποφάσεων δὲν ἤθελεν ἔχει νόμιμον ἀποτέλεσμα, καὶ ἤθελε συντελεῖ πρὸς ἀνανέωσιν τῶν δικῶν· ἄρα δὲν συγχωρεῖται ὅρκος ἂν ἐπληρώθησαν ὑπέρογκοι τόκοι ἐπὶ τοῦ ἐπιδικασθέντος, τελεσιδίκως, κεφαλαίου. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 176 τοῦ 1845 (Νομικ. σελ. 4168).—Ἴδε τὸν ἑπόμ. §.

§ 50. ὅρκος δὲν εἶναι δεκτός, ὅταν πρόκηται ν' ἀποδειχθῇ τι ἐναντίον τοῦ δεδικασμένου. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5480 τοῦ 1849.

§ 51. Τὸ ἐνέχυρον ἀποδεικνύεται δι' ὅρκου; Ἴδε ἀπόφ. 10781 τοῦ 1853 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 52. Πρότασις περὶ ὅρκου, ἀφορῶσα τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ἀχρεωστήτου, ὡς προσβάλλουσα τὸ κῦρος τοῦ ἐγγράφου, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἀπαιτεῖται χρέος τι, δὲν εἶναι δεκτή. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3997 τοῦ 1845.

---

(1) Τ' αὐτὰ καὶ διὰ τῆς 6025 ἀποφάσεως ἀπεφήνατο τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον, τὴν διάταξιν 14 τοῦ Κώδ. comp. μνημονεῦον, ὡς φαίνεται. τὸ δικαστήριον τοῦτο κλίνει νὰ κάμῃ τὴν διάκρισιν μεταξὺ παρόντων (ὄχι κατὰ τὴν συνεδρίασιν ἁπλῶς) καὶ ἀπόντων.

§ 53. Μόνον δι' ἐκθέσεως τοῦ ἁρμοδίου γραμματέως ἀποδεικνύεται ἂν ἐδόθη ἢ οὒ ὁ ἐπιβληθεὶς ὅρκος, καὶ δὲν ἐπιτρέπεται περὶ τούτου ἡ ἐπαγωγὴ ὅρκου. Μὴ ἀποδεικνυομένης δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν τρόπον τῆς ὁρκωμοσίας, ἡ ἐπιβάλλουσα αὐτὸν ἀπόφασις εἶναι προδικαστικὴ μὴ ὑποκειμένη εἰς ἀναίρεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 161 τοῦ 1850.

§ 54. Ἡ ὁρκοδοσία πρέπει ν' ἀποδεικνύηται ἐγγράφως, καὶ μάλιστα ὁσάκις ἡ ἐπιβάλλουσα τὸν ὅρκον ἀπόφασις, διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς δόσεως αὐτοῦ, ἀποφασίζει περὶ τῆς ὑποθέσεως· καθότι τότε ἡ ὁρκοδοσία ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἀποφάσεως, οὖσα συμπληρωματικὸν μέρος της, καὶ ἄνευ τῆς πράξεως τῆς περὶ ὁρκοδοσίας, αἱ διατάξεις τῆς ἀποφάσεως, αἱ προϋποθέτουσαι τὴν δόσιν τοῦ ὅρκου, δὲν ἰσχύουν (ἄρθρα 377, 175, 329, 320 πολ. δικονομίας). —Ἄρα δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐπαγωγὴ ὅρκου ἂν ἐδόθη ἢ μὴ ὁ ἐπιβληθεὶς ὅρκος. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 161 τοῦ 1850.

§ 55. Δύναταί τις νὰ ἐπιβάλῃ ὅρκον εἰς τὸν ἀντίδικόν του, διὰ ν' ἀποδειχθῇ ὅτι συνέταξεν ἐνώπιον συμβολαιογράφου πληρεξούσιον; Ναί.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ τὰ μὴ φέροντα τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ ἐκδόντος αὐτὰ δημοσίου ὑπαλλήλου ἀντίγραφα δὲν ἀποτελοῦν, κατὰ τὸν νόμον, ἐντελῆ ἀπόδειξιν (ἄρθρ. 525 πολ. δικον.)· ἑπομένως τὸ ὑπὸ τοῦ ἐκκαλοῦντος προσαχθὲν ἀντίγραφον πληρεξουσίου ἐγγράφου, ὡς μὴ φέρον τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ ἐκδόντος αὐτὸ συμβολαιογράφου, δὲν ἀποδεικνύει ἐντελῶς τὸ ἐπιβληθὲν αὐτῷ θέμα.

Ἐπειδὴ δὲ, πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τῆς ὑπάρξεως τοιούτου ἐγγράφου καὶ τῆς ὁμοιότητος αὐτοῦ μετὰ τοῦ πρωτοτύπου, ἐπάγει ὁ ἐκκαλῶν ὅρκον εἰς τὸν ἀντίδικόν του, μὴ ἀπαγορευομένου δὲ τοῦ τοιούτου μέσου ἀποδείξεως πρὸς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, ἐπιβλητέος καθίσταται ὁ εἰρημένος ὅρκος καθόσον, κατὰ τὸν νόμον, ἐὰν ἰδιαίτεροι νόμιμοι ὁρισμοὶ δὲν διαγράφωσι ῥητῶς τὸ ἐναντίον, ὁ ὅρκος δύναται νὰ ἐπαχθῇ περὶ παντὸς πράγματος.»

Ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 7308 τοῦ 1850.

§ 56. Ἡ πρότασις τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὅτι ἐπάγει τὸν ὅρκον περὶ τοῦ ἂν ἔλαβε τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν δὲν γίνεται δεκτή, ὅταν προσβάλληται τὸ ἐπιδοτήριον ὡς ἄκυρον, διότι τὸ ἰσχυρὸν αὐτοῦ πρέπει νὰ βεβαιοῦται ἐξ αὐτοῦ τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ (1). Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 9 τοῦ 1842.

(1) Ἴδε Εὐρ. τόμ. 7 σελ. 105 ἑπ. Ἴδε κατ. § 60.

§ 57. Κατὰ τὸ ἄρθρον 351 τῆς πολ. δικονομίας, συγχωρεῖται ἐπαγωγὴ ὅρκου καὶ ἐπὶ ἀντικειμένου, δι' ὃ συνετάχθη ἔκθεσις πραγματογνωμόνων. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9551 τοῦ 1852.

§ 58. Ὁ διάδικος, ὅστις ἀναφέρεται εἰς ἔγγραφόν τι, τὸ ὁποῖον ἄλλως ἀρνεῖται νὰ προσάξῃ, ἔχει δικαίωμα νὰ ἐπάξῃ τῷ ἀντιδίκῳ του ὅρκον περὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου, διότι ὁ ὅρκος ἐπιτρέπεται νὰ ἐπαχθῇ καὶ ἂν τὸ ἔγγραφον προσαχθῇ. Ἀπ. ἐφετ. Ναυπλ. 676 τοῦ 1850 (Νομικ. σελ. 5355).

§ 58² Δὲν ἐπιτρέπονται οὐδὲ μάρτυρες, οὐδ' ὅρκος πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος τῶν ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα προσάγονται πρὸς παραβολὴν ἐγγράφου τινός.

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ, ἀφοῦ ὁ ἀναιρεσίβλητος ἠμφισβήτησε τὴν γνησιότητα τῶν παρὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος προσαχθέντων πρὸς παραβολὴν ἐγγράφων, δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ χρησιμεύσωσι ταῦτα πρὸς παραβολὴν τῆς ἐν τῷ γραμματίῳ ὑπογραφῆς τοῦ αὐτοῦ ἀναιρεσιβλήτου, καθότι τὸ ἄρθρον 440 τῆς πολ. δικονομίας διατάττει ῥητῶς νὰ γίνηται ἡ συμπαραβολὴ ἐγγράφου πρὸς ἄλλα ἀναμφισβήτητα ἔγγραφα, οὐδὲ ἠδύναντο νὰ λάβωσι χώραν τὰ προταθέντα παρὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν ἀποδεικτικὰ μέσα τῶν μαρτύρων καὶ τοῦ ὅρκου πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος τῶν πρὸς συμπαραβολὴν προσαχθέντων ἐγγράφων, καθόσον, κατὰ τὸ ἄρθρ. 446 τῆς αὐτῆς δικονομίας, παύει τὸ ἔνδικον μέτρον τῆς παραβολῆς ἐγγράφων καὶ δὲν ἐμπορεῖ νὰ γίνῃ παρεμπίπτουσα πρᾶξις περὶ τῆς περαιτέρω παραβολῆς, ἐὰν τὰ πρὸς παραβολὴν καθυποβληθέντα ἔγγραφα δὲν ἦναι, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀναμφισβητήτως γνήσια. Ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν δὲν παρερμήνευσε τὰς εἰρημένας διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας, καθ' ἃ διατείνεται ὁ ἀναιρεσείων, ἀλλ' ἐνήργησε συμφώνως μὲ αὐτὰς, μὴ ἐπιτρέψαν οὐδὲ μάρτυρας, οὐδὲ ὅρκον πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνησιοτητος τῶν ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα προσηνέχθησαν μὲν παρὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος πρὸς παραβολὴν τῆς ἐν τῷ γραμματίῳ ὑπογραφῆς, ἠμφισβητήθησαν δὲ παρὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ὡς μὴ γνήσια, καὶ ἠτιολόγησεν ἀποχρώντως διὰ τῶν σκέψεων τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, τὴν ἀπόρριψιν τῆς περὶ τούτου αἰτήσεως τοῦ ἀναιρεσείοντος καὶ ἰδίως τῆς περὶ ὅρκου.

Ἐπειδὴ ὁ ἀναιρεσείων δὲν ἔκαμεν αἴτησίν τινα πρὸς τὸ ἐν Ἀθήναις δικαστήριον τῶν ἐφετῶν διὰ νὰ τῷ συγχωρήσῃ τὴν διὰ μαρτύρων καὶ διὰ πραγματογνωμόνων ἀπόδειξιν περὶ τῆς γνησιότητος τῆς ἐν τῷ γραμματίῳ ὑπογραφῆς, ἀλλὰ περιώριζε τὴν αἴτησίν του εἰς τὴν περὶ γνησιότητος τῶν πρὸς παραβολὴν προσαχθέντων

ἐγγράφων ἀπόδειξιν· ἄρα τὸ διαληφθὲν δικαστήριον δὲν ἦτον ὑπόχρεων ν' ἀποφασίσῃ περὶ μὴ ζητηθέντων ἀντικειμένων, περὶ δὲ τῆς γενομένης αἰτήσεώς ἀπεφάσισεν, ὡς γίνεται μνεία εἰς τὴν προκειμένην σκέψιν.

Ἐπειδὴ ὁ αὐτὸς ἀναιρεσείων, διὰ τῶν ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν ἐγγράφων προτάσεών του διαλαμβανομένων εἰς τὴν προσβαλλομένην ἀπόφασιν, ἀνέφερε ῥητῶς καὶ αὐτολεξεὶ, ὅτι ἂν παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν τὸ δικαστήριον ἤθελε θεωρήσει ὅτι ἐπήγαγε τὸν ὅρκον ὡς πρὸς τὴν γνησιότητα τῆς ἐν τῷ γραμματίῳ ὑπογραφῆς, καὶ οὐχὶ ὡς πρὸς τὴν γνησιότητα τῶν ὑπογραφῶν τοῦ ἀντιδίκου εἰς τὰ πρὸς συμπαραβολὴν προσαχθέντα ἔγγραφα, ἀνακαλεῖ τὸν ἐπαχθέντα δῆθεν ὅρκον, καὶ ἐπάγει αὐτὸν περὶ τῆς γνησιότητος τῶν ἐν τοῖς πρὸς παραβολὴν ἐγγράφοις ὑπογραφῶν, ὥστε ἐκ τούτων συνάγεται καθαρῶς ὅτι ὁ ἀναιρεσείων δὲν ἐπήγαγεν ὅρκον περὶ τῆς γνησιότητος τῆς ἐν τῷ γραμματίῳ ὑπογραφῆς, καὶ ἐπομένως τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν δὲν ὤφειλε ν' ἀποφασίσῃ, ἢ νὰ αἰτιολογήσῃ τὴν ἀπόφασίν του περὶ τούτου, ἀλλ' ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἐπήγαγε πρωτοδίκως τὸν ὅρκον περὶ τῆς γνησιότητος τῆς ἐν τῷ γραμματίῳ ὑπογραφῆς, ἐφεσίμως ὅμως τὸν ἀνεκάλεσεν ἐπάγων αὐτὸν περὶ γνησιότητος τῶν ἐν τοῖς πρὸς παραβολὴν ἐγγράφοις ὑπογραφῶν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, περὶ τοῦ ὁποίου τὸ κατώτερον δικαστήριον ἀπεφάσισεν, ὡς προεῤῥέθη ἠτιολογημένως, μὴ ἐπιτρέψαν αὐτόν· περὶ δὲ τῆς ἀνακλήσεως δὲν ὤφειλε ν' ποφασίσῃ ἢ νὰ αἰτιολογήσῃ τὴν ἀπόφασίν του, καθόσον ἡ ἀνάκλησις ἰσοδυναμεῖ μὲ πρότασιν μὴ γενομένην, περὶ ἧς δὲν εἶναι ὑπόχρεον τὸ δικαστήριον νὰ κάμῃ οὐδένα λόγον εἰς τὴν ἀπόφασίν του.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 288 τοῦ 1850.

§ 59. Ὅρκος, ὅτι οὐκ ἀληθῶς ἔκθεσις τοῦ κλητῆρος βεβαιοῖ γεγονός τι, εἶναι δεκτός; Ἴδε τὴν λ. *Ἔγγραφα δημόσια*.

§ 60. χωρὶς νὰ προσβληθῇ ἡ περὶ πλειστηριασμοῦ ἔκθεσις ὡς πλαστὴ, συγχωρεῖται ὅρκο; ἐπακτὸς πρὸς βεβαίωσιν τῆς μὴ τηρήσεως τῶν ἀπαιτουμένων διατυπώσεων; ὄχι· τὸ ἄρθρον 351 τῆς πολ. δικονομίας ἐφαρμόζεται εἰς τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἐπάγεται ὅρκος ἐναντίον τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου ὡς πρὸς τὰς ὁμολογίας τῶν συμβαλλομένων, ἀλλ' ὄχι καὶ καθόσον ἀφορᾷ τὴν τήρησιν τῶν τύπων, διότι ἡ μὴ τήρησις τούτων δὲν ἐμπορεῖ ν' ἀποδειχθῇ ἄλλως εἰμὴ διὰ τῆς περὶ πλαστογραφίας προσβολῆς. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 875 τοῦ 1853 (Νομικ. σ. 5858).—Παβ. § 56.

§ 61. Ὅταν ὁ ἀρχιτέκτων τῆς πόλεως ἐπεκύρωσε, δυνάμει τοῦ

ἄρθρου 25 τοῦ ἀπὸ 21 νοεμβρίου 1836 διατάγματος, τὸ **μέτρον** τοῦ πήχεως, ἡ ἐπαγωγὴ ὅρκου περὶ τοῦ ὅτι ἦσαν **περισσότεροι ἢ** ὀλιγώτεροι πήχεις γηπέδου, εἶναι ἀπαράδεκτος, κατὰ τὸ ἄρθ. **351** τῆς πολ. δικονομίας. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3246 τῆς 5 **ἰανουαρ. 1845.**

§ 62. Ἔννοια τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου.

Περὶ τούτου, ἴδε τὰ ἐν Εὑρετηρίῳ τόμ. 6 σελ. 322 § 4 ἐκτεθέντα, ὡς καὶ τὰς αὐτόθι σημειουμένας παραπομπάς.—Ἴδε προσέτι τὰς λέξεις *Ἐμφύτευσις, Προίξ, Χαρτόσημον*· ἔνθα θέλει γίνει ἀνακεφαλαίωσις, ἐνταῦθα δὲ σημειῶ καὶ τὰ ἑξῆς.

§ 63. Ὁ περὶ πωλήσεως ἀκινήτου τινὸς κτήματος ὅρκος εἶναι ἀπαράδεκτος δυνάμει τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 781 τοῦ 1849 (Νομικ. σ. 5249) (1).

§ 64. Ἀποδεικνύεται δι' ὅρκου ἡ ἑταιρικὴ ἀγορὰ ἀκινήτου κτήματος, καίτοι γενομένη μετὰ τὸν περὶ χαρτοσήμου νόμον; Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν διὰ τῆς 10444 ἀποφάσεως ἐπέτρεψε τοιοῦτόν τι.

§ 65. Δύναται νὰ ἐπαχθῇ ὅρκος εἴς τινα ἂν δὲν ἐξηπάτησε τὸν ἀντίδικόν του; Ὄχι.

Ἀπόφ. « Ἐπειδή, κατὰ γενικὴν ἀρχήν, οὐδεὶς δύναται ν' ἀναγκασθῇ νὰ ὁμολογήσῃ ἑαυτὸν ἔνοχον ἐγκληματικῆς πράξεως· ὅθεν ὀρθῶς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ἠρνήθη νὰ θέσῃ εἰς τὸν ὅρκον τὸ πρῶτον μέρος αὐτοῦ, « ἂν ὁ ἐνάγων δὲν ἠπάτησε τὸν ἐναγόμενον » καὶ ὑπέγραψεν οὗτος εἰς τὸ γραμμάτιον, παραστήσαντος τοῦ » πρώτου πρὸς τὸν δεύτερον ἀπατηλῶς ὅτι πρόκειται νὰ ὑπογράψῃ » ἔγγραφον ὠφελιμώτατον εἰς αὐτὸν τὸν ὑπογράψαντα, » καθότι ἡ ἀποποίησις τοῦ ἐνάγοντος εἰς τὸ νὰ δώσῃ τοιοῦτον ὅρκον, ἤθελεν ἰσοδυναμεῖ μὲ ὁμολογίαν του, ὅτι πρὸς ἴδιόν του ὄφελος ἠπάτησε τὸν ἐναγόμενον, παραστήσας εἰς αὐτὸν ψευδῆ πράγματα ὡς ἀληθῆ, πρᾶξις, τὴν ὁποίαν ὁ νόμος χαρακτηρίζει ὡς ἔγκλημα (ἄρθρα 352 ἐδ. 2 τῆς πολ. δικονομίας, 396 καὶ 397 ἀρ. 2 ποιν. νόμου).»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 141 τοῦ 1850.

§ 66. Τί περὶ τῶν ἐπιδόσεων; Ἴδε Εὑρ. τόμ. 7 καὶ ἀνωτ. § 56.

§ 66² Συμβιβασμὸς δὲν συγχωρεῖται ἐπὶ ἀντικειμένων ἀφορώντων τὴν δημοσίαν τάξιν, οἷον εἶναι καὶ τὸ περὶ ἁρμοδιότητος· ἄρα οὐδ' ὅρκος συγχωρεῖται ἂν δίκη τις ἀφορᾷ πρᾶξιν ἐμπορικήν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1303 ἐν Εὑρ. τόμ. 4 σελ. 175 ἐν τέλ.—Ἴδε καὶ ἑτέραν 11974 τῶν αὐτῶν, περὶ ἧς ἄλλοτε καὶ ἀνωτ. § 36.

---

(1) Ὅρα ἐν Εὑρ. τὰς λέξεις Ἀπόδειξις καὶ Χαρτόσημον.

Ἀποτέλεσμα τῆς ἐπαγωγῆς.—Ἀντεπαγωγὴ ὅρκου.

§ 67. Ὁ εἰς ὃν ὅρκος ἐπάγεται, ὀφείλει ν' ἀποφανθῇ ἂν δέχηται, ἀποποιεῖται ἢ ἀντεπάγει αὐτὸν, καὶ τοῦτο ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας. Πρβ. Κώδ. 4, 1 διάτ. 12 § 1—Β. 22, 5 νδ'.

Ἐὰν ἀφήσῃ νὰ παρέλθῃ ἡ προθεσμία, χωρὶς ν' ἀποφανθῇ περὶ τούτου ἢ δηλώσῃ ὅτι δὲν τὸν δέχεται, θεωρεῖται ὡς ὡμολογημένον τὸ γεγονός (ἄρθρον 352 τῆς πολ. δικονομίας). Πανδ. 12, 2 τεμ. 38—Β. 22, 5 λή. — Περὶ τῶν λοιπῶν, ἴδε ἄρθρα 355, 353 καὶ 354.

§ 68. Ἐὰν δηλώσῃ ὅτι ἀντεπάγει, ὅτι, δηλαδὴ, λέγει εἰς τὸν ἐπαγαγόντα, ὅμοσον σὺ περὶ τούτου, ὀφείλει τότε οὗτος νὰ δηλώσῃ ἐντὸς τῆς παρὰ τοῦ δικαστηρίου τεταγμένης ἀνατρεπτικῆς προθεσμίας ἂν θέλῃ ἢ ὄχι νὰ ὁμώσῃ τὸν ἀντεπαχθέντα ὅρκον. Ἐὰν οὗτος ἀρνηθῇ τὸν ἀντεπαχθέντα ὅρκον, ἢ δὲν δηλώσῃ ἐμπροθέσμως, θεωρεῖται ὡς ὁμολογήσας (ἄρθρον 353 πολ. δικ.). Τότε δὲ μόνον δύναται ἀζημίως ν' ἀποκρούσῃ τὸν ὅρκον, ἐὰν οὗτος περιέχῃ προσθήκην μὴ διαλαμβανομένην ἐν τῇ ἐπαγωγῇ τοῦ ὅρκου. Διότι ἡ προσθήκη αὕτη εἶναι κυρίως ἐπαγωγὴ καὶ ὄχι ἀντεπαγωγή. Ὥστε, μὴ συγχωρουμένης τῆς ἀντεπαγωγῆς, ἤθελε ματαιωθῇ ὡς πρὸς τὴν προσθήκην ταύτην ἡ συγχωρημένη ἀντεπαγωγή (ἄρθρον 364).

Προσθήκην, εἴπομεν, δὲν πρέπει νὰ περιέχῃ. Δὲν ἕπεται ὅμως ἐκ τούτου, ὅτι πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ θέμα τοῦ ἀντεπαχθέντος ὅρκου ἀπαραλλάκτως καθ' ὅλα μὲ τὸ τοῦ ἐπαχθέντος. Διότι, π. χ. ἐὰν ὁ ἐπαχθεὶς ὅρκος ἦτο περὶ ἀγνοίας, ὁ δὲ ἐπαγαγὼν αὐτὸν ἔχῃ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ὅρκου ἰδίαν γνῶσιν, πρέπει, ἐπὶ ἀντεπαγωγῆς, νὰ μὴ δοθῇ πλέον περὶ ἀγνοίας ὅρκος. Πρβ. Πανδ. 12, 2 τεμ. 34 § 8.—Βασιλ. 22, 5 λδ' ἐδ. 8. Ῥουσσ. περὶ ἀποδ. σ. 349 ἑπ.

§ 69. Τὸ σπουδαῖον ζήτημα, ἂν δύναταί τις νὰ ἀνακαλέσῃ τὸν ἅπαξ ἐπαχθέντα ἢ ἀντεπαχθέντα ὅρκον, λύεται ὑπὸ τῆς δικονομίας μας διὰ τῆς διατάξεως ὅτι δύναται, ἐνόσῳ δὲν ἔγινεν ἔτι ἡ περὶ παραδοχῆς αὐτοῦ δήλωσις (ἄρθρον 356). Ἡ μόνη ὀρθὴ λύσις, διότι διὰ τῆς παραδοχῆς τελειοποιεῖται ὁ συμβιβασμός. Καὶ ἕτερον ζήτημα ἀναφυόμενον ἐνταῦθα λύει ἐπίσης ῥητῶς ἡ δικονομία μας, ἐὰν, δηλαδὴ, ἀφοῦ ἀνακαλέσῃ τις τὸν ὅρκον, δύναται ἔπειτα νὰ τὸν ἐπαγάγῃ πάλιν ἢ ἀντεπαγάγῃ. Ῥουσσ. σ. 350.

§ 70. Ἐπανέλευσις εἰς τὴν ἅπαξ ἀνακληθεῖσαν ἐπαγωγὴν ἢ ἀντεπαγωγὴν ὅρκου δὲν δύναται νὰ γίνῃ πώποτε (ἄρθρον 356).

Παρομοίαν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου δίδει καὶ τὸ Ρωμ. δίκαιον· Κώδ. 4, 1 διάτ. 11.—Βασιλ. 22, 5, νγ'. Αὐτ.

§ 71. Ὁ ἀντεπαχθεὶς ὅρκος δοθεὶς ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν περὶ τοῦ ἐναντίου θέματος τοῦ ἐπαχθέντος ὅρκου;

Ἀπόφ. α' Ἐπειδὴ, ἂν καὶ δύναταί τις διστάζων νὰ εἴπῃ ὅτι, κατὰ τὸ ἄρθρον 367 τῆς πολ. δικονομίας συνδυαζόμενον καὶ μὲ τὰ ἄρθρα 256 καὶ 273 καὶ μὲ τοὺς Ν. 1, 2 καὶ 3 § 1 καὶ 2 Ν. 26 § 2 Ν. 27 καὶ 28 § 4· Ν. 40 Πανδ. 12, 2 Ν. 8 Κώδ. 4, 1.—Ν. 15, Πανδ. 44, 1 καὶ Ν. 1 ἐν ἀρχ. Πανδ. 44, 5, ὁ ἀντεπαχθεὶς καὶ δοθεὶς ὅρκος ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ἐντελῆ, ὑποχρεωτικὴν διὰ τὰ δικαστήρια, καὶ τέμνει ἅπασαν τὴν διαφορὰν, περὶ ἧς ἐδόθη, καὶ ὁμοιάζων τὴν διάλυσιν εἶναι καὶ τῆς ἀποφάσεως μείζων, ὁμοιάζει καὶ τὴν καταβολὴν ἢ τὴν συγχώρησιν τοῦ χρέους καὶ δὲν ἀναψηλαφᾶται· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἐπαγαγόντος τοῦ ἐναγομένου τὸν ὅρκον, πρὸς διάλυσιν τῆς διαφορᾶς, καὶ τοῦ ἐνάγοντος ἀντεπαγόντος αὐτὸν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ, καὶ δοθέντος παρὰ τοῦ ἐναγομένου, ἀπεδείχθη δι' αὐτοῦ ἐντελῶς, ὅτι τὸ ἐκ δραχμῶν 4000 ὁμόλογον δὲν προέρχεται ἐκ καταβολῆς χρημάτων, ὡς διαλαμβάνει, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀξίας διαφόρων πραγμάτων, ὅσα κατὰ παραγγελίαν τοῦ ἐναγομένου, τὸ ἐν ὀνόματι τοῦ ἐνάγοντος ἐνεργοῦν ἐν Τεργέστῃ κατάστημα ἐπρομήθευσε καὶ ἀπέστειλεν εἰς αὐτόν· τουτέστιν ἀπεδείχθη ἐκ τῆς προσαγωγῆς ἀναγκαίως, ὅτι αὐτὸς ὁ ἐνάγων, ὡς ἔχων τὸ δικαίωμα τῆς ἀπαιτήσεως, ἔλαβε τὴν πληρωμὴν αὐτῶν, ἐν μέρει εἰς χρήματα, καὶ ἐν μέρει εἰς τὸ ὁμόλογον, καὶ ὡς χρεωστούμενα ἔτι, ἀπῄτει αὐτὰ δυνάμει τοῦ αὐτοῦ δικαιώματος τῆς ἀπαιτήσεως, τοῦ ὁποίου ἐξ ὑπαρχῆς ἐχρήσατο· ὅθεν διὰ τοῦ δοθέντος ὅρκου ἡ διαφορὰ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐντελῶς διαλυθεῖσα καὶ νὰ διαταχθῶσιν αἱ συνέπειαι.

Μ' ὅλα ταῦτα·

Ἐπειδὴ ὁ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 783 παρεμπιπτούσης ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τούτου ἐπαχθεὶς ὅρκος παρὰ τοῦ Δ Π πρὸς τὸν Γ Α, ἀντεπαχθεὶς δὲ παρὰ τούτου πρὸς τὸν ἴδιον Π, καὶ δοθεὶς ὑπὸ τούτου ὑποδεξαμένου αὐτὸν, ἀντικείμενον εἶχε τὴν διαβίβασιν ἢ ἀπόδειξιν, ὅτι τὸ ὁμόλογον, τοῦ ὁποίου τὴν πληρωμὴν ζητεῖ ὁ Γ Α, δὲν προέρχεται ἐκ κατοχῆς ἀμέσως μετρητῶν δανείων δοθέντων, ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς ἀξίας τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα τὸ ἐν Τεργέστῃ ἐμπορικὸν κατάστημα τοῦ Α Α ἐνεργοῦν ἐν ὀνόματι τοῦ Γ Α, ἐξαπέστειλε πρὸς τὸν Π κατ' ἐντολήν του, καὶ κατὰ σύστασιν τοῦ Γ Α, ἡ δὲ ἀπόδειξις αὕτη ἐθεωρήθη ἀναγκαία νὰ προηγηθῇ, διὰ τοὺς ὁποίους τὸ δικαστήριον ἐκθέτει εἰς τὴν διεληρθεῖσαν ἀπόφασιν

του λόγους πρὶν ἢ μεταβῇ εἰς τὴν ἔρευναν καὶ τὴν ἐξέτασιν τῶν προτεινομένων παρὰ τοῦ Α Η ἐξαιρέσεων, κατὰ τοῦ ζητουμένου ἐκ τοῦ βάρους αὐτοῦ τοῦ ὁμολόγου παρὰ τοῦ Α ποσοῦ· καὶ ἑπομένως ὁ δοθεὶς ὅρκος ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ὑπὲρ τοῦ δόντος αὐτὸν διὰ μόνα τὰ ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα ἀφορῶσι.»

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 43 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5372).

§ 72. Δὲν δύναται νὰ ἀντεπαχθῇ ἄλλος ὅρκος παρὰ τὸν ἐπαχθέντα. Ἀποτέλεσμα τῆς ἀποποιήσεως.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἤδη ὁ μὲν πληρεξούσιος τοῦ ἐκκαλοῦντος περιωρίσθη εἰς μόνην τὴν διὰ τοῦ ἐπαχθέντος ὅρκου ἀπόδειξιν, ὁ δὲ πληρεξούσιος ἀπεποιήθη, τέλος ἀπεφήνατο θετικῶς καὶ ἐδήλωσεν ὅτι δὲν δέχεται ὁ ἐφεσίβλητος ἐντολεύς του νὰ δώσῃ τὸν ἐπαχθέντα αὐτῷ ὅρκον.

Ἐπειδὴ, ἀποποιηθέντος τοῦ ἐφεσιβλήτου καὶ ἐναγομένου τὸν ἐπαχθέντα αὐτῷ ὅρκον, τὸ πρᾶγμα, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἐπήχθη, δηλαδὴ ἡ ἐντολὴ καὶ ἀποδοχὴ καὶ ἐκτέλεσις αὐτῆς θεωρεῖται ὡς ὁμολογούμενον, διότι ἡ παρὰ τοῦ ἐνάγοντος γενομένη ἀποποίησις τοῦ ἀντεπαχθέντος ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἀζημίως, κατὰ τὰ ἄρθρα 252—254 τῆς πολ. δικονομίας, ἀμφότεροι δὲ οἱ πληρεξούσιοι εἶχον τὸ δικαίωμα τοῦτο, κατὰ τὸ ἄρθρον 95 τῆς αὐτῆς δικονομίας, διότι ὁ δυνάμενος νὰ ἐπάγῃ, δέχεται καὶ ἀντεπάγῃ ὅρκον, δύναται καὶ ν' ἀποποιηθῇ.»

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 58 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4648).

Ἀνάκλησις τῶν περὶ ὅρκου ἀποφάσεων (1), *καὶ τροποποίησις τοῦ περὶ ὅρκου θέματος.*

§ 73. Ἐὰν τὸ δικαστήριον, ἐν ἐλλείψει ἄλλων ἀποδείξεων, ἐπιβάλῃ τὸν ἀπαλλακτικὸν ὅρκον εἰς τὸν ἐναγόμενον, πρὸ τῆς ὁρκωμοσίας δὲ προσαχθῇ ὑπὸ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου τῶν διαδίκων ἔγγραφον διαλύον τὴν ἀμφιβολίαν, τὸ δικαστήριον δύναται, ἀνακαλοῦν τὴν περὶ ὅρκου ἀπόφασίν του, ν' ἀποφασίσῃ ἐπὶ τῆς οὐσίας. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 97 τοῦ 1843 (Νομικ. σ. 3325).—Βλ. καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 74 τοῦ 1844 τῶν αὐτῶν ἐφετῶν ὧδε.

§ 74. Ὁ ἀποδεχθεὶς ὅρκον τινὰ δύναται, ἀνακαλῶν τὴν ἀποδοχὴν ταύτην, νὰ ἀντεπαγάγῃ τὸν ὅρκον.

---

(1) Ἴδε Ῥουστ. περὶ Ἀποδείξεως σελ. 350 καὶ ἀνωτ. § 69.—Ἴδε δὲ καὶ κατωτ. § 95 ἐπ.

τὸ 363 ἄρθρον: Ἐάν τις διάδικος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπήχθη ἢ ἀντεπήχθη ὁ ὅρκος, δὲν δύναται νὰ ὀμόσῃ, ὅτι γινώσκει ὁ ἴδιος τὸ πρᾶγμα, πρέπει νὰ ὀμόσῃ, ὅτι, *καίτοι προσπαθήσας* ν' ἀνακαλύψῃ τὴν ἀλήθειαν, δὲν ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ λόγον διὰ νὰ πεισθῇ (ἢ, κατὰ τὰς περιστάσεις, νὰ ἀμφιβάλλῃ) ὅτι κτλ. Τοιοῦτος εἶναι π. χ. ὁ ὅρκος, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει Πανδ. 12, 2 τεμ. 3 § 3. Βασιλ. 22, 5 γ' ἐδ. 3. Ῥουσ. αὐτ. σελ. 347.

§ 30. Ὁ περὶ ἀγνοίας ὅρκος προϋποθέτει, ὡς εἴδομεν, προσπάθειαν τοῦ ὀμνύοντος ν' ἀνακαλύψῃ τὴν ἀλήθειαν. Δύναται ἄρά γε νὰ ἐπαχθῇ ὅρκος περὶ τοῦ νομίζειν ἁπλῶς, *de credulitate*: ὄμοσον ὅτι οὕτω φρονεῖς, οὕτω νομίζεις περὶ τοῦ πράγματος; Ἐὰν ἦναι καὶ τὰ δύο μέρη σύμφωνα εἰς λύσιν τῆς διενέξεως διὰ τοιούτου ὅρκου, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία. Τὸ ζήτημα ὅμως εἶναι ἂν ὀφείλῃ τις νὰ δώσῃ ὅρκον ἐπαγόμενον, ἢ δύναται ἀζημίως νὰ τὸν ἀποποιηθῇ; Ὀρθότερον πρέπει νὰ εἴπῃ τις, ὅτι δύναται νὰ τὸν ἀποποιηθῇ. Διότι, ὅταν τις ὀμνύῃ ὅτι, καίτοι προσπαθήσας ν' ἀνακαλύψῃ τὴν ἀλήθειαν, δὲν εὗρε λόγον νὰ πεισθῇ ἢ ν' ἀμφιβάλλῃ, ἀναπαύει τὴν συνείδησίν του διὰ τῆς γενομένης προσπαθείας πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας. Ἐνόρκως ὅμως νὰ βεβαιώσῃ τις τί νομίζει περὶ τοῦ πράγματος, δὲν δύναται μὲ ἀναπαυμένην συνείδησιν, διότι ἐνδέχεται καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ν' ἀμφιβάλλῃ τί πρέπει νὰ νομίσῃ. Πρβ. Πανδ. 12, 2 τεμ. 34 πρ. Βασιλ. 22, 5 λδ'. . . Ὁ λέγων ἠλευθερῶσθαι διὰ τὸ νομίζειν ἀποθανεῖν τὸν δοῦλον, ὃν χρεωστεῖ, οὐκ ὀφείλει οὕτως ὀμνύειν· ἀλλ' ἢ οὐκ ὄμνυσιν, ἢ λαμβάνει προθεσμίαν ἐπὶ τῷ ἀκριβῶσαι, καὶ οὕτως ὀμόσαι (1). Ῥουσσ. αὐτ. σελ. 348.

§ 31. *Εἴτε ὑπάρχουν ἄλλαι ἀποδείξεις ἢ μή· καὶ κατ' αὐτῶν ἀκόμη τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων.* Διότι, ἀφοῦ διὰ τῆς ἐπαγωγῆς τοῦ ὅρκου κάμνω δικαστὴν εἰς τὴν ἰδίαν μου ὑπόθεσιν τὸν ἀντίδικόν μου καὶ ἀφίνομαι εἰς τὴν συνείδησίν του, δὲν δύναται αὐτὸς εὐλόγως νὰ εἴπῃ: δὲν ὁρκίζομαι, διότι τὸ πρᾶγμα ὑπάρχει ἄλλως ἀποδεδειγμένον. Γινώσκομεν ἤδη ὅτι ἐκ τῶν μέσων τῆς ἀποδείξεως μόνη ἡ αὐτοψία στηρίζεται εἰς ἄμεσον τοῦ δικαστοῦ ἀντίληψιν· τὰ δὲ λοιπὰ μέσα εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐπισφαλῆ, ἐκανονίσθησαν δὲ διὰ νὰ καταστήσωσι δυνατὴν τὴν δικαστικὴν λύσιν τῶν ἀμφισβητήσεων, ὅπερ ἄλλως ἤθελεν εἶσθαι σχεδὸν ἀδύνατον, φέροντα εἰς ἀνεύρεσιν τῆς δικανικῆς ἀληθείας. Ὅταν λοιπὸν, καίτοι ὑπαρχουσῶν ἀποδείξεων ἄλλων, ἐγὼ ἀφίνω

(1) Ἴδε ἀνωτέρω περὶ τοῦ ὅρκου τῶν τρίτων § 23 ἐπ.

τὴν ὑπόθεσιν εἰς τοῦ ἀντιδίκου μου τὴν συνείδησιν, δὲν πρέπει οὗτος νὰ δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν ὁρκοδοσίαν ἀζημίως. Αὐτ.

Βλ. Ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν 132 τοῦ 1847. Τὸ ἐν Λαμίᾳ πρωτοδικεῖον, ὡς ἐφετεῖον, εἶχεν ἀπορρίψει πρότασιν ἐπαγωγῆς ὅρκου ἐπὶ θέματος, περὶ οὗ εἶχε διαταχθῇ ἀπόδειξις, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας ἔπεισε τὸ δικαστήριον περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἰσχυρισμῶν ἐκείνου τοῦ διαδίκου, εἰς δν ὁ ὅρκος ἐπήγετο. Ἀνῄρεσεν ὁ Ἄρειος Πάγος, διότι, κατὰ τὸ 351 ἄρθρον, δυναται νὰ ἐπαχθῇ καὶ περὶ ἀντικειμένων, ὡς πρὸς τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν ἄλλαι ἀποδείξεις. Αὐτόθι σελ. 348.

§ 32. ὅταν ὁ ὅρκος δὲν ἔχῃ ἔννομόν τι ἀποτέλεσμα, τὸ δικαστήριον δὲν ἐπιβάλλει αὐτόν· οἷον ὁ ὅρκος, ἂν ἡ γυνὴ ἐπώλησε προικῷον κτῆμα. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 146 τοῦ 1844 (Νομικ. σελ. 4025).

§ 33. Αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 351 τῆς πολ. δικονομίας, οὐσιαστικαὶ οὖσαι, δὲν ἔχουν ἀναστρεπτικὴν δύναμιν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐφαρμόζεται εἰς συμβόλαια συνταχθέντα πρὸ τῆς δικονομίας. — Εἰς τὰ συμβόλαια ἐφαρμόζονται οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συντάξεως αὐτῶν ἰσχύοντες νόμοι. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3397 τοῦ 1845.—Ἴδε τὴν λέξιν *Νόμοι* σελ. 126 ἐπ. ἔνθα περὶ ἀναδρομικῆς δυνάμεως.

§ 34. Δύναται ν' ἀποδειχθῇ δι' ὅρκου, ὅτι ὁ . . ἔδωκεν εἰς τὸν . . ἐντολὴν νὰ ὑπογράψῃ ἀντ' αὐτοῦ, ὡς ἀγραμμάτου, εἰς ἔγγραφον, δι' οὗ ὑπέσχετο νὰ παραδώσῃ σταφιδοκαρπὸν ἀντὶ τιμήματος, καθότι ἡ ἐντολὴ αὕτη ἀποδεικνύει τὴν συναίνεσιν εἰς τὴν σύστασιν τοῦ συναλλάγματος. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 305 τοῦ 1853, ἀναιροῦσα τὴν 331 τοῦ 1853 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ πρωτοδικῶν.

§ 35. Δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ δι' ὅρκου ἡ ἀνικανότης τοῦ ὁρκιστέου δι' ἔλλειψιν τῶν διανοητικῶν αὐτοῦ δυνάμεων, ὅταν τὸ δικαστήριον πείθεται περὶ τοῦ ἐναντίου ἐξ ἐπισήμων ἐγγράφων. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 106 τοῦ 1848.

§ 36. Ὁ ἐπαγόμενος ὅρκος περὶ τοῦ ἂν δίκη τις ἀφορᾷ πρᾶξιν ἐμπορικήν, δὲν δύναται νὰ ἦναι δεκτός, διότι συμβιβασμὸς δὲν συγχωρεῖται ἐπὶ πραγμάτων ἀφορώντων τὴν δημοσίαν τάξιν, οἷον εἶναι τὸ τῆς ἁρμοδιότητος. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1303 τοῦ 1839.—Πρβλ. Κύρ. τόμ. 5 σελ. 6 ἐπ.—Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 102 τοῦ 1850.—Ἴδε κατωτ. § 66[2].

§ 37. Ἐὰν ἐπὶ κολασίμου πράξεως, περὶ τῆς ὁποίας δὲν δύναται νὰ γίνῃ συμβιβασμός, ἐπαχθῇ ὁ ἀποφασιστικὸς ὅρκος κατ' αἰ-

τησιν τοῦ διαδίκου, δύναται ὁ ἴδιος οὗτος διάδικος νὰ ζητήσῃ τὴν ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως; διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐπεβλήθη παρὰ τοῦ δικαστηρίου ὁ ἀποφασιστικὸς ὅρκος, ὅστις εἶναι ὑποδιαίρεσις συμβιβασμοῦ; Ὄχι. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 89 τοῦ 1837.

§ 38. Κατὰ τὸ 215 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας, τὰ ἔθιμα μὲν δύνανται νὰ ἀποδειχθῶσι διὰ τῶν συνήθων μέσων τῆς ἀποδείξεως, ἑπομένως καὶ δι' ἐπαγωγῆς ὅρκου, ἀλλ' ὅμως ὁσάκις πρόκηται περὶ ἀποδείξεως ἐθίμου, τὸ θέμα τῆς ἀποδείξεως δὲν δύναται νὰ τεθῇ παρὰ τοῦ δικαστοῦ γενικῶς καὶ νὰ ζητηθῇ ἁπλῶς; ἂν τὸ προτεινόμενον ἔθιμον ὑπάρχῃ εἰς τὸν δεῖνα τόπον, καθότι ἡ ὕπαρξις τοῦ ἐθίμου εἶναι συμπέρασμα νομικόν, τὸ ὁποῖον ὁ δικαστὴς συνάγει ἐκ τῶν πραγματικῶν περιστατικῶν καὶ παραδειγμάτων, ὅσα τυχὸν προσάγονται ἐνώπιόν του· ἄλλως ἐκ τῆς κατὰ γενικὸν μόνον τρόπον δι' ὅρκου βεβαιώσεως περὶ ὑπάρξεως ἐθίμου, ὁ δικαστὴς δὲν ἤθελε δυνηθῆ νὰ ἐρευνήσῃ ἂν τῷ ὄντι ὑπάρχωσι καὶ τὰ ἀπαιτούμενα *νόμιμα παντὸς ἐθίμου προσόντα*. Ἴδε τὴν λέξιν *Ἔθιμα* ἐν Εὐρ. τόμ. 6.—Ἴδε καὶ ἀπόφασιν 9319 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 39. Ἡ εἴσπραξις τῶν φόρων δὲν δύναται νὰ ἐνεργηθῇ καὶ ν' ἀποδειχθῇ εἰμὴ μόνον διὰ τοῦ στελέχους τῶν διπλοτύπων βιβλίων, ἀπαγορευομένου παντὸς ἄλλου μέσου ἀποδείξεως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 329 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 9320 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.—Ἴδε καὶ ἀπόφ. 11776 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, καθ' ἣν δὲν συγχωρεῖται ὅρκος, ὅταν πρόκηται περὶ πληρωμῆς γενομένης εἰς τὰ ταμεῖα. Ἴδε τὴν λέξιν *Πληρωμὴ* καὶ τὸν ἑπόμενον §.

§ 40. Προκειμένου ν' ἀποδειχθῇ πληρωμὴ εἰς δημόσια, ἢ δημοτικὰ ταμεῖα, ὅρκος, πρὸς ἀπόδειξιν, δὲν συγχωρεῖται, διότι νόμος ἰδικὸς ὥρισε διπλότυπα γραμμάτια παραλαβῆς, ἐξ ὧν τὸ μὲν μένει εἰς τὸν λαμβάνοντα τὴν πληρωμήν, τὸ δὲ δίδεται εἰς τὸν πληρόνοντα. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 2 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 6707 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν (Βουζάκης καὶ δῆμος Θηβῶν).—Ἴδε τὸν προηγ. §.

§ 41. Ὁ συμβιβασμὸς ἀποδεικνύεται δι' ὅρκου; Ἴδε τὴν λέξιν *Συμβιβασμός*.

§ 42. Ἔννοια τοῦ ἄρθρου 729 τῆς πολ. δικονομίας. Ὅρα τὴν λέξιν *Γραμμάτια* ἐν Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 509 καὶ τοὺς ἐκεῖ §§.

§ 43. Ἐπὶ συναλλαγματικῶν ὁ ἐπακτὸς ὅρκος δὲν εἶναι δεκτὸς ἐὰν ὁ διάδικος δὲν εἶναι παρὼν (ἄρθρον 720 τῆς πολ. δικονομίας)· μὴ παρόντος δὲ τούτου; αἱ διατυπώσεις τῶν ἄρθρων 352, 358;

374 καὶ 375 δὲν συμβιβάζονται μὲ τὴν διάταξιν τοῦ 729. Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 199 τοῦ 1847.—Ἴδε § 42, 44 ἐπ.

§ 44. Ὁ κομιστὴς συναλλαγματικῆς τινος λαμβάνει τὸν τοῦ τρίτου ὅρκον, ὅταν πρόκηται νὰ βεβαιώσῃ τὴν γνησιότητα τῆς ὑπογραφῆς τοῦ παραχωρητοῦ του;

Ἡ ἀπόφασις 6226 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν φέρει·

«Ἐπειδὴ ἡ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἐκδιδομένη συναλλαγματικὴ ὀπισθογράφησις δὲν εἶναι εἰμὴ σύναλλαγμα μεταβιβαστικῆς παραχωρήσεως τῆς ἐν αὐτῇ σημειουμένης ἀξίας, γενόμενον μεταξὺ ἐκείνου, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ συναλλαγματικὴ ἀνήκει, καὶ ἐκείνου, ὅστις ἐπιλογίζεται ἢ μετρᾷ πρὸς τὸν κύριον τῆν συναλλαγματικῆς τὴν ἀξίαν ταύτης, ὥστε διὰ τοῦ τοιούτου συναλλάγματος τῆς ὀπισθογραφήσεως γίνονται ἄμεσα συναλλαττόμενα πρόσωπα ὅ,τε κύριος τῆς συναλλαγματικῆς καὶ ἐκεῖνος, πρὸς ὃν διὰ τῆς ὀπισθογραφήσεως παρεχωρήθη ἡ συναλλαγματική, ὅστις μάλιστα καὶ δυνάμει ταύτης ἐμβαίνει κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν τῆς ὀπισθογραφήσεως εἰς ὅλα τὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ὁ πρὸ αὐτοῦ παραχωρητὴς ἢ ὀπισθογράφος εἶχε κατά τοῦ ὀφειλέτου καὶ τοῦ ἐγγυητοῦ.

Ἐπειδή, ἑπομένως, τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκ δραχ. 500 συναλλαγματικῆς ἐκδοθείσης ἐν Πειραιεῖ ὑπὸ τοῦ Ι εἰς βάρος τοῦ Η εἰς Ἀθήνας καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἐκδότου ὀπισθογράφησιν ἐκ τῆς εἰς διαταγὴν τοῦ Μ ὀπισθογραφείσης ὑπὸ τούτου εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Σ, οἱ δύο οὗτοι τελευταῖοι ὀπισθογράφοι καὶ ὁ πρὸς ὃν μεταβιβαστικῶς παρεχωρήθη ἡ συναλλαγματικὴ αὕτη, κομισταὶ ἤδη αὐτῆς, θεωροῦνται νομικῶς καὶ τὰ ἀμέσως συναλλαττόμενα μέρη· τοῦτο δὲ προκύπτει ὅτι καὶ ἐν πράγματι οὕτως ἔχει ἐκ τῆς ὀπισθογραφήσεως, ὥστε ὁ εἰρημένος Γ δὲν δύναται εἰμὴ νὰ δώσῃ τὸν διὰ μνησθείσης ἀποφάσεως ἐπιβληθέντα αὐτῷ ὅρκον, ὡς ἐν αὐτῇ διετυπώθη, ἂν ἡ ὑπογραφὴ τοῦ μετ' αὐτοῦ δι' ὀπισθογραφήσεως τῆς συναλλαγματικῆς συναλλαττομένου, λαβόντος ἀπὸ τὸν ἴδιον τὴν ἀξίαν ταύτης εἰς μετρητὰ νομίσματα, εἶναι γνησία. Ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 363 τῆς πολ. δικονομίας ὁριζόμενος ὅρκος, δίδεται μόνον ἐξαιρετικῶς εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ ὀμόσων διάδικος καὶ τρίτος πρὸς τὸ πρᾶγμα, εἰς ὃ ἀναφέρεται ὁ ὅρκος, δὲν δύναται νὰ ὀμόσῃ ὅτι γνωρίζει ὁ ἴδιος τὸ πρᾶγμα.»

§ 45. Τακτικῆς οὔσης τῆς ὀπισθογραφήσεως, δύναται ὁ ὀφειλέτης νὰ προτείνῃ κατὰ τοῦ κομιστοῦ τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου ὅτι χρήματα δὲν κατεβλήθησαν, ἢ νὰ ἐπάξῃ περὶ τούτου ὅρκον; ὄχι· διότι τὸ ἄρθρον 137 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου δὲν ἀπαιτεῖ

ἀποκλειστικῶς τὴν ἀρίθμησιν, ἀλλὰ μόνον τὴν περὶ τῆς δοθείσης ἀξίας ἔκφρασιν, ἥτις καθιστᾷ τὸν κομιστὴν κύριον, ἀποκλείουσα τὸν ὀφειλέτην τοῦ δικαιώματος (ἀπταίστου οὔσης τῆς ὀπισθογραφήσεως) ν' ἀμφισβητήσῃ τὴν ἐπὶ τοῦ γραμματίου κυριότητα· ἄλλως ἡ κυκλοφορία, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ νόμος περιέβαλε τὰ γραμμάτια μὲ τὸ προνόμιον τῆς προχείρου μεταβιβάσεως τῆς κυριότητός των, ἤθελε ματαιωθῆ. Ἀπ. ἐφετ. Ναυπλ. 225 τοῦ 1850 (Νομικ. σ. 5318).

§ 46. Ὅ,τι δι' ὅρκου ἀποδεικνύεται, προτείνεται κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν; Ἴδε τὴν 175 τοῦ 1851 ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου ἐν λέξει *Ἐκτέλεσις*.—Ἴδε καὶ τὸν ἐπ. §.

§ 47. Κατὰ τὴν περὶ ἐκτελέσεως δίκην, εἶναι δεκτὴ ἡ περὶ ἐπαγωγῆς ὅρκου, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς πληρωμῆς τοῦ χρέους, πρότασις· διότι τὰ ἄρθρα 872 καὶ 910 τῆς πολ. δικονομίας δὲν ἀπαιτοῦσιν εἰμὴ τὴν περὶ πληρωμῆς διαβεβαίωσιν, καὶ διαβεβαίωσιν δὲν ἐννοεῖ ὁ νόμος εἰμὴ τὴν εἰς τὸ ἄρθρον 255 τῆς πολ. δικονομίας μνημονευομένην πιθανότητα. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 763 τοῦ 1849 (Νομικ. σελ. 5235 (1).

§ 48. Ἐπιτρέπεται ὅρκος, ὅτι ἐνέκρινες τὴν ὁποίαν ἀποδοκιμάζεις πρᾶξιν; Ἴδε ἀπόφασιν 1334 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐν λέξει *Ἀποδοκιμασία* (εἰς τὸ τυπωθησόμενον παράρτ.).

§ 49. Ὅρκος, μετὰ τὴν διὰ τελεσιδίκου ἀποφάσεως τῆς δίκης ἀποπεράτωσιν, δὲν συγχωρεῖται κατὰ τοῦ διατακτικοῦ αὐτῆς, καθότι ἄλλως ἡ τελεσιδικία τῶν ἀποφάσεων δὲν ἤθελεν ἔχει νόμιμον ἀποτέλεσμα, καὶ ἤθελε συντελεῖ πρὸς ἀνανέωσιν τῶν δικῶν· ἄρα δὲν συγχωρεῖται ὅρκος ἂν ἐπληρώθησαν ὑπέρογκοι τόκοι ἐπὶ τοῦ ἐπιδικασθέντος, τελεσιδίκως, κεφαλαίου. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 176 τοῦ 1845 (Νομικ. σελ. 4168).—Ἴδε τὸν ἑπόμ. §.

§ 50. Ὅρκος δὲν εἶναι δεκτός, ὅταν πρόκηται ν' ἀποδειχθῇ τι ἐναντίον τοῦ δεδικασμένου. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5480 τοῦ 1849.

§ 51. Τὸ ἐνέχυρον ἀποδεικνύεται δι' ὅρκου; Ἴδε ἀπόφ. 10781 τοῦ 1853 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 52. Πρότασις περὶ ὅρκου, ἀφορῶσα τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ἀχρεωστήτου, ὡς προσβάλλουσα τὸ κῦρος τοῦ ἐγγράφου, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἀπαιτεῖται χρέος τι, δὲν εἶναι δεκτή. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3997 τοῦ 1845.

---

(1) Τ' αὐτὰ καὶ διὰ τῆς 6025 ἀποφάσεως ἀπεφήνατο τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον, τὴν διάταξιν 14 τοῦ Κώδ. comp. μνημονεῦον, ὡς φαίνεται. τὸ δικαστήριον τοῦτο κλίνει νὰ κάμῃ τὴν διάκρισιν μεταξὺ παρόντων (ὄχι κατὰ τὴν συνεδρίασιν ἁπλῶς) καὶ ἀπόντων.

§ 53. Μόνον δι' ἐκθέσεως τοῦ ἁρμοδίου γραμματέως ἀποδεικνύεται ἂν ἐδόθη ἢ οὒ ὁ ἐπιβληθεὶς ὅρκος, καὶ δὲν ἐπιτρέπεται περὶ τούτου ἡ ἐπαγωγὴ ὅρκου. Μὴ ἀποδεικνυομένης δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν τρόπον τῆς ὁρκωμοσίας, ἡ ἐπιβάλλουσα αὐτὸν ἀπόφασις εἶναι προδικαστικὴ μὴ ὑποκειμένη εἰς ἀναίρεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς. Απ. πολ. 'Αρείου Πάγου 161 τοῦ 1850.

§ 54. Ἡ ὁρκοδοσία πρέπει ν' ἀποδεικνύηται ἐγγράφως, καὶ μάλιστα ὁσάκις ἡ ἐπιβάλλουσα τὸν ὅρκον ἀπόφασις, διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς δόσεως αὐτοῦ, ἀποφασίζει περὶ τῆς ὑποθέσεως· καθότι τότε ἡ ὁρκοδοσία ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἀποφάσεως, οὖσα συμπληρωματικὸν μέρος της, καὶ ἄνευ τῆς πράξεως τῆς περὶ ὁρκοδοσίας, αἱ διατάξεις τῆς ἀποφάσεως, αἱ προϋποθέτουσαι τὴν δόσιν τοῦ ὅρκου, δὲν ἰσχύουν (ἄρθρα 377, 175, 329, 320 πολ. δικονομίας).
—Ἄρα δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἐπαγωγὴ ὅρκου ἂν ἐδόθη ἢ μὴ ὁ ἐπιβληθεὶς ὅρκος. 'Απόφ. πολ. 'Αρ. Πάγου 161 τοῦ 1850.

§ 55. Δύναταί τις νὰ ἐπιβάλῃ ὅρκον εἰς τὸν ἀντίδικόν του, διὰ ν' ἀποδειχθῇ ὅτι συνέταξεν ἐνώπιον συμβολαιογράφου πληρεξούσιον; Ναί.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ τὰ μὴ φέροντα τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ ἐκδόντος αὐτὰ δημοσίου ὑπαλλήλου ἀντίγραφα δὲν ἀποτελοῦν, κατὰ τὸν νόμον, ἐντελῆ ἀπόδειξιν (ἄρθρ. 525 πολ. δικον.)· ἑπομένως τὸ ὑπὸ τοῦ ἐκκαλοῦντος προσαχθὲν ἀντίγραφον πληρεξουσίου ἐγγράφου, ὡς μὴ φέρον τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ ἐκδόντος αὐτὸ συμβολαιογράφου, δὲν ἀποδεικνύει ἐντελῶς τὸ ἐπιβληθὲν αὐτῷ θέμα.

Ἐπειδὴ δὲ, πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τῆς ὑπάρξεως τοιούτου ἐγγράφου καὶ τῆς ὁμοιότητος αὐτοῦ μετὰ τοῦ πρωτοτύπου, ἐπάγει ὁ ἐκκαλῶν ὅρκον εἰς τὸν ἀντίδικόν του, μὴ ἀπαγορευομένου δὲ τοῦ τοιούτου μέσου ἀποδείξεως πρὸς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, ἐπιβλητέος καθίσταται ὁ εἰρημένος ὅρκος καθόσον, κατὰ τὸν νόμον, ἐὰν ἰδιαίτεροι νόμιμοι ὁρισμοὶ δὲν διαγράφωσι ῥητῶς τὸ ἐναντίον, ὁ ὅρκος δύναται νὰ ἐπαχθῇ περὶ παντὸς πράγματος.»

'Απόφ. ἐφετ. 'Αθηνῶν 7308 τοῦ 1850.

§ 56. Ἡ πρότασις τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὅτι ἐπάγει τὸν ὅρκον περὶ τοῦ ἂν ἔλαβε τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν δὲν γίνεται δεκτή, ὅταν προσβάλληται τὸ ἐπιδοτήριον ὡς ἄκυρον, διότι τὸ ἰσχυρὸν αὐτοῦ πρέπει νὰ βεβαιοῦται ἐξ αὐτοῦ τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ (1). Ἀπόφ. πολ. 'Αρείου Πάγου 9 τοῦ 1842.

(1) Ἴδε Εὐρ. τόμ. 7 σελ. 105 ἐπ. Ἴδε κατ. § 60.

§ 57. Κατὰ τὸ ἄρθρον 351 τῆς πολ. δικονομίας, συγχωρεῖται ἐπαγωγὴ ὅρκου καὶ ἐπὶ ἀντικειμένου, δι' ὃ συνετάχθη ἔκθεσις πραγματογνωμόνων. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9551 τοῦ 1852.

§ 58. Ὁ διάδικος, ὅστις ἀναφέρεται εἰς ἔγγραφόν τι, τὸ ὁποῖον ἄλλως ἀρνεῖται νὰ προσάξῃ, ἔχει δικαίωμα νὰ ἐπάξῃ τῷ ἀντιδίκῳ του ὅρκον περὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου, διότι ὁ ὅρκος ἐπιτρέπεται νὰ ἐπαχθῇ καὶ ἂν τὸ ἔγγραφον προσαχθῇ. Ἀπ. ἐφετ. Ναυπλ. 676 τοῦ 1850 (Νομικ. σελ. 5355).

§ 58[a] Δὲν ἐπιτρέπονται οὐδὲ μάρτυρες, οὐδ' ὅρκος πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος τῶν ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα προσάγονται πρὸς παραβολὴν ἐγγράφου τινός.

Ἀπόφ. « Ἐπειδή, ἀφοῦ ὁ ἀναιρεσίβλητος ἠμφισβήτησε τὴν γνησιότητα τῶν παρὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος προσαχθέντων πρὸς παραβολὴν ἐγγράφων, δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ χρησιμεύσωσι ταῦτα πρὸς παραβολὴν τῆς ἐν τῷ γραμματίῳ ὑπογραφῆς τοῦ αὐτοῦ ἀναιρεσιβλήτου, καθότι τὸ ἄρθρον 440 τῆς πολ. δικονομίας διατάττει ῥητῶς νὰ γίνηται ἡ συμπαραβολὴ ἐγγράφου πρὸς ἄλλα ἀναμφισβήτητα ἔγγραφα, οὐδὲ ἠδύναντο νὰ λάβωσι χώραν τὰ προταθέντα παρὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν ἀποδεικτικὰ μέσα τῶν μαρτύρων καὶ τοῦ ὅρκου πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος τῶν πρὸς συμπαραβολὴν προσαχθέντων ἐγγράφων, καθόσον, κατὰ τὸ ἄρθρ. 446 τῆς αὐτῆς δικονομίας, παύει τὸ ἔνδικον μέσον τῆς παραβολῆς ἐγγράφων καὶ δὲν ἐμπορεῖ νὰ γίνῃ παρεμπίπτουσα πρᾶξις περὶ τῆς περαιτέρω παραβολῆς, ἐὰν τὰ πρὸς παραβολὴν καθυποβληθέντα ἔγγραφα δὲν ἦναι, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀναμφισβητήτως γνήσια. Ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν δὲν παρερμήνευσε τὰς εἰρημένας διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας, καθ' ἃ διατείνεται ὁ ἀναιρεσείων, ἀλλ' ἐνήργησε συμφώνως μὲ αὐτάς, μὴ ἐπιτρέψαν οὐδὲ μάρτυρας, οὐδὲ ὅρκον πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος τῶν ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα προσηνέχθησαν μὲν παρὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος πρὸς παραβολὴν τῆς ἐν τῷ γραμματίῳ ὑπογραφῆς, ἠμφισβητήθησαν δὲ παρὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ὡς μὴ γνήσια, καὶ ἠτιολόγησεν ἀποχρώντως διὰ τῶν σκέψεων τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, τὴν ἀπόρριψιν τῆς περὶ τούτου αἰτήσεως τοῦ ἀναιρεσείοντος καὶ ἰδίως τῆς περὶ ὅρκου.

Ἐπειδὴ ὁ ἀναιρεσείων δὲν ἔκαμεν αἴτησίν τινα πρὸς τὸ ἐν Ἀθήναις δικαστήριον τῶν ἐφετῶν διὰ νὰ τῷ συγχωρήσῃ τὴν διὰ μαρτύρων καὶ διὰ πραγματογνωμόνων ἀπόδειξιν περὶ τῆς γνησιότητος τῆς ἐν τῷ γραμματίῳ ὑπογραφῆς, ἀλλὰ περιώριζε τὴν αἴτησίν του εἰς τὴν περὶ γνησιότητος τῶν πρὸς παραβολὴν προσαχθέντων

ἐγγράφων ἀπόδειξιν· ἄρα τὸ διαληφθὲν δικαστήριον δὲν ἦτον ὑπόχρεων ν' ἀποφασίσῃ περὶ μὴ ζητηθέντων ἀντικειμένων, περὶ δὲ τῆς γενομένης αἰτήσεως ἀπεφάσισεν, ὡς γίνεται μνεία εἰς τὴν προκειμένην σκέψιν.

Επειδὴ ὁ αὐτὸς ἀναιρεσείων, διὰ τῶν ἐνώπιον τῶν Ἐφετῶν ἐγγράφων προτάσεών του διαλαμβανομένων εἰς τὴν προσβαλλομένην ἀπόφασιν, ἀνέφερε ῥητῶς καὶ αὐτολεξεὶ, ὅτι ἂν παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν τὸ δικαστήριον ἤθελε θεωρήσει ὅτι ἐπήγαγε τὸν ὅρκον ὡς πρὸς τὴν γνησιότητα τῆς ἐν τῷ γραμματίῳ ὑπογραφῆς, καὶ οὐχὶ ὡς πρὸς τὴν γνησιότητα τῶν ὑπογραφῶν τοῦ ἀντιδίκου εἰς τὰ πρὸς συμπαραβολὴν προσαχθέντα ἔγγραφα, ἀνακαλεῖ τὸν ἐπαχθέντα δῆθεν ὅρκον, καὶ ἐπάγει αὐτὸν περὶ τῆς γνησιότητος τῶν ἐν τοῖς πρὸς παραβολὴν ἐγγράφοις ὑπογραφῶν, ὥστε ἐκ τούτων συνάγεται καθαρῶς ὅτι ὁ ἀναιρεσείων δὲν ἐπήγαγεν ὅρκον περὶ τῆς γνησιότητος τῆς ἐν τῷ γραμματίῳ ὑπογραφῆς, καὶ ἐπομένως τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν δὲν ὤφειλε ν' ἀποφασίσῃ, ἢ νὰ αἰτιολογήσῃ τὴν ἀπόφασίν του περὶ τούτου, ἀλλ' ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἐπήγαγε πρωτοδίκως τὸν ὅρκον περὶ τῆς γνησιότητος τῆς ἐν τῷ γραμματίῳ ὑπογραφῆς, ἐφεσίμως ὅμως τὸν ἀνεκάλεσεν ἐπάγων αὐτὸν περὶ γνησιότητος τῶν ἐν τοῖς πρὸς παραβολὴν ἐγγράφοις ὑπογραφῶν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, περὶ τοῦ ὁποίου τὸ κατώτερον δικαστήριον ἀπεφάσισεν, ὡς προεῤῥέθη ἠτιολογημένως, μὴ ἐπιτρέψαν αὐτόν· περὶ δὲ τῆς ἀνακλήσεως δὲν ὤφειλε ν' ποφασίσῃ ἢ νὰ αἰτιολογήσῃ τὴν ἀπόφασίν του, καθόσον ἡ ἀνάκλησις ἰσοδυναμεῖ μὲ πρότασιν μὴ γενομένην, περὶ ἧς δὲν εἶναι ὑπόχρεον τὸ δικαστήριον νὰ κάμῃ οὐδένα λόγον εἰς τὴν ἀπόφασίν του.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 288 τοῦ 1850.

§ 59. Ὅρκος, ὅτι οὐκ ἀληθῶς ἔκθεσις τοῦ κλητῆρος βεβαιοῖ γεγονός τις, εἶναι δεκτός; Ἴδε τὴν λ. *Ἔγγραφα δημόσια*.

§ 60. χωρὶς νὰ προσβληθῇ ἡ περὶ πλειστηριασμοῦ ἔκθεσις ὡς πλαστὴ, συγχωρεῖται ὅρκο; ἐπακτὸς πρὸς βεβαίωσιν τῆς μὴ τηρήσεως τῶν ἀπαιτουμένων διατυπώσεων; ὄχι· τὸ ἄρθρον 351 τῆς πολ. δικονομίας ἐφαρμόζεται εἰς τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἐπάγεται ὅρκος ἐναντίον τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου ὡς πρὸς τὰς ὁμολογίας τῶν συμβαλλομένων, ἀλλ' ὄχι καὶ καθόσον ἀφορᾷ τὴν τήρησιν τῶν τύπων, διότι ἡ μὴ τήρησις τούτων δὲν ἐμπορεῖ ν' ἀποδειχθῇ ἄλλως εἰμὴ διὰ τῆς περὶ πλαστογραφίας προσβολῆς. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 875 τοῦ 1853 (Νομικ. σ. 5858).—Πρβ. § 56.

§ 61. Ὅταν ὁ ἀρχιτέκτων τῆς πόλεως ἐπεκύρωσε, δυνάμει τοῦ

ἄρθρου 25 τοῦ ἀπὸ 21 νοεμβρίου 1836 διατάγματος, τὸ μέτρον τοῦ πήχεως, ἡ ἐπαγωγὴ ὅρκου περὶ τοῦ ὅτι ἦσαν περισσότεροι ἢ ὀλιγώτεροι πήχεις γηπέδου, εἶναι ἀπαράδεκτος, κατὰ τὸ ἄρθ. 351 τῆς πολ. δικονομίας. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3246 τῆς 5 ἰανουαρ. 1845.

§ 62. Ἔννοια τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου.

Περὶ τούτου, ἴδε τὰ ἐν Εὑρετηρίῳ τόμ. 6 σελ. 322 § 4 ἐκτεθέντα, ὡς καὶ τὰς αὐτόθι σημειουμένας παραπομπάς.—Ἴδε προσέτι τὰς λέξεις *Ἐμφύτευσις, Προίξ, Χαρτόσημον*· ἔνθα θέλει γίνει ἀνακεφαλαίωσις, ἐνταῦθα δὲ σημειῶ καὶ τὰ ἑξῆς.

§ 63. Ὁ περὶ πωλήσεως ἀκινήτου τινὸς κτήματος ὅρκος εἶναι ἀπαράδεκτος δυνάμει τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 781 τοῦ 1849 (Νομικ. σ. 5249) (1).

§ 64. Ἀποδεικνύεται δι' ὅρκου ἡ ἑταιρικὴ ἀγορὰ ἀκινήτου κτήματος, καίτοι γενομένη μετὰ τὸν περὶ χαρτοσήμου νόμον; Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν διὰ τῆς 10444 ἀποφάσεως ἐπέτρεψε τοιοῦτόν τι.

§ 65. Δύναται νὰ ἐπαχθῇ ὅρκος εἴς τινα ἂν δὲν ἐξηπάτησε τὸν ἀντίδικόν του; Ὄχι.

Ἀπόφ. « Ἐπειδή, κατὰ γενικὴν ἀρχήν, οὐδεὶς δύναται ν' ἀναγκασθῇ νὰ ὁμολογήσῃ ἑαυτὸν ἔνοχον ἐγκληματικῆς πράξεως· ὅθεν ὀρθῶς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ἠρνήθη νὰ θέσῃ εἰς τὸν ὅρκον τὸ πρῶτον μέρος αὐτοῦ, « ἂν ὁ ἐνάγων δὲν ἠπάτησε τὸν ἐναγόμενον » καὶ ὑπέγραψεν οὗτος εἰς τὸ γραμμάτιον, παραστήσαντος τοῦ » πρώτου πρὸς τὸν δεύτερον ἀπατηλῶς ὅτι πρόκειται νὰ ὑπογράψῃ » ἔγγραφον ὠφελιμώτατον εἰς αὐτὸν τὸν ὑπογράψαντα, » καθότι ἡ ἀποποίησις τοῦ ἐνάγοντος εἰς τὸ νὰ δώσῃ τοιοῦτον ὅρκον, ἤθελεν ἰσοδυναμεῖ μὲ ὁμολογίαν του, ὅτι πρὸς ἴδιόν του ὄφελος ἠπάτησε τὸν ἐναγόμενον, παραστήσας εἰς αὐτὸν ψευδῆ πράγματα ὡς ἀληθῆ, πρᾶξις, τὴν ὁποίαν ὁ νόμος χαρακτηρίζει ὡς ἔγκλημα (ἄρθρα 352 ἐδ. 2 τῆς πολ. δικονομίας, 396 καὶ 397 ἀρ. 2 ποιν. νόμου).»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 141 τοῦ 1850.

§ 66. Τί περὶ τῶν ἐπιδόσεων; Ἴδε Εὑρ. τόμ. 7 καὶ ἀνωτ. § 56.

§ 66α Συμβιβασμὸς δὲν συγχωρεῖται ἐπὶ ἀντικειμένων ἀφορώντων τὴν δημοσίαν τάξιν, οἷον εἶναι καὶ τὸ περὶ ἁρμοδιότητος· ἄρα οὐδ' ὅρκος συγχωρεῖται ἂν δίκη τις ἀφορᾷ πρᾶξιν ἐμπορικήν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1303 ἐν Εὑρ. τόμ. 4 σελ. 175 ἐν τέλ.—Ἴδε καὶ ἑτέραν 11974 τῶν αὐτῶν, περὶ ἧς ἄλλοτε καὶ ἀνωτ. § 36.

(1) Ὅρα ἐν Εὑρ. τὰς λέξεις Ἀπόδειξις καὶ Χαρτόσημον.

Ἀποτέλεσμα τῆς ἐπαγωγῆς.—Ἀντεπαγωγὴ ὅρκου.

§ 67. Ὁ εἰς ὃν ὅρκος ἐπάγεται, ὀφείλει ν' ἀποφανθῇ ἂν δέχηται, ἀποποιεῖται ἢ ἀντεπάγει αὐτὸν, καὶ τοῦτο ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας. Πρβ. Κώδ. 4, 1 διάτ. 12 § 1—Β. 22, 5 νδ'.

Ἐὰν ἀφήσῃ νὰ παρέλθῃ ἡ προθεσμία, χωρὶς ν' ἀποφανθῇ περὶ τούτου ἢ δηλώσῃ ὅτι δὲν τὸν δέχεται, θεωρεῖται ὡς ὡμολογημένον τὸ γεγονός (ἄρθρον 352 τῆς πολ. δικονομίας). Πανδ. 12, 2 τεμ. 38—Β. 22, 5 λή. — Περὶ τῶν λοιπῶν, ἴδε ἄρθρα 355, 353 καὶ 354.

§ 68. Ἐὰν δηλώσῃ ὅτι ἀντεπάγει, ὅτι, δηλαδὴ, λέγει εἰς τὸν ἐπαγαγόντα, ὅμοσον σὺ περὶ τούτου, ὀφείλει τότε οὗτος νὰ δηλώσῃ ἐντὸς τῆς παρὰ τοῦ δικαστηρίου τεταγμένης ἀνατρεπτικῆς προθεσμίας ἂν θέλῃ ἢ ὄχι νὰ ὀμώσῃ τὸν ἀντεπαχθέντα ὅρκον. Ἐὰν οὗτος ἀρνηθῇ τὸν ἀντεπαχθέντα ὅρκον, ἢ δὲν δηλώσῃ ἐμπροθέσμως, θεωρεῖται ὡς ὁμολογήσας (ἄρθρον 353 πολ. δικ.). Τότε δὲ μόνον δύναται ἀζημίως ν' ἀποκρούσῃ τὸν ὅρκον, ἐὰν οὗτος περιέχῃ προσθήκην μὴ διαλαμβανομένην ἐν τῇ ἐπαγωγῇ τοῦ ὅρκου. Διότι ἡ προσθήκη αὕτη εἶναι κυρίως ἐπαγωγὴ καὶ ὄχι ἀντεπαγωγή. Ὥστε, μὴ συγχωρουμένης τῆς ἀντεπαγωγῆς, ἤθελε ματαιωθῇ ὡς πρὸς τὴν προσθήκην ταύτην ἡ συγχωρημένη ἀντεπαγωγή (ἄρθρον 364).

Προσθήκην, εἴπομεν, δὲν πρέπει νὰ περιέχῃ. Δὲν ἕπεται ὅμως ἐκ τούτου, ὅτι πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ θέμα τοῦ ἀντεπαχθέντος ὅρκου ἀπαραλλάκτως καθ' ὅλα μὲ τὸ τοῦ ἐπαχθέντος. Διότι, π. χ. ἐὰν ὁ ἐπαχθεὶς ὅρκος ἦτο περὶ ἀγνοίας, ὁ δὲ ἐπαγαγὼν αὐτὸν ἔχῃ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ὅρκου ἰδίαν γνῶσιν, πρέπει, ἐπὶ ἀντεπαγωγῆς, νὰ μὴ δοθῇ πλέον περὶ ἀγνοίας ὅρκος. Πρβ. Πανδ. 12, 2 τεμ. 34 § 8.—Βασιλ. 22, 5 λδ' ἐδ. 8. Ῥουσσ. περὶ ἀποδ. σ. 349 ἐπ.

§ 69. Τὸ σπουδαῖον ζήτημα, ἂν δύναταί τις νὰ ἀνακαλέσῃ τὸν ἅπαξ ἐπαχθέντα ἢ ἀντεπαχθέντα ὅρκον, λύεται ὑπὸ τῆς δικονομίας μας διὰ τῆς διατάξεως ὅτι δύναται, ἐνόσῳ δὲν ἔγινεν ἔτι ἡ περὶ παραδοχῆς αὐτοῦ δήλωσις (ἄρθρον 356). Ἡ μόνη ὀρθὴ λύσις, διότι διὰ τῆς παραδοχῆς τελειοποιεῖται ὁ συμβιβασμός. Καὶ ἕτερον ζήτημα ἀναφυόμενον ἐνταῦθα λύει ἐπίσης ῥητῶς ἡ δικονομία μας, ἐὰν, δηλαδὴ, ἀφοῦ ἀνακαλέσῃ τις τὸν ὅρκον, δύναται ἔπειτα νὰ τὸν ἐπαγάγῃ πάλιν ἢ ἀντεπαγάγῃ. Ῥουσσ. σ. 350.

§ 70. Ἐπανέλευσις εἰς τὴν ἅπαξ ἀνακληθεῖσαν ἐπαγωγὴν ἢ ἀντεπαγωγὴν ὅρκου δὲν δύναται νὰ γίνῃ πώποτε (ἄρθρον 356).

παρομοίαν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου δίδει καὶ τὸ Ῥωμ. δίκαιον· Κώδ. 4, 1 διάτ. 11.—Βασιλ. 22, 5, νγ'. Αὐτ.

§ 71. Ὁ ἀντεπαχθεὶς ὅρκος δοθεὶς ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν περὶ τοῦ ἐναντίου θέματος τοῦ ἐπαχθέντος ὅρκου;

Ἀπόφ. α 'Επειδή, ἂν καὶ δύναταί τις διστάζων νὰ εἴπῃ ὅτι, κατὰ τὸ ἄρθρον 367 τῆς πολ. δικονομίας συνδυαζόμενον καὶ μὲ τὰ ἄρθρα 256 καὶ 273 καὶ μὲ τοὺς Ν. 1, 2 καὶ 3 § 1 καὶ 2 Ν. 26 § 2 Ν. 27 καὶ 28 § 4· Ν. 40 Πανδ. 12, 2 Ν. 8 Κώδ. 4, 1.—Ν. 15, Πανδ. 44, 1 καὶ Ν. 1 ἐν ἀρχ. Πανδ. 44, 5, ὁ ἀντεπαχθεὶς καὶ δοθεὶς ὅρκος ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ἐντελῆ, ὑποχρεωτικὴν διὰ τὰ δικαστήρια, καὶ τέμνει ἅπασαν τὴν διαφορὰν, περὶ ἧς ἐδόθη, καὶ ὁμοιάζων τὴν διάλυσιν εἶναι καὶ τῆς ἀποφάσεως μείζων, ὁμοιάζει καὶ τὴν καταβολὴν ἢ τὴν συγχώρησιν τοῦ χρέους καὶ δὲν ἀναψηλαφᾶται· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἐπαγαγόντος τοῦ ἐναγομένου τὸν ὅρκον, πρὸς διάλυσιν τῆς διαφορᾶς, καὶ τοῦ ἐνάγοντος ἀντεπαγόντος αὐτὸν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ, καὶ δοθέντος παρὰ τοῦ ἐναγομένου, ἀπεδείχθη δι' αὐτοῦ ἐντελῶς, ὅτι τὸ ἐκ δραχμῶν 1000 ὁμόλογον δὲν προέρχεται ἐκ καταβολῆς χρημάτων, ὡς διαλαμβάνει, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀξίας διαφόρων πραγμάτων, ὅσα κατὰ παραγγελίαν τοῦ ἐναγομένου, τὸ ἐν ὀνόματι τοῦ ἐνάγοντος ἐνεργοῦν ἐν Τεργέστῃ κατάστημα ἐπρομήθευσε καὶ ἀπέστειλεν εἰς αὐτόν· τουτέστιν ἀπεδείχθη ἐκ τῆς προσαγωγῆς ἀναγκαίως, ὅτι αὐτὸς ὁ ἐνάγων, ὡς ἔχων τὸ δικαίωμα τῆς ἀπαιτήσεως, ἔλαβε τὴν πληρωμὴν αὐτῶν, ἐν μέρει εἰς χρήματα, καὶ ἐν μέρει εἰς τὸ ὁμόλογον, καὶ ὡς χρεωστούμενα ἔτι, ἀπῄτει αὐτὰ δυνάμει τοῦ αὐτοῦ δικαιώματος τῆς ἀπαιτήσεως, τοῦ ὁποίου ἐξ ὑπαρχῆς ἐχρήσατο· ὅθεν διὰ τοῦ δοθέντος ὅρκου ἡ διαφορὰ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐντελῶς διαλυθεῖσα καὶ νὰ διαταχθῶσιν αἱ συνέπειαι.

Μ' ὅλα ταῦτα·

Ἐπειδὴ ὁ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 783 παρεμπιπτούσης ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τούτου ἐπαχθεὶς ὅρκος παρὰ τοῦ Δ Π πρὸς τὸν Γ Α, ἀντεπαχθεὶς δὲ παρὰ τούτου πρὸς τὸν ἴδιον Π, καὶ δοθεὶς ὑπὸ τούτου ὑποδεξαμένου αὐτὸν, ἀντικείμενον εἶχε τὴν διαβίβασιν ἢ ἀπόδειξιν, ὅτι τὸ ὁμόλογον, τοῦ ὁποίου τὴν πληρωμὴν ζητεῖ ὁ Γ Α, δὲν προέρχεται ἐκ κατοχῆς ἀμέσως μετρητῶν δανείων δοθέντων, ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς ἀξίας τῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα τὸ ἐν Τεργέστῃ ἐμπορικὸν κατάστημα τοῦ Λ Α ἐνεργοῦν ἐν ὀνόματι τοῦ Γ Α, ἐξαπέστειλε πρὸς τὸν Π κατ' ἐντολήν του, καὶ κατὰ σύστασιν τοῦ Γ Α, ἡ δὲ ἀπόδειξις αὕτη ἐθεωρήθη ἀναγκαία νὰ προηγηθῇ, διὰ τοὺς ὁποίους τὸ δικαστήριον ἐξέθεσε εἰς τὴν διεκληρθεῖσαν ἀπόφασιν

του λόγους πρὶν ἢ μεταβῇ εἰς τὴν ἔρευναν καὶ τὴν ἐξέτασιν τῶν προτεινομένων παρὰ τοῦ Α Η ἐξαιρέσεων, κατὰ τοῦ ζητουμένου ἐκ τοῦ βάρους αὐτοῦ τοῦ ὁμολόγου παρὰ τοῦ Α ποσοῦ· καὶ ἑπομένως ὁ δοθεὶς ὅρκος ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ὑπὲρ τοῦ δόντος αὐτὸν διὰ μόνα τὰ ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα ἀφορῶσι.»

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 43 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 5372).

§ 72. Δὲν δύναται νὰ ἀντεπαχθῇ ἄλλος ὅρκος παρὰ τὸν ἐπαχθέντα. Ἀποτέλεσμα τῆς ἀποποιήσεως.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἤδη ὁ μὲν πληρεξούσιος τοῦ ἐκκαλοῦντος περιωρίσθη εἰς μόνην τὴν διὰ τοῦ ἐπαχθέντος ὅρκου ἀπόδειξιν, ὁ δὲ πληρεξούσιος ἀπεποιήθη, τέλος ἀπεφήνατο θετικῶς καὶ ἐδήλωσεν ὅτι δὲν δέχεται ὁ ἐφεσίβλητος ἐντολεύς του νὰ δώσῃ τὸν ἐπαχθέντα αὐτῷ ὅρκον.

Ἐπειδή, ἀποποιηθέντος τοῦ ἐφεσιβλήτου καὶ ἐναγομένου τὸν ἐπαχθέντα αὐτῷ ὅρκον, τὸ πρᾶγμα, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἐπήχθη, δηλαδὴ ἡ ἐντολὴ καὶ ἀποδοχὴ καὶ ἐκτέλεσις αὐτῆς θεωρεῖται ὡς ὁμολογούμενον, διότι ἡ παρὰ τοῦ ἐνάγοντος γενομένη ἀποποίησις τοῦ ἀντεπαχθέντος ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἀζημίως, κατὰ τὰ ἄρθρα 252—254 τῆς πολ. δικονομίας, ἀμφότεροι δὲ οἱ πληρεξούσιοι εἶχον τὸ δικαίωμα τοῦτο, κατὰ τὸ ἄρθρον 95 τῆς αὐτῆς δικονομίας, διότι ὁ δυνάμενος νὰ ἐπάγῃ, δέχεται καὶ ἀντεπάγῃ ὅρκον, δύναται καὶ ν' ἀποποιηθῇ.»

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 58 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4648).

Ἀνάκλησις τῶν περὶ ὅρκου ἀποφάσεων (1), *καὶ τροποποίησις τοῦ περὶ ὅρκου θέματος.*

§ 73. Ἐὰν τὸ δικαστήριον, ἐν ἐλλείψει ἄλλων ἀποδείξεων, ἐπιβάλῃ τὸν ἀπαλλακτικὸν ὅρκον εἰς τὸν ἐναγόμενον, πρὸ τῆς ὁρκωμοσίας δὲ προσαχθῇ ὑπὸ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου τῶν διαδίκων ἔγγραφον διαλύον τὴν ἀμφιβολίαν, τὸ δικαστήριον δύναται, ἀνακαλοῦν τὴν περὶ ὅρκου ἀπόφασίν του, ν' ἀποφασίσῃ ἐπὶ τῆς οὐσίας. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 97 τοῦ 1843 (Νομικ. σ. 3375).—Βλ. καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 74 τοῦ 1844 τῶν αὐτῶν ἐφετῶν ὧδε.

§ 74. Ὁ ἀποδεχθεὶς ὅρκον τινὰ δύναται, ἀνακαλῶν τὴν ἀποδοχὴν ταύτην, νὰ ἀντεπαγάγῃ τὸν ὅρκον.

---

(1) Ἴδε Ῥουστ. περὶ Ἀποδείξεως σελ. 350 καὶ ἀνωτ. § 69.—Ἴδε δὲ καὶ κατωτ. § 95 ἑπ.

Απόφ. α Ἐπειδὴ ἡ ἐκ μέρους τοῦ Σ ἀντεπαγωγὴ τῶν ὑπὸ τούτου ἐπαχθέντων αὐτῷ ὅρκων, μὴ προσβαλλομένης τῆς προθεσμίας, στηρίζεται εἰς τὸν νόμον (ἄρθρ. 352 τῆς πολ. δικονομίας), ὁ δὲ λόγος, ὅτι δηλώσαντος ἅπαξ τοῦ Σ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ δευτέρου ὅρκου, καθίσταται δῆθεν ἀπαράδεκτος ἡ ἀντεπαγωγὴ αὐτοῦ, δὲν εἶναι βάσιμος, καθόσον οὐδεμία διάταξις τοῦ νόμου ἀπαγορεύει τὴν γενομένην ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀνάκλησιν τῆς περὶ ἀποδοχῆς τοῦ εἰρημένου ὅρκου δηλώσεως καὶ τὴν, συνεπείᾳ τῆς ἀνακλήσεως ταύτης, ἀντεπαγωγὴν αὐτοῦ, οὐδὲ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁμολογημένον διὰ τοῦτο τὸ θέμα τοῦ εἰρημένου ὅρκου.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 11176 τοῦ 1853 τμ. α΄.

§ 75. Ὁ Α ἐπήγαγεν εἰς τὸν Β ὅρκον περὶ θέματος τινός. Μετὰ ταῦτα ἀνεκάλεσε τὸν ὅρκον αὐτόν. Ζητεῖται λοιπὸν, ἂν δύναται καὶ δεύτερον νὰ ἐπιβάλῃ τὸν αὐτὸν ὅρκον; Ναὶ, ἂν ἡ ἀνάκλησις ἐγένετο ἐπιβοηθητικῶς, ἤτοι ἐν τῇ περιπτώσει, καθ' ἣν δὲν ἤθελεν ἐπιτραπῆ ἄλλο ἀποδείξεως μέσον. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7872 τοῦ 1850.

§ 77. Ὁ ἐπαχθεὶς ὑπὸ τοῦ ἑνὸς τῶν διαδίκων ὅρκος καὶ παραδεχθεὶς ὑπὸ τοῦ ἑτέρου, δύναται ν' ἀνακληθῇ, ἐὰν, πρὶν ἢ δοθῇ, ἀνακαλυφθῇ κρίσιμόν τι ἔγγραφον, ἀποδεικνύον τὸ ἀντικείμενον, περὶ οὗ ἐπήχθη ὁ ὅρκος.

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ ὅρκου ἐπιβληθέντος παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ἀλλὰ περὶ ὅρκου ἐπαχθέντος παρὰ τοῦ διαδίκου Θ Β, αἱ δὲ συνέπειαι τῶν εἰρημένων δύο εἰδῶν τοῦ ὅρκου εἶναι διάφοροι, καὶ ὑπὸ διαφόρων κανόνων διέπονται, καθόσον διάφοροι εἶναι αἱ ἀρχαὶ, αἵτινες δίδουν ὕπαρξιν εἰς ἑκάτερον τῶν ὅρκων τούτων. Καὶ, καθόσον μὲν ἀφορᾷ τὸν ἐπιβαλλόμενον παρὰ τοῦ δικαστοῦ ὅρκον, ἀναμφιβόλως ἡ ἀνακάλυψις καὶ παρουσίασις ἐγγράφου κρισίμου ἀποδεικνύοντος τὸ ἀντικείμενον, περὶ οὗ ἐπεβλήθη ὁ ἀναπληρωτικὸς ἢ ἀπαλλακτικὸς ὅρκος, πρέπει νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ· διότι ὁ λόγος, δι' ὃν ἐπιβάλλεται ὁ τοιοῦτος ὅρκος, εἶναι ἡ περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ πράγματος ἀμφιβολία τοῦ δικαστοῦ (ἄρθρον 378), καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἑπομένως ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ ζητήσῃ καὶ λάβῃ αὐτὸν, ἐφ' ὅσον μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς δόσεως αὐτοῦ διατηρεῖται εἰσέτι περὶ τῆς ἀληθείας ἀμφιβολία· ἐὰν δὲ αὕτη διασκεδασθῇ νομίμως πρὸ τῆς ὁρκοδοσίας, ἡ περὶ ὅρκου προδικαστικὴ ἀπόφασις καθίσταται ἀναγκαίως ἀνακλητέα (ἄρθρ. 180), ὡς διατάξασα μέσον ἀποδείξεως τοῦ λοιποῦ περιττὸν, ἀλλὰ καθόσον ἀφορᾷ τὸν ἐπαγόμενον παρὰ τοῦ διαδίκου ὅρκον,

οὗτος καθιστᾷ εἶδος συμβιβαστικὸν, συνάλλαγμα μεταξὺ τοῦ ἐνάγοντος αὐτὸν διαδίκου καὶ τοῦ ἀντιδίκου του, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ ἐπάγων ὑπόσχεται καὶ ὑποχρεοῦται νὰ παραδεχθῇ τοῦ ἀντιδίκου τὴν ἀξίωσιν ἀνεξαρτήτως ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην ἀπόδειξιν, ἐὰν οὗτος δώσῃ τὸν ἐπαχθέντα ὅρκον, καὶ ἑπομένως, ἀφοῦ ὁ ἀντίδικος δηλώσῃ ὅτι δέχεται τὸν ὅρκον καὶ προσφέρῃ ἑαυτὸν ἕτοιμον νὰ τὸν δώσῃ, συντίθεται δικαστικὸν συνάλλαγμα, τὸ ὁποῖον ὁ τὸν ὅρκον ἐπάξας δὲν δύναται μονομερῶς νὰ διαλύσῃ, συνέπεια τοῦ ὁποίου καθίσταται τοῦ λοιποῦ μόνον ἡ ἐξέτασις τοῦ, ἂν ἔδωκε τὸν ὅρκον ὁ δεχθεὶς αὐτὸν ἀντίδικος, ἢ οὔ, διὰ νὰ ἐπιδικάσῃ ὁ δικαστὴς ἢ ἀποῤῥίψῃ τὰς ἀξιώσεις του συμφώνως μὲ τὴν ἐκτέλεσιν ἢ οὒ τοῦ συναλλάγματος, καὶ οὐχὶ ἡ ἐξέτασις τοῦ ἂν εἶχεν ἀληθῶς δίκαιον ἢ οὒ εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως, ὁ εἷς ἢ ὁ ἕτερος τῶν διαδίκων· αἱ δὲ ἀρχαὶ αὗται, αἵτινες ἀπὸ τὴν διάφορον φύσιν τῶν δύο διαφόρων ὅρκων λογικῶς τε καὶ νομικῶς συνάγονται, ὑπάρχουν προσέτι καὶ ῥητῶς νενομισμέναι εἰς τὰ ἄρθρα 349 καὶ 356 τῆς πολ. δικονομίας.

Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὁ πληρεξούσιος τοῦ Γ Τ ἐδήλωσεν ὅτι ὁ ἐντολεύς του παραδέχεται τὸν ἐπαχθέντα εἰς αὐτὸν ὅρκον· ὅθεν τὸ δικαστήριον κατὰ συνέπειαν διέταξε τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς ὁρκοδοσίας.

Ἐπειδὴ διὰ τοῦτο ὁ Θ Β δὲν δύναται πλέον κατ' οὐδένα λόγον ν' ἀνακαλέσῃ τὸν παρὰ τοῦ ἀντιδίκου του παραδεχθέντα ὅρκον, καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον 357, ἐὰν ὁ ἀντίδικος οὗτος πραγματικῶς τὸν δώσῃ, ὀφείλει νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὰς πολιτικὰς συνεπείας αὐτοῦ, ἐπιφυλαττομένης μόνον τῆς ποινικῆς καταδιώξεως κατὰ τοῦ ἀντιδίκου ἐπὶ ψευδορκίᾳ, ἐὰν περὶ αὐτῆς παρουσιασθῶσιν ἀποχρῶσαι ἐνδείξεις· ὅθεν ἡ προκειμένη αἴτησις τοῦ Θ Β δὲν στηρίζεται εἰς τὸν νόμον.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 322 τοῦ 1843 (Νομικ. σ. 3412).

§ 78. Ἡ ἀνάκλησις τοῦ ἀναπληρωτικοῦ ὅρκου δύναται νὰ γίνῃ καὶ μετὰ τὴν δήλωσιν τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ὅρκου. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 74 τοῦ 1844 ἐν Εὑρ. λέξει *Ἀπόφασις*.

§ 79. Ἡ ἀναπληρωτικὸν ὅρκον ἐπιβάλλουσα ἀπόφασις εἶναι παρεμπίπτουσα, καὶ τὸ δικαστήριον δύναται καὶ σιωπηλῶς νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ (ἄρθρον 180 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 5 τοῦ 1848.

§ 80. Ἀπόφασις ἐπιβάλλουσα ὅρκον δύναται ν' ἀνακληθῇ. Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 68 τοῦ 1848.

§ 81. Συγχωρεῖται εἰς τὸν δικαστὴν οὐ μόνον κατ' αἴτησιν τοῦ διαδίκου, ἀλλὰ καὶ αὐτεπαγγέλτως, νὰ ἐπιβάλῃ ὅρκον ἑπομένως καὶ νὰ τροποποιῇ ἐπὶ τὸ ἀκριβέστερον τὸν ἤδη ἐπιβληθέντα ὅρκον. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 12 τοῦ 1850.

§ 82. Τὸ ἐφετεῖον δύναται νὰ τροποποιήσῃ τὸ θέμα τοῦ διὰ τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως ἐπιβληθέντος ὅρκου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 211 τοῦ 1849.

§ 83. Ὁ ἀκριβὴς προσδιορισμὸς τοῦ θέματος τοῦ ὅρκου εἶναι ἔργον τῶν δικαστῶν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 197 τοῦ 1847.

§ 84. Τὸ δικαστήριον ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ περιορίσῃ τὸν ἐπακτὸν ὅρκον. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 165 καὶ 153 τοῦ 1847, ὡς ἴδε ἐν λέξει *Ἁρμοδιότης ἐν γένει* § 162 ἐν Εὑρετ. τόμ. 4.

§ 85. Τὸ ἐφετεῖον δύναται νὰ μεταρρυθμίσῃ τὸ θέμα τοῦ ἐπακτοῦ ὅρκου, ἐνόσῳ δὲν ἐδόθη ἀκόμη, διότι ἡ περὶ τούτου ἀπόφασις εἶναι παρεμπίπτουσα δυναμένη ν' ἀνακληθῇ (ἄρθρα 180, 374 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 61 τοῦ 1852 (Οἰκονόμος, Κατακουζινή).

§ 86. Συγχωρεῖται εἰς τὸν δικαστὴν οὐ μόνον κατ' αἴτησιν τοῦ διαδίκου, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος νὰ ἐπιβάλῃ, ἑπομένως καὶ τροποποιήσῃ ἐπὶ τὸ ἀκριβέστερον, τὸν ἤδη ἐπιβληθέντα ὅρκον. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 12 τοῦ 1850.

§ 87. Ὁ διάδικος δὲν δύναται νὰ τροποποιήσῃ τὸν ἐπαχθέντα αὐτῷ ὅρκον (1). Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 152 τοῦ 1847.

§ 88. Ὅτι τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ κάμῃ προσθήκην τινὰ εἰς τὸν παρὰ τοῦ διαδίκου εἰς τὸν ἕτερον ἐπαγόμενον ὅρκον. Ἴδε Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 97 τοῦ 1851.

§ 89. Ὁ ἀπεναντίας τῆς ἰδίας τοῦ ἐναγομένου ὁμολογίας ἐπιβληθεὶς ὅρκος, ἐπιφέρει τὴν ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως, καθότι ὁ ἐπιβαλλόμενος ὅρκος δὲν πρέπει νὰ περιέχῃ ὁρισμοὺς ἀντιφάσκοντας καὶ ἀνατρεπομένους ὑπ' ἀλλήλων. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 290 τοῦ 1849.

§ 90. Τὸ δικαστήριον δύναται νὰ τροποποιήσῃ τὸ θέμα τοῦ ἐπακτοῦ ὅρκου, ὥστε νὰ ἔχῃ ἐπιρροὴν εἰς τὴν ἔκβασιν τῆς δίκης. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 142 τοῦ 1844 (Νομικ. σ. 4017).

§ 91. Οἱ κληρονόμοι τοῦ Σ ἐνήγαγον τὸν Γ ἐξαιτησάμενοι νὰ καταδικασθῇ, ὡς κληρονόμος τοῦ Β, νὰ πληρώσῃ ποσόν τι· οὗτος ἀντέταξεν ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι συγκληρονόμοι, ἐπαγαγὼν τὸν

(1) Ἐὰν ὁ διάδικος δὲν ὁμώσῃ ἐπὶ θέματος οὐσιώδη ἐπιρροὴν ἔχοντος, ἐφαρμόζονται αἱ συνέπειαι τοῦ ἄρθρου 362 τῆς πολ. δικονομίας.

ὅρκον τοῦτον « ὅτι ἐκτὸς τῆς Ζ καὶ τοῦ Κ δὲν ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι κληρονόμοι, ἤτοι μία ἀδελφὴ » , » καὶ δύο ἐπ' ἀδελφῇ ἀνεψιοί.» — Τὸ δικαστήριον μετέβαλε τὸ θέμα τοῦ ἐπακτοῦ ὅρκου, προσθέσαν καὶ τὰς λέξεις: *ἀποδεξάμενοι τὴν κληρονομίαν*. — Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν τὸ δικαστήριον εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ μεταβάλῃ τὸ θέμα τοῦ ὅρκου. Ὁ Ἄρειος Πάγος ἐξεφράσθη οὕτως·

Ἀπόφ. « Ἐπειδή, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πρὸς τὸ ἐφετεῖον ἐγγράφων προτάσεων τοῦ ἀναιρεσείοντος, οὗτος ἐπαγαγὼν τὸν ὅρκον εἰς τοὺς ἀναιρεσιβλήτους, ἔθεσε νὰ ὀμόσωσι τὸ ἑξῆς θέμα· « ὅτι, ἐκτὸς τῆς Ζ καὶ τοῦ Κ Β, δὲν ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι κληρο» νόμοι, ἤτοι μία ἀδελφὴ τοῦ Ι Β καλουμένη Β, καὶ δύο ἀνεψιοὶ » ἐπ' ἀδελφῇ ἑτέρᾳ, καλούμενοι Λ καὶ Π » τὸ δὲ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν μετέβαλε τὸ εἰρημένον θέμα τοῦ ἐπακτοῦ ὅρκου, προσθέσαν καὶ τὰς λέξεις, ἀποδεξάμενοι τὴν κληρονομίαν, ἐνῷ ὁ ὅρκος οὗτος ἐπαχθεὶς παρὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος εἰς τοὺς ἀντιδίκους του ὡς μέσον συμβιβασμοῦ, ἔχων ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ὑποθέσεως, καὶ μὴ ἀντιβαίνων εἰς ἰδιαίτερον νόμιμον ὁρισμόν, κατὰ τὸ ἄρθρον 351 τῆς πολ. δικονομίας ἔπρεπε νὰ ἐπιβληθῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου ὡς ὡρίσθη ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος, οἱ δὲ ἀναιρεσίβλητοι ὤφειλον ἢ νὰ τὸν δεχθῶσιν ἢ νὰ τὸν ἀντεπάξωσι, καθόσον ὑπὸ τοὺς ὅρους αὐτοῦ τοῦ ὅρκου ἠθέλησεν ὁ ἀναιρεσείων νὰ λύσῃ αὐτὸ τὸ ζήτημα τῆς δίκης, ἡ δὲ γενομένη ἐν αὐτῷ προσθήκη ἐπηύξησε τὰς πρὸς τοὺς ἀντιδίκους ὑποχρεώσεις τοῦ ἀναιρεσείοντος, διὰ τῆς παραδοχῆς δὲ αὐτοῦ τοῦ ὅρου τοῦ ὅρκου τοῦ δικαιώματος τῆς προσαυξήσεως τῆς κληρονομίας, ἐνῷ τὸ δικαίωμα τοῦτο προϋποθέτει τὴν ἐπαγωγὴν τῆς κληρονομίας καὶ τὴν δήλωσιν τῶν ἄλλων κληρονόμων, περὶ τῆς παραδοχῆς ἢ ἀποβολῆς αὐτῆς, περὶ ὧν οὐδεὶς λόγος ἐγένετο ἐνώπιον τῶν δικασάντων τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως δικαστηρίων· ὅθεν τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον παρεβίασε δι' αὐτῆς τῆς προσθήκης τὰς περὶ ἐπακτοῦ ὅρκου διατάξεις τοῦ νόμου, καὶ τὰ ἄρθρα 155 καὶ 170 τῆς πολ. δικονομίας, αἱ ὁποῖαι, ὡς οὐσιώδεις, δίδουν χώραν εἰς ἀναίρεσιν· ὥστε καθίσταται ἀναιρετέα ἡ ὑπ' ἀριθ. 27 ἀπόφασις.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 97 τοῦ 1851.

§ 92. Διὰ νὰ θεωρηθῇ ὁ ἀναπληρωτικὸς ὅρκος ὡς δοθείς, δὲν εἶναι ἀνάγκη ὥστε ὁ ὁρκιζόμενος ν' ἀναφέρῃ ἀπαραλλάκτως ὅλας τὰς λέξεις καὶ φράσεις τοῦ θέματος· Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 293 τοῦ 1845.

§ 93. Ὄντος τοῦ ἐπακτοῦ ὅρκου εἴδους συμβιβασμοῦ (ἄρθρ. 349

πολ. δικονομίας), δὲν δύναται ὁ δικαστὴς αὐτεπαγγέλτως ν' ἀντικαταστήσῃ ἄλλους ὅρους συμβιβασμοῦ εἰς ἐκείνους, οὓς ὁ διάδικος προτείνει, ἀλλ' ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ μόνον, ἂν τὰ γεγονότα, περὶ ὧν ἐπήχθη ὁ ὅρκος, καίτοι ἀπέχοντα ἀπὸ τὸ θέμα τῆς προδικαστικῆς ἀποφάσεως, εἶχον οὐσιώδη ἐπιῤῥοὴν (ἄρθρ. 244 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9165 τοῦ 1852.

Προθεσμία πρὸς ὁρκοδοσίαν.

§ 94. Κηρύττεται ἔκπτωτος τοῦ ὅρκου ὁ μὴ δηλώσας ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας ὅτι δέχεται αὐτόν· — εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἂν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας δὲν συνεδρίασε τὸ δικαστήριον, διότι ἡ δήλωσις ἠδύνατο νὰ γίνῃ διὰ κοινοποιήσεως ἐξωδίκου (ἄρθρ. 352 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 11138 τοῦ 1853, τμ. α΄.

§ 95. Μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς πρὸς δήλωσιν περὶ τοῦ ἐπαχθέντος ὅρκου προθεσμίας, ἡ περὶ τροποποιήσεως αὐτοῦ πρότασις δὲν εἶναι δεκτή, ὡς ἀντιβαίνουσα εἰς τὸ ἄρθρον 352 τῆς πολ. δικ. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 361 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 9391 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 96. Τὸ ἀνασταλτικὸν τῆς ἐφέσεως ἀποτέλεσμα ἄρχεται μόνον ἀφ' ἧς στιγμῆς παρεδόθη ἡ περὶ ἐφέσεως δήλωσις· ἑπομένως, ὅταν βεβαιοῦται, ὅτι ἀπόφασίς τις διέταξέ τινα νὰ δηλώσῃ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἂν δέχηται τὸν ἀπαλλακτικὸν ὅρκον, καὶ ἐντὸς τῆς προθεσμίας ταύτης δὲν ἔγινε δήλωσίς τις, τὸ δικαστήριον δύναται νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν περαιτέρω ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 333 τοῦ 1840.

§ 97. Ἡ πρὸς δήλωσιν τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ὅρκου προθεσμία εἶναι πάντοτε ἀνατρεπτικὴ καὶ χωρὶς τὸ ὁρίσαν αὐτὴν δικαστήριον νὰ τὴν ὀνομάσῃ τοιαύτην. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 28 καὶ 37 τοῦ 1849.

§ 98. Δὲν καθίσταται ἔκπτωτος τῆς ὁρκοδοσίας ὁ διάδικος, ὅταν ὁ διορισθεὶς εἰσηγητὴς παρέλιπε νὰ τάξῃ, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου, τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν τῆς ὁρκωμοσίας (ἄρθρα 352 καὶ 355 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 419 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 8214 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 99. Εἰς τὸν Α ἐπεβλήθη ὅρκος τις. Κοινοποιήσας δὲ ὁ Α τὴν περὶ τούτου ἀπόφασιν δὲν ἐνεφανίσθη, ἐγκαίρως, ἵνα ὀμόσῃ. Μετὰ ταῦτα ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ τῷ ἐκοινοποίησε τὴν ἀπόφασιν, ἀλλὰ μὲ ἐπιταγὴν πρὸς πληρωμήν· ἐν τούτοις, ὁ Α δὲν ἐνεφανίσθη

καὶ αὖθις. Ζητεῖται λοιπόν, ἂν ἡ παρὰ τοῦ ἀντιδίκου του γενομένη κοινοποίησις τῆς ἀποφάσεως, ἔστω καὶ μὲ ἐπιταγὴν πρὸ πληρωμήν, τὸν κατέστησεν ἔκπτωτον; Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἔλυσεν (ἀπόφ. 11164 τοῦ 1853) καταφατικῶς τὸ ζήτημα.

§ 100. *Κατὰ τίνος τρέχει ἡ προθεσμία;* (1) Ἴδε τὰ ἑπόμ. ἐδάφια ά—δ'.

ά] Ἡ προθεσμία λογίζεται κατ' ἐκείνου, ὅστις ἐκοινοποίησε τὴν ἐπιβάλλουσαν ὅρκον ἀπόφασιν, καὶ ποτὲ κατ' αὐτοῦ (ἄρθρ. 193 πολ. δικονομίας). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 40 καὶ 150 τοῦ 1848.

β'] Οἱ περὶ ὁρκοδοσίας ὁρισμοὶ τοῦ νόμου δὲν διατάττουν τι, κατ' ἐξαίρεσιν, ὡς πρὸς τὸν λογισμὸν τῆς προθεσμίας, ἥτις ἐτάχθη διὰ τὴν δήλωσιν καὶ δόσιν τοῦ ὅρκου. Ἄρα, ὅταν ὁ ὁμώσων αὐτὸς ἐπέδωκε τὴν ἀπόφασιν, ὁ δὲ ἀντίδικός του δὲν τῷ τὴν ἐκοινοποίησεν, ἡ προθεσμία κατὰ τοῦ ὀμώσοντος δὲν τρέχει (ἄρθρ. 193 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 217 τοῦ 1850.

γ'] Κατὰ τὸ ἄρθρον 193 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ προθεσμία λογίζεται ὑπὲρ τοῦ κοινοποιήσαντος τὴν ἀπόφασιν, καὶ οὐδέποτε κατ' αὐτοῦ, ἐκτὸς ὅταν κατ' ἐξαίρεσιν ὁρίζηται ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦτο, ἀλλὰ τοιαύτην ἐξαίρεσιν δὲν περιέχουσιν οἱ περὶ ὑπολογισμοῦ τῶν πρὸς ὁρκοδοσίαν προθεσμιῶν ὁρισμοὶ τῆς πολιτικῆς δικονομίας. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 217 καὶ 244 τοῦ 1850.

δ'] Ἡ προθεσμία λογίζεται ὑπὲρ ἐκείνου, ὅστις ἐκοινοποίησε τὴν ἀπόφασιν, καὶ ποτὲ κατ' αὐτοῦ· ἐκτὸς ἐὰν ἐξαιρετικὸς νόμος τὸ διατάττῃ, οἱ δὲ περὶ ὑπολογισμοῦ τῶν πρὸς ὁρκοδοσίαν προθεσμιῶν ὁρισμοὶ τῆς πολιτικῆς δικονομίας δὲν διατάττουν τι κατ' ἐξαίρεσιν ὡς πρὸς τὸν ὑπολογισμὸν τῆς προθεσμίας τῆς διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ταχθείσης πρὸς δήλωσιν καὶ δόσιν τοῦ ὅρκου. Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 217 καὶ 244 τοῦ 1850.

§ 101. *Αἱ ἐπιβάλλουσαι ὅρκον ἀποφάσεις πρέπει νὰ κοινοποιῶνται αὐτῷ τῷ ὀμόσοντι.* Ἴδε τὰ ἑπόμενα ἐδ. ά—έ.

ά] Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἐπιβάλλεται ὅρκος εἴς τινα, πρέπει νὰ ἐπιδίδηται αὐτῷ τῷ διαδίκῳ (ἄρθρ. 139 πολ. δικονομίας). Δὲν καθίσταται δὲ οὗτος ἔκπτωτος τῆς ὁρκωμοσίας, ἂν ὁ πληρεξούσιός του, εἰς ὃν ἐγένετο τυχὸν ἡ ἐπίδοσις, δὲν ἐδήλωσεν (ἄρθρ. 95 τῆς αὐτῆς), ὅτι δέχεται (ὁ διάδικος) τὸν ὅρκον.—Καὶ ἂν δὲ ὁ πληρε-

(1) Ἄλλαι ἀρχαὶ ἰσχύουν ὡς πρὸς τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν. Ἴδε τὴν λέξιν Μάρτυρες ἐν Εὑρετηρίῳ τόμ. 10 § 199 β', καὶ τόμ. 2 σελ. 151.

ξοδσεως κάμη τοιαύτην δήλωσιν, ἡ πρὸς ὅρκισιν προθεσμία ἄρχεται ἀπὸ τῆς τῷ διαδίκῳ ἐπιδόσεως τῆς ἀποφάσεως. Ἀπ. ἐφετ. Ναυπλ. 751 τοῦ 1852 (Νομικ. σελ. 5671).

ϐ] Αἱ προσδιορίζουσαι τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς ὁρκωμοσίας ἀποφάσεις πρέπει νὰ κοινοποιῶνται εἰς αὐτὸν τὸν ὀμώσοντα (ἄρθρ. 139 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 151 τοῦ 1845 (Νομικ. σελ. 4165).

γ'] Ἡ περὶ ὅρκου ἀπόφασις, διὰ νὰ ἔχῃ συνεπείας, πρέπει νὰ ἐπιδίδηται εἰς αὐτὸν τὸν ὀμώσοντα. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 186 τοῦ 1846 (Νομικ. σελ. 4685).

δ'] Ἡ περὶ ὁρκοδοσίας προθεσμία, ὡς πρὸς τὸν ὀμώσοντα, ἄρχεται ἀπὸ τῆς εἰς αὐτὸν ἐπιδόσεως τῆς ἀποφάσεως (ἄρθρ. 193 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 26 τοῦ 1846, ἢν εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον.

ἐ] Προκειμένου λόγου περὶ ὅρκου, ὅστις, κατὰ τὸ ἄρθρον 362 τῆς πολ. δικονομίας, γίνεται αὐτοπροσώπως, ἡ ἐμφάνισις τοῦ ἰδίου διαδίκου, διὰ νὰ δώσῃ τὸν ἐπιϐληθέντα αὐτῷ ὅρκον, εἶναι οὐσιωδῶς ἀναγκαία, καὶ εἰς τοιαύτην περίπτωσιν, ἥτις εἶναι ὡσαύτως ἐξαίρεσις τοῦ ἄρθρου 138 τῆς πολ. δικονομίας, ὁ διάδικος καλεῖται, κατὰ τὸ ἑπόμενον ἄρθ. 193, ἐπὶ τούτῳ τὸ αὐτοπροσώπως. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1028 τῆς 30 δεκ. 1838.—Ἀποφ. τῶν ἰδίων ἐφετῶν 1930 καὶ 1846 τοῦ 1841 (1).

§ 102. *Ἡ περὶ ὅρκου δήλωσις ἐπιδίδεται καὶ εἰς τὸν ἀντίκλητον τοῦ καθ' οὗ ὁ ὅρκος, ὡς καὶ ἡ κλῆσις, ἵνα παρευρεθῇ εἰς τὴν ὁρκωμοσίαν.* Ἴδε τὰ ἑπόμενα ἐδ. ά—ιγ'.

ά] Κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν, ἡ προσέλευσις εἶναι ἐλευθέρα εἰς ὅλους τοὺς διαδίκους, ὅθεν καὶ προσκαλοῦνται ἐπὶ τούτῳ. Ἐὰν οἱ διάδικοι ἦναι παρόντες ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, ὑποχρεοῦνται εἰς ταχίστην δήλωσιν, ἀντεπαγωγὴν καὶ δόσιν τοῦ ὅρκου. Ρουσσ. σ. 353.

ϐ'] Τὸν ἐπὶ ἀκροατηρίου ἐπαγόμενον ὅρκον, ὀφείλει τὸ δικαστήριον νὰ ἐπιϐάλῃ ἀμέσως εἰς τὸν πρὸς ὃν ἐπάγεται διάδικον, παρόντα ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ καὶ δεχθέντα τοῦτον. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 181 τοῦ 1849.

γ'] Ὅταν ὁ ὀμώσων προσεκάλεσε τὸν ἀντίδικόν του νὰ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν 3 ἰουνίου (π. χ.) ὅτε ἔμελλε νὰ λάϐῃ τὸν ὅρκον, κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν ταύτην δὲν ἔλαϐε χώραν συνεδρίασις, ἡ

---

(1) Εἰς τὴν 3292 τοῦ 1845 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν εὑρίσκετε τὴν ἀρχήν, ὅτι ἡ πρὸς ὅρκισιν προθεσμία ἄρχεται καὶ ἀπὸ τῆς εἰς τὸν πληρεξούσιον ἐπιδόσεως τῆς ἀποφάσεως. (;)

κλῆσις ἰσχύει καὶ διὰ μεταγενεστέραν συνεδρίασιν, τὰ δὲ ἄρθρα 377, 261 καὶ 382 ἤθελον ἰσχύει, ἐὰν δὲν ἐγίνετο ποσῶς κλῆσις. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 3 τοῦ 1852, κυροῦσα τὰς 4672, 7596, 8610 καὶ 8875 ἀποφ. τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

δ'] Ἡ περὶ παραδοχῆς τοῦ ὅρκου δόσις πρέπει νὰ γνωστοιῆται εἰς τὸν ἀντίδικον. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 28 τοῦ 1849.

ε'] Ἐὰν τὸ δικαστήριον, διὰ τῆς ἀποφάσεώς του, δὲν ὁρίσῃ ῥητὴν ἡμέραν διὰ τὴν ὁρκοδοσίαν, δῆλον ὅτι ἀνέθεσεν εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῶν διαδίκων νὰ κλητεύσωσιν ἀλλήλους νομίμως κατά τινα τῶν συνεδριάσεων· ἂν δὲ, διὰ τὸ ἀσφαλέστερον, ζητήσωσιν ἀπὸ τὸν πρόεδρον τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἡμέρας ταύτης, τοῦτο δὲν φέρει ἀκύρωσιν τινά. Ἂν δὲ δὲν εἰδοποιήθη ὁ καθ' οὗ ὁ ὅρκος πρὸ τοσούτων ἡμερῶν, ὥστε νὰ ἦναι δυνατὸν νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν ὁρκωμοσίαν, ἀκυροῦται αὕτη, ἵνα δοθῇ ἐκ νέου. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 95 τοῦ 1845 (Νομικ. σελ. 4142).

ϛ'] Ὅρκος δὲν δύναται νὰ δοθῇ ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ παρευρεθέντος, ἂν δὲν ἐκοινοποιήθη ἡ περὶ τούτου ἀπόφασις εἰς τὸν ἀντίδικόν του (ἄρθρα 374—377 πολ. δικονομίας).

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ, κατὰ τ' ἄρθρα 374—377 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ ὅρκον ἐπιβάλλουσα ἀπόφασις τάττει προθεσμίαν πρὸς δήλωσιν περὶ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ἐπιβληθέντος ὅρκου κτλ., τῆς ὁποίας δηλώσεως δοθείσης, τὸ δικαστήριον προσδιορίζει τὸν χρόνον καὶ τὸν τόπον τῆς ὁρκοδοσίας, εἰς ἣν καὶ προσκαλοῦνται οἱ διάδικοι, ἐκτὸς ἐὰν οὗτοι ἦναι παρόντες ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, ὅτε ὑποχρεοῦνται εἰς ταχίστην δήλωσιν καὶ δόσιν τοῦ ὅρκου κλπ. ἄρα μόνον εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, καθ' ἣν ἅπαντες καὶ οὐχὶ μόνον ὁ εἷς τῶν διαδίκων ἦναι παρόντες, τὸ δικαστήριον, σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρον 138 τῆς αὐτῆς δικονομίας, δύναται νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεών του, ἄνευ ἐπιδόσεως αὐτῶν· εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν δὲν δύναται νὰ προβῇ, εἰμὴ μετὰ προηγουμένην ἔκδοσιν καὶ ἐπίδοσιν τῆς πρὸς τοῦτο ἀποφάσεώς του, καὶ οὐχὶ τῆς ἁπλῆς κλήσεως ἐκ μέρους τῶν διαδίκων· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ὑπ' ἀρθ. 6139 ἀποφάσεως, δι' ἧς ἐτάχθη προθεσμία μόνον πρὸς δήλωσιν περὶ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ δι' αὐτῆς εἰς τὸν ἀναιρεσίβλητον ἐπιβληθέντος ὅρκου, τὸ ἐφετεῖον διέταξε μὲν τοῦτον παρασταθέντα καὶ δηλώσαντα ὅτι δέχεται τὸν ὅρκον, ἵνα δώσῃ, ὡς καὶ ἔδωκεν αὐτὸν, ἀλλ' ἄνευ κοινοποιήσεως τῆς διαταξάσης τὴν ὁρκοδοσίαν ἀποφάσεως ταύτης, ὡς ἀπαιτεῖ τὸ μνησθὲν ἄρθρον 377 πρὸς τὸν μὴ παρόντα ἐπὶ ἀκροατηρίου ἀναιρεσείοντα,

ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος, ἐπιδοὺς τὴν μνησθεῖσαν ὑπ' ἀρ. 6139 ἀπόφασιν, προσεκάλεσε συγχρόνως τὸν ἀναιρεσείοντα, ἵνα παρευρεθῇ καὶ εἰς τὴν δήλωσιν καὶ εἰς τὴν ὁρκοδοσίαν, ἐνῷ περὶ τῆς ὁρκοδοσίας δὲν εἶχεν ἐκδοθῇ ἀπόφασις, καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν παρεστάθη ὁ ἀναιρεσείων· οὕτω δὲ πρᾶξαν τὸ ἐφετεῖον παρεβίασε τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τῶν μνησθέντων ἄρθρων, καὶ ἕνεκα τούτου ἡ ἀπόφασίς του εἶναι ἀναιρετέα.»

'Απόφ. πολ. 'Αρείου Πάγου 435 τοῦ 1852 ἀναιροῦσα τὴν 9781 τῶν ἐν 'Αθήναις ἐφετῶν.

ζ'] Ἂν ὁ ἀντίδικος τοῦ ὀμόσαντος συνεπείᾳ ἀποφάσεώς τινος, παρασταθεὶς κατὰ τὴν ὁρκωμοσίαν, δὲν ἐπρότεινεν ὅτι δὲν τῷ ἐκοινοποιήθη ἡ ἀπόφασις, εἰπὼν ἁπλῶς ὅτι ἐπιφυλάττεται τοῦ ἐνδίκου τῆς ἀναιρέσεως μέσου, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ πλέον τὴν ἔλλειψιν τῆς κοινοποιήσεως ταύτης. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθ. 9442 τοῦ 1852.

η'] Δὲν θεωρεῖταί τις ἔκπτωτος τοῦ ὅρκου, ὅταν ὁ ἀντίδικός του τῷ ἐδήλωσεν, ὅτι παραιτεῖται τῆς ἐπὶ τούτῳ κοινοποιήσεως τῆς περὶ ὅρκου ἀποφάσεως. 'Απόφ. ἐφετῶν 'Αθηνῶν 11213 τοῦ 1853, τμ. β'.

θ'] Ἡ περὶ παραδοχῆς τοῦ ὅρκου δήλωσις δύναται νὰ γίνῃ, ὅταν πρόκηται νὰ δοθῇ (ὁ ὅρκος) ἐνώπιον ἄλλου δικαστηρίου, κατὰ παραγγελίαν, νομίμως εἰς τὸν ἀντίκλητον τῆς κυρίας δίκης.

Ἀπόφ. «Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 152 συνδυαζόμενον μὲ τ' ἄρθρα 138 καὶ 140 τῆς πολ. δικονομίας, ὅλαι αἱ εἰς τὸν ἀντίκλητον ἢ πληρεξούσιον γενόμεναι ἐπιδόσεις ἔχουν τὸ αὐτὸ κῦρος, ὡς νὰ ἐγένοντο εἰς τὸν διάδικον αὐτόν, ἐξαιρουμένης τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν, κατὰ τὸ ἄρθρον 139, ἡ αὐτοπρόσωπος ἐμφάνισις τοῦ διαδίκου εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαία πρὸς ἀκρόασιν αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸν γενικὸν τοῦτον κανόνα οὐδεμίαν ἐξαίρεσιν κάμνει τὸ ἄρθρ. 377 τῆς αὐτῆς δικονομίας, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 148, διαρκούσης τῆς δίκης, ὅλαι αἱ γνωστοποιήσεις καὶ ἐπιδόσεις γίνονται εἰς τὸν πληρεξούσιον ἢ ἀντίκλητον τὸν κατοικοῦντα ἐν τῇ ἕδρᾳ τοῦ δικαστηρίου, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου εἶν' ἐκκρεμὴς ἡ δίκη, καὶ ἐπὶ ταύτης ὑποχρεοῦται ἕκαστος τῶν διαδίκων, μὴ κατοικῶν εἰς τὴν ἕδραν τοῦ δικαστηρίου, ἵνα διορίσῃ αὐτόθι πληρεξούσιον ἢ ἀντίκλητόν του κτλ.»

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 116 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4151).

ι'] Κατὰ τὸ ἄρθρον 95 τῆς πολ. δικονομίας, οἱ πληρεξούσιοι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ δέχωνται τοὺς ἐπαγομένους εἰς τοὺς ἐντολεῖς των ὅρκους, ἄρα καὶ τοὺς ἀντεπαγομένους· κατ' ἀναγκαίαν δὲ

συνέπειαν ἔχουν τὴν ἐξουσίαν νὰ δέχωνται τὰς δηλώσεις τῆς ἐπαγωγῆς καὶ ἀντεπαγωγῆς τῶν ὅρκων, ὡς γίνεται τοῦτο καὶ ἐπὶ ἀκροατηρίου. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8780 τοῦ 1851.

ιά] Ἡ πρὸς δήλωσιν τοῦ ὅρκου ἀπόφασις ἐπιδίδεται νομίμως εἰς τὸν πληρεξούσιον τῆς δίκης (ἄρθρα 95, 139, 143, 152 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 224 τοῦ 1847 (Νομικ. σελ. 4858).

ιβ'] Ἡ περὶ ὅρκου δήλωσις δύναται νὰ γίνῃ καὶ εἰς τὸν πληρεξούσιον τοῦ ἀντιδίκου τοῦ ὁμώσοντος διαδίκου. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 751 τοῦ 1852 (Νομικ. σελ. 5672).

ιγ'] Ὁ πληρεξούσιος δικηγόρος δύναται νὰ δέχηται νομίμως ἀπόφασιν ἐπιβάλλουσαν αὐτεπαγγέλτως ὅρκον εἰς τὸν ἀντίδικον τοῦ ἐντολέως αὐτοῦ· ἡ ἰδιότης τοῦ πληρεξουσίου συνεπάγει καὶ καὶ τὴν τοῦ ἀντικλήτου, ἥτις δὲν ὑπάρχει αὐτοτελῶς εἰμὴ ἐν ἐλλείψει ἐντελοῦς πληρεξουσιότητος. Ἴδε τὰ λέξεις *Ἀντίκλητος* καὶ *Πληρεξούσιος*. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 6 τοῦ 1841.

§ 103. *Ἡ ἀπόστασις, ἐπὶ ὁρκωμοσιῶν, λογίζεται; παράτασις·* Ἴδε τὰ ἑπόμενα ἐδ. ά—δ'.

ά] Κατὰ τὸ ἄρθρον 352 τῆς πολ. δικονομίας, ἐὰν ὁ διάδικος, εἰς ὃν ἐτάχθη προθεσμία πρὸς δήλωσιν περὶ ἀποδοχῆς τοῦ ὅρκου, ἀφήσῃ νὰ παρέλθῃ ἡ προθεσμία, θεωρεῖται τὸ γεγονὸς, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἐπήχθη ὁ ὅρκος, ὡς ὡμολογημένον· ὅθεν ἡ πρὸς δήλωσιν τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ὅρκου προθεσμία εἶναι πάντοτε ἀνατρεπτικὴ, καὶ χωρὶς τὸ ὁρίσαν αὐτὴν δικαστήριον νὰ τὴν ὀνομάσῃ τοιαύτην. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 28 τοῦ 1849.

β'] Κατὰ τὰ ἄρθρα 195 καὶ 196 τῆς πολ. δικονομίας, τότε μόνον ἐπεκτείνονται αἱ παρὰ τοῦ νόμου ἢ τοῦ δικαστηρίου παραχωρούμεναι εἰς τοὺς διαδίκους προθεσμίαι, ὅταν οὗτοι πρόκηται νὰ ἐπιχειρίσωσιν, ἐντὸς αὐτῶν, πρᾶξίν τινα ἐκτὸς τοῦ τόπου τῆς κατοικίας των, πρὸς ἐπιχείρισιν τῆς ὁποίας πρέπει νὰ μεταβῶσιν εἰς ἄλλον τόπον, ὡς μέτρον δὲ τῆς ἐπεκτάσεως λαμβάνεται ἡ ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς κατοικίας αὐτῶν μέχρι τοῦ τόπου τῆς ἐπιχειρητέας πράξεως ἀπόστασις, ὁ δὲ τόπος τῆς διαμονῆς των τότε μόνον λαμβάνεται ὡς μέτρον τῆς ἐπεκτάσεως, ὅταν δὲν ἔχωσι κατοικίαν. —Ἡ ἐν ἄλλῳ τόπῳ τυχαία διαμονὴ τοῦ ἐπιδόντος τὴν ἀπόφασιν δὲν ἔχει ἐπιῤῥοήν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 28 τοῦ 1849.

γ'] Ἡ πρὸς δήλωσιν ἢ δόσιν τοῦ ὅρκου προθεσμία οὖσα ἀνατρεπτικὴ, λαμβάνει χώραν ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας, ἄνευ προσθήκης τινὸς ἀποστάσεως (1). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 37 τοῦ 1847.

(1) Δύναται δὲ νὰ ζητηθῇ παράτασις, ἀλλ' ἡ περὶ τούτου αἴτησις πρέπει νὰ γίνῃ πάντοτε ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας. Ἡ αὐτὴ ἀπόφ. 37.

δ'] Τὰ δικαστήρια δὲν δύνανται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, νὰ ἐπεκτείνωσι τὰς ὡρισμένας προθεσμίας· ὅθεν, ὅταν ὁ διάδικος δὲν δηλώσῃ ἐντὸς τῆς ὁρισθείσης προθεσμίας, ἂν δέχηται τὸν ἐπιβληθέντα ὅρκον, ἡ μὴ δήλωσις αὕτη ἐπιφέρει τὸ ἀποτέλεσμα, τοῦ ὁποίου τὸ ἐναντίον ἐπρόκειτο νὰ βεβαιωθῇ δι' ὅρκου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 133 τοῦ 1837.

ἑ] Ὅταν πρόκηται νὰ ὀμώσῃ τις ἐνώπιον εἰρηνοδικείου τόπου, ὅπου εἶχε τὴν κατοικίαν του, προστίθενται αἱ ἡμέραι τῆς ἀποστάσεως; Ὄχι.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι δὲν ἐσκέφθη ὀρθῶς τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν εἰπὸν εἰς τὴν αἰτιολογίαν τῆς πρώτης σκέψεώς του ὅτι εἰς τὰς παρὰ τοῦ δικαστηρίου ταχθείσας προθεσμίας δὲν προστίθενται αἱ ἡμέραι τῆς ἀποστάσεως, ἐσκέφθη ὅμως νομίμως εἰς τὴν δευτέραν αἰτιολογίαν τῆς αὐτῆς σκέψεως ἀποφανθὲν, ὅτι, προκειμένου νὰ γίνῃ ἡ ὁρκοδοσία εἰς Γαλαξείδιον, δὲν ἠδύνατο νὰ προστεθῇ ἡ ἀπόστασις ἀπὸ Γαλαξείδιον εἰς Ἀθήνας, διότι τὸ ἄρθρον 195 τῆς πολ. δικονομίας, προκειμένου νὰ γίνῃ πρᾶξίς τις εἰς τὸν τόπον τῆς κατοικίας τοῦ διαδίκου, δὲν διατάσσει προσθήκην ἀποστάσεως εἰς τὴν προθεσμίαν, καὶ, διότι οὔσης ἀνατρεπτικῆς τῆς πρὸς δήλωσιν ἢ δόσιν τοῦ ὅρκου προθεσμίας, ὡς γίνεται προφανὲς ἐκ τοῦ ἄρθρ. 381 τῆς πολ. δικονομίας, ὤφειλον οἱ ἀναιρεσείοντες νὰ δηλώσωσιν ἢ νὰ δώσωσι τὸν ἐπιβληθέντα αὐτοῖς ὅρκον ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας, ἄνευ προσθήκης τινὸς ἀποστάσεως, καθόσον ἤθελον δώσει αὐτὸν τὸν ὅρκον ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου εἰς Γαλαξείδιον, τόπον τῆς κατοικίας των, καὶ, ὀφείλοντες νὰ δόσωσι τὸν ὅρκον ἐντὸς τῆς προθεσμίας, ὤφειλον νὰ ζητήσωσι καὶ τὴν παράτασιν τῆς προθεσμίας ἐντὸς τῆς ἰδίας προθεσμίας, ἄνευ προσθήκης τινὸς τῆς ἀποστάσεως, καθόσον ἄλλως, ζητήσαντες, δηλ., οἱ ἀναιρεσείοντες τὴν παράτασιν μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας ὑποτίθενται εὐλόγως καὶ ἀναγκαίως ὅτι ἀπεποιήθησαν τὴν ὁρκοδοσίαν, καὶ τὴν ἀποποίησίν των ταύτην ἠθέλησαν νὰ δικαιολογήσωσι δι' ἄλλων πράξεων, ἤτοι διὰ τῆς παρατάσεως τῆς προθεσμίας, αἱ ὁποῖαι δὲν δύνανται νὰ βλάψωσι παντάπασι τὸν ἀναιρεσίβλητον, ὅστις, μὴ δοθέντος τοῦ ὅρκου ἐντὸς τῆς προθεσμίας ἢ μὴ ζητηθείσης τῆς παρατάσεως ἐντὸς αὐτῆς τῆς ἰδίας προθεσμίας, ἀπέκτησε τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ζητήσῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀποποιήσεως τῆς ὁρκοδοσίας, τὸ ὁποῖον διαγράφει ἡ προμνησθεῖσα διάταξις· ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν δὲν παρεβίασε κανένα νόμον μὴ ἐπιτρέψαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου προσθήκην ἀποστάσεως εἰς τὴν προθεσμίαν, ἀλλ' ἀπεναντίας συνε-

μορφώθη μὲ τὰς εἰρημένας διατάξεις καὶ ἑπομένως ἡ αἴτησις ἀναιρέσεως καθίσταται ἀνυπόστατος.»

Ἀόπφ. πολ. Ἀρ Πάγου 37 τοῦ 1849.

§ 104. *Περίπτωσις θανάτου ἢ ἀπαγορεύσεως.* Ἴδε τὰ ἑπόμ. ἐδάφια ά—γ'.

ά] Ἐπιβληθέντος εἴς τινα διάδικον ἀναπληρωτικοῦ τινος ὅρκου, καὶ ἀποθανόντος τοῦ διαδίκου αὐτοῦ πρὸ τῆς δόσεως τοῦ ὅρκου τούτου, δύναται τὸ δικαστήριον νὰ τὸν τροποποιήσῃ, ὥστε ὁ ἐπίτροπος τῶν τέκνων του νὰ δώσῃ τὸν περὶ τοῦ μὴ πιστεύειν καὶ μὴ γινώσκειν; Ναί. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 264 τοῦ 1842 (Νομικ. σελ. 3320).

б'] Ὅταν ὁ διάδικος, εἰς ὃν ἐπήχθη ὅρκος τις, ἔπαυσε, πρὸ τῆς δηλώσεως ἢ δόσεως τοῦ ὅρκου, νὰ ἦναι εἰς κατάστασιν νὰ ἐνεργήσῃ τὰς πράξεις ταύτας, τότε τάττεται νέα προθεσμία εἰς τὸν μέλλοντα, ἀντ' ἐκείνου, νὰ ὀμώσῃ, ὅπερ συνεπάγεται τὴν ματαίωσιν τῆς ἀρξαμένης ἀπέναντι τοῦ διαδίκου αὐτοῦ πρώτης προθεσμίας. Δὲν κάμνει δὲ διάκρισιν ὁ νόμος ἂν ὁ θάνατος ἐγνωστοποιήθη ἢ ὄχι· ὥστε τὸ αὐτὸ ἐνεργεῖται καὶ ἂν δὲν συνέβη νομίμως βιαία διακοπή. Ὅθεν, ὅταν πτωχεύσῃ ἐκεῖνος, ὅστις ἔμελλε νὰ ὀμώσῃ, τάττεται νέα προθεσμία διὰ τὸν ἀντικαταστήσοντα τὸν διάδικον (ἄρθρ. 372 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 11926 τοῦ 1851, τμ. α.

γ'] Ἀπαγορευθέντος τινὸς τῶν διαδίκων, εἰς ὃν ἐπήχθη ὅρκος, ἀπαιτεῖται νὰ δοθῇ νέα προθεσμία εἰς τὸν κηδεμόνα αὐτοῦ πρὸς δήλωσιν τῆς παραδοχῆς, ἢ μή, τοῦ ὅρκου, ὡς καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ ἀποθανόντος διαδίκου; Ναί.

Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 372 τῆς πολ. δικονομίας, τὸ ὁποῖον, ἂν καὶ λαλῇ μόνον περὶ τῆς περιπτώσεως τοῦ θανάτου τοῦ διαδίκου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπήχθη ὁ ὅρκος, πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ, διὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς αἰτίας, καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἀπαγορεύσεως, ἥτις καθιστᾷ θάνατον πολιτικὸν (συμφώνως μὲ τὸν κανόνα, «ἐκ τῶν ὁμοίων τεκμαίρεσθαι δεῖ τὰ περὶ ὧν οὐκ ἔστι νόμος» καὶ ὡς πλαγίως ἐμφαίνει ἡ αὐτὴ δικονομία διὰ τοῦ ἄρθρου 367)· κατὰ τὸ εἰρημένον ἄρθρον, ἀποθανόντος ἐκείνου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπήχθη ἢ ἀντεπήχθη ὁ ὅρκος πρὸ τῆς διὰ τῶν ἄρθρων 352 καὶ 353 διατεταγμένης δηλώσεως ἢ πρὸ τῆς ὁρκοδοσίας, τάττεται εἰς τοὺς κληρονόμους καὶ ἄλλους ἀντιπροσώπους αὐτοῦ νέα προθεσμία πρὸς δήλωσιν, καὶ ἂν οὗτοι δὲν δύνανται νὰ ὀμόσουν περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ πράγματος, συγχωρεῖται εἰς αὐτοὺς νὰ δώσουν τὸν περὶ ἀγνοίας ὅρκον.

§ 105. *Ἀκυρότητες περὶ τὴν ὁρκωμοσίαν, καὶ ἐπαναλήψεις αὐτῆς.* Ἴδε τὰ ἑπόμενα ἐδ. ά—ιϐ'.

ά] Ἡ παρεμπίπτουσα αἴτησις, ἡ ἀφορῶσα τὴν ἐπανόρθωσιν πραγματικοῦ λάθους τῆς πρὸς ὁρκοδοσίαν ἀποφάσεως, ἀναστέλλει τὴν ὁρκωμοσίαν μέχρι τῆς γνωστοποιήσεως τῆς ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ἐκείνης ἀποφάσεως· ἄλλως ὁ ὅρκος εἶναι ἄκυρος (1).

'Απόφ. « Ἐπειδὴ ἡ νεωτέρα ἀπόφασις ἐπεδόθη τὴν 17 7ϐρίου π. ε. κατὰ παραγγελίαν τοῦ Δ Κ πρὸς τὸν Γ Σ, κλητευόμενον ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου Χαλκίδος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ὁρκοδοσίας, ἡ δὲ αἴτησις τοῦ Σ πρὸς ἐπανόρθωσιν πραγματικοῦ λάθους παρεισφρύσαντος δῆθεν εἰς τὴν εἰρημένην ἀπόφασιν ἐπεδόθη πρὸς τὸν διαληφθέντα πληρεξούσιον τοῦ Ν τὴν 10 9ϐρίου π. ε.

Ἐπειδὴ ἡ παρεμπίπτουσα αὕτη αἴτησις τοῦ Σ διέκοψε, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 225 τῆς πολ. δικονομίας, τὴν ἐκτέλεσιν τῆς διαληφθείσης ἀποφάσεως, ὁ δὲ Κ ὤφειλε, διὰ νὰ τὸν ἐπαναλάϐῃ ἐγκύρως, νὰ γνωστοποιήσῃ τὴν ἀποῤῥίψασαν τὴν περὶ ἐπανορθώσεως αἴτησιν τοῦ ἀντιδίκου του ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου· τούτου δὲ μὴ γενομένου, ὁ Σ δὲν εἶχε νομίμως γνῶσιν τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ Δ Κ ἐπρόκειτο νὰ δώσῃ τὸν ἐπαχθέντα αὐτῷ ὅρκον· ἑπομένως ἐστερήθη τῆς χρήσεως τῶν ὑπαρχουσῶν τυχὸν ἐνστάσεών του, ὅπερ καθίστησι τὸν δοθέντα ἤδη ὅρκον ἄκυρον, συνεπείᾳ τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 377 καὶ 201 τῆς πολ. δικονομίας.

Ἐπειδὴ ἡ τάξασα τὴν δίμηνον πρὸς ὁρκοδοσίαν προθεσμία ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου τούτου, ὑπ' ἀριθ. 256, δὲν ἐπεδόθη πρὸς τὸν Δ Κ· ἑπομένως ἡ προθεσμία αὕτη δὲν ἤρξατο εἰσέτι, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 193 τῆς πολ. δικονομίας, ὁ δὲ Δ Κ δύναται νὰ ἐπαναλάϐῃ τὸν ἀκυρωθέντα ὅρκον ἐντὸς αὐτῆς.»

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 26 τοῦ 1846 (Νομικ. σελ. 4608).

ϐ'] Ἡ, ἕνεκα αἰτιῶν ἀνεξαρτήτων τοῦ ὀμόσοντος, παρέλευσις τῆς πρὸς ὁρκοδοσίαν ταχθείσης προθεσμίας δὲν παραϐλάπτει τὸν ὀμόσοντα.

'Απόφ. « Ἐπειδὴ, πρὶν ἐκπνεύσῃ ἡ πρώτη προθεσμία, ἐγένετο ἡ περὶ παρατάσεως αὐτῆς αἴτησις, τὸ δικαστήριον ἐξετάζει τοὺς λόγους αὐτῆς.

(1) Ἡ αἴτησις τοῦ ν' ἀναϐληθῇ ἡ ὁρκοδοσία ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ὑπάρχουν ἄλλαι ἀποδείξεις, δύναται ν' ἀναστείλῃ αὐτὴν, καθότι εἶναι αἴτησις παρεμπίπτουσα, ἔχουσα ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν κυρίαν ὑπόθεσιν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 84 τοῦ 1846 (Νομικ. σελ. 4617).

Ἐπειδὴ ὁ ὅρκος κριθεὶς ἀναγκαῖος, μὴ μεταβληθεισῶν τῶν ἐξ ἀρχῆς περιστάσεων τῆς δίκης καὶ τῶν ἀποδείξεων, πρέπει νὰ δοθῇ· βεβαιωθέντος δὲ ὅτι ἀλλοδαπὸν πρωτοδικεῖον, τὸ τῶν Κυθήρων, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου διετάχθη νὰ δοθῇ, μὴ ὂν ὑπόχρεον, δὲν ἠθέλησε νὰ ἐκτελέσῃ, ἄνευ διπλωματικῆς μεσολαβήσεως, τὴν παράκλησιν τοῦ δικαστηρίου τούτου, οἱ ὁμόσοντες, παραδόσαντες τὴν περὶ τούτου αἴτησίν των εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ Βασιλικοῦ οἴκου καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν σχέσεων ὑπουργεῖον, καί, τούτου ἀναδεχθέντος τὴν περαιτέρω ἐνέργειαν, ὡς ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ ἄνω μνησθὲν ἔγγραφον τοῦ διοικητοῦ τῆς Ἀττικῆς, ἐπεμελήθησαν καὶ ἐξεπλήρωσαν τὸ καθ' ἑαυτοὺς καὶ ἐπὶ πράγματος, τὸ ὁποῖον δὲν ἐξήρτητο ἐκ μόνης τῆς ἐπιμελείας των, δὲν πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἐκπεσόντες τῆς προθεσμίας καὶ τῆς δι' ὅρκου ἀποδείξεως ἐξ ἀμελείας ἢ ἀποποιήσεως, διότι, ἂν καὶ μετὰ τὴν ἐγχείρισιν τῆς αἰτήσεώς των καὶ τὴν ἔκπνευσιν τῆς πρώτης προθεσμίας, παρῆλθε πολὺς χρόνος, τοῦτο δὲν τοὺς βλάπτει, διότι ἐντὸς τῆς πρώτης προθεσμίας καὶ πρὶν ἔτι δοθῇ ἄλλη, δὲν ἠδύναντο νὰ ὁρκισθοῦν, καθότι ὅ,τι ἤθελον ἐνεργήσει, ἤθελεν εἶσθαι ἄκυρον, ὡς μὴ γενόμενον ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀποφάσεως· ἑπομένως ἡ αἴτησις εἶναι εὔλογος καὶ βάσιμος, οἱ δὲ λόγοι τοῦ Π. Σ. ὅτι ἡ δι' ὅρκου ἀπόδειξις κατέστη περιττὴ ἢ ὅτι κατέστησαν ἐκπρόθεσμοι οἱ ὁμόσαντες, ἢ ὅτι ἐξέπεσον ἄλλως τῆς δι' ὅρκου ἀποδείξεως, δὲν εἶναι ἰσχυροί, καὶ ἡ περὶ ἀπαραδέκτου τῆς αἰτήσεως ἔνστασίς του ἀνυπόστατος.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 113 τοῦ 1846 (Νομικ. σ. 4663).

γ'] Ὁ Α ὑπεχρεώθη νὰ ὀμώσῃ ὅρκον τινά· ἡ ἐπιβάλλουσα τὸν ὅρκον ἀπόφασις τῷ ἐκοινοποιήθη, καὶ ἐκεῖνος ὤμωσε μὲν ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας, ἀλλὰ χωρὶς νὰ κλητεύσῃ τὸν ἀντίδικόν του. Ζητεῖται λοιπόν, ἂν πρέπῃ νὰ τῷ ἐπιτραπῇ, αἰτοῦντι, νὰ ὀμώσῃ ἐκ νέου. Τὸ δικαστήριον ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα. (*Carré* ζήτ. 520 *bis*.—Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 64 τοῦ 1846). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7346 τοῦ 1850.

δ'] Ἡ μεταβολὴ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου τῆς ὁρκοληψίας, γενομένη χωρὶς νὰ εἰδοποιηθῶσι καὶ οἱ τοῦ ὁρκισθέντος ἀντίδικοι, ἐπιφέρει ἀκυρότητα τοῦ ὅρκου, ἡ ἐπανάληψις τοῦ ὁποίου ἐπιτρέπεται, ὅταν παραίτιος τῆς ἀκυρότητος ἦναι ὁ εἰσηγητής. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8659 τοῦ 1851.

ε'] Ἡ ἄκυρος κοινοποίησις τοῦ ἐγγράφου, δι' οὗ ὁ, πρὸς ὃν ἐπιβάλλεται ὅρκος τις, δηλόνει ὅτι δέχεται αὐτόν, καθιστᾷ ἔκπτωτον τὸν ὀμόσαντα.

Ἐὰν, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὁ ὅρκος δοθῇ ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας, ὁ ὀμώσας ὑπόκειται εἰς τὰς ἐπιζημίους συνεπείας τῆς παραμελήσεως τῆς προθεσμίας ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν ἔλαβε χώραν νόμιμος δήλωσις;

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ τὸ ἐμποροδικεῖον παραδέχεται, ὅτι ἡ τοιαύτη δήλωσις περὶ τῆς παραδοχῆς τοῦ εἰρημένου ὅρκου δὲν προηγήθη ἐξ ἐλλείψεως τοῦ κλητῆρος, ὅστις κοινοποιήσας τὴν δήλωσιν ἐπ' ὀνόματι τῶν πρακτόρων ἐπὶ τῆς πτωχεύσεως τοῦ Ι Β παρέλιπε, κατὰ λάθος, νὰ σημειώσῃ ὅτι ἐκοινοποίησε καὶ τὴν ἐκ μέρους τοῦ Ρ γενομένην δήλωσιν, τὸ δὲ περιεχόμενον αὐτὸ τῆς ἀποφάσεως, μὴ ἀμφισβητούμενον, παραδέχεται ὡς ἀληθὲς, καὶ ἐντεῦθεν γίνεται δῆλον ὅτι καὶ ἡ ἀταξία περὶ τῆς κοινοποιήσεως τῆς δηλώσεως καὶ ἡ ἕνεκα ταύτης προκύπτουσα ἀκυρότης τῆς ὁρκοδοσίας εἶναι ἐξ ἐλλείψεως τοῦ δικαστικοῦ κλητῆρος.

Ἐπειδὴ, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐφαρμόζεται, ἀπ' ἐναντίας τοῦ ἰσχυρισμοῦ τῆς ἐκκαλούσης, ἡ διάταξις τοῦ 203 ἄρθρου τῆς πολ. δικονομίας, καθ' ἣν ἐπαναλαμβάνεται ἡ παρὰ τοὺς τύπους γενομένη ὁρκοδοσία· ἄλλως τε δὲ, κατ' αὐτὴν, δύναται νὰ ἐπαναληφθῇ, καὶ ἂν ὁ Ρ ἤθελε παραλείψει νὰ κοινοποιήσῃ δήλωσιν περὶ τῆς παραδοχῆς τοῦ ὅρκου, διότι ἐκ τῆς παραλείψεώς της προκύπτει, διὰ τοὺς προεκτεθέντας λόγους, ἡ αὐτὴ ἀκυρότης, περὶ ἧς διαλαμβάνει τὸ προσημειωθὲν 201 τῆς αὐτῆς δικονομίας, καὶ τῆς ἀκυρότητος παραδεχομένης, συνέπεια εἶναι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ διαληφθέντος 203 ἄρθρου· δὲν εἶναι δὲ ἀληθὴς ὁ τῆς ἐφέσεως λόγος, ὅτι τοῦτο δὲν ἐφαρμόζεται κατὰ τὴν προκειμένην περίπτωσιν ὡς παραμεληθείσης τῆς προθεσμίας, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἔπρεπε νὰ δοθῇ, διότι ὡμολογήθη ὅτι ἐμπροθέσμως ἐγένετο τὴν 9 μαΐου ὁ χωρὶς δηλώσεως δοθεὶς ὅρκος τοῦ Ρ, καὶ ἀφοῦ ἐμπροθέσμως αὐτὸς ἐδόθη, δὲν ὑπάρχει παραμέλησις προθεσμίας· ἐκ δὲ τῆς σκέψεως, ὅτι οὗτος εἶναι ἄκυρος, ἢ ὅτι ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας δὲν ἐγένετο ἡ περὶ ἀποδοχῆς τούτου δήλωσις, δὲν προκύπτει ὀρθὸν συμπέρασμα, ὅτι ἡ πρὸς ὁρκοδοσίαν ταχθεῖσα προθεσμία παρημελήθη κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τῆς ἐκκαλούσης, καὶ ἑπομένως οὗτος δὲν εἶναι βάσιμος· πλὴν δὲ τούτου, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 215 ἀποφάσεως ὑποχρεοῦται ὁ Σ Ρ νὰ δηλώσῃ, ἐὰν δέχηται τὸν ἐπαχθέντα πρὸς αὐτὸν ὅρκον καὶ δώσῃ αὐτὸν τὴν πρώτην δικάσιμον μετὰ παρέλευσιν ὀκτὼ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως ἐπὶ δημοσίᾳ συνεδριάσει, ἡ δὲ ἀπόφασις ἐκοινοποιήθη πρὸς αὐτὸν τὴν 4 μαΐου 1851, κατὰ τὸ ὑπὸ τὴν αὐτὴν χρονολογίαν καὶ ὑπὸ τῆς ἐκκαλούσης προσαγόμενον ἐπιδοτήριον τοῦ κλητῆρος Ι Δ, ἀλλ' ἀπὸ τῆς

κοινοποιήσεως αὐτῆς, μὴ λογιζομένης κατὰ νόμον καὶ τῆς ἡμέρας τῆς ἐπιδόσεως, ἡ ὀκταήμερος προθεσμία ἔληγε τὴν 12 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἔτους, καὶ ἑπομένως τοῦ ὅρκου δοθέντος τὴν 9 μαΐου κατὰ τὴν προσημειωθεῖσαν ὑπ' ἀριθ. 291 ἀπόφασιν τοῦ ἐμποροδικείου, δηλοῦται, ὅτι ἡ ταχθεῖσα περὶ αὐτοῦ προθεσμία δὲν παρημελήθη, καθ' ἃ διατείνεται ἡ ἐκκαλοῦσα ἑταιρεία.»

Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 1079 τοῦ 1851 (Νομικ. σ. 3524).

ς') Ἀπόφασίς τις ἔταξε προθεσμίαν πρὸς ὁρκωμοσίαν, ὁρίσασα νὰ γίνῃ αὕτη ἐνώπιον τῆς προξενικῆς ἀρχῆς καθ' ἡμέραν καὶ ὥραν ὡρισμένην παρ' αὐτῆς. — Ὁ ὅρκος ἐγένετο ἐμπροθέσμως, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ἐκδοθῇ πρᾶξις τοῦ προξένου ὁρίζουσα τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν· ἑπομένως ὁ ὀμώσας δὲν εἰδοποίησε τὸν ἀντίδικόν του κατὰ ποίαν ἡμέραν ἔμελλε νὰ ὁρκισθῇ. — Ζητεῖται λοιπὸν ἂν ἡ ὁρκωμοσία ἦναι ἄκυρος; Τὸ δικαστήριον ὡς τοιαύτην τὴν ἐθεώρησεν, ἔταξεν ὅμως νέαν πρὸς ὅρκισιν προθεσμίαν, διότι δὲν ὑπάρχει ἔλλειψίς τις καταλογιστέα εἰς τὸν ὀμώσαντα. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 8214 τοῦ 1851.

ζ'] Ὅταν ἐντὸς τῆς προθεσμίας κοινοποιηθῇ ἡ περὶ παραδοχῆς τοῦ ὅρκου δήλωσις καὶ δοθῇ ὁ ὅρκος ἐμπροθέσμως, παραλειφθῇ δὲ ἐκ μέρους τοῦ ὁρκισθέντος διατύπωσις διαδικαστική, ἀκυροῦται μὲν ἡ ὁρκοδοσία, ἀλλ' ἐπιτρέπεται ἡ ἐπανάληψις τοῦ ὅρκου κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5315 τοῦ 1849 (Νομικ. σελ. 5018).

η'] Τὸ δικαστήριον δύναται ν' ἀκυρώσῃ τὸν πρὸ τῆς προθεσμίας δοθέντα ὅρκον, καὶ νὰ διατάξῃ τὴν δόσιν αὐτοῦ εἰς ἄλλην ῥητὴν ἡμέραν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 45 τοῦ 1847.—Βλ. καὶ ἀνωτ. § 23 (ζ) τοῦ αὐτοῦ.

θ'] Ὁ ὅρκος δύναται νὰ δοθῇ πρὸ τῆς ταχθείσης προθεσμίας, μετὰ προηγουμένην κλήτευσιν τοῦ ἀντιδίκου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 64 τοῦ 1846, ἣν ἴδε ἐν λέξει *Αἱμοδιότης πολιτ.* § 60 ιδ'.

ι'] Ὁ διάδικος, εἰς ὃν ἐπάγεται ἢ ἀντεπάγεται ὅρκος τις, ὀφείλει νὰ δηλώσῃ ἐντὸς τῆς ταχθείσης προθεσμίας ἂν δέχηται ἢ ἀντεπάγῃ αὐτόν, ἡ δὲ παράλειψις τῆς τοιαύτης δηλώσεως ἐπιφέρει τὴν ἀκυρότητα τοῦ τυχὸν δοθέντος; Ναί, κατὰ τὴν μειονοψηφίαν· ὄχι, κατὰ τὴν πλειονοψηφίαν, φρονοῦσαν ὅτι, κατὰ τὰ ἄρθρα 352, 353, 374—376 καὶ 381 τῆς πολ. δικονομίας, ὁ ἄκυρον ὅρκον δώσας τότε μόνον καθίσταται ἔκπτωτος νὰ τὸν δώσῃ πλέον, ὅταν ἤθελε, διαρκούσης τῆς πρὸς ὁρκοδοσίαν προθεσμίας, σιωπήσῃ ἐντελῶς, ὄχι ὅμως καὶ ὅταν παραβῇ διατύπωσίν τινα. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5315 τοῦ 1849.

ια'] Ὁ δοὺς ὅρκον τινά, δύναται νὰ ἐπαναλάβῃ αὐτὸν ἂν τὶ πρῶτον ἐμεσολάβησαν παρατυπίαι, ἡ δὲ τάττουσα αὐτὸν ἀπόφασις δὲν τῷ ἐκοινοποιήθη. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 30 τοῦ 1850.

ιβ'] Ἡ εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον, ὅπου ἔμελλε νὰ ὀμόσῃ τις, δήλωσις ὅτι δέχεται τὸν ὅρκον δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν, ὅταν γίνῃ ἄνευ προηγουμένης εἰδοποιήσεως τοῦ ἀντιδίκου του. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 28 τοῦ 1849.

ιγ'] Ὁ λόγος, ὅτι ἀπόφασις, ἐπιβάλλουσα ὅρκον διαδίκῳ τινὶ, δὲν ἐκοινοποιήθη εἰς αὐτὸν προσωπικῶς, δὲν δύναται νὰ προταθῇ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου, οὐδ' ἀφορᾷ τὴν δημοσίαν τάξιν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 37 τοῦ 1849.

Τύπος ὅρκου.

§ 106. Ὡς πρὸς τὸν τύπον τοῦ ὅρκου, τὸ ἄρθρον 373 τῆς πολιτικονομίας ὁρίζει τὰ περὶ τούτου· οὕτω καὶ τὸ Ῥωμ. δίκαιον. Πανδ. 12, 2 τεμ. 5 § 1.—Βασιλ. 22, 5 ἐδ. 2—Τουίλλ. ἀρ. 451.—Ῥουσσ. περὶ ἀποδ. σελ. 354.

§ 107. Ἐὰν πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἐν ἐνεργείᾳ νόμων ὡρκίζετό τις, χωρὶς νὰ ἐφάψῃ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ἡ μαρτυρία αὐτοῦ ἴσχυεν; Ὄχι, κατὰ τὰ Βασιλικὰ (βιβλ. 22 τίτλ. ἑ ἄρθρ. ιβ' § 3) φέροντα «Ἐπὶ παντὸς ὅρκου φυλαττέσθω ὁ δικαστὴς τὴν κατὰ τῶν προσώπων ποιότητα, καὶ ἐπ' ὄψιν αὐτοῦ τὸν ὅρκον δίδοσθαι, ἢ ἐν οἴκοις ἰδιαιτέροις ἢ ἐν εὐκτηρίοις τόποις, καὶ ὥστε τὸν ὀμνύντα ἅπτεσθαι τῶν θείων γραφῶν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 114 τοῦ 1837.

§ 108. Ὡς πρὸς τὸν τύπον τοῦ ὅρκου, ἰδοὺ πῶς ἐξεφράσθη ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῶν δύο τελευταίων σκέψεων τῆς 61 τοῦ 1852 ἀποφάσεώς του.

« Ἐπειδὴ τὸ 373 ἄρθρον ἐδ. 2 τῆς πολ. δικονομίας ὁρίζον ὅτι κατὰ τὴν ὁρκοδοσίαν πρέπει νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ἡ θρησκεία τῶν ὀμνυόντων καὶ ἑπομένως νὰ τίθηται ὡς βάσις δι' ἕκαστον αὐτῶν ὁ εἰς τὴν θρησκείαν αὐτοῦ εἰθισμένος τύπος τοῦ ὅρκου, ἢ τῆς διαβεβαιώσεως, ἐννοεῖ, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς γενικῆς αὐτοῦ φράσεως « λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ θρησκεία τῶν ὀμνυόντων » καὶ ἑπομένως τίθεται ὡς βάσις δι' ἕκαστον αὐτῶν ὁ εἰς τὴν θρησκείαν αὐτοῦ εἰθισμένος τύπος τοῦ ὅρκου, ὄχι μόνον τὴν τῶν ἑτεροδόξων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ὀμνυόντων ὀρθοδόξων τὴν θρησκείαν· ὅθεν ἰσχυρισθέντος τοῦ Κ Ο, ὅτι οἱ ἱερεῖς τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, κατὰ κανόνα καὶ κατὰ παράδοσιν ἱερὰν αὐτῆς,

εἴθισται νὰ διαβεβαιῶσι τὸ ἀμφιβαλλόμενον πρᾶγμα ἐπὶ δικαστηρίου, ὡς διάδικοι, μόνον ἐπὶ τῆς ἱερατικῆς των συνειδήσεως, τὴν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ στήθους φέροντες καὶ μὴ ἀπτόμενοι τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων, τοῦ ἐφετείου ἐπιτρέψαντος τὴν ἀπόδειξιν τῶν ἰσχυρισμῶν αὐτοῦ, οὔτε τὸ μνησθὲν 373, οὔτε τὸ 1100 ἄρθρον τῆς πολιτ. δικονομίας, οὔτε τὸν πολιτικὸν περὶ ἐθίμου νόμον παρεβίασε, καθότι τὸ ῥηθὲν 373 ἄρθρον παραδέχεται, ἕκαστος κατὰ τὸν ὑπὸ τὴν θρησκείαν αὐτοῦ εἰθισμένον τύπον τοῦ ὅρκου ἢ τῆς διαβεβαιώσεως· ὥστε τὸ ἐφετεῖον, συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρον τοῦτο καὶ τὴν διάταξιν τῶν 244 καὶ 248 ἄρθρων τῆς ἰδίας δικονομίας, διέταξεν ἀποδείξεις ἐπὶ τῶν πραγματικῶν καὶ ἀμφιβαλλομένων ἰσχυρισμῶν τοῦ Κ Ο.

Ἐπειδὴ ὁ τύπος, καθ' ὃν πρέπει ἐπὶ δικαστηρίου νὰ δίδηται ὁ ὅρκος, ἀφορᾷ τὴν δημοσίαν τάξιν, διότι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κατὰ τύπον δοθέντος ὅρκου, θεωρεῖται ὡς ἀληθὲς τὸ δι' αὐτοῦ βεβαιωθὲν, ὁ δὲ νόμος ὥρισεν ὅτι ὅρκος δίδεται εἴτε ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, εἴτε ἄλλως, κατὰ τὸν εἰθισμένον τῆς θρησκείας τοῦ ὀμνύοντος τύπον· ὅθεν, ἐὰν ὁ ὀμνύων ἰσχυρίζηται ὅτι ἄλλος τύπος παρὰ τὸν ἤδη ἐν τῷ νόμῳ ὡρισμένον εἴθισται κατὰ τὴν θρησκείαν αὐτοῦ, ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ αὐτὸν, καὶ, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀποδείξεως ταύτης, τὸ δικαστήριον ὁρίζει τὸν τύπον τοῦ ὅρκου· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἐνῷ ὁ Κ Ο (ἱερεὺς) ἰσχυρίσθη ὅτι κατὰ κανόνας καὶ παραδόσεις ἐκκλησιαστικὰς εἴθισται οἱ ἱερεῖς νὰ ὀμνύουν ἐπὶ τῆς ἱερατικῆς των συνειδήσεως κλπ. μὴ ἀπτόμενοι τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, τὸ ἐφετεῖον, χωρὶς νὰ παραδεχθῇ ἐὰν ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος ἀπεδείχθη, ἐθεώρησεν αὐτὸν ἀληθῆ καὶ ἀπεφάσισε νὰ ὀμώσῃ ὁ Ο κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπρότεινε τύπον τοῦ ὅρκου, καὶ οὕτω παρεβίασε τὴν μνησθεῖσαν 373 διάταξιν τῆς πολ. δικονομίας, ἥτις εἶναι δημοσίας τάξεως καὶ ἐπιφέρει ἀναίρεσιν (ἄρθρ. 807 § 5 τῆς πολ. δικονομίας)· ἀναιρετέας δὲ οὔσης τῆς ἀποφάσεως ταύτης, πρέπει νὰ συναναιρεθῇ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 408 ἀπόφασις ὡς συνέπεια αὐτῆς.»

§ 109. Ὁ ὑπὸ τῶν διαδίκων διδόμενος ὅρκος εἶναι ἄκυρος, ἐὰν ὁ ὀμνύων δὲν προφέρῃ ἐπὶ τέλους τό : *οὕτως εἴη μοι ὁ Θεὸς βοηθός κτλ.*; ὄχι· διότι τὸ 373 ἄρθρον ἀφορᾷ τοὺς διαδίκους, τὸ δὲ 335 ἀφορᾷ τὸν ὑπὸ τῶν μαρτύρων διδόμενον ὅρκον. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 514 τοῦ 1851 (Νομικ. σελ. 5449).

§ 110. Κατὰ τὴν ἀρχὴν *Locus regit actum*, αἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ παρ' ἀλλοδαπῆς ἀρχῆς διενεργούμεναι δικονομικαὶ πράξεις διεξάγονται κατὰ τοὺς αὐτόθι ἰσχύοντας τύπους, ἑπομένως καὶ τὰ

περὶ ὁρκοδοσίας τῶν ἐξεταζομένων μαρτύρων. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 268 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 391 τοῦ 1848 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

§ 111. Τύπος ὅρκου παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις, ἴδε Εὑρετ. τόμ. 8 σελ. 160.

§ 112. Τύπος ὅρκου παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς.

Οἱ Ὀθωμανοὶ μαρτυροῦντες προφέρουσι τὰς ἀκολούθους λέξεις: *Βαλαχῆ, Μπιλαχῆ, Ταλαχῆ, μπου γκιοὺν Ντουνιὰ, γιάρουν Ἀχρέτ.* Ἤτοι ὀμνύω Θεὸν, ὀμνύω εἰς τὸν Θεὸν, ὀμνύω ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, καὶ σήμερον Κόσμος καὶ αὔριον Δευτέρα παρουσία, ὅτι θέλω εἰπεῖ τὴν ἀλήθειαν.» — Ἂν δὲ δὲν ἐπέθεσαν τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ κορανίου, τοῦτο δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς λόγος ἀκυρώσεως τῶν μαρτυριῶν. Κατὰ τὴν τουρκικὴν θρησκείαν καὶ κατὰ τὴν συνήθειαν μεταξὺ τῶν Ὀθωμανῶν, οἱ μάρτυρες οἱ ἐξεταζόμενοι ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου δὲν ὁρκίζονται, πρὶν ἢ μαρτυρήσωσιν· ἑπομένως δὲν ὑπάρχει ὡρισμένος τύπος, καθ' ὃν πρέπει νὰ ὁρκίζωνται· μόνον δὲ ἐπὶ τῆς ὁρκοδοσίας τῶν ὀθωμανῶν διαδίκων ἀπαιτεῖται ἐπίθεσις τῆς χειρὸς ἐπὶ τοῦ κορανίου, ὡς βεβαιοῦται ἐκ τῆς πρὸς τὰ δικαστήρια ἐγκυκλίου τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματείας καὶ ἀπὸ τὸ περὶ Ὀθωμ. δικαίου σύγγραμμα τῶν *Jean Pharaon* καὶ *Théodore*. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2371 τῆς 1 7βρίου 1842.

§ 113. Ἴδε κατωτέρω τὸ ἴδιον ἄρθρον *ὅρκος μαρτύρων*, ἔνθα καὶ περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἡ ὅρκισις βεβαιοῦται.

Ὅρκος ἐπιβαλλόμενος ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, ἀναπληρωτικὸς καὶ ἀπαλλακτικός.

§ 114. Οἱ δύο οὗτοι ὅρκοι διακρίνονται οὐσιωδῶς ἀπὸ τὸν ἐπακτὸν κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐνῷ ἐπὶ τοῦ ἐπακτοῦ, περὶ οὗ ἦτο μέχρι τοῦδε ὁ λόγος, ἀπόκειται εἰς τὴν θέλησιν τοῦ διαδίκου νὰ τὸν ἐπαγάγῃ ἢ ὄχι, ἐπὶ τούτων, ἀπεναντίας, εἶναι τοῦ δικαστοῦ ἔργον νὰ τοὺς ἐπιβάλῃ, ἀνεξαρτήτως τῆς θελήσεως τῶν μερῶν. Ὅταν ὁ ὑπόχρεως εἰς ἀπόδειξιν ἀποδείξῃ ἐντελῶς τὴν ἀξίωσίν του, ἕπεται ὡς πρὸς τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ κατάγνωσις (ἄρθρ. 378). Ὅταν δὲ, ἀπεναντίας, δὲν προσαγάγῃ οὐδεμίαν, ἕπεται τοῦ ἀντιδίκου ἀπόλυσις. Ὅταν ὅμως προσαγάγῃ ἀπόδειξιν, ἥτις δὲν καθιστᾷ τὸ ἀποδεικτέον θέμα οὔτε ἐντελῶς ἀποδεδειγμένον, οὔτε διόλου ἐστερημένον ἀποδείξεως, τί γίνεται; Ὁ νόμος λέγει, ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἔχει ὁ δικαστὴς νὰ κρίνῃ εἰς ποῖον μέρος κλίνει ἡ

περισσοτέρα πιθανότης, καὶ, ἂν μὲν διὰ τῶν προσαχθεισῶν ἀποδείξεων καθίστανται σφόδρα πιθανὰ τὰ λεγόμενα τοῦ ἀποδεικνύοντος, νὰ ἐπιβάλῃ αὐτῷ ἀναπληρωτικὸν ὅρκον (ἄρθρον 379 πολιτ. δικον.)· ἂν δὲ ὑπὲρ τῶν λεγομένων τοῦ ἐξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν δὲν ἐξάγεται εἰμὴ ἀσθενὲς τεκμήριον, νὰ ἐπιβάλῃ τῷ ἀντιδίκῳ ἀπαλλακτικὸν ὅρκον. Ἀπὸ τὰς ἐκφράσεις αὐτὰς ἐξάγεται ἡ ἰδιότης τῶν ὅρκων τούτων: Ὁ μὲν, ἀναπληροῖ τὴν πρότερον ἀτελῆ ἀπόδειξιν —*juramentum suppletorium*. Ὁ δὲ, καθιστῶν τὴν ὑπάρχουσαν ἀπόδειξιν ἐντελῶς ἀνίσχυρον, —*juramentum purgatorium* (ἄρθρον 382). Ἄρα καθίσταται, κατὰ τὰς περιστάσεις, ὁ εἷς ἢ ὁ ἄλλος διάδικος δικαστὴς τῆς ἰδίας του ὑποθέσεως. Ἀνωμαλία οὐ μικρά! — Συμβαίνει μὲν τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ ἐπαγομένου ὅρκου· ἀλλὰ ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει τι ἀνώμαλον. Ἴδε ἀνάπτ. εἰς Ῥουσσ. σελ. 355 ἑπ. ἔνθα γίνεται λόγος καὶ περὶ τῶν ἀρχῶν, ὡς καθιέρωσε τὸ Ῥ. Δ.

§ 115. Ἀλλὰ, ἐὰν ὁ δικαστὴς ἐπιμελῶς καὶ ὡρίμως σκεπτόμενος, εὑρίσκῃ τυχὸν ἴσην τὴν πιθανότητα, τί ποιητέον; (*Bayer* σελ. 406.) — Ὁ νόμος περιέχει διατάξεις τινὰς, δυναμένας νὰ χρησιμεύσωσιν ἐν περιπτώσει τοιαύτῃ. Τὸ ἄρθρον 380 λέγει: Ἡ ἀκριβεστέρα διάγνωσις, ἂν πρέπῃ νὰ ἐπιβληθῇ ἀναπληρωτικὸς ἢ ἀπαλλακτικὸς ὅρκος, ἀνατίθεται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, τὸ ὁποῖον ὅμως, κατὰ τοῦτο, πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν τὴν κρείττονα τοῦ πράγματος γνῶσιν, ἢ τὴν μείζονα προσωπικὴν ἀξιοπιστίαν τοῦ ἑτέρου τῶν διαδίκων. Ὑποθέσατε ὅμως ἴσας ἀποδείξεις, ἴσην γνῶσιν, ἴσην ἀξιοπιστίαν, μολονότι, κατὰ τὸ σύστημα τῆς δικονομίας μας, καθ' ἣν ὁ δικαστὴς δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ ἀκολουθῇ θεωρίαν περὶ ἀποδείξεως, ἀλλ' ἔχει νὰ σταθμίζῃ κατὰ τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεώς του τὰς ἀποδείξεις, δὲν θέλει ποτὲ ἴσως παρουσιασθῆ τοιαύτη περίπτωσις. Ἂς ἐξετάσῃ τότε μήπως ὁ νόμος ἀποφαίνεται ἀξίαν προστασίας τὴν ἀξίωσιν τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου διαδίκου, ὡς π. χ. Πανδ. 58, 17 τεμ. 85 Βασιλ. 2, 3 πέ. Ἐν τοῖς ἀμφιβόλοις ὑπὲρ τῆς προικὸς ἀποφαινόμεθα. Καὶ ἂς ἐπιβάλῃ τὸν ὅρκον εἰς τὸν ὑποστηρίζοντα τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου προστατευομένην ἀξίωσιν. Ἄλλως δὲν δύναται νὰ προσφύγῃ ὁ δικαστὴς εἰμὴ εἰς τὸν κανόνα, ὅτι κρείττων ἡ θέσις τοῦ ἐναγομένου (Βασιλ. αὐτ. ρκέ· θάλπονται μᾶλλον οἱ ἐναγόμενοι ἤ περ οἱ ἐνάγοντες) καὶ νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ἀπαλλακτικὸν ὅρκον. Ῥουσσ. αὐτ. σ. 358.

§ 116. Ἀπόφασις ἐκτιμῶσα τὰς προσαχθείσας ἀποδείξεις καὶ ἐπιβάλλουσα ὅρκον πρὸς ἀναπλήρωσιν ἢ πρὸς ἀπαλλαγὴν, εἶναι ἀπόφασις παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως καὶ ὑποκειμένη εἰς ἀνά-

κλησιν· ὥστε, ἂν (πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως) τὸ δικαστήριον ἤθελεν ἄλλως ἐκτιμήσει τὰς ἀποδείξεις καὶ θεωρήσει τὸν ὅρκον ὡς περιττὸν ἴσως, δύναται νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν ἀπόφασίν του. Ὅταν ἡ αὐτὴ ἀπόφασις, ἥτις ἐπέβαλε τὸν ὅρκον, ἀπεφήνατο καὶ τὰς συνεπείας τῆς ὁρκοδοσίας, δὲν μεταβάλλεται, ὡς ἐκ τούτου, ποσῶς ὁ νομικὸς χαρακτὴρ τῆς ἀποφάσεως κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο, δι' οὗ ἐπεβάλλετο ὅρκος, ἀλλὰ μένει ἡ ἀπόφασις θεωρητέα κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὡς παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως, κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ ὡς ὁριστικὴ ὑπὸ ὅρον. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 58 τοῦ 1847.

Ἐὰν ὁ καθ' οὗ διεξήχθη ἡ ἀπόδειξις, ἀφοῦ πρῶτον ἀμφισβητήσῃ τὰς προσαχθείσας ἀποδείξεις, προσθέσῃ, ὅτι ἐπάγει ὅρκον εἰς τὸν ἀντίδικον, τὸ δὲ δικαστήριον εὑρίσκει σφόδρα πιθανὰ τὰ λεγόμενα τοῦ ἀποδεικνύοντος, πρέπει νὰ διατάξῃ τὴν δόσιν τοῦ ἐπακτοῦ ὅρκου, καὶ ὄχι ἀναπληρωτικοῦ (Πρβ. ἄρθρ. 382 παραπέμπον εἰς τὸ 351). Ἔχει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ δικαστήριον νὰ ἐξετάσῃ μόνον ἂν ὑπάρχῃ περίπτωσις ἀπαλλακτικοῦ ὅρκου. Ἄλλως, ἄν, δηλαδὴ, ὑπάρχῃ περίπτωσις ἀπαλλακτικοῦ ὅρκου, ὀφείλει νὰ διατάξῃ τὴν δόσιν τοῦ ἐπακτοῦ, διότι τοῦτον δύναται νὰ ἐπαγάγῃ ὁ διάδικος, καὶ ὑπαρχουσῶν ἄλλων ἀποδείξεων (εἴτε ἐντελῶν, εἴτε ἀτελῶν), καὶ διότι ὁ ἐπακτὸς ὅρκος, δυνάμενος νὰ ἀντεπαχθῇ καὶ ἀποτελῶν συμβιβασμόν, εἶναι εὐνοϊκώτερος δι' ἀμφότερα τὰ μέρη. Ῥουσσ. αὐτ. σ. 358 ἑπ.

§ 117. Τὸ δικαστήριον δὲν εἶναι ὑπόχρεον νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ἐπακτὸν ὅρκον, ὅταν, ὁδηγούμενον ἐκ τῶν προσαχθεισῶν ἀποδείξεων, εὑρίσκῃ νόμιμον νὰ ἐπιβάλῃ, εἰς τὸν αὐτὸν διάδικον, τὸν ἀναπληρωτικὸν ὅρκον. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 39 τοῦ 1852.

§ 118. Εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου ἀνατίθεται νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ἀπαλλακτικὸν ἢ τὸν ἀναπληρωτικὸν ὅρκον. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 12 τοῦ 1850.

§ 119. Ὁ δικαστὴς ἐπιβάλλει τὸν εἰδικὸν ὅρκον, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ κρίσιν, εἰς τὸν ἐνάγοντα ἢ εἰς τὸν ἐναγόμενον. Σελ. 202 τόμ. 1 τῆς Νομολογίας.

§ 120. Ἡ ἀκριβεστέρα διάγνωσις περὶ τῆς ἐπιβολῆς τοῦ ὅρκου ἀνατίθεται, κατὰ τὰ ἄρθρα 379 καὶ 380 τῆς πολ. δικονομίας, εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου. Σελ. 204 τῆς τοῦ 1 τόμου Νομολογίας.

§ 121. Ὅρκος ἀναπληρωτικὸς ἐπιβάλλεται εἰς τὸν ἀποδεικνύοντα, ὅταν καθίστανται σφόδρα πιθανὰ τὰ λεγόμενά του. Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 240 τοῦ 1839.

§ 122. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 378 τῆς πολ. δικονομίας, ὁ δικαστὴς τότε μόνον δύναται νὰ ἐπιβάλῃ ὅρκον εἰς διάδικόν τινα, ὅταν ἡ ἀγωγὴ δὲν ἦναι μὲν ἐντελῶς ἀποδεδειγμένη, δὲν στερεῖται δὲ πάσης ἀποδείξεως, κατὰ δὲ τὸ 379 ἄρθρον τῆς αὐτῆς δικονομίας, ἀναπληρωτικὸς ὅρκος ἐπιλάλλεται εἰς τὸν ἀποδεικνύοντα, ὅταν διὰ τῶν προσαχθεισῶν ἀποδείξεων καθίστανται σφόδρα πιθανὰ τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα. Απ. Αρ. Π. 240 τῆς 5 δεκ. 1840.

Ἐκτιμητικὸς ὅρκος (1).

§ 123. Τὸ ἄρθρον 383 τῆς πολ. δικονομίας τότε μόνον ἐπιτρέπει εἰς τὸ δικαστήριον νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ἐκτιμητικὸν ὅρκον εἰς τὸν αἰτοῦντα ἢ ὑποστάντα τὴν ζημίαν, ἐὰν, ἀποδεικνυομένης τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀπαιτήσεως ἢ τῆς προσγενομένης ζημίας, ἦναι ἀδύνατον νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ ποσότης καὶ τὸ μέγεθος αὐτῆς· ἄλλως ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως, κατὰ τὰ ἄρθρα 201 καὶ 807 τῆς πολ. δικονομίας. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 7 τοῦ 1849.

§ 123ª Κατὰ τὸ ἄρθρον 383 τῆς πολ. δικονομίας, τότε μόνον ἐπιτρέπεται εἰς τὸν δικαστὴν νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ἐκτιμητικὸν ὅρκον εἰς τὸν αἰτοῦντα καὶ ὑποστάντα τὴν ζημίαν, ἐὰν, ἀποδεικνυομένης τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀπαιτήσεως ἢ τῆς προσγενομένης παρανόμου ζημίας, ἦναι ἀδύνατον νὰ ἐξακριβωθῇ δι' ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων ἡ ποσότης καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἀπαιτήσεως ἢ τῆς ζημίας· ὅθεν ὁ δικαστὴς δὲν δύναται, χωρὶς νὰ αἰτιολογήσῃ ἀποχρώντως τὸ ἀδύνατον τῆς δι' ἄλλων νομίμων μέσων ἀποδείξεως τῆς ζημίας, νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ἐκτιμητικὸν ὅρκον εἰς τὸν ἐνάγοντα. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 7 τοῦ 1849.

§ 124. Πῶς ἀποδεικνύεται τὸ ποσὸν τῶν ἐσόδων καὶ δαπανῶν διαχειρίσεως τινός; Δι' ἐκτιμητικοῦ ὅρκου, ὅταν ἡ ὕπαρξις καὶ ὁ λόγος τῆς ἐπιδίκου ἀπαιτήσεως ὁμολογῆται, καὶ ἄλλως οὐκ ἔστιν ἐξευρεθῆναι (ἄρθρ. 383 τῆς πολ. δικον.). Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 106 τοῦ 1853.

§ 125. Τότε μόνον ἐπιβάλλεται ὁ ἐκτιμητικὸς ὅρκος παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ὅταν ἡ παράνομος προηγουμένη ζημία δὲν δύναται νὰ ἐξακριβωθῇ δι' ἄλλων νομίμων μέσων (ἄρθρ. 383 πολ. δικον.). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 10 τοῦ 1842 (Νομικ. σ. 3786).

§ 126. Οἱ κηδεμόνες, πρὶν ἀναλάβωσι τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας, ὀφείλουν νὰ συντάττωσιν ἀπογραφὴν (ἄρθρα 414,

---

(1) Ἴδε ἀξιολόγους περὶ τούτου παρατηρήσεις εἰς Ρουσσ. σελ. 359—362.

1070 καὶ 1071 πολ. δικον.)· ἐν ἐλλείψει δὲ ταύτης ἐπιβάλλεται ἐκτιμητικὸς ὅρκος εἰς τὸν ἀφήλικα, γενόμενον ἐνήλικα, διὰ τὴν ποσότητα καὶ ποιότητα τῶν πραγμάτων, ὅσα ἰσχυρίζεται ὅτι λείπουσι. Ἴδε Κύρ. τόμ. 2 σελ. 47 ἐπ. λέξει *Απογραφή*.

§ 127. Ἡ ὁρκωμοσία, περὶ ἧς γίνεται λόγος εἰς τὸ ἄρθρ. 1071 § 9 τῆς πολ. δικονομίας, δὲν ἐμποδίζει νὰ δοθῇ ἀργότερα παρά τινος τῶν διαδίκων ὁ ὅρκος, ὅτι πράγματα τῆς κληρονομίας δὲν ὑπεξηρέθησαν. *Carré n.* 3077.

Ἄρθρον 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. § 128. Ὅταν ὁ ἔμπορος ἀρνῆται νὰ παρουσιάσῃ τὰ βιβλία του, ἐπιβάλλεται πάντοτε ὅρκος εἰς τὸν ἀντίδικόν του; Ὅρα τὴν λέξιν *Βιβλία* ἐν Κύρ. τόμ. 5 σελ. 294—300.—Ῥάλλ. Ἐμπ. Δ. σελ. 110—112.

§ 129. Κατὰ τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ ἐμπορικοῦ κώδηκος, τότε τὸ δικαστήριον δύναται νὰ ἐπιβάλῃ ὅρκον εἰς τὸν ἄλλον διάδικον, ὅταν ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὰ βιβλία προβάλλονται ὡς παρεκτικὰ πίστεως, ὑποχρεωθῇ νὰ τὰ ἐμφανίσῃ καὶ δὲν τὰ ἐμφανίσῃ. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 3851.—Ἴδε λ. *Ἔγγραφα* § 65—69.

Τρόπος καὶ ἀποτέλεσμα τῆς δόσεως ἢ μὴ τοῦ ὅρκου.

§ 130. Ὁ ὅρκος δίδεται αὐτοπροσώπως (ἄρθρ. 362) ἐκτὸς μόνης τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ὁρκίζεται αὐτὸς ὁ ἐπίτροπος ἀντὶ τοῦ ἐπιτροπευομένου (ἄρθρον 362 πολ. δικον.). Διδόμενος αὐτοπροσώπως ὑπὸ τῶν διαδίκων, ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν μόνον μεταξὺ τῶν προσώπων, τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 357 ὡρισμένων (Πανδ. 12, 2 τεμ. 3 § 3). — Ἐὰν λοιπὸν εἷς τῶν κληρονόμων τοῦ Α ἀπαιτῇ παρά τινος τῶν κληρονόμων τοῦ Β τὴν ἀναλογίαν του καὶ ἐπάγῃ ὅρκον, οὗτος ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ὑπὲρ τοῦ ἐναγομένου, ὄχι δὲ καὶ κατὰ τῶν συγκληρονόμων τοῦ ἐνάγοντος, οὐδὲ ὑπὲρ τῶν τοῦ ὁμόσαντος. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἂν ὁ ἐνάγων κινήσῃ μίαν ἀγωγὴν κατὰ πολλῶν ὁμοδίκων, καθ' ὅλων π. χ. τῶν κληρονόμων τοῦ Β. Ἀπαιτεῖται, δηλαδή, ἐὰν ἐπάγῃ ὅρκον εἰς αὐτούς, νὰ ὀμώσῃ ἕκαστος δι' ἑαυτόν· καὶ οὔτε ὁ ὅρκος ἑνὸς ἑκάστου βοηθεῖ τοὺς λοιπούς, οὔτε ἡ ἄρνησις αὐτοῦ τοὺς βλάπτει (ἄρθρ. 368 πολ. δικονομίας). Τουΐλλ. ἀρ. 391.—Ῥουσσ. περὶ ἀποδ. σ. 351.

Περιορισμὸν τῆς διατάξεως ταύτης καθιερόνουσι τὰ ἄρθρα 369 καὶ 370 τῆς πολ. δικονομίας. Τουΐλλ. ἀρ. 392. Τὰς διατάξεις ταύτας εὑρίσκομεν καὶ εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον (Βασιλ. (22, 5) τεμ. κζ', κη').

§ 131. Ἀλλ' ἐάν τις, μετὰ τὴν δόσιν τοῦ ὅρκου, ἀνακαλύψῃ

νέα ἔγγραφα ἢ ἄλλας ἀποδείξεις, ἀναδεικνυούσας ψευδῆ τὸν δοθέντα ὅρκον, δύναται νὰ ἦναι δεκτὸς εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ἐναντίου θέματος τῆς ὁρκοδοσίας κατὰ τὴν πολιτικὴν δίκην, ἤ, τοὐλάχιστον, νὰ εἰσαγάγῃ δίκην ποινικὴν μετ' ἀποτελέσματος ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν διαφοράν; Ὄχι, λέγει τὸ ἄρθρον 357 § 2· πᾶσα ἀνταπόδειξις, καὶ αὐτὴ προσέτι ἡ περὶ ψευδορκίας ἀπόδειξις, εἶναι ἀπαράδεκτος, ἐπιφυλαττομένης τῆς ποινικῆς καταδιώξεως. Παρομοίαν διάταξιν ἔχει τὸ Ῥωμ. δίκαιον. Πανδ. 4, 3 τεμ. 21. Πανδ. 44, 1 τεμ. 15. Κώδ. 4, 1 διάτ. 1. Βασιλ. 10, 3 κά καὶ 22. 5 μγ'. Toull. n. 387, 389, 390. — Ὁ λόγος εἶναι πολλὰ ἁπλοῦς.

Ὁ ἐπάγων ὅρκον δὲν ἐξαρτᾷ τὴν λύσιν τῆς διενέξεως ἀπὸ τὴν δόσιν ὅρκου ἀληθοῦς, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἐν γένει δόσιν τοῦ ὅρκου. Συμβιβάζομαι μετὰ σοῦ νὰ παραιτήσω τὰς ἀξιώσεις μου, ὑπὸ τὸν ὅρον ἂν δέχεσαι νὰ ὁμόσῃς. Ἐὰν ἡ ἁπλῆ δόσις τοῦ ὅρκου δὲν ἔλυεν ὁριστικῶς τὴν ἀμφισβήτησιν, ἀλλὰ ἠδύνατο ἔτι νὰ ἐξετασθῇ τὸ ἀληθὲς ἢ ψευδὲς τοῦ ὅρκου δι' ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων, τότε ὁ ὅρκος ἤθελεν εἶσθαι παίγνιον. Ἀντὶ νὰ περαιωθῇ ἡ δίκη διὰ τῆς ὁρκοδοσίας, ἤθελεν ἀρχίζει ἐκ νέου. Δὲν ἤθελε πλέον εἶσθαι ὁ ὅρκος maximum remedium expendiendarum litium (Πανδ. 12, 2 τεμ. 1), δὲν ἤθελε τέμνει τὴν ἀμφισβήτησιν (Βασιλ. 22, 5, ά). Ἀλλ' ἀντὶ νὰ καταπαύῃ τὴν διένεξιν, ἤθελε προσθέτει περιττὸν ὅρκον. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ δόλος παρέχει πάντοτε ἔνστασιν εὔλογον καὶ παραστατήν. Ἀλλὰ πότε; ὅταν αὐτὸς ἦναι ἡ παραγωγὸς αἰτία τῆς συμβάσεως, περὶ ἧς πρόκειται. Ὅθεν ἐπὶ ψευδοῦς ὁρκοδοσίας δὲν δύναται ὁ ἐπαγαγὼν τὸν ὅρκον νὰ προτείνῃ κατὰ τοῦ ψευδορκήσαντος τὴν ἔνστασιν τοῦ δόλου, διότι εἰς ἐπαγωγὴν τοῦ ὅρκου δὲν ἐκινήθη ἀπὸ δόλου τοῦ ὀμόσαντος. Ἀπεναντίας ἐθεώρησεν αὐτὸν ἄξιον πίστεως καὶ ἀνέθεσεν εἰς τὴν ἔνορκον βεβαίωσιν αὐτοῦ τὴν λύσιν τῆς διαφορᾶς, ἀκολούθως δὲ ἀνεκάλυψεν, ὅτι ὁ ὀμόσας ἦτο δόλιος καὶ ἀνάξιος πίστεως. Ἐὰν ὁ δόλος τοῦ ψευδορκήσαντος ἦτο ἡ αἰτία, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἠναγκάσθη ὁ ἄλλος διάδικος νὰ καταφύγῃ εἰς ἐπαγωγὴν ὅρκου, τότε διαφέρει τὸ πρᾶγμα. Τότε αὐτὸς ὁ νόμος παρέχει τὰ μέσα πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων. Ἴδε ἄρθρον 785 πολ. δικονομίας.

§. 132. Κατὰ τὰ ἄρθρα 382 καὶ 357 τῆς πολ. δικονομίας, ὁ γενόμενος ὅρκος ἀποτελεῖ, μεταξὺ τῶν διαδίκων, τῶν κληρονόμων καὶ ἄλλων ἀντιπροσώπων αὐτῶν, ἐντελῆ ἀπόδειξιν, καὶ πᾶσα ἀνταπόδειξις εἶναι ἀπαράδεκτος. Μετὰ τὴν δόσιν λοιπὸν τοῦ ὅρκου, τὸ ἐπιβαλὸν αὐτὸν δικαστήριον δὲν δύναται, ἐκτιμῶν ἄλλως τὰς ἀποδείξεις, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων ἐπεβλήθη ὁ ὅρκος, νὰ κατα-

στρέψῃ τὸ διὰ τοῦ ὅρκου ἀποδειχθὲν, καθότι ἀφοῦ, ἐναντίον τοῦ διὰ τοῦ ὅρκου ἀποδειχθέντος, δὲν συγχωρεῖται καμμία ἄλλη ἀπόδειξις ἢ ἀνταπόδειξις, κατὰ μείζονα λόγον δὲν συγχωρεῖται νὰ μηδενισθῇ τὸ διὰ τοῦ ὅρκου ἀποδειχθὲν, διὰ τῶν ἰδίων ἀποδείξεως μέσων, τὰ ὁποῖα ἐπροκάλεσαν αὐτόν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 260 τοῦ 1851, ἀναιροῦσα τὴν 785 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν.

§ 133. Διὰ τοῦ ὅρκου διαιρεῖται ἡ ὁμολογία; Ἴδε τὴν λ. *Ὁμολογία*, ἔνθα ἡ 230 τοῦ 1851 ἀπόφ. Ἀρ. Π.—Ἴδε § 181.

§ 134. Μετὰ τὴν ὁρκωμοσίαν συγχωρεῖται ἔφεσις; Ἴδε κατωτέρω §

§ 134^a Αἱ συνέπειαι τῆς ἀποφάσεως τοῦ ὅρκου ἄρχονται, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐξεφράσθη ὁ ἀποποιούμενος αὐτὸν, καὶ δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐκδοθῇ προηγουμένως ἀπόφασις περὶ τούτου. Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 189 τοῦ 1849.

Αἱ συνέπειαι τοῦ ὅρκου πρέπει νὰ ὁρίζωνται ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει;

§ 135. Ὁ νόμος δὲν λέγει, ἂν αἱ συνέπειαι πρέπῃ νὰ ὁρίζωνται ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἀποφάσει. Τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον λύει καταφατικῶς τὸ ζήτημα (Κώδ. 7, 45 διάτ. 11), ὁ δὲ Ἄρειος Πάγος (ἀπόφ. 301 καὶ 314 τοῦ 1839) ἐνέκρινε τὸ σύστημα αὐτό. Ἴδε τοὺς ἑπόμ. §§.

§ 136. Ὁ περιορισμὸς τοῦ δικαστηρίου εἰς τὸ νὰ ἐπιβάλῃ μόνον τὸν ὅρκον, χωρὶς νὰ ἀποφασίσῃ συγχρόνως καὶ περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς ὁρκοδοσίας, περὶ τῶν ὁποίων ἔμελλε νὰ δικάσῃ εἰς τὴν κυρίαν ὑπόθεσιν, δὲν ἀποτελεῖ ἔλλειψιν, ἂν καὶ ἄλλως ἡ συντομία τῶν δικῶν ὑπαγορεύῃ τὴν περὶ τῶν συνεπειῶν τοῦ ὅρκου σύγχρονον διάταξιν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 301 τοῦ 1839. — Ἴδε τὸν προηγ. §.

§ 137. Καμμία διάταξις δὲν ἀπαγορεύει, ὥστε τὸ δικαστήριον, ἐπιβάλλον τὸν ἀναπληρωτικὸν ὅρκον, νὰ διατάττῃ εἰς τὴν αὐτὴν ἀπόφασιν περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς παραδοχῆς τοῦ ὅρκου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 314 τοῦ 1840.—Ἴδε τοὺς δύο προηγ. §§.

§ 138. Ἐκ τῶν ἄρθρων 374—376 τῆς πολ. δικονομίας δὲν προκύπτει ὅτι ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως, ἐὰν, συζητηθείσης κατ' οὐσίαν ὅλης τῆς ὑποθέσεως, ἐκδοθῇ μία μόνη ἀπόφασις περιέχουσα ὁριστικὰς διατάξεις ὑπὸ ὅρον τοῦ νὰ ἰσχύωσιν ἀφοῦ πρότερον δοθῇ ὁ συνάμα δι' αὐτῆς ἐπιβαλλόμενος ὅρκος. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 189 τοῦ 1850.—Ἴδε τοὺς τρεῖς προηγ. §§.

Αἱ περὶ ὅρκου ἀποφάσεις εἰσὶν ὁριστικαί; Ἔνδικα μέσα.

§ 139. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἐπιβάλλεται ὅρκος εἴς τινα διάδικον, καὶ ὁρίζονται δι' αὐτῆς, ἐν περιπτώσει ὁρκίσεως, τὰ ἀποτελέσματα, θεωρεῖται ὡς ὁριστική;

Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο εὕρηνται πλεῖσται ἀποφάσεις, ἐξ ὧν σημειόνω ἐνταῦθα τὰς οὐσιωδεστέρας. Ἡ ἐπικρατοῦσα νομολογία εἶναι

α΄] ὅτι αἱ τοιαύτης φύσεως ἀποφάσεις θεωροῦνται παρεμπίπτουσαι μεχρισοῦ ἐπιδοθῇ τὸ περὶ τῆς ὁρκοδοσίας πρακτικὸν, ἂν ὁ καθ' οὗ ὁ ὅρκος δὲν παρευρεθῇ εἰς τὴν ὁρκοδοσίαν (1).

β΄] ὅτι ἀπὸ τῆς ὁρκωμοσίας, ἂν ὁ καθ' οὗ αὕτη ἦτο παρὼν εἰς τὴν ὁρκοδοσίαν, ἢ ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῶν περὶ τῆς ὁρκίσεως πρακτικῶν ἄρχεται ἡ προθεσμία πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων μέσων· ἡ κοινοποίησις ἁπλῶς τῆς περὶ ὅρκου ἀποφάσεως καὶ ἡ περὶ τῆς δόσεως αὐτοῦ δήλωσις δὲν καθιστῶσιν ὁριστικὴν τὴν ἀπόφασιν.

γ΄] Συγχωρεῖται ὅμως τὸ ἔνδικον τῆς ἀναιρέσεως μέσον κατὰ τῶν τοιούτων ἀποφάσεων καὶ πρὸ τῆς προθεσμίας, περὶ ἧς ἀνωτέρω, ἕνεκεν ὑπερβάσεως καθηκόντων, ἢ ἐὰν ἔγινεν ἔφεσις κατ' αὐτῶν (Ἴδε ἀνάπτυξιν εἰς Εὐρ. τόμ. 7 σ. 419 ἐπ. καὶ ἀποφ. 98 τοῦ 1846 καὶ 61 τοῦ 1847 Ἀρ. Π.—Ἴδε καὶ Εὑρετ. τόμ. 2 σελ. 97 ἐπ.

δ΄] Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ὁρκωμοσίας, τὴν ὁποίαν πρωτόδικός τις ἀπόφασις ἐπιβάλλει, ἄρχεται ἡ πρὸς ἔφεσιν προθεσμία, διότι ἔκτοτε καθίσταται ὁριστική. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7856 τοῦ 1851.

§ 142. Ἀπόφασις ἐκτιμῶσα τὰς προσαχθείσας ἀποδείξεις καὶ ἐπιβάλλουσα ὅρκον πρὸς ἀναπλήρωσιν ἢ πρὸς ἀπαλλαγὴν εἶναι παρεμπίπτουσα καὶ ὑπόκειται εἰς ἀνάκλησιν· ὅταν δὲ ἡ αὐτὴ ἀπόφασις προσδιορίζῃ καὶ τὰς συνεπείας, δὲν μεταβάλλεται ἐκ τούτου ὁ νομικὸς χαρακτὴρ τῆς ἀποφάσεως κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο, δι' οὗ ἐπιβάλλεται ὅρκος, ἀλλὰ μένει ἡ ἀπόφασις θεωρητέα κατὰ τὸ μέρος μὲν ἐκεῖνο ὡς παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως, κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ ὡς ὁριστικὴ ὑπὸ ὅρον. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 58 τοῦ 1847.

§ 143. Ἡ διατάττουσα ὁρκοτικὴν ἀπόδειξιν ἀπόφασις χαρακτηρίζεται ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 374 τῆς πολ. δικονομίας ὡς παρεμπίπτουσα, καὶ δὲν συγχωρεῖται κατ' αὐτῆς τὸ ἔνδικον τῆς ἀναιρέσεως

---

(1) Ὁ Ἄρειος Πάγος ἔκλινεν ἄλλοτε εἰς τὴν γνώμην, ὅτι αἱ ὁρίζουσαι τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ὅρκου ἀποφάσεις εἶναι ὁριστικαί (Ἴδε ἀπόφασιν 98 τοῦ 1846).

μέσον, ἐκτὸς μόνον ἕνεκεν ὑπερβάσεως καθηκόντων, ἢ ἐὰν ἔγινεν ἔφεσις κατ' αὐτῶν. Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 98 τοῦ 1846 καὶ 61 τοῦ 1847.—Ἴδε τὴν λέξιν "*Ἔφεσις* ἐν Εὑρ. τόμ. 7 σελ. 419 ἐπ. καὶ Εὑρ. τόμ. 2 σελ. 97 ἐπ.

§ 144. Κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 382 καὶ 384 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἐπιβάλλεται ἀναπληρωτικὸς ὅρκος, εἶναι παρεμπίπτουσα· ὡς τοιαύτην δὲ οἱ, καθ' ὧν αὕτη, δὲν δύνανται νὰ τὴν προσβάλλωσι διὰ τοῦ ἐνδίκου τῆς ἀναιρέσεως μέσου (ἄρθρ. 812 τῆς πολ. δικον.), μὴ ὑπαρχούσης περιπτώσεώς τινος ἐξαιρετικῆς. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 118 τοῦ 1847.

§ 145. Ἡ τριακονθήμερος πρὸς ἀναίρεσιν προθεσμία ἄρχεται ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως ἀδιαφόρως, ἂν ἐκοινοποιήθη ἡ παρεμπίπτουσα περὶ ὅρκου ἀπόφασις καὶ ἡ περὶ τῆς δόσεως αὐτοῦ δήλωσις, καθότι αἱ γνωστοποιήσεις αὗται δὲν καθιστῶσιν ὁριστικὴν τὴν ἀπόφασιν.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 181, 225, 515 § ά καὶ 583 τῆς πολ. δικονομίας προκύπτει ὅτι ὁριστικαὶ ἀποφάσεις θεωροῦνται ἐκεῖναι μόνον, αἵτινες ἀποπερατόνουν τὴν δίκην, ἢ παραδέχονται ἔνστασίν τινα καὶ ἀπεκδύεται τὸ δικαστήριον τῆς ἐκδικάσεως τῆς περαιτέρω ὑποθέσεως, ἡ δὲ περὶ ὅρκου ἀπόφασις, καὶ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα καὶ κατὰ τὰς ῥητὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 474 τῆς ἰδίας δικονομίας, εἶναι παρεμπίπτουσα· ἂν δὲ δι' αὐτῆς τὸ δικαστήριον ἀποφαίνηται καὶ περὶ τῶν συνεπειῶν τοῦ ὅρκου, ἕπεται ἀναγκαίως ὅτι διὰ νὰ κατασταθῇ ὁριστικὴ ἡ διάταξις αὕτη, πρέπει νὰ ἐκπληρωθῇ ὁ ὅρος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται ἡ ὁριστικότης αὐτῆς, τουτέστι πρέπει πραγματικῶς νὰ δοθῇ ὁ διὰ τῆς ἀποφάσεως ἐπιβαλλόμενος ὅρκος· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἡ προσβαλλομένη ὑπ' ἀριθ. 5058 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐπιβάλλει εἰς τὸν Μ Τ ὅρκον καὶ ἀποφασίζει περὶ τῶν συνεπειῶν αὐτοῦ, ὅθεν τότε ἡ διάταξις αὕτη κατέστη ὁριστική, ὅταν καὶ πραγματικῶς ἐδόθη ὁ ὅρκος.

Ἐπειδή, κατὰ τὰ ἄρθρα 812—817 καὶ 138 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ τριακονθήμερος πρὸς ἀναίρεσιν προθεσμία δὲν ἄρχεται εἰμὴ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς κοινοποιήσεως τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως, ἐκτὸς ἂν ὁ αἰτῶν τὴν ἀναίρεσιν διάδικος ἦτο παρὼν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν τῆς 8 ἰανουαρίου 1849, ὁ Χ Ν δὲν εὑρέθη παρὼν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ὅτε ὁ ἀντίδικός του ἔδωκε τὸν εἰς αὐτὸν ἐπαχθέντα ὅρκον, καὶ δὲν ὑπάρχει ἀπόδειξις ὅτι ἐγνωστοποιήθη

νομίμως εἰς αὐτὸν τὸν Ν, ὅτι ἐξεπληρώθη ὁ ὅρος τῆς ἀποφάσεως, οὐδὲ ἰσχυρίζεται ὁ Τ ὅτι ἀπὸ τῆς γνωστοποιήσεως τῆς δόσεως τοῦ ὅρκου (ἐὰν αὕτη ἐγένετο) παρῆλθεν ἡ τριακονθήμερος προθεσμία· ἑπομένως ἡ προκειμένη αἴτησις ἀναιρέσεως τοῦ Χ Ν δὲν εἶναι ἐκπρόθεσμος, ἀδιαφόρως ἂν ἐγνωστοποιήθη πρὸς αὐτὸν ἡ παρεμπίπτουσα περὶ ὅρκου ἀπόφασις καὶ ἡ δήλωσις ὅτι θέλει δοθῇ ὁ ὅρκος εἰς ὡρισμένην ἡμέραν, καθότι ὅλα ταῦτα δὲν καθιστῶσιν οὔτε ὁριστικὴν τὴν ἀπόφασιν ὡς πρὸς τὴν ἀπόδειξιν περὶ τῶν συνεπειῶν τοῦ ὅρκου, οὔτε φέρουσι χαρακτῆρα γνωστοποιήσεως ὁριστικῆς ἀποφάσεως.

Ἐπειδὴ ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Τ ὅτι, προκειμένου περὶ ἐπακτοῦ ὅρκου, ἡ ἀπόφασις καθίσταται ὁριστικὴ ἀφ' ἧς ἐκδοθῇ, κοινοποιηθῇ αὕτη εἰς τὸν ἀντίδικον καὶ γνωστοποιηθῇ εἰς αὐτὸν ἡ παραδοχὴ τοῦ ὅρκου, εἶναι ἐσφαλμένος, καθότι ὁ νόμος οὐδεμίαν κάμνει διάκρισιν μεταξὺ ἀποφάσεων περὶ ἀποφασιστικοῦ, ἀπαλλακτικοῦ, ἢ ἀναπληρωτικοῦ ὅρκου, ἀλλὰ γενικῶς θεωρεῖ παρεμπίπτουσαν τὴν περὶ ὅρκου ἀπόφασιν (ἄρθ. 374 τῆς πολ. δικονομίας), οὐδὲ, ὡς εἴρηται, θεωρεῖ ὁριστικὴν ἄλλην ἀπόφασιν εἰμὴ τὴν ἀποῤῥίπτουσαν τὴν δίκην εἴτε οὐσιαστικῶς, εἴτε δι' ἐνστάσεως· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἡ ἀποπεράτωσις τῆς δίκης δὲν ἐξήρτητο ἐκ τῆς ἀποφάσεως τῆς διαταττούσης τὰς συνεπείας τοῦ ὅρκου, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τῆς διατάξεως ταύτης, καθότι μέχρις αὐτῆς τῆς ἐκτελέσεως οὐδεμία ὑπῆρχεν ἀναμφισβήτητος νομικὴ βεβαιότης, ὅτι ἡ περὶ τῶν συνεπειῶν διάταξις δὲν ἐδύνατο νὰ μεταβληθῇ.

Ἐπειδὴ δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν ἐνταῦθα ὁ ἕτερος ἰσχυρισμὸς τοῦ Τ ὅτι, προκειμένου περὶ ἀναβλητικοῦ ὅρκου, ἀνατρέχει οὗτος ἅμα ἐκπληρωθῇ ὀπισθοδρομικῶς μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐγένετο ἡ συμφωνία, καὶ ἑπομένως, δοθέντος τοῦ ὅρκου, ἀνατρέχει μέχρι τῆς πρώτης κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως, καθότι, κατὰ τὴν ἰδίαν ὑπ' ἀριθ. 5058 ἀπόφασιν, τότε τὸ δικαστήριον παραδέχεται τὴν ἀγωγὴν, ὅταν δοθῇ ὁ ὅρκος· ἄρα ἡ ἰσχὺς τῆς περὶ τῶν συνεπειῶν διατάξεως ἄρχεται ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς δόσεως τοῦ ὅρκου, συμφώνως μὲ τὰ ἄρθρα 352, 353, 355 καὶ 357 τῆς πολ. δικονομίας, καὶ καθότι δὲν πρόκειται κυρίως ἐνταῦθα περὶ τῶν συνεπειῶν, ἀλλὰ περὶ τῆς προθεσμίας τοῦ ἐνδίκου τῆς ἀναιρέσεως μέσου, ἡ ὁποία, κατὰ ῥητὴν τοῦ νόμου διάταξιν, δὲν ἄρχεται εἰμὴ ἀπὸ τὴν κοινοποίησιν τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως, ἥτις, ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη, δὲν ἐγνωστοποιήθη εἰς τὸν Ν, ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ὅρου, διὰ νὰ κατασταθῇ ἐκπρόθεσμος ἡ ἀναιρέσεως αἴτησίς του.

Ἐπειδὴ, ὡς ἀναφέρεται ἐν τῇ πρώτῃ σκέψει τῆς παρούσης ἀπο-

ιά] Ὁ δοὺς ὅρκον τινὰ, δύναται νὰ ἐπαναλάβῃ αὐτὸν ἂν τὸ πρῶτον ἐμεσολάβησαν παρατυπίαι, ἡ δὲ τάττουσα αὐτὸν ἀπόφασις δὲν τῷ ἐκοινοποιήθη. Απ. πολ. Ἀρ. Π. 30 τοῦ 1850.

ιβ'] Ἡ εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον, ὅπου ἔμελλε νὰ ὀμόσῃ τις, δήλωσις ὅτι δέχεται τὸν ὅρκον δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν, ὅταν γίνῃ ἄνευ προηγουμένης εἰδοποιήσεως τοῦ ἀντιδίκου του. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 28 τοῦ 1849.

ιγ'] Ὁ λόγος, ὅτι ἀπόφασις, ἐπιβάλλουσα ὅρκον διαδίκῳ τινὶ, δὲν ἐκοινοποιήθη εἰς αὐτὸν προσωπικῶς, δὲν δύναται νὰ προταθῇ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου, οὐδ' ἀφορᾷ τὴν δημοσίαν τάξιν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 37 τοῦ 1849.

Τύπος ὅρκου.

§ 106. Ὡς πρὸς τὸν τύπον τοῦ ὅρκου, τὸ ἄρθρον 373 τῆς πολ. δικονομίας ὁρίζει τὰ περὶ τούτου· οὕτω καὶ τὸ Ῥωμ. δίκαιον. Πανδ. 12, 2 τεμ. 5 § 1.—Βασιλ. 22, 5 ἐδ. 2—Τουϊλλ. ἀρ. 451.— Ῥουσσ. περὶ ἀποδ. σελ. 354.

§ 107. Ἐὰν πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἐν ἐνεργείᾳ νόμων ὡρκίζετό τις, χωρὶς νὰ ἐφάψῃ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ἡ μαρτυρία αὐτοῦ ἴσχυεν; Ὄχι, κατὰ τὰ Βασιλικὰ (βιβλ. 22 τίτλ. ἑ ἄρθρ. ιβ' § 3) φέροντα « Ἐπὶ παντὸς ὅρκου φυλαττέσθω ὁ δικαστὴς τὴν κατὰ τῶν προσώπων ποιότητα, καὶ ἐπ' ὄψιν αὐτοῦ τὸν ὅρκον δίδοσθαι, ἢ ἐν οἴκοις ἰδιαιτέροις ἢ ἐν εὐκτηρίοις τόποις, καὶ ὥστε τὸν ὀμνύοντα ἅπτεσθαι τῶν θείων γραφῶν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 114 τοῦ 1837.

§ 108. Ὡς πρὸς τὸν τύπον τοῦ ὅρκου, ἰδοὺ πῶς ἐξεφράσθη ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῶν δύο τελευταίων σκέψεων τῆς 61 τοῦ 1852 ἀποφάσεώς του.

« Ἐπειδὴ τὸ 373 ἄρθρον ἐδ. 2 τῆς πολ. δικονομίας ὁρίζον ὅτι κατὰ τὴν ὁρκοδοσίαν πρέπει νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ἡ θρησκεία τῶν ὀμνυόντων καὶ ἑπομένως νὰ τίθηται ὡς βάσις δι' ἕκαστον αὐτῶν ὁ εἰς τὴν θρησκείαν αὐτοῦ εἰθισμένος τύπος τοῦ ὅρκου, ἢ τῆς διαβεβαιώσεως, ἐννοεῖ, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς γενικῆς αὐτοῦ φράσεως « λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ θρησκεία τῶν ὀμνυόντων » καὶ ἑπομένως τίθεται ὡς βάσις δι' ἕκαστον αὐτῶν ὁ εἰς τὴν θρησκείαν αὐτοῦ εἰθισμένος τύπος τοῦ ὅρκου, ὄχι μόνον τὴν τῶν ἑτεροδόξων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ὀμνυόντων ὀρθοδόξων τὴν θρησκείαν· ὅθεν ἰσχυρισθέντος τοῦ Κ Ο, ὅτι οἱ ἱερεῖς τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, κατὰ κανόνα καὶ κατὰ παράδοσιν ἱερὰν αὐτῆς,

εἴθισται νὰ διαβεβαιῶσι τὸ ἀμφιβαλλόμενον πρᾶγμα ἐπὶ δικαστηρίου, ὡς διάδικοι, μόνον ἐπὶ τῆς ἱερατικῆς των συνειδήσεως, τὴν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ στήθους φέροντες καὶ μὴ ἀπτόμενοι τῶν ἁγίων Εὐαγγελίων, τοῦ ἐφετείου ἐπιτρέψαντος τὴν ἀπόδειξιν τῶν ἰσχυρισμῶν αὐτοῦ, οὔτε τὸ μνησθὲν 373, οὔτε τὸ 1100 ἄρθρον τῆς πολιτ. δικονομίας, οὔτε τὸν πολιτικὸν περὶ ἐθίμου νόμον παρεβίασε, καθότι τὸ ῥηθὲν 373 ἄρθρον παραδέχεται, ἕκαστος κατὰ τὸν ὑπὸ τὴν θρησκείαν αὐτοῦ εἰθισμένον τύπον τοῦ ὅρκου ἢ τῆς διαβεβαιώσεως· ὥστε τὸ ἐφετεῖον, συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρον τοῦτο καὶ τὴν διάταξιν τῶν 244 καὶ 248 ἄρθρων τῆς ἰδίας δικονομίας, διέταξεν ἀποδείξεις ἐπὶ τῶν πραγματικῶν καὶ ἀμφιβαλλομένων ἰσχυρισμῶν τοῦ Κ Ο.

Ἐπειδὴ ὁ τύπος, καθ' ὃν πρέπει ἐπὶ δικαστηρίου νὰ δίδηται ὁ ὅρκος, ἀφορᾷ τὴν δημοσίαν τάξιν, διότι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κατὰ τύπον δοθέντος ὅρκου, θεωρεῖται ὡς ἀληθὲς τὸ δι' αὐτοῦ βεβαιωθὲν, ὁ δὲ νόμος ὥρισεν ὅτι ὅρκος δίδεται εἴτε ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, εἴτε ἄλλως, κατὰ τὸν εἰθισμένον τῆς θρησκείας τοῦ ὀμνύοντος τύπον· ὅθεν, ἐὰν ὁ ὀμνύων ἰσχυρίζηται ὅτι ἄλλος τύπος παρὰ τὸν ἤδη ἐν τῷ νόμῳ ὡρισμένον εἴθισται κατὰ τὴν θρησκείαν αὐτοῦ, ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ αὐτὸν, καὶ, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀποδείξεως ταύτης, τὸ δικαστήριον ὁρίζει τὸν τύπον τοῦ ὅρκου· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἐνῷ ὁ Κ Ο (ἱερεὺς) ἰσχυρίσθη ὅτι κατὰ κανόνας καὶ παραδόσεις ἐκκλησιαστικὰς εἴθισται οἱ ἱερεῖς νὰ ὀμνύουν ἐπὶ τῆς ἱερατικῆς των συνειδήσεως κλπ. μὴ ἀπτόμενοι τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, τὸ ἐφετεῖον, χωρὶς νὰ παραδεχθῇ ἐὰν ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος ἀπεδείχθη, ἐθεώρησεν αὐτὸν ἀληθῆ καὶ ἀπεφάσισε νὰ ὀμώσῃ ὁ Ο κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπρότεινε τύπον τοῦ ὅρκου, καὶ οὕτω παρεβίασε τὴν μνησθεῖσαν 373 διάταξιν τῆς πολ. δικονομίας, ἥτις εἶναι δημοσίας τάξεως καὶ ἐπιφέρει ἀναίρεσιν (ἄρθρ. 807 § 5 τῆς πολ. δικονομίας)· ἀναιρετέας δὲ οὔσης τῆς ἀποφάσεως ταύτης, πρέπει νὰ συναναιρεθῇ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 408 ἀπόφασις ὡς συνέπεια αὐτῆς.»

§ 109. Ὁ ὑπὸ τῶν διαδίκων διδόμενος ὅρκος εἶναι ἄκυρος, ἐὰν ὁ ὀμνύων δὲν προφέρῃ ἐπὶ τέλους τό : *οὕτως εἴη μοι ὁ Θεὸς βοηθὸς κτλ.*; ὄχι· διότι τὸ 373 ἄρθρον ἀφορᾷ τοὺς διαδίκους, τὸ δὲ 335 ἀφορᾷ τὸν ὑπὸ τῶν μαρτύρων διδόμενον ὅρκον. Ἀπ. ἐφετῶν Ναυπλ. 514 τοῦ 1851 (Νομικ. σελ. 5449).

§ 110. Κατὰ τὴν ἀρχὴν *Locus regit actum*, αἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ παρ' ἀλλοδαπῆς ἀρχῆς διενεργούμεναι δικονομικαὶ πράξεις διεξάγονται κατὰ τοὺς αὐτόθι ἰσχύοντας τύπους, ἑπομένως καὶ τὰ

περὶ ὁρκοδοσίας τῶν ἐξεταζομένων μαρτύρων. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 268 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 391 τοῦ 1848 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

§ 111. Τύπος ὅρκου παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις, ἴδε Εὑρετ. τόμ. 8 σελ. 160.

§ 112. Τύπος ὅρκου παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς.

Οἱ Ὀθωμανοὶ μαρτυροῦντες προφέρουσι τὰς ἀκολούθους λέξεις: *Βαλαχῆ, Μπιλαχῆ, Ταλαχῆ, μποῦ γκιοὺκ Ντουνιὰ, γιάρουν Ἀχρέτ.* Ἤτοι ὄμνυμι Θεὸν, ὀμνύω εἰς τὸν Θεὸν, ὀμνύω ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, καὶ σήμερον Κόσμος καὶ αὔριον Δευτέρα παρουσία, ὅτι θέλω εἰπεῖ τὴν ἀλήθειαν.» — Ἂν δὲ δὲν ἐπέθεσαν τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ κορανίου, τοῦτο δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς λόγος ἀκυρώσεως τῶν μαρτυριῶν. Κατὰ τὴν τουρκικὴν θρησκείαν καὶ κατὰ τὴν συνήθειαν μεταξὺ τῶν Ὀθωμανῶν, οἱ μάρτυρες οἱ ἐξεταζόμενοι ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου δὲν ὁρκίζονται, πρὶν ἢ μαρτυρήσωσιν· ἑπομένως δὲν ὑπάρχει ὡρισμένος τύπος, καθ' ὃν πρέπει νὰ ὁρκίζωνται· μόνον δὲ ἐπὶ τῆς ὁρκοδοσίας τῶν ὀθωμανῶν διαδίκων ἀπαιτεῖται ἐπίθεσις τῆς χειρὸς ἐπὶ τοῦ κορανίου, ὡς βεβαιοῦται ἐκ τῆς πρὸς τὰ δικαστήρια ἐγκυκλίου τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματείας καὶ ἀπὸ τὸ περὶ Ὀθωμ. δικαίου σύγγραμμα τῶν *Jean Pharaon* καὶ *Théodore*. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 2371 τῆς 1 7βρίου 1842.

§ 113. Ἴδε κατωτέρω τὸ ἴδιον ἄρθρον *ὅρκος μαρτύρων*, ἔνθα καὶ περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἡ ὅρκισις βεβαιοῦται.

Ὅρκος ἐπιβαλλόμενος ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, ἀναπληρωτικὸς καὶ ἀπαλλακτικός.

§ 114. Οἱ δύο οὗτοι ὅρκοι διακρίνονται οὐσιωδῶς ἀπὸ τὸν ἐπακτὸν κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐνῷ ἐπὶ τοῦ ἐπακτοῦ, περὶ οὗ ἦτο μέχρι τοῦδε ὁ λόγος, ἀπόκειται εἰς τὴν θέλησιν τοῦ διαδίκου νὰ τὸν ἐπαγάγῃ ἢ ὄχι, ἐπὶ τούτων, ἀπεναντίας, εἶναι τοῦ δικαστοῦ ἔργον νὰ τοὺς ἐπιβάλῃ, ἀνεξαρτήτως τῆς θελήσεως τῶν μερῶν. Ὅταν ὁ ὑπόχρεως εἰς ἀπόδειξιν ἀποδείξῃ ἐντελῶς τὴν ἀξίωσίν του, ἕπεται ὡς πρὸς τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ κατάγνωσις (ἄρθρ. 378). Ὅταν δὲ, ἀπεναντίας, δὲν προσαγάγῃ οὐδεμίαν, ἕπεται τοῦ ἀντιδίκου ἀπόλυσις. Ὅταν ὅμως προσαγάγῃ ἀπόδειξιν, ἥτις δὲν καθιστᾷ τὸ ἀποδεικτέον θέμα οὔτε ἐντελῶς ἀποδεδειγμένον, οὔτε διόλου ἐστερημένον ἀποδείξεως, τί γίνεται; Ὁ νόμος λέγει, ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἔχει ὁ δικαστὴς νὰ κρίνῃ εἰς ποῖον μέρος κλίνει ἡ

περισσοτέρα πιθανότης, καί, ἂν μὲν διὰ τῶν προσαχθεισῶν ἀποδείξεων καθίστανται σφόδρα πιθανὰ τὰ λεγόμενα τοῦ ἀποδεικνύοντος, νὰ ἐπιβάλῃ αὐτῷ ἀναπληρωτικὸν ὅρκον (ἄρθρον 379 πολιτ. δικον.)· ἂν δὲ ὑπὲρ τῶν λεγομένων τοῦ ἐξάγοντος τὴν ἀπόδειξιν δὲν ἐξάγεται εἰμὴ ἀσθενὲς τεκμήριον, νὰ ἐπιβάλῃ τῷ ἀντιδίκῳ ἀπαλλακτικὸν ὅρκον. Ἀπὸ τὰς ἐκφράσεις αὐτὰς ἐξάγεται ἡ ἰδιότης τῶν ὅρκων τούτων: Ὁ μὲν, ἀναπληροῖ τὴν πρότερον ἀτελῆ ἀπόδειξιν —*juramentum suppletorium*. Ὁ δὲ, καθιστῶν τὴν ὑπάρχουσαν ἀπόδειξιν ἐντελῶς ἀνίσχυρον,—*juramentum purgatorium* (ἄρθρον 382). Ἄρα καθίσταται, κατὰ τὰς περιστάσεις, ὁ εἷς ἢ ὁ ἄλλος διάδικος δικαστὴς τῆς ἰδίας του ὑποθέσεως. Ἀνωμαλία οὐ μικρά! — Συμβαίνει μὲν τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ ἐπαγομένου ὅρκου· ἀλλὰ ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει τι ἀνώμαλον. Ἴδε ἀνάπτ. εἰς Ῥουσσ. σελ. 355 ἐπ. ἔνθα γίνεται λόγος καὶ περὶ τῶν ἀρχῶν, ὡς καθιέρωσε τὸ Ῥ. Δ.

§ 115. Ἀλλά, ἐὰν ὁ δικαστὴς ἐπιμελῶς καὶ ὡρίμως σκεπτόμενος, εὑρίσκῃ τυχὸν ἴσην τὴν πιθανότητα, τί ποιητέον; (*Bayer* σελ. 406.) — Ὁ νόμος περιέχει διατάξεις τινάς, δυναμένας νὰ χρησιμεύσωσιν ἐν περιπτώσει τοιαύτῃ. Τὸ ἄρθρον 380 λέγει: Ἡ ἀκριβεστέρα διάγνωσις, ἂν πρέπῃ νὰ ἐπιβληθῇ ἀναπληρωτικὸς ἢ ἀπαλλακτικὸς ὅρκος, ἀνατίθεται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, τὸ ὁποῖον ὅμως, κατὰ τοῦτο, πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν τὴν κρείττονα τοῦ πράγματος γνῶσιν, ἢ τὴν μείζονα προσωπικὴν ἀξιοπιστίαν τοῦ ἑτέρου τῶν διαδίκων. Ὑποθέσατε ὅμως ἴσας ἀποδείξεις, ἴσην γνῶσιν, ἴσην ἀξιοπιστίαν, μολονότι, κατὰ τὸ σύστημα τῆς δικονομίας μας, καθ' ἣν ὁ δικαστὴς δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ ἀκολουθῇ θεωρίαν περὶ ἀποδείξεως, ἀλλ' ἔχει νὰ σταθμίζῃ κατὰ τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεώς του τὰς ἀποδείξεις, δὲν θέλει ποτὲ ἴσως παρουσιασθῆ τοιαύτη περίπτωσις. Ἂς ἐξετάσῃ τότε μήπως ὁ νόμος ἀποφαίνεται ἀξίαν προστασίας τὴν ἀξίωσιν τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου διαδίκου, ὡς π. χ. Πανδ. 58, 17 τεμ. 85 Βασιλ. 2, 3 πέ. Ἐν τοῖς ἀμφιβόλοις ὑπὲρ τῆς προικὸς ἀποφαινόμεθα. Καὶ ἂς ἐπιβάλῃ τὸν ὅρκον εἰς τὸν ὑποστηρίζοντα τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου προστατευομένην ἀξίωσιν. Ἄλλως δὲν δύναται νὰ προσφύγῃ ὁ δικαστὴς εἰμὴ εἰς τὸν κανόνα, ὅτι κρείττων ἡ θέσις τοῦ ἐναγομένου (Βασιλ. αὐτ. ρκέ· θάλπονται μᾶλλον οἱ ἐναγόμενοι ἤπερ οἱ ἐνάγοντες) καὶ νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ἀπαλλακτικὸν ὅρκον. Ῥουσσ. αὐτ. σ. 358.

§ 116. Ἀπόφασις ἐκτιμῶσα τὰς προσαχθείσας ἀποδείξεις καὶ ἐπιβάλλουσα ὅρκον πρὸς ἀναπλήρωσιν ἢ πρὸς ἀπαλλαγήν, εἶναι ἀπόφασις παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως καὶ ὑποκειμένη εἰς ἀνά-

κλησιν· ὥστε, ἂν (πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως) τὸ δικαστήριον ἤθελεν ἄλλως ἐκτιμήσει τὰς ἀποδείξεις καὶ θεωρήσει τὸν ὅρκον ὡς περιττὸν ἴσως, δύναται νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν ἀπόφασίν του. Ὅταν ἡ αὐτὴ ἀπόφασις, ἥτις ἐπέβαλε τὸν ὅρκον, ἀπεφήνατο καὶ τὰς συνεπείας τῆς ὁρκοδοσίας, δὲν μεταβάλλεται, ὡς ἐκ τούτου, ποσῶς ὁ νομικὸς χαρακτὴρ τῆς ἀποφάσεως κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο, δι' οὗ ἐπεβάλλετο ὅρκος, ἀλλὰ μένει ἡ ἀπόφασις θεωρητέα κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὡς παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως, κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ ὡς ὁριστικὴ ὑπὸ ὅρον. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 58 τοῦ 1847.

Ἐὰν ὁ καθ' οὗ διεξήχθη ἡ ἀπόδειξις, ἀφοῦ πρῶτον ἀμφισβητήσῃ τὰς προσαχθείσας ἀποδείξεις, προσθέσῃ, ὅτι ἐπάγει ὅρκον εἰς τὸν ἀντίδικον, τὸ δὲ δικαστήριον εὑρίσκει σφόδρα πιθανὰ τὰ λεγόμενα τοῦ ἀποδεικνύοντος, πρέπει νὰ διατάξῃ τὴν δόσιν τοῦ ἐπακτοῦ ὅρκου, καὶ ὄχι ἀναπληρωτικοῦ (Πρβ. ἄρθρ. 382 παραπέμπον εἰς τὸ 351). Ἔχει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ δικαστήριον νὰ ἐξετάσῃ μόνον ἂν ὑπάρχῃ περίπτωσις ἀπαλλακτικοῦ ὅρκου. Ἄλλως, ἂν, δηλαδὴ, ὑπάρχῃ περίπτωσις ἀπαλλακτικοῦ ὅρκου, ὀφείλει νὰ διατάξῃ τὴν δόσιν τοῦ ἐπακτοῦ, διότι τοῦτον δύναται νὰ ἐπαγάγῃ ὁ διάδικος, καὶ ὑπαρχουσῶν ἄλλων ἀποδείξεων (εἴτε ἐντελῶν, εἴτε ἀτελῶν), καὶ διότι ὁ ἐπακτὸς ὅρκος, δυνάμενος νὰ ἀντεπαχθῇ καὶ ἀποτελῶν συμβιβασμὸν, εἶναι εὐνοϊκώτερος δι' ἀμφότερα τὰ μέρη. Ῥουσσ. αὐτ. σ. 358 ἐπ.

§ 117. Τὸ δικαστήριον δὲν εἶναι ὑπόχρεον νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ἐπακτὸν ὅρκον, ὅταν, ὁδηγούμενον ἐκ τῶν προσαχθεισῶν ἀποδείξεων, εὑρίσκῃ νόμιμον νὰ ἐπιβάλῃ, εἰς τὸν αὐτὸν διάδικον, τὸν ἀναπληρωτικὸν ὅρκον. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 39 τοῦ 1852.

§ 118. Εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου ἀνατίθεται νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ἀπαλλακτικὸν ἢ τὸν ἀναπληρωτικὸν ὅρκον. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 12 τοῦ 1850.

§ 119. Ὁ δικαστὴς ἐπιβάλλει τὸν εἰδικὸν ὅρκον, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ κρίσιν, εἰς τὸν ἐνάγοντα ἢ εἰς τὸν ἐναγόμενον. Σελ. 202 τόμ. 1 τῆς Νομολογίας.

§ 120. Ἡ ἀκριβεστέρα διάγνωσις περὶ τῆς ἐπιβολῆς τοῦ ὅρκου ἀνατίθεται, κατὰ τὰ ἄρθρα 379 καὶ 380 τῆς πολ. δικονομίας, εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου. Σελ. 204 τῆς τοῦ 1 τόμου Νομολογίας.

§ 121. Ὅρκος ἀναπληρωτικὸς ἐπιβάλλεται εἰς τὸν ἀποδεικνύοντα, ὅταν καθίστανται σφόδρα πιθανὰ τὰ λεγόμενά του. Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 240 τοῦ 1839.

§ 122. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 378 τῆς πολ. δικονομίας, ὁ δικαστὴς τότε μόνον δύναται νὰ ἐπιβάλῃ ὅρκον εἰς διάδικόν τινα, ὅταν ἡ ἀγωγὴ δὲν ἦναι μὲν ἐντελῶς ἀποδεδειγμένη, δὲν στερεῖται δὲ πάσης ἀποδείξεως, κατὰ δὲ τὸ 379 ἄρθρον τῆς αὐτῆς δικονομίας, ἀναπληρωτικὸς ὅρκος ἐπιβάλλεται εἰς τὸν ἀποδεικνύοντα, ὅταν διὰ τῶν προσαχθεισῶν ἀποδείξεων καθίστανται σφόδρα πιθανὰ τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα. Ἀπ. Ἀρ. Π. 240 τῆς 5 δεκ. 1840.

Ἐκτιμητικὸς ὅρκος (1).

§ 123. Τὸ ἄρθρον 383 τῆς πολ. δικονομίας τότε μόνον ἐπιτρέπει εἰς τὸ δικαστήριον νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ἐκτιμητικὸν ὅρκον εἰς τὸν αἰτοῦντα ἢ ὑποστάντα τὴν ζημίαν, ἐάν, ἀποδεικνυομένης τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀπαιτήσεως ἢ τῆς προσγενομένης ζημίας, ἦναι ἀδύνατον νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ ποσότης καὶ τὸ μέγεθος αὐτῆς· ἄλλως ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως, κατὰ τὰ ἄρθρα 201 καὶ 807 τῆς πολ. δικονομίας. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 7 τοῦ 1849.

§ 123ª Κατὰ τὸ ἄρθρον 383 τῆς πολ. δικονομίας, τότε μόνον ἐπιτρέπεται εἰς τὸν δικαστὴν νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ἐκτιμητικὸν ὅρκον εἰς τὸν αἰτοῦντα καὶ ὑποστάντα τὴν ζημίαν, ἐάν, ἀποδεικνυομένης τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀπαιτήσεως ἢ τῆς προσγενομένης παρανόμου ζημίας, ἦναι ἀδύνατον νὰ ἐξακριβωθῇ δι' ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων ἡ ποσότης καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἀπαιτήσεως ἢ τῆς ζημίας· ὅθεν ὁ δικαστὴς δὲν δύναται, χωρὶς νὰ αἰτιολογήσῃ ἀποχρώντως τὸ ἀδύνατον τῆς δι' ἄλλων νομίμων μέσων ἀποδείξεως τῆς ζημίας, νὰ ἐπιβάλῃ τὸν ἐκτιμητικὸν ὅρκον εἰς τὸν ἐνάγοντα. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 7 τοῦ 1849.

§ 124. Πῶς ἀποδεικνύεται τὸ ποσὸν τῶν ἐσόδων καὶ δαπανῶν διαχειρίσεως τινός; Δι' ἐκτιμητικοῦ ὅρκου, ὅταν ἡ ὕπαρξις καὶ ὁ λόγος τῆς ἐπιδίκου ἀπαιτήσεως ὁμολογῆται, καὶ ἄλλως οὐκ ἔςιν ἐξευρεθῆναι (ἄρθρ. 383 τῆς πολ. δικον.). Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 106 τοῦ 1853.

§ 125. Τότε μόνον ἐπιβάλλεται ὁ ἐκτιμητικὸς ὅρκος παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ὅταν ἡ παράνομος προηγουμένη ζημία δὲν δύναται νὰ ἐξακριβωθῇ δι' ἄλλων νομίμων μέσων (ἄρθρ. 383 πολ. δικον.). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 10 τοῦ 1842 (Νομικ. σ. 3786).

§ 126. Οἱ κηδεμόνες, πρὶν ἀναλάβωσι τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας, ὀφείλουν νὰ συντάττωσιν ἀπογραφὴν (ἄρθρα 414,

---

(1) Ἴδε ἀξιολόγους περὶ τούτου παρατηρήσεις εἰς Ρουσσ. σελ. 359—362.

1070 καὶ 1071 πολ. δικον.)· ἐν ἐλλείψει δὲ ταύτης ἐπιβάλλεται ἐκτιμητικὸς ὅρκος εἰς τὸν ἀφήλικα, γενόμενον ἐνήλικα, διὰ τὴν ποσότητα καὶ ποιότητα τῶν πραγμάτων, ὅσα ἰσχυρίζεται ὅτι λείπουσι. Ἴδε Εὑρ. τόμ. 2 σελ. 47 ἐπ. λέξει *Απογραφή*.

§ 127. Ἡ ὁρκωμοσία, περὶ ἧς γίνεται λόγος εἰς τὸ ἄρθρ. 1071 § 9 τῆς πολ. δικονομίας, δὲν ἐμποδίζει νὰ δοθῇ ἀργότερα παρά τινος τῶν διαδίκων ὁ ὅρκος, ὅτι πράγματα τῆς κληρονομίας δὲν ὑπεξῃρέθησαν. *Carré n.* 3077.

Ἄρθρον 17 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου. § 128. Ὅταν ὁ ἔμπορος ἀρνῆται νὰ παρουσιάσῃ τὰ βιβλία του, ἐπιβάλλεται πάντοτε ὅρκος εἰς τὸν ἀντίδικόν του; Ὅρα τὴν λέξιν *Βιβλία* ἐν Εὑρ. τόμ. 5 σελ. 294—300.—Ῥάλλ. Ἐμπ. Δ. σελ. 110—112.

§ 129. Κατὰ τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ ἐμπορικοῦ κώδηκος, τότε τὸ δικαστήριον δύναται νὰ ἐπιβάλῃ ὅρκον εἰς τὸν ἄλλον διάδικον, ὅταν ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὰ βιβλία προβάλλονται ὡς παρεκτικὰ πίστεως, ὑποχρεωθῇ νὰ τὰ ἐμφανίσῃ καὶ δὲν τὰ ἐμφανίσῃ. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 3851.—Ἴδε λ. *Ἔγγραφα* § 65—69.

Τρόπος καὶ ἀποτέλεσμα τῆς δόσεως ἢ μὴ τοῦ ὅρκου.

§ 130. Ὁ ὅρκος δίδεται αὐτοπροσώπως (ἄρθρ. 362) ἐκτὸς μόνης τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ὁρκίζεται αὐτὸς ὁ ἐπίτροπος ἀντὶ τοῦ ἐπιτροπευομένου (ἄρθρον 362 πολ. δικον.). Διδόμενος αὐτοπροσώπως ὑπὸ τῶν διαδίκων, ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν μόνον μεταξὺ τῶν προσώπων, τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 357 ὡρισμένων (Πανδ. 12, 2 τεμ. 3 § 3). — Ἐὰν λοιπὸν εἷς τῶν κληρονόμων τοῦ Α ἀπαιτῇ παρά τινος τῶν κληρονόμων τοῦ Β τὴν ἀναλογίαν του καὶ ἐπάγῃ ὅρκον, οὗτος ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ὑπὲρ τοῦ ἐναγομένου, ὄχι δὲ καὶ κατὰ τῶν συγκληρονόμων τοῦ ἐνάγοντος, οὐδὲ ὑπὲρ τῶν τοῦ ὁμόσαντος. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἂν ὁ ἐνάγων κινήσῃ μίαν ἀγωγὴν κατὰ πολλῶν ὁμοδίκων, καθ' ὅλων π. χ. τῶν κληρονόμων τοῦ Β. Ἀπαιτεῖται, δηλαδή, ἐὰν ἐπάγῃ ὅρκον εἰς αὐτούς, νὰ ὀμώσῃ ἕκαστος δι' ἑαυτόν· καὶ οὔτε ὁ ὅρκος ἑνὸς ἑκάστου βοηθεῖ τοὺς λοιπούς, οὔτε ἡ ἄρνησις αὐτοῦ τοὺς βλάπτει (ἄρθρ. 368 πολ. δικονομίας). Τουϊλλ. ἀρ. 391.—Ῥουσσ. περὶ ἀποδ. σ. 351.

Περιορισμὸν τῆς διατάξεως ταύτης καθιερόνουσι τὰ ἄρθρα 369 καὶ 370 τῆς πολ. δικονομίας. Τουϊλλ. ἀρ. 392. Τὰς διατάξεις ταύτας εὑρίσκομεν καὶ εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον [Βασιλ. (22, 5) τεμ. κζ', κη'].

§ 131. Ἀλλ' ἐάν τις, μετὰ τὴν δόσιν τοῦ ὅρκου, ἀνακαλύψῃ

νέα ἔγγραφα ἢ ἄλλας ἀποδείξεις, ἀναδεικνυούσας ψευδῆ τὸν δοθέντα ὅρκον, δύναται νὰ ἦναι δεκτὸς εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ἐναντίου θέματος τῆς ὁρκοδοσίας κατὰ τὴν πολιτικὴν δίκην, ἢ, τοὐλάχιστον, νὰ εἰσαγάγῃ δίκην ποινικὴν μετ' ἀποτελέσματος ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν διαφοράν; Ὄχι, λέγει τὸ ἄρθρον 357 § 2· πᾶσα ἀνταπόδειξις, καὶ αὐτὴ προσέτι ἡ περὶ ψευδορκίας ἀπόδειξις, εἶναι ἀπαράδεκτος, ἐπιφυλαττομένης τῆς ποινικῆς καταδιώξεως. Παρομοίαν διάταξιν ἔχει τὸ Ῥωμ. δίκαιον. Πανδ. 4, 3 τεμ. 21. Πανδ. 44, 1 τεμ. 15. Κώδ. 4, 1 διάτ. 1. Βασιλ. 10, 3 κά καὶ 22, 5 μγ'. Toull. n. 387, 389, 390. — Ὁ λόγος εἶναι πολλὰ ἁπλοῦς.

Ὁ ἐπάγων ὅρκον δὲν ἐξαρτᾷ τὴν λύσιν τῆς διενέξεως ἀπὸ τὴν δόσιν ὅρκου ἀληθοῦς, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἐν γένει δόσιν τοῦ ὅρκου. Συμβιβάζομαι μετὰ σοῦ νὰ παραιτήσω τὰς ἀξιώσεις μου, ὑπὸ τὸν ὅρον ἂν δέχεσαι νὰ ὁμόσῃς. Ἐὰν ἡ ἁπλῆ δόσις τοῦ ὅρκου δὲν ἔλυεν ὁριστικῶς τὴν ἀμφισβήτησιν, ἀλλὰ ἠδύνατο ἔτι νὰ ἐξετασθῇ τὸ ἀληθὲς ἢ ψευδὲς τοῦ ὅρκου δι' ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων, τότε ὁ ὅρκος ἤθελεν εἶσθαι παίγνιον. Ἀντὶ νὰ περαιωθῇ ἡ δίκη διὰ τῆς ὁρκοδοσίας, ἤθελεν ἀρχίζει ἐκ νέου. Δὲν ἤθελε πλέον εἶσθαι ὁ ὅρκος maximum remedium expendiendarum litium (Πανδ. 12, 2 τεμ. 1), δὲν ἤθελε τέμνει τὴν ἀμφισβήτησιν (Βασιλ. 22, 5, ά). Ἀλλ' ἀντὶ νὰ καταπαύῃ τὴν διένεξιν, ἤθελε προσθέτει περιττὸν ὅρκον. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ δόλος παρέχει πάντοτε ἔνστασιν εὔλογον καὶ παραστατήν. Ἀλλὰ πότε; ὅταν αὐτὸς ἦναι ἡ παραγωγὸς αἰτία τῆς συμβάσεως, περὶ ἧς πρόκειται. Ὅθεν ἐπὶ ψευδοῦς ὁρκοδοσίας δὲν δύναται ὁ ἐπαγαγὼν τὸν ὅρκον νὰ προτείνῃ κατὰ τοῦ ψευδορκήσαντος τὴν ἔνστασιν τοῦ δόλου, διότι εἰς ἐπαγωγὴν τοῦ ὅρκου δὲν ἐκινήθη ἀπὸ δόλου τοῦ ὀμόσαντος. Ἀπεναντίας ἐθεώρησεν αὐτὸν ἄξιον πίστεως καὶ ἀνέθεσεν εἰς τὴν ἔνορκον βεβαίωσιν αὐτοῦ τὴν λύσιν τῆς διαφορᾶς, ἀκολούθως δὲ ἀνεκάλυψεν, ὅτι ὁ ὀμόσας ἦτο δόλιος καὶ ἀνάξιος πίστεως. Ἐὰν ὁ δόλος τοῦ ψευδορκήσαντος ἦτο ἡ αἰτία, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἠναγκάσθη ὁ ἄλλος διάδικος νὰ καταφύγῃ εἰς ἐπαγωγὴν ὅρκου, τότε διαφέρει τὸ πρᾶγμα. Τότε αὐτὸς ὁ νόμος παρέχει τὰ μέσα πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων. Ἴδε ἄρθρον 785 πολ. δικονομίας.

§. 132. Κατὰ τὰ ἄρθρα 382 καὶ 357 τῆς πολ. δικονομίας, ὁ γενόμενος ὅρκος ἀποτελεῖ, μεταξὺ τῶν διαδίκων, τῶν κληρονόμων καὶ ἄλλων ἀντιπροσώπων αὐτῶν, ἐντελῆ ἀπόδειξιν, καὶ πᾶσα ἀνταπόδειξις εἶναι ἀπαράδεκτος. Μετὰ τὴν δόσιν λοιπὸν τοῦ ὅρκου, τὸ ἐπιβαλὸν αὐτὸν δικαστήριον δὲν δύναται, ἐκτιμῶν ἄλλως τὰς ἀποδείξεις, συνεπείᾳ τῶν ὁποίων ἐπεβλήθη ὁ ὅρκος, νὰ κατα-

στρέψῃ τὸ διὰ τοῦ ὅρκου ἀποδειχθὲν, καθότι ἀφοῦ, ἐναντίον τοῦ διὰ τοῦ ὅρκου ἀποδειχθέντος, δὲν συγχωρεῖται καμμία ἄλλη ἀπόδειξις ἢ ἀνταπόδειξις, κατὰ μείζονα λόγον δὲν συγχωρεῖται νὰ μηδενισθῇ τὸ διὰ τοῦ ὅρκου ἀποδειχθὲν, διὰ τῶν ἰδίων ἀποδείξεως μέσων, τὰ ὁποῖα ἐπροκάλεσαν αὐτόν. Απ. πολ. Άρ. Π. 260 τοῦ 1851, ἀναιροῦσα τὴν 785 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν.

§ 133. Διὰ τοῦ ὅρκου διαιρεῖται ἡ ὁμολογία; Ἴδε τὴν λ. *Ὁμολογία*, ἔνθα ἡ 230 τοῦ 1851 ἀπόφ. Άρ. Π.—Ἴδε § 181.

§ 134. Μετὰ τὴν ὁρκωμοσίαν συγχωρεῖται ἔφεσις; Ἴδε κατωτέρω §

§ 134α Αἱ συνέπειαι τῆς ἀποφάσεως τοῦ ὅρκου ἄρχονται, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐξεφράσθη ὁ ἀποποιούμενος αὐτὸν, καὶ δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐκδοθῇ προηγουμένως ἀπόφασις περὶ τούτου. Απ. πολ. Άρείου Πάγου 189 τοῦ 1849.

Αἱ συνέπειαι τοῦ ὅρκου πρέπει νὰ ὁρίζωνται ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει;

§ 135. Ὁ νόμος δὲν λέγει, ἂν αἱ συνέπειαι πρέπῃ νὰ ὁρίζωνται ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἀποφάσει. Τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον λύει καταφατικῶς τὸ ζήτημα (Κώδ. 7, 45 διάτ. 11), ὁ δὲ Ἄρειος Πάγος (ἀπόφ. 301 καὶ 314 τοῦ 1839) ἐνέκρινε τὸ σύστημα αὐτό. Ἴδε τοὺς ἑπόμ. §§.

§ 136. Ὁ περιορισμὸς τοῦ δικαστηρίου εἰς τὸ νὰ ἐπιβάλῃ μόνον τὸν ὅρκον, χωρὶς νὰ ἀποφασίσῃ συγχρόνως καὶ περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς ὁρκοδοσίας, περὶ τῶν ὁποίων ἔμελλε νὰ δικάσῃ εἰς τὴν κυρίαν ὑπόθεσιν, δὲν ἀποτελεῖ ἔλλειψιν, ἂν καὶ ἄλλως ἡ συντομία τῶν δικῶν ὑπαγορεύῃ τὴν περὶ τῶν συνεπειῶν τοῦ ὅρκου σύγχρονον διάταξιν. Ἀπόφ. πολ. Άρ. Π. 301 τοῦ 1839. — Ἴδε τὸν προηγ. §.

§ 137. Καμμία διάταξις δὲν ἀπαγορεύει, ὥστε τὸ δικαστήριον, ἐπιβάλλον τὸν ἀναπληρωτικὸν ὅρκον, νὰ διατάττῃ εἰς τὴν αὐτὴν ἀπόφασιν περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς παραδοχῆς τοῦ ὅρκου. Ἀπόφ. πολ. Άρ. Πάγου 314 τοῦ 1840.—Ἴδε τοὺς δύο προηγ. §§.

§ 138. Ἐκ τῶν ἄρθρων 374—376 τῆς πολ. δικονομίας δὲν προκύπτει ὅτι ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως, ἐὰν, συζητηθείσης κατ' οὐσίαν ὅλης τῆς ὑποθέσεως, ἐκδοθῇ μία μόνη ἀπόφασις περιέχουσα ὁριστικὰς διατάξεις ὑπὸ ὅρον τοῦ νὰ ἰσχύωσιν ἀφοῦ πρότερον δοθῇ ὁ συνάμα δι' αὐτῆς ἐπιβαλλόμενος ὅρκος. Ἀπόφ. πολ. Άρείου Πάγου 189 τοῦ 1850.—Ἴδε τοὺς τρεῖς προηγ. §§.

Αἱ περὶ ὅρκου ἀποφάσεις εἰσὶν ὁριστικαί; Ἔνδικα μέσα.

§ 139. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἐπιβάλλεται ὅρκος εἴς τινα διάδικον, καὶ ὁρίζονται δι' αὐτῆς, ἐν περιπτώσει ὁρκίσεως, τὰ ἀποτελέσματα, θεωρεῖται ὡς ὁριστική;

Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο εὕρηνται πλεῖσται ἀποφάσεις, ἐξ ὧν σημειώνω ἐνταῦθα τὰς οὐσιωδεστέρας. Ἡ ἐπικρατοῦσα νομολογία εἶναι

α'] ὅτι αἱ τοιαύτης φύσεως ἀποφάσεις θεωροῦνται παρεμπίπτουσαι μέχρισοῦ ἐπιδοθῇ τὸ περὶ τῆς ὁρκοδοσίας πρακτικὸν, ἂν ὁ καθ' οὗ ὁ ὅρκος δὲν παρευρεθῇ εἰς τὴν ὁρκοδοσίαν (1).

β'] ὅτι ἀπὸ τῆς ὁρκωμοσίας, ἂν ὁ καθ' οὗ αὕτη ἦτο παρὼν εἰς τὴν ὁρκοδοσίαν, ἢ ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῶν περὶ τῆς ὁρκίσεως πρακτικῶν ἄρχεται ὁ προθεσμία πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων μέσων· ἡ κοινοποίησις ἁπλῶς τῆς περὶ ὅρκου ἀποφάσεως καὶ ἡ περὶ τῆς δόσεως αὐτοῦ δήλωσις δὲν καθιστῶσιν ὁριστικὴν τὴν ἀπόφασιν.

γ'] Συγχωρεῖται ὅμως τὸ ἔνδικον τῆς ἀναιρέσεως μέσον κατὰ τῶν τοιούτων ἀποφάσεων καὶ πρὸ τῆς προθεσμίας, περὶ ἧς ἀνωτέρω, ἕνεκεν ὑπερβάσεως καθηκόντων, ἢ ἐὰν ἐγίνεν ἔφεσις κατ' αὐτῶν (Ἴδε ἀνάπτυξιν εἰς Εὔρ. τόμ. 7 σ. 419 ἐπ. καὶ ἀποφ. 98 τοῦ 1846 καὶ 61 τοῦ 1847 Ἀρ. Π.—Ἴδε καὶ Εὑρετ. τόμ. 2 σελ. 97 ἐπ.

δ'] Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ὁρκωμοσίας, τὴν ὁποίαν πρωτόδικός τις ἀπόφασις ἐπιβάλλει, ἄρχεται ἡ πρὸς ἔφεσιν προθεσμία, διότι ἔκτοτε καθίσταται ὁριστική. Ἀπ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7856 τοῦ 1851.

§ 142. Ἀπόφασις ἐκτιμῶσα τὰς προσαχθείσας ἀποδείξεις καὶ ἐπιβάλλουσα ὅρκον πρὸς ἀναπλήρωσιν ἢ πρὸς ἀπαλλαγὴν εἶναι παρεμπίπτουσα καὶ ὑπόκειται εἰς ἀνάκλησιν· ὅταν δὲ ἡ αὐτὴ ἀπόφασις προσδιορίζῃ καὶ τὰς συνεπείας, δὲν μεταβάλλεται ἐκ τούτου ὁ νομικὸς χαρακτὴρ τῆς ἀποφάσεως κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο, δι' οὗ ἐπιβάλλεται ὅρκος, ἀλλὰ μένει ἡ ἀπόφασις θεωρητέα κατὰ τὸ μέρος μὲν ἐκεῖνο ὡς παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως, κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ ὡς ὁριστικὴ ὑπὸ ὅρον. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 58 τοῦ 1847.

§ 143. Ἡ διατάττουσα ὁρκωτικὴν ἀπόδειξιν ἀπόφασις χαρακτηρίζεται ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 374 τῆς πολ. δικονομίας ὡς παρεμπίπτουσα, καὶ δὲν συγχωρεῖται κατ' αὐτῆς τὸ ἔνδικον τῆς ἀναιρέσεως

---

(1) Ὁ Ἄρειος Πάγος ἔκλινεν ἄλλοτε εἰς τὴν γνώμην, ὅτι αἱ ὁρίζουσαι τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ὅρκου ἀποφάσεις εἶναι ὁριστικαί (Ἴδε ἀπόφασιν 98 τοῦ 1846).

μένου, ἐκτὸς μόνον ἕνεκεν ὑπερβάσεως καθηκόντων, ἢ ἐὰν ἐγίνεν ἔφεσις κατ' αὐτῶν. Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 98 τοῦ 1846 καὶ 61 τοῦ 1847.—Ἴδε τὴν λέξιν *Ἔφεσις* ἐν Εὐρ. τόμ. 7 σελ. 419 ἐπ. καὶ Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 97 ἐπ.

§ 144. Κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 382 καὶ 384 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἐπιβάλλεται ἀναπληρωτικὸς ὅρκος, εἶναι παρεμπίπτουσα· ὡς τοιαύτην δὲ οἱ, καθ' ὧν αὕτη, δὲν δύνανται νὰ τὴν προσβάλλωσι διὰ τοῦ ἐνδίκου τῆς ἀναιρέσεως μέσου (ἄρθρ. 812 τῆς πολ. δικον.), μὴ ὑπαρχούσης περιπτώσεώς τινος ἐξαιρετικῆς. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 118 τοῦ 1847.

§ 145. Ἡ τριακονθήμερος πρὸς ἀναίρεσιν προθεσμία ἄρχεται ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως ἀδιαφόρως, ἂν ἐκοινοποιήθη ἡ παρεμπίπτουσα περὶ ὅρκου ἀπόφασις καὶ ἡ περὶ τῆς δόσεως αὐτοῦ δήλωσις, καθότι αἱ γνωστοποιήσεις αὗται δὲν καθιστῶσιν ὁριστικὴν τὴν ἀπόφασιν.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων 181, 225, 515 § ά καὶ 583 τῆς πολ. δικονομίας προκύπτει ὅτι ὁριστικαὶ ἀποφάσεις θεωροῦνται ἐκεῖναι μόνον, αἵτινες ἀποπερατόνουν τὴν δίκην, ἢ παραδέχονται ἔνστασίν τινα καὶ ἀπεκδύεται τὸ δικαστήριον τῆς ἐκδικάσεως τῆς περαιτέρω ὑποθέσεως, ἡ δὲ περὶ ὅρκου ἀπόφασις, καὶ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα καὶ κατὰ τὰς ῥητὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 474 τῆς ἰδίας δικονομίας, εἶναι παρεμπίπτουσα· ἂν δὲ δι' αὐτῆς τὸ δικαστήριον ἀποφαίνηται καὶ περὶ τῶν συνεπειῶν τοῦ ὅρκου, ἕπεται ἀναγκαίως ὅτι διὰ νὰ κατασταθῇ ὁριστικὴ ἡ διάταξις αὕτη, πρέπει νὰ ἐκπληρωθῇ ὁ ὅρος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται ἡ ὁριστικότης αὐτῆς, τουτέστι πρέπει πραγματικῶς νὰ δοθῇ ὁ διὰ τῆς ἀποφάσεως ἐπιβαλλόμενος ὅρκος· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἡ προσβαλλομένη ὑπ' ἀριθ. 5058 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐπιβάλλει εἰς τὸν Μ Τ ὅρκον καὶ ἀποφασίζει περὶ τῶν συνεπειῶν αὐτοῦ, ὅθεν τότε ἡ διάταξις αὕτη κατέστη ὁριστική, ὅταν καὶ πραγματικῶς ἐδόθη ὁ ὅρκος.

Ἐπειδή, κατὰ τὰ ἄρθρα 812—817 καὶ 138 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ τριακονθήμερος πρὸς ἀναίρεσιν προθεσμία δὲν ἄρχεται εἰμὴ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς κοινοποιήσεως τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως, ἐκτὸς ἂν ὁ αἰτῶν τὴν ἀναίρεσιν διάδικος ἦτο παρὼν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν τῆς 8 ἰανουαρίου 1849, ὁ Χ Ν δὲν εὑρέθη παρὼν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ὅτε ὁ ἀντίδικός του ἔδωκε τὸν εἰς αὐτὸν ἐπαχθέντα ὅρκον, καὶ δὲν ὑπάρχει ἀπόδειξις ὅτι ἐγνωστοποιήθη

νομίμως εἰς αὐτὸν τὸν Ν, ὅτι ἐξεπληρώθη ὁ ὅρος τῆς ἀποφάσεως, οὐδὲ ἰσχυρίζεται ὁ Τ ὅτι ἀπὸ τῆς γνωστοποιήσεως τῆς δόσεως τοῦ ὅρκου (ἐὰν αὕτη ἐγένετο) παρῆλθεν ἡ τριακονθήμερος προθεσμία· ἑπομένως ἡ προκειμένη αἴτησις ἀναιρέσεως τοῦ Χ Ν δὲν εἶναι ἐκπρόθεσμος, ἀδιαφόρως ἂν ἐγνωστοποιήθη πρὸς αὐτὸν ἡ παρεμπίπτουσα περὶ ὅρκου ἀπόφασις καὶ ἡ δήλωσις ὅτι θέλει δοθῇ ὁ ὅρκος εἰς ὡρισμένην ἡμέραν, καθότι ὅλα ταῦτα δὲν καθιστῶσιν οὔτε ὁριστικὴν τὴν ἀπόφασιν ὡς πρὸς τὴν ἀπόδειξιν περὶ τῶν συνεπειῶν τοῦ ὅρκου, οὔτε φέρουσι χαρακτῆρα γνωστοποιήσεως ὁριστικῆς ἀποφάσεως.

Ἐπειδὴ ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Τ ὅτι, προκειμένου περὶ ἐπακτοῦ ὅρκου, ἡ ἀπόφασις καθίσταται ὁριστικὴ ἀφ' ἧς ἐκδοθῇ, κοινοποιηθῇ αὕτη εἰς τὸν ἀντίδικον καὶ γνωστοποιηθῇ εἰς αὐτὸν ἡ παραδοχὴ τοῦ ὅρκου, εἶναι ἐσφαλμένος, καθότι ὁ νόμος οὐδεμίαν κάμνει διάκρισιν μεταξὺ ἀποφάσεων περὶ ἀποφασιστικοῦ, ἀπαλλακτικοῦ, ἢ ἀνακληρωτικοῦ ὅρκου, ἀλλὰ γενικῶς θεωρεῖ παρεμπίπτουσαν τὴν περὶ ὅρκου ἀπόφασιν (ἄρθ. 374 τῆς πολ. δικονομίας), οὐδὲ, ὡς εἴρηται, θεωρεῖ ὁριστικὴν ἄλλην ἀπόφασιν εἰμὴ τὴν ἀποῤῥίπτουσαν τὴν δίκην εἴτε οὐσιαστικῶς, εἴτε δι' ἐνστάσεως· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἡ ἀποπεράτωσις τῆς δίκης δὲν ἐξήρτητο ἐκ τῆς ἀποφάσεως τῆς διαταττούσης τὰς συνεπείας τοῦ ὅρκου, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τῆς διατάξεως ταύτης, καθότι μέχρις αὐτῆς τῆς ἐκτελέσεως οὐδεμία ὑπῆρχεν ἀναμφισβήτητος νομικὴ βεβαιότης, ὅτι ἡ περὶ τῶν συνεπειῶν διάταξις δὲν ἐδύνατο νὰ μεταβληθῇ.

Ἐπειδὴ δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν ἐνταῦθα ὁ ἕτερος ἰσχυρισμὸς τοῦ Τ ὅτι, προκειμένου περὶ ἀναβλητικοῦ ὅρκου, ἀνατρέχει οὗτος ἅμα ἐκπληρωθῇ ὀπισθοδρομικῶς μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐγένετο ἡ συμφωνία, καὶ ἑπομένως, δοθέντος τοῦ ὅρκου, ἀνατρέχει μέχρι τῆς πρώτης κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως, καθότι, κατὰ τὴν ἰδίαν ὑπ' ἀριθ. 5058 ἀπόφασιν, τότε τὸ δικαστήριον παραδέχεται τὴν ἀγωγὴν, ὅταν δοθῇ ὁ ὅρκος· ἄρα ἡ ἰσχὺς τῆς περὶ τῶν συνεπειῶν διατάξεως ἄρχεται ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς δόσεως τοῦ ὅρκου, συμφώνως μὲ τὰ ἄρθρα 352, 353, 355 καὶ 357 τῆς πολ. δικονομίας, καὶ καθότι δὲν πρόκειται κυρίως ἐνταῦθα περὶ τῶν συνεπειῶν, ἀλλὰ περὶ τῆς προθεσμίας τοῦ ἐνδίκου τῆς ἀναιρέσεως μέσου, ἡ ὁποία, κατὰ ῥητὴν τοῦ νόμου διάταξιν, δὲν ἄρχεται εἰμὴ ἀπὸ τὴν κοινοποίησιν τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως, ἥτις, ὡς ἀνωτέρω ἐξετέθη, δὲν ἐγνωστοποιήθη εἰς τὸν Ν, ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ὅρου, διὰ νὰ κατασταθῇ ἐκπρόθεσμος ἡ ἀναιρέσεως αἴτησίς του.

Ἐπειδὴ, ὡς ἀναφέρεται ἐν τῇ πρώτῃ σκέψει τῆς παρούσης ἀπο-

φάσεως, ὡς ὁριστικὰς ἀποφάσεις θεωρεῖ ὁ νόμος μόνον ἐκείνας, δι' ὧν ἀποπερατοῦται ἡ ὑπόθεσις, ἡ γίνεται δεκτὴ ἔνστασίς τις καὶ τὸ δικαστήριον ἀπεκδύεται τῆς περαιτέρω ἐκδικάσεως τῆς ὑποθέσεως, αἱ δὲ ἀποφάσεις ἀποφασίζουν μὲν ὁριστικῶς περὶ τῆς ἐνστάσεως, εἶναι ὅμως παρεμπίπτουσαι (ἄρθρ. 583 τῆς πολ. δικ.), καθότι δι' αὐτῶν δὲν ἀποπερατοῦται ἡ κυρία δίκη, οὐδ' ἀπεκδύεται τὸ δικαστήριον τῆς περαιτέρω ἐκδικάσεως τῆς ὑποθέσεως, καὶ ἑπομένως, κατὰ τὰ ἄρθρα 181 καὶ 812 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, δύνανται νὰ προσβληθῶσι δι' ἀναιρέσεως συνάμα μὲ τὴν ὁριστικὴν ἀπόφασιν ἂν καὶ ἐκοινοποιήθησαν αἱ παρεμπίπτουσαι αὗται ἀποφάσεις εἰς τὸν διάδικον τὸν αἰτήσαντα τὴν ἀναίρεσιν καὶ παρῆλθον 30 ἡμέραι ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως, διὰ δὲ τῶν ὑπ' ἀριθ. 4466 καὶ 5058 ἀποφάσεων τῶν ἐνταῦθα ἐφετῶν, οὔτε ἀπεπεράτώθη ἡ δίκη, οὔτε ἀπεξεδύθη τὸ δικαστήριον τῆς ἐκδικάσεως τῆς περαιτέρω ὑποθέσεως· ἄρα ἐδύναντο νὰ ἀναιρεσιβληθῶσι συνάμα μὲ τὴν ὁριστικήν, τουτέστι μὲ τὴν γνωστοποίησιν τῆς δόσεως τοῦ ὅρκου.»

'Απόφ. πολ. 'Αρείου Πάγου 74 τοῦ 1849.

§ 146. Συγχωρεῖται ἀναίρεσις κατὰ τῆς ἀποφάσεως, δι' ἧς ἐπιβάλλεται ὅρκος, καὶ πότε; Ἴδε τοὺς ἐπ. §§ καὶ τὴν ἀπόφ. 149 τοῦ 1851 Ἀρείου Πάγου.

§ 148. Κατὰ τὰ ἄρθρα 812, 816, 817, 752—756 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ ἀναιρέσεως αἴτησις εἶναι παραδεκτὴ πρὶν ἢ παρέλθωσι 30 ἡμέραι, ἀφ' ἧς κοινοποιηθῇ ἡ ὁριστικὴ ἀπόφασις· ὅθεν καὶ ἡ ὁριστικὰς περιέχουσα διατάξεις, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ δοθῇ ὁ δι' αὐτῆς ἐπιβαλλόμενος ὅρκος, θεωρεῖται παρεμπίπτουσα μέχρις οὗ ἐπιδοθῇ τὸ τῆς ὁρκοδοσίας πρακτικόν, ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τοῦ ὁποίου ἄρχεται ἡ πρὸς ἀναίρεσιν προθεσμία. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 6 τοῦ 1853.

§ 148. Κατὰ τῶν ἀποφάσεων, δι' ὧν ἐπιβάλλεται ὅρκος, δὲν συγχωρεῖται αἴτησις ἀναιρέσεως, διότι εἶναι παρεμπίπτουσα (ἄρθ. 374, 812 ἡ 3 πολ. δικονομίας)· ἐὰν δὲ τὸ δικαστήριον ἀποφαίνηται καὶ περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς δόσεως ἢ μὴ δόσεως τοῦ ὅρκου, τοῦτο δὲν μεταβάλλει τὸν παρεμπίπτοντα αὐτῆς χαρακτῆρα, καθότι, ἵνα κατασταθῇ ὁριστικὴ ἡ διάταξις αὕτη, πρέπει νὰ ἐκπληρωθῇ ὁ ὅρος, ὅ,θεν ἡ ὁριστικότης ἐξαρτᾶται. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 365 τοῦ 1853.

§ 149. Περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν ἀπόφασις, ἐπιβάλλουσα ὅρκον καὶ ὁρίζουσα τὰς συνεπείας αὐτοῦ, ἴδε ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου

105 τοῦ 1845, καθ' ἣν ἡ τοιαύτη ἀπόφασις θεωρεῖται ὡς ὁριστικὴ καὶ ἑπομένως ὑποκειμένη εἰς ἀναίρεσιν (ἄρθρ. 812 πολ. δικον.).

ΣΗΜ. Δὲν γίνεται λόγος ἐν αὐτῇ περὶ τοῦ ἀπὸ πότε καθίσταται ὁριστική.

§ 150. Ἡ 92 πολ. Ἀρείου Πάγου ἀπόφασις τοῦ 1849 φέρει·

« Ἐπειδὴ ὁ ἀναιρεσείων ἐμφανισθεὶς ἐνώπιον τῶν ἐν Ἀθήναις πρωτοδικῶν ὡς ἐμποροδικῶν, διὰ νὰ δώσῃ τὸν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1116 ἀποφάσεως ἐπιβληθέντα αὐτῷ ἀναπληρωτικὸν ὅρκον, ἐζητήσατο νὰ δώσῃ αὐτὸν προστιθεσμένων εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ τῶν λέξεων « καὶ ἀπὸ κεφάλαια, » διότι καὶ ἀπὸ κεφάλαια τῆς ἀγωγῆς τῷ ὠφείλετο τὸ ὁποῖον ἐζήτει ἀπὸ τὸν ἐναγόμενον ποσὸν, καὶ οὐχὶ μόνον ἀπὸ κέρδη, ὡς καὶ διέλαβε τὸ ταχθὲν θέμα τοῦ ὅρκου, διὰ δὲ τῆς προτάσεως ταύτης ὑπέδειξεν εἰς τὸ δικαστήριον σαφῶς ὅτι ζητεῖ τὴν μεταῤῥύθμισιν τοῦ θέματος τοῦ ὅρκου, κατὰ τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς καὶ τὸ εἰς αὐτὸν διὰ τῆς προηγουμένης ὑπ' ἀρ. 1035 παρεμπιπτούσης ἀποφάσεως ἐπιβληθὲν θέμα ἀποδείξεως, ἡ δὲ προσβαλλομένη ἀπόφασις ἀπέῤῥιψε τὴν πρότασιν ταύτην, ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν δύναται τὸ δικαστήριον νὰ μεταβάλῃ τὸ ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 1116 ἀποφάσει αὐτοῦ ταχθὲν θέμα τοῦ ὅρκου, οὔσης ταύτης ὁριστικῆς καὶ μὴ δυναμένης ἑπομένως νὰ μεταῤῥυθμισθῇ ὑπὸ τοῦ ἐκδόντος αὐτὴν δικαστοῦ.

Ἐπειδὴ ἡ διάταξις τῆς ὑπ' ἀριθ. 1116 ἀποφάσεως, ἡ ἐπιβαλοῦσα τὸν ἀναπληρωτικὸν ὅρκον, εἶναι προδικαστικὴ περὶ ἀποδείξεως· ὅθεν, κατὰ τὸν σαφῆ ὁρισμὸν τοῦ ἄρθρου 180 τῆς πολ. δικονομίας, ἐδύνατο νὰ ἀνακληθῇ ὑπὸ τοῦ ἐκδόντος αὐτὴν δικαστηρίου πρὶν ἢ δοθῇ ὁ ὅρκος καὶ λάβωσιν οὕτω νόμιμον ὕπαρξιν αἱ ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει περὶ τῶν συνεπειῶν τοῦ ὅρκου περιεχόμεναι ὁριστικαὶ διατάξεις· ὅθεν ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις παρεβίασε τὸ παρατεθὲν ἄρθρον 180 τῆς πολ. δικονομίας, τοῦ ὁποίου ἡ διάταξις εἶναι οὐσιώδης, διότι διὰ τῆς τηρήσεως αὐτῆς κατορθοῦται ἡ ὑπὸ τοῦ ἐκδόντος τὰς προδικαστικὰς ἀποφάσεις δικαστηρίου πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ὁριστικῆς διόρθωσις τῶν κατ' αὐτὰς παραδρομῶν, καὶ οὕτω προλαμβάνονται μάταια ἔξοδα καὶ χρονοτριβαί· ὅθεν ἡ παραβίασις αὐτοῦ φέρει, κατὰ τὰ ἄρθρα 201 καὶ 807 § 5 τῆς πολ. δικονομίας, ἀναίρεσιν.» Ἴδε τοὺς ἑπ. §§.

§ 151. Ἡ 121 ἀπόφασις Ἀρείου Πάγου τοῦ 1849 φέρει.

« Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 374 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ ἐπιβάλλουσα ὅρκον ἀπόφασις εἶναι παρεμπίπτουσα, καθὸ δὲ τοιαύτη, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 180 τῆς πολ. δικονομίας δύναται ν' ἀνακληθῇ·

ὅθεν τὸ δικαστήριον ἀνακαλοῦν τὴν περὶ ὅρκου παρεμπίπτουσαν ὑπ'. ἀριθ. 5631 ἀπόφασίν του ὡς πρὸς τὸ μέρος τοῦ θέματος τοῦ ὅρκου, δὲν παρεβίασεν, ὡς διατείνονται οἱ ἀναιρεσείοντες, τὸ ἄρθρον 180 τῆς πολ. δικονομίας, ἀλλ' ἔκαμε χρῆσιν δικαιώματος, τὸ ὁποῖον τῷ παρεχώρει ὁ νόμος, οὐδὲ, ὡς διϊσχυρίζονται οἱ ἀναιρεσείοντες, διὰ τῆς ἀφαιρέσεως μέρους τοῦ θέματος κατέστη ἀτελὴς ἡ ἀπόδειξις, καθότι, ὡς ὀρθῶς σκέπτεται τὸ ἐφετεῖον διὰ τῆς ἕκτης σκέψεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 5728 ἀποφάσεώς του, εἴτε τὸ πρὸς μεσημβρίαν τεμάχιον εἶναι ἐθνικὸν κατὰ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ Ρ, εἴτε ἰδιωτικὸν κατὰ τοὺς τῶν ἀναιρεσειόντων, ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ἰσχυρισμῶν τούτων προκύπτει ἡ αὐτὴ ὑπὲρ τοῦ Ρ ἀπόδειξις ὅτι δὲν ἀποτελεῖ μέρος τῶν 172 πήχεων τῶν πωληθέντων παρὰ τοῦ Ι Δ πρὸς τὸν Ρ· ἄρα ἦτο πάντη περιττὸς ὁ ὅρκος περὶ τοῦ τεμαχίου τούτου, ὡς ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον, διὰ τῆς τελευταίας ἀποφάσεώς του, παρεδέχθη.»

§ 149. Ἡ 3 σκέψις τῆς 68 τοῦ 1848 πολιτικῆς τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεως φέρει οὕτως·

« Ἐπειδὴ ἡ ὑπ' ἀριθ. 3813 ἀπὸ 12 ἀπριλίου 1846 αὐτοῦ τοῦ ἐφετείου ἀπόφασις, κατὰ τὸ πρῶτον αὐτῆς μέρος, δι' οὗ διατάττεται νὰ δηλώσῃ ἡ Τράπεζα ἂν δέχηται ἢ ἀντεπάγῃ τὸν ὅρκον, καὶ, ἂν τὸν δέχηται, νὰ τὸν δώσῃ ἐντὸς τῆς ὡρισμένης προθεσμίας, εἶναι παρεμπίπτουσα περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις, κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν ἄρθρων 181 καὶ 252 τῆς πολ. δικονομίας, ἤθελε δὲ γίνει ὁριστικὴ δοθέντος τοῦ ὅρκου τούτου, διότι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τὸ ἐφετεῖον ἤθελε προχωρήσει εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως πρὸς τελείαν τῆς δίκης ἀποπεράτωσιν, ἀλλὰ μένει παρεμπίπτουσα καὶ ὑποκειμένη εἰς τὴν ἀνάκλησιν, κατὰ τὸ 2 ἐδ. τοῦ 180 ἄρθρου τῆς πολ. δικονομίας (ὡς τοῦτο ἀναγνωρίζει τὸ ἐφετεῖον εἰς τὴν πρώτην σκέψιν τῆς μὴ προσβληθείσης δι' ἀναιρέσεως ὑπ' ἀριθ. 3842 ἀπὸ 30 ἀπριλίου 1846 ἀποφάσεως) εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς μὴ δόσεως τούτου τοῦ ὅρκου, καθ' ἣν ῥητῶς τὸ ἐφετεῖον ἐπεφυλάχθη ν' ἀποφασίσῃ *περὶ τῶν περαιτέρω ἀκολούθως*· ὥστε, ἀφοῦ ἡ Τράπεζα δὲν ἔδωκε καὶ δὲν ἤθελε νὰ δώσῃ τὸν εἰρημένον ὅρκον καὶ τὸ ἐφετεῖον ἐδίκασε διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 4001 ἀποφάσεως τὴν ὑπόθεσιν, κατὰ συνέπειαν τῆς μὴ δόσεως αὐτοῦ τοῦ ὅρκου καὶ τὴν ἐπιφύλαξιν ταύτην, δὲν ὑπάρχει λόγος ἐφαρμογῆς τῆς ἀρχῆς τοῦ δεδικασμένου ὡς πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 3842 ἀπόφασιν, καὶ τῆς παραβιάσεως αὐτῆς τῆς ἀρχῆς ὡς πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 4001 ἀπόφασιν, διὰ τῆς ὁποίας μόνον ἐδικάσθη ὁριστικῶς ἡ ὑπόθεσις· ὥστε καὶ ὁ λόγος οὗτος εἶναι ἀνυπόστατος.»

§ 156. Μὴ ὑπαρχούσης ἀποδείξεως περὶ τῆς δόσεως τοῦ ὅρκου, ἡ ἐπιβάλλουσα αὐτὸν ἀπόφασις εἶναι παρεμπίπτουσα (ἄρθρον 374 τῆς πολ. δικονομίας), ἂν καὶ ἀποφασίζῃ τὴν ὑπόθεσιν διὰ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ ὅρκος δοθῇ· καθότι ἐνόσῳ δὲν ἐδόθη, δὲν δύναται ν' ἀνακληθῇ. Ὅθεν ἡ κατ' αὐτῆς αἴτησις ἀναιρέσεως εἶναι ἀπαράδεκτος (ἄρθρ. 812 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 161 τοῦ 1850.

§ 157. Ἡ ἀπόφασις, δι' ἧς ἐπιβάλλεται ὅρκος τις καὶ διατάττονται τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὁρκωμοσίας, εἶναι παρεμπίπτουσα μὲν πρὸ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ ὅρου αὐτοῦ, καθίσταται δὲ ὁριστικὴ μετὰ τὴν ὁρκωμοσίαν, καθ' ἣν συγχωρεῖται καὶ αἴτησις ἀναιρέσεως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 189 τοῦ 1850.

§ 158. Κατὰ τὸ ἄρθρον 374 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ ἐπιβάλλουσα ὅρκον ἀπόφασις εἶναι παρεμπίπτουσα, καὶ δὲν συγχωρεῖται αἴτησις ἀναιρέσεως, ἐκτὸς μόνον ἕνεκεν ὑπερβάσεως καθηκόντων ἢ ἂν ἔγινεν ἔφεσις κατ' αὐτῶν (ἄρθρ. 812 § 3 τῆς πολ. δικονομίας). Εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν τὸ δικαστήριον ἀποφαίνηται συγχρόνως περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς ὁρκωμοσίας ἢ μὴ, καθότι, διὰ νὰ κατασταθῇ ὁριστικὴ ἡ διάταξις αὕτη, πρέπει νὰ ἐκπληρωθῇ ὁ ὅρος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται ἡ ὁριστικότης αὕτη. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 270 τοῦ 1850.

§ 159. Ὅταν ὁ διάδικος, καθ' οὗ γίνεται ὅρκος τις, δὲν παρευρέθη εἰς τὴν ὁρκωμοσίαν, ἡ ὑπὸ τὸν ὅρον αὐτὸν ἀπόφασις δὲν καθίσταται ὁριστικὴ, εἰμὴ ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῶν πρακτικῶν, τῶν ἀφορώντων τὴν ὁρκωμοσίαν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 10776 τοῦ 1853, τμ. Β.

§ 160. Ἐκ τοῦ ἄρθρου 360 τῆς πολιτικῆς δικονομίας προκύπτει, ὅτι ὁ νόμος ἐννοεῖ νὰ δώσῃ τὸ ἐκλογικὸν δικαίωμα, περὶ οὗ γίνεται λόγος ἐν αὐτῷ, εἰς ἐκεῖνον τὸν διάδικον, ὅστις ἐπιδιώκει τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἀποτελοῦντος τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης δικαιώματος, καὶ ὅστις ἐπομένως, ἔχων κυρίως τὸ συμφέρον τοῦ νὰ ἐπιτύχῃ ὅσον τάχιστα δικαστικὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀπόφασιν, ἔχει εὐλόγως τὸ δικαίωμα ν' ἀναβάλῃ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸν διάδικον, καθ' οὗ ἐπιδιώκεται τὸ ὑπόδικον δικαίωμα, καὶ ὅστις, ἔχων συμφέρον ν' ἀναβάλῃ τῆς ὑποχρεώσεώς του τὴν ἐκπλήρωσιν, ἤθελεν ἔχει πολλάκις εὐχερὲς μέσον ν' ἀναβάλῃ αὐτὴν ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ὅπερ ὁ νόμος ἀπαγορεύει (ἄρθρ. 205 § 1 πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 7221 τοῦ 1850.

§ 162. Ἡ ὅρκον ἐπιβάλλουσα ἀπόφασις, ἥτις ὁρίζει καὶ τὰ ἀποτελέσματα, καθίσταται ὁριστικὴ, ὅταν ἐκπληρωθῇ ὁ ὅρος τῆς

ὁρκοδοσίας καὶ κοινοποιηθῇ ἡ περὶ ταύτης ἔκθεσις. — Ἐκτοτε δ' ἄρχεται ἡ πρὸς ἔφεσιν προθεσμία. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 316 τοῦ 1853 (Νομικ. σ. 5809).

§ 163. Πότε ἄρχονται τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀποφάσεως, δι' ἧς ἐπιβάλλεται ὅρκος; Ἴδε ἀπόφ. 9817 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἴσως ἐν λέξει *Προθεσμία*.

§ 164. Ἀπὸ πότε ἄρχεται ἡ πρὸς ἔφεσιν προθεσμία κατ' ἀποφάσεως ἐπιβαλλούσης ὅρκον; Ἴδε τὴν 1047 τοῦ 1851 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐν λέξει *Ἔφεσις* (εἰς τὸ τυπωθησόμενον παράρτημα).

§ 165. Ἀπόφασις, τάττουσα ὅρκον τινὰ καὶ ὁρίζουσα, μετὰ τὴν δόσιν του, τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ὅρκου, λογίζεται ὁριστική, καὶ ἡ πρὸς ἔφεσιν κατ' αὐτῆς προθεσμία λογίζεται ἀπὸ τῆς ὁρκωμοσίας, ἀφ' ἧς κρέμαται καὶ ἡ ὁριστικότης της. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5334 τῆς 26 Ἰανουαρ. 1849.

§ 166. Μετὰ τὴν ὁρκοδοσίαν δὲν ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως ἡ ἐπίδοσις τῆς περὶ αὐτῆς ἐκθέσεως διὰ νὰ θεωρῆται ἡ περὶ ὅρκου ἀπόφασις ὁριστική. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5334 τοῦ 1849 (Νομικ. σελ. 5033).

§ 167. Ἀπόφασις ἐπιβάλλουσα ὅρκον, καὶ ὁρίζουσα τὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ, θεωρεῖται ὡς ὁριστική, καὶ ἐπομένως τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3327 τοῦ 1845.

§ 168. Αἱ συνέπειαι τοῦ ἐπιβαλλομένου παρὰ τοῦ δικαστηρίου ὅρκου ἄρχονται, κατὰ τὸ ἄρθρον 382 τῆς πολ. δικονομίας, ἀπὸ τῆς ὁρκοδοσίας· ἄρα αἱ ἀποφάσεις, δι' ὧν ὁ ὅρκος ἐπιβάλλεται, μὴ διαλύουσαι πρὸ αὐτῆς ὁριστικῶς τὴν δίκην, θεωροῦνται παρεμπίπτουσαι (ἄρθρ. 374 πολ. δικ.), καὶ ὡς τοιαῦται, εἶναι δεκτικαὶ ἀνακλήσεως (ἄρθρ. 180 πολ. δικονομίας). Ἀποφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 138 τοῦ 1846 καὶ 150 τοῦ 1848 (Νομικ. σ. 4674 καὶ 4749).

§ 169. Τὸ δικαστήριον δύναται νὰ ἀνακαλέσῃ ὅρκον τινά;

Ἀπόφ. α Ἐπειδή, κατὰ τοὺς ῥητοὺς λόγους τοὺς περιεχομένους εἰς τὴν δευτέραν αἰτιολογίαν τῆς ὑπ' ἀριθ. 5221 ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τούτου, καθ' οὓς ἐγένετο δεκτὴ ἡ ἐπαγωγὴ τοῦ ὅρκου περὶ τῶν δραχ. 58, ἡ δοθεῖσα εἰς τὸν Ο ὑπὸ τοῦ Κ ἐντολὴ περὶ διαπραγματεύσεως τῶν συναλλαγματικῶν, δὲν ἐθεωρήθη ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὡς παραγαγοῦσα εἰς τὸν εἰρημένον Ο, τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ ἀπὸ τὸν διαληφθέντα Κ τὴν ἀπόδοσιν τῶν δραχ. 58, τὰ ὁποίας ἰσχυρίζεται ὅτι ἐπλήρωσεν εἰς τὸν Δ, ἀλλὰ τότε μόνον ῥητῶς ἐχαρακτηρίσθη ὑπόχρεως ὁ Κ εἰς τὴν πρὸς τὸν Ο ἀπόδοσιν

τῶν εἰρημένων δραχμῶν, ἐὰν ἔδωκεν ἰδιαιτέραν ἐντολὴν εἰς τὸ νὰ πληρώσῃ ταύτας ὁ Μ πρὸς τοὺς διαληφθέντας Λ. Ἐκ τούτου λοιπὸν ἕπεται, ὅτι ἡ ἔννοια, τὴν ὁποίαν ὁ Ο ζητεῖ ἤδη νὰ δώσῃ τῆς ἰδιαιτέρας ταύτης ἐντολῆς εἰς τὸν ἐπαχθέντα καὶ ἀντεπαχθέντα ὅρκον, μεταβάλλει τὴν βάσιν τῆς ὁρκοδοσίας καὶ ἑπομένως τοῦ δεδικασμένου. Ὅθεν δὲν δύναται νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ὁρκοδοσία ὑπὸ τὴν διαληφθεῖσαν ἔννοιαν. Ἐπειδή, ἄλλως τε ὁ ῥηθεὶς Ο ὡμολόγησε, κατὰ τὴν εἰρημένην δήλωσιν, ὅτι δὲν ἔλαβε τὴν ἰδιαιτέραν ἐντολήν, περὶ ἧς διαλαμβάνει ὁ ἀντεπαχθεὶς αὐτῷ ὅρκος· κατὰ τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τῆς ἀποφάσεως, ἡ δὲ δικαστικὴ ὁμολογία ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν, ἀντιβαίνουσαν εἰς τὸ θέμα τοῦ ὅρκου, ὥστε οὗτος δὲν δύναται πλέον νὰ δοθῇ, ὡς διὰ τῆς ῥητῆς ὁμολογίας ἀποδειχθέντος τοῦ ἐναντίου.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5562 τοῦ 1849.—Ἴδε τοὺς ἀνωτ. §§ καὶ Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 147 ἐπ.

§ 170. Ἡ ἐγκαίρως γενομένη ἔφεσις ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ ἐφεσείων δὲν συγκατένευσεν εἰς τὸ νὰ ἀποκατασταθῇ τελεσίδικος ἡ ἐπιβάλλουσα εἰς τὸν ἐφεσίβλητον ὅρκον ἀπόφασις, ὅταν μάλιστα δὲν ὑπάρχῃ ἀπόδειξις, ὅτι ἐγένετο ὁ ὅρκος. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 227 τοῦ 1839.

ΣΗΜ. Ὁ ὅρκος ἐμφαίνει συναίνεσιν; Ἴδε τὰ ἐπ. ἐδ. ά—ή.

§ 171 ά. Ἡ ἀναιρέσεως αἴτησις δὲν ἀναστέλλει τὴν ἐκτέλεσιν, ἐκ τοῦ ὅτι δέ τις ἔδωκε τὸν ἐπιβληθέντα ὅρκον καὶ ἐκείνοποίησε τὴν ἀπόφασιν, δὲν ἐξάγεται, ὅτι συνήνεσεν εἰς τὴν ἀπόφασιν. Ἀπ. πολ. Ἀρείου Πάγου 366 τοῦ 1840.—Ἴδε τὴν λέξιν *Συναίνεσις*.

§ 172 β΄. Ὅταν ἐκ τῶν πρακτικῶν ἐξάγηται, ὅτι ὁ πληρεξούσιος διαδίκου τινὸς παρευρέθη εἰς τὴν ὁρκοδοσίαν, καὶ ἄφησε νὰ λάβῃ αὕτη χώραν, χωρὶς νὰ κάμῃ οὐδεμίαν ἀντίῤῥησιν ἢ ἐπιφύλαξιν, δὲν δύναται μετὰ ταῦτα νὰ κάμῃ ἔφεσιν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1971 τῆς 15 ἰουλ. καὶ 2055 τῆς 7 ὀκτ. 1841.—Ἴδε τὸν προηγ. §.

§ 173 γ΄. Ὅστις προσκληθεὶς νὰ παρευρεθῇ εἴς τινα ὁρκωμοσίαν ἀφίνει νὰ γίνῃ ὁ ὅρκος, ἄνευ ἐναντιώσεώς τινος, δύναται νὰ κάμῃ ἔφεσιν; ὅρα *Carré n.* 521.—*Touill.* τόμ. 10 *n.* 425, 426· ὁ δὲ τελευταῖος ἰσχυρίζεται, ὅτι δύναται νὰ κάμῃ ἔφεσιν.

§ 174 δ΄. Ἡ ἐπαγωγὴ ὅρκου καθιστᾷ ἀπαράδεκτον τὴν ἔφεσιν; Ἴδε τὴν 610 τοῦ 1853 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐν λ. *Ἔφεσις* (εἰς τὸ τυπωθησόμενον παράρτημα).

§ 175 έ. Ὁ ἐπιβοηθητικῶς ἐπαχθεὶς καὶ δοθεὶς ὅρκος δὲν

περατόνει τὴν δίκην· ὅθεν ἡ ἔφεσις στηριζομένη εἰς τὰς λοιπὰς ἀπο δείξεις μεταβιβάζει τὴν ὑπόθεσιν εἰς τοὺς ἐφέτας (ἄρθρ. 233 πολ. δικονομίας). Ἀπό. πολ. Ἀρ. Π. 74 τοῦ 1846.

§ 176 ς'. Ἡ περίπτωσις ὅτι διάδικός τις ἔλαβε τὸν ἐπιβληθέντα αὐτῷ ὅρκον, καὶ ὅτι ὁ ἀντίδικός του δὲν ἀντέτεινε, δὲν καθιστᾷ ἀπαράδεκτον τὴν ἔφεσιν, διότι αἱ περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεις ἐκκαλοῦνται καὶ ἀφοῦ ἐκτελεσθῶσιν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 10514 τοῦ 1853, τμ. α.

§ 177 ζ'. Αἱ περὶ ὅρκου προδικαστικαὶ ἀποφάσεις πρέπει ἀναγκαίως νὰ ἐκκαλῶνται πρὸ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν; Ναί (μειονοψηφία). Ὄχι (πλειονοψηφία). Ἴδε τὴν περὶ τούτου ὑπ' ἀριθ. 26 τοῦ 1842 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν, ἣν ἴδε ἐν λέξει *Ἔφεσις* § 373.

§ 178 ή. Ὁ ὅρκος ἐμβαίνει ἀποδοχήν; Ἴδε τὴν 8768 ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν ἐν λέξει *Συναίνεσις*.

Διάφορα.

§ 180. Ὁ ὅρκος τοῦ συνοίκου ἀποβιώσαντός τινος, ὅτι δὲν ἀφηρέθη τι ἐκ τῆς κληρονομίας, ἀποκλείει τὸν πρὸς τὸν αὐτὸν σύνοικον ἐπαγόμενον κατὰ τὴν περὶ κληρονομίας δίκην ὅρκον, ὅτι ὁ ἀποθανὼν δὲν κατέλιπεν ἄλλα παρὰ τὰ ἐν τῇ ἀπογραφῇ; Ὄχι (ἄρθρον 1054 τῆς πολ. δικονομίας). Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 1010 τοῦ 1853 (Νομικ. σ. 5865).

§ 181. Ὅταν ὁ ἐναγόμενος ὁμολογῇ τὸν τοῦ ἐνάγοντος ἰσχυρισμὸν, ἀλλὰ προστίθησι καὶ ὅρον τινὰ, ὁ ἐνάγων δύναται, διαιρῶν τὴν ὁμολογίαν, νὰ δώσῃ ὅρκον ἐπὶ τοῦ ἰσχυρισμοῦ του μόνον;

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ, ὡς πρὸς τὴν ἑτέραν ἀπαίτησιν τῆς ἐναγούσης ἑταιρείας περὶ ἐπιστροφῆς ἢ ἀκυρώσεώς τινος τῶν τριῶν γραμματίων, τὰ ὁποῖα ἐξέδωκεν αὕτη ὑπὲρ τοῦ ἐναγομένου, πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ κεφαλαίου τῶν ῥηθεισῶν συναλλαγματικῶν· ἀπαίτησιν στηριχθεῖσαν εἰς τὴν μεταξὺ τοῦ ἐναγομένου καὶ τοῦ ἀλληλεγγύως μετὰ τῆς ἐναγούσης ἑταιρείας καὶ ὑποχρέου εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν συναλλαγματικῶν τούτων Μ, γενομένην δῆθεν ἀνανέωσιν τοῦ χρέους, ὁ ἐναγόμενος δὲν ἠρνεῖτο τὸν συμβιβασμόν.

Ἐπειδὴ καὶ, κατὰ τὴν ὁμολογίαν ταύτην, ἀδιαιρέτως λαμβανομένην, ὁ μεταξὺ τοῦ ἐναγομένου καὶ τοῦ Μ γενόμενος συμβιβασμὸς, ἀποτελεῖ μὲν, ὡς πρὸς αὐτοὺς, ἀνανέωσιν τῆς ἀρχικῆς ἐκ τῶν διαμαρτυρηθεισῶν συναλλαγματικῶν πηγαζούσης ὀφειλῆς, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀνανεώσεως ταύτης δὲν ἕπεται καὶ ἡ τῆς ἐναγούσης ἑται-

ρείας ἀπαλλαγή, καθόσον εἰς ταύτην ἀντίκειται ἡ προεκτεθεῖσα μὲ τὴν ὁμολογίαν τοῦ εἰρημένου συμβιβασμοῦ ἀδιαιρέτως συνεχομένη ἰδιαιτέρα μεταξὺ τῆς ἐναγούσης αὐτῆς ἑταιρείας καὶ τοῦ ἐναγομένου συμφωνία, καθ' ἣν ὤφειλε πάντοτε ἡ ἑταιρεία αὕτη νὰ πληρώσῃ, δυνάμει τῶν ἐπιδίκων γραμματίων της, τὸ κεφάλαιον τοῦ ἀρχικοῦ χρέους.»

Ἐπειδή, τούτων οὕτως ἐχόντων, καὶ ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαγορευομένης τῆς διαιρέσεως τῆς ὁμολογίας (ἄρθρον 261 τῆς πολ. δικονομίας), ἕπεται ὅτι ὁ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς, ἐν ἐλλείψει ἄλλης ἀποδείξεως, ἐπαχθεὶς πρὸς τὸν ἐναγόμενον ὅρκος, δὲν δύναται νὰ περιστραφῇ εἰς τὸ παρὰ τῆς ἐναγούσης ἑταιρείας ὁρισθὲν θέμα, περὶ τοῦ ἂν ὁ ἐναγόμενος αὐτὸς δὲν ἐσυμβιβάσθη μετὰ τοῦ Μ κατὰ τὸν περὶ τούτου ἰσχυρισμὸν τῆς αὐτῆς ἑταιρείας, ἀλλ' εἰς τὴν βεβαίωσιν ὅτι τὸν συμβιβασμὸν τοῦτον ἔκαμεν ὁ ἐναγόμενος, συνεπείᾳ τῆς προηγηθείσης μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς ἐναγούσης ἑταιρείας κατὰ τὴν προεκτεθεῖσαν ὁμολογίαν συμφωνίαν, καθόσον ἄλλως, ὁμολογοῦντος τοῦ ἐναγομένου τὸν ἀποδεικτέον συμβιβασμόν, ἤθελε θεωρηθῆ περιττὸς ἐντελῶς ὁ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ἐπαγόμενος ὅρκος, ἤθελε δὲ ὑποχρεωθῆ ὁ ἐναγόμενος, πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς ἀγωγῆς στηριζομένης δῆθεν ἐπὶ τοῦ πρώτου μέρους τῆς ὁμολογίας του, ἀποδεικνύοντος τὴν ὕπαρξιν τοῦ συμβιβασμοῦ, ν' ἀποδείξῃ τὸ ἕτερον τῆς αὐτῆς ὁμολογίας του μέρος, ἤτοι τὴν ἰδιαιτέραν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς ἐναγούσης ἑταιρείας συμφωνίαν, ὅπερ ἀντίκειται προφανῶς εἰς τὴν προαναφερθεῖσαν περὶ τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὁμολογίας διάταξιν τοῦ νόμου, ὁ δὲ ἐπαγόμενος ὅρκος δὲν εἶναι καὶ αὐτὸς εἰμὴ ὁμολογία ὑπὸ τὸ κῦρος τῆς θρησκείας, καὶ ὑπάγεται εἰς τοὺς αὐτοὺς κανόνας· οὐδὲ εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ περὶ τῆς συμφωνίας ταύτης ἰσχυρισμὸς τοῦ ἐναγομένου ἐξελέγχεται ἀνυπόστατος ἐκ τῶν ἐν ταῖς προτάσεσι τῶν διαδίκων ἐπιστολῶν, καθόσον ἐκ τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν οὐδὲν προκύπτει ἐναντίον τῆς εἰρημένης συμφωνίας.»

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 11080 τοῦ 1853, τμ. α.

§ 182. Ἴδε ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου 95 τοῦ 1852.

§ 183. Εἰς τὰς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν δίκας συγχωρεῖται ἐπαγωγὴ ὅρκου, καὶ ἂν ὁ ὀμόσων δὲν εἶναι παρὼν εἰς τὴν συνεδρίασιν (1). Ἀποφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 11119 τοῦ 1853, τμ. 6, καὶ 12180 τοῦ 1854.—Ἀνωτ. § 46 ἐπ.

---

(1) Ἴδε τὰς λέξεις Ἐκτέλεσις. Πρότασις.

§ 184. Ὅρα Βύρ. τόμ. 6 σελ. 679, ἂν ὁ ὅρκος ἦναι δεκτὸς ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρου 729 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

§ 185. Ἀπόφασις, καταδικάζουσά τινα νὰ πληρώσῃ χρήματα ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς δόσεως ὅρκου τινὸς, ἐξήρτηται μὲν ἐκ τῆς δόσεως ἢ μὴ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοιαύτη διάταξις ὑπὸ ὅρον ὡς πρὸς τὸν ὅρκον δὲν ἀπαγορεύεται (Νόμ. 11 Κώδ. (7, 45)—Βασιλ. (ΙΧ, 1) 79. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 249 τοῦ 1851, κυροῦσα τὴν 887 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

§ 186. Ὅρα παρατηρήσεις εἰς τὰ Βασιλικὰ τόμ. 3 σελ. 659 ὑποσημ.

§ 187. Ἡ παραγραφὴ παύει, ὅταν ὁ διάδικος ἐκπληρώσῃ τὰ παρὰ τοῦ νόμου πρὸς διατήρησιν τῶν δικαιωμάτων του. Δὲν παραβιάζει λοιπὸν τ' ἄρθρα 197, 199, 352, 463 καὶ 471 τῆς πολ. δικονομίας ὁ ἐμφανισθεὶς μὲν ἵνα ὀμόσῃ τὸν ἐπιβληθέντα αὐτῷ ὅρκον, ἀλλὰ μὴ ὁρκισθεὶς διὰ τὴν μὴ συγκρότησιν δικαστηρίου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 45 τοῦ 1845, ἣν ἐν Βύρετ. τόμ. 4 λέξει *Ἁρμοδιότης Προξένων*.

ΣΗΜ. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἀνήκει εἰς τοὺς ἀνωτέρω §§ 94—104.

Πίναξ λεκτικὸς
τῆς λέξεως ΟΡΚΟΣ.

Πίναξ

Τῶν περὶ ὅρκου πολιτικῶν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεων, ὅσαι μνημονεύονται εἰς τὰς ἀνωτέρω σελίδας 279—283.

ΣΗΜ. Ὁ πρῶτος ἀριθμὸς σημαίνει τὰς ἀποφάσεις, ὁ τελευταῖος τοὺς §§, ἔνθα μνημονεύονται.

Αἱ μνημονευόμεναι πολιτικαὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεις εἰς τὰς σελίδας 283—352.

Ἀποφ.	12	81. 86, 118.
	102	36.
	141	65.
	161	53. 64. 156.
	189	138. 157.
	230	24, δ.
	270	158.
	288	58.
	217	100, ε.
	244	100, γ.
	280	24.

Τοῦ 1851.

33	7.
97	88. 91
105	28, ϛ.
230	133.
149	146.
249	185.
260	132.

Τοῦ 1852.

2	40.
3	102, γ.
39	117.
61	86. 108.
369	95.
419	98.
435	102, ϛ.

Τοῦ 1853.

6	148.
106	124.
110	24, α.
130	22, ιγ.
159	21, γ.
57	24, γ,
305	31.
365	148.
393	23, γ.

ΟΡΚΟΣ ἑρμηνέων καὶ πραγματογνωμόνων (Ποιν. δίκαι).

§ 1. Τὸ περὶ τῆς ὁρκωμοσίας τοῦ πραγματογνώμονος πρέπει νὰ αἰτιολογῆται δεόντως· μόνη ἡ πρὸς τὸν ἰατρὸν πρόσκλησις τοῦ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀνακριτικήν τινα πρᾶξιν, δὲν ἐμφαίνει ὅτι καὶ ὡρκίσθη (ἄρθρον 81 ποινικῆς δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 31 τοῦ 1853.

§ 2. Δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐξάγηται ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ ἰατροῦ, ἂν οὗτος ἔδωκεν ὅρκον, ὅταν ἄλλοθεν ἦναι ἀποδεδειγμένον ὅτι ὡρκίσθη. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 42 τοῦ 1852.

§ 3. Ἡ μὴ ὅρκισις τοῦ πραγματογνώμονος δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 39 τοῦ 1848.

§ 4. Ἴδε καὶ τὴν 33 τοῦ 1853 ποινικὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου.

§ 5. Ὁ ἑρμηνεὺς δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐπαναλαμβάνῃ κατὰ πᾶσαν μαρτυρίαν τὸν ὅρκον. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 79 τοῦ 1850.— Ἴδε Εὐρ. τόμ. 7 σελ. 239—245.

§ 6. Οἱ ἑρμηνεῖς δὲν ὁρκίζονται κατὰ πᾶσαν ἐξέτασιν μάρτυρος τινός. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου σνά τοῦ 1839.—Ἴδε τὴν λέξιν *Ἑρμηνεία* ἐν Εὐρ. τόμ. 7 σελ. 243 § 9.

ΟΡΚΟΣ ΜΑΡΤΥΡΩΝ (Ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων).

Διάφορα.

§ 1. Ὁ λόγος, ὅτι τὸ ἀντικείμενον τοῦ ὅρκου ὑπερέβαινε τὰς 50 δραχμὰς καὶ ἕνεκα τούτου δὲν ἐπετρέπετο διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, εἶναι ἀπαράδεκτος κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου προτεινόμενος. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 25 τοῦ 1843, ἴδε τὴν λέξιν *Μαρτυρες* ἐν Εὑρ. τόμ. 9 σ. 379 ἐπ. καὶ τόμ. 10 σ. 1 ἐπ.

§ 2, Ἡ μνεία ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη μόνον ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, δὲν εἶναι ἱκανὴ πρὸς βεβαίωσιν, ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη κατὰ τὸ ἄρθρ. 121 τῆς ποιν. δικονομίας. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 141 τοῦ 1846.

§ 3. Ὁ νόμος δὲν τιμωρεῖ τὸν ὁρκιζόμενον πρὸς ἀπολαυὴν δικαιωμάτων πενίας, καίτοι ἀποδειχθείσης τῆς εὐπορίας του. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 29 τοῦ 1847.—ἴδε τὴν λ. *Ψευδορκία*.

Ποῖοι ὁρκίζονται ἢ δὲν ὁρκίζονται ὡς μάρτυρες;

§ 4. Ἡ ἔνορκος ἐξέτασις ἐπιτρέπεται, ὅταν ὁ ἐξετασθησόμενος μέλλῃ νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκτὸς τοῦ κράτους. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου σκδ' τοῦ 1838.

§ 4² Δύναται νὰ ἐξετασθῇ μάρτυς ἐνόρκως εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ἂν ἡ ἔκθεσις δὲν διαλαμβάνῃ τὴν αἰτίαν τῆς ἐξετάσεώς του· βεβαιωθέντος δὲ ὅτι ὁ μάρτυς ἀπεβίωσεν ὀλίγον μετὰ τὴν ἐξέτασίν του, ὑπάρχει βεβαιωμένος ὁ κίνδυνος, τὸν ὁποῖον ἀπαιτεῖ τὸ ἄρθρ. 134 τῆς ποιν. δικονομίας, διὰ νὰ ἐξετασθῇ ὁ μάρτυς ἐνόρκως (ἄρθρα 122 καὶ 124 τῆς ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 87 τοῦ 1847.

§ 4³. Ἂν ἡ κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ἐνόρκως ληφθεῖσα μαρτυρία δὲν ἀνεγνώσθη ἐπὶ ἀκροατηρίου, δὲν ὑπάρχει ἐκ τούτου λόγος ἀναιρέσεως, διότι, κατὰ τὸ ἄρθρον 124 τῆς ποιν. δικονομίας, ἀκυρότης ὑπάρχει, ὅταν, γενομένης αἰτήσεως, δὲν ἀνεγνώσθη ἡ κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ληφθεῖσα ἄκυρος μαρτυρία. Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 56 τοῦ 1845.

ΣΗΜ. Περὶ τῶν κατὰ τὴν ἀνάκρισιν λαμβανομένων ἐνόρκων μαρτυριῶν καὶ περὶ τῆς ἀναγνώσεώς των, ἴδε Εὑρ. τ. 10 σ. 152.

§ 4⁴ ὅταν ἀνεγνώσθησαν μαρτυρίαι, ὡς ἐνόρκως ληφθεῖσαι, ὑποτίθεται, ἂν δὲν ἐγένετο ἀντίρρησις, ὅτι αὗται ἐλήφθησαν σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρον 124 τῆς ποιν. δικονομίας (431 αὐτ.). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 52 τοῦ 1853.

§ 5. Ἔνορκος κατάθεσις μάρτυρος, μὴ ἐμπεριεχομένου εἰς τὸν κατάλογον τῶν μαρτύρων. Ἴδε Εὔρ. τόμ. 10 σελ. 153 ἐν ἀρχ.

§ 6. Οἱ μὴ παρασταθέντες ὡς πολιτικῶς ἐνάγοντες ὁρκίζονται. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τμθ' τοῦ 1839.—Ἴδε Εὔρ. τ. 10 σ. 158 ἐπ.

§ 7. Ἡ μήτηρ τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος ἀνήβου τέκνου δὲν δύναται νὰ ὁρκισθῇ ὡς μάρτυς, αἰτήσαντός τινος τῶν διαδίκων. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 138 τοῦ 1846.—Ἴδε Εὑρετ. λ. *Κηδεμόνες* § 129.

§ 8. Ὁ κηδεμὼν ὡς πολιτικῶς ἐνάγων δὲν ὁρκίζεται ἐξεταζόμενος (ἄρθρ. 122 ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Παγου 33 τοῦ 1847.

§ 9. Ἐξετάζεται ἐνόρκως ἡ μήτηρ τῆς παθούσης; Ἂν δὲ ἐκίνησεν ἀγωγὴν ἐν ὀνόματι τῆς παθούσης κόρης της διὰ τὴν ἀποζημίωσιν; Ἴδε ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 64 τοῦ 1851 ἐν Εὑρ. λ. *Κηδεμόνες* § 129 ἐπ.

§ 10. Καὶ ὁ πολιτικῶς ἐνάγων ὁρκίζεται, ὅταν δὲν ἐναντιωθῇ τις (ἄρθρ. 122 § 3 ποιν. δικ.). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 89 τοῦ 1853.

§ 11. Ὁ γυναικάδελφος τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος ἐξετάζεται ἐνόρκως (ἄρθρον 121 ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 62 τοῦ 1851.

§ 12. Τὸ ἄρθρον 122 τῆς ποινικῆς δικονομίας ἀπαγορεύει τὴν ὅρκισιν μόνου τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος, οὐχὶ δὲ καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 38 τοῦ 1852.

§ 13. Δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως, ὅταν ὡρκίσθη μάρτυς τις, ὅστις ἔπρεπε δῆθεν νὰ ἐξετασθῇ ἀνωμοτί, μὴ γενομένης ἀντιρρήσεως. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 17 τοῦ 1850 καὶ 53 τοῦ 1843.

§ 14. Οἱ ὑπερβάντες τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας μαρτυροῦντες, πρέπει νὰ ὁρκίζωνται. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τλβ' τοῦ 1839.

§ 15. Μάρτυρες, ὄντες δεκατεσσάρων ἐτῶν, πρέπει νὰ ὁρκίζωνται.

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας διατάσσει ῥητῶς, ὅτι οἱ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐξετασθησόμενοι μάρτυρες ὀφείλουν πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ἡ ἐξέτασις, νὰ ὁρκισθῶσι δημοσίως ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ δὲ ἄρθρον 122 τῆς αὐτῆς δικονομίας δὲν ἐξαιρεῖ εἰμὴ τοὺς νεωτέρους τῶν δεκατεσσάρων ἐτῶν, ὁρίζον νὰ ἐξετάζωνται οὗτοι ἀνωμοτί· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ μάρτυς Α Β δὲν ὡμολόγησεν ἐνώπιον τῶν ἐν Ἀθήναις κακουργιοδικῶν, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως αὐτῶν, ὅτι ἦτο νεώτερος τῶν δεκατεσσάρων ἐτῶν, ὥστε νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν εἰρημένην ἐξαιρετικὴν διάταξιν, ἀλλ' ὅτι ἦτο δεκατεσσάρων ἐτῶν, ὅπερ δηλοῖ ὅτι εἶχ

συμπληρωμένον τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, διότι ἐὰν δὲν εἶχε τοῦτο συμπληρωμένον ἤθελεν ὁμολογήσει ὅτι τρέχει τὸ 14 ἔτος, ἢ ὅτι ἦτο νεώτερος αὐτοῦ· καὶ ὅμως τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις συνέδρων ἐξέτασε τὸν εἰρημένον μάρτυρα ἀνωμοτί, καὶ τοιουτοτρόπως παρεβίασε τὴν προμνημονευθεῖσαν διάταξιν (ἄρθ. 121 τῆς ποιν. δικονομίας), ἥτις δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν, κατὰ τὸ ἄρθρον 458 ἀρ. 14 τῆς αὐτῆς δικονομίας· ὥστε καθίσταται ἀναιρετέα ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 38 τοῦ 1850.

§ 16. Ἀνωμοτὶ ἐξετάζονται οἱ μάρτυρες, ὅταν τὸ δικαστήριον πείθηται ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως, ὅτι δὲν συνεπλήρωσαν τὸ 21 ἔτος τῆς ἡλικίας των (ἄρθρον 221 τῆς ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 20 τοῦ 1850.

§ 16² Ὅταν τὸ δικαστήριον πεισθῇ ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς ὄψεως τοῦ μάρτυρος, ὅτι οὗτος εἶχε συμπληρωμένον τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας του, τὸν ἐξετάζει ἐνόρκως (ἄρθρα 121, 122 ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 7 τοῦ 1853.

§ 17. Οἱ ἱερεῖς μαρτυροῦντες πρέπει νὰ ὁρκίζωνται ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου· ἄλλως δὲν ἰσχύει ὁ ὅρκος των. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τιθ΄ τοῦ 1839.—Πρβ. ὅμως τὸν νέον περὶ Ἐκκλησίας νόμον.

§ 17² Ὅταν τὰ πρακτικὰ φέρωσιν, ὅτι ὁ μάρτυς ἱερεὺς ἐξετάσθη ὁρκισθεὶς ἐπὶ τῇ διαβεβαιώσει τῆς ἱερωσύνης του, ἐννοοῦσι προδήλως, ὅτι αὕτη ἐγένετο κατὰ τὸν εἰδικὸν περὶ τούτου νόμον, ὥστε ἡ μὴ μνεία τῆς χρονολογίας καὶ τοῦ ἄρθρου δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 9 τοῦ 1853.

§ 18. Δύναται νὰ ὁρκισθῇ ὁ μάρτυς, καθ' οὗ ἐξεδόθη μὲν ἀπόφασις καταδικάζουσα αὐτὸν εἰς πρόσκαιρα δεσμά, ἀλλ' ἡ ἀπόφασις αὕτη δὲν κατέστη εἰσέτι ἀμετάκλητος (1), καθότι ἠδύνατο εἰσέτι νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ ἐνδίκου τῆς ἀναιρέσεως μέσου (ἄρθρ. 122 § 2 ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 51 τοῦ 1852.

§ 19. Ἡ ἁπλῆ χάρις τῆς ποινῆς δὲν ἀναιρεῖ εἰμὴ τὰς λοιπὰς συνεπείας τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, καὶ ἰδίως τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων· ἄρα ἐξετάζονται ἀνωμοτὶ ὡς μάρτυρες (ἄρθρα 122, 564 ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 36 τοῦ 1850 —Ἴδε τὴν λέξιν *Χάρις*.

§ 20. Ὅταν ὁ μαρτυς εἶπεν ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐκφρασθῇ καλῶς εἰς τὴν καθομιλουμένην γλῶσσαν, ὁ λόγος ὅτι τὸ δικαστή-

(1) Ἴδε ἀνωτ. σελ. §

ριον ὤφειλε νὰ τὸν ὁρκίσῃ ἐκ δευτέρου μετὰ τὸν διωρισμὸν τοῦ ἑρμηνέως, εἶναι ἀνίσχυρος (1). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 11 τοῦ 1841.—Πρβ. τὴν λέξιν *Ἑρμηνεία* ἐν Εὐρ τ. 7 σ. 239—245.

Οἱ μάρτυρες ὁρκίζονται τὸν ὅρκον τῆς θρησκείας των (2). Κατὰ ποίου δὲ τόπου νόμον;

§ 21. ὁ νόμος παραδέχεται ὡς ἔγκυρον καὶ τὸν ἰδιαίτερον τρόπον τοῦ ὀμνύειν ὡς πρὸς τοὺς πρεσβεύοντας ἄλλην τινὰ θρησκείαν ἀνεγνωρισμένην ἢ ἀνεκτήν. Δὲν ἀπαιτεῖ δὲ, ὥστε συνάμα μὲ τὸν κατὰ τὴν θρησκείαν των ὅρκον νὰ προφέρωσι καὶ τὸν διὰ τοὺς χριστιανοὺς διαγραφέντα τρόπον ὅτι « θὰ ὁμολογήσουν ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς.» Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 111 τοῦ 1851.

§ 22. Οἱ μάρτυρες ὁρκίζονται τὸν ὅρκον τῆς πίστεώς των. Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 76 τοῦ 1842.

§ 23. Κατὰ τὸν τουρκικὸν νόμον, εἰς τοὺς μάρτυρας ὅρκος δὲν ἐπιβάλλεται, ἡ δὲ παρ' αὐτοῖς διατύπωσις τόπον ἐπέχει ὅρκου.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν τουρκικὸν νόμον, εἰς τοὺς μάρτυρας ὅρκος δὲν ἐπιβάλλεται, ἀλλ' αὐτοὶ εἴθισται νὰ προοιμιάζωσι μὲ τινας τουρκικοὺς λόγους, σημαίνοντας εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν « τὸ σήμερον κόσμος καὶ αὔριον δευτέρα παρουσία » καὶ « τοῦτο τὸ πέρνω εἰς τὴν ψυχήν μου· » ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τῶν ἐν Σύρῳ συνέδρων τῆς 25 φεβρουαρίου 1846, πρὶν ἢ ἐξετασθῇ ὁ μάρτυς Ρ Χ Ὀθωμανὸς ἐπανέλαβε τρὶς εἰς τὴν τουρκικὴν διάλεκτον τὸ « σήμερον κόσμος καὶ αὔριον δευτέρα παρουσία » καὶ ἐβεβαίωσεν ὅτι θέλει εἰπεῖ ὅλην τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν· ὅθεν προηγήθη τῆς καταθέσεως τοῦ μάρτυρος, σύμφωνος μὲ τὸν νενομισμένον τρόπον τῆς θρησκείας, ἡ ἐκπλήρωσις τῆς διατυπώσεως, ἥτις ἐπέχει ὡς πρὸς τοὺς Ὀθωμανοὺς μάρτυρας, τύπον ὅρκου, καὶ ἑπομένος δὲν παρεβιάσθη ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 121 § 2 τῆς ποιν. δικονομίας, ἐξ ἐναντίας, τὸ δικαστήριον συνεμορφώθη ἐντελῶς μὲ αὐτήν.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 78 τοῦ 1846.

§ 24. Κατὰ τὸν τουρκικὸν νόμον εἰς τοὺς μάρτυρας ὅρκος δὲν ἐπιβάλλεται, ἀλλ' αὐτοὶ εἴθισται νὰ προοιμιάζωσι μὲ τινας τουρ-

(1) Ἰδε τὴν λέξιν Ὅ ρ κ ο ς ἐν τῷ πίνακι τῆς σελ. 172 τοῦ 10 τόμου τοῦ Εὐρ.
(2) Ἰδε ἀνωτέρω σελ.

κικοὺς λόγους σημαίνοντας εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν τὸ «σήμερον κόσμος καὶ αὔριον δευτέρα παρουσία» καὶ «τοῦτο πέρνω εἰς τὴν ψυχήν μου» ἡ δὲ διατύπωσις αὕτη τόπον ἐπέχει ὅρκου. Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 78 τοῦ 1846.

§ 25. Δὲν ὑπάρχει νόμος καθ' ὃν οἱ Ἰουδαῖοι (1) πρέπει νὰ ὁρκίζωνται ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς γεγραμμένης ἐν ἑλληνικῷ κειμένῳ. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 83 τοῦ 1851.

ΣΗΜ. Περὶ τοῦ ὅρκου τῶν Ἰουδαίων, ἴδε Εὑρ. τόμ. 8 σελ. 160 (λέξιν *Ἰουδαῖοι*).

§ 26. Ὁ νόμος παραδέχεται ὡς ἔγκυρον καὶ τὸν ἰδαίτερον τρόπον τοῦ ὀμνύειν ἄλλην τινὰ θρησκείαν ἀνεγνωρισμένην ἢ ἀνεκτὴν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως· δὲν ἀπαιτεῖ δὲ ὥστε συνάμα μὲ τὸν κατὰ τὴν θρησκείαν των ὅρκον νὰ προσφέρωσι καὶ τὸν διὰ τοὺς χριστιανοὺς διαγραφέντα τρόπον, ὅτι θὰ ὁμολογήσουν ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς (ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 111 τοῦ 1851.

§ 27. Οἱ ἐν Τριεστίῳ ἐξεταζόμενοι ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων μάρτυρες ὁρκίζονται κατὰ τὸν ἐκεῖ ἰσχύοντα τύπον τοῦ ὅρκου. Πότε δὲ προτείνονται αἱ ἀκυρότητες τῆς ὁρκωμοσίας;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ὁ Σ Δ Σ ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου δὲν ἐπρότεινεν ὅτι οἱ ἐν Τριεστίῳ ἐνόρκως ἐξετασθέντες μάρτυρες δὲν ὡρκίσθησαν κατὰ τὸν ἐκεῖ ἰσχύοντα τύπον τοῦ ὅρκου· ἄρα δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τοῦτο κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου, οὔτε νὰ ἐπικαλεσθῇ ἀναιρέσεως λόγον, ὅτι δὲν ὡρκίσθησαν κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν, καὶ ὅτι εἷς τῶν μαρτύρων δὲν ὡρκίσθη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, διότι ἀφοῦ ἐκ τῶν μαρτύρων ἀποδεικνύεται ὅτι οἱ μάρτυρες ὡρκίσθησαν, ἕπεται ὅτι ἕκαστος ὡρκίσθη κατὰ τὸν ἐκεῖ διαγεγραμμένον τύπον τοῦ ὅρκου, καὶ ἡ μαρτυρία αὐτῶν ἰσχύει κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα *Locus regit actum*, ὅνπερ καθιεροῖ τὸ ἄρθρ. 386 τῆς πολ. δικονομίας.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 30 τοῦ 1852.

Τρόπος τῆς βεβαιώσεως τῆς ὁρκωμοσίας τῶν μαρτύρων (2).

§ 28. Ἡ ἐν τοῖς πρακτικοῖς μνεία, ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη κατὰ

---

(1) Ἴδε ἀνωτ. §

(2) Ἴδε ἀνωτέρω σελ.

τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας συνετάγει, ὅτι ὡρκίσθη ἐπὶ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 21 τοῦ 1851.

§ 29. Οἱ μάρτυρες ὁρκιζόμενοι *κατὰ τὰς διατυπώσεις*, ἐννοεῖται, ὅτι ὡρκίσθησαν κατὰ τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 31 τοῦ 1848.

§ 30. Ἡ βεβαίωσις ὅτι οἱ μάρτυρες ὡρκίσθησαν κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας ὁρκίσεώς των (1). Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 1 καὶ 12 τοῦ 1847.

§ 31. Ἡ μνεία ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου δὲν ἀναπληροῖ τὴν παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένην βεβαίωσιν τῆς κατὰ τὸν νόμον ὁρκίσεως.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 121 τῆς ποιν. δικονοσιας, οἱ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐξεταζόμενοι μάρτυρες χρεωστοῦν πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ἡ ἐξέτασις, νὰ ὁρκισθῶσιν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου δημοσίως, ὅτι θέλουν ὁμιλήσει ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς, καὶ ὅτι θέλουν εἰπῆ τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν, ὥστε ὁ ὅρκος πρέπει νὰ γίνηται κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην καὶ νὰ περιλαμβάνῃ ὅλας τὰς λέξεις αὐτῆς· πᾶσα δὲ παράλειψις ἢ διαφορὰ τοῦ εἰρημένου τύπου τοῦ ὅρκου ἐπιφέρει τὴν ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως, ὡς διατάσσει ῥητῶς τὸ ἄρθρον 457 § 14 τῆς αὐτῆς δικονομίας, καθότι ἄλλως ὑποτίθεται, ὅτι δὲν ὡρκίσθη παντάπασιν ὁ μάρτυς, ἢ ὅτι ὡρκίσθη πλημμελῶς παρὰ τὸν διαγεγραμμένον τύπον· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἐμφαίνεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως, ὅτι ἡ προσαχθεῖσα ὡς μάρτυς εἰς τὴν κατὰ τῶν ἀναιρεσειόντων δίκην ἡ Ε Δ ὡρκίσθη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, δὲν ἀποδεικνύεται ὅμως ὅτι ὡρκίσθη διὰ νὰ ὁμιλήσῃ ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς καὶ νὰ εἴπῃ ὅλην τὴν ἀλήθειαν κτλ. οὐδ' ἄλλως βεβαιοῦται ἐκ τῶν αὐτῶν πρακτικῶν, ὅτι ὁ ὅρκος ἐδόθη παρ' αὐτῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας, ὅπως ἀναφέρεται ἐν αὐτοῖς διὰ τοὺς ἄλλους μάρτυρας, τοῦ ὁποίου ἡ ἁπλῆ μνεία ἤθελεν ἐκπληρώσει τὸν σκοπὸν τοῦ νόμου· ὅθεν ὁ περὶ τούτου λόγος τῶν ἀναιρεσειόντων εἶναι νόμιμος καὶ ἑπομένως καθίσταται ἀναιρετέα ἡ κατ' αὐτῶν καταδικαστικὴ ἀπόφασις ἡ ὑπ' ἀριθ. 96 τῶν ἐν Ἀθήναις συνέδρων.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 91 τοῦ 1845.

(1) Διότ' ἡ βεβαίωσις τῶν πρακτικῶν ὅτι τῶν μαρτύρων ἡ ὅρκισις ἐγένετο κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἄλλην ἔννοιαν, εἰμὴ ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος θρησκευτικὴ πρᾶξις ἐξεπληρώθη κατὰ τὸν νόμον.

§ 32. Ἡ βεβαίωσις ὅτι οἱ μάρτυρες ὡρκίσθησαν κατὰ τὸν νόμον ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ ὅρκος ἐγένετο κατὰ τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας. Ἀπόφ. ποιν. ποιν. Ἀρ. Π. 28 τοῦ 1844.

§ 33. Ἡ μὴ ὅρκισις μάρτυρος, κατὰ τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας, ἐπιφέρει ἀναίρεσιν (1).

Ἀποφάσεις ποιν. Ἀρείου Πάγου 24, 37, 44, 111 καὶ 108 τοῦ 1847, ἡ δὲ τελευταία φέρει·

« Ἐπειδή, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 120 τῆς ποιν. δικονομίας, οἱ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐξεταζόμενοι μάρτυρες χρεωστοῦν, πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ἡ ἐξέτασις, νὰ ὁρκισθῶσιν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ὅτι θέλουν ὁμιλήσει ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς, καὶ ὅτι θέλουν εἰπεῖ τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν, ὥστε ὁ ὅρκος πρέπει νὰ γίνηται κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην· πᾶσα δὲ παράλειψις ἢ διαφορὰ τοῦ τύπου τοῦ ὅρκου ἐπιφέρει τὴν ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως, ὡς διατάσσει ῥητῶς τὸ ἄρθρ. 407 ἀριθ. 6 τῆς αὐτῆς δικονομίας· καθότι ἄλλως ὑποτίθεται, ὅτι δὲν ὡρκίσθη παντάπασιν ὁ μάρτυς, καὶ ὅτι ὡρκίσθη πλημμελῶς παρὰ τὸν διαγεγραμμένον τύπον. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς δημοσίου συνεδριάσεως τῶν ἐν Σπάρτῃ πλημμελειοδικῶν ἐμφαίνεται, ὁ προσαχθεὶς ὡς μάρτυς τῆς κατηγορίας εἰς τὴν κατὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος δίκην Ι Δ, ὡρκίσθη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, δὲν ἀποδεικνύεται ὅμως καὶ ὅτι ὡρκίσθη διὰ νὰ ὁμιλήσῃ ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς καὶ εἰπεῖ ὅλην τὴν ἀλήθειαν κλπ., οὐδ' ἄλλως βεβαιοῦται ἐκ τῶν αὐτῶν πρακτικῶν, ὅτι ὁ ὅρκος ἐδόθη κατὰ τὸ ἄρθρον 126 τῆς ποιν. δικονομίας, καθόσον ἀναφέρεται ἐν αὐτοῖς διὰ τοὺς ἄλλους μάρτυρας, τοῦ ὁποίου ἡ ἁπλῆ μνεία ἤθελεν ἐκπληρώσει τὸν σκοπὸν τοῦ νόμου· ὅθεν ὁ περὶ τούτου λόγος τῶν ἀναιρεσειόντων εἶναι νόμιμος καὶ ἑπομένως καθίσταται ἀναιρετέα ἡ ὑπ' ἀριθ. 408 ἀπόφασις τῶν ἐν Σπάρτῃ πλημμελειοδικῶν.»

§ 34. Ἡ διπλῆ ὅρκισις μάρτυρός τινος δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 85 τοῦ 1844.

§ 35. Ἡ κατὰ τὴν ὁρκωμοσίαν παράλειψις τῶν λέξεων *ἀφόβως* καὶ *ἀπαθῶς* δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως, διότι ὁ νόμος ἀπαιτεῖ μὲν τὴν ὅρκισιν τῶν μαρτύρων, ἀλλὰ δὲν διατάσσει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τὴν ῥητὴν μνείαν τῶν εἰρημένων λέξεων. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 3 τοῦ 1844.

(1) Η δὲ ὅρκισις πρέπει νὰ βεβαιοῦται ἐκ τῶν πρακτικῶν, ἢ νὰ μνημονεύηται εἰς τὴν ἀπόφασιν.

§ 36. Κατὰ τὸ ἄρθ. 121 τῆς ποινικῆς δικονομίας, οἱ μάρτυρες χρεωστοῦν νὰ ὁρκισθῶσιν ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου, ὅτι θέλουν ὁμολογήσει ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς ὅτι θέλουν εἰπεῖ ὅλην τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν, καὶ τοῦτο νὰ βεβαιοῦται διὰ τῶν πρακτικῶν ἢ τῆςἀποφάσεως· ἄλλως ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως (ἄρθρα 360 § 4 καὶ 121 ποιν. δικονομίας). ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἐξήγετο ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη τὸν ἐν τῷ ἄρθρῳ 121 διαλαμβανόμενον ὅρκον. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 63 τοῦ 1850.

§ 37. Ἡ ἐν τοῖς πρακτικοῖς μνεία, ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη κατὰ τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας ἀποδεικνύει ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 21 τοῦ 1851.

ΟΡΟΣ. Ἴδε Καλλ. βιβλ. γ. § 71 ἐπ.

§ 1. Οἱ μὴ πληρώσαντες ἐγγυηταὶ δύνανται νὰ ἐκποιήσωσι τὰ κτήματα, τὰ ὁποῖα τοῖς ὑποθηκεύθησαν πρὸς ἀσφάλειάν των; Ἴδε τὴν 8763 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν καὶ τὴν λέξιν *Ἐγγύησις*.

§ 2. Συνάλλαγμα (οἷον ἐκχώρησις, ἀγοραπωλησία), ὅταν τὸ ἀντικείμενον ἐξήρτηται ἀπὸ ὅρον, συγχωρεῖται; Ἴδε ἀπόφασιν 10663 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 3. Ἀγορὰ ὑπὸ ὅρον. Ἴδε τὴν λέξιν *Πώλησις* καὶ ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 165 τοῦ 1851.

§ 4. Καταδίκη ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ ὅρκου συγχωρεῖται; Ἴδε τὴν λέξιν *Ὅρκος* ἀνωτέρω σελ. καὶ ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 247 τοῦ 1851.

§ 5. Ὁ ὑπὸ ὅρον μὴ ἐκτελεσθέντα μισθώσας φόρους ἐνέχεται; Ἴδε τὴν ἀπόφασιν 9437 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 6. Ὑποθήκης ἐγγραφὴ ὑπὸ ὅρον συγχωρεῖται, μετὰ δὲ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ὅρου, παράγει συνεπείας ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς της αὐτῆς. Ἴδε ἐν λέξει *Ὑποθήκη* τὴν ἀπόφ. 10697 τοῦ 1853 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, τμ. ϐ.

§ 7. Ὁ ὑποσχόμενος εἰς προῖκα τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, τῆς ὁποίας ὅμως παρακρατεῖ τὴν ἐπικαρπίαν ἐφ' ὅρου ζωῆς, δύναται νὰ τὴν ὑποθηκεύσῃ; Ἴδε τὴν 1049 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν ἐν λέξει *Ὑποθήκη*.

§ 8. Ὁ εἴς τι ὁμόλογον διαλαμβανόμενος ὅρος, ὅτι ὁ ὀφειλέτης θέλει πληρώσει τὸ κεφάλαιον, ὅταν θελήσῃ, εἶναι ἄκυρος; ὄχι. Ὁ ὅρος αὐτὸς εἶναι καθαρῶς δυνητικῶς; ὄχι.

Απόφ. « Ο Α ἐνήγαγε τὸν Β ἀπαιτῶν τὴν ἐξόφλησιν ἑνὸς χρεωστικοῦ ἐγγράφου ἔχοντος οὕτως « Ο ὑποφαινόμενος Β ὁμο- »λογῶ διὰ τοῦ παρόντος μου, ὅτι ὀφείλω εἰς τὸν Α 18.000 φρ. »τὰ ὁποῖα θέλω τῷ ἐπιστρέψει, ὅταν θελήσω. » Ὑπεστήριξε δὲ, ὅτι αὐτὸς ὁ ὅρος, *ὅταν θελήσω*, εἶναι *δυνητικὸς*, καὶ κατὰ συνέπειαν ἄκυρος, κατὰ τὸ ἄρθρον 1174 τοῦ Γαλλ. πολ. νόμου, καὶ ὅτι ἑπομένως τὸ χρέος ἦτον ἀμέσως ἀπαιτητέον. Τὸ πρωτοδικεῖον παρεδέχθη ἀμέσως τὸ σύστημα τοῦτο διὰ τῶν ἑξῆς τῆς ἀποφάσεώς του σκέψεων·

« Επειδὴ ὁ ἐν τῷ ἐγγράφῳ διαλαμβανόμενος ὅρος τοῦ νὰ μὴ πληρωθῇ τὸ χρέος, εἰμὴ ὅταν ὁ ὀφειλέτης θελήσῃ, εἶναι πραγματικῶς *ὅρος δυνητικός*.

Επειδὴ ὁ ὅρος οὗτος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μία προθεσμία, διαρκοῦσα μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ ὀφειλέτου, καὶ λήγουσα κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην.

Επειδὴ ἑπομένως ὁ ὅρος οὗτος εἶναι ἄκυρος κτλ. »

Η κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἔφεσις ἐσυζητήθη ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν τῶν Παρισίων τὴν 8 δεκεμβρίου 1836. Ο δὲ ἐφεσείων Β διϊσχυρίσθη, ὅτι ὁ διαληφθεὶς ὅρος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ δυνητικὸς, διότι πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὸν ὅρον, ὅστις ἀφορᾷ αὐτὴν τὴν ὑποχρέωσιν, ἀπὸ τὸν ὅρον, ὅστις δὲν ἀφορᾷ εἰμὴ τὴν προθεσμίαν τῆς ὑποχρεώσεως· ἐστηρίχθη εἰς τὰς γνώμας τοῦ *Toullier* καὶ *Malleville*, οἵτινες παραδέχονται τὴν διάκρισιν, τὴν ὁποίαν οἱ Ρωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι, βασιζόμενοι εἰς τὸν Νόμον 46 § 2 καὶ 3 τῶν Πανδεκτῶν *De verb. obli*: κάμνουν μεταξὺ τῆς ὑποχρεώσεως, *ἐὰν θελήσω* (*si voluero*), καὶ τῆς ὑποχρεώσεως, *ὅταν θελήσω* (*cum voluero*), ἐξ ὧν τὴν μὲν πρώτην θεωροῦν ἄκυρον, ὡς καθαρῶς *δυνητικήν*· διότι, ἐὰν πᾶσα ὑποχρέωσις ἦναι δεσμὸς δικαίου (*vinculum juris*), αἱ λέξεις *ἐὰν θελήσω*, ἀφαιροῦν πάντα δεσμὸν, καὶ ἑπομένως πᾶσαν ἰδέαν ὑποχρεώσεως· τὴν δὲ ἄλλην θεωροῦν οὐχὶ ὡς ὅρον δυνητικὸν, ἀλλ' ὡς προθεσμίαν ἀόριστον, τὴν ὁποίαν δὲν δύναμαι νὰ συντέμω ἢ νὰ ἐκτείνω κατ' ἀρέσκειαν καὶ μέχρι τοῦ θανάτου μου· τοῦτο δὲ δὲν ἀντίκειται εἰς τὴν φύσιν τῆς ὑποχρεώσεως, ὥστε εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ ὑποχρέωσις εἶναι ἔγκυρος, καὶ ὑποχρεοῖ τοὺς κληρονόμους τοῦ ὀφειλέτου, ἐὰν ἀποβιώσῃ πρὶν πληρώσῃ αὐτήν.

Ο ἐφεσίβλητος ὑπεστήριξε τὴν ἐκκληθεῖσαν ἀπόφασιν εἰς τὴν παρὰ τοῦ *Toullier* καὶ *Malleville* ἀντικρουομένην γνώμην τοῦ *Pothier* (*S.* 48), ὅστις φρονεῖ, ὅτι καὶ ὁ ὅρος, *ὅταν θέλω*, εἶναι ἐπίσης ἄκυρος, ὡς ὁ πρῶτος, *ἐὰν θελήσω*.

Πίναξ

Τῶν περὶ ὅρκου πολιτικῶν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεων, ὅσαι μνημονεύονται εἰς τὰς ἀνωτέρω σελίδας 279—283.

ΣΗΜ. Ὁ πρῶτος ἀριθμὸς σημαίνει τὰς ἀποφάσεις, ὁ τελευταῖος τοὺς §§, ἔνθα μνημονεύονται.

Αἱ μνημονευόμεναι πολιτικαὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεις εἰς τὰς σελίδας 283—352.

ΟΡΚΟΣ ἑρμηνέων καὶ πραγματογνωμόνων (Ποιν. δίκαι).

§ 1. Τὸ περὶ τῆς ὁρκωμοσίας τοῦ πραγματογνώμονος πρέπει νὰ αἰτιολογῆται δεόντως· μόνη ἡ πρὸς τὸν ἰατρὸν πρόσκλησις τοῦ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀνακριτικήν τινα πρᾶξιν, δὲν ἐμφαίνει ὅτι καὶ ὡρκίσθη (ἄρθρον 81 ποινικῆς δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 31 τοῦ 1853.

§ 2. Δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐξάγηται ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ ἰατροῦ, ἂν οὗτος ἔδωκεν ὅρκον, ὅταν ἄλλοθεν ἦναι ἀποδεδειγμένον ὅτι ὡρκίσθη. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 42 τοῦ 1852.

§ 3. Ἡ μὴ ὅρκισις τοῦ πραγματογνώμονος δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 39 τοῦ 1848.

§ 4. Ἴδε καὶ τὴν 33 τοῦ 1853 ποινικὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου.

§ 5. Ὁ ἑρμηνεὺς δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐπαναλαμβάνῃ κατὰ πᾶσαν μαρτυρίαν τὸν ὅρκον. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 79 τοῦ 1850.— Ἴδε Εὐρ. τόμ. 7 σελ. 239—245.

§ 6. Οἱ ἑρμηνεῖς δὲν ὁρκίζονται κατὰ πᾶσαν ἐξέτασιν μάρτυρος τινός. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου συά τοῦ 1839.—Ἴδε τὴν λέξιν *Ἑρμηνεία* ἐν Εὐρ. τόμ. 7 σελ. 243 § 9.

ΟΡΚΟΣ ΜΑΡΤΥΡΩΝ (Ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων).

Διάφορα.

§ 1. Ὁ λόγος, ὅτι τὸ ἀντικείμενον τοῦ ὅρκου ὑπερέβαινε τὰς 50 δραχμὰς καὶ ἕνεκα τούτου δὲν ἐπετρέπετο διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, εἶναι ἀπαράδεκτος κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου προτεινόμενος. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 25 τοῦ 1843, ἴδε τὴν λέξιν *Μαρτυρες* ἐν Εὐρ. τόμ. 9 σ. 379 ἐπ. καὶ τόμ. 10 σ. 1 ἐπ.

§ 2, Ἡ μνεία ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη μόνον ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, δὲν εἶναι ἱκανὴ πρὸς βεβαίωσιν, ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη κατὰ τὸ ἄρθρ. 121 τῆς ποιν. δικονομίας. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 141 τοῦ 1846.

§ 3. Ὁ νόμος δὲν τιμωρεῖ τὸν ὁρκιζόμενον πρὸς ἀπολαυὴν δικαιωμάτων πενίας, καίτοι ἀποδειχθείσης τῆς εὐπορίας του. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 29 τοῦ 1847.—Ἴδε τὴν λ. *Ψευδορκία*.

Ποῖοι ὁρκίζονται ἢ δὲν ὁρκίζονται ὡς μάρτυρες;

§ 4. Ἡ ἔνορκος ἐξέτασις ἐπιτρέπεται, ὅταν ὁ ἐξετασθησόμενος μέλλῃ νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκτὸς τοῦ κράτους. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου σκδ' τοῦ 1838.

§ 4² Δύναται νὰ ἐξετασθῇ μάρτυς ἐνόρκως εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ἂν ἡ ἔκθεσις δὲν διαλαμβάνῃ τὴν αἰτίαν τῆς ἐξετάσεώς του· βεβαιωθέντος δὲ ὅτι ὁ μάρτυς ἀπεβίωσεν ὀλίγον μετὰ τὴν ἐξέτασίν του, ὑπάρχει βεβαιωμένος ὁ κίνδυνος, τὸν ὁποῖον ἀπαιτεῖ τὸ ἄρθρ. 134 τῆς ποιν. δικονομίας, διὰ νὰ ἐξετασθῇ ὁ μάρτυς ἐνόρκως (ἄρθρα 122 καὶ 124 τῆς ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 87 τοῦ 1847.

§ 4³. Ἂν ἡ κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ἐνόρκως ληφθεῖσα μαρτυρία δὲν ἀνεγνώσθη ἐπὶ ἀκροατηρίου, δὲν ὑπάρχει ἐκ τούτου λόγος ἀναιρέσεως, διότι, κατὰ τὸ ἄρθρον 124 τῆς ποιν. δικονομίας, ἀκυρότης ὑπάρχει, ὅταν, γενομένης αἰτήσεως, δὲν ἀνεγνώσθη ἡ κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ληφθεῖσα ἄκυρος μαρτυρία. Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 56 τοῦ 1845.

ΣΗΜ. Περὶ τῶν κατὰ τὴν ἀνάκρισιν λαμβανομένων ἐνόρκων μαρτυριῶν καὶ περὶ τῆς ἀναγνώσεώς των, ἴδε Εὐρ. τ. 10 σ. 152.

§ 4⁴ Ὅταν ἀνεγνώσθησαν μαρτυρίαι, ὡς ἐνόρκως ληφθεῖσαι, ὑποτίθεται, ἂν δὲν ἐγένετο ἀντίρρησις, ὅτι αὗται ἐλήφθησαν σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρον 124 τῆς ποιν. δικονομίας (431 αὐτ.). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 52 τοῦ 1853.

§ 5. Ένορκος κατάθεσις μάρτυρος, μὴ ἐμπεριεχομένου εἰς τὸν κατάλογον τῶν μαρτύρων. Ἴδε Εὑρ. τόμ. 10 σελ. 153 ἐν ἀρχ.

§ 6. Οἱ μὴ παρασταθέντες ὡς πολιτικῶς ἐνάγοντες ὁρκίζονται. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τμθ' τοῦ 1839.—Ἴδε Εὑρ. τ. 10 σ. 158 ἐπ.

§ 7. Ἡ μήτηρ τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος ἀνήβου τέκνου δὲν δύναται νὰ ὁρκισθῇ ὡς μάρτυς, αἰτήσαντός τινος τῶν διαδίκων. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 138 τοῦ 1846.—Ἴδε Εὑρετ. λ. *Κηδεμόνες* § 129.

§ 8. Ὁ κηδεμὼν ὡς πολιτικῶς ἐνάγων δὲν ὁρκίζεται ἐξεταζόμενος (ἄρθρ. 122 ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Παγου 33 τοῦ 1847.

§ 9. Ἐξετάζεται ἐνόρκως ἡ μήτηρ τῆς παθούσης; Ἂν δὲ ἐκίνησεν ἀγωγὴν ἐν ὀνόματι τῆς παθούσης κόρης της διὰ τὴν ἀποζημίωσιν; Ἴδε ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 64 τοῦ 1851 ἐν Εὑρ. λ. *Κηδεμόνες* § 129 ἐπ.

§ 10. Καὶ ὁ πολιτικῶς ἐνάγων ὁρκίζεται, ὅταν δὲν ἐναντιωθῇ τις (ἄρθρ. 122 § 3 ποιν. δικ.). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 89 τοῦ 1853.

§ 11. Ὁ γυναικάδελφος τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος ἐξετάζεται ἐνόρκως (ἄρθρον 121 ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 62 τοῦ 1851.

§ 12. Τὸ ἄρθρον 122 τῆς ποινικῆς δικονομίας ἀπαγορεύει τὴν ὅρκισιν μόνου τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος, οὐχὶ δὲ καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 38 τοῦ 1852.

§ 13. Δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως, ὅταν ὡρκίσθη μάρτυς τις, ὅστις ἔπρεπε δῆθεν νὰ ἐξετασθῇ ἀνωμοτί, μὴ γενομένης ἀντιῤῥήσεως. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 17 τοῦ 1850 καὶ 53 τοῦ 1843.

§ 14. Οἱ ὑπερβάντες τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας μαρτυροῦντες, πρέπει νὰ ὁρκίζωνται. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τλβ' τοῦ 1839.

§ 15. Μάρτυρες, ὄντες δεκατεσσάρων ἐτῶν, πρέπει νὰ ὁρκίζωνται.

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας διατάσσει ῥητῶς, ὅτι οἱ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐξετασθησόμενοι μάρτυρες ὀφείλουν πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ἡ ἐξέτασις, νὰ ὁρκισθῶσι δημοσίως ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ δὲ ἄρθρον 122 τῆς αὐτῆς δικονομίας δὲν ἐξαιρεῖ εἰμὴ τοὺς νεωτέρους τῶν δεκατεσσάρων ἐτῶν, ὁρίζον νὰ ἐξετάζωνται οὗτοι ἀνωμοτί· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ μάρτυς Α Β δὲν ὡμολόγησεν ἐνώπιον τῶν ἐν Ἀθήναις κακουργιοδικῶν, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως αὐτῶν, ὅτι ἦτο νεώτερος τῶν δεκατεσσάρων ἐτῶν, ὥστε νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν εἰρημένην ἐξαιρετικὴν διάταξιν, ἀλλ' ὅτι ἦτο δεκατεσσάρων ἐτῶν, ὅπερ δηλοῖ ὅτι εἶχ

συμπληρωμένον τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, διότι ἐὰν δὲν εἶχε τοῦτο συμπληρωμένον ἤθελεν ὁμολογήσει ὅτι τρέχει τὸ 14 ἔτος, ἢ ὅτι ἦτο νεώτερος αὐτοῦ· καὶ ὅμως τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις συνέδρων ἐξέτασε τὸν εἰρημένον μάρτυρα ἀνωμοτί, καὶ τοιουτοτρόπως παρεβίασε τὴν προμνημονευθεῖσαν διάταξιν (ἄρθ. 121 τῆς ποιν. δικονομίας), ἥτις δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν, κατὰ τὸ ἄρθρον 458 ἀρ. 14 τῆς αὐτῆς δικονομίας· ὥστε καθίσταται ἀναιρετέα ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 58 τοῦ 1850.

§ 16. Ἀνωμοτὶ ἐξετάζονται οἱ μάρτυρες, ὅταν τὸ δικαστήριον πείθεται ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως, ὅτι δὲν συνεπλήρωσαν τὸ 21 ἔτος τῆς ἡλικίας των (ἄρθρον 221 τῆς ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 20 τοῦ 1850.

§ 16² Ὅταν τὸ δικαστήριον πεισθῇ ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς ὄψεως τοῦ μάρτυρος, ὅτι οὗτος εἶχε συμπληρωμένον τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας του, τὸν ἐξετάζει ἐνόρκως (ἄρθρα 121, 122 ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 7 τοῦ 1853.

§ 17. Οἱ ἱερεῖς μαρτυροῦντες πρέπει νὰ ὁρκίζωνται ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου· ἄλλως δὲν ἰσχύει ὁ ὅρκος των. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τιθ' τοῦ 1839.—Πρβ. ὅμως τὸν νέον περὶ Ἐκκλησίας νόμον.

§ 17² Ὅταν τὰ πρακτικὰ φέρωσιν, ὅτι ὁ μάρτυς ἱερεὺς ἐξετάσθη ὁρκισθεὶς ἐπὶ τῇ διαβεβαιώσει τῆς ἱερωσύνης του, ἐννοοῦσι προδήλως, ὅτι αὕτη ἐγένετο κατὰ τὸν εἰδικὸν περὶ τούτου νόμον, ὥστε ἡ μὴ μνεία τῆς χρονολογίας καὶ τοῦ ἄρθρου δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 9 τοῦ 1853.

§ 18. Δύναται νὰ ὁρκισθῇ ὁ μάρτυς, καθ' οὗ ἐξεδόθη μὲν ἀπόφασις καταδικάζουσα αὐτὸν εἰς πρόσκαιρα δεσμά, ἀλλ' ἡ ἀπόφασις αὕτη δὲν κατέστη εἰσέτι ἀμετάκλητος (1), καθότι ἠδύνατο εἰσέτι νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ ἐνδίκου τῆς ἀναιρέσεως μέσου (ἄρθρ. 122 § 2 ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 51 τοῦ 1852.

§ 19. Ἡ ἁπλῆ χάρις τῆς ποινῆς δὲν ἀναιρεῖ εἰμὴ τὰς λοιπὰς συνεπείας τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, καὶ ἰδίως τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων· ἄρα ἐξετάζονται ἀνωμοτὶ ὡς μάρτυρες (ἄρθρα 122, 564 ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 36 τοῦ 1850 —Ἴδε τὴν λέξιν *Χάρις*.

§ 20. Ὅταν ὁ μαρτυς εἶπεν ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐκφρασθῇ καλῶς εἰς τὴν καθομιλουμένην γλῶσσαν, ὁ λόγος ὅτι τὸ δικαστή-

(1) Ἴδε ἀνωτ. σελ. §

ριον ὤφειλε νὰ τὸν ὁρκίσῃ ἐκ δευτέρου μετὰ τὸν διωρισμὸν τοῦ ἑρμηνέως, εἶναι ἀνίσχυρος (1). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου **11** τοῦ **1841**.—Πρβ. τὴν λέξιν *Ἑρμηνεία* ἐν Εὐρ τ. 7 σ. 239—245.

Οἱ μάρτυρες ὁρκίζονται τὸν ὅρκον τῆς θρησκείας των (2). *Κατὰ ποίου δὲ τόπου νόμον;*

§ **21.** ὁ νόμος παραδέχεται ὡς ἔγκυρον καὶ τὸν ἰδιαίτερον τρόπον τοῦ ὀμνύειν ὡς πρὸς τοὺς πρεσβεύοντας ἄλλην τινὰ θρησκείαν ἀνεγνωρισμένην ἢ ἀνεκτήν. Δὲν ἀπαιτεῖ δὲ, ὥστε συνάμα μὲ τὸν κατὰ τὴν θρησκείαν των ὅρκον νὰ προφέρωσι καὶ τὸν διὰ τοὺς χριστιανοὺς διαγραφέντα τρόπον ὅτι « θὰ ὁμολογήσουν ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς.» Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. **111** τοῦ **1851**.

§ **22.** Οἱ μάρτυρες ὁρκίζονται τὸν ὅρκον τῆς πίστεώς των. Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου **76** τοῦ **1842**.

§ **23.** Κατὰ τὸν τουρκικὸν νόμον, εἰς τοὺς μάρτυρας ὅρκος δὲν ἐπιβάλλεται, ἡ δὲ παρ' αὐτοῖς διατύπωσις τόπον ἐπέχει ὅρκου.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν τουρκικὸν νόμον, εἰς τοὺς μάρτυρας ὅρκος δὲν ἐπιβάλλεται, ἀλλ' αὐτοὶ εἴθισται νὰ προοιμιάζωσι μὲ τινας τουρκικοὺς λόγους, σημαίνοντας εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν « τὸ σήμερον κόσμος καὶ αὔριον δευτέρα παρουσία » καὶ « τοῦτο τὸ πέρνω εἰς τὴν ψυχήν μου· » ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τῶν ἐν Σύρῳ συνέδρων τῆς 25 φεβρουαρίου 1846, πρὶν ἢ ἐξετασθῇ ὁ μάρτυς Ρ Χ Ὀθωμανὸς ἐπανέλαβε τρὶς εἰς τὴν τουρκικὴν διάλεκτον τὸ « σήμερον κόσμος καὶ αὔριον δευτέρα παρουσία » καὶ ἐβεβαίωσεν ὅτι θέλει εἰπεῖ ὅλην τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν· ὅθεν προηγήθη τῆς καταθέσεως τοῦ μάρτυρος, σύμφωνος μὲ τὸν νενομισμένον τρόπον τῆς θρησκείας, ἡ ἐκπλήρωσις τῆς διατυπώσεως, ἥτις ἐπέχει ὡς πρὸς τοὺς Ὀθωμανοὺς μάρτυρας, τύπον ὅρκου, καὶ ἑπομένως δὲν παρεβιάσθη ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου **121** § **2** τῆς ποιν. δικονομίας, ἐξ ἐναντίας, τὸ δικαστήριον συνεμορφώθη ἐντελῶς μὲ αὐτήν.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 78 τοῦ 1846.

§ 24. Κατὰ τὸν τουρκικὸν νόμον εἰς τοὺς μάρτυρας ὅρκος δὲν ἐπιβάλλεται, ἀλλ' αὐτοὶ εἴθισται νὰ προοιμιάζωσι μὲ τινας τουρ-

---

(1) Ἴδε τὴν λέξιν Ὅ ρ κ ο ς ἐν τῷ πίνακι τῆς σελ. 172 τοῦ 10 τόμου τοῦ Εὐρ.
(2) Ἴδε ἀνωτέρω σελ.

κικοὺς λόγους σημαίνοντας εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν τὸ σήμερον κόσμος καὶ αὔριον δευτέρα παρουσία» καὶ ἐτοῦτο πέρνω εἰς τὴν ψυχήν μου» ἡ δὲ διατύπωσις αὕτη τόπον ἐπέχει ὅρκου. Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 78 τοῦ 1846.

§ 25. Δὲν ὑπάρχει νόμος καθ' ὃν οἱ Ἰουδαῖοι (1) πρέπει νὰ ὁρκίζωνται ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς γεγραμμένης ἐν ἑλληνικῷ κειμένῳ. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 83 τοῦ 1851.

ΣΗΜ. Περὶ τοῦ ὅρκου τῶν Ἰουδαίων, ἴδε Εὐρ. τόμ. 8 σελ. 160 (λέξιν *Ἰουδαῖοι*).

§ 26. Ὁ νόμος παραδέχεται ὡς ἔγκυρον καὶ τὸν ἰδιαίτερον τρόπον τοῦ ὀμνύειν ἄλλην τινὰ θρησκείαν ἀνεγνωρισμένην ἢ ἀνεκτὴν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως· δὲν ἀπαιτεῖ δὲ ὥστε συνάμα μὲ τὸν κατὰ τὴν θρησκείαν των ὅρκον νὰ προσφέρωσι καὶ τὸν διὰ τοὺς χριστιανοὺς διαγραφέντα τρόπον, ὅτι θὰ ὁμολογήσουν ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς (ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 111 τοῦ 1851.

§ 27. Οἱ ἐν Τριεστίῳ ἐξεταζόμενοι ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων μάρτυρες ὁρκίζονται κατὰ τὸν ἐκεῖ ἰσχύοντα τύπον τοῦ ὅρκου. Πότε δὲ προτείνονται αἱ ἀκυρότητες τῆς ὁρκωμοσίας;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ὁ Σ Δ Σ ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου δὲν ἐπρότεινεν ὅτι οἱ ἐν Τριεστίῳ ἐνόρκως ἐξετασθέντες μάρτυρες δὲν ὡρκίσθησαν κατὰ τὸν ἐκεῖ ἰσχύοντα τύπον τοῦ ὅρκου· ἄρα δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τοῦτο κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου, οὔτε νὰ ἐπικαλεσθῇ ἀναιρέσεως λόγον, ὅτι δὲν ὡρκίσθησαν κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν, καὶ ὅτι εἷς τῶν μαρτύρων δὲν ὡρκίσθη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, διότι ἀφοῦ ἐκ τῶν μαρτύρων ἀποδεικνύεται ὅτι οἱ μάρτυρες ὡρκίσθησαν, ἕπεται ὅτι ἕκαστος ὡρκίσθη κατὰ τὸν ἐκεῖ διαγεγραμμένον τύπον τοῦ ὅρκου, καὶ ἡ μαρτυρία αὐτῶν ἰσχύει κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα *Locus regit actum*, ὅνπερ καθιεροῖ τὸ ἄρθρ. 386 τῆς πολ. δικονομίας.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 30 τοῦ 1852.

Τρόπος τῆς βεβαιώσεως τῆς ὁρκωμοσίας τῶν μαρτύρων (2).

§ 28. Ἡ ἐν τοῖς πρακτικοῖς μνεία, ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη κατὰ

(1) Ἴδε ἀνωτ. §

(2) Ἴδε ἀνωτέρω σελ.

§ 184. Ὅρα Βύρ. τόμ. 6 σελ. 679, ἂν ὁ ὅρκος ἦναι δεκτὸς ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρου 729 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

§ 185. Ἀπόφασις, καταδικάζουσά τινα νὰ πληρώσῃ χρήματα ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς δόσεως ὅρκου τινός, ἐξήρτηται μὲν ἐκ τῆς δόσεως ἢ μὴ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοιαύτη διάταξις ὑπὸ ὅρον ὡς πρὸς τὸν ὅρκον δὲν ἀπαγορεύεται (Νόμ. 11 Κώδ. (7, 45)—Βασιλ. (ΙΧ, 1) 79. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 249 τοῦ 1851, κυροῦσα τὴν 887 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.

§ 186. Ὅρα παρατηρήσεις εἰς τὰ Βασιλικὰ τόμ. 3 σελ. 659 ὑποσημ.

§ 187. Ἡ παραγραφὴ παύει, ὅταν ὁ διάδικος ἐκπληρώσῃ τὰ παρὰ τοῦ νόμου πρὸς διατήρησιν τῶν δικαιωμάτων του. Δὲν παραβιάζει λοιπὸν τ' ἄρθρα 197, 199, 352, 463 καὶ 471 τῆς πολ. δικονομίας ὁ ἐμφανισθεὶς μὲν ἵνα ὀμόσῃ τὸν ἐπιβληθέντα αὐτῷ ὅρκον, ἀλλὰ μὴ ὁρκισθεὶς διὰ τὴν μὴ συγκρότησιν δικαστηρίου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 45 τοῦ 1845, ἣν ἐν Βύρετ. τόμ. 4 λέξει *Ἁρμοδιότης Προξένων*.

ΣΗΜ. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἀνήκει εἰς τοὺς ἀνωτέρω §§ 94—104.

Πίναξ λεκτικὸς
τῆς λέξεως ΟΡΚΟΣ.

Πίναξ

Τῶν περὶ ὅρκου πολιτικῶν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεων, ὅσαι μνημονεύονται εἰς τὰς ἀνωτέρω σελίδας 279—283.

ΣΗΜ. Ὁ πρῶτος ἀριθμὸς σημαίνει τὰς ἀποφάσεις, ὁ τελευταῖος τοὺς §§, ἔνθα μνημονεύονται.

Ἀπόφ. 114 τοῦ 1837	2.	Ἀποφ. 15 τοῦ 1843	4.
» 204 τοῦ 1847	3.	» 134 τοῦ 1861	9.

Αἱ μνημονευόμεναι πολιτικαὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεις εἰς τὰς σελίδας 283—352.

Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Π. τοῦ 1837.

89	37.
114	107.
133	103, δ.
Τοῦ 1839.	
227	170.
240	121.
301	136.
Τοῦ 1840.	
314	137.
333	96.
366	171.
240	122.
Τοῦ 1841.	
6	24, ε, ζ, η. 102, ιγ.
Τοῦ 1842.	
9	56.
25	23, ε.
Τοῦ 1843.	
15	4 τῆς σ. 279 ἑπ.
55	
Τοῦ 1845.	
105	149.
Τοῦ 1846.	
40	14.
64	105, θ.
74	13. 175.
98	139, γ. 143.
Τοῦ 1847.	
37	103, γ.
45	105. η.
58	142.
61	139, γ. 143
71	8.
Ἀποφ. 118	144.
124	
132	9. 31.
152	87.
153	184.
165	184.
175	16, 46.
178	25. ζ.
187	9.
197	
199	40.
Τοῦ 1848.	
5	79.
40	100, α.
68	80. 149.
106	35.
150	100, α.
Τοῦ 1849.	
7	123. 124.
28	97. 102, δ. 103, α, β. 105, ιβ.
37	97. 103, ε. 105, ιγ.
70	23, β.
74	145.
81	102, β.
86	134 β'.
92	150.
121	151.
211	82.
282	11.
284	8.
288	8.
289	8.
290	89.
Τοῦ 1850.	
30	105, ια.

Ἀποφ. 12	81. 86, 118.
102	36.
141	65.
161	53. 64. 146.
189	138. 157.
230	24, δ.
270	158.
288	58.
217	100, ε.
244	100, γ.
280	24.
Τοῦ 1851.	
33	7.
97	88. 91
105	23, ς.
230	133.
149	146.
249	185.
260	132.
Τοῦ 1852.	
2	40.
3	102, γ.
39	117.
61	86. 108.
369	95.
419	98.
435	102, ς.
Τοῦ 1853.	
6	148.
106	124.
110	24, α.
130	22, ιγ.
159	21, γ.
57	24, γ,
305	31.
365	148.
393	23, η.

ΟΡΚΟΣ ἑρμηνέων καὶ πραγματογνωμόνων (Ποιν. δίκαι).

§ 1. Τὸ περὶ τῆς ὁρκωμοσίας τοῦ πραγματογνώμονος πρέπει νὰ αἰτιολογῆται δεόντως· μόνη ἡ πρὸς τὸν ἰατρὸν πρόσκλησις τοῦ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀνακριτικήν τινα πρᾶξιν, δὲν ἐμφαίνει ὅτι καὶ ὡρκίσθη (ἄρθρον 81 ποινικῆς δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 31 τοῦ 1853.

§ 2. Δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐξάγηται ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ ἰατροῦ, ἂν οὗτος ἔδωκεν ὅρκον, ὅταν ἄλλοθεν ἦναι ἀποδεδειγμένον ὅτι ὡρκίσθη. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 42 τοῦ 1852.

§ 3. Ἡ μὴ ὅρκισις τοῦ πραγματογνώμονος δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 39 τοῦ 1848.

§ 4. Ἴδε καὶ τὴν 33 τοῦ 1853 ποινικὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου.

§ 5. Ὁ ἑρμηνεὺς δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐπαναλαμβάνῃ κατὰ πᾶσαν μαρτυρίαν τὸν ὅρκον. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 79 τοῦ 1850.— Ἴδε Εὑρ. τόμ. 7 σελ. 239—245.

§ 6. Οἱ ἑρμηνεῖς δὲν ὁρκίζονται κατὰ πᾶσαν ἐξέτασιν μάρτυρος τινός. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου σνά τοῦ 1839.—Ἴδε τὴν λέξιν *Ἑρμηνεία* ἐν Εὑρ. τόμ. 7 σελ. 243 § 9.

ΟΡΚΟΣ ΜΑΡΤΥΡΩΝ (Ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων).

Διάφορα.

§ 1. Ὁ λόγος, ὅτι τὸ ἀντικείμενον τοῦ ὅρκου ὑπερέβαινε τὰς 50 δραχμὰς καὶ ἕνεκα τούτου δὲν ἐπετρέπετο διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, εἶναι ἀπαράδεκτος κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου προτεινόμενος. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 25 τοῦ 1843. Ἴδε τὴν λέξιν *Μαρτυρες* ἐν Εὑρ. τόμ. 9 σ. 379 ἐπ. καὶ τόμ. 10 σ. 1 ἐπ.

§ 2, Ἡ μνεία ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη μόνον ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, δὲν εἶναι ἱκανὴ πρὸς βεβαίωσιν, ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη κατὰ τὸ ἄρθρ. 121 τῆς ποιν. δικονομίας. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 141 τοῦ 1846.

§ 3. Ὁ νόμος δὲν τιμωρεῖ τὸν ὁρκιζόμενον πρὸς ἀπολαυὴν δικαιωμάτων πενίας, καίτοι ἀποδειχθείσης τῆς εὐπορίας του. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 29 τοῦ 1847.—Ἴδε τὴν λ. *Ψευδορκία.*

Ποῖοι ὁρκίζονται ἢ δὲν ὁρκίζονται ὡς μάρτυρες;

§ 4. Ἡ ἔνορκος ἐξέτασις ἐπιτρέπεται, ὅταν ὁ ἐξετασθησόμενος μέλλῃ νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκτὸς τοῦ κράτους. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου σκδʹ τοῦ 1838.

§ 4² Δύναται νὰ ἐξετασθῇ μάρτυς ἐνόρκως εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ἂν ἡ ἔκθεσις δὲν διαλαμβάνῃ τὴν αἰτίαν τῆς ἐξετάσεώς του· βεβαιωθέντος δὲ ὅτι ὁ μάρτυς ἀπεβίωσεν ὀλίγον μετὰ τὴν ἐξέτασίν του, ὑπάρχει βεβαιωμένος ὁ κίνδυνος, τὸν ὁποῖον ἀπαιτεῖ τὸ ἄρθρ. 134 τῆς ποιν. δικονομίας, διὰ νὰ ἐξετασθῇ ὁ μάρτυς ἐνόρκως (ἄρθρα 122 καὶ 124 τῆς ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 87 τοῦ 1847.

§ 4³. Ἂν ἡ κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ἐνόρκως ληφθεῖσα μαρτυρία δὲν ἀνεγνώσθη ἐπὶ ἀκροατηρίου, δὲν ὑπάρχει ἐκ τούτου λόγος ἀναιρέσεως, διότι, κατὰ τὸ ἄρθρον 124 τῆς ποιν. δικονομίας, ἀκυρότης ὑπάρχει, ὅταν, γενομένης αἰτήσεως, δὲν ἀνεγνώσθη ἡ κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ληφθεῖσα ἄκυρος μαρτυρία. Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 56 τοῦ 1845.

ΣΗΜ. Περὶ τῶν κατὰ τὴν ἀνάκρισιν λαμβανομένων ἐνόρκων μαρτυριῶν καὶ περὶ τῆς ἀναγνώσεώς των, ἴδε Εὑρ. τ. 10 σ. 152.

§ 4⁴ Ὅταν ἀνεγνώσθησαν μαρτυρίαι, ὡς ἐνόρκως ληφθεῖσαι, ὑποτίθεται, ἂν δὲν ἐγένετο ἀντίρρησις, ὅτι αὗται ἐλήφθησαν σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρον 124 τῆς ποιν. δικονομίας (431 αὐτ.). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 52 τοῦ 1853.

§ 5. Ἔνορκος κατάθεσις μάρτυρος, μὴ ἐμπεριεχομένου εἰς τὸν κατάλογον τῶν μαρτύρων. Ἴδε Εὐρ. τόμ. 10 σελ. 153 ἐν ἀρχ.

§ 6. Οἱ μὴ παρασταθέντες ὡς πολιτικῶς ἐνάγοντες ὁρκίζονται. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τμθ' τοῦ 1839.—Ἴδε Εὐρ. τ. 10 σ. 158 ἐπ.

§ 7. Ἡ μήτηρ τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος ἀνήβου τέκνου δὲν δύναται νὰ ὁρκισθῇ ὡς μάρτυς, αἰτήσαντός τινος τῶν διαδίκων. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 138 τοῦ 1846.—Ἴδε Εὑρετ. λ. *Κηδεμόνες* § 129.

§ 8. Ὁ κηδεμὼν ὡς πολιτικῶς ἐνάγων δὲν ὁρκίζεται ἐξεταζόμενος (ἄρθρ. 122 ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Παγου 33 τοῦ 1847.

§ 9. Ἐξετάζεται ἐνόρκως ἡ μήτηρ τῆς παθούσης; Ἂν δὲ ἐκίνησεν ἀγωγὴν ἐν ὀνόματι τῆς παθούσης κόρης της διὰ τὴν ἀποζημίωσιν; Ἴδε ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 64 τοῦ 1851 ἐν Εὑρ. λ. *Κηδεμόνες* § 129 ἐπ.

§ 10. Καὶ ὁ πολιτικῶς ἐνάγων ὁρκίζεται, ὅταν δὲν ἐναντιωθῇ τις (ἄρθρ. 122 § 3 ποιν. δικ.). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 89 τοῦ 1853.

§ 11. Ὁ γυναικάδελφος τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος ἐξετάζεται ἐνόρκως (ἄρθρον 121 ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 62 τοῦ 1851.

§ 12. Τὸ ἄρθρον 122 τῆς ποινικῆς δικονομίας ἀπαγορεύει τὴν ὅρκισιν μόνου τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος, οὐχὶ δὲ καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 38 τοῦ 1852.

§ 13. Δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως, ὅταν ὡρκίσθη μάρτυς τις, ὅστις ἔπρεπε δῆθεν νὰ ἐξετασθῇ ἀνωμοτί, μὴ γενομένης ἀντιῤῥήσεως. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 17 τοῦ 1850 καὶ 53 τοῦ 1843.

§ 14. Οἱ ὑπερβάντες τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας μαρτυροῦντες, πρέπει νὰ ὁρκίζωνται. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τλϐ' τοῦ 1839.

§ 15. Μάρτυρες, ὄντες δεκατεσσάρων ἐτῶν, πρέπει νὰ ὁρκίζωνται.

Ἀπόφ. α Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας διατάσσει ῥητῶς, ὅτι οἱ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐξετασθησόμενοι μάρτυρες ὀφείλουν πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ἡ ἐξέτασις, νὰ ὁρκισθῶσι δημοσίως ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ δὲ ἄρθρον 122 τῆς αὐτῆς δικονομίας δὲν ἐξαιρεῖ εἰμὴ τοὺς νεωτέρους τῶν δεκατεσσάρων ἐτῶν, ὁρίζον νὰ ἐξετάζωνται οὗτοι ἀνωμοτί· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ μάρτυς Α Β δὲν ὡμολόγησεν ἐνώπιον τῶν ἐν Ἀθήναις κακουργιοδικῶν, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως αὐτῶν, ὅτι ἦτο νεώτερος τῶν δεκατεσσάρων ἐτῶν, ὥστε νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν εἰρημένην ἐξαιρετικὴν διάταξιν, ἀλλ' ὅτι ἦτο δεκατεσσάρων ἐτῶν, ὅπερ δηλοῖ ὅτι εἶχ

συμπληρωμένον τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, διότι ἐὰν δὲν εἶχε τοῦτο συμπληρωμένον ἤθελεν ὁμολογήσει ὅτι τρέχει τὸ 14 ἔτος, ἢ ὅτι ἦτο νεώτερος αὐτοῦ· καὶ ὅμως τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις συνέδρων ἐξέτασε τὸν εἰρημένον μάρτυρα ἀνωμοτί, καὶ τοιουτοτρόπως παρεβίασε τὴν προμνημονευθεῖσαν διάταξιν (ἄρθ. 121 τῆς ποιν. δικονομίας), ἥτις δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν, κατὰ τὸ ἄρθρον 458 ἀρ. 14 τῆς αὐτῆς δικονομίας· ὥστε καθίσταται ἀναιρετέα ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 58 τοῦ 1850.

§ 16. Ἀνωμοτὶ ἐξετάζονται οἱ μάρτυρες, ὅταν τὸ δικαστήριον πείθεται ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως, ὅτι δὲν συνεπλήρωσαν τὸ 21 ἔτος τῆς ἡλικίας των (ἄρθρον 221 τῆς ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 20 τοῦ 1850.

§ 16² Ὅταν τὸ δικαστήριον πεισθῇ ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς ὄψεως τοῦ μάρτυρος, ὅτι οὗτος εἶχε συμπληρωμένον τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας του, τὸν ἐξετάζει ἐνόρκως (ἄρθρα 121, 122 ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 7 τοῦ 1853.

§ 17. Οἱ ἱερεῖς μαρτυροῦντες πρέπει νὰ ὁρκίζωνται ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου· ἄλλως δὲν ἰσχύει ὁ ὅρκος των. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τιθ΄ τοῦ 1839.—Πρβ. ὅμως τὸν νέον περὶ Ἐκκλησίας νόμον.

§ 17² Ὅταν τὰ πρακτικὰ φέρωσιν, ὅτι ὁ μάρτυς ἱερεὺς ἐξετάσθη ὁρκισθεὶς ἐπὶ τῇ διαβεβαιώσει τῆς ἱερωσύνης του, ἐννοοῦσι προδήλως, ὅτι αὕτη ἐγένετο κατὰ τὸν εἰδικὸν περὶ τούτου νόμον, ὥστε ἡ μὴ μνεία τῆς χρονολογίας καὶ τοῦ ἄρθρου δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 9 τοῦ 1853.

§ 18. Δύναται νὰ ὁρκισθῇ ὁ μάρτυς, καθ᾽ οὗ ἐξεδόθη μὲν ἀπόφασις καταδικάζουσα αὐτὸν εἰς πρόσκαιρα δεσμά, ἀλλ᾽ ἡ απόφασις αὕτη δὲν κατέστη εἰσέτι ἀμετάκλητος (1), καθότι ἠδύνατο εἰσέτι νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ ἐνδίκου τῆς ἀναιρέσεως μέσου (ἄρθρ. 122 § 2 ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 51 τοῦ 1852.

§ 19. Ἡ ἁπλῆ χάρις τῆς ποινῆς δὲν αναιρεῖ εἰμὴ τὰς λοιπὰς συνεπείας τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, καὶ ἰδίως τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων· ἄρα ἐξετάζονται ἀνωμοτὶ ὡς μάρτυρες (ἄρθρα 122, 564 ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 36 τοῦ 1850 —Ἴδε τὴν λέξιν *Χάρις*.

§ 20. Ὅταν ὁ μαρτυς εἶπεν ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐκφρασθῇ καλῶς εἰς τὴν καθομιλουμένην γλῶσσαν, ὁ λόγος ὅτι τὸ δικαστή-

---

(1) Ἴδε ἀνωτ. σελ. §

ριον ὤφειλε νὰ τὸν ὁρκίσῃ ἐκ δευτέρου μετὰ τὸν διορισμὸν τοῦ ἑρμηνέως, εἶναι ἀνίσχυρος (1). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 11 τοῦ 1841.—Πρβ. τὴν λέξιν *Ἑρμηνεία* ἐν Εὑρ τ. 7 σ. 239—245.

Οἱ μάρτυρες ὁρκίζονται τὸν ὅρκον τῆς θρησκείας των (2). Κατὰ ποῖον δὲ τόπον νόμον;

§ 21. ὁ νόμος παραδέχεται ὡς ἔγκυρον καὶ τὸν ἰδιαίτερον τρόπον τοῦ ὀμνύειν ὡς πρὸς τοὺς πρεσβεύοντας ἄλλην τινὰ θρησκείαν ἀνεγνωρισμένην ἢ ἀνεκτήν. Δὲν ἀπαιτεῖ δέ, ὥστε συνάμα μὲ τὸν κατὰ τὴν θρησκείαν των ὅρκον νὰ προφέρωσι καὶ τὸν διὰ τοὺς χριστιανοὺς διαγραφέντα τρόπον ὅτι « θὰ ὁμολογήσουν ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς.» Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 111 τοῦ 1851.

§ 22. Οἱ μάρτυρες ὁρκίζονται τὸν ὅρκον τῆς πίστεώς των. Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 76 τοῦ 1842.

§ 23. Κατὰ τὸν τουρκικὸν νόμον, εἰς τοὺς μάρτυρας ὅρκος δὲν ἐπιβάλλεται, ἡ δὲ παρ' αὐτοῖς διατύπωσις τόπον ἐπέχει ὅρκου.

Ἀπόφ. « Ἐπειδή, κατὰ τὸν τουρκικὸν νόμον, εἰς τοὺς μάρτυρας ὅρκος δὲν ἐπιβάλλεται, ἀλλ' αὐτοὶ εἴθισται νὰ προοιμιάζωσι μέ τινας τουρκικοὺς λόγους, σημαίνοντας εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν « τὸ σήμερον κόσμος καὶ αὔριον δευτέρα παρουσία » καὶ « τοῦτο τὸ πέρνω εἰς τὴν ψυχήν μου· » ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τῶν ἐν Σύρῳ συνέδρων τῆς 25 φεβρουαρίου 1846, πρὶν ἢ ἐξετασθῇ ὁ μάρτυς Ρ Χ Ὀθωμανὸς ἐπανέλαβε τρὶς εἰς τὴν τουρκικὴν διάλεκτον τὸ « σήμερον κόσμος καὶ αὔριον δευτέρα παρουσία » καὶ ἐβεβαίωσεν ὅτι θέλει εἰπεῖ ὅλην τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν· ὅθεν προηγήθη τῆς καταθέσεως τοῦ μάρτυρος, σύμφωνος μὲ τὸν νενομισμένον τρόπον τῆς θρησκείας, ἡ ἐκπλήρωσις τῆς διατυπώσεως, ἥτις ἐπέχει ὡς πρὸς τοὺς Ὀθωμανοὺς μάρτυρας, τύπον ὅρκου, καὶ ἐπομένως δὲν παρεβιάσθη ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 121 § 2 τῆς ποιν. δικονομίας, ἐξ ἐναντίας, τὸ δικαστήριον συνεμορφώθη ἐντελῶς μὲ αὐτήν.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 78 τοῦ 1846.

§ 24. Κατὰ τὸν τουρκικὸν νόμον εἰς τοὺς μάρτυρας ὅρκος δὲν ἐπιβάλλεται, ἀλλ' αὐτοὶ εἴθισται νὰ προοιμιάζωσι μέ τινας τουρ-

(1) Ἴδε τὴν λέξιν Ὅρκος ἐν τῷ πίνακι τῆς σελ. 172 τοῦ 10 τόμου τοῦ Εὑρ.
(2) Ἴδε ἀνωτέρω σελ.

κικοὺς λόγους σημαίνοντας εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν τὸ σήμερον κόσμος καὶ αὔριον δευτέρα παρουσία» καὶ «τοῦτο πέρνω εἰς τὴν ψυχήν μου» ἡ δὲ διατύπωσις αὕτη τόπον ἐπέχει ὅρκου. Ἀπ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 78 τοῦ 1846.

§ 25. Δὲν ὑπάρχει νόμος καθ' ὃν οἱ Ἰουδαῖοι (1) πρέπει νὰ ὁρκίζωνται ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς γεγραμμένης ἐν ἑλληνικῷ κειμένῳ. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 83 τοῦ 1851.

ΣΗΜ. Περὶ τοῦ ὅρκου τῶν Ἰουδαίων, ἴδε Εὑρ. τόμ. 8 σελ. 160 (λέξιν *Ἰουδαῖοι*).

§ 26. Ὁ νόμος παραδέχεται ὡς ἔγκυρον καὶ τὸν ἰδαίτερον τρόπον τοῦ ὀμνύειν ἄλλην τινὰ θρησκείαν ἀνεγνωρισμένην ἢ ἀνεκτὴν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως· δὲν ἀπαιτεῖ δὲ ὥστε συνάμα μὲ τὸν κατὰ τὴν θρησκείαν των ὅρκον νὰ προσφέρωσι καὶ τὸν διὰ τοὺς χριστιανοὺς διαγραφέντα τρόπον, ὅτι θὰ ὁμολογήσουν ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς (ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 111 τοῦ 1851.

§ 27. Οἱ ἐν Τριεστίῳ ἐξεταζόμενοι ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων μάρτυρες ὁρκίζονται κατὰ τὸν ἐκεῖ ἰσχύοντα τύπον τοῦ ὅρκου. Πότε δὲ προτείνονται αἱ ἀκυρότητες τῆς ὁρκωμοσίας;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ὁ Σ Δ Σ ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου δὲν ἐπρότεινεν ὅτι οἱ ἐν Τριεστίῳ ἐνόρκως ἐξετασθέντες μάρτυρες δὲν ὡρκίσθησαν κατὰ τὸν ἐκεῖ ἰσχύοντα τύπον τοῦ ὅρκου· ἄρα δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τοῦτο κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου, οὔτε νὰ ἐπικαλεσθῇ ἀναιρέσεως λόγον, ὅτι δὲν ὡρκίσθησαν κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν, καὶ ὅτι εἷς τῶν μαρτύρων δὲν ὡρκίσθη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, διότι ἀφοῦ ἐκ τῶν μαρτύρων ἀποδεικνύεται ὅτι οἱ μάρτυρες ὡρκίσθησαν, ἕπεται ὅτι ἕκαστος ὡρκίσθη κατὰ τὸν ἐκεῖ διαγεγραμμένον τύπον τοῦ ὅρκου, καὶ ἡ μαρτυρία αὐτῶν ἰσχύει κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα *Locus regit actum*, ὅνπερ καθιεροῖ τὸ ἄρθρ. 386 τῆς πολ. δικονομίας.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 30 τοῦ 1852.

Τρόπος τῆς βεβαιώσεως τῆς ὁρκωμοσίας τῶν μαρτύρων (2).

§ 28. Ἡ ἐν τοῖς πρακτικοῖς μνεία, ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη κατὰ

---

(1) Ἴδε ἀνωτ. §
(2) Ἴδε ἀνωτέρω σελ.

τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας συνετάγει, ὅτι ὡρκίσθη ἐπὶ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 21 τοῦ 1851.

§ 29. Οἱ μάρτυρες ὁρκιζόμενοι *κατὰ τὰς διατυπώσεις*, ἐννοεῖται, ὅτι ὡρκίσθησαν κατὰ τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 31 τοῦ 1848.

§ 30. Ἡ βεβαίωσις ὅτι οἱ μάρτυρες ὡρκίσθησαν κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας ὁρκίσεώς των (1). Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 1 καὶ 12 τοῦ 1847.

§ 31. Ἡ μνεία ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου δὲν ἀναπληροῖ τὴν παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένην βεβαίωσιν τῆς κατὰ τὸν νόμον ὁρκίσεως.

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 121 τῆς ποιν. δικονοσιας, οἱ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐξεταζόμενοι μάρτυρες χρεωστοῦν πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ἡ ἐξέτασις, νὰ ὁρκισθῶσιν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου δημοσίως, ὅτι θέλουν ὁμιλήσει ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς, καὶ ὅτι θέλουν εἰπῆ τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν, ὥστε ὁ ὅρκος πρέπει νὰ γίνηται κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην καὶ νὰ περιλαμβάνῃ ὅλας τὰς λέξεις αὐτῆς· πᾶσα δὲ παράλειψις ἢ διαφορὰ τοῦ εἰρημένου τύπου τοῦ ὅρκου ἐπιφέρει τὴν ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως, ὡς διατάσσει ῥητῶς τὸ ἄρθρον 457 § 14 τῆς αὐτῆς δικονομίας, καθότι ἄλλως ὑποτίθεται, ὅτι δὲν ὡρκίσθη παντάπασιν ὁ μάρτυς, ἢ ὅτι ὡρκίσθη πλημμελῶς παρὰ τὸν διαγεγραμμένον τύπον· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἐμφαίνεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως, ὅτι ἡ προσαχθεῖσα ὡς μάρτυς εἰς τὴν κατὰ τῶν ἀναιρεσειόντων δίκην ἡ Ε Δ ὡρκίσθη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, δὲν ἀποδεικνύεται ὅμως ὅτι ὡρκίσθη διὰ νὰ ὁμιλήσῃ ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς καὶ νὰ εἴπῃ ὅλην τὴν ἀλήθειαν κτλ. οὐδ' ἄλλως βεβαιοῦται ἐκ τῶν αὐτῶν πρακτικῶν, ὅτι ὁ ὅρκος ἐδόθη παρ' αὐτῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας, ὅπως ἀναφέρεται ἐν αὐτοῖς διὰ τοὺς ἄλλους μάρτυρας, τοῦ ὁποίου ἡ ἁπλῆ μνεία ἤθελεν ἐκπληρώσει τὸν σκοπὸν τοῦ νόμου· ὅθεν ὁ περὶ τούτου λόγος τῶν ἀναιρεσειόντων εἶναι νόμιμος καὶ ἑπομένως καθίσταται ἀναιρετέα ἡ κατ' αὐτῶν καταδικαστικὴ ἀπόφασις ἡ ὑπ' ἀριθ. 96 τῶν ἐν Ἀθήναις συνέδρων.»

Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 91 τοῦ 1845.

---

(1) Διότ' ἡ βεβαίωσις τῶν πρακτικῶν ὅτι τῶν μαρτύρων ἡ ὅρκισις ἐγένετο κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἄλλην ἔννοιαν, εἰμὴ ὅτι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος θρησκευτικὴ πρᾶξις ἐξεπληρώθη κατὰ τὸν νόμον.

§ 32. Ἡ βεβαίωσις ὅτι οἱ μάρτυρες ὡρκίσθησαν κατὰ τὸν νόμον ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ ὅρκος ἐγένετο κατὰ τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας. Ἀπόφ. ποιν. ποιν. Ἀρ. Π. 28 τοῦ 1844.

§ 33. Ἡ μὴ ὅρκισις μάρτυρος, κατὰ τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας, ἐπιφέρει ἀναίρεσιν (1).

Ἀποφάσεις ποιν. Ἀρείου Πάγου 24, 37, 44, 111 καὶ 108 τοῦ 1847, ἡ δὲ τελευταία φέρει·

« Ἐπειδή, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 120 τῆς ποιν. δικονομίας, οἱ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐξεταζόμενοι μάρτυρες χρεωστοῦν, πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ἡ ἐξέτασις, νὰ ὁρκισθῶσιν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ὅτι θέλουν ὁμιλήσει ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς, καὶ ὅτι θέλουν εἰπεῖ τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν, ὥστε ὁ ὅρκος πρέπει νὰ γίνηται κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην· πᾶσα δὲ παράλειψις ἢ διαφορὰ τοῦ τύπου τοῦ ὅρκου ἐπιφέρει τὴν ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως, ὡς διατάσσει ῥητῶς τὸ ἄρθρ. 407 ἀριθ. 6 τῆς αὐτῆς δικονομίας· καθότι ἄλλως ὑποτίθεται, ὅτι δὲν ὡρκίσθη παντάπασιν ὁ μάρτυς, καὶ ὅτι ὡρκίσθη πλημμελῶς παρὰ τὸν διαγεγραμμένον τύπον. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς δημοσίου συνεδριάσεως τῶν ἐν Σπάρτῃ πλημμελειοδικῶν ἐμφαίνεται, ὁ προσαχθεὶς ὡς μάρτυς τῆς κατηγορίας εἰς τὴν κατὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος δίκην Ι Δ, ὡρκίσθη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, δὲν ἀποδεικνύεται ὅμως καὶ ὅτι ὡρκίσθη διὰ νὰ ὁμιλήσῃ ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς καὶ εἰπεῖ ὅλην τὴν ἀλήθειαν κλπ., οὐδ' ἄλλως βεβαιοῦται ἐκ τῶν αὐτῶν πρακτικῶν, ὅτι ὁ ὅρκος ἐδόθη κατὰ τὸ ἄρθρον 126 τῆς ποιν. δικονομίας, καθόσον ἀναφέρεται ἐν αὐτοῖς διὰ τοὺς ἄλλους μάρτυρας, τοῦ ὁποίου ἡ ἁπλῆ μνεία ἤθελεν ἐκπληρώσει τὸν σκοπὸν τοῦ νόμου· ὅθεν ὁ περὶ τούτου λόγος τῶν ἀναιρεσειόντων εἶναι νόμιμος καὶ ἑπομένως καθίσταται ἀναιρετέα ἡ ὑπ' ἀριθ. 408 ἀπόφασις τῶν ἐν Σπάρτῃ πλημμελειοδικῶν.»

§ 34. Ἡ διπλῆ ὅρκισις μάρτυρός τινος δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 85 τοῦ 1844.

§ 35. Ἡ κατὰ τὴν ὁρκωμοσίαν παράλειψις τῶν λέξεων *ἀφόβως* καὶ *ἀπαθῶς* δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως, διότι ὁ νόμος ἀπαιτεῖ μὲν τὴν ὅρκισιν τῶν μαρτύρων, ἀλλὰ δὲν διατάσσει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τὴν ῥητὴν μνείαν τῶν εἰρημένων λέξεων. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 3 τοῦ 1844.

---

(1) Η δὲ ὅρκισις πρέπει νὰ βεβαιοῦται ἐκ τῶν πρακτικῶν, ἢ νὰ μνημονεύηται εἰς τὴν ἀπόφασιν.

§ 36. Κατὰ τὸ ἄρθ. 121 τῆς ποινικῆς δικονομίας, οἱ **μάρτυρες** χρεωστοῦν νὰ ὁρκισθῶσιν ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου, ὅτι θέλουν ὁμολογήσει ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς ὅτι θέλουν εἰπεῖ ὅλην τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν, καὶ τοῦτο νὰ βεβαιοῦται διὰ τῶν πρακτικῶν ἢ τῆςἀποφάσεως· ἄλλως ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως (ἄρθρα 360 § 4 καὶ 121 ποιν. δικονομίας). ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἐξήγετο ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη τὸν ἐν τῷ ἄρθρῳ 121 διαλαμβανόμενον ὅρκον. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 63 τοῦ 1850.

§ 37. Ἡ ἐν τοῖς πρακτικοῖς μνεία, ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη κατὰ τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας ἀποδεικνύει ὅτι ὁ **μάρτυς** ὡρκίσθη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρείου Πάγου 21 τοῦ 1851.

ΟΡΟΣ. Ἴδε Καλλ. βιβλ. γ. § 71 ἐπ.

§ 1. Οἱ μὴ πληρώσαντες ἐγγυηταὶ δύνανται νὰ ἐκποιήσωσι τὰ κτήματα, τὰ ὁποῖα τοῖς ὑποθηκεύθησαν πρὸς ἀσφάλειάν των; Ἴδε τὴν 8763 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν καὶ τὴν λέξιν *Ἐγγύησις*.

§ 2. Συνάλλαγμα (οἷον ἐκχώρησις, ἀγοραπωλησία), ὅταν τὸ ἀντικείμενον ἐξήρτηται ἀπὸ ὅρον, συγχωρεῖται; Ἴδε ἀπόφασιν 10663 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 3. Ἀγορὰ ὑπὸ ὅρον. Ἴδε τὴν λέξιν *Πώλησις* καὶ ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 165 τοῦ 1851.

§ 4. Καταδίκη ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ ὅρκου συγχωρεῖται; Ἴδε τὴν λέξιν *Ὅρκος* ἀνωτέρω σελ. καὶ ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 247 τοῦ 1851.

§ 5. Ὁ ὑπὸ ὅρον μὴ ἐκτελεσθέντα μισθώσας φόρους ἐνέχεται; Ἴδε τὴν ἀπόφασιν 9437 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 6. Ὑποθήκης ἐγγραφὴ ὑπὸ ὅρον συγχωρεῖται, μετὰ δὲ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ὅρου, παράγει συνεπείας ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς της αὐτῆς. Ἴδε ἐν λέξει *Ὑποθήκη* τὴν ἀπόφ. 10697 τοῦ 1853 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, τμ. β.

§ 7. Ὁ ὑποσχόμενος εἰς προῖκα τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, τῆς ὁποίας ὅμως παρακρατεῖ τὴν ἐπικαρπίαν ἐφ' ὅρου ζωῆς, δύναται νὰ τὴν ὑποθηκεύσῃ; Ἴδε τὴν 1049 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν ἐν λέξει *Ὑποθήκη*.

§ 8. Ὁ εἴς τι ὁμόλογον διαλαμβανόμενος ὅρος, ὅτι ὁ ὀφειλέτης θέλει πληρώσει τὸ κεφάλαιον, ὅταν θελήσῃ, εἶναι ἄκυρος; Ὄχι. Ὁ ὅρος αὐτὸς εἶναι καθαρῶς δυνητικῶς; Ὄχι.

Ἀπόφ. « Ὁ Α ἐνήγαγε τὸν Β ἀπαιτῶν τὴν ἐξόφλησιν ἑνὸς χρεωστικοῦ ἐγγράφου ἔχοντος οὕτως « Ὁ ὑποφαινόμενος Β ὁμο»λογῶ διὰ τοῦ παρόντος μου, ὅτι ὀφείλω εἰς τὸν Α 18.000 φρ. »τὰ ὁποῖα θέλω τῷ ἐπιστρέψει, ὅταν θελήσω. » Ὑπεστήριξε δὲ, ὅτι αὐτὸς ὁ ὅρος, *ὅταν θελήσω*, εἶναι *δυνητικὸς*, καὶ κατὰ συνέπειαν ἄκυρος, κατὰ τὸ ἄρθρον 1174 τοῦ Γαλλ. πολ. νόμου, καὶ ὅτι ἑπομένως τὸ χρέος ἦτον ἀμέσως ἀπαιτητέον. Τὸ πρωτοδικεῖον παρεδέχθη ἀμέσως τὸ σύστημα τοῦτο διὰ τῶν ἑξῆς τῆς ἀποφάσεώς του σκέψεων·

« Ἐπειδὴ ὁ ἐν τῷ ἐγγράφῳ διαλαμβανόμενος ὅρος τοῦ νὰ μὴ πληρωθῇ τὸ χρέος, εἰμὴ ὅταν ὁ ὀφειλέτης θελήσῃ, εἶναι πραγματικῶς *ὅρος δυνητικός*.

Ἐπειδὴ ὁ ὅρος οὗτος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μία προθεσμία, διαρκοῦσα μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ ὀφειλέτου, καὶ λήγουσα κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην.

Ἐπειδὴ ἑπομένως ὁ ὅρος οὗτος εἶναι ἄκυρος κτλ. »

Ἡ κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἔφεσις ἐσυζητήθη ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν τῶν Παρισίων τὴν 8 δεκεμβρίου 1836. Ὁ δὲ ἐφεσείων Β διϊσχυρίσθη, ὅτι ὁ διαληφθεὶς ὅρος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ δυνητικὸς, διότι πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὸν ὅρον, ὅστις ἀφορᾷ αὐτὴν τὴν ὑποχρέωσιν, ἀπὸ τὸν ὅρον, ὅστις δὲν ἀφορᾷ εἰμὴ τὴν προθεσμίαν τῆς ὑποχρεώσεως· ἐστηρίχθη εἰς τὰς γνώμας τοῦ *Toullier* καὶ *Malleville*, οἵτινες παραδέχονται τὴν διάκρισιν, τὴν ὁποίαν οἱ Ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι, βασιζόμενοι εἰς τὸν Νόμον 46 § 2 καὶ 3 τῶν Πανδεκτῶν *De verb. obli*: κάμνουν μεταξὺ τῆς ὑποχρεώσεως, *ἐὰν θελήσω* (*si voluero*), καὶ τῆς ὑποχρεώσεως, *ὅταν θελήσω* (*cum voluero*), ἐξ ὧν τὴν μὲν πρώτην θεωροῦν ἄκυρον, ὡς καθαρῶς *δυνητικήν*· διότι, ἐὰν πᾶσα ὑποχρέωσις ἦναι δεσμὸς δικαίου (*vinculum juris*), αἱ λέξεις *ἐὰν θελήσω*, ἀφαιροῦν πάντα δεσμὸν, καὶ ἑπομένως πᾶσαν ἰδέαν ὑποχρεώσεως· τὴν δὲ ἄλλην θεωροῦν οὐχὶ ὡς ὅρον δυνητικὸν, ἀλλ' ὡς προθεσμίαν ἀόριστον, τὴν ὁποίαν δὲν δύναμαι νὰ συντέμω ἢ νὰ ἐκτείνω κατ' ἀρέσκειαν καὶ μέχρι τοῦ θανάτου μου· τοῦτο δὲ δὲν ἀντίκειται εἰς τὴν φύσιν τῆς ὑποχρεώσεως, ὥστε εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ ὑποχρέωσις εἶναι ἔγκυρος, καὶ ὑποχρεοῖ τοὺς κληρονόμους τοῦ ὀφειλέτου, ἐὰν ἀποβιώσῃ πρὶν πληρώσῃ αὐτήν.

Ὁ ἐφεσίβλητος ὑπεστήριξε τὴν ἐκκληθεῖσαν ἀπόφασιν εἰς τὴν παρὰ τοῦ *Toullier* καὶ *Malleville* ἀντικρουομένην γνώμην τοῦ *Pothier* (*S.* 48), ὅστις φρονεῖ, ὅτι καὶ ὁ ὅρος, *ὅταν θέλω*, εἶναι ἐπίσης ἄκυρος, ὡς ὁ πρῶτος, *ἐὰν θελήσω*.

Ἀλλὰ τὸ ἐν Παρισίοις ἐφετεῖον μετὰ μακρὰν διάσκεψιν ἐξέδωκε τὴν ἀκόλουθον ἀπόφασιν·

« Ἐπειδὴ ὁ ἐν τῷ ἐγγράφῳ διαλαμβανόμενος ὅρος δὲν ἀφορᾷ εἰμὴ τὴν προθεσμίαν, τῆς ὁποίας ὁ προσδιορισμὸς ἔμεινεν εἰς τὴν θέλησιν τοῦ ὀφειλέτου, τοῦτο δὲ εἶναι θεμιτὸν, διότι δὲν ἀφαιρεῖ τὸν ἐκ τῆς ὑποχρεώσεως προκύπτοντα δεσμὸν, μεταῤῥυθμίζει κτλ.»
(Νομικ. σελ. 691.)

§ 9. Περὶ κληροδοτήματος ὑπὸ ὅρον. Ἴδε ἀπόφ. 4777 ἐφετῶν Ἀθηνῶν.

§ 10. Συμβόλαιον ὑπὸ ὅρον ἐκτελεῖται; Ἴδε τὴν λέξιν *Ἐκτέλεσις* ἐν Εὑρετ. τόμ. 6 σελ. 559 § 20²⁰ καὶ 20²¹ — Ἴδε προσέτι ἀπόφασιν ἐφετῶν Ναυπλ. 135 τοῦ 1846 ἐν Νομικ. σελ. 4673 καὶ τὴν ἀπόφ. 5190 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, περὶ ὧν ἄλλοτε ἐν οἰκείῳ τόπῳ.

ΟΡΙΖΙΑ. Ἴδε διάτ. τῆς 13 νοεμβρ. 1834 καὶ ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου ποιν. 46 τοῦ 1851.

Ἄδεια τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς διὰ τὴν καλλιέργειαν ὀριζίου. Διάταγμα τῆς 13 νοεμβ. 1834. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 46 τοῦ 1849.

ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΝ.

Ἴδε διατάγματα τῆς 23 ὀκτωβρ. 1833 καὶ τῆς 16 ὀκτωβρ. 1844 καὶ Εὑρετ. τόμ. 5 σελ. 736.

§ 1. Τὸ ὀρφανοτροφεῖον ἀντιπροσωπεύεται ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἀπὸ τὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν. Ὅρα τὰ περὶ τούτου ἐν λέξει *Νομιμοποίησις* ἄνωτ.

ΟΥΔΕΤΕΡΟΤΗΣ (Ἐν ὥρᾳ πολέμου). Ἴδε Πανδώρ. ἀρ. 60.—Καὶ ἐν τῇ ἐφημερ. τοῦ Πανελληνίου εὕρηνται σπουδαῖά τινα ἄρθρα περὶ τούτου.

ΟΥΙΣΒΟΥΡΓΟΣ. Πόλις ἐμπορικωτάτη τῆς Γοθλανδίας ἐν τῇ Σουηκίᾳ, ἔνδοξος διὰ τοὺς ναυτικοὺς νόμους της. Ῥάλλ. Ἐμπ. Δ. τόμ. 2 σελ. 163.

ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ.

Ἴδε τὰς λέξεις Δανεισταὶ καὶ Χρεῶσται, ὡς καὶ τὴν λέξιν Κατάσχεσις παρὰ τρίτῳ, ἴδε ὡσαύτως καὶ τὰς λ. Ἐγγύησις, — Πληρωμή, — Παραχώρησις.

PACTUM *Geminatum.*
"Ιδε Θέμ. τόμ. 2 σελ. 315.

ΠΑΘΩΝ. Ἴδε τὰς λέξεις *Βουλεύματα.—Μήνυσις.—Μάρτυρες ἐπὶ ποιν. ὑποθέσεων.—Πολιτικὴ ἀγωγή.*

ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ. Ἴδε Τουλλ. τόμ. 6 ἀρ. 381 ἑπ. καὶ τὰς λέξεις *Περίδοσις* καὶ *Τυχηρά*

ΠΑΙΓΝΙΟΧΑΡΤΑ. Παιγνιόχαρτα ἄσημα. Δήμευσις παιγνιοχάρτων. Ἴδε τὴν λέξιν *Χαρτόσημον*, ἔνθα ἡ 9415 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

ΠΑΛΑΙΑ ΧΡΕΗ. Ἴδε τὴν λέξιν *Χρέη παλαιά*, ἔνθα αἱ ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν 11539, 11413, 11793, 8934, 8981 καὶ τλ. Αὐτόθι εὕρηται καὶ ἡ 224 τοῦ 1852 πολ. ἀπόφασις τοῦ Ἀρείου Πάγου.

ΠΑΛΑΙΟΙ (Ἑρμην. Βασιλ.) ὅρα Θέμ. τόμ. 1 σ. 214 σημ. 2.

ΠΑΛΛΑΚΙΑ (1).

§ 1. Τὰ ἐκ παλλακίας γεννηθέντα τέκνα, ὡς καὶ τὰ πορνογενῆ, δὲν δύνανται ν' ἀπαιτήσωσι παρὰ τοῦ πατρὸς διατροφήν. Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 77 τοῦ 1849.

§ 2. Τὸ ἄρθρον 658 τῆς πολ. δικονομίας θεωρεῖ ἀξιόποινον τὴν ἐκ παλλακίας σχέσιν.

Η αὐτὴ ἀπόφασις, ἀναιροῦσα τὴν 5435 τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, φέρει·

« Ἐπειδὴ, κατὰ τοὺς ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ἰσχύοντας νόμους τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων (Πανδ. 25, 3 τεμ. 5 § 4 καὶ 6 καὶ τεμ. 7, Νεαρὰ 18, Κ. 5, Νεαρὰ 89 κεφ. 12 καὶ 13, Ἀρμενοπούλου 5, 8, 69) ὁ πατὴρ ὑποχρεοῦται μόνον νὰ διατρέφῃ τὰ ἐκ νομίμου γάμου καὶ ἐκ παλλακίας τέκνα αὐτοῦ, ὁ δὲ νόμος ὁρίζει τί ἐστι παλλακία, τὴν ὁποίαν διαστέλλει ἀκριβῶς τῆς πορνείας, θεωρῶν δὲ αὐτὴν θεμιτὴν σχέσιν μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἀπονέμει εἰς τὰ ἐξ αὐτῆς τέκνα δικαίωμα διατροφῆς κατὰ τοῦ πατρὸς

(1) Ἴδε τὴν λέξιν Διατροφὴ ἐν Εὐρ. τόμ 6 σελ. 176—197. Ἴδε καὶ ἀπόφασιν ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5155.

ιαὶ ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχῆς ἐπὶ τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἀλλὰ διὰ τῆς Νεαρᾶς τοῦ Αὐτοκράτορος Λέοντος, καταργηθείσης τῆς παλλακίας ὡς νομίμου σχέσεως καὶ χαρακτηριζομένης ῥητῶς ὡς σχέσεως ἀθεμίτου κατ' οὐδὲν διαφερούσης τῆς πορνείας, κατηργήθησαν ιαὶ αἱ ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων νόμων ῥυθμισθεῖσαι συνέπειαι αὐτῆς, ὡς νομίμου σχέσεως ὑπὲρ τῆς παλλακίδος καὶ τῶν τέκνων, ἐν αἷς ιαὶ τὸ τῆς διατροφῆς δικαίωμα, ἀφοῦ μάλιστα, κατὰ τὸν αὐτὸν όμον, τὰ πορνογεννῆ τέκνα οὐδὲν δικαίωμα πρὸς διατροφὴν ἔχουσιν ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ πατρὸς, κἂν τυχὸν ἢ οὗτος γνωστὸς Βασιλ. 46, 1, 18, συνδυασμένα μὲ τοὺς ἀνωτέρω παρατεθέντας όμους)· ὅθεν ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, ἀπογηναμένη ὅτι τὰ τέκνα τῆς ἀναιρεσειούσης καὶ ἂν ὑποτεθῶσι γεννηθέντα ἐκ τῆς ιετὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου σχέσεως τῆς φερούσης, κατὰ τὴν Νεαρὰν 89 Κ. 12 καὶ 13 τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, τὰ προσόντα τῆς παλλακίας, δὲν δύνανται, κατὰ τὸν ἰσχύοντα νόμον, νὰ ἀπαιτήσωσι παρ' αὐτοῦ διατροφὴν, δὲν ἐφήρμοσεν ἐσφαλμένως, οὔτε ρμήνευσε ψευδῶς τὴν Νεαρὰν 89 καὶ τὸ ἄρθρον 658 τοῦ ποιν. όμου, ὅπερ κηρύττει ἀξιόποινον τὴν ἐκ παλλακίας σχέσιν.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, εἶναι πάντη ἀδιάφορον ἐὰν ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις παρεδέχθη ἢ ἠρνήθη ὅτι ἡ μετὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου σχέσις τῆς ἀναιρεσειούσης φέρει τὰ προσόντα τῆς ὑπὸ τοῦ ωμαϊκοῦ νόμου, τοῦ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ἰσχύοντος, ὡς νομίμου ἀναγνωριζομένης παλλακίας· ἐκτὸς δὲ τούτου, τὸ προκείμενον ζήτημα λύθη ὑπὸ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως δι' ἐκτιμήσεως τῶν εἰς ὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου ὑποβληθέντων ὑπὸ τῆς ἀναιρεσειούσης εγονότων, ἐξ ὧν συνῆγεν αὕτη τὴν ὕπαρξιν τῆς παλλακίας, καὶ πομένως ἡ λύσις αὐτοῦ, κατὰ τὸ ἄρθρον 810 § 2 τῆς πολ. δικονομίας διαφεύγει τὴν ἐπίκρισιν τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ἐπειδὴ οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύει εἰς τὸν γεννήσαντα πρoνογενῆ έκνα νὰ διατρέφῃ αὐτὰ, καθότι οὔτε ἡ Νεαρὰ 89 κεφ. 15 τοῦ ὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, ἡ ὁρίζουσα ὅτι τὰ ἐκ νεφαρίων ἢ ἰνέστων ἢ δαμνάτων συνελεύσεων, ἤτοι τὰ ἐκ μοιχείας ἢ αἱμομιξίας ἢ ἁρπαγῆς γεννηθέντα τέκνα, νὰ ἀνατρέφωνται παρὰ τῶν ονέων, ἀπαγορεύει διὰ τοῦ ὁρισμοῦ τούτου τοὺς γονεῖς τοιούτων έκνων τοῦ νὰ διατρέφωσιν αὐτὰ, ἀλλ' ὁρίζει μόνον, ὅτι τὰ τέκνα αὐτὰ δὲν ἔχουσι δικαίωμα πρὸς διατροφὴν ὡς πρὸς τὰ νόθα, τοι τὰ ἐκ παλλακίας, ἡ δὲ προσβαλλομένη ἀπόφασις ἐκήρυξεν κυρον τὴν ὁποίαν ἰσχυρίσθη ἡ ἀναιρεσείουσα, ὅτι συνῆψεν, ὡς πίτροπος τῶν τέκνων της, μετὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου σύμβασιν, ι' ἧς αὐτὸς ὑπεχρεώθη νὰ παρέχῃ εἰς αὐτὰ ἐπὶ 15 ἔτη ὡρισμένον

κατὰ μῆνα ποσὸν πρὸς διατροφὴν, ἐπὶ λόγῳ ὅτι τοιαύτη σύμβασις συνιστῶσα ὑποχρέωσιν ἀπαγορευομένην ὑπὸ τοῦ νόμου, στηρίζεται εἰς παράνομον τῶν χρηστῶν ἠθῶν αἰτίαν· ὅθεν ἑρμηνεύσασα ψευδῶς καὶ ἐφηρμόσασα ἐσφαλμένως τοὺς παρατεθέντας νόμους, καθ' οὓς δὲν ἐπιβάλλεται ἀμέσως ὑπὸ τοῦ νόμου εἰς τὸν γεννήτορα πορνογεννῶν τέκνων ἡ πρὸς διατροφὴν αὐτῶν ὑποχρέωσις, καὶ τὸ βιβλ. 1 τίτλ. 9 ἐδ. 12 τῆς Ἑξαβίβλου τοῦ Ἀρμενοπούλου, ἀπέρριψεν ὡς ματαίαν τὴν ῥητὴν τῆς ἀναιρεσειούσης πρότασιν τοῦ νὰ τῇ ἐπιτραπῇ ἡ ἀπόδειξις τῆς εἰρημένης συμβάσεως τῆς ἀποτελούσης τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς αὐτῆς, καὶ οὕτω παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις διατάξεις τῶν ἄρθρων 233 καὶ 248 τῆς πολ. δικονομίας καὶ τὸ ἄρθρον 170 τοῦ αὐτοῦ νόμου, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη ἐπιφέρει ἀναίρεσιν (ἄρθρον 807 ἐδ. 5) τῆς πολ. δικονομίας.»

ΣΗΜ. Παράβαλε τὴν λέξιν Γνησιότης τέκνων ἐν Εὑρετ. τόμ. 5 σελ. 467—477. Αὐτόθι γίνεται ἰδίως λόγος περὶ τῶν πορνογενῶν τέκνων.

§ 3. Ἡ περίστασις ὅτι γυνή τις συνέζησε μετὰ τοῦ Σ ὡς σύζυγος, ἄνευ προϋπάρχοντος νομίμου γάμου, καθὸ ἐναντία εἰς τὰ καλὰ ἤθη, δὲν δύναται νὰ γεννήσῃ καμμίαν ὑπὲρ αὐτῆς ἀγωγὴν, ὡς ἐξ ἀναλογίας τοῦ νόμου 5 τοῦ Κώδ. *de condict. ob turpem causam*. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1885 τῆς 18 ἀπρ. 1841.

§ 4. Καμμία διάταξις τοῦ Ῥωμ. δικαίου δὲν χορηγεῖ εἰς τὰς παλλακίδας ἀγωγὴν πρὸς ἀναγνώρισιν τῶν παρ' αὐτῶν γεννωμένων τέκνων· ἄρα ἡ παλλακὶς δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ διατροφὴν διὰ τέκνον, τὸ ὁποῖον ἀξιοῖ ὅτι ἐγέννησεν, ὅταν αὐτὴ καὶ ὁ Α συνέζων ὡς ἀνὴρ καὶ γυνὴ μὴ ὑπάρχοντος γάμου. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1611 τῆς 21 ἰουνίου 1840.

§ 5. Οἱ ἐκ παλλακίας γεννημένοι ἔχουσι κληρονομίας δικαίωμα; Θέμ. τόμ. 1 σελ. 319.

§ 6. Παλλακὴ κληρονομεῖ; Λύσ.

ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΑΤΙΚΟΝ.

§ 1. Τὸ λεγόμενον παλληκαριάτικον δὲν ἐπιστρέφεται εἰς τὴν δωρήσασαν σύζυγον μετὰ τὴν διάζευξιν, ἥτις ἐγένετο ἐπὶ Τουρκίας.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὁ ἀναιρεσείων δὲν ἀπέδειξε, ὅτι, κατὰ τὸ ἰσχύον τότε δίκαιον, τὸ ὡς παλληκαριάτικον δοθὲν ἐπανήρχετο εἰς τὴν σύζυγον μετὰ τὴν διάζευξιν· ἐπομένως ὀρθῶς τὸ δικαστήριον ἀπεφάσισεν, ὅτι ἡ ἰδιοκτησία τοῦ δωρηθέντος κτήματος, ἔμεινε παρὰ τῷ συζύγῳ τῆς Μ, καίτοι γενομένης διαζεύξεως, καὶ μετέβη μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ εἰς τὴν Ε.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 7 τοῦ 1845.

§ 2. Ἡ γυνὴ παρίσταται εἰς δικαστήριον πρὸς διεκδίκησιν κτήματος, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν ὡς παλληκαριάτικον; Ἴδε τὴν λέξιν *Νομιμοποίησις*, ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν **9143**.

§ 3. Ἡ τελευταία σκέψις τῆς 246 τοῦ 1852 ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔχει οὕτως.

«Ἐπειδὴ ἀποδειχθείσης τῆς συστάσεως τοῦ παλληκαριατίκου, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, τὸ ἐφετεῖον ἀποῤῥίψαν τὴν ἀνακοπὴν τῆς ἀναιρεσειούσης ὡς ἀπαράδεκτον, καθὸ μὴ ἐχούσης δικαίωμα τοῦ παρίστασθαι πρὸς διεκδίκησιν αὐτοῦ στηριχθὲν τόσον εἰς τὴν διὰ τῆς ἐφέσεως πρότασιν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, ὅσον καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ὑπὸ τῆς ἀναιρεσειούσης ἐπικαλούμενον καὶ ὑποστηριζόμενον εἰδικὸν ἔθιμον τοῦ παλληκαριάτικου, ὅπερ ἐξωμοίωσε τὸ ἐφετεῖον κατ' ἀναλογίαν μὲ τὴν προῖκα καὶ τὰς πρὸ γάμου δωρεάς, οὐδένα νόμον παρεβίασε.»

ΣΗΜ. Κυροῦται δι' αὐτῆς ἡ 9143 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 4. Γυναῖκες, δοῦσαι κτῆμά τι ὡς παλλικαριάτικον, δὲν ἔχουν δικαίωμα, νὰ τὸ διεκδικήσωσι, κατασχεθὲν ὑπὸ δανειστοῦ τοῦ συζύγου, διότι φέρει χαρακτῆρα προγάμου δωρεᾶς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν **9143** τοῦ **1852**.

ΠΑΝΔΕΚΤΑΙ. Ἴδε τὴν λέξιν Νόμοι ἀνωτ.

§ 1. Ἀντινομίας ὑπαρχούσης εἰς τὸ περὶ τῆς διὰ προικῴων χρημάτων ἀγορᾶς, ποία διάταξις ὑπερισχύει; Ἴδε τὴν **167** τοῦ **1851** ἀπόφασιν Ἀρ. Πάγου ἐν λέξει *Προίξ*.

§ 2, Ἀντινομίας ὑπαρχούσης μεταξὺ τῶν διατάξεων τοῦ Κώδηκος καὶ τῶν Πανδεκτῶν, ποῖαι ὑπερισχύουσιν; Ἴδε τὴν λέξιν *Νόμοι* ἀνωτ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ. Ἴδε τὴν λέξιν *Γήπεδα* ἐν Εὑρ. τόμ. **5**, ἀλλὰ συμπλήρωσιν ἴδε ἐν λέξει *Σχέδια πόλεων*. Ἴδε ἐκεῖ ἀποφάσεις πολιτικὰς Ἀρείου Πάγου **133** τοῦ **1849** καὶ **9** τοῦ **1850**. Ἴδε προσέτι ἀποφάσεις ἐφετῶν Ἀθηνῶν **5080**, **5063**, **5094** καὶ **5101** ἀναιρεθεῖσαν διὰ τῆς ἀνωτέρω **133**.

ΠΑΝΗΓΥΡΕΙΣ. Κέντρα ἐμπορικά, ὅπου φαίνεται ὅτι ἐγένετο πρῶτον χρῆσις τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων καὶ τῶν συναλλαγματικῶν. Ῥάλλ. Ἐμπ. Δ. τόμ. **2** σελ. **11**, — Προνόμια αὐτῶν, αὐτ. σελ. **12**.

ΠΑΠΑΣ.

Έως την πέμπτην εκατονταετηρίδα, του Πάπα τόνομα ήτο κοινόν εις πολλούς επισκόπους· έτι και σήμερον εις από τους Ανατολικούς Πατριάρχας, ο Αλεξανδρείας, ονομάζεται Πάπας· όθεν και παπάς, συνώνυμον του πατήρ. Σελ. 26 των σημειώσεων εις την Επιστολήν των 3 επισκόπων.

ΠΑΡΑΒΑΣΙΣ της περί τον γάμον πίστεως. Ἴδε την λέξιν *Συνοικέσιον*.

ΠΑΡΑΒΑΣΙΣ καθηκόντων. Ἴδε λέξιν *Υπηρεσία*.—Ἴδε προσέτι την λέξιν *Απιστία περί την υπηρεσίαν* και *Καθηκοντων παράβασις*.

ΠΑΡΑΒΟΛΟΝ. Ἴδε την λέξιν *Πρόστιμον*.

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ περί επιδόσεως. Ἴδε την λέξιν *Επίδοσις* εν Ευρετ. τόμ. 7.

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ (άρθρον 15 Πολ. Δικονομίας).

Εκποίησις ακινήτων ορφανικών υπηκόων Ελλήνων, άτινα (ακίνητα) κεῖνται εν Γενεύη. Ἴδε απόφ. εφετών Αθηνών 10014.

Παραγγελία περί κατασχέσεως υπό τίνος υπογράφεται; Ἴδε την 630 του 1852 απόφασιν των εν Ναυπλίῳ εφετών εν λέξει *Επιταγή προς πληρωμήν* (εις το τυπωθ. παράρτημα).

Παραγγελία ταμίου προς ταμίαν δίδεται; Απόφ. εφετών Αθηνών 9726 εν λέξει *Καθυστερούντα*.

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ.

§ 1. Παραγγελία λέγεται το συνάλλαγμα, δι' ου ο έτερος των συναλλαττομένων δίδει εις τον άλλον την εξουσίαν να ενεργήση διά λογαριασμόν του μίαν ή πλείους ατομικώς ωρισμένας εμπορικάς επιχειρήσεις, ων την διεξαγωγήν αναδέχεται να ενεργήση ο δεύτερος, είτε εν ιδίῳ ή εν εταιρικῷ ονόματι, είτε και εν ονόματι του εντολέως του.

Τα πλεονεκτήματα του συναλλάγματος τούτου είναι πολλά· οι αγορασταί και οι πωληταί δεν είναι δυνατόν να ευρίσκωνται όπου και ότε τα εμπορικά συμφέροντά των τους καλούσιν. Εντεύθεν ανεφάνη η ανάγκη αρμοδίων ανταποκριτών, διαρκώς κατοικούντων

εἰς τὸν τόπον καὶ καιροφυλακτούντων τὴν πρὸς πώλησιν καὶ ἀγορὰν κατάλληλον εὐκαιρίαν. Ἐκτὸς τούτου, καὶ τὸ πλεονέκτημα α'] τῶν χρηματικῶν προκαταβολῶν, ἃς ὁ παραγγελιοδόχος, ἀσφαλιζόμενος διὰ τῶν σταλέντων αὐτῷ πρὸς πώλησιν ἐμπορευμάτων, δύναται νὰ κάμῃ πρὸς τὸν παραγγελιοδότην, ἵνα ἐπιχειρῇ νέας πράξεις· β'] τῆς μυστικότητος. Ῥάλλ. Ἐμπ. Δ. § 317.

§ 2. Τὸ συνάλλαγμα τῆς παραγγελίας εἶναι εἶδος ἐντολῆς· διαφέρει δὲ ταύτης, καθ' ὅσον ἡ ἐντολὴ εἶναι ἄμισθος (Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 703 ἐπ.), ἐνῷ ἡ παραγγελία εἶναι φύσει ἔμμισθος. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι στοιχεῖον οὐσιῶδες τῶν συναλλαγμάτων αὐτῶν· ἀπαντῶνται καὶ ἐξαιρέσεις.

Ὁ παραγγελιοδόχος ἐνεργεῖ καὶ συναλλάττεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐν ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι, ἐνῷ ὁ ἐντολοδόχος ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολέως. Ἡ περίστασις ὅμως αὕτη μεταβάλλει τὰς σχέσεις τῶν συναλλαττομένων, καὶ ἡ διαφορὰ ἀναφαίνεται μόνον ὡς πρὸς τρίτους, οἵτινες δὲν γνωρίζουν εἰμὴ μόνον τὸν παραγγελιοδόχον, καὶ μόνον ἀπέναντι αὐτοῦ ὑποχρεοῦται. αὐτ. § 318.

Ὁ παραγγελιοδόχος διακρίνεται τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπιστάτου (*préposé*), καθ' ὅσον ἡ ἐντολὴ ἐκείνου εἶναι εἰδικὴ καὶ ἀποβλέπει τὴν ἐκτέλεσιν ὡρισμένης πράξεως, ἐνῷ ἡ τοῦ ἐπιστάτου εἶναι γενικὴ πρὸς διαχείρισιν τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων τῶν ἀφορωσῶν τὸ ἐμπόριον ἢ τὸν εἰς αὐτὸν ἀνατεθειμένον κλάδον τοῦ ἐμπορίου τοῦ προϊσταμένου του. Ἄλλως τε, ὁ ἐπιστάτης, μισθωτὸς ὤν, δὲν δύναται νὰ συνάψῃ διαφόρων ἐμπόρων ὑπηρεσίαν, ὡς ἐκεῖνος. αὐτ.

Διακρίνεται τέλος τοῦ μεσίτου, καθότι ὁ τελευταῖος, μεσολαβῶν μόνον, δὲν καθίσταται συμβαλλόμενος εἰς τὰ πρὸς τρίτους συναλλάγματα. αὐτ.

§ 3. Ὁ παραγγελιοδόχος δύναται νὰ ὑπολογίσῃ μετὰ τῆς λοιπῆς αὐτοῦ δαπάνης καὶ τὸ δικαίωμα τῆς προμηθείας (*provision*), ὃ συνήθως ἀναβαίνει 2 τοῖς 0/0, ἂν οἱ συναλλαττόμενοι δὲν ἔταξαν ἄλλον ὅρον. αὐτ. § 319.

§ 4. Ὁ παραγγελιοδόχος ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ νόμιμον ἱκανότητα πρὸς ἐνέργειαν πράξεων ἐμπορικῶν. αὐτ. § 320.

§ 5. Τὸ συνάλλαγμα τῆς παραγγελίας εἶναι συναινετικόν· ὅθεν δίδεται καὶ προφορικῶς, καὶ ἐγγράφως καὶ σιωπηλῶς (οἷον, ὅταν γινώσκων τις ὅτι διὰ λογαριασμὸν αὐτοῦ διεξάγεται ὑπόθεσίς τις, σιωπᾷ). Ἅμα λοιπὸν οἱ συμβαλλόμενοι ἐκφράσωσιν ὁπωσδήποτε τὴν συγκατάθεσίν των, τὸ συνάλλαγμα τοὺς ὑποχρεοῖ.

Καὶ ἡ ἀποδοχὴ τῆς παραγγελίας δύναται νὰ ἐνεργηθῇ καθ' ὅλους τοὺς προηγηθέντας τρόπους. αὐτ. § 321.

§ 6. Δύο εἴδη παραγγελιοδόχων ὑπάρχουσιν (ἄρθρα 91, 92 Ἐμπ. νόμου). αὐτ. § 322.

Δικαιώματα καὶ καθήκοντα τῶν παραγγελιοδόχων.

§ 7. Ὁ παραγγελιοδόχος, καὶ ἂν δὲν δέχηται τὴν παραγγελίαν, ὑποχρεοῦται νὰ λάβῃ ὅλα τὰ μέτρα, ἵνα μὴ κινδυνεύσωσιν αἱ ὑποθέσεις τοῦ παραγγελέως. Φροντίζει λοιπὸν περὶ τῆς συντηρήσεως τῶν ἐμπορευμάτων, καὶ ἂν δὲν δέχηται τοὺς περὶ τῆς πωλήσεώς των τεθέντας ὅρους, δυνάμενος νὰ ζητήσῃ τὴν ἄδειαν τῆς εἰς χεῖρας τρίτου παρακαταθέσεως, ἢ τῆς πωλήσεως μέρους, διὰ νὰ πληρωθῇ τὰς προκαταβολάς του. Παρδ. ἀρ. 558.

Ἂν ἡ ἐκτέλεσις τῆς παραγγελίας ἦναι ἀνεπίδεκτος ἀναβολῆς, δὲν δύναται μήτε νὰ τὴν ἀποποιηθῇ· οἷον ἂν λάβῃ διαταγὴν νὰ εἰσπράξῃ συναλλαγματικὴν λήγουσαν μετ' οὐ πολύ· ἐὰν κατὰ λάθος ὁ παραγγελεὺς ἀπευθυνθῇ πρὸς τὸν ὀφειλέτην τῆς συναλλαγματικῆς, οὗτος, μὴ πληρόνων, δὲν δύναται ν' ἀναβάλῃ τὴν σύνταξιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ. Δελαμάῤῥε τόμ. 2 ἀρ. 28. Ῥάλλ. αὐτ. § 323.

§ 8. Ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος δεχθῇ τὴν παραγγελίαν, ὀφείλει νὰ πράξῃ πρὸς ἀποπεράτωσιν αὐτῆς ὅ,τι ἀπαιτεῖται· ἄλλως εὐθύνεται, ἂν δὲν ἀποδείξῃ πρᾶξιν τοῦ παραγγελέως, ἢ τυχαῖον συμβάν. αὐτ. § 324.

§ 9. Ὅταν ἡ παραγγελία ἦναι ὡρισμένη, ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει νὰ τὴν ἐκτελέσῃ κατὰ τὰς δοθείσας ὁδηγίας (ί, μς' Βασ. 14, 1), ἤ, ἂν τοῦτο δὲν ἦναι δυνατὸν, νὰ μὴ ἐνεργήσῃ τίποτε, ὢν ὑπεύθυνος ὡς πρὸς τὰς ἐπιζημίους συνεπείας πάσης παρεκτροπῆς ἀπὸ τῶν ὁδηγιῶν. Ἂν ὅμως διὰ τῶν παρεκτροπῶν ἐπέτυχεν ὠφελείας, ὀφείλει λόγον αὐτῶν (ἡ ἀγαθὴ πίστις οὐ συγχωρεῖ τινὶ ἐξ ἀλλοτρίων κερδᾶναι. ί Β. 14, 1), διότι εἶναι διοικητὴς ἀλλοτρίων.

Ἂν δ' ὁ παραγγελιοδόχος παρεκτραπῇ ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς ὄφελος, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς ζημίαν τοῦ παραγγελέως, καὶ ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ ὠφέλεια ἐκείνη δὲν ἠδύνατο ν' ἀποκτηθῇ παρὰ διὰ τῆς ζημίας ταύτης, δὲν δύναται ὁ παραγγελεὺς ν' ἀποδεχθῇ τὸ ὄφελος καὶ ν' ἀποποιηθῇ τὴν ζημίαν, ἀλλ' ὀφείλει ἢ νὰ ἐγκρίνῃ ὁλοσχερῶς τὰς πράξεις τοῦ παραγγελιοδόχου, ἢ νὰ τῷ παραιτήσῃ τὴν ὠφέλειαν ζητῶν τὴν ἱκανοποίησιν τῆς ζημίας· ἂν δὲ ἡ ὠφέλεια ἦναι ἀνεξάρτητος τῆς ζημίας, δύναται καὶ τὴν ὠφέλειαν καὶ τὴν ἱκανοποίησιν

τῆς ζημίας συγχρόνως ν' ἀπαιτήσῃ. Παρθ. ἀρ. 567. Ῥάλλ. αὐτ. § 325.

§ 10. Ὅταν ἡ παραγγελία ἦτον ἀόριστος, ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς κρίσεως αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν περιστάσεων. Ὁ παραγγελεὺς ὀφείλει νὰ ἐγκρίνῃ τὰς πράξεις ἐκείνου, αἰτιώμενος ἑαυτόν· ἂν ὅμως δυνηθῇ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐξ ἀμελείας ἢ ἀπιστίας παρεξέκλινεν ὁ παραγγελιοδόχος, ἀποζημιοῦται. Ἴδε ἀνάπτ. εἰς Ῥάλλ. αὐτ. § 326.

§ 11. Ὁ παραγγελιοδόχος δύναται ν' ἀναθέσῃ τὴν ἐκτέλεσιν καὶ εἰς ἄλλα πρόσωπα, ἂν ῥητῶς δὲν τῷ ἐπεβλήθη ἡ προσωπικὴ ἐνέργειά του, εὐθύνεται δὲ αὐτὸς ἐκ τῶν πράξεων τοῦ ὑποκατασταθέντος (ἡ Β. 14, 1). Ῥάλλ. αὐτ. § 327.

§ 12. Πᾶν ὅ,τι λαμβάνει ὁ παραγγελιοδόχος δυνάμει τῆς ἀνατεθείσης αὐτῷ παραγγελίας καὶ διὰ λογαριασμὸν τοῦ παραγγελέως ὀφείλει ἐν γένει νὰ τὸ παραδώσῃ ἀμέσως, ἂν ἄλλως δὲν διετάχθη, ὑπόκειται δὲ ὡς ἐκ τῆς ἀναβολῆς εἰς τόκους ὑπερημερίας (ἴ. Βασιλ. 14, 1). Ἂν ὁ μετ' αὐτοῦ συναλλαξάμενος τρίτος ἀναβάλλῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποχρεώσεώς του, εἰς τὸν παραγγελιοδόχον ἀνήκει ἢ νὰ τὸν ἐνάξῃ αὐτὸν ἀπ' εὐθείας, ἢ νὰ παραχωρήσῃ τὴν ἐπὶ τούτῳ ἀγωγήν του πρὸς τὸν παραγγελέα, ἐὰν οὗτος τὸν ἐξασφαλίζῃ περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς λόγῳ προμηθείας ὀφειλομένης πρὸς αὐτὸν ἀντιμισθίας. αὐτ. § 328.

§ 13. Εἶναι δὲ ἀναμφισβήτητον ὅτι, πρὸς τὸ σύμφερον τοῦ παραγγελέως, οὐ μόνον δύναται, ἀλλὰ καὶ ὀφείλει ὁ παραγγελιοδόχος, ν' ἀπομακρυνθῇ τῶν ὁδηγιῶν του, ὁσάκις δύναται ν' ἀγοράσῃ ἐμπορεύματα τῆς αὐτῆς ποιότητος εἰς κατωτέραν τιμὴν, ἢ νὰ πωλήσῃ, ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἀσφαλείας, τὰ σταλέντα αὐτῷ. § 8 Εἰσηγ. καὶ § 8 Θεοφ. — Β. (14, 1) π.

Ἐὰν ὁ παραγγελιοδόχος παραβῇ τὸ ὅριον τῆς παραγγελίας, πρὸς ζημίαν τοῦ παραγγελέως, δύναται οὗτος νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ παραγγελιοδόχου τὴν διαφορὰν τοῦ τιμήματος τῶν πωληθέντων ἐμπορευμάτων, ν' ἀφήσῃ δὲ εἰς βάρος αὐτοῦ τ' ἀγορασθέντα, καὶ νὰ ζητήσῃ περιπλέον ἀποζημίωσιν, ἕνεκα τῶν ὁποίων τοιουτοτρόπως στερεῖται τυχὸν ἐμπορικῶν ὠφελειῶν· ἅπασαι ὅμως αὗται αἱ ἐπιζήμιοι συνέπειαι ἐκλείπουσιν ἅμα ὁ παραγγελιοδόχος προσφέρῃ πρὸς τὸν παραγγελέα τὴν συμφώνως μὲ τὸ παρ' αὐτοῦ τεθὲν ὅριον ἐκτέλεσιν τῆς διαπραγματεύσεως. Ῥάλλ. τόμ. 1 § 329.

§ 14. Ὁ παραγγελιοδόχος, ὅταν ἐκπληρώσῃ τὴν παραγγελίαν συμφώνως μὲ τὰς ὁδηγίας του, δὲν ὑπόκειται εἰς οὐδεμίαν περαιτέρω εὐθύνην ὡς πρὸς τ' ἀποτελέσματα αὐτῆς, καὶ ἂν ὁ μετ' αὐτοῦ

συναλλαξάμενος τρίτος ἐθεωρεῖτο ἐν γένει ἀξιόχρεως κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς διαπραγματεύσεως, δὲν ἐγγυᾶται τὸ ἀναξιόχρεων αὐτοῦ, οὔτε ὁποιονδήποτε ἐπερχόμενον συμβάν.

Πρὸς ἀποτροπὴν λοιπὸν τοῦ κινδύνου, ὃν διατρέχει ὁ παραγγελεύς, παρήχθη ἡ συνομολόγησις, δυνάμει τῆς ὁποίας ὁ παραγγελιοδόχος πληρονόμενος τὴν ἀσφαλιστήριον προμήθειαν (*del credere*), ἀναδέχεται τοὺς κινδύνους τῆς διαπραγματεύσεως, καὶ ὑπόσχεται τὴν ἔγκυρον πληρωμήν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὁ ἐπὶ ἀσφαλιστικῇ προθεσμίᾳ παραγγελιοδόχος εἶναι μόνος καὶ ἄμεσος τοῦ παραγγελέως ὀφειλέτης, ὅπως εἶναι καὶ ἄμεσος δανειστὴς τοῦ μετ' αὐτοῦ συναλλαξαμένου τρίτου. Ἔνστασις λοιπὸν διζήσεως δὲν χωρεῖ. Ῥάλλ. αὐτ. § 330.

§ 15. Ἐκτὸς τῆς προσωπικῆς ἀγωγῆς, ἣν ὁ παραγγελιοδόχος ἔχει κατὰ τοῦ παραγγελέως διὰ τὰς προκαταβολάς του, ἔχει αὐτοδικαίως καὶ δικαίωμα ἐπισχέσεως ἢ προνομιον ἐπὶ τῶν εἰς χεῖράς του ἐμπορευμάτων πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἀπαιτήσεών του.

§ 16. Ἀλλ' ὁ νομοθέτης, ἐπειδὴ αἱ περὶ ἐνεχύρων διατάξεις τοῦ νόμου τῆς 1 δεκεμβρίου 1836 ἀπαιτοῦσι διατυπώσεις τινὰς μὴ συμβιβαζομένας μὲ τὸ ἐμπόριον, εἰσήγαγε τὸ ὑπὲρ τοῦ παραγγελιοδόχου δικαίωμα ἐπισχέσεως ὑπὸ ὅρους τινάς, ἐν οἷς αἱ πραγματεῖαι, ἐφ' ὧν τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀποκτᾶται, πρέπει νὰ ἐστάλησαν ἀπὸ μίαν εἰς ἄλλην πόλιν.

§ 17. Ὁ νόμος δὲν ἐκφράζεται ἂν ἀπαιτῆται νὰ ἦναι διάφορος καὶ ἡ κατοικία τοῦ ἀποστολέως παρὰ τὴν τοῦ παραγγελιοδόχου, καὶ φρονοῦμεν ὅτι δὲν δύναταί τις νὰ προσθέσῃ τὸν μὴ ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου διατασσόμενον τοῦτον ὅρον, χωρὶς ν' ἀντικαταστήσῃ αὐθαιρέτως τὴν θέλησίν του εἰς τὴν τοῦ νομοθέτου (1). Ῥάλλ. τ. 1 § 331.

§ 18. Διὰ νὰ ἐνεργήσῃ ὁ παραγγελιοδόχος τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ὑποχρεώσεως, ἀπαιτεῖται νὰ ἤρξατο ἡ κατοχὴ τοῦ πράγματος κατὰ συνέπειαν ἢ συνεπείᾳ τῆς συναινέσεως τοῦ ἰδιοκτήτου. Οὕτως ἂν ἔμπορός τις στείλῃ πρὸς τὸν Πέτρον πραγματείας διὰ λογαριασμὸν τοῦ Παύλου, ὅστις εἶναι ὁ ὀφειλέτης τοῦ Πέτρου, δὲν δύναται ὁ Πέτρος νὰ ἐνεργήσῃ ἐπ' αὐτῶν ἐπίσχεσιν πρὸς ἀσφάλειαν τῆς κατὰ τοῦ Παύλου ἀπαιτήσεώς του. αὐτ. § 332.

§ 19. Διάφορον τοῦ ἐνεχύρου, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ ἐκ-

(1) Ὁ Pardessus ἀρ. 1203 ἐκδ. 4 φρονεῖ ὅτι εἰς ταύτην τὴν περίπτωσιν δὲν ὑφίσταται τὸ προνόμιον—Τῆς αὐτῆς γνώμης εἶναι καὶ ὁ Persil καὶ Croissant. ἀρ. 87.

ταυθῇ ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην περίπτωσιν, τὸ δικαίωμα τοῦτο δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ἐξασφάλισιν ἀτομικῶς ὡρισμένης ἀπαιτήσεως. Οὕτως ἐὰν ἀπεδέχθην συναλλαγματικήν τινα διὰ λογαριασμὸν τοῦ Παύλου, καὶ ἔχω εἰς χεῖράς μου χρήματα ἀνήκοντα εἰς αὐτὸν, δὲν δύναται ὁ Παῦλος ν' ἀπαιτήσῃ τὸ ποσὸν τοῦτο, χωρὶς νὰ μὲ ἀπαλλάξῃ τῆς ἀποδοχῆς μου. Ἂν ἐπλήρωσα διὰ σὲ ἀσφάλιστρα ἢ ἐξέδωκα γραμμάτια πρὸς πληρωμὴν αὐτῶν, ἐνεργῶ ἐπίσχεσιν ἐπὶ τοῦ ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ἀπαιτήσεώς μου. Δελαμ. ἀρ. 390. Ῥάλλ. αὐτ. § 333.

§ 20. Ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, ὁ παραγγελιοδόχος ὑποχρεοῦται, ἐν γένει, ὡς ἐπὶ ἰδίων αὐτοῦ προσωπικῶν ὑποθέσεων, εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν οἱ μετ' αὐτοῦ συναλλαξάμενοι ἐγνώριζον τὴν ἰδιότητα, ὑφ' ἣν οὗτος ἐνήργει, ἢ καὶ τὸ ὄνομα προσέτι τοῦ παραγγελέως, χάριν τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἡ πρᾶξις. Οἱ τρίτοι ἀκολουθήσαντες τὴν πίστιν αὐτοῦ καὶ μόνου, αὐτὸν μόνον δύνανται νὰ ἐνάξωσι, δὲν ἔχουσι δὲ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ παραγγελέως εἰμὴ ἐξ ὀνόματος τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ παραγγελιοδόχου. Ὁ κανὼν οὗτος δὲν ἐφαρμόζεται ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος ἐνεργῇ κατὰ τὸ ἄρθρον 92 τοῦ Ἐμπορικοῦ νόμου ἐν ὀνόματι τοῦ παραγγελέως αὐτοῦ. αὐτ. § 334.

Καθήκοντα καὶ δικαιώματα τοῦ παραγγελέως.

§ 21. Ὁ παραγγελεὺς ὀφείλει νὰ δώσῃ τῷ παραγγελιοδόχῳ ὅλας τὰς προκαταβολὰς, τὰς δαπάνας, ἢ ζημίας, εἰς ὅσας ἡ ἐκτέλεσις τῆς παραγγελίας τὸν ἐξέθεσεν, ἀδιαφόρως ἂν ἐπέτυχεν ἢ ἀπέτυχεν ἡ ἀνατεθεῖσα αὐτῷ ὑπόθεσις, ἐκτὸς μόνον ἂν ἡ ἀποτυχία ἢ αἱ ζημίαι προκύπτωσιν ἐξ ἁμαρτήματος τοῦ παραγγελιοδόχου. Τῷ ὀφείλονται δὲ καὶ οἱ τόκοι τῶν προκαταβολῶν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐγένοντο.

Πρὸς εἴσπραξιν τῶν ὀφειλομένων, ὁ παραγγελιοδόχος ἀκολουθεῖ τὸν συνομολογηθέντα ἢ κατὰ τὰ ἔθιμα ἰσχύοντα τρόπον· δὲν δύναται ὅμως νὰ ἐκδώσῃ συναλλαγματικήν.
Παρδ. ἀριθ. 364. Ῥάλλ. αὐτ. § 335.

Διάλυσις τοῦ συναλλάγματος τῆς παραγγελίας.

§ 22. Τὸ συνάλλαγμα τῆς παραγγελίας, ὡς καὶ τὸ τῆς ἐντολῆς, διαλύεται α' διὰ τῆς θελήσεως, β' διὰ τοῦ φυσικοῦ ἢ τοῦ πολιτικοῦ θανάτου, γ' διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως ἢ τῆς πτωχεύσεως τῶν συναλλαξαμένων προσώπων, δ' διὰ τῆς καταστροφῆς καὶ τῆς μεταβολῆς

τοῦ ἀντικειμένου τῆς παραγγελίας, καὶ ἐ τέλος διὰ τῆς ἀποπε-ρατώσεως τῆς παραγγελθείσης ὑποθέσεως. Ῥάλλ. αὐτ. § 336.

§ 23. Ὁ παραγγελεὺς δύναται ν' ἀνακαλέσῃ τὴν παραγγελίαν· καὶ ἂν μὲν πράξῃ τοῦτο πρὶν γίνῃ ἔναρξις ἐκτελέσεως, ἡ παραγγελία θεωρεῖται ὡς μὴ ὑπάρξασα, ἂν δ' ἐνεργήσῃ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς, τὸ συνάλλαγμα παύει ὡς πρὸς τὸ μέλλον, διαμένουν δὲ αἱ συνέπειαι ὡς πρὸς τὸ παρελθόν. ιβ', ιέ Β. (14, 1).

Ἡ ἀνάκλησις ἐνεργεῖται εἴτε ῥητῶς, ἢ σιωπηλῶς.

Ἐὰν ὁ παραγγελιοδόχος ἐκτελέσῃ τὴν παραγγελίαν, μετὰ τὴν ἀνάκλησιν, ἣν αὐτὸς ἠγνόει, αἱ πράξεις του ὑποχρεοῦν τὸν ἐντολέα. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἐκεῖνος μάθῃ τὴν ἀνάκλησιν, δύναται νὰ ἐνεργήσῃ πᾶν ὅ,τι εἶναι ἀναγκαία καὶ ἄφευκτος συνέπεια τῶν μέχρι τοῦδε πεπραγμένων, οἷον νὰ δώσῃ ὅ,τι εἶχε πωλήσει, νὰ στείλῃ ὅ,τι ἠγόρασε. Δελαμ. τόμ. 2 ἀρ. 438. Ῥάλλ. αὐτ. § 337.

§ 24. Ὁ ἀποδεξάμενος τὴν παραγγελίαν δὲν δύναται νὰ παραιτηθῇ παράκαιρα ἢ ἄνευ νομίμου λόγου. Παράκαιρα, ὅταν δὲν ἦναι πλέον δυνατὸν εἰς τὸν παραγγελέα νὰ τὴν αναθέσῃ εἰς ἄλλον, ἢ νὰ τὴν ἐνεργήσῃ αὐτὸς ἀζημίως. Στηρίζεται δὲ εἰς νόμιμον λόγον, ὅταν ὁ παραγγελεὺς δὲν ἐκτελῇ τὰς ὑποχρεώσεις του, ἢ κλονίζεται ἡ πίστις του· ἡ περίπτωσις δὲ ὅτι ἐνδέχεται νὰ ζημιωθῇ, δὲν εἶναι νόμιμος λόγος. Δελαμ. αὐτ. ἀρ. 46. Ῥάλλ. αὐτ. § 338.

§ 25. Ὁ φυσικὸς ἢ ὁ πολιτικὸς θάνατος εἴτε τοῦ παραγγελέως εἴτε τοῦ παραγγελιοδόχου ἐπιφέρουσι τὴν παῦσιν τῆς παραγγελίας μὲ τὰς εἰς τὸν ἄνωτ. § 22 ἐκτεθειμένας συνεπείας, καθόσον εἰς τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου εἶχεν ἤδη γίνει ἔναρξις τῆς ἐκτελέσεως ἢ μή (κς' Βασιλ. 14, 1 καὶ Θεοφ. παράφρ. βιβλ. Γ' κεφ. κς' § 10). Ἀλλ' ὁ θάνατος τοῦ παραγγελέως δὲν ἐμποδίζει τὸν παραγγελιοδόχον νὰ ἐξακολουθήσῃ, ἐν περιπτώσει κατεπειγούσης ἀνάγκης, τὴν ἐκτέλεσιν τῆς παραγγελίας, οἷον, ἂν πρόκηται νὰ προληφθῇ ἡ συμπλήρωσις παραγραφῆς τινος, νὰ συνταχθῇ διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ κτλ. Ῥάλλ. αὐτ. § 339.

§ 26. Ἡ ἀπαγόρευσις, δι' ἧς στερεῖταί τις τῆς ἱκανότητος τῆς ἐνεργείας νομικῶν πράξεων, ἡ πτώχευσις καὶ ἡ ἐλάττωσις τῆς περιουσίας ἐπιφέρουσι τὰς αὐτὰς μὲ τὸν θάνατον συνεπείας, διαλύουσαι τὴν παραγγελίαν. Αὐτ. § 340.

Περὶ παραγγελιοδόχων πωλήσεως.

§ 27. Τὰ ἰδιαίτερα τοῦ πρὸς πώλησιν παραγγελιοδόχου καθή-

κοντα ἀφορῶσιν εἴτε τὴν παραλαβὴν καὶ τὴν συντήρησιν τῶν ἀποστελλομένων αὐτῷ ἐμπορευμάτων, εἴτε τὴν πώλησιν αὐτῶν.

Καθόσον ἀφορᾷ τὴν παραλαβὴν καὶ τὴν συντήρησιν τῶν ἐμπορευμάτων, ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει ὅσην φροντίδα καταβάλλει καὶ διὰ τὰ ἴδια αὐτοῦ πράγματα. Ἡ εὐθύνη αὐτοῦ εἶναι, κατὰ τοῦτο, ὁμοία μὲ τὴν τοῦ θεματοφύλακος.

Οὕτως ἅμα φθάσωσι τὰ ἐμπορεύματα, ὀφείλει ἀμέσως νὰ ἐξελέγξῃ τὴν κατάστασιν, εἰς ἣν τὰ παραλαμβάνει, καὶ τὴν ταυτότητα αὐτῶν. Ἂν ἀνακαλύψῃ ὅτι ἐβλάφθησαν κατὰ τὴν μετακόμισιν, ὀφείλει νὰ βεβαιώσῃ τὴν ὁποίαν ὑπέστησαν βλάβην, καὶ νὰ πέμψῃ τὴν περὶ τούτου ἔκθεσιν πρὸς τὸν ἀποστολέα, κινῶν, ἐν περιπτώσει, ἀγωγὴν ἐπὶ ἀποζημιώσει κατὰ τοῦ ἀγωγιάτου.

Ἂν παραμελήσῃ τὴν. ἐκπλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω διατυπώσεων, θέλει θεωρεῖται ὅτι τὰ ἐμπορεύματα τῷ παρεδόθησαν οἷα τῷ ἀνηγγέλλοντο, καὶ πᾶσα βλάβη αὐτῶν ἢ ἀβαρία, ἥτις δὲν ἤθελεν ἀποδειχθῇ ἢ προγενεστέρα τῆς πρὸς αὐτὸν παραδόσεως τῶν ἐμπορευμάτων, ἢ ἀποτέλεσμα συμβεβηκότων ἀνωτέρας βίας, πίπτει εἰς βάρος του.

Ἂν ἡ εἰσαγωγὴ τῶν ἐμπορευμάτων ἀπαιτῇ, κατὰ νόμον, τὴν εἰς τὴν τελωνιακὴν ἀρχὴν δήλωσιν αὐτῶν ἢ τὴν ἔκτισιν τελωνιακῶν ἢ ἄλλων δασμῶν, καθῆκον τοῦ παραγγελιοδόχου εἶναι νὰ ἐνεργήσῃ τὰς τοιαύτας διατυπώσεις, ἐκτὸς ἂν ὁ ἀποστολεὺς τῷ τὸ ἀπηγόρευσε ῥητῶς, καὶ δὲν τρέχῃ κίνδυνόν τινα ὁ ἴδιος προσωπικῆς, ὡς ἐκ τούτου, καταδίκης. Καθότι, ἂν τοιοῦτος κίνδυνος ὑπάρχῃ, δὲν ὑποχρεοῦται νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν γενομένην αὐτῷ ἀπαγόρευσιν, ἀλλὰ δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ παραγγελέως τὴν ἀπόδοσιν τῶν ὁποίων ἤθελεν ἐπὶ τούτῳ καταβάλει δικαιωμάτων καὶ τῆς λοιπῆς δαπάνης, ὡς ἂν εἰ ἤθελε λάβει παρ' αὐτοῦ ῥητὴν ἐντολὴν νὰ ἐνεργήσῃ τοιουτοτρόπως. Ῥάλλ. αὐτ. § 344.

§ 28. Ὁ παραγγελιοδόχος δὲν δύναται νὰ πωλήσῃ ἐπὶ πιςώσει, ἐκτὸς ἂν τὸ ἐπέτρεψε ῥητῶς ὁ παραγγελεὺς, ἢ χορηγοῦνται προθεσμίαι κατὰ τοπικὴν συνήθειαν· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ χορηγῇ μακρὰς προθεσμίας, οὔτε νὰ συναλλάττηται μὲ ἀναξιοχρέους. Ῥάλλ. αὐτ. § 345.

§ 29. Δύναται νὰ δεχθῇ συγχρόνως παραγγελίαν ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως τῶν αὐτῶν πραγμάτων. Ἴδε ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλλ. τόμ. 1 § 346.

§ 30. Ἀλλ' ὁ παραγγελιοδόχος δὲν πρέπει νὰ γίνηται ἀγοραστὴς τῶν πρὸς πώλησιν ἀποστελλομένων αὐτῷ ἐμπορευμάτων, καὶ ἂν λάβῃ ἀνάγκην αὐτῶν, ἡ καλὴ πίστις ἀπαιτεῖ νὰ τὸ γνωστο-

ποιήση πρὸς τὸν παραγγελέα του· εἰς ταύτην τὴν περίπτωσιν, δικαίωμα προμηθείας, κατ' αὐστηρὸν δίκαιον, δὲν χορηγεῖται. αὐτ. § 347.

§ 31. Ὁ παραλήπτης πραγματειῶν παραγγελιοδόχος, ὅστις ἔκαμε προκαταβολὰς, δύναται, ἂν ὁ παραγγελεὺς ἀναβάλλῃ νὰ τὸν πληρώσῃ, νὰ προκαλέσῃ τὴν δικαστικὴν ἐκποίησιν αὐτῶν διὰ νὰ πληρωθῇ τὰς προκαταβολάς του. Δύναται δὲ, κατὰ τὰς περιστάσεις, νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ δικαστηρίου καὶ τὴν ἄδειαν νὰ πωλήσῃ τὰς πραγματείας ταύτας εἰς τιμὴν κατωτέραν τῆς παρὰ τοῦ παραγγελέως προσδιορισθείσης. αὐτ. § 348.

§ 32. Ἂν τὰ πρὸς πώλησιν πεμφθέντα ἐμπορεύματα δὲν πωληθῶσιν, ὁ παραγγελιοδόχος μένει θεματοφύλαξ αὐτῶν καὶ δὲν δύναται νὰ τὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν παραγγελέα, ἄνευ τῆς ἐπὶ τούτῳ συγκαταθέσεώς του.

Ἐὰν δ' ὁ τελευταῖος ἀναζητήσῃ τὰ ἐμπορεύματα, ὀφείλει πρὸς τὸν παραγγελιοδόχον ἀντιμισθίαν, ἧς τὸ ποσὸν ὁρίζεται κατὰ τὴν ἐμπορικὴν συνήθειαν, καὶ δύναται ὁ παραγγελεὺς νὰ τὰ κρατήσῃ ἕως αὕτη τῷ πληρωθῇ. Παρδέσ. ἀρ. 571. Ῥάλλ. αὐτ. § 349.

Περὶ τῶν πρὸς ἀγορὰν παραγγελιοδόχων.

§ 33. Ὁ πρὸς ἀγορὰν παραγγελιοδόχος ὀφείλει νὰ συμμορφοῦται αὐστηρῶς μὲ τὰς, ὡς πρὸς τὸ εἶδος ἢ τὴν ποιότητα τῶν ζητουμένων ἐμπορευμάτων καὶ τὴν τιμὴν τῆς ἀγορᾶς αὐτῶν, ὁδηγίας τοῦ παραγγελέως του, κατὰ τὰς ἐν τῷ ἄνωτ. § 13 τεθείσας ἀρχάς. Παρδέσ. ἀρ. 572. Ῥάλλ. αὐτ. § 350.

Ἂν ἡ ποιότης τῶν προμηθευθέντων ἐμπορευμάτων διαφέρῃ τῆς ὑπὸ τοῦ παραγγελέως ζητηθείσης, δύναται οὗτος, καθὸ μὴ ὑποχρεούμενος νὰ δεχθῇ ἄλλα παρὰ τὰ ζητηθέντα πράγματα, νὰ τὰ παραιτήσῃ εἰς βάρος τοῦ παραγγελιοδόχου. Ἂν ὅμως ὁ παραγγελιοδόχος ὑπερέβη μόνον τὸ ὅριον τῆς ταχθείσης τιμῆς, δύναται, συναινῶν νὰ ὑποφέρῃ τὴν ἐπὶ πλέον διαφορὰν, νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν παραγγελέα νὰ δεχθῇ τὰ ἐμπορεύματα κατὰ τὴν παρ' αὐτοῦ σημειωθεῖσαν τιμήν.

Ἡ παραλαβὴ τῶν ἐμπορευμάτων ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ἀγωγιάτου, καὶ ἡ ἄνευ διαμαρτυρήσεως πληρωμὴ τοῦ ἀγωγίου δὲν καθιστῶσιν ἀπαράδεκτον τὴν ἀγωγὴν, τὴν ὁποίαν ὁ παραγγελεὺς ἤθελεν, εἰς τοιαύτην περίπτωσιν, κινήσει κατὰ τοῦ παραγγελιοδόχου.

Τέλος, ἂν παραγγελθῇ ν' ἀγοράσῃ ἐμπορεύματα ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔχει, ἢ ἐπεφορτίσθη νὰ πωλήσῃ δι' ἄλλον,

καὶ ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχῆς ἐπὶ τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἀλλὰ διὰ τῆς Νεαρᾶς τοῦ Αὐτοκράτορος Λέοντος, καταργηθείσης τῆς παλλακίας ὡς νομίμου σχέσεως καὶ χαρακτηριζομένης ῥητῶς ὡς σχέσεως ἀθεμίτου κατ' οὐδὲν διαφερούσης τῆς πορνείας, κατηργήθησαν καὶ αἱ ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων νόμων ῥυθμισθεῖσαι συνέπειαι αὐτῆς, ὡς νομίμου σχέσεως ὑπὲρ τῆς παλλακίδος καὶ τῶν τέκνων, ἐν αἷς καὶ τὸ τῆς διατροφῆς δικαίωμα, ἀφοῦ μάλιστα, κατὰ τὸν αὐτὸν νόμον, τὰ πορνογεννῆ τέκνα οὐδὲν δικαίωμα πρὸς διατροφὴν ἔχουσιν ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ πατρὸς, κἂν τυχὸν ἢ οὗτος γνωστὸς (Βασιλ. 46, 1, 18, συνδυασμένα μὲ τοὺς ἀνωτέρω παρατεθέντας νόμους)· ὅθεν ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, ἀποφηναμένη ὅτι τὰ τέκνα τῆς ἀναιρεσειούσης καὶ ἂν ὑποτεθῶσι γεννηθέντα ἐκ τῆς μετὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου σχέσεως τῆς φερούσης, κατὰ τὴν Νεαρὰν 89 Κ. 12 καὶ 13 τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, τὰ προσόντα τῆς παλλακίας, δὲν δύνανται, κατὰ τὸν ἰσχύοντα νόμον, νὰ ἀπαιτήσωσι παρ' αὐτοῦ διατροφὴν, δὲν ἐφήρμοσεν ἐσφαλμένως, οὔτε ἡρμήνευσε ψευδῶς τὴν Νεαρὰν 89 καὶ τὸ ἄρθρον 658 τοῦ ποιν. νόμου, ὅπερ κηρύττει ἀξιόποινον τὴν ἐκ παλλακίας σχέσιν.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, εἶναι πάντη ἀδιάφορον ἐὰν ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις παρεδέχθη ἢ ἠρνήθη ὅτι ἡ μετὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου σχέσις τῆς ἀναιρεσειούσης φέρει τὰ προσόντα τῆς ὑπὸ τοῦ ῥωμαϊκοῦ νόμου, τοῦ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ ἰσχύοντος, ὡς νομίμου ἀναγνωριζομένης παλλακίας· ἐκτὸς δὲ τούτου, τὸ προκείμενον ζήτημα ἐλύθη ὑπὸ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως δι' ἐκτιμήσεως τῶν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου ὑποβληθέντων ὑπὸ τῆς ἀναιρεσειούσης γεγονότων, ἐξ ὧν συνῆγεν αὕτη τὴν ὕπαρξιν τῆς παλλακίας, καὶ ἐπομένως ἡ λύσις αὐτοῦ, κατὰ τὸ ἄρθρον 810 § 2 τῆς πολ. δικονομίας διαφεύγει τὴν ἐπίκρισιν τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ἐπειδὴ οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύει εἰς τὸν γεννήσαντα πορνογεννῆ τέκνα νὰ διατρέφῃ αὐτὰ, καθότι οὔτε ἡ Νεαρὰ 89 κεφ. 15 τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, ἡ ὁρίζουσα ὅτι τὰ ἐκ νεφαρίων ἢ ἰνκέστων ἢ δαμνάτων συνελεύσεων, ἤτοι τὰ ἐκ μοιχείας ἢ αἱμομιξίας ἢ ἁρπαγῆς γεννηθέντα τέκνα, νὰ ἀνατρέφωνται παρὰ τῶν γονέων, ἀπαγορεύει διὰ τοῦ ὁρισμοῦ τούτου τοὺς γονεῖς τοιούτων τέκνων τοῦ νὰ διατρέφωσιν αὐτὰ, ἀλλ' ὁρίζει μόνον, ὅτι τὰ τέκνα ταῦτα δὲν ἔχουσι δικαίωμα πρὸς διατροφὴν ὡς πρὸς τὰ νόθα, ἤτοι τὰ ἐκ παλλακίας, ἡ δὲ προσβαλλομένη ἀπόφασις ἐκήρυξεν ἄκυρον τὴν ὁποίαν ἰσχυρίσθη ἡ ἀναιρεσείουσα, ὅτι συνῆψεν, ὡς ἐπίτροπος τῶν τέκνων της, μετὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου σύμβασιν, δι' ἧς αὐτὸς ὑπεχρεώθη νὰ παρέχῃ εἰς αὐτὰ ἐπὶ 15 ἔτη ὡρισμένον

κατὰ μῆνα ποσὸν πρὸς διατροφὴν, ἐπὶ λόγῳ ὅτι τοιαύτη σύμβασις συνιστῶσα ὑποχρέωσιν ἀπαγορευομένην ὑπὸ τοῦ νόμου, στηρίζεται εἰς παράνομον τῶν χρηστῶν ἠθῶν αἰτίαν· ὅθεν ἑρμηνεύσασα ψευδῶς καὶ ἐφηρμόσασα ἐσφαλμένως τοὺς παρατεθέντας νόμους, καθ' οὓς δὲν ἐπιβάλλεται ἀμέσως ὑπὸ τοῦ νόμου εἰς τὸν γεννήτορα πορνογεννῶν τέκνων ἡ πρὸς διατροφὴν αὐτῶν ὑποχρέωσις, καὶ τὸ βιβλ. 1 τίτλ. 9 ἐδ. 12 τῆς Ἑξαβίβλου τοῦ Ἀρμενοπούλου, ἀπέρριψεν ὡς ματαίαν τὴν ῥητὴν τῆς ἀναιρεσειούσης πρότασιν τοῦ νὰ τῇ ἐπιτραπῇ ἡ ἀπόδειξις τῆς εἰρημένης συμβάσεως τῆς ἀποτελούσης τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς αὐτῆς, καὶ οὕτω παρεβίασε τὰς περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις διατάξεις τῶν ἄρθρων 233 καὶ 248 τῆς πολ. δικονομίας καὶ τὸ ἄρθρον 170 τοῦ αὐτοῦ νόμου, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη ἐπιφέρει ἀναίρεσιν (ἄρθρον 807 ἐδ. 5) τῆς πολ. δικονομίας.»

ΣΗΜ. Παράβαλε τὴν λέξιν Γνησιότης τέκνων ἐν Εὑρετ. τόμ. 5 σελ. 467—477. Αὐτόθι γίνεται ἰδίως λόγος περὶ τῶν πορνογενῶν τέκνων.

§ 3. Ἡ περίστασις ὅτι γυνή τις συνέζησε μετὰ τοῦ Σ ὡς σύζυγος, ἄνευ προϋπάρχοντος νομίμου γάμου, καθὸ ἐναντία εἰς τὰ καλὰ ἤθη, δὲν δύναται νὰ γεννήσῃ καμμίαν ὑπὲρ αὐτῆς ἀγωγὴν, ὡς ἐξ ἀναλογίας τοῦ νόμου 5 τοῦ Κώδ. *de condict. ob turpem causam*. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1885 τῆς 18 ἀπρ. 1841.

§ 4. Καμμία διάταξις τοῦ Ῥωμ. δικαίου δὲν χορηγεῖ εἰς τὰς παλλακίδας ἀγωγὴν πρὸς ἀναγνώρισιν τῶν παρ' αὐτῶν γεννωμένων τέκνων· ἄρα ἡ παλλακὶς δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ διατροφὴν διὰ τέκνον, τὸ ὁποῖον ἀξιοῖ ὅτι ἐγέννησεν, ὅταν αὐτὴ καὶ ὁ Α συνέζων ὡς ἀνὴρ καὶ γυνὴ μὴ ὑπάρχοντος γάμου. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 1611 τῆς 21 ἰουνίου 1840.

§ 5. Οἱ ἐκ παλλακίας γεννημένοι ἔχουσι κληρονομίας δικαίωμα; Θέμ. τόμ. 1 σελ. 319.

§ 6. Παλλακὴ κληρονομεῖ; Αὐτ.

ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΑΤΙΚΟΝ.

§ 1. Τὸ λεγόμενον παλληκαριάτικον δὲν ἐπιστρέφεται εἰς τὴν δωρήσασαν σύζυγον μετὰ τὴν διάζευξιν, ἥτις ἐγένετο ἐπὶ Τουρκίας.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ὁ ἀναιρεσείων δὲν ἀπέδειξε, ὅτι, κατὰ τὸ ἰσχύον τότε δίκαιον, τὸ ὡς παλληκαριάτικον δοθὲν ἐπανήρχετο εἰς τὴν σύζυγον μετὰ τὴν διάζευξιν· ἑπομένως ὀρθῶς τὸ δικαστήριον ἀπεφάσισεν, ὅτι ἡ ἰδιοκτησία τοῦ δωρηθέντος κτήματος, ἔμεινε παρὰ τῷ συζύγῳ τῆς Μ, καίτοι γενομένης διαζεύξεως, καὶ μετέβη μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ εἰς τὴν Ε.»

Ἀπόφ. πολ. Ἀρείου Πάγου 7 τοῦ 1845.

§ 2. Η γυνὴ παρίσταται εἰς δικαστήριον πρὸς διεκδίκησιν κτήματος, τὸ ὁποῖον ἔδωκεν ὡς παλληκαριάτικον; Ἴδε τὴν λέξιν *Νομιμοποίησις*, ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9143.

§ 3. Ἡ τελευταία σκέψις τῆς 246 τοῦ 1852 ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔχει οὕτως.

« Ἐπειδὴ ἀποδειχθείσης τῆς συστάσεως τοῦ παλληκαριατίκου, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, τὸ ἐφετεῖον ἀποῤῥίψαν τὴν ἀνακοπὴν τῆς ἀναιρεσειούσης ὡς ἀπαράδεκτον, καθὸ μὴ ἐχούσης δικαίωμα τοῦ παρίστασθαι πρὸς διεκδίκησιν αὐτοῦ στηριχθὲν τόσον εἰς τὴν διὰ τῆς ἐφέσεως πρότασιν τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, ὅσον καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ὑπὸ τῆς ἀναιρεσειούσης ἐπικαλούμενον καὶ ὑποστηριζόμενον εἰδικὸν ἔθιμον τοῦ παλληκαριάτικου, ὅπερ ἐξωμοίωσε τὸ ἐφετεῖον κατ' ἀναλογίαν μὲ τὴν προῖκα καὶ τὰς πρὸ γάμου δωρεάς, οὐδένα νόμον παρεβίασε.»

ΣΗΜ. Κυροῦται δι' αὐτῆς ἡ 9143 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν.

§ 4. Γυναῖκες, δοῦσαι κτῆμά τι ὡς παλλικαριάτικον, δὲν ἔχουν δικαίωμα, νὰ τὸ διεκδικήσωσι, κατασχεθὲν ὑπὸ δανειστοῦ τοῦ συζύγου, διότι φέρει χαρακτῆρα προγάμου δωρεᾶς. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9143 τοῦ 1852.

ΠΑΝΔΕΚΤΑΙ. Ἴδε τὴν λέξιν Ν ό μ ο ι ἀνωτ.

§ 1. Ἀντινομίας ὑπαρχούσης εἰς τὸ περὶ τῆς διὰ προικῴων χρημάτων ἀγορᾶς, ποία διάταξις ὑπερισχύει; Ἴδε τὴν 167 τοῦ 1851 ἀπόφασιν Ἀρ. Πάγου ἐν λέξει *Προίξ*.

§ 2, Ἀντινομίας ὑπαρχούσης μεταξὺ τῶν διατάξεων τοῦ Κώδηκος καὶ τῶν Πανδεκτῶν, ποῖαι ὑπερισχύουσιν; Ἴδε τὴν λέξιν *Νόμοι* ἀνωτ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ. Ἴδε τὴν λέξιν *Γήπεδα* ἐν Εὑρ. τόμ. 5, ἀλλὰ συμπλήρωσιν ἴδε ἐν λέξει *Σχέδια πόλεων*. Ἴδε ἐκεῖ ἀποφάσεις πολιτικὰς Ἀρείου Πάγου 133 τοῦ 1849 καὶ 9 τοῦ 1850. Ἴδε προσέτι ἀποφάσεις ἐφετῶν Ἀθηνῶν 5080, 5063, 5094 καὶ 5101 ἀναιρεθεῖσαν διὰ τῆς ἀνωτέρω 133.

ΠΑΝΗΓΥΡΕΙΣ. Κέντρα ἐμπορικὰ, ὅπου φαίνεται ὅτι ἐγένετο πρῶτον χρῆσις τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων καὶ τῶν συναλλαγματικῶν. Ῥάλλ. Ἐμπ. Δ. τόμ. 2 σελ. 11. — Προνόμια αὐτῶν. αὐτ. σελ. 12.

ΠΑΠΑΣ.

Ἕως τὴν πέμπτην ἑκατονταετηρίδα, τοῦ Πάπα τὄνομα ἦτο κοινὸν εἰς πολλοὺς ἐπισκόπους· ἔτι καὶ σήμερον εἷς ἀπὸ τοὺς Ἀνατολικοὺς Πατριάρχας, ὁ Ἀλεξανδρείας, ὀνομάζεται Πάπας· ὅθεν καὶ παπᾶς, συνώνυμον τοῦ πατήρ. Σελ. 26 τῶν σημειώσεων εἰς τὴν Ἐπιστολὴν τῶν 3 ἐπισκόπων.

ΠΑΡΑΒΑΣΙΣ τῆς περὶ τὸν γάμον πίστεως. Ἴδε τὴν λέξιν *Συνοικέσιον*.

ΠΑΡΑΒΑΣΙΣ καθηκόντων. Ἴδε λέξιν *Ὑπηρεσία*.—Ἴδε προσέτι τὴν λέξιν *Ἀπιστία περὶ τὴν ὑπηρεσίαν* καὶ *Καθηκοντων παράβασις*.

ΠΑΡΑΒΟΛΟΝ. Ἴδε τὴν λέξιν *Πρόστιμον*.

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ περὶ ἐπιδόσεως. Ἴδε τὴν λέξιν *Ἐπίδοσις* ἐν Εὑρετ. τόμ. 7.

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ (ἄρθρον 15 Πολ. Δικονομίας).

Ἐκποίησις ἀκινήτων ὀρφανικῶν ὑπηκόων Ἑλλήνων, ἅτινα (ἀκίνητα) κεῖνται ἐν Γενεύῃ. Ἴδε ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 10014.

Παραγγελία περὶ κατασχέσεως ὑπὸ τίνος ὑπογράφεται; Ἴδε τὴν 630 τοῦ 1852 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἐν λέξει *Ἐπιταγὴ πρὸς πληρωμὴν* (εἰς τὸ τυπωθ. παράρτημα).

Παραγγελία ταμίου πρὸς ταμίαν δίδεται; Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 9726 ἐν λέξει *Καθυστεροῦντα*.

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ.

§ 1. Παραγγελία λέγεται τὸ συνάλλαγμα, δι' οὗ ὁ ἕτερος τῶν συναλλαττομένων δίδει εἰς τὸν ἄλλον τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐνεργήσῃ διὰ λογαριασμόν του μίαν ἢ πλείους ἀτομικῶς ὡρισμένας ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, ὧν τὴν διεξαγωγὴν ἀναδέχεται νὰ ἐνεργήσῃ ὁ δεύτερος, εἴτε ἐν ἰδίῳ ἢ ἐν ἑταιρικῷ ὀνόματι, εἴτε καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολέως του.

Τὰ πλεονεκτήματα τοῦ συναλλάγματος τούτου εἶναι πολλά· οἱ ἀγορασταὶ καὶ οἱ πωληταὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρίσκωνται ὅπου καὶ ὅτε τὰ ἐμπορικὰ συμφέροντά των τοὺς καλοῦσιν. Ἐντεῦθεν ἀνεφάνη ἡ ἀνάγκη ἁρμοδίων ἀνταποκριτῶν, διαρκῶς κατοικούντων

εἰς τὸν τόπον καὶ καιροφυλακτούντων τὴν πρὸς πώλησιν κα ἀγορὰν κατάλληλον εὐκαιρίαν. Ἐκτὸς τούτου, καὶ τὸ πλεονέκτημ α'] τῶν χρηματικῶν προκαταβολῶν, ἃς ὁ παραγγελιοδόχος, ἀσφα λιζόμενος διὰ τῶν σταλέντων αὐτῷ πρὸς πώλησιν ἐμπορευμάτων δύναται νὰ κάμῃ πρὸς τὸν παραγγελιοδότην, ἵνα ἐπιχειρῇ νέα πράξεις· β'] τῆς μυστικότητος. Ῥάλλ. Ἐμπ. Δ. § 317.

§ 2. Τὸ συνάλλαγμα τῆς παραγγελίας εἶναι εἶδος ἐντολῆς διαφέρει δὲ ταύτης, καθ' ὅσον ἡ ἐντολὴ εἶναι ἄμισθος (Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 703 ἑπ.), ἐνῷ ἡ παραγγελία εἶναι φύσει ἔμμισθος. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι στοιχεῖον οὐσιῶδες τῶν συναλλαγμάτων αὐτῶν ἀπαντῶνται καὶ ἐξαιρέσεις.

Ὁ παραγγελιοδόχος ἐνεργεῖ καὶ συναλλάττεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐν ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι, ἐνῷ ὁ ἐντολοδόχος ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολέως. Ἡ περίστασις ὅμως αὕτη μεταβάλλει τὰς σχέσεις τῶν συναλλαττομένων, καὶ ἡ διαφορὰ ἀναφαίνεται μόνον ὡς πρὸς τρίτους, οἵτινες δὲν γνωρίζουν εἰμὴ μόνον τὸν παραγγελιοδόχον, καὶ μόνον ἀπέναντι αὐτοῦ ὑποχρεοῦται. αὐτ. § 318.

Ὁ παραγγελιοδόχος διακρίνεται τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπιστάτου (*préposé*), καθ' ὅσον ἡ ἐντολὴ ἐκείνου εἶναι εἰδικὴ καὶ ἀποβλέπει τὴν ἐκτέλεσιν ὡρισμένης πράξεως, ἐνῷ ἡ τοῦ ἐπιστάτου εἶναι γενικὴ πρὸς διαχείρισιν τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων τῶν ἀφορωσῶν τὸ ἐμπόριον ἢ τὸν εἰς αὐτὸν ἀνατεθειμένον κλάδον τοῦ ἐμπορίου τοῦ προϊσταμένου του. Ἄλλως τε, ὁ ἐπιστάτης, μισθωτὸς ὤν, δὲν δύναται νὰ συνάψῃ διαφόρων ἐμπόρων ὑπηρεσίαν, ὡς ἐκεῖνος. αὐτ.

Διακρίνεται τέλος τοῦ μεσίτου, καθότι ὁ τελευταῖος, μεσολαβῶν μόνον, δὲν καθίσταται συμβαλλόμενος εἰς τὰ πρὸς τρίτους συναλλάγματα. αὐτ.

§ 3. Ὁ παραγγελιοδόχος δύναται νὰ ὑπολογίσῃ μετὰ τῆς λοιπῆς αὐτοῦ δαπάνης καὶ τὸ δικαίωμα τῆς προμηθείας (*provision*), ὃ συνήθως ἀναβαίνει 2 τοῖς 0/0, ἂν οἱ συναλλαττόμενοι δὲν ἔταξαν ἄλλον ὅρον. αὐτ. § 319.

§ 4. Ὁ παραγγελιοδόχος ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ νόμιμον ἱκανότητα πρὸς ἐνέργειαν πράξεων ἐμπορικῶν. αὐτ. § 320.

§ 5. Τὸ συνάλλαγμα τῆς παραγγελίας εἶναι συναινετικόν· ὅθεν δίδεται καὶ προφορικῶς, καὶ ἐγγράφως καὶ σιωπηλῶς (οἷον, ὅταν γινώσκων τις ὅτι διὰ λογαριασμὸν αὐτοῦ διεξάγεται ὑπόθεσίς τις, σιωπᾷ). Ἅμα λοιπὸν οἱ συμβαλλόμενοι ἐκφράσωσιν ὁπωσδήποτε τὴν συγκατάθεσίν των, τὸ συνάλλαγμα τοὺς ὑποχρεοῖ.

Καὶ ἡ ἀποδοχὴ τῆς παραγγελίας δύναται νὰ ἐνεργηθῇ καθ' ὅλους τοὺς προηγηθέντας τρόπους. αὐτ. § 321.

§ 6. Δύο εἴδη παραγγελιοδόχων ὑπάρχουσιν (ἄρθρα 91, 92 Ἐμπ. νόμου). αὐτ. § 322.

Δικαιώματα καὶ καθήκοντα τῶν παραγγελιοδόχων.

§ 7. Ὁ παραγγελιοδόχος, καὶ ἂν δὲν δέχηται τὴν παραγγελίαν, ὑποχρεοῦται νὰ λάβῃ ὅλα τὰ μέτρα, ἵνα μὴ κινδυνεύσωσιν αἱ ὑποθέσεις τοῦ παραγγελέως. Φροντίζει λοιπὸν περὶ τῆς συντηρήσεως τῶν ἐμπορευμάτων, καὶ ἂν δὲν δέχηται τοὺς περὶ τῆς πωλήσεώς των τεθέντας ὅρους, δυνάμενος νὰ ζητήσῃ τὴν ἄδειαν τῆς εἰς χεῖρας τρίτου παρακαταθέσεως, ἢ τῆς πωλήσεως μέρους, διὰ νὰ πληρωθῇ τὰς προκαταβολάς του. Παρδ. ἀρ. 558.

Ἂν ἡ ἐκτέλεσις τῆς παραγγελίας ἦναι ἀνεπίδεκτος ἀναβολῆς, δὲν δύναται μήτε νὰ τὴν ἀποποιηθῇ· οἷον ἂν λάβῃ διαταγὴν νὰ εἰσπράξῃ συναλλαγματικὴν λήγουσαν μετ' οὐ πολύ· ἐὰν κατὰ λάθος ὁ παραγγελεὺς ἀπευθυνθῇ πρὸς τὸν ὀφειλέτην τῆς συναλλαγματικῆς, οὗτος, μὴ πληρόνων, δὲν δύναται ν' ἀναβάλῃ τὴν σύνταξιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ. Δελαμάῤῥε τόμ. 2 ἀρ. 28. Ῥάλλ. αὐτ. § 323.

§ 8. Ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος δεχθῇ τὴν παραγγελίαν, ὀφείλει νὰ πράξῃ πρὸς ἀποπεράτωσιν αὐτῆς ὅ,τι ἀπαιτεῖται· ἄλλως εὐθύνεται, ἂν δὲν ἀποδείξῃ πρᾶξιν τοῦ παραγγελέως, ἢ τυχαῖον συμβάν. αὐτ. § 324.

§ 9. Ὅταν ἡ παραγγελία ἦναι ὡρισμένη, ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει νὰ τὴν ἐκτελέσῃ κατὰ τὰς δοθείσας ὁδηγίας (έ, μς' Βασ. 14, 1), ἢ, ἂν τοῦτο δὲν ἦναι δυνατὸν, νὰ μὴ ἐνεργήσῃ τίποτε, ὢν ὑπεύθυνος ὡς πρὸς τὰς ἐπιζημίους συνεπείας πάσης παρεκτροπῆς ἀπὸ τῶν ὁδηγιῶν. Ἂν ὅμως διὰ τῶν παρεκτροπῶν ἐπέτυχεν ὠφελείας, ὀφείλει λόγον αὐτῶν (ἡ ἀγαθὴ πίστις οὐ συγχωρεῖ τινὶ ἐξ ἀλλοτρίων κερδαίνειν. ί Β. 14, 1), διότι εἶναι διοικηταὶ ἀλλοτρίων.

Ἂν δ' ὁ παραγγελιοδόχος παρεκτραπῇ ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς ὄφελος, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς ζημίαν τοῦ παραγγελέως, καὶ ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ ὠφέλεια ἐκείνη δὲν ἠδύνατο ν' ἀποκτηθῇ παρὰ διὰ τῆς ζημίας ταύτης, δὲν δύναται ὁ παραγγελεὺς ν' ἀποδεχθῇ τὸ ὄφελος καὶ ν' ἀποποιηθῇ τὴν ζημίαν, ἀλλ' ὀφείλει ἢ νὰ ἐγκρίνῃ ὁλοσχερῶς τὰς πράξεις τοῦ παραγγελιοδόχου, ἢ νὰ τῷ παραιτήσῃ τὴν ὠφέλειαν ζητῶν τὴν ἱκανοποίησιν τῆς ζημίας· ἂν δὲ ἡ ὠφέλεια ἦναι ἀνεξάρτητος τῆς ζημίας, δύναται καὶ τὴν ὠφέλειαν καὶ τὴν ἱκανοποίησιν

τῆς ζημίας συγχρόνως ν' ἀπαιτήσῃ. Παρδ. ἀρ. 567. Ῥάλλ. αὐτ. § 325.

§ 10. Ὅταν ἡ παραγγελία ἦτον ἀόριστος, ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς κρίσεως αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν περιστάσεων. Ὁ παραγγελεὺς ὀφείλει νὰ ἐγκρίνῃ τὰς πράξεις ἐκείνου, αἰτιώμενος ἑαυτόν· ἂν ὅμως δυνηθῇ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐξ ἀμελείας ἢ ἀπιστίας παρεξέκλινεν ὁ παραγγελιοδόχος, ἀποζημιοῦται. Ἴδε ἀνάπτ. εἰς Ῥάλλ. αὐτ. § 326.

§ 11. Ὁ παραγγελιοδόχος δύναται ν' ἀναθέσῃ τὴν ἐκτέλεσιν καὶ εἰς ἄλλα πρόσωπα, ἂν ῥητῶς δὲν τῷ ἐπεβλήθη ἡ προσωπικὴ ἐνέργειά του, εὐθύνεται δὲ αὐτὸς ἐκ τῶν πράξεων τοῦ ὑποκατασταθέντος (ἡ Β. 14, 1). Ῥάλλ. αὐτ. § 327.

§ 12. Πᾶν ὅ,τι λαμβάνει ὁ παραγγελιοδόχος δυνάμει τῆς ἀνατεθείσης αὐτῷ παραγγελίας καὶ διὰ λογαριασμὸν τοῦ παραγγελέως ὀφείλει ἐν γένει νὰ τὸ παραδώσῃ ἀμέσως, ἂν ἄλλως δὲν διετάχθη, ὑπόκειται δὲ ὡς ἐκ τῆς ἀναβολῆς εἰς τόκους ὑπερημερίας (ἰ. Βασιλ. 14, 1). Ἂν ὁ μετ' αὐτοῦ συναλλαξάμενος τρίτος ἀναβάλλῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποχρεώσεώς του, εἰς τὸν παραγγελιοδόχον ἀνήκει ἢ νὰ τὸν ἐνάξῃ αὐτὸν ἀπ' εὐθείας, ἢ νὰ παραχωρήσῃ τὴν ἐπὶ τούτῳ ἀγωγήν του πρὸς τὸν παραγγελέα, ἐὰν οὗτος τὸν ἐξασφαλίζῃ περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς λόγῳ προμηθείας ὀφειλομένης πρὸς αὐτὸν ἀντιμισθίας. αὐτ. § 328.

§ 13. Εἶναι δὲ ἀναμφισβήτητον ὅτι, πρὸς τὸ σύμφερον τοῦ παραγγελέως, οὐ μόνον δύναται, ἀλλὰ καὶ ὀφείλει ὁ παραγγελιοδόχος, ν' ἀπομακρυνθῇ τῶν ὁδηγιῶν του, ὁσάκις δύναται ν' ἀγοράσῃ ἐμπορεύματα τῆς αὐτῆς ποιότητος εἰς κατωτέραν τιμήν, ἢ νὰ πωλήσῃ, ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἀσφαλείας, τὰ σταλέντα αὐτῷ. § 8 Εἰσηγ. καὶ § 8 Θεοφ. — Β. (14, 1) π.

Ἐὰν ὁ παραγγελιοδόχος παραβῇ τὸ ὅριον τῆς παραγγελίας, πρὸς ζημίαν τοῦ παραγγελέως, δύναται οὗτος νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ παραγγελιοδόχου τὴν διαφορὰν τοῦ τιμήματος τῶν πωληθέντων ἐμπορευμάτων, ν' ἀφήσῃ δὲ εἰς βάρος αὐτοῦ τ' ἀγορασθέντα, καὶ νὰ ζητήσῃ περιπλέον ἀποζημίωσιν, ἕνεκα τῶν ὁποίων τοιουτοτρόπως στερεῖται τυχὸν ἐμπορικῶν ὠφελειῶν· ἅπασαι ὅμως αὗται αἱ ἐπιζήμιοι συνέπειαι ἐκλείπουσιν ἅμα ὁ παραγγελιοδόχος προσφέρῃ πρὸς τὸν παραγγελέα τὴν συμφώνως μὲ τὸ παρ' αὐτοῦ τεθὲν ὅριον ἐκτέλεσιν τῆς διαπραγματεύσεως. Ῥάλλ. τόμ. 1 § 329.

§ 14. Ὁ παραγγελιοδόχος, ὅταν ἐκπληρώσῃ τὴν παραγγελίαν συμφώνως μὲ τὰς ὁδηγίας του, δὲν ὑπόκειται εἰς οὐδεμίαν περαιτέρω εὐθύνην ὡς πρὸς τ' ἀποτελέσματα αὐτῆς, καὶ ἂν ὁ μετ' αὐτοῦ

συναλλαξάμενος τρίτος ἐθεωρεῖτο ἐν γένει ἀξιόχρεως κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς διαπραγματεύσεως, δὲν ἐγγυᾶται τὸ ἀναξιόχρεων αὐτοῦ, οὔτε ὁποιονδήποτε ἐπερχόμενον συμβάν.

Πρὸς ἀποτροπὴν λοιπὸν τοῦ κινδύνου, ὃν διατρέχει ὁ παραγγελεὺς, παρήχθη ἡ συνομολόγησις, δυνάμει τῆς ὁποίας ὁ παραγγελιοδόχος πληρονόμενος τὴν ἀσφαλιστήριον προμήθειαν (*del credere*), ἀναδέχεται τοὺς κινδύνους τῆς διαπραγματεύσεως, καὶ ὑπόσχεται τὴν ἔγκυρον πληρωμήν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὁ ἐπὶ ἀσφαλιστικῇ προθεσμίᾳ παραγγελιοδόχος εἶναι μόνος καὶ ἄμεσος τοῦ παραγγελέως ὀφειλέτης, ὅπως εἶναι καὶ ἄμεσος δανειστὴς τοῦ μετ' αὐτοῦ συναλλαξαμένου τρίτου. Ἔνστασις λοιπὸν διζήσεως δὲν χωρεῖ. Ῥάλλ. αὐτ. § 330.

§ 15. Ἐκτὸς τῆς προσωπικῆς ἀγωγῆς, ἣν ὁ παραγγελιοδόχος ἔχει κατὰ τοῦ παραγγελέως διὰ τὰς προκαταβολάς του, ἔχει αὐτοδικαίως καὶ δικαίωμα ἐπισχέσεως ἢ προνομιον ἐπὶ τῶν εἰς χεῖράς του ἐμπορευμάτων πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἀπαιτήσεών του.

§ 16. Ἀλλ' ὁ νομοθέτης, ἐπειδὴ αἱ περὶ ἐνεχύρων διατάξεις τοῦ νόμου τῆς 1 δεκεμβρίου 1836 ἀπαιτοῦσι διατυπώσεις τινὰς μὴ συμβιβαζομένας μὲ τὸ ἐμπόριον, εἰσήγαγε τὸ ὑπὲρ τοῦ παραγγελιοδόχου δικαίωμα ἐπισχέσεως ὑπὸ ὅρους τινὰς, ἐν οἷς αἱ πραγματεῖαι, ἐφ' ὧν τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀποκτᾶται, πρέπει νὰ ἐστάλησαν ἀπὸ μίαν εἰς ἄλλην πόλιν.

§ 17. Ὁ νόμος δὲν ἐκφράζεται ἂν ἀπαιτῆται νὰ ἦναι διάφορος καὶ ἡ κατοικία τοῦ ἀποστολέως παρὰ τὴν τοῦ παραγγελιοδόχου, καὶ φρονοῦμεν ὅτι δὲν δύναταί τις νὰ προσθέσῃ τὸν μὴ ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου διατασσόμενον τοῦτον ὅρον, χωρὶς ν' ἀντικαταστήσῃ αὐθαιρέτως τὴν θέλησίν του εἰς τὴν τοῦ νομοθέτου (1). Ῥάλλ. τ. 1 § 331.

§ 18. Διὰ νὰ ἐνεργήσῃ ὁ παραγγελιοδόχος τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ὑποχρεώσεως, ἀπαιτεῖται νὰ ἤρξατο ἡ κατοχὴ τοῦ πράγματος κατὰ συνέπειαν ἢ συνεπείᾳ τῆς συναινέσεως τοῦ ἰδιοκτήτου. Οὕτως ἂν ἔμπορός τις στείλῃ πρὸς τὸν Πέτρον πραγματείας διὰ λογαριασμὸν τοῦ Παύλου, ὅστις εἶναι ὁ ὀφειλέτης τοῦ Πέτρου, δὲν δύναται ὁ Πέτρος νὰ ἐνεργήσῃ ἐπ' αὐτῶν ἐπίσχεσιν πρὸς ἀσφάλειαν τῆς κατὰ τοῦ Παύλου ἀπαιτήσεώς του. αὐτ. § 332.

§ 19. Διάφορον τοῦ ἐνεχύρου, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ ἐκ-

(1) Ὁ Pardessus ἀρ. 1203 ἔκδ. 4 φρονεῖ ὅτι εἰς ταύτην τὴν περίπτωσιν δὲν ὑφίσταται τὸ προνόμιον—Τῆς αὐτῆς γνώμης εἶναι καὶ ὁ Persil καὶ Croissant. ἀρ. 87.

τανθῇ ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην περίπτωσιν, τὸ δικαίωμα τοῦτο δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ἐξασφάλισιν ἀτομικῶς ὡρισμένης ἀπαιτήσεως. Οὕτως ἐὰν ἀπεδέχθην συναλλαγματικήν τινα διὰ λογαριασμὸν τοῦ Παύλου, καὶ ἔχω εἰς χεῖράς μου χρήματα ἀνήκοντα εἰς αὐτὸν, δὲν δύναται ὁ Παῦλος ν' ἀπαιτήσῃ τὸ ποσὸν τοῦτο, χωρὶς νὰ μὲ ἀπαλλάξῃ τῆς ἀποδοχῆς μου. Ἂν ἐπλήρωσα διὰ σὲ ἀσφάλιστρα ἢ ἐξέδωκα γραμμάτια πρὸς πληρωμὴν αὐτῶν, ἐνεργῶ ἐπίσχεσιν ἐπὶ τοῦ ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ἀπαιτήσεώς μου. Δελαμ. ἀρ. 390. Ῥάλλ. αὐτ. § 333.

§ 20. Ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, ὁ παραγγελιοδόχος ὑποχρεοῦται, ἐν γένει, ὡς ἐπὶ ἰδίων αὐτοῦ προσωπικῶν ὑποθέσεων, εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν οἱ μετ' αὐτοῦ συναλλαξάμενοι ἐγνώριζον τὴν ἰδιότητα, ὑφ' ἣν οὗτος ἐνήργει, ἢ καὶ τὸ ὄνομα προσέτι τοῦ παραγγελέως, χάριν τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἡ πρᾶξις. Οἱ τρίτοι ἀκολουθήσαντες τὴν πίστιν αὐτοῦ καὶ μόνου, αὐτὸν μόνον δύνανται νὰ ἐνάξωσι, δὲν ἔχουσι δὲ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ παραγγελέως εἰμὴ ἐξ ὀνόματος τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ παραγγελιοδόχου. Ὁ κανὼν οὗτος δὲν ἐφαρμόζεται ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος ἐνεργῇ κατὰ τὸ ἄρθρον 92 τοῦ Ἐμπορικοῦ νόμου ἐν ὀνόματι τοῦ παραγγελέως αὐτοῦ. αὐτ. § 334.

Καθήκοντα καὶ δικαιώματα τοῦ παραγγελέως.

§ 21. Ὁ παραγγελεὺς ὀφείλει νὰ δώσῃ τῷ παραγγελιοδόχῳ ὅλας τὰς προκαταβολὰς, τὰς δαπάνας, ἢ ζημίας, εἰς ὅσας ἡ ἐκτέλεσις τῆς παραγγελίας τὸν ἐξέθεσεν, ἀδιαφόρως ἂν ἐπέτυχεν ἢ ἀπέτυχεν ἡ ἀνατεθεῖσα αὐτῷ ὑπόθεσις, ἐκτὸς μόνον ἂν ἡ ἀποτυχία ἢ αἱ ζημίαι προκύπτωσιν ἐξ ἁμαρτήματος τοῦ παραγγελιοδόχου. Τῷ ὀφείλονται δὲ καὶ οἱ τόκοι τῶν προκαταβολῶν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐγένοντο.

Πρὸς εἴσπραξιν τῶν ὀφειλομένων, ὁ παραγγελιοδόχος ἀκολουθεῖ τὸν συνομολογηθέντα ἢ κατὰ τὰ ἔθιμα ἰσχύοντα τρόπον· δὲν δύναται ὅμως νὰ ἐκδώσῃ συναλλαγματικήν.
Παρδ. ἀριθ. 364. Ῥάλλ. αὐτ. § 335.

Διάλυσις τοῦ συναλλάγματος τῆς παραγγελίας.

§ 22. Τὸ συνάλλαγμα τῆς παραγγελίας, ὡς καὶ τὸ τῆς ἐντολῆς, διαλύεται α' διὰ τῆς θελήσεως, β' διὰ τοῦ φυσικοῦ ἢ τοῦ πολιτικοῦ θανάτου, γ' διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως ἢ τῆς πτωχεύσεως τῶν συναλλαξαμένων προσώπων, δ' διὰ τῆς καταστροφῆς καὶ τῆς μεταβολῆς

τοῦ ἀντικειμένου τῆς παραγγελίας, καὶ ἐ τέλος διὰ τῆς ἀποπε-ρατώσεως τῆς παραγγελθείσης ὑποθέσεως. Ῥάλλ. αὐτ. § 336.

§ 23. Ὁ παραγγελεὺς δύναται ν' ἀνακαλέσῃ τὴν παραγγελίαν· καὶ ἂν μὲν πράξῃ τοῦτο πρὶν γίνῃ ἔναρξις ἐκτελέσεως, ἡ παραγγε-λία θεωρεῖται ὡς μὴ ὑπάρξασα, ἂν δ' ἐνεργήσῃ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς, τὸ συνάλλαγμα παύει ὡς πρὸς τὸ μέλλον, διαμένουν δὲ αἱ συνέπειαι ὡς πρὸς τὸ παρελθόν. ιδ', ιέ Β. (14, 1).

Ἡ ἀνάκλησις ἐνεργεῖται εἴτε ῥητῶς, ἢ σιωπηλῶς.

Ἐὰν ὁ παραγγελιοδόχος ἐκτελέσῃ τὴν παραγγελίαν, μετὰ τὴν ἀνάκλησιν, ἣν αὐτὸς ἠγνόει, αἱ πράξεις του ὑποχρεοῦν τὸν ἐντολέα. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἐκεῖνος μάθῃ τὴν ἀνάκλησιν, δύναται νὰ ἐνεργήσῃ πᾶν ὅ,τι εἶναι ἀναγκαία καὶ ἄφευκτος συνέπεια τῶν μέχρι τοῦδε πεπραγμένων, οἷον νὰ δώσῃ ὅ,τι εἶχε πωλήσει, νὰ στείλῃ ὅ,τι ἠγόρασε. Δελαμ. τόμ. 2 ἀρ. 438. Ῥάλλ. αὐτ. § 337.

§ 24. Ὁ ἀποδεξάμενος τὴν παραγγελίαν δὲν δύναται νὰ παραι-τηθῇ παράκαιρα ἢ ἄνευ νομίμου λόγου. Παράκαιρα, ὅταν δὲν ἦναι πλέον δυνατὸν εἰς τὸν παραγγελέα νὰ τὴν ἀναθέσῃ εἰς ἄλλον, ἢ νὰ τὴν ἐνεργήσῃ αὐτὸς ἀζημίως. Στηρίζεται δὲ εἰς νόμιμον λόγον, ὅταν ὁ παραγγελεὺς δὲν ἐκτελῇ τὰς ὑποχρεώσεις του, ἢ κλονίζεται ἡ πίστις του· ἡ περίπτωσις δὲ ὅτι ἐνδέχεται νὰ ζημιωθῇ, δὲν εἶναι νόμιμος λόγος. Δελαμ. αὐτ. ἀρ. 46. Ῥάλλ. αὐτ. § 338.

§ 25. Ὁ φυσικὸς ἢ ὁ πολιτικὸς θάνατος εἴτε τοῦ παραγγελέως εἴτε τοῦ παραγγελιοδόχου ἐπιφέρουσι τὴν παῦσιν τῆς παραγγελίας μὲ τὰς εἰς τὸν ἄνωτ. § 22 ἐκτεθειμένας συνεπείας, καθόσον εἰς τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου εἶχεν ἤδη γίνει ἔναρξις τῆς ἐκτελέσεως ἢ μή (κς' Βασιλ. 14, 1 καὶ Θεοφ. παράφρ. βιβλ. Γ' κεφ. κς' § 10). Ἀλλ' ὁ θάνατος τοῦ παραγγελέως δὲν ἐμποδίζει τὸν παραγγελιο-δόχον νὰ ἐξακολουθήσῃ, ἐν περιπτώσει κατεπειγούσης ἀνάγκης, τὴν ἐκτέλεσιν τῆς παραγγελίας, οἷον, ἂν πρόκηται νὰ προληφθῇ ἡ συμπλήρωσις παραγραφῆς τινος, νὰ συνταχθῇ διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ κτλ. Ῥάλλ. αὐτ. § 339.

§ 26. Ἡ ἀπαγόρευσις, δι' ἧς στερεῖταί τις τῆς ἱκανότητος τῆς ἐνεργείας νομικῶν πράξεων, ἡ πτώχευσις καὶ ἡ ἐλάττωσις τῆς περιουσίας ἐπιφέρουσι τὰς αὐτὰς μὲ τὸν θάνατον συνεπείας, δια-λύουσαι τὴν παραγγελίαν. Αὐτ. § 340.

Περὶ παραγγελιοδόχων πωλήσεως.

§ 27. Τὰ ἰδιαίτερα τοῦ πρὸς πώλησιν παραγγελιοδόχου καθή-

κοντα ἀφορῶσιν εἴτε τὴν παραλαβὴν καὶ τὴν συντήρησιν τῶν ἀποστελλομένων αὐτῷ ἐμπορευμάτων, εἴτε τὴν πώλησιν αὐτῶν.

Καθόσον ἀφορᾷ τὴν παραλαβὴν καὶ τὴν συντήρησιν τῶν ἐμπορευμάτων, ὁ παραγγελιοδόχος ὀφείλει ὅσην φροντίδα καταβάλλει καὶ διὰ τὰ ἴδια αὐτοῦ πράγματα. Ἡ εὐθύνη αὐτοῦ εἶναι, κατὰ τοῦτο, ὁμοία μὲ τὴν τοῦ θεματοφύλακος.

Οὕτως ἅμα φθάσωσι τὰ ἐμπορεύματα, ὀφείλει ἀμέσως νὰ ἐξελέγξῃ τὴν κατάστασιν, εἰς ἣν τὰ παραλαμβάνει, καὶ τὴν ταυτότητα αὐτῶν. Ἂν ἀνακαλύψῃ ὅτι ἐβλάφθησαν κατὰ τὴν μετακόμισιν, ὀφείλει νὰ βεβαιώσῃ τὴν ὁποίαν ὑπέστησαν βλάβην, καὶ νὰ πέμψῃ τὴν περὶ τούτου ἔκθεσιν πρὸς τὸν ἀποστολέα, κινῶν, ἐν περιπτώσει, ἀγωγὴν ἐπὶ ἀποζημιώσει κατὰ τοῦ ἀγωγιάτου.

Ἂν παραμελήσῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω διατυπώσεων, θέλει θεωρεῖται ὅτι τὰ ἐμπορεύματα τῷ παρεδόθησαν οἷα τῷ ἀνηγγέλλοντο, καὶ πᾶσα βλάβη αὐτῶν ἢ ἀβαρία, ἥτις δὲν ἤθελεν ἀποδειχθῆ ἢ προγενεστέρα τῆς πρὸς αὐτὸν παραδόσεως τῶν ἐμπορευμάτων, ἢ ἀποτέλεσμα συμβεβηκότων ἀνωτέρας βίας, πίπτει εἰς βάρος του.

Ἂν ἡ εἰσαγωγὴ τῶν ἐμπορευμάτων ἀπαιτῇ, κατὰ νόμον, τὴν εἰς τὴν τελωνιακὴν ἀρχὴν δήλωσιν αὐτῶν ἢ τὴν ἔκτισιν τελωνιακῶν ἢ ἄλλων δασμῶν, καθῆκον τοῦ παραγγελιοδόχου εἶναι νὰ ἐνεργήσῃ τὰς τοιαύτας διατυπώσεις, ἐκτὸς ἂν ὁ ἀποστολεὺς τῷ τὸ ἀπηγόρευσε ῥητῶς, καὶ δὲν τρέχῃ κίνδυνόν τινα ὁ ἴδιος προσωπικῆς, ὡς ἐκ τούτου, καταδίκης. Καθότι, ἂν τοιοῦτος κίνδυνος ὑπάρχῃ, δὲν ὑποχρεοῦται νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν γενομένην αὐτῷ ἀπαγόρευσιν, ἀλλὰ δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ παραγγελέως τὴν ἀπόδοσιν τῶν ὁποίων ἤθελεν ἐπὶ τούτῳ καταβάλει δικαιωμάτων καὶ τῆς λοιπῆς δαπάνης, ὡς ἂν εἰ ἤθελε λάβει παρ' αὐτοῦ ῥητὴν ἐντολὴν νὰ ἐνεργήσῃ τοιουτοτρόπως. Ῥάλλ. αὐτ. § 344.

§ 28. Ὁ παραγγελιοδόχος δὲν δύναται νὰ πωλήσῃ ἐπὶ πιςώσει, ἐκτὸς ἂν τὸ ἐπέτρεψε ῥητῶς ὁ παραγγελεὺς, ἢ χορηγοῦνται προθεσμίαι κατὰ τοπικὴν συνήθειαν· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ χορηγῇ μακρὰς προθεσμίας, οὔτε νὰ συναλλάττηται μὲ ἀναξιοχρέους. Ῥάλλ. αὐτ. § 345.

§ 29. Δύναται νὰ δεχθῇ συγχρόνως παραγγελίαν ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως τῶν αὐτῶν πραγμάτων. Ἴδε ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλλ. τόμ. 1 § 346.

§ 30. Ἀλλ' ὁ παραγγελιοδόχος δὲν πρέπει νὰ γίνηται ἀγοραστὴς τῶν πρὸς πώλησιν ἀποστελλομένων αὐτῷ ἐμπορευμάτων, καὶ ἂν λάβῃ ἀνάγκην αὐτῶν, ἡ καλὴ πίστις ἀπαιτεῖ νὰ τὸ γνωστο-

ποιήση πρὸς τὸν παραγγελέα του· εἰς ταύτην τὴν περίπτωσιν, δικαίωμα προμηθείας, κατ' αὐστηρὸν δίκαιον, δὲν χορηγεῖται. αὐτ. § 347.

§ 31. Ὁ παραλήπτης πραγματειῶν παραγγελιοδόχος, ὅστις ἔκαμε προκαταβολάς, δύναται, ἂν ὁ παραγγελεὺς ἀναβάλλῃ νὰ τὸν πληρώσῃ, νὰ προκαλέσῃ τὴν δικαστικὴν ἐκποίησιν αὐτῶν διὰ νὰ πληρωθῇ τὰς προκαταβολάς του. Δύναται δὲ, κατὰ τὰς περιστάσεις, νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ δικαστηρίου καὶ τὴν ἄδειαν νὰ πωλήσῃ τὰς πραγματείας ταύτας εἰς τιμὴν κατωτέραν τῆς παρὰ τοῦ παραγγελέως προσδιορισθείσης. αὐτ. § 348.

§ 32. Ἂν τὰ πρὸς πώλησιν πεμφθέντα ἐμπορεύματα δὲν πωληθῶσιν, ὁ παραγγελιοδόχος μένει θεματοφύλαξ αὐτῶν καὶ δὲν δύναται νὰ τὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν παραγγελέα, ἄνευ τῆς ἐπὶ τούτῳ συγκαταθέσεώς του.

Ἐὰν δ' ὁ τελευταῖος ἀναζητήσῃ τὰ ἐμπορεύματα, ὀφείλει πρὸς τὸν παραγγελιοδόχον ἀντιμισθίαν, ἧς τὸ ποσὸν ὁρίζεται κατὰ τὴν ἐμπορικὴν συνήθειαν, καὶ δύναται ὁ παραγγελεὺς νὰ τὰ κρατήσῃ ἕως αὕτη τῷ πληρωθῇ. Παρδέσ. ἀρ. 571. Ῥάλλ. αὐτ. § 349.

Περὶ τῶν πρὸς ἀγορὰν παραγγελιοδόχων.

§ 33. Ὁ πρὸς ἀγορὰν παραγγελιοδόχος ὀφείλει νὰ συμμορφοῦται αὐστηρῶς μὲ τὰς, ὡς πρὸς τὸ εἶδος ἢ τὴν ποιότητα τῶν ζητουμένων ἐμπορευμάτων καὶ τὴν τιμὴν τῆς ἀγορᾶς αὐτῶν, ὁδηγίας τοῦ παραγγελέως του, κατὰ τὰς ἐν τῷ ἀνωτ. § 13 τεθείσας ἀρχάς. Παρδέσ. ἀρ. 572. Ῥάλλ. αὐτ. § 350.

Ἂν ἡ ποιότης τῶν προμηθευθέντων ἐμπορευμάτων διαφέρῃ τῆς ὑπὸ τοῦ παραγγελέως ζητηθείσης, δύναται οὗτος, καθὸ μὴ ὑποχρεούμενος νὰ δεχθῇ ἄλλα παρὰ τὰ ζητηθέντα πράγματα, νὰ τὰ παραιτήσῃ εἰς βάρος τοῦ παραγγελιοδόχου. Ἂν ὅμως ὁ παραγγελιοδόχος ὑπερέβη μόνον τὸ ὅριον τῆς ταχθείσης τιμῆς, δύναται, συναινῶν νὰ ὑποφέρῃ τὴν ἐπὶ πλέον διαφορὰν, νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν παραγγελέα νὰ δεχθῇ τὰ ἐμπορεύματα κατὰ τὴν παρ' αὐτοῦ σημειωθεῖσαν τιμήν.

Ἡ παραλαβὴ τῶν ἐμπορευμάτων ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ἀγωγιάτου, καὶ ἡ ἄνευ διαμαρτυρήσεως πληρωμὴ τοῦ ἀγωγίου δὲν καθιστῶσιν ἀπαράδεκτον τὴν ἀγωγὴν, τὴν ὁποίαν ὁ παραγγελεὺς ἤθελεν, εἰς τοιαύτην περίπτωσιν, κινήσει κατὰ τοῦ παραγγελιοδόχου.

Τέλος, ἂν παραγγελθῇ ν' ἀγοράσῃ ἐμπορεύματα ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔχει, ἢ ἐπεφορτίσθη νὰ πωλήσῃ δι' ἄλλον,

ὀφείλει νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου τὸν παραγγελέα του. Ἂν δ' ἀγοράσῃ τὰς πραγματείας εἰς τιμὴν κατωτέραν τῆς ὑπὸ τοῦ παραγγελέως ὁρισθείσης, τῷ ὀφείλει λόγον τῶν εἰς χεῖρας αὐτοῦ ὑπολειπομένων χρημάτων, ὡς καὶ πᾶς ἄλλος κοινὸς ἐντολοδόχος. Ῥάλλ. αὐτ. § 350.

§ 34. Ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος παραλάβῃ τὰ ἀπὸ τρίτον τινὰ διὰ λογαριασμὸν τοῦ παραγγελέως ἀγορασθέντα, οἱ κίνδυνοι αὐτῶν ἀφορῶσιν ἀπὸ τοῦδε τὸν παραγγελέα. Ὁ παραγγελιοδόχος ὑπόκειται, ἕως οὗ τὰ ἀποστείλῃ, εἰς τὴν εὐθύνην τοῦ θεματοφύλακος, ἥτις παύει ἅμα τὰ παραδώσῃ εἰς τὸν ἀγωγιάτην (ἄρθρ. 100 τοῦ Ἐμπ. νόμου), ἐκτὸς ἂν ὁ παραγγελιοδόχος συνάπτῃ ἐν ἑαυτῷ καὶ τὰ καθήκοντα τῆς μετακομίσεως (ἄρθρ. 98 τοῦ Ἐμπ. νόμου)· ὅθεν καὶ ἂν τυχαίως βλαφθῶσι τὰ ἐμπορεύματα, ἡ εὐθύνη βαρύνει τὸν παραγγελιοδόχον, ἂν κατέστη ἔνοχος ἀμελείας ἢ ἁμαρτήματος. Παρδ. ἄρ. 573. Ῥάλλ. αὐτ. § 351.

§ 35. Ὁ ἀναβάλλων ὄχι ἐκ περιστάσεων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς του τὴν πρόβλεψιν τῶν ἐμπορευμάτων, ὀφείλει τόκους ὑπερημερίας διὰ τὰ σταλέντα χρήματα. αὐτ. § 352.

§ 36. Περὶ τοῦ τρόπου τῆς πληρωμῆς τῶν προκαταβολῶν τοῦ παραγγελιοδόχου, ἴδε Ῥάλλ. αὐτ. § 353.

Περὶ παραγγελιοδόχων συναλλαγῆς.

§ 37. Αἱ ἐργασίαι αὐτῶν συνίστανται εἰς τὴν διὰ λογαριασμὸν ἄλλου ἔκδοσιν, ἀποδοχήν, λῆψιν, παρουσίασιν πρὸς ἀποδοχήν, ὀπισθογράφησιν ἢ ἐξαργύρωσιν συναλλαγματικῶν.

§ 38. Ὁ λαβὼν παραγγελίαν πρὸς ἔκδοσιν συναλλαγματικῆς, ὀφείλει νὰ ἐκδώσῃ τοιαύτην κατὰ τοὺς ὑπὸ τοῦ παραγγελέως διαγραφομένους ὅρους, πληροφορούμενος πρότερον, ἂν ἐκεῖνος, εἰς βάρος τοῦ ὁποίου ἡ συναλλαγματικὴ ἐκδίδεται, θέλει πληρώσει.

Ἡ κατὰ παραγγελίαν συναλλαγματικὴ δύναται νὰ ἐκδοθῇ εἰς διαταγὴν τοῦ παραγγελέως αὐτοῦ ἢ τοῦ παρ' αὐτοῦ σημειουμένου τρίτου· ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν διαταγὴν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου παραγγελιοδόχου πρὸς πληρωμὴν τῶν ἀπαιτήσεών του. Τέλος ἐνδέχεται νὰ διαταχθῇ νὰ ἐκδώσῃ τὴν συναλλαγματικὴν εἰς βάρος τοῦ παραγγελέως αὐτοῦ, διὰ νὰ πληρωθῇ τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ προκαταβολάς του, καὶ τότε ὀφείλει νὰ πιστώσῃ τὸν λογαριασμὸν τοῦ παραγγελέως αὐτοῦ, σημειῶν τὸ ποσὸν αὐτῆς εἰς τὸ πιστολογικὸν τοῦ μεταξὺ αὐτῶν ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ. Ῥάλλ. αὐτ. § 354.

§ 39. Ὁ διὰ λογαριασμὸν ἄλλου ἐκδότης σημειόνει ἐπὶ τῆς

συναλλαγματικῆς τὰ ἀρκτικὰ στοιχεῖα τοῦ ὀνόματος τοῦ παραγγελέως· ὁ κομιστὴς ὅμως ἢ οἱ ἐκδοχεῖς του δὲν δύνανται νὰ κινήσωσιν ἀγωγὴν εἰμὴ κατὰ τοῦ παραγγελιοδόχου, ἀλλ' ὁ πληρωτὴς δὲν ἀποκτᾷ δικαιώματα εἰμὴ μόνον κατὰ τοῦ παραγγελέως, ἐκ διαταγῆς τοῦ ὁποίου ἐκδίδεται ἡ συναλλαγματική· ἀποκτᾷ δὲ δικαιώματα καὶ κατὰ τοῦ παραγγελιοδόχου ἐκδότου, ἂν πληρώσῃ κατὰ παρέμβασιν ὑπὲρ τῆς ὑπογραφῆς του. Παρδ. ἀρ. 580. Ῥάλλ. αὐτ. § 355.

§ 40. Ὁ διὰ λογαριασμὸν τοῦ παραγγελέως ἀγοράζων συναλλαγματικήν τινα παραγγελιοδόχος ὑποχρεοῦται προσωπικῶς ἀπέναντι τοῦ πωλητοῦ αὐτῆς, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς παντὸς ἄλλου ἐμπορεύματος.

Ἐάν, ἀντὶ νὰ ζητήσῃ τὴν εἰς ὄνομα τοῦ παραγγελέως αὐτοῦ ἀπ' εὐθείας ἔκδοσιν ἢ ὀπισθογράφησιν τῆς διὰ λογαριασμὸν αὐτοῦ ἀγοραζομένης συναλλαγματικῆς, λάβῃ συναλλαγματικὴν ἐκδεδομένην ἢ ὀπισθογραμμένην εἰς ὄνομά του, καὶ οὕτως ὑποχρεωθῇ νὰ τὴν ὑπογράψῃ καὶ αὐτός, ἀναλαμβάνει ἀπέναντι τῶν τρίτων κομιστῶν αὐτῆς τὴν ἐκ τοιαύτης παραχωρήσεως πηγάζουσαν ἐν γένει πρὸς ἐγγύησιν ὑποχρέωσιν. Ἀπέναντι ὅμως τοῦ παραγγελέως ἡ ὀπισθογράφησις δὲν τὸν ὑποχρεοῖ πρὸς ἐγγύησιν, ἐκτὸς μόνον ἂν ὁ παραγγελιοδόχος ἀνεδέχθη ἀπέναντι αὐτοῦ ἀσφαλιστήριον παραγγελίαν, ἥτις συνήθως τεκμαίρεται ὅταν ὀπισθογραφῇ τὴν συναλλαγματικήν, χωρὶς νὰ κάμῃ ἐπιφυλάξεις εἴτε δι' ἐπιστολῆς, εἴτε ἄλλως πως. Παρδ. ἀρ. 581. Ῥάλλ. αὐτ. 356.

§ 41. Ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος λαμβάνῃ συναλλαγματικὴν μὲ διαταγὴν νὰ φροντίσῃ περὶ ἀποδοχῆς, ὀπισθογραφήσεως ἢ ἐξαργυρώσεως αὐτῆς, ὀφείλει, ἀφοῦ ἀναγγείλῃ τὴν παραλαβὴν αὐτῆς, νὰ τὴν παρουσιάσῃ τάχιστα πρὸς ἀποδοχήν, ἂν ὁ νόμος, κατὰ τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 160 ἀναφερομένην περίπτωσιν, αἱ ὁδηγίαι τοῦ παραγγελέως, ἢ τὰ συμφέροντα αὐτοῦ, ἐν γένει, καθιστῶσιν ὑποχρεωτικὴν τὴν διατύπωσιν ταύτην, νὰ βεβαιώσῃ δέ, ἐν περιπτώσει, τὴν μὴ ἀποδοχήν, καὶ νὰ πληροφορήσῃ τὸν παραγγελέα αὐτοῦ περὶ αὐτῆς ἢ ὁποιασδήποτε ἄλλης περιστάσεως ἢ ἐπιφυλάξεως ἐνδιαφερούσης τὰ συμφέροντά του. Εἰς τὴν λῆξιν τῆς συναλλαγματικῆς ὀφείλει νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν αὐτῆς, καὶ ἂν παρηγγέλθη ῥητῶς μόνον περὶ τῆς ἀποδοχῆς· ἐν γένει δὲ ὀφείλει τότε νὰ ἐκπληρώσῃ ὅλα τὰ εἰς τὸν κομιστὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβαλλόμενα καθήκοντα.

Ἂν ὁ παραγγελιοδόχος ὀπισθογραφήσῃ τὴν συναλλαγματικήν, ἐνέχεται πρὸς τὸν κομιστὴν ὡς πᾶς ἄλλος ὀπισθογράφος, οὐχὶ δὲ καὶ ἀπέναντι τοῦ παραγγελέως, ἐκτὸς μόνον ἂν ἐννόησε ν' ἀναδεχθῇ

ἀσφαλιστήριον παραγγελίαν. Τοὐναντίον ὅμως ὁ παραγγελεὺς ἐγγυᾶται τὸν παραγγελιοδόχον ἀπὸ πάσης καταδιώξεως, εἰς ἣν ἡ παραγγελία ἤθελε τὸν ἐκθέσει, καὶ τῷ ὀφείλει ἀποζημίωσιν, διὰ τὴν ὁποίαν τυχὸν κατέβαλε κατὰ συνέπειαν πληρωμήν. Τοιοῦτος παραγγελιοδόχος εὑρίσκεται εἰς τὴν θέσιν τοῦ κατὰ παρέμβασιν πληρωτοῦ καὶ χαίρει ὅλα αὐτοῦ τὰ δικαιώματα, ὑποκαθιστάμενος, δυνάμει τοῦ νόμου, εἰς τὴν θέσιν τοῦ πληρωθέντος κομιστοῦ. Παρδ. ἀρ. 583. Ῥάλλ. αὐτ. § 357.

Περὶ παραγγελιοδόχων ἀσφαλειῶν.

§ 42. Ὅταν ὁ παραγγελιοδόχος ἀσφαλείας ὑπογράφῃ ἀσφαλιστικὸν συμβόλαιον, ὀφείλει νὰ δηλώσῃ τὴν ἰδιότητα, καθ' ἣν ἐνεργεῖ [Ε. Ν. 332]. Οὐχ ἧττον ὅμως θεωρεῖται κύριος συμβαλλόμενος ἀπέναντι τοῦ ἀσφαλιστοῦ, ἀπέναντι δὲ τοῦ ἐντολέως αὐτοῦ ἔχει τὰ καθήκοντα καὶ τὰ δικαιώματα παντὸς ἄλλου παραγγελιοδόχου ἐν γένει (1). Ῥάλλ. αὐτ. § 358.

Περὶ παραγγελιοδόχων τῆς διὰ γῆς ἢ ὕδατος μετακομίσεως.

§ 43. Ὠφέλεια τῶν πρὸς μετακόμισιν παραγγελιοδόχων. Ῥλλ. τόμ. 1 § 359.

§ 44. Περὶ τίνος ἐγγυῶνται; αὐτ. § 360.

§ 45. Τίς ἡ εὐθύνη τοῦ διαμέσου παραγγελιοδόχου; αὐτ. § 361.

§ 46. Τίς δύναται νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγήν; — Ἀπαράδεκτα. αὐτ. § 362.

§ 47. Παραγραφὴ αὐτῆς. αὐτ. § 363.—Ἴδε περὶ τούτων ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλλ. τόμ. 1 § 359—363,

Περὶ ἀγωγιάτου (2).

§ 53. Ὁρισμὸς τοῦ ἀγωγιάτου. αὐτ. § 364.

§ 54. Διάλυσις τοῦ συναλλάγματος τοῦ ἀγωγίου. αὐτ. § 365.

§ 55. Πῶς ἀποδεικνύεται; αὐτ. § 366.

§ 56. Εὐθύνη τοῦ ἀγωγιάτου. αὐτ. § 367.

§ 57. Εἰς τί ὑποχρεοῦται; αὐτ. § 368.

---

(1) Goujet et Merger λ. Commissionnaire ἀρ. 230 καὶ ἑπ.
(2) Ἴδε Εὐρετ. τόμ. 1 σελ. 59.

§ 58. Ἀγωγαὶ αὐτοῦ καὶ κατ' αὐτοῦ. αὐτ. § 369.

§ 59. Ἀπαράδεκτα καὶ παραγραφή. — Ἴδε τὴν περὶ τούτων ἀνάπτυξιν εἰς Ῥάλλ. τόμ. 1 σελ. 302—305.

§ 60. *Τύπος.*

ά] Εἰδικῆς παραγγελίας.

β'] Γενικῆς παραγγελίας.

γ'] Συμβάσεως.

δ'] Ἀγωγιαστηρίου.—Ἴδε Ἐμπ. Δ. Ῥάλλ. τ. 1 σ. 306—308.

Νομολογία.

§ 61. Κατὰ τὸν ἐμπορικὸν νόμον, ὀφείλει ὁ παραγγελιοδόχος νὰ ἔχῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν περὶ τοῦ περὶ ἐνεχύρου ἐξασφαλιστικοῦ συμφώνου. — Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἡ συμφωνία μεταξὺ παραγγελέως καὶ παραγγελιοδόχου, κατοικούντων εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, διὰ νὰ πληρωθῇ ὁ δεύτερος ἐκ τῆς ἀξίας τοῦ παραδοθέντος αὐτῷ πράγματος ὅσα τῷ ὀφείλονται, πρέπει νὰ ἀποδεικνύηται ἐγγράφως, ἂν δὲν συντρέχῃ ἡ περίπτωσις τοῦ ἄρθρ. 93 τοῦ ἐμπ. νόμου.

Ἀπόφ. «Ἐπειδὴ ἡ συμφωνία, ἣν ἀξιοῖ ὁ Ι Ε, ὅτι ἔλαβε χώραν μεταξὺ τῶν κληρονόμων Γ Π τοῦ νὰ συμψηφίσῃ τὸ ἀντίτιμον τοῦ πρὸς αὐτὸν παραδοθέντος σταφιδοκαρποῦ μ' ὅσα εἶχε παρ' αὐτῶν νὰ λαμβάνῃ προερχόμενα ἐξ ἀμέσου καταβολῆς μετρητῶν, ἢ καὶ διὰ πληρωμῆς χρεῶν των πρὸς τρίτον, καὶ ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τῆς τοιαύτης συμφωνίας τόσον τῆς προκαταβολῆς ἔκαμεν, ὅσον καὶ τὰς πρὸς τρίτους ὑποχρεώσεις των ἀνεδέχθη, ἤθελεν ἰσχύει, ἂν ἤθελεν ἀποδεικνύεται ἡ ὕπαρξις ταύτης ἐγγράφως, διότι κυρίως δὲν ἀποτελεῖ παρὰ ἓν ἐξασφαλιστικὸν σύμφωνον ἐνεχύρου, παρεπομένου ἢ προσθέτου τῆς παραγγελίας περὶ τῆς πωλήσεως τοῦ σταφιδοκαρποῦ ἣν ἐπεφορτίσθη ὁ Ι Ε, καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν διὰ νὰ ἰσχύῃ, διότι ῥητῶς τὸ ἄρθρον εἰς τὸν ἐμπορικὸν νόμον ἀπῄτησε τὴν βεβαίωσιν περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς τοιαύτης συμφωνίας ἔγγραφον, ἂν ὁ παραγγελιοδόχος δὲν εὑρίσκηται εἰς τὴν εἰδικὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθρου 93 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου.»

'Απόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 615 τοῦ 1852 (Νομικ. σ. 5644).

§ 62. Ὁ παραλήπτης φορτίου θεωρεῖται, κατὰ τὰς περὶ ἐμπορικοῦ δικαίου ἀρχὰς, ἀπέναντι ὅλων τῶν τρίτων, ἐξαιρουμένου, τουτέστι, τοῦ φορτωτοῦ, ὡς οἱονεὶ κύριος ἢ παραγγελιοδόχος, δυνάμενος νὰ ἐνεργῇ ὡς πρὸς τὸ φορτίον ἐν ἰδίῳ ὀνόματι· ἄρα ἔχει

δικαίωμα νὰ παρίσταται ἐπὶ δικαστηρίου πρὸς ἀπαίτησιν τοῦ ὅλου τοῦ φορτίου. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 4553 τοῦ 1847.

§ 63. Ὁ παραγγελιοδόχος ἐνεργεῖ ὑπὸ τὸ ἴδιον αὐτοῦ ὄνομα καὶ διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἐντολέως του πᾶσαν ὑπόθεσιν, περὶ ἧς συνεννοήθη μετ' αὐτοῦ· ἐκ τούτων ἕπεται ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος, ὅστις ἐζήτησεν ἀσφάλειαν ἐμπορευσίμων πραγμάτων, δύναται νὰ κινήσῃ καὶ τὴν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἀσφαλιστοῦ. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 90 τοῦ 1846, ἣν ἐν Εὑρ. τόμ. 6 λέξει *Ἐγκατάλειψις* § 1.

§ 63[2] Κατὰ τὰ ἄρθρα 92 καὶ 93 τοῦ ἐμπ. Κώδηκος, παραγγελιοδόχος εἶναι ὁ ἐνεργῶν ἐν τῷ ἰδίῳ μὲν ἑαυτοῦ ὀνόματι, πρὸς λογαριασμὸν δὲ ἄλλου, τὰ δὲ καθήκοντα καὶ δικαιώματα τοῦ τοιούτου προσδιορίζονται ἀπὸ τοὺς περὶ ἐντολῆς πολιτικοὺς νόμους, κατὰ τοὺς ὁποίους ὁ ἐντολεὺς εἶναι ὑπόχρεως νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας ὁ ἐντολοδόχος, σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολήν, συνεβάλετο, καὶ ἐκείνας ἔτι, τὰς ὁποίας, κἂν τε παρὰ τὴν ἐντολήν, ἀπεδέχθη ἔπειτα ῥητῶς ἢ σιωπηρῶς, καὶ μάλιστα τὰς ὡς πρὸς τοὺς τρίτους ἐν καλῇ πίστει ἐνεργηθείσας. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 183 τοῦ 1844 (Νομικ. σελ. 4047).

§ 64. Ὁ παραγγελιοδόχος καὶ ὁ παραγγελεὺς ἔχουν τὰ αὐτὰ δικαιώματα καὶ τὰς αὐτὰς ἐνοχὰς πρὸς τοὺς ἀσφαλιστάς· ἄρα ὁ ἀσφαλιστὴς ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, εἰς λογαριασμὸν οὗ τινος ἀνήκει, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κινήσῃ ἀγωγήν. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ἀθηνῶν 3457 τοῦ 1847.—ὅρα τὴν λέξιν *Ἀσφάλεια*.

§ 65. Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 189 τοῦ ἐμπορ. νόμου περὶ πενταετοῦς παραγραφῆς ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰς κατὰ τῶν ἐντολέων καὶ παραγγελιοδόχων ἀγωγάς; Ὄχι. Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 105 τοῦ 1836 (Νομικ. σελ. 353).—Ἴδε τὴν λ. *Παραγραφή*.

§ 66. Ὁ ἀποδεξάμενος τὴν πρὸς πώλησιν παραγγελίαν καὶ ἐκτελέσας αὐτὴν ἐνέχεται, ἂν δὲν λάβῃ τὰ πρόσφορα πρὸς πληρωμὴν μέτρα;

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἐν τῇ δικογραφίᾳ ἐγγράφων ἐπιστολῶν καὶ λογαριασμῶν τῶν διαδίκων καὶ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως προκύπτει, ὡς ὁμολογούμενον, ὅτι ὁ ἐναγόμενος Β Κ, λαβὼν παραγγελίαν παρὰ τοῦ ἐνάγοντος καὶ ἐκκαλοῦντος Δ, νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς πωλήσεως τῶν ὁποίων τῷ ἔπεμψε καλεμκερίων, ἐπώλησεν αὐτὰ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι πρός τινα ἐν Καλάμαις ἔμπορον Π Π, ἐπὶ πιστώσει, λαβὼν γραμμάτιον χρεωστικὸν εἰς διαταγὴν πληρωτέον τὴν 18 φεβρουαρίου 1850, κατὰ τὸν παρ' αὐτοῦ σταλέντα πρὸς τὸν ἐνάγοντα λογαριασμὸν τῆς ἐκκαθαρίσεώς των τῆς 17 φεβρουαρίου 1849 συνωδευμένον μὲ τὴν ἀπὸ 22 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἔτους

ἐπιστολήν του, ὅτι τοῦ γραμματίου μὴ πληρωθέντος εἰς τὴν προθεσμίαν, ὁ ἐναγόμενος οὔτε διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ ἔκαμεν, οὔτε δικαστικὴν καταδίωξιν κατὰ τοῦ ὀφειλέτου ἐπέσπευσεν, ἀλλ' οὔτε καταναγκαστικόν τι ἢ ἀσφαλιστικὸν μέτρον ἐνήργησε, καὶ ὅτι ὁ ἐφεσίβλητος αὐτὸς ἐπτώχευσεν, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 70 ἐπὶ τουτῳ ἐκδοθείσης ἀποφάσεως τοῦ ἐν Καλάμαις πρωτοδικείου κατὰ τὸν ἰούνιον 1851 ἔτους, ἤτοι μετὰ 15 περίπου μῆνας. ἀφ' ἧς παρῆλθεν ἡ διὰ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ γραμματίου ὁρισθεῖσα προθεσμία.

Ἐπειδὴ τὰ ἀμοιβαία δικαιώματα καὶ αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ παραγγελέως καὶ τοῦ παραγγελιοδόχου, εἴτε ἐν ἰδίῳ ὀνόματι οὗτος ἤθελεν ἐνεργεῖ, εἴτε ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολέως του, κανονίζονται κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πολιτικοῦ δικαίου, ἐκτός τινων τροποποιήσεων, τὰς ὁποίας ἡ φύσις τῶν πραγμάτων ἤθελεν, ἡ διαφορὰ τῶν δύο εἰδῶν τῶν παραγγελιοδόχων ἀφορᾷ κυρίως τοὺς τρίτους.

Ἐπειδὴ, κατὰ τοὺς Νόμους 11, 13 καὶ 21 Κώδ. περὶ ἐντολῆς ἀντιστοιχοῦντας μὲ τοὺς Νόμους 73, 75 καὶ 83 τῶν Βασιλ. βιβλ. 14 τίτλ. 1, ὁ ἐντολοδόχος, ἀναδεχόμενος τὴν διαχείρισιν ὑποθέσεώς τινος καὶ ὀφείλων ἐκτὸς τῆς καλῆς πίστεως νὰ καταβάλῃ ὅλην τὴν φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν τὴν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς ἀπαιτουμένην, ἐνέχεται διὰ πᾶσαν ζημίαν, ἥτις ἤθελεν ἐπέλθει οὐ μόνον ἐκ δόλου, ἀλλ' ἕνεκα καὶ αὐτῆς τῆς μικροτάτης ἀμελείας εἰς τὸν ἐντολέα του, καθότι μετὰ τῆς διαχειρίσεως συναπεδέχθη καὶ τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ πράξῃ πᾶν ὅ,τι ἀναγκαῖον διὰ τὴν διαχείρισιν καὶ ἀποπεράτωσιν τῆς ὑποθέσεως.

Ἐπειδὴ, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων προκύπτει, ὁ ἐναγόμενος δὲν κατέβαλεν ὅλην ἐκείνην τὴν φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν, τὴν ὁποίαν ὤφειλεν εἴτε διὰ τὴν εἴσπραξιν τῆς ἐν τῷ γραμματίῳ ἀναφερομένης ποσότητος, εἴτε διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τοὐλάχιστον τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἐντολέως του, καὶ τὴν ὁποίαν ἡ φύσις αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἀπῄτει, καθότι, προκειμένου περὶ ἐντολῆς ἀφορώσης τὴν πώλησιν πραγματειῶν καὶ τὴν εἴσπραξιν τοῦ τιμήματος αὐτῶν, ἐνῷ ὤφειλεν, ἀφοῦ ἐνήργησε τὴν πώλησιν ἐπὶ πιστώσει καὶ δὲν ἐπληρώθη εἰς τὴν προθεσμίαν, καὶ διαμαρτύρησιν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ νὰ κάμῃ καὶ καταδιωκτικὰ μέτρα νὰ λάβῃ τοσούτῳ μᾶλλον, καθόσον ὑποκειμένων τῶν ἐμπόρων εἰς διηνεκῆ κίνδυνον πτωχεύσεως, ὅσον μεγαλήτεροι ἤθελον εἶσθαι οἱ ἕνεκα τούτου ἐκ τῶν ἀναβολῶν δυνάμενοι νὰ προέλθωσι κίνδυνοι, τόσῳ μεγαλητέραν φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν ὤφειλε νὰ καταβάλῃ, ὥστε νὰ μὴ παραμελήσῃ κανὲν μέτον ἐφ' ὅσα ἐδύνατο νὰ μεταχειρισθῇ

κατὰ τοῦ ὀφειλέτου διὰ τὴν ἐξαργύρωσιν τοῦ γραμματίου, οὐδὲν τούτων ἔπραξε, περιορισθεὶς ἁπλῶς εἰς τὸ νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν ἐντολέα του περὶ τῆς μὴ εἰσπράξεως, τότε μόνον, ὅταν ὁ ἐνάγων εἶχεν ἐκδώσει καὶ δι' αὐτὸ τὸ ποσὸν συναλλαγματικὴν εἰς βάρος του, ἀφοῦ καὶ πρότερον μὲ τὴν ἀποστολὴν τοῦ μεταξύ των τρεχουμένου λογαριασμοῦ τῆς 9 μαρτίου 1850, τὸν εἶχε παραγγείλει νὰ πληρώσῃ τὸ ποσὸν αὐτὸ καὶ δὲν τὸ ἐπλήρωσε· παραλείψας ὅθεν ὁ ἐναγόμενος νὰ πράξῃ πᾶν ὅ,τι ἦτο ἀναγκαῖον, διὰ τὴν διαχείρισιν τῆς ὁποίας ἀνεδέχθη ὑποθέσεως κατέστη ἔνοχος ἀμελείας, καὶ ἑπομένως εἶναι ὑπεύθυνος αὐτὸς εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ γραμματίου, καθόσον μάλιστα ἐκδοθέντος αὐτοῦ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι τοῦ ἐναγομένου καὶ μὴ μεταβιβασθέντος παρ' αὐτοῦ δι' ὀπισθογραφήσεως εἰς τὸν ἐνάγοντα πρὸ τῆς πτώσεώς του, οὗτος δὲν ἠδύνατο, οὐδὲ δικαίωμα εἶχε νὰ καταδιώξῃ τὸν ὀφειλέτην καὶ νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν ἐξαργύρωσιν τοῦ γραμματίου ἀπὸ αὐτόν· ἐσφαλμένως ὅθεν τὸ πρωτοδικεῖον, καίτοι παραδεχόμενον ὅτι ὁ ἐντολοδόχος εὐθύνεται ἀπέναντι τοῦ ἐντολέως του διὰ πᾶσαν ζημίαν προερχομένην ἐκ τῆς ἀμελείας του, παρέλειπε νὰ καταδικάσῃ τὸν ἐναγόμενον ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι διὰ νὰ θεωρηθῇ ἀμέλεια ἡ παράλειψις πράξεώς τινος, ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχῃ βεβαιότης, ὅτι ἡ ἐνέργεια τῆς πράξεως ἤθελεν εἶσθαι καὶ ἀποτελεσματική, καὶ ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὸν ν' ἀποδείξῃ ὅτι κατὰ τὸν ἰούλιον τοῦ 1850 ἔτους, ἡ κατάστασις τοῦ ὀφειλέτου Π ἦτο τόσον κακή, ὥστε ἐὰν ὁ ἐναγόμενος ἤθελε διαμαρτυρηθῇ κατ' αὐτοῦ διὰ τὴν μὴ πληρωμὴν τοῦ γραμματίου ὁ Π αὐτὸς ἤθελε πτωχεύσει ἕνεκα τῆς διαμαρτυρήσεως· πρῶτον, διότι διὰ νὰ μὴ θεωρηθῇ ὡς ἀμέλεια ἡ παράλειψις μιᾶς ἀναγκαίας πράξεως, ἀλλ' ὡς ὑπαγόρευσις φρονήσεως, ἔπρεπε νὰ στηρίζηται εἰς τὴν ἐνέργειαν, ὁπωσδήποτε, ἄλλων πράξεων, ἐξ ὧν νὰ ἐμφαίνηται ἡ ἐκ μέρους τοῦ ἐναγομένου προσπάθεια διὰ τὴν εἴσπραξιν τῆς ὀφειλῆς, καὶ τὸ ἀξιόχρεον τοῦ ὀφειλέτου, ἐνῷ ἐπὶ τοῦ προκειμένου οὐδεμία τοιαύτη πρᾶξις ἀναφέρεται. Δεύτερον, διότι τοιαύτη ἀπόδειξις ἔχουσα ἀντικείμενον τὴν βεβαίωσιν πραγμάτων μελλόντων, ἦτο πάντη ἄσκοπος καὶ ἐναντία εἴς τε τὸν νόμον καὶ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, καθότι τὰ ἤδη ὑπάρχοντα πράγματα μόνον δύνανται νὰ ἦναι ἀντικείμενον ἀποδείξεως, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ μέλλοντα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἄδηλον ἂν θέλουν ὑπάρξει ἢ ὄχι. Τρίτον, διότι εἶναι ἀδύνατον εἰς τρίτον νὰ γνωρίζῃ ἀκριβῶς καὶ θετικῶς τὴν κατάστασιν τῶν ἄλλων, καὶ ἰδίως τῶν ἐμπόρων, συνισταμένην κυρίως εἰς χρήματα (ἐνῷ οὐδ' αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔμπορος πολλάκις ἐκ διαφόρων αἰτιῶν καὶ τῶν μετ' ἄλλων ἐμπόρων σχέ-

σεων, καὶ δοσοληψιῶν του δὲν δύναται νὰ γνωρίζῃ) ὥστε νὰ δύναται ν' ἀνεύρῃ ἀλανθάστως καὶ νὰ ἀποφανθῇ ἐν πλήρει γνώσει μετὰ θετικότητος ὅτι μία διαμαρτύρησις ἤθελεν ἐπιφέρει ὡς ἄφευκτον ἀποτέλεσμα τὴν ἄμεσον ἀπώλειαν τῆς ἐμπορικῆς ὑπολήψεως τοῦ ἐμπόρου καὶ τὴν παραχρῆμα πτώχευσιν αὐτοῦ, καθότι πολλάκις οἱ ἔμποροι εἰσὶ ἀξιόχρεοι, καὶ ἂν ἐνίοτε ἕνεκα τυχαίων περιστάσεων, δύνανται προσωρινῶς νὰ μὴν ἔχουν πρόχειρα κεφάλαιά των, καὶ νὰ ἀφήσουν νὰ διαμαρτυρηθῇ τὸ συνάλλαγμα, χωρὶς ἐκ τούτου νὰ ἐλαττωθῇ ἡ ἐμπορικὴ πίςις καὶ ὑπόληψίς των, καὶ καθότι δύνανται νὰ ἔχωσι καὶ νομίμους αἰτίας διὰ νὰ μὴ πληρώσωσι, καὶ ἐπομένως παραδεκτέα ὡς πρὸς τοῦτο ἡ ἔφεσις τοῦ ἐκκαλοῦντος καὶ μεταῤῥυθμιστέα ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις· οἱ δὲ προτεινόμενοι ὑπὸ τοῦ ἐφεσιβλήτου λόγοι, ὅτι εἰς τὸν ἐναγόμενον, οὔτε ἀμέλεια δύναται ν' ἀποδοθῇ, διότι ἐπροσπάθησε διὰ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ γραμματίου, οὔτε εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὴν παράλειψιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ καὶ τῆς καταδιώξεως, καθὼς καὶ διὰ τὴν πτώχευσιν τοῦ Ποταροπούλου, καθότι καὶ πρὸ τῆς πτώσεως τοῦ γραμματίου ὁ Ποταρόπουλος δὲν ἦτον εἰς κατάστασιν νὰ πληρώσῃ, καὶ διότι ὁ ἐναγόμενος δὲν ἐγγυήθη, οὐδ' ἦτον ὑπόχρεως νὰ ἐγγυηθῇ ὑπὲρ τοῦ Ποταροπούλου, καὶ προσέτι διότι, ἐνῷ ὁ ἐκκαλῶν ἐγνώριζε τὴν εἰς τὸν Ποταρόπουλον πώλησιν τῶν καλεμκερίων ἐπὶ πιστώσει, τὴν μὴ πληρωμὴν τοῦ τιμήματος αὐτῶν εἰς τὴν προθεσμίαν, καὶ τὴν κακὴν κατάστασιν τοῦ ἀγοραστοῦ αὐτοῦ, δὲν ἔκαμεν οὐδεμίαν ἀντίῤῥησιν ἢ παρατήρησιν, οὐδὲ παρήγγειλε τὴν καταδίωξίν του, καὶ ἐπομένως θεωρεῖται ὡς ἐγκρίνας τὰς πράξεις αὐτὰς τοῦ ἐναγομένου καὶ ὡς παραδεχθεὶς τὸν Ποταρόπουλον ὡς ὀφειλέτην του, εἶναι ἀνίσχυρος καὶ χωρὶς βάσιν.

1) Διότι ὡς εἴρηται οὐδεμία πρᾶξις ἐμφαίνουσα προσπάθειαν ἐκ μέρους του ἐνεργήθη διὰ τὴν εἴσπραξιν τοῦ γραμματίου, ἡ δὲ ἀπὸ 26 ἀπριλίου 1850 ἐπιστολὴ τοῦ Ποταροπούλου πρὸς τὸν ἐναγόμενον, δι' ἧς θέλει νὰ δικαιολογηθῇ διὰ τὴν μὴ πληρωμὴν, εἰσέτι οὖσα ἀπάντησις εἰς τὴν ἀπὸ 21 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἔτους ἐπιστολὴν τοῦ ἐναγομένου, δὲν ἐμφαίνει οὐδεμίαν προσπάθειαν, καθότι καὶ αὐτὴ ἡ φαινομένη ἁπλῆ ζήτησις τῶν χρημάτων ἐγένετο μετὰ τρεῖς μῆνας σχεδὸν ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ εἰρημένου γραμματίου, καὶ ἀφοῦ ὁ ἐνάγων εἶχε στείλει εἰς τὸν ἐναγόμενον τὸν τρεχούμενον λογαριασμὸν, εἰς ὃν ἐσημειώθη αὐτὸ τὸ ποσὸν εἰς βάρος του, ἐνῷ ὁ ἐναγόμενος ὤφειλεν, ἅμα δὲν ἐπληρώθη εἰς τὴν προθεσμίαν, νὰ διαμαρτυρηθῇ, καὶ νὰ λάβῃ ὁποιονδήποτε καταδιωκτικὸν μέτρον, διὰ νὰ δυνηθῇ οὕτως, ἐκφοβίζων αὐτὸν, νὰ

εὐκολύνῃ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς πληρωμῆς ἢ τοὐλάχιστον νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸν ἐντολέα του ὅσον ἐνδέχετο, καὶ ἑαυτὸν ν' ἀπαλλάξῃ πάσης εὐθύνης.

2) Διότι εἶναι ἀδιάφορον ἂν ὁ ἐναγόμενος δὲν ἐγγυήθη ὑπὲρ τοῦ Ποταροπούλου, καθότι ὡς εἴρηται καὶ ὁ ἁπλῶς παραγγελιοδόχος εἶναι ὑπεύθυνος ἕνεκα ἀμελείας.

3) Διότι ἀφοῦ ὡς προκύπτει ἀπὸ τὴν προσβαλλομένην ἀπόφασιν καὶ ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν ἐνάγοντα ἐπιστολὴν τῆς 8ης Ἰουλίου 1850, δι' ἧς προτείνει εἰς αὐτὸν ἂν θέλῃ νὰ λάβῃ ὀπισθογραφημένον τὸ γραμμάτιον τοῦ Ποταροπούλου, ὁ ἐναγόμενος συναλλάξατο μετὰ τοῦ Ποταροπούλου καὶ ἔλαβεν ἐν ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι τὸ γραμμάτιον, καθίσταται ἀδιάφορον ἂν ὁ ἐναγόμενος ἐγνώριζεν ἢ ὄχι τὰ τῆς καταστάσεως τοῦ Ποταροπούλου, καὶ ἂν δὲν παρήγγειλε κατ' αὐτοῦ καταδίωξιν, καθόσον ὁ ἐναγόμενος εἰδοποιηθεὶς πλέον αὐτό, αὐτὸς ἐχρεώστει καὶ νὰ πράξῃ ὅτι ὤφειλε διὰ τὴν ἐξόφλησίν του, καὶ καθόσον ὁ ἐνάγων δὲν ἔλαβε γνῶσιν τῆς μὴ πληρωμῆς εἰμὴ τὸν ἰούλιον τοῦ 1850, ἤτοι πολλοὺς μῆνας ἀφ' ὅτου ἀπέστειλεν εἰς τὸν ἐναγόμενον τὸν ἀνωτέρω ῥηθέντα τρεχούμενον μεταξύ των λογαριασμόν, ἐνῷ ἐσημειώθη τὸ ποσὸν τοῦ γραμματίου εἰς βάρος του, καὶ ἀφοῦ διὰ τὴν πληρωμὴν αὐτοῦ τοῦ ποσοῦ ἐξέδωκεν εἰς βάρος του συναλλαγματικήν· καὶ

4) Διότι ὄντος τοῦ γραμματίου εἰς ὄνομα τοῦ ἐναγομένου, καὶ αὐτοῦ μόνου θεωρουμένου ὡς δανειστοῦ τοῦ πτωχεύσαντος Ποταροπούλου, αὐτὸς (ὁ ἐναγόμενος) ἐδύνατο κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ν' ἀνακόψῃ τὴν ὑπ' ἀριθ. 70 ἀπόφασιν τοῦ ἐμποροδικείου, δι' ἧς ὡρίσθη ὡς χρόνος τῆς ἐνάρξεως τῆς πτωχεύσεως ἡ πρώτη ἰουλίου τοῦ 1851, ἐὰν ἐνόμιζεν ὅτι αὐτὴ ἔπρεπε ν' ἀναβιβασθῇ εἰς τὸν φεβρουάριον 1850, ἀλλὰ δὲν δύναται ἤδη νὰ ζητῇ νὰ τῷ ἐπιτραπῇ ἡ τοιαύτη ἀπόδειξις· καὶ

5) Διότι ἂν ὁ ἐναγόμενος δὲν ἤθελεν ἀμελήσει παντάπασιν τὴν ἐξαργύρωσιν τοῦ γραμματίου ἐδύνατο εἰς τὸ διάστημα τῶν 15 μηνῶν, οἵτινες παρῆλθον ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ γραμματίου ἕως τῆς πτωχεύσεως νὰ λάβῃ εἴτε μέρος εἴτε καὶ τὸ ὅλον τοῦ χρέους, ὡς προκύπτει ἀπὸ τὴν ἐπιστολήν του τῆς 8 ἰουλίου 1850, δι' ἧς προτείνει εἰς τὸν ἐνάγοντα ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἐναγομένου ν' ἀναδεχθῇ αὐτὸς (ὁ ἐναγόμενος) τὸ χρέος τοῦ Ποταροπούλου, ἐκπίπτων μόνον δραχ. 300 ὡς ἔγγιστα σημειωθείσας εἰς τὸν τρεχούμενον εἰς βάρος του ἀναιτίως ἐξ ἄλλων ληψοδοσιῶν προερχομένας, ὅπερ βεβαίως δὲν ἤθελε προταθῇ ἐὰν ὁ ἐναγόμενος ἰσχυρίζεται ὁ Ποταρόπουλος ἦτον ἀπὸ τὸν φεβρουάριον τοῦ 1850 εἰς κακὴν κατά-

στασιν ἢ ἐκβιάζων ἔκτοτε διὰ τῆς καταδιώξεως τὴν πτώχευσίν του, τότε ἀμέσως νὰ καταστήσῃ τὴν ζημίαν μικροτέραν, καθότι τότε βεβαίως ἤθελεν ὑπάρχει μεγαλητέρα ποσότης τῆς περιουσίας. τοῦ ὀφειλέτου του ἀφ' ὅσην ὑπῆρχε μετὰ 15 μῆνας, ὅτε ἐγένετο ἡ πτώχευσις, καθότι εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα ὁ πτωχεύσας ἔχων τὴν διαχείρισιν αὐτῆς διέθετεν αὐτὴν, ὡς ἤθελε, πρὸς βλάβην τοῦ δανειστοῦ του. »

Ἀπόφ. ἐφετ. Ναυπλ. 326 τοῦ 1852. (Νομικ. σελ. 5586).

67. Κατὰ τὸ ἄρθρον 91 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ κοινοῦ δικαίου καὶ χάριν τοῦ ἐμπορίου, ὁ μετὰ τῶν ἀσφαλιστικῶν καταστημάτων συναλλαττόμενος παραγγελιοδόχος, ἐνεργῶν διὰ λογαριασμὸν τοῦ παραγγελέως αὐτοῦ (εἴτε δηλώσῃ τὸ τοῦ παραγγελέως ὄνομα, εἴτε μή) θεωρεῖται πάντοτε προσωπικῶς ἀπέναντι τῶν ἀσφαλιστῶν ὑπόχρεως.

« Ἐπειδὴ ὁ ἐν ἀποτυχίᾳ τῆς παραγραφῆς προτεινόμενος δῆθεν λόγος ὅτι ὁ ἐφεσίβλητος, ἀσφαλίσας τὸ πλοῖον διὰ λογαριασμὸν ἄλλων ῥητῶς ὀνομασθέντων εἰς τὰ ἔγγραφα τῆς ἀσφαλείας προσώπων, δὲν ἠδύνατο νὰ κινήσῃ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι τὴν προκειμένην ἀγωγὴν, ἐναντίον τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 67 τῆς πολιτ. δικον. δὲν εἶναι βάσιμος, διότι κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 91 τοῦ ἐμπορ. νόμου, κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ κοινοῦ δικαίου καὶ χάριν τοῦ ἐμπορίου καθιερωμένην ἀρχὴν (ἑρμηνευομένην σχετικῶς μὲ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθου 332 τοῦ αὐτοῦ νόμου, καθ' ἣν ὁ ἀσφαλιζόμενος ὀφείλει νὰ δηλώσῃ τὸν ἰδιοκτήτην ἢ τὴν τοῦ παραγγελιοδόχου ἰδιότητά του), ὁ μετὰ τῶν ἀσφαλιστῶν συναλλαττόμενος παραγγελιοδόχος ἐνεργῶν, ὡς ἔπραξεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ ἐφεσίβλητος, ἐν ὀνόματί του διὰ λογαριασμὸν τοῦ παραγγελέως αὐτοῦ, εἴτε δηλώσει τὸ τοῦ παραγγελέως ὄνομα, εἴτε μὴ, θεωρεῖται πάντοτε προσωπικῶς ἀπέναντι τῶν ἀσφαλιστῶν ὑπόχρεως, καθόσον ἀφοῦ οὐδεμίαν ἀπέδειξεν οὗτος πρὸς τοὺς ἀσφαλιστὰς ἐντολὴν διὰ νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ὡς ἁπλῶς καὶ ἀνεγνωρισμένος ὑπὸ τῶν ἀσφαλιστῶν ἐντολοδόχος ἄλλου ἐνήργησεν, ἀλλ' ἐν ἰδίῳ ὀνόματι συναλλάχθη, τὸ πρόσωπον, διὰ λογαριασμὸν τοῦ ὁποίου ἠσφαλίσθη, οὐδεμίαν διὰ τῆς συμβάσεως ἀναλαμβάνει ἀπέναντι τῶν ἀσφαλιστῶν ὑποχρέωσιν, ἐνόσῳ δὲν παρασταθῇ ἐξασκῶν τὰς κατ' αὐτῶν ἐκ τῆς συμβάσεως ταύτης ἀπαιτήσεις τοῦ παραγγελιοδόχου· ἐκ δὲ τούτου ἕπεται ἀναντιῤῥήτως ὅτι ὁ τελευταῖος μένων, ὁ ἐφεσίβλητος ἤδη, ὡς κομιστὴς τοῦ ἀσφαλιστικοῦ ἐγγράφου, δύναται καὶ τὰς ἐκ τούτου πηγαζούσας ἀγωγὰς νὰ ἐξασφαλίσῃ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, ὅπως συνηλλάξατο καὶ ὑπεχρεώθη, οὐδεμιᾶς χρήζων πρὸς τοῦτο ἐκ μέρους τοῦ

παραγγελέως νομιμοποιήσεως καὶ μένοντος πάντοτε εἰς τοὺς ἀσφαλιστὰς τοῦ δικαιώματος πρὸς ματαίωσιν παντὸς δόλου, καλύπτοντος ἐν τῇ συμβάσει τῆς ἀσφαλείας ἁπλῶν ἐκ μέρους τοῦ παραγγελιοδόχου παράδοσιν (στοίχημα) ν' ἀπαιτήσωσι παρ' αὐτοῦ τὴν ἀπόδειξιν ὅτι ἐπρόκειτο ν' ἀσφαλισθῇ ἀληθῶς ὁ δηλωθεὶς παραγγελεὺς, ὡς ἀληθὴς κύριος τῶν ἀσφαλισθέντων πραγμάτων, ὅπερ ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἀμφισβητεῖται.

« Ἐπειδὴ ὁ ἕτερος ἰσχυρισμὸς τοῦ ἐκκαλοῦντος ὅτι ὁ ἐφεσίβλητος καθ' ἣν ἐποχὴν ἐνήργησε τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος ἀσφαλείας, δὲν εἶχεν ἐντολὴν πρὸς τοῦτο ἐκ μέρους τῶν παραγγελέων του, καὶ ἂν ἀληθείας ἔχῃ, δὲν ὑποστηρίζει τὴν προκειμένην ἀκυρότητα τῶν ἀσφαλιστικῶν συμβολαίων, ἀφοῦ, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, ὁ ἐφεσίβλητος ἠδύνατο νὰ ἐνεργήσῃ, ὅπως ἐνήργησε πραγματικῶς, τὰς ἀσφαλείας ταύτας ἐν ὀνόματί του διὰ λογαριασμὸν τῶν παραγγελέων του καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐκ μέρους τῶν τελευταίων ἐντολῆς, οὐδ' ἀποδίδεται εἰς αὐτὸν δόλος τις κατὰ τὴν προκειμένην σκέψιν, ὥστε νὰ θεωρηθῇ ἀναγκαία, τοὐλάχιστον, ἡ ἀπόδειξις, ὅτι διὰ τῶν προκειμένων ἀσφαλειῶν ἠσφαλίσθησαν ἀληθῶς τὰ παρ' αὐτοῦ δηλωθέντα πρόσωπα. »

Ἀπόφ. 9283 τοῦ 1852 τῶν ἐν Ἀθήν. ἐφετῶν.

68. Ὁ παραγγελιοδόχος ἔχει προνόμιον, ὅταν ἡ κατοικία του ἦναι διάφορος τῆς τοῦ παραγγελέως, ἢ ὅταν αἱ πραγματεῖαι τῷ ἐστάλησαν ἀπὸ ἄλλο μέρος· ἤτοι ποία ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθρου 93 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου;

« Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 93 τοῦ ἐμπορ. νόμου, πᾶς παραγγελιοδόχος, ὅστις ἔκαμε προκαταβολὰς περὶ πραγματειῶν, αἱ ὁποῖαι εἰς αὐτὸν ἐστάλησαν ἀπὸ ἄλλην πόλιν διὰ νὰ πωληθοῦν εἰς λογαριασμὸν παραγγελέως τινος, ἔχει πρὸς ἀπόληψιν τῶν προκαταβολῶν του, τόκων καὶ ἐξόδων, προνόμιον ἐπὶ τῆς τιμῆς τῶν πραγματειῶν, ἂν εὑρίσκωνται εἰς τὰς ἀποθήκας του κτλ., κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 95, τὸ προνόμιον τοῦτο τὸ νόμιμον δὲν ὑφίσταται, ἂν ὅ,τε παραγγελιοδόχος καὶ ὁ παραγγελεὺς διαμένωσιν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὁ Ἰωάννης Εὐσταθίου ἰσχυρίζεται, ὅτι οἱ υἱοὶ Παπαλεξοπούλου ἔχουν διάφορον διαμονὴν παρὰ τὴν ἰδικήν του· ἑπομένως ἀνάγκη ν' ἀποδειχθῇ καὶ τὸ περιστατικὸν τοῦτο, διότι ἂν ἀποδειχθῇ ὅτι ἔχει ἄλλην διαμονὴν, ἢ ὅτι ὁ τόπος τῆς παραδόσεως τοῦ σταφιδοκαρποῦ ἦτο διάφορος τῆς διαμονῆς τῶν μερῶν, ἢ ὅτι ἀπὸ ἄλλην πόλιν ἢ τόπον πρὸς αὐτὸν ἐστάλη ὁ σταφιδοκαρπὸς ἐν περιπτώσει πωλήσεως, καθ' ἣν περί-

πτωσιν ἡ πρόληψις τῆς καταδολιεύσεως πρὸς βλάβην τῶν τρίτων δανειστῶν ἐκλείπει, ὁ Ἰωάννης Εὐσταθίου δικαιοῦται νὰ πληρωθῇ ἐκ τοῦ ἀντιτίμου τοῦ σταφιδοκαρποῦ κατὰ προτίμησιν, εἴτε διὰ συμψηφισμοῦ ἐκείνων, ὅσα ἐπὶ τῇ πίστει τῆς παραδόσεως τοῦ σταφιδοκαρποῦ καὶ διαθέσει αὐτοῦ κατέβαλεν, ἢ νομίμως κατηνάλωσεν, ἢ νὰ παρακρατήσῃ αὐτὸν μέχρις οὗ ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ τὰς ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας ἀνεδέχθη ἕνεκα τῆς σχέσεως αὐτῆς. »

Ἀπόφ. ἐφετῶν Ναυπλ. 615 τοῦ 1852 (Νομ. σελ. 5644).

69. Ὁ πωλῶν πρὸς παραγγελιοδόχον διαδηλοῦντα τὸν παραγγελέα καὶ ἐνεργοῦντα διὰ λογαριασμὸν τούτου ἔχει ἀγωγὴν περὶ τοῦ τιμήματος κατὰ τοῦ παραγγελέως;

Ἡ ἐκ μέρους τοῦ παραγγελέως γνῶσις τῶν ὅρων τῆς πωλήσεως καθίστησιν αὐτὸν ὑπόχρεων πρὸς τὸν πωλητήν;

Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν (ἀπόφ. 1 τοῦ 1853) ἐξεφράσθη οὕτως·

« Ἐπειδή, κατὰ τὰς περὶ παραγγελίας ἀρχὰς τοῦ δικαίου (ἄρθρα 91 καὶ 92 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου καὶ Ν. τελ. Κ. de S. C. maced. καὶ τίτλ. Π. rem rat. hab.) τότε μόνον γεννᾶται σχέσις ἀμέσως μεταξὺ τοῦ παραγγελέως καὶ τοῦ μετὰ τοῦ παραγγελιοδόχου συναλλάξαντος, ὅταν οὗτος ἀκολουθῶν τὴν πίστιν ἐκείνου, δὲν ἐννοεῖ νὰ παράξῃ ἐκ τοῦ συναλλάγματος δικαιώματα κατὰ τοῦ τελευταίου αὐτοῦ, ἐκ δὲ τῆς ἀρχῆς ταύτης συνάγεται, ὅτι ὁ παραγγελιοδόχος καίτοι ὑπὸ τὴν τοιαύτην αὐτοῦ ἰδιότητα, καὶ διὰ λογαριασμὸν τοῦ παραγγελέως του ὀνομαστὶ ἐνεργῶν, δὲν καθίστησι τοῦτον ὑπεύθυνον ἀμέσως πρὸς τὸν μεθ' οὗ συναλλάσσεται (ἴδε καὶ Troplong de Mandat ἀριθ. 545. β. γ. δ. ε. ζ.).

« Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ Δ. Λεοναρδόπουλος ἠγόρασε μὲν παρὰ τοῦ ἐφεσιβλήτου, ὡς ἐκ τοῦ συμβολαίου τῆς 25 ὀκτωβρίου π. ε. δηλοῦται, 150 χιλιάδας σταφιδοκαρποῦ, ὡς ἐντολοδόχος τῶν ἐκκαλούντων, ἀλλ' ἀνεδέχθη αὐτὸς ἀμέσως τὴν ὑποχρέωσιν τῆς καταβολῆς τοῦ τιμήματος καὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν λοιπῶν τῆς ἀγοραπωλησίας ὅρων πρὸς τὸν πωλητήν, ὁ δὲ ἐκκαλῶν, αὐτὸν παραδεχθεὶς ὑπεύθυνον, κανὲν κατὰ τῶν Φακίρη ἀμέσως δὲν δύναται νὰ ἐξασκήσῃ δικαίωμα ἐκ τῆς εἰρημένης ἀγοραπωλησίας προκύπτον, οὐδὲ δύναται νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Λεοναρδόπουλος ὑπέβαλεν ἑαυτὸν εἰς ὑποχρεώσεις ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ παραγγελέως, ἀφοῦ διὰ τῆς παραδοχῆς τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ Λεοναρδοπούλου ἠκολούθησεν, ὡς ἐκ τοῦ συμβολαίου φαίνεται, τού-

του μᾶλλον τὴν πίστιν. ὅτι δὲ ὁ ἐφεσίβλητος δὲν ἐννόησεν ἀπέναντι αὐτοῦ ὑπευθύνους τοὺς παραγγελεῖς τοῦ Λεοναρδοπούλου, συνάγεται ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀγωγῆς του, ἐνῷ ῥητῶς ἀποφαίνεται, ὅτι οὐδεμία ἀποδεδειγμένως μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν παραγγελιοδόχων ὑπάρχει σχέσις ἐκ τῆς προκειμένης ἀγοραπωλησίας.

« Ἐπειδὴ ἐν τοιαύτῃ τῆς σχέσεως τοῦ ἐφεσιβλήτου πρὸς τὸν ἐκκαλοῦντα ἐνδείᾳ, περιττὴ ἀποβαίνει ἡ ἀπόδειξις τῆς προηγηθείσης γνώσεως τοῦ Φακίρη τῶν ὅρων τῆς ἀγοραπωλησίας τοῦ πωλητοῦ αὐτοῦ, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν ἰσχυρισμῶν τοῦ ἐφεσιβλήτου.

« Ἐπειδὴ, τούτων τεθέντων, ἡ τὸ ἐναντίον παραδεχθεῖσα πρωτόκλητος ἀπόφασις εἶναι μεταῤῥυθμιστέα. »

Σημ. Τὴν ἀπόφασιν δὲ ταύτην ἀνήρεσεν ὁ Ἄρειος Πάγος διὰ τῆς 82 τοῦ 1853, ἐχούσης οὕτως·

Ἀπόφ. « Ἐπειδὴ ὁ ἀναιρεσείων πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπρότεινεν ἐνώπιον τοῦ δικάσαντος ἐφετείου, ὅτι πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας τῆς ἀπὸ 25 ὀκτωβρίου 1852 συμβάσεως, ἥτις κατ' αὐτὸν εἶχε συναφθῆ ἐν ὀνόματι καὶ διὰ λογαριασμὸν τῆς ἀναιρεσιβλήτου ἑταιρίας, ἐπάγει ὅρκον εἰς αὐτὴν, α') ὅτι δὲν ἔλαβε γνῶσιν τῶν ὅρων τῆς συμβάσεως δι' ἐπιστολῆς τοῦ νῦν ἀναιρεσείοντος πρὸς αὐτὴν (τὴν ἑταιρίαν), β') ὅτι δὲν παρεδέχθη αὐτὸν (ὡς προτεινόμενος ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος) πρὸς αὐτὴν κατά τε τὸ τίμημα καὶ τὸν τρόπον τῆς πληρωμῆς αὐτοῦ, γ') ὅτι δὲν ἔδωκαν ἐντολὴν εἰς τὸν Λεοναρδόπουλον νὰ συνάψῃ τὴν σύμβασιν ὑπὸ τοὺς ἐγκριθέντας ὅρους, δ') ὅτι μετὰ τὴν σύναψιν δὲν παρέλαβεν ὁλόκληρον τὸν σταφιδοκαρπὸν ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος διὰ τοῦ ἀντιπροσώπου αὐτῆς Βαλασσοπούλου, ε') ὅτι ἐπλήρωσεν ὅλον τὸ τίμημα εἰς τὸν Λεοναρδόπουλον δι' ἀποστολῆς χρημάτων εἰς αὐτὸν, καὶ οὐχὶ διὰ συμψηφισμοῦ. Τὸ δὲ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν οὐδ' ἐκτιμᾷ κἂν εἰδικῶς τὴν ἐπιῤῥοὴν τῶν ἰσχυρισμῶν τούτου εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας τῆς ἀνωτέρω συμβάσεως, ἐὰν δηλ. αὕτη συνήφθη μετὰ τοῦ Λεοναρδοπούλου προσωπικῶς διὰ λογαριασμὸν τῆς ἑταιρίας ἢ μετὰ τῆς ἑταιρίας διὰ τοῦ Λεοναρδοπούλου ὡς ἁπλοῦ ὀργάνου τῆς θελήσεώς της, καθότι ἡ προτελευταία σκέψις τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ἀναφέρει μὲν ὅτι δὲν ἔχουσιν ἐπιῤῥοὴν οἱ ἰσχυρισμοὶ τοῦ Νικολοπούλου, ἀλλὰ μεταβάλλει οὐσιωδῶς τὸν ὑπὸ στοιχ. α. ἀνωτέρω ἐκτεθέντα ἰσχυρισμὸν, ἐκθέτουσα αὐτὸν ὡς ἀναφερόμενον ἁπλῶς εἰς τὴν προηγηθεῖσαν γνῶσιν τοῦ Φακίρη περὶ τῶν ὅρων τῆς ἀγοραπωλησίας καὶ

περὶ τοῦ προςώπου τοῦ πωλητοῦ, καὶ μνημονεύει μόνον, διὰ τῆς ἐκφράσεως τῶν λοιπῶν ἰσχυρισμῶν,.τοὺς ἑτέρους ἰσχυρισμούς· ἐνῷ τὸ ἀνωτέρω θέμα τοῦ ὅρκου ἀναφέρεται εἰς ἀκριβῆ, ὡρισμένα γεγονότα, τὰ ὁποῖα τὸ ἐρετεῖον ὤφειλε κατ' ἰδίαν νὰ ἐξετάσῃ ὅπως τῷ ἐπροτάθησαν, ν' ἀποφανθῇ ὅτι ταῦτα, ἀποδεικνυόμενα, δὲν δύνανται νὰ ἔχωσιν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου περὶ τῆς κατὰ τὴν ἀνωτέρω σύμβασιν ἀληθοῦς προτάσεως τῶν συμβαλλομένων· ὅθεν κατὰ τοῦτο κατέλιπεν ἀναιτιολόγητον τὴν ἀπόφασίν του, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν, κατὰ τὸ ἄρθρον 807 τῆς πολιτ. δικονομίας. (Νομ. σελ. 5725.) »

§ 70. Κατὰ τὸ ἄρθρον 9 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, παραγγελιοδόχος εἶναι ὁ ἐνεργῶν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι πρὸς λογαριασμὸν ἄλλου τινος· ὁ τοιοῦτος δὲ εἶναι μέρος εἰς τὰ συναλλάγματα καὶ αὐτὸν ἀφορῶσιν ὡς πρὸς τὸν μετ' αὐτοῦ συναλλαξάμενον αἱ παθητικαὶ καὶ αἱ ἐνεργητικαὶ συνέπειαι τοῦ προκειμένου συναλλάγματος, ἀπὸ δὲ τὸ ἄρθρ. 332 συνάγεται ὅτι αἱ αὐταὶ ἀρχαὶ ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὸ τῆς ἀσφαλείας συνάλλαγμα, ὅταν γίνεται διὰ παραγγελιοδόχου· ἄρα ὁ ἀσφαλίσας μὲν διὰ λογαριασμὸν οὗτινος ἀνήκει, ἀλλ' ἐπ' ὀνόματί του, συνάπτει συνάλλαγμα ἀσφαλείας προσωπικῆς πρὸς αὐτὸν καὶ δύναται νὰ ἐναχθῇ πρὸς πληρωμὴν τῶν ἀσφαλίστρων, ὡς καὶ ν' ἀπαιτήσῃ τὴν πληρωμὴν τοῦ πληρωθέντος ποσοῦ. — Ἡ ἀσφάλεια, καὶ ἂν ὑποτεθῇ γινομένη ἄνευ ἐντολῆς, εἶναι ἔγκυρος ὡς πρὸς τὸν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι συναλλαξάμενον, ὅστις, καθὼς προσωπικῶς ἦτον ὑπόχρεως εἰς τὴν ἀπότισιν τῶν ἀσφαλίστρων, οὕτω καὶ προσωπικῶς ἠδύνατο νὰ ἐνάξῃ τὰ καταστήματα.

'Απόφ. 1891 τοῦ 1842 τῶν ἐν 'Αθήναις ἐφετῶν.

§ 71. Ἐκ τοῦ ἄρθρ. 379 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου προκύπτει ὅτι ὁσάκις ὁ ἀσφαλιστὴς κάμνων τὴν ἐγκατάλειψιν δὲν εἰδοποιήσει τὸν ἀσφαλιστὴν περὶ ὅλων τῶν παρ' αὐτοῦ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως γινομένων ἢ διαταχθεισῶν ἀσφαλειῶν, καὶ τῶν ὁποίων ἔλαβε δανείων, εἴτε ἐπὶ τοῦ πλοίου εἴτε ἐπὶ τῶν πραγματειῶν, ἡ μὴ τοιαύτη εἰδοποίησις δὲν φέρει ὡς συνέπειαν τὸ ἀπαράδεκτον τῆς ἀγωγῆς ὅταν αὕτη ἤθελε κινηθῇ ἀπὸ τὸν ἀσφαλισθέντα ἐντὸς τῶν 6 μηνῶν ἀπὸ τῆς ἐγκαταλείψεως, ἥτις πρέπει νὰ γίνηται ἀπὸ τῆς λήψεως τῆς ἀγγελείας τοῦ δυστυχήματος, ἀλλ' ἐπιφέρει μόνον τὴν ἀναβολὴν τῆς πληρωμῆς.

'Απόφ. 4701 τοῦ 1848 τῶν ἐν 'Αθήν. ἐφετῶν.

§ 72. Ὁ ἀσφαλιστὴς γίνεται κύριος τοῦ ἀσφαλισθέντος πράγ-

ματος, ὅπερ ὁ παραγγελιοδόχος ἐγκαταλείπει; Ἴδε ἐν λέξ ἀσφάλεια, τὴν 939 τοῦ 1853 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶ

§ 73. Ἡ περὶ ἀσφαλείας παραγγελία ποῦ ὑπάγεται; Ἴδε τ λέξιν Ἁρμοδιότης ἐμπ.

§ 74. Ὁ παραγγελεὺς δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ὑποστροφ τοῦ καταβληθέντος τιμήματος ἀμοιβῆς, ἐὰν τὸ ἀγορασθὲν παρὰ τ παραγγελιοδόχου πρᾶγμα εὑρεθῇ ἐμπαθὲς, τὸ δὲ πάθος ἦτον ἄγν στον εἰς τὸν παραγγελιοδόχον;

Ἡ τελευταία σκέψις τῆς ὑπ' ἀριθ. 862 τοῦ 1849 ἀποφάσε τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν φέρει·

« Ἐπειδὴ κατὰ τοῦ παραγγελιοδόχου δὲν ἁρμόζει ἀγωγὴ ἀγοραπωλησίας, ἀλλ' ἡ ἐξ ἐντολῆς, οὐδ' ἐφαρμόζονται εἰς τὸ τε λευταῖον τοῦτο συνάλλαγμα αἱ τὴν ἀγοραπωλησίαν διέπουσαι ἀρχα ἡ ἀγωγὴ ἄρα τοῦ Φ. Βούλγαρη περὶ ὑποστροφῆς τοῦ καταβλη θέντος καὶ τιμήματος ἀμοιβῆς καὶ περὶ ἀποζημιώσεως, εἰς τὰς ὁποίας δὲν ὑποβάλλεται ὑπὸ τοῦ νόμου ὁ παραγγελιοδόχος, εἰμὴ ἐν περιπτώσει ὑπερβάσεως τῆς ἐντολῆς ἢ ἀμελείας, περιστατικὰ τὰ ὁποῖα ὁ Βούλγαρης ἐρειδόμενος εἰς τὰς περὶ ἀγοραπωλησίας ἀρχὰς τοῦ δικαίου παντάπασι δὲν ἰσχυρίσθη, εἶναι ἀπαράδεκτος. » (Νομικ. σελ. 5275.)

§ 75. Ἴδε τὴν λέξιν *Ἀσφάλεια*. — Τὴν λέξιν *ἐντολὴ*, ἔνθα καὶ ἡ 90 τοῦ 1848 ἀπόφ. Ἀρ. Πάγ.—Τὴν λέξιν *ἐντολὴ* § 5, 3 καὶ 17. — Τὴν λέξιν *παραλήπτης*. — Τὴν λέξιν *ἁρμοδιότης* ἐμπ.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΙΑ'. ΤΟΜΟΥ.